RB182,124

Library
of the
University of Toronto

Class
88T43 dulp JPG
Q F

COLUMBIA
COLUMBIÆ NON FERORI
SIGILLUM COLLEGII IN LUMINE TUO VIDEBIMUS LUMEN
COLLEGE LIBRARIES

Madison Avenue and 49th Street, New York.

...lide the main topic, this book also treats of

Subject No. ... page | Subject No. ... page

No Longer Property of the University Library

Ex Libris

KLEINS

Stephanus 1556

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝ-

νησιακοῦ πολέμου Βιβλία η.

THVCYDIDIS DE BELLO PELOPON-

nesiaco Libri viii.

Iidem Latinè, ex interpretatione

Laurentii Vallæ, ab Henrico Stephano recognita.

IN HAC SECVNDA EDITIONE quæ amplius quàm in prima præstita fuerint, extrema ad lectorem epistola docebit.

Excudebat Henricus Stephanus

Anno M. D. LXXXVIII.

1588

ILLVSTRISSIMO AC POTENTISSIMO PRINCIPI,

FREDERICO, COMITI PALATINO AD RHENUM, DUCI BAUARIÆ, & ELECTORATUS HÆREDI, &c.

THVCYDIDEM quàm præ cęteris omnibus veracem exiſtimauit antiquitas,& quàm magna eum laude,hoc potiſſimum nomine,dignum iudicauit,tam ſe veritatis ſtudioſam eſſe eámque prȩcipuum omnis hiſtorię decus & ornamentum cenſere indicauit. Imò verò decus & ornamentum hiſtoriæ vocare veritatem nõ ſatis eſt,quum eouſque nonnulli progreſſi ſint vt eam, hiſtoriæ animam appellare non dubitarint. Hoc autem quum dixerunt, eadem certè opera, fabuloſas hiſtorias corporibus inanimatis comparaſſe dici poſſunt. Res autem adeo pretioſa quum ſit veritas,non mirum eſt ſi,quicunque hiſtoriam olim laudarunt,hanc inter præcipuas eius laudes poſuerunt: perinde acſi quis quampiam ciuitatem ob præſtantiſſimum aliquem & omni virtutis genere cumulatiſſimum virum, in ea habitantem, potiſſimum laudaret. A Cicerone quidem certè inſignibus titulis hiſtoricam facultatem ornante, ſecundo hic loco ponitur: quum ſcribit, *Hiſtoria, teſtis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magiſtra vitæ, nuncia vetuſtatis.* Nihil porro eſſe veritatis luce dulcius, eundem alibi dicentem audimus. Sed quàm eadem ſit potens, id verò Polybius pulcherrimè oſtendit: his (ſi Græcum eius ſermonem bene expreſſi) verbis, *Veritatem natura mihi videtur hominibus maximam deam effeciſſe, potentiámque maximã illi tribuiſſe. Quamuis enim omnes illam oppugnent, ac nonnunquam omne veriſimilitudinis genus aduerſus eam pro mendacio ſtet, neſcio quomodo tamen ipſa per ſe in animos hominũ ſe inſinuat: ac interdum quidem extempore, quàm ſit potens oſtendit, interdum verò, poſtquã diu tenebris obtecta fuit, tandem ipſa per ſe prævalet, & ipſum mendacium expugnat.* Tam

11869

potens autem quum sit Veritas,non dubium est quin si Thucydides eius abusus nomine fuisset, aliquando tandem reum non actura tantùm sed peractura eum fuerit. Quod quum minimè fecerit (neque enim legimus eam alium quenquam historicum ad talem accusationem submisisse)non est cur de illis quę in eius vita leguntur, dubitemus, eum nec de Athenienſibus , propter suum exilium, nec de Brasida, quòd illi suæ calamitatis autor fuisset , minus vera scripsisse. Quemadmodum igitur poetas vnicuique deo deæque diuersa diuersis in locis domicilia,sed vnum quo magis quàm reliquis delectetur,assignare videmus: ita qui Veritatem,quam Polybius à natura maximam deam effectam esse tradit, in historia Thucydidis præcipuam sedem præcipuúmque domicilium posuisse dixerit, ille ipsammet(vt opinor)huic suo dicto subscribentem habebit.

ENIMVERO contigit huic nostro historico (quod fortasse illustriss. princeps ex aliis iam audisti) vt quàm præ omnibus est verax, tam mendacem vnum & alterum interpretem, vel potius tam mendacem interpretationem,prę aliis omnibus historicis nactus sit. Ac mirum certè est,me,tam serò aduenientem,primum tamen fuisse qui tam iniquam eius sortem miseratus, Latinè mentiri,qui Græcè vera diceret, non permiserim : sed quæ verè ab illo scripta essent, in eas quas mendax interpretatio occuparat sedes substituerim.Mirum tamen magis, eum saltem qui ab eo tempore (id est, post nauatam à me illam operam,qua locos quamplurimos ac propè infinitos emendaram)totius operis interpretationem nobis dedit, partim eorundem partim aliorum mendaciorum labes huic historiæ aspersisse: perinde acsi Thucydidi,quoties integrum historiæ eius corpus à Græcis ad Latinos transiret, fatale quodammodo malum istud esset. Quid enim alioqui obstabat quin rectam viam à me monstratam sequeretur? Nam si vel à me,vel ab alio quopiam monstrata non fuisset,erat certè cur hic quoque interpres (præsertim vbi per deuia errare dici posset) aliqua dignus venia existimaretur. Sed vereor tamen ne, si Thucydidi fatale illud esse dixero, eidem & alios quosdam historicos obnoxios fato esse dicēdum sit: quamuis non itidem obscuro sermone vsi fuerint, sed qui præ Thucydideo valde perspicuus haberi queat.Quum enim de sermone Dionysii Halicarnassei(vt hunc in exemplum proponam) dicere illud liceat,contigit tamen illi vt qui post Lapum Latinitate eum donauit, is quoq; mendacem plerisque in locis interpretationem dederit: & ita quidem vt in ipso operis limine omnino contraria apud vtrunque interpretem iis quæ à Dionysio scribuntur audiamus. Quum autem sublatus ex limine fuerit hic error in ea quæ nouissimè prodiit editione (à me aliquot antè annis in quodam meorum Schediasmatum patefactus)

ecce alium non procul à limine, qui in ea quoque ſpectatur: eiuſmodi certè vt vix alius potentem illam dominam Veritatem (quam à Polybio deam vocari dictum eſt) magis offendere poſſe videatur: quia quo Dionyſius ipſam honore afficit, is in ſermone Latino illi eripitur, & in hiſtoriam transfertur. quum enim ſcribat Dionyſius, ἐν αἷς [ἱστορίαις] καθιδρύσθαι πᾶν τὴν ἀλήθειαν πάντες ὑπολαμβάνομεν, ἀρχὴν φρονήσεώς τε καὶ σοφίας οὖσαν: ac ſonent hæc verba, *in quibus* [*hiſtorijs*] *ſitam eſſe veritatem omnes arbitramur, quæ prudentiæ ſapientiæque principium eſt:* quum (inquam) Dionyſius iſto Veritatem honore afficiat, eo ipſam eadem illa interpretatio ſpoliat, & in hiſtoriam ſeu hiſtorias transfert: quum eius verba hæc ſint, *in quibus* [*hiſtorijs*] *veritatem, ac prudentiæ ſapientiæque principia recondita omnes credimus.* Quid? an illi interpreti tãtum honoris Veritas mereri non videbatur? non equidem hoc crediderim, ſed per imprudentiam tam malè de illa meritum eſſe dixerim. Malum verò interim hoc erat ſequuturæ totius operis interpretationi augurium, tanquam haud fideli veræque futuræ, ſi ne ille quidem ipſe in quo de Veritate agebatur locus, verè interpretatus dabatur.

Sedenim, impoſito tandẽ fine huic ſermoni, in quem me deduxit ea qua Thucydidem proſequi Veritatem dixi obſeruantia, & quam, vt maximam, ita primam operis eius laudem ſtatui: tempus eſt vt aliam vel potius alias tibi, illuſtriſſime princeps, proponam: ne me ideo diutius in ea immorari exiſtimes, quòd, ad quam ab illa tranſeam, in mentem non veniat. Cuínam igitur Thucydideæ hiſtoriæ laudi ſecundum locum dabo? Non vnius tantùm ſed trium ſimul mentionem faciam. Quænam hæ ſunt? triplex prudentia, ſiue tria prudentiæ genera. Prudentiæ enim vel ciuilis, vel bellicæ, vel hiſtoricæ, multi eius loci multa nobis exempla ſuppeditant. Quibus de laudibus quum dubitatio nulla relinquatur, de hoc dubitari poteſt, quænam earum potiſſimum eius hiſtoriam commendet. Ad me certè quod attinet, neminem fore puto qui mihi non aſſentiatur, hiſtoricam prudentiam non ſolùm pluribus in locis ſed propemodum vbique eluceſcere dicenti. Verùm ſiquis hîc inſtet an tanti iſta quanti duarum reliquarum alterutra (id eſt, vel ciuilis vel bellica prudentia) facienda ſit, id ego aliorum iudicio, præſertímque tuo, illuſtriſs. princeps, relinquendum eſſe dicam. Quum enim eo non tantum ſupra ætatem, ſed etiam ſupra multos alios natu maiores principes, polleas, tam digna certè quæſtio hæc eſſe videtur in qua id exerceas, quàm lectione tua, ſicut & aliorum omnium principum, dignus eſt præ quouis alio ſcriptore Thucydides. Ac ſunt quidem & pleraque alia quæ amplam laudandi eius materiam præbeant: ſed

ego eum quo Demosthenes eius libros non verbis sed re ipsa affecit honorem, omne encomium exuperare posse dico. Quantum enim hoc est, Demosthenem, historicum Thucydidis opus octies manu sua descripsisse? Tantum (mea sententia) vt quispiam meritò dicturus videatur, vnamquanque descriptionem vnius encomij instar fuisse: ideóque perinde esse acsi octo illius encomia posteritati reliquerit.

Quæ quum ita sint, audebo te, illustriss. princeps, hortari ad legendum toties hunc historicum quoties illum Demosthenes manu sua (quæ res multo maioris laboris longioríque temporis est) descripsit. Quum enim multa iam tibi ad prudentiam comparandam adminiculentur, tum verò tam crebram scriptoris huius lectionem tantum reliquis adminiculum additurum te dico, vt paternam auitámque gloriam hac in parte non æquaturus solùm sed etiam sis superaturus. Quod vt tibi contingat, &, postquam tibi contigerit, diu tanto bono frui tibi detur, Deo Opt. Max. vota facio, sempérque faciam: quippe qui meæ etiam erga tuum auum obseruantiæ, (cùm ob eius tanto principe dignas virtutes, tum ob quædam in me benefacta) successorem te in animo meo iampridem designauerim.

***

C. T. voluntati deditus
Henr. Stephanus.

HENRICVS STEPHANVS IOACHIMO CAMERARIO S. D.

Epistola hæc priori editioni fuit præfixa.

REDDITAE mihi fuerunt literæ tuæ, Ioachime chariſſime, breues illæ quidem, ſed longæ à me ſæpius relegendo factæ. Miras enim quaſdam præ omnibus ſuperioribus amoris tui blanditias auribus meis inſtillabant. Verùm de munuſculo (ne ſis neſcius) nihildũ ad me præter expectationem peruenit. Pro quo tamen non ſecus ac iam accepto, & gratias tibi ſingulares ago, & ἀντίδωρον, Thucydidem meum Latinum, vnà cum Græco, viciſſim mitto. Quidni enim meum appellem, cuius debetur maximis meis ſudoribus editio? Sed eorum, quantumuis magni fuerint, ſi feliciter ſudatos eſſe cenſebis, nequaquam me pœnitebit. Quid dico, feliciter? Imò, ſi dunt axat, non omnino infeliciter in hoc opere deſudaſſe me iudicaueris, mi Ioachime, beaueris. Quantus quidem certè fuerit qui ſudores illos prouocauit labor, vel ex eo poſſis coniecturam facere, quòd non æſtate, nec interdiu, ſed mediis mediæ hyemis noctibus, in medio Aquilonis regno ſudati à me fuerunt. Quid? (inquies) adeóne te lucubrationes intempeſtiuæ delectabant? Minimè verò: ſed poſtquam typographica totius diurni temporis negotia varias in partes animum meum diſtraxerant, quid præter nocturnas horas relinquebatur? Totum ergo diem partim domi cum variis mearum operarum ingeniis altercatus, rixatus, tumultuatus, digladiatus, & variis typographicis officiis ad eas in officio retinendas functus, partim foris multiplicia negotia eáque non admodum mihi iucunda exequutus, tum demum quum tenebræ oppreſſiſſent, ad recognitionem interpretationis Vallæ (bellam ſcilicet animi relaxationem) me conferebam. Ibi ſæpe mihi contingebat, dum diſtractum ac veluti ſparſum animum recolligere conarer, χασμᾶσθαι καὶ σκορδινᾶσθαι: ſæpe etiam, dum hinc loci alicuius Thucydidei obſcuritas animum angeret & cruciaret, illinc temporis anguſtiæ premerent, ἰλιγγιᾶν καὶ σκοτοδινιᾶν. Ecquid te mei miſerebit, hæc legentem, mi Ioachime? Si te bene noui, miſerebit. Sed id tamen non prius planè perſuaſum habebo, quàm duplicem ex hac tua commiſeratione fructum percepero: vnum, vt eo te æquiorem mei laboris cenſorem præbeas, quo iniquius mecum, dum eum ſubirem, actum eſt: alterum, vt mihi poſthac operam tuam denegare deſinas. Equidem, quum à te repulſam in huiuſmodi rebus patior, ea mihi cum omnibus ſtudiorum humanitatis cultoribus communis eſt, eam quotquot ſunt veterum ſcriptorum amatores, quotquot Muſas colunt, ipſæ denique Muſæ mecum patiuntur. Scribit Plato (quod tu non ignoras) nos non nobis ſolùm natos eſſe, ſed ortus noſtri partem à patria, partem à parentibus, partem ab amicis vendicari: quid? non putas arctiſſimo quodam neceſſitudinis vinculo inter ſe iunctos eſſe (etiamſi ſint ὄρεα πολλὰ μεταξὺ καὶ ἠχήεντα θάλασσα) quos eædem iiſdem ſacris ſorores initiauerint? Canit ingenioſiſſimus ille poeta,

Sunt tamen inter ſe communia ſacra poetis,
Diuerſum quamuis quiſque ſequamur iter:

quidni & de cæteris artibus ac diſciplinis idem dicamus? Sed quũ hæ variæ ſint, quo te pluribus illæ ſorores excoluerunt atque erudierunt, eo tibi cum pluribus hominibus cõiunctionem illam intercedere fatearis neceſſe eſt. Quinetiam quo

maioribus ſingularum opibus te cumularunt, (quid enim ad multiplicem quam tibi largitæ ſunt doctrinam addi poteſt?) eo certè magis in animi ingrati crimen incurres, niſi te totum literariæ illarum reip. (cuius te velut columen esse voluerunt) ita dedas, ita illius commodis inſeruias, vt omnia omnium principum atque adeo regum negotia illis, tanquam profana ſacris, poſthabenda ducas. Sed de his hactenus. Quid autem meis illis ſudoribus effecerim (efficere quidem certè conatus ſim, atque ex parte, ni fallor, effecerim) non circa Thucydidis interpretationem duntaxat, ſed & circa Græcum eius, vt vulgò loquimur, textum, itémque circa Græca in eum ſcholia: ex epiſtola lectori inſcripta (ſi legere & vacabit, & graue non erit) planè atque apertè intelliges. Vale, & me amare perge.

Scripta iam erat epiſtola quum verſuum quorundam recordatus ſum, quos à me nuper inter equitandum luſos in hunc autorem, mittendos ad te, tuúmque de illis iudicium expectandum cenſui. Quòd ſi meam iſtam equeſtrem (vt ita loquar) muſam alteri meæ pedeſtri præferendam iudicaueris, ſuperioribus petitionibus hanc nouam addam, vt tu, qui & φιλιππότατος & ἱππικώτατος haberis, ad deligendum mihi aliquem bucephalum omnem illam tuam conferas ſolertiam, vt ego inuectus equo μεγάλῳ, μεγαλείοις μεγαλωστὶ pangam verſus. Interim hos accipe, ὅπποτ' πονηροῦ ἱππαείου ἀχαλλιθορυβωδομουσοπαχυπατάκτους.

ΕΡΡΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ
ΕΙΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΝ.

Ὦ ξένε, εἰ μύθων πολυδαίδαλα καὶ ψυδέα δίζῃ,
Τῶνδ' ἐγὼ οὐδὲν ἔχω· ἐς χέρα μή με λάβε.
Εἰ μαλακοῖς φθόγγοισι τεαὶ χαίρουσιν ἀκουαί,
Οὐδὲν ἐμοὶ κἠμοί· ἐς χέρα μή με λάβε.
Σωφρονικὸν εἰ ῥῆσιν ἀγείρεις ξένε, καὶ σοφρεπῆ τε,
Γαῦ τε τὸ δεξιώεπον· ἐς χέρα μή με λάβε.
Εἰ δέ σε ἰσοείκης πολυάληθέος ἵμερος αἴρῃ,
Γράμμα τὸ Θουκυδίδου ἐς χέρα ξῆνε λάβε.
Εἰ σὺ βαρυφθόγγου τέρπῃ σάλπιγγος ἀϋτῇ,
Σαλπίζοντι ἔοικ'· ἐς χέρα ξῆνε λάβε.
Σωφρονικὸν εἰ φιλέῃς λόγου ἀπερισκεπέος, ἠδ' ἀπάτητον,
Καὶ ἵππου ἔπι χαλεπῆ· ἐς χέρα ξεῖνε λάβε.

HENRICVS STEPHANVS LECTORI Thucydidis ſtudioſo S. D.

VTinam, lector, iſta mea Thucydidis editio, multorum votis eam iampridem auidiſſimè expetentium reſpondeat: hoc ſaltem de ea, qualiſcunque eſt, affirmare non verebor, eiuſmodi eſſe quæ & meam ipſius ſpem, & quam aliis concitaui expectationem, longè ſuperet. Multo enim plura quàm me præſtiturum aut ſperaſſem, aut cuiquam pollicitus eſſem, præſtita eſſe comperientur. Quum autem tres in partes diuiſum ſit quicquid ſtudii atque operæ in hunc autorem contuli, (partim enim circa ipſum Thucydidis contextum, partim circa ſcholia ei appoſita, partim circa Latinam eius interpretationem meus verſatus eſt labor) in tres itidem partes meum ſermonem diuidere, & de horum vnoquoque ſigillatim, eo quo propoſita ſunt ordine, pauca diſſerere inſtitui. Epiſtola hæc priori editioni fuit præfixa.

DE PRIMO igitur hoc tibi primùm perſuade, me in conquirendis, more meo, veterum codicum lectionibus curam & diligentiam quantam potuerim maximam adhibuiſſe: nec minori tamen cum religione quàm in aliis quos antehac edidi autoribus, diuerſas editionum ſuperiorum lectiones (præter eas quæ manifeſtè deprauatæ erant) vel in ipſo textu, vel ſaltem in margine retinuiſſe. Imò alicubi nimis etiam (vt ingenuè fatear) religioſus fui: quippe qui ipſemet poſtea in locis aliquot, quum eos per otium attentius expenderem, lectiones margini à me appoſitas eſſe animaduerterim quas in ipſum potius textum recepiſſe debueram. Ac vereor ne mea in hoc quoque reprehendatur religio, quòd nonnullas planè abſurdas expungere auſus non fuerim. Sed ita me iampridem comparaui vt malim timiditatis in rebus huiuſmodi quàm audaciæ culpam ſuſtinere. Hoc erat quod tibi primo loco exponendum cenſebam. Sequitur alterum, in re parui momenti poſitum, (vt quidem prima fronte videri poſſit) ſed cuius maximum eſſe pondus, quotidie in legendis autoribus experimur. Qua igitur in re alterum illud verſatur? In interpungendi ratione. Quantum enim obſcuritatis huic autori, nimium iam obſcuro alioqui, ex præpoſteris interpunctionibus acceſſiſſe exiſtimas? Tantum acceſſit, meo quidem iudicio, vt ipſummet Thucydidem antehac multos ſuæ hiſtoriæ locos in ſuperioribus editionibus legentem, diu dubitaturum & hæſitaturum fuiſſe exiſtimem. Vallæ certè ſæpenumero ſuorum itidem exemplarium peruerſæ interpunctiones magnorum errorũ anſam præbuerunt. Quæ omnia in meo Annotationum in Thucydidem libro exemplis probare decreui. Iam verò & typographicas parentheſεως notas plurimis locis ſic inſeruimus vt ex obſcuriſſimis clariſſimos reddiderimus. Siquis tamen roget an omnes præpoſteras diſtinctiones loco ſuo mouerimus, an quæcunque omiſſæ erant addiderimus, an item parentheſεως notis quæcunque includenda erant incluſerimus, tam exactam ſanè diligentiam nobis non arrogabimus, ſed multa huiuſmodi prætermiſſa eſſe fatebimur, quorum aliqua in calce interpretationis Latinæ breuiter indicauimus, tantiſper dum & ea ipſa & alia inſuper multa in illo noſtro Annotationum libro latius exponeremus. Sed quod ad parentheſes (id eſt parentheſεως notas) attinet, vt aliquas per imprudentiam, ita etiam nonnullas conſultò prætermiſſas eſſe ſcito, in iis nimirum locis in quibus quum Thucydides vti parentheſi primo aſpectu videatur, eam ſiquis propius inſpiciat, pſeudoparentheſis eſſe comperitur. Quæ niſi deprehendatur, quos occuparit locos, ſic inuolutos impeditóſque, & (vt ita dicam) λαβυρινθώδεις relinquit, vt ex illis ne ipſe quidem Dædalus ſe euoluere expediréque poſſit.

DE SCHOLIIS ſecundo loco nobis dicendum eſt, id eſt, de nauata à nobis in illorum editionem opera: ſi tamen prius noſtram de illis expoſuerimus ſententiam. Quiſquis igitur ea leget, non vnius, ſed diuerſorum, & quidem longè diſſimilium, enarrationes eſſe ſciat. Diſſimilium autem, non habita tantùm ratione temporis, ſed multo etiam magis doctrinæ, dico. Nonnulla enim quendam vetuſtatis σῶρον, & quandam eruditionem ἀρχαιοφανῆ (vt ita dicam) præ ſe ferunt: nonnulla contrà Græculorum ludimagiſtrorum, non multo ætate noſtra ſuperiorum, triuialem neſcioquam doctrinam redolẽt. Hunc autem ſcholiorum veluti cinnum inde ortum eſſe arbitror, quòd quum margini vetuſtiſſimorum Thucydidis exemplarium in paucos duntaxat locos enarrationes priſcorum virorum eorúmque doctiſſimorum, breues (vt mos eorum temporum ferebat) adſcriptæ eſſent, illorum itidem codicum margini qui multis pòſt annis deſcripti fuerunt, ſuas adſcribendas cenſuerint qui tunc aliquod inter ſuos nomen ob veteris linguæ Græcæ cognitionem adepti erant. Hinc, inquam, factum eſſe arbitror vt in his ſcholiis mala ſint permixta bonis, vel potius peſſima optimis: idcóque ſummum adhibendum eſſe in eorum lectione iudicium præmoneo. Nec verò dubium eſt quin hunc in autorem multo plura ſcripta fuerint illis quæ ad nos peruenerunt: quæ ſi omnia extarent, facilius multo de Phœbamone, de Aſclepio, de Antyllo (quorum ſentẽtiæ interdum in his ſcholiis proponuntur) iudiciũ ferri poſſet. Hæc de ipſis ſcholiis habui quæ dicerem. Supereſt vt quid noſtro circa ea labore effectum ſit, intelligas. Effectum eſt nimirum vt quæ antea plurimis in locis ex vtilibus inutilia reddita fuerant, atque adeo lectorem turbabant etiam, nunc ſummo cum fructu à quolibet, qui modò attentionem adhibeat, legi poſſint. Quid verò ea prius inutilia reddebat? Partim ea quæ in illis paſſim occurrebant deprauata vocabula,

partim(& multo quidem magis)quæ ſuis è locis in alienos migrauerant expoſitiones.ſæpe enim in aliqua verba expoſitio afferebatur quæ cum illis nullo modo conueniebat.quomodo autem conuenire potuiſſet,quum non ad ea,ſed ad alia,multorum verſuum,interdum & multarum paginarum ſpatio inde diſtantia,pertineret?Cuius permutationis,aut potius perturbationis,exempla plurima partim ex noſtræ editionis cum ſuperioribus collatione, partim ex noſtro Annotationum libro tibi ſuppetent:in quo & illa ſcholia quæ in ſuas ſedes nondum reducta fuerunt (ſubterfugerunt enim noſtram teſtimationem aliquot eorum quæ migrauerant)reducere,& quæ ſuperſunt in illis deprauationes tollere,magna ſaltem ex parte,conabimur.

POSTVLAT qui à nobis eſt propoſitus ordo vt iam de Latina Thucydideæ hiſtoriæ interpretatione dicamus. Vallæ igitur interpretationem quum recognoſcendam ſuſcepi,non tam duram me prouinciam, quàm poſtea expertus ſum, cepiſſe exiſtimaui. Quàm enim obſcurus eſſet Thucydides non eram neſcius, verùm meliori fide verſatum eſſe Vallam in illo interpretando, & omnia ſuæ ætatis oracula ad eruendum ex obſcuriſſimis quibuſque locis ſenſum, conſuluiſſe credebam.Animum etiam addebat Gallica Claudii Seyſſelli epiſcopi Maſſilienſis interpretatio,quam mihi ſummopere amici quidam commendauerant. Sed vbi ad rem ventum eſt, me συκίνῃ βλιτυρείᾳ fretum eſſe comperi. Primùm enim,ad Vallam quod attinet, vix ſatis mirari poſſum illius partim inſcitiam,partim negligentiam: inſcitiam, quum in male vertendis quibuſdam locis qui planè ſimiles ſunt,ſui & ipſe ſimilis eſt,ſibíque in ſuo errore conſtat: negligentiam, quum locos ſimiles,& interdum planè eoſdem,vno in libro rectè, in altero peſſimè interpretatur. Miror etiam quî fieri potuerit vt qui de Latinæ linguæ elegantiis ſcripſerit,tam ineleganti plerunque(nequid grauius dicam)ſermone vſus ſit:ac præſertim quomodo temporum vſum tam pueriliter multis in locis confuderit. Adeo quidem vt vix adduci potuerim vt hanc interpretationem ab eo poſt ſcriptas Latinæ linguæ elegantias editam fuiſſe crederem.Sed hac de re aliorum eſto iudicium:eum certè malæ in interpretando fidei apertè conuincunt meæ infinitis propemodum in locis emẽdationes,margini appoſitæ:ac potiſſimum in concionibus, quæ quo difficiliores reliquo ſunt opere, eo magis à me in earum elaboratum eſt recognitione:ac primò certè eam ſolam interpretationis partem inſtitueram recognoſcere.Hactenus de Latino interprete. Quid autẽ Gallicus ille nobis attulit? Riſum ſæpenumero maximum. Atqui ſe Laſcarin cõſuluiſſe dicit.Eius enim hæc verba ſunt, de Gallicis Latina facta, *Quum hiſtoriam hanc percurrere cæpiſſem, tot mihi res intellectu difficiles in ipſo limine occurrerunt(& quidem in concionibus potiſſimum,quæ,Cicerone teſte, ſemper à doctiſſimis etiam obſcuriſſimæ ſunt habitæ)vt iam ab incæpto propemodum deterrerer. Præſertim verò quòd Latina Laurenty Vallæ interpretatio perobſcura mihi eſſe videretur. Ac incæpto deſtitiſſem profectò,niſi Ianus Laſcaris,hunc autorem ſummopere mihi prædicando ſuámque operam in recognoſcenda illa interpretatione pollicendo,me confirmaſſet.*Hæc ille:quem de conſulto à ſe Laſcari (quo ne Valla quidem certius vllum oraculum conſulere potuiſſet)verum dicere,facilè mihi perſuadeo:ſed paucis tantùm in locis adhibitum fuiſſe in conſilium comperio:in quibus nimirum quum Vallæ mentem ſibi aſſequi nõ videretur,ex Laſcaris ore exceptam multo meliorem interpretationem ſequutus fuerit. Nam paſſim alibi tantum abeſt vt meliorem afferat, vt multis in locis in quibus Vallæ interpretatio ſtadiis tantùm paucis à Thucydidis ſenſu aberrarat,hic multis paraſangis ab eodem aberrauerit. In cauſa eſt autem,quòd vt Valla plerunque diuinum potius quàm interpretem Thucydidis egerat, ita hic epiſcopus viciſſim Vallæ ſenſum diuinabat potius quàm interpretabatur. Nec verò minus infelix (imò ſæpe infelicior)illius circa Latina,quàm huius circa Græca erat diuinatio.Atque vt ex magna exemplorum turba vnum deligam,pulcherrimum ex libro VIII locum proferam, pag.614 huius editionis: ex quo illi ipſi amici qui hanc interpretationem laudibus apud me extollere ſolebãt, quantum ſua eos opinio fefellerit, quantóque mihi credulitas mea conſtiterit, intelligant. Idem certè quod illis,aliis multis contigit,qui ſparſam de hac interpretatione famam, ἀξιοπιστίως (vt noſtri Thucydidis verbis vtar)παρ' ἀλλήλων ἐδέξαντο.

THVCYDIDES.

Αλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ λακεδαιμόνιοι ἀθηναίοις πόλιτων δὴ ξυμφορώτατοι τοῖς πολεμήσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. Διαφοραὶ γὰρ πλῆθον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν, ὀξεῖς, οἱ δὲ, βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν, ὑπερέλπιδες, οἱ δὲ, ἄπολμοι, ἄλλως τε καὶ ναυτικὴν ἀρχὴν, πλῆστα ὠφέλουν. ἔδοξαν δὲ οἱ συρακούσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοίοις τρόποι ἠνώμενοι, ἔρεισα καὶ τοῖς τοὺς πολεμήσουσιν.

VALLAE INTERPRETATIO.

Verùm non in hoc tantùm bello Lacedæmonij, ſed in aliis etiam multis, omnium hoſtium Athenienſibus vtiliſſimi extitere:qui quòd plurimum inter ſe moribus differentes eſſent,alij properi, alij cunctabundi,& alij manu prompti,alij formidoloſi, præcipuè in gubernanda claſſe plurimùm Athenienſibus profuere.Quod maximè declarauere Syracuſani,qui concordes inter ſe,præclariſſimè belligerauerunt.

Seyssellii Gallica Interpr. Ex Valla.

Mais les Lacedemoniens en ceci & en pluſieurs autres choſes furent moult vtiles aux Atheniens, & meſmement pour la multitude & diuerſité des gens qui eſtoyent en leur compagnie: leſquels eſtoyent moult differens de volonté & de maniere de viure. car les vns eſtoyent ſoubdains & diligens, les autres tardifs & muſards: les vns hardis, & les autres craintifs. & meſmement touchant le faict de la mer eſtoyent ſouuent en diſcord: qui redonda au grand prouffit des Atheniens. Et cela ſe peut bien cognoiſtre par les Syracuſains: leſquels pourtant qu'ils eſtoyent tous d'vn accord & d'vne volonté, firent de grandes choſes, & eurent de belles victoires.

Eadem Seyssellii Interpr. Latine Reddita.

Sed Lacedæmonij tam in hac re quàm in aliis multis vtiliſſimi Athenienſibus extiterunt, potiſſimum verò ob multitudinem diuerſitatémque hominum eos comitantium, qui ſtudiis & moribus valde inter ſe differebant. alij enim celeres gnauíque erant, alij tardi & cunctabundi: & alij audaces, alij timidi: maximè verò de rebus ad rem naualem pertinentibus ſæpe inter ſe diſſentiebant: quod maximo Athenienſibus emolumento fuit. Atque hoc ex Syracuſanis facilè cognoſci queat, qui quòd concordes & vnanimes eſſent, res magnas geſſerunt, præclaráſque victorias adepti ſunt.

Nostra Interpretatio, Græcis verbis inſiſtens.

Verùm non hîc tantùm Athenienſibus commodius fuit bellum aduerſus Lacedæmonios quàm vllos alios gerere, ſed & alibi ſæpe. Quum enim valde diuerſo ingenio prædíti eſſent, illi celeres, hi cunctatores: illi ad quiduis aggrediendum prompti, hi timidi, ac præſertim in re nauali, magnam vtilitatem afferebãt. Quod Syracuſani declararunt, qui vt ſimillimo *Athenienſibus* ingenio prædíti erant, ita optimè in ſuo aduerſus illos bello ſe geſſerunt.

Vidén' lector, verum eſſe quod de vtroque horum interpretum dixi? vidén' vt Vallam quidem prius in errorem ariolatio ſua traxerit, Seyſſellius autem deinde illum à Valla ſumptum duplicauerit? Siquidem quum Valla in poſterioris duntaxat partis interpretatione manifeſtè erraſſet, vtpote priorem ita ambiguè interpretatus vt defendi poſſet (ab iis quidem certè qui ſequentia non legerent, in quibus mentem ſuam Thucydideæ repugnantem detexit) ille, ſublata omni ambiguitate, apertiſſimè tam in priori quàm in poſteriori parte à Thucydidis ſententia tam procul diſceſſit, vt in Thucydide nõ amplius Thucydides agnoſcatur. Nuda enim verborum Vallæ interpretatione non contentus, quandam etiam diuinatricem adiecit paraphraſin. Nam quum (vt in rem præſentem veniamus) Valla dixiſſet, Quòd plurimum moribus inter ſe differentes eſſent, alii properi, &c. poterant hæc, licet non ſatis propriè dicta, de Laced. & Athenienſium inter ſe differentia non minus intelligi (ſicut & intellexit Thucydides) quàm de Lacedæmoniorum inter ſemetipſos diſcrepantia: ſed rationem habendam putans Seyſſellius eius quod mox de Syracuſanis per antitheſin dicitur, Qui concordes inter ſe &c. ex poſteriore parte priorem emendauit, quum potius ex priore poſteriorem emendare debuiſſet. Et de illorum quidem huius loci interpretatione hactenus. Ad meam autem vt veniam, fateor me hîc ἄλλως πως καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ ſecus quàm in mea recognitione interpretatum eſſe: ſed in cauſa hoc fuit, quòd tum ſcholiaſtæ iudiciũ meo prætuliſſem, quum poſtea meum contrà ſequendum potius exiſtimauerim. Ea enim quam affero, & multo magis altera mihi iam tum placebat, & nunc ſola placet interpretatio. videntúrque illa verba, ſi ad ἄπλμοι referantur, optimè cum iis quæ alibi ab hoc ſcriptore dicuntur, conuenire: nimirum Athenienſes velut veteranos in re nauali eſſe, Lacedæmonios autem, tyrones. meritò enim ἄπλμοι ſint tyrones aduerſus veteranos. Quòd ſi quis ampliorem huius pulcherrimi loci explicationem requirat, legat pag. 46 huius operis, ex qua etiam intelliget ὀπτῆρητας malè à Valla eſſe redditum: legat & paginam 498, in qua Hermocratis Syracuſani conſilium de opponenda audacibus Athenienſibus audacia inueniet. In audaces (dixit poeta quidam) non eſt audacia tuta. Certè in audaces Syracuſanos miſerrimum exitum habuiſſe Athenienſium audaciam, contrà in Lacedæmonios inaudaces eandem videmus ceſſiſſe plerunque feliciter. Celeres erant ad res aggrediendas Athenienſes: huic illorum celeritati non opponebant viciſſim celeritatem Lacedæmonii, ſed contrà ſua cunctatione & tarditate celeritati illorum locum dabant. At Syracuſani minimè, qui celeritatem aduerſus celeres adhibebant. Poſſimus verò hunc ipſum locum liberius quidem paulo, ſed multo elegantius, ita interpretari,

Verùm non in hac vna re ſed & in alijs multis, opportunius Athenienſibus aduerſus Lacedæmonios, quàm vllos alios, fuit bellum. Vt enim Lacedæmonij Athenienſibus maximè diſpares moribus erãt (quippe quum hi celeres, illi cunctatores, &c.) ita maximam illis rerum gerendarum opportunitatem afferebant. Argumento ſint ipſi Syracuſani, qui vt ſimillimo, &c.

Nec deſunt & aliæ interpretationis loci huius formulæ: quas proferrem, niſi finem facere ſtatuiſſem. In hac certè verbis vti placuit quæ illa inter ſe veluti relata, διάφοροι πλεῖστον, & πλεῖστα ὠφέλων, ſimili relatione exprimerent: & Opportunius atque Opportunitatem dixi (pro quibus ſiquis Commodius & Commoditatem malit, non valde repugnem) vt oſtenderem Thucydidi idem planè ξυμφορωτάτους εἶ) & πλεῖστα ὠφελεῖν ſignificare. Ad verba autem illa quod attinet, ὁτι τοῦτο, & ὁτι ἄλλοις πολλοῖς,

posse ad ἔστιν subaudiri non solùm πρᾶγμα, sed etiam χωρὸς, & pro In hac vna re, posse etiam verti In hoc vno facto, alius erit docendi locus. Nunc germanam huius loci sententiam declarasse sit satis: à qua quàm procul lectorem suæ interpretationis Seyssellius abducat, etiam Gallicæ linguæ imperitis (quum eius Gallica verba, Latina fecerim) iudicandum relinquo. Cæterùm vel ex hoc vno loco coniecturam fieri velim qualia interpretationum monstra Valla & Seyssellius nobis pepererint: cum quibus ego licet acerrimè (quoad per temporis angustias licuit) bellauerim, non omnia debellasse tamen, sed multa in meum Annotationum librum reseruasse, vel potius aliis, qui præuenire illum volent, debellanda reliquisse fateor. Vale lector, & interim hosce meos labores, qui tibi aditum ad præclarum scriptorem patefecerunt, boni consule.

HVIC AD LECTOREM EPISTOLAE ADIECTA HAEC IN POSTERIORE EDITIONE FUERUNT.

ISTA quidem olim, lector, priorem in editionem præfatus sum: sed quandoquidem in hac posteriore, labori veteri nouum adieci, par est vt ad ea quæ ibi dixi, aliquid itidem adiiciam. Sic igitur habeto: quum meus ille vetus labor tres diuisus in partes fuisset, nouum non solùm in totidem diuisisse, sed aliam insuper materiam illi à me datam esse. Primùm enim, non solùm quem vocant textum sed ipsa etiam scholia magis accuratè emendata nunc edidi: &, ad Vallæ interpretationem quod attinet, quamuis iam antea in locis quamplurimis ab ea malè redditis meam, margini adscriptam, illi velut opposuissem, nũc tamen in pluribus idem præstiti. Deinde nouam laboriosæ meæ diligentiæ materiam proponens, non solùm ANNOTATIONES in Thucyd. & adiuncta illi scholia (in primum quidẽ certè ac secundum librum) scripsi, sed etiã PROPARASCEVEN ad illorum scholiorum lectionem dedi: vt quibus aditus ad ea, propter scholicarum quarundam formularum ignorationem, non patebat, eum patefacerem. Ideo autem vlterius annotationes meæ progressæ non sunt, quòd eas dum scriberem, literas tam ex Gallia quàm ex Germania eodem ferè tẽpore acceperim, quibus de nonnullis in Thucydidem pariter & in eius scholiastem emendationibus, & quidem etiã de quibusdam ad huius scholia accessionibus, spes fiebat. Iustam enim mihi visus sum habere differendæ reliquæ meæ scriptionis rationem: præsertim quum, vtcunque se res haberet, alias annotationes in quibus de difficiliorum locorum interpretatione ageretur, simúlque libelli Dionysii Halicarnassei de Thucydidis idiomatis expositionem pariter & locupletationem, postea dare cogitarem. Ac te ne hoc quidem celabo, additum in literis Gallicis fuisse, vno eodémque vetusto volumine non Thucydidem solùm sed Herodotum quoque contineri: quæ altera spes de acceleranda eius statim post Thucydideam editione mutare sententiam coegit. Cæterùm inter illa quæ hæc editio superiori addidit, est etiam CHRONOLOGIA Thucydidis, à Dauide Chytræo scripta.

Positi in margine numeri (ab initio libri secundi) quota prioris editionis pagina quotæ huius posterioris respondeat, tibi ostendit: vt qui in meo Græcæ linguæ Thesauro te ad illam remittit numerus, eadem opera ad hanc quoque remittat. Idem verò & in Herodoto, atque aliis quos ad prela mea (Deo fauente) reuocabo, facere decreui.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΒΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΑΥΤΟΥ, ΑΠΟ ΤΗΣ ὅλης ξυγγραφῆς πρεχβολή.

MARCELLINI, DE THVCYDIDIS VITA, ET

GENERE DICENDI, EXCERPTA EX INTEGRA IPSIVS HISTORIA DISSERTATIO,

Isaaco Casaubono interprete.

ΤΩΝ δημοσθένους μύστας γεγυμνημένους θείων λόγων τε καὶ ἀγώνων, συμβουλευτικῶν τε καὶ δικανικῶν νοημάτων μύστις γεγυμνάσθω τε καὶ ἱκανῶς ἐμφρονήσας, ὥσπερ λοιπὸν καὶ τῆς Θουκυδίδου πολιτῶν ὑπὸς καταύσαι. πολὺς γὰρ αὐτῷ πίπτεται, καὶ κάλλει λόγων, καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων, καὶ στρατηγίᾳ, καὶ συμβουλαῖς, καὶ πανηγυρικῇς ἐπιδείξεσιν. ἀναγκαῖον δὲ πρῶτον εἰπεῖν τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ γένος καὶ τὸν βίον. οὐ γὰρ πᾶσι λόγοις ἔοικε παρέχειν ὄφελος τοῖς φρονοῦσι καλῶς. Θουκυδίδης οὖν ὁ συγγραφεὺς Ὀλόρου υἱὸς μὲν ἦν τὸ γένος, ὠνόμασται δὲ ἐκ τοῦ Ὀλόρου τῶν Θρᾳκῶν βασιλέως, καὶ μητρὸς Ἡγησιπύλης. ἀπόγονος δὲ ἦν ἐξ ἀνδρὸς ἐπιφανεστάτου τὰ πρῶτα, λέγω δὴ τοῦ Μιλτιάδου καὶ Κίμωνος. φύσιν δ' ἔσχε παλαιὰν τὸ γένος ἀπὸ Μιλτιάδου τοῦ στρατηγοῦ· τοῦ δὲ Μιλτιάδη, τοῦ Αἰακοῦ τοῦ Διός. οὕτως αὐτῷ τὸ γένος ὁ συγγραφεὺς ἐξέθετο. καὶ τούτοις Δίδυμος μαρτυρεῖ, Φερεκύδου ἐν τῇ πρώτῃ τῆς ἱστορίας φάσκων οὕτως λέγειν, Φιλαΐδας. Φιλαΐδας δὲ ὁ Αἴαντος υἱὸς ἐν τοῖς Ἀθηναίοις. ὃν τοῦτον δὲ γέγεται Δαΐκλος· τοῦδε, Ἐπίδυκος· τοῦδε, Ἀκέστωρ· τοῦδε, Ἀγήνωρ· τοῦδε, Ὄλιος· τοῦδε, Λύκης· τοῦδε, Τύφων· τοῦδε, Δάϊος· τοῦδε, Ἀγαμήστωρ· τοῦδε, Τίσανδρος, ἐφ' οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις * τοῦδε, Μιλτιάδης· τοῦδε, Ἱππακλείδης, ἐφ' οὗ ἄρχοντος κατῴκησαν ἐπὶ Θρᾴκης. τοῦδε, Μιλτιάδης, ὃς ὤκησε Χερρόνησον. μαρτυροῦσι τοῦτοις καὶ Ἑλλάνικος ἐν τῇ δευτέρᾳ συγγραφῇ αὐτῶν. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔστι λέγειν, ἢ αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης ἔσχε γὰρ οὕτως τοῦτο συγγενής. Θρᾷξι καὶ Δόλοψι ἐπολέμουν οἱ Ἀμφίπολιν, ὄντες γείτονες· καλαπωρούμενοι δὲ τὸν πόλεμον, καὶ τὰ κατὰ αὐτὰ ὄντες, οὐ θεοῦ μᾶλλον ἔχειν αὐτὸν τὸν πόλεμον, καταφθέγγονται ὅτι τὰ τοῦ θεοῦ χρησίμεια, εἰδότες ὅτι μάντις ὁ θεὸς ἐξ αἰμηχανώτατα εἰσιόντι πόρις. Θεῶν γὰρ ἰσχὺς, καὶ κατ' Αἰσχύλον, ὑπερτέρα· πολλάκις δ' ἐν καιρῷ τὰ αἰμήχανον ἐκ χαλεπᾶς δύας, ὑπὲρ πόλιν ὀμμάτων κρημναμβάτ' ἐφέλκει ὀρθοῦ. καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς ἐλπίδος. ἐχρήσθησαν γὰρ κράτιστον ἡγεμόνα τοῦτον ὃς αὐ αὐτοῖς ἀλωμένοις ὅτι ξενίαν καλέσει. τότε καὶ Κροῖσος εἶχε Λυδίαν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Πεισιστρατίδων τυραννὶς ἐπαιώνιος οὖσ' ὑπὸ τοῦ χρηστηρίου, ἀπεύτυχον τῆς Μιλτιάδη ποτὲ τῆς ὅρων καθεζομένης τῆς Ἀττικῆς· ἀγχοτέρω μὲν τῇ τυραννίδι, δικαίαν δὲ ζητοῦσι τῆς Ἀττικῆς ἔξοδον. ταῦτα γὰρ φοιτώμενον ὁ χρησμὸς αὐτοῖς. ὁρῶν οὖν αὐτοὺς πλανήτους ἔχοντας στολὴν, σωθεὶς ἢ διώκοντας πλάνῃ, καλεῖ τοὺς ἄνδρας ὅτι ξενίαν, ὑπηρετῶν τῷ χρησμῷ λανθάνων. οἱ δ' ἥδοντο, τὸν ἡγεμόνα τὸν ὑπὸ τῆς ξενίας εἰληφότες· καὶ πάντα αὐτῷ διηγησάμενοι, ἐκάστην ἐχειροτόνησαν αὐτόν. οἱ μὲν οὖν τὸν θεὸν φασιν ἐρωτήσαντα ἐξελθεῖν· οἱ δὲ, οὐκ αἰδυγνώμονες τῷ τυράννῳ πρὸ ἔξοδον ποιησάμενον, ἀλλὰ τῆς κρατούσης ἢ πεπεισμένον τῆς Θρᾳκῶν διηγησάμενον, ἀπελθεῖν. οἷς καὶ πρόσοδοι δυνάμεως, ἀπέπεμψεν,

TEMPVS iam est vt qui ad diuinarum Demosthenis orationum & concertationum mysteria penetrarint, sententijs deliberatiuo & iudiciali generi aptis referti, Thucydidis sacris initientur. Pollet enim ille vir & arte, & orationū pulchritudine, & rerum peritia, & scientia ducēdi exercitus: necnon tam in deliberatiuo quàm in demonstratiuo dicendi genere excellit. Sed eius genus & vita prius sunt exponēda. hęc siquidē, qui sapiūt, antequā ad scripta accedāt, inquirere debēt. THVCYDIDES igitur, ille historiarum scriptor, patrē habuit Olorum (cui nomen ab Oloro Thracię rege fuit impositum) matrem Hegesipylam. Traxit autem genus à nobilissimis ducibus: Miltiadem dico & Cimonem. erat enim illi antiquū genus à Miltiade Atheniensium duce deductum, & per hunc ab AEaco Iouis filio. adeo illustribus maioribus ortus est hic autor. Atque hæc confirmat suo testimonio Didymus, qui Pherecydem ait libro primo historiarum in hæc verba scribere, *Athenis habitauit Phlæas Aiacis filius: huic filius fuit Daiclus, huic Epidycus, huic Acæstor, huic Agenor, huic Olius, huic Lycæs, huic Typhon, huic Laius, huic Agamestor, huic Tisander, qui quum esset Athenis archon, * Illi filius fuit Miltiades, cui filius Hippoclides. qui quum Athenis esset archon instituta sunt Panathenæa. * Illo natus est Miltiades, qui Thraciæ Cherronesum habitauit.* Idē testatur & Hellanicus in lib. cui index Asopis. Nec verò dicat aliquis, Quid Miltiadi cū Thucydide? est enim hic eius de genere. Thraces & Dolopes bellum cum Apsinthijs vicino populo gerebāt. Eo bello vehementer afflicti ac grauissima quęque passi (quippe qui hostibus semper essent inferiores) ad diuina confugiunt oracula. Sciebant enim, deum esse vnicum qui res etiā difficillimas facilè expedire potest. *Deorum siquidem vis* (ait AEschylus) *præstat. sæpe deus urbem in rebus aduersis consilij inopem magnis cruciatibus liberauit: imminentémque oculis nubem in bonū uertit.* Neq; eos sua spes decepit: redditū enim est ipsis oraculum, fore vt optimum ducem & imperatorem haberēt, eum qui primus ipsos errantes ad hospitiū inuitaret. Erat autē tum temporis Crœsus Lydorū rex: Pisistratidæ verò Athenis tyrannidem exercebant. Illi igitur quū ab oraculo reuerterentur, in Miltiadem inciderunt, ante fines Atticæ sedentem: qui tyrannidem Pisistratidarū exosam habens, iustam excedendi ex Attica occasionem (ita omnia ipsis præparante numine, à quo oraculū datum fuerat) quærebat. Quum igitur vidisset eos hominum errātium veste amictos, miratus quænam esset errorū causa, ad hospitium eos inuitat: quū interea nesciret se oraculo ministrare. Illi gauisi sunt nactos esse se ducem illum qui se ad hospitium vocasset. ac, quū omnia ei narrassent, ducem eum fecêre. Miltiadem autem sunt qui dicant non antè Athenis esse profectū quàm deum cōsuluisset: alij, non sine voluntate tyranni excessisse: sed postquam tyranno significasset se à Thracibus aduocari, profectum esse: tyrannum autem copias adiecisse, abeundique po-

teſtatem feciſſe: vt qui non mediocriter gauderet, inaximę autoritatis virum Athenis excedere. Hic igitur factus dux, oraculo prædicta præſtitit: & poſt victoriã deducędæ in Cherroneſum coloniæ dux fuit. Eo ſine liberis mortuo, rexit Cherroneſi Steſagoras, vterinus eius frater: qui & ipſe ſine liberis quũ obijſſet, ſucceſſit in regnum Miltiades, priori quidẽ Miltiadi, qui deducendæ in Cherroneſum coloniæ dux fuit, cognominis, Steſagoræ verò frater germanus. Miltiades hic etſi liberos ex Attica muliere ſuſtulerat, regnandi tamen cupidus, Hegeſipylam, Olori Thracum regis filiam, vxorem ducit: ex qua natus ei eſt filius. Sed quo tempore Græciã Perſæ inuaſerunt, Miltiades, rebus ſuis conuaſatis, cùm eas, tum generis magnam partẽ Athenas miſit. Accidit verò vt nauis caperetur, in qua etiam liberi ipſius inerant; ijs exceptis quos ex Thracica muliere ſuſtulerat: ſed eos rex (vt verum eſt Herodoti teſtimonium) ſtatim dimiſit. Miltiades autẽ ex Thracia fugiens, ſaluus Athenas peruenit: vbi tamẽ, malcuolorum] calumnias effugere non potuit. [à quibus eſt accuſatus,] quũ narrarẽt quomodo tyrannidem [in Cherroneſo exercuiſſet. tandem tamen etiã ex iſto periculo] euaſit. ac mox imperator in bello cõtra barbaros creatus eſt. Ab hoc igitur genus trahere Thucydidem volunt: proferúntq; argumentũ validiſſimum, opes ipſius ingẽtes & poſſeſſiones quas in Thracia habuit, & auri fodinas. Ac videtur quibuſdã [fratris ſororiſve] Miltiadis filius eſſe, alijs ex filia nepos. Porro vt de Thucydidis genere quæreremus, ipſe in cauſa eſt, qui eius nullam mẽtionem fecit. Neq; verò nos fugiat, patri Thucydidis Orolo nomen fuiſſe, cuius nominis prior ſyllaba habet R, altera L. hæc enim recta eſt (vt Didymo placet) ſcribẽdi ratio, quam poſtea corrupêre. Nam rectiùs ſcribi Orolus, teſtis ſit columna eius monumento impoſita, vbi hæc fuêre inſculpta.

THVCYDIDES OLORI F. HALIMVSIVS HIC IACET. Enimuero ad portas quæ Melirides vocantur in Cœla ſunt quæ appellantur Cimonia monumenta: vbi viſuntur & Herodoti & Thucydidis ſepulcra. Nimirum ea res arguit Thucydidem à Miltiade genus trahere. neque enim ibi quiſquam ſepeliebatur ab illa familia alienus. Idem teſtatur etiã Polemon in lib. de arce Athenienſi: vbi etiã hoc amplius ſcribit, Thucydidi filiũ fuiſſe [Timotheũ.] Hermippus verò à Piſiſtratidis genus eum trahere ſcriptum reliquit. quę etiam (inquit) cauſa eſt cur ille in ſuis ſcriptis, de Harmodio & Ariſtogitone inuidioſè loquatur, negétque tyrannum ab ijs fuiſſe occiſum. neq; enim eos tyrannum interfeciſſe, ſed tyranni fratrem Hipparchum. Duxit autem Thucydides vxorem è Scapteſula Thraciæ, ditiſſimam, ac minas in Thracia poſſidẽtem. Atque ille his opibus potitus, non in delicias eas conſumpſit: ſed quum multo antè bellũ Peloponneſiacum futurum præſenſiſſet, cupiens id bellum literis mandare, multa cum Athenienſiũ Lacedæmoniorúmq; ducibus largitus eſt, tum alijs multis, vt ſibi, qui ea memorię traderet volebat, omnia opportunè & geſta iſto bello & dicta referrent. Quæſitu haud fuerit indignum, cur etiam Lacedæmonijs pecunias dedit atq; alijs: quũ poſſet, in ſolos Athenienſes erogata pecunia, omnia ab ipſis intelligere. Reſpondemus, non ſine cauſa factum id ab eo fuiſſe. Propoſuerat enim ſibi, veritatẽ rerum omniũ ſcriptis ſuis cõplecti. Erat autem vero ſimile, Athenienſes, ſuæ vtilitati ſeruientes, in relatione rerũ ſæpe mentiri, ſæpéq; dicere viciſſe ſe, quum non viciſſent. Itaque omnibus pecunias præbuit, vt ex multorũ ſimili relatione veritatem poſſet indagare. Nam quę obſcura ſunt, ea multorum per omnia conſentiens relatio aperit explicátque. Præceptores habuit, Anaxagoram in philoſo-

ηοῦς ὅτι μάλα δυναίμην αὐτὸν ἔξεισι τῆς Ἀθηνῶν. ἐπεὶ οὖν ἡγεμὼν ἐπλήρωσε τὰ μαντευτήρια, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων γίνεται καὶ χρόνου οἰκιστὴς. ἀποθανόντος δὲ μετὰ παῖδος αὐτοῦ, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν Λεωκράτης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμομήτριος. ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν Μιλτιάδης, ὁμώνυμος μὲν τῷ πρώτῳ οἰκιστῇ, ἀδελφὸς δὲ Στησαγόρου ὁμομητρίου καὶ ὁμοπατρίου. ἐπεὶ οὖν, ὄντων αὐτοῦ παίδων ἐξ Ἀθηναίας γυναικὸς, ὅμως ἔσχε γυναῖκα Θρᾳκὸς βασιλέως Ὀλόρου θυγατέρα Ἡγησιπύλην θεσὲ γάμον. ἐξ οὗ καὶ αὐτῷ γίνεται παῖδίον. καταβάντων δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν, συσκευασάμενος τὰ αὐτοῦ, εἰς τὰς Ἀθήνας πέμπει, καὶ τὰ πολλὰ τοῦ ἡμίους ἀποσέλλει. ἡ δὲ ταῖς ἁλίσκεται, οὐ μὴν καὶ αἱ παῖδες αὐτοῦ. ἀλλ' οὐχ οἱ ὑπὸ τῆς γυναικὸς τῆς Θρᾳκίσσης ἀφίενται ἡ ὑπὸ βασιλέως, ἔτι καὶ Ἡρόδοτος μαρτυρεῖ. Μιλτιάδης δὲ εἰς τὴν Ἀθηναίων ἐκ Θρᾴκης διαφυγὼν, σώζεται. οὐκ ἀπίθανα δὲ καὶ τὴν [ἐχθρῶν] συκοφαντίαν. ἐγκλήματα γὰρ αὐτοῦ [ἐπήνεγκαν,] διεξιόντες αὐτοῦ τὴν τυραννίδα [τὴν ἐν Χερρονήσῳ.] ἀποφεύγει δὲ [καὶ τούτῳ, καὶ] τραπεὶς τὸ θεῖον τοὺς βαρβάρους πολέμου γίνεται. ὑπὸ τούτου οὖν καταγωνισθῆναί φασι τὸ Θουκυδίδου ἡμίους· καὶ μέγιστον τεκμήριον νομίζουσι τὴν πλουτοῦ περιουσίαν, καὶ τὰ ὅπη Θρᾴκης κτήματα, καὶ μέταλλα χρυσοῦ. δοκεῖ οὖν Ὀλόρου εἶναι Μιλτιάδου, ἢ Θυγατριδοῦς. παρέχει δ' ἡμῖν πιστὰ λόγους αὐτὸς ζητῆσαι, μνημεῖον μνήμης θεὶς τῷ ἡμίους πατρὶ ἡμῶν. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ τοῦτο, ὅτι Ὄρολος ὁ πατὴρ αὐτῷ ὄνομα, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς τὸ ρ ἔχούσης, τῆς δὲ δευτέρας τὸ λ. αὐτὴν γὰρ ἡ γραφὴν, ὡς καὶ Διδύμῳ δοκεῖ, ἡμάρτηται. ἔστι γὰρ Ὄρολος ὄνομα, ἡ σήλη δηλοῖ ἡ ὄνομα τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένη· ἔνθα κεῖται,

Θουκυδίδης Ὀρόλου Ἁλιμούσιος ὀνομάδε κεῖται. πρὸς γὰρ ταῖς Μελιτίσι πύλαις καλουμέναις ἔστιν ἃ Κοίλη τὰ καλούμενα κιμώνια μνήματα, ἔνθα δείκνυται Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου τάφος. εἰσίασιν δηλονότι τοῦ Μιλτιάδου ἡμίους ὄντως. ξένος γὰρ οὐδεὶς ἐκεῖ ἐτάφη. καὶ Πολέμων δὲ ὁ περὶ ἀκροπόλεως μάρτυρεῖ· ἔνθα καὶ ὁ [Lego καὶ Τιμόθεον] γενόμενος στρατηγός. ὁ δὲ Ἑρμιππος καὶ ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν αὐτὸν λέγει τῶν τυράννων ἔλαττον τὸ γένος· διὸ καὶ διαφθονεῖν αὐτὸν φησιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῖς περὶ Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα· λέγοντα ὡς οὐκ ἐχθροὶ τῶν τυράννων ἔκτειναν τὸν τύραννον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἵππαρχον. ἠράσθη δὲ γυναικὸς ἐκ Σκαπτῆς ὕλης τῆς Θρᾴκης πλουσίας σφόδρα, καὶ μέταλλα κεκτημένου ἐν τῇ Θρᾴκῃ. τοῦτον δὲ τὸν πλοῦτον λαμβάνων, οὐκ εἰς τρυφὴν ἀνήλισκεν, ἀλλὰ περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τὸν πόλεμον αἰσθόμενος κινήσειν μέλλοντα, περιελόμενος συγγράψαι αὐτὸν, παρεῖχε πολλὰ τοῖς Ἀθηναίων στρατιώταις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ πολλοῖς ἄλλοις, ἵνα ἀπαγγέλλοιεν αὐτῷ βουλομένῳ συγγράφειν τὰ γινόμενα κατὰ καιρὸν καὶ λεγόμενα ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. ζητητὸν δὲ διὰ τί καὶ Λακεδαιμονίοις παρεῖχε καὶ ἄλλοις· ἐξὸν Ἀθηναίοις μόνοις διδόναι, καὶ παρ' ἐκείνων μανθάνειν. καὶ λέγομεν ὅτι οὐκ ἀσκόπως καὶ τοῖς ἄλλοις παρεῖχε. σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων συγγράψαι. εἰκὸς δὲ ἦν, Ἀθηναίους μὲν τοὺς χρήσιμον ἀπαγγέλοντας τὰ ἑαυτῶν, ψεύδεσθαι, ἢ λέγειν πολλάκις ὡς ἡμεῖς ἐνικήσαμεν, ἡ νικήσαντες. διὸ πᾶσι παρεῖχεν, ὡς ἂν ἐκ τῶν πολλῶν συμφωνίας ῥᾳδίως τὴν τῆς ἀληθείας καταλήψῃ. τὸ γὰρ ἀσαφὲς ἐξελέγχεται τῇ τῶν πολλῶν σπανίᾳ συμφωνίᾳ. "ὅθεν (φησὶν ὁ Λιτυλλος) καὶ ἄθικτος ῥῆμα ἀνομάσθη, τῆς ἐκεῖθεν θηρείας ἐμφορηθείς. ἤκουσε δὲ διδασκάλων, Ἀναξαγόρου μὲν, ὃν φιλοσό-

Lego ἔ-παιδος

Lego ἑαυτοῦ ἀδελφιδοῦς

Lego καὶ Τιμόθεον

Hæc ſunt tráſpoſita. Vide ann.

φοις, Ἀντιφῶντος δὲ ῥήτορος, ἀνδρὸς τὰ πολλὰ ῥητορικὴν αὐδρός, οὗ καὶ μέμνηται ὠς τὴν ὀγδόην ὡς αἰτίου τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν ΔΔΔΔ πεντακοσίων κατασάσεως. ὅτι δὲ μετὰ τὸν θάνατον ἐμεροῦμβροι τὸν Ἀντιφῶντα οἱ Ἀθηναῖοι, ἔρριψαν ἔξω τῆς πόλεως τὸ σῶμα, σεσώπηκεν, ὡς διδασκάλῳ χαριζόμβρος. λέγεται γὰρ ὡς ἔρριψαν αὐτοῦ τὸ σῶμα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς αἰτίου τῆς μεταβολῆς τῆς δημοκρατίας. οὐκ ἐπολιτεύσατο δὲ ὁ συγγραφεὺς ἡμῶν ἐν ἡλικίᾳ, οὐδὲ φοιτῆλθ τοῦ βήματος, ἐστρατήγησε δὲ, ἀρχαῖκον ἀρχὴν ἀρξάμενος. ἀπὸ γὰρ τούτης φυλαδύεται. ἡμφθεὶς γὰρ ἐπ' Ἀμφίπολιν, Βρασίδου φθάσαντος καὶ φολαβόντος αὐτὴν, ἔσχεν αἰτίαν· καίτοι μὴ πάντα κατασὰς αἰσίνης Ἀθηναίοις. τῆς μὲν γὰρ ἀμφοτάσεως, Ἠιόνα δὲ τὴν ὀπὶ Στρυμόνι λαμβάνει. ἀλλὰ καὶ οὗτω, τὸ φοῦτον ἀτύχημα εἰς ἀμφότημα μεταλαβόντες, φυγαδύουσιν αὐτόν. ἡμόμβρος δ' ὁ Λιγίνη μετὰ τὴν φυγὴν, ὡς αὖ πλουτῶν, ἐδανείσατο τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων. ἀλλὰ κἀκεῖθεν μετῆλθε, καὶ ἡμφιεζόνησε τὴν Σκαπτὴν ὕλην, ὑπὸ πλατανῷ ἔγραφε. μὴ γὰρ δὴ πιθάμεθα Τιμαίῳ λέγοντι ὡς φυγὼν ὤκησεν ἐν Ἰταλίᾳ. ἔγραφε δὴ οὐδὲ οὕτω μνησικακῶν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ φιλαλήθης ὢν, καὶ τὰ ἦθη μέτριος· ἔγραψε οὔτε Κλέωνα παρ' αὐτῷ, οὔτε Βρασίδας ὁ τῆς συμφορᾶς αἴτιος, ἀπέλαυσε λοιδορίας, ὡς ἂν τῷ συγγραφέως ὁρμιζομβρου. καίτοι οἱ πολλοὶ τοῖς ἰδίοις πάθεσι σωνέπεσαι ταῖς ἰδέαις, ἧπερ μᾶλλον αὐτοῖς τῆς ἀληθείας. Ἡρόδοτος μὲν γὰρ ὑποφορεὶς ὑπὸ Κορινθίων, ὑποδρᾶσαι φησὶν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Τίμαιος δὲ ὁ Ταυρομενίτης Τιμολέοντα ὑφορτήντα τὸ μετρίου, καθότι Ἀνδρόμαχον τὸν αὐτοῦ πατέρα οὐ κατέλυσε τῆς μοναρχίας. Φίλιστος δὲ τὸν νέον Διονύσιον τοῖς λόγοις πολεμεῖ. Ξενοφῶν δὲ Μένωνι λοιδορεῖται τὸν Πλάτωνος ἑταῖρον, ἀμφὶ τὸν θεὸς Πλάτωνα ζῆλον. ὁ δὲ, μέτριος, καὶ ὀθνείοις, τῆς ἀληθείας ἦττον. μὴ ἀγνοῶμβρ δὲ ὅτι ἐγνώμνη Θουκυδίδαι πολλοί· οὗτός τε ὁ Ὀλόρου παῖς, καὶ δεύτερος Ἡγησιπύλου, Μιλησίου, ὃς καὶ Περικλεῖ ἐπολιτεύσατο. τρίτος δὲ ἦν Φαρσάλιος, οὗ μέμνηται Πολέμων ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως, φάσκων αὐτὸν εἶ) πατρὸς Μένωνος. τέταρτος ἄλλος Θουκυδίδης ποιητὴς, τὸν δῆμον ἀχρεῖος· οὗ μέμνηται Ἀνδροτίων ἐν τῇ Ἀτθίδι, λέγων εἶ) πατρὸς Ἀλιμουσίου. σωνεχρόνισε δὲ, ὡς φησὶ Περαξιφάνης ἐν τῇ τῶν ἐπῶν ἐξόδῳ, Πλάτωνι τῷ κωμικῷ, Ἀγάθωνι τραγικῷ, Νικηράτῳ ἐποποιῷ, καὶ Χοιρίλῳ, καὶ Μελανιππίδῃ. καὶ ὁπὶ μὲν ἔζη Ἀρχέλαος· ἄδοξος ὢν ὡς ὀθνεῖος ἦν, ὡς αὐτὸς Περαξιφάνης φησίν· ὕστερον δὲ θαυμασίως ἐθαυμάσθη. οἱ γὰρ οὐκ ὀκεῖ λέγουσιν αὐτὸν ἀποθανεῖν ἔνθα καὶ διέτριβε φυγὰς ὤν· καὶ φέρουσι μαρτύριον τοῦ μὴ κεῖσθαι τὸ σῶμα ὀθνεῖος τῆς Ἀλκῆς. ἰκρίον γὰρ ὀθνεῖον τοῦ τάφου κεῖσθαι· τοῦ κινοταφίου δὲ τοῦτο γνώρισμα ἐστὶ) ὀθνεῖον καὶ νόμιμον Ἀλκηνὸν τοῦ ὀθνεῖον. τοιαύτη δυστυχία πεπλυθυκότων, καὶ μὴ ὑπ' Ἀθηναίων ταφέντων. Δίδυμος δ' ὁ Ἀθηναῖος, ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα, βιαίῳ θανάτῳ φησὶν ἀποθανεῖν. τοῦτο δὲ φησι Ζώπυρον ἱστορεῖν. ἔοικε γὰρ Ἀθηναίοις καθόλου δεδωκέναι τοῖς φυγάσι, πλὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετὰ τινα χρόνον ἐλθεῖν εἰς τὴν Σικελίαν. ἔοικε οὖν αὐτὸν ἀποθανεῖν βίᾳ, καὶ πεθῆναι ἐν τοῖς κηποφυλίοις μνήμασι. καὶ καταγνώσκειν ἀνήκεστα ἔφη τῶν νομιζόντων αὐτὸν ἐκεῖ μὲν τετελευτηκέναι, ὀθνεῖ γῆς δὲ τῆς Ἀλκῆς τυθάφθαι. εἰ γὰρ οὐκ αὖ ἐτύγη ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι συλλεχθεὶς τεθεὶς, οὐκ αὖ ἔτυχεν οὔτε τάλης, οὔτε ὀθνεῖος τάφου, ἢ τῶν τάφω

phia, (vnde, Antyllo teste, atheus paulatim haberi cœpit, quum philosophorū disciplinam auidius hausisset:) & Antiphontem rhetorem, virum in arte rhetorica eximium, cuius etiā libro VIII meminit: autorémq; fuisse indicat & vt solueretur status popularis, & vt CCCC viri crearentur. Quòd autem Athenienses Antiphontis cadauer extra vrbē, vindictæ studio, proiecerint: id verò Thucydides in præceptoris gratiam prætermisit. Sunt enim qui dicūt, Atheniēses eius corpus proiecisse, quòd per eū accidisset vt status popularis Athenis fuisset mutatus. Non accessit autē Thucydides ad remp. quum legitimam ætatem esset consecutus: neque etiam tribunalia frequentauit: imperator tamen fuit, munúsque id obijt sibi infaustum: quippe cuius causa in exiliū missus est. Nam quum Amphipolin iussus esset ire, & anteuertisset Brasidas, ac locum illum occupasset, accusatus est eo nomine Thucydides ab Atheniensibus: cuius tamen opera non prorsus inutilis ipsis fuerat. quum enim Amphipolin capere nequisset, Eionem, quę est ad Strymonem, cepit: nihilominus tamen Atheniēses infortunium prius eius culpæ tribuentes, exilio ipsum mulctarunt. Ille exul, AEginam quum venisset, essétq; diues, ac pecunijs abundaret, magnam partem fœnori collocauit: postea tamen inde quoq; discessit, & in Scaptesula Thracię habitās, sub platano scripsit. Absit enim vt Timæo fidē habeamus, dicenti, Thucydidem exulem vitā in Italia degisse. Ita autem scripsit, vt ne exul quidem vllo malè erga Athenienses affecti animi indicio sua scripta asperserit. contrà enim veritatis amans fuit & moderatis moribus: adeo quidē vt neq; Cleoni, neq; Brasidæ (qui calamitatis autor ipsi fuerat) vsquam in sua historia præ odio & ira maledixerit: quanquā plerique in historijs cōscribendis neglecta veritate suos secuti sunt affectus. Herodotus enim, quia fuerat à Corinthijs spretus, subterfugisse ipsos ait naualē pugnā ad Salaminem pugnatā: Timæus Tauromenita Timoleontē effert supra modum, quòd nō fuisset ab eo pater ipsius Andromachus regia potestate spoliatus: Philistus cum iuniore Dionysio verbis prę liatur: Xenophon Memnonem, Platonis amicū, ipse Platonis æmulus, cōuitijs incessit: noster contrà moderatus & æquus est, ac locum dat vbiq; veritati. Neque nos fugiat plures fuisse Thucydides: nam & hic fuit, Olori filius: & alius demagogus, Milesij filius, is qui Pericli in reip. administratione est aduersatus. & tertius, genere Pharsalius, cuius Polemon facit mentionē in lib. de arce, patr ei fuisse dicēs Menonem. Fuit etiā quartus alius Thucydides poëta curia Acherdusius, cuius mentionem faciens Androtion in historia Attica, patrem ei fuisse ait Aristonem. Vixit, teste Praxiphane in libro de historia, ijsdem temporibus quibus Plato comicus, Agatho tragicus, Niceratus hexametrorum carminū poeta, & Chœrilus ac Melanippides. Cæterùm Thucydides, quādiu quidem vixit Archelaus, obscurus vixit: eo verò mortuo summæ fuit apud omnes admirationi. Scribūt quidā ibi eum obijsse vbi vitā exul degebat: suámq; sententiam eo argumēto confirmant, quòd corpus ipsius non fuerit Athenis sepultum. Nam eius tumulo fuisse tabulatum impositū, quod ex instituto & solenni Athenienſium more cenotaphij est indicium, quando alicui similis fortuna contigit, neq; Athenis est sepultus. Didymus, Zopyrum refert scriptū reliquisse, *Thucydidem ab exilio reuersum, Athenis uiolenta morte obijsse. Athenienses nanque post acceptam in Sicilia cladem, omnibus exulibus (exceptis Pisistratidis) permisisse ut domum redirent. uenisse igitur Thucydidem, & occisum fuisse, atque in Cimonijs monumentis sepultum. quin eorum simplicitatem à Zopyro irrideri qui putent Thucydidem peregri obijsse, Athenis autem fuisse sepultum. quod si esset, nunquam ille in tanto monumento positus fuisset, nec nactus esset columnam illam cum inscriptione quæ ipsius sepulcro*

Lego αἰπολιτεύσατο.

appositis nomen autoris indicant. Nimirũ ita res habet, Exulibus data est reuocandi in patriã potestas, ut æstimatur Philochorus ac Demetrius Phalereus, in libro de archontibus Atheniensibus. Mihi verò Zopyrus nugari videtur, quũ negat in Thracia mortuũ esse Thucydidẽ: licet & Cratippus ei assentiatur. In Italia verò eũ fuisse sepultũ, (quod Timæus aliq; tradũt) per esse ridiculum pene habeo persuasum. Forma eius fuisse huiusmodi traditur. Caput habuit acutũ, pilos erectos, reliquam quoq; corporis habitudinẽ scriptis ipsius conuenientẽ. Fato functũ aiũt post quinquagesimum ætatis annum, antequam ad suum finem, institutum opus perduxisset. Porro æmulatus est Thucydides Homeri quidem dispositionem, Pindari verò grande ac sublime loquendi genus. Obscurè etiam de industria loquutus est, ne, si omnibus pateret ad ipsius lectionem aditus, facileq; à quouis posset intelligi, minori in pretio haberetur: sed potius doctissimo cuique probatus, admirationi esset eruditis. Nã is demum qui à præstantibus viris laudatur, veram laudem est consecutus, nomenque in omne tempus duraturum nactus est, quod nulla ætas vnquam sit deletura. Nonnihil etiam, vt ait Antyllus, Gorgiæ Leontini studiũ in eo est imitatus. vt verba verbis quasi demensa respondeant, & in collatione contrariorum: quod illa ætate maximè à Græcis probabatur. Prodicum quoq; Ceum in verborũ accurato delectu est imitatus: Homerũ verò in primis (vt iam diximus) & in verborum electione, & in exquisita eorundem compositione, & in elocutionis vi, orationisque pulchritudine, ac velocitate. Quum autem historici qui ætate eum præcesserunt, anima (vt sic dicam) carentes historias cõscripsissent, nudáq; ac simplici rerum narratione vbiq; vsi, nullis personis locum in vlla suæ scriptionis parte tribuere soliti essent, nullas deniq; cõciones operi suo inseruissent, rem frustra ab Herodoto tentatam (sunt enim Herodoti cõciones paucorum verborum, & personarum fictionibus similiores quàm concionibus) vnus hic historiæ conditor inuenit: qui ita accuratas composuit conciones, sua capita ac distributiones habentes, vt etiam ad certum statum vnaquæq; concio referri possit: quæ est perfectarũ concionũ forma. Iam verò quũ tres sint dicendi formæ, sublimis, tenuis & media, reliquis neglectis, sublimem elegit, tanquã suo ingenio & belli magnitudini cõuenientem. rebus enim magnis oratio similis est adhibẽda. Sed vt reliquas quoq; dicẽdi formas cognitas habeas, scito Herodotum quidem media esse vsum (neq; enim sublimis est neq; tenuis) Xenophontem verò tenui. Thucydides ergo vt sublimem faceret orationem, & poëticis dictionibus multis vsus est, & quibusdam trãslationibus. Reperti sunt qui dicerent de toto hoc scriptionis genere, nõ pertinere id ad rhetoricã, sed ad poëticã: id verò vel ex eo falsũ esse arguitur, quòd historici oratio nulla metri lege est astricta. Siquis obijciat, nõ omnẽ metro solutã orationẽ esse rhetorũ, vt Platonis & medicorũ scripta: respondebimus historiã certè esse rhetorũ, quæ & in sua capita diuiditur, & ad illa rhetorũ genera refertur: in genere quidẽ, omnis historia ad deliberatiuũ (alij ad demonstratiuũ referũt, quia historia laudationes eorũ cõplectitur qui strenue in prœlijs se gesserint) speciatim verò Thucydidea in vnumquodq; ex illis tribus generibus cadit. in deliberatiuum cadunt cõciones omnes, præter eam quæ est Platæẽsium & Thebanorũ, lib. III. in demonstratiuũ, Oratio funebris: in iuridiciale, conciones Platæensiũ & Thebanorũ, quas modò à reliquis separauimus. Ad iuridiciale enim genus pertinere hanc concionẽ, manifestò ex eo euincitur, quòd causa agitur apud iudices eos qui Lacedæmone aduenerant: quòd q; Platæenses in iudicio interrogantur, & interrogationi longa oratione respondent, eique orationi cõtradicũt

θεσκευάφη, τῆ συγγραφέως μιμήσει ζῆνωμα. ἀλλὰ δῆλον ὅτι καθόδου ἐδόθη τοῖς φεύγουσιν, ὡς δὲ Φιλόχορος λέγει καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τοῖς Ἀθηναίων. ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω, λέγοντα τὸν Θρᾴκη τεθνηκέναι· καίτοι ἀληθεύειν νομίζει Κράτιππος αὐτόν. τὸ δ' ἐν Ἰταλίᾳ Τίμαιον αὐτὸν κεῖσθαι ἄλλος λέγειν κεῖσθαι, μικρὰ καταγέλαστον μοι. λέγεται δ' αὐτὸν τὸ εἶδος γενέσθαι σώμασι μὲν τὸ πρόσωπον, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας ὀλίγον τι προψιλίας, τὴν τε λοιπὴν ἕξιν προσπεφυκέναι τῇ συγγραφῇ. παύσασθαι δὲ τὸν βίον ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη, μὴ πληρώσαντα τῆς συγγραφῆς τὴν προθεσμίαν. ζηλωτὴς δὲ γέγονεν ὁ Θουκυδίδης εἰς μὲν οἰκονομίαν, Ὁμήρου· Πινδάρου δὲ, εἰς τὸ μεγαλοφυὲς καὶ ὑψηλὸν καὶ χαρακτῆρος. ἀσαφῆ δ' ἔστιν αὐτὸν διηγήσεις, ἵνα μὴ πᾶσιν ἐν ταῖς χερσὶν ἡ σοφία φαίνηται, παρὸ καὶ βουλομένῳ τοῦτο μὴ ῥᾳδίως, ἀλλὰ τοῖς λίαν σοφοῖς δοκιμάζοιτο, ἀφ' ὧν τύχοις θαυμάζηται. ὁ γὰρ τοῖς ἀεὶ τὸ παράδοξον ἐπαγόμενος, καὶ τὸ ἀκριβὲς μόλις δόξαν λαβὼν, εἰώθασιν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον κίνδυνον ἔχειν τοῦ ἀμαυροῦσθαι τοῖς ὑπακροωμένοις ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον, ὡς φησιν Ἀντύλλος, καὶ τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρεισάσεις, καὶ τὰς αἰνιγματώδεις τῶν ὀνομάτων ἀδοκιμάσας κατ' ἐκεῖνο καιρὸν ἀφ' οἷς Ἕλλησι καὶ μάλιστα Προδίκου τοῦ Κείου καὶ ὅσα τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίας. μάλιστα δὲ πάντων (ὅσα ἔστιν ἐμοὶ) ἐζήλωσεν Ὅμηρον, καὶ τοῦ μὲν τὰ ὀνόματα ἐκλογῆς, καὶ τοῦ μὲν τὴν συνθέσεων ἀκριβείας, τῆς τε ἰσχύος τῆς κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ τὸ κάλλους, καὶ τὸ τάχους. τὸ δὲ μεθ' αὑτὸν συγγραφέων τε καὶ ἰσοκώλων ἀψύχως ὥσπερ εἰσαγόντων τὰς συγγραφὰς, καὶ ψιλὴν μόνην χρησάμενοι δι' ἁπάντων διηγήσει, προσώποις δὲ καὶ ἀγῶσι τῶν λόγους ἁρμόττειν, καὶ δὲ ποιησάντων δημηγορίας, ἀλλ' Ἡροδότου μὲν ὀλιγαχοῦ χρησαμένου, καὶ μάλ' ἐξισχύσαντος (δι' ὀλίγων γὰρ ἔστιν ἐποίησε λόγον, ὡς μεθοδοποιΐας μᾶλλον ἢ δημηγορίας) μόνος δὲ συγγραφεὺς ἐξεῦρέ τι δημηγορίας, καὶ πλείους ἐποίησε μετὰ κεφαλαίων καὶ διαιρέσεως, ὥστε καὶ εἰ σὺ ἐπιτιθεῖ ταῖς δημηγορίαις· ὅσαπερ δεῖ λόγον πλείων εἰκών. πειρῶντων δ' ὄντων χαρακτήρων φερόντων, ὑψηλοῦ, ἰσχνοῦ, μέσου, παρεὶς τοὺς δύο, ἐζήλωσε τὸν ὑψηλόν, ὡς ὅλῃ τῇ φύσει μεθόρου τὴν οἰκείαν· καὶ τῷ μεγίθει παρίστησι τὸ τοιοῦτο πολέμου. οὐ γὰρ αἱ μεγάλαι, καὶ τοῦ περὶ αὐτὰς ἔοικεν λόγοι εἰκόναι τοῦ μεγέθους. ἵνα δὲ μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀγνοῇς χαρακτῆρας, ἴσθι ὅτι μέσῳ μὲν Ἡρόδοτος ἐχρήσατο· (ὃς οὔτε ὑψηλός ἐστιν, οὔτε ἰσχνός.) ἰσχνῷ δὲ ὁ Ξενοφῶν. δῆλα γὲ οὖν ὅτι ὑψηλὸν ὁ Θουκυδίδης καὶ ποικιλίαις πολλαῖς ἐχρήσατο λέξεσι καὶ μεταφοραῖς χρῆσι. περὶ δὲ πάσης τῆς συγγραφῆς εἰρήκασί τινες ἀποφαίνεσθαι, ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς συγγραφῆς οὐκ ἔστι ῥητορικῆς, ἀλλὰ ποιητικῆς. ὅτι μὲν οὐκ ἔστι ποιητικῆς, δῆλον, ἐξ ὧν οὐκ ὑποπίπτει μέτρῳ τινί. εἰ δέ τις ἡμῖν αἰτήσοιτο, ὅτι τὰ πάντως ἐστὶ λόγος ῥητορικῆς ὄντων, ὥσπερ καὶ τὰ Πλάτωνος συγγράμματα, καὶ τὰ ἰατρικὰ, λέγομεν ὅτι ἀλλ' ἡ συγγραφὴ κεφαλαίοις διαιρεῖται, καὶ ὅλη εἶδος αἰάγκαιον ῥητορικῆς· κοινῶς μὲν πᾶσα συγγραφὴ ὅλη τὸ συμβουλευτικὸν (ἄλλοι δὲ καὶ τὸ παινετικὸν αἰάγκαιον, φάσκοντες ὅτι εἰκόμαζον τοῖς ἀεὶ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις γνωρίμους) ἐξαιρέτως δὲ ἡ Θουκυδίδου ἐν τοῖς τρισὶν εἴδεσιν ὑποπίπτει· τῷ μὲν συμβουλευτικῷ, διὰ τὴν ὅλην δημηγορίαν, τὴν τῶν Πλαταιέων, καὶ Θηβαίων, ἐν τῇ πείσῃ· τῷ δὲ παινετικῷ, διὰ τοῦ ἐπιταφίου· τῷ δὲ δικανικῷ, διὰ τῆς δημηγορίας τῶν Πλαταιέων καὶ τῶν Θηβαίων, ἃς αἰωτέρω τῶν ἄλλων ὑπεξειλόμεθα. ὅπου γὰρ δικασταὶ κρίνουσι Λακεδαιμόνιοι οἱ ἀφιγμένοι, καὶ κρίνεται πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὁ Πλαταιὰς, καὶ ἀπολογεῖται πρὸς ἣν ἠρωτᾶτο, διὰ

πλοΐων τοῖς λόγοις πιθύμενος, καὶ ἁπλῶς τύπις ὁ Θηβαῖος, εἰς ὀργὴν τὴν λακεδαιμονίων θερμαλούμενος· ἡ τῆ λόγου ξέξις καὶ μέθοδος καὶ τὸ χῆμα, δικανικὸν καθαρῶς ἀποφαίνει τὸ εἶδος. λέγουσι δέ τινες τὸν ὑγδόῳ ἱστορίαν τοῦτον γεγράφθαι, καὶ μὴ ὑπ' Θουκυδίδου. ἀλλ' οἱ μὲν φασὶν ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ, Ξενοφῶντος. θεὸς οἷς λέγεται ὅτι ἡ μὲν θυγατὴρ ὡς ἦν ἔτι, δῆλον. οὐ γὰρ γυναικείαν ἂν φύσιν διαπέμψαι τοιαύτην ἀρετὴν ἢ τέχνην μιμήσασθαι. ἔπειτα, οἱ τοιαύτης ἂν ἐπεδείξατο λαβήν, ἣν αὐτὸν τὸν ὑγδόῳ ἔχειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατέλιπεν αὐτοῦ, ἢ οἰκείαν ἀποφαίνουσα φύσιν· ὅτι δὲ ὑδὲ Ξενοφῶντός ἐστιν, ὁ χαρακτὴρ μόνον κρίνει βοᾷ. πολὺ γὰρ τὸ μέσον ἰσχνοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑγιοῦς. ὑμὲν ὑδὲ Θεοπόμπου, καθ' ἕτερα ἐξίων. ἔοικε δή, καὶ μᾶλλον τοῖς χαρακτῆρσι, Θουκυδίδου μὲν εἶναι δοκεῖν, ἄλλως δὲ ἀκαλλώπιστον, δι' ὀκτύπων γεγραμμένη, καὶ πολλῆς πάνυ ἐν καφαλαίῳ θεραγμῦς, καλλωπίζεσθαι καὶ λαβῶν ἔχεσθαι δυναμένων. ἔνθεν καὶ λέγομεν ὡς αὐθέντερον πέφευγεν, καὶ ὀλίγον, καὶ δὴ ἀῤῥωστῶν αὐτὸν φαίνεται συμπθικός. αὐθεντοῦσι δὲ σώματος, βραχύ τι δὲ ὁ λογισμὸς ἀπανθρακίζει. μικρὸν γὰρ συμπέφυκεν ἀλλήλοις ὅ, τε λογισμὸς καὶ τὸ σῶμα. ἀπέθανε δὲ μετὰ τὸν πόλεμον τὸν πελοποννησιακὸν ἐν τῇ Θράκῃ, συγγράφων τὰ θερέσματα τῶν ἑαυτοῦ καὶ θερόπου ὠφελῶν. ἔοικε γὰρ καὶ ἐπὶ πολὺ κατέχειν ὁ πόλεμος· τὰ δὲ ἄλλων ἐξ ἐτῶν θερέσματα ἀναπληροῖ ὅ, τε Θεόπομπος καὶ ὁ Ξενοφῶν, οἷς συνάπτει ἡ Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. ἴσμεν δὲ ὅτι φρατηνήσας ὁ Θουκυδίδης ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ δόξας ἐκεῖ βασιλέως ἀφικέσθαι, καὶ θεραλαβόντος αὐτὸν τοῦ Βερσίδου, ἐφυγαδεύθη ὑπὸ Ἀθηναίων, διαβάλλοντος αὐτὸν τοῦ Κλέωνος (διὸ καὶ ἀπεχθάνεται τῷ Κλέωνι, καὶ ὡς μεμνῆται αὐτὸν εἰσαγῶν παθαχρόν) καὶ ἀπελθὼν, ὡς φασιν, ἐν τῇ Θράκῃ, τὸ κάλλος ἐκεῖ ἡ συγγραφῆς συνέγραψεν. ἀφ' ὑμῶν γὰρ ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἐσημειῶτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα, καὶ τὰ θερπόμενα. ὑμὲν κάλλος ἐφρόντισε ἡ ἀρχὴν ἢ τοῦ μόνον σῶσαι τῇ σημειώσει τὰ θερέσματα· ὕστερον δὲ μετὰ ἡ ἐξοδείαν ἐν Σκαπῇ ὕλῃ τῆς Θράκης χωρίῳ διατρίβων, συνέταξε μετὰ κάλλους ἀ ἐξ ἀρχῆς μόνον ἐσημειῶτο δέδ ἡ μνήμων. ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἐναντίος, δέδ τὸ χαίρειν ταῖς ἀληθείαις. ὑ γὰρ ἐπιδίδωσι τοῖς ἄλλοις ἑαυτὸν συγγραφῶν, οὐδὲ ἱστορικοῖς, οἱ μόνοις ἐγκατέμιξαν τοῖς ἑαυτῶν ἱστορίαις, ὃ πρῶτος πλέον τῆς ἀληθείας αἰσχυνόμενοι· ἀλλ' ὅλοι μὲν οὕτω τῇ συγγραφεῖ ἡ ἵνα ἐμβροντοι θεὸς πάντα ἡ ἀκουόντων, ἀλλὰ θεὸς ἀκρίβειαν ἡ μανθανόντων χράφων. τὸ γὰρ ὠνάμασιν ἀχρήστως πως ἑαυτὸ συγγραφεῖ. πολλὰ γὰρ θεὸς ἡδονὴν ἀπέφυγε, τοῖς πλείστοις ἀγκλίνας. ὅπου γὰρ καὶ παρ' Ἡροδότῳ καὶ ὁ Δελφὶς ὄζει ὁ φιλήκοος, καὶ Δεῖον ὁ κιθερῳδόμενος μουσικῆ, καὶ ὅλως ἡ δευτέρα τῆ ἱστορίων ἡ ὑπόθεσιν λύδεται· ὁ δὲ συγγραφεὺς ἔοικ, ἀπ' αἰσχύνης ἔνος θεσπεσίου, δέδ μὲν ἡ ἀνάγκην λέγ, δηγεῖται δὲ μόνον εἰς γνῶσιν ἡ ἀκουόντων ἀφικνούμενος. ὅ, τε γὰρ θεὲ Τηρέως ἀπῆλθος πέφευγεν μόνον θεὲ παθῶν ἡ γυναικῶν, ἢ τε Κυκλώπων ἱστορία, ἡ πάντα ἐμνημονεύθη χάριν καὶ Ἀλκμαίων, ὅτι σωφρονεῖν μεμνημονεύεται, ἔνθα τὰ σωφρονεῖν αὐτὴ νόσις ποιῆ, θὲ ἡ ἄλλα ἀκριβοῖ, θὲ μὲν οὖν τοῖς μύθοις τοιοῦτος. δηνὸς δ' ἡδοχαφῆσαι, καὶ ὁ μὲν τοῖς μέρεσι, σαφὴς· ὑπὸ δὲ τὴν συντάξιν, ὁποῖα δέδ τὸ ὀνηλεῖον τῆς ἑρμηνέας ἄδηλος ἔστι δοκῶν. ἔχει δὲ χαρακτῆρα ἐκ βαρυσμένον καὶ μέγαν. τὸ δὲ σχηματίσαι, πραχύτητος ὂν μεῖον, καὶ ἐμβριθείας, καὶ ἀκριβασικὸν, ὁποῖα δὲ ἀσαφές. αἱ δὲ βραχύτητες, θαυμασταὶ, καὶ τὴν λέξιν οἱ νύες πλέονες.

Thebani, vt Lacedæmoniorũ iram contra Platæenſes incendãt. ipſa deniq; id arguit orationum compoſitio, ratio ac forma. Aiũt quidã librum VIII ſuppoſititium eſſe, neq; Thucydidis: ac ſunt qui eum tribuant ipſius filiæ: ſunt qui Xenophonti. Nos autem dicimus, filię quidem nõ eſſe: id verò per ſe eſſe manifeſtũ. non enim cadit in ingeniũ muliebre tanta orationis præſtãtia, tantáque ars: deinde ſi talis aliqua extitiſſet, non illa profectò latere voluiſſet: neque octauum tantum librũ ſcripſiſſet, ſed alia quoq; multa ingenij ſui monumenta reliquiſſet. Xenophonti quoq; malè tribui, ſtylus ipſe tantumnon clamat. Longè enim differt tenue dicendi genus à ſublimi. Sed nec Theopompi eſt, vt nõnullis placet. Quibuſdam, iiſque peritioribus, Thucydidis quidẽ eſſe videtur, nondum tamen perpolitus, ſed inchoatus tantùm & rudis, multa ſummatim complectens quæ & poliri & dilatari poterant. vnde adducimur vt dicamus videri hunc librũ à Thucydide iam ægrotante conſcriptum: eámq; eſſe cauſam cur & lãguidius ſcriptus ſit & breuius. Nam quando corpus eſt infirmũ, animus quoque vires nonnihil remittit. Eſt enim inter animum ac corpus quaſi conſenſus quidã atque naturæ cõiunctio. Obiit in Thracia, poſt Peloponneſiacum bellum, dum res eius belli anno XXI geſtas conſcriberet. Fuit autem bellum Peloponneſiacum annorũ XXVII. Res verò geſtas reliquis ſex annis ſupplent Theopompus & Xenophon in hiſtoria rerum Græciæ. Sciendum verò, Thucydidem, qui Amphipolin dux exercitus miſſus fuiſſet, viſúſque eſſet ſerius eò perueniſſe, occupata iã vrbe à Braſida, in exiliũ ab Athenienſibus fuiſſe miſſum, ob Cleonis (quem ille ideo exoſus, tanquã inſanum vbique introducit) calumnias: illũ verò, Athenis relictis, in Thraciam, vt aiunt, ſeceſſiſſe: vbi pulcherrimam illam hiſtoriam cõtexuit. Notauerat enim ille quidem, iam inde à belli initio, quæcunque memoria digna dicerentur fierentve: non tamen etiam tunc ornamenta vlla ſuæ orationi adhibuerat, contentus ſolam rerum memoriã ea opera cõſeruare. Poſtea verò exul, vitam in Scapteſula, Thraciæ loco, agens, dolauit perpoliuítque quæ initio memoriæ tantum cauſa notauerat. Fabulis autẽ aduerſatur, ſtudio veritatis: non enim fecit quod alij hiſtoriarum ſcriptores, qui delectandi ſtudioſiores quàm veritatis, fabulas in ſuas hiſtorias inſeruerũt. At noſtri autoris inſtitutum lõgè aliud fuit: qui ſibi propoſuit non auditores oblectare, ſed ſtudioſos homines erudire. Ideo ait opus hoc ſuum eſſe κτῆμα ἐς ἀεί (quaſi quis dicat rem in omne tempus vtilẽ:) nõ ἀγώνισμα, ſiue, ad oſtentationem elaboratum opus. multa ſiquidẽ omiſit quæ ad delectationẽ faciũt: digreſſionéſque vitauit, quibus alij delectãtur. cuiuſmodi ſunt apud Herodotũ quæ de delphine narrantur, qui audienda lyrã delectatur: & de Arione qui muſica nauem dirigit: imò totus liber ſecundus titulum operis mentitur. Contrà hic autor, ſiquid mirabile vel prẽter inſtitutũ opus ſit commemorandũ, id ille quidem cõmemorat quia neceſſe eſt: verũm ita vt in eius enarratione nõ diutius immoretur quàm quantum opus eſt vt rem lector intelligat. Sic ergo Terei meminit, propter Prognes & Philomelæ caſus tantum: Cyclopum, propter cognitionẽ: Alcmæonis quoq; obiter meminit, de Acarnania & ei oppoſitis inſulis loquẽs: reliqua non perſequitur. Ac fabulas quidem ita tractat Thucydides. Cæterùm in moribus exprimendis mirabilis planè eſt: in ſingulis quidẽ orationis partibus nihil habet difficultatis: at in verborũ cõſtructione quòd lõgioribus periodis ac ſentẽtiis vtitur, eſt obſcurus. Genere dicendi vtitur grandi & in primis ſublimi. Compoſitio aſpera eſt, grauis, & hyperbatis ſcateris, interdũ etiã obſcura: breuitas mirabilis, & dictionis ambiguitas.

In sententiis quæ ad mores pertinent excellit. Præstat etiam in narrationibus, dum prælia naualia, obsidiones vrbium, morbos ac seditiones refert. Orationi suæ multiplicia adhibet figurarũ lumina, in plerisque Gorgiam Leontinum imitatus. velox in elocutione, austerus supra modum, morum exprimendorum optimus artifex. Itaque videbis apud eum & Periclis spiritus, & Cleonis quam nescio quo nomine appellem: Alcibiadis iuuentutem, in Themistocle omnia, in Nicia probitatem, superstitionem, & felicitatem, antequam veniſſet in Siciliam: itémque alia sexcenta, quæ suis locis sigillatim conabimur obseruare. Plurimus est apud Thucydidem veteris linguæ Atticę vsus, quæ ξ pro σ vsurpat, vt quum dicit ξυνίχαφε & ξυμμαχίαν. Per diphthongum scribit quæ reliqui per ει: dicítque αἰεί. Et omnino nomina multa noua inuenit. siquidem in Thucydidis dictione, quædam vocabula reperiuntur ipsius ætate antiquiora, vt αὐτοῦσι, & πλεμμυρίσιντες, & παγχάλεπον, & ἀμφοτέρα, & ὕλης φακέλους. Quædam apud poetas extant, vt ὀπλόγχαι, ὑπολύσαι, αἰσακῶς, & similia. Quædam ipsi propria, vt ἀποίμωξις, & κωλύμη, & ἀποτίχισις: itémque alia quæ apud reliquos scriptores non leguntur, sed apud hunc tantùm. Porrò in Thucydidis oratione magna est verborum maiestas, magna vis argumentorum, ac sententiarum grauitas: magna etiam (vt iam diximus) in compositione breuitas: adeo quidem vt multæ res vnica voce declarentur. Sæpe etiam res & affectiones pro personis vsurpat, vt in illo αὐτόματον δέος. Habet etiam generis demõstratiui nonnihil: vt in oratione funebri: & quòd variis ironiis atque interrogationibus vtitur: cõciones quoque quasdam habet philosophico more conscriptas: sunt enim instar dialogorum qui philosophis cõueniunt, compositæ. Elocutionem ipsius ac verborum compositionẽ sunt qui reprehendant: in his Dionysius Halicarnasseus: à quo reprehenditur quasi pedestri ac ciuili dictione vti nequeat. Ignorat videlicet Dionysius, singularis cuiusdam facultatis potius hoc esse, habitúsque perfectissimi. Vixit Herodoti tẽpore. Herodotus enim meminit irruptionis in vrbem Platæam factę, quam historiã narrat Thucydides libro secundo. Aiunt etiam, quum Herodotus suas historias in hominũ cœtu recitaret, Thucydidem recitationi illi interfuisse, & quum eas audiuisset, lacrymasse. quod vbi animaduertisset Herodotus, dixisse eũ ferunt Oloro patri Thucydidis, *Filij tui ô Olore ingenium magno impetu ad literarum studia fertur.* Mortuus est in Thracia, & (vt quidẽ volunt nonnulli) ibi est sepultus: sed alij dicunt, ossa eius clam à cognatis Athenas fuisse importata, itáque sepulta. neque enim palã licuit Athenis sepelire eum qui propter crimen proditionis exilio fuisset mulctatus. Erat eius sepulcrum prope portam in eo loco agri Attici qui appellatur Cœla, quemadmodum testatur Antyllus, vir fide dignissimus, historiæque peritissimus, & ad docendũ appositissimus. Fuit etiam, (ait ille) in Cœla habens hanc inscriptionem columna,

THVCYDIDES OLORI HALIMVSIVS.

Addiderunt verò quidam hæc, HIC IACET. quod nos facilè intelligi posse ac subaudiri putamus: in inscriptione enim non erat. Forma & genus dicendi, quale magnos viros decet: adeo vt ne in commiserationibus quidẽ ab ista grandiloquentia abstineat. Elocutio grauis, sententiæ obscuræ, quia delectatur hyperbatis: paucis multa complectitur. verborum figuras habet plurimas, sententias paucas admodum. nam neque irónias, neque obiurgationes, neque obliqua dicta, neque vllas artes quibus auditor capi queat, (in quib⁹ maximè vim eloquentiæ suæ ostẽtat Demosthenes) apud Thucydidem reperias. Puto autem omissas à Thucydide fuisse

τὸ δὲ γνωμολογικὸν αὐτοῦ, πάνυ ἐπαινετόν. ἐν δὲ ταῖς ἀφηγήσεσι σφόδρα δεινός, ταραχὰς ἠθῶν καὶ πολιορκίας, στάσεις τε καὶ τὰς ἀνηκούστους συμφοράς. πανταχοῦ δὲ ἐν τοῖς χάρασι, τὰ πολλὰ καὶ τῷ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου μιμούμενος. ἔστι δὲ ἐν ταῖς σημασίαις, πικρὸς ἐν ταῖς ἀποτροπαῖς, ἠθῶν μιμητής, καὶ ἀκριβὴς διηγητής. ὅθεν καὶ παρ' αὐτῷ φρόνημα Περικλέους, & Κλέωνος ἐν οἷσί ὀ, τι αὖ ἐστι ταῦτ'. Ἀλκιβιάδου νεότητα, Θεμιστοκλέους πάντα, Νικίου χρηστότητα, δεισιδαιμονίαν, εὐτυχίαν, μέχρι Σικελίας· καὶ ἄλλα μυρία, ἃ καθ' μέρος ὑπομνήσομεν ἐπιμελῶς. ὡς ὅτι πλεῖστον δὲ χρῶνται τῇ ἀρχαίᾳ ἀττικῇ τῇ παλαιᾷ, ἥ τὸ ξ αἰεὶ τῷ σ παρείληφεν, ὅταν ξυνέγραψε καὶ ξυμμαχίαν λέγῃ· καὶ πάνυ δίφθογγον τῷ αι αἰεὶ τῷ ε χαφῇ, αἰεὶ λέγων. καὶ ὅλως ἐφυλάξατο ὅτι καινῶν ὀνομάτων. πάμπολλα γάρ, ἔστιν ἀρχαιότερα ἢ κατ' αὐτὸν χρόνων, τὸ Λυπροῖς, & τὸ Ρολυμπαίοντες, καὶ Παγχάλεπον, καὶ Ἀμφοτέρα, καὶ ὕλης Φακέλους· & δὲ πικτὰς μόνον, οἷς τὸ Ἐπολύξαι, καὶ τὸ Ἐπλύτησαν, καὶ τὸ Διακὼς, καὶ & Οἰαῦτα. τὰ δὲ ἴδια, οἷς, Ἀποσμώσεις, & Κωλύμη, & Ἀποτίχισις· ἃ ὅσα ἄλλα παρ' ἄλλοις μὲν οὐ κεῖται, ὑπ' αὐτοῦ δὲ λέλεκται. μέμφεται δὲ αὐτὸν ἡ ὄγκου τῶν ὀνομάτων, & δυσπίστως τῶν ἀπιθανοτάτων, & ὡς καθ' φιλοσοφίαν εἰπεῖν, βραχύτητος συνθέσεως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν ῥημάτων ἢ λέξει δείκνυται. τάττει δὲ πολλάκις ἢ πάθη & πρόσωπα αὐτ' αἰσθῆσιν, ὡς τὸ Ἀνέπαλον δέος. ἔχει δὲ καί τι τῆς παντηγυρικῆς, ἐν οἷς ὅσιά φησι λέγειν & ποικίλως εἰρωνείαις εἰσφέρων, ἢ ἐρωτήσεις ποιούμενος, ἢ φιλοσόφοις ἔνεστι διαλογισμοῖς. ἐν οἷς καὶ ἀμοιβαῖός ἐστι, φιλοσοφεῖν. πῶς μέντοι ἰδίαν αὐτὴν τῶν λέξεων ἢ τῶν σωθέντων αἰνοῦσιν οἱ πλείους, ὧν ὅτι Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς. μέμφεται γὰρ αὐτῷ ὡς πεζῇ ἢ πολιτικῇ λέξει χρῆσθαι μὴ δυναμένῳ. ὃν εἰδὼς ὅτι ἕξιν παντὸς δυνάμεως ἐστὶ τοιαύτης καὶ ἕξεως πλεονεξία. φαίνεται δὲ ὅτι τῶν Ἡροδότου χρόνων ἠκμακώς, ἔγγιστα γὰρ Ἡροδότου μέμνηται τῆς Θηβαίων ἐσβολῆς ἐς τὴν Πλάταιαν, περὶ ἧς ἱστορεῖ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ. λέγεται δὲ & & ζηλοῦν, ὡς ποτὲ τὴν Ἡροδότου τὰς ἰδίας ἱστορίας ὑπ' αὐτοῦ ἀκουσθείσας, παρὼν τῇ ἀκροάσει Θουκυδίδης, & ἀκούσας, ἐδάκρυσεν. ἔτι τε φασὶ τὸν Ἡρόδοτον τοῦτο θαυμάσαντα εἰπεῖν αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα τὸν Ὄλορον, ὦ Ὄλορε, ὀργᾶ ἡ φύσις τοῦ υἱοῦ σου πρὸς μαθήματα. ἐπιλαθόντα δὲ ἐν τῇ Θράκῃ· & οἱ μὲν λέγουσιν ὑπ' οἰκείᾳ ἐτάφη· ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κεκόμισται τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κρύφα παρὰ τῶν συγγενῶν, καὶ οὕτως ἐτάφη. οὐ γὰρ ἐξῆν φανερῶς θαπτεῖν ὃν Ἀθηναίοις τὸν ὑπὸ προδοσίας φυγόντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ τάφος πλησίον τῶν πυλῶν, ἐν χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς ὃ Κοίλη καλεῖται, καθά φησιν Ἀντύλλος, ἀξιόπιστος ἀνὴρ μαρτυρῆσαι, & ἱστορίαν γνῶναι, & διδάξαι ἱκανός. καὶ στήλη δέ, φησὶν, ἔστηκεν ἐν τῇ Κοίλῃ, Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἁλιμούσιος, ἔχουσα ὧδε γράμμα. κεῖται δὲ προσέθηκαν καὶ τὸ, ἐνθάδε κεῖται. ἀλλὰ λέγεται ὅτι νομίμου ὄντος μὴ τὸν προδότην κηδεύεσθαι. ὧδε γὰρ ἔκειτο ἐν τῇ ὑπογεγράμμενος. ἔστι δὲ ἰδίαν & τὴν χάρακτηρα μεγαλοπρεπῆ, ὡς μηδὲν ἐν τοῖς οἴκοις ἀφεῖσα· ἦν δὲ μεγαλοπρεπὴς ἐμφανὴς ἢ φαίνοιτ', ἀσαφὴς ἢ δέοιτο, δεῖ τὸ ὑπὸ ταῖς χαίρειν ὀλίγοις ὑπονόμασι πολλὰ προσήμασι δηλοῦν, & ποικίλος ἐστὶ ἐν τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι, καὶ δὲ πάνυ δέοιτο συνεπόν ἀσημάντου. οὔτε γὰρ εἰρωνείαις, οὔτε ὑπομίσεσιν, οὔτε ταῖς ὀκλαγίου ῥήσεσι, οὔτε ἄλλαις ἃς πανουργίαις πρὸς τὸ ἀκροατὴν κέχρηται, οὐδ' ὑπομοδίσεσι μάλιστα ὑπὸ τύπος ὑπεσκευάσθαι πάνυ ἀγνότατα. οἶμαι δὲ ὅτι ἀγροίᾳ σχηματισμοῦ τῷ καὶ δέ-

νοιὰν παρῆκαι τὸν Θουκυδίδου τὸ πιθανὸν, ἀλλὰ τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις προσόντας καὶ ἁρμόζοντας σωζόντα τοὺς λόγους. οὐ γὰρ ἔφατο Περικλεῖ καὶ Ἀρχιδάμῳ καὶ Νικίᾳ καὶ Βρασίδᾳ, ἀνδράσι μεγαλόφροσι καὶ ἡγεμονικοῖς καὶ ἀρετὴν ἔχουσι δόξαν, λόγοις εἰρωνείας καὶ πανουργίας προσπλέκειν, οἷς μὴ παρῆν παῤῥησίαν ἔχουσι φανερῶς ἐλέγχειν, καὶ ἀπίκρυς μάμφεσθαι, καὶ ὁπόσων βούλονται λέγειν. ἅμα τοίνυν τὸ ἁπλοῦν καὶ αὐθοπόπτην ἐπιτηδεύσας, σώζων καὶ τὸν τύπον τὸ προσῆκον, καὶ τῇ τέχνῃ δουλεύων. πυκνὸν γὰρ ἀνδρὸς φυλάξαι τοῖς προσώποις τὸν ὑπαρχόντων δόξαν, καὶ τοῖς πράγμασι τὸν ἀκόλουθον κόσμον. ἰσέον δ' ὅτι τὸν πρᾶγμάτων αὐτὸς οἱ μὲν καπίτιον εἰς τρισκαίδεκα ἰσοείας, ἄλλοι δ' ἄλλως. ὅμως δ' ἡ πλείστη καὶ κοινὴ κικράτηκε, τὸ μέχρι τοῦ ὀκτὼ διῃρῆσθαι τὸν πραγμάτων, ὡς καὶ ἐπέκρινεν ὁ Ἀσκληπιός.

sententiarum figuras: non, quia nescirent iis vti, sed quia parum id conueniebat personis quibus de loquitur. An enim decuisset Periclem, Archidamum, Niciam, & Brasidam, excelso animo viros, ac generosos, laudibúsque heroicis præditos, ironiis, aliisque oratoriis fraudibus vti? quasi non liceret ipsis apertè reprehendere ac palam conqueri, & quicquid libitum esset, dicere. Propterea simplicem & minimè figuratam orationem est amplexus, habita tum decori ratione, tum etiam præceptorum artis. Est enim hominis artis periti, seruare vniuscuiusque personæ dignitatem, ac rebus quibusque accõmodata ornamenta tribuere. Sciendũ est autẽ, totum Thucydidis opus à quibusdam in XIII libros fuisse diuisum: ab aliis aliter. Vulgo tamen obtinuit vt in octo libros diuideretur: quod & Asclepio est probatũ.

Interpres lectori.

Dum verterem Marcellini hoc scriptum, lector beneuole, etsi raptim in summis meis occupationibus id à me factum: non pauca tamen obseruaui, quorum te hîc monendum esse putabam: verùm quia eius faciendi facultatem mihi eripiunt instantes nundinæ Francfordienses, peto à te vt quæ in hac opella mea αὐτοσχεδίῳ vel omissa fuerint vel commissa, pro tuo candore æqui boníque consulas. Equidem licet in vertendo multa emendarim, multa suppleuerim, quæ antè desiderabantur, quædam etiam suis locis restituerim, in quibus fœda transpositio fuerat commissa: dum tamen eadem iam edita relego, non pauca animaduerti, quæ simul cum ijs quæ prius à nobis fuerant obseruata, breui tecum lector candide communicabimus. Interea paucas has notas in ora libri, (si libebit) scribes. ὃς ὥκησε χρ.] Fortasse ὤκησε. μετὰ παιδὸς] lege ἄπαιδος. ΦΛ] lego ΦΛ ἐχθρῶν, ex Suida: vnde & reliqua suppleuimus, quæ hîc notis inclusa vides. ἔσὸν *] lego ἀδελφιδοῦς. Μελιείσι, lego Μελιλίσι. καὶ ἥο *]lego & Τιμόθεον. ὅθεν φησὶν Ἄντυλλος.] Hæc sunt transposita. Χοιρειλίῳ]lego Χοιρίλῳ. συλλήβδην πθεὶς]legendum ἢ κρύβδην πθεὶς. ἢ id est, alioqui. ὠνόμασεν ἀγχίστομα] legendum vt sumus interpretati. Αλκμαίων ὅτε σωφρονεῖν]Fortasse legi potest, & ὁ Αλκμαίων δὲ ὁ Ἀμφιάρεω μνημονεύεται, ἔνθα τὰ περὶ τὸν Ἀχελῶον & τὰς περὶ αὐτὸν νύμφας ἱστορεῖ. τὸ ὅπλυγξαι] locus corruptus.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΟΛΟΡΟΥ, ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, LIBRORVM OCTO DE BELLO PELOPONnesiaco, Primus.

Ex Laurentij Vallæ interpretatione, ab Henrico Stephano recognita.

a Argumentũ *suæ huius spei ex eo sumens*, quòd & vtr. *Vel*, Cõiecturã *hinc faciens*, quòd, *&c.*

b Et quòd reliquã Græciam cũ alterutris se coniungere videret, partim quidem statim, partim verò *de se coniungenda* deliberantem. *Vel*, Cum alterutris cõiurare. *Vel*, In partes trãsire. *Valla aliẽ ita vertit quasi legeretur* ὅρων ξωισάμενον. *quæ lectio ferri non posset.*

c Græcis motus extitit, & cuidam parti barb. atq; adeo plurimis longè latéq; mortalibus. Siquidem res gestæ his superiores, & porro etiam vetustiores, planè compertæ esse ob longinquitatem tẽporis nõ poterant: sed ex coniecturis ex quibus ad credendũ adducor, quoad lõgissimè respicere possum *vltimã antiquitatis memoriã*, non magnas, *&c.* *Vel sta simplicius*, Sed ex coniecturis quæ mihi, eas lõgissimè repetitas consideranti, fidem faciunt, non magnas, *&c.*

THVCYDIDES Athenien-sis bellum Peloponnẽsium Atheniẽsiúmq;, quod inter se gesserunt, conscripsit, exorsus statim ab eo moto: sperans etiam fore tum magnum, tum superioribus memorabilius: a certis hinc signis, quòd & vtrique florebant omni ad bellum apparatu, b & cætera Græcia è *suis finibus* ad alterutros accessit, alii quidem protinus, alii verò post consultationem. Etenim maximus hic c Græcorum motus extitit, & quadam ex parte barbarorum, ac propè dixerim, plurimorum hominum. Siquidem quæ ante nos natos, quæque vetustiora adhuc fuerunt, planè comperta esse propter longitudinem æui non quierunt, sed ex coniecturis (per quas longissimè repetenti mihi cõtingit credere) nõ magna sanè extitisse existimo, neque bellicis neque cæteris in rebus. Nam

Ὅτι πλέσσων

Ὅτι ἀδύνατα.

ΣΧΟΛΙΑ ΡΑΔΙΑ ἐξ ξωισπικὰ εἰς ὅλον τὸν Θουκυδίδιν.

α ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ἀθηναῖος] Παίτως μέμνηται ἕ οἰκείου ἐνόματος κατ' ἀρχάς, ἀπροσδιορίστως ἑαυτὸν τῷ ὁμωνύμων ὄν τοῖς ἔπεσιν· ἅμα μὲν τῆς αὐτῆς αἰτίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μὴ ἕτερόν τινα τὸ αὐτὸ σφετερίσασθαι συντάγμα. β Ξωισχάψαι τὸν πόλεμον] ἄλλο, χάψαι, καὶ ἄλλο, ξυγχάψαι. τὸ μὲν, ὅτι ἑνὸς σχάσματος λέγεται· τὸ δὲ ξυγχάψαι, ὅτι πολλῶν. ξυγχάψαι, τὸ μετ' ὀπιμελείας ἕ ἀπουδαίως συντάξαι· χάψαι δὲ, καὶ τὸ ἁπλῶς καὶ μὴ ὀπιμελῶς τὴν ἀλήθειαν αἰθυρεῖν. γ Γρὸς ἀλλήλους] καὶ ὁ πρὸς Ξέρξιν πόλεμος, ἀλλ' αὐτῶν ἐκείνων, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ οὐ μάτην προσκειται. δ Εὐθὺς καθισταμένου] ἀρχὴν λαμβάοντος. ε Καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι] τὸ ἐλπίσας οὐ μόνον ὅτι ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι τῷ ἕ μέλλοντος ὀκειάσει λέγεται. ζ Ἀκμάζοντές τε ἦσαν] αἰτιᾶται τὸ ἤκμαζον. η Παρασκευῇ τῇ πάσῃ] πῶς ἤκμαζον ἀμφότεροι πρὸς παρασκευὴν τῇ πάσῃ, εἴγε τῶν πελοποννησίων χρημάτων ἐνδεῆς; θ Ξωισταμένους πρὸς ἑκατέρους] εἰς σύστασιν καὶ εἰς βοήθειαν ἑκατέρων κινούμενον. ι Τὸ μὲν, ὅτι] ἅμα τῷ ἄρξασθαι τὸν πόλεμον. κ Καὶ μέρη τινὰ τῶν βαρβάρων] θρᾴκας λέγει καὶ πέρσας. οἱ μὲν γὰρ μετὰ Σιτάλκου συνεμάχουν ἀθηναίοις· οἱ δὲ μετ' Ἀρταξέρξου καὶ Δαρείου, ὕστερον τοῖς λακεδαιμονίοις. λ Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν] τὰ μηδικὰ καὶ ῥωϊκά. μ Οὔτε ἐς τὰ ἄλλα] κατασκευῇ δηλονότι.

ιεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη, ᵃ ὑπάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ᵇ ἀλλὰ μεταστάσεις τε οὖσαι ταχυτέρα, ᶜ καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ᵈ ὑπὸ τινῶν ἀεὶ πλειόνων. τῆς γὰρ ἐμπορείας οὐκ οὔσης, οὐδὲ ᵉ ἁπτομένους ἀλλήλοις, εἴτε κατὰ γῆν, εἴτε καὶ κατὰ θάλασσαν, ᶠ νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι ᵍ ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες (ἄδηλον ὃν ὁπότε τις ἐπελθών, καὶ ἀτειχίστων ἁπάντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται) τήν τε καθ' ἡμέραν αὐταρκῆ διαγωγὴν ἐξ ἧς πάντα χειρὸς αἰεὶ ἦν εὑρεῖν ῥᾳδίως, ἀπορήσαντες ἐβιάζοντο, οὐ χαλεπῶς ἀπαλλάσσοντο. καὶ διὰ αὐτὸ, οὔτε μεγέθη πόλεων ἴσχυον, οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη ἀεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν ἐπιπόρων εἶχεν. ἥ τε νῦν θεσσαλία καλουμένη, καὶ βοιωτία, πεδιὰς τε ἡ πολλὴ, πλὴν ἀρκαδίας, καὶ τἄλλης ὅσα μὴ λίαν κράτιστα. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς, ἅμα τε δυνάμεις ἰσχυαὶ μείζους ἐγκινούμεναι στάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἀπλοῦν ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ λεπτόγεων ᵏ ἀστασίαστον οὖσαν, αὐτοχθονες ᵐ οἱ αὐτοὶ ἀεί. καὶ τοῦτο δήλωμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς ⁿ μετοικίας ἐς τἆλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθείσας. ᵒ ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης ἑλλάδος οἱ ᵖ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες, πρὸς ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον ὄν, ᵠ αἰεχώρουν· καὶ πολῖται γιγνόμενοι, οὗτος ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλῆθει αὐθρώπων τὴν πόλιν· ὥστε καὶ ἐς ἰωνίαν ὕστερον, ὡς οὐκ ἱκανῆς οὔσης τῆς ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

A ᵃ constat eam quæ nunc Græcia vocatur, haudquaquam stabiliter olim fuisse habitatam, crebróq; illinc migratum: quod facilè sua quique relinquebant, ab aliquorum maiore numero coacti. Quippe nulla dum negotiatione, nullo inter se extra forum dinem commercio, vel terra vel mari, sua quisque eatenus colentes quatenus supperetet victui, non pecuniæ copiam habentes, nec humum *arboribus* conferentes (vtpote quum incertum esset quando quis alius superueniens ablaturus esset ab iis, præsertim quũ muris carerent) & existimãtes se necessariũ quotidie victum vbique adepturos, ᵇ haud ægrè pellebantur. Idcirco neque magnitudine ciuitatũ validi erant, neque alio bellico apparatu. ᶜ Adeóque tellus quæque præcipua patiebatur assiduas incolarũ migrationes, veluti ea quæ nunc Thessalia vocatur, & Bœotia, & Peloponnesi bona pars, præter Arcadiã, quæque alia terrarum vberrima erat. Nã B propter bonitatem soli maiores aliquorum iam vires effectæ, tum seditiones excitabant, per quas profligabantur, tum vel magis alienigenarũ insidiis obnoxii erant. ᵈ Itaque magis Atticam ob sterilitatem segetis lõgo æuo pacatã iidem semper incoluere homines. Cuius rei nõ minimũ indiciũ est, ᵉ propter colonias quas dimisit, non in cæteris peræquè adauctam fuisse. Nam qui ex reliqua Græcia aut bello aut seditione exciderant, ad Athenienses, tanquam ᶠ ad stabiles, po- D tentissimi quique se recepere: confestímque ciues effecti, iam inde à vetustate maiorem etiam hominum frequentia ciuitatẽ fecere: ita vt postea non sufficiente iam Attica, colonias in Ioniam quoque dimiserint.

ᵃ *Φαίνεται, quod & paulo post eodem modo reddit. Vide meũ Thes. Gr. linguæ.*

ᵇ *Vel,* Non grauatè emigrabant.

ᶜ Vt autem quæque terra optima erat, ita semper mutationibus incolarũ maximè obnoxia erat.

ᵈ Itaque Atticam, quum ob soli tenuitatẽ diutissimè expers seditionis permansisset, iidẽ semp.

ᵉ Quòd ob colonorum commigrationes non perinde aucta sit *Græcia* in aliis regionibus *atque in Attica. Vel,* Quòd *Attica*, propter illos qui in eã commigrarunt, non perinde cæteris rebus, *atque hominum multitudine*, creuerit.

ᶠ Vt apud quos tutæ sedes essent. *Ad Verbum*, Tanquam tutum esset.

ᵃ Οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη,] ὃ οὐ πολὺ γὰρ μέρος ἦν τῆς ἔθνη ἐκαλεῖτο. τὸ δὲ σχῆμα τῆς ὁμοιοκαταλήκτου, Γόργου καλεῖται. β Ἀλλὰ μεταστάσεις] μετοικήσεις, φαίνου) δηλονότι. γ Καὶ ῥᾳδίως] ἀπὸ κοινοῦ τὸ φαίνονται. δ Τὸ ἀεὶ πλειόνων] οὐκ ἦσαν δυνατοὶ, ἵνα μὴ ἐστασιάζον. ε Τῆς γὰρ ἐμπορείας] ἐπεὶ οὖν τῆς τῶν θαλαττίων πραγματείας. ζ Ἐπιμιγνύντες] ἐπιμιγνύμενοι. η Νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι] ἢ πλειοχρόνιον λόγον, ἢ συνάπτοις, διαύτοις, Νεμόμενοί τε ἑαυτῶν ἕκαστοι, ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, διὰ ἀπείρους, καὶ ἀπὸ ἀμπελώνων ὄντας τοῦ τὸ μεταστήσεσθαι. ὅ ἐστιν, οὐ χαλεπῶς αἱρήσεσθαι δηλονότι, ἀλλ' ἀχρῶς. θ Ὅσον ἀποζῆν] μετρίως ζῆν. ι Περιουσίαν] περιττὴ, ἡ περιττὴ οὐσία· οὐσία δὲ, ἡ σύμμετρος. κ Ἐπικρατῆν] ἀνατρεῖν. λ Τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ] ἢ ὁπλιτικῇ. μ Ὅσα μὴ λίαν κράτιστα] ὅσα μὴ ἄριστα. ν Αἱ τε δυνάμεις] τὰ στρατεύματα. ξ Ἀπαστάστον ὄσαν] αἱ τὸ εἶδ). ο Οἱ αὐτοὶ ἀεὶ] τὴν ἀρχὴν δηλονότι. οὐ γὰρ ἦσαν ἀφάνασι. π Καὶ πρόσφυγα τοῦτο τοῦ λόγου] ὁ νοῦς, οἱ μὲν, οὕτως, Σημεῖον δ' ἡ ἀττικὴ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς οἰκεῖν, τὸ γὰρ μὴ τἆλλα πράγματα μὴ αὐξηθῆναι, ἢ πλῆθόν τι, ἢ ὅπλα, καὶ τἆλλα· τὸ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν μεγάλων γνώμεθα. Ἄλλοι δὲ οὕτω, Σημεῖον δέ μοι πάντες τῷ παλαιῷ λόγῳ, ὃ ταῖς ἀεὶ στάσι τὸ χαλεπὸν μεταβάλλειν τοὺς οἰκήτορας, τὸ δ' ἐλάσσω τὰ ἄλλα αὐξηθῆναι τῆς πλήθει τῶν ἀνδρῶν. ρ Ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης ἑλλάδος] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης ἑλλάδος οἱ δυνατώτατοι ἐκπίπτοντες, αἰεχώρουν πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ὡς βεβαίας οὔσης τῆς οἰκήσεως. σ Πολέμῳ ἢ στάσει] πόλεμος, ὁ πρὸς ἀλλοτρίους· στάσις, ὁ ἐμφύλιος. τ Αἰεχώρουν] οἱ Ηρακλεῖδαι, καὶ μεσήνιοι, οἱ πρὸς Μέλανθον. υ Καὶ πολῖται γιγνόμενοι] οἱ ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν δυὸς μετέδοσαν πολιτείας· ὕστερον δὲ ὑπὲπ, διὰ τὸ πλῆθος.

Facit autem apud me fidem priscæ imbecillitatis hoc quoque non minimè, quòd ante Troianum bellum constat Helladem nihil communiter egisse. Ac ne ipsum quidem hoc nomen tota vtique mihi videtur habuisse, [a] sed quædam loca ante Hellenē Deucalionis filium: nec vsquequaque hoc fuisse cognomē, sed tum suum cuiusque gentis proprium, tum Pelasgicum à seipsis cognomen impositum. Hellene autem eiúsque liberis in Phthiotide rerum potitis, & eas gentes emolumenti gratia in alias ciuitates adducentibus, [b] singulos iam maximè propter linguæ cōmercium, Hellenes *i.* Græcos esse vocitatos. quæ res longo tempore non potuit obtinere. Quod indicat præcipuè Homerus, qui diu post Troianum bellum natus, nequaquam cūctos sic vocauit, nec alios quàm qui cum Achille *militabant* ex Phthiotide, qui & primi Hellenes fuerunt: Danaos verò & Argiuos & Achæos in carminibus nominat. Nec tamen [c] appellabat barbaros, ea re [c] quòd nec dum Hellenes *i.* Græci, in vnum nomen barbaro (vt mihi videtur) oppositum concessissent. [d] Hi igitur tāquam Græci essent omnes, & inter quorum ciuitates commercium eiusdem linguæ erat, postea vno vocati nomine, nihil ante Troiana tēpora, propter inopiam & impermixtum vitæ genus, frequētes egerunt, sed in hanc expeditionem, quòd mari iam plerunque vsi essent, exierunt. Nam Minos, eorum quos auditu cognouimus antiquissimus, classem cō parauit, maximámque partem maris quod Græcum nunc dicitur tenuit: & insularum Cycladum dominus, primus in earū plerisq; colonias posuit, Caribus eiectis, filiósque suos cōstituit principes. Insuper quoad potuit latrones è mari (vt credibile est)

a Sed ante ætatem Hellenis Deucalionis filii, nullo prorsus modo fuisse hoc cognomen, verùm cum aliis in gentibus, tum in Pelasgica, longè latéque à seipsis nomen indidisse.

b Singulos tum demum ex commercio magis vocatos esse Hellenas. *i.* Græcos, non tamen longo pòst tempore etiam apud omnes obtinere *hanc appellationem* potuisse.

c Quòd nondum Græci *à barbaris* distincti in vnū nomen aduersarium coaluissent.

d Itaque quicúque passim Hellenes. *i.* Græci erant, & per vrbes sparsi quotquot se mutuò intelligebant, & vniuersi postea vocati, nihil ante Troianū bellum conferti gessérunt, tum quòd infirmæ essent eorū opes, tum quòd nulla inter se commercia exercerent.

A δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀδύναμίαν οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοὔνομα πω τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ οὐδὲ εἰ ἡ ὀνόμασις αὕτη, καὶ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν ὀνομασθέν, ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν προσχεσθαι. Ἕλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων ἀδείας ἕνεκα ὠφελείας ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκάστους μᾶλλον ἤδη διὰ τὴν ὁμιλίαν μᾶλλον καλεσθῆναι Ἕλληνας, καὶ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδυνάτου καὶ ἅπασιν ἐπικρατῆσαι. τεκμήριον δὲ μάλιστα Ὅμηρος. πολλῷ γὰρ ὕστερος ἐπὶ τὰ Τρωϊκὰ γεγονὼς, οὐδαμοῦ τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασεν, οὐδὲ ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως ἐκ Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἕλληνες ἦσαν· Δαναοὺς δ' ἐν τοῖς ἔπεσι, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἀχαιοὺς αἰανκαλέει. οὐδὲ βαρβάρους εἶπε, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνας πω (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) ἀντίπαλον εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες καὶ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν διὰ ἀδυναμίαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔστρατευσαν, διὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν, θαλάσσῃ ἤδη τὰ πλείω χρώμενοι, ξυνῆλθον. Μίνως γὰρ παλαίτατος τῶν ἀκοῇ ἴσμεν, ναυτικὸν ἐκτήσατο, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ὀνομαζομένης πλεῖστον ἐκράτησε· καὶ τῶν κυκλάδων νήσων ἦρξέ τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, καρῆας ἐξελάσας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. τότε λῃστικὸν, ὡς εἰκὸς, καθήρει τῆς θαλάσσης ἐφόσον

a Οὐχ ἥκιστα] αἰτιᾶται τὸ μάλιστα. β Καὶ τὸ πελασγικὸν] ζητεῖται, τοῖς ἰδίοις ὀνόμασιν ἐχρῶντο· φησὶ, πελασγοὶ μόνον, βοιωτοὶ· οὕτω δὲ κοινῷ ὀνόματι Ἕλληνες. γ Τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον] τῇ ὁμιλίᾳ καλεῖσθαι μᾶλλον Ἕλληνας, οὐκ ἀπὸ χαφῆς δόξης ἁπάντων, ἀλλ' ὅτι τῆς πρώτης ὁμιλίας. δ Καὶ ἅπασιν ἐκτήσαντο] πλείους ὑπερβάλλουσι, τὸ καλεῖσθαι Ἕλληνας. ε Πολλῷ γὰρ ὕστερος ἐπὶ] οὕτως ἐν ἑτέρῳ, καὶ καλῶς γέγραπται. τὸ πολλῷ γὰρ δηλοῖ ὅτι τῷ χρόνῳ, καὶ τὸ ὕστερον πλεοναζει. τὸ δὲ ὕστερος ὅτι τῶν Ὁμήρου λεγόμενον, ἔχει πρὸ ἀκολουθίαν τῷ λόγου σαφῆ. ζ Ξύμπαντας] τὸ γὰρ, Ἐγχείῃ ἐκέκασον ἀν' Ἕλληνας καὶ Ἀχαιούς, γενόμενοι. η Ἀντίπαλον εἰς ἓν] ἀντίπαλον, καὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ πολέμιον. ἀντίκειται γὰρ τῷ Ἕλλωι ὁ βάρβαρος. τὸ δὲ ἑξῆς, οἱ Ἕλληνες ὡς ἕκαστοι, καὶ ξύμπαντες, ὕστερον κληθέντες Ἕλληνες. θ Θαλάσσῃ χρώμενοι] ζητεῖται ἐμπορευόμενοι. ι Μίνως γὰρ παλαίτατος] δῆλα τεκμήρια συγκρίσιων δείκνυσι δὲ πρὸ τῶν πελοποννησιακῶν ἀθηνᾶ, ἀφ' ὧν * Μίνω. καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τῶν βοϊκῶν, καὶ ἀπὸ τῶν βοϊκῶν, μέχρι αὐτοῦ. ἡνίκα δὲ οὐκ ἐπεύθετο, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ, φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς, πρόσθεν λέγεσι σύγκρισιν. κ Ἑλληνικῆς θαλάσσης] πρότερον γὰρ καὶ αὐτὴ ἐκαλεῖτο ἡ θάλασσα. λ Τῶν πλείστων ἐγένετο] ἴσασι κουσέον ἑλλήνων. μ Ἐξελάσας] πιέσας καὶ μέρος, οὐ πάντας ὁμοῦ. ν Τότε, πλησικὸν] λῃστικὸν, τὸ σύσημα, ἤγουν τοὺς λῃστὰς· λῃστρικὸν δὲ, τὸ κτῆμα.

ἐδυνάτο, τῷ τὰς πρεσβύτας μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ. οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι, καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι τε ἐπὶ τῇ ἠπείρῳ παρὰ θάλασσαν καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ὅπως ἤρξαντο μᾶλλον διαπορθμεύεσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, καὶ ἅτε τὸ πάλαι ἐπὶ λῃστείαν, ἡγουμένων αὐτῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τε ἕνεκα τοῖς ἀσθενέσι βοηθοῦντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, καὶ ἐπὶ κώμας οἰκουμένας, ἥρπαζον, καὶ τὴν πλείστην βίου ἐνταῦθα ἐποιοῦντο· οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον. δηλοῖ δὲ καὶ τῶν τε ἠπειρωτῶν οἳ ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λῃσταί εἰσιν· ὡς οὔτε τοῖς πυνθανομένοις ἀπαξιωτέον τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἰπεῖν εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόντων. ἐλήζοντο δὲ καὶ ἀπ' ἠπείρου ἀλλήλους. καὶ μέχρι τῶνδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ ξυνηθεῖ νέμεται, ὥσπερ τε Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας, καὶ Αἰτωλοὺς, καὶ Ἀκαρνᾶνας, καὶ τὴν τούτῃ ἤπειρον. τό, τε σίδηρον φορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ λῃστείας ἐμμεμένηκε. πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει, διὰ τὰς ἀφεδρεύτους τε οἰκήσεις, καὶ οὐκ ἀσφαλὴς ἦν ἀλλήλοις ἐφόδους· καὶ ξυνῳκημένη τε διαίταις μᾶλλον ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. σημεῖον δ' ἔστι τοῦτο καὶ τῆς ἄλλης ἔτι ὧν νεμόμενα, τὰ ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων· ἐν τοῖς γὰρ πρῶτοι ἂν Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο, καὶ αὐθημερὸν τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν τὸ εὐδαιμόνως, διὰ τὸ ἀβρόδιαιτον, καὶ πόλις χρόνος ὅπῃ ἐλίπαινάς τε λιτὰς ἐπαύσαντο φορεῖν, καὶ χρυσοῦν τεττίγων

A sustulit, vt sibi potius reditus obuenirent. Nam & Græci olim & barbarorum quicunque in cõtinente maritimi erant, quique insulas incolebant, vbi cœperunt crebrius alii ad alios nauibus trãsire, ad latrocinium conuersi sunt, ducibus viris mediocris potentiæ, tum sui quæstus, tum pauperum victus gratia. Atque adorti ciuitates muro vacantes, vicatimque habitatas, diripiebant, ac maximam victus partem hinc comparabant: [a]nullo ob id pudore, nonnihil potius sibi glorioſum. Quod declarat cùm quidam etiam nunc in continente, quibus decori est hoc egregiè exercere, tum vetustissimi poetæ, apud quos [b]illi vltro citróque nauigãtes interrogantur nunquid latrones sint, [c]tanquam non inficiaturos opus vt turpe, quod scire studerent. Et in mediterraneis etiã homines mutuò prædabantur: & vsque adhuc pleræque Græciæ partes vetusto more incoluntur: vti apud Locros qui vocãtur Ozolæ, & AEtolos & Acarnanas, & finitimam continentem. Quinetiam arma ferre apud hos ex vetere latrocinio permansit. Omnis enim Græcia arma gestabat, quòd videlicet nec penates munitionibus cincti, [d]nec difficiles mutuò incursiones essent: vitámque assiduè sub armis agebant, ritu barbarorum. [e]Cuius rei signum est ex gentibus Græciæ adhuc ita viuentibus, publica hac inter omnes aliquando viuendi consuetudine. Inter quos primi Athenienses ferrum deposuerunt, & ex illo soluto vitæ genere in lautius transierunt. Nec multum temporis est ex quo apud eos qui ex senioribus beati, *id est locupletiores*, erant, ferre desierunt lineas tunicas, cicadásque in seriem aureas, [f]ac cincin-

a Quum hoc factũ nõdum ignominiã, sed nonnihil gloriæ potius afferret.

b Illi qui appellunt.

c Quasi neque illi quos interrogantis tud factum dedignẽtur, neq; ii quibus curæ est scire *hoc ex illis*, probri & criminis loco obiiciant. *Vel*, Quasi illi quos interrogant, neque hoc factum scipsis indignũ censeant, neq; eos quibus id scire curæ est, conuitus accipiant.

d Nec tutæ essent vltro citróque profectiones. *Vel*, Nec tutò commeare vltro citróq; possent.

e Indicio autẽ sunt hæ regiones Græciæ, quæ vsque adhuc illo ritu habitantur, similem cultum similiáque vitæ instituta aliquando apud omnes fuisse.

f Primi autem inter hos Athenienses ferrum deposuerũt, & placido cultu *Vrentes* ad lautius quoddam & delicatius vitæ genus transierũt.

f Et cincinnos comæ capitis nexu aurearum cicadarum redimire, vel implicare.

α Ταὶς πρεσβύτας μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ] ἢ γὰρ μὴ λῃστευομένη πλείους φέρει πρεσβύτας.

β Οἱ γὰρ Ἕλληνες] τὸν αἰτίαν τῆ λῃστεύειν ἐπάγει νῦν. γ Οἵτε καὶ τῇ ἠπείρῳ] ἤπειρος περιχὰς λέγεται, ἡ πᾶσα γῆ, περὶς αἰπλῶς καλοῦσι τὰς θαλάσσης. δ Ἡρπαζον] ἐλήστευον, ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν εἰρῆσθαι. ε Καὶ τὴν πλείστην τοῦ βίου] Θουκυδίδης, ἢ τὴν πλεῖστην τοῦ χρόνου. ζ Οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τοῦτο] ἔγραψαν, οὐκ αἰσχρὸν νομιζομένου τοῦ λῃστεύειν. η Καλῶς τοῦτο δρᾶν] καλῶς, αἰτὰ τῆ ἀνοσιῶς καὶ φιλαυθρώπως. οὕτω γὰρ βουλῶ ἀρετῆσθαι ἐλεηλατουμένων, ἢ ἐκλιπόντων, ὅτε νυκτὸς, οὔτε μεθ' φόνων ἐποίουν τὰ λῃστείαν. θ Οὐκ ὀνειδιζόντων] οὐκ ὀνειδιζόντων τῶν ἐρωτωμένων, ἢ τῶν ἐρωτώντων. δίχα γὰρ νοεῖς. ι Ἐσιδηροφόρει] ὅθεν παῖς μαχαίρας μαυλίας ἐκάλουν, διὰ τὸ ὁμοῦ αὐλίζεσθαι διὰ ὁμαυλίας. ρ Ἐν τῖς] ὧν τούτοις, ποιητικῶς. ὑπερβιβάζεται γὰρ ὁ δέ.

λ Καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ] τρυφηλᾷ καὶ αἰθηρᾷ. μ Ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν] αἰτὶ τοῦ μετέστησαν εἰς τρυφῶσαν διαίταν, ἢ σίδηρον κατεθέμενοι. ν Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτῖς τῶν ἀ δαιμόνων] αὐτὶπλωσῖς ἐστιν, οἱ ἀ δαίμονες τῶν πρεσβυτέρων. ὑπερ ξ Χιτῶνας πλινοῖς] ἢ πολὺς χρόνος ἀφ' οὗ ἐπαύσαντο φορουῦπες χιτῶνας λινοῖς, καὶ τεττίγας χρυσοῖς ἐξαρτῶντες τῶν περιχῶν πλέγματι.

ο Ἐν ἔρσῃ κρωβύλον] ἐν ἔρσῃ, ἢ ὁν εἰσίρσῃ, ἢ ὁν πλοκῆ. κρωβύλος δέ ἐστιν εἶδος πλέγματος τῶν περιχῶν, ὑπὸ ἑκατέρων εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον. ἑκάλεπτο δ' τὰ μὲν ἀνδρῶν, κρωβύλος· τῶν δὲ γυναικῶν, κόρυμβος· τῶν δὲ παίδων, σκορπίος. Ἐν ἔρσῃ. ὁν αὐαδέσῃ, διὰ τὸ εἴρειν. ὀνήλαξε δ' πῶσιν, αἰτὶ δ' χρυσοῖς τεττίγας. ἐφόρουν δ' τεττίγας, διὰ τὸ μουσικὸν, ἢ διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶ). ἢ γὰρ τζῶον γηγενές.

nos in plexilem modum concinnatos. Vnde apud Ionum quoque seniores propter cognationem viguit hic cultus. Modica autem veste & ad huius ætatis consuetudinem vsi sunt primi Lacedæmonii, [a]& cùm cæteris in rebus tum præcipuè in victu, locupletiores vulgo sunt similes. Iidem primi corpora certaturi nudauerunt, propalam se exuentes, oleóq; vnxerunt: quum olim etiam in Olympiaco certamine athletæ subligacula circum verenda habentes pugnarent. Nec ita multi sunt anni ex quo illa haberi sunt desita. Quinetiam adhuc apud barbaros cùm alios, tum verò Asianos, præmia pugilibus ac luctatoribus proponũtur, & hi subligaculis in certamine vtuntur. Multis præterea aliis in rebus ostenderit quis Græcos veteres eodem modo quo & barbaros qui nunc sunt vitam instituisse. [b]A ciuitatibus autem quæ nouissimè sunt contractæ, præsertim quæ pecuniis abundarent, hominibus iam rei maritimæ scientioribus, ad ipsa littora vrbes cõditæ sunt, occupatis isthmis, *id est, terræ inter duo maria angustiis*, tum negociationis causa, tum tutelæ aduersus suos quæque finitimos. At vetustæ vrbes propter assiduam latronum infestationem procul à mari potius sunt sitæ, siue in insulis, siue in continente. [c]Quia quæ deorsum ad mare ciuitates erant ignaræ rei maritimæ, mutuò sese spoliabant, & adhuc muris carent. Nec minus latrocinabantur qui ex insulis erant Cares, Phœnicésque. Nam hi insularum plurimas incole-

a Et in reliquo etiã vitæ cultu æqualitatem cum vulgo seruarunt qui opibus abundarunt.

b Ex ciuitatibus autem ex quæ nouiss. f. conditæ, & quum iam frequentiores nauigationes essent, habentes maiorem pecuniæ copiam, ad ipsa littora mœnibus fundabantur, occup. &c. *Vel*, Et quũ iam maior nauigandi facultas esset.

c Populabantur enim sese mutuò, necnon ex aliis eos qui à re nautica alieni, mare accolebant. Et ad nostram vsque ætatem mediterranea incolũt.

A αἰαδούλμοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τειχῶν. ἀφ' οὗ καὶ ἰώνων τοῦ πρεσβυτέρους τιμᾷ. ὁ ξυγγενὲς ὑπερπολὺ αὐτὸν ἡ σκυτὴ κατέχει. μετεία δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν χρόνον πρῶτοι λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τἆλλα τοῖς πολλοῖς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδυτέες, λίπα μὴ ἐγυμνάζεσθαι ἠλείψαντο. τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τοῖ ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι ζαγχώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο. ἔστι δὲ πολλὰ ἔτη ὅπερ πέπαυται. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα τίθεται, ἐς διεζωσμένοι ἔστι δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν ἐς ἄλλα ἀποδείξαι τὸ παλαιὸν ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον. τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὴ νεώτατα ᾠκίσθησαν, καὶ ἤδη πλωίμοτέρων ὄντων,

B C περιουσίας μᾶλλον ἐχούσαι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ τὸ πρὸς τοὺς προσοίκους ἔχεσθαι ἰσχύος. αἱ δὲ παλαιαὶ, διὰ τὴν ληστείαν ὑπερπολὺ αἰπηρρυῦσαι, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις. ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν· καὶ μέχρι τοῦδε

D ἔτι οἰκισμένοι εἰσί. καὶ οὐχ ἧσσον λησταὶ ἦσάν οἱ νησιῶται, Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκη-

a Μετεία δ' αὖ ἐσθῆτι] λείπει ἡ τῆ ἵν' ᾖ, ἐς τὸν νῦν χρόνον πρῶτοι λακεδαιμόνιοι οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι μετεία ἐσθῆτι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τἆλλα τοῖς πολλοῖς ὁμοδίαιτοι κατέστησαν. β Πρὸς τοὺς πολλοὺς] πολλοὺς τοὺς πένητας. γ Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι] ὃν τοῖς ἀγῶσι δηλονότι. καὶ γὰρ πρὶν τὰ αἰδοῖα ἐζώννυντο. Ὅμηρος, Ζῶσαι νεῶν, ἵνα πάντες ὑπαγκώνων καὶ οἵδε Μαργαμέναι. Ταῦτα δὲ ὁ παρεγκαράσσει ἔρριπ). δ Λίπα] τὸ λίπα Ὅμηρος ὑπαθηπικῶς λέγει τὸ ἔλαιον. ἔοικε δὲ τοῦτο ὀνομάζειν. ἀπὸ Ὀρσίππου μεγαρέως ἐγυμνώθησαν οἱ τοῖς ἀγῶσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ εἰς αὐτὸν ὑπόγραμμα, Ὀρσίππῳ μεγαρεῖ μεγαλόφρονι τῆνδ' ἀρίδηλον Μνῆμα θέσαν, φάμα δηλαφίδι πειθόμενοι. Πρῶτός δ' ἐλλιώων ὠλυμπιάδ' ἐστεφανώθη Γυμνὸς, ζωννυμένων πρὶν θρὶν ὑπὸ σαδίῳ. Ἰσέον ὅτι τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις, οὐκ ἀδένειαν πρὸς ἀρχαίων παρεδίδουν (ἀδιάφορον γὰρ τὸ γυμνοὺς ἢ ἐζωσμένους ἀγωνίζεσθαι, πρὸς δυάμιν) ἀλλὰ μόνον ὅτι ὁμοίως ἁπάντων τῶν βαρβάρων. καὶ ἑξῆς. ε Ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς] ἔν τισι τῶν βαρβάρων. ζ Ἆθλα τίθεται] ἆθλος, ὁ ἀγὼν, ἀριστικῶς· ἆθλον δὲ, τὸ ἔπαθλον, ὑδετέρως. η Καὶ ἤδη πλωίμοτέρων] ἀδείας τυχοῦσαι τοῦ πλεῖν. ἡ δὲ σύγκρισις πρὸς τοὺς ἀρχαίους. θ Περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι] παντελῶς τοὺς πρὸ τῆς θαλάττιαν ἀνθρώπους ἀπροπτέρους λέγει ἴδιον. ι Πρὸς τοὺς προσοίκους] τὸ προσοίκους ὑπὸ πόλεως, οἰκειότερον μᾶλλον τοῦ ὁμόρους. ὑπὸ γὰρ ὅρων τοῦτο λαμβάνεται. κ Διὰ τὴν λῃστείαν] διὰ τὸ λῃστεύεσθαι. λ Ἐπιπολὺ αἰπηρρῦσαι] μετὰ μάχης ἀναπωλεῖσαι. μ Ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε] ἔφερον, ἐβλαπτον, ἐλῄστευον, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. ν Κάτω ᾤκουν] ἦσαν ἐγγὺς τῆς θαλάσσης. τὸ ἑξῆς, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι κάτω ᾤκουν, ὄντες οὐ θαλάσσιοι, ἔφερον ἀλλήλους. ξ Καὶ οὐχ ἧσσον] αὐτὸ τὸ λίαν. ο Κᾶρές τε ὄντες] οἱ κᾶρες πρὸ τοῦ βύρον τὴν ὁμφαλὸν τῶν ἀσπίδων καὶ τοὺς λόφους. τοῖς γὰρ ὑποθήκοις συνέθαπτον ἀσπίδιον μικρὸν, καὶ λόφον, σημεῖον τῆς διαιρέσεως. ὁπότου ἐγνωρίζοντο οἱ κᾶρες. οἱ δὲ φοίνικες, ὅτι τῷ ξίφει τῆς ζωῆς. τῶν ἄλλων γὰρ ἐπ' ἀσπίδας ποιούντων ὁρᾶν τοὺς νεκροὺς, οἱ φοίνικες ἐξεπίτηδες ὑπὸ δύσιν. ἵνα μὴ θάλλῃ τὸ ἑλλιῶικὸν, εἶπε κᾶρας καὶ φοίνικας.

τὴν καθαρσιν ποιήσει.

σεν μᾶλλον δὲ· δῆλον γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων τῆς νήσου τῆσδε τοῦ πολέμου, ἐς ἣν ἔτι ἔκ τε τῶν τάφων ἀναιρεθησῶν ὅσοι ἦσαν τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ἐπισκοπούμενοι κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυνθαπτόμενα, καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. κατασάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ, πλωϊμώτερα ἐχρῶντο τοῖς ἀνθρώποις· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων καὶ χρήματι ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τοὺς πλείστους αὐτῶν κατῴκιζε. καὶ οἱ τὰ θαλάσσια ἀσφαλῶς μᾶλλον ἤδη τὰ χρήματα ἐπορίζοντο, βεβαιότερον ἄρχοντες· καὶ τινες αὐτῶν καὶ τείχη περιεβάλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν, οἵ τε ἧσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρατούντων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι πλείους ἔχοντες, προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. καὶ ὁ Μίνως τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες, ὕστερον χρόνῳ ὅτι ἐπὶ Σικελίαν ἐστράτευσαν. Ἀγαμέμνονα τέ μοι δοκεῖ, τὸ τότε δυνάμει προέχων, καὶ ναῦς τοσαύτας τοῖς Τυνδάρεω ὅρκοις καθ' ἡμιμορίους ταῖς Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, οὐ τόλμαν ἀπείρως. λέγουσι γὰρ οἱ τὰ σαφέστατα πελοποννησίων μνήμῃ παραδεδομένοι, Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων, εἰς ἀπόρους ἀνθρώπους δύναμιν περιποιησάμενον, τῷ ἐπωνυμίαν τε τὴν χώρας ἐπηλύτην οὖσαν ὅμως σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνεπεσθαι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ δεδιότος Εὐρυσθέως, ὅτε ἐστράτευε, μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν, ἣν ὁ οἰκεῖον, Ἀτρεύς· (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρύσιππου φόνον) καὶ ὡς οὐκέτι ἀπεχώρησεν Εὐρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν,

A bant. Quod probatur hoc testimonio, quòd quum expiaretur ab Atheniensibus hoc bello Delos, destructis sepulcris eorum quicúque in ea insula decessissent, supra dimidium Cares agniti sunt, tum genere armorũ cum quibus sepulti erant, tum ipso more quo nunc quoque sepeliuntur. Minoe autem re nautica potito, liberius vltro citróque nauigatum est, sublatis ab eo insularum prædonibus: in carúmque plerasque deductis ab eodem coloniis, maritimi ho-
B mines iam magis conficiendæ pecuniæ dediti tutius habitauerunt: & inter eos quidam, ditiores quàm antea effecti, muris ciuitatem circumdederunt. Etenim cupiditate lucrandi, & qui tenuiores erant sustinuerunt seruire potioribus: & qui potentiores, quũ facultates haberent, miniores ciuitates sibi obsequẽtes reddiderunt. [a] Atque hũc in modum magis quum profecissent, insequutis tẽporibus ad Troiam cũ exercitu profecti sunt. Ex quibus mihi videtur A-
C gamemnon, quòd tũc viribus antecelleret, nec tantopere quòd duceret Helenæ procos iureiurando Tyndarei adactos, classem coegisse. Etenim ferunt qui exploratissimè Peloponnensium gesta, à maioribus natu sibi per manus tradita, cognouerunt, Pelopem primum vi pecuniarũ, quam portans ex Asia venit, parata sibi inter inopes potentia, etsi peregrinus erat, tamẽn cognomen regionis obtinuisse, & postea [b] ab ipsius posteris
D Atreo & Agamemnone plus pecuniæ fuisse cumulatum, Eurystheo per Heraclidas in Attica interfecto, cuius Atreus erat auũculus. Huic Eurystheus (patrem fugienti propter Chrysippi necem) quum ipse in expeditionem proficisceretur, Mycenarum & regni curam propter propinquitatem delegauerat: vbi non rediit amplius Eurystheus, Atreum, volẽtibus etiam Mycenæis, Heraclidarũ metu,

[a] Et quum iam magis in hoc statu & conditione rerum essent. *Id est, Quum iam hic rerum status incrementum sumpsisset. Potest & aliud esse sensus.*

[b] *Vel,* Ipsius posteris maiorem potentiam obtigisse.

α Ὑπὲρ ἡμῶν] ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων ναυβατοῦντες ἡμῶν, ἀλλὰ τῶν φοινίκων. οἱ γὰρ ἕλληνες ἔκαιον τὰ σώματα. β Καθαιρόντος δὲ τοῦ Μίνω] τὸ χῶμα ὑπαλαίψας. τὸ δὲ Μίνω, αἰτιατικόν.

γ Ἀπὸ τούτου αὐτοῦ] ἀπὸ τούτου ἐβλάστησε.

δ Καὶ τείχη περιεβάλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι] ἐκ τῶν ὑπαλαίψας. περιεπῆν γὰρ, τείχεσιν ὑπέζωσαν. ε Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ] τὸ ἑξῆς, Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τὸ τόλμαν ἀπείρως. ζ Καὶ οἱ τὰ σαφέστατα] ὁ νοῦς τοιοῦτος, λέγουσι δὲ οἱ τὰ πελοποννησίων μνήμῃ σαφέστατα παραδεδομένοι. ἵν' ᾖ ὁλόρρημα τὸ σαφέστατα. η Πέλοπά τε πρῶτον] τὸ ἑξῆς, Πέλοπά τε πρῶτον ἐπηλύτην ὄντα, ὅμως σχεῖν τὸ πρῶτον, πρὸς τὸ, πλήθει χρημάτων. θ Τῷ ἐπωνυμίαν] αἰτία γὰρ τὸ πρῶτον ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος, Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης. πελοπόννησος γὰρ νῦν κα-

λεῖται. ι Ὑπὸ Ἡρακλειδῶν] ὑχ ὅπ' αὐτοῦ μόνον ἐφονεύθη, ἀλλ' ὅπ δι' αὐτούς. κ Ἀτρέως ἡμιθέους] Ἀστυδάμεια μήτηρ Εὐρυσθέως, ἀδελφὴ Ἀτρέως. λ Τὸν πατέρα] τὸν Πέλοπα. ὁ γὰρ Πέλοψ τὸν Χρύσιππον ἐφίλει· ὁ δὲ Ἀτρεὺς, φοβούμενος μὴ τὸ αὐτὸ πάθῃ, ἔφυγεν. μ Ἀνεχώρησεν] αἰτιᾶται τὸν ἐπανελθεῖν. ν Εὐρυσθεὺς] Σθενέλου παῖς Περσείδου. ὁ δὲ Ἀτρεὺς Πελοπίδης.

simúlque quòd strenuus videretur esse [a] & multitudinis studiosus, regno potitum esse Mycenarũ, & omnium quibus Eurystheus imperitauerat, maioréque Pelopidas quàm Persidas extitisse. Quæ Agamemnon quum accepisset, & præterea re nautica longè cæteris præstaret, exercitum (vt mea fert opinio) non pluribus gratia quàm metu adductis comparauit. Constat enim eum & pluribus cum nauibus profectum esse quàm quẽquam aliorum, & præterea Arcadibus præbuisse, [b] vt Homerus testatus est. Satis quoque signi fuerit in sceptri traditione: ait illum compluribus insulis & omni Argo imperitare. [c] Quas insulas præterquã vicinas (hæ autem non multæ fuissent) nemo qui foret in continente, tenuisset, nisi aliquid classis habuisset. Quod cõiectemus licet ex hoc quoque exercitu quales prius extiterunt, quódque Mycenæ exiguum oppidum fuit, aut siquod tunc oppidum pro magno habebatur, nunc non tale videatur. Nec parum certo signo quis vtatur ad non credendum tantam classem fuisse quantam & poetæ memorarunt, & sermo obtinuit. [d] Nam si vrbs Lacedæmoniorum desoletur, relictis sacris & publicorum operum pauimẽtis, multam opinor progressu ætatis defuturam potentiæ fidem, quod gloriæ apud posteros cedat. Et quanquam ex quinque Peloponnesi partibus duas colunt, & totius ditionem tenent, multorúmque extra eam sociorum: tamen si ea vrbs nõ frequens populo esset, neq; templis atq; sumptuosis operibus prædita, pagatímque, vetusto more Græciæ, habitaretur, manifestũ est inferiorem visum iri. At si Athe-

a Et multitudinẽ sibi conciliasset.

b Vt Homerus istud declarauit, sicui idoneus est ad hoc cõprobandũ. *Id est, Sicuti locuples esse videtur testis.* Quinetiã in sceptri trad. *&c.*

c Nequaquam igitur insulas, præterquã vicinas (hæ aũt nõ possint esse multę) ditione tenuisset *Agamemnon*, nisi aliquam classem habuisset. Coniectura autẽ ex hoc exercitu faciẽda est qualia fuerint superiora *bella*. Iam verò, quòd Mycenæ paruum oppidũ erant, aut siquod aliud priscum, nunc nõ magni æstimandũ esse videtur, haudquaquam aliquis *ea re, tanquam* certo firmóque argumẽto, uiti possit, quo minus credat tantam classem, *&c.*

d Nam si vrbi Lacedæm. vastitas inferretur, relictis tantùm delubris ędificiorúmq. areis, vat de incredibilem posteris lõgo progressu tẽporis fore *eorũ* potentiam arbitror præ ea claritate & gloria qua nunc florent. *Id est, Multum abesset vt posteri crederent tam potentes fuisse quàm sunt hodie.* Et quanquã ex quinque Peloponnesi partibus duas possident, & vniuersæ imperãt, multisque præterea sociis extra: tamen quum vrbs neque coædificata tectisque continuata, neque delubris & magnificis ædificiis ornata, sed vicatim habitata, vetere Græciæ ritu, fuerit, inferior *fama* videatur. *Vel, Fame & opinioni de ea conceptæ minimè respondere videatur.* Sin idem istud Athenensibus accidat, potẽtiam duplo maiorem ex vrbis *diruta* specie visum iri arbitror quàm sit. Non igitur si lem æquum est derogare, nec magis vrb. spec. *&c.*

A καὶ ἅμα δυνατὸν δοκοιῶσι εἶναι, καὶ ὁ πλῆθος [α] τετραχῇ διῳκῆσθαι, τῶν μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τῷ βασιλείαν ἀπέφηνε τῶν ἄλλων, καὶ τῶν Περσειδῶν ἔτι πολὺ μείζους καὶ πλείους. [β] ἅμα μὲν δοκεῖ Ἀγαμέμνων τῶν ἄλλων, καὶ ναυτικῶν τε ἅμα ὑπάρξαι πλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τῷ στρατιὰν ἄγειν τὸ πλῆθος ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν πεποιῆσθαι. φαίνεται γὰρ νησοί τε [γ] πλείους αὐτὸς ἀφικόμενος, [δ] καὶ ἀρκέσαι τῶν πλειόνων.

B τῶν ἁπάντων ἀνδρῶν, ὡς Ὅμηρος ὅτῳ δεδήλωκεν, [ε] εἴτῳ ἱκανὸς τεκμηρίωσαι· καὶ ὁ σκῆπτρα ἅμα τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀρχῇ δοὺς, εἴρηκεν αὐτὸν Πολλῆσι νήσοισι καὶ ἀργεῖ [ζ] πᾶσι ἀνάσσειν. [η] Οὐκ ἂν δὴ νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δ' ἂν καὶ πολλαὶ [θ] εἶεν) ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. [ι] εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατιᾷ οἵα ἦν τὰ περὶ αὐτῆς. καὶ ὅτι μὲν Μυκήνας μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόλογον δοκεῖ [κ],

C σχεδὸν δοκεῖ, οὐκ ἀκριβὲς ἂν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη· μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὅσον οἵ τε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος κατέχει. [λ] λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λείψανα δὲ [μ] τά τε ἱερὰ καὶ τὴν καταδαφὴν τὰ ἐδάφη, πολλοῦ ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τὴν δυνάμεως, [ν] τοῦ χρόνου πολλῷ χρόνῳ, τοῖς ἔπειτα τῶν τὸ κλέος αὐτῶν ἥκει [ξ] κεῖται· πελοποννήσου τε πέντε μοίρας νέμον), τά τε ξυμπάσης ἦρχον καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν. ὅμως δ', ὥστε ξυνοικισθείσης πόλεως, ὥστε ἱεροῖς καὶ καταδαφῇς πολυτελέσι χρησαμένης, κἂν κώμας τὴν παλαιῶν τῆς ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα. [ο] ἀπὸ-

D

α Τετραχῇ διῳκῆσθαι] χρήμασι δηλονότι.

β Ἅμα δοκεῖ] τὰ δύο σκῆπτρα. γ Οὐ χάειπ] Ὅμηρος, χάειν Ἀτρείδην φέροντες. δ Καὶ ἀρκέσαι] τὸ ἐξῆς, θεὸς δὲ καὶ ἀρκέσαι θεῷ τῶν ἀνδρῶν. ε Εἴτῳ ἱκανὸς] δίχα τοῦ ἱκανὸς τὸ ἀξιόπιστον ἢ ποιητῆ παρέσεσθαι. ζ Παρὰ ἀνάσσειν] συλλογισμὸς τὸ χῆμα. η Οὐκ ἂν δὴ νήσων] Ἀγαμέμνων ἦρχε μὲν δὴ ἀνδρῶν, ἐπὶ δὴ τοῖς ἀνδρῶν νήσων, ἐπεκτείνατο δὲ ἐπὶ τῶν περιοικίδων τοῖς ἀνδρῶν νήσων, ἦρχε καὶ ἑτέρων νήσων πολλῶν· αἱ δὲ καὶ ἦσαν πολλαὶ εἰ μὴ ναυτικὸν εἶχεν ὁ Ἀγαμέμνων, δι' οὗ τούτων κρατεῖν ἠδύνατο. θ Εἰκάζειν δὲ χρὴ] εἰ γὰρ τὰ ὅτως ὑμύθμυα ἀπελήλυθεν, πόσῳ μᾶλλον τὰ πρὸ αὐτῶν; ι Οὐκ ἀκριβὲς] ἀκριβὲς σημεῖον τὸ ὀκ πάντων τὰς δυνάμεις πᾶν ἀνθρώπων σχάζεσθαι. κ Μὴ γενέσθαι τὸν στόλον] ἀτοπικῶς τὸ μὴ ἀνῃρῆσθαι παρέλκει. λ Λακεδαιμονίων γὰρ] τὸ χῆμα κεῖται ὑπόθεσιν. καταδαφῆται δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις λεληθότως. μ Τά τε ἱερὰ] ἁπλῶς λέγει τὰ ἱερά. ν Πελοποννήσου] πελοποννήσου αἱ πέντε μοῖραι, λακωνικὴ, ἀρκαδικὴ, ἀργολικὴ, μεσηνιακὴ, καὶ τῆς ἰλίδος. ἀποδιανέμει δὲ Κρεσφόντου, ἔχον τὴν μεσηνιακὴν οἱ λακεδαιμόνιοι. ξ Δύο μοίρας] λακωνικὴν καὶ μεσηνιακήν. Ἰσίον ὅτι τὴν ἀργολικῆς ὁμόρους ἦρξαν, ἀλλὰ συνεκδρομικῶς εἶπε. τὸ ἐξῆς, ὅμως δ' φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα πόλεως καὶ ἀπλοῦς, καὶ ὥστε συνοικισθείσης. καὶ τὰ ἑξῆς. ο Πολυτελέσι] πολυδαπάνοις, τίλος γὰρ τὸ ἀνάλωμα. π Δθιναίων δ' τὰ αὐτὰ τοῦτο] ἐξ ὑποθέσεως φησὶ καὶ λακεδαιμονίων τὸ, εἰ ἡ πόλις αὐτῶν ἐρημωθείη, καὶ τὰ ἱερὰ λειφθείη. ἐπεὶ πῶς ἂν καὶ Ἀθηναίων Ἀθηναῖος ὢν, καὶ παρῴμοσε τὸ αὐτὸ εἰρηκεν; ὥστε μάτην ἡ παραγραφὴ πέφυκεν, ὅπ λελήθοτως ἐπαγόμενος τοῖς λακεδαιμονίοις. ἀνοίκειον γὰρ τοῦτο τῆς συγγραφέως ἴσμεν θεσπέσιος.

ναῶν ὃ τὸ αὐτὸ ἴσον παθόντων, διπλασίαν αὖ τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τοῦ φανεροῦ ὄψεως τῆς πόλεως, ἣ ἔστιν. ἥκιστα ἀπιστῶν εἰκὸς, οὐδὲ τοῖς ὄψεσι τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τοῖς δυνάμεσι· νομίζειν δὲ τὸ στράτευμα ἐκεῖνον, μεγίστων μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτοῦ, λειπόμενον δὲ τῶν νῦν· τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴπερ χρὴ καὶ ταύτῃ πιστεῦσαι, ὡς εἰκὸς ὄντι τὸ μεῖζον μὲν πεποιηκότι ὄντα κεκοσμηκότα, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ὑποδεέστερα. πεποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν τοῖς μὲν Βοιωτῶν, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν τοῖς δὲ Φιλοκτήτου, πεντήκοντα· δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς μεγίστας τε ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι οὐ νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτὸς δὲ ὅτι ἦσάν τε καὶ μάχιμοι πάντες ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσὶ, δεδήλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς ἐρεσχώπους. τοιούτοις δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἐξὸν τῶν βασιλέων, καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει· ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος διαπεραιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν. οὐδὲ αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λῃστικώτερον προεσκευασμένα. τοιοῖς τε τοῖς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦσι, οὐ πολλοὶ φαίνονται ξυμπλέοντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι. αἴτιον δὲ ἦν οὐχ ἡ ἐλλιπὴς θεσπία τοσοῦτον ὅσον ἡ ἀχρηματία. τῆς γὰρ ἐφοδίου ἀπορίας τόν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν. ὅπερ δὲ ἀφικόμενοι μόγις ἐκράτησαν, δῆλον δέ. τὸ γὰρ ἔρυμα τοῦ στρατοπέδου οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο. φαίνονται δ' οὖν οὐδὲ πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωρ-

A nientibus hoc idem cõtingeret, coniectare licet ex euidenti vrbis aspectu, duplum virium esse quàm sit. Itaque debemus non prorsus fidem habere, nec magis vrbium speciem considerare quàm vires: existimaréque, illum exercitum maiorem quidem superioribus fuisse, sed iis qui nunc sunt inferiorem: siquid & hîc Homeri poëti credere conuenit, quē verisimile est, vtpote poetam, in maius eum ornando extulisse: sed tamen sic quoque inferiorem esse ma-

B nifestum est. Ex mille nanque ac ducentis nauibus *eum constare* scripsit: Bœotorum quidem singulas, centenûm ac vicenûm virorũ, Philoctetæ autem, quinquagenûm: demonstrãs (vt mihi videtur) maximas minimásque, quũ magnitudinis cæterarum in nauium recensione non meminerit. Nam quòd omnes essent in nauibus Philoctetæ remiges, & iidem bellatores, aperuit: quippe omnes qui remigabant sagittarios esse scripsit. Neque enim credibile

C est [a] multos superasse in nauigando, exceptis regibus ac [b] præfectis, quum præsertim transfretaturi essent cum bellico apparatu, nèc cataphractas naues (*id est* tectas) haberent, sed véteri ac magis prædonum more constructas. Ex quo, inter maximas ac minimas medium consideranti, non multi conuenisse videntur, [c] vt ab vniuersa Græcia communiter missi. Cuius rei causa non tam extitit hominum quàm pecu-

D niarum penuria. Commeatus enim defectu minorem duxere exercituum, tantúmque modò quantum sperabant ibidem belligerando alitum iri. Postquam autem appulerunt, prælio vicisse clarum est. non enim muris exercitum ac castra cinxissent. Sed ne hîc quidē copiis omnibus vsos esse constat, sed ad agri-

[a] Vectores multos vnà nauigasse.

[b] Iis qui maximis præfecturis fungebantur. *Vel*, Qui summum dignitatis gradum tenebant.

[c] *Id est*, Si spectes amplitudinem Græciæ, ex cuius parte omni missi fuerant.

α Ἡ ἔστι] τὸ ἡ συγκριτικὸν αἰτεῖ τὸ ἢ ὑπερ. Ἡ ἔστι] τὰ κατὰ μοναρχίαν καὶ πολιτείαν τὸν εἰς ἕξιν. ἡ διάνοια, ἐρημωθείσης τῆς μὲν πρὸ τῶν λακεδαιμονίων πόλεως, μείζων φαίνοιτο ἡ δύναμις γεγενῆσθαι τῆς ἔπειτα· τῆς δὲ τῶν Ἀθηναίων, μείζων ἢ νῦν ὄντι. β Ποιητὴν ὄντα] ὑπεπιδείως τὸ, ποιητὴς πεποίηκεν· ὡς καὶ λέγομεν τὸ, φιλόσοφος ἐφιλοσόφησε. γ Χιλίων] ὁ μὲν Εὐριπίδης καὶ Ἀνυφορίων χιλίας ναῦς λέγουσι τῶν Ἀχαιμένους αἰχμῆτ, ὁ δὲ Ὅμηρος, χιλίας, ἑκατὸν ἐξήκοντα ὀξ. δ Γροσκώπους] πρὸς τοὺς τοξότας ναύτας, πρὸς κωπηλάτας.

ε Γεγένηνται] πρὸς τὰ ἐρημωθείσης ὑπὸ τῆς νηὸς ὀπτεύσατας, ἢ δούλους. ζ Ἐν τέλει] ὄφ, Μενεσθέως, Παλαίχθου, ἢ τῶν ποιούντων ὀν τέλει. η Οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα] ὡς ἰῶ, φησὶ, σισαιδώμενα τὰ πλοῖα, ὥσπερ κάτω μὲν πλέοντα τὰ ὅπλα, αὐτοὺς δὲ αὖ ὑφάγειν. τὰ γὰρ τῶν ληστῶν πλοῖα οὐκ ἦσαν σισαιδώμενα, ἀλλὰ καὶ κάτω ἐκαθίζοντο, ὑφ' τὸ μὴ φαίνεσθαι αὐτοὺς πλέοντας. ἰῶ σῶ ὑφ' τῶν κοιλότερα. θ Τὸ μέσον σκοποῦσι] μέσον τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τῶν πεντήκοντα ὀξὺν ὁ ὀγδοηκοστὸς πέμπτος. σκοπεῖται οὖν ὁ τῶν χιλίων διακοσίων νεῶν τῶν αἰσθῶν ἀριθμὸς, μυριάδων δέκα καὶ δισχιλίων.

ι Τὸ γὰρ ἔρυμα τοῦ στρατοπέδου] ἔρυμα λέγει νῦν οὐχ ὅσαν ὁ τῇ ἢ λέγει Ὅμηρος ᾠήθαι, ἀλλὰ πρότερον μικρότερον διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ὑποφορμαῖς. κ Ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν] ὧν ἡγεῖτο Ἀχάμας ἢ Ἀνάμαχος.

culturam Cherronesi se conuertisse, ádque latrocinium, commeatu non suppetente. Quo etiam magis Troiani dispersis eis decem annos vi restiterunt, certantes assiduè cum iis demum qui relinquebantur *in obsidione*, atque eis pares. Quòd si suppeditante illi commeatu Troiam adiissent, & conferti citra latrocinium agriculturámque cõtinenter bellum gessissent, facilè in prælio superiores eam euertissent: [a] euersuri minori & tempore & labore, si non infrequentes ea tantùm quæ aderat parte repugnassent, sed omnes in obsidione mansissent. Verùm ob exiguitatem pecuniæ, & quæ ante Troianum bellũ gesta sunt, inualida fuere, & [b] hoc ipsum quod illis celebratius fuit, datur intelligi ex operibus minus fuisse fama, ac sermone qui de eo propter poetas inualuit. Quoniam etiam post Troiana tempora [c] Græci & è sedibus suis expulsi sunt, & aliò se habitatum contulerunt, ne per otium eis liceret augescere. Nam ipsorum tam sero reditu ab Ilio, & multæ res nouæ & in plerisque ciuitatibus seditiones extiterunt. vnde qui excidebant, vrbes condiderunt. Siquidem Bœoti qui nunc sunt, sexagesimo ab euersione Ilii anno ex Arna eiecti à Thessalis, incoluerunt terram quæ nunc Bœotia, prius Cadmeis vocabatur, in qua pars eorum quondam fuerat, vnde profecti sunt in Ilium cum exercitu. Dores quoque octogesimo & ipsi *post bellum Troianum* anno cum Heraclidis Peloponnesum tenuere. [d] AEgrè autem longo tempore planè pacata Græcia, nec vltra sedibus suis eiecta,

[a] Qui alioqui haud magna manu, sed parte copiarũ quæ fortè præstò erat, semper resistebant. At si in obsidione perpetuò mãsissent, minori & tempore & labore Troiam expugnassent.

[b] Hæc ipsa, omniũ ante nostrã memoriã celebratissima, reipsa comperiũtur inferiora fuisse fama, *&c. Vel*, Nõ respondisse famæ.

[c] Adhuc migrabat & solum vertebat Græcia, ita vt parta quiete crescere non posset. *Vel*, Migrationes fiebant in Græcia, per quas non licebat quiescere, & ita opes comparare.

[d] Víxque tandem aliquando.

Ἀχαΐαν τὴν Πελοποννήσου τρεῖς πόμωι καὶ ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ τὴν Ἰλίου κατάλυσιν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πολὺ ἡσύχασεν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀκίνητος ἦν, καὶ ἀποικίας ἔστελλον πανταχοῦ· τὰς δὲ μεγίστας αὐτῶν ἔστελλον Ἀθηναῖοι τῶν τε Ἰώνων καλουμένων τὴν μητρόπολιν καὶ τῶν νησιωτῶν τὰ πολλὰ ἐπὶ τὰς Ἰωνίας καλουμένας. ἐπὶ πολὺ γὰρ καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν βαρβάρων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀποικία ἐς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας καὶ ἐς Μέλητον τῆς Ἀσίας καὶ ἐς Σύβαριν τῆς Ἰταλίας, οἱ δὲ οἰκήτορες τῶν ἀποικιῶν τούτων ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Κορινθίων ἀποικία ἐπὶ Ποτείδαιαν τὴν ἐπὶ Παλλήνῃ καὶ ἐς Κόρκυραν καὶ ἐς Συρακούσας καὶ ἐς Ἀμπρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Κορινθίων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Χαλκιδέων τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀποικία ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας καὶ ἐς Ζάγκλην τῆς Σικελίας καὶ ἐς Ἀκάνθον καὶ ἐς Σκιώνην καὶ ἐς Μένδην καὶ ἐς Σάνην τῆς Παλλήνης καὶ ἐς Ποτείδαιαν τὴν ἐπὶ Παλλήνῃ καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Σκάπτην Ὕλην καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Χαλκιδέων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Ἀθηναίων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Μεγαρέων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Μεγαρέων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Φωκαέων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Φωκαέων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Ἀχαιῶν ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Ἀχαιῶν ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Ἀρκάδων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Ἀρκάδων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Βοιωτῶν ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Βοιωτῶν ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Θεσσαλῶν ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Θεσσαλῶν ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Ἀθηναίων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Μεγαρέων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Μεγαρέων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Φωκαέων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Φωκαέων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Ἀχαιῶν ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Ἀχαιῶν ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Ἀρκάδων ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Ἀρκάδων ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Βοιωτῶν ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Βοιωτῶν ὑπήκοοι. ἐκτίσθη δὲ καὶ ὑπὸ Θεσσαλῶν ἀποικία ἐς Σικελίαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ ἐς Κύπρον καὶ ἐς Ἀμφίπολιν καὶ ἐς Μηκύβερναν καὶ ἐς Στάγειρον καὶ ἐς Ἄκανθον καὶ ἐς Τορώνην καὶ ἐς Σερμύλην καὶ ἐς Ἀφύτην καὶ ἐς Ἔδωνον καὶ ἐς Βρασίδειαν καὶ ἐς Ἀκρόθωον καὶ ἐς Ὄλυνθον καὶ ἐς Πίνδον καὶ ἐς Ἀμβρακίαν καὶ ἐς Λευκάδα καὶ ἐς Ἀνακτόριον καὶ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἐς Ζάκυνθον. καὶ αὗται ἐγένοντο τῶν Θεσσαλῶν ὑπήκοοι.

α Τὸν πόλεμον διέφερον] διέφερον, ὑπέβαλλον, ὑπεμίμνησκον, ἐξήνυον, διήνυον. β Ἀλλὰ μάρει ὦ] ἔνιοι συνεκλίνουσιν, ἀλλὰ μάρει τῷ, αὐτὶ τοῦ μάρει ζυνί. γ Δηλοῦσι τοῖς ἔργοις] τὰ πρωϊκὰ ἐλέγχεται. δ Καὶ μὴ τὰ πρωϊκὰ] περιῆλθε πᾶν ἀρχαιολογίαν, εἰς τὰ περὶ τῶν πρωϊκῶν, εἰς αὐτὰ τὰ πρωϊκὰ, εἰς τὰ ἐχόμενα αὐτῶν. καὶ ἔχασον δὲ μέρος διπλῆ παραλλαγὴ κεῖται. δηλοῖ δὲ διὰ πάντων πᾶν αἰτίαν δι' ἣν τὰ ἑλληνικὰ καὶ μετὰ πᾶν ἄλωσιν ἰῶν ἀσθενῆ.

ε Ἡσυχάσασα] ἡσυχία γὰρ καὶ αὔξησιν ποιεῖ. ζ Ἢ τε γὰρ ἀναχώρησις] μηκέτι γὰρ ἐλπίζοντες αὐτοὺς ἐπανελθεῖν, ἐπαίσαντο, ἠθροῦσι δ' ἐπολέμουν, ὡς οἱ ἡπειρῶται ἐξέπεμπον. η Ἀφ' ὧν ὁκτω.] ἀφ' ὧν ἡ πόλεων, ἢ σαίσιον. θ Τὰς πόλεις ἔκλιζον] πολλοὶ γὰρ ἐξέπεσον· ὅθ', Τθύκρος μὲν ὑπὸ τῶ παῖδος ὠκλεηθὴς διὰ τ' Αἰτωλίαν, εἰς κύθωνα ἀφικνεῖ· καὶ Φιλοκτήτης, διὰ τὸν Πάεανδος θάνατον Θηλείαν τόσον νοσήσας, ἢ μὴ φέρων πᾶν αἰχμὴν, ἀπελθὼν ὀπ' ἀ παιεῖδος, ἔκλισε πόλιν, ἰῶ διὰ τὸ πάθος μαλαχίαν ἐκάλεσε. Διομήδης ὑπὸ Κομήτω ὠκλεηθὴς, εἰς τὰς λιβυρνίδας νήσους ἀφίκετο· καὶ ὁ Μενεσθεὺς, ὑπὸ τῶν Θησέων, εἰς ἰδομενίαν, ἢ ἄλλοι πολλοί. ι Ἐξ ἄρνης ἀναστάντες] ἄρνη, πόλις θεσσαλίας, ἀφ' ἧς ὠνόμασαι κῆ μεθικίαν ἢ ὁ βοιωτία ἄρνη. ἡ δὲ βοιωτία ἄρνη, νῦν χαιρώνια καλῆται. κ Δωριεῖς τε ὀγδοηκοστῷ] οἱ δὲ Ἡρακλεῖδαι βουλόμενοι κατελθεῖν εἰς πελοπόννησον, ἔμαντο τὸν Ἀπόλλωνα· ὁ δὲ αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε, διὰ τῶν στενῶν εἰσβαλεῖν. οἱ δὲ νομίσαντες τὸν ἰσθμὸν λέγειν αὐτὸν, καὶ ἀσχάσαντες τῶ χρησμοῦ, ἐσεβάλλοισι τοῖς πελοποννησίοις κῆ τὸν ἰσθμόν· καὶ ἡπήλειπες, ἐποίησαν τὸν δὺς ὥστε ἑκατὸν ἔτη διαχωρῆσαι τῶν χώραν πελοποννησίοις. μετὰ δὲ τὰ ἑκατὸν ἔτη, πάλιν ἔμαντο τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τῆς καθόδου. ὁ δὲ αἰεὶ αὖθις, διὰ τῶν στενῶν εἰσβάλλειν. ἀπελπόντων δὲ τῶν δωριέων ὡς καὶ ἐσέτι ἐσεν ἡπαπεμβόλοι, εἶπεν ὡς, οὐ σωπήκαπε τὸν χρησμόν. στενὰ γὰρ λέγει τὸν κρισαῖον κόλπον. οἱ δέ, ἐπιβάντες ὀπτχρήσαντες ἔτυχον τῆς καθόδου, ὕστερον τῶν πρωϊκῶν ἔτεσιν π. ἡ δὲ πρώτη ἐσβολὴ περὶ ἐτῶν εἴκοσιν ἰῶν.

ἀποικίας ἐξέπεμψαν· καὶ Ἴωνας μὲν ἀθηναῖοι καὶ τῶν νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ἐῴκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας ὃ πλεῖστον πελοποννήσιοι, τῆς τε ἀρχῆς ἡγεμόνες ἦσαν αἱ χωρία. πόλεις δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν οἰκείων ὠκίσθη. δυνατώτερα δὲ γενόμενα τῆς ἑλλάδος, καὶ τὴν χρημάτων τῶν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον παρεσκευάσαντο, τοὺς μὲν πολλὰς τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι κατέστησαν, τῶν προσόδων μείζονων γιγνομένων· (πρότερον γὰρ ἦσαν) τὰ δὲ ναυτικὰ ἐξηρτύθη ἢ ἡγεμονίας, καὶ τὴν θαλάσσης μᾶλλον αἰτιέχοντο. πρῶτοι γὰρ λέγονται ἐκβύταλα τοῦ νεὼ πρόπου μεταχειρίσαι τὰ νῦν ταῖς ναῦς, καὶ τεσσάρας ἐν κορίνθῳ πρῶτον τῆς ἡγεμονίας ναυπηγηθῆναι. φαίνεται δὲ καὶ σαμίοις Ἀμεινοκλῆς κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιήσας τέσσαρας. ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια ἐς τὸ τελευτῶν τοῦ δὲ τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς σαμίοις ἦλθε. ναυμαχία τε παλαιοτάτη ὧν ἴσμεν γίγνεται κορινθίων πρὸς κερκυραίους. ἔτη γὰρ μάλιστα τοσαῦτα ἐς τοῦτο ἐξήκοντα καὶ διακόσιά ἐστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ἀεὶ δή ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιὸν διὰ γῆς μᾶλλον τὰ πλεῖστα ἢ διὰ θαλάσσης, τήν τε ἐντὸς πελοποννήσου καὶ τὴν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων πρὸ ἀλλήλους ἐπιμισγόντων. χρήματά τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται. ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. ἐπειδή τε οἱ ἕλληνες μᾶλλον ἐπλωΐζοντο, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ ληστικὸν καθῆρον· καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφοτέροις, δυνατοὶ ἦσαν χρήματα προσπορίζεσθαι τῇ πόλει. καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνε-

A colonias emisit: & Ionas quidem ac plerosque ex insulanis Athenienses collocarunt: Italiam verò Siciliámque maxima ex parte Peloponenses, & quædam reliquæ Græciæ oppida. Omnia hæc post bellum Troianum sunt cõdita. Robustiore autem Græcia effecta, & vim pecuniarũ in dies maiorem comparante, passim tyrannides in ciuitatibus cõstituebantur, auctis iã prouẽtibus: (at prius regna hæreditaria erãt, & certis honoribus definita)[a] & nauticæ rei incumbebat

[a] Classésque parabat Græcia, & studiosius rem naualem capessebat.

B Græcia, ac tantùm mari operam dabat. Corinthii autem primi ferũtur excogitasse naues quæ ad eam quæ nũc in vsu est formá proximè accederẽt: & Corinthi primùm ex omni Græcia triremes fuisse ædificatę. Cõstat autẽ Aminoclem Corinthium naupegum Samiis etiam quatuor naues compegisse. Súntque ex quo hic ad Samios se contulit, anni ad perfectum hoc bellũ, ferme trecenti: vetustissimúmq; omniũ quæ nouimus nauale prælium extitit Corinthiorũ

C cum Corcyrensibus: súntque & ipsi ducẽti ad summum ac sexaginta ad hoc tẽpus anni. Etenim quũ vrbem incolant Corinthii ad Isthmũ sitam, emporiũ fere semper habuerũt, Græcis quondã terra magis quàm mari negotiãtibus, & qui intra quíque extra Peloponnesum incolũt, per illorum *terram* inter se cõmercium habẽtibus. Pecunia quoque præpotentes erant, vt etiam ab antiquis poetis demõstratur, locuples oppidũ cognominãtibus. Postea verò quã à Græcis

D studiosius nauigari cœptũ, cõparatis nauibus latrocinia summouerunt, & [b] vtrobique emporiũ præbentes, validã pecuniarũ prouẽtu vrbẽ habuerunt. Ac multo pòst penes Iones res

[b] Vtrique. *Pro Vtrinque, id est, terra marique.*

α Ἀποικίας ἐξέπεμψαν] ἀποικίσαι ὅτι κλίσας πόλιν ἐπ' ἐρήμῳ. β Ἑλλάδος ἔστιν ἀφορεία] αἰτιᾶται ἔνιοι λέγοντες ὅτι ἀμυθρακιώτας, αἰσυπείους. γ Τὰ πολλὰ τυραννοῦν.] ὑπὸ τῶν, τὰ ὑπὸ πολ. ἀ αἰτίαν λέγει τὰς τυραννίδας. δ Τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι] διὰ τῶν δὲ ἦσαν καὶ ταῦτα ἀδύνατα. ἢ γὰρ τυραννὶς οὐκ ἐᾷ πλέως αὔξειν τὰ πράγματα. ε Ἐπὶ ῥητοῖς γίγνεσθαι] αἰτεῖ δὲ ὅτι φανερᾶς ἦμαις. ὅτι ὁμολογουμένοις γίγνεσθαι. τῶν δὲ πρὸς αἰσθάνεσθαι τῆς τυραννίδων. ὁ γὰρ τύραννος νόμου κρείττων ἐστὶ καὶ βιάζεται, καὶ οὐκ ἐᾷ τὸ ἄμεινον. ζ Πατεικαὶ βασιλῆαι] ἀπὸ τῆς πατρῴων παραλαμβανόμεναι καὶ διαδοχὴ γένους. διαφορὰν δὲ λέγει τυραννίδος καὶ βασιλείας, ὡς καὶ οἱ φιλόσοφοι· οἱ δὲ ῥήτορες ἀδιαφόρως λέγουσιν. η Ἀντείχοντο] ὡσσοῦχον αὐτῆς. θ Μεταχειρίσαι τὰ πρῶτα ταῖς ναῦς] ἀναλαβεῖν· ὕστερον, ἀπὸ πεντηκοντόρων πρῶτον τριήρεις. ι Ναυπηγηθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ λέγονται. ια Ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακ.] Εἰκὸς ὧν πρὸ τοσούτου χρόνου πολλὰς ναῦς γενέσθαι. λ Ἐς τοῦ πολέμου τοῦδε τοῦ πολέμου] Γνωσίου καὶ ἀντιδιὸν ὅτι ὕστερον συνέγραψεν ὁ Θουκυδίδης ἢ λέξιν τῆς ἱστορίας. μ Ναυμαχία τε παλαιοτάτη] Πειραιέως τοῦ υἱοῦ Κυψέλου τυραννοῦντος κορίνθου, διὰ τὸν φόνον Λυπόφρονος τοῦ υἱέως αὐτοῦ, ὃν αἰτίαν οἱ κερκυραῖοι. ἢ ὅτι ἰσονεία κεῖται καὶ διέξοδον παρ' Ἡροδότῳ. ν Μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου] ἐς τοῦ πολέμου τοῦδε τοῦ πολέμου. ξ Οἱ κορίνθιοι] οὐχ οἱ πάντες, ἀλλ' οἱ κορίνθιοι. ο Τὸ ληστικὸν καθῆρουν] ὅτι τοῦ Μίνωος φησὶν, ἐφόσον ἠδύναντο, τὸ ληστικὸν καθῆρεν· τοῦδε δὲ τὸ λεῖπον οἱ κορίνθιοι ἐπραξαντο. π Καὶ Ἴωσιν ὕστερον] μετὰ τοῦ κορινθίων ναυπηγίαν ἢ τῶν ἰώνων εἰσάγεται τοῦ τὸ ναυτικὸν ὀλιγωρίαν.

naualis fuit, ætate Cyri primi Persarum regis, eiúsque filii Cambysis: qui aliquandiu cum Cyro pugnantes, suo mari potiti sunt. Polycrates quoque, qui Sami tyrannidem tenuit, sub Cambyse classe præpotens, cùm alias insulas in suam potestatem redegit, tum Rheniam, quam subactam Apollini Delio cósecrauit. Iam verò Phocenses [a] ii qui Massiliam incolunt, Carthaginenses pugna nauali vicerunt. nam validissimæ omnium hæ classes fuerunt. [b] Quas constat multis post Troica tempora ætatibus extitisse, exiguo triremium vsu, sed adhuc illo vetusto more, quinquagenûm remigum, nauiúmque lõgarum. Paulóque ante Medicum bellum, & Darii mortem, qui secundum Cambysem regnauit in Persis, triremium copia fuit tum penes tyrannos circa Siciliam, tum penes Corcyrenses. Hæ nanque postremæ ante Xerxis regis exercitum dignæ memoratu classes in Græcia extiterunt. AEginetæ enim Athenienséſque, & siqui alii, paruam vim nauium habuerunt, & has ex magna parte, quinquagenûm remigum: [c] ac serò vtique, ex quo Themistocles Athenienſibus, cum AEginetis bellum gerentibus, simúlque aduentum barbari expectantibus, persuasit vt facerent naues: quibus etiam pugnauerunt; [d] quæ nec ipsæ cataſtromata totæ habuerunt. Et tales quidem Græcorum classes fuerunt, tum vetustæ, tum sequentium temporum. Non minimam tamen qui illis studuerunt, sibi vim comparauerunt, vel pecuniarum reditu, vel aliorum dominatione. Quippe nauigando insulas subegerunt, & ii præcipuè qui regionem non omnia suppeditantē habebant. Nam in terra bellū, vnde potētia aliqua accesserit, nullū excitatum est: sed quæcunque fuerunt, à quibusq; cōtra suos finitimos

[a] Massiliam condentes.

[b] Videntur autem hæ quoque *classes*, quæ multis seculis post Troiana tempora extiterūt, paucis quidem triremibus vsæ fuisse, lembis verò quinquagenûm scalmorum & nauibus longis instructæ fuisse, sicut & *priscæ* illæ.

[c] Atque adeò serò *eas habuerūt*, ex quo *videlicet* Themist. *&c.*

[d] *Id est, Conflratæ ac tectæ totæ fuerint.*

A ταῖ ναυτικὸν ὅτι Κύρου, τῶν πρώτων τοῦτου βασιλευόντος, καὶ Καμβύσου τοῦ [a] Κύρου αὐτοῦ [b] τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησάν τινα χρόνον· καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ὅτι Καμβύσου, ναυτικῷ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο, [c] καὶ ῥήνειαν ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ. [d] Φωκαῆς τε Μασσαλίαν οἰκίζοντες, καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες. δυνάται τε ταῦτα τὰ πλοῖα τῶν ναυλικῶν ἦν. Φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς ὑστέραις γενόμενα τῶν τροικῶν, τεκμήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, [e] πεντηκοντόροις τε ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς [f] ἑξηρτυμένα, [g] ὥσπερ ἐκεῖνα. ὀλίγον τε τοῦ τῶν μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην τὸν Κύρου ἐβασίλευσε, τεκμήρασθαί τε σικελίαν [h] τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ [i] κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα τοῦ B τῆς Ξέρξου στρατείας ναυλικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη. αἰγινῆται γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέκτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόροι· ὁ δέ τε, ἀφ' οὗ Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν αἰγινήτας πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὄντος, ταῖς ναῦς ποιήσασθαι, αἷς δὴ καὶ [k] ἐναυμάχησαν· καὶ αὗται οὔπω εἶχον ἁπάσης καταστρώματα. τὰ μὲν οὖν ναυλικὰ τῶν C Ἑλλήνων, τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιὰ, καὶ τὰ ὕστερον γενόμενα· ἰσχυὰ δὲ προεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην. [l] οἱ προόντες αὐτῶν, χρημάτων τε προσόδῳ, καὶ ἀλλων ἀρχῇ. ὅτι πλέοντες γὰρ, ταῖς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα [m] [n] ὅσοι μὴ ἁμαρκῆ εἶχον χώραν. κατ' ἠῶ γὰρ πόλεμος, ὅθεν ἦν ἡ δυνάμις πρὸς ἦλθε, σπάνει ξυνέσης· πάντες γ' [o] ἦσαν, ὅσοι δὲ ἐλθόντο, πρὸς ὁμόρους

[a] Πέως] ἀθηναίως, ἀπὸ Ἀθηναίας τῆς ὑβρεως. [b] Τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης] γείτονος. οὐ γὰρ πάσης. [c] Καὶ ῥήνειαν ἑλὼν] μία τῶν κυκλάδων ἡ ῥήνεια. [d] Φωκαῆς τε μασσαλίαν] φωκαῆς, οἱ τῆς ἑλλάδος, ἀπὸ φωκίδος πόλεως· φωκαῆς, οἱ τῆς ἰωνίας, ἀπὸ φωκαίας πόλεως. ἴωνες ὄντες οἱ φωκαῆς, καὶ πολεμούμενοι ὑπὸ πέρσων, ἀφέντες τὴν ἰωνίαν, ἔπλευσαν ἐπὶ τὴν ἀφελικὴν, τὴν πάλαι καρχηδόνα καλουμένην. αἰεὶ δὲ τοῖς οἰκιζομέναις αἱ πλησίον ἀναλίσκονται. ἡ δὲ μασσαλία, πόλις ἐστὶ τῆς ἀφελικῆς. [e] Πεντηκοντόροις δὲ] πεντηκοντόρος ἐστὶ ναῦς, ἐπὶ πεντήκοντα ἐρέσσουσιν. [f] Ἑξηρτυμένα] ἡτοιμασμένα. [g] Ὥσπερ ἐκεῖνα] τὰ παλαιά. [h] Τοῖς τυράννοις] Γέλωνι καὶ Ἱέρωνι. [i] Προσδοκίμου ὄντος] ὅτε τὴν ἐπὶ μαραθῶνι μάχην. [k] Ἐναυμάχησαν] ἐν σαλαμῖνι δηλονότι. [l] Οἱ προόντες] οἱ προέχοντες τοῖς ἐπικοίνοις. οἱ προέχοντες τοῖς ναυτικοῖς. [m] Ὅσοι μὴ ἁμαρκῆ] ἢ οἱ καταστρέφοντες, ἢ οἱ καταστρεφόμενοι. οἱ καταστρεφόμενοι ἢ ἀπλοστέραν, ὅτοι μὴ ἁμαρκῆ χώραν ἔχοντες, ἐπέπλεον πρὸς τὰς πρόσυμβίας νήσους. [n] Ὅσοι καὶ ἐλθόντο] πόλεμοι δηλονότι.

[a] ΚΥΡΟΥ αὐτοῦ
[b] ΤΗΣ ΤΕ ΚΑΘ' ΕΑΥΤΟΥΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
[c] ΚΑΙ ΡΗΝΕΙΑΝ ΕΛΩΝ
[d] ΦΩΚΑΕΙΣ ΤΕ ΜΑΣΣΑΛΙΑΝ
[e] ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΟΡΟΙΣ ΔΗΤΑ
[f] ΕΞΗΡΤΥΜΕΝΑ
[g] ΩΣΠΕΡ ΕΚΕΙΝΑ
[h] ΤΟΙΣ ΤΥΡΑΝΝΟΙΣ
[i] ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙΣ
[k] ΕΝΑΥΜΑΧΗΣΑΝ
[l] ΟΙ ΠΡΟΟΝΤΕΣ
[m] ΟΣΟΙ ΜΗ ΑΜΑΡΚΗ
[n] ΠΑΝΤΕΣ ΔΕ ΟΣΟΙ ΗΣΑΝ ΚΑΙ ΕΛΘΟ.

τὸν στρατείας ἐκάστης· ᵃ καὶ οὐδεμίας A gesta sunt, Græcis in peregrinas expeditiones longè à domo ad alios subigendos non exeuntibus. ᵃ Neque enim aduersus ciuitates maximas subditi consurgebant, neque ipsi ex æquo communiter exercitum comparabant, sed inter se potius finitimi (vt semper fit) belligerabant: præcipuè vsque ad vetus illud quod inter Chalcidenses & Eretrieos gestum est bellum, reliqua Græcia alterutris adiuuandis diuisa. Mox aliis aliunde ne augescerent impedimenta contigerunt. Nam Ionibus in magnitudinem rerum proficientibus, ᵇ Cyrus & Persicum regnum, Crœso profligato, omnia fluuio Haly tenus ad mare vsque circunferens, arma cepit, & vrbes quæ in continente sunt, in seruitutem redegit. Darius dehinc, Phœnicum classe victor, insulas quoque *subegit*. Tyranni autem quicunque in Græcis vrbibus erant, suis tantùm rebus prospicientes, ᶜ & corpori, & suæ domui amplificandæ, tutelæ gratia, quoad poterant, in ipsis vrbibus plurimum se tenebant. A quibus nullum opus memoria dignum actum est, nisi aliquod aduersus suos quibusque vicinos. Nam qui apud Siciliam erant in multum potentiæ euaserunt. Ita vndique Græcia longo sanè tempore prohibita est, tum communiter quippiam agere illustre, tum per singulas ciuitates audacia vti. ᵈ Postea verò tyranni & Athenienſium & cæteræ fere Græciæ, & ante hanc tyrannis subditam, plerique ac postremi, præterquam Siculorum, deiecti sunt à Lacedæmoniis. Nã Lacedæmon post accessionẽ Dorieorum, qui nũc eam incolunt,

ᵃ Non enim subditi cum maximis ciuitatibus consociati erant, neque ipsi ex æquo bella cõmunia gerebant, sed ipsi potius finitimi per sese militabant, vt cuique bellũ acciderat. Maximè autem in antiquũ bellum Chalcidẽsium & Eretrienſium reliqua quoque Græcia ad auxilium vtrorumque fuit diuisa.

ᵇ Cyr. & P. reg. bellum intulit, & quæcunque cis Halyn fluuium maritima erant, & vrbes continentis subegit.

ᶜ Et ad corpus. *Vel*, Et quod ad corpus attinet. i. ad præsidium corporis. Hoc est, In suo corpore tuendo & in amplificanda sua familia occupati, quam poterant tutissimè vrbes incolebant. Q. d. Bella foris non gerebant, sed potius domi se quam poterãt optimè muniti continebant. *Vr non distinguatur post* ἐδώσαντο.

ᵈ *Vide annot.*

τὸν μεγάλας

τὸν κωλύματα μὴ αὐξηθῶσι

τὸν μὴ π

τὸν ἀπολμοτέρα

τὸν ἀπομοτέρα

τὸν ἀπολμοτέρα εἶ). ὅτι δὲ οἱ D τι ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ὅτι πολύ· καὶ πρὶν τυραννευθεῖσιν οἱ πλεῖστοι καὶ τελευταῖοι, πλὴν τῶν σικελίας, ὑπὸ λακεδαιμονίων κατελύθησαν (ἴσχυε γὰρ λακεδαίμων μὴ τὴν κτῆσιν τῶν νεῶν ἐνοικούντων αὐτὴν δω-

---

a Καὶ οὐδεμίας στρατείας] τὸ ἐξῆς, καὶ στρατείας οὐδεμίας πολὺ οὐκ ἐξήεσαν. εἶτα, ὑπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας ἕκαστος τὸ φθάνον.

β Οὐκ ἐξήεσαν οἱ Ἕλληνες] οὐκ ἐξιόντες ἐπολέμουν. γ Οὐ γὰρ ξυνεστήκεσαν] καὶ ἐλάττους πόλις οὐ συνεμάχουν ταῖς μεγάλαις, αὐτόνομοι οὖσαι. οὐ γὰρ ὑπήκουον. δ Ἀπὸ τῆς ἴσης] κατ' ἰσότητα μεγεθῶν. ε Καὶ ταῖς] λείπει τὸ συμπλείας. ζ Ἐπολέμουν] ἐπολέμουν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν λοιπῶν πεδίου. η Ἑκατέρων] τῶν χαλκιδέων καὶ ἐρετριέων. θ Διέστη] διεπεφόβητο. αἰ χώραν. ι συνεμάχησεν. ι γὰρ λέγει ὑπὸ μιᾶς εἰσβολῆς, ἀλλὰ μόνοις χαλκιδεῦσι μόνοις ἐρετριεῦσιν ἐμάχοντο. ι Κωλύματα μὴ αὐξηθῶσι] λείπει τὸ ὄ. κ Ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων] τῶν περσικῶν. τὸ ἐξῆς, ὡς ἴσως Κῦρος ἐπεστράτευσε, Κροῖσον καθελών. καὶ τὸ ἐξῆς. λ Καὶ τὰς νήσους] ἐδήλωσε δηλονότι. μ Ες τὸ σῶμα] ἐς τὸ φυλάσσειν τὸ ἴδιον σῶμα. ν Μάλιστα τὰς πόλεις] τὸ μάλιστα αὐτὸ τῇ ἀκριβῶς λαμβάνει ὁ Θουκυδίδης. τὸ δὲ ὑπαρβατὸν, τύραννοι γὰρ, φησὶ, τὰς πόλεις ὤχουν.

ξ Οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ] τὸ γὰρ αὐτὸ τῇ δι. ὃ λέγει περὶ τῶν ἐν σικελίᾳ. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ ὅτι πλεῖστον, ἢ τὰ ἐξῆς. ο Ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως] ἤγουν, πλείστας δυνάμεις ἐκτήσαντο. π Ἀπολμοτέρα εἶ)] κτῆσιν τὸ κατοίκησε. ρ Καὶ πρὶν τυραννευθεῖσιν] καὶ πρὶν, ἤτοι καὶ πρότερον. δηλονότι πρὸ τῶν τῆς ἀθήνας τυράννων. λέγει δὲ πλείστους εἶ) τοὺς ἀθηναίων τυράννους, ἢ αὐτοὺς πλουταίους καθελυθῆναι ὑπὸ λακεδαιμονίων. σ Πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ] τυράννων. ὅτι γὰρ ὕστεροι κατελύθησαν τῶν ἀπάντων. τ Ἡ γὰρ λακεδαίμων] ἡ συντάξις, Ἡ γὰρ λακεδαίμων ὅτι πλεῖστον ἦν ἴσως χρόνον στασιάσασα, πρὸ τῆς τῶν Ἡρακλειδῶν καθόδου δηλονότι, ὅμως μετὰ τὴν κάθοδον τῶν νεῶν ἐνοικούντων αὐτὴν δυνάμεως ἀνωμάλησε.

[a] perdiu (quantum accepimus) seditionibus agitata, tamen iam inde ex vltima vetustate, & bonis legibus prædita, & libera tyrannis fuit. Sunt enim anni circiter trecentos & paulo plures ad finitum hoc bellum, ex quo Lacedæmonii eadem reipublicæ administratione vtuntur: [b] cáque re possunt illam in aliis quoque constituere ciuitatibus. Ab exactis autem è Græcia tyrannis, non ita post multos annos in Marathone Medi cum Athenienſibus pugnauerunt: decimóque post hanc pugnam anno, rursus ad subigendam Græciam cum immensa classe barbarus venit: & rebus in summum discrimen adductis Lacedæmonii Græciæ communiter bellum gerentis duces extiterunt, vt qui essent præcipui viribus: & Athenienses aduentantibus Medis quum decreuissent deserere vrbem, [c] conscensis quas instruxerant nauibus, effecti sunt nautici. Neque multo pòst quàm pariter barbarum repulerunt, diuisi sunt ad Athenienses ac Lacedæmonios tam illi qui ab rege desciuerant Græci, quàm qui *contra illum* cum cæteris pugnauerant. Constabat enim maximas illis duobus adesse vires, alteris terra, alteris classe prævalentibus. Et exiguo quidem tempore concordia bellandi mansit. Postea verò dissociati Lacedæmonii Athenienséſque bellum inter se gesserunt cum suis vtrinque sociis; & ex cæteris Græcis siqui vsquam dissebant, ad alterutros proficiscebantur. Itaque à Medico bello ad hoc vsque assiduè, nunc fœdera ferientes, nunc bellum gerentes, aut inter se, aut aduersus socios ab eis deficientes, probè quæ ad bellum opus sunt instruxerunt, & expertiores euaserunt, vsu in periculis facto. Et Lacedæmonii quidem [d] non habebant imperii sui socios tributarios, sed hoc solùm

[a] Conflictata seditionibus, diutissimè omniũ vrbium quas nouimus.

[b] Quúmque ea de causa multum potentia valerent, etiam reliquarũ ciuitatum statum cõponebant.

[c] Et omnes fortunas ex vrbe asportassent, consc. nauibus, euaserunt nautici. *Id est, Rei nauali perstiti. Vel,* Rei nauali studiũ amplexi sunt.

[d] Non imperabant habentes socios tributarios.

A εἰέων, ὅπῃ πλέϝσον ὧν ἴσμεν χρόνον ϛάσιά-
σαϛο, ὅμως ἐκ παλαιοτάτου ϗ βιωμένη, ϗ ἀεὶ ἀτυφόμβοτος ἦν· ἔτη γὰρ ὅσῃ μάλι-
στα τετρακόσια ϗ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὸ τέλος τοῦδε τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ λακεδαιμόνιοι
τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται·) ϗὶ δι' αὐτὸ δυνάμενοι, ϗ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλε-
σι καθίϛασθαι. μετὰ δὲ τὸν τῶν τυράννων καταλυθέντα ἐκ τῆς ἑλλάδος, οὐ πολλοῖς ἔ-
τεσιν ὕστερον ϗὶ ἐν μαραθῶνι μάχη
μήδων τοῖς ἀθηναίοις ἐγένετο. δεκάτῳ
ὦ ἔτει μετ' αὐτὸν αὖθις ὁ βάρβαρος τὴν μεγάλην στόλον ὅπῃ τὴν ἑλλάδα δουλω-
σόμενος ἦλθε· ϗὶ μεγάλου κινδύνου ὄντος, χρεμαθέντος, οἵτε λακεδαιμόνιοι τῶν
ξυμπολεμησάντων ἑλλήνων ἡγήσαντο, δυνάμει τοσῇδε χρώμενοι, ϗὶ οἱ ἀθηναῖοι,
ὅτι ἦν τῶν μήδων, ναυσὶ πιϛεύσαντες ἐκ-
λιπεῖν τὴν πόλιν· ϗὶ ἀναϛάντες ἐμβαίνουσιν, ναυτικοὶ ἐγένον-
το. ϗοινῇ τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον,
ὕστερον δὲ πολλῷ διεχρήσαντο τοῖς τε ἀ-
θηναίοις ϗὶ λακεδαιμονίοις, οἵ τε ἀπο-
ϛάντες βασιλέως ἕλληνες ϗὶ οἱ ξυμ-
πολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιϛα διέφαινε· ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν, ταῖς νηυσί, οἱ
δὲ, ναυσί. ϗὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέ-
μεινεν ἡ ὁμαιχμία, ἔπειτα δὲ διενεχθέν-
τες οἱ λακεδαιμόνιοι ϗὶ οἱ ἀθηναῖοι,
ἐπολέμησαν· μετὰ τῶν ξυμμάχων τοῖς
ἀλλήλοις· ϗὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων εἴ τι-
νές που ἀφίϛανται, τοῖς τούτοις ἤδη
ἐχθρόσιοι. ὥϛε ἀπὸ τοῦ μηδικοῦ ἐς τόν-
δε ἀεὶ τὸν πόλεμον, τὰ μὲν, ἀπενδόμενοι,
τὰ δὲ, πολεμιοῦντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς
ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφίϛαμένοις, οὗ πα-
ρεσκευάσαντο τὰ πολέμια, ϗὶ ἐμπειρό-
τεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰ μελέτας
ποιούμενοι, ϗὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, ἐχ ὑποτελῆς ἔχοντες φόρου τοὺς ξυμ-

παλαιότατα

φόρους

α Τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται] τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τῇ χρουσίᾳ. β Καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίϛασθαι] εἰς ταξιν ἑαυτὰ καὶ καταϛάσιν ἔφερον τὰ πράγματα, πατ' εὐανδρίδας καθαιρῶντες. γ Διανενθέντες] ἐχ ὅτι διαγενθέντες ἦν ἐποίησε, ἀλλὰ θαυμάζει πῶς ὅλως διετοήθησαν. δ Καὶ ἀναϛατωσάμενοι] τὰ συβύτα ἀναλαβόντες. ε Διεκρίθησαν] οἱ ἕλληνες. ξ Καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. η Ταῦτα] τὰ πραγματα τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν λακεδαιμονίων. θ Ἔπειτα δὲ διενεχθέντες] ἡ μὲν ἀκριβὴς αἰτία τῆς μάχης οὐ φέρεται πόθεν ἐγένετο· δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς μετὰ τὸν μηδικὸν ἐγίνετο πόλεμον, καὶ ἔϛι μία ὧν μέμνηται ὁ συγγρα-
φεὺς ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. ι Μετὰ τῶν ξυμμάχων] τῶν ἰδίων δηλονότι. τουτέϛιν, ἔχοντες ὅτοι τοὺς συμμάχους, κἀκεῖνοι τοὺς ἰδίους. κ Διαϛαῖεν] διενεχθεῖεν, ϛασιάζοιεν τοὺς ἀλλήλους. λ Ἔχοντες φόρους] τὸ ἐξῆς, ἔχοντες φόρους ἐχ ὑποτελεῖς, τοῖς ξυμμάχοις ἠγῶντο. μ Τοὺς ξυμμάχους ἠγοῦντο] αἰτίωσις, αἰτὴ τῶν τῶν ξυμμάχων

μάχοις ἠρώτων, [a] κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ὑπηνδείως ὅπως πολιτεύσουσι [b] θεραπεύοντες. ἀθηναίους δὲ ναῦς τε τῶν πολεμίων τῷ χρόνῳ πολλαπλασίους λαβόντες, ἦρχον, πλὴν χίων, καὶ λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἰδίᾳ παρασκευὴ μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστα ποτε μετ' ἀλλήλων ξυμμαχίας ἐώθησαν. ¶ Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, ἀκοαῖς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἐν ὑπερβολῇ σφίσιν ἦν, ὁμοίως [c] ἀδιαστάτως πρὸς διηγήλων δέχονται. ἀθηναίων γὰρ ὁ πλῆθος Ἱππαρχον οἴονται ὑφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τύραννον ὄντα, ἀποθανεῖν· καὶ οὐκ ἴσασιν ὅτι Ἱππίας μὲν πρεσβύτατος ὢν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, Ἵππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτῷ. [d] ἐπιστάμενος δὲ τῇ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ παρασκεύασμα Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, οὐκ ἐν ὀλίγοις σφίσιν, Ἱππίᾳ μεμνῆσθαι, τὸν μὲν ἀπέχοντα, ὡς προφέροντος, βουλόμενοι δὲ, πρὶν ξυλληφθῆναι, δράσαντες μὴ κινδυνεῦσαι, τῷ Ἱππάρχῳ παρεστηκότες [e] ἐπὶ τὸ λεωκόριον καλούμενον τῶν πομπείων Παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι, ἀπέκτειναν. [f] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα, καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνημονεύμενα, καὶ [g] ἄλλοι ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται· ὡσπερ τοί τε [h] λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, [i] ἀλλὰ

A studebant vt illi sub oligarchia. *i. paucorum principatu*, rempub. administrarent accómodatè [a] ad suũ morem. [b] Athenienses autẽ, quas ipso tẽpore ex hostibus ceperant nauibus præ rant, præter Chiorum Lesbiorúmq;, iussis sociis certas pecunias pendere: extitítq; eorũ seperatim ad hoc bellũ apparatus maior quàm quantus vnquam maximus viguit, dum sincera societas fuit. ¶ [c] Equidem vetera talia esse cõperi, vt difficilia sint ad credendũ per omnia gradatim indicia. B Homines enim famam rerum ante ipsos gestarũ, etsi domesticæ sint, nulla prorsus examinatione mutuò admittũt. Siquidem Athenienses vulgò opinãtur ab Harmodio & Aristogitone Hipparchũ, qui tyrannus esset, interfectũ: nescientes, Hippiam Pisistrati filiorum natu maximũ tũc imperasse, cuius fratres erãt Hipparchus & Thessalus: atq; eo die Harmodium & Aristogitonem, aliquid suspicãtes à suis cõscis esse patefactum Hippiæ, ab hoc quidem tanquam præsciente abstinuisse: verùm priusquam comprehenderentur volẽtes [d] quippiam agẽdo periculum facere, nactos Hipparchum ad fanum quod Leocorium vocatur, in Panathenaica pompa ornanda occupatum, obtruncasse. Alia quoque multa quæ adhuc extãt, necdum propter tempus memoria exciderunt, cæteri Græci non rectè opinantur: veluti, Lacedæmoniorum reges [e] non singulos quenque calculos immittere, sed D duobus. *Vel*, suffragari.

[a] *Vel*, Ad suum institutum. *Gr. ad Sibi.*

[b] Athenienses verò nauibus hostiũ tandem potiti, imperabãt præterquã Chiorum & Lesbiorum, ac descripto etiam omnibus quod penderent stipendio.

[c] Res igitur priscas, tales comperi, perdifficiles creditu omni deinceps argumento. *Ad est*, Atque ex his argumentis quæ deinceps & ordine cõmemoraui, perdifficile est credere talia fuisse qualia feruntur.

[d] Aliquo facinore edito, de capite dimicare.

[e] Non vno calculo sentẽtiam ferre, sed

α Κατ' ὀλιγαρχίαν] ἠρωτῶν δηλονότι.

β Θεραπεύοντες] ὅπως αὐτοῖς ὡς λακεδαιμονίοις ὑπηνδείως καὶ ὁμοίως πολιτεύσωσι καὶ ἀναγκάσωσι. θεραπεύοντες αὐτοὶ δηλονότι οἱ λακεδαιμόνιοι. τὸ δὲ ἐξῆς, θεραπεύοντες δηλονότι συμμαχίας ἕνεκα μόνον ὅπως πολιτεύσωσιν ὑπηνδείως σφίσιν αὐτοῖς. ξυνῆσι, κατ' ὀλιγαρχίαν. γ Χίων καὶ λεσβίων] ὡς δυνατῶν ὄντων. ὕστεροι δὲ καὶ οὗτοι ἐχειρώσαντο. δ Μείζων] ἐν τῷ φέρει δηλονότι. ε Ὡς τὰ κράτιστα] ὅτι οὔποτε ἀδιαλείπτως τῶν πάντων συμμαχίαι ὑπὲρ τῶν μεγίστων. ζ Χαλεπὰ ὄντα] χαλεπὰ γὰρ εἰσιν ἐξ ὧν εἶπε, πιστεῦσαι ὅτι μεγάλα ἰσχύσαν. η Ταῖς ἀκοαῖς] ταῖς ἀκοαῖς, ταῖς φήμαις. θ Ἀδιαστάτως] οὐ λέξις μεταφέρεται ἀπὸ τῶν ξυσσάντων ἢ λίθου, ὅπερ ἐστὶν ἀδιαλείπτως.

ι Ἀθηναίων γὰρ] δικαίως ταῦτα προστάξει, ἀθηναίους τοὺς δοκοῦντας σοφοὺς ἑλλάδος εἶναι ὅτι οὐδὲ αὐτοὶ δεκαμάζουσι τὰ ἴδια. κ Ἱππαρχον οἴονται] τὸ ἐξῆς, Ἵππαρχον τύραννον ὄντα. λ Πρεσβύτατος ὢν] τὸ ἐξῆς, πρεσβύτατος ὢν τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἦρχε τῶν ἀθηναίων δηλονότι. τὸ δὲ ἐγένετο, ἀπὸ τοῦ ἐγένοντο.

μ Ἵππαρχος δὲ καὶ Θετταλὸς] ταῦτα λέγει ὁ συγγραφεὺς ὡς ἐκ αὐτὸς ὢν τῶν ἡμίων τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ δηλονότι ἐκ τοῦ Ἁρμοδίου. ν Ὑποπτήσαντες δὲ π] ὑποτοπήσαντες, ὑποπλαβόντες. τὸ ἐξῆς, ὑποδοπήσαντες, καὶ προφθάσαντες μεμνῆσθαι, ἀμύνεσθαι, ἐβουλήθησαν, ἐγνώσθησαν. ξ Ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] ἐν ᾗ δηλονότι συνέθεντο αἱ ἑταῖραι τὸν τύραννον. ο Τῷ Ἱππάρχῳ προστυγχάνοντες] ὁ λέγει, τοῦτ' ἔστιν, ὅτι Ἱππίας μὲν ἦρχε τυραννῶν, οὐχ Ἵππαρχος. ἀδελφὸς δὲ ἦν Ἱππίου ὁ Ἵππαρχος. αἱρεθὲν δὲ τοῦτο Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, οὐχ, ὡς οἱ ἀθηναῖοι ᾠοντο, τύραννον ὄντα, ἀλλ', ὡς δέ τινες φασιν, αὐτοὶ μᾶλλον ὑποζωσάμενοι Ἱππίαν, καὶ γνωσθέντες, ἐπὶ βοῦρον τὸν αὐτὸν Ἵππαρχον ἀδελφὸν ὄντα τοῦ Ἱππίου, προπεσόντες λεωκόριον, ἀπέκτειναν. π Περὶ τὸ λεωκόριον] ξυμφέρει πως ἡ ἀθηναίων, καὶ λύσις ἐν τοῖς ὀπίσω δηλωθήσεται, παρὸς σφαγή. λεὼς οὖν ὡς ταὶ ἑαυτὸν κόραις ὑπεδέδακτο, καὶ ἀπήλαυσε τοῦ λιμοῦ τὴν πόλιν. καὶ τοῦτων ἱερὸν ἐγένετο ἐν τῇ ἀγορᾷ, καλούμενον λεωκόριον. ρ Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι] ὑπερτείνει τὸ ἄπιστον τῶν ἀνθρώπων, ὅτι μόνον τὰ παλαιὰ εἶναι καὶ ἐν ὑπερβολῇ χρόνῳ ἀδιαστάτως ἀκούσαι. τὸ γὰρ τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἀρχαῖον. σ Λακεδαιμονίων βασιλέας] οἱ γὰρ λακεδαιμονίων βασιλεῖς ψήφους ἔφερον ἐν τῇ γερουσίᾳ ἑκάτερος ἕνα, διπλῆν ἔχοντα δύναμιν. τ Ἀλλὰ δύο] ἐκ ὀρθῶς οἴονται· μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, ἀλλὰ δύο.

binos: & Pitanatem cohortem esse apud eos, quæ nunquam fuit. Ita segnis apud multos est veritatis vestigatio, ad ea se potius quæ in promptu sunt cõuertentes. Verùm ex his quæ dixi necessariis signis, talia quis existimans potissimum quæ narraui, non errauerit, [a] ac non credet magis aut poetis, qui de his prædicant in maius extollentes, aut logographis, qui consueuerunt quod suauius auditu est, nõ quod verius, dicere: & multa eorum, quum nullis nitãtur argumentis, spatio temporis sine fide in fabulositatem profecisse: sentiétque compertum esse manifestissimis signis ita se vetera habuisse. Et licet homines præsens bellũ in quo versantur semper maximum iudicent, cóque finito, vetera vehementius admirentur, tamen hoc bellum, animaduertentibus, ex ipsis operibus maius illis se extitisse ostendet. Atqui omnia quæ dixere singuli vel post gestũ bellum, vel iam gerentes, difficile fuerit exactè referre, siue à meipso audita, siue aliunde ab aliis mihi enarrata: [b] verùm vt quisq; semper de rebus præsentibus maximè consentanea dicere mihi videbatur, & communi opinione proximè ad veritatem accedere, sic à me commemorata sunt. At verò res in bello gestas, non quas à quolibet audiui, dignas duxi quas scriberem, neque vt mihi videbantur, sed eas quibus ipse interfui, quásque sigillatim ab aliis quàm potui diligentissimè inuestigaui. Quod tamen difficillimè eruere potui, quoniam qui singulis gerendis rebus adfuerant, non eadem de

[a] Ac non potius credẽs ea talia qualia poetæ celebrarũt, cũ ornatu in maius extollentes, neq; qualia logographi memoriæ prodiderunt, *orationis* illecebras potius quàm veritatem cõsectantes: quæ quum nulla probatione nitãtur, pleraque eorũ temporis diuturnitate longè à fide remota, in fabulositatem eualuerũt. Sed ex manifestissimis indiciis peruestigata esse *à me* satis, quoad peruestigari vetera possunt, ratus. Et licet hom. &c.

[b] Verùm vt mihi videbatur quisq; de præsenti causa quæ maximè in rem ferrent dicturus fuisse, cõsectanti quã proximè vniuersam sententiam orationum quæ reuera habitæ sunt, sic à *me* dicta fuerunt.

α Καὶ ἡ πιθανότης] ὑπὸ πιστεύης κύμης. β Οὕτως ἀπαλαίπωρος] ἀνεξέτασος. γ Καὶ ὅτι τὰ ἕτοιμα] τὰ ὑγρὰ, καὶ αἰ ἀπόδηξαι. δ Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων] τὸ ὑπάρξαν ὅτω, τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα εὗρον. ἔπα μετὰ τὰ ἔργα δείγματα ὕστερον ἐφεξῆς πῶς ἀποδιδῶσι τὸν, ὃν ἦν τὰ εἰρημένων. ε Οὕτω δὲ λογογράφοι] ἀντίθεσις τ Ἡρόδοτον. ζ Προσαγορεύτερον] τὸ ἡδύτερον ὁ Θουκ. η Ἀνεξέλεγκτα] ὅτι ἐλέγχεις οὐδὲ ἀποδείξεις ἔχοντα, ὑπὸ ἀληθῆ ὄντα. θ Καὶ τὰ πολλὰ ὕστερον] τὸ ἐξῆς, τὰ πολλὰ αὐτ. ι Ὡς παλαιὰ ἐστὶ] αὐτὰ τὰ ὄντα. κ Ἀπολογούντως] ἡ πιθανὴ τ λόγου, ὅτων δὲ ἀληθῆ ὄντα. τυτέστιν, ὡς ἔδοξα δὲ ὅτι εἶπον αὐτὰ ὡς πρέπει τῷ διηγουμένῳ πράγματα ἀκριβούστως εἰπεῖν. λ Καὶ ὁ πόλεμος ἔστιν] λείπει τὸ πίνειν. τ πελοποννησίων. τὸ ἐξῆς, ἐπὶ ὁ πόλεμος ἔστιν οἷς ἀπ' αὐτῶν τ ἔργων σκοπῶσι δηλώσῃ ὅτι μείζων ὢν γενήσεται ὁ πόλεμος τ ἀρχαίων. τῶν γὰρ ὄντι τὸ, αὐτ, ἢ τ ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων. τυτέστι, μείζων τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐγένετο. μ Χαλεπὸν τὸν ἀκρίβειαν] χαλεπὸν ἐστὶν ἐμοί τε αὐτῷ, φησὶν, ὧν ἤκουσα, καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσί μοι, τ ἀκρίβειαν τῶν λεχθέντων διαμνημονεύσαι. ὡς ἔδοκουν τίνων ἐμοὶ τὰ δέοντα εἰπεῖν, ἐχομένῳ μοι τ ὅλης γνώμης, ἐγγύτατα τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τυτέστιν, ὡς ἔδοξα δὲ ὅτι εἶπον αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ λεχθέντα ῥήματα. ὁπηνδείως τὸν ἄγνοιαν σφαλίζεται, ἵνα χρήσηται τοῖς εἰκότοις ἐνθυμήμασιν. ν Ἠξίωσα γράφειν] ἐπειδὴ φιλαθήναιος δοκεῖ, τοῦτο λέγει. ξ Ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῶν] ἐστρατήγει δὲ καὶ αὐτὸς ἕως τῆς πλάτης ἰσοπεδίας. ἡ διαίσια, ἀλλ' ἠξίωσα τῆς γραφῆς τὰ ἔργα οἷς αὐτὸς παρῶν. ο Ἐπεξελθὼν] ἐρευνῶν. π Οὕτω τὰ περὶ τ αὐτῶν ἔλεγον] αὐτῶν τ λεχθέντων. ὅσα δὲ πῶς περὶ τέρου εἰπὼν; τῶν ἐν τῷ πολέμῳ λόγων, καὶ ἔργων, οὕτω τὰ λέγω περὶ τῆς ἰσοπεδίας, καὶ ὠφελείας, ἐπειδὴ ἄδηλα τὰ ἀνθρώπινα.

τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τῆς A ipsis dicebant, sed prout quis aut in
[a] διανοίας ἢ μνήμης ἔχει. ἐς μὲν ἀκρόασιν alterutros amore propensior erat,
ἴσως [b] τὰ μὲν μυθώδεις αὐτῶν, ἀτερπέστερα aut reminiscebatur. Verùm quia
φανεῖται· ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομέ- non fabulosæ sunt, minus erunt
νων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων fortassis auditu suaues: tamen qui-
ποτὲ αὖθις, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τοιούτων cunque volét rerum gestarum [a] sin-
καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρί- ceritatem intueri, [b] & quum ali-
νειν αὐτὰ, ἀρκούντως ἕξει. κτῆμά τε ἐς quando talia iterum similiáque (vt
ἀεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα [c] ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. τῶν δὲ πρότε- sunt res humanæ) ventura sint, dis-
ρον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ μηδικὸν καὶ B cernere vtilia abundè poterit. Nam
τοῦτο ὅμως [d] δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζο- emolumẽtum potius in perpetuum
μαχίαιν [e] ταχείαν τινὰ κρίσιν ἔσχε· τοῦτο quàm ludicrum ad tempus audien-
δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προύβη, πα- di componitur. Et superiorum qui-
θήματά τε ξυνέπεσε γενέσθαι ἐν αὐτῷ dem bellorum maximum gestum
τῇ Ἑλλάδι οἷα οὐκ ἔστιν ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε est cum Medis, & id tamen duobus
γὰρ πόλεις τοσαίδε ἠνδραποδίσθησαν καὶ naualibus prælijs, & totidem pede-
ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δὲ ὑπὸ stribus celeriter finitum est: at ve-
σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων (εἰσὶ δὲ rò huius belli tum longitudo in im-
αἱ καὶ οἰκήσεως μετέβαλον ἁλισκόμε- mensum processit, tum detrimen-
ναι) οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων· καὶ C ta cunctæ Græciæ contigerunt qua-
φόνος, ὁ μὲν, κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, [f] ὁ lia intra tantundem temporis aliâs
δὲ καὶ τὸ σασιάζειν. [g] τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲ nulla. Nam neque tot vrbes [c] vacuæ
λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα, σεῖσμῶν τε πέρι, οἳ ἅμα πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς ἔσχον· ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν· αὐχμοί τε ἔστι ἅμα οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ· καὶ ἡ οὐκ ἐλαχίστη βλάψασα, καὶ D μέρος τι φθείρασα, ἡ λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα [h] μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθεντο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς σπον-

[a] Certitudinem. *Vel*, veritatem.

[b] Et eorum quæ rursum aliquando euentura sunt eiusmodi, & similia, (vt sunt res humanæ) satis hoc fuerit ad iudicandum ea esse vtilia. Nam possessio perpetua potius quàm certamen ludicrum ad audiendum in præsens, à me cõponitur. *Vel*, Quàm temporariũ quoddã ludicrum. *Vide annot.*

[c] Vastatæ sunt.

[d] Exilia.

[e] Et quæ antea auditu acceperamus, sed re ipsa & euẽtu rarius confirmabantur, nõ incredibilia euaserunt, & de terræmotibus, qui, &c.

[f] Siccitates.

[g] Cuius initium fecerunt Ath.

---

a Διανοίας, ἢ μνήμης] Διανοίας, ὅτι λακεδαιμονίων· μνήμης, ὅτι ἀθηναίων.

b Τὰ μὲν μυθώδες αὐτῶν] τοῦς Ἡρόδοτον αἰτιᾶται.

c Τῶν τε ἠρημωμένων τὸ σαφὲς] τὸ ἐξῆς, καὶ ἡ βέβαιος ἀκρόασις ἔχει (ἤτοι, ἀρίστη) κρῖναι αὐτὰ τὰ γενόμενα, δηλονότι ὠφέλιμα εἶη. ἤτοι ὠφέλιμα πᾶσιν ὅσοι βουλήσονται σκοπεῖν τῶν τε ἠρημωμένων τὸ σαφὲς καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαί ποτε αὖθις τοιούτων καὶ παραπλησίων, κ τὸ ἀνθρώπινον.

d Κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον] κέρδος, κτῆμα, τὴν ἀληθῆ ἀγώνισμα, τὸν γελοῖον λόγον. αἰτιᾶται δὲ τὰ μηδικὰ Ἡρόδ. πυ. ε Ἢ ἀγώνισμα] ἅμα. παῖδιὰ, ποιητικὸν ἀγώνισμα κωμῳδοποιῶν ἢ τραγῳδοποιῶν. ζ Ες τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται] πυτίσι, σαφὲς ὄζι, ξυγκείσεται. η Δυοῖν ναυμαχίαιν] ναυμαχίαι δύο, ὧν ἀρτεμισίῳ, ὧν σαλαμῖνι· πεζομαχίαι δύο, ὧν πύλαις, ὧν πλαταιαῖς. θ Ταχεῖαν τινὰ κρίσιν ἔσχεν] ἤγουν, ταχέως ἐπαύσατο. ι Τούτου δὲ τοῦ πολέμου] τοῦ πελοποννησίου. κ Εἰσὶ δὲ αἱ καὶ οἰκήσεως] ἡ παίδαια καὶ ἄγαρα. λ Οὐδὲ, ὅμως τὸ σασιάζειν] ξυμπνέχθη, ἀπὸ κοινοῦ. μ Τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα] καὶ τὰ λεγόμενα (φησὶν) ὅτι ἐγίνοντο πρότερον, ἄπρ ἀπαράνιστον ἔργῳ ἐβεβαιοῦτο. πυτίσιν, ὅτι τοιαῦτα ἔστιν ὅτι ἐγίνοντο· καὶ ἐβεβαιοῦτο τὰ λεγόμενα ἀκοῇ, ἔργῳ. καὶ τὰ λεγόμενα πάνυ, οὐκ ἄπιστα κατέστη. πόθεν ; ὅτι τῶν συμβάντων τοιαῦτα. καὶ γὰρ ἐλέγετο (φησὶ) περὶ σεισμῶν, καὶ ἐκλείψεων ἡλίου ; καὶ αὐχμῶν· καὶ γινόμενοι ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ πολέμου σφόδρα τοιαῦτα, ὥστε πιστευθῆναι καὶ τὰ λεγόμενα πρότερον. ν Καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί] σημείωσαι, ὅτι τῶν αὐχμῶν λιμὸς καὶ λοιμός. ξ Μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα] ἡ σύνταξις, μετὰ τοῦ πολέμου ἅμα. παρέλκον τὸ ἅμα.

Eubœam captam inierant fœderibus tricennalibus. ¶ Cur autem ruperint, causas primùm ac dissensiones scribendas statui, nequi requirant aliquando vnde conflatum sit tãtum inter Græcos bellum. Nam verissimam quidem sed minimè sermone celebratam arbitror extitisse causam, Athenienses, magnos effectos & Lacedæmoniis formidolosos, necessitatem imposuisse bellandi: quæ autem propalam ferebantur vtrinque causæ, propter quas ruptis fœderibus itum est in bellum, istæ fuerunt.

A κοντούτεις σπονδὰς, αἳ αὐτοῖς ἐγίνοντο μετὰ βοιᾶς ἄλωσιν. ¶ Διότι δὲ ἔλυσαν, τὰς αἰτίας "ἔγραψα πρῶτον, καὶ τὰς διαφοράς, ᵇ τὸ μὲν "τινὰς ζητήσαι ποτὲ ὀξὺ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς ἕλλησι κατέστη. τὰ μὲν γὰρ ἀληθέστατα λεγόμενα πρῶτον φανερὰ ποιῶ, ᶜ ἀφανέστατα δὲ λόγῳ, τοὺς Ἀθηναίους ἡγουμένους, μεγάλους γιγνομένους, καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς λακεδαιμονίοις, ᵈ ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. αἱ δὲ ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι, ᵉ αἵδε ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς, ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

B

ᵃ Ἐπίδαμνος, ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ "ἐσπλέοντι τὸν ἰόνιον κόλπον· πρόσοικοῦσι δὲ αὐτῇ Ταυλάντιοι βάρβαροι, ἰλλυρικὸν ἔθνος. ᵍ Ταύτην ἀπῴκισαν μὲν κερκυραῖοι, οἰκίστης δὲ ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, ʰ κορίνθιος ἀνὴρ, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, καὶ δι' τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως "καλεσάμενος. ξυνῴκισαν δὲ καὶ τῶν κορινθίων τινὲς, "καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ δωρικοῦ γένους. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων "πόλις μεγάλη καὶ πολυανθρωπος. χρόνια πολλὰ στασιάσαντες ἢ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, "ᵏ ὑπό τινος πολέμου τινὸς "τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν, καὶ τὸ δυνατὸν τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. ˡ Τὰ δὲ τελευταῖα, ᵐ πρὸς τοῦτον τὸν πόλεμον, ᶰ ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς. οἱ δὲ, ἀπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλαύνοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει καθ' ἑαυτοὺς γῇ καὶ θαλάσσῃ. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ᵒ ἅτε ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν κέρκυραν πρέσβεις, ὡς μητρόπολιν οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε "φεύγοντας διαλλάξαι σφίσι, καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι.

C

D

Epidamnus est vrbs ad dextram sita nauigantibus Ionium sinum versus: cui finitimi sunt Taulantii barbari, gens Illyrica. [g] Hanc habitatum venerunt Corcyrenses, coloni à Phalio Corinthio deducti, qui erat ab Hercule oriundus, Erato clidæ *filius*, ex metropoli secundum veterem legem accersitus. Nonnulli etiam Corinthii, & alii præterea Doricæ gentis ex colonis fuerunt. Progressu temporis res Epidamnensis maiorem in modum profecit & fortunis & populo. Sed quum multos iam annos seditionibus laborarent, (vt fertur) ex bello quodam cum finitimis barbaris & se & vires ex magna parte attriuerunt. Nouissima verò ante hoc bellum seditione plebs eorum principes eiecit. At illi cum barbaris, ad quos confugerant, eos qui in vrbe erant, terra marique prædabantur. Hi autem qui intus erant, quum sic vexarentur, legatos Corcyram (vt ad metropolin) mittunt, orantes ne se perditum iri sinerent, sed reconciliarent profugos secum, & bellum barbarorum componerent.

[g] Istam coloniam deduxerũt quidam Corcyræi: conditor autem eius fuit Phalius Corinth. qui erat, &c.

α Ἐγραψα πρῶτον] αὐτὰ τοῦτο, γράφω μετ' ὀλίγον. β Τοῦ μὲν πρὰ ζητῆσαί ποτε] λείπει τὸ ἔνεκεν. γ Ἀληθέστατα πρόφασιν] αἰτίαν. δ Ἀφανέστατα δὲ λόγῳ] κεκρυμμένα. ε Ἀναγκάσαι εἰς τὸ πολεμεῖν] τὰ ὀνόματα, ῥήματα ἐποίησε. βούλεται γὰρ δηλοῦν ὅτι μεγάλοι γιγνόμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκην παρέχον τῷ πολέμου. ζ Αἵδε ἦσαν ἑκατέρων] αἱ κατηξίας ῥηθησόμεναι. η Ἐπίδαμνος, ἔστι πόλις] τὸ νῦν δυρράχιον. θ Ταύτην ἀπῴκισαν] ἀπῴκισαν, οὐχὶ ἀπανέστησαν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ὑποικίαν πέμψαντες ᾤκισαν. ι Κορίνθιος ἦρως] ὁ παλαιὸς νόμος οὐκ ἀπὸ τῶν ἡρώων ἐκάλει, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, τυτέστι, τῆς πατρίδος· οὐκ τῆς κορίνθου, κορίνθιος. κ Καλεσάμενος] τὸ καλεσάμενος κυρίως εἶπεν. ὑπὸ γὰρ μειζόνων τῶν Ἡρακλειδῶν· ὡς ἂν καλεσθεὶς, ὑπὸ ἐλαττόνων λέγεται. λ Τῶν προσοίκων βαρβάρων] τῶν Ταυλαντίων. μ Τὰ δὲ πλεῖστα] αἰτὶ τῦ, τέλος δὲ. ν Πρὸ τοῦτον τὸν πόλεμον] τὸ πλεοσπονησιακόν. ξ Ὁ δῆμος αὐτῶν] τῶν Ἐπιδαμνίων.

ταῦτα δὴ ἱκέται καθεζόμενοι [a] ἐς τὸ ἡραῖον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι [β] τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπρεφάκτῳ ἀπέπεμψαν. γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσι ἀπὸ χερκίρας [γ] ἐπικουρίαν οὖσαν, [δ] ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο ὅ τι χρὴ δρᾶν τὰ παρόντα· καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς, [ε] τὸν θεὸν [ϛ] ἐπηρώτων εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν, [ζ] ὡς οἰκισταῖς, καὶ βοηθείαν τινὰ [η] πειρῷντ' ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεκρίνατο, παραδοῦναι, [θ] καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον, [ι] ἐκ τοῦ μαντείου παρέδοσαν [κ] τὴν ἀποικίαν, [λ] νόμῳ τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύοντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες· [μ] ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς παρορᾶν ἀμαχεσιμύθους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. Κορίνθιοι δὲ [ν] καθ' ἅ τε δίκαιον ἐποιοῦντο παρεδέξαντο τὴν βοήθειαν, (νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν [ξ] εἶ) τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων) ἅμα δὲ καὶ μίσει τῷ Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν [ο] ἀμελοῦντες [π] ὄντες ἄποικοι. [ρ] οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι τοῖς κοινοῖς διδόντες [σ] τὰ νομιζόμενα, οὔτε Κορίνθιον ἀνδρὶ [τ] παρακαθεζόμενοι τῷ ἱερῷ, ὥσπερ [υ] αἱ ἄλλαι ἀποικίαι· [φ] περιφρονοῦντες ἢ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον [χ] τὸν χρόνον ὁμοῖα τοῖς ἑλλήνων πλουσιωτάτοις, καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι· ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ [ψ] περιῆσαν· ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ [ω] τὴν τῶν Φαιάκων [αα] προενοίκησιν τῆς χερκύρας, [ββ] κλέος ἐχόντων τὰ [γγ] περὶ ταῖς ναυσὶ. [δδ] ἢ καὶ μᾶλλον ἐζηρτύοντο τὸ ναυτικὸν,

A Hæc supplices in Iunonis templo sedentes precabantur. Corcyrenſes, non admiſſis precibus, illos infecto negotio remiſerunt. Epidamnenſes, [a] nullam ſibi videntes à Corcyrenſibus iniuriæ propulſationē, ambigebant quid re præſenti agerent. Mittētes itaque Delphos deum conſuluerunt nunquid Corinthiis dederent ciuitatem, vt coloniæ deductoribus, & num aliquod conarentur ab iis exigere [b] præſidium. Illē reſpondit, vt dederent, ducéſque facerent. Profecti Corinthum Epidamnēſes, ex oraculo dedunt coloniam, demonſtrantes tum deductorem coloniæ fuiſſe Corinthium, tum dei oraculum: precabantúrque ne ſe perditum iri ſinerent, ſed tutarentur. Corinthii, tum quia iuſtum eſſet, vltionem promiſerunt, exiſtimantes non minus eſſe ſuam coloniam quàm Corcyréſium, tum odio in ipſos Corcyrenſes, à quibus contemnerentur. Nam quum eſſet Corinthiorum colonia, tamen neque in publicis ſolennitatibus legitimos honores reddebant, neque [c] in ſuis ſacris virum Corinthium præficiebant, vt cæteræ coloniæ. Contemnebant autem illos, & vi pecuniarum, quam tunc habebant quantam ditiſſimi quique Græcorum, & validiore belli apparatu freti. Etenim [d] elati erant & propter rem naualem, qua aliquando multo præſtantiores fuerant, & propter Phæacum, qui prius Corcyram incoluerant, nauticam gloriam. Quo magis parandæ claſſi incumbebant:

a *Vel*, Nullam opem. Nullum auxilium.

b Auxilium. *Vel*, Vltionem hoſtium.

c *Vide annot.*

d Sunt qui ἐπαιρόμενοι potius interpr. perſuaſi.

α Ες τὸ ἡραῖον] ὡς τὴν ναυτικὴν ἥραν.

β Τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο] οὐχὶ τὴν παρεσκευὴν ἐκκατεδέξαντο ἀλλὰ τὴν τιμωρίαν. τὸ τέλος οὖν ἀπὸ τῆς προφάσεως, σωζομένου εἶπεν καὶ κατὰτερον. τὸ γὰρ ἐπὶ τῷ ὅτι ἐκκατεδέξαντο τὴν προσβοήθειαν, καὶ κατέδυνο ἡ ἐμφύλιος ποιῆσαι, μακρὸν αὖ ἐμβύλο, καὶ σαφῶς οὐ φράσον. γ Τῆς μὲν εἰας ἦσαν ἀβοήθητοι οὖσαι. ἢ ἐπαμυνούσιν τὸ οὐ τῶν ἀδικουμένων ἐμμένειαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἀδικούντων αὐτοὺς δηλαδὴ ὀκδίκησαν. δ Ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο δίκαιον τὸ παρὸν] δίκαιον, τὸ δεῖ δίκαιον· τὸ δὲ παρὸν, αὐτὸ τῷ παρόντος. ἐβουλεύοντο γὰρ καὶ ἡ πόλις παραδοῦναι καὶ πμφείαν λαβεῖν.

ε Τὸν θεὸν ἐπηρώτων] δῆλον ὁ Φάλιον δηλονότι, ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς αὐτὸς ἦν, κορίνθιος ὤν. ζ Ὡς οἰκισταῖς] οὐχ ὅτι ἀληθῶς κορίνθιοι αὐτοὶ ὤκισαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς Φάλιος, κορίνθιος ἐγένετο. η Καὶ ἡγεμόνας πειεῖσθαι] πῆς κορινθίους. θ Καὶ τὸ μαντεῖον] τὸ μάντευμα. ι Τὴν ἀποικίαν] πῆς κορινθίοις δηλονότι. κ Τὸν τε οἰκιστὴν] Φάλιον. λ Καὶ τὸ δίκαιον] τὸ δοκοῦν αὐτοῖς δίκαιον. ἐνόμιζον γὰρ αὐτῷ μᾶλλον εἶ) ἡ ἀποικίαν. μ Οὐτε ἄποικοι] ὥσπερ πέμψαντες ἡ ἀποικίαν. ν Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν] ἐν ὀλυμπίοις, νεμέοις, καὶ ἴσθμοις ἀγῶσιν. Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν] Ἰσθμὸν ὅτι ὁ γὰρ παρέλκει. ἢ ἀπὸ κοινοῦ τὸ παρημέλων. ἢ τὸ διδόντες, αἰτὴ τῷ ἐδίδοσαν. ὡς καὶ Ὅμηρος, καρπῷ βελτιόμην, αἰτὴ τῷ βέλτιον. ξ Γὲ ἐκ τὸ νομιζόμενα] παῖς ὑμαῖς χ' περιφρίας. ο Προκαθεζόμενοι τῷ ἱερῷ] διδόντες τὰ καθέδρια. ἔθος γὰρ ἦν ἀρχιερέας ἐκ τῆς μητροπόλεως λαμβάνειν. π Αἱ ἄλλαι ἀποικίαι] αἰτὴ δ' αἱ πμφθῆσαι ἀποικίαι. ρ Περιφρονοῦντες ἢ αὐτοὺς] ἀτιμικὴ ἡ σωτάξις. αἰτὴ δ' περιφρονῆντες αὐτ'.

σ Εσιν ὅτε ἐπαιρόμενοι] ἡ γὰρ πλέον εἶχον ναυτικόν. δῆλα τῶν φησὶν ἔστιν ὅτε. τ Καθεδρίαν ἡ τῷ φαιάκων περιοίκησιν] αἰτὴ τ', ὁμοίως τῇ περιοίκησις τῶν φαιάκων. περιοίκησις λέγει τ' κερκύρας. ἐκ γὰρ οἱ φαίακες παλαιότεροι ἦσαν τ' κερκυραίων, ἐκ ἄρεσσι τὰ ναυτικά. Προενοίκησιν τῆς κερκύρας] ὡς τ' κερκυραίων ὕστω δεξαζόντων λέγει, καὶ οὐχὶ αφ' ἑαυτῶν. ἀεὶ γὰρ τὸ μυθώδες φθυγγ.

υ Κλέος ἐχόντων] κλέος ἐχόντων τ' φαιάκων ἐς τὰ περὶ τὰς ναῦς. φ Η καὶ μᾶλλον] τὸ ἢ αἰτὴ τοῦ διό. διὸ καὶ μᾶλλον, διὰ τὴν φήμην τῶν φαιάκων, μὴ φασεῖεν χείρους.

nec erant parum validi. quippe centum eis ac viginti naues fuerunt quũ bellũ incepere. [a]Ob hæc omnia Corinthii Corcyrenſibus ſuccenſentes, Epidamnum præſidia miſerunt, præter ſua, Ambraciotarum Leucadiorúmque, facta iis qui vellent illuc habitatum eundi poteſtate. Profectum eſt autem præſidium Apolloniam, quæ erat Corinthiorum colonia, pedeſtri itinere, Corcyrenſium metu, ne ab illis mare tranſeuntes inhiberentur. ¶ Corcyrenſes, vbi colonos ac præſidia Epidamnum peruenisſe nouerunt, coloniámque Corinthiis deditam, ægrè acceperunt: ſtatímque illuc quinque & viginti cum nauibus profecti, deinde altera cum claſſe, iubent pro ſua authoritate ſimul recipere exules, (venerant enim exules Epidamnenſes Corcyram, & ſepulcra cognationémque demonſtrantes atque allegantes, obſecrauerant vt ab ipſis reſtituerentur) & præſidia colonóſque à Corinthiis miſſos expellere. Illos haudquaquam imperata facientes infeſto exercitu aggrediuntur quadraginta nauium, cum exulibus, tanquam eos reſtituturi, Illyriis in ſocietatem acceptis. Obſidétes autem vrbem, denuntiant licere cuilibet Epidamnenſium hoſpitúmque impunè abire: alioqui illum pro hoſte ſe habituros. Vbi non paretur, vrbem Corcyrenſes (eſt autem locus ille iſthmos) oppugnant. ¶ Corinthii, poſtquam eis allatum eſt ab iis qui intus erant, Epidamnum oppugnari, exercitum comparant, [b]ſimúlque deducendam Epidamnum coloniam edicunt: æquas ſimiléſque partes fore ire volentibus: quòd ſi

[a] De his igitur omnibus rebus criminãtes Corinthii *Corcyreos*, lubenter auxiliũ Epidamnũ mittebant, & colonum ire iubebant quicunque vellet, Ambraciotarúmq; & Leucadiorum, ſuáq; præſidia. Profecti ſunt autem Apoll.

[b] Simúlque ſeſe coloniam in Epidamnum deducturos promulgarunt, vt qui vellet, iret pari iure *futurum* & conditione.

A καὶ ἦσαν οὐκ ἀδυνάτοι. πεντήκοντα γὰρ ἐκάτεροι καὶ ἑκατὸν ναῦς ἦρχον αὐτοῖς ὅτε ἦρχον τοῦ πολέμου. [a] πάντων οὖν τούτων [γ] ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι, ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄρμενοι [δ] τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε ⓦ βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες, καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων [ε] καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων, μὴ κωλύωνται διὰ αὐτὸ καὶ θαλάσσῃ [ζ] διαβαίνοντες. ¶ Κερκυραῖοι δὲ, ἐπειδὴ ἤκουσαν τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον, [η] τήν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες βοηθοὶ πέντε καὶ εἴκοσι νανσὶ, καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ, [θ] τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι [ι] αὐτούς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν ⓐ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες, ταφούς τε ἀποδεικνύοντες καὶ ξυγγένειαν, λιὼ προϊόμενοι, [κ] ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) [λ] τούς τε φρουροὺς, οὓς οἱ Κορίνθιοι ἔπεμψαν, [μ] καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δ' Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν· [ξ] ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς ⓐ Κερκυραῖοι ναυσὶ τεσσαράκοντα μετὰ τῶν φυγάδων, [ο] ὡς κατάξοντες αὐτούς, καὶ τοὺς ἐνοικίους προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ [π] τῇ πόλει, προεῖπον, Ἐπιδαμνίων τε [ρ] τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαγεῖς ἀπιέναι· εἰ δὲ μή, ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι. [σ] ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, ⓐ ἦλθε Κερκυραῖοι (ἔστι δ' [τ] ἰσθμὸς ὁ χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. ¶ Κορίνθιοι δ' ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι [υ] ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιὰν καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκπέμψαι, [φ] ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τοῦ βουλομένου ἰέναι. [χ] εἰ δὲ

[γ] τῶν πρὸ τοῦ πολέμου.

---

[a] Καὶ ἦσαν οὐκ ἀδυνάτοι] τὸ οὐκ ἀδυνάτους, μετὰ τοῦ ὑπῆρχε ῥῆμα. ὅτι, οὔπω τελέως δυνατοὶ, οὔπω ἀδενεῖς. β Πάντων οὖν τούτων] ἤγουν, ἐγκαλοῦντες ἕνεκα πάντων τούτων οἱ κορίνθιοι τοῖς κερκυραίοις. γ Ἐγκλήματα ἔχοντες] αἰτίαν τῶν, κατὰ τῶν κερκυραίων ἐγκαλοῦντες. πρὸς κορινθίους ἴδιος εἶπε τὸ ἐγκαλεῖν, ἐγκλήματα ἔχειν. δ Τὴν ὠφέλειαν] ὠφελία, βοήθεια, συμμαχία, ὑπακουεία. ε Καὶ ἑαυτῶν φρουροὺς] ἔπεμπον δηλονότι. ζ Περαιούμενοι] πλέοντες. η Τήν τε ἀποικίαν κορινθίοις δεδομένην] τουτέστι, τῶν ἐπιδαμνίων τῆς κορινθίοις ἀναφερομένης. θ Τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον] τοὺς πλουσίους τοὺς φυγάδας. ι Κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι] κατὰ βλάβην, καὶ ταραχὴν, ὅπως πάλιν στασιάσωσι. ἢ κατ' ἀπειλήν. κ Αὐτούς] τοὺς ἐπιδαμνίους. λ Ἦγον προϊόμενοι] προτείνοντες. μ Τούς τε φρουρούς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκέλευον οἱ κερκυραῖοι. ν Καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν] τῶν ἐπιδαμνίων. ξ Ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς] καὶ ἐκστρατεύουσι κατ' αὐτῶν. ο Ὡς καταξοντες αὐτοὺς] τοὺς φυγάδας. δοῦπος γὰρ ἐπακουστέον. π Τῇ πόλει] ἐξῆς, στρατιώταις, καὶ τοῖς ἐνοικίοις προσλαβόντες. ρ Τὸν βουλόμενον] τοὺς πλουσίους δηλονότι. σ Ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο] οἱ ἐπιδάμνιοι δηλονότι. τ Ἰσθμὸς] γῆ ἀμφιθάλασσος. υ Πολιορκοῦνται] οἱ ἐπιδάμνιοι. φ Ἐπὶ τῇ ἴσῃ] λείπει ὡμιλῆ. ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ ἰέναι, τοῖς ἐπιδαμνίοις δηλονότι, ἵνα κἀκεῖ ἔχοιεν πάντα ὡς ἐν κορίνθῳ. χ Εἰ δέ τις παραυτίκα] τουτέστιν, εἴτις οὐ βούλεται ἀπιέναι, ἀλλὰ ἔχειν λόγον ὅτι συνώργισεν εἰς τὴν ἀποικίαν, διδότω δραχμὰς πεντήκοντα, ἢ μενέτω, φησὶν, ὡς κορίνθῳ οἰκῶν.

ὡς ξυναπαυτήσοντες μὴ μετέχειν ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα ἑκασταχοῦ μένειν. ἦσάν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοί, καὶ ὁ Ἀργεῖος καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπέμψαι, εἴ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ προσεκελεύοντο αὐτοῖς ὁκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ παλῆς Κεφαλλήνων, τέσσαρσι. καὶ Ἐπιδαύριοι ἐδέηθησαν, εἰ πλέοιεν πέντε. ἔρμιονῆς δύο, μίαν καὶ Τροιζήνιοι, δύο· Λευκάδιοι δὲ, δέκα· καὶ Ἀμπρακιῶται, ὁκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἠίτησαν, καὶ Φλιασίους· Ἠλείους τε ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες προσεκελεύοντο τριάκοντα, καὶ τρισχίλιοι ὁπλῖται. ¶ Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο Κερκυραῖοι τοὺς προσκελευομένους, ἐλθόντες εἰς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους σὺν Ἐπιδάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι αἰτιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ τῷ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν· ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. ἤθελον δὲ καὶ περὶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιπέμψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, ἐς αὐτοὶ ἀναληψόμεθα ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιησάμενοι οὓς βούλονται, ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἕνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, λύειν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπάγοντας, βουλεύσεσθαι· πρότερον δὲ, οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, ἑαυτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ οὐκ ἔφασαν ἀντιλέγειν, λύειν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπά-

A quis protinus cum cæteris nauigare nolit, & tamen particeps fieri coloniæ, numeratis quinquagenis drachmis Corinthio populo, licere manere. Fuerunt autem permulti & qui nauigarunt, & qui pecuniam numerarunt. Ad hæc rogarunt Megarenses vt suis nauibus comitatum præstarent, si fortè à Corcyrensibus interpellarentur. [a]Illi instructas commodarunt octo, & Pale *urbs* Cephaleniorum, quatuor. Rogati quoque Epidaurii præbuerunt quinque, Hermiones vnam, Trœzenii duas, Leucadii decem, Ambraciotæ octo. A Thebanis pecunias petierunt, & à Phliasiis, ab Eleis naues vacuas, pecuniásque. Ipsorum verò Corinthiorum instruebantur naues triginta, & tria millia peditum. ¶ Hunc apparatum Corcyrenses vbi audierunt, Corinthum profecti cum Lacedæmoniis Sicyoniísque legatis, [b]quos adhibitos volebant, iusserunt Corinthios deducere præsidia colonósque Epidamno, tanquam ad eos nihil pertinente. [c]Quòd si quid aduersus eos facerent, velle se subire iudicium in Peloponneso apud illas ciuitates de quibus inter vtrosque conueniret: & vtris adiudicata colonia foret, eos obtinere. Quinetiam rem ad Delphicum relegare oraculum volebant. nec bellum fieri permittebant: alioqui necessarium fore aiebant: si sibi vis fieret, amicos facere quos nollent, [d]ex alterutris eorum qui nunc præpotentes essent, tutelæ gratia. Corinthii respondent, si naues & barbaros Epidamno abducant, se consultaturos. Nam ante nō bene habere, quum illi oppugnentur, ipsos iudicio contendere. E contrario Corcyrēses dicere, si & illi eos qui intra Epidamnum essent abdu-

a At illi vnà cum eis commeare octo nauibus parabant. Palenses item Cephal. *Paulo pòst* Hermiones *pro* Hermionenses.

b Quos assumpserunt.

c Quòd si eam sibi vendicare pergerét, *Vel*, asserere.

d *Vel*, Alios potius quàm quos in præsentia haberent. *Vide ann.*

α Καὶ παλῆς κεφαλλήνων] παλῆς, ὡς μεγαρῆς. πολις δὲ ἡ πάλη τῆς κεφαλληνίας. πεφάπολις γάρ ἐστιν ἡ κεφαλληνία, πάλη, κεφαλαία, σαμαία, πεφάναι.

β Παρασκευὴν] τὴν οἰκειοτέραν τῷ πολέμου. γ Πρέσβεων, οὓς παρέλαβον] ἵνα αὐτῆς ὦσι μάρτυρες τῆς λόγου· ἢ ἵνα αὐτοὶ αἰδεσθέωσιν οἱ κερκυραῖοι. σημείωσαι τὸ παρέλαβον. δηλοῖ τὸ φιλικῶς ἔλαβον, ὡς σωαγωνίσασθαι. δ Δίκας ἤθελον δοῦναι] ὑπισχνοῦνται δικαιοπραγεῖν, καὶ κριθῆναι εὐθύνοντο. Δίκας ἤθελον δοῦναι, αἰτῇ τῷ, ἔλεγον δίκας ἀμφοτέρους δεδόναι, αὐτοὺς τε κορινθίους καὶ κερκυραίους δικάσασθαι ἔνθα βούλωνται, ᾧ συμφωνήσωσιν. αἰτῇ τῷ, ἔλεγον δὲ, ὅτι ἐρωτήσωμεν καὶ τὸ μαντεῖον ὑσιν νέμει ἡ ἀποικίαν καὶ τὰ δίκαια. ε Ξυμβῶσιν] ξυμφωνήσωσιν. ζ Δικασθῇ] ὑποφανθῇ. η Ἤθελον δὲ καὶ περὶ ἐν Δελφοῖς] ἵσως γὰρ οὐκ ἐπύθοντο τὸν χρησμὸν, ὃν ἔλαβον οἱ ἐπιδάμνιοι δεῦρο κορινθίους. θ Ἐπιπρέψαι] τὴν ὑπηρετικὴν τῆς κρίσεως δοῦναι. ι Εἰ δὲ μὴ] εἰ δὲ οὐκ ἐθελήσουσι παῦσαι τὸν πόλεμον. κ Βιαζομένων] αἰτῇ τῷ βιαζόντων. λ Οὓς οὐ βούλονται] οἱ κερκυραῖοι, οὐχὶ οἱ κορίνθιοι. μ Ἑτέρους] ἄλλους ἀπὸ τῶν παρόντων φίλων. ν Ἑτέρους λέγει μᾶλλον φίλους τῶν παρόντων φίλων. ξ Τῶν νῦν ὄντων] τῶν νῦν ἰσχυόντων. λέγει δὲ αἰθωλοὺς. ο Καὶ τοὺς βαρβάρους] τοὺς ζακυνθίους. π Ἀπάγοντας] ἀποστήσωσιν. ρ Ἀντιλέγειν] οὐκ, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ἀλλὰ ἴσως ὡς αὐτὸς, ὁ ἰούλιος.

cerent, se ista facturos: [a] paratósque esse & sanctè promittere, dum id per vtrosque fiat, secedere, donec de causa foret pronuntiatum. ¶ At Corinthii, nihil horum audientes, quãdo iam & naues eis plenæ, & socii præstò erant, caduceatore præmisso, qui Corcyrensibus bellum indiceret, soluentes è portu cum quinque & septuaginta nauibus, duobúsque millibus militum grauis armaturæ, Epidamnum versus nauigauerunt, cum Corcyrensibus pugnaturi. Præerant nauibus, Aristeus Pellicæ, Callicrates Calliæ, Timanor Timanthis *filius*: peditibus autem Archetimus Eurytimi & Isarchidas Isarchi *filius*. Vt ventum in Actium terræ Anactoriæ, vbi templum Apollinis est, in faucibus sinus Ambracii, Corcyrenses caduceatorem eis præmittunt [b] nauigio actuario, qui aduersus se vetaret illos nauigare: simúlque naues implent *milite*, & vetustas, vt nauigationi sint vtiles, [c] innectunt, alias expediunt. Postquam caduceator nihil à Corinthiis pacatum renuntiat, & naues ipsorum expletæ sunt numero octoginta: (nam Epidamnum quadraginta oppugnabant) obuiam itur: pugnáque nauali commissa Corcyrenses [d] egregiè vincũt, ac quindecim Corinthiorum naues corrumpunt. ¶ Eodẽ die contigit [e] vt ii qui intra Epidamnum oppugnabãtur deditionem facerẽt, hac lege vt peregrini quidem venderentur, Corinthii autem in vinculis haberentur, dum aliud quippiam *victoribus* videretur. Post pu-

[a] Cæterùm paratos etiam esse se vt vtrique quiescant, fœdus pacisci tãtisper dum res disceptatur. *Vel*, Pacisci fœdus hac conditione vt vtrique bello supersedeant. *Vide annot.*

[b] Legit ἀκατίῳ, nõ ἀκτίῳ. *Vide annot.*

[c] Iugis aptant: alias reficiunt. *Vel*, Aptant iuga nauibus, vt nauig. &c. al. ref.

[d] Παεσπολύ. Multis partibus.

[e] Vt qui Epidamnũ oppugnabant, ad deditionem redigerent, ea conditione vt, &c.

A γωσι, ποιήσειν ταῦτα. "ἕτοιμοι δὲ εἶ) καὶ ὥστε ἀμφοτέρους κρίνειν, χωρεῖν, ἀπιοῦσας δὲ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται. ¶ Κορίνθιοι δ' οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ὡς πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ ④ ξύμμαχοι παρῆσαν, πρεσβεύσαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα Κερκυραίοις, ἔχοντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, καὶ δισχιλίοις τε ὁπλίταις, ἔπλεον ὡς τὴν Ἐπίδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες. ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν B Ἀριστεὺς ὁ Πελλίκου, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους. τῶν δὲ πεζῶν, Ἀρχέτιμός τε ὁ Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ὡς δὲ ἐγίγνοντο ἐν ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορείας γῆς, ἔστι τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ὡς τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, ④ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς "ἐν ἀκατίῳ "ἀποροῦντα μὴ πλεῖν ὡς σφᾶς, καὶ τὰς C ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε "τὰς παλαιὰς, ὥστε πλωίμους εἶ), καὶ τὰς ἄλλας "ὡς πισκυβάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν "εἰρωνᾶον τῶν παρὰ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο ὅσαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ ὡς ἐπολιόρκουν) "αὐτόμολοι καὶ δοῦλοι ξένοι "ἐναυμάχουν· καὶ ἐνίκησαν ④ Κερκυραῖοι "τὰς πολλὰς, καὶ ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. D "¶ Τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοῖς ἐν τῷ Ἐπιδάμνῳ πολιορκοῦσι τὰς παρασπόνδους ὁμολογίας, ὥστε τοὺς μὲν ἐπὶ λύδας "ἀποδόσθαι, "Κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν, ἕως ἄλλο τι δόξῃ. μὴ δὲ τ

[a] Ἕτοιμοι δὲ εἶ)] αὐτὴ τὸ, ἑτοίμους ἔχοιεν, εἰ μὴ ἐκεῖνο βούλονται, ἀπιοῦσας ποιήσασθαι, μένειν ἐν ὑπαδίμῳ, καὶ τοὺς πεμφθέντας κρῖναι δίκῃ, καὶ τοὺς πεμφθέντας κήρυκας, μηδὲν προσδέχεσθαι εἰς κάκωσιν, ἕως ἂν δίκας δώσωσι. β Κατὰ χώραν]· ἐφ' ἡσυχίας, ἵνα μὴ ἐν τῷ μάχεσθαι ἀλλήλοις ἀδικῶσι. γ Προπέμψαντες κήρυκα]· ὅσα πῶς καταφρόνησαν οἱ κορίνθιοι. οὐ γὰρ ἐβούλοντο πόλεμον κηρύξαι ἐν πολέμῳ, πρόσθεσις ἐν εἰρήνῃ. δ Δισχιλίοις ὁπλίτας]· καὶ χιλιὼ αὖθις τειχίτας ἤπιμαζον. ῥητέον οὖν ὅτι ἴσως οὐκ ἦν χρεία πᾶν χιλίων· ἢ καταφρονοῦντες τῶν κερκυραίων, τόσοι ποιοῦσι.

[b] Τῆς Ἀνακτορείας γῆς]· ἡ Ἀνακτορεία, γῆ τῆς Ἠπείρου. ἔστι δὲ τὸ ἄκρον, λιμιώ. ζ Ἐν ἀκατίῳ]· ἵνα εἰρωνικὰ φρονοῦντες δηλώσωσιν. η Ἀποροῦντα]· ἀπορροῦντα, ἀποστρέφοντα, ὡς ἐναντία ἐροῦντα. θ Ἅμα ἐπληροῦν]· αἱ δρῶν δηλονότι, ζυγώματα αὐτῆς ἐνθέντες εἰς τὸ σωμέχεσθαι. ι Ζεύξαντες]· τὰς παλαιὰς ἐπισκευάσαντες, ἵνα ζυγοῖς δρμόσαντες ἐν αὐταῖς. καὶ γὰρ ἔθος ἔχουσιν αἴρειν αὐτὰς ἀπὸ τῆς οὐ πλεούσας γεών. κ Τὰς παλαιὰς]· οὐδεμία καινὴ ναῦς ἦν, εἰ μὴ τὰς μὲν ἔζευξαν δίπλεθρους ὅσας, καὶ ζυγόμασιν ἐς δεθείσας εἰς σωμέχεσθαι, τὰς δὲ ἐπισκευάσας. λ Ἐπισκευάσαντες]· ὑπισκευάζω, τὸ ὀκ παλαιότητος εἰς νέαν καθίστασαν εἰδοποιῶ. καὶ ὑπισκευασις, ὁ ἐκ σαθρῶν οἰκοδόμος. Ἐπισκευάσαντες, ὀκ σαθρότητος νέας ποιήσαντες. μ Εἰρωνᾶον]· εἰρωνικὸς ποιητικόν. ν Ἐπολιόρκουν]· ἐσεῖ πρὸ ὧν ἐκατὸν ἔκοσιν εἶχον. ξ Ἐναυμάχουν]· τὴν ναυμαχίαν ταύτην ὀκ ἀκριβῶς διηγεῖται, πρεσβυτέραν οὖσαν αὐτοῦ. ὁ δὲ τῆς φθορᾶς τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν, τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν δηλοῖ. καὶ αὖται μὲν πλείους διεφθάρησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐφυγομαχήθησαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἐληφθησαν ἱκανοί. ο Παεσπολύ]· αὐτὴ τὸ σφόδρα, διαφερόντως. μᾶλλον ἢ πολύ. π Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ]· ἐνίκησεν νίκην λέγει τῶν κερκυραίων. Ἐπιλύδας]· ξένους. ρ Ἀποδόσθαι]· πωλῆσαι. σ Κορινθίους δὲ δήσαντας]· οὗτοι ἐδέθησαν. καὶ οἱ ἐν ὑπαδάμῳ ἄλλοι, κορίνθιοι εἰσι.

ναυμαχίαν ⓒ κερκυραῖοι ἔστησαν τρόπαιον ἐπὶ A
τῆς λευκίμμης τῆς κερκυραίας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, κορινθίους δὲ δήσαντες εἶχον. ὕστερον δὲ, ὅτε ⓓ κορίνθιοι καὶ ⓔ ξύμμαχοι παρῆσαν ναυσὶν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' Ἰθάκην καὶ χωρίων ⓕ κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς λευκάδα τὴν κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον, καὶ κυλλήνην τὸ ἡλείων B
νεώριον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα πολλὰ ἔδοσαν τοῖς κορινθίοις· τῷ τε χρόνου τὸν πλεῖστον ἐκράτησαν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν κορινθίων ξυμμάχους ὅτι πλέοντες ἔφθειρον· μέχρις οὗ κορίνθιοι ὀψὲ τοῦ θέρους πέμψαντες ναῦς καὶ γραπτὰς, ἐπὶ σφῶν ⓖ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ὅτι ἀκτίῳ, καὶ ὀψὲ τὸ χειμέριον τῆς θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ ⓗ κερκυραῖοι ὅτι τῇ λευκίμμῃ ναυσί τε καὶ πεζῷ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλ' ὄντες τοῦτο αἰτιαθεζόμενοι, χρημάτων ἤδη αἰσχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι.

¶ Τὸν δ' ἐπιόντα πόλεμον τὸν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον, οἱ κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τοὺς κερκυραίους πόλεμον, ἐπαυπηρῶν, καὶ παρεσκευάζοντο ἐπὶ πολὺ ναυτικὸν, ἔκ τε αὐτῆς πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πείθοντες. πυνθανόμενοι δὲ ⓘ κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενὸς ἑλλήνων ἔναυνδοι, οὐδὲ ἐπεχείρησαν ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς ἀθηναίων ξυνωμοσίας, οὔτε ἐς τὰς λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς ἀθηναίους, ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ ὠφελείαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν δείσεσθαι. ⓙ οἱ κορίνθιοι, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως

gnam, Corcyrenſes trophæum in Leucimna Corcyræ promontorio ſtatuerunt, cæteríſque captiuis necatis, Corinthios vinctos aſſeruarunt. Poſt hæc, quum Corinthii ſocíque nauali prælio victi domum rediiſſent, Corcyrenſes omni circa mari potiti ſunt, nauigantéſque in Leucadam Corinthiorum coloniam, agrum eius populati ſunt: & Cyllenen, vbi erant naualia Eleenſium, incenderunt, quòd naues pecuniáſque Corinthiis præbuiſſent. Ac plurimo à pugna nauali tempore mare tenuerunt. Corinthiorúmque ſociis adnauigando calamitates inferebant, donec [a]circumacta iam æſtate, Corinthii, quum ſocii ipſorum laborarét, nauibus atque exercitu miſſo caſtra in Actio poſuerunt, & circa Chimerium Theſprotidis, Leucadis tutandæ cauſa, aliarúmq; ciuitatum, quæcunque ſuarum partium erant. Caſtrametati ſunt autem eregione Corcyrenſes in Leucimna nauibus peditatúque. Ac neutris in alteros nauigantibus, ſed [b]altrinſecus ſedentibus, hæc æſtas extracta eſt: appetentéque iam hyeme, domum vterque reuertunt. ¶Toto eo poſt pugnam & inſequenti anno Corinthii indignè ferentes id bellum cum Corcyrenſibus, naues compegerunt, [c]& robuſtiſſimas quaſque ad claſſem inſtruxerunt, cogentes ex Peloponneſo remiges, & ex reliqua Græcia ſolicitantes mercede. Quem apparatum audientes Corcyrenſes extimeſcebant: quippe qui non eſſent cum aliquo Græcorum cõfœderati, quòd ſe non adſcripſiſſent neque Athenienſium neque Lacedæmoniorum fœderibus. Viſum itaque eis eſt vt Athenas irent ad contrahendam ſocietatem, tentandúmque aliquid ab illis impetrare ſubſidii. His compertis, Corinthii mittũt & ipſi Athenas legationem, quæ diceret ne

a Πελοπν. τῷ θέρει, Appetente vel inſtante æſtate, vt Schol. exponit.

b Vel, Aduerſa ſtatiua habentibus.

c Et nauium claſſem egregiè vel optimè inſtruxerunt.

α Τῆς γῆς ἔτεμον] ἀπλῆ ἡ σύνταξις. β Καὶ κυλλήνην] ἄλλη κυλλήνη τῆς Ἀχαΐας. γ Ἐπέπεσον] ὀλίγον ὀξὺ πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων· ὡσπερ ὁ πειραιεὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ ἡ νίσαια τῆς μεγαρίδος. δηλοῦσι δὲ ὅτι πανὸς ἐμπορίου καὶ παραθαλασσίου χρήσασθαι τὴν ὀνόματι τούτῳ, ὃ ναῦσι οἱ πολλοὶ καταβολον καλοῦσι. δ Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον] ἀεὶ θουκυδίδης τὸν πλεῖστον ἀρσενικῶς. ε Πεπόνηται] ὀνισαμβῶ. ζ Οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν] ὑπὸ τῶν κερκυραίων. η Περὶ τὸ χειμέριον] ὅτω καιρῷ ὁ τόπος. θ Ἀντικαθεζόμενοι] ἀντιστρατοπεδεύοντες. ι Ὀργῇ φέροντες] ὀργιζόμενοι, δηλ. τὸν πόλεμον τῶν κερκυραίων. κ Οὐδενὸς ἑλλήνων ἔναυνδοι] ὅτι οὐκ ἐχρήσαντο ταῖς ναυνδίαις. λ Ἔναυνδοι] φίλοι. κυρίως δὲ ἔναυνδες, ὁ ἀπὸ πολέμου.

sibi classis Attica ad Corcyrensem adiecta impedimento esset quominus bellum gererent arbitrio suo. Itaque coacta concione in disceptationem venerũt: & Corcyrenses quidem in hunc modum dixere, PAR EST, viri Athenienses, vt qui [a] externos adeunt, vt (quemadmodum nunc nos) implorent auxilium, si neque magna ipsorum beneficentia, neque societas intercedat, demõstrẽt primùm [b] quod maximum est, ea quæ poscunt, vtilia *fore illis à quibus poscunt*: sinminus, certè non damnosa: deinde firmam se eis gratiam habituros. Horum si nihil demonstrauerint, [c] ne irascantur si non impetrauerint. Ista verò probaturos se sperantes vobis Corcyrenses, ad poscendam nos societatem miserunt. [d] Cõsilium nostrum, viri Athenienses, antehac inconsultum, impræsentiarum est vobis fructuosum, nobisipsis damnosum. Quippe quum nunquam hactenus cuiusquam socii voluntarii fuerimus, nunc, ea de causa desolati in bello quod cum Corinthiis gerimus, ad orandam aliorum societatem venimus. Ex quo accidit vt quod videbatur prius esse prudentiæ, nolle cum exteris societate inita periclitari, id nunc imprudentiæ & infirmitati detur. [e] Itaque Corinthiorum classem nobis bellum inferentem ipsi per nosmet cõpescuimus: at vbi maiori apparatu & à Pelopõneso & à reliqua Græcia statuit hostis in nos venire, cernentes esse nostras tantùm vires illi impares, & simul magnum periculum fore si ei subiiciamur: necesse habe-

[a] Finitimos.

[b] Maximè quidem.

[c] *Par est* non irasci. *Vel*, Non indignè ferre.

[d] Accidit autem vt idem institutum nobis sit inconsultum, cum apud vos, ad vsum & commodum *nostrum*, tum nostris rebus in præsentia incommodum. *Vide annot.*

[e] Et Corinthiorum quidem classẽ.

A μὴ σφίσι πρὸς τοὺς κερκυραίων ναυτικῷ καὶ ὃ αὐτῶν προσγιγνόμενον, ἐμπόδιον γένηται θέσθαι Ⓦ πόλεμον ἢ βούλονται. καταστάσης ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε, "ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ ἀθηναῖοι, [β] τοὺς, μήτε "εὐεργεσίας μεγάλης, μήτε ξυμμαχίας "προφειλομένης, ἥκοντας [γ] παρὰ τοὺς πέ- "λας ἀπικνουμένους (ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν) "δεησομένους, αἰσχίστην προῖκα πρῶτον, μάλι- "στα μὲν, ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μή, "ὅτι γε οὐκ ἀζήμια· ἔπειτα δὲ, [δ] ὡς καὶ ἥκιστα "χάριν βέβαιον ἕξοντες. εἰ δὲ τούτων μηδὲν "[ε] σαφὲς [ζ] καταστήσουσι, "μὴ ὀργίζεσθαι ἡμῖν "ἀτυχοῦσι. [η] κερκυραῖοι δὲ μὴ τῆς ξυμμα- "χίας τῆς αἰτήσεως καὶ τοῦτο πιστεύοντες "ἔχυρὸν ὑμῖν προὐξενοῦν, ἀπέσχεν ἡμᾶς. "τετύχηκε δὲ [θ] τὸ αὐτὸ ὅπερ τόδυμα" πρὸς "τὰ ὑμᾶς ἐς τὼ χείρω ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς "τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν ᾧ παρόντι ἀξύμ- "φορον. "ξύμμαχοί τε γὰρ ὄντες πω ἐν "τοῦ [κ] χρόνῳ ἐχθίστοις γιγνόμενοι, "νεῶν ἄλλων τοσῶνδε δεησόμενοι ἥκομεν, καὶ ἄ- "μα ἐς Ⓦ παρόντα πόλεμον κεκινημένων ἔ- "ρημοι δὲ αὐτὸ "κατέσπευδε· καὶ τοῦ ἐσχηκεν "ἡ δοκοῦσα ἡμῶν [λ] πρότερον σωφροσύνη, "ὃ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ [μ] τῇ τῶδε πό- "λει γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νεῶν ἀφουλία "ἢ ἀσθένεια φαινομένη. "τὼ μὲν οὖν [ν] γε- "νομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ καταμόνας ἀπεω- "σάμεθα κορινθίους· ὅτῳ [ξ] μείζονι τῶνδε σκευῇ ἀπὸ πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης ἑλ- "λάδος "ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηται, καὶ ἡμεῖς ἀ- "δυνατοι ὁρῶμεν ὄντες τῇ εἰκείᾳ μόνον "δυ- "νάμει [ο] προσπολεμεῖσθαι, καὶ ἅμα μεγας ὁ κίνδυνος εἰ "[π] ἐσόμεθα "τῶν ἀυτῶν· ἀπάλκη "

[α] Δίκαιον, ὦ ἀθηναῖοι] οὔτε ἀνεργεσίαν ἐφέλεπε, ὦ ἀθηναῖοι, οὔτε συμμαχίαν, ἣ ἡμῖν, ἢ τοῖς κορινθίοις. δίκαιον οὖν ἐστὶ τοὺς πρὸς τοιούτους ἥκοντας δεησομένους ἐπικουρίας, πρῶτον αἰσχιστα δίκαιον ὂν πάλιστα συμφέροντα δέονται. δίκαιον, μὲν τὸ σύλλογον. ἢ τὸ κερκυραίου δημηγορεῖα μᾶλλον τὸ συμφέρον προσκαλεῖται ἢ καὶ τὸ δίκαιον· ἢ δὲ τὸ κορινθίου μᾶλλον τὸ δίκαιον ἢ καὶ τὸ συμφέρον. οἱ γὰρ κορίνθιοι σύμμαχοι ἦσαν, οἱ δὲ κερκυραῖοι ναῦς εἶχον ἑκατὸν εἴκοσι.

[β] Τοὺς μήτε ἀνεργεσίας] ἡμᾶς τοὺς κερκυραίους.

[γ] Παρὰ τοὺς πέλας] πέλας τῇ γνώμῃ· οὐ γὰρ ὅσον ἡ κέρκυρα πέλας τοῖς ἀθηναίων.

[δ] Ος καὶ τὼ χείρω] τὸ αὐτὸ χαίειν.

[ε] Βέβαιον] τὸ βέβαιον, φησὶν ὁ Σικυώνιος.

[ζ] Καταστήσουσιν] ἀποδείξουσιν. τουτέστιν, εἰ ἐκεῖνα ἀποδείξουσιν ἑαυτοὺς ζημιοῦντας, ὅτι τυχὸν εἶεν αὐ ἄξιοι· εἰ δὲ μή, ἀποτυγχάνοντας. δεικνύουσι δ' ἑαυτοὺς ἔχοντας μᾶλλον τοῦτο, καὶ δικαίως ὑστερεῖν ὧν δέονται.

[η] Μὴ ὀργίζεσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιον.

[θ] Κερκυραῖοι δὲ] τὸ ᾧ αὐτὸ τὸ ἐγώ.

[ι] Μετὰ δ' ξυμμ. δ' αἰτ.] μετὰ δ' αἰτήσεως συμμαχίας.

[κ] Τετύχηκε δὲ] δύστηνον ἔστι πρόσοιμον.

[λ] Τὸ αὐτὸ ὅπερ τόδυμα] τὸ ἰδιοπραγμονεῖν καὶ ἡσυχάζειν, λέγει ὅπερ τόδυμα. Αλλως. Ἐγὼ δὲ ὅπερ τόδυμα εἶπον τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς ἕως νῦν (ὡς καπὼν φησὶ μηδενὶ ξυμμαχεῖν. νῦν γὰρ, φησὶ, καὶ δεόμεθα ἡμεῖς, καὶ ὧν, εἰ πρὶν ξυνεμαχοῦμεν, ἐμέλλομεν νῦν βοηθεῖας ἀπολαύειν, ἀποτυγχάνομεν.

[μ] Πρὸς τὰ ὑμᾶς] ὅσον ἐς τὸ κρίσιν τῶν ὑμετέρων.

[ν] Ξύμμαχοί τε γὰρ] καὶ δὲ ἔρημοι ἐσμὲν ξυμμαχίας.

[ξ] Πρότερον σωφροσύνη] ἡ ἰδιωτεία, καὶ ἀπραγμοσύνη.

[ο] Τῇ τῶδε πόλει γνώμῃ] πολλάκις ἀδίκως ὕστη, εἰκὸς πατρῶον ἢ κοινὸν στρατεύειν.

[π] Τῶν αὐτῶν] τεῖχον προσοίκων.

[ρ] Γενομένην ναυμαχίαν] λείπει ἡ κατά.

[σ] Ἐφ' ἡμᾶς] καὶ ἡμᾶς.

[τ] Δυνάμει προσπολεμεῖσθαι] τῶν κορινθίων.

[υ] Ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς] ἀπάλκη ἡ συμπαξις, εἰμὶ γὰρ σοί. ἤγουν, εἰ δουλώσεται ἡμᾶς αὐτοῖς.

[ξ] ἀπάλκη

[ο] προσπολεμεῖσθαι

[π] ἐπ' αὐτοῖς

„ καὶ ὑμᾶς καὶ ἄλλου πόθεν τὰς ὠφελείας A mus nos quoque aliunde auxilia vn-
„ δικαίως· καὶ ξυγγνώμην εἰ μὴ πρὸ κακίας, decunque implorare: [a] vtique venia
„ δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτίᾳ, τῇ αὐτῇ γνώ- digni si, quod antea non prauitate,
„ [a]μῃ ἀμαθεστέρᾳ ξυνέσει ἐχρησάμεθα. [a]γε- sed opinionis errore potius ineptè
„ νήσεσθαι δ' ὑμῶν πεισθόντων καλὴ ἡ ξυμ- non fecimus, id nunc contrariò au-
[a] Ξύμμαχα „ τυχία καὶ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας. deamus. Quòd si *nos* audieritis, ho-
„ [b]παρέσται δὲ ὑμῖν πεισομένοις καὶ τὸ μὴ nesta vobis & bona existet ista [b] so-
„ ἐς βλαπτομένους, [c]τὸ ὑπουργεῖν ποιήσε- cietas nostræ necessitatis multis de
„ σθε. ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνευόν- causis. Primùm, quòd iniuriam acci-
„ των δίκαιοι, ὡς αὖ μάλιστα μετ' ἀει- B pientibus non facientibus opem fe-
„ μνήστου μαρτυρίου τὸ χαίρειν καταθη- retis: deinde, quòd eos qui in maxi-
„ σόμενοι. ναυτικήν τε κεκτήμεθα, πλὴν ἢ πρὸς marum rerum discrimen adducun-
„ ὑμᾶς, πλεῖστον. καὶ σκέψασθε πόσῳ ἀφε- tur, recipiendo, optimè beneficium
„ λιμωτέρᾳ, εἰ τῶν πολεμίων λυ- collocatis, æterno *apud nos* testimo-
„ πηροτέρᾳ, εἰ ὑμεῖς αὖ πρὸς πολλῶν nio. Et quum classem secundum ve-
„ χρημάτων καὶ χαίροντος [c]ἐπιμίσασθε δυνα- stram possideamus maximam, con-
[c] Ὁσον ὑμῖν ἐπιγίγνεται ἐκ κινδύνων „ μιν ὑμῖν [d]προσγενέσθαι, αὐτὴ πάρεστιν αὐ- siderate quænam rarior occasio ve-
„ τεπάγγελτος, αἰθὺς [e]κινδύνου καὶ δαπά- stræ prosperitatis, quàve hostibus tri-
„ νης διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρου- stior esse possit, quàm hæc, eam po-
„ σα ἐς μνήστας πολλοὺς, ἀρετὴν, οἷς δὲ ἐ- C tentiam, [c] quam vos magnæ pecu-
„ πανορθοῦτε, χάριν, ὑμῖν δὴ αὐξῆς, ἰσχύν. ἃ niæ ac gratiæ loco æstimassetis, vltro
[d] Περιττὰ „ ὧν ὅ[f]που τις χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάν- vobis adesse atque offerri citra peri-
„ τα ξυνέβη· καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δέονται cula citráque sumptus: afferentem
„ νοι, οἷς ὑπακούσασθαι, ἀσφάλειαν καὶ κό- præterea tum apud plerosque lau-
„ σμον οὐχ ἧσσον διδόντες ἢ λαμβάνοντες. [g]τὸν δὲ πόλεμον δι' ὅντιν[h]α χρὴ dem, tum apud eos quos protexeri-
„ σμον αὖ εἴπωμεν, εἴτις ὑμᾶς μὴ οἴεται ἐσε- tis gratiam, tum ipsis vobis vires. quæ
„ σθαι, γνώμης ἁμαρτάνει, καὶ οὐκ ἀφαίνε- cuncta perpaucis ex omni memoria
„ ται τοὺς λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμε- pariter contigerunt: paucíque exti-
„ τέρῳ πολεμησείοντας, καὶ τοὺς κορινθίους D terunt qui à quibus societatem belli
„ δυναμένους πρὸς αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς peterent, eisdem ipsi præstarent non
„ ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς minus præsidii & ornamenti quàm
[e] Χεῖρον „ νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν [e]ὑπαίρεσιν, [f]ἵνα acciperent. Quòd si quis bellum vo-
„ μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτοὺς μετ' ἀλλή- bis (in hoc autem vtiles esse possu-
„ λων σῶμεν· μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἁμάρτω- mus) nó imminere opinatur, is pro-
„ σιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς, ἢ σφᾶς αὐτοὺς βε- fectò fallitur opinione: nec intelligit
„ βαιώσασθαι. ὑμέτερον δέ γ' αὖ ἔργον [g]προ- & Lacedæmonios metu vestri spe-
„ τερῆσαι, τῶν μὲν, διδόντων, ὑμῶν δὲ, δέξα- ctare ad bellum, & Corinthios cùm
„ μένων τὸ ξυμμαχίαν, ἢ προεπιβουλεύσαντας μᾶλλον ἢ αὐτεπιβουλεύειν. [h]ὧν δὲ

---

a Ac profectò digni venia sumus, si non improbitate, sed potius opinionis errore, contraria superiori nostræ quieti audemus.

b Legit ξυμμαχία. *Vide annos.*

c Quam vobis adiunctam mag. p. *Vel*, Cuius adiũctionem, *&c.*

α Ἀφροσυνήν] ἀπαρξίαν. β Γενήσεται δὲ ὑμῖν] ὑπάρξει οἱ ἀγῶνες. γ Καλὴ ἡ ξυντυχία] συμφέρουσα ἡ ὑπάρχουσα τῆς χρείας. δ Ξυντυχία χρείας] ὠφελείας ἕνεκεν ἡ χρεία. ε Πρῶτον μὲν] τὸ δίκαιον, πρῶτον, ὡς καὶ οἱ κορίνθιοι. ζ Τὸ ὑπουργεῖν ποιήσασθε] ἤγουν βοηθήσητε. Ἔπειτα] τὸ συμφέρον, δεύτερον. θ Μαρτυρίου] μαρτύριον οὐδετέρως λέγει. ι Σπανιωτέρα] μείζων. Τὰ γὰρ καλὰ καὶ χρήσιμα, σπάνια· τὰ δὲ χρείαινα νικᾷ. κ Εἰ ὑμεῖς αὖ πρὸς πολλῶν χρημάτων] εἰ ἡ πολλῶν αὖ, ὦ ἄνδρες ἀθλητοί, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω. λ Ἐπιμίσασθε] ἠγοράσατε. μ Οἷς ὑπακηκοῦσιν] οἷς ἐπίστευσαν πρὸς συμμαχίαν. ν Ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει] τῇ κοινῇ ἔχθρᾳ. ἤγουν, ἵνα μὴ κοινοὶ ἐχθροὶ τῶν κορινθίων ὦμεν. ξ Μηδὲ δυοῖν] ὁ τοῖς ἐναντίοις, ἢ ὑποβαστῇ, μηδὲ ἀποτύχωσι δυοῖν θατέρου, ἢ φθάσαι ἡμᾶς καὶ κῶσαι, ἢ ἑαυτοὺς βεβαιώσασθαι. ο Προτερῆσαι] προλαβεῖν. π Τῶν μὲν] ἡμῶν δηλονότι.

negent

negent æquum esse suos colonos recipi à vobis, discãt, coloniam omnẽ ita honore prosequi metropolin suam, si sibi ab ea bene fiat: sin verò malè, ab illa secedere. Neque enim ea re coloniæ emittuntur vt seruiant iis qui relinquuntur, sed vt sint pares. Nam istos iniurios esse in nos, hoc verò palam est: quippe citati in iudicium de Epidamno, tamen bello maluerunt obiecta refellere quàm iure. Atque hæc quæ in nos agunt cognatos suos, [a] indicio vobis quodammodo sint ad non errandum, quominus ab ipsis secedatis, & nobis supplicibus protinus subueniatis. Quisquis enim gratificando hostibus minimè sibi pœnitenda committit, is sanè tutissimè degit. Neque verò fœdera quæ vobis cum Lacedæmoniis sunt frangetis, recipiendo nos, qui neutrorum socii sumus: quum in illis dicatur, SIQVA GRAECARVM CIVITATVM EX SOCIALIBVS NON SIT, LICERE EI AD VTROS LIBVERIT ACCEDERE. [b] Et certè indignum prorsus est, si istis fas est ex socialibus hominibus cùm reliquæ Græciæ, tum verò vestrorum subditorum, suas naues armare, nobis interdici societate quæ offertur, & alia vndique vtilitate: & postea criminis loco poni, si ea nobis quæ oramus indulseritis: quum multo maiorem causam vos insimulandi simus habituri. Nam si nos repelletis, homines & periclitantes, nec vobis inimicos, repelletis: & istos, qui vestri sunt inimici atq; hostes, non solùm nõ arcebitis, [c] sed etiã præreptores vestrarum viriũ esse negligetis. quas nequaquã debetis præripi sinere, verùm prohibere vllos è vestra ditione tributarios illorum fieri debetis: quinimo, quantũ cordi fuerit vobis auxiliorũ transmittere ad nos, apertè transmittere, propalam nobis in societatem receptis. Ex qua re multæ (quẽadmodum

[a] Vobis documento sint ne in fraudem inducamini, vel petentibus *auxilium*, extemplo morẽ geratis.

[b] Atque iniquũ sit, si, quum his liceat, tũ ex fœderatis implere naues, tum ex reliqua Græcia, & quidẽ ex vestris subditis vel maximè, nos ab hac proposita societate & ab alio vndecunque auxilio arceãt. Et postea in crimine ponẽt si, quod petimus, persuasum vobis fuerit. Imò affines multo maiori[i] crimini vos habebimus, nisi exorauerimus. Nam si nos repell. &c.

[c] Sed etiam copias ex vestra ditione insuper comparare sinetis, quas non æquum est: sed aut prohibere illorum auxiliares qui è vestra sint ditione, aut nobis quoque auxilium, quocunque vobis modo visum fuerit, mittere: potissimum autem opem ferre, nobis propalam in societatem receptis. Ex qua re, &c.

A λέγωσιν ὡς ὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποί- "
κους ὑμᾶς δέχεσθαι, "μαθέτωσ᾽ ὡς πᾶσα "
ἀποικία, [β] οὗ μὲν πάρουσα, ὑμᾶ τ᾽ μὴ ξύ- "
πολιν, ἀδικουμένη ᾖ, ἄλλοτε εὖ ποιοῦσα. οὐ γὰ "
ὅπως τῶν δούλων, ἀλλ᾽ ὅπως τῶν ὁμοίων τοῖς "
ἀφεστηκόσιν εἶεν "ἐκπέμπουσαι. [γ] ὡς δὲ ἠδί- " [γ] ἐκπέμ-
κηται σαφὲς ὄν. [δ] προκληθέντες γὰρ [ζ] ἐπὶ " πειν.
δίκην ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον "ἢ "
[η] ἴσῳ "ἠθελήσαντες τὰ [θ] ἐγκλήματα μετελ- " [θ] τὰ ἐγ-
θεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡ- " κλήματα ἃ
μᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτητε " βουλήθη-
μὴ προσέρεσθαι ἐφ᾽ αὐτοῖς, δεομένοις τε " σαν μετ.
B ἐκ τοῦ δίκαιος μὴ ἐπουρτεῖν. ὁ γὰρ "ἐλαχί- "
στας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ ξυνειδέναι τοῖς "
ἐναντίοις λαμβάνων, ἀσφαλέστατος αὐ- "
τοῖς διατελοῖ. λύσετε γ᾽ ἁδὲ τὰς λακεδαιμο- "
νίων σπονδάς, δεχόμενοι ἡμᾶς, "μηδετέρων " [κ] μηδετέ-
ὄντας ξυμμάχους. [λ] εἰρῆσθαι γὰρ ἐν αὐτᾶις, τὰ " ρων
ἡγεμονίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμα- "
χεῖ, ἐξεῖναι πρὸς ὁποτέρους αὐ ἀρέσκη ἡσ- "
θεῖν. καὶ δίκαιόν εἰ τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐναντίων "
C ὅπλων πληρῶν τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ "
ἐκ τῆς ἄλλης ἡγάδος, καὶ ἁρχὴν ἥκιστα "ἀπὸ τῶν ὑ- "
μετέρων [μ] ὑπηκόων· ἡμᾶς [ν] ἀπὸ τῶν προκει- "
μένης τε ξυμμαχίας εἴργεσθαι, [ξ] ἀπὸ τῆς ἡγε- "
λοδέν πολεμίου ὠφελείας. εἶτα ἐν ἀδικήματι "
ἦσαν [ο], πειθόντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ "
δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς μὴ πείσαντες "
ὑμᾶς, ἕξομεν. ἡμᾶς μὲν γὰρ, κινδυνεύοντας "
καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας, ἀπώσεσθε· τῶνδε δὲ "
D ἁ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων [π] ἐς ὁπόσον- "
τον ἡμῶν ἔσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας "
ἀρχῆς δυνάμιν τοῖς λαβοῦσιν τοιόνδε, "
ἐμοὶ οὐ δίκαιον, ἀλλ᾽ ἢ κἀκείνων κωλύειν "
"τοὺς ἐκ τῶν ὑμετέρας μεταφόρους, ἢ καὶ ἡ- " [ξ] τὰς ἐκ τῶν ὑμ. μετα-
μᾶς πέμπειν, καθ᾽ ὅ,τι αὖ πείθητε, ὠφέ- " φοίας
λειαν. μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ τοιούτου "
δικαιοῦσθαι, "βοηθεῖν. πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν "

α Μαθέτωσαν] ἀμαθεῖς γάρ εἰσι, διὰ τὴν ἀνοῦσαν αὐτοῖς πονηρίαν. β Εὖ μὲν πάρουσα] ἐπὶ τῆς μητροπόλεως. γ Ομοίοις τοῖς λειπομένοις] ὁμοίοις τοῖς ἐπολειφθεῖσιν ἐν τῇ μητροπόλει. δ Ως δὲ ἠδίκηται] οἱ κορίνθιοι. ε Σαφὲς ὄν] φανερόν. ζ Προκληθέντες γὰρ] προσκληθέντες. η Ἴσῳ] τῷ νόμῳ, καὶ τῷ δικαίῳ, παρ' οἷς ἡ ἰσότης. θ Ἐγκλήματα μεταλθεῖν] κολάσαι. ι Ἐκ τοῦ δίκαιος μὴ ἐπουργεῖν] ἐκ τοῦ ἐπιτρέπειν. κ Ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας] αὐτὸ τοῦτο, ὁ μηδὲν ὅλως λαμβάνων μεταμέλειαν ἐκ τοῦ χρίζεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, ἀσφαλέστατα αὐτοῖς διατελοῖ. λ Εἴρηται γὰρ ἐν αὐτοῖς] ῥητὸν, καὶ διάφορα. τὸ μὲν ῥητὸν, ὁ κερκυραῖος· τὸ δὲ διάφορον, ὁ κορίνθιος. μ Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων] κολακεύει λανθανόντως τοὺς ἀθηναίους, ἢ ἐν ὑποσιγῇ, ἢ εἰρωνικῶς. ν Ὑπηκόων] πολλάκις γὰρ ἵνες διὰ πενίαν ἐμισθοφόρουν, καὶ τῶν οἰκείων ἐκράτουν. λέγει δὲ τοὺς παλαιοὺς τῆς κιφαλληνίας, οἵπερ ἀθηναίων ὄντες ὑπήκοοι, κορινθίοις συνεμάχουν. ξ Καὶ ὁπόσον] καθ' ἡμᾶς. ο Ἀπὸ τοῦ φανοῦς] ἢ φανῶς, ἢ λάθρα. μᾶλλον δὲ, φανερῶς. π Βοηθεῖν] λείπει τὸ χρή. ἵνα γένηται, βοηθεῖν χρή.

» ἀρχῇ ὑπεπόμεθα, τὰ ξυμφέροντα ἀπο-
» δείκνυμεν· ἔτι μέγιστον, ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέ-
» μιοι ὑμῖν ἔσονται (ὅπερ σαφεστάτη πίστις) καὶ
» οὗτοι οὐκ ἀδυνεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μετ-
» ιόντας βλάπτειν· ἔτι ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπει-
» ρωτίδος τῆς ξυμμαχίας διάθεσις, οὐχ ὁ-
» μοία· ἢ ἀγωστείωσις· ἀλλὰ μάλιστα μέν,
» εἰ δυνάσθε, μηδένα· εἰ δὲ μή, ὅστις· ὀχυρώτατος, τοῦτον
» φίλον ἔχειν. καὶ ὅπῃ τάδε ξυμφέροντα
» μὴ δοκεῖ λέγειν, φοβεῖσθαι μὴ δι' αὐτὰ
» πειθόμενοι τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω· τὸ μὲν
» δεδιὸς αὖ ἰσχὺν ἔχειν τοῖς ἐναντίοις μᾶλ-
» λον φοβῆσον· τὸ δ' θαρσοῦν μὴ δέχεσθαι,
» ἀδεεστέρους ἐς τοὺς ἐχθροὺς, ἀ-
» σφαλεστέρους ἑστάναι. καὶ ἅμα δὲ καὶ τῆς χερ
» νήσου ναῦν τὸ πλέον ἢ καὶ τὸ ἀθλωσῶν βε-
» βαιότερος· καὶ δ' ἃ κεφάλαια αὐτῆς προ-
» νοεῖν, ὅτῳ ἐς τὸν μέλοντα καὶ ὁσονοῦν πα-
» σῶν πόλεμον, τὸ αὐτίκα προεισκοπῶν, ἐν-
» δοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μὴ μεγί-
» στων χρημάτων οἰκειοῦσθαι καὶ πολεμοῦσιν.
» τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς πα-
» σκευάζεται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν
» ἐᾶσαι πλεῦσαι ἐπελθεῖν, τό, τε ἐν-
» θένδε πρὸς ταῦτα παρεσκευάσθαι, ἐς ταῦτα
» μέγα ξυμφορώτατον ἔσται. βεβαιότατα δ'
» αὖ κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι· καὶ καθ' ἕ-
» καστον, πᾶσι· αὖ μὴ προέσθαι ἡμᾶς μά-
» λιστε. πεῖα μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς ἕλλησι
» ναυτικά, ὃ πρὸ ὑμῶν, καὶ ὃ ἡμέτερον, καὶ τὸ
» κορινθίων· ἥκιστα δ' εἰ προϊοίμεθα ταῦτα δύο
» ἐς ὃ αὐτὸ ἐλθεῖν, καὶ κορίνθιοι ἡμᾶς προ-
» καταλήψονται, κερκυραίοις τε καὶ πελο-
» ποννησίοις ἅμα ναυμαχήσοντες· δέξασθαι δὲ ἡμᾶς, ἐξεπε προσ' αὐτοὺς πλείοσι

A initio attigimus) commoditates ostenduntur: & ante omnia, quòd & iidem hostes vobis fuerint: (quæ manifestissima fides est) & quidem non impotentes, sed validi sunt ad rebelles suos coercendos. [a]Et quum vobis offeratur classis non mediterraneis sociis armata, sed talis vt nihil vobis damnosius sit quàm eam amittere, decet vos, si potestis, quod præcipuum est, neminem pati alium classe pollere, sinminus, tutissimum quenque vobis pro socio habere. B Verumenimuero cui ista quæ dicimus videntur vtilia quidem esse, sed timendum ne ea sectantes, rumpatis fœdera, [b]hic intelligat, diffidere fœderibus, validiorem esse rem ad hostes deterrendos, & contrà illis confidere, & ob id nos in societatem recipere, rem infirmam fore & minus tutam, quod hostes ob id reddit robustiores. Præterea quum non magis de Corcyra quàm de Athenis cõsultetur, nõ prospicit hic quæ præcipuè sunt è dignitate atque ex vtilitate Athenarum: & quum cernat bellum non futurum, sed tantumnon iam præsens esse, de recipienda in societatem nostra ciuitate hæsitat, quæ ad maxima temporũ momenta vel socia vel hostis est. Sita est enim opportunè sanè ad traiectum in Italiam atque in Siciliam, vel ad prohibendam illinc ire classem in Peloponnesum, [c]vel ad eandem illuc aliáve in loca transmittendam. Atque vt vniuersa & singula breuissimè in summam contraham, sic habete, vt sciatis non debere nos deseri: tres apud Græcos classes esse magni faciẽdas, vestram, nostrã, Corinthiorum. Harum duas si in vnũ coire contempseritis, & Corinthii nos occuparint, bellũ nauale cũ Corcyrẽsibus pariter ac Peloponnẽsibus geretis: at nobis receptis, plus

[a] Et quũ vobis offertur societas naualis ac non terrestris, non similis alienatio est: & in primis quidem, si potestis, neminem alium classem possidere sinatis: sinminus, vt quisque munitissimus & firmissimus est, ita eum amicum habeatis.

[b] Sciat suam formidinem viribus præditã, aduersariis magis terrori fore: fiduciam autem *suam*, si non receperit nos in amicitiam, imbecillam & infirmam, minus formidolosam potentiss. aduersariis futurã. Simul & *hoc sciat*, se non magis de Corcyra quã etiã de Athenis deliberare: séque illis salutare consilũ nõ sequi, quum spectãs in futurum & tantumnon præsens bellum, vrbem recipere dubitat, quæ cum maximis momentis in amicitiam adiungitur & hostis redditur. *Vide annot.*

[c] Et ad vestram hinc illuc transmittendã. Sed & alias quoque ad res cõmoditates egregias habet. Atque vt vn.

α Η ἀγωστείωσις] ἡ στάσις. β Εἰ δὲ μὴ] αἰσθήσεσθε ὑπὸ τῶν δικαίων, ὧν λύσει τὰ συμφέροντα. γ Φίλον ἔχειν] κτᾶσθαι κοινοῦ τὸ δίκαιον. δ Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτὸ] τὸ μὲν λύσαι τὰς σπονδὰς, δεδιὸς ὄν, φοβερὸν ὧν τοῖς λάκωσι· τὸ δὲ μὴ λῦσαι, θαρσοῦν, ἀδεέστερον ὧν τοῖς αὐτοῖς. Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτό. τὸ λῦσαι τὰς σπονδὰς, τῷ τὸν φόβον ἐμποιοῦν δοκεῖ τὸ κτᾶσθαι φόβον, ἰσχὺν ἔχει, ὑμᾶς ἐν τῇ συμμαχίᾳ προσλαμβανομένους· τὸ δὲ θαρσοῦν, τὸ μὴ ὑμᾶς προσδέξασθαι, ἀδεεστέρους ὄντας πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, πολεμίους ὑμῖν καὶ ἰσχύοντας, πολεμεῖν εἰς τὸν ἔπειτα μέλλοντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα προεισκοπῶν. τουτέστι, τῷ ὑπαρχούσῃ εἰρωνίᾳ. ζ Καὶ ὁσονοῦν] αἰῶνα δ' οὐχ ὅσον. καὶ δηλοῖ τὸ μὲν ὀχύσον, τὸ δὲ βραδέως, ἀλλὰ βαρύ. η Μετὰ μεγίστων κινδύνων] κινδύνων νῦν, δυτυχιῶν καὶ ἀτυχιῶν. ἢ μᾶλλον κινδύνων λέγει αὐτὴ τῇ αἰσθήσει κινδυνώδων. θ Βεβαιότατα δ' αὖ κεφαλαίῳ] ὀντωδὲν οἱ ὅλοι λόγοι. ι Καὶ καθ' ἕκαστον πᾶσι αὖ] λείπει τὸ λέγειν. ἢ δοκεῖ, αὐτὴ δ' ἀθροίας· ἵν' ἢ μάθοιτε αὖ οἵ τε σύμπαντες καὶ καθ' ἕκαστον. κ Μὴ προέσθαι ἡμᾶς] μὴ προδῶτε. λ Ἐξεπε προς αὐτοὺς] ἰσχύοντες.

nauium habebitis, quibus cum hoste dimicetis. Hæc quidem Corcyrenses: post eos autem Corinthii hęc,

QVONIAM Corcyrenses isti non solùm de se recipiendis verba fecerunt, sed etiam de nobis, tanquam iniustè bellum sibi intulerimus, necessarium nobis est vt nos quoque de vtrisque mentionem faciamus:, sic ad reliquam orationem deuenturi: vt & nostram postulationem sincerius perspiciatis, & istorum vtilitatem non sine ratione repudietis. Aiunt, modestiæ studio nullius vnquam societatem se recepisse: quum id non virtutis sed maleficii studio fecerint, quòd videlicet nollent vllum malefactorum suorum aut socium habere, aut testem, [a] à quo *nereundiæ* admonerentur. Et sanè vrbs sua ipso situ apposita *ad istorum consilium* reddit eos magis iniuriarum quas faciunt arbitros, quàm subiicit æquo iudicio, propter infrequẽtem ipsorũ ad exteros cõmeationem & frequẽtẽ aliorum illuc vi appulsorum receptionem. Atque decorum quod prætendunt, noluisse se esse cuipiam cõfœderatos, non eò spectabat ne alienæ iniustitiæ socii forent, sed vt sine arbitris iniuriam facerent, vtque vbi prævalerent, aliis vim afferrent: & quum latuissent, plus emolumenti adipiscerentur, & quod adepti essent, eius erepti pudere eos non posset. Quòd si (quemadmodum prædicãt) forent viri boni, quo minus culpabiles fuerunt exteris, eo magis virtutem suam licebat ostendere, iusta dando & accipiendo. Verùm neque erga alios, neque erga nos tales existunt: qui quum sint colo-

[a] Hæc interpretatio ostendit eum legisse σωφρονιλοιῶπος. *Vide annot.*

A ναυσὶ ταῖς ὑμετέραις ἀγωνίζεσθαι. Τοιαῦτα μὲν Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' ἐκείνους τοιάδε, "Ἀναιδείας, Κερκυραίων τῶν δὲ εὐμόνον τοῦτ' ἔστι δεξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν, καὶ B αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς χρὴ ἀμφοτέρων, ὅπερ καὶ ὅτι ἄλλον λόγον ἴσχυσεν· ἵνα τοὺς ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προσθῆτε, καὶ τοὺς τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε. Φασὶ δὲ [β] ξυμμαχίαν, δι' ἣν οὐ σώφρονες, οὐδενός πω δέξασθαι· οὐ μὴ ὅτι κακουργίας καὶ οὐκ ἀρετῆς [γ] ἐπιτηδεύσεως, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰ δικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν, οὔτε C ὠφελοῦντες [δ] αἰσχύνεσθαι. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα, [ε] αὐτάρκη δοκοῦσιν εἶναι, παρέχει αὐτοῖς δικαίως ὧν βλάπτοισι "ὑπανάγκας μᾶλλον ἢ κατ' ξυνήθειαν γίγνεσθαι, "ὅτι δὲ ἥκιστα ὅπως σὺν πλέονας ὦσι, "μάλιστα τοῖς ἄλλοις [θ] ἀνάγκη κατεργάζεσθαι δέχεσθαι. καὶ τούτῳ δὲ βουλόμενοι ἀσφαλῶς, οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικῶσιν ἑτέροις ὑπ' ἐκείνων βεβλάπτονται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι· καὶ ὅπως ἂν ᾧ μὲν αὐτοὶ κρατῶσι, βιάζωνται· οὗ δ' αὖ λάβωσι, πλέον ἔχωσιν· εἰ δέ που τι προσλάβωσιν, αἰσχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσθα ἄνδρες (ὥσπερ φασὶν) ἀγαθοί, "ὅσῳ ἀληθέστεροι ἦσθα τοῖς D πέλας, τοσῷδε φανερωτέραν ἔδει αὐτοῖς τοῖς [κ] τοῦ ἀρετοῦ, "δίδοῦσι δὲ "δικαίοις δικαιοσύνην. ἀλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοῖδε εἰσιν. ἀπει-

[α] Ἀναίδειαν, κερκ.] οὐ μόνον οἱ κερκυραῖοι λόγον ἐποιήσαντο περὶ τῶ δέξασθαι ὑμᾶς αὐτοὺς, ἀλλ' ἥδιον ἤκουσε καὶ ἡμῶν, κατηγορούμενοι ὅτι πρῶτοι τὸ εἰκὸς αὐτοῖς μαχούμεθα. ἀναίδειαν οὖν φησὶ μεταδῶναι ἀμφοτέρων πρότερον, ὅτι οὐ δικαίως δέξεσθε αὐτούς, καὶ ὅτι πρόσκοντος αὐτοῖς μαχούμεθα· εἶτα ἐλθεῖν καὶ ὅτι τὸν ἄλλον λόγον. β Συμμαχίαν, δι' ἣ σώφρον] οὐ σωφρονίσαι ὑμᾶς ἡ δι' ἣν σωφροσύνη. γ Ἐπιτηδεύσεως] μετιέναι σπουδὴν τῆς αἰσχύνης. δ Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα] καὶ ἡ πόλις αὐτῶν συμβαίνει τῇ γνώμῃ τῶν πολιτῶν. λησεύοντες γὰρ, ἔχουσιν αὐτὴν συνεπιδοῦναι, ὅπου ἐπιτήδειαν ἔχουσι τὴν ὄψιν πρὸς ἁρπαγήν. οὐ γὰρ ὁπλέοισι πρὸς ὑμᾶς, μᾶλλον δὲ τοῖς πλέονας, ἵνα τῆς βίας τῶν πλουσίων καταίροντας, δέχονται, καὶ διαρπάζουσιν. εἶτα δικάζουσιν αὐτοῖς ὡς δίκαια δηλαδὴ πεπόνθασι. καθόσον οὐ προκαθίστανται εἰς τὸ δικάζειν σιωπήν, ἤγουν συμφωνίαν. τὸ δ' ὅλον, αὐτοὶ ἀδικοῦνται καὶ κλέπτουσιν. ἐν τούτῳ γίγνεται αὐτοῖς τὸ ἄσπονδον ἀπροσδόκητον καὶ πιθανόν. διὰ τοῦτο γὰρ συμμάχους οὐκ ἔχουσιν, ἵνα κατὰ μόνας αὐτοὶ ἀδικῶσι, καὶ μὴ μεθ' ἑτέρων τῶν ἀδικίαν ἐργάζωνται· ἵνα μὴ μάρτυρας μᾶλλον ὧν ἐργάζονται, ἢ συμμάχους ἔχωσι. ζ Αὐτάρκη δοκοῦσιν] ἡ δόσις τῶν πόλεως αὐτῶν ἀρμόδιον αὐτῶν τῇ γνώμῃ, καὶ αὐτάρκης διὰ τῆς προαιρέσεως καὶ κακίας αὐτῶν πρὸς τὸ ληστεύειν· ἢ διὰ τὸ ἥκιστα ὅπως τοὺς πέλας εἰ γὰρ ἐλάττονα (φησὶν) ἀλλαχοῦ, οἱ ἀδικούμενοι αὐτὴν ἐκράτησαν αὐτῶν ἐμπόροις. θ Ἀνάγκη κατεργάζεσθαι] δι' ἡδυπάθειαν βίαν. τὸ δὲ δέχεσθαι, λῃστρικῶς, ὡς τὸ ἀποδέχεσθαι, φιλικῶς. τὸ ἑξῆς, καὶ τούτῳ τὸ ἄσπονδον ἀπροσδόκητον βλάπτουσι. καὶ τὰ ἑξῆς. ι Ἀναχωνῶσιν] ἀρνούμενοι δηλονότι, μὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς ἴσης εἰς τὸν κοινὸν λαφύρων διανομήν. κ Ὅσῳ ἀληθέστεροι] ἀκαπηλότεροι. οἱ γὰρ ἄλλοι, φόβῳ τῶν πέλας κολακεύουσι καὶ κάζονται τοῖς ἀδικοῦσι. λ Τοῦ ἀρετοῦ] φιλίαν, δύναμιν, συμμαχίαν. μ Δίδοῦσι καὶ δεχομένοις] τὸ ἑξῆς, φανερωτέραν ἔδει αὐτοῖς τοῦ ἀρετοῦ δικαιοσύνην δίδοσθαι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια.

» καὶ σφ' ὅντες, ἀφεστᾶσί τε Δημήτριος, καὶ A
» νεῶν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ὅτι τοῦ
» κακῶς πάσχειν ἐκπεμφθείησαν ἡμεῖς δὲ
» οὐδ' αὖθις φαμὲν ὅτι τοῦ ὑστερεῖν τούτων
» ὑβρίζεσθαι καταικίσαι, ἀλλ' ὅτι τοῦ ἡγε-
» μόνες τε εἶ καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζε-
» σθαι. εἰ γὰρ ἄλλαι ἀποικίαι ὑμῖν ἦ-
» μας, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων τιμῆ-
» σθαι. καὶ δίκαιον ὅπου ἂν τοῖς πλέοσιν ὁρῶ-
» σιν ἑσμὲν, τοῖσδ' αὖ μόνοις οὐκ ὀρθῶς
» ἀπαρέσκομεν· οὐδ' ὅτι στρατεύομεν Βί- B
» αιον, μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικοῦ-
» μεν. καλὸν δ' ἴσως, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν,
» τοῖς δικαίοις, εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ
» αἰσχρὸν βιάσασθαι τὸ τούτων μετριότητα·
» ὑβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλούτου, πολλὰ ἐς ἡ-
» μας ἄλλα τε ἡμάρτηκασι, καὶ δαπάνημον
» ἡμετέραν ὄσαν, κακουμένην μὲν προστε-
» ποιοῦτο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ὅτι ὠφεία,
» ἑλόντες βίᾳ ἔχουσι. καὶ φασὶ δίκῃ πρό-
» τερον ἐλεῖν ἐθέλῆσαι κρίνεσθαι, εἰ γε οὐ C
» προεῖχον καὶ οὐκ τῷ ἀσφαλεῖ προσ-
» καλούμενον λέγειν τι, δοκεῖν δεῖ τηρεῖν,
» ἀλλὰ ἐς ἴσον τὰ ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς
» λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάν-
» τα. οὗτοι δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν ὃ χωρίον,
» ἀλλ' ἐπειδὴ ἠγήσαντο ἡμᾶς οὐ προΐψε-
» σθαι, τότε καὶ τὸ βιαιοπρεπὲς τῆς δίκης πα-
» ρέχοντο· καὶ δεῦρο ἥκουσιν, οὐ βάσκει μόνον
» αὐτοὶ ἁμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νεῶ ἀ-
» ξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδι- D
» κεῖν· καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν, δέχεσθαι
» σφᾶς· οὐ χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦ-
» σαν, τότε προσιέναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς
» μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι,
» μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τε δυνάμεως αὐτῶν
» τότε μὲ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελείας νεῶ με-
» ταδώσετε, ἧς τε ἁμαρτημᾶ ἀποχρώμενοι,

ni noſtri, tamen cum ſemper antea ſeceſſerunt à nobis, tum verò nunc bellum nobiſcum gerunt, allegantes non ideo ſe à nobis miſſos colonos vt acciperent iniuriam. Quibus inuicem reſpondemus, ne nos quidem idcirco collocaſſe eos vt ab ipſis iniuriam acciperemus & contumeliam: ſed vt præſides eorum eſſemus, & quibus in rebus conuenit honore afficeremur, quem nobis aliæ coloniæ præſtant, præcipua nos charitate complectentes. Ex quo palam eſt, ſi in cæterorum qui plures ſunt, gratia ſumus, iniuria iſtis ſolis eſſe inuiſos. [a]Neq; abs re, neq; qualicũq; de re læſi bellum eis intulimus. quòd ſi etiam abs re intuliſſemus, decuerat eos noſtræ iracundiæ cedere: ſicut nos viciſſim non decuiſſet modeſtiæ ipſorũ vim afferre. [b]Sed freti diuitiis, cùm alia multa indignè peccauerunt in nos, tum verò hoc, quòd Epidamnũ, quæ noſtræ ditionis eſt, quũ vexaretur *bello*, nõ vẽdicauerũt, ſed [c]quũ vendicatũ nos veniſſemus, tunc eam [d]occuparunt, víq; tenent. [e]Et aiunt ſe, priuſquã id facerent, voluiſſe diſceptare iudicio: quũ perinde ſit ac nihil dicere, ſi quis re occupata alterum è tuto in iudicium vocet: ſed ſiquis ex æquo & antequã dimicetur, res & verba in mediũ afferat. At iſti, non priuſquam oppidum obſiderẽt, ſed poſteaquã rebantur nos illud nõ neglecturos, tunc verò æquitatem iuris allegauerunt: atque huc venerũt, non contenti peccaſſe illic, poſtulãtes etiam à vobis non belli ſed iniuſtitiæ ſocietatem, & vt ſe recipiatis, hoſtes noſtros. Qui tunc potius adire debebant vos quum procul à periculo aberant, non quando & nobis iniuria illata eſt, & ipſi periclitantur: nec quando vos, qui nullius eorum tunc potentiæ participes fuiſtis, nunc ipſis veſtram vtilitatem impertietis, & qui à peccatis eorum abfuiſtis, tan-

a Legit ὅπη σπάνυ-μεν, & ἐκφερεπῶς. *Vide annot.*

b Sed petulantia & licentia opum.

c Quum in ſubſidium veniſſemus.

d *Vel*, Vi occupatũ tenent.

e Dicunt verò ſeſe prius diſceptare iudicio voluiſſe: quod non eum qui ſuperior eſt & ex tuto ad aliquã diſceptationem prouocat, oportet videri ſeruare, ſed eum qui in integrum rem pariter & orationem, ante diſceptationem, proponit. *Vel*, Ad ius æquum deducit.

---

a Διαπαντὸς] τὸ διαπαντὸς, ἵνα μόνως ἔπει ὅπου νῦν ἀδικοῦνται. β Ἐκπεμφθείησαν] ὑφ' ὑμῶν δηλονότι. γ Καλὸν δ' ἴσως, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν] εἰ δὲ μὴ ἠδικοῦμεθα ἐκφανῶς, οὐκ ἂν φεσδίκως ἐσπανύομεν δῆμος εἰ ἐν ἡμαρτάνομεν, ἐπαγγελῶ ἐνδοῦναι ἡμῶν ὀργιζομένοις. δ Μετριότητα] αἰχμαλωσίαν. δηλονότι. ε Προπέρυσι ἑλεῖν ἐθέλῆσαι] πρὸ δ' ἁλόντα αὐτὸ. ζ Ἦν γε οὖ] λείπει εἰς. ἴω. ὁ νοῦς, ὅπου οὐ δεῖ τὸν ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντα, καὶ προσκαλούμενον δίκαι, δοκεῖν λέγειν τι. Μετίσησι τὸν χρόνον ὁ κορίνθιος, μετὰ τὸ λαβεῖν, φησὶ, τὸ χωρίον, καὶ καταφρονῆσαι, ἠξίουν δικάζεσθαι οἱ κερκυραῖοι. καὶ οὐ δεῖ, φησὶ, προσέχειν τὸν νῦν τῷ ἀσφαλοῦς καὶ ἰσχυροῦ προσκαλούμενον εἰς κρίσιν· οὐδὲ δοκεῖν ὅπου λέγει τι, ἀλλὰ καταφρονεῖν. η Ἀλλ' ἐπειδὴ] ἀλλὰ μᾶλλον τῷ τῶν ἔκπεμψιν. θ Καὶ, τὸ ἀπροπτὸς τῆς δίκης] τῷ δόκησιν τῆς δίκης, οὐχὶ τῷ ἀληθείαν. ἡδίκουν γὰρ κ' ἀληθῶς τὰ ὧν ὑπεδάμνω. ι Οὐ βάσκει μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες] οὐκ ἀδικήσαντες αὐτοὶ μόνον εἰς βάσκειν τῷ ὑπεδάμνων. κ Ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν] λέγει τὸν κ' σαμίων καὶ αἰγινητῶν πόλεμον. λ Καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς] λείπει τὸ, ἐν ὁπείνῳ τῷ καιρῷ. μ Μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς] τὸ ἐξῆς, μήτε μεταδώσετε αὐτοῖς τῆς ὠφελείας, ὑμεῖς ποτε τῆς δυνάμεως αὐτῶν οὐ μεταλαβόντες.

tundem erga nos culpæ contrahetis. A τὰ ἀφ' ἡμῶν αἰτίας "τὸ ἴσον ἔξετε· πάλαι γὰρ "κοινωσάντων τῷ δυνάμει, κοινὰ καὶ τὰ ἀπο "βαίνοντα ἔχειν ἐκλημπτέον· "ὃ μόνων ἀρετῆς, ὅτῳ τὴν μετ' αὐτὰς ἀμεπιχώρ "χρείας, ὅτῳ τὴν μετ' αὐτὰς προφάσεις τούτων μὴ "κοινωνῆσαι. ὡς μὲν οὖν αὐτοί τε μετ' ἀσεβημάτων "τῶν τὰ δικαίων κεφαλαίων ἐς ὑμᾶς ἐρχό- "μεθα, καὶ οἵδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ, δε- "δήλωται. ὡς δὲ οὐκ αὖ δικαίως αὐτοὶ δέχε- "σθε μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν τῷ ἀσαφε- "στέρῳ τὸν ἀγαθὸν ὑποτέρους τῆς ἀληθεί- "ας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, "εἰ σώφρονοῦσι, πόλεμον αὐτὸ εἰρήνης ποιή- "σῃ. ὃ νεῦ ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε "αὖ. οὐ γὰρ τοῖς δε μόνον ὑπήκουσι αὖ χθόνι- "ος, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν αὐτὶ ἐναντίων, πολέ- "μιοι. αὐάγκη γὰρ, εἴ τε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀ- "μυνεῖσθαι μὴ αὖθις ὑμῶν τούτοις. καίτοι δί- "καιοί γ' ἐστὲ, μάλιστα μὲν ἐκποδὼν ἐῆναι "ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μή, τοὐναντίον, ὅτι "τούτοις μὲν ἡμῶν ἐόναι· (καινόν γε "ἔνσπονδοι ἐστὲ, κερκυραίοις δὲ ὦδε δι' αἰα- "κωχῆς πώποτ' ἐτένεσθε)· ἐᾶ τὸν νόμον μὴ κα "θιστάναι, ὥστε τοὺς ἑτέρων ἀφισταμένους δέ- "χεσθαι. ὦδε γὰρ ἡμεῖς, σαμίων ἀποστάντων, "ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῷ "ἄλλων πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων "εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν· φανερῶς γὰρ αἰτεί- D πομεν, τοὺς προσηκόντας ξυμμάχους αὐ- "τὸν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶν- "τας δεχόμενοι ἀμυνούμεθα, φανεῖται καὶ ἃ "τ' ὑμετέρων· οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν προσέσται, "καὶ ᾧ νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' "ἡμῖν θήσετε. δικαιώματα μὲν οὖν τάδε "πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν ἱκανά, καὶ τοὺς ἑλλή- "νων νόμους. παραινεῖν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος,

tundem erga nos culpæ contrahetis. [a] Oportebat autem, iampridem communicatis viribus, communem quoque euētum habere: at solorum maleficiorum expertes, ne harum quidem rerum quæ maleficia sequuntur cōsortes esse *oportet*.

[a] Nam qui olim cum aliis vires suas communicassent, ii debent quæ illis contingunt habere communia: vos verò, vt criminibus modò istorum affines non fuistis, sic neque post eorundem actiones affines esse debetis. Et planum quidem fecimus, [b] eo quo oportet æquitatis ingressu nos venisse, & istos violentè in nos auaréque fecisse. Nunc autem, vos haud iustè recepturos esse horum societatem, planum faciendum est. Nam in

[b] Nos cum firmissimis æquitatis argumentis huc venisse, istos verò, violentos & alieni raptores esse.

B fœderibus quum dicitur, licere cuilibet non adscriptarum *fœderi* ciuitatum ad vtros velit se conferre, non ita dicitur vt id fiat in pernicié partis alteris, nec de eaq uæ tutelam imploret aduersus eos à quibus secedit, quæque iis à quibus recipitur ([c] non recepturis, si saperét) bellum pro pace afferat. Id quod vobis nunc, nisi nos audiatis, eueniet. nam non tantùm istis auxiliares, verumetiam nobis pro fœderatis hostes efficiemini. Necesse enim est, si ab eis steteritis, vt dum ipsos, tunc vos vnà vlciscamur. Qui profectò iustè feceritis, præcipuè, si non fueritis in partibus: sinminus, econtrario atque isti petunt, si nobiscum steteritis, quibuscum fœderati estis, aduersus hos, quibuscum ne induciæ quidē vnquam vobis extiterunt. Neque legem ferre debetis, eos qui ab altera parte defecerunt receptandi: quoniam neque nos, quum à vobis Samii defecissent, & an illis succurrere oporteret in di-

[c] Videtur diuersam à nostra lectionem sequutus esse interpres.

uersum traherent cæteri Peloponnē D ses, contra vos sententiam diximus. [d] Itaque apertè negamus aliquē à puniendis suis esse prohibendum. Nam si eos qui aliquid facinoris admiserint, receptando defenderitis, [e] palam est vestros, qui nō pauciores sunt, ad nos esse venturos: legémque condetis quæ in vos magis quàm in nos recidat. Hactenus quędicere habuimus apud vos de iure nostro, quæ satis sunt secundum Græciæ leges: reliqua, exhortandi & flagitandi muneris gratia.

[d] Sed apertè contradiximus, quemque suos socios persequi *oportere*.

[e] Comperientur & ex vestris non pauciora quę ad nos accedant. Id est, Non pauciores ex vestris sociis ad nos se recipient.

α Τὸ ἴσον] τῷ τῆς ὁπηδάμεν. κ. κοινοῦ τὸ, ὦ φ. αἰπασόμεθα γὰρ, φησὶ, τοῖς συμμάχοις τοῖς κερκυραίοις, ὡς ἐχθροῖς, καὶ ὑμεῖς δὲ τὸ ἴσον αὐτοῖς ἔξετε ἄπιον, καὶ πολέμιοι κληθήσεσθε. β Μὴ αὖθις ὑμῖν] τοῦτοις, τοῖς κερκυραίοις. τοῦτοις, κολασθησεσθε καὶ ὑμεῖς μετ' αὐτῶν. γ Εἰ γὰρ μὴ,] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιοι ἐστέ. δ Δι' αἰακωχῆς] αἰακωχὴν ὀζὴν εἰρήνην ποιήσαιμεν, πόλεμον ὠδίνουσαν· ᾗ ἡ μικρὰ τοῦ πολέμου αἰάζλησις, ᾧ τὸ αὖθις ἔχειν πρὸς αἰακωχὰς τὸ δοκεῖν. ε Καὶ τὸν νόμον] πολλοὶ, φησὶν, εἰσὶ φόρου ὑποτελεῖς παρ' ὑμῖν, οἵπινες πολλάκις μετεσχον τῶν ἀποστασιῶν· καὶ εἰ δέξεσθε κερκυραίους τοὺς δὲ, καὶ κοινὸν τοῦτον ποιήσετε νόμον, ὁ ἐξεσται καὶ ἑαυτοῖς λαμβάνειν πτολεμίοις. φοβεῖ δὲ αὐτοὺς, τὸ δίκαιον, νόμον καλῶν. ζ Δίχα ἐψηφισμένων] δίχα ζόντων, φησὶν, αὐτῷ, ἡμεῖς φανερῶς αἰτεῖπομεν. η Ἀμυνεῖν] ἀμυνεῖν, βοηθεῖν· ἀμυνέεσθαι δὲ, κολάζειν. θ Φανεῖται] αὐτὶ τοῦ μᾶλλον φανοῦμαι. ι Οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν] αἰνίσσεται ποτὲ δαμων.

» "Τοιαύτα, ἰῶ "οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλά-
» πτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστ' ᵛὀφελεῖσθαι,
» αἰτοῦμεν ἰῶμεν ὃ τῶν παρόντι φαύλων
» χρείαν. νεῶν γὰρ μακρῶν κατηρτισμένων πε-
» τε πρὸς (Ⓐ) αἰγινήτας · ὕστερ τὰ μηδικὰ
» πόλεμον, τριάκοντα νεῶν εἴκοσι ναῦς ἐλά-
» βετε· καὶ ἡ ἀπεργασία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς σα-
» μίους, ὃ δι' ἡμᾶς πελοποννησίοις αὐτοῖς
» μὴ βοηθῆσαι, παρέχει ὑμῖν αἰγινήταις μὲν
» ὀφείλημα, σαμίοις δὲ κόλασιν. καὶ ἐν
» τούτοις οἷς μάλιστα ἄνθρω- B
» ποι ἐσ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες, τῶν
» ἀπόντων ἀπειλοποιοὶ εἰσί· τοῦ δ' νι-
» κᾶν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τ' ὑπουργοῦν-
» τα, ἰῶ δὲ πρότερον ἐχθρὸς ἦ· πολέμου τε
» (Ⓐ) αἴτιόν τα, ἰῶ καὶ τύχῃ φίλος ὤν. ᵗἐπεὶ
» καὶ τὰ οἰκεῖα χρῆσιν τίθενται φιλονεικίας
» ἕνεκα τῆς αὐτίκα. "ὧν ἐνθυμηθέντες, καὶ
» νεώτερός τις τοῦδε πρεσβυτέρου αὐτὰ
» μαθών, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ᵘἀμύ-
» νεσθαι· καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν τάδε λέ- C
» γεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσῃ, ἄλλα
» (Ⓐ). τό, τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχι-
» στα ἁμαρτάνοι, μάλιστα ἕπεται· καὶ τὸ μέλ-
» λον τοῦ πολέμου (ᾧ φοβούμενοι ὑμᾶς κερ-
» κυραῖοι ʷκελεύουσιν ἀδικεῖν) ἐν ἀφανεῖ ἔτι
» κεῖται· καὶ οὐκ ἄξιον, ἐκπλαγέντας αὐτῷ, φα-
» νερὰ ἔχθρα ἤδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς
» κορινθίους κτήσασθαι· τῆς δὲ ὑπαρχούσης
» πρότερον ἀφ' μεγαρέας ˆ ἴσως φίλης
» σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον. ἡ γὰρ τελευταία D
» χρὴ καὶ ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ᾖ, δύ-
» να) μείζον ἔγκλημα λῦσαι. μηδ' ὅτι ναυ-
» τικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τού-
» τῳ ἐφέλκεσθε. ὃ γὰρ μὴ ἀδικεῖν ἐν ὁ-
» μοίοις, ἐχυρωτέρα δύναμις, "ἢ τῶν αὐτί-
» κα φανερῷ ἐπαρθέντας, ἀφ' κινδύνων τὸ

A Hoc quod petimus, non petimus vt hostes, quo noceamus, neque vt amici, quo abutamur. *sed quo utamur*: quòd-que vos reddere nobis debere affirmamus. Nam quum aduersus AEginetas [a] Medico bello penuria Liburnicarum nauium laboraretis, viginti naues *commodatò* à Corinthiis accepistis. Quod nostrum beneficium, & item alterum bello Samio, quòd propter nos non tulere Samiis auxilium Peloponnēses, præstitit vobis de AEginetis quidem victoriam, de Samiis autem vltionem. Atque iis temporibus hoc factum est quibus homines, studio vincēdi hostis in quem eunt, cætera curare omittunt: habētes pro amico quemcūque operam sibi nauantem, etiamsi antea fuerit inimicus: rursus pro hoste, quemcunque ex aduerso stantem, etiamsi amicus sit. nam domesticis quoq; rebus malè cōsulunt, præsentis contentionis peruicacia. Hæc vos beneficia reputantes, & qui inter vos sunt iuniores à senioribus edocti, sentite similibus officiis esse remuneranda: neque ista quidem quæ dicuntur à nobis, esse iusta, sed, si bellum fiat, alia fore vtilia. Vt quisque enim aliqua in re minimè peccat, ita maxima ex ea vtilitas sequitur. Et bellum (cuius metu vos terrentes ad iniustè agendū hortantur Corcyrenses) adhuc non cōstat futurum sit nécne: nec dignum vobis est [b] vt propter incerta belli, certa iam & præsentanea Corinthiorum susciptiatis odia. Nam quod ad suspicionem pertinet, quæ prius propter Megarenses supererat, prudentiæ fuerit [c] eam extenuare potius. Posterius nanque beneficium opportunè collatum, etiamsi minus fuerit, tamen maius crimen diluere potest. Neque verò quòd magnam ad societatem offerunt classem, ob hoc pelliciamini: quoniam non afficere iniuria pares, firmior est potentia quàm, præsenti rerum specie elatos, cum periculis

[a] Ante Medica bella penuria lōgarum nauium.

[b] Vt eo ipso impulsi, certa, &c.

[c] Ex ea *aliquid* potius detrahere.

α Τοιαῦτα ἰῶ] ἰῶ χαίειν αἰτοῦμεν ἰῶμεν ὑμῖν ὧν τῶν παρόντι φαύλων χρείαν. β Οὐκ ἐχθροὶ ὄντες] οἱ δὲ ὡς ἐχθροὺς συγκροπτοῦντες οὐ λαμβάνουσι μᾶλλον. γ Ἐπιχεῖσθαι] τὸ πολεμεῖν χρῆσθαι. δ Τῶν ἀπόντων] τῶν προλαβόντων ἀπόντων τοὺς ἔχθρας ἢ φιλίας μεταλαβεῖν πάντων. ε Ῥᾳδία τὴν τιμωρίαν] ἔστιν ὅτε ἀντὶ τοῦ τιμωρίαν. ζ Ἐπὶ δὲ τὰ οἰκεῖα] αἰτεῖ δέ, ἐὰν τὰ οἰκεῖα. η Ὧν ἀδικεῖσθαι πάσχοντες] τῶν προσκρουόντων ἀλλήλοις. θ Ἀμύνεσθαι] αἰτεῖ τῷ ἀμύνειν, ἢ βοηθεῖν. αἰτεῖ γὰρ τῷ ἐνεργητικῷ τὸ ἀμύνεσθαι παρείληπται. ἀμύνεσθαι, αἰτεῖ τῷ ἀμύνεσθαι. μόνος δὲ Θουκυδίδης οὕτω χέχρηται τῇ ἀναλλαγῇ τῆς λέξεως, ὡς καὶ ἄνας ἀναλλάξειν πάλιν γράφω, καὶ γράφειν ἀμείβεσθαι. οὐκ ἔτι δέ. ι Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου] αἰτεῖ τοῦ μέλλοντος πολέμου. κ Κελεύουσιν ἀδικεῖν] τὸ κελεύω οὐκ ὀρθῶς μετὰ μείζονων μόνον λέγεται. λ Ὑποψίας] Ὑποψίαν εἶπε πάλιν μάχῃ, ἀφῄμας. ἐρεῖ δὲ τούτῳ ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. μ Ἡ παραυτίκα] παρὰ τὸ ὀλίγον. ν Τὸ πλέον ἔγκλημα] οἱ ὀπίλογοι ἐντεῦθεν, ὅτι τύχης ἔργον. φοβεῖ δὲ ὅμως τοῦτο τοὺς ἀδικουμένους, ὅτι τὸ τῆς τύχης, ἄδηλον, καὶ ὅτι μὴ καὶ αὐτὴ προσπέσοι.

a Nos autem qui in ea incidimus quæ Lacedæmone prædiximus, *oportere* vt *delicerent* quenque suos persequi socios *qui deficerent*, nunc à vobis vt idem obtineamus contendimus.

plura acquirere. [a] Itaque nunc aduersa nos vsi fortuna, tamen postulamus, id quod apud Lacedæmonem ipsi prædiximus, licere suos quenque socios plectere, vt idem nũc à vobis impetremus: néve sublcuati vos nostro decreto, nos vestro lædatis, sed æquam vicem rependatis: memores hoc illud esse tempus, quo maximè, & qui inseruit, amicus est, & qui aduersatur, inimicus. Et Corcyrenses hos neque in societatem recipiatis inuitis nobis, neque de nobis malè meritos defendatis. Quod facientes, tum ex officio vestro egeritis, tum vobis ipsis optimè consulueritis. Talia autem & Corinthii dixere. ¶ Athenienses, vtrisque auditis, quum bis concionem coegissent, in priori quidem non minus probauerũt rationes Corinthiorum: in posteriori verò, mutato consilio decreuerunt cõfœderationem cum Corcyrensibus non ita quidem facere, vt eosdem hostes ducerent, eosdem amicos: (si enim aduersus Corinthios iuberentur à Corcyrensibus simul nauigare, ruptum iri fœdera quæ sibi essent cum Peloponnensibus) subsidiariam tamen inire societatem, vt vtrique forent alteris auxilio, siquis aduersus Corcyram, Athenásve, aut eorum socios, iret. Nam & [b] citra hoc, rebantur bellum sibi cum Peloponnensibus fore, nec Corcyram Corinthiis [c] prodi volebant, tantum nauium habentem, sed eos quammaximè collidi inuicem, vt cum inualidioribus effectis, siquid opus esset, Corinthiis aliísque classem habentibus bellum capesserent: simúlque quia Italiam versus Siciliámque nauigantibus commodè sita insula videbatur. Hoc Athenienses consilio Corcyrenses in societatẽ acceperũt, nec multo post Corinthiorũ discessum decẽ naues illis auxilio miserũt,

b Sic quoque. *Id est*, Etiam non receptis Corcyræis.

c Permittere.

d Collidere.

A πλέον ἔχειν. "ἡμεῖς ὦ ἄνδρες πεπεισμένοι "οἷς "ἐν τῇ λακεδαίμονι αὐτοὶ παρείπομεν, "τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτὸν ὑμᾶς κο- "λάζειν, νεῦν πρὸς ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν κο- "μίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφε- "ληθέντας, τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. δὸς "οὖν αὐτὰ πόδοτε, γνόντες τὸν ἐκεῖνον "χρόνον ἐν ᾧ τ' ἐργάζου, τε συνεργῶν, φίλος "μάλιστα, καὶ ὁ αὐτίκας, ἐχθρός. καὶ κερκυ- "ραίους τε τοὺς δε, μήτε ξυμμάχους δέ- "B χεσθε βίᾳ ἡμῶν, μήτε ἀμύνητε αὐτοῖς ἀ- "δικοῦσι. ἢ γὰρ δε ποιοῦντες, τὰ προσήκον- "τά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα βουλεύσεσθε "ὑμῖν αὐτοῖς. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ κορίνθιοι "εἶπον. ¶ Ἀθηναῖοι δὲ, ἀκούσαντες ἀμ- φοτέρων, γνωμὰς καὶ δὶς ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον τοὺς κορινθίων ἀπεδέ- ξαντο τοὺς λόγους· ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέ- γνωσαν, κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιή- σασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φί- C λους νομίζειν· (εἰ γὰρ ὅτι κορινθίων ἐκέλευον σφίσιν οἱ κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αἱ σπονδαὶ πρὸς πελοποννησίους ἀσπον- δαί.) [e] ὁπλομαχίαν δ' ἐποιήσαντο, τῇ ἀλλή- λων βοηθεῖν, ἐάν τις ὅτι κέρκυραν ἴῃ, ἢ ἀ- θηναίους, ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς πελοποννησίους πόλεμος ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι τοῖς κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχου- σαν πολύ, ξυγκρούσαι δὲ ὅτι μάλιστα αὐ- D τοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις ὦσιν, εἰ τι δέῃ, κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν, ἐς πόλεμον καθιστῶντα. ἅμα δὲ τ' τε ἰταλίας καὶ σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος [f] ἐν πλῷ κεῖσθαι. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς κερ- κυραίους προσεδέξαντο, καὶ τῶν κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς. ἐστρατήγει δὲ

χρὴ βουλεύ- σασθε ἐν ὑ- μῖν αὐτοῖς.

---

a Τῷ αὐτίκα φανερῷ] τῇ δυνάμει τῶν κερκυραίων. ἡ γὰρ ἐκ θεῶν βοήθεια, κρυπτὴ καὶ ἀφανής. β Οἷς ἐν τῇ λακεδαίμονι] οἷα ἐν τῇ λακεδαίμονι εἴπομεν. ποῖα εἴπομεν; τὸ τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ τὰ ἐξῆς, τοῦτο γὰρ παρ' ὑμῶν ἀξιοῦμεν. γ Τὰ δε] ἐμφατικὸν τὸ δὲ, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας. δ Ακούσαντες ἀμφοτέρων] Μηδὲ δίκαιον δίκαιος πρὶν ἀμφοῖν μῶλον ἀκούσῃς.

ε Μετέγνωσαν] μεταβουλεύσαντο. τὸ ἐξῆς, συμμαχίαν μὲν ποιήσασθαι μετέγνωσαν, ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο. διαφέρει δὲ συμμαχία ὁπλομαχίας. ὁπλομαχία μὲν, ὅταν ἀλλήλοις παρέχωσι δυνάμεις ἑκάτεροι, συμμαχία δ' ὅταν μόνοι οἱ ἀθηναῖοι δῶσι κερκυραίοις βοήθειαν. ζ Επιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο.] αὐτὸς δηλοῖ πῶς ὅτι συμμαχία, ἢ ὁπλομαχία. ἔστι δὲ συμμαχία, ὅταν ὃς τὸν αὐτὸν ἔχῃ ᾧ συμμαχουμένῳ ἐχθρὸν καὶ φίλον· ὁπλομαχία δ', ὅταν ὃς μόνον τῷ συμμα- χουμένῳ ἀδικουμένῳ βοηθῇ, ὑμῖν δὲ ἀδι- κοῦντι συμπράττῃ. ὁπλομαχίαν δ' ἂν νῦν ἐβούλοντο ποιῆσαι οἱ ἀθηναῖοι. η Εν πλῷ κεῖσθαι] πῶς τὴν ἀπέρουσιν ἰταλίαν καὶ σικελίαν, ἔχειν τινὰ κέρκυραν.

αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ Κίμμωνος, καὶ A ducibus, Lacedæmonio Cimmonis, Diotimo Strombichi, & Protea Epiclis *filio*. Quibus præceperunt ne cum Corinthiis pugnarent, nisi aduersus Corcyram nauigantibus, in terrámque descendere volentibus, aut aduersus aliquod ex illorũ oppidis: ita demum pro viribus prohiberent: prouidentes hoc præcepto, ne fœdera rumperentur. Et naues quidem in Corcyram profectæ sunt. ¶ Corinthii verò, postquam *quæ opus erant* instruxerunt, aduersus eandem B vela fecerunt cum centum quinquaginta nauibus: quarum erant, Eleorum, decem: Megarẽsium, duodecim: Leucadiorum, decem: Ambraciotarum, vigintiseptem: Anactoriorum, vna: ipsorum Corinthiorum, nonaginta. Præfecti autem sui, singularum ciuitatum: Corinthiorum autem, Xenoclides Euthyclis *filius*, cum quatuor collegis. Hi postquam coierunt ad cõtinentem quæ spectat Corcyram, velificãtes à Leucade, appelluntur in Chimerium, C quod est oræ Thesprotidis. Est autem portus, & super eum vrbs à mari distans, [a] in palustribus Thesprotidis sita, *nomine* Ephyre. Iuxta hanc exit in mare palus Acherusia, cognomen nacta à flumine Acheronte, quod per Thesprotidem lapsum in eã effunditur. Fluit & Thyamis amnis, Thesprotidem Cestrinémq; disterminans: intra quos Chimerium promontorium [b] coërcetur. Ad hãc itaque continentis partem Corinthii D cũ classe subeuntes, castra posuerunt. Quos vbi Corcyrẽses in se aduentare cognouerunt, expletis centum & decem nauibus, quibus præerãt, Miciades, AEsimides, & Eurybatus, castrametati sunt in vna insularum quæ vocantur Sybota. aderántq; eis & Atticæ decem. Peditatus autem in Leucimna promontorio erat, cum mille armatis Zacynthiorum auxiliaribus. Præsto erãt & Corinthiis au-

[a] *Vide annotat.*

[b] Eminet. Attollitur. αἴρεται.

α Ἐκείνων τι χωρίον] αἰνίττεται ἐπίδαυρον. β Γέρανος αὐτὸς] αἱ δὲ τ μετ' ἄλλων πασῶν. αὐτὸς δέ, αὐτὴ δ πρῶτος. ὡς γὰρ τ ἄλλων μὲν ὄντων ὁμοίων, τῇ τῶ ἑτέρου γνώμῃ ἐπείθοντο ὁμοίως. ἢ ὅτι αὐτῇ ἠκολούθουν οἱ ἄλλοι, ὡς μεῖζόν τι καὶ σοφώτερον βουλεύεσθαι δυναμένῃ. γ Θεσπρωτίδος ἐφύρη] ἔστι γὰρ καὶ ἄλλη ἐφύρη ἡ κόρινθος· ὡς ἔστι τὴν ἐλαφίτην μέρος χώρας ὑπὸ μείζονα χώραν. δ Καὶ κεχρίνιν, ὧν ἑκάτερος] ἑκάτερος πρὸς θάλασσαν, ὡς ἔστι ἰσθμός. ε Ἀνέχει] αἰσθάνεται. ζ Στρατόπεδον] δύο σημαίνει τὸ στρατόπεδον, τὸν λαὸν τῶ στρατῶ, καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ὁ λαός. ἐτυμώτερον δὲ ὅτι τῶ τόπου, ἀπὸ τῶ στρατῶ πέδον λέγεται. η Προσπλέοντας] ἀπὸ τῆς λευκίμμης εἰς τὸ χειμέριον δηλονότι. θ Σύβοτα] πρὸς εἰσὶν αὗται αἱ νῆσοι μικραί, σῦς ἔχουσαι πολλάς. ι Τῇ λευκίμμῃ] ἀκρωτήριον χερρονήσου ἡ λευκίμμη.

xiliares multi ex barbaris in proxi-
ma continente, [a] ex qua semper om-
nes amici sunt illis. Re instructa, Co-
rinthii sumptis trium dierum cibā-
riis, nocte à Chimerio soluunt tan-
quam pugnaturi: nauigantésque pri
ma luce, Corcyrensium naues con-
spicantur altum tenentes, ex aduer-
sóque venientes. Vt mutuò se con-
spexerunt, ad confligendum omnia
instruunt. Corcyrensium dextro in
cornu Atticæ naues fuerunt, alte-
rum ipsi tenuerunt, factis tribus na-
uium agminibus, [b] quorum singu-
lis singuli præerant. Hunc in mo-
dum disposíti erant Corcyrenses. A-
pud Corinthios autem dextrum cor
nu tenebant Megarenses naues &
Ambracienses, medium locum alii
socii, [c] vt quibusque commodum e-
rat. Læuum cornu ipsi Corinthii cū
nauibus quæ velocissimæ erant, ere-
gione Athenienſium & dextri Cor-
cyrensium cornu. Postquam vtrin-
que sublata sunt signa, concurrentes
prælium commiserunt, multos v-
trique habentes super catastromata
milites, multósque sagittarios ac ia-
culatores, vetusto adhuc more in-
scienter instructi. Erat autem pugna
naualis aspera, sed non perinde ex
arte, pedestri prælio similior. [d] Nam
vbi commixti fuerant, non facilè e-
ximebantur, præ turba & multitudi-
ne nauium, plus aliquanto de victo-
ria confidentes armatis qui super ca-
tastromata erant: qui pugnabant sta
tariam pugnā, nauibus quietis, [e] qui-
bus irrumpere, perrumpere, erum-
pere non licebat, verùm animo ma-
gis & robore quàm sciētia pugnaba-
tur. Multus itaq; erat vbiq; tumultus,
& turbulentu certamē, in quo naues
Atticæ Corcyrensibus, sicubi [f] satage-
bant, præstò erant, metū quidem in-
cutientes hostibus, pugnā tamen ne-
quaquā capessentes. quippe verebā-
tur præfecti, Athenienſium præce-
ptum. Maximè autem dextrum Co-
rinthiorum cornu laborabat. nam

[a] Nam qui partem illam cōtinentis incolunt, semper illis sunt amici.

[b] Quorum singulis vnus ex tribus prætoribus imperabat.

[c] Vt cuique fortè obtigerat.

[d] Nam quum inter se concurrerant, *vel, impetum dederant*, ægrè diuellebantur. *Vel*, disiungebantur.

[e] Discursus autem *nauium* nulli erant, sed animo. &c.

[f] Laborabant.

A πείρᾳ πολλοὶ τ̃ βαρβάρων παρεβεβοη-
θηκότες. ⓐ γὰρ ταύτης ἠπειρώτης ἀεί πο-
τε φίλοι αὐτοῖς εἰσίν. ὅπλα δὲ προεσκευά-
σατο τοῖς κοινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν
σιτία, ἀνήγοντο ὡς ὅτι ναυμαχίᾳ ἀπὸ
τ̃ χαραδρίου νυκτός. καὶ ἅμα ἕῳ πλέοντες,
καθορῶσι τὰς τ̃ κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ὅτι σφᾶς πλέουσας. ὡς δὲ
κατεῖδον ἀλλήλους, αἰτιπροσβαίνοντο,
β ὅτι μὴν ὁ δεξιὸν κέρας κερκυραίων, αἱ
B ἀπίκαι νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον,
τρία τέλη ποιήσαμτες τ̃ νεῶν, ὧν ἦρχε
τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. οὕτω μὲν κερ-
κυραῖοι ἐτάξαντο. κοινθίοις δὲ τὸ μὲν
δεξιὸν κέρας αἱ μεγαρίδες νῆες εἶχον, καὶ
αἱ ἀμπρακιώτιδες· τὸ δὲ μέσον, ⓐ
σφίσι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι. εὐώνυμον δὲ
κέρας αὖθις ⓐ κοινθίοις, ταῖς ἄριστα τ̃
νεῶν πλεούσαις, καὶ ἐς ἀθηναίους· καὶ ὃ
δεξιὸν τ̃ κερκυραίων, εἶχον. ξυμμίξαντες
C δὲ, γ ὅπερ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἦρθη,
ἐναυμάχουν, πολλοὺς μὲν ὁπλίτας ἔχοντες
ἀμφότεροι ὅτι τ̃ καταστρωμάτων, πολ-
λοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς· τῷ πα-
λαιῷ δὲ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι προεσκευα-
σμένοι. διὰ τε τὴν ναυμαχίαν καρτερὰν, τῇ μὲν
τέχνῃ, οὐχ ὁμοίως, πεζομαχίᾳ δ' ἐοικυῖαν
παρεσφερὴς οὖσα. ὅπερ γὰρ προσέβαινον
ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο, ὑπὸ τε τ̃
πλήθους καὶ ὄχλου τ̃ νεῶν· καὶ μᾶλλόν τι πι-
D στεύοντες τοῖς ὅτι οὐ καταστρώματος ὁπλί-
ταις ἐς τ̃ νίκην, οἱ καταστάντες ἐμάχοντο,
δ ἡσυχάζουσῶν τ̃ νεῶν. διέκπλοι δ' οὐκ
ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τοπλέον ἐναυ-
μάχουν, ἢ ὅτι τάχιστα μὲν ἐδόκει τὰ πολ-
λὰ θόρυβος, καὶ ταραχώδης διὰ τὴν ναυ-
μαχίαν, ἐν ᾗ αἱ ἀπίκαι νῆες παραγιγνόμε-
ναι τοῖς κερκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοιντο, φόβον
μὲν προσῆλθον τοῖς ἐναντίοις, ε μάχης δὲ
οὐκ ἦρχον δεδιότες. ⓐ στρατηγοὶ τ̃ παρόρ-
ρησιν τ̃ ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τ̃ κοινθίων ἐπόνει. ⓐ γὰρ κερ-

α Μετεώρους τε] αἴτιον τὸ πελαγίους, καὶ μὴ ἐπ' ἀγκυρῶν ἰσταμένας, ἀλλ' ἀπεχούσας τ̃ γ̃ς. ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τ̃ ἀπεχόντων γ̃ς, καὶ ἐν ὄρει ὄντων. ἢ τ̃ ἀπὸ τὸ ἀφεῖναι ἢ χλῶ, καὶ τὸν ἀέρα λοιπὸν εἶναι. β Ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν] τὸ σῆμα ἔφερεν. γ Ἐπεὶ δὲ τὰ σημεῖα ἑκατέροις] σύμβολά τινα εἶχον τ̃ τὸν καιρὸν τ̃ μάχης δηλοῦντα. καὶ ὅτε μὲν αἴεπίνευε τὰ σύμβολα, ἦρχον τ̃ μάχης· ὅτε δὲ κατέπαυον, ἐπαύοντο. δ Ἡσυχαζουσῶν τ̃ νεῶν] αἴτιον τὸ, μὴ ναυμαχούντων. ε Διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν] διέκπλους ὀνομάζει τὸ ἐμβάλλειν, καὶ πάλιν ἐκπερᾶσαι, καὶ αὖθις ἐμβάλλειν. ζ Μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες] οὐκ ἦρχον αἱ νῆες μάχης, τ̃ στρατηγῶν δεδιότων τὴν παρόρρησιν.

ⓐ αὐτοῖς φίλοι εἰσίν. β' ναυμαχίαν

γ' κῦ τὰ

κυραίοι εἴκοσι ναυσὶν ἀνδρες δε λάμψοι, καὶ καταδιώξαντες ἐπορεύθησαν ἐς τὴν ἤπειρον, καὶ μέχρι νυκτὸς πεδίον πλάσαντες αὖτ', καὶ ἐπικαύσαντες, ἐνέπρησάν τε τὰ σκηνὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασάν. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἦσαν κρείσσους τε, καὶ οἱ κερκυραῖοι ἐπεκράτουν. ἦ δ' αὐτοὶ ἦσαν οἱ κορίνθιοι, ὅπῃ τῷ βωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, ἐπεὶ κερκυραίοις τὴν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως ἦ πρῶσων. οἱ δ' ἀθηναῖοι ὁρῶντες τοὺς κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκώρουν, ὃ μὴ πρῶτον ἀπεχώρουν ὥστε μὴ ἐμβοηθῆν ἐνί· ὅπῃ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμπρᾶς, καὶ ἐνέκειντο οἱ κορίνθιοι, τότε δὴ ἔρρυ πᾶς εἶχετο ἤδη· καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσον ἐς τὸ αἰσχρῶς ὥστε ἐπιχρῆσαι ἀλλήλοις ἡμᾶς κορινθίους καὶ ἀθηναίους. τῆς δὲ τροπῆς γιγνομένης, οἱ κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἶλκον, ἀναδούμενοι τὰ νεῶν ἃς καταδύσαι, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· τούς τε αὐτῶν φίλους (οὐκ ἠπίσταντο γὰρ ὅτι ἥσσηντο οἱ ὅπῃ τῷ δεξιῷ κέρᾳ) ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ ὅπῃ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεῖχον, ὅπῃ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾴδιον τὴν διαγνῶναι ἐποιοῦντο ὁποῖοι ἐκράτησαν, ἢ ἐκράθησαν. ναυμαχία γὰρ αὕτη δὴ πρὸς Ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γενομένη). ὅπῃ δ' ἦ κατεδίωξαν τοὺς κερκυραίους οἱ κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο· καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε πρῶτον μὲν σχεδὸν πρὸς τὰ σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κερκυραίων στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. ἔστι δὲ τὰ σύβοτα, τῆς θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. ἔστι δὲ

A quum eos in fugam versos dispersósque viginti nauibus persequuti essent Corcyrenses in continentem, & vsque ad eorum castra nauigassent, egressi in terram deserta tentoria incenderunt, pecuniásque diripuerũt. Hac in parte Corinthii superati, Corcyrenses superiores fuerunt. At in sinistro, vbi ipsi Corinthii erant, facilè vicerunt, absentibus è minori numero Corcyrensium viginti nauibus, in persequendo occupatis. Athenienses, quum cernerent Corcyrenses [a] satagentes, iam [b] minus dissimulanter suppetias eunt, primùm quidem temperantes ab inuadendo: at vbi fuga apertè facta est, & Corinthii ingruebant, tunc vnusquisque operi vacat, [c] nullo iam hominum discrimine: quum cò necessitatis ventum esset vt inuicem Corinthii Athenienséque consererent manus. Versis autẽ in fugam hostibus, [d] Corinthii non religarunt scaphas nauium quas demerserant, traxerúntque remulco, sed inter nauigandum conuerterunt animum ad trucidandos homines potius quàm ad viuos capiendos: & amicos suos, nescii illos in dextro cornu superatos, per imprudentiam occidebant. Nam quum permultæ forent vtrorumq; naues, & latè mare occuparent, [e] vbi promiscui fuerunt, non facilè internoscebant qui quos vicissent. Siquidem pugna naualis hæc Græcorum cum Græcis, maxima omniũ extitit quæ ad hunc diem fuere, nauiũ numero. Corinthii, posteaquã Corcyrenses ad terrã vsque sunt persequuti, ad naufragia sua cæsósque reuersi sunt, ac plerosq; nacti, vt ad Sybota comportarent, [f] quò barbarorum exercitus qui erat in terra, ipsis auxilium tulerat. Est autem desertus Sybota portus Thesprotidis. His actis

a Laborantes. *Vel*, laborare & premi.

b Ἀπροφασίστως. Sine excusatione, Sine tergiuersatione, Sine causificatione. Non iam, vt antè, Atheniensium mãdatum causantes.

c Neque iã discrimen vllum erat.

d Corinthii nõ trahebãt religatos alueos nauium quas demerserant, sed decurrẽdo cõuert. an.

e Postquam prælium inter se conseruerunt.

f *Vel*, Quò barbarorum copiæ terrestres ad opem eis ferendam venerant.

---

a Ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους] ἐπειδὴ ὀξὺ ἀρχὴς τὸ πλῆθος τῶν κερκυραϊκῶν νεῶν ἔλασσον ἦν τῶν κορινθιακῶν, δηλονότι τῶν εἴκοσι, ἀναχωρησασῶν ἀπὸ τοῦ πολέμου, πολὺ ἥσσονες ἐφάνησαν οἱ κερκυραῖοι, κἂν ταῖς πᾶσι δεξιοῦ κέρως νῆας τῶν ἀθηναίων ἐφέλοντο. β Ἀπροφασίστως] ἀσυκοφαντήτως. ἀσυκλήτως. γ Καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι] ἦν γὰρ τὰ πρόσωπα. δ Ἐπιχρῆσαι] χρησιμεύσαι ταῦτα λέγει, ὅτι οἱ ἔναυσοι ὕστερον ἦλθον εἰς χεῖρας. ε Σκάφη μὲν οὐκ εἶλκον] σκάφη καλεῖ τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν, ἃ ἡμεῖς γαστέρας καλοῦμεν. ζ Ἃς καταδύσαι] ἀπλῶς, ὧν κατέφυσαν. η Ἐτράποντο, φονεύειν] τὸ ὠμὸν τῶν κορινθίων δηλοῖ. θ Τούς τε αὐτῶν φίλους] μεγαρεῖς καὶ ἀμφοτερωθεν φησὶ. τὸ ἐξῆς, τοὺς ἑαυτῶν φίλους ἀγνοοῦντες ἔκτεινον, νομίζοντες κερκυραίους εἶναι. ι Τῶν πρὸ ἑαυτῶν] ὑπὲρ τῶν ὀκταμένων, ὑπὲρ ἣν ἐν σκιλλοῦντι. κ Πρὸς τὰ ναυάγια] ναυάγια μὲν ὑδετέρως λέγεται ὅταν τὰ τῆς νεὼς ἀπολεσθῇ, οἷ πηδάλιον, ἢ τι τοιοῦτον· ναυαγία δὲ ψιλῶς, ἡ πᾶσα τῆς νεὼς ἀπώλεια λέγεται. λ Καὶ τῶν πλείστων] πλήστων δηλονότι σωμάτων. δεῖται γὰρ ὁ λόγος τῆ κερκύρᾳ προσερρίφθαι. μ Προσκομίσαι] ἐφρόντιζον γὰρ τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεπτώντων. ν Πρὸς τὰ σύβοτα] σύβοτα ἄλλα ἐν τῇ ἠπείρῳ, ὁμωνύμως τῷ μικροῦ λεχθείσης νήσοις πρὸ τῆς κερκύρας.

[a] Rursus collecti, tendebant in Corcyræos. At Corcyræi nauibus *suis* quę nauigationem ferre poterãt, & quæcunque, &c.

[a] frequentibus rursus tendũt in Corcyrenſes. Illi ſuis nauibus quæ agi poterant, & quæcunque reliquæ erant, vnà cum Atticis & ipſi contrà dirigunt, timentes ne in ſuam oram deſcendere conarentur. Et iam ſerum diei erat, ac pæana ſunt canere orſi, tanquam in eos inuaderent, quum Corinthii repentè [b] remos inhibere cœperunt, conſpectis viginti nauibus Athenienſium venientibus: quas poſt decem priores ſubſidio miſerant Athenienſes, veriti (id quod accidit) ne Corcyrenſes ſuperarentur, néve decem naues ſuæ paciores eſſent quàm vt eos tutarentur. Corinthii, his proſpectis, ſuſpicati Athenis venire non quot cernebant, ſed plures, ſenſim retro abierunt. At Corcyrenſes, quum Atticas naues non viderent (minus enim ipſis erat apertus illarum aduentus) mirabantur Corinthios ire ceſſim: donec quidam cernentes dixerunt, Naues illæ huc tendunt. Tunc & ipſi abierunt: (iam enim noctis tenebræ erant) & Corinthii [c] abeuntes diſſociati ſunt. Ita vtrique dirempti: pugnáque vſque ad noctem extracta, Corcyrenſibus apud Leucimnam caſtra habentibus, illæ viginti naues Athenis profectæ, quibus præerant Glaucon Leagri & Andocides Leogori *filius*, per cadauera & naufragia ductæ ſubierũt caſtra, non multo pòſt quàm conſpectæ ſunt: [d] Corcyrenſibus (erat enim nox) metuentibus ne hoſtiles eſſent: poſtea cognitæ, admiſſæ ſunt.

[b] Nauem inhibere. *Vel*, Retro inhibere. *Ant*, In puppim remigare.

[c] Ἀποτραπόμενοι, Auertẽtes ſuas naues. *Antea enim non auerſis nauibus recedebant.*

[d] Cæterùm Corcyræi, quum nox eſſet, timuerunt ne hoſtiles eſſent, deinde verò quũ eas agnouiſſent, in ſtationes ſuas receperunt.

¶ Poſtero die egreſſæ triginta Atticæ naues, & Corcyrenſium quæcunque nauigationi idoneæ erant, vela faciunt in portum qui eſt in Sybotis, vbi ſtationem Corinthii habebant, animo cognoſcendi an

---

α Τὰς πλωίμους] τὰς πλησίους μὲν, ἡμαμένας δὲ πλεῖν. β Ησαν λοιπαὶ] ὑγιεῖς, ἀδιαφθόρους. γ Ανεπίπλεον] ὀπίσω κωλύσαι δηλονότι. δ Ηδη δὲ ἐπὶ τοῦ ἑσπέρα] οὐ λέγ' ὅτι ἐπὶ ἑσπέρας, ἀλλ' ὡς ἐνταῦθα ἤδη ἑσπέρα. τὸ γὰρ ὀπίσω τῆς ἑσπέρας, ἄπαξ λεῖπαι ἐν τῇ τριτῃ. ε Καὶ ἐπεπαιώνισο αὐτοῖς ὡς ὀπίπλουν] δύο παιᾶνας ἦδον οἱ Ἕλληνες, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου, τῷ Αρῒ· μετὰ δὲ τὸν πόλεμον, τῷ Απόλλωνι. τὸ δὲ ὡς ὀπίπλειν λέγε, αἰτιατικῇ τῇ ὡς πρὸς τὸ ἄρξαι τοῦ πολέμου. ὥσπερ δίοι πρὸ τῆς ναυμαχίας ἐπεῖν, ὕστερον λέγε. ζ Ως ὀπίπλουν] ὡς ὀπιπλέοντες τῶν τῶν κορινθίων. η Ρύμναν ἐκρούοντο] πρύμναν κρούεσθαι, ἔστι τὸ κατ' ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ ῥᾳδίως ἔχοντα τὸ πλοῖον. ὁ γὰρ ὅπως ἀναχωρῶν, ὀπὶ τινὰ πρύμναν καταπλαπῇ. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ἵνα μὴ δόξωσι φανερῶς φεύγειν, ὅπως κατ' ὀλίγον ὑπαποίντες ἢ ἵνα μὴ δῶσι νῶτα τοῖς πολεμίοις δόντες, ῥᾷον πτρώσκωνται. θ Προϊδόντες] πρὸ τῶν κερκυραίων. ι Καὶ ὑποτοπήσαντες] αὐτὶ τοῦ ὑποπτεύσαντες. ὅτω γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ἀναλύσοι ἢ λέξιν. κ Επέπλεον γὰρ μᾶλλον ὀκ ἐφανοῖς] αἱ εἴκοσι νῆες τῶν ἀθηναίων. τῶν γὰρ αὐτῶν ἦσαν. λ Καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους] θαυμάζω σε, ὀπὶ μέμψεως· θαυμάζω σε, ὀπὶ ἐπαίνου, καὶ πολλάκις ὀκπλήξεως. μ Ρύμναν κρουσθῆναι] ἐπαναχωροῦντας. ν Τὰ δὲ ὑστέραια ἐπεποίησαντο] διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ξ Σταυροπεδευσθῆναι] σκηνωθῆναι. ο Διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων] τῶν κερκυραϊκῶν δηλονότι. π Εγνωσαν] τοῖς ἀθηναίοις οἱ κερκυραῖοι. ρ Εν τοῖς συβότοις] τοῖς τῆς ἠπείρου.

A ποιήσωμτες, αὖθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς κερκυραίοις. οἱ γὰρ τῶν πλωίμους, καὶ ὅσαι [β] ἦσαν λοιπαὶ μὴ τῶν ἀπλικῶν νεῶν, καὶ αὐτοὶ [γ] ἀνεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὸ χεῖρον σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. [δ] ἤδη γὰρ ἦν ὀψέ, [ε] καὶ ἐπεπαιώνισο αὐτοῖς ὡς ὀπίπλουν· ὡς ὀπίπλουν, καὶ οἱ κορίνθιοι ἐξαπίνης [ζ] πρύμναν ἐκρούοντο, καθιδόντες εἴκοσι ναῦς ἀθηναίων πρὸς πλεούσας· ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι, δείσαντες B (ὅπερ ἐγένετο) μὴ νικηθῶσιν οἱ κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνωσι. ταύτας γὰρ [θ] προϊδόντες οἱ κορίνθιοι, [ι] ὑποτοπήσαντες ἀπ' ἀθηνῶν εἶναι, ὀχ ὅσας ἑώρων, ἀλλὰ πλείους, ἐπεμελέοντο. τοῖς γὰρ κερκυραίοις (κ ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ὀκ τῶν ἀφανοῖς) οὐχ ἑωρῶντο, [λ] ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους [μ] πρύμναν κρουομένους· πρὶν τινές ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι· τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν. ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι [ν] διελύθησαν ἐποιήσαντο. ὕτω μὲν C ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ κερκυραίοις [ξ] στρατοπεδευομένοις ὀπὶ τῇ λευκίμμῃ, αἱ εἴκοσι νῆες αἱ ὀκ τῶν ἀθηνῶν αὗται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ανδοκίδης ὁ Λεωγόρου, [ο] διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, καὶ τὸ πλεον ἐς ὃ στρατόπεδον, ὑπὸ πολλῷ ὕστερον ἢ ὤφθησαν. D [π] οἱ κερκυραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὦσιν, ἔπειτα ἐγνωσαν, καὶ ὥρμισαντο. ¶ Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀναχθέντα τριάκοντα νῆες καὶ τῶν κερκυραίων ὅσαι πλώιμοι ἦσαν, ἐπέπλευσι ὀπὶ τὸν [ρ] ἐν τοῖς συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμενοι εἰ δέ-

ναυ εἰ ναυμαχήσοιεν. ⓐ δὲ, ταῖς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παρασκευαζόμενοι μετεώρους, ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὁρῶντες προσπλεούσας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων [a] ἀκροφυεῖς, καὶ σφίσι πολλὰ ταὶ ἄπορα ξυμβεβηκότα, [b] αἰχμαλώτων τε τῶν ἐν φυλακῇ, ὃς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, [b] καὶ ὅτι σκευὴν οὐκ ἔστιν ἐν τῷ νεῶ, ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. τὸν δὲ οἶκαδε πλοῦν μᾶλλον διεσκόπουν, [c] ὅπῃ κωλυθήσονται, δεδιότες μὴ ⓐ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελύσθαι ταῖς σπονδαῖς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐάσωσι σφᾶς [c] ἀπο-πλεῖν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, ἄνδρας [d] ἐς κελήτιον ἐμβιβάσαντας, [e] αὖθις κηρυκίῳ πρεσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πεῖραν ποιήσασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε,

"ΑΔΙΚΕΙΤΕ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέ"μῳ ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ "πολεμίοις ταῖς ἡμετέραις τιμωρουμένοις "ἐμποδὼν ἵστασθε, ὅπλα αἴροντες. εἰ "δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ὅτι "κέρκυραν, ἢ δήσοντες, εἴποτε βουλόμεθα, πλεῖν, "καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τοιάδε [f] πρώ"τους λαβόντες, χρήσασθε ὡς πολεμίοις.

Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον. [g] τῶν δὲ κερκυραίων ὃ μὲν στρατόπεδον ὅσον ὑπήκουσεν, ἀνεβίβασεν βοῦς, λαβόν τε αὐλοὺς καὶ ἀποκτείναι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο,

"ΟΥΤΕ ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες πε"λοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν· κερ"κυραίοις δὲ [h] τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι βοηθοὶ "ἥλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ που βούλεσθε "πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ὅπῃ κέρκυραν "πλευσεῖσθε, ἢ ἐς τὴν ἐκείνων ἠιχωρίαν, ἴσθι πε"ιησόμεθα καὶ τὸ δυνατόν. Τοιαῦτα μὲν Ἀ-θηναίων ἀποκριναμένων, ⓐ μὲν κελεύθιοι τόν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο,

A nauali prælio certaturi essent. [a] Illi, à terra soluentes, altúmque capessentes, instructi quiescebant, non incepturi sua spōte certamen: quum viderent accessisse naues Atheniensium integras, & sibi multa dura accidisse, tum circa captiuorum custodiam, quos in nauibus haberent, [b] tum ob penuriam instruendarum nauium, in loco deserto. Itaque magis spectabant qua se domum reciperent, timentes, rupta Athenienses fœdera existimantes, quoniam ad manus venissent, se illinc nauigare non sinerent. Igitur placitum est eis viros impositos in actuarium nauigium, sine caduceo, ad Athenienses præmittere, tentandi gratia. Per quos talia dixere, INIVRII Athenienses estis, bellū incipientes, fœderáque rumpentes: qui nobis hostes nostros vlciscentibus impedimento estis, contra ferentes arma. Quòd si vobis constitutum est nos prohibere quominus in Corcyrenses, aliò ve siquo libeat, nauigemus, & fœdera rumpitis, nos capite primos, [c] & pro hostibus vtimini. Et Corinthii quidem talia dixerunt. Quæ quicunque ex Corcyrensium exercitu audierunt, exclamarunt vt protinus caperentur trucidarentúrque. Athenienses autem hunc in modum responderunt,

NEQVE bellum incipimus, viri Peloponnenses, neque fœdera rumpimus, sed istis sociis Corcyrensibus auxilio venimus. Quòd si vsquam aliò nauigare libet, nauigetis licet: sin aduersus Corcyrenses aliquémve illorum locū nauigabitis, non negligemus quoad poterimus. Hæc quū Athenienses respōdissent, Corinthii se ad discedendū domū accinxerūt,

[a] At illi, naulbus à terra proiectis, & instructa in alto acie, quiescebant.

[b] Tum quòd reficere naues non possent.

[c] Vos erga nos tanquam erga hostes gerite. *Vel*, Tractate nos vt hostes. *Id est*, In nos vt hostes animaduertite.

---

a Ἀκροφυεῖς] ἀκλινεῖς. ἀκμαιοφανεῖς.

β Αἰχμαλώτων τε τῶν ἐν φυλακῇ] ἐπήρουν τοῖς αὐτοῖς φυλάξοισι.

γ Καὶ ὅτι σκευὴν οὐκ ἔστιν ἐν τῷ νεῶ] καὶ ὅτι ἀναγκαῖοι τὰς βλαβείσας ἐν τῷ νεῶ ἐπισκευάσαι.

δ Ἐς κελήτιον] μικρὸν πλοιάριον, ὑπὸ ἑνὸς ἐρεσσόμενον. ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κέλητος ἵππου, ᾧ εἷς αἴρει ἐπιβάτης.

ε Αὖθις κηρυκίῳ] κηρύκιον, ἔστι ξύλον ὀρθὸν, ἔχον ἑκατέρωθεν δύο ὄφεις περικεκλεγμένους, ἐς αἰσχροστόμους θεὸς ἀλλήλοις καιμένους. ὅταν ξύωσιν φέρειν οἱ κήρυκες μετ' αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀδικεῖν παρ' ὃς ἀπέρχονται. σύμβολον ἦν, τὸ μὲν ὀρθὸν ξύλον, τὸ ὀρθοῦ λόγου· τὸ δὲ παρ' ἑκάτερον εἶδος τῶν ὄφεων, ταῖς αὐτοῖς ἀπὸ μιᾶς στρατιᾶς. ὁ γὰρ ὀρθὸς λόγος δι' ἀμφοτέρων χωρεῖ.

ζ Τῶν δὲ κερκυραίων] τῶν δέ, φησίν, τῶν ἄλλων μέρος. ὅτι Φοινίσσαι φησίν. ἵν' ᾖ, τῶν δὲ, τὸ μὲν στρατόπεδον τῶν κερκυραίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι.

η Οὔτε ἄρχομεν πολέμου] ἀπόκρισις Ἀθηναίων πρὸς πελοποννησίους

σοφῶς, τῇ τάξει δὲ, πλάττει.

θ Τοῖσδε ξυμμάχοις ὖσι] τῇ ὁπλιτικῇ ξυμμαχίᾳ. λέγει μᾶλλον δὲ χρὴ τὰ πεπολεμωμένα, καὶ σεσωσμένα φησίν. οἷς γὰρ αὐτοὶ ὁπλιτικὴν συμμαχίαν ἔδοσαν, ἐκείνοις ἐναντίοι συμμάχοις ἄρτι καλεῖ εἰκότως, ὡς μόλις καὶ διὰ ξυμμαχίαν, ἕως περ ἔφημεν, ἀναδοχὴν τοῦ ὅλου πολέμου ἔτι), καὶ τῆς τῶν ξυμμάχων πρὸς τοὺς πολεμίους ἔχθρας οἰκείωσιν, τῶν ὀλίγου πολὺ μείζονος καλεῖσαι πόλεως, καὶ ὁπλιτικὴν αἰτησαμένους.

simúlque

simúlque trophæum apud Sybota in continente statuerunt. Corcyrenses[a] naufragia mortuósque, quæ æstus ac ventus nocte exortus passim dispulerant, ad ipsos delata, vt quodque eiectum erat, sustulerunt, ac trophæum in insula Sybotis eregione statuerunt, veluti victores. Hic vtrinque ratione victoriam sibi vendicantes: Corinthii quidem, quòd ad noctem vsque prælio nauali superassent, ita vt [b] naufragia plurima mortuósque receperint, captiuorum non minus mille habentes, depressis nauibus circiter septuaginta, trophæum statuerunt: Corcyrenses autem, quòd triginta ferme naues illorum corrupissent, & superuenientibus Athenien sibus, [c] naufragia circa se mortuósque legissent, quódque pridie Corinthii cessim euntes pugnam detrectassent, conspectis Atticis nauibus, neque venientibus occurrissent ex Sybotis, ob hæc statuerunt trophæum. Ita vtrique se interpretabantur vicisse. ¶ Corinthii, illinc domum nauigantes, Anactorium, quod est in ore sinus Ambracii, ceperũt fraude: (erat enim illis commune cum Corcyrensibus) posítisque in eo Corinthiis incolis, domum reuerterunt. Et Corcyrensium octingentos qui serui erant, vendiderunt, ducentos quinquaginta asseruarunt vinctos, [d] magna adhibita cura, vt per illos repetita Corcyra potirentur: quorum plerique erant potentissimi ciuitatis. Sic igitur Corcyra [e] bello defuncta est aduersus Corinthios, & ab ea naues Athenienſium recesserunt. Hæc prima Corinthiis extitit belli causa aduersus Athenienses, quòd contra se fœderatos pro Corcyrensibus dimicassent.

¶ Post hæc statim cõtigit has fieri Atheniẽsibus Pelopõnensibúsq;

a Tabulas & cadauera sua legerunt, à fluctu & vento eiecta, qui noctu ortus ea quoquouersum dispulerat: trophæúmque, quasi vicissent, in Sybotis quæ sunt in insula, contrà statuerunt. *Vel*, Vicissim statuerunt.

b Fragmẽta multa nauium & cadauera recepissent.

c Fragmenta & cadauera. *Vel*, tabulas.

d Et omni cultu atque officio eos prosequebantur, vt reuersi ditioni ipsorũ Corcyram adiungerent.

e *Vel*, Bello superat Corinthios

καὶ τρόπαιον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις. ④ δὲ κερκυραῖοι [α] τά τε ναυάγια καὶ [β] νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς, [γ] ὄξενεχθέντα ὑπό τε τῆς ῥοῆς καὶ ἀνέμου, ὃς ἠμύνθμος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πολλαχῇ· καὶ τρόπαιον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες. γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾶδε τὴν νίκην [δ] προσεποιήσαντο· κορίνθιοι μὲν, κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλῆσαι καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους ὡς ἑπτακοσίους χιλίων, ναῦς τε [ε] καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τρόπαιον· κερκυραῖοι δὲ, τριάκοντα ναῦς [ζ] μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ὅτε ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελθόντες τὰ ἐν σφᾶς αὐτοῖς ναυάγια, καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ παρύμναν κρουσάμενοι ὑπεχώρησαν ④ κορίνθιοι, ἰδόντες τὰ ἀττικὰς ναῦς, καὶ ὅτε [η] ἦλθον οὐκ αὐτέπλεον ἐπὶ τοὺς συβότους, διὰ ταῦτα τρόπαιον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουν. ¶ ④ ὁ κορίνθιοι [θ] ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου, ἀνακτόριον, ὅ ἐστιν ὅπι τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτῃ· (ἦν δὲ κοινὸν κερκυραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταισθόμενοι ἐν αὐτῷ κορινθίους οἰκήτορας, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν κερκυραίων ὑπακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, [ι] ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ [κ] ξυμμαχικοῖς δήσαντες ἐφύλαττον, καὶ ἐν ἀφανείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν κέρκυραν ἀναχωρήσαντες ποιήσωσι. ἐτύγχανον δὲ [λ] δυνάμει αὐτῶν ④ πλείους ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν δὴ κέρκυρα οὕτω διεγίγνετο τῷ πολέμῳ τῶν κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν ἀθηναίων ἀνεχώρησαν δὴ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη προὔστη ἐκείνοις τοῦ πολέμου τοῖς κορινθίοις [μ] ὡς τοὺς ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μὴ κερκυραίων ἐναυμάχησαν.

¶ Μετὰ ταῦτα δ' οὐ πολὺ καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις

[α] Τά τε ναυάγια] γράφεται, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, τὰ κατὰ σφᾶς, ὄξενεχθέντων ὑπό τε τῆς ῥοῆς καὶ ἀνέμου.

[β] Προσεποιήσαντο] ἰδιοποιήσαντο.

[γ] Καταδύσαντες] αὐτὰ τὰ πρώτα τες. ὃ γὰρ λέγει ὅτι τὰς βαπίσαντες, δῆλον δὲ ὅτι καὶ τὰς, ὡς καταδύσαι.

[δ] Μάλιστα] τὸ μάλιστα ἢ ὡσεὶ τὸν ἀριθμὸν, ὅτι οὐχὶ εἰσονεὰ ἢ ὡσεὶ τὸ διαφθείραντες, ὅτι ἤμυον ἔπρησσον, ἀλλὰ μάλιστα ἔφθειραν αὐτὰς· ἐκεῖνοι δὲ μόνον καπέδυσαν.

[ε] Ἀποπλέοντες] ἀπὸ τῶν συβότων πλέοντες.

[ζ] Ἀπέδοντο] δηλαδὴ τὰ ὀπίσω τοῦ πολέμου αἰχμαλώτους, καὶ ὅτι ἀπέκτειναν. δηλοῖ δὲ πῦρ καὶ τὸ ἥμερον τῷ ἐλληνικῷ ἔθνει δηλοῖ, καὶ ὡς ἀπηνεῖς μεθ' ἁλώσεως ἑαλωκότας θανατοῦσι, ἄλλως τε καὶ δούλους ποιοῦσι καὶ γνώμην οἰκείαν πεποιῶνται.

[η] Ἦλθον οὐκ αὐτέπλεον] ἀθηναῖοι, ὅτι αὐτ.

[θ] Ἀποπλέοντες] ἀπὸ τῶν συβότων πλέοντες.

[ι] Ἀπέδοντο] δηλαδὴ τὰ ὀπίσω τοῦ πολέμου αἰχμαλώτους, καὶ ὅτι ἀπέκτειναν. δηλοῖ δὲ πῦρ καὶ τὸ ἥμερον τῷ ἐλληνικῷ ἔθνει δηλοῖ, καὶ ὡς ἀπηνεῖς μεθ' ἁλώσεως ἑαλωκότας θανατοῦσι, ἄλλως τε καὶ δούλους ποιοῦσι καὶ γνώμην οἰκείαν πεποιῶνται.

[κ] Ξυμμαχικοῖς] ἀθηναίοις.

[λ] Δυνάμει] ἰσχύι.

[μ] Ὡς τοὺς ἀθηναίους] ὡσεὶ τὸν ἀριθμὸν.

διαφορὰ ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ κορινθίων θεραπόντων ὅπως ἀμφότεροι ἔσονται αὐτοῖς, ὑποτοπησάμενοι τὴν ἔχθραν αὐτῶν ⓐ ἀθηναῖοι, ποτιδαιάτας, οἳ οἰκοῦσιν ὑπὲρ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς παλλήνης, ὄντας κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον [a] τὸ ἐς παλλήνην τεῖχος καθελεῖν, καὶ ὁμήρους δοῦναι· τούς τε [b] ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν, καὶ τοῖσιν μὴ δέχεσθαι, οὓς ἂν ἔπεμπον κορίνθιοι ἔπεμπον· [c] διὰ σφᾶς μὴ ἀπεστῶσιν, ὑποπτεύοντες τε περδίκκου πεισθήσεσθαι καὶ κορινθίων, καὶ ἄλλος τοὺς ἐπὶ θρᾴκης ξυναποστήσειν ξυμμάχους. ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς ποτιδαιάτας ⓐ ἀθηναῖοι προεπρέσβευσαν ἄρχοντα δύο μοῖραν τῆς ἐν χερρονήσῳ ναυμαχίας. οἵ τε γὰρ κορίνθιοι φανερῶς διάφοροι ἦσαν, περδίκκας τε ὁ ἀλεξάνδρου, μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμωτο, ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὤν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι φιλίππῳ τῷ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ [d] καὶ δέρδᾳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἀνταπιουμένοις οἱ ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασσεν, ἐς τε τὴν λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται) ἀθηναίοις πρὸς πελοποννησίους, καὶ τοὺς κορινθίους προσαποστήσῃ, ἡ ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως. προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδεῦσι καὶ βοττιαίοις ξυναποστῆναι· νομίζων, εἰ ξύμπαντα ταῦτα ἔχοι [e] ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾴον ἂν τὸν [f] πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιήσασθαι. ὧν ⓐ ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν [g] τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις (ἔτυχον γὰρ τεσσαράκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν, αὐτοκράτορι Λυκομήδει τοῦ Λυκομήδους μετὰ δέκα στρατηγῶν) [h] ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν, ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τὸ

A simultates ad bellum mouendum. Nam Corinthiis vt Athenienses vlciscerentur elaborantibus, suspectam habentes Athenienses eorum inimicitiam, Potidæenses, qui ad Isthmum Pallenes incolunt, Corinthiorum coloniam, sociósque suos vectigales, iubent murum Pallenen versus demoliri, obsidésque dare, atque [a] opifices eiicere, nec in posterum admittere, quos Corinthii quotannis mittebant: veriti ne à Perdicca Corinthiisque solicitati, deficerent, & alios in Thracia socios ad defectionem traherent. Hæc Athenienses statim post nauale ad Corcyram prælium, aduersus Potidæenses [b] præpararunt. Nam & Corinthii [c] odium præ se ferebant, & Perdiccas Alexandri *filius*, Macedonum rex, erat hostis, quum socius antea atque amicus fuisset. Ideo autem hostis quòd cum Philippo fratre suo, & Derda, aduersus se communiter bellum gerentibus, Athenienses societatem fecissent. Eóque timens misit Lacedæmona, atque egit vt illis bellum esset cum Peloponnensibus: Corinthiósque sibi conciliauit, Potidææ abalienandæ gratia. Adhæc sermones habuit cum Chalcidensibus Thraciæ & Bottiæis [d] de rebellando: existimans, si has finitimas ciuitates haberet socias, fore vt facilè cum illis gereret bellum. Quæ intelligentes Athenienses, ciuitatúmque defectionem volentes occupare, (mittebant enim in illius terram triginta naues ac mille pedites, Archestrato Lycomedis *filio*, cum decem aliis præfecto) mandant ipsis præfectis vt obsides à Potidæensibus sumant, murum demoliantur,

a Ἐπιδημιουργούς. quæ est magistratuum appellatio. *Vide annotata.*

b Moliebantur.

c Apertè infensi erant.

d De deficiendo vná. *Sub.* cum Potidæensibus.

---

a Τὸ ἐς παλλήνην τεῖχος] αὐτὴ ἡ, τὸ μέρος τῆς πίτυης τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν παλλήνην.

b Ἐπιδημιουργούς] Ἀσκληπιὸς τὸν ὑπὲρ τοῦ ἰσθμοῦ τεθειμένον φησὶν εἶναι λέγει. ὑπιδημιουργοί, ἄρχοντες πιστάμενοι, φυλάρχων τάξιν ἔχοντες. ὑπιδημιουργοὶ παρὰ ὑπιδημιοπαρὰ τὴν αἰακτάσιον τῆς πιτυῶν. ὅτινα δὲ ἀρχὴν ὁ ὑπιδημιουργὸς ἔσχε κορινθίοις. δῆλον γὰρ ἄλλους τοὺς ἄρχοντας καλοῦσιν. ἰσίον δ' ἐστὶ πάντως ἀπιστεῖν οἱ κορίνθιοι τὴν ἔσω ἀρχοντας ἀποστέλλειν, ἀλλὰ τοὺς ἐπιδημιουργούς.

c Διὰ σφᾶς μὴ ἀποστῶσιν] βουλόμενοι κατέχειν δι' αὐτῶν τὰς πόλεις, ἵνα μὴ ἀποστῶσι.

d Καὶ Δέρδᾳ] Δέρδας, Ἀλεξάνδρου παῖς, αἰσθόμενος Περδίκκαν καὶ Φιλίππου.

e Καὶ τοῖς ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδεῦσιν] εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν βοττικῇ χαλκιδῆς, ἄποικοι ἀπὸ κύπρου εἰς θρᾴκην.

f Ὅμορα] καὶ μακεδονίοις καὶ ἀλλήλοις.

g Πόλεων] τὸν τῆς Φιλίππου καὶ τῶν ἀθηναίων.

h Τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις] αὐτοῦ τοῦ Περδίκκα, διὰ τὴν τοῦ Φιλίππου βοήθειαν.

i Ἀρχεστράτου Λυκομήδους] τὸν φιλέλληνος καλουμένου, ὃς ὑπὸ τοῖς μηδικοῖς ἤκμαζεν.

k Ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσιν] ὑπιστέλλουσιν, ἐπιστέλλονται. οὕτω γὰρ ἔσται ὑπιδημιοῦσαι.

proximarum vrbium custodiam gerant ne desciscant. At verò Potidæenses missis ad Athenienses legatis, si fortè persuadeant [a] nequid apud se noui agatur, profecti etiam cum Corinthiis Lacedæmona, egerunt vt illi pararent, si opus foret, [b] defensionem. ¶ Vbi verò ab Athenien sibus diu opera consumpta, nihil impetrant, sed naues quæ in Macedoniam itémque in ipsos mittebantur, profectæ sunt, simúlque [c] quæstores Lacedæmoniorum polliciti sunt, si Athenienses aduersus Potidæam irent, se Atticam inuasuros: tunc demum defecerunt, cum Chalcidensibus ac Bottiæis communiter coniurati. Perdiccas quoque Chalcidensibus persuasit vt relictis maritimis vrbibus atque excisis, migrarent Olynthum, vnámque hác vrbem validam facerent. [d] Atque iis qui se relinquebãt, terræ suæ Mygdonię partẽ, quæ circa Bolben paludem est, dedit incolendam, quoad foret cum Atheniensibus debellatum. Et illi quidem suas vrbes demoliti [e] migrauerunt, ad bellúmque se parauerunt. ¶ At vbi triginta Atheniensium naues in Thraciam venientes [f] accepeperunt, Potidæam aliásque ciuitates defecisse, duces, non existimantes se præsentibus cum copiis posse gerere bellum aduersus Perdiccam & ciuitates quæ defecissent, in Macedoniam, quò primùm missi fuerant, conuertuntur: [g] congressíque sunt cum hostibus Philippo & fratribus Derdæ, qui ex montanis cum exercitu superuenerant. Interea Corinthii, quum Potidæa defeciuisset, & Atticæ naues circa Macedoniam agerent, timentes illi oppido, ac domesticum existimantes periculum, mittunt ex suis voluntarios, & ex aliis Peloponnensibus mercede adductos, mille sexcentos, cum iustis omnes armis, &

a Ne in ipsos aliquid noui moliatur. *Vel*, In statu rerũ ipsorum aliquid innouẽt. *Vel*, Ne aliquid noui exempli in ipsos statuant.

b *Vel*, Auxilium.

c Magistratus summi.

d Atque iis qui relinquebãt *suam patriã*, terræ suæ Mygdonię partẽ, quæ circa Bolb. &c.

e In mediterranea cõmigrabant.

f Repererunt.

g Quò postquã peruenerunt, bellum cum Philippo cõiunxerunt, & Derdæ fratribus, qui ex mediterraneis in Macedoniam inuaserant.

A τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχῃ, ὅπως μὴ ἀποστήσονται. ποτιδεᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ πρὸ ἀθηναίους πρέσβεις, εἴπως πείσαιεν [a] μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν, ἤλθοντες δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα μετὰ κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἑτοιμάσαιντο βοηθείαν, ἢν δέῃ. ὅπῃ δὲ ἔκ τε ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμένοι ἦσαν [γρ. ἐπὶ βύρσῃ] ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ὅτε μακεδονίαν καὶ ὅτε σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, [b] καὶ τὰ τέλη

B τῶν λακεδαιμονίων ἐπ' ἔρχοντο αὐτοῖς, ἢν ὅτι ποτίδαιαν ἴωσιν ἀθηναῖοι, ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλοῦσι, [γρ. ἐπὶ τὸν καρπὸν τῶν] [c] ὅτε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίσανται μετὰ χαλκιδέων καὶ βοττιαίων, κοινῇ ξυνομόσαντες· [d] καὶ Περδίκκας πείθει χαλκιδέας, τάς τε ὅτι θαλάσσης πόλεις ἐκλιπόντας, καὶ καταβαλόντας, [e] οἰκίσασθαι ἐς ὀλυνθον, μίαν τε πολίν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. τοῖς τε ἐκλείπουσι τούτοις, τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς τε μυγδονίας

C περὶ τὴν βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς ἀθηναίους πόλεμος ᾖ. καὶ οἱ μὲν ἀνῳκίζοντό τε, καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο. αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ὑπὲρ [γρ. ὑπὲρ θράκης] θράκης, καὶ καταλαμβάνουσι τήν τε ποτίδαιαν καὶ τἆλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ [f] στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός τε περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει, καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χω-

D ρία, τρέπονται ὅπῃ τε μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ ἦλθον, καὶ [γρ. παρεῖναι] τοὺς παρόντας ἐπολέμουν μετὰ φιλίππου, καὶ τοῦ δέρδου ἀδελφούς, αἰτοῦσιν σπονδὰς ἐσβεβληκότων. καὶ ἐν τούτῳ [g] κορίνθιοι, τῆς ποτιδαίας [h] ἀφεστηκυίας, καὶ τῶν ἀττικῶν νεῶν περὶ μακεδονίαν ὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οἰκεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντάς, καὶ τῶν μετὰ πελοποννησίων μισθῷ πεισθέντων, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὁπλίτας, καὶ [i] ψιλοὺς

---

a Μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν] νεώτερα ποιεῖν. b Καὶ τὰ τέλη] ἤτοι οἱ ἐφέσαρχοντες τῶν λακεδαιμονίων. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι τοῖς ἄρχουσι τέλη ἐκάλουν, διὰ τὸ ἀόπλους τὰ τέλη τῶν στρατευμάτων ὑδεναι.

c Τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον] τὸ ὀξύς, ἐπειδὴ ὑδὲν δῦρον ὀπτιδαίου, τότε δὴ καὶ τὰ ὀξύς. d Καὶ Περδίκκας πείθει] ἐφοβοῦντο γὰρ τοὺς θαλασσοκράτορας ἀθηναίους, ὄντες αὐτοὶ θαλάσσιοι. e Ἀνοικισάμενοι ἐς ὄλυνθον] τὴν οἰκείαν ἀπαναστῆναι εἰς τὴν ὄλυνθον. f Ἀφεστηκυίας] ἀπ' ἀθηνῶν πρὸς περδίκκαν. g Φιλοὺς πεντακοσίους] ψιλοὶ καλοῦνται οἱ μὴ καθωπλισμένοι μόνον, οὐ καιρὸς δὲ τῆς μάχης, τὰ αὐτὰ σκευοφοροῦντες καὶ λίθους, ἢ ξύλα, ἢ ἄλλο τινὶ ὀργάνῳ χρώμενοι. ἢ πεζέται, παρὰ τὰς ψιλὰς σκευὰς ἢ χεῖρας ὄντες.

τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς A quadringentos leuiter armatos, du-
ὁ Ἀδειμάντου, ᾧ φιλίας τι αὐτοῦ ὄχ ἧκιστα ce Aristeo Adimanti *filio*: cuius
αἱ πλεῖστοι ἐκ τοῦ Κορίνθου στρατιῶται propter amicitiam non parum
ἐθελονται ξυνεπέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδαιάταις multi ex Corintho milites vltro
ἀεί ποτε εὔνοια ἰσχυρός. καὶ ἀφικνοῦνται comitatum præstiterunt. fuerat e-
τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ἕστερον ὅπερ ἔθρασεν nim semper Potidæensium stu-
ἡ Ποτίδαια ἀπέστη. ἦλθε δὲ καὶ τοῖς dioſus. Peruenerúntque in Thra-
Ἀθηναίοις βοὴ ἡ ἀγγελία τῆς πόλεως, ὅτι ciam quadragesimo die [a] quàm Po- a Legit ἡ, non ἧ.
ἀφεστᾶσι· καὶ πέμπουσι, ὡς ἤδοντο καὶ tidæa defecerat. Affertur autem repentè Athenienſibus nuntius de
τοὺς μετ' Ἀριστέως ὁπλίτας, χιλίους B ciuitatum defectione: qui vt co-
ἑαυτῶν ὁπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς, gnouerunt etiam alios cum Ari-
στρατηγοὺς δὲ ἀφεστῶτα, καὶ Κηφίσιον τὸν Καλ- ſteo acceſſiſſe, mittunt eò ex ſuis
λιάδου πέμπτον αὐτῶν στρατηγόν. οἱ ἀφι- duo millia peditum, ac naues qua-
κόμενοι ἐς Μακεδονίαν στρατιὰν, καταλαμ- draginta, duce Callia Calliadis
βάνουσι τοὺς στρατέρεις χιλίους [b] Θέρμην *filio*, cum quatuor collegis. Qui
ἔτι πρὶν ἁρπάσαι, καὶ πύδναν πολιορκοῦν- profecti in Macedoniam, offen-
τας. στρατοπεδευομένοις δὲ ἀμφὶ τὴν πύδναν dunt [b] mille priores iam Therma b Illos mille.
ἐπολιόρκησαν, ἔπειτα δὲ ξυμβασιν ποιη- potitos, Pydnámque oppugnan-
σάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναλαβόμενοι πρὸς tes. Quam & ipſi obſidentes op-
τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοῖς κατέπεμψε ἡ Πο- pugnauerunt: ſed poſtea paci-
τίδαια, καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρελυθῶς, ἀπανί- ficati cum Perdicca, & neceſſaria
σαντας ἐκ τῆς Μακεδονίας· καὶ ἀφικόμε- ſocietate inita, quòd eos vrgeret
νοι ἐς Βέρροιαν, κἀκεῖθεν ὑπερέφαντες, C Potidæa & Ariſtei aduentus, ſol-
πειράσαντες προσβαλεῖν, καὶ οὐκ ἔχοντες, uerunt ex Macedonia: quúmque
ἐπορεύοντο διὰ τῆς Μυγδονίας πρὸς τὴν Ποτίδαιαν, Berrhœam veniſſent, & id oppi-
τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ dum, conati prius, expugnare
τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακο- nequiſſent, illinc itinere terreſtri
σίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Potidæam perrexerunt, [c] tribus c Tribus milli-
Παυσανίου· ἅμα δὲ νηῒ πρέπλεον ἑβδομήκοντα millibus peditum ſui corporis, præ- bus grauis armaturæ ex ſui, præterea autem inul tis ſociorum.
κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, τεταῖς ἀφίκοντο ter multos ſociorum, equitibúſque Macedonum ſexcentis, qui
ἐς Γίγωνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. D cum Philippo Pauſaniáque erant.
Ποτιδαιάται δὲ καὶ οἱ μετ' Ἀριστέως Ac nauibus ſeptuaginta terram le-
Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθη- gentibus, paulúmque præeuntibus, tertio die Gigonum peruenerunt, caſtráque poſuerunt. Potidæenſes, & qui cum Ariſteo erant Peloponnenſes, aduentum Athenienſium expectantes, caſtra habebant ante Olynthum in Iſthmo, mercatúmque extra vrbem agebant. Socii autem cuncti Ariſteum peditatus ducem delegerãt, Perdiccam, equitatus. (nã protinus defecit iterum ab Athenienſibus, ateq; à Potidæenſibus ſtetit, Iolao pro ſe duce ſubſtituto) Erat autem Ariſtei conſilium, cum exercitu quem ſecum habebat, [d] excipere d Verſus Olynthũ. πρὸς ὀλιῶθα, non πρὸ ὀλιώθου. e Obſeruare.

---

a Ὁ Ἀδειμάντου, τοῦτο ἴσμεν ἐν τοῖς μνημείοις ὃς ἐν Θερμοπύλαις ἀπεθάνετο.
β Τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ] ἀπὸ τοῦ, μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀφ' οὗ ἡ Ποτίδαια ἀπέστη.
γ Ἡ Ποτίδαια ἀπέστη] ἀπὸ τοῦ ἀφ' οὗ. δ Θέρμην δρῶν] ὅτι ἡ νῦν Θεσσαλονίκη πόλις, πάλαι Θέρμη ἐκαλεῖτο. ἔστι δὲ Μακεδονίας. ὅτι καὶ ἡ Πύδνα, πόλις Μακεδονική. ὅτι καὶ ἡ Βέρροια, πόλις Μακεδονική.
ε Καὶ Παυσανίου] ἔστι ὁ Παυσανίας, καὶ μόνας, υἱὸς τοῦ Δέρδου, καὶ δὲ ἄλλος, ἀδελφός. ζ Εἰς Γίγωνον] Γίγωνος, χωρίον ὄντι μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θράκης, οὐ πολὺ ἀπέχον Ποτιδαίας.

Athenienſes,ſi aggrederétur,Chalcidenſes verò & ſocios qui extra Iſthmum,equitéſque ducentos qui cum Perdicca erant, intra Olynthum manere: & quum in eum tenderent Athenienſes, auxilio venire à tergo hoſtis, eum in medio clauſuros. Callias Athenienſium dux ac collegæ, Macedonum equites,paucóſque ſociorum Olynthum mittunt, illinc auxilium ferri prohibituros. Ipſi motis caſtris Potidæam tendunt: progreſſíque vſque ad Iſthmum, vbi vident hoſtem ſeſe ad bellum parantem, ex aduerſo aciem & ipſi inſtruunt, nec multo pòſt confligunt: & ipſum quidem Ariſtei cornu,& quicunque circa illum erant ex Corinthiis cæteríſque [a] bellatores, auerterunt oppoſitum cornu, [b] perrumpentéſque longè perſequuti ſunt. Reliquus exercitus Potidæenſium Peloponnenſiúmque ab Athenienſibus ſuperatus eſt, & vſque ad muros fugatus. Rediens Ariſteus à perſequutione, vt vidit alterum exercitum victum, hæſitabat vtrò tendens periclitaretur, Olynthúmne an Potidæam. Viſum eſt igitur,coactis qui ſecum erant,Potidæam, vt in propinquiſſimum oppidum, curſu contendere: pérque mare inter muros, & [c] ſaxa quæ ad arcendas vndas mari obiecta erant, multis miſſilibus iactis ægrè euaſit, paucis amiſſis, pleriſque ſaluis.At qui ex Olyntho auxiliares Potidæenſium erant (abeſt autem Olynthus ſexaginta ferme ſtadiis, ſita édito in loco) vbi pugna commiſſa eſt, & ſigna ſublata, paululum progreſſi ſunt, vt opem laturi, & Macedones equites aciem oppoſuere, tanquam inhibituri: at poſtquam repentè victoria penes Athenienſes fuit, ſignáque [d] reuulſa, rurſus ad muros ſeſe receperũt, & Macedones ad Atheniẽſes. Ita equites neutris adfue-

a Delecti. λογάδες.

b *Vel*, Et longè proceſſerunt perſequentes.

c His verbis exponit χαλὼ, quæ Lat. dicitur crepido.

d Κατασπάδη. quod opponitur τῷ ἤρθη.

A ἀθηναίους ἰὼ ὁπίωσι, χαλκιδέας δὲ, καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, καὶ τ̃ ποτιδ. Περδίκκου ἀφεκατὸν ἵππον, ἐν ὀλύνθῳ μένειν· καὶ ὅτ᾽ ἂν ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, τ̃ νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας ὁ τ̃ ἀθ. στρατηγὸς, καὶ ἄλλος ἄρχων, τοὺς μὲν μακεδόνας ἱππέας καὶ τ̃ ξυμμάχων ὀλίγους ὁπὶ ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν ὁπιοσοῦν. β αὐτὸς δ᾽ ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον, ἐχώρουν ὁπὶ τὴν ποτίδαιαν. καὶ ὁπ̃ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγίγνοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἀναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσαντο καὶ αὐτοί· καὶ ὀλίγον ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τ̃ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν κορινθίων τε καὶ τ̃ ἄλλων λογάδες, ἐπέκλασαν τὸ καθ᾽ ἑαυτοὺς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ὁπὶ πολύ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ποτιδαιατῶν καὶ πελοποννησίων ἡσσᾶτο
C ὑπὸ τ̃ ἀθηναίων, καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγον. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τ̃ διώξεως, ὡς εἶδε τὸ ἄλλο στράτευμα ἡσσημένον, γ ἠπόρησε μὴ ὁποτέρωσε δέοι κινδυνεύσαι χωρήσας, ἢ ὁπὶ τ̃ ὀλύνθου, ἢ ἐς τὴν ποτίδαιαν. ἔδοξε μᾶλλον ξυναγαγόντι τοὺς μεθ᾽ ἑαυτοῦ, δ ὡς εἰς ἐλάχιστον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν ποτίδαιαν. καὶ προσῆλθε τ̃ τε χηλὼ δι᾽ τ̃ θαλάσσης βαθέος τε καὶ χαλεποῦ, ὀλίγους μέν τινας
D ἀποβαλών, τοὺς δὲ πλείους ε σώσας. οἱ δὲ ἀπὸ τ̃ ὀλύνθου τοῖς ποτιδαιάταις βοηθοὶ (ζ ἀπέχει δὲ ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι καταφανὲς) ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μέν τι προῆλθον, ὡς βοηθήσοντες, καὶ η μακεδόνες ἱππεῖς αὐτοῖς προσεβάλλοντο, ὡς κωλύσοντες· ἐπεὶ δὲ δι᾽ τάχους ἡ νίκη τ̃ ἀθηναίων ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπῆσαν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ η μακεδόνες πρὸς τοὺς ἀθηναίους. θ ἱππεῖς δὲ θατέρωθεν πρὸς

α Ἐπὶ σφᾶς χωροῦσιν] ὁπὶ τὴν ποτίδαιαν.

β Αὐτὸς δὲ ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον] τοῦτο αὐτὸ τῷ ἐγκελεύσαντες κεῖται ἡ λέξις, ὡς αὐτὸ τῷ ἐκβαλόντες.

γ Ἠπόρησε μὲν] ὁ ἀμηχανία ἐγένετο εἰς ὁπότερον μέρος ἐλθόντα, δηλονότι δι᾽ κινδυνου.

δ Ὡς ἐλάχιστον] ἢ ἐλάχιστον χωρίον λέγει, ὅτι σωθῆναι ἂν ὀλίγοι, δι᾽ τὴν τ̃ κυμάτων βίαν, μὴ τὸ τεῖχος βλάπτοιτο. εἴρηται δὲ καὶ τὸ ἐοικέναι χαλῇ βοός.

ε Σώσας] ἀπέκτειναν.

ζ Ἀπέχει δὲ] ἤγουν διέστηκε ὁλύνθος τ̃ ποτιδαίας.

η Ἱππεῖς δὲ θατέρωθεν] ὁ τῇ μαχῇ δηλονότι, ὅτε τῶν ἀθηναίοις ἀθηναῖοι, ὅτε τοῖς ποτιδαιάταις ποτιδαιάται.

ἡμέρα τῇ, μετ' δὲ τ μάχην, ἔσπαγον ἔσπονδ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς [a] ὑποσπόνδους ἀπέδοσθ τοῖς ποτιδαιάταις. ἀπέθανον δὲ ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀλίγῳ ἔλασσους τριακοσίων, ἀθηναίων δὲ αὐτῶν, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός. ὃ δὴ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος βλῶς οἱ ἀθηναῖοι [b] ἀπετείχισθμτες ἐφρούρουν. ὃ δὴ ἐς τὸν παλλήνην, ἀτείχιστον ἔτι ὃν γὰρ ἐκεῖνοι ὑπώμοζον εἶναι) ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρῆσν, καὶ ἐς τὸν παλλήνην ἐλθόντες τειχίζειν· δεδιότες μὴ σφίσιν ἐπὶ ποτιδαιάται καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ χαλκιδέων δι' ἄλλα ἀπιστήσωσι. καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐκ τῆς πάλλης ἀθηναῖοι τὸ παλλήνην ἀτείχιστον οὖσθμ, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὸν παλλήνην, [c] καὶ ἐξ ἀφύτιος ὁρμώμενος πορεύεται τῇ ποτιδαίᾳ τὸν στρατόν, καὶ βραχὺ προϊών, καὶ κείρων ἅμα τὸν γῆν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει ἐς μάχην, ἀπετείχισε ὃ ἐκ τῆς παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη καὶ κράτος ἡ πολιορκία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις. Ἀρίστεὺς δέ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἐὰν μή τι ἀπὸ πελοποννήσου [d] ἢ ἄλλο τῶν δεόντων γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντήκοντα, αἴπερ ἔμελλον τηρήσαι τοῖς ἄλλοις ἐκ πλοῦσαι, ὅπως ὅτι πλέον ὁ σῖτος αὐτάρκη· καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι). [e] ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος καὶ ὅτι μάλιστα τοῖς πρασσομένοις ἀζημίως καὶ ὅπως καὶ ἔξω ἔσται ἔξω ὡς ἄριστα, ἐκπλεῖν ποιῆσαι λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν ἀθηναίων. καὶ παρεμβόλων ἐν χαλκιδεῦσι, [f] τά τε ἄλλα ἐπολέμει, [g] καὶ στερμυλίων λοχήσας πρὸς τῇ πόλει, πολλοὺς διέφθειρεν· ἐς τε τὸν πελοπόννησον ἔπραττεν ὅπῃ ὠφελήσεταί τις αὐτῶν.

A runt. Post pugnam Athenienses trophæum statuerunt, mortuósque ex iure Potidæensibus reddiderũt. Ceciderunt ex Potidæensibus socíique paulo minus trecenti: ex Athenienſibus centum quinquaginta, & Callias dux. Móxque Athenienses murum qui spectat Isthmũ vallo cinxerunt, vbi & præsidium imposuerunt. [a] (nam Pallenen versus murus non erat) non enim se suffecturos arbitrabãtur tueri Isthmum, & in Pallenen transgressos murum ducere: verentes ne se diductos inuaderent Potidæenses ac socii. ¶ Quúmque accepissent qui Athenis erant Pallenen nõ esse muris circundatam, post aliquantum temporis mittunt ex suis mille sexcentos pedites, duce Phormione Asopii *filio*: qui Pallenen petens, ex Aphyte egressus, admouebat exercitum Potidææ, paulatim procedens, simúlque agros vastans: tandémque, nemine prodeunte in pugnam, muro Pallenen cinxit. Atq; ita Potidæa iam vtrinq; vehementer oppugnabatur, necnon à mari infestabatur nauibus. Vrbe vallata, Aristeus nullam spem salutis habens, nisi quid ex Peloponneso aut aliud inopinatũ cõtingeret, suadebat vt [c] præter quinquaginta (quorum ipse vnus volebat esse) cæteri obseruato vento, nauibus abirent, quò diutius supperet res frumentaria. Vbi non persuadet [d] vt quæ in rem erant appararet, vtque exterius negotia optimè haberent, enauigauit, deceptis Athenienſium custodibus. Manénsque apud Chalcidenses, [e] illis sociis cum alia prælia fecit, tum permultos Sermyliorum, locatis ante vrbẽ insidiis, occidit: etiam cum Peloponnensibus egit vt aliquid subsidii mitteretur.

[a] Ὑποσπόνδους. q.d. Sub fœdere, vel inducijs. *Id est*, Pace sequestra, vt Virg.

[b] Verùm *mœnia* quæ versus Pallenen erant, vallo cincta nõ erant.

[c] Præter quingentos.

[d] Vt quæ his proxima erãt pararet, & quæ foris erant optimè sese haberent, enauigauit clam præsidio Athenienſi.

[e] Cũ alia bellica administrabat, tum locatis ad vrbem Serm. insidiis, multos trucidauit. Et in Peloponnesum *mittens*, operam dabat vt aliquid subsidij accederet.

[f] τὰ τε ἄλλα ἐπολέμει

---

[a] Ὑποσπόνδους] ἐπειδή τι μέρος ἡττηθῇ τῆς μαχομένων, μὴ δυναίμενον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτῇ χρήσθαι σπονδὰς ἕως οὗ λάβῃ τὰ ἑαυτῆς, καὶ ὑπὸ πάλιν μάχονται. ἔστι δὲ πολλαχοῦ ὅπου καὶ ἀσπόνδους αὐτοὺς ἐκφέρουσιν, δηλονότι καθ' ὃσον ἔχοντες ἐκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσορρόπου γιγνομένης. β Ἀποτειχίσαντες] τὸ περὶ ὅλων τῶν ἔργων ἀποτειχοδομήσαντες, ἵνα μή τις ἐκπεφύγοι τῶν ἔνδον. γ Καὶ ἐξ ἀφύτιος] ἡ γὰρ ὁδὸς ἐκεῖθεν ἐστὶν ἐπὶ Θράκης. μία δὲ πόλις τῶν παλλήνη ἡ ἀφυτις. ἰωνικῶς δὲ εἶπεν ἀφύτιος. ἔδει γὰρ εἰπεῖν τῆς. δ Ἡ ἀμῷ παρέλοιτο] οἷον στασιάσει. ἐώθεσαν γὰρ οἱ ἕλληνες διαχωρεῖν τοιούτου χρόνου γιγνομένου, οἰωνιζόμενοι τὸ ἐκ τύπου κακόν. ε Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν] ἔπαινος Ἀριστέως. τὸ ἐξῆς, ὡς δὲ βουλόμενος καὶ ὅπως τοῖς πρασσομένοις ἀζήμιος εἴη, οὐκ ἔπειθεν. ζ Τά τε ἄλλα ἐπολέμει] τὰ μὲν ἀποστάντα τῶν ἀθηναίων δηλονότι ἐπολέμει τοῖς χαλκιδεῦσι. η Καὶ στερμυλίων] τὸ ἐξῆς οὕτω, καὶ πολλοὺς τῶν στερμυλίων διέφθερε, λοχήσας αὐτοὺς πρὸς τῇ αὐτῶν πόλει. ἔστι δὲ ἡ στερμυλὶς, χαλκιδικὴ πόλις, ἀπὸ τῶν ἀθηναίων φρονοῦσα.

Post Potidæam muro circũdatam, Phormio illos mille sexcentos habẽs, Chalcidicam *plagam* Botticámq; oppugnauit, quædam etiam castella cepit. ¶ Atque hæ suberant [a] causæ Suaensendi mutuò Athenienſibus Peloponnensibúsque: Corinthiis quidem, quòd Potidæam ipsorum coloniam, Corinthiósque viros ac Peloponnenses, qui in ea erant, oppugnarent: Athenienſibus autem, quòd ciuitatem sociam sibíque vectigalem ad defectionem induxissent, & [b] ex professo venientes, pro Potidæensibus cum ipsis dimicassent. Nondũ tamen bellum vsquequaque conflatum erat, sed habebat aliquid laxamenti, separatim enim hæc Corinthii egerant. Sed quum oppugnaretur Potidæa, nunquam quieuerunt, cum de viris suis qui in ea erant, tum de oppido soliciti: orarúntque socios vt Lacedæmona irent, & ipsi venientes, contra Athenienses vociferabantur, quòd fœderũ ruptores & in Peloponnesum iniurii essent. AEginetæ quoque, non illi quidem palam legatione missa, sed clam, non minimum cum istis ad mouendum bellum incumbebant, dicentes se non esse sui iuris ex fœdere. Lacedæmonii [c] coacto consilio, cohortati si quis sociorum alitúsve quis accepisset ab Athenienſibus iniuriam, ex more dicere iusserunt. Et prodeuntes in medium fere omnes, itémque Megarenses, accusationibus vsi sunt: demonstrantes cum alia non pauca quæ succenserent, tum verò quòd sibi præter fœdera interdictum esset portubus Atheniẽsis imperii, & Attico foro. ¶ Nouissimi Corinthii, permissis aliis prius acuere Lacedæmonios, prodierũt, atq; ita verba fecerũt,

[a] Vel αἰτίαι pro αἰτίαματα. Vide annot.

[b] Aperté.

[c] Sociis præterea aduocatis, & siquis alia quapiam in re ab Athenienſibus se læsum diceret, suos legitimos conuentus agentes, dicere iubebant.

Α μετὰ δὲ τῆς ποτιδαίας τὴν ἀποτείχισιν, Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους, τὴν χαλκιδικὴν καὶ βοττικὴν ἐδῄωσε, καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἷλε. ¶ Τοῖς δ' ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγένηντο ἐς ἀλλήλους· τοῖς μὲν κορινθίοις, ὅτι τὴν ποτίδαιαν, ἑαυτῶν οὖσαν ἄποικίαν, καὶ ἄνδρας κορινθίων τε καὶ πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δ' ἀθηναίοις ἐς τοὺς πελοποννησίους, ὅτι Β ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τῶν προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ ποτιδαιατῶν. οὐ μέντοι ὅγε πόλεμός πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχὴ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα (α) κορίνθιοι ἔπραξαν. πολιορκουμένης δὲ τῆς ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε βύθυς ἐς τὴν λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατέβαινον C ἐλθόντες τῶν ἀθηναίων ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν πελοπόννησον. αἰτίαι δὲ φανεραὶ μὲν οὐ προσεβάλλοντο, δεδιότες τοὺς ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἧκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες ὡς εἰ αὐτόνομοι ἦσαν αἱ σπονδαί. (α) δὲ λακεδαιμόνιοι, προσκαλέσαντες τῶν ξυμμάχων τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἀδικεῖσθαι ὑπὸ ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες (β) εἰώθασι, D λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε προσιόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα ἀδικήματα, μάλιστα δέ, λιμένων τε εἰργεσθαι τῶν ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς ἀτ-

προσκαλέσαντες τῶν ξυμμάχων τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἀδικεῖσθαι ὑπὸ ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες εἰώθασι, λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε προσιόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα ἀδικήματα, μάλιστα δέ, λιμένων τε εἰργεσθαι τῶν ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς ἀτ-

[a] Φορμίων μὲν ἔχων] ἄπορον πῶς ὁ Φορμίων τὸ πρὸς τῇ παλαιᾷ τείχος φυλάσσων, τὴν χαλκιδικὴν καὶ βοττικὴν χλιὼ ἐδῄου, ἢ καὶ μᾶλλον τὸ ἕτερον μέρος τῆς φυλακῆς, ὅσον εἶχον ὁ Καλλίας ἀφῆν ἢ τελευτῆσαι. καὶ φαιδῶν ὅτι τὸ πρὸς τῇ παλαιᾷ μέρος φίλιον ἦν τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δὲ πρὸς ὁλκαῖῳ, ἐχθρόν. εἰκότως οὖν ἠμέλητο τὸ τῶν Φορμίωνος μέρος, ὡς ἥκιστα ὄντων τῶν παλαιστέων τὸ καθ' ἑαυτοὺς μέρος φυλάσσειν. β Σφίσι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὅτι οἱ κορίνθιοι. γ Οὐ μέντοι ὅγε πόλεμος] πελοποννησιακὸς, φησὶ, πόλεμος οὔπω συνεκροτήθη. δ Ξυνερρώγει] συνεπεπλώκει. ε Αὐτόνομοι] αἱ γὰρ σπονδαὶ εἶχον, τὰς ἀγραφους τῶν πόλεων αὐτονόμους εἶη. αἰγινῆται δὲ, μὴ ἐγγεγραμμένους ταῖς σπονδαῖς, ὑφ' ἑαυτοῖς εἶχον οἱ ἀθηναῖοι. ζ Κατὰ τὰς σπονδὰς] τὴν συμφωνίαν τῶν σπονδῶν. η Ξύλλογον σφῶν] εἰωθότα λέγειν ξύλλογον, ὅπου ἐν παντελεῖ ἐγίγνετο ἀεί. θ Μάλιστα δὲ, λιμένων ἔργεσθαι] φασὶν ὅτι Περικλῆς μέλλων λόγον δοῦναι τῶν χρημάτων ἃ ἀναλώματο ὁ κατασκεύασεν ὁ Φειδίας, ἠθύμει. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ Ἀλκιβιάδης παῖς ὢν, ἤρετο ὅ, τι ἀθυμεῖ. τὸ δὲ φήσαντος ὅτι δέοι τὸν ἀθυμεῖν ὅπως δώσει λόγον τῶν χρημάτων, ἀκέτης φάσας εἶπε, μᾶλλον σκόπει ὅπως μὴ δώσεις. ὁ δὲ ἐπαινέσας τὸν λόγον, εἰσάγει. ψῆφον εἰς τὴν πόλιν τῶν μεγαρέων, αἰτιῶν αὐτοὺς ἔργεσθαι λιμένων καὶ ἀγορᾶς. καὶ τῶν ἀθηναίων θορυβηθέντων αὐτὸς ἐκφεύγει. οἱ δὲ φασὶν ὅτι δέοι τοῦτο τὴν ψῆφον εἰσάγειν διότι οἱ μεγαρεῖς Ἀσπασίαν τὴν διδάσκαλον Περικλέους ὕβεισαν, πόρνην αὐτὴν ἐγκαλοῦντες.

» Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστότερον ἐς τοὺς ἄλλους, ἰὼν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ, σωφρονεῖν μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλείονι [a] τοῖς τὰ ἔξω προσήκουσι χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπονοεῖσθαι, οὐ προσεῖχον ἐδιδάσκομεν ἕκαστα τιμωρεῖν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγοιεν. καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν παθεῖν, ἀλλ' ὅτῳ ἂν τῷ ἔργῳ ἐσμεν, τοῖς ξυμμάχοις τοιοῦδε [b] προσκαλέσασθε ἐν οἷς προσοισει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑμῖν δὲ ὑμᾶς ἀμεμφόμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανῆ ὄντα ἠδικεῖτο τοῖς ἕλλησι, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσεδεῖτο· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοῖς μὲν, δεδουλωμένοις ὁρᾶτε, τοῖς δ' ὑπεβουλεύοντας αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ οὐκ πολλοῦ [c] προσδεόμενα σημεῖα, εἰ ποτε [d] ἄρα πολεμήσονται. οὐ γὰρ ἂν κέρκυραν τε οὐκ ἀφέντες βίᾳ ἡμῶν εἶχον, καὶ ποτίδαιαν ἐπολιόρκουν. ὧν ὃ μὲν, ὑπὲρ θρᾴκης [e] ὑπερέχειν, ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε πελοποννησίοις. καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό, τε πρῶτον ἐάσαντες ἀφανίσαι τὸ πρὸς μῆδους τεῖχος, καὶ οὕτως ἀεὶ τὰ μακρὰ ξῆσαι τείχη· ἐς τόδε τε ἀεὶ ἀπρεπῶς οὐ μόνον τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὴ παῦσαι, πρεπόντως δὲ, ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ, [f] εἴτε καὶ τῷ ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθε-

A FIDES vestra, Lacedæmonii, quam publicè priuatímque inter vos seruatis, [d] facit vt nobis alii, siquid in vos dixerimus, fidem non habeant. Et in quo vobis sapitis, in eo circa exteriores magis desipitis: quippe qui nobis sæpenumero prædicentibus quomodo vos læsuri forent Athenienses, nunquam tamen auscultare voluistis quæ docebamus, sed potius ea dici suspicabamini propter priuatas quæ nobiscum erant cum illis simultates. Idcóque non priusquam læderemur, sed postquam læsi sumus, socios vocandos putastis: apud quos [b] æquum est, quo plus criminum habemus quæ obiiciamus, & ab Athenienſibus læsi, & à vobis neglecti, eo plus verborum faciamus. Quòd si aliqua ratione non manifestarii forent ii qui Græciam vexant, opus erat vt planum faceremus apud nescientes. Nunc quid attinet longa vti oratione, quum cernatis ab Athenienſibus alios in seruitutem redactos, aliis insidias tendi, & præcipuè iis qui nostri sunt socii: & illos olim iam ad bellum, siquando bellum sibi inferretur, se instruere? Non enim Corcyram præreptam nobis tenerent, neque Potidæam oppugnarent: quarum vrbium altera accommodatissima est [c] ad prouinciam Thraciam obtinendam, altera maximam Peloponnensibus classem præstabat. Cuius rei culpa penes vos est, qui tunc primùm permisistis eos post bellum Medicum [d] reficere vrbem, mox etiam longos muros extruere, iam inde ad hanc diem assiduè priuātes libertate [e] non modò socios suos, sed iam etiam nostros. Non enim is qui redigit aliū in seruitutē, sed is qui, quum possit hoc prohibere, contemnit, id facere existimandus est, vtique si præclarum præ se ferat titulum Græciæ in liber-

[a] Facit vt siquid in alios dicamus, minus credere possitis. Et ex eo æquitatis quidem laudem obtinetis, sed inscitia maiore rerum externarum laboratis.

[b] Æquum est nos verba facere tanto magis quo maiora crimina quæ obiiciamus, habemus.

[c] Ad vtendum rebus Thraciæ.

[d] Munire.

[e] Non modò qui ab illis seruitute sunt oppressi, sed etiam socios vestros.

---

a Τὸ πιστὸν ὑμᾶς] τὸ πιστὸν, ὦ λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἀπιστότερον ὑμᾶς ἐς τοὺς ἄλλους ἕλλησιν, ἰὼν τι λέγωμεν, καθίστησι. β Πρὸς τὰ ἔξω προσήκοντα] πρὸς τὰ τῶν συμμάχων. γ Παρακαλέσασθε] ποιεῖσθε προσκαλεῖν, ἔστιν ἃ τὸ καλεῖν, ἃ τὸ προσηγορεύειν. ἄτοπον γὰρ τὸ δίκαιον. δ Εἰ τοῖς προσοῦσι] ἀπόδειξιν οἱ λόγοι, καὶ τὸ δίκαιον. ε Ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν] ὅσῳ μεγίστων ἀδικημάτων, καὶ ὑμῶν δηλονότι. ζ Ἀφανεῖς ὄντας] ἥσσων λεληθότως ἠδίκει. η Προσδεῖται] ὑμῶν τοῖς λακεδαιμονίοις. θ Τοῖς δ' ὑπεβουλεύοντας] ποτὲ δαιάταις καὶ μεγαρεῦσι. ι Τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις] ὡς σωειδῶς ταῦ ἑαυτῶν ἁμαρτάς, καὶ γιγνώσκοντες ὡς πάντως οὐκ αἰξόμεθα, ἀλλὰ πολεμήσουσιν. κ Προπαρεσκευασμένους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁρᾶτε. λ Εἴποτε ἄρα] ὡ ἄλλῳ οὐ κεῖται τὸ ἄρα. μ Ἐπικρατέστατον] ἀρμοδιώτατον. ν Ἐπιχρῆσθαι] ἀποχρῆσθαι. εὐέρχειαν πεῖν. ξ Ἡ δὲ ναυτικὸν αὖ] ἡ δὲ ἔδωκαν αὖ συμμαχίαν ναυτικὴν, εἰ πόλεμος ἡμῖν ἐστιν δηλονότι. ο Μετὰ τὰ μηδικὰ] μετὰ τὸν πόλεμον τὸ μηδικόν. π Κρατυνῶσαι] ἰσχυροποιῆσαι. ρ Ἐς τόδε τε] μέχρι τοῦδε. Εἴσω] ἐπί. τ Καὶ τῷ ἀξίωσιν τὸ σημειολόγημα, τὸ ἀξίωμα τῆς δικαιοσύνης ἔχει.

tatem asserédæ. At nunc vix tandé congregati sumus, ac ne nunc quidem ista pro manifestis habentes: quos oportebat, non, an iniuriam acceperimus discutere amplius, sed quo pacto illam vlcisceremur. [a]Nã Athenienses ad iniuriam faciendam non inconsultò aduersus nos nondum ista intelligentes, nec tardi veniunt. Nec nos fallit [b]qua via in nos illi paulatim progrediuntur vlterius, arbitrantes se latêre, ne vos id sentiatis, minus idcirco audent: cnixius ausuri, vbi vos hoc sentientes, tamen negligere cognouerint. Soli enim vos Græcorum, Lacedæmonii, [c]tenctis otium, non vim vi ab aliquo sed tarditate repellentes, solíque vires hostium, nõ quum incipiũt, sed quum duplicatæ sunt, perditum itis. [d]Et dicebatis vos esse in tuto, fortius loquentes quàm pro rei veritate. Nam & ipsi scimus Medum ab extremo terrarũ prius in Peloponnesum peruenisse quàm à vobis pro dignitate occurreretur, & nunc Athenienses, non longinquos (vt ille erat) sed vicinos, negligitis, & inuadentibus resistere maiultis quàm inuadere, & cum multo *quàm antea* fortioribus dimicando, incerta fortunæ subire: quum sciatis & barbarum ipsum magis aduersis suis casibus, & Athenienses, dum nobiscum belligerarunt, potius crebris erroribus suis quàm nostra vltione fuisse superatos: cóque nonnullos aliquando, quòd imparati essent, spe vestri fretos in exitium deuenisse. Neque aliquis vestrum hæc dici à nobis existimet odio magis quàm [e]querela. Nam querela quidem, est amicorum de amicis officio nõ fungétibus: accusatio autẽ, est de hostibus qui iniuria affecerũt. [f]Et sanè siqui alii sunt qui vobis dedecori sunt indefensi, nos (vt arbitramur) ii sumus, qui præsertim de magnis adeo rebus dimicemus: quarum nullum vos sensum

[a] Nam qui ista agunt, re iam deliberata minimé; cunctantes inuadunt homines ad huc cõsilii incertos. *Vel, Ambiguos consilij, & loquuntur Tacitus.*

[b] Qua via, & quòd pedetentim grassentur in proximos. Et dum quidem occulta esse existimant quæ faciunt, propter stuporem vestrũ, minus audacter agunt: quòd si intellexerint vos, quum hæc sciatis, susque déque ferre, vehemẽter rem vrgebunt.

[c] Qui scitis, *Vel, otiosi & desides estis*, non vi ac manu quẽquam, sed cunctatione vlciscentes.

[d] Atqui ferebamini cauti esse & circúspecti. de quibus profectò ista prædicatio supra rem verúmq; erat. *Vel*, supra rei veritatem. *Vel*, Quorum verba, *Videlicet eorũ qui id de Gobrya dicebant*, rem ipsam superabant.

[e] *Vel*, Expostulatione. nam expostulatio quidem, &c.

[f] Et sanè nos, si quos alios, dignos esse censemus qui proximis vitiũ exprobremus, quũ præsertim res maximè agantur, quarum, &c.

A ρῶν τὴν ἑλλάδα φέρεται. μόλις δὲ νῦν τε ξυνήλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ὅπῃ φανεροῖς. χρὴν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως καθ' ὅτι ἀμυνούμεθα. ⓐ οἱ γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι, ὡς ἐς οὐ διεγνωκότας ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ὅτι σάμεθα οἷα ὁλῷ ⓐ ἀθηναίοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ὅπῃ τοὺς πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι, ἧσσον δὲ ὃ ἀνάβλητον ὑμῶν, ἧσσον θαρροῦσι γιγνόντες δὲ εἰδότας ὀκνηρᾶν, ἴσχυ-

B ρῶς ἐκείσονται. ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι ἑλλήνων, ὦ λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει ἀμυνόμενοι ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι καὶ μόνοι οὐκ ἐπερχόμενοι τὸν ἀξίωσιν τῶν ἐχθρῶν, δι- πλάσιον μενοι δὲ καταλύοντες. καίτοι ἔ- λέγεσθε ἀσφαλὴς εἶ, ὧν ἔργα ὁ λόγος τ ἐρχόμενοι. τὸν τε γὰρ μῆδον ἀΰδοι ἴσμεν ὄν πεφ᾽ τῶν γῆς ὀκνότερον ὅπῃ τὸν πελοπόν νησον ἤδονται, ἢ τὰ πρὸ ὑμῶν ἀξίως ὀκνα πόμενοι τῆσαι· καὶ νῦν τοὺς ἀθηναίους οὐκ ἐκεῖ,

C ὥσπερ ὄντας, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας, ὀκνοεῖτε, καὶ αὐτὶ τοῦ ἐπελθεῖν ἀΰδοι, ἀμυνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ὅπῃ ὀνόντας, καὶ ἐς τύχας τοῦ πολλῷ δυνατωτέροις ἀγωνιζόμενοι καὶ ζῶσιν ὅπῃ σάμενοι καὶ ⓓ βαρβάρων αὐτὸν ὀκνεῖ αὐτῷ τὰ πλείω σφαλέντα, καὶ τοὺς ἀθηναίους τοῦ ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ᾽ ὑμῶν ὠφελίᾳ ὀκνηρομένους. ἐπεὶ αἵ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες ἤδη ὠναι που καὶ ἀπα-

D τησθύσας ἀφ᾽ ὃ πιστεῦσαι ἔφθειραν. ᾧ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ᾽ ἔχθρᾳ ὀπλέον ἢ αἰτίᾳ νομίσῃ τάδε λέγεσθαι· αἰτία μὲν γὰρ, φίλων ἀνδρῶν ὅστις ἁμαρτανόντων· κατηγορία δὲ, ἐχθρῶν ἀδικουμένων. καὶ ἅμα, εἴπερ ὄνες καὶ ἄλλοι, νομίζομεν ἄξιοι εἶ τοῖς πέλας φόβον ἐπενεγκεῖν· ἄλλως τε ᾧ μεγάλων τῶν ὁμοφερόντων καθεστώτων, ὀκνεῖ ὧν οὐκ αἰσθέ

---

a Χρὴν γὰρ, οὐκ εἰ ἀδικούμεθα] καὶ νῦν γὰρ, φησὶν, ἀμφισβήτεται εἰ ἀδικούμεθα.

β Οἱ γὰρ δρῶντες] οἱ γὰρ ἀδικοῦντες ὀκνοῦσι ἐς διεγνωκότας ἡμᾶς. οἱ γὰρ μετὰ πεισμὸς εἰς τὸν ὀκνοῦσιν ἐρχόμενοι, οὐκ αἰσθεβλημένως ἔρχονται τῶν ἀγνοούντων.

γ Ἰσχυρῶς ἐκείσονται] κατὰ βάρος ὀπτεθήσονται.

δ Ἀσφαλὴς εἶ] ὀκνηκτικοί. ὦν οὐδενὶ σφαλλόμενοι.

ε Ὁ λόγος ἔ ἔργου ἐκράτει] τουτέστιν, ὁ λόγος ψευδὴς ὢν τῶν ὑμᾶς ἀσφαλὴς εἶ.

ζ Ἢ τὰ πρὸ ὑμῶν] τοῦ ἢ, αἰτιατικῆ τῶν ὄναρ. δηλοῖ δὲ αὐτῷ τὸ ὀκνηρόν.

η Ἀξίως ὀκναπαντῆσαι] ἀξιομάχως.

θ Καὶ ἐς τύχας] ἐς τύχας καλασῆναι. ὁ γὰρ ὀκνὸς μείζονα πολεμῶν, τύχῃ καλέπω συνεργόν.

ι Περὶ αὐτῶν τὰ πλείω] ὁ παυσανίας ὁ σαλαμῖνος ὁλυμπιάσιν ναυμαχήσας, ὅσπερ ἐφήνετο αἴτιος τῆς ἥττης.

κ Καὶ ὀκνὸς αὐτοὺς ἐς ἀθηναίους] αὐτὸ τὸ, αὐτῷ τῶν ἀθηναίων.

λ Φίλων ἀνδρῶν] λείπει ἡ καθ᾽ ὁ μ Καὶ ἅμα, εἴπερ ὄνες] ἐπειδὴ ἐπέπληξεν ὁ ποιήσιος, λέγει τοίνυν, ὅτι οὐχ ὁ τυχὼν εἰμὶ· καὶ μὴ ἀπαξιώσῃς ἐμοῦ ὀνειδίζεσθαι.

» νεσθαι ἡμῶν γε δοκεῖτε, οὐδὲ ἐκλογίσα-
» σθαι πώποτε πρὸς οἵους ὑμῖν ἀνθρώπους
» ὅτῳ, καὶ ὅσον ὑμῶν· καὶ ὡς πολὺ διαφέρον-
» τας, ὁ ἀγὼν ἔσται. [a] ④ μὲν γὰρ, νεωτεροποιοί, καὶ
» ὅπερ ἂν ποιήσαντες ἴσχυσαν, καὶ ὅπερ τελέσαντες ἔργῳ τὸ αὖ
» γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ παρ' ὑμῶν ἀρχόντα τε σώζειν
» καὶ ὅπερ γνῶναι μηδὲν, καὶ ἔργῳ [b] οὐδὲ βε-
» βαίᾳ χρῆσθαι. ἀθῦσι δὲ ④ μὲν, καὶ παρ'
» ἃ δύναμιν τολμηταί, καὶ παρὰ γνώμην
» κινδυνευταί, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες·
» ⑤ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ B
» πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βε-
» βαίοις πιστεῦσαι· ἢ τε δεινῶν μηδέποτε οἴε-
» σθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μιᾷ δ' ἀσκνοι
» πρὸς ὑμᾶς [c] μελλητάς, καὶ [d] ἀπόδημοι
» [e] πρὸς οἰκήματα τοῖς. οἴονται γὰρ ④ μὲν, τῇ
» ἀποστάσαί τι κἂν βλάψαι, ὑμᾶς δὲ, τῷ ἐπελ-
» θεῖν, [f] καὶ τὰ ἕτοιμα αὖ βλάψαι. κρατεῖν-
» τές τε τῶν ἐναντίων, ὅτι πλεῖστον ἐξέρχονται, καὶ
» νικῶμενοι, [g] ἐπ' ἐλάχιστον αἰσθάνονται. ἔτι δὲ,
» τοῖς μὲν σώμασιν [h] ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς C
» πόλεως χρῶνται, τῇ δὲ γνώμῃ, [i] οἰκειοτάτῃ
» ἐς δὲ πρᾶσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν
» αὖ ὁπτινοῦν [k] μὴ ἐπεξέλθωσιν, οἰκείων
» στέρεσθαι ἡγοῦνται· ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτή-
» σωνται, ὀλίγα· πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν
» πρᾶξαντες. ὧν δ' ἕνεκα πολὺ καὶ πεῖρα σφα
» λῶσιν, αὐτελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσεν
» τῶν χρείαν. [l] μόνοι γὰρ ἐλπίζουσί τε καὶ ὁμοίως
» ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ὁπτινοῦν, ἅμα δὲ τὰ
» χρεία τ' ὁπτι χείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. D
» ⑤ τῶν πόνων πόθῳ καὶ κινδύνων δι'
» ὀλίγου τὸ αἰῶνος μοχθοῦσι· καὶ ἀπολαύουσιν ἐ-
» λάχιστα τῶν ὑπαρχόντων, ἅμα δὲ ἀεὶ
» κτᾶσθαι. [m] ⑤ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι
» ἢ δὲ τὰ δέοντα πρᾶξαι· ξυμφοράς τε οὐχ

A nobis habere videmini, [a] nec vnquam cõsiderasse quibúsnam cum hominibus res est, Athenienſibus, eiſdem prorſus aduerſariis veſtris, ac nouarum rerum ſtudioſis, & tũ ad excogitandum, tum ad ea quæ ſentiunt exequenda velocibus: at vos ea quæ poſſidetis conſeruare contenti, nihil admodum ad excogitandum, ac ne ad neceſſaria quidem exequenda, ſufficitis. Adhæc, illis quidem adeſt maior quàm pro viribus audacia, [b] maiora hominũ opinione pericula ſubeuntibus, etiam inter aſperrima quæque bene ſperantibus: [c] vos autem, & ad agẽdum, infra vires animoſi, tutis etiã conſiliis diffidentes, & difficultatibus nunquam vos ereptum iri arbitramini. Præterea illi, impigri, [d] vos, pigri: illi, peregrè degẽtes, vos, domi deſides. Opinantur enim ſe lucrifacere abſentiam ſuam: vos, dum alios inuaditis, res domeſticas abſumi putatis. Illi, ſuperato hoſte, quamlongiſſimè progrediuntur: ſuperati, quamminimum animo conſternantur. [e] Quinetiã in defendẽda vrbe miniſterio alieniſſimorum quoque vtuntur, ſed conſilio tamen intimorum: niſi cogitata confecerint, de rebus domeſticis deperire, & quæ inuadendo obtinuerint, parua præ illis eſſe quæ animo agitant, exiſtimãtes: & ſiquid irrita ſpe tentauerint, noua rurſus ſpe, amiſſa reparantes. Soli enim omnium pariter habent ac ſperant ea quæ deſtinauerunt. tanta eſt eorum in aggrediendis quæ animo conſtituerunt celeritas. Atque in omnibus his per labores atque pericula ætium omne conterunt, rebus partis vel minimum fruentes, ſtudio aſſiduè acquirendi: dies feſtos non aliud quicquam eſſe putantes quàm conficere quæ expediũt: nec

a Nec vnquam conſid. quales homines ſint Athenienſes, & vt per omnia vobis præſtantiores, cum quibus vobis certamen futurũ eſt. Quippe illi rerũ nouarum molitores ſunt. *q.d. ma ti molienda rebus nouis*, & cum ad excogitandum, tum etiam ad exequendum ipſo opere *quæ excogitarunt*, ſunt celeres.

b Et periclitatores ſunt vltra cõſiliũ. Id eſt, Quũ ad rem ventũ eſt, etiam maiora aliquando iis quæ quæ deliberarũt, gerunt.

c Veſtra autem ratio eſt, viribus veſtris inferiora gerere, & ne certis quidem explorati ſque conſiliis confidere, & diff. *Ὑπὲρ.* vt δυνάμεως cum ἐνδεᾶ iungatur. *Vide annot.*

d Vos cunctatores. Illi, profectionis amantes, quũ vos omnium hominum maximè domi deſideatis. Sperant enim ſe, dum domo abeunt, *peregrè profecti*, aliquid eſſe quæſituros: at vos ſiquem inuaditis, etiam rebus præſentibus incommodaturos *exiſtimatis*.

e Adhæc, corporibus alieniſſimis pro ciuitate, at cõſilio maximè proprio ad aliquam rem pro ea gerendam vtũtur, *Ὑπὲρ.* *Accipiẽda eſt autem* ὑπὲρ propriũ vt oppoſita vocabulo alienum.

---

a Καὶ ὡς παρὰ διαφέροντας] παρὰ νόημα, καὶ πρᾶξαι. οὐ γὰρ δυνάμιν λέγει, ἀπὸ ὑπερβολὴν τὸ θρασὺν ὄντων. β Οἱ ἐν μὲν γε, νεωτεροποιοί.] οἱ νεωτέρων πραγμάτων ἐφιέμενοι. γ Ὁ αὖ γνῶσιν] ὀξεῖς ἀπὸ κοινοῦ. δ Οὐδὲ βεβαίᾳ χρῆσθαι] οὐδὲ τῇ αἰσθήσει πιστεύσαι. τὸ δὲ κινδυνεύσαι αὐτὸ τῷ ἁρπάσαι. ε Βεβαίοις πιστεύσαι] θαρρῆσαι. ζ Μελλητὰς] ἀποδειλιῶντας. η Ἀπόδημοι] ὑπερορῶσι τῆς οἰκείας παιδείας. θ Πρὸς οἰκήματα] πρὸς τὸ κτήσασθαι αὐτά. ι Τῷ ἐπελθεῖν] οἴεσθε, φησὶν, ὅτι ἐὰν ἐπέλθητε λύσει, καὶ τὰ ὑπαρχοντα ὑμῖν ἀπόλυται. κ Καὶ τὰ ἕτοιμα αὖ] τὰ ὑπαρχοντα. τὰ ἑτοίμως ἀπόλαυσιν ἔχοντα. λ Ἐπ' ἐλάχιστον] αἰσθάνονται, ἢ οὐδὲ ἐλάχιστον. μ Ἀλλοτριωτάτοις] λείπει τὸ ὡς, ἵν' ᾖ, ὡς ἀλλοτρίοις. ν Οἰκειοτάτῃ] πρὸς τὴν παιδείαν ἐηλονότι. ξ Μὴ ἐπεξέλθωσι] μὴ πρᾶξωσι. ο Πρὸς τὰ μέλλοντα] ἀπὸ κοινοῦ, ἡγοῦνται. π Μόνοι γὰρ ἔλπιζουσι] τὸ δὴ ἐξῆς, οὕτως, μόνοι γὰρ, φησὶν, ἃ ἂν γνῶσιν, ἐλπίζουσί τ' ὁμοίως, καὶ ἔρχονται, διὰ τὸ ταχέως τὴν ὁπτιοῦν ποιεῖσθαι. πρόθυμοι γάρ τινες ὁπτιοῦν, εἶτα ἐλπίζει, καὶ εὐθὺ οὕτως ὁπτιοῦν. ὕστερον δὲ καὶ κάμνει. ρ Καὶ μήτε ἑορτὴν] ἀντίθεται εἰς τοὺς λάκωνας, οἵτινες ἐν ἑορτῇ οὐκ ἐστρατεύοντο. σ Ἡ ἀχολίαν ὁπτιοῦν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡγεῖσθαι.

minus[2] damnosam esse quietē desidē quàm operā laboriosam. Vsque adeo (vt breui cōplectar) siquis dicat illos hoc ingenio natos esse vt neq; ipsi queant, neque alios sinant quiescere, is rectè dixerit. Quum tamen talis ciuitas vobis aduersaria sit, Lacedæmonii, cunctamini, [b]cēsetisque iis demum hominibus plerunque quietem sufficere, qui quæ ad apparatum pertinent, probè exequuntur, præ se ferentes eo se animo esse, vt siquis lacessiuerit, cessuri non sint: ita vos vt non lædere alios, sic ne ipsi lædamini, vim propulsare, in hoc colitis æquitatem. Quòd vix consequeremini vel si similis vobis vicina ciuitas esset. Nūc autem (id quod iam etiam ostendimus) priscis moribus agitis aduersus Athenienses. Atqui necessarium est assiduè, veluti artis alicuius, vt recentissima quæque euincant. Et ciuitati quidem tranquillæ optimū non immutari institutа: [c]at ea quæ ab alia vrgetur, ad multa se conferre debet, & multa artificia machinari. [d]Idcóque Athenienses propter multam experiētiam, multo quàm nos magis student rebus innouandis. Hactenus igitur vestra tarditas progressa finem faciat, & iam cum aliis, tum verò Potidæatis (quemadmodum recepistis) opem feratis, maturrimè Atticam inuadentes: ne viros vobis amicos atque cognatos inimicissimis prodatis, néve nos cæteros cogatis præ desperatione ad aliam aliquam societatē nos conuertere: nihil profectò iniuste acturos, aut erga deos quos iurauimus, aut erga homines [e]qui ista sentient. Non enim qui destituti ad alios se conferunt, fœdifragi sunt, sed qui coniuratis suis auxilia denegant. Ad quæ auxilia præbenda si prompto ani-

[2] Calamitatē esse iners otiū quàm negotium laboriosum.

[b] Nec censetis quietem diuturnam iis hominibus suppetere qui ita quidem se cōparant vt nemini iniuriam faciant, sed præ se ferunt eo se animo esse, vt si iniuria afficiantur, passuri non sint: verùm æquitatem eo colitis, ne alios offendatis, neu ipsi iniuriam propulsantes, detrimentum capiatis. Potest & aliter accipi τὸ ἴσον νέμειν. *Vide annot.*

[c] At verò iis qui ad multa concurrere cogūtur, multa etiam molitione opus est. *Vel*, At qui in varia distrahuntur, etiā artibus nouis opus habent. *Vel*, Accessione quadam artificiorū opus habēt: vt in ἐπιτηδεύσεως præpositio nō vacet.

[d] Itaque res Athenienſium, multa experiendo & tēendo, magis nouæ sunt quàm vestræ.

[e] Al quo sensu præditos. *Vide annot.*

A ἡσυχίαν ἀπρεπέστατον, ἢ ἀσχολίαν ἐπιπονον. ὥστε εἴτις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη πεφυκέναι ὅτι παρ' μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε τοὺς ἄλλους αὐ θεμιτὸν ἐᾶν, ὀρθῶς ἂν εἴποι. Τοιαύτης μὲν τοιαύτην αὐτὴν ἐξεπιτηδείας πόλεως, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀμφισβητεῖτε· καὶ οἴεσθε τὸ ἡσυχίαν B οὐ τοῦτοις τοῖς αὐθρώποις ὅτι πλεῖστον ἐπιτήδειον εἶναι, οἷς ἂν μὴ πολὺ τὸ δικαιοῦν δίκαιον ἐπιτιθῶσι, τοῖς δὲ γνώμην, ὡς ἀδικῶν), δῆλοι ὦσι μὴ ὅτι παρέχοντες· ἀλλ' ὅτι παρ' μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους, καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι, τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοία παρεσκευασμένοι ἐτύγχανετε τούτου· νῦν δ' (ὥσπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν) ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ ὅπλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν. ἀνάγκη δ' ὥσπερ τέχνης ἀεὶ τὰ ὅπλα γυμνάσια καὶ ἡσυχάζουσι μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, τοῖς δὲ πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι, πολλῆς καὶ τῆς C ὅπλων τεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ὅπλα πλέον ὑμῶν κεκτήνωται. μέχρι μὲν οὖν τῶνδε ὠφελεῖτε ὑμῶν ἡ βραδυτής. νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις, καὶ ποτιδαιάταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε, κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν ἀττικήν· ἵνα μὴ ἀνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προέσθαι, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ πρὸς ἑτέρων ἅμα ξυμμαχίαν τρέψητε. δρῶμεν δ' αὖ ἀδίκως γε D δέν, οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὁρκίων, οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν ἀλλαγομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ ὅτι ἐρημίαν ἄλλως πρόσιόντες, ἀλλ' ὅτι μὴ βοηθοῦντες οἷς αὐ ξυνόμοσαν. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμως εἰ),

---

[a] Ἡσυχίαν ὀλίγον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπάρχειν. [β] Οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων] ὁ τοιοῦτος τῶν λεγομένων, διοῦπερ, Νομίζεται οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων δεῖν πολλὰ ψεύδεσθαι τὸν ἥσυχον καὶ εἰρηνεύειν, οἱ τὴν ὑπὸ δίκης ἀρχὴν καὶ πολλὰ ἀδικοῦσι καὶ πολὺ εἰρηναίως δίκης ἐστί, τὴν δὲ γνώμην φανεροὶ ὦσιν ὡς ἀμυνούμενοι, ὡς ἀδικῶν ταμένοι δῆλοι δὲ εἰσὶν ὑμῖν οἱ τοιοῦτοι οἱ λακεδαιμόνιοι, ποιεῖτε δὲ τοῦτο. ταῦτα γὰρ ἐκεῖ κατ' ἀρχὰς ἐπιτήδεια ἐστὶν ἐπὶ ἀπραγμοσύνῃ. [γ] Μὴ λυπεῖν τε] οὐτε ἀδικεῖν βούλεσθε, καὶ ἀδικούμενοι ἀμύνεσθε· καὶ δίκαιόν τὸ ἴσον νέμειν. [δ] Πόλει ὁμοίᾳ ὁμογνώμονι, τὰ ἴσα ζηλούσῃ. [ε] Ἀρχαιότροπα] ὀξέα ἁπλᾶ ἀφελῆ. πρὸ τῶν δὲ τοῖς ἀρχαίοις νεωτεροποιοί. [ζ] Ἀνάγκη δὲ, ὥσπερ τέχνης] πρὸς τὸ Ὁμηρικόν, Τῷ γὰρ ἀοιδοὶ μᾶλλον ὀπηδεῖσιν ἀοιδοί. Ἠπς ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. [η] Ἀεὶ τὰ ὅπλα γυμνάσια] τοῦτο πρὸς τὸ ἀρχαιότροπα. ἀκέδει, φησὶν, ὑμᾶς ἀεὶ τοιούτοις εἶναι. [θ] Ἐπιτηδείως δεῖ] ὅπλα τεχνήσεως, ἐξουρίσεως. ὅπλα μὲν ἡ τῆς πραξούλης. [ι] Κεκτήνωται] κεκτήμεται. [κ] Νῦν δὲ τοῖς τε] οἱ ὅπλοι ἔνδεν. [λ] Ὑπεδέξασθε] ὑπῆρχον γὰρ αὐτοῖς τοῖς ποτιδαιάταις. [μ] Ῥὸς ἑτέρων ἅμα] πρὸς τοὺς ἀρχαίους. ἐχθροὶ γὰρ ἦσαν τοῖς λακεδαιμονίοις. [ν] Δρῶμεν δ' αὖ ἀδίκως οὐδέν] ἐπειδὴ εἶπεν ὁ κορίνθιος πρὸς ἑτέρους συμμαχίαν πρατέον, μὴ βοηθοῦμεν ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, νῦν τοῦτο κατασκευάζει, καὶ λέγει ὅτι οὐδὲν ἄδικον δρῶμεν εἰ πρὸς ἑτέρους πραπτώμεν συμμάχους. αἰνίττεται δὲ τοὺς ἀρχαίους, οἵτινες ἐχθρωδῶς διέκειντο πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους. [ξ] Ὁρκίων] τῶν ἐφόρων τῶν ὁρκίων. [ο] Ἀλλαγνωμόνων] ἤτοι τῶν ζωντῶν, ἢ τῶν φρονίμων, ἢ τῶν ἡρώων. [π] Δι' ἐρημίαν] συμμαχίας δηλονότι. [ρ] Γρῦ σπόντες] πρὸς τοὺς ἀρχαίους. ἐχθροὶ γὰρ ἦσαν τοῖς λακεδαιμονίοις. [σ] Ἐπικαλοῦμεθι σύμμαχοι.

"μενοῦμεν. οὔτε γὰρ ὅσια αὖ ποιοῖμεν μεί- "ζω μὴ ἐλάσσω ἀξιοῦσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν.

¶ Τοιαῦτα μὲν οἱ κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ ἀθηναίων, ἔτυχε γὰρ πρεσβεία προτέρα ἐν τῇ λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παρεῦσα, καὶ ὡς ἤκουσαν τὸν λόγον, ἔδοξεν αὐτοῖς προσκτᾶσθαι τὴν ἐς τοὺς λακεδαιμονίους ἔχθραν, τὸ μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐκάλουν, δηλώσαντας δὲ περὶ τῶν πρώτων, ὡς ἐπὶ μείζονι σκέψει ἐλθεῖν αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκέψει. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἴη δυνάμει, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις, ὧν ἠδεσμεν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἀπείροι ἦσαν· νομίζοντες μᾶλλον αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων ποιεῖσθαι τὸ ἡσυχάζειν πρὸς πόλεμον. προσελθόντες οὖν τοῖς λακεδαιμονίοις, ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν· εἰ δὲ μή, ἀποκωλύειν. οἱ δ' ἐκέλευόν τε προιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε. "Η "μεν πρέσβυσις ἡμῶν οὐκ ἐς αἰτιολογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐλήλυθε, "ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν. αἰσθόμενοι δὲ καταβολὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῖν, προῆλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων κατηγορήσοντες, (οὐ γὰρ πρὸς δικαστὰς ὑμῖν ἤλθομεν, οὔτε ἡμῶν, οὔτε ἐκείνων, οἷς λόγοι ἂν γίγνοιντο) "ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως περὶ μεγάλων πρα- "γμάτων, τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι, χεῖρον "βουλεύσησθε· καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ "πρώτου λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δη- "λῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν ἃ κε-

A ritis animo, permanebimus. alioqui sceleste faceremus, nec alios quàm vos estis magis propẽsos inueniremus. De his vos probè cõsultetis, detísque operam ne Peloponneso cum minori dignitate præsideatis quàm cum quanta patres eã vobis tradiderũt. ¶ Et hæc quidem Corinthii dixerũt. Aderat autem Lacedæmone iam antea Athenienſium legatio, aliorum negotiorum causa: qui quum hæc verba cognouissent, visum est eis dignitatem sua esse Lacedæmonios adire, nihil purgaturos eorum quæ ciuitates crimini darent, sed ostensuros in vniuersum non esse illis festinatò decernendum, sed impensius cõsiderandum. Necnon se in animo habere, quantum sua ciuitas polleret significare, tum redigendo in memoriam senibus quæ nossent, tum commemorando iunioribus quorum inexperti essent: sperantes fore vt quum audissent, propensiores essent ad quiescẽdum quàm ad bellum mouendum. Aditis igitur Lacedæmoniis, dixerunt velle se ad multitudinem eorum habere orationem, nisi quid prohiberet. Illis iubentibus, Athenienses in medium prodierunt, atque in hunc modum loquuti sunt, EQVIDEM non ad disceptandum nos cum sociis nostris legati venimus, sed ad alia transigẽda à ciuitate missi: verùm cognita non exigua aduersus nostram aliarum ciuitatum querela, prodiimus, non criminibus respõsuri, (neque enim iudices vos aut nostri aut istorum estis, apud quos habeatur oratio) sed ne vos ad sociis credendum faciles, de rebus magnis deterius consulatis: simul, quia volumus de rationibus nostris omnibus, quo pacto se habeant, vos facere certiores, neq; ea

---

α Μενοῦμεν] ἤγουν, οὐ τὴν ὑμετέραν συμμαχίαν. β Ἐξηγεῖσθαι] ἀρχήν, κράτησιν, ἢ ἄλλο. γ Τοιαῦτα μὲν οἱ κορίνθιοι] ἐμμένει σοὶ μὲν τὴν κατηγορίαν τῶν κορινθίων, τὴν ἀπολογίαν τῶν ἀθηναίων· σοὶ δὲ τὴν ὅλην πλοκὴν αὐτῶν, τὴν αἴτησιν Ἀρχιδάμου τοῦ λακεδαιμονίου. δ Ἔτυχε γὰρ πρεσβεία σφετέρα] ἤγουν, ἔτυχον παρόντες πρέσβεις. ε Παρίσταται] δίκαιον εἶναι παρεῖναι. ζ Μηδὲν ἀπολογησομένους] ὡς μέγα φρονοῦντες οἱ ἀθηναῖοι, οὐδὲ ἀπολογοῦνται, ὡς κηδόμενοι τῶν λακεδαιμονίων. η Ὧν αἱ πόλεις, αἱ σύμμαχοι τῶν λακεδαιμονίων. θ Πολιτεύσοντο σημανοῦσαι] τὸ σημανοῦσαι, ἀντὶ τοῦ τὸ σημεῖον ἔχει τὴν ὀρθότητα. ι Ἡ μὲν πρέσβυσις] ἡ στάσις πραγματικὴ· τὸ μέλλον γὰρ ζητεῖ. ταύτην ἐπλάσατο οἰκονομικῶς τὴν δημηγορίαν ὁ συγγραφεύς, χάριν τῆς αἰτήσεως δημηγορίας αὐτῆς. Οπ ἡ πρέσβυσις, ἢ καταβάσεις καὶ τὸ καταβολή, ἀπὸ Θουκυδίδη ἴδιος. κ Οὐκ ἐς αἰτιολογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις] οὐκ ἐπρεσβύσαμεν ὡς τὸ αἰτιᾶσθαι τοῖς συμμάχοις ἡμῶν. λ Καταβολὴ] κατηγορίαν. μ Παρήλθομεν] ἐπελθόντες, ὅτι ξένων παρελθόντες, ὅτι ἰδίων. ν Ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως] οἱ γὰρ κατὰ ἔνος στρατεύοντες, ἢ ὡς ἀδικούμενοι πάντα τοιοῦσιν, ἢ ὡς ἁπλοῦς καὶ κατεφρονευμένους. πρὸς ἃ δὲ ὁ ἀθηναῖος δείκνυσιν ἑαυτὸν καὶ δίκαιον καὶ μέγαν, καὶ οὐκ ἀκατεφρόνητον. ξ Δικτήμεθα] ἤγουν τῶν ἑλλήνων ἀρχήν.

quæ

quæ tenemus, improbè obtenta, & nostram ciuitatē magni pretii esse. Et peruetusta quidem illa quid attinet repetere, quorū magis fama testis est apud audiētes quā aspectus? At gesta bello Medico, & quæcunque [a]ipsi nouistis, [b]etsi propter vulgus magis sunt assiduè prædicāda, tamen commemorari necesse est. [c]Quæ dum gessimus, si cū periculo & ex vtilitate communi gessimus, cuius vos participes extitistis, non est ab eorum prorsus mētione cessandum. Quæ non magis purgandi nos gratia dicentur quàm testificandi, demonstrandique aduersus qualem ciuitatem, [d]non bene vobis consulendo, vos bellum suscipiatis. Etenim præ nobis ferimus, nos solos in Marathone aduersus barbarum periculis obuiā isse. Cui rursus reuerso quum impares terrestri certamine essemus, conscensis vniuersi nauibus, ad Salaminē pugna nauali confliximus. Quæ res obstitit ne ille Peloponnesum præ-C nauigādo oppidatim expugnaret, quum non possent ciuitates vestræ contra ingentem classem sibi mutuò auxilio esse. Acq; huius rei barbarus ipse maximū testimonium perhibuit, qui classe victus, tāquam nunquam amplius futura sibi pari potentia, properatò cum maiore copiarum parte abscessit. Ex quo tali facto quum patuisset planè [e]res Græciæ classe constare, tria nos in id vtilissima contulimus, plurium nauium numerum, ducem, solerD tissimū virum, [f]exertissimā animi alacritatem: naues quidem ad quadringentas, paulo minus duas *totius classis* partes: ducem verò Themistoclē, qui præcipuus author extitit vt pugna nauali sisteret interanguſtias. res proculdubio statui Græciæ salutifera: quo nomine vos eū singulari honore prosequuti estis, præ externis omnibus qui ad vos venerint. Alacritatē autem, eámque præstātissimam, declarauimus, qui,

a De ipsis nostis, αὐτῆς ξυίστε. *At Valla interpr. quasi legatur* αὐτοί.

b Etsi molesta *nobis* & odiosa erūt, quòd ea subinde allegemus. vel proferamus. *Aut*, Molesta redden tur per nos, *&c. Sunt qui exponant*, Tametsi no bis obfutura sint, qui. *&c. Vide annot.*

c Nam quum res illas gerebamus, cum periculis ad *omnium* vtilitatē susciptebātur, cuius vos re ipsa participes fuistis: nos autem omni commemoratione, si quid profit, non priuamur. *Vel*, μὴ στερισκώμεθα, Ne priuemur. *Vide annot.*

d Non bene consultātes. *Vel*, Non salutare consilium ineuntes.

e Fortunas Græcorū in nauibus sitas fuisse.

f Promptitudinē impigerrimam.

α Ἀξία λόγου ὄντ] ἀξιέπαινος.

β Πάνυ παλαιὰ] τὰ ἐπ' Ἀμαζόνας, καὶ Θρᾴκας, καὶ Ἡρακλείδας, φησίν. γ Τὰ δὲ μηδικὰ] ἀεὶ γὰρ ἐμεγαλαύχουν οἱ ἀθηναῖοι τὰ μηδικά. δ Μὴ παντὸς] μὴ παντὸς εἶπε, δῆλα τὰ τοῦ Κίμωνος ἔργα. τὸ δὲ στερισκόμεθα, ἀντὶ τοῦ ἀφαιρούμεθα. ε Οὐ παρατήσιμος] ἀντὶ ἕνεκα τοῦ αἰτεῖν... συγχώρημα, φησί. ζ Προκινδυνεύσαι] μετὰ κινδύνων μαχόμενοι τῷ βαρβάρῳ ὑπὲρ μεγαθῶν, ἀφ' ὧν τῆς ἑλλάδος κινδυνεύσαι. πρὸς δὲ πλαταιεῖς ἔλεγεν, ὅτι ὕστερον παρεγένοντο. η Παιδιμεί] καὶ γέροντες καὶ νέοι.

θ Ὅσῳ ἔχει] ἔρχει, ἐπέχει, διέκολυσε. ι Τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ] λαῶν τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ. κ Τοιούτου μήκους] θαυμαστικῶς τοῦτο φησίν. λ Ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν ἑλλήνων] ἤγουν ἡ βοήθεια τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐν ταῖς ναυσὶν ἦν. μ Ἀριθμόν τε νεῶν] ταῦτα πάντα παρ' Ἡροδότῳ κεῖται κατὰ διέξοδον. ν Δύο μοιρῶν] αἱ πᾶσαι τῶν τὸ δίμοιρον, ὅ ὅτι ἑξακόσιαι ἐξήκοντα. ἦσαν γὰρ αἱ πᾶσαι, τετρακόσιαι· κατὰ δὲ ἄλλους, τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα. πρὸ τοῦ λέγει, ὅτι αὐτοὶ τὸ δίμοιρον δεδώκαμεν. ξ Ἐν τῷ στενῷ] ἐν τῇ σαλαμῖνι.

» ὅπῃ ὑμῖν καὶ χρῄζοι" ὑδεὶς ἐβοήθει, πᾶσι δ' ἄμεινον A
» ἦν [β] μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν,
» ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, καὶ τὰ οἰκεῖα [γ] διαφθείσαντες, μηδ' ὡς ὃ τῶν ἀπολειπόντων
» ξυμμάχων κοινὸν [δ] προλιπεῖν, [ε] μηδὲ σκεδασθέντες [ζ] ἀχρεῖοι αὐτοῖς ἡμέας εἶναι, ἀλλ' ἐσ-
» βάντες ἐς τὰς ναῦς, κινδυνεύσαι, [η] καὶ μὴ ὀργισθῆναι ὅτι ἡμῖν ὑ προεπεμφήσατε. ὥστε
» φαμὲν οὐκ ἧσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ
» τυχεῖν τούτου. [θ] ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκου-
» μένων τῆς πόλεως, καὶ ὅτι τὰ [ι] λοιπὸν νέ- B
» μεσθαι, ὅπῃ ἐδείσατε ὑμῶν καὶ οὐκ
» ἡμῶν ἔτι πλέον, ἐβοηθήσατε· ὅτε γοῦν ἡμῶν
» ἔτι σῶοι, [κ] ὑ προεθύμεσθε. ἡμεῖς γ' ἀπό τε τῆς
» [λ] οὐκ οὔσης ἔτι ὁρμώμενοι, καὶ ὑπὲρ τῆς οὐ
» βεβαίας ἔτι πάσι ὅσις κινδυνεύοντες, ξυνε-
» σώσαμεν ὑμᾶς τε ὃ μέρος, καὶ ἡμᾶς αὐ-
» τούς. [μ] εἰ γὰρ προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ
» μήδῳ, δείσαντες, [ν] ὡς καὶ ἄλλοι, [ξ] πρὶν τὴν
» χώραν, ἣ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσβαλεῖν
» ἐς τὰς ναῦς, ὡς [ο] διεφθαρμένοι, [π] οὐδὲν ἂν ἔτι
» ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας [ρ] ναῦς ἱκανὰς ναυμα- C
» χεῖν, [σ] ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ [τ] προσε-
» χώρησε τὰ πράγματα ἢ ἐβούλετο. [υ] ἀρ'
» ἀξίοι ἐσμέν, ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυ-
» μίας ἕνεκα τῆς τότε, [φ] καὶ γνώμης ξυνέσεως,
» ἀρχῆς τε ἧς ἔχομεν, τοῖς ἕλλησι μὴ οὕτως
» ἀγαθὸν ὅτι φθόνου δόξαντες ; καὶ γὰρ αὐτὴν
» τὴν δὲ ἐλάβομεν ὑ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν
» μὲν οὐκ ἐθελησάντων [χ] προσμεῖναι πρὸς D
» τὰ [ψ] ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ
» προσελθόντων τῶν ξυμμάχων, καὶ αὐτῶν
» δεηθέντων ἡγεμόνας καταστῆναι. [ω] ἐξ αὐτοῦ

quum terra iuuaremur à nemine, iam cæteris ad nos vsque redactis in seruitutē, [a] statuimus vrbem esse deserendam, rem familiarem destruendam, non, sicut cæteri socii, societatem deserētes, neque dispersi, qui nulli sociis vsui fuissemus: sed conscensis nauibus discrimina adeuntes, nec vobis quòd antea non tulissetis opem, succensentes. Itaq; profitemur non minus esse de vobis nos meritos quàm vt hoc à vobis impetremus. Nam vos quidem ex habitatis vrbibus proficiscētes, & vt eas in posterū habitaretis, post quam timere cœpistis, pro vobis multo plus quàm pro nobis, auxilio venistis. [b] idcó que quum iam salui fuimus, amplius non adtuistis. Nos autem ab vrbe vbi nulla iam ciuitas erat, profecti, pro hac ipsa quæ exigua spe erat, periculis nos committentes, & nobis ex parte & vobis saluti fuimus. Qui si ad Medū transissemus, timentes (quemadmodum alii) nostræ regioni, aut non ausi postea fuissemus classem conscendere, tanquam deplorati, nihil sanè oportuisset iam vos, non satis nauiū habentes, classe pugnare: réque sine certamine ad votū hosti cessisset. [c] Quapropter digni sumus, Lacedæmonii, illius nostræ generositatis & prudentiæ gratia, qui principatu quem habemus potiamur, non ita multum Græcis [d] inuidioso: quippe quem non vi sumus adepti, sed tum vobis reliquias barbari persequi recusātibus, tum sociis, qui nos adierunt, precantibus vt sibi præessemus. [e] Quo

[a] Decreuimus, vrbe relicta, re familiari profligata ne sic quidem reliquorum sociorum communionem deserere, neque *per tribes* sparsi, inutiles ipsis esse, verùm conscēsis nauibus periculū adire: nec quòd non antè auxilium nobis tulissetis, succēsere. Itaque nos non minus adiumēto vobis fuisse quam id consequutos esse, prædicamus.

[b] Nam quum adhuc salui essemus, nō præstò fuistis. At nos ab vrbe quæ iam nulla erat profecti, & de ea quæ exigua spe nitebatur, dimicantes, vnà vobis & nobis salutem pro viribus pepe rimus.

[c] Nónne igitur digni, &c. Vt legatur ἆρ' ἐπ' ἀξιοι.

[d] Valla sic interpretans videtur legisse ἀρχῆς sine τε. *Vide annot.*

[e] Cæterùm ex ipsa rei conditione & natura coacti primò sumus id perducere ad hoc tempus.

α Οὐδεὶς ἐβοήθει τῶν ἄλλων] μακεδόνων, θεσσαλῶν, λοκρῶν, βοιωτῶν, φωκέων. β Μέχρι ἡμῶν δουλευόντων] μέχρι τῆς πόλεως ἡμῶν. γ Διαφθείσαντες] τὸ διαφθείσαντες τινές φασι τὸ διαφθαρῶσαι ἐάσαντες. ἄλλοι δὲ παρεισρεῦσαν ἐν αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐκεῖ τὴν πόλιν κατέβαλον, ἵνα μὴ ἔχωσιν αὐτὴν βάρβαροι ὡς ὁρμητήριον χρῆσθαι σφᾶς τὴν ἑλλάδα. Ἄλλως. τὰ οἰκεῖα διαφθείσαντες, οὐκ ὅτι τῆς πόλεως ἐλλιπεῖν, ἀλλ' ὅτι τῶν σιτίων τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις, καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ἵν' οὐκ ἴωσιν ἐπακολουθοῦντες, οὔτε ἐν ταῖς ναυσὶ φέρειν. πάντα δὲ καὶ ὅτι κινδύνῳ καὶ βουκημάτων τῶν σωτηρίων δώσατε. δ Προλιπεῖν] μὴ προλιπεῖν ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθῆσαι. ε Μηδὲ σκεδασθέντες] εἰς ἄλλας χώρας. ζ Ἀχρεῖοι αὐτοῖς ἡμέας εἶναι] τῆς συμμαχίας φησίν. η Καὶ μὴ ὀργισθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ, ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθεῖν ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις. θ Τυμεῖς μὲν γὰρ] κατασκευὴ τοῦ νοήματος. ι Τὰ λοιπὸν] χρόνου. κ Οὐ παρεβοήθησε] εἰς βοήθειαν. λ Οὐκ οὔσης ἔτι] οὐκ οὔσης τῆς πόλεως, ἐν βεβαίᾳ ἐλπίδι αἱ τειήρεις, ἢ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν. μ Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν] οἱ ἀθηναῖοι προσηλθομεν. ν Ὡς καὶ ἄλλοι] οἱ θηβαῖοι δηλονότι. ξ Πρὶν τὴν χώραν] ἑαυτῶν δηλονότι. ο Διεφθαρμένοι] ἀλλὰ μεταναστῆναι εἰς ἄλλην χώραν, ὡς ἀπόλιδες. π Οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει] τὸ ἐξῆς, οὐδὲν ἂν ἔδει ἡμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους ναυμαχεῖν. ρ Ναῦς ἱκανὰς] δέκα γὰρ ἔχομεν μόνας ναῦς. σ Ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν] ἀμαχητί. τ Προσεχώρησε] προσῆλθε. υ Ἀρ' ἄξιοι ἐσμὲν] ὡ ἐρωτήσει, ἄ ἐστι, φησὶν ἄξιοι ἐσμὲν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς ἡμῶν μὴ φθονεῖσθαι τῆς ἀρχῆς; φ Καὶ γνώμης ξυνέσεως] ἤγουν προαιρέσεως. χ Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου] πρὸς τὸν ὑπολειφθέντα μάχῃ. ἕως γὰρ μυκάλης μόνον ἦλθον οἱ λακεδαιμόνιοι. ψ Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου] ὁπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς τὸ πρᾶγμα πε. λέγει δὲ τῆς ἀρχῆς. ὁ γὰρ ἄρχων ἀεὶ μισεῖται.

ex facto coacti primùm ſumus illũ hucuſque propagare, præcipuè timoris, deinde honoris, poſtremò vtilitatis gratiæ. Neque amplius [a]videtur tutum nobis eſſe, vt quum multis ſimus inuiſi, nonnullóſque qui iã defecerant ſubegerimus, vobis quoque nõ perinde ſimus amici, ſed in ſuſpicionem adducti ac diſcordantes, [b]intermiſſa induſtria periclitemur. nanque qui à nobis, ii ad vos deficerẽt. Nec inuidioſum eſt, aliquem qui in ſummum periculum deducatur, cõſulere vtilitatibus ſuis: quoniam vos quoq; Lacedæmonii, ciuitatibus quæ ſunt in Peloponeſo, ad veſtram vtilitatem conſtitutis, præeſtis. [c]Enimuero ſi in imperio quod obtinuiſtis, hactenus perſeueraſſetis, ſi fuiſſetis inuiſi, quemadmodum nos (vtpote quod probè ſcimus) non minus quã nos in ſocios ſeueri, cogereminíque aut imperioſè dominari, aut veſtri periculũ adire. Ita nec nos indignam fecimus rem, neque à moribus humanis abhorrentem, ſi traditum nobis imperiũ ſuſcepimus, nec id deponimus, maximis rebus coacti, honore, metu, & vtilitate. Neq; verò talis facti primi authores: [d]quòd ſemper factitatum eſt, vt imbecillior à potẽtiore coerceretur, quódque vt nos faciamus, & noſtra opinione digni ſumus, & vobis videmur, catenus ſectati vtilitatem quatenus iuſtitiæ ratio permiſit. Quam rationem nemo vnquam ita vtilitati præpoſuit, vt oblatam ſibi occaſionem plus aliquid vi adipiſcendi prætermitteret. Digníque illi ſunt laude qui humana natura vſi ad aliis imperandum,

[a] Videbatur &c. ἐδόκει. Valla, δοκεῖ.

[b] Depoſito impetu.

[c] Quòd ſi tum permanẽtes ſemper in imperio & principatu, hominum odia vobis contraxiſſetis quemadmodum nos, ſcimus profectò vos non minus graues & inuiſos ſociis futuros fuiſſe *quam hodie ſumus*, & in neceſſitatem venturos fuiſſe aut imperioſè dominandi, aut de veſtro capite & ſalute dimicandi.

[d] Verùm ita ſemper legibus ac moribus receptũ eſt vt imbecillior à potentiore coerceatur. Et quum ipſi nos imperio dignos cenſebamus, tum etiam vobis *tales* videbamur: quoad commodi rationem ducentes, ſpecie quadã æquitatis vtimini, quam nemo vnquã ita vtil. &c.

A δὲ τῷ ἔργου κατηναλκάθημεν τοσοῦτον ‹‹
τοσοδαγεῖν αὐτὸ ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ‹‹
[α]ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ ⟨ τιμῆς, ὕστερον [β]καὶ ‹‹
ὠφελείας. καὶ ὁδὸς ἀσφαλὲς ἔπι ἐδόκει εἶ), ‹‹
τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένοις, [γ]καὶ τινων καὶ ‹‹
ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ‹‹
ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑποπτων ‹‹
[δ]καὶ διαφόρων ὄντων, [ε]αἰένδαις κινδυνεύσῃ. ‹‹
καὶ γὰρ αἱ αἳ ἀποστάσης τοὺς ὑμᾶς ἐγί- ‹‹
γνοντο. πᾶσι δὲ [ζ]ἀνεπίφθονον, τὰ ξυμφέρον- ‹‹
B τα [η]τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων [θ]οὗ πόδε- ‹‹
σθαι. ὑμεῖς γοῦν, ὦ λακεδαιμόνιοι, ἐν ‹‹
τῇ πελοποννήσῳ πόλις [ι]ὅτι ὃ [ια]ὑμῖν ὠφέ- ‹‹ [ια] ὑμῶν
λιμον [ιβ]καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε· [ιγ]καὶ εἰ ‹‹
τότε ὑποστειναντες [ιδ]ἀφ' ἡμῶν [ιε]ἀπή- ‹‹
χθεσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, οὗ ἴσμεν ‹‹
μὴ αὖ ἧσσον ὑμᾶς λυπηρεῖς ἡγομένους τοῖς ‹‹
ξυμμάχοις, καὶ αἰαγκαδέντες αὖ ἢ ἄρχειν ‹‹
[ιζ]ἐγκρατῶς, ἢ αὖθις κινδυνεύσῃ. οὕτως οὐδὲ ‹‹
ἡμεῖς ξυμμαχὸν ὅδεν πεποιήκαμεν, οὐδὲ ‹‹
C ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἄρχειν τε ‹‹
[ιη]ἀφ' ἡμῶν ἐδέξαμεθα, [ιθ]καὶ τοῦ- ‹‹ [ιη] ἀφ' ἡμῶν διδα-
τῳ μὴ αἰσθῆναι, ὑποτῶν μεγίστων νικη- ‹‹ μένοις
θέντες, ὑμῖν, καὶ δέους, [κ]καὶ ὠφελείας· οὐδὲ ‹‹
αὖ τοιοῦτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' ‹‹
ἀεὶ καθεστῶτες, τὸν ἧττον ὑποτοῦ δικαια- ‹‹
τωτέρου [λ]κατείργασθαι· [μ]ἄξιοί τε ἅμα ‹‹
νομίζοντες εἶ), καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρις ‹‹
οὗ [ν]τὰ ξυμφερόντα λογιζόμενοι, τῷ [ξ]δι- ‹‹
καίῳ λόγῳ [ο]νῦν χρῆσθε· [π]ὃν οὐδείς πω, ‹‹
D [ρ]τυχὸν ἰσχύι τι κτήσασθαι, [σ]προ- ‹‹
θεὶς, τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπεστάπετο. ἐπαι- ‹‹
νέσαθαί τε ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι [τ]τῇ ‹‹
ἀνθρωπείᾳ φύσει ὥστε ἑτέρων ἄρχειν, ‹‹

[α] Ὑπὸ δέους] τῷ βαρβάρῳ. ὄχθῳ, τῷ κακῶς παθόντων ὑπ' αὐτῆ ἀρχῆ ὑπηκόων.

[β] Καὶ ὠφελείας] τοῦ φόβου δηλοτόπ.

[γ] Καὶ τινων καὶ ἤδη] ταῦτα δηλοῖται ὑπ' αὐτῆ πεντηκονταετηρίδι.

[δ] Καὶ διαφόρων ὄντων] ἐχθρῶν. καὶ ὑπ' αὐ ἠλευθέρωτο· ὥστε ὑπ' ἀδίκου.

[ε] Αἰένδαις] ἀπολύσαντας.

[ζ] Ἀνεπίφθονον] ἀμεμπτον.

[η] Τῶν μεγίστων πέρι] ταυτὸν εἰπεῖν, αὐτῆ τῷ, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς μεγίστους κινδύνους.

[θ] Εὖ πόδεσθαι] καλῶς οἰκονομεῖν.

[ι] Ὑμεῖς γοῦν ὦ λακεδαιμόνιοι] τὸ εἰσκαλούμβον τῆς ἀθηναίοις, τὸ δουλώσασθαι τοὺς συμμάχους, ἀσυκοφορεῖ τοῖς λακεδαιμονίοις. ἐξηγεῖσθαι γὰρ λέγει καὶ αὐτοὺς κατὰ τὸ αὐτῆς ὠφέλιμον.

[κ] Ἐπὶ τὸ ὑμῶν ὠφέλιμον] πρὸ ὀλιγαρχίαν αὐτῆς φησὶν ὠφέλιμον.

[λ] Καὶ εἰ ὑπὸ ὑποτομείναντες] ἀπὸ τῆς μυκάλης δηλοτόπ.

[μ] Ἀπήχθεσθε] οἱ γὰρ ἄρχοντες μισοῦνται. φιλελεύθερον γὰρ τὸ ἀνθρώπινον.

[ν] Ἐγκρατῶς] ἰσχυρῶς.

[ξ] Καὶ τῷ δικαίῳ μὴ αἰεὶμβρ] ἐναπολοῦμβρ.

[ο] Καὶ ὠφελείας] τῆς ἀρχῆς δηλοτόπ.

[π] Κατείργασθαι] κατέχεσθαι. ἄρχεσθαι.

[ρ] Ἄξιοί τε ἅμα] ὁ νοῦς τῶν λεχθέντων, ἄξιοι τοῦ ἄρχειν καὶ ὑμῖν αὐτῆς ἐδοκοῦμβρ, μέχρις οὗ τὰ συμφέροντα λογιζόμβροι ἦτε· τοιοῦτοι, ὅτι τῆς πελοποννήσου πρὸ τοῦτο χρόνου· νῦν, ὅτι τῆς ὑποστῶσι χρόνου, τοῦ δικαίῳ λόγῳ χρῆσθαι, τῷ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων δηλοτόπ· κρίνοντες δίκαιον ὑπάρχειν νῦν ἐλευθέρους εἶ) τοὺς ἕλληνας.

[σ] Τὰ ξυμφέροντα] ἀπὸ κοινοῦ τὸ νῦν, καὶ δηλοῖ ὑπ' αὐτῆ παρωχημβρον χρόνον.

[τ] Δικαίῳ λόγῳ] δίκαιον λόγον λέγει πρὸ ἐλευθερίαν τῶν ἑλλήνων.

[υ] Νῦν χρῆσθε] ὑπ' αὐτῆ τὸ νῦν ὑποστῶσι χρόνου δηλοῖ.

[φ] Ὃν οὐδείς πω] ὁ νοῦς τοιοῦτος· ὄνπνα δίκαιον λόγον οὐδεὶς πώποτε προκρίνας, ἀπεστάπετο τοῦ πλέον ἔχειν τι κτήσασθαι. τὸ δὲ μὴ περιπλῶς κεῖται, ἀπλικῆ σωμπλοκία, ὡς καὶ ὧδε Δημοσθένει πολλάκις.

[χ] Τυχὸν] ὧδε τυχόντος.

[ψ] Προθεὶς] προθυμήσας. ω Τῇ ἀνθρωπείᾳ] τῇ παρεπομβρῇ τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ἀρχῆ.

» δικαιότερον ἢ κατὰ τὸ ὑπάρχουσαν δυνά-
» μιν ἤρξαντο. ᵃἄλλους γ' αὖ οὐκ οἰόμεθα τὰ
» ᵇἡμέτερα λαβόντας ᶜδεῖξαι ἂν μᾶλλον
» εἰκὸς ᵈμετριάζομεν· ἡμῖν δὲ ᵉἐκ τοῦ ἐπιφ-
» θονεῖν ἀδοξία ξυμπέφευγεν ἢ ἔπαινος. οὐκ εἰκότως
» ταῦτα ἔσχηκεν. ᶠκαὶ ἐλαττούμεθα γὰρ ἐν ταῖς ξυμ-
» βολαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις, ᵍκαὶ
» παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ʰἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις ποιή-
» σαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν δοκοῦμεν.
ⁱκαὶ οὐδὲν σκοπεῖ αὐτῶν, ᵏτοῖς δὲ ˡἄλλοθί που B
» ἔχουσιν ἀρχαί, ᵐκαὶ ἧσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς
» ὑπηκόους μετρίοις οὖσι, διότι τοῦτο ⁿοὐκ
ᵒ ἐνδιδόασι. » ὀφθίζεται. βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ᾖ, δικά-
» ζεσθαι σφίσιν αὐτοῖς παρασκεύονται. οἱ δὲ, ᵖεἰθισμένοι
» πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν, ᵠἢν μὲν αὐτοὶ
» τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμῃ, ἢ δυνάμει τῇ
» σφῶν ἄρχειν, καὶ ὑπαναγκάσωσιν ἐλαττωθῆναι,
» ὑπὸ τοῦ πλείονος μὴ φερόμενοι, χαλεπῶς ἔχου-
» σιν, ʳἀλλὰ τοῖς ἐνδεοῖς, χαλεπώτερον φέ-
» ρουσιν ˢἢ εἰ ἀπὸ ταὐτοῦ ἀποβάλλοντες τὸν C
» νόμον, φανερῶς ᵗἐπλεονεκτοῦμεν. ᵘἐκείνως
» δὲ οὐδὲ αὖ ἀδικεῖν αὐτοὶ αὐτοῖς ἐδόκουν ὡς οὐ χρεὼν τὸν
» ἴσον τοῦ κρατοῦντος ὑπερχωρεῖν. ᵛἀδικού-
ᵛ ἀδικούμενοί τε οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται, ἢ βιαζόμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ
» ἴσου, δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τοῦ
» κρείσσονος, καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ μὲν
» τοῦ μόνου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνέ-
» σχοντο· ἡμῖν δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ, χαλεπὴ δοκεῖ
» εἶναι. εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ ἀεὶ βαρὺ τοῖς D
» ὑπηκόοις. ὑμᾶς γ' αὖ οὐκ ᵠεἰ καθεληλύθατε ἐπ'
» ἄλλους ἄρξοντες, πάλαι ἂν ἤδη ὄντες, ἴσως δ' ἂν καὶ
» ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβάλλοιτε·

A Æquiores extiterunt quàm ipsum imperium tulit. In quo quàm modestè nos geramus, illi (vt arbitramur) maximè ostenderent siqui hoc imperium acciperent. Quanquam ex nostra lenitate (quod indignum est) plus dedecoris assequimur quàm laudis. ᵃsiquidem quòd in rebus contrahendis & in iudicijs æquo iure nos atque illi vtuntur, (quod nobis contumelioſum est) tamen litigiosi putamur: neque eorum quispiã considerat alios quoscunque qui rerum potiuntur, quorum vt quisque se minimè lentem præbet erga subiectos, ita minimè ab illis vituperatur. vi enim cũ obnoxijs, non iudicio, sibi agendũ putant. At nostri socij, consuetudine nobiscum ex æquo agendi, si quid vel quãtulũcunque sibi detractum est verbo factóve propter rationẽ imperij, quod opinione ipsorũ detractum nõ oportuit, non habent B gratiam quòd plus ereptũ sibi non fuerit, sed illud modicũ deesse grauius ferũt quàm si ab initio secum non iure, sed apertè rapaciter egissemus. ᵇTunc enim isti ne hiscere quidem cõtra nos ausi fuissent, tanquam fas nõ foret imbecilliori detrectare imperia superioris. Atque ii homines indignari potius solent quibus iniuria infertur, si ipsis credimus, quàm quibus vis. Nã fraudare quidem alium, significat illic esse iuris æquabilitatem: cogere verò, illic esse superiorem. Eóque quum atrociora sub Medo paterentur, tolerabant: eisdem nunc nostrum imperiũ durum videtur. neq; immeritó. semper enim subdi C ti præsenti grauantur imperio. Quin vos, si euersa dominatu nostro ipsi dominaremini, iã beneuolentia, quã metu nostri contraxistis, in maleuolentiã mutaretur:

ᵃ Nim de nostro iure decedentes in recuperatorijs aduersus socios iudicijs, eísque apud nos isdem legibus ius reddentes, litigiosi esse videmur. Namóque eorũ considerat, istud crimen non obiectari iis qui vsquam alibi imperium habẽt, etiamsi alioqui minus in subditos æqui sint quàm nos. Nam quibus potestas est vim faciẽdi, iudicijs nihil insuper opus habẽt. *Vel*, Iuricia nihil morãtur qui vi aliquid obtinere possunt.

ᵇ Illo enim modo ne ipsi quidem quicquam causæ dixissent quin inferiorẽ superiori cedere oporteat. Magisque videntur indignari homines quum iniuria afficiuntur quàm quum vis affertur. Nam quod ab eo proficiscitur qui in pari est conditione, in eo iuris æquabilitatis violari videtur: at quod à potentiore, in eo esse coactus. *Vide annot.*

---

a Ἄλλους γ' αὖ] ἀοριστως μὲν, εἰς πᾶς λακεδαιμονίους δὲ αἰνίττεται. β Ἡμέτερα] ἡμέτερα φησὶ τὰ ἀρχικά. γ Δεῖξαι ἂν μᾶλλον] δηλονότι βιαιότερον ἄρξαντας. δ Μετριαζομεν] ταπεινοὶ ἐσμεν. ε Καὶ ὁπ τῷ ἐπιφθονεῖν] ὁπ τῆς μετριότητος. ζ Καὶ ἐλαττούμεθα γὰρ] ἀδικούμεθα. ζημιούμεθα ὡ τὰς συναλλαγματικὰς χρείας, καὶ διὸ ἐξ ἰσονομίας δικαζόμεθα ἀεὶς αὐτοῖς, καίτοι δυνάμενοι ὡς ἄρχοντες ἔχειν τὸ πλεον. η Καὶ παρ' ἡμιν αὐτοῖς] τοξότης, καὶ ὡ τῆς παρ' ἡμῖν ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοτιμοῦν δοκοῦμεν. θ Ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις] ὁμοίοις νόμοις λέγει τὸν τε ξένον καὶ τὸν πολίτην. ἴσος γὰρ ἀμφοτέροις παρ' ἡμῖν ὁ νόμος. ι Φιλοδικεῖν] ἐκφωνοῦσι γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ὡς φιλόδικοι. κ Ἀλλοθί που ἔχουσιν ἀρχαί] ὅῃ, πέρσης, σκύθης. λ Καὶ ἧσσον ἡμῶν] αἰτὶ τοῦ ἥδεσθαι. μ Οὐκ ἐνδιδόασι] ὡφέρεται. οὐκ ὀφθίζεται τὸ βίαιον τῆς ἀρχῆς παρ' ἄλλοις, ἀλλὰ μόνοις παρ' ἡμῖν. ν Δικάζεσθαι] αἰτὶ τοῦ δίκαια ὡφείλειν ἐς τοὺς ὑπηκόους. ξ Εἰθισμένοι] ὁμὰ πύτων ἔδοξε τὸ ἀπαίτιον τῆς ἀδικίας. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος, ἐαὶ τι τοιοῦτο πάσχωσι παρ' ἡμῶν παρ' ὃ νομίζουσιν αὐτοὶμὴ δίκαιον εἶ], ἀγανακτοῦσιν. οὐκ εἰπε δὲ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ παρ' ὃ ἐκεῖνοι νομίζουσι μὴ δίκαιον. ο Ἢν τι ὡφελῇ τὸ μὴ] ἐαὶ τι ὡφελῇ ἢ ἑαυτοῖς δόξαν, ὁμὰ ἢ ὑπαρχουσαν ἡμῖν ἀρχὴν, ἢ λόγῳ, ἢ ἔργῳ νομίσαι ἐλαττοῦσθαι. π Ἀλλὰ ἔνδεεῖς] λείπει ἡ ὑπὸ ἐν ᾗ, ὑπὸ ἔνδεεῖς. ρ Ἢ εἰ ἀπὸ ταὐτοῦ] τὸ ἢ, αἰτὶ τοῦ ὡς. σ Ἐπλεονεκτοῦμεν] κ τὸν τ ἀρχῆς νόμον. τ Ἐκείνως δ' οὐδ' αὖ] ὁ δὲ αὐτὸ τοῦ τρόπου. υ Μᾶλλον ὀργίζονται] ὁμὰ τοῦτο, φησὶν, ὀργίζονται οἱ σύμμαχοι, ὅτι ἀδικεῖσθαι νομίζουσι, ἢ μᾶλλον βιάζεσθαι. ἴσους γὰρ ἡμῶν αὐτοὺς ἐξ ἀρχῆς ἔχουσιν. φ Εἰ καθεληλύθατε] ὡφελητικῶς. καθεῖλον γὰρ αὐτοὶ τὰ πίση οἱ λακεδαιμόνιοι.

A "εἴτ' ἄρ οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν μῆδον δι' ὀλίγου "
ἠγησάμενοι ἀπεδείξατε, ὅμοια ἂν καὶ νῦν γνώ- "
σεσθε. ἄμικτα γὰρ τὰ τότε [a] καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς "
νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ πρόσθεσις [b] εἷς "
ἕκαστος ἀξιῶν, οὔτε [c] τούτοις χρῆται, οὔθ' οἷς "
ἢ ἐν τῇ ἑλλὰς νομίζῃ. βουλεύεσθε οὖν βρα- "
δέως, ὡς ὀ πρὸς βραχέων. [d] καὶ μὴ ἀλλο- "
τρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πειθόντες, "
οἰκεῖον πόνον [e] προσλάβησθε. τὸν δὲ πολέμου τὸν "
[f] προσλόγιον, ὅσος ὅδε, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, "
B προσδέχεσθε. μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ [g] ἐς "
τύχας τὰ πολλὰ [h] προκαθίστασθαι· ὧν ἴσον τε "
[i] ἀπέχομεν, [k] καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδή- "
λῳ [l] κινδυνευόμενοι. [m] ἰόντες τε οἱ ἀνθρωποι "
ἐς τὸν πόλεμον, [n] τῷ ἔργῳ πρότερον ἐ- "
χόμενοι [o] ἀλγεῖν ὕστερον δρᾶν· κακοπαθοῦν- "
τες δὲ ἤδη, τῷ λόγῳ ἄπονται. ἡμεῖς δὲ ἐν "
τοιαύτῃ παρασκευῇ πρώτοι αὐτῇ [p] ἀμβλακίᾳ ὄντες, οὔτ' "
αὐτοὶ, ἅ φαμεν ὑμᾶς ὁρῶντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως "
ἔτι [q] αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ βουλία, "
C σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ [r] παραβαίνειν τοὺς "
ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι [s] κατὰ "
τὰ ξυνῳμόκειν. [t] ἢ θεοὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας "
ποιούμενοι, πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου "
ἄρξαντας τοιαύτῃ ἢ αὖ [u] ὑφηγήσασθε. ¶ τοιαῦτα "
μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ὅπως δ' ἂν [x] ξυμμάχων "
ἤκουσαν οἱ λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα "
πρὸς [y] τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλε- "
ξαν, [z] μεταστησάμενοι πάντας, ἐβουλεύοντο "
κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῷ "
D μὲν πλεόνων [aa] ὅτι τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφε- "
ρον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, [bb] καὶ πολε- "
μητέα εἶναι ἐν τάχει. παρῆν δὲ Ἀρχίδα- "
μος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, καὶ ξυνετὸς δο- "
κῶν εἶναι καὶ σώφρων; ἔλεξε τοιάδε, Καὶ "
αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, "

---

a Εἴτ' ἄρ οἷα] τὸ ἐξῆς, εἴτ' ἄρ ὅμοια γνώσε- σθε οἷα καὶ ὅτι ἔμηδον. β Καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα] ἴδιοι γὰρ ξένῳ μεταδίδοσαν τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ καὶ ξενηλατοῦσιν. γ Εἷς ἕκαστος ἀξιῶν] εἰς ἀρχὴν δηλονότι. δ Τούτοις χρῆται] τοῖς παρ' ὑμῖν. ε Καὶ μὴ ἀλλοτρίαις] ταῖς τῶν κοινῶν. ζ Προσθῆσθε] ἀναθήσεσθε, ἑαυτοῖς δηλονότι. η Προσλόγιον] ἀπροσδόκητον. ἀφανισμὸν τὸν προσλόγιον. θ Ἐς τύχας τὰ πολλὰ] εἰς ἀδηλότητα. Ὅμηρος, —νίκη δ' ἐπαμείβεται ἀνδρας. ι Περίεσαν] περιτρέπεται. κ Ἀπέχομεν] ἑκατέρους γὰρ τὸ μέλλον ἀόριστον, καὶ ἀφανές. λ Καὶ ὁποτέρως ἔσται] ἄδηλόν ἐστιν ὁποῖον μέρος κινδυνεύσῃ. μ Κινδυνεύεται] μετὰ κινδύνων περαίνεται. ν Ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι] οἱ ἀπρονοήτως ἐλθόντες καὶ αἰόπτως. ξ Τῶν ἔργων] τοῦ τῶν βουλευμάτων δηλονότι. ο Ἀλγεῖν ὕστερον] ἀπράγμονα δηλονότι. π Ἀμαρτίᾳ] τῇ προλεχθείσῃ ἀβουλίᾳ τοῦ πολέμου. ρ Αὐθαίρετος] αὐτεξούσιος. σ Κατὰ τὰ ξυνῳμόκειν] κατὰ τὰς ὁμολογίας τὰς ἐν ταῖς σπονδαῖς. τ Θεοὺς τοὺς ὁρκίους] οὓς ἐν ταῖς σπονδαῖς ὠμόσαμεν. υ Ὑφηγήσασθε] ὑφηγεῖσθε ὑμεῖς. φ Ἐς τοὺς Ἀθηναίους] κατὰ τῶν Ἀθηναίων. χ Μεταστησάμενοι πάντας] ἔθος γὰρ εἶχον οἱ λακεδαιμόνιοι κατὰ τὰς ἐκκλησίας ἰδιάζοντας βουλεύεσθαι, καὶ δημηγορεῖν· ἀνώκοντες τοὺς πολλούς. ψ Ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον] ὁμονόουν. ω Καὶ πολεμητέα] ἄξιον πολεμῆσαι.

a Si, qualia edidistis breui eo tempore quo aduersus Medum Graece præfuistis, eadem & nunc eadem censeretis. Vestra enim instituta ac leges cum aliis non communicatis. Præterea quisquis à vobis dux mittitur, is neque eisdem quibus antea moribus, neque quibus reliqua Græcia vtitur. Quapropter, tãquam de rebus non exiguis, diu deliberate: neque alienis consiliis criminationibúsq; fidem habẽtes, proprium laborem
b deligatis: c atque huius belli incertum quãtum sit, priusquam ingrediamini, considerate. Belli enim diuturnitas solet pleraſque res fortuitis obiicere. A quibus fortuitis vtrique æqualiter absumus, incertum vtri magis in periculo futuri.
d Qui cupidè bella ineunt, prius in negotiis versantur, quæ posteriora consiliis esse debebãt: iidem, quum aduenit calamitas, tunc ad rationẽ sese conferunt. Cui culpæ quum neque nos vllo pacto affines simus, neque vos esse videamus, prædicimus, dum integrũ vtrisque est bene consultare, ne fœdera rũpatis, neq; jusiurandum præuaricemini, sed controuersias nostras ex conuentis dirimamus. e alioqui deos, quos iurauimus, testamur, nos bellum propulsaturos eatenus quatenus vos eius authores prouocaueritis. ¶ Hæc Athenienses dixerunt. Postquam autem audierũt Lacedæmonii sociorũ querelas aduersus Athenienses, & quæ Athenienses dixerunt, summotis omnibus, apud seipsos de rebus præsentibus consultauerunt: & complurium in idem conuenere sententiæ, iam iniustè agere Athenienses, & quamprimum bello esse vlciscendos. Procedens autẽ Archidamus eorum rex, & solers habitus & f modestus, ita verba fecit, MVLTORVM iã bellorum,

a *Si, qualia edidistis breui eo tempore quo aduersus Medum Graece præfuistis, eadem & nunc eadem censeretis. Vestra enim instituta nihil cõmune cum aliis habent: adhæc vnusquisq; cum imperio & potestate proficiscẽs, neque his vtitur, neq; illis quibus reliqua Græcia vti solet.*
b *Πρόσθησθε.* Vobis imponatis. *Vel,* Importetis. *Vel,* Inuehatis. *Valla videtur legisse* προσῆσθε.
c *Et quàm inopinati ac præcipites sint belli euentus, antequam in eo versemini, animo præcipite. Quum enim extrahitur, solet ad infortunia magna ex parte deuenire. A quibus & tantundem absumus, & vtro sit modo futurũ, incerta alea tẽtatur.*
d *Et homines, quum prælia ineunt, opera capessunt antè quàm posterius agenda erant: at quum ærumnis premi cœperunt, consilia instituunt.*
e *Alioqui deos iurisiurandi arbitros testati, conabimur vos propulsare si nos bello lacessitis, ea via qua præieritis. Id est,* Tales erimus in vos in propulsando bello, quales fueritis in nos inferendo. *Vel,* Ita nos geremus erga vos, *&c. Vel,* Vestrum exẽplũ sequemur
f *Vel,* Moderatus.

» ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμᾶς τοὺς ὁμοίους τῇ αὐτῇ A
» ἡλικίᾳ ἕκαστος ἐπαινῶ· ὥστε μὴ τὰ ἀπειρίᾳ βουλεύ-
» σασθαί τινα τῶν ἔργων (ὅπερ αἱ πολλοὶ πάσχουσι)
» μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα, ἐπιτιμᾶν.
» τα. δύσκριτα δὲ μάλιστα ἂν τὸν πόλεμον τόνδε, ὃν οὔ-
» πω βουλευόμεθα, ἄκρα ἂν ἐλάχιστον ἡγοίμην,
» εἴ τις ὠφελίμως τὰ αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. [a] πρὸς
» μὲν γὰρ τοὺς πελοποννησίους καὶ τοὺς ἀγχιτέ-
» νας [b] ἴσομοιοι ἡμῖν ἡ ἀλκή, καὶ ὅσῳ ταχέων
» οἷόν τε [c] ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἀνδρας
» οἷς γῆν τε [d] ἐχομὲν ἔρημον, καὶ πρὸς ἐπὶ θαλάσ- B
» σης ἐμπειρότατοι εἰσί, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν
» [e] ἄφθονα ἔξεστιν, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ
» δημοσίῳ, καὶ ναυσὶ, καὶ ἵπποις, καὶ ὅπλοις, καὶ
» ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἑνί γε χωρίῳ ἑλ-
» λήνικῷ ἐστὶν· ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχοις πολλοῖς
» φόρου ἕνεκα τελοῦσιν ἔχοιεν· πῶς χρὴ τοῖς
» τοιούτοις ῥᾳδίως πόλεμον ἄραντας, [f] καὶ τίνι
» πιστεύσαντας, ἀνδράσι θαλασσίοις [g] ἐπιχειρεῖν;
» πότερον ταῖς ναυσίν; [h] ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν. εἰ δὲ
» μελετήσομεν, καὶ [i] αὐτίκα ἀσκησάμενοι σό- C
» μεθα, χρόνος ἐστίν. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν;
» ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον [k] τούτου ἐλλείπομεν,
» καὶ οὔτε [l] ἐν κοινῷ ἔχομεν, ὅτε ἐτοίμως [m] ἐκ τῶν
» ἰδίων φέρομεν. τάχ' ἄν τις θαρσοίη ὅτι τοῖς
» ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει [n] ὑπερφέρο-
» μεν, ὥστε τὴν γῆν [o] δηοῦν [p] ὅπι φοιτῶντες. τοῖς
» γὰρ [q] δημοσίαν γῆν ἴσχει πολλὴν ἡ ἄρχουσι, [r] καὶ ἐκ
» θαλάσσης ὧν δέονται, [s] ἐπάξονται. εἰ δὲ αὖ
» τοὺς ξυμμάχους [t] ἀφιστάναι πειρασόμεθα, D
» δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, ὃ πλέον οὗ-
» σι νησιώταις. [u] τίς οὖν ἔσται ἡμῖν ὁ πόλε-
» μος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν, [x] ἢ τὰς
» προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν ὅ ναυ-
» κρατοῦντες φέροισι, βλαψόμεθα πλέω. [y] καὶ ἐν
» τούτῳ δὴ [z] καταλύεσθαι ἐπὶ καλόν· ἀλ-
» λως τε καὶ εἰ δόξομεν [aa] ἄρξαι μᾶλλον τῆς
» διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε τῇ ψήφῳ

A Lacedæmonii, & ipse sum expertus, & [a] tales esse scio ex vobis qui ætatis eiusdem sunt, vt neque per imperitiam quis (id quod multis contingit) bellum concupiscat, neque ipsum expedire ac tutum esse existimet. Hoc autem quo de nunc agimus, si quis sagaciter ratiocinetur, non inter minima habendum esse comperietis. Nam aduersus quidem Peloponnenses atque finitimos nostræ vires pares sunt, [b] quum possimus contra singulos B arma circumferre: aduersus autem viros qui procul incolunt, quique rei maritimæ sunt expertissimi, ac cæteris rebus omnibus præclarissimè muniti, diuitiis & priuatis & publicis, classe, equitatu, armis, hominum copia, quanta in Græcia nusquam est alibi, (duntaxat vno in loco) præterea sociis multis tributariis, quo tãdem modo bellum debemus sumere? & qua freti re, quũ simus imparati, illos inuadere? An classe? at ea inferiores sumus. C Cui instruendæ si operã impendamus, vt pares simus, tẽpore opus est. An pecunia? at ista multo etiam sumus inferiores, quã neq; in publico habemus, neq; vnde prõptè ex priuato cõferamus. Confidat forsitan aliquis quòd & armis eos & hominum multitudine antecellimus, vt terram eorum peragrantes, vastare possimus. Atqui reliquum terræ quod habent, permultum, & quibus indigebunt, ea mari importabunt. Quòd si eorum socios ad defectionem solicitabimus, oportebit nos illis classe ferre auxilium, maiore ex parte insulanis. Itaque quódnam erit nostrũ bellum? qui nisi aut nauibus superauerimus, aut prouẽtus, vnde classem alunt, præripuerimus, [c] plura de nostris simus destructuri. Quanquã ne deponere quidẽ bellũ posteà fuerit decorum, præsertim si illius nos mouendi potius authores fuisse videamur. Neque verò spe

[a] Vertit quasi hæc scriptura aut hic sensus esset, ὁμοίους ὁρῶ ὄντας. Vide annot.

[b] Et eitò ad singula oppida venire possumus.

[c] Plus ipsi detrimenti capiemus.

α Ὁρῶ] ἐμπείρους. β Μὴ ἀπειρία] γλυκὺς ἀπειρο πολεμος. γ Οἱ πολλοὶ] οἱ ἀπαίδευτοι. δ Ελάχιστον ἡγοῦμαι] ἥκιστα δ' ἐλαχίστου καιρὸν ἡγησόμεθα. ε Ἐκλογίζοιτο] μάχεις ὧδε τὸ πρόσιμεν. ζ Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς πελοποννησίους] οἱ ἀγχῶτες, καὶ τὸ δυνατόν. η Παρόμοιος ἡμῖν ἡ ἀλκὴ] πλὴν μάχαιρα δὲ πάντες. θ Ἐφ' ἕκαστα] λείπει χρεία. ι Ἔχας ἔχοιεν] τῆς πελοποννήσου ἑκάς. ὥστε δυσχερὴς ὁ πόλεμος ὅδε τὰ ἐφόδια. κ Ἐξήρτυνται] ἀπρεπισμένοι εἰσί. λ Καὶ τίνι πιστεύσαντας] χρὴ δηλονότι. μ Ἐπιχειρεῖν] ἐπίμως ἔχειν. ν Ἀλλ' ἥσσους ἐσμὲν] ἀνδρεῖτεροι. ξ Τούτου ἐλλείπομεν] τῶν ἔχειν χρήματα. ο Ἐν κοινῷ] ταμείῳ δηλονότι. π Ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν] πάντες γὰρ. ρ Ὑπερφέρομεν] οἱ λακεδαιμόνιοι. σ Δηοῦν] κείρειν. τ Ἐπιφοιτῶντες] κατ' ἐκείνων ἐρχόμενοι. υ Ἀλλὰ γῆν ἴσχει] θράκη, καὶ ἰωνία. φ Καὶ ἐκ θαλάσσης] τὸ ὀκ αὐτῷ τῷ ὅδε. χ Ἐπάξονται] εἰσάξουσιν. ψ Ἀφιστάναι] ἀποστῆσαι. ω Τίς οὖν ἔσται] χρὴ πῶν δοκοῦν. α Ἢ τὰς προσόδους] πὰ κέρδη. β Καὶ ἐν τούτῳ] πῶς προφάσεσι. γ Καταλύεσθαι] οὐδὲ τὸν πόλεμον παῦσαι δηλονότι φησί. δ Ἄρξαι μᾶλλον] τὸ μᾶλλον προσκειται, ὅπ ἢ καὶ αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ κορίνθιοι καὶ ἄλλοι ἤρξαντο τῷ πολέμου.

illa subleuemur, citò debellandi, si agrũ eorũ peruastemus, quũ timeã magis ne bellũ liberis nostris relinquamus. [a] Neq; credibile est Athenienses eos spiritus habere vt aut propter agrũ vastatum inducantur ad seruiendũ, aut bello perterreantur, tanquã inexperti belladi. Neq; rursus ita desipio vt vos iubeã sinere ab illis lędi socios vestros, nec [b] castigare insidiantes: sed *iubeo* nondum ad arma prorumpere, verùm mittere ad eos expostulatũ, [c] neque bellum valde ostendentes, neque tanquam sine bello talia permissuri. Et interea nostra ipsorum apparare, sociorum [d] prouentu, tum Græcorum, tum barbarorum: sicunde virium aliquid vel ad classem vel ad rem pecuniariam asciscemus. Extra inuidiam est autem, quibuscunque tenduntur insidiæ, (quemadmodum nobis ab Athenienſibus) eos asciscendis non Græcis modò verumetiam barbaris, saluti suæ consulere. [e] Tamen è nostris rebus copiæ suppeditabuntur. Quòd si legatos nostros exaudierint, optimum id fuerit: sin minus, duorũ triúmve annorum spatio nos iam muniti, bellũ illis inferemus. Qui cernentes iam nostrũ apparatum, [f] eúmque congruere cum verbis quibus ista significauimus, magis concedent, vtique illæsum adhuc agrum habentes, & de bonis præsentibus ac nondum ab hoste corruptis deliberantes. Nihil enim aliud ipsorum agrum [g] putetis esse quam obsidem, quum eum obtinent: atque eo magis quo melius excultus est. cui [h] quamplurimum parcere debemus, nec ad desperationẽ compulsos illos, inexpugnabiliores reddere. Si enim antequam apparati simus, sociorum accusationibus inducti eum vastemus, videte ne turpius atq; damnosius Pelopónesο consulamus. Quoniã [i] accusationes & publicæ & priuatæ extingui possunt, bellum autem quod priuatorum causa suscipitur ab vni-

[a] Sic Athenienses ea esse animi magnitudine verisimile est, *nec, eos animos gerere*, vt neque agro sint obnoxii, neque bello, quasi eius rudes, perterrean tur. *Vide annot.*

[b] Deprehendere.

[c] *Vel*, Neque magnam belli dantes significationẽ.

[d] Adiunctione.

[e] Simul etiam facultates nostras expediamus. *Vel*, Subsidia nostra comparemus.

[f] Et verba idem cum eo *apparatu* significãtia. Id est, Eodẽ modo bellum minantia.

[g] Vobis esse putetis quàm obsidem: eóque magis, quo, &c. Id est, Pignus quoddã pacis. *Ad verbum*, Ne putetis aliud agrum eorum vos habere quàm obsidem.

[h] *Vel*, Quoad eius fieri potest.

[i] *Vel*, Expostulationes.

A ἐπαυρώμεθα, ὡς ταχὺ παυσόμενος ὁ πόλεμος, ἢν τὰ ἡμῖν αὐτῶν παρῶμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ οὐ τοῖς παροῦσιν αὐτὸν [α] ξυνάψωμεν. ὅτως εἰκὸς ἀβουλίᾳ [β] φρονήματι, μήτε τῇ γῇ δουλεύσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ. δ' μὲν δὴ αἰσθητὸς αὐτοῖς κελεύω τοῖς τε ξυμμάχοις ἡμῶν ἐᾶν βλάπτειν, καὶ [γ] ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω χινῆσαι, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι, μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μηθ' ὡς [δ] ἐπιτρέψομεν. [ε] καὶν οὕτω τὰ ἡμέτερα αὐτῶν [ζ] ἐξαρτύεσθαι, ξυμμάχων τε [η] προσαγωγῇ, καὶ ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴποθεν ἴσως τινὰ ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δυνάμει προσληψόμεθα. [θ] ἀνεπίφθονον δέ, ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς [ι] τῶν Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεν, μὴ ἕλλησιν μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάροις προσλαβόντας, ἀμύνασθαι. [κ] καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκπορίζωμεθα. καὶ ἴσως [λ] ἐπαν- ἐσαῦθις
χούσωσί τι προσβουλεύσωμεν ἡμῖν, ξυμπαραλύσομεν. [μ] ἐν ᾧ μή, διῃρημένων ἐτῶν δύο καὶ δέκα, ἀμείνονι ἤδη, ἴσως δοκῇ, [ν] παρεσκευασμένοι, [ξ] ἴσως ἐπ' αὐτοὺς ἴωμεν. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τὴν τε [ο] παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοίους γιγνομένους, μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ χωρὶς [π] ἀτιμωτὸν ἔχοντες, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς καὶ μὴ ἐφαρμόσασιν βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἀλλοτρίαν νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν [ρ] ἢ ὁμήρου ἔχειν. [σ] καὶ ἧσσον, ὅσῳ ἀμείνονα ἐξειργάσασθε. [τ] ἧς φείδεσθε καὶ ὡς ὅτι πλεῖστον, καὶ μὴ [υ] ἐς ἀπόνοιαν καταστήσωμεν αὐτούς, [φ] ἀμαχοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπροσκόπους τοῖς ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπιόντες τεμοῦμεν αὐτὴν, ὁρᾶτε ὅπως [χ] μὴ ἄμαχον καὶ ἀπορώτερον τῇ πελοποννήσῳ προσέξωμεν. ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλῦσαι· πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους [ψ] ἕνεκα τῶν ἰδίων,

[α] Ἀπολίπωμεν] Ὅμηρος, Μηδ' ἡμῖν πατέρων τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο. Φρονήματι] ἐπάρσει. [β] Μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι] τὴν γῆν, φησὶ, τεμοῦμεν τῶν Ἀθηναίων, ὡς εἰκὸς ἦν τὸν φρονήματι αὐτῶν ἡμῶν δουλεῦσαι, καὶ ὑπακοῦσαι. [γ] Μὴ καταφωρᾶν] ἐλέγχειν. [δ] Ἐπιτρέψομεν] ἐνδώσομεν. [ζ] Καὶν οὕτω] τῷ καιρῷ δηλονότι. [η] Ἐξαρτύεσθαι] οἰκονομεῖσθαι. ἀπὸ κοινοῦ τῷ κελεύω. [θ] Προσαγωγῇ] προσθήκῃ. [ι] Ἀνεπίφθονον δὲ] ἄψογον, ἀμώμητον, ἐκείνοις δηλονότι. [κ] Καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκπορίζωμεθα] πρεσμὸν ζωῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔχωμεν. [λ] Γεφεσμένοι] ὠφελισμένοι. [μ] Ἐν ᾧ μὴ ἐπ' αὐτοὺς] πρὸ τοῦ ἐπέμπομεν. ἀπὸ τοῦ ἐίναι. [ν] Παρεσκευασμένοι] ἐτοιμασάμενοι. [ξ] Ἴσως ἐπ' αὐτοὺς] πρὸς τοὺς ἐναντίους. [ο] Παρασκευὴν] ἀθροισμὸν. [π] Ἀτιμωτὸν] ἀσθενές. [ρ] Ἢ ὁμήρου] ἀντὶ τοῦ ὁμοίαν ἔχειν. [σ] Καὶ ἧσσον] ἀντὶ δὲ τοῦ ἧσσον, ἀμώμητον, ἐκείνοις δηλονότι. [τ] Ἧς φείδεσθε] ἀφ' ἧς. [υ] Ἐς ἀπόνοιαν] ἀντὶ τοῦ ῥιψοκίνδυνον. [φ] Ἀμαχοτέρους] ἀφ' ἧς. [χ] Μὴ ἄμαχον] ὁ γὰρ ὑπὸ πολέμου πληρωθεὶς, οὐκ ἀγαπᾷ ἀπορεῖν, καὶ εἰς ἀμαχίαν καθίσασθαι, ἢ δουλεῦσαι, ἢ ὅτι μεγάλη ζημία τὸν πόλεμον καταλῦσαι. [ψ] Ἕνεκα τῶν ἰδίων] ἰδίων λέγει τὰ κοινὰ τὰ ἐγκλήματα πάντων τῶν πελοποννησίων, ἀλλὰ μόνων τῶν κοινῶν ἰδίων.

» ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ' ὁπόσον χωρήσει· ῥᾴ-
» διον, οὐφ' ἑπτῶς ἡδέως καὶ ἀνανδρία μη-
» δενί, πολλοὺς μιᾷ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν,
» δεχέσθω εἰ). εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους
» χρήματα φέροντες ξύμμαχοι· ἔστιν ὁ πό-
» λεμος οὐχ ὅπλων τοσόνδε, ἀλλ' ἀδαπάνης,
» δι' ὧν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄγων τε ἠπειρώ-
» τας πρὸς θαλασσίους. ποριοῦμεθα οὖν
» πρῶτον αὐτὰ, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λό-
» γοις πρότερον ἐπαιρώμεθα. οἷόν τε δὲ καὶ τὴν
» ἀποβαινόντων πλέον ἐπ' ἀμφοτέρα τῆς B
» αἰτίας ἔξομεν, ὅτι καθ' ἡσυχίαν τὰ αὐτῶν
» προϊδωμεν. καὶ ὃ βραδὺ καὶ μῆκος, ὁ μέμ-
» φονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχυνεσθε. πεύ-
» δοντές τε γὰρ, μολαίτερον αἱ παύσασθε, παύσασθε,
» δρᾶτε ἀπράσκυθοι ἐγχειρῶν. καὶ ἅμα ἐλθυ-
» θέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν ἀφ' ἡσυχίας
» νεμόμεθα· καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη
» ἔμφρων εἶναι τῶν ἐν) μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐτυχε-
» ίας τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμφορᾶς
» ἧσσον ἑτέρων εἴκομεν· τά τε ξυνὼ ἐπαινῶ ἐπο- C ἐξοτρ.
» πτεύοντων ἡμᾶς ὅπη τὰ δέοντα, τῷδέ γε δο-
» κοῦσι ἡμῖν, οὐκ ἐπαισχύνομαι ἡδονῇ. καὶ ὧν τις
» ἄρα ξυνὼ καταγέλαστα προξυνῇ, ὀδὲν δὴ
» μᾶλλον ἀρεσθέντες αἰσχυνόμεθα. πολε-
» μικοί τε καὶ εὔβουλοι δι' ὃ εὔκοσμον μηνύο-
» μεθα, ὅ μοι, ὅτι αἰδοῦς σωφροσύνης πλεῖστον αἰσχύν.
» μετέχει, αἰσχύνης ὃ εὐψυχία· εὔβουλοι δὲ,
» ἀμαθέστεροι τῶν νόμων ὑπεροφίας παι-
» δευόμενοι, ἀγωγὴ ξυνὼ χαλεπότητι σωφρονέστε-
» ροι ἢ ὥστε αὐτοῖς αἰσχύνεσθαι· ἀγωγὴ μὴ τὰ ἀ- D
» ρρωστα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, ὡς τῶν πολεμίων

uersis, incertum quónam sit euasurum, non facilè [a] deponitur cum decore. Quod necui videatur ignauiæ dandum, multas vrbes aduersus vnam non continuò susciпere, sunt & illis sui socii, non pauciores quàm nobis, & ii stipédiarii: & bellum fere non magis stat ope armorum quàm sumptibus, per quos vtilia sunt arma, præsertim hominibus mediterraneis aduersus maritimos. Quare demus operam prius vt suppetant sumptus: nec prius sociorum verbis [b] efferamur. qui certè vt plus causæ in vtrã partem res cadat habebimus, ita per quietem vtro sit res casura prouidebimus. Nec vos tarditatis atq; cũctationis, quã in nobis maximè reprehendũt, pudeat. Nam & properando *ad bellum*, serius illud finietis, quòd imparati adieritis: [c] & quia nostra ciuitas semper extitit libera & glorioſissima, potest ista cũctatio præcipuè videri germana nostræ grauitatis. Propterea enim soli nos neque rebus secundis superbimus, & aduersis minus quàm cæteri consternamur: [d] neq; laudibus nos incitantium ad difficiliora quã nobis videãtur capessẽda, erigimur voluptate: neque siquis accusationibus exacuit, idcirco magis ad assentiendum inducimur. Ac propter modestiã bellaces, & iidem circũspecti sumus: bellaces quidem, quia verecundia [e] modestiæ habet plurimũ: verecũdiæ rursus, præstãtia animi: circunspecti verò, quòd [f] edocti sumus indoctiorũ esse, leges contemnere, modestiúsq; vel cum difficultate illis obtemperare. Neque in hoc sumus valde solertes, vt apparatum hostilem

a *Vide annot.*
b Impellamur, Ac qui causam sustinebimus magis quàm vlli alii in vtrãque partem, iidem & per otiũ aliquid eorum prouideamus.
c Simúlque liberam & clarissimã ciuitatem semper incolimus: atque illud. *c. ista nostra tarditas & cunctatio*, potest maximè moderatio prudens esse.
d Neque mouemur illecebra eorum qui laudande nos, ad pericula præter sententiam nostram hortantur: & siquis vituperando incitet, nihilo magis eo dolore moti persudemur.
Ac propter moderationem bellicosi, &c.
e *Vel*, moderationis. *Aut* temperantiæ.
f Edocti, sumus, *Vel didicimus* ignari esse cõtemptus legum, & seueriore disciplina instituti quàm vt eis immorigeri simus: nec prudentes rerum minimè necessariarũ, *uel, circa res inutiles*, hostium apparatum oratione speciosa vituperantes, non eodem modo rem ipsam exequi. *uel, persequi*: sed existimare aliorum sententias pares esse nostris, & fortunę euentus oratione decidi non posse.

α Θέσθω] ἀποθέσθω, καταλῦσαι. β Δαπάνης] πλείονων οὖν καὶ δεῖ τῶν χημάτων δεόμεθα. γ Κοινοῦ δὲ τοῦ, ἔστιν ὁ πόλεμος. γ Οἰσθ' δὲ] ἡμεῖς οἱ λακεδαιμόνιοι τὰ αὐτῶν προϊδώμεθα πρὸ ἀποβησόμενον. δ Ο μέμφονται] οἱ κορινθίοι μέμφονται. τὸ ἐκεῖ ὕστερον, καὶ τὸ βραδὺ ἡμῶν, καὶ μᾶλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων, μὴ αἰσχύνεσθαι. καὶ νομίζομεν δεῖ πάντες τὴν πόλιν ἐλθυθέραν, καὶ εὐδοξοτάτην. ἀπόδοντες γὰρ, χαλαίτερον αἱ παύσασθε, δεῖ τὰ ἀπράσκυθοι ἐγχειρεῖν. ὑποστελλόμενοι οὖν ἐς τὸ, μὴ αἰσχύνεσθε. ε Σωφροσύνη ἔμφρων] σωφροσύνην ἔμφρονα λέγει τὴν μετὰ λογισμοῦ τυγχάνουσαν, καὶ μὴ ἀλόγιστον, καὶ ἀπὸ φύσεως μόνον συμβαίνουσαν. ζ Τοῦτ' ἐστὶ] τὸ βραδὺ καὶ τὸ μέλλον. η Τῶν τι ξυνὼ ἐπαίνω] ταῦτα πάντα φησὶν ὧν κορίνθιον ἀποπίνει. ἐκεῖνος γὰρ κατά τι μὲν ἐπῄνεσεν αὐτούς, κατά τι δὲ ἔψεξεν, εἰπὼν αὐτοὺς μελλητάς. θ Πολεμικοί τε, καὶ εὔβουλοι] εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀσαφὲς τὸ χωρίον ποιεῖ ἡ τῶν ὀνομάτων ἐναλλαγή. πλὴν τό γε αἰδῶ καὶ τὴν αἰσχύνην κατ' αὐτὸ ἡμῖν συνωνύμους, καὶ τὸ λοιπὸν ἔμφασιν παρέχει ὡς ὅτι ἄλλου καὶ ἄλλου πάντων τὴν λέξιν· ὡς καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν εὐκοσμίαν ὁμοίως πάντα δεῖ οὖν ὕπνον νοεῖν, πολεμικοί τε γιγνόμεθα καὶ εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀνάγκη γὰρ τοὺς ἀκοσμοῦντας σωφροσύνης πλεῖστον μετέχειν, διὰ τὸ ἀκόσμους καὶ αἰδήμονας εἶ). αἰδήμονας δ' ὄντας, εἶ) ἀψύχους καὶ πολεμικούς. τῆς γὰρ αἰδοῦς καὶ αἰσχύνης ἡ ἀψυχία πλεῖστον μετέχει. Ὁμηρος, Αἰδοῖός τ' αἰδοῖός τε μάλα μέγα νείκεται ἀνὴρ. ι Ἀμαθέστεροι] ὁ μὲν εἰδώς τι κακὸν ποιῆσαι, ἀμαθῶς αὐτοῦ ἔχει δηλονότι. ἡμεῖς δ' ὧν, φησὶ, παιδευόμεθα ἀμαθῶς ἔχειν τοῦ καταφρονεῖν τῶν νόμων. τοῦτ' ἔστιν, ἃ παιδευόμεθα ὡς τὰ πολλὰ ὑποφορᾶν τῶν νόμων. κ Καὶ ξυνὼ χαλεπότητι] οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι βαρυτάτην ἔχουσιν ἀγωγὴν, χαλεπῶς ζημιούμενοι, καὶ σωφρονιζόμενοι. οὐ γὰρ λακεδαίμονι ἔφοροί τινες ἦσαν, οἳ ἔπινα ἴδιον ἐζημίουν τὸν ἄρχοντα, καὶ τῶν νόμων ἀπειθῆ καταφρονεῖν. λ Ἢ ὥστε αὐτῶν] τῶν νόμων δηλονότι. μ Καὶ μὴ τὰ ἀρχαῖα ξυνετοὶ] τὰ ἀρχαῖα, τὰ ψηφίσματα τῶν λόγων. οἱ γὰρ λάκωνες, βραχυλόγοι.

specioſa ſed inutili oratione vitu-
peremus: & bellum mox non per-
inde vt ipſo opere ineamus, ſed ſen
tiamus cogitationem hominum
a Vide annotat. a nō longinquorum proximas eſſe
noſtris, nec fortuitos caſus ſub ora-
tionem venire. Tanquam verò
aduerſus hoſtem recto conſilio v-
tentem, nos factis ſemper b inſtrua-
b Legit πρᾶ-σκυλαζώμεθα. mur, nequaquam ſpem habentes
c Sed tanquam nobiſipſis tutò cō ſulentibus. *Vel, prouidentibus rebus noſtris.* ex illo, tanquam peccaturo, c ſed
quemadmodum ipſi nos, diligen-
ter ſibi prouiſuro. Neque debemus
arbitrari inter hominem & homi-
nem magnopere differre, ſed illum
eſſe præſtantiſſimum qui in rebus
neceſſariis maximè eruditur. Hæc
igitur inſtituta, quæ nobis noſtri
maiores tradiderunt, quæque ipſi
tenentes perpetuò protecimus, ne
d Neu properantes, in exiguo diei articulo deliberemus de mult. cap. &c. omittamus: d néve breui momen-
to tēporis adducamur ad cōſultan
dum de multorum capitibus, de
multis pecuniis, de *multis* vrbibus,
de gloria, ſed per otium id agamus
quod nobis propter potentiā præ-
ter cæteros agere licet. Ac mittite
ad Athenienſes de Potidæa, mittite
& de iniuriis *expoſtulatum*, quas ſocii
ſe accepiſſe aiunt, eo quidem magis
quòd iudicio ſe offerunt: quod qui
faciunt, aduerſus eos tanquam in-
iuriam inferentes, ire legitimum
non eſt. & nihilominus bellum ſi-
mul apparate. Hæc facientes, &
præclariſſimè conſulueritis, & ho-
ſtem maximè terrueritis. ¶ Et
Archidamus quidem ita loquutus
eſt. Procedens autem vltimo lo-
co Sthenelaidas, qui tunc vnus e-
rat ex ephoris, *hoc eſt, tribunis plebis*,
ſic apud Lacedæmonios inquit,
VERBA quæ Athenienſes multa
fecerunt, equidem non intelligo.
Nam ſeipſos maiorem in modum
iactauerunt, nihil ſanè refellentes ſe non intuliſſe iniuriam ſociis noſtris atque
Peloponneſo. Arqui ſi contra Medos tunc boni fuerunt, nunc autem erga nos

A πρᾶσκυλαῖ λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι, "
αἰομοίως "ἔργῳ ἐπεξιέναι νομίζῃ ὃ "ταῖς τε "γρ' ταῖς τῶν
δίμνοίας [β] τῶν πέλας πρᾶσπλησίοις ἔσ), " πέλας δίμ-
καὶ ταῖς [γ] προσπιπτούσας τύχας ὑ λόγῳ " νοίας.
[δ] διαρεταῖς. ἀεὶ δὲ ὡς προὸς βουλομέ- "
νους τὸν ἐναντίους [ε] ἔργῳ "πρᾶσκυλαζό- "γρ' πρᾶσ-
μεθα. [ζ] ὃ γὰρ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων " κυλαζω-
ἔχειν δεῖ ταῖς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν " μεθα.
ἀσφαλῶς προνοουμένων. [η] πολύ τε δίαφέ- "
ρειν ὑ δεῖ νομίζειν αὐθεφτον αὐθεφτου, "
B [θ] κράτησον ὃ ἔσ) ὁσιὸς ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις "
παιδεύεται. ταῦτας οὖν ὡς [ι] πατέρες τε "
ὑμῖν παρέδοσαν μαθέτας, καὶ αὐτοὶ δίαπρᾶ- "
τοὺς ὠφελήμενοι ἔχομεν, μὴ περιῶμεν, μηδ' "
ἐπιλειπόντες ἐν βραχεῖ μοίρῳ ἡμέρας, πρὸς "
πολλῶν σωμάτων, καὶ χρημάτων, καὶ πό- "
λεων, καὶ δόξης, βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ' "
ἡσυχίαν ἔξεστ' ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων, [κ] δίαπρᾶ- "
ἰσχύι. καὶ προὸς τὸν ἀδίκους περίπετε "
μὴ πρὸς τῆς πόλεως, πέρπετε δὲ πρὸς "
C ὧν οἱ ξύμμαχοι φασὶν ἀδικεῖσθαι, δήλως τε "
[ι] ἑτοίμων ὄντων αὐτῶν [λ] δίκας "δοῦναι. ὅπῃ "γρ' δοῦναι
δὲ [μ] δίδοται, οὐ προσῆκον νόμιμον ὡς "ἐπ' "γρ' ὅπῃ ἀ-
ἀδικουῦτα ἰέναι. πρᾶσκυλάζεσθε ὃ τ' πό- " δικ.
λεμον ἅμα· ταῦτα γὰρ ἢ κράτιστα βουλεύ- "
σεσθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα. "

¶ Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· πα-
ρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν
ἐφόρων τότε ὤν, ἔλεξε "τοῖς λακεδαιμονίοις "γρ' ἔλεξεν
ὧδε, "ΤΟΥΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν " ἐν τοῖς λα-
D ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ " κεδ.
πολλὰ ἑαυτούς, οὐδαμοῦ αὐτεῖπον ὡς οὐκ "
ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους, καὶ "
τοὺ πελοπόννησον. καίτοι εἰ προὸς τὸν μή- "
δους ἐγίγνοντο ἀγαθοὶ τότε, προὸς ἡμᾶς "

α Ἐργῳ ἐπεξιέναι] ὡς τῶν κοινῶν οὔτως ὄντων. β Τῶν πέλας] αὐτῶν τῶν ὁμοίων ἀνθρώπων. ὁ δὲ πᾶς σύνδεσμος, θεὸς τὸ ὑ ὁλόρρημα. τὸ δὲ οὐ αὐτῷ τῷ μὴ, ἵν' ᾖ ὅτως ἡ σύνταξις, καὶ πολεμικοὶ καὶ βύσελοι γινόμεθα, παιδευόμενοι μὴ νομίζειν ταῖς διανοίαις τῶν πέλας καὶ ταῖς προσπιπτούσας τύχαις ὁμοίας εἶ) λόγῳ διαιρεταῖς. αὐτὸ τ', ὑχ ὡς λόγῳ λέγουσιν οἱ μὴ σκοποῦντες ἃ δεῖ, ὅτω ταῖς τύχαις ἔχλν ὑπολαμβάνομεν. ὑδὲ γὰ ὁσὶ λόγῳ διῃρῆν τὰ μέλλοντα ὑπὸ τύχης ἔσεσθαι. γ Προσπιπτούσας τύχας] ἀποβάσεις. δ Διαιρεταῖς] φαιδρας. ε Ἐργῳ πρᾶσκυλαζόμεθα] ἐμφερόκτους. ζ Καὶ ὃ γὰ ἐξ ἐκείνων] προὸς τοὺς λόγους τῶν κοινῶν αἰνίσσεται. η Πολὺ τε διαφέρειν] πολύ τι διαφέρειν αὐθρωπον αὐθρώπου ὑ δεῖ νομίζειν, ὥσπε οὐδὲ πολὺ διαφέρειν τῶν λογισμῶν· ἀλλὰ κράτιστον τοῦτο νομίζειν μόνον, ὅτῳ ὑπὸ τῶν ἀγνῶν ἢ τῶν βεβαίσεων παιδευόμενος, ὁπῃοιαὶ πνα πειθοῖ πεῖσονται. θ Κράτησον δὲ ἔσ)] κράτησός ὅσι, φησὶν, ὅσπε μήτε πᾶσι, μήτε προὸς παὸτων πείθεται, προὸς δὲ μόνων τῶν ἀναγκαίων παιδεύεται ἀκούειν, καὶ τῶν αὐτῶν προσηκόντων. ι Ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις] ὁπῃκινδυνωτάτοις. κ Διὰ ἰσχύι] δι' ἰῶ ἔχομεν ἰσχύ, μή πως φθάσαντες ὑπολέσωμεν τοῦτῳ δι' ἀβουλίαν. λ Δίκας δοῦναι] κρίσις. μ Τοὺς μὲν λόγους τῶν πολλῶν] δημηγορία Σθενελαΐδου τοῦ ἐφόρου καὶ τῶν ἀθηναίων, καὶ τὸ Ἀρχιδάμου. τὸ δὲ τῆς δημηγορίας, σύντομον, καὶ λακωνικόν· δῆλον τοῦτο προοίμια ὐκ ἔχλ. Ἰσέον ὅτι ἦσαν πνὲς προὸ λακεδαιμονίοις ἄρχοντες, τὸν ἀριθμὸν πέντε, οἷς ἐφόρους ἐκάλουν, διὰ τὸ ἐφορᾶν τὰ τῆς πόλεως προσήκοντα. οὗ διαδεχὴ δὲ ἦσαν.

ν Προὸς τοὺς μήδους] κῆ τῶν μήδων.

« κακοὶ ναῦ, διπλασίας ζημίας ἀξιοί εἰσιν, « ὅτι αὐτ' ἀγαθῶν [a] κακοὶ γεγήνηται. ἡμεῖς « δὲ [a] ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς « ξυμμάχους, ἢν σωφρονῶμεν, οὐ παρεσόμε- « θα ἀδικουμένους, [γ] οὐδὲ μελλήσομεν ὑ- « μωρφῦν· [δ] οἵᾳ γ' οὐκέτι μέλλοισι κακῶς πά- « σχειν. [ε] ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματα ὅσα τοῦ πολ- « λά, ἵπποι καὶ νῆες καὶ ὁπλῖται· ἡμῖν δὲ, ξύμμα- « χοι ἀγαθοὶ, οἷς οὐ παραδοτέα ἐστὶν ἀδικου- « μένοις ὀξέως, οὐδὲ δίκης καὶ λόγοις διά- « κριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομέ- « νους· [ζ] ἀλλ' ἄμωρητέα ἐν τάχει, καὶ πάν- « τι ἀθέμῃ. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι « ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω. ἀλλὰ « τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν, μᾶλλον πρέπει « πολλῷ χρόνον βουλεύεσθαι. ψηφίζεσθε « οὖν, ὦ λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς παρούσης « τὸν πόλεμον· καὶ μήτε τοῖς ἀδικουμένοις ἐᾶτε « μείζους γίγνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους « καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς « ἰωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας. ¶ Τοιαῦ- « τα λέξας, ἐπεψήφιζεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς « τὸν ἐκκλησίαν τῶν λακεδαιμονίων. ὁ δὲ « (κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη « διαγιγνώσκειν τὴν βοὴν ὁποτέρα μείζων, « ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοῖς φανερὰς ἀποδεῖ- « ξαι τὴν γνώμην, ἐς τὸ πολεμεῖν « μᾶλλον ὁρμῆσαι, ἔλεξεν, Οτῳ μὲν ὑμῶν ὦ « λακεδαιμόνιοι δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπον- « δαὶ, καὶ [η] ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστὰς ἐς « ἐκεῖνο τὸ χωρίον· ([θ] δείξας τὸ χωρίον αὐτοῖς) « ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἕτερα. « ἀναστάντες δὲ διέστημεν, καὶ πολλῷ πλείους « ἐγένοντο οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. « προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους, εἶ- « πον ὅτι σφίσι μὲν [ι] δοκοῦεν ἀδικεῖν [η] ἀθη- « ναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πόλας ξυμ- « μάχους προσκαλέσαντες, ψῆφον [κ] ἐπαγα- « γεῖν ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι, [λ] τὸν πόλεμον

A mali sunt, duplici sunt digni supplicio, mali ex bonis effecti: nos autem nostri similes, quales tunc, tales nunc sumus. Qui si sapimus, socios nostros non habebimus contemptui, affectos iniuria, nec eos vltum ire differemus, quum ipsorum non differatur iniuria. Nam aliis quidem suppeditat multitudo pecuniarum, nauium, equorum: at nobis strenui socii, [a] haud digni quos Athenienſibus prodamus, nec quorum causa iudiciis B discutiatur & verbis, quum non sint ipsi verbis læti, sed vindicetur maturè atque omni conatu. Neque vos quisquam lacessitos iniuria, doceat quónam modo consultare conueniat: eis conuenit potius diu consultare qui sunt illaturi iniuriam. Quamobrem Lacedæmonii è dignitate Spartana bellum decernite: nec Athenienses sinatis effici maiores, [b] nec socios à nobis proditos esse, sed diis ducibus bellum inferamus iniuriam inferentibus. ¶ Hæc C loquutus quum esset ephorus, rem ad suffragia retulit in concionem Lacedæmoniorum: ac negauit (clamore enim non calculis dant Lacedæmonii suffragia) dignoscere se, clamor vter maior esset: sed volens, eos apertè sententiam declarantes, ad sumendum bellum proniores esse, inquit, Cui vestrum videntur, Lacedæmonii, rupta fœdera, & Athenienses iniurii esse, surgat in locum illum: (ostendens eis certum locum) cui non videntur, in alterum. [c] Illi transeuntes quum al- D trinsecus steterunt, multo plures fuere quibus fœdera rupta viderentur. Accitisque sociis, dixerunt sibi quidem videri iniustè agere Athenienses, velle tamen hortari socios omnes ad danda suffragia: vt communi consilio bellum,

[a] Qui Athenienſibus tradēdi non sunt, nec iudicio verbisque disceptandum est, quis ipsi verbis non lædantur: sed auxilium primo quoque tempore & omni ope ferendum est. Nec doceat nos quisquā decere nos deliberare quum infertur nobis iniuria: imò eos potius qui iniuriam inferre parāt, diu deliberare decet.

[b] Nec socios prodamus. *Vel*, deseramus.

[c] Illi, quum surrexissent, discessionem fecere: & multo pl.

α Καικοὶ] νῦν κακότροποι. β Ομοιοι καὶ πρὶν] ἐλευθεριωτάτης τῆς ἑλλάδος δηλονότι. γ Οὐδὲ μελλήσομεν] ἐκδικησόμεθα. δ Οἵᾳ γ' οὐκέτι μέλλοισι] ὑπακουστέον τὸ ἐπισθ. ἴσ' ἦ, ἐπισθ οὐκέτι μέλλοισι κακῶς πάσχειν. τὸ γὰρ μέλλοισιν, νῦν οὐχὶ ὅθι τῷ βεβαιώσουσι λεκτέον, ἀλλ' ὅθι τῷ ἐσομένῳ χρόνῳ. ε Αλλοις μὲν γὰρ] ταῦτα πάλιν πρὸς Αρχίδαμον ἀποτείνει, λέγοντα ὡς πλούσιοί εἰσιν οἱ ἀθηναῖοι. ὅρα δὲ πῶς ἄψυχά πινα καὶ ἀλόγιστα τοῖς ἀθηναίοις ἐμαρτύρησεν. ζ Αλλὰ ημωρητέον] ἅπαξ κεῖται ἡ λέξις παρὰ τῷ ῥήτορι· οὐ χρὴ δὲ ὡς τῷ πολιτικῷ λόγῳ λέγειν αὐτόν. η Κείνοισι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ] τὴν ἀποδοχὴν τοῦ λόγου ὑ ψήφῳ κέλευσεν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ βοῇ. εἰσὶ, ἢ πολὺς βοῶσιν, ἢ ἡσυχάζοντες ὦσιν.

θ Δείξας τὸ χωρίον αὐτοῖς] τὸ ἐξῆς τῆς διανοίας οὕτως, ἔλεξε, δείξας τὸ χωρίον αὐτοῖς. τὸ γὰρ, δείξας τὸ χωρίον αὐτοῖς, περὶς τὸ ἔλεξε. ι Δοκοῦεν] ἔδοξαν. κ Επαγαγεῖν] μόνοι γὰρ οἱ παρόντες παρῆσαν, καὶ οὐχὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων.

si videatur, geratur. Et illi quidem confectis his domum abiere: & post eos legati Athenienses, quum responsum retulissent de iis quorum gratia venerant. Hoc autem plebiscitum, fœdera esse rupta, factum est quartodecimo anno quàm tricennalia sunt inita fœdera, Euboicum bellum sequuta. Enimuero decreuerunt Lacedæmonii fœdera rupta esse, & bellum gerendum esse, non tam inducti sociorum verbis quàm metu ne Athenienses potentiores fierent, quibus cernerent iam plurimum Græciæ subiectum esse.

¶ Nam Athenienses hunc in modum [a] ad eas res venerunt in quibus aucti sunt. Posteaquam Medi ex Europa decesserunt nauali pariter ac pedestri pugna à Græcis victi, & qui ex eis mari effugerant ad Mycalem, absumpti sunt, Leotychides Lacedæmoniorum rex, Græcorum qui apud Mycalen erant, dux, abiit domum, habens qui ex Peloponneso erant socios. Athenienses verò sociique ex Ionia & Hellespontо, qui iam ab rege defecerant, perstando Sestum à Medis insessam oppugnarunt: ibique hybernantes eam ceperunt, barbaris dilapsis. Post quod [b] omnes fere in vrbes redierunt, nauigantes ex Hellesponto. [c] Athenienses simulac eis barbari ex regione cesserunt, publicè vbi deposuerant, recipiunt liberos, vxores, & quæ supererant, rem familiarem: vrbémque excitare ædificiis parant, ac muris. Ambitus enim *eorum* parum restabat, domus pleræque conciderant, paucæ in quibus manserant primores

[a] *Vel*, Ad res gerendas per quas creuerunt.

[b] Nauigarunt ex Hellesponto in suas quisque vrbes.

[c] Athenienſium commune (ἀθηναίων τὸ κοινὸν) sim. e. bar. ex r. cesserunt, deportabât extemplo illinc vbi deposuerant lib. vxores, & quicquid supellectilis supererat, vrbémque restituere ac mœnia parabant.

A ποιῶνται, ἐὰν δοκῇ. "ἦν ⓐ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, "ἀφαιρεσάμενοι ταῦτα· ἦν ⓐ ἀθηναίων [γ] πρεσβῆς ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον [δ] χρηματίσαντες. [ε] ἦν δ' ἀφαιρεῖται αὐτὴ ἡ ἐκκλησίας, τὸν ταὶ σπονδὰς λελύσθαι, ἐψηφίσαντο δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι ταὶ σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῷ ξυμμάχων πεισθέντες ταῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα. ¶ Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι ἔφθησαν τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ τείχη τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ, ἃ ὀλίγα ἦν καὶ ἐρήμωτο τὸ πάλαι, καὶ ἐνῴκουν ἐπιμελῶς, εἴ τις ἐπίοι, καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν λιμένων ἐπὶ τοῦ ἀριστερὰ εἰσπλέοντι, ἐν ᾧ καὶ νῦν ἔτι ἐστὶ τείχη. ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο τὸν ξέρξην ἐπὶ τὴν ἀττικὴν στρατεύοντα, ἐκλιπόντες τὴν πόλιν ἐνέβησαν ἐς τὰς ναῦς καὶ ἐπληρώσαντο πάσας σχεδὸν τὰς παρούσας τριήρεις ἑκατόν. καὶ ἐπὶ τοῦτο μὲν οὐδὲν ἐποίησαν ἀδικοῦντες οὐδένα, ἀλλὰ ἐπὶ τοὺς ἐκ τοῦ βαρβάρου ἑτοιμασθέντες ἐναυμάχησαν. καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν σαλαμῖνι καὶ ἐπὶ τὸν ἐν ἀρτεμισίῳ ἀγῶνα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν πλαταιαῖς ἀγῶνα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν μυκάλῃ ἀγῶνα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν σηστῷ ἀγῶνα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν ἀβύδῳ ἀγῶνα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν σηστῷ ἀγῶνα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπεβοήθησαν καὶ ἐπὶ τὸν ἐν ἀβύδῳ ἀγῶνα.

B

C

D

πολλαὶ ἐπεπλώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκιώσαντο οἱ δυνατοὶ τῶν ἐσκήνωσαν.

α Καὶ οἱ μὲν] ἦγουν οἱ σύμμαχοι. β Διαφερεξάιθμοι ταῦτα] Ἰσέστι ὅτι τὸ αὐτόσταθμοι ἢ παραπλήσιοι, διαφερέξασθαι λέγεται· καὶ ὁμοίως πάλιν τὸ ὑπὲρ ἄρχειν περὶ ταξαι τοῖς ὑπηκόοις. γ Πρέσβεις ὕστερον] ἀπεχώρησαν δηλονότι. δ Χρηματίσαντες] χρηματίσαι μέν, ἔστι τὸ περᾶξαι· χρηματίσασθαι δὲ, τὸ κερδᾶναι. καὶ σημείωσαι τὴν λέξιν. ε Ἡ δὲ διαφερεξάιθμησις] διαφερεξάιθμωσις, διαφερεξάιθμωσις, καὶ διαφόρησις. ἰδιωτικὴ δὲ αὕτη ἡ λέξις. ζ Μετὰ τὰ βυζαντικὰ] μετ' ὀλίγον οἱ ἀθηναῖοι τὴν βυζάντιαν. ζ Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι] ἀρχὴ τῆς πεντηκονταετίας. η Ἐπειδὴ μήδοι] θαυμάζεται τὸ χωρεῖον καὶ ὅτι τῇ σαφηνείᾳ, καὶ ὅτι τῇ συντομίᾳ. θ Καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ] κῦ ζέξιν καὶ τοὺς ἀρχόντας πέμπει, ναυσὶ καὶ πεζῷ. τὸ δὲ, ὑπὸ ἑλλήνων, θαυμασικὸν, ζέχα τὸ τοὺς μήδους τοσούτους ὄντας, ὑπὸ μικρᾶς χώρας αὐτοὺς ἀπελαθῆναι. ι Αὐτὴν] τὴν μήδων. κ Σηστὸν ἐπολιόρκουν] σηστὸς ἡ πόλις λέγεται καὶ ἀρπενικῶς καὶ θηλυκῶς. λ Καὶ ὑπεκφύγαντες] τὸ χρῶνται διαβιβάσαντες. μ Ἐκλιπόντων] ἤγουν ἀφανισάντων. ν Ἐκ τῆς χώρας] συντέτμηται τὸ ζέξιν γὰρ ἐκπλαμῶνος· ξ Καὶ τὴν περιοῦσαν καταασκευὴν] τὴν κινητὴν περιουσίαν. ο Καὶ τὴν πόλιν] διαπολλὰ πόλεως καὶ πιχῶν ἐποιήσαντο. ἔοικε κυριώτερον τῆς πόλεως τὴν λέξιν ὅτι τὴν οἰκίαν λαμβάνει. ἀπέχουσι γὰρ ἄλληλων οἱ λακεδαιμόνιοι τὴν πόλιν. π Καὶ οἰκίαις] αὐτὰ τὰ οἰκῶν. Ὅμηρος, — οἳ δὲ δύο σκόπελοι.

τὴν τῶν Περσῶν λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι τὸ μέλλον, ἧλθον ἐς πρεσβείαν, τά μὲν, καὶ αὐτοὶ ἥσθησαν αὖ ὁρῶντες μήποτ' ἐκείνους, μήτε ἄλλον μηδένα τεῖχος ἔχοντα· τὸ γὰρ πλέον, τὴν ξυμμάχων ἀξιοχρεωτάτων, καὶ φοβούμενοι τῷ τε ναυτικῷ αὐτῶν τὸ πλῆθος, οὗ πρόσθεν οὐχ ὑπῆρχε, τό τε ἐς τὸν μηδικὸν πόλεμον τόλμαν ἠξιοῦσαν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀμφὶ καὶ τὴν ἔξω πελοποννήσου μᾶλλον ὅσοις ξυνεσήκει ξυλλαβεῖν μὴ σφῶν τοὺς πρεσβευτάς· τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑπόπτιον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς ἀθηναίους, ὡς δὲ τοὺς βαρβάρους, εἰ αὖθις ἐπέλθοι, μὴκ αὖ ἔχοντας ὅπου ἐκ χωρῶν πόλιν, ὥσπερ νεῶν ἐκ τῶν θηβῶν, ὁρμᾶσθαι· τό τε πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν αἰσχρόν τε καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι, ἢν ἀθηναῖοι, θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψοιεν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις ὧν λέξοιεν, διδοὺς ἀπήλαυσαν· ἑαυτὸν δὲ ἐκέλευεν ἀποστεῖλαι ὡς τάχιστα ὁ θεμιστοκλῆς ἐς τὴν λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἑλομένους πρεσβεῖς, μὴ διδοὺς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ὀκτωκαίδεκα μέχρι τοσούτου ἕως αὐτοῖς ἱκανὸν ὃ τεῖχος αἴρωσιν ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους. τειχίζειν δὲ πάντας παμδημεὶ οὗ ἂν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τις ὠφελία ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιρουμένους· πάντα καὶ ὁμοῦ ταῦτα διδάξας, καὶ ἐπαφεὶς τὰ ἄλλα, ὅπως αὐτὸς τάχει προέξοι, ᾤχετο. καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐλθὼν, οὐ προσῆλθε πρὸς τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ διῆγε, καὶ πρόφασίζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅτι οὐκ ἐπέρχεται ὅτι τὸ κοινὸν, ἔφη σφὸν ξυμπρέσβεις αἰσθόμενον, ἀργολίας δεινός ὅσπερ αὐτοὺς

A Persarum, incolumes erát. [a] Quod futurum intelligentes Lacedæmonii, venere legati, quibus quædam voluptati fuerunt, cernentibus neque se, neque alium quenquam muros habentem: hoc autem molestum, vtique sociis exacuentibus, quòd timerent tum nauium copiam quanta non antea fuisset, tum auctam in bello Medico audaciam. Postularunt itaque ab eis ne muros reficerent, sed potius omnium extra Peloponnesum vrbium quarumcunque starent ambitus, eos secum demolirentur. quid vellent ac suspicarentur non patefacientes illi quidem Athenienſibus, prætendentes tamen ne barbarus, si rursus rediret, haberet vnde ex tuto (sicut modò ex Thebis) procederet, ac Peloponnesum omnibus receptaculum idoneum ac tutamen esse. Athenienses, Themistoclis consilio, talia loquutos Lacedæmonios confestim dimittunt, quum se missuros illuc de hac re legatos respondissent. Is iussit vt se quamprimum Lacedæmona mitterent legatū: socios, qui eligendi essent, non subitò, sed eos tamdiu retinerēt vsquedum [b] muros ad iustā altitudinē excitassent, vnde commodè saltem pugnari posset: omnibus prorsus qui in vrbe essent adiuuantibus, & ipsis & vxoribus & liberis: nulli parcentes neque priuato neque publico ædificio, vnde aliqua in id opus vtilitas foret, sed omnia diruentes. Hæc quum docuisset, [c] significasse: que alia quæ illic esset acturus, discessit. Quúmque Lacedæmona venisset, non adiit magistratus, sed [d] multa prætēdebat ac causabatur: quotiésque aliquis [e] quæstorū interrogaret cur in senatum nō procederet, expectationem sociorum excusabat: occupatione enim eos aliqua

a Quum autem Laced. intellexissent quod futurum erat, legati venerunt, partim qui libentius visuri fuissent nunquam nec illos, neque aliū quenquam mœnia habentem: partim verò, & multo quidem magis, socios impellentibus, & metuentibus tū classis eorum magnitudinem, quæ paulo antè illis non suppetebat, & quam præstiterant bello Medico audaciam.

b Idoneum murum excitassent, vt propugnare possent ex maximè necessaria altitudine.

c Et addidisset, quod ad cętera attinet, se quæ illic agenda forent curaturum.

d Rem trahebat.

e Magistratuū. *Vel*, Summorum magistratuum.

α Ξυνεσήκει] προσῆκον δηλοτόν.
β Μετὰ σφῶν] τῶν ἀθηναίων. γ Τὸ μὲν βουλόμενον] τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες. ὃν εἶπεν ἁπλῶς, τὸν γνώμην οὐ δηλοῦντες, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης, τὸ ἐν λόμενον τ γνώμης. ἐν φίλοις γὰρ μόνον ἡ γνώμη φανεροῦται, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ τὸ ὑποτοπούμενον ἀποκρύπτεται. διὰ δὲ τοῦ ὑποπτου τὸ κρυπτὸν τ αὐτῶν πολιτείας σημαίνει. δ Καὶ ἀφορμὴν] ὥστε ὁρμώμενός τις σώζεται. ε Ἀλλ' ὀκτωκαίδεκα] κωλύσαι. ζ Τειχίζειν] εἰς τὴν αὔξησιν τῶν τοίχων συνέρχεσθαι. η Πάντας παμδημεί] τὸ πάντας, αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας. τὸ δὲ παμδημεὶ, μηδενὸς ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπολειπομένου. θ Ες τὸ ἔργον] εἰς τὴν κλῖσιν. ι Πάντα] τὰ οἰκοδομήματα. κ Πρόφασίζετο] αἰτίας προέτεινεν. λ Ἐπέρχεται] ἐπέρχεται ὁ ξένος· παρέρχεται ὁ πολίτης. μ Αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι] ὡς ἀκριβῆς, ἢ προσεκαφή. αὐτοὺς γὰρ, ἃ τοὺς πρὸ τῶν ἀθηναίων λέγει. καὶ παρελθόντες ἔλεγον. μὴ πω οὖν τὸ μὲν παρελθεῖν, τὸ αὐτὸ καὶ δηλοῖ· τὸ δὲ ἐπελθεῖν, τὸ αἰσθανόμενον κατ' ἀρχὰς, χρόνῳ ὕστερον προσέξασθαι.

distineri:

distineri: sperare se tamen propediem venturos, & mirari nondum adesse. Quæ audientes, ei propter amicitiam atquiescebãt. Quum autem alii vehtitarent, apertéque coarguerent muros fieri, atque adeo iam sublimes esse, [a] non habebant vnde non crederent. Quod sentiẽs Themistocles, iubet eos, potius quàm verbis seducantur, probos viros ex suis mittere, qui rem fideliter exploratã renuntient. Illis mittentibus quosdã è suis, & ipse clam per nuntium Atheniẽses admonet vt eos qui mitterentur à Lacedæmoniis retineant, idque quamminimè apertè, nec prius dimittant quam se iterum receperint. (Iam enim collegæ eius venerant, Abronychus, Lysiclis, & Aristides Lysimachi *filius*, nuntiantes iam iustam habere altitudinem murum.) Timuerat enim ne nõ à Lacedæmoniis, vbi rem planè resciissent, amplius dimitterentur. Atheniẽses, vt iussi erant, legatos retinent. Et Themistocles, adiens Lacedæmonios, tum demum palam dixit vrbem suam iam muris cinctam esse, ita vt idonea sit ad eos qui incolunt tutandos. Quòd si illuc velint Lacedæmonii sociive legationem aliqua de re mittere, [b] missuros in posterum tanquam ad eos qui dignoscant quæ sibi conducant, quæque è republica sint. Nam quum antiquius visum fuit ipsis vrbem deserere, nauésque conscendere, [c] ostendisse se sine eis hoc scire audere, & quæcunque cum iisdem consultare, ea nullo postea decreto fuisse patefacta. Nũc igitur videri sibi antiquius vrbem suam muros habere, idque & priuatim ciuibus & vniuersis sociis conducibilius fore. Neque enim fieri posse vt [d] ab inæquali facul-

a Facere non poterant quin crederent.

b Vt posthac irent ad eos tanquam ad homines qui intelligerẽt quid suorum & quid communium commodorum ratio postularet. Ad verbũ, Qui dignoscerẽt suas vtilitates & communes.

c Initio absque illis consilio se ausos esse dixerunt: & quibuscunque de rebus consultare *placuerit*, se nullo posteriores compertos fuisse.

d Nisi æqualia sint præsidia. *Ad verbum*, Nisi ex æquali apparatu.

A ἀπολοφθῆναι· τοῦς δὲ χεῖρας μὲν οὐ τοῖς λόγοις ἤξειν, καὶ θαυμάζειν ὡς ὅπω φαίνοιν. οἱ δὲ ἀκούοντες, ὧν μὲν Θεμιστοκλῆς ἐπείθοντο, δι' φιλίαν αὐτοῦ· τὰ δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων, καὶ σαφῶς καταμηνυόντων ὅτι τείχιζεταί τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον πεπεῖσθαι, ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρηστοί, καὶ πιστῶς ἀπαγγελοῦσι ἀπερ ἀριθμοί. ἀποστέλλουσιν

B οὖν· καὶ τοῖς αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων ὡς ἥκιστα ὅτι φανερὸς καθαιρεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν αὐτὸς αὖθις πάλιν κομισθῶσιν. ἤδη γὰρ καὶ ἦκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνυχός τε ὁ Λυσικλέους καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανὼς τὸ τεῖχος. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκούσαιεν, οὐκέτι ἀφεῖσιν. οἵ τε οὖν ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις ὡς πρὸς ἐπὶ ξένια καὶ

C τεῖχον· καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς λακεδαιμονίοις, ἐνταῦθα δὴ φανερὸς εἶπεν ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἰς σώζειν τοὺς ἐνοικοῦντας· ἐν αὐτῇ· εἰ δέ τι βούλονται λακεδαιμόνιοι ἢ τῷ ξύμπασι πρεσβεύεσθαι πρὸς σφᾶς, ὡς παρ' ἡμᾶς γιγνώσκοντας τοιοῦτον εἶναι τό τε σοφὸν αὐτοῖς καὶ τὸ κοινῇ. πλεῖόν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, αὐθ' ἑκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὖ

D μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστερον γνώμῃ· φαίνῃ. δοκεῖν οὖν σοφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι, πλεῖν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τὸν πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι μὴ ἀπὸ αὐτοπάλου

---

a Παρέχειν] ἀπατᾶσθαι. β Σκεψάμενοι] ἰδόντες, τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι. γ Ὡς ἥκιστα] ὡς, αἰτιατικὸν ὄντως. δ Αὐτὸν πάλιν] οἱ πρεῖς Θεμιστοκλέα. ε Καὶ Ἀριστείδης] ὁ λεγόμενος δίκαιος. ζ Ἀγγέλλοντες] ὦν Θεμιστοκλῆς δηλονότι. η Οὐκέτι ἀφεῖσιν] τὸ ὄξυς, μὴ ὑπὲρ αὐτοὺς ἀφῶσιν οἱ λακεδαιμόνιοι ὁπόταν σαφῶς ἀκούσαιεν. θ Τοὺς πρέσβεις] τῶν λακεδαιμονίων. ι Ἐνταῦθα] ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. κ Φανερὸς εἶπε] τὸ χῶμα πλάγιον. θύειν ἀ-

τὸν γὰρ ἓξ ὡς ἀπὸ Θεμιστοκλέους ἢ ὡς ἀπὸ Θουκυδίδου ἀμφοτέρως λέγεσθαι. κακῶς καὶ τῶν ἀθηναίων ἐπαγγέλλεσθαι. αὐτικρὺς γὰρ Θεμιστοκλέους ὄξυν ἡ φρονή. λεγόμενος δὲ ὄξυς, καὶ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς λακεδαιμονίοις, ἐνταῦθα δὴ φανερὸς εἶπε. λ Πρεσβεύεσθαι] πρέσβεις πέμπειν. μ Παρ' σφᾶς] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους. ν Ξύμφορα, ἢ τὰ κοινὰ] τῶν ἀποδοχὴ τῶν ὅσα ἔμφρονες εἰσι. ξ Μετ' ἐκείνων] ἤγουν τῶν λακεδαιμονίων. ο Φαινῇ] κοινοῦ τὸ

ε δίκαιε. π Τεῖχος ἔχειν] κοινῶν τὸ ἔφασαν. ρ Οὐ γὰρ οἷόν τε εἶναι] εἰ μὴ ἔχοιμεν, φασί, τεῖχος, ὡς οἱ ἄλλοι, μέλλομεν οὐδὲ τὰ αὐτὰ γνώμην ἔχειν ἐν τοῖς πολεμίοις. ὅταν γὰρ πολεμίων ἡμῶν ὄντων, ἡμᾶς μὴ δόξει μὴ μάχεσθαι, ἀνάγκη εἶναι δόξαι, ὡς μὴ ἔχοντας τεῖχος· τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι τεῖχος, πολεμεῖν οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸν μὴ ὄντα ἴσον τῷ ἄλλων παρεῖναι κατ' ἐκείνους, καὶ ὁμοίως ἀποφήνασθαι.

κατὰ ξυμβοὺς ᵃ ὅμοιόν τι ἢ ἴσον ἐς ὃ χωρὶς βουλεύεσθαι. ἢ πάντας οὓς ᵃ ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ ταῦτα νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν. ⓐ οἱ λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες, ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς ἀθηναίοις (ἃ δὲ ἐβούλοντο ᵇ ὅπῃ κωλύμη, ἀνὰ γνώμας προῆκαν ἑκάστοις δόξαν ᵇ ὧν χρῆναι ἐπιβουλεύσασθαι. ἅμα δὲ καὶ πρεσβείας ὄντες ἐν ᾧ τότε ἦλθε τὰ ἐς τὸν μῆδον πρόθυμοι ᵇ μᾶλλον αὐτοῖς ἐτύγχανον) τῆς μὲν βουλήσεως ἀμαρτάνοντες, ἀβλαβῶς δὲ ἦλθον. οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου ᵇ αἰεπικλήτους. τούτῳ τῷ τρόπῳ ⓐ ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δῆλον ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ὅτι ἐσπουδάσθη ἐγένετο. ⓐ γὰρ θεμέλιοι πάντοθεν λίθων ἐνέκειντο, καὶ ἃ ξυνηρμασμένα ᶜ ἦν ἢ, ἀλλ' ὡς ἕκαστοι ποτὲ προσέφερον· πολλαί τε ξύλαι ᵇ ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι ᵇ εἰργασμένοι ἐνέκειντο τῆς τείχους. ᵈ μείζων γὰρ ὁ περίβολος πᾶσι δοκεῖν ἐβούλετο τῆς πόλεως. καὶ ἅμα τοῦτο μὲν ὁμοίως κινοῦντες, ἠπείγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ ἃ πειραιᾶ τε λιμένι ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν. ᵇ ὑπῆρκτο δὲ αὐτῷ προτέρᾳ ὅπερ καὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς ᵇ κατ' ἐνιαυτὸν ἀθηναίοις ἦρξε· νομίζων τε, τὸ χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς ᵇ αὐτοφυεῖς, ᵇ καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γενομένους, μέγα ᵇ προσφέρειν ᵇ ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. ᵇ τὸ γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ᵇ αἰθεκτέα ἐστί, καὶ ᵇ τῇ ἀρχῇ ᵇ αὐτῇ ξυνεπεσκεύαζε. καὶ ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ ὅ τε κύκλος τοῦ τείχους, ᵇ ὅσῳπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ ᵇ τὸ πειραιᾶ. δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντίαι ᵇ ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ, οὔτε πη-

tate æqualiter ac similiter in medium consulatur. Itaque oportere aut omnes ciuitates confœderatas carere muris, aut eos sentire hoc quoque rectè factum esse. His auditis Lacedæmonii indignationē in Athenienses non illi quidem apertè præ se tulerunt: (ª non enim vt vetarent; sed vt quodammodo in cōmune consilium darent, legationem miserant: præsertim adhuc propensi in amorē Atheniensium, propter singulare illorum aduersus Medos studium) tamen quòd hæc eos spes frustrata esset, tacitè infensi erant. Ita vtrorumq; legati citra incusationem domum reuerterunt. Atque hunc in modum Athenienses vrbem exiguum intra tempus muro cinxerunt. Et indicio est etiamnunc ipsa structura properatò fuisse factā. Nam fundamenta plurifariorum lapidum, & alicubi non coagmentatorum, iacta sunt, ᵇ atque vt quæq; offerebantur saxa: multa etiam ex monumētis laboratáque sunt congesta. maior enim murus quàm pro magnitudine ciuitatis ducebatur: eáque propter omnia mouentes labori pariter incumbebant. Persuasit præterea Themistocles reliqua Piræi ᶜ ambiri, (iam antea inchoata quo anno ipse Atheniensibus præfuisset) existimans tum ipsum locum commodiorem fore, tres suapte natura portus habentem, tum ciues fieri nauticos, magnopere proficere ad potentiam ampliandam. Quippe primus ausus est dicere mari resisti posse, statimque moliri cœpit. Cuius etiam cōsilio Athenienses extruxere murum circum Piræa, qui nunc quoque demonstratur, eius latitudinis vt per eum duo plaustra lapides comportantia ex regione præterirent. ᵈ Intus neque frusta lapidum ine-

ª Non enim vt prohiberent, sed vt consilio monerent scilicet, pro communi Græcorum legationem miserunt.

ᵇ Sed vt quisq; fortè porrigebat: multæ etiam columnæ ex monumentis, & saxa sculpta, vel elaborata, congesta sunt. Ambitus enim murorū ab omni ciuitatis parte eductus est maior quàm antea. Vide, Circa ciuitatē quoquouersum.

ᶜ Ædificari (inchoatum autem fuerat opus istud antea, in illius magistratu, quē annuum apud Athenienses gessit) existimans locū idoneum esse, tres natiuos portus habentem, & ipsos, quum nautici essent, magnū ad parandas opes adiumentum habere. Primus enim dicere ausus est mare capessendum esse, & imperium illico comparare cœpit. Vide annot.

ᵈ Intus autem neque cæmētum, neque lutum erat, sed constructa & coagmentata saxa.

---

a Ομοιόν τι ἢ ἴσον] ἵνα ὅλη πάντων σώζηται τὸ ἴσον. β Ἀπειχίστους] ἀπὸ ἀπειχίστου πόλεως. γ Ἐπὶ κωλύμῃ] κωλύσει. ἰδίᾳ δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου. δ Τῷ κοινῷ] ἀφ' ἑαυτῶν κοινῶν. ε Ἐπρεσβεύσαντο] πρέσβεις ἔπεμπον. ζ Μᾶλλον] ἐπιβουλεύοντες. η Ἀπεπικλήτους] ἀκατηγορήτους. μηδὲν ἐγκαλοῦντες. θ Τῷ τρόπῳ] τῇ μηχανῇ. ι Καὶ οὐ ξυνηρμασμένων] οὐ ξυνδεόντων, καὶ ἰσοθέντων. κ Ἐστιν ἢ] καθ' ἁπλᾶς τύπους. λ Ἀπὸ σημάτων] ἀπὸ βάσεων ἀνδριάντων. μ Εἰργασμένοι] ἀφ. γεγλυμμένοι, τύπους ἔναιε καὶ σχέσεις ἔχοντες. λιλαξ διμβῶσι. ν Εἰκαπελέγησαν] ἐξεκατωκοδομήθησαν. Ὅμηρος, Λίμασας τε λέγων. ξ Μείζων] τῷ σχοίνῳ δηλονότι μείζων. ο Ὁμοίως] ὁμοίως καὶ κοινὰ καὶ ἱερὰ δηλονότι. π Ὑπῆρκτο δὲ αὐτῷ] ἀρξάμενος ἐκ τοῦ ἔργου αὐτός. ρ Τῆς ἐκείνου ἀρχῆς] τοῦ Θεμιστοκλέους. σ Κατ' ἐνιαυτὸν] κατὰ ἕνα ἐνιαυτὸν ἡγεμὼν ἐγένετο· ὡς δὲ τῶν μηδικῶν ἦρξε Θεμιστοκλῆς ἐνιαυτὸν ἕνα. τ Αὐτοφυεῖς] ἦσαν οὐ χρηστοπόρους. υ Καὶ αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους. φ Προφέρειν] ὀφθοδρομεῖν. χ Ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν] ἐς τὸ δυνατωτέρους γενέσθαι. δύναμιν, ἤγουν θαλασσίαν. ψ Αὐθεκτέα ἐστὶ] πρέπος ἦπε, φησὶν, ὅτι δεῖ πάσῃ δυναμεῖ αὐτέχεσθαι τῆς θαλάσσης. ω Εὐθὺς συνεπεσκεύαζεν] εὐθὺς, φησὶν, ἅμα τῷ συμβουλεῦσαι, ἦρξατο θαλασσοκρατίαν κατασκευάζειν. α Ὅσῳπερ νῦν ἔτι] τείχους ὃ ἐν πειραιεῖ, ὅσῳπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστιν. β Ἀλλήλαις] ὑπεναντώσας ἀλλήλαις, ἢ σωιζομένας, ὅθεν τὸ μεγέθη τῶν λίθων.

rant, neque lutũ, sed saxa grádia ad normam incisa coagmentatáq; & quæ exteriora erãt, ferro inuicem plúbóq; ferruminata. Altitudo fere dimidio tenus absoluta est eius quã ille destinauerat. Destinauerat enim vt celsitudo ipsa latitudóq; arceret hostiles incursus: & paucorũ hominũ eorúmq; imbecillimorũ suffecturam existimabat custodiã, cæteros autẽ naues esse conscensuros. Nã in rẽ nauticá præcipuè incumbebat, intelligens (vt mea fert opinio) regiarum copiarũ [a] aduentum mari quàm terra vehemẽtiorem futurũ, ac Piræa magis quàm superiorem vrbem expedire. Atq; adeo sæpenumero Athenienses est adhortatus vt siquando à terra vrgerentur, in hũc descenderent, omnibúsq; re nauali resisterent. Et Athenienses quidẽ ad hunc modum cũ alia munierunt, tum muros extruxerunt, statim à discessu Medorum. Pausanias autem Lacedæmonius Cleombroti *filius*, Græcorum dux, cũ viginti nauibus ex Peloponneso dimissus est, quẽ comitatæ sunt triginta Athenienssiũ naues, & aliæ sociorũ permultæ: in gressique hostiliter Cyprũ, multa eius oppida subegerũt: deinde profecti Byzantiũ à Medis occupatũ obsederunt, hoc duce. Quo iã facto imperiosiore, cũ alii Græci, tũ præcipuè Iones, ac quicunq; recẽs regio dominatu liberati erant, offendebantur. Itaque aditis Athenienssibus postulauerũt vt pro necessitudine quæ [illegible]er eos esset, se duces ipsis præberent, nec Pausaniã violenter agere sinerẽt. Athenienses hęc verba approbãtes, prospiciebãt, tanquam voluntatẽ eorũ nõ neglecturi, [b] vbi cætera cõstituissent quemadmodũ sibi optimè videretur. Interea La-

[a] Expeditionem faciliorẽ esse, *vel magis expeditam*, mari quàm terra.

[b] Τἆλλα τε καταστησόμενοι. *Id est*, & cætera constituturi. *Vel*, administraturi. Sed Valla legit καταστησάμενοι, omissa particula τε.

λὸς ἰὼν, ἀλλὰ [a] ξυνοικοδομημένοι μεγάλοι λίθοι, καὶ [b] ὅλῃ ἐγλώνιοι, σιδήρῳ τορὸς ἀλλήλοις ἁρμοσμένοι καὶ μολύβδῳ [c] δεδεμένοι. ὁ δὲ ὕψος ἥμισυ μάλιστα ἐτελέσθη [d] ὃ διενοήθη. [e] ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει [f] ἀφίστασθαι τὰς τῶν πολεμίων [g] ἐπιβολὰς ἀνθρώπων τε ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρήστων ἱκανὴν τὴν φυλακὴν, τοὺς δὲ ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβήσεσθαι. τῷ γὰρ ναυσὶ μάλιστα [h] προσέκειτο· ἰδὼν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ βασιλέως στράτευμα [i] τὸ κατὰ θάλασσαν ἔφοδον [k] ἐποιήσατο μᾶλλον ἢ κατὰ γῆν· τήν τε πειραιᾶ ὠφέλιμώτερον ἐνόμιζε [l] τοῦ αὐτοῦ πόλεως. καὶ πολλάκις τοῖς ἀθηναίοις παρῄνει, ἢν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιαθῶσι, καταβαίνοντας ἐς αὐτὸν τὸν ναυσὶ, πρὸς ἀπωθεῖσθαι αἰρεῖσθαι. [m] ἀθηναῖοι μὲν οὖν τότε [n] ἐτειχίσθησαν, καὶ τἆλλα κατεσκευάζοντο [o] ὡς ἕκαστα [p] μετὰ τῶν μήδων αἰρήσουσιν. Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ὁ λακεδαιμονίων στρατηγὸς τῶν ἑλλήνων ἐξέπεμφθη [q] εἴκοσι νεῶν ἀπὸ πελοποννήσου. ξυνέπλεον δὲ καὶ ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος. καὶ ἐστράτευσαν [r] ἐς κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ [s] κατεστρέψαντο· καὶ ὕστερον [t] ἐς βυζάντιον, μήδων ἐχόντων, [u] καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ. ἤδη δὲ [x] καὶ βιαίᾳ ὄντες αὐτῶν, οἵ τε ἄλλοι ἕλληνες ἠξιοῦντο, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο. φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι [y] τοῦ ξυγγενεῖς, καὶ Παυσανίᾳ μὴ [z] ἐπιτρέπειν, ἢν που βιάζηται. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους, [aa] καὶ προσεῖχον [bb] τὸν γνώμην ὡς οὐ πρόθυμοι, [cc] τἆλλά τε καταστησόμενοι [dd] ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ λα-

[a] Ξυνοικοδομημένοι] συνδεδεμένοι. [b] Ἐν παντὶ τρόπῳ ἀπὸ τοῦ πλαγίου. [c] Ἐγλώνιοι] πλάγιοι. πλάγιοι. [d] Οὗ διενοεῖτο] ἢ ὅσος ὕψος διενοεῖτο εἶναι τὸ τεῖχος. [e] Ἐβούλετο δὲ] ὁ Θεμιστοκλῆς. [f] Ἀφιστάναι] ἀπὸ τοῦ πόλιν ποιεῖν. [g] Ἐπιβολὰς] ἐπιθέσεις. [h] Ὀλίγον δὲ τῶν ἀχρειοτάτων] οἷς, γερόντων καὶ παίδων. [i] Προσέκειτο, ἰδὼν] ἢ τὸν ναυσὶ πεζικὰς, νομίσας. διὸ καὶ ναύμαχος ἐκαλεῖτο. [k] Τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον] ὅπως ἐμοὶ δοκεῖ, φησὶ, τοῖς πέρσαις ῥᾴον ἀπὸ θαλάσσης ἢ ἀπὸ γῆς ἔρχεσθαι. [l] Εὐπορώτερον] πλέον δυναμένου. μᾶλλον τοῦ αὐτοῦ πόλεως] εἰς δηλονότι. [m] Καταβαίνοντας ἐς αὐτὸν] τὴν γνώμην δηλονότι Θεμιστοκλέους. [n] Ἐπεχώσθησαν] ὡς πρὸ ὀλίγου ἀνεφυλάχθησαν. [o] Καὶ τἆλλα κατεσκευάζοντο] τὰ ἱδρύματα καὶ, καὶ οἰκιακὰ δηλονότι. [p] Εὐθὺς] μετὰ τὸ περιχωσθῆναι. [q] Μετὰ τῶν μήδων αἱρήσουσιν] μετὰ τὰ κατὰ Μαρδόνιον ἐωσπερ ἡ ἐλάφειον μέχρι τοῦ ἐν μυκάλῃ. ἀλλὰ δηλαδὴ μέχρι τῆς περιχωσίας εἰπὼν, ἐπάγει πάλιν ἐπανέρχεται δηλονότι τὰ κατὰ Παυσανίαν. [r] Ἐς κύπρον] δηλονότι τὴν αὐτὴν πόλεως. [s] Κατεστρέψαντο] κατεχάλασαν. [t] Ἐς βυζάντιον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐστράτευσαν. [u] Καὶ ἐξεπολιόρκησαν] πολιορκήσαντες, τὸ μόνον πόλεως ἐωσπερ καθαιρῶσαι πολεμίους· ἐκπολιορκῆσαι, τὸ πλέως καταβαλεῖν τὴν πόλιν, καὶ ἐσελθεῖν. [x] Καὶ βιαίᾳ ὄντες αὐτῶν] τὸ ἀπαγωγὸν ὑπάρχοντες τῶν Παυσανίου. [y] Κατὰ τὸ ξυγγενεῖς] δηλαδὴ τὸ ξυγγένειαν. [z] Ἐπιτρέπειν] ἀφιέναι δίδοναι. [aa] Καὶ προσεῖχον τὸν γνώμην] ὡσεὶ αὐτοὺς ἔχον τὸν γνώμην. [bb] Τἆλλα τε] ὡσεὶ τὸ ἡγεμονίας. [cc] Ἢ φαίνοιτο] αἰτὴ τὸ φαίνω,

λεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Παυσανίαν, ἀνα- A
κρινοῦντες ὧν περὶ ἐπύθανοντο. ἦν γὰρ ἀδι-
κία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ τῶν ἡγεμόνων
τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐ-
φαίνετο μίμησις ἡ στρατηγία. ξυνέβη τε
αὐτὸν καλεῖσθαί τε ἅμα, καὶ τοῖς ξυμμά-
χοις ὢν ἐκείνῳ ἤδη πρὸς Ἀθηναίους μᾶλλον
ἁπτόμενον, πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιω-
τῶν. ἐλθὼν γὰρ ἐς Λακεδαίμονα, τὴν μὲν ἰδίᾳ
τισὶ ὧν ἀδικημάτων βουλόμενος, ἀπελύθη, τὰ δὲ
μάλιστα ἀπολυέ) μὴ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο B
γὰρ αὐτῷ οὐχ ἥκιστα μηδισμός, καὶ ἐδόκει σα-
φέστατος εἶναι). καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐκέτι ἐκπέμ-
ποντες ἄρχοντα, Δόρκιν δὲ, καὶ ἄλλους τινὰς
μετ' αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς
οὐκέτι ἐφίεσαν ἐξίμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. οἱ
δὲ, αἰσθόμενοι ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι
ὕστερον ἔξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φο-
βούμενοι μὴ σφίσιν (ἤδη ἐξιόντες χείρεις γέ-
γωνται· (ὅπερ καὶ ἐπὶ τῷ Παυσανίᾳ ὠφέλησε)
ἀπαλλαξείοντες τε καὶ τὸν μηδικὸν πολέ- C
μον, καὶ ἅτε ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς
ἡγεῖσθαι, καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι
ὀφελείας. ¶ Παραλαβόντες τε οἱ Ἀθη-
ναῖοι τὴν ἡγεμονίαν οὕτω τῷ τρόπῳ, ἐκόντων τῶν
ξυμμάχων, διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν
ἃς τε ἑκάστη πρέπει τῶν πόλεων χρήματα τοῖς
τε βαρβάροις, καὶ ἃς αὐτοί. τὸ γὰρ χρῆμα δὴ τῶν
ἀμύνασθαι ὧν ἔπαθον, δηῶσαι τὴν βασιλέως
χώραν. καὶ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθη-
ναίοις κατέστη ἀρχή, οἳ ἐδέξαντο τὸν φόρον. ἐ- D
τέτατο γὰρ ὠνομάσθη τὸ χρῆμα· καὶ φόρος ἐπρά-
χθη πρῶτος φόρος τάξεις, τετρακόσια τάλαν-
τα, καὶ ἐξήκοντα. ταμίαι τε ἦσαν αὐτοῖς Ἕλλη-
νες, καὶ ἐσέφερον ἐς τὸ ἱερὸν ἐν Δήλῳ. ἦρξαν δὲ οἱ

cedæmonii Pausaniam accersunt, de iis a cognituri quæ audissent. Etenim multa eius iniustitia à Græcis aduenientibus deferebatur, potius eũ videri tyrannũ agere quàm ducem. Euenit autẽ vt eodem tempore ille accerseretur, & ipsius odio socii ad Athenienses transirent, præterquam ex Peloponneso milites. Reuersus Lacedæmona nõnullarum priuatim iniuriarũ conuincebatur, maximis autem criminibus absoluebatur. Insimulatus est autẽ nõ in postremis quòd cum Medis sentiret, & videbatur manifestissimum esse: nec ob id cũ amplius produce miserũt, sed b Doreen, cúmq; eo alios quosdam non magnum exercitum habẽtes. Qui, quum ad ipsos solitum non deferrent imperũ socii, re cognita abierunt. Póstque eos, Lacedæmonii nullos sibi mittendos esse censuerunt, veriti ne ii quos mitterent, sibi deteriores fierent: id quod in Pausania perspexerant. Eo quidem magis quòd & defungi Medico bello cuperent, & existimarẽt Athenienses tum satis idoneos duces esse, tum sibi vt illo tempore amicos. ¶ Accepto hac ratione Athenienses principatu, libentibus propter odium Pausaniæ sociis, statuerunt quas vrbes pecunias, & quas præbere naues aduersus barbarũ oporteret, c per speciẽ reddendæ calamitatis, quam passi erãt, vexandis inuicem bello regiis prouinciis. d Tunc primùm Græciæ ærarii præfecti sunt instituti ab Atheniẽsibus, qui tributum reciperent. sic.n. appellata est pecuniarũ collatio. Primúmq; tributũ cõstitutũ fuit quadringẽtorũ sexaginta talentorũ. æraria corũ fuit Delos, quo e in templo cœtus fiebãt. f Ac duces

a In disquisitionem vocaturi.

b Δόρκιν, non Δόρκην.

c Obtentus enim erat, vel præsextus, vlcisci suã vicem in populanda regione regis.

d Ac tunc primùm ἑλληνοταμίαι, id est, Græciæ, vel Græcorum quæstores, apud Athenienses constitus est magistratus, qui quæstores τῶν φόρων. i. tributum recipiebant. Ita enim appellata est χρημάτων φορά. i. pecuniarum collatio.

e Quum autem imperarẽt primò sociis liberis fuisque legibus vtentibus, & ex communium conuentũ sententia deliberãtibus de rebus Græciæ, ista obierunt in bello & administratione rerũ inter hoc Peloponnesiacum bellum & Medicum. Quæ quidẽ gesta sunt ab eis tum aduersus barbarum, tũ etiam aduersus socios nouis rebus studentes, eósque ex Peloponnesiis qui fortè in vnoquoque bello occurrebant. Vel (vt vult schol. Græcus) qui se opponebant. Vide annotat.

α Μετεπέμποντο Παυσανίαν] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. β Τῶν ἀφικνουμένων] εἰς λακεδαίμονα ἐρχομένων. γ Ἡ στρατηγία] τὸ ἢ ἄλλοι σωφρόνισμον, ἔπρεπε δ' ἄρξαι εἶπον. δ Καλεῖσθαί τε ἅμα] καλεῖσθαι εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. ε Παρ' ἀθηναίους μετατάξαι] πρὸς ἀθηναίους μεταθεῖναι. ζ Πλὴν τῶν ἀπὸ πελοποννήσου] οἱ γὰρ πελοποννήσιοι ὑπήκοον τῶν λακεδαιμονίων. η Εὐθύνη] δίκην δοῦναι, καὶ καταδικάσθη, καὶ καταγνώσθη. θ Τὰ δὲ μάλιστα] τὰ κοινὰ, ὃ ὄχι δηλόσαι. ι Μηδισμὸς] τῶν μήδων φρονῆσαι. κ Σαφέστατος] τόσον ὡς φησὶ τὸ Θουκυδίδου ῥῆτον. ὁ γὰρ λόγος τῶν λακεδαιμονίων σαφέστατα ἔδη). ἡ γὰρ αἰτιφορήσαντο αὐτὸν. ὁ δὲ πεπεισμένος ὕστερον μεῖζον τὸν ἔλεγχον. λ Οὐκέτι ἐπέμποντο] λακεδαιμονίοις δοκεῖ τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι· μᾶλλον δὲ ἡ ἀπορρὴν ἐξέπεμψαν, ἐδέξαντο ἀποστολὴν, ἀλλὰ μὴν παντάπασιν ἀπήλλακτο τῆς ὑποψίας. διὸ καὶ ἐξέπεμφθη παρ' αὐτῶν ἔπ. μ Ἐφίεσαν] παρεχώρουν οἱ πρὸ τὴν Δόρκιν. ν Τὴν ἡγεμονίαν] ἡγεμονεύειν. ξ Ἀπῆλθον] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. ο Φοβούμενοι μὴ σφίσιν] μὴ μηδίσωσι, καὶ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν λακωνικῶν γένωνται. π Ἀπαλλαξείοντες] ἀπαλλαξόμενοι ἔχοντες. συντέτμηται, ὑπονοουμένου ἀπαλλαγείσας. ρ Ἐξημονίοις σαφέσταιον ἔδη). ἡ γὰρ αἰτιφορήσαντο αὐτὸν. ὁ δὲ πεπεισμένος ὕστερον μεῖζον τὸν ἔλεγχον. λ Οὐκέτι ἐπέμποντο] λακεδαιμονίοις δοκεῖ τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι· μᾶλλον δὲ ἡ ἀπορρὴν ἐξέπεμψαν, ἐδέξαντο ἀποστολὴν, ἀλλὰ μὴν παντάπασιν ἀπήλλακτο τῆς ὑποψίας. διὸ καὶ ἐξέπεμφθη παρ' αὐτῶν ἔπ. μ Ἐφίεσαν] παρεχώρουν οἱ πρὸ τὴν Δόρκιν. ν Τὴν ἡγεμονίαν] ἡγεμονεύειν. ξ Ἀπῆλθον] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. ο Φοβούμενοι μὴ σφίσιν] μὴ μηδίσωσι, καὶ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν λακωνικῶν γένωνται. π Ἀπαλλαξείοντες] ἀπαλλαξόμενοι ἔχοντες. συντέτμηται, ὑπονοουμένου ἀπαλλαγείσας. ρ Ἐξημονίοις σαφέσταιον ἔδη). ἡ γὰρ αἰτιφορήσαντο αὐτὸν. ὁ δὲ πεπεισμένος ὕστερον μεῖζον τὸν ἔλεγχον. λ Οὐκέτι ἐπέμποντο] λακεδαιμονίοις δοκεῖ τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι· μᾶλλον δὲ ἡ ἀπορρὴν ἐξέπεμψαν, ἐδέξαντο ἀποστολὴν, ἀλλὰ μὴν παντάπασιν ἀπήλλακτο τῆς ὑποψίας. διὸ καὶ ἐξέπεμφθη παρ' αὐτῶν ἔπ. μ Ἐφίεσαν] παρεχώρουν οἱ πρὸ τὴν Δόρκιν. ν Τὴν ἡγεμονίαν] ἡγεμονεύειν. ξ Ἀπῆλθον] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. ο Φοβούμενοι μὴ σφίσιν] μὴ μηδίσωσι, καὶ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν λακωνικῶν γένωνται. π Ἀπαλλαξείοντες] ἀπαλλαξόμενοι ἔχοντες. συντέτμηται, ὑπονοουμένου ἀπαλλαγείσας. ρ Ἐξη-
μονίοις σαφέσταιον ἔδη). ἡ γὰρ αἰτιφορήσαντο αὐτὸν. ὁ δὲ πεπεισμένος ὕστερον μεῖζον τὸν ἔλεγχον. λ Οὐκέτι ἐπέμποντο] λακεδαιμονίοις δοκεῖ τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι· μᾶλλον δὲ ἡ ἀπορρὴν ἐξέπεμψαν, ἐδέξαντο ἀποστολὴν, ἀλλὰ μὴν παντάπασιν ἀπήλλακτο τῆς ὑποψίας. διὸ καὶ ἐξέπεμφθη παρ' αὐτῶν ἔπ. μ Ἐφίεσαν] παρεχώρουν οἱ πρὸ τὴν Δόρκιν. ν Τὴν ἡγεμονίαν] ἡγεμονεύειν. ξ Ἀπῆλθον] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. ο Φοβούμενοι μὴ σφίσιν] μὴ μηδίσωσι, καὶ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν λακωνικῶν γένωνται. π Ἀπαλλαξείοντες] ἀπαλλαξόμενοι ἔχοντες. συντέτμηται, ὑπονοουμένου ἀπαλλαγείσας. ρ Ἐξη-
γεῖσθαι] ἡγεμονίας ἔδη). σ Ἐν ᾧ τότε παρόντι] ἐν συναμφοτέροις χρόνῳ. τ Πρὸς τὸ βάρβαρον] τοῖς βαρβάροις. υ Πρόχρημα] πρόφασις. φ Ὧν ἔπαθον] λείπει ἔπαθε, ἵν' ᾖ ὑπὲρ ὧν. χ Καὶ ἑλληνοταμίαι] οἱ δεχόμενοι τοὺς φόρους σωματοῦχοι ὑπὸ τῶν ἑλλήνων. ἢ φυλάττοντες αὐτοὺς, ἐκαλοῦντο ἑλλησποντοφύλακες. ψ Ἡ φορὰ] ἡ δόσις. ω Φόρος τάχθείς] φόρος ὠνομάσθη καὶ ἐπράχθη ὑπὸ Αριστείδου τοῦ δικαίου ὁ πρῶτος. α Ταμιεῦόν τε δῆλος ἦν] ἵνα μὴ δίχωσιν οἱ ἀθηναῖοι εἰς ἴδιον κέρδος ἔχειν. β Δῆλος] ὅσος μία τῶν κυκλάδων. γ Καὶ ξύνοδοι] συνελάσεις. δ Ἡρύθμοι δ' αὐτονόμων] ὕστερον γὰρ ὡς δούλων ἦρχον.

inter initia ex sociis erant qui suis legibus viuerent, & ex publicis consiliis consultarent. Hucusque peruentum est bello, & gerendarum rerum studio, inter hoc & Medicum bellum: quæ ipsi gesserunt cum barbaro, cúmque sociis nouas res molientibus, & eos Peloponnenses qui in omni re semper intercedebant. Scripsi autem ea ab instituto sermone egressus, ob id quòd ab omnibus qui ante me fuerunt, locus hic prætermissus est: scribentibus aut res ante Medicum bellum gestas, aut ipsum bellum Medicum. Quorum Hellanicus, qui ista attigit in Attica historia, & breuiter meminit, neque digestis exactè temporibus: præterea quòd ex his principatus Athenienſium quemadmodum sit constitutus demonstratur. ¶Primùm quidem Eionem, quæ est ad Strymonem, Medis tenentibus, expugnauerunt diripuerúntque, duce Cimone Miltiadis *filio*. Dehinc Scyrum in AEgæo insulam, quam incolebant Dolopes, diripuerunt, ipsíque incoluerunt. Fuit eis & cum Caryſtiis, sine aliis Eubœensibus, bellum: tandémque [a] in deditionem redegerunt. Post hæc cum Naxiis, qui defecerant, bellum gesserunt, oppugnandóque eos subegerunt. Primáque hæc sociarũ ciuitatum, præter constitutũm, in seruitutem redacta est: mox & aliæ, vt cuique contingebat. Defectionis autem causæ cùm aliæ fuerunt, tum vel præcipuè [b] tributorum, vt causabantur, penuria, nauiúmque, & siquis in militia desertor extitisset. Nũ [c] exactè agebant Athenienses, erántq; acerbi in adigendis hominibus ærumnarum insuetis, cásque recusantibus. Et alioqui non iam ea qua

A ὁ δὲ αὐξόμενον τοσοῦτον τὴν ξυμμαχῶν, καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, [α] ὅσα δὲ ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ [γ] διαχειρίσει τῶν πραγμάτων [δ] μεταξὺ τῶδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ μηδικοῦ, ἃ ἐπράξατο πρός τε [ζ] τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους [η] νεωτερίζοντας, καὶ πελοποννησίων τοὺς ἀεὶ [θ] προστυγχάνοντας [ι] ἐν ἑκάστῳ. [κ] ἐγραψα ἢ αὐτά, [λ] καὶ τῷ ἐκβολῇ τοῦ λόγου ἐποιησάμην δηλῶσαι τόδε, ὅτι [μ] τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν [ν] ἐκλιπὲς τοῦτο [ξ] ἦν ὃ χωρίον, καὶ ἢ τὰ πρὸ τοῦ μηδικοῦ ἑλληνικὰ ξυνετίθεσαν, [ο] ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά. τούτων ἢ ὅσα καὶ ἥψατο ἐν τῇ ἀτθικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ ἐπὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἅμα ἢ καὶ τὴν ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν ἀθηναίων, ἐν οἷῳ τρόπῳ [π] κατέστη.

B ¶Πρῶτον μὲν [ρ] Ἠιόνα τὴν ἐπὶ στρυμόνι, μήδων ἐχόντων, πολιορκίᾳ εἷλον, καὶ ἠνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. ἔπειτα [σ] Σκύρον τὴν ἐν τῷ αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾤκουν δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, [τ] καὶ ᾤκισαν αὐτοί. [υ] πρὸς ἢ [φ] Καρυστίους αὐτοῖς, αὖθις τῶν ἄλλων εὐβοέων, [χ] πόλεμος ἐγένετο· καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. ναξίους ἢ ἀποστάσι μετ' ἄλλα [ψ] ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκίᾳ [ω] προσῆσάν τε. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς [α] παρὰ δὲ καθεστηκὸς ἐδουλώθη· ἔπειτα ἢ καὶ τῶν ἄλλων ὡς [β] ἑκάστη ξυνέβη. αἰτίαι ἢ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων, καὶ μέ-

C γιστοι, αἱ τῶν φόρων [γ] καὶ νεῶν [δ] ἔκδειαι, [ε] καὶ λῃποστράτιον, εἴτῳ ἐγένετο. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι [ζ] ἀκριβῶς ἐπράσσοντο, καὶ λυπηροὶ ἦσαν, [η] οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς ἀναγκάς· ἦσαν δέ πως καὶ

[a] *Athenienses* certa conuentione cum eis composuerunt.
[b] Tributorum & nauium curationes, & recusatio militiæ, sicui contigisset. *Id est, Si cui contigisset recusare vel detrectare militiam.* Et molesti socii erant, ad labores eos adigentes, quibus perfungi nec consueuerãt, nec volebant.
[c] Seuerè exigebant. Seueri exactores erant.

α Καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων] πάντα τὰ κοινῇ συμπεποίζοντο ἐν ταῖς βουλαῖς.
β Τοσάδε ἐπῆλθον] ὅσα δι' ἐπεξῆλθον ἔργα ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ.
γ Καὶ διαχειρίσει] διοικήσει. δ Μεταξὺ τῶδε τοῦ πολέμου] ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. ε Τὸν βάρβαρον αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. ζ Νεωτερίζοντας] ἀφισταμένους. η Προστυγχάνοντας] ἐμποδίζοντας. θ Ἐν ἑκάστῳ] πολέμῳ, ἢ χρόνῳ, ἢ χώρᾳ. ι Ἐγραψα] οὐχ ὅτι ἤδη ἔγραψαν, ἀλλ' ὅτι ὅμως γέγραπται, εἰ καὶ μήπω εἴρηται. κ Καὶ ἢ ἐκβολῇ] ἢ ἐκβάσει. λ Τοῖς πρὸ ἐμοῦ] ἱστορίαν.
μ Ἦν τὸ χωρίον] χωρίον τῆς ἱστορίας δηλονότι, ἢ τῆς πεντηκονταετίας, εἰ ἐξῆν παρ' ἐκείνοις. ν Ξυνετίθεσαν] συνέγραφαν. ξ Ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά] τὰ περσικὰ φησί, ὃ ἁμαζονικὰ, καὶ θρᾳκικά. ο Κατέστη] ἐγένετο. π Ἠιόνα] ὅτι δύο ἠιόνες εἰσὶν ἐν τῇ θρᾴκῃ· ἀλλ' ἡ μὲν, λιμένι τῆς ἀμφιπόλεως ὄσῃ, πρὸς ἧς νῦν λέγει· ἡ δὲ ἄλλη, πόλις. Λυκόφρων, Τὸν μὲν γὰρ ἠῶν σρυμόνος βισαλπία. ρ Σκύρον] νῆσον τῶν κυκλάδων. σ Καὶ ᾤκισαν] ἀποίκους ἀπεστείλαντες δηλονότι. τ Καὶ καρυστίοις αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. υ Πόλεμος ἐγένετο] μόνοι γὰρ τῶν εὐβοέων οὐχ ὑπήκουον ἀθηναίων, ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρὸς μόνους αὐτοὺς ἐπολέμησαν. φ Ἐπολέμησαν] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. χ Παρεσήσαντο] ἐδούλωσαν. ψ Παρὰ τὸ καθεστηκὸς] παρὰ τὸ νόμιμον καὶ πρέπον. ἐλεύθεροι γὰρ ἦσαν οἱ ἔλλιπες τόπ.
ω Ἐπράσσοντο] ἀπὸ κοινοῦ, ἐδουλῶντο. α Ἐκδεία] ἔκδεια, ἐκούσιον· ἔνδεια, ἀκούσιον. Ἀλλὰ, ἔκδεια, οὐκ ἔνδεια. Ἔστι γάρ, ἀπόλειψις, ἀπόλειαι. β Καὶ λειποστράτιον] λειποστράτιον, τὸ μὴ θέλειν στρατεύεσθαι. γ Ἀκριβῶς ἔπρασσον] ἀπαιτοῦντες αἰεν δότως. δ Οὐκ εἰωθόσι] πῖφ ἔλλιπεῖ.

ἄλλως οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥᾳδίως τέ τι ποιησάμενοι εἰ ἀπολεῖς τοὺς ἀφισταμένους· ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγίγνοντο οἱ ξύμμαχοι. διὰ γὰρ τὸ ἀπέχεσθαι τοῦ στρατεύεσθαι, οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀπ' οἴκου ὦσι, χρήματα ἐπράξαντο αὐτὶ τῶν νεῶν τὸ ἐπιβάλλον ἀργύριον φέρειν. καὶ τοῖς μὲν ἀθηναίοις πλῆθος τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης εἰς ἐκεῖνοι ξυμφέρειν, αὐτοὶ δὲ, ὁπότε ἀποσταῖεν, ἀπροθύμοι καὶ ἄπειροι B ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἐγίγνετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς μήδους καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ἀμφότερα ἀθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος· καὶ εἷλον τριήρεις φοινίκων, καὶ διέφθειραν τὰς πάσας, ἐς διακοσίας. χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυμβαίνει θασίοις αὐτῶν ἀποστῆναι, διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρας θρᾴκῃ ἐμπορίων, καὶ τοῦ μετάλλου, ἃ ἐκέκτηντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ θάσον πλεύσαντες οἱ ἀθηναῖοι, ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν· ἔπειτα δὲ τριήρεσι πεμψάντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ τοὺς ἀργίλους χρόνους, ὡς οἰκισθέντες τὰς τότε καλουμένας ἐννέα ὁδοὺς, νῦν δὲ ἀμφίπολιν, τὴν μὲν ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν ἃς εἶχον ἡδωνοί· προελθόντες δὲ τῆς θρᾴκης ἐς μεσόγαιαν, D διεφθάρησαν ἐν δραβήσκῳ τῇ ἡδωνικῇ ὑπὸ τῶν θρᾳκῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ ἐννέα ὁδοὶ κληζόμενον. θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις, καὶ πολιορκούμενοι,

A agebant Athenienſes, erántque acerbi in adigendis hominibus ærumnarum inſuetis, cáſque recuſantibus. Et alioqui non iam ea qua conſueuerant comitate imperabant, neque ex æquo militabant: quippe qui facilè poſſent cos ſubigere qui defeciſſent. Cuius rei cauſa illi ipſi extiterant ſocii. nam propter hanc militandi pigritiam, plerique, ne domo abeſſent, conſtituerunt nauium loco pro portione pecuniam ſoluere. Ex qua ſolutione Athenienſium quidem res nauális augebatur, ipſi verò, quum deſciſcebant, bellum & imparati & inopes ſuſcipiebant. Commiſerunt poſthæc Athenienſes ſocíque cum Medis prælium, tum pedeſtre tum nauale, ad flumen Eurymedontem in Pamphylia. Atque in vtroque & eodem die viceerunt, duce Cimone Miltiadis *filio*, captis [a] corruptíſque omnibus ad ducentas Phœnicum triremibus. C Aliquantóque pòſt tempore contigit vt ab eis deficerent Thaſii, [b] indignatione contracta ob emporia quæ in aduerſa Thracia, cum aliarum rerum, tum metalli, ab illis fiebant. Athenienſes eò nauibus profecti, Thaſios pugna nauali vicerunt, in terrámque deſcenderunt. Miſſis quoque ſub idem tempus ad Strymona decem millibus colonorum, tum ſuorum, tum ſocialium, tanquam [c] volentes habitare oppidum quod Edoni tenebant, tunc Decem vias, nunc Amphipolin appellatum: illo quidem potiti ſunt, ſed progreſſi in mediterranea Thraciæ, ab ipſis Thracibus, quibus [d] infeſtú erat id oppidú, ſi incoleretur, apud Drabeſcum Edonicã omnes ſunt interempti. Thaſii verò prælio victi & obſeſſi,

a Corruptíſque *vel profligatis* Phœnicum triremibus, numero ad ducentas. *Q.d.* Quæ in vniuerſum erant ducentæ.

b Orta cõtentione de emporiis & de metallis quæ poſſidebant.

c Sibi vendicantes. vel, afferentes.

d Infeſtus erat is locus qui condebatur, Decẽ viæ.

α Οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἦρχοντες] ὡς οὐ κατὰ τὰ Παυσανίαν, ἀλλ' ὡς ἄρχοντες δουλικῶς ἐχώντο τῆς συμμαχίας. τὸ δὲ ἐν ἡδονῇ, αἰτία τῆ ἱλαρότητι.

β Προσάγεσθαι] δουλοῦσθαι. γ Τῶν ἀπόντων] τῶν ἀσχολιῶν. τῶν αἰτίαν ἔλαφέρα, διὰ τὸν ὄκνον τῶν στρατεύεσθαι.

δ Ἀπ' οἴκου ὦσιν] ἀποδημήσωσι τῆς πατρίδος. ε Τὸ ἐπιβάλλον] τὸ ἀρκοῦν εἰς παρασκευὴν τῶν νεῶν. Αλλως. τὸ ἐπιβάλλον, τὸ φθάνον, τὸ ὑπολειπόμενον ἑκάστῳ πληρωμα τῆς νεὼς καταβάλλειν.

ζ Αὐτοὶ δὲ] ἤγουν οἱ σύμμαχοι.

η Ἀπροθύμοι] ἀδυσώπητοι. θ Καθίσταντο] ἐγίγνοντο. ι Ἀμφότερα] πεζομαχίαν καὶ ναυμαχίαν. κ Διενεχθέντας] διαφορὰν σχόντες. λ Ἐν τῇ ἀντιπέρας θρᾴκῃ] ἔλεγον γὰρ αὐτῆς οἱ ἀθηναῖοι προσχωρῆσαι τῶν ἐμπορείων, καὶ τῶν μετάλλων, καὶ οὐκ ἠδύναντο.

μ Ἀντιπέρας] παροξυτόνως. ὄνομα τόπου θρᾳκικοῦ, ἡμικυκλίου πλώσεως, σωίζεται.

ν Ἀνέκειντο] σημείωσαι τοὺς τῶ μετάλλων, ὅπ καὶ Θουκυδίδης ὡ θάσῳ ταῦτα γινώσκε· πλὴν ὅπ ἐν τῇ ἀντιπέρας λέγε. ταῦτα οἱ θάσιοι ἀνέκειντο. ξ Ἐπὶ θάσον] θάσος, νῆσος ἀπέκρις τῆς θρᾴκης. ο Ἀπέβησαν] ναυτικῷ διλονότι στρατῷ. π Ἐπὶ δὲ στρυμόνα] πολισμὸς ἀμφιπόλεως, λέγε δὲ νῦν αὐτὴν τὴν πόλιν. ρ Ὡς οἰκιοῦντες] οἰκισόμενοι. ἰδιοποιοῦντες.

σ Ἀμφίπολιν] ἀμφίπολις εἴρηται διὰ τὸ περιῤῥέεσθαι αὐτὴν ὑπὸ τῦ ποταμοῦ.

τ Θάσιοι δὲ νικηθέντες] πάλιν τὰ κῆ τοῖς χρόνοις ἀκολουθῶν, μετέβη ὅπ τοῖς θασίοις, μεταξὺ τάξας τὰ τῆς ἀμφιπόλεως.

Lacedæmonios in auxilium vocauerunt, hortantes vt ad se tutandos Atticam inuaderent. Quod se facturos illi clam Athenienſibus receperunt: ac feciſſent niſi prohibiti fuiſſent terræmotu. [a] Quo tempore & mancipia & ex finitimis Thuriatæ AEthæenſéſque Ithomen aufugerunt. Erant autem mancipiorum pleraque ab antiquis illis Meſſeniis, tunc in captiuitatem ductis, oriunda, cóque Meſſenii omnes vocabantur. Itaque aduerſus eos qui Ithomæ erant bellum ſuſcepere Lacedæmonii. Thaſii, tertio quàm oppugnari cœpti ſunt anno, Atheniēſibus ſeſe dediderunt, muris dirutis, nauibus traditis, & pecuniis: impræſentiarum quidē quantæ pendi debebant, ſolui autem iuſſis in poſterum reliquis: relicta eis continente ac metallo. Lacedæmonii, bello quod gerebant cum iis qui erant Ithomæ, in longum eunte, euocauerunt cum alios ſocios, tum verò Athenienſes: qui & ierunt, Cimone duce, non exiguis cum copiis. Ob id autem maximè eos euocarunt, [b] quòd præcipui videbantur in pugna murali: quódque conſtabat, diutina in obſidione iſta re opus eſſe, atque ita vi oppidum capi poſſe. Quod & fuiſſet: verùm ex hac primùm expeditione inter Lacedæmonios Atheniēſéſque diſſenſio palam facta eſt. Lacedæmonii enim, quum oppidum vi non caperetur, reformidarunt Athenienſium tū audaciam, [c] tum ad res nouandas animum: ſimúlque ſuſpicantes nequid peregrini, ſi permanerent, ab iis qui Ithomæ erant ſolicitati, molirentur noui, ſolos omnium ſociorum dimiſerunt, ſuſpicione diſſimulata: tantùm negantes ſe illorum opera amplius egere. Athenienſes haud neſcientes [d] non ſe meliore cauſa miſſos fieri, ſed ſuſpicione aliqua, grauiter acceperunt: nec ita de

[a] In quo *terræmotu* Helotes, & ex finit. Thur. & Athenienſes Ithomen ſeceſſerunt. Fuerunt autem ex Helotibus plurimi à veteribus Meſſeniis oriūdi.

[b] Quòd in oppugnandis vrbium muris ſtrenui eſſe videbātur. Quum autem longa ipſis obſidio eſſet, iſta re opus eſſe videbatur. Vi enim locū expugnaſſent. Et ex hac primū exp. &c. *Sic autē Beroſus acſi ſcriptū eſſet, ſed* διαφορὰ ἐκ τ. Cæd. Vi enim locum expugnaſſent. *Sed quominus id factum fuerit, in cauſa fuit quæ tum in apertum prodiit inter Lacedæm. Athenienſéſque diſcordia.*

[c] Tum promptū ad res nouādas ingenium: ſimúlque alienigenas rati, nequid, ſi diutius manerēt, ab iis qui Ith. &c. [d] Non optima de cauſa. *Ad verbum: Non meliore de cauſa.*

A λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, [a] καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον ἐσβαλόντες ἐς τὴν ἀττικήν. οἱ δὲ ὑπέχοντο μὲν κρύφα τῶν ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δ' ὑπὸ τοῦ τε σεισμοῦ μάλιστα καὶ τῶν εἱλωτικῶν ἀγέλων. ἐν ᾧ καὶ [b] οἱ εἵλωτες αὐτοῖς ἐκ τῶν περιοίκων γενεαὶ τε καὶ αἰθῆς ἐς ἰθώμην ἀπέστησαν. πλῆθοι δὲ τῶν εἱλώτων ἦσαν οἱ τῶν παλαιῶν μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ἦ καὶ μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πολῖται. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν
B ἰθώμῃ πόλεμος καθίστηκε λακεδαιμονίοις· ἅλωσις δὲ, τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι, ὡμολόγησαν ἀθηναίοις, τείχος τε καθελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα, ταξάμενοι, καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, πόλιν τε ἧπειρον καὶ ὃ μέταλλον ἀφέντες. [c] λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ ἀθηναίους· οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγοῦντος,
C πλήθει οὐκ ὀλίγῳ· μάλιστα δ' ἄρδεις ἐπεκαλέσαντο ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι. [d] τοῖς δὲ, πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας, τοῦτον ἀνδρεῖα ἐφαίνετο. [e] βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον. καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι, ὅπερ τὸ χωρίον [f] βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιΐαν, [g] καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησαμένους, μήτι, λῦσαι παραμείνωσιν, ἐκ τῶν ἐν ἰθώμῃ πεισθέντες [h] νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν· τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δ' ἀθηναῖοι ἔγνωσαν
οὐχ ὅπερ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπόμενοι, ἀλλά τινος ἐκ τοῦ τῶν ἡμιόλιον· καὶ δεινὸν ποιησάμενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ἐκ τοῦ

[a] καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον] πρὸς γὰρ φίλοι ἦσαν. [b] οἱ εἵλωτες] ἕλος, πόλις τῆς λακωνικῆς, ἧς οἱ πολῖται ἐκαλοῦντο εἵλωτες. οἱ οὖν λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ ἀεὶ διαφόρους εἶναι ἀλλήλοις, τοὺς δούλους αὐτῶν ἐκάλουν εἵλωτας, κατὰ ἀπιμίαν καὶ ὕβριν. [c] Ἐν ἰθώμῃ] ἡ ἰθώμη τῆς μεσσηνιακῆς μοίρας ἐστίν. ἀλούσης οὖν τῆς μεσσήνης, ὅσοι τῶν πελασγῶν ἀπέστησαν, ἐς ἰθώμην ἀπέστησαν, ὡς ἐχθρὸν οὖσαν λακεδαιμονίων. [d] λακεδαιμόνιοι δὲ] ἀρχὴ τῆς διαφορᾶς τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων. [e] Τῆς δὲ πολιορκίας] ὁ δὲ αὐτὸς τὸ πρό. [f] Τοῦπου ἕνδεκα] τοῦ πιχναχεῖν. [g] Βίᾳ] τῆς τέχνης, δηλονότι. [h] Καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι] ὅτι οἱ μὲν, δωριεῖς, οἱ δὲ, ἴωνες. [i] Οὐκ ὅπερ τῷ βελτίονι λόγῳ] ἀλλ' ὅτι ἐκ τοῦ φανεροῦ. μετὰ ἀπορίας γὰρ αὐτοὺς καλέσαντες, ἁπλῶς ἀπέπεμψαν.

λακεδαιμονίων τοῦτο παλιν, ὡς ὑμᾶς ὅπῃ A
αἰεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γνώμην ὅτι
ξὺν μεδὸν ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις
τοῖς ἐκείνων πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο·
καὶ πρὸς Θετταλούς· ἅμα ἀμφοτέροις οἱ
αὐτοὶ ὅροι ἦν ξυμμαχίας κατέστη. οἱ δ' ἐν
Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς ἐκεῖνοι ἐδυνήθησαν, αὐ-
τεξεί, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους
ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν ἐκ πελοποννήσου ἐπὶ σφί-
σι δοι, ἢν δέ ποτε ὑπολάβωσιν αὐτῆς· B
ἢν δέ τις ἁλίσκηται, τὸν λακεδαίμονος εἶναι δοῦ-
λον. ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς λακεδαιμο-
νίοις πυθικὸν πρόσθεν, τὸν ἱκέτην τὸν δοῦλον
Ἰθωμήτην ἀφιέναι. ἐξῆλθον δὴ αὐτοὶ, καὶ παῖ-
δες, καὶ γυναῖκες. καὶ αὐτοῖς ἀθηναῖοι ἐδέξα-
ντο κατ' ἔχθος ἤδη τὸ λακεδαιμονίων, ἐς
ναύπακτον κατῳκισμένοι, ἣν ἔτυχον ἡρηκότες
νεωστὶ, λοκρῶν τῶν ὀζολῶν ἐχόντων. προσε-
χώρησε δὲ καὶ μεγαρεῦσι ἀθηναίοις ἐς ξυμ-
μαχίαν, λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι ἀπὸ C
τοῦ κοινοῦ τοῦ πρὸς τῇ γῇ ὅρων πολέμῳ καθῃ-
ρέθησαν· καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν μεγαρῆσι τὰ
ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς νίσαιαν· καὶ ἔφρούρουν αὐ-
τοὶ καὶ κορινθίοις μόνοι· ὑπὸ τοῦδε τοῦ
σφόδρα μίσους ἤρξατο πρῶτον ἐς ἀθηναίους
γενέσθαι. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμιτίχου, λίβυς,
βασιλεὺς λιβύων τῶν πρὸς αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος
ἐκ μαρείας τῆς ὑπὲρ φάρου πόλεως, ἀπέ- D
στησε αἰγύπτου τὰ πλέω ἀπὸ βασιλέως
Ἀρταξέρξου· καὶ κύπρος ἀρχὴν γενόμενος, ἀ-
θηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δ' (ἔτυχον γὰρ ἐς κύ-
προν στρατεύοντες ναυσὶ μεγάλαις αὐτῶν
τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἦλθον, ἀποστάντες τοῦ
κύπρου καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης
ἐς τὸν νεῖλον, τῷ τε ποταμῷ κρατοῦντες, καὶ
τῆς μέμφιδος τοῖν δυοῖν μέρεσιν, πρὸς τὸ τρίτον

A Lacedæmoniis meritos se esse existimãtes vt ista paterentur, quum primum reuersi sunt, societatem soluerunt cum illis Medico bello contractam: inieruntque eam cum Argiuis illorum hostibus, & inter vtrosque aduersus Thessalos quoque ictum est fœdus. Porro ii qui intra Ithomen erant, decimo demum anno, quum iam impares essent oppugnantibus, acceperunt à Lacedæmoniis oblatam conditionem, vt ex Peloponneso fide publica excederent, & ii eam B nunquam ipsis amplius regressus esset: quòd si quis deprehenderetur, seruus fieret capientis. Erat autem redditum antea Lacedæmoniis oraculum quoddam Pythium, supplicem Iouis Ithomitæ dimittere. Exeuntes eos vnà cum liberis & vxoribus, Athenienses odio iam Lacedæmoniorum exceperunt, & in Naupacto (quam infessam à Locris Ozolis nuper ceperant) collocauerunt. Megarenses C quoque à Lacedæmoniis ad Atheniensium societatem defecerunt, [a] quòd à Corinthiis, de terminis contendentes, bello victi essent. Tenuerúntque Athenienses Megara & Pagas: ingentéque extruxerunt Megarensibus muros ab vrbe ad Niseam vsque, eósque ipsi tuebantur. Vnde primùm Corinthiis non mediocre in Atheniensis odium conflatum est. Inarus autem [b] Libyus Psammetichi *filius*, D Libyorum rex qui sunt AEgypto finitimi, ex vrbe Marea (quæ super Pharum sita est) profectus, effecit vt *ad se* maior pars AEgypti ab rege Artaxerxe deficeret: [c] móxque Athenienses ad belli societatem asciuit, tunc fortè apud Cyprum in expeditione agentes, ducentis cum nauibus, tum suis, tum sociorum. Illi, relicta Cypro, se illuc contulerunt: & à mari in Nilum nauigantes, ac flumine ipso & duabus Memphidis partibus potiti, tertiam

a Quòd eos Corinthii de agri finibus bello premerent. Sub. contendentes.

b Libys *potius quàm* Libyus. *ex quo* Libys *est* Libyssa *apud Catullum. Sic* Libyum, *pro* Libyorum. *Nisi quis malit, illic quidem* Afer, *hic autem*, Afrorum.

c Et ipse parto imperio, Athen. &c.

α Ἅμα ἀμφοτέροις] ἀθηναίοις καὶ ἀργείοις. β Αντιόχου] μάχεται.
γ Ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν] αὐτὰ τῷ, ὅδε τῶ ἐξιέναι. ἰδίωμα δὲ τῶν Θουκυδίδου. δ Ην δέ τι καὶ χρηστήριον] αἰτίαν λέγει τῷ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτοὺς, ἀλλὰ ἔτι πείσασιν ἐκ τοῦ πολέμου. ε Ἰθωμήτην] ἰδωνεύς.
ζ Ην ἔτυχεν ἡρηκότες] αὐτὰ τῷ ἐκοάπησαν. η Προσεχώρησε δὲ] προσῆλθον.
ὑπ' ἐκείνων ἐβούλοντο δὲ αὐτοὺς βοηθεῖν οἱ λακεδαιμόνιοι. θ Περὶ γῆς ὅρων] ἐμάχοντο αὐτοῖς ἕνεκα ὁρίων τῆς γῆς. ι Καὶ πηγὰς] πηγαὶ, ἐμπόριον πανάγιον μεγάρων.
κ Ες νίσαιαν] νίσαια, κτιτικὸν μεγάρων.
λ Καὶ ἐφρούρουν αὐτοὶ] οἱ ἀθηναῖοι.
μ Οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε] τῷ πρόπου.
ν Ὑπὲρ φάρου] φάρος, νῆσος μικρὰ πρὸ τῆς ἀλεξανδρείας. ξ Ἀπέστησεν αἰγύπτου] ἐποίησεν ἀποστῆναι. ο Καὶ αὐτὸς ἄρχων] ἀποστάσεως δηλοῖ ὅπ. π Ἐπηγάγετο] ἐποιήσαντο, εἰς συμμαχίαν δηλοῖ ὅπ.
ρ Ἦλθον] ἀπῆλθον εἰς συμμαχίαν τῷ Ἰνάρχου. σ Καὶ τῆ μέμφιδος] φασὶ γὰρ ὅτι βία τείχη εἶχεν ἡ μέμφις. τῶν δύο ληφθέντων, πρὸς τὸ τρίτον ἡ μάχη ἐγίνετο. λιβυκὸν δ' ἐκάλεῖτο, ὡς τῶν ἄλλων ὑπὸ πλίνθων ἐσκευασμένων, ἐκεῖνο δ' ἀπὸ λίθων.

quæ vocatur Albus murus, oppugnabant. Intus autem erant Medi Persæque qui eò fugerant, & AEgyptii qui cum aliis non rebellauerant. Item egressi nauibus Athenienses in Halias, cum Corinthiis Epidauriisque commissa pugna, à Corinthiis victi sunt.

a Posteáque Athen. pugna naua li ad C. cryphaleá cum Peloponnensium classe conflixerunt: vbi victores fuerunt Athenienses.

[a] Posteáque Cecryphaleam nauali cum Peloponnensibus prælio vicerunt. Moto autē postea aduersus AEginetas bello, ingens inter hos ad AEginam extitit pugna nualis, cum suis vtrosque sociis. Victoria penes Athenienses fuit, captis hostium septuaginta nauibus: qui egressi in terram, vrbem oppugnare cœperunt, duce Leocrate Strœbi *filio*. Peloponnenses dehinc AEginetis opem ferre volentes, trecentis primùm armatis Corinthiorum Epidauriorúmque AEginam auxilio trāsmissis, [b] promontoria Geraneæ occupant. Necnon Corinthii cum sociis in agrum Megaricum descendunt, existimantes non futuros pares Athenienses tutandis Megarensibus, absente tum apud AEginam, tum apud AEgyptum exercitu: &, si hos tutari velint, ab AEgina decessuros. Athenienses exercitum quidem ab AEgina non abduxerunt, sed qui reliqui erant ex ciuitate, vel prouectioris vel ineuntis ætatis, duce Myronida Megaram profecti sunt: pugnáque commissa cum Corinthiis, æquo Marte discessum est, vtrisque in ea re non peius actum esse secum existimantibus: Athenienses tamen (vt qui vicissent magis) abeuntibus Corinthiis, trophæum statuerunt. Corinthii [c] malè accepti à senioribus *suis*, qui in vrbe erant, post duodecim ferme dies instructi venerunt, eregionéque trophæum & ipsi statuerunt, tanquam victores. At verò

b Summa iuga.

c Probris affecti.

μέσος, ὁ καλεῖται λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνῆσαν δ' αὐτόθι πάροικοι καὶ μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες. ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς ἁλιάς, πάρος κορινθίους καὶ ἐπιδαυρίους μάχῃ ἐνίκων· καὶ ἐνίκων κορίνθιοι. ὕστερον ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν ὅτι κεκρυφαλείᾳ πελοποννησίων ναυσὶ· καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς αἰγινήτας ἀθηναίοις, μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίγνεται ἐπ' αἰγίνῃ μεγάλη ἀθηναίων καὶ αἰγινητῶν· καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆσαν. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν, ἐς τὸ μεσοῦ ἀπέβησαν. καὶ ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. ἔπειτα πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι αἰγινήταις, ἐς μὲν τὸ αἴγιναν τελευτῶσιν ὁπλίτας παρέστεσι κορινθίων καὶ ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν, τὰ δὲ ἄκρα τῆς Γερανείας κατέλαβον· καὶ ἐς τὸ μεγαρικὸν κατέβησαν κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς μεγαρεῦσιν, ἔν τε αἰγίνῃ, Ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς, καὶ ἐν αἰγύπτῳ· οἱ δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' αἰγίνης ἀνάξεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς αἰγίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἵτε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς κορινθίους, διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι (ἐκεφάτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν κορινθίων, τρόπαιον ἔστησαν. οἱ δὲ κορίνθιοι, κακιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων, καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέρας ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες ἀνέστησαν τρόπαιον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ

---

a Αὐτόθι] ἐν τῷ λευκῷ τείχει. b Οἱ μὴ ξυναποστάντες] τῷ Ἰναάρχου. c Ες ἁλιὰς] ἁλιαὶ ὀξυτόνως πόλις πελοποννήσου, πρὸς τροιζῆνα, τῆς ἀργολικῆς μοίρας. d Πρὸς κορινθίους] δηλ. τῶν ἀπόντων τῶν ἐπιδαυρίων. e Ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ] νῆσος αὕτη πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς πελοποννήσου. f Πολέμου δὲ] οὗτος δηλοῖ τὰ ἀγάλματα τῶν τῶν μηδικῶν ἤρξατο. g Ναυμαχία] αὕτη ναυμαχία μετὰ τὰ μηδικά. h Αὖθις] τῶν αἰγινητῶν δηλονότι. i Ἐπολιόρκουν] τὴν αἴγιναν δηλονότι. k Τὰ δὲ ἄκρα] λείπει τὸ, ὕστερον δὲ. l Γερανείας] γερανία, ἀκρωτήριον ὂν τῆς μεγαρίδος, νῦν εἰς τὴν μεσόγαιαν, καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς μεγαρικῆς. m Ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. n Τρόπαιον ἔστησαν] δηλ. τὸ αἰσχρηθῆναι τοὺς κορινθίους. o Κακιζόμενοι] ψεγόμενοι. p Ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει] ὅτι νέοι ὄντες ὑπὸ γερόντων ἠτιμήθησαν. q Καὶ παρασκευασάμενοι] ὁπλισθέντες. r Ἀνέστησαν τρόπαιον] ἀναστήσαντες τρόπαιον ἔστησαν.

α ἐκβοήσαντες

β ἐς χωρίον

γ τῶν τείχους τῶν μεγάλων

Ἀθηναῖοι ἐκβοήσαντες ἐκ τῶν μεγάρων, τοὺς A τε ὅπλα ἐκδεξαμένους διεφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν. οἱ δ', νικώμενοι κατεχώρησαν· καὶ τῶν αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγοι κατεσφάγησαν, ἡ δ' ἄλλη μοῖρα τῆς ὁδοῦ, ἐσπεσοῦσα ἐς τὸ χωρίον ἰδιώτου, ᾧ ἐτύγχανε ὄρυγμα μέγα παρεῤῥυγός, καὶ οὐκ ἰοῦσα ἔξοδος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες, καὶ κατόπιν τε εἶργον τοῖς ὁπλίταις, καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς, κατέλιθουν πάντας τοὺς εἰσελθόντας. καὶ πάθος μέγα δὴ τοῦτο τοῖς κο- B ινθίοις ἐγένετο. ὁ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὖθις τῆς στρατιᾶς ἐπ' οἴκου. ἤρξαντο δὲ καὶ τοῖς μηκεσὶ τείχη ἀθηναῖοι ἐς θάλασσαν οἰκοδομεῖν, τό τε Φαληρικὸν καὶ ὃ ἐς Πειραιᾶ. καὶ Φωκέων στρατευσάντων ἐς Δωριᾶς, τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, Βοιὸν, καὶ Κυτίνιον, καὶ Ἐρινεόν, καὶ ἑλόντων ἓν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ Λακεδαιμόνιοι, Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου μὲν Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου C βασιλέως, νεωτέρου ὄντος ἔτι, ἡλικιώτου, ἐβοήθησαν τοῖς Δωριεῦσιν, ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις, καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις. καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναχωρήσαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀπεχώρησαν πάλιν· καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτοὺς διὰ τοῦ Κρισαίου κόλπου εἰ βούλοιντο παραπλεῦσαι, Ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν. διὰ δὲ τῆς Γερανείας οὐκ ἀσφαλὲς D ἐφαίνετο αὐτοῖς, Ἀθηναίων ἐχόντων Μέγαρα καὶ πύλας, πορεύεσθαι. δύσοδός τε γὰρ ἡ Γερανία, καὶ ἐφεώρτο ἀεὶ κατὰ Ἀθηναίων· καὶ τότε ἠθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ διὰ τῆς κωλύσειν. ἔδοξε δὴ αὐτοῖς ἐν Βοιωτοῖς περιμεῖναι σκεψαμένοις ὁπῇ ἀσφαλέστατα διὰ πορεύσονται. ὁ δέ τι καὶ ἀνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοῖς κρύφα,

Athenienſes, è Megaris cum vociferatione procurrentes, eos quidé qui trophæum ſiſtebãt, interemerunt, cum cæteris autem congreſſi, ſuperarunt: illi ſuperati abierunt. Quorum pars quædam non exigua rapidè fugiẽs, quum itinere deerraſſet, incidit in priuati cuiuſdam prædium, magna fõſſa [a] intercidente imperuium. Quo cognito, Atheniẽſes oppoſitis à fronte armatis, eos abire prohibuerunt, circũdataque vndique leui armatura, omnes qui introierant lapidauerunt. Quæ plaga Corinthiis ingens fuit, cætera turba exercitus eorum reuerſa eſt. Circa illa tempora & Athenienſes orſi erant longos ad mare muros extruere, [b] alterum, Phalerum, alterum, Piræa verſus. Et Phocenſes in expeditione agebant contra Dores, Lacedæmoniorum metropolin, Bœon, Cytinion, Erineon: quúmque vnum ex his oppidis cepiſſent, Lacedæmonii, duce Nicomede Cleombroti *filio*, pro Pliſtoanacte Pauſaniæ regis *filio* adhuc puero, auxilium Doribus tulerunt cum mille quingentis armatis [c] ſui corporis, ſociorúmque decem millibus: vrbéque in deditionem à Phocenſibus recepta, reuertebantur. Quos mari, ſi conſilium eis eſſet per ſinum Criſſæum tranſmittere, Atheniẽſes præternauigantes prohibituri erant: at per Geranean haud tutũ ſibi trãſitum putabant, tenẽtibus Megara & Pagas Athenienſibus, difficilem alioqui ad tranſeũndum, & ſemper Athenienſium præſidio infeſſam, & qua ſenſerant ſe ab illis prohibitum iri. Viſum eſt itaque eis, apud Bœotos ſubſiſtendo, diſpicere quónam modo tutiſſimi tranſirent: [d] nonnullis Athenienſium ipſos clam inducentibus,

a Intercludentes

b Alterũ ad Phalericum vſque *portum*, alterum ad Piræum. Et quum Phocenſes expeditionem ſuſcepiſſent in Dorienſes, Laced.

c Ἑαυτῶν. *Ad Verbum* Ex ſeipſis. *Id eſt*, Ex ſuis, *vel ſuo nomine hominibus.*

d Partim etiã ſollicitabãt eos clanculum Athenienſium quidam, ſe populari ſtatui & longis muris qui ædificabantur, ita pedimentum *vel obſtaculum* allaturos ſperantes. *Ad Verbum*, Finem impoſituros.

α Ἐκβοήσαντες] μετὰ βοῆς ἐξελθόντες. β Ξυμβαλόντες] συμπεσόντες εἰς μάχιμον. γ Οἱ δὲ] οἱ κοινῶνοι. δ Αὐτῶν] τῶν κοινῶνων. ε Προσβιασθέν] μετὰ βίας ἀπαναλωθέν. ζ Εσέπεσον ἐς τοῦ] τὸ ἐξῆς, ἧς ἦνος χωρίου ἰδιώτου. οὐχὶ δὲ δημοσίου χωρίου, ἀλλ' ἰδιωτικοῦ, περιλειφθὲν τοῖς ἐμβάσι. η Καὶ οὐκ ἰοῦσα ἔξοδος] τῶν ἐμβάσι, ἀφ' ἧς ἄλλη μέρος διηλθόν. θ Γνόντες] καθ' ὃ μέρος ἐσπλη-

θον. ι Εἶργον τοῖς ὁπλίταις] ἐκώλυον ἐξελθεῖν. κ Τὸ δὲ πλῆθος] τὸ σταθὲν τῶν κοινῶνων. λ Τό, τε φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ] ἕως τῦ φαληρικοῦ, καὶ ἕως τῦ πειραιῶς. μ Ες δωριᾶς] δωριᾶς ἀπλῶς, ἀντὶ τῶν δωρικῶν.

ν Βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ ἐρινεὸν] αὗται αἱ τρεῖς πόλεις τῶν πεντάπολιν εἰσί.

ξ Καὶ ἑλόντων] τῶν φωκέων.

ο Καὶ κατὰ θάλασσαν] τὸ ἐξῆς, καὶ αὐτοὺς, εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι κατὰ θάλασσαν, τοὺς λακεδαιμονίους, ἔμελλον οἱ ἀθηναῖοι ναυσὶ κωλύσειν. π Οὐκ ἀσφαλὲς] οὐκ ἀκίνδυνον. ρ Εφαίνετο αὐτοῖς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ περαιοῦσθαι.

σ Δύσοδός τε γὰρ] δυσπόρευτος.

τ Σκέψασθαι] βουλεύσασθαι. υ Καὶ ἄνδρες τῶν ἀθηναίων] περιόδου δηλονότι.

qui sperabant, democratiam, *id est* *statum popularem*, tolli posse, & muros qui ædificabantur. Athenienses autem aduersus hos prodierunt [a] omnes cuiuscunque ætatis, & Argiuorum mille, éxque omnibus fere aliis sociis, numero quatuordecim millia: tum rati hostem nescire quâ abiret, tum suspicati illum tendere ad subuersionem democratiæ. Accesserunt quoque ad Athenienses ex iure commilitii equites Thessalorum, qui tamen in re gerenda ad Lacedæmonios transierunt. Commisso apud Tanagram Bœotiæ prælio, Lacedæmonii sociíque vicerunt, & vtrinque ingens facta est strages. Et Lacedæmonii agrum Megarensem ingressi, cæsísque arboribus, *retro* per Geraneam & Isthmum domum redierunt. Athenienses altero & sexagesimo à pugna die exercitum in Bœotos duxerunt, duce Myronida: & prælio apud OEnophyta inito, Bœotos vicerunt: Bœotiáque plaga ac Phocide potiti, murósque Tanagrensium demoliti sunt, & Locrensium Opuntiorum locupletissimos centũ viros obsides accepe runt, suósque ipsorũ longos muros absoluerunt. Post hæc & AEginetæ ad Athenienses deditionẽ fecerunt, deiectis muris, traditis nauibus, impósito in posterum tributo. Adhæc circumuecti Peloponnesum Athenienses, duce Tolmida Tolmæi *filio*, Lacedæmoniorum naualia incenderunt, Chalcidem Corinthiorum oppidum ceperunt, Sicyonios in ipso in terram egressu congressi vicerunt. ¶Adhuc autẽ apud AEgyptum manebant Athenienses illi atque socii, quibus & ipsis multifaria bella contigerunt. Initio enim potiebantur AEgypto Athenienses: misit verò Persarum rex Lacedæmona cum pecuniis Megabazum, genere Persam,

[a] Παρδημεί. Q. d. Totus populus. *Id est*, *Omnium generum & ordinum homines ex toto populo.*

Α ἐλπίσαντες "δῆμόν τε κατιπαύσειν, καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα: [β] ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι πανδημεί, καὶ ἀργείων χίλιοι, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι. ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. [γ] νομίσαντες δὲ ἐπέρχειν ὅπῃ διέβησαν, "ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς· καὶ τῇ ἐπιστράπευον [δ] τοῦ δήμου καταλύσεως ὑπουργία ἦν. ἦλθον δὲ καὶ θεσσαλῶν ἱππῆς τοῖς ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, [ε] οἳ μετέστησαν [ζ] ἐν τῷ

Β ἔργῳ πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους. γενομένης δὲ μάχης ἐν ταναγρᾳ τῆς βοιωτίας, ἐνίκων λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. καὶ λακεδαιμόνιοι μὲν, "ἐς τὴν μεγαρίδα ἐλθόντες, καὶ δενδροτομήσαντες, πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, διὰ γερανείας καὶ ἰσθμοῦ· ἀθηναῖοι δὲ [η] δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ [θ] μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς βοιωτούς, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχῃ [ι] ἐν οἰνοφύτοις τοὺς

C βοιωτοὺς νικήσαντες, τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς βοιωτίας καὶ φωκίδος, καὶ ταναγραίων τὸ τεῖχος [κ] κατέσκαψαν. καὶ λοκρῶν τῶν ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον· τά τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἀπετέλεσαν. ὡμολόγησαν δὲ καὶ οἱ αἰγινῆται [λ] μετὰ ταῦτα τοῖς ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι "ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. [μ] καὶ πελοπόννησον κατέπλευσαν ἀθηναῖοι, Τολ-

D μίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος· καὶ [ν] νεώριον τῶν λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν, [ξ] καὶ χαλκίδα κορινθίων πόλιν εἷλον, καὶ σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν. ¶Οἱ δ' ἐν τῇ αἰγύπτῳ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔτι ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς [ο] πολλαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. [π] τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς αἰγύπτου οἱ ἀθηναῖοι· [ρ] καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς λακεδαίμονα Μεγάβαζον, ἄνδρα πέρσην, χρήματα ἔχοντα;

α Δῆμόν τε κατιπαύσειν] τὴν δημοκρατίαν. β Ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς] ἔδραμον μετὰ βοῆς κατ' αὐτῶν. γ Νομίσαντες δ'] νομίσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἐπορεῦν τοὺς λακωνας. δ Ὑπουργία ἦν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. ὑπῆλθον, φησὶν, ὅτι τὴν δημοκρατίαν βέλονται κατασκῦσαι. ε Οἳ μετέστησαν] μετεπάξαντο. Εἰώθασι γὰρ οἱ θεσσαλοὶ, ἀχρεῖς τὸν βίον. ζ Ἐν τῷ ἔργῳ] ἐν τῷ πολέμῳ. η Ἐς τὴν μεγαρίδα] χῶραν δηλονότι. θ Δευτέρᾳ δὲ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ] ἤγουν, παρελθουσῶν ἡμερῶν ἑξήκοντα δύο. ι Μετὰ τὴν μάχην] τὴν ἐν ταναγρᾳ. κ Ἐν οἰνοφύτοις] τὰ οἰνόφυτα, χωρίον τῆς βοιωτίας. λ Περιελόντες] καθελόντες. μ Ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον] δίδοσθαι δηλονότι. ν Καὶ πελοπόννησον] ὅτι βλάβης τῆς πελοποννήσου. ξ Καὶ χαλκίδα] χαλκὶς θράκης, χαλκὶς ἀβοίας, χαλκὶς σικελίας· χαλκὶς ἀκαρνανίας, ὧν νῦν λέγει. ο Πολλαὶ ἰδέαι πολέμων] διάφοροι πόλεμοι. οἷ, ναυμαχίαι καὶ πεζομαχίαι, καὶ νίκαι καὶ ἥτται. π Καὶ βασιλεὺς] ὁ Ἀρταξέρξης.

ἔπως ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλοῦσι πειθόντων τὴν πελοποννησίων, καὶ ἀπ' αἰγύπτου ἀπαγάγοι ἀθηναίους. ὡς δὲ [a] αὐτοῦ ταῦτα χώρᾳ, [b] καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλίσκετο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν ἀσίαν [c] ἀπεκομίζετο· Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει, [d] ἄνδρα πέρσην, μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· ὃς ἀφικόμενος κατὰ χῶν, [e] τούς τε αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς ἕλληνας, καὶ τέλος [f] ἐς τροσωπίτιδα τὴν νῆσον [g] κατέκλεισε· καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ τροβαλόμενος ἄλλῃ τὸ ὕδωρ, τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον· καὶ διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον [h] πεζῇ. οὕτω [i] μὲν τὰ τῶν ἑλλήνων τρεγματα ἐφθάρη, ἐξ ἔτη πολεμήσαντα· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν [k] πορευόμενοι διὰ τῆς λιβύης, ἐς κυρηνίην [l] διεσώθησαν, [m] οἱ δὲ πλῆστοι ἀπώλοντο. αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ [n] βασιλεῖ ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως. τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τῶν ἑλῶν οὐκ ἐδυνάσθη ἑλεῖν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν αἰγυπτίων [o] ἕλληνες. Ἰνάρως δὲ ὁ [p] λιβύων βασιλεύς, ὃς τὰ πάντα ἐτρόξενος περὶ τῆς αἰγύπτου, τροδοσίᾳ ληφθεὶς, ἀνεσταυρώθη. ἐκ δὲ τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διαδοχὴ πλέουσαι ἐς αἴγυπτον, [q] ἔρχονται κατὰ [r] τὸ μενδήσιον [s] κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν [t] γεγενημένων οὐδέν. καὶ αὐλοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ, καὶ ἐκ θαλάσσης φοινίκων ναυτικὸν, διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, [u] αἱ δὲ ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ [v] μὲν δὴ κατὰ τὴν μεγάλην στρατιὰν ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν.

A vt per Peloponnenſes qui *pecunia* perſuaſi Atticâ inuaderent, ſummouerat ab AEgypto Athenienſes.

[a] Quod vbi parum proceſſit, fruſtráque pecunia abſumpta, quod reliquum eius erat Megabazus rurſus in Aſiam ſecum retulit, mittit Megabazum Zopyri *filium*, virum Perſam, cum ingenti exercitu: qui terreſtri profectus itinere, AEgyptios ac ſocios prælio vincit, ex Memphide Græcos eiicit, ad extremum in Proſopitide inſula concludit: ibíque annum ſolidum ac dimidiatum obſidet, [b] vſquedum auerſa aliò aqua ſiccatíſque alueis naues in ſicco ſederent, & ex magna parte inſulam faceret continentem, quam eum peditatu tranſgreſſus cepit. Ita res Græcorum ſex annis bello geſto perierunt: paucíque ex multis peragrata Libya Cyrenen peruenientes, incolumes fuere, pleriſque abſumptis. Atque iterum AEgyptus regis ditioni conceſſit, præter Amyrtæum in [c] paluſtribus regnantem. Hunc autem propter vaſtitatem [d] ſaltus paluſtris expugnare nequierunt, quum præſertim AEgyptiorum pugnaciſſimi ſint ii qui ſaltum illum incolunt. Inarus tamen, [e] Libyorum rex, qui harum omnium rerum in AEgypto fuerat author, per proditionem captus, in crucem actus eſt. Athenienſiúmque atque aliorum ſociorum quinquaginta triremes, quæ ſucceſſuræ in AEgyptum nauigabant, appulſæ ſunt ad Mendeſium, vnum è *Nili* cornibus, ignaræ prorſus rerum geſtarum. Quas à terra aggreſſus peditatus, & à mari Phœnicum claſſis, pleraſque abſumpſerunt, paucioribus fuga retro elapſis. Hunc habuit exitum ingens illa Athenienſium ſociorúmque in AEgyptum expeditio.

[a] Quod quum parum procederet, & pecunia frustra insumeretur, Megabazus vbi cum iis quæ reliquæ erant pecuniis in Asiam reuersus, mittit Megab.

[b] Vsquedum exiccato alueo (vel, aquæductu: *aut*, exiccata fossa) fecit vt naues in sicco essent, & magna pars insulæ continens esset: quam cum ped.

[c] Paludibus.

[d] Paludis.

[e] Libyum. vel Afrorum.

---

[a] Αὐτοῦ ταῦτα χώρει] τὰ κατὰ σκοπὸν οὐκ ἐγίνετο. [b] Καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλίσκετο] μάτην. [c] Ἀνδρα πέρσην] ἀεὶ ὡς ἥμισυ λαμβάνει τὸ ὄνομα τῦ πέρσου. [d] Τοὺς τε αἰγυπτίους] τοὺς ὑπηκόους· καὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν, ἀθηναίους. [e] Ες τροσωπίτιδα] τροσωπίτης ἐκαλεῖτο ὁ νομὸς Νικίου. νῆσος δὲ οὖσα τότε, ἠπειρώθη ὑπὸ Μεγαβάζου. [f] Κατέκλεισε] τοὺς ἀθηναίους. [g] Βεζῇ] δηλονότι μάχῃ. [h] Τὰ τῶν ἑλλήνων τρεγματα ἐφθάρη] ἤγουν, οἱ ἕλληνες οἱ ἐν αἰγύπτῳ, ἐξ ἔτη πολεμήσαντες κατὰ τὴν αἴγυπτον. [i] Ος τὰ πάντα ἐτρόξενος περὶ τῆς αἰγύπτου] ἤγουν, τὴν ἀπόστασιν ἐποίησε τῆς αἰγύπτου. [k] Εγένετο] ἐλιμνάσαν. [l] Τὸ μενδήσιον] τὴν τῶν καλουμένων θμούεων. [m] Κέρας] κέρας καλεῖ τὸ νείλου τὸ ῥεῖθρα, καὶ τὴν ὀκτοκλίνη· ἑπλᾶ γὰρ εἶχε ῥεῖθρα ὁ νεῖλος. [n] [illegible] [o] Αἱ δὲ ἐλάσσους] αἱ τεσσαράκοντα, ὀλίγαι οὖσαι, ἔφυγον.

[a] Verùm, quum Oreſtes, Echecratidæ Theſſalorũ regis *filius*, ex Theſſalia profugus, perſuaſiſſet Athenienſibus vt ſe reducerent, illi aſſumptis Bœotis, &c.

[b] Et terra tãtum potiebãtur quantum qui non longè à ſua graui armatura progredetur. *Vel*, à ſignis ſuis. *Id eſt, Quantum poterant, non longè progrediendo, &c.*

[c] Quum in vlteriora traiecissent, OEniadis Acarnaniæ *ciuitati*, bellum intulerũt. [d] Quum tres anni interfuiſſent, *Vel*, Exacto triennio.

[e] Et à Græco quidem bello ſuperſederũt Athenienſes, ſed Cypro atma int.

[a] Ex Theſſalia autem ab Oreſte, Echecratidæ Theſſalorum regis *filio*, fugiente, perſuaſi Athenienſes vt ipſum reducerẽt, aſſumptis Bœotis Phocenſibúſque ſociis, in expeditionem aduerſus Pharſalum Theſſaliæ ierunt: [b] & terra quidem potiti; eatenus tenebant quatenus non multum procedendo ſub armis erant: (nam ab equitatu Theſſalorum prohibebantur) vrbem tamen non expugnauerunt. Et quum nihil ex iis quorum gratia expeditionem ſuſceperant, ſuccederet eis, infecto negotio reuerſi ſunt, Oreſtem ſecum habentes. Nec diu poſt hæc, mille Athenienſes conſcenſis nauibus quæ ad Pagas erant, (tenebant autem ipſi Pagas) in Sicyonem nauigauerunt, duce Pericle, Xanthippi *filio*: egreſſique in terram, eos qui congreſſi ſunt Sicyoniorum pugna ſuperauerunt. Statimque aſſumptis Achæis, & [c] tranſmiſſa Acarnania, ad OEniadas in expeditionem ierunt: obſeſſóque, ſed non tamen expugnato oppido, domum redierunt. ¶ Poſtea, [d] quum triennalia fœdera tranſiſſent, inita ſunt inter Peloponnenſes Athenienſéſque quinquennalia: [e] & quum Græcum bellum ſuſtinuerunt Athenienſes, Cypro tamen arma intulerunt, cum ducentis ſuorum, tum ſociorum nauibus, duce Cimone. Ex quibus in AEgyptum ſexaginta profectæ ſunt, vocatu Amyrtæi, ſaltuum paluſtrium regis: cæteræ Citium obſidebant. Verùm Cimone vita defuncto, faméque exorta, profectæ à Citio, tenentéſque curſum ſupra Salaminem quæ eſt in Cypro, cum Phœnicibus ac Cilicibus & nauali & pedeſtri pugna certarũt, & vtrobique victores domũ ſunt reuerſi, vnà cũ iis nauibus quæ ex hac claſſe ab Egypto redierant.

¶ Lacedæmonii poſt hęc bellũ quod Sacrũ appellatur ſuſceperũt,

A ἐκ δὲ θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου, ὑὸς τοῦ θεσσαλῶν βασιλέως, φεύγων, ἔπεισεν, ἀθηναίους ἑαυτὸν [α] κατάγειν. καὶ παραλαβόντες τοὺς βοιωτοὺς καὶ φωκέας ὄντας ξυμμάχους οἱ ἀθηναῖοι, ἐστράτευσαν [β] τῆς θεσσαλίας [γ] ἐπὶ φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς [δ] ἐκράτησαν ὅσα μὴ προσιόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων, (οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν θεσσαλῶν εἶργον) τὴν δὲ πόλιν οὐκ εἶλον, οὐδ' ἄλλο [ε] προσούχωρᾳ αὐτοῖς ἔσχον ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ὀρέστην ἔχοντες [ζ] ἀπρακτοι. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χίλιοι ἀθηναίων ἐπὶ ταῖς ναῦς ταῖς ἐν πηγαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δὲ αὐτοὶ ταῖς πηγαῖς) [η] ἔπλευσαν ἐς σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ ἀποβάντες σικυωνίων τοὺς [θ] προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ βύδνους [ι] παραλαβόντες ἀχαιοὺς, καὶ ἀναπλεύσαντες [κ] πέραν, τῆς ἀκαρνανίας ἐς οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκουν. [λ] οὐ μὴν εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

¶ Ὑστερον δὲ [μ] ἀναλιπόντων ἐτῶν τεσσάρων, [ν] σπονδαὶ γίγνονται πελοποννησίοις καὶ ἀθηναίοις πενταετεῖς. καὶ ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου [ξ] ἦρχον οἱ ἀθηναῖοι, ἐς δὲ κύπρον ἐστράτευσαν ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ ἐξήκοντα μὲν νῆες [ο] ἐς αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἔπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τὸν ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι [π] κίτιον ἐπολιόρκουν. Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ κιτίου· καὶ πλεύσαντες [ρ] ὑπὲρ σαλαμῖνος τῆς ἐν κύπρῳ, φοίνιξι καὶ κυπρίοις καὶ κίλιξιν ἀναμάχονται καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα. καὶ νικήσαντες ἀμφοτέρᾳ, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ αἱ ἐξ αἰγύπτου νῆες [σ] πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. ¶ Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα [τ] τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν

[α] Κατάγειν] εἰς γὰρ ἐκβάλωσιν αὐτὸν. [β] Τῆς θεσσαλίας] μέρος. [γ] Ἐπὶ φάρσαλον] ἀφ' ἧς ἐξέπεσον Ὀρέστης. [δ] Ἐκράτησαν ὅσα] αἱ πὶ τὸ ὄσον. [ε] Προσούχωρᾳ αὐτοῖς οὐδὲν] οὐ κατὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐγένετο. [ζ] Παραλαβόντες] εἰς συμμαχίαν δηλονότι. [η] Πέμψαν] εἰς τὸ πέραν ὑποστικτέον. [θ] Διαλιπόντων] παραμενόντων. [ι] Σπονδαὶ γίγνονται] οὔπω γεγόνασιν αἱ τεσσαρακοντούτεις. [κ] Ἔχον] ἐπῆρχον. [λ] Εἰς αἰγυπτον] χωρώσειαν, καὶ κορώνεια μὲ Κίτιον ἐπολιόρκουν] κίτιον, πόλις κύπρου, ὅθεν ἦν Ζήνων ὁ κιτιεὺς, ὁ φιλόσοφος. [μ] Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος] αὐτομάτῳ θανάτῳ. [ξ] Τὸν ἱερὸν καλούμενον] ἱερὸς ἐκλήθη ὅτι ὑπὲρ τὰ ἐν δελφοῖς ἱερὰ ἐγίνετο.

καὶ κρατήσαντες [a] τῷ ἐν Δελφοῖς ἱερῷ, παρέδοσαν Δελφοῖς. καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι, [b] ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες [c] παρέδοσαν Φωκεῦσι. καὶ χρόνου ἐγγιγνομένου, μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν τῶν φυγόντων ἐχόντων [d] Ὀρχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν, καὶ ἄλλα ἄττα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν, ἑαυτῶν μὲν χιλίους ὁπλίτας, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι, ὅσοι τὰ χωρία ταῦτα, πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ Χαιρώνειαν ἑλόντες καὶ ἀνδραποδίσαντες, ἀπεχώρησαν, φυλακὴν καταστήσαντες. [e] Ὀρχομενίοις δὲ αὐτοῖς [f] ἐν Χαιρωνείᾳ ὁπλῖται εἴτε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες Βοιωτῶν, [g] καὶ Λοκροὶ μετ' αὐτῶν, καὶ Βυσσέων φυγάδες, καὶ ὅσοι [h] τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. [i] καὶ μάχῃ κρατήσαντες, τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ, ζωντας ἔλαβον. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, ἀναδάς ποησάμενοι ἐφ' ᾧ [k] τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν καὶ πλήθοντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγίγνοντο. ¶ Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον Βυσσα ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων· καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους [l] στρατιᾷ Ἀθηναίων, [m] ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι μεγάλα [n] ἀφέστηκε, καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβάλλειν ἐς τὴν Ἀττικήν· καὶ οἱ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον. ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρείους, ἀπέστησαν Μέγαρα. ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ πάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Βυσσίας. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσῖνα καὶ [o] Θριῶζε ἐσβαλόντες, ἐδῄωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως Λακεδαιμονίων ἡγουμένου· καὶ ὕστερον οὐκέτι προσελθόντες, [p] ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

potitique templo quod est apud Delphos, Delphis tradiderunt. Post quorum discessum Athenienses iterum cum exercitu profecti Delphos, potitique, tradidere Phocensibus. Interiecto deinde tempore, [a] quum Bœoti defciuissent, bellum Athenienses Orchomeno Chæroneæque, & aliis quibusdam in Bœotia oppidis, quòd rebellassent, intulerunt, cum mille ex suo numero armatis, aliisque singulorum sociorum, duce Tolmida Tolmæi *filio*. Captáque & directa Chæronea, & imposito in ea præsidio, quum reuerterentur, fecerunt in eos impetum ex Orchomeno exules Bœotorum, cúmque his Locri & Eubœorum exules, & quicunque earundem partium erant: victoréque, Athenienses alios interfecerunt, alios viuos ceperunt. Cum quibus Athenienses transegerunt, recuperatis captiuis omnem Bœotiam missam facere: in quam remigrantes Bœotorum profugi cæteríque omnes, sui iterum iuris effecti sunt. ¶ Neque multo post hæc Eubœa ab Athenienses defecit. Ad quam Pericli cum Athenienses copiis iam transgresso, nuntiatur Megara defeciisse, Peloponnenses quoque Atticam inuasuros, præsidia Athenienses à Megarensibus esse cæsa, præter eos qui in Nisæam confugissent. (defecerant autem Megarenses, [b] asciscitis Corinthiis, Sicyoníisque & Epidauriis) Ille confestim ex Eubœa copias reduxit, & postea Peloponnenses [c] Atticam ingressi, Eleusinem vsque ad Thriasium agrum depopulati sunt, duce Plistoanacte Pausaniæ regis *filio*, Lacedæmoniorum duce. Nec vlterius progressi, domum rediere.

a Quum Bœotorum exules Orchomenum & Chæroneam necnon alia quædam oppida tenerent, expeditionem suscepérunt cum mille grauis armaturæ militibus ex suis, & aliis ex omnibus sociis, in illa loca quæ rebellarant, duce Tolm.

b Quum sibi Corinthios Sicyoniósque & Epidaurios adiunxissent.

c Quum Eleusinem quæ est Atticæ & Thriasium campum inuasissent, populati sunt. *Sic autem dicitur* ἀπὸ ἀττικῆς ἐς ἐλευσῖνα, *vt alibi* τῆς θρακαλίας ὕδατι φάρσαλον.

---

a Τοῦ ἐν δελφοῖς] ὅτι ἦκουσι δύο πόλεις ἦσαν δελφικαί, ὧν μία ἦν οἱ δελφοί. δελφοὶ δὲ ὁμωνύμως, ἡ πόλις καὶ οἱ ἄνδρες, ὡς καὶ λεοντῖνοι. b Ἀποχωρησάντων] ὑποστρεψάντων ἀπὸ λακεδαιμονίων εἰς τὴν οἰκείαν παποίδα. c Παρέδοσαν φωκεῦσι] ὅτι γὰρ τῶν βοιωτῶν μὴ δίκαιοι ἦσαν ἀθηναίοις, καπίλαβον ἔστι παχώς. d Ὀρχομενὸν] ὀρχομενὸς φηλυκῶς παρὰ θουκυδίδῃ, ὀρχόμενος ἀρσενικῶς παρὰ δημοσθένει. e Ὀρθομενίοις δὲ αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. f Ἐν χαιρωνείᾳ] χαιρώνεια πόλις βοιωτίας. g Λοκροὶ] οἱ ὀπισθόποι λοκροί. h Τῆς αὐτῆς γνώμης] τῆ αὐτῆ σκοπῷ. i Καὶ μάχῃ κρατήσαντες] οἱ φυγάδες. k Τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται] τοὺς αἰχμαλώτους. l Στρατιᾷ] σὺν στρατιᾷ. m Ἠγγέλθη αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ δηλονότι. παρέσπασται τὸ ῥῆμα ὅθεν διαβεβηκότος ἤδη ἠγγέλθη αὐτῷ. ἀνακόλουθον γάρ. n Ἀφέστηκε] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. o Θριῶζε] εἰς τὸ θριάσιον πεδίον, ὡς ἀθηναῖοι. p Ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου] μετὰ τὸ ὑποτάξαι τὰ μέγαρα.

Et Athenienſes iterum Pericle duce transgreſſi in Euboeam, ſubegerunt vniuerſam: [a]eámque pactionibus compoſuerunt, præterquam Heſtiæas, vnde eiectis incolis, ipſi eam ſibi terram habuerunt. Reuerſi autem ex Euboea, non multo pòſt fœdera cum Lacedæmoniis ſociiſque tricennalia percuſſerunt, redditis, Niſæa, Achaia, Pagis, Trœzene. hæc enim de Peloponnenſibus tenebant Athenienſes. ¶ Sexto autem anno quum excitatum eſſet inter Samios & Mileſios ob Prienen bellum, quum iam forent impares bello Mileſii, Athenas profecti; in Samios inuecti ſunt; [b]cum aſſenſu quorundam ex ipſa Samo priuatorum hominum, nouarum rerum in republica cupidorum. Ex quo profecti Samum Athenienſes cum quadraginta nauibus, ſtatum popularem conſtituerunt, ſumptis obſidibus, quinquaginta Samiorum liberis; totidémque viris, quos apud Lemnum depoſuerunt, & præſidio impoſito abierunt. [c]Ex Samiis autem aliquot fuerunt qui non perſtiterant, ſed in continentem profugerant ex compoſito cum potentiſſimis ciuitatis, & ſocietate inita cum Piſſuthna Hyſtaſpis *filio*, qui Sardibus tunc præerat, coactis ſeptingentis auxiliariis, noctu in Samum tranſmiſerunt. Et primùm aggreſſi populum, [d]multitudinis victores extiterunt: deinde obſidibus ſuis ex Lemno ſubtractis, rebellarunt, & Athenienſium præſidium, ac præfectos quos penes ſe habebant, Piſſuthnæ donauerunt: expeditionem etiam in Miletum confeſtim parabant, Byzantiis quo que rebellionis ſociis. Quod vbi acceperunt Athenienſes, cum ſexaginta nauibus aduerſus Samum nauigarunt: (quarum ſedecim vſt non ſunt, partim in Cariam, ad [e]impediendas Phœnicum naues,

[a] Ac reliquarum quidem eius partiũ ſtatum certis conditionibus & pactis compoſuerunt: ſed Heſtiæenſibus ſede ſua pulſis, ipſi eã ſibi terr.

[b] Adiuuabant autem & ex ipſa Samo homines quidam priuati, ſtatum reip. immutare cupientes.

[c] *Aliqui* autem ex Samiis, (non multi enim quum ferre non poſſent, in continentẽ fugerant) pacti ſocietate cum potentiſſimis vrbis, & Piſſuthne *filio* Hyſtaſpis, qui Sardibus ſatrapæ conſtitutus erat, coactis ſept.

[d] Maximam partem in poteſtatẽ ſuam redegerunt.

[e] Explorandas.

Ἰσιας, ἐστιαίας.

ἀπὸ ἐκκλέψαντες

μετ' αὐτῶ φρ.

α Ὁμολογία κατεσπάσατο] ἀπέσχεν, εἰρηνικὴν ἐποίησατο. β Ἑστιαίας] ἑστιαίαν, πόλις βοιωτίας, ἥτις νῦν ὠρεὸς καλεῖται. γ Καὶ τοῖς ξυμμάχοις] τῶν λακεδαιμονίων. δ Πέρι πριλίνης] πλησιον γὰρ λίνου τῆς μιλήτου, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἔχειν οἱ μιλήσιοι. ε Ξυνεπελαμβάνοντο] ἐβοήθουν τοῖς μιλησίοις. ζ Νεωτερίσαι βουλόμβοι] θέλοντες κινοποιῆσαι, τὴν πολιτείαν δημοκρατίαν ποιήσαντες. η Εἰς λῆμνον] ἡ δὲ λῆμνος ὑπήκοος ἦν τῶν ἀθηναίων. θ Καὶ φρυραὶ ἐγκαταλιπόντες] εἰς τὴν σάμον. ι Οἱ οὐχ ὑπέμειναν] τὴν δημοκρατίαν. κ Ξυνθέμενοι] συμφωνήσαντες τοῖς μὴ θέλουσι δημοκρατεῖν. λ Τοῖς δυνατωτάτοις] τῶν σαμίων δηλονότι. μ Ὡς εἶχε σάρδις] σάρδις μὲν ὅπη τῆς πόλεως, σάρδις δὲ οἱ πολῖται. ν Διέβησαν νύκτα] ἦγον, λαθόντες νυκτὸς ἐσέπλεον. ξ Τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν] τῶν σαμίων. ο Τῶν πλείστων] δημοτῶν. π Ἀπέστησαν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. ρ Παρέσπενδάζοντες στρατεύσαι] μετ' αὐτῶν. σ Ἐπὶ σάμῳ] ἀπέκλεισαν τὸ ὅπλον σάμου. τ Οὐκ ἐχρήσαντο] τῷ σάμου. υ Φοινισσῶν νεῶν] ἦγον γὰρ οἱ φοίνικες καὶ αὐτῶν ἔρχονται.

αἱ ἡ) ὅπὶ χίου καὶ λέσβου, πεζαγγέλλουσαν A
βοηθεῖν) πεντηκόντα ἢ ναυσὶ καὶ πέντε,
Περικλέους δεκάτου αὐτὸ στρατηγοῦντος,
ἐναυμάχησαν πρὸς τραγίᾳ τῇ νήσῳ, σα-
μίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι
τριακόντοροι· ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ μι-
λήτου πλέουσαι. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. ὕστε-
ρον δὲ αὖθις ἐβοήθησαν τῇ ἀθηναίων
νῆες πεντηκόντα, καὶ χίων καὶ λεσβίων
πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν γῆν,
καὶ νικῶντες τῷ πεζῷ, ἐπολιόρκουν τοῖσι B
τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα.
Περικλῆς δὲ, λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς ἀπὸ
τῶν ἐφορμουσῶν, ᾤχετο κατὰ τάχος ὅπι
καύνου καὶ κιλίκων, ἐσαγγελθέντων ὅτι φοί-
νισσαι νῆες ἐπὶ ἀθηναίους πλέουσιν. ᾤχετο γὰρ
καὶ ἐκ τῆς σάμου πέντε ναυσὶ στησαγόρας,
καὶ ἄλλοι ὅπὶ τὰς φοινίσσας. οἱ δὲ οὕτω δὴ
οἱ σάμιοι ἐξαπιναίως ἐκπλοῦν ποιησάμε-
νοι, ἀφύλακτῳ τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπε-
σόντες, τάς τε ἐπιφυλακίδας ναῦς C
διέφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντας τὰς αἰτιναγ-
γελθείσας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς
καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τεσ-
σαρεσκαίδεκα, καὶ ἐστεκμήσαντο καὶ ἐξεκο-
μίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἐλθόντος δὲ περι-
κλέους, πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν·
καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν ὕστερον βοήθησαν
πεντηκόντοροι μὲν αἱ μετὰ θουκυδίδου καὶ
ἀγνωνος καὶ φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ
τληπολέμου καὶ ἀντικλέους· ἐκ δὲ χίου καὶ D
λέσβου, τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μὲν
μεγάλην βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ σάμιοι, ἀδύ-
νατοι δὲ ὄντες ἀντέχειν, ἐξεπολιορκήθη-
σαν ἐνάτῳ μηνὶ, καὶ παρεσχόντο ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους
δόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, καὶ χρήματα
τὰ ἀναλωθέντα καὶ χρόνοις παραγαμέ-
νοις ἀποδώσειν. ξυνέβησαν δὲ καὶ βυζαν-
τίοις, ὥστε καὶ τούτοις ὑπήκοοι εἶναι).

partim in Chium ac Leſbum ad euocanda auxilia iter habentibus) ſed quatuor & quadraginta nauibus, Pericle duce, cum nouem collegis, ad Tragiam inſulam cum Samiorum ſeptuaginta nauibus (a in quarum viginti milites vehebantur: & quæ cunctæ proficiſcebantur à Mileto) pugnarunt, vicerúntque. Et quum poſtea eis veniſſent auxilio Athenis quadraginta, ex Chio & Lesbo viginti quinque naues, egreſſi in terram, pugnáque pedeſtri victores, vrbem obſederunt b triplici muro, ſimúlque à mari. Pericles, c ſumptis ex iis qui ſuperuenerant ſexaginta nauibus, quam celerrimè in Caunum & Cariam contendit, accepto illinc nũtio naues Phœnicum in ipſos curſum tenere. Abierat enim ex Samo quoque Steſagoras cum quinque nauibus, & alii, aduerſus Phœnicum claſſem. Interea autem Samii, repentina eruptione nauigantes, caſtra nullis munitionibus prædita inuadunt, d ſpeculatorias naues corrumpunt, cæteras quæ obuiam venere ſuperant, totóque circa ſe mari potiuntur quatuordecim fermè diebus, quæcunque libuit importantes exportantéſque, e Reuerſo autem Pericle, nauibus iterum concluſi ſunt: & Athenis poſthæc ſubſidio naues aduenere cum Thucydide, Agnone & Phormione, quadraginta, cum Tlepolemo quoque & Anticle viginti, ex Chio etiam & Lesbo triginta. f Cum quibus Samii breue quoddam prælium nauale fecerunt: quúmque oppugnantibus impares eſſent, nono ſeſe menſe dediderunt, deiectis muris, datis obſidibus, traditis nauibus, pecunias quæ impenſæ eſſent, certis temporibus ſoluturi. Conuenerunt & Byzantii, vt, ſicut [illegible]rius, imperata facerent.

a *Ad verbum*, Quarum viginti erant militares. *Ideſt, Militem legionarium vehebant, non ſolùm claſſiarium.*

b *Vel*, A tribus mumtionibus.

c Sumptis ſexaginta nauibus ex iis quæ in ſtatione erant.

d Præſidiarias naues profligant, & nauali pugna eas quæ contrà in aciem ſunt eductæ, ſuperant.

e Reuerſo autem Pericle cum claſſe, iterum obſidione clauſi ſunt.

f Commiſerunt quidem pugnam quandam nauale m paruam, ſed quum reſiſtere non poſſent, nono menſe expugnati ſunt, & deditionem fecerunt.

α Πρὸς τραγίᾳ] αὕτη κεῖται πλησίον σάμου. β Ὧν ἦσαν] τῶν σαμίων. γ Στρατώνδης] τραπώντας ἄγουσι τοὺς μέλοντας πεζομαχεῖν. αἷς ἢ ἱππαγωγοὶ καλοῦ. δ Λύπης] τῶν ἀθηναίων. ε Τειχὶ πίζαι] πυκνὶ τειχὶ πάμμεσον. ζ Ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν] τῶν πολιορκουσῶν πρὸ σάμου. η Ἐπ' αὐτοὺς πλέουσι] κατ' αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. θ Στησαγόρας] ὅτι στησαγόρας σάμιος ἦν. ι Προφυλακίδας] τὰς πρὸ τῶν ἄλλων ὁρμούσας. κ Πάλιν ταῖς ναυσὶν κατεκλείσθησαν] ὑπὸ τειχέρεις ἐγένοντο. λ Λίμπα θουκυδίδου] ἕτερός ἐς θουκυδίδης, οὐχὶ ὁ συγγραφεύς. μ Καὶ παρεσχόντο ὁμολογίᾳ] τοῖς ἀθηναίοις. ν Κατὰ χρόνους] οὐδὲ γὰρ ἄπορον ἀθρόον ἐκπέμψαι τὸ πᾶν. ξ Ταξάμενοι] ὁρίσαντες. ο Ξυνέβησαν δὲ] συνεφώνησαν. π Καὶ φόρου] ἦσαν δηλονότι.

¶Non multis iam hinc annis poſte rius geſta fuerunt quæ ſuperius commemorata ſunt, Corcyrenſia Potidæenſiáque, & [a] quæcunque belli huius extitere materia. Vniuerſa autem hæc quæ Græci vel inter ſe vel aduerſus barbarum geſſerunt, intra quinquaginta ferme annos geſta ſunt, à diſceſſu Xerxis ad huius initium belli. Intra quos ſuum Atheniēſes [b] imperium propagarunt, & in multum potentiæ proceſſerunt. Quod intelligentes Lacedæmonii, non tamen impedimento fuerunt, niſi ad [c] breue tempus: [d] & iterum plerunque quieuerunt, nequaquam celeres antehac ad bellum capeſſendum, nec niſi coacti: nonnihil etiam inteſtinis prohibiti bellis: priuſquam Athenienſium potentia aperte augeſceret, & eorum ſocietatem [e] experti fuiſſent. Tum verò non vlterius tolerandum duxerunt, ſed omni incumbendum ſtudio in hoc bellum, quod ſuſciperent ad illorum, ſi poſſent, potentiam euertendam. Igitur vbi ſtatuerunt fœdifragos atq; iniurios eſſe Athenienſes, Delphos ad deum conſulendum miſerunt nunquid præſtaret bellum gerere. Quibus ille (vt aiunt) oraculum reddidit, penes bellantes pro viribus victoriam fore, ſéque inquit & vocatum & inuocatum auxilio futurum. Rurſus accitis [f] ſociis, rem ad concilium placuit referri, nunquid bellum ſumere expediret nécne: & quum veniſſent ſociorum legati, haberetúrque concilium, cæteri quidem quæ voluere dixerunt, accuſantes plerique Athenienſes, & vt bellum fieret poſtulantes: Corinthii verò, & antea precati ſeparatim ſingulas ciuitates vt ſuffragia darent de bello mouendo, (verentes ne prius Potidæa euerteretur)

[a] ὅσα μεταξύ. Quæcunque interea. *Sed Valla non videtur legiſſe hoc aduerbium, quod & commodè abeſſe poteſt.*

[b] Imperiū firmius reddiderunt. *Vel,* Imperium corroborarunt. *Demi le non omittendum fuit* αὐτοί. & ipſi (*inquit*) in magnam potentiam procellerūt. *Q.d.* Et foris imperiū ſuū firmius ac ſtabilius reddiderunt, & ipſi domi in magnam potentiam prouecti ſunt.

[c] *Hæc verba,* ὅτι βραχύ, *quæ ad tempus referri, ac paruo Lacedæmoniorum conatu Atheniēſibus obſiſtendi intelligendā...*

[d] Et quieſcebant magna ex parte tēpŏris, (partim quòd eſſent antea quoque ad bella ſuſcipienda minimè celeres, partim etiā quòd bellis ſuis impediren tur) donec Athenienſ. pot. *&c.*

[e] Tentaſſent. *Vel,* laceſſiuiſſent.

[f] Suffragii poteſtatem facere volebant. *Vel,* ſuffragium illis permittere.

A ¶Μετὰ ταῦτα ὀλίγῳ ὕστερον ἤδη γίγνε]σθαι πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ περὶ Ποτίδαιαν, τά τε ἄλλα καὶ ὅσα μεταξὺ τούτου τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς. τοσάδε τὰ ξύμπαντα ὅσα ἐπράξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον, ἐλάμβανε δὲ ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου. ἐν οἷς ἀδύνατοι τοῦ τε ἀρχαίου ἐγκρατέστεραν κατεστήσαν-
B το, καὶ αὐτοὶ ὅτι μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀταθύμως, οὔτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ὀλίγῳ, ἡσύχαζόν τε τοπλέον τοῦ χρόνου· (ὄντες μὲν καὶ τοῦτο μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, ὅ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξῆρ χεθμοι) τὸν δὲ ἡ δυνάμις τῶν ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο, καὶ ξυμμαχίας καὶ ἤπλοντο. τότε δὲ οὐκέτι ἀναμενόν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ὅτι χρητέα ἐδόκει εἶ) πάσῃ τοῦ θυμίᾳ, ἐ
C καθαιρετέα ἦι ἰσχύς, ἰὼν δυνάν), ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν ὧν τοῖς λακεδαιμονίοις διέγνωσο λελύσθαι τὰς σπονδάς, καὶ τοὺς ἀθηναίους ἀδικεῖν· πέμψαντες δὲ ἐς δελφούς, ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσαι. ὁ μὲν οὖν ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἐφῆ ξυλλήψεσθαι, καὶ προσκαλούμενος καὶ ἄκλητος. αὐτοῖς δὲ τοῖς ξυμμάχοις προσκαλέσαμενοι, ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γνωμῆς, οἵτε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγορεῶντες πλείους τῶν ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι· καὶ οἱ κορίνθιοι, δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις τοῦ τερον ἐκάστων ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι πόλεμον, (δεδιότες τὴν ποτίδαιαν) μὴ προσφθαρῇ.

γίγνεσθαι

α Οὐ πολλοῖς ἔπεσιν ὕστερον] παρὰ παρεσκευάσθη ἐπὶ τῶν σπονδῶν. β Καὶ ὅσα μεταξὺ] αἰτία, ἤγουν τὸ Κυλώνειον ἄγος, καὶ τὰ Παυσανίου. γ Τόδε τὸ πολέμου] τὸ πελοποννησιακόν, τὸ μεταξὺ μέσον. δ Τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως] αἰ αὐτὰ ξὺ δηλονότι. ε Ἐν οἷς ἀδύναται ἦσαν. ζ Ἐγκρατέστεραν] ἰσχυροτέραν. η Ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως] ἐδυνήθησαν τὰ μεγάλα. θ Εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο] εἰ μὴ ὑπ' ἀνάγκης κινηθεῖεν. ι Τὸ δὲ π]κατὰ π. κ Οὐκέτι ἀναμενόν ἐποιοῦντο] ἤγουν, οὐκ ἐμέλλοντο οἱ λακεδαιμόνιοι. λ Ἀλλ' ὅτι χρητέα] τῆς συγγραφέως ἡ λέξις. ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν ὅτι χρηπτέον. μ Διέγνωσο] διεψήφισο. ν Κατὰ κράτος] τὸ ἐξῆς, κατὰ κράτος νίκην ἔσεσθαι. αἰνίττεται τὸν μέγαν λοιμόν. ξ Προσκαλούμενος] ἤγουν, κωλύσαι. ο Ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας] αὖπὶ τῶν, ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. π Ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον] διὰ ψήφου ὁπλικωτέρας. ρ Δεδιότες] μὴ πρὸ τῆς ἐκβαλεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀφίκηται, διαφθαρῇ.

προόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε,

» ΤΟΥΣ ΜΕΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥΣ, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ » αἰεὶ ἐπὶ αἰτίαις τοιαύταις ὡς [a] οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισ- » μένοι τὸν πόλεμον εἶσι, καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο » νῦν ξυνήγαγον. [b] χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ » ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ [c] προσκο- » πεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις [d] ἐκ τῶν ἴσων » προτιμῶντας· ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν ἀθηναίοις » ἤδη [e] ξυλλήγνυσθον, οὐχὶ διδαχῆς δέονται Β » ὥστε [f] φυλάξασθαι αὐτοὺς· τοὺς δὲ πλεῖ μετ- » σύγχαι μᾶλλον καὶ μὴ [g] ἐν πόρῳ κατοικη- κατοι- » μένους, εἰδέναι χρὴ [h] ὅτι τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀ- κημένοις » μύνωσι, χαλεπωτέραν ἐξουσι τὴν κατακο- » μιδὴν [i] τῆς ὠφελίας, καὶ πάλιν αὖ τὴν πλῆψιν ὧν » ἢ θαλάσσῃ τῇ ἠπείρῳ δίδωσι· καὶ τὴν νεῶν » [k] λεγομένων μὴ κακοῖς κρίσαι, ὡς μὴ προσ- » ηκόντων, εἰ [l] δεῖ προσδέχεσθαι δι' ὁτουτέ, εἰ » τὰ κάτω προσοίντο, κἂν μέλλει σφῶν δ' ἀφ- » ικέσθαι προσβήσεσθαι, καὶ τοῦ αὐτῶν οὐχ ἧσσον νῦν C » βουλεύεσθαι. δίκαιον καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς » τὸν πόλεμον αὖτ' εἰρήνης μεταλαμβάνοντας. » καιρὸν γὰρ σωφρονεῖν μέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀ- » δικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγαθῶν δὲ, ἀδικου- » μένους, ἐκ μὲν εἰρήνης, πολεμεῖν, [m] δεῖ δὲ » πάντως ἀγαθοὺς, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· » καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαι- » ρεσθαι, μήτε τῷ ἡσυχῷ τῆς εἰρήνης ἥδε- » σθαι ἀδικεῖσθαι. [n] ὅ, τε γὰρ δι' ἀργίαν τὸν ἡδο- D » νὴν ὀκνῶν, τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥᾳ- » στώνης· ὅ τε τερπνὸν, δι' ὃ μὴ ὀκνῇ, εἰ ἡσυχάζοι· » [o] ὅ, τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, » οὐκ ἀντεξόμηται θρασὺ ἀπὸ τοῦ ἐπαι- » σίμου. πολλὰ γὰρ [p] κακῶς γνωσθέντα, [q] ἀ- » βουλοτέρων τοῖς [r] ἐναντίων τυχόντα κατορ- » θωθῆναι· ἃ δὲ ἐπὶ πλεῖον [s] καλῶς δοκοῦντα βε- » βουλῆσθαι, εἰς τοὐναντίον αἰσχρῶς πεσεῖν.

tunc etiã præsentes, vltimóq; loco procedẽtes, hãc orationẽ habuerũt,

[a] LACEDAEMONIOS, viri socii, tanquam nec ipsi decreuerint bellum gerendum, iam desinamus incusare, quum nos ad hoc ipsum congregandos putauerint. [b] Debent enim ii qui præsunt, sicut in cæteris rebus honore cunctos antecellunt, sic, res priuatas æquabiliter [c] distribuentes, in commune prospicere. [d] Nos autem quicunque ab Atheniensibus dissociati sumus, non necesse habemus admoneri vt ab eis cauẽamus, sed ii potius qui mediterranea nec [e] ad emporia incolũt: vt intelligant, nisi inferiora incolẽtibus opẽ ferant, difficiliorem se fructuũ perceptionem habituros, & item difficiliora subsidia quæ mare mediterraneis subministrat. Nec debere eorum quæ dicuntur praui iudices esse, tanquã hæc ad ipsos nõ pertineant, sed expectare, [g] si res inferius colentiũ neglexerint, aliquando calamitatem ad se peruenturam, nec de se nunc minus quã de aliis cõsultare. Quo minus eos oportet esse segnes ad bellum pro pace sumendum. Nam [h] grauium quidem hominum est, si non lacessantur iniuria, quiescere: fortium autem, si lacessiti fuerint, pacem bello mutare: eosdémque re bene gesta rursus in concordiam redire: neque bellorum prosperitate extolli, [i] neque ex otio pacis voluptate captos pati iniuriam. [k] Nam qui propter voluptatem desidiæ est, is confestim desidiæ suæ iucũditate, propter quã segnis est, priuatur, si quieuerit. Et qui frequenti successu in bellis vtitur, hic [l] infida ferocia inflatus, quæ sunt cogitãda nõ cogitat. Multa enim male consulta, hostibus inconsultius agentibus, prosperè cesserunt: & multo plura quæ bene cõsulta videbãtur, turpiter in cõtrarium ceciderunt.

[a] Lacedæmonios, ô socii, haud iam insimulare velimus quòd non tum ipsi bellum decreuerint, tum nos huius rei causa nunc cõgregarint. *Vide annot.*

[b] Debent enim qui *aliis* præsunt, *Vel* [qui inter alios ducum seu imperatorũ locum obtinent] in priuatis quidem rebus æquabilitatem seruare, sed in iis quæ ad omnes communiter pertinent, illis præuidẽdi partes præ aliis suscipere: sicut in cæteris rebus quandã honoris prærogatiuam accipiunt.

[c] *Vel*, Administrantes.

[d] At quicunque è nobis cum Atheniẽsibus commercium habuerunt, non necesse est eos admoneri vt ab illis caueant.

[e] *Vel*, ad mare. *Ad Verb.* In traiectu.

[f] Fructuũ deuectionem, & vicissim difficiliorem perceptionẽ eorũ quæ mare continenti suppeditat.

[g] Oram maritimam incolẽtium.

[h] Modestorum. *Vel*, moderatorũ.

[i] *Ad Verbum*, Neque quiete pacis gaudentem. *Idem*, neque quiete & tranquillitate captum, quam pax adfert. *Vel.* quæ pacem comitatur.

[k] Nam qui studio voluptatis, *Vel*, *dum voluptati indulget*, ignauus est, is confestim otii sui suauitate priuari possit, si quiescat.

[l] Infida ferocia sic efferri non intelligit.

α Οὐ δὲ αἰτιώμενοι] ὑφηφίζοι]. β Χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας] ὑ χρὴ, φησὶν, ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς θεάσασθαι τοὺς ἡγεμόνας σκοπεῖν, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς. γ Προσκοπεῖν] σκοπεῖν. δ Ἐκ πάντων] αἱρεῖ τὸ ἐκ πάντας. τὸ δὲ Ἐν ἄλλοις, ἐν θεσπιδρείᾳ, ἢ τοῖς πιστοῖς. ε Ἡμῶν ὅσοι] τὸ θέλειν λακωνίων. ζ Ξυλλήγνυ] αἱρεῖ δὲ, συμμίγνυμι, ἢ ὁμολογῶ. ἐναντίον δὲ ἐστὶ τὸ διαλλάσσεσθαι. διάγνωσις γὰρ ἐστι, τὸ δι' αὐτοῦ τὸ ἐχθρὸν παρακληθῆναι, ἢ φιλιωθῆναι αὐτῷ· διαλλαγὴ δὲ, τὸ ἀπὸ φιλίας εἰς φιλίαν ἄλλου μεταπηδῆσαί τινος, ἐχθρὸν ὄντος τῷ πρόσθεν φίλῳ. η Φυλάξασθαι] τοιοῦτό φοβηθῆναι. θ Ἐν πόρῳ] ἐν τῇ παράλῳ. πόρον καλεῖ τὰ ἐμπόρια. ι Οἱ τοῖς κάτω] τοῖς ἠθαλαίοις. κ Τῶν ὡραίων] τῶν καρπῶν. λ Λεγομένων] παρ' ἡμῖν. ἀπὸ κοινοῦ ἢ τὸ χρὴ. μ Προσδέχεσθαι] ἐλπίζειν. ξ Γένοιντο] ἀμάρτοιεν. ν Εὖ δὲ πράσσον] αἰτὰ δὲ πράσσοντος, δηλοτόπι δὲ δαίμονος. ὁ ὅτι, δωρησαμένου αὐτοῖς τὴν νίκην. ο Ὅ, τε γὰρ δι' ἀργίαν] τὸ ὀξύς, ὅ, τε γὰρ δι' ἡδονὴν ἀνῶν εἰ ἡσυχάζοι. π Ὅ, τε ἐν πολέμῳ] ἐπὶ θάνατον δείκνυσι δὲ πολέμιον τὸ ἄδηλον. ρ Κακῶς] ἀνοήτως. σ Ἀβουλοτέρων] ἀσκόπως. τ Ἐναντίων τυχόντα] ἔργον ὄντος δὲ τύχης τὸ τοῖς ἐναντίως ἀβουλοτέρως κατασταθῆναι· ἐπὶ δὲ μέγα εἰθισμένος ἐνίκησε. υ Καλῶς δοκ. βουλ.] ἀβούλων τὸ ἐναντίον τυχόντα.

quia nemo tali opere rem exequitur quali [a]credulitate deliberat: sed [b]cum fiducia certa de futuris sentimus, cum timore autem in actione deficimus. At nunc iniuriam passi nos, & multa habentes in Athenienses crimina, bellum conflamus: vbi istos vlti fuerimus, in tempore finituri. In quo nos victores fore, multis de causis credibile est: primùm, quòd hominum numero & rei militaris peritia præcellimus: deinde, quòd omnes peræquè ad ea quæ sunt imperata properamus. Classem autem qua illi præstant, [c]supplebimus, tum priuatis facultatibus pro rata parte, tum ex pecuniis Delphicis atque Olympicis. mutuati nanque pecuniam possumus peregrinos illorum nautas maiori mercede[d] conducere. Mercenaria enim magis quàm vernaculæ sunt Athenienſium copiæ: quod minus in nobis contingit, qui plus corporibus quàm pecuniis pollemus. Quòd si vel vna nauali pugna superentur, de ipsis actum est, vt credere oportet: sin resistant, & nos diutius rem nauticam meditabimur, superiores illis futuri animi præstantia, [e]vbi eo peritiæ peruenerimus. Quod enim nos natura obtinemus, hoc illis nequaquam doctrina contingat: [f]at quo illi præstant scientia, id nobis est exercitatione consequendum. Pecunias quoque quæ huic rei suppetant, conferemus. [g]An verò durum nobis hoc fuerit, vt quum illorum socii pro sua ipsorum seruitute conferre non recusent, nos pro inimicorum vltione ac pro nostra salute pecunias erogemus, & certè ne iis per illos ereptis ob eas ipsas malè multemur t

a Vel, fiducia.
b Vel, securé.
c Parabimus. Vel, instruemus.
d Subducere. Velut clam ab eis auertere. Vide annot.
e Quum peritiam ad æqualitatem perduxerimus. Id est, Vbi æqualem vel parem illis peritiam consequuti fuerimus.
f At in quo illi præstant propter scientiam.
g Alioqui iniquum hoc fuerit, si, quum illorum socii pecunias cóferendis non defatigentur, quò seruitutem seruiant, nos vt vlciscendo hostes, vnà ipsi salutem consequamur, sumptũ non ficiemus, & quidem ne iis, &c.

A α ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὴ δοξάζομεν, μὴ δέος ᾖ ὧν ἔρχῃ βλάπτωμεν. ἡμεῖς δὲ νῦν ἀδικούμενοι πολεμοῦμεν ἐγκλήματα ἔχοντες ἐλπίδα καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα ἀθῳωθῆναι, κατασησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. καὶ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν, πλήθει προθύμους καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πρὸς τὰ προσκελεύσματα ἰόν-
B τας. ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δώσομεν γὰρ πεισάμενοι, καὶ τοῖς ναυβάταις ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβατεῖν. οὐ γὰρ ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα πᾶσιν αὖ τοῦτο πάρεστι, τοῖς σώμασι πλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μιᾶς τε νίκης ναυμαχίας ἐχούσης εἰκὸς ἁλίσκονται εἰ μὴ αὐτοχειρίᾳ μᾶλλον·
C σομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά. καὶ ὅταν τοῦτο βεβαιώμεθα ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς φύσει ἔχομεν ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδακτόν· ὃ δὲ ἐκεῖνοι ὀλίγῃ παρασκευῇ πλείονι χρῶνται, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ, χρήματα δὲ ὥστε ἔλκειν ἐς αὐτά, οἴσομεν. ἢ δῆλον ἂν εἴη εἰ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ὄντες δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀφροῦσιν, ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀμυνόμενοι τοὺς ἐχθροὺς
D καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι οὐκ ἀρνησόμεθα, ἐπὶ τοῖς μὴ ἐφ' ἑαυτῶν ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες, αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

α Ενθυμεῖται γὰρ] οὐδεὶς, φησὶν, ἐνθυμεῖται ὁμοίως οἷς πιστεύει. πιστεύει γὰρ νικᾶν, τὸ πῶς ἂν οἴνοων. καὶ οὐδεὶς ὁμοίως ἔρχεται ἐπεξέρχεται οἷς ἐνθυμεῖται. δείκνυσι γὰρ ἡ πίστις μείζονα τὴν ἐνθύμησιν, καὶ τὸ ἐνθύμημα μεῖζον τοῦ ἔργου. Αλλως. οὐδεὶς γὰρ ἐνθυμεῖται παρόμοια τοῖς βεβαίοις. πίστις γὰρ ἐνταῦθα τὴν βεβαίωσιν τὴν προσοῦσαν. ἐπὶ δὲ ἀσφαλῆ ἀπόδοσιν σημαίνει. οὐδεὶς οὖν ἔστι ὅμοια τοῖς πράγμασιν ἐνθυμεῖται, ὅτι ἔργῳ τὰ πιστευόμενα πλείοσι, ἀλλ' ἐν καιροῖς σφάλλεται· διὰ τὸ καὶ τὴν γνώμην μὴ τὴν ἀβέβαιον εἶναι· καὶ τὰ πράγματα μὴ καθ' ἡδονὴν ἀεὶ ἀπαντᾶν, ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀσφαλῶς ἐνίοτε δοξασθέντα, ἧττον βεβαιωθέντα, ὅτι τὸ ἔργον δι' ἀπροσπτωτον δέος ἐκλείπομεν. ὅπου τὸ μὲν βεβαιοῦσθαι, χωρὶς ἀγώνων καθίσταται· τὰ δὲ ἔργα, ὅτι τῆς παρασκευῆς καὶ συγχύσεως ἀλλοιοῦνται. β Τῇ πίστει] παρὰ δάρρει. γ Μετὰ ἀσφαλείας μὴ] ἀσφαλῶς, φησὶν, ἐνθυμούμεθα, διὰ τὸ καὶ τὴν ἡσυχίαν δοξάζειν, καὶ βεβαιοῦσθαι· μετὰ φόβου ὕστερον ὄντων τῷ ἔργῳ, διὰ τὸ λοιπὸν ὁρᾶν αὐτὰ τὰ ἔργα, ὅταν ἡ παρουσία ᾖ τῶν παρασκευῶν. δ Εν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν] φοβηθέντες ἐξεπίτηδες τῆς παρόξεως λῦσαι προσδοκήσαντες λαβεῖν. ε Εχοντες ἐγκλήματα] καὶ τῶν ἀδικιῶν δηλονότι. ζ Αμυνώμεθα] τὰ ἴσα αὐτοπαθῶμεν. η Κατὰ πολλὰ ὄν] τὸ δίκαιον κεφάλαιον· θ Τὰ προσκελεύσματα] τὰ προσταττόμενα τὸν πόλεμον. ι Ω ἰσχύουσιν] οἱ ἀθηναῖοι. κ Εξαρτυσόμεθα] προσκτησόμεθα. λ Τοὺς ναυβάτας] δέκατος. μ Τῶν σωμάτων] τὸ μεταπειθῶαι. ν Μιᾶς τε νίκης] εἰ ἅπαξ, φησὶ, τῇ ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν, οὐκέτ' ἔχουσιν ἐλπίδα νίκης. οὐ γὰρ εἰσὶ πολεμικοί. ἡμεῖς δὲ δηλονότι ἐὰν τὰς ναυσὶν ἅμα νικηθῶμεν, τῇ πεζῇ ἰσχύομεν. ξ Κατὰ τὸ εἰκὸς] ὡς ἔστιν εἰκάσαι. ο Αλίσκονται] νικῶνται. π Εχομεν ἀγαθὸν] ἔρωμα, τὴν ἀνδρίαν. ρ Ο δὲ] αὐτὸ τὸ ἐς ὃ. σ Οὐκ ἀφροῦσιν] οὐκ ἀπαγορεύσουσιν. τ Ἐπὶ τῷ μὴ ἐφ' ἑαυτῶν] ἀπὸ τοῦ ὅτι τῷ μὴ ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. υ Αὐτοῖς τούτοις] οἷς νῦν ἁμαρτάνουσι.

» ὑπαρχειοι ἢ καὶ ἀμυναι " ὁδοὶ τῶ πολέμου ἢ-
» μῶν, ξυμμαχων τε ἀπόστασις, μάλιστα [a] πα-
» ραίρεσις οὖσα τῆ περσσοδῳ, αἷς ἰσχύουσι, [b] καὶ
» ὅπη τειχισμὸς [c] τῆ χώρᾳ, ἀλλά τε ὅσα οὐκ
» αἴ τις νεω [d] περσίδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος [e] ὅπῃ
» ῥᾳστοῖς [f] χωρεῖ, αὐτὸς ἢ ἀφ' αὑτῶ τὰ πολλὰ
» [g] τεχνᾶται περὸς ὃ [h] παρασκευὴ χάνον." ἐν ᾧ
» ὁ μὲν [i] θυργήτως αὐτῷ περσομιλήσας,
» βεβαιότερος [k] ὁ ἢ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν, οὐκ
» ἐλάσσων πλαίᾳ. ἐνθυμούμεθα ἢ καὶ ὅτι εἰ μὲν
» ἡμῶν ἦσαν ἐκείνοις περὸς αἱ πάλοις περὶ
» γῆς ὅρων διαφοραὶ, [l] οἷσιν αἱ ἰὼν νεῶν ἢ περὸς
» ξύμπαν τας τε ἡμᾶς ἀθρωαῖοι [m] ἰσχυροὶ, καὶ
» κατ' πόλιν ἕκαστοι δυνατώτεροι. ὥστε εἰ μὴ καὶ
» ἀθρόοι, καὶ κατ' ἔθνη, ἓ ἕκαστον ἀφ' ὑμᾶς γνώ
» μη ἀμυνούμεθα αὐτοὺς, [n] δίκα γε οὐ πᾶσας ἡμᾶς
» ἀπόντως χειρώσονται· καὶ τάχ' ἂν ἦσαν, εἰ καὶ δι-
» νόν τῳ ἀκοῦσαι, [o] ἴσως οὐκ ἄλλο τι [p] φέρου-
» σιν ἢ αἰτιχρις [q] δουλείαν. [r] ὁ ἓ λόγῳ [s] ὀν-
» δυσαθλῶμεν αἰσχρὸν τῇ πελοποννήσῳ, ἓ πό-
» λεις ποσαὶδε [t] κατὰ μιᾶς [u] κακοπαθεῖν." ἐν
» ᾧ ἢ δικαίως [w] δοκοῦμεν αὖ πάσχειν, ἢ δι' ἀ-
» λίαν αἰσχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χείρεις
» φαίνεσθαι, οἳ τὴν ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν·
" ἡμεῖς δὲ ὑπ' ἡμῶν αὐτῶν [x] βεβαιοῦμεν αὐτὸ,
" τύραννον δὲ ἑαυτοῖς ἑκατέραν [y] πόλιν, [z] τοὺς
" μὲν ἐν μιᾷ [aa] μοναρχοις ἀξιοῦμεν κατα-
" λύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως ταῦτα τελῶν τε με-
" γίστων [bb] ξυμφορῶν οὐκ ἀπήλλακται, ἀξυ-
" νεσίας, [cc] ἢ μαλακίας, ἢ ἀμβλείας." οὐ γὰρ δὴ
" πεφυκότες [dd] ταῦτα, ὅτι τὴν πλείσους δὴ
" βλάβας κατεφρόνησεν κεχωρήκατε·

A Adsunt præterea nobis aliæ quoque belli gerendi viæ, & in primis solicitatio sociorum ad defectionem, res quæ illis adimat prouentus quibus præpollent, [a] tum regionis illorum inædificatio, & alia quæ nondum quis prospiciat. [b] Perrarò bellum eo quò euasurum prædicatur, euadit: multa ipsum per sese, præter ea quæ adsunt, comminiscitur. In quo quisquis [c] erecto versatur animo, tutior existit: quisquis irato, non minus labi B consueuit. Cogitemus autem, si forent singulis nostrûm de finibus ac limitibus cum paribus aduersariis lites, id debere tolerari: nunc autem Athenienses cum ad vniuersos nos, tum ad oppidatim subigendos validi sunt: [d] ita vt nisi & frequentes & per regiones ac ciuitates, singulas vnóque consilio eis obstiterimus, haud difficulter sint nos separatim agentes oppressuri. Quorum victoriam de nobis, tametsi auditu *id* quoque triste sit C cuipiam, *tamen qui audit* sciat nihil planè aliud afferre quàm seruitutem. [e] Quod vel oratione agitare fœdum est Pelopõneso, nedũ *reipsa* tot vrbes ab vna infestari. In quo vi demur aut meritò huiusmodi malis affici, aut per ignauiã perpeti, degenerantes à maiorum gloria, qui Græciam liberauerunt: quum nos ne ad tutãdam quidẽ nostrã libertatẽ sufficiamus: sinamúsque ciuitatẽ se efficere tyrãnũ, quũ in vna ciD uitate tyrãnus vt tollatur postulare soleamus. [f] ignari quónã modo ab his tribus maximis incõmodis eximamur, vecordia, ignauia, socordia. Neque tamen vt ista nomina fugiatis, excusationem prætendatis, quòd temeritatem deuitaueritis, pleriſque perniciosam: [g] Nec intelligimus tribus maximis vitiis ista non carere, imprudentia, mollitie, negligentia. Neque enim ab istis alienî, ad contemptionem deueniſtis, quæ plurimis damnosa fuit: quæ quia multos perfundat, vocabulo contrario stultitia denominata est.

[a] Et munitionis, *vel* castella, ædificatio in eorum regionem.

[b] Minimè enim bellũ certis modis progreditur. *Vel*, Certa lege, aut, certa quapiã via & ratione. *Vel*, Vix certum aliquod institutum aut propositũ seruat. [c] Nã sunt præfixa & præscripta, quasi statuta & cõdicta.

[d] Moderato. *Vel*, Non nimis effœuescente. *Vel*, stomachoso.

[e] Ita vt nisi & cõferti, & per singulas nationes nec non ciuitates, vnà milites eos propulsauerimus, nos seiunctos aliis ab aliis, facilè in suam potestatẽ sint redacturi.

[f] Quum nos ne nobis quidem ipsis hanc rem [*libertatem videlicet*] stabiliamus, sed vrbẽ quæ tyrannidẽ occupet, *in Græcia* esse sinamus. *Omnino enim τύραννον πόλιν, non τύραννον πόλι, scribendum est, vt etiã expaulo post sequentibus apparet.*

[g] Nec intelligimus tribus maximis vitiis ista non carere, imprudentia, mollitie, negligentia. Neque enim ab istis alienî, ad contemptionem deueniſtis, quæ plurimis damnosa fuit: quæ quia multos perfundat, vocabulo contrario stultitia denominata est.

τὴν πόλ.

---

[a] Ὑπαίρεσις] παραίρεσις. περσσόδους. [b] Καὶ ὅπῃ τειχισμὸς] ὅπῃ τοῖς. αἰνίττεται ἢ δυλείαν, ἵνα ὕστερον ἐπιχῇ. [c] Τῇ χώρᾳ] τῶν ἀγαθῶν. [d] Περσίδοι] φθάνοιεν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶ πολέμου. [e] Ἐπὶ ῥᾳστοῖς] εὐεισμένοις. [f] Χωρεῖ] κινεῖται. [g] Τεχνᾶται] μηχανᾶται. [h] Παρασκευὴ χάνον] παρεμπίπτον. [i] Ἐν ᾧ ὁ μὲν] ἐν ᾧ, αἰτία τῶ δύο. [k] Εὐοργήτως] ἀσκόπως. μεγαλοψύχως. ἀπερισκέπτως. ἀδέησεν ὀργὴ ὁ πρόπος. [l] Οἷσιν ἰὼν] ὁ μαχεσόμενος. [m] Ἐνθυμούμεθα] αἰτία τῶ ἐνθυμεῖσθαι. ἔτι γὰρ ἐπιφερόμενον. [n] Οἷσιν αἱ ἰὼν] ἐπιπωτόν. [o] Ἴσως] ἀκούων δηλονότι. [p] Φέρουσι] ἡμῶν δηλονότι. [q] Δουλείαν] ἢ δουλείαν ἓ λόγῳ ἀμφιβάλλειν. [r] Ὁ ἓ λόγῳ] ἐιωθεν ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τῶ ἡλυκῶν· μεταβαίνειν εἰς τὸ ἀδέκτον. [s] Ὀνδυσαθλῶμεν] τρέπονται ὅπῃ ἢ μακεδονίαν, ἐφ' ὅσον ἓ ἐπεκτείνεται. λέγει ὅτι ἢ δουλείαν ὅλως τῷ λογισμῷ ἀμφιβάλλειν, ὅτι, λογισάμενοι τοὺς πολεμιωτάτους, αἰσχρόν. ὁ γὰρ ὀνδυσαθλῶν, λογισμῶ δεῖ μεγίσμος. πεφυκασικῶς οὖν εἴρηται, τῷ λόγῳ ὀνδυσαθῆναι. [t] Κατὰ μιᾶς] ἐπὶ τὴν ἀθηναίων. [u] Κακοπαθεῖν] δουλῶσθαι. [w] Ἐν ᾧ] ὧν τῷ κακοπαθεῖν. [x] Ἡ δικαίως δοκοῦμεν αὖ πάσχειν] οἱ γὰρ ἀμελῶντες, καὶ μὴ ἐπὶ χρόνοι, δοκοῦσιν ἢ δικαίως πάσχειν, ἢ δι' ἀμελείαν αἰσχύνεσθαι. [y] Βεβαιοῦμεν αὐτὸ] πιστοῖ ἢ ἐλευθερίαν. [z] Τοὺς μὲν ἐν μιᾷ] πόλι δηλονότι. [aa] Μοναρχοις] τοὺς τυράννους φησὶ μοναρχοις. [bb] Ξυμφορῶν] ὧν ταῦτα ἢ κατὰ χρείαν ἢ λέξις, ἀλλὰ ξυμφορὰν φησὶ τὴν κακίαν. ταῦτα ἓ λέγει τὸ τυραννεῖσθαι, καὶ φέρειν τὴν τυραννίδα. τὸ ἓ ἔλεγε, καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τὰ δεινὰ οὐκ ἀπήλλακται τῶν βίων μεγίστων συμφορῶν. [cc] Ἡ μαλακίας] ὁ ἢ δειλὸς κακὸς, αἰτία τῶ καὶ. Ὅμηρος, ὁ μὲν νέος, ἢ δὲ παλαιός. [dd] Οὐ γὰρ δὴ πεφυκότες] ἢ δύνασθαι, φησὶν, εἰπεῖν ὅτι ἢ δειλία ἔχει τὰ βία ταῦτα, ἢ πολεμεῖσθαι, ἀλλὰ δειλία καταφρόνησιν· ὅ δεῖ, δειλὸν ὄντα ἄλλων φρονεῖν, ἓ δεῖ· ὑπερφρονεῖν. ἡ γὰρ κατὰ περόθεσις ὑπέρασιν ὑπερφρονεῖν σημαίνει. [θ] Ταῦτα] τὰ παύσεια. [ι] Καταφρόνησιν] ὅτι τὴν καταφρόνησιν ἀφροσύνην λέγει.

quæ excusatio, quia multos decepit, cõtrario nomine sui accusatio cognominatur. Quanquã quid attinet quæ hactenus gesta sunt, pluribus quàm quatenus nunc expedit, reprehẽdere? [a] Expedit autẽ iis qui postmodũ mala passuri sunt, auxiliũ nos ferre: quoniã patrium vobis est per labores assequi virtutes. Nec mores immutare vos decet, qui etsi nũc diuitiis illos aliquantũ atq; potentia superatis, tamẽ haud æquũ est, quod paupertate partum est, id per diuitias perdere: sed cum multis de causis fidenter vos ire ad bellũ, tum dei respõso, qui se quoq; adiutorẽ fore pollicetur: adiutrice etiã futura cætera Græcia, partim ob metũ, partim ob vtilitatẽ. Nec ideo fœdera priores rumpetis, quæ deus ip se, qui nos iubet bellare, censet illos esse præuaricatos: sed auxiliũ potius fœderibus ruptis feretis. Ruperunt enim fœdera nõ qui resistunt inuadẽtibus, sed qui priores inuadũt. [b] Ex quo vndique nobiscum bene agitur si bellum suscipimus. Quòd si hæc quæ nos in commune exhortandi gratia dicimus, certissimum est rebus & publicis & priuatis cõducere, nolite cunctari cum aliorũ libertatem [c] tueri, tũ verò Potidæatis opitulari, qui sunt Dores, & (quod olim cõtrarium erat) ab Ionibus obsidẽtur. [d] Quoniã res non patitur amplius expectationẽ, ne palàm fiat nos partim iam lædi, cæteros ne idẽ paulo pòst patiantur, cõuentum quidẽ fecisse, sed vlcisci nõ audere. Verũ, viri socii, vos ad hãc necessitatẽ deuenisse, simúlq; à nobis quę optima sunt dici cxistimãtes, bellum decernite, haudquaquam deterriti subita illius asperitate, sed pacis quæ ex eo diuturna sequetur, cupiditate ducti. Nam pax magis cõfirmatur ex bello: [e] at ex otio nõ perinde periculo cares ne bello lacessaris. Existi-

[a] At futurorum causa præsentia tutantes, labores perferre oportet: quoniã patr. &c.

[b] Proinde quùm vndique vobis liceat cõmodè bellum suscipere, & nos communiter ista suadeamus, si certissimũ est eadẽ rebus & publ. &c.

[c] Recuperare.

[d] Non enim par est cunctantes, alios quidem iniuriis iã affici, alios autem (si intellectũ fuerit nos consilium habuisse, nec tamẽ propulsare iniurias ausos esse) non multo pòst eadẽ pati.

[e] At ex pace, nõ perinde extra periculum est fore vt bellum non geratur. *Quod Græci* εἰρήνην, *appellat* ἡσυχίαν. *quod quietem & trãquillitatẽ propriè sonat.*

A ἢ ἐκ τῶ πολλοὺς σφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφεσοτικὴν μετωνόμασεν. τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον ἢ ἐς ὅσον τοῖς νεῶ ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; ὡς εἰ τὰ ἔπειτα μελλόντων τοῖς πέλας βοηθοῦντας χρὴ ὁπλα λαμπρὸν. πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νεῶ καὶ οὐσίᾳ ὀλίγον προφέρετε. καὶ γὰρ δίκαιον, ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη, τῇ εὐπορίᾳ ἀπολέσθαι· καὶ μὰ θαρσοῦντας ἰέναι καὶ πολλὰ ἐς τὸ πόλεμον, ὅ τε θεὸς χρήσαντος, καὶ αὐτὸς ξυμμάχους ξυλλήψεσθαι· ἔστι δὲ τῆς ἡμέρας ἀφέλεια πάσης ξυναγωνιζομένης, τά τε μὴ, φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελείᾳ. ἀσπονδάς τε λύσετε πρὸς τοὺς ἐθέλοντας (ἀδικεῖ γε καὶ ὁ θεὸς, κελεύων πολεμεῖν, νομίζεται προβεβαιοῦν) ἢ δικημένους ἧσσον βοηθήσετε. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότερον ἄρξαντες. ὥστε πᾶσι μὲν ἀρχὴν ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ ἢ-

B μῖν κοινὴ τάδε πραγματεύσασθαι, εἴπερ βεβαίως τὸν τῶνδε ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εὖ), μὴ μέλλετε ποτιδαιάταις τε ποιεῖσθαι ἀμφεῖναι, ὅσοι δουλεύουσι, καὶ ὑπὲρ ἰώνων πολιορκουμένοις, (οὐ πρότερον ἴσως τοὐναντίον) καὶ τῶν μὲν ἐλευθεριαν. ὡς οὐκέτι ἀνέξεται πρὸς μὲν τοὺς ἤδη βλαπτομένους, τοὺς δ', εἰ μηδεὶς ξυμβοηθήσει, ἀμυνεῖται· ὃ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάθωμεν ἀλ-

C λὰ νομίσαντες ἐπ' αἰσχύνην ἀφίξεσθαι, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε δὲ πόλεμον· μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δὲ ἀπ' αὐτοῦ δόξαν πλείονος εἰρήνης ὀφθυμήσαντες· (οὐ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται· ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον) καὶ τιμὼ καθ-

τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάθωμεν.

α Βοηθοῦντας] τοὺς ἐξῆς ὕστερον, ὑπὲρ δὲ τῶν μελλόντων δεῖ τοῖς παροῦσι προχείμασι βοηθοῦντας ὁπλα λαμπρὸν. πυθέσθαι προσήκει τοῖς πόνοις. β Καὶ οὐσίᾳ] δυνάμει. γ Προφέρετε] ὑπὲρ φέρετε τῶν ἄλλων. δ Ἀπὸ τῆς ἀπορίας] ὑπὲρ ἀπορίας κτηθὲν ἀπεσπάσθαι. οἱ γὰρ πλέοντες τῶν πεζευόντων ἦσαν ὀλίγον ἀπορώτεροι. ε Ξυλλήψεσθαι] βοηθήσειν. ζ Ξυναγωνιζομένης] ἵνα μὴ δουλωθῇ. η Παραβεβαιοῦσι] ἀθετηθείσας τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν ἀδικουμένων. θ Καὶ οἱ πρότεροι ἐπιόντες] οἱ ἀρξάντες ἀδίκων χρεών. ι Παντάχόθεν] ὑπὸ πολλῶν ἀφορμῶν. κ Εἴπερ βεβ.] λείπει τὸ δοκεῖ, ἵν' ᾖ, εἴπερ δοκεῖ. λ Τιμωρίαν] βοήθειαν. μ Καὶ ὑπὸ ἰώνων] δηλοῦσι γὰρ τὸ ὄνομα τῶν ἰώνων τὰς μαλακίαν· τῶν δὲ δωριέων, ὅτι αὐθάδεια δοξάζεται. ν Καὶ τῶν ἄλλων] ὑπὸ πασῶν τὸ μέλιτος. ξ Μεπλῆχθαι] αἰσθάνεσθαι. ο Ὡς ὑμῖν] τὸ ὡς αἰτιατικὴ τῶ ὑμᾶς, οὐδὲν γὰρ ὀνήσεται. Ὅμηρος, —— ὅτε ξυροῦ ἴτεται ἀκμῆς. τὸ δὲ θεμένοντας, αἰτιατικὴ τῶ θεμιόντων. π Τάδε ἄριστα] ἃ ἔπρωτον δηλονότι. ρ Τὸ αὐτίκα δεινὸν] τὸ θεὸς ὀλίγον χρόνον ὂν τῶ πολέμου. σ Ἀπ' αὐτοῦ] τῶ πολέμου. τ Διὰ πλείονος] χρόνου. υ Καθεστηκυῖαν] χρονίαν.

« ζηκίῃσι ἐν τῇ Ἑλλάδι " πόλιν τύραννον ἡ- A
« γησάμενοι " ὅτι πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι,
« ὥστε τὴν μὲν ἤδη ἀρχήν, τὴν δὲ, ᵛ ἐξαναστῆναι,
« ᵒ ἣν δὲ μὴ προσποιώμεθα ἐπελθόντες. Ἐ αὐτοί τε ἀ-
« κινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νεῶ δε-
« δουλωμένους Ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν.

Τοιαῦτα μὲν ④ κεῖνθοι εἶπον. οἱ δὲ Λακε- ᵖ Suffragii
δαιμόνιοι ὅπερ ἀφ' ἁπάντων ἤκουσε, γνώ- testatem fecerunt
μην, ᵍ ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις omnibus qui a-
ἅπασιν, ὅσοι παρῆσαν ʳ ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ derant socius, ordine, maiori pa-
ἐλάσσονι πόλει· ˢ καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαν- ritet & minori ur-
το πολεμεῖν. δεδογμένου δὲ αὐτοῖς, εὐθὺς bi. Ac maior pars
μὲν ἀδύνατα ἦν ὅπλα χρῆν ἀπαρασκεύοις bellum gerendum
οὖσιν, ᵗ ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἑκάστοις esse decreuit. Id
ἃ παρῆν φέρειν· ἦν, καὶ μὴ ᵘ εἰ) μέλλησιν. porro quum de-
ὅμως δὲ ˣ καθησυχίοις ὧν ἔδοξε σιωπὴ μὲν creuissent, statim
οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς tamen, quòd im-
τὴν ἀττικήν, καὶ ⑤ πόλεμον ἄρασθαι parati essent, bel-
φανεράς. ¶ Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ lum aggredi non
χρόνῳ παρὰ τοὺς ἀθηναίους, ʸ ἐγκλήματα ποιούμενοι ὅπως σφίσιν ὁτιμελήσῃ παρέ- poterant, sed fin-
φασις εἴη τῷ πολεμεῖν, ἵνα μή τι ἐσακούσωσι. guis, quæ vtilia
καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες ④ forent parari de-
λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς ἀθηναίους bere, & minimè
ᶻ τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. ᵃ ἔστι δὲ ἄγος ἵν' cunctandum esse
τοιόνδε. ᵇ Κύλων ἵν' ἀθηναῖος, ἀνὴρ ὀλυμ- videbatur.
πιονίκης, τήν τε πάλαι βουλήσει τε καὶ δυνατός.
ᶜ ἐτεγαμήκει ᵍ γυναῖκα Θεαγένους μεγαρέως ἀνδρός, ὃς καὶ ἐπεῖνον τὸν χρόνον ἐτυ- ᶜ Ἐγαμήκει ἢ μεγαρέως ἀνδρὸς Θεαγένους θυγατέρα
ραννήκει μεγάρων. ᵈ χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι
ἐν δελφοῖς ἀφῖκται ὁ θεὸς, ὅτε τῇ τοῦ Διὸς τῇ D
μεγίστῃ ἑορτῇ ᵉ κατὰ λαβεῖν τὴν ἀθηναίων
ἀκρόπολιν. ὁ δὲ, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Θεαγένους
δυνάμει λαβεῖν, καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ὅπερ ἐπῆλθεν ὀλύμπια ᶠ τότε ἐν πελο-
ποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς
ᵍ ὅτι τυραννίδι· νομίσας ἑορτήν τε τοῦ διὸς
μεγίστην εἶ), καὶ ἑαυτῷ ἁρμόσειν, ὀλύμ- ᵍ Tyrannus futurus.

α Πόλιν τύραννον] τοὺς ἀθηναίους λέγει. τὸν δὲ ἐξῆς, πόλιν τύραννον καθεστώμενα. πλεονάζει τὸ τ τυραννίδος ὄνομα, ἵνα μᾶλλον παροξύνῃ. β Ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως] καὶ πάντων. γ Διανοεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἄρχειν. δ Παρασκευάμεθα] δουλωσώμεθα. ε Γνώμην] ἀπόφασιν. ζ Ψῆφον ἐπήγαγον] ψῆφον, γνῶμην σκέψιν. δῆλον ὅτι παρὰ δωρικῇ πολιτείᾳ. η Ἐξῆς] καθ' ἕξιν. θ Καὶ τὸ πλῆθος] τὸ πλῆθος τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. ι Ἐκπορίζεσθαι] ἐκ τίνος πόρου λαμβάνειν. κ Μέλλησιν] μελλοβολιῶ. λ Καθησυχίοις] ἀπραγμονοζωσίοις. μ Ἐγκλήματα ποιούμενοι] ἐγκαλοῦντες. ν Τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ] περὶ τὸ ἄγος ἀράσαντας τῆς θεοῦ, τῆς ἀθηνᾶς. ξ Κύλων ἵν'] τὸ δήγμα τὸ κατὰ τὸν Κύλωνα θαυμάζει σφόδρα ὁ πυθοχρήστος, καὶ συμβουλεύει ὑπομεῖναι αὐτὸ ὀκνοῦντες τοὺς νέους, ἵνα μιμήσωνται. Οπερ τὸ δήγμα τοῦ κατὰ τὸν Κύλωνα τοῦ σαφήνειαν ἔνιοι θαυμάσαντες, εἶπον ὅτι Λέων ἐγέλασεν ἀκούσας, λέγοντος αὐτοῦ Θουκυδίδου. Οτι τὸν κατὰ Κύλωνα ἐπαράξηι χρόνον ὅτι τῆς ἀναστάσεως μάχης. ο Χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι] αὐτοῦ τυραννίδος δηλονότι, ὡς ὁ τῆς ἀποκρίσεως δείκνυται τὸ θεῖον. π Καταλαβεῖν] ταύτην γὰρ κατέλαβον οἱ τυραννίδος ἐρῶντες. ρ Τὰ ὀλύμπια ἐν πελοποννήσῳ] τοῦτο παρασήμανον ἐπειδὴ ὄντων ὀλύμπια ἐν μακεδονίᾳ καὶ ἐν ἀθήναις. σ Ἐπὶ τυραννίδι] τυραννήσαν.

pia, nonnihil conuenire. An verò in Attica, an vspiam alibi maximũ illud festum dictũ esset, [a] necdum ille cõsiderauerat, quod oraculum declarauerat; siquidem sunt apud Athenienses quoque [b] Dialia, maximus dies festus; quæ Iouis Meilichii vocantur, extra vrbem, vbi totius populi conuentu plerique non veras victimas immolant, sed commodè assimulatas. Credens itaque Cylon se rectè sentire, opus aggressus est. Quo cognito, Athenienses ex agris ad hos coercendos vniuersi concurrunt, obsessóque oppugnant: sed diutina obsidione affecti, magna ex parte discessere, delegata nouẽ principibus custodia, & permisso quod optimum censerent esse agendi arbitrio. Tunc autem hi nouẽ principes [c] multa sanè ad rempubl. pertinentia administrarunt. At ii qui cum Cylone obsidebantur, miserè se habebant, cibo & aqua defecti. Et ipse quidem Cylon eiúsque frater fecerunt clam fugam, cæteri verò [d] fame consumpti, nonnullis iam extinctis, supplices ad aram quæ est in arce sederunt. Quos surgere iussos, ii quibus permissa custodia erat quum viderunt expirantes in templo, nequid in eo sceleris admitterent, abductos interemerunt: [e] quosdam etiam ipso transitu, & apud præcipuos deorum atque ad altaria sedentes. Vnde impii ac profani & illi & ab eis progeniti sunt appellati: insuper & ab Athenien sibus in exilium acti, necnon à Cleomene Lacedæmonio postea cum Athenien sibus seditione laborantibus, non modò qui viui erant, expulsi, sed etiam defunctorum ossa sunt abiecta. Nihilo tamen minus postea reuerterunt, genúsque illorum adhuc in ciuitate perstat. Quod

[a] Nec ille præterea animaduertit, neque oraculum significabat.
[b] Dialia, quæ vocãtur Iouis Meilichii, festum maximum extra vrbem. Est autem Dialia, q.d. Iouialia: Meilichii autem, q.d. placidi.
[b] Non victimis, sed libamentis rẽ diuinam faciunt. *Vide annot.*
[c] Magnam partẽ rerũ ad Remp. pertinentium administrabant.
[d] Quum fame premerentur, & nonnulli iam extinguerentur.
[e] Nonnullos etiam qui sedebãt apud venerandas deas ad aras, in ipso transitu interemerunt. Atque hinc sceleratí & impii Mineruæ & illi & ab illis orundi fuerũt appellati: insuper & ab Ath.

---

[a] Εἰ δὲ ἐν τῇ ἀθηνᾷ]ὁπότου δηλοῦται σαφῶς ὅτι περὶ τῆς τοῦ διὸς τὸ μαντεῖον ἔλεγε. [b] Καὶ ἀθηναίοις]ἢ παρ' ἀθηναίοις. [c] Διάσια]ὧν καὶ ἔλεγεν ἴσως ὁ θεὸς ἑορτάν. [d] Ἐν ᾗ παιδήμει]παιδήμει ἑορτάζοισι, θύουσι ἢ πολλοί. [e] Ἀλλὰ θύματα]ἀντὶ πλάσματα εἰς ζώων μορφὰς πεπλασμένα ἔθυον. [f] Ὀρθῶς γιγνώσκειν]ἁπλῶς νοεῖν, τὸν χρησμὸν δηλονότι. [g] Ἐπεχείρησε τοῦ ἔργου]τῇ τυραννίδι. [h] Λιὸς ἄγοις]ἄγαλμα τῇ τετραγώνου λαβόντες. [i] Ἐπ' αὐτοὺς]κατ' αὐτῶν. [k] Αὐτοκράτορσιν]αὐτεξουσίοις οὖσι. [l] Διασῶναι]οἱ νομοθῦαι. [m] Ἢ αὖ ἄρισα]τὸ ἦ, αἰτιατικῇ ὡς αὖ. [n] Φλαύρως]ἀσθενῶς. [o] Ἐπιζοντο]ἐπαλαμπρύνοντο. [p] Καθιζοισιν ὅτι τῶ βωμῶν]ἑαυτοὺς δηλονότι τοῦ τῶ βωμῶν. τὸ δὲ καθίζοισιν, ἀπὸ τοῦ καθίζω καθίζοντας ἤ, ἀπὸ τοῦ καθέζομαι. [q] Οἱ τῶν ἀθηναίων ὁπωπτεραμένοι] οἱ ἔχοντες ἀπὸ τῶν ἀθηναίων τὸν ὁπλοφύλακα τῆς φυλακῆς. [r] Καὶ ὅτι τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς]τῶν ἐρινύων, καὶ αἰτιφέρεται· ἃς μετὰ τὸν Ὀρέστην οἱ ἀθηναῖοι πλησίον τῶ ἀρείου πάγου ἱδρύσαντο, ἵνα πλεῖς ὑμῖν τύχωσιν. [s] Ἦλασε ἢ καὶ Κλεομένης]βασιλεὺς λακεδαιμονίων, ἢ μέμνηται Ἡρόδοτος, ἢ ἔννοια, ἀμφίβολον πότερον ἤλασε μετὰ τῶν σασιαζόντων φησὶν ἀθηναίων, τουτέστι, καὶ τοὺς σασιάζοντας· ἢ ἤλασε μετὰ τῶν ἀθηναίων, ὅπ' ἐσασίαζον, ἵνα μὴ ὦσιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἀλιτήριοι. ὅπερ ἄμεινον. [t] Κατῆλθον μέχρι ὕστερον]οἱ φυγαδευθέντες

δὴ δ' ἄγος οἱ λακεδαιμόνιοι ἐλαύνειν ἐκέλευον διῆγον τοῖς θεοῖς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ποιοῦντες, εἰδότες ὄντα Περικλέα τὸν Ξανθίππου πατρόθεν μητέρα, καὶ νομίζοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾷον σφίσι τὰ πράγματα χωρήσειν. τὰ γὰρ τῶν ἀθηναίων. μάλιστα τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον ἐβούλοντο· οἴοντο γὰρ αὐτὸν πρὸς τῇ πόλει τὰς ἐκείνου ξυμφορὰς δι' μέρους ἔσεσθαι ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἄρχων τῆς πολιτείας, ἐναντιώτατα πρᾶσσε τοῖς λακεδαιμονίοις· καὶ οὐκ εἴα ὑποείκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς ἀθηναίους. αἰτιωτάτους δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς λακεδαιμονίους· τὸ ἀπὸ ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. ἐὰν γὰρ λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντες πρῶτοι ἐκ τοῦ ἱερου τὸν Ποσειδῶνος ἀπὸ ταινάρου τοὺς εἰλωτῶν τοὺς ἱκέτας ἀπαγαγόντες, διέφθειραν. διὸ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι μέγαν σφαλεὶς ἡμᾶσθαι ἐκ τοῦ ἀπαρτίου ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο δὲ τοιόνδε. ὕστερον Παυσανίας ὁ λακεδαιμόνιος τὸν πρῶτον μετὰ τὰ μηδικὰ πεμφθεὶς ἀπὸ τῶν ἀπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν ἑλλήσποντον, καὶ κρινθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὲν ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λακωνίδα, αὖθις λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς ἑλλήσποντον. ὧν μὲν λόγῳ, ὅτι τὸν ἑλληνικὸν πόλεμον, ὧν δ' ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα βουλόμενος πρᾶσσειν· ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς ἑλλησπόντου ἀρχῆς. δύναμιν δὲ οὐ μεγάλην ἔσχε τὸ δεύτερον ἐς βασιλέα κατέστη, καὶ δι' αὐτὸν τὸν πρώτου πρᾶγμα ἀρχὴν ἐποιήσατο. ξυζάντιον γὰρ ἦν αὐτῷ τὴν πρότερα πρεσβείαν μετὰ τὴν ἐκ κύπρου ἀναχώρησιν (εἶχον δὲ μηδοι

A piaculum Lacedæmonii exterminari iubebant, [a] vtique ante omnia deorũ vicem vlciscẽtes; qui tamen scirẽt Periclẽ Xanthippi *filium* huic piaculo affinẽ esse, materno ex genere: quo ciecto [b] facilius sibi ab Athenienſibus ſucceſſurũ credebãt. Non tamen tam ſperabant forte [c] vt hoc ille pateretur, quàm hoc ipſum ei apud populum conflaturũ inuidiã, quòd ex magna parte hoc exiſteret bellũ [d] ne ille damno: fficeretur. Etenim quũ eſſet vt illis tẽporibus potentiſſimus ciuitatis, & reipublicæ adminiſtrator, vſquequaque Lacedæmoniis aduerſabatur; nec ſinebat Athenienſes [e] ſuccumbere, ſed ad bellum excitabat. Iuſſerunt itaque viciſſim Athenienſes Lacedæmoniis vt & ipſi piaculũ ex Tænaro tollerẽt. Siquidẽ Lacedæmonii aliquando è templo Neptuni à Tænaro excitatos abduxiſſent ſuppliceſque [f] fugitiuorum ſupplices obtruncarũt. Quam ob rem & ſibiipſis opinãtur ingentẽ illũ terræ motũ apud Spartã extitiſſe. Iuſſerũt præterea eoſdem tollere piaculũ Palladis Chalcioecæ, quod hunc in modũ contigit. Poſtquã Pauſanias à Spartiatis primùm reuocatus ab imperio prouinciæ in Helleſponto, criminibus abſolutus eſt, publicè non amplius eſt emiſſus, ſed ipſe priuatim ſumpta triremi Hermionide; ſine Lacedæmoniis abiit in Helleſpõtum, & verbo quidem, ad Græcũ bellum, re autem, cum rege tranſigendi negotii gratia, quod inchoauerat affectans Græciæ principatum. Atque hinc primum [h] libertatem erga regem inſtituens, totius rei principium fecit. Quum enim priore aduentu poſt reditum è Cypro, Byzantium cepiſſet (quod Medi

[a] Deorum ante omnia vicem vlciſcentes ſcilicet: ſed ſciẽtes Pericl. Q.d. *Hoc quidem præſtexẽtes, ſe deorum vicem vlcẽ ſciſci.*

[b] Facilius ſibi ſucceſſura quæ ab Athenienſibus obtinere volebãt, *Vel*, ab Athenienſibus ſibi præſtari volebant.

[c] *Vel*, Vt hoc illi accideret.

[d] Ob illius calamitatem.

[e] Cedere.

[f] Helotas ſupplices. *Ad Gerũ, Quoſdam ex Helotibus ſupplices.*

[g] *Id eſt, Vt quidem ipſe eaſtabat.*

[h] Beneficium apud regem collocãs. *Vel*, In regem conferens.

α Ἐπὶλθων ἑαυτὸν] μετὰ τὸ κλεωνύμου. β Προσχόμενον] ἔχοντα ὄπτα. γ Αὐτῷ] τῷ ἄγει. δ Κατὰ τὴν μητέρα] ἐκ τὸ ἦθος τὸ μητρῷον. ε Ῥᾷον αὐτῷ τῶν] τὸ ἐκλιπεῖν. σωφρόνως γὰρ αὐτῷ μὴ πεφύκει ἐς στρατηγίαν δοκεῖν ὄντα. ζ Οἴοιντο αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ. η Ὡς καὶ δι' αὐτὸν ἑκείνου ξυμφορὰν] τὸν λοιὸν πολεμίαν ὄντα. θ Ἐκ τοῦ ἱεροῦ] ἐκ οἰκείας κδουκίας κακοφραγίαν. ἢ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ. Καὶ ἐπὶ ἴσοις ὅπως τῶνδε πειθῶ τὸν μειζόνων ξυμφορῶν ἀπήλλαχται. ὅτι καικίλ. καὶ γὰρ αἱ τῆς φύσεως ἐκπλήξεις καὶ ὀλιγωρίαις, καὶ αἱ πανπάτων εἰσὶ. ἐξ ἀρχαίων, ἐν τῇ δημοκρατίᾳ Περικλέους ξυμφορὰς ταῖς ἀποτυχίας εἴρηκεν. ὑπεδέχατο γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων ἐχ ἧσσον ἀμαθίᾳ χωρήσας, ἢ ἐξ ταῖς ὀλιγαρχίαις τῆς αὐθρώπου. Ἄλλως. Διὰ τὸ ἄγος, τοῦτο, ὀλιγ. τὸ μὴ ἐκλιπεῖν αὐτὸν ὄντα ἀναγῆ. θ Τῶν καθ' ἑαυτὸν] τῶν ὄντων κ' ἢ ζωὴν αὐτῷ. ι Τὸ ἀπὸ ταινάρου ἄγος] ταίναρον, ἄκρα πέλοι λακωνικῆς, ἱερὸν Ποσειδῶνος. κ Νομίζουσιν] οἱ ἀθηναῖοι. λ Χαλκιοίκου ἄγος] χαλκίοικος ἡ ἀθηνᾶ ἐν ἀπαρτίᾳ, ἢ ὅτι χαλκοῦν εἶχεν οἶκον, ἢ ὀλιγ. τὸ στρατιὸν τῆ). ἢ ὀλιγ. τὸ τοὺς χαλκιδεῖς τοὺς ἐξ ὑβρίσας φυγάδας αὐτὴν κτίσαι. μ Ὑπ' αὐτῶν] τῶν ἀπαρτιατῶν. ν Ἐξεπέμφθη] ἐς ἀρχὴν τῶν ἑλληνοπόντου. ξ Ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς] Παυσανίας. ο Ἑρμιονίδα] ἀπὸ ἑρμιόνης πόλεως λακωνικῆς. π Τὰ δ' ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα] βουλόμενος δηλοῦσθαι τὰ τῶ βασιλέως πράγματα ποιεῖν. ἐμάδιζε γὰρ ρ Ἀπὸ τῶδε τοῦτον] ἀπὸ τούτου τῶ ὑπερφερομένου τῶν βυζαντίων δηλονότι. σ Μετὰ τὴν ἐκ κύπρου] ἐντεῦθεν τὰ τῶν τῆς πρώτης αὐτῶ παρουσίας δηλοῦται.

neceſſa-

necessariisque regis atque cognati tenebant, qui in eo capti fuerunt) tunc captiuos illos remisit ad regem clam sociis; [a] iactata illorum fuga, adiutore in hac re Gongylo Eretrienfi, cui curam Byzantii captiuorumque mandauerat. Eique Gongylo dedit ad regem epistolam in hæc verba, vt postea compertum est, PAVSANIAS Spartæ dux, [b] istos tibi quos armis cepi, conciliandi tibi gratia missos facio: habeóque in animo (si tua voluntas fert) filiam tuam in matrimonium ducere, [c] ac tibi Spartam cum reliqua Græcia obnoxiam reddere. Cui rei par esse mihi videor; [d] communicatis tecum consiliis. Hoc igitur si tibi est cordi, fidelem mittito ad mare quempiam, [e] quicum cætera colloquar. Hæc demum significabat epistola. Ex qua Xerxes voluptatem quum cepisset, misit Artabazum Pharnaci *filium* in oram maritimam, iussum accipere prouinciam Daseylitin, Megabata, qui præfuerat, reuocato: datáque ei vicissim epistola ad Pausaniam, vt eam Byzantium quamcelerrimè mitteret, illíque sigillum ostenderet: &, siquid Pausanias de iis ipsis negotiis mandaret, quamrectissimè & quamfidelissimè conficeret. Ille, vbi venit, eum alia, quemadmodum mandatum fuerat, confecit, tum verò epistolam misit in hæc verba respondentem, ITA inquit rex Xerxes Pausaniæ, [f] Et ob viros quos mihi trans mare ex Byzantio saluos esse voluisti, habetur tibi gratia, nunquam domi nostræ delenda: & verbis tuis gaudeo. Ac te neque nox neque dies remoretur [g] quin sedulò agas quod mihi spopondisti, nullis retardatus neque auri argentíque sumpti-

[a] Rumore spargens de Illorũ fuga. *Vel*, Illos aufugisse dictitans.

[b] Istos, tibi gratificari cupiẽs, remittit armis captos. *Fortasse autẽ* Ἀποπέμπω *legit interpr. aut certè legendum putauit: quia in sequentibus prima persona ponitur.*

[c] Ac Spartã cum reliqua Græcia in suam potestatem redigere.

[d] Si tecum consilium communicem.

[e] Per quem posthac colloquemur.

[f] Tum ob viros quos mihi trans mare ex Byz. incolumes remisisti, repositum tibi erit beneficiũ domi nostræ semper scriptum. [*Hoc enim sonant Græca, si verbũ verbo reddatur: sed aptius diceretur, Reposita erit grãtia beneficij*] tum etiam verba tua mihi placẽt. *Vel*, mihi probantur.

[g] Vt remittas agere quicquã eorũ quæ mihi polliceris. Nec auri arque argenti impensis *illa* impediãtur, neque *illa* copiarum multitudine, siquo veniendum est.

A αὐτὸ, καὶ βασιλέως [α] τοὺς προσήκοντας ζωοὺς καὶ ξυγγενεῖς, οὓς ἐάλωσαν (ἐν αὐτοῖς) ἔτε τοὺς οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων· [β] τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτούς. ἔπραξε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ᾧπερ ἐπέτρεψε τό, τε Βυζάντιον καὶ σφᾶς αἰχμαλώτους. ἐπεμψε δὲ καὶ βασιλεῖ Γόγγυλον φέροντα [γ] αὐτῷ. ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε καὶ ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον αἰσθόμην. ΠΑΥΣΑ- «

B ΝΙΑΣ ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τοὺς δέ τέ «
σοι [δ] ἔμοι ζωροὺς ἔθηκε βουλόμενος, ἀποπέμπει «
δοῦλον ἐλῶν· καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καί σοι «
δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν ἔγγαμον, καὶ σοὶ «
Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑπήκοον «
κρείσσονα ποιῆσαι. δοκῶ δὲ δοκεῖν ταῦ- «
τα πρᾶξαι, μετὰ σοῦ βουλεύσας. [ε] εἰ οὖν «
τι σὲ τούτων δέοι, πέμπε ἄνδρα πιστὸν «
ὅστις θαλάσσης, δι' οὗ τὰ λοιπὰ σοὶ λέγοις «
ποιησάμενος. Τοιαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. «

C Ξέρξης δὲ ἡσθεὶς τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀπέ- «
στελλε Ἀρταβάζου τοῦ Φαρνάκου [ζ] ὅστις θαλάσσης, καὶ κελεύει αὐτὸν τὴν τε δασκυλίτιν σατραπείαν πρὸς θαλάσσης, Μεγαβάτου ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε· καὶ πρὸς Παυσανίαν [η] ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν αὐτίπεμπει [θ] αὐτῷ, ὡς τάχιστα ἀφικόμενος, τά τε σημεῖα, καὶ τὴν σφραγῖδα [ι] ἀποδείξαι καὶ εἴ τι αὐτῷ Παυσανίας [κ] πρὸς ἐλλιπὲς ἑαυτῷ πρόσταγμα, πρᾶσσειν ὡς ἄρι- D στα τε πιστότατα. ὁ δ' ἀφικόμενος, τά τε ἄλλα ἐποίησεν ὡς εἴρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. αὐτὴ δὲ ἐγέγραπτο τάδε, ΩΔΕ «
λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ, [λ] Καί «
τοι ἀνδρῶν οὓς μοι πέρην θαλάσσης ἐν Βυ- «
ζαντίῳ διέσωσας, [μ] χείσεταί σοι εὐεργεσία «
ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐσαεὶ ἀνάγραπτος, καὶ «
τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ πρέσκομαι. καί σε «
μήτε νὺξ μήτε ἡμέρα ἴσχετω ὥστε «
[ν] ἀσῆναι πρᾶσσειν ἃ ὧν ἐμοὶ ὑπέσχησαι μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύ-

[α] Προσήκοντες τινες] διαφορὰ προσήκοντες καὶ συγγενοῖς. [β] Τῷ δὲ λόγῳ] τῇ φήμῃ. [γ] Αὐτῷ] τῷ πρώτῳ. [δ] Εἰ οὖν σὲ] αἴτιον σοί. αἴτιον δὲ καὶ ἀφορμὴ ἢ φάσις, αἰτιᾶται δὲ τοὺς αἰχμαλώτους σωπάσαι. [ε] Ἡ γραφὴ ἐδήλου] γραφή, ἡ ζωγραφία, καὶ ἡ κατηχεία, καὶ ἡ ὅτι χαλκιμάτων ἁπλῶς τινῶν. [ζ] Ἐπὶ θαλάσσαν] ὅτι τῶν παραθαλασσίων. [η] Ἐς Βυζάντιον] ὅτινα δηλονότι. [θ] Αὐτῷ] τῷ πρώτῳ Ἀρταβάζῳ. [ι] Καὶ τὴν σφραγῖδα] ἢ σφραγὶς τῷ πρώτῳ βασιλέως εἶχε, τῷ μὲν ἵππος, τὴν δὲ πύλη, ἢ κύριος δ' ἐστὶν τοῦ βασιλέως αὐτὸς τῷ δὲ λιμένας, [κ] Δαρείου εἶπεν, δι' ὃν χρεμπίσαντα ἐβασίλευσεν. [λ] Ἀποδεῖξαι] τῷ Παυσανίᾳ. [μ] Καὶ ἀνδρῶν] λείπει ὑμῶν. [ν] Κεἰπεῖν σοι ἀργυρίου] δῶρα παντὸς ἀργύρου καὶ χρυσίου ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ. [ξ] Ἀνῆσαι] ῥᾳδυμῆσαι.

« ὥστε μηδὲ στρατιᾶς πλήθη, εἴ ποι δεῖ πρᾶγ-
« μα ἔχειν, ἀνάγκη μετ' Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγα-
« θοῦ, ὅσοι ἔπεμψα, πρᾶσσε θαρσῶν καὶ ἐμοὶ ἐ-
« μά καὶ σοὶ σά, ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἕξει
« ἀμφοτέροις. Ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας
τὰ γράμματα, ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγά-
λῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ἦρχε τῶν πλα-
ταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ μᾶλλον τότε ἦρ-
το, καὶ οὐκέτι ἠδύνατο ἐν ᾧ καθεστῶτι ἔξω
τρόπῳ βιοτεύειν· ἀλλὰ σκευάς τε μηδικὰς ἐν-
δυόμενος ἐκ τοῦ βυζαντίου ἐξῄει, καὶ ἀφ' ἑῴας
ἤρχετο πορευόμενον αὐτὸν μῆδοι καὶ αἰγύ-
πτιοι ἑδορυφόρουν, πάπεζαί τε αὐτῷ παρ-
ῆσαν καὶ τράπεζα παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὸ διανοούμενον οὐκ
ἠδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προεδήλου
ἃ τῇ γνώμῃ μείζονα ἐσκέπτετο· ὠμότητι γὰρ
ἄδικον καὶ τοῖς ξυμμάχοις ἐχρᾶτο· ἐς πάντας ὁ-
μοίως, ὥστε μηδένα δυνάσθαι προσιέναι.
διόπερ καὶ πρὸς τοὺς ἀθηναίους οὐχ ἥκιστα ἡ
ξυμμαχία μετέστη. ⓐ οἱ λακεδαιμόνιοι αἰ-
σθόμενοι, τό τε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα
αἰσχάλεσθαι αὐτόν, καὶ ὅπῃ τῇ ἑρμιονίδι πλοῖ
τοσοῦτοι οὐκ πλεύσας, οὐ κελευσθέντων
αὐτῶν, ἰδιαίτατα ἐφαίνετο ποιῶν. καὶ οὐκ ἔτ' βυ-
ζαντίου βίᾳ ἔτι ἀθηναίων ἐκπολιορ-
κηθείς, ἐς μὲν τὴν ἀσίαν αὖθις οὐκ ἐπανεχώρει,
ἐς δὲ κολωνὰς τὰς περὶ ἀδρυτείς, ἰδρυτείς,
τινὰς τοῦ τροάδος ἐσηλθεν αὐτὸς ἐς τοὺς
βαρβάροις, καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τινὶ μονίᾳ
ποιούμενος. οὕτω δὴ οὐκέτι ἀνετέρον, ἀλλὰ
πέμψαντες κήρυκα ⓑ ἔφοροι, καὶ σκυτά-
λην, εἶπον τῷ κήρυκος μὴ λείπεσθαι· εἰ δὲ μή,
πόλεμον αὐτῷ ἀπαρτίας τεθαρρυθέν.
ὁ δέ, βουλόμενος ὡς ἥκιστα ὑποπτος εἶναι, καὶ
πιστεύων χρήμασι διαλύσειν τὰ τῷ διαβολῇ,
ἀπῆλθε τῷ διαβολῇ, αὐτεχώρει τοσοῦτος ἐς ἀπαρτίαν.

A bus, neque copiis, ſicubi præſtò illas eſſe oporteat. Verùm cum Artabazo viro egregio, quem ad te miſi, tranſige, nihil diffiſus, vnde & meæ & tuæ res ex amborum dignitate atque vtilitate optimè ſe habebunt. His Pauſanias literis acceptis, quum prius in magna fuiſſet apud Græcos veneratione propter geſtum apud Platæas imperium, tunc maiorem in modum animos ſuſtulit, non ſuſtinens [a] modeſto more viuere, ſed Medico cultu è Byzantio prodiit, euntémque per Thraciam Medi atque AEgyptii ſatellites comitabantur. Menſa quoque ei Medica apponebatur. Denique cogitationem cohibere nō poterat, [b] paucis actibus prodens quænam animo in poſterum maiora eſſet acturus. Adhæc difficilem aditu ſe præbebat, támque acerba in omnes æqualiter vtebatur iracundia vt nemo poſſet accedere. Eapropter vel maximè ſe ad Athenienſes ſocii applicauerunt. Quibus rebus cognitis, Lacedæmonii eum ob hæc ipſa primùm reuocauerunt, & poſtquam rurſus Hermionide naui iniuſſu eorum profectus, eadem agere [c] notatus eſt. Et Byzantio, oppugnantibus Athenienſibus, eiectus, Sparten non rediit, ſed [d] in Troadis quibuſdam pagis ſe tenens, tractare cum barbaris, nec ſincerè moram facere delatus eſt. Ita non iam cunctandum ſibi amplius putauerūt, miſſóq; caduceatore cum bacillo, ephori, *id eſt* tribuni plebis, edicūt homini à caduceatore ne diſcederet: alioqui Spartiatas bellum indicere. Ille, volens quamminimū ſuſpectus eſſe, ſperánſq; pecunia ſe criminibus abſolutum iri, iterum redit Sparten:

[a] Conſueto ac patrio.

[b] Factis leuibus. *Aut*, Rebus leuibus. *Vel*, paruis.

[c] Videbatur.

[d] Apud Colonas quæ in Troade ſunt, commorās, aliquid cum barbaris contrahere deferebatur, neque è repub. eſſe quòd illic māſionem haberet. Tū demum ephori ſe iam non cōtinuerunt, ſed miſſo caduceatore, miſſa etiam ſcytala, imperarūt ita reditū maturare vt ab ipſo caduceatore non anteuerteretur: alioqui, &c.

α Ὧν ἓ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι] ἤγετο, ἡμώμενος τὰ μεγάλα παρὰ τῶν ἑλλήνων. β Ἐν ᾧ καθεστῶτι ἔξω τρόπῳ] τῷ λακωνικῷ. γ Ἑδορυφόρουν] μετὰ δορυφόρων ἐπέμπετο. ταῦτα παίτα ἐν τῇ περσῶν παρουσίᾳ ἐθεάσθη. δ Περσικὴν] περσοφιλῆ. ε Διεπρεσσόδευε τ] δυσέντυκτον. ζ Ες πάντας] πρὸς πάντων. η Τό, τε πρῶτον] αἰτιᾶται τὸ πρῶτόν τε. θ Ἐκπολιορκηθεὶς] τῇ πολιορκίᾳ ὀκνηθείς. ι Ἰδρυτείς] καθιδρυτείς. κ Περάσαντι] τὰ συμφέροντα ἑαυτῷ. λ Ἐσηγγέλθη] ἐμηνύθη. μ Τῷ μονίῳ] τῇ ἀρχίᾳ. ν Ἐπέρου] ἑαυτοῦ δηλονότι. ξ Σκυτάλην] αἰτῇ ὅδηποτοῦν λακωνικήν. ὧν ὁ σκυτάλη, ξύλον στρογγύλον ἠκριβωμένον, ὁπῆμενος. δύο ὁ ὧδε λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον σκυτάλαι· καὶ τῇ μὲν μίαν κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν λακεδαιμονίων, τῇ ὁ ἑτέραν τῷ ἐκπεμπομένῳ τῶν στρατηγῶν παρεῖχον. ἔ ὁπότε ἐβούλοντο ὁπτεῖλαί τι αὐτῷ, φέροντες ἱμάντα λευκὸν, σπειρόλιον τὴν σκυτάλην, καὶ ὅπῃ τῷ ἱμάντι ἔγραφον, ἔ αἰελίποντες παρεῖχον τὸν ἱμάντα τῷ ἀποφέροντι. τοῦτο δὲ ἐποίουν ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ἀποφέροντες τὰ ἐν τῷ ἱμάντι γεγραμμένα. ὁ ὑποστρατηγὸς, λαβὼν τὸν ἱμάντα, τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιελίττει, ἔ ἐπίγνωσκε τὰ τῶν γραμμάτων διοικήσεις. εἰ δέ τις εἴποι, καὶ πῶς εἶχεν ὁ γαυσανίας σκυτάλην, ἀνδρα τῆς πόλεως ἐξηγοῦ; ῥᾴδιον ὂν ἀπὸ τῆς προτέρας στρατηγίας εἶχε τὴν σκυτάλην. ο Μὴ λείπεσθαι] τὸν παυσανίαν δηλονότι. π Αὐτῷ] τῷ γαυσανίᾳ. ρ Τῷ διαβεβολῆσθαι] τὴν κατηγορίαν. τὸν κίνδυνον, τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτῷ διαβόλιον.

antè omniáque in carcerem ab ephoris coniicitur. (licet enim hoc ephoris in regem agere) [a] Mox deinde per quosdam quos corruperat exiuit, exhibuítque in iudicium sese insimulare de illis rebus volentibus. Et signum quidem euidens nullum Spartiatæ habebant, neque inimici, neque ciuitas omnis, [b] quo stantes liberè multarent virum vtique tum regii generis, tum impræsentiarum præditum dignitate. Nam regis Plistarchi Leonidæ *filij* adhuc pueri tutelam [c] patruus gesserat. Multum tamen suspicionis dabat morũ insolẽtia, & barbarorum æmulatione, [d] ne illis se similẽ esse apud suos affectaret. Cuius cum alios actus, sicubi patria instituta in aliquo eorũ transgressus esset, considerabãt, tum quòd aliquando tantũ sibi tribuisset vt in tripode quẽ apud Delphos Græci ex Medorũ manubiis primitias cõsecrauerant, priuatim hoc elegum carmen [e] inscriberet,

Postquam Græcorum dux agmina Medica fudit,
Phœbo Pausanias hæc monumenta dedit.

Quod carmen Lacedæmonii protinus è tripode deleuerunt, scripserúntq; ciuitates nominatim quæcunq; simul barbarũ euerterant & donum posuerant. [f] Hoc quoque Pausaniæ crimini dabatur quòd in ipso reatu vel multo magis abhorrere à mente hominis rei videbatur. Quippe audiebant quiddam eum agitare cum seruis: prout & erat. Spõdebat enim illis & libertatem & ciuitatẽ, si secum insurgere & omnia exequi vellent. Verùm nec sic quidẽ, nec ex seruorũ indiciis, fas esse ducebãt noui quicquã in eum statuere: vtẽtes quo cõsueuerunt more erga seipsos, non ceterúm ti pòiſn eìs aùtón. xeṍmwoi tṑ ſṑpw ṑwp eiṓqasin es sfas aùleìs, mḕ ta-

a *Vel*; Deinde quum trãsegisset, postea emissus est.

b Quò persuasi *vel adducti* certò, *vel sine dubitatione*, supplicium sumerent de homine tum reg. &c.

c Consobrinus.

d Eum nolle præsenti rerum statui acquiescere. *Vel*, Nolle ciuibus suis parem esse. *Id est*, Non contentum esse pari & æqua cum ciuibus suis conditione.

e Inscribendum censuissent.

f Hoc igitur inter alia improbè Pausanias fecisse, ac posteaquam eo loco res eius esse cœpissent; multo magis hoc eius factũ præsenti consilio *de perduellione* affine esse videbatur. Quinetiã audiebant, &c.

A καὶ ἐς μὲν τὸν εἱρκτὸν ἐσπίπτει ὑπὸ τῶν ἐφόρων (ἔξεστι γὰρ τοῖς ἐφόροις, ἢν τι βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο) ἔπειτα δι' ὑποψίας ἄμυδις ἐξάμηνος, ὕστερον ἐξῆλθε, καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις τῶν ἀστῶν ἐλέγχειν. καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ ἀσπερπάται σημεῖον, ὅτε οἱ ἔφοροι, ὅτε ἡ πᾶσα πόλις, ἵνα αὐτὸν πιστεύσαντες βεβαίως ἐπιμορεσῶσιν ἀνδρα ἄλλους τε τοῦ βασιλείου ὄντα, καὶ ἐν ὧ πρόσθεν ὑμεῖν ἔχοντα. Γλείσαρχον γὰρ τοῦ Λεωνίδου, ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι, αἰεψιὸς ὢν ἐπέτροπευσεν. ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε τρυφῇ καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσους βούλεσθαι εἶναι τοῖς πάροσι. ἃ τε δὴ καὶ αὐτὸς αἰσχύνομαι, εἴτι που ἐξεδεδιήτητο τῶν καθεστώτων νομίμων, ὅτι τε οὐκ ἐθέλων τὸν ἐπὶ τῷ τρίποδα ποτὲ ἐν Δελφοῖς, ὃν αὐτὸς ἀνέθεσαν Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ὑπογράψαι αὐτὸς ἰδίᾳ τόδε τὸ ἐλεγεῖον τόδε,

B Ἑλλήνων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ κράτος ὦλεσε Μήδων,
Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

Τὸ μὲν δὴ τὸ ἐλεγεῖον Λακεδαιμόνιοι ἐξέκοψαν αὐτοὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο· καὶ ἐπέγραψαν ὀνόματα τῶν πόλεων, ὅσαι ξυγκαθεῖλόσαι βάρβαρον, ἐξήσωσαν ἀνάθημα. τὸ μὲν οὖν Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπεί γε δὴ ἐν τούτῳ καθεστήκει, πολλῷ μᾶλλον ἐνόμιζον τοιάδε ἐπιβουλεύειν· ἐφαίνετο τῇ προθύμῳ διανοίᾳ. ἐπιφαίνοντο δὲ καὶ εἰς σφᾶς εἰλωτίδας τοιάσειν τι αὐτόν. καὶ ἐς μὲν οὕτως ἐλευθερώσειν τε ἐδ ὑπισχνεῖτο ἀνδρῶν καὶ πολιτείαν, ἐς ξυνεπόμασῶσι, καὶ ὃ πρῶν ξυκατεργάσονται. ἀλλ' ἤδη ὡς οὐδὲ τῶν εἰλώτων μηνυταῖς τισὶ πιστεύσαντες, ἠξίουν νεωτέρῳ τι ποιεῖν εἰς αὐτόν· καὶ ὡς ἐπὶ τῷ ὥρᾳ εἰώθασιν ἐς σφᾶς ἀνδρὶ, μὴ ταῦ-

C τοῦ ἐπιβουλεύειν.

D τοῦ ἐβούλετο

---

a Τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο] τὸ καινὸν δίκαιον. ἐς μὲν οὖν ὡς ἐς βασιλέως. ἀλλ' ὑπόπτως. c Ἔπειτα δι' ὑποψίας ἄμυδις] ἐγκλήματα δίκαιον. ἐς λόγους δι' ὑποψίας ἄμυδις, ἤτοι δι' ἀκριβασάμυδις ἢ κατηγορίαν. γ Περὶ αὐτῶν] τῶν κατηγορημάτων. δ Γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα] Ἡρακλείδης τὸν ἐς. ε Ἐν τῷ παρόντι] καιρῷ δίκαιον. ζ Τὸν Λεωνίδου] ἐστὶ ὁ Λεωνίδης ὁ ἐν Θερμοπύλαις ἀριστεύσας ὅτι ἦν μηδισμός. η Αἰεψιὸς ὢν] τοῦ Γλεισάρχου. θ Ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε] δι' ὃ μὴ σέργειν τοῖς λακωνικοῖς νόμοις τοῖς παροῦσι, τοῖς ἤθεσι τῶν λακώνων. ι Ἐξεδεδιήτητο] ἐξω τῶν λακωνικῶν διατάξεων νόμων. κ Ἐπὶ τῷ τρίποδα] ὃν ἐν ᾧ ἐμαντεύετο ὁ Ἀπόλλων, ἀλλ' ἕτερόν τινα, ὃν ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι βασιλέως, καὶ μετέφηκαν ὅπου νῦν ἱστορεῖται τῷ Βυζαντίῳ. λ Ἐξεκόλαψαν] ἐξορύξαντες ἀφῆλεν. μ Ἐν δὲ τῷ κατηγορίᾳ] ἐν τῇ κατηγορίᾳ δικαιομηδισμοῦ. ἀπαλείφθη δὲ μὴ ἐμμένειν τοῖς ἤθεσι τῶν λακεδαιμονίων. ν Παρόμοιον] τῷ μηδισμῷ δηλονότι. ξ Τῇ παρούσῃ διαίτῃ] λείπει ἢ ὄν. ο Καὶ ὡς δὲ αὐτὸν] τὸ δὲ, αὐτῷ τῷ τρόπῳ. π Καὶ πολιτείαν] αὐτονομίαν. ρ Καὶ τὸ παῦ ξυκατεργάσονται] κατὰ τὴς ἀσάρτης, ἤγουν τὸ μηδισμόν.

χεῖς εἴη τοῦ ἀνδρὸς τοῦ Σπαρτιάτου, ἀνθ' ἁ- A leres esse ad [a] aliquid de viro Spar-
μαρτιφοβητῶν τεκμηρίων, βουλεῦσαί τι tiata, quod inemendabile sit, sine
ἀνήκεστον· πρὶν γε δὴ αὖθις, ὡς λέγεται, ὁ indubitatis indiciis, decernēdum.
μέλλων [b] τοῦ τελευταίας βασιλῆϊ ἐπιστο- [b] Priusquam hoc fieret, quidam
λὰς τοῖς Ἀρταβάζου κομίζων, [c] ἀνὴρ Ἀρ- (vt fertur) qui postremas ad regem
γίλιος, [d] παιδικὰ ποτὲ ὢν αὐτοῦ, καὶ πιστό- scriptas epistolas erat ad Artabā-
τατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίγνεται· δείσας καὶ ἐν- zum perlaturus, vir Argilius, & a-
θυμούμενος ὅτι οὐδεὶς πω τῶν παρ' ἑαυτοῦ liquando ipsius amasius, idémque
ἀγγέλων [e] πάλιν ἀφίκετο· καὶ [f] Παυσανίου illi fidelissimus, ad eos indicium
σφραγῖδα, ἵνα, ὡς [g] μηδεὶς τῶν δό- detulit: territus ex quadam ani-
ξης, [h] ἢ καὶ ἐκεῖνος μεταγράψας τὰ αἰτήσῃ, B mi cogitatione, quòd nemo pror-
μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολάς· ἐν αἷς ὑπο- sus rediret superiorum nuntio-
νοήσας τι τοιοῦτον παρασκευάζεσθαι, καὶ αὐ- rum: assimulatóque sigillo, (ne,
τὸν ὧδε ἐπεξεργαζόμενον κτείνῃ. πάλιν δὲ [i] si deceptus esset opinione, aut si-
ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῖ τὰ γράμματα, quid ille [e] rescribi postularet, agno-
μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι γ' οὐκ ἐθελήσα- sceret) soluit epistolas, [d] in quibus,
ντες ἐπὶ ῥᾳδίοις εἶναι αὐτῷ Παυσανίου τι λέγον- prout suspicabatur, ad aliquid tale
τος, [k] ἀπὸ τοιῶνδε ἔτι ἀνθρώπου ἐπὶ τι- mittebatur: inuenítque scriptum
μωρίᾳ ἰκέτου εἰ χρείη, καὶ σκηνήσαντος μὲν ὑ- vt ipse occideretur. His literis per
πὸ τῷ Ταινάρῳ διπλοῦν διάφραγμα καλύβην· ἐς ὃν δὴ C hunc ostensis, ephori vehementius
τε ἐφόρων ἐντὸς ἴνας ἔκρυψε, καὶ Παυσα- illi quidem crediderunt, suis ta-
νίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ ἐρωτῶντος τοῦ men auribus ipsum Pausaniam
φάσιν τῆς ἱκετείας, ἤδοντο πρῶτα σα- audire voluerunt, [e] hoc hominis
φῶς, αἰτιωμένου τὸν ἄνθρωπον καὶ τε περὶ machinamento, vt specie supplī-
αὐτοῦ γράφεντα, καὶ τἆλλα ἀποφαίνοντος cis ad Tænarum veniret: constru-
καθ' ἕκαστον, ὡς οὐδέν πώποτε αὐτὸν ἐν τῇ ctóque latibulo duplici septo dis-
πρὸς βασιλέα διακονίαις [l] παρεβάλετο, cluso, quosdam ex ephoris abs-
[m] παρημελῆσθαι δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τὸν condit. Quò quum ad hominem
διακόνων ἀποδεικνύς· κἀκεῖνα αὐτά τε τοῦ- Pausanias venisset, causámque ob-
τα ξυνομολογουμένου, καὶ τοῦ τε προθύμου secrationis sciscitaretur, planè om-
οὐκ ἐάσαντος ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ D nia cognouerunt: illo tum ineu-
ἱεροῦ δόντος τῆς ἀπαστάσεως, καὶ ἀξιοῦν- sante quæ de se scripta essent, tum
τος ὡς τάχιστα παρβοηθεῖν, ἢ μὴ παρασκευ- referente singula, [f] & se, quem nun-
άσωνται διακωλύειν. ἀκούσαντες δ' ἀκρι- quam ministeriis quæ ad regē per-
βέως, τότε μὲν ἀπῆλθον [n] ἔφοροι· βε- tinerent, adhibitum voluisset, ta-
βαίως δὲ ἤδη εἰδότες, ἐν τῇ πόλει τὸν ξύλ- men hoc honore præ cæteris dig-
ληψιν ἐποιοῦντο. [o] λέγεται δ' αὐτὸν μηνύοντα nū putauerit vt, quemadmodum
ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν ἐφό- priores ministri, periret. Quo hæc
ρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι ipsa cōfitente, & impræsentiarum
non finente irasci, sed [g] fidem per
ipsum templum dante futurę salutis,
& orāte vt quā velocissimè perge-
ret, ne quæ agēda essent impediret.
Hæc quum diligenter audissent e-
phori, abierunt, planéq; rem com-
pertam habentes, comprehendendum
Pausaniam in vrbe curauerunt. Qui quum iam comprehendendus esset, cōspecto in via vnius
ephororū vultu, fertur intellexisse

[a] Aliquid grauius de cern. de viro Sp. &c. *Ad Verbum*, Aliquid immedicabile. *Vel*, Aliquid insanabile. *Intelligit autem de capitalis pœna. Amissi enim vitæ est irreparabilis.*

[b] Donec quidā, *&c. Pendet ex superioribus*, Ne sic quidē fas esse ducebāt; donec, *&c.*

[c] Mutari vellet.

[d] In quibus suspicatus aliquid tale mādatū præterea esse, se quoque in eis scriptū inuenit, quem ille interficeret. *Vel*, Hoc etiam in eis scriptum inuenit, vt se interficeret.

[e] *Vel*, Per subornationē huius hominis, qui supplex ad Tænarū confugerat, excitarátq; tuguriolum duplici septo discluſum, in quo ex ephoris quosdam absconderat *Vocat* παρασκευὴν *quod ex composito factum fuit.*

[f] Quòd nunquā in obeundis apud regem ministeriis eum in discrimen vllum coniecisset, & tamen dignus potissimum esset existimatus qui iuxtà ac multi antè ministri, moreretur. *Vel*, Et tamen electus esset qui, *&c.*

[g] Fidem dante surgendi *impunè* ex ipso templo.

---

[c] Ταῖς πλευταῖας] δῆλον ὅτι καὶ ἄλλας ἀπέστελλεν. [d] Ἀνὴρ ἀργίλιος] ὑνὲς κύριον, ὑνὲς ἐθνικὸν, ἀπὸ πόλεως Θράκης· ἔστι ἄμεινον. [e] Παιδικὰ ποτὲ] τὰ παιδικὰ, ἐξυπόνως, ἀδίστροπον πλεονασμόν. ἔστι δέ τινες ὅτι ἀγαθοῦ ἕρωτος, ὑνὲς δὲ ὅτι αἰσχροῦ λαμβάνουσι. παιδικὰ, αἰτὰ τῶ ἐρώμενος ἐλαβρύνθη· τὸ γὰρ πιστότατος ὤν.

[f] Πάλιν ἀφίκετο] ἐπανῆλθε. [g] Καὶ Παυσανίου σφραγῖδα] αἰτὰ τὸ ὁμοίαν ποιησάμενος ὁ ἀργίλιος. [h] Ἢ καὶ ἐκεῖνος] ἐκεῖνος ὁ Παυσανίας. [i] Καὶ αὐτὸν ὧδε ἐπεξεργαζόμενον] ὡσανεὶ ἔλεγε, ὧδε ποτὲ ἀληθὴς ὁ ὑπνος γεγράφθαι. [k] Ἀπὸ τοιῶνδε τῶ ἀνθρώπου] ἀπὸ σωθήματος τῶ ἀργιλίου. [l] Διακονίαις παρεβάλοντο] ταῖς ἀγγελίαις ταῖς ἄλλαις παρεβάλλοι. [m] Παρημελῆσθαι δ' ἐν ἴσῳ] ἀντὶ τῶ ἀπρονόητος ἦν. [n] Ἔφοροι] ἐπιμεληταὶ τῶν παίδων. [o] Λέγεται δ' αὐτὸν] τὸν Παυσανίαν.

qua gratia ueniret, alteróque id tacito nutu ob beneuolentiam significante, in templum Palladis Chalciœcæ se propripuisse, cursúque cæteros præuenisse. Erat autem in vicino fanum, in cuius ædiculam ingressus, [a] ne sub dio agens affligeretur, quieuit. Statímque qui insequebantur adfuerunt. [b] Tum denudato tecto ædiculæ, obstructísque ianuis, illum intus agentem & interius reductum custodientes atque obsidentes, fame expugnauerunt. Eum, quum iam efflaturus animam esset, [c] prout se habebat in ædicula, vbi cognouerunt, è fano educunt adhuc spirantem: qui eductus, continuò expirauit. Eundem [d] in fossatum (in quod noxii solent) deiecturi erant, sed postea visum est alicubi in propinquo defodere. Sed deus qui est apud Delphos, oraculum postea reddidit Lacedæmoniis vt sepulcrum cò transferrent vbi decessisset, (& nũc situs est [e] ante fanum, vt lapides literis incisi declarant) ac tanquam piaculũ admisissent, duo pro vno corpora Palladi Chalciœcæ redderent. Quod & fecerunt, duabus ex ære statuis pro Pausania consecratis. ¶Athenienses igitur, tanquam deus quoque piaculum iudicasset, vicissim exegerunt à Lacedæmoniis illud amoueri. At illi, missis ad Athenienses legatis, Themistoclem eiusdem cuius Pausaniam proditionis insimulant, quòd cum Medo senserit, vt compererunt ex factis circa Pausaniam probationibus, postulántque eisdem eum affici suppliciis. Isti fidem verbis habentes, (erat enim Themistocles [f] extorris, apud Argos vitam agens, & per cæteră Peloponnesum commeare solitus) mittunt vnà cum Lacedæmoniis, ad illum simul persequendum paratis, quosdam cũm mandatis,

a Ne sub dio agens laboraret, se ibi continebat. Illi autem in præsentia quidem tardius sunt insequuti; postea verò, &c. Ideſt, Tardiores fuerunt in insequendo, vel persequendo, quàm vt assequi potuerint.

b Postea verò & illius ædiculæ tectũ demoliti sunt, & quum eum intus esse obseruassent, foribus obstructis, in ea inclusérunt, atque obsid. &c.

c Vide annot.

d In Cæadam. Quid eſt barathri nomen.

e Vel, In fani vestibulo.

f Partia pulsus per ostracismũ.

A "ἐφ' ᾧ ἐχώρει· "ἀηδοὺ δὲ θύματι ἀφανὴς γενόμενος, καὶ δηλώσαντος αὐτοῖς, ὡς ἐς τὸ ἱερὸν τῆς χαλκιοίκου χωρήσας δρόμῳ, καὶ ὡς ἐς οἴκημα οὐ μέγα, ὃ ἐνῆν τῷ ἱερῷ, "ἐσελθὼν, ἵνα μὴ ὑπαίθριος θαλαττεύοι, κοιμᾶσθαι· οἱ δὲ, τοπαραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει· μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ τε οἰκήματος τὸ ὄρυφον ἀφελόν, καὶ τὰς θύρας, "ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν, καὶ λαβόντες εἴσω, ἀπεπνιγόδουμε-

B σαν. ὡς δὲ καθεζόμενοί τε, ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ· καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὡς ἦν εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, ἀναθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα. καὶ ἐξαχθεὶς, ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ αὐτὸν "ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὴν καὶάδαν, ὅθεν τοὺς κακούργους ἐμβάλλειν εἰώθασι· ἔπειτα ἔδοξε "πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς "ὁ ἐν δελφοῖς "τόν τε πάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν· ὅθεν ἀπέθανε, (καὶ νῦν κεῖται· ἐν τῷ

C προτεμένισματι, ὁ γραφὴ σημαίνει δηλοῦσι) καὶ ὡς ἄρα αὐτοῖς ὀν ὃ πεπραγμένον, "δύο σώματα αἰθ' ἑνὸς τῇ χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. οἱ δὲ, ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο, ὡς αὐτὶ Παυσανίου ἀνέθεσαν. ¶Οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τὸν θεὸν ἄρα κρίναιτος, αὐτεπέταξαν τοῖς λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. [r] τῶν δὲ μεθ' ὁσιῶν τῶν Παυσανίου λακεδαιμόνιοι, προσθέμενοι τοῖς ἀθηναίοις, ξυνεπιπλῶτο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς βούλοιτο καὶ

D "τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων· ἠξίουν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ, πεισθέντες ("ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν ἄργει, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὰλλα πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν λακεδαιμονίων ἑτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν;

---

a Εφ' ᾧ ἐχώρει] οὗ χάριν. β Αλλου δὲ] ἑτέρου δηλονότι, ἀφανῶς νοσήσαντος, ὅστις ἦν φίλος τοῦ Παυσανίου. γ Χωρήσας δρόμῳ] λέγεται τὸν Παυσανίαν. δ Καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα] φασὶ γὰρ ὅτι ἰδίᾳ ἔφεξαν κατ' αὐτὸ τὸ οἴκημα, ἡ μήτηρ αὐτῷ Αλκιδία προφητεύσασα. πιαίνουσι γὰρ αἱ λακωνικαὶ γυναῖκες πυκνότερον ὧν τῶν μεσογειοτέρων ἕνεκα τοῦ μὴ σπανίζειν λάκωνας.

ε Τοπαραυτίκα μὲν] ἤγουν, καὶ τὸ ἐνεστώς. ζ Τηρήσαντες] ἐθεάσαντο, ἵνα δῆλον μὴ ἀπεκρύψαντο. ἑτέρῳ δ' ἔδοξεν ἠσθῆναι, ὡς ἱερῷ

ἀδύτῳ προσελθόντας. η Ενδον ὄντα τηρήσαντες] ἔξεισι γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν πολλάκις. θ Καὶ ἀπολαβόντες εἴσω] μονώσαντες, προειρξαντες. ι Απεπνιγόδουμεσαν] πυκνώσαντες τὰς θύρας ἀπέφραξαν. κ Εμέλλησαν] εἰς δύο ἑπτυον. λ Ες τὴν καιάδαν] ἐμβαλεῖν δηλονότι. τὸ δὲ ὁ καιάδας ὁρωρυγμένος ἐν λακωνικῇ, ὅπου τοὺς κακούργους εἰώθασι ῥιπτεῖν. μ Πλησίον που] τῆς καιάδου. ν Ο ὢν δελφοῖς] ὁ Απόλλων. ξ Τόν τε πάφον] τὸ σῶμα. ο Εν τῷ προτεμενίσματι] ἐν τῷ προθύρῳ. αἰφνιδίως δὲ Δύο σώματα] πυνθάνει δύο ἐφόροις ἀποδοῦναι αὐτ' αὐτῷ. οἱ δὲ σοφίσαντο τοὺς ἀνδριάντας. Αλλως. αἰθ' ἑνὸς σώματος τῷ Παυσανίου δύο, σήκας τῷ Παυσανίου ἀνέθηκαν. ρ Τοῦ δὲ μεθ' ὁσιῶν τοῦ Παυσανίου] περιέκλασεν, δηλ. τὸ ἀκόλουθα τῇ τοῦτο τοῦ κατὰ Παυσανίαν. οὐδὲν γὰρ τοῦτο πρὸς τὸ λεγόμενον συμβάλλεται. σ Ετυχε γὰρ ὠστρακισμένος] δηλ. τὸ φρόνημα ὃ εἶχεν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς τοὺς σπαλιώτας τ ξενοστασίοις ὑπὸ ἀθηναίων, ἵνα τὸ φρόνημα αὐτοῦ κατάθηλωσιν.

αἴδρας [a] οἷς εἵρητο ἄγειν ὅπου αὐτὸν καθεύροιεν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς παραθαρσύνων φθάνει ἐκ πελοποννήσου ἐς κέρκυραν, ὧν [a] αὐτῶν εὐεργέτης. διελέγοντο δὲ φασκόντων τὴν κέρκυραν ἔχειν αὐτὸν, ὥστε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις ἀπέχθειαν, [b] διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν [c] ἐς τὴν ἠπειρον τὴν κατάντικρυ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν παρεστηκότων, [d] κατὰ πύστιν οἵ χωροῖεν, ἀναλαμβάνεται καπά τι ἄπορον πρὸς Ἄδμητον τὸν μολοσσῶν βασιλέα, ἔνδον αὐτῷ [e] οὐ φίλον, [f] καταλύσαντα. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν· ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἱκέτης γιγνόμενος, διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβόντα καθίζεσθαι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι, [g] καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴτι ἄρα αὐτὸς αἰτιῶτο [h] αὐτὸν ἀθηναίων δεομένῳ, φθάσαντα τιμωρεῖσθαι. [i] καὶ γὰρ αὖ ἐκείνου πολλῷ ἀσθενεστέρου ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν· ἡγεμὼν δὲ εἶ τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου ἀμύνεσθαι. [k] καὶ ἅμα, αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ [l] χρείας τινὸς, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι, ἐναντιωθεῖναι· [m] ἐκεῖνον δ' αὖ, εἰ ἐκδοίη [n] αὐτὸν (εἰπὼν ὑφ' ὧν [o] καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται) σωτηρίας αὐτοῦ τῆς ψυχῆς [p] ἀποστερῆσαι. ὁ δὲ, ἀκούσας, αἴρεται τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος, [q] ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθίζετο, καὶ μέγιστον δὴ ἱκετεύμα τοῦτο καὶ ὕστερον ὑπὸ πολλῶν τοῖς τε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις ἐλθοῦσι, [r] καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, οὐκ ἐξέδωσεν, ἀλλ' ἀποστέλλει, βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι, [s] ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ, [t] ἐς πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐν ᾗ ὁλκάδος τυχὼν ἀναχθείσης ἐπ' ἰωνίας, καὶ ἐμβὰς, [u] διαφέρεται χειμῶνι ἐς ὃ ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει νάξον

A vt adducerent vbicunque eum nanciscerétur. Themistocles, rem præsentiens, ex Peloponneso in Corcyram, quo de populo benè meritus erat, profugit. Illis vereri se dicentibus eum apud se habere, vtpote Lacedæmonios Athenienséque hostes hac de causa habituris, deductus ab eis est in opposita continentem: & persequentibus iis quibus hoc mandatum erat, [a] ad rumorem quónam iret, compulsus est præ incerto consilii, ad Admetum Molossorum regem, non sibi benevolum, diuertere. Is tum fortè domo aberat: sed ab vxore eius, cui supplicem se præbuerat, edoctus vt eorum sumpto filio apud lares sederet, non ita multo pòst reuerso Admeto indicauit quis esset, nec, siquid ipse illi Athenienſium supplici contradixisset, æquum esse censeret sumere pœnas de profugo. Se enim nunc multo imbecilliorē ab illo [b] lædi *quàm ille eunc fuisset quum læsus est*: at generosum esse, [c] pares à paribus expetere vltionem. Præterea se quidem illi pro commodo quodam non pro salute laborāti, fuisse aduersatum: ipsum verò si traderet (quum dixisset qui eum persequerentur, & ob quam causam) salute animæ priuaturū. His auditis Admetus, eum cum suo filio (vt illum tenens sedebat) erexit. est enim hoc maximum supplicandi genus. Nec Lacedæmoniis Athenienſibúsque postea venientibus & multa memorantibus tradidit, sed dimisit, volētem ad regem pergere, itinere pedestri ad alterum mare, vsque Pydnam quæ erat Alexandri. Ibi nauem onerariam nactus quæ in Ioniā iter habebat, ea conscēsa, tempestate delatus est in exercitum Athenienſem, qui Naxum obsidebat: ac territus, gubernatori aperit quis sit,

a *Vel*, Ex fama & auditione.

b Læsum iri. *Legit autem* ἀδικεῖσθαι *pro* ἀμύνεσθαι.

c Pares ex pari conditione & fortuna vlciſci. *Id est, Tum quum quis in pari conditione sit.*

---

a Οἷς εἵρητο] ἐντέταλτο. β Διὸ δὴ ἀφικόμενος ὁ θεμιστοκλῆς ἐς κέρκυραν, ἐπειδὴ γὰρ οἱ συνεμάχησαν οἱ κερκυραῖοι τῇ ναυτικῇ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅμως ἔμελλον αὐτοὺς αἰτιᾶσθαι οἱ πολεμιώτατοι· ὁ δὲ θεμιστοκλῆς ἐκώλυεν, λέγων ὅτι, εἰ τῶν ἡμέτερων, ἢ τὰς μὴ συμμαχησάσας πόλεις αἰτήσομεν, μᾶλλον πάντες ἔσονται τῇ ναυτικῇ ὕπαρ ὁ πόρος αὐτῶν κωλύσας ἐπιβῆναι. καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἀργεῖοι αὐτοῖς. γ Διακομίζεται] ἄγεται. δ Ἐς ἤπειρον τὴν κατάντικρυ] τὴν θεσπρωτίδα.

a Κατὰ πύστιν] φήμην. ζ Οὐ φίλον] πρόξενον τὸν τοῦ Ἀδμήτου πατέρα ἐποιήσατο πρὸς συμμαχίας αἴτησιν, ὁ θεμιστοκλῆς αἴτησιν ἐπὶ πόλιν μὴ δοῦναι αὐτῷ βοήθειαν. διὰ τοῦτο οὐκ ἐν ᾧ αὐτῷ φίλος. η Καπαλῦσαι] καταλῦσαι μὲν, κυρίως ὅτι τὴν ὀχουμένην ὅπλα ἅρματος· κατάγει δὲ, ὅτι πεζῇ· θ Καὶ οὐκ ἀξιοῖ] οὐκ ἄξιον νομίζει εἶναι τῷ Ἀδμήτῳ. ι Εἶπε δὲ αὐτὸς] ὁ θεμιστοκλῆς. κ Λύσας ἀθηναίων δεομένῳ] αὐτῷ τῷ Ἀδμήτῳ. λ Καὶ γὰρ αὖ ἐκεῖνος] τὸ ἑξῆς, ἐκεῖνος τῷ Ἀδμήτου, ὑπὸ πολλῷ ἐκείνου ἀσθενεστέρου. πῶς γὰρ ὁ τυχὼν ἢ δυστυχοῦσα δύναται τιμωρεῖσθαι. μ Καὶ ἅμα αὐτὸς] ὁ θεμιστοκλῆς. ν Ἐκείνῳ] τῷ Ἀδμήτῳ. ξ Χρείας τινὸς] χρείας τινὸς ἔχωλεν, καὶ οὐχὶ σωθεὶς ζωῆς καὶ θανάτου.

ο Ἐκεῖνον δ' αὖ] τὸν Ἀδμητον. π Αὐτὸν, εἰπὼν] ἢ θεμιστοκλέα. ρ Καὶ ἐφ' ᾧ] ἕνεκα. σ Ἀποστερῆσαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ ἀξιοῖ. τ Ὡςπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθίζετο] αὐτῷ τῷ χείματι. υ Καὶ πολλὰ εἰποῦσιν] αἰτήσασιν. φ Ἐς πύδναν] ἕως τῆς πύδνας. χ Τὴν Ἀλεξάνδρου] πόλιν ὀλιγανθρωπίαν, οὐ φιλέλληνος.

(nam ignotus iis qui in naui, erat) & quamobrem fugiat: &, nisi ipsum seruet, ait se dicturum ab illo duci pecunia persuaso: remedium autem esse, vt nemo ante confectam nauigationem naui exeat. quòd si acquiescat, dignam se ei gratiam redditurum. Atque ita fecit gubernator, & quum diem ac noctem in salo supra exercitum stetissent, postea Ephesum tenuit. Quem Themistocles liberaliter pecunia prosequutus est: (venerunt enim ei postmodum & Athenis ab amicis, & Argis [a] quæ superauerant) & cum quodam maritimorum Persarum in mediterranea profectus, literas ad Artaxerxem dedit Xerxis *filium*, nuper regnare incipientem, in hanc sententiam, Themistocles ad te venio, [b] qui domum quidem vestram vsqueco prohibui multas inferre Græciæ calamitates, quoad patrem tuum nos inuadentē coactus sum propulsare: sed multo plura bona contuli, postquam mihi integro fuit. Et ille, quòd in periculo positus, iterum reuersus est, hoc mihi beneficium debet: (scripserat autem ex Salamine Themistocles illi vt occuparet reditū, & pontium, quam tunc falsò futuram propter eum simulauerat solutionem) & nunc qui possim magno tibi emolumento esse, adsum, persequentibus me Græcis vt tibi amicum. Constitui autem annum hîc subsidere, vt ea tibi demonstrem quorum gratia venio. Rex admiratus (vt aiunt) illius propositum, ita agere iussit. Hic intra annum quo moratus est, quicquid disci potuit & linguæ & consuetudinis Persicæ, didicit. Exactóque anno ad regem se contulit, effectúsque est apud eum magnus, & quantus nemo vnquam Græcorum, tum propter pristinam *hominis* dignitatem,

[a] Quæ exportatæ fuerat. *q.d. Clam & furtim exportata. Vel, Quæ clā depositæ fuerant.*

[b] Qui ex Græcis *omnibus* vnus malis plurimis familiam vestram affeci, quādiu patrem tuum me inuadentem, necessitate *coactus*, propulsabam: sed multo pluribus beneficiis, posteaquam mihi quidem tuta, illi autem periculosa reuersio fuit. Mihíque beneficium debetur: (quum adscriberet se antè certiorē fecisse *Xerxen* Se *discederet* ex Salamine, & pontes non esse solutos: quod falsò tum propter eum simulauerat) & nunc, qui possim, &c.

[a] καὶ (ἰῶ γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηΐ) δείσας φεύγῃ τῷ ναυκλήρῳ ὅσις ἐστί, [b] ἢν δι' ἀφθονίαν· ἢν, εἰ μὴ σώσῃ αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἀγάγοι· τὸν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μηδένα ἐκβαίνειν ἐκ τῆς νεὼς μέχρι πλοῦς γένηται. πειθομένῳ δὲ αὐτῷ χάριν ἀπομνήσεσθαι ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιῆσαι ταῦτα, [c] ἢν ἀποσαλεύσας ἡμέρας καὶ νύκτας ἐν ταρσοῖς τεσσαράκοντα, ὕστερον ἀφικνῆται εἰς Ἔφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐξεπόμπευσε χρημάτων δόσει, (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἄργους, ἃ ὑπερεξέκειτο) καὶ μετά τινα χρόνον τῶν ἐκ Περσῶν τινὸς πορθμεῖς ἄνω, ἐκπέμπει γράμματα [d] εἰς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ ὅτι, Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ [e] μὲν πλεῖστα Ἑλλήνων εἰργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἔπτων [f] με ἐμοὶ ἀναίσχη ἡμυνόμην· πολὺ δὲ ἔτι [g] πλείω ἀγαθὰ, ὕστερον [h] ἐν τῇ ἀσφαλεῖ μοὶ, ἐκείνῳ δὲ [i] ἐν ἔτι κινδυνεύοντι πάλιν [k] ἡ ἀποκομιδὴ ἐγένετο. [l] καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται, (γράψας τοῦτό τε ἐκ Σαλαμῖνος τοῖς ἀναχωρήσεως, καὶ τοῦ τοῖς γεφύρας, ἰῶ ψευδῶς προεσποιήσατο [m] ὅτε δι' αὐτὸν, οὐ διάλυσιν) καὶ νῦν ἔχων σε [n] μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρειμι, διωκόμενος [o] ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦτο τὴν φιλίαν. βούλομαι δὲ ἐναυτὸν ἔπτειν, αὐτός σοι τοῦτ' ὧν ἥκω δηλῶσαι. βασιλεὺς δὲ, ὡς [p] λέγεται, [q] ἐθαύμασέ τε αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε ποιεῖν οὕτως. [r] ὁ δὲ ἐν τῷ χρόνῳ [s] ὃν ἐπέσχε, τῆς τε πρώτης γλώσσης ὅσα ἠδυνήθη κατενόησε, [t] καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὴν χώρας. ἀφικόμενος δὲ μετ' ἐναυτὸν, γίγνεται [u] παρ' αὐτῷ μέγας, [x] ὅσος οὐδεὶς πω ἑλλήνων, διά τε τὴν [y] προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν,

[a] Καὶ (ἰῶ γὰρ ἀγνὼς)] ἄλλο δυσπύχημα Θεμιστοκλέους. [b] Καὶ δι' ἀφθονίαν] ὅτι ἡ αὐτὸν φησὶ σωτῆρα ὅτι προθυμία φθονεῖν τὸν Θεμιστοκλέα. [c] Ἀπομνήσεσθαι] ἀποδοῦναι μνησθέντα. [d] Καὶ ἀποσαλεύσας] ἀποφυγὼν ἐκ τῆς λιμένος, καὶ σάλον ὁμιλήσας. δοκεῖ, παρὰ λιμένα πέτρα, ἔνθα σάλος γίνεται. [e] Ὅτι Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ] λέγει ἐν τοῖς βιβλίοις ἃ ὧν μετηχμάλωτον ἦ, Θεμιστοκλῆς ὢν, καὶ ἥκω δίὸς πᾶς ὤν. [f] Πλείω ἀγαθὰ] εἰργασμένα δηλονότι. [g] Ἐν τῇ ἀσφαλεῖ μοὶ] τὰ πράγματα ἦσαν δηλονότι. [h] Ἐν ἔτι κινδυνεύοντι] τὰ πράγματα ἦσαν. [i] Ἡ ἀποκομιδὴ] ἡ ἐπιστροφή. [k] Καί μοι εὐεργεσία] αἰτήσεις. [l] Δι' αὐτὸν] τὸν πόρον. [m] Ἐθαύμασέ τε] ὅτι εἶπεν ἐπιδεῖξαι ἰσχυρὸν μηχανῆ πνεῦσαν τὸν πατέρα αὐτοῦ. [n] Τοῦ διάνοιαν] τοῦ γνώμην. [o] Ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ] ἐσκόπει δὲ ἕπως αὐτὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακαλέσοιντο οἱ Ἀθηναῖοι. [p] Ὃν ἐπέσχεν] ἑαυτὸν δηλονότι. [q] Καὶ τῆς πρώτης γλώσσης] τῆς ἑδῶν. [r] Παρ' αὐτῷ] τῇ πίστει. [s] Καὶ ὅσος οὐδεὶς πω ἑλλήνων] Ἰσιαῖος, καὶ Ἱππίας, ἢ Δημάρατος, καὶ ὅμοι.

καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐλπίδα, ὡς ὑπεπτήκει αὐτῶν δουλώσειν· μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πείσειν διδοὺς ξυνετὸς φαίνεσθαι. ἰδὼν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχυὶ ξυνελόντα καὶ ἀφαφέντα τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. οἰκεία γὰρ ξυνέσει, οὐ πρὸ τοῦ μαθὼν ἐς αὐτίκα δέον, οὔτε ὕστερον μαθών, οὔτε προεξεμάθησε δὲ βραχείᾳ βουλῇ κρίσεως τὰ μελλόντων κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μαθόντων ἱκανὸς ἑρμηνεῦσαι καὶ τὰ μὴ ξυνήκοντα ἀξιωτικὸς εἰπεῖν. καὶ ἃ μὲν μὴ χείρους ἔρχει, καὶ ἀξυγκύρητα ὄντα τοῦ παραχρῆμα ἐπιβουλεύσαι ἐπιστήσας, ἃ δὲ καὶ ἐς ἔπειτα ἐλπὶς ἦν, ἐκ τῶν παρόντων ἐκφανῆ ποιήσας, μάλιστα δὴ τὸν τοιοῦτον ἐν τῷ παραυτίκα καὶ ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἐκπρεπῆ ἐποίησε. καὶ τέλος ἐπιτήδειος ὢν ἐξαίφνης ἔπεσε, καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα ἄξιος θαυμάσαι. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς παροῦσι καὶ ἐν βραχεῖ ἐκπονηθεῖσι πολλὴ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἐπιτυχία ἐγένετο· ἐπὶ δὲ τοῖς μέλλουσιν ἔτι πολλὴ ἡ εὐβουλία ἦν. καὶ ἐν ὀλίγῳ τὸν ἄνδρα τοῦτον τὸν τῆς δεινότητος τῆς ἑαυτοῦ κράτιστον ἐπιδείξαντα τὸ τέλος τοῦ βίου ἐν τῷ αὐτῷ ἔσχεν. ἔθανε δὲ νόσῳ, ὡς μὲν αὐτὸς ἐποιήσατο, ἀναγκαίῳ· ὡς δὲ τινες λέγουσιν, ἑκὼν φαρμάκῳ ἑαυτὸν διαφθείρας, ἐπειδὴ τὰ πρὸς βασιλέα ἐπιτήδεια ἑαυτῷ ἐνόμισε διὰ τὸ μὴ ἂν δύνασθαι ἃ ὑπέσχετο ἐκπρᾶξαι. μνῆμα δὲ αὐτοῦ ἐστιν ἐν Μαγνησίᾳ τῇ ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ, Μαγνησίαν μὲν ἄρτων, ἣ παρεσκεύαζε πεντήκοντα τάλαντα τὸν ἐνιαυτόν· Λάμψακον δέ, οἶνον (ἐδόκει γὰρ πολυοινοτάτη τότε εἶναι)· Μυοῦντα δέ, ὄψον. τὰ δὲ ὀστᾶ φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ παρόντες οἰκεῖοι, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ. οὐ γὰρ ἐξὸν ἦν ἀποθανεῖν, ὡς ὑπὸ προδοσίας φεύγοντος. τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, ὅσα ἐπελεύτησε. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὕστερον μὲν τῆς προτέρας προσοδείας τοιαῦτα ἐπέταξαί τε καὶ αὐτεκελεύθησαν πρὸς τὸν ἀναγῶνα τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες πρὸς Ἀθηναίους,

tum propter ſpem quam proponebat ei Græciam ſubiiciendi: maximéque [a] quòd ſpecimen ſui dabat vt ſolers videretur. Fuit nanque Themiſtocles is qui vim ingenii ſui validiſſimè ſignificaret, & in hoc multo magis quàm quiuis alius admiratione dignus. Natura enim ſolers, neque præcedente vlla neque accedente doctrina, [b] ad ſubitos caſus præſentiſſimi conſilii, futurorum optimus plerunque coniector, eorum quæ inter manus haberet, efficax adminiſtrator, quorum eſſet inexpertus, ab iis commodè iudicandis non alienus, in rebus adhuc ambiguis, quid melius peiúſve foret præcipuè prouidens: denique, [c] in omnibus dicendis, tum naturæ beneficio, tum conſilii celeritate præſtantiſſimus hic eorum quæ oporteret [d] explicator extitit. Morbo autem correptus, vita defunctus eſt. Quidam aiunt eum ſponte etiàm veneno deceſſiſſe, deſperantem poſſe præſtare quæ regi ſpopondiſſet. Itaque monumẽtum eius apud Magneſiam Aſiæ in foro oſtenditur: nam huic regioni præfuit [e] à rege ſibi datæ: Magneſiæ quidem, ob panem, quæ quotannis quinquagena pendebat talenta: Lampſaco autem, ob vinum: (putabatur enim tunc ea vini vbertate præſtare) Myunti verò, propter obſonium. Oſſa eius dicuntur à propinquis domũ reportata ipſius iuſſu, clámque Athenienſibus in Attica fuiſſe humata. Neque enim fas erat eum, vtpote proditionis reum, ſepeliri. Hunc exitum habuerunt Pauſanias Lacedæmonius & Themiſtocles Athenienſis [f] apud ſuos vterque Græcorum nobiliſſimi. Lacedæmonii autem, quum in prima legatione iſta iuſſiſſent, inuicémque iuſſi eſſent de piaculis tollendis, iterum aditis Athenienſibus,

[a] Quòd ſui dans ſpecimẽ, prudens videretur. *Vel*, comperiretur. *Id eſt*, Quod ſuæ prudentiæ ſpecimen daret.

[b] Præſentium rerum cum breuiſſimo, *Vel celeritate* conſilio optimus iudex, & in futuris, magna ex parte, eius quod euenturũ erat optimus coniector.

[c] Vt vno verbo dicam. *Vel*, Vt ſemel dicam.

[d] Explicator extẽporaneus. *Vel*, Maximè idoneus ad explicandum ex tempore quid ex vſu eſſet.

[e] Quum rex ei dediſſet: Magneſiam quidem ob panẽ, *&c.* Lampſacum autem, *&c.* Myuntem verò, *&c.*

[f] Suæ ætatis, *Vel*, ſui temporis Græcorum nob. *&c.*

α Καὶ τῶν ἑλληνικῶν] ἔθνους δηλονότι.
β Ὑπῆλθ αὐτῷ] ὑπέβαλλε τῷ πίστει γ Διδοὺς] ἀπὸ τοῦ δίδοναι. δ Ην γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς] ἐγκώμιον Θεμιστοκλέους.
ε Φύσεως ἰσχυῖ] τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅσον δύνατον. ζ Τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον] εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. η Θαυμάσαι] ἀπὸ τοῦ, θαυμαθῆναι αὖθις μαθήσεως τὴν ξύνεσιν. θ Οἰκεία] φυσικῇ.
ι Καὶ οὔτε προμαθών] οὔτε ἀπὸ προμαθήσεως ἀναγκαίου τι ἐς αὐτόν. ἤτοι τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. κ Τῶν τε παραχρῆμα] τῶν παραπιπτόντων. λ Γνώμων] κριτής. μ Ἐπιπλέον] καλῶς τὸ ὑπερπλέον. θεοῦ γὰρ μόνου τὰ πάντα εἰδέναι.
ν Οἷός τε] ἵν' δηλονότι. ξ Ὧν δ' ἄπειρος] ἢ ἄπειρος εἶη, οὐκ ἀπήλλακτο κρῖναι ἱκανῶς. οἷός, καὶ ἐν πύπτοις τῆς ἀγνώστου οὐ διημάρτανε τῆς κρίσεως. ὡς ἔδηλωσε καὶ ὅτι τῶν νεῶν τῆς κτήσεως, καὶ ὅτι τῆς θαλαμῖνος, καὶ ἀλλαχοῦ. ο Τό, τε ἄμεινον, ἢ χεῖρον] τὸ σωτήσιον, ἢ τὸ βλαπτικόν. π Μάλιστα] τῶν ἄλλων δηλονότι.
ρ Λύποδεξάζειν] ἐπίμους λέγει.
σ Φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτόν] αἷμα γὰρ ταύρειον πιὼν ἀπέθανεν. τ Ἐν Μαγνησίᾳ] δύο γὰρ εἰσὶ Μαγνησίαι, θετταλὴ, καὶ ἀσιανή. υ Μυοῦντα δὲ] πόλις καρίας ὁμοίως. φ Τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν] ὥστε καὶ χαλκίδζων καὶ αἰολιζόντων ταῦτά φησιν ὁ συγγραφεύς. χ Περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως] καὶ ἄλλας γὰρ ἐποιήσαντο, ἀπελάσαι τοὺς ὀνειδίζοντας.

iubent restitui Potidæatas, & AEginam suis sini viuere legibus. & super omnia negant apertissimè bellum fore, si decretum de Megarensibus illi reuocent; quo Megarensibus interdictum erat portubus in Athenienſium ditione, & foro Attico. Athenienſes; cum in cæteris, tum verò in decreto reuocando non parendum esse censuerunt, dantes crimini Megarensibus quòd [a] exercerent sacrum solum & indefinitum, quódque seruos fugitiuos receptarent. Ad extremum venerunt Lacedæmonẽ legati, Ramphius, Melesippus & Agesandrus, nihilque ex consuetis dixerunt, sed hæc ipsa, Lacedæmonii pacem volunt esse: fuerit autem, si Græcos liberos dimittatis. Conuocato concilio ab Athenienſibus, factáque in medium consulendi potestate, visum est, semel, capto de omnibus consilio, respondendum. Et alii multi procedentes, in vtranque partem differebant, *vel* oportere sumi bellum, *vel non oportere*: & illo decreto non debere impediri pacem, sed esse reuocandum. Tum procedens Pericles Xanthippi *filius*, vir vt illis temporibus primus Athenienſium, ac in dicendo & agendo præstantissimus, hanc sententiam dixit, ETSI non me fallit, viri Athenienſes, non eodem ardore bellum homines gerere, quo ad id inducuntur, sed ex euentis mutare sententiam: ego tamen semper in eadem permaneo, non cedendi Peloponnenſibus. Videóque similia [b] ac proxima iis quæ prius, mihi esse consulenda: æquum esse existimans, eos qui ex vobis meæ sententiæ assentient,

[a] Colerent sacrum solum & interminatum.

[b] Et paria.

Α ποπιδαίας τε ἀπᾶναι ἐκέλευον, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι. καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα τοῦ πολέμου, τὸ τοὺς Μεγαρέων ψήφισμα καθελεῖν μὴ ἀναίρεσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ εἴρητο ἀδίκως μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὔτε τἄλλα ὑπήκουον, οὔτε τὸ ψήφισμα καθῄρουν, ὀπικαλοῦντες ἐπ' ἐργασίαν μεγάλου τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, καὶ
Β τῆς ἀορίστου, καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισαμένων. τέλος δὲ, ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ Λακεδαίμονος, Ραμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεχθέντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὧν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴπ' ἀν εἰ τοὺς Ἕλληνας ἀνῶνται αὐτονόμους ἀφέντες· ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, γνώμας σφίσιν αὐτοῖς πρότερον
C τίθεσθαι. καὶ ἐδόκει, ἅπαξ, τοῦτο ἀπάντων βουλευσαμένους, ἀποκρίνεσθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις, καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν, καὶ ὡς μὴ ἐμποδὼν εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν. καὶ προελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πρᾶξαι δυνατώτατος, πρὸς ἡμᾶς τοιάδε, Τὴν μὲν γνώμην, ὦ Ἀθηναῖοι,
D ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχομαι, μὴ εἴκειν πελοποννησίοις· καίτοι εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πρᾶσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας μεταβολίους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ ἁπλᾶ σια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ, τοῖς αὐτοῖς δόξασιν,

---

α Οὐ τὸ μεγαρέων] οὐ τὸ μεγαρέων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς Ἕλληνας. β Τὸ ψήφισμα] ὃ ἔγραψε Θεμιστοκλῆς. γ Τοῖς λιμέσιν] οὐ μόνον τῷ πειραιεῖ, ἀλλὰ πάντας λιμένας ὧν ἦρχον οἱ Ἀθηναῖοι. δ Τἄλλα ὑπήκουον] τοῖς λακεδαιμονίοις. ε Ἐπικαλοῦντες] αἰτιώμενοι τῷ ἐπικαλοῦντες. ζ Ἐπ' ἐργασίαν] τοῦ ἐκβαλεῖν τοὺς πελοποννησίους. η Τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς] τῆς γῆς τῆς μεταξὺ μεγάρων καὶ Ἀττικῆς, ἣν τινα αἰτίαν ταῖς ἐκθυσαμένοις θεᾶς. θ Καὶ τῆς ἀορίστου] τῆς πολιτείας. ι Καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν] ὡς ὅτι δούλους τοὺς ἀποφυγόντας ἐδέχοντο. κ Καὶ λεχθέντων ἄλλο μὲν οὐδὲν] οὐδὲ τὸ ποιδαίας, καὶ τὸν ἄλλον. λ Γνώμας] βουλάς. ἢ ἄλλας γὰρ ἐποιήσαντο, τὸ ἀπελάσαι τοὺς ἐν τῇ ἀρχοντας. μ Ἁπαξ] παμπλῆθει. ν Ὡς μὲν ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα] τὸ ψήφισμα φησὶν οὐ τὸ μεγαρέων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς Ἕλληνας. ξ Οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ] ὀργὴν, διάνοια. ὃ πω. σκοπῶ. ο Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ] πρὸς τὰ συμβαίνοντα. π Τρεπομένους] μεταβαλλομένους. ρ Καὶ τοὺς ἀναπειθομένους] ἀντὶ τοῦ ἀναπειθομένους. σ Τοῖς αὐτοῖς δόξασι] αὐτῇ δόξαι μὴ βοηθεῖν, καὶ μὴ ἐκ τῶν παρόντων ἀπολογεῖσθαι τὸν πόλεμον γενέσθαι τὰ ξυμβουλευσάμενα αὐτὰ ἄνδρα.

» ἢν ἄρα τι καὶ σφᾷν αὐτοῖν βοηθεῖν· » ἢ μηδὲ A
» καταρθοῦσθαι, τῆς ξυνέσεως μᾶλλον ποιῆσθαι.
» ἐνδέχεται γὰρ [a] τὰς ξυμφορὰς τῶν πρα-
» γμάτων οὐχ ἧσσον [b] ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ
» τὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων. διόπερ καὶ τὸν
» τύχην ὅσα αὖ παραλόγως ξυμβῇ, εἰώθα-
» μεν αἰτιᾶσθαι. λακεδαιμόνιοι δὲ [c] πρότερόν
» τε δῆλοι ἦσαν ὑπ' ἐνίων ἡμῶν, καὶ νῦν
[γ] διαφε- » οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῷ [d] διαφε-
ρόντως » φόρων ἀμῴλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἐχθ-
» δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω B
» ἠτήσαμεν, οὔτε ἡμῶν διδόντων [e] δέχονται. βού-
» λονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον [f] ἢ λόγοις τὰ ἐγ-
» κλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐλθόντες
» ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πρόφασιν πολιδαίας
» τε μὲν ἀπαναίστους εἶναι κελεύουσι, καὶ Αἴγιναν
» αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ τὸ [g] Μεγαρέων ψήφι-
» σμα καθαιρεῖν. ⓐ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκον-
» τες, καὶ τοὺς Ἕλληνας προσαγορεύουσιν αὐτο-
» νόμους ἀφιέναι. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ
» βραχέος αὖ πολεμεῖν, εἰ τὸ μεγαρέων ψή- C
» φισμα μὴ καθέλοιμεν· ὅπερ μάλιστα
» [h] προφέρονται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ αὖ γίγνε-
» σθαι τὸν πόλεμον μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς [i] αἰ-
» τίαν ὑπολίπησθε ὡς δι' μικρὸν ἐπολε-
» μήσατε. [k] ὃ γὰρ βραχὺ τοῦτο πᾶσιν ὑμῶν
» ἔχει τὸ βεβαίωσιν καὶ πεῖραν τῆς γνώμης.
» [l] οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μεῖζον
» θήσουσι ὑμᾶς ὑποπτεύσαντες, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο
[δ] ὑπα- » [m] ὑπακούσαντες. [n] ἀπηχθεισάμενοι δὲ,
κούσαντες » σαφὲς αὖ καταστήσητε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου D
» ὑμῶν μᾶλλον [o] προσφέρεσθαι. αὐτόθεν δὴ
» [p] διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν [q] πρίν τι βλα-
» βῆναι, ἢ, εἰ πολεμήσομεν (ὡς ἐμοιγε
» ἄμεινον δοκεῖ εἶ), καὶ ὅτι μεγάλη καὶ ὅτι
» βραχία ὁμοίως προφάσει μὴ ἔχοντες,
» [r] μηδὲ ξυμφόβῳ ἔχοντες ἃ κεκτήμεθα. τῷ
» γὰρ αὐτῷ δυνάτῳ δούλωσιν ἥ τε μείζων καὶ
» ἥ ἐλάσσων [s] δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων προ-

[a] siquid præter cõmunẽ opinionẽ aduersi cõtigerit, illic succurrere: si hoc non contingat, prudentiam sibi vendicare. [b] Solẽt enim calamitates accidere non minus temere quam per hominum cogitationes. Ideóque quoties aliquid inopinatum accidit, consueuimus incusare fortunã. Lacedæmonios autẽ cum antehac insidiatos fuisse nobis, tum verò nũc insidiari palam est. Quippe qui ex cõuẽtis, vbi dicitur, vtrosque de rebus controuersis offerre inuicem & admittere iudiciũ, obtinentes quæ tenebant, neque ipsi postularunt iudicium, neque nos dantes receperunt: quòd videlicet bello malunt dilui crimina quàm verbis. Nec iam ad id postulãdum, sed ad imperãdum præstò sunt, iubẽtes vt à Potidæa decedamus, AEginam liberam sinamus esse, decretum in Megarẽses antiquemus. Hi postremi qui venerũt, præcipiũt vt Græcos suis legibus viuere permittamus. Nequis tamẽ vestrũ de exigua re bellum fore arbitretur si decretũ non antiquauerimus de Megarensibus, quod illi maximè prætendunt, si antiquetur, bellum non fore: [c] ne vos quidem committatis vt quasi exiguam ob rem bellum susceperitis. Nam hoc exiguũ [d] omnem vestrã cõtinet firmitatem, nostræque specimẽ sẽtẽtiæ: quòd si illis cõcesseritis, protinus aliquid aliud maius vobis imperabitur, tãquã obsequuturi fitis metu adacti. At si semel eis acriter abnueritis, [e] reddetis illos faciliores ad loquẽdũ ex æquo vobiscũ. Atq; hinc reputate, vobis aut obtẽperãdũ esse illis antequã aliquid cladis accipiatis, aut (quod mihi satius videtur) bellandũ, nullo seu magno, seu paruo prætextu cedentibus, nec cũ metu quæ acquisiuimus possessuris. Nã simili ratione possẽt meritò proximis quibusq; [f] eãdẽ seruitutẽ indicere ante

a Iis quæ publicè decreta fuerint, si qua fortè in re offendamus, succurrere: aut, si rem ex animi sententia geramus, prudẽtiam sibi *hac in re* non vendicare. *Id est*, Id prudẽtiæ suæ non tribuere.

b Rationi enim cõsentaneum est, *vel*, *Vsu venire solet*, vt euentus rerum non minus absurdè procedãt quàm hominũ cogitationes.

c Ne apud vos ipsos quicquã querelæ relinquatis quòd exiguã, &c. *Vel*, Ne de vobis ipsis queramini. *Aut*, Ne vosipsos posthac accusetis. *Id est*, Omne *vestræ auctoritatis firmamentum, & vestra sententiæ, aut vestri animi documentum.*

d Planum illis facietis *par esse* vt se gerant erga vos magis ex æquo.

e Eandem enim affert seruitutem maximum & minimũ postulatum à paribus ante iudiciũ aliis iniunctũ. Quod autẽm ad bellum attinet & ea quæ vtrisq; suppetunt, nos inferiores nõ futuros, cognoscite sigill. &c.

---

a Ἢ μηδὲ καταρθοῦσθαι] αἰτιᾶσθαι, ἢ μηδὲ καταρθοῦσθαι. διόπερ ὀρθῶς β Τὰς ξυμφορὰς] τὰς ἀπροβάσεις. γ Ἀμαθῶς] σφαλερῶς. δ Πρότερόν τε] ὅτι ἐκώλυον τὴν τύχην βλάπτειν. ε Εἰρημένον] ὑπισχνεῖτο ὅτι τὰ πράγματα οὐ ταῖς αὐτοῦ δίκαις ταῖς πεπαιωμένοις. ζ Διαφόρως] τὰ ἐπιδίκαια, ἃ ἂν δίκαιος ἐκ φρενῶν. η Δέχονται] λύει τὸ διάφορα ταῖς δίκαις. θ Ἢ λόγοις] δίκαιοις. ι Καθαιρεῖν] ἀκυροῦν. κ Προφέρονται] προβάλλονται. λ Αἰτίαν ὑπολίπησθε] αἰτίαν τῷ, αἰτιάσασθαι. μ Τὸ γὰρ βραχὺ] ἔστι φοβοῦμαι πρὸς λακεδαιμονίους, ἔστι δὲ μικρόν. ν Τοῦτο] τὸ καθελεῖν τὸ μεγαρέων ψήφισμα. ξ Οἷς εἰ ξυγχωρήσετε] τοῖς λακεδαιμονίοις. ο Ἀπηχθεισάμενοι δὲ] ἰσχυρῶς ἀπαγορεύσαντες. π Προσφέρ.] ὁμιλεῖν. ρ Διανοήθητε] πάντα, ὅσα κίνδυνος αὖ κινεῖσθαι. σ Πρίν τι βλαβῆναι] ὃν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. τ Καὶ ὅτι μεγάλη] καὶ κοινοῦ τινὸς, διανοίας. υ Μηδὲ ξυμφόβῳ] ἐαὶ γὰρ ὑπακούσωμεν αὐτοῖς, φησὶν, ἐν τύχῃ, λοιπὸν καὶ περὶ τῶν ἄλλων δώσομεν. φ Δικαίωσις] κίνδυνος. προσέταξις. τὸ δικαιοῦν δὲ μικραὶ προφάσεις μὴ δίκαιον πόλεμον.

iudicium siue grauissima siue leuissima eorũ imperata. Si verò bellum exiterit saluis suis vtriusque partis viribus, cur non peiore conditione futuri simus? Cognoscite ergo sigillatim omnia audiẽtes. Iã primùm Peloponnenses, operarii homines sunt, pecuniã neque publicè neque priuatim habentes. Deinde bellorũ diutinorum & maritimorum imperiti: [a] quia exiguum præ inopia in medium conferũt. Atque huiuscemodi homines non sæpe aut naues implere possunt, aut pedestres exercitus emittere: quòd & ab re familiari sint absẽtes, & de suo absumãt, & adhæc mari excludantur. Atqui bella magis sustinent facultates & copiæ, quàm violẽtæ collationes: & operarii homines prõptiores sunt ad bellãdum corporibus quàm pecuniis: [b] pro certo habẽtes illa quidem è periculis euasura, has autem se ante finem belli non exhausturos esse, certum non habentes: præsertim si diuturnius opinione sua (vt credibile est) fuerit bellũ. Nanque Peloponnenses & socii in vno quidẽ prælio pares esse possunt omnibus Græcis, at impares sunt ad bellũ cũ instructioribus gerẽdum: quia nõ vno cõcilio vtẽtes, extemplo quod agendum est ac repentè peragunt, & quũ in suffragiis dandis sint omnes æquales, gẽte dispares, suo quisque commodo vacãt: ex quo [c] nihil perfecti effici sueuit, aliis *bello* puniri quempiã maximè volẽtibus, aliis absumi rem domesticã maximè nolentibus. Et quum in concilium [d] cunctanter coeant, breui momento de rebus communibus deliberant, maiore temporis parte rem familiarẽ [e] administrant: nemine opinãte *rempublicam* sua vnius negligẽtia lædi, sed pro se cuiquam alteri curæ fore ista prospicere. Hoc dum singuli opinantur, latet eos commune bonum ab omnibus perdi-

a Quòd breuia bella alii aliis propter inopiam inferant.

b *Vel*, Certò sperantes.

c Nihil effectum reddi. *Vel*, Rectè confici. aut perfici.

d *Vel*, Post longã cũctationem. *Vel*, Vix tandem serò.

e *Vel*, Procurant.

δίκης τοῖς πέλας ὀπίζασι μὴ ἐπ. τὰ δὲ τῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων ὡς οὐκ ἀδενέστερα ἔξομεν, γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. ἄθλοφοροί τε γὰρ εἰσι πελοποννήσιοι, καὶ ὅτε ἰδίᾳ, ὅτε ἐν κοινῷ χρήματα τὰ ὄντα αὐτοῖς ἔπειτα, χρονίων πολέμων καὶ ἀφεστώτων ἄπειροι, ἀφ' ὧν βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἴσως πενίας ὀπιφέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι, ὅτε ναῦς πληρωσιῶντες, οὔτε πεζὰς φρατιὰς πολλάκις ἐκ πέμπειν δύναται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ ὥσπερ καὶ θαλάσσης εἰρχόμενοι. αἱ δὲ πρόσοδοι σφῶν τοῖς πολέμοις μᾶλλον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώματά τε ἑτοιμότερα οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀγοραίων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, ὃ μᾶλλον, πίστιν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων καὶ ἀπολαύσεσθαι· ὃ δὲ, οὐ βέβαιον, μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε καὶ τῷδε δόξαν, ὥσπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται. μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἀποστάσας ἔλλιπας δυνατοὶ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀπαρασκεύῳ ἀδυνατοί, ὅτῳ μὴ τε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρῶμενοι, παρασκευή τε ὁμοία ἐξεώς ὀπίτελῶσι, πρῶτόν τε ἰσόψηφοι ὄντες, καὶ ἐξ ὁμοφύλοι, τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεύθυνον ἔχει ὧν φίλῃ μηδὲν ὀπίτελες γίγνεσθαι. καὶ γὰρ ὁ μὲν ὡς μάλιστα βλάψαι βούλονται, οἱ δὲ, ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. χρόνιοί τε ξυνιόντες, ὃ βραχεῖ μέρει σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν, ταῖς δὲ πλείοσι τὰ οἰκεῖα προάσουσι. καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὸν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάπτειν, μέλειν δὲ τῳ καὶ ἄλλῳ ὥσπερ ἑαυτοῦ τι προειδεῖν· ὥστε ταῖς αὐταῖς ἴσως ἀπάντων ἰδίαις δοξάσμασι τι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀφανὲς φθειρόμενον.

---

a Οὐκ ἀδενέστερα ἔξομεν] οὐκ ἀδενεστέρως διακεισόμεθα. β Λύπυρροί τε γὰρ εἰσι] δι' ἐμπορίαν ἢ γῆν ἐργαζόμενοι, οὐδενὶ δούλων. γ Ἄπειροι] ἀδιδάκτοι. δ Οὔτε ναῦς πληροῦντες] αἰσθῶν δηλονότι. ε Ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες] ἐξ ὧν ἔχουσιν. ζ Εἰργόμενοι] θαλασσοκράτορες γὰρ οἱ ἀθηναῖοι. η Αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ] οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι, ἀπὸ πέντε, βιαίως εἰσέφερον. θ Ἀνέχουσι] βασάζουσιν. αὐξάνουσι. ι Τὸ μὲν] τὸ τ' σωμάτων, ὡς σώζοντες αὐτὰ ἐκ τ' πολέμων. δῆλ δὲ ὑποσύξαι εἰς τὸ μέλ. κ Πιστὸν] βέβαιον. λ Τὸ δὲ] τὸ τῶν χρημ. ὃ ἐστι, φησὶ, βέβαιον, ὅπως μὴ δαπανηθῶσι. μ Μὴ οὐ προαναλώσειν] σημείωσαι, μὴ προαναλώσειν τὰ χρήματα πρὶν ὁ πόλεμος, τὸ βέβαιον οὐκ ἔχουσιν. οἱ γὰρ αὐτουργοὶ τὸ πολέμου, τὸ πιστὸν ἔχουσιν ὅτι ἀπεζωμήνουσι. διὸ πῶς κινδύνοις ὑποβάλλειν ἐμβρήσσουσιν. ν Πολεμεῖν δὲ] καὶ δὴ μόνοις πῶς σώμασι δαρρῦσαν· οἱ δὲ ἀθηναῖοι πρὸς πῶς σώμασι, καὶ πῶς χρήμασι θαρροῦσιν. ξ Ἀνθαποσκευὴ] αἰδύπλισιν. ο Μὴ τε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι] αὐτόνομοι γὰρ πάντες. π Καὶ ἐξ ὁμόφυλοι] οἱ μὲν γὰρ, δωριεῖς· οἱ δὲ, αἰολεῖς· οἱ δὲ, βοιωτοί. ρ Χρόνιοί τε ξυνιόντες] ὡς τ' πολεμεῖν τῇ ἀποστάσῃ. σ Ἐν βραχεῖ μέρει σκοποῦσι] ἴσον ἐπὶ τ' δημοκρατίας διαβαλὼ πᾶσαν ὠλιγωρίαν ἔχουσι. τ Οὐ παρὰ τὴν βλάβην] τὰ κοινὰ δηλονότι.

» μέγιστον δ', τῇ τ' χρημάτων σπάνι φ κωλύσον- A
» ται, ὅτῳ ᵃ σχολῇ αὐτὰ προϊζόμενοι ᵇ διαφ-
» μέλλωσι τὸν πόλεμον οἱ καιροὶ ᵈ ὑμᾶς βιά-
» ζεσθαι. ἢ μὲν γὰρ ὀλυμπιὰς ἢ δελφικὴ, ἃ δὲ ὃ ναυτικὸν
» αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. ᵉ τὸ μὲν γὰρ χαλε-
πὸν καὶ ὃν εἰρωνίᾳ πόλιν αὐτίπαλον προσ-
σκευάσασθαι, ἦπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε, ᾗ ὃ ἔχ
ἕξουσιν ἐκεῖνοις· ἡμῖν αὐτεπιτειχισμένων.
» φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλά-
» ψουσιν αὖ τι μέρος καταδρομῇς καὶ ἀνθρω- B
» λίαις, οὐ μέντοι ἐκεῖνό γε ἔσται ὁπότεροι ἐπιτειχίζωσι
» τε, ᾗ κωλύσει ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν
» ἐκείνων, καὶ, ἢν δέῃ, ἐξιόντας, τοῖς ναυσὶν ἀμύνε
» σθαι. πλέον γὰρ ἡμῖν ἔμπειρίᾳ τοῦ κατ' ἤπειρον ἐς τὰ ναυτικά. τὸ δὲ τῆς θαλάσσης
» ὅπερ ἡμεῖς ἐπιστάμεθα, ῥᾳδίως ἀλλοις παρα-
» γενήσεται. σπάνει γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ
» βιαίως ᵃ ἀπὸ τοῦ παραχρῆμα, ἐξεργασθέ που.
» τῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ, καὶ οὐ θαλάσσιοι, C
» καὶ παρασκευὴ τοῦδε μελετήσαι ἐσπλώσαντες
» ἀφ' ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορ-
» μεῖσθαι, ἄξιον αἴ τι δρᾶσεν; παρὲς μὲν γὰρ ὀλί
» γας ναῦς ἐφορμούσας κἂν ἀφανισθῆναι σ-
» σαν, πλήθει τοῦ ἁμαρτάνειν φρασσόντως·
» πολλαῖς δὲ εἰρωμένοις, ἥσσων ἐσόμεθα· καὶ ἐν
» τῷ μὴ μελετῶντι, ἀξιωτέρω ἔσονται, ἢ
» δ' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν, ᵉ τέ-
» χνης ἐστὶν, ὥσπερ καὶ ἄλλό τι, καὶ οὐκ ἐν δέ-
» χεται, ὅτῳ τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, D
» ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ παρέργον ἄλλο
» γίγνεσθαι. εἴτε καὶ κινήσαντες τὸν ὀλυμ-
» πιάσιν ἢ δελφοῖς χρημάτων, ᶠ μισθῷ μεί-
ζονι πειρῶντο ἡμῶν ἐσπλαβεῖν τοὺς ξένους
» τῶν ναυτῶν, ᵍ μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν αὐτοπά-
» λων, ἐσβαίντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων,

ᵃ At quoties his rebus sedulam curam adhibere volunt, id facere prohibetur pecuniarū penuria: quum tam in belli tempora hoc dum fiat nō expectēt. Neque est quòd vallo murali illorū aut classe terreamur. nam muro quidem vrbem; quāta hæc est, vallare, vel in pacato arduū sit, nedū in hostico: tametsi nō minus & nobis licet vicissim muros extruere in illorū solo. Quòd si muro illi præsidium imposuerint, nocebitur quidem nobis tum excursionibus in aliquam partem agri, tum hominum ad illos transfugiis, non tamē sufficiet illa munitio ad nos prohibendos quin in eorū terram nauigemus, & (quo genere artis excellimus) classe nos defendamus. Nā certè ex vsu rei naualis plus peritiæ habemus ad pugnam terrestrem, quàm ipsi ex vsu militiæ terrestris ad pugnam naualem. ᵇ Nec facile est illis rei nauticæ gnaros euadere: nā quum nos statim à bello Medico id exercentes, non tamen planè cōsequuti adhuc simus, quo tandē modo viri telluris non maris cultores, & quos præterea assiduæ classis incursiones huic assuescere prohibituræ sunt; conficiant quippiam alicuius momenti? Nam aduersus paucorum quidem impetum, quamuis imperiti, tamen freti sua multitudine, periculum fortasse capesserēt: at verò aduersus multas vndique ingruentes id facere supersedebunt, ipsāque desuetudine imperiores futuri sunt, & (quod consequens est) inertiores. ᶜ Est autem *genus* artis, vt quidlibet aliud, res nautica, nec quæ temporū successiui cōtingat, sed potius in qua exercēda nihil successiui tēporis relinquatur. Quòd si amota Olympiacorum aut è Delphis pecunia, solitos citent maiore mercede nautas peregrinos à nobis conductos, ᵈ id verò ægrè facerent, etiamsi ipsi neque hostes nobis essent, & cum suis incolis nauigarent:

ᵃ Quòd autē maximum est, pecuniarum inopia prohibebuntur, quum ægrè eas parantes cunctabuntur: quum tamē belli occasiones non expectēt. *Id est, Moram vel conflationem non ferant.* Neque verò aut munitio aut classis eorum digna est quæ metuatur. Difficile enim est vrbi pari vel in pace eam extruere, nedum in hostico, & quū nihilo minus aduersus illos munitissimus. Quòd si locum aliquem præsidio firmarint, nocebitur, &c.

ᵇ *Vel*, Nec facilē rei naualis peritia illis accedet: *Est enim ambigua altera interpretatio* rei nauticæ.

ᶜ Est artis, *Id est, Artem postulat, Arte opus habet.*

ᵈ Id verò grauē foret, *vel, periculosum fuit*, si nos quidē eis paresnon essemus, ingressi autem naues essent tum ipsi, tum inquilini: nunc autem & istud *nobis* supperit, quódqs valid. &c.

ᵃ Κωλύσονται] αἱ τῶ κωλυθήσονται. ᵝ Σχολῇ] βεβαίως. ᵞ Διαμέλλωσι] βεβαιώσωσι. ᵟ Οὐ ῥᾳθυμεῖ] ἡ μὴ βούσῃ, φησὶν, ἀλλ' εἶσιν ὀξεῖα. ᵋ Οὐδ' ἡ ὁπλιτικὴ] ὁπλιτικὴ ὅτι, πόλιν ἴσως ἑτέραν πλησίον ἄλλης πιέζουσι, διὰ τὸ φρουρεῖν καὶ συμμαχεῖν ἀμφοτέραις. ᶻ Τὸν μὲν γὰρ] ὁπλιτικόν. ᵑ Καὶ ἐν ἧττον ἔσται ἐκείνοις ἢ ἡμῖν] δυναμένων ἡμῶν αὐτεπιτειχίσαι ἐκείνοις. ᶿ Καταδρομαῖς] ἐφόδοις. ᶥ Καὶ αὐτομολίαις] δηλονότι αὐτομόλους δούλους. ᶭ Ἀπὸ τοῦ παραχρῆμα] ἀλλὰ δηλονότι ἐκ τοῦ παραχρῆμα. ᶯ Καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι] αἱ τῶν τοῦ μὴ μελετῶντι. ᶱ Τέχνης ἐστὶν] ὁπλιτικόν, ἢ πεζικόν. ᶲ Ἐκείνῳ] τῷ ναυτικῷ. ᶳ Μισθῷ μείζονι] τοῦτο φησὶν, ὅτι ἡ δραχμὴ τῶν λακεδαιμονίοις μισθῷ μείζονι ἐστὶ τοῦ ὀλυμπιάσιν ἢ δελφοῖς χρημάτων πειρῶντο ἐσπλεῖν πρὸς ἡμετέρους συμμάχους. δεινότατον γὰρ αἱ ἐκ δραχμὴ εἰ πρὸς ἄλλας μισθὸς ἐπιδοθείη, ἢ τοῖς ἡμετέροις μισθοφόροις. ᶴ Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν] λακεδαιμονίων μὴ ὄντων. ᶵ Καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι] αἱ τῶν τοῦ μὴ μελετῶντι. ᶶ Τέχνης ἐστὶν] ὁπλιτικόν, ἢ πεζικόν. ᶷ Ἐκείνῳ] τῷ ναυτικῷ. ᶸ Μισθῷ μείζονι] τοῦτο φησὶν, ὅτι ἡ δραχμὴ τῶν λακεδαιμονίοις μισθῷ μείζονι ἐστὶ τοῦ ὀλυμπιάσιν ἢ δελφοῖς χρημάτων πειρῶντο ἐσπλεῖν πρὸς ἡμετέρους συμμάχους. δεινότατον γὰρ αἱ ἐκ δραχμὴ εἰ πρὸς ἄλλας μισθὸς ἐπιδοθείη, ἢ τοῖς ἡμετέροις μισθοφόροις. ᶹ Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν] λακεδαιμονίων μὴ ὄντων.

nũc autẽ hostes sumus, quódq; validissimum est, gubernatores habemus, nostros populares, alióſq; administros, & plures & meliores quã reliqua omnis Græcia. [a]Neq; quisquã hoc in animum inducat, periculũ subesse ne nostri mercenarii milites hinc ad illos transfugiant, minore cum spe, vtpote ob maius quidẽ stipẽdiũ, sed ad paucos dies. [b]Et hæc sunt & his similia quę mihi de Peloponensibus videntur dicẽda: ista de nobis, nos eorũ quę illis obiicimus immunes, & alia egregia habere quæ illi nõ habent. Quũ si nostrã regionẽ terra inuaserint, nos illorũ vicissim, mari inuademus, nõ ex ęquo futura iactura, nobis partẽ Peloponẽsi vastãtibus, & illis totã Atticam: quoniã non alia supereſt illis regio [c]bello libera, vt nobis, qui multũ præterea terræ & in insulis & in continente obtinemus. Magna .n. res est maris imperiũ. In quo animaduertite. si enim insulani essemus, qui minus essent expugnabiles? Cui rei nũc animo proximè accedẽtes, debemus terrã cũ [d]suburbanis pro relicta habere, maris autẽ ac vrbis custodiã agere: nec cũ Peloponnensibus [e]ob suos agros vastatos irascẽtibus, qui multo sunt plures, cõserere pugnã. Qui si superiores euaserimus, rursus cũ haud paucioribus pugnabimus: si quã autẽ in pugna cladem acceperimus, subsidia ex sociis, vnde nostrum robur existit, vnà perierint. Neq; enim [f]socij nostri quiescent iã, nobis ad se cũ exercitu inuadẽdos inualidis. Nec villas & agros qui amittũtur, decet nos deplorare, sed corpora. Non enim possessiones viros, sed viri possessiones nanciscuntur. Atque adeo si crederem me vobis persuasurum, suaderem vt ipsi ad illas vastandas

* Nec verò ob periculum quisquam externorũ militũ in animum induxerit, & à patria sua exulare, & cũ minore simul spe *Victoriæ*, *Vel salutis*, ob maius paucorũ dierum stipendiũ illis auxiliari.

b Ac res quidem Peloponnesiorum mihi tales & similes esse videntur: at nostræ, & his quę in illis reprehendi, vacare, & alia multo maiora habere.

c Quam citra pugnam alterius vice occupent. *Vel*, In quam se recipiant.

d Domibus. *Vel*, ædificiis.

e Eo nomine iratis. *Id est*, *Ob agros nostros & domos.*

f *Vel potius*, Peloponnesii: aut, Lacedæmonii, *cum scholiaste.*

A "δῆλον αὖ ἐμοῦ ὑμῖν τόδε τε ὑπάρχει, καὶ (ὅσαπερ κρατίστου) καὶ κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τῆς ἀμύνης ὑπηρεσίαν, πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ὅτι παρασκευὴ ἀδεὴς αὖ δέξαιτο τὸν ξένον ἐπὶ τῇ αὐτῇ φθορᾷ, καὶ μὴ τῆς παρούσης ἅμα βραχείδος, ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. καὶ τὰ μὲν πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παρασκευὴ ἀρκεῖ ἐστί). τὰ δὲ ἡμέτερα, τούτων τε οὐκ ἐπὶ ἐκεῖ-
B νοις ἐμεμφάμην, ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν. ἐνὶ τ' ὅτι πολὺ χώραν ἡμῶν πλείω ἴσασιν, ἡμεῖς ὅτι πολὺ ἐλάσσω πλουσίμεθα. καὶ οὐκέτι ἐκ τῶν ὁμοίων ἔσται πελοποννήσου τε μέρος ἡμῖν τιμωρῆσαι, καὶ τῇ ἀττικὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔξω-
C σιν ἄλλην αὐτὶ λαβεῖν ἅμα χείμωνι· ἡμῖν δ' ἔστι γῆ πολλή, καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἤπειρον. μέγα γὰρ τοῦτο τῆς θαλάσσης κράτος. σκέψασθε δέ· εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐλαχίστην ταύτην διανοηθέντας, τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας, πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι. [k](κρατοῦσι τε γὰρ, αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἢν σφαλῶμεν, τὰ τ' ξυμμάχων, ὅθεν ὁρμώμεθα, πρόσοδα πολλὴ). οὐ γὰρ [λ]ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοῖς στρατεύειν.) "τὴν τε ὀλοφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθε, [μ]ἀνθρώπων σωμάτων· οὐ γὰρ τὰδε τοῖς ἀνδράσι, ἀλλ' οἱ ἄνδρες τούτοις κτῶνται). καὶ εἰ ὑμῖν πεί-
D σομαι, ὑμᾶς αὐτοῖς αἱ ὀργαὶ ἐκέλευον αὐτὰς

α Δεινὸν αὖ ἐμοῦ] εἰ ἐμοῦ αὐτοῖς, φησὶ, κατ' ἄλλων ὁ πόλεμος, μὴ καθ' ἡμῶν. οἱ δὲ πολίτας ἔχομεν κυβερνήτας, δεινὸν αὖ ἐμοῦ ἐκείνοις τοῦτο τοῖς λακεδαιμονίοις λαβεῖν τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους· νῦν δ', καθ' ἡμᾶς ὄντας αὐτοῖς τὸν πόλεμον, ὃν ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν. τὸ δὲ, εἰσβαίνων αὐτῶν, ἐς τὴν μεσόγειαν, φασὶ λακεδαιμονίων λέγειν, ὅτι ἔμελλον δεινοὶ εἶναι ἐκείνοις, εἰσβαίνοντες κατ' αὐτήν, μᾶλλον τῶν ἡμετέρων μεσόγειαν, οὐκ ἐπακολουθοῦντες ἐς ἡμᾶς. ἄλλοι δ' ὅπως φασὶν, ὅτι δεινὸν ἡμῖν ἔμελλεν εἶναι τοῦτο, ἐπακολουθεῖν τοὺς παρ' ἡμῶν ξένους τῇ αὐτῇ, εἰ μὴ ἱκανοὶ ἦμεν ἡμεῖς καὶ οἱ μέτοικοι ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν, καὶ ὄντες τῇ ξένων. νῦν δ' ὅτι ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν, ἐπεὶ δὴ ἱκανοὶ ἐσμεν καὶ χωρὶς τῶν ξένων ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν μετοίκων ἡμῶν. τοιοῦτοι, ἰώνων. β Νεῖν δ' ἐστὶ τὸ αἰσπαίλους ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ τῶν μετοίκων εἶναι) αὐτοῖς. γ Οὐδεὶς αὖ δέξαιτο] οὐδεὶς αὖ, φησὶ, θελήσοι ξένος, τὴν παρεῖσαν φθορὰν, ἐς μετὰ τῶν αὐθενεστέρων, τοῦτοις λακεδαιμονίων, ἀγωνίζεσθαι δι' μικρὸν ὀλιγήμερον. τὸ δὲ τῇ παρεῖσαν φθορὰν, δηλοῖ ὅτι σύμμαχοι καὶ ὑπήκοοι εἰσὶν αὐτῶν. καὶ δῆλον ὅτι καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις δι' μείζονα μισθὸν παρασχοῦσιν, διωχθήσονται ὑπὸ τῶν ἄσων ἕκαστος βιαζομένων, πολιορκουμένων ὑπὸ ἀθηναίων διὰ τὴν ἀπόστασιν τῆν ἑαυτῶν. δ Τῇ τ' ἑαυτῇ φθορᾷ] καὶ οἰκίαις. ε Τῆς ἤσσους] γνώσεις γὰρ θαλάττια οἱ λάκωνες. ζ Καὶ ὑπὲρ ὧν τῶν ὁμοίων ἔσαι] πλέον, φησὶ, βλαβήσονται, μέρους τῆς πελοποννήσου δηωθέντος, ἢ τῶν ὅλη ἡ ἀττικὴ. καὶ πολὺ γὰρ μείζων ἡ πελοπόννησος. η Τὸ δὲ θαλάσσης κράτος] ὅπερ ἔχομεν δηλονότι. θ Εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται] δηλονότι ἡμεῖς. οὐ γὰρ ἔχουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι ναῦς. χρὴ οὖν ὑμᾶς νησιώτας ἡμᾶς νησιώτας, καὶ ὡς νῆσον τὴν πόλιν οἰκεῖν, τῶν ἀγρῶν μὴ φροντίζοντας. ι Καὶ οἰκίας] καὶ ἐν τοῖς πρώτοις. κ Κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις] εἰς τὸ μέλλον. λ Ἡσυχάσουσιν] οἱ λακεδαιμόνιοι. μ Τὴν τε ὀλοφυρσιν] χρὴ δηλονότι, τὸν θρῆνον, τὴν λύπην. ν Ἀλλὰ τῶν σωμάτων] τῶν ἀνδρῶν. ξ Οὐ γὰρ ταδὶ] τὰ κτήματα.

δηλῶσαι, καὶ δεῖξαι πᾶσι πόλεσιν ὅτι ζύπτων γε ἕνεκα οὐκ ὑπακούσεσθε· πολλὰ δ' ἡμῖν καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ εὐτυχήσειν λέγειν, ὧν ἐθέλοντες μὴ βίᾳ κρατεῖν ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύνους αὐταιρέτους μὴ προσπορίζεσθαι, μᾶλλον δὲ περὶ οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας, ἢ περὶ τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ὕστερον λέξω· ἅμα τοῖς ἔργοις δηλώσεται. ὑμεῖς δὲ τούτοις ἀπεκρινάμενοι, ἀπὸ πέμψατε, μεγάρεας μὲν ὅτι ἐσόδου ἀγορᾶς καὶ λιμένων χρῆσθε, ἢν καὶ λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, κελεύετε ἡμᾶς, μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων. ὅτε μὲν ἐκεῖνο κωλυφ ἦν τῶν ἀσυνδάτων, ὅτε τόδε. καὶ γὰρ πολὺ ὅτι ἀξυνόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐξυνόμους ἐῶντες ἐσπράξαιμεν, καὶ ὅταν μὲν κἀκεῖνοι τοῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι τοῖς λακεδαιμονίοις βίαιον εἶναι αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ' αὐτοῖς ἑκάστοις, ὡς βούλοιτο. δίκαιά γ' ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι καὶ λαβεῖν· δίκαια καὶ ξυμφέροντα. πολέμου δὲ οὐκ ἀρξόμεθα, ἀμυνούμεθα δέ· ἐπὶ γὰρ ἀδικήσαντας ἥκομεν. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθε. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι αἰ ἀνάγκη πολεμεῖν ἐὰν ἡμᾶς ἐκόντας μᾶλλον δεχώμεθα, ἧσσον ἐγκειμένους τοῖς ἐναντίοις ἕξομεν. ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγιστα ὠφελήματα περιγίγνονται. εἰκὸς δὲ πατέρας ἡμῶν τοσάνδε ὁδοὺς ἰόντας μήδους, καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλείποντες, γνώμῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ, καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει, τήν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο, καὶ ἐς τόδε προήγαγον αὐτά. ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοῖς τε ἐχθροῖς πρὸ τοῦ τῷ ἀμύνεσθαι, καὶ τοῖς ὕστερον μνησθεῖσι πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδιδόναι. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτόν, ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε. καὶ τοῖς τε λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο, τῇ ἐκείνου γνώμῃ,

A procederetis; ostenderetisq; Peloponnēsibus vos eis ob istas nō esse obtēperaturos. Alia insuper multa habeo quibus victoriæ vobis spē fāciā, *si voluerit is, & propagandi imperii, si huic modò bello pariter & aliis, quæ debemus vltro suscipere, vacauerimus. Nā magis vereor domestica nostrorum peccata quàm aduersariorū cogitata. Verùm ista quæ sint, alia oratione, quū tempus rerū agēdarum aderit, à me explicabuntur: nunc autē legatos cum hoc responso dimittamus, Megarensibus nos non interdicere foro & portubus, dū & Lacedæmonii non interdicāt vsu vrbis suæ peregrinis nobis socijsq; nostris. Quia sicut illud quod ipsi faciūt, ita quod nos, *impediméto nō est fœderibus seruādis: ciuitates quoq; liberas sinere: si modò liberas, quū fœdera inita sunt, habuimus, & si illi ciuitatibus suis reddāt vt sic liberæ sint, nē in repub. administranda instituta Laconica sectētur, sed suis legibus viuant, & pro suo quæq; arbitratu. Quinetiā velle nos *ex cōuentis, iudiciorū adire cōplexum: nec bellū moturos, sed motū nobis propulsaturos. Hæc enim sunt iusta pariter & decora huic ciuitati quæ respōdeantur. Simúlq; nos intelligere oportet, necesse esse bellū geri: quod si volūtarii potius susceperimus, minus infestū hostem habebimus: & è maximis quibusq; periculis maxima perinde operæpretia & publicè & priuatim sequuntur. Itaq; patres nostri, Medis obuiā euntes, nō ex tanto quāto nos sumus præditi imperio, imò relictis reb' quas possidebāt, & cōsilio potius quàm fortuna, & præsidentia maiore quàm viribus, barbarū repulerūt, & hucusq; imperii progressi sunt. Quod nequaquam deserere debemus, sed omni ope & hostibus resistere, & conari vt hoc posteris nō imbecillius tradamus. Pericles quidem hæc loquutus est. Quē Athenienses optimè consuluisse existimantes, in ipsius sententiam decretum fecerunt: & ex eius oratione Lacedæmoniis responderunt

B

C

D

*a Si voluerit is & imperiū non comparare, dum bellū gerētis, & pericula voluntaria non adiicere.

*b Vel, Non prohibetur in fœderibus.

*c Judicia subire ex fœdere.

α Οὐκ ὑπακούσεσθε] οὐκ ὑπείξετε. β Πολλὰ δὲ ἔτι ἅμα] ἀνίησιν σκιλλίαν, ἢ ἰταλίαν, ἧς ἐπιθύμων κρατῆσαι. γ Διανοίας] ὀλιγωρίας. δ Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν] ἐς τὸν πόλεμον. ε Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο] τὸ τοὺς μὲν ἡμετέρους ψηφίσασθαι, τὸ ξενηλατεῖν. ζ Οπ αἰ ἀνάγκη πολεμεῖν] ἡμᾶς δηλονότι. η Ἐκ τε τῶν μεγίστων] κοινῇ τε ἑκάστοις καὶ ἰδίᾳ χρή. θ Περσαίπες μήδους] δίξ ἄμφοτ. ι Καὶ ἐς τόδε προήγαγον] ἐς τοσοῦτον ἐλάσαντας. κ Γνώμῃ τε πλείονι, ἢ τύχῃ] σωφρονήσαντες ἐπὶ πλέον ἢ εὐτυχήσαντες. λ Ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι] ἧς παιρῶν. μ Ἐπιγνοῦσι] παισὶν ἡμῖν δηλονότι. ν Τῇ ἐκείνου γνώμῃ] βουλῇ.

ſigillatim, vt ille docuerat: & in summa, [a] nihil ex iis quæ iuberẽtur se esse facturos, sed paratos esse in iudicio æquabili atq; cõmuni diluere obiecta. Et illi quidẽ domum rediere, nulla postea legatione missa. Hæ autem [b] causæ & discordiæ quę inter vtrosq; ante bellũ extiterunt, incœptæ statim ab iis quæ in Epidãno & Corcyra sunt acta. Nihilo tamẽ minus inter has *discordias* cõmercia inter se habebant, séque mutuò adibant, citra caduceatores quidem, sed nõ citra suspicionem. Nam ea quæ fiebant, perturbatio fœderum [c] erat, ac belli materia.

καθ' ἕκαστά τε ὡς [α] ἔφερσε, ἐς ὃ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ καὶ ξυμβήκοις ἕτοιμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, [β] ὅπερ ἴσον καὶ ὅμοιον. [γ] καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο. αἰτίαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις περὶ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι βοηθοῦσι ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ κερκύρᾳ· ἐπεμίγνυντο δ' [δ] ἐν αὐταῖς, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐφοίτων, [ε] ἀκηρύκτως μὲν, αὐτοπόποις δὲ οὐ. σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν, καὶ προφασις τοῦ πολεμεῖν.

[a] Ἔφερσε] ξυνέβησαν. [β] Ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ] ἐξ ἰσοπμίας, καὶ οὐχὶ κελευόμενοι. [γ] Καὶ οἱ μὲν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [δ] Ἐν αὐταῖς] ταῖς αἰτίαις καὶ διαφοραῖς. [ε] Ἀκηρύκτως μὲν] ἄνευ κηρυκείου, ὡς πρὸς φίλους δῆθεν. οἱ γὰρ πρὸς ἐχθροὺς ἀποστέλλοντες, ἀσφαλείας ἕνεκεν, ὅσάκις ἠβούλοντο, μετὰ κηρυκείου ἀπέστελλον, οὓς αἰδοῦσιν ἡγοῦντο καὶ ἀσεβεῖς κακεργεῖν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIber secundus.

[a] Hinc *respondet Græco* ἐνθένδε, *quo schol. Græcus vult significari Ex hac causa. Sed à Vulgari significatione nihil necesse est discedere.*

[b] In quò (*id est, cuius toto tempore*) neq; amplius inter se miscebãtur, sine caduceatore, & quod gesserunt sine intermissione, ex quo committere cœperũt. *Intellige*, Nullo commercio inter se miscebantur, *vt Plin. sec. dixit; Diuersas nationes commercio miscere. Opponit autem hoc Thucyd. ei quod in fine libri præced. dixit*, Nihilo tamen minus inter has discordias commercia inter se habebant, seque mutuo adibant citra caduc. quidem, sed non citra susp.

[a] ΗΝΙΚΑ iam initiũ sumit inter Athenienses Peloponnenseſq; & vtrorúmq; socios belli, [b] quod & nullo inuicem commercio, citra caduceatorem, & nulla ex quo cœpit intermissione gestum est: ordine scriptum vt singula quæque æstate atque hyeme sunt acta. Ná quatuordecim quidem annos

ΑΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος [α] ἐνθένδε ἤδη ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων, καὶ τῶν ἑκατέρωσι ξυμμάχων. [β] ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμίγνυντο ἔτι [γ] ἀκηρυκτεὶ [δ] πρὸς ἀλλήλους, [ε] καθεστάντες τε, ξυνεχῶς ἐπολέμουν. λέγεται δὲ ἐξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο καὶ θέρος καὶ χειμῶνα. [ζ] τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐπέμειναν

[a] Ἐνθένδε] ἀπὸ τῆσδε τῆς αἰτίας. [β] Ἐν ᾧ] πολέμῳ. ἐν ᾧ, ἐξ οὗ. ἀφ' οὗ. [γ] Ἀκηρυκτεὶ] ἄνευ κηρυκείας, ὡς ἐχθροὶ, ἄνευ κηρυκείου μᾶλλον, καὶ προσκαταγέλαστος. [δ] Πρὸς ἀλλήλους] παρ' ἀλλήλους ἐρχόμενοι, ὑπομιξίαν ἔχον. [ε] Καθεστάντες τε] ἀρχὴν δὲ πολέμου ποιήσαντες. [ζ] Τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα] πῶς φησὶ τὸ, ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος; ἢ τὸ μὲν γὰρ, δηλοῖ μέρος.

αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαί, αἳ ἐγένοντο μετ' A tricennalia fœdera, quæ post dē-
Εὐβοίας ἅλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δε- bellatam Eubœam inita fuerant,
κάτῳ ἔτει, Ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει πάλαι durauerunt: quintodecimo au-
πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης, καὶ tem anno, sub Chryside, tunc a-
Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Λακεδαίμονι, καὶ Πυθο- pud Argos duodequinquagesimū
δώρου ἔτι δύο μηνῶν ἄρχοντος Ἀθηναίοις, sacerdotii annum agente, & AE-
μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, μηνὶ nesio apud Spartam Ephoro, &
ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, Θηβαίων Pythodoro [a] iam alterum men- a Duos præterea mēses. *Id est, Quū duo præterea menses illis superessent fungendi magistratu.*
ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων (ἦρχον- sem Athenienſibus præſidēte, ſex-
το δὲ αὐτῶν [b] Βοιωταρχοῦντες, Πυθάγγε- to menſe à pugna apud Potidæam
λός τε ὁ Φυλίδου, καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνη- commiſſa, ineunte vere, Theba-
τορείδου) ἐσῆλθον νυκτὸς περὶ τὸν ὕπνον ξὺν B norum quidam paulo plures tre-
ὅπλοις ἐς πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὖσαν cētis, ducibus Bœotorum primo-
Ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ ribus, Pythangelo Phylidæ, & Diemporo Onetoridæ *filio*, primū
καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας Πλαταιέων ἄν- circa ſomnum cum armis ingreſſi
δρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ſunt Plateam Bœotiæ, Athenien-
49 βουλόμενοι, ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως, ἄν- ſium ſociam. Quibus portas ape-
δρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ἐναντίους ruerunt iidem qui eos induxerant
ἐξαφανίσαι, καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις viri Platæenſes, Nauclides, & qui
παρασκευάσαι. ἐπῆλθον δὲ τούτῳ διὰ cum eo, priuatæ potentiæ gratia,
Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς C citeſ ſibi inimicos de medio tolle-
Θηβαίων δυνατωτάτου. παρεσκευάσθησαν γὰρ re, & vrbem tradere Thebanis vo-
Θηβαῖοι ὅπως ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἠβούλοντο lentes. Egerunt autem hæc per Eu-
τὴν πλάταιαν, ἀεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν, rymachum Leontiadæ *filium*, The-
ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε, καὶ τοῦ πολέμου μήπω banorum potentiſſimum. Theba-
φανεροῦ καθεστῶτος, παρασκευάσασθαι. ἢ καὶ ni enim præuidentes vtiq; bellum
ῥᾷον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ παρε- fore, ſtatuerunt Platæam [b] ſemper b Quæ ſemper cum ipſis diſcordias habebat.
σκευασμένης. [c] Θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα, [d] τοῖς μὲν ipſis infeſtam, in pace, nondū mo-
ἐπαγγελμένοις οὐκ ἐπείθοντο, ὥστ' βούλεσθαι to palàm bello, intercipere. Quo fa-
ἔργου ἔχεσθαι, καὶ ἰέναι ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν· D cilius iſti ingreſſi, nulla dum poſita
γνώμην δὲ ἐποιοῦντο, κηρύγμασί τε χρήσα- cuſtodia, latuerunt, poſitiſque in
σθαι [e] βραδυτέροις, καὶ ἐς ξυμβασιν μᾶλ- foro armis, [c] non crediderunt iis
λον ἢ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν· (καὶ διέφερεν qui ſe induxerant, vt ſtatim rem
ὁ κήρυξ, εἴπερ βούλεται τῶν πάντων exequerentur, & ad domos inimi-
πολιτῶν Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, ἐλθεῖν πρὸς corum tenderent: ſed decreuerunt
αὐτοὺς (τὰ ὅπλα) νομίζοντες σφίσι ῥᾳδίως οὕτω τῷ ἔργῳ [d] mitibus vti edictis, & ad compo- c Morem non geſſerunt.
προσχωρήσειν τὴν πόλιν. καὶ ἦν πλαταιῆς, ὡς ἠθροίσθησαν ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους, καὶ ἐξαπιναίως κατει- ſitionem amicitiámque adducere
ciuitatem: (Itaque præco edixit, ſi- d Decreuerunt edicta præconis voce promulgare idonea *vel* appoſita, *ſeu* accommodata, *tēporī* Θεραδεῖσθαι, *ſeu* ſtatuerūt. Talia autem futura erant ea quæ eſſent mitia, quum illis populi fauor poſſet conciliare. Ad verbum Præconiis idoneis vti.

---

a Εὐβοίας ἅλωσιν] ἰῶ ὧν τῇ πρώτῃ λέξει. b Ἐπὶ Χρυσίδος] ἡ Χρυσὶς ἱέρεια ἰῶ ὧν ἀργῆ. πείθομαι δὲ ταῖς χρόνοις οἱ ἀρχῆθεν ἀπὸ τῆς ἱερείας. c Ἐπὶ δύο μηνῶν] τουτέστι, δέκα μῆνας. κατ' ἰδιότητα γὰρ ἡμιόλιον. d Βοιωταρχοῦντες] οἱ τῶν Βοιωτῶν ἄρχοντες. ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἕνδεκα. e Καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις παρασκευάσαι] ἵνα μὴ δημοκρατῆται ζ Θέμενοι δὲ] αἰτιατικῇ, πρὸ ἐμοῦ θέμενοι ἑαυτῶν. Ὅμηρος, Σάκος ὤμοιιν ἐέσσατο. αἰόλον τὸν τὸ, μεταξὺ πολεμίων ὄντας, μὴ πεπειθῆσθαι τὰ ὅπλα. τοῦτο δὲ ἔστιν ὅτε καὶ τὸ δῶρον τυχὸν ἐδάσαζον τοῦτο, ὡς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦλθον, ἐνεδύσαντο. h Τοῖς μὲν ἐπαγγελμένοις] τοῖς παραδοῦναι. i Ἔργου ἔχεσθαι] φόνου δηλονότι. k Γνώμην δὲ ἐποιοῦντο] βουλήν. l Βραδυτέροις] παρὰ φιλίαν. m Τὴν πόλιν ἀγαγεῖν] δηλονότι τῶν ἀθηναίων. n Κατὰ τὰ πάτρια] ἐν δηλονότι. o Ξυμμαχεῖν] τοῖς Θηβαίοις. p Τὰ ὅπλα παρ' αὐτοῖς] αἰτιατικῇ, σὺν αὐτοῖς ὁπλίζεσθαι. q Σφίσι] τοῖς Θηβαίοις. r Προσχωρήσειν] παραδώσειν. s Ἐξαπιναίως] ἀπροσδοκήτως.

ptam vrbem, perterriti, & multo plures veniſſe ſuſpicantes, (non enim per noctem videbant) [a] conditionem acceperunt, habitiſque colloquiis, quieuerunt, præſertim quum nihil in quenquam noui tentaretur. [b] His autem actis animaduerterunt non multos eſſe Thebanos, & non magno negotio, ſi inuaderentur, poſſe ſuperari exiſtimarunt. nam populus Platæenſis ab Athenienſibus deficiebat inuitus. Viſa igitur eis eſt res eſſe tentanda: [c] ſuffoſſiſque communibus parietibus, *vt peruij eſſent*, (ne per vias commeantes ſe proderent) congregabantur: ac plauſtra ſine iumentis in viis ſtatuebant, vt vicem muri præſtarent: itémque cætera inſtruebant, prout quidque vtile rebus præſentibus fore videbatur. Quum pro facultate parata eſſent *omnia*, [d] nocte etiam in cuſtodiis acta, iámque ipſo aduentante diluculo, è domibus eos inuadunt: ne in luce cum audacioribus conſererent manus, & ex æquo dimicantibus, [e] ſed cum iis qui per noctem timidiores, vt in vrbe inexperta, eſſent ipſis imbecilliores. Ità repentè irrumpétes, ſtatim ad manus veniunt. Illi, vt cognouerũt ſe opinione deceptos, in ſeipſos conglobabantur, [f] & ſi qua erumpere poſſent, impreſſionem faciebant. Quúmq; bis térve repellerétur, tũ verò múlto ſtrepitu, & ipſorũ inuadentium, & mulierum domeſticorúmque pariter è domibus clamantium & vlulantium, lapidéſq; ac tegulas iaciétium, adhæc quum pluuia multa nocte illa ingruiſſet, perculſi fuerunt, ac dantes terga per vrbem fugerunt, pleriſque, vt in tenebris & in cœno, ignaris quę viæ peruiæ forent, quâ ſeruari ſe oporteret, (nam tunc in fine erat

a Ad compoſitionem venerunt, & conditionibus acceptis, quieuerunt.

b Dum autem hæc agerent.

c Suff. comm. parietibus (ne conſpicerentur ſi per vias irent) coitiones faciebant: ac pl.

d Obſeruato tempore quo adhuc erat nox, & ipſum antelucanum, è dom.

e Sed illi per noctem timidiores redditi, inferiores eſſent ipſorũ vſu & gnaritate vrbis. *Id eſt, Inferiores eſſent illi gnaru regionum vrbis, ipſi ignari.*

f Et impreſſionẽ quã irruebant, propulſabant. Et bis quidẽ aut ter repulerunt.

λημμένοις τὴν πόλιν, καὶ καταδείσαντες, καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτί) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν, [a] καὶ τοῖς λόγοις δεξάμενοι ἡσύχαζον· ἅμα τε καὶ [b] ἅτε ἐς ὀλίγα ἐπὶ πολλοῖς ἐνεωτέριζον. [c] προαισθόντες δὲ πῶς ταῦτα [d] καὶ τὸν ἀριθμὸν γε τῶν πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας, καὶ νομίσαντες, [e] ἐπιβοηθοῦντες, ῥᾳδίως περιέσεσθαι. τὰ γὰρ πλήθη τῶν Πλαταιέων ἐβούλοντο ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι· καὶ ξυνετίθεντο, διορύσσοντες [f] τοὺς κοινοὺς τοίχους, πρὸς ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες· ἁμάξας τε αἴρειν τῶν ἀμαξιτῶν ἐς τὰς ὁδοὺς καθίσασθαι, [g] ἵν' αὐτὴ τεῖχος ᾖ· καὶ τἆλλα ξύμπαντα, ἤν ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἕτοιμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ δὴ πειρᾶσθαι, ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς· ὅπως [h] μὴ ἐκ φανεροῦ θαρσαλεώτεροι οὖσι προσφέρωνται, [i] καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἅτε ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες, πᾶσιν ὧσι τῆς προτέρας ἐμπειρίας τῆς ἐκείνων τὴν πόλιν. [k] προσέβαλόν τε θύραις, καὶ [l] ἐς χεῖρας ἦεσαν κατὰ τάχος. [m] οἱ δ' ὡς ἐγνώσθησαν ἐξαπατηθέντες, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς, [n] καὶ τὰς προσβολὰς ἢ προσπίπτοιεν ἀπεωθοῦντο. καὶ ἐς μὲν ἢ τεὶς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ [o] αὐτῶν τε προσβαλόντων, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων, λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν, καὶ τραπόμενοι, [p] ἔφυγον διὰ τῆς πόλεως, [q] ἄπειροι μὲν [r] ὄντες [s] πλείους, ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ, τῶν ὁδῶν [t] ἧ χρὴ σωθῆναι (ἦν γὰρ [u] τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ μ-

[a] Καὶ τοῖς λόγοις δεξάμενοι] τοῖς τῶν Θηβαίων. [b] Οὐδὲν ἐπωπτεύοντες] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [c] Προαισθόντες δέ πως ταῦτα] πως, κατὰ τύχην ἴσως. σωπτικὸν δὲ οὕτω, προαισθόντες δέ, καὶ πιθανόν πως. [d] Καὶ τὸν ἀριθμὸν] μετὰ βάρους ἐπληθύοντες τοῖς Θηβαίοις ἀπεικὸς φαίνεται. [e] Τοὺς κοινοὺς τοίχους] τοὺς μεταξὺ τῶν οἰκούντων. [f] Ἵν' αὐτὴ τεῖχος ᾖ] ἵνα μὴ ἐκ τῶν οἰκίας μέσοι ξυλλέγωσι. [g] Μὴ ἐκ φανεροῦ] ἐκ τοῦ φανεροῦ. [h] Καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται] ἰσοπαλεῖς ἢ μάχῃ ἦσαν. [i] Φοβερώτεροι ὄντες] φοβερώτεροι, οἱ Ἀθηναῖοι. σφετέρας δὲ, τῆς Πλαταιέων. [k] Προσέβαλόν τε θύραις] προσέπεσον. [l] Ἐς χεῖρας ἦεσαν κατὰ τάχος] καὶ δὴ ἐνόμισαν προσχωρῆσαι αὐτοῖς τοὺς Πλαταιεῖς. [m] Καὶ τὰς προσβολὰς] τὴν αὐτὴ τῶν ὅπου. [n] Αὐτῶν τε προσβαλόντων] τῶν αἰφνης δηλονότι. [o] Ἄπειροι μὲν] ἀδίδακτοι. [p] Ὄντες ἐν σκότῳ] οἱ πλείους. [q] Ἧ χρὴ σωθῆναι] ὅπου. [r] Τελευτῶντος τοῦ μηνὸς] χειμῶνος ἦν ὁ πόλεμος φθινούσης σελήνης. τῇ κατ' εἰλύην λεγομένης. Θουκιδίδου ἐν σαυτοῦ φ.

γόμενα, ἰὼν) ἐμπίπτουσι δὲ ἔξοντες τὸν διώκοντας, τὸ μὴ ἐκφεύγειν· ὥστε διεφθείροντο (a) πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιέων τὶς τὰς πύλας ἢ ἐκλῄσθη, καὶ αὐτὰς ἦσαν αἰεὶ ἀνεῳγμέναι μόναι, ἔκλῃσε, σιδηρίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς (b) μοχλόν· ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔτι ἔξοδον εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν, (c) οἱ μὲν πίπτουσιν αὐτῶν, ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβαίνοντες, ἔρριψαν ἑαυτοὺς ἔξω σφᾶς αὐτοὺς, καὶ διεφθάρησαν (d) πλείους· οἱ δὲ, ἐπὶ πύλας ἐρήμους, χειμαρρώδους διὰ τῆς πόλεως ῥεούσης, λαθόντες καὶ διαβάντες (e) μοχλόν, ἐξῆλθον οὐ πολλοί· αἴσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο, ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως ἀπεφεύγοντο. Οἱ δὲ πλεῖστοι καὶ ὅσοι μάλιστα ἐς (f) ξυνεστραμμένον, ἐς οἴκημα μέγα, οὗ τὰς θύρας ἀνεῳγμένας ἔτυχον αὐτοῦ, (g) οἰόμενοι πύλας εἶναι τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος τῆδε, καὶ ἐσῆλθον ἐς ὃ ἔξω. ὁρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς (h) ἀπειλημμένους, ἐβουλεύοντο εἴτε καὶ κατακαύσουσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες ὃ οἴκημα, εἴτέ τι ἄλλο χρήσονται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων κατεῖπόν, καὶ τὴν πόλιν Πλαταιῶν ὁμολογήσαντες, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι σφᾶς τε αὐτοὺς παραδοῦναι καὶ τὰ ὅπλα, χρήσασθαι ὅ, τι ἂν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὕτως ἐπεπράγεσαν. (i) οἱ δὲ ἄλλοι Θηβαῖοι, οἷς ἐδόκει ἐπὶ τὴν νύκτα τὸν προειρημένον πομπὴν παρασκευάζεσθαι, εἰ μὴ ὥρα μὴ κατέσχεσε τοῖς ἐσελθοῦσι, τὸ ἀγγελίας ἅμα καὶ ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης τοῦ γεγενημένου, ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γιγνόμενον τὴν νύκτα, ἐπαύσατο βραδύτερον αὐτοῖς ἐλθεῖν. ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύη μέγας, καὶ οὐ ῥᾳδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοι τε ἐν

A mensis) & ; quominus possent effugere, gnaros persequutores habentibus. ex quo permulti interficiebantur. Et quidam Platæensium portas per quas intrarant, quæ solæ patebant ; spiculo provecte in seram traiecto obseravit, vt ne illac quidem exitus foret. Eorum autem qui per vrbem agebantur, quidam conscensis muris, seipsos foras dejecerunt, quorum plerique extincti sunt : quidam apud [a] desertas portas, data à muliere securi, latitantes, effracta sera exiere : nec ii multi. nam citò rescitum est. Alii alibi per vrbem passim trucidabantur. Maxima tamen pars, præcipuéque qui [b] conferti erant, irrumpunt in grande ædificium [c] muris contiguum, cuius fores erant fortè apertæ : opinati ianuas esse portas ; & planè illam viam extra ferre. Eos vt Platæenses videre comprehensos, deliberabant vtrum ita vt erant incenso ædificio concremarent, an alio pœnæ genere in eos vterentur. Tandem & hi & cæteri Thebanorum qui supererant, per vrbem palati, dediderunt sese Platæensibus & arma, arbitratu suo vsuris. Et ii quidem qui apud Platæam erant, [d] ita egerunt. Cæteri autem Thebani, quos iam per noctem cum omnibus copis venisse oportuerat, siquid minus procederet iis qui ingressi erant, accepto in via rei gestæ nuntio, suppetias ibant. Abest autem Platæa à Thebis stadia septuaginta, & aqua eius noctis fuerat remorata venientes. Siquidem Asopus amnis fluebat multus, nec transitu facilis erat. Itaque facientes iter in

a *Id est* Custodibus carentes. *Vel*, Incustoditas.

b *Vel*, Conglobati.

c *Ad Verbũ*, Quod erat muri.

d *Vel*, Hoc in statu erant. *Ami*, Húc exitum habuerãt.

---

a Ἡ ἐκλῄσθη] ὅπου. β Σιδηρίῳ] σιδήριον λαβών ὡς, φησὶ, τὸ πλατύεον, ἐν τῷ μοχλῷ τὴν θύρας ἐπέβαλεν. γ Ἀντὶ βαλάνου] βάλανος δέ ἐστι τὸ καλλύνθριον ἐς τὸ μοχλὸν σιδήριον· ὃ καλεῖται μάγγανον. ὅθεν καὶ ἡ κλεὶς καλεῖται βαγανάκρα, παρὰ τὸ ἀγθεῖναι ἢ βάλανον. ἐπάτησε δὲ ζεύγνυσι τὰς πύλας ὥστε μὴ ἀνοίγεσθαι, ὡς ὑπὸ νύκτα ἀγόντων αὐτῶν, καὶ μὴ δοκεῖν ἐπιβοηθήσειν ἄλλον τὸν συνέχιον ἔλαβον τὸ ξύλον τῆς ἀκοντίου. αἰσθόμενος. παῖ μὲν γὰρ ἐκ ἐδύνατο ἐν τῷ μοχλῷ κατακρυφθῆναι· εἰ δὲ ὑπῆρχεν, αἰσταίσθη ἂν ὑπό τινος τῶν Θηβαίων. Ἄλλως. συνεχίον ὅθεν ὁ καλυμβίος σαυρωτὴρ τῶν δοράτων. δ Κατὰ πύλας ἐρήμους] ἀφυλάκτους. ε Ταχεῖα ἐπιγένετο] τοῖς Πλαταιεῦσι. ζ Ξυνεστραμμένον] ὁμοῦ συνηγμένον. η Εἰς οἴκημα] πύργος ἦν τοῦ τείχους, ἔχων ἔνδοθεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἔσοδον, οὐκέτι δὲ καὶ ἔξοδον. θ Οἰόμενοι πύλας] θύρας, αἱ τοῦ οἴκου· πύλας, αἱ τοῦ τείχους. ι Ἀπικρις] τὸ αἴπικρις, ἀντὶ τοῦ ἅμα μὲν ἐξέκαυσας, ἀεὶ δὲ δηλοῖ τὸ φανερὸν καῦσαι. κ Ἀπειλημμένους] πεπερικυκλωμένους. λ Πεπείσαντες] ἔζων. μ Οὕτως ἐπεπράγεσαν] ἐδυσχώρησαν. ἀπὸ σιωπήσεως δηλονότι. ν Τῆς ἀγγελίας ἅμα] τὸ ἅμα πρὸς τὸ ἐπιβοηθοῦσι.

pluuia, & vix transmisso flumine, ferò venerunt, iam suorum aliis interfectis, aliis captis. Re comperta, consultabant de inuadendis iis qui extra vrbem agebant Platæensibus: (erant nanque in agris & homines, [a] & vtensilia, qualiter in pace, quum nulla est calamitatis expectatio) eo consilio, vt siquem caperent, is esset [b] pro iis qui intra vrbem erant: siqui modò viui supererant. Adhuc his deliberantibus, suspicati Platæenses aliquid huiusmodi futurum; solicitique pro iis qui foris essent, caduceatorem ad Thebanos miserunt, qui diceret non sanctè illos facere, qui stante fœdere conati essent ipsorum occupare vrbem: quod superest, [c] nihil exterius læderent, alioqui se interempturos quos viuos haberent: redditurosautẽ illis eosdem, si ex ipsorum agro recederent. Hæc illos Thebani aiunt iureiurando confirmasse: Platæenses pernegant se spopondisse planè redditurosque continuò captiuos, [d] & habito prius cum Thebanis colloquio, iusiurandum non interposuisse. Igitur Thebani ex illorum finibus nulla facta iniuria reuersi sunt: Platæenses, simulac ex agris raptim omnia comportarunt, viros interemerunt. Erant autem captiui numero centum octoginta, & ex iis vnus Eurymachus, apud quem rem transegerãt proditores. Hæc vbi egerunt, & nuntium Athenas mittunt, & mortuos [e] ex more restituunt Thebanis: omnésque res vrbis, prout eis visum est ad præsentes vsus commodum, administrant. Athenienses, quum maturè eis renuntiatum esset quæ à

[a] Et supellex, quippe quum id mali inopinantibus accidisset, dũ omnia pacifica erant.

[b] Loco eorum qui intus erant, si qui fortè viui seruati essent. Et hi quidem ista in animo habebant. At Platæenses, quum illi adhuc deliberarẽt, susp.

[c] Nihil eorum quæ extra vrbem essent. *Vel*, extra pomœrium.

[d] Sed re primùm in colloquio disceptata, si quid *inter eos* cõueniret: & se iurasse pernegant.

[e] Fœdere inito. *Vel*, Ex fœdere. *Ad verbum*, subfœderales. *Verti etiam potest*, Data fide.

A ὑστεροι, καὶ ⓐ ποταμὸν μέγας διαβαίτες, ὕστερον προεληλύοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν, τῶν μὲν, διεφθαρμένων, τῶν δὲ, ζώντων [α] ἐχομένων. ὡς δ' ἤκουσαν ⓐ Θηβαῖοι [β] τὸ μεληλυθὸν, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιέων. ἦσαν γὰρ καὶ αὐτόθι οἰκέται καὶ [γ] σῖτος αὐτοῖς, καὶ κατασκευὴ, οἷα ἀπροσδοκήτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γιγνομένου. ἐβούλοντο γὰρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν, [δ] ὑπάρχειν αὐτὶ τῶν ἔνδον, ἢν ἄρα τύχωσί τινες ἔξω ζωγρημένοι. ⓒ ⓐ μὲν ταῦτα διενοοῦντο. ⓐ δὲ Πλαταιῆς, ἔτι βουλευομένων αὐτῶν, [ε] ταῦτα ποιήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι, καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω, κήρυκα ἔπεμψαν πρὸς τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ [ζ] πεποιημένα ὁσίως δράσαι, [η] ἐν σπονδαῖς σφῶν [θ] πειρᾶσθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω [ι] ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. εἰ δέ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οἷς B ἔχοιεν ζωντας· ἀνα χωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς, ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι, καὶ ὀμόσαι [κ] φασὶν αὐτοί· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας [λ] εὐθὺς [μ] ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, [ν] εἴ τι ξυμβαίνωσι· καὶ ὀμόσαι οὐ φασίν. [ξ] ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι [ο] οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, [π] ὡς ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος [ρ] εἰσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. C D ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες· καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν, [σ] παρ' ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἐς τε Θήβας ἀγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς [τ] ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις· [υ] τά τ' ἐν τῇ πόλει [φ] καθίσαντο πρὸς τὰ παρόντα ᾗ ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ τῶν

α Ἐχομένων] κρατηθέντων. β Τὸ μεληλυθὸς] τὴν πόλιν δηλονότι. γ Καὶ κατασκευὴ] προσμαπὴ ὕλη. δ Ὑπάρχειν αὐτὶ τῶν ἔνδον] λείπει ἀντίχρυσον. ε Ἐν σπονδαῖς] τῆς πεντακοντούτους. ζ Ἔλεγον αὐτοῖς] τοῖς Θηβαίοις. η Φασὶν αὐτοὶ] οἱ Θηβαῖοι τοὺς Πλαταιῆς. θ Εὐθὺς ὑποσπόνδους] ἐκ ἔτι πα-
εσχηκὸς, ἀλλ' ἐξ ἀδείας, καὶ ἀσκόπως. ι Ἦν δὲ ξυμβαίνωσι] συμφωνῶσιν. κ Ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν] τῶν Πλαταιέων. λ Οὐδὲν ἀδικήσαντες] βλάψαντες τῶν Πλαταιέων. μ Εἰσεκομίσαντο] συνέκλεισε. ν Γρὸς οὖν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες] πρὸς ὃν ἐλθόντες οἱ προδιδόντες ἔπραξαν τὰ κατὰ σκοπόν. ξ Ἄγγελον ἔπεμπον] ὅτι ἐφόνευσε Θηβαίους. λέγει δ' περὶ τῶν τὰ πρῶτα ἀπιστίαν δηλοῦντα τῶν εἰς βελτίω Θηβαίων· τὸν δὲ δώτερον, ἢ σύλληψιν αὐτῶν ὅπου δ', δηλοῦντα ἢ αἰχμάρειαν. ο Τὰ παρόντα] τὴν πολιτείαν. π Καθίσαντο] πυκνῶσι, πρὸς πολιορκίαν κυκτερίζοντο, οἰκονόμουν, ἤγουν ἐχρήσαντο μετ' ὀλίγου.

πλαταιέων γεγληνιώμα· καὶ βοιωτῶν τε τὸ ξύμπαν ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀττικῇ, καὶ ἐς τὴν πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύσαντες αὐτοῖς εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν πρὶν ἂν αὐτοὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι θηβαίων, πρὶν ἀποκτείνωσι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν. ἅμα γὰρ τῇ εἰσοδῳ γιγνομένῃ τῶν θηβαίων, ὁ μὲν πρῶτος ἄγγελος ἀφίκετο· ὁ δὲ δεύτερος, ὅτι πεπονηκότων τε καὶ ξυνειλημμένων· καὶ τὸν ὕστερον οὐδὲν ἠπίστουν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος εὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους· καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς πλάταιαν, σῖτόν τε ἐσήγαγον, καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον· τούς τε ἀνδρῶν καὶ παίδων ἀχρείους ξυνεξαγαγόντες ἦγον. καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἐχρήσαντο ὡς πολεμίοις. ¶ Γεγληνιώμα δὲ τὸ ἐν πλαταιᾶς ἔργον, καὶ λελυμένων σπονδῶν, οἱ ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες· παρεσκευάζοντο δὲ καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα, καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφελίαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι· πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῶν ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ λακεδαιμονίοις μὲν παρὰ τοὺς ταῖς αὐτῶν ὑπαρχούσαις ἐξ ἰταλίας καὶ σικελίας, τοῖς παρ' ἐκείνων ἐλομένοις, ναῦς ἐπετάξαντο ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, ὡς ἐς πολλὰ ἀριθμόν, πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων· καὶ ἀργύριον ῥητὸν ἐτιμάζετο, τά τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ ἀθηναίοις δε-

A Platæensibus essent gesta, Bœotis protinus quicunque in Attica erant comprehensis, præconem Platæam miserunt, denuntiatum nequid noui in Thebanos quos cepissent ageretur, priusquam ipsi de iis aliquid constituissent. nondum enim nuntiatum erat quòd periissent. Quippe ad ipsum statim ingressum Thebanorum nuncius primus exierat: secundus, iam victis ac captis. vltra quæ nihil rescierant B Athenienses. Ita rem nescientes, præconem miserunt: ille, vt venit, viros comperit interemptos. Postea Athenienses cum exercitu Platæam profecti, frumentum importarunt: relictóque præsidio, inutilissimos quosque cum fœminis ac pueris eduxerunt. ¶ Hac autem apud Platæas gesta re, fœderibúsque apertè ruptis, Athenienses se comparabant tanquam bellum gesturi: C comparabant se item Lacedæmonii, eorúmque socii: vtrique legationes ad regem & ad alios barbaros missuri, siquod alicunde præsidium se adepturos sperarent: sibique conciliantes in societatem ciuitates extra ipsorum imperia positas. Et Lacedæmonii quidem, præter eas quas habebant, negotium dederunt iis [a] qui ex Italia & Sicilia in partibus erant, vt naues conficerent pro magnitudine ciuitatum, ad quingentas omnino, & certum argenti numerum pararent, [b] cæteris intermissis: nec reciperent Athenienses D

[a] Aliter distinguit interpres quam in vulg. edit. Vide annot.

[b] Ad verbum, Cætera quiescentes. id est, In cæteris rebus.

α Ἐν τῇ ἀττικῇ] γῇ δηλονότι. β Πρὸς αὐτῶν] τῶν καθοχθέντων δηλονότι.

γ Οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. οὕτω γὰρ ὁ τῶν πέρσας ἄγγελος ἐλάθανε. δ Καὶ τὸν ὕστερον οὐδὲν ἠπίστουν] τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπαγγείλαντος λέγει. ἐπεὶ γὰρ τοῖς αἰσθήσεσι πιστεύομεν, δοκεῖ ἀσώματον εἶναι. ὥφελε γὰρ εἶπεν ἀπιστεῖσθαι, εἰ πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λόγον ἐποιεῖτο. πρὸς ὃ λέγουσιν ὅτι πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἦλθεν ὁ λόγος. φασὶ γὰρ ὅτι αὐτοὶ στέλλαντες πρὸς τοὺς τούτου δύο ἀγγέλους, οὐδὲν ἦν τῶν συμβεβηκότων ὑπέστησαν. μέχρι οὗ πᾶσιν ἦν ἔργῳ λαβεῖν καὶ τὸν τεῖχον ἀπιστῆσαι. ε Ὁ δὲ κήρυξ] τῶν ἀθηναίων.

ζ Στρατεύσαντες] τὸ στρατεύσαντες ἰδίως τῶν ἕρπ), αἱ τὸ μετὰ στρατιᾶς ἀφικόμενοι. οὕτω δέ, ὡς ἔθος, ὅτι πολέμου. τῶν αὐτῶν δὲ ἔστιν χωρίων οἱ ἀθηναῖοι ἐμείναντο καὶ αὐτοὶ τοῖς πλαταιεῦσι, & ἔπεμψαν τὸ πρὸς τροφὴν σωτηρίωτε, & δὴ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ ἐπεδείξαντο τοὺς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τοὺς παῖδας, μετὰ τῶν ἀχρειοτάτων αὐθρώπων. φησὶ δὲ πιούπις τοῖς μὴ διωμόσοις δηλονότι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον. οἷς τοὺς νοσοῦντας, τοὺς γέροντας. η Ἐγκατέλιπον] αὐτὸ δ', ὃν τῇ πλαταίᾳ κατέλιπον. θ Τοὺς ἀχρειοτάτους] τοὺς ἀχρήστους πρὸς πόλεμον. ι Λαμπρῶς] φανερῶς. ἀναμφισβητήτως. τὸ δὲ ἧς οὕτω, παρεσκευάζοντο πέμπειν πρεσβείας, ἐπὸν ἤλπιζον ἑκάτεροι ὠφέλειαν προσλήψεσθαι. κ Πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν] πρὸς ἀμφοτέρων λέγει, λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων δηλονότι. λ Καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους] οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, πρὸς τοὺς πέρσας· οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς θρᾷκας. καὶ γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προόπτης λέγει, καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων. μ Ὅσαι ἦσαν ὑπήκοοι τῆς] ὅσαι μὲν ἦσαν ὑπήκοοι, ἀλλ' αὐτόνομοι. ν Ὡς ἐς τὸν παῖπε ἀριθμὸν] μετὰ τῶν λακεδαιμονίων οὐσῶν νεῶν. ξ Καὶ ἀργύριον ῥητὸν] ὡρισμένον. ο Ἐτιμάζετο] ἐπράχθη δηλονότι.

hisi vna naui, dum hæc omnia essent comparata. Athenienses verò tum socias ciuitates recognoscunt, tum vel magis ad loca circum Peloponnesum legationes mittunt, ad Coreyram, ad Cephalleniam, ad Acarnanas, ad Zacynthum: cernentes, si hæc in amicitia sint, tutius se circum Peloponnesum bellaturos. Nihilque paruum vtrique agitabant animo, [a] nec humilius quàm pro sua dignitate bellum capessebãt. omnes enim inter initia flagrãtius se tuen tur. Et multa quæ túc erat in Peloponneso iuuẽtus, multa item quæ Athenis, bellum non inuita sequebatur, vtpote nõ experta. Et cætera Græcia erecta animo erat, primis ciuitatũ cõcurrentibus. Multa quoque oracula ferebantur, multa vates canebrnt, tam in iis ciuitatibus quæ pugnaturæ erant, quàm in cæteris. Necnon Delus paulo ante hæc tremuit, prius semper immotã, Græcorum memoria. Dicebatur autem videbatúrque ea [b] quæ futura erant significare: & siqua alia huiusmodi fieri contigit, omnia requirebantur. At verò homines multo in amorem Lacedæmoniorum propensiores erant, præsertim prædicantium se Græciam in libertatem asserturos: [c] properabátque pro se quisque & priuatim & publicè, tum sermone, tum opera ad auxilium illis præstandum: [d] existimans eatenus impediri negotia quatenus ipse nõ adesset. Ea plerosque tenebat in Athenienses indignatio: alios, quòd cuperent imperiũ in se tolli: alios, ne sibi imperaretur timerẽt. Huiusmodi igitur & apparatu & animo [e] mouebãtur.

[a] Sed enixè & totis viribus in bellum incumbebant. *Idque* non iniutia. quicquid enim inceptãt omnes, acrius capessunt. *Vel*, Sed forti & magno animo bellum capessebant. *Vel*, ad bellum se cõparabãt, vt rationi consentaneum erat. Omnes enim, quum aliquid aggrediuntur, alacrius & ardentius in id incumbunt.

[b] *Vel*, Futurorum prodigium esse.

[c] Omníque ope nitebatur & priuatus & ciuitas. *Ad Verbum*, ciuis. *Vel*, Alacriter vires suas conferebant.

[d] *Vide annot.*

[e] *Vel*, Concitati erant *ad bellum.*

α Μιᾷ νηΐ] μιᾷ κηρυκείου ἀλλονότι. β Ἕως αὐτῶν παρασκευάζοντο] πρὸ ὧν ἐσομένων χρὴ τὸν πόλεμον. γ Ἐξήπτοντο] ἐδημαγόγουν. δ Ἐπερρώβυντο] παρέσυρε ἀπείρητος. ε Κέρκυραν] οἱ γὰρ Κερκυραῖοι δύναμιν μόνοι εἶχον. νεῶν δὲ καὶ ξυμμαχίαν πρεῖ. ζ Ὀλίγον τι ἐπενόουν οὐδέν] αἰτῶ, οὐδὲν μακρὸν ἐφρόνουν. η Οὐκ ἀπεικότως] ἀλλ' ἀληθῶς, ἢ δικαιοσύνως. θ Ὀξύτερον] ὥστε δῆλον ὅτι μᾶλλον ὀξύτερον συνέβαινεν αὐτοῖς αὐτοὺς ἀναμβαίνεσθαι. ι Ἀνταναμβαίνοντας] πρεῖχοντας. κ Οὐκ ἀκόσιος, ὑπὸ ἀπειρίας] παροιμία, ἐλικὸς ἀπείρῳ πολέμῳ. λ Ἡ παλαιὰ ἕλλας] οἱ ἄλλοι Ἕλληνες οἱ ἀνδρειότεροι βοηθοὶ ἐκείνῳ, καὶ οὐχ ἡσύχαζόν. μ Μετέωρος ἦν] ταῖς ἐλπίσι δηλονότι. ν Καὶ πολλὰ δὴ λόγια] λόγια ὅτι τὰ μέλλοντα τῷ θεῷ λεγόμενα καλοῦσι λογάδην. χρήσιμοι δέ, οἵ πνες ἐμμέτρως λέγονται, ἐμφορούμενοι τῷ λεγόντων. ξ Πρότερον ἔπω] ἢ μὴν Ἡρόδοτος λέγει ὅτι ἐκινήθη ἐν τοῖς ἐμπροσθεν. ο Ἀφ' οὗ ἕκαστος μέμνηται] ἀφ' οὗ δῆλα μνήμης ὄντα τὰ ἑκάστων ὄνομα. π Σημήνας] σημεῖόν ἐστι. ρ Τοιοῦτόν που] ἐποίον ἂν δήλωμα ἦγεν διὸ σημεῖα. σ Ἀνεζωπύρει] ἀνεκαινοποίει. τ Ἡ δὴ δύνοια παρεπολὺ ἐποίει τὸ αἴθρ.] παρεφερασιώκει, αἰτῶ τὸ δυνοϊκῶς εἶχον τοῖς λακεδαιμονίοις. υ Τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον] τὸ ἀθηναίων. φ Ἐρρώτο τε πᾶς] αἰτῶ τὸ παρεθυμεῖτο. ὃ γὰρ δὴ ἰσχὺς κεῖται, ἀλλ' ὅτι ἀσθενής. χ Ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. ψ Ἐδόκει ἑκάστῳ] ἕκαστος, φησὶν, ᾤετο ἐμποδισθήσεσθαι τῷ λακεδαιμονίων τὸ ἔργον (τουτέστι τὸν πόλεμον) ἐαὶ μὴ παραχρήσηται αὐτοῖς. δηλοῖ δὲ τὴν μεγίστην παρασκευὴν αὐτῶν. ω Ὀργῇ εἶχον οἱ πλέους τοὺς ἀθηναίους] ὠργίζοντο τοῖς ἀθηναίοις.

¶ Πόλεις δ' ἑκάτεροι ταῖσδ' ἔχοντες ξυμμαχίδες ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν. λακεδαιμονίων μὲν οἵδε ξύμμαχοι· πελοποννήσιοι μὲν ⓐ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες, πλὴν ἀργείων καὶ ἀχαιῶν. τούτοις δ' ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν· πελλήνης δὲ ἀχαιῶν μόνοι [β] ξυνεπολέμουν τοπρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἄπαντες. ἔξω δὲ πελοποννήσου, μεγαρῆς, λοκροὶ, βοιωτοὶ, φωκῆς, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι, αἰανῆτες. τούτων ναυτικὸν παρεῖχοντο κορίνθιοι, μεγαρῆς, σικυώνιοι, πελλήνης, ἠλεῖοι, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι· ἱππέας δὲ, βοιωτοὶ, φωκῆς, λοκροί. αἱ δ' ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρεῖχον. αὕτη μὲν λακεδαιμονίων ξυμμαχία. ἀθηναίων δὲ, χῖοι, λέσβιοι, πλαταιῆς, μεσσήνιοι ⓑ ἐν ναυπάκτῳ, ἀκαρνάνων ⓒ πλείους, κερκυραῖοι, ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι ἐν ἤθεσι τοσοῖσδε· καρία [α] ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ, [α] δωριῆς καροὶ παρόικοι, ἰωνία, ἑλλήσποντος, [α] θρᾴκης, [α] νῆσοι ὅσαι ἐντὸς πελοποννήσου, καὶ κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα· πᾶσαι αἱ ἄλλαι κυκλάδες, πλὴν μήλου, καὶ θήρας. τούτων ναυτικὸν παρεῖχοντο χῖοι, λέσβιοι, κερκυραῖοι, ⓓ δ' ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς ⓔ πόλεμον ἦν. ⓕ δὲ λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν πλαταιᾶς βύθυς παρήγγελλον τῷ τε πελοποννησίῳ καὶ τοῖς ἔξω ξυμμαχίδα γράψαι παρασκευάζεσθαι τοῖς πόλεσι, τά τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐξόδου ἔκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν ἀττικήν. ὅπῃ δὲ ἑκάστοις ἕτοιμα γίγνοιτο [κ] τῷ ⓖ χρόνῳ ⓖ εἰρημένῳ, ξυμπέσθαι τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἑκάστης ἐς ⓗ ἰσθμόν. καὶ ὅπῃ πᾶν τὸ στράτευμα ξυλλεγμένον εἴη, ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν λακεδαιμονίων, ὅσαπερ ἡγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς

A ¶ Vtrisque autem hæ sociæ ciuitates ad bellum aderant. Lacedæmoniis quidem, omnes intra Isthmum Peloponnenses, præter Argiuos & Achæos. erant enim & his & illis amici: Soli autē ex Achæis Pellenenses fuerunt in partibus ab initio, mox deinde etiam cæteri. Extra Peloponnesum Megarenses, Phocenses, Locri, Bœoti, Ambraciotæ, Leucadii, Anactorii. Ex quibus classem præbuerunt Corinthii, Megarenses, B Sicyonii, Pellenenses, Elei, Ambraciotæ, Leucadii: equitatum Bœoti, Phocenses, Locri: peditatum cæteræ ciuitates. Hæc Lacedæmoniorum societas. Athenienſium verò, Chii, Lesbii, Platæenses, Messenii qui sunt in Naupacto, Acarnanum pleriqtie, Corcyrenses, Zacynthii, & aliæ tributariæ ciuitates in his tot nationibus: Caria quæ ad mare sita est, Dores Caribus finitimi, Ionia, Hellespontus, [a] Thraciæ loca, in- C sulæ quæcunque intra Peloponnesum & Cretam ad solem orientem vergunt: Cyclades, exceptis Melo & Thera, omnes. Ex his naues præbuerunt Chii, Lesbii, Corcyrenses: cæteri peditatum pecuniámque. Hi socii atque hic apparatus vtrorumque ad bellum fuit. ¶ At Lacedæmonii, post illa quæ apud Platæas gesta sunt, [b] edixerunt sociis intra atque extra Peloponnesum, vt in expedito haberent in vrbibus copias, cum D iis necessariis qualia deceret in externam profectionem habere, tanquam Atticam inuasturi. Quod vbi ad præstitutam diem factū est, eodem tempore duę partes ex singulis ciuitatibus ad Isthmum conuenerunt. Quò postquam omnis coactus est exercitus, rex Lacedæmoniorum Archidamus, huius expeditionis dux, conuocatis

[a] *Vel*, Thraciæ vrbes, & *Byzantium*, *Perinthus*, inquit schol. Gr.

[b] Edixerūt circa, *vel* per Peloponnesum, & socialem *regionem* quæ erat extra *Peloponnesum*, vt exercitum pararent ciuitatibus, & commeatum, qualem habere par esset ad expeditionem longinquam, tanquam, &c.

α Πελλήνης δὲ] δώδεκα πόλεις εἶχεν ἡ αἰγαία, ὧν μία ἦν ἡ πελλήνη. β Ξυνεπολέμουν] τῆς λακεδαιμονίοις οἱ ἀχαιοί. συμμαχοὶ οἱ αἰγιῆς. γ Αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι] τοῖς ἀθηναίοις. δ Ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ] ἡ παραθαλασσία. ε Δωριῆς καροὶ παρόικοι] δωρίδες νῆσοι, ῥόδος, κῶς, κνίδος. ζ Τὰ ἐπὶ θρᾴκης] οἷον, βυζάντιον, πέρινθος. η Νῆσοι ὅσαι τε ἐντὸς πελοποννήσου] οὐ λέγει ἐντὸς κρήτης καὶ πελοποννήσου, πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἀλλὰ δῆλόν ἐστιν ὅτι ἐκείνου τὸ ὅσαι λαβεῖν. ἵν' ᾖ, καὶ ὅσαι τῆς κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. οἷον, κάρπαθος, κάνος, χάλκη, καὶ ὅσαι ἄλλαι. θ ε Καὶ τὸν ἔξω ξυμμαχίδα] τῆς πελοποννήσου. ι Ἔκδημον ἔχειν] ὑποδέεσθαι. κ Καπὲ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον] μακρὰν πόλεμον. ὡς τῶν λακεδαιμονίων ὁ εἰσαίτων τὸν προθεσμίαν τῆς σωτηρίας.

omnium ciuitatum prætoribus, & qui maxima dignitate præditi fo-rẽt, maximéq; digni qui adessent, hunc in modum disserunt. VIRI Peloponenses ac socii, & nostri maiores multas expeditiones tum in ipsa Peloponneso, tũ extra eã sumpserunt, & ii qui ex nobis ipsis sunt prouectiore ætate, haud inexperti sanè sunt rei bellicæ: in unquã tamẽ maiorem habentes apparatũ belli processimus. Verùm nũc aduersus validissimã pergimus ciuitatem, & ipsi plurimi & fortissimi militãtes. [a] Quo magis par est nos apparere tales qui neq; à maiorũ, neq; à natiua ipsorum gloria degeneremus. Omnis enim Græcia ad hunc motum animo erecta est & attẽta: vò taque facit, propter Athenienſium odium, vt nobis ex sententia eueniat. Itaq; non est faciendũ vt, etiã sicui videmur permulti in hostem ire, ac magna fiducia esse illũ non prodituru ad cõserendum nobiscum prælio, idcirco aliquid de apparatu belli remittatur, sed vnusquisque & dux suæ ciuitatis, & miles, semper expectet in aliquod sibi discrimen [b] per sese esse veniendũ. Anceps enim conditio est bellorũ, & [c] ex paruo *fiunt* multa, & cum indignatione confligitur. Ac sæpe minor manus, dum metuit, [d] maiorem præ contemptu parũ instructam profligauit. Oportet autem in hostili terra militantes, animo quidẽ esse præstãti, ad rẽ verò gerendã, cũ metu se præparare. Ita nanque & ad inuadẽdum hostem promptissimi fuerint, & [e] ad cõgrediendũ tutissimi. Neq; verò aduersus ciuitatẽ nos tendimus ita inualidã ad se vlciscendã, sed omnibus quammaximè rebus instructã: vt omnino credendũ sit eos in certamẽ esse vẽturos, etsi minus nũc sese mouent, quũ nondũ sub aspectũ venimus: at certè quũ viderint nos in suis finibus agẽtes hostiliter, ac

A στρατηγοὶ τῶν πόλεων πασῶν, καὶ τοῦ μάλιστα ἐν τέλει, καὶ ἀξιολογώτατοι τὴν προῤῥησιν, τοιάδε ἔλεξεν, Ἄνδρες πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ παρεσκευ-
B ασμένοι ἔτι μείζονα τῶν πατέρων ἐλπίδα ἔχοντες ἐξήλθομεν. Ἀλλὰ καὶ ὅτι πολιν δυνατω-τάτην νεῶν ἐρχόμεθα, καὶ αὐτοὶ πλῆθει καὶ ὁπλίταις στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρεις φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γὰρ ἑλλὰς πᾶσα τὴν δε τὴν ὁρμὴν ἐπῆρται. καὶ ὡς ἐγὼ τ' γνώμην, βύνοιαν ἔχουσα, διὰ τὸ ἀθηναίων τὸ ἔχθος, ὡς ἥξομεν ἡμᾶς ἀ βπτινοοῦμεν. Ἥκουν δὲ καὶ ἐγὼ, εἴτῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει βπτίοι εἶναι, καὶ ἀσφαλέα πολλὴ ἔσ μὴ αὖ ἐλθὼν τὸν ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων εἵνε-
C κὰ ἀμελέστερόν τι προεσκευασμένους χωρῆσι, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἑκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὑτὸν ἀεὶ ὡς σοβαρεύεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν. ἀδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ, καὶ δ' ὀργῆς αἱ βπτιχρήσεις γίγνονται. πολλὰ-κις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος δεδιὸς, ἀμείνον ἠμυνάτο τοὺς πλέονας, διὰ τὸ καταφρε-νοῦντας ἀπαρασκεύους ἡγεῖσθαι. χρὴ δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ, τὴν μὲν γνώμην θαρσαλέους στρατεύειν, τὰ δ' ἔργα, δεδιότας προ-
D σκοπεῖσθαι. οὕτω γὰρ ὡς τε ὁ βπτιεύειν τοῖς ἐναντίοις βὐψυχότατοι ἂν εἶεν, ὡς τε τὸ βπτιχρήσθαι ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δὲ οὐδὲ βπτι ἀδυνάτου ἀμύνεσθαι οὕτω πό-λιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα προ-σκευασμένοι. ὥστε χρὴ καὶ πάνυ ἐλπί-ζειν δι' μάχης ἰέναι αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ νεῶ ὥρμισται, ἐν ᾧ οὕπω παρέσκευ, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὁρῶσιν ἡμᾶς δῃοῦντάς τε

a Æquum est igitur nos neque patribus deteriores videri, neque nostra ipsorum gloria inferiores. *Id est, AEquum est vt nos ostendamus [vel exhibeamus] hoc tempore nos non deteriores, &c.*

b Quod ad se attinet. *Vide annot.*

c *Vide annot.*

d Eo melius impetũ maioris propulsauit, quòd præ cõtemptu imparati venissent.

e Aduersus inuasionẽ. *Vel*, Ad propulsandũ hostem, *Aut*, Ad sustinendum hostis impetum.

---

a Καὶ πῶς μάλιστα ἐν τέλ]πλὴν, τὰ ἀξιώ-ματα, & οἱ ἄρχοντες. b Καὶ ἀξιολογω-τάτους παρεῖναί] ἵνα ἑκάστη πόλις τὸν μὲν δημοτικὸν στρατόν, τὸν δ' ἐπίτιον ἑαυτῆς κατέ-χῃ ἐφ' ὁπλιτικὸν, αὐτοὶ γὰρ οἱ λακεδαιμό-νιοι τὰς πόλεις ἐκέλευον εἰς τεῖα μέρη, καὶ τὸ τεῖ πι εἶναι ὠνόμαζε πᾶς πόλεμος· ἵνα μὴ, ὅπλων ἀξιλθόντων εἰς τὸν πόλεμον, ἐρή-μους θῶσιν οἱ ἀθηναῖοι τὰς πόλεις χθ-ρώσωνται. c Ἀνδρες πελοποννήσιοι] ἡ ἐσαῦς ἐφεξῆς κατὰ κεφάλαιον, συμβαλλόμε-νοι εἴδους, κεφάλαιον ἔχουσα τὸ συμφέ-ρον. d Καὶ αὐτοὶ πλεῖοι] αὐτοὶ ἡμεῖς δηλονότι. e Τῇ δὲ ὁρμῇ] τῇ ἡμετέρᾳ. f Εὔνοιαν ἔχουσα] τὸν σκοπὸν. g Οὐκ-οὖν χρὴ] τὸ ἐξῆς, οὐκοῦν χρὴ ἀμελέστε-ρον χωρεῖν. h Ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρὴ. i Καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ] Ὁμηρος. Ἡτ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται· ἔπι δ' φλέ-σι γ ζωπυρεῖται ὑπ' ὀργιόεντος· οἱ δ' ἀθηναῖοι πάντως ἐξελεύσονται. k Καὶ πάνυ ἐλπί-ζειν] φοβεῖσθαι. l Ἐν ᾧ οὕπω παρέσκευ]ἐν ᾧ πόπω δηλονότι

cunctа vastantes, tanquàm se maturos esse. Omnes enim qui ante suos oculos subitò insolitũ quippiã patiuntur, iracundia subit: & [a] qui ratione minimùm vtuntur, ii plerunq; ad agendum furore prosiliunt. Quod Athenienses maximè omniũ credibile est esse facturos, qui sẽ dignum cẽsent & aliis imperare, & vicinorũ terrã vastare potius quàm suam ab aliis vastari cernere. Igitur tanquã aduersus tãtam ciuitatem expeditionem molientes, ac summã gloriam tam progenitoribus nostris quàm nobisipsis allaturi, ad vtrunque, prout res feret, sequimini, quacunq; vos aliquis duxerit, memores omni in re [b] ornatus atque custodiæ, & celeriter iussa exequẽtes. Nam pulcherrimum hoc tutissimúnq;, quum multi sint, cunctos tamẽ eodẽ ornatu præditos cerni. Hęc tãtùm loquutus Archidamus, soluto concilio, Melesippum Diacriti *filium*, virum Spartiatam, ante omnia [c] Athenas dimittit, siquid ĩã humilius sentiãt Athenienses, quũ iam eos in itinere videant. Illi hominem neq; in senatum neque in vrbem admittentes, (obtinuerat enim Periclis sententia, neq; caduceatorem, neq; legatũ admitti Lacedæmoniorũ, si in expeditionem exissent) inauditũ remiserunt: iussum eodem die finibus excedere, & *hæc renuntiare*: siquid in posterũ vellent, regressi prius in sua, legationes mitterent. Addiderunt etiã huic qui eum deduceret, vt cum nemine colloquiũ sereret. [d] Is vbi ad fines venit iamiam dimittẽdus, hactenus loquutus abscessit, Hic dies ingentium malorum Græcis erit initiũ. Melesippo ad castra reuerso, Archidamus vbi cognouit Athenienses [e] nihilo magis animos demittere, ita demũ mouit castra: progressúsque est cum exercitu in hostium terram. Bœoti cum reliquis copiis (nam partem earum

A

B

C

D

53

[a] Qui ratione inita subductáq; res aggrediuntur.

[b] Κόσμον ἐφυλακήν. *Vide annot.*

[c] Athenas mittit, *exploraturum* an magis quàm antea cedant Atheniẽses. *Vel*, magis de sua pertinacia remittant.

[d] Is vbi ad fines venit, & iamiam erat digressurus, sese in viã dedit, non plura quàm hæc loquutus.

[e] Nihilo magis de sua pertinacia esse remissuros.

α Καὶ ἃ κείνων φθείροντας] ὁρμηθήσονται. β Ὁρᾶν πάσχοντας ἃ] καὶ οἱ ὁρμηθέντες, ἅτε δὴ ἧσσον λογιζόμενοι, μᾶλλον θυμούμενοι εἰς τὸ πολεμεῖν ἐπείγονται ῥιψοκινδύνως. Σημείωσαι τὸ χῆμα, πᾶσι πάσχοντας, αἰτιᾶ τῆ πάσχοιεν. γ Ὡς οὖν ὅπη τῶν ἄλλων πόλιν] οἱ ὁπλῖται ἔνθεν. δ Ὅπη αὖ τις ἡγῆται] σχετικὸς δηλονότι. ε Οἰκείως] σωφρόνως. ζ Οὐκ ὀλίγη τὸ κοινὸν] βουλευτήριον δηλονότι. η Γνώμην] βουλή. θ Πρότερον] πρὸ τῆς ἐπιστολῆς. ι Ἐξεστρατευμένων] τῶν Λακεδαιμονίων. κ Μὴ ἀκούσαντες αὐτοῦ ἃ ἔλεγεν. λ Ἀγγέλους] ὁ δηλονότι. μ Ἐπὶ τοῖς ὁρίοις] ὅτε ἐκέλευε πάλιν ἀφικνεῖσθαι τὰ ἀγγεῖα. ν Καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι] ἀφίσασθαι τὰ ἀγγεῖα. ξ Κακῶν ἄρξει] ἀρχὴ ἡμῶν ἔσεται. ο Ἐς τὸ στρατόπεδον] τῶν Λακεδαιμονίων. π Ἐνδιάσουσιν] τὰ πεινῶντα ἡσυχάσουσιν. ρ Μέρος μὲν τὸ σφέτερον] ὃ δίμοιρον, ὡς ἡ σφετέρα ἔρημος.

equita-

equitatúmque commilitio Peloponnenſium dederant) venientes Platæam, agrum populabantur. Peloponnenſibus autem ad Iſthmium nondum coactis, ſed iter adhuc facientibus, priuſquam Atticam inuaderent, Pericles Xanthippi *filius*, Athenienſium dux [a] decimus, vt cognouit hoſtium aduentum, fore ſuſpicatus vt Archidamus, quia hoſpes eius erat, aut ſua ſponte, vt amico gratificaretur, aut Lacedæmoniorum iuſſu, ad conflandam ei inuidiam (ſicut eiuſdem cauſa iuſſerant tolli piacula) relinqueret ſubinde agros ipſius intactos: prædixit in concione, quoniam ſibi hoſpes aliquando eſſet Archidamus, non fore tamen id malo ciuitatis: ſeque fundos ac villas ſuas, ſi non, vt cæterorum, vaſtarentur ab hoſtibus, ſinere reip. eſſe: nec vocandũ ob id in aliquam ſuſpicionem. Et quod ad præſentia attinebat, hortatus eſt quemadmodum prius, & expeditos eſſe ad bellum, & ex agris omnia comportare: nec prodire in pugnam, ſed ingreſſos vrbem tutari: & rem nauticam, qua pollerent, diligenter aptare: & res ſociorum [b] ſub manu tenere. Ex harum enim pecuniarum prouentu futuras eis vires: ac magna ex parte bellum vinci conſilio & pecuniæ vi. Iubebat præterea confidere tum prouentu ſexcentorum talentorum, quæ fere pro tributo à ſociis quotannis penderentur ciuitati, præter alios prouentus: tum ſignato argento quod eſſet in arce ſex millium talentorum. [c] Nam quum plurima, decem millia talentorum fuere, trecentis minus. Ex quibus & in propylæa arcis, aliâſque ſubſtructiones, & in Potidæam, ſumptus factus fuerat.

[a] *Id eſt*, Cum aliis nouem. Sic Gallicè, *Luy dixieme.*

[b] *Vel*, Manu tenere. *Id eſt*, Sedulò curare & adminiſtrare. *Vel*, Ad manum habere.

[c] *Vel*, Tum enim quũ plurimũ pecuniæ eſſet. *Id eſt*, Quum ſumma omnium maxima eſſet.

A τοὺς ἱππέας προσέχοντο πελοποννησίοις ξυστρατεύειν· τοῖς δὲ λῃποστρατίοις ἐς πλάταιαν ἐλθόντες, [a] τὴν γῆν ἐδῄουν. ἔτι δὲ τῶν πελοποννησίων ξυλλεγομένων τε ἐς τὸν ἰσθμὸν, [a] καὶ οὐ πόρρω ὄντων, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν ἀττικήν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου στρατηγὸς τῶν ἀθηναίων, δεκατος αὐτὸς, ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑπετοπήσας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὢν ἐτύγχανε, μὴ πολλάκις ἢ αὐτὸς [b] ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι, τοῖς ἀγροῖς αὐτῶν φείσαιτο, καὶ μὴ δηώσῃ, ἢ καὶ, λακεδαιμονίων κελευσάντων, ὅπερ ἐξελῇ τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ τοῦτο, ὥσπερ καὶ τὰ ἄγη ἐλαύνειν ἔφασαν ἕνεκα ἐκείνου· προηγόρευε τοῖς ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι Ἀρχίδαμος μὲν [c] ξένος εἴη, οὐ μέντοι ὅπερ κακῶς γε [d] τῆς πόλεως ἔχοιτο· τοῖς μὲν ἀγροῖς τοῖς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίαις ἐᾷν ἄρα μὴ δηώσουσιν [e] πολέμιοι, B ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίσειν αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ [f] ὑποψίαν κατὰ τοῦτο γίγνεσθαι. παρήνει δὲ καὶ τοῖς παροῦσιν ἅμα καὶ προστεθυμῆσθαι, παρασκευάζεσθαί τε ἐς [g] πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰσκομίζεσθαι· ἔς τε τὴν μάχην μὴ ἐπεξιέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν· καὶ τὸ ναυτικὸν, [h] ἧπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι· πάντε τῶν ξυμμάχων [i] ἀρχὴ ἔλεγεν εἶναι· λέγων [k] τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρη- C μάτων τῆς προσόδου, τά τε ἄλλα δαρεῖν τε ἐκέλευε, προσιόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπιτοπολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει, [l] ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου [m] ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων· τὰ γὰρ πλεῖστα, [n] τετρακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο, ἀφ' ὧν ἐς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τἆλλα οἰκοδομήματα, καὶ ἐς ποτίδαιαν, ἀπεμνημόνευτο.

[a] Τὴν γῆν ἐδῄουν] πάλιν ἀνωτέρω ἐπαναστρέφει. β Καὶ ὢν οὐ πόρρω ὄντων] ἐπιμίξαντων ἀλλήλοις. γ Ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι] αὐτὴ τῇ ἰδίας προαιρέσεως. δ Τῆς πόλεως ἔχοιτο] αὐτὴ τὴν ἐχέτω. ε Ποψίαν κακῶς τοῦτο γίγνεσθαι] δόξαν τοῦτο ποιεῖν. ζ Ἧπερ ἰσχύουσιν] ὧν ᾗ. η Διὰ χρόνου ἦν] δι' ὀπτημελείας, ἵνα μὴ ἀπόσωσι. θ Τὴν ἰσχὺν] τὰ ἐξῆς, τὴν ἰσχὺν ἀπὸ τῶν χρημάτων τῆς προσόδου. ι Τῶν πολέμου] λέγων δηλονότι. κ Γνῶμῃ] γνώσει. λ Κεκτῆσθαι] νικᾶσθαι. μ Ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου] ἧς, τῆς ἀφορείας τῆς γῆς, καὶ τῶν καταδικαζομένων, καὶ τῶν λιμένων, καὶ μετάλλων, καὶ ἄλλων. ν Ἐπισήμου] ἧ, σημεῖον ἔχοντος βασιλικόν. ξ Τετρακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο] τοῦτ' ἔστιν, ὀκτακισχίλια ἑπτακόσια.

χωρὶς δὲ, "χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου, A præter aurum argentúmque nõn
ἔν τε αἰτημασιν ἰδίοις καὶ δημοσίοις, καὶ signatum, [a] priuatum publicéve re-
ὅσα ἱερὰ σκυθῶν τε τοῖς πομπὰς καὶ τοὺς positum, prætérque sacra vasa vel
ἀγῶνας, "καὶ σκῦλα μηδικὰ, καὶ εἴ τι τοιου- pomparum vel certaminum, ac
τοῦτο ἔστιν, οὐκ "ἐλάσσονος ἐῶν ἢ πεντακοσίων Medica spolia, & siquid aliud huiusmodi, nõ inferioris summæ quàm
τάλαντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱε- quingentorum talentorum. Addebat etiam ex aliis quoque templis
ρῶν κατεστιβῆ χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς non exiguas pecunias, quibus vterentur: &, si omnia prohiberentur,
χρήσεσθαι αὐτοὺς· καὶ, ἢν πάνυ ἐξειργωνται etiam auro quo dea ipsa esset circumdata: affirmans, simulacrum illud quadraginta pondo talẽtorum
πόντων, "ἐκ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμέ- b Puri. sæpe coẽti, *Schol. Gr.*
νοις χρυσίοις. ἀπέφαινε δ' ἔχειν τὸ ἄγαλμα habere auri [b] excoẽti: [c] totúmque
τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου B pro salute *reip.* tollendum, iterum
ἀπέφθου, "καὶ περιαιρετὸν εἶ) ἅπαν. χρή- tamen nõ minore mensura resarciendum. Atque hunc in modum
σασθαί τε ὑπὲρ σωτηρίας, "ἔφη χρῶσι μὴ pecuniis eos confidere hortabatur.
ἐλάττω αἰτίκα καταξῆσαι πάλιν. χρήμασι Esse præterea tredecim millia armatorum, iis exceptis qui in præsidiis aut in propugnaculis essent, numero sedecim millibus. Tot enim excubabant circa initia aduentus hostium, cũ seniorũ, tũ adulescentulorum, tum peregrinorum, quicunque armati erant. Siquidem & Phalericus murus erat quinque & triginta stadiorũ ad ambitũ vsque vrbis, & ipsius ambitus pars ea quæ custodiebatur, triũ & quadraginta. Nam pars quædam eius sine custodia erat, inter longũ murũ & Phalericum media. Lõgi verò muri ad Piræa vsque, ad quadraginta stadia habebãt: quorum exteriora custodiebantur, [d] & Piræo vicina: omnis autẽ ambitus sexaginta erat stadiorum, cuius dimidiũ custodiebatur. Adhæc mille ducẽtos [e] equites cum hippotoxotis, necnõ mille sexcentos sagittarios esse affirmabat: triremes quoq; [f] quæ agi possent, trecentas. Hæc enim Athenienses suppetebant, ac nõ pauciora horũ singula *quàm à me referuntur*, quo tẽpore ingressuri ipsorum fines erant Peloponnenses, se ad bellũ accingentibus. Alia quoque Pericles qualia cõsueuerat disseruit, ad demonstrandũ superiores se bello futuros.

[a] In donariis priuatis & publicis.

[b] Puri. sæpe coẽti, *Schol. Gr.*

[c] Totúmque eximi posse (*videlicet non ladendo ipsum Palladæ simulacrum*) vsos autem ad salutem *reip.* oportere non minus restituere.

[d] Et Piræei cum Munychia vniuersus ambitus, 60 stadiorum *erat*: quod autem custodiebatur, huius erat dimidiũ.

[e] Ἱπποτοξόται sunt equites sagittarii, qui ex equo sagittas mittunt.

[f] Quæ ad nauigandum aptæ essent.

α Χρυσίου ἀσήμου] μὴ ἔχοντες σημεῖον· ὄβριζία τινά. β Καὶ σκῦλα μηδικὰ] τὸν ἀφυρόπεδα θρόνον, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν χρυσοῦν. γ Ἢ πεντακοσίων] τὸ ἢ περιττόν. δ Καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ] τῆς Ἀθηνᾶς. ε Τὸ ἄγαλμα] ὅταν ὁ Φειδίας κατασκεύασαι μετὰ τὰ μηδικά. ζ Ἀπέφθου] πολλάκις ἐψηθέντος, ὥστε γρύζεσθαι ὄβριζον. η Καὶ περιαιρετὸν εἶ] ἅπαν] τὸ κόσμιον τῆς ἀγάλματος. θ Ἔφη χρῆσθαι] χρεῶν εἶ). ι Ὁπόσοι οἱ πολέμιοι ἐσβάλοιεν] αὐτὴ τῆ, ἐσβάλλον οἱ λακεδαιμόνιοι. κ Ἀπὸ τε πρεσβυτάτων] οἱ γὰρ ἐν τῆς φρουρείοις, γέροντες καὶ νέοι ἦσαν ἄμα. λ Πρὸς τὸν κύκλον] ἕως τῆ κύκλου. μ Ἐστι δὲ αὐτοῦ] τῆ κύκλου. ν Ὁ καὶ ἀφύλακτον] μέρος δηλονότι, τοῦτο, σάδιοι δικαιοπολ. ὁ γὰρ ὅλος κύκλος σαδίων ἐῶ ἑξήκοντα. ξ Ὧν τὸ ἔξωθεν] τῶν μακρῶν τειχῶν. ο Τὸ δὲ ἐν φυλακῆ ὄν] τῆ πειραιῶς.

Quibus auditis persuasi Athenienses, omnia ex agris comportant, liberos; coniuges; supellectilem, vtensilia: ligna denique ædificiorum detrahebant: pecora quoque ac iumenta in Eubœam circumiectásque insulas transuexerunt. Quæ demigratio fuit eis sanè molesta, propter inueteratam plerisque consuetudinem semper agendi in agris, iam inde ab vltimo initio præter cæteros Athenienſibus vsurpatam. Siquidem sub Cecrope illísque priscis vsque ad Thesea regibus, Attica oppidatim habitabatur, curias habens & magistratus: [a] hominibus haudquaquam solitis, quum nihil timerent, adire regem gratia consultandi: quibusdam etiam bella gerentibus, veluti Eleusiniis, iuncto Eumolpo cum Erechtheo. Theseus verò, posteaquam regno potitus est, vir potens & perinde solers, cum aliis in rebus regionem hanc excoluit, tum verò cæterorum oppidorum & conciliabula & magistratus aboleuit: & in ea quæ nunc est vrbe, vno instituto concilio, & vna curia, cunctos collocauit: coegítque sua quenque vt prius possidentes, vna tamen hac vrbe vti: quam ingentem, iam omnibus in ea ordinatis, effectam, successoribus per manus tradidit. Cuius [b] congregationis Athenienses etiam nunc diem solennem in deæ honorem publicè agunt. [c] Namante Theſea, quæ nunc sum ma vrbs est, tunc vrbs fuit, & id præcipuè quod sub ea spectat Aquilonem: vt testantur quæ ibi sunt delubra etiã aliorum deorum, & quæ extra illud sunt, ab hac præcipuè parte extructa delubra visuntur, Iouis Olympii, & Apollinis Pythii;

[a] Et quum nihil timebant, ad regem non conueniebant *de repub.* consultaturi, sed per se quique remp. administrabant, atque consultabant. Quinetiam nonnulli eorũ, vt Eleusinii, cũ Eumolpo aduersus Erechtheum bellum gessetunt.

[b] Ξυοίκια, *q.d.* Contubernia. *Vel* Contubernalia.

[c] Antea enim, quæ nunc est arx, vrbs erat: & quod sub ea est, ad Austrũ potissimùm spectans.

A οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῶν ἐπείθοντο τε, καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ τὰ ἄλλα κατασκευὴν ἧκον, καὶ αὐτῶν τὰ οἰκία καθαιρεῖτες τὰ ξύλα. τὰ δὲ ἄλλα καὶ τὰ ζῦγα ἐς τὰ βοῦς διεπέμψαντο, καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς προσκειμένας. χαλεπῶς δὲ αὖθις, ἀφ' ὧν ἀεὶ εἰωθέναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διατρίβειν, ἐπ' αὐτὰ ἤρχετο. ξυνεβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἕτερον μᾶλλον Ἀθηναίοις τοῦτο. ὅτι γὰρ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ ἀτθὶς ἐς Θησέα ἀεὶ κατὰ πόλεις ᾤκειτο, πρυτανεῖά τε ἔχουσα καὶ ἄρχοντας καὶ ὁπότε μή τι δείσαι, οὐ ξυνίεσαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα, ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπαλιτεύοντο καὶ ἐβουλεύοντο. καί τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῶν, ὥσπερ καὶ Ἐλευσίνιοι μετ' Εὐμόλπου πρὸς Ἐρεχθέα. ὅπερ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, ξυνοικίσας μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατὸς, τά τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ κατέλυσε τῶν ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἓν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον, ξυῳκισε πάντας· καὶ νεμομένους τὰ αὑτῶν ἕκαστος, ἅπερ καὶ πρότερον, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει τῇδε χρῆσθαι, ἣ, ἀπάντων ἤδη ξυντελούντων ἐς αὐτὴν, μεγάλη ἠρμένη, παρεδόθη καὶ τοῖς ἔπειτα. καὶ ξυοίκια ἔτι ἐκείνου ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρότερον τοῦτο, ἡ ἀκρόπολις ἦν νῦν οὖσα, πόλις ἦν· καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δὲ τὰ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστί, καὶ τὰ ἔξω τοῦ τόπου τοῦτο μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τό, τε τοῦ Διὸς τοῦ ὀλυμπίου, καὶ τὸ Πύθιον,

54 Τὰ πρὸς σκηνὴν.

α Τὰ ξύλων] τὰ ἀπὸ ξύλων κατασκευάσματα. ἰδία λέξις τῆς Θουκυδίδου αὐτῆς.

β Ἡ ἀτθὶς ἐς Θησέα] ἡ μετοίκησις.

γ Ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου] ἐξ ἀρχῆς. δ Ἕτερον μᾶλλον] ἐκλιπὼν. ε Τὸν] τοῦτο τὸ οἰκεῖν ἀθηναίοις ἀρχαῖον ἦν. ζ Ἐς Θησέα] μέχρι Θησέως. η Ἀεὶ κατὰ πόλεις] ἀδιαστάτως. θ Πρυτανεῖά τε ἔχουσα] πρυτανεῖον, ἔστιν οἶκος μέγας, ἔνθα αἱ πόλεις ἐδίδοντο τοῖς πολιτευομένοις. ἐκκλείπω δ' ὅτι ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐκάθηντο οἱ πρυτάνεις, εἰ τὴν ἄλλην πραγμάτων διοίκησιν. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι τὸ πρυτανεῖον πυρὸς ἱερὸν ἔκαιον ἔνθα καὶ τὸν ἄσβεστον πῦρ, καὶ πῦ χρηστήριον. ι Καὶ ὁπότε μή τι δείσαι] μὴ τοῦ τι μὴ εἰς φόβον πολέμου ἔληγεν καὶ χάνδανεν, ὡς ἄρχοντος τοῦ βασιλέως. κ Αὐτοὶ ἕκαστοι καθ' ἑαυτούς. λ Μετ' Εὐμόλπου] ἀφ' οὗ Εὐμολπίδαι φυλὴ ἐν τῇ ἀτθίδι. μ Ξυῳκίσατο] τὸ ξυῳκίσατο οὐκ ἔστιν ὅτι τὸ ὁμοξυνοικισθῆναι ἐποίησαν, ἀλλ' ὅτι τὸ μίαν πόλιν, πάντας μιᾷ πόλει, ἔχειν αὐτούς. ν Ἐξ ἐκείνου] ὁ δὲ μὴν ἐκείνου ἀνομάσθη μεταχθέντων. ξ Τῇ θεῷ] τῇ Ἀθηνᾷ. ὁ τοῦ δὲ φασιν οἱ ἀθηναῖοι, τὸν Ἀπήλλωνα ὁμοίως. ο Γρ. ἦν τὸ μέρος] τὸ νότιον.

"καὶ ὃ τῆς Γῆς," καὶ ὃ ἐν λίμναις Διονύ- A
σου, ᵇ ἃ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδε-
κάτῃ ποιῆται ἐν μυσὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ
καὶ οἱ ἀπ' Ἀθηναίων ἱῶνες ἔτι καὶ νῦν νο-
μίζουσιν. ἵδρυται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ ἀρχαῖα
ταύτῃ· καὶ τῇ κρηνῇ, τῇ νῦν μέν,
ραίναν δ' τῶν σκευασμάτων, ἐννεακρουνῳ κα-
λουμένῃ, ὃ δ' πάλαι, φανερᾶν τῶν πηγῶν
ὄντων, καλλιρρόη ὠνομασμένῃ, ἐκείνῃ τε ἐχρῶντο
ὅτι, τὰ πλεῖστου ἄξια ἐνόμιζον. καὶ νῦν ἔτι
ἀπὸ τῆς ἀρχαίας τε γαμικὰς ἐς ἄλ- B
λα τ' ἱερὰ νομίζεται τὰ ὕδατι χρῆσθαι.
καλεῖται δ' ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ταύτης κατοί-
κησιν ἡ ἀκρόπολις μᾶλλον τῆδε ἔτι ἡ
Ἀθηναίων πόλις. τῇ τε δὴ ὅτι πολὺ κατ'
χώραν αὐξομένῳ οἰκήσει μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι,
καὶ ὅτι ξυνῳκίσθησαν, δοκεῖ δὲ ἔτος ἐν τοῖς
ἀρχαίοις ὅμως οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν
ὕστερον μᾶλλον τῆδε τῷ πολέμῳ πρωτοικησάμε-
νοι τε καὶ οἰκήσαντες, ῥᾳδίως ταῖς
μεταναστάσεσι ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἀρτι C
αὐξληφότες ταῖς κατασκευαῖς μετὰ τὰ μηδι-
κά. ἐκαρπίζοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας
τε καταλιπόντες, καὶ ἱερὰ, ἃ δεῖ πάντας ἀεὶ
ἀνθρώπους ἐν τῇ εὐπορίᾳ τῇ ἀρχαίου πολιτείας πά-
τρια· διαιτήν τε μεταβαλλόντες μεταβάλλειν, καὶ
ὥσπερ ἕνα ἕκαστος τὴν πόλιν τὴν αὐτῶν ἀπολείπων ἔχε-
σθαι. ὅπερ δὲ ἀφίκοντο ἐς ὃ ἀεὶ, ᵉ ὀλίγοις
μέν τισιν οὐκ ἦν οἰκήσις, καὶ τῶν δὲ φίλων
τινὰς ἢ οἰκείων κατέφυγον· οἱ δὲ πολλοὶ τὰ
τε ἔρημα τῆς πόλεως ᾠκησαν, καὶ τὰ ἱερὰ, D
καὶ τὰ ἥρῷα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως,
καὶ τοῦ ἐλευσινίου, καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως
κλῃστὸν ἦν. ἥ, τε πελασγικὴ καλουμέ-
νη ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν
τε ἦν μὴ οἰκεῖν, καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου
ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε, λέγον ὡς

Telluris, Bacchi in Limnis, cui vetustiora Bacchanalia fiunt decimo mēsis Antheſterionis die: quemadmodum nūc quóque Iones ab Athenienſibus oriundi [a] exiſtimant. Necnon alia huius generis extructa ſunt vetuſta tēpla. Fonte etiam, qui nunc, poſteaquam tyráni concinnarūnt, Nouem [b] fiſtulæ nominatur, olim autem Calliroe, quum fontes extarent, quia vicinus erat, vtebantur in maximis quibuſque rebus: vt hodie quoque ex vetuſtate duret opinio, ante coniugalia, & in alia quæ ſacrorū ſunt, illa aqua eſſe vtendum. Et nunc etiam propter vetuſtam hanc habitationem, [c] ſumma pars vrbis vocatur ab Athenienſibus Vrbs. Igitur ſuo [d] fere arbitratu Athenienſes paſſim domicilia habentes, poſtquam vna in mœnia coiere, tamen ob morem in agris agendi cum omni familia, plerique & priorū & poſteriorum, vſque ad hoc bellum, nō facilè migrabant: & eo difficilius quòd nuper poſt bellum Medicum ſupellectilem reportauerant. Grauabātur etiam & ægrè ferebāt quòd deſerturi eſſent penates, ac templa, quæ ipſis ob vetuſtum perpetuò ritum patria erāt: mutaturi quoque vitæ cōſuetudinē: denique nihil aliud quàm ſi ſuam quiſque vrbem deſereret. Vbi in vrbē migratum eſt, paucis quibuſdam domus fuerunt, nonnullis apud amicos neceſſariōſque effugium: aliqui (quæ magna portio fuit) [e] infrequētia vrbis loca ad habitandum cepere, templáque ac [f] baſilicas omnes, præterquā ſummæ vrbis & Eleuſinii: & ſiquod aliud robuſtè erat obſeratum, necnon Pelaſgicū quod vocatur, ſummæ vrbi ſubiectū, quódq; inhabitare nefas erat: prout & Pythici oraculi fine verſus vetabatur; dicente,

[a] In more habēt. Solent celebrare, ex recepto ritu.

[b] *Vel*, Canales. *Vide annot.*

[c] Arx vrbis.

[d] Ἐπιπολύ. Diu. Iam à longo tempore. *Vide annot.*

[e] Vacua, Deſerta.

[f] Omnia horum monumēta, præter arcē & Eleuſinium.

ᵃ Καὶ τὸ ἐν λίμναις] λίμναι, ἱερὸς οἶκος ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηναίων. ᵇ Εἰ τὰ ἀρχαιότερα] ἀρχαιότερα εἶπε, διότι ἔστι καὶ ἕτερα ἄλλα. ᶜ Καὶ οἱ ἀπ' Ἀθην.] καὶ οἱ ἄποικοι τῶν Ἀθηναίων. ᵈ Καὶ νῦν νομίζουσι] καὶ νόμων ποιοῦσι. ᵉ Τῶν τε ἐόντων] τῶν Πεισιστρατιδῶν. ᶠ Φανερῶν τε πηγῶν] τὸ αὐτάρκεσιν τῶν ὑδάτων. ᵍ Ἐκείνῃ τε ἐχρῶντο] λείπει εἰς ἃ, ἢ ὡς τὰ πλείστου ἄξια δὲ ἐξῆς, τῇ κρηνῇ τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. ʰ Καὶ ἐς ἄλλα τ' ἱερῶν] καὶ γὰρ ὁ γάμος ἱερός. ⁱ Διὰ τὴν παλαιὰν ταύτην] τὴν ἐμπεδότητα δηλονότι. ᵏ Τῇ τε οὖν ὅτι πολὺ] αἰτιᾶται, αἰτίᾳ τῷ τε οὖν. ˡ Αὐτοτόμως οἰκήσει] αὐτονόμου οἰκήσεως. ᵐ Ξυνῳκίσθησαν] εἰς μίαν πόλιν συνῴκισθησαν. ⁿ Παροικησάμενοι] παροικία καὶ οὐ παροικία λέγεται. ᵒ Ἐκαρπίζοντο δὲ] καλῶς εἶπεν ἐκαρπίζοντο· οὐ δεῖ γὰρ λέγειν ὅτι ἐκαρπίζοντο, ἢ βαρέως, ἢ βαρυμόρως· ἔδει ἄλλως πως ποιεῖσθαι τὴν βαρυμοιρίαν· ἀλλὰ βαρυόμενοι, καὶ βαρυόμενοι ᾤκουν, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως κλινόμενα. ᵖ Ὀλίγοις μέν τισιν] διὰ πλουσιωτέρους ἰδίᾳ δηλονότι. ᵠ Τὰ τε ἔρημα] τὰ ὀλιγάνθρωπα. ʳ Κλῃστὸν ἦν] παντὶ δῆλον κλεῖσαι ἠδύνατο. ˢ Τό, τε πελασγικὸν] καλούμενον τὸ πελασγικὸν τεῖχος. ᵗ Οἱ γὰρ πελασγοὶ αὐτὸ οἰκήσαντες, ἐπιβάλοντο τοῖς ἀθηναίοις· οἳ δὲ ἐξαναστήσαντες πάλιν οἱ ἀθηναῖοι, κατεράσαντο τὸν τόπον μὴ οἰκεῖν ἀθηναίους. ᵘ Ἀκροτελεύτιον τοιόνδε] καλῶς τὸ ἀκροτελεύτιον, αὐτὸ τὸ ἄκρον τῶν τέλος τοῦ τείχους. καλεῖται γὰρ τὸ ἄκρον ἡ ἀρχὴ τοῦ τείχους.

a -vacare Pelasgicon vtilius sit: *id est, Non habitari.*

b Habitatum fuit. Ac mihi videtur contrarius fuisse oraculi euentus ei quem expectabat. non enim propter nefariam, *aut*, lege vetitam habitationē, calamitates ciuitati contigisse, sed propter b. inhab. necessitatē. Quod bellum *quamuis* haud nominans oraculum, præuiderat tamen ipsum *templum* non fauste habitatum iri aliquando, *illius belli tempore* videlicet.

c Id est, *Quum certa eorum spatia inter se distribuissent.*

a -*satisque Pelasgicon otia seruet.* Ob ipsam tamē repetinam necessitatem b præstitit vsum domus. Cæterùm (vt mihi videtur) oraculum in contrarium eccidit quàm expectabatur. Non enim propter profanatum habitatione templū, calamitates ciuitati contigerunt; sed propter bellum, inhabitādi necessitas. Nec nominatim templum hoc ab oraculo prænotatum est, aliquādo infaustè habitandum esse. In turribus quoque murorū multi sibi habitacula cōstruxerunt, denique vt quisque poterat: Quippe nō capiebat ciuitates tot vnà immigrantes, sed postea lōgos muros habitarunt c partiti; & magnam partem Piræi. Iam verò ea etiam quæ ad bellum spectabant capessebant; tum sociorum auxilia cogentes, tum centum nauibus, quæ exituræ in Peloponnesum erant, apparandis intenti. Et Athenienses quidem in hoc erant occupati. ¶ Peloponnensium autem exercitus in Atticam tendens, peruenit primùm ad OEnoen, qua Atticā ingressurus erat. Vbi quum subsedissent, tormenta machinásque, quibus muros quaterent, parabant. Nam OEnoe muris prædita erat, Atticam ab Eubœa disterminans, qua Athenienses, quoties bellum incideret, pro mūnimento vtebantur. Circa hanc Peloponnenses cum in præparandis machinis temporis satis triuerunt, tum verò propter Archidamum, quem non parum insimulabant quòd & in euocandis auxiliis lentior, & quòd Athenienſium studiosus videretur, nequaquam vehemens hortator ad bellū. Contractis autem iam copiis, illi dabantur crimini & statiua apud Isthmum habita; & in cætero itinere faciendo tarditas, & super omnia apud OEnoen cunctatio. Quæ hominis negligentia si non extitisset, videbantur sibi Peloponnenses celeri aduentu omnia quæ extra vrbem haberent Athenienses (nam interim hæc illò intraportauerant) occupaturi fuisse.

--- τὸ πελασγικὸν, ἄρρητον ἄμεινον. ὅμως
δὲ τοῦτό τῆς ξυμφορᾶς ἐγένετο, ἀναγκαίως
ἐξωκίσθη. καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον ξυμβῆ-
ναι, μὴ πρόσθεν ἐλθόντων· οὐ γὰρ διὰ τὸν
ἀνόμαστον ἡ οἴκησις αἱ ξυμφοραὶ γεγένηνται
τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἡ ἀνάγκη
τῆς οἰκήσεως· οὐ μέντοι ὀνομάζον γε τὸ μαντεῖον,
ὡς οὐδὲ μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοι-
κισθησόμενον. καὶ τεκμαίροντο δὲ καὶ οἱ
πύργοις τοῖς τειχῶν πολλοὶ, καὶ ὡς ἕκα-
στός που ἐδυνήθη. οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόν-
τας αὐτοὺς ἡ πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τά τε
μακρὰ τείχη ᾤκησαν κατειλήφασί τε καὶ
τοῦ πειραιέως τὰ πολλά. ἅμα δὲ καὶ πρὸς
τὸν πόλεμον ἡτοίμαντο, ξυμμάχους τε
ἀγείροντες, καὶ τῇ πελοποννήσῳ ἑκατὸν
νεῶν ὑπόπλουν ἐξαρτύοντες. καὶ (ἃ) μᾶλ-
λον ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ ἦσαν. ¶ Ὁ δὲ
στρατὸς τῶν πελοποννησίων πρῶτον ἀφίκετο
τῆς ἀττικῆς ἐς οἰνόην τὴν ἐπὶ τῷ ὄρει, ἢ περ ἔμελ-
λον ἐσβαλεῖν· καὶ ὡς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς
προσεποιοῦντο τῷ τείχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ
ἄλλῳ τρόπῳ. ἦν γὰρ οἰνόη οὖσα ἐν μεθορίοις τῆς ἀττικῆς τε καὶ βοιω-
τίας, ἐτετείχιστο, καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ ἀθη-
ναῖοι ἐχρῶντο, ὁπότε πόλεμος καταλάβοι.
τούς τε οὖν προσβολὰς ἠυτρεπίζοντο, καὶ
ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν.
αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλα-
βεν· ἀπ' αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγω-
γῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς ἀθη-
ναίοις ὑποτίθεσθαι, οὐ πραγμάτων προθύμως
πολεμεῖν. ἐπειδή τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἥ
τε ἐν τῷ ἰσθμῷ ὑπομονὴ ὠφελήσασα, καὶ ἐς
τοῦ ἄλλου πορείαν ἡ σχολαιότης διέβαλεν
αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ οἰνόῃ ὑποτίθεσις.
(ἃ) γὰρ ἀθηναῖοι ἐσκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ
τούτῳ, καὶ ἐδόκουν (ἃ) πελοποννήσιοι ἐ-
πελθόντες αὐτίκα ἐξαιρήσειν, πάντα ἔτι ἐξὸν κα-
ταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὸν ἐκείνου μέλλησιν.

ἀ Ἠ προσδέχοντο] ὑπορίζουσι. β Κα-
τασκευάσαντο δὲ] κατασκευὰς ἐποιή-
σαντο. γ Ἐς οἰνόην προσῆν] οἰνόη,
ὄρος τῆς ἀττικῆς, ὅ ἐστι οὖσα ἀθηναίων
καὶ βοιωτῶν. δ Τῷ πίσῃ] τῷ πί-
σῃ. ε Ἀπ' αὐτοῦ] τοῦ βασι-
λέως. ζ Δοκῶν] νομιζόμενος. η
Ἐν τῇ ξυναγωγῇ] ὅτι ἀπιὼν ἐπεπόλε-
μειν. θ Ὑποτιθεὶς] ἀρτίως. ι Διέ-
βαλεν αὐτὸν] ὅποτε Μελησίππου ἐπιμε-
λοῦς. κ Ἐπίσκεψις] ἀρχία. λ Ἐν τῷ
χρόνῳ τούτῳ] τῆς βασιλείας δηλονότι.
μ Διὰ τὸν ἐκείνου μέλλησιν] ἐξεκέ-
δασαν δηλονότι.

ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τ' Ἀρχίδαμου ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ, ὡς ἐδεξατο (ὡς λέγεται) τοὺς Ἀθηναίους τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίᾳ δόσιν ἐνδώσειν τι, καὶ κατοκνήσειν ταῦτα δῃοῦν αὐτίκα τμηθεῖσαν, ἀνέσχεν. ὅπως μὴ οἱ ξυμβαλόντες τῇ οἰνόῃ, καὶ πᾶσιν ἰδίαν ποιησάμενοι, οὐκ ἐθελήσωσιν ἔλθειν, οἵ τε ἀδύνατοι ἐπεχειρήσουσιν. ὅτου δὲ ὁρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μὴ τὰ ἐν πλαταιᾷ τῷ ἐσελθοῦσι Θηβαίων γενόμενα ἡμέρᾳ ὀγδοηκοστῇ μάλιστα, ὅτε θέρους καὶ τὸν σῖτον ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν. ἦγε δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζεύξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς, καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον, πρῶτον μὲν Ἐλευσῖνα, καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον· ἔπειτα Ἐρινεὸν παρῆλθον, καὶ Σκῖρα, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Αἰγάλεων ὄρος, ἕως κατὰ τὰς Ἀχαρνάς· ἔως ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνάς, χωρίον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς, καὶ δήμων καὶ λοιπῶν. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτό, στρατόπεδόν τε ἐποιήσαντο, καὶ χρόνον τε πολὺν ἐμμείναντες ἔτεμνον. γνώμη δὲ τοιᾷδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον καὶ τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην τεταγμένον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοῖς γὰρ Ἀθηναίοις ἤλπιζεν ἀκμάζουσί τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρεσκευασμένοις ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον, ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν, καὶ τιν' αὐτῷ γῆν οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθῆναι. ὅπως οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο, καὶ τὰς Ἀχαρνὰς καθήμενος, εἰ ἐπεξίασιν. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χῶρος ἅτε πόδας ἐφαίνετο ἐν στρατοπεδοῦσαι, ἅμα δὲ καὶ ⓐ Ἀχαρνῆς μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται ἐγίγνοντο) οὐκ ἀνεκτὸν ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὁρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴτε δὲ μὴ ἐπεξέλθοιεν ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ ⓐ Ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τό, τε πεδίον τεμόν-

A Hac itaque inuidia premebatur Archidamus in obsidione OEnoes: quã (vt fertur) ideo [a] tolerabat quòd expectaret vt Athenienses, nõdum violata ipsorum terra, aliquid *de tumore* remitterent, non passuri ante suos eam oculos vastari. At postquam OEnoen adorti, omníque operonati, expugnare nequeunt, nullúmque Athenienses caduceatorem mittebant, ita demum castris illinc motis, octogesimo fere die ab iis quæ apud Plataeam Thebanis ingressis acta sunt, æstate frumentísque maturis, Atticam inuaserunt, duce Archidamo Zeuxidami filio, Lacedæmoniorum rege: ac [b] subsidentes, depopulati sunt primùm Eleusina, cãpúmque Thriasium: fugatis aliquantulũ circã loca, quæ dicuntur Rheti, Atheniensibus equitibus. Deinde progressi, ad dexteram habentes AEgaleon mõtem, per Cecropiam ad Acharnas vsque peruenerunt, maximum omnium [c] oppidorum quæ Atticæ [d] populi vocãtur: positísque in obsidione castris; diu illic habuere statiua, populationibus occupati. Fertur autem Archidamus circum Acharnas cum exercitu tanquam ad pugnam instructo mansisse, nec illa expeditione in plana descẽdisse, eo consilio quòd suspicabatur, Atheniẽses, multa iuuentute florentes, & ad bellum vt nunquam alhâs instructos, in occursum proditu-ros, nec in oculis suis agrum vastari passuros. At vbi neque ad Eleusina, neque ad campum Thriasium occurrerunt, experiri statuit, dum Acharnas obsidet, an occurrere auderent: simul quòd locus habẽdis statiuis opportunus videbatur; simul quòd Acharnenses (qui magna pars ciuitatis, quippe tria millia armatorum, erant) nõ credebãtur sua corrũpi neglecturi, sed omnes in prælium exituri. Quòd si nõ exirẽt tunc Atheniẽses, minore iã metu in posterũ posse vastari cãpum,

[a] *Vide annot.*

[b] *Vel*, Castrametati.

[c] *Vel*, Vicorum.

[d] *Vel*, Vici.

α Ἐν τῇ καθέδρᾳ] τῇ ὁρμῇ τῆς πολιορκίας δηλονότι. β Ἀνέσχεν] αὐτοὺς δηλονότι. γ Καὶ πᾶσιν ἰδίαν] πᾶσιν ἰδίας πολεμικῆς πεῖρας ἐπαγαγόντες. δ Καθεζόμενοι ἔτεμνον] τὸ δέδρα δηλονότι. ε Περὶ τοὺς ῥείτους καὶ λ.] ὠρος, ῥεῖτος· ἡρώδης, ῥεῖτος. ζ Αἰγάλεων ὄρος] αἰγινητικὸν ὁ αἰγάλειος, ὡς μιλήσιος· ἄλλοι δὲ οὐδετέρως φασίν. η Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ] τῇ αὐτῇ ἐφόδῳ. ἐπέσπασο γὰρ καὶ ἄλλας ἐσβολὰς εἰς τὴν ἀττικὴν οἱ λακεδαιμόνιοι. θ Ἰσως ἂν ἐπεξελθεῖν] ὅπλ ὠμφεία. ι Εἰ ἐπεξίασιν] εἰ ἐπεξελθήσονται οἱ ἀθηναῖοι αὐτοῖς πόλεμον. κ Αὐτῷ ὁ χῶρος] τῷ Ἀρχιδάμῳ. λ Ἐδόκουν] ἐνομίζοντο. μ Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ] τῇ αὐτῇ.

& ad ipsam vrbem accedi. Acharnenses enim suis rebus exutos, non ita promptos ad subeundū pro alieno agro discrimen futuros; ideóq; discordes sententias fore. Et hac quidem cogitatione, quum Acharnas obsideret, Archidamus erat. ¶ Athenienses verò, quoad hostis circa Eleusinem & campum Thriasium subsedit, spem nonnullam conceperunt non esse propius progressurum: memoria tenētes, Pleistoanactem Pausaniæ *filium*, Lacedæmoniorum regem, quatuordecim ante hoc bellū annis, cum Peloponnensi exercitu, dum Atticam inuasisset, ad Eleusinem & Thriasium campum, nec vltrà progressum, rediisse: eóque ex Sparta relegatus est, [a] creditus id fecisse pecunia. Vt autem circumsidentē Acharnas exercitum cognouerunt, sexaginta stadiis ab vrbe distantē; quū in conspectu (vt credibile est) regio vastaretur, quod nunquam viderant iuuenes, sed nec senes, præterquam bello Medico: id verò acerbū sanè, nec iam negligendū tolerandúmque, sed obuiā prodeundū, cū aliis tum præcipuè iuuentuti visum est. [b] Coacto concilio, magna inter eos altercatio erat, aliis exire iubētibus, aliis quibusdam non sinentibus. Vates quoque multifaria vaticinia referebant, [c] ad quos audiendos vndique coibatur. Acharnenses, quòd putarēt apud se non minimā portionem Athenienſium esse; quum ipsorum terra vastaretur, ad exeūdum præcipuè vrgebant: atque omni ex parte ciuitas tumultuabatur, & Pericli irasce bantur, prorsus immemores eorum quæ prius ille suasisset. [d] Conuitiabātur etiā quòd quū esset dux; nō tamē eos educeret, existimantes ipsum omnium quæ paterentur authorē. Quos Pericles vidēs [e] ex præsenti cōditione afflictari, vtpote non rectè sentientes de exeundo, vt ipse faciebat,

A καὶ ἐς αὐτὸ τὸ πόλιν χωρήσεσθαι τοὺς γὰρ ἀζηρνέας, ἐξερημώσεις τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως [α] τῶ θυμοῦ ἔσεσθαι [γ] ἐπὶ τῆς τῶν ἄλλων χινδυνεύσειν, εἰσιν δὲ οἳ καὶ ἐσέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτῃ μὲν ξυμφορᾷ ὁ Ἀρχίδαμος [δ] τοὺς Ἀζηρνέας ἐλᾶ. ¶ Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν οὗ [ε] ἐλθοῦνα καὶ τὸ θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἐλᾶ, καὶ ἐλπίδα εἶχον ἧσσον προελθεῖν· ἐπειδὴ δὲ ἐγγύτερω αὐτοὺς μὴ [ζ] προϊέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς ἐλθοῦσαν καὶ θρίωζε στρατῷ πελοποννησίων, [ε] ἐς τὸ τέτταρσι καὶ δέκα ἔτεσιν ὕστερον ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλέον [ζ] οὐκέτι προελθών. δι' ἣν καὶ ἡ φυγὴ [η] αὐτῷ ἐγένετο ὡς οὐ παρὰ τὸν, δόξαντι [θ] χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν. ὅπως [ι] οἱ πρὸς ἀζηρνέας εἶδον τὸν στρατὸν ἐξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο· ἀλλ' ἀδῆς, [κ] ὡς εἰκὸς, τῆς γῆς τεμνομένης [λ] ἐν τῷ ἐμφανεῖ (ὃ ὅπω ἑωρακέσαν οἱ γε νεώτεροι, οὐδὲ [μ] οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν τὰ μηδικά) δεινὸν ἐφαίνετο καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα [λ] τῇ νεότητι, [ν] ἐπεξιέναι, καὶ μὴ περιοράν. [ξ] ξυστάσεις τε γιγνόμενοι, ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν, κελεύοντες ἐπεξιέναι, [ο] οἱ δέ τινες, οὐκ ἐῶντες. χρησμολόγοί τε ἦδον χρησμοὺς πᾶν τοίους, [π] ὧν ἠκροᾶτο ἕως ἕκαστος ὥρμητο. οἵ τε ἀζηρνῆς, οἰόμενοι [ρ] σφᾶς σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶ) ἀθροισμένων, ὡς αὐτῶν [σ] ἡ γῆ ἐτέμνετο, [τ] ὀργὴν τ' ἔξοδον μάλιστα. πᾶσι τε ὅπως [υ] αἰπρέπεστο ἡ πόλις, καὶ [φ] Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον· καὶ ὧν πρότερον στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι· αἴτιόν τε σφίσιν ἁπάντων ὧν ἔπασχον. Περικλῆς [χ] ὁρῶν μὲν αὐτοὺς χαλεπῶς φέροντας τὸ παρόν, καὶ ἃ τε ἐλπίζοντας, καὶ ἃ τε ἀέλπτως φερομένους, πιστεύων [ψ] ὀρθῶς γιγνώσκειν χρὴ τὸ μὴ ἐπεξιέναι,

a Quòd visus esset pecunia persuasus esse vt se reciperet.
b Et quum in circulis essent, *Vel conciliabulis*, magna, &c.
c Quæ quisque audiebat vt ei animus erat *Id est, Vt animo affectus erat, sta ea interpretabatur.*
d Ἐκάκιζον. Vituperabant. Vitio dabant. Criminabantur.
e Ex præsenti rērum statu (*ad Verbum*, ad præsens) ad iram commoueri, ac non rectè sentire: at suum de non exeundo aduersus *hostem* consilium esse rectum credens, eos nequein concionem neque in vllū conciliabulū conuocauit: ne, postquām conuenissent, aliquid ira magis quàm certo cōsilio peccarēt. Q.d. *nequid decernerēt in quo male rebus suis consulerent; non quidem prudentes sententésque, sed ira impulsi.*

α Τῶν σφετέρων] κτημάτων. β Προθύμως ἕξεσθαι] ὀπὸ κίνδυνοι τὸ ἐθέλειν. γ Ἐπὶ τῆς τῶν ἄλλων] γῆς δηλονότι. δ Μεμνημένοι] ὡς προθύμου τῶν πλαταιᾶς στρατοῦ. ε Ἐς τὸ πλέον] ἐς τὸ περαιτέρω. ζ Οὐκέτι προελθών] σημαίνων τὴν σύνταξιν, ὅτι Θουκυδίδεια δεῖ ἡ Αὐτῷ] τῷ Πλειστοάνακτι.

θ Χρήμασι πεισθῆναι] μετὰ πίστεως χρημάτων ποιῆσαι τὴν ἀναχώρησιν. ι Ὡς εἰκὸς] ὡς ὄντι εἰκάσαι. κ Ἐν τῷ ἐμφανεῖ] φανερῶς. λ Τῇ νεότητι] τῷ πλήθει τῶν νέων. μ Ἐπεξιέναι] κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι. ν Κατὰ ξυστάσεις] ξύ, κατὰ συνήματα καὶ πλήθη γιγόμενοι οἱ ἀθηναῖοι. ξ Ὡς ἕκαστος ὥρμητο] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. ο Ἠ γῆ ἐτέμνετο] ἠφανίζετο. π Ἐνῆγον τὴν ἔξοδον] παρεκίνουν. ρ Ἀνηρέθισο] διεγείρετο. σ Οπ στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι] οὐκ ὀνειφέροι τὴν ἀπραξίαν κατὰ τῶν πολεμίων. τ Ὀρθῶς γιγνώσκειν] κρίνειν.

ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίησαν αὐτῶν, οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τῷ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυμβῆναι ἁμαρτόντας. πλεύσαντες τε πολλὴν ἐφύλασσον, καὶ διὰ παντὸς μάλιστα ὅσον οἷόν τε ἦν. ἱππέας μὲν γὰρ ἐξέπεμπον ἀεί, τοῦ μὴ, ἀποδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως, κακουργεῖν· καὶ ἱππομαχία τις ἐγένετο βραχεῖα ἐν Φρυγίοις, τῶν τε Ἀθηναίων ξὺν τέλει ἑνὶ τῶν ἱππέων, καὶ Θεσσαλῶν μετ' αὐτῶν, πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας· ἐν ᾗ οὐκ ἐλάσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοὶ μέχρις οὗ βοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὁπλιτῶν, τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν ἱππέων τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων οὐ πολλοί. ἀνείλοντο μὲν τοῖς αὐτοῖς αὖθημερὸν, καὶ ἀπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔστησαν τὴν ὑστεραίαν ἔρημον. καὶ δὲ βοήθησαν αὐτοῖς τῶν Θεσσαλῶν καὶ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο πρὸς αὐτοὺς Λαρισαῖοι, Φαρσάλιοι, Κρανώνιοι, Πιρασίοι, Γυρτώνιοι, Φεραῖοι. ἦρχοντο δὲ αὐτῶν, ἐκ μὲν Λαρίσης, Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνοος, ἀπὸ στάσεως ἑκάτερος· ἐκ δὲ Φαρσάλου, Μένων. ἦσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ὡς εἶδον οὐκ ἐπεξιόντας αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἀραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδῄωσαν τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Πανδίονος φυλῆς ἄλλους, τῶν μεταξὺ Πάρνηθος καὶ Βριλησσοῦ ὀρέων. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τοὺς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ἅσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν, καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Καρκῖνός τε ὁ Ξενοτίμου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους, καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. καὶ οἱ μὲν, ἄραντες, τῇ παρασκευῇ ταύτῃ ὡς ἐπλέον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ βρώσιμα, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, καὶ οὐκ ἦλθον ἐσβαλόντες.

A concionem non aduocauit; nullúmque habuit cœtum, nequid ira magis quàm iudicio peccarent congregati. Itaque ciuitatem [a] custodit, & quam maximè potest quietam tenet: equites tamen emittit, ne ii qui ab exercitu excurrerent, vbi vicinos agros adorti, prædas agerent. Pugnáque equestris parua in Phrygiis commissa est, inter vnam Athenienſium turmam, adiũctis Theſſalis, & Bœotorum equitatum. In qua non inferiores erant Athenienſes & Theſſali, donec Bœotis equitibus pedites auxilium tulerunt. tunc autem facta fuga, Athenienſium Theſſalorúmque aliquot deſiderati ſunt: quos tamen ipſo die, [b] præterquam quòd hoſtem rogarent, receperunt. Poſtero die trophæum Peloponnenſes ſtatuerunt. Hæc autem Theſſalorum auxilia ex vetuſta ſocietate Athenienſibus affuerunt, Lariſſæi, Pharſalii, Paraſii, Cranonii, Piraſii, Gyrtonii, Pheræi: ducibus, ex Lariſſa quidem Polymede & Ariſtonoo, ex ſua vterque factione: ex Pharſalo autem, Menone: & deinceps cæteris ſuorum ciuium ducibus. Peloponnenſes, vbi Athenienſes ſe obuiam non ferunt in pugnam, ex Acharnis mouerunt: populatíque ſunt alios quoſdam ex populis, ſitos inter Parnethum & Brileſſum montes. Dum hi in Attica agunt, Athenienſes centum naues quas inſtruxerant, cum mille armatis quadringentíſque ſagittariis circum Peloponneſum miſerunt, ducibus, Carcino Xenotimi, Protea Epiclis, & Socrate Antigenis *filio*. qui cum hoc apparatu ſoluentes è portu, vela fecerunt. Peloponnenſes autem, tamdiu in Attica morati quoad commeatus ſuppeditauit, per Bœotiam, non quâ inuaſerant, ſunt reuerſi.

[a] *Vel*, Cuſtodiis munit.

[b] Non pacto *cum hoſtibus* fœdere. Sine ſequeſtra pace.

[c] Hoc autem auxilium Theſſali ex vetuſta ſocietate tulerunt Athenienſibus: venerúntque ad eos Lariſſæi, &c.

---

a Ξυναλθόντας] συναίτιους. β Καὶ διὰ παντὸς ἦρχε] ἡσύχαζε. γ Προδρόμους] τῶν λακεδαιμονίων. δ Κακουργεῖν] λῃστεύειν. ε Ἐν Φρυγίοις] τόπος τῆς Ἀττικῆς. ζ Τέλει ἑνὶ] τάγματι ἑνὶ. οἱ δὲ Θεσσαλοὶ, ξύμμαχοι πάλιν ἐγένοντο τοῖς Ἀθηναίοις. η Μετ' αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων. θ Πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας] τῶν Βοιωτῶν. ι Τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. κ Ἀσπόνδους] ὡς ὅτι, μὴ δεηθέντες σπονδῶν αὖθις πολεμίους. οὐδὲ γὰρ ἦσαν πάνυ ἠπιωθέντες, ὥστε δεηθῆναι σπονδῶν ἵνα θάψωσιν αὐτούς. λ Παρ' αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. μ Παρέσχοσι] παρέσχοσι, ἀρκάδες· παρέσχοσι, Θεσσαλοί. ν Ἐκ μὲν Λαρίσης] ἡ Λάρισα ἐστασίασε πρὸς ἑαυτήν· διὸ ἑκατέρα μερὶς ἄρχοντα εἶχε. λέγει δὲ ὅτι ἑκατέρα τάσις δυνάμιν ἀθηναίοις ἀπέστειλεν. οἱ μὲν γὰρ δημοκρατίαν ἤγαγον, οἱ δὲ ὀλιγαρχίαν. ξ Ὄντων δὲ αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. ο Καὶ Σωκράτης] ἄλλος Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου. π Καὶ οἱ μὲν] οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. ρ Ἄραντες] τὰς ναῦς δηλονότι. σ Τῇ παρασκευῇ ταύτῃ] τῷ ἑκατὸν νεῶν δηλονότι. τ Οὐκ ἦσαν ἐσέβαλον] οὐ τῇ ὁδῷ ἦ ἐσέβαλον, εἰς τὴν Ἀττικὴν δηλονότι.

Prætereuntésque Oropum, regionem nomine Piraicen, quam Oropii Athenienſibus ſubditi colunt, populati ſunt, ac regreſſi in Peloponneſum, in ſuas quique vrbes diſceſſerunt. Poſt quorum abitum, Athenienſes terra marique cuſtodias collocauerunt, quemadmodum per omne bellum cuſtodias acturi erãt. Necnon mille talenta ex eis quæ [a] in ſumma vrbe eſſent, [b] placuit ipſis qui præclarè fecerant ſeponere, nec erogare, ſed ex aliis ſumere in vſum belli. Quòd ſi quis [c] aut referret, aut ferendis ſuffragiis obtineret mouendam pecuniam hanc alios in vſus, niſi ſi hoſtes claſſe adorirentur vrbem, propulſaríque oporteret, pœnam morte ſanxerunt. [d] Ex hac pecunia centum extra ordinem [e] formoſiſſimas triremes quotannis feceruntcum ſuis præfectis: quarum nulla fas erat in aliud quicquam vti niſi cũm eadem pecunia, ob idem periculum, ſi opus foret. [e] In his centum nauibus qui erant Athenienſes, cum quinquaginta Corcyrenſium quæ venerant auxilio, præternauigantes Peloponneſum, cum aliis nonnullis illinc ſociis, præter alias clades quas intulerunt, egreſſi in terram, Methonen quæ eſt in Laconica adorti ſunt, tum muris inualidam, tum hominibus vacuam. Fortè in iis circà locis erat cum præſidio Braſidas, Tellidis *filius*, vir Spartiates: hic, re cognita, cum centum armatis auxilio iis qui intus erant aduenit: [f] perque medium Athenienſium exercitum, huc illúcque palatum, & ad muros conuerſum, in vrbẽ irrupit, [g] aliquot ſuorum in ipſa impreſſione amiſſis: eámq; [h] tutatus eſt. Propter quãſtrenuitatẽ ante omnes qui bellũ adminiſtrarũt, apud Spartam collaudatus eſt. Atheniẽſes inde ſoluẽtes abierunt:

[a] In arce.

[b] Placuit illis exẽpta ſeponere, nec impendere, ſed ex al.

[c] Aut verba faceret, aut in ſuffragium mitteret vt hæ pecuniæ mouerentur, *&c.*

[d] Triremes etiã centum vnà cum illis *mille talentis* ſepoſuerũt quotannis omnium præſtantiſſimas, & præfectos illis *conſtituerunt.*

[e] Athenienſes autem qui circa Pelo ponneſum in illis cẽtum nauibus erant, *quarum paulo antè mentio facta eſt.*

[f] Quúmque tranſiſſet per med.

[g] Paucis ſuorum.

[h] Conſeruauit. Propter quod tã audax facinus laudatus Spartæ fuit primus inter illos qui hoc in bellò militarũnt. *Vel*, Qui laude affecti fuerunt hoc in bello. *Fortaſſe antẽ intelligis etiã poteſt*, Præcipua laude affectus fuit.

Πριόντες δὲ ὡρωπόν, τὴν γῆν τὴν περαίαν καλουμένην, ἣν νέμονται ὠρώπιοι Ἀθηναίων ὑπήκοοι, ἐδῄωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς πελοπόννησον, διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. αἰσθόμενοι δὲ αὐτῶν, Ἀθηναῖοι φύλακας κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ ἐμέλλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐξαίρετα ποιησαμένοις, μὴ ἐξεῖναι μηδὲν, καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἢν δέ τις εἴπῃ ἢ ψηφίσηται χρῆσθαι τοῖς χρήμασι τούτοις ἐς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι ναυσὶν ἐπίπλεωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον τὴν ζημίαν ἐπέθεντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἐξαιρέτους ἑκατὸν ἐποιήσαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ ταμίας αὐτοῖς· οἷς μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλό τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων τῶν αὐτῶν κινδύνου, ἢν δέῃ. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ τοῖς περὶ πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ παρεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἀναχθέντες ἐκ τῆς ἠπείρου παρέπλεον, καὶ ἐς μεθώνην τὴν λακωνικὴν ἀποβάντες, τὸ τείχισμα προσέβαλον ὄντι ἀδένει, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὄντων. ἔτυχε δὲ τοῖς χωρίοις τούτοις βρασίδας ὁ τέλλιδος, ἀνὴρ σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων καὶ ἀκροβόλιος, ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὁπλιτῶν ἑκατόν. διαβὰς δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν μεθώνην, καὶ ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ ἐσόδῳ ἀπολέσας τῶν μθ' ἑαυτοῦ, τήν τε πόλιν ἐξεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τὸ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπῃνέθη ἐν σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἅπαντες παρέπλεον

α Ἐξαίρετα] ἀποκεκριμένα. β Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν] παλαιότων δηλονότι. γ Ἐς ἄλλό τι] εἰς ἄλλων χρείαν προσχωμάτων. δ Νηὶ στρατῷ] δηλονότι ὡς μεγάλου κινδύνου κρεμαμένου. οὐ γὰρ αὖ ναυσὶν στρατῷ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐπέβαλον εἰς τὴν ἀττικὴν ὅτε τὸν πειραῖ, εἰ μὴ κατὰ κράτος ἤδη εἶχον τῶν πεζῶν τοὺς Ἀθηναίους. οὕτοι γὰρ καὶ κατὰ θάλασσαν πολὺ προεῖχον τῶν λακώνων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.

ε Τετρήρεις τε μετ' αὐτῶν] τῶν παλαιότερων. ζ Καὶ ἀνδρῶπων οὐκ ὄντων] λείπει πολλῶν. η Περὶ τὸν χώρους τούτους] τῆς μεθώνης. θ Διαβὰς δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον] αὐτὸ τοῦτο, ὅτι μέσου αὐτῶν διαβαίνει.

ι Περιεποίησεν] ἐφύλαξε. κ Καὶ ἀπὸ τούτου] ἀπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς.

λ Ἅπαντες παρέπλεον] τὸ ἅπαντες, κυρίως ὅδε θαλάσσης ἐρημίαν ἐπὶ οὗ ὅπου καὶ ὅδε γῆς.

καὶ ἑξήκοντα [a] τῆς ἠλείας ἐς Φλειοῦντα τὴν A
γλῶ ὑπὲρ δύο ἡμέρας. ἔπειτα βοηθήσαντας
τοῖς ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος τετρακοσίοις ἀνδράσι,
καὶ τοῖς αὐτόθεν [b] ἐκ τῆς περιοικίδος
ἠλείων, μάχῃ ἐκράτησαν. αἰεμοῦ δὲ καταπίπτοντος
μεγάλα, χιμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ,
οἱ μὲν πολλοὶ ἐπέβησαν ὅπως τὰς ναῦς, καὶ
παρεπλεύσαν τὴν ἄκραν ἐς
τὸ ἐν τῇ Φλειᾷ λιμένα· [c] οἱ δὲ μεσσήνιοι [d] ἐν
τούτῳ, ἢ ὀλίγοι τινὲς οἱ δι' ὅλου ἀνέβησαν ὅπως ἐπι-
βήσονται, ἔπειτα Φλειᾶσι χωρήσαντες, [e] τὴν Φλειᾶσι αἰροῦσι. καὶ B
ὕστερον αἱ τε νῆες παρεπλεύσασαν αὖθις
ἐκείσου αὖθις, καὶ ἀναλαμβάνονται οἱ λιπόντες
Φλειᾶς· καὶ τὴν ἠλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ
παρεστρατεβεβοηθήκει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ
ἀθηναῖοι ὅπως ἄλλα χωρία, ἐδῄουν. ¶ Κατὰ
δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον [f] ἀθηναῖοι τε-
σσαράκοντα ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν λοκρίδα, καὶ βοιωτίας ἅμα φυλακήν. ἐστρατήγει
δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου· καὶ ἀπο-
βάσεις ποιησάμενος, τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἃ ἐδῄωσε, καὶ θρόνιον εἷλεν· ὁμή- C
ρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν ἀλωπῇ τοῖς
βοηθήσασι τῶν λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.
¶ Ἀνέστησαν δὲ καὶ αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει
τούτῳ ἐξ αἰγίνης οἱ ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖ-
δας καὶ γυναῖκας, [g] ὅτι καλέσαντες οὐχ
ἧκιστα τὸν πόλεμον σφίσιν αἰτίους εἶναι. καὶ
τὴν αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ πε-
λοποννήσῳ ὅπλιτικωτέρᾳ οὔσῃ, αὐτῶν πέμψαν- D
τες ἐποίκους, ἔσχον· καὶ ὕστερον
οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. [h] οἱ δὲ πε-
σσοὶ δὲ τοῖς αἰγινήταις [i] λακεδαιμόνιοι
ἔδοσαν θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμε-
σθαι, κατά τε τὸ ἀθηναίων διάφορον, καὶ
ὅτι σφῶν [k] ἐσπονδοφόρησαν ἐς [l] τὸν πόλεμον, καὶ τὴν εἰλωτῶν τὴν ἐπὶ θυρέᾳ στάσιν. ἦ
δὲ θυρεάτις γῆ, [m] μεθορία τῆς ἀργείας καὶ
λακωνικῆς ἐστιν, ὅτι θαλάσσαν [n] καθήκου-
σα, καὶ [o] πρὸ αὐτῆς [p] ἐν τούτῳ ᾤκησαν. [q]
ἢ ἐκπεσόντες κατὰ τὴν ἄλλην ἑλλάδα.

& quum Phiam Elidis vrbem tenuissent; biduò populati sunt: [a] & ad prohibendam vim venientes [b] ex conuallibus Elidis trecentos egregios viros, & ex finitimis illinc Eleorum alios, pugna inita viceerunt. Cæterùm exorto ingenti vento, quum tempestate iactarentur in loco portu carente, multi quidem conscensis nauibus præteructi promontorium quod dicitur Piscis, in portum qui est in Phia venerunt: interim verò Messenii, & alii nonnulli qui conscendere naues nequierant, terrestri profecti itinere, Phiam expugnarunt: posteáque in naues quæ circumibant recepti sunt. Atque illinc, relicta Phia (multa enim iam manus Eleorũ veniebat auxilio) nauigantes Athenienses, alia circà loca populabantur. ¶Per idem tempus Athenienses triginta naues miserunt vt obirent Locridem, simúlque Eubœam tutarentur, duce Cleopompo Cliniæ *filio*: qui egressus in terram, nonnulla loca vastat, Thronium capit, obsides illinc accipit: apud Alopen qui ex Locris auxilium ferebant, cõmisso certamine superat. ¶Hac eadem æstate AEginetas cum liberis vxoribúsque è sedibus suis eiecerunt Athenienses, exprobrata vel præcipua eis belli culpa: quum præsertim tutius fore videretur AEginam vtique Peloponneso obnoxiam tenere, suorum colonia illuc missa: prout non ita multo pòst missa est. Illis eiectis Peloponnenses, tum Atheniensium odio, tum de se bene meritis & terræmotus tempore & [c] seruili bello, Thyream incolendam, & eius agrum [d] colendum dederunt, qui ager Argitum ac Laconicum diuidit, ad mare vsque pertingens: [e] vbi ad hoc tempus eorum nonnulli habitant, cæteri per Græciam dissipati sunt.

a Et trecentos delectos qui auxilio venerant ex caua Elide. *Itaenim ad verbum: Quidam verò inferiorem & campestrem Eludem interpret.*

b Obiectantes quòd præcipuè belli autores essent: & Æginam tutius videbatur Peloponneso adiacentem tenere, *&c.*

c Tempore rebellionis Helotarũ.

d Possidendum.

e Atque alii quidem eorum habitauerunt hîc, cæteri, *&c.*

τῶν δὲ λακεδαιμονίων

---

a Τῆς ἠλείας] εἰς δύο διῄρητο ἡ Ἦλις, εἰς ἐρεννεὸν & κοίλην. β Ἐκ τῆς περιοικίδος] τῆς περιχώρου. γ Οἱ δὲ μεσσήνιοι] οἱ ἐν ναυπάκτῳ δηλονότι. δ Ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ. ε Ἐπεβοήσαν] ὅπως ταῖς ναυσί. ζ Τὴν Φλειᾶσι αἰροῦσι] τὴν πόλιν αὐτῶν πορθοῦσι. η Ἀνέστησαν δὲ] μετῴκισαν, ἀφ' ὧν οὗτοι ἦσαν τῶν λακεδαιμονίων. θ Ἐπικαλέσαντες] εἰς καλέσαντες αὐτῶν τὸν πόλεμον μάλιστα αἰτίους εἶναι. ι Πέμψαντες ἐποίκους] ἄποικοι ἦσαν, οἱ ἐν ἐρήμῳ τόπῳ πεμπόμενοι οἰκῆσαι· ἔποικοι δὲ οἱ εἰς πόλεις, ὥσπερ νεῶν. κ Ἐκπεσόντες δὲ] ἐξοικισθέντες. λ Εὐρξέται ἦσαν] συμμαχήσαντες ἦσαν οἱ αἰγινῆται. μ Τὸ τῶν σφῶν] κατ' τὸν καιρόν. ν Μεθορία] μέση. ξ Καθήκουσα] ἐκδεχομένη. ο Καὶ πρὸ αὐτῆς] ἐν τῇ Συρεατικῇ γῇ.

Eadem quoque æstate calendis lunaribus, *hoc est interlunio* (quo solùm tempore creditur posse contingere) sol defecit post meridiem, nonnullis [a] internitentibus stellis: rursúsque è curua in solidam speciem repletus est. ¶ Per eandem quoque æstatem Nymphodorum Abderiten, Pythei *filium*, magnæ apud Sitalcen sororis virum autoritatis, quem pro hoste prius habuerant, sibi [b] conciliauerúntque: volentes per Sitalcen contrahere cum Tere Thracum rege societatem. Hic autem Teres Sitalcis pater, magnum Odrysarum regnum primus [c] reliqua Thracia maius reddidit. nam bona pars Thracum sui iuris est. [d] nihilq; Tereo illi attinet qui Procnen Pandionis *filiam* ex Athenis duxit vxorem: neque ex eadem ambo Thracia extitere. Siquidem Tereus Dauliam *regionem* eius terræ quæ nunc Phocis vocatur, incoluit, tunc à Thracibus habitatam. (Qua in terra [e] fœminæ facinus illud circa Ityn patrauerunt: & à multis poetarum [f] in commemoranda luscinia, auis Daulias celebratur. Et credibile est Pandionem, tantulo loci interuallo distantem, affinitatem ex filia propter auxilium mutuum maluisse, quàm eam quæ tot dierum itinere vsque ad Odrysas distaret.) At Teres, ne nomen quidem habens idem, [g] regnum Odrysarum vi primus adeptus est. Cuius *filium* Sitalcen Athenienses in societatem asciuerunt, cupientes per hunc sibi & loca in Thracia & Perdiccam [h] comparare. Quum venit Athenas Nymphodorus, & societatem Sitalcis *mandato* iniit, & filium ciuem Athenienſem fecit, nomine Sadocum: & bellum quod erat in Thracia, dissoluturum se recepit, persuaso Sitalce ad mittendas

[a] *Vel*, Cõspicuis factis stellis: rursusq; repletus est, factus lunatus. *Vel Lunaris. Falcatus. Corniculatus. Ad Verbum, Luniformis.*

[b] Hospitem & amicum sibi reddiderunt. *Q. d. Hospitalem amicitiam cum eo inierunt.*

[c] *Vide annot.*

[d] Nec Teres iste vlla propinquitate coniũctus erat cum illo Tereo qui Pr. &c.

[e] Vel, *Illæ fœminæ. quarum mentio fit à poetis. Progne Pandionis soror.*

[f] Mentionem facientibus luscinijs, Daulias hæc auis cognomento appellata est. *Apud Vallam scriptum erat Daulia: sed tamen cum quoque Daulias scripsisse credibile est, & Δαυλιὰς itidem legisse, non Δαυλία. Passim etenim Dauliadem, non Dauliam, istam vocant auem.*

[g] *Vel*, Primus rex potens Odrysarum fuit.

[h] *Vel*, Adiũgere.

A τῶ δ' αὐτῶ ϑέρει νουμηνία χ' σελήνῃ (ὥσϖερ κ) μόνον δοκεῖ εἶ) γίνεσθαι δυνατὸν) ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μ' μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, ἡμόμηνος μηνοειδὴς, & ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων. ¶ Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ϑέρει Νυμφόδωρον [α] τὸν Πύϑεω, ἄνδρα ἀδδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν [β] Σιτάλκης, δυνάμενον [γ] πρὸς αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι, ϖρεσβύτερον πολέμιον νομίζοντες, [δ] ϖρὸς ξένον ἐποιήσαντο, καὶ μετεπέμψαντο· βου-

B λόμενοι Σιτάλκην [ε] σφίσι [ζ] Τήρεω Θρᾳκῶν βασιλέα ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ δὲ Τήρης οὗτος, ὁ τῶ Σιτάλκου πατήρ, ϖρῶτος [η] ὀδρύσαις τὴν μεγάλην βασιλείαν ἔσχε πλέον τῆς ἄλλης Θρᾴκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καθ' [θ] αὐτόνομόν ἐστι Θρᾳκῶν. [ι] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος ἀπ' Ἀθηνῶν ϑάττι γυναῖκα, [κ] ϖρὸς οὐκεν ὁ Τήρης οὗτος ϖρὸς [λ] ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Δαυλίᾳ τῆ Φωκίδος νυν

C καλουμένης γῆς ὁ [μ] Τηρεὺς ᾤκει, ϖρότερον ἐν Θρᾳκῶν οἰκουμένης· (& τὸ ἔργον [ν] ὃ ϖρὸς Ἴτυν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἔϖραξαν. πολλοῖς δὲ κ) τῶ ϖοιητῶν ἐν ἀηδόνος μνήμῃ Δαυλιὰς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασαν. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ ϰῆδος Πανδίονα ξυνάψασθαι τῆς ϑυγατρὸς [ξ] ἀφ' ὁσουτουΐ, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ ϖρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ ἀφ' πολλῶν ἡμερῶν ἐς ὀδρύσας ὁδοῦ.) Τήρης δὲ, οὔτε [ο] τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεύς τε ϖρῶτος ἐν κράτει ὀ-

D δρυσῶν ἐγένετο. [π] οὗ δὴ ὄντα [ϱ] Σιτάλκῃ ϖ ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποιήσαντο, βουλόμενοι σφίσι [σ] τὰ ὅπη Θρᾴκης χωρία καὶ Περδίκκαν [τ] ξυνελεῖν αὐτόν. ἐλθὼν ϖρὸς τοὺς ἀθηναίους ὁ Νυμφόδωρος τήν τε τῶ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε, [υ] καὶ Σάδοκον ϖ υἱὸν αὐτοῦ, [φ] ἀθηναῖον. τόν τε ἐπὶ Θρᾴκης πόλεμον [χ] ὃν ἐδέχετο καταλύσειν. πείσας γὰρ Σιτάλκην ϖέμψειν στρατιὰν

[α] Τὸν Πύθεω] ὁ Πύθης, τῶ Πύθεω, ἰωνικῶς. [β] Σιτάλκης] βασιλεὺς Θρᾳκῶν. [γ] Πρὸς αὐτῷ] τῷ Σιτάλκῃ. [δ] Πρόξενον] φίλον. [ε] Σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [ζ] Τὸν Τήρεω] Τήρης, Τήρεω. [η] Ὀδρύσαις] ὀδρύσαι, ἔθνος Θρᾳκῶν. [θ] Αὐτόνομον] ἰδίοις νόμοις χρώμενον. [ι] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος] Ἰστέον ὅτι ἐν ἑτέρῳ μόνον μνήμην ἐποιήσατο ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τῶν ἀγάμων ἔφη. [κ] Οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θρᾴκης] εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ἑνὰ τόπον τῆς Θρᾴκης. [λ] Ἀλλ' ὁ μὲν] ὁ Τηρεὺς, ὁ ἀρχαῖος. [μ] Τὸ ϖρότερον Ἴτυν] τῶν τινές Ἰτυλον καλοῦσιν. [ν] Ἐν ἀηδόνος μνήμῃ] αὐτὴ τῇ, μεμνημένοι τῆς ἀηδόνος τῶ ὀρνέου. [ξ] Διὰ τόσου] δι' ὀλίγου διαστήματος. [ο] Τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων] τῶ Τηρέως. [π] Οὗ δὴ ὄντα] ὅπου. [ϱ] Τὰ ὅπη Θρᾴκης χωρία] χαλκιδέας. Βοττιαίους. [σ] Ξυνελεῖν] ϖροσαναιρεῖσθαι. [τ] Καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ] τὸν υἱὸν τοῦ Σιτάλκου· ἵνα λοιπὸν ὡς ὑϖὸ ϖατρῴδος ἀχνίζηται. [υ] Ἀθηναῖον] ἀθηναίων πολίτην ἐποίησαν. [φ] Τ' ἐπιέχετο] ὑπέσχετο.

θρᾳκίαν ἀθηναίοις ἱππέων τε [a] καὶ πελταστῶν. [b] ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς ἀθηναίοις, [c] καὶ θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι. ξυνεστράτευσε τ' οὖν οὗτος Περδίκκας εὐθὺς καλχιδέας μετ' ἀθηναίων, καὶ Φορμίωνος. ὕστερον δὲ Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω, θρᾳκῶν βασιλεύς, ξύμμαχος ἐγένετο ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου, μακεδόνων βασιλεύς. οἱ δὲ κατὰ τὰς ἑκατὸν ναυσὶν ἀθηναῖοι, ἔτι οὖσι περὶ πελοπόννησον, [d] σόλιόν τε χερρονήσου πόλισμα αἰροῦσι, καὶ κορινθίων ἀπόλιν μόνοις τοῖς ἀκαρνᾶσιν καὶ πάλιν οἰκεῖν. καὶ ἄστακον, τῆς Εὐάρχου ἐτυράννου, λαβόντες καὶ τὰ κέφαλος, καὶ [e] ἐξελάσαντες αὐτὸν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. ἔτι τε κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσεπλεύσαντες, [f] προσηγάγοντο ἄνευ μάχης. κεῖται δὲ ἡ κεφαλληνία κατὰ ἀκαρνανίαν καὶ λευκάδα· τετράπολις οὖσα, παλῆς, κρανίοι, [g] σαμαῖοι, προνᾶοι. ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς ἀθήνας. ¶ Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου, ἀθηναῖοι πανδημεί, αὐτοί τε καὶ [h] μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν μεγαρίδα, περικλέους τοῦ ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ [i] περὶ πελοπόννησον ἀθηναῖοι ἐν ταῖς [k] ἑκατὸν ναυσὶν (ἔτυχον γὰρ ἤδη ἐν αἰγίνῃ ὄντες) ἔπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι, ὡς ἤσθοντο [l] τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν μεγάροις ὄντας, [m] ἔπλευσαν πρὸς αὐτούς, καὶ ξυνέμιξαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον δὴ τοῦτο ἀθρόον ἀθηναίων ἠγέρθη, [n] ἀκμάζουσης ἔτι τῆς πόλεως, καὶ οὔπω νενοσηκυίας. μυρίων γὰρ ὁπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν αὐτοὶ ἀθηναῖοι χωρὶς δὲ, αὐτῶν [o] ἐν ποτιδαίᾳ τρισχίλιοι ἦσαν. μέτοικοι δὲ ξυνεστράτευον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὁπλιτῶν. χωρὶς δὲ, ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. ληισάμενοι δὲ [p] τὰ πολλὰ τῆς γῆς, ἀνεχώρησαν.

A Athenienſibus copias Thracum equitum, clypeatorúmque. Conciliauit eis etiam Perdiccam, inductis ad Therminen illi reddendam. Vnde Perdiccas protinus Athenienſibus ac Phormioni iunctus arma intulit Chalcidenſibus. Ita Sitalces & Perdiccas, ille Teris, hic Alexandri *filius*, alter Thracum, alter Macedonum rex, fœdus cum Athenienſibus percuſſerunt. ¶ Athenienſes autem qui cum cæterâ illis nauibus in Peloponneſo adhuc verſabantur, Solion Corinthiorum oppidum poſtquam diripuerunt, id cum agro, ſolis Acarnanum Palirenſibus colendum tradiderunt. Aſtacum quoque vi captam, Euarcho tyranno eiecto, in ſocietatem aſciuerunt: & in Cephalleniam inſulam velificantes, citra certamẽ ea potiti ſunt. Sita eſt autem Cephallenia Acarnaniam verſus & Leucadẽ, quatuor habens ciuitates, Paléſes, Crānios, Samæos, Pronæos. Nec multo poſt reuerſæ ſunt Athenas naues. ¶ Sub huius ætatis autumnũ, Athenienſes cum [a] incolis, duce Pericle Xanthippi *filio*, [b] populariter incurſionem fecerunt in agrum Megaricum: & ii qui Peloponneſum cum centum nauibus præteruehebantur, (apud Æginã enim iã erant) domũ repetentes, vt acceperunt vniuerſam ciuitatem in expeditione eſſe ad Megaram, [c] decreto illuc curſu, commixti ſunt. qui maximus extitit [d] coactus Athenienſium exercitus, dum floreret adhuc ciuitate, necdũ morbum paſſa. Fuerũt enim Athenienſium grauis armaturæ decem millia, præter tria apud Potidæam, & præter incolarũ qui vnà in expeditionẽ armati prodierũt, nõ minus quàm totidẽ millia: præter etiã aliã leuiter armatorũ nõ exiguã turbã. Hi magna in parte terræ illius hoſtiliter quũ egiſſent, ſeſe receperũt.

a Inquilinis.
b Cum vniuerſo populo.
c Ad eos nauigarunt, ſéque illis coniunxerunt.
d *Vel*, In vnum collectus.

α Καὶ πελτασῶν] πέλτης ἀσπὶς πτερόεσσα. β Ξυνεβίβασε δὲ] φίλον ἐποίησεν αὐτῆς ὁ Περδίκκας. γ Καὶ θέρμην αὐτῷ] ἔσχον γὰρ αὐτὴν ἀθηναῖοι, ὅτε πολιορκίας κρατοῦντες. δ Σόλιόν τε χερρονήσου] τὸ σόλιον, πόλισμα ἠπείρου ἔξω ἐν τῷ ἀκαρνανίᾳ. ε Καὶ ἄστακον] πόλιν ἀκαρνανικήν. ζ Ἐξελάσαντες αὐτὸν] τὸν τύραννον. η Προσηγάγοντο] ἐχρώσαντο. θ Σαμαῖοι] σάμος, ὁ ἀπὸ σάμου σαμαῖος, ὁ ἀπὸ σάμης. ι Καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον] οἱ περιπλέοντες τὴν πελοπόννησον. κ Ἑκατὸν ναυσὶν] ὅπερ δηλονότι. λ Ἔτυχον γὰρ ὄντες ἐν αἰγίνῃ] μεταξυλογία. μ Τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ] τοὺς συμπολίτας αὐτῶν μετὰ πάντας τοὺς στρατιώτας. ν Ἔπλευσαν πρὸς αὐτούς] πλοῦν ποιησάμενοι ἦλθον εἰς αὐτούς. ξ Ἀκμάζουσης] ἀκμὴν καὶ αὔξησιν ἐχούσης τῆς πόλεως, καὶ οὔπω ὑπὸ νόσου ἐλαττωθείσης. ο Οἱ ἐν ποτιδαίᾳ] οἱ ἀκραιφνεῖς, καὶ οὐ ξένοι. π Τὰ πολλὰ τῆς γῆς] τὰ πολλὰ μέρη δηλονότι τῆς γῆς τῆς μεγαρίδος.

Fuerun

Fuerunt aliæ quoque Atheniensium quotannis in agrum Megarensem incursiones, nunc equitatu, nunc cum toto exercitu, donec Nisæam ceperunt. [a] A quibus etiam Atalante in arcem est muris firmata: & iam extrema æstate hac, insula iuxta Locros Opuntios, prius deserta, ne prædones ex Opunte & aliis Locrorum oppidis nauigantes, Eubœam prædarentur. Effecta sunt autem ista æstate hac post Peloponnensium ex Attica discessum. ¶Sequente autem hyeme, Euarchus Acarnan, volens in Astacum reuerti, persuadet Corinthiis vt cum quinquaginta nauibus, mille quingentos armatos ferentibus, se reducerent. Ipse quoque nonnihil auxiliorum conducit. Præerant autem his copiis, Euphamidas Aristonymi, Timoxenus Timocratis, & Eumachus Chrysidis *filius*: qui illuc nauigantes *hominem* reduxerunt: & cæteræ Acarnaniæ nonnulla ad mare oppida [b] subigere volentes, id frustra conati, domum reuertebantur. Et quum præternauigantes, Cephalleniam tenuissent, exissentque in Craniorum oram, [c] specie deditionis ab illis decepti ex inopinato inuadentibus, partem suorum amiserunt: & quum acrius [d] vrgerentur, domum se receperunt. ¶Eadem autem hyeme Athenienses, [e] vetere instituto, bustum publicè fecerunt iis qui [f] primùm hoc in bello mortem oppetissent, hunc in modum: Facto ante triduum tabernaculo, mortuorum ossa proponuntur, [g] & suorum quisque reliquiis siquid libeat imponit. Quum efferuntur, singularum tribuum singulas arcas ex cupresso, suæ quanque tribus ossa continentes, vehicula portant.

[a] Athenienses sub finem huius ætatis Atalanten etiam, insulã apud Locros Opũtios, quæ prius deserta erat, muris cingentes, arcem effecerunt: ne præd. ex Op. *Vt*, ἐτειχίσθη φρούριον dictum sit pro ἐτειχίσθη ἄστυ εἶναι φρούριον. *Vel*, εἰς τὸ εἶναι φ.

[b] Sibi adiungere.

[c] Per quandam pacis cõditionẽ.

[d] *Vide annot.*

[e] Patrio instituto.

[f] *Vel potius* Primi, *vt legatur* πρώτων.

[g] Et suo *cadaueri* quisque inferias, siquas velit, mittit.

ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἔξοδοι ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν μεγαρίδα, καὶ ἱππέων, καὶ παντὶ στρατιᾷ, μέχρις οὗ Νίσαιαν ἑάλω· τοῦτο δὲ Ἀθηναίων. ἐτειχίσθη δὲ καὶ Ἀτάλαντη ὑπ' Ἀθηναίων φρούριον, τῷ θέρει τοῦτῳ τελευτῶντος, ἡ ὅτι λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὖσα, τὸ μὴ λῃστὰς ἐκπλέοντας ἐξ ὀποῦντος καὶ τῆς ἄλλης λοκρίδος, κακουργεῖν τὴν Εὔβοιαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τούτῳ, μετὰ τὴν πελοποννησίων ἐκ τῆς ἀττικῆς ἀναχώρησιν, ἐγένετο. ¶ Τῷ δὲ ὑπολιγομόλπου χειμῶνος, Εὔαρχος ὁ ἀκαρνὰν, βουλόμενος ἐς τὴν ἄστακον κατελθεῖν, πείθει κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν, πλοῦσμενός τε αὐτὸς ὑπὸ κοινοῦ στρατιώτας τοσουτουσὶ ἐμισθώσατο· ἦρχον δὲ τοῦ στρατιᾶς Εὐφαμίδας τε ὁ Ἀριστωνύμου καὶ Τιμόξενος ὁ Τιμοκράτους, καὶ Εὔμαχος ὁ Χρυσίδος. καὶ πλεύσαντες, κατήγαγον καὶ τῆς ἄλλης ἀκαρνανίας τῆς πρὸς θαλάσσαν ἔστιν ἃ χωρία βουλόμενοι προσποιήσασθαι, καὶ πειραθέντες, ὡς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. φερόμενοι δ' ἐν τῷ πρόσπλῳ ἐς κεφαλληνίαν, καὶ ἀποβάσιν ποιησάμενοι ἐς τὴν κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινός, ἄνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ὅπλα τε, ὑφ' ὧν ἀποσδοκήτως τῶν κρανίων καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπ' οἴκου.

¶ Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι, οἱ ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι, δημοσίᾳ τάφὰς ἐποιήσαντο τοῖς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτοις ἀποθανόντων, τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὀστᾶ προτίθενται τῶν ἀποθανόντων, ἐν σκηνῇ πεποιημένῃ, καὶ ὑπὸφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος ἐάν τι βούληται. ἐπειδὰν δὲ καὶ ἡ ἐκφορὰ ᾖ, λάρναξι κυπαρισσίναις ἄγουσιν ἅμαξαι, φυλῆς ἑκάστης μίαν. ἔνεστι δὲ καὶ τὰ ὀστᾶ τῆς ἑκάστου φυλῆς.

α Μέχρις οὗ νίσαια] ὅπλων μεγάρων. β Εὔαρχος] ὁ τύραντος ἀκαρνὰν. γ Ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς] τῶν κορινθίων δηλονότι. δ Κατήγαγον] τὸν Εὔαρχον δηλονότι. ε Προσποιήσασθαι] οἰκειοποιήσασθαι. ζ Πειραθέντες] πεῖραν λαβόντες. η Ὡς οὐκ ἠδύναντο] λαβεῖν δηλονότι. θ Τῷ πατρίῳ] τῷ κραιτίων δηλονότι. ι Ἀποβάσιν ποιησάμενοι] ἀποβάντες. κ Τῶν πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι] τὸ πάτριον νόμον πληροῦντες ἀεί τι τῶν ἀθηναίων ταφῆς. δηλονότι καίοντες τὰ σώματα. ὅπερ γὰρ νόμος ἀθηναίοις, καὶ πᾶσιν ἕλλησι. λ Τρόπῳ τοιῷδε] τῷ ῥηθησομένῳ. μ Πρότεινται] ἐν πεπτῇ ἡμέρᾳ τῶν ὀστῶν μιᾶς· ἢ ὅτι ἡμέρας τρεῖς. ἄμεινον δὲ τὸ ἀόριστον. ν Ἐπιφέρει] ἐναλίζει. ξ Κυπαρισσίναις] διὰ τὸ ἄσηπτον εἶναι. ο Ἔστιν δὲ καὶ ὀστᾶ] τῷ λάρνακι δηλονότι.

μία ἢ χλίη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφα- A
νῶν, οἱ ἂν μὴ φθάσωσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκ-
φέρει δ' ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων. καὶ
γυναῖκες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ
τάφον, ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς δη
μόσιον σῆμα, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶ καλλίστου προα-
στείου τῆς πόλεως. (καὶ ἀεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς
ἐκ τῶν πολέμων, πλὴν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι,
ἐκείνων δὲ διαφερόντως τὴν ἀρετὴν κρίναν-
τες, αὐτοῦ καὶ αὐτόφορον ἐποίησαν.) ἐπειδὰν
δὲ κρύψωσι γῆ, αἱρεῖ ἡ πρυμνὸς τοῦτο τὸ πα- B
λαιὸν, ὃς ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξυνέτος
εἶναι, καὶ ἀξιώματι προήκῃ, λέγει ἐπ' αὐ- ἀξιῶν
τοῖς ἔπαινον καὶ παρέπονται. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπ-
έρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παν-
τὸς τοῦ πολέμου, ὁπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐ-
χρῶντο τῷ νόμῳ. δοκεῖ δ' οὖν τοῖς πρώτοις
τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου αἱρεθῆναι λέγειν.
καὶ ὅπως καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν C
ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ ὑψηλόν τι ποιήσαν-
τες, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπιπλεῖστον τοῦ
ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε, Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν
ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσ-
θέντα τῷ νόμῳ καὶ λόγον τόνδε, ὡς καλὸν
ὄντα τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀ-
γορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ' ἀρκεῖ ἐδόκει
ἂν), ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ δηλωθέντων,
ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τοσαῦτα τιμᾶς, οἷα καὶ νῦν
περὶ τόνδε τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρεσκευα-
σμένα ὁρᾶτε· καὶ μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν D
ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι, οὗ τε καὶ χεῖρον εἰ-
πόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως
εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀλη-
θείας βεβαιοῦται. ὅ, τε γὰρ ξυνήδως καὶ εὖ-
νους ἀκροατὴς τάχ' ἂν τι ἐνδεέστερον πρὸς
ἃ βούλεταί τε καὶ ἴσασι νομίσῃ δη-
λοῦσθαι· ὅ, τε ἄπειρος, ἔστιν ἃ καὶ πλεο-
νάζειν, διὰ φθόνον, εἴτι ὑπὲρ αὐτοῦ ἑαυτῷ
φύσιν ἀκούοι. μέχρι μὲν γὰρ τῶνδε αἰσχροὶ
ἔπαινοι εἰσὶ καὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον

A Vnus item thorus inanis fertur cõstratus, eorum qui non extant, qui inter cæsos non fuere comperti. Efferunt autem promiscuè volun tarii quique, vel ciues, vel hospites: fœminis propinquitate coniunctis ad sepulcrũ eiulantibus: condúntque in publico monumento, quod est in pulcherrimis vrbis suburbiis. (vbi semper eos sepeliunt qui in bel lo ceciderunt; præterquam qui in Marathone: quorum singularem fuisse virtutẽ existimantes, eodem in loco sepulchrũ fecerunt) Postea verò quã eos humauerint, aliquis ab ipsa ciuitate delectus, vir haudquaquam pro inconsulto habitus, & cui pro dignitate conueniat, super illis orationem habet qualem decet de illorum laudibus: qua habita, discedítur. Hoc quidem more sepeliunt, quo per omne belli tempus, quoties id eis accidit, legitimo vtuntur. Vt autẽ ad hos qui primi mortem oppetiere, laudandos Pericles Xanthippi *filius* delectus est, & tempus affuit, à sepulchro in excelsum suggestum, quò à pleraque frequentia exaudiretur, procedẽs, ita disseruit. MVLTI quidem eorum qui ex hoc hactenus loco verba fecerũt; hũc legibus institutum morem in concione dicendi ad exequias defunctorum in bello, vt pulchrum, laudant. Mihi verò satis esse visum est, virorum præstantium factis honores declarare, qualia circa bustum hoc publicè instructa conspicitis: nec in vno viro multorum virtutes periclitari debere, vt siue bene, siue malè dicat, ei fides habeatur. Arduum enim, in dicendo seruare temperamentum in ea re in qua vix etiam veritatis opinio afferri potest. Nam auditor, qui & rem agnoscit, & hominem diligit, aliquid fere & opinione & voluntate sua inferius dictum existimat: qui verò inexpertus est, is, propter inuidiam, quicquid supra suam vim audit, ait supergressum esse veritatem. Eatenúsque tolerabiles sunt alienæ laudes, quatenus

a Vnà autem effert. *Vel*, *Vnà ist ad exequias*, quicunque vult & ex ciuibus, & ex peregrinis : fœm. &c.

b Vir qui ingenio videatur esse non imprudẽs, & qui dignitate præstet.

c Hoc quidẽ modo sepeliunt: & toto bello, quotiescunque ipsis accidebat, ritu illo vtebantur.

d Vt quamlongissimè per turbã exaudiretur.

e Laudant eum qui adiecit legi hanc orationem *funebrem*, vt qui de iis qui mortobita in bello sepelirentur, pulchrum esset haberi.

f Satis esse videretur, hominum qui re *Vel facto non oratione* præstantes extiterũt ita itidem honores declarari.

g *Vel*, Instructũ

h Stabiliri. *Vel* confirmari. *Vide annot.*

i Suum captum. *Ad Verbum*, *Suam naturam.*

α Ες τὸ δημόσιον σῆμα] τὸ καλούμενον κεραμεικόν. β Οἱ μὲν πολλοὶ] οἱ μὲν πολλοί, φησὶ, τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων, ἐπαινοῦσι τὸν νομοθέτην τὸν προσθέντα ἐν τῷ αὐτῷ νόμῳ τὸν καλούμενον λέγεσθαι τὸν ἐπιτάφιον ἐπὶ τοῖς θαπτομένοις δημοσίᾳ. γ Τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων] τῶν ῥητόρων δηλονότι. δ Τὸν προσθέντα] τὸν νομοθέτην, δηλονότι τὸν Σόλωνα. ε Εἰπόντι πιστευθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν αὐτὸ ἔδοξεν. αἰτῆ τῶ, καὶ μὴ ἐν κινδύνῳ γίνεσθαι τὸ πιστευθῆναι. ζ Τὸ μετρίως εἰπεῖν] συμμέτρως, ἀξίως. η Καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας] προφανῶς ἡ ἀλήθεια. θ Ο, τε γὰρ ξυνειδὼς] κατασκευὴ τοῦ προοιμίου. ι Ο, τε ἄπειρος] προσπαυσίου, καὶ μὴ θύρας. κ Ἔστιν ἃ πλεονάζειν] κατὰ κοινοῦ τὸ, νομίσῃ. λ Ες ὅσον αὖ] ἕως οὗ.

seipsum quisque parem arbitratur alicui illarum assequendæ: quibus verò imparem, iis inuidet, fidémque non habet. Verùm quandoquidem [a] ita olim iam probatum est hæc fieri, oportet me quoque, legi obsequentem, ad vestram singulorum & voluntatem & opinionem, quamplurimum potero, accommodare orationem, sumpto à progenitoribus initio. AEquum enim simul ac decorũ est [b] ex hoc loco eis honorem hunc memoriæ reddere, qui regionem istam iidem semper incolentes, posteris ad hoc tempus liberam sua virtute tradiderũt. Et cum illi laude digni sunt, tum vel magis patres nostri, qui ad ea quæ acceperant, hoc quantumcunque habemus imperium adiicientes; non sine labore partum, nobis qui nunc sumus reliquerũt: [c] quæ verò vltra hoc sunt, ipsi nos qui assumus, præcipuè perfecta ætate propagauimus, & patriam omnibus quæ vel ad pacem vel ad bellum pertinent instruximus atque ornauimus. Ex quibus ego res bellicas, quibus parta sunt omnia, vel à nobis vel à patribus nostris strenuè gestas, in propulsandis bellis à barbaro vel à Græcia illatis, omitto, nolẽs lõgus esse apud sciẽtes. At quo studio huc euasimus, & qua reip. administratione, quibúsve artibus propagatũ imperiũ est, quum demonstraro, ad hos laudãdos accedã, existimãs nec alienũ esse hoc tempore ista memorari, nec inutile ab omni cœtu ciuiũ pariter hospitúmque audiri. Fungimur enim ea reip. administratione quæ [d] vicinarum leges nõ sectatur ciuitatum, ipsi potius alteri exemplar quàm aliena imitantes: [e] nomẽque habemus, non quod ad paucos, sed

[a] Maiores nostri hæc bene comparata esse cẽsuerũt.

[b] *Vel*; Hac in re honorem hunc commemorationis tribui. *Id est Honorificam eorum mensionem fieri.*

[c] Maiorem verò eius *imperii* partem ipsimet qui superstites fuimus, præcipuè integra ætate propag.

[d] Aliorum. *Vel*; aliarum, *subaudiendum.*

[e] Et nomine quidem, propterea quòd non ad paucorum sed ad cõplurium commodum *eam* geri *nos*, democratia vocatur: *imperium populare.* sed omnes, quantum quidem ad leges attinet, iuris æquabilitate fruuntur, in rebus ad se priuatim pertinẽtibus. Quantum autem ad dignitatem, vt quisque in re aliqua spectatus est, *vel celebratur*, non ex parte *ciuium* potius quàm ex virtute ad remp. gerendã præfertur. *Id est*, *Propter suam virtutem, non autem quod sit ex certo nobilium ciuium numero.*

A αὖ γ' αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶ δρᾶσαί τι ὧν ἤκουσε· τοῖς δὲ ὑπερβάλλουσι αὐτῶν φθονοῦντες, ἥδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ὅπῃ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμνυσθαι τοὺς νόμους, πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἑκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ὀπτιμωτάτης. ἀρξόμενος δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον. δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τοῖς τοιοῖσδε τὴν μνήμης δίδοσθαι τιμὴν τοῖς γὰρ χώραν ἀεὶ τὴν αὐτοὶ οἰκοῦντες, παραδοχῇ τῶν ὑπογιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἐκείνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν ἀρχὴν, οὐκ ἀπόνως ἡμῖν τοῖς νῦν παρεσκεύασαν. τὰ δὲ πλέω αὐτῆς αὐξοῦμεν ἡμεῖς οἵδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ, ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτήθη, ἢ εἴτι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἑλλάδα πόλεμον ὀπτόντα προθύμως ἠμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω. ἀπὸ δὲ οἵας τε ὀπτηδευόσεως ἤλθομεν ἐπ' αὐτά, καὶ μεθ' οἵας πολιτείας, καὶ τρόπων ἐξ οἵων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας προτέρων, εἶμι γὰρ ὅπῃ καὶ τῶνδε ἔπαινον,

D νομίζων ὅπῃ τε ὧδε πρόπει οὐκ αἰ ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτά, καὶ τὴν πρώτην ὁμίλων ἀρχῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶ αὐτὴν ἐπαχθῦσαι. χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ οὐ ζηλοῦσι τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες ποιοῦμεν, ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας

ἐπαίνου
χρὴ δὲ μᾶλλον ὄντας αὐτοὺς, ἢ

α Τῶν δ' ὑπερβάλλοντι αὐτῶν]τῶν ἐπαίνων δηλονότι. β Ἤδη γὰρ ἀπιστοῦσιν]λείπει ἕκαστος. εἴτι ὃ ἄμεινον. γ Ἐδοκιμάσθη]ἐκρίθη. δ Βουλήσεώς τε]βουλήσεως μὲν, ὡς τὸ βύνοια· δόξης δὲ, ὡς τὸ ἄπειρος. ε Τυχεῖν]τυχεῖν εἶπεν ὡς ὑπὸ μεταφορᾶς τῶν τοξευόντων καὶ τῆς σκοποῦ. ζ Ὡς ἐπιπλεῖστον]τὸ ὀπτιμώτατον καὶ κατὰ δύναμιν πᾶσιν ὁμοίως ἀρίσκοντα λέγει, ἀλλὰ καὶ μέσως πως, ἵνα μήτε φθόνον, μήτε ψεῦδος δόξῃ λέγειν. η Ἐντῇ ποιᾷ]τῇ ἐπαίνῳ. θ Καὶ ἐκεῖνοί τε]οἱ πρόγονοι. ι Πρὸς οἷς]μεθ' ὧν. κ Οὐκ ἀπόνως]πονεῖς εἰς τὸ μὴ ἀπόνως ὑποτίθεσθαι. λ Τὰ δ' πλέω αὐτῆς]τῆς ἀρχῆς δηλονότι. μ Ἐντῇ καθεστηκυίᾳ]ταύτας λέγει ὁ Θουκυδίδης δηλονότι τὰς ἀκμαιοτάτας καὶ εὐτυχεστάτας καὶ εὐβουλοτάτας ἡλικίας ἀνθρώπων. ν Ἐπηυξήσαμεν]ἐπὶ τὸ μεῖζον καὶ εὐδοκιμώτερον ἐπεκτείναμεν. ξ Ἐάσω]ἐάσω δὴ τοῦτο αὐτὸ παραιτοῦμαι λέγειν, ἵνα μὴ αὐτὸς καυθῶ καὶ τὰ τῶν προκειμένων νεκρῶν ὑπ' ἐμοῦ ἀξιόλογα ὄντα. ο Ἐπιπηδεύσεως]προαιρέσεως. π Οὐκ αἰ ἀπρεπῆ]ὀκ αἰ ἔξω τῆς προσηκούσης λεχθῆναι. ρ Καὶ ἡ πᾶσα ὅμιλον]χρῆται δέ, αἰτῇ τῶν πανηγύρεων. σ Οὐ ζηλοῦσι]οὐ μιμοῦνται. τ Παράδειγμα δὲ]αἰνίττεται περὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οὓς Λυκοῦργος ἔχαλκε μιμησάμενος περὶ κρηπῖδα καὶ αἰχμὴν τοὺς νόμους. υ Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους]ἐπειδὴ φαῦλον δοκεῖ ἡ δημοκρατία, ὁρᾷ τοὺς λακωνας σιμοῦσθαι ὅτι τὴν ἀριστοκρατίαν, ἐπαίνει, λέγων ὅτι τὸ μὲν ὄνομα δημοκρατία, τὸ δὲ ἔργον ἐστὶν ἀριστοκρατία ὅτι ἡ ἐν αὐτῇ πολιτεία.

» πλείονας οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται· μέτε- A
» στι δὲ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους, πρὸς τὰ ἴδια διάφο-
» φορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκα-
» στος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ
» πλεῖον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτι-
» μᾶται· οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγα-
» θὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κω-
» λύεται. ἐλευθέρως δὲ τά τε πρὸς τὸ κοινὸν
» πολιτεύομεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῆς καθ'
» ἡμέραν ὑποψίαν· οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ, ἔχον- B
» τες, οὐδὲ ἀζημίους μέν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει
» ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ
» τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ δημόσια διὰ
» δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῆς τε ἀεὶ ἐν
» ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει, καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλι-
» στα αὖτε ὅσοι τε ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀδικουμένων
» κεῖνται, καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμο-
» λογουμένην φέρουσι. καὶ μὴν καὶ πόνων
» πλείους ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισά-
» μεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις C
» νομίζοντες, ἰδίαις δὲ καταστολαῖς εὐπρε-
» πέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν
» οὐκ ἐπελαύνει. ἐπεισέρχεται δὲ διὰ μέγεθος
» τῆς πόλεως ὑπὸ πάσης γῆς τὰ πρῶτα· καὶ ξυμ-
» βαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει
» τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι, ἢ καὶ
» τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς
» τε πολεμικῇ μελέταις τῶν ἀναντίων τοῖσδε.
» τήν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν, καὶ οὐκ
» ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μα- D
» θήματος, ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν αἴ τις
» τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθείη· πιστεύοντες
» γὰρ οὐ τοῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον καὶ ἀπάταις,
» ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα θαρρύνεσθαι.
» καὶ ἐν ταῖς παιδείαις, οἱ μὲν ἀπὸ πόνου ἀσκή-

quod ad multos pertinet, democratia. Idem iuris quātūlibet priuatim inter se differentibus omnibus est; honores prout quisque aliquod sui specimen dederit: neque iis qui ex certa parte ciuēs sunt, potius quàm ex virtute: neque propter paupertatem quis, quominus publico munere fungatur, dummodo patriæ prodesse possit, dignitatis inopia prohibetur. Ingenuè verò & in reip. administratione & in mutua quotidianarū actionū suspicione versamur, [a] non succēsentes siquis vicinorū populorū cū voluptate ali quid agat, ac præferētes innoxiam quidē, sed tristē quādā *in alieno gaudio* seueritatē. Priuata alacriter comunicamus: in iis quæ ad rēp. spectant, propter metū minimè præuaricamur, tū iis obtēperando qui sunt in magistratu, tū verò legibus, iisque præcipuè quæ vel in auxiliū læsorū latæ sunt, vel quæ quū scriptæ non sint, euidentē ignominiā irrogant. Iā verò laboribus plurimas animi remissiones indulgemus, sacra certamina anniuersariáque sacrificia [b] cum decenti priuatorū apparatu interponentes, quorū quotidiana delectatio tristitiā discutit. Importātur huc propter magnitudinem ciuitatis ex omnibus terris omnia: euenítque nobis vt nō magis hinc natiuis bonis fruamur quàm iis quæ sunt apud alios homines. In studiis autē rei bellicæ hinc quoq; differimus ab hostibus, quòd hanc vrbē omnibus communē exhibemus, nullis expulsionibus hospitū quempiam vel discere vel spectare prohibentes, quasi hæc non occultata, sint profutura hosti, si viderit. Neque magis aut apparatui bellico aut fraudibus confidimus quàm nostræ ad res gerendas animi præstantiæ. Apud quosdam, in disciplinis, iuuenes ab ineunte statim ætate virile ro-

[a] Non succensentes aliis quòd animo suo aliqua in re obsequantur, nec innoxios quidem, sed aspectu tristes dolores assumentes. Verùm priuata negotia inter nos absque molestia agitamus, in iis quæ ad r.

[b] *Vide annot.*

α Πρὸς τὰ ἴδια διάφορα] τὰ διαφέροντα πρὸς ἰδιώτας. β Οὐκ ἀπὸ μέρους] πρὸς λέγει δὲ περὶ Ἡρακλείδας, βασιλεῖς τῶν λακεδαιμονίων, οἵπερ ἀπὸ μέρους ἦρχον, διὰ μόνων τῶν θυγατέρων, καὶ μὴ ἄρχοντα ἀρετῆς. γ Ἡ ἀρετῆς] ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. τὸ γὰρ ἢ, ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. δ Ἔχων δέ τι ἀγαθὸν] ὁ γὰρ αὐτὸ τοῦτο μὴ κτᾶται. ε Ἐλευθέρως δὲ] ὡσανεὶ ἔλεγε, ὅτι ἐμεῖν ἀλλήλοις ὑποπτοι. ζ Ἐπιτηδευμάτων] κατὰ κοινὸν τὸ, πολιτευόμεθα. η Λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας] τοῦτο λέγει ὅτι διὰ τοῦτο οἱ λακεδαιμόνιοι Δεκελήθειν ἐν πολέμῳ κατεσκεύασαν, ἵνα μὴ ἀεὶ ἐπιφαίνωνται τοῖς πολεμίοις. θ Καὶ μάλιστα αὖτε] τῶν νόμων δηλονότι. ι Καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες] ἄγραφοι νόμοι τὰ ἔθη εἰσί. κ Τῇ γνώμῃ] τῇ ψυχῇ. τῇ σωτέσι. λ Διετησίοις] δι' ὅλου τοῦ ἔτους θύουσιν οἱ ἀθηναῖοι καθ' ἑκάστην φυλὴν μιᾶς ἡμέρας. μ Ἡ τέρψις] ἡ ζωγραφία. ν Τὸ λυπηρὸν] αἰνίσσεται πρὸς τοὺς ἄπιστους καὶ ἀπλῶς λακεδαιμονίους. ξ Καὶ τῆς τῶν πολεμικῶν μελέταις] πληρώσας τὰ ἐν εἰρήνῃ γινόμενα ἀγαθὰ, νῦν μετέρχεται ὅτι τὰ ἐν πολέμῳ. ο Τῶν ἀναντίων] τῶν λακεδαιμονίων φησί. π Τοῖσδε] πρὸς ῥητορικοὺς. ρ Κοινὴν παρέχομεν] κοινωνικὴν, καὶ αἰειμύητον πᾶσιν ἀνθρώποις. σ Ξενηλασίαις] ὡς γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι. τ Ὃ μὴ κρυφθὲν αἴ τις] τὸ ἑξῆς, ὠφεληθείη αἴ τις, ἰδὼν μὴ κρυφθέν. υ Καὶ ἀπάταις] πάλιν πρὸς λακεδαιμονίους αἰνίσσεται, οἳ πλέον ἀπάτῃ καὶ ὑποκρίσει χαίρουσιν ἢ πρὸς πολεμικοῖς.

our laborioſa exercitatione nãciſcuntur: nos autem, qui iam remiſſius viuimus, nihilo tamen ſegnius hoſtilia diſcrimina adimus. Cuius rei ſignũ eſt, quòd neque Lacedæmonii per ſe tãtùm, ſed cũ omnib⁹ terram noſtrã inuadunt: at ipſi per noſmet finitimorũ fines ingreſſi, eos qui domi ſua tuebantur, haud difficulter plerúque ſubegimus. Adeo nemo hoſtiũ vnquã aduerſus vniuerſas noſtras copias ferre ſe auſus eſt, tũ propter noſtrũ rei nauticæ ſtudiũ, tũ propter copias quas in diuerſa terrarũ loca dimittimus. [a] In quorũ ſiquo cõſerta pugna cũ aliquibus noſtrũ illi fuere ſuperiores, cũctos nos ſuperaſſe gloriãtur: ſin victi fuerint, ab vniuerſis victos eſſe ſe prædicãt. [b] Quanquã ſi quiete potius quàm laborũ aſſiduitate, nec legib⁹ magis quã generoſis moribus periclitari velimus, [c] ſatius eſt nobis nõ defatigari ærumnis antequã veniant: & quum tẽpus eſt illas ſubeundi, videri ſubire non minus ſtrenuè quàm ii qui ſemper in ærumnis agunt. [d] Licet hinc quoque ciuitatem iſtã admiratione dignã ſicut in cæteris cognoſcere, [e] quòd ſpecioſa quidem, ſocia mediocritate, complectimur: philoſophamur autem, *id eſt, inopiam toleramus*, citra animi enneruationem: diuitiiſque vtimur potius in rerũ gerendarũ opportunitate quàm cũ verborũ iactantia. Egeſtatẽ ſuam nulli fateri deforme eſt: deforme, vt eam deuitet nõ anniti. Adeſt præterea eiſdẽ hominibus ſuarũ ſimul & cõmunium rerũ cura, & iis qui rebus agẽdis incumbunt, nõ minor de reipublicæ ſtatu notitia. Soli enim nos eum qui nihil rationis cum republica habet, non ciuem otioſum, ſed inutilem arbitramur.

A οἱ, [α] αὐτοὶ νέοι ὄντες, [β] τὸ αὐτάρκου μετέρχον-
τα· ἡμεῖς δὲ, αὐτοδιδάκτως διαιτώμενοι, οὐδὲν
ἧσσον ὅτι τοῖς ἰσοπαλέσι κινδύνοις χωροῦ-
μεν. τεκμήριον δὲ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι
καθ' ἑαυτοὺς, μετὰ πάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν
στρατεύσαντες· τιμωροῦντες τε τοῖς πέλας αὐτοὶ ἐπελ-
θόντες, οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς πε-
ρὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ-
πλείω κρατοῦμεν. ἀθρόα τε τῇ δυνάμει
ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐπέτυχε, διὰ τιμῶ
B τὸ ναυτικόν τε ἅμα [γ] ἐπιμέλειαν, καὶ τιμῶ
ἐν τῇ γῇ ὅτι πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν [δ] ἐπίπεμ-
πτον. ὧν δέ που [ε] μοῖραν τινὰ τοῖς ξυμμάχοις,
[ζ] κρατήσαντές τε πύλας ἡμῶν, πόντας αὖ-
τοῦσιν [η] ἀπεῶσθαι, καὶ νικηθέντες, ὑφ' ἁπά-
των ἡσσᾶσθαι. [θ] καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον ἢ
πόνων μελέτῃ, καὶ μὴ μετ' ἀνάγκης ὁπλεῖον
ἢ τρόπων αἱρέσεως ἐθέλοιμεν κινδυνεύειν,
προφαίνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγή-
νοις μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι,
C μὴ ἀπολωτέροις [ι] τῶν ἀεὶ μοχθούντων
φαίνεσθαι. [κ] καὶ ἔν τε τούτοις τιμῶ πόλιν ἀ-
ξίαν εἶ[ν] [λ] θαυμάζεσθαι, καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.
[μ] φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ [ν] μετ' εὐτελείας, [ξ] καὶ
φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας. [ο] πλούτῳ τε
ἔργου μᾶλλον ἐν καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ
χρώμεθα. [π] καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινὶ
αἰσχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφυγεῖν ἔργῳ, αἴσχιον. [ρ]
ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτι-
κῶν [σ] ἐπιμέλεσθαι, καὶ ἑτέροις τοῖς ἔργα τε-
D τραμμένοις, τὰ πολιτικὰ μὴ ξυνετῶς γνῶ-
ναι. μόνοι γὰρ τόν τε μηδὲν [τ] τῶνδε μετέχοντα,
οὐκ ἀπράγμονα ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν·

[α] Εὐδὺς νέοι ὄντες] καὶ ταῦτα πρὸς λακεδαιμονίους. ἐκεῖνοι γὰρ ὑπὸ μακρᾶς ἡλικίας εἰς τὰ πολέμια ἐντρεπίζονται· καὶ εὐθὺς ὡς ἐπύθετο τὸ παιδίον, ὃν ἀπαίδι ἐπήκουσαν αὐτῷ, καὶ δόρυ πλησίον καὶ ἐπιβόων, ἢ ταὶ, ἢ ὅτι ταί· τοῦτ' ἔστιν, ἢ ταῦτα σῶσον· ὃ ὅτι ταὶ (τοῦτ' ἔστιν μετ' αὐτῷ ἴαλ' αἰρέ ἔπιν. οἱ δ' αὐτὶ οὕτως ὅτι πόνως ἥσκουν ὡς μηδὲ λουσῶν αἴλεγεν, ἀλλ' ἀριστᾶν τῇ ἀρούτᾳ πατιμῷ πρὸς τὸ λούσασθαι. ἀμέλει καὶ δῆμαι τοὺς ἐγίνοντο κατὰ ἓν ἅμα καιρόν, ὧν αἷς οἱ πλέονας ἐνεῖκόντες; αἱρεῖ πρὸς ὁμίζοντο. [β] Τὸ αὐτάρκου μετέρχονται] τὸ τῆς αὐτάρκου πρόσω. [γ] Τῶν πέλας αὐτοὶ] ἡμεῖς δηλονότι. [δ] Ἐπιμέλειαν] μεμέλεσται γὰρ αὐτῷ τὸ στράτευμα εἰς δύο, εἰς θράκλω καὶ ἰωνίαν. [ε] Ἐπίπεμψαν] εἰς στρατείαν. [ζ] Μοῖραν τινὰ] μέρει τινὶ ἐξ ἡμῶν. [η] Κρατήσαντές τε] αἰνίττεται τοὺς ἱππέας αὐτῶν τοὺς κειμένους. [θ] Ἀπεῶσθαι] ἀποδιωκάναι. [ι] Καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ] πάντα σωφρονικὰ τὰ εἰρημένα, καὶ ὡς τὸν αἰεὶ μοχθοῦντα αὐτῶν ποιεῖται, αἰσχυνόμενον. αἰνίττεται δὲ τοὺς λακεδαιμονίους. [κ] Καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι] τὰ ἀλγεινὰ δηλονότι. [λ] Τῶν ἀεὶ μοχθούντων] τῶν κακεδαιμονίων δηλονότι. [μ] Καὶ ἔν τε τούτοις] τοῖς εἰρημένοις δηλονότι. [ν] Θαυμάζεσθαι] κοινὸν τὸ προφαίνεται. [ξ] Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ] ἐπειδὴ διεξάλλονται οἱ ἀθηναῖοι ὅτι μαλακία, καὶ τρυφὴ βίᾳ, καὶ χολὴ πολλὴ, τοῦτο λέγουσι φιλοκαλοῦμεν μετὰ εὐτελείας καὶ παιδεύσεως. τὴν γὰρ φιλοκαλίαν τὸ ἄσωτον ἔπεται. [ο] Μετ' εὐτελείας] σκιὰ χρησεπιάς. [π] Καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας] τὰ δυσχερῆ τῆς πενίας ταυτόμοῦμεν. [ρ] Πλούτῳ τε ἔργου] τὸ ἐξῆς, πλουτοῦντες χρώμεθα ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἔργου, καὶ οὐ κόμπῳ λόγου. [σ] Καὶ τὸ πένεσθαι ἔχειν ὁμολογεῖν τινὶ αἰσχρὸν] γνώμης ὁρίσις τὸ μὴ πενίαν ὀνειδίσαι πῶς ἔχοι, καὶ παρῆσαι ζητεῖν ὁκ πάντες ἔσμεν φύσεως. [τ] Ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς] οἷον, τοῖς δημιουργοῖς, καὶ γεωργοῖς, καὶ κυβερνήταις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἰδιώταις καὶ χρωτέχναις. πρὸς δὲ τοὺς λακεδαιμονίους, ἐπιδηλότερον ἦσαν αὐτῷ οἱ τὰ πολιτικὰ σκοποῦντες, οἱ δὲ τὰ πολέμια, πάντες. [υ] Τῶνδε μετέχοντα] τοῦ πολεμικοῦ

a Quòd si vſpiam cum aliqua particula *noſtrarum copiarum* manum conſeruerint, ſuperatis aliquibus noſtrum, omnes pulſos eſſe gloriãtur.
b *Vide annot.*
c *Non intellexit ὕſum Verbi* πρόκαμνε: *de quo ſimúlque de tota hac periodo dicetur in annot.*
d Atque eò res nobis redit (*repetẽdo Verbum* προκάμνειν), *vel*, Atque hoc inde conſequimur, vt ciuitas iſta & in his *quæ dicta ſunt*, & in aliis admiratione ſit digna. Nam ſplẽdori quidem ſtudemus, ſed cũ parſimonia: & ita philoſophamur vt tamen molles non euadamus: diuitiiſq; vtim. *Poſſet Verò fortaſſe* φιλοκαλοῦμεν *ſimplicius etiam dictum intelligi, pro eo quod eſt*, Munditiis & elegantiæ ſtudemus.

» καὶ αὖθ' ἅτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρ- A
» θῶς τὰ πρακτέα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς
» ἔργοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προ-
» διδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ὅτου
» αἱ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. Διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ
» τόδε ἔχομεν, ὥστε τολμᾶν τε (a) αὐτοὶ μά-
» λιστα, καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν, ἐκλογί-
» ζεσθαι· ὃ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος,
» λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστα δ' ἂν τις
» ψυχὴν δικαίως κρίνειεν (b) τά τε δεινὰ καὶ
» ἡδέα σαφέστατα γιγνώσκοντες, καὶ διὰ ταῦ- B
» τα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων.
» καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἰδιαπρεπόμεθα τοῖς πολ-
» λοῖς· οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶντες,
» κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ
» δράσας τὴν χάριν, ὥστε ὀφειλομένην δι'
» εὐνοίας ᾧ δέδωκε σώζειν· ὁ δ' αὐτοφείλων,
» ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν ἀλλ' ἐς
» ὀφείλημα τὸ ἀρετὴν ἀποδώσων. καὶ μόνοι
» οὐ τὸ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ, ἢ τῆς
» ἐλευθερίας τῷ πίστει ὠφελοῦ- C
» μεν. ξυνελών τε λέγω, τὴν τε πᾶσαν πόλιν,
» τῆς Ἑλλάδος παίδευσιν εἶναι, καὶ καθ' ἕκαστον δο-
» κεῖν ἂν μοι (c) αὐτὸν αὐτάρκη πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ
» πλείστα εἰδη, καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστα αὐ-
» τάρκως τὸ σῶμα αὐταρκες παρέχεσθαι.
» καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε
» μᾶλλον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύνα-
» μις τῆς πόλεως, ἣν (d) ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτη-
» σάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσ-
» σων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πο- D
» λεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανακτητὸν ἔχει (e) ὑφ' οἵων
» κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ καταμεμ-
» ψιν ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων ἄρχεται. μετὰ μεγά-
» λων δὲ σημείων καὶ οὐ δίχα μαρτυρόμενοι
» τὴν δύναμιν παρεχόμεθα, τοῖς τε νῦν καὶ
» τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα· καὶ οὐδὲν
» προσδεόμενοι (f) οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου,

Iidem res rectè iudicamus, aut animo concipimus, non existimantes orationem iis rebus officere, sed potius, non doceri illas sicut oportet priusquam exequaris. Nã hoc quoque egregiũ habemus quòd iidem præcipuè in iis quæ aggredimur, & audacia vtimur & [a] ratione: quum alijs inscitia fiduciam, ratio cunctationẽ afferat. Præstãtissimo autem animo præditi meritò iudicentur qui & dura simul apertissimè ac iucũda cognoscunt, & ob id à periculis se nõ subtrahũt. [b] Iidem erga multos vltrò virtutis officijs fungimur: quippe qui non accipiendis sed dandis beneficijs amicos comparamus. [c] Quoniã meliore conditione est qui bene facit, peiore, cui bene fit: quum ille, quod fecit, tueri debeat benevolentia, hic sciat se in dando non gratificaturum, sed gratiam redditurum. Iidem soli, emolumẽti magis quàm liberalitatis fideliter exercendæ ratione habita, aliis magnificè gratificamur. Atque (vt semel dicam) videtur mihi hæc ciuitas tũ in totum, esse Græciæ magisterium, tum per singulos viros corpus ad plurima rerum genera idoneum exhibere, cum gratia præcipuè & venustate. Et quòd hæc impræsentiarum non orationis iactatione magis quàm rerum veritate nitantur, hæc vrbis potentia, quam his artibus parauimus, est documẽto: quæ sola omniũ earum quæ nunc sunt, fama sui (vt experimẽto constat) maior est: sola quæ [d] nec hosti occurrens, irascitur ob acceptam ab illo cladem, neque à subiectis malè audit, tanquam indigna quæ dominetur. Neque nullis potentiam nostram, sed vel maximis testificamur indiciis, futuri præsentibus vẽturíque miraculo: nec desiderãtes aut Homerũ præconẽ,

[a] *Vel*, Consilio, Deliberatione.

[b] In iis etiã quæ ad virtutem pertinent, à vulgo dissentimus.

[c] *Vide annot.*

[d] *Inuertit sensum. nam* ἀγανάκτητον ἔχει *non de ipsa ciuitate sed de hoste dicitur.* Soli (*inquit*) hoc contingit, vt neque hostis inuadens de clade accepta succenseat: neque ii qui sub eius sunt ditione, querantur quòd dominatu indignis pareant.

α Οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις] διεβάλλοντο γὰρ ὡς λόγων μόνων ἀπποιούμενοι ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων. β Δεινὰ καὶ ἡδέα] δεινὰ, τὰ πολέμια· ἡδέα, τὰ τῆς εἰρήνης. γ Καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν] ἀρετὴν λέγει τὴν τῶν φίλων, καὶ ἀμυνεσίαν.

δ Βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν] ὁ ἀρξάμενος χαρίζεσθαι. ε Ὥστε ὀφειλομένην] ἡ συμπαρεξις οὖσα, ὥσπερ ὀφειλομένην σώζειν, ᾧ δὲ ἀντοίας δέδωκεν. ζ Ὁ δ' αὐτοφείλων] ὁ δὲ πάσχων. η Ἀμβλύτερος] ἀσθενέστερος. θ Τὴν ἀρετὴν] τὴν ἀμυνεσίαν. ι Καὶ μόνοι οὐ τῷ ξυμφέροντος] οὐ τῇ ἐλπίδι τοῦ κέρδους, ἀλλὰ τῇ ἀμυνεσίᾳ, καὶ μὴ δέεσθαι ἄλλων. κ Ἁπλῶς] αὐτὴ τῇ μεγάλως.

λ Παίδευσιν εἶναι] εἰς πολλὰ πράγματα. μ Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη] εἰς διάφορα πράγματα. ν Εὐπορωτάτως] ἀνυπερβλήτως. ξ Ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων] ὧν πεποίηται. ο Ἀκοῆς κρείσσων.] ὑπ' ἀκοὴν αὐθρώπου. π Ὑφ' οἵων] ὑπὸ Ἀθηναίων. ρ Οὔτε τῷ ὑπηκόῳ] τῇ ναξίῳ, καὶ σαμίῳ, καὶ βυζαντίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι ὑπήκουον αὐτῷ. σ Ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων] πολυσυμβόλους ὄντων ὁ Θουκυδίδης μᾶλλον ἢ πάντες οἱ ἀττικοί. τ Οὔτε Ὁμήρου] ὑπὸ μέρους, τῷ πάντων ποιητῇ.

aut quisquis in præsens carminibus mulceat, quum opinionem rerum gestarum, veritas [a] deleat. Sed omnia maria, omnésque terras nostra audacia peruias fecimus, vbique bonorum malorúmque separatim monumenta collocantes. Pro hac igitur ciuitate & isti, quia indignum ducebant eam sibi eripi, generosè præliantes occubuerunt, & reliquorum decet vnumquenque velle anniti. Quæ causa mihi fuit vt prolixius de ciuitate loquens, tum docerem non de pari re nobis esse certamen, & quibus nihil simile adest, tum planam facerem probationibus eorum laudem de quibus nunc à me habetur oratio: cuius ea quæ maxima, iam dicta sunt. Nam quæ ego ciuitatis decora prædicaui, ea nimirum istorum atque eorum similium virtuti debentur: [b] qualis non in multis Græcorum de suis operibus ratio constet. Atque mihi videtur virtutem viri, vt nunc istorum, vita significare, mors planè declarare. Etenim iustum est, eos qui præstare alia nequeunt, certè in bellis, pro patria fortitudinem sibi in animo proponere. nam melius publicè de ciuitate quàm peius priuatim meruerint, hoc malum illo bono obruentes. Veluti isti, quorum nemo neque diuitiis mollitus est, præoptans illis in posterum frui: neque spe paupertatis in diuitias commutandæ, à subeundis asperis retentus est: hostis pœnæ quàm salutis suæ cupidiores. Simúlq; hoc omnium pulcherrimum periculum existimantes, voluerunt ex vltione hostium ad hæc peruenire: freti spe, id quod non viderant, consequendi: dignum etiam opus, ex iis quæ iam viderant, ducétes, cui se crederent: satiúsq; esse in propulsanda vi, pati,

[a] Refellat. *Ad verbum*, lædat. *Vide annot.*

[b] *Haim etiam periodi & sequentium sensum planè inuertit. Est enim huiusmodi*, Neq; in multis Græcorum id cõperiatur [*Sci*, comperiri queat] quod in istis, vt quæ de iis dicũtur & eorum facta in æquilibrio posita sint. Ac mihi videtur ea mors quæ talis est qualis istorũ, viri patefacere virtutem, ita quidem vt prima sit quæ eam indicet, & vltima quæ cõfirmet. Nam iis qui in cæteris rebus sunt deteriores *quam alii*, æquũ est suam pro patria bellicam fortitudinem primo loco censeri. Benefacto enim memoriam eius mali quod fecerunt extinguẽtes, publicæ vtilitati magis consuluerunt. *Vel potius, κοινῶς intell. Suã fortitudinem cum aliorum fortitudine communicando, Vel contungendo.*

οὔτε ὅστις ἔπεσι μὴν ταῦτα τέρψει, τὸ δ' ἔργων τὴν ἐπίνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσιν μὲν θαλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ τόλμῃ κατεναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν αἰδίως ξυγκατοικίσαντες. τοιαύτης οὖν πόλεως οἵδε τε δικαίως, δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν, μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λοιπῶν πάντα τινὰ εἰκὸς ἑαυτὸν ἕλκειν ὑπὲρ αὐτῆς κελεύειν. διὸ δὴ καὶ ἐμήκυνα περὶ τῆς πόλεως, διδάσκαλίαν τε ποιούμενος μὴ τοῖς ἴσον ἡμῖν ἐξ ὁμοίου ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μὴ δὶς ὑπάρχῃ ὁμοίως, καὶ τὸν λόγον ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανερὸν σημείοις καλήσας. καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα. ἀνδρῶν τε πόλιν οὐκ ἄξιον ἦν ἀπολεῖσθαι, αἵ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν· καὶ οὐκ αὐ πολλοῖς τῶν ἑλλείπειν ἰσόρροπος, ὡς γε τῶνδε, ὁ λόγος τῶν ἔργων φανεῖν. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν αὐδρὸς ἀρετὴν, ᾗ τε μειουμένη, καὶ τελευταία βεβαιοῦσα, ἥ νῦν τῶνδε καταφροφή. καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα χείροσι δίκαιον τὸν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προθυμεῖσθαι· ἀγαθῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες, κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν, ἢ ὅσον τῷ ἰδίων ἐβλάψαν. τῷδε δὲ οὔτε πλούτου τὴν τὸν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσασε ἐμαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς καὶ ἔτι ἀφθονίαν αὐτὸν πλουτήσειν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὸν δὲ τῶν ἐναντίων μᾶλλον αἰσχύνην ποθεινοτέραν αὐτῷ λαβόντες, καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες, ἠβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῷ δὲ ἐφίεσθαι ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς πιστεύσαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι· καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμύνασθαι καὶ παθεῖν, μᾶλλον ἡγησάμενοι,

62 τοῦ πλούτου

[a] Γενέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ θαυμασθησόμεθα. [β] Κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν] κακῶν, ὡσὲ τοὺς πάσχοντας. λέγει δὲ τὰ πρὸ πάντα. [γ] Οἵπερ ἦσαν ἡμῶν] οἱ κείμενοι. [δ] Καὶ οἷς] τοῖς πελοποννησίοις. [ε] Καὶ τῶν ὁμοίων] τῶν ἐπαίνων. [ζ] Σημείοις καλήσας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐμήκυνα. [η] Καὶ ἔρρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα] ἐπηνέθησαν δηλονότι. [θ] Ἀνδρῶν τε πόλιν] λείπει ἦν ἄξιον. [ι] Ἰσόρροπος] ἰσοζύγιος. μὴ ὑπερβάλλων τὰ πραχθέντα. [κ] Πρώτη τιμωμένη] τῇ τιμῇ. [λ] Ἡ νῦν τῶνδε] τῶν ἀνθρώπων. [μ] Καταφροφὴ] ὁ θάνατος. [ν] Καὶ γὰρ τοῖς πολλὰ χείροσιν] οἷον, κλοπὴν, μοιχείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. [ξ] Προθυμεῖσθαι] σπουδάζειν. [ο] Ἐκ τῶν ἰδίων] ἁμαρτημάτων δηλονότι. [π] Ἀναβολὴν ἐποιήσατο] τῇ τιμωρείᾳ τοὺς ἐναντίους. [ρ] Μετ' αὐτοῦ] τῇ κινδύνου. [σ] Τῶν δὴ] τῶν ἀρετῶν. [τ] Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς] πιστεύσαντες, δὲ ἐλπὶς ἡμῶν ἐστὶ γυμνάσιον. [υ] Ἐπιτρέψαντες] δόντες. [φ] Καὶ ἐν αὐτῷ] τῷ ἔργῳ. [χ] Ἡγησάμενοι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ κάλλιστον.

» ἢ δ' ὀλίγιστα σώζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λό-
» γου ἔφυγον, τὸ δ' ἔργον τοῖς σώμασι ὑπέμει-
» ναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα
» ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῖς δεινοῖς ἀπηλλά-
» γησαν. καὶ οἵδε μὲν τοιοῦτοι τῇ πόλει
» τοιοῖδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφα-
» λεστέραν μὲν εὐχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν
» ἀξιοῦν τὰ ἐς τοὺς πολεμίους διανοίαν ἔχειν,
» σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὰ ὠφέλιμα ἐν
» αὐτοῖς τις ἂν δύναιτο χρείσειν αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδό-
» τας μηκέτι, λέγειν ὅσα ἐν τοῖς πολε- B
» μίοις ἀμύνεσθαι, ἀγαθὰ ἔνεστιν· ἀλλὰ μᾶλ-
» λον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργῳ
» θεωμένους, καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς. καὶ
» ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξη εἶ), ἐνθυμουμένους
» ὅτι τολμῶντες, καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα,
» καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἄνδρες αὐ-
» τὰ ἐκλίπεσθαι· καὶ ὁπότε καὶ πεῖρα ἴσθ' σφα-
» λείησθαι, ὅμως καὶ τὴν πόλιν γε τὴν ὀφετέρας
» ἀρετῆς ἀξιοῦντες ζημιοῦσθαι, κάλλιστον δὲ ἔ- C
» ρανον αὐτῇ τοῦ ἐρᾶν. κοινῇ γὰρ τὰ σώμα
» τα διδόντες, ἰδίᾳ τ' ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμ-
» βανον, καὶ τὸν τάφον ὄπισθι μάτατον, οὐκ ἐν ᾧ
» κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ
» τοῖς ἐντυχοῦσι ἀεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ
» ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀνδρῶν γὰρ ὀπιφα
» νῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ
» οἰκείᾳ σημαίνει ὀπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ
» μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἑκά
» στῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαι-
» τᾶται. οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες, καὶ τὸ εὐ-
» δαιμον, τὸ μὲν ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον, τὸ εὔ- D
» ψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶτε τοὺς πολε-
» μίους κινδύνους. ὃ γὰρ οἱ κακοπραγοῦν-
» τες δικαιότερον ἀφίενται αὖ τοῦ βίου, οἷς
» ἐλπὶς οὐκ ἔστ' ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία

A quàm in cedendo incolumes fieri: & dũ dedecus infamiæ fugiũt, rem corpore pertulerunt: & breuissimum intra tempus cum fortuna *belli* potius per summã gloriam quàm cum timore obierunt. Et isti quidem, quales par erat, tales in patriam extitere. Reliqui verò debent minus quidem obnoxium casibus optare, sed nequaquam minus audacem in hostes postulare vt habeant animum: considerãtes nõ sola oratione constare profectũ, quem apud vos, nõ minus quàm ego cognitũ habẽtes, ampliaret quispiam, commemorando quãtũ boni inest in hostibus propulsandis: sed vel magis, si contemplãtes quotidie ex operibus potentiam ciuitatis, efficiamini illius amatores. Et quũ ea vobis magna esse videbitur, cogitetis, viros magnanimos, qui ius fãs que intelligerẽt, in operibus pudẽtes, ista comparasse: & qui, quoties eis ex sententia res aliqua non cessisset, nõ statuerũt sua virtute fraudandam esse ciuitatem, speciosissima eam collecta donantes. Publicè nanque corpora impendentes, priuatim laudem quæ nunquam senescet, acceperunt: simul & honorificentissimam sepulturam, non magis eã in qua ipsi sunt siti, quàm sẽpiterna gloria, quæ, vt sese quodque offeret tempus vel narrãdi vel imitandi, celebranda relinquitur. Quippe illustrium virorum omnis terra sepulcrum: neque id domesticorum tãtùm saxorum testatur inscriptio, sed etiã sine scripto in exteras gẽtes egressa memoria, magis apud animũ cuiusque quàm apud vrnas hospitatur. Quos ipsi nũc ad imitandũ vobis proponẽtes, & felicitatẽ existimãtes esse libertatẽ, rursus libertatem esse felicitatẽ, nolite bellica recusare discrimina. [a] Neq; enim calamitosi, quibus spes boni non adest,

[a] Neque enim qui aduersa fortuna laborant iustius vitam contemperint, quibus spes boni non est, sed qui-

---

α Τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου] τὸ ὀνειδίζεσθαι ὡς δρᾶσαί τι δέον ἔργον, τὸ ἀποθανεῖν. β Καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης] τύχῃ ἀεὶ ὁ θνητὸς καλεῖ τὸν πόλεμον. ἀκμάζοντες, φησὶν, ἐν εὐδοξίᾳ μᾶλλον ἀπέθανον. τοῦτο γὰρ δοκεῖ τὸ ἀπηλλάγησαν. γ Ἢ τοῦ δεινοῦ ἀπηλλάγησαν] ἢ ἐν βεβαίῳ καιρῷ, φησὶν, ἀπηλλάγησαν ἢ σφαλερῷ δεξάμενοι, ἀκμάζοντες ἐν αὐτοῖς ἔπεσον τῆς δόξης, ἢ ἐλπίδος τῷ εὐτυχεῖν μᾶλλον. ἤγουν τῷ θεῷ, καὶ ᾗ φύσει. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ αἰχμάζοντες. δ Καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς] ἀπὸ κοινοῦ τό, ἀπολ- μοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν. ε Μεγάλη δόξη εἶ] ἡ πόλις δηλονότι. ζ Ἄνδρες] αἰδρεῖοι. η Διὰ ὀκτήσαντο] τὰ μεγάλα δηλονότι. θ Καὶ πεῖρα του] δοκιμὴ πολέμου. ι Σφαλείησαν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐνδυμεῖσθαι. κ Κάλλιστον δ' ἔρανον αὐτῇ] καλλίστην συνεισφοράν. λ Προϊέμενοι] δεδόντες. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὀκτήσαντο. μ Κοινῇ γὰρ] γνώμῃ δηλονότι. ν Τὰ σώματα] εἰς πόλεμον δηλονότι. ξ Σημαίνει] παρεισᾶ. ο Καὶ ἐν τῷ μὴ προσηκούσῃ] γῇ δηλονότι. π Καὶ τὸ εὔδαιμον] ἔπεται γὰρ ἡ ψυχὴ μὴ ἐλευθερία, τοῦτ' ἔστι, ἡ εὐδαιμονία, καὶ ὁ μακάριος βίος, καὶ ὁ σπουδαῖος. ρ Οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες] τὸ νόημα παράδοξον, καὶ ἐναντίον τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. Θέογνις γὰρ ὁ ποιήσας τὰς ὑποθήκας, φησὶ, Χρὴ πενίλῳ φεύγοντα, καὶ ἐς μεγάκητα πόντιε Ῥιπῆαν, καὶ πρὸς Κύρνε, καὶ ἠλιβάτων. Τοῦτο οὖν ὁ Ῥεγκλῆς ἀποφαίνει. καὶ σκόπει τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἑρμηνεύσαντος, ὅτι ὁ εἰρηκὼς τὸν Θεόγνιδος ὑποθήκης λαβόντος ἐμνήσθη, καὶ ἠνίξατο, εἰπὼν τὸ δικαιότερον. τὸ δὲ δικαιότερον, συγκρίσεως ἔμφασιν ἔχει.

bus aduersa commutatio *ex prospera fortuna in aduersam* periclitatur.

iustius vitæ nō parcāt quàm ii quorum diuersa vitæ cōditio (& præsertim optima) periclitatur. Tristiórque est viro prudētia prædito contumelia comes ignauiæ, quàm per fortitudinē & publicā spē sine sensu futura mors. Idcóq; parétes istorum nūc quicūque adestis, nō magis defleo quàm consolor. [a]Quū enim multiplicibus, dū educātur, vt scimus, subiaccāt accidētibus, præclarè cū illis agitur quòd præclarissimū sortiūtur, vt nūc isti, obitum, vos mœrorē: & quibuscūque datū est vt eorū vita feliciter acta pariter & finita cēseatur. Neq; me fallit, arduū esse persuasu *ne mœstitiam sentiatis* quoties vobis istorū memoria refricabitur, in aliorū rebꝰ secūdis, quibus & ipsi aliquādo exultastis. Nam mœror contingit ex iis bonis non quibus nunquam potituri, sed quibus diu potiti priuātur. Tolerare tamē oportet ſpe aliorū liberorū eos qui in ætate adhuc sunt procreādi. Siquidē futura soboles, & quibusdā erit priuatim obliuio defūctorū, & reipublicæ dupliciter *proderit*: quòd eā nec desolatā patietur, & tutā præstabit. [b]Nō enim possūt aut par aut iustū consiliū dare ii qui exponunt periculis liberos, istorū more, & qui nō exponūt. Vos verò, qui iā ætate processistis, quo diuturnioré vitam feliciter traduxistis, eo plus lucri vos feciſſe existimetis: & hoc quod supereſt vitæ, breue futurum esse, quod vtique ob istorū gloriā leuius fiet, [c]Sola nāque magnanimitas nō senescit: nec magis in affecta iā ætate lucrū delectat (vt quidam aiunt) quàm honor. Filii autē horum ac fratres, qui adestis, magnum video vobis propositum esse certamen. Nam eius qui fato functus est, virtutē nemo nō solet prosequi laude, ac ferre [d]supramodū: at vos, non pares, sed aliquātulo inferiores esse iudicemini. Quippe viuentium inter æmulos liuor est: quo sublato, virtus cum beneuolo celebratur assensu. Siquid autem oportet de muliebri quoque virtute commemorare earum quæ nunc erunt in viduitate,

[a] Per multiplices enim casus vitam se traduxisse sciunt: felicē autem esse eorū sortem qui præclarissimū.

[b] Fieri enim non potest vt quicquā iustum aut æquabile in commune consulāt qui non itidem suos liberos æqualiter periculis exponant.

[c] Solum enim honoris studiū, *vel*, sola honoris cupiditas [*aut* gloriæ] non senescit. Neque in ea ætatis parte quæ inutilis est, magis iucunda res est lucrum facere, sed honore affici.

[d] Καθ' ὑπερβολὴν *exponit Supra modum, & iungit præcedentibus, quū ad sequentia pertineat. Est enim hic sensus*, Etvix, etiāsi supramodum fortiter vos geratis, hoc cōsequemini, nō quidem vt pares, sed paulo inferiores iudicemini. *Neque tamen necesse videtur mihi iungere cum superiori, vt dicetur in annot. Vbi & de iis quæ sequuntur.*

A μεταβολὴν ἐν ᾧ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται, ἢ ὧν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἴσως τι παίσουσιν. ἀλλ' ἀνοητέρα γὰρ αὐδρί τε φρόνημα ἔχοντι ἢ ὂν τῷ μὴ τὸ μαλακὸν αἰδῶ καὶ κακοσις, ἢ ὁ μὴ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα μηνόμενος ἀναίσθητος θανάτου. διόπερ καὶ τοὺς τῶνδε νεῶν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρεσθαι μᾶλλον ἢ τῶνδε μνησόμεθα. ἐν πολυξύποις γὰρ ξυμφοραῖς ὑπέστησαν τραφέν-

B τες. [e]ὃ δ' εὐτυχές, οἱ αὖ τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἵδε μὲν νεῶν, ἐλευθερίας, ὑμεῖς δὲ λύπης. καὶ ἐν οἷς τις εὐδαιμονήσας τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐντελευτήσας ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πεῖσαι ὧν, ὧν καὶ πολλάκις ἔξετε ὑπομνήματα ἐν ἀγῶσι [f]εὐτυχίαις, αἷς ποτὲ καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐκ ὢν αὖ τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν τερείσκηται, ἀλλ' ὃ αὖ [g]ἑτέρᾳ ἡμόμενος ἀφαιρεθείη. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παίδων ἐλπίδι,

C οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι. ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν [h]οὐκ ὄντων λήθη οἱ ὑπολειπόμενοί πισιν ἔσονται· καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἔκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι, καὶ ἀσφαλείᾳ ξυνοίσει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλεύεσθαι οἳ αὖ μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου [i]παραλλόμενοι κινδυνεύσουσιν. ὅσοι δ' αὖ [k]πρεσβύτατε, τὸν τε πλείονα κέρδος [l]ὂν, βίου τελευτᾶτε, ἡγεῖσθε δὲ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. ὃ γὰρ φιλότιμον [m]ἀγήρων μόνον καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινες φασί, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι. παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελφοῖς, ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶνα. [n]τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἅπας εἰώθεν ἐπαινεῖν καὶ μᾶλις αὖ καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοίοις [o]ἀλλ' ὀλίγῳ χείρους κριθέντες. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι τοῖς τὸν αὐτίπαλον· [p]ὃ δὲ μὴ ἐμποδὼν [q]ἀναγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ [r]καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νεῶν αὖ χηρείᾳ ἔσονται,

[e] ὥσπερ οἵδε νεῶν οἵδε ὡφέλη.

[f] ἢ ὂν εὐτυχ.

[g] ἀγήρω

[h] οὐκ ὄντων λήθη] ἐπιλησμονὴ τῶν τεθνηκότων. [i] Παραλλόμενοι] ἐισφέροντες. [k] Πρεσβύτατε] γηραιότατοι. [l] Ὂν] ὑπάρχον. [m] Ἀγήρων] ἀγήρατον καὶ ἀθάνατον. [n] Τὸν γὰρ οὐκ ὄντα] τῶν τεθνηκότων. [o] Ἀλλ' ὀλίγῳ] μέτρῳ δηλονότι. [p] Τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν] τὸ δὲ μηδὲν ἔχον ἀνάπτειν. [q] Ἀναγωνίστῳ] ἀναμφιβόλῳ. [r] Καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς] ἀρετὴ γυναικὸς σωφροσύνη κρύπτεται.

» μιναθλῶν, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν σημαίνω. » τῆς τε γὰρ τοιᾶσδε ἀρχούσης φύσεως » μὴ χείρους ὑμᾶς φρονεῖν; ὑμῖν μεγάλη ἡ δόξα, » καὶ οἷς αὖ ἐπ' ὀλίγον ἀρετῆς πρέπει ἢ φόβος ἐλάσσω ἐστὶ τοῖς ἀξίοις κλέος ἢ. εἴρηται δ' ἐμοὶ » λόγῳ κατὰ νόμον ὅσα εἶχον πρόσφορα· » ἔργῳ, δὲ θαπτόμενοι, τὰ μὲν ἤδη κεκόσμηται· τὰ δέ, αὐτοῖς τοῖς παῖδας ὑπὸ » τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις μέχρις ἥβης θρέψαι, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λοιποῖς » πονήσασι τοιῶνδε ἀγώνων προτίθησι. » ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖσδε » καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι. νῦν δὲ ἅπα- λοφυρόμενοι οὓς προσήκει ἕκαστος ἀπίτε. Τοιόσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ καὶ διελθόντος αὐτοῦ, πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου τόδε ἐτελεύτα. ¶ Τοῦ δὲ θέρους εἰσβαλόντες οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐστέλλον ἐς τὴν Ἀττικήν, (ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζεύξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς) καὶ καθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. καὶ ὄντων αὐτῶν ἔτι πολλὰς πω ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἥ νόσος πρῶτον ἤρξατο γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐπιπεσεῖν καὶ περὶ Λῆμνον καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις· ἐν μείζονι δὲ οὔτε λοιμὸς τοσοῦτος γε λοιμὸς, οὐδὲ φθορὰ ἔστιν ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἰατροὶ ἤρκουν τὸ πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα ἐθνῄσκον ὅσῳ καὶ μάλιστα προσήεσαν, οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεία τέχνη οὐδεμία. ὅσα τε πρὸς ἱερῶν ἱκέτευσαν, ἢ μαντείοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν. τελευτῶντες τε αὐτῶν ἀπέστησαν, ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἤρξατο δὲ μάλιστα πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε

A breui omnia exhortatione complectar. Etenim ingenti vobis est gloriæ, non esse vos sexu vestro infirmiores. *hoc est, pudicas esse.* Cuius rei decus deuecúsve minimum cadit in viros. [a]In hac ego oratione legibus iniuncta, reruli quæcunque habui vtilia, & reipsa, qui sepeliebantur ornati sunt. Quorum liberos ciuitas hinc ad pubertatem vsque publicè alet, vtilem profectò & istis & futuris proponens lauream talium certaminum. [b]Quæ enim vberrima virtutis proposita sunt præmia, ad ea optimo quisque in rempublicam animo contendit. Iam, postquam suos quisque necessarios deploraueritis, abscedite. Actum est autem huiusmodi funus hyeme: cum qua primus annus belli finitus est. ¶Ineunte æstate, Peloponnenses sociíque [c]ex duabus quemadmodum superiore anno partibus Atticam ingressi sunt, duce Archidamo Zeuxidami *filio*, Lacedæmoniorum rege: castrisque positis, regionem populabantur. Vbi quum non multos dies fuissent, morbus primùm apud Athenienses cœpit: prius quidē, vt aiunt, alibi quoque & circa Lemnū & aliis multis in locis grassatus: cæterùm neq; tātum pestilentiæ, neque tantum funerū vsquam fuisse memorabatur. Nā huic nec medici pares erant, ignoto eis inter initia, (imò ipsorum plurimi extinguebantur, vt maximè ægros adibant) nec alia vlla hominum ars. Sed & quæ in templis exposcebantur, & diuinationes, & quæ sunt id genus quibus vtebantur, omnia frustra fuerunt. [d]eáque homines malo ipso euicti, quum morerentur, reliquerunt. Incepit autem (vt fertur) primùm ex AEthiopia, quæ est super AEgyptū, deinde in AEgyptū Libyámque descēdit, & in regis magna ex parte regionē: confestímque Athenas inuasit,

a Expositum est à me oratione, vē lex iubet, quicquid aptum habebam. *i. ad eorum laudem faciens.* & re quoque, ii qui sepeliuntur, partim quidem tam ornati sunt, partim verò, eorum liberos ciuit. *&c.*

b Apud quos enim vb. virt. pr. s. præmia, in eorū ciuitate viri præstantissimi versantur.

c Legisse videtur χῆ δύο μέρη. *Vide annot.*

d Eáque tandem missa fecerunt, malo superati. *Ea Gid. diuina atque humana auxilia.*

α Τῆς τε γὰρ] ἡ σωφροσύνης, μόνη γὰρ αὕτη ἀρετὴ ταῖς γυναιξὶν ἔνεστιν. ὑγὴ δὲ ἀνδρεία, ἢ δικαιοσύνη, ἢ φρόνησις. β Μέχρις ἥβης] μέχρι ἐκπεπαίδευκε ἑαυτόν. γ Ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται] λείπει τὸ προθήκατο, ἢ παρ' οἷς. δ Τοῖσδε δὲ ἄνδρες] πρὸς τοῖσδε. ε Πολιτεύουσι] καὶ πολιτείαν ἐνεργοῦσιν. ζ Ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο] φλυκτὼς ἡ νόσος· τὸ δὲ λεγόμενον, ὡς πρὸς τὸ νόσημα ὑπόνοιαν. Ὅμηρος, Νεφέλη δέ μιν ἀμφιβεβήκει Κυανέη, τὸν μὲν ποτε φησὶ πρὸς τὸ νέφος ἐπιλωπῆσαι. η Ἦρξεν πρῶτον] εἰ δὲ ἤδεσαν ὅτι λοιμὸς ἦν, ἐκ αὖ ἐπεχείρουν, δῆλον τὸ μεταδοτικόν. θ Ὅσῳ καὶ μάλιστα] μάλιστα τοῦ μὴ προσιόντων. ι Ἀνθρωπεία τέχνη] οἷον μαντική, ἐπῳδή. κ Αὐτῶν ἀπέστησαν] τῶν ἱκετῶν καὶ ἀνθρωπίνων. λ Γῆν τὴν πολλήν] τὴν θρᾴδα.

principio in Piræo contagionis facto: ita vt ab eis diceretur venena in puteos (nondũ enim illic fontes erant) à Peloponnensibus esse deiecta. Mox & in superiorem vrbem processit: multóque magis iam mors ingruebat. [a] Referatur igitur hoc: vt cognoscat quisque vel peritus medicinæ, vel imperitus, vnde credibile sit id extitisse, quásve satis idoneas existimet causas quæ ad tantam mutationem vim haberent. Ego verò, cuiusmodi fuerit referam, & quæ sibi quisque proponens, siquando hoc rursus incidat, iam prædoctus, habeat aliquid præcipuè vnde non ignoret, aperiam: quippe qui & ipse passus sim hunc morbum, & alios patientes sim intuitus. Enimuero annus ille (vt confessione fere omnium constat) maximè immunis fuit aliorum morborum: quòd si quo quis alio prius laborabat, is morbus in hunc omnino conuertebatur. Cæteros quoque salubri corpore repentè nulla ex causa corripiebant ante omnia capitis acres feruores, oculorum [b] suffusio ruboris, adustióque. Introrsum verò [c] statim lingua cum faucibus sanguinolenta visebatur, spiritus ardetè & cum graueolentia meabat. Deinde ex iis sternutatio rauicitásque existebat: nec diu pòst, dolor in pectus cum vehementi tussi descendebat: [d] & quum ad præcordia hæserat, illa vexabat: sequebantúrque cunctæ fellis & humoris, quæ à medicis nominantur, apocatharses, & ipsæ cum ingenti cruciatu. plerisque etiã inanis incidebat singultus, acrem ciens [e] spasmum, qui in quibusdam protinus, in quibusdam serius sedabatur. Et corpus quidem exterius non admodum feruens tactu erat, neque pallidum, sed subrubrum, fuscum, minutis pustulis ac papulis scatens. Interius autem ita ardebat vt

[a] De eo igitur *malo* pro suo quisque sensu pronuntiet, *Vel* pro sua peritia.

[b] Rubores, & ardor. *Vel*, inflammatio.

[c] Fauces & lingua statim sanguinolenta erant, & halitum tetrum ac graueolentem reddebant.

[d] Et quum in corde hæserat, *Vel*, *in cor incubuerat*, ipsũ subuertebat: omnésque bilis excretiones à medicis nominatæ, sequebãtur, cum ingenti & ipsæ dolore.

[e] Cõuulsionem.

A καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ πειραιεῖ ἤψατο τῶν
ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν
ὡς ⓘ πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα. χρῶσα γὰρ οὔπω ἦν ὧδε
αὐτόθι. ὕστερον δὲ καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀ-
φίκετο, καὶ ἐθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἤδη. λε-
γέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕκαστος γιγνώ-
σκῃ, καὶ ἰατρὸς, καὶ ἰδιώτης, ὅ ἀφ' ὅτου εἰκὸς
ἐῶ γενέσθαι αὐτὸ, καὶ ταύτας αἰτίας ἀρκούσας
νομίζῃ τοσαύτης μεταβολῆς ἰσχύσαι. ἐμοὶ
B δὲ οἵα μὲν ἐς ὃ μεταστῆσαι ἔσχεν· ἐγὼ δὲ οἷόν
τε ἐγίγνετο λέξω, καὶ ἀφ' ὧν ἄν τις σκοπῶν,
εἴποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι, μάλιστ' ἂν ἔχοι
τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω,
αὐτός τε νοσήσας, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πά-
σχοντας. ὁ μὲν γὰρ ἔτος, ὡς ὡμολογεῖτο, ἐκ
πολλῶν μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐς τὰς
ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν· εἰ δέ τις καὶ
προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πᾶσι ἀπεκρίθη.
τοὺς δ' ἄλλους ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως,
C ἀλλ' ἐξαίφνης, ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν
τὰς κεφαλὰς θέρμαι ἰσχυραὶ, καὶ τὼ ὀφθαλ-
μὼ ἐρυθήματα καὶ φλεγμοναὶ εἶλκυσαν.
καὶ τὰ ἐντὸς, ἥ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα,
αἱματώδη ἦν, καὶ πνεῦμα ἄτοπον καὶ
δυσῶδες ἠφίει. ἔπειτα ^λ ἐξ αὐτῶν πταρμὸς
καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο. καὶ ἐν οὐ πολλῷ
χρόνῳ κατέβαινεν ἐς τὰ στήθη ^μ ὁ πόνος, μετὰ
βηχὸς ἰσχυροῦ· καὶ ὁπότε ἐς τὴν καρδίαν
στηρίξαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτὴν, καὶ ἀποκα-
θάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν
D ὠνομασμέναι εἰσὶν, ἐπῆεσαν, καὶ ^ξ αὗται μετὰ ἀὐτῶν
παλαιπωρίας μεγάλης. ^ο λύγξ τε τοῖς
πλείοσιν ἐνέπιπτε κενὴ, σπασμὸν ἐνδιδοῦ-
σα ἰσχυρόν, τοῖς μὲν, ^π μετὰ ταῦτα ^ρ λωφή- 64
σαντα, τοῖς δὲ, καὶ πολλῷ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν
ἔξωθεν ἁπτομένῳ σῶμα, οὐκ ἄγαν θερμὸν
ἦν, οὐτε χλωρὸν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, ^σ πελι-
δνόν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἕλκεσιν ἐξ-
ανθηκὸς· ^τ τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκαίετο ὥστε

α Ὑπ' αὐτῶν] πρὸ Διωναίων δηλονότι. β Καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο] τὸ δηλονότι. γ Ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν] ἀφ' ἧς αἰτίας. δ Ἐς τὸ μεταστῆσαι] μεταβαλεῖν. ε Σχεῖν] λαβεῖν. ζ Προφάσεως] φαυλοτήτων. η Καὶ προέκαμνέ τι] προηδίκει. θ Ἀπεκρίθη] ἐχωρίσθη. ι Ἀλλ' ἐξαίφνης] ἀπροφασίστως. κ Καὶ τὰ ἐντὸς] τὸ σῶμα δηλονότι. λ Ἐξ αὐτῶν] τῶν συμπτωμάτων, ὧν εἶπεν. μ Ὁ πόνος] πόνον λέγει τὴν ὀκνηρὰν παλαιπωρίαν. οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὸν στόμαχον καρδίαν ἐκάλουν, καὶ καρδιασμὸν τὸν πόνον τοῦ στομάχου. ν Καὶ ἀποκαθάρσεις] ἀποκρίσεις. κυρίως. ξ Μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης] τῆς δυσκινησίας δηλονότι. ο Λύγξ τε τοῖς πλείοσιν ἐνέπιπτε κενὴ] ἔστι γὰρ καὶ λύγξ πλήρης, ὡς καὶ Ἱπποκράτης διδάσκει. π Μετὰ ταῦτα] αὐτίκα. ρ Λωφήσαντα] τὸν σπασμὸν παυσάμενον. σ Πελιδνὸν] πελιδνὸν δέ τὸ μεταξὺ ὠχρότητος καὶ μελανίας, οἱονεὶ μολυβδοειδές. τ Τὰ δ' ἐντὸς] τὸ σῶμα δηλονότι.

μήτε τὴν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων A
ἔχειν ἐπιβολάς, μήτ' ἄλλο τι ἢ γυμνὸν αὐτὸ
ἔχεσθαι. ἥδιστά τε αὐτὸ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς
αὐτοὺς ῥίπτων. καὶ πολλοὶ τῶν τε ἠμελημένων
ἀνθρώπων καὶ ἐδρασθέντες ἐς φρέατα, ἀπαύστῳ
τῇ δίψῃ ξυνεχόμενοι. καὶ ὁμοίως κατ-
έκειτο τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν. ἡ τε
ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία
ἐπέκειτο διαπαντός. καὶ τὸ σῶμα, ὅσον ἐφ'
ἑαυτῷ ἦν, οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ' ἀντεῖχε μᾶλλον B
παρὰ δόξαν τῇ παλαιπωρίᾳ. ὥστε ἃ διεφθείροντο οἱ πλείοσιν ὑπ'
ἀκαθαρσίας καὶ ἐβδομαῖοι καὶ ἀπὸ τοῦ ἐντὸς καύ-
ματος, ἔτι ἔχοντές τι δυνάμεως, εἰ διαφύγοιεν, ὕστερον ἐπὶ τοῦ
κάτω μέρους ἐλκώσει τε καὶ ἀπορίᾳ τοῦ σπέρματος ἐς πολὺ
χρόνιοι ἐγίγνοντο. ἔσχε γὰρ καὶ αἰδοῖα διαφθείρων τινὰς καὶ
χεῖρας καὶ πόδας. καὶ πολλοὶ μετὰ τούτων ἀπεστερήθησαν
καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε παντὸς C
παντὸς καὶ αὐτῶν τε καὶ τῶν οἰκείων. χαλεπώτατον γὰρ δὴ
τοῦτο ἐπεσήμηνε. κατέσκηπτε γὰρ ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐς ἄκρας
χεῖρας, καὶ πόδας. καὶ πολλοὶ μεταισχόμενοι
τούτων διέφυγον εἰσί τινες καὶ τῶν ὀφθαλ-
μῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε πρώτην
καὶ ἀναστάντας τῶν πρώτων ὁμοίως, καὶ ἀγνώ-
σουσι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς προσήκοντας. D
γιγνόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νό-
σου, καὶ τε ἄλλα χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν
ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἑκάστῳ,
καὶ ὧν τοῦδε ἐδήλωσε μᾶλιστα ἄλλο τι ὃν ἢ
τὴν ξυμφορὰν τοῦ. τὰ γὰρ ὄρνεα καὶ τετράποδα
ὅσα ἀνθρώπων ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων γι-
γνομένων, ἢ οὐ προσῆσσε, ἢ γευσάμενα διε-
φθείρετο. τεκμήριον δέ, τῶν μὲν τοιούτων ὀρ-
νίθων ἀπολείπεσθαι σαφὴς ἐφαίνετο, καὶ οὐχ ἑω-
ρῶντο ἥτε ἄλλως, ἥτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν.

neque perquam tenuia veſtimenta
aut [a] ſindones iniici, neque aliud
quippiam niſi nuditatem ſuſtine-
ret. Iucundiſſimũ quoque erat in
gelidam ſeipſos aquam abiicere: id
quod in puteos multi corũ quibus
cuſtos deerat, fecerunt, inexhauſta
ſiti adacti. Quanquam perinde erat
plus ac minus bibere. Accedebat
huc inquies membrorum, perpe-
tuáque vigilia. Neque verò corpus,
quo ad morbus augebatur, [b] flacce-
cebat, ſed opinione hominum for-
tius peſti reluctabatur. Itaque plurimi aut intra nouum & ſeptimum
diem ab ardore vrente vitalia ne-
cabantur, adhuc aliquid roboris
habentes: aut; ſi hoc tempus e-
xiſſent, tamen deſcendente in ven-
trem morbo; [c] atque illum acri-
ter concutiente, ídque cum [d] aſſi-
duo profluuio: multi quoque poſt-
modum debilitate ipſa peribant.
[e] Peruagabatur enim totum cor-
pus in capite primùm coalita fues.
[f] Ex qua vtique perniciosiſſima ſi-
quis conualeſcebat, eius violétiam
ſignificabant extrema mẽbrorum.
ſiquidem ad veréda, & ad ſummas
manus ſummóſq; pedes prorum-
pebat: quibus nonnulli amiſſis li-
berabãtur, quidam amiſſis & ocu-
lis. Fuerunt etiã quos, ſimulac [g] ſur-
rexerant, omnium pariter caperet
obliuio [h] neceſſariorum quoque ac
ſui ipſorũ. Nam genus morbi cum
aliis in rebus extitit maius quàm vt
exprimi, & acerbius quàm vt hu-
mana natura tolerari poſſit, tum in
hoc potiſſimũ declarauit ſe aliquid
aliud eſſe [i] præter conſueta, quòd
quum multa hominũ cadauera ia-
cerent inſepulta [k] alites quadrupe-
déſque ea vel non adierũt, vel quæ-
cunque guſtarunt attigerũntque,
perierẽ. [l] Quibus ex auibus euidens
fiebat cõiectura, quòd neque circa
cadauera, neque alibi viſebantur.

a Lintea.
b Extenuabatur. *Vel*, Contabeſcebat.
c Et exulceratio-ne vehementi in eo exorta.
d *Videtur. cum diuiſiſſe aliud adie-ctum quàm ἀκράτου aut ἀκρατὴς legiſſe.*
e Peruadebat enim totum corpus ſumpto à ſupernis partibus initio, malum illud, cui prima in capite ſedes fuerat.
f Quòd ſiquis ex maximis periculis euaſiſſet, indicium *huius euaſionis* dabat prehẽſio extremitatum *corporis. Id eſt, Quod malum id extremitates corporis prehenderet, ſine occuparet, indicio erat, eum maxima pericula effugiſſe. Sic autem vertit Valla* acſi ſcriptum eſſet, τὰ γὰρ ἀκρωτήρια τῶν αἰτίων ἐπιλήψιν ἐνεποίησαν: *& αἰτίων ἐπιλήψις violentiam ſignificaret.*
g Conualuerant.
h Ac minimè cognoſcerent nec ſeipſos nec neceſſarios. Q. d. *non recordarentur qui nã antea fuiſſent, quod vitæ genus ſequuti eſſent. Ad verbum*, Ignoraũerúntq; ſeipſos ac neceſſarios.
i Præter illa inter quæ educamur. *Alioquin vox Gr. ſonat poſſim eo quæ nobiſcum natum: & propriè, quæ nobiſcum edu-cantur.*
k *Poſt ὄρνεα & τετράποδα, id eſt*, alites quadrupedéſque, *omittit* (ἕτα ἀνθρώπων ἅπτεται), *id eſt*, quotquot humanis cadaueribus veſcuntur. *Ad verbum*, quotquot hómines attingunt.
l Argumento autem hoc eſt, quòd euidens defectus fuit harum auium: quippe quæ nec circa tale quicquam, nec alioqui *ſi quam alibi* viſerentur.

α Ἡγυμνὸν αὐτὸ ἔχεσθαι] τὸ αὐτὸ ἔχεσθαι ἢ περὶ αἰσχυντηλίαν λέγεται. β Ἡδιστά τε αὐτὸ] ἡ αὐτοπάθεια οὕτως, ἥδιστα δὲ αὐτὸ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτων, τῇ δίψῃ αἰεὶ συνεχόμενοι, ἰωὶ ἐκπνεῖν. ἀπὸ κοινοῦ ἡ τὸ ἰώ-σκειν. τὸ δὲ ἄλλα, μεταξύ. γ Τό, πλέον καὶ ἔλασσον] ἢ ὀλίγον καὶ πολύ, ἀπίθανον. δ Καὶ ἡ ἀσθενεία] ἡ ἀδυναμία. ε Οὐκ ἐμαραίνετο] οὐκ ἐκπίπτε. ζ Παρὰ δόξαν] παρ' ἐλπίδα. η Ἐχρῆς τῇ δυνάμεως] μᾶλλον δυνάμενον. θ Τῶν σωμάτων] τῆς δυσπνοίας. ι Ἐκ τοῦ μαλίστων] κινδύνων δηλονότι. κ Ἀπόληψις] ἀπόσκηψις. λ Διέφθο-ρον] τὸν θάνατον δηλονότι. μ Ἀναστάντας] ὑγιαίναντας. ν Καὶ ὧν τοῦδε ἐδήλωσε] τοῦτο μάλιστα δηλονότι. ξ Ἡ προσῆσσε] ὡς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀσφραίνεσθαι ὅτι λοιμώδη τὰ σώματα. ο Τεκμήριον δὲ] ἡ λύσις μυ. π Οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν] οὐδὲ τὸ σαρκοβορεῖν.

Canes

Canes porro magis, [a] propter hominis consuetudinem; mali significationem dabant. Verùm (vt alia multa calamitatis genera prætercam) quæ singulis acciderunt, aliis quàm aliis asperius, eiusmodi in totum morbus fuit, quum aliud quiddam insolens accessit, quod tunc animos affligeret, quòd quicquid fiebat, proficiebat in morbum. Peribant autem alii per incuriam, alii in dili genti etiam curatione: nec de vlla medicina constabat quam quis diceret vtilem fore, si offerretur. Quod enim alteri profuerat, id officiebat alteri. [b] Corpus integrum erat, nullum præ se ferens roboris imbecillitatisve discrimen: idque etsi quantalibet obseruatione curaretur, à peste corripiebatur. Teterrimum tamen totius mali fuit animi defectio, [c] quoties quis languoris sibi conscius, protinus anticipata desperatione fuit, multo seipsos magis destituebant, nec languori resistebant. Et quia alius ob alterius curationem plus lædebatur, ritu ouium moriebatur: quæ præcipua mortium causa extitit. Nam siue præ metu se inuicem non adirent, destituti peribant: (vnde multæ domus vacuæ factæ sunt, inopia eorum qui curarent) siue adirent, [d] inficiebantur: & præcipuè qui officii gratia diligentius aliquid administrassent, vtpote pudore non adeundi amicos, ipsi sibi non parcentes. [e] Postquam domestici eos qui vita excesserant, comploraverant, deficiebant luis vehementia superati. Verùm ii præcipuè morientem laborantémque miserabantur qui ipsi euaserãt: quippe id iã antea experti, ac de se securi. Neque enim bis eundé morbus corri-

a Propter suum cum hominibus contubernium, euentus significationẽ dabãt. Morbus hic igitur (vt alia multa de eius insolentia omittam, prout aliquid diuersum alii ab alio contingebat) talis erat specie. nec verò tum temporis alius vllus *morbus* ex consuetis infestabat: quòd si quis exoriretur, in hũc desinebat. Ἀπαίδευσιν *quod* insolentiam *Verro, appellat ea quæ hic morbus insolita habebat, & omnino præter consuetudinem accidentia. Alioqui absurditatis vocabulo sæpe hoc reddatur.*

b Nullúmque corpus visum est quod ei par esset, quod quidem ad vires aut imbecillitatem attinet: sed omnia pariter conficiebat, etiam quæ omni victus ratione curabantur. Teterr. &c.

c Vbi quis se morbo detineri *vel, correptum esse* sentiret. nam ad desperationem *falsi* animo conuersi, multo magis sese proiiciebãt, neque resistebant *morbo*: & quòd alter alterius curatione oppleti, *i. alter ex alterius curatione contagionem mali haurientes*, tanquam pecudes morieb.

d Interibant, ifque potissimum qui virtutis non nihil studiosi erant, vt pote pud. &c.

e Siquidem ipsi etiam propinqui ad comploratiõnem morientium ad postremum deficiebant, mali grauitate superati.

α Τοιοῦτον ἰῶ ὁπόσα] καθόλ. β Τὶ ἰῶ ἰδίαν] τὶ φύσιν. γ Καὶ ἄλλο] νόσημα. δ Οὐδὲν γὰρ εἰωθότων] ἄλλοθι ἀπῆκεν, καὶ ἀστόν. ε Ἐν τε οὐδὲν κατέσχε ἴαμα] τὸ χρῆμα καινοπρεπές. ζ Ξωρεγενέστερον] λυμαντικώτερον. η Πρὸς αὐτὸ] τὸ νόσημα. θ Ξωμῆρες] σωματοφθόρον ἠφανίζε. ι Πρὸς γὰρ τὸ ἀσθενὲς] ἡ ἀσθενεία τῆς ὑγιείας. κ Προέτερα] ἀπέλυεν. λ Καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου] ἡ σωτηρία δὲ αὖτη, δηλονότι τοῦ ἰῶ ὅτι ἀθυμία, ἢ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου. μ Ὡς ἀφ' τὰ προβατα ἔθνησκον] ὅτι τὰ προβατα μεταληπτικὰ ἢ μᾶλλον τὰ τῆς νόσου. ν Τοῦτο ἀπιστίαν] ἡ ἀπόγνωσις δηλονότι. ξ Ἀπώλλυντο ἔρημοι] τῶ θεραπεύοντος. ο Οἱ ἀρτῖς δὲ] φιλανθρωπίας ἢ ἀγάπης. π Καὶ τὰς ὀλοφύρσεις] λείπει ἡ προσῆν ἢ, φησὶ τὰς ὀλοφύρσεις, καὶ θρήνους. ρ Τὸν τῆ θνήσκοντα] τὸν θανατον. σ Καὶ τὸν πυνθάνων] τῶ ἀσθένειαν.

οὐκ ἐπελάμβανε. καὶ ἐμάνησαν ἔς τε τὸ τῶν ἀγῶν, καὶ αὐτοὶ τῷ παρόντι πρᾶγμα πρὸ
89 εὐχῆς, καὶ ἐς ἐπιπαρόντος ἡδονῆς ἐλπίδος δι εἶχον καὶ φυσήσασαι αἱ ὑπ' ἀγαθοῦ νοσήματος πρὸς ἔτι ἀμφοτέρων. ἐπέκεινα δὲ αὖ ἐς μᾶλλον τοῖς τῶν ὑπαρχόντι πόνῳ καὶ ἡ ξυλλογωμένη ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐκ ἦσαν τοῖς ἐπελθοῦσι. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλὰ κατὰ καλύβας πνιγηρᾶς ὥρᾳ ἔτους διαπνεομένων, ὁ φθόρος ἐγίγνετο, καὶ δεινὴ κόσμῳ, ἀμαὶ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες B ἔκειντο. καὶ ἐν τοῖς ὁδοῖς ἐκκυλινδούμενοι, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἀπάσας ἡμιθνῆτες, τῆς τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ. τά τε ἱερά, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτῶν ἐν ἀποθνῃσκόντων. ὑπερβιαζομένων γὰρ τῶν κακῶν, οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες ὅτι γνῶσιν, ἐς ὀλιγωρίαν εἶναι ἐράπαντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως. νόμοι τε πρώτιστα συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς. ἔθαπτον δ' ὡς ἕκαστος ἠδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας ἐράπαντο, C σποράδην τῶν ἐπιτηδείων, σφίσιν αὐτοῖς προαπολωλεκότων. ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας φθάσαντες οἱ μὲν ἐπισκευάσαντες, οἱ δὲ ἐπιβαλόντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν ὑφῆψαν, οἱ δὲ καιομένου ἄλλα, ἃ ὤφλον ἐπιβαλόντες ἄλλοι, ἀπῆσαν. καὶ ἄλλα τῇ πόλει ἐπὶ πλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ κατ' ἡδονὴν ποιεῖν, ὁρῶντες τὸ τε αἰφνιδίως θνῃσκόντων καὶ τοὺς D πρότερον οὐδὲν μετρίους ἐς τοὐναντίον ἐκπεπτωκότας· ὥστε καὶ ἐπαυρέσεις καὶ τρυφὴν ἣν τὸ ταχὺ τοῦτο ἥδιον ποιῆσαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγήσασθαι. ἐς τὸ μὲν πρόσω τοῦ καλοῦ παντὸς ἕνεκα οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἀδηλον νομίζων εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἥξειν, διαφθαρήσεσθαι· ὅ, τι δ' ἡδὺ τε ἠδὺ καὶ πρὸς τοῦτο τὸ ἐς αὐτὸν κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κρίσεσθαι. A piebat, ita vt extingueret. Atque hi tum ab aliis beati censebãtur, [a] tum sua ipsi spontè ob suæ sospitatis lætitiã spem in posterum præsumebant se ne ab alio quidem morbo vnquam absumptum iri. Angebãt autem eos, præter ingruentem pestem, cõportatio rerum ex agris in vrbem, iis etiam qui ex agris migrauerant, non minus grauis, quippe domorũ penuria, [b] in cauernis vtique tempore æstiuo animã strãgulantibus ãgitabant. Ita non modò sine vlla dignitate expirabant, sed alii aliis immortui mutuò iacebant: semianimésque in viis, & circa fõtes omnes aquæ desiderio volutabantur. Quin ipsa templa in quibus tabernacula fecerant, referta erãt illic mortuorũ, hominibus violentia mali quid agerent non habẽtibus, abalienatísque à cõgnitione sacrorũ sanctorũmq; perturbãtis pariter omnibus sepulcrorũ iuribus, quibus antea vtebantur: quippe qui sepelirẽt quisq; vt poterãt. Multi quoq; ob crebrã iam familiariũ stragem, quia idonea deerãt ad pudẽda cõuertebantur sepulcra. Nã alii occupatis quas alieni extruxerãt pyris, mortuũ suũ imponebãt, ignémq; subijciebant: alii, quum alter arderet, superiecto quẽ ferebant, abibant. [c] Vnde primùm incepit in ciuitate vitiũ hoc, in maius euasurum. Facilius enim quis audebat ea quæ prius occulta voluisset, ne cõperta forent inimicis voluptati: & videntes tantã in prõptu fortunæ cõmutationem, diuites repentè moriẽtes, qui modò inopes erant, repentè illorum bona cõsequentes: operæpretium putabant [d] ad subita gaudia voluptatésque transire, diurnam arbitrantes & vitam & pecuniam. Nemóque per honestatem quam cernebat, animum induxit ad inferendas sibi ærumnas: inexploratum habens, priusquam ad illam perueniret, occumberet, nécne. [e] Quod autem in præsentia erat iucundum, & vndique ad se animum pelliciens, id & honestum constituebat & vtile,

[a] *Videtur accesse præpositio* πρὸς *aut relicta esse subaudẽda (quod tamen præter consuetudinem essit)* ἀπὸ τῶν παρόντων ἀγαθῶν: *hoc sensu, Iã verò ipsi præter gaudium quod in præsens percipiebant, etiam leuem quãdam spem in posterum habebant, se nec ab vllo alio morbo* &c. *Vel possus*, Vanã quandam spem in post. *Alter iamen schol. Graecus* ἐκ τοῦ κεῦφος ἐκπονεῖται, *quasi ita vocetur ab effigie: sed poeticus epitheto magis conueniens esset eius expositio.*

[b] Quum habitarent in casulis *vel* rusticis *aestuosis ob anni tempus, confusa quadam strages edebatur: quin etiam alii super alios mortui iacebant semiani-*

[c] Principiúmque attulit ciuitati hic morbus ad alia maioris improbitatis *mala*. Promptior enim quisque erat ad audẽdum ea quæ prius dissimulabat se pro libidine patrare.

[d] Frui quamprimum & cum voluptate *bonis illis*, diariã arbitrãtes & v. & pec. Nec móque studiosus erat elaborandi in eo quod sibi honestum visum esset: incertum existimans, an priusquam id consequeretur, interiret.

[e] *Vide annot.*

α Πιεχρῆ] τῇ σπάνει τῶν χρεῶν. β Ἐλπίδος ἣ ἔχον κύφης] τῆς κουφιζούσης αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης· ἢ ἐπίεσι δὲ αὖτοὺς] τοὺς ἀθλίους. δ Ἔρρα ῥῆς] τῶν ἔρρειν ἀλλοτρίων. ε Καὶ ἱερῶν ἐν ἱερῶν ὁμοίως] ἐπὶ ἱερῶν ἢ ὁσίων, ὁμοίως φυλακῆς. ζ Νόμοι τε πρῶτοι] ἤδη καὶ οἱ θρώποις ἀλλοτριότερος ξένας. η Πρωτόν τε ἤρξε] ἀρχὴ γέγονεν. θ Ἀλχίφρονος] ἀλχίας. ὀξέως ἐξυπέρχεται. ι Οὐδὲν πρότερον κεκτημένων] τῶν πενήτων. κ Τοὺς ἐπαυρέσεις] τοὺς ἀπολαύσεις καὶ ἡδυπαθείας. λ Τὸ δίκαιον καλῶ] πυνθάνει τὴν ἀρετήν· αὐτὴ γὰρ μετὰ παλαιοπρεπείας γίγνεται. μ Κερδαλέον] ὠφελίμου.

deorum metu aut hominũ legibus nequaquã coercitus: quũ & in æquo ponerẽt piũ vel impiũ esse, videntes æqualiter cunctos oppetere morte, nec timerent eousque vindictæ veniendũ vt delicta viuentes luerent: multóq; maiorẽ illius iudicii pœnã imminere, in quo tulissent iam fata sententiam: quæ antequã inuaderet, consentaneũ esse se aliquantulum vita frui. Tali igitur clade Athenienses circumuẽti vexabantur, hominibus intra muros morte obeuntibus, & extrà hostibus agrũ ferro igníq; vastãtibus. Qua in calamitate cũ alia repetebãtur memoria, qualia credibile est, tum verò hoc carmen, quod senes aiebant iampridem decantari,

A θεῶν δὲ φόβος, "ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς
"ἀπείργε· δοκῶ μὲν, κρίνοντες ᵛ ἐν ὁμοίῳ τὸν σέβοντα
καὶ μὴ, ὁρᾶν ἐπ' ἴσῃ τοὺς πολλοὺς θανουμένους· τὸν δὲ ἁμαρτημάτων ἔτι πλείω μέλλειν
τὸν δίκην ἀνθρώπων βιοὺς ἀποτίσεσθαι· τοιαύτην μὲν ἐλπίδα ἐπὶ τῷ βίῳ ἕκαστος εἶχεν·

Doriacũ ueniet lοimo comitante duellum.

De quo altercatio erat, nũ λοιμός, *id est pestilentia*, in hoc carmine ab antiquis nominaretur, an λιμὸς *i. fames*. Sed euicit impręsentiarũ meritò pestilentiæ interpretatio. Homines enim ad quæ patiebantur, oraculũ retorquebant. Equidẽ existimo, si aliud post hoc aliquando inuaserit Doricum bellum, & contigerit esse λοιμὸν *i. famem*, itidem ex rerum fide famẽ [a] cantaturos. Memorabant præterea qui norant oraculũ Lacedæmoniorũ, quũ illis deus consulentibus an oporteret bellum mouere, respondit, penes omni conatu bellantes victoriam fore, se quoque ipsum auxilio futurũ. [b] Itaq; similia circa hoc quoque futura augurabantur. Morbus autem primo statim Peloponnensiũ ingressu cœpit: nec ipsam Peloponẽsum inuasit, quod quidẽ dignũ relatu sit: sed Athenis quidẽ præcipuè grassabatur, secundo autẽ loco & in aliis oppidis, vt quodq; frequẽtissimũ populo erat. Et hæc quidẽ quæ circa morbũ extitere. ¶ Peloponnenses verò, vbi cãpestria populati sunt, in partẽ quæ maritima vocatur processerũt, vsq; ad mõtẽ Laurium, vbi sunt argentea metalla Athenienssibus: & eam primùm quæ Peloponnesum spectat, deinde quę ad Euboeã & Andrũ vergit, vastauerunt. Pericles autem, tunc quoq; dux,

B καὶ γῆς ἔξω δημοσθῆναι. ἐν δὲ τῷ παρόντι, οἷα εἰκός, ἀνεμνήσθησάν καὶ τὸ δεδρωμένον ἔπος, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ἀδεσθαι,

Ἥξει δωρικὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

C Ἐγένετο μὲν οὖν ἔριδος τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι ἐν ᾠδῇ ποτε τῶν παλαιῶν; δοκεῖ δὲ λιμόν. ἐνίκησε γὰρ τότε τὸ προσδοκῶν εἰκότως, λοιμὸν εἰρῆσθαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἴσως δέ γε, οἷμαι, ποτὲ ἄλλος πόλεμος καταλάβοι δωρικὸς τῷδε ὕστερος, καὶ ξυμβῇ γενέσθαι λιμόν, κατὰ τὸ εἰκὸς ᾄσονται). μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπηρώτων αὐτοὺς ⓦ θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν, αἴρεσιν καὶ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. ἔστι μὲν οὖν τὸ χρηστήριον, κατὰ γνώμην εἶκαζον ὅμοια εἶναι). ἐσβεβληκότων δὲ τὴν πελοποννησίων, ἡ νόσος ἤρξατο πρῶτον ἐσπεσεῖν. καὶ ἐς μὲν πελοπόννησον οὐκ ἐσπλησθεν, ὅ, τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, D ἐπενείματο· ἐν δὲ ἀθήναις μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον ξυμβάντα. ¶ Οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ὡς ἐτέμνοντο τὸ πεδίον, προῆλθον ἐς [e] τὸ πάραλον μέχρι καὶ θορικοῦ, μέχρι λαυρείου ὅπερ ἐστὶ, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλα ἔστιν Ἀθηναίοις. καὶ τὸ μὲν ἔτεμον ταύτῃ ἡ πρὸς πελοπόννησον ὁρᾷ, ἔπειτα δὲ τὸ πρὸς βοιωτοὺς καὶ εὔβοιαν τετραμμένον. Περικλῆς δὲ, στρατηγὸς ὢν καὶ τότε, ὥσπερ καὶ τὸ

[a] *Id est*, Eundem illum versum cantaturos, non iam λοιμὸς pronuntiantes, sed λιμός.

[b] Quantum igitur ad oraculum attinet, ea quæ fiebant, respõdere illi cõiiciebãt. *uel* conuenire. *Ad Verbum*, Similia esse.

α Ἡ ἀνθρώπων νόμος] ἀνθρωπίνη δυνομία. β Ἀπεῖργε] τὸ θεῖον δηλονότι. γ Ἐν ὁμοίῳ] ἐξ δηλονότι. δ Τὸν ἤδη καπεφθισμένον] ἀντὶ κοινοῦ τὸ, δίκην. λέγει δὲ τὸν νόσον. ἀντὶ κοινοῦ δὲ καὶ τὸ ἐλπίζων. ε Περιεπεσόντες ὑπέζοντο] Ὅμηρος, Εἰ δὲ ὁμοῦ πόλεμός τε δημῷ καὶ λοιμὸς ἀραῖος. ζ Ο, πάξιον δὲ εἰπεῖν] ἤγουν ἄξιον δηγήσεως. η Επενείματο] κατέφαγε. θ Τὸν πάραλον] τὸν παράλιον. ι Στρατηγὸς ὢν καὶ τότε] ἅπαξ εἰς τὸ ὤν, ἅπαξ εἰς τὸ καὶ τότε εἴρηται.

μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους, τῷ αὐτῷ γνώμῃ εἶχεν ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐσβολῇ. Ἔτι δ' αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄντων, πρὶν ἐς τὴν παραλίαν χωρῆσαι, ἑκατὸν νεῶν ἐπέπλευσε τῇ Πελοποννήσῳ περιπλεῦσαι ζετο, καὶ ἅμα ἕτοιμα ἦν, ἀπῆγετο. ἦγε δ' ὅπερ τὰς νεὼς ὁπλίτας Ἀθηναίων τετρακισχιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, ἐν ναυσὶν ἱππαγωγοῖς, πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιησάμενοι. ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Χῖοι καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν. ὅτε δ' ἀπήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη Ἀθηναίων, Πελοποννησίους κατέλιπον τῆς ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ. ἀφικόμενοι δ' ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Πελοποννήσου, ἔτεμον τῆς γῆς τὰ πολλὰ καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβάντες, ἐς ἐλπίδα μὲν ἦλθον τοῦ ἑλεῖν, οὐ μέντοι προσεχώρησέ γε. ἀναχωρήσαντες δ' ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας, ἔτεμον τήν τε Τροιζηνίδα καὶ Ἁλιάδα, καὶ τὴν Ἑρμιονίδα. ἔστι δὲ πρὸς ταῦτα Ἐπιδαύρου τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου. ἅραντες δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἀφίκοντο ἐς Πρασιάς, τῆς Λακωνικῆς πόλισμα Ἐπιδαύριον, καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον καὶ αὐτὸ τὸ πόλισμα εἷλον, καὶ ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ ἀττικῇ ὄντας, ἀλλ' ἀναχεχωρηκότας. ὅσον δὲ χρόνον οἵ τε Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀθηναίων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον ὅτι τῆς νεὼς, ἡ νόσος ἐν τε τῇ στρατιᾷ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφθειρε καὶ ἐν τῇ πόλει. ὡς τε καὶ ἐλέχθη, τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπύθοντο τῆς αὐλισμόλων ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη, καὶ θάπτοντας ἅμα ἠπίστουν, θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ πλεῖστόν τε χρόνον ἐνέμειναν, καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον. ἡμέρας γὰρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Ἀγνων ὁ Νικίου καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου, στρατηγοὶ ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν στρατιὰν ἣνπερ ἐκεῖνος ἐχρήσατο, ἐστράτευσαν οὐθυσὶ ὅτι χαλκι-

A in eadem perstabat sententia, situt superiore expeditione fecerat, ne Athenienses exirét. Qui, quum hostes adhuc in campo agitarent, priusquam in maritimam oram venirent, centum naues ad inuadendam Peloponnesum instruebat: atque *omnibus* præparatis, soluit, ducens in iis Atheniensium armatorum quatuor millia, trecentos equites in hippaginibus, quas tunc primùm ex vetustis nauigiis fecerant: comitantibus Chiis & Lesbiis cum nauibus quinquaginta. Dum solueret autem Pericles cum hoc exercitu, Peloponnenses ad maritima Atticæ agentes reliquit. Vbi peruentum est in Epidaurum Peloponnesi *urbem*, magnam agri partem populati sunt: adortíque vrbem, in spem venerunt expugnandi: sed non successit. Recipientes se illinc, idem fecerunt in ora Trœzenide & Haliade & Hermionide. quæ loca in Peloponneso sunt ad mare omnia. Profecti illinc in Prasias, quod est in ora maritima Laconicum oppidum, vastato agro, ipsum ceperunt, diripuerúntque. His actis, domũ redire, nec nacti sunt apud Atticam Peloponnenses, iam domum reuersos. Quandiu autem Peloponnenses in Attica erant, & Athenienses cum classe nauigabant, tandiu morbus Athenienses domi foríque vexabat. Ex quó ferebatur Peloponnenses, metu morbi quem de transfugis discebant in ciuitate sæuire, & simul sepelire mortuos sentiebant, raptim ex finibus excessisse. Hac autem expeditione, Peloponnenses, quum diutissimè mansissent, vniuersam regionem ferro populati sunt, quadraginta ferme diebus illic consumptis. ¶ Eadẽ æstate Agnon Niciæ & Cleopompus Cliniæ *filius*, in prætura collegæ Periclis, sumptas easdem quibus ille vsus fuerat copias, festinatò duxerũt aduersus eos qui sunt in Thracia Chalcidẽ-

χῆ' ἐξεπόρθησαν.

---

a Τῷ αὐτῷ γνώμην] ὡσαύτως.
β Ἔτι δ' αὐτῶν] τῶν λακεδαιμονίων.
γ Παρεσκευάζετο] ἡτοίμαζε.
δ Προσεχώρησέ γε] ἦλθον εἰς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν.
ε Ἀναχεχωρηκότας] ἀναχθέντας.
ζ Πόλισμα Ἐπιδαύριον] μέρος π.
η Ἐν τῇ στρατιᾷ] τῇ σὺν τῷ πελοπόννησον.
θ Θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν] εἰ δέ τις ἔστοι, καὶ πῶς αὐτοὺς ἐφόνευον; λέγομεν ὅτι αἰσχρὸν τῷ τότε ἐνόμιζον.
ι Τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ] τῇ δευτέρᾳ δηλονότι.
κ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μεταξύ.

ses: Potidæámque adhuc obsessam quum peruenissent, machinas vrbi admouent, omníque ope illã expugnare conantur. [a] Sed neque conatus hic, neque apparatus alius processit, interueniente morbo, qui prorsus in Athenienſium exercitu grassabatur, ita vt eo priór exercitus, ob hunc qui cum Agnone superuenerat, læderetur, quum hactenus prospera valetudine vsus esset. Nam Phormio cum illis mille sexcentis apud Chalcidenses amplius non erat. Itaque Agnon, quum ex quatuor millibus militum mille quinquaginta morbo amisisset, quadraginta circiter intra dies, Athenas renauigauit, relictis pristinis in Potidææ obsidione militibus. Post alteram verò Peloponnensium inuasionem, Athenienses, quum & ager ipsorum iterum ferro vastaretur, & morbo pariter ac bello premerentur, mutata voluntate Periclem insimulabant, tanquam authorem ipsis belli gerendi, éique calamitates ferebant acceptas. Igitur ad cedendũ Lacedæmoniis animo inclinabantur. Sed missi aliquot legati, re infecta redierunt. Tunc vndique consilii inopes in Periclem inuehebantur. Ille, cernens eos præsentem statum ægrè ferentes, omniáque agentes quæ ipse præuiderat, aduocata concione, (adhuc enim prætor exercitus erat) exhortatus est eos ad bene sperandum: reuocans iracundiam ad lenitatem, & metum ad fiduciam: atque procedens, hunc in modum loquutus est, [b] NEC inexpectata mihi vestra in me indignatio fuit: (intelligo enim eius causas) & eam ob rem coegi concilium, [c] vt in memoriam redigam, ac reprehendam, siquid vos haud rectè vel mihi succensetis, vel aduersis succumbitis. [d] Ego enim existimo

[a] Sed neque expugnatio vrbis, neque etiam alia pro magnitudine apparatus succedebant. Superueniẽs enim ille morb', *Vid. peſtis*, ibi sanè plurimùm Athenienses afflixit, profligans copias: adeo vt priores etiam eorum milites, *qui vid ad obsidendam Potidæã missi antea fuerãt, Callia duce*, morbo laborarint ex Agnonis copiis, quum antea valuissent. *Id est*, Ex contagione copiarum Agnonis, morbum contraxerint.

[b] Et secundum expectationẽ meã irasci vos mihi contigit. *Vel*, secundum id quod expectabam. *Ad verbum*, Et expectanti mihi ira vestra aduenit.

[c] Vt commone faciam, *siue* admoneam.

[d] Ego enim exist.

α Επ πολιορκουμένω] ἐπὶ τὴν Ἀθηναίων δηλονότι. β Προύχώρει] προέκοπτεν. γ Αὐτοῖς] τοῖς πολιορκοῦσιν. δ Ἡ αἵρεσις] ἡ πόρθησις. ε Ἐνταῦθα δὴ παύ] εἰς τὴν ποτίδαιαν. ζ Οἱ δὲ πρότεροι] οἱ μετὰ Κλεινίου δηλονότι. η Ηλοίωντο] μεταβεβλήσθαι. θ Ξυγχωρεῖν] ἐνδιδόναι. ι Καὶ ἀπαγαγὼν] ἀποστήσας. κ Καὶ προσδεχομένω μοι] ἐκ προσδοκᾶσθαί μοι χαλεπῶς εἰς ἐμὲ ἐκ τῆς ὀργῆς ὑμῶν. εἰ, ὃν αὐέλπιστοι εἰς ἐμὲ ἐκ παρόντα χαλεπῶς εἰπάμενα, ἀλλὰ καὶ ἤδη ἔωθεν προσδεχομένω, ἀφ' ὧν πολεμεῖν συνεβούλευσα λακεδαιμονίοις, χαλεπῶς. λ Εγὼ γὰρ ἡγοῦμαι] κατασκευὴ τῶν προσιμίου.

» πόλιν πλέω ξύμπασαν ὀρθοῦσθαι ὠφε- A
» λεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τὴν πολιτῶν
» διαφθείρεσθαι, ἀλλ' ὄφελος δὲ σφζομένῳ.
» καλῶς μὲν γὰρ φέρουσος αὐτὴρ ὃ καθ'
» ἑαυτὸν, ξυμφορᾶς τῆς πατρίδος, οὐ-
» δὲν ἧσσον ξυναπόλλυται· κακοτυχῶν δὲ ἐν
» δυστυχούσῃ, πολλῷ μᾶλλον ξυναπόλλυται.
» ὁπότε οὖν πόλις μὲν ταῖς ἰδίαις ξυμφοραῖς
» εἶα τε φέρειν, εἷς δὲ ἕκαστος ταῖς ἐκείνης ἀδύ-
» νατος, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ; B
» καὶ μὴ (ὃ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε, ταῖς κατ' οἶ-
» κον κακοπραγίαις ὑπ' ἐκπεπληγμένοι) τὸ
» κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίεσθε, καὶ ἐμὲ
» πολεμεῖσθαι πολεμεῖν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς,
» οἱ ξυνέγνωτε, δι' ἃ ἠτίασθε ἔχετε. καίτοι ἐμοὶ
67 » τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἧσσων
» εἶμι γνῶναί τε ἃ δέον ἐστὶ, καὶ ἑρμη-
» νεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε, καὶ χρημά-
» των χρείαν. ὅ, τε γὰρ γνοίς, καὶ μὴ σαφῶς
» διδάξας, ἐν ἴσῳ εἰ καὶ μὴ ἐνθυμήθη· ὅ, τ' C
» ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δεινοῖς, οὐκ ἂν
» ὁμοίως εἰ οἰκείως φρόνοις. τοιοῦτος δὲ καὶ
» τοῦδε, χρήμασι δὲ νικῶμαι, τὰ ξύμπαντα
» τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο. ὥστ' εἶμι καὶ
» μέσως ἡγούμενοι μᾶλλον ἑτέρων τοιοῦτοι-
» σιν αὐτοῖς, πολεμεῖν ἐπείσθητε, οὐκ ἂν εἰ-
» κότως νῦν γε τοῦ ἀδικεῖν αἰτίαν φεροίμε-
» θον. καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις γέγνηται
» τἄλλα δυστυχοῦσι, πολλὴ αἰδὼς πολεμῆσαι·
» εἰ δ' ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἴξαντας ἀδύνατοι D
» πέλας ὑπακοῦσαι, ἢ κινδυνεύσαντας περι-
» γενέσθαι, ὁ φυγὼν μὲν κίνδυνον, τῷ αὐτο-
» σχεδίου μεμπτότερος· καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός
» εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι· ὑμεῖς δὲ μετα-
» βάλλεσθε, ὅτῳ ξυνέσει ὑμῖν πεισθῶσι μὲν
» ἀκεραίοις, μεταμέλειν δὲ κακουμένοις· καὶ
» ἐμὸν λόγον ὄντα τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώ-
» μης μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι· δίκαιον δὲ μὲν

melius agi cum ciuibus priuatim, si tota ciuitas fortunata sit, quàm si per singulos ciues felix sit, publicè verò labefactetur. Nam quum euertitur patria, is cui priuatim bene est, nihil tamen minus & ipse euertitur: cui autē malè, is in illa prosperè agente multo magis incolumis est. Quū igitur ciuitas quidem singulorum res aduersas sustinere possit, singuli autē illius *res aduersas ferre* nequeant, [a] quo pacto nō cōueniat vniuersos illi opitulari, neque (id quod nunc agitis) domesticis iacturis attonitos reipublicæ salutem pro derelicta [b] habere: in cuius me, qui bellandi consilium dedi, atque adeò vos ipsos qui id cōprobastis? Et mihi tali viro irasci mini, qui (vt reor) sum nulli secundus, vel in cognoscendo quæ opus facto sunt, vel in explicando, vel in amanda ciuitate, vel in vincēda pecunia. Nam qui nouit, neque id quod sentit explicat, perinde est acsi nesciret: qui verò vtrunq; habet, nisi studiosus reipublicę fuerit, is peræquè nihil ex vtilitate ciuitatis loquetur. Cui autē hoc etiā affuerit, si idē pecunia vincatur, pro hac vna habebit cuncta vænalia. Itaq; si mihi hæc omnia mediocriter præter cæteros adesse vos iudicantes, de bello gerēdo [b] fidē habuistis, nūc haud probè eidē crimē imponitis. Etenim eos qui prospera fortuna vtūtur, bellū prę optare quàm pacē, magna vecordia est: sin verò necesse sit, aut finitimis cedētes imperata facere; aut pro victoria, belli adire discrimē, profectò qui cedūt, vituperari digniores quàm ii qui resistunt. Et ego quidē, idē qui antea sum, nec à sententia discedo: vos autem vacillatis, quos constat integra re mihi acquieuisse, accepta calamitate pœnitere: & rationem meā vestra infirmitate metientes, non rectam iudicatis, quia

plus vtilitatis afferre singulis priuatim ciuitatem cuius totius sit incolumis status, quam si singulis quidem res sint prosperę, ipsa autem vniuersa è statu suo excidat.

a Quo pacto nō cōuen. vniuersos periculum ab illa propulsare? Atqui *contra*, in eo quod nunc agitis, domi iacturis attoniti, reip. salutem deseritis, & incusatis me qui bell. consiliū dedi, & vos ipsos *simul* qui ei assensi estis. *Sic autē interpretādo, sequor meam cōiecturam, quæ ex mē facit ulū, & ante ὁ subaudst κατὰ περισσ. de acsi dictum esset* χρὴ τοῦτο ὁ νῦν ὑμ. δρ. *At Valla aut legit aut legēdum censuit* ἀφίεσθαι *& ἔχοντας pro ἔχετε: vt ἀπὸ κοινοῦ repetatur* χρὴ. *Q. d.* ἀλλ' οὐ χρὴ ἀφίεσθαι *&c. Non minus tamen commode cum* ἀφίεσθαι *legeretur & ἔχειν, quàm ἔχοντας.*

b Persuasi estis.

α Τὰς ἰδίας] ἰδίας νῦν, οὐχὶ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὰς τῶν κατ' ἕκαστον ἀνθρώπων καὶ μερικὰς δυστυχίας. β Ταῖς κατ' οἶκον] ταῖς ἑαυτῶν, καὶ μερικαῖς. γ Πεπληγμένοι] ὑπερφερόμενοι. δ Ἀφίεσθε] ἀμελεῖτε. ε Οἱ ξυνέγνωτε] μεταχρῆται τῇ παραινέσει, διδαχθέντες. ζ Καίτοι ἐμοὶ] παραφερόμενον ἐν δηνόσθ. πόσα ἐστὶ, καὶ Θουκυδίδου, τὸν ἀγαθὸν ἔχειν αὐδρα; νοεῖν μὲν τὰ δέοντα, φράζειν δὲ δυνάσθαι τὰ νοηθέντα καλῶς. φιλόπολίν τε] ἐπίτριτον, κρείσσω χρημάτων. τὸ δὲ νικᾶσθαι χρήμασι, πᾶσιν καὶ ῥήτορος, καὶ πολίτου, καὶ ἰδιώτου, καὶ ἄρχοντος ἀρετὴν ἀφανίζει. η Τοιοῦτω ἀνδρὶ] ἤγουν μεγάλῳ. θ Ὃς οὐδενὸς εἶμαι ἧσσων] ῥᾳθυμίαν ἑαυτῷ μαρτυρεῖ. ι Καὶ τοῦδε] τοῦ τῆς διανοίας. κ Καὶ μέσως] μετρίως. λ Μᾶλλον ἑτέρων] λείπει ὁ δὲ σωφρονισμὸς ἦν, ἢ, μᾶλλον δὲ ἑτέρων. μέσως δὲ εἶπε, καὶ οὐ σφόδρα, διὰ τὸ φορτικόν. μ Καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις] κοινοῦ τὸ πολεμῆσαι. ὁ δὲ τοῖς, φησὶν ὅτι ἄφροντις εἰσὶν οἱ ἐν δυστυχίᾳ ὄντες, καὶ τοῦ πολεμεῖν αἱρούμενοι. ν Τοῖς πέλας] τοῖς λακεδαιμονίοις. ξ Πεισθῆναι δὲ] ὑποταγῆναι, τὴν ἐχθρὸν δηλονότι. ο Καὶ οὐκ ἐξίσταμαι] ὧν παρήνεσα. π Ἀπραίοις] ἀζημίοις. ρ Μὴ ὀρθὸν] ἀληθῆ.

sensum molestiarū vnusquisq; hactenus habuit, cōmunis autē vtilitas nondum patet. Magnáq; mutatione facta, & hac ex leui momēto, mens vestra languescit [a] ad ea perferenda quæ decreuistis. Rapiūt enim consilium repentina & inexpectata & longè præter opinionē accidentia. Id quod nobis cum circa alia, tum vel maximè circa morbū istū vsuvenit. Tamen quū ciuitatē magnā habeamus, & perinde egregiis institutis simus educati, decet ne maximis quidem nos incōmodis velle succumbere nec amplitudinē nostram labefactare. Nam æqui iuris esse homines censent, & accusare eum qui per ignauiam gloriæ quam obtinet desertor est, & odisse eum qui per confidentiā gloriam ad se non pertinētem affectat. Sepositóque priuatarum rerū dolore, debemus salutem publicā vindicare, huic belli labori, ne magnus sit, néve aliud contingat, resistentes. [b] Et satis quidem illa sint, in quibus aliàs sæpe demōstraui me non iure vobis in suspicionē venire. Aperiam autē & hoc, quod neq; ipsi videmini vnquā cogitasse, quū vobis adsit, (de magnitudine loquor imperii) neq; ego in pristinis orationibus vsurpaui: ne nunc quidem memoraturus (vtpote specie ipsa iactantiusculum) nisi vos præter rationem attonitos viderem. Ipsi enim existimatis in socios tantùm vos tenere imperiū: ego verò pronūtio, ex duabus partibus, quæ in vsum patent, terra & mari, vos alterius in solidū [c] potentissimos esse, duntaxat quatenus obire cōsuestis, &, si plus velitis *obire*, *potentissimos fore*. Neque est *ea potestate* rex quispiā, aut aliqua gēs, quæ vos instructa quæ nunc adest classe naiuigantes prohibere possit. [d] Qua ex potentia (vt apparet) ne iis quidem carentis quæ vos magnificitis, ad domesticum & terræ vsum

a Ad permanendum in suscepto consilio. Subigit enim animum repentinus & inexpectatus casus, & qui valde præter opinionē accidit. *Vel*, Deiicit animum. *Q. d. Facit vt despondeatis animum.*

b *Diuersam à nostra interpunctionem sequitur: de qua vide annot.*

c *Κυριωτάτους. Q. d. maximè dominos.*

d Non itaque eum domorū & fundorum vsufructu (quibus magnis rebus vos esse priuatos existimatis) istud imperium *marte* cōparandū videtur.

A λυποῦσ᾽ ἔχει ἤδη τῷ αἰσθήσιν ἑκάστῳ, τῆς δὲ ὠφελείας ἄπεστιν ἔτι ἡ δήλωσις ἅπασι· καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ ταύτης ἐξ ὀλίγου ἐμπεσούσης, ταπεινὴ ὑμῶν ἡ διάνοια ἐξηρτέρθη ἃ ἔγνωτε. δουλοῖ γὰρ φόβημα, ὃ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον, καὶ τὸ πλείστα τῶν βουλευμάτων ξυμβαῖνον. ὁ ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὸν νόσον γεγένηται. ὅμως δὲ, πόλιν μεγάλην οἰκοῦντας, καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τε θραμμένους, χρεὼν καὶ ξυμφορᾶς ταῖς μείζοσιν ἐθέλειν ὑφίστασθαι, καὶ τῷ ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν. (ἐν ἴσῳ γὰρ ἡγοῦνται οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσθαι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης ἀντιποιεῖσθαι ὅσοις μαλακίᾳ ἐλλείπει, καὶ τῆς μὴ προσηκούσης μισεῖν φθονοῦντι ὀρεγόμενον.) ἀπαλλοτριώσασθαι δὲ τὰ ἴδια, τὸ κοινὸν τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι. δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον, μὴ γένηται τε πολὺς, καὶ σφῶν μᾶλλον προσγένηται, ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα ὀρθῶς αὐτὸν ὑποπτευόμενον. δηλώσω δὲ τόδε, ὅ μοι δοκεῖτε οὔτ᾽ αὐτοὶ πώποτε ἐνθυμηθῆναι ὑπάρχειν ὑμῖν μείζοσι πρὸς τῷ ἀρχῇ, οὔτ᾽ ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις. οὐδὲ νῦν ἐξεπαίδευσα κομπωδεστέρῳ ἔχοντι τῷ προσποίησιν, εἰ μὴ καταπεπληγμένους ὑμᾶς τῷ εἰκὸς ἑώρων. οἴεσθε μὲν γὰρ τῶν ξυμμάχων μόνον ἄρχειν· ἐγὼ δὲ ἀποφαίνω, δύο μερῶν τῶν ἐς χρῆσιν φανερῶν, γῆς καὶ θαλάσσης, τὸ ἑτέρου ὑμᾶς πάντος κυριωτάτους ὄντας, ἐφ᾽ ὅσον τε νεῶν νέμεσθε, καὶ ἔστ᾽ ἂν πλέον βουλησθῆτε· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέονας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς κωλύσει, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος τῶν ἐν τῷ παρόντι. ὥστε οὐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν (ὧν μεγάλων νομίζετε ἐστερῆσθαι) αὕτη ἡ δύναμις

α Ἔχει ἤδη] παρέχει. β Καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις] αὐτὴ τῇ πολυπλήθοις, τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ὅσοις. δεῖ γὰρ τοὺς τοιαύτας πόλεις καὶ τὰ φρονήματα ἔχειν. γ Ὑφίστασθαι] ἀμύνασθαι τοὺς ἐπιόντας ἕνεκα. δ Καὶ τὸ ἀξίωσιν] τὸ ἀξίωμα. ε Ἡ ἡγεμονίαν. ε Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι] ὁμοίως οἱ ἄνθρωποι ἀξιοῦσιν αἰτᾶσθαι ὅσοις ἐν μαλακίᾳ ἐλλείπει τῆς ὑπαρχούσης δόξης, καὶ μισεῖν τὸν θρασύτητι ὀρεγόμενον τῆς μὴ προσηκούσης. ζ Ἀπαλλοτριῶσαι τὰς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρεών. τὸ δὲ ἀπαλλοτριώσασθαι, αἰτεῖ τῷ παυσαμένους ἀλγεῖν ὡς περὶ τὸ ἀπολοφυράμενοι. η Οὐκ ὀρθῶς] ἀληθῶς. θ Καὶ τόδε] τὸ ῥηθησόμενον. ι Τῷ προσποίησιν] τῷ ἀπαγγελίαν. κ Καταπεπληγμένους] καταπεπωκότας τῷ φόβῳ. λ Τῶν ἐς χρῆσιν] τὸ γὰρ πῦρ καὶ ὁ ἀὴρ οὐ τοσοῦτόν εἰσιν εἰς χρῆσιν φανερά. κοινὰ γὰρ πάντων. μ Φανερῶν] ὄντων δηλονότι. ν Καὶ ἐν ᾧ ἔστιν ὅσοις] οὐδείς. ξ Ἐν τῷ παρόντι] ἤγουν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. ο Αὕτη ἡ δύναμις] τῆς πόλεως ἡ θαλασσοκρατία· ἀλλὰ μείζων δηλονότι.

» φαίνεται· οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν αὐτῶν A
» μᾶλλον, ἢ ὃ κάκιον, ἢ ἐγκαλλώπισμα πλέ-
» του τοῖς αὐτῶν νομίσαντας, ὀλιγωρῆσαι·
» καὶ γενέσθαι ἐλευθερίαν μᾶλλον, ἣν αὐτίκα μὲν
» ἐκόντων αὐτῶν ἀφαιρούμεθα, ῥᾳδίως δὲ αὖ-
» θις ἃ ἂν ἁλῶμεν ἀμυνούμεθα, ἀνάγκη δ' ὑπακούσασι, καὶ
» τὰ προσκεκτημένα φίλων ἐλάσσω ἔχειν. τὸ τε
» πατέρων μὴ χείρεσι κατ' ἀμφοτέρα φα-
» νῆναι, οἳ μετὰ πόνων καὶ ὑπὲρ ἄλλων δόξα-
» μεν κατέχειν τε καὶ παρασχεῖν ἁπασι τοῖς
» προέδοσθε ἡμῖν αὐτά. αἰσχρὸν γὰρ ἔχοντας B
» ἀφαιρεθῆναι, ἢ κτησαμένους ἀτυχῆσαι. εἶεναι δὲ
» τοῖς ἐχθροῖς ὀμόσε, μὴ φρονήματι μόνον, ἀλ-
» λὰ καὶ καταφρονήματι. τὸ αὖ γὰρ
» ἀπὸ ἀμαθίας θρασὺ καὶ ἀλόγῳ τύχῃ ἐξ-
» γίγνεται· καταφρόνησις δ', ὃς ἂν καὶ γνώμῃ
» πίσυνος ᾖ τῶν ἐναντίων περιέχειν. ὁ ἡμῖν ὑπάρχει.
» καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης ἡ
» ξύνεσις ἔχει· θρόνος ἐχυρώτερος πα-
68 » ρέχεται· βεβαιότερον δὲ πίστει, ἧς ἐν τῷ C
» ἀπόρῳ τὸ ἰσχυρὸν γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόν-
» των, ἧς βεβαιοτέρα ἡ προνοία· τῆς τε πό-
» λεως ὑμᾶς εἰκὸς τῷ ὑμοφύλῳ ἀπὸ τοῦ ἀρ-
» χὴν (ὡς ἅπαντες ἀγάλλεσθε) βοηθεῖν,
» καὶ μὴ φθύνειν τοὺς πόνους, ἢ μηδὲ τοῖς ὑμᾶς
» διδόντας· μηδὲ νομίσαι περὶ ἑνὸς μόνον δου-
» λείας αὐτὰ ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἀφ' ὧν καὶ
» ἀρχῆς στέρησις, καὶ κινδύνου ὧν ἐν τῇ ἀρ-
» χῇ ἀπήχθεσθε. ἧς οὐκ ἔκβασις ἔτι ὑμῖν
» ἔστιν εἴτις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀ- D
» ποσαλμοσύνῃ ἀβραχαλίζεται. ὡς τυ-
» ραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν· ἣν λαβεῖν
» μὲν, ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι δὲ, ἐπικίν-
» δυνον. ἔχεις δ' αὖ τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι ἑτέ-
» ρους τε πείσαντες ἀπολέσαι, καὶ εἶπον ὅτι
» σφᾶς αὐτῶν αὐτόνομοι οἰκήσαι. τὸ γὰρ ἀ-
» πράγμονα σώζειν, μὴ μετὰ τοῦ δρᾶσαι ἐπι-
» τεταγμένον, τόδε ἐν ἀρχούσῃ πόλει ξυμφέ-
» ρει, ἀλλ' ἐν ὑπηκόῳ, ἀσφαλῶς δουλεύειν.

pertinentia. Itaque non est consentaneum iniquo vos ea ferre animo,[a] & non potius æquo atque sedato, existimantes ornamentum diuitiarum apud potentiã esse: & libertate per nos incolumi facilè hęc iri recuperatum: quæque si non seruamus, sed imminui libẽti animo patimur, in neutro nõ degenerare nos à patribus nostris iudicandos: qui hæc nõ ab aliis acceperunt, sed laboribus suis parta atque custodita nobis tradiderũt. Nã turpius est quàm conatu potiẽdi frustrari, spoliari potientẽ. Conuenítque aduersus hostẽ ire nos, nõ modò confidẽtes, sed etiã [b]fidentes. Siquidẽ cõfidẽtia ex improuisa quoq; prosperitate in ignauum etiã aliquẽ cadit: [c]fiducia verò præbet ei qui se cõsilio credit, vt hosti præualeat. id quod vobis accidit. Et in pari conditione fortunæ, solertia ex altitudine mẽtis tutiorẽ reddit audaciã, minus fidei habẽs spei, cuius vis in lubrico est, quàm ex præsentibus copiis, cõsilio, cuius exploratior prouidentia est. [d]Decet itẽ vos publicæ ob imperiũ dignitati, qua cuncti lætamini, cõsulere, nullũ recusantes laborẽ, nisi & honores recusetis: neq; existimare de libertate tantũ amittẽda rẽ esse, sed de amittẽdo imperio periculũ quoq; subeundũ, ob eas quas in imperio contraxistis offensas. A quo discedere vos iã integrũ non est: [e]nequis hoc impræsentiarum veritus, existimet se nullo negotio liberaliter degere. Quippe imperiũ iam veluti tyrannidem administratis: quod sumere quidem, videtur esse iniurium, deponere autẽ, periculosum. Nam huiusmodi homines *qui bellũ timent*, persuadendo aliis, protinus & ciuitatẽ perderent, & siquibus ipsi præessent, eos liberos esse sinerent. Enimuero otiũ neq; potest esse incolume, [f]nisi negotio modificatũ, neque in principe ciuitate conducit, sed in ea quæ bona fide tolerat seruitutem.

[a] *Legit* ἢ ὃ κάκιον, *pro* ἢ ὃ κάκιον. *Vide annot. de toto hoc loco.*

[b] Despicientes *hostem.*

[c] Despicientia verò *innascitur* ei qui eũ certo consilio credit se hostibus superiorẽ esse. Id quod vobis supperit. *Vel, Qui ex prouidentia credit. Q. d. Qui ita prouiderit suis rebus vt credat, &c.*

[d] Decet item vos ei quo ciuitas ob imperium afficitur honori, quo omnes exultatis [*Vel*, quo omnes gloriamini] opitulari: & non subterfugere labores, aut honores nõ persequi: neque existimare de vna tantummodo re agi, videlicet de libertate in seruitutem commutanda (*ad Verbum, de seruitute pro libertate*) in discrimen venire, sed tam de amissione imperii (*ad Verbum, priuatione imperij*) & de periculo quod à contractis in imperio inimicitiis imminet. A quo *tamen* ne discedere qui dem vobis adhuc licet: siquis hoc etiam veritus in præsenti, in remouendis à se negotiis (*id est, remotẽda negotiorũ cura*) fortẽ se præstat. Quippe imper.

[e] *Inuertit sensum Verborũ Thucydidis, vt docebo in annot.*

[f] Nisi cum negotio coniunctũ. De sequent. *Vide annot.*

α Η οὐ κάκιον] τὸ ἢ οὐ, αἰτὶ τῦ ἀλλά. εἶτ, ἀλλὰ κάκιον, καὶ ἐγκαλλώπισμα πλέ-τυ, ὡς θεὸς τὸν κτῆσιν τῆς θαλάσσης. ἄλλοι δὲ τὸ κάκιον εἶδος κουφῆς φασὶν, οὕτως ὀνομαζομένης. καὶ κοινοῦ δὲ τὸ, εἰκὸς ὄζειν. β Ἀλλων δ' ὑπακούσαντων] αἰτὶ τῶν ἄλλοις. γ Φανῆναι] μετέρχεται ὁ τὸ δόκημον. δ Αὔχημα μὲν γὰρ] τὸ φρόνημα, αὔχημα φησίν. ε Ἀπὸ ἀμαθίας ἀτυχεῖς] ἀπὸ ἀλόγου ἀτυχίας. ζ Καταφρόνησις δὲ] λείπει ἐκείνῳ. η Καὶ τὴν τόλμαν] ἡ συμπαξις, καὶ τὴν τόλμαν ἡ ξύνεσις παρέχεται ὁκ τῆς ὁμοίας τύχης. θ Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ πιστεύει. ι Ἡ προνοία] ἡ προνόησις. κ Τῷ ὁμοφύλῳ] τῷ ὁμοῦ τῷ ὁμοιοδίῳ τῆς πόλεως, δυτικῶς, τῷ ὁμογνώμονι. Ἀλλως. τῇ δόξῃ τῆς πόλεως ἀγάλλεσθε, καὶ βοηθεῖν ὑμᾶς εἰκός. μ Ἐν τῇ ἀρχῇ] ὅτις δηλονότι. ν Ἀπήχθεσθε] τοῖς ἄλλοις δηλονότι. ξ Οἱ τοιοῦτοι] οἱ ἀποφάσμενοι.

Vos verò neq; huiuſcemodi ciuib° feducamini, neq; mihi ſuccẽſeatis, cui de bello gerendo fuiſtis aſſenſi. Quòd ſi hoſtilis aduentus ea fecit quæ facturũ eſſe credibile erat, vobis *ſibi* obedire nolentibus, & ſi acceſſit præter expectationẽ hic morbus, (res ſola omniũ ſpe noſtra potentior, vnde ſcio me magna ex parte magis inuiſum eſſe) profectò iniuſtè me perofi eſtis: niſi & quoties vobis proſperè præter opinionẽ euenit, eã mihi felicitatẽ referatis acceptã. Oportet enim, quæ diuinit°, neceſſariò: quæ ab hoſtibus proficiſcuntur, fortiter ferre. Quæ quũ fuerint olim in more huius ciuitatis, cauete ne nũc diſſoluãtur in vobis: quũ præſertim ſciatis eam apud omnes homines ideo maximũ habere nomẽ quòd nõ cedat aduerſis, quódq; plurimos labores ac plurima corpora in bello conſumpſerit, & ſumma ad hãc diẽ ſit potita potentia. Cuius apud poſteros in æternũ,[a] ſiquando nunc cedamus, (natura enim cõparatũ eſt vt omnia decreſcant) memoria relinquetur, atq; adeo Græcorum: φ Greci nos latiſſimũ tenuerimus imperium, & maxima tolerauerimus bella, tũ aduerſus vniuerſos, tũ aduerſus ſingulos, ciuitatẽ, q; opulẽtiſſimã & frequẽtiſſimã habuerimus. Quanquam qui ſegnis eſt, iſta haud dubiè vituperabit, ſed rerũ gerendarũ ſtudioſus æmulabitur: φ ſiquis opes non adeptus ſit, inuidebit. Cæterũ [b] odiſſe & mœſtũ eſſe, omnibus quidẽ in ſuo tẽpore cõtigit quicunq; ſe dignos exiſtimarũt vt aliis imperarent. Quiſquis autẽ pro maximis reb° inuidiã ſuſcipit, rectè is conſulit. nã odiũ [c] nõ admodũ reſiſtit, at ſplẽdor in præſens, & perpetua in poſterũ gloria celebrãda relinquitur. Quæ duo vos proſpicientes, decus futurũ, & dedecus præſens, alacri iã animo decus capeſſite, ac dedec° deuitate: nullũ ad Lacedæmonios caduceatorẽ mittẽdo, neq; ſignificãdo vos præſenti b° ærũnis opprimi. Nã i. q inter cãlamitates & minimũ afflictãtur animo, & re quã maximè iis reluctãtur, ſũt omniũ

a Etiamſi aliquando tandem ſuccũbamus. *Vel*, aliquantum ſuccumbamus.

b Inuiſos, *Gelodioſos*, & graues in præſentia eſſe.

c Non diu durat.

Α ὑμεῖς δὲ μήτε " τὸ πρὸ τοῦδε πολιτῶν "
" πράγεσθε, μήτε ἐμὲ δι' ὀργῆς ἔχετε, (ᾧ "
καὶ αὐτοὶ ξυνδιέγνωτε πολεμεῖν) εἰ καὶ ἐπελ "
θόντες ⓐ σμικροὶ ἔδρασθε ἀπερ εἰκὸς ἦν, "
μὴ ἐθελησάντων ὑμῶν ὑπακούειν. " ἐπεὶ γε " ἦλθ' ὀπηδεῖ
ληπταί τε πέφευγεν ὧν προσεδεχόμεθα ἡ νόσος " ληπταί τε
ἥδε (προσῆμα μόνον δὴ τῶν πάντων ἔχει πί "
δος κρατοῦσα γεγενημένου) καὶ δι' αὐτὴν οἵαδ' "
ὅτι μέγεθος ἰσχύος οὐ μᾶλλον ἔτι μισοῦμεν' ἃ δικαίως, "
εἰ μὴ ἐς ὅταν " τὰ δὲ λόγου τι δεῖ προσέξητε, " ἦλθ' τὰ δὲ λό
Β ἐμοὶ αἰνάσητε. φέρειν τε χρὴ τά τε δαιμό "
νια αἰανῶς, τά τε ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀν "
δρείως. τοιῶτα γὰρ ἐν ἔθει τῇδε τῇ πόλει προ "
τερόν τε ἦν, νῦν τε μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῇ. "
γνῶτε δὲ ὄνομα μέγιστον αὐτὴν ἔχουσαν ἐν "
πᾶσιν ἀνθρώποις, διχῇ δ' ταῖς ξυμφοραῖς μὴ "
εἴκειν· πλῆθος δὲ σώματα καὶ πόνους " αἰα "
λωκέναι πολέμῳ, καὶ δύναμιν μεγίστην δὴ "
μέχρι τοῦδε κεκτημένην, ἣν ἐς ἀΐδιον τοῖς ἐ "
πιγιγνομένοις, ἢν νῦν καὶ ὑπενδῶμεν ποτε "
C (πάντα γὰρ πέφυκε καὶ φθαρῆναι) μνήμη "
καταλελείψεται· ἧς ἡμῶν τε, ὅτι ἕλλησιν πλεί "
στων δὴ ἤρξαμεν, καὶ πολέμοις μεγίστοις ἀν "
τέσχομεν, πρός τε ξυμπάντας, καὶ καθ' ἑκά "
στους· πόλιν τε τοῖς πᾶσιν εὐπορωτάτην καὶ με "
γίστην ᾠκήσαμεν. " καίτοι τοιῶτα ὁμῶς ἀνορά "
γμων μέμψασθαι αἴ, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος, "
καὶ αὐτὸς ζηλώσει· εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, "
φθονήσει. τὸ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶ) "
ναι τῷ παρόντι, πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ ὅσοι ἐ "
D τερῳ ἑτέρων ἠξίωσαν ἄρχειν· ὅς τις δ' ὑπὸ "
μείζοσι ὢν ὑπιφθονον λαμβάνῃ, ὀρθῶς βου "
λεύεται. " μῖσος μὲν γὰρ οὐκ ὀπιπολύ αὐτέ "
χει· ἡ δ' παρουσία τε λαμπροτάτη, καὶ ἐς τὸ "
ἔπειτα δόξα ἀείμνηστος καταλείπει). ὑμεῖς "
δ' ἔς τε τὸ μέλλον καλὸν προσνέοντες, ἔς τε τὸ "
αὐτίκα μὴ αἰσχρόν, τῷ ἤδη προθύμῳ ἀμ "
φότερα κτήσασθε· καὶ λακεδαιμονίοις μήτε "
ὀπτικηρυκεύεσθε, μήτε ἐνδηλοῖ ἦτε τοῖς "
παροῦσι πόνοις βαρυνόμενοι. " ὡς οἵτινες "
προσὸν τὰ ξυμφορᾶς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυ "
ποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα αὐτέχουσιν, οὗτοι "

α Ὑπὸ τῶν ξυνδεπολιτῶν] τῶν συμβουλευόντων τὸ ἄπραγμον. β Παράγεσθε] ἀπατᾶσθε. γ Ἐλπίδος κρεῖσσον] ὑπὲρ ἐλπίδα. δ Ἀναλωκέναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ γνῶτε. ε Ἢς ἐς ἀΐδιον] τὸ ἧς πρὸς τὸ, μνήμη καταλελείψεται. τὰ δὲ ἄλλα δῆλα μέσου. ζ Ἦν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε] ἐάν ποτε καὶ ὑποχαλάσωμεν, καὶ παύσωμεν. η Καίτοι τοιῶτα] πρὸς κρίσιν ὑπονήσεται τῶν πραγμάτων. θ Τὸ ὀπιφθονον] τὸ ὀπιζήλωτον. ι Μῖσος μὲν γὰρ] δῆλον ὅτι ἢ θανάτῳ, ἢ ἄλλῳ τινί. κ Ὡς οἵτινες] τὸ ὡς, αἰτιατικὴ τῆς ἐπιρ.

» καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν χρήσιμοί εἰσι. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων, ἐπειρᾶτο τὸν Ἀθηναίους τῆς τε ἐπ' αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν [a] τὴν γνώμην. Τὰ δὲ δημόσια μὲν τοῖς λόγοις αἰεπείθοντο, καὶ οὔτε πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους ἔπι ἔπεμπον, ἐς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὥρμηντο· ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο· ὁ μὲν [b] πένης, ὅτι ἀπ' ἐλαττόνων ὁρμώμενος, ἐστέρητο καὶ τούτων· [b] ὁ δὲ δυνατὸς, καλὰ κτήματα τὴν χώραν οἰκοδομίας τε καὶ πολυτελεῖ καὶ παρασκευαῖς ἀπολωλεκότες· ὃ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ἔχοντες. οὐ μέντοι πρότερόν γε [4] ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτὸν περὶ ἐζημίωσαν χρήμασιν. ὕστερον δὲ αὖθις οὐ πολλῷ (ὅσῳπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν) στρατηγὸν εἵλοντο, καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν· ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἤλγει, ἀμβλύτερον ἤδη ὄντων, ὧν δὲ ἡ ξύμπασα πόλις [c] προσεδεῖτο, πλείστου ἄξιον νομίζοντες εἶναι). ὅσον τε γὰρ χρόνον προῦστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο, καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν, καὶ μεγίστη ἐπ' ἐκείνου ἐγένετο· ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ [d] φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη, καὶ ἐξ μῆνας· καὶ ὅτῳ ἀπέθανεν, [e] ὅτι πλέον ἔτι ἐγκαθῆν [f] ἡ προφασία αὐτῶν ἡ ἐς [4] πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ, ἡσυχάζοντάς τε καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας, καὶ ἀρχὴν μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ, μηδὲ τὴν πόλιν κινδυνεύοντας, ἔφη περιέσεσθαι. οἱ δὲ τοῦτό τε πᾶν ἐς τοὐναντίον ἔπραξαν, καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ πολέμου δοκοῦντα εἶναι, τοῖς ἰδίοις φιλοτιμίαις, καὶ ἰδίᾳ κέρδει, κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν· [g] ἃ κατορθούμενα μὲν, τοῖς ἰδιώταις ὑμῖν καὶ ὠφέλιμα μᾶλλον ἦν· [h] σφαλέντα δὲ, τῇ πόλει ἐς [4] πόλεμον βλάβην καθίστατο. αἴτιον δὲ ἦν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὢν τοῖς τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, [i] δι' ὄψεως

A & priuatim & publicè præstantissimi. Talibus Pericles dictis tentauit tum mitigare in se conceptam Athenienſium iram, tum animos à præsentibus malis abducere. Cui publicè quidem acquieuerunt, nullísque amplius ad Lacedæmonios missis legatis, impensius incubuere in bellum: priuatim tamen calamitates ægrè ferebant: [a] plebs, quia quas tenues habebat facultates, exhauriebātur: proceres, quòd eximia in agris prædia villásque sumptuosè magnificéque ædificatas amiserant, pro pace maximum omnes bellum habentes. Nec prius indignationem quam gerebant, posuere, quàm eum pecunia mulctarunt: rursúsque non multo post (id quod facere vulgus amat) ducem delegerūt, omnium ei rerum permisso arbitrio, [b] quē, etsi suam quisque vicem dolentes, ob iacturā rei familiaris abiectiori iam animo erant, tamē iis quæ ad rempublicam spectabant longè omnium præstantissimum iudicabant. Quandiu enim reipublicæ præfuit in pace, moderatè eam administrauit, integrè tutatus est, ampliſſimam reddidit: illatóque postea bello, *ciuitatis* vires (vt liquet) præuidit. Cuius post obitum prouidentia in bellum (duos enim ab eo moto annos & dimidiatū vixit) vel magis cognita est. Nam is dicebat ita demum victores euasuros si bello abstinerent, rem nauticā curarent, neq; imperiū acquirerent in bello, neq; ciuitatē in periculū vocarēt. Illi verò hæc omnia è cōtrario egerūt, & cætera quæ extra bellū esse videbātur, ex sua quisq; ambitione atq; priuato quæstu, in suā sociorúmq; pernicie administrauerūt: quæ si prosperè cessissent, fructuosa priuatis hominibus & honorifica potius fuissent: [c] quum verò improsperè cesserint, pernicioſa in bellum reipublicæ extiterunt. Cuius rei causa fuit quòd quum ille polleret dignitate atque consilio,

[a] Pauper quidem, quòd ex minoribus facultatibus adminicula vitæ suæ comparans, etiam his priuatus erat: at potentes, quòd pulchras in agris possessiones ædificiorum & sumptuosæ supellectilis amiserant: & quod maximū erat (*id est*, omnium grauissimum, *vel*, omniū pessimum) quòd bellum pro pace haberent. *id est, bellum loco pacis quā antea habuerant. At Valla sta interpr. quasi scriptum esset* τὸν δὲ μέγιστον πόλεμον ἔχοντες.

[b] Quum eorum quidē dolor, quē ob sua quisque damna priuatim conceperat, remissior factus esset: ad ea autem quorum vniuersa ciuitas indigebat, permagni æstimādum esse *eum* arbitrarentur.

[c] Sin infeliciter cederent, ciuitati ad hoc bellum pernicioſa erant.

α Ἐπ' αὐτὸν] κατ' αὐτό. β Τὴν γνώμην] τὸν σκοπὸν ἐκείνων. γ Οἱ δὲ δυνατοὶ] οἱ τὰ πλούτου δυνάμενοι. δ Προσεδεῖτο] χρείαν εἶχε. ε Τὸν δύναμιν] τὴν ἰσχὺν τῶ πολέμου. ζ Ἐπιπλέον ἔτι] μετὰ τὸ καταστῆναι τὸν πόλεμον. η Ἡ προφασία αὐτῶ] ἡ προγνωσις. θ Ἃ κατορθούμενα] εἰς πλοῦς ἐρχόμενα. ι Τοῖς ἰδιώταις] ἰδιώτας καλεῖ τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς δημαγωγούς, οὐχ ὅτι ἰδιῶταί εἰσι τῷ ἀληθεῖ, ἀλλ' ὡς πρὸς αἰσθησιολογίαν τῆς καινοῦ καὶ τῆς πόλεως ἔρωτας. κ Σφαλέντα δὲ] αἰτιᾶται τὰ κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον.

& pecunia proculdubio incorruptus esset, liberè multitudinem continebat; nec magis illi se comitem quàm ducem præbebat. Nec enim adeptus per illicita potentiam, aliquid ad voluptatem loquebatur, [a] sed vnde moueret indignationem; cum authoritate contradicebat: Quoties itaque intelligebat eos quippiam intempestiuè ferocitérque conãtes, orationis acrimonia deterrebat: quoties ab re formidantes, rursus ad fiduciam erigebat. Denique [b] verbo quidem, popularis status, re autem ipsa, penes primarium virum principatus erat. Nam qui successerunt, quum potius inter se pares forent, primum quisque locum affectantes, [c] ad demulcendum voluptatibus populum se conuerterunt, negotiis relaxatis. Vnde cum alia multa (vt in magna ciuitate) tum verò illud peccarunt, quòd in Siciliam nauigauerunt, [d] magnum imprudentiæ flagitium; non tam propter eos aduersus quos ierunt quàm propter eos qui miserunt, non prospicientes iis quos mittebant. Nam dum domi inuicem perturbantur, mutuísque criminibus de principatu contendunt, statum postea exercitus conquassarunt. Re autem apud Siciliam infeliciter gesta, alióque apparatu amisso, cum classis maiore parte, & intra vrbem iam seditione laborantes, tamen tres annos restiterunt & prioribus hostibus, & Siculis ad hos adiũctis, pleríque etiam sociorum qui defecerant: mox etiam Cyro, quum esset in partibus, pecunia ad classem Peloponnensibus data. Neque prius succubuerunt quàm ipsi priuatis inter se discordiis collisi defecerunt. [e] Adeo suppeditabant Pericli quæ ipse prævideram, & quidem facile sanè ad resistendum in eo bello Peloponnensibus.

[a] Sed is erat qui ob dignitatem ira cunde aliqua in re contradicere posset.

[b] Id est; Nomine quidem. Vel, Appellatione quidem. Sunt qui interpr. In speciem: sed Thucyd. quum id significare vult, πρόσχημα ponit dicit.

[c] Libidini populi rerum summã permittere cœperunt. Vide annot.

[d] Quod non tãtopere erat iudicii peccatum eorũm ad quos proficiscebãtur, vid. Leõtinorũ, quàm quòd ii qui miserant, quid è re esset illuc profectis, non intelligẽtes; per suas de principatu populi factiones, omnia militiæ segniora reddiderunt, demum etiam domi inter se tumultuati sũt. Re autem apud Sic. &c. Q.d. Qua in re non tantopere iudicium defuit eũ ad quos prof. Vel, Quod non tã eorum culpa contigit qui, &c. Sepote quibus iudicium defuerãt.

[e] Tantum prũdentiæ Vel iudicij Pericli fũ superfuit in iis rebus ex quibus ciuitatem ipsis Peloponnesiis facilè bello superiorem fore præuiderat. Vel, Tantum iudicio-tum, Vel argumentorum superfuit Pericli, ex quibus, &c.

A χρημάτων τι διαφανὴς ἀδωρότατος γενόμενος, κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἦγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε, διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἐξ οὐ προσηκόντων τινὰ δύναμιν, πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργὴν ἀντειπεῖν. ὁπότε γοῦν αἰσθοιτό τι αὐτοὺς θρασὺ καὶ ἐφ' ὑβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ὥστε φοβεῖσθαι· καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως, αὐτὶς ἀνεθάρσυνε πάλιν ὥστε τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν δημοκρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. οἱ δὲ ὕστερον, ἴσοι αὐτοὶ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους ὄντες, καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρώτου ἕκαστος γίγνεσθαι, ἐπῆραν τὰ πρὸς τὸ δῆμον καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι. ἐξ ὧν δὴ καὶ τὰ πολλὰ, ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ, ἡμαρτήθη; καὶ ὁ ἐς Σικελίαν πλοῦς· ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης ἁμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπῆεσαν, ὅσον καὶ ἐκπέμψαντες, οὐ τὰ πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις ὑπεγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, τά τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν, καὶ τὰ πρὸς τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐπεσπάσθησαν. σφαλέντες δ' ἐν Σικελίᾳ δήλη τε πολεμιωθεῖσα καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλέονι μοίρᾳ, καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες, ὅμως τρία μὲν ἔτη ἀντεῖχον τοῖς τε παροῦσιν ἐπάρχουσι πολεμίοις, καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας μετ' αὐτῶν, καὶ τῷ ξυμμάχων ἔτι τοῖς πλέοσιν ἀφεστηκόσι· Κύρῳ τε ὕστερον βασιλέως παιδὶ προσχωρήσαντι, ὃς παρεῖχε χρήματα πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικόν. καὶ τὸ παρὸν ἐνέδοσαν ἢ αὐτοὶ ἐν στάσει καὶ κατ' ἰδίας διαφορὰς πρὸς ἑαυτοὺς στάντες ἐσφάλησαν. τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ προὔχοντα τότε, ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω, καὶ πάνυ ἂν ῥᾳδίως περιγενέσθαι τὴν πόλιν τὴν πελοποννησίων αὐτῇ τῷ πολέμῳ.

ἀ Ἀδωρότατος] ἀδωρόληπτος. β Γ- θρει θαρσυνῶν] ἀλόγως δὲ προάγοντας. γ Ἁμάρτημα τοῦ] κέκτηται τὸν τοιοῦτον. ζῆν τοὺς λοιποὺς νῦν ἔτι, ἢ μέτεστι καὶ ὑστερον πρὸς συμμαχίαν ἀξιωθῆναι, συγκουσθεῖσι διαφερόμενοι. δ Οσον οἱ ἐκπέμψαντες] ἀξιωμάτων οἱ προὔχοντες. ε Τοῖς οἰχομένοις] προθυμίαν εἰς σικελίαν. ζ Εν τῷ στρατοπέδῳ] τῷ στρατιωτικῷ. η Πολεμίοις] τοῖς λακεδαιμονίοις. θ Μετ' αὐτῶν] τῶν λακεδαιμονίων. ι Επι τοῖς πλέοσιν] ἀντεῖχον δηλονότι. κ Βασιλέως παιδὶ] βασιλέως λέγει τὸν Δαρείου τοῦ Ἀρτοξέρξου. οὗτος Κύρου καὶ ὁ Ξενοφῶν τὰ αἰτιώτατα ἔγραψε. λ Προσχωρήσαντι] τοῖς λακεδαιμονίοις δηλονότι. μ Ἐνέδοσαν] ἐμαλακίσθησαν. ν Τοσοῦτον] φρονήσεως δηλονότι. ξ Αφ' ὧν αὐτὸς προέγνω] ἀφ' ὧν προεγνώκατων; ὥσπερ μήτε τοῦ γεγονότος πολεμῆσαι, μήτε εἰς σικελίαν πλεῦσαι;

¶Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τῶν αὐτῶν θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑκατὸν ἐς Ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἣ κεῖται ἀντιπέρας Ἤλιδος· εἰσὶ δὲ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἄποικοι, καὶ Ἀθηναίοις ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον δὲ λακεδαιμονίων χίλιοι ὁπλῖται, καὶ Κνῆμος ναύαρχος. ἀποβαίνουσι δὲ ἐς τὴν γῆν, ἐδῄωσάν τε πολλά. καὶ ὕστερον ἐξεχώρησαν, ἀπέπλευσαν δὲ καὶ ἐπ' οἴκου. καὶ τῶν αὐτῶν θέρους τελευτῶντος, Ἀρισταῖος κορίνθιος, καὶ λακεδαιμονίων πρόξενος, Ἀνήριστος, καὶ Νικόλαος, καὶ Πρατοδᾶμος, καὶ Τιμαγόρας τῆς Τεγεάτης Τιμαγόρας, καὶ Ἀργεῖος ἰδίᾳ Πόλις, παρῆσαν ἐς τὴν ἄνω ἀρχὴν ὡς βασιλέα, εἴπτως πείσαντες αὐτὸν χρήματά τε παρέχειν καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφίκοντο ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρεω ἐς θρᾴκην, βουλόμενοι πεῖσαί τε αὐτόν, εἰ δύναιντο, μεταστάντα τῆς Ἀθηναίων ξυμμαχίας, στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν, ἣ ἦν στράτευμα τῶν Ἀθηναίων πολιορκοῦν· καὶ παῦσαι βοηθεῖν τε αὐτοῖς, καὶ ἦσαν ὥρμηντο, διὰ ἐκείνης πορευθῆναι πεζῇ τὸν ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα διαπέμψειν. προσιόντες δὲ Ἀθηναίων πρέσβεις, Λέαρχος ὁ Καλλιμάχου, καὶ Ἀμεινιάδης ὁ Φιλήμονος παρὰ τὸν Σιτάλκην, πείθουσι τὸν Σάδοκον τὸν γνήσιον Ἀθηναῖον, Σιτάλκου υἱόν, τοῦτον αἱρήσειν σφίσιν, ὅπως μὴ διαβαίητες τὸν βασιλέα, τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος βλάψωσιν. ὁ δὲ, πειθθεὶς, παρῆσαν αὐτοῖς παρὰ τὴν θρᾴκης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ᾧ ἔμελλον τὸν ἑλλήσποντον διαπερᾶσθαι, πρὶν ἐσβαίνειν, ξυλλαμβάνει, σὺν τοῖς ξυμπέμψασι μετὰ τοῦ Λέαρχου καὶ Ἀμεινιάδου· καὶ ἐκέλευσεν ἐκείνοις τοῖς Ἕλλησι δοθῆναι. οἱ δὲ, λαβόντες, ἐκόμισαν ἐς τὰς Ἀθήνας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, δείσαντες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀρισταῖον, μὴ αὐτοῦ σφᾶς ἔτι πλέω καὶ μᾶλλον ἐργῇ διαφθείρῃ, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς Ποτιδαίας καὶ τῶν ἐν θρᾴκης πάντ' ἐφαίνετο παρασχών,

A ¶Lacedæmonii autem sociique eadem æstate, centum cum nauibus ac militibus mille, Cnemo Spartiata nauarcho, profecti sunt in Zazynthum insulam, quæ eregione Elidis iacet, Achæorum qui sunt ex Peloponneso coloniam, Athenienſibus belli sociam. Egressique in terram, multa hostiliter egerunt: & quum illos ad deditionem non possent compellere, domum se receperũt. Eadem iam extrema æstate, Aristæus Corinthius, Lacedæmoniorúmque legati, Ancristus, Nicolaus, Pratodemus, ac Timagoras Tegeates, & suo nomine Polis Argiuus; iter habentes ad regem in Asiam, si qua ratione persuaderent illi vt pecuniam daret, bellique societatem iniret, adierunt prius in Thracia Sitalcem Teris *filium*, volentes, si possent, cum inducere ad commutandam cum ipsis quam haberet cum Athenienſibus societatem, simúlque cum copiis eũdum Potidæam, quam exercitus Athenienſium obsideret.[a] Dúmque per regnum Sitalcæ iter ingressi, essent transituri Hellespontum ad Pharnacem Pharnabazi *filium* (à quo erant ad regem deducendi) fortè legati Athenienſes quum apud Sitalcem essent, Learchus Callimachi, & Ameniades Philemonis *filius*, suaserunt Sadoco Sitalcæ *filio*, qui factus erat Athenienſis, vt ipsis illos interciperet,[b] ne ciuitatem eius, per quam ad regem pergebant, aliqua ex parte lædererent. Is autem persuasus, missis aliquot cum Learchõ & Ameniade, eos iam Thraciam emẽsos, antequam nauem conscenderent, Hellespontum transituri, comprehendit, iussitque his dari. Eos traditos iidem Athenas portauerunt. Vbi eò peruentũ est, veriti Athenienſes nequid Aristæus rursus adhuc in ipsos grassaretur, si euasisset, quem antea omnium quæ apud Potidæam & Thraciam acciderant, authorem fuisse constabat,

a *Vide annot.*

b Et quantum in ipso situm esset, suæ ciuitati nocere illos non sineret.

cunctos

α Καὶ ἐπιδὴ οὐ ξυνεχώρουν] ὀνειδίσαι οἱ ζακυνθίοι. β καὶ Ἀρχῖος ἰδίᾳ πολλάκις] καὶ φέρεται, ἰδίᾳ, Πόλις. ἴσως μὲν οὖν. αὖθις τῶν κοινῶν. οἱ γὰρ Ἀρχῖοι φίλοι ἦσαν Ἀθηναίοις. γ Τὸν γνήσιον] τὸ ἐξαφέντα. δ Τῶν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος] ὅσον ἀπὸ μέρους αὐτῶν. ε Ὁ δὲ] ἦρχεν ὁ Σάδοκος. ζ Ἐκείνοις] τοῖς πρέσβεσι τῶν Ἀθηναίων. η Οἱ δὲ] οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων. θ Τὸν Ἀρισταῖον] τὸν κορίνθιον. ι Αὖθις] εἰς τὸ μέλλον. κ Καὶ μᾶλλον ἐργῇ] καὶ μᾶλλον ἐργάσηται.

cunctos eodem die indemnatos, & quædam dicere volentes, interemerunt, atque in fossas deiecerunt: arbitrati se iustè suis sociorúmque negotiatoribus parentare, quos circà Peloponnesum onerariis nauibus cursum tenentes nacti Lacedæmonii trucidarant, in fossásque abiecerant, ipsi priores iniuriam inferentes. Quippe initio belli quoscunque mari cepissent, omnes velut hostes vita priuabant, siue Athenienſium partes sequutos, siue neutrorum. ¶Circa extremum eiusdem æstatis, Ambraciotæ, ascitis in societatem multis barbarorum, expeditionem sumpserunt aduersus Argos Amphilochicum, cæterámque Amphilochiam, exorta hinc primùm simultate: Amphilochus Amphiarai *filius* post bellum Troianum quum domum repeteret, [a] exosus Argi domicilium, condidit in sinu Ambracico vrbem, quam nomine patriæ suæ appellauit Argos, *cognomine Amphilochicum*, [b] cùm cætera Amphilochia, quæque fuit in omni Ambracia maxima, potentissimos habens populares. Ii multis postea ætatibus agitati cladibus, Ambraciotas sibi finitimos in consortium accersierunt, linguámque tunc primùm ex Ambraciotis vnà habitantibus Græcam effecerunt. nam cæteri Amphilochi barbari sunt. Progressu itaque temporis, Ambraciotæ vrbe, Argiuis expulsis, ipsi potiuntur. Qua de re Amphilochi sese Acarnanibus dedunt, & vtrique in auxilium vocant Athenienses. Ab iis Phormio dux cum triginta nauibus ad eos missus, vbi peruenit, vi Argos capiunt, Ambraciotas diripiunt.

a Quum ei non placeret habitatio apud Argos. *Vel potius*, Status rerum qui erat apud Argos.

b Erátque vrbs hæc totius Amphilochiæ maxima.

ἀχρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἃ εἰπεῖν, αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πολίτας, καὶ ἐς φάραγγας ἐσέβαλον. Δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι, οἷς περ καὶ Λακεδαιμόνιοι ἦρξαν, τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔλαβον ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ἐν ὁλκάσι περὶ πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες, καὶ ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες. πόλεμος γὰρ δὴ κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου καὶ Λακεδαιμόνιοι ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς πολεμίους διέφθειρον, καὶ τοὺς μετ' ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας, καὶ τοὺς μηδὲ μὲν ἑτέρων. ¶ Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τῷ θέρει τελευτῶντος, καὶ ἀμπρακιῶται, αὐτοί τε καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες, ἐστράτευσαν ὅπως ὁ ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν, καὶ πᾶν ἄλλιον ἀμφιλοχίαν. ἔτυχε δὲ πρὸς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦδε αὐτοῖς ἦρξατο πρόφασις γενέσθαι. ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν καὶ ἀμφιλοχίαν πᾶν ἄλλιον ἔκτισε μετὰ τὰ τροϊκὰ οἰκιζόμενος ἀμφίλοχος ὁ ἀμφιάρεω, ἀποδρὰς μὲν τὸν ἐν ἄργει καθεστῶτα, ἀμφίλοχος ὁ ἀμφιάρεω, ἐπὶ τῷ ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι ἄργος ὀνομάσας. καὶ διὰ τὴν πόλιν αὐτὴν μεγίστη τῆς ἀμφιλοχίας, καὶ τοῖς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ἀπὸ δὲ ξυμφορῶν πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι, ἀμπρακιῶται ὁμορους ὄντας τῇ ἀμφιλοχικῇ ξυνοίκους ἐπηγάγοντο· καὶ ἐλλιπεστάτην τὴν νῦν γλῶτταν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων. ἔθνος δὲ ἀμφίλοχοι, βάρβαροί εἰσιν. ἐνέβαλλουσιν οὖν τοῖς ἀργείοις οἱ ἀμπρακιῶται χρόνῳ, καὶ αὐτοὶ ἴσχυσι τὴν πόλιν. ἀπ' ἀμφίλοχοι, γνωμήσαντος τοῦτου, δίδασιν ἑαυτοὺς ἀκαρνᾶσι, καὶ πρότερον καλέσαντο ἀμφότεροι ἀθηναίους· οἱ αὖ τοῖς Φορμίωνα τε στρατηγὸν ἔπεμψαν, καὶ ναῦς τριάκοντα. ἀφικομένου δὲ τοῦ Φορμίωνος, αἱροῦσι κατὰ κράτος ἄργος, καὶ τοὺς ἀμπρακιώτας ἠνδραποδίσαντο.

α Δικαιοῦντες] δίκαιον κρίνοντες. β Τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι] τὴν ἴσην τιμωρίαν δοῦναι. γ Οἷς περ] αὐτὰ τὰ ὧν. δ Ἦρξαν] αὐτὰ τὰ ποιοῦντα. ε Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] μετάβασις. ζ Ἐπὶ τὸ ἄργος] κατὰ τὸ ἄργειος. η Αὐτοῖς] τοῖς ἀμπρακιώταις. θ Καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος] οὐρεγὸ τὴν μητέρα ἐκφύλιον αἱρεθῆσαν ὑπὸ Ἀλκμαίωνος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ι Τῇ ἀρχῇ κατασταθείσῃ] τῇ οἰκήσει. κ Τῆς ἀμφιλοχίας] γῆς δηλονότι. λ Ἐπηγάγοντο] ἐφελκύσαντο. μ Καὶ ἐλλιπεστάτην] ἔλλιπες κατὰ τὴν νῦν ὀλιγίστον ἠχοῦντα. ν Οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι] οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροι· οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, ἑλληνες, κοινῶς ἄποικοι. ξ Τοὺς ἀργείους] τοὺς ἀμφιλοχικοὺς, τοὺς δεξαμένους. ο Χρόνῳ] αὐτὰ τὰ μέλλοντα. π Ἀκαρνᾶσι] φίλοις οὖσι δηλονότι ἀθηναίων.

ἀ ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες

β ἐπ' ἄργος

γ θεσπιεσίαις. δ θεσπαλεσίαις

κοινῇ τε ᾤκησαν αὐτὴν ἀμφίλοχοί τε καὶ ἀκαρνᾶνες. μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία ἐλήφθη τοῖσδε Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρνᾶσιν. (α) δὲ ἀμφοτεραχιῶται τὴν μὲν ἔλθραν ἐς τοὺς Ἀργείους ἀπὸ τῆς αὐθραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν ἐποιήσαντο, ὕστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε τὴν στρατιὰν ποιοῦνται αὐτῷ τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἄργος, τῆς μὲν χώρας ἐκράτησαν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδυνάσθησαν ἑλεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατ' ἔθνη. τοσαῦτα μὲν τὸ θέρος ἐλήφθη. ¶Τὸν δ' ὀπίσω χειμῶνα Φορμίων Ἀθηναίων ναῦς ἔχων εἴκοσι μὲν πρῶτον περὶ Πελοπόννησον, καὶ Φορμίωνα στρατηγόν· ὃς ὁρμώμενος ἐκ ναυπάκτου, φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν ἐκ κρίσης κόλπου μηδένα, μήτ' ἐσπλεῖν· ἑτέρας δὲ ἐξ ὀκτὼ καὶ εἴκοσι καὶ λυκίας καὶ Μελησάνδρου στρατηγὸν, ὅπως χρήματά τε ἀργυρολογήσουσι, καὶ τὸ λῃστικὸν τῶν πελοποννησίων μὴ ἐῶσιν, αὐτόθεν ὁρμώμενον, βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ἀλκάδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἠπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος, ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διέφθειρε, νικηθεὶς μάχῃ. Τοῦδε δ' αὖτε χειμῶνος οἱ ποτιδαιᾶται, ὅπερ οὐκέτι ἐδυνάσθησαν πολιορκούμενοι αὐτέχειν, ἀλλ' αἵ τε ἐς τὴν ἀτειχίαν ἐσβολαὶ πελοποννησίων σφίσιν μᾶλλον ἀπημύνασαν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅ, τε σῖτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἐπεγεγόνει αὐτόθι ἤδη βρώσεως πέρι ἀναγκαίας, καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγεύοντο, οὕτω δὴ λόγοις προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων οἷς ὑπὸ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντί τε τῷ Εὐριπίδου, καὶ Ἑστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. (β) δὲ προσεδέξαντο, ὁρῶντες μὲν τὸν στρατὸν τὸν αὐτῶν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀναλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως διχόμηνα τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ὑπὸ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν,

A communiter ipsi vrbem incolunt. Atque his gestis primùm inter Athenienses inita est Acarnanésque societas, & Ambraciotis orta aduersus Argiuos propter suorum captiuitatem simultas: postea verò belli tempore coacta manu & ipsorum & Chaonum, & aliorum quorundam ex finitimis barbarorum, Argos se contulerunt: & regione occupata, quum vrbem aggressi expugnare nequissent, domum in sua quique loca redierunt. Hactenus quæ æstate gesta sunt. ¶Incunte autem hyeme Athenienses viginti quidem circa Peloponnesum naues dimisere, Phormione duce: (qui profectus ex Naupacto, obseruabat nequa nauis Corinthum sinúmque Crisæum aut intraret, aut exiret) alias autem sex in Cariam Lyciámque, duce Melesandro, illinc pecuniam exacturas, & oneraria nauigia, ex Phasi- C de & Phœnice atque ex illa continente proficiscentia, prohibituras à latronibus ex Peloponneso infestari. Egressus in Lyciam Melesander, eductis in aciem Athenienſium socialiúmque nauium copiis; superatus occisúsque est, amissa suorum parte. Eadem hyeme Potidæatæ, quum iam obsidentibus impares essent, & Peloponnensium expeditiones in Atticam, nihilo magis summouissent ab obsidione Athenienses, re frumentaria deficiente, adeò vt iam, præter alia quæ acciderant penuria cibi, quidam mutuò se depasti essent: ita demum in colloquium de deditione venerunt cum Athenienſium ducibus, quibus ea cura mandata erat, Xenophonte Euripidis, Hestiodoro Aristoclidæ, & Phanomacho Callimachi *filio*. Qui ideo conditionem acceperunt quòd videbãt exercitus ærumnam in loco hyberno, & patriã duo millia talentorũ in obsidione consumpsisse. Conuenit itaque inter eos

71

α Ὠκησαν αὐτὴν] αὐτὴ τὴν Ἄμβρ. β Μετὰ δὲ τοῦτο...αἰτίας. γ Ἐς τοὺς Ἀργείους] κατὰ τῶν Ἀργείων. δ Ἐν τῷ πολέμῳ] τῷ πελοποννησιακῷ δηλονότι. ε Ἀργυρολογῆσαι] ἀργύριον ἀπαιτῆσαι. ζ Ἀπὸ Φασήλιδος] Φάσηλις, πόλις παμφυλίας. μέμνηται τούτης καὶ Διονύσιος ὁ περιηγητής. η Οἱ δὲ] οἱ στρατηγοί.

vt exirent ipsi, liberíque & vxores, & auxiliares; cum singulis vestimentis, fœminæ cum binis: cúmque certa singuli ad viaticum pecunia. Et hi quidem, interposita fide, in regionem Chalcidis abierunt, quò quisque potuit. Athenienses verò duces suos, quod iniussu ipsorum conuenissent, incusauerunt, existimantes hos, si voluissent, vrbem expugnaturos fuisse. Eam postea, colonis ex suo corpore illuc missis, habitauerunt. Atque hæc per hyemem gesta sunt: secundúsque belli annus finitus, quod Thucydides conscripsit. ¶Ineunte æstate Peloponnenses sociíque non in Atticam, sed aduersus Platæam cum exercitu venerunt, duce Archidamo Zeuxidami filio, Lacedæmoniorum rege: quem castra iam metatum, ac regionem vastaturum, missa protinus Platæensium legatio adiit, itáq; inquit, ARCHIDAME, ac Lacedæmonii, neque iustè, neque è dignitate vestra patrúmque vestrorum facitis, quòd agrum Platæensem hostiliter insidetis. Nam Pausanias Lacedæmonius, Cleombroti *filius*, qui Græciam Medorum dominatu liberauit, cum iis Græcis qui pugnæ apud nos commissæ vltro subiêre discrimen, victimis in foro Platæensi immolatis Ioui liberatori, conuocatísque omnibus sociis, reddidit Platæensibus & agrum & vrbem, vbi suis legibus viuerent, nequis iniustè, néve dominandi causa illis arma inferret: alioqui eos qui aderant socios, pro viribus auxilio futuros. Hæc patres vestri virtutis ergô & strenuitatis in illis periculis præstitæ, dederunt nobis. At vos è contrario agitis, qui cum Thebanis, inimicissimis nostris, ad redigendos nos in seruitutem venistis. Itaque & eos qui iuriurando tunc affuerunt, & vestros patrios & nostros indigenas deos testati, dicimus vobis ne agrum Platæensem lædatis, néve iusiurandum violetis, sed nostro

A ἐξελθεῖν αὐτοὺς, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς διακονέσους, ξυὺ ἑνὶ ἱματίῳ, γυναῖκας δὲ, ξυὺ δυοῖν· καὶ ἀργυρίου τὴν πρῆτὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ ⓐ μὸν, ὑποσπονδοι ἐξῆλθον ἐς τε τὴν χαλκιδικὴν, καὶ ἔκαστος ἦ ἐδύνατο. ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε στρατηγοὺς ἐπῆτιάσθη τὸ ὅτι αὐτοῦ αὐτῶν ξυνέβησθε (ᵝ ἐνόμιζον γὰρ αἰ κεφαλῆσαι τῆς πόλεως ἦ ἐβούλοντο) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἔπεμψαν ἐς τὴν ποτίδαιαν, καὶ κατῴκισθη. ταῦτα μὸ ὃν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. ¶Τοῦ δ' ὑπολιγομήνου ἦρος, ⓐ πελοποννήσιοι καὶ ⓐ ξύμμαχοι ἐς μὸ τὴν ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσθη δ' ὑπ' αὐτοὺς πλαταιᾶς. ἦγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεὺς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηώσειν τὴν γῆν· ⓐ οἱ δὲ πλαταιῆς, βοῆς ποιησάμενοι πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, ἔλεγον τοιάδε, ΑΡΧΙΔΑΜΕ, καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν, οὔτε πατέρων ὧν ἐστε; ἐς γὴν τὴν πλαταιέων στρατεύοντες. Παυσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν ἑλλάδα ἀπὸ τῶν μήδων, μετὰ ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυμφέρεσθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης ἣ περ ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ ἐλευθερίῳ ἱερά, καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους, ἀπέδοσαν τῶ πλαταιῶσι, γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν· στρατεύσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς, μηδ' ὑπ' δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὸ ἡμῖν πατέρες ⓐ ὑμέτεροι ἔδοσθε, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ τοῦ θυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδυνοις γνωμοθυμης· ὑμεῖς δ' τοὐναντία δρᾶτε. μετὰ γὰρ θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ὑπ' δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τούς τε ὁρκίους τότε γνωμοθύρους ποιούμενοι, καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρῴους, καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν τὴν γὴν τὴν πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, ἐὰν δὲ

ᵃ Καὶ ἧκεσ ἦ ἐδύσαν] τὰς τεσσάκοντα δύο πόλεις. ᵝ Ενόμιζον γὰ αὖ] αἰ δραπετδίσαι γὰ τοὺς αὔδρας ἐβούλοντο.

οἰκεῖν ἀὐτονόμους, καθάπερ Παυσανίας ἐθε-
κόσαν. Τοσαῦτα εἰπόντων πλαταιέων,
Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπεν, Δίκαια
λέγετε ὦ ἄνδρες πλαταιῆς, ἐὰν ποιῆτε ὅ-
μοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Παυσανίας
ὑμῖν προέδωκεν, ἃ αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε, καὶ
τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μεταχόν-
τες τῶν τότε κινδύνων, ὑμῖν τε ξυνώμοσαν,
καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' Ἀθηναίοις· καὶ δουλοῦται τε
τοσόνδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῷ ἕνεκα
καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἧς μάλιστα
μὲν μεταχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς
ὅρκοις· εἰ δὲ μή (ἄνωθεν καὶ πρότερόν περ ἤδη
προσῳκειώμεθα) ἡσυχίαν ἄγετε, νεμό-
μενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν· καὶ ἔστε μηδετέ-
ροις ἑτεράων δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ὅπῃ
πολέμῳ δὲ, μηδετέρους. καὶ τάδε ἡμῖν
ἔρεσκε. Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα
εἶπεν· οἱ δὲ πλαταιέων πρέσβεις ἀκούσαν-
τες ταῦτα, ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ
πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες, ἀπεκρίναν-
το αὐτοῖς ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ
προκαλεῖται, ἄνευ Ἀθηναίων παῖδες γὰρ
σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἰσίν. φο-
βεῖσθαι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει, μὴ ἐκεί-
νων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι ἐλθόντες
σφίσιν οὐκ ὀπίσω χωρήσωσιν, ἢ θηβαῖοι ὡς ἔνορ-
κοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι,
αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλα-
βεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτούς, πρὸς ταῦ-
τα ἔφη, Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας πα-
ραδότε ἡμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς
ὅρους ἀποδείξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ
ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴτι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν
ἐλθεῖν. αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλε-
σθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ἢ· ἐπειδὰν δὲ παύσηται,
ἀποδώσομεν. μέχρι μὲν τοῦ δὲ ἔξομεν παρακα-
ταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες
ὑμῖν μένει ἱκανὴ ἔσεσθαι. Οἱ δ' ἀκούσαν-
τες, ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν. καὶ βουλευ-
σάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους, ἔλεξαν ὅτι βούλονται
ἀποκαλεῖται, Ἀθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον,

A nos iure viuere ſinatis, quemadmodum Pauſanias ſtatuit. Hæc tãtùm loquutis Platæenſibus, excepit Archidamus, RECTE (inquiés) dicitis, viri Platæenſes, ſi verbis facta reſpondeant. Quemadmodum enim Pauſanias vobis præſtitit vt ipſi veſtro iure viuatis, præſtate vos quoque pro veſtra virili liberos alios, quicunque & periculorum & iuriſiurandi vobis ea tempeſtate participes: nunc Athenienſibus ſeruiunt, quorámque in libertatem B aſſerendorum gratia, tantus apparatus ſit, tantúmque bellum. [a]Cuius liberationis vt maximè adiutores fueritis, ita maximè iuſiurandum ſeruaueritis: ſinminus, eadem quæ iam antea, hortamur, Otium agite, colentes quæ veſtra ipſorum ſunt: nec ſitis in partibus apud alterutros, & tamen vtroſque pro amicis recipite. hæc ſat vobis erũt. Non plura Archidamus. Quæ quum audiſſent legati Platæenſes, ingreſſique vrbem, ad multitudinem retuliſſent, Archidamo reſponderunt, C impoſſibilia ſibi factu eſſe quæ ſuaderentur, ſine Athenienſibus, apud quos liberi ipſorum atque vxores eſſent. Timere quoque ſe toti ciuitati, ne ſcilicet aut illis digreſſis Athenienſes venirent iſta non permiſſuri, aut Thebani, vtpote iureiurando comprehenſi, [b]dum vtròque pars recipitur, rurſum vrbem occupare conarentur. Ille, bene eos iubens ſperare, reſpondit, VOS verò vrbem ac domos nobis Lacedæmoniis tradite, fines agri demonſtrate, arbores & quicquid aliud poteſt ſub numerum cadere, numerate: ipſi, quocunque libuerit, abſcedite, quouſque fuerit bellum: vbi deſierit, reddituri ſumus vobis quæcunque acceperimus, habentes ea interim in depoſito, colẽtéſque, ac fructum reddentes qui vobis ad vſum ſuppetat vitæ. Eo audito, legati ingreſſi iterũ in ciuitatẽ, habito cũ multitudine cõſilio, dixerũt, ea quæ [c]ſuaderentur velle ſe prius cõmunicare cum Athenienſibus,

[a] Cuius liberationis quũ maximè participes fueritis, ipſi quoque iuſiurandum ſeruate: ſinminus (quæ etiam iam antea à vobis petiimus) quieſcite, poſſidẽtes res veſtras: ac neutrorum partes ſequimini. Recipite autem vtroſque, amicos, ſed belli gratia neutros. Atque hæc noſtra eſt ſentẽtia. Non plura Arch. *In hũ autem*, Hæc ſat vobis erunt, *ſequitur lect. quam vides in marg.*

[b] *Vel*, Propterea quòd cautum eſſet de vtriſque recipiendis.

[c] Poſtularet.

α Αὐτονόμους] τοὺς πλαταιεῖς δηλονότι. β Αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε] τοῖς οἰκείοις νόμοις ἀκωλύτως χρῆσθε. γ Ἀνθ' ἀθηναίων] τῶν γειτόνων δηλονότι. δ Παρ' ἐκείνοις] τοῖς ἀθηναίοις. ε Οὐκ ὀπίσω χωρήσωσιν] ὑ δώσωσιν ἄδραν τοῖς πλαταιεῦσιν ἐμιδιμῆν τοῖς δέξασιν. ζ Εἴπ δυνατὸν] λείπει τὸ δεῖ. η Μέχρι δὲ τοῦδε] τοῦ καιροῦ ὃ πολέμου. θ Ἐργαζόμενοι] τῷ γλῶ δηλονότι. ι Ἱκανὴ ἔσεσθαι] εἰς τροφὴν δηλονότι. κ Καὶ βουλευσάμενοι] προσεβούλευσαν πρὸς τοὺς ἀθηναίους δηλονότι.

accepturósque conditionem si illis persuaderent. Intercaloci iusserũt sibi fidẽ dari, in ipsorum regione nihil eos hostiliter acturos. Atque ita interposita fide, intra quot dies credibile fuit acceptum iri respõsum, à regionis vastatione temperarunt. Aditis Athenienſibus legati Platæenſes, agitatóque cum eis consilio, reuersi, hæc ciuitati renuntiant, NEQVE in superiori tempore, viri Platæenſes, ex quo societatem iniuimus, inquiunt Athenienſes se permisisse nobis iniuriam fieri, neque nunc esse negleƈturos, sed pro viribus adiuturos: [a] admonéntque vos iurisiurandi, quo vestri se patres obstrinxere, nihil noui se circa societatem aƈturos. Hæc quum legati renuntiassent; Platæenſes decreuerunt [b] non prodere Athenienſes, sed resistere, &, si oporteret vel ante ipsorum oculos vastari agros; & quicquid aliud contingere posset, pati: neminémque emittere, sed de muro respondere; impossibilia sibi esse quæ Lacedæmonii postularẽt. Qui quũ respõdissent; tunc verò Archidamus rex stetit, cõtestás deos atq; heroes indigenas, his verbis, DII quicunq; terrã Platæenſem tenetis, & heroes, conſcii estote, quum iusiurãdum prius ab istis violatum sit, non incipere à nobis iniuriam, quòd in hanc terram venerimus, in qua patres nostri votis apud vos nuncupatis Medos superauerunt; quámque vos propitii adiutricem Græcis in præliopræstitistis: neque nunc nos; siquid faciemus, iniustos fore. [c] quoniam adhortati eos multis iustísque rationibus, nihil proficimus. Itaque concedite vt & ii qui cœperũt iniuriã facere, pœnas dẽti & qui meritò punire parãt, pœnas sumant. His deos precatus, [d] militi bellum permittit. Et primùm vrbem, nequis eam ingrederetur, ex populatis arboribus, cancellato vallo circundat. Deinde aggerẽ ante vrbem iaciunt, sperãtes propediem se expugnaturos,

a Vósque obtestantur, *Vel hortantur*, per iusiurandum quod patres vestri iurarunt, nequid innouetis circa societatem.

b *Vel*, Non deserere Athenienſes, sed pati & agrũ vastari ante suos oculos, si necesse esset, & quicquid al. cont. pos. perferre.

c Quũ enim eos multis conditionibus prouocauerimus, & iis quidem honestis, nihil æqui boníque impetramus.

d Copias ad bellum parabat.

καὶ, ἰὼ πείθωσιν αὐτοὺς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι δὲ τούτου, ἀπείσαθαι σφίσιν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ δηοῦν. ὁ δὲ, ἡμέρας τε ἐπανείσατο ἐν αἷς εἰκὸς ἦν [α] κομιδῆσθαι, καὶ τὴν γῆν [β] οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δ' οἱ πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον [γ] ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε, Οὔτ' ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ, ὦ ἄνδρες πλαταιῆς, ἀφ' οὗ ξυμμαχίδι ἐνομόσθη, ἀδικοῦμεν φασὶν ἐν οὐδενὶ ἡμᾶς παρέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν πειρᾶσθαι βοηθήσαν ἢ ἐκ δυνάμεως. [δ] ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν, παρὰ τοὺς ὅρκους οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγελλάντων, οἱ πλαταιῆς ἐβουλεύσαντο, ἀθηναίους μὴ παραδιδόναι, ἀλλ' αὐτέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὁρῶντας, καὶ ἄνδρα ὁπάσοντας ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ· ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστὶν ἃ λακεδαιμόνιοι [ε] παρακελεύονται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ [ζ] πρῶτον μὲν ἐς [η] ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὧδε, Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν πλαταϊδα ἔχετε, καὶ ἥρωες, ξυνίστορες ἔστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως ἐκλιπόντων τῶνδε πρότερον τὸ ξυνώμοτον, ὅτι γῆν τὴν δε ἤλθομεν, ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἡμῶν θύσαντες ὑμῖν μήδων ἐκράτησαν, καὶ [θ] παρέχετε αὐτοῖς θύσασθαι [ι] ἀγωνίσασθαι τοῖς ἕλλησιν· οὔτε νῦν, ἰὼ τί ποιῶμεν, ἀδικήσομεν. [κ] παρακελευσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ ἔστε, τῆς μὲν ἀδικίας κωλύεσθαι τοῖς ὑπερβαίνουσι τοὺς πρότερους, [λ] τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ὑπαφέξουσι νομίμως. Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ θύσας, καθίζει ἐς πόλεμον. [μ] στρατὸν καὶ πρῶτον μὲν [ν] περιεχαύρωσεν αὐτοῖς τῆς δένδρεσιν ἃ ἔκοψαν, τὸ μηδένα ἔτι ἐξιέναι· ἔπειτα [ξ] χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην [ο] αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν,

α Κομιδῆσθαι] αἰσθήσεσθαι. β Οὐκ ἔτεμνε] σημείωσαι ὅτι τὰ περὶ τῶν ἀμφόρων καὶ ὅλη τῆς γῆς, ὡς περὶ τὰ δηοῦσι, πέφηνεν. γ Ἀπαγγέλλοντες] οἱ πλαταιεῖς δηλονότι. δ Ἐπισκήπτουσί τε] παραπαιθύνται. ε Παρακελεύονται] ὅτι ἀπαιτοῦνται. ζ Καὶ παρέχετε αὐτοῖς] οἱ θεοὶ δηλονότι. η Ἐπιμαρτυρίαν] ἐν αὐτῇ τὴν ἀρχὴν πλέον. θ Τῆς δὲ τιμωρείας] τῆς ἀδικίας. ι Ἀγωνίσασθαι] ἀγωνιεῖσθαι. κ Παρακελευσάμενοι] ὁ Ἀρχίδαμος δηλονότι. λ Τῆς δὲ τιμωρείας] τὰ ὀρθὰ ξύλα ἐκάλουν σταυρούς. μ Στρατὸν] σημείωσαι τὸ δένδρος ἀθῆται. ν Περιεχαύρωσεν αὐτοῖς] ὁ Ἀρχίδαμος δηλονότι. ξ Χῶμα ἔχουν] σωρεύομεν. ο Αἵρεσιν] πόρθησιν.

στρατεύματος ποσοῦτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, παρ' ἑκάτερα τοῦ τείχους ἐντὸς τῶν ὁδῶν ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν αὐτὰ τοίχων πηξάντες, ὅπως μὴ ἀφεστήκοι ὅτι πλεῖστον τὸ χῶμα. ἐφόρουν δὲ ὕλλιν ἐς αὐτό, καὶ λίθους, καὶ γῆν, καὶ εἴ τι ἄλλο αὐτῆς μέλλοι ὅτι μέγα φορτίον ἔσεσθαι. ἡμέρας δὲ ἔσχον ἑβδομήκοντα καὶ νύκτας ἐπάλληλους διηνεκῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν φέρειν, τοὺς δὲ, ὕπνον τε καὶ ὅτου ἄλλου δέοιτο. καὶ οἱ Λακεδαιμονίων τε οἱ ξυνεστῶτες ἑκάστοις πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὁρῶντες τὸ χῶμα αὐξόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες, καὶ ὑπερστήσαντες ὧν ἑαυτῶν τείχει ἢ προσεῖχον, ἐσφορὰς ἐς αὐτὸ πλίνθων, οὐκ ἐκλιπῶν οἰκιῶν καθαιρῶντες. ξυνέδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, ἵνα μὴ, ὑψηλὸν γιγνόμενον, ἀδρανὲς ᾖ τὸ οἰκοδόμημα. καὶ παρεκαλύμματα εἶχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα ἐφύλασσον μὴ ὀλισθάνοι. ἀπανηλώκεσαν γὰρ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοήσαντες. διελόντες τοῦ τείχους ἣ προσέκειτο τὸ χῶμα, ἐσεφόρουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν παρόδοις καλάμους πολλοὺς ἐπιβαλόντες ἐστέβαλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ διαχεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ, ταύτῃ ἀποκλῄσαντες, τῷ μὲν ἐπέσχον· νομον δὲ ἐκ τοῦ πόλεως ὀρύξαντες, καὶ ξυντεκμηράμενοι κατὰ τὸ χῶμα, ὑφῆλκον αὖθις παρὰ σφᾶς τὴν γῆν· καὶ ἐλάνθανον ὅτι πολὺ τοῖς ἔξω, ὥστ' ὅτι ἐλάσσους ἦσαν αὐτῶν, κατὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ αὖθις κάτωθεν τὰ χώματος καὶ ἀεὶ ὑπὸ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδὲν ὄφελος ὦσι τῶν ἔργων οἱ ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς αὐτεχεῖν, προσεπεξεῦρον τόδε· τοῦ μὲν μέσου οἰκοδομήματος ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ τε τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι, ἀπὸ τοῦ βεβαίου τείχους ἐκ τοῦ ἰόντες ἐς τὴν πόλιν μηνοειδὲς προσῳκοδόμουν,

A tanta manu in opere occupata. Itaque cæsam è Cithærone materiam vtrinque muris opponentes, supra vrbis ædificia extruunt, in modum canistrorū intextam, [a] ne copiosius agger diffluceret. In quē etiam congerunt ac superiaciūt ligna, lapides, humum, & siquid aliud ad excitādam magnitudinem facit. Quo in opere dies noctibus nulla intermissione iūctos septuaginta cōsumpserunt, vicibus quiescētes. Nam dum alteri cōgerebāt, alteri somnum cibúmque capiebāt, præpositis operi Lacedæmoniis, qui peregrinis singularū ciuitatū militibus duces erant, atque vrgentibus. Hūc aggerem Platæenses extolli cernentes, murum ligneum & ipsi cōponunt: quem vbi statuerūt qua parte muri hostis aggerem excitabat, ædificāt laterculis vicinarum domorū quas diruebant, lignis eos internectentibus, ne succrescens ædificiū minus se sustineret: prætexētibúsq; ad tu-

B telā id coriis ac [b] palliis, ne & ipsi in opere & ligna missilibus igniferis ferirentur. Atq; ita murus in multū altitudinis processit: nihil tamē minus agger ex aduerso surgebat. At Platæenses tale quiddam cōmenti sunt: Intercisō muro, quâ vineæ aggeris admotæ erant, illarū humum

C [c] egerebāt. Ea re Pelopōnēses comperta, subactū cœnū canistris arūdinaceis cò vbi subtracta humus erat iniecerūt, ne diffluens sicut humus, [d] efferretur. A quo excluſi Platæenses, id quidē distulerūt, sed sub terra actis ab vrbe ad aggerē cuniculis per certa vestigia, rursus humū ad se subducebant: diúque eos qui erāt foris latuerūt, ita vt illis etiā atq; etiā aggerētibus, minus tamen moles crescēret, subducto deorsum aggere, & assiduè in locū vacuefactum decidēte. Cæterùm veriti ne pauci permultis essēt impares, hoc quoque excogitauerūt: Omissa magni ædificii contra vineas substructione, ab vtroque eius latere, quâ muro humiliori cōmittebatur, intra vrbē lunari specie murū ducūt,

a Ne latius aggeꝛ dilaberetur.

b Pellibus.

c *Legit* ἐξεφόρουν *pro* ἐσεφόρουν.

d Exhauriretur. *Vel*, Dilaberetur.

α Φορμηδὸν] φαθηδόν. φορμὸς γὰρ, ψάθος, ὅσπερ σαναῖς ἔχων τὸ πλέγμα ὁμοίως. β Καὶ ἔτι ἄλλο αὐτῆς μέλλοι] πλεονασμὸν τοῦ ἦ. οἱ ἀπλοῖ τὸ αὐτεῖν, αὐτεῖν φασί. γ Ξυνεχῶς] ἀδιαστάτως. δ Καὶ ὅπου] τὸ ὅπου, οὐδετέρως. ε Λαμβάνειν] λαμβάνειν. ζ Οἱ ξεναγοὶ] οἱ τῶν μισθοφόρων ἄρχοντες. ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς μισθοφόρους. η Ἀντανήει αὐτῷ] αὐτῷ ἐπῆρχε. θ Ἐν παρόδοις] πλέγμασιν ἀπὸ καλάμου πεποιημένοις. ι Ἐνείλοντες] ἐμπλέκοντες. κ Ὑπόνομον δέ] κεκρυμμένον ὄρυγμα. λ Ὑπαρυθμοῦ] ἐκδιδόντος.

vt si magnus caperetur, hic hostes intercluderet, cogerétque iterum agere vineas,& procedendo duplicem laborem subire, magis etiam in ancipiti futuros.* Promouerant autē vrbi machinas ab aggere Peloponnenses,vnā iuxta vineas contra substructionē oppidanorum. qua substructione veheméter quassata, animos illorum perterrefecerant, alias alibi contra murū: quas oppidani tum circundatis laqueis refringebāt,tum hac ratione, Trabes ingentes,quas ferreis longísque catenis vtrinque à capitibus suspéderant,transuersas à binis antennis supra murū inclinatis porrectísque, contraxerant: & quoties datura ictum machina erat, prominétem eius partem, laxatis catenis, atque è manu remissis, præcipiti incussione decurtabant. Post hæc Peloponnenses, quum & nihil proficerent machinæ, & aduersus vineas antemurale excitatum esset,existimantes arduum esse inter tot impedimenta capere vrbem, ad circundandam muro eam se accingunt: prius tamen igni tentandum rati si possent ingruente vento incendere, quum spatiosa non esset. Omnia enim secum versábant,siqua ratione rem sine sumptu & sine obsidione conficerent. Allatos itaque materiæ fasces ab aggere, in id fossatum quod ad murū prius interiacebat,coniiciunt. Quo protinus (vt pote à tāta hominū manu) impleto,processerunt, quantū plurimū alterius vrbis occupare è loco superiore potuerunt: inicétóque igni cū sulphure ac pice, materiam incenderunt. Vnde tantū flammæ excitatū est quantum nemo vnquā ad tēpus illud inspexit,*dum taxat* manu & industria factū. Nā aliquando ventis collisa inter se sylua in mōtibus,sua sponte ignē & flammā ex eo edidit.Hoc autē incēdiū cū ingés extitit,tū verò parū abfuit quin oppidanos, qui alia mala effugerant,

* Dum autem aggerē iacerent Lacedæmonii, vnà etiam machinas vrbi admouerant: vnam quidē,quæ per aggerem admota, ingentis illius muri magnam partē conquassauit, & Platæenses perterrefecit: alias autem alia parte muri.

A ὅπως εἰ ὃ μέγα τεῖχος ἁλίσκοιτο, τῶτ' αὐτὲχει, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖθις πρὸς αὐτὸ χθν. ἐπεσχωρθνθείσης εἴσω, διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν, ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανὰς πρὸς σῶ- 73
σον τῇ πόλει (α) πελοποννήσιοι· μίαν μὲν, ἣ τὸ μεγάλου οἰκοδομήματος (β) τοῦ πλατιέως ἐσείσθη τε καὶ πίσωσε, καὶ τοὺς πλαταιᾶς ἐφόβησεν· ἄλλας δὲ ἀφῆκε τῶν τειχέων, ἃς βρόχοις τε πρόσβαλλοντες αἰέκλων
B οἱ πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν, ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων, καὶ ὑποτεινουσῶν, ὅταν τὸ τείχος αἰεὶ κύσωσιν ἐλκόμενον, ὁπότε προσπεσεῖσθαί πη μέλλοι ἡ μηχανὴ, ἀφίεσαν τὸν δοκὸν χαλεπαῖς ταῖς ἁλύσεσι, καὶ ὃ ἀφ' ἁμάξης ἔχοντες. ἡ δὲ, ῥύμῃ ἐμπίπτουσα, ἀπεκαύλιζε τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ πε- τὰς εἰκαρσίας,
C λοποννήσιοι, ὡς αὖ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν, καὶ ᾧ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶ) ἀπὸ τῶν προόντων δένδρων ἑλκύσαι τὴν πόλιν, πρὸς τὸ προτείχισμα προσεκβάλλοντο. προσέτι δὲ πυκνὸν ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου, ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν, οὐσῆς γε μεγάλης. πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδίαν ἐπενόουν, εἴπως σφίσιν αὖθις δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαιρεῖν. φορυῦντες δὲ ὕλης φακέλλους, προέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ τοῦ
D τε τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως. ταχὺ γὰρ πλήρεις ἐγεγένηντο μεγάλης πολυχειρίας, ὥστε πολλὴν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλῆθον ὑπερέχειν. ἐμβαλόντες γὰρ πῦρ ξυὺ θείῳ καὶ πίσῃ, ἧψαν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη ὅσην οὐδεὶς πω ἐς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀνθρώπινον εἶδεν. ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη προσπεσοῦσα ἀνέμων πρὸς αὐτὴν, ἀπὸ ταὐτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ αἴνηκε. τοῦτο γὰρ μέγα τε ἐγένετο, καὶ τοὺς πλαταιᾶς μάλιστα δὴ ἐφυγάδευσε,

---

α Πρὸς αὐτὸ χωῦ] ἀπὸ τῆς προσχώσεως πύργους, β Διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν] αὐτὸ τοῦτο, ἐκπεπρωθεῖν βάλλειν. γ Μᾶλλον γίγνεσθαι] τοῖς ἐναντίοις δηλονότι. δ Μίαν μὲν μηχανὴν. ε Ἣ τὸ μεγάλου οἰκοδομήματος] τοῦ πλατιέως δηλονότι. ζ Καὶ τοὺς πλαταιᾶς] τὸ πύργος δηλονότι. η Ἄλλας δὲ] μηχανὰς δηλονότι. θ Τὸ τείχος] προσίφερον. ι Ἃς βρόχοις π] σκοινίοις ἢ σιδήραις, ἃς βρόχοις προβάλλοντες. κ Καὶ ὑποτεινουσῶν] ὑφιεμένων. λ Ἡ μηχανὴ] τὸ πελοποννησίων δηλονότι. μ Τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς] τὸ προβεβλημένον. ν Πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδίαν] ὁπποίας δηλονότι. ξ Ταχὺ δὲ πλήρους γηγομένου] τοῦ ἐρύσιματος. ο Ἐπεπρώγησαν] σωθῆναι. π Χειροπληθὲς γὰρ ἦν καὶ αὐτόματος. π Ἤδη γὰρ] πάλαι ποτέ. ρ Τάλλα ἐφυγάδευσε] ἀνὰ δηλονότι.

ἐλαχίστου ἐδύνατο ξυμφορᾶς. οὔτε γὰρ πολλῷ χωρίου τὸ πόλεως ὄντος ἔλιπον παραβῦσαί τε εἰ ἐπεγίγνετο αὐτῇ ἐπίφοβοι (ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἐναντίοι) οὐκ ἂν διέφυγον. καὶ δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βιαῖον γενόμενον καὶ φλόγα, καὶ οὕτω παυσθῆναί τε τὸν κίνδυνον. οἱ δὲ πλεοπονήσιοι, ὅπερ καὶ πύργου διήμυρτον, μέρος μέν τι καταλιπόντες τῆς ἕρκους, ὃ δὲ λοιπὸν ἀφέντες, ὡσεὶ τετίχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διῳκοδόμουν τὸ χωρίον. ἐφέρετο δὲ ἑκάτερα τε ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ὧν ἐπλινθεύσαντο. καὶ ὅπερ πρῶτον ἐξεργασάμενοι ἐπεὶ ἀφικόμενοι ἐπολιόρκουν, καταλιπόντες φύλακας τοῦ ἡμίσεος τείχους (ὃ δὲ ἥμισυ βοιωτοὶ ἐφύλασσον) ἀνεχώρησαν τοῖς στρατοῖς, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας, καὶ ὅσοι προεξυπάτους τε, καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον ἦν αἰ θέσπιαι πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας. αὐτοὶ δὲ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, ἀνδρῶν δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξυμπάντες ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσαντο· καὶ δοῦλος οὐδεὶς ἐν ᾧ τὸ τεῖχος, ὅτε δοῦλοι, ὅτε ἐλεύθεροι. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιέων πολιορκία κατέστη. ¶Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα τῇ τῶν Πλαταιέων ἐπιστρατείᾳ, Ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν καὶ ἱππεῦσι διακοσίοις ἐστράτευσε ὅτι χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θράκης, καὶ βοττιαίους, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εὐριπίδου, εἷς τῶν αὐτοκρατόρων. ἦγον δὲ καὶ Λακεδαιμόνιον ἕνα Κλεάνδριδαν τὸν Λυκώφρονος. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῇ Ποτειδαίᾳ, ἔπεμψαν κήρυκα πρὸς τοὺς χαλκιδέας καὶ τοὺς ξυναποστάντας, ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ ἀναχωρεῖν καὶ ἐπὶ τῇ παραλίᾳ οἰκεῖν, καὶ ὁμήρους δοῦναι, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν τὸ πρὸς τῇ Ποτειδαίᾳ, καὶ τὰ πλοῖα παραδοῦναι ὅσα ἔχουσιν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐπῆλθον αὐτοῖς ἐκ τῆς Μακεδονίας ἱππῆς τε ἑξακόσιοι καὶ ἱππεῖς ἑξακόσιοι καὶ ἱππεῖς ἑξακόσιοι καὶ ἱππεῖς

superarunt, ad vrbémque compulerunt: sed peditatus ac leuis armatura Athenienſium à Chalcidenſibus equitibus ac leuiter armatis ſuperata eſt, habentibus aliquot ſcutatos è regione Cruſide nominata. Geſto modò prælio ſuperueniunt alii ex Olyntho ſcutati auxilio futuri. Quos vt viderunt ex Spartolo leuiter armati, addito animo tum acceſſione ſociorum, tum quòd antea non inferiores fuiſſent, iterum cum Chalcidenſium equitatu ac ſubſidiariis Athenienſes inuadũt. Illi verò ſeſe ad duas cohortes recipiunt, quas cum impedimẽtis reliquerãt. Qui quoties infeſtis armis ſe inferebant, toties ab hoſte fuga fiebat: quũ rurſus ſe referebant, infeſtabãtur, miſſiliáque ingerebãtur, adequitãtibus Chalcidẽſibus equitibus, & quâ videbatur adorientibus. Denique non mediocriter iam perculſos, in fugam vertunt, longóque tractu pẽrſequũtur. Athenienſes Potidæam fuga perlati, receptis poſtea ex fœdere interfectis, Athenas cum reliquis exercitus reuerterunt. Ex quo deſiderati ſunt quadringenti ac triginta, cum omnibus ducibus. Chalcidenſes ac Bottiæi, vbi trophæum ſtatuerunt, mortuóſque ſuos legerunt, in ſuas quique vrbes diſceſſere. ¶Eadem æſtate, non multo poſt hæc, Ambraciotæ Chaonéſque, auidi omnem Acarnaniam vexãdi, & ab Athenienſibus alienandi, Lacedæmoniis ſuadent claſſem ex ſocialibus vrbibus parare, & armatos mille in Acarnaniam mittere: quòd dicerent, ſi ſecum illi cum nauibus ſimul ac peditatu irent, quandoquidem Acarnanes mari nequeant mutuo ſibi eſſe auxilio, facilè in poteſtatem redacta Acarnania, Zacyntho & Cephallenia eſſe potituros, nec Athenienſes itidem vt antea, Peloponneſum peruagaturos: ſpem quoque Naupacti capiendæ fore. His perſuaſi Lacedæmonii Cnemum adhuc nauarchum, & milites cum aliquot nauibus cueſtigio mittunt, iuſſum

a Quum non poſſent coactis copiis opem ferre Acarnanes ii qui maritimi erant.

A νικῶν δ') ὑπὸ τ̃ ἀθηναίων, καὶ ἀναχωρῆσαι ἐς τ̃ ἀπάρτωλον· οἱ δ' ἱππῆς τ̃ χαλκιδέων καὶ φιλοὶ νικῶσι τοὺς τ̃ ἀθηναίων ἱππέας καὶ φιλούς. εἶχον δὲ λύγκας τε πολλοὺς πελτοφορήσαντες ἐκ τ̃ χρυσίδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δ' τ̃ μάχης γεγενημένης, ὅτι βοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τ̃ ὀλυνθίων. καὶ οἱ ἐκ τ̃ ἀπαρτώλου φιλοὶ, ὡς εἶδον, θαρσήσαντες τοῖς τε ξυροσγιγομένοις, καὶ ὅτι καὶ αὐτοὶ πολλῷ κρείσσους ἦσαν, ὅτι τάχιστα) αὖθις μετὰ τ̃ χαλκιδέων ἱππέων, καὶ τ̃ ξυμβοηθησάντων τοῖς ἀθηναίοις. καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο τάξεις, ἃς κατέλιπον αὐτοὶ πρὸ τῶν σκηνοφορίων. καὶ ὁπότε μὲν ἐπίοιεν (α) ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν, ἀπεχώρουν δὲ ἐνέκειντο, καὶ ἐσηκόντιζον. οἵ τε ἱππῆς τ̃ χαλκιδέων προσιππεύοντες ἢ δοκοῖ ἐσέβαλλον, καὶ οὐκ ἦκιστα φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐπεδίωξαν πολύ. καὶ (β) μὲν ἀθηναῖοι ἐς τὴν ποτίδαιαν κατέφυγον, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑπὸ σπονδοὺς κομισάμενοι, ἐς τὰς ἀθήνας ἀνεχώρησαν τ̃ αὐτοῦ τῷ στρατῷ. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τριακόσιοι καὶ τετρακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἅπαντες. οἱ δὲ χαλκιδῆς καὶ (γ) βοττιαῖοι τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὐτῶν ἀνελόμενοι, διεκομίσθησαν κατὰ πόλεις. ¶Τῷ δ' αὐτῷ θέρει, οὐ πολλῷ ὑστερον τούτων, ἀμπρακιῶται καὶ χάονες βουλόμενοι ἀνέστησαι πᾶσαν καθέλειν καὶ ἀπὸ ἀθηναίων ἀποστῆσαι, πείθουσι λακεδαιμονίους ναυτικὸν παρασκευάσασθαι ἐκ τ̃ ξυμμαχίδος, καὶ ὁπλίτας χιλίους πέμψαι ἐς ἀκαρνανίαν· λέγοντες ὅτι ὧν ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα μὲν σφῶν ἕλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων ξυμβοηθεῖν τ̃ ἀπὸ θαλάσσης ἀκαρνάνων, ῥᾳδίως ἂν ἀκαρνανίαν σχόντες, καὶ τ̃ ζακύνθου καὶ κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ ὁ πολέμιος οὐκέτι ἔσοιτο ἀθηναίοις ὅμοιος περὶ πελοπόννησον. ἐλπίδα δ' εἶναι καὶ ναύπακτον λαβεῖν. (δ) δὲ λακεδαιμόνιοι πεισθέντες κνῆμον μὲν, ναύαρχον ἔτι ὄντα, καὶ τοὺς ὁπλίτας ὀλίγαις ναυσὶν ὀλίγους πέμπουσι· τ̃ δὲ ναυτικῷ πολεμήσαι

74 τῷ ὀπτιμογομένοις

α Καὶ ἀναχωροῦσιν] οἱ ἀθηναῖοι.
β Ἀποχωροῦσι δὲ] ὑπεχώρουν οἱ χαλκιδῆς δηλονότι, καὶ οἱ ἀπαρτήλιοι.
γ Καὶ ἐσηκόντιζον] καθ' ἕ μέρος ὁπλίτης ἐσηκόντιζε.
δ Ἐπὶ πολὺ] διάστημα δηλονότι.
ε Διελύθησαν κατὰ πόλεις] ἕκαστος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκείαν πόλιν.
ζ Καπεσφέλασθαι] ἀφανίσαι.
η Ἐκ τ̃ ξυμμαχίδος] γῆς δηλονότι.
θ Πεπολεμῆσθαι] παντελῶς ἐμπόνησαν.

τῶν Δωριέων ναυμαχίαν ὡς τάχιστα πλῆν ἐς Λευκάδα. ἦσαν δὲ κομιδῇ οἱ Κορίνθιοι ξυμπαρεσκευασμένοι μάλιστα τοῖς Ἀμπρακιώταις, ἀποίκοις ὄντες. καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἐκ τε Κορίνθου καὶ Σικυῶνος καὶ τῶν τούτοις χωρίων, ἐν τῷ Δωριακῷ ἦν. τὸ δὲ ἐκ Λευκάδος καὶ Ἀνακτορίου καὶ Ἀμπρακίας τοσοῦτον ἀφικόμενον, ἐν Λευκάδι περιέμενε. Κνῆμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ χίλιοι ὁπλῖται, ὅπως ἐπράχθη λαθόντες Φορμίωνα, ὃς ἦρχε τότε εἴκοσι νεῶν τῆς ἀπὸ Πύλου, αἳ τοῦ ναυπακτίου ἐφρούρουν, διὰ τῆς Αἰτωλίας πορευθέντες ἄρχοντο τῆς κατὰ γῆν στρατιᾶς· καὶ αὐτῷ πρὸ ἡσσόνων ἑλλίμνων μὲν Ἀμπρακιῶται καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι, ἐς ὃς αὐτὸς ἔχων ἦλθε, χίλιοι πελοποννησίων βάρβαροι δὲ, Χάονες χίλιοι, ἀδασίλευτοι, ἃ ἡγεμόνευε ἐπ' ἐτησίῳ προστασίᾳ ἔτι τότε ἀρχικῷ ἡγοῦς Φώτιος καὶ Νικάνωρ. ἐστρατεύοντο δὲ μετὰ Χάονων καὶ Θεσπρωτοὶ ἀδασίλευτοι. μολοσσοὺς δὲ ἦγε καὶ αὐτοπάνας Σαβύλινθος, ἐπίτροπος ὢν Θάρυπος τοῦ βασιλέως, ἔτι παῖδος ὄντος· καὶ Δευαίους Ὀρέσιδος, βασιλέως ὢν. ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ παραναίων ξυνεστράτευον Ὀρέσιδι, Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας κρύφα τῶν Ἀθηναίων χιλίους μακεδόνων, οἳ ὕστερον ἦλθον. τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνῆμος, ἐκ μὲν Κορίνθου οὐ βουλόμενος ἀλλὰ διὰ τῆς Ἀργείας ἰόντες, λιμναίαν κώμην ἀτείχιστον ἐπορθήσαν. ἀφικνοῦνται τε ἐπὶ στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς Ἀκαρνανίας, νομίζοντες, εἰ ταύτην λάβοιεν, ῥᾳδίως ἂν σφίσι τἆλλα προσχωρήσαι. Ἀκαρνᾶνες δὲ, αἰσθόμενοι κατά τε γῆν πολλὴν στρατιὰν ἐσβεβληκέναι, ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἅμα τοὺς πολεμίους προσομόρους, ἅτε ξυνεβοήθουν, ἐφύλασσόν τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι καὶ δι' ἀγγέλων Φορμίωνα ἔπεμπον, κελεύοντες ἀμύνασθαι ὃ ἂν δύνηται τάχιστα, ναυτικὸν ἐκ Κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν, ὃ ναυπάκτου ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ τελευτὴ ποιήσαντες σφῶν

instructa quamprimum classe nauigare in Leucada. Studebant autem præcipuè Corinthii Ambraciotis, vtpote suis cõlonis. Et classis quidem Corinthiorum Sicyoniorúmque & vicinorum oppidorum instruebatur. nam Leucadiorum, Anactoriorum, Ambraciotarũ iam *classis* antea profecta, apud Leucada præstolabatur. Cnemus & mille cum eo milites vbi transfretarunt, ignaro Phormione (qui decem circa Naupactum præsidiariis Athenienſiũ nauibus præerat) in terra confestim copias educit in aciem: éique præstò fuerunt ex Græcis, Ambraciotæ, Leucadii, Anactorii, præter eos mille Peloponnenses quos ipſe adduxerat: ex barbaris autem, [a] Chaones (qui non sub regibus, sed sub annuis ex principali genere magistratibus viuunt) mille, Photio & Nicanore ducibus: adiunctis Thesprotis, & ipsis sine rege agentibus. Molossorum & Antitanum dux erat Sabylinthus, Tharypis regis adhuc pupilli tutelam gerens: Parauæorum, Orœdus rex, adiuncto commilitio mille Orestarum, Antiochi regis eorum permissu. Misit & Perdiccas clam Athenienſibus mille Macedones, qui postea superuenerunt. Hoc exercitu Cnemus, nolens è Corintho opperiri classem, profectus est: pérque Argiuum agrum iter facientes, quum Limnæam vicum muris carentem diripuissent, Stratum peruenerunt, maximam Acarnaniæ vrbem: rati, si hanc primam cepissent, cæteras haud ęgrè in deditionẽ vẽturas. Acarnanes, vbi cognouerunt terra multã manũ aduenisse, & mari hostes cum classe affuturos, non miserunt mutuò auxilia, (sua enim quisque custodiebant) sed Phormionem accersierunt, iubentes venire suppetias. Ille respondet id fieri non posse, vt quum classis è Corintho solutura sit, Naupactum sine præsidio relinquat. Peloponnenses in tres distributi acies,

[a] Chaones rege carẽtes, quos ductabant annuo magistratu Photius & Nicanor, ex principe familia, *Vel*, Quorum duces erant, præfecturam annuam habentes.

---

a Ἀποίκοις οὖσι.] τῆς κορίνθου δηλονότι. b Καὶ αὐτῷ προῆσαν] τῷ Κνήμῳ. c Δεσπλεύσαι] καὶ χρωμένους ἔχον βασιλέας, ἀλλὰ μόνον ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας. d Αἰτωλοῦ ὀλιτρέψαντος] τὸ ἄρχειν δηλονότι, καὶ ἵνα αὐτοκράτορα τὸν Ὀρσίδου ἀμφοῖν τῶν ἐτῶν. e Καὶ δι' ἀγγέλων τῆς Ἀργείας] τῆς ἀμφιλοχικῆς. f Ἐπὶ στράτον] ἤτοι κατὰ στράτον. g Κελεύοντες] ἐκέλευον. h Ναύπακτον ἐρήμην] ἔρημον φυλάκων.

ad vrbem Stratiorum iter intendunt, eo cõsilio vt castris cominus positis, nisi verbis induxerint oppidanos, re oppidum tentent. Et medium quidem locum in pergendo tenebant Chaones & barbari alii, dexteram verò Leucadii Anactoriíque, & qui cũ eis erant: sinistram autem Cnemus cum Peloponnẽsibus & Ambraciotis, magno inuicem interuallo, adeo vt aliquando à mutuo prospectu abessent. Et Græci, seruatis ordinibus, exploratísque itineribus pergebant, dum idoneo in loco castra cõmunirent. Chaones autem, suis viribus freti, vt qui omnium illius continentis bellacissimi haberentur, non sustinuerunt castris deligere locum, sed robore ipso feroces, additis aliis mutuo auxilio barbaris, vrbem se ipso clamore expugnaturos sperabãt, suúmque id opus fore. Quos propius accedere Stratii animaduertentes, arbitrati, si ab aliis seiunctos superassent, fore vt nequaquam postea Græci similiter accederent, circa vrbem insidias collocant, illósque, quũ propius accessissent, ex vrbe pariter & ex insidiis prosiliẽtes circumueniunt, timore perculsos: multísque Chaonum trucidatis, quum alii barbari hos cedentes viderunt, ne ipsi quidem iam sustinuere, sed in fugam se coniecere, neutro Græcorum agminum sentiente hanc pugnam, (ita multum illi præcesserant) sed opinante deligendis castris occupatos. Quos, postquam effusa fuga ferebantur, ad se receperunt, contractísque agminibus, ibidem per diem quieuerunt: Stratiis non venientibus cum ipsis ad manum, quòd videlicet alii Acarnanes auxilia non ferebãt, sed eminus fundis cum periculo lacessebant: quo genere Acarnanes excellere existimantur. Non enim eis loco moueri sine armis fas erat. Vbi nox aduenit, Cnemus cum exercitu regressus trepidè ad amnẽ Anapum,

a [Primo statim clamore.
b Idest, Hánque expugnationem adscriptum sibi iri.

A αὐτῶν, ἐχώρουν πρὸς τὴν τῶν στρατίων πόλιν, ὅπως ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ λόγῳ πείθοιεν, ἔργῳ πειρῶντο τὸ τεῖχος. καὶ τὸ μέσον μὲν ἔχοντες προσῄεσαν Χάονες, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι· ἐκ δεξιᾶς δὲ αὐτῶν, λυκάδιοι καὶ ἀνακτόριοι, καὶ οἱ μετὰ τούτων· ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνῆμος, καὶ οἱ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ἀμπρακιῶται. διῆν δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἑωρῶντο. καὶ μὴ ἐλλίπως τεταγμένοι τε προσῄεσαν, καὶ ἀφ' φυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο· ἐν εὐπιτηδείῳ. οἱ δὲ Χάονες, θρασύτατοί τε αὐτοῖς πιστεύοντες, καὶ ἀξιούμενοι πρὸ τῶν ἐκείνῃ ἠπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, οὔτε ἐπέσχον στρατόπεδον καταλαβόν, χωρήσαντές τε ῥᾳδίᾳ μὲν τῶν ἄλλων βαρβάρων, ἐνόμισαν· καὶ αὐλῶνος αὐτὸ πόλιν ἑλόντες, καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον ῥᾳδίως γενόμενον. γνόντες δὲ αὐλῶνος οἱ στρατιῶται ἔτι προσιόντας, καὶ ἡσσώμενοι, μεμονωμένων εἰ κρατήσαιεν, ὡς αὖ ἔτι στρατιοῖς τοῖς ἑλλιπῶς ὁμοίως προσελθεῖν, προσκαθίζουσι τὰ πρὸς τὴν πόλιν ἐνέδρας· καὶ ὅπως ἐξίοιεν ἔσω, ἔκ τε τῆς πόλεως ὁμοῦ χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν, προσπίπτουσι. καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθείρονταί τε πολλοὶ τῶν Χάονων· καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ὡς εἶδον αὐλῶνος ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. τῶν δὲ ξυμμαχικῶν στρατοπέδων οὐδέτερον ἠθέτησε τὴν μάχην, διὰ τὸ πολὺ προσδοκῆσαι αὐλῶνος, καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληφθήσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀνελαμβανόντε αὐλῶνος, καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα, ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἰόντων σφίσι τῶν στρατίων, διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους ἀκαρνᾶνας ξυμβεβοηθηκέναι, ἀπόθεν δὲ σφενδονώντων, καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων. οὐ γὰρ ὧν ἄλλο ὅπλων κινηθῆναι δοκοῦσι δὲ οἱ ἀκαρνᾶνες κράτιστοι εἶναι τοῦτο πιεῖν. ὅπως δὲ νὺξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνῆμος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ὅτι τὸν ἄνω ποταμὸν,

α Διῆν δὲ πολὺ] διέστασαν. β Τεταγμένοι τε] ἀτάκτως. γ Καὶ ἀφ' φυλακῆς ἔχοντες] ἑαυτοὺς δηλονότι. δ Ἐν εὐπιτηδείῳ] χώρᾳ δηλονότι. ε Πιστεύοντες] θαρροῦντες. ζ Καὶ ἀξιούμενοι] ἀξιοι κριτοὶ ὄμμοι. η Οὔτ' ἐπέσχον] εἶτε κατεῖχον. θ Αὐτοῦ ἐς πόλιν] ἐοῦσαν μόνην χεσάμενοι. ι Μεμονωμένων] διεζευγμένων τῆς τῶν ἑλλήνων συμμαχίας. κ Καὶ ἐς φόβον καταστάντων] ἤγουν, φυγόντων. λ Προελθεῖν ταύτῃς] πρὸς χάονας. μ Ἐπὶ δὲ ἐνέκειντο φεύγοντες] ἤγουν, κατὰ κράτος ἔφευγον. ν Ἀνελαμβανόν τε αὐτοὺς] οἱ ἕλληνες πρὸς βαρβάρους.

ὡς ἀπέχοι σταδίους ὀγδοήκοντα στράτου, τοὺς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ τροπαῖον ἔστησαν· οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι τῶν Ἀκαρνάνων καὶ Φιλίαι, ἀναχωρήσαντες πρὸς αὐτούς, πρὶν πλῆθος ξυμβοηθῆσαι ἐλθεῖν, καὶ ἀφικνεῖται οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ στρατιῶται ἔθαψαν ἐκείνους τῶν μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους. Ὁ δὲ ἐκ τῆς κοιλίης καὶ τῶν ἄλλων ξυμμαχίδων νεῶν ἐκ τοῦ κρημνοῦ κάλπου ναυλόχου, ὃ ἔστι παρὰ Χειμέριον, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσι τοῖς ἐπὶ Δηλιάδος αἱ ἐκ Ναυπάκτου Ἀκαρνᾶνες, οὐ παρεγένετο, δείσας μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους περικυκλωθῶσι τῇ ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου μάχῃ ναυμαχοῦντες πρὸς Φορμίωνα, καὶ τὰς εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐφρούρουν ἐν Ναυπάκτῳ. ὁ γὰρ Φορμίων παρεφύλασσε τὰς ἐκτὸς τοῦ κάλπου ἐπὶ θατέρου, βουλόμενος ἐν τῇ βύρυχωρίᾳ ὅτι πλεῖσται ἐμβάλλεσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔπλεον μὲν, ὡς οὐκ ὄπισθεν ναυμαχίᾳ ἀλλὰ στρατοπεδικώτερον προσπεσούμενοι, ἐς τὸν ἀκαρνανίαν· καὶ οὐκ αὖ οἰόμενοι τοὺς ἐπὶ τὰ καὶ ἑξήκοντα ναῦς τὰς ὀφετέρας τολμῆσαι τοὺς Ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιήσασθαι· ὅπως μὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ πλείονος τε ἑῴων αὐτοὺς, καὶ ὄντας ὀφῶν κομιζομένων, καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ἀκαίας τοὺς τὸν αὐπάτερος ἤπειρον πλεόντων ὅτι ἀκαρνανίας, καὶ ἥδοντο τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τῆς χαλκίδος καὶ τοῦ βύθιου ποταμοῦ πλεούσας σφίσι, καὶ οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι· οὕτω δὴ ἀναλαμβάνονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν πορθμόν. στρατηγοὶ δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, οἱ προσεδόκων· ἡγεμόνες δὲ, Μάχων, καὶ Ἰσοκράτης, καὶ Ἀγαθαρχίδας. καὶ οἱ μὲν πελοποννήσιοι ἐτάξαντο, κύκλον τὴν ναῦν ποιήσαντες ὡς μέγιστον οἷοί τ' ἦσαν, μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρῴρας μὲν ἔξω, εἴσω δὲ τὰς πρῴμας. καὶ τὰ τε λεπτὰ πλοῖα ἀξυνέπλεε, ἐντὸς ποιούμενοι, καὶ πέντε ναῦς τὰς ἀρίστας πλεούσας, ὅπως ἐκπλεύσειεν ἀφόβως ἀναγνόμενοι, εἴπη τι σφίσι πρόσοιεν οἱ ἐναντίοι. οἱ δ' ἀθηναῖοι,

octoginta stadiis Strato distantem, postero die cæsos recepit ex fœdere: & quum OEniades interuenissent pro amicitia, ad eos concessit, priusquam vndique auxilia coirent: atque illinc omnes domum discesserunt. Stratii trophæum statuerunt prælii cum barbaris gesti. Classis autem quam ex Corintho & ab aliis sociis ex sinu Crisæo ad Cnemum profectam oportuit, ne mari superiores Acarnanes opem ferrent, non venit, sed coacta est per ipsos dies prælii ad Stratum commissi, pugnare cum nauibus viginti, quibus Phormio ad tutelam Naupacti præerat. Nam eas Phormio, extra sinum quum tenderent, obseruabat, consilio in aperto mari inuadendi. Corinthii verò sociique non tanquam ad nauale prælium, sed *ad terrestre* militariter instructi, in Acarnaniam nauigabant: nihil minus opinantes quàm contra suas septem & quadraginta, Athenienses cum viginti nauibus ausuros conserere pugnam. [a] Eos postquam viderunt eregione venientes iuxta ipsorum terram, sumptis ex Patris Achaiæ iis qui in oppositam continentē ad Acarnaniam transibant, nouerunt Athenienses esse ex Chalcide & Eueno fluuio infestis proris euntes: & licet noctu progressi, non tamen latuere hostem. Ita necesse fuit in medio freto prælium facere. [b] Duces, iidem qui in singulis ciuitatibus constituti fuerant. Corinthiorum autem, Machon, & Isocrates, & Agatharchidas. Et Peloponnenses quidem in orbem naues dispositas quàm latissimum poterant, exitum hostium intercludentes, proris extrà, puppibus intrò versis, minoribus nauigiis in medium receptis: simúlque quinque nauibus omnium velocissimis, vt exiguo ex interuallo, siquâ hostis incurreret, prosilientes adessent. Athenienses verò

[a] Veruntamen vbi erigione præteruehi eos viderunt, dum oram legunt, & dum è Patris Achaiæ *oppido* in oppositam continentem ad Acarnaniam trāsmittunt, viderunt Atheniēses à Chalcide & Eueno fluuio in se tēdere: (quippe qui non ignaris illis noctu clam appulissent) ita demū in medio freto pugnam nauale committere coguntur.

[b] Duces verò, erant quidem & oppidatim omnium, qui sese *ad pugnam* parabant: Corinth. &c.

α Ἀνὰ δὲ πλέοντας] αἰπὴ τὸ εἰς αἰπὸν ἀπὸ τοῦ ἄκρου. β Ἑῴων αὖπις] οἱ κοιλίνδιοι δηλονότι. γ Σφῶν κομιζομένων] πρὸς κοιλίνδιον. δ Καὶ οὐκ ἔλαθον] οἱ ἀθηναῖοι. ε Κατὰ μέσον τὸν πορθμὸν] τὸν κρισαῖον φησί. ζ Καὶ τὰ τε λεπτὰ πλοῖα] τοὺς λέμβους.

suas

suas in seriem singulas circumage- A bāt, speciem præbentes iamiam inuadendi, ac penè rādentes cursu, quos circuibant, in angustum redigebant: vetiti à Phormione prius inuadere quàm ipse signum dedisset. Quippe qui speraret fore vt ordo ille non perstaret, sicut in pugna peditum, vtque naues se inuicem [a] compingerent, ac nauigia turbamentum præberent: adhæc flaturum è sinu ventum, sub B exortum auroræ fieri consuetum. Quem ille obnauigando præstolabatur, existimans tunc nec illos aliquo momento futuros stabiles, & se suo arbitratu aggredi posse, ob maiorem nauium suarum velocitatem, idque vento spirante præcipuè. Qui vbi flare cœpit, & iã in arctum naues redactæ, tũ vento leuia nauigia propellente, tũ mediis eum exterioribus se compingentibus, vtræque alteras turbare, mox alia in aliã incidere, viri contis inui C cem alienam nauem à sua repellere, vociferarique. Et dum se ab aliis tutantur, mutuóque conuiciantur, nec ea quæ præcipiebantur, neque hortatores exaudire: & quia remos in vndoso mari attollere non poterant; (quippe homines imperiti) præbuere naues minus gubernatoribus obsequentes: Ibi Phormio tali in tempore suis signum dat. Illi inuecti, primùm vnam ex prætoriis nauibus deprimunt, deinde cæteras quascunque D adoriuntur, corrumpunt, adeo tumultuosè agentes vt neminem hostium animum recipere permitterent. Fugientes itaque Patras versus & Dymen Achaiæ, persequuti, duodecim naues ceperunt, ac plurimis eorum hominibus occisis, in Molycricum nauigarunt: positóque in promontorio trophæo, & naui Neptuno consecrata, in Naupactũ reuerterunt. Peloponnenses quoq; confestim cũ reliquis nauibus ex Dyme & Patris ad Cyllenẽ,

[a] Collíderent. *Sic paulo post.*

A [α] κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι, περιέπλεον αὐλοειδὴς κύκλῳ, καὶ ξυωθῆσαν ἐς ὀλίγον, [β] ἐν χερσὶν ἀεὶ προσπλέοντες, [γ] καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα [δ] ἐμβαλεῖν. προεῖρητο δ' αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος [ε] μὴ ὅπλοις χρῆν πρὶν αὐτὸς σημήνῃ. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν ἀμαθίᾳ τινὶ τάξιν, ὥσπερ ἐν γῇ πεζικῷ, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι προὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ τὰ πλοῖα ταραχὴν [ζ] παρέξειν· εἶτ' ἐκπνεύσαν ἐκ τοῦ B κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει, καὶ εἰώθει γίγνεσθαι ὑπὸ τὴν ἕω, σφέτερον χρόνον [η] ἡσυχάσειν αὐτούς. καὶ τὴν ὑπὸ χείρωσιν [θ] ἐφ' ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, 76 ὁπότε βούλοιτο, τῶν νεῶν ἀμείνων πλεουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι. ὡς δὲ τό, τε πνεῦμα κατῆλθε, καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὖσαι ἐπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε αἰγιαλοῦ, τῶν τε πλοίων ἅμα προσκεχυμένων, ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε, καὶ τοῖς C κοντοῖς διωθοῦντο, βοή τε χρώμενοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακή τε καὶ λοιδορία, οὐδὲν κατήκουον· οὔτε τῶν παραγγελλομένων, [κ] οὔτε τῶν κελευστῶν· καὶ τὰς κώπας ἀδυνάτοι ὄντες ἐν κλυδωνίῳ αἰωρεῖσθαι ἄνθρωποι ἄπειροι, τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον· τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον [λ] σημήνῃ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπεσόντες, πρῶτον μὲν κατέδυσάν τινας τῶν τριακοντόρων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς D ἄλλας, [μ] ἢ χωρῆσαι, διέφθειρον· καὶ κατέκλησάν τε ἐς ἀλκὴν μὴ [ν] μηδένα πρέπεσθαι αὐτῶν ἐπὶ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δὲ ἐς πάτρας, καὶ δύμην, τῆς Ἀχαΐας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καταδιώξαντες, καὶ ναῦς [ξ] δώδεκα λαβόντες; τούς τε ἄνδρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείστους ἀνελόμενοι, ἐς Μολύκρειον ἀπέπλεον καὶ τρόπαιον στήσαντες ἐπὶ τῷ ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, [ο] ἀνεχώρησαν ἐς Ναύπακτον. προσέπλευσαν δὲ καὶ [π] Πελοποννήσιοι αὖθις ταῖς ξυλλοίποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς δύμης καὶ πατρῶν ἐς κυλλήνην,

παρέσχον

μηδένα μίαν

δώδεκα

[α] Κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι] μίαν ἔχοντες ὀπίσω τῆς μιᾶς. [β] Ἐν χερσὶν ἀεὶ προσπλέοντες] ἐν χερσὶν αἰεὶ τῇ πλησίον. ἔστι δὲ ἀποκοπή. ἐωθὸς γὰρ καὶ ἐν χερσί. εἴρηται δὲ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κούρας ἄχρι τῶν χειρῶν γιγνομένης. [γ] Καὶ δόκησιν] δόξαν. [δ] Ἐμβαλεῖν] προσπεσεῖν. [ε] Μὴ ὅπλοις χρῆν] πρὸ πολέμου. [ζ] Αὐτὸς σημήνῃ] σημεῖον δῷ. [η] Ἡσυχάσειν αὐτούς] πρὸς κοινὸν ὅσον. [θ] Ἐφ' ἑαυτῷ] ὅτι τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν. [ι] Οὔτε τῶν παραγγελλομένων] συμβουλευόντων. [κ] Οὔτε τῶν κελευστῶν] τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν κυβερνητῶν. [λ] Σημήνῃ] σημεῖον ποιεῖ. [μ] Ἢ χωρῆσαι] ὁρμῆσαι. [ν] Ἐς ἀλκὴν μὲν] εἰς μάχην πολέμου. [ξ] Ἀνεχώρησαν] ἐπανέστρεψαν.

Τὸ ἠλείων ὅπλιτικὸν καὶ ἀπὸ λευκάδος, Κνῆμος, καὶ αἱ ἐκεῖθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις ξυμμῖξαι, ἀφικνοῦνται μετὰ τὸν ἐν τῷ πάτῳ μάχην ἐς τὴν χυλλήνην. πέμπουσι δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι τῷ Κνήμῳ ξυμβούλους ὅπως ταῖς ναῦς, Τιμοκράτην καὶ Βρασίδαν καὶ Λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω καταστήσασθαι, καὶ μὴ ἐκ τῶν ὀλίγων νεῶν εἴργεσθαι τῆς θαλάσσης. ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς, ὡς ἔπος τε καὶ πρέπον ἦν, ναυμαχίας πειρασαμένοις, πολὺ ὁ περὶ θάλασσαν ἔσεσθαι· καὶ ἅτε τοσούτῳ ὄντα στρατῷ ναυτικὸν λείπεσθαι, γελοῖόν δὲ εἶναι μαλακίαν· οὐκ αὐτιλαβόντες τὴν ἀθυμίαν τῶν ἀθηναίων ὅσον πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρας δι' ὀλίγου μελέτης. ὀργὴν μὲν ἀπέστελλον. οἱ δὲ, ἀφικόμενοι μετὰ Κνήμου, ναῦς τε παρεκελεύοντο μετὰ πόλεως, καὶ ταῖς παρεῦσαις ἐξηρτύοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς ἀθήνας τὴν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας ἣν ἐνίκησαν Φορμίωνα· καὶ κελεύων αὐτῷ ναῦς ὅτι πλείστας δι' τάχους ἀποστεῖλαι, ὡς καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐλπίδος οὔσης ἀεὶ ναυμαχήσειν. οἱ δὲ ἀποπέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ· τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς παρεσκεύασται ἐς κρήτην παρὸν ἀφικέσθαι. Νικίας γὰρ κρὴς γορτύνιος, παράξενος ὤν, πείθει ἀθηναίους ὅτι κυδωνίαν πλοῦσαν, φάσκων παρασκευὴν αὐτοῖς εἶναι πολεμίαν. ἐπῆγε δὲ, πολιχνίτας χαριζόμενος ὁμόρους τῶν κυδωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν, λαβὼν ταῖς ναῦς, ὥρμητο ἐς κρήτην, καὶ μετὰ τῶν πολιχνιτῶν ἐδῄου τὴν γῆν τῶν κυδωνιατῶν· καὶ ἐπολιόρκουν καὶ ἀπλοίας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον. οἱ δὲ ἐν τῇ χυλλήνῃ πελοποννήσιοι, ἐν τούτῳ ἐν ᾧ οἱ ἀθηναῖοι παρεῖχον τὴν κρήτην κατεῖχοντο, παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, παρέπλευσαν ἐς πάνορμον τὴν ἀχαϊκήν· ἔνθεν ἀνῆγεν ὁ μὲν γῆν στρατὸς τῶν πελοποννησίων

quod est Eleorum nauale, abiere. Quò etiam Cnemus è Leucade, & naues quas cum his mixtas oportuit, post prælium ad Stratum gestum, venerunt. Huc præterea miserunt Lacedæmonii Cnemo Timocratem, Brasidam, & Lycophronem, quorum consilio ille in re nautica vteretur: iubentes aliud prælium nauale commodius instrui, nec à paucis nauibus mari prohiberi. Videbatur enim, cum propter alia, tum verò, quòd tunc primùm prælium nauale tentauerant, illud sanè præter rationem fuisse commissum, nec tantopere classem suam imparem, sed ignauiam quãdam potius extitisse: non reputantes quantum distaret ab ipsorum rei nauticæ tyrocinio iam veterana Athenienſium exercitatio. Itaque cum indignatione istos miserunt. Qui quum ad Cnemum peruenerunt, edicunt certas ciuitatibus naues, quæ iã aderant reficiũt, ex vtilitate pugnæ naualis. Phormio & ipse Athenas, cum nuntio victoriæ, mittit qui de hostiũ apparatu edoceat: iubet naues & quamplurimas & quammaturrimè sibi mitti, propediem prælium expectari. Athenienſes ei viginti naues mittũt, [a] mandántque vt *simul illas accepisset*, in Cretam ante omnia nauigaret. Nicias enim Cretensis Gortynius, Athenienſiũ amicus, author eis erat in Cydoniã traiiciẽdi, quòd diceret se eam, illorũ hostẽ, in potestatem redacturũ: sed hoc facto Polichnitas Cydoniatarũ finitimos demereri studebat. His nauibus acceptis Phormio adiit Cretã, ac iũctis Polichnitis, agrũ Cydoniorũ vastauit. Vbi vẽtis & difficultate nauigãdi retẽtus, nõ exiguũ triuit tẽpus. Pelopõnẽſes, interea dũ Athenienſes circa Cretã hærebãt, omnibus quæ ad pugnã naualẽ pertinent instructis, in Panhormũ Achaicũ nauigauerũt: vbi interea Peloponnẽſis exercitus

[a] Ei autem qui eas adducebat, præterea mandãt.

α Τὸ ἠλείων ὁπλιτικὸν] ὁπλιτικὸν καλεῖται τὸ ἐμπόριον, ἢ ὅσα τὸ ὁπλιτικὸν χωρὶς αὐτὸ τῇ θαλάσσῃ· ἢ ὅσα τὸ ἐν αὐτῷ ταῖς ὁπλαῖς ναύχωρος, ἢ ὁπλίτης. β Καὶ μὴ ἐκ τῶν ὀλίγων νεῶν] τῶν ἀθηναίων. γ Ναυμαχίας πειρασαμένοις] ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ δηλονότι. δ Πολὺ ὁ περὶ θάλασσαν ἔσεσθαι] τὸ πολὺ τὸ ἐνδεχόμενον γενέσθαι. ε Τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι] ἢ κτῆμα ἐμπειρίαν τῶν ναυτικῶν λείπεσθαι. ζ Οὐκ αἰσθόμενοι] ἢ οὐκ αἰσθανόμενοι. η Ὀργὴν ἀπέστελλον] ὀργιζόμενοι ἀπίστελλον πρὸς συμβούλους. θ Γορτύνιος, παράξενος ὤν] ἐστὶν ὅπου ἡ γόρτυς πόλις ὅτι κρήτης, ἀπέχουσα κυδωνίας σταδίους χιλίους· καὶ ἔστιν ἀπίθανον εἰ πολεμίας ἀλλήλαις οὔσας ταύτας τὰς πόλεις. ῥητέον οὖν ὅτι πολεμίαν λέγει τὴν κυδωνίαν τῇ πολίχνῃ, οἷς εἰκὸς χαρίζεσθαι κατὰ φιλίαν τὸν Νικίαν.

ι Προσποιήσειν αὐτῷ] οἰκείαν ποιήσειν.

κ Ἐν πάτῳ] τῷ χρόνῳ.

præstò erat, eis auxilio futurus. Phormio, cum eisdem viginti quibus pugnauerat nauibus, profectus in promontorium Molycricum; exteriora tenuit. Erat autem hoc promontorium partium Athenienſium. nam alterum eſt eregione in Peloponneſo, ſeptem fere ſtadiorum maris interuallo, Criſæi ſinus os. Ipſi quoque Peloponnenſes Achaicum promontorium, haud ita multum à Panhormo diſtans, vbi aderat eis peditatus, ſubierunt cum ſeptem & ſeptuaginta nauibus. [a] Iidem vbi conſpexere Athenienſes, vtrique altrinſecus in ſtatione manſerunt, meditantes præparantéſque pugnam ſingulis diebus, ſex ſeptémve: eo conſilio, quòd neque illi egredi è promontoriis in liberum mare volebant, ſuperiori clade conterriti: neque hi ingredi anguſtias, rati pro illis eſſe in arcto pugnare. Cæterùm Cnemus & Braſidas & alii Peloponnenſium duces, volentes primo quoque tempore pugnam committere, priuſquam aliquid auxiliorum ab Athenienſibus ſuperueniret, concionem primùm militum aduocauerunt. quorum multos priore calamitate perterritos quum animaduerterent, ad eos excitandos, hunc in modum verba fecerunt,

[a] Verbum ἔδοσαν iungas ſequentibus, quod iungi debet præcedentibus. Vide annos.

SIQVIS veſtrum, viri Peloponnenſes, propter ſuperiorem pugnam, futuram reformidat, is non rectè ſibi timendum interpretatur. Nam & apparatus tunc opportunus defuit, vt ſcitis, nec ad prælium naualé nos magis quàm ad [b] exercitum nauigabamus. Acciderũt autem aduerſa non modica fortunæ etiam temeritate: [c] & in primis pugnæ naualis inſcitia nõnihil obfuit. Itaque neq; noſtra [d] culpa euenit vt ſuperaremur: neq; cõuenit, quũ non vſqueadeo ſis victus cõſilio, habeáſq; aliquas apud te in cõtrariũ rationes, [e] ob id quod accidit, animo conſternari: ſed exiſtimare,

[b] Expeditionem terreſtrem.
[c] Ac nonnihil etiam imperitia tũ primùm nauali prælio pugnantes labefactauit.
[d] Ignauia.
[e] Calamitatis euentu debilitari: ſed exiſtimare, vſuuenire vt homines euentu quidem rem malè gerant, animis tamẽ rectè fortitudinẽ retineant. Neque *par eſt exiſtimare, nos* cauſantes imperitiam, quum adſit virtus, meritò ignauos aliqua in re futuros eſſe.

A τοσοῦτον δεδοικότες. πρὸς πλοῦτον γὰρ καὶ ὁ Φορμίων ὅτι τὸ ῥίον τὸ μολυκρικὸν, καὶ ὥρμισατο ἔξω αὐτῶν ναυσὶν εἴκοσιν, αἷς περ καὶ ἐναυμάχησεν. ἰὼν δὲ τοῦτο μὲν τὸ ῥίον φίλιον τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δὲ ἕτερον ῥίον ἐστὶν αὐτιπέρας, τὸ ἐν τῇ πελοποννήσῳ· διείχετον δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἑπτὰ τῆς θαλάσσης. τὸ δὲ χρισαῖον κόλπου στόμα τοῦτό ἐστιν. ὅτι οὖν τοῦ ῥίου τοῦ ἀχαϊκοῦ Ⓐ πελο-
B ποννήσιοι, ἀπέχοντι δὲ πολὺ τῆς πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἰὼν, ὥρμισάντο δὲ αὐτοῖ ναυσὶν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ὅθεν καὶ τοὺς ἀθηναίους εἶδον. δοκεῖ ὅτι μοὶ ἐξ ἧς ἑπτὰ ἡμέρας αὐτόθι ὥρμουν ἀλλήλοις, μελετῶντές τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν· γνώμην ἔχοντες, οἱ μὲν, μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τοῦ ῥίου ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ προτέρου πάθος· οἱ δὲ, μὴ ἐσπλεῖν ἐς τὰ στενὰ, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὸν ὀλίγῳ ναυμα-
C χίαν. ἔπειτα ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πελοποννησίων στρατηγοὶ, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι, πρίν τι καὶ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων ὁπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον, καὶ ὁρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς ἔτι τὴν προτέραν ἧσσαν φοβουμένους, καὶ οὐ προθύμους ὄντας, παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλεξαν τοιάδε, Ἡ μὲν ἐμὴ γνώμη ναυμαχία, ὦ ἄνδρες πελοποννήσιοι, εἴτις ἄρα δι' αὐτὴν
D ὑμῶν φόβος τις μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τεκμήριον τὸ ἐκφοβῆσαν. τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεὴς ἐγένετο, ὥσπερ ἴστε, καὶ οὐχὶ ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ὅτι στρατείαν ἐπλέομεν. ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ὀλίγα σφαλῆναι. καὶ που τι καὶ ἡ ἀπειρία προὔσχεν ναυμαχοῦντας ἔσφηλεν· ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἧσσᾶσθαι προσετέθη. καὶ δὲ δίκαιον, τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθὲν, ἕξειν δέ τινα ἐν αὐτῷ αἰτιολογίαν, τῆς γε ξυμφορᾶς τῷ ἀποβαίνει ἀμβλυνέσθαι· νομίσαι

α Διείχετον] χωρίε εἶδον. β Γνώμην ἔχοντες] σκοπόν. γ Οἱ μὲν, μὴ ἐκπλεῖν] οἱ πελοποννήσιοι. δ Οἱ δὲ, μὴ ἐσπλεῖν] οἱ ἀθηναῖοι. ε Ἡ μὲν ἐμὴ γνώμη ναυμαχία] ἡ σαφὴς παρασκευὴ, ἄχραφος, ἔδοξε συμβουλεύσαι. ζ Τὴν μέλλουσαν] ναυμαχίαν. η Ἐχὶ τέκμαρσιν] στοχασμόν. θ Οὐκ ὀλίγα ἀναλωθῆναι] ὁ αἴτιος, καὶ ἡ ἐν κύκλῳ τάξις τῶν νεῶν, καὶ τὸ μὴ ταχέως αὐτοὺς ὁπλίζεσθαι τῇ ναυμαχίᾳ, ἀλλὰ τὸν τῶν Φορμίωνος αἰεὶ μένειν δεῖ τοῦ ἐμοῦ στρατηγίαν. ι Ἔσφηλε] σφαλῆναι ἐποίησεν. κ Οὐδὲ δίκαιον, τῆς γνώμης] τὸ ἐξῆς, οὐ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ νικηθὲν κατὰ κράτος, ἀμβλύνεσθαι. λ Τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβαίνει] τῇ ἀποβάσει συμφορᾷ. μ Ἀμβλυνέσθαι] ἀποπίπτειν.

» δὲ ταῖς μὴ τύχαις ἐνδέχεσθαι σφήλεσθαι A vt homines fortuitis fallantur, vsu
» τοὺς αὐθρώπους, ταῖς γε μὴν γνώμαις τοὺς αὐτοὺς
» ἀεὶ αὐτρείους ὀρθῶς εἰ) ἐ μὴ ἀπειρίαν, τῶ
» αὐτρείω πρόντος, τοῦ βαλλομένους, εἰκότως
» αὖ ἔν τινι κακοὺς γίγνεσθαι. ὑμῖν δὲ οὐσὴ ἡ
» ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται ὅσον ἡλικίη
» τοῦ ἔχειν τῶνδε ἡ ἥκιστα μὴ, ἵνα μάλι-
» στα φοβῆσθε, αὐτρείαν μὴν ἔχουσα, καὶ μνή-
» μην ἔξη ὧν παρῆν ὠφελήσαι ἃ ἔμαθεν,
» αὖθις ἡ θάρσος ἀσθενείας τέχνη τοῦ τοὺς
» κινδύνους ἰσχύ. φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσ- B
» σει, τέχνη ἡ αὖθις ἀλκῆς ἐσθὲν ὠφελῆ. τοῦτο
» μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν, τὸ ἡλικιῶ
» τερον αὐτὸ παρῆναι· τοὺς ἡ δὲ δεῖ τὸ πλῆθος
» δεδιέναι, ἃ αὖ δρῶσι νῦν τυχεῖν. τοῦ-
» τοις γίγνεται δὲ ὑμῖν πλῆθός τε νεῶν, καὶ τοῦς τῆ
» γῆ οἰκεία οὖση, ὁπλιτῶν πρόντων, ναυμα-
» χεῖν· τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλείόνων καὶ ἄμεινον
» πρεσκυασμένων τὸ κρείσσον ἐστίν. ὥστε ἐσθὲ
» καθ' ἓν εἰσκρῦψαι εἰκότως αὐ ἡμᾶς σφα- C
» λησομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νυνὶ
» αὐτὰ ταῦτα τοῦς γνώμασι διδασκα-
» λίαι παρέξη. θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνῆ-
» ται, καὶ ναῦται, ἐν κα ἐ ἑαυτὸν ἕκαστος ἔπε-
» σθε, χώραν μὴ λείποντες ἡ αὖ τις τοῦς ἐλα-
» χθῆ. τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον
» τὸν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς τοῦδε ἐσκυάσομεν,
» καὶ ἐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κα-
» κῶ γένεσθαι· ἐὰν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῆ,
» κολασθήσεται τῆ πρεπούσῃ ζημίᾳ. ἡ δὲ
» ἀγαθοὶ τιμηθήσονται τοῖς τοῦσπαρσιν ἄ- D
» θλοις τῆς ἀρετῆς. Τοιαῦτα μὲν τοῖς πε-
λοποννησίοις ἡ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων, δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὸν τῶν
στρατιωτῶν ὀρρωδίαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι ὁ
πλῆθος τῶν νεῶν καὶ σφᾶς αὐξοι· ξυνι-
σάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας
θαρσῦναί τε, καὶ παραίνεσιν ἐν τῶ παρόν-
τι ποιήσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ ἀεὶ αὐτοῖς
ἔλεγε, καὶ τοῦ παρεσκεύαζε τὰς γνώμας,
ὡς ἐσθὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν· τοσοῦτον,

vt homines fortuitis fallantur, vsu venire, cum eisdem tamen bene agi si fortes sint, semper suo consilio freti, nec excusates imperitiam, quum eadem animi vix vsquam instrenui fiant. Et sanè vobis nequaquam ita deest peritia, vt supereſt audacia. At istorum quam præcipuè extimescitis scientia, si quidem fuerit fortitudine prædita, memor erit inter aspera exequi quæ didicit: sinminus, nullum tunc artificium valet. Timor enim memoriam excutit, & ars citra præstantiam animi inter pericula nihil prodest. Ergo illorum maiori experientiæ maiorem opponite audaciam: timori, quia victi estis, opponite quòd imparati fuistis. [a] Adhæc suppeditat vobis copia tum nauium, tum militum, in terra & nostra & vicina ad pugnam naualem accinctorum. Plures enim ac melius instructi fere præualent. Itaque ne vnum quidem reperimus quod vos deficiat: & quæcunque prius peccauimus, hæc eadem ipso experimento nos edocent. Præstanti igitur animo & gubernatores & nautæ suum quisque munus exequamini, non deserentes locum cuique assignatum. Quibus non deteriorem quàm superiores duces fecerunt, commoditatem pugnandi præstabimus, nec causam vlli vt sit instrenuus. Quòd si quis talis esse voluerit, is pro merito plectetur: strenui verò dignis virtute præmiis ornabuntur. Huiusmodi verbis duces Peloponnensium suos animauerũt. Phormio autem, timens & ipse militum pauorem, & animaduertens [b] quòd addensatis inser se nauibus multitudinem classis hostilis formidabant, voluit conuocatos eos animare pariter, & in præsens tempus admonere. Nã semper antea, (quò animos illorum præpararet) negauerat vllam tantam esse classem

[a] Suppetit quoque vobis & multitudo nauium & quòd præliũ naua le commissuri estis prope regionem vestram, præsenti graui armatura. Fere autem penes plures & melius instructos victoria est. Itaq; ne vnum quidem reperimus cur meritò offensuri simus. Quinetiam quæcunque antea peccauimus, nunc eadem hæc adiuncta, documento nobis erunt.

[b] Quòd in circulos collecti, multit.

τῶν πρόσθεν

α Ορθῶς εἰ)] ἔχειν τοὺς αὐθρώπους ἐπιχεῖραι τῶ γνώμῳ, καὶ μὴ ὑποπτεῦσαι τοῖς ὅπλοις. β Καιοὶ ἡγεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δίκαιον. γ Οσον πλῆθος τοῦ ἔχει] τῶν ἀθηναίων δηλοῖ. δ Η ἥκιστα μὴ] ἡ γυμνασία. ε Εν τῶ ὅπλω] τῶ πολέμω. ζ Εκπλήσει] ἐξωθίσει. ὀκρούει. η Τὰ δὲ πολλὰ] αἰεὶ τὸ ὡς ὅπλου. ὐκ εἶπε ἀεὶ, ὅτι τὸ ἄδηλον τῆς τύχης. θ Προσηγμόσμενα] προσεκληκότα. ι Τῶν ἡγεμόνων] τῶν καθεσαυμαχηκότων ὑπὸ Φορμίωνος. λέγει ἡ τοὺς ἀεὶ Μάχωνα καὶ Ισοκράτην. κ Τῶν ὁπλιτῶν] τῆς παρεσκευῆς δηλοῖ. λ Οἱ δὲ ἀγαθοὶ] οἱ ἡγεμόνες. μ Τιμήσονται] αἰεὶ τὸ τιμήσονται. ν Ξυνιστάμενοι] συναθροιζόμενοι.

cùi inuadenti non foret ab eis resistendum. Et ipsi milites iampridem hanc intra se fiduciam præsumpserant, vt quia Athenienses essent, nulli quamlibet numerosæ Peloponnensium classi cederent. Tunc tamen eos cernens præsenti rerum aspectu animo debilitatos, statuit audaciæ commonefaciendos: conuocatísque illis, hoc modo disseruit, QVVM vos animaduertam, viri milites, pertimescere multitudinem hostium, conuocãdos censui: quòd absurdum ducam, eorum quæ horrenda non sunt, horrore perstringi. Nam isti primùm idcirco tot naues, [a] nec ex æquo comparauerunt, quòd prius superati fuerint, & sibi conscii sint non esse se nobis pares. [b] Deinde ideo veniunt tanquam in quo præcipuè confidunt, eos deceat animosos esse, nulla de re alia audaces nisi quòd in pedestri acie plerunque victores discedunt, rati idem se in re nautica facturos. Quæ facultas si qua eis in illo, multo iustius nobis in isto adest. Ipsa enim animositate nihil antecellunt: verùm hoc quòd vtrique in suo quisque loco expertiores sumus, nos audaciores facit. Lacedæmonii præterea, quòd sociorum principes sunt, suæ gloriæ gratia multos inuitos in periculum ducunt: alioqui nunquam tentaturi rursus pugnam, in qua ita superati sunt. Eorum vos nequaquam extimescatis audaciam, quibus ipsi vehementiorem (vt credibile est) incutitis metum: tum quia iã victi sunt, tũ quia existimãt nos nõ obstituros, nisi aliquid egregiè dignũ nobis acturos. Atque hostes quidem qui numero præstant (vt isti) magis viribus quam consilio freti inuadunt: qui verò pauciores sunt, nec pugnare coguntur, ii [c] confirmato ex conscientia ingenii animo audacter obuiam eunt. Quod isti reputantes, [d] meritò non magis exterriti sunt ob id quàm ob tantulum nauium apparatum.

[a] Nec æqualem nostris numerũ, *sed multo maiorem.*

[b] Deinde quod ad eorum fiduciam attinet, cum qua tendunt aduersum nos, tanquã deceat ipsos fortes esse, nõ alia de causa sunt audaces, nisi, &c.

[c] Magnam quandam & certam animi fiduciam habentes, pugnam contrà capessunt. *Ad verbum, contrà audent.*

[d] Magis nos formidant ob copias nostras nõ iustas, quàm si iustus esset apparatus. *Vide annot.*

A ἦν ὅτι πλέῃ, ἔ, τι οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ὄντι. καὶ ⓐ σφαλιῶνται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσιν αὐτοῖς τῷ ἀξίωσιν ταύτην εἰληφέναι, μηδένα ὄχλον ἀθλιωτάτοις ὄντας πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρῆσαι. τότε δὲ τοὺς τῷ προσώπῳ ὄψιν ἰδόντας αὐτοὺς ἀθυμοτέρους γενομένους, ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς ἀθλιωτάτους, ἔλεξε τοιάδε, ΟΡΩΝ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες σφαλιῶ), πεφοβημένους ὃ πλῆθος τῶν ὑπαν
B πίων, ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ μὴ δεινὰ ἐν ὀρρωδίᾳ ἔχειν. οὔτοι γὰρ τοσοῦτον μόνον, ὅσῳ ὃ τοσουτονιὶ πλῆθος τῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου προσκινδυνεύσαντο· ἔπειτα, ᾧ μάλιστα πιστεύοντες τοσοῦτον ἔρχονται, ὡς τοσοῦτον σφίσιν αὐτοῖς εἰ), οὐ δι' ἄλλο τι θαρσοῦσιν ἢ ὅτι τῷ ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν, τῷ πλείω κατορθοῦντες, καὶ οἴονται
C σφίσι καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ ποιήσειν ὃ αὐτό. ὃ δ' ἐκ τοῦ δικαίου ἡμῖν μᾶλλον νῦν τοὐναντίον ἔχει, εἴπερ καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ. ἐπεὶ θράσει γε οὐδὲν τοσοῦτοι· τῷ δὲ ἐκάστοτε τί ἐμπειρότεροι εἰ), θρασύτεροί ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοί τε ἡγεμόνες τῶν ξυμμάχων, ὅσῳ τὸ σφετέρων δόξαν, ἀνάγκας τοσοῦσδε τοῖς πολλοὺς ἐς ⓑ κίνδυνον ἐπεὶ οὐκ
D ἄν ποτε ἐπεχείρησαν ἀπαθέντες τοσοῦδε πολύ, αὐθις ναυμαχεῖν. μὴ δὴ αὐτῶν τῷ τόλμαν δείσητε· πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλέω φόβον παρέχετε καὶ πιστότεροι, καὶ τε ὃ τοσοῦτον ἐπιχείρημα, καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἡγοῦνται μὴ μόνον ἀξίωσίν τι ἄξιον τοῦδε πολὺ τοσοῦδε, αἰδέσασθαι ὑμᾶς· αἰτίαι γὰρ μόνον ⓒ πλείους, ὥσπερ οὗτοι, τῇ δυνάμει τοσοῦτον πλέον πίσυνοι ἢ τῇ γνώμῃ ἐπέρχονται· ⓓ οὐκ ἐν πολλῷ ὑποδεεστέρων, καὶ ἅμα οὐκ ἀναλογιζόμενοι, μέγα τι τῆς ἀφροσύνης ὃ βέβαιον ἔχοντες αὐτοῖς ὀλιγωρήσουσιν. ἀλογιζόμενοι οὗτοι, τῷ οὐκ εἰκότι πλέον πτοήσονται ὑμᾶς ἢ τῇ κατ' λόγον τοῦδε σκυθρωπῇ.

a Τῷ ἀξίωσιν] τῷ πλῆθος. β Τὸ πλῆθος τῶν νεῶν] χάφεται τῶν ἐναντίων.
γ Ξυνεκάλεσα] εἰς ἑαυτὸν συνήγαγον.
δ Οὔπι γὰρ] οἱ λακεδαιμόνιοι. ε Καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ] ἐν τῇ πεζομαχίᾳ.
ζ Οὐδὲν τοσοῦτοι] κατὰ τὴν ναυμαχίαν. η Παρὰ πολύ] ὑπερβαλλόντως.
θ Καὶ ὅτι οὐκ ἂν] ὁ νοῦς οὗτος, ἡγοῦνται οἱ ἐχθροὶ μὴ αἰδέσασθαι ὑμᾶς μὴ μέλοντάς τι ἡγεμονεύειν. ι Ἀνὴπαλοι μόνον γὰρ] θαρρούντως αἰτιῶνται.
κ Οἱ δ' ἐν πολλῷ] παρ' μέτρον. λ Καὶ ἅμα οὐκ ἀναλογιζόμενοι] ἡμεῖς δηλονότι οἱ ἀθλιώτατοι.

» πολλὰ δὲ καὶ ϛρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ' A Iam verò multi etiã exercitus pro-
» ἐλασσόνων τῇ ἀπειρίᾳ, ἔϛι δὲ ἃ καὶ τῇ ἀ- pter imperitiã à paucioribus, quidã
» θυμίᾳ· ὧν σφῶν ἐτέρου ἡμεῖς νεῶν μετέχο- etiam propter ignauiam profligati
» μεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκὼν sunt: quarum rerum vtriusque nos
» εἰ ποιήσομαι, σφᾶς πλεύσομαι ἐς αὐτόν. sumus expertes. Neque verò com-
» ὁρῶ γὰρ ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς ἀνεπιϛήμο- mittam vt quantum in me erit, aut
» νας ὀλίγας ναυσὶν ἐμπείρως καὶ ἄμεινον intra sinum certamen ineamus,
» πλευούσας ἡ ϛενοχωρίᾳ οὐ ξυμφέρει. οὔτε aut in eum penetremus: quũ sciam
» γὰρ ἄν τις ὅπλοις πλεύσαϛε εἰς ἐμβο- angustias loci non competere pau-
» λίῳ, μὴ ἔχων πρὸς πρόσωπον τῶν πολε- B cis nauibus agilioribus sub peritis
» μίων· οὔτε ἂν ἀποχωρήσειέν ἐν rectoribus, contra multas ab impe-
» δέοντι, περιόμενος. δίεκπλοί τε οὐκ εἰσίν, ritis infestas. Non enim ali quis nisi
» οὐδὲ ἀναϛροφαί, ἀφ' ἧς ναῦν ἀμείνων πλεου- ex longo prospectu hostium, sicut
» σῶν ἔργα ἔϛιν· ἀλλ' ἀνάγκη ἂν εἴη πρὸς τὸν ναυ- expediat in eos inuehatur: neque,
» μαχίαν, περιόμαχίαν καθίϛασθαι. καὶ ἐν quum periclitabitur, quoties op-
» τούτῳ αἱ πλείους νῆες χρείαϛους γίγνονται. portunum erit, se subducere queat.
» τούτων μὲν οὖν ἐγὼ ἕξω πρὸς τὸ δυνατόν· Nullique ibi elapsus, nulli receptus:
» ὑμεῖς δὲ, θύπακτοι τῶνδε τῆς (quæ agiliorum nauium & nauta-
» ναυσὶ μένοντες, τά τε τῶνδε καλλίϛου rum opera sunt) sed necesse fuerit
» ξέως δέχεσθε, ἄλλως τε καὶ δι' ὀλίγου τῆς pro nauali pedestre certamen fieri,
» ἐφορμήϛεως οὔϛης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κό- C melioremque in eo conditionem
» σμον μὲν σιγὴν πρὸς πλείϛου ἡγεῖσθε (ὡς- esse plurium nauũ. Sed harum ego
» τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ξυμφέρει, καὶ rerũ, quoad potero, curã habebo.
» ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιϛα) ἀμύνεσθέ τε πρὸς Vos verò apud naues in suo quisq;
» ἀξίως τῶν προϋργασμένων. ὁ δὲ ἀγὼν μέ- ordine manentes, è vestigio præce-
» γας ὑμῖν, ἢν καλλύνασι πελοποννησίων τὸν ptis obtemperate, quum præsertim
» ἐλπίδα τοῦ ναυϊκοῦ, ἢν ἐγκρατέϛερα καθέξη- C breui momento inuadendi con-
» σαι ἀθυμοτέροις τὸν φόβον πρὸς τῆς θαλάσ- stet occasio: & inter agendum b plu-
» σης. ἀναμιμνήσκω δ' αὖ ὑμᾶς ὅτι νενικήκατε rimi existimate ornatum & silen-
» αὐτῶν τοὺς πολλούς· ἡσυχίαν δὲ tium: quæ cum aliis in rebus belli-
» ἄνδρων οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γνῶμαι πρὸς τοὺς cis conducũt, tum præcipuè in na-
» ἀνάγκῃ κινδυνεύοις ὁμοίαις εἶναι). Τοιαῦτα μὲν D ualibus. Propulsate igitur istos pro
καὶ ὁ Φορμίων προὐτρέπετο· οἱ δὲ πε- dignitate eorum quæ gessistis, ma-
λοποννήσιοι, ὅπως αὐτοῖς οἱ ἀθυμοῦντες οὐκ gna vobis re in hoc certamine pro
ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενά, βου- posita, vtrum spem Peloponnensi-
λόμενοι ἀναγκάσαι ἔσω προσαγαγεῖν αὐτούς, bus eripiatis cũ classe nauigandi, an
ἀναχθέντες ἅμα ἕῳ ; ἔπλεον, τετράρων Atheniensibus metũ maris propio-
ταξάμενοι ταῖς ναυσὶ, τὸ μὲν κέρας rẽ afferatis. Illud autẽ vobis rursum
αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἑαυτῶν εὐώνυμον ἔσω τοῦ κόλπου, δε- in memoriã redigo, vos superasse
ξιῷ κέρᾳ προσιόντες, ὡσαύτως καὶ ὥρμουν. eorum permultos. Virorũ autẽ qui
superati sunt mẽtes nescĩt in eisdẽ
periculis sibi cõstare. Talib⁹ & suos
Phormion adhortatus est. At Pelo-
ponnenses, quãdoquidẽ ab istis nõ
procedebatur intra sinũ atq; angu-
stias, volentes introducere inuitos,
sub exortũ auroræ profecti, c qua-
drato agmine vela faciunt intra si-
num, suã terrã versus, dextro cornu
procedẽte, sicut in statione steterãt:

a Non longè hostium stationes absint.

b Plurimi faciendam existimetis disciplinam & silent. *Vocat κόσμον quum omnia rite atque ordine, seruatis legibus militaribus, fiũt. Alibi de eadem re τὸ εὔτακτον dicit.*

c Instructis quaternarum nauium ordinibus.

α Ἐκὼν εἶ] πεποίημαι] πρὸ εἶ] παρῆκται ἀθετικῶς. ἀδῆν γὰρ ἐν τῇ πεποιήσεως συντάξει δηλοῖ. β Ἐπιπλεύσαϛέ τις] κατ' ἐναντίον ἐπίπλοι. γ Μὴ ἔχων] πρὸ τοῦ ἐν τῷ πολεμίων] μὴ ὁρῶν τοὺς πολεμίους. δ Ἐκ πολλοῦ] λείπει δηλώματος. ε Δίεκπλοί τε εἰσὶ] τὸ ἐμβιβάσαι, καὶ διαχεῖραι πρὸς τὴν ὑπαίθρων τάξιν. ϛ Ἀναϛροφαὶ δ', αἷς οἱ πυπίσω ὑποχωρήσας. ζ Ἐν τούτῳ] ἐν τῷ πεζομαχίᾳ. η Τούτων μὲν οὖν ἐγὼ] τὸ δηλητήριμα ἐν τῷ συμφέροντος. θ Τὰ πολεμικὰ] τὰ τῆς παραινέσεως ἔργα. ι Ὀξέως] ταχυδαίως. κ Τῆς ἐφορμήσεως οὔϛης] τῶν πολεμίων. λ Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ] καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον ἔχετε. ἤτοι ἐν τῷ πολέμῳ κόσμον ἔχετε, καὶ σιγὴν, καὶ συμφέρον ἐν τοῖς μεποῦσιν δηπολὺ τὰ πολεμικὰ, καὶ μάλιϛα τῆς ναυμαχοῦσιν. μ Ἐπὶ τεϛάρων ταξάμενοι] αὐτὸ τοῦ, κατὰ τέϛαρας αὐτὰς πεποιήσαντες. ν Ἐπὶ τὸν ἑαυτῶν γλῶ] αὐτὸ τὸ πρὸς τὸν. ξ Ἔσω δὲ τοῦ κόλπου] ἐσωτέρω τῶν ὁρίων, ἐν τῷ χρισαίῳ κόλπῳ.

vbi viginti naues maximè celeres constituunt, vt, si ipsos Naupactum versus tendere ratus Phormion, ad ferendam opem idem iter intendat, non effugiat exterius velificantis cornu incursum, sed ab eo intercludatur. Phormion (quod illi captabant) veritus pro oppido præsidiis carente, vt proficiscentes inspexit, inuitus festinabundúsque impositis in naues militibus terram legit: simúlque peditatus Messeniorum præstò erat auxilio futurus. Hos vt viderunt Peloponnenses [a] nauem nauì sequente iam intra sinum ac prope terram nauigantes, (id quod maximè volebant) vno repentè signo conuersis nauibus dirigunt cursum in Athenienses, vt quisque celerrimè poterat, sperantes omnem hostium classem à se captum iri. Cæterùm hanc conuersionem & dextrum cornu subterfugerunt in apertum mare vndecim naues, quæ præcedebant: cæteras fuga petentes terram, Peloponnenses circunuenire, premere, corrumpere: homines quicunque enatare non poterant, conficere: [b] quasdam quas depressérant naues, inanes trahere. nam vnam demum cum ipsis viris ceperunt. Quasdam Messenii subsidium ferentes, cum armis mare ingressi, quum conscendissent, pro tabulatis pugnando, eripuerunt iam trahi incipientes. Hunc in modum superauere Peloponnenses, corruperéque Atticas naues. Eorum viginti, quæ pro cornu dextro locatæ fuerant, vndecim illas Athenienſium insequebantur: quæ, declinata in altum fuga, elapsæ,

a In cornu *non aduersa fronte* nauigantes, singulis in seriem instructis nauibus. *Vel*, Instructis singularum nauium ordinibus.

b Quasdam naues religantes ex suis. *Hic autem sta* Verti quasi legeretur καταδύσαι πις.

A "Ὅπῃ δ' αὐτῷ εἴκοσι ναῦς ἔταξαν τὰς ἀριστα πλεούσας, ὅπως εἴ ἄρα νομίσας ᵝ ὅπῃ τὸν ναύπακτον αὐτοῖς πλεῖν ὁ Φορμίων, καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν ᵞ ταύτῃ παραπλέοι, μὴ διαφύγοιεν τὸ πλέοντα ᵟ ἐπὶ πλοίων σφῶν ⓐ ἀθλιωτάτοις ἔξω τοῦ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ' αὐταῖς αἱ νῆες παρείκλεισθαι. ᵋ Ὁ δὲ (ὥσπερ ἐκεῖνοι ᶻ προσεδέχοντο) φοβηθεὶς ᵑ πρὸς τῷ χωρίῳ ᵗ ἐρήμῳ ὄντι, ὡς εἶδε καὶ ἀναριθμήτους αὐτοὺς, ἄκων καὶ κατὰ τάχος ἐμβιβάσας, ᶱ ἔπλει παρὰ τὸν γῆν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα τῶν μεσηνίων προεβοήθει. ἰδόντες δὲ ⓐ πελοποννήσιοι ᶦ κατὰ μίαν ὅπῃ κέρως παραπλέουσας, καὶ ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ προσὼ τῇ γῇ, (ὥσπερ ἐβούλοντο μάλιστα) ᵏ ἀπὸ σημείου ἑνὸς ἄφνω ˡ ὅπισρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος, ὅπῃ τοῖς ἀθλιωτάτοις· καὶ ἦλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι. ᵐ Τῶν δὲ, ἔνδεκα μὲν τινες, αἵπερ ἤρχοντο, ὑπεκφυγοῦσι τὸ κέρας τῶν πελοποννησίων, καὶ πρὸς τὸ ὅπισρόφιον ἐς τὸ εὐρυχώρειαν· τὰς δὲ ἄλλας ὅπισκαταλαβόντες, ᶰ ἐξέωσάν τε πρὸς τὸ γῆν ξυμφυγούσας, ᵍ καὶ διέφθειραν. αἴδρας τε τῶν ἀθλιωτάτων ἀπέκλεισαν ὅσοι μὴ ʰ ἐξένθυσαν αὐτῶν· καὶ τῶν νεῶν τινας αὐταδύμενοι εἶλκον κενάς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἶλον ἤδη. Τὰς δέ τινας οἱ μεσσήνιοι προσβοηθήσαντες, καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὸ θάλασσαν, καὶ ἐπιβαίντες, ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἑλκομένας ἤδη. ᵒ Ταύτῃ μὲν οὖν οἱ πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε καὶ ᵖ ἔφθειραν τὰς ἀπικὰς ναῦς. αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐδίωκον τὰς ἕνδεκα ναῦς τῶν ἀθλιωτάτων, αἵπερ ˢ ἐξέφυγον τὸ ʳ ὅπισρόφιον ἐς τὸ εὐρυχώρειαν·

79

ᵖ διέφθορον

ˢ ἐξέπλεον ὅπισρόφιον

α Ἐπὶ δ' αὐτῷ] τῷ κέρατι. β Ἐπὶ τὸν ναύπακτον] ἔστω δὲ ὁ τῷ κόλπῳ ἔκειτο ὁ ναύπακτος. γ Ταύτῃ παραπλέοι] τῷ ὁδῷ. δ Ὁ δὲ] ὁ δὲ Φορμίων ὡς εἶδε πρὸς πλοποννησίους, ἄκων κατὰ τάχος ἐμβιβάσας εἰς τὸν ναῦς ἔπλει. ε Προσεδέχοντο] ἤλπιζον. ζ Περὶ τῷ χωρίῳ] τῆς ναυπάκτου δηλονότι. η Ἐρήμῳ ὄντι] βοηθείας δηλονότι. θ Ἔπλει παρὰ τὴν γῆν] τὴν οἰκείαν δηλονότι. ι Κατὰ μίαν ὅπῃ κέρως] ὡσανεὶ ἔλεγε, μίαν καταλουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ. τότε γὰρ τὸ ὅπῃ κέρως δηλοῖ. κ Ἀπὸ σημείου ἑνὸς] ὡσανεὶ ἔλεγε, μὴ πολλῶν παραπεμφθέντων ἀνθρώπων ἐς τὸν ἀθλιωτάτους ὅπως ἐδύνατο πρὸς σημείου αὐτὸ τὸ μιλίου. διώκεται δὲ λέγων καὶ τὸ σιώπημα. λ Ἐπισρέψαντες τὰς ναῦς μετωπηδὸν ἔπλεον] τὸ μὲν ὅπισρέψαντες εἶπεν ὅτι ἐπὶ αὖ ἐπὶ τῶν, ἐπειδὴ κατ' ἀθλίαν ἔπλεον· νῦν δὲ, οὐκέτι. τὸ δὲ μετωπηδὸν, πάλιν τὸ κατ' ἀθλίαν πλέειν ὅτι. τὸ γὰρ μέτωπον τῆς νεὼς, ἡ πρῴρα ὅτι λέγεται οὖν ὅτι τὰ μέτωπα, ὅ ὅτι τὰ πρόσωπα τῶν νεῶν, παρεῖχον τοῖς ἀναπτοῖς. μ Τῶν δὲ] τῶν νεῶν τῶν ἀθλιωτάτων. ν Ἐξέωσάν τε] πρὸς τὴν γῆν οἰκείας ἐποίησαν. ξ Καὶ διέφθειραν] τὸ διέφθειραν, αὐτὰ τῶν οἰκείων αὐτὰς ἐποίησαν. ο Ἐξένθυσαν] ἐξεκολύμβησαν. ἐξέκλινεν τῆς προκειμένης ὁδοῦ. π Ταύτῃ μὲν οὖν] ταύτῃ, οὕτως. ῥ αὐτὸ τοῦ, καὶ τοῦτο τὸ μέρος.

καὶ φθάνουσιν αὐλοὺς, πλοῖον μιᾶς νεὼς, πρὸς καταφυγόσας ἐς τὸ ναύπακτον. [a] ἔχουσαι δ' ἀπὸ τοῦ ἀπόλλωνιον, παρεσκευάζοντο ἀμυνούμενοι, ἢν ἐς τὴν γῆν ὁρμῶσιν πλέοντες. [b] οἱ δὲ, ὡς ἐδιώκοντο ὑστερον, ἐπαιώνιζόν τε ἅμα πλέοντες, ὡς νενικηκότες, καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν Ἀθηναίων τὸ ὀλκάδιον εἶχε λευκὰ δία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. [c] ἔτυχε δὲ ὁλκὰς ὁρμοῦσα μετέωρος, πρὸς ἣν ἡ Ἀττικὴ ναῦς φθάσασα καὶ παρεμπλεύσασα, τῇ διωκούσῃ λευκαδίᾳ ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει. τοῖς μὲν οὖν πελοποννησίοις, γιγνομένου τούτου τοῦ ἀπροσδοκήτου τε καὶ παραλόγου, φόβος ἐμπίπτει· καὶ ἅμα ἀτάκτως διώκοντες, διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μὲν τινες τῶν νεῶν καθεῖσαν τὰς κώπας, ἐπίσησαν δὲ πλοῦν, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου [d] ἀπεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους προσμεῖναι· αἱ δὲ καὶ ἐς βραχέα, χωρίων ἀπειρίᾳ, ὤκειλαν. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἰδοῦσι ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησαν. [e] οἱ δὲ, διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα, καὶ τὴν προθυμίαν ἀπαξίαν, [f] ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὴ ἐτράποντο ἐς [g] τὸν πάνορμον, ὅθεν περ ἀνήχθησαν. διὰ δὲ διώκοντες δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τάς τε ἐκκλησιαζούσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἔξ, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφείλοντο, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες, ὕστερον ἀνεδήσαντο· καὶ ἄνδρας τε τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ καὶ ἐζώγρησαν. διὰ δὲ τῆς λευκαδίας νεώς, ἣ πρῶτον τὸ ὁλκάδα κατέδυ, Τιμοκράτης ὁ λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, [h] ἔσφαξεν ἑαυτὸν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν ναυπακτίων λιμένα. ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τρόπαιον ἔστησαν, ὅθεν ἀναχθέντες ἐκράτησαν καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ ναυάγια ὅσα πρὸς τῇ ἑαυτῶν γῇ, ἀνείλοντο, καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑποσπόνδια ἀπέδοσαν. ἔστησαν δὲ καὶ οἱ πελοποννήσιοι τρόπαιον,

A prævertérant hoſtem, præter vnam: applicantéſque Naupactum portum, adeptæ Apollinis templum, conuerſis proris, ſeſe ad defenſionem accingebant, ſi contra ipſos in terram hoſtes nauigarent. Illi poſterius venientes, inter nauigandum pæana canebant, tãquam victores. Harum longè prima Leucadia nauis vnam quæ reliqua erat Atticarum inſequebatur. Fortè nauis oneraria aliquantum procul à littore ad ancoras ſtabat: quam Attica nauis quum occupaſſet, éique ſe circumegiſſet, media Leucadiam incurrit, demergítque. Quæ res ex improuiſo & inopinato quum accidiſſet, Peloponnenſes terrore concuſſit. Adhæc incompoſiti (vt in victoria) ſequentes, partim demiſſis remis curſum inhibuerant, (rem inutilem ſibi, *utilem Athenienſibus*, ad ſe ex breui ſpatio inuadendos, dum volunt aduentum plurium opperiri) partim imperitia locorum in breuia impegerãt. Quod fieri videntes Athenienſes ſubit audacia, vnáque ſe vociferatione adhortantes, in eos tendunt. Illi, propter ea quæ peccauerant, & quòd incompoſiti erant, pauliſper modò ſuſtinuere: tum dantes terga, [a] in ſtationẽ vnde diſceſſerãt, tẽdũt. Quorum tamen ſex naues quæ maximè propinquæ fuerant, Athenienſes inſequuti, ceperunt: & ſuas quas illi corruptas tunc primùm ad terram religauerant, abſtulerunt, hoſtium aliis occiſis, aliis quos ceperãt reſeruatis. Nam Timocrates Lacedæmonius in naui Leucadia nauigãs, quæ circa onerariam eſt depreſſa, vbi ea fracta eſt, gladio ſe tranſegit, in portúmq; Naupactiorũ delatus eſt. Reuerſi Athenienſes trophæũ ibi ſtatuerunt vnde profecti vicerunt: mortuóſque ac naufragia quæcunque apud oram ipſorum erant legerunt, & ſua hoſtibus ex fœdere reddiderunt. Peloponnenſes autem & ipſi trophæum ſtatuerunt,

[a] In Pãhormum, vnde ſoluerant.

---

a Καὶ ἴσχυσαι] ἐλλιμενίζουσαι. ἄλλη ἀρχὴ, τὸ, καὶ ἴσχυσαι. ἔσχουσι τὰς προῤῥας πρὸς τὸ πέλαγος ὁρμοῦσαι. τῶν γὰρ φθόγγον ἐπαύσαντο. β Ἀνεπισφοροι] χωρὶς ὀλκάδος. γ Κατὰ τὸ ἀπόλλωνιον] ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἐν τῷ λιμένι. δ Οἱ δὲ προσμεῖναι] οἱ πελοποννήσιοι. ε Τὴν ὑποπλοιον] τὴν ὑστερήσασαν. ζ Ἔτυχε δὲ ὁλκὰς] ὁλκὰς, ἡ ἐμπορικὴ ναῦς. η Ἐπίσησαν τὸ πλοῦν] διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι τὰς ἀθηναίους. θ Ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν] ἐδίξαντο τὴν ἐμβάσιμον τῶν ἀθηναίων. ι Ἡ πρὸς τὴν ὁλκάδα] ἡ πρὸς τὴν ὁλκάδα καταδῦσα. κ Ἔσφαξεν ἑαυτὸν] λακωνικὸν τὸ φρόνημα τοῦτο, μὴ ἐπὶ ἐχθροῖς ἀξιοῦν αἰσχρῶς ζῆν.

se pro victoribus agẽtes, ob fugatas ad terram quas corruperãt naues, & eam quã ceperant, iuxta trophæum in Achaico[a] promontorio consecrarunt. Post hæc veriti ne superuenirent ab Athenienſibus auxilia, noctu vela fecerunt in ſinum Criſæum Corinthiúmque omnes præter Leucadios. Nec ita multo pòſt ab eorum digreſſu, Athenienſes è Creta, viginti cum nauibus, quas ante pugnam ad Phormionem adductas oportuit, Naupactum appulſæ ſunt: æſtáſque exacta. Prius tamen quàm claſſis Corinthum in ſinúmque Criſæum diſcederet, Cnemus & Braſidas & alii Peloponnenſium principes, edocti à Megarenſibus, ineunte hyeme voluerunt tentãre Piræum, Athenienſium portum, qui neque cuſtodiretur, neque clauderetur: haud ab re, quoniam multo *cæteris* antecellerent re nauali *Athenienſes*. Placitum eſt autem, ſingulos nautas cum ſingulis remis, ſcalmis, pellibus quas remiges ſibi in remigando ſubſternunt, Corintho pedibus ire ad mare quod Athenas ſpectat, atque illinc quamcelerrimè tendere Megaram: deductíſque ex Niſæa, illorum nauali, quadraginta nauibus quæ illic erant, nauigare confeſtim in Piræum,[b] vbi neque vllæ naues ad cuſtodiam eſſent, neque expectatio vlla hoſtium ex improuiſo vnquam innauigantium, ſiue ex aperto & per otium, ſiue ex inſidiis, quin præſentirentur. Vbi verò hoc agere decreuerunt, ſtatim profecti ſunt: quúmque noctu peruenìſſent, & naues ex Niſæa deduxiſſent, in Piræum contendebant, non [c] iam, vt crediti ſunt, periculum metuentes: & quidam etiam ventus dicitur eis impedimento fuiſſe. Supra promontorium quod Salaminem reſpicit, Megaram verſus, [d] præſidium erat. iuxtà, tres ad cuſtodiam naues, nequid inueheretur Megarenſibus, néve quid illinc eueheretur.

[a] *Alii ſitum nomen verbi eſſe volunt.*

[b] Neque enim vlla in eo claſſis præſidiaria erat, neque metus vllus nequando hoſtes ſic repentè claſſe inuaderent. Nam ne apertè quidem vnquam auſuros eſſe per otium *Piræum aggredi*, neque, ſi cogitaſſent, non præſenſuros eſſe *Athenienſes*. Neque fieri poſſe putabant vt non præſentientibus ipſis illi Piræum aggrederentur.

[c] *Iungit ὑπὸ τῦ ſeq. quod iungi debet præced. malè etiam vertit dictũm, & ſententiam interrumpit. Vide annot.*

[d] Propugnaculum. *Vel*, caſtellũ.

ὡς νενικηκότες, τῆς ἕω πῆς. ἀφ' οὗ πρὸς τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν· καὶ ἐπὶ τῶν ἔλαβον ναῦν, αἰνέθεσαν ὅτι ὃ ῥῖον τὸ ἀχαϊκὸν τῶν ἐδῶ τὸ ἕω πάγον. μὴ δὲ ἔωσι, φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν, [γ] ἐπὶ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐς τὸν κόλπον Ⓦ χρισαῖον καὶ κόρινθον, πρότερ ἐπὶ λευκαδίων. καὶ Ⓐ ἐκ τῆς κρήτης ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν, αἷς ἔδει περὶ τῆς ναυμαχίας τῇ φορμίωνι προσβοηθέσαι, [δ] οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τ νεῶν ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ναύπακτον· [ε] τὸ γὰρ ἔργος ἐτελεύτα. τάχιν δὲ διαλῦσαι τὸ ἐς κόρινθόν τε καὶ τ χρισαῖον κόλπον ἀναχωρῆσαι ναυμαχεῖν, ὁ κνῆμος καὶ ὁ βρασίδας, [ζ] οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τ πελοποννησίων, ἀρχομένῳ τ χειμῶνος, ἐβούλοντο, διδαξάντων τ μεγαρέων, ἀποπειράσαι τ πειραιῶς τ λιμένος τ ἀθηναίων. (ἦν δὲ ἀφύλακτος καὶ ἀκλῄστος) εἰκότως, διὰ τὸ [η] ἐπικρατεῖν πολὺ τῇ ναυμαχίᾳ. ἐδόκει δὲ, λαβόντας τῶν ναυτῶν ἕκαστον τὴν κώπην, [θ] καὶ τὸ ὑποπρήσιον, καὶ Ⓦ προπωτῆρα, πεζῇ ἰέναι ἐκ κορίνθου ἐπὶ τὴν τῆς ἀθηναίας θάλασσαν· καὶ ἀφικομένους κατὰ τάχος ἐς μέγαρα, καθελκύσαντας ἐκ νισαίας τοὺς νεωρίου αὐτῶν τεσσαρακοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον αὐτόθι οὖσαι, [ι] πλεῦσαι εὐθὺς ἐπὶ Ⓦ πειραιᾶ. οὔτε γὰρ ναυμαχὴν ἔτι τῆς φυλάσσειν ἐν αὐτῷ τότε, οὔτε τῆς δοκία τότε μία μὴ αἴ ποτε Ⓐ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσαι. ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τῶν φανερῶν τολμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, τότε, εἰ διενοοῦντο, μὴ οὐκ ἂν τῆς σαλαμῖνος τὸ ἀκρωτήριον τὸ τῆς μεγαρικῆς ὁρᾶν· (ἦν φρούριον ἐπ' αὐτῇ τῇ, ἣ νεῶν πλειόνων φυλακή, τότε μὲν ἐσπλοῦν μεγαρεῦσι μηδὲ ἐκπλοῦν μηδένι)

[α] Τῆς ἕω πῆς] αὐτὴ τοῦ ἀφ' ἧς πρωτῆς. [β] Ἀς πρὸς τῇ γῇ ναῦς] αὐτὴ τῶν δέκα ταῖς ναῦς. [γ] Ἐπὶ τὴν νύκτα] αὐτὴ τῶν κατὰ τὴν νύκτα. [δ] Οὐ πολλῷ ὕστερον] μετ' ὀλίγον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν τῶν ἐν-

αυτίων. [ε] Ἐπικρατεῖν] ἰσχύειν ταῖς ἀθηναίοις. [ζ] Καὶ τὸ ὑποπρήσιον] ὑποπρήσιόν ἐστι τὸ κῶας ᾧ ὑπτιάζουσιν οἱ ἐρέσσοντες, διὰ τὸ μὴ συντρίβεσθαι αὐτῶν τὰς πυγάς. [η] Πλεῦσαι δ' ἐδόκει] κοινοῦ τὸ ἐδόκει. [θ] Ἀφικόμενοι νυκτὸς] εἰς τὰ μέγαρα δηλονότι. [ι] Τὸ ἀκρωτήριον] τὸ βούνεκρον καλούμενον.

ὧ τε φρουρίῳ προσέβαλον, καὶ ταῖς τριήρεσι A
ἀφείλκυσαν νεκράς· τήν τε ἄλλην Σαλαμῖνα ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες ἐπόρθουν. ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας Φρυκτοί τε ἦρθησαν πολέμιοι, καὶ ἔκπληξις ἐγίγνετο οὐδεμιᾶς τῶν πρὶν τοσαύτης. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει, ἐς τὸν Πειραιᾶ ὥρμουν τοῖς πολεμίοις ἐσπεπλευκέναι ἤδη· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ, τήν τε Σαλαμῖνα ἤρῆσθαι, καὶ παρὰ σφᾶς ὀλίγους ἔσπλους αὐτοὺς ἐσπλεῖν. ὅπερ ἂν, εἰ ἐβουλήθησαν μὴ καθεκτήσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἂν ἄνεμος ἐκώλυσε. βοηθήσαντες B
γὰρ ἅμα ἡμέρᾳ πανδημεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε καθεῖλκον, καὶ ἐσβαίνοντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῷ θορύβῳ, τοῦ μὴ ναυσὶν ὅτι τὴν Σαλαμῖνα ἔπλεον, τοῦ πεζῷ ὑφυλακὰς τοῦ Πειραιῶς καθίσαντο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ὡς ἤσθοντο τὴν βοήθειαν, καταδραμόντες τὴν Σαλαμῖνα τὰ πολλά, καὶ ἀνδράποδα καὶ λείαν λαβόντες, καὶ τὰς τριήρεις ναῦς ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ Φερεϊκοῦ, καὶ τὰ χος ὅτι τῆς νισαίας ἔ- C
πλεον. ἔστι γὰρ ὅτε καὶ αἱ νῆες ἀνέλκουσαι καθελκυσθεῖσαι, καὶ οὐδὲν σφέζουσαι, ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰ μέγαρα, πάλιν ὅτι τῆς κοιλάδου ἀπεχώρησαν πεζοί. οἱ δ' ἐξ Ἀθηναῖοι, ὑκέτι καταλαβόντες τοὺς ἐν τῇ Σαλαμῖνι, ἀπέπλευσάν καὶ αὐτοί. καὶ μετὰ τοῦτο φυλακὴν ἤδη τοῦ πειραιῶς μᾶλλον τὸ λοιπὸν ἐποιοῦντο, λιμένων τε κλεῖσιν, καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ. ¶ Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ Τήρεω ὀδρύσης, θρᾳκῶν βασιλεύς, ἐστράτευσεν ὅτι Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου, μακεδονίας βασιλέα, καὶ ὅτι χαλκιδέας τοὺς ὅτι θρᾴκης· ἔχων δύο ὑποσχέσεις, τὴν μὲν βουλόμενος ἀπαιτεῖξαι, τὴν δ' αὐτὸς ἀποδοῦναι. ὅτε γὰρ Περδίκκας, αὐτῷ ὑποξύμβολος εἰ Ἀθηναίοις τε διημάρτανεν ἑαυτὸν κατ' ἀρχὰς ὧ πολέμῳ πιεζόμενον, D

Hoc illi præsidium aggressi, triremes vacuas deduxerunt: cæteram etiam Salaminem ex improuiso adorti diripuerunt. Sed ab iis qui expugnabantur leuati sunt ignes Athenas versus, aduentum hostium significantes. Ex quo tantus peruasit animos terror vt nullus fuerit maior in eo bello. Nam qui in vrbe erant, iam Piræum hostes inuectos arbitrabantur: & qui in Piræo, Salaminem esse captam, & tantumnon in se veniri. Quod sanè facilè illi fecissent, si & cunctari[a] voluissent, nec vento interpellati fuissent. Athenienses igitur prima luce populariter succurrentes, in Piræũ naues deduxerunt: festinantérque ac multo tumultu quum ascendissent, in Salaminem vela fecerunt, peditatu ad tutelam Piræi relicto. Quos vbi sẽsere Pelopõnẽses auxilio venire, [b]magna ex parte Salaminem peruagati, captis hominibus, præda, & tribus ex Budoro castello nauibus, properè in Nisæam renauigarunt, difficili nauibus, quæ [c]ad tempus deductæ, nec mari ferendo satis firmæ erant. Profectíque Megaram, iterum Corinthum pedestri itinere redierunt. Quos apud Salaminem non nacti Athenienses, & ipsi reuersi sunt: atque ex eo die Piræum impensius custodierunt, tum clausstris portuum, tum alia diligentia. ¶ Per idem tempus, circa initia huius hyemis, Sitalces Odrysses, Teris *filius*, Thracum rex, expeditionem sumpsit aduersus Perdiccam, Alexandri *filium*, Macedoniæ regem, & Chalcidenses qui sunt in Thracia: ob duo promissa, quorum alterum volebat reposcere, alterũ Athenienfibus ipse persoluere. Nã & ei Perdiccas principio belli, quum rebus eius ad pernicie spectãtibus, sponsionem fecisset, si ipsum Sitalces Athenienfibus reconciliasset,

[a] Noluissent. & *ipse interpr. fortasse ita scripsit.*

[b] Magnam Salaminis partem excursionibus populati.

[c] Longo temporis interuallo.

α Ἀφείλκυσαν νεκρὰς] τοὺς αἴρων δηλονότι. β Φρυκτοί τε ἤρθησαν] φρυκτοὶ, εἰσὶ λαμπάδες ξύλινες ἀπὸ τύλου γινόμεναι, αἷς τινὲς βασάζοντες αἴσθησιν τοῖς πέριξ, ἐσήμαινον τοῖς κατασκόποις ἢ τοῖς συμμάχοις, ὅταν ἴδωσι ἑώρων πολεμίων ὄπτόντας, ὡς ὅπως δεῖ προφυλάξασθαι. ἐ μόνον δ' ὅτι πολεμίων τοῦτο ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ ὅτι φίλων, ὅταν ἑώρων βοήθειαν αὐτοῖς ἐρχομένων, ἐσήμαινον πάλιν τοῖς τῶν φρυκτῶν ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι. καὶ ὅταν μὲν φίλοις ἐδήλουν, ἐβάσαζον πυρὶ φρυκτοὺς ἠρεμοῦντες· ὅταν δὲ πολεμίους, ἐκίνουν πυρὶ φρυκτούς, δηλοῦντες τὸν φόβον. γ Ἔκπληξις ἐγίγνετο] τοῖς Ἀθηναίοις. δ Οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει] ὅτις δηλονότι. ε Ἤρῆσθαι] ἑαλωκέναι. ζ Οσονοὐκ] αὐτὴ τὸ σχεδὸν· ὡς τὸ μονονουχί. η Ἔσπλοῦν αὐτοῖς] αὐτὴ τῶ, μέλλοισιν ἐσπλεῖν. θ Βοηθήσαντες δὲ] [μετὰ βοῆς συμφαμένοις. ι Καὶ οὐδὲν σῴζουσαι] ὕδωρ δηλονότι. κ Βουλόμενος ἀπαιτεῖξαι] εἰς τροπὴν ἄξαι, ἀπαιτῆσαι. λ Αὐτὸς ἀποδοῦναι] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. μ Αὐτῷ ὑποξύμβολος] τῷ Σιτάλκῃ. ν Διημάρτανεν] φίλον ποιήσειν.

nec Philippum fratrem eundémque hostem restitueret in regnum, quæ spoponderat non exoluit: & ipse Athenienſibus receperat, vbi societatem cum Perdicca iniuisset, compositurum se in Thracia Chalcidicum bellum. Vtraque igitur causa expeditionem suscepit, & Amyntam Philippi *filium* in regnum Macedonum ducebat, cum legatis Athenienſium qui huius rei causa aderant, Agnone duce. Oportebat enim Athenienſes quoque cum classe & maximo peditatu aduersus Chalcidenſes præstò esse. Igitur ab Odryſis [a] ingressus, accersit primùm Thraces quibuscunque imperitabat, intra AEmum montem & Rhodopen, ponto Euxino tenus & Hellespontо: deinde superato AEmo, Getas & quicunque alii populi cis Istrum fluuium magis ad Pontum Euxinum vergentes incolebant, qui sunt Getæ, & qui plagam illam accolunt, Scytharum finitimi, ac similes illis cultu, omnes hippotoxotæ *.i. ex equis sagittarii*. Præterea euocauit montanorum Thracum permultos, [b] genus liberum & machæris accinctum, qui δῖοι vocantur, [c] Rhodopen pleroſque incolentes: partim mercede inductos, partim studio sequutos. Accersit & Agrianes, & Leæos, & cæteras gentes Pæonicas. Totius autē imperii erāt hi vltimi, vsq; ad Graæos & Leæos Pæonas, & Strymonē amnē, qui fluit è Scomio monte per Graæos ac Leæos, vbi imperii est terminus: hinc, ad Pæonas qui sui iā sunt iuris: illinc, quâ spectat Triballos, (qui & ipsi sui iuris sūt) Treribus ac Tilataeis terminātibus, qui Scomiū montē incolunt ad Septentriones: porriguntur autem ad solē occidētem vsque ad Oscium flumen, ex codē quo Nestus & Ebrus oriēs mō te inculto & magno, Rhodopæ vicino. Fuit autē Odrysarū imperiū magnitudine ad mare vsque pertingens, ab vrbe Abderorum ad

a Profectus. *Vel*, Exordiens.

b Ex iis qui liberi sunt. *i. suo iure viuentes: Vel, suis legibus viuentes.* & machærophori. *.i. ensifers.*

c Quorum maxima pars Rhodopen incolit.

A καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ πολέμιον ὄντα μὴ καταλαβεῖν ὅτι βασιλεία, ἃ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλεσ· τοῖς τε Ἀθηναίοις αὐτὸς ὡμολογήκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιήσατο, τὸν ὅτι θρᾴκης χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα τιμωρίᾳ ἔφοδον ἐποιήσατο, καὶ τόν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύντου ὡς ὅτι βασιλεία τῶν μακεδόνων ἦγε, καὶ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, οἳ ἔτυχον πάροντες τούτων ἕνεκα, καὶ ἡγεμόνα Ἄγνωνα. ἔδει γὰρ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρατιᾷ ὡσπλείστῃ ὅτι τοὺς χαλκιδέας βοηθεῖν. ἀείσηνον οὖν, ἐκ τῶν ὀδρυσῶν ὁρμώμενος, πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ αἵμου τε ὄρεος καὶ τῆς ῥοδόπης θρᾳκῶν, ὅσων ἦρχε μέχρι θαλάσσης τῆς ἐς Ⓜ βύζηνόν τε πόντον καὶ τὸν ἑλλήσποντον· ἔπειτα τοὺς ὑπὲρ βαπτὴ αἷμον γέτας, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ ἴστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ βύζείνου πόντου κατῴκητο. εἰσὶ δ' Ⓐ γέται, καὶ οἱ αὐτῆ, ὁμορεῖ τε τοῖς σκύθαις καὶ ὁμόσκυοι, πρῶτοι ἱππογοτόται. πρὸς δὲ καὶ τὴν ὀρεινὴν θρᾳκῶν πολλοὺς τὴν αὐλῶνόμων, καὶ μαχαιροφόρων, οἳ δῖοι καλοῦνται, τὴν ῥοδόπην Ⓐ πλῆθοι οἰκοῦντες. καὶ τοὺς μὲν μισθῶ ἔπεισεν, οἱ δ' ἐθελονται ξυνηκολούθουν. ἀείσηι δὲ καὶ ἀγριᾶνας, καὶ λεαίους, καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη παιονικά, ὧν ἦρχε. καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς ἦσαν, μέχρι γραικῶν καὶ λεαίων παιόνων, καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ σκομίου ὄρεος ἀπὸ γραικῶν καὶ λεαίων ῥεῖ· οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς παίονας αὐλωνόμους ἤδη. τὰ δὲ πρὸς τριβαλλούς, καὶ τούτοις αὐλωνόμοις, τρῆρες ὥριζον, καὶ τιλαταῖοι. οἰκοῦσι δ' οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ σκομίου ὄρεος, καὶ πρήκοισι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ ὀσκίου ποταμοῦ. ῥεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρεος ὀθρωπῶν καὶ ὁ νέστος καὶ ὁ ἔβρος. ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς ῥοδόπης. ἐλήγετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ ὀδρυσῶν, μέγεθος, ὅτι μὲν θαλάσσαν κατήκουσα, ἀπὸ ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν

τὴν ἐπίσχαρον

---

a Ἀ ὑπεδέξατο] ὑπέσχετο. β Οἳ ἔτυγχανον παρόντες] ἅπερ κοινῶ τὸ ἦγε. γ Καὶ ἡγεμόνα Ἄγνωνα] ἕνεκα τοῦ ἄκρου τῆ ἀμφίπολιν. δ Ἀείσηνον οὖν] στρατιμα: δηλονότι. ε Μέχρι θαλάσσης] ἕως τοῦ ἀξείνου πόντου, καὶ τῆ ἑλλησπόντου. ζ Καὶ ὅσα ἄλλα μέρη] ἐθνῶν δηλονότι. η Καὶ τῆ στρυμόνος ποταμοῦ] στρυμὼν, ποταμὸς θρᾴκης, ῥεῖ δὲ ἀμφίπολιν. ὅθεν πόθεν ἄρχεται ὁ στρυμὼν ποταμὸς, καὶ τῆ λήγει καὶ ἔπ ὁ ὄσκιος ποταμὸς, καὶ ὁ νέστος, ὃν νέστον ἔστι καλεῖ· ἔπ γεμὼ τοῦ ἔβρος. θ Οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ] τὸ τέλος ἦγε. ι Καὶ παρήκουσι] παρεκτείνονται. κ Ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος] τὸ σκόμιον δηλονότι.

βύξηνον πόντον, τὸν μέχρι ἴστρου πλοῦς. A
81 αὕτη γὰρ εἰπλους ἐστὶν ἡ γῆ ταξιστομώτατα, ἐπὶ αἰεὶ κατ' οὖρον ἱστῆται· ὁ δὲ πνεῦμα ἐπὶ πρωλύλη, τεσσάρων ἡμερῶν, καὶ ἴσων νυκτῶν. ὁδῷ δὲ ταξιστομώτατα ἐκ ἀβδήρων ἐς ἴστρον· ἀνὴρ βύζωνος ἐνδεκαταῖος τελεῖ. τὰ μὲν οὖν πρὸς θάλασσαν τοσαύτη ἐπὶ ἐπὶ παῦ-
τα ἐστίν· ἐς ἠπειρον δὲ, ἀπὸ βυζαντίου ἐς λεαίους, καὶ ὅπῃ τὸν στρυμόνα (τούτῃ γὰρ μακρότατος ἀπὸ θαλάσσης αὖός) ἐγίγνετο ἡμερῶν αὐδρὶ βύζωνι τεσσαρεσκαιδεκαταῖος. φόρος τε ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου καὶ τῶν ἑλλενίδων πόλεων ὅσον προσῆξαν ὅπῃ Σεύθου, (ὃς ὕστερον Σιτάλκου βασιλεύσας, πλεῖστον δὴ ἐποίησε) τεσσαρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις· ἀὶ χρυσὸς καὶ ἄργυρος εἶη. καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου προσεφέροντο· ἐσθῆτες δὲ, ὅσα ὑφαντά τε καὶ λῶα, καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή· καὶ οὐ μόνον αὐτῷ ἀλλὰ καὶ τοῖς παρὰ δυναστευόντες τε καὶ γνωρίμοις C
ὁδρυσῶν. κατεστήσατο γὰρ τοῦτο ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὄντα μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις θρᾳξὶ, λαμβάνειν μᾶλλον ἢ διδόναι. καὶ αἰσχρὸν ἐνόμιζον, αἰτηθέντα μὴ δοῦναι, ἢ αἰτήσαντα μὴ τυχεῖν. ὅμως δὲ ἐκ τοῦ δοῦναι, ἢ τοῦ λαβεῖν, ἐπὶ πλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο. οὐ γὰρ ἐνῆν προσαξαι τοῦτον μὴ διδόντα δῶρα. ὥστε ὅπῃ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος. τῶν γὰρ ἐν τῇ εὐρώπῃ ὅσαι μεταξὺ τοῦ ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ εὐξείνου πόντου, μεγίστη ἐγένετο D
χρημάτων προσόδῳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ· ἰσχύϊ δὲ μάχης, καὶ στρατοῦ πλήθει, πολὺ δευτέρα μετὰ τοῦτο σκυθῶν. ἐμοὶ δοκεῖ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι· οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν τῇ ἀσίᾳ ἔθνος ἓν πρὸς ἓν οὐκ ἔστιν ὅ,τι δυνατὸν σκύθαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν αὐτίσχειν. οὐ μέντοι οὐδὲ ἐς τοῦτο ἄλλῳ βουλίαι καὶ ξυνέσει πρὸς τὴν

pontum Euxinum, [a] vsque ad flumen Istrum. Ea ora, vbi minimum spatii habet, potest ambiri nauigando, si ventus à puppi semper inspiret, naui rotūda, quatuor diebus ac totidem noctibus. Item itinere terrestri, [b] vbi breuissimum, ab Abderis ad Istrum, vir expeditus vndecim intra dies transmittat. Et tanta quidem fuit eius versus mare longitudo. Versus autem mediterranea, à Byzantio ad Leæos & super Strymonem, (hinc enim longissimus est à mari tractus) homini expedito, tredecim intra dies peragrabitur. Tributum quoque quod ex barbaris gentibus Græcisque exigebatur sub Seuthe, (qui post Sitalcen regno potitus, maximè id auxit) quadringentorum fere talentorum fuit, [c] vis summa auri argentique: nec minora his erant quæ offerebantur ex auro & argento munera, præter res textiles, vel villosas, vel læues, & aliam supellectilem: quæ non modò ipsi, sed etiam proceribus nobilibúsque Odrysarum stata erant, longè alio quàm apud regnum Persarum instituto, & quàm apud alios Thraces, accipiendi citius quàm dandi. Turpius enim erat eum qui poscerētur, non dare, quàm eum qui poscēret, non impetrare. Tametsi hoc instituto plerūq; imperiosè vtebātur, quoniam nihil donanti, nihil transigere libebat. Ita regnum eò potētiæ peruenit. Quippe omnium quæ in Europa sūt inter Ioniū sinū & Pontum Euxinū, hoc maximū extitit prouentu pecuniarū, & cæteris opibus: sed robore certādi & exercitus magnitudine multo est Scytharum gente inferius. Nam Scythis non modò quæ in Europa, sed etiam quæ in Asia sunt nationes æquari nequeunt, vt singulæ illis omnibus inter se concordibus resistant. Sed ne in alia quidem solertia ac prudentia ex

[a] *Id est*, In quem influit Ister fluuius.

[b] Quum breuissimé.

[c] *Vide annot.*

α Αὕτη πλεῖπλους ἐστὶ] δυνατὴ πλεῖπλευσθῆναι. β Νυὶ πρωλύλη] ἐμπνεικῇ, διὰ τὰ πολεμικὰ μακρότερα ὄντα. γ Ὁδῷ δὲ ταξιστομώτατα] διὰ ξηρᾶς. δ Ἀνὴρ βύζωνος] βύζωνος, ἀσκελὴς, ἐκ κοῦφος, καὶ μηδὲν ἔχων ἐμποδίζον. ε Διὰ πλέου] διαστήματος δηλονότι. ζ Οσον προσῆξαν] φόρον δηλονότι. η Χωεὶς δὲ] τούτων δηλονότι. θ Οσα] προσφέρετο. ι Καὶ λῶα] λῶα, τὰ λιτὰ, ἐκ αἰπὰ διαστολῆς ὑφαντά· καὶ πεποικιλμένων. κ Οδρυσῶν] προσφέροντο δηλονότι. λ Τῆς παρὰ βασιλείας] οἱ γὰρ πέρσαι παρέχοιεν μᾶλλον ἢ παρὰ ἄλλων λαμβάνοιεν· οἱ δὲ θρᾷκες, τοὐναντίον. καὶ οὐκ ἐᾷ τι προσαξαι παρ' αὐτοῖς τὸν μὴ παρέχοντα χρήματα. ὅθεν καὶ νῦν ἐν ῥωμαίοις. μ Κατὰ τὸ δυνασθαι] δῆλον τοῦ δυνάμει. ν Επιπλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο] αὐτῷ τῷ νόμῳ πλέον τῶν ἄλλων θρᾳκῶν οἱ ὀδρύσαι ἐχρῶντο, λαβεῖν μᾶλλον ἢ παρὰ δοῦναι. ξ Ταύτῃ δὲ] τῇ τῶν σκυθῶν. ο Οὐχ ὅπῃ τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ] οὐχ ὅπῃ, αὐτὸ τοῦ μήποτε. π Οὐ μὴν ἄλλοις ὁμοίωνται] ἀλλ' ὑπὸ ἄλλοισι δηλονότι.

præsenti

præſeti vtilitate viuēdi, ſimiles ſunt aliis. Sitalces igitur tā ingēti plagæ imperans, vbi comparato exercitu omnia in expedito fuerunt, profectus in Macedoniā eſt primùm per ſuū regnū, deinde per Cercinā mōtē habitatoribus vacuū, qui Sintos Pæoneſque committit: eadem via quam ipſe priùs in expeditione aduerſus Pæones fecerat, ſuccisa ſyluā. Eum montem peragrantes, ad dexteram habebāt Pæones, ad ſiniſtram Sintos & [a] Mædos. [b] Quem emenſi peruenerunt in Doberum Pæoniū, nihil in eo ſuperando paſſi, niſi aliquid morbo. nam morbus incidit. Siquidem Thracum nullius imperio parentium non parum multi vltro ſequebantur, prædæ gratia. Itaque fertur omnis multitudo non minor centum quinquaginta millibus extitiſſe: & hæc, maxima ex parte, pedeſtris, ex tertia autem ferme, equeſtris: qui equitatus ex Odryſis præcipuè conſtabat: ſecundum hos, ex Getis. Expeditatu autem machæriferi, qui è Rhodope deſcenderant, gens ſui iuris, bellaciſſimi erant. Cæterum verò vulgus, ipſa terribiliſſimum multitudine, promiſcuum ſequebatur. In Doberum vbi coierunt, quæ in rem erant præpararunt, vt è montis iugo inuaderent inferiorem Macedoniam, quæ Perdiccæ parebat. Nam inter Macedonas ſunt & Lynceſtæ, & Helimiotæ, & aliæ [c] in ſuperioribus gentes, [d] ſociæ illis atque obnoxiæ: *in biſque Perdiccas regnum habebat.* Nam eius pater Alexander ac progenitores Temenidæ olim ab Argo oriūdi, eam quæ nunc maritima eſt Macedoniam primi adepti ſunt, in eáque regnarunt, bello expulſis, ex Pieria quidē Pieribus, qui poſtea ſub Pangæo trans Strymonem incoluerunt Phagretem, aliáque item oppida. Vnde nūc quoque ſub Pāgæo plaga vergens ad mare, vocatur ſinus Piericus. Ex ea verò quæ

a Mædos, *non* Medos. *Nam Cr. non* Μήδους, *ſed* Μαίδους *ſiue* Μαδούς.

b Quem quum pertranſiſſent, ad Doberum Pæonicam *Vrbem* venerunt. Ei autem iter facienti nihil ex copiis minuebatur, niſi ſiquid morbo *interibat*: potius autem *aliquid ad illas* accedebat. multi enim ex Thracibus iis qui liberi ſunt, vltro ſeq.

c In mediterraneis.

d Sociæ quidem illis atque obnoxiæ, regna tamen per ſe habentes. Maritimam autē Macedoniam Alexander Perdiccæ pater & maiores eius, qui Temenidæ antiquitus erant ex Argis, (*id eſt, à Temeno Argiuo quodā oriundi*) primi cō pararunt, in eáque regn.

προόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ἐμοιοῦται. Σιτάλκης μὲν οὖν χώρας τοσαύτης βασιλεύων, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν· καὶ ὅπως αὐτῷ ἕτοιμα ἔσται, ἅμα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, ἔπειτα διὰ κερκίνης, ἐρήμου ὄρεος, ὃ ὅσι μεθόριον [a] σίντων καὶ παιόνων· ἐπερρύετο δὲ δι' αὐτῆ τῆ ὁδῷ ἣν πρότερον αὐτὸς ἐποιήσατο, τεμὼν τὴν ὕλην, ὅτε ἐπὶ παίονας ἐστράτευσε. [b] οἱ δὲ ὄρος ὃ ξυνόρουσιν διόντες, ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον παίονας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ σίντους καὶ μαῴδους. διελθόντες δ' αὐτὸ, ἀφίκοντο ἐς δόβηρον τὴν παιονικήν. πορευομένοις δ' αὐτοῖς ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τῶν στρατῶ, εἰ μή τι νόσῳ· προσεγίγνετο δὲ. πολλοὶ γὰρ τῶν αὐτονόμων θρᾳκῶν ἀπροσκλητοι ἐφ' ἁρπαγὴ ἠκολούθουν. ὥστε δὴ πολὺς λέγεται οὐκ ἐλάσσων πεντεκαίδεκα μυριάδων γενέσθαι. καὶ τούτου τὸ μὲν πλέον πεζὸν ἦν· τριτημόριον δ' μάλιστα, ἱππικόν. τῶν δ' ἱππικῶν τὸ πλεῖστον αὐτοὶ ὁδρύσαι προσεῖχοντο, καὶ μετ' αὐτοὺς γέται. τῶν δὲ πεζῶν, ἀ μαχαιροφόροι μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν, ἀ ἐκ τῆς ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβαίντες· ὁ δὲ ἄλλος ὄμιλος, ξύμμικτος, πλήθει φοβερώτατος, ἠκολούθει. ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ δοβήρῳ, καὶ παρεσκευάζοντο ὅπως ἐκ κορυφῶν ἐσβαλοῦσιν ἐς [c] τὴν κάτω μακεδονίαν, ἧς ὁ περδίκκας ἦρχε. τῶν δὲ μακεδόνων εἰσὶ καὶ λυγκησταί, καὶ ἐλιμιῶται, καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπιφώνια, ἃ ξύμμαχα μὲν ὄντι τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δὲ ἔχει καθ' αὑτά. τὴν δὲ [d] πρὶ θαλάσσαν νῦν μακεδονίαν Αλέξανδρος ὁ περδίκκου πατὴρ, καὶ [e] οἱ πρόγονοι αὐτοῦ τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ ἄργους, [f] πρῶτοι ἐκτήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ ἐκ μὲν πιερίας πίερας (οἱ ὕστερον κάτω δὲ παλαίου πέραν φρυμνόνος ᾤκησαν φάγρητα, καὶ ἄλλα χωρία· καὶ ἔτι καὶ νῦν πιερικὸς κόλπος καλεῖται ὑπὸ τῶν παλαίων πρὸς θάλασσαν γῆ) ἐκ δὲ τῆς

α Σίντων, & παιόνων] σίντοι ἔλεγοντο οἱ ὅσῳ ἀπ' λήμνου ὤκουν ἐς ἢ τὴν θρᾴκην ἐλθόντες, μετωνομάσθησαν σίντοι. β Τὸ δ' ὄρος] τὸν κερκίνην δηλονότι. γ Ἀπεγίγνετο μὲν] ἀπόλλυτο. δ Προσεγίγνετο δὲ] ηὐξάνετο καὶ πρόσθεσαν. ε Θρᾳκῶν ἀπροσκλητοι] ἑκούσιοι. ζ Τὴν κάτω μακεδονίαν] τῆς μακεδονίας τὸ μὲν, ὃ ὅσι μεσόγαιον· τὸ δὲ, πρὸς θάλασσαν, ὃ καλεῖ τὴν κάτω μακεδονίαν. η Ἐκτήσαντο] ἔστι Ηρόδοτος ἐν τῇ ἑνάτῃ ἱστορίᾳ κατὰ διέξοδον.

βοττίας καλουμένης, βοττιαίους, οἱ νῦν ὅμο- A
ρροι χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ παιονίας
ἔνδον τὸν ἄξιον ποταμόν, στενόν τινα καὶ ὀ-
χυρὸν αἴρουσιν μέχρι πέλλης καὶ θαλάσ-
σης ὀκτήσαντο. καὶ πέραν ἄξίου, μέχρι
στρυμόνος, τὴν μυγδονίαν καλουμένην,
ἐξελάσαντες, νέμονται. αἱ ἔκπτωσιν ἦ
καὶ ἐκ τῆς νῦν ἐορδίας καλουμένης ἔορδοι·
82 (ὧν οἱ μὲν πολλοὶ διεφθάρησαν, βραχὺ
δέ τι αὐτῶν περὶ φύσκαν κατῳκισται) καὶ ἐκ B
ἀλμωπίας, ἀλμωπᾶς. ἐκ δὲ τούτων ἦ καὶ
ἄλλων ἐθνῶν τινὰς οἱ μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ
νῦν ἔτι ἔχουσι, τὴν τε αἰτιμωτὸν καὶ ζαν-
θίαν καὶ βισαλτίαν, καὶ μακεδόνων αὐ-
τῶν πολλήν. ὃ ἦν ξυμπᾶν, μακεδονία κα-
λεῖται. καὶ περδίκκας ἀλεξάνδρου, βασι-
λεὺς αὐτῶν ἦν, ὅστε σιτάλκης ἐπῆλθε καὶ οἱ
μὲν μακεδόνες ὅσοι, ὑπέροντος πολλοῦ στρατοῦ
ἀδυνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἐς τε τὰ χαρ-
τερὰ καὶ τὰ τείχη ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσε- C
κομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλά· ἀλλ' ὕστερον
ἀρχέλαος ὁ περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενό-
μενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ᾠκοδόμησε,
καὶ ὁδοὺς διεκόσμησε τά τε ἐς τὸν πόλεμον ἵππους καὶ ὅπλοις, καὶ
τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ πρείσσονι ἢ ξύμπαντες
οἱ ὀκτὼ βασιλῆς οἱ πρὸ αὐτοῦ γε-
νόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν θρᾳκῶν ἐκ τῆς δο-
βήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν φι- D
λίππου πρότερον οὖσαν ἑλὼν, καὶ εἷλεν
εἰδομενὴν μὲν κατὰ κράτος, γορτυνίαν δ',
καὶ ἀτάλαντον, καὶ ἄλλα ἄττα χωρία, ὁμο-
λογίᾳ, διὰ τὴν ἀμύντου φιλίαν προσ-
χωρήσαντα, τοῦ φιλίππου υἱέος πρότερον. βίαιο-
τέρου δὲ ἐπολιόρκησαν μέν, ἑλεῖν δ' οὐκ ἠδύ-
ναντο. ἔπειτα δ' καὶ ἐς τὴν ἄλλην μακεδονίαν
προὐχώρησε τὴν ἀριστερᾶ πέλλης καὶ κύρρου.
ἔσω δ' τούτων ἐς τὴν βοττιαίαν καὶ πιερίαν
οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τὴν τε μυγδονίαν καὶ
γρηστωνίαν καὶ αἰτιμωτοῦτα ἐδῄωσαν. οἱ δὲ μα-
κεδόνες πεζῇ μὲν οὐδὲ διενοοῦντο ἀμύνεσθαι,
ἵππους δὲ παρεσκευασμένοι ἀπὸ τῶν
ἄνω ξυμμάχων, ὅπου δοκοῖ ὀλίγοι πρὸς

nominatur Bottia, Bottiæi, qui nunc Chalcidenſium ſunt confines. Quinetiam in Pæoniâ iuxta Axium amnem occuparunt [a] anguſtias quaſdam, à montanis ad Pellam vſque & mare pertingentes: ac trans Axium, Strymone tenus, eam quæ Mygdonia appellatur, eiectis Edonis. Eiecerunt & ex Eordia (ita nanque nunc vocatur) Eordos: quorum permulti deleti ſunt, aliquantulúmque adhuc ex iis circa Phyſcam ſedes habet. necnon ex Almopia, Almopes. Alias inſuper gentes in poteſtatem redegerunt Macedones hi, quibus nunc etiam imperant, Anthemuntem, Greſtoniam, Biſaltiam, [b] & ipſorum Macedonum Pollam: quæ omnia Macedonia vocantur, regíſque Perdiccæ Alexandri *filij* erant, quo tempore Sitalces inuaſit. At hi quidem Macedones, ingreſſis tam multis copiis reſiſtere quum non poſſent, [c] quæcunque in regione erant, comportarunt in loca munita ac muros habentia, tum non admodum multa. Nam poſtea Archelaus Perdiccæ *filius*, regno potitus, ea quæ ibi nunc viſuntur extruxit, amplaſque vias muniuit, ac cætera ex vſu belli equis, armis, alióque apparatu melius quàm ſuperiores octo reges adornauit. Exercitus autem Thracum, vbi ex Dobero mouit, primùm aggreſſus eſt ea quæ antea Philippi fuerant, & Idomenen quidem vi cepit, Gortyniam verò & Atalantam, & alia quædam oppida accepit in fidem, ob amicitiam Amyntæ, cuius Philippus *filius* aderat. Europum autem quũ tentaſſent, expugnare non potuerunt. Dehinc verò in reliquam progreſſus eſt Macedoniam, quæ ad dexteram Pellæ iacet & Cyrrhi. His interiora non adiit, Bottiæã & Pieriam, ſed Mygdoniam, Greſtoniam, Anthemuntem populatus eſt. [d] Macedones, quum ſe pares peditatu fore diffiderent, accitis equis à ſociis ſuperiora habitantibus, pauci contra

[a] *Vel*, Anguſtam quandam *oram*.

[b] Et *ſuperiorã regionũ* ipſorũ Macedonum magnã partem.

[c] In loca munita, & mœnia, quæcunque in regione erant, ſeſe recepérunt.

[d] Macedonès autem ne cogitabãt quidem peditatu illis reſiſtere. *Vel*, Illos propulſare.

α Ηδῶνας ἐξελάσαντες] ἠδωνοὶ, καὶ μεταπασμῷ ἠδῶνες, καὶ ἠδῶναι. οὕτως Ηρόδοτος. β Ὧν οἱ μὲν πολλοὶ] τῶν ἐορδων. γ Οἱ μακεδόνες οὗτοι] οἱ κατω μακεδόνες. δ Καὶ μακεδόνων αὐτῶν] τῶν ἄνω. ε Ην δὲ οὐ πολλὰ] τὰ χαρτερὰ δηλονότι. ζ Τὰ νῦν ὄντα] πίχα δηλονότι. η Ες τὴν φιλίππου] τὴν ὑπὸ φιλίππου κατὰ περδίκκου.

multos, adorti sunt exercitum Thracum: & qua impressionem fecerunt, nemo sustinuit, vtpote equites egregios ac loricatos: sed multitudine circunfusa longè numerosiore, ancipiti marte prælia-bantur. Quúmque superatum se iri ab illis, vtpote pluribus, animad uerterent, pugnam ad extremum inhibuerunt. At Sitalces apud Perdiccam verba fecit quamobrem arma intulisset. Et quoniam Athenienses cum classe non aderant, (quippe non iturum credentes) & dona ad eum legatósque miserant, partem copiarum in Chalcidenses Bottiæósque dimittit, [a] atque castellis extructis, regionem vastabat. Vbi dum statiua habet, Thessali qui ad Austrum spectant, & Magnetes, & cæteri sub imperio Thessalorum; Thermopylarúmque tenus Græci, metu perculsi ne in ipsos iret exercitus, in armis erant. Trepidabant item trans Strymonem vergentes ad Aquilonem Thraces, quicunque campestria incolunt; Panæi *insuper*, & Odomanti, & Droi, & Dersæi, qui omnes suis legibus viuunt. [b] Sitalces autem cum Græcis Athenienſium hostibus in colloquium venit, se illorum inductu nequaquam iure societatis inuicem inuasuros: ipse Chalcidicam & Bottiæam & item Macedoniam infestus vastabat. Cui tandem, quum nihil eorum conficeret quorum gratia venerat; & commeatu careret exercitus, atque hyeme vexaretur Seuthes Spardoci *filius*, & ipsi patruelis, qui potentia secundus erat, suadet vti quamcelerrimè discedat. Seuthen autem Perdiccas clam sibi cõciliauerat, pollicitus sororem se illi cum pecunia daturum. Ita Sitalces persuasus, triginta diebus, & horũ apud Chalcidem octo consumptis, cum exercitu domũ quamcelerrimè reuersus est. Et Perdiccas sororem Stratonicen (vti sponderat) Seuthæ in matrimonium dedit. Atque ita circa Sitalcis expeditionem res gestæ sunt. Ii

[a] Quúmque mũtis concluſisset. *Vel*, Intra muros compulisset. *Vel*, Intra muros se retinere coegisset.

[b] Præbuit etiam occasionẽ rumoris inter Græcos Athenienſium hostes, *periculum esse* ne qui ab illis ducebantur prætextu societatis, *Vel*, *iuris socialis*, ipsos quoque adoriren tur.

πολλοὺς ἐσέβαλλον ἐς ὃ τράτευμα τῶν Θρᾳκῶν. καὶ ἡ μὲν τροσπέσουσιν, οὐδεὶς ὑπέμενεν ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους. [α] ἐπεὶ δ' πλήθους τροσκλύδωνος, αὐτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὁμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίσαι. ὥστε τέλος ἡσυχίαν ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶ τοὺς ὃ πλέον κινδυνεύειν. ὁ δὲ Σιτάλκης τοὺς τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο ὧν ἕνεκα ἐστράτευσε, καὶ ὅτι Ⓐ ἀθυμοῖεν πρῆσσον τὰς ναυσὶν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἥξειν, δῶρά τε καὶ τρέσβεις [β] ἐπεμψεν αὐτῷ, ἐς τε τοὺς χαλκιδέας καὶ βοττιαίους μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει. καὶ τειχίσας ποιήσας, ἐδῄου τὸ χλοῦ. καὶ χρήματα μὲν αὐτοῦ τοσαῦτα χώρας τούτους, οἱ τοὺς νότον οἰκοῦντες θρᾷκαλοὶ καὶ μάγνητες, καὶ Ⓐ ἄλλοι ὑπήκοοι θρᾳκαλῶν, καὶ Ⓐ μέχρι θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ὅτι στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν τῷ παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ Ⓐ πέραν στρυμόνος τοὺς βορέαν θρᾷκες, ὅσοι πεδία εἶχον, πανταῖοι, καὶ ὀδόμαντοι, καὶ δρῶοι, καὶ δερσαῖοι· αὐτόνομοι δὲ εἰσὶ πάντες. [γ] παρέσχε δὲ λόγον καὶ ὅτι τοὺς τῶν Ἀθηναίων πολεμίους Ἕλληνας, [δ] μὴ ἰὼν αὐτῶν ἀξόμενοι καὶ ὃ ξυμμαχικὸν, καὶ ὅτι στρατὸς χωρήσωσιν. ὁ δὲ, τοῦ τε χαλκιδικοῦ καὶ βοττικοῦ καὶ μακεδονίαν ἅμα [ε] ἐπέχων, ἐφθείρε. Ⓒ ὅτῳ [ζ] αὐτῷ οὐδὲν ἐπορίζατο· οὗ ἕνεκα ἐστράτευε, Ⓒ ἡ στρατιὰ σῖτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ἰὼν χειμῶνος ἐπαλαιπώρει, ἀναπείθεται ἰὼν Σεύθου ὁ Σπαρδόκου, ἀδελφιδοῦ ὄντος, καὶ μέγιστον μετ' αὐτὸν δυναμένου, ὥστ' ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην χρύσα Περδίκκας, ἰὼν ὁμόσας ἀδελφῷ ἑαυτοῦ δώσειν, καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ, ποιήσεται. καὶ ὁ μὲν, πεισθεὶς, καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων ὀκτὼ ἐν χαλκιδῶσιν, ἀνεχώρησε τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. Περδίκκας δὲ ἔδωκεν Στρατονίκην ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δώσων Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως ἐγένετο. Οἱ

[α] Ὑπὸ δὲ πλήθους τροσκλυδώνος] αὐτῶν τροσκλυδώντες· οἱ θρᾷκες δηλονότι.

[β] Ἐπεμψεν αὐτῷ] τῷ Σιτάλκῃ οἱ Ἀθηναῖοι.

[γ] Παρέσχε δὲ λόγον] ὁ Σιτάλκης.

[δ] Μὴ ἰὼν αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων.

[ε] Ἐπέχων] ὀπτικῶς.

[ζ] Αὐτῷ] ἰὼν αὐτῷ.

[η] Ὧν ἕνεκα ἐστράτευε] τοῦ φόρου ἐπίπεσιν.

δὲ ὧν ναύπακτῳ ἀθηναῖοι, τῷ αὐτῷ χειμῶνος, ὅπερ ὁ τῶν πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν αὐτοὶ τριάκοντα πλοίοις ἐπ' ἀκαρνανίαν καὶ ἀποβαίντες ἐς τὴν μεσόγαιαν τῆς ἀκαρνανίας, τετρακοσίοις μὲν ὁπλίταις ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ μεσσηνίων, καὶ ἅμα τε στράτου, καὶ κορώντων, καὶ ἄλλων χωρίων, ἀνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου ἐς κόρωνταν καταγαγόντες, ἀνεχώρησαν πάλιν ὅπερ καὶ ναῦς. ἐς γὰρ οἰνιάδας, ἀεί ποτε πολεμίους ὄντας μόνους ἀκαρνάνων, οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, χειμῶνος ὄντος, στρατεύειν. ὁ γὰρ ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ πίνδου ὄρους διὰ δολοπίας, καὶ ἀγραίων, καὶ ἀμφιλόχων, καὶ διὰ τοῦ ἀκαρνανικοῦ πεδίου, αἰτωλίαν μὲν πρὸς στράτον πόλιν, ἐς θάλασσαν διεξιεὶς πρὸς οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν αὐλῶνι περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ· ὑπὸ δὲ ὕδατος οὐ χειμῶνι στρατεύειν. κεῖνται δὲ καὶ τῆ νήσων τῶν ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρὺ οἰνιάδων, τοῦ ἀχελῴου τῷ ἐκβολῇ σχεδὸν ἀπέχουσαι. ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς προσχοῦν ἀεὶ, καὶ εἰσὶ τῶν νήσων αἱ ἠπειρωνται· ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ τινι ἂν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν. τὸ, τε γὰρ ῥεῦμα ἐστὶ μέγα καὶ πολὺ ἐς θάλασσαν, αἵ τε νῆσοι, πυκναὶ, καὶ διὰ μικρᾶς τῆς προσχώσεως, ὥστε μὴ σκεδάννυσθαι, στενὸν δεσμοὶ γίγνονται, παρὰ γῆν καὶ οὐ κατὰ στόμα κείμεναι, οὐδὲ ἔχουσαι εὐθείας ὁδοὺς τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. ἔρημοι δὲ εἰσὶ, καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ ἀλκμαίωνι τῷ ἀμφιάρεω, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν ἀπόλλω τοῦτον τὸν χρῆσαι οἰκεῖν ὑπερπόντια ἐκ ἐφ' λύσιν τῶν δεινῶν, ἢν αὐ γῆν ἐν τούτῃ τῇ χώρᾳ κατοικίσηται, ἥτις, ὅτε ἔκτεινε τὸν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἐωρᾶτο, μηδὲ γῇ ἰδοῦσα· ὡς δὲ ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης· ὁ δὲ ἀπορῶν,

A autem qui apud Naupactum agebant Athenienſes, eadem hyeme, poſtquam claſſis Peloponnenſiũ diſſoluta erat, duce Phormione, ſub armis ad Aſtacum nauigarũt. Progreſſique in mediterranea Acarnaniæ cum quadringentis ſuorum claſſiariorum armatis, ac Meſſeniis totidẽ, eos qui dubiæ in partes fidei viſi ſunt, ex Strato & Corontis, aliiſq; oppidis eiecerunt. Et Cynete Theolyti *filio* in Coronta reducto, iterũ ſe ad naues receperũt, nõ auſi, propter anni tempus, B OEniadas, ſolos omniũ Acarnanũ aſſiduos hoſtes, laceſſere. Nã Achelous amnis ex Pindo mõte deuolutus per Dolopiã, Agraos, Amphilochos, pérq; Acarnanicũ cãpum, ſupernè quidẽ Straton vrbẽ OEniadáſq; interfluens, mari miſcetur: reſtagnatóque horum oppido, intolerabilẽ vtique hyeme propter alluuiones militiã præſtat. Iacent autem pleræque Echinadum inſularum eregione OEniadarum, C ab[a] alluuionibus Acheloi nihil admodum diſtantes: quarum *inſularũ* nonnullæ, quoties torrens fluuius humum aggeſſit, cum continente iunguntur. Creditúrque fore non ita multo poſt tempore vt hoc *idẽ* reliquæ omnes patiantur. Nam & æſtus eſt ingens, multus, ſabuloſus: & inſulæ crebræ, & limi aggeſtu interſepiente commiſſæ: nec[b] gradatim (nam vi fluminis diſſiparẽtur) ſed ita vt non rectum aquis in pelagus exitum præbeant: præterea D incultæ & paruæ. Fertur autem, Alcmæoni Amphiarai *filio*, poſt matrem necatam errabundo, Apollo terram hanc habitandam oracuło ſignificaſſe: reſpondens non prius illum terroribus liberatum iri quàm in ea regione locum ad habitandum reperiſſet, quem nondum ſol conſpexiſſet, quíque terra non eſſet quando matrem necauit, vt omni alia terra ab ipſo *ob parricidium* profanata. Ille

a Oſtiis.

b *Vide annot.*

α Ες κόρωνταν] τὴ κόρωνταν ἡ ἀθῆα.

β Ες γὰρ οἰνιάδας] οἰνιαὶ, πόλις ἔστιν ἐν τῷ κόλπῳ τῷ ἀχελῴου, ἡ καὶ νῦν ὑφαλμίστη λεγομένη. γ Διὰ δολοπίας] δολοπία, ἡ νῦν καλουμένη αἰτόλαχα ἐξ ἀπαπλώνων γὰρ αὐτῆς ὁ πινειὸς ποταμὸς, ἐκ δὲ νότου ὁ ἀχελῴος ἔστι ποταμὸς ῥέων. δ Αὐτὸς] τῆς οἰνιάδας. ε Περιλιμνάζων] περὶ ἢ πόλιν πλημμύρας ὑδάτων ποιῶν. ζ Προσχοῦσαι ἀεὶ] ὕλῃ συμφορεῖ. η Αἱ ἠπειρωνται] ὑπαῖθρα πολλὰ οἱ παῖ χωσχαφίας ἡμῶν ἐξαιδιδόντες αἰσχάφιον ἔ-φη ἐν τῇ πρὸς αἰγυπλον φάρῳ τῇ νήσῳ ξυνέβη. ὁ γὰρ Ομηρος πλαγίαν αὐτὴν αἰσχάφη· νῦν δὲ σχεδὸν ἠπείρωται. θ Τὸ, τε τὸ ῥεῦμα] τῆ ἀχελῴου. ι Τῷ μὴ σκεδάννυσθαι] τὴν προσχωσιν δηλονότι. κ Τῆς μητρὸς] τῆς Εριφύλης.

(vt aiunt) incertus consilii, vix tandem intellexit alluuionem Acheloi eum esse: satisque soli illud ad vsum corporis visum est, postquã, occisa matre, non exiguo tempore pererrasset. Incolénsque circa OEniadas loca regnauit, & à filio Acarnane cognomen regioni reliquit. Et de Alcmæone quidem, quæ accepimus, eiusmodi referimus. Atheniẽses autẽ cum Phormione ex Acarnania in Naupactum profecti, primo vere Athenas nauigarunt, secum portantes [a] libera capita in præliis naualibus capta, quorum singula singulis redempta fuerant, itémque naues quas ceperant. Et hyems hæc finita est, ac tertius belli annus quod Thucydides conscripsit.

A ὡς φασι, μόλις κατενόησε τὴν τοῦ ἐξιόντος τοῦτον τὸν ἀχελῶου. καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ αὐτῷ κεχῶσθαι διαπαντὸς τῷ σώματι, ἀφ' οὗ γὰρ κλείνας τὴν μητέρα, οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ οἰνιάδας τόπους, [b] ἐβασίλευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ, τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν οὖν περὶ Ἀλκμαίωνα τοιαῦτα λεγόμενα [c] παρελάβομεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων,

B ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν Ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς Ἀθήνας· τούς τε ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἱ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς [d] ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἃς εἷλον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα τοῦτ', ᾧ τεί-

[a] Eos ex captiuis qui liberi essent: qui quidem vir pro viro redempti fuerant. *Id est*, Pro quorũ redemptione totidem alii dati fuerant.

τον ἔτος ᾧ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, οὗ Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

α Καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ αὐ]τὴ ἕξις, διαπαντὸς ἱκανὴ ᾧ τῷ σώματι ἐδόκει ἡ κεκόσμησις, δηλονότι εἰς χρείαν τοῦ σώματος. β Ἐβασίλευσε π]ερὶ βασιλείαν ἔχε. γ Τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε] πρότερον γὰρ κουρῆτις ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος, Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο, καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι. δ Παρελάβομεν] ἀκοῇ δηλονότι. δ Ἐλύθησαν] ἐλυτρώθησαν. εἰς λύτρα ἐδόθησαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIber tertius.

[b] Sequente autem æstate.

[b] NEVNTE æstate, adulto iam frumento, Peloponnenses ac socii, duce Archidamo Zeuxidami filio, Lacedæmoniorũ rege, ingressi sũt Atticã: statiuáq; habẽtes, regionẽ populabãtur, [c] excursionésq; faciebant, vt consueuerãt, Atheniẽsibus equitibus, quacunque dabatur

A ΤΟΥ δ' ὀπιγινομένου θέρους πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἐστράτευσαν ἐς τὴν ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ ἐκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν καὶ τὰ περίοικα, ὡς τὰ εἰωθέσαν, ἐγίγνοντο τῶν ἀθηναίων ἱππέων, ὅπου πάρειξοι

α Ἐς τὴν ἀττικὴν] αἱ τῆς ἀττικῆς. β Καὶ ἐκαθεζόμενοι] ἀνεβεβήκεσαν πρὸς τὰ ὄρη. γ Ἐδῄουν τὴν γῆν] τὴν τῶν ἀθηναίων. δ Ὅπη πάρειξοι] ὅπου ἀνεδέχοντο, καὶ ἀνεχάρει.

καὶ τὸ πλῆθος ὁμιλοῦν τῶν φίλων εἴργον, μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, πᾶ ἐξίοι τὸ πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον ὃν εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τὴν πελοποννησίων, θύουσι λέσβος, πλὴν μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' ἀθηναίων· βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ λακεδαιμόνιοι ἐδέξαντο, ἀναστὰς δὲ ὁ τούτων τὸν ἀπόστασιν προέτρεψεν ἢ διενοοῦντο, ποιήσασθαι. τὴν τε γὰρ λιμένων τὴν χώσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν πόησιν ἐπιμελῶς τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, ξύλα τε, καὶ σῖτον, καὶ ἀμεινον παρεσκευάσθαι ἦσαν. τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν μιτυληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες τινὲς ξένοι ἀθηναίων μᾶλλον ἐγίγνοντο τοῖς ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζοιντό τε τὴν λέσβον ἐς τὴν μιτυλήνην βίᾳ, καὶ τὴν δημοκρατίαν ἀπέστη, μετὰ λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ὅτι ἀπόστασιν ἐπύθοντο· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται πρότερον, χαλεπὸν ἔσεσθαι. αὐτοῖς λέσβου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τε καὶ παλαιπωρημένοι καὶ τοῦ τε τῆς νόσου, καὶ τοῦ πολέμου ἔτι καθεστηκότος, καὶ ἀκμάζοντος) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶ λέσβον προσπολεμήσεσθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν, καὶ δυνάμεις ἀκέραιον· καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τοὺς προτέρους τῆς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τοῦ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶ) ὅπερ μόλις καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπεισαν τοὺς μιτυληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν δημοκρατίαν λύειν, δείσαντες προ-

84

A occasio, leuiter armatorũ plurimã turbam prohibentibus, ne progressa cum armis læderet loca vi bi vicina. Commorati autem quoad commeatus suppeditauit, reuersi sunt in suam quique ciuitatem. Sub ipsorum tamen *in Atticam* ingressum, protinus omnis Lesbos, præter Methymnam, ab Athenien sibus defecit: quum id iam quidem ante motum bellum voluisset, sed Lacedæmonii eam recipere noluissent: cæterùm opinione sua maturius deficere coacta est. [a] Quippe obstruendis portubus, extruendis muris, ædificandis nauibus prorsus occupati fuerant, vtque è Ponto quæcunque oportebat, sagittarii, frumentum, & quæ accersierant, venirent. Siquidem Tenedii, cum quibus inimicitias exercebant, & Methymnæi, priuatim quoque ipsorum Mitylenæorum quidam, quibus propter factionem publicum erat cum Athenien sibus hospitium, indicium ad illos detulerunt, omnes Lesbios ad commigrandum Mitylenen cogi, ac Mitylenæos omni apparatu ad defectionem spectare, Lacedæmoniis Bœotísque, [b] cognatis eorum, administris: &, [c] nisi occuparent Athenienses, Lesbum amissuros. Athenienses (vt qui & morbo iam vexarentur, & bello, eóque acerrimo: præterea existimarent magni negotii esse, Lesbum bello tentare, & naues habentes & copias integris viribus) non acceperunt ab initio delationem, [d] sed ipsos deferentes maiori ex parte redárguebant, quòd videlicet illa vera esse nollent. At postquam missa illuc legatione non persuasere Mitylenæis vt frequentationem illam ciuitatis *ex cætera insula* & apparatum dissoluerent, timentes iam,

a Tum etiam tempus quo deficere deliberauerant, anteuertere coacta. *Ad Verbũ, Coacta. Et paulo ante, Voluissent.* Expectabãt enim dum portuum ãggeratio murorúmque constructio & nauium confectio absolueretur, & è Ponto quæc.

b Quos sui generis habebant.

c *Ad Verbum,* Nisi quis occupabit. *Vel,* Præueniet.

d *Ad Verbum,* Plus tribuentes suo nolle ea vera esse. *id est.* Quum, sicut ea vera non esse cupiebant, ita etiam libentius non esse vera sibi persuaderent.

α Τῶν φίλων] τῶν λακεδαιμονίων. β Τὸ μὴ προεξιόντας] λείπει ἡ διά. διὰ τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων τῶν. γ Κακουργεῖν] ληστεύειν. δ Οὗ εἶχον τὰ σιτία] αἱ τῶν, ἕως οὗ εἶχον ἐφόδια. ε Καὶ τοῦ τοῦ πολέμου] τῶ πελοποννησιακοῦ. ζ Οὐ προσεδέξαντο] ἵνα μὴ λύσωσι τὰς πειρωμένας αὐτοὺς ἀπονδάς. η Αναστὰς δὲ] διὰ τῶν ἀναστάντων ἀποστῆναι διὰ τὸ διαλυθῆναι. θ Καὶ τοῦτο τὴν ἀπόστασιν] οὐχ ὡς ἄλλων αὐτῶν παρεσκευασμένων ἀπόστασιν· ἀλλὰ τὸ τοῦτο αὐτὸ τῶν ὁμοίων τοῦ χρόνου τοῦτου. ι Πρότερον ἢ διενοοῦντο] πρὶν ἀπρεπῆ θῶσιν, ὅπερ ἦν τὸ διὰ τὸ αἰσχυνθῆναι. ἦσαν γὰρ οὐκ πολὺ βουλόμενοι ἀποστῆναι, ἀλλὰ τῶν μή πω ἀπρεπῶς ἀπέστησαν. κ Τῶν τε γὰρ λιμένων] οἱ προσδιχόμενοι πολεμίους τὴν θάλασσαν ἰσχυροτέρους αὐτῶν, χῶμα ἔχουσι ὅτι τοῖς τοίχοις τὴν λιμένων, ὅπως δυσέκπλωτοι τοῖς πολεμίοις εἶεν. λ Καὶ ἀμεταπμήμενοι ἦσαν] ἢ ἀμεταπέμπτως ἦσαν. μ Αὐτοῖς διάφοροι] τοῖς μιτυληναίοις. ν Μᾶλλον γίγνονται] τὸ μᾶλλον γίγνονται, ὡς τὴν φασιν συντάττουσιν ἢ τινῶν, φασὶ σαντες (δηλονότι πρὸς ἀλλήλους) τὴν πλατῆν· μία φασὶς ἐμίσουσιν αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν τοῖς ἀθηναίοις. ξ Ες τὴν μιτυλήνην βίᾳ] ἄκοντας τοὺς λεσβίους αἰσχάζουσιν εἰς τὴν μιτυλήνην οἰκῆ-

σαι. ο Τῶν τε γὰρ λιμένων] τὸ παρασκευάζοντα μετὰ ὀπισθέξεως, ὥστε ἀποσῆναι, συλλαμβανόντων αὐτοῖς λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν. τὸ δὲ, συγγενῶν ὄντων, ὅτι μόνοις τοῖς βοιωτοῖς ἐνεκτέον. οὕτω γὰρ καὶ τὸ αἰολικὸν συγγενὲς τῶν λεσβίων. π Αὐτοῖς λέσβου] τοῖς ἀθηναίοις. ρ Μέγα μὲν ἔργον] δυσχέρειαν. σ Προσπολεμήσεσθαι] αὐτὸ τοῦ, πρὸς τοῖς οὖσι πολεμίοις καὶ αὐτὸ πολεμίαν ποιῆσαι. τ Ακέραιον] ἀζήμιον. υ Μεῖζον μέρος νέμοντες] τοῖς πελοποννησίοις δηλονότι. φ Τὴν τε ξυνοίκισιν] τῆς λέσβου εἰς τὴν φοινίκην.

anteuertere voluerũt, missis confestim quadraginta nauibus, quæ forte, vt Peloponesum obirẽt, in expedito erant, sub Cleippide Diniæ filio ex tribus ducibus primo. Renuntiatum enim eis erat, futurum Apollinis Maloentis festum extra vrbem, quod omni Mitylenæorum frequẽtia celebraretur, spémque esse vt repentino aduentu adorirentur. Quòd si conatus procederet, *rectè res se haberet*: sin minus, Mitylenæis edicerent vt naues traderent, muros demolirentur, non obtemperantibus bellum inferrent. Et naues quidem profectæ sunt. Decem autem triremes Mitylenæorum auxiliares, quæ ex fœdere tunc aderant, retentæ sunt, & viri qui in eis erant, in carcerem coniecti. Quidam tamen Athenis profectus in Eubœam, atque illinc terrestri itinere quum Geræston peruenisset, nactus ibi onerariam nauim, secunda nauigatione vsus, triduo quàm Athenis discessit, Mitylenen delatus, nuntiauit eis naues in se Athenienſium venire. Illi neque ad Maloentem exierunt, & cætera murorum atque portuum, vbi semisarta erant, sarcientes, custodias egerunt. Nec ita multo pòst Athenienses quum appulissent, vidissẽtque hæc, denuntiant duces mandata: illis non audientibus dicto, ad pugnam se instruunt. Oppidani imparati & è repentino coacti pugnare, progressi sunt nauibus aliquantulum ante portum tanquam ad prælium: deinde insequente Athenienſium classe fugientes, in colloquium ducum venerunt, volẽtes, siqua miti conditione transigi posset, cuestigio naues dimittere. Idque Athenienses duces admiserũt, & ipsi timẽtes ne non satis essent [a] ad omnẽ Lesbũ debellandã.

A καταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ὀξυπτέραις τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλειππίδης δὲ ὁ Δφνίου, τέτταρτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μιτυληναῖοι ἑορτάζοισι, καὶ ἐλπίδα εἶχον ἐπιθέντες ὑπιπτεύειν ἀφνω· καὶ ἰὼ μὴν ξυμβῇ ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μή, Μιτυληναίοις εἰπεῖν, [a] ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τεῖχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων δὲ, πολεμεῖν. [b] καὶ αἱ μὲν νῆες ᾤχοντο. Τῶν δὲ τῶν Μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον ὖσαι ἐπὶ Θρᾴκης· καὶ τοὺς ξυμμαχικὸν παρόντας, καὶ τέλος καὶ Ἀθηναίους, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μιτυληναίοις αὐτὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀφικόμενος ἐς Εὔβοιαν, καὶ πεζῇ ἐλθὼν ἐς Γεραιστὸν, ὁλκάδος αἰσθόμενος ἐπιτυχὼν, πλοῷ χρησάμενος, [c] ἐν τριταίοις ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει· [d] ὅτι πλοῖα οἱ δέοντα ἐς τὸν Μαλόεντα ἔξω πλέοι, ἃ τε ἄλλα τοῦ τείχους ἐν λιμνῶν ὡεὶ τὰ [e] ἡμιτέλεστα φρουρήσαντες, ἐφύλασσον. [f] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὑστερον πολλῷ καταπλεύσαντες, [g] ὡς ἑώρων, [h] ἀπηγγέλλοντο μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεστάλμενα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μιτυληναίων, ἐς πόλεμον καθίσαντο. ἀντεξάσκυοι δὲ [i] Μιτυληναῖοι, καὶ ὀξέως ἀναληφθέντες πολεμεῖν, ἐξέπλουν μὲν ὡς ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ὅτι ναυμαχία, ὀλίγον ὡεὶ τὸν λιμένος· ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων νεῶν, λόγους ἤδη ὡεὶ προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι εἰ ναῦς ὡς παραδώσουσι, εἰ δυνατὸν, [k] ὁμολογίᾳ τινὶ ὅτῳ ἔχει ἀποπέμψασθαι. καὶ [l] στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι λέσβῳ πᾶσῃ πολεμεῖν.

[a] Ad bellum vniuersę Lesbo inferendum.

---

[a] Καὶ ἰὼ μὴν] τὸ χρῆμα καλεῖται αἰναπόδοτον. Ὅμηρος, Ἀλλ' οἱ μὲν δώσουσι γέρας. Οἱ καὶς οὖν, καὶ εἰ μὴν κατορθωθῇ τὸ ἐπιζήμιον, καὶ τῇ πείρᾳ αὐτῇ καταλάζωσιν αὐτὰς ἔξω, καλῶς αἱ ἔξω τοῖς Δθηναίοις τὰ πραίγματα. β Ναῦς τε παραδοῦναι] τοῖς Δθηναίοις. γ Καὶ αἱ μὲν νῆες] τῶν Δθηναίων δηλονότι.

δ Παρεσκευασμένας] τοὺς Δθηναίους. ε Καὶ τοὺς ξυμμαχικὸν] δῆλον πλὴν ξυμμαχίαν. ζ Ἐπὶ Θρᾴκης] γεραιστὸς, ἀκρωτήριον Δυβοίας, ἔχον λιμένα. η Πλοῷ χρησάμενος] ἀντὶ τοῦ ἁπλοΐᾳ. θ Καὶ τριταίοις] δι' ἡμερῶν τριῶν. ι Τὸν Μαλόεντα] τῶν Δθηναίων. κ Καὶ οἱ Μιτυληναῖοι] αἰτιατικῶς, ἀντὶ τοῦ τῶν Δθηναίων.

Ὅμηρος, Οἱ δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν ἀμφὶς ἱκάνει. λ Ὡς ἑώρων] ὡς ἔγνωσαν ὅτι ἔμελλον τὸν ὁπλίτων ἐς φρουρὰν ἔξω πλεῖν οἱ Μιτυληναῖοι. μ Ἀπήγγελλον μὲν] τοῖς Μιτυληναίοις. ν Τὰ ἐπεσταλμένα] τὰ περὶ τῆς ἐκεχειρίας. ξ Ὁμολογίᾳ τινὶ] συμβατικῇ τινι· φασὶν Δημοσθένη ἔνιοι δὲ, ὁπωσοῦν.

καὶ ἀναχωρῶ ποιησάμενοι, πέμπουσιν ἐς τοὺς ἀθηναίους Μιτυληναίους, τῶν τε ξυμπλεόντων ἕνα, ᾧ μετεμέλετο ἤδη, καὶ ἄλλους, εἰπόντας πείσασθαι [a] τοὺς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφᾶς τάχιστα νεωτερούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα παρέσβεις τεσσάρων, λαθόντες τὸ τῶν ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμουν [b] ἐν τῇ μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν ἀθηναίων προσχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τὸ πέλαγος πλεύσαντες καὶ μόλις διαφυγόντες, αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως ἡ βοήθεια ἥξει. οἱ δ' ἐκ τῶν ἀθηνῶν πρέσβεις, ὡς οὐδὲν ἦλθον προέξαντες, ἐς πόλεμον καθίσαντο οἱ μιτυληναῖοι, [c] καὶ ἡ ἄλλη λέσβος, πλὴν μηθύμνης. οὗτοι γὰρ τοῖς ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ ἴμβριοι, καὶ λήμνιοι, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μίαν πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ μιτυληναῖοι, [d] ὅτε δὴ τὸ ἀθηναίων στρατόπεδον ἐβεβήκει· καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἐλάσσους ἔχοντες οἱ μιτυληναῖοι, ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν οὐκέτι ἐβουλήθησαν, εἰ μή τι ἐκ πελοποννήσου, μετ' ἄλλης στρατιᾶς, [e] βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. [f] καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας λάκων ἀφῖκτο, καὶ Ἑρμαιώνδας θηβαῖος, οἳ παρεσκεύαστο μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὴν ἀθηναίων ἐπίπλουν, κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τεσσάρων· καὶ πρήνιον πέρυσι τεσσάρων ἄλλων, καὶ παρέσβεις μετ' ἐαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν. οἱ δ' ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιῤῥωσθέντες διὰ τὴν τῶν μιτυληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον πρῆσσον, ὁρῶντες [g] οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν λεσβίων· καὶ περιορμισάμενοι δὴ πρὸς νότον τῆς πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, [h] καὶ τοὺς ἑφορμοῦντας ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο.

A Factis induciis mittunt Athenas Mitylenæi cum alios, tum verò vnum ex iis qui detulerant indiciũ, quem iam facti pœnitebat: si fortè persuadeant vt naues ab ipsis abscedant, tanquam nihil rerũ nouarum molituris. Et interea legatos quoque cum triremi Lacedæmoné mittunt clam Athenienſiũ classe, quæ ad Septentrionalem vrbis partem, in Malea ſtationem habebat. Non enim fidem habebant iis quæ ab Athenienſibus [a] offerebantur. Atque hi quidé legati aſperrima nauigatione vſi in pelago, delati Lacedæmonem, agebant cum illis vt aliquid veniret auxilii. Vbi verò alii legati Athenis re infecta redierunt, ad bellum ſe accingebant & Mitylenæi, & cætera Leſbos, præter Methymnam. nam hæc Athenienſibus fauebat, & Imbrii & Lemnii, & ex aliis inſulis aliquantulum ſociorũ. Et quum eruptionem quandam totius populi in caſtra Athenienſium feciſſent, commiſſáque pugna non inferiores illis extitiſſent, tamen regreſſi ſunt, quòd ſibiipſis fidẽ non haberent, ibi pernoctare non auſi. Ac deinceps quieuerunt, volentes, [b] ſiquid ex Peloponneſo & ex alio apparatu proueniret, periculum facere. Etenim ſuperuenerunt Meleas Lacon & Hermæondas Thebanus: miſſi illi quidem ante defectionem, ſed qui aduentum Athenienſium præuertere quum nequiſſent, poſtea, commiſſa iam pugna, clanculum triremi aduecti ſunt, hortatíque vt ſecum aliam triremem cum legatis mitterent, prout & miſerunt. [c] Horum quiete auctí animo Athenienſes, accerſunt ſocios: (qui nihil roboris videntes eſſe apud Leſbios, ocyus affuerunt) & circundato ad auſtralem vrbis partem exercitu, bina hinc atque hinc caſtra muro cingunt, & in vtroque portu ingreſſum nauibus muniunt.

a *Aliam lectionẽ Gidẽtur ſequi quàm* προσχωρήσειν. *Vide annot.*

b Si ex Peloponneſo aliquid inſuper adueniret *auxilij*, vnà cum cætero apparatu periculum adire. *i. pugnæ aleam ſubire.*

c Athenienſes verò multum confirmati ob Mitylenæorum quietem (*i. quòd illos bello ſuperſedere viderent*) accerſ.

---

a Ταῖς ναῦς ἀπελθεῖν] τῆς μιτυλήνης δηλονότι. b Ἐν τῇ μαλέᾳ] μαλέα, ἀκρωτήριον λέσβου. c Καὶ ἡ ἄλλη λέσβος] καθίσταν εἰς μάχην δηλονότι. d Ὅτε δὴ τὸ ἀθηναίων στρατόπεδον] τὸ ὁρμοῦν ἐν τῇ μαλέᾳ. e Οὗτοι ἐπιβουλίσαντο] ἐπαυξῆσαι ὅτι τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι, καὶ ἀσφαλέστερον αὐτῶν. f Ἀλλ' ἀνεχώρησαν] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. g Βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν.] τὸ ἐξῆς, βουλόμενοι εἰ προσγένοιτό τι καὶ ἐκ πελοποννήσου, μετ' ἄλλης στρατιᾶς, κινδυνεύειν. h Καὶ γὰρ αὐτοῖς] τοῖς μιτυληναίοις. i Πολὺ ἐπιῤῥωσθέντες] πολὺ ἢ πρότερον. k Οὐδὲν ἰσχυρὸν] οὐδέποτε ἰσχυρὸν βοηθήσαν. l Καὶ τοὺς ἑφορμοῦντας] πανταχοῦ ἑφόδους.

prohibito Mitylenæis vsu maris. Nam cætera terra oppidani, aliíque Lesbii, qui iam auxilio venerant, potiebantur, non multum Athenienſibus circum caſtra tenentibus, quum Malea potius eis & nauium ſtatio & [a] mercatus eſſet. Atque ita ad Mitylenen bellum gerebatur. ¶ Per idem huius æſtatis tempus Athenienſes in Peloponneſum triginta naues miſerunt, duce Aſopio Phormionis *filio*: iuſſi ab Acarnanibus aliquem ſibi vel filium, vel conſanguineum Phormionis mitti pro duce. His nauibus Aſopius profectus, maritima Laconicæ loca diripuit: dehinc earum pleriſque domum remiſſis, ipſe cum duodecim Naupactum ſe contulit. Poſt hæc, euocato omni Acarnanum populo, intulit arma OEniadis, Acheloum nauibus inuectus, pedeſtri exercitu regionem populante. Sed quum hoſtis non concederet, dimiſſo peditatu, ipſe in Leucadiam nauigauit: egreſſúſque in Nericum, dum ſe recipit, ab hominibus loci mutuò ſibi auxiliantibus, paucíſque nonnullis præſidiariis, cum exercitus parte interfectus eſt. [b] Poſtea cæteri, *omneſſa hoſtibus victoria*, ex fœdere receptis mortuis abierunt. Mitylenæi autem legati, qui prima cum naui miſſi fuerãt, quemadmodum ipſis Lacedæmonii dixerant vt ad Olympiam adeſſent, quò cæteri quoque ſocii eis auditis conſultarent, ad Olympiam præſtò fuerunt. Quo in loco Olympias feſtum fiebat, Dorico Rhodio iterum victore. Atque vbi ſolennibus celebratis in colloquium ventum eſt, ita verba fecerunt, SCIMVS quidem,

a Commeatus.

b Poſteáque Athenienſes, quum *illinc* profecti eſſent, *ad Verbum, enauigaſſent*, mortuos à Leucadiis ſequeſtra pace repetitos receperũt.

A "καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς μιτυληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι λέσβιοι, [a] παρεσκευασμένοις ἤδη. ὃ δὴ καὶ τοὺς στρατοπέδα[ς] οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον [b] ἐν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ μιτυλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο. ¶ Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον [c] τὸ θέρος τοῦτο, ἀθηναῖοι [d] καὶ ἐς πελοπόννησον [e] περὶ

B ναῦς ἀπέστειλαν τεσσαράκοντα, καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγόν· κελευσάντων τῶν ἀκαρνάνων τὸν Φορμίωνος τινὰ σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. καὶ διαπλεύσαντες αἱ νῆες τῆς λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀπέπεμψε τὴν νεὼν πάλιν [f] ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς ναύπακτον· καὶ ὕστερον ἀκαρνᾶνας [g] αἰτήσας πανδημεὶ, στρατεύει ἐπὶ

C οἰνιάδας· καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν ἀχελῶον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδῄου τὴν χώραν. [h] ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς λευκάδα, καὶ ἀποβὰς ἐς νήριτον ποιησάμενος, [i] ἀπαχωρεῖν ἀναφέρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος, [k] παρὰ τῶν [l] αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων, καὶ φερωρέων τινῶν ὀλίγων. καὶ ὕστερον [m] παρασκευάσας τοὺς νεκροὺς ἀποπλεύσαντες [n] ἀθηναῖοι πρὸς τὴν

D λευκαδίων ἐκομίσαντο. [o] δι' ὃ δὴ καὶ τοῦ πρώτου νεὼς ἐκπεμφθέντες μιτυληναίων [p] πρέσβεις, [q] ὡς αὐτοῖς οἱ λακεδαιμόνιοι εἶπον ὀλυμπιάζειν [r] πρῶτον, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσωσιν βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ὀλυμπίαν. [s] ὡς δ' ὀλυμπιὰς ἦν Δωριεὺς ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ [t] ὅτε τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε, [u] ΤΟ ΜΕΝ καθεστὼς τοῖς

---

a Καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι] αἰεὶ τὸ ὥσπερ μὴ χρῆσθαι. ἔνιοι δὲ τὸν μὴ ἀπὸ φασιν εἶναι τὸν φασί. τὸ γὰρ λεγόμενον, τοιοῦτόν ἐστι, καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον χρῆσθαι τοὺς μιτυληναίους, ὥρμουν δὲ οἱ ἀθηναῖοι ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσι τῶν μιτυληναίων, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκπλεῖν. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ μὴ χρῆσθαι τῇ θαλάσσῃ. b Προσκεκοσμημένοις] πρὸς ἐκοσμοῦντο πράσσοντες. c Οὐ πολὺ] μέρος γῆς δηλονότι. d Καὶ αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις.

e Τοῦ θέρους] ὅτι τῷ θέρει. ζ Καὶ ἐς πελοπόννησον] ἢ ἐς αὐτὴ τὴ πρός. η Τὰ ὁπιθαλάσσια] ἢ ὅτι αὐτὴ ἡ παραλία. θ Ἐπ' οἴκου] ἐπ' ἀθήνας. ι Ἀναστήσας] μεταπείσας, ἐγείρας, καὶ κινήσας ἐκ ἐκβαλών. κ Ὡς δ' οὐ προσεχώρουν] προσπίπτοντος οἱ οἰνιάδαι. λ Ἀναχωρῶν] ὑποστρέφων. μ Ὡς αὐτοῖς] τοῖς πρέσβεσι. ν Μετὰ τὴν ἑορτὴν] μετὰ τὸ παρελθεῖν τὰ ὀλύμπια. ξ Τὸ μὲν καθεστὼς] διαρρήδην ἡ δημηγορία αὐτὴ κεφαλαίοις· τὸ δίκαιον, ὃ ἔστι, δίκαιος ἀπίσημον τὸ δυνατὸν, ὅπ δυνατὸν πρᾶξαι καλοῦμεν. ἐφθαρμένοι γὰρ εἰσὶ τὴν νόσον, καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς πολλὰ διήρηται· τὸ συμφέρον, ὅπ λοιπὴν δύναμιν κατὰ δίξα σθαι πόρρωθεν ἰοῦσαν, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν συμμάχων ἀθλοφορίας περισπουδάς δυναμένων καλῦσαι. ὅτι δ' τελευτῆς, ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων παροξυσμός, καὶ πρόκλησις, ποικίλως δυσκωπῦσα. Καθεστὼς δὲ νόμιμον, πάτριος λέγει.

» ἕλλησι νόμιμον, ὦ ἄνδρες λακεδαιμόνιοι, A viri Lacedæmonii, sociiq; , hoc re-
» καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφιστα- ceptũ apud Græcos *ac iustum* esse, vt
» μένους ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν quoscunque belli tempore à pristi-
» τὴν πρὶν ἀπολείποντας, ⓐ δεξαμένους, na societate deficiẽtes in suam ac-
» καθ' ὅσον μὴ ὠφελοῦσι, [a] ἐν ἡδονῇ ἔ- cipiunt, eos tantisper [a] in deliciis
» χειν· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν habeant dum illis vtiles sunt: sed
» πρόσθεν φίλων, [b] χείρους ἡγεῖσθαι. καὶ οὐκ quum existiment superiorum a-
» ἄδικος [c] αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν micorum proditores fuisse, eosdẽ
» τοῖς ἀμύνουσιν οἵ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' peiores fore vtique censent. [b] Ne-
» ὧν [d] ἀφαιρέσονται, [e] ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες que id iniuria, si tamen æquales in-
» καὶ διανοίᾳ, αὐτίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ B ter se essent qui deficiunt, & qui de-
» δυνάμει, τοῖς φάσις τε ὀρθὴ ἔχῃς μηδεμία seruntur. Quum enim aliqui pa-
86 » ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν τε καὶ Ἀθη- res sunt consilio ac beneuolentia,
» ναίοις οὐκ ἔνι. [f] μηδὲ τῷ χείρους δοξαμεν si iidem æquales sint apparatu &
» εἶ, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ πρόφρονες ἀπ' αὐτῶν, viribus, nulla subest æqua causa
» ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα. [g] περὶ γὰρ τοῦ δι- defectionis. Quod in nobis Athe-
» καίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ nien sibúsque non fuit: nec cui-
» ξυμμαχίας δεόμενοι, οὐ λόγοις ποιησό- quam peiores esse videamur si à
» μεθα· εἰδότες δέ τε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον quibus in pace honestati sumus,
» γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς ab iis inter aduersa desciscimus.
» οὐδέν, εἰ μὴ [h] μετ' ἀρετῆς, δοκοῦσης ἐς ἀλ- C [c] De iustitia nanque ac virtute,
» λήλους γίγνοιντο, καὶ τἆλλα ὁμοιότροποι quum præsertim societatem pre-
» εἶεν. [i] ἐν γὰρ τῇ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης cemur, verba faciemus: scientes
» καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. nec; amicitiam inter priuatos ini-
» ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγγέ- tam esse stabilem, neque consor-
» νετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν [k] ἐκ tium inter ciuitates aliquid polle-
» τοῦ μηδικοῦ πολέμου, [l] προσμεινάντων δὲ re, nisi mutua opinio intercedat
» ἐκείνων [m] ἐπὶ τοὺς ὑπολοίπους τῶν ἔρ- virtutis, & circa cætera morum
» γων. ξύμμαχοι μὲν οὖν ἐγενόμεθα οὐκ ὀπί- vi: æque consensio. Quippe disco-
» καταδουλώσοντες τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, rdibus in mentibus differentia con
» ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ μήδου τοῖς D sistit actionũ. Enimuero inter nos
» ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν [n] ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγεμο- Athenié sésque societas incepta est
» νεύοντο, προθύμως εἵπόμεθα· ὅπως δὲ ἐφάνημεν [d] quũ vos ab armis post Medicum
» αὖ λυόντες εἰποῦμεν· ὁρῶμεν γὰρ ἀνεπιτηδείως bellũ discessistis, & illi reliquias earũ
» ἔχοντας ὑμᾶς τῇ ἀρχῇ καὶ [o] Μήδοις ξυνε- rerũ persequebantur. Quã tamen
» πιτηδείους ὄντας, οὐκ ἀδεῶς ἔτι ἡμῖν· [p] ἀδύνατοι δὲ nos societatẽ non contraximus ad
subigendos Athenié sibus Græcos,
sed à Medorum seruitute eximen-
dos: & eousque illos sumus promp-
to animo sequuti quoad æquo
iure præfuerunt: at vbi animad-
uertimus, [e] fuminoto Medo ho-
ste, tendentes ad imponendam so-
ciis seruitutem, iam non sine ti-
more fuimus. Sed quia non licuit

[a] Charos habeãt

[b] Nec iniqua est (*id est, nec a ratione abhorret*) hæc opinio, si quidem & ii qui deficiunt & illi à quibus desciscunt, voluntate beneuolentiáque æquales, & apparatu bellico ac viribus pares sint, iustáque nulla subsit eorũ defectionis occasio.

[c] De iure:

[d] Quũ vos quidem post Medicũ (*id est Persicum*) bellum *nos* deseruisseris, *vel destitueritis*, illi autẽ ad reliquas res agendas permansissent.

[e] Illam quidem cum Medo simultatem remissius exercere, ad socio rum autem subiugationem contendere, iam non s.

α Τοὺς γὰρ ἀφιστ.] ὥσπερ τὸ, πεῖς γὰρ ἀφιστα μένους, κεῖται τὸ ἑπόμενον. β Ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν] ἤγουν ἡδέως ἔχουσιν. γ Χείρους ἡγοῦνται] τὸ χείρους, οὐκ ἔστι συγκριτικὸν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κακοῦς. Θεσπρώτους δέ φησι τούτων οἱ μυτυληναῖοι τὸν ὑπόνοιαν τῶν λακεδαιμονίων, ὅπως ἀμφοῖς αὐτοῖς ὦσι καθυπάσσωσιν ἀκροατάς. δ Αὕτη ἡ ἀξίωσις] ἡ δόξα ἡ κρίσις, ὁ λογισμός. ε Διακρίνοιντο] ἀφίστανται. ζ Ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες] ὁμοίως τρόπους μὲν ὄντες ταῖς γνώμαις, ἰσοδυνίς ὄντας τῇ δυνάμει. ἢ, ἴσοι παλοι καὶ ἰσοδυνάμοι τῇ γνώμῃ καὶ φιλίᾳ, ἴσους δὲ καὶ αὐτιπάλους τῇ δυνάμει ἢ Ἐπεικὴς] εὔλογος, εὐπρεπὴς. θ Μηδὲ τῷ χείρους] μηδὲις ἡμῶν ὑπονοήσῃ, πρὶν ἀκοῦσαι ὑμᾶς τῆς ζητήσεως ταύτης ἀπλουστερευμένων ἡμῶν. ι Τιμωμένοι ὑπ' αὐτῶν] ἢ Ἀθηναίων δηλονότι. κ Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου] ἡ δικαιοσύνη. ὥσπερ γὰρ τοῦ δικαίου αὐτοῦ ἀφίστασθαι, καὶ μὴ δεῖ καλόν τι καὶ παυσρηγίαν, ἀλλὰ δι' ἀπλότητα (ἀφελοῦν γὰρ ἡ ἀπλότης λέγει) ὁρῶμεν ποιησόμεθα τοὺς λόγους· ἓ μάλιστα ἐπιδεῖ δεόμεθα τυχεῖν ἢ παρ' ὑμῶν συμμαχίας. λ Μετ' ἀρετῆς δικαίους] εἰ δ', ἢ δοκουμένης καὶ νομιζομένης εἶναι ἀρετῆς. οὐ γὰρ δὴ τὸν ὥσπερ ποιητὴν λέγει, κἀνταῦθα δέ ἡ ἀρετὴ αὐτὴ τῆς ἁπλότητος κεῖται. μ Ἐν γὰρ τοῖς διαλλάσσουσι] ἐν γὰρ τοῖς μὴ ταυτὰ ἀμφοτέρους δοκεῖν, αἱ διαφοραὶ γίνονται. ν Ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις] ἀρχὴ τῶν ἀρχόντων. ξ Ἐκ τοῦ μηδικοῦ πολέμου] μετὰ τὸν μηδικὸν πόλεμον. ο Προσμεινάντων δὲ ἐκείνων] τοῦ πολέμου δηλονότι. π Πρὸς τοὺς ὑπολοίπους] πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ. ρ Ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο] κατ' ἰσονομίαν, ἰσονόμως. σ Ἐχθραι ἀνιέναι] ἐνδιδόντας παραδιδόντας. τ Τῶν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαχθομένους] τοῖς συμμάχοις δουλείαν ἐπιφέροντας. τὸ ἐπαχθομένους αὐτὴ εἶται μὲν τοῦ αἰτίου· μετὰ ἐκείνου δὲ ἀμφοτέρους. ἀπὸ τοῦ τοὺς δεσπότας αἰτίους τε καὶ ἐπαχθόντων, ὅσπερ ἐστὶ σφιγγόντων. ἄρχοντας δὲ ἐξ αὐτῶν τῆς δικαιολογίας, πάλιν αὖ ὅπως ἀδίκως ἀφίστανται. υ Ἀδικώμενοι δ' ὄντες] ὁμολογουμένως δηλονότι.

ad vim propulsandã sociis in vnũ conuenire, propter multitudinem consultantiũ, omnes præter nos & Chios in seruitutẽ redacti sũt: [a]nos verò, quum nostri iuris essemus, & liberi nomine *quidem certè*, vnà milit.

[a] Qui nostri scilicet iuris eramus, & liberi, nomine *quidem certè*, vnà milit.

[b] Se pari nobiscum iure agitáre, & quum maior pars iam illis cedat, nos solos etiam nunc exæquari. *Vel, tanquã æquales opponi.* & eo etiam magis quòd illi quidem potẽtiores quàm antea euadunt, nos autem desertiores. *Ad verbũ, Euadebant. Sed ita legendo, videntur mutanda esse & præced. tempora. Vide annot.*

A δὲ ὄντες καθ' ἓν ἡμόμεθα [a] ἀφ' ἁπάντων πολυφθο-
φίαν ἀμυναδαν, ⓐ ξύμμαχοι ἐδουλώ-
θησαν, πλεῖω ἡμῶν καὶ χίων. ἡμεῖς δὲ, [b] αὐ-
τόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι,
ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πίστεις οὐκέτι εἶ-
χομεν ἡγεμόνας ἀδικωμένους, ὑποδείγμα-
σι τοῖς προσγιγνομένοις χρώμενοι. [c] οὐ γὰρ
εἰκὸς ἦν αὐτοῖς, οὓς μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐνσπόν-
δους ἐποιήσαντο, καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ
ξυμπολίτας, εἴποτε δρᾶν ἐδύνηθησαν, μὴ
δρᾶσαι τοῦτο. [d] καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν
ἅπαντες, [e] βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μη-
δὲν νεωτερίσειν. [f] ξυμπολίους δὲ ἔχοντες
[g] τοὺς πλείους, [h] ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμι-
λοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἐμέλλον οἴ-
σειν, [i] καὶ πρὸς ὃ πλῆθος ἤδη εἶχον, τοῦ ἡμε-
τέρου ἔτι μόνου αἰτίου συμβούλου ἄλλως τε [k] καὶ
ὅσῳ δυνατώτεροι [l] αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο,
καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. [m] ὃ γὰρ αἰτίπαλον δέος,
μόνον πίστιν ἐς ξυμμαχίαν. [n] ὁ γὰρ βουλόμενος
ἀδικεῖν, ὃ μὴ προσέχων αἰεὶ ἐπελ-
θεῖν [o] ἀποτρέπεται. αὐτόνομοί τε ἐλείφθη-
μεν οὐ δι' ἄλλό τι ἢ ὅσον αὐτοῖς [p] ἐς πλῆ θε-
χος βιαιοπραγίᾳ τε λόγου, καὶ γνώμης
μᾶλλον [q] ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος, τὰ προσήμα-
τα ἐφαίνετο καταλιπόντα. [r] ἅμα μὲν γὰρ
μαρτυρίῳ [s] ἐχρῶντο, μὴ αὖ τοὺς γε ἰσοψή-
φους ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδίκηκεν οἷς ἐπῆε-
σαν, ξυστρατεύειν. [t] ἐν τῷ αὐτῷ δὲ [u] καὶ τοὺ-

[c] Quàm quòd illis circa imperium, honesto quodam prætextu, & ingenii magis quàm virium conatu, *vel contentione*, res obtineri posse videbantur.

[d] *Omittit* ἄκοντας, *pro quo fortasse legendum* ἑκόντας.

---

a Διὰ πολυφθορίαν ἀμυνάσθαι] ἐξημόμεθα (φησὶ) δι' ἃ πολυφθορωτάτοις, & τὸ μὴ τοῦ αὐτοῦ πᾶσι δοκεῖν, χωρὶς ἕκαστος. ἰδίᾳ γὰρ ἕκαστοι ἐζημόμεθα, ἀδικώμενοι ἡμῶν ἀφ' ἁπάντων αἰτίχιοι. b Αὐτόνομοι δὴ ὄντες] ἐμφαίνει δὲ τὸ δὴ εἶναι, αἰτιᾶσθαι, καὶ μόνου ὀνόματος μέχρι ἐλεύθεροι, & οὐ τῇ ἀληθείᾳ. γ Οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοῖς] αὐτοῖς ἀδικωμένοις δηλονότι. δ Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν] πῶς οὐκείοις νόμοις χρώμενοι ἕως τοῦ νῦν. ε Βεβαιότεροι] ἴσοι ἐπιστεύομεν ἂν αὐτοῖς βεβαίως μηδὲν καινοτομήσειν εἰς ἡμᾶς. ζ Συμπολίους δ' ἔχοντες] τὰ διαφοροι, τοὺς πλείστους τῶν συμμάχων ἔχοντες ὑποπτοίους ; ἡμῖν δὲ ἰσοτίμους ὡσαυτοφερόμενοι, εἰκότως ἤχθοντο, τῷ μὴ πλείονα συμμάχων εἰκότων, & ὑποστατικώτων, ἡμῖν δὲ μόνων ἰσοτίμων ὄντων ὡς αὐτοῖς. η Τοὺς πλείους] τῶν ἑλλιῶν δηλονότι. ἦσαν δὲ Βυζαντίοις, καρίοις, Ⓒμίοις, καὶ τοῖς λοιποῖς. θ Ἡμῖν δ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες] πῶς ἦσαν ἡμῖν διαφορα διδόντες. ι Καὶ πρὸς τὸ πλέον] τὸ πλέον τῶν συμμαχικῶν πλήθους κινεῖν δὴν, ἡμῶν δ' μόνων ἔτι ἀδουλώτων ὄντων, χαλεπῶς ἔφερον ἀ-

πναίοι. κ Καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι] καὶ μάλιστα καθ' ὅσον ἐμελλον ἡμῶν ὡς ἐς φέρειν ἅπαντα χαλεπῶς, καὶ δὲ αὐτοὶ μὲν, μείζους ἐγίγνοντο, διὰ τὸ πολλοὺς καταστρέφεσθαι, ἡμᾶς δ' ὁρῶντες ἀεὶ ἀδυνατέστερους καταλειπομένους, οἷα δὴ μονουμένους τῶν συμμάχων. λ Αὐτοὶ αὑτῶν] οἱ ἀδικωμένοι. διὰ τὸ κυριεύειν. μ Τὸ γὰρ αἰτίπαλον δέος μόνον] τῷ μὴ φοβεῖν τὴν συμμαχίαν, μία πίστις ἐγένετο, τὸ ἀλλήλους δέεσθαι. ν Ὁ γὰρ βουλόμενος] ἡ συμμαχίας (φησὶν) ὁ βλαπτῶν τὸν βουλόμενον, ἀποτρέπεται, λογιζόμενος ὅτι ἰσοδυνάμους ὧν ὑπ' αὐ νικήσειε. τὸ ἐξῆς, ὁ γὰρ βουλόμενος λύειν τὴν συμμαχίαν, αὐ ἴδῃ ὅτι τὸ πλέον ἔθνος διὰ τὸ αἰτίπαλον τῆ πλεῖ δι' ἐναντίας βλάπτειν, ἀποτρέπεται τῆ βλάβῃ τὰς ἀπειλάς. ξ Ἀποτρέπεται] ἀπείργεται. ο Ἐς τὸ ἀρχαῖον] ἀρχαῖον, τὸ δούλωσιν τῶν ἑλλιῶν. αὐτονόμους (φησὶ) καταλιπόντα ἡμᾶς οἱ ἀθηναῖοι οὐ κατ' εὔνοιαν, οὐδὲ δι' ἄλλό τι ἢ ἵνα τὰ πράγματα αὐτῶν ἡγώνται δι' ἡμῶν καταλυθέντα, τοῖς ὅλοις χρώμενοι λόγῳ ἐλευθερίᾳ, ἡμᾶς ὡς βραβεῖον, ἵνα ἔχωσιν ἡμᾶς ἐφόδιον τῆς γνώμης & τῆς δυνάμεως αὐτῶν, οὐτινοσοῦν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γνώμης, ὡς δέλεαρ καὶ ἀπάτιον. π Ἐφόδῳ] μεθόδῳ. ρ Ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ] τεκμηρίῳ ἐχρῶντο οἱ ἀθηναῖοι καταστρεφόμενοι τὰς πόλεις ἀνοσιώτερον, τὴν ἡμετέραν αὐτονομίαν λέγοντες, ἵνα αὖ μιτυλιναῖοι μὲν ἡμῶν ἰσόψηφοι ὄντες καὶ ἐλεύθεροι, ἕπωνται ἑκόντες, εἰ μὴ δίκαιος ἐστρατεύομεν καὶ ἠδικημένοι & τῆς μάχης. σ Ἐχρῶντο] οἱ λοιποὶ σύμμαχοι (φησὶ) πεκμηρίῳ σαφεῖ μᾶλλον χρῆσθαι, τῇ ἀκουσίῳ ἡμῶν μετ' ἀθηναίων ξυστρατείᾳ, ὅτι ἄδικοί εἰσιν οἷς ἐπῆλθον ἀθηναῖοι. εἰ μὴ γὰρ ἦσαν τοιοῦτοι, οὐκ ἂν ἄκοντες ἦλθον συστρατεύειν αὐτοῖς τοῖς ἰσοψήφοις μιτυλιναίοις. τ Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ] πρὸ λιπὼν ἐλευθέρους ἡμᾶς. υ Καὶ τὰ κράτιστα] καὶ τοῖς κρατίστοις ἡμᾶς δὴ τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν ἑλλιῶν προσπεριέλαμβανον· ἵνα τῶν ἄλλων ἑλλιῶν ἀθεμιτημένων (ὅ ὅδι δεδουλωμένων) μόνους ἡμᾶς πελοποννησίων καταλιπόντες, ἀσθενεστέρους ἔχωσι πρὸς τὸ αἰτιπαλεμεῖν αὐτοῖς δύνασθαι.

» κρήσιμα ὅτι τε τοῖς ὑποδεεστέροις πρὸ-
» τοις ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόν-
» τες, τῷ ἄλλου ⁽α⁾ περιπρημένου, ἀσθενέστερα
87 » ἔμελλον ἔξειν. εἰ γὰ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐγέν-
» των ἔτι τῶν πόλεων, αὐτῶν τε ἰσχυρῶν, ⁽β⁾ καὶ
» πρὸς ὅ, τι χρὴ ξῆναι; οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχά-
» ρώσαντο. τό, τε ναυτικὸν ἡμῶν παρέχε ἴσια
» φόβον μήποτε καθ' ἓν γένοιτο, ἢ ὑμῖν, ἢ
» ἄλλῳ τῳ ⁽γ⁾ προσθέμενον, κίνδυνον σφί-
» σι προσθήκη· τὰ δὲ, ⁽δ⁾ καὶ ἀπὸ θεραπείας τῶ
» τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων
» προσλαμβάνομεθα. οὐμῶν ⁽ε⁾ ὅπου γ' ἂν
» ἐδοκοῦμεν δυνατοὶ εἶναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος
» ὅδε κατέστη, προδείγματι χρώμενοι
» τοῖς ἐς ἐκείνους. ἵνα οὖν αὕτη ἡ φιλία
» ἐγένετο, ἢ ἐλευθερία πρὸς, ἐν ᾗ προσ-
» φέρομεν ἀλλήλοις ὑπεδεχόμεθα; καὶ ⁽ζ⁾
» μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐσπεύ-
» σαμεν, ἡμεῖς δ' ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ δ' αὖ-
» τὸ ἐποιοῦμεν. ⁽η⁾ ὅ, τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα βε-
» βαίοις πίστιν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐγ-
» ἐνετο· δεῖ τε πλέον ἢ φιλίᾳ κατε-
» χόμενοι, ξύμμαχοι ἦμεν· ⁽θ⁾ καὶ ὁποτέροις
» ἧσσον προσέχοι ἀσφάλεια θράσος, οὗτοι
» προτερεῖ τι καὶ προδώσεσθαι ἔμελλον.
» ὥς τε εἴτω δοκοῦμεν ἀδικεῖν, προαπο-
» τες· ⁽ι⁾ ἀλλὰ τὸ ἐκείνων μέλλησιν τῷ ἐς ἡμᾶς
κινδύ- » δέος, ⁽κ⁾ αὐτοὶ οὐκ αὐτανα μείναντες σαφῶς
νευον » εἰδέναι εἴτι αὐτῶν ἔξομεν; οὐκ ὀρθῶς σκο-
» πεῖ. εἰ γὰ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ αὐ-
» τεπιβουλεῦσαι ⁽λ⁾ καὶ αὐτεπιμελῆσαι, τί ἔ-
» δει ἡμᾶς ⁽μ⁾ ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶ-
» ἐπ' ἐκείνοις ἦ ὄντος ἀεὶ τοῦ ὑπερβάλλ, ἢ ἐφ'

A vt & maximas primùm vires aduer sus infirmissimũ quenq; colligeret, ac paulatim sublatis aliis, extrema quæ relinquebãtur haberent infirmiora. Quòd si à nobis cœpissent, omnibus adhuc suas vires, [a] & vbi cõsistere oporteret, habẽtub[o], haud similiter subegissent. Quibus nõnihil etiam timoris incutiebat classis nostra, ne in vnũ coacta, & aut vobis aut alicui alteri se applicãs, periculũ eis crearet. [b] Euasim[o] auté eos, tum rẽpublicam ipsorũ; tũ quoq; B magistrat[o] deliniẽdo: profectò, nisi conflatũ esset hoc bellũ, nõ multũ duraturi, vt videre licet ex aliorum exemplo. Quænam igitur hæc amicitia extitit, aut quæ fida libertas, [c] vbi præter opinionem vtrique alteris sumus suspecti? Et illi quidem nobis in bello præ timore blandiebantur, nos autem illis vicissim, rebus pacatis: quódque aliis benevolentia, id nobis timor stabile, fidum, firmum præstitit. Ita metu magis quàm amicitia in societate perstitimus: & vtris citius securitas sui præbuisset audaciam, ii priores ad præuaricandum futuri fuerũt. Quòd si cui videmur iniurii propter eorũ in nocendo cunctationẽ, quòd priores defecimus, nõ præstolantes dũ planè cognosceremus siquid illi nocerent, is nõ rectè cõsiderat. Nã si ex æquo valuissemus & tendere illis insidias vicissim & cunctari, quid attinebat nos eis pares sub ipsis esse? Quum verò semper penes illos facultas esset hæc tentandi, penes

a Alter schol. Gr. exponit. Vide annos.

b Iam verò etiã ex obseruantia reip. ipsorum, & singulorũ qui perpetuis vicibus in honoribus constituti essent, euasimus: nec tamen diu videbamur posse euadere.

c In qua præter animi sententiam alteri alteros recipiebamus.

α Περιπρημένου] κυκρατημένου. ἡ δὲ συνέξεις, καὶ ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν τὰ τελευταῖα, τῷ ἄλλου περιπρημένου. β Καὶ πρὸς ὅ, τι χρὴ ξῆναι] καὶ ἡμᾶς οὐ δυναμένους ἡγήσαντο αὐτοῖς. γ Προσθέμενον] εἰς ἑαυτὸ συμβάν. δ Καὶ ἀπὸ θεραπείας] πάντα τὰ πρόσθεν, δι' ὧν συνίστων ὅτι οὐ δίκαιοσύνην μόνον δεῦρο ἀπέφερον ἡμῖν οἱ ἀθηναῖοι, ἀλλὰ δι' εὐσυμβουλίαν. ἓν μέν, τὸ χρῆναι τὴν ἀρχὴν ἔχειν τὸν λόγον· δεύτερον δέ, τὸ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύι τὰ πράγματα φαίνεσθαι καταλαμβάνειν, τὸ πεῖσαι, τὸ ναυτικὸν τὴν μυτιληναίων· τέταρτον, τὸ θεραπεύεσθαι πρὸς τὴν μυτιληναίων, κολακείᾳ μᾶλλον, καὶ τῇ τῶν ἀθηναίων, δώροις δὲ, τὴν πρεσβυτέρων ἕκαστον. ε Επιπολύ γ' αὖ ἐδοκοῦμεν δυνατοὶ εἶναι] ἢ δυνατὴ ἡμῖν διαφυγεῖν τὴν δουλείαν, εἰ μὴ ἔφθασεν ὁ πόλεμος τὴν πελοποννησίων. πικμήρια γὰρ ἦν ἡμῖν τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπ' ἀθηναίων γενόμενα. ζ Ο, τι τοῖς ἄλλοις] ὅταν δὲ τοῖς ἄλλοις ἐξ ὑποψίας (φησὶ) τὸ πιστεύειν ἀλλήλοις βεβαίως, τότε ἡμῖν ὁ φόβος παρεῖχε βεβαίως, φυλάττειν ἡμᾶς τοὺς πρὸς ἀλλήλους πίστις δι' τὸν φόβον. η Καὶ ὁποτέροις θᾶσσον] ὁποτέροις ἂν αὖ ἡμῖν ἔφθασεν ἐπαλλαγὴν τοῦ φόβου, καὶ ἀπιστίας, ὡς ὂν ἀκινδύνῳ ὄντες, οὕτω καὶ λύσειν ἔμελλον τὰς σπονδάς. θ Ωσπερ οὖν τῷ δοκοῦμεν ἀδικεῖν] εἰ ἴσως δοκοῦμεν ἄπιστοί ἴσμεν εἶ), ἀπιστοῦντες αὐτῶν, καὶ μὴ αἰσθανόμενοι μαθεῖν εἰ ἄρα τι ἡμῖν ἐπιστᾶσι παρ' αὐτῶν προσῆν, δι' ὃ ἐμβεβαιοῦσθαι ἦν ποιῆσαι, οὐκ ὀρθῶς ὁ τοιοῦτος λογίζεται· εἶτα καὶ τῷ αἰτίαν ἐπάγει. εἰ γὰρ ἴσοι (φησὶν) αὐτοῖς ὑπῆρχομεν κατὰ δύναμιν, ὥστε καὶ ὁπότε βουλεύοιεν αὐτοῖς ἀντιβουλεῦσαι, καὶ βεβαιούντων αὐτῶν καὶ μελλόντων, αὐτιμελῆσαι καὶ αὐτεπιβουλεῦσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις ἔχθεσιν, ἢ ὑπακούειν αὐτοῖς; ὁπότε δὲ οὐκ ἦμεν ἴσοι, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνοις ἦν τὸ ὑπερβάλλειν καθ' ἡμῶν ὅτε θέλοιεν, ἔδει καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶ) τὸ ὑποπτεύειν αὐτῶν πρίν τι παρ' αὐτῶν παθεῖν. ι Διὰ τῷ ἐκείνων μέλλησιν] τῷ ἀθηναίων. κ Αὐτοὶ οὐκ αὐταναμείναντες] ἡμεῖς οἱ μυτιληναῖοι. λ Αὐτεπιμελῆσαι] τῷ αὐτῷ ὑπιμέλειαν δέξασθαι. μ Ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶ)] ὅμοιον, κινουμένων ἐκείνων, κινηθῆναι καὶ ἡμᾶς.

nos hoc esse decuit vt [a] defensionē anticiparemus. Has nos quum haberemus, Lacedæmonii ac socii, rationes causásque, defecimus, & apertas audientibus ad cognoscendum nos rectè fecisse, & validas ad nos perterrēdos, vt ad aliquod præsidium conuerteremur. Quod nos olim iam facere volentes, etiam in pace, missis ad vos qui de defectione agerent, tūc vobis respuētibus, facere prohibiti sumus: at nūc Bœotis prouocantibus, confestim obtēperauimus: existimantes duplicem hanc esse defectionē, vnam, ne stātes ab Athenien sibus, Græciam opprimamus, sed eam in libertatem asseramus: alteram, ne ipsi in posterum ab illis profligemur, [b] sed incolumitati nostræ consulamus. [c] Et præpropere quidem ac præmaturè facta est hæc nostra defectio. Quo magis oportet vos socios, receptis nobis, quamcelerrimè subuenire: vt declaretis vos eodem tēpore & eos tutari quos debetis, & hostibus obesse. Ad quod adest opportunitas tanta quanta nondum vlla: siquidem & morbo consumpti sunt Atheniēses & sumptibus, nauésque eorum partim circa orā vestrā agitāt, partim aduersus nos instructæ sunt: vt credibile non sit eos abundaturos classe, si vos æstate hac naubus pariter ac peditatu rursus eos inuadatis, [d] sed aut non futuros pares vobis maria obeūtibus, aut vtrisque, vobis nobísque, cessuros. Neq; verò quispiā existimet pro peregrina se terra domesticū aditurū esse periculū. Cui enim procul abesse videtur Lesbos, huic illa vtilitatem è propinquo præstabit. Nā nō in Attica bellū erit, (quemadmodū aliquis putat) sed illic vnde Attica sumit emolumentum. Est autē illi pecuniarum prouentus à sociis, erítq; etiam maior, si nos in potestatem redegerint:

[a] Periculum antè caueremus.

[b] Sed antè faciamus, *Vel*, facere occupemus. *Idest*, *Non expectemus donec ab illis patiamur aliquid, sed eos hoc faciendo præueniamus.*

[c] Et hæc quidem defectio citius, *Vel* maturius, extitit, atque imparata. *Idest*, Nullis rebus comparatis ad bellum.

[d] Sed aut vos classe inuadentes ab illis non propulsabimini, aut illi ab vtrisque discedent.

A ἡμῖν εἰ) δεῖ ὃ πρεσβεύεσθαι. τοιαῦτας «
ἔχοντες τὰς φάσεις καὶ αἰτίας, ὦ λακεδαι- «
μόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, [α] σαφῶς μὲν «
τοῖς ἀκούουσι γνώναι [β] ὡς εἰκότως ἐβράσα- «
μεν, [γ] ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ὑπεφόβησαν, καὶ πρὸς «
ἀσφάλειάν τινα πρέψαι [δ] βουλομένους μὲν «
καὶ πάλαι, ὅτε ἔπι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψα- «
μεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ «
προσδεξαμένων, κωλυθέντας· νῦν δέ, ὅτῳ «
βοιωτοὶ προύκαλέσαντο, βύθυς ξυνηκού- «
σαμεν· καὶ ἡγούμεθα [ε] ἀποστῆναι δι- «
πλοῦν ἀποστάσιν, ἀπό τε τῶν ἐλλιπῶν, μὴ ξὺν «
κακῶς ποιῶν αὖθις μεθ' ἁθηναίων, ἅμα ἀ ξυνε- «
λευθερωῦ· ἀπό τε ἁθηναίων, μὴ αὖθις διαφ- «
θαρῆναι ὑπ' ἐκείνων· ἐν ὑστέρῳ, ἅμα ἀ προ- «
ποιῆσαι. [ζ] ἡ μὲν τοι [η] ἀπόστασις ἡμῶν τάχιστον «
γεγένηται, καὶ ἀπρόσκοπος· [θ] ἢ καὶ μᾶλλον χρὴ «
ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς, διαφ' ταχέων «
βοήθειαν ἀποστεῖλαι, ἵνα φαίνησθε ἀμύνον- «
τές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους «
B βλάπτοντες. καιρὸς γὰρ ὡς ὅπω ποτὲ ἔσται. «
νόσῳ τε γὰρ ἐφθάρησαν ἀθηναῖοι, καὶ χρημά- «
σι δαπάνῃ· νῆές τε αὐτῶν, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμε- «
τέραν εἰσίν, [ι] αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν [κ] τεταχαται). ὥστε «
οὐκ εἰκὸς αὖθις τοσαύτην ναῦν ἔχειν, ἐὰν ὑ- «
μεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ πεζῷ ἅμ- «
μα ἐπεσβάλητε τοσῷδε μείζονι. ἀλλ' ἢ ἡμᾶς οὐκ «
ἀμυνοῦνται ὅτι πλέονας; [λ] ἢ ἀπ' ἀμφοτέ- «
ρων ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλο- «
τρίας γῆς περὶ οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ «
C δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ λέσβος, τῷ ὠφέ- «
λιμον αὐτῷ ἐξεῦρεν πρόξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ αὐτ- «
ικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὡς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' «
ἧς ἡ ἀπτικὴ ὠφέλιμος. ἔστι δὲ τῶν χρημά- «
των ἀπὸ τῶν ξυμμάχων [μ] ἡ πρόσοδος, καὶ «
ἔτι μείζων ἔσται εἰ ἡμᾶς [ν] καταστρέψονται. «

[α] Σαφῶς μὲν] σαφῶς τοὺς ἀκούοντας διδάξαι δυναμένους. [β] Ὡς εἰκότως] ἐνδεχομένως. [γ] Ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς] τὰς αἰτίας δηλονότι. [δ] Ἀποστῆναι] καὶ δύο ἔφασαν (φησὶν) ἀφισάμεθα ἀθηναίων· τὸ μὲν, ὑπὲρ τῶ μὴ κακῶς μετ' ἀθηναίων ποιῆσαι τοὺς ἕλληνας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠμῶν ἐλευθερῶσαι αὐτούς. τὸ δὲ προποιῆσαι, ἵν' ὅπως τῶν διαφθείραι τοὺς ἀθηναίους, ἀλλ' ὅπως τῷ ὑστέρῳ ποιῆσαι, τουτέστιν ὑποσῶναι. [ε] Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι. [ζ] Ἡμῶν τοι ἀπόστ.] σφόδρα πικρῶς· ὅτι τὴν συμμαχίαν προτρέπεται τοὺς λακεδαιμονίους· ὅπ ἀπαρασκευοι ἐσμὲν, ὡς παχέως ἀποστάντες. [η] Ἀπόστασις] ἀπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [θ] Ἢ καὶ μᾶλλον χρὴ] τὸ ἐξῆς, ξυμμάχους ἡμᾶς δεξαμένους ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. τὸ γὰρ δεξαμένους, αὐτὸ τὸ δέξασθαι: [ι] Ἐφθάρησαν] ἐφθάρησαν. [κ] Αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν] καὶ ἡμῶν. [λ] Τεταχαται] πεφυλαγμέναι εἰσίν. [μ] Ἡ ἀπ' ἀμφοτέρων] ἀπὸ τε ἡμῶν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τῶν μιτυληναίων. [ν] Οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀτ- ικῇ ἔσται] ἡ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσαι ὁ πόλεμος, ἐν ᾗ τὴν ἡμετέραν χώραν· δι' ἣν ὠφελοῦνται οἱ ἀθηναῖοι, χρήματα λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν συμμάχων. [ξ] πλείονά γε ἔσαι αὐτοῖς, αἰ ἡμᾶς καταστρέψονται. τὰ τε γὰρ ἡμέτερα προσληφονται, πρότερον ἡ φορολογοῦμενοι ἡμᾶς, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων βεβαίως ἕξουσιν. καὶ γὰρ οὐδεὶς ἀποστήσαι, γοιὰ μιτυληναίους δεδουλωμένους. [ο] Ἡ προσοδος] ἡ προσοδος τῶν χρημάτων τοῖς ἀθηναίοις. ὅσα νῦν σώπαξιν. [π] Καταστρέψονται] δουλώσουσιν.

» οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τά τε ἡμέτερα A
88 » προσγενήσεται παῖδοι μᾶλλον τ' ἂν δύνοιτο ἢ
» οἱ πρὶν δουλεύοντες. Βοηθησάντων δὲ ὑμῖν
» προθύμως, πόλιν τε προσλήψεσθε ναυ-
» τικὸν ἔχουσαν μέγα, (οὗπερ ὑμῖν μάλιστα
» προσδεῖ) καὶ ἀθηναίους ῥᾷον καθαιρήσε-
» τε, ὑφαιρούμενοι αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους.
» Ἥδιστον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται.
χ' ἔχει » τιμωρεῖν τε αὐτοῖς ἀποφεύξεσθε, ἢν εἴχητε μὴ
» βοηθεῖν τοῖς ἀφίσταμένοις. ἢν δὴ ἐλευθερώ-
» σητε φαίνεσθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βε- B
» βαιότερον ἕξετε. αἰσχυνθέντες οὖν καί τε τῶν
» ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ Δία τὸν ὀλύμ-
» πιον, ἐν οὗ τοῦ ἱερῷ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμέν, ἐπα-
» μύνατε, μιτυληναίοις ξυμμαχοι γενόμενοι·
» καὶ μὴ προῖδησθε ἡμᾶς ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον
» τῶν σωμάτων προβαλλομένους, κοινὸν δὲ τὴν
χ' δύνοντας, » ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφέλειαν ἅπασι διο-
» δοῦσαι. ἔστι γὰρ ἐπὶ ἧσσον βλαβερῶ, εἰ, μὴ
» πειθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. γίγνεσθε δὲ
» ἄνδρες, οἵους καὶ ὑμᾶς οἵ τε ἕλληνες ἀξιοῦ- C
» σι, καὶ ὁ ἡμέτερον δέος βούλεται. Τοιαῦτα
μὲν οἱ μιτυληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ λακεδαι-
μόνιοι, καὶ ⓐ ξύμμαχοι, ὅπερ ἤκουσαν,
προσεδέξαντο τοὺς λόγους, ξυμμάχοις τε
τοῖς λεσβίοις ἐποιήσαντο, καὶ τῷ ἐς τὴν
ἀττικὴν ἐσβολῇ. τοῖς τε ξυμμάχοις πρῶτοι
κατὰ τάχος ἔφρασαν ἰέναι ἐς τὸν ἰσθμὸν
τῆς δύο μέρεσιν, ὡς ποιησόμενοι καὶ αὐτοὶ
πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὁλκοῖς πρεσκεύα- D
ζον τὰς νεὼς ἐν τῷ ἰσθμῷ, ὡς διαρροίσον-
τες ἐκ τῆς κορίνθου ἐς τὴν πρὸς ἀθήνας
θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπι-
ὼντες. καὶ ⓐ μὲν τοσαύτῃ προθυμίᾳ ταῦτα ἐ-
πράσσετο· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως
τε ξυνελέγοντο, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ σιτεύσι-
μου ἦσαν, καὶ ἀργίᾳ τοῦ στρατεύειν.

quoniam neque alius deficiet, & noſtra, illorum fient: ac duriora nos patiemur quàm qui iampridem ſeruierunt. Quòd ſi nobis impigrè vos auxilium tuleritis, tum ciuitatem accipietis præditam magna claſſe, (cuius in primis vos indigetis:) tum Athenienſes facilius deſtruetis, ſubtrahentes eorum ſocios (quippe quum quiſque ſit audacius deſciturus:) tum eam quæ vos premit effugietis inuidiam, non opitulandi iis qui ad vos deſciſcunt. Si autem vos illorum liberatores oſtenderitis, vires belli firmiores habebitis. Erubeſcentes igitur fruſtrari Græcorum de vobis ſpes, erubeſcentes etiam Iouem Olympium, cuius in templo [a] æquales vobis ſupplicéſq; ſedemus, protegite Mitylenæos, inita cũ eis ſocietate: nec prodere velitis eos qui priuato quidem corporum periculo ſunt expoſiti, ſed communem omnibus, ſi rectè ſuccedat, vtilitatem ſunt allaturi: communiorémque perniciem, [b] ſi rectè non ſuccedet, vobis fruſtra tentatis. Eſtote viri quales & Græci vos cenſent eſſe, & noſtra neceſſitas deſiderat. Talia Mitylenæi dixerunt. Quæ quum audiſſent Lacedæmonii ac ſocii, approbaſſéntque, Lesbios in ſocietatem recipiendos cenſuerũt. Et Lacedæmonii, tãquã in Atticam expeditionem ſumpturi, edicunt ſociis qui aderãt vt primo quoque tempore cũ duabus partibus præſtò eſſent: & ipſi primi profecti [c] phalangas nauiũ apud Iſthmũ cõparabãt, veluti *illas* è Corintho ſubuecturi ad mare quod Athenas ſpectat, vt hoſtẽ claſſe pariter ac peditatu inuaderent. Et hi quidé hæc ſtrenuè confecerunt. Cæteri verò ſocii lentè conuenerũt, tũ occupatione fructuũ legendorũ, tũ tædio militandi.

a Æquè ac ſupplices ſed. *Vel*, Similes ſupplicibus.

b Si cadamus. *i.* Vincamur, vobis nõ perſuaſis. *i.* non impetrato à vobis auxilio.

c Ολκοὺς, machinas tractorias.

α Ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες] τὸ, ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες, οὐκ ὀθνεῖ τῷ σύνταξαι ἡμῖν δουλεύοντες, νοητέον, ἀλλ' ὀθνεῖ τῷ, πρὶν ὑποσπονδαι δηλονότι, δουλεύοντες, ᾗ ἐ μετὰ τὰ ὑποσπονδαι. β Βοηθησάντων ὑμῖν] τῶν λακεδαιμονίων. γ Προσλήψεσθε] λήψεσθε. δ Καθαιρήσετε] καθελεῖτε. ε Υφαιρούμενοι αὐτῶν] κατ' ὀλίγον ὑποσπῶντες. ζ Θρασύτερον γὰρ πᾶς τις] θαρραλεώτερον. η Προσχωρήσει] προσχωρήσει, ὑμῖν δηλονότι. θ Τὸ κράτος τοῦ πολέμου] τὸ δυνασθαι δηλονότι πολεμήσαι ἐν τῷ πολέμῳ. ι Ισα καὶ ἱκέται ἐσμὲν] ὅμοιοι καὶ ἴσοι ἱκέταις ἐσμέν. τὸ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν, εἶπεν, ἐπειδὴ καὶ συμμαχίαν αὐτοῖς προσάγουσιν. ὥστε καὶ ὁ μὲν κινδυνεύσειν, ἱκέται εἰσὶ· καὶ ὁ δὲ συμμαχίαν διδόασιν, οὐ πανταπασιν ἱκέται, ἀλλ' ὥσπερ ἱκέται. κ Καὶ μὴ προῖδησθε ἡμᾶς] ὑπολύσητε. λ Τὸν κίνδυνον] τὸν ὀθνεῖ τῆς δαπάνης ἀκουσίον, καὶ τῶν αἰχμαλώτων. μ Απασι διδόντας] δώσοντας. ν Ανδρες] ἀνδρεῖοι. προθυμοι. ξ Προσδεξάμενοι τοὺς λόγους] τῶν μιτυληναίων. ο Ες τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν] ἵνα τὸ μὲν πεντημόριον μείνῃ, φυλάττον πάλιν ἐκείνην· τὸ δὲ δίμοιρον ὀθνεῖ τὸν πόλεμον ἔλθῃ. π Ως ποιησόμενοι] πρὸ εἰσβολῆ δηλονότι. ρ Καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον] οἱ ὁλκοὶ, ὄργανά εἰσιν οἷς αἱ νῆες ἕλκονται. σ Αμα ὑποντες] ἅμα ἀθηναίων δηλονότι. τ Προθύμως ταῦτα ἔπρασσον] αἰτιφορικῶς εἶπεν, αἰτιατικῇ τῷ, ᾗ προθύμως ἐπράσσοντο. υ Ξυλλεγομένῃ] συλλογῇ.

Eos quum intelligerent Athenienſes per contemptum imbecillitatis ipſorum ſe inſtruere, centum naues armauerunt, volentes declarare non rectè illos ſentire, ſéque, etiamſi claſſem non mouerent, quæ ad Lesbum eſſet, venientibus à Peloponneſo copiis facilè poſſe reſiſtere. Ingreſſique eas tam ipſi, præter equeſtris & [a] ſecundi ordinis homines, quàm peregrini, præteruecti Iſthmum ſeſe oſtentabant, & [b] in Peloponneſi ſolum quacunque eis videbatur, egrediebantur. Hanc Lacedæmonii claſſem longè maiorem opinione cernentes, arbitrati & falſa eſſe quæ à Mitylenæis referebantur, & ſibi rem arduam, quum neque ſocii adeſſent, & triginta naues Athenienſium, quæ circa Peloponneſum erant, vicina vrbis ipſorum vaſtare nunciarentur, domum redierunt. Poſthæc, ædificata claſſe quam in Lesbum mitterent, quadraginta naues per ciuitates edixerunt, delecto Alcida nauarcho, qui illuc ſe conferret. Athenienſes, vbi illos abire ſenſerunt, & ipſi cum centum nauibus abierunt. Per hoc tempus quo profectæ ſunt hæ naues, Athenienſium longè & inſtructiſſima & ornatiſſima claſſis fuit, etſi circa belli initia tot numero vel etiam plures naues extiterant. Centum enim Atticam, Eubœam, Salaminem cuſtodiebant, totidem circa Peloponneſum volitabant, præter illas quæ ad Potidæam & alibi erant: vt in ſumma fuerint vna æſtate ducentæ quinquaginta. Quæ res præcipuè pecuniam exhauſit, vnà cum Potidæa. Siquidem qui Potidæam defenſarunt milites (fuerunt autem principio tria millia, nec pauciores qui obſederunt:

[a] *Vide annot.*

[b] In quamcunque Peloponneſi partem eis videbatur, deſcendebant.

A αἰφνιδίου δὲ αὐτοῖς ① Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑαυτῶν γνόντες ἀπὸ ἀσθενείας σφῶν τὸ πρόσθεν ὀλιγωρίαν ποιούμενοι, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἰσὶ, μὴ κινοῦντες δ' ὅμως ἐπὶ Λέσβῳ ναυλικόν, καὶ ὃ ἀπὸ Πελοποννήσου ὅπλοις ῥᾳδίως ἀμυνέεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβαίνουσι δὲ αὐτοῖ τε, πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων, καὶ ② μέτοικοι. καὶ τὸν ἰσθμὸν ἀναγόντες, ὅπως δόξειέν τε ἐποιοῦντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου· ἢ δοκοῖ αὐτοῖς. ② δὲ Λακεδαιμόνιοι, ὁρῶντες πολὺ τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἠγνοοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ τριάκοντα τοῦ Πελοποννήσου τεσσαράκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅ, τι πέμψουσι τοῦ Λέσβου· καὶ B κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ὅπη πλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ ② Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν, ὅπερ καὶ ἐκείνους εἶδον· καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, τοῦ πλήθους καὶ ἐπὶ πλείους ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου. τοῦ τε γὰρ ἀττικὴν καὶ βοιωτοὺς καὶ σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, C καὶ περὶ πελοπόννησον ἑτέρας ἑκατὸν ὁσημοχοεῖς δὲ, αἱ περὶ ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ἀνάλωσε μετὰ ποτιδαίας. τοῦ τε γὰρ ποτίδαιαν ὁπλῖται ἐφρούρουν (αὐτοὶ γὰρ καὶ ἐστρατήγουν) δραχμὴν ἐκάστου τῆς ἡμέρας) τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν· D

α Ἐγνώκασιν] οἱ πελοποννήσιοι. β Εἰσὶ, μὴ κινοῦντες] οἱ ἀθηναῖοι. γ Πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων] ἔστιν ἀθλίων πολιτικὰ σωτάγματα, δι' ὧν τὸ ἀπορώτατον, πεντακοσιομέδιμνοι· τὸ δὲ δεύτερον, ἱππεῖς· τὸ δὲ τελευτῶν, ζυγῖται· τὸ δὲ πέμπτον, θῆτες. οἱ μὲν οὖν πεντακοσιομέδιμνοι οὐκ ἐώλησαν εἰσελθεῖν εἰς τὰς ναῦς, ὡς μεγίστην ὕβριν ἔχοντες ἐν τῇ πόλει, διὰ τὸ πολλὰ τελεῖν· οἱ δὲ ἱππεῖς, ὅπου οὐκ ἐῶ τῶν τοιούτων χρεία. δ Ἐπιδεξίν τε] δεῖξιν φανερὰν. ε Ἢ δοκοῖ] ἔδοξε. ζ Καὶ ἄπορα νομίζοντες] αἰτιᾶται, ἃ δεῖ ποιεῖν ἀπέγνωσαν. η Ἐπήγγελλον] ἐζήτουν. θ Καὶ ἐκείνους εἶδον] ἀναχωρήσαντας δηλονότι. ι Ἐν τοῖς] ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, ἢ τοῖς ἀθηναίοις. κ Νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ] αἱ τὸ ἔργον ποιοῦσαι ἢ νεῶν. τυγχάνει, πλοΐμοι καὶ χρησταί. λ Τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι] ἐπέμφθησαν γὰρ ἐκεῖ πρῶτοι, ἔπειτα δεύτεροι. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ἔμειναν ἕως ἁλώσεως τῆς πόλεως, πολιορκοῦντες· οἱ δὲ δεύτεροι, οἱ μετὰ Φορμίωνος, πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀνεχώρησαν.

[a] ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ A
τοσαῦτα πλῆθον. νῆές τε αἱ πᾶσαι ἀπ' αὐτὸν
μισθὸν [β] ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα ὅπως
ἐπανηλώθη τοσοῦτον, καὶ νῆες τοσαῦται
98 δι' πλῆσαι [γ] ἐπληρώθησαν. Μιτυληναῖοι
δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι
περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ὑπὸ μηθυμναίων ὡς
προδιδομένων ἐστρατεύοντο καὶ γῇ, αὐτοί τε
καὶ οἱ ὑπήκοοι σφι. καὶ προσβαλόντες τῇ πό-
λει, ὡς οὐ προὐχώρει ἃ προσεδέχοντο,
ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης, καὶ [δ] Πύρρας, καὶ Ἐρέ- B
σου. καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι
τούτοις βεβαιότερα, καὶ τείχη [ε] κατύναν-
τες, ἀφ' ὁμοίως ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστρά-
τευσαν δὲ καὶ οἱ μηθυμναῖοι, αἰσθομένων
αὐτῶν, ἐπ' Ἀντίσσαν· καὶ ἐκβοηθείας
γενομένης, [ζ] πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντι-
σσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε
πολλοὶ, καὶ αἰσθόμενοι οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πυθανόμενοι τοῦτο,
τούς τε μιτυληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, C
καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς
ὄντας [η] εἴργειν, πέμπουσι, περὶ ὀπώρην
ἤδη ἐρχόμενοι, Πάχητα τὸν Ἐπικούρου
στρατηγὸν, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ,
αὐτερέται πλώσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνοῦν-
ται, καὶ περιτειχίζουσι μιτυλήνῃ ἐν κύκλῳ
ἁπλῷ τείχει. φρούρια δέ ἐστιν οἱ ὑπὲρ τῆς
χερρονήσου ἑξήκοντα κατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν μι-
τυλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ
ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χει- D
μὼν ἤρχετο γίγνεσθαι. προσδεόμενοι δὲ οἱ
ἀθηναῖοι χρημάτων [θ] ἐς τὸν πολιορκίαν, καὶ
αὖθις ἐσενεγκόντες, πρότερον εἰσφορὰν
ἀφ' ἑκάστου τάλαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ὑπὸ
τοῖς ξυμμάχοις ἀργυρολόγους ναῦς δώδε-
κα, ἐς Λυσικλέα, πέμπουσιν αὐτὸν στρατηγόν.
ὁ δὲ ἀνὰ τὴν ἠπειρωτικὴν, καὶ προσέπλει, καὶ τῆς
χώρας ἐκ μυούντος αἰεὶ ἐξῆς τὸν Μαι-
άνδρου πεδίου μέχρι τοῦ σανδίου λόφου, ὑπο-
δεδεμένων τὰ χαρᾶ ἐς αἰχμὴν, αὐτός τε ἀφ-
ικνεῖτο, καὶ τῶν ἄλλων στρατιὰ πολλοί.

tum mille & sexcenti qui prius cum Phormione abierunt) binas drachmas singulis diebus acceperunt, alteram suo, alteram famuli nomine: eandem & vniuersæ naues mercedem. Atque ita pecuniæ primùm consumptæ sunt, & tot tantæque naues expletæ. Per idem tempus Mitylenæi, quo Lacedæmonii apud Isthmum agebant, Methymnæ, tanquam proditionem molienti, bellum à terra intulerunt, adiunctis auxiliariis. Tentatáque vrbe, quum res non procederet qua parte expectabant, in Antissam & Pyram & Eressum abierunt. Quarum ciuitatum quum & res stabilissent, & muros firmiores fecissent, festinabundi domum reuersi sunt. Eis reuersis Methymnæi cum copiis Antissam inuadunt. Sed ab Antissæis auxiliarisque quibusdam, qui superuenerant, percussi, multis amissis, cæteri trepidè recesserunt. Hæc vbi Athenienses resciuerunt, ac Mitylenæos terra potiri, nec illis prohibendis pares esse milites suos, mittunt ineunte autumno Pachetem Epicuri *filium* pro duce, cum mille sui corporis militibus: qui in nauibus officio remigum functi, quum Mitylenen appulissent, eam simplici muro cingunt, ac validis in locis castella excitant. Et Mitylene quidem vtrinque iam & à mari & à terra vehementissimè claudebatur: hyémsque appetebat. Cæterùm Athenienses, ad obsidionem deficiente pecunia, tunc primùm ipsi tributum contulerunt ducenta talenta, & ad socios legendæ pecuniæ gratia duodecim naues miserunt, Lysicle cum quatuor collegis duce. Is, quum alia loca circunuectus illinc pecuniam exegisset, ex Myunte per Mæandrium campum transgressus Cariam ad collem vsque Sandium, à Cariis Anæitisque inuasus, & cum multis suorum cæsus est.

Infrà leges πύρραν καὶ ἔρεσον, non πρὸς.

---

a Ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι] διόλου φησὶ μίσχει τῆς πολιορκίας ἐπεμείνεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπλιτῶν. β Ἔφερον] ἐλάμβανον. γ Ἐπληρώθησαν] αἱ δραπέται δηλονότι. δ Κατύναντες] ἰσχυρὰ ποιήσαντες. ε Πληγέντες] μεγάλως νικηθέντες οἱ μηθυμναῖοι. πληγὴ γὰρ κατὰ πόλεμον, καὶ τραῦμα, ἢ ἰσχυρὰ ἧτα.

ζ Εἴργειν] τοὺς μιτυληναίους. η Καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο] ἐκατὸν τῶν Ἀθηναίων. θ Ἐς τὸν πολιορκίαν] τῶν μιτυληναίων.

¶Eadem hyeme Platæenſes (adhuc enim à Peloponnenſibus & Bœotis obſidebantur) quum & penuria rei frumentariæ laborarent, neque in Athenienſibus vlla ſpes defenſionis eſſet, neque alia ſalus oſtenderetur, conſilium incunt ipſi & qui vna circumſidebantur Athenienſes, primùm vt ſuperato hoſtium muro omnes exirent, ſi vi conſequi id poſſent, authoribus huius cœpti Theæneto Timidæ *filio*, viro vaticino, & Eupolpida, Daimachi *filio*, qui ipſis præerant. Deinde dimidia parte, quòd ingens exiſtimaret periculum, reformidante, ad ducentos fere ac viginti, in ſententia exeundi permanſere, in hunc modum: Scalas ad altitudinem muri hoſtium fecerunt, ſumpta illius menſura ex laterculorum coagmentatione, qua parte murus ad eos ſpectans tectorio carebat. numerabant autem permulti pariter coagmenta lapidum: quorum nonnulli erant aberraturi, ſed à pluribus vera ratiocinatione coniectabatur, quum præſertim ſæpius numerarent: & quum non longè abeſſent, facilè murus in id quod volebant ſubiectus oculis erat. Itaque in hunc modum proceritatem ſcalarum, ex craſſitudine laterum coniectantes, inſtar muri ceperunt. Erat autem Peloponnenſium muri ſtructura huiuſmodi: Habebat duos ambitus, alterum Platæas verſus, alterum exteriorẽ, ſiquis Athenis adoriretur, ſedecim inter ſe pedum ſpatio diſtãtes. Quo in ſpatio habitacula cuſtodum ædificata erant, diſtincta quidem, ſed continua, ita vt vnus ſolidus murus videretur, vtrinque pinnas habens: & ad decimam quanque pinnam ingentes turres, eiuſdem qua murus craſſitudinis, & ad eius frontes intrinſecus extrinſecúſque tendentes:

¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπό τε τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν Βοιωτῶν) ὡς τά τε σῖτα σφίσιν ἐλίμπανε καὶ ἀπορίᾳ ἐπῆν, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμία ἔτι ἐλπὶς [β] τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐβουλεύοντο αὐτοί τε καὶ ὁ ξυμπολιορκούμενοι, ὅπως ἂν μὴ πάντες ἐξελθεῖν, καὶ [γ] ὑπερβῆναι τὸ τεῖχος τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται, βιάσαιντο, ἐσηγησαμένων [δ] τὴν πεῖραν αὐτοῖς, Θεαγένους τε τοῦ Τιμίδου, ἀνδρὸς μαντέως, καὶ [ε] Εὐπολπίδου τοῦ Δαιμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει. ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις [ζ] ἀπώκνησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι· ἐς δὲ ἀνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταί, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τοῦ τείχους τῶν πολεμίων. [η] ξυνεμετρήσαντο δὲ τὰς ἐπιβολὰς τῶν πλίνθων, ἢ ἔτυχε πρὸς σφᾶς [θ] οὐκ ἐξαλειλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς· καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἁμαρτήσεσθαι, [ι] οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τῆς ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄνω τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥᾳδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο [κ] τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων [λ] οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς τῶν πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τὴν οἰκοδομήσιν· εἶχε μὲν δύο τοίχους περιβόλους, ὁρός τε [μ] Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτι οἷός. διέχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα ᾠκοδόμητο [ν] διηνεκῆ μιᾷ ὀροφῇ, ὥστε ἓν φαίνεσθαι τεῖχος παχύ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι, ἴσοι πλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἐς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐλοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω·

Εὐπολπίδου. Ἀπ' ἄλλου Εὐμολπίδου.

Πλαταιέων

α Οἱ Πλαταιῆς] τὰ ἐξῆς οὕτως, οἱ Πλαταιῆς ἐπισὺν τῷ τὰ σῖτα. τὰ γὰρ ἄλλα διὰ μέσου. β Τιμωρίας] διακόσιοι. γ Τὸ πεῖραν αὐτοῖς] τὸν περᾶξιν. δ Ἀπώκνησάν πως] ἀνεβάλοντο. ε Τῶν πολεμίων] τῶν Πελοποννησίων. ζ Ξυνεμετρήσαντο] ἔλαβον τὸ ὕψος τῶν πίσχων, καὶ ὡς τοῦτο ἠρμόσαντο τὰς κλίμακας. ἔλαβον δὲ ἀπὸ τῶν πλίνθων τῶν ἐπωκοδομημένων ἀλλήλοις, τὸ, τὸ πλῆθος αὐτῶν ἀριθμήσαντες, καὶ τὸ πάχος σωστικμησάμενοι. η Ταῖς ἐπιβολαῖς] ταῖς σωρίσεσι. θ Πρὸς σφᾶς] τοῖς Πλαταιεῦσι. ι Οὐκ ἐξαλειλιμμένον] τὸ κεχρισμένον. κ Τοῦ τείχους] δηλονότι τοῦναι κλίμακας. λ Οὕτως ἔλαβον] ὁπόσους. μ Καὶ ἰῶν ξυνεχῆ] τὰ οἰκήματα δηλονότι. ν Διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων] μετὰ δέκα.

ὥστε παρόδου μὴ εἶναι τοῖς πύργοις, ἀλλὰ A a ne transitus circa, sed per eas es- a Ita vt transitus prope turrim non esset: sed per eas medias transibãt.
δι' αὐτῶν μέσων διιέναι. ταῖς οὖν νυξὶ ταύταις, ὁπότε χειμὼν εἴη καὶ ὑετὸς, ταύτας μὲν ἐπάλξεις ἀπέλιπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὄντων δι' ὀλίγου καὶ αὐτῶν ἐγγὺς τειχῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. ὃ μὲν οὖν τεῖχος ὧν παρεφέροντο οἱ Πλαταιῆς, ἔνθεν τὸν ἰῶ. οἱ δή, ὅπερ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηροῦντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ, ἅμα ἀσελήνου, ἐξῆσαν. ἠγεῖτο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ παρῆλθον τὸ μὲν πρῶτον B διέβησαν ἣ παρεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα παρεμίξαι τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, οὐ διὰ ὃ σχοτεινὸν μὴ, ἵν' παρὰ ψόφου δόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ, τῷ ἐκ τῶν παρόντων ἀσπίδων αὐτοὺς, αἰτιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου, οὐ κατακουσθῶσιν. ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦεσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα παρὰ ἄλληλα αἴσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ βύσαλεῖς τε τὴν ὁπλίσιν, καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι, ἀσφαλείας C ἕνεκα τῆς παρὰ τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μετὰ πύργον παρεσήμηναν παρὰ ταῖς ἐπάλξεσι, εἰδότες ὅτι ἔρημοί εἰσι, παρῆλθον μὲν οἱ ταῖς κλίμαξι φέροντες, καὶ παρέστησαν ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώραξι ἀνέβαινον· ὧν ἦρχε Ἀμμέας ὁ Κορέβου, καὶ παρῆλθε πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἑπόμενοι ἓξ ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχόμενοι· οἷς ἕτεροι κατόπιν ταῖς ἀσπίσιν D ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾷον παρεμβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν ὁπότε παρὰ τοῖς πολεμίοις εἶησαν. ὡς δὲ αὖ πλείους ἐγίγνοντο, ἠσθάνοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε γάρ τις τῶν πλαταιέων, ἀντιλαμβανόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα· ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα βοὴ ἰῶ. ἅ δὲ στρατόπεδον ὅτι τὸ τεῖχος ἁρμηνεν· οὐ γὰρ ἤδη ὅ, τι ἰῶ τὸ δεινόν, σχοτεινῆς νυκτὸς,

ne transitus circa, sed per eas esset. Noctibus, quoties imber erat, illi relictis pinnis custodias è turribus parum remotis ac supernè tectis agebant. Huiusce modi b quem obseruabant Platæenses murus erat. Qui posteaquam rem instruxerant, obseruata nocte quæ & pluuia & vento turbida esset, & præterea sine luna, exierunt, ducibus eisdem qui conatus authores erant. Et primùm fossas quæ ipsos ambibant, transeunt: deinde muro succedunt, ignaris hostium custodibus, vtpote non prospicientibus, propter tenebras: nec exaudientibus accedentium strepitum, vento obstrepente. Simul etiam isti, ne arma inuicem c offensa sensum præberent, multum inter se distantes ibant. Erant autem leuiter armati, sinistro tantùm pede calceato, ne in luto laberentur. Igitur qua d interturrium erat, pinnis subeunt, scientes illas esse desertas: primíque conscendunt qui scalas ferebant: & eas admouerunt: deinde e duodecim, pugione solùm ac thorace armati, duce Ammea Coroebi *filio*, qui & primus ascendit. Hunc sex qui sequebantur, vtranque superant turrim: post quos deinde succedunt alii cum eadem armatura ac iaculis: aliis à tergo horum, quò facilius conscenderent, scuta gestantibus, quæ, quum prope hostes ventum esset, tradituri erant. Vbi maiore ex parte muros euaserant, custodes turrium sensere. Nam quidam Platæensium apprehensam in ascendendo tegulam è pinnis, eiecit, quæ cadens sonitum fecit: statímque *à custodibus* vociferatũ est. Exercitus quoque ad muros contendit. non enim sciebat quídnã discriminis foret, nocte obscura

b Quò cingebantur Plat. *Vel*, In quo, impositio præsidio, custodiebãtur.

c Illisa.

d Interuallum turrium.

e Milites leuis armaturæ duodecim, cum pugione ac thorace ascendebant.

---

a Ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων] θύρας τινὰς ἐποίησαν ἐν αὐτοῖς τοῖς πύργοις, ὥστε δι' αὐτῶν ἐξιέναι, ἔστε ἀπὸ πύργου εἰς πύργον ἔπροσθεν ἦλθεν ἀπιόντι. β Νοτερὸς] δύυχρος, καὶ ὑετὸν ἔχων. ἔστι γὰρ καὶ ἔτερος μὴ ποιῶν, ἀλλὰ κρυώδης καὶ καπνώδης. γ Δι' ὀλίγου] αἰτιατικῶς ἐγγύθεν. ἀπὸ δὲ δώδεκα ἐπάλξεων μόνων ἦσαν οἱ πύργοι. δ Σπιζαρῶν] στέγην ἐχόντων. ε Οἱ δή, ἐπειδὴ] οἱ πλαταιεῖς τὰ κῆ σκοπὸν ἐποίησαν. ζ Καὶ τῆς πείρας] οἵπερ καὶ τῶν πειρασθῶσι τῆς ἐξόδου, αἴτιοι ἦσαν. ἐμφαίνει δὲ τὸν μάνην, καὶ τὸν στρατηγόν. η Εὐσαλεῖς τε] βύζωνοι. θ Καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον] ὑποδεδέσθαι τὸν μὲν ἕνα τῶν ποδῶν, δι' ἀσφάλειαν· τὸν δὲ ἕτερον γυμνὸν ἔχον, ὅπως κουφότητα. ι Ἀντιλαμβανόμενος] αὐτοσχεδιασμός.

κ Καὶ αὐτίκα βοὴ ἰῶ] λείπει ἐν ἄλλῳ τὸ ἰῶ. λ Τὸ δὲ στρατόπεδον] τῶν πλοποννησίων.

& procelloſa. Et alioqui qui reliqui erant in vrbe Platæenſes, egreſſi, Peloponnenſium murum, diuerſa quàm qua ſui conſcenderant parte, inuadunt, vt quamminimum illis mentem hoſtis adueterret. Tumultuabantur itaque Peloponnenſes, in loco manentes: nemo tamen eorum ex cuſtodia opem ferre audebat, ſed in ancipiti erant, quídnam accidiſſet coniectantes. Eorum trecenti illi quibus datum negotium erat vt, ſiquid opus eſſet, ſubſidio forent, è muro ad vociferationem proceſſerunt. Facéſque hoſtilis aduentus indices, Thebas verſus ſublatæ ſunt. Platæenſes autem & ipſi ex ſuo muro complures excitant faces, prius ad hoc ipſum præparatas, vt hoſtis, quid ſibi lumina vellent incertus, & aliud aliquid contigiſſe quàm quod erat exiſtimans, opem non ferret, dum ſocii ſui qui exierant, fugam ac tuta capeſſerent. Interea Platæenſium quicunque primi conſcenderant, vtraque turri, cuſtodibus occiſis, potiti; earum tranſitus, nequis illac ſubſidio veniret, tutabantur: & admouentes è muro turribus ſcalas, pleroſque in ſuperiora recipiebant, iis qui pro turribus ſtabant, miſſilibus eos qui veniebant auxilio, ſuperius inferiúſque arcentibus. Eóque plures interea ſcalas ipſi iam plures admouebant: ſimúlque deiectis pinnis, per interturrium aſcendebant: & ſubinde qui recipiebatur, crepidini foſſæ imminens, ſagittis illinc atque iaculis inceſſebat, ſiquis hoſtium auxilio veniret ad prohibendum *tempeſtiuum* tranſitum foſſæ. Vbi omnes tranſierunt *murum*, ſed ægrè & nouiſſimè, qui de turribus deſcenderunt, ad foſſam tendunt:

A καὶ χλιμῶνος ὄντος. καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπολελειμμένοι, ἐξελθόντες τοῖς τειχίσμασι τῶν Πελοποννησίων, ἐκ τοὐμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπεχώρησαν, ὅπως ἥκιστα τοῖς ἀμφὶ (α) νοῦν ἔχουσιν ἐδόκουν μὴ οὐ τὴν χώραν μόνον τοῦτο δρᾶν, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς· (β) ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι ὃ γεγόνει. (γ) οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο τοῖς δεομένοις βοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους τοῖς τῶν Βοιωτῶν. φρυκτοί τε ἤρθησαν ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι. (δ) ἐφαίνοντο δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους (ε) φρυκτοὺς πολλούς, τοῖς τε παρεσκευασμένοις ἐς αὐτὸ τοῦτο ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ, (ζ) καὶ μὴ βοηθοῖεν, δηλόν τι νομίσαντες τὸ γεγονὸς εἶναι ἢ τὸ ὄν· πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν, καὶ τὰ ἀσφαλῆ αὐτῶν λάβοιντο. οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τὸν Πλαταϊκὸν

C ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνέβησαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκράτηκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων ἀνοῖ ἑστάντες ἐφύλασσον, μή τινα δι' αὐτῶν βοηθῆσαι· καὶ κλίμακας πρὸς τὰ τείχη τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, (η) οἱ μὲν, ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς βοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἰργον βάλλοντες· (θ) οἱ δ' ἐν τούτῳ, (ι) πλείους, πολλὰς προσθέντες

D κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις (κ) ἀπώσαντες, διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ, διαχαμιζόμενος ἀεὶ, (λ) ἴσατο ὅπῃ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον εἴτις προσβοηθῶν προσέβαινε τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο (μ) ἀπὸ τῶν πύργων, (ν) χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ὅπῃ τοῦ τάφρου·

α Κατὰ χώραν ὁρῶντες] ἡσυχάζοντες. β Ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς] αἰπὴ τῷ, καταλιπὼν τὴν ἑαυτῶν φυλακήν. γ Ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν] ἀπορίαν εἶχεν μέχρι καὶ εἰκασμοῦ. δ Καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν] οὐδαμοῦ μὲν εἴπε περὶ τούτων τῶν τριακοσίων· δῆλον δὲ ὅτι τὸ σωσπόλιον ἐτάχθησαν· εἰ γὰρ αὖ νοῦν ἐμέμνητο αὐτῶν.

ε Φρυκτοὺς πολλούς] δηλονότι φιλίους. οἱ γὰρ φίλιοι αἰεὶ πίνοντο, καμόμβοι μὲν, ἰσάμβοι δὲ· οἱ δὲ πολέμιοι, καμόμβοι μὲν καὶ αὐτοὶ, ὀξύμβοι δὲ ὑπὸ τῶν αἰεὶ πινόντων. κίνησις γὰρ ὁ πόλεμος. η Καὶ μὴ βοηθοῖεν] οἱ Θηβαῖοι. θ Ἐν τούτῳ] τῷ γεγομβῷ δηλονότι. ι Ἐπαναβιβάσαντες] ἀναβιβάσαντες. κ Οἱ μὲν, ἀπὸ τῶν πύργων] οἱ Πλαταιῆς καὶ αὖθεν καὶ κάτωθεν τοὺς βοηθοῦντας τῶν Πελοποννησίων ἔβαλλον.

λ Οἱ δ' ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. μ Ἀπώσαντες] ῥίψαντες. ἵνα ἀκωλύτως καὶ ἀκινδύνως ἡ ἀνάβασις γίνοιτο. ν Ἴσατο ὅπῃ τοῦ χείλους] τῆς ἔξωθεν δηλονότι. ἤδη γὰρ εἴπε περὶ τῆς ἔνδον. ξ Χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι] οἱ τελευταῖοι τῶν καταβαινόντων ἀπὸ τῶν τῆς ὀροφῆς πύργων, χαλεπῶς ἀπεχώρουν· ἐπεὶ οὐκ εἶχον πῇ ὄπισθεν αὐτῆς ἐπαμύνοντας.

καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν πλαταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τῶν σκότους, ἐσῶντες ὅτι τὰ χείλη τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ ἐν τῇ ἀφανεῖ ὄντες, ῥᾴδιον ἦν τοὺς λαμπάδας καθιεμένους. ὥστε φθάνουσι τῶν πλαταιέων καὶ οἱ ὕστατοι διαβαίνοντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως. χρύσαλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ, ὥστε ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου, ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον· καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ αἰθέρι ὑετώδει ξυνεφορμήσασα πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις διαβάντες ἐπεραιώθησαν. ἐγίγνετο δὲ καὶ ἡ διάφθυξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τὸν χειμῶνος τὸ μέγεθος. ὁρμησάμενοι δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον· νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην ἂν ὑποπτῆσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς πελοποννησίους τὴν παρὰ χιθαιρῶνα καὶ δρυὸς κεφαλάς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. ὡς δ' ὅτι μάλιστα ἐξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ πλαταιῆς τὴν ὁδὸν ἐν Θήβας ἐχώρησαν, ἔπειτα ὑποστρέψαντες ἦεσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδόν, ἐς Ἐρύθρας, καὶ Ὕσιας. καὶ λαβόμενοι τοῦ ὄρους, διαφυγόντων ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλείονων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἄπειρος ἄποντο ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ξυμβαίνειν· εἶτα ἐπιγνόντες ὅτι τῇ ἔξω τάφρῳ ἔξοδος ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν πελοποννήσιοι ἐς χεῖρας ἐλθόντες, τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως πλαταιῆς, τῶν μὲν ξυμμαχιῶν εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτεταμένων σφίσιν ἀπηγγελκότων ὡς οὐδεὶς βοηθεῖ, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγίγνετο, ἐσπένδοντο αἱρέσει τοῖς νεκροῖς μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν πλαταιέων ἄνδρες, ὅπως ἐξεφοβήθησαν τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν. οὕτω τὸ τρίτον ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν οἱ πλαταιῆς, καὶ ἐσώθησαν.

τῶν τῶν νεκρῶν.

ibique ex aduerso se offerunt trecenti illi, lumina gestantes. [a] Quibus eo magis conspectis, Platæenses, eadem causa minus ipsi conspiciendi, præterquam quòd in obscuro erant, pro crepidine fossæ stantes, nuda corporum missilibus feriebant. Ita postremi quoque fossam transmiserunt, difficulter tamen & operosè. Nam eius aqua non ita in solidam concreuerat glaciem vt permeari posset, sed aquosa glacies erat, qualis Subsolano potius quàm Aquilone flante *sub sole* esset: & eo vento nox illa pluuiosa fossæ aquam vehementer adauxerat, [b] quam vix extantes transierunt. & ipsi magnitudinem tempestatis potissimùm ad fugam elegerant. Illinc digressi, viam quæ Thebas fert, ire conferti pergunt, ad dexteram habentes Iunonis delubrum ab Androcrate conditum: quòd videlicet existimarent minimè creditum iri in id se iter deflexisse quod ad hostes ferret, & simul conspicarentur Peloponnenses cum luminibus persequentes, viam quæ per Citharonem & Capita quercus Athenas ducebat. Vbi sex septémve stadia Thebas versus perrexerunt, diuertentes, via quæ ad montem fert, Erythras & Nysias abierunt: adeptique montes, Athenas perfugerunt, numero ducenti duodecim [c] ex pluribus. Siquidem nonnulli eorum, antequam murum conscenderent, in vrbem reuerterunt: vnus sagittarius in exteriori fossa captus est. Peloponnenses postquam à ferendo subsidio destiterunt, in sua quisque statione manserunt. At Platæenses ex vrbe, nullius eorum quæ contigerant gnari, cæteris qui redierant neminē superesse renuntiantibus, vbi illuxit, caduceatorē miserunt de mortuis recipiendis: sed re comperta, destiterunt. Atque hunc in modum Platæenses, munitiones transgressi, salutem sibi pepererūt.

a Platæenses igitur eos magis conspiciebant è tenebris, stantes in fossæ crepidine, sagittisque ac iaculis nudas partes *corporis* petebant. Ipsi autem quum in tenebris essent, minus propter lumina conspiciebantur. Itaque Platæen sium quoque vltimi fossam transire occupāt. *præuenunt hostes in transeunda fossa .i. prius eam transeunt quam inuadi ab illis possent.*

b Qua ægrè superata, transierunt. Sed & effugium ipsis magis propter tempestatis magnitudinem patuit.

c Ex maiore numero.

α Ἐς τὰ γυμνὰ] μέρη δηλονότι. β Ὡστ' ἐπελθεῖν] διαβαμεῖν. γ Ἢ Βορέου] ὁ ἢ συνδέσμος αἰτιατικῇ κεῖται. βορέας γὰρ βέβαιον ποιεῖ κρύσαλλον, ἀπηλιώτης δέ, ὑδατώδη. δ Ἐν αὐτῇ] τῇ τάφρῳ. ε Ἐς ἐρύθρας καὶ ὑσίας] δῆμοι Βοιωτίας. ζ Κατὰ χώραν ἐγίγνοντο] ἡσύχασαν. η Ὡς οὐδεὶς βοηθεῖ] αὐτὰ τὰ, πάντες ἀπώλοντο. θ Ἐκπέμψαντες] ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν. ι Ἐσπένδοντο] ἀσπονδὰς ἐζήτουν ποιῆσαι ὅτι τὰ αἰάλητα τῶν νεκρῶν. κ Οἱ μὲν δὴ τῶν πλαταιέων] μετάβασις. λ Τὸ τρίτον ἐσώθησαν] ζῶντες ἐφυλάχθησαν.

¶ Sub extremum eiusdem hyemis, ex vrbe Lacedæmone missus est cum triremi Mitylenen Salæthus Lacedæmonius: qui vectus in Pyrrham, pedestri illinc itinere per alueum quéndam torrentis, quâ munitiones transiri poterant, occultè ingressus est Mitylenen: retulítque primoribus, expeditionem in Atticam fore, & quadraginta naues quæ auxilio ipsis venire debebant, pariter affuturas: séque cum harum rerum tum aliarum curandarum gratia præmissum. Vnde Mitylenæi, sumpta fiducia, minus ad Athenienses animo inclinabantur, vt cum eis conuenirent. Atque hæc hyems quartúsque annus belli excessit, quod Thucydides conscripsit.

¶ Insequentis æstatis principio Peloponnenses, postquam Alcidam, qui eorum erat nauarchus, cum quadraginta nauibus, cúmque mandatis miserunt, ipsi ac socii Atticam inuaserunt: [a] vt Athenienses vtrinque districti, minus possent nauium Mitylenen mittere, ac rerum gerere. Præerat autem huic expeditioni pro rege Pausania Plistoanactis *filio* adhuc pupillo, Cleomenes patruus. Populatíque sunt ex Attica cùm ea prius vastata fuerant, & siquid refruticauerat, tum ea quæ superioribus expeditionibus intacta reliquerant. Quæ expeditio post secundam acerbissima omnium Athenienſibus extitit: quoniam hostis aliquid in Lesbo per suam classem, quasi iam appulsam, vt audiret expectans, passim discurrendo pleraque vastabat. Sed quum nihil ex sententia cueniret, & res frumentaria defeciſſet, in suam quisque ciuitatem discessit. Mitylenæi interim, quum tandiu naues ex Peloponneso non venirent, frumento iam defecti, ad transigendũ cum Athenienſibus adacti sunt:

[a] Quo minus Athenienses vtrinque turbarentur, aduersus naues Mitylenen proficiscentes subsidio venirent.

A ¶ Ἐκ δὲ τῆς λακεδαίμονος, τῷ αὐτῷ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ λακεδαιμόνιος ἐς μιτυλήνην τειήρη, καὶ πλεύσας ἐς πύρραν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χάραδραν τινά, ἣ ὑπερβατὸν ἦν τὸ τειχισμα, ἔλαθεν ἐσελθὼν ἐς τὴν μιτυλήνην· καὶ ἔλεγε τοῖς πρέσβεσιν ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες πρέσονται ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς· περὶ ἃ πεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τὴν ἄλλην ἐπιμηχανήσοντες. οἱ μὲν μιτυληναῖοι ἐθάρσησάν τε, καὶ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἧσσον εἶχον τὴν γνώμην, ὥστε ξυμβαίνειν. ὅ, τε χειμὼν ἐτελεύτα τοῦδε, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. ¶ Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ πελοποννήσιοι, ὅπερ πρὸς ἐς μιτυλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντας Ἀλκίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος, παρεσκευάζοντες, ἄλλοι ἐς τὴν ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ὅπως οἱ ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι, ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν μιτυλήνην καταπλεούσας ἐπιβοηθήσουσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης, ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, παῖδος ἀδελφὸς ὤν· ἐδήωσαν δὲ τῆς ἀττικῆς τὰ τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴτι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς λέσβου τὴν πλεῦσεσθαι τὴν νεῶν ἔρχον, ὡς ἤδη πεπερασμένων, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. οἱ δὲ μιτυληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε νῆες αὐτοῖς οὐκ ἦκον ἀπὸ τῆς πελοποννήσου, ἀλλὰ

B

C

D

ἀνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναλισκόμενα ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς ἀθηναίους,

---

α Τοῖς πρέσβεσι] τοῖς ἄρχουσι τῶν μιτυληναίων. β Ὅτι ἐσβολὴ] ἔφοδος τῶν λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἀττικῶν. γ Ἐθάρσησαν τε] θάρρος ἐλάμβανον. δ Τὴν γνώμην] καὶ τὴν προαίρεσιν. ε Ξυμβαίνειν] συμφωνεῖν. ζ Κλεομένης] ἐδεῖτο ὁ Κλεομένης, καὶ ὁ Πλειστοάναξ, παῖδες ὄντες Παυσανίου τοῦ ἐν πλαταιαῖσιν ἀρίστευσαντος δόξαν τῶν μήδων. η Ἐπιμένοντες] οἱ λακεδαιμόνιοι (φησὶν) ἐπιμένοντες ἀνέμενον τὸ ἀποβησόμενον ἀπὸ τῆς λέσβου ὑπὸ τῶν Ἀλκίδα, ἕτοιμον τὰ πολλὰ τῆς ἀττικῆς. θ Ἐπεξῆλθον] ἐπέδραμον. ι Ἀλλὰ ἀνεχρόνιζον] ἔν τινι τόπῳ πολὺν χρόνον μένουσαι, διετρίβαζον.

καὶ τάδε· ὁ Σάλαιθος, ⟨ε⟩ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ἥλιον ὄντα, ὡς ἐπεξιὼν τοῖς ἀθηναίοις. ⟨α⟩ δὲ, ὅπερ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον ἐξέλθοντες ἐς ὃ φανερὸν, καὶ διαιρέμενοι ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες τοῖς ἀθηναίοις ἔφασαν προϊδώσειν τὴν πόλιν. γνόντες δὲ ⟨α⟩ ἐν τοῖς πράγμασιν, οὔτ' ἀποκωλύσειν δυνατοὶ ὄντες, εἴτ' ἀπομενοῦσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάχητα ⟨ε⟩ τὸ στρατόπεδον, ὥστε ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλεύσασι περὶ μιτυληναίων ὁποῖόν τι ἄν τι βούλωνται, ⟨ε⟩ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς ἀθήνας μιτυληναίους περὶ ἑαυτῶν. ἐν ὅσῳ δ' αὖ πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι μιτυληναίων μηδένα, μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἢ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. ⟨α⟩ δὲ πρέσβεις τοὺς λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν μιτυληναίων, περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσπλεύσειεν, οὐκ ἐμένετο, ἀλλ' ὅτι τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι. Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατέστησεν ἐς τένεδον, μέχρις οὗ τοῖς ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν αὐτοσὰν τριήρη, προσεκόμισε, ⟨ε⟩ τἆλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει. οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ πελοποννήσιοι, οἷς ἔδει ἐν πάχητι διαβῆναι, πλέοντες, περί τε αὐτὴν τὴν πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαίοις κομιζόντες, ὥστε μὴ ἐκ τῆς πόλεως ἀθηναίοις λαυθάνοιεν, πρὶν δὴ τῇ ὑστεραίᾳ πρόσχοι· προσμίξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ ἡμέρᾳ ⟨ε⟩ μυκόνῳ, πυνθάνονται περὶ τῶν ὅτι ἡ μιτυλήνη ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν

τῇ ἡμέρᾳ

A Idque ob hanc causam: Salæthus, ne ipse quidem iam naues expectans, populum prius leuiter armatum ad se armandum inducit, tanquam in Athenienses exiturus. At vbi arma sumpserunt oppidani, iam non magistratibus obtemperabant, sed [a] factis agminibus iubebant proceres exhibere frumenta, ac viritim diuidere: affirmantes alioqui se vrbem Athenienſibus prodituros. [b] Quod vbi cognouerunt qui res administrabant, quum neque ad prohibendum pares essent, & in periculo futuri si à pactione excluderentur, communiter pacti sunt cum Pachete atque exercitu, vt Athenienſibus liceret de Mitylenæis consultare quámnam vellent satisfactionem, vtque ipsi exercitum intra vrbem reciperent, & legationem pro se Athenas mitterent: & dum illa rediret, Paches neminem Mitylenæorum neque occideret, neque [c] alligaret, neque captiuum duceret. Et hæc quidem conuentio fuit. At ii Mitylenæi qui præcipuè cum Lacedæmoniis tractauerant, sibi timentes ad ingressum exercitus, expectare non sustinuerunt, sed apud aras pariter considebant. Quos illinc excitatos Paches, nequid iniuriæ illis fieret, transmisit in Tenedum, [d] quousque Athenienſibus aliquid videretur. Antissam quoque, missis eò triremibus, in potestatem redegit, & cætera quæ ad exercitum pertinebant, pro suo arbitrio constituit. Peloponnensium verò quadraginta naues, quas subitò venisse oportebat, in circumeunda Peloponneso tempus triuere: & in cætera nauigatione otioſe venientes, latuerunt quidem qui ex vrbe erant Athenienſes, quoad Delum tenuerunt: illinc autem digressi, apud Icarum & Myconum primùm accipiunt, in deditionem venisse Mitylenen. Cæterùm volentes rem exploratam habere,

[a] Per circulos collecti.

[b] Quum autem intelligerẽt ii qui res administrabant, se neque prohibere posse, & periclitaturos esse si à compositione excluderentur, fœdus communiter cum Pachete & cum exercitu inierunt, vt Athen. liceret de Mityl. quomodocunque vellent statuere, ipsique *Mityl.* exerc. intra vr..

[c] Vinciret. [*Vel, In vincula conjiceret.*] neque in seruitutẽ redigeret.

[d] Quoad Athenienſes aliquid statuissent.

α Ὡς ἐπεξιὼν τοῖς ἀθηναίοις] ὡς κινησόμενος τῷ τῶν ἀθηναίων. β Ηκροῶντο] ὑπήκουον τοῖς ἄρχουσι. γ Καὶ διαιρέμενοι] μεμερισμένως διδόναι. δ Ξυγχωρήσαντες] ὑποστάντες. ε Γνόντες δ' οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν] οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. ζ Ἐξεῖναι βουλεύσασι] βουλεύσεσθαι. η Πάλιν ἔλθωσιν] ἐπανέλθωσιν. θ Οἱ δὲ πρέσβεις] οἱ πρεσβεύοντες τῶν λακεδαιμονίων. ι Περιδεεῖς ὄντες] δεδιότες γε γεροντες. κ Οὐκ ἐμένετο] μεῖναι δὲ λοιπόν. λ Ἀναστήσας αὐτοὺς] ἐξαναστήσας ἀπὸ τῶν βωμῶν. μ Προσεκόμισε] προσεπεμψε. ν Καθίστατο] διέτασσε. ξ Κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν] τὸν ἀπὸ πελοποννήσου εἰς μιτυλήνην. ο Μέχρις οὗ] ἕως ἂν. π Προσίσχον] προσωρμίσαντο.

ad Embatum Erythrææ se conferunt, septimo ferme à capta Milylene die. Ibi comperto negotio, de rebus præsentibus deliberabant. quibus Teutiaplus Eleus ita loquutus est, ALCIDA, cæteríque collegæ mei qui [a] adestis, Peloponnensium duces, mihi videtur nobis Mitylenen esse nauigandum, [b] priusquam palàm sit quemadmodum apud nos agatur. Offendemus enim (vt credibile est) plerasque in custodita apud homines vrbe recens potitos: præcipuéque à mari, qua ex parte nec ipsi hostium quempiam venturum suspicantur, & nos maximè validi sumus. Credibile quoque est eorum peditatum, vt in victoria, negligentius agere, & per hospitia dispersum esse. Iù quem si & repentinò & noctu irruamus, spero fore vt eum iis qui intus sunt, siquis supereſt nostri studiosus, optata consequamur. Neque nos periculi pigeat, existimantes nihil aliud in bello quàm ex huiusmodi rebus accidere [c] nouitatis. Hoc siquis dux & intra se seruet, & in hoste obseruans, illum adoriatur, plerunque compos est voti. Hæc demum loquutus ille, Alcidæ non persuasit. Alii nonnulli ex Ionia exules, & Lesbii, qui vnà nauigabant, hortabantur vt, quandoquidem periculum metueret, aliquam in Ionia vrbem, aut Cumam in AEolide occuparet: ex qua vrbe prodeũtes, Ioniã ad defectionẽ inducerẽt. [d] Spẽ enim esse nullis se inuitis venturos, & hunc, quamuis maximus esset, Athenienſibus prouẽtum, non modò erepturos, sed etiam præreturos, si inuaderent. Arbitrari se quoque dicebant persuasum

a Legis πάρεσμεν pro πάρεσμεν.

b Antequam aduentus noster diuulgetur. *Ad Verbum.* Antequam fama de nobis spargatur.

c Vide annot.

d Hic interpr. duo membra in vnum commiscet. Vide annot. de hoc & seq.

A ἐς ἔμβατον τῆς ἐρυθραίας. ἡμέραν δὲ μάλιστα ἕβδομον τῇ μιτυλλίνη ἑαλωκυίᾳ ἐτύγχανον, ὅτε ἐς ὃ ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ ὃ σαφές, ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων. καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος αἰνὴρ ἠλεῖος τάδε, ΑΛΚΙΔΑ, καὶ πελοποννησίων ὅσοι « παρέσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ « πλεῖν ἡμᾶς ὅπῃ μιτυλλίνη, πρὶν ἐκπύ- « θεσθαι ὡς παρ' ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰ- « κός, ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων, πολὺ τὸ « ἀφύλακτον εὑρήσομεν· καὶ τὰ μὲν θαλασ- « σαν, καὶ πάνυ, ἧ ἐκεῖνοί τε αὐτὰ πιστοὶ ὅπλι- « σθαι αὐτὰ πίνα σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῖν « ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ καὶ « τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον, ὡς « κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. ἢν οὖν ἐπεσ- « πέσωμεν ἄφνω τε νυκτός, ἐλπίζω μετ' « ἔνδον (εἴτις ἄρα ἡμῖν ὅστις ὑπολοιπος εὖ- « νους) καταληφθῆναι αὐτὰ τὰ σώματα. « καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαν- « τες [1] οὐκ ἄλλο τι εἶ) τὸ καινὸν τοῦ πολέμου « ἢ τοιοῦτον, ὃ εἴτις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ « φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πολεμίοις [e] ἐνορῶν « ὅπῃ χωρήσει, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο. Ὁ μὲν, « τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἔπεισε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' ἰωνίας φυγάδων, καὶ [f] λέσβιοι ξυμπλέοντες παρῆνουν, ὅπως τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, μὴ τὴν ἰωνίαν πόλεων καταλαβεῖν τινά, ἢ κύμην τὴν αἰολίδα· ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. [g] ἐλπίδα γὰρ εἶ) D εἶναι οὐδενὶ ἀσμένῳ αὐτοὺς προσιέναι· καὶ τὸν μὲν πρῶτον ταύτην μεγίστην οὖσαν ἀφελήσειν, [h] καὶ ἅμα τὴν [i] ἐφορμῶσιν αὐτοῖς σφίσι δαπάνην γίγνεσθαι, πίστιν τε οἴεσθαι

α Ες ἔμβατον] τὴν ἐντὸς τοῦ μεταξὺ χίου καὶ ἐρυθρᾶς. β Πελοποννήσιοι] φανερούς.

γ Ὡς παρ' ἔχομεν] αὐτὴ τῶν, ὡς νῦν ἐσμέν. δ Καὶ πάνυ] δυρήσομεν τὸ ἀφύλακτον δηλοτόν. ε Καὶ τὸ πλεῖστ' αὐτῶν] τὸ δεῖ ξηρᾶς γραπτὰ. ζ Οὐκ ἄλλο τι εἶ) τὸ καινὸν τοῦ πολέμου] τὸ καινὸν, οἱ μὲν δεῖ διφθόγγου γράφαντες, ὅτως ἐνόησαν, τὸ παρ' ἐλπίδα καὶ οὐδὲ δόξαν ποιῶν ἐν τοῖς πολεμίοις νικᾶν, τοῦτο, τὸ ὅπως σῶν ἀφυλάκτως τοῖς ἐχθροῖς· οἱ δὲ διὰ τοῦ ε ψιλοῦ γράψαντες, ὅτως ἐξηγοῦνται, τὸ δράσειν δὲ ἀρχὴν πολέμου. η Ὁ εἴτις στρατηγὸς] τὸ ἀφύλακτον δηλοτόν, δὲ ῥάθυμον· ὁ εἴτις στρατηγὸς αὐτός τι ὀκνήσει, δὲ τοῖς πολεμίοις τὰ ἐκείνων ἐπιχειροῖ ἰσχύειν αὐτοῖς ἀφυλάκτοις αὐτοῖς ὁρῶν, μάλιστ' ἂν ὀρθοῖτο. θ Ἐνορῶν] ἐπισχών. ι Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο] ὅπῃ πλεῖστον νικήσαι ἄν. κ Τῶν ἀπ' ἰωνίας] λείπει τινά. λ Ὁρμώμενοι] ὁρμητήριον ἔχοντες. μ Ἐλπίδα γὰρ εἶ)] ἔφασκε δηλοτόν. ν Καὶ τὴν προσιέναι ταύτην] ταύτην τὴν προσιέναι τὴν ἀπὸ τῶν ἰώνων ὑπάρχουσῆς τοῖς ἀθηναίοις, ἐὰν ἀφίλωνται, καὶ χαρώσονται αὐτοὶ τὴν ἰωνίαν, μέλλουσιν ἔχειν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἰώνων ἀεὶ χρήματα, καὶ τὴν ἐκείθεν ἀθηναίων παρασκευήν. ξ Καὶ ἅμα ἰὼν ἐφορμῶσιν] οἱ ἰόντες εἰς τὸ ἐφορμῶσι τὸν λόγον αἰσχύνουσι, καὶ τὴν πᾶσαν ἐναλάττουσιν, ὅπῃ τὴν λακεδαιμονίων τὸ ἐφορμῶσι λαμβάνοντες· οἱ τὸ ὅλον ὅπῃ τὰ ἀθηναίων ὑπδέχονται, δὲ νοοῦσιν ὅτω, καὶ ἐὰν ἐφορμῶσιν οἱ ἀθηναῖοι, δαπάνη αὐτοῖς γίνεται, ὅταν τὸ χωρίον ἡμῖν ἐν τῇ ἰωνίᾳ καταχωμῶμεν. Ἄλλως. δὲ ἐὰν ἐφορμόντων σφῶν (τυπτίσι τὴν πελοποννησίων) δαπάνη αὐτοῖς γίνεται, δηλοτόν τοῖς ἀθηναίοις. δοκεῖ δὲ τὸ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ ἅμα ἀναγωγεῖον, ἀλλὰ διαιρετέον, δὲ καὶ τὸ σφίσιν ὑποπτεῖον.

καὶ Πισσούθνῃ ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ A
οὐδὲ ταῦτα [a] ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖ-
στον τῆς γνώμης εἶχεν, ὅπῃ τῆς μιτυλή-
νης ὑστερήκει, ἀπιπάλιξα τῇ πελοποννήσῳ
πάλιν προσμίξαι. ἄραντα δὲ ἐκ τοῦ ἐμβά-
του προσέπλει καὶ προσσχὼν μυονήσῳ τῇ
τηΐων, ἣν αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν
εἵλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς
τὴν ἔφεσον καθορμισάμενος ἀγγέλους, σαμίων
τῶν ἔξω αἰσθόμενοι παρέσεσθαι ἔλεγον B
οὐ καλῶς τὴν ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐ-
τόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀντι-
βεβλημένους, οὔτε πολεμίους, ἀθηναίων δὲ ὑπ'
αὐτοῦ ἄδικα ξυμμάχους· εἰ δὲ μὴ παύσεται,
ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν
προσαύξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων
πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείθη τε, καὶ
χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν
ἄλλων τινάς. ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρω-
ποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσιτεχώρουν C
μᾶλλον ὡς ἀτιμωρήτους· καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν
ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε ἀθηναίων τῆς
θαλάσσης κρατούντων, ναῦς πελοποννησίων
εἰς ἰωνίαν διαβαλεῖν. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφέσου
ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος, καὶ φυγὴν
ἐποιεῖτο. ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς σαλαμι-
νίας καὶ τῆς Πάραλου, ἔτι περὶ κλάρον ὁρμῶν.
αἱ δὲ ἀπ' ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι· καὶ
δεδιὼς τὴν δίωξιν, ἔπλει ἐς τὸ πελά-
γους, ὡς μὴ ἑκούσιος [b] οὐ χήσων ἄνδρα ἢ πελο- D
ποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς ἀθηναίοις
ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρυθραίας ἀγγελία,
ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πόρρωθεν. ἀτειχίστου
γὰρ οὔσης τῆς ἰωνίας, μέγα τὸ δίος ἐλήφει μὴ
τὰς πλεούσας [c] πελοποννησίους, εἰ καὶ ὡς
μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσ-
πίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐ-
τὸν ἰδοῦσαι ἐν τῷ κλάρῳ ἥ τε πάραλος καὶ
ἡ σαλαμινία [d] ἔφασαν. ὁ δὲ ὑπὸ
σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν
λάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέ-
τι ἐν καταληπτῷ [e] ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει.

iri Pissuthnen ad belli societatem. Alcidas ne his quidem acquieuit, suaeque sententiae plurimos è consilio socios habuit: vt quoniam eum Mitylene frustrata esset, rursus in Peloponnesum quamprimum reuerteretur. Itaque quum Embato soluens appulisset ad Myonesum, *quae est insula* Teiorum, permultos [a] captiuos, quos nauigando interceperat, trucidauit. Et quum Ephesum subiisset, adierunt eum [b] Anæorum Samiorum legati, negantes ipsum rectè asserere Græciam in libertatem, si illos necaret qui neque arma contrà tulissent, neque hostes essent, sed tantùm Atheniensium necessariò socii *fuissent*: ac, nisi desineret, paucos ex hostibus sibi conciliaturū, pluréque amicorum hostes habiturum. Quibus persuasus Alcidas, quoscunque iam habebat Chiorum, & ex aliis aliquot, missos fecit. Nam homines conspectis nauibus non refugiebant, sed potius tanquam ad Atticas accedebant: minimè timentes ne Atheniensibus mare tenentibus, naues Peloponnensium Ioniam vnquam transmitterent. Alcidas autem ex Epheso raptim abiit, fugámq; fecit. Conspectus enim fuerat à nauibus Salaminia & Paralo, quum adhuc ad Claron in anchoris esset: quæ naues ab Athenis cursum tenebant. quæ ne se persequerentur ille veritus, alto ferebatur, tanquam nusquā ad terrā sua sponte nisi ad Peloponesū applicaturus. Pacheti autem Atheniēsibúsque cū vndique, tū verò ex Erythræa huius rei nūtius affertur. Quippe quū Ioniæ vrbes muris carerent, ingens metus subibat ne Peloponnenses cū classe prætereuntes, etsi nō haberent in animo manere, tamen diriperēt, vt in quasq; inciderēt vrbes. Salaminia quoque nauis ac Paralus sese hostē ad Claron vidisse referebat. Eum Paches enixè persequutus vsque ad Latmō insulā, postquam adipiscendi spes abfuit, retro rediit:

93

[a] Ex captiuis.

[b] Samiorum qui ex Anæis erant.

α Ο δὲ] ὁ στρατηγὸς τῶ βασιλέως περὶ τὴν ἰωνίαν διατείβων. β Ενεδέχετο] ἐς ἑαυτὸν ἐδέχετο. γ Αλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης] ὁ θεμιστόκλειος σκοπὸς ἰῶ αὐτῷ. δ Οὐ χήσων] οὐ προσορμούμενος. ε Αὐτάγγελοι δὲ αὐτὸν ἰδοῦσαι] οὐκ ἐπ' ἀγγελίαν πεμφθεῖσαι, ἀλλ' ἐπ' ἄλλῳ χρείαν. ζ Εφασαν] πῆς ἀθηναίοις. η Ο δὲ] ἦγεν, ὁ Πάχης. θ Εφαίνετο] ὁ Αλκίδας. ι Επανεχώρει] ὁ Πάχης.

exisli-

[a] existimans se lucrifeciſſe quòd illas in alto nuſquam adeptus eſſet, nec caſtra munire, & cuſtodias agere, & ipſos aggredi neceſſe fuiſſet. Quum rediit, Notion vrbem Colophoniorum tenuit, quam Colophonii incolebant, [b] eius arce ab Itamane, & barbaris irrumpentibus per domeſticam illorum ſeditionem, capta: eodem fere tempore quo Peloponnenſes iterum Atticam ſunt ingreſſi. Rurſus in Notio, inter eos qui illuc confugerant & priſtinos oppidanos ſeditione orta, alteri accerſita à Piſſuthna & ab Arcadibus ac barbaris auxilia [c] in muris vrbem interſepientibus habebant, & qui [d] in arce Medis fauerant, recepti pariter, rempubl. adminiſtrabant: alteri, [e] quum ſe fuga ſubduxiſſent exules, Pachetem accerſierunt. Hic Hippiam, eorum qui intra muros illos erant ducem, ad colloquium euocauit, vt ſi nihil quod placeret illi dixiſſet, rurſus eum in muros ſaluum ſanúmque reſtitueret. Et ille ad hunc proceſſit. Hic, eo in cuſtodia ſine vinculis haberi iuſſo, munitiones repentè adortus, nihil tale expectantes Arcades capit, ac barbaros quicunque intus erant occidit. Dehinc, Hippiam, ſicuti pepigerat, introductum, poſteaquam intus fuit, comprehendit, ſagittíſque confixit. Colophoniis Notion reſtituit, præterquam iis qui cum Medis ſenſiſſent. Eò poſtea Athenienſes, coactis omnibus, ſi quis vſquam erat, Colophoniis, ſecundum ſuas ipſorum leges colonos ad habitandum Notion miſerunt. Et Paches Mitylenen reuerſus, Pyrrham & Ereſſon in deditionem redegit, captúmque Salæthum Lacedæmonium in vrbe latitantem, Athenas miſit, pariter & eos Mitylenæos

[a] In lucro deputans quòd il.

[b] Superiore vrbe.

[c] In tranſuerſo muro.

[d] In ſuperiore vrbe Perſis fauerant.

[e] Quum ſe clam iſtis ſubduxiſſent, & exularet, Pach.

A [a] κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ὅτι οὐ μετεώρους ταύτας εὑρὼν ἔτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐλήφθεισαν ἀλλ' ἀναγκάσθησόμενος στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι, καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρέξειν. παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς νότιον τὸ χολοφωνίων, οὗ κατῴκιστο χολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἐκλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους, B [b] καὶ τῶν βαρβάρων ξυμφορᾶσιν ἰδίαν [c] ἐπαρθέντων. ἐάλω δὲ μάλιστα αὐτὴ ὅτε ἡ δευτέρα πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι, αὐθις ταραξάσης, οἱ μὲν, παρὰ Γιασυθνου ὑπηκόους [d] Ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπαγόμενοι, ἐν τῷ ἀντιτείχισματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως χολοφωνίων μηδίσαντες, ξυνεσελθόντες [e] ἐπολίτευον. οἱ δὲ, ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες, C ἦγον ἐπάγοντες. ὁ δὲ, παρακαλέσας ἐς λόγους Ἱππίαν ἐν τῷ ἀντιτείχισματι Ἀρκάδων ἔχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν ἄρεσκον λέγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσαι ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιᾶ· ὁ μὲν ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ παρασκευὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως, [f] καὶ οὐ παρασκευασθέντων, αἱρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων [g] ὅσοι ἐνῆσαν ἀποφθείρει· καὶ Ἱππίαν ὕστερον ἐσαγαγών, ὡς παρ' ἐκείνου ἔπαθε, D ἔνδον ἐῶν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον ἀθηναῖοι οἰκισταὶ πέμψαντες, καὶ κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ νότιον, ξυναγαγόντες πόλιν ἐκ τῶν πόλεων, εἴπου τις ἦν κολοφωνίων. ὁ δὲ Πάχης, ἀφικόμενος ἐς τὴν μιτυληναίων, τήν τε πύρραν καὶ ἔρεσον προσποιησάμενος καὶ Σάλαιθον λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς τενέδου μιτυληναίους ἄνδρας ἅμα,

[a] Κέρδος δὲ ἐνόμισε] κέρδος (φησὶν) ἐνόμισεν ὁ Γάϊος ὅτι οὐ κατέλαβε τὰς Ἀλκίδου ναῦς, ἵνα μὴ αἰαλκάσωσιν αὐτὸν στρατόπεδον κατ' αὐτῶν ποιήσασθαι, ἢ φυλακὰς, καὶ ἐφόρμησιν, μὴ ἄρα οἱ τυχὸν ἦλθον ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ ἠθροίσθησαν.

[b] Καὶ τῶν βαρβάρων] καὶ τῶν βαρβάρων. ἐπαχθέντων ὑπὸ μιᾶς τῶν στάσεων. [c] Ἐπαχθέντων] ἐπελθόντων. [d] Ἀρκάδων τε καὶ βαρβ.] λείπει ἡ ἀπὸ, ἵν' ᾖ, ἀπὸ τῶν ἀρκάδων. [e] Ἐπολίτευον] τὴν πολιτείαν εἶχον. [f] Ὑπεξελθόντες τούτους] λαθραίως φυγόντες. ἢ Σῶν καὶ ὑγιᾶ] ἀνακρωπείαν. [g] Καὶ οὐ παρασκευασθέντων] τῶν ὄντας. ι Αἱρεῖ] περθεῖ. χρόνται. ὅταν γὰρ παρειλήφασι. ὅτι γὰρ τὰ ὑψώσαι, βαρώνεται. κ Ὅσοι ἐνῆσαν] τῶν Πισσούθνου.

α οὓς κατέθετο, καὶ εἴτις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος A quos apud Tenedō depoſuerat, & ſiquis alius ei viſus eſt extitiſſe ſeditionis author. Dimiſſáque maiore exercitus parte, cum reliquis remā ſit ad cōſtituenda arbitrio ſuo negotia Mitylenes, ac cæteræ Leſbi. Vbi Athenas ii qui à Pachete miſſi fuerant peruenere, Athenienſes Saleꝛthum vita priuarunt, licet pollicentem, cum alia quædam, tum verò à Platæis (adhuc enim obſidebantur) ſe Peloponnenſes abductarum. De reliquis autē quum B ad conſilium relatum eſſet, præ indignatione cenſuerunt, non modò qui adeſſent, ſed omnes etiam qui puberes eſſent Mitylenæorum interficiendos, impuberes verò ac fœminas in ſeruitutem redigēdos: dantes crimini tum quòd deſciſſent, quum non ea conditione qua cæteri ſub imperio forent, tum vel magis [a] quòd naues Peloponnenſium ad opem eis ferendam auſæ eſſent in Ioniam cum periculo ire. non enim ſubito conſilio videbantur defeciſſe. Mittunt igitur propere triremem nuntiatum decreta Pacheti, imperatúmque vt Mitylenæos necaret. Poſtero die ſubit eos pœnitentia quædam, & facti reputatio, viſúmque eſt ſæuum ac vehemens decretū, totam necare ciuitatem, potius quàm eos qui authores mali fuiſſent. Quod vbi ſenſerūt Mitylenæorū legati, & qui eis ſtudebāt Athenienſes, aditis primoribus, haud ægrè perſuaſerūt vt de eo iterū ad conſiliū referrent: quibus & ipſis notum erat maiorē ciuium partē velle per aliquos ad ſe rurſus de re eadem referri. Coactáque confeſtim concione, aliæ dicebantur à ſingulis ſententiæ. At Cleon Cleæneti *filius*, cuius euicerat pridie de occidendis ſententia, ciuius alioqui omniū violētiſſimus,

[a] *Vide annot.*

β καὶ ἔπεμψαν τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα ἐπιστείλαντες καὶ τὸν Πάχητα ἐπέσπευδον ἀφικόμενοι ἀποκτεῖναι τοὺς Μυτιληναίους. τῇ δ' ὑστεραίᾳ μετάνοια εὐθὺς ἦν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀναλογισμὸς, ὅτι τὸ βούλευμα μέγα καὶ ὠμὸν εἴη, πόλιν ὅλην ἀναστατῶσαι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δὲ ἤσθοντο τοὺς τῶν Μυτιληναίων πρέσβεις καὶ οἱ παρόντες ἐσπένδοντο, καὶ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπρεσβεύσαντες, 94 πρεσβύτατοι ὄντες καὶ τέλος ὥστε αὖθις γνώμας ποιῆσαι· καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὖθις τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δὲ εὐθὺς ἐκκλησίας, ἔδοξε τὰ τε ἄλλα γνῶναι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ καὶ τὸ πρότερον ἀνεῖπε κτεῖναι τοὺς Μυτιληναίους, καὶ τὸν δῆμον μάλιστα δὴ ἐπεποιήκει ὢν βιαιότατος τῶν πολιτῶν, καὶ τὸ τε δῆμον

α Οὓς κατέθετο] ἀποκτεῖναι. β Καὶ ἔπεμψαν] ἐπέμψθη. γ Καὶ τὸν Σαλαίθου] εἰς τοὺς Αἰθωλούς. δ Εἴτις ἄλλος παρεχόμενον] εἴτις ἄλλος ἐπιχειρούμενος. ε Περὶ δὲ τῶν αἰχμαλώτων] τῶν ἀναστατῶσαι. ζ Ἔδοξεν αὐτοῖς] τοῖς Αἰθωλοῖς. η Παρόντας μόνον] ὄντας Αἰθωλούς. θ Καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους] ὅτι ἄλλως ἀπέκτεινον. ι Ἐπικαλοῦντες] αἰτιώμενοι τοῖς ἐγκαλοῦσιν. κ Οἱ ἅμα ἐπρέσβευσαν] σύμμαχοι. λ Ἐκείνοις] τοῖς Μυτιληναίοις. μ Βουλόμενον] οὖσαν δηλονότι. ν Παρακινδυνεύσαι] μετὰ κινδύνου ἐλθεῖν εἰς Ἰωνίαν. ξ Ἐδόκουν] ἐνόμιζον. ο Ἡ οὐ τοὺς αἰτίους] ἢ οὐ ὑπόφασις ἐκείνη. ὁ γὰρ ἦν σωφρονέστερος αὐτῶν ἦν γὰρ κἀγὼ τῶν σωφρόνων δὲ πολλάκις παρελκούσης ὑποφάσεως χρώμεθα· οὐ μὰ τὴν Δία, οὐ μὰ τὸν Ἀπόλλωνα. ὡς καὶ τὸ, ἀπαγορεύω σοι μὴ ποιεῖν. π Τοὺς τῶν Μυτιληναίων] ὅτι Μυτιληναίους. ρ Τοὺς ὀν πέλει] τοὺς σφετέρους λέγει τοὺς ὀν πέλει. οὕτω γὰρ σωθήσεσθαι τὴν ἀκκλησίαν. σ Ὥστε αὖθις γνώμας] διαστέλλει. τ Προθεῖναι] δηλονότι τοῖς ὀν πέλει. υ Καὶ ἐκείνοις] ἐστὶ τοῖς οἷς πέλει γνώμην ὅτι βούλονται οἱ πλείους τῶν πολιτῶν αὖθις ἀποδοθῆναι αὐτοῖς ἀκκλησίαν. φ Σφίσιν] τοῖς πολίταις. χ Καὶ τὸν πρότερον] ἐγκλῶ δηλονότι. ψ Βιαιότατος] ἰσχυρός.

& maximæ, vt illa tẽpestate, apud populũ authoritatis, processit iterũ, atque ita verba fecit, CVM SAEPE aliàs ego statum popularem animaduerti inualidum esse ad aliis imperandum, tum præcipuè nunc in vestra de Mitylenæis[a] pœnitentia. Etenim quia securè inter vos quotidie & sine insidiis agitis, eodem modo erga socios affecti estis, & quicquid aut illorum oratione persuasi [b] delinquitis, aut misericordia tribuitis, non sentitis id ad vestrum periculum pertinere, & ad nullam eorum gratiam vos emolliri: non considerantes, imperium quod habetis, esse tyrannidem, & eos qui parent, ad insidiandum intẽtos, & inuitos parêre: [c] neque ob id vobis dicto audiẽtes esse qd ęsi, tamẽ eis veniã datis, sed quia viribus vestris potius quàm ipsorũ beneuolẽtia superatis. Perniciosissimũ autẽ ex omnib⁹ est si apud nos nihil eorũ quæ decreuerim⁹, stabile erit: nec intelligemus, melius agi cũ ciuitate quæ malis legibus, dum constanter, vtitur, quàm cum ea quæ bonis, sed incõstanter: vtiliorémque esse imperitiã cũ modestia quàm peritiã cum immodestia: ac tardioris ingenii homines administrare cõmodius plerunq; ciuitates quàm solertioris. Nam isti tũ legibus sapiẽtiores videri tũ semper superiores esse dicẽdo in cõsultatione reip. volũt,

A τῷ πολὺ ὂν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις, ἔλεγε τοιάδε, "ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε ἠ̃σθημαι καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατός ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νεῷ ὑμετέρᾳ τῇδε μετανοίᾳ τῶν Μιτυληναίων μεταμελείᾳ. δῆλον γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ αἰεπιβούλευτον τοῖς ἀλλήλοις, καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους ὃ αὐτὸ ἔχετε. καὶ ὅτι ἂν ἢ λόγῳ πειθόμενοι ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ ὦδῶτε, ἧσσον ὑπερκινδυνεύοντες ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὸ τῶν ξυμμάχων χαίειν· μαλακίζεσθε· ὑφ' ὑμῶν σκοπούμενοι ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς ὑπηκόους ἐπιβουλεύοντας ἀβούλους, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ἀρχομένους. οἷς "οὐκ ἐξ ὧν αὐ χρείζηδε βλαπτομένοις αὐτοῖς, ἀκροᾶσθ' ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὖ ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων βουλήσει πεπείσεσθε. πρώτων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν αὖ δόξῃ πρᾶξαι· μηδὲ γιγνώσομεθα ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις χρείσσων ἐστίν, ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκρίσεις· ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετ' ἀκολασίας. οἵ τε φαυλότεροι τῶν B αὐθεφτῶν, πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους, ὡς ὅτι τὸ πλῆθος ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. "οἱ μὲν γὰρ τῷ νόμῳ σοφώτεροι βούλεσθαι φαίνεσθαι, τῷ τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, &

C

[a] Sententiæ mutatione, vel, retractatione.

[b] Deliqueritis, aut misericordia remiseritis, non existimatis vos magno vestro cũ periculo, ac nullã gratiam à sociis ineuntes, molles erga eos esse.

[c] Quos non estis dicto audientes habituri per ea quæ illis magno vestro malo gratificati fueritis, sed per ea quæ potẽtia vestra potius quàm illorũ beneuolentia obtinueritis.

---

[a] Πολλάκις μὲν ἤδη] ἡ τάσις τοῦ σαμμαχικοῦ ὄχλου τὸ δημηγορίας. διαιρεῖ δὲ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι. τὸ γὰρ ἀδιαφθόρως οὐδετέρους ἐξήπατεν. ὡς γὰρ τὸ μὲν, ὡς τοῦ ἴσου τὸ πόλεως· τὸ δὲ, ὡς τοῦ ἀφέλιμον τὰ δίκαια πταίσαντας. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι πολλάκις ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν· ἐπεὶ δὲ δήμιλος οἱ πολῖται ὄντες φοβοῦνται, ὅτι ὑπερβαλοῦσιν, οἷον] μηδὲ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ὑπερβαλοῦσθαι. βιᾶται αὐτὸ ἔχετε] αἰδεῖς δηλονότι. γ Καὶ ὅ, τι ἂν ἢ λόγῳ] ἴσως, ἢ οὐχ ἡγεῖσθε ὅτι, ὅτι ἂν τι λόγῳ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἂν τι οἰκτείραντες αὐτοὺς, μαλακώτεροι ἢ θρασύτεροι ἀντιβῆτε, οὐκ ἐκείνοις ἢ χαρίζεσθε; ἀλλ' αὐτοὶ κινδυνεύετε καταφρονούμενοι· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἴσασι χάειν ὑμῖν. δ Οὐκ ὑπερκινδύνως ἡγεῖσθε] οὐ σκοπεῖτε ὅτι οὐκ εἰς χρόνον ἐκείνων ὄντο ποιεῖτε, ἀλλ' εἰς ἴδιον κίνδυνον. ε Μαλακίζεσθαι] χαυνοῦσθαι. ζ Ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς] τοῖς συμμάχοις δηλονότι. η Οὐκοῦν ὧν αὖ χρίζησθε] τὸ ὑμῖν, οὐκ ἐξ ὧν σφαλλόμενοι τὰς ἐλπίδας οἱ ἀφεστῶτες ὑμῶν, πάλιν δουλοῦνται. τὸ δ', ἐὰν χρίζησθε, μεταξύ· ὁ δὲ νοῦς, οὐχ ὑπερχούμενοι ὑμῶν, ἐὰν σφαλλόμενοι ἐν τῇ ἀποστάσει συγχωρῶνται. οὐ κρῖσις, ἀλλὰ καθ' ὁτιοῦν ὡς ἀκριβῶς σκοπούντων δίκας. θ Βλαπτόμενοι αὐτοὶ] ἀσαφὲς τὸ χωρίον, ὅτι ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς ὑπόθεσιν μετέβη ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἀνοήτου. ὅπερ δῆλον ποιεῖ τὸ κοινὴν συνήθειαν. ὥφελε δὲ βλαπτομένους ἐπιεῖν ἀκροωμένους ἡμῶν χάφων, ἀλλ' ὡς κατὰ συγχύσεων θύρεπις, καὶ τοῦ παλαιᾶς ἀτυφίδος ὀλισθήσαν, πῶς ἐπεποίηκε. τοιαύτας δὲ θύρας καὶ παρὰ τῷ Σκολόγῳ συνῳκίσθαι πολλὰς ἀφ' οἱ μὲν εἰσόπιν ὀλισθάλλουσί τε, καὶ σφαλοκίζειν τὸν μέχρι οἱ ἀμαθεῖς οἴονται. τὸ δὲ βλαπτόμενοι, εἰ αὐτὸ δ' ἀφισάμενοι, καὶ μὴ κατορθοῦντες ἃ προείντο ποιῆσαι, δεχθῆναι, ἔχοι ἂν πρὸς τοὺς ἀφεστηκότων διαίσιαν· εἰ δὲ χρὴ τὸ ὀρθὸν δεχθεῖν, ἔχοι ἂν οὕτως, ὅτι βλαπτόμενοι αὐτοὶ ὧν πρὸς ὑπήκοοι εἰσὶ, οὐκ ἐξ ὧν ἀρτιχρίσασθε αὐτοῖς ἀκροάσονται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν τῇ ἰσχύι δεδιήσθε αὐτῶν. οὐδὲ γὰρ ἀνοίᾳ βουλόνται ὑποστάσθαι. ι Ταῦτα δὲ δεινότατον] τὸ νόημα τοιοῦτον, πάντων (φησὶ) δεινότατόν ἐστιν, εἰ μὴ γνωσόμεθα ὅτι φαύλοις νόμοις ἀκινήτοις δὲ χρωμένη πόλις, καλλίων ἐστὶν, ἢ καλοῖς μὲν, ἀβεβαίοις δὲ καὶ ἀκύροις. ἀμαθίαν δὲ καλεῖ οὐχ ἁπλῶς τὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ μὴ θέλειν καὶ τοὺς νόμους, καὶ τοὺς ῥητόρων, καὶ πάντων εἶ] δοκεῖν φρονιμώτερον, ἀλλ' εἶκειν τοῖς καλῶς δεδογμένοις, καὶ μὴ ζητεῖν εἰ ἀστρέπτειν αὐτά. ὅπερ αἰνίττεται ποιεῖν τὸν Διόδοτον. σωφροσύνῃ δὲ λέγει, τὸ ἀεὶ ἐμμένειν τοῖς καιρίοις νόμοις, καὶ μὴ ζητεῖν μεταβάλλειν αὐτούς. κ Εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν] ἤγουν, ἐὰν ὦμεν πολίμβουλοι. λ Καθεστήξει] ἔσαι. μ Ἀκινήτοις] ἀμεταθέτοις. ν Ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης] τὸν μὲν ἀμαθίαν ὀνομάζει τὴν ἀσυνεσίαν τιθεὶς· τὸν δὲ δεξιότητα ὀνομάζει τὴν συνέσεώς τε καὶ ὑπερεχίας· τὸν δὲ ἀκολασίαν αἰτιᾶται τὴν σωφροσύνην. δεῖ δὲ μὴ σωφροσύνην ἐνταῦθα ὀνομάζειν τὴν ἀμαθίαν δέξασθαι· τὸν δὲ ἀκολασίαν, ὀνομάζει τὴν ἀμετάπειστον. ὁ δὲ νοῦς, τοιοῦτος, οὐ βέλτιόν ἐστι (φησὶν) ἀμαθεστέρους μετὰ σωφροσύνης εἶ), ἢ συνετωτέρους τοὺς χαίροντας, ἀμεταπείστους ἔχειν. ξ Οἵ τε φαυλότεροι] ἀμαθέστεροι. ο Πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους] συγκρινόμενοι δηλονότι. π Οἱ μὲν γὰρ] οἱ φρονιμώτεροι.

ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ αὖ δηλώσομεν τὴν ἰδίαν σώφρονες, ἢ μὴ ἐν οἷς βούλονται δίκαιοι εἶναι τοὺς νόμους. β Δηλώσαντες δὲ γνώμην] τὴν πολυμαθίαν λέγει γνώμην. γ Οἱ δ' ἀπειρότατοι] οἱ ἀμαθεῖς δηλονότι. δ Ἀμαθέστεροι μὲν] ἧττον ἐπαΐοντες τῆς γνώσεως τῶν νόμων. ε Κρίνεται δὲ ὄντες] ἐστὶ, κρείσσους γὰρ δικαιότεροι ὄντες κρίνονται, ἢ ὧν ἄρχειν ἄξιοι, ὀρθοῦσθαι τὰ πλείω. ζ Παρὰ δόξαν] παρὰ τὸ δοκοῦν, ἢ φαινόμενον. ἓξ. ἤ, παρὰ δόξαν ἀλήθειαν. η Οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι τῇ γνώμῃ] ἧττον τοῖς διεδομένοις ἐμμένων. θ Καὶ χρόνου διαστελῶ] ἀρίστην τῆς ἀμωσείας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ μὲν χρόνου διαβολὴ συμφέροι τοῖς φρονοῦσιν δικαίως, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὠφελεῖ γὰρ τὴν χρόνῳ (φησὶν) ἀμυνόμενον ἢ τῷ πάθους ὀργὴ· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῶν παλαίων ἐγγὺς ἦν εἰπεῖν (τουτέστιν, εἰ μὴ ἦλθον ἐν μέσῳ χρόνοι πολλοὶ) ἰσοπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τῷ πεπονθέναι. ι Ὁ δὲ τοὺς τῶν ἠδικηκότων] ὅτι γὰρ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος δέει. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι· καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθεὶς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου θεραπεύεσθαι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, Χρόνος μαλάξει σε. κ Ὁ γὰρ παθὼν] καλῶς δηλονότι. λ Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθὼν τι ἀμύνεται. ὦ ἔπεται δηλονότι ἡ ἀμωσεία.

μ Ἀνύπαλον ὄν] ἀνύπαλον, ἧττον ἴσον. ὁ δὲ νοῦς οὕτω, τὸ ἀμύνασθαι, ἴσον ὄζει τῆς ἀμωσείας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ μὲν χρόνου διαβολὴ συμφέροι τοῖς φρονοῦσιν δικαίως, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὠφελεῖ γὰρ τὴν χρόνῳ (φησὶν) ἀμυνόμενον ἢ τῷ πάθους ὀργὴ· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῶν παλαίων ἐγγὺς ἦν εἰπεῖν (τουτέστιν, εἰ μὴ ἦλθον ἐν μέσῳ χρόνοι πολλοὶ) ἰσοπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τῷ πεπονθέναι. ν Ὁ δὲ τοὺς τῶν ἠδικηκότων] ὅτι γὰρ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος δέει. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι· καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθεὶς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου θεραπεύεσθαι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, Χρόνος μαλάξει σε. ξ Ὁ γὰρ παθὼν] καλῶς δηλονότι. ο Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθών τι ἀμύνεται. ὦ ἔπεται δηλονότι ἡ ἀμωσεία.

π Ἀνύπαλον ὄν] ἀνύπαλον, ἧττον ἴσον. ὁ δὲ νοῦς οὕτω, τὸ ἀμύνασθαι, ἴσον ὄζει τῆς ἀμωσείας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ μὲν χρόνου διαβολὴ συμφέροι τοῖς φρονοῦσιν δικαίως, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὠφελεῖ γὰρ τὴν χρόνῳ (φησὶν) ἀμυνόμενον ἢ τῷ πάθους ὀργὴ· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῶν παλαίων ἐγγὺς ἦν εἰπεῖν (τουτέστιν, εἰ μὴ ἦλθον ἐν μέσῳ χρόνοι πολλοὶ) ἰσοπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τῷ πεπονθέναι. ρ Ὁ δὲ τοὺς τῶν ἠδικηκότων] ὅτι γὰρ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος δέει. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι· καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθεὶς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου θεραπεύεσθαι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, Χρόνος μαλάξει σε. σ Ὁ γὰρ παθὼν] καλῶς δηλονότι. τ Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθών τι ἀμύνεται. ὦ ἔπεται δηλονότι ἡ ἀμωσεία.

α Ὡς ἐν ἄλλοις] ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν ἢ ὠφελίμοις δηλώσαμεν καὶ γνώμην ποιῆσαι πᾶσι ἢ ἰδίαν σώφρονες, ἢ μὴ ἐν οἷς βούλονται δίκαιοι εἶναι τοὺς νόμους. β Δηλώσαντες δὲ γνώμην] τὴν πολυμαθίαν λέγει γνώμην. γ Οἱ δ' ἀπειρότατοι] οἱ ἀμαθεῖς δηλονότι. δ Ἀμαθέστεροι μὲν] ἧττον ἐπαΐοντες τῆς γνώσεως τῶν νόμων. ε Κρίνεται δὲ ὄντες] ἐστὶ, κρείσσους γὰρ δικαιότεροι ὄντες κρίνονται, ἢ ὧν ἄρχειν ἄξιοι, ὀρθοῦσθαι τὰ πλείω. ζ Παρὰ δόξαν] παρὰ τὸ δοκοῦν, ἢ φαινόμενον. ἓξ. ἤ, παρὰ δόξαν ἀλήθειαν. η Οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι τῇ γνώμῃ] ἧττον τοῖς διεδομένοις ἐμμένων. θ Καὶ χρόνου διαβολὴν] ἀρίστην τῆς ἀμωσείας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ μὲν χρόνου διαβολὴ συμφέροι τοῖς φρονοῦσιν δικαίως, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὠφελεῖ γὰρ τὴν χρόνῳ (φησὶν) ἀμυνόμενον ἢ τῷ πάθους ὀργὴ· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῶν παλαίων ἐγγὺς ἦν εἰπεῖν (τουτέστιν, εἰ μὴ ἦλθον ἐν μέσῳ χρόνοι πολλοὶ) ἰσοπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τῷ πεπονθέναι. ι Ὁ δὲ τοὺς τῶν ἠδικηκότων] ὅτι γὰρ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος δέει. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι· καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθεὶς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου θεραπεύεσθαι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, Χρόνος μαλάξει σε. κ Ὁ γὰρ παθὼν] καλῶς δηλονότι. λ Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθών τι ἀμύνεται. ὦ ἔπεται δηλονότι ἡ ἀμωσεία.

μ Ἀνύπαλον ὄν] ἀνύπαλον, ἧττον ἴσον. ὁ δὲ νοῦς οὕτω, τὸ ἀμύνασθαι, ἴσον ὄζει τῆς ἀμωσείας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ μὲν χρόνου διαβολὴ συμφέροι τοῖς φρονοῦσιν δικαίως, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὠφελεῖ γὰρ τὴν χρόνῳ (φησὶν) ἀμυνόμενον ἢ τῷ πάθους ὀργὴ· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῶν παλαίων ἐγγὺς ἦν εἰπεῖν (τουτέστιν, εἰ μὴ ἦλθον ἐν μέσῳ χρόνοι πολλοὶ) ἰσοπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τῷ πεπονθέναι. ν Ὁ δὲ τοὺς τῶν ἠδικηκότων] ὅτι γὰρ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος δέει. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι· καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθεὶς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου θεραπεύεσθαι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, Χρόνος μαλάξει σε. ξ Ὁ γὰρ παθὼν] καλῶς δηλονότι. ο Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθών τι ἀμύνεται. ὦ ἔπεται δηλονότι ἡ ἀμωσεία.

π Ἀνύπαλον ὄν] ἀνύπαλον, ἧττον ἴσον. ὁ δὲ νοῦς οὕτω, τὸ ἀμύνασθαι, ἴσον ὄζει τῆς ἀμωσείας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ μὲν χρόνου διαβολὴ συμφέροι τοῖς φρονοῦσιν δικαίως, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὠφελεῖ γὰρ τὴν χρόνῳ (φησὶν) ἀμυνόμενον ἢ τῷ πάθους ὀργὴ· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῶν παλαίων ἐγγὺς ἦν εἰπεῖν (τουτέστιν, εἰ μὴ ἦλθον ἐν μέσῳ χρόνοι πολλοὶ) ἰσοπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τῷ πεπονθέναι. ρ Ὁ δὲ τοὺς τῶν ἠδικηκότων] ὅτι γὰρ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος δέει. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι· καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθεὶς, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου θεραπεύεσθαι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, Χρόνος μαλάξει σε. σ Ὁ γὰρ παθὼν] καλῶς δηλονότι. τ Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθών τι ἀμύνεται. ὦ ἔπεται δηλονότι ἡ ἀμωσεία.

ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ αὖ δηλώσομεν τὴν

operum auditores: coniectantes ita maximè posse fieri futura, vt quisque optimè dixerit: & ex iam factis nō id certius existimātes esse quod ipsi vidistis quàm quod audistis, de liniti pulchrorū [a] cōmendatione verborū. Itaque faciles estis falli nouitate sermonis, difficiles animo ad exequendū quod probatū est: serui semper [b] ineptiarū, consueta fastidientes: & potissimùm quidē cupientes singuli se posse dicere: sin hoc nequeatis, reclamantes iis qui talia dicunt, [c] vt eorū sequendo sententiam non videamini illis inferiores esse. Quinetiam alio aliquid acutè dicēte, proni ad id quod dicitur [d] laudandum, & *ad significandum* vos sensisse antè *quàm diceretur*, quū tardi sitis ad ea prouidenda quæ illinc sunt euentura: aliud quærētes (vt sic dicam) quàm ea quibus vincitis, quū tamen ne præsentia quidem satis intelligatis. Denique voluptate aurium capti estis, ac similes spectatoribus sophistarum sedentibus potius quàm de republica consultantibus. A quibus ego vos conabor abducere, ostendens vnam Mitylenæorum ciuitatem, præcipuam vobis iniuriam intulisse. Nam siqui, quòd aut imperium vestrum ferre nequeant, aut quòd ab hostibus compellantur, desciscunt, veniam do: quum verò ii qui insulam tenent, & vrbem muris præditam, vbi nisi à mari formidolosus non erat hostis noster, & vbi ipsi contra illum non erāt indefensi, quippe instructa iam classe, liberi præterea, & à nobis antè omnes in honore habiti, hoc egerint:

[a] *Vide annot.*

[b] Rerum nouarum. *Vel*, insolentium.

[c] Videri *non vultis* posteriores eorum sententiam sequi.

[d] *Ad Verbū*, Prælaudandum. *I. est*, Prompti ad id laudandum; alius ante alium. *Q. d. Certatim id laudatis, & in eo laudando alter alterum præuenire studetis. Potest & in* προαινέσαι *sic accipi* προ *vt in* προεπαινέσαι. *quamtamen præpos. hic interp. alio retulit.*

A ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων τὰ μὲν μέλλοντα ἔρ- "
γα " ἀπὸ τῶν οὖ εἰπόντων σκοπουῦτες, ὡς "
δύνατά γίγνεται. " τὰ δὲ πεπραγμένα "
ἤδη, οὐ " θεατὴν πιστότερον ὄψει λεγόντες "
ἢ " ἀκουσθέν, ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπι- "
τιμησάντων. [γ] καὶ μὴ καινότητος μὲν λόγου "
[δ] ἀπατᾶσθαι χάριτι, [ε] μὴ δεδοκιμασμένου "
δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν. [ζ] δοῦλοι ὄντες τῶν "
ἀεὶ ἀτόπων, [η] καὶ ἀφροσύνῃ δὲ " τῶν εἰωθότων. "
[θ] καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βου- "
B λόμενος δυνάσθω, εἰ δὲ μή, αὐταγωνιζόμε- "
νοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕστερον ἀκο- "
λουθῆσαι [ι] δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέ- "
γοντος προεπαινέσαι [κ] καὶ προαισθέσθαι "
τε προθύμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προ- "
νοῆσαι βραδεῖς πὲ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμε- "
να. " [λ] ζητοῦντές τε δηλόν τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς "
ζῶμεν, φρονοῦντες ἢ ὁπόθεν περὶ τῶν μελλόν- "
των ἰκανῶς. [μ] ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ ἡττώ- "
μενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθη- "
C μένοις μᾶλλον, ἢ περὶ πόλεως βουλευομέ- "
νοις. " ὧν ἐγὼ πειρώμενος " ἀποτρέπειν ὑ- "
μᾶς, [ν] ἀποφαίνω μιτυληναίους μάλιστα "
δὴ μίαν πόλιν ἠδικηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, "
οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέ- "
ραν ἀρχὴν, ἢ οἵτινες [ξ] ὑπὸ τῶν πολεμίων "
ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· "
νῦν δὲ οἵτινες ἔχοντες μὲν τείχων, καὶ μὲν "
θαλάσσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέ- "
ρους πολεμίους, [ο] ᾧ καὶ αὐτοὶ πεῖραν πα- "
D ρασκευῇ ἂν ἄφοβοι ἦσαν τοῖς αὐτοῖς, "
αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες, καὶ ὑμῶν ἐν τοῖς "
πρώτοις [π] τὸν ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο. "

α Ἀπὸ τῶν οὖ εἰπόντων] πιθανῶς. β Τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη] οὐ σκοπουῦτες.
γ ... Καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου] πικιλίας καὶ ὑφαιρετίας. ταῦτα πρὸς τοὺς ἀδυνάτους ἀκούειν ἁρμόττει, οὐδὲν ἧττον μελετῶντας πολὺ λέγειν ἢ ἀκούειν καιρόν. τῆς αὐτῆς δὲ διανοίας ὄντι καὶ τὸ Ἀρχιδάμου δημηγορεῖα, ἃ ῥῆς φησι, καὶ μὴ τὰ ἀληθῆ ξυνετοὶ ἄρα ὄντες, καὶ τὰ ὀργῆς. δ Ἀπατᾶσθαι χάριτι] αἱ πὸ τῶ ἀκουόντων, καὶ ἑπόμενοι μὴ δυνῶν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. ε Μετὰ δεδοκιμασμένου δ'] ἀληθοῦς. ὁ γὰρ ψευδὴς, ἀδόκιμος. ζ Δοῦλοι ὄντες] δοῦλοι ὄντες ἀεὶ τῶν ἀτόπων καὶ παραδόξων, ἀφροσύνῃ δ' τῶν ἀπρεπόντων καὶ εἰωθότων. τουτέστι καταφρονοῦντες τ' ἀκουσθέν. Ἄλλως. τοῖς προλεγομένοις (φησὶ) καὶ τοῖς λόγοις τοῖς παρὰ δόξαν ἢ μὴ εἰθισμένοις ἀεὶ χαίροντες, καὶ πειθόμενοι καὶ φρονοῦντες δ' τῶν δεδοκιμασμένων, καὶ εἰωθότων. η Τῶν εἰωθότων] τῶν ἀρεπόντων. θ Καὶ μάλιστα μὲν] βούλεται δὲ εἰπεῖν, εἰδὲ μή, παντὸς αἰτιατέον ὧν λέγοντος, ὅπως μὴ βραδύτερον ἐκείνου δόξῃ νοεῖν καὶ τὸ συμφέρον. ι Δοκεῖν τῇ γνώμῃ] κ' τῇ γνώμῃ. κ Ζητοῦντες δ' δηλόν τι ὡς εἰπεῖν] καινότερα (φησὶ) ζητοῦντες παρὰ τὰ εἰωθότα, ἐν οἷς πολιτευόμεθα. λ Ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ] ἀκοῆς ῥητορικῶν λόγων καινότερα ἢ παραδόξα ὑμῶν εἰσηγουμένων. σοφιστὰς δὲ λέγει τοὺς σοφιζομένους ἢ ἀληθεύοντας. Ἄλλως. τοῖς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένοις, τοὺς διδασκάλους τῶν ῥητορικῶν παραβλημάτων. διατὰς, δὲ αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς, καὶ ἀκροατὰς. ὡς γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (φησὶ) τῶν σοφιστικῶν λόγων, ἡδονῆς γίγνονται κριταὶ, οὐ πραγμάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑμεῖς τοὺς λόγους σκοπεῖτε, οὐ τὰ πράγματα. ἡδονῇ δὲ, αἱ πὸ τῶ κολακείᾳ. μ Ὧν ἐγὼ πειρώμενος] ὧν ὀλιγωρημάτων, ἃν εἶπεν ἄρτι ὅτι οὐδὲν δηλοῖ ἢ ἀδολέσχαι εἶναι. ν Ἀποτρέπειν ὑμᾶς] ἀπείρηκεν. ξ Ἀποφαίνω] λέγω (φησὶν) ὅτι ἡ μία πόλις οἱ μιτυληναῖοι σφόδρα ἠδίκησαν ὑμᾶς τοὺς Ἀθηναίους. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγεται δύο. ο Τοὺς ἡμετέρους πολεμίους] ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους.

" τί δῆτα οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε, καὶ ἐπα- A quid aliud quàm insidiati sunt,[a] in
" νέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν; " (ἀπόστασις ferétes potius bellũ quàm desciscẽ-
" μὲν γε, τῶν βιαίων παραχθέντων ἐστίν) [β] ἐζη- tes à nobis? Defectio enim, eorũ est
" τήσαμέν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς quib[o] aliqua vis infertur. Captarũt
" σαντες διαφθεῖραι; [γ] καίτοι δεινότερόν ἐστιν quoque per inimicissimos nostros
" ἢ εἰ καθ' αὑτοὺς δυνάμει κτώμενοι αὐτε- nos perdere: quod indignius est
" πολέμησαν. τὸ δὲ δίκημα δι' αὐτῆς ἥτε αἰ quàm si suis ipsorũ viribus nos bel-
" τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐφύοντο, ὅσοι ἀπο- lo petiissent. Quibus nec calamita-
" στάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παρ- tes vicinorũ exẽplo fuerunt, quicũ
" οῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον [δ] μὴ ἐλθεῖν ἐς que iam post rebellionẽ à nobis su-
" τὰ δεινὰ ἡγούμενοι ὑπὸ τοῦ μέλλον θρα- B perati sunt, nec præsens sua felici-
" σεῖς, [ε] καὶ ἅμα πίσυνοι μακρότερα μὲν τῆς tas [b] segnitiẽ attulit ne in pericula b A subeundis
" δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πό- venirẽt: sed effecti ad futura auda- periculis retarda-
" λεμον ἦραντο, [ζ] ἰσχὺν ἀξιώσαντες τὸ δικαίου ces, maiore quidẽ spe quàm pro vi- uit. Vel, deterruit.
96 " τοῦ θεῖναι· ὧν ᾧ ἡγήσαντο τοῦτο ἔσεσθαι, ribus, minore tamen quàm volun
" ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. [η] εἰώθασι δὲ tas fuit, bellũ sumpserunt, ante ferẽ-
" τῶν πόλεων αἷς αὖ μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου dam iustitiæ potentiã rati. Nulla e-
" ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἦλθε, [θ] ἐς nim iniuria lacessiti, [c] ob id quo se c Vel, Vbi se vi-
" ὕβριν τρέπειν. [ι] τὰ γὰρ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς superaturos arbitrati sunt, nobis ar- ctores fore puta-
" αὐθαιρέτοις βύτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα, ἢ ma intulerunt. Siquidẽ solet vsuve uerunt.
" τοῦδε δόξαν. καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, C nire ciuitatib[o], præsertim iis quibus
" ῥᾷον ἀπωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώ- breui & insperatò felicitas cõtigit,
" ζονται. χεἰῶ δὲ Μιτυληναίοις καὶ πάλαι vt ad insolentiã cõuertantur: & ple
" μηδὲν [ια] διαφέροντας τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν runq; quæ [d] secundũ rationẽ homi
" τετιμῆσθαι· καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ὑβρίσεσθε. nibus prospera eueniunt, stabiliora
" (πέφυκε γὰρ καὶ ἀνθρώπους [ιβ] ὃ μὲν sunt quàm quæ præter opinionẽ. d Rationi con-
" θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπερβλη- Faciliúsque propè dixerim esse pro sentanea & non
" θαυμάζειν) κολασθήτωσαν δὴ νῦν ἀξίως pulsare aduersa quàm tutari secun fortuita prospe-
" τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία da. Decuerat autẽ iam olim Mity- ritas hominum sta-
" τοῦ σφαλῆναι, [ιγ] τὸ δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες lenæos nihilo peculiarius honore bilior est, Vel tu-
" γὰρ ἡμῶν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, [ιδ] οἷς γ' ἐξὸν ὡς quàm cæteros à nobis affici: & non tior, quàm inopi-
" ἡμᾶς [ιε] περιῆν ξυμβῆναι, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει eò petulantiæ processissent. (Nam nata.
" τῇδε. ἀλλὰ [ιζ] μὴ τῶν ὀλίγων κίνδυνον & alioqui natura cõparatũ est e Vt quisque eos
" ἡγησάμενοι βεβαιότερον, ξυναπέστησαν. D Cuncti nanque nos pariter inua- à quibus colitur,
" serunt: quibus liceret nunc, si ad Vel obseruatur, cõ-
" nos cõfugissent, rursus in vrbe de- temnat: qui autẽ
" gere: [g] sed quia existimarunt tu- minimè cedunt,
" tius periculũ esse si per paucos res Vel, minimè se sum
" ageretur, ipsi quoque defecerunt. mittunt ad ipsius
" obseruantiam, ad-
" miretur. id est, su-
" pressio habeat.
" f Plectantur ta-
" men vel nunc.
" g Sed tutius esse
" arbitrati, aleæ se
" committere, Vel,
" fortunam tentare,
" cum paucis illis,
" vnà defecerunt.

α Ἀπόστασις μὲν γε] ἀπόστασίς ἐστιν ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες ἀποστῶσιν· ἐπανάστασις δέ, ὅταν τινὲς ὑμοίων, καὶ μηδὲν ἀδικούμενοι, ἐπαναστῶσι καὶ ἐχθρύσωσι τοῖς μηδὲν ἀδικήσασιν. β Ἐζητήσατέ τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς ἑαυτὶς διαφθεῖραι;] ἤτοι, συνεμάχησαν τοῖς πολεμίοις ἡμῖν; γ Καίτοι δεινότερόν ἐστιν] εἰ ἕνεκα (φησὶν) ἰδίας δυνάμεως καὶ κέρδους αἱ πολέμησαν ἡμῖν, ὃν ἴσως δεινόν ἐστιν· νῦν δ' οὐδὲ ἐλπίδων ἕνεκεν, ἐξ οἰκείας κακονοίας ὁρμώμενοι· ὅπερ δεινότερον. δ Ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν] αἰσχύνηται λέγει καὶ ποιδαιάται, καὶ ναξίοις, καὶ ἄλλοις τισὶ δεδουλωμένοις. ε Ἡ παροῦσα] αὐτοῖς δηλονότι. ζ Μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινὰ ἐς τὸν ἀπόστασιν. η Καὶ ἐλπίσαντες] ἤλπισαν (φησὶν) ἀποστῆναι ἡμῶν, ὅτι μεῖζον μὲν ὠφέλησε τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἐλάττον δὲ τῆς βουλήσεως αὐτῶν. ἐβούλοντο γὰρ οὐ μόνον ἀποστῆναι ἡμῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ καθελεῖν τὸν δυνάμιν τῆς πόλεως, διὰ τὸ πλοισπὸν αὐτοὺς βιοτεύειν. θ Ἰσχὺν ἀξιώσαντες] ὑπερπαῖσαι (φησὶν) ἀξιώσαντες τὸν δυνάμιν τοῦ δικαίου. δίκαιον γὰρ λέγει τὸ ἐμμεῖναι τῇ ἀρχῇ, καὶ μὴ ἀποστῆναι. ι Ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν] αἰτιῶνται, ὡς καιρὸν τινὰ δυνηθέντες, καταφρονῆσαι τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας, καὶ τῆς παρ' ἡμῶν ἡμῖν. ια Εἰώθασι δὲ] εἰώθασι δὲ ὡς ἐς ὕβριν τρέπειν ἡ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐκείνας αἷς αὐτὴ ἐξαίφνης ἐγένετο, καὶ ἀπροσδόκητος. λ Ἐς ὕβριν τρέπειν] τρέπεσθαι. μ Τὰ δὲ πολλὰ] ὡς ὀλιγοπολύ. ν Τῶν ἡμῶν τετιμῆσθαι] μηδὲν τετιμῆσθαι ὑφ' ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ μηδὲν. ἢ μᾶλλον τὸ λεγόμενον, οὕτως, ἔδοξε τοῖς μιτυληναίοις ὧν τιμᾶσθαι ὑφ' ἡμῶν, ὡς οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων. τουτέστιν, ἐδουλώθησαν. ξ Τὸ μὲν θεραπεῦον] τὸ κολακεῦον. ο Οἷς γ' ἐξὸν] τοῖς δημόταις, καὶ πολλοῖς.

Respicite quinetiã ad socios, quorũ si & iis qui coacti ab hoste, & iis qui voluntarii defecerunt, easdem pœnas infligatis, quem tandẽ fore existimatis quẽ non ad deficiendũ quantulacunque causa impellatis? quum is, si prosperè cedat, liber sit: si minus, nihil intolerandum patiatur. Ex quo nos in omnibus ciuitatibus periculũ subibimus tum pecuniarũ, tum corporũ: [a] &, si ciuitatẽ expugnauerimus, ea profligata, prouentibus, per quos vires habemus, in posterũ carebimus: [b] si non expugnauerimus, ipsos, præter eos qui nunc sunt, hostes habebimus: & quo tẽpore nos oportet aduersus præsentes stare, in bello sociali occupabimur. Non igitur cõuenit spẽ eis proponere aut sermone [c] persuasam, aut pecuniis emptã, veniæ consequendæ, tanquã hominum more peccauerint. Non enim inuiti læserunt, sed scientes insidiati sunt: quod autẽ præter voluntatẽ fit, id dignũ est venia. Itaq; ego & tunc primùm repugnaui, & nunc, ne decretorũ vestrorum vos pœniteat, repugno: néve tribus rebus imperio pernicio sissimis delinquatis, misericordia, [d] voluptate orationũ, lenitate. Nam misericordiam quidem iis qui similes sunt, tribui iustũ est, nõ iis qui nec ediuerso miserẽtur, & necessariò se perpetuos cõstituerunt hostes. Oratores autem qui dicendo oblectant, habebunt alias minoribus in rebus dicendi certamẽ, nõ vbi ciuitas quidẽ paululũ oblectata, faciat magnã iacturã; ipsi verò ob benedicta bene accipiantur. Lenitas verò potius illis exhibetur qui in posterũ morigeri, quàm qui nihilo minus hostes, atq; iidẽ futuri sunt, si relinquantur.

a Et si quidem recuperauerimus vrbem quæ profligata sit, *cuius exhaustæ sint opes, prouent. &c. Obserua autem Et plane pro Nam accepi.*

b Sin inceptũ nostrum *eam recuperandi* non succedat.

c Πεισὴν *sonat potius persuasibilem, & ὠνητὸν emptitiam, vel venalẽ. Sensus est*, Non oportet igitur vllã eis spẽ relinquere, tanquam aut vllã orationis probabilitate, aut vllis pecuniis nos ad veniam sibi dãdam possint adducere.

d Illecebris orationis. *Vel*, verborum.

A "τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε [β] εἰ τοῖς τε "ἀναγκαθεῖσιν ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ "τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας "προσθήσετε, ἵνα οἴεσθε ὄντινα οὐ βεαχείᾳ "προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅτῳ [γ] ἢ κατορ- "θώσει τι ἐλευθέρωσις ἦ, ἢ σφαλέντι μηδὲν "παθεῖν αἰτήσεσον. ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκείνην πό- "λιν ἀποκεκινδυνευμένοις τά τε χρήματα "καὶ αἱ ψυχαὶ καὶ τοχόντες μὲν [δ] πόλιν "ἐφθαρμένην [ε] προλαβόντες, [ζ] τῆς ἔπειτα "προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερή- "σεσθε, σφαλέντες δὲ, πολεμίους [η] πρὸς "τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν· καὶ οὐ χρόνον "τοῖς νεῶ καθεστηκόσι δεῖ ἐλπίδας αἴτησασθαι, "τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσοντι. [θ] οὐκ- "οιν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ "πιστὴν, οὔτε χρήμασιν [ι] ὠνητὴν, ὡς ξυγγνώ- "μην ἁμαρτεῖν ἀνθρωπείως λήψονται. [κ] ἀ- "κόντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ "ἐπεβούλευσαν. [λ] ξυγγνώμων δ' ἐστὶν ὃς ἂν "κούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν [μ] καὶ τότε προσῆτον, καὶ B "νῦν ἀντεμαίνομαι, [ν] μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς "τὰ [ξ] προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμ- "φορωτάτοις τὴν ἀρχὴν, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ λό- "γων, [ο] καὶ ἀπιστείᾳ, ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ "τοῖς τοιοῖς ὁμοίοις δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, "καὶ μὴ τοῖς οὔτ' αὐτοκλιοιῶσι, [π] ἐξ "αἰῶνός τε καθεστῶσι ἀεὶ πολεμίοις. οἵ τε "τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλ- "λοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμῖν C "πόλις [ρ] βεαχέα πλαθεῖσα, μεγάλας ζημιώ- "σεται, ἀλλοῖ [σ] ἢ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν [τ] τὸ εὖ παθεῖν "ἀντιλήψονται. καὶ ἡ ὀπιεικεια [υ] τοῖς τοῖς "μέλλοντας ὑπηνδεῖσθαι καὶ τοιοῦτον ἔσεσθαι, "μᾶλλον δίδοται [φ] ἢ τοῖς ὁμοίοις τε καὶ "οὐδὲν ἧσσον πολεμίοις ὑποληψομένοις.

α Τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε] σκέψασθε δὲ, εἰ οἷς ἀποστᾶσι τῶν ξυμμάχων ἑκουσίως καὶ οἷς ἀκουσίως τὰς ὁμοίας ζημιωσεσθε, ἵνα μὴ μείζονας τοῖς ἑκουσίως ἀποστᾶσι, ἵνα κοινὸν οὐ νομίζητε ἀγαθὸν εἶναι τῶν συμμάχων ἀφίστασθαι, ὅταν μέλλωσιν, ἢ, καταπροδιδοῦσιν τοὺς πολίτας τοῖς ἀποστᾶσι, ἐλευθεροῦν (ἢ), ἢ μηδὲν ἐχόντες τῆς βουλήσεως, συγγνώμης ἀξιωθήσεσθαι.

β Εἰ οἷς τε αἰσχυνθεῖν] οἷς ἑκουσίως ἀποστᾶσιν. γ Ἢ καταπροδόσαντι] τοῖς ἀποστᾶσιν δηλονότι. δ Πόλιν ἐφθαρμένην] συμμαχίδα. ε Τῆς ἔπειτα προσόδου τῆς μετὰ ταῦτα χρόνου. ζ Πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι] ἡμῖν πολεμίοις δηλονότι.

η Τοῖς νεῶ καθεστηκόσι] τοῖς πολυσπονηθεῖσι. θ Οὐκοῦν δεῖ προσθεῖναι] δοῦναι ἐλπίδα τοῖς συμμάχοις. ι τοῖς οὖσιν, ἵνα ἔστιν ἐλπὶς ὡς συγγνώμην λήψονται, ἢν ἁμαρτάνωσιν ἀνθρωπίνως. οὐ γὰρ ἀκούσιον τὸ ἁμαρτημα αὐτῶν. κ Ἀκόντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, τὸν ἀκουσίων. λ Ξυγγνώμων δ' ἐστὶν ὃς ἂν κούσιον] συγγνώμης ἄξιον. μ Καὶ τότε προσῆτον] διεμαχεσάμην δηλονότι.

ν Μὴ μεταγνῶναι] μὴ μεταμέλειν ὑμῖν. ξ Τὰ προδεδογμένα] τὰ προκεκριμένα. ο Καὶ ὀπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν] συγγνώμῃ. π Βεαχέα πλαθεῖσα] οὐδὲν ὅλως. ρ Τὸ εὖ παθεῖν] τὸ χρημασθῆναι ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα συμμάχων. σ Ἢ πρὸς τοῖς ὁμοίοις τε] τοῖς ἐν τῇ αὐτῇ δηλονότι ὄντας.

» εἰ γὰρ ξυνελὼν λέγω, πείσομαι μὲν ἐμοὶ, τὰ A
» τε δίκαια ἐς Μιτυληναίους καὶ τὰ ξύμ-
» φορα ἅμα ποιήσετε· ἄλλως δ' γνόντες, τοῖς
» μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον
» δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστη-
» σαν, ὑμεῖς αὖ οὐ χρεὼν ἄρχοιτε. εἰ δὲ δὴ
» καὶ οὐ πρέποντα ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν,
» τῷδε τὸ εἰκὸς ζῆνον καὶ τοιῷδε ξυμφόρῳ
» δεῖ κολάζεσθαι, καὶ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς,
» καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου αἰδραγαθίζεσθαι.
» τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι, B
97 » καὶ μὴ αἰσχυντότεροι Ⓐ ἀμφοῖν
» γενόμενοι τὴν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι
» ἐθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι
» κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προ-
» πεπραγότας ἀδικίας· μάλιστα δὲ Ⓑ μὴ
» ξυνὼ προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες
» ἐπεξέρχονται, καὶ διόλλυνται; ὃν κιν-
» δυνον ὑφορώμενοι τὸν ὑπολοίπου
» ἐχθροῦ. ὁ γὰρ μὴ ξυνὼν ἀναγκῃ τι παθὼν, C
» χαλεπώτερος ἀμφοῖν φανεῖται τοῦ ἀπὸ τῆς
» ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῖν
» αὐτοῖς· γνόντες δ', ὅτι ἐπράξατε τῇ γνώ-
» μῃ δ' πάσχειν, καὶ ὡς προὶ πάντας αἰ ἐπιμή-
» σασθαι αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν αὐτὰ πρόδοτε,
» μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα,

Atque (vt semel omnia dicã) si mihi assensi fueritis, quæ iusta sunt & vtilia, circa Mitylenæos agetis: sin minus, neq; illis gratificabimini; & vosipsos potius condemnabitis. [a] Quippe si rectè isti defecerũt, profectò vos non legitimè imperatis. Quanquã etsi non legitimè, tamen quũ hoc agendũ vobis censeatis, oportet vos non legitimè, ex vestra vtilitate de his etiã suppliciũ sumere, aut certè ab imperando desistere: ac sublato periculo, bonorũ virorũ fungi officio. Refundatis age dũ eandẽ in authores [b] pœnã: ostendatisq; vos non minus exulcerato esse animo in vlciscendo, licet euaseritis, quàm illi fuerunt in insidiãdo: cogitãtes quæ ipsi, si vicissent, creãdi sint fuisse facturi, qui præsertim iniuriam facere cœperunt. Qui autẽ nulla iniuria irritati ad læ dendum veniunt, [c] ii ad perniciem tendunt, [d] suspicantes periculum quod eos manet ab hoste quẽ relinquãt. Quisquis enim à quo non oportuit læsus est; acerbior est (si euasit) in illũ quàm iustũ in hostem. Nolite ergo vestri ipsorũ fieri proditores: & [e] animo quã proximè ac cedentes ad ea quæ passuri fuistis, [f] prout nihil præoptastis quàm vt eos caperetis, nũc talionẽ reddatis: nõ protin' ob præsentẽ statũ emol

[a] Si enim hi meritò defecerunt, vos certè contra fas & æquũ imperatis, *vel imperare discemini.* Quòd si vel contra fas hoc vobis faciendum censetis, itidem præter fas & æquum in hos oportet animaduertere, quũ id vobis *ad retinendum imperiũ* vtile futurum sit: aut certè imperio supersedete, & vt rorum honorum officio, quod periculo caret, fungi. *Vel, Et quidem omni periculo carentem, sicut viros bonos decet, colere.*

[b] Qua vidélicet in vos vsi fuissent.

[c] Infesti grassantur, ad interfectionem vsquè. *Vide annot.*

[d] Suspectum habentes. *Vel,* Suspectantes. *Postea* verò, Votmidantes.

[e] Cogitatione.

[f] Sed vt plúris quàm alia omnia fecissetis eos in potestate habere, nũnc eos vlciscimini, non ex præsenti specie, ita tum ad mollitiẽ flexi.

α Καὶ τὰ ξύμφορα] ἡμῖν δηλονότι. β Τοῖς μὲν] τοῖς μιτυληναίοις ἀχρείοις οὖσι χαριζόμενοι καὶ ἡ παροιμία, Ὁμηρος, — ἐδὲ μὲς ὅτι χέρις μετόπισθε γένηται. γ Δικαιώσεσθε] δικαίως καὶ ὑμῖν ἀποδείξετε ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε. δ Εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς] τοὺς ὅτους, ἐμοὶ μὲν ἀδίκως ἀπέστησαν οἱ μιτυληναῖοι, κολασθῆναι· εἰ δὲ δικαίως, δῆλον ὅτι ὑμεῖς ἀδίκως ἄρχετε. ὃ ἔστιν, ὅτι τοὺς αὐτοὺς ἐκ τῶν αὖθις πάλιν κολασθῆναι τοὺς ὅτε αὐτοὺς ὑμᾶς ἐλευθέρωσαν. ὁ δὲ τυραννὶς ἀπότομος αὐτὴ ἑαυτῇ πολὺ ἐώλα ποιεῖ ἐώλα ποιεῖν. κατ' ἄμφω οὖν ὀφείλουσι κολασθῆναι, ἔτι οὐτόμως ἄρχειν, ἔτι τυραννοῦντα. ε Εἰ δὲ δὴ ἃ πρέσπον] εἰ δὲ δὴ καὶ τὸ πρέσπον ὑμῖν ἄρχειν, ὅμως ἄρχετε, οὐκοῦν καὶ τῷδε τὸ πρέσπον ὅτοι κολαζέσθωσαν, ἃ ἠμύνω τῷδε τὸ πρέσπον ὅτ

iri; nec cladis quæ tunc vobis impendebat obliti. Plectite istos pro merito: pariter & cæteris sociis insigne præbete exemplum; quisquis descierit, eum à vobis morte multandum. Hoc enim si cognouerint, [a] vos depositа cura minus cum vestris ipsorum sociis quàm cum hostibus decertabitis. Hæc Cleon. Post quem Diodotus Eucratis *filius*, qui maximè in superiore concione contradixerat ne Mitylenæi necarentur, processit, atque ibi huiusmodi verba habuit; NEQVE illos ego qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt, accusandos puto, neque illos laudandos qui maximis de rebus sæpius consultari vetant. Statuóque duo præcipuè contraria esse ad bene consulendum, celeritatem & iram, quorum [b] alterum insciтè fieri amat; alterum temere ac parum consideratè. Et qui repugnat quin res verbis doceantur, aut amens est, aut putat sua aliquid interesse. Amens quidem, siquo alio modo censet fieri posse vt futura, quæ latent, nisi oratione patefiant: sua autem interesse putat, si volens aliquid turpe persuadere, bellè quidē de eo se posse dicere non arbitratur, sed eos qui ex aduerso dicturi & qui audituri sunt, deterrere, probè criminando. Verùm illi odiosissimi sunt qui [c] contradicentibus præiudicium aliquod corruptelæ opponunt. Nam si imperitia obiiceretur, cuius sententia in Senatu non vicisset, pro imperitiore vtiq; is, non pro iniustiore, discederet: obiecta verò iniustitia, idem, siue eius sententia vicit, suspectus fit:

[a] Minus posthac cum vestris ipsf. soc. pugnabitis, hostibus negle ctis. *Id est, Non cogemini, relictis hostibus, bellū cum vestris sociis gerere.*

[b] Hoc cum amentia coniunctū esse solet, illud cum imperitia & paucitate, [*vel tenuitate*] consilii, *aut prudentiæ.*

[c] Orationem aliquam *vel concionem eorum qui cōtradicunt*, corruptelæ etiam insimulant. *Vocat tamen ὑπόδειξιν non simpliciter orationem vel concionem sed in qua alterius specimen suæ artis, aut sui ingenii, suæue prudentiæ edit. Posset etiā verti simpliciter*, Specimē quod editur.

A μηδὲ ᾧ ὑπὸ τοῦ παθόντος ποτὲ δεινοῦ ἀμυνομένους· κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις τοῖς ἀφεστῶσι σαφὲς παράδειγμα ποιήσατε, ὃς ἂν ἀφίστηται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ εὖ γνόντες, ἧσσον, τῶν πολεμίων ἀμελήσουσιν, τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετ' αὐτὸν δὲ Διόδοτος ὁ Εὐκράτους (ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους) προελθὼν καὶ τότε, ἔλεγε τοιάδε, [d] Οὔτε τοὺς παθόντας τὰ δεινὰ ξυγγνώμης αὖθις παρὰ μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι, ἐπαινῶ. [e] νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα βουλεύματα εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν. ὧν ὅ τε μὲν, μετ' αἰσίας φρενὸς γίγνεσθαι, ὅ τε, μετ' ἀπαιδευσίας, [f] καὶ βραχύτητος γνώμης. [g] τοὺς τε λόγους ὅστις [h] ἀφαιρήσεται μὴ διδασκάλους τῶν ἔργων γίγνεσθαι, ἢ ἀξυνετός ἐστιν, [i] ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει. ἀξυνετὸς μὲν, [k] εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται [l] περὶ τοῦ μέλλοντος δηλωτὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανὲς φέρειν· [m] διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι, [n] οὗ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ οὗ μὴ καλοῦ δηλώσεσθαι, οὗ δὲ διαβαλών, ἐκπλῆξαι ἂν τοὺς τε αἰτιωμένους καὶ τοὺς ἀκουσομένους. [o] χαλεπώτατοι δὲ καὶ ⟨ἐν⟩ τῷ ὅτι χρήμασι περισκοπηθεῖσιν· [p] ὅτι δόξαν τινα. εἰ μὲν γὰρ [q] ἁμαρτίαν καὶ ἡττηθέντα, ὁ μὴ πείσας, ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος, [r] ἀπεχώρει· [s] ἀδικίας δ' ὅτι-φερομένης, πείσας τε, [t] ὕποπτος γίγνεται,

---

[a] Ἧσσον τῶν πολεμίων] τὸ ἧσσῃς, ἧσσον πολεμήσετε, ἀπὸ τοῦ οὐδὲν ἧσσον. Ὅμηρος, Ἡ ὀλίγον οἱ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς. Τὸ δὲ, ἐῶ γνόντες, οἱ σύμμαχοι δηλονότι. [β] Οὔτε τοὺς παθόντας] εἰς μέσον λέγοντας τὴν δευτέραν διάκρισιν. περὶ τοῦ, Καὶ δικαιοῦμαι τῶν παθόντων αὖθις, καὶ τὰ ἑξῆς. Διοδότου δημηγορία αὕτη ὑπὲρ μυτιληναίων. Ἰσχυρὸν δὲ ὅτι ὁ μὲν Κλέων τὸ δίκαιον περιβάλλεται, ὅτι δὲ ὁ Διόδοτος τὸ συμφέρον. καὶ σκέπτεται τὸ δ' συγχεόμενος ἔθος, χαίροντος ἀεὶ ταῖς αἰτιάσεσι δημηγορίας. [γ] Νομίζω δὲ δύο] περὶ τοῦ, Εἰ βέλτιον ἡμῖν οὐδὲν καθεστήξει, ὧν αὖ δόξῃ πρέπει. [δ] Μετὰ ἀπαιδευσίας] ἀπειρίας. [ε] Καὶ βραχύτητος] ἀσθενείας. [ζ] Τοὺς τε λόγους] περὶ τοῦ, Εἰ ὠφέλησε τὰ πράγματα μὴ τῶν λόγων γίνεσθαι, καὶ τὰ ἑξῆς. [η] Διαμάχεται] ἀναπόδεικτα. [θ] Ἡ ἰδία] τουτέστι, δι' ἰδίαν τι κέρδος σκοπῶν, ἢ συμφέρον. [ι] Διαφέρει] ὠφελεῖ. [κ] Εἰ ἄλλῳ] ἢ εἰ λόγῳ δηλονότι. [λ] Περὶ τοῦ μέλλοντος] τὸ ἑξῆς, περὶ τοῦ μέλλοντος ἢ φανὲς δηλωτὸν ὅτι φέρειν. [μ] Διαφέρει δ' αὐτῷ] λυσιτελεῖ. [ν] Εὖ μὲν εἰπεῖν] τὸ ἑξῆς, οὗ μὲν ὅτι αὖ ἡγεῖται περὶ τοῦ καλοῦ εἰπεῖν δηλώσεσθαι. ὅτω συμπαλέον, τὸ μὲν περὶ τοῦ καλοῦ δηλώσεσθαι λέγειν καλῶς, οὐχ ἡγεῖται (ἤγουν, οὐ φρονεῖ δὲ περὶ τούτου πιστεῦται) ἡγεῖται δὲ μᾶλλον ἐκεῖνο εἶναι καλόν, τὸ διαβαλόντα, ἢ ἀπατήσαντα, ἐκπλῆξαι τοὺς ἀκουσομένους· ὃ δὴ καὶ διαφέρει τῷ ὕπτιον λέγοντι. πέρδιξ γὰρ ἕνεκα τοῦ πεῖσαι τὸν εἰδὸς τοῦ λόγου μεταχειρίζεται. [ξ] Χαλεπώτατοι] περὶ τοῦ, αὐτοὶ δὲ οὐ τοῦ εἰπεῖν, τὸ παθεῖν δοῦναι ἁπλῶς. [ο] Ἐπὶ δόξαν τινα] συμβουλίαν. φιλοτιμίαν. [π] Ἁμαρτίαν] καὶ οὐ χρήματα δηλονότι. [ρ] Ἀπεχώρει] τῶν δικαστηρίου δηλονότι. [σ] Ἀδικίας δ' ὅτιφερομένης] ἀδίκως κατηγορῶν. [τ] Ὕποπτος] δι' ὃ ὅτι χρήματα λέγει.

» α καὶ μὴ τυχὼν, μετ' ἀξιωσέως, καὶ ἄδικος. A
» ἥ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται β ὑπ' αὐτῶν τοιῶνδε.
» γ φοβῶ γὰρ ἀποτρεπόμενοι τὴν ξυμβούλων
» δ καὶ πλέξ αἱ ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν
» ἔχουσα ἐμὲ τοιούτους τὴν πολιτῶν. ε ἐλάσ-
» χιστα γὰρ αἱ πειθόμενοι ἁμάρτοιμεν. χρὴ
» δὲ ⓦ μὴ ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκ φο-
» βουῦτα τοὺς ἀντιτρωῦτας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
» ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα. τὴν δὲ
» σώφρονα πόλιν, ταῖς τε πλάξι βουλευούσῃ
» μὴ τοσῷδε ἐπαίρειν τιμῶν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασ- B
» σοῦν τῆς ὑπαρχούσης. ζ καὶ ⓦ μὴ τυ-
» χόντα γνώμης, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ
» μηδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ, ὅ, τε η κατορ-
» θῶν, ἥκιστα αἰ ὅπῃ ᾧ ἔτι μείζονων ἀξιοῖτο,
98 » θ ᾧδέ γνώμῃ τε καὶ τοσῷς χαίειν λέγοι
» ὅ, τε μὴ ὀρθῶς τυχών, ὀρέγοιτο ταῖς αὐταῖς χα-
» ειζόμενός τι, καὶ αὐτὸς τοσοῦτος γίγνοιτο ὅσ
» πλῆθος. ὧν ἡμεῖς παντία δρῶμεν, καὶ
» τοσοῦτοι, ὥστ' ἂν ἡμᾶς καὶ ὑπερωφελοῦντας
» μὴ ἐπαινεῖν τὴν καλῶν. ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε
τὴν βουλευ- » ι τὰ δυνατὰ βουλόμενον πεῖσαι, ἀπάτῃ
σόμενον » κ τοσοῦτος γίγνεσθαι ὅ πλῆθος, ᾗ ⓦ τὰ ἀμείνω
» λέγοντα, ψευσάμενον, πιστὸν γνέσθαι. μό-
» νῳ τε πόλιν ἀλλ' ταῖς τοιούτοις βίᾳ ποιῆ-
» σαι ἐκ τῶ τοσφανοῦς, μὴ ἐξαπατή- D
» σαντα, ἀδυνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι
» ἀγαθὸν, αἰσθόμενος ἀφανῶς μὴ πλέον
» ἔξῃ. λ χρὴ δὲ τοσὸς τὰ μέγιστα μ καὶ ἐν ταῖς
» τοιῶνδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς παραιτέρω ν τοσο-
» νοοῦντας λέγειν ὑμῶν ξ τὴν δι' ὀλίγου σκο-
» ποῦντων, ἄλλως τε καὶ ὑπάδυνον τὴν
» παραίνεσιν ἔχοντας τοσὸς αἰσθύνειν τὴν
» ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ, τε πείσας καὶ ὁ

A siue non vicit, iniustus habetur, nõ solùm imperitus. Ex quo etiã respublica detrimento afficitur, [a] deficientibus iis, hoc timore, qui consultẽt: quasi melius cum ea ageretur si tales ciues nulla facultate dicendi præditos haberet, quòd ita minimùm ad peccandum *homines* inducerentur. Porro debet & ciuis bonus non absterrere alios à contradicendo, sed [b] ex pari loco demonstrare se meliora dicere: & bene morata ciuitas nullo eum honore afficere qui præ cæteris bene consuluerit, sed nec honorem quem ille habet imminuere: item B eum qui in consulendo inferior fuit, nullo dedecore, nedum supplicio, prosequi. Ita enim & is cuius sententia probata est, quamminimũ ad gratiam, & aliter ac sentit, quò plus honoris consequatur, loquetur: & is cuius sententia improbatur, quamminimum concupiscet, eadẽ ratione gratum faciẽdo, conciliare sibi multitudinẽ. Quorum C nos cõtraria agimus: quoniã si quis de corruptione suspectus sit, etiãsi optimè dicat, tamen [c] inuidia lucri nondũ explorati, exploratã ciuitatis vtilitatẽ repudiamus. Nec dubiũ est, bona, [d] statim quæ audiuntur, non minus suspecta esse quàm mala: adeo vt oporteat, similiter & qui optima & qui pessima ciuitati velit persuadere, dolo id & mendacio agere: [e] nec possit ob has præstigias ex professo quisquam illi soli prodesse, nisi decipiat. Nã qui propalã largietur ei aliquid, is in suspicionẽ veniet [f] ne id clã lucrifacere velit: Enimuero decet nos, [g] qui ex hoc loco de rebus summis tãtique momẽti dicimꝰ, lõgius prospicere quàm vos, qui ex propinquo cõsideratis: quũ præsertim nos rationẽ reddere debeamus consilii nostri, vos nõ debeatis vestrę auscultationis. Nam si is qui persuasit, & is qui

a Consultoribus enim propter metum destituitur. Præclaréque cũ ea ageretur si tal. c.n. f. d. pr. haberet. minimè enim ad peccandum im pellerentur, *sua eloquentia freti.*

b Ἀπὸ τοῦ ἴσου, *ad Verbũ*, Ex æquo. *Vel*, Ex æquabilitate. *Id est*, *Æquabilitate qu. dam iuris. n pronuntiãdæ sententiæ stentem. Vel*, *Sententiã pronuntiare, nih l sibi præter alios ea in re arrogando, sed parem illis potestatẽ relinquẽdo.*

c Quum cœperit apud nos ob incertam *aliquã* de corruptela opinionem inuidiosus esse, *non item incertam sed* manifestam ciuitatis vtilitatem adimimus. *Vel*, Ciuitatem manifesta vtilitate priuamus.

d Quum rectà dicuntur. *Id est*, Sine vllo verborũ circuitu. *Vel* Apertè.

e Soláque ciuitas propter curiosas istas suspiciones, eiusmodi est de qua nemo apertè, & nõ fallẽdo, bene mereri possit.

f Ne vberius aliquod lucrum facturus sit. *&c. Item*, *largitur*, & *venit*, *in ẽp. præs.*

g In rebus maximis, & in huiusmodi ōpinione vel æstimatione vestra, (*id est*, *quãtalem concipere opinionem soleatis. Vel*, *quum tales æstimatores sitis. Q. d. Quum sitis suspicaces sitis & omnia in malam partem interpretemini*) vlterius prospicere quum verba fa-

cimus, quàm vos qui ex propinq. Σωφρονέστερον, Sapientius. *Vel* Prudentius. *Et statim pòst* σωφρονοῦμεν, *Sapimus.*

α Καὶ μὴ τυχὼν] τοῦ σκοποῦ δηλονότι.
β Ἢ τε πόλις τοιῶνδε] τοσέχματι δηλονότι.
γ Φοβῶ γὰρ] ὧν τοὺς ἀδυναμίους ὄι συμβουλεύειν, μὴ ἁλμᾶν λέγειν, ὡς δόξαν ὀλίγα χρήματα ληφομένους.
δ Καὶ πλέξ' αἱ ὀρθοῖτο] διοικοῖτο καὶ διόρθωσιν ἡ πόλις.
ε Ἐλάχιστα γὰρ] αἱ τὴν ὕλη ἐλάχιστα τὸ ἐξῆς, χρὴ φαίνεσθαι μὴ ἐκφοβοῦντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ἄμεινον λέγοντα.
ζ Καὶ μὴ τυχόντα] τὸν μὴ αἱρεθέντα συμβουλεύειν ἢ. ἢ Κατορθῶν] φύσει γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὐ παύονται αἰεὶ τῇ ὀρέξει ἐπιλεονάζοντες.
θ Παρὰ γνώμην] τὴν ἑαυτοῦ. ι Μὴ ὀρθῶς τυχών] ὀρθῆς βουλῆς. κ Τὰ δυνάτα] τὰ ψευδῆ, καὶ ἄδικα. λ Προσάγεσθαι] πλανᾶν λόγοις καὶ ἀπάταις.
μ Τὰ μέγιστα] πολιτείας. ν Ἀφανῶς πῃ] κατά τινα τρόπον. ξ Χρὴ δὲ τοὺς τὰ μέγιστα] τὸ ἐξῆς, χρὴ ὑμᾶς πρὸς τὰ μέγιστα προνοοῦντας, πλατύτερον λέγειν ὑμῶν τὴν δι' ὀλίγου σκοποῦντων. τὸ δὲ, καὶ ἐν ταῖς τοιῶνδε] ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποψίᾳ. π Προνοοῦντας] σκεπτομένους. ρ Τὴν δι' ὀλίγου σκοποῦντων] τὴν ἀσκέπτως λεγόντων

persuasus est, æquè multarentur, profectòvos modestius iudicaretis. Nunc, siquando destituti spe estis, vnã persuasoris sententiã cum iracũdia plectitis, non vestras ipsorũ, qui frequentes vnà peccastis. Ego autẽ neque cõtradicturus pro Mitylenæis processi, neque quẽpiam accusaturus. non enim de illorum facinore nobis certamen est, si sapimus, sed de bene nobis cõsulendo. Neque eis, si nocentes planè asserere volo, idcirco vitã adimi iubebo: neq; siqua venia dignos, *idcirco veniam dari*, nisi cõstiterit idẽ ciuitati conducere: quippe quum existimem de futuro nos magis quàm de præsenti consultare. Atque [a] hoc quo Cleon præcipuè nititur, vtile fore ad cohibẽdas in posterũ rebelliones, pœnam proponi mortẽ, [b] ego econtrario interpretor, ac melius aliter rem esse casuram. Quæso igitur ne præ istius ad persuadendũ apposita oratione, vtilitatem meæ respuatis. Nam eius oratio [c] quum sit ad iustitiam pronsior, forsitan apud vestram quę nunc in Mitylenæos iram est, præponderet: verùm nunc non discceptamus nos iudicio cum illis, vt de iure quæri oporteat, sed de eis deliberamus, quemadmodum nobis futuri sint vtiles. Est quidẽ multis in ciuitatibus constituta mors pœna, non modò huiusce modi crimi nibus, sed etiam minoribus: tamen spe solicitati homines, periculum adeunt: neque vnquam ad hoc aliquis accessit qui opinaretur nequa quã insidias sibi succesſuras. Et quæ ciuitas vnquam non ideo defecit φ crederet se maiorẽ habere quàm habebat apparatum, vel suum,

a Quod Cleon præcipuè contendit.

b Ego de eo quod in posterum ex vsu futurum fit, cõtrà contẽdens secus iudico.

c Eius enim oratio quum iustior sit apud istam vestram in Mitylenæos iram, [*id est, quum eius oratio vobis proponat quæ magis consentanea sint iræ vestræ, vt videlicet summo iure in illos agatis*] vos fortasse *in suam sententiam* traxerit.

A ὅπλα ὡρμῆσθαι ὁμοίως ἐλαφρότερον, « σωφρονέστερον αὖ ἐκρίνετε· νυνὶ δὲ περὶ ὀργῆς τίνα τύχητε ἔσται ὅτε σφαλέντες, τὴν τῶν πεισθέντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε, καὶ οὐ « δίκαιον ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον. ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν οὔτε ἀντερῶν « περὶ μυτιληναίων, οὔτε κατηγορήσων. οὐδὲ « περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ « σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ὑμετέρας « βουλίας. ὥστε οὐδὲ ἀποφεύγω πάνυ ἀδι- « B κοῦντας αὐτούς, οὐ μέντοι καὶ ἀποκτεῖναι « κελεύω, εἰ μὴ ξυμφέρον. ὥστε καὶ ἔχον- « τές τι ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγα- « θὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλον- « τος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόν- « τος. καὶ τοῦτο ὁ μάλιστα Κλέων ἐμοὶ ἐναντιοῦται ἐς « τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι « C τοὺς τὸ ἦσσον ἀφίστασθαι, θάνατον ζημίαν προτιθεῖσι, « καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχον- « τος ἀντιμελιζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω· « καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκεί- « νου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσα- « σθαι. δικαιότερος γὰρ ὢν ἀνδρὸς ὁ λόγος πρὸς « τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς μυτιληναίους, « πάλαι ἂν ἐπιτασσόμενος. ἡμεῖς δὲ οὐ δικα- « ζόμεθα πρὸς ἀνδρῶν· ὥστε τὸν δικαίων « δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως « χρησίμως ἕξουσιν. ἐν δὲ ταῖς πόλεσι πολ- « λῶν θανάτου ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ « ἴσων τάδε ἀλλ' ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων· « D ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύ- « ουσι, καὶ οὐδεὶς πω καταγνοὺς ἑαυτὸν μὴ πε- « ριέσεσθαι τῇ ἐπιβουλεύματι, ἦλθεν ἐς τὸ « φανερόν. πόλις τε ἀφισταμένη ἢ ὡς πω, ἢ σφων « τῇ δυνάμει ἐλπίσασα τὸ πρᾶγμα κωλυθῆναι, ἢ οἰκείαν, « ἢ ἄλλων ξυμμαχίαν

α Σωφρονέστερον αὖ ἐκρίνετε] μετὰ ὑμῶν φρονήσεως ἂν ἡ κρίσις ἡ ὑμετέρα. β Οὔτε ἀντερῶν] τῷ Κλέωνι δηλονότι. γ Ἀλλὰ περὶ τῆς ὑμετέρας βουλίας] ἐσβολὴ τὸ συμφέροντος, καὶ περιαπασθῆναι τὸ περιαιρεῖν τὰ λυποῦντα τὸν ὑπόθυτον. δ Πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι] τὰς πόλεις. ε Θανάτου ζημίαν προτιθεῖσι] περὶ τοῦ, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις προτιθέμενα σαφὲς παρασκευάσατε, ὃς ἂν ἀφίσταται, θανάτῳ ζημιοῦσθαι. ζ Τῷ ἀνθρεπεῖ] τῇ πιθανολογίᾳ τοῦ Κλέωνος. η Ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς] οὐ δικαστήριον συγκροτοῦμεν περὶ τῶν μυτιληναίων. θ Ὡς τῷ δικαίων] οὐ περὶ τοῦ δικαίου (φησὶ) συμβουλευόμεθα, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος. ι Χρησίμως ἕξουσιν] ἡμῖν δηλονότι, κ Ἐν οἷς ταῖς πόλεσι] τοῦ Κλέωνος συμβουλεύσαντος ἀποκτεῖναι πάντας μυτιληναίους, καὶ παραδόξως τοῖς δήμοις ποιήσαι ἕλλησιν, ἵνα μὴ ἀφίστωνται ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὁ Διόδοτος τἀναντία συμβουλεύων, φησὶ πρὸς τοῦτο οὐ τοῦ μᾶλλον. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι πολλῶν καὶ οὐ μείζονων ἐγκλημάτων θάνατος ἡ ζημία πρόκειται, καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι, ῥᾳθύμως ἐγχειροῦσιν αὐτοῖς, & οὐδεὶς δεδύνατο κωλυτὴς ἦλθε τῶν πλημμέλειαν ἔργων, ἀλλ' ὁσημέραι πειρῶνται δηλονότι, & τοὺς μυτιληναίους ἀποκλείσωμεν, ζημιώσωμεθα μᾶλλον, καὶ περὶ ἑαυτοὺς σφαλούμεθα, οὐ μέντοι φόβον τινὰ τοῖς ἄλλοις παρέξουμεν· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἔστιν ὅτε ἀποστήσονται, τῇ ἐλπίδι κουφιζόμενοι. λ Γοναῖν θανάτου ζημίαν] οἷον, τυραννίδος, περιουσίας, καὶ φόνου, καὶ μοιχείας, καὶ ἄλλων. μ Καὶ οὐκ ἴσων τάδε] τάδε τῶν μυτιληναίων ἀδικήματα, τῇ ἀποστάσει. ν Κινδυνεύουσι] ῥᾳθυμοτέρως περιπίπτουσι. ξ Τίς πω] οὐδεμία.

» ἢ ἄλλων ξυμμαχίαι, τούτῳ ἐπεχείρησε. πε- A
» φύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ
» ἁμαρτάνειν. καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπείρξει
» τούτου. ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε μᾶλλον πα-
» σῶν τὰ ζημιώδη. καὶ αἰδήφποι, τοσοῦδε ἐόντες
» εἴπως ἥσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων.
» καὶ εἰκὸς ὑπάλλαγῆναι τῶν μεγίστων ἀδικημά-
» των μᾶλλον χωτέρας κεῖσθαι αὐτάς· τῷ δὲ
» βαρυνομένῳ δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς θάνα-
» τον αἱ πολλαὶ ἀνήκεστοι· καὶ τοῦτο ὅμως B
» τῷδε βαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου
» δέος εὑρετέον ἐστίν, ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπί-
» σχῃ. ἀλλ' ἢ μὲν πενία, αὐδάγκη τὸν τόλμαν
» παρέχουσα, ἢ δὲ ἐξουσία, ὕβρει τὸν πλεονε-
» ξίαν καὶ φρονήματι. αἱ δὲ ἄλλαι ξυντυχίαι,
99 » ὀργῇ τῷ αἰδήφπων, ὡς ἑκάστῃ τις κατέχε-
» ται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς χρείσσονος, ἐξάγου-
» σιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως
» ὅτε παντὶ· ὁ μὲν, ἡγούμενος, ἢ δὲ, ἐφεπο-
» μένη· καὶ ὁ μὲν, τῷ ὑπιοῦσαν C
» τίζων, ἢ δὲ, τὸν εὐπορείαν τῆς τύχης ὑπο-
» πτεύουσα, πλάσται βλάπτουσι· καὶ ὄντα ἀφα-
» νῆ χρείαν ἔχει τῶν ὁρωμένων δύναν. καὶ
» ἢ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλ-
» λεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν
» ὅτε προσπίπτουσα, καὶ ὑπὸ τῶν ὑποδεεστέρων
» κινδυνεύειν παρώξυνε, καὶ οὐχ ἧσσον ἴσως πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευ-
» θερίας, ἢ ἄλλων ἀρχῆς· καὶ ἓν πᾶν τὸ
» ἕκαστος ἀλογίστως ὑπὲρ πλέον τι αὐτὸν ἐδό- D
» ξασεν. ἁπλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς
» ἀνοίας, ὅστις οἴεται, ἢ αἰδήφπείας φύσεως
» ὁρμωμένης ὑπὸ θυμοῦ τι πρᾶξαι, ἀπὸ τοῦ-
» τῳ τινὰ ἔχειν, ἢ νόμῳ ἰσχύι, ἢ ἄλλῳ τῳ δεινῷ.

vel ſocialem? Ingenitum natura eſt omnibus & priuatim & publicè delinquere. Nec vlla lex tanti eſt quę iſtud prohibere poſſit: quũ per omnia ſit itũ ſupplicia, ſiquo modo his terroribus homines à facinoroſis minus læderentur. [a] Nec abre olim maximis ſceleribus mitiores fuerunt pœnæ conſtitutæ: harũ pleræque, quũ iam eas tẽpore præuaricaremur, in mortem redactæ ſunt: quá tamen & ipſam præuaricamur. Itaque aut aliquis iſto vehemẽtior inueniendus eſt terror, aut ne iſte quidẽ coercebit. [b] Nẽpe huic ex neceſſitate inopia præbet audaciã, illi auaritiam opes per inſolentiã [c] ac timorem: illis aliæ accidunt cauſæ. Impetu homines vt ſuo quiſque occupantur inſanabili, & potentiore quàm vt reprimatur, in periculũ deducũtur. [d] Præterea plurimũ officiũt ſpes ac amor: hic quidẽ, dux, illa verò, comes: hic, inſidiarũ vitandarum immemor, illa, proſperitatem fortunæ ſuggerens. Ex quo fit vt quæ incerta ſunt præmia, potẽtiora ſint pœnis quæ ſubiectæ ſunt oculis. Accedit his fortuna, quæ nihilo minus ad [e] euocandos animos pollet. Nã ex inopinato oblata aliquando, vel [f] ex minoribus cauſis adducit aliquẽ ad periclitandum: nec minus ciuitates, imò tanto magis quanto de maioribus [g] *eis res eſt*, de libertate vel de imperio propagando. Et quiſque cæteris cum ciuibus iunctus, inſcitè plus quiddã ſpei ſibi proponit. Denique & impoſſibile, & ingẽtis vecordiæ eſt, credere, quoties humana natura ad aliquid agendũ cõcitata, impetu tẽdit, vlla prohiberi aut legum vi, aut alia difficultate.

a Ac credibile eſt ſanè maximis ſceleribus mitiores olim pœnas conſtitutas fuiſſe: ſed quum tandẽ violarentur illæ *pœnæ ad eſt, leges pœnas proponentes*, ad mortẽ pleræque proceſſerunt, *vel progreſſæ ſunt*: & tamen iſtud quoque violatur. Itaque aut al. *&c. Vide annot.*

b Sed paupertas quidẽ, ex neceſſitate audaciã affert, opes autem ex petulantia & ſuperbia, iuris violationem: aliæ etiam quæ contingunt cauſæ, pro diuerſo affectu hominũ, qui ab intoleranda quadã vi occupatur, *vel cõſtrictus tenetur*, ad pericula impellunt.

c *Fortaſſe tumorẽ hic interpr. ſcripſerat, pro ſuperbia.*

d Spes quoque & libido in qualibet re, hæc quidem, dux, illa verò, comes: hæc, facinoris aggreſſionem excogitans, illa, proſp. fort. ſuggerens. *Vel proponens.* Quúmque incerta ſint *hæc duo*, manifeſtis periculis potentiora ſunt.

e Incitandos. *Vel*, impellendos.

f Ex minoribus copiis. *Vel*, Ex minore facultate.

g Potius repetẽdum *κινδυνεύειν* ex *παρώξυνε*.

α Διπίρξει τούτου] τούτου, τῶ ἁμαρτάνειν δηλονότι. β Διεξεληλύθασί γε] ἐπεσχηματεύσαντο (φησὶ) πᾶσας ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας οἱ νομοθέται, καὶ ἐξέθεντο ποιναῖς. γ Κεῖσθαι αὐτὰς] ταῖς ζημίαις. δ Ἀνήκεστοι] ἀνίατοι. ε Δέος τοῦτο] θανάτου. ζ Οὐδὲ κωλύσει] οὐδὲ κωλύει (φησὶν) ὁ τῆ θανάτου φόβος πρὸς βουλομένους ἁμαρτάνειν. η Ἀλλ' ἢ μὲν πενία] ταῖς αἰτίας βούλεται δηλῶσαι τῶν ἁμαρτημάτων, ἀφ' ὧν κινούμενοι ἄνθρωποι ἁμαρτάνουσι. θ φησὶν ὅτι οἱ μὲν, ὑπὸ πενίας αἰσχύνονται λῃστεύειν· οἱ δὲ, ὑπὸ ἐξουσίας καὶ μεγαλοφροσύνης πλουτοκλοβοῦσι· οἱ δὲ, ὁμοίως διὰ ἅπερ χρεὼν ἁμαρτάνουσι κινδυνεύειν. ι ἤγουν, οἱ μέθυσοι καὶ πόρνοι, διὰ ἡδονὴν. καὶ ὅθεν φησὶν Αἰσχύλος ὁ τοῖς ἠθικοῖς, ὅτι πᾶσα προαίρεσις ἀγαθοῦ τινος ἐφίεσθαι δοκεῖ. κ Αἱ δὲ ἄλλαι ξυντυχίαι] οἱ ξυντυχόντες τῶ μέσου· ἤτοι] μήτε πένητες, μήτε πλούσιοι ὄντες. λ Ἡ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως] προέπιον ὡς ἐρᾶς, ἔπια ἐρᾷ. Ἡσίοδος, Μοῦνη δὲ αὐτοῖσι ἐλπὶς ἐν ἀῤῥηχίοισι δόμοισιν Ἐνδον ἔμμενε, πίθου ὑπὸ χείλεσιν. καὶ τὰ λοιπά. μ Ἐπὶ παντὶ] ὅτι κοινῶς τὸ, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ν Τὸν ὑπιοῦσαν] ἔξω φρενιτίδος ὑβρίσθης. ξ Καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς] μετὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν ἐλπίδα. ο Ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν] πολλάκις (φησὶν) ἐπιχρήσας τὸν προσῶπα, ἔτυχεν αὐτῆ· ἄλλος δὲ διασταλμὸς, ῥητορικωτέρως καταλαμβῶ τῶ αὐτῶ προσώπατος, καὶ ὅτι μικροτέραν ἀφορμὴν ἔστιν ὅτε, διὰ τὸ καὶ τὸν ἄλλον ὁρᾶν ὑπὸ τυχόντα. π Τινὰ προάγει] προσκινεῖ. ρ Ἡ ἄλλων ἀρχῆς] ποτίσμα, ὡς ἐλευθερίας· ἀδεῖαν, περὶ ἄλλων ἀρχῆς, ἓν πᾶν ἰσοπαλίᾳ, καὶ πολλαχοῦ. σ Ἕκαστος ἀλογίστως] καὶ ἕκαστος (φησὶ) τῶν πολιτῶν μετὰ τὸ κοινοῦ ἀλογίστως μειζόνως δοξάζει, καὶ ἐλπίζει νικῆσαι. τ Ἁπλῶς τε] οὕτως πρὸς τὸν κλέωνα.

Quare non oportet nos neq; mortis pœna, tanquã fideiussore, confisos, de Mitylenæis consulere deterius, neq; ad desperationẽ illos qui defecerunt impellere, [a] tãquam eis pœnitere non liceat, neque breuissimo tẽpore delictũ suum eluere. Considerate nanque, siqua nũc ciuitas quæ defecerit, norit non desperandam sibi à vobis salutem, cã de se dedenda cõditiones acceptura, adhuc habẽtem vnde reddat *victoribus* impensas *belli*, & in posterũ tributa soluat: at illo modo, quam tandẽ putatis fore quæ non & melius se quàm nunc fecit, ad bellum instruat, & obsidionem ad extrema vsque perferat? [b] An idem valet diu post & confestim in deditionem venire? Et nobis quomodo detrimẽtosũ nõ sit, [c] dũ illi se dedere recusant, nos sumptus facere in obsidẽdo? &, si capimus, profligatá capere ciuitatẽ, & [d] emolumẽtis ex illa deinceps priuari, propter quæ sumus [e] nos hostibus pares? Quapropter non tanquã iudices debemus nos exactè de nocẽtib⁹ sumere supplicij, sed cõsiderare quemadmodum in futurũ facultatẽ habeamus pecuniarũ suppeditandarũ ex ciuitatibus moderatè multatis: nec custodire eas ex legũ seueritate, sed [f] ex operũ sedulitate. Cuius rei nũc cõtrariũ facimus: qui siquẽ subegerimus liberũ, sed vi alterius imperio subditũ, & meritò repetẽtẽ libertatẽ [g] deficiẽdo, truciter in eũ putamus animaduertẽdũ. Atqui oportet nõ valde plectere liberos homines q̃ rebellarunt, sed valde custodire antequã rebellent, & anteuertere, vt ne veniãt quidẽ in huiusmodi cogitationẽ: quúmq; [h] ceperimus, pro minima culpã hãc eis imputare. Animaduertite præterea quãtopere sitis peccaturi si Cleoni assentiamini. Nunc quidem singularum ciuitatum populus in amorem vestri propensus est, & aut non deficit cũ potentibus,

a Vide annot.

b Si idem valet, &c. Et legatur ei, non ñ.

c Dum res ad cõpositionem non deducitur.

d Vectigalibus.

e Potentes aduersus hostes.

f Ex officii nostri sedulitate. *Id est*, Nostro erga eam officio sedulò fungentes.

g Per defectionẽ. *Ad verbum*, Deficientem ad libertatem.

h Vicerimus.

A ἴσκειν χρὴ ὅτε τῷ θανάτῳ τῇ ζημίᾳ " οὔτε ἐλεγχόῳ πίσει σώματος, χείροσιν βουλεύσασθαι, " οὔτε αὖ ἔλπισιν καταστῆσαι τοὺς ἀποστᾶσιν ὡς " οὐκ ἔστιν μεταγνῶναι, ' καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τινὶ ἁμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ, ὅτι νεῶν μὲν ἔστι τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις " γνῶ μὴ ἂν βεβιασμένη, ἔλθοι αὖ ἐς ξύμμαχον, δυνατὴ οὖσα ἔτι τινὶ δαπάνῃ ἀποδοῦναι, καὶ τοῖσι πόνοις ὑποτελῆ· ἐκείνους δὲ, τίνα οἴεσθε ἔστιν τινα οὐκ ἄμεινον μᾶλλον B ἢ νεῶν κρατοῦντας ἀσφαλῶς, πολιορκίᾳ τε παρατείνεσθαι ἐς τοὔμπαλιν, εἰ δὲ αὐτοῖς δυνατὰ χρήματα καὶ ταχὺ ξυμβαίνοι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπάνῃ καθημένοις ' περὶ δ' ἀποστάντων, καὶ ἔστιν ἑλόντας πόλιν, ἐφαρμένην " κρατῆσαι, ' καὶ τῆς προσόδου τὰ λοιπὰ ἀπ' αὐτῆς στερεῖσθαι; ἰσχυρὸν γὰρ ἐχθροὺς τοὺς πολεμίους ταῦτα. ὥστε δίκαιος ὅστις C δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἁμαρτανόντων ἀκριβῶς βλάπτεσθαι, ἢ ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρημάτων " λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δυνάτητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὐ νεῶν γὰρ ὑπὲρ ἀντίον ἁρπάζοντες; ἔστιν ἵνα ἐλεύθερον " καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως προσιόντα αὐτονομίαν ἀποστάντα, χρῶνται, καὶ ἀμυνόμεθα, καλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι ὑμᾶς δρᾶν. χρὴ γὰρ τοὺς ἐλευθέρους ' ὀργὴν μὴ ἀφιέναι μάλιστα, σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, ' καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως μηδὲ εἰς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τοῦ αἰτίου ἐπιφέρειν. ὑμεῖς γὰρ σκέψασθε ὅσον αὖ " καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι. νεῶν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ἔτι πόλεσιν ὕβρεις ὄφλει, καὶ ἢ ἑκουσίοις ἀποστᾶσαι ' τοῖς ὀλίγοις,

a Ως ἐλέγχου] βεβαίῳ, ἰσχυρᾷ. ἐγγυήσαι δυναμένῃ. β Καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ] κεφαλῇ βραχυτάτῳ δηλονότι, τῇ ψηφίσασθαι θάνατον μετὰ λιταναίων, ὡς ὁ Κλέων ἠξίου. τὸ δ' ἔστιν χρὴ, ἀπὸ κοινοῦ λεκτέον. γ Γνῶ μὴ βεβιασμένη] αὐτὴ ἔτι, μὴ ἀπελπίσασα δεῖσθαι καὶ σωθῆναι. ὁ δὲ νῦς, τοιοῦτος, ὅτι ἐάν τις ἀποστῇ ἀφ' ἡμῶν πόλις, πάλιν αὐτὴν εἰσληψόμεθα, καὶ πᾶς δικαίως· οὐκ ἀπολέσομεν, διὰ τὴν ἐλπίδα αὐτοῖς ζωῆς νομοθετήσαι. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλέωνα, εἰπόντα, ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσθαι πάντα πρὸ πραγμάτων καὶ αἱ ψυχαί. δ Ες ξύμβασιν] φιλίαν. ε Ἐκείνους δ'] ἀλλοδαπούς. ζ Διὰ τὸ ἐξόμεθα ν] δι' ὃ τὸ ἀσυλλόγητον. η Παραλαβεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, πῶς ἂν βλάβη ἡμῖν; θ Καὶ τὴν προσόδου] τὸ κέρδος. ι Τῶν δ'] τῇ προσόδῳ, καὶ φορολογίᾳ. κ Λόγον ἰσχυούσαις] ἀπαρέμβυτον. πρὸς τὸν Κλέωνα καὶ ταῦτα. λ Δρῶντες] ὑμεῖς οἱ ἀθηναῖοι. τὸ ἐξῆς δὲ λόγου, ἵνα ἀποστάντα χρωσώμεθα, καλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι ὑμᾶς δρᾶν. μ Καὶ βίᾳ] ἀκουσίως. ν Οὐκ ἀφιέναι μάλιστα] τὴν ἀρχὴν, τὸ ἐξῆς, ἀφιέναι μέντοι σφόδρα κολάζειν. ξ Καὶ προκαταλαμβάνειν] πρὸς τὸ, καὶ μὴ τοῖς μὴ ὀλίγοις ἢ αἰτία προσποθῇ, τὸ δὲ δῆμον ἀπολύσῃ. ο Τὸν τοῦ ἐξῆς. π Καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε] λείπει ἢ κατά. ρ Τοῖς ὀλίγοις] τοῖς δυνατοῖς.

» ἢ, " ἐὰν βιαθῇ, ὑπ' ἀρχὴ β τοῖς ἀποσήσασι
» πολέμιος βύθυς ἢ τ γ αὐτικαθίσα μᾶλλον πό-
» λεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες, δ ἐς πό-
» λεμον ἐπέρχεσθε. εἰ γὰρ ἀφαφθερεῖτε τ δῆ-
» μον τ μιτυλιναίων, ὃς ἅτε μετέχε τ ἀπο-
» στάσεως, ἐπειδή τε ε ὅπλων ἐκράτησεν, ἐκὼν
» παρέδωκε τ πόλιν· πρῶτον μὲν ἀδικήσετε,
» τοὺς βύεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστή-
» σετε τοῖς δυνατοῖς τ ἀνθρώπων ὃ βούλονται
» μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ ζ τὰς πόλεις, τ δῆ-
» μον βύθυς ξύμμαχον ἕξουσι, προδοξάντων B
» ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν
» η ὁμοίως καὶ τοῖς μή. δεῖ γάρ, εἰ ἠδίκησε, θ
» μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι
» ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. ι καὶ τὸ
» πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγεῖσθαι· ἐς τ κάθε-
» ξιν τ ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, κ ἢ
100 » δικαίως οἷς μὴ δεῖ ὀργὴ φθεῖραι. καὶ ὃ Κλέω-
» νος δὲ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τ τιμωρίας
» οὐχ ὑπείσεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὂν ἅμα γί-
» γεσθαι. ὑμεῖς δέ, γνόντες λ ἀμείνω πάδε εἶ), C
» καὶ μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες, μήτ' ὀπω-
» φελείᾳ, (ἃ οἷς γε δὲ ἐγὼ ἐᾶν προσάγεσθε) ἀπ'
» αὐτῶν ὧν πρὸς πραγμάτων πείθεσθε μοι, μι-
» τυλιναίων οἷς μὲν Γ ἄχης ἀπέπεμψεν ὡς
» ἀδικοῦντας, κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ'
» ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. πάντα γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον
» ἀγαθὰ, καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅστις
» γὰρ βύβουλεύεται, προὺς τοὺς ἐναντίους χρεί-
» σων ἐστὶν, ξ ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος αἰσίᾳ ὁπτέων.
Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθέντων δὲ D
τ γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς
ἀλλήλας, οἱ ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα
ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐψήφοντο ἐν τῇ χειροτο-
νίᾳ, ο ἀγχώμαλοι· ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διο-
δότου. καὶ τριὴρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον καὶ
σπουδὴν, ὅπως μὴ φθάσασης τ δευτέρας

aut, si deficere cogatur, continuò defectionis authoribus infestus est. Ita ciuitatis aduersariæ vulgus vestri studiosum habentes, pergitis in bellum. Quòd si populum Mitylenæum occiditis, qui & tunc defectionis expers fuit, & vbi arbitrium armorum nactus est, ciuitatem tradidit: primùm in bene meritos eritis iniurii, deinde id quod maximè optant potentes, constituetis. quippe, vbi ad defectionem traxerint ciuitatem, protinus habebunt in partibus populum: quum proposita sit per vos eadem omnibus pœna, tam iis qui deliquerunt quàm iis qui non deliquerunt. Qui si etiam deliquerint, dissimulandum est, vt id quod adhuc nobis supereſt sociale, nõ fiat hostile. Et hoc ipse multo vtilius arbitror ad imperii cõseruationẽ, nos [a] iniuriã accipere non inuitos, quàm [b] eos occidere quos nõ debemus. Neq; id q̃ Cleõ ait, reperiatur, iustam vltionem eandémque vtilem esse posse. Vos verò [c] quum intelligatis hæc meliora esse, nihil neque misericordiæ neque lenitati indulgentes, (quibus ne ego quidem adduci vos sino) sed ex iis quæ suasi, mihi acquiescite: de iis quos Paches tanquam noxios misit, per otium iudicare, cæteros illic habitare permittere. Hæc enim & in posterum bona sunt, & hostibus iam formidolosa. Nã quisquis bene cõsultat, is contra hostes plus pollet quàm qui temeraria ferocitate ad facta prorumpit. Talia Diodotus. His sententiis dictis inter se maximè contrariis, tamen res in cõtrouersia fuit apud Athenienses: & quum ad suffragia vẽtum est, penè parem vtraque sententia numerũ tulit: sed illa Diodoti superior fuit. Mittunt itaque aliam cuestigio triremem, [d] ne fortè non assequuta hæc priorem,

[a] *Id est*, Scelera non vindicare, sed dissimulare, & ad ea velut conniuere.

[b] *Omissi* δικαίως, *id est*, Per summũ ius. *Vel*, Summo iure agentes. *Ad Verbum*, Iustè.

[c] Vbi intellexeritis. *Vel*, perspexeritis.

[d] Ne fortè præueniente priore, *Legit* ἀπὸ τοῦ πρώτου. Sed & δευτέρας videtur posse ferri, vt ostendetur in annot.

α Εαὶ βιαθῇ] σωματοσῆται δηλονότι. β Τοῖς ἀποσήσασιν] ἤγουν, τοῖς ἀρχουσιν. γ Αὐτικαθίσα μᾶλλον] ἐναντιωμᾶλλον. δ Ες πόλεμον ἐπέρχεσθε] τῇ πόλει ἐπέρχεσθε. ε Ὅπλων ἐκράτησεν] ἤγουν, ὡπλίσθη. ζ Τὰς πόλεις] ἡμᾶς δηλονότι. η Ὁμοίως καὶ δίκαιον] ὡσαύτως. θ Μὴ προσποιεῖσθαι] μήποτε γὰρ δηκοῦσιν τὸ γνῶναι, ἀλλὰ μηδὲ μέχρι σχήματος δηκοῦσιν τὴν ἀδικίαν ἐκείνων. ι Ες τὴν κάθεξιν,] τὴν ἀσφάλειαν, καὶ κατοχὴν, καὶ κράτησιν. κ Ἢ δικαίως οἷς μὴ δεῖ] προὺς τὸ, πεισθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τὰ πι δίκαια ἐς μιτυλιναίους, καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε. λ Ἀμείνω πάδε εἶ)] τῶν βουλευμάτων τῶν Κλέωνος δηλονότι. μ Οἷς γὰρ ἐγὼ] οἷς οἴκτῳ καὶ ὀφελείᾳ. ν Παραινουμένων] τῆς ἐμῆς παραινέσεως. ξ Ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος αἰσίᾳ ὁπτέων] ἢ ἀβέβλως, φησὶν ἰσχύϊ δὲ δυνάμει ἐργαζόμενος. ο Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε] τινὲς λέγουσιν ὅτι τοιαῦτα δὲ, ὧφελεν εἰπεῖν, ἐπειδὴ ὀπίσω εἶπε, τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων. ἀλλ' ἡμεῖς φαμὲν ὅτι ἐκεῖ δὲ τ δὲ ἀπέδωκεν, εἰπὼν, μετὰ ταῦτα δέ. π Μάλιστα ἀντιπάλων] ἀμφιβόλως ἔχον καὶ ἀδιαστικῶς πρὸς τ δόξαν. οὕτω γὰρ δικαίως καὶ καλῶς εἰρήκασιν ἀμφότεροι ὥστε ἀμφιβάλλειν αὐτοὺς τίνι προσοφείλουσιν αὖ. ρ Ἀγχώμαλοι] ἐγγύς. ἴσαι. παρεπλήσιοι. ἰσοδυνεῖς.

(quæ vno ferme die & nocte præcesserat) extinctam offenderet ciuitatem. Instructa est autem nauis à Mitylenæis legatis & vino & hordeaccopane: ipsíq; viri promissis onerati, si alteram nauē præuerterēt. qui tanto studio nauigarunt vt inter remigandum comederent panem vino oleóque maceratum: & per vices alii somnum caperent, alii remigarent, nullo flatu (quod fortunatum fuit) aduersante. Hunc in modum sic instante naui hac, superior illa, vtique ad triste ministerium non festina, tantisper præcessit, dum Paches decretum legeret, & ad exequenda mandata se præpararet. Ibi verò posterior superueniens, ne ciuitas perderetur prohibuit. [a] Adeo Mitylene prope periculum venit. Cæteros autem quos Paches miserat, vt præcipuos defectionis authores, ex Cleonis sententia Athenienses morte multarūt, numero paulo plures mille. Et muros vrbis eorum demoliti sunt, & naues [b] ademerunt: nec tributum postea Lesbiis imposuerunt: sed diuiso loco (præterquam Methymnæorum) in tria millia partium, diis trecentas dedicauerunt: in cæteras colonos inter se sortiti miserunt, iussis Lesbiis in singulas partes eis pendere quotannis binas argenti minas, vt ipsi colerent terram. Ademerunt præterea quæcunque tenuerant oppida in continente Mitylenæi: vnde postea Athenienses bus paruerunt. Et apud Lesbum quidem ita res gestæ sunt. ¶ Eadem æstate, post receptam Lesbum, Athenienses, duce Nicia Nicerati *filio*, cum copiis aduersus Minoam insulam ierunt, quæ ante Megara iacet, quáque Megarenses (turri ibi extructa) pro [c] præsidio vtebantur. Volebat autem Nicias Athenienses illic [d] custodiam esse, breuiore spatio, & non in Budoro atque Salamine: néve Peloponnenses, quoties illinc proficiscerentur,

A ὧρωσι διεφθαρμένῳ τὴν πόλιν. [α] παρῆσχε δὲ ἡμέρα τε καὶ νυκτὶ μάλιστα παραπλησιωθεισῶν τῶν Μιτυληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἴνου καὶ ἀλφίτων, καὶ μεγάλῃ σπουδῇ πλεόντων εἰ φθάσειεν, ἐγίγνετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη ὥστε ἡδύ τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυρμένα· καὶ οἱ μὲν [β] ὕπνου ἡσσῶντο [γ] μέρος, οἱ δ' ἤλαυνον. τύχῃ δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν παρούσης νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης
B ὅπῃ παρέγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δ' ἰδίου τοῦ ἕπεσθαι ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα αἰσθομένην ὃ ψήφισμα, καὶ μέλλον δράσειν [δ] τὰ δεδογμένα· ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μὴ ἀφανίζειν. [ε] παρῆν δὲ τοσοῦτον μόνον ἡ Μιτυλήνη κινδύνου. τοὺς δὲ [ζ] ἄνδρας αὐτῶν, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους
C χιλίων. καὶ Μιτυληναίων τεῖχη καθεῖλον, καὶ ναῦς [η] παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, [θ] κλῆρος δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, [ι] πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίους, τετρακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱερεῖς ἔδοξαν, ὅπως δὲ τοῖς ἄλλοις σφῶν αὐτῶν κληροῦχοι τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἔργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τὸν κλῆρον ἑκάστου τὸν ἐνιαυτὸν δυοῖν μναῖν φέρειν, αὐλοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μιτυληναῖοι ἐκράτουν· καὶ ὑπῆκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν [κ] Λέσβου ὧδε ἐγίγνετο. ¶ Ἐν
D ᾧ τῷ αὐτῷ θέρει, [λ] τὴν Λέσβου ἄλωσιν, Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ὅτι μίνωαν τὴν νῆσον ἣ κεῖται πρὸς Μεγάροις· ἐκράνιον δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρούριον. ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν Φυλακὴν [μ] αὐτόθεν δι' ἐλαχίστου τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μὴ [ν] ἀπὸ τοῦ Βοιδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος ἐς [ξ] τοὺς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται [ο] ἔκπλους

[a] Tam parū Mitylene à periculo abfuit.

[b] Acceperunt. *Sic tamen & paulo post παρέλαβον Græci* ademerunt.

[c] Propugnaculo.

[d] Stationem nauium speculatoriarum.

α Παρέσχε δὲ ἡμέρα τε καὶ νυκτὶ] τῷ πλῷ δηλονότι. β Ὕπνου ἥρπτο] ἐλάμβανον. γ Κατὰ μέρος δὲ] καὶ διαδοχὴν μεγίστην. δ Τὰ δεδογμένα] τῇ βουλῇ δηλονότι. ε Παρῆν δὲ τοσοῦτον μόνον] αἰτία δὲ, ὅτι τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου ὥστε καὶ αἰσχυνθῆναι τὸ αὖθις τὸν θανάτου ψήφισμα. ἢ, αἰτία τῷ σπουδῇ μικρόν. ἔμελλε γὰρ ἀθρόους ἀποκτείνειν τὸ ὕστερον Πάχης. ζ Κλῆρος δὲ] μερίδας. η Παρέλαβον] αἱ πόλεις δὲ ἐκπεσοῦσαι. θ Ἐξέλιπον] ἀφαιρέσεις αἰθέσεως. ι Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει] μετάβασις. κ Λέσβου] ἀπὸ τῆς μνώας. λ Ἀπὸ τοῦ βουδόρου] ἀκρωτήριον τῆς σαλαμῖνος. μ Ἐκπλους αὐτόθεν] ἀπὸ τῆς μνώας.

αὐτόθεν λαυθάνοντες, [a] τειήρων τε, (οἷς καὶ A
τοιαῦτα ἠρώμην) καὶ λῃστῶν ἐκπομπαῖς,
ζῇς τε μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλῷ-
ἐλαὰν οὖν ἀπὸ τ νισαίας πρῶτον δύο πύρ-
γω προσέχοντε μηχαναῖς οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ
ἑκάτερον ἐς [b] μεταξὺ τῆς νήσου ἐλθό-
τες ἐπολιόρκουν, ἀποτειχίζοντες, καὶ ὃ ἐκ τῆς ἠπείρου
[c] ἢ κῦ ἐφέροσαν ἀφ' ἑαυτῶν βοηθήμα-
τα τῇ νήσῳ, ἃ πολὺ διεῖχον τ ἠπείρου. ὡς δ'
τοῦτο ἐξήργασντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστε-
ρον δὲ ἐν τῇ νήσῳ τείχος ἑκάτεροι λιπόντες καὶ B
φρουρὰν, ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ. ¶ Κατὰ δ'
τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ θέρεος τούτου καὶ οἱ πλα-
ταιῆς, καὶ οὐκέτι ἔχοντες σῖτον, οὐδὲ δυνάμενοι
πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς πελοποννησίοις
τοιάδε ξυμβατὰ ποιησάμενοι προσβαλεῖν [d] αὐτῶν τῷ τεί-
χει, ᾧ ὅτι οὐκ ἠδύναντο ἀμύνεσθαι· γνοὺς δὲ ὁ
λακεδαιμόνιος ἄρχων τ ἀδυνασίαν αὐτῶν,
βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν (εἰρημένον γὰρ
ἦν αὐτῷ [e] ὑπὸ λακεδαιμονίων, ὅπως, εἰ σπον-
δαί γίγνοιντό ποτε πρὸς ἀδυνάτους, καὶ ξυγ- C
χωρεῖν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχοισιν ἑκά-
τεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ αἰσχύνης εἵνη τ πλά-
ταια, ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων)
101 [f] προσπέμπει ὃ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ
βούλονται προδιδοῦναι τ πόλιν ἑκόντες τοῖς
λακεδαιμονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρή-
σασθαι, οἵτινας ἂν ἐκεῖνοι ἕλωνται, τοῦτο δὲ δίκαιον
εἶναι, ἕνα τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ
(ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παραδίδοσι τ
πόλιν. καὶ τοὺς πλαταιέας ἔπεισφον οἱ πελο- D
ποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τ λα-
κεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἀνδρες ἀφίκοντο.
ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία
προετέθη· πρώτων δ' αὐτοὺς ὅτι καλεσά-
μενοι, τοσοῦτον μόνον, εἴτι λακεδαιμονίοις καὶ
τοῖς ξυμμάχοις ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι
ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον, αἰ-
τησαμένοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προταξα-
μένοις σφῶν αὐτῶν Ἀξύμαχόν τε τ Ἀσωπολάου,
καὶ Λάκωνα τ Ἀγησιλάου, πρόξενον ὄντα λα-
κεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε,

[a] laterent ipsorum triremes (quale prius contigerat) latronum excursionibus: nevé Megarensibus [b] introire nauibus vnquá liceret. Iam primùm igitur à Nisæa duas quæ prominebát turres machinis è mari expugnat, nauiũ inter illa & insulá accessum liberat: [c] atque id cõtinentis, quæ, põtem versus, per palustria mittebantur auxilia insulæ non ita multũ distanti à continente, muro munit. Vbi hoc paucos intra dies confecit, mox relicto in insula apud murũ præsidio, cum copiis rediit. ¶ Per eadẽ huius æstatis tempora Platæénses, quũ iam commeatum non haberent, nec expugnari possent, cũ Peloponnensibus transegerũt ad hunc modũ: Accesserunt illi ad muros vrbis: eos isti ad propulsandum inualidi erant. Quorum imbecillitatem intelligens Lacedæmonius dux, noluit vrbem vi capere: (quippe cui ex Lacedæmone præceptũ erat, vt siquando cum Athenien sibus conueniret, & vtrique ad reddẽda oppida bello capta consentirent, vt Platæa non redderetur, quòd sua sese sponte dedidisset) sed caduceatorem ad eos misit, qui diceret nunquid se & vrbem vellent vltro Lacedæmoniis dedere, iudicésque illos habere: de noxiis supplicium, de indemnato nemine [d] sumpturos. Hactenus caduceator. Isti se & vrbem (iam enim in vltima erant debilitate) dediderunt. Quos aliquot diebus pauere Peloponnenses, vsquedum ex Lacedæmone quinque iudices aduenerunt. Illi vbi adfuerunt, nullam his accusationem proposuere: tantùm accersitos percontati sunt nunquid à bello moto de Lacedæmoniis ac sociis quippiam bene meriti essent. Hi respondentes, poposcerunt licere sibi longius dicere. Acceptáque dicendi venia, delecti ex eis, Astymachus Asopolai, & Lacon Aemnesti *filius*, (cui publicum erat cum Lacedæmoniis hospitium) progressi, talia dixerũt,

a Laterent, triremium (quale quidam antea factũ fuerat) & prædonũ emissionibus.
b Quicquam importaretur. *Vel*, Inueheretur.
c Eámq; Minoæ partem quæ à cõtinente erat, qua ponte per breuia ferri poterant insulæ auxilia, munitionibus intercipiebat.
d *Videtur legisse* κολάσιν.

---

a Τειήρων τε] ὅ, τε Κτήμος καὶ ὁ Βεασσίδας οἱ ἀποσταλέντες μετὰ τῶν παραφαινόντων νεῶν ὑπὸ νισαίας ἑκάστην προσαπέστειλαν τῷ βουδόρῳ, ὡς φησιν ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ. β Μεταξὺ τῆς νήσου] τῆς μεγαλοπόλεως. γ Ἢ κῦ ἐφέροσαν] ὅπου. δ Αὐτῶν τῷ τείχει] τ πλαταιέων. ε Εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ] αὐτὸ τοῦτο ἐκελεύσθη ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων. ζ Ἐκ λακεδαίμονος] ἐκ τῆς βουλῆς τῶν λακεδαιμονίων. η Μὴ αἰσχύνης εἵνη] μὴ ἀποδοθῇ ἀλλοτρία ὑπόπτως. μὴ ἀποδόσιμος γένοιτο. θ Προσπέμπει δὲ] οὗτος ὁ δ' τοὺς τὸν λόγ. προσῆκε γὰρ ὅτι βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλοντο ἑλεῖν.

EQVIDEM, Lacedæmonii, vobis habentes fidem, nos deditionem ciuitatis *urbisque* fecimus, non existimantes tale subeundum nobis esse iudicium, [a]sed ciuile aliquod: neque apud alios iudices, vt nunc est, quàm apud vos, & maximè de iure disputandum. Nunc autem veremur ne vtraque nos fefellerit opinio. Suspicamur enim meritò, & certamen hoc nobis esse de vita, & vos non ex æquo ad iudicãdum venisse. Cuius rei signum est, quòd neque vlla nostri accusatio, quã debeamus refellere, antecessit, sed ipsi vt loqueremur popposcimus: & interrogatio vestra perbrevis fuit: ad quam vera responsio, causæ nostræ inimica est, falsa coargui potest. Vndique itaque ancipiti in conditione constituti, & cogimur, & tutius quàm tacere arbitramur, [b]aliquid dicendo periclitari. Etenim id quod dici potuit, si dictum non est, [c]fodicat mentem eorum qui in hoc casu positi sunt, tanquam saluti tunc futurum, si dictum fuisset: & nobis præter cætera arduum est ad persuadendum vobis. Nam si ignoti essemus, afferendis [d]testimoniis quorũ essetis ignari, haud dubiè proficeremus: nunc apud scientes omnia loquemur, veriti non quidem ne nobis (quos antea cognitos habetis) hoc crimini detis quòd nostræ virtutes vestrorum sociorum virtutibus inferiores sint, sed ne ad aliorum gratiã iudiciũ subeamus iam peractum. Nihilo tamen minus quid iuris & aduersus simultatẽ Thebanorũ & erga vos cæteróſque Græcos habeamus, exhibebimus, ac persuadere conabimur, nostra benefacta recẽsentes. Etenim quod ad breuẽ illã interrogationẽ pertinet,

A "Τ Η Ν μὲν παράδοσιν τ̃ πόλεως, ὦ λακε- "
δαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν, ἐποιησάμεθα, "
καὶ τοιαύτδε δίκην οὐόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέ- "
ραν δέ τινα ἔσεσθαι· καὶ οὐ δικαστῶν [a] ὄχ "
οὐ δήμοις δεξάμενοι (ὥσπερ καὶ ἐσμεν) ἡμέ- "
σθαι, [b] ἢ ὑμῖν ἡγούμενοι [c] ὃ ἧσον μάλις' αὐ "
[d] φέρεσθαι. νυνὶ δ' φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέ- "
ρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τόν τε γὰρ ἀγῶνα "
[e] τῶν τ̃ δυνατῶν εἰ εἰκότως ἴσον πιθόμε- "
θα, καὶ ὑμᾶς, μὴ ὑ κοινοὶ ἀποβῆτε· τεκμη- "
ρίοις, τοῦ κατηγορίας τε ἡμῶν ὑ πρό- "
γλωσσος, ἣ χρὴ αἰτιᾶσθαι, ἀλλ' αὐδὲ λό- "
γων ἠτοιμάσθα· τό, τε ἐπερώτημα βραχὺ "
ὄν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι, ἐναντία "
γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ, ἔλεγχον ἔχει. πόθεν- "
χόθεν δὲ ἀπορεῖ καθεστῶτες, αἰσχύνομαι, "
καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ [f] εἶ, εἰ πόνους τι κιν- "
δύνου δύη. καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς πολὺ "
ἔχειν αἰτίαν αὖ παρέχει ὡς, εἰ ἐλέχθη, ἂν σω- "
τήριος αὖ ἴω. χαλεπῶς ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς "
δήμοις ἡ πεῖρα· ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλή- "
λων, ἐπιστενοχωρούμενοι μάρτυσιν ἂν πεισει- "
ἦτε, ὠφελοῦμεν· αὖ νυνὶ ὃ πρὸς εἰδότας πόνους "
λελέξε). [c] δεδιότα δ' ἐγὼ μὴ προκαταγνόν- "
τες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς πόνους εἶ τ̃ ὑμετέρων, "
ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, [d] ἀλλὰ μὴ δήμοις χάριν "
φέροντες, ὅτι διεγνωσμένοις κρίσιν καθιστῶ- "
μεθα. πρεσβύται γὰρ ὄντες ἀνδράσιν ἐλάχιστα δίκαια, "
πρός τε τοὺς θηβαίων διάφορα, [e] ἐς ὑμᾶς [e] "
ἐς ἑνὸς ἄλλους ἕλλησιν, [f] ὃ δὴ δεδρασμένων ὑ- "
πόμνησιν ποιησόμεθα, [e] πείθειν πειρασόμε- "
θα. φαμὲν γὰρ πρὸς τ̃ ἐρώτημα τὸ βραχύ,

[a] Sed æquius aliquod. *ad Verbum, magis legitimum.* Neque apud alios iudices esse (quem admodum & sumus) quàm apud vos, assẽsi sumus, *Vel stipulati*, nos ius maximè impetrare posse cẽsentes. *Vel, Non aliter quàm vos, iudices delegimus, existimantes &c.* Nunc autem pertimescimus ne vtroque simul excideremus. *Vel, magis ad Verbum,* Ne ab vtroque simul aberrauerimus. Suspic. *&c.*

[b] Non prius periclitari quàm aliquid dixerimus.

[c] Occasionem conquerendi præbuerit. *i. præbere possit,* tanquam salutare futurum si dictũ fuisset. Difficilis est autem nobis præter cætera, persuadendi ratio. *Vel, Apta aut accommoda persuadendi ratio.*

[d] Omittit ἀλλήλων, *de quo vide annot. & de toto hoc loco.*

---

[a] Τὴν μὲν παράδοσιν] ἡ δημηγορία πρὸς πλαταιέων δικαστήρια ἔοικε· τὸ δὲ ἐσεῖμεν, ἐξ αὐτοῦ τῆς ἐρωτήσεως ἠ ὁμοίως. [b] Οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι] οὐκ ἐν δήμοις ἢ ὑμῖν. τὸ δὲ δεξάμενοι ἡμέσθαι, ὡς ἐφ' καὶ ἐσμὲν ἅρπ κρινόμενοι ὑφ' ὑμῶν. [c] Ἢ ὑμῖν] ἢ δίκαιον εἶναι φησὶν ἐν ἄλλοις ἢ ὑμῖν. τὸ δὲ δεξάμενοι ἡμέσθαι, ὡς ἐφ' καὶ ἐσμὲν ἅρπ κρινόμενοι ὑφ' ὑμῶν. [d] Φέρεσθαι] ὑποφέρεσθαι. [e] Τῶν δυνατῶν] τῶν δυνατόν. [f] Ὃ δὴ δεδρασμένων] ὑφ' ὑμῶν μὲν ὡς πολεμίους. ἔστι τὸ ὑπόχειρια λύσις ὅτι τῶ λακεδαιμονικοῦ διημαρτήκατε ἐρωτήματος, τῶ λέγοντος ὅτι, ἠδικήκατε ἡμᾶς, ὦ πλαταιεῖς, οὐ τοῦ πάρος πολέμου, ἢ ἴσα εἰ μὲν εἴπατε ἀδικήσαντες, ὡς ἀδίκως αὖτις μεταβάλοντα· εἰ δὲ μή, ὡς ψευδομένους, εἶτα ἀγαθόν τι ποιῆσαι λακεδαιμονίοις ἢ τοῖς συμμάχοις φήσαιεν. φασὶν οὖν οἱ πλαταιεῖς, ἀπολογούμενοι ὅτι τοῦτοις, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἡμᾶς εἶχον τότων πονηρά τε ἂν, φασὶ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς λακεδαιμονίους ὑμᾶς ὑφ' ἡμῶν, εἶτα μὴ καλῶς οὐ πολέμιον πεπόνθατε, ὥσπερ ἡμῶν ἐχθροί· εἰ δ' ὡς φίλους κατεπᾴδειν βούλεσθε, ἐκ τοιῶς αἰτιᾶσθε. ὑμεῖς γὰρ πρότεροι ἠδικήσατε, καὶ ἡμῶν μετὰ τῶν συμμάχων ἡβαίων ὑπηρετοῦντες.

» εἴτι λακεδαιμονίους τε καὶ τοὺς ξυμμάχους ὀρθῶς ἐπὶ τῷδε τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ » μὴ ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθε ὑ- » μεῖς, μὴ θεῖν παθόντες· φίλους δὲ νομίζοντες, » αὐτοὺς ἁμαρτάνειν μᾶλλον, τοὺς ἡμῖν ὕστερα » τεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ τοῖς ξυ- » μπάσιν, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὸ μὲν, οὐ λύσαν- » τες τοὺς νεὼν πρότεροι, ὦ ὦ, ξυνεπιθέμενοι τότε » ἐς ἐλευθερίαν τὴν ἑλλάδος μόνοι βοιωτῶν. καὶ γὰρ » ἐπειρασθημέν τε ὅπλοις ἀναμαχόμενοι ἐπ' ἀρ- » τεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ ἐγενό- » μεθα, καὶ ἐσελθόντες ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ. εἴ- » τί που ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐλευθέρου ὄντι- » κίνδυνον τοῖς ἕλλησι, πρώτων τῶνδε δεινά- » μεων μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ λακεδαιμόνιοι, » ἰδίᾳ, ὅτε καὶ δὴ μέγιστος φόβος κατεῖχε τὴν » ἀσφάλειαν, μετὰ τὸ σεισμὸν τὸ ἐς ἰθώμην εἰλω- » τῶν ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν » ἐξεπέμψαμεν ἐς ἀπικνεῖσθαι. ὧν οὐκ εἰκὸς » ἀμνημονεῖν. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοι- » ῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι· πολέμιοι δ' ἐγενόμεθα ὕ- » στερον. ὑμεῖς δ', αἴτιοι. δεομένων γὰρ ξυμμα- » χίας, ὅτε ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀ- » πεώσασθε, καὶ πρὸς ἀθηναίους ἐκελεύσετε τρα- » πέσθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποι- » κοῦντων. οὐ μέντοι ὦ πολέμῳ γε οὐδὲν ἐκπρε- » πέστερον ὑπὸ ἡμῶν ἔπαθετε, ὅτε ἐμελ- » λήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι ἀθηναίων οὐκ ἠθε- » λήσαμεν, ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν.
102 » καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία θη- » βαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι » αὖθις οὐκέτι ἐῶν καλόν, δίκαιόν τε καὶ οὐ βέ- » βαιον παθόντας καὶ αὐτοὺς δεόμενους προσαγα- » γόντας ξυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλαβεν· » ἱέναι δὲ ἐς τὰ πράγματα εἰκὸς ἐῶν » προθύμως. ἃ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς
χ' ἡμῖν » ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι εἴ τι μὴ » καλῶς ἐδράτε, ἀλλ' ὁ ἄρξαντες ὅτι τὰ » μὴ ὀρθῶς ἔχοντα. θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ

nunquid hoc bello de Lacedæmoniis sociisque bene meriti simus, dicimus, si vt hostes interrogamur, nō fecisse vobis iniuriā quòd nullo vos beneficio affecimus: sin vt amicos, nostra sententia vos peccasse potius, bellū nobis inferētes. [a] At in pace, quòd eā nūc nos priores nō rumpimus, & aduersus Medū, quòd soli ex Bœotis tunc ad vos accessimus, pro Græciæ libertate boni fuimus. Siquidē quum mediterranei essemus, tamen apud Artemisiū prælio nauali pugnauimus: & dum in agro nostro dimicatū est, vobis ac Pausaniæ affuimus: & siqua alia per id tempus cum discrimine sunt à Græcis gesta, eorū nos omnium participes supra vires extitimus. Vobis quoque separatim, Lacedæmonii, quū maximus Spartam terror circumstetisset, post terræmotum, facta in Ithomē mancipiorum [b] fuga, tertiam ex nobis ipsis partem auxilio misimus: quarū rerum nefas est *nobis* excidere memoriam. Et talem quidem priscis temporibus operam optimámque nauauimus. At hostes postea fuimus. vos in culpa, qui nos societatē obsecrantes, quum à Thebanis cogeremur, reiecistis, vtque ad Athenienses, tanquam vicinos, cōfugeremus, iussistis, quum ipsi longinqui essetis. In bello itaque nihil indignum à nobis neque passi fuistis, neque passuri. Quòd si ab Atheniēsib⁹ vestro iussu deficere noluimus, haud iniurium est. Etenim quum nos illi contra Thebanos, dum vos pigebat, adiuuerint, prodere eos honestum non erat: præsertim quos in societatē precibus adduxissemus, à quibus beneficia, à quibus ius ciuitatis accepissemus. Imò decuit, quæcūq; nobis illi præcepissēt, nos strenuè exequi. At quæ vos duces cum suis vtrique sociis egistis, siquid non probè egistis, facti culpa non penes illos est qui sequuti sunt, sed penes eos qui duces ad prauè agendum extiterunt. Thebani verò cum

a At in pace & aduersus Medum (*scil. Persas*) strenui fuimus, *bel, bonorum Græcorum officio functi sumus*: quippe qui illam quidem nō violauerimus, hunc autem vnà aggressissimus pro libert. Gr. soli ex Bœotis.

b Defectione. *Id est*, quum per defectionem Ithomen recessissent.

α Μὴ θεῖν παθόντας] αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς λάκωνας. β Φίλους δὲ νομίζοντας] ἡμᾶς δηλονότι. γ Τῷ δὲ πρὸ μηδῷ. δ Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ] ἐν τῇ πλαταιᾷ. ε Ῥιπίσθη τὸν αὐτῶν] ἐκύλισεν. ζ Ὧν οὐκ εἰκὸς] οὐ δίκαιον. η Τῷ πολέμῳ] τῷ νεὼ δηλονότι. θ Ἐκπρεπέστερον ἔξων τῶν πρέπειν. ι Ὑμῶν κελευσάντων] τῶν λακεδαιμονίων. κ Ἐναντία θηβαίοις] μαχόμενοι τοῖς θηβαίοις. λ Οὐκέτι ἐῶν καλὸν] καλὸν, δίκαιον. οὐ καλὸν προδοῦναι δηλονότι τοὺς τὰ Θερμοπύλας ἔχοντα. μ Καὶ πολιτείας μετέλαβεν] ἐπολιτογράφησαν. ν Αἱ δὲ ἐκάτεροι] οἵ τε ἀθηναῖοι καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι. ξ Ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα] ὅτι τὰ ἄδικα.

alias multas iniurias nobis intulerunt, tum verò postremam hanc, quæ (vt nostis) horũ causa est quæ patimur. Nam quũ vrbẽ nostram fœderum tempore & [a] die solenni [b] cepissent, merito eos supplicio affecimus: secundum communem omnium legem, quæ sanxit, hostem multare licere à quo inuadaris: propter quem multatum, nunc haud rectè nos plectimur. [c] Nam si iustitiam præsenti vtilitate vestra, ex illorũ commilitio, metiemini, profectò non religiosos vos iudices esse declarabitis, & commodo magis quàm honesto inseruire. Quòd si vobis isti nunc vtiles videntur esse, certè multo nos magis ac reliqui Græci tunc vtiles extitimus, quum in maius essetis discrimen adducti. Nunc enim [d] vobis ad alios inuadendos animi viréſque adsunt: at eo tempore barbarus seruitutem omnibus Græcis imponebat, quum isti cum illo fuerunt. Adeo vt iustum sit, huic nostro peccato (siquid peccauimus) opponi nostrum quo tũc erga vos fuimus studium; quod ipso peccato maius esse reperietis: & eo magis, quòd ea tempestate rari fuerunt è Græcis qui virtutem obiicerent suam viribus Xerxis: laudatíque potius sunt qui, dum inuaderentur, non habuerunt rationem vtilitatis tutelæque suæ, malentes cum periculo audere pulcherrima: ex quibus nos fuimus, & quidem præcipuo honore affecti. Quo nomine nunc ne pereamus veremur, sequuti potius Athenienses iustè, quàm vos [e] astutè. Enimuero decet idem de eisdem rebus vos sentire pariter, & id declarare, [f] nec vtilitatem re vlla alia metiri quàm sociorũ probitate: à quibus dũ firma perpetuò gratia beneficiis habetur, præsens profectò quam aliquando nobis debuerunt, gratia refertur.

[a] In sacris, vel festis primæ diei mensis. q. d. Festarum mensiruarum die.
[b] Inuaderent.
[c] Vide annot.
[d] Alios inuaditis, ipsis formidolosi.
[e] Vtiliter. Id est, Ad vtilitatem nostram. Vel, Rationem commodi nostri habendo.
[f] Nec aliud quàm existimare esse vtilitatem quàm quum sociis qui strenuè se gesserint, certam semper fortitudinis gratiam referendo, præsentia negotia ex vsu vestro constituuntur. Vide annot. de hoc & de seq. loco.

A ἀλλα ἡμᾶς ἠδίκησθε, ὃ δὲ τελευταῖον,
ἀῤῥὶ ξυνίστε δ' ἄκαρ καὶ τάδε παράμιλλα.
πόλιν γὰρ ἀῤῥὶ ὑμεῖς τὴν ἡμετέραν [a] καταλαμβάνοντας [β] ἐν σπονδαῖς, ἡ μετέσχετε ἱερομηνίας, ὀρθῶς τε [γ] ἐτιμωρησάμεθα, καὶ τὸν
πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ὑπόσιον [δ] ὅσιον εἶ) ἀμύνεσθαι καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' ἀῤῥὶ [ε] βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ [ζ] αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων [η] πολεμίῳ ὀρθὸν λήψεσθε, τὸ μὲν ὀρθοῦ φανήσεσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, ὃ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι εἰ νῦν ὑμῖν [θ] ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶ), πολὺ καὶ ὑμεῖς καὶ ⓐ ἄλλοι ἕλληνες μᾶλλον τότε [ι] ὅτε ἦν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέρους ὑμεῖς ἐπέρχεσθε [κ] δεινοί· ἦν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ [λ] ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῖν
τῆς νῦν ἁμαρτίας (εἰ ἄρα ἡμάρτηταί [μ] τι) [ν] ἀντιδοῦναι τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε προὸς ἐλάσσω βούλησεσθε, καὶ ὧν καιροῦ οἷς σπάνιον ἰσχὺν τῶν ἐλλιπόντων τινὰ [ξ] ἀρετὴν ξέρξου δυνάμει ἀντιπαξασθαι. [ο] ἐπιγνοὺς τό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα προὸς [π] ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ προάσσοντες, [ρ] ἐθέλοντες δὲ [σ] τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὧν ἡμεῖς ἡγούμενοι, καὶ σημήναντες ἐς τὰ προὸς τὸ [τ] ὅτι τοῖς αὐτοῖς δεδώκαμεν μὴ διαφθαρῆναι, ἀληθεύειν ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταῦτα προὸς τὸν αὐτὸν τρόπον φαίνεσθαι [υ] γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἀφ' ὅτι νομίσαι ἢ τὸν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς, ὅταν ἀεὶ βέβαιον τὴν χάριν [φ] τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ ὃ πρὸς αὐτὰ που [χ] ὑμῖν ὠφέλιμον καθίστηται. προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν προὸς ὀλίγα τοῖς πολλοῖς τῶν

Considerate quoque nunc à plerisque vos

[a] Καταλαμβάνοντας] ληστρικῶς ἐπερχομένους. [β] Ἐν σπονδαῖς] σπονδῶν τῶν ἐμπλεκομένων. [γ] Κατὰ τὸν πάσι νόμον] τοῖς ἕλλησιν. [δ] Ὅσιον ἦ)] δίκαιον. [ε] Βλαπτοίμεθα] ἀδικοίμεθα. [ζ] Αὐτίκα] ὠφέλιμα τῷ παρεστῶτι. [η] Πολεμίῳ] τῷ τοῦ πολέμου. [θ] Ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶ)] οἱ ἡγεμόνες δηλονότι. [ι] Τολὺ δὲ ὑμεῖς] καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες ἐφέσεως εἰσὶν οἱ ἀδικούμενοι, διὰ τὸ φορτικόν. [κ] Οτι δὲ μείζονι κινδύνῳ ἦτε] ὅτι τῶν μακεδόνων, ἢ τῶν μηδικῶν. [λ] Δεινοὶ] μετὰ ὀργότητος. [μ] Οτι πᾶσι] τοῖς ἕλλησιν. [ν] Οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν] ἦρχον, οἱ ἡγεμόνες στρατιᾶς αὐτοῦ. [ξ] Αντιδοῦναι] ἀναπαῦσαι δοῦναι. [ο] Καὶ μείζω τε προὸς ἐλάσσω] μείζω προθυμίαν προὸς ἐλάσσω ἁμαρτίαν. [π] Ἀρετὴν] ἀνδρείαν. [ρ] Ἐπιγνοὺς] παρὰ τὸ φορτικόν. [σ] Τολμᾶν] συὺ τόλμῃ προάπειν. [τ] Ὅτι τοῖς αὐτοῖς δεδώκαμεν] ὅτι τῶν μακεδόνων, ἢ τῶν μηδικῶν. [υ] Γιγνώσκοντας] ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. [φ] Τῆς ἀρετῆς ἔχωσι] παρέχωσι.

" ἑλλήνων αἰδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ τοῦτ' A
" ἡμᾶς γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ ἀφα-
" νῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαμυνόμενοι
" δὲ τοῦ οὐσῆ ἡμῖν μεμπτῶν) ὄψεσθε ὅπως
" μὴ ὑκ ἀποδέξονται, [a] αἰδρῶν ἀγαθῶν πύσει,
" [b] ὑμᾶς ἀμείνους ὄντας, ἀναρπάσαντες τὴν ὑπαρχου-
" σαν, ὑμᾶς τε τοῖς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα
" ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς ἑλλάδος ἀνα-
" θεῖναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι πλάταιαν λακε-
" δαιμονίοις παρασῆσαι, καὶ τοῖς μὲν πατέρ-
" ασιν [c] ἐς τὸν πόλεμον τὸν ἐπὶ δερ-
" φοῖς αἰρετὰς τὴν πόλιν, ὑμᾶς δ' ἐκ τῶν
" τοιούτων τῶν ἑλλήνικοῦ πρυοικησία ἀφα-
" ῖσθαι. δεινὸν γὰρ δὴ ξυμφορᾶς
" ἀπεκεχωρήκαμεν, οἵτινες μήδων τε κρα-
" τησάντων ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ὑπ' ὑμῶν τοῖς
" πρὸ φιλτάτοις [d] ἠδικημένοι πασχόμεθα, καὶ
" δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀγωνισάμενοι, τόν τε
" μὲν, τὴν πόλιν μὴ προέσθαι, λιμῷ ἀφ-
" θάρτως, [e] νῦν δὲ, θανάτου δίκην κρίνεσθαι.
" καὶ παρεσόμεθα ὑπὸ πάντων πλαταιῆς, C
" οἱ τοῦ δυνάμενοι τοῖς ἕλ-
" λησιν, ἔρημοι καὶ ἀπόμαχοι· καὶ οὔτε
" τὴν τότε ξυμμαχὸν ὠφελεῖν δόντες, ὑμεῖς
" τε, ὦ λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπὶς, δέδρικα
" μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε. καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ
" θεῶν ἕνεκα [f] τὴν ξυμμαχικὴν ποτὲ ἡμο-
" μένων, καὶ τῆς ἀρετῆς [g] τῆς ἐς τοὺς ἕλληνας,
" [h] καμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴτι
" ὑπὸ θηβαίων ἐπείσθητε· τὴν τε δωρεὰν αἰ-
" σχύνην τῆσαι, αὐτοὺς μὴ κτείνῃ, [i] οὓς μὴ ὑμῖν D
" πρέπει· σώφρονά τε αὖτε αἰσχρᾶς κομίσα-
" σθαι χάριν, καὶ μὴ, ἡδονὴν [k] δόντας ἄλλοις,
103 " [l] καίριαν αὐτοῖς λαβεῖν. βραχὺ γὰρ τὸ τε
" ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ὅτι πονηρὸν δὲ
" τὴν δίκην αὐτῶν ἀφανίσαι. ὑκ ἐχθροὺς γὰρ
" ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, [m] ἀλλ' ὄντας, καὶ
" αἰεὶ ἀκόντων πολεμήσαντας. [n] ὥστε καὶ τῶν σω-
" μάτων ἀδίκως ποιοῦντες, ὅσια ἂν δικαίως ποιοῖτε,

A Græcis existimari probitatis esse virtutisque exemplar. Qui si de nobis iniquam tuleritis sententiam, videte (nō enim occultè hanc causam iudicabitis) ne factum vestrum non probetur, qui de nobis bonis viris ipsi meliores inde[illegible] aliquid statueritis, & hominum de Græcia bene meritorum spolia publicis in tēplis reponatis. Et sanè indignum videatur, vos Lacedæmonios [illegible]ere Plataeas, quam ciuitatem patres vestri virtutis ergô in tripode delphico inscripserunt; & ex omni Græcia prorsus delere propter Thebanos. Eò nanque calamitatis deuenimus, vt & perituri fuerimus si Medi vicissent, & nunc apud vos, prius amicissimos, superemur à Thebanis: duásque difficultates maximas subeamus, tunc quidem, fame pereundi, nisi nos vrbémque dedidissemus, nunc autem, capitis causam dicendi. [a] Et ab omnibus Platæenses sumus abiecti, deserti, inhonorati, qui supra vires fuimus studiosi Græcorum: quúmque eorum tunc sociorū nō sit quisquam nobis auxilio, ne vos etiam Lacedæmonii, vnica spes nostra, parum firmi sitis, extimescimus. [b] Quos precamur, in honorem & deorum tunc socialiū, & nostrorum in Græcos officiorum, vt flectamini: & si quid à Thebanis persuasi estis, à sententia recedatis: reposcatísque vicissim illos gratiam vestram de nobis non occidendis, quos minimè debetis: [c] specioſam gratiam pro turpi reddentes: nec in præbenda aliis voluptate, dedecus ipsi accipiatis. Nam in promptu est vobis corpora nostra morte mulctare, sed arduū eius facti infamiam abolere, quòd nos iniquo supplicio afficiatis, homines vobis amicos, nō inimicos, etsi necessitate hostes fuerimus. Itaque si nobis metum mortis eximetis, innocenter iudicaueritis:

a Et reiecti fumus ex omnibus *Græciæ populis* Platæenses, deserti, & inulti, *vel*, *omni ope destituti*, qui supra v.

b Sed petimus à vobis & per deos qui sociales aliquādo fuerunt, (*i. nostræ societatis arbitri & præsides*) & per virtutem quam erga Græcos præstitimus, vt animos vestros flectatis: & siquid à Th.

c Atque *ita* honestam gratiam, *vel honestum beneficium*, pro turpi recipiatis.

α Μὴ τὰ εἰκότα] οὐχὶ δικαια. β Επαμυνόμενοι δὲ] ὑμεῖς δηλονότι. γ Ανδρῶν ἀγαθῶν πύσει] ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ὑμῖν δηλονότι τὴν πλαταιέων. δ Αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας] αὐτὸ δ', ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. ὃ ἐκ τῶν κολακεύσ λαμβάνοντες τοὺς λάκωνας. ε Αναπθῆναι] ἀπὸ κοινῦ τὸ ἀποδέξονται. ζ Ες τ' πέλοπα] τ' ὀπῖ μηδικῶν σκύλων, ὅτ' ὁ Παυσανίας ἐπῆρσε. η Θηβαίων ἡσσώμεθα] δῆλ. τοὺς θηβαίους καταβαλόμεθα. θ Νῶν δὲ] κινδυνευόμεν δηλονότι. ι Καὶ ἀπμώρητοι] ἠδημίαν βοήθειαν ἔχοντες ὑπὸ ἡμῶν. κ Τῶν ξυμμαχικῶν] τὴν ἐφόρων τῆς ξυμμαχίας τῆς ἡμετέρας. λ Καὶ τῆς ἀρετῆς] τῆς ἡμετέρας. μ Τῆς ἐς τοὺς ἕλληνας] ἀπὸ κοινῦ τὸ ἕνεκα. ν Εἴτι ὑπὸ θηβαίων ἐπείσθητε] ἀξιοῦμεν, ἀπὸ κοινοῦ. ξ Δόντας ἄλλοις] τῆς θηβαίοις. ο Καιρίαν αὐτοῖς] ὑμᾶς τοῖς λάκωσι. π Ἀλλ' ὄντας] ὄντας δηλονότι. ρ Ὥστε καὶ τῶν σωμάτων] αἰσχρὸν μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἡγωνίζεσθε· νῦν δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν σωμάτων.

illud ante omnia cogitantes, in ve-
stram nos potestatem venisse vo-
luntarios, ac [a] manibus passis: cuius-
modi homines Græciæ ritus occidi
vetat. Præterea de vobis perpetuò
nos esse benemeritos. Intuemini
nanque sepulcra patrum vestro-
rum, quos à Medis interemptos, &
in nostra terra sitos, quotannis pu-
blicè honestabamus cum aliis in-
feriis, tum verò indumentorum
apparatu: primitiis etiam fructuũ,
quoscunque nostrum solum fert,
iusta soluentes, [b] viri ex amica vo-
bis regione & benevoli, aliquando
socii vestri ac commilitones. Qui-
bus vos econtrario feceritis, non
rectè sentientes. Considerate enim.
Pausanias quidem, qui illos sepeliit,
tanquam in terra amica & apud a-
micos sepeliit: vos autem si nos oc-
cideritis, agrúmque Platæensem,
Thebanum feceritis, quid aliud
quàm patres vestros atque cogna-
tos, iis quibus nunc afficiuntur ho-
noribus exutos, relinquetis in terra
hostili, & apud ipsos interfectores?
Insuper solũ in quo Græci seruitute
liberati sunt, in seruitutem redige
tis? delubra deũm apud quæ conce-
ptis votis illi Medos superarunt, de-
serta patiemini? [c] patrias aras corũ
qui ea condiderunt ædificarúnt-
que, tolletis? rem profectò, Lacedæ-
monii, indignam vestra gloria, in-
dignam publicis Græciæ institutis,
indignam progenitorum memo-
ria, indignam beneficiis nostris, vt
alienæ inimicitiæ gratia, nihil ipsi
læsi, nos occidatis: quũ dignũ sit vt
veniam detis, vt animo frãgamini,
[d] vt modesta capiamini misericor-
dia: cõsiderãtes [e] nõ solũ qualia sed
quales simus acerba passuri: & ipsũ
calamitatis incertũ quãdoque acci
dere etiã immerẽti. Vos itaq;, prout
debemus, & prout necessitas cogit,
oramus, implorantes eorundẽ altaria
& cõmunes Græciæ deos, [f] vt
nobis hæc allegãtibus assẽtiamini:

[a] Manus tendentes *more supplicũ.*

[b] *Vide annot.*

[c] Patria sacrificia.

[d] *Vel, sequendo lectionem margini,* Vt modestiam capiatis, *Vel assumatis*, misericordiã. *Aut*, honestam.

[e] Non solúm atrocitatem eorũ quæ futurum est vt patiamur, sed etiã quales simus qui ea patiemur: *considerantes* quoque incertum esse cui calamitas etiã immerenti eueniat. *Aut breuius, Quẽ maneat calamitas, Vel immerentem.*

[f] *Vide annot. de toto hoc loco.*

A καὶ παρηνοοῦντες ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε, "
"καὶ χεῖρας παρεῖχομεν (ὁ δὲ νόμος τοῖς "
ἕλλησι μὴ κτείνειν [a] αὐτούς) ἔτι δὲ καὶ εὐερ- "
γέτας γεγενημένους ἀμαυρωτός. ἀποβλέ- "
ψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θή- "
κας, οὓς ἀποθανόντας μὲν ὑπὸ μήδων, καὶ κα- "
φέντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος "
ἕκαστον δημοσίᾳ ἐνθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις "
νομίμοις· ὅσά τε ἡ γῆ ἡμῖν αἰεὶ δίδου ὥραῖα, "
πάντων ἀπαρχὰς ὁπότε φέροντες, βόνοι μὲν "
B ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις "
ποτὲ γενόμενοι. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον αὖ "
δράσαντες, μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δὲ· "
Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαψεν αὖ[b] τοὺς, νο- "
μίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ πρὸς αὖ- "
θράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ, εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, "
καὶ χώραν τὴν Πλαταιΐδα θηβαΐδα ποιή- "
σετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ [c] πρὸ "
τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ "
ξυγγενεῖς, ἀτίμους γεραῶν ὧν νῦν ἔχουσι, κα- "
C ταλείψετε; [d] πρὸς δὲ, καὶ θεῶν, ὧν ἢ ἦλθε- "
θερώθημεν ἕλληνες, δουλώσετε; ἱερά "
τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι μήδων ἐκράτησεν, "
ἐρημώσετε; καὶ θυσίας τὰς πατρίους [e] τῶν "
ἐναρμένων καὶ κλισθέντων [f] ἀφαιρήσεσθε; "
[g] οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ὦ λακε- "
δαιμόνιοι τάδε, [h] οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν ἑλ- "
λήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀ- "
μαρτάνων, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας, ἄλλο- "
τρίας ἕνεκα ἕξρας, μὴ ἀδικηθέν- "
D τας, ἀμαθεῖς κτείνητε· φείσασθαι δὲ καὶ ὁπό- "
σα λαθόντας τῇ γνώμῃ, [i] οἴκτου σώφρο- "
να λαβόντας· μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δι- "
κότητα καταγνόντες, ἀλλ' οἷοί τε αὖ ὄν- "
τες παθεῖν, καὶ ὡς ἀσάθμητον ὂ τῆς "
ξυμφορᾶς, ᾧ τινί ποτ' αὖ καὶ [k] αἰσχίως "
ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν, καὶ "
ὡς [l] ἡ χρεία παρεκάλει, αἰτούμεθα ὑ- "
μᾶς, [m] θεοὺς τοὺς ὁμοδωμίους καὶ κοινοὺς "
τῶν ἑλλήνων ὑπερβοώμενοι, πεῖσαι τάδε, "

[i] ἐπ' οἴκτῳ σώφρονι

[k] ἐπ' αἰσχίῳ

[a] Καὶ χεῖρας παρεῖχομεν] ἱκετεύσαντας. [b] Τοὺς] τοὺς αὐτοκόλους. [c] Πρὸς τῆς αὐθένταις] πῆς φονέωσιν. αὐθέντας χωρὶς οἱ αὐτόχειρες καὶ οἱ πολέμιοι· οἱ δὲ νεῶ, αὐθέντας τοὺς κυρίους καὶ δεσπότας. αὐθέντας δὲ τοὺς θηβαίους ὧδε φησί. [d] Πρὸς δὲ, καὶ θεῶν] πρὸς τῆς εἰρηνιδίους. [e] Τῶν ἐναρμένων] ἱδρυσαμένων. [f] Ἀφαιρήσεσθε] ζημιώσετε. [g] Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης] οὐχ ἅπλετας τῆς ὑμετέρας δόξης. ὅσα πάλιν πῶς κολακεύει. [h] Οὔτε ἐς τὰ κοινὰ] ἀπὸ τῆ ἀδόξου καὶ ἀσήλου τῆς τύχης τὸ ὑπερχείρημα, ὧ ᾧ καὶ εἰς βολὴ αἰδοῦς καὶ ἐλέου. [i] Αλλ' οἷοί τε αὖ] τουτεστιν, ἀνεργάτας τῆς ἑλλάδος, καὶ ὑμᾶς αὐτῶ, δίχα τὰ ὂν ἰδώμεν. [k] Ἡ χρεία] ἡ αἰτία. [l] Θεοὺς τοὺς ὁμοδωμίους] τοὺς πυμφυλίους ὁμοῦ τοῖς αὐτῆς καὶ ὁμοίους. βωμοῖς.

τῶν πατρ. φερομένους

» τοῦ φερομένους ὅρκους οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν A
» ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν. ἱκέται γιγνόμεθα
» ὑμᾶς " τῶν πατρῴων τάφων, καὶ ὅπι καλούμεθα

τοὺς κεκμηκότας

» μὲν τοὺς κεκμηκότας, μὴ ἡδέσθαι ὑπὸ τῶν
» ἐναντίων, μηδὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες
» τῶν δεδοῦναι. ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκο-

τοῦ μετ' αὐτῶν

» μεν ἐκείνης, ἣν τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν
» τοῦ ἔξαντες, νεῶ ὄντι τῇδε τὰ δυνατὰ κιν-
» δυνεύομεν παθεῖν. ὅσῳ δὲ " αἰσχίων τε καὶ
» χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, " λόγου τε-
» λευτᾶν, δέοντι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐλθεῖν B
» μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι, λέγομεν ὅδη ὅτι οὐ
» θηβαίοις παραδόμεν τὴν πόλιν, (εἱλόμεθα
» γὰρ ἂν τοῦ γε τούτου, " τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ,
» λιμῷ τελευτῆσαι) ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες
» τοῦ σπλησθῆναι. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείσομεν,

τῶν καταστησαντες

» ἐς τὰ αὐτὰ " καταστῆσαι, τὸν ξυντυ-
» χόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς ἀῤῥεῖ ἐλέ-
» σθαι. ὑπισχνούμεθά τε ἅμα μὴ, πλα-
» ταιῆς ὄντες, ⓐ τοῦ θυμώτατοι τοῦ τοὺς
» ἕλληνας ἡγούμενοι, θηβαίοις τοῖς ἡμῶν ἐχθί- C
» στοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέ-
» ρας πίστεως, ἱκέται ὄντες, ὦ λακεδαιμό-
» νιοι, τοῦ δεδοῦναι· ἡδέσθαι τε σωτῆρας ἡ-
» μῶν, καὶ μὴ, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἐλευθε-
» ρώσαντας, ἡμᾶς διολέσαι. ¶ Τοιαῦτα μὲν
οἱ πλαταιῆς εἶπον. ⓐ δὲ θηβαῖοι, δείσαν-
τες τοῦ τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ λακεδαι-
μόνιοι τι ὠφελῶσι, προελθόντες ἔφασαν καὶ
αὖθις βούλεσθαι εἰπεῖν, " ὅπῃ καὶ ἐκείνοις
τοῦδε γνώμην " τῶν αὐτῶν μακρότερος D
λόγος ἐδόθη τῆς τοῦ ἐρωτήματος ἀπο-
κρίσεως. " ὡς δ' ἐξέλθοιεν, ἔλεγον τοιάδε,
» Τους μὲν λόγους οὐκ αἰτήσαμεθα
» εἰπεῖν, " εἰ καὶ αὖθις βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν
» ἀπεκρίναντο, " καὶ μὴ ὅτι ἡμᾶς παρομέ-
» νοι, κατηγορίαν ἐποιήσαντο, " τῷ τοῦδε αὐτῶν,
» ἔξω τῶν τοιούτων, καὶ ἅμα οὐδὲν ἠπι-
» ασμένων, πολλοῦ τ' ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον,
» ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νεῶ δὲ " τοῦ μὲν τὰ
» αὐτὰ εἰπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι·

ne iusiurandum quod patres vestri iurarunt, obliuiscamini: per quorum sepulcra supplicamus, inuocantes etiam eos vita defunctos, ne subiiciamur Thebanis, néve amicissimi vestri inimicissimis nostris tradamur: illum vobis in memoriam redigentes diem quo cum patribus vestris præclarissima gessimus, quum hodierno durissima quæque pati periclitemur. Sed quoniam hominibus in hanc conditionem redactis, vt necessarium, ita [a] tristissimum est finem loquēdi facere, quia cum fine loquēdi finiri vita periclitatur: loqui cessantes [b] adhuc loquimur, ciuitatē nos vrbémque tradidisse nō Thebanis (præoptassemus enim, quàm hoc, turpissima nece famēque interire) sed vobis, fidē vobis habētes. Quod nisi exoramus, iustum est vos, postquam in eadem nos vnde processimus restitueritis, sinere quodcunq; periculum deligere. Hoc etiam obsecramus, ne Platæenses homines, Græcorum aliquādo studiosissimi, ex vestris manibus, Lacedæmonii, éque vestra fide & vestri supplices, Thebanis, capitalissimis inimicis, prodamur: sed nostræ salutis authores sitis, ne, qui cęteros Græcos vindicatis in libertatē, iidē nos extinguatis. ¶Et talia quidē dixere Platæēses. Thebani autē, veriti nequid ob hæc Lacedæmonii concederēt, processerunt, & se quoque orationem habere velle dixerunt, quoniā ipsorum opinione lōgior esset data venia respondendi illis ad interrogationem. Vbi loquēdi facta potestas est, ita exorsi sunt, EQVIDEM dicendi partes haudquaquā postulassemus, si isti & breuiter ad interrogata respōdissent, nec in nos cōuersi crimina obiecissēt, nec seipsos præter rem tū excusassent, nemine accusante, tū laudassent, nullo detrahēte. Nunc autē oportet ea nos partim negare, partim coarguere:

[a] Grauissimum. Vel Difficillimū.

[b] Iam dicimus. q. d. Hoc vnum iam addimus.

α Τῶν πατρῴων τάφων] ἕνεκα δηλονότι. β Τοὺς κεκμηκότας] τοὺς νεκρούς. γ Αἰσχιόν τι] χεῖρον. δ Λόγου πληθυντ.] ἄγραν, κατὰ τὸ πίλος τοῦ λόγου εἰπεῖν. ε Τῷ αἰσχίστῳ] τῷ αἰσχίστῳ, καὶ ὀλέθρῳ, τῷ λιμῷ. Ομηρος, Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ὀπάσσειν. ζ Επειδὴ καὶ ἐκείνοις] τοῖς πλαταιεῦσι. η Τῶν αὐτῶν] τῶν θηβαίων. θ Ως δ' ἐξέλθοιεν] οἱ λακεδαιμόνιοι. ι Τους μὲν λόγους οὐκ αἰτήσ.] οὓς μέλλομεν ἐρεῖν δηλονότι. κ Εἰ καὶ αὖθις] οἱ πλαταιεῖς. λ Καὶ μὴ ὅτι ἡμᾶς] καθ' ἡμῶν. μ Καὶ παρεὶ αὐτῶν] ἑαυτῶν τῶν πλαταιέων. ν Ὧν οὐδεὶς] τῶν μηδικῶν. ξ Πρὸς μὲν τὰ] πρὸς ἡμᾶς.

a Vt neque improbitas nostra ipsis profit, neque ipsorũ gloria. [*Id est, Vt illis minimè prosint ea quæ de nobis tanquam improbis sunt questi, nec ea quæ de seipsis tanquam honore & gloria dignis dixerunt*: sed postquam audiueritis *dicentes nos* de vtrisq; ea quæ vera sunt, iudicetis. *Vel*, audiueritis *nos* de vtrisq; vera *loquentes*.

b Quum autem secus quàm cæteri Bœoti patria instituta violantes, cogerentur *à nobis*, ad Athen.

c *Id est*, *Illisque iunctis*.

d Legibus & moderatione, *vel moderationi*, maximè aduersarium est, prox.

e Quæ non saluis legibus admisit. *quod Vid. paucorum opes plus possent quàm leges*.

a ne ipsis & sua iactantia & nostra
profit inertia: & vt vos, auditis vtrisque, quid veri sit iudicetis. Iam primùm, cur horum aduersarii facti simus, hinc extitit, quòd quum Plataeam ex omni Bœotia postremam condidissemus, aliáque cum hac oppida, quæ conuenis exterminatis obtinuimus, isti nostrum imperium, quale à principio fuerat constitutum, dedignabantur, b soli omnium. Bœotorum transgressi patria instituta. *Ad quæ custodienda* quum cogerentur, ad Athenienses defecere, c cúmq; illis nos permultis iacturis affecere, quarum & talionẽ acceperunt. At postquam barbarus Græciã inuasit, aiũt se solos exBœotis nõ sensisse cum Medis: & in hoc præcipuè tũ se iactant, tũ nobis cõuitiantur. Nos verò fatemur eos non sensisse cum Medis, quia nec Athenienses; verùm quum eadem ratione tenderent Athenienses aduersus Græcos, dicimus eos solos ex Bœotis ab Athenien sibus stetisse. Atque id quo pacto vtrique fecerimus considerate. Nostra quidem ciuitas ea tempestate neque per legitimum paucorum principatum, neque per popularem statum administrabatur, sed (quod d legibus ac ciuitati infensissimum est, proximéque ad tyrannidem accedit) potentia paucorum, qui suas facultates fundandi spe, si Medus rerum potiretur, vi plebem coercentes, barbarum induxerunt. Quod certè ciuitas vniuersa nõ fecit: neque tũc sui arbitrii fuit, vt dignũ sit exprobrare ei e quòd nõ saluis legibus peccauerit. At vbi post Medi discessũ leges recepit, cõsiderare oportet, quũ postea Athenienses inuaderẽt Græciã, & suæ ditioni nostrã regionẽ subiicere conarentur, eiúsque, propter intestinas discordias, bonam partem iã subiecissent,

A ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐθις κακία ᵇ ὠφελῇ, « 104
μήτε ἡ τούτων δόξα, ὃ δὴ ἀληθὲς ᾖδει ἀμ «
φοτέρων ἀκούσαντες, κρίνητε. ἡμεῖς γὰρ αὐ- «
τοῖς διαφορῳ ἐλθόμενα ἐπαρῶτον, ὅτι ἡμῶν « ᵇ al. αὐτοὶ
κλισθέντων πλάταιαν ὕστερον τ' ἄλλης βοιω «
τίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἀ ξυμ- «
μίκτοις αἰθεφόποις ἐξελάσαντες ἔχομεν, «
ᶜ οὐκ ἠξίουν ὅτι, ὥσπερ ἐπάχθη ἐπαρῶτον, «
ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ᵈ ἔξω δὲ τῶν ἄλλων «
B βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ᵉ ὅπερ «
ἐπαναλκάζοντο, ἐπεστρέχθημεν ἐπὶ «
ἀθηναίους, ᶜ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἐ- «
λάσσον, αἰθ' ὧν ᶜ ἀντέπαθον. ὅπερ δὲ καὶ «
ὁ βάρβαρος ἦλθεν ὅτι τὴν ἑλλάδα, φασὶ «
μόνοι βοιωτῶν ᵍ μηδίσαι, ᾗ τούτῳ μάλιστα «
ἀξιοῦσί τε ἀγάλλονται, ᾗ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡ- «
μεῖς γὰρ μηδίσαι μὲν αὐθις οὐ φαμὲν, δίχα «
δὲ ἀθηναίων. ʰ τῇ μὲντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον «
ἀθηναίων ἰόντων ὅτι τοὺς ἕλληνας, μόνοις «
C αὖ βοιωτῶν ⁱ ἀτιμίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν «
οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν «
μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε ᵏ κατ' «
ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύσασα, οὔτε κατὰ «
δημοκρατίαν. ὅπερ δὲ ὄχλῳ νόμοις μὲν ἢ τῷ «
σωφρονεστάτῳ ἀναμιώτατον, ἐλυπᾶτο δὲ «
τυραννίδι, δυναστεία ˡ ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ «
πράγματα. ἃ δὴ τοῖς ἰδίας δυνάμεις ἐλπί- «
σασι μᾶλλον χρήσειν εἰ τὰ τῦ μήδου «
κρατήσαι, ᵐ κατέχοντες ἰσχύϊ τὸ πλῆθος, ⁿ ἐ- «
D πηράζοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις «
οὐκ αὐθαιρέτως οὖσα ἑαυτῆς τῦτ' ἔπραξεν, οὐδὲ ἄξιον αὐτὴν ὀνειδίσαι ὧν μὴ με- «
τὰ νόμων ἥμαρτεν. ὅπερ γοῦν ὀφείλω, τε μήδος «
ἀπῆλθε, ᵒ καὶ τοῖς νόμοις ἐλάβετε, ᵖ σκέψα- «
σθαι χρὴ, ἀθηναίων ὕστερον ὁπλιόντων, πλεῖ «
τε ἄλλῃ ἑλλάδι καὶ πλεῖ ἡμετέραν χώ- «
ραν πειρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι, καὶ
κατὰ γνώμην ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ,

---

a Ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα] ταῦτα εἰρωνικῶς λέγει ὁ θηβαῖος. ἡ γὰρ ἴσχὺς τοιοῦτον φρόνημα, ὡς ὀκ ἂν ἐπιμεῖναι δόξαι. ὡς καὶ Ὅμηρος ποιεῖ τὸν Ἕκτορα λέγοντα πρὸς τὸν Ἀχιλλέα; Οἶδα δὴ ὅτι σὺ μάλ' ἐσσὶ, ἐγὼ δὲ οἷός τοι ἀμείνων. β Ὠφελῇ] ἀντὶ τοῦ ἡμῖν κατηγορηθέντα. γ Μήτε ἡ τούτων δόξα] ἡ δοκοῦσα παρ' αὐτοῖς κακία. δ Αὐτοῖς διάφοροι] τοῖς πλαταιεῦσιν. ε Ὕστερον τῆς ἄλλης βοιωτίας] μετὰ τὴν συνοίκισιν τῆς ἄλλης βοιωτίας. ζ Οὐκ ἠξίουν οὖν ὅτι] οἱ πλαταιεῖς. η Ἔξω δὲ] αὐτὴ τῆ αὐθι. θ Ἐπισὺν παρεσκευάζοντο] ἐμιμοῦντο τοῖς πατρίοις ἔθεσι. ι Καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσι] μηδίσαντας δηλονότι. κ Τῇ αὐτῇ ἰδέᾳ] τῇ αὐτῇ ὑποθέσει. λ Ἀτιμίσαι] τὰ πρὸς αὐτοὺς κακῶν φρονῆσαι. ὥσπερ ἡμεῖς μόνοι ἐμηδίσαμεν, οὕτω καὶ οὗτοι μόνοι ἠτίμωσαν. μ Κατ' ὀλιγαρχίαν] πυτίστι, κατὰ ἀειτοκρατίαν. ν Καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ] πυτίστι, τοῖς σώφροσιν αἰδρᾶσιν. ξ Ὀλίγων ἀνδρῶν] Ἀπλαζίνου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν μηδισαντῶν. ο Κατέχοντες ἰσχύϊ] βία. π Ἐπηράζοντο αὐτὸν] τὸν βάρβαρον. ρ Καὶ τοῖς νόμοις ἐλάβετε] ἡ πόλις ἡμῶν. σ Σκέψασθαι χρὴ] τὸ ἑξῆς, σκέψασθαι χρὴ, εἰ μαχόμενοι ἠλευθερώσαμεν, νῦν δεδύμως συνελευθεροῦμεν.

» εἰ μαχόμενοι ἐν χορωνείᾳ, " καὶ νικήσαντες A nunquid nos pugnã ad Chæroneã
» αὖθις, ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, [a] καὶ commissa, victores Bœotiã liberauerimus, & nunc libẽter reliquam
» τοὺς ἄλλους νεῶ προθύμως ξυνελευθερῶ- Græciam cum cæteris liberemus,
» μεν, ἵππους τε παρέχοντες, καὶ τῶν βουλευ- tãtum equorũ copiarúmque præ-
» σίων οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. Καὶ τὰ μὲν ἐς stantes quantum nulli ſociorum.
» τὸ μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα. ὡς Atque hæc hactenus de purgando
» δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς ἕλλη- crimine, quòd cũ Medis ſenſimus.
» νας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πει- Quòd autem vos magis Græciam
» ρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἐλήλυθατε γὰρ δὴ τῇ ἡμε- læſeritis, ac digniores ſitis omni
» τέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατέ, ἀθηναίων ξύμ- ſupplicio, tentabimus oſtendere. [a]
» μαχοι καὶ πολῖται· οὐκοῦν χρεὼν τὰ πρὸς B Extitiſtis (vt dicitis) ad nos vlciſcẽ-
» ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ὑπάρχειν ἀθηναίοις, καὶ μὴ dos Athenienſium ſocii atque cõ-
» ξυνεπιέναι [b] μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχοντα ciues. Oportebat ergo vos dũtaxat
» ὑμῖν, " εἴτι καὶ ἄκοντες [c] προσήγεσθε τῶν aduerſum nos, nõ etiam aduerſus
» ἀθηναίων, τῆς τῶν λακεδαιμονίων πόλεως alios, illis præſtare comitatũ: quum
» ἥδη ὅτι τοῦ μήδου ξυμμαχίας γεγενημέ- præſertim, ſiquò ab iis inuiti duce-
νης, ἵν' ἀνδρὶ μάλιστα προσῆκεν ἐχθρῇ γε bamini, præſtò Lacedæmonii eſ-
» ἵνα ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, ὃ μέγι- ſent, ſocietate vobis cum illis iã in-
» στον, ἀδεὲς πρόσχημα βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἑκόν- de contra Medum contracta, quã
» τες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἐπὶ εἵλεσθε μᾶλλον ipſi tãtopere allegatis: quæ ſatis erat
» τὰ τῶν ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν C ad nos arcendos ab inferenda vo-
» προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἴ- bis iniuria, & ad veſtræ prorſus ſe-
» σχιον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πόλεας ἕλλωνας curitati conſulendum. Sed nimirũ
» καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ ἀθη- volentes, non coacti, adhuc magis
» ναίους μόνους· " τοὺς μὲν, καταδουλουμένους τὴν partes Athenienſium elegiſtis. Et
» ἡγεμονίαν, τοὺς δ', ἐλευθεροῦντας. " καὶ οὐκ ἴσον poſtea dicitis turpe futurum fuiſſe
» ἦν τὴν χάριν ἀντιπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης prodere benemeritos: imò turpius
» ἀπηλλαγμένον. ὑμεῖς γὰρ ἀδικούμενοι fuit vniuerſos prodere Græcos, cũ
» ἀθηναίους, ὡς φατέ, [d] ἐπῆλθατε, τοῖς δ' ἀδικοῦ- quibus coniuraſtis, quàm ſolos A-
» σιν ἄλλοις ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὁ- thenienſes: [b] & Græciam libe-
» μοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλ- D rantes, quàm in ſeruitutẽ redi-
» λον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὴ ὀφλημεί- gentes: quibus [c] nõ æquã vos gra-
» σας, ἐς ἀδικίαν ἢ ἀποδιδόμενος. δῆλόν τε tiam retuliſtis, nec à dedecore alie-
» ἐποιήσατε, ὑμᾶς δὲ τότε τῶν ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι nam. Quippe iniuria laceſſiti (vt dicitis)
» ὑμῖν ξυνέσεσθε, ἀλλ' ὅπως ὑμῖν ἀθηναῖοι. " ὑμεῖς illos aſciuiſtis: at eiſdem in faciẽda
» δ', τοῖς μὲν ταῦτα βουλόμενοι ποιῶν, [e] τοῖς δὲ aliis iniuria vos ſocios præſtitiſtis.
» παντία, καὶ νῦν ἀξιοῦτε, " ἀφ' ὧν " δι' ἑτέρους Et ſanè [d] minus turpe eſt ſimilem
» ἐλήλυθατε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. grátiam non reddere, quàm eam
quæ cum iuſtitia debetur, per in-
iuſtitiã reddere. Ex quo declaraſtis
vos ſolos ex Bœotis, non Græcorũ
cauſa non ſtetiſſe à Medis, ſed quia
nec Athenienſes ſteterunt, eadem
quæ illi facere volentes, contra-
ria quàm cæteri Græci. Et nunc
[e] ab iis contra quos pro aliis ſtrenui
extitiſtis, exigitis vt vobis proſint.

[a] *Poteſt & per interrogationem legi,* Extitiſtine, *&c. Vel,* Fuiſtiſne.

[b] Hos quidem, Græciam in ſeru. redigẽtes: illos verò, liberantes.

[c] Non ſimilem.

[d] *Legit* οὐκ αἰσχρὸν, *de qua lect. Vide annot.*

[e] Et nũc vt ea vobis proſint quæ aliorũ cauſa fortiter egiſtis, poſtulatis. Verùm id n.

α Καὶ νικήσαντες αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. β Καὶ τοὺς ἄλλους] ἕλλωνας δηλονότι. γ Μᾶλλόν τε] ἡμῶν δηλονότι. δ Καὶ ἀξιώτεροι] ἄξιοι πᾶσαν ζημίαν παθεῖν. ε Ἐπάγεσθαι αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. ζ Μετ' αὐτῶν ἄλλοις] ἕλλησι δηλονότι. η Εἴτι. Ἢ ἄκοντες] ὁ νοῦς τοιοῦτος, εἰ ἀκουσίως τοῖς ἀθηναίοις συνεμαχεῖτε, καὶ κατεδουλοῦτε τοὺς ἕλλωνας, ἔδει ὑμᾶς προσδραμεῖν τοῖς λακεδαιμονίοις· καὶ ἐκεῖνοι δῆλον ἂν ὅτι τοῦ μήδου συμμαχίαν ὑμῶν καὶ προθυμίαν (ἵνα ἀεὶ προσέχεσθε καὶ κυρίως) οὐκ αὖ ὑμᾶς παρεχώρησαν ἴσως ἡμῖν παθεῖν. θ Προσήγεσθε] ἐδουλεύσατε. ι Πολὺ δέ γε αἴσχιον] δευτέρα λύσις τοῦ ἀνωτέρω. αἰσχροφορώτερον ἴσως. κ Τοὺς μὲν] τοὺς ἀθηναίους. λ Τοὺς δ'] τοὺς ἄλλους ἕλλωνας. μ Καὶ οὐκ ἴσον αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. ν Ὑμεῖς μὲν γὰρ] οἱ πλαταιεῖς. ξ Ἐπῆλθατε] ἐφειλκύσατε, εἰς τὸ βοηθῆσαι δηλονότι. ο Αἰσχρὸν μᾶλλον] αἰσχρὸν μᾶλλον τὰς ὀφλημένας χάριτας μετὰ δικαιοσύνης, εἰς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδόμενος, ἢ τὰς ὁμοίας χάριτας ἀποδιδόναι. λείπει ἢ οὐ· ἵν' ᾖ οὕτω, καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀποδιδόναι οὐκ αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης. π Ὑμεῖς δ'] οἱ πλαταιεῖς. ρ Τοῖς δ'] τοῖς ἕλλησιν. σ Ἀφ' ὧν προσγεγενημένων] προθυμίας, καὶ ἀνδρείας. τ Δι' ἑτέρους] τοὺς ἀθηναίους.

Verùm

Verùm id nequaquã eſt æquũ: ſed quemadmodũ Athenienſes elegiſtis, ſic[a] ab eis adiuuemini. Nec alle getis illius temporis coniurationẽ, tanquã nunc ob illam vos liberari oporteat, cuius deſertores præuaricatoréſq; fuiſtis, ad AEginetas potius, & aliquot aliorum qui coniurauerant ſubigendos, quàm ad eos ſubigi prohibẽdos: ídque neq; inuiti, vtpote ſaluis legibus, quas in hũc diẽ habetis, neq;, ſicuti nos, ab aliquo coacti. Nouiſſimã quoque, antequã muro cõcluderemini, exhortationẽ, ne eſſetis in partibus, [b] ſed in otio, admittere recuſaſtis. Quinã igitur ſũt apud omnes Græcos vobis odio digniores, qui in illorũ pernicië ſtrenui [c] maluiſtis eſſe? [d] profectò nunc ea in quibus aliquãdo boni extitiſtis (vt fertis) nequaquã vobis natura cõuenire indicantes. nã ea demũ probata ſunt niti veritate quæ natura perpetuò voluit: veluti hoc quòd cum Athenienſibus iniquũ ingrediẽtibus iter perrexiſtis. Hactenus quæ pertinebãt ad oſtendendũ & nos inuitos à Medis, & vos ab Athenienſibus voluntarios ſtetiſſe. Quod autẽ ad extremũ dicitis, vobis iniuriã factam quòd nefariè nos, ſtantibus fœderibus & die ſolenni, ad vrbẽ veſtrã acceſſimus, ne in hoc quidem nos magis quàm vos delinquere exiſtimamus. Nã ſi, dum ad vrbẽ veſtrã venimus, oppugnaſſemus vos, agrúmq; hoſtili more vaſtaſſemus, iniurii nimirũ fuiſſemus: ſin verò quidã ex vobis tũ opibus tũ genere primores, quòd vellent vos ab externa ſocietate deſinere, & ad communia Bœotorum omnium redire iura, nos vltro accerſierunt, quid tandem iniuriæ facimus? Qui enim ducunt, potius quàm qui ſequuntur, delinquunt. Quanquam nec nos, nec illi (vt noſtra fert opinio) delinquunt. Quippe quum ciues eſſent, vt vos, & de pluribus quàm vos rebus periclitarentur, ſuas ipſorum portas aperuerunt: & in ſuam vrbem

a Τὰπὶς ξυναγωνίζεσθε. *ad Verbum*, Vnà cum illis certate. *Id eſt, Illos certaminis ſocios & adiutores habetis.*

b Sed hoc bello ſuperſederetis. *Ad Verbum, Quieſceretis.*

c Inſtituiſtis.

d Cæterùm veſtra quidem illa fortia facta quæ prædicatis, vobis [*ea eſt, Veſtro ingenio*] nõ conuenire declaraſtis: at ea quæ ingenium *Veſtrum* ſemper expetebat, certò patefacta ſunt. Nã cum Athen.

A ἀλλ' οὐκ εἰκὸς· ὥστε ἢν " ἀθηναίους εἵλε- "
σθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ τοσοῦ- "
τον ἀπολείπετε τῶν τότε ἑλομένων ξυναμοσίαν, ὡς "
χρὴ ἀπ' αὐτῆς νεῶ σώζεσθαι. ἀπελείπετε "
γὰρ αὐτὼ, καὶ τοῖς βαίοτες, ξυγκατεδουλώ- "
σθε μᾶλλον αἰχμηταῖς, καὶ ἄλλους ἵνας τῶν "
ξυμμοσθέντων, ἢ διεκωλύετε· καὶ ταῦτα, "
οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους οἷσπερ "
" μέχρι τοῦδε, ° καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βια- "
σαμένου, ᵖ ὥσπερ ἡμᾶς. τὼ τελευταίω "
B τε, πρὶν τοῦτ' εἰκάζεσθαι, τοσόνδε ἐς "
ἡσυχίαν ὑμῶν, ' ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, "
οὐκ ἐδέχεσθε. [g] τίνες αὖ οὖν ὑμῶν δικαιό- "
τερον " πᾶσι τοῖς ἕλλησι μισοῦντο, εἰ τινες ° ὅτι "
τῶν ἐκείνων κακῶν αἰδραγαθίαν παρέθεσθε; "
' καὶ ἀμὼ ποτὲ χρησταὶ ἐλπίσεσθε, ὡς φατὲ, "
" οὐ τοσοῦτον νεῶ ἐπεδείξατε. ^ ἀλλ' ἡ "
φύσις ἀεὶ ἐβούλετο, ἐξελέγξαι ἐς ὃ ἀλη- "
θὲς. μετ' γὰρ ἀθηναίων ἄδικον ἐδὲν ἰόντων "
ἐχωρήσατε. " Καὶ μὼ οὖν ἐς [x] ἡμέτερόν τε "
C ἀκρόσιον μηδισμὸν, καὶ ὃν ὑμέτερον ἑκού- "
σιον ἀτιμισμὸν, τοιαῦτα ἀποφαίνομθ. "
ἃ δὲ τελευταῖα φατὲ ἀδικηθῆναι (τὰς σ- "
νόμους γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ " ἱερο- [x'] ἱερομη-
μηνίαις ὅτι τὼν ὑμετέραν πόλιν) οὐ νομί- " νία [x'] ἁμαρ-
ζομθ οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμάρ- " τῶν.
τωμεν. εἰ μὼ γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ [x] τοῦς τε " [x'] τὼν ὑμε-
τὸν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμθα, καὶ τὸ χωρὸν ἐδηώθμ " τέραν πόλιν
ὡς πολέμιοι ἀδικοῦμθ· εἰ δ' αὖ ἄνδρες ὑμῶν οἱ "
τοσοῦτοι καὶ χρήμασι καὶ γνώμ, βουλόμενοι τὸ "
D μὼ ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς ποιῆσαι, ἐς δὲ τὰ "
κοινὰ τὸ πάντων βοιωτῶν πάτρια καταξη- "
σαι, " ἐπεκαλέσθμτο ἐκόντες, τί ἀδικοῦμθ; "
' ἃ γὰρ ἄγοντες τοδαμοῦσι μᾶλλον τὼν "
ἑπομθόντων; " ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι (ὡς ἡμεῖς κρί- "
νομθ)· " οὔθ' ἡμεῖς. πολῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ "
ὑμεῖς, " καὶ πλείω " τοδαλλόμθοι, ὃ ἑαυ- "
τῶν τεῖχος ἀνοίξαντες, καὶ ἐς τὼν αὖτὸ πόλιν

a Ἀθηναίοις εἵλεσθε] προτέροις ἐπιτήσατε εἰς τὸ ξυμμαχεῖν αὐτοῖς. b Μέχρι τοῦδε] ἔχει δηλονότι. g Καὶ ὑδετέρους ὑμᾶς βιασαμθμ] προεῖπε γὰρ ὅτι ὑπὸ ὀλίγων αὐτοκρατόρων ἐτυραννούμεθα. d Ὥσπερ ἡμᾶς] ἐβιάσατο δηλονότι. e Ὥστε μηδετέροις] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. ζ Τίνες αὖ οὖν ἡμῶν] αὐτὸ τοῦτο, οὐδεὶς δηλονότι. η Πᾶσι τοῖς ἕλλησι] λείπει ἡ ὑπό. θ Ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ] ὑπὸτῶν, τῶν ἐκλιπόντων τὴν δουλώσ. ι Καὶ ἀμὼ ποτὲ] ποτὲ, ὅτε τὴν μηδικὴν δηλοῖ. κ Οὐ προσήκοντα νεῶ] τῇ αὐτῆν φύσει δηλονότι. λ Ἀλλ' ἡ φύσις] ἡ ὑμετέρα. μ Τὰ μὼ οὖν ἐς τὸν ἡμέτερον] τὸ δεύτερον αἰτιολογικὸν τῶν πλαταιέων ὑπεῦθυνον λύει. ν Οὐ νομίζομθ] ἐγκαλοῦμεν δοξάζομθ. ξ Πρὲς τε τὼν ὑμετέραν πόλιν] κατὰ τὴν ὑμετέρας βούλεσ. ο Καὶ τὸν χωρὸν ἐδηοῦμθ] μετασαπκόν. π Ἐπεκαλέσαντο] προσήκαγον. φ Οἱ δὲ ἄγοντες] οἱ ἄκοντες. σ Ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι] τὸ ἐξῆς, ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοι, οὔτε ἡμεῖς ἀδικοῦμθ δηλονότι· τὸ δὲ, ὡς ἡμεῖς κρίνομθ, δηλοῖ μέσον. τ Οὔθ' ἡμεῖς] ἀδικοῦμθ δηλονότι. υ Καὶ πλείω] προεισαπέρους. φ Τοδαλλόμθοι] ἐπιλαμπρύνουσιν.

» φιλίως, οὐ πολεμίως κρίσαντες, ἐβούλοντο A intromittentes amicè nos, nõ hostiliter, volebant eos [a] qui ex vobis
» [a] τούς τε ὑμῶν χείρους, μηκέτι μᾶλλον ἡμέ-
» ας, τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν. [b] σωφρο-
» νίσαι ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῆ πόλιν
» οὐκ ἀνῳκισμένοι, ἀνὴρ ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦν-
» τες. [c] ἐχθροὺς οὐδενὶ καθίσαντες, ἅπασι δὲ ὁ-
» μοίως ἐναντίους. [d] τεκμήριον δ' ὡς οὐ πο-
» λεμίως ἐπράξαμεν. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν
» οὐδένα, προείπομέν τε, τὴν βουλόμενον κατὰ
» τὰ πάτρια Βοιωτῶν πάσχια πολιτεύειν, ἱέναι
» πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες, B
» καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, ὃ μὲν πρῶτον ἡ-
» συχάζετε, ὕστερον δ', [e] καταπονήσαντες ἡμᾶς
» ὀλίγους ὄντας (εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι [f] ἀπε-
» πηκέναι πρᾶξαι, οὐ μὴν οὐδὲ πλήθους ὑμῶν
» εἰσελθόντες) τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀντεπέδοτε
» ἡμῖν, μήτε νεωτερεῖσθαι ἔργῳ, λόγοις τε πεί-
» σαι ὥστε ἐξελθεῖν· ἀπιόντες δὲ τὰ μὲν
» ξύμβασιν, ἃς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε,
» οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν· (χρὴ νόμον γὰρ δίκην
» ἔπαγον) οὓς δ' χεῖρας παρεσχόμενοι, καὶ ζω- C
» γήσαντες, ὑποχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ
» κτεῖναι, παρανόμως διέφθειρατε, πῶς δίκ-
» αια εἴργασθε; καὶ ταῦτα, ᾗς ἀδικίας ἐν ὀλί-
» γῳ πράξαντες, τὰ τε λυθεῖσα ὁμολογίαν,
» καὶ τὸν αἰσχρὸν ὕστερον θάνατον, καὶ τὸν θεὸν αὐτὸν
» ἡμῖν μὴ κτείνειν ψευσθεῖσα ὑπόσχεσιν, ἐῶ τὰ
» ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν. ὅμως
» φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι, καὶ αὖθις ἀξιοῦτε
» μὴ ἀποδοῦναι δίκην. ἴσμεν, ἐῶ γε [g] οὗτοι τὰ
» ὀρθὰ γιγνώσκουσι· πρώτων δ' αὐτῶν ἕνεκα κὸ D
» λασθήσεσθε. καὶ ταῦτα ὦ Λακεδαιμόνιοι τύ-
» χου ἕνεκα ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑμῶν καὶ
» ἡμῶν, [h] ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐ-
τῶν κατεγνωσμένοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι σωφρονέστε-
ρον τε τιμωρησάμενοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς,
[i] εἴπερ ἄρα καὶ ἐγένοντο, ἀκούοντες, [k] ἐπικλα-
σθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπι-

intromittentes amicè nos, nõ hostiliter, volebant eos [a] qui ex vobis improbiores essent, non iam magis *improbos* esse.
» & qui boni, quæ merebantur obtinere: [b] moderatores ipsi vestrarũ mentium, non corporũ exterminatores è patria, sed redintegrãtes in pristinã necessitudinem: nec vlli vos hostes esse, sed cum omnibus æqualiter fœderatos reddere volẽtes. Cuius rei signum est quòd neq; hostiliter egimus, (siquidem nemini vis illata à nobis est) & ediximus vt quisquis secũdum communes Bœotiæ ritus degere vellet, ad nos transiret. Vos quoque libẽter trãsistis, ac pactione inita initio quieuistis: sed postea quũ nos paucos esse cognouissetis, nõ paria nobis [c] siquid fortè inhumanè videbamur egisse) reddidistis: qui cum multitudine ingressi, nõ oratione nos inducendo vt exiremus, à nouitate operis supersedistis, sed cõtra pactionẽ in nos cuncti irruistis. Et quos quidẽ pugnantes occidistis, eos haud ita sanè desideramus: (nã iure quodã id passi sunt) [d] at quos & viuos & manus protẽdentes cepistis, quósque quũ spopõdissetis nobis nequaquam vos interfecturos, nefariè interemistis, opus quidni nefariũ, immane, & ter iniquũ? idque breue intra spatiũ, tum soluendo pactionẽ, tum viros [e] postea occidẽdo, tum illos nõ iri occisum, si nihil agros vestros læderemus, mẽdaciter pollícẽdo? Et tamen dicitis nos præter ius egisse, [f] & vos estis qui pœnã detis indignos. Indignos pœna profectò, si nõ rectè isti iudicabũt: imò dignos qui ob ista omnia pœnas detis. Atque hæc nos, Lacedæmonii, & vestra & nostra causa cõmemorauimus. [g] vestra, quòd, vt qui condemnaturi hos estis, iustè sentiatis, & nos in expetenda vltione tanto magis simus insontes. Neq; verò prisca istorum decora, siqua extiterunt, audiẽtes vos frangãt: quæ iniuriã quidẽ patiẽtibus debẽt esse præstos à vobis condemnatum iri intelligatis: *nostra* autem, *vt sciamus* nos iustas etiam pœnas eis irrogasse.

[a] Qui ex vobis improbiores essent, non iam magis *improbos* esse.
[b] Castigantes animum vestrum, non autem corporibus ciuitatem orbantes.
[c] (Si fortè iniquius aliquid egisse videbamur, quòd non de plebis vestræ sententia *Vrbem* ingressi essemus) parem quidẽ nobis vicẽ non retulistis, vt nihil noui in nos facto moliremini, & verbis persuaderetis egredi: sed nos contra pacta aggressi, de iis quidem quos re ad manus vocata interfeciſtis non tantopere dolemus: (nam iure, *&c.*
[d] At *circa Vel erga eos* quos & viuos & man. *&c.* quis vos sceleratè egisse neget? Idque tribus sceleribus breui tempore perpetratis, tũ soluẽdo pact. *&c.* *Posset etiam dici* δίκην ἔργασθε ἢ δίκαια ἐφιέσαπε. *Vide annot.*
[e] Postquam eos in fidem recepistis.
[f] Et postulatis vt supplicium vicissim non luatis. Minimè verò, si modò isti consentanea rationi *de vobis* statuant. *ad Verbũ, si recta sentiant, Vel deliberent:* sed eorum omnium causa pœnas dabitis. *Sub. autem aliquid post Minimè Verò. Verbi gratia, Minimè Verò id impetrabitis quod postulatis. Vel, Minimè Verò impunitatem consequemini, si modo, &c.*
[g] *Id est*, Vestra, vt vos quidem istos à vobis condemnatum iri intelligatis: *nostra* autem, *vt sciamus* nos iustas etiam pœnas eis irrogasse.

---

[a] Τοὺς τῶν ὑμῶν χείρους] ἀδίκους μᾶλλον ἡμέτερα. χείρους δηλονότι. [b] Σωφρονίσαι ὄντες τῆς γνώμης] ὠφελοῦντες καὶ τὰς γνώμας, καὶ τὰ σώματα. τὰς μὲν γνώμας, ἵνα μὴ κακῶς βουλεύωνται· τὰ δὲ σώματα, ἵνα μὴ διαφθείρωσιν ἀλλήλους, μηδὲ ἐξελαύνωσι, μηδὲ κακῶς ποιῶσι πολίτας πολίτας. ἵνα λάβωμεν τὸ σωφρονεῖν ἀπὸ τῆς ὠφελείας. [c] Τὴν πόλιν] τὴν τῶν Βοιωτῶν. [d] Ἐχθροὺς οὐδενὶ] οὐδὲ ἑλλιλούων. [e] Τεκμήριον δὲ] τὸ ῥηθησόμενον. [f] Καταπονήσαντες] καταμαθόντες. [g] Ἀνεπιεικίστερον] ἀπανθρωπότερον. [h] Χεῖρας παρεσχόμενοι] ἡσυχίαν ἀγόντων. [i] Οὗτοι τὰ ὀρθὰ] οἱ λακεδαιμόνιοι. [k] Ἵνα ὑμεῖς μὲν] κεφάλαιον τὸ δίκαιον· ὦ ἐπήγαγε τὴν ἐκβολὴν τῶν αἰδοῦς, ἧς ἡ ἀρχή, καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς. [l] Τεμωρησάμενοι] κολάσαντες αὐτούς. [m] Ἐπικλασθῆτε] χαυνωθῆτε. [n] Ἃς χρὴ] τὰς ἀρετάς.

sidio, iis verò qui aliquid turpitudinis admiserũt, duplicare suppliciũ: quoniã [a] nulla rationabili causa peccauerũt. Neque lamẽtis aliquid ac miseratione proficiãt, implorantes patrũ vestrorum sepulcra, & suam solitudinẽ deplorantes. Nam multo tristiora nos passam ostendimus nostrã iuuentutẽ, quæ ab istis trucidata est: cuius patres partim in Coronea, quũ [b] ad vos Bœotiã ducerent, mortẽ oppetierunt, partim in senio filiis orbati, apud desolatas domos lõgè iustioribus vos precibus obsecrant vt de istis sumatis supplicii. [c] Quia ex omnib⁹ ii digniſſimi sunt misericordia qui indignũ aliquid passi sunt: & ecõtrario, ii à quib⁹ indignitas venit, digni sunt quorũ calamitatibus gaudeamus: quales hi sunt, sua ipsorũ nunc culpa deserti, qui meliores socios libẽter repudiauerunt, quíq; nihil à nobis læsi, læserũt, magis odio quàm causa iudicantes. Adeo minores quàm pro merito nũc pœnas dabunt. nã legitimè puniẽtur. Neque verò (vt aiunt) manus in pugna protendentes, sed ex pacto sese in iudiciũ tradiderũt. Quæ quũ ita sint, Lacedæmonii, & legi quã isti præuaricati sunt subuenite, & nobis qui passi sumus iniqua, iustã gratiam reddite eorũ quę gnauiter gessimus: neque istorũ verbis apud vos repulsam feramus. Edite Græcis exẽplum, non verborũ vos certamina sed factorũ proponere: quæ si bona fuerint, breui commemoratione cõtenta sunt: cõpti autẽ modulatíq; sermones peccatis velamenta prætendũt. Quòd si illi penes quos arbitriũ est, vt nũc penes vos, cõtractis in summã dubiis, cunctos semel [d] interrogarẽt, minus captaret aliquis in turpibus factis pulchros sermones. Hæc Thebani. [e] Lacedæmonii tamẽ statuerũt suã sibi interrogationẽ rectè processuram, nunquid de ipsis belli tẽpore Platæenses bene

[a] Minimè conueniens *pristinæ suæ virtuti* peccatum admittunt. *Q. d. In eo quòd peccant, à pristina virtute degenerãt.*

[b] Vobis Bœotiã adducentes. *Id est, Vobis Bœotiæ societatem conciliãtes.*

[c] Misericordia enim digniores sunt homines qui immeritò aliquid patiuntur: at qui meritò (sicut isti) contrà *digniores sunt* gaudio excipi. *id est, quorum malis alij gandeãt.* Præsentémque solitudinem suapte culpa habẽt. quippe qui meliores socios, prudentes & scientes aspernati sint. Sceleratéque egerũt, nulla antea iniuria à nobis affecti, sed ex odio potiùs quàm ex iure iudicium ferentes. Neque verò nunc *à Vobis interficientur*, rependentes parem pœnam. *id est, itidem immeritam.* (immò iustas pœnas sufferent) nec ex prælio manus tendẽtes, vt aiũt, sed ex cõpositione ad causam dicendã seipsos dedentes.

[d] *Ita Vertit quasi legeretur* ποιησωνται. *Est autem totum* δίκην ποιεῖσθαι, *iudicia instituere. Vel, deliberationes proponere. Vide annot.*

[e] At Lacedæmonij iudices, quum hanc suam interrogationis formulam rectè conceptam fore existimarent, nunquid de ipsis b. temp. Pl. b. meruissent, (quoniam & superiori tempore æquum esse censuerant eos, ex veteri Pausaniæ,

A κούρους εἰ), τοῖς δ' αἰφνίδιόν τι δράσι, διπλα- «
σίας ζημίας. ὅτι "οὐκ ἐκ τῶν ὁσιωτάτων ἁ- «
μαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφυρμῷ τε οἰκείῳ ὠφε- «
λείσθωσαν, πατέρων τε τάφοις τοῖς ὑμετέρων «
ἐπιβοώμενοι, καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ «
ἡμεῖς αὐτὰ ποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα πα «
θόντες ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρ- «
μένων, ὧν πατέρες, οἱ μέν, πρὸς ὑμᾶς τέως «
Βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν χερρονείᾳ, οἱ «
δὲ, πρεσβύται λελειμμένοι, καὶ οἰκίας ἔρημοι «
B πολλῷ δικαιοτέραν "ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦ- «
ται, τοιάδε λιμφρήσασθαι. οἰκτου τε ἀξιώ- «
τερα τυγχάνειν οἱ ἀπορεπέστατα πάσχοντες τῶν «
ἀνθρώπων, "ᾧ δὲ δικαίως (ὥσπερ οἵδε) πα- «
ράνομα," ἐπίχαρτοι εἶεν). ἐς τὸ νῦν ἐρημίαν «
δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμά- «
χους ἑκόντες ἀπεώσαντο· πρῴην σωμπάντες, «
ὑπ' ἐκείνων παθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ «
δίκῃ κρίναντες, καὶ οὐκ αὐτὰ ποδόντες νῦν τοῖς «
ἴσην ὠμφείαν. ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ οὐχὶ «
C ἐκ μάχης χεῖρας προϊέμενοι, ὥσπερ φα «
σίν, "ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς «
αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν ὦ λακε- «
δαιμόνιοι "καὶ τῷ τῶν ἑλλήνων νόμῳ ἐπὶ τοῦ «
τῶνδε [ζ] παραβαίνοντι, καὶ ἡμῖν αὖθις πα- «
θοῦσιν αὐτὰ ποδότε χάριν δικαίαν "ὧν προ- «
θυμοι γεγενήμεθα καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις «
"πειθώμεθα ἐν ὑμῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς «
ἕλλησι παράδειγμα, οὐ λόγων τούτοις ἀγῶ- «
νας προθήσοντες, ἀλλ' ἔργων· ὧν ἀγαθῶν μὲ «
D ὄντων, βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία χρεῖ, "ἀ- «
μαρτανομένων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες, «
προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἰὼ ἡγεμόνες, «
ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξυμπροθυμίας ἀφανεστάτας «
ποιήσασθε, ῥᾴστου ὄντος ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητῆσαι. Τοιαῦτα μὲν οἱ Θη- «
βαῖοι εἶπον. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι δικαστὰς, νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἔχειν, «
εἴτι ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς αὐτῶν ἀγαθόν τι

106

ῥ' ὑμῶν

ῥ' εἰς ἃ προσῆ.

post bellum Persicum, fœdere, quiescere, & postea quoque, quum antequam obsiderentur, latam sibi conditionem vt communes essent, *id est, neutram partem sequerentur*, ex illius fœderis formula, non accepissent, existimauerunt se suaiusta voluntate iam solutos fœdere, iniuria ab illis affectos esse) rursus eodem m. productos sing. &c.

---

[a] Οὐκ ἐκ τῶν ὁσιωτάτων ἁμαρτάνουσι] ὅτι αὐτ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγόνασι, ἢ τῶν ὁσίων αὐτοῖς τῷ ἁμαρτάνειν, δίκῃ τινὶ ἐξ ἀρχῆς αἰσθαγεῖαν. [β] Οἱ δὲ δικαίως] ἐπανάληψις τῷ αἰτιολήματος.

[γ] Ἐπίχαρτοι εἶεν] ὧν τῷ ὀλέθρῳ ὀφείλει πάντας ἄνθρωπος ἐπιχαίρειν. [δ] Ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως] φιλίας. [ε] Καὶ τῷ τῶν ἑλλήνων νόμῳ] τῷ κειμένῳ τῶνδε τοῖς ἀπονδὰς μηδένα αἱρεῖν. [ζ] Παραβαίνοντι] ἀθετοῦντι. [η] Πεπροθυμήμεθα] ἀπροθύμως. [θ] Ἁμαρτανομένων δὲ] ἐσφαλμένων δὲ τῷ ἔργῳ.

πεποίηται, διότι τότε ἄλλον χρόνον ἠξίουν A meruiſſent: quoniã propè æquum cenſebant, illos ex vetuſtis Pauſaniæ legibus reliquo tempore quieuiſſe, vſquedum oblata eſt conditio, vt in medio eſſent, priuſquam muro vallarentur: at vbi repudiata conditio eſt, tum verò ob ſuam voluntatem æquam ſe iam nullo cum illis fœdere teneri, déque ſe malè meruiſſe illos rati, rurſus eodem modo productos ſingulos percontati ſunt nunquid eo bello de Lacedæmoniis ſociiſque bene meriti eſſent. [a] Quum nihil dicerent, illinc abductos interficiebant, excepto nemine: Platæenſium quidem non pauciores ducentis: Athenienſium verò, qui vnà obſeſſi fuerant, quinque & viginti: fœminis in captiuitatem abductis. Vrbem autem Megarenſibus, propter ſeditionẽ domo profugis, & reliquis Platæenſibus qui ſecum ſenſerant, Thebani incolendam dederunt. Anno autem vertente demoliti illam ad ſolum à fundamentis totam, prope Iunonis templum extruxerunt diuerſorium, quo quouerſus ducenûm pedum, circumdatum domiciliis ſuprà infráq;: ſumptis ad hoc laquearibus ac ianuis Platæenſium, [b] aliíſque quæ ex ære & ferro muros prætexuerant: atque id lectis conſtructis Iunoni dedicauerunt: eidémque templum centum pedum ex lapidibus ædificauerunt. Agrum publicatum, ad decem annos locatum, coluere Thebani. Nonnihil autem & propemodum omnino Lacedæmonii Thebanorum gratia ſic auerſi à Platæenſibus fuere: exiſtimãtes, bello quod iamtum excitatum erat, perutiles illos fore. Hunc finem habuerunt quæ geſta ſunt ad Platæam, nonageſimotertio anno quàm Platæenſes inierunt cum Athenienſibus ſocietatem. Quadraginta autem Peloponnenſium naues, quæ

[a] Quum negarent. *ſub.* ſe bene meritos eſſe.

[b] Aliáque ſupellectile quæ in mœnibus erat, ære & ferro, lectos conſtruxerunt, quos Iunoni conſecrarunt.

α Μετὰ τὴν μῆδον] μετὰ τὸν πόλεμον τὸν μήδου. β Προίσχοντο] ἐπεβάλλοντο. γ Κοινοὶ εἶεν] ἐπυτίσιν, ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων, κατὰ τὸν Αρχιδάμου πρὸς αὐτοὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ λόγον. δ Κατ' ἐκεῖνα] ἐπὶ τῆς Παυσανίου δηλονότι. ε Αὖθις τὸ αὐτὸ] ἐρώτημα δηλονότι. ζ Καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα] ἐκβεβλημένον τὸ φόνου. η Καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα] τὰ τῶν θηβαίων. θ Πρὸς τῷ ἡραίῳ] πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ηρας. ι Απεμίσθωσαν] ὅτι μισθῷ δεδώκασιν. κ Αποτετραμμένοι ἐγένοντο] ἀπὸ τῆς φιλίας ἐκείνων ἀπέστησαν. λ Επειδὴ ἀθηναίων] ἀφ' οὗ.

Lesbiis venerant auxilio, quum per pelagus persequẽtem Atheniẽsium classem fugientes, & prope Cretam tempestate iactatæ, illinc palantes Peloponnesum tenuissent, offendunt apud Cyllenen triremes tredecim Leucadiorum Ambraciotarúmque, cum Brasida Tellidis *filio*, [a] Alcidæ consiliario, qui illuc superuenerat. Habebant enim in animo Lacedæmonii, quoniam eos Lesbus fefellisset, adauctam classem mittere in Corcyram seditione laborantem, quum duodecim duntaxat naues Athenienſium ad Naupactum essent: vtq; id, prius quàm Athenis plures subuenirent, Brasidas & Alcidas occuparẽt, instructi erãt. Etenim Corcyræses intestinis agitabantur discordiis, ex quo ii qui pugna nauali ad Epidamnum capti, domum à Corinthiis remissi fuerant, [b] vercapti fuerant in nauali bus apud Epidamnum præ lis, redierant, à Corinthiis dimissi, prætextu quidẽ sponsionis de octoginta talentis à *Corinthijs quibusdam* eorum hospitibus pro ipsis factæ: re vera autẽ Coreyram Corinthiis ascisceré per suasi.

[a] Qui aduenerat futurus Alcidæ consiliarius. *Vel*, vt esset Alc. consi.

[b] Ex quo illi qui

bo quidem ob octoginta talenta, quæ *Corcyrenſium* hospites pro ipsis fideiusserant: re autem, vt Corinthiis Corcyram, ab eis persuasi, subiicerent. Et solicitantes isti singulos ciues, nitebantur ab Athenienſium societate abducere. Quúmque Attica nauis & item Corinthia venissent, vtraque cum legatis, ac ventum in colloquium esset, sciuerunt Corcyrenses vt Athenienſibus quidem, ex conuentis, socii, Peloponnensibus verò, quemadmodum prius, amici essent. Siquidem Peithias qui præerat ciuitati, voluntarius erat Athenienſium hospes. eum viri isti in iudicium vocant, ponentes in crimine quòd Corcyram subigeret Athenienſibus. Absolutus hic, inuicem reos facit quinque ex eis maximè locupletes, quòd diceret illos præcidere vallos è Iouis phanò & Alcini: quorũ pro singulis singuli stateres erat pœna constituta. Quã pœnam quum soluere deberent, & ob eius magnitudinem apud tẽpla federẽt

A λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι ἀφ' τῶ πελάγους, ἐκ τε τῶ ἀθείως ὑπεδέξαντο χειμασθεῖσαι καὶ τοὺς τῆ κρήτη [α] χειμασθεῖσαι, [β] καὶ ἀπ' αὐτῆς ταυτάδες τοὺς τῶ πελοποννήσου κατέωξησαν; καταλαμβάνουσιν ἐν τῆ κυλλήνη τεσσαρακαιδεκάτεσσαρες λευκαδίων καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ βρασίδου ⓜ Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδα ἐπελελυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς λέσβου ἡμάρτηκεσαν, πλέον δὲ ναυσὶν ποιήσαντες, ἐς τὸν κέρκυραν πλεῦσαι σασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις, προόντων ἀθηναίων τοὺς ναύπακτον· ἦν δὲ πλέον τι ὑποζευχθῆσαι ἐν τῶ ἀθηναίων ναυτικόν; ὅπως τοὺς φθάσωσι. [γ] καὶ προεσκευάζοντο ὅ, τε βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας τοὺς ταῦτα. 107

B ⓐ γὰρ κερκυραῖοι ἐσασιάζον, ἐπειδὴ ⓐ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς ⓐ ἐκ τῶ τοὺς ἐπιδάμνου [δ] ναυμαχίαν [ε] πρὸ κορινθίων

C ἀφεθέντες, τῶ μὲν λόγω, ὀκτακοσίων ταλάντων [ζ] τοῖς τοὺς ξένοις διηγυημένοι, ἔργῳ δὲ, πεπεισμένοι κορινθίοις κέρκυραν τοὺς ποιῆσαι. καὶ ἔτυχαν οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν [η] μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης ἀττικῆς τε νεὼς καὶ κορινθίας, πρόσθεις ἀγορᾶς, καὶ ἐς λόγους καταστάντων; ἐψηφίσαντο κερκυραῖοι ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι, [θ] τὰ ξυγκείμενα, πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. [ι] καὶ; ἰῶν γὰρ πείθιας ἐθελοπρόξενος τε τῶ ἀθηναίων, καὶ τῶ δήμου προεστήκει, κρίνουσιν αὐτὸν· οὗτοι οἱ ἄνδρες εἰς δίκην, λέγοντες ἀθηναίοις τὴν κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, αἰτιᾶται αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμενος ἀφαιρεῖσθαι ἐκ τῶ τε Διὸς τεμένους καὶ τῶ Ἀλκίνου. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην ἀφαίρεσιν ἐπέκειτο στατὴρ. ὀφλόντων δ' αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων,

---

α Χειμασθεῖσαι] ἢ χειμῶνα διαβᾶσαι. β Καὶ ἀπ' αὐτῆς] ὡσαύτως ὁ κάμ. γ Καὶ παρεσκευάζοντο] τοὺς τὸ ὑποπλεῦσαι καὶ τὰ κερκυραίων σασιάζοντων. δ Ναυμαχῶν] οὐχ ὅτι γέγονεν ἐν ὑπιδάμνῳ ναυμαχία, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰτίαν ἣ ὑπιδάμνου ἐν τῆς συβόπις, ὅτι ἐζώγρησαν κορίνθιοι ὀκ ἐλάσσους χιλίων κερκυραίων. ε Τοῖς τοὺς ξένοις διηγυημένοι] διεγγυᾶτο τοὺς ξένους. ζ Μετιόντες] ἐπαποστοιούμενοι. η Κατὰ τὰ ξυγκείμενα] τὰ συμφωνημένα. θ Καὶ ἰῶν γὰρ πείθιας ἐθελοπρόξενος] ἀφ' ἑαυτοῦ ἡμόμενος, καὶ μὴ κελευσθεὶς ὑπὸ τῆς πόλεως. οἱ γὰρ πρόξενοι, κελευόμενοι ὑπὸ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐγίνοντο. ι Οὗτοι οἱ ἄνδρες] οὗτοι οἱ ἀπὸ κορίνθου ἐπανελθόντες, οἱ πρεσβεῦται.

ἀφ' ὃ πλῆθος τῆς ξυμμαχίας, ὅπως ἂν ξυνάρμοσαι ἀποδῶσιν, ὁ Πέρθιας (ἐτύγχανε γὰρ [a] καὶ βουλῆς ὤν) [b] πείθει ὥστε τὰ νόμιμα χρήσασθαι. [c] οἱ δέ, ὅπερ τὰ νόμιμα, [d] ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπεκελεύοντο τὸν Πέρθιαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστί, μὴ ἐᾶν τὸ πλῆθος ἀναπείθειν. τοὺς αὐτοὺς ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσαντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ὀλίγου πάνυ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσελθόντες, τόν τε Πέρθιαν κτείνουσι, καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν, ἐς ἑξήκοντα. [e] οἱ δὲ ξύμπαντες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πέρθια, ὀλίγοι ἐς τὸ ἀρχαῖον τεῖχος καταφυγόντες ἐπὶ πάροδον. δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες κερκυραίους, εἶπον ὅτι ξυμμαχία καὶ εὔνοια εἴη, καὶ ἥκοιεν αὖ δουλωσόμενοι ἀθηναίων· ἢ, τελευτῶν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, [f] ἢν δὲ πλέον, πολεμίους ἡγεῖσθαι. [g] ὡς δ' εἶπον, καὶ ἐπεκύρωσαν τὸ γνώμιμον. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς ἀθηναίας βύβλους πρέσβεις, ὥστε τε τὸν παρόντα γεγραμμένων διδάξοντας, [h] ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταφυγόντας [i] πείσοντας μηδὲν ἀπεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται. ἐλθόντων δὲ οἱ ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἐπείσθη, κατέθεντο ἐς αἴγιναν. [k] ἐν δὲ τούτῳ, τῶν τε κερκυραίων [l] ἔχοντες τὰ πρόσφορα, ἐλθούσης τεσσαρακοντορίας, καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεων, ὑπισχνουμένων τὰ δίκαια· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτός, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὸ ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς [m] ἱδρύθη· καὶ [n] ὑλλαϊκὸν [o] λιμένα εἶχον. [p] οἱ δὲ, τὸ τε ἄγορᾶς κατέλαβον, ἔνθαπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῷ καὶ τὰς ἐκ τοῦ ἠπείρου. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προσβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς λόγους ἀλλήλοις ἔπεμπον ἀμφότεροι, τοῦ δούλους τοὺς ξυγκαλουμένους τε, καὶ

A supplices,[a] vt multa soluenda modificaretur, Pesthias suadebat *aliis* ([b] ad hæc enim princeps senatus erat) vt lege vterentur. Illi, quandoquidem lege [c] compellebantur, & simul audiebant, Pesthiã, quoad senator esset, multitudini suasurũ vt eosdem amicos hostésque duceret quos Athenienses, facta manu arreptísque pugionibus repentè in senatum irrumpunt, ac Pesthiam [d] obtruncant, & aliorum tam senatorum quàm priuatorum, ad sexaginta. Pauci eorum qui cum Pesthia sensérant, ad Atticam triremẽ, quæ adhuc aderat, effugiunt. Hac illi re perpetrata, conuocatis Corcyrensibus, inquiunt optimè sic habere se rem, séque minimè redactũ iam iri ab Athenienſibus in seruitutem: ac in posterum, neutros, nisi pacifici cum singulis veniant nauibus, recipiẽdos: si cum pluribus, pro hostibus habendos. Vbi hæc dixerunt, & ad ea decernenda adegere populum, statim legatos Athenas mittunt, qui & rem gestã doceant, tanquam ita fuerit opus facto, & eis qui illuc confugerãt persuadeant [e] vt nihil inconueniens agant, nequid turbaretur. Hi quũ Athenas peruenissent, tãquam res nouas molientes, & ii quoscunque persuaserant, ab Athenienſibus cõprehensi sunt, & apud AEginam in custodiam habiti. Interea Corcyrensium optimates, sub aduentum Corinthiæ triremis, legationísque Lacedæmoniorum, populum adorti sunt, ac pugna commissa vicerunt: noctísque interuentu, in arcem populus atque vrbis superiora confugit: ibíque frequentes, communito loco, portum Hyllaicum tenebant. Victores forum ceperunt, vbi permulti ipsorũ habitabant: & portum qui in forũ & in continentem spectat. Postero die nonnihil inter eos missilibus certatum est, & ab vtrísque in agros missum ad solicitãda seruitia

[a] Vt pensionibus soluerent, *in singulos annos vel menses* taxatis. *Ita Bud.*

[b] Nam etiam senator erat.

[c] Prohibebantur. *Vel*, Excludebantur.

[d] Interficiunt. *Sic autem & alibi Obtruncare dicit pro generali. Interficere vel Occidere: vt & paulo póst.*

[e] Vt nihil quod ciuitati incommodum sit, *vel, à rationibus ciuitatũ alienum*, moliantur: nequa rerum cõuersio oriatur. *Potest* ὑπισχνοῦμαι *& aliter accipi, vt dicetur in annot.*

---

a Καὶ βουλῆς ὤν] βουλῆς, ὁ βουλευτής· ἢ ἡλικιώτης, βουλῶσης. β Πείθει] τοὺς κερκυραίους. γ Οἱ δὲ ἐπειδὴ] οἱ πάντες ἄνδρες. δ Ἐξείργοντο] ἐξεκπίπτον τῆς βουλήσεως αὐτῶν. ε Οἱ δὲ ἄλλοι] οἱ πάντες ἄνδρες. ζ Τὸ δὲ πλέον] πλῆθος δηλονότι. η Ὡς ξυνέφερεν] αὐτοῖς δηλονότι. θ Πείσοντας] πείσοντας οὐχὶ τοὺς ἀθηναίους, ἀλλὰ τοὺς τῆς Πεισθίας τῆς αὐτῆς γνώμης, οἷς προσῆκε. ι Μηδὲν ἀπεπιτήδειον] ἀπεπιτήδειον τῇ κερκύρᾳ. κ Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. λ Οἱ ἔχοντες τὰ πρόσφορα] οἱ δυνατοί. οἱ πλούσιοι. μ Ἱδρύθη] ἐκαθέσθη ὡς ἀσφαλείᾳ. ν Λιμένα εἶχον] εἰς ἀσφάλειαν ἑαυτῶν δηλονότι. ξ Οἱ δὲ, τό τε ἀγορᾶς] οἱ δυνατοὶ, καὶ ἔχοντες τὰ πρόσφορα.

ſponſione libertatis. Sed ad ſocietatē potius populi, multitudo ſeruitiorum ſe contulit: ad alteros verò octingenti è cōtinente auxiliares. Atque vno die interiecto, commiſſa iterum pugna, populus vicit, tum locorum vi, tum hominum numero ſuperior: fœminis quoq; cum adiuuantibus, quæ audacter & ſupra ſexum ſuſtinentes tumultum, tegulis hoſtem è domibus feriebant. Facta ſub crepuſculum fuga, veriti optimates ne * ſublato clamore, ipſo impetu aduerſarii nauālia occuparent, & ſe occiderent, circumiectas foro domos & illis cōtiguas, nequa in eos fieret impreſſio, incendunt, neque ſuis neque alienis parcentes: adeo vt ingentis pecuniæ res negotiatorum ſint concrematæ: veniſſétque in periculum vrbs ne abſumeretur, ſi ventus flammæ vrbem verſus ingruiſſet. Vbi à pugna vtrinque ceſſatum eſt, quieti noctem in cuſtodia egerunt: & quia populus vicerat, nauis Corinthia, clandeſtina diſceſſit: itémque auxiliarium plerique, latentes hoſtem ſe in continentem receperunt. Poſtera luce Nicoſtratus, Diotrephis *filius* Athenienſium dux, ex Naupacto ad opē ferendā venit cum nauibus duodecim, quingentíſque Meſſeniorum armatis. Atque quò in concordiam reducat, perſuadet vt inuicem ſibi concedant decem viros ad condemnationem, qui præcipui malorum authores extitiſſent: (qui tamen iudicium non expectarunt) cæteri vrbem habitarent, icto inter ſe & cum Athenienſibus fœdere, vt eoſdem pro amicis, eoſdem pro hoſtibus haberent. Hæc quum tranſegiſſet, abiturúſque eſſet, egerunt cum eo primores populi, vt quinque ex ſuis naues ipſis relinqueret, quominus altera ſe factio mouere poſſet: totidē autē ſe ex eis quas expleſſet,

* Primo ſtatim clamore plebs nauālibus potiretur, impetu facto.

Α ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν ὁ πλῆθος προσεχώρησε ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις, ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπικούροις ὀκτακοσίοις. Ἁμαλιποδῶν δὲ ἡμέρας, μάχη αὖθις γίγνεται· καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ * καὶ πλήθει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐλοῖς ἅλμηρος * ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν † τῷ κεράμῳ, ‡ καὶ τῷδε φύσιν ὑποκινούσαι ⓐ δόρυσον. Ὑμορμίης δὲ τῆς ἕω πᾶσι δείλαιον ὄψιαν, δείσαντες ⓐ ὀλίγοι μὴ αὖθις ὁ δῆμος τῶν τε νεωρίου κρατήσειε· ἐπελθών, * καὶ σφᾶς Ἁμαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἡ ^ ἔφοδος, * φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτρίας. ὥστε † καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ξ ἐκινδυνεύθη πᾶσα ἀφανὴς γενέσθαι, εἰ ἄπνους ἐπεγένετο τῇ φλογὶ διαφορὸς ἐς αὐτό. καὶ ⓐ μὲν, παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες, τὸ νύκτωρ ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ κοίλη ναῦς, τῶν δήμου κεκρατηκότος, ὑπεξανήχετο, καὶ τῶν ἐπιχωρίων ⓐ πολλοὶ ἐς τὸ ἤπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. τῇ δ' ὑπερνεμομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διοτρεφοῦς, Ἀθηναίων στρατηγὸς, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ, καὶ μεσσηνίων πεντακοσίοις ὁπλίταις. ξύμβασίν τε ἐποιήσατο, καὶ πεῖσαι ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν· τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν, σπονδὰς τοῖς ἀλλήλοις ποιησαμένους καὶ τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα διαξάς, ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προσάται πείθουσιν αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς † τῶν αὐτῶν σφίσι καταλιπεῖν, * ὅπως ἦσάν τι ἐν κινήσει ὦσιν ⓐ ἀνάπλοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ

α Τοῖς δ' ἑτέροις] τοῖς πλουσίοις. β Διαλιπούσης δ' ἡμέρας] παρελθούσης ἡμέρας μιᾶς. γ Καὶ πλήθει] λαοῦ δηλονότι. δ Ξυνεπελάβοντο] ἐβοήθησαν. συνεφήλαντο. ε Τῷ κεράμῳ] ἤγουν ταῖς κεραμίσι. ζ Καὶ τῷδε φύσιν ὑποκινούσαι] ἤγουν πλησίον τοῦδε φύσιν. η Γενομένης δὲ τῆς ἕω] ἤγουν ὅτε ἡλίου τοῦδε δυσμαὶ ὄπισθε. θ Δείλαιον] ἤγουν ὀλίγου μοῖρα βοῦς. ι Ἐπελθών] ἐπιθετικῶς κινησάς. κ Καὶ σφᾶς] πρὸς ὀλίγους. λ Προσάται] ἐπέλθοντες τῷ δημοτῶν καὶ τῷ ὀλίγῳ. μ Φειδόμενοι οὔτε] ἵνα ἀπεχόμενοι. ν Καὶ χρήματα πολλὰ] χρέωμασι. ξ Ἐκινδυνεύθη πᾶσα] ὀνομαστῶν κινδυνεύσειν ἐλθεῖν. ο Ἐμελλεν ἀποπλεύσεσθαι] ἀποχωρήσειν τῆς κερκύρας. π Τῶν αὐτῶν] ἀπὸ τῶν νεῶν. ρ Ὅπως ἦσάν τι ἐν κινήσει ὦσιν] αἱ τῶν οὐ σ' ἔλως, ἢ ἔλαττον.

στρων αὐτῶν, ξυμπέμψειν. καὶ ὁμοῦ ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ, ὡς ἐξῃροῦντο κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τοῦ Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ ἀναίτιός τε ἦν καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὁπλίσας ἐβούλετο μὴ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς σφῶν αὐτῶν [a] ὑμεῖς ἀφανισμὸν τῇ τε μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, καὶ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν αὖ. ὁρῶντες δὲ ἄλλοι τὰ μνημόσυνα, καθίζουσιν ἐς τὸ ἡραῖον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος, δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, ἀναίτιοί τε αὖ ὄντες πείσας, καὶ ἀφανισμὸν ἐς τιὼ περὶ τὸ ἡραῖον νῆσον καὶ τὰ ἐπιτήδεια [b] ἐκεῖσε αὖ ἐκ διεπέμπετο. τῆς δὲ στάσεως [c] ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τιὼ τῶν ἀνδρῶν ἐς τιὼ νῆσον Ἀφανισμόν, αἱ ἐκ τῆς κυλλήνης [d] πελοποννησίων νῆες, μετὰ τῶν ἐκ τῆς ἰωνίας πλοῦν, ἔφορμοι οὖσαι, τριάκοντα καὶ πεντήκοντα. ἦρχε δὲ αὐτῶν Αλκίδας, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ [e] ἐς σύβοτα λιμένα [f] τῆς ἠπείρου, ἅμα ἕῳ [g] ἐπέπλεον τῇ κερκύρᾳ. οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ περιφοβήμενοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἐπὶ πλοῦν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς ἀεὶ πλησιαιτάτω ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραμυθούντων ἀλλήλοις [h] σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστερον πᾶσιν ἅμα ἐκείνοις ἐπιχωρεῖν. ὡς δὲ αἱ νῆες πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν ἀποχρώντως αἱ [i] νῆες, δύο μὲν θύννις [k] ἠνύσαμεν, [l] ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις [m] ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. ἦν δὲ ὁδοῖς κόσμος [n] τῶν πλοιαμβῶν. ἰδόντες δὲ οἱ πελοποννήσιοι [o] τὰ παρασκευὰ, εἴκοσι

A cum illo missuros esse. Quo acquiescente, suos aduersarios illi in naues deligebant. Sed illi extimescentes ne Athenas ablegarentur, in tẽplo Pollucis & Castoris sedebãt, Nicostrato excitante eos ac consolante: sed frustra. Vnde populus [a] hac ratione, tanquam nihil sani cogitarent, vtpote diffisi cum Nicostrato nauigare, omnia è domibus illorum arma summouet: & nonnullos (vt quisque incidebat) [b] obtruncasset vtique, nisi Nico-

[a] Sumptis hac de causa armis.

[b] Interfecisset.

B stratus prohibuisset. Quod fieri cernentes alii, confederunt in templo Iunonis supplices, non pauciores quadringentis. Cæterùm, nequid ab iis innouaretur veritus populus, persuasos erexit, & in insulam quæ eregione templi Iunonis est, transportauit: quæque ad vsum vitæ erant, mittebat. Quum in hoc statu seditio esset, quarto quintóve à trãsportatione in insulam die, naues Peloponnensium ex Cyllene veniunt, statione illic habita post reditum ex Ionia, numero tres & quinquaginta, duce Alcida, sociũ cõsiliorum Brasidam habente. Ingressæque portum Sybota, qui est in continente, sub exortum auroræ in Corcyram tendunt. Hîc magno tumultu trepidantes oppidani, tum circa res vrbanas, tum circa hostium aduentum, sexaginta pariter instruunt naues: & vt quãque explent, in occursum hostium mittunt, Athenienfibus vt se prioC res exire sinerent, illique postea cum omni classe succederent, hortantibus. Vbi sparsim euntes hostibus vicinæ fuerunt, duæ protinus ad illos [c] transeunt: in cæteris ii qui erant Corcyrenses, inter se præliabantur, nullo quicquam ordine [f] sed omnia tumultuosè agentes. ConsPicati id Peloponnenses, [d] duodecim

[c] Tanſſugiunt.

[d] Viginti.

---

a Καπέλεγον] καταλέγοντες ἐνέβαλλον. β Καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν] ἱκέται ἐλιτάνευον. γ Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν] αἰτίαν. δ Ὑμεῖς διαν.] ἐρρόν. ἀληθῶς. ε Καὶ διαφθείρας] διαφθορᾶς. ζ Ἐκεῖσε αὐτῆς] εἰς τιὼ νῆσον. η Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης] οὔπω καταλλαγῆς γεγενημένης. θ Ἐν τούτῳ] τῶν πραγμάτων. τῶν ἀγνῶν. ι Διακοσμοῦντο] διαφαίνοντο. κ Πελοποννησίων νῆες] αἱ πᾶσαι εἴκοσι, ὧν Αλκίδας ἐστρατήγει, καὶ αἱ λοιπαὶ λύκαδίαι, αἳ ἔρηκαν. λ Ες σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου] τὸν ἔρημον, οὗ μέμνηται ἐν τῇ περόδῳ. μ Ἐπέπλεον τῇ κερκύρᾳ] κατὰ τῆς κερκύρας ἔπλεον. ν Οἱ δὲ, πολλῷ] οἱ κερκυραῖοι. ξ Σφᾶς τε ἐᾶσαι] τοὺς ἀθηναίους. ο Πρὸς τοῖς πολεμίοις] πλησίον τῶν πολεμίων. π Ηὐτομόλησαν] πρὸς τοὺς ἐναντίους. ρ Ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις] οὐχὶ τοῖς ἐναντίοις. σ Τῶν πλοιαμβῶν] τῶν γεγομένων περιγραμμάτων. τ Τιὼ παρασκευὰ] τῶν κερκυραίων τιὼ ἀσυνταξίαν.

in hos naues dirigunt: reliquas in duodecim Atticas, quarum duæ erant Salaminia & Parala. Et Coreyrenſes quidem & [a] membratim & incompoſitè concurrentes, à ſeipſis profligabantur. Athenienſes verò, timentes *hoſtium* multitudinem, & ne circumuenirentur, non in confertas neque in earum medium quæ ex aduerſo inſtructæ erant, incurrebant: ſed in cornu impactæ, vnam nauem demergunt: deinde in orbem digeſtæ, hoſtem circumeundo turbare conabantur. Quo cognito, qui aduerſus Corcyrenſes erant, timore perculſi ne idem quod ad Naupactum contingeret, auxilio veniunt: addenſatæque omnes pariter naues, in Athenienſes dirigunt curſum. Illi iam [b] ceſſim euntes, ſe ſubducebant, volentes; & dum ipſi lentè retrocedunt, & hoſtes ex aduerſo inſtructi ſunt, tunc maximè fugam occupare Corcyrenſes. Taliſque pugna in ſolis occaſum extracta eſt. Corcyrenſes, ſuſpicati in ſe [c] vrbémve hoſtem, vt victorem, venturum, aut ex inſula viros recepturum, aut aliud quippiam noui moliturum, ſumptos illos ex inſula reportant iterum in delubrum Iunonis, vrbémque cuſtodiũt. Hoſtis, quanquam victor, tamen non auſus vrbem petere, cum tredecim quas ceperat Corcyrenſium nauibus, in continentem, vnde profectus fuerat, conceſſit. Nihilóque magis poſtero die auſus eſt, etſi perturbata vehementer ac trepida ciuitate, Braſidáque (vt fertur) Alcidam ad hoc adhortante, ſed parem numerum ſententiarum non habente: verùm in Leucimnam promontoriũ egreſſus, agros vaſtabat. Interea iſtius aduentum metuens populus Corcyrenſis, venerat in colloquium cum ſupplicibus aliiſque de

a Nullo ordine (*Vel incompoſitè: ad Verbum, malè*) impetum facientes, in ſua acie laborabant.

b Retro inhibentes nauem. *Vel*, In puppi remigãtes.

c *Ad Vrbem vſque.*

A μὴν ναυσὶ πρὸς τοὺς κερκυραίους ἐπέξαντο, τὰς δὲ λοιπὰς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τὰς ἀθηναίων· ὧν ἦσαν αἱ δύο, σαλαμινία καὶ πάραλος. καὶ οἱ μὲν κερκυραῖοι, [α] καὶ κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες, ἐπαλαιπωρεῖτο καθ' αὑτούς· οἱ δὲ ἀθηναῖοι, [β] φοβούμενοι τὸ πλῆθος [γ] καὶ τὴν προσιοῦσαν κύκλωσιν, [δ] ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ [ε] μέσον τὰς ἐφ' ἑαυτοῖς τεταγμένας· προσβαλόντες δὲ [ζ] κέρᾳ, καὶ κατα- [ε] ἐς αὐτούς
B δύσασι μίαν ναῦν. καὶ μετ' ταῦτα κυκλοῦσι ταῖς ξαμμέναις αὐτῶν, ὅπως μὴ πλέον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γιγνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς κερκυραίοις, [η] καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν ναυπάκτῳ γένοιτο, ὅτι βοηθοῦσι· καὶ θᾶσσον ἀθηναῖαι αἱ νῆες ἅμα [θ] ὅτι πλοῖα τοῖς ἀθηναίοις ἐπεισιοῦτο. [ι] οἱ δ' ἀνεχώρουν, ἤδη παρύμναν κρουόμενοι· καὶ ἅμα τὰς τῶν κερκυραίων ἐβούλοντο προσκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν ὀλιγωρησάντων, καὶ
C τοὺς σφᾶς τεταγμένους τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία, τοιαύτη θορυβώδης, ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν· οἱ δὲ κερκυραῖοι, δείσαντες μὴ σφίσιν ὅτι πλεύσαντες ὅτι τὴν πόλιν ὡς [κ] κρατοῦντες οἱ πολέμιοι, ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου αἴρωσιν, ἢ καὶ αὖθις ἀναλάβωσιν, καὶ νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου πάλαι ἐς τὸ ἡραῖον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. [λ] ἡ δ' ὅτι μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐπόλμησαν πλεῦσαι, χαριεῖτε τῇ ναυμαχίᾳ, τῇ δ' καὶ δέ-
D καὶ ναῦς ἔχοντες τῶν κερκυραίων, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθεν περ ἀνήγαγοντο. τῇ 109
δ' ὑστεραίᾳ ὅτι μὲν τὴν πάλιν [μ] οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ὂν πολλῇ θορυβῇ καὶ φόβῳ ὄντες· καὶ Βρασίδου προτρεπομένου, ὡς λέγεται, Αλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ὅτι δὲ τὴν λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβαίνοντες, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς. ὁ δὲ δῆμος τῶν κερκυραίων ἐν τούτῳ τοιοῦτος γενόμενος μὴ ὅτι πλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἱκέταις ἡσθη ἐς λόγους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως

α Προὺς τοὺς κερκυραίους ἐπέξαντο] καὶ τῶν κερκυραίων παρεπέξαντο. β Προὺς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν ἀθηναίων] παρεπέξαντο δηλονότι. γ Καιῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας] ἀπράκτως, καὶ μετὰ ὀλίγων ναυῶν. δ Φοβούμενοι τὸ πλῆθος] τῶν ναυῶν τῶν κερκυραίων. ε Καὶ τὴν προσιοῦσαν κύκλωσιν] τὸ περικυκλωθῆναι ὑπὸ τῶν πελοποννησίων. ζ Αθρόαις μὲν] τοῖς σφετέραις ναυσί. η Καὶ δείσαντες] οἱ πελοποννήσιοι. θ Οἱ δ' ἀνεχώρουν] οἱ ἀθηναῖοι. ι Κρατοῦντες] τῇ ναυμαχίᾳ οἱ πελοποννήσιοι. κ Επὶ μὲν τὴν πόλιν] τῆς πόλεως. ἤγουν τῶν κερκυραίων. λ Οὐδὲν μᾶλλον] ἤγουν ὑπὸ ὅλως.

σωθήσεται ἡ πόλις. καὶ ἵνας αὐτῶν ἔπεισαν A conseruanda ciuitate: & eorum
ἐς τὰς ναῦς ἐμβιβῶαι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως nonnullis vt naues conscenderent persuaserat. Nam vtcunque
τριάκοντα, τοσοῦδε χρήσθαι τῷ πλοίῳ. triginta expleuerant, & hostium
οἱ δὲ πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας operiebantur aduentum: at illi ad
δηώσαντες τὴν γῆν, ἀπέπλευσαν. καὶ meridiem vsque terram populati,
ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρύκτωρήθησαν ἑξήκοντα vela fecerunt: per noctem autem
νῆες Ἀθηναίων, τοσοῦδε πλέουσαι ἀπὸ lumina eis significauerunt, sexaginta Athenisium naues proficisci à Leucade: quas Athenienses,
facti certiores de Corcyrensium
seditione, déque classe quæ illuc
cum Alcida erat itura, miserant,
duce Eurymedonte Thuclis *filio*.
Itaque eadem nocte festinabundi domum se [a] itinere terrestri receperunt, nauibus, ne in circumeundo conspicerentur, per Leucadium isthmum, *in contrarium littus* traductis. Harum discessum,
& Atticas aduentantes vbi sensere Corcyrenses, in vrbem Messenios qui prius extra erant, introducunt: nauibúsque quas expleuerant iussis Hyllaicum adire
portũ, dum circumuehebantur, si-
quem hostium nancisc erentur,
occiderunt. Et omnibus quos ad
conscendendas naues induxerant
electis, abierunt. Et ad delubrum
Iunonis profecti, quum ex supplicibus circiter triginta ad subeundum iudicium persuasissent, omnes morte damnauerunt. Quod
cernẽtes qui persuasi non fuerant,
ibidẽ in templo se mutuò interemerunt: ac quidam ex arboribus
seipsos laqueis suspenderunt: alii,
vt cuique licuit, sibi mortem consciuerunt. Septémque intra dies,
quibus Eurymedõ cum sexaginta
nauibus mansit, Corcyrenses, eos
qui ipsorum videbantur inimici,
morte multarunt: crimini quidem illis dantes quòd statum populi dissoluerent, sed occisi sunt
etiam quidam priuatæ simultatis
causa, quidã & pecuniarum creditarum causa, ab ipsis debitoribus.

[a] Oram legantes. *Vel*, luxta littus nauigantes.

τὴν ἀθηναίων. [ζ] Ἀπεκομίζοντο] ἀπεπλέοσιν. [η] Οἰχομένας] ἀπολυθείσας. [θ] Τοὺς τε μεσσηνίους] οὓς ὁ Νικόστρατος ἐν ναυμαχίᾳ πεντακοσίους ἦγαγε. [ι] Ἐν ὅσῳ] χρόνῳ δηλονότι. [κ] Περιεκομίζοντο] περιέπλεον. [λ] Εἴ τινα λάβοιεν] αἰεὶ τῶν ἐλαττόνων. [μ] Ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους] νεὼ αὐτοὶ ἑαυτούς. [ν] Καὶ ὑπὸ τῶν δένδρων τινὲς] μετεωρεζόμενοι δηλονότι. [ξ] Ἡμέρας τε ἑπτὰ] ἦγεν, καθ' ἡμέρας τε ἑπτά. [ο] Σφῶν αὐτῶν] ἦγον ἑαυτῶν. [π] Τῶν μὲν αἰτίαν ὑπιφέροντες] τὸ ἔγκλημα. ἦγον ἔγκλεῖν ἔγκλημα κοινὸν ἢ καλοῦσιν δίκην. [ρ] Καὶ ἄλλοι χρημάτων] ἀπέθανον δηλονότι. [σ] Ὑπὸ τῶν λαβόντων] τῶν χρημάτων.

Omnis denique mortis ſpecies viſebatur: nihilque non contigit eorum quæ in huiuſmodi caſu fieri ſolent, atque etiam amplius. Etenim pater filium vita priuabat, homines à templis ad necem abſtrahebãtur, atque adeo intra ipſa necabantur. Nonnulli etiam, obſtructo Bacchi delubro, ibi mortui ſunt. [a] Eouſque proceſſit cruenta ſeditio: ob id quoque viſa maior quòd prima hæc apud eos extitit. nam poſtea in omni propè Græcia graſſata eſt, vbique factionibus exortis, quum primores populi accerſerent Athenienſes, optimates, Lacedæmonios: hanc in pace non habentes cauſam pariter & occaſionem, quam in bello, [b] vt alterutris in ſocietatem accitis, ſui corporis hominibus prodeſſent, & aduerſariis nocerent. Quibus illecebris cupidi rerum nouarum facilè inducti ſunt: multáque per ſeditionem ciuitatibus & acerba acciderunt, & accident ſemper, quoad eadem natura hominum erit: vel atrociora tamen, vel mitiora, vel aliis modis varia, prout quæque mutationes fortuitorum contingent. Siquidem in pace ac rebus ſecundis, tum publicè, tum priuatim melius homines ſentiunt, quòd in odioſas neceſſitates non incidunt. Bellum verò, copiam rerum ſubtrahens [c] quotidiani victus, violentus magiſter eſt, & [d] ad præſentẽ conditionem impetum

[a] Eo ſæuitiæ ſeditio progreſſa eſt. *Vel*, Vſque adeo ſæua ſeditio graſſata eſt.

[b] *Vide annot.*

[c] Ad quotidianum vitæ vſum pertinentium.

[d] Ad rerum præſentium ſtatum voluntates multorum effingit, *Vel*, ſenſus. *Vel*, mores.

A [a] πᾶσά τε ἰδέα κατέσχε θανάτου, [β] καὶ, οἷα φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, [γ] οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι παραιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπεκτίνυε· καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δὲ ἔνιοι [δ] καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τῷ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. [ε] οὕτως ὠμὴ στάσις παρεγένετο· καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι [ζ] ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο· [η] ἐπεὶ ὕστερόν γε [θ] καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορὰν οὐσῶν ἑκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις· οἱ μὲν ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς [ι] λακεδαιμονίους· καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ [κ] οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν, οὐδ' ἑτοίμων πρόκλησιν αὐτοῖς πολεμουμένων ἦν, [λ] καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῶν τῶν ἐναντίων κακῶσαι, [μ] καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ [ν] αὐτοῦ πρόσπτοιτο, ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἑτοίμως ἐγίγνοντο. [ξ] καὶ ἐπέπεσε [ο] πολλὰ [π] καὶ χαλεπὰ [ρ] καὶ γίγνεται ταῖς πόλεσι, [σ] γιγνόμενα μέν, [τ] καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν [υ] ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ, [φ] μᾶλλον δὲ [χ] καὶ ἧσσον καὶ [ψ] διαλλασσόμενα, [ω] ὡς αἱ ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφίστανται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις [α] καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, [β] διὰ δὲ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν [γ] καθ' ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, [δ] καὶ τοῖς τὰ παρόντα τοῖς [ε] ὀργὰς τῶν

[ε] Ad quotidianum vitæ vſum pertinentium. [ζ] Ad rerum præſentium ſtatum voluntates multorum effingit, *Vel*, ſenſus. *Vel*, mores.

100

[ε] ὁρμὰς

---

[a] Πᾶσά τε ἰδέα] παύτε δηλαδὴ τὰ εἰωθότα ἐν ταῖς στάσιν γίνεσθαι, ὅτι συνέβη· καὶ ἄλλα δὲ πολυτροπώτερα ἐν ταύτῃ τῇ στάσει ὅσα ἰσχὺν πάσας τὰς ἄλλας ἐνέβαλε. [β] Καὶ, ὡς φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ] καὶ ὡς ἔστι ἐν τοιαύτῃ στάσει. [γ] Οὐδὲν ὅ, τι οὐ ξυνέβη] αὐτὰ τὰ παῦ. [δ] Καὶ περιοικοδομηθέντες] κλεισθέντες περιεφράχθησαν. [ε] Οὕτως ὠμὴ στάσις] αὐτὰ τὰ, εἰς ὠμότητα πολλὰ ἡ στάσις παρεχώρησε, καὶ μᾶλλον (φησὶν) ὠμὴ ἔδοξεν ἤπερ ἐγένετο· ἐπειδὴ παρόντως ἐν ᾧ πολέμῳ θρυλεῖται ἐξέστησαν αὐτούς, ὡς δὲ τὸ εἰωθὸς θρυλεῖται. [ζ] Ἐν τοῖς] ἤγουν τοῖς καρκινικοῖς. [η] Ἐπεὶ ὕστερόν γε] ἤγουν μετ' ἐκεῖνα. [θ] Καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν] αὐτὰ τὰ, πάντες οἱ Ἕλληνες. [ι] Τοὺς ἀθηναίους ἐπάγεσθαι] λείπει τὸ ἀξιοῦντων. [κ] Λακεδαιμονίους] εἰκότως οἱ ὀλιγαρχικοὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, ἐπειδὴ δῆμος ὀλιγαρχίας τὰς πόλεις. [λ] Οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν] αὐτὰ τὰ, αἰτίαν οὐκ ἐχόντων τοῦ πολέμου καλεῖν αὐτοὺς τὸν ἑλλήνων, νῦν δὲ λαβόντων αἰτίαν, διὰ τὸ ἐχθροὺς εἶ) ἀλλήλους λακεδαιμονίους καὶ ἀθηναίους. [μ] Καὶ ξυμμαχίας ἅμα] ἤ διαλύσεις, ξυμπάσας, εἰ τύχοιεν τῶν δήμων, καὶ οἱ ὀλιγαρχικοί, ῥᾳδίως ἑκάτεροι τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις ἐπήγοντο, διὰ τοιαύτην συμμαχίας, δυνάμεν ἑαυτοῖς πολέμους· τὸ μὲν ἀθηναίων, ἐπίμους ὑπακουόντων τοῖς δημοκρατικοῖς, ἵνα τοιαύτην συμμαχίαν αὐτοῖς, καὶ δι' αὐτῶν ἐλάσωσι λακεδαιμονίους· τὸ δὲ λακεδαιμονίων, ὁμοίως τοῖς ὀλιγαρχικοῖς, διὰ τὸ αὐτό. [ν] Καὶ σφίσιν αὐτοῖς] ἤγουν ἑαυτοῖς. [ξ] Προσπεσὼν] κτῆσιν βοηθείας. [ο] Καὶ ἐπέπεσε] συνέβη. [π] Πολλὰ] καὶ κακὰ δηλονότι. [ρ] Καὶ χαλεπὰ] ἤγουν οὐ ῥᾴδια ἀντέχειν τοῖς πάσχουσι. [σ] Γιγνόμενα μέν] ὡς τῇ φύσει ἐπιθυμεῖ. [τ] Καὶ ἀεὶ ἐσόμενα] ὡς τῇ φύσει δηλ. τῶν ἀνθρώπων. [υ] Ἡ αὐτὴ φύσις] ἤγουν καὶ ὁ τρόπος. [φ] Μᾶλλον δὲ] μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον. [χ] Καὶ ἧσσον] ἐν ἄλλῃ πόλει, μᾶλλον. ἐν ἄλλῃ δὲ, ἧττον, ἤτοι, τῷ μὲν, πλέον, τῷ δὲ, ἔλαττον· ὡς συνέβαινεν ἑκάστοις. [ψ] Καὶ διαλλασσόμενα] ἤγουν ἡρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἐπερχόμενα. [ω] Ὡς αἱ ἕκασται αἱ μεταβολαὶ] ὡς αἱ αἰτίαι καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν πόλεων. [α] Καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι] οἱ ἰδιάζοντες εὐπραγίας ἔχουσι τὰς γνώμας. [β] Διὰ τὸ μὴ ἀκουσίους] ἀκούσιον αἰτίαν ἢ δι' ἀπορίαν γιγνομένην λέγει. ἦσαν, διὰ τὸ μὴ αἰτίαις κρίζεσθαι περιπεπτωκέναι ἀκουσίοις πράγμασι. [γ] Τὸ καθ' ἡμέραν] εἰς δηλονότι. [δ] Καὶ τοῖς τὰ παρόντα] τοῖς τὰ παρόντα καθίστασιν, οἷς παρῶσαι ἔχρωσι ταῖς γνώμαις. νῦν γὰρ ὀργαὶ τὰς γνώμας καὶ τοῖς ἔθεσι ἐκάλεσεν.

πολλῶν ὁμοίοι. ᵃ ἐταράζετό τε οὕτω τὰ τῶν πόλεων, ᵃ καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που, πύστει τῶν πρόσθεν γνωσθέντων, πολὺ ἐπέφερε τιμὴν τῷ ὑπερβολῇ ᵇ τῆς καινοῦσθαι τὰς διανοίας, ᶜ τῶν τ' ἐπιχειρήσεων ᵈ ἀντεπιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν ᵉ ἀπορίᾳ. ᶠ καὶ τὸν εἰωθότα ἀξιώσει τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα αὐτὰ ἀλλάξαι τῇ δικαιώσει. ᵍ τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρία φιλέταιρος ὠνομάσθη· ʰ μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία εὐπρεπής. ὁ δὲ σώφρων, τοῦ ἀναδρου τὸ πρόσχημα. ⁱ καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν, ἐπὶπαν ἀργόν· ᵏ ὁ δ' ἐμπλήκτως ὀξύ, ˡ αἱρετὸς μοίρᾳ προσετέθη. ᵐ ἀσφάλεια ἦν τὸ ἐπιβουλεύσαντα, ἐπιφανῶς ἀντιφάσεως βλοιμος. ⁿ ὃν μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς ἀεὶ, ᵒ ὁ δ' αἰτιλέγων αὐτῷ, ὕποπτος. ᵖ ἐπιβουλεύσας δὲ ἧς τυχὼν, ξυνετὸς, ᵠ καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. ʳ προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἑταιρείας δεξιὸς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ˢ ἁπλῶς δὲ, ᵗ ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν, ἐπῃνέθη, ᵘ καὶ ὁ ἐπιβουλεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. ˣ καὶ μᾶλλον καὶ τὸ ξυγγενὲς τῆς ἑταιρείας ἀλλοτριώτερον ἐνόμιστο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν. οὐ γὰρ ʸ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξυνόδοι, ᶻ ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξία.

A multorum accommodat. Agitati sunt itaque seditionibus status ciuitatum: [a] & quicquid alibi actum audiebatur, aliorum animos ad id postea superãdum acuebat, vel rerum nouitate, vel conatus solertia, vel vltionis insolentia: consuetis etiam rerum vocabulis in excusationem immutatis. Temeritas enim, fortitudo amicorum studiosa vocabatur: considerata cunctatio, honesta formido: modestia, ignauiæ velamentum: in omnibus solertia, in omnibus segnities: præceps indignatio virilitati adscribebatur: tutò consultare, excusata tergiuersatio erat: qui [b] exæstuaret, is fidelis semper: qui huic contradiceret, is suspectus habebatur: cui insidiæ succedebant, hic erat astutus, & eo astutior, si alterius insidias prouidisset: [c] qui prospiciebat ne foret in partibus, amicitiæ dissolutor, & aduersariorum timens. In summa, qui in nocendo alterum præueniisset, laudabatur, & qui ad hoc non cogitantem exhortatus esset. Quinetiam ex alienis potius quàm ex propinquis sodalitium inibatur, quòd ad audendum sine excusatione paratius esset. Non enim huiusmodi conuentus secundum leges latas, ob vtilitatem, sed contra leges, ob auaritiam fiebant.

a Et ciuitates in quibus seditiones tardius excitabantur, quum iam ea quæ alibi facta fuerant audissent, mirum in modũ alias circa voluntatum nouitatem exuperabant, facinorum, *vel, conatuum, aut, cæptorum*, solertia, & supplicium insolentia. Quinetiam vsitatam vocabulorum significationem in rebus immutauerunt, ex suo sensu. *Vel, prosua libidine.* Audacia enim inconsiderata, fort. am. studiosa existimata fuit: at cunctatio circumspecta, timiditas speciosa. Modestia, *vel moderatio*, ignauiæ prætextus. Prudẽtia, *quæ adhiberetur in omni re suscipienda*, circa omnia cessatio *vel animi remissio, aut ignauia.* At vesana *ad res aggrediendas* celeritas, *vel præceps. aut turbida*, viri officio attributa est. *id est, Virilitati, vel, fortitudini quæ viro digna esset. aut, virum deceret.* Tutò consult. *&c.*

b Succenseret. c Siquis autẽ prospexisset nequid his egeret. *id est, ne appeteretur insidijs, vel alijs ipse insidiari cogeretur.*

---

a Ἐταράζετο οὕτω τὰ τῶν πόλεων] ἐταράζοντο αἱ πόλεις. καὶ αἱ ὕστερον τῶν ἄλλων ταραζόμεναι, οἷα τοῖς πεπυσμέναις ταῖς ἐπιρρώδει τάσις, ὅπῃ τύχοι ἐφέροντο καὶ ἔρρεπον ταῖς διανοίαις. ὥστε καὶ πολὺ ὑπερβαλέσθαι τὰς ἀλλαχοῦ στάσεις γινομένας. β Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που] τὰ ὕστερον γινόμενα. γ Τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας] καινοτόμα εἶδ. δ Τῶν τ' ἐπιχειρήσεων] τοῖς ἔθνεσι τῶν ἐπιχειρήσεων καινοῖς ἀριστοκρατίοις, ἢ τῇ ἀγνοίᾳ τῶν ὠμοτέρων. ε Περιτεχνήσει] περινοίᾳ. ζ Ἀπορίᾳ] τῇ ἀνάγκῃ. η Καὶ τὸν εἰωθότα ἀξιώσει] ἀξιώσει μόνῳ, τῷ σημασίαν εἶπε δικαιώσει ὄν, αἰτιατικῇ, τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ κρίσει. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι μεθίσασι τὰ ἑκάστοτε. οὐ γὰρ ὡς νενόμισαι πρόσθεν, ἐχρῶντο κατὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μεταμόσασι κατὰ τῶν ἑαυτῶν κρίσιν. τὸν μὲν γὰρ ἀλόγιστον τόλμαν (ἣν δὲ θρασύτητα καλεῖται) ἀνδρείαν προσηγόρθωσαν. τὸ δὲ φιλέταιρος, παρελκόντως κεῖται. κέχρηται δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ προθεῖναι τόλμαν ἀλόγιστον, ἵνα παρίσωσις ᾖ τῷ. θ Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος] τὸ τολμᾶν ἀλογίστως. ι Μέλλησις δὲ] ἢ δι' ἀνάδειαν ἢ μέλλησιν ἢ δι' εὐπρέπειαν γινομένη, δειλίαι ὠνόμασθ' ὑπερεπῆ. τὸν δὲ σωφρονοῦντα (φησὶν) ἀνανδρείας πρόφασιν ἔχοντα. καὶ τὸ πρὸς πάντα συνετὸν, πρὸς πάντα ἀργὸν ἔλεγον. τὸ δὲ μανικῶς ὀξύ, ἀνδρεῖα παρ' αὐτοῖς ὠνομίζετο. τὸν κειμένων γὰρ (φησὶ) τῶν ὀνομάτων χρῆσιν αὐτὴν ἄλλαξαν. καὶ ὑπεφέρει ἀνθ' ὧν καλ' ἕκαστον. κ Καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν] καὶ τὸ μετὰ συνέσεως ἔρχεσθαι εἰς πᾶν ἔργον. λ Τὸ δ' ἐμπλήκτως] μανιωδῶς. μ Ἀνδρὸς μοίρα] τῆς ἀνδρείας. ν Ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι] τὸ ἐπιπολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν προφάσεως ἀποβαινούσης ὀνομίζετο. ξ Ὃν μὲν αἰτιλέγων αὖτῳ] τῷ χαλεπαίνοντι. ο Καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος] ἐπιβουλεύεσθαι δηλονότι, ξυνετώτερος ὠνομίζετο. π Προβουλεύσας δὲ] ὁ δὲ προσκοπῶν δηλονότι ὅπως μήτε ἐπιβουλεύειν, μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι ἀνάγκη ἕξει αὐτῷ ἡμῖν, διαλύειν τὴν ἑταιρείαν ὑποπτεύοντι. ρ Ἁπλῶς δ'] καθολικῶς φησιν. σ Ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα] αὐτὸ τοῦτο, ὁ πρὶν παθεῖν ὑπὸ τῶν πολεμίων, αὐτὸς προλαβὼν, καὶ ποιήσας τοῖς πολεμίοις, ἐθαυμάζετο. Η οὕτως, ὁ τῷ ἑαυτοῦ ἑταιρείαν, καὶ πρότερος τὸν πολέμιον δράσας κακῶς, ἐπῃνεῖτο. τ Καὶ ὁ ἐπιβουλεύσας τὸν μὴ διανοούμενον] ὁ παρασκευασάμενος τοῖς μὴ διανοουμένοις κακόν τι δρᾶσαι, ἐπῃνεῖτο. ὁ προβαλόμενος φθάσαι δηλονότι τὸν μὴ διανοούμενον. υ Καὶ μᾶλλον καὶ τὸ ξυγγενὲς τῆς ἑταιρείας] ἐμὴν γὰρ οἱ συγγενεῖς (φησὶ) τῶν φίλων ἀλλοτριώτεροι ὠνομίζοντο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι τῶν φίλων τοῖς φίλοις ἢ τοῖς συγγενέσι. φ Μετὰ τῶν κειμένων νόμων] τὰ γὰρ κατὰ τοὺς κειμένους (φησὶ) νόμους ὠφελεῖας θέντες, τοιαύτας ἐπιζητοῦσι συνόδους καὶ ἑταιρείας, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, διὰ πλεονεξίαν, τοῖς ὀρθῶς (φησὶν) ἐξεταζομένοις ἐπιφέρει. χ Ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας] νόμους δηλονότι.

Nec fidem inter se magis habebant [a] iure diuino, quàm aliquo in rep. scelere perpetrato. Ea quæ ab ab aduersariis probè dicebantur, non animi generositate admittebant *obseruabántque*, [b] sed si ad suam vtilitatem redundarent. Pluris faciebant talionem reddere quàm nihil iniuriæ pati. Iusiurandum, siquando inuicem interponeretur, de fide præsentis reconciliationis, tandiu valebat quandiu nihil aliunde virium accedebat. [c] Quantulacunque in re quis audēdo alterum occupasset, quem securum vidisset, hoc sibi iucūdius propter illius fidei fiduciam ducebat quàm *si* ex professo *id faceret*. [d] quoniā id & tutū factu esse, & quia militia vicerat, certamen extitisse prudentiæ arbitrabatur: quum facilius nocentes (quæ magna multitudo est) vocentur industrii, quàm imperiti, boni: & in hoc quidem homines erubescant, in illo autē glorientur. [e] Quarum rerū omniū cau sa fuit auaritia, & honorū appetitus, &, quū iam de illis ad certamen venissent, partiū studium. Nam qui in ciuitatibus præerant, honesto vtrique nomine, [f] alteri statum popularem, æqualitatem ciuilem, alteri paucorum regimen, optimatum statum appellantes, præferebant, & verbo quidem remp. fouentes, certabant: sed hoc inter eos quoquo modo vincendi erat certamen, tum atrocissima quæque audendo, tum atrociores pœnas irrogando: non illas quidem ex modo iustitiæ, aut ex vtilitate ciuitatis,

A [a] καὶ ταῖς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεσι οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, [b] ἢ τῷ κοινῇ τι ξυνδρασάμενοι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἀνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ εἰ τοῦ ξύμφορον εἴη, καὶ ὀλιγωρότητι. αἰτιώμενοί τε τινὰ [c] τοῦ πλείονος ὧν, ἢ αὐτὸν μὴ τοσοῦτον παθεῖν. [d] καὶ ὅρκοι εἴπου ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα τοῖς δὲ ἀπορωτέρῳ ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, ὅσον ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. [e] ὃν δὲ τῷ ξυμβατηρίῳ τυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἀφεσκὸς, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐπῆρτο ἢ [f] ἀπὸ τοῦ φανεροῦ· καὶ τό, τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτῃ προεῖλετο, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾴον δὲ [g] οἱ πολλοὶ, καὶ ξυρροῦντες ὄντες, δεξιοὶ κέκλωνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· [h] καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, [i] ὅπερ δὲ τῷ ἀγαλλονται. [k] πόνων III
δὲ αὐτῶν αἴτιον, ἡ ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐν δὲ αὐτῶν, καὶ ἐς ὃ φιλονεικεῖν καθίσαμεν ὃ προθυμον. [l] ἀ
γὰρ οἱ ταῖς πόλεσι προστάντες, μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι [m] εὐπρεποῦς, [n] πλῆθός τε ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμῶντες, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες [o] ἆθλα ἐποιοῦντο, πρὸς ἃ ἕκαστοι ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων προεῖχον, ἐπάλμησάν τε τὰ δυνατὰ, ἐπεξῆεσάν τε, [p] ταῖς τιμωρίας ἐπὶ μείζους οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῆς πόλεως ξυμφόρου προσπίπτοντες,

[a] Καὶ ταῖς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις] πίστεσι (φησὶν) ἦσαν ἀλλήλοις, οὐχ ὅρκοις δεδόντες, ἀλλὰ κοινῶς τι ξυνδράσαντες. β Η τῷ κοινῇ ξυνδρασάμενοι] τῇ κοινῇ ξυνδρασάμενοι. γ Πρὸς πλείονος] πρὸς πλείονος ἐποιοῦντο δράσαι τι κακὸν τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ μὴ παθεῖν. αἰτιῶνται γὰρ, τὸ αἰτιώμενοί τε, καὶ τὸ μὴ προπαθεῖν. δ Καὶ ὅρκοι εἴπου ἄρα γένοιντο] ἢ ὁπότε (φησὶν) ὅρκοις ξυνέχοιεν ἀλλήλοις πρὸς διάλυσης, παραυτίκα μόνον ἴσχυον οἱ ὅρκοι, ἢ μέχρι τούτου ὑπέστευον αὐτοῖς ἕως ἂν ὑποψίαν τῷ ἄλλως πιστεῦσαι καθεστήκασιν. ὡς ἂν οἱ ἕκαστοι, εἰ ἦσαν ἐν ὑποψίᾳ τῷ πιστεῦσαι τῇ ἑαυτῶν δυνάμει, ἢ ὅτι πρὸς τὴν ἑτέρων δύναμιν, ἴσχυον ἐν αὐτοῖς οἱ ὅρκοι· εἰ δὲ σωφρονέστερα αὐτῶν δυνηθεῖεν, παρ' οὐδὲν ἥδιστος πᾶς ὅρκος ἐπιπίπτει. ε Ἐν ᾧ τῷ ξυμβατηρίῳ τυχόντι] ἐν ᾧ τῷ συμφέροντι, ἢ τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ, ὁ ἀπὸ τύχης ἐσηκώς τοσοῦτος παρρῆσαι δυνηθείη, ἡδύτερον μᾶλλον δι' ἣν πίστιν ἐπῆλθεν ἢ παρ' ὃν τοῦ τοσοῦτοι μαχόμενος. ζ Ὅτι μάλιστα ἀσφαλὲς ἐνόμιζε τὸ ὑπιδέσθαι, διὰ τὸ ἄφεσκον βύρειν τὸ ἐναντίον, ἢ ὅρκου τῷ ἁρπάσει. ἡδὺ δὲ τοῦτο ᾧ ἥδιον μετὰ τὸν ὅρκον ἐπιφορεῖτο, ὅτι δόξαν φρονήσεως ἐλάμβανε, τῷ ἀπάτῃ τῷ ὅρκου ἢ τῇ τύχῃ προεῖλετο. η Ἐπὶ ᾧ τῷ ἀγαλλονται] ὅπερ τῷ παῤῥησίᾳ καλεῖσθαι. θ Πάντων δὲ αὐτῶν αἴτιον] πάντων δὲ τῶν εἰρημένων κακῶν αἴτιον ἐστὶν ἡ ὑπερθυμία τῷ βουλέσθαι ἄρχειν τῆς γῆς, διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. ὧν τούτων δὲ ἡ φάσις ἀρχὴν λαμβάνουσα (φημὶ δὴ τὸ ἄρχειν καὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ φιλοτιμίας) ὕστερον λαμβάνει ἐπέσχεν τῶν κακῶν αἰτίαν, τῶν τὰ σοφιζόντων προθυμίαν, ὡς τὸ εἰς ἔξιν ἐρχομένων αὐτῶν, τὸ βεβαιοῦσθαι καὶ μὴ πίπτειν ἀπὸ τῶν ἐναντίων. ι Ἐκ δὲ αὐτῶν] ἤγουν, δι' αὐτά. κ Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες] οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προϊστάμενοι, τῷ δημοκρατίαν τὴν ὀλιγαρχίας μετὰ ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπροσώπου καὶ πιθανοῦ, οἱ μὲν, λέγοντες προϊσταμένης τῆς δημοκρατίας τῆς ἐλευθερίας, οἱ δὲ, τῆς ἀριστοκρατίας λέγοντες αἰτιοποιεῖσθαι τῆς σώφρονος, τὰ μὲν δημόσια νικήσαντες ἔχον, καὶ οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς πολιτείας τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ὑφορμίσασαι δὲ δεῖ τὰ προσήκοντες, καὶ σωπάξαι τοὺς τῷ αὐτόρῳ τῷ, τιμωρίας προσπίπτοντες. λ Εὐπρεποῦς] πιθανοῦ. δοκήμονος. μ Πλῆθός τε ἰσονομίας] ἤγουν, δημοκρατίας. ν Ἆθλα ἐποιοῦντο] ἔπαθλα, αἰτία τῆς κέρδη. ξ Ταῖς τιμωρίας ἐπὶ μείζους] ἤγουν, τιμωρούμενοι ὑπερβολὰς ἐποιοῦν.

[a] Iureiurando interpositio.
[b] *Vide annot.*
[c] At qui forte fortuna prior fidere cœperat, si *alterum* minimè munitum vidisset, libentius ob fidei pignus vlciscebatur quàm ex professo.
[d] Et tutū id esse reputabat, & malis artibus superior factus, prudentiæ præmiū præterea cōsequebatur. Facilius autē vulgò qui fraudulēti sūt, solertes vocātur, quàm qui tardi, boni: & hocquidē erubescūt, illo autem gloriantur.
[e] Horum autē omniū *malorū* causa fuit principatus augēdis opibus & ambitioni studēs.
[f] Quum æquabilitatē ciuilem, populi *vel multitudinis*, aut moderatā aristocratia (*i. dominationem optimatū*) præferrēt, rempublicā verbo curantes, in præmia conuertebāt: *ad verbū, pramia facitebāt. q.d. quæstus habebant*: quū autem omni ratione alii alios superare cōtenderent, & atrocissima quæque ausi sunt, & infestissimis animis grassati: maiores etiam vltiones irrogabant, non ill. *&c.*

ἐς ἡ ὃ ἑκατέρῳ τις αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον σκέ- A
ζοντες, ἢ ἢ μετ' ψήφου ἀδίκου καὶ ξυγγνώ-
στεως, ἢ χειρὶ κρίνωμοι ὄντες κρατεῖν, ἕτοιμοι ἦ-
σαν τῇ αὐτίκα φιλονεικίαν ἐμπιμπλάναι·
ὥστε δυσεβείᾳ μὲν οὐδετέρα νόμιζον,
διαφθορᾷ δὲ λόγου, οἷς ξυμβαίη [a] ὅπι φθό-
νῳ τι δρᾶσαι λαβεῖν, [b] ἄμεινον ἤκουον. [c] τὰ
δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι
οὐ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ μὴ εἰδέναι, δι-
εφθείροντο. οὕτω πᾶσα ἰδέα κακοτρο-
πίας δι' Ἑλλάδος πάσης τοῦ ἑλληνικοῦ. [d] ἐς τὸ B
εὐήθες (οὗ τὸ γενναῖον πλέον μέρος ἐστὶ) καὶ ξυ-
γγενὲς ἠφανίσθη· [e] τὸ δὲ αὐτιτεχνᾶσθαι ἀλ-
λήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως, [f] ὅτι πολὺ διή-
νεγκεν. οὔτε γὰρ ἴσ[g] ὁ ξυμβαλόσων, οὔτε λόγος
ἐχυρὸς, οὔτε ὅρκος φοβερός. [h] κρείσσους γ' ὄν-
τες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ αἰέλπιστον τοῦ
βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν ἢ
πιστεῦσαι ἐδυνήσαντο. [i] καὶ οἱ φαυλότεροι γνώ-
μαι, [k] ὡς τὰ πλείω φύσει γίγνονται. [l] τοῦ γὰρ
δεδιέναι [m] τό, τε αὐτῶν σφᾶς δεὲς, ἐς τὸ τῶν σοφ- C
πάνυ ξυνετὸν, μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι, καὶ ἐκ
τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι
προεπιβουλεύσαντες, ὀλιγωρίᾳ προῖκα τὰ
ἔργα ἐκφέρειν. [n] οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν
προαδικῆσθαι, καὶ ἔργῳ ἐκδὲν σφᾶς δεῖν
λαμβάνειν ἀγνώμη ἔξεσαν, [o] ἅμα ξυνέβαινε μᾶλ
λον διεφθείροντο. ἐν δὲ οὕτω τῇ κεκριμένᾳ τὰ
πολλὰ αὐτῶν προεβλήθη, καὶ ὁπόσα ὑ-
βρεῖ μᾶλλον ἐξεχόμενοι ὕστερον ἢ σωφρονοῦντες, D

sed sua semper voluptate metientes, [a] quam vtrique de alteris vtcunque capiebant, siue per iniqua suffragia condemnatis, siue vi oppressis, expediti ad implendam ita animi contentionem. Itaque neutri deorum religionem vllius momenti faciebant in contrahendo, sed qui aliquid commodius transe gissent, colore verborum, ii ab omnibus melius audiebant. Quisquis ciuium in partibus non erat, is ab vtraque factione occidebatur, vel quòd ab illa non stabat, vel propter inuidiam, quòd malorum erat immunis. Ita propter seditiones omne facinoris genus in Græcia extitit. & simplicitas, cuius præcipuè generositas est particeps, cũ derisu exterminata fuit: [b] mutuáque consilia cum perfidia intercipere, res excellens existimata fuit. Inter reconciliatos enim nullus sermo robur habebat, nullum iusiurandum timori erat, & cuncti ad diffidendum quàm ad fidendum proniori cogitatione, malebant sibi prospicere nequid calamitatis acciperent, quàm credere. Infirmioris quoque consilii homines, plerunque superiores erant. Quippe qui & sui sibi defectus conscii, & aduersariorum prudentiam intelligentes, veriti ne eorum & disertæ orationi essent impares, & agilitate ingenii prævenirentur, ad rem agendam temerariè descẽdebant. At illi, [c] tum præhorum contemptu, quòd longius prouiderẽt, tũ quia nõ oportebat facto aggredi quæ cõsilio agere liceret, incauti magis opprimebãtur. Apud Corcyrã itaq; multa huiusmodi audaciæ exẽpla sũt [d] edita, & item quæcũq; facerẽt vel qui se aduersus vltores damni, iniuria dati potius quàm iure,

[a] *Duo membra in vnum commiscet, & sententiam aliquantum immutat. Vide annot.*

[b] Animo autem infesto inuicem esse, longè præstitit. Non enim contentionem dirimere poterat vel orationis fiducia, *ad verbum oratio firma*, vel iurisiurandi terror: sed quum omnes animis propensiores essent ad desperãdum de orationis fiducia, ne afficerentur iniuria magis prospiciebant, quàm credere poterant.

[c] Quum sua prudentia freti se præsensuros esse insidias, nihilque opus esse facinore in iis quæ prudẽtia vendicare sibi possent, existimarent, *ideóque* non muniti *essent*, magis interficiebantur.

[d] Antè patrata sunt. *sub. quàm in aliis vrbibus.* aliáque item quæcunque fecerint. *Vel facere possint. Sic & in seq. Vide scantur. Eximi Velint. Confidant, &c. Vide etiam annot. de sensu totius huius loci.*

---

[a] Ὡς τὴν δυσεβείᾳ μὲν] ὥσπερ μετ' δυσεβείας μὲν ποιῆσαι ἢ ὠφελησαι φρονῆς ἴω, οὐδὲ ἀσυδή· οἷς ποτὲ δὲ σωθεῖεν δικαιοπάσοσι δι' λόγου τινὸς ἀ ποιεῖν ποιῆσαι ἢ ἡμιν αἴου, ὅτοι ἐπηνοῦντο. τὸ δ' ὄνηδες τὸ ἁπλοῦν ἢ τὸ ὀπόνηρον δηλοῖ. [b] Ἐπὶ φθόνως ἢ δι' ποιῆσαι] μετὰ δ' ὅπι φθονοῦντι ἢ μέγα· τὰ γὰρ μεγάλα ἢ φθονεῖται. [c] Ἄμεινον ἤκουον] ἤκουω, ἐπηνοῦντο. [d] Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν] ἤκουω, οἱ μέσοι πολῖται, ἤκουω, οἱ μετὰ ὡς ποιῆσαι. οἱ δὲ μέσοι (φησὶ τὸ πολιτ (ὄντες ν, οἱ μὲν ἑτέρῳ μέρη ποιῆσι δήμοι, μήτε τῶν δημοκρατικῶν, μήτε τῶν ὀλιγαρχικῶν, ἀλλ' ἡσυχάζοντες, ἢ μὴ θέλοντες ποιῆσαι) ὑπ' ἀμφοτέρων ἐφθείροντο. ἢ ὅτι ἀ συνηγωνίζοντο ὑπὸ τοῖς ἑτεροῖς τὸ δικαιοῦσθαι, ἢ φθονοῦμενοι ὑπὸ τῶν ποιῆσαι ζόντων, ὡς ἀπιστοῦς αὐτοῖς ἦ] θέλοντες. [e] Καὶ τὸ εὐήθες] τὸ ἁπλοῦν. τὸ ὀπόνηρον. σημαίνεται τὸ εὐήθες ὅτι καλῶ. ἢ οἱ ἁπλοῖ τῶν ἀνθρώπων ἢ ὀπόνηροι (ὅτοι δὲ εἶσιν οἱ μεγαλοψυχίας μάλιστα ἢ ἀληθείας μετέχοντες) καταγελῶμενοι ὑπὸ τῶν ποιῆσαι ζόντων, ἀπώλλυντο· οἱ δ' ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, ἢ προλαμβανόμενοι δικαίως κατ' ἀλλήλων, ὡς ὅπι πλεῖστον οὗτοι διεσώζοντο, δι' ἃς ἀπιστίας καὶ τὸ προσκαλῆς. [f] Τὸ δ' ἀπιστεῖν ἔχθαι ἀλλήλοις] τὸ ἀπιστεῖν ἀλλήλοις. τὸ ὀπιῦθεν αὐπατεῖ ἐδ. ἢ Ἐπὶ πολὺ διήνεγκε] κρεῖττον ἐγένετο. [g] Οὔτε ὅρκος φοβερός] θεῖος. [h] Κρείσσους δ' ὄντες] ῥέποντες δ' οἱ ἄνθρωποι πρὸς λογισμοὺς ὡς τὸ μὴ ἐλπίζειν ἴνα πίστιν ἢ βεβαίωσιν, προεκοποῦντο μᾶλλον ἵνα μὴ πάθωσιν αὐτοὶ κακῶς, πιστεῦσαι δ' οὐκ ἐδυνήσαντο· ἢ οἱ ἀσυνετώτεροι ὡς ὅπι πλεῖστον ἦσαν ζόντων, ἢ ἀνίκων. [i] Καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμαι] οἱ ἀθενεῖς. [k] Ὡς τὰ πλείω ὡς ὅπι πλεῖστον. [l] Τοῦ γὰρ δεδιέναι, φοβούμενοι γὰρ (φησὶν) οἱ ἀσυνετώτεροι μὴ δι' ὀλιγωρίαν σφῶν πλέονος οἱ αὐτῶν πάλαι προεπιβουλεύσωσιν αὐτοὺς, ἢ ὅτι τῶν πολυτρόπου τῆς γνώμης αὐτοῦ νικηθέντες διαφθαρῶσι, πολυτρόπιον ποιοῦσι τὰ ἔργα ἐκφέρειν, πάρεμι μᾶλλον πεποιοῦσι ἢ φρονήσει, ἢ μεθόδῳ διανοίας. [m] Τό, τε αὐτῶν σφᾶς δεὲς] πλὴν ἕλλειψιν τοῦ γνώσεως. [n] Καὶ οἱ καταφρονοῦντες] οἱ δ' δοκοῦντες εἶ) σωτηροὶ, ἢ νομίζοντες, ὅτι προβουλεύσθαι, πάντες ὡς δι' πλὴν σωτηρίαν ποιῆσαι, καὶ οὐδὲν νομίζοντες ἔργῳ δεῖν, ἄφρακτοι διεφθείροντο. [o] Ἄφρακτοι] λείπει τὸ ὄντες.

ſurſus vlciſcerentur: vel qui ex diuturna inopia eximi vellent, vel qui vicinorum bona affectantes, (quæ maxima cauſa fuit) contra ius aſſequi ſe illa confiderent: vel qui non auaritia ſed indignatione ducti, propter inſcitiam, quòd id æquum præcipuè cenſerent, ſæuè & effrænatè inuaderent. Perturbatáque tunc [a] vita in ciuitate, [b] victrix legum ſolita hominis natura, oſtendit illas libenter ſe præuaricari, impotenti ira imbecillior, iure potentior, plura poſſidentis inimica, vindictam ſanctitati, lucrum innocentiæ præponens; potentiæ nihil ipſi nocituræ inuidens: & communes de his leges, in quibus repoſita eſt omnibus ſpes ſalutis, inter res aduerſas diſſoluens, uens, in expetenda aliorum vltione: nec aliquid ſibi relinquens, ſiquando ipſa in diſcrimen adducta, egeat aliqua illarum. Eiuſmodi igitur iras [c] ante omnia inter ſe Corcyrenſes in vrbe exercuerunt; & Eurymedon Athenienſéſque cum claſſe profecti ſunt. Poſt hæc ii qui profugerant Corcyrenſium, (ad quingentos enim eorum euaſerant) captis muris qui in continente erant, ſua potiti ſunt terra vlteriore: atque illinc proficiſcentes, prædas abigebant ex inſula, hominibus loci magnam cladem inferentes: & *ex eo* ingens fames ciuitatem inuaſit. Iidem, miſſa Lacedæmonem Corinthúm que legatione de reditu ſuo, quum nihil profeciſſent, aliquanto pòſt tempore comparatis nauibus, auxiliaribúſque militibus, in inſulam tranſierunt, numero omnes circiter ſexcenti: atque incenſis nauibus, nequa alia quàm potiendæ terræ ſpes foret, montem Iſtonem conſcenderunt, ac muro ibi extructo, eos qui intra vrbem erant, vexabant, agro potientes.

[a] Id eſt, *Vitæ diſciplina.*
[b] Quum victrix legum euaſiſſet natura humana, ſe iræ impotentem, ac iure potentiorem, atq; ei quod polleat, *vel, præualeat*, infeſtam eſſe declarauit. Aliqui enim vindictam religioni, *vel pietati*, lucrũ innocentiæ nõ præpoſuiſſet, potentiæ nihil, *&c. De quibus poſtremis verbis & de ſequent. vide annot.*
[c] Ante alios omnes. *Vel*, Primi omnium Græcorum.

A ἀπὸ τῶν τὰ μέγιστα ἀφελεῖσθαι τῶν ἀδικούντων, ⓐ αὐτὰ μὲν νόμιμα δρᾶσαι· πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξεῖσθαι τινες, μάλιστα δ' αὖ ὀργῇ παθόντες ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, καὶ δι' ἀδικίαν γιγνώσκοιεν· οἵ τε μὴ ὅτι πλεονεξίᾳ, ἀπ' ἴσου δὲ μάλιστα ὀπτόντες, ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλέον ἐκφερόμενοι, ὡμῶς καὶ ἀπραγμάτως ἐπέλθοιεν. ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς ⓑ τὸ ἀνθρώπινον τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων χρησάντων ἡ αὐθεφπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ τοῦ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκράτης μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ παραυτίκα. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου ὃ τιμωρεῖσθαι παρεμπίπτοντος, καὶ τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν ὃ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσιν ἰσχύει εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοῖς κοινοῖς παρὰ τῶν τοιούτων ⓒ αὐθεφποι νόμοι, ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σωθήσεσθαι καὶν αὖθις δεήσωνται, ἐν ἀλλήλων τιμωρίαις παρακαλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι εἴ ποτε ἄρα τῆς κινδυνευούσης, τινὸς δεήσεται αὐτῶν. ⓓ μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν πόλιν κέρκυραῖοι, τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς παρούσαις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ ⓔ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ ⓕ φεύγοντες τῶν κερκυραίων (διεσῴθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τεῖχός τε λαβόντες ἀλλ' ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγίγνετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα καὶ κόρινθον πρὸς καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ὁπλίσεις παρασκευασάμενοι, διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγειοι ἦ τὸ ἄλλο πῦ ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβαίνουσι ἐς τὸ ὄρος τὸ ἰσθμῶδες, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

B

C

D

IIE

α Ἀσμένη] μᾶλλον ἡδονῆς. β Προύπτησαν] πρωΐτερον ἔκριναν. γ Τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν] ἧττον, τοῦ δικαίου. δ Ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο] ἧττον, κατ' ἀλλήλων. ε Διέβησαν ἐς τὴν νῆσον] τὴν κέρκυραν. ζ Ὅπως ἀπόγειοι ἦ] ὅπως ἀπόπλοι ἦ τῇ ἐπιστρέψει, καὶ ἀποπλεύσει, καὶ δηῶ πᾶσαν τὴν τῶν κερκυραίων.

¶ Τῷ δ' αὐτῷ θέρει τελευτῶντος, Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν, καὶ Λάχητα Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν, καὶ Χαρμάδην τὸν Εὐφιλήτου. ἐπὶ γὰρ συνεχοῦσι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις κατέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν συνεχουσίοις ἦσαν, πλὴν Καμαριναίων, αἱ ἄλλαι δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὸν τῶν Λακεδαιμονίων ὕστερον πόλεμον ξυμμαχίαν ἐπράξαντο, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ Καμαρῖνα. τῆς δὲ Ἰταλίας, Λοκροὶ μὲν συνεχουσίων ἦσαν, ῥηγῖνοι δὲ, ἐπὶ ὃ ξυγγενές, Λεοντίνων. ἐς οὖν ταῦτα ἀθρόως πέμψαντες τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι, κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ἐκώλυον γὰρ τῶν συνεχουσίων τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἔπεμψαν Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὸν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, μήτε πειρᾶν τε πιούμενοι εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη ταῦτα ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐκποιήσεσθαι. καταστάντες οὖν ἐς ῥήγιον τῆς Ἰταλίας, πόλεμον ἐποιοῦντο μετὰ τῶν ξυμμάχων· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. ¶ Τοῦ δ' ὑπολοίπου χειμῶνος ἡ νόσος τοσούτῳ ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον ἐπισπάσιν, ἐγίγνετο δὲ τις ὁμοῦ διαφοιτῶσα. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον, οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ· τὸ δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη. ὥστε Ἀθηναίοις τε μὴ εἶναι ὅτι μᾶλλον τούτου ὑπῆσε, καὶ ἐκάκωσε τὸ δυνάμει. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους, ἀπέθανον· ἐκ τῶν πάλαι, καὶ τριακοσίων ἱππέων· τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου αὖ ἐξεύρετος ἀριθμός. ἐγίγνοντο δὲ τότε καὶ σεισμοὶ τῆς γῆς, ἔν τε Ἀθήναις,

¶ Extremo huius æstatis, Athenienſes viginti naues in Siciliam dimiſerunt, ducibus Lachete Melanopi & Charœada Euphiletæ *filio*. Syracuſani nanque cum Leontinis bellum gerebant. Erant autem Syracuſanorum ſociæ præter Camarinam, cæteræ Dorides ciuitates, [a] quæ cum Lacedæmoniis ante cœptum bellum ſocietatem contraxerant: Leontinorum verò, Chalcidicæ vrbes, Camarináque. Ex Italia, Locri Syracuſanis, Rhegini (vt pote cognati) Leontinis ſtudebant. Miſerunt itaque ſocii Leontinorum Athenas, qui pro vetuſta ſocietate, & quia Ioues eſſent, perſuaderent illis vt naues ſibi traiicerent. prohiberi enim ſe à Syracuſanis & terræ vſu & maris. Et traiecerunt Athenienſes, per ſpeciem neceſſitudinis, eo tamen conſilio vt neque illinc frumentum exportaretur in Peloponneſum, & tentarent nunquid poſſent Siculas res ſibi ſubiicere. Igitur quum Rhegium Italiæ *oppidum* appuliſſent, additis ſociis, bellum gerebant. Et æſtas exceſſit. ¶ Hyeme ineunte, morbus iterum corripuit Athenienſes: nunquam ille quidem omnino quietus, ſed aliquantulum tamen interquieſcens; tunc verò immoratus non minus ſolido anno, prius autem etiam biennio: adeo vt nihil magis Athenienſium vires afflixerit. Neque enim pauciores quatuor millibus & quadringentis ordinariorum militum, [b] trecentorúmque equitum, extincti ſunt. nam alterius turbæ numerus iniri non poteſt. Extiterunt præterea tum tremores terræ frequentes, & Athenis

[a] Quæ in Lacedæmoniorum ſocietatem ineunte primùm bello, *vel initio belli*, conceſſerant, non tamen eos in bello adiuuerant.

[b] *Vel ſcripſit, Vel ſcribere debuit*, trecentíſque equitibus.

τῶν Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅτι μᾶλλον ὑπῆσε

α Τῆς τε γῆς εἴργοντο] εἴργοντο οἱ Λεοντῖνοι, ὥστε μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν ἐμπορεύεσθαι. β Καὶ ἔπεμψαν εἰ δύναιντο] συμμαχίαν δηλονότι. γ Αὐτόθεν] ἤγουν, ἀπὸ τῆς Σικελίας. δ Πρόπειράν τι] δοκιμασίαν. ε Εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη] εἰ δυνατὸν ἔσται ἡμῖν ἐπιχειρεῖν αὐτῆς πῆς Σικελιώτας. ζ Μετὰ τῶν ξυμμάχων] τῶν Λεοντίνων, καὶ τῶν ἄλλων. η Ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον] οὐ διαλιποῦσα παντάπασι. θ Τοπωτάπασι] τὸ σύνολον. ι Ὁμοῦ διαφοιτῶσα] διάλειψις. ἀναβολή. κ Παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον] ἤγουν, κατὰ τὸ δεύτερον παρέμεινεν εἰς ἐνιαυτόν. λ Ὅτι μᾶλλον ἐκάκωσε τὸν δυνάμει] αὐτὴ τοῦ, μηδὲν εἶναι ὅτι μᾶλλον τούτου ἐπέσε, καὶ ἐκάκωσε τὸν δυνάμει. ἐν ἄλλῳ δὲ κεῖται, ὥστε Ἀθηναίοις τε μὴ εἶναι ὅτι μᾶλλον τούτου ἐπέσε, καὶ ἐκάκωσε τὸν δυνάμει. μ Ἐκ τῶν πάλαι] οὐκ ἐκ τῶν συντάξεων τῶν πολεμικῶν δηλονότι.

& in Eubœa, & cum in cætera Bœotia, tum verò in Orchomeno. ¶Eadem hyeme, qui in Sicilia erant Athenienſes ad Rhegini, cum triginta nauibus inuaſerunt AEoli (vt vocant) inſulas, æſtate tutas ab hoſtibus; aquæ penuria: [a] Colunt autem eas Liparæi Cnidiorum coloni; ſed ex iis vnam incolunt non grandem; nomine Liparam: & ex hac tranſeuntes viri alias [b] ſerunt, Didymam, Strongylen & Hieram. [c] Creduntque in Hiera Vulcanum exercere ærariam, quòd ea noctu cernitur permultum ignem, interdiu fumum reddere. Sunt autem ſitæ eæ inſulæ Siculum verſus ac Meſſanum agrum, ſociæ tunc Syracuſanorum. Athenienſes autem, vaſtata horum terra, quum dedere ſe recuſarent, Rhegium rediere: hyémſque & quintus annus exiit huius belli quod Thucydides conſcripſit. ¶ [d] Appetente æſtate Peloponnenſes ac ſocii, [e] ſumpta in Atticam expeditione, ad Iſthmum vſque venerunt, duce Agide Archidami *filio*, Lacedæmoniorum rege: ſed quum crebri terræmotus fierent, priuſquam Atticam inuaderent, retrò ſe receperunt. Per hæc tempora tremoribus terræ Eubœam agitantibus, apud Orobias, mare ab ea quæ tunc erat tellus cum æſtu ſupergreſſum partem quandam vrbis reſtagnauit, [f] eámque alibi deſeruit, alibi diluit, cum nece omnium qui excelſa curſu ſuperare nequierant: & quod antea tellus fuerat, nunc mare eſt. Similima huic alluuio extitit circa Atalantã inſulam apud Locros Opuntios,

a Poſſident.

b Colunt.

c Exiſtimant autem qui illa in parte ſunt homines, Vulcanum fabrilem artem exercere.

d Sequente. *Vel*, Proxima.

e Deliberata.

f *Vide annot.*

A καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ ἐν Βοιωτοῖς, [a] καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ. ¶ Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγῖνοι, τῷ αὐτῷ χειμῶνος, τριάκοντα ναυσὶ στρατεύσαντες ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας. θέρος γὰρ [b] δι' ἀϋδρίαν ἀδύνατα ἐν αὐταῖς ἐστὶ τῷ μὴ στρατεύειν. νέμονται δὲ Λιπαραῖοι αὐτάς, Κνιδίων ἄποικοι ὄντες. οἰκοῦσι δὲ ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα. ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι τὰς ἄλλας τὰς ἐν τῇ τριφυλίᾳ, Διδύμην, καὶ Στρογγύλην, καὶ Ἱέραν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ αὖ θεσπροὶ, ἐν τῇ Ἱέρᾳ ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύῃ, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σικελίαν καὶ Μεσσηνίων χώρῳ. ξύμμαχοι δὴ ἦσαν συνεκκριτοῖσιν. [c] τεμόντες δὲ [d] ἀθηναῖοι [e] τὴν χώραν, ὡς οὐ παρεσκεύαζον, ἀπέπλευσαν ἐς Ῥήγιον· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. ¶ Τοῦ δὲ [f] θέρους ἀρχομένου θέρος, πελοποννήσιοι καὶ [g] ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον, ὡς ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἀγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γιγνομένων πολλῶν, ἀπετράποντο πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς βοιωτίας καὶ ὠρωπίας, ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς, νῦν δὲ θαλάσσης οὔσης, ἐκ τοῦ κύματος τὸ πλεῖστον ἐπέλθοντος τῆς πόλεως μέρος τι· [h] ἐς τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ δὲ [i] ὑπανέσησε· καὶ θάλασσα νῦν ὅτι πρότερον οὖσα γῆ· καὶ ἀνθρώποις διέφθειρεν ὅσοι μὴ ἐδυνήθησαν φθάσαι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ κατὰ ἀταλάντην τὴν [k] τὴν ὅτι λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσον τὸ παλαιὸν ἡ λιπάρα μεγάλη ἐκαλεῖτο, ὡς φησὶν ὁ Κλείταρχος. [l] τεμόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι ἦσαν αἰτίαι τῆς στρατείας τῆς ἀθηναίων καὶ τῶν λιπαραίων.

B

C

D

113

a Καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ] δύο γὰρ Ὀρχομοί, ὁ μὲν, τῆς Ἀρκαδίας, ὃν Ὅμηρος καλεῖ πολύμηλον· ὁ δὲ, τῆς Βοιωτίας, ὃν Ὅμηρος καλεῖ μινύειον. β Διὰ ἀϋδρίαν] τῶν ὑδάτων δηλονότι. γ Ἐπεστράτευον] ταῖς νήσοις. δ Καλεῖται δὲ λιπάρα] αὕτη τὸ παλαιὸν ἡ λιπάρα μεγάλη ἐκαλεῖτο, ὡς φησὶν ὁ Κλείταρχος. ε Τεμόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι] ἦν αἰτία ἡ ὑπερστρατία τῆς ἀθηναίων καὶ τῶν λιπαραίων. ζ Τὴν χώραν] ἐκείνων τῶν νησιωτῶν δηλονότι. η Ἀπέπλευσαν] ἀποπλεύσαντες ἐπανῆλθον. θ Καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολὴ] ἔφοδος. ι Ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα] ἐπανελθοῦσα ἡ θάλασσα μέρος ἀπό τῆς τότε οὔσης γῆς ἐπῆλθε, καὶ κατέλαβε. κακῶς δὲ εἶπε, τῆς τότε οὔσης γῆς, ὡς νῦν θαλάσσης οὔσης δηλονότι, δέον τοῦ ὕστερον. Ἄλλοι δὲ ὕστερον, ἡ θάλασσα εἰς ἑαυτὴν ὑπαναχωρήσασα, κατορύξασα ἀπὸ τῶν λιμένος καὶ τῆς γῆς, ὅθεν τὸ κῦμα τόθη, (πάντως μάλιστα κῦμα τότε τὸ ὅταν εἰς ἑαυτὴν εἰσχωρήσῃ) αὖθις δὲ ἐλθοῦσα ὅθεν ἦν γῆν, καλύψασε μέρος τι ἕτερον τῆς γῆς, ὅπερ πρότερον ἦν κατέχε. κ Καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε] καὶ τὸ μὲν κῦμα (φησὶ) κατέκλυσε τὴν γῆν, τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς ἐκεῖνο ὑπερετέθη καὶ ὑπεκαθέθη, καὶ ταπεινότερον ἐγένετο. λ Ὅσοι μὴ ἐδυνήθησαν φθῆναι] πρὸς λακρίδι εἰσὶν, αὕτη τις τῶν ὀπουντίων, καὶ ἡ τῶν ὀπουντίων, καὶ ἡ τῶν ὀζολῶν.

καὶ τοῦ τε Φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρῆλε, καὶ δύο νεῶν [a] ἀναλκυομένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐλήφθη δὲ καὶ ὁ Πεπαρήθῳ [b] κύματος ἐπωθισμὸς τις, οὐ μέντοι ἐπέσχυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε, καὶ τὸ πρυτανήιον, καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. αἴτιον δὲ ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω, ἢ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐλήφθη, καὶ κατὰ τοῦτο ἀποστέλλει τε τὴν θάλασσαν, [c] καὶ ἐξαπίνης πάλιν ὀπισωθοῦσαν, βιαιότερον τὴν ὄπτησιν ποιεῖ. ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβαίνειν γίγνεσθαι. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐκ πολέμου μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ ⓐ Σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ ⓐ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς στρατεύσασι ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων ⓐ ξύμμαχοι ἔπραξαν, ἢ ὅσοι τοῖς Ἀθηναίοις ⓐ αὖ πολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαρικλέους γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τελευτήσαντος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων τὴν ναῦν τὴν ἐκείνου, ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ὅτι μυλὰς ἐς τοὺς Μεσσηνίους. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ὂν τοῖς μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καὶ τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. ⓐ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τούς τε ἐν τῇ ἐνέδρᾳ τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλούς· καὶ τῷ ἐρύματι [d] προσβαλόντες, ἠνάγκασαν ὁμολογίαν τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ὅτι Μεσσήνιοι ξυστρατεῦσαι. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπελθόντων ⓐ Μεσσηνίων τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, προσεχώρησάν τε καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες, καὶ τἆλλα πρὸς παραχρῆμα. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ⓐ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον,

A quæ Athenienſium caſtellum ex parte ſubruit, & duarum nauium quæ ſubductæ erant alteram diffregit. In Peparetho quoque reſtagnatio quædam, citra tamen alluuionem, contigit. Et terræmotus nonnihil muri diruit, atque prytaneum, & alias aliquot domos. Cuius rei fuiſſe cauſam reor quòd terræmotus, qua parte vehementiſſimus extitit, illinc expulit mare: & quum rurſus illud violentius repente retraxit, fecit alluuionem. Sine terræmotu autem non videtur mihi contingere vt hoc fiat. ¶Eadem æſtate alii quoque in Sicilia, vt quibuſque contigit, belligeraſſe: & ipſi Sicilienſes inter ſe, alii aliis arma inferentes, & Athenienſes, ſociis iunctis. Quæ autem maximè digna memoratu aut ſocii cum Athenienſibus, aut hoſtes aduerſus Athenienſes geſſerunt, horum habebo mentionem. Etenim Charœada Athenienſium duce occiſo à Syracuſanis in bello, Laches, penes quem ſumma poteſtas nauium erat, cum ſociis profectus eſt Mylas Meſſeniorum, vbi erant præſidio duæ [a] cohortes illorum: quæ quum inſidias quaſdam claſſiariis tetendiſſent, ab Athenienſibus ac ſociis in fugam verſi, multos è ſuis amiſerunt. Et admotis ad munitionem copiis, pactionem facere coacti ſunt, vt & arcem dederent, & aduerſus Meſſanam vnà militarent. Ex mox [b] Mamertini, progredientibus Athenienſibus ſociiſque, deditionem & ipſi fecerunt, datis obſidibus, [c] & quæcunque ad fidei tutelam pertinent præſtitis. ¶Eadem æſtate Athenienſes triginta quidem circum Peloponneſum naues dimiſerunt,

a Tribus.

b Meſſanii.

c Et reliquis fidei pignoribus præbitis.

---

a Παρῆλε] μέρος περιέκοψε. β Ἀναλκυομένων] ὑπὸ τῆς ξηρᾶς νεῶν. γ Καὶ ὁ πεπαρήθῳ] ἡ Πεπάρηθος, νῆσός ἐστι μία τῶν Κυκλάδων. δ Κύματος ἐπωθισμός τις] αἱπὶ τῦ, ἐπῆλθε κύματος ἐξόρμησίς τις ὑπὸ πλείονος χειμῶνος. ε Αἴτιον δ' ἔγωγε τῦ τοιούτου νομίζω] τὸ γένημα, τοιῦτόν ἐστι, νομίζω, πλεῖ χειμῶνι σεισμῶδει, τῇ κινήσει ἅμα θαλασσαν αἰωρεῖσθαι καὶ μεταζῦσα κυματωθῆναι, & μετὰ μείζονος ἐπιβρύσαι ὁρμῆς, πλέον τι μέρος ὑπεκλύσαι τῆς γῆς, & οὐκ ἐκεῖνο μόνον ὅσον εἶχε κατασπάσαι. ζ Καὶ ἐξαπίνης πάλιν] & τὸν σεισμὸν νομίζω (φησὶ) πλεῖ θάλασσαν αἰφνίδιον ὑπαποῤῥῆναι, τῇ ὑπὸ τάπερα κινήσει βιαιοτέραν ἢ ὑπήκλυσιν ποιῆσαι. η Ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν] ὡς ἑκάστοις ποτ' αἰτία τοῦ συμβάζειν καὶ πολεμεῖν ἐγίγνετο. θ Τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν] τῶν Ἀθηναίων. ι Καὶ τῷ ἐρύματι] τῷ φρουρίῳ. κ Προσβαλόντες] σφοδρῶς ἐπιθέντες.

quibus præerant Demosthenes Alcisthenis & Procles Theodori *filius*: sexaginta verò in Melum, cum duobus millibus armatorum, quibus præerat Nicias Nicerati *filius*. Melios enim, quum essent insulani, qui dicto audientes esse nollent, & militiæ societatem abnuerent, subigere volebant. Vbi, vastato agro, nihilo magis illi ad pacisendum descendunt, Athenienses in Oropon, quod est eregione, traiiciunt. Quúmque per noctem [a] quieuissent, protinus armati è nauibus itinere pedestri in Tanagram Bœotiæ ire pergunt: & ex Athenis cunctus populus, ducibus, Hipponico Calliæ, & Eurymedonte Thuclis *filio*, dato signo, eodem loci per terram occurrunt. [b] Communi túsque castris hunc diẽ commorati in Tanagra, populationem fecerunt. Ac postridie superatis prælio qui progressi inuaserant Tanagræis, & aliquot qui auxilio venerant Thebanis, detractis armis, & trophæo posito abierunt, hi ad vrbem, illi ad naues. Cum quibus nauibus profectus Nicias, vbi Locridis oram maritimam populatus est, domum rediit. Per idem tempus Lacedæmonii Heracleam in Trachinia coloniam posuerunt, hac de causa: Melienses in tres vniuersi partes distinguuntur, Paralios, [c] Hieres, & Trachinios. Ex his Trachinii, quum ab OEtæis finitimis bello vexarentur, habuerunt in animo à principio Athenienses ascisere: sed illorum diffisi fidei, Lacedæmonem mittunt Tisamenum pro legato: cum quo ad idem rogandum perrexerunt Dores, quæ est Lacedæmoniorum metropolis, & ipsi ab OEtæis vexati. Hos quum audissent Lacedæmonii, cepere consilium mittendæ coloniæ, tum ad Trachinios Doréque protegendos,

A (ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους, καὶ Πρόκλης ὁ Θεοδώρου) ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ διχιλίους ὁπλίτας. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν, οὐδὲ ἐς ὁ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. ὡς δὲ αὐτῶν δηουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἔρχονται ἐκ τῆς Μήλου, αὐτοὶ μὲν ἐπλεύσαντες ἐς Ὠρωπὸν τῆς πέραν γῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ ὁρμώμενοι, βᾶδην ἐπορεύοντο ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς Ταναγραν τῆς Βοιωτίας. καὶ ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ ἀθρόοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος, καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ σημείου ἐς ὁ αὐτὸ καταλύειν ἀπήντων. καὶ στρατοπεδευσάμενοι, ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Ταναγρᾳ ἐδήωσαν, καὶ ἐνυκτέρευσαν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς προσβοηθησάντας, καὶ ὅπλα λαβόντες, καὶ ἐστησάμενοι, ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Ταναγρᾳ ἐδήωσαν, καὶ ἐνυκτέρευσαν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς προσβοηθησάντας, καὶ ὅπλα λαβόντες, καὶ ἐστησάμενοι, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν, ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ, ὅπου τὰς ναῦς. καὶ ἀναπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ ὑπερθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι ἠρξάνλεαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ, ἀποικίαν καθίσαντο, ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης· μηλιεῖς ξυμπάντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τοσοῦτον μελλήσαντες ἀθρόοις προσβαλεῖν σφᾶς αὐτοῖς, δείσαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἐλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν οἰταίων καὶ αὐτοὶ πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ὑπεμπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βοηθοῦντες καὶ τοῖς Δωριεῦσι πλήθει.

a Appulissent.

b Positisque castris, illo die apud Tanagram populabantur, & noctem illic egerũt.

c Hierenses.

α Καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. β Οὐδὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυμμαχικὸν ἰέναι] ἦσαν, ξυμμαχεῖν. γ Ὡς δ' αὐτοῖς] αὖτοῖς τοῖς ἀθηναίοις. δ Σχόντες] ἐλλιμφθέντες. ε Οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. ζ Ἀπὸ σημείου] ἀπὸ σωθήματος. σημεῖα αἰαπέμπουσιν ἀλλήλοις. η Οἱ δ' ὅπου τὰς ναῦς] ἤγουν, οἱ ὁπλῖται. θ Ἀθηναίοις προσβοηθεῖναι] καὶ προσβοηθῆσαι δοῦναι. προσβοηθοῦναι. ὥστε συμμάχους εἶναι. ι Μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσιν] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι.

114 [a]καὶ ἅμα τῷ ποιεῖς ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίσασθαι. [b]ὅτι τε γὰρ τῇ βοιωτίᾳ ναυτικὴν παρασκευὴν ἀθρόαν αἴρειν, ὥστε ἐκ βραχέος τοῦ διαβαίνειν γίγνεσθαι, τῆς τε ὅτι θρᾴκης προόδου χρησίμως ἔξειν. τό, τε ξύμπαν, ὥρμηντο ὃ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν δέλφοις τὸν θεὸν ἐπήροντο· κελεύοντος δ', ἔξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι, πλοῦν ἰώνων, καὶ ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν οὓς ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τοῖς λακεδαιμονίων ἐκπέμποντο, Λέων, καὶ Ἀλκίδας, καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ ἐπὶ χίσθμῳ τοῦ πόλιν ἐκ χαλκῆς, ἣν νῦν ἡράκλεια καλῶσι, ἀπέχουσα θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴκοσι. νεώρια τε προεσκευάζοντο, καὶ ἦρξαντο τῷ θερμοπύλας, καθ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως διφυλακτα αὐτοῖς εἴη. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, τὴν πόλεως ταύτης ξυνοικίζομένην, τοιῷδε ἔδεισάν τε, καὶ ἐνόμισάν ὅτι τῇ βοιωτίᾳ μάλιστα καθίσασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους τοῦ εὐβοϊκοῦ τῆς βοιωτίας· ἔπειτα μὴ αὖθις αὐτοῖς ἀπόβη. ὃ δὲ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δῆλον οὐδέν· αἴτιον δὲ ἦν· οἵ τε θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῇ ταύτῃ χωρίων, καὶ ὧν ὅτι τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχὺι πρόσοικοι ἔφη ἔσεσθαι, καὶ διαπαντὸς ἐπολέμουν αὐθρώποις νεοκατοίκοις, ἕως ἐξερύχωσαν, ὀλιγανθρώπους τοσοῦτον δὲ πάνυ πολλοὺς. πᾶς γὰρ τις, λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, θαρσαλέως ἦλθε, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. ὃ μὲν οὖν ἦκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ παράγματά τε ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησε, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλούς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηνύσθη. ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτοῖς οἱ περίοικοι ἐπεκράτησαν.

tum quia ad bellũ cum Atheniensibus cõmodè sibi vrbs sita fore videbatur. [a] Quippe ad instruendas cõtra Eubœã naues exiguum traiectũ esse, & in Thraciã cuntes opportunũ diuerticulũ habituros. [b] Itaq; omni ope ad condendũ oppidum incumbũt, cõsulto primùm apud Delphos deo. Quo annuente, colonos miserũt, tum suorũ, tum circa populorũ: quinetiam aliorũ Græcorum voluntariũ quenque sequi iusserunt, præter Ionas & Achæos, & aliquot alias gentes. Tres autem ex Lacedæmoniis ponendæ coloniæ duces fuerunt, Leon, Alcidas, Damagon. Hi, [c] collatis colonis, vrbẽ ex integro muris cingunt, quæ nunc Heraclea nominatur, tractu fere quadraginta stadiorũ, à Thermopylis, dimidio, à mari distans. Naualia quoque præparauerũt, & cœperunt facere [d] iuxta Thermopylas atque ipsas angustias, ad tutelam rerũ suarum. Hac vrbe instituta, Athenienses à principio timere cœperunt, ac putare aduersus Eubœam præcipuè illã conditã esse, quòd breuis illinc esset ad Cæneũ Eubœæ traiectus. Sed eis postea præter opinionem accidit, quia nihil inde calamitatis cuenit: idq; ob hanc causam, quòd & Thessali, qui ibi rerum potiebantur, & ii quorũ in solo vrbs condita erat, veriti ne præpotentes accolas haberent, infestarunt, assiduéque bello nouos colonos lacessiuerunt, donèc ad paucissimos redigerent: quũ fuissent initio permulti, vtpote audacter vnoquoque illuc eũte, tanquã stabili futura ciuitate, cuius authores Lacedæmonii essent. Tametsi Lacedæmonii principes illuc trajiciẽtes, vel ipsi maximè & statum destruxerunt, & homines ad paucitatem redegerunt, tum deterrendo plurimos, tum nonnullis in rebus asperè imperando. Ex quo facilius finitimi eos superauerunt.

[a] Nam & aduersus Eubœam classem ibi parari posse, vt breuis traiectus esset, & ad transitũ in Thraciam opportuna fore videbatur.

[b] Omninóque eos condendi oppidi incesserat cupiditas.

[c] Postquam illuc venere.

[d] Apud Thermopylas, ad ipsas angust. vt ea facilè tuerentur. *Vel custodirent.* Quum autem vrbs ista conderetur, *Vel, coactis vndique colonis frequentaretur.*

α Καὶ ἅμα τῷ ποιεῖς ἀθηναίους πολέμου] καὶ ἅμα διὰτ ποιεῖς ἀθηναίους πόλεμον. β Ἐπὶ τῇ βοιωτίᾳ] τῆς βοιωτίας. γ Ὥστε ἐκ βραχέος] τυτέστι, ῥᾳδίως ἂν διάβασιν εἴη, στενῆς οὔσης τῆς ἐν μέσῳ θαλάσσης. δ Ἐπίσασαν τῷ πόλιν ἐκ χαλκῆς] δηλονότι κρηπῖδος. ε Μάλιστα] αἰεὶ τῷ κῦ ἀκρίβειαν. ζ Καὶ ἦρξαντο τῷ θερμοπύλας] ἦρξαντο (φησὶ) κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως ἀσφαλῆ αὐτοῖς ᾖ τὰ σφέτερα. η Καὶ ἐνόμισαν ὅτι τῇ βοιωτίᾳ] τῆς βοιωτίας. θ Καὶ ὧν ὅτι τῇ γῇ ἐκτίζετο] κώλυμα ἐκείνοις ἦσαν τῷ αὐξηθῆναι τὴν πόλιν. ι Γαρροικῶσιν] ἐγγὺς οἰκοῦσιν. κ Νεοκατοίκοις] νεωστὶ οἰκήσασιν. λ Ἐξερύχωσαν] ἐξέλασαν. μ Γενομένους ὀλιγανθρώπους] ἦγουν, τῷ μὴ πολλοὺς οἰκῆσαι.

¶Eadem æstate & eodem tempore quo apud Melum Athenienses tenebantur, triginta eorundē naues quæ Peloponnesum [a] lustrabant, primùm apud Ellomenum Leucadiæ insidiis positis quosdā ex præsidiariis interceperūt, deinde ampliore cū classe Leucadē petiuerūt, comitātibus cūctis populariter Acarnanibus, præter OEniadas, Zacynthiisque, & Cephallensibus, ac Corcyrensiū quindecim nauibus. Qua tanta hostiū manu oppressi Leucadii, quū ipsorū ager tā extrà quàm intrà (vbi Leucas ipsa sita est, & Apollinis templū) vastaretur, [b] quiescebant. Acarnanes autem agebant cum Demosthene Athenienſium duce vt eos muro intercluderet: existimantes tum eam ciuitatē facilem fore ad expugnandum, tum se illa semper ipsis hoste liberādos. Cæterùm illi tunc à Messeniis suadebatur, honestum esse, tanto exercitu coacto, arma AEtolis inferre, quòd & Naupacto hostes essent, &, si hos superasset, facilè his copiis cæterā Epirū in potestatē Athenienſium esset redacturus. Nā etsi gens AEtolorū magna esset & bellicosa, tamen quū vicos muris carentes & hos inter se valde distantes habitaret, & leui armatura vteretur, aiebant nō difficulter eā subigi posse, antequā succurreretur: iubebántq; vt primùm inuaderent Apodotos, dehinc Ophioneos, post hos Eurytanes, quæ maxima est pars AEtolorū, lingua ignotissimos, & (quēadmodum dicūtur) ὠμοφάγους, *hoc est*, [c] *cruda carne vescētes*. Cruis enim captis, facilè cæteros cōcessuros. Demosthenes, qua erāt apud eū Messenii gratia, his verbis adductus est: quū præsertim arbitraretur se sine Athenienſiū copiis, *tantum* cū Epiroticis sociis, adiūctis AEtolis, posse itinere terrestri aduersus Bœotos ire per Locros Ozolas ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dexteram habebat, vlquedum

[a] Circumibant.

[b] *id est*, Intra muros suos se continebāt. Ex oppido non exibant. *Vel*, Nullam in hostes irruptionem faciebant.

[c] *Ad verbum*, Crudiuoros.

A ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον [a] ὃν ἐν τῇ μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατεῖχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι, περὶ Πελοπόννησον ὄντες, περῶτον μὲν ἐλλομενῷ τῆς λευκαδίας φρουρίδιναν λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ὅτι λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἱ πρόθυμοι, πλὴν οἰνιαδῶν, ξυνέστησαν, καὶ ζακυνθίοις, καὶ κεφαλλῆσι, καὶ κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν λευκάδιοι, τῆς τε B ἔξω γῆς δῃούμενοι, καὶ τὸ ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ (ἐν ᾗ καὶ ἡ λευκὰς ἐστί, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος) πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον. οἱ δ' ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένη τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτούς· νομίζοντες ῥᾳδίως γ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεώς τε αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ μεσσηνίων ὡς καλὸν ἄνδρα, στρατιᾶς τοσαύτης ξυμφλεγμένης, αἰτωλοῖς ὅπλα θέσθαι, ναυ- C πάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι· καὶ, ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπειρωτικὸν ξυμποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν ἐστὶ τὸ τῶν αἰτωλῶν, καὶ μάχιμον, οἰκοῦσι δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας ἀφ' πολλοῦ, καὶ σκευὴ ψιλὴ χρῶνται· καὶ οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστρέψασθαι. ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐλθεῖν πρῶτον μὲν [b] ἀποδώτοις, ἔπειτα δὲ ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, Εὐρυτᾶσιν (ἔστι δὲ D τοῦτο μέγιστον μέρος ὂν τῶν αἰτωλῶν· [c] ἀγνωστότατοι δὲ γλῶτταν καὶ ὠμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, [d] ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν. [e] ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριτι πεισθείς, καὶ μάλιστα νομίσας αὐτὸ τῆς τῶν ἀθηναίων δυνάμεως [f] τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις μὴ τῶν αἰτωλῶν δυνάσθαι αἴτιος γενέσθαι ὅπως βοιωτοὶ ὁρμῶσι λοκρῶν τῶν ὀζολῶν ἐς κυτίνιον τὸ δωρικόν, ὃν δεξιᾷ εἶχον [g] παρνασσόν, ἕως

[a] Οτ ἐν τῇ μήλῳ] ὃν κατεῖχοντο ἐν τῇ μήλῳ. β Σφίσι πολεμίας] τοῖς ἀκαρνᾶσι δηλονότι. γ Καὶ ταύτας ὁρᾷ πολλῶ] διαστήματος δηλονότι. δ Καὶ σκευὴ ψιλὴ χρῶνται] κοῦφη. ἀπηλαγμένη σιδήρου. ε Οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον] ἀπέφαινον (φησὶ) ῥᾳδίως δυνάμενον καταστραφῆναι, πρὶν ἀλλήλοις βοηθῆσαι, καὶ συμελθεῖν πάσας τὰς πόλεις. ζ Ὃν μέγιστον μέρος] οἱ Εὐρυτᾶνες. η Ἀγνωστότατοι δὲ γλῶτταν] ὀνόματα ἔχοντες πάνυ διαλέκτου βάρβαρον γνωσθῆναι. θ Ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. ι Ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων τὸ ἑξῆς ὅπως, ὁ δὲ, πεισθεὶς, ἆρας ἀπὸ τῶν λευκάδος, παρέπλει σε. τὰ δὲ ἄλλα, διὰ μέσου. κ Τοῖς ἠπειρώταις] σωὼ μόνοις δηλονότι τοῖς ἠπειρώταις συμμάχοις, καὶ αἰτωλοῖς.

τοῦ ἀκαρνανίας

τοῦ ἀποδότους

καταβαίη ἐς Φωκέας, οἱ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν ἀθηναίων αἰεί ποτε φιλίαν ξυστρατεύειν, ἢ καὶ βίᾳ προσαναγκάσαι. [a] καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἦν. ἅρας οὖν ξὺν παντὶ τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς λευκάδος, ἀκόντων τῶν ἀκαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς σόλλιον. [b] κοινώσας γὰρ τὴν γνώμην τοῖς ἀκαρνᾶσιν, [c] ὡς οὐ προσεδέξαντο, ἀφ' ἧς τὴν λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισαν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, κεφαλλῆσι, καὶ μεσσηνίοις, καὶ ζακυνθίοις, καὶ ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες) ἐστράτευσεν ἐπ' αἰτωλούς. ὥρμητο δὲ ἐξ οἰνεώνος τῆς λοκρίδος. οἱ δὲ ὀζόλαι οὗτοι λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς παντὶ στρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὸν μεσόγαιον. ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς αἰτωλοῖς [d] καὶ ὁμόσκευοι, μεγάλην ὠφέλειαν ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων. αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τῷ Διὸς τοῦ νεμείου τῷ ἱερῷ (ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται [e] ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, ἐλθὼν αὐτοῦ ἐς νεμέαν τοῦτο παθεῖν) ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ποτιδάνιαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ τίχιον. ἐμβαλών τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς εὐπόλιον τῆς λοκρίδος ἀπέπεμψε. [f] τὸ γὰρ γνώμην εἶχε, τἄλλα κατὰ φρένα μόνος, οὕτως ὅτι ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεύσας ὕστερον. τοῖς δὲ αἰτωλοῖς οὐκ ἐλάνθανεν αὐτῶν ἡ παρασκευή, οὔτε ὅτε τοσοῦτον ἐπεβούλευτο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χρεὼ ἐπεβοήθουν πάντες. [g] ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι ὀφιονέων οἱ πρὸς τὸν μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, βωμιῆς καὶ καλλιῆς, ἐβοήθησαν.

A ad Phocenſes deſcenderet: quos ſperabat pro perpetua cum Athenienſibus amicitia ſtudioſè commilitiũ præſtituros, aut certè coactum iri. Et Phocéſibus cõtermina Bœotia eſt. Igitur ſoluẽs à Leucade cum omnibus copiis, nauigauit in Solion, Acarnanibus inuitis. Cum quibus ſuum conſilium quum cõmunicaſſet, neque id illi admiſiſſẽt, quòd Leucadem non [a] intercluſiſſet, ipſe cum reliquo exercitu Cephallenenſium, Meſſeniorum, trecentorúmque ex ſuis claſſiariis Athenienſium, (nam quindecim illæ Corcyrenſium naues abierant) bellum intulit AEtolis, profectus ex OEneone Locridis. Erant autem hi Ozolæ [b] fœderati cum Locris, debebántque Athenienſibus præſtò eſſe cum omni exercito in mediterraneis. Quippe quum finitimi eſſent AEtolis, & genere armorum ſimiles, adhæc & pugnæ illorum & locorum periti, magno vſui eorum auxilia fore videbantur. Et quum ſtatiua in templo Nemei Iouis habuiſſet (quo in tẽplo fertur Heſiodus poeta ab incolis interemptus, quum oraculum accepiſſet ſe in Nemea hoc eſſe paſſurum) ſub auroram motis caſtris in AEtoliam pergit: ac primo die Potidaniam expugnat, ſequenti Crocylion, tertio Tichion. Vbi ſubſidens, prædam in Eupolion Locridis miſit: habens in animo, vbi cætera in poteſtatem redegiſſet, ſic aduerſus Ophionẽſes, niſi ſe dederent, poſtquam Naupactum rediſſet, tẽdere. Sed non latuit AEtolos hic apparatus, ac ne tum quidem quum primùm cepit conſilium inuadendi. Poſtquam autem omnis exercitus introgreſſus eſt, tum ingenti manu omnes auxilio venere, etiã [d] ab vltima Ophionia, qui ad Meliacũ ſinũ pertingunt, Bomiẽſes & Calliẽſes.

a Circumuallaſſet.

b *Aliam lect. ſequutus eſſe videtur in hac interpretatione*, Fœderati cũ Locris: *hanc videlicet*, λοκρῶν ξύμμαχοι.

c *Vel*, Quo in tẽplo mortuus Heſ. dicitur ab incolis quum orac.

d Vltimi Ophionenſium.

---

a Καὶ φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν] ἀπὸ τῶν, ἀπὸ δὲ τούτου φωκεῦσιν ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν. β Δεχόμενοι] ὁ οὖν σύνδεσμος, ἀναπλήρωσις ὅτι. ἀναγκαῖος γὰρ τὸ αὖθις ἐστίν, ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριν πιθόμενος, ἅρας. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ μακροῦ ἀπαγγέλλεται, διὰ τοῦτο τὸ συνδέσμου παρέλαβεν. Ἄλλως. ὁ οὖν σύνδεσμος, εἰ καὶ ἀναπλήρωσις τῆς Ἀντιλήψεως ἐστίν, ἐγὼ πάντως αἰσχρῶς λέγω προσκεῖσθαι αὐτήν. τὸν βουλόμενον γὰρ ἐπιπονεῖν, ἐπάγαγε τὸν προῆκεν· ὡς εἰ εἶλεγεν, οὐκοῦν ἀναμενεῖς, ἕως ἐπανέλθω, ἐπανῆλθεν ὅμως ἀναβαλόμενος. γ Κοινώσας δὲ τὴν γνώμην] εἰς κοινὴν γνώμην προθεὶς τὴν ἐνθύμησιν. δ Ὡς οὐ προσεδέξαντο] διόπερ (φησὶ) βουλομένων ἀκαρνάνων, οὐ ποιεῖται γάμον. ε Τοῖς ἐπιβάταις] τοῖς ἐρέταις. ζ Καὶ ὁμόσκευοι] τῇ αὐτῇ σκευῇ χρώμενοι. ἦχρων, ἦλθῶν. η Τὸ ἐν τῷ ταύτῃ] ἦχρων, ἐπὶ τὸ ἐνοικοῦντων ἐν ταύτῃ τῇ γῇ.

θ Τὴν γὰρ γνώμην εἶχε] γνώμην (φησὶν) εἶχεν, ἐπαναχωρήσας εἰς ναύπακτον, οὕτω λοιπὸν δὴ τοὺς ὀφιονέας στρατεύειν, εἰ μὴ βούλοιντο παραδιδόναι τοῖς αἰτωλοῖς. ι Τοσοῦτον ἐπεβουλεύετο] αὐτὸ τὸ, κατ' αὐτὸ ἐβουλεύετο αὖθις ἡ γνώμη, καὶ συνετίθετο. κ Ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι ὀφιονέων] οἱ ἐν ἐσχατᾷ ὄντες τῆς πόλεως τῶν ὀφιονέων.

Α [a] τῶν δὲ Δημοσθένη Τοιόνδε τι ⓐ μεσσήνιοι παρῄνουν ὅπερ καὶ τοτε ἔπραττον· αἰεὶ διδάσκοντες αὐτὸν τὴν αἰτωλίαν [b] ὡς εἴη ῥᾴδια ἡ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως αἱ ξύμπαντες ἀθροισθεῖεν· αὐτίπαλοι γὰρ τάξονται, πλὴν ὅτι ἐν ποσὶν αἰεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ, [c] τούτοις τε πειθόμενος, καὶ τῇ τύχῃ [d] ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἐμελλον ἀντιβιώσεσθαι, τοὺς λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας [e] οἷς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (φιλαὶ γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεεῖς ἐμοὶ μάλιστα) ἐχώρει ἐπὶ αἰγίτιον, καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιόν. [f] ἐπεφύγεσαν γὰρ ⓐ αἰθαιεῖς, καὶ ἐκαθίσαντο ἐπὶ τῶν λόφων ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἐμοὶ γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. ⓐ δὲ αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἤσθοντο ἐπὶ τὸ αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν

Β ὀπίσω ἐπὶ τῶν ἀθηναίων τρατόπεδον, [g] ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· [h] καὶ ἐμοὶ ὀπίσω πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε [i] καὶ ἀναχωρήσεις, [k] ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἦσαν ἥσσους ⓐ ἀθηναῖοι. [l] μέχρι μὲν οὖν ⓐ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι, [m] οὐδὲ ἀντεῖχον (τοξευόμενοι γὰρ ⓐ αἰτωλοὶ ἀθρόοι φιλοὶ [n] ἀνεκέλλοντο) ἐπειδὴ δ' ἥ τε τοξαρχου ἀποθανόντες [o] οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, καὶ ὀπίσω

Δ πολὺ τῶν αὐτῶν πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τὰ πρόμυοι ἔφευγον· καὶ ἐσπίπτοντες ἐς τε χαράδρας ἀνεκβάτους, καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν ἐμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν τῆς ὁδοῦ Χρόμων Μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνηκώς. ⓐ δ', αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες,

[a] Verùm Demostheni tale quiddam Mess. suadebant quale etiam initio: docentes eum facilè esse Ætolorũ debellationem, hort. [b] Sed in quemcunque vicum incideret, expugnare semperconaretur. *Vel, Quicunq; vicus offeretur. Ad verbum, Quicunque ante pedes esset.*

[c] Insequutiones & receptus. *Id est, Quum se mutuò insequerentur, & vicissim se reciperent. Aut, Se subducerent. Vel, Pedem referrent.*

[d] Repellebantur. *Vel,* Reprimebantur.

[e] Verùm quum amisso sagittariorum duce, isti dispersi, ipsi autem antea iam defessi essent, quippe qui iamdudũ eodem labore *insequendi hostem & se recipiendi* premerentur: quum etiam Ætoli instarent, & iacularentur, in clinata tandem acie se in fugam dabant: & incidentes in salebras impeditas, *exitũ non habentes*, & loca quorum gnari nõ erant, interficiebantur. dux enim, &c. *Intelligit autẽ, Ipsi dispersi essent, & delecti sagittarij. Defessi autẽ, cæteri Athenienses.* Gr. *autem schol. ad milites graui armatura refert.*

[f] Statim.

---

[a] Τῶν δὲ Δημοσθένη] τῶν δὲ Δημοσθένει Τοιόνδε τι παρῄνουν οἱ μεσσήνιοι, ἰέναι αὐτὸν ὅτι κάμιστα ἑκάστης, διδάσκοντες αὐτὸν ὅτι ῥᾴδια ἔοιη ἡ αἵρεσις αὐτῶν πρὶν συγκροτῆσαι πάντας, καὶ ἅμα ἡμέρᾳ ἐπιέναι.

[b] Ὡς εἴη ῥᾴδια ἡ αἵρεσις] ἡ κατάσχεσις.

[c] Αὐτίπαλοι] οἱ αἰτωλοὶ δηλονότι.

[d] Τούτοις τε πειθόμενος, καὶ τῇ τύχῃ] τῇ ἑαυτοῦ δηλονότι, ἐπεὶ οὐδέπω ἐναντιώθη αὐτῷ, ἔθρασύνετο λεγέτω. [e] Ἐλπίσας ἐμοὶ δὲν] θαρρήσας τῇ ἐλπίδι τῆς τύχης.

[f] Οὐ αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι] ἐξ ὧν ἔδει βοηθεῖν λαβεῖν καὶ προσβοηθῆσαι.

[g] Καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ὀπίσω] ἦγεν, μετὰ ἰσχύος καὶ δυνάμεως. [h] Ἐπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι] τοὺς αἰτωλοὺς, καὶ διώκοντες. [i] Τῶν ἀφ' τῆς πόλεως] τῶν ἀφ' αὐτῆς τῆς πόλεως. [k] Ἐπιχώρουν] ὅτι τόσον ἦρχοντο. [l] Καὶ ἐμοὶ ὀπίσω] ἐξέστησαν καιρὸν δηλονότι. [m] Καὶ ἀναχωρήσεις] ἀναχωρήσας. [n] Ἐν οἷς ἀμφοτέροις] ἦσαν, τῷ τε διώξει καὶ ἀναχωρήσει. [o] Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται] μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς εἶχον οἱ τοξόται βέλη. αὐτὸ τὸ οἱ τοξόται αὐτῶν. ἰδίωμα δὲ Ἀττικῶν ἡ τοιαύτη συντάξις. [p] Οἵδε αὐτοῖς εἶχον] οὗτοι οἱ αἰτωλοὶ. [q] Ἀνεκέλλοντο] ἀνεκρούοντο. ἀνεχώρουν. [r] Οὗτοι διεσκεδάσθησαν] καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, οὐχ οἱ τοξόται, ἀλλ' οἱ ὁπλῖται. [s] Τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι] αὐτὴ γὰρ διώκοντες, ἢ ἀναχωροῦντες.

πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν τῇ ἕῳ πῇ κατὰ πόδας αἱρεθέντες, αὐθέφοροι ποδώκεις καὶ ψιλοὶ, διέφθειρον· οἱ δὲ πλείους, τῶν ὁδῶν ἁμαρτόντες, καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερόμενοι ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ ἐμβαλόντες κατέκαυσαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέφθη τῆς φυγῆς καὶ τῶν ὀλεθρου τῶν στρατοπέδων τῶν Ἀθηναίων. μόλις τε ὀπίσω τὴν θάλασσαν καὶ τὸ οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος (ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν) οἱ περιγιγνόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ, καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὁπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοσοῦτοι μὲν ὁ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἀνδρες ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Περικλῆς. οἱ δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους αἰτήσαντες τῶν πολεμίων, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὴν Ἀθηναίας τῆς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία τοῦτο ἐπανελείφθη, τοῖς πεπρεσβευμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ᾧ ἀποβαίνουσί τέ τινι τοῖς προσβοηθήσασι Λοκρῶν ἐκβάτῃ, καὶ περὶ πόλιον αἴρουσιν, ὃ λέγεται τῶν ἅλωσι ποταμῷ. Τὸν δὲ αὐτὸν θέρος αἰτωλοὶ πρεσβεύσαντες πρότερον ἐς τε Λακεδαίμονα καὶ ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε Ὀφιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτᾶνα, καὶ Τίσανδρον Ἀπόδωτον, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον, ὡς τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγήν. καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ ὃ φθινόπωρον τετρακοσίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως, ὅτε νεοκτίστου οὔσης. ἀπαρτιάτης δὲ ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνεπορεύθησαν αὐτῷ Μασσάλιος καὶ Μενέδαος οἱ ἀπαρτιάται. ξυλλεχθέντες δὲ τὸ στρατεύμα ἐς Δελφοὺς, ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος λοκροῖς τοῖς ὀζόλαις.

occiderunt, homines veloces ac leuiter armati, tum verò plures viis aberrantes, ac delatos in syluas non peruias, immisso igne concremarunt: vt nullum non genus fugæ ac mortis in Athenienſi exercitu viſeretur: ægréque qui ſuperfuerunt, ad mare, & ad OEneonem Locridis, vnde profecti fuerant, euaſerunt. Perierunt autem cùm ex ſociis multi, tum Athenienſium armatorum circiter centum viginti. Hi tot viri & ætate florentes, & in hoc bello ex populo Athenienſi præſtantiſſimi, amiſſi ſunt. Periit quoque alter ex ducibus Procles. [a] Victi victoribus conceſſa victoria mortuos ſuos recuperarunt, & in Naupactum ſe dehinc Athenas nauibus receperunt, Demoſthene apud Naupactum & eadem circa loca relicto, quòd Athenienſes ob ea quæ geſſiſſet timeret. Per eadem tempora Athenienſes qui circa Siciliam agebant, quum in Locridem nauigaſſent, [b] ingreſſu quodam Locros qui loco auxilium ferebant, ſuperant, ac Peripolion capiunt, quod oppidum ſitum eſt ad flumen Halecem. ¶Eadem æſtate AEtoli, iam antea miſſis Corinthum ac Lacedæmonem legatis, Tolopho Ophioneuſi, & Boriade Eurytane, ac Tiſandro Apodoto, perſuadent vt ſibi aduerſus Naupactum mittant auxilia, propter Athenienſium ingreſſum. Et miſerunt Lacedæmonii tria millia grauis armaturæ ex ſociis: quorum fuere quingenti ex vrbe Heraclea, tunc recens apud Trachiniam condita, duce Eurylocho, comitibus eius, Maſſario & Menedato, omnibus Spartiatis. Coacto apud Delphos exercitu, Eurylochus [c] Locris Ozolis vt ſibi præſtò eſſent edixit.

116

a Cæſis autem re
cuperatis, quo
ſub fœdere, &
pactis inducijs, a
pace ſequeſtra, re
petierunt ab Æt
lis, ſe in Naup. r
ceperunt, & ind
poſtea Ath. naui
bus reuecti ſun

b In deſcenſ
quodam.

c Ad Locros O
zolas caduceato
rem præmitteba
quia per eorũ re
gionem in Naup

Μαχάειος

a Κατὰ πόδας αἱρούμενοι] αἰτιᾶται τὴν σπουδήν. β Καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερόμενοι] εἰς δυσόδους. κρυπτόδους. γ Τοσοῦτοι μὲν] ὁ μέν, αἰτιᾶται τὴν δή. δ Ἐπιλείφθη τοῖς πεπρεσβευμένοις] λείπει ἡ ὁδὸς. ε Ἐν ᾧ ἀποβαίνουσί τέ τινι] ἤγουν, ὡς πάρα τινὶ ἀποβαίνει. ζ Ὃ λέγεται τῶν ἅλωσι ποταμῷ] ὁ ὁδὸς, αἰτιᾶται τὴν πρόθεσιν. η Διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν] διὰ τὸ ὁδὸς κεῖσθαι αὐτοῖς πρόφασιν τὴν Ἀθηναίους. θ Ἐπεκηρυκεύετο] δι' ὑπηκρυκείας ἐμήνυεν.

Illa

Illæc enim in Naupactum iter erat: & simul eos ab Athenien sibus abducere volebat, habens præcipuè sui studiosos Amphissenses, qui propter odiū Phocensiū sibi timētes, & primi dederunt obsides, & alios ad dandū induxerunt, aduentu exercitus territos: & ante omnes, Myonenses, sibi finitimos, (qua parte Locris [a] inaccessa est maximè) deinde Ipnenses, Messapios, Tritæenses, Chalæos, Tolophonios, Hessios, & OEāthenses. qui omnes militiā sequuti sunt: at Olpæi sequi noluerunt, tātùm obsides dederūt. Hyæi verò ne obsides quidem dederunt priusquam eorū vicus captus est, nomine Polis. Vbi cuncta in expedito fuere, & obsides in Dorico Cytinio depositi, aduersus Naupactū per Locros cum exercitu contendit. Inque ipso itinere faciēdo, OEneonem Locrorū *oppidum* capit, & Eupolion: quia [b] imperata facere recusauerant. Quum in [c] Naupactiā ventū est, & AEtoli venere auxilio, regionem populantur, & suburbia muris carentia capiunt. Profectiq; Molycrion, Corinthiorū coloniā, sed Athenien sium ditionis, expugnant. Demosthenes autem Athenien sis (nā adhuc post reditum ab AEtolica clade circa Naupactum agebat) [d] præscito hostium aduentu ab vrbe, solicitus adiens Acarnanes, persuadet (etsi ægrè, propter discessum à Leucade) vt Naupacto subueniant: à quibus missi cum eo mille armati, nauibus ingressi, vrbem tutati sunt. Metus enim vehemens erat, quum muri magni essent, & propugnatores pauci, ne parum ad defensionē sufficerent. Eurylochus & qui cum eo erant, vbi cognouerunt ingressas esse copias propter quas oppidum expugnari non posset, abierunt, non in Peloponnesum, sed in AEolidem, quæ nunc Calydon vocatur, & Pleuronem, & alia quæ circa sunt loca, necnon in Proschion AEtoliæ. Nam eos Ambracii adierāt,

[a] Difficillimū habet aditum.

[b] In fidem non venerant.

[c] *Id est*, Naupactium agrum.

[d] Quum exercitum *aduentare* præsensisset, & de ea *Naupacto* timere cœpisset, profectus ad Acarn.

Ἀφ' οὗτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποσπᾶσαι αὐτούς. ξυνεσπάσατο δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, ἀφ' ὁπλιτῶν τὸ τῶν Φωκέων ἔθνος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ μὲν πρῶτον δόντες ὁμήρους, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, Φοβερωτάτους τὸν ὀπισθοφυλακῶν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτῶν μυῶνέας (τούτη γὰρ δυσεσβόλωτατος ἡ λοκρὶς) ἔπειτα Ἰπνέας, καὶ μεσσαπίους, καὶ τριταιέας, καὶ χαλαίους, καὶ τολοφωνίους, καὶ Ἥσσιους, καὶ οἰανθέας· ὅτοι καὶ ξυνεστράτευον πρῶτοι. ὁλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ. καὶ ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμιον, πόλιν ὄνομα ἔχουσι. ὅπερ δὲ προεσκεύασο πρῶτα, καὶ οὗτοι ὁμήρους κατέθετο ἐς κυτίνιον τὸ δωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ὅπῃ τὴν Ναύπακτον, ἀφ' ὧν λοκροῦ. καὶ παρυδρύμους, οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν, καὶ εὐπόλιον. οὐ γὰρ προσεχώρησαν. ἐμόρμυοι δ' ἐν τῇ ναυπακτίᾳ, καὶ ④ αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη παρεβεβοηθηκότες, ἐληΐουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστιον ἀπείχισαν ὃν εἷλον. ὅπῃ τε μολύχρειον ἐλθόντες, τὴν χαλκιδίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δ' ἐόντα ἤκουν, αἱροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τοῦ ἐκ τῆς αἰτωλίας στρατοῦ περὶ Ναύπακτον) πυθανόμενος τὸ στράτευμα, καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἦλθεν, πείθει ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς, ἀφ' τῆς ἐκ τῆς λευκάδος αἰακὸν χώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ὅπῃ τῶν νεῶν χιλίους ὁπλίτας· οἱ ἐσελθόντες, προεπεισήσαντο τὸ χωρίον. δεινὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντέχωσιν. Εὐρύλοχος δ' καὶ ④ μετ' αὐτοῦ ὡς ᾔσθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ὅπῃ πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν αἰολίδα· τὴν νῦν καλουμένην καλυδῶνα, καὶ πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ τούτη χωρία, καὶ ἐς προάστιον τῆς αἰτωλίας. ④ γὰρ ἀμπρακιῶται ἐλθόντες

α Τὸν ὄπισθεν στρατὸν] τῶν λακεδαιμονίων. β Ἐσήϊσαν τὴν ναυπακτίαν δηλονότι. γ Προσαποδίδωσι] ἀπέδοσαν λαβὼν τὸ στράτευμα ἐξεχώρησεν. δ Ἐλθὼν, πείθει ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς] ἔπεισεν αὐτοὺς δυσχερῶς. δυσχερῶς δὲ, διότι οὐ πιθανὴ αὐτοῖς ἐφαίνετο ἐπιτειχίσαι τὴν λευκάδα. ε Καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ] τῷ Δημοσθένει. ζ Δεινὸν γὰρ ἦν] δέος γὰρ ἦν μήποτε τοῦ τείχους μεγάλου ὄντος, καὶ ἐξῆς.

[a] πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν [β] ὥστε μετ' σφῶν ἐλθεῖν τε τῷ ἀμφιλοχικῷ καὶ ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ὁπόσην χρήσασθαι, καὶ ἀκαρνανίᾳ· ἅμα λέγοντες ὅτι ἐὰν τούτων κρατήσωσι, πᾶσῃ τῇ ἠπείρῳ καὶ λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθήσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πεισθεὶς, καὶ τοὺς αἰτωλοὺς ἀφεὶς, ἠσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ ἄρχος δέοι βοηθεῖν. καὶ ὁ θέρος ἐτελεύτα. ¶ Οἱ δ' ἐν τῇ σικελίᾳ ἀθηναῖοι, τὸν ὁπλιτικὸν ξυνομοσάμενοι χειμῶνος ἐπελθόντος μετὰ τῶν ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι σικελῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀρχόμενοι ἀπὸ συρακουσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀπεστάντες αὐτοῖς ἀπὸ συρακουσίων, [γ] ξυνεπολέμουν, ὅτι νῆσον, ὃ σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὸν ἀκρόπολιν συρακούσιοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῆσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει, [δ] ὑστεροι ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ὑπιππεύονται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος συρακούσιοι· καὶ προσπεσόντες, τρέπουσί τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. [ε] καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὸν λοκρίδα ἀποβάσεις ναυσὶ ποιησάμενοι καθ' ὃ καὶ κινὸν ποταμὸν, τοῖς προσβοηθοῦσι λοκροῖς μετὰ Πυθοξένου τοῦ Καπάτωνος, ὡς τριακοσίοις, μάχῃ ἐκράτησαν, καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπεχώρησαν. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ δῆλον ἐκάθηραν ἀθηναῖοι, [ζ] κατὰ χρησμόν δήλιναι. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πυθαΐστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφορᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τρόπῳ δὲ τῷδε· [η] θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν δήλῳ, πάσας ἀνῆλον, καὶ τὸλοιπὸν μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ ῥήνεια τῆς δήλου οὕτως ὀλίγον ὥστε Πολυκράτης ὁ σαμίων τύραννος, ἰσχύσας ναυσὶ χρόνον ναυτικῷ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας, καὶ

A suadentes vt secum Argos Amphilochicum cæterámque Amphilochiam, præterea Acarnaniam subigerent: affirmantes, si potirentur his, fore vt totam Epiroticam gentem in Lacedæmoniorum societatem adducerent. His persuasus Eurylochus, omissis AEtolis per illa loca cum exercitu conquieuit, dum Ambraciis [a] auxilio venientibus aduersus Argos eundum esset. AEstásque excessit. ¶ [b] Sub hyemem autem, B qui in Sicilia agebat Athenienses cum sociis Græcis, & quicunque Siculorum vel ab imperio Syracusanorum ad ipsos defecerant, vel rerum socii erant, aggressi sunt Nessam Siciliæ oppidum, cuius arcem Syracusani tenebant: quam quum expugnare nequissent, abierunt. Sed in abeuntes impetu dato, illi ex arce postremos qui Athenienſium socii erant, in fugam vertunt, & 117 non paucos occidunt. Post hæc C Laches & Athenienses egressi è nauibus nonnulla in loca Locridis, iuxta Caicinum amnem, Locrenses ad arcendam vim occurrentes, cum Proxeno Capatonis *filio*, circiter trecentos, ceperunt, detractísque armis abierunt. ¶ Eadem quoque hyeme Delum expiauere Athenienses, ex oraculo quodam. Nam & Pisistratus tyrannus eam prius expiauerat, sed non omnem, verùm eatenus quaD tenus à templo prospectus patebat. Tunc autem omnis expiata est: ídque ad hunc modum: Quæcunque in Delo defunctorum extitere monumenta, omnia sustulerunt, & in posterum edixerũt [c] nequis in insula neque moreretur, neque nasceretur, sed *morituri iam* in Rheniam transportarentur, *insulam* ita parum à Delo distantem vt Polycrates Samiorum tyrãnus, quum aliquando & classe polleret, & aliis insulis imperitaret,

[a] In expeditionem profectis ad Argos subsidio venire oporteret.
[b] Sequente autem hyeme.
[c] Nequis in insula moreretur, neque *mulier* in ea pareret, sed vt in Rhen.

α Πρὸς αὐτοὺς] πρὸς τοὺς μετ' Εὐρυλόχου. β Ὥστε μετὰ σφῶν] σφῶν ἀμπρακιωτῶν. γ Ξυνεπολέμουν] αὐτοῖς δηλονότι τοῖς ἀθηναίοις. δ Ὑστέροις ἀθηναίων] ἤγουν, μετὰ τοὺς ἀθηναίους. ε Καὶ μετὰ τοῦτο] μετὰ τὸ τροπῶναι. ζ Κατὰ χρησμόν δήλιναι] κατὰ θεσμὸν χρησμοῦ. η Θῆκαι ὅσαι ἦσαν] ταφοι.

captam [a] Rheniam [b] catena annecteret Delo, Delióque Apollini consecraret. Tunc quoque primùm post lustrationem, Atheniēses [c] lustralia festa, *id est quinto quoque anno*, fecerunt. Fuerat autem & aliâs prisca memoria ingens apud Delon celebritas Ionum, & ex circumiectis insulis hominū, qui cum coniugibus ac liberis [d] spectabant, vt nunc ad Ephesia festa Iones *confluunt*: fiebátque certamen gymnicum, musicúmque, & ciuitates choros ducebant. Quæ ita fuisse declarat in primis Homerus his versibus, quæ sunt ex proœmio Apollinis,

[e] *Tunc tibi magnopere in Delo mens gestit Apollo,*
Cum natis quoties cum coniugibúsque frequentes
Iones in fluxa celebrant tua compita veste:
Cestibus & variis certamina sacra choreis
Oblectant, referúntque tuas modulamine laudes.

Quòd autem & musici certamine proposito illuc se certaturi conferebant, in his versibus indicat, qui sunt ex eodem proœmio. Siquidem Deliacum fœminarum chorum laudans, ita versus eius laudationis finit, in quibus & sui ipsius meminit,

Verùm agedum, nobis adsis cum Phœbe Diana.
Vos etiam cunctæ me discedente valete:
Et memores estote mei posthac, homo siquis
Venerit huc alius peregre, dicátque, Puellæ,
Quis vir in his versans vnquam lepidissimus oris
Pectora præcipuè demulsit vestra canendo?
Vos vno assensu sic respondete fauentes,
Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.

a *Vel potius* Rheneam: *si quidem ῥήνειαν scribamus.* b Delio Apoll. cōsecraret, catena seligatam ad Delū. c Athen. penteteridem, *id est lustrum, vel quinquennales ferias*, Delia condiderunt, *vel, celebrarunt.* d Ad spectacula ventitabant. *Vel*, ferias celebrabāt.

e *De hū & de sequentibus versibus vide annot.*

A τὼ ῥεώσῃσιν ἐλάων, αὐτόθι τε σφι Ἀπόλλωνι τῷ δηλίῳ, [a] ἀλύσῃ δήσας τοὺς τὼ δῆλον. καὶ τὼ πεντετηρίδα τότε τοῦτον μετ' τὼ καθαρσιν ἐποίησαν οἱ ἀθηναῖοι τὰ δήλια. ἐνὶ δέ ποτε καὶ ὁπάλλαγε μεγάλη ξύνοδος ἐς τὼ δῆλον τῶν ἰώνων τε [b] καὶ σὺν νήσων τῶν περικλιόνων νησιωτῶν. ξυνὼ τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν [c] ἐθεώρεον, ὥσπερ νυνὶ [d] ἐς τὰ ἐφέσια ἴωνες· καὶ ἀγὼν ἐποίητο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικός· [e] χορεύς τε αἰεὶ ἦσαν αἱ πόλεις.

B δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἃ ἐστὶν [f] ἐκ τοῦ προοιμίου Ἀπόλλωνος,

Ἀλλά σὺ δῆλος Φοῖβε μάλιστα· σεῖο τέρπεται ἦτορ,
Ἐνθά τοι [g] ἑλκεχίτωνες ἰάονες ἠγερέθονται,
Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
Οἵ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
C Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅτ' ἂν στήσωνται ἀγῶνα.

Ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, [h] ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἃ ἐστὶν [i] ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. Ⓦ γὰρ δηλιάδων χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦτο ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη,

Ἀλλ' ἄγε δή, ἵλαοι μὲν Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξυνὼ,
D Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ὀδιτάων αἰνοδέκτων
Ἐνθάδ' ἀνείρηται [k] ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθών,
Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὑμῖν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
Ἐνθάδε πωλῆται, καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;
Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθε [l] ἀφήμως,
Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ χίῳ [m] ἐνὶ παπαι-

[a] Ἀλύσῃ δήσας] ἐξάλυσι τῇ ἀλύσῃ τῆς δήλου. [b] Καὶ περικλιόνων νησιωτῶν] περικτίονες εἰσὶ, καὶ ἀμφικτίονες, οἱ περιοικοῦντες. Ὅμηρος, Ἅλιος τ' αἰδοίη τε περικτίονάς τ' ἀνθρώπους, Οἳ ῥα περιναιετάουσιν. ἀκτίσθων γὰρ, ὁ καλῶς οἰκούμενον. [c] Ἐθεώρεον] ἐθεώρουν καὶ ἐπανηγύρεων μετεῖχον. [d] Ἐς τὰ ἐφέσια] εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. [e] Χορεύς τε αἰεὶ ἦσαν αἱ πόλεις] τῷ Ἀπόλλωνι. [f] Ἐκ τοῦ προοιμίου Ἀπόλλωνος] ἐξ ὕμνου. ὕμνοις γὰρ τὰ προοίμια ἐκάλουν. [g] Ἑλκεχίτωνες] σωματοφύλακες. [h] Ἐν τοῖσδε αὖ] τοῖς ῥηθησομένοις. [i] Ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου] τῆ εἰρημένου. [k] Ἀφήμως] σιγῇ. ἡσύχα. ἀβρόως. [l] Ἐνὶ παπαλοέσσῃ] κοιλοξήρῳ.

Τοσαῦτα μὲν Ὁμηρος [a] ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἰωὶ καὶ Δήλῳ πάλαι μεγάλη ξυνόδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ νήσῳ· ὕστερον δὲ τοῖς μὲν χοροὺς Ⓐ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μετ' ἱερῶν ἔπεμπον. Τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη [b] ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκός, [c] πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε Ⓡ ἀγῶνα ἐπέπεμψαν, καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν. ¶Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, ἀμπρακιῶται, [d] ὥσπερ ὑπεσχήμενοι Εὐρυλόχῳ τῷ στρατιὰν κατέχον, ἐστρατεύοντο ὅτι Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις· καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν, καταλαμβάνουσιν Ὄλπας, τεῖχος ὅτι λόφου ἐχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ· ὃ ποτὲ ἀκαρνᾶνες τὸ χωρίον, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει δ' ἀπὸ τοῦ Ἀργείων πόλεως ὅτι θαλάσσιος οὖσης, πέντε καὶ εἴκοσι στα-
118 δίοις μάλιστα. Ⓐ οἱ μὲν ἀκαρνᾶνες, οἱ μέν, ἐς Ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δ', τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὁ κρημνὸς καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετ' Εὐρυλόχου πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ ὅτι Δημοσθένην Ⓡ ἐς τὴν αἰτωλίαν Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γένηται. καὶ ὅτι τριάκοντα ναῦς Ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ πελοπόννησον οὖσαι· ὧν ἦρχεν Λεισοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον [e] οἱ περὶ τὰς ὅλπας ἀμπρακιῶται [f] ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί· δεδιότες μὴ Ⓐ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δυνῶνται διελθεῖν τοὺς ἀκαρνᾶνας, ἢ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχῃ νικηθέντες, ἢ ἀναχωρῆσαι βουλομένοις οὐκ ἦ ἀσφαλές. Ⓐ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου πελοποννήσιοι, ὡς ἤσθοντο τοὺς ἐν ὅλπαις ἀμπρακιώτας ὄντας, ἀραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐβοήθουν κατὰ τάχος· καὶ διαβάντες Ⓡ ἀχελῷον, ἐκ μὲν ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου, διὰ τοῦ ἐς Ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν

A His Homerus significauit, iã olim apud Delum magnum conuentum ac festum consuesse celebrari. Quò postea & insulani & Athenienses choros cum sacris missitarunt. Sed [a] certamina & cætera pleraque aduersis casibus, vt credibile est, exoleuerunt, quoad Athenienses certamen tum instituerunt, & cursus equorum: quod antè non fuerat. ¶Eadé hyeme Ambracii, [b] prout ſpoponderant Eurylocho, cum exercitu præstò fuerunt: profectíque Argos Amphilochicum cum tribus millibus armatorum, atque [c] Argeam ingressi, Olpas capiunt, validum in colle [d] murum mari imminentem: quo Acarnanes eius autores aliquando pro publico iudicii loco vtebantur: distantem fere quinque & viginti stadiis ab Argiuorum, quæ maritima est, vrbe. At verò Acarnanes partim Argos suppetias ferebant, [e] partim vtique qui ex Amphilochia erant, ne se lateret Peloponnensium qui cum Eurylocho veniebant, in Ambracios transitus, custodias eo loci agebant qui Fontes vocatur. Mittunt præterea tum in AEtoliam ad Demosthenem qui fuerat Athenienſium dux, vt sibi præesset, tum ad viginti quæ circa Peloponnesum erant naues Athenienſium, quibus præerat Aristoteles Timocratis & Hierophon Antimnesti *filius*. Qui verò apud Olpas erant Ambracii, mittunt & ipsi ad vrbem vt sibi veniat omnis populus auxilio: extimescentes ne Eurylochus cum iis quos habebat, Acarnanes pertransire non posset, néve sibi destitutis aut præliandum foret, aut redire volentibus, minimè tutum. Hos vbi venisse senserunt Eurylochus ac Peloponnenses, motis è Proschio castris, confestim ad ferenda eis auxilia proficiscuntur. Ac transmisso Acheloo per Acarnaniam, quæ ob missum Argos subsidium vacua erat, iter faciunt, ad dextram

[a] *Vel*, Ludi.

[b] Quemadmodũ polliciti Eurylocho, exercitum eius retinuerant, *Vel inhibuerant*, expeditionem aduersus Argos Amphilochicum suscipiunt cum trib. *&c. Id est*, *Eam expeditionem suscipiunt, quam se suscepturos pollicendo, ab Eurylocho impetrauerant & cum suo exercitu à bello superfederet.*

[c] *Id est*, Argiuũ agrum.

[d] Castellum ad mare, quod Acarn. quondam quũ muniuissent, *Vel condidissent*, communi iuridici conuentus loco vtebantur.

[e] Partim in eo Amphilochiæ loco qui Fontes vocatur (obseruantes Peloponesios qui cum Eurylocho erant, ne clã ipsis ad Ambraciotas transierẽt) castrametabãtur. *Animaduertendũ est autem, non hic tantùm sed passim scripturã esse in hac interpr. Ambracij pro Græco ἀμπρακιῶται.*

---

[a] Ἐτεκμηρίωσεν] δῆλον ἐτεκμηρίου ἐδήλωσεν. [b] Ὑπὸ ξυμφορῶν] δεινῶν συμβεβηκότων. [c] Πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι] πρὶν ποιῆσαι τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀγῶνα. [d] Ὥσπερ ὑπεσχήμενοι] αἰτιᾷ τῷ, ὥσπερ ὑπέσχοντο. πρόφασις ὁ ζῆτος. [e] Οἱ περὶ τὰς ὅλπας] οἱ περὶ τὰς ὅλπας ἀμπρακιῶται, μήποτε δῆτα οἱ ἐν τῇ πόλει τῇ ἀμπρακίᾳ ἀμπρακιῶται οὐ δυνηθῶσι διελθεῖν τοὺς ἐν ταῖς κρήναις ἀκαρνᾶνας φυλάττοντας, καὶ τοὺς μετ' Εὐρυλόχου πελοποννησίους, ἱδρύοντας ἐν τῇ ἠπείρῳ. [f] Ἐς τὴν πόλιν] τὴν ἑαυτῶν δηλονότι.

habẽtes & vrbem & præsidiũ Stratiorum, ad sinistram, reliquam Acarnaniam. Et quum illorum agrum pertransissent, per Phytiam & rursus per Medeonis [a] extrema, dehinc per Limnæam, ad Agræorum regionem, quæ non Acarnaniæ iam, sed ipsis amica erat, pergunt: occupatóque Thyamo monte inculto, ac superato, in Argeam iam nocte deueniunt. Atque illinc inter vrbem Argiuorũ & Acarnanum ad Fontes [b] custodiam furtim itinere facto, cum Ambraciis qui apud Olpas erant, [c] miscentur: ac simul illuxit, conferti ante vrbem quæ vocatur Metropolis, consistunt, castráque metantur. Nec ita multo pòst, hinc naues viginti Athenienſium Argiuis auxilium laturæ, ad Ambracicum sinum affuerunt: illinc Demosthenes cum ducentis Messeniorum armatis, & Athenienſium sagittariis sexaginta, [d] & classiarii quidam milites nauibus egressi, tumulum circa Olpas inuaserunt. Acarnanes autem & Amphilochorum aliquot, (nam eorum plerique ab Ambraciis distinebantur) quum iam Argos conuenissent, se præparabant tanquam cum aduersariis pugnaturi, delecto duce socialis exercitus Demosthene, cum ipsorum prætoribus. Hic [e] præmotis copiis, prope Olpas castra posuit, dirimente vtrosque ingenti rupe. Et dies quinque cessatum est: sexto ad pugnandum se vtrique instruebant. Sed maior erat atque exuperabat Peloponnensium acies: ex quo Demosthenes ne circumueniretur metuens, in quadam caua & dumosa via collocat tam ex graui quàm ex leui armatura ad quadringentos: vt [f] quũ hostis numero superior esset, in ipso cõgressu surgẽtes ex insidiis eũ à tergo aggrederẽtur. Vbi vtrinq; [g] instructum, ad manus itum est.

[a] Fines.
[b] Præsidium.
[c] Se admixerũt. *Vel*, Se coniunxerunt.
[d] Et illæ quidẽ naues *Viginti* circa tumulũ Olpas stationem habebant. Acarn.
[e] Adductis.
[f] Qua parte hoſt.
[g] Instructa fuit acies.

A ἔχοντες τὴν στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν δεξιᾷ δὲ τὴν ἠπειρῶτιν ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν στρατίων γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας, καὶ αὖθις μεδεωνος πρὸ ἔκατα· ἔπειτα διὰ λιμναίας. καὶ ἐπέβησαν τῆς ἀγραίων οὐκέτι ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ θυαμοῦ ὄρους, ὅ ἐστιν ἄγειρον, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν ἀργείαν νυκτὸς ἤδη. καὶ διεξελ
B θόντες μεταξὺ τῆς τε ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ὑπὲρ κρήνας ἀκαρνάνων φυλακῆς, ἔλαθον, καὶ ξυνέμιξαν τοῖς ἐν ὄλπαις ἀμπρακιώταις. φοβούμενοι δὲ ἀμφοτέρους, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ὑπὲρ τὴν μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. ἀθηναῖοι δὲ τοῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν ἀμπρακικὸν κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς ἀργείοις. καὶ Δημοσθένης, μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν
C νῆες πρὸς τὰς ὄλπας ἔσχον ἐκ θαλάσσης ἐφορμοῦσαι· οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες, καὶ ἀμφιλόχων ὀλίγοι (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ ἀμπρακιωτῶν βίᾳ κατείχοντο) ἐς ὄρος ἤδη ξυνελθόντες, παρεσκευάζοντο ὡς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις. καὶ ἡγεμόνα τὸν πρώτης ξυμμαχίας αἱροῦνται Δημοσθένη μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ, παραταγὼν ἐγγὺς τῆς ὄλπης, ἐστρατοπεδεύσατο. καὶ χάρα
D δρα δ' αὖθις μεγάλη διέργει. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, τῇ δ' ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐς μάχην. καὶ μεῖζον γὰρ ἐφρόνει, καὶ παρεῖχε τὸ πελοποννησίων στρατόπεδον. ὁ δὲ Δημοσθένης, δείσας μὴ κυκλωθῇ, λοχίζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην καὶ λοχμώδη ὁπλίτας καὶ ψιλούς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως καὶ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νώτου γίγνωνται. ἐπεὶ δὲ παρεσκεύασο ἀμφοτέροις, ἦσαν ἐς χεῖρας,

a Καὶ διεξελθόντες μεταξὺ] οἱ μὲν Εὐρυλόχου, φοβούμενοι παρὰ τὴν θαλάσσαν ὁδοιπορῶν, διὰ τοῦ ἀργείου, οἰκοῦντας ὅτι θαλάσσῃ· καὶ διὰ μεσογείου, διὰ τὸ ἐν χρωμένους κωλύουσαν φυλακὴν· μέσον τῆς τε τῶν ἀργείων πόλεως καὶ τῆς φυλακῆς ἐχώρουν. b Καὶ αἱ μὲν νῆες] ὑπερβατόν. ἡ γὰρ σύνταξις, ὕστερον, ὡς αἱ μὲν νῆες ἐκ θαλάσσης ἐφόρμουν παρὰ τὸν λόφον τὰς ὄλπας. ὁ γὰρ λόφος ὄλπαι ἐκαλεῖτο. c Βίᾳ κατείχοντο] αἱ πρὸς τῷ ἐκκλύστῳ. d Χαράδρα δ' αὖθις] τοῖς αἱπαξαμβοῖς. e Ἡσύχαζον] ἄπρακτοι ἦσαν. f Καὶ μεῖζον γὰρ ἐφρόνει] καὶ φοβηθεὶς ὁ Δημοσθένης μή ποτε κυκλωθῇ τὸ δεξιὸν μέρος τῶν ἀθηναίων ὑπὸ τῶ θυωτύμου τῶν πελοποννησίων (καὶ γὰρ μεῖζον ἐφρόνει τῶν πελοποννησίων τὸ θυώνυμον, καὶ ὑπερέτεινε) λοχίζει ἀνέδραν. g Καὶ παρεῖχε] παρεῖτο γὰρ. h Λοχίζει] ἀνέδραν καθίζει. i Καὶ λοχμώδη] δασεῖ. k Καὶ ψιλούς] ἐξοφόρους. l Ἐπεὶ δὲ παρεσκεύασο ἀμφοτέροις] ἕτοιμα ἦν τὰ τοῦ πολέμου. m Ἦσαν ἐς χεῖρας] συνεπλάκησαν.

Δημοσθένης μὲν ὁ δεξιὸν κέρας ἔχων μετ' A Dextrum cornu Demosthenes cum Messeniis & paucis Atheniensibus tenebat, alterum Acarnanes, [a] vt quique erant instructi, & qui aderant Amphilochorum iaculatores. Peloponnenses autem & Ambracii instructi promiscuè erant, præter Mantinenses, hi enim in læuo potius, nec eo extremo, conferti stabant. Nam eius extremum tenebat Eurylochus cum suis, [b] cõtra Messenios Demosthenémque. Quum iam manus conferrentur, B Peloponnensésque circunuenirét siniſtro suo dextrum aduersariorum cornu, atque concluderent, superueniunt his à tergo ex insidiis Acarnanes, datóque impetu hostem auertunt, ita vt virtutis immemor, non resisteret, sed territus maiorem exercitus partem ad fugiendũ induceret. quippe vbi vidit Eurylochi cornu, quod erat validius, cædi, multo maiori metu perculsus est. Et ab ea parte Messenii cum Demosthene [c] rem conficere annituntur. Sed C Ambracii & qui in dextro cornu erant, à sua parte vicerũt, hostémque ad Argos vsq; sunt prosequuti. Nam omnium qui circa habitant populorũ pugnacissimi sunt. Ii quum reuerterentur ad suos, eósque maxima ex parte superatos, & in se tendentes cæteros Acarnanes conspicarentur, ægrè ad Olpas confugientes salutem sibi peperere, multis eorum interfectis, dum D incompositi & nullo ordine [d] inuaderent: præterquam Mantineorum, qui ex toto exercitu maximè composite sese receperunt. Cessauítque sub vesperũ pugna. Postero die Menedæus, defuncto Eurylocho ac Macario, susciens ipse imperium, dubius, ob acceptam ingentem calamitatem, quónam modo aut remanens ferret obsidionem, terra ac mari obseptus, aut

a Vt cuique locus in acie obtigerat.

b Idest, Regione Messeniorum & Demosthenũs.

c Rem magnã ex parte conficiebant.

d In hostem incurrerent.

α Τεταγμένοι ἐπῆσαν] ἐκράτουν.
β Οὗτοι δὲ οἱ περὶ τὸν δωνύμῳ μᾶλλον] οἱ μαντινῆς, καὶ μεσσήνιοι. ἦσαν, καὶ τὸ πρόσθεν τῶν μεσσηνίων. γ Ὡς δὴ οἱ χρὶ ἤδη ὄντες] συνεπλάκησαν πολεμοῦντες. δ Γεμέθρον τὸν κέρα] ὑπέρτερον τὸν δωνύμῳ κέρατι. ἐκκλειόμενοι. ε Προσπίπτουσι π] τοῖς πελοποννησίοις. ζ Τὸ κατ' Εὐρύλοχον] ὃ ἦρχεν ὁ Εὐρύλοχος. η Εφοβοῦντο] εἰς φυγὴν ἐτράποντο. θ Καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες] καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες καὶ τὸ μέρος, τὸ πρὸς τὸ ἔργου διεφέρεσαν, ἢ ὅτι πρὸς τοῖς ἐναντίοις ἠκολούθησαν. ι Τὸ πρὸς τὸ ἔργου ἐπεξῆλθον] ἐπεξελθόντες ἐφόβεξαν. κ Ενίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς] ἦρεν τὸ πρὸς αὐτοὺς ὁρῶν τράπεμα. λ Επαναχωροῦντες δὲ] οἱ ἀμπρακιῶται. μ Τὸ πλέον νενικημένον] τῷ στρατεύματος αὐτῶν. ν Προσέκειντο] ἀπὸ τῶν ἐπέκειντο. ξ Απέθανον αὐτ] τὸν ἀμπρακιωτῶν. ω Προσπίπτοντες] τοῖς ἐναντίοις δηλονότι. π Επεκύδια ἐς ὀλ] ἤγετο ἐπὶ ἐσπέρας. σημείωσαι τοῦτο ὅτι ἐπὶ ἐσπέρας μόνον τὸ ὀλ. ρ Γαρ ειληφὼς] δεξάμενος. σ Η καὶ ἀναχωρῶν δέχεσθαι ἤδη] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀπορῶν.

tutò discederet, [a] mentionem facit apud Demosthenem ducésque Acarnanum de discessu paciscendo, recipiendisque cæsis, Illi cæsos quidem reddiderunt, ac suorum ferme trecentis receptis, trophæum statuerunt: abeundi verò facultatem non palàm [b] indulsere omnibus, sed clam, & Mantineis tantùm, cum Menedæo ac cæteris Peloponnensium ducibus, & quicunque ex eis erant præcipuæ dignitatis: volentes cum Ambracios & peregrinum militem mercede conductum, [c] desertos esse, tum verò Lacedæmoniis ac Peloponnensibus [d] apud Græcos illos conflare inuidiam, tanquam proditoribus, qui suæ ipsorum non sociorum saluti consuluissent. Hi receptos mortuos suos festinabundi pro præsenti copia sepelierunt, [e] & de abeundo ii quibus data facultas erat, clanculum deliberabant. Ibi Demosthenes cum Acarnanibus certior fit, [f] Ambracios, primo illo ex Olpis nuntio excitos, venire auxilio, ac velle per Amphilochos iis qui in Olpis essent se [g] committere: nihil *admodum* eorum quæ gesta essent scientes. Itaque protinus partem quandam copiarum mittit ad obsidendas insidiis vias, ac tutissima quæque loca occupanda: cæteras copias ad ferenda iis auxilia instruit. Interea Mantinei, & [h] ii cum quibus transactum erat, per causam legendi olera ac [i] sarmenta, paulatim egredientes abibant: & quum legendo ea quorũ gratia exierãt, iam procul ab Olpa essent progressi, tũc se ocyus propripiebãt.

[a] Sermonem infert Demosthenis ducibúsque Acarn.

[b] Pacti sunt cum omnibus: sed clã Demosthenes cũ Acarnanibus præcoribus collegis suis pacisci tur cũ Mantinensibus & Menedæo, aliisq; Pel. ducibus, & quicunque inter eos præstabãt, vt quamprimum discederent: volentes cum Amb.

[c] Destituere auxilio. *Ad Verbum*, Nudare.

[d] Apud Græcos illius regionis.

[e] Et discessum ii quibus concessus fuerat, adornabant. *Vel, Parabant.*

[f] Ambraciotas qui in vrbe erãt, *quos ad ferendas sibi suppetias accersiuerant cæteri qui apud Olpas erant, & paulo antè dictum fuit. Ad Verbum*, Ambraciotas qui ex vrbe, vel ab vrbe, *subaudiendo Verbum aliquod commodum. Gall. Ceux de la Ville.*

[g] Coniungere.

[h] Ii quibus pactis induciis abire concessum erat.

[i] Cremia.

A ἀναχωρεῖν ἐξαπροσωπήσεται, [α] προσφέρει λόγον τοῖς ἀπανδοῦσιν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς ἀκαρνανικοῖς στρατηγοῖς, καὶ τοῖς νεκροῖς ἅμα αἰρέσεως. (a) δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ ἔθαπτον αὐτοὺς ἔτι σφῶν, [β] οὐκ ἐασάμενοι ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν ἀκαρνανικῶν ἀπένδυνται μαντινεῦσι, καὶ Μενεδάῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωροῦσι καθ' τάχος, βουλόμενος [γ] φιλῶσαι τοὺς ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρων ὄχλον (b) ξενικὸν, μάλιστα δὲ λακεδαιμονίους. [δ] καὶ πελοποννησίους ἀμβλυῦναι [ε] ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων ἔλλιπας, [ζ] ὡς καταστρέφοντες, ὃ ἑαυτῶν [η] προὐργιαίτερον ἐποιήσατο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀπέλαβον, καὶ ἀμβλὺ τάχους ἔθεον, [θ] ὡς ὑπῆρχε· καὶ τῶν ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον. τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλει τοὺς ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πομπὴν κατὰ τιὼ προφάσιν ἐκ τῶν ὄλπων ἀγγελίαν βοηθεῖν ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν ὄλπαις ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει αὐτῶν τοῦ στρατοῦ μέρος τὰς ὁδοὺς [ι] προλοχιοῦντας, καὶ τὸ καρτερὸν προκαταληψομένους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα πρόσω ἐβάδιζε βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς. ἐν τούτῳ δὲ (c) μαντινῆς, καὶ οἷς ἕκαστοι, προφάσιν [κ] ὅτι λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλοκοπίαν ἐξελθόντες, ὡς ἀπῆεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλέγοντες ἐφ' ἁ

B

C

D

[α] Προσφέρει λόγον] ἤγουν ἱκετεύει. [β] Οὐκ ἐασάμενοι ἅπασιν] ἐκ ἔδοσαν ἄδειαν μετὰ σπονδῶν. [γ] Φιλῶσαι τοὺς ἀμπρακιώτας π] μισθῶσαι. φιλεῖ τὴν συμμαχικὴν πίστιν. [δ] Καὶ πελοποννησίους] ἐβούλετο ἀμβλυνεῖν τοὺς λακεδαιμονίους δὲ πελοποννησίους τοῖς ἀμπρακιώταις ὡς φοβεροὺς, καὶ τὸ ἑαυτῷ συμφέρον προτιμήσαντας. [ε] Ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων ἔλλιπας] ἤγουν τοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ. [ζ] Ὡς καταστρέφοντες] τοὺς ἐλλείποντας δηλονότι. [η] Προὐργιαίτερον] προτιμότερον. [θ] Ὡς ὑπῆρχεν] ὡς ἐν αὐτοῖς δυνατὸν ὡς ἐκ τῶν παρόντων δυνατὸν ἦν. [ι] Καὶ τιὼ ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον] καὶ οἷς ἐπετράπησαν Δημοσθένης μαντινεῦσι καὶ Μενέλεῳ, συνεχώρησαν ἀναχωρῆσαι, ὅπως κρύφα ἐβουλεύοντο ἀναχωρεῖν, ἵνα μὴ οἱ ἀκαρνᾶνες κωλύσωσιν αὐτοὺς (οὐ γὰρ ἐπείσαντο) μὴ μὲν ἀμπρακιώτας μόνον ἀπολύειν ἀπὸ κάθοδον. [κ] Προλοχιοῦντας] τοῦ τὰ καταλαβεῖν ἐκείνους. [λ] Ἐπὶ λαχανισμὸν] λαχάνων συναθροισιν. [μ] Ἐξῆλθον δῆθεν] ἐξιέσι ὅπως δῆθεν ἐκζωῦσαι ὡς ἐν προφάσει κεῖται. αἰτία τῷ, ἐφ' ἃ προεπεμπόμεθα ἐξελθεῖν, καὶ ἅμα ἀπῆναι. [ν] Προκεχωρηκότες] πάρω γεγονότες. [ξ] Θᾶσσον ἀπεχώρουν] ἐπὶ τὸ κατάντες ὁρμῷ ἐχώρουν.

ἐξῆλθον δῆθεν· [μ] προκεχωρηκότες [ν] δὲ ἤδη ἀπωτέρω τῆς ὄλπης, [ξ] θᾶσσον ἀπεχώρουν.

(α) οἱ δ' ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὴ ἐτύγχανον οὕτως ἀληθῶς ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, ὥρμησάν τε καὶ αὐλοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ, (β) ὅτι καταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ὁμοίως ἀπέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοῖς πελοποννησίοις ἐπεδίωκον, (γ) καὶ τινας αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας (δ) ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μὲν τοῖς μὲν μαντινεάς, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ' ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. (ε) καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια εἴτε ἀμπρακιώτης τις ἔστιν, εἴτε πελοποννήσιος. καὶ ἐς ἑξακοσίους μάλιστα αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέφυγον ἐς τὴν ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν· (ζ) Σαλυνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγραίων φίλος ὢν ὑπεδέξατο. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' ἰδομένην. ἔστι δὲ δύο λόφω ἡ ἰδομένη ὑψηλώ· τούτοιν (η) τὸν μείζω, νυκτὸς ὑπερῳμηκυῖαν, οἱ στρατοπεδεύσαντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν στρατοπεδεύσαντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ ἀμπρακιῶται στρατοπεδεύοντες, καὶ πυλίσσωρον. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἅμα ἡμέρᾳ ἐκφώσας, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑτέρας ὁδοῦ, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων (θ) ὅπερ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο ἀφ' ἑτέρου ἀμφιλοχικοῦ ὁρους. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ στρατηγημάτων γνώμοσιν ἔτι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσαντες τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. (ι) καὶ τοὺς μεσσηνίους στρατιώτας (κ) ἐπέτηδες ὁ Δημοσθένης (λ) προὐτάξε, καὶ στρατοπεδεύσαντες ἐκέλευε, διαρρήδην τε γλώσσαν ἱέντας, καὶ τοῖς στρατοφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα ἡμέρᾳ (μ) καλοῦντας τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς δὲ ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέποιστο

A Quos abire Ambracii vbi senſere, & cæteri [a] qui ſic frequentes eò ſe contulerant, & ipſi prodeunt, capeſſúntque curſum, volentes aſſequi ſocios. Eos arbitrati [b] Acarnanes initio omnes æqualiter ſine pactione abire, Peloponnenſes inſequi cœpere: & fuere qui in quoſdam è ſuis ducibus, inſequi vetantes, ac dicentes illos data fide abire, iaculum emiſerint, exiſtimantes ſe prodi- B tos eſſe. Tunc, omiſſis Mantinenſibus ac Peloponnenſibus, Ambracios trucidabant: erátque ingens & contentio & error quiſnam Ambracius quíſve Peloponnenſis eſſet: & ex eis ad ducentos cæſis, cæteri in Agraidem, quæ contermina erat, diffugiunt. quos Salynthius Agræorum rex, vtpote amicus, excepit. Inter hæc Ambracii, qui ex vrbe *ad hos iter habebant*, ad Idomenen perueniunt. Sunt autem Idomene duo excelſi tumuli: quo- C rum eum qui maior eſt, occupauerunt qui è caſtris à Demoſthene præmiſſi fuerant, quum hoſtem veniendo ac præueniendo latuiſſent: minorem illi priores aſcenderant, [c] atque inſidebant. Demoſthenes à cœna, ac primo crepuſculo, ſtatim cum cætero exercitu viam ingreditur, dimidium eius ſecum habens, altero dimidio per Amphilochicos mõtes eunte: ac ſub exortum auroræ inuadit Ambracios adhuc [d] ia- D centes, necdum aliquid rerum geſtarum gnaros, quinimo opinãtes potius iſtos ex ſuis eſſe. Nam [e] aſtutè Demoſthenes primos omnium Meſſenios ire iuſſerat, ac Doricè alloqui, ad faciendam *primis* excubatoribus fidem, [f] præſertim non cernentibus, quum adhuc nox eſſet. [g] Vbi igitur cum omnibus copiis impetus factus eſt, in fugam verturtur:

[a] *Id eſt*, Qui ſtidem ad legenda olera & cremia conuenerant.

[b] Acarnanes *milites, clam quibus duces ſpſorum ac Demoſthenes Mãtinenſibus & alijs de diſceſſu fidem daderant.* initio quidem, omnes pariter induciis non pactis, *vel*, nõ *data ipſis fide*, abire exiſtimarunt, atque adeo Pel. perſequi cœperunt.

[c] Et *in eo* pernoctarant.

[d] Iacentes in ſtratis.

[e] De induſtria.

[f] Quum etiam non cerneretur eorum facies. adhuc enim nox erat.

[g] Vbi igitur inuaſit *Demoſthenes* copias eorum, fugauit. & bonam quidem partem ibi interfecerunt, cæteri, &c.

α Ὡρμησαν καὶ αὐτοὶ] αἰαχωρεῖν δηλονότι. β Καταλαβεῖν βουλόμενοι] φθάσαι. γ Καί τινας αὐτῶν] ἐπιτίμα πῶς εἰς πολλοὺς στρατηγοὺς ἠκόντισε. τινὲς μὲν οὖν μετέστρεψαν οὕτω, καὶ τινος αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντος, καὶ φάσκοντος ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, τῇ ψυχικῇ πλάνῃ τοῦ ἠκόντισεν σωματομορφοῦ οἰκείως. ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, Τοῦ μὲν ἔπειτ' ἀπόντος ἀκόντισεν. Ἴσως δὲ ἐκ ἀδυνατὸν ἦν ἵνα, πλέω ἀκόντια ἔχοντες, πλείους ἀκοντήσωσι τῶν στρατηγῶν. δυνατὸν γὰρ καὶ ἠκόντισέ τις καὶ ὅτι πλήθους καμβανόντων. δ Ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς] τοῖς πελοποννησίοις. ε Καὶ ἦν πολλὴ ἔρις] ἀμφισβήτησις, καὶ ἄγνοια. καί τινας τῶν ἰδίων στρατηγῶν κατηκόντισαν οἱ ἀκαρνᾶνες, κωλύοντας καὶ φάσκοντας γνῶναι αὐτοῖς σπονδὰς, καὶ ἄδηλον δοῦναι τῆς αἰαχωρήσεως αὐτοῖς ὑπὸ Δημοσθένους. ὁ αὐτὸς δὲ τινὲς, ἀλλὰ τὶς, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. κἀκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἀκοντίσαντας σημαίνων, ἑνὶ νίκην πᾶσιν συνέταξεν. ζ Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς] ὅτι τῆς ἐφόδου τῆς τῶν ἀναπίων. η Ἐπίπεδες] ἐκπεμμένως. θ Προὐτάξε] στρατηγοὺς δηλονότι.

multi ibidem cæduntur, cæteri mõtes versus fugæ se mãdant. Verùm occupatis iã itinerib⁹, ad hæc Amphilochis tum leuiter armatis, tum regionis peritis, aduersus armis graues, & quò se verterent ignaros, & in loca aut[a] præruptа, aut ab insidiantibus iam insessa incidentes, trucidabantur. Et quum omne fugæ tentarent genus, nonnulli ad mare non ita distans contendebant, ac conspectis quæ terrã legebant Atticis nauibus, ad eas cita rei conditio vrgebat) annatabant: existimãtes, præsenti in metu, satius esse ab iis qui in nauibus erant, *si oporteret*, interfici se quàm[b] aut à barbaris, aut ab inimicissimus Amphilochis. Hũc itaque in modũ Ambraciis profligatis, è multis pauci in vrbẽ euaserunt. Acarnanes, spoliatis cadaueribus, trophæa, sque erectis, Argos rediere. Et ad eos postero die caduceator venit ab iis Ambraciis qui ex Olpa ad Agræos fugerãt, petiturus eorũ corpora qui post primam pugnã cæsi fuerãt, dum nulla fide accepta, cum Mantineis & aliis qui fidem acceperant simul exissent. Cæterùm intuens spolia Ambraciorum qui ex vrbe prodierant, admirabatur numerum. neque enim rescierat cladẽ: sed ea sociorũ suorum esse arbitrabatur. Et eum quidam opinatus ab iis venire qui apud Idomenen essent, quídnam admiraretur interrogat, & quot ex ipsis perissent. Circiter ducentos inquit ille. Atqui non ducentorum arma hæc sunt, (excepit qui interrogabat) sed plusquam mille interfectorum. Et ille rursus, Non ergo sunt eorum qui nobiscum in acie steterunt. Cui idem respondit, Sunt lanè vestrorum, si quidem vos heri apud Idomenen

a Confragosa.

b A barbaris & inimicissimus.

A καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτῶν διέφθειραν. ⓐ δὲ λοιποὶ, ἐπὶ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. τῶν δὲ κατειλημμένων δὲ τὴν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ, ἀπείρων, καὶ ἀνεπιστημόνων ὅποι τραπωνται, ἐς πίπτοντες ἔς τε χαράδρας καὶ τὰ τῶν λελοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, [a] ἐς ἀποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ B πολὺ ἀπέχουσαν. καὶ ὡς εἶδον τὰς ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας [β] ἅμα τῷ ἔργῳ τῇ ξυντυχίᾳ, [γ] πρασένθυσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρῆσσον εἶ) σφίσιν ἐπὶ τὴν ἐν ταῖς ναυσὶν ἤδη διαφθορὰν, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων ἀμφιλόχων. ⓐ μὲν οὖν ἀμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. ἀναρπάνες γὰρ, σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς, καὶ τροπαῖα στήσαντες, C ἀπεχώρησαν [δ] ἐς Ἄργος. καὶ αὖθις τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐς ἀγραίους καταφυγόντων ἀπὸ τῆς ὅλπης ἀμπρακιωτῶν, αἰτήσων τὰ τῶν νεκρῶν, οἷς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν μαντινέων καὶ τῶν ξυμπάντων ξυνεξῆλθε ἀπαντήσοντι. ἰδὼν δὲ ὁ κήρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. ὑπέλαβε γὰρ ἤδη τὸ πάθος, [ε] ἀλλ' ὅσον τῶν μετὰ σφῶν εἶ) [ζ] καὶ ἐπυνθάνετο τοὺς παρόντας ὅ, τι θαυμάζοι, D καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν. οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτᾶν εἶ) τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν ἰδομενεῖ. ὁ δὲ ἔφη ἑξακοσίους μάλιστα. ἐπυνθάνοντο δὲ ὁ ἐρωτῶντες εἶπεν, [η] οὐκοῦν τὰ ὅπλα τοσῶνδε φαίνεται, μὴ πλέον ἢ χιλίων. αὖθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος, ὅτι οὐκ ἄρα τῶν μὲν ἡμῖν μαχομένων ἐστίν. [θ] ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν ἰδομενεῖ ἦτε

---

a Ἐς ἀποντό τινες] φθόγγῳ δηλοτέον.

β Ἅμα τῷ ἔργῳ τῇ ξυντυχίᾳ] τῷ ξυμβεβηκότι τῆς διεχρείας καὶ τύχῃ, τὴν αἰκαίτατα νίκην ἡττῶντο.

γ Προσένθυσαν] ἐφοβήθησαν.

δ Ἐς Ἄργος] τὸ ἀμφιλοχικόν.

ε Καὶ αὐτῶν τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ] ἐγκλίπτει τὸ, αἰτήσοντες, εἰς τὸ, ἦλθε κήρυξ. δυνάμει δὲ τοιοῦτόν ἐστιν, οἱ εἰς ἀχαίους καταφυγόντες, κήρυκα ἔπεμψαν, αἰτήσοντες αἱρεῖσθαι νεκρῶν, εἰς ἀπόκτησιν ἀναιρεθεῖς ὕστερον τῆς πρώτης μάχης. πρώτη μὲν γὰρ μάχη ἐγένετο εἰς τὸν Εὐρύλοχον, καὶ τοὺς πελοποννησίους· δευτέρα δὲ, ἐν τῇ γῇ, κατὰ τοὺς ἀμπρακιώτας· τρίτη δὲ, ἡ πρὸς τοὺς ἐν ἰδομενεῖ. ὁ οὖν κήρυξ τὸν αἱρήσειν ἠτεῖτο τῶν δευτέρᾳ μάχῃ πεσόντων· οὐκ εἰδὼς ὅτι τρίτη γέγονε μάχη, ἐν ᾗ πολλοὶ ἀπώλοντο.

ζ Ἀλλ' ὅσον τῶν μετὰ σφῶν εἶ)] ἀλλ' ὅσων τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ πεπτωκότων· οὐκ εἰδὼς ὅτι τρίτη μάχη πεπτωκότων ἐστὶ τὰ ὅπλα.

η Καὶ ὃς αὐτῶν ἤρετο] δύο ἐρωτᾷ, ἓν μὲν, τὸν χρόνον θαυμάζει· ἕτερον δὲ, πόσους οἴεται τῶν ἰδίων τεθνηκέναι. ὡσαύτως δὲ ὁ κήρυξ οὐκ ἤδη περὶ τῆς τρίτης μάχης, οὕτως ὁ ἐρωτῶν οὐκ ἠπίστατο περὶ τῶν ἐν πρώτῃ μάχῃ πεπτωκότων ὁ κήρυξ ἦκεν, ἀλλ' ὑπέμιζε περὶ τῶν ἐν τῇ τρίτῃ μάχῃ πεπτωκότων ἐλπιζόντων.

θ Οὐκοῦν τὰ ὅπλα τοσῶνδε φαίνεται] λείπει τὸ, τετρακοσίων μόνων.

ι Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο] τὰ ὅπλα εἶπεν ὑμέτερα δηλονότι.

ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε τοῦδενὶ ἐμαχόμεθα χθές, ἀλλὰ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἀποχωρήσει. Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. Ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, οἰμωξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν αὖθις ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. Πάθος γὰρ τοῦτο μακρῷ πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. Καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μὲν οἶδα, ὅτι εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι, Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι, ἔξελθόντες, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον· νῦν δὲ ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν, χαλεπώτεροι σφίσι πάσχωσι ὧν. Μετὰ δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα καὶ τὰς πόλεις διείλοντο. Καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων, πλέονα ἐάλω· τὰ δὲ νῦν ἀναθήματα ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἱεροῖς, Δημοσθένει ἐξηρέθησαν, τεσσάρων πανοπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. Καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τῶν ἐν αἰτωλίᾳ ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς στρατείας ἀδεεστέρα ἡ ἀνάδοσις. Ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον· Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων Ἀθηναίων, καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλυνθίου καὶ Ἀγραίοις καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις αἰσχρῶς ἐπείσθησαν ἐξ Οἰνιαδῶν· οἵπερ καὶ μεταπέμψασθαι τοῦδε Σαλυνθίου καὶ Ἀγραίους. Καὶ ἐς ⟨ϟ⟩ ἔπειτα χρόνον ἀσπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἐτῶν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι τοῖς Ἀμπρακιώταις, ὅτι τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετ' Ἀκαρνανῶν στρατεύειν ὅτι Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους· βοηθεῖν δὲ τὴν ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία, ἢ ὁμήρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι· καὶ ὅτι αἰσχρὸν μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὄν Ἀκαρνᾶσι. Ταῦτα ξυνθέμενοι,

A pugnastis. Atqui nos (inquit ille) heri cū nemine pugnauimus, sed nudiustertius, quum abiremus. Et hic, Nos verò ait, cum istis heri certauimus, ex vrbe Ambraciorū auxilio venientibus. Quo audito, caduceator intelligens auxiliorū vrbanorum stragē, edito gemitu, re infecta cōtinuò abiit, attonitus præsentium malorum magnitudine: nec vlterius cæsos repetiit. Hæc enim clades hoc bello maxima extitit, vtique vna in ciuitate, & [a] intra tam paucos dies. Nec numerū cæsorum scripsi, vt incredibilem: quoniā maior esse fertur quàm pro magnitudine ciuitatis. Hoc scio, Acarnanes atque Amphilochos, si Athenienses ac Demosthenem audire voluissent, [b] ipso clamore Ambraciā fuisse expugnaturos: nunc pertimuerunt ne tenentes illam Athenienses, [c] grauiores ipsis accolę forēt. Post hæc, tertia spoliorum parte Athenienses in sortem data, reliquū inter ciuitates diuiserunt. Sed quæ Athenienses cesserunt [d] pleraque fuere intercepta: nā quæ in templis affixæ visuntur trecentæ scutidæ armaturæ, eæ peculiariter Demostheni datæ, & ab eo nauibus apportatæ sunt. Cui ob has res gestas tutior in patriam, post calamitatē in AEtolia acceptam, reditus fuit. Vbi viginti Athenienſium naues Naupactum rediere, & Athenienses ac Demosthenes abiere, Acarnanes & Amphilochi publica fide interposita veniā dedere Ambraciis atque Peloponnēsibus, qui ad Salynthium & Agræos confugerant, ex OEniadis abeundi. Aditóque Salynthio, cum Ambraciis in posterum ad centum annos fide data societatem coierunt, his [e] legibus, vt neque cum Acarnanibus Ambracii Peloponnensibus arma inferrēt, neque cum Ambraciis Acarnanes Athenienſibus: sed mutuo sibi auxilio forent: rediderēntq; Ambracii Acarnanibus quicquid aut oppidorum aut finium de Amphilochis tenerent, [f] nec opem Anactoriis ferrent, Acarnanum hostibus. His conuentis

a Intra totidem dies.

b Primo statim clamore.

c Molestiores.

d *Videtur* πλέονα *legisse, nō* πλέοντα, *id est, ad verbum,* Nauigantia. *pro eo quod est,* Inter nauigandum. *Vel,* In nauigatione.

e Conditionibus.

f Et subsidium non mitterent Anactorium, quippe quod Acarnanibus infestum esset.

a Ἀλλ' ἡμεῖς γε τοῦδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς] ὁ κήρυξ ἔφη, ἀπὸ κοινοῦ. b Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς] ἀπὸ κοινοῦ, ὁ ἑρωτῶν ἔφη.

bellum soluerunt. Post hæc Corinthii præsidium ex suis ad trecentos armatos in Ambraciam miserunt, cũ duce Xenoclide Euthychis *filio* qui ægrè itinere per continentem facto peruenerũt. Itaïse habent res ad Ambraciam gestæ. ¶ Eadem hyeme, qui apud Siciliam erant Athenienses, quum egressi è nauibus in Himeræã essent, Sicilienſibus vnà [a] supernè inuadentibus extrema Himeræ, quúmque ad AEoli insulas nauigassent, in Rhegium se receperunt. Vbi Pythodorum Isolochi *filium* Athenienſium ducem offendunt, successorem Lachetis in nauium præfectura. Nam Sicilienses socii aditis Athenienſibus persuaserant vt se maiore classe adiuuarent. [b] Quippe Syracusani, quum terra forent illis superiores, & mari paucis nauibus impedirentur, talem classem instruxerant vt posthac cõtemni non possent. Itaque sexaginta naues expleuerunt Athenienses tanquam sociis mittendas: [c] & tamen tum existimabant citius ibi bellum finitũ iri; tum volebant fieri nauium experimentum. Igitur vnum è ducibus Pythodorũ cum paucis nauibus miserunt, missuri cum pluribus Sophoclem Sostratidæ & Eurymedontem Thuclis *filium*. Pythodorus, accepta iam Lachetis præfectura, profectus est sub extremum hyemis ad [d] præsidium Locrorum, quod ceperat Laches: & victus à Locris in pugna, discessit. Per idem ver [e] proluuium ignis ex AEtna mõte omnium Siciliæ maximo emanauit, quemadmodum aliàs, & aliquantulum soli Catanensium [f] corrupit sub AEtna incolentium. Fertur autẽ proluuium hoc quinquagesimo à superiore emanasse anno, & ad summum ter extitisse, ex quo Sicilia à Græcis incolitur. Hæc per eam hyemem gesta sunt: & sextus exiit annus huius belli quod Thucydides conscripsit.

A διέλυσάν τε τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ εἰνῆοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ξενοκλείδην τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἱ κομιζόμενοι, χαλεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο. ¶ Οἱ δ' ἐν τῇ σικελίᾳ ἀθηναῖοι, τῷ αὐτῷ χειμῶνος, ἔς τε τὴν ἱμεραίαν ἀπέβασαν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ τῶν σικελιωτῶν αὖθις ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς ἱμεραίας, καὶ ὅτι ἐκ Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ὅτι τὰς ναῦς παρέδοχεν ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. ⓐ γὰρ ἐν σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γῆς αὐτῶν ⓐ συνεκράτουσι ἐκεῖνοι, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰρημένοι, προσκαθῆντο ζόντο, τὸ ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὡς οὐ Β πολεμοφόρμενοι. ⓒ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς. ἅμα μὲν ἡσύχιοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. ⓐ μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, ὅτι τῶν πλοίων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχητος τὴν C νεῶν ἀρχήν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ὅτι τὸ λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἶλε. ⓒ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν λοκρῶν, ἀνεχώρησεν. ἐρρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τοῦ αἴτνης, ὥσπερ καὶ πρότερον· καὶ γῆν ἵνα ἔφθειρε τῶν καταναίων, οἱ ὑπὸ τῇ αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέσον ἐστὶν ὄρος ἐν τῇ σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μὲν τὸ πρότερον ῥεῦμα· ὃ δὲ ξύμπαν, τρὶς γεγονὸς ὃ ῥεῦμα ἀφ' οὗ σικελία ὑπὸ ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγίγνετο· καὶ ἔκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν θουκυδίδης ξυνέγραψε.

---

a Ex mediterraneis.

b Eorum enim agro Syracusani potiebantur: *a quibus* quum etiã mari, paucis nauibus, prohiberentur, classem qua illis resisterent cõparabant. *Ad Verbum*, Sese parabant, classem cogentes, tanquam non neglecturi, *Vel*, Non permissuri.

c Tum quòd celerius confectum iri bellum sperarent, tum quòd suos in re nauali exerceri cuperẽt.

d Castellum.

e *Prosiuuium* fortasse scripserat hic interpres. Est enim Græca vox, ῥύαξ, id est rivus.

f Vastauit.

---

a Τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰρημένοι] οἱ συνεκράτουν τὴν θαλάσσης ὑπὸ ὀλίγων νεῶν εἰρημένοι, δηλαδὴ τῶν αἰτικῶν. a Ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην] ὡς τοῦ μελεῖν καὶ ἀσκεῖσθαι τὸ ναυτικὸν διαφέρειν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIber quartus.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους περὶ σίτου ἐκβολὴν, συμμαχούσων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ λοκρίδες ἴσαι μεσσηνίων τὴν ἐν σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων· καὶ ἀπέχει μεσσήνη ἀθηναίων. ἐπιπλεύσαντες δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν συμμαχικοὶ, ὁρῶντες περιβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς ἀθηναίους, μὴ ἄρα αὖθις ὁρμώμενοί ποτε, σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν· οἱ δὲ λοκροὶ, καὶ ἔθος τι ῥηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. ἅμα ἐστρατεύοντο ἅμα ἐς τὴν ῥηγίνων οἱ λοκροὶ πανστρατιᾷ, ἵνα μὴ βοηθοῖεν τοῖς μεσσηνίοις· ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων ῥηγίνων φυγάδων, οἵ ἦσαν παρ' αὐτοῖς. τὸ γὰρ ῥήγιον ἤδη πολὺν χρόνον ἐστασίαζε, καὶ ἀδυνάτως ἔχε τῷ παρόντι τοὺς λοκροὺς ἀμύνεσθαι· ἦ μᾶλλον καὶ ἐπεπόθησαν. οἱ δὲ, οἱ μὲν λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες μεσσήνην ἐφύλασσον· καὶ ἄλλαι αἱ πλησιόρμιαι ἔμελλον, ὥστε ἐκ καθορμισάμεναι, ἐς τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσασθαι. ¶ Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους, πρὶν ὃν σῖτον

INeunte æstate, b quum frumenta iam extarent in spicis, profectæ decem Syracusanorum naues, totidémque Locrensium, c Messanam in Sicilia reperunt, ab ipsis *oppidanis* acciti. Defecit autem ab Athenienſibus ea ciuitas, præcipuè optra cum Syracusanorum, (qui cernentes id oppidum inuadendæ Siciliæ opportunum, metuebant ne se maioribus copiis aggrederentur illinc profecti Athenienses:) tum Locrensium, qui Rheginos sibi inuisos volebant vtrinque oppugnare. Itaque in eorum agrum cum omni exercitu inuaserant, simul ne d Mamertinis illi ferrent auxilia, simul inducti à Rheginis qui apud ipsos erant exulibus. Nam Rhegium iampridem seditionibus agitabatur, adeo vt in præsenti non possent Locrenses arcere. quo etiam magis illi ingruebant. Qui posteaquam agrum populati sunt, redire cum peditatu: at naues ad Messanam in præsidio erant, eódemque aliæ quæ instruebantur, e venturæ, atque illic bellum gesturæ. ¶ f Per idem ver, nondum

a Sequente æstate.

b Quum segetes iam spicas emittere incipérent. Vel, Circa id tempus quo segetes spicas emittunt. *Vide quod sequitur paulo post*, Per idem ver, nondùm adultis frum.

c Mess. quæ est in Sicilia occupárunt, quum ipsi, Vel ipsimet, induxissent. *aut* inuexissent. *Subaudiendum autem* αὐτῶν *ex quæ sequuntur* μεσσηνίων, *sed* μεσσηνίους *dixisset.*

d Messeniis.

e *Scribendum potius*, Erant venturæ, atque illinc b. g. Vel, vent. atque illinc b. gest. erat.

α Περὶ σίτου ἐκβ.] σίτου ἐκβολὴν, ἢ ὅτε σῖτα χλόην ὀνομάζουσι τὸν πρὸ καλύκων χλόην φησίν. ὅπερ φέρει χρόνον, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἔτους. ἔτος δὲ σάκχους ἐκφύοντα. ἤγουν, ὅτε ὁ σάκχος δημιουργεῖται, καὶ ἤδη περιβάλλεται, ἤγουν ἐκβάλλεται, ἔχων τὸν κόκκον τῷ σίτου διαπεπαυμένον, οὔπω δὲ εἰς ἀκμὴν περιελθόντα. β Ἐπαγαγομένων] ἤγουν τὴν μεσσηνίων. γ Ὁρῶντες περιβολὴν ἔχον τὸ χωρίον] ἤγουν τόπον ὅπου καιρότατον, ἀφ' οὗ δύνει ἐξορμᾶν καὶ τῆς σικελίας. Ἢ περιβολὴν, αἰτὶ τοῦ περιορμισμὸν, ἢ ἔφοδον τῆς σικελίας, ἤτοι περὶς τὴν σικελίαν. δ Τὸ χωρίον] ἤγουν τὴν μεσσήνην. ε Μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοι] ἤγουν ὁρμητήριόν χωρίσμενοι. ζ Σφίσι μείζονι παρασκευῇ] τοῖς συμμαχικοῖς. η Βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν] ἤγουν οἱ λοκροὶ ἀμφοτέρωθεν καταπολεμεῖν· ἀμφοτέρωθεν δὲ λέγει, ἤτοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν καὶ λοκρίδος, καὶ ὁπὸ θαλάσσης. θ Ἵνα μὴ βοηθοῖεν] οἱ ῥηγῖνοι δηλονότι. ι Καὶ ἐπεπόθησαν] οἱ λοκροὶ τοῖς ῥηγίνοις, διὰ τὰς αἰτίας ταύτας ὅτι ἐστασίαζον. κ Διώσαντες δὲ] τὴν τῶν ῥηγίνων. λ Τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσασθαι] ἀπὸ τῆς μεσσήνης. μ Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] ἤγουν, καὶ τὸν αὐτὸν ἐαρινὸν χρόνον.

adultis frumentis, Peloponnenſes ac ſocii Atticam ingreſſi ſunt, duce Agide Archidami *filio* Lacedæmoniorum rege: ſtatiuáque habentes eã populabantur. Athenienſes verò, [a] ſicut parabãt, quadraginta naues in Siciliam miſerunt, cũ iis qui erãt reliqui ducibus, Eurymedonte ac Sophocle. nã Pythodorus ex iis ducibus tertius iam eodẽ abierat. Mandarúntque vt Corcyræorum quoque, qui intra vrbẽ erant, curam in tranſitu haberent, exercentibus in eos latrocinia exulibus qui in mõte agebant. [b] Et ſexaginta Peloponnenſium nauibus, quæ ad vlciſcendos illuc eos aduenerãt, exiſtimantes rem facilè cõfectum iri, ciuitate admodum fame laborante. Mandarunt itẽ Demoſtheni, qui priuatam à reditu ex Acarnania vitã degebat, hoc ipſum flagitanti, vt his nauibus circa Peloponeſum, ſi vellet, vteretur. Hi quũ oram Laconicã præterucherẽtur, accepiſſéntque ad Corcyram iam eſſe Peloponnenſium naues, Eurymedon quidẽ ac Sophocles in Corcyrã tendere properabant: Demoſthenes autẽ, vt prius in Pylon appellerent, & quũ loco potiti eſſent, & quæ oporteret egiſſent, in Corcyram tenderent, iubebat. Illis contradicentibus, [c] opportunè tãdem exorta tẽpeſtas quum claſſem detuliſſet Pylon, poſtulabat Demoſthenes vt confeſtim muro locum munirẽt. eam enim ob rem ſimul ſe nauigaſſe. Ad hoc oſtendebat affatim materiæ ac lapidis adeſſe, & ſitu locum munitũ, ac tum ipſum, tum magnum circà tractum eſſe deſertum. Abeſt nanque Pylos à Sparta ſtadia circiter quadringẽta, ſita olim in agro Meſſenio, quem Lacedæmonii vocãt Coryphaſion. Illi dicere multa eſſe in Peloponeſo promontoria deſerta, ſi libeat in iis occupãdis exhaurire ciuitatem. Cæterùm huic nonnihil à quolibet alio differre videbatur hic locus, quòd adiaceret ei portus,

[a] Eas quadr. naues quas *antea* parabant; *Vel* inſtruebant, in Sic. miſerunt. *Lego* autem αὖθις.

[b] Ac Peloponnẽſium naues ſexaginta illuc nauigauerant, ad ferendas iis qui in mõte erãt ſuppetias: & quòd exiſtimarent &c.

[c] Fortuitò. *Vel*, Forte fortuna.

A ἐν ἀκμῇ ἔτι), πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν ἀττικήν· ἦγε δὲ ὁ Ἀγις ὁ Ἀρχιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν χώραν. ἀθηναῖοι δὲ τεσσαράκοντα ναῦς ἐς σικελίαν ἀπέστελλαν, ὡς αὐτοῖς παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοῖς τοῖς ἄλλοις, Εὐρυμέδοντι καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη τοσαῦτος ἐς σικελίαν. [α] εἶπον δὲ τούτοις [β] καὶ κερκυραίων ἅμα [γ] παραπλέοντας τὰ ἐν τῇ πόλει βέπιμελῆσθαι, οἳ ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν [δ] ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἐξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωρίᾳ καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες καταχήσειν ῥᾳδίως τὰ τοιαῦτα. [ε] Δημοσθένης δὲ ὀλίγον ἰδιώτην, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι, εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, [ζ] ἢν βούληται, περὶ τὴν πελοπόννησον. [η] καὶ ὡς ἐγίγνοντο πλέοντες κατὰ τὴν λακωνικήν, καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν κερκύρᾳ ἤδη εἰσὶ τῶν πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς ὑπείροντο ἐς τὴν κέρκυραν· ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν πύλον πρῶτον ἐκέλευε φέρεσθαι αὐλῶνι, καὶ ποιήσασθαι ἃ δεῖ, ὥ πλοῦν ποιεῖσθαι. [θ] αὐτιλεγόντων δὲ, κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος κατέσχε τὰς ναῦς ἐς τὴν πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης βύθυς ἠξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον. [ι] ὅτι τούτῳ γὰρ ξυνεκπλεύσαι. καὶ ἀπέφαινε πολλὴν ὑποκειμένην ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερὸν ὄν, καὶ ἔρημον αὐτό τε καὶ ὅτι πολὺ τῆς χώρας. ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ πύλος τῆς σπάρτης τετρακοσίους, καὶ ἔστιν ἐν τῇ μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν [κ] λακεδαιμόνιοι κορυφάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους τῆς πελοποννήσου, ἢν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. ὧν [λ] διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον ἕτερα μᾶλλον, λιμένας τε παρεχόντος,

[α] Εἶπον δὲ τούτοις] τοῖς στρατηγοῖς.
[β] Καὶ κερκυραίων ἅμα] τοὺς ἐκ κερκύρας.
[γ] Παραπλέοντας] τὸ ἐξῆς ἰών, παρεπλέοσαν· ἀλλὰ μεταβάσις ἐγένετο ἀπὸ δοτικῆς ἐπὶ αἰτιατικήν.
[δ] Ἐν τῷ ὄρει] οἱ πελοποννήσιοι δηλονότι.
[ε] Δημοσθένει δ' ὀλίγον ἰδιώτῃ] ἤγουν, ἔξω ὄντι ἀρχῆς.
[ζ] Καὶ ὡς ἐγίγνοντο πλέοντες] ἤγουν, παρεγίνοντο οἱ ἀθηναῖοι.
[η] Ἀναπλεόντων δὲ] τῶν στρατηγῶν δηλονότι.
[θ] Κατὰ τύχην] κατὰ συμβεβηκὸς τυχηρόν.
[ι] Τὸ χωρίον] τὸ τειχίσμασιν τῆς πύλου.
[κ] Ἐπὶ τούτῳ γὰρ] ἤγουν, ἕνεκα τοῦ τειχισθῆναι.
[λ] Διάφορόν τι ἐδόκει] ὑπερέχον. κρεῖττον.

[α'] ἑξήκοντα μιζόμενοι.

[β'] εἰ βούλοιτο.

[a] καὶ τοὺς μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ὁμοφώνους τοῖς λακεδαιμονίοις, πλεῖστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους, καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγούς, οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν [b] διὰ ἀπλοίας, μέχρις αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις χολάζουσιν ὁρμὴ ἐπέπεσε τειχίσαι τὸ χωρίον. [c] καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν [d] λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, [e] λογάδην δὲ φέροντες λίθους, [f] καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι. [g] καὶ ᾗ πηλὸν, εἴποτε δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ, ὅτι τοῦ νώτου ἕφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ὀρθὸν μενεῖν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. πάντι τε τρόπῳ ἠπείροντο φθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους [h] τὰ ὀρθιώτατα ἐξειργασάμενοι, πρὶν βοηθῆσαι. τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ἦν ἤδη, καὶ οὐδὲν ἐδεῖτο τείχους. [i] οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πιθανόμενοι, ἢν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς ὅταν ἐξέλθωσιν, [k] ἢ οὐχ ὑπομενοῦσας σφᾶς, ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ. καί τι αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς ἀθλιωταῖς ὢν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ ἀθλιωταῖοι [l] τοῦ χωρίου τὰ ἐπιτηδειότατα ἠπείγοντο, καὶ ἃ μάλιστα ἐδεῖτο, ἐν ἡμέραις ἓξ, ἐν αἷς Δημοσθένει μετὰ ναῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπείγοντο. [m] οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες πελοποννήσιοι, [n] ὡς ἐπύθοντο τῆς πύλου καταλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου· νομίζοντες μὲν οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι

A quódque Messenii [a] quondam incolæ illinc prodeuntes, plurimum infesti Lacedæmoniis propter linguæ commercium futuri essent, fidelésque loci custodes. Vbi neque ducibus neque militibus persuadet, etiam postea cum præfectis re communicata quieuit, nondum apto ad nauigandum mari: donec ipsis militibus otium agentibus cupido incessit concludendi munitionibus locum. Itaque rem aggressi moliuntur, & quum lapidariis carerent ferramentis, [b] collectos passim lapides ferebant: & vbi quisque quadrabat coagmentabant, lutum, sicubi opus illo esset, vasorum penuria humeris comportantes: vt id commodissimè illic maneret: incurui, néve defluere, manibus post tergum consertis: omníque ratione annitentes, opportunissimis quibusque oppugnationi partibus communitis, anteuenire succursum Lacedæmoniorum. Nam magna pars loci suopte situ munita, muro non indigebat. Lacedæmonii quum hoc accepissent, (agebant autem tunc fortè festum quoddam solenne) cótempserunt, tanquam, quum exissent, aut hoste non expectaturo, aut se oppidum paruo negotio recepturis. Nonnihil etiam eos exercitus qui Athenis adhuc erat, remoratus est. Athenienses, communito intra sex dies loco terram versus, & vbi maximè oportebat, ad tutelam eius Demosthenem cum quinque nauibus relinquunt, cum cæteris in Corcyram ac Siciliam ire pergunt. At Peloponnenses qui in Attica erant, vt Pylon captam acceperunt, properè domum rediere; quippè quum Lacedæmonii Agisque rex [c] domesticum sibi

[a] Qui cognationem olim cum eo habuerant, & eadem cum Lacedæmoniis lingua quum vterentur, plurimum illis infesti futuri essent, fid. &c.

[b] Lectos lapides. Vel, delectos. *Id est, Non quosuis, sed cum delectu.*

[c] Proprium sibi esse, vel peculiare. Quasi, ad se propriè spectare.

---

a Καὶ τοὺς μεσσηνίους οἰκείους ὄντας] ἔνιοι ἤκουσαι καὶ μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τῷ Δημοσθένει· ἄμεινον δὲ, αὐτῷ τῷ χωρίῳ. οἱ γὰρ μετὰ τοῦ Δημοσθένους ἐληλυθότες ἐκ ναυπάκτου μεσσήνιοι, συγγενεῖς ὄντες τοῖς περὶ τὴν πύλον οἰκοῦσι μεσσηνίοις, καὶ ὁμόφωνοι τοῖς λακεδαιμονίοις τυγχάνοντες, ἔμελλον, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς πύλου, πλεῖστα βλάπτειν τὴν λακωνικὴν, οὐ διαγιγνωσκόμενοι διὰ τὴν ὁμοφωνίαν, ἔτι πολέμιοι εἶεν, ἔτι οἰκεῖοι. β Καὶ εἰ χρήσαιντο εἰργάζοντο] χεῖρας ἐνέντες τῇ πράξει.

γ Λιθουργὰ] λαξευτήρια. δ Λογάδην δὲ φέροντες λίθους] ὁπηλέκτους. ἤγουν, ἐκλελεγμένους λίθους. ε Καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι] ἔνιοι αὐτὸ τοῦτο παραπλήσιοι καὶ παραπλήσιον· ἄμεινον δὲ, ὡς ἑκάστῳ ἔμελλε συναρμόσεσθαι καὶ συμφωνήσειν πρὸς ἀλλήλους.

ζ Καὶ τὸν πηλὸν ὅπου δέοι] ἢ καὶ ὑπερβολικῶς ἀναγκῆς εἰρημένον ὅτι πᾶσα.

η Τὰ ὀρθιώτατα ἐξειργασάμενοι] τὰ ἀνεπιχείρητα τοῖς πολεμίοις. θ Οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἄγοντες] οἱ λακεδαιμόνιοι.

ι Ἢ οὐχ ὑπομενοῦσας σφᾶς] ἐνήλλακται, αὐτὸ τοῦ, οὐχ ὑπομενούντων.

κ Ὡς ἐπύθοντο τῆς πύλου] λείπει ἡ πρᾶξις.

existimarent ad Pylon [a] *bellum*: & quia præmaturè fuerant egressi, adhuc viridi frumẽto, permultis commeatus deficeret. Adhæc cæli tempestas maior quàm pro anni tempore vexauerat exercitum. [b] adeo vt quod sæpe alias cõtigerit, eos ocyus discedere, & in hac expeditione quam breuissimè immorari. Nã quindecim dies in Attica mãserũt. Per idem tempus Simonides, Athenienſium dux, coacta paucorum Atheniẽsium qui in præsidiis erãt, & magna illinc sociorum manu, Eiona quæ est in Thracia, Mẽdæorum coloniam, sed tunc hostẽ, per proditionem cepit: illicóque Chalcidensibus ac Bottiæis suppetias ferẽtibus expulsus est, ac multos milites amisit. Regressis ex Attica Peloponnensibus, Spartiatæ quidem ipsi & finitimorum proximus quisque properanter ad ferenda auxilia Pylon iere: cæterorum verò Lacedæmoniorum tardior profectio extitit modò reuersorum ex alia expeditione. Edixerunt autem per Peloponnesum vt primo quoque tempore Pylo subueniretur: & ad suas sexaginta naues quæ apud Corcyram erant, nuntiũ miserunt. Quæ transportatæ per Leucadiũ Isthmũ, quũ Atticã classem quæ ad Zacynthũ erat, latuissẽt, Pylon peruenerũt, quũ iã præstò esset pedester exercitus. Demosthenes, adhuc eò cursum tenentibus Peloponnẽsium nauibus, occupat duas ex suis summittere ad nuntiãdum Eurymedonti, aliisque qui apud Zacynthum cum classe erant Athenienſibus, vt præstò essent, tanquam loco in discrimem adducto. [c] Et illi quidem, prout Demosthenes mandarat, festinanter affuerunt: Lacedæmonii verò, velut oppugnaturi à terra & mari locum, se instruebant, sperantes facilè expugnaturos se opus quod & à properantibus esset extructum, & à paucis teneretur. Cæterùm, quum Atticarum nauium è Zacyntho auxilia expectarent,

[a] *Schol. Græcus subaudit* πάθος. *id est infortunium.*

[b] Adeo vt multis de causis contingat.

[c] Et illæ quidem *naues* prout Dem. mandarat, magnã in nauigando celeritatem adhibuerunt.

A "τὸ πρὸς τὴν πύλον. [β] ἅμα γὰρ περὶ ἐσβαλόντες, καὶ [γ] σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, [γ] ἐπανάγκαζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. χαλεπή τε ἐπιγενομένη μείζων [δ] περὶ τὴν καθεζομένην ὥραν, ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὖθις, [ε] καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἐμειναν ἐν τῇ ἀττικῇ. ξ' δὲ καὶ αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων στρατηγὸς, ἠιόνα τὴν ἐπὶ
B θράκης, μηδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων, [ζ] καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος, προσδιδόντων κατέλαβε. καὶ τῶν ἀκροπόλεως ἐπιβοηθησάντων χαλκιδέων καὶ βοττιαίων, ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς ἀττικῆς πελοποννησίων, οἱ ἀσπαρτιάται, αὐτοὶ μὲν καὶ [η] ἐγγύτατα τῶν τειχῶν, θύσιος ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πύλον· τῶν
C δὲ ἄλλων λακεδαιμονίων βραδύτερα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας στρατιᾶς. προσεπέλλον δὲ κατὰ τὴν πελοπόννησον, βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ πύλον. καὶ ἐπὶ ταῖς ἐν τῇ κερκύρᾳ ναυσὶ σφῶν ταῖς ἑξήκοντα ἔπεμψαν, αἳ [θ] παραγενόμεναι
D λευκαδίων ἰσθμόν, καὶ λαθοῦσαι ταῖς ἐν ζακύνθῳ ἀττικὰς ναῦς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ πύλον. πρόσθεν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ, προσδεχόμενος ἔτι τῶν πελοποννησίων, [ι] ὡς ἐξέπεμπε φθάσας δύο ναῦς ἀγγελίαν Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν ζακύνθῳ ἀθηναίοις, πρεῖναι, [θ] ὡς τὸ χωρίον κινδυνεύοντος. [ι] καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον, καὶ τὰ ἐπέσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι προεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ τειχισμὸν τοῦ χωρίου καὶ κατὰ τε γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα ὅσον ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ὄντων. προσεδέχοντο δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ζακύνθου τῶν ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν,

---

α Τὸ πρὸς τὴν πύλον] πάσης διλογίας.

β Ἅμα γὰρ περὶ] ἅμα δὲ περὶ ἐσβαλόντες περὶ ἣν δέοντες καιρόν. γ Ἐπανάγκαζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς] τοιτέστιν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν οὐκ ἱκανὰ εἶχον σφίσι.

δ Περὶ τὴν καθεζομένην ὥραν] περὶ τὴν ἐνεστῶσαν. ε Καὶ βραχυτάτην γενέσθαι] ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. ζ Καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων] καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων. η Τῶν πρὸς τειχίσιν] αὐτῶν τῶν πρὸς τὴν πύλην οἰκούντων.

θ Ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος] τῆς πύλου. ι Καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος] αἱ δύο.

ἐν νῷ εἶχον, ἐὰν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν. [a] ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία καλουμένη, τόν τε λιμένα παρέχεται στενόν, καὶ ἐξίησι ὀλιγαχόθεν, ἐχυρὸν ποιοῦσα, καὶ τοὺς ἔσπλους στενούς, τῇ μὲν, δυοῖν νεοῖν διάπλουν, κατὰ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὴν πύλην· τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον, ὀκτὼ ἢ ἐννέα. ὑλώδης τε καὶ ἀτείχιστος πᾶσα οὖσα ἐρημίας ἕνεκα, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν αὐτοπρόσωπους βύζην κλήσειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον τοιάδε φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν εἰς αὐτὴν, καὶ περὶ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν. οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τήν τε νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι, τήν τε ἤπειρον, ἀποβάσιν οὐκ ἔχουσαν. [b] τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου, ἔξω τοῦ ἔσπλου, πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα, οὐχ ἕξειν ὅθεν ὁρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὑτῶν. σφεῖς δὲ, αἴθε τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου, ἐκ πολιορκίαν τὸ χωρίον, κατὰ τὸ εἰκός, οἴτου τε ὄντος, καὶ δι' ὀλίγης τροφῆς σκληρῆς κατειλημμένου. ὡς δὴ ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν νῆσον τοὺς ὁπλίτας, ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων, καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ μέρος, "οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταλιφθέντες, εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, σὺν εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου. Δημοσθένης δὲ, ὁρῶν τοὺς λακεδαιμονίους [c] μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ, [d] προσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς περὶ ἑαυτὸν, [e] ἅτε ἤδη ἐγγὺς ὄντων καταλιφθέντων, [f] ἀναπαύσας, ἐπὶ τὸ τείχισμα

124

A in animo habebant, nisi priùs expugnassent, obstruere fauces portus, ne illum subire fas esset Atheniensibus nauibus. Insula enim nomine Sphacteria portui prætenta atque vicina, efficit & portum tutum & introitus angustos: vt hinc, quâ vergit ad Athenienſium munitiones & Pylum, bina nauigia, illinc, quâ vergit ad reliquam continentem, octena nouenáve transeant. Syluestris tota, propter solitudinem, & inuia, quindecim ferme stadiorum magnitudine. Introitum igitur intercludere statuerunt nauibus [a] confertim proras spectantibus. Quinetiam in ipsam insulam, timentes ne sibi ex ea bellum fieret, armatos transportarunt, aliis in continente collocatis. Ita nanque Athenienſibus & insulam fore hostilem, & continentem, vt quæ egressum illis non præberet. Nam cætera citra Pylon extra hos introitus pelagus spectantia, importuosa sunt, nec talia vnde illi proficiscerentur ad suos adiuuandos: se verò, circa pugnam naualem citráque periculum (vt credibile erat) locum expugnaturos, in quo commeatus non esset nisi ad breue tempus sumptus. [b] Vbi hæc eis prospecta sunt, & milites in insulam transportarunt, ex omnibus sortiti cohortibus, aliíque subinde atque alii per vices traiecti: postremi autem qui illic relicti, trecenti ac viginti fuerunt, [c] præter eorum seruitia, duce Epitada, Molobri *filio*. Demosthenes, cernens Lacedæmonios peditatu pariter & classe aggressuros, & ipse se instruit, ac triremes quæ sibi reliquæ erant, subducit ad munitiones, [d] clathrísque

a *Vide annot.*

b *Quum hæc eis visa essent.*

c *Præter Helotas.*

d *Aliter schol. Græcus. Vide annot.*

---

a Ὅπως μὴ ἦ τοῖς Ἀθηναίοις] ὅπως μὴ δυνατὸν ἦ πλεῖν. β Ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία] περὶ ἣν λιμένος ἡ πύλη περίκειται νῆσος σφακτηρία ἐστὶ, ἃ δὴ τὸν αὐτὸν ἀπέχουσι λεγ. δύο ἢ δὴ ἡ νῆσος γίνεται τρία στόματα τοῦ λιμένος, ἃ διέπλουν οἱ ὠθισμοί. ὧν τὰ μὲν ἑνὸς, ἡ πύλη, στενὸν ὄντα, ὥστε μόλις δύο τριήρεις ἅμα πλεῖν· τὸ δὲ ἕτερον, πλατύτερον, ὥστε ἐκλῶ δυοῖν δεῖν τριήρεις ἅμα διαπλεῖν.

γ Καὶ ἐγγὺς ὄντων καταλιφθέντων] τῆς πύλης προσκειμένης. δ Βύζην κλήσειν ἔμελλον] ἀδρόως. οἷον, βύσειν τοῖς ναυσὶ τὸν ἔσπλουν. ε Ἀποβάσιν οὐκ ἔχουσαν] λείπει, ὅτε εἰς τὴν νῆσον, ὅτε εἰς τὴν ἤπειρον. ζ Τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλης] τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλης ἔξω, τὰ ἀλίμενα, τουτέστι, τὰ ἔξω τοῦ ἔσπλου, ἃ παρέξειν προσόρμισιν τοῖς ἀθηναίοις. η Οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταλιφθέντες] περιττὸς ὁ καί. θ Μέλλοντας προσβάλλειν] τῇ πύλῃ δηλονότι. ι Ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ] ἤγουν, ἀπό τε τῆς νήσου καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. κ Παρεσκευάζετο] πολεμικῶς ἡτοιμάζετο. λ Αἴσθ' ἦσαν αὐτῷ] ἃς εἶχε λοιπὰς πάσας, ὑπὸ τὸ πίλωμα προσεταίρωσε. τουτέστι, νεολκήσας, ὀρθὰς πρὸ τῆς πύλης ἔφραξεν. ἔνιοι δὲ, ὅτι ξύλοις ὀρθοῖς προστυρώσειν αὐτάς. μ Ἀναπαύσας] ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν δηλονότι.

præfigit: earum nautas scutis inualidis armat, & salignis plerisque. Neque enim poterant inculto in loco[a] suppeditare arma. Quin hæc ipsa ceperant è triremi Messeniorum, actuarióque nauigio, quum fortè illuc appulissent Messenii numero fere quadraginta, quibus vnà cum aliis Demosthenes vsus est. Is igitur quum multos & inermium & armatorum[b] super tuta ipso situ, sed præcipuè super extructa, qua parte in continentem vergunt, disposuisset, præcipit vt peditatum, si aggrediatur, arceant. Ipse, delectis sibi ex omnibus sexaginta[c] armatis, & aliquot sagittariis, muros egreditur mare versus, qua maximè parte illos descendere conaturos[d] in loca aspera petrosáque ad mare versa, & qua murus ipsorum fragilissimus erat, eum reuellere ausuros suspicabatur. Murum enim fragilem fecerat, quòd putabat nunquam fore vt nauibus superior esset hostis: &, si superior esset ad egrediendum in terram, oppidum captum iri. Itaque ad maritimam partem profectus, illic armatos disposuit, ad arcendum quoad posset hostem. eósque his verbis est adhortatus,

VIRI qui mecum hoc subiistis periculum, nemo vestrum malit in hac necessitate videri intelligens, reputando omnes quæ nos circunstant difficultates, potius[e] quàm securè & bona cum spe audacter hostes inuadere, ex eis incolumis euasurus.

[a] Comparare.

[b] Super maximè munitas & firmas partes muri, continentem versus collo cassæ.

[c] Militibus gratuis armaturæ.

[d] In loca quidem aspera, &c. sed quia murus hac parte minimè firmus erat, sperabat fore vt hoc eos ad audendum alliceret. *Schol.*

[e] Quàm citra consultationē hostes inuadere, spem bonam concipiēs fore vt etiam incolumis ex iis euadat.

A προσεταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν· ἀσπίσι τε φαύλαις, καὶ οἰσυίναις τὰς πολλάς. οὐ γὰρ ἐῶ ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ παρεῖσθαι. ἀλλὰ καὶ ταῦτα δ ἐκ ληστρικῆς μεσσηνίων πεντηκοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον οἱ ἔτυχον τῶν ἐμβεβηκότων μεσσήνιοι. ὁπλῖται τε τῶν μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐβούλοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ ὡπλισμένων, ὅτι τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ

B ἐχυρὰ τῶν χωρίων πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε προσφέρων ἀμύνασθαι τὸν πεζόν, ἵνα μὴ προσβάλῃ. αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας, καὶ τοξότας ὀλίγους, ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ὅτι τὴν θάλασσαν, ἢ μάλιστα ἐκείνους προσδέχετο πειράσεσθαι ἀποβαίνειν· ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς δὲ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους τούτῳ ἀσθενεστάτου ὄντος, ὃ ἐπιπάσασθαι αὖθις ἠγεῖτο προθυμή-

C σεσθαι. οὔτε γὰρ αὖθις ἐλπίζοντες ποτὲ ναυσὶ κρατήσεσθαι, οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον, ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀποβασιν, ἀλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. καὶ ᾧ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὸν τὴν θάλασσαν χωρίσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας, ὡς εἴρχων, ἵνα δύνηται· καὶ προεκελεύσατο τοιάδε, Ἄνδρες ξυναράμβοι· τῶνδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν ἐν τῇ τοιᾷδε αἰφνιδίῃ ξυντετος βουλέσθω δοκεῖν εἶναι), ἐκλογιζόμενος

D ἄφνω τὸ πρόσωπον ἡμᾶς δεινόν, μᾶλλον ἢ ἀπροσδοκήτως δέλπις ὁμοίως χωρήσαντας τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐκ τούτων αὖ προθυμουμένους.

χωρήσας

---

a Προσεταύρωσεν] ὀρθῶς ἔστησεν. β Ἀσπίσι τε φαύλαις] ταῖς τυχούσας. ταῖς ὁπωστυχούσας, καὶ ἀπιλέσιν. γ Οὐ γὰρ ἐῶ ὅπλα] οὐ γὰρ δύναται ἐῶ ὅπλα, καὶ τὰ ἑξῆς. δ Ἐκ ληστρικῆς] ἀλώσης πεντηκοντόρου ληστρικῆς καὶ κέλητος ὑπὸ ἀθηναίων, τὰ ὅπλα τῶν ληστῶν ἔλαβον οἱ παρόντες τῶν Δημοσθένει μεσσήνιοι. ἦγον, ἐκ ληστρικῆς τῆς πεντηκοντόρου ἔλαβον οἱ ἔτυχον ἐμβεβηκότες μεσσήνιοι. ἦσι δὲ πεντηκοντόρος μὲν, ἡ ὑπὸ πεντήκοντα ἐρεσσομένη· κέλης δὲ, ἔστι μικρὸν καὶ στενὸν πλοῖον. ε Ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἵνα προσβάλῃ] ἤγουν, ἀποδιώκειν τὸν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς σπεύδοντα, ἵνα προσβάλῃ τῷ τείχει. ζ Αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων] ἀπολέξας ἐκ τῶν προσκαθημένων τῷ τείχει. η Ἐπιπάσασθαι αὖθις] πάλιν κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ἀσθένειαν τοῦ τείχους, ἀφορμὴν παρέξειν τοῖς λακεδαιμονίοις ὥστε ὅτι τὸ αὐτὸ ὁρμῆσαι. προεσθὲν δὲ τὸ προθυμήσασθαι. ἦρκει γὰρ τὸ ἐπιπάσασθαι. ἔνιοι δὲ, ἐφελκύσασθαι αὖθις ἠγεῖτο εἰς προθυμίαν ἐκεῖνο τὸ μέρος. θ Οὗπερ γὰρ αὐτοὶ] οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην. ι Ἐλπίζοντες ποτὲ ναυσὶ κρατήσεσθαι] οἱ ἀθηναῖοι οὐκ ἰσχυρῶς τὸ πρὸς θάλασσαν ἐπίτειχισαν πάλαι πόλον, οὐχ ἡγούμενοι ὀπισθεν ἐπιθήσεσθαι τοῖς ἐναντίοις ἀπὸ θαλάττης ἐκπεπλευκότων ἀθηναίων. κ Ἐκείνοις τε βιαζομένοις] βιαίως ποιοῦσιν. λ Ἀλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι] ἑλπὶς ἀπὸ τῶν προσκαθημένων τῷ τείχει. μ Χωρίσας] τοὺς ὁπλίτας διελόνδην. ν Ἄνδρες οἱ ξυναράμβοι] δήμηγορεῖα Δημοσθένους. τὸ προοίμιον ἐκ προσοχῆς. ἔρρηται δὲ τῷ διὰ τριῶν μόνῳ.

ξ Οἱ ξυναράμβοι] οἱ συμφαλάμβοι. ο Τοῦδε τοῦ κινδύνου] τὸ ἀφ', τοῦδε τοῦ κινδύνου, αἰτιατικὴ τοῦ πόνδε τὸν κίνδυνον· ἡ δὲ δήλωσις, αἰτιατικὴ τοῦ, μηδεὶς ἐν τοιούτῳ κινδύνῳ ἡγούμενος ἑξεῖ τι καὶ ἀναγκαῖον, σωφρόνως βουλέσθω δοκεῖν εἶναι· καὶ ἀριθμεῖται τὰ πρόσωπα δεινά, ἀλλὰ τοῖς ἐναντίοις θαρσαλέως ἐπιπαλέσθω, καταφρονήσας τοῦ προσκαίρου κινδύνου· μᾶλλον γὰρ ὁ τοιοῦτος κρατήσει τῶν πολεμίων. π Ἐν τῇ τοιᾷδε αἰφνιδίῃ] ἐν τῇ παρεστώσῃ.

» "Ὅσα γὰρ ἐς αἰάλκιαν ἀφῖκται, ὥσπερ πάσῃ, A
» λογισμὸν ἧκιστα ἐνδεχόμενα, κινδυνεύει τὸ
» ταχίστου περισσεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ πλείω
» ὁρῶ περὶ ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε μεῖ-
» ναι, καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλα-
» γῶτες, τὰ παρόντα ἡμῖν κρείσσω καὶ
» τὰ περισσεύοντα. τὸ τε γὰρ χωρίου ὃ δυσέμ-
» βατόν ἐστιν, ἡμέτερον νομίζω, ὃ μόνοις ἡμῖν
» ξύμμαχον γίγνεται, ἐκείνοις δὲ,
» καίπερ χαλεπὸν ὄν, οὐ πορευτέον, μηδε-
» νὸς κωλύοντος. καὶ ⟨Ⓦ⟩ πολέμιον δυνότερον B
» ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίας αὖτις πάλιν οὔσης τῆς
» ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ' ἡμῶν βιάζηται.
» ὅτι γὰρ ταῖς ναυσὶ ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι·
» ἀποβαίνειν δὲ, ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τότε πλῆ-
» θος αὐτῶν οὐκ ἄξιον δεῖ φοβεῖσθαι. κατ' ὀ-
» λίγον γὰρ μαχοῦνται, καίπερ πολὺ ὄν, ἀπορίᾳ
» τῆς παρασκευῆς. καὶ οὐκ ἐν γῇ τραπὸς
» ἔστιν ἐν τῷ ὁμοίου μείζων, ἀλλ' ἀπὸ νεῶν,
» αἷς πολλὰ τὰ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ
» ξυμβαίνειν. ὥστε καὶ τούτων ἀπορίας αἰτι- C
» πάλοις ἡγεῖσθαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει· καὶ
» ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς, ἀθυμίᾳ ὄντας, ἃ ὅπι-
125 » σθεν μάθητε ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν ἐπ' ἄλλοις
» ἀποβαίνειν (ὅτι εἴπερ ἐσμὲν ἐσμόν, καὶ μὴ φόβῳ
» ῥᾳθίᾳ τε καὶ νεῶν ἀθυμίᾳ τοῦ χω-
» ρεῖν, οὐκ ἂν ποτε βιάζοιτο) καὶ ἀνδρεῖς νῦν
» μεῖναί τε, καὶ ἀμύνασθαι ᵍ τῇ αὐτικὰ τὴν
» ῥαχίαν, σώζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον.

A Quæcunque enim (vt hæc ipsa) in necessitatem deuenerūt, [a]ea minimam rationem, celerrimum periculum desiderant. Quanquam ego plura nobiscum facere video, si & [b]manere, nec ea quæ potiora nobis adsunt prodere volumus, multitudine illorum deterriti. Etenim partem loci quā tenemus, inaccessibilē arbitror, adiutricémque fieri nobis perstantibus: recedentibus verò, etsi difficilem, accessu tamen facilem fore, nullo prohibēte. Hostem quoque ex hoc acriorem habebimus, quòd ei, si à nobis vrgeatur, nō facilis rursus sit sui receptio. Nam & dum in nauibus est, facillimè illi resistitur: & dum egreditur, [c]iam æquo in loco ipsius multitudo, quālibet magna, (in exiguo enim dimicatur) non valde timēda est, ob littoris in quod descenditur iniquitatem. [d]Neque exercitus ille in terrā est vtique futurus maiorex loci æqualitate, sed è nauib[9] pugnat in mari, vbi necesse est periculosa multa cōtingere. Adeo suas illis difficultates existimo instar esse qualis nostra est hominū paucitas. Insuper vos obsecro, (quū sitis Atheniēses, & experiētia in alios è nauib[9] desiliēdi, sciatis, siquis perstet, nec terrore illisorū fluctuū, & cū impetu incurrētiū nauiū sūmoueatur, hūc nū quā vi sūmoueri) vt maneatis, ad ipsas littoris salebras arcētes hostē, vósque ipsos pariter ac locū cōseruetis.

a Eorum minimè iniri ratio potest, sed periclitatione celerrima opus habent.

b Impetum eorū sustinere, necquas habemus commoditates, & *opportunitates adres gerendas*, deserere volumus, mult. ill. deterriti. Nam & quòd locus accessu difficilis est, id pro nobis facere existimo. quippe qui impetum quidem sustinentibus nobis auxiliaturus sit, at si recedamus, accessu facilis *hosti* sit futurus, quantumuis alioqui difficilis, & *reposte* nemine prohibente.

c *In hac interpr.* Iam æquo in loco ipsius multitudo, *sequitur quam habemus lectionem: quam potius claudenda videatur periodus post* ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη, *& scribendum* τό, τε πλ. *Vide annot.*

d Neque maior ille *hostium* exercitus in terra est perinde & *noster*, sed è nauibus *pugnaturus est*, quibus multæ commoditates in mari contingāt necesse est. Adeo suas. *&c.*

---

a Ὅσα γὰρ ἐς αἰάλκιαν ἀφῖκται] πᾶσι ἐξηγητέον ὅτι τοῦ πανικοῦ, οἱ γὰρ αἰσχρῶς πανικῷ πτοηθέντες κίνδυνοι οὐ διαλογισμοῦ χρῄζουσιν ἀκριβοῦς, ἀλλὰ τοῦ διακινδυνεύειν αὐτίκα καὶ ἀμελεπτῶς. τὸ δὲ ἧκιστα, οὐχ ὅτι τὸ ἧττον, ἀλλ' ὅτι τὸ ὑπὸ ὅλως κεῖται. b Ἐς αἰάλκιαν ἀφῖκται] ἠρώτων, αἰαλκιάσεις ἐσμὲν καὶ βίαια. c Ὡς ὥσπερ πᾶσι] τοῖς πανικοῖς. d Πρὸς ἡμᾶς ὄντα] πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἡμῶν σύμμαχα καὶ ὠφέλιμα ὄντα.

e Καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν] τῷ ἐναντίων δηλονότι. ζ Τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν] τὰ παρόντα ἡμῖν πλεονεκτήματα. η Ἡμέτερον νομίζω] εἰς ἡμετέραν βοήθειαν. θ Ὑποχωρήσασι δ'] ὑποχωρησάντων δέ, καίπερ δυσέμβατον ὄν, ἀπίβατον ἡγοῦνται τῆς λακεδαιμονίοις. ι Καίπερ χαλεπὸν ὄν] εἰς ὑπόβασιν δηλονότι. κ Εὐπόρευτον ἔσαι] ἀπίβατον. λ Καὶ τὸ πολέμιον δυνότερον ἕξομεν] ἡ διάνοια, πιαύτη, οἱ πολέμιοι (φησὶν) ὑποχωρησάντων ἡμῶν, ἀποβαίνειν τῶν νεῶν, καὶ ἐπιλύπης τῆς πίχι, χαλεπώτεροι ἡμῖν ἔσονται. εἰδότες γὰρ ὅτι, αὖ μὴ κρατήσωσιν, ῥᾳδίως ἀποχωρήσαι δυνήσονται ὀπίσω, διὰ τὸ χαλεπότητα τοῦ χωρίου, μετὰ προνοίας ἡμῶν μαχοῦνται, ἢ ἀπολέσας ζημιώσῃς, ἢ κρατήσας τῷ χωρίῳ. ῥᾴδιον γὰρ (φησὶν) ὄζειν ἐπ αὐτοὺς ὄντας ὅτι τῶν νεῶν ἀμμώδης. μ Ἀποβαίνειν δ'] ἀποβαίνειν δὲ (φησὶ) τῶν νεῶν, ἴσοι γίνοι) ἡμῖν. καθασκευάζει δὲ διὰ τούτου ὅτι οὐδὲ ὅλως δεῖ αὐτοῖς συγχωρῆσαι καταπλεῖν εἰς τὴν γῆν. ν Ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη πότε] ἀπὸ κοινοῦ, ἡμῶν ἔσονται ἴσοι εἰς τὸ πόλεμον, διὰ τὸ ἀπορεῖν τῶν χρὴ ἐξορμηθῆναι μετὰ ἀσφαλείας, διὰ τὸ δυσίμβατον. ξ Καὶ οὐκ ἐν γῇ τραπὸς ὄζει] ἢ μείζων μᾶλλον ὄζει ὁ τραπὸς αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς ὁρμώμενος, ἀλλ' ἐν γῇ βαδιζαπόλεμος. ο Ἀπὸ τῶν κινδυνίας, ἢ ἀπὸ τῶν αἱμάτων, ἢ ἐξ ἄλλων πολλῶν. π Αἷς πολλὰ τὰ καίρια] αἷς ἔστι πολλῶν χρεία τῶν ἐπιτηδείων, οἷον εἰπεῖν, ἀνέμου, ἢ χωλείων φιλανθρώπων, ἢ εἰρεσίας ἀκμῆς, ἵνα δυνηθῶσιν αὐλιπαχθῶσιν οἷς ἐν γῇ π Δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ] τὸ δεῖ αὖτε τῷ ἔωθεν. ρ Ὥστε πᾶσι τούτων ἀποβαίνειν] ὡς αὖ εἰ ἔλεγεν, ἐπεὶ πλείονες ἡμῶν εἰσὶν ἡμεῖς ἢ, ἐλάχιστοι, ὥσπερ ἐξιστῶ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ ἡμέτερον, τὸ πολὺ δ' ἀποβαίνειν ἰῶ ἔχοιεν. σ Τῷ ἡμετέρῳ πλήθει] ἔξεστι λέγειν πλῆθος ὃ ὅτι ὀλίγον. Ὅμηρος, Πλήθει τε σφετέρῳ, καὶ ὑπερθύμοις δύμοις ἔχοντες. τ Αθηναίοις ὄντας] ὡς ὥσπερ διὰ τὸ σφοσπορείας ἐνέφηνεν αὐτῶν τὸ ἀξίωμα τῆς θαλάσσης ὀπισήμους. υ Ἐπ' ἄλλοις ἀποβαίνειν] τῶν κατ' ἄλλων ἀποβαίνειν εἰδότας, τὸ, ἐὰν ἡμᾶς καρτήσας, περισδέχηται θαρρῶν, καὶ μὴ φύγῃ καταπλαγεὶς τῷ φόβῳ τῆς δηνότητος τοῦ καταπλοῦ, πάντα καταρθοῖ. ῥᾴδιον δὲ ὄζειν ὁ ἦχος τῆς εἰρεσίας. φ Γὰρ αὐτῶν τῶν ῥαχίαν] ῥαχία ὄζει πετρώδης τόπος, ὅθεν ὐ ὠθεμένη ἡ θάλασσα, καὶ ὁ κλύδων, καὶ ἡ τῆς θαλάσσης ὁρμή. ὄζειν τὸ νώπον ὀσφραίνεσθαι, ῥάχις καλεῖται, ὡς ἀπὸ τῆς ῥαχίας τῆς πίτρας.

His tantùm exhortato Demosthene, Athenienses alacriores effecti, descendentes ad mare, se disposuerunt. Lacedæmonii verò progressi castris. [a] peditatu munitiones, nauibúsque, quæ tres & quadraginta erant, Thrasymelida Cratesiclis *filio* Spartiata, nauarcho, partem qua Demostenes opperiebatur inuadunt. Athenienses verò, & ipsi vtrinque à terra & à mari resistebant. Illi delectis aliquot nauibus, quoniam pluribus appelli non poterat, per vices aliis quiescentibus, adnauigabant: omni audacia atque exhortatione vtentes, siquo pacto reiectis hostibus, loco potirentur. Inter quos maximè [b] extabat Brasidas vnus è trierarchis: qui quum cerneret locum aecessu difficilem, sed & sicubi accedi posse videbatur, trierarchos gubernatoresque formidantes, ac nauibus cauentes ne [c] collidérentur, vociferabatur, [d] dicens improbum esse, quum lignis parcunt, spectare illic hostem vbi muros extruxisset: iubebátque vt illisis *littori* nauibus vi in terram descenderent: néve pigeret socios impræsentiarum naues suas pro *acceptis* magnis beneficiis, Lacedæmoniis impendere: sed illis [e] impactis, quacunque ratione *in littus* egressos & viris & loco potiri. Talibus verbis Brasidas alios instigans, gubernatorem suum ad applicandum nauem adegit, pergénsque ad [f] pontem, conatus descendere, ab Athenienses [g] percutitur:

A Τοσαῦτα τῷ Δημοσθένους παρακελευσαμένου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐβαρύνοντό τε μᾶλλον, καὶ ὅπη καταβαίητε ἐτάξαντο πρὸς αὐτὸ τοῦτο θαλάσσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀφαντες, ταῖς τε καταλοίποις τριήρεσι παρεβόησαν τῇ τειχίσματι, καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα, οὔσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί. ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας, ὁ Κρατησικλέους, ἀπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ ᾗ ἦρξε ὁ Δημοσθένης παρασκευάζεσθαι δέχεται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἠμύνοντο· οἱ δὲ, κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἐν πλείοσι παρεσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες, ἐν τῷ μέρει τοὺς ὁπλίτας ἐποιοῦντο, παρθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ, εἴπερ ὠσάμενοί γε λάβοιεν τὸ τείχισμα. πρώτων δὲ φανερώτατος ὁ Βρασίδας ἐγίγνετο. τριηράρχων γάρ, καὶ ὁρῶν, τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴπου καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι παρασχεῖν, ἀποκνοῦντας, καὶ φυλασσομένους τὰς νέας μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα, λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων φειδομένους, τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ παρεῖναι τεῖχος πεποιημένους· ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς, βιαζομένους τῇ ἐπιβάσει, καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι αὐτὴ μεγάλων διέργεσιαν ταῖς ναυσὶ τοῖς λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι δοῦναι· ὀκείλαντας δὲ, καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβαίνειν, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι. καὶ ὁμοῦ τοῖς τε ἄλλοις τοιαῦτα ἐπέσπερχε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην τῇ αἰσχύσας ὀκεῖλαι τῇ ναῦν, ἐχώρει ὅπῃ τῇ ἀποβάθρα. καὶ πειρωμένου ἀποβαίνειν, ἀνείκοπτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

a Terrestri exercitu, nauibúsque XLIII, Thrasymelida, Cr. *fil.* Sp. nauarcho, ipsum propugnaculum inuadunt: idque ea parte qua Demosth. sperabat.

b Conspicuus erat. *Vel*, Spectabilis.

c Confringerentur.

d Negans æquum esse, dum lignis parcunt, munitionem ab hostibus in *ipsorum* regione extructam negligere. *Vel tolerare.* Iubebátque, &c.

e Οκέλλειν *quod hic* impingere, *paulo pòst* applicare *Vertit. Vide annot.*

f Ἀποβάθρα *est pons quo nauis conscenditur, & ex ea in terram descenditur.*

g Repellitur.

---

a Επέζαντο] αὐτὸ τοῦ παρεπέζευσαν, ἢ ἐπέβησαν, καὶ ἠυτρεπίσθησαν.

β Καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα] οὐ ταῖς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ ταῖς ἑαυτῶν.

γ Ἦρξε ὁ Δημοσθένης παρασκευάζεσθαι] κατὰ τὸ μέρος τὸ νῶτον δηλ τὸ πυρρῶδες, ὅπου καὶ παρεσκεύαζε ὁ Δημοσθένης. δ Διότι οὐκ ἐν πλείοσι παρεσχεῖν] ἐπειδὴ οὐ δυνατὸν ἐν πλείοσι παρασκευάσασθαι διὰ τὸ πυρρῶδες, διὰ τὸ ὀλίγαις ὥρμησαι ναυσὶν, ἢ ταῖς ναῦς ἀναπαύοντες, ἢ αὐτοὶ ἀναπαυόμενοι.

ε Καὶ παρακελευσμῷ] παρακινήσει. ζ Εἴπερ ὠσάμενοί γε λάβοιεν τὸ τείχισμα] τοὺς ἀναπίους δηλονότι. η Πάντων δὲ φανερώτατος] ἀναυδαιότατος καὶ ὀπιδήλως· ὑπὲρ πάντας ὁ Βρασίδας ἐγίγνετο ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔργῳ ἐς παρθυμίαν καὶ ὁρῶν τοὺς τριηράρχους οκνοῦντας διὰ τὸ χαλεπὸν τοῦ χωρίου, περὶ τῶν νεῶν φυλασσομένους, ὅπως μὴ συντείψωσιν αὐτάς. θ Δυνατὸν εἶναι παρασχεῖν] παρασχεῖν. ι Τῶν νεῶν] ἤγουν, πινὰς τῶν νεῶν. κ Βιαζομένους] συὺ βίᾳ ποιοῦντας. λ Αὐτὴ μεγάλων διεργεσιῶν] σὺν ὕστερον διεργεσθῶσι αὐτοὶ οἱ σύμμαχοι, καὶ τιμηθῶσι. Η διεργεσιῶν, ὧν αὐτοὶ διηργέσαντο ἤδη οἱ λακεδαιμόνιοι. μ Οκέλλαντας δὲ] σεσαγκάσαντας, καὶ σεσαγγίσαντας. ν Επέσπερχε] ἐπεπαύδαζεν. ξ Οκεῖλαι τῇ ναῦν] σεσοκεῖλαι. ἐμπεφυσῆσαι. ο Επὶ τῇ ἀποβάθραν] ἢ ἀπὸ τῶν νεῶν ὅπῃ τῇ χθῷ ἔξοδος, ἀποβάθρα καλεῖται.

ξ τραυματισθεὶς πολλά, ἐλιποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ [a] ἐς τὴν παρεξαρσίαν, ἡ ἀσπὶς ἐκδιερρύη εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ὀλισθήσας αὐτὸς ἐς τὴν γῆν, ἀπέφυγε· καὶ ὕστερον [b] ἐς τὸ τρόπαιον ἐχρήσαντο, ὃ ἔστησαν τῆς παρούσης βοηθείας. οἱ δὲ ἄλλοι παρεσκευάζοντο μὲν, ἀδυνατοῦντες δὲ ἐπιβαίνειν, τήν τε χωρίων χαλεπότητι, καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων, καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων. [c] ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη ὥστε ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε καὶ ταύτης λακωνικῆς ἀμύνεσθαι ἐκείνους ὁπλιτεύοντας, λακεδαιμονίους δὲ, ἐκ νεῶν τε καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὖσαν ἐπ' ἀθηναίους ἀποβαίνειν. ὅπερ πολὺ γὰρ ἐπὶ τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν, ἠπειρώταις μάλιστα εἶναι, καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ, θαλασσίοις τε, καὶ ταῖς ναυσὶ πλέον παρέχειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι παρεσκευάζοντο, ἐπέπαυντο. καὶ τῇ τρίτῃ ὅτι ξύλα ἐς μηχανὰς προσέπεμψαν τῶν νεῶν τινας ἐς ἀσίνην, ἐλπίζοντες ὃ κρατοῦντες λιμένα τεῖχος οὔπω μὲν ἔχον, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης, ἑλεῖν μηχανᾶς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς ζακύνθου νῆες τῶν ἀθηναίων παρεγίγνοντο τεσσαράκοντα. παρεσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ ναυπάκτου, καὶ χῖαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τὸ τε ἤπειρον ὁπλιτῶν πλείοσιν, καὶ νῆσον, ἐν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς 126 ναῦς, καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες ὅπου καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς παράπλουν τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει, ἔρημος οὖσα, ἔπλευσαν, καὶ ὁρμίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ὅτι ναυμαχίαν,

& quum multis vulneribus sauciatus esset, linquente animo in [a] remigium collabitur: clypeúsq; eius defluxit in mare, & ad terrā appulsus est: quo recepto, Athenienses postea ad trophæum sunt vsi, quod de hac aggressione statuerunt. Aliis item Lacedæmoniis aderat quidem animus ad egrediendum, sed facultas decrat, tum locorum asperitate, tum Athenienſium nihil cedentium perseuerantia. Atque eò fortuna peruenit vt Athenienses è terra, & ea Laconica, Lacedæmonios applicare prohiberent, illi aduersus hos in terram suam tunc hostilem [b] descendere conarentur. Nam fere eo tempore de vtrisque talis opinio erat, vt [c] hi mediterranei pedestribus copiis longè præstantissimi essent, illi inter maritimos plurimum re nauali præcellerent. Atque hoc die ac parte insequentis aliquoties aggressi destiterunt. Tertio die aliquot naues ad materiā machinarum in Asinā dimisērunt, sperantes se murum qui portum spectabat, [d] altum quidem, sed egressioni præcipuè opportunum, machinis expugnaturos. Hoc interim tempore naues Athenienſium sexaginta ex Zacyntho affuerunt. nam accesserunt eis auxilio aliquot præsidiariæ ex Naupacto, & quatuor Chiæ. Hæ vbi vident & continentem & insulam armatis refertam, & naues quæ in portu erant non prodire, ambigētes quónam appellerent, tunc contenderunt in primam insulam, & desertam, nec ita distantem, ibíque stationem habuerunt. Postero die velut ad nauale prælium instructi

a Παρεξαρσία non significat remigium, sed interstitium interpuppim vel prorā, & remiges.

b Descenderent.

c De Lacedæmoniis intelligendū existimatur quod prior loco dicit: de Athenienſibus quod posterior. Sed scholiastes Gr. quamuis & ipse de hoc assentiatur, aliam expositionem afferrisse videtur, Lacedæmonios pedestri pugna semper antea fortissimos, tunc in nauali fortissimè rē gerere: & Athenienses, quorum magna in nauali esse præstantia soleret, tūc in pedestri præstantissimos esse. Sed, nisi aliter scriptum locum istum habuerit, ita potuisse exponere non videtur.

d Legit ὕψος μὲν ἔχον.

α Ἐς τὴν παρεξαρσίαν] παρεξαρσία ἐστὶν ὁ ἔξω τῆς ἀρσεως τῆς νεὼς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κώπαις κέχρηνται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρῴρης. β Πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο] αὐτὸ τὸ τροπαίου ἐχρήσαντο αὐτῷ, ἢ ἀντὶ τροπαίου· καὶ αὐτὸ ἔστησαν πλέονος ἕνεκα κόσμου καὶ δόξης.

γ Τῆς παρουσης] αὐτὴ τῆς μάχης.

δ Οἱ δ' ἄλλοι] λακεδαιμόνιοι δηλονότι.

ε Καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων] ὡς αὖ εἰ ἔλεγεν, ἀμυνομένων τῶν φρουρίδων ὁ ἐπίνοσων, καὶ μὴ ἐόντων μηδένα τῶν λακεδαιμονίων ἀποβαίνειν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐς τὴν γῆν. τὸ δὲ, καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων, ἀπὸ τοῦ κατ' οὐδὲν ὑποχωρούντων. ζ Ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη] ὡς αὖ εἰ ἔλεγεν, ἐς τοῦτο περιέστη ἡ τύχη ἀθηναίους καὶ λακεδαιμονίους, ὥστε ἀθηναίους μὲν ἐκ τῆς λακωνικῆς ἀμύνεσθαι λακεδαιμονίοις· λακεδαιμονίους δὲ, ὅθεν πέρ ἐστιν ἡ ἑαυτῶν ζημιοῦσθαι ἐκ νεῶν ἀποβαίνειν, καὶ πύρου κωλύεσθαι. καὶ πολὺ δὲ ὧν τῆς χρόνοις ἐκείνοις ἤρξατο τὰ τῆς δόξης τῆς μὲν λακεδαιμονίοις εἰς τὰ πεζὰ μείζοσιν εἶναι ἀεὶ, νῦν δοκεῖν εἰς τὴν ναυμαχίαν κρείσσους εἶναι· τῆς δὲ ἀθηναίοις, εἰς τὰ ναυτικὰ πεπεῖσθαι ἐστιν ἀεὶ, νῦν δοκεῖν ἀρίστοις εἶναι τὰ πεζά. η Καὶ τῇ τρίτῃ ὅτι ξύλα] αὐτὰ τὰ, ὅτι ξύλα ὅτιπερ ἦν ἐς μηχανὰς, παρεσκευάσαντο εἰς καταφορὰν τειχῶν. θ Τὸ δὲ ἀσίνη, πόλις ἐστὶ λακωνική. ι Τὸ τε τῶν νῆσον] τὸν στρατιωτικὸν. ια Ἐν τε τῷ λιμένι ὄντας τὰς ναῦς] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι.

procedunt, "si voluntas hostium ferret in apertum mare obuiam ire: sin minus, *in portum* ipsi ingressuri. Illi neque obuiam iere, neque, quemadmodum constituerant, aditum obstruxere, sed quieti in terra naues explebant, & se præparabant, tanquam in portu, qui non paruus erat, siquis ingrederetur, pugnaturi. Quo cognito Athenienses ab vtroque ingressu in illos tendunt: inuectique in complures earum quæ iam [a] exteriores infestis proris erant naues, in fugam vertunt: ac persequuti, vt in breui spatio, multis laceratis, quinque capiunt, & earum vnam cum ipsis viris, cæteras quæ in terram refugerant, inuadunt: quarum quæ adhuc [b] plenæ erant, priusquam subducerentur, feriunt: quasdam vnde viri fugam fecerant, alligantes, vacuas trahunt. Quæ conspicientes Lacedæmonii, & eam iacturam ægerrimè ferentes, quòd qui apud insulam essent intercipe rentur, ad auxilium veniunt: vtque erant armati mare ingressi, apprehensas econtrario naues retrahunt, existimantes pro se quisque id opus impediri cuicunque ipse non adesset: erátque ingens tumultus, commutata amborum ad naues forma dimicandi. Quippe Lacedæmonii, præ studio atque formidine, nihil aliud quàm (vt sic dicam) è terra nauale prælium: Athenienses verò, vincentes, ac præsenti fortuna quamplurimũ procedere volentes, de nauibus pedestre prælium gerebant. Multóque labore, ac multis inuicem vulneribus acceptis dirempti sunt: & à Lacedæmoniis vacuæ naues, præter eas quæ principio captæ fuerant, seruatæ. Regressis in sua vtrisque castra, Athenienses, erecto trophæo, restitutis mortuis, potiti naufragiis, protinus insulam circumueniunt nauibus, custodiúntque, tanquam viri in ea essent intercepti.

a In alto erant.

b Implebantur.

A αὐτὴν ἦσαν, " ἐὰν μὲν αὐτοὶ αὐτὸ πλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὸν λιμένα ἐσβολήν· εἰ δὲ μή, ὡς αὐτοὶ ἐπὶ τὸν λιμένα ἐσπλευσούμενοι. β καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντεπῆγον, οὔτε ἃ διενοήθησαν, φθάσαι τοὺς ἑαυτῶν, ἔτυχον ποιήσαντες· ἡσυχάζοντες δὲ ἐν τῇ γῇ, τάς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἐὰν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες. γ οἱ δὲ ἀθηναῖοι γνόντες δ, καθ' ἑκάτερον Ⓜ ἑαυτῶν ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς· καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπροφέρεις προσπεσόντες ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ διώκοντες, ὡς ὀλίγας ἑξαιρέους, ἕτερωσαν μὲν πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· τὰς δὲ λοιπὰς ἐν τῇ γῇ καταπεφυγυίας ἐνέβαλλον. αἱ δὲ, καὶ πληρούμεναι ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκκόπτοντο. καὶ ἄνας καὶ ἀναδούμενοι, κενὰς εἶλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων. ἃ ὁρῶντες Ⓐ λακεδαιμόνιοι, καὶ προσβοηθοῦντες τῷ πλῷ, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, πρεσβοήθουν· καὶ ἐπιβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀντεῖλκον, ἀντιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν. δ καὶ ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι δόξει ἕκαστος, ᾧ μή τι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῇν. ἐγίγνετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντιλελαγμένοι τῶν ἑκατέρων ἐς τὰς ναῦς. οἵ τε γὰρ λακεδαιμόνιοι ἐπὶ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν· οἵ τε ἀθηναῖοι, κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ε ὡς ὀλίγιστα ἐξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρεχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίσαντες, διεχρήσαντο. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τροπαίων λῃφθεισῶν, διέσωσαν. καὶ κατασάντες δὲ ἑκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, Ⓐ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν· καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, ζ καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων.

a Ην μὲν αὐτὸ πλεῖν ἐθέλωσι σφίσι] τὸ χῆμα αἰνιγματῶδες. καὶ Ὅμηρος, Αλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, Ἁρπάξαντες ἑλώμεθ' ὅπως ἀποτίσιον ἕκας· Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέκτην αὐτὸς ἕλωμαι.

β Καὶ οἱ μὲν] οἱ λακεδαιμόνιοι.

γ Οἱ δ' ἀθηναῖοι γνόντες] τὴν βουλὴν ἐκείνων δηλονότι.

δ Καθ' ἑκάτερον τῶν ἑαυτῶν] ἤγουν, τόν τε στενὸν καὶ τὸ πλατύ.

ε Καὶ ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι] ἐν πύργῳ ἑδόκει ἕκαστος τὰ θερίσματα, ἐν ᾧ ἕκαστοι μὴ διρθείησαν.

ζ Ως ὀλιγιστοὶ ἐξελθεῖν] πλέον ἐργάσασθαι.

η Καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον] τὴν νῆσον δηλονότι.

[a] Οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ πελοποννήσιοι, καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες, ἔλθυον κατὰ χώρας ὅπῃ τῇ πύλῳ. ἐς δὲ τὸν ὕστερον ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ὅπῃ ξυμφορᾷ μεγάλῃ, [b] τὰ τέλη καταβαίης ἐς ὃ στρατόπεδον, βουλεύειν [c] περὶς τὸ χρῆμα ὁρῶντας, ὅ,τι αὖ δοκῇ. καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο, μὴ τοῦ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας, ἢ κρατηθέντας, ἔδοξεν αὐτοῖς περὶς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, εἰ ἐθέλοιεν, σπονδὰς ποιησαμένους [d] τὰ περὶ πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς ἀθλύας στρατόδε περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι. δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν [e] λόγον, ἐλέγοντο σπονδὰς τοιάσδε, λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ λακωνικῇ πάσας, [f] ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν πακτόν, καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ ἀττικὰς ἀλφίτων, καὶ δύο κοτύλας οἴνου, καὶ κρέας· θεράποντι δὲ, τούτων ἥμισυ· ταῦτα δὲ, ὁρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν· καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρα. φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον, ἢ πρόσθεν, μὴ ἐπιβαίνοντας· καὶ ὅπλα [g] μὴ ἐπιφέρειν τῷ πελοποννησίων στρατῷ, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ,τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁπόσων, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπλεῖσθαι δὲ αὐτοὺς μέχρις οὗ ἐπανέλθωσιν [h] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν λακεδαιμονίων στρατόδε. [i] ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τεσσάρας Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ, τὰς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδιδόναι [k] Ἀθηναίους ὁμοίας οἵαστερ ἂν παραλάβωσιν.

A Peloponnenſes autem qui iam ex omni mediterranea regione auxilio venerant, *ediuerſo* circa Pylum ſtationem habebant. Poſtquam Spartæ hæc ad Pylum geſta ſunt renuntiata, placuit eis, velut ſuper ingenti clade, magiſtratus ad caſtra ſe conferre, conſultaturos re inſpecta *quamprimum* quidnam agendum videretur. Illi vbi animaduerterunt nulla ratione poſſe ſuis ſuccurri, [a] nec periclitandum B putarunt vt illi vel fame aliquid paterentur, vel à multitudine opprimerentur, caperentúrve, [b] viſum eſt cum Athenienſium ducibus agendum, vt quum induciæ belli ad Pylum, ſi vellent, factæ eſſent, legatio Athenas de conuentionibus mitteretur, quò ſua primo quoque tempore conarentur recuperare. Accepta per duces Athenienſium cōditione, ita conuenit: Lacedæmonii quidem, naues quiC bus pugnaſſent, & quæcunque in Laconica ora longæ eſſent, aduectas ad Pylum traderent Athenienſibus, nec arma inferrent munitionibus neque à terra neque à mari: Athenienſes autem ſinerent illos è continente comportare ſuis in inſulam certum molitifrumenti modum, binas chœnicas Atticas, & totidem cotylas vini, & carnem, viritim, dimidium ſeruis: idque Athenienſibus inſpectantibus: néve vllum illuc nauigium furtim ingrederetur: & nihilominus inſulam cuſtodirent, nequa illi abirent, néve arma Lacedæmoniorum caſtris inferrent vel terra vel mari. Quicquid autem horum vel [c] quantumlibet alterutri tranſgrederentur, ibi induciæ ſolutæ eſſent. eæ autem durarēt dum Athenis Lacedæmoniorum legati rediſſent: quos Athenienſes portarent trireme atque reportarent. in eorum reditu inducia-rum tempus exiret. Vtque has naues, cuiuſmodi accepiſſent Athenienſes, eiuſmodi reſtituerent.

[a] Nec adducendos illos in periculum putarent, ne vel fame premerentur, &c.

[b] Placuit, pactis cum Athenienſiū ducibus induciis, (ſi vellent) de iis quæ ad Pylum attinerent, legatos Athenas de conditionibus pacis mittere, & ſuos primo q. temp. conari recuperare.

[c] Tantillum.

---

a Οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ πελοποννήσιοι] οἵ τε ἐκ τῆς πελοποννήσου, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων αὐτῶν περιπλόντες νῆες. β Τὰ τέλη καταβαίης] τοὺς ἀρχοντας τῶν στρατιωτῶν. γ Τὰ περὶ πύλον] καλῶς ἡ θεσσαλικὴ, ἵνα δηλώσῃ ὅτι οὐ περὶ πάντων τῶν πραγμάτων, οὐδὲ παντὸς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν κατὰ πύλον. ἵνα νοήσωμεν, εἰς τὰ κατὰ πύλον μόνα. δ Μὴ ἐπιφέρειν] αὐτὴ τὴν περιφέρειν, καὶ ἄγειν. ε Μήτε κατὰ γῆν] μήτε τοῖς ἐν τῇ πύλῳ, μήτε τοῖς ἐν τῇ στρατιᾷ. ζ Ἀποστεῖλαι δ' αὐτοὺς] ἤγουν, τοὺς πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. η Ἀθηναίους ὁμοίας] ἤγουν, ἀκαταλύτους ἀποδοῦναι τοῖς λακεδαιμονίοις.

Ad hunc modum inducię pactæ sunt, nauésq; traditæ circiter sexaginta, ac legati missi: qui quũ Athenas peruenissẽt, talibus disseruerũt, LACEDAEMONII nos miserũt huc, Athenienses, ad transigendum de iis qui in insula sunt viris, suadẽtes quicquid vobis emolumentũ, idémque nobis, vt in hoc calamitoso casu, [a] dignitatem præcipuè sit allaturum. Neque verò longiorem præter consuetudinẽ habebimus orationem: sed nostri instituti est, vbi pauca verba sufficiunt, non vti multis: rursus vti pluribus, quoties postulat tempus docere verbis quid in primis operæpretium sit facere. Quæ vos nolite hostili animo accipere, [b] neque tanquam imperiti doceamini: apud quos mentionẽ de bene consulẽdo facimus, quòd peritos existimamus. Etenim licet vobis præsentem prosperitatẽ rectè collocare, pro iis quos in vestra potestate habetis accipiẽdo honorem & gloriam: nec admittẽdo id quod quidã faciũt, qui adepti aliquid [c] inexperti boni, sẽper propter præsẽtẽ ex inopinato prosperitatẽ, sperantes, maiora cõcupiscunt. At ii quib[d] crebræ alternantis fortunę vicissitudines cõtigerũt, [d] iusti sunt, ac minimè creduli prosperitatibus. id quod præcipuè & vestræ ciuitati ob experientiam, & nostræ meritò [e] conueniat. Quod etiam vobis licet intelligere, ad nostros casus respiciendo: qui quum simus summæ apud Græcos dignitatis, tamen vos adiuimus ad ea postulanda, quæ dare antehac ipsi, vt credimus, potentiores eramus:

a Honestum maximè sit nobis futurum.

b Neque vos tanquam ignaros doceri, sed vt gnaros, de bene consultando commonefieri existimate. Vobis enim licet præsentẽ prosperitatẽ pulchrè administrare. *Id est, In hac prosperitate laudabiliter vos gerere*: præterquam quod vos illos in vestra potestate habetis, honorem etiam & gloriã adipiscẽpo: nec admittendo, *&c. Potest etiã ὃν κρατεῖτε alibi referri. Vide annot.*

c Præter consuetudinem.

d Eos æquum est minimè prosperitatibus confidere.

e Adsit. *Vel*, Insit. *Id est*, quæ diffidẽtia meritò adsit, *&c.*

A αἱ μὲν σπονδαὶ ὅπῃ τούτοις ἐγίγνοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ 127
B ὡς πρέσβεις ἀπεστάλησαν· ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεξαν τοιάδε, "Ἐπεμ- "
"ψάν ἡμᾶς λακεδαιμόνιοι, ὦ ἀθηναῖοι, "
"περὶ μὲν ὧν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν παρέξονται "
"ὅτι αὐ ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν δοκῶ αὐτὸ πείθω- "
"μεν, καὶ ἡμῖν ἐς τὸ ξυμφορώτατον, ὡς ὀλί- "
"γων μὲν λόγων, κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. "
"τοῖς δὲ λόγοις μακροτέροις οὐ πρέπει δὲ "
C εἰωθὸς μηκυνόμεν, ἀλλ' ὅπου χώρειον ὀλί- "
"γων, οὐ μὲν βραχεῖς ἔρκῶσι, μὴ πολλοῖς "
"χρῆσθαι, πλείοσι δέ, "ὅταν ᾖ αὐ καιρὸς ἢ δι- "
"δάσκοντάς τι "τῶν παρόντων λόγοις δέον "
"ποιεῖν. [e] λάβετε δὲ αὐδεὶς "μὴ πολε- "
"μίως, μηδ' ὡς ἀξιώσοντες διδασκόμενοι, "
"ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι "
"τοῖς εἰδόσιν ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ δυτυ- "
"χίαν τιν προσοῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, "
"ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, πρόσεστι δὲ "
D τιμὴν καὶ δόξαν· ἃ μὴ παθεῖν ὅσῳ οἱ ἀπ- "
"ὸ τοῦ ἀγαθοῦ λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώ- "
"πων. "ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγον- "
"ται, "ἐφ' ὃ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως δυ- "
"τυχῆσαν. "οἷς δὲ πλέοσι μεταβολαὶ ἐπ' "
"ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, [f] δίκαιοί εἰσι [g] καὶ "
"ἀπιστότατοι εἶ[h] ταῖς εὐπραγίαις. "ὃ τῇ τε "
"ὑμετέρᾳ πόλει, "δι' ἐμπειρίαν, καὶ ἡμῖν "
"μάλιστ' ἂν εἰκὸς τῷ εἰκότος προσεῖναι γνῶτε "
δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νεῶν ξυμφορὰς ἀπι- "
δόντες, οἵπερ ἀξίωμα μέγιστον τῶν ἑλλήνων "
ἔχοντες ἤκομεν πρὸς ὑμᾶς, πρότερον αὖ- "
τοὶ "κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δουῦναι "
"ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. "

---

a Επεμψαν ἡμᾶς λακεδαιμόνιοι] τὸ πρόσφορον ἐκ προσοχῆς, καὶ ὡς αὐτοῦ πρᾶγμα τος. τίμιόν τε καὶ πολλῷ τῷ συμφέροντι, ἔτι δὲ ὅπερ ἔχει καὶ τὸ δυνατὸν πρᾶγμα συνυμνούμενον. β Καὶ ἡμῖν ἐς τὸ ξυμφορώτατον] καὶ ὃ αὖ ὑμῖν ὠφέλιμον ἑσόμενον ὑπολαμβάνω, καὶ ὁμοῦ ἡμῖν δύναμεις ἐν τῇ παρούσῃ συμφορᾷ. γ Τοῖς δὲ λόγοις μακροτέροις.] ἀντὶ τοῦ μακροτέροις. ἔστι γὰρ εἰπεῖν, πρὸς δὲ λόγοις οὐ πρέπει τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν. δ Ἐν ᾧ αὖ καιρὸς ᾖ, διδάσκοντάς τι] διδάσκοντας λόγοις τὶ δέον, τῶν παρόντων πράσσειν. ἵνα ἢ ῥᾳδίως πείθοντας λόγῳ δέοντος δηλοῦσθαι τὰ προσήκοντα. παραίτησιν δὲ ἡ λέξις ποιεῖται τῆς ἐσομένης μακρολογίας, οὐκ ὄντες κακῶς μοῦ τῷ μακρολογεῖν. ε Τῶν παρόντων] τῶν ἀπουσῶν. ζ Λάβετε δὲ αὐτοὶ] ἀκούσατε δὲ τὸν λόγον μὴτε δυσμενῶς, ὡς πολεμίων ἀκούοντες, μήτε ἀσυντόνως· ἀλλ' οἷα δὴ σωφρονοῦντες, ὑπομνήσεως μόνης ἕνεκεν αὐτοὺς νομίσατε λέγεσθαι τοῖς εἰδόσιν ὑμᾶς ἕκαστα. η Μὴ πολεμίως] ἤγουν, μὴ δεδιότα πολεμικῶς. θ Καλῶς θέσθαι] ἐπανορθῶσαι διοικῆσαι. ι Καὶ μὴ παθεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔξεστι. Τὸ δὲ, ἀγαθοῦ τι λαμβάνοντες, ὅλη τῇ διανοίᾳ κεῖται.

κ Ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται] ἀεὶ γὰρ ὀρέγονται τοῦ πλείονος, ἐλπίζοντες αὐτῶν πύξεσθαι. προσουπακούσας δὲ δεῖ ἐξωθεν τὸ, καὶ διὰ τοῦτο ὀκνοῦσιν τῆς δυτυχίας. λ Διὸ τὰ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως δυτυχήσαντα] ἤγουν, μετὰ δυτυχίας λαβεῖν τὰ παρόντα. μ Οἷς δὲ πλείσαις μεταβολαὶ] οἷς που δὲ ἐπ' ἀμφότερα, ὅπότε τι δηλονότι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακά.

ν Δίκαιοί εἰσι] τούτοις φησὶ) μὴ πιστεύειν ταῖς εὐπραγίαις προσῆκε. ξ Καὶ ἀπιστότατοι] ἀντὶ τοῦ καὶ. ο Ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει] τὸ μὴ πιστεύειν δηλονότι ταῖς εὐπραγίαις. π Δι' ἐμπειρίαν] τούτου τοῦ πράγματος. ρ Κυριώτεροι] δικαιότεροι. σ Ἐφ' ἃ νῦν] ταῖς σπονδαῖς λέγει.

» [a] καίτοι οὔτε δυνάμεως ἐνδεία [a] ἐπάθομεν A
» αὐτὸ, οὔτε μείζονος [b] παρασκευῆς ὑβεί-
» σαντες, [c] ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ἐπ' ἀρχόντων
» γνώμης σφαλέντες, [d] ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁ-
» μοίως ἐπ' ἀρχῇ. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς δι-
» πλῷ προδόσθαι νεῷ ῥώμῃ πόλεώς τε καὶ
» τῶν παρασκευῶν, [e] καὶ τὸ τῆς τύχης οἴε-
» σθαι ἀεὶ μᾶλλον ὑμῶν ἕσεσθαι. [f] σωφρόνων δὲ ἀν-
» δρῶν οἵτινες τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφα-
» λῶς ἔθεντο, καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ ἀσθενέ-
» στεραι προσφέρουσι, [g] τόντε πό- B
» λεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις αὐτῶν
» μέρος βάληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυμφέ-
» ναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. καὶ
» ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιῶδε πάσχοντες, διὰ τὸ μὴ ἐν
» ὀργυιᾷ αὐτῷ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, [h] ἐν
» ᾧ θύτυχεῖν ἂν μάλιστα [i] καταλύοιντο. [k] οἵδε νεῶν
» ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει προσῆκαι
» τῶν ἔξαι. [l] καὶ μήποτε ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ
» πειθόμενοι σφαλῆτε, (ἃ πολλὰ ἐνδέχεται) C
» νομισθῆναι τύχῃ, καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα
» κρατῆσαι· ἔξον ἀκινδύνως δόκησιν ἰσχύος καὶ
» ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν. [m] λακε-
» δαιμόνιοι γὰρ ὑμᾶς προκαλοῦσι) ἐς σπονδὰς
» καὶ ἀξύλλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ
» ξυμμαχίαν, καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν καὶ οἰ-
» κειότητα ἐς ἀλλήλους ἐπ' ἀρχήν, αἰτοῦντες
» τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας· [n] καὶ ἄμεινον ἡ-
128 » γοῦμαι ἀμφοτέροις μὴ ἀξυκινδύνως βούλε-

non [a] delapsi in hoc infortuniũ aut inopia militum, aut copia insolenter habita, sed more rerum humanarum, opinione decepti, vbi omnium æqua conditio est. Quo minus oportet vos, præsenti ciuitatis vestræ robore, & accessione aliarũ rerũ fretos, opinari fortunã vobiscũ perpetuò futurã: [b] quũ sit prouidorũ hominũ, felicitatẽ suam pro certo habere in incerto positã esse, vt ferẽdis accidentibus sint instructiores: neque existimare, quatenus voluerit quis aggredi bellũ, eatenus ei facultatẽ adesse, sed quatenus fortuita sua ducẽt. Huiusmodi homines, quia animos non tollunt sua prosperitate confisi, minimum labũtur [c] in summa felicitate maximè trepidi. [d] Quod si erga nos hoc tempore facietis Athenienses, bene vobiscũ agitur: [e] sin nos respuatis, & postea quid aduersi patiamini, (qualia multa contingunt) non est vt putetis vos ea quæ nunc successerunt, retẽturos: quum possitis nullo cum periculo famam & potentiæ & prudentiæ posteritati relinquere. Lacedæmonii autem vos ad fœdera & ad finiendum bellũ prouocant, offerẽtes pacem, societatem, & aliam in posterum quamcũque amicitiam [f] familiaritatémque: pro his repoſcentes eos qui in insula sunt viros: satiúsque vtrisque fore existimantes non adire discrimen,

[a] Neque tamen vel quòd defuerit nobis potentia, vel quòd ob eius incrementum insolentes facti simus, hæc nobis acciderunt: sed quum solitæ vires nobis essent, opinione decepti fuimus: qua in re omnium, &c.

[b] *Vide annot.*

[c] Et felicitatẽ *suã* maximè ad finem vsque perducere queunt.

[d] *Id est*, Si in hoc negotio ita vos erga nòs geretis vt in felicitate vestra permaneatis.

[e] Ac non *committetis vt* si vos à nobis non exorati, rebus aduersis conflictemini (quales multæ accidere possunt) existimemini hãc quoque prosperitatem fortuitò cõsequuti esse: quũ possitis, &c.

[f] Necessitudinẽ.

---

[a] Καίτοι οὔτε δυνάμεως] ἤγουν, ὡς ἀδυνάτοι ὄντες. β Ἐπάθομεν αὐτὸ] ταὐτὸν δηλονότι συμφορᾶς. γ Προσῳηθομένης] δυνάμεως, ἀπὸ κοινοῦ. δ Ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ἐπ' ἀρχόντων] τῆς συνήθους δυνάμεως ἧς ὄντων ἀεὶ τοῖς ἀνθρώποις.

ε Ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ἐπ' ἀρχῇ] ὁμοίως ἐν τῇ δυνάσθαι γνώμῃ σφαλλῶν. ζ Σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν] σώφρονές εἰσιν οἵτινες, ἀδήλου ὄντος τοῦ ἀποβησομένου, οὐκ ἐπὶ παρούσης ἀνωφελείας ὅλῃ ἀσφαλέστερον ῥίπτουσι, καὶ οὐκ ἐξυβρίζουσιν, ὡς πλεονεκτούσης αὐτοῖς ἀεὶ τῆς ὠφελείας, ἀλλὰ συμβαίνουσι τοῖς ἐναντίοις. η Καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ] καὶ γὰρ τὰς συμφορὰς οὕτω δεξιώτερον ἂν καὶ ὡς σωτηρίαν προσδέχοιτό τις καὶ φέροι. θ Τόν τε πόλεμον νομίσωσιν] ἀπὸ κοινοῦ τό, σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες ἂν μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς. ι Ἢ δὲ ἀμείνους, σώφρονές εἰσιν οἵτινες οἴονται τὰ ἐκ τοῦ πολέμου μὴ κατὰ πρόφασιν ἡμέτερον ἀποβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τύχην. ἔνιοι δὲ πόνδε τὸν τρόπον ἐξηγήσαντο, σώφρονές εἰσιν οἱ νομίζοντες τὸν πόλεμον, ὅντινα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου νίκην, μὴ καθ' ὁ μέρος ἂν τις αὐτοῦ μεταχειρίζηται, οἷον ναυμαχῶν, κατὰ τοῦτο σωτηρίαν ἔχειν, ἀλλ' ὡς ἂν ἡ τύχη ἡγῆται τοῦ πολέμου. ι Καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πάσχοντες] εἰ μὴ πιστεύοντες ταῖς κατὰ πόλεμον ἀνωφελείαις. τὸ γὰρ ὀργυιᾷ μοναχοῦ τοῦ ἀνωφελείαν λέγει. οὕτω (φησὶν) ἐλάχιστα πάσχοιεν ἂν οἱ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀνωφελοῦς αὐτοῦ καθεστηκότες. ἐξηγητικὸν δὲ ὅτι τῶν τῷ, σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες τὰ ἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο. κ Ἐν τῇ δυτυχεῖν] αὐτὸ τὸ δυτυχεῖν. λ Καταλύοιντο] ἀναπαύοιντο. μ Οἵδε νεῶν ὑμῖν] ἐκ τῆς ἀνωφελείας καταλύσασθαι, καὶ οὐκ ἀποδίδασι τὸν πόλεμον. ν Καὶ μή ποτε ὕστερον] ἵνα μή, ἐάν ποτε σφαλῆτε ὕστερον, ἀπιστήσαντες ἡμῖν (ἐνδέχεται γὰρ) νομισθῆτε καὶ τὰ νῦν ἄλλως κατευτυχῆσαι, καὶ χωρὶς σωτείας· ἐξουσίας ὑμῖν οὔσης, εἰρήνης ἡγουμένης αὖθις κινδύνων, ἀδεείας τε καὶ αἰδρίας δόξαν τῆς μετὰ ταῦτα ἀνθρώποις καταλιπεῖν· ἰσχύος μὲν, δέξαι τὸ μεῖναι ὑμῶν ἢ δυτυχίαν, ἢ μὴ μεταλλησῆναι· ἀδείας δέ, ὅτι ἐπισπασθεὶς τὴν δυτυχίαν, εἰδότες τὸ τί τύχης ἔστιν. ξ Λακεδαιμόνιοι δὲ] καὶ τὸ φρόνημα τῶν Λακεδαιμονίων τά τε ἄλλα καὶ μάλιστα πάντων εἴρηκε. ο γὰρ κολακεύοντας τοὺς Ἀθηναίους, καίτοι γε πείσαντας, ἀλλὰ ἰδόντας ὅτι πρὸ φρονήματος· καὶ λέγουσιν ὅτι, Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν εἰρήνην διδόασιν, ὡς ὄντες πρὸ τοῦ κύριοι, αὐτοπράττοντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας δηλονότι. καὶ ἐντεῦθεν κύριοι νομίζουσιν εἶναι τῷ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἵ γε, ὡς αὐτοὶ διδόντες αὐτήν, αὐτ' αὐτῆς αἰτοῦσι τοὺς ἄνδρας. ο Καὶ ἄμεινον ἡγοῦμαι ἀμφοτέροις] ἡμῖν καὶ ὑμῖν, ὡς Ἀντύλλος φησὶν, ἵνα δόκωσι Λακεδαιμόνιοι ἐκ τοῦ πρὸ ἀδηλοῦντος προνοεῖσθαι συμφέροντος. Η ἀμφοτέρων λέγει ἐν ἀμφοτέροις, ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐκπολιορκηθῆναι. ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός ἐστιν.

A " εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν, " τὸ δ' ἀτυχούσης νι- "
νὸς σωτηρίας, εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες, "
μᾶλλον αὖ χρωθεῖεν. ˣ νομίζομέν τε τὰς "
μεγάλας ἔχθρας μᾶλις' αὖ διαλύεσθαι "
βεβαίως, ὅταν ἰὼ αὐτὰ μιῶνται μηνός ὃς καὶ "
ὑπεκφυγόντας τὰ πλέω τοῦ πολέμου, καὶ τ' "
αὐτὰ ἴκια ὅρκοις ἐγκαλαμβαίων, μὴ ἀπὸ "
τοῦ ἴσου ξυμβῆ. ʸ ἀλλ' ἰὼ παρὸν τὸ αὐτὸ "
δρᾶσαι τοὺς τὸ ὑπεκχές, καὶ ἀρετῇ αὐτὸς "
νικήσας τοῦδε ἂ τοῦτο δέχετο, ᶻ μετείως "
B ξυναλλαγῇ. ᵃ ὀφείλων γὰρ ἤδη ὁ ἀνα- "
πίος μὴ αἰτιᾶμιῶσθαι ὡς βιασθείς, ἀλλ' "
αὐτὰ ποδοῦναι ἀρετιῶ, ἑτοιμότερός ἐστιν "
αἰσχύνη ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. ᵇ καὶ μᾶλλον "
τοὺς τοῦ μειζόνως ἔχθρους τοῦτο δρᾶσιν ⓐ "
αὖ θέσποι ἢ τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέν- "
τας. ᶜ πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἐκτισίως ἐν- "
δοῦσιν αὐθημερᾶναι μᾶλ' ἥδονῆς, τοὺς δ' ἐπ' "
ὠφελωγιῶτα· καὶ τοῦδε γνώμιν διακιν- "
δυνευθέν. ᵈ ἡμῖν δὲ καλὰς, εἰ πέρ ποτε, "
C ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή, πρίν τι αὖ "
κεσον διὰ μέσου γνώμονον ἡμᾶς καταλα- "
βεῖν, ἐν ᾧ αἰσχύνη αἴδιον ὑμῖν ἔχθραν τοὺς "
τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς δὲ τρυφιμίαν "
ὧν νῦν τοὺς καλούμεθα. ᵉ ἔτι δ' ὄντων ἀ- "
κρίτων, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φι- "
λίας τοὺς ὁμολογουμένης, ἡμῖν δὲ τοὺς ἀ- "
χροῦ τινος, ξυμφορᾶς μετείως καταπε- "
μένης, διαλλαγῶμεν· καὶ αὖθί τε αὖτὶ

---

a Dum occasio suppetit *alteri parti* idem faciendi, *a est, eadem Victoria potiendi*, illa quæ victrix est, probitate vtens, pacis conditiones tolerabiles ferat. *Vel, Vt probos decet.* Quum enim debeat altera pars non iniuriam vlcisci, vt cui per vim *conditiones illæ* extortæ sint, *Vel, vt vis ad illas conditiones compulsa*: sed probitatē compensare *quæ in illis præstita est*, præ verecūdia ad standum conuentis promptior est.

b Aliquod grauissimum *malum* nobis interea accidat. *Ad verbum*, immedicabile.

c *Legit ὑμᾶς pro ἡμᾶς: & contra paulo post, ἡμᾶς pro ὑμᾶς.*

d Et cum ipsi bello pacē antepona mus, *Vel, bellū pace commutemus*, tum cæteris Græcis malorū requiē demus: cuius etiā rei vos præcipuē authores cēsebūt. *Vel, Quam etiam bonus potissimum acceptam ferent.* Nunc enim bello vexantur, nescien tes. &c.

α Εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν] τὸ διακινδυνεύεσθαι ἐξαιτεῖται, πῶς μέλλει διακινδυνεύεσθαι αὐτοῖς ἡ δόξα. ἔστι(φησὶ) βίᾳ διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ πεισθέντες ὑπὸ τύχης σωτηρίας, καὶ ἡμῖν σπόμεθα πάλιν ἴσοι ὑμῖν, εἴτε καὶ ἁλόντες παρ' ὑμῶν, τουτέστιν, ἀπολόμενοι διὰ τὴν πολιορκίας, ἀδικοῦσιν ἡμᾶς, καὶ ἐφελκύσονται, ἀλλὰ τῇ κοινῇ ἔχθρᾳ, καὶ ἐπαραὶ ἔχειν ἰδίαν λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις. β Παρατυχούσης] ἀδραπετούσης. γ Νομίζομέν τε τὰς] νομίζομεν τὰς μεγάλας ἔχθρας παύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἐπειδὰν τῷ πολέμου ὑπὸ πλεονεκτήσας τὴν ἀναπίων, αἰσχύνῃ δ' ὅρκων αὐτοὺς ἄκοντας συμβῆναι, ἢ μὴ δικαίως, (τουτέστι, σωθῆναι ποιῆσαι πλεονεκτικὰς καὶ ἀδίκους καὶ αἰσίους, καὶ ὡς αὖ συμφέρη τὴν νεικημένων) ἀλλ' ἐὰν διαμένωσιν αὐτὰ ταῦτα πεῖσαι τὸν ἡττηθέντα τὰ ἄδικα καὶ πλεονεκτικὰ σωθῆναι, μηδὲν τούτων ἀπαιτῆσαι αὐτὸν, ἀλλ' ὀμόσαι τοῦ ἴσου διαλλαγῆ, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτὸ τὸ πλεονεκτικὸν καταπρατῆσαι, ἀδικεῖ τὸ ἐλπίδα τοῦ κρατεῖν μόνου. δῆλον γὰρ ὅτι ὁ κεκρατημένος ἐλπίζει ἀδικεῖ τὸ κρατήσαντος ἀδικεῖσθαι καὶ πλεονεκτεῖσθαι. οὐδεὶς γὰρ νικήσας αἰσχύνεται ὁμοίως καὶ ὁ ἥττων πάσχει φανερὸς εἶναι τῷ νενικημένῳ, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πλέον ἐθέλει ἔχειν. δ Ἀλλ' ἰὼ παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι] ἤγουν τὸ νικῆσαι. ε Μετείως] μετὰ ἐπιεικοφροσύνης. ζ Ὀφείλων γὰρ ἤδη] ὁ ἀναπίος. ὁ γὰρ δ' ἀναπίας, ὡς αὖ μὴ βιασθείς, ἀλλ' ὑπεικείᾳ πεισθείς, εἰδὼς τὸ ἀκαμώδες δίκαιον, ἀλλ' ἀμείβεσθαι τῇ ἀρετῇ, ἕτοιμός ἐστιν ἐμμένειν τοῖς συνθήκαις, αἰσχυνόμενος ἂν ἀδικεῖσθαι. τῷ γὰρ ἑτοιμότερος ἀποκαυσέον τὸ ἐκείνου, ἢ τοῦ μὴ πεισθέντος, ἀλλὰ βιασθέντος ἀποίσασθαι. η Καὶ μᾶλλον τοὺς τοὺς μειζόνως ἔχθρους] ἢ μᾶλλον τοὺς μειζόνως ἔχθρους τοῦτο δρᾶσαι, τὸ ἀγνωμονῆσαι, ἢ τοι προθύμως ἐμμένειν τοῖς συνθήκαις. ὡς γὰρ ὁπ μεγάλων ἔχθρων ἀκροχόντες ἢ σωθέντες, ἀσμένως φέροισι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν τοὺς μέζω μαχόμενοι, ἢ ὧν τοὺς ἐκείνης τοὺς τοὺς ἀπελῶν & μείζιον αὐτοῖς διενεχθέντας. ἔστι δ' αὐτὸ τοῦτο σημεῖον ἔφησε τὸ μείζιον. θ Πεφύκασί τε] πεφύκασί τε οἱ ἄνθρωποι τοῖς μὴ ἀγνωμόνως συνθεμένοις μαλακώτεροι γίγνεσθαι τοὺς τὸ ἐκείνοις ἀπένδεσθαι, τοὺς δὲ τοὺς ἀναπεμένους, τοὺς δὲ τοὺς αἰρεῖσιν διακινδυνεύειν. ι Ἡμῖν δὲ καλὰς, εἰ πέρ ποτε, ἔχει] ἡμῖν δὲ καλὰς ἔχει(φησὶ) διαλλαγῆναι τοὺς τῷ, αἰσχιστὸν ἂν παρ' ὁποτερωῦν γενόμενον, εἰς αἰσχύνας ἡμᾶς καταστῆσαι αἴδιον ἔχθρας. τὸ δὲ τοὺς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ποιῶ τον. νῦν μὲ κοινῇ ἔχομεν πολεμιωτάτοις πάντες τοὺς ὑμᾶς ἔχθραν· εἰ δὲ μὴ εἴξετε τοῖς λόγοις ἡμῶν, καὶ ἰδίαν λακεδαιμονίοις ἔχθροὶ ὑμῖν ἐσόμεθα.

κ Ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων] ἔτι δὲ ὄντων ἀκρίτων καὶ ἀμφιδόλων τοῦ μάτων τῆς τῷ σφαλείας, εἴτε ἁλίσκονται οἱ ἄνδρες, εἴτε διαφθείρωσι, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης τοὺς ἀμφιδόλου & φιλίας παρ' ὑμῖν, ἐὰν σπεισώμεθα ὡς τῷ τῶν ἔχομεν· ἡμῖν δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις, πρὶν αἰχροῦ τινος πειρασθῆναι (αἰτῷ τῷ, πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας) τῆς συμφορᾶς μετείως καταπημένης, διαλλαγῶμεν.

πολέμου εἰρήνην ἑλώμεθα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν αἰτίαν παύσωμεν· οἱ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιώτερους ἡγήσονται. [α] πολεμοῦνται γὰρ ἀσαφῶς ὁποτέρων ἄρξαντων· καταλύσεως δὲ γνώμης (ἧς νῦν ὑμεῖς τοπλέον κύριοί ἐστε) πρὸ χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. [γ] εὖ τε γνῶτε, λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φίλοις ἡμέσθαι βεβαίως, [δ] αὐτῶν τε προσκαλεσαμένων, ἀφεισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ [ε] σκοπεῖτε· ὅσα εἰκὸς ἐστί. [ζ] ἡμῖν γὰρ καὶ ὑμῖν ταῦτα λεγόντων, τό γε ἄλλο ἑλληνικὸν ἴστε ὅτι ὑποδεέστερον ὂν τὰ μέγιστα δηλώσει. οἱ μὲν οὖν λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοῖς ἀθηναίοις ἐν τῷ τηνικῷ χρόνῳ ἀσπόνδων μὲν ὀπιθυμεῖν, σφαλῆ δ' ἀναπτομένων, κωλύεσθαι. διδομένης δ' εἰρήνης, δέξεσθαί τε ἀσμένως, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. [η] οἱ δὲ, ἅτε μὲν ἀσπόνδους, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι ὁπότε βούλοιντο) ποιήσασθαι πρὸς αὐτούς, τὸν δὲ πλέονος ἀρέχοντο. [θ] μάλιστα δὲ αὐτοῖς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ πρῶτον ἀποδόντας πέμπεσθαι, κομισθέντας δ' ἀθήναζε· ἑλόντων δ', ἀποδόντας λακεδαιμονίους νῆσαν, καὶ πηγὰς, καὶ τροιζῆνα, καὶ ἀχαΐαν (ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, [ι] ἀθηναίων ξυγχωρησάντων τὰ ξύμφορα, [κ] καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον ἀσπόνδων) κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ ἀσπόνδους ποιήσασθαι ὁπόσον αἱ δοκὴ χρόνον ἀμφοτέροις. [λ] οἱ δὲ

A bello pacem elegimus, nimirum cæteris Græcis finem malorū præstabimus: quorum culpam potius in vos illi refundent, *nisi hoc concesseritis*. Nam hactenus bellum gerunt, nescientes vtri authores belli extiterint: facta verò reconciliatione (cuius nunc penes vos maior potestas est) gratias vobis habebunt: [a] dum sciatis facultatem vobis adesse, Lacedæmonios firmos vobis amicos efficiendi, à [b] quibus ad hoc prouocamini, si de ipsis bene potius quàm malè meriti fueritis. In quo quot bona inesse credibile sit considerate. [c] nam hæc nobis vobísque tractantibus, cætera Græcia (vt scitis) inferior dignitate comprobabit. Hæc demum Lacedæmonii dixerunt, rati Athenienses cupidos quidem fœderum [d] pristinorum, sed per ipsos prohiberi: oblatam verò pacem libenter accepturos, ac reddituros quos haberent. At illi, quia hos habebant, arbitrantes, quoties vellent, [e] secum ad faciendum fœdus paratos esse *Lacedæmonios*, maiora affectabant, præsertim [f] vrgente Cleone Cleæneti *filio*, viro populari ea tempestate, & in dicendo multitudini acceptissimo. Is persuasit respondere oportere prius eos qui in insula essent, & armis & seipsis traditis, Athenas portari: secundo loco, vbi reddidissent Lacedæmonii Nisæam, & Pegas, & Trœzena, & Achaiam, quæ bello non cepissent, sed Athenienses ex superiore pactione, cladibus affecti, [g] concessissent, tum verò aliquanto decentius pacisentes recipere suos, ac fœdera inire tam diuturna quantū vtrisq; placuisset.

a Siquem rem perspiciatis, facultas vobis adest Laced.

b Quum & ipsi ad hoc vos prouocauerint, & gratificaturi sitis, non vi compulsuri.

c Nam eadem nobis vobísque dicentibus. *id est, iisdem fœderibus subscribentibus. Vel, eadem pacis conditiones probantibus*, nostis fore vt cæteri Græci *nobis* inferiores maxima reuerentia ea prosequantur.

d *Legit* ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ἀσπόνδων. *Vide annot.*

e Sibi in promptu fore, quoties vellent, fœdera cū illis inire.

f Instigāte Cleone.

g Concessissent, quum eo tempore inducii is magis opus haberent, *de hic parenthesis clauditur, insipiens à*, quæ bello, *&c. & sequatur* recipere, *&c.*

α Οἱ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς] ἐν τῷ αὐτῷ ἡμέσθαι δηλονότι τῷ εἰρήνην, ὑμᾶς νομιοῦσιν αἰτιωτέρους. αὐτὰ τὰ, πλέον ἢ λακεδαιμονίων, ὑμῖν δὲ χάριν τὴν εἰρήνης ὁμολογήσουσιν· ὃ καὶ σαφέστερος ἂν πεποίησε τοῦτο, ἀλλ' αἰσχυνόμενος. λέγει γὰρ ὅτι τε νομίσαι ὑμᾶς τυχεῖν πρᾶξαι, καὶ τῷ χάριν τὴν εἰρήνης εἰς ὑμᾶς μέλλουσιν αἰτεῖσθαι.

β Πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς] πολεμοῦνται γὰρ, ἀδήλου ὄντος τοῦ πρόξαντος τὰς ὅλας ὁ πρῶτος ἀρξάμενος τοῦ πολέμου, εἴτε ὁ λακεδαιμόνιος, εἴτε ὁ ἀθηναῖος, καὶ τὰ ἑξῆς. γ Ἦν τε γνῶτε, λακεδαιμονίοις] αἴ τε πειθῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν λακεδαιμονίοις φίλοις ἡμέσθαι, χάριν δοῦσιν μᾶλλον ἢ παρ' βιασθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν. δ Αὐτῶν τε προσκαλεσαμένων] πλησάντων καὶ προτρεψάντων ὑμᾶς ὅπη βούλεσθε. ε Ὅσα εἰκὸς ἐστί] αὐτὰ τοῦ συμβήσεσθαι. ζ Ἡμῖν γὰρ καὶ ὑμῖν ταῦτα λεγόντων] ἡμῖν γὰρ καὶ ὑμῖν ταῦτα ἀσπονδοῦσιν καὶ ὁμοσπονδοῦσιν, τὰ ἄλλα ἑλληνικὸν ὑπήκοον ὄν, μεγάλως ἡμᾶς δηλώσει. η Οἱ δὲ, τὰς μὲν ἀσπόνδους] τὰ ἑξῆς τὰς ἀσπόνδους ποιεῖσθαι. θ Μάλιστα δ' αὐτοῖς ἐνῆγε] καὶ πείθειν. ι Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων] ἀθηναίων δὲ προειρημένα χωρία λακεδαιμονίοις συγχωρησάντων ἐν τῇ προτέρᾳ ἀσπονδῇ, ὅθεν τὸ ἐν συμφοραῖς εἶναι. παῦε δὲ ὁ ὁπλιτοπόλεμος ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων σωζεχώρουν. κ Καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων] τῶν λακεδαιμονίων. λ Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν] οἱ λακεδαιμόνιοι

Ad hoc responsum Lacedæmonii nihil contradixerũt: iusserũt tamẽ eligi sibi disceptatores, apud quos quietè singula exponendo audiendóque, conueniretur in iis quæ alteri alteris persuasissent. Tunc Cleon vehementer instare, dicendo se agnoscere, etiã antè [a] nihil fuisse in quo ius haberent, & nunc quoque esse manifestum: quippe qui nihil dicere apud multitudinem vellẽt, sed apud concilium paucorũ. quòd si quid fani cogitarent, iubere vt apud vniuersos loquerentur. Illi cernentes neque sibi fas esse ad populum loqui, & siquid calamitate adducti concedendum illis putarent, apud socios inuidiosum fore, re orata & non exorata, neque Athenienses moderatè se gesturos in iis ad quæ prouocarentur, infecto negotio Athenis discesserunt. Quibus profectis, induciæ cõfestim de Pylo factæ solutæ sunt: & repetentibus naues ex cõuento, Athenienses reddere recusarunt: dantes crimini quòd cõtra conuentũ in munitionẽ incursionẽ fecissent, alá que quæ [b] non exigua videbantur: hac ratione nitentes, quòd in conuentis dictũ esset, ea soluta fore [c] siquid esset quantumlibet trãsgressum. Contradicentibus illis, & de nauibus improbè agi secũ clamantibus, discessum est, itúmque ad bellũ parandum. & omni ope ad Pylũ ab vtrisq; decertatũ est, binis nauibus è regione semper interdiu insulã obeuntibus, noctu omnibus deinceps in statione manentibus, præter eas quæ ad pelagus quoties ventus esset excubabant: ad quas accesserunt ex Athenis [d] ob eandẽ causam viginti, ita vt vniuersæ numero essent septuaginta. At Peloponnenses à terra castra habentes, subinde muros adoriebantur, ob-

a Nihil æqui eos in animo habere.

b Non magni momẽti, οὐκ ἀξιόλογα. Videtur autem legisse ἀξιόλογα sine οὐκ.

c Si vel tantillũ eorum esset violatum. Id est, Si alterutra vlla in parte vel tantillum ea transgressa essent.

d Ad custodiam.

ταῖς μὲν τὸν ἀπόκρισιν οὐδεὶς αὐτεῖπον; [A] "ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι, οἵτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες πρὸς ἑκάτερους [β] ξυμβήσονται καὶ ἡσυχίαν ὄφελος ἄγοιεν, εἰ αὖ πείθοιεν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πάλιν ἐπέκειτο, λέγων μηκώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ὄν σφῶν ἔχοντας δίκαιον αὐτούς, σαφὲς δὲ [γ] καὶ νῦν· οἵτινες τὰ μὲν πλήθη οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δ' αὖ δράσι ξυνέδροις βούλονται μηνεσθαι. ἀλλ' εἴτι ὑμῖν δοκοῦσιν, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν. ὁρῶντες δὲ [δ] λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσιν οἷόν τε ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴτε καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἔδοξεν αὐτοῖς ξυγχωρῆσαι, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους [ε] διαβληθῶσιν, εἰπόντες, καὶ ἁ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ὅτι μετρίοις ποιήσοντας ἀπροφυλάκτως ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀπορίας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελύοντο βύβλους αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ πύλου καὶ τὰς ναῦς οἱ λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, [ζ] καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἐγκλήματα ἔχοντες, ὅτι δρομικῷ τε τὰ τειχίσματα [η] προσέπεσον, "καὶ ἄλλα ὅσα οὐκ ἀξιόλογα δοκεῖτε εἶναι), οὐκ ἀπεδίδοσαν· ἰσχυρίζοντο δ' ὅτι δὴ εἴρητο, ἐάν τι καὶ ὁτιοῦν προσβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς. [θ] δὲ λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, καὶ ἀδίκημα ὅτι καλέσαντες [ι] ἐν τῷ νεῶν ἀπελθόντας, ἐς πόλεμον καθίσαντο· καὶ [κ] περὶ τοῦ πύλου ἐπ' ἀμφοτέρων καὶ τὰ μάλιστα ἐπολεμεῖτο. "Ἀθηναῖοι μὲν δυσὶν ναυσὶν ἀντίαν ἀεὶ τὴν νῆσον περικλέοντες τῆς ἡμέρας, [λ] ὅπως μηδὲ λάθοι τινὰ ἄπρακτος περιορμῶν πλοῖόν τε μηδὲν ἐσπλεῦσαι ἔτι δύνοιτο ἀνέπλους· εἶχον δὲ καὶ τὴν Ἀθηναίων ἀπόβασιν εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν· ὥσπερ αἱ πᾶσαι ἑβδομήκοντα ἐγένοντο. [μ] πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι, καὶ [ν] προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκα-

α Ξυνέδρους δὲ] τοὺς ὁμολεξουδίους περὶ τούτων, καὶ συμβουλεύσοντας. β Ξυμβήσονται] φιλιωθήσονται. γ Διαβληθῶσιν] ψεχθῶσι. μισηθῶσι. δ Καθάπερ ξυνέκειτο] αἱ πρὸ τῶν, ὡς γὰρ ἐν ταῖς συνθήκαις ἰῶ δεδομένου. ε Ἐγκλήματα ἔχοντες] αἱ πρὸ τῶν, ἐγκλήματα ὑποφέροντες κατὰ λακεδαιμονίων. ζ Παρὰ σπονδὰς] ὡς δὲ τὰ ἐν ταῖς σπονδαῖς συγκείμενα. η Καὶ ἄλλα ὅσα οὐκ ἀξιόλογα] ὅτι πλὴν ἓν καὶ ψευδές. θ Ἰσχυρίζοντο] ἐπερεδόμενοι, ὡς ἰσχυρὸν ὑποτίνοντες παύοι οἱ Ἀθηναῖοι. ι Ἐὰν καὶ ὁπωσοῦν ὑποβαθῇ] ἐὰν βεβαίῳ ἀδικήματι. κ Καὶ ἀδίκημα ὅτι καλέσαντες] καὶ ἐγκαλοῦντες ἠδικῆσθαι, διὰ τὸ τὰς ναῦς μὴ ἀπειληφέναι. λ Ἀπλοῦντος ἐς πόλεμον καθίσαντο] μετὰ τὴν ἀκρόασιν τὴν ἐλθοῦσαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀναχωρήσαντες ὅτι τὴν ἀπάρτευσιν ἐποιοῦντο ὅπως ἡ πόλεμος. μ Ἀθηναῖοι μὲν δυσὶν] αἱ πρὸ τῶν, Ἀθηναίων μὲν δύο ναυσὶν ἀναπλεούσας περιεπλέοντες τὴν νῆσον· πρὸ δὲ, ἵνα μὴ ἀπῶμεν δὲ ἀπ' αὐτῶν· μὴ ἐξαποστείλωσιν ἐπὶ τὴν σφετέραν εἰς ἄλλο δεῖν. ν Καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει] ἐπὶ τὸ τεῖχος, εἰς τοῦτο λέγων καθίσαντο.

πομῶντες καὶ ἐν, εἴ τις ἐπιδαπέσοι, ὥστε σφᾶς αὖθις σῶσαι. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ σικελίᾳ συμμαχοῦσοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τοῖς ταῖς ἐν μεσσήνῃ φευγούσαις ναυσὶ, ὃ ἄλλο ναυλιχὸν, ὃ προσκυβάζοντο, τοῖς ἐκπεμπομένοις, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς μεσσήνης. καὶ μάλιστα ἐνῆγον (a) λοκροὶ, τῶν ῥηγίνων κατ' ἔχθραν· καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἐσβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν· καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τῶν ἀθηναίων τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ μελλούσαις ἥξειν πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. εἰ γὰρ κρατήσαιεν τοῦ ναυτικοῦ, ῥᾴδιον ἤλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥᾳδίως χειρώσεσθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἐρρωμένως τὰ πράγματα ἐγίγνεσθαι ξυνεγγύς γὰρ κειμένου τοῦ τε ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς ἰταλίας, τῆς τε μεσσήνης τῆς σικελίας, τοῖς ἀθηναίοις τε οὐκ αὖθις ἐφορμεῖν, καὶ τὸν πορθμὸν κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς, ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα καὶ μεσσήνης, ἥπερ βραχύτατον σικελίᾳ τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ἣν Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν τοῦ τε τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸ, καὶ ῥοώδης οὖσα, εἰκότως χαλεπὴ νομίζεται. ἐν τούτῳ οὖν τῶν μεταξὺ (a) συμμαχοῦσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τεσσαράκοντα διαναυμαχήσαντο ὀψὲ τῆς ἡμέρας· ναυμαχοῦσαι δὲ περὶ πλοῖον διαπλέοντος, αἰτεπόνως μόλις τε ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα, καὶ ῥηγίνας ὀκτὼ, καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, διὰ τάχους ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον εἰς τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα τότε, ἐν τῇ μεσσήνῃ καὶ ἐν ᾧ ῥηγίῳ μίαν ναῦν ἀπολέσαντες. καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς τοῦ ῥηγίνων

ὅτι δὲ τὸ πελωρίδα τῆς μεσσήνης συλλεγεῖσαι αἱ τῶν συμμαχουσίων καὶ ξυμμάχων

A seruabántque siqua occasio offerretur suos liberandi. Interea apud Siciliam Syracusani ac socii,[a] sumpta cætera classe quam construxerant, bellum ex vrbe Messana aduersus præsidiarias intra vrbem naues gerebant: solicitati maximè à Locrensibus, odio Rheginorum: iam & ipsis in horum agrum cum omni manu egressis: volebántque naualem experiri pugnam, quòd videlicet cernerent paucas adesse Athenienſibus naues, B [b] sed plures affuturas quum insulam illi oppugnari audissent. Sperabant enim, si classe vicissent, terra marique aggressos se Rhegio potituros, ac res suas iam potentiores futuras: & quum in propinquo esset Rhegium Italiæ promontorium, [c] & Messana in Sicilia, non permissuros vt ingrederentur Atheniēses, fretúmque obtinerent. Est autem fretum inter Rhegium atque Messanam mare, C quâ breuissimo interuallo Sicilia distat à continente: & hoc illud est quod Charybdis appellatũ fuit, qua fertur Vlysses pertransisse. haud ab re autem [d] sic existimatũm, quòd cadat rapidè per angustias pelagi Tyrrheni ac Siculi. In hoc igitur medio Syracusanorum sociorúmque paulo plus quàm triginta naues coactæ sunt sub serum diei pugnare cum Athenienſium [e] duodeuiginti & Rheginorum octo nauibus, circa nauigium quod illac cursum tenebat, concurrentes. D Ac victi ab Athenienſibus, celeriter in sua castra, quà quemcunque sors tulit, contenderunt, vna ad Messanam & ad Rhegium naui amissa, quum nox prælio interceſſisset. Postea Locrenſes è Rheginorum agro discesserunt, & Syracusanorum sociorúmque in vnum coactæ naues, [f] oram Peloridem, quæ est agri Mamertini,

a Præter naues præsidiarias quæ apud Messanam erant, aduecta cætera classe quam construxerãt, bellum è Messana gerebant, solicitati, &c.

b Maiore autem earum parte, & illis quæ expectabantur, *antea*, insulam obsideri audientes.

c *Vide annot.*

d Sæuà existimata est.

e *Legit* ἐκκαίδεκα *pro* ἑκκαίδεκα, *id est*, sedecim.

f Peloridem quæ est Messanæ, subierunt.

α Καὶ αὐτοὶ δὲ] οἱ λοκροί. β Τῶν νῆσον πολιορκεῖσθαι] τὴν σφετέραν. γ Εἰ γὰρ κρατήσαιεν τοῦ ναυτικοῦ] οἱ λοκροὶ δηλονότι. δ Ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα καὶ μεσσήνης] ἡ εἰς τὸν μεταξὺ ῥηγίου καὶ μεσσήνης πόντον ῥέουσα. ε Κληθεῖσα τοῦτο] τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. ζ Εἰκότως χαλεπὴ νομίζεται] εἰς τὸ πλεῖσθαι δηλονότι. η Μίαν ναῦν ἀπολέσαντες] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. θ Καὶ νὺξ ἐπεγένετο] ἦγεν, ἐλθοῦσα γὰρ νὺξ ἐπέσχε τὸ ἔργον. ι Ἐπὶ δὲ τὴν πελωρίδα] πελωρὶς, ἀκρωτήριον σικελίας τὸ βορειότατον.

subieruntᵃ, eísque affuit peditatus. Quas intuiti vacuas Athenienses atque Rhegini, aggressi, iniecta ferrea manu vnam ex suis perdiderunt, viris natando elapsis. Mox eadem ingressis Syracusanis, & fune trahentibus Messanam versus, rursus Athenienses occurrunt, & illis dato signo prius inuadentibus, alteram nauim amiserunt. Hunc in modum Syracusani & in circumnauigatione, & in naual certamine non inferiores, in portum se Messanæ receperunt: Athenienses verò in Camarinam, quam prodi Syracusanis acceperant per Archiam & qui eum sequebantur. Mamertinorum interea omnis populus à terra pariter & nauibus aduersus Naxum Chalcidicam, quæ finitima est, proficiscitur: ac primo die intra muros repulsis Naxiis, agrum populabatur, postero cum classe pernauigans ad amnem Acesinen, agrum vastat, peditatu oppidum oppugnante. Atque interim Siculi montani ad ferendam Naxiis opem frequentes in Messenios descendunt. Quos vt conspexere Naxii, sumpto animo seipsos mutuò adhortantur, tanquam sibi veniant auxilio Leontini, cum aliis Græcis sociis: & subitò ex vrbe erumpentes, in Messenios irruunt, & in fugam vertunt, ac supra mille occidunt, cæteris ægrè domum elapsis. Nam barbari in viis aggressi permultos trucidauerunt, & naues, quæ Messanam tenuerant, mox in suam quæque vrbem remearunt. Statúmque Leontini ac socii cum Athenienſibus Messanam,

ᵃ *Vide annot.*

ᵇ *Vide annot.*

ᶜ *Videtur legisse, aut putauisse legendum* ἀποσημειωσαίτων, *non* ἀποσημασαίτων. *Vide annot.*

ᵈ Messeniorum.

νῆες ὥρμουν, ἡ ὁ πεζὸς αὐτοῖς πρόσω. τοῦτο- πλεύσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι καὶ ῥηγῖνοι, ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς, ἀνέβαλον. ᵉ καὶ χρόνου σιδηρᾶς ἁρπαλέησιν μίαν ναῦν αὐτοῖς ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν συρακουσίων ᶠ ἐμβαίντων ἐς τὰς ναῦς, καὶ τῶν πλεόντων ᵍ ἀπὸ κάλω ἐς τὸ μεσσήνιον, αὖθις ʰ προσβαλόντες ④ ἀθηναῖοι, ⁱ ἀποσημασάντων ἐκείνων, ᵏ καὶ προσεμβαλόντων, ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ πλῷ, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ ὁρμωμένῃ, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ συρακούσιοι παρεκομίσθησαν ἐς ὃν ἐν τῇ μεσσήνῃ λιμένα· καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι, καιρὸν εἶναι ἀγγελθέντος προδίδοσθαι συρακουσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε. μεσσήνιοι δ' ἐν τούτῳ πόλεμον πρὸς μὲν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ νάξον τὸν χαλκιδικὸν ὅμορον οὖσαν· καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ˡ τειχίσαντες ποιήσαντες τοῖς ναξίοις, ἐδῄουν τὸν χῶν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ταῖς μὲν ναυσὶ πρόσπλεύσαντες πρὸς τὸ ἀκεσίνου ποταμόν, τὸν χῶν ἐδῄουν, τῷ δὲ πεζῷ ᵐ πρὸς τὸν πόλιν ἐστράτευον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σικελοὶ ⁿ ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον· βοηθοῦντες ὑπὸ τοῖς μεσσηνίοις. καὶ οἱ ναξίοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες, ᵒ προσπεσόντες ἐν ἐμφανεῖ ὁμίλῳ ἐν ἐμφανεῖ, ὡς ④ λεοντῖνοι σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐληλύθασι, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τοῦ πόλεως, τρέπουσι τοῖς μεσσηνίοις. καὶ πέφανται, ἀπέκτειναί τε ὑπὲρ χιλίους, καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπιπεσόντες, πολὺ πλείστους διέφθειραν. ᵖ καὶ αἱ νῆες ὁρμοῦσαι ἐς τὸ μεσσήνιον, ὕστερον ᵠ ἐπ' οἴκου ἔκασται διεκρίθησαν. λεοντῖνοι δὲ αὖθις καὶ οἱ ξύμμαχοι μετ' ἀθηναίων ἐς τὸ μεσσήνιον,

130

ἐσβαίνειν

ᵉ Καὶ χρόνου σιδηρᾶς] δηλονότι ὑπὸ τῶν συρακουσίων ὑπολαβόντων ἀθηναίων τινὶ. μίαν αὐτῶν ἀπώλεσαν οἱ ἀθηναῖοι. ᶠ Ἀπὸ κάλω] τῷ λεγομένῳ παρόλκῳ. οἱ γὰρ παρὰ τὸν τῷ χῶν πλέοντες οὐ δυνάμενοι ἐρίζειν. ᵍ Προσβαλόντες] τοῖς συρακουσίοις δηλονότι. ʰ Ἀποσημασάντων] ὑπὸ παραχωρησάντων, ἢ μεταφερσάντων τὰς ναῦς, ἵνα ὁπλοσ ἕκαστος δυνηθῶσι μετὰ μείζονος ὁρμῆς ἐμβάλλειν τοῖς ἀθηναίοις. ᵏ Καὶ προσεμβαλόντων] τῶν συρακουσίων τοῦ τῶν ἀθηναίων δηλονότι ἐμβαλόντων. ˡ Τειχίσαντες ποιήσαντες] ὅπερ δηλονότι τῶν τειχῶν ἀποκλείσαντες. ᵐ Πρὸς τὸν πόλιν ἐστράτευον] τὸν νάξον. ⁿ Ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ] αἰτὶ τῶν, οἱ ὑπὲρ τῶν ἄκρων ὄντες, ἢ τῶν ὀρεινῶν, ὡς ἐκεῖ οἰκούντων αὐτῶν. ᵒ Βοηθοῦντες ὑπὸ τοῖς μεσσηνίοις] τοῖς μεσσηνίοις δηλονότι βοηθοῦντες καὶ τῶν μεσσηνίων. ᵖ Καὶ αἱ νῆες ὁρμοῦσαι] τῶν συρακουσίων. ᵠ Ἐπ' οἴκου ἔκασται διεκρίθησαν] ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

ὡς κεκακωμένην, ἐστράτευον· καὶ προσβάλλοντες, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ γῆν καὶ λιμένα τὸν ἐπὶ ναυσὶν ἐπειρῶντο, ὁ δὲ πέζος, πρὸς τὴν πόλιν. ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ μεσσήνιοι, καὶ λοχήσαντες μετὰ τὸν Δημοτέλους, οἱ μετὰ τοῦ παντὸς ἐξεληλύθεσαν στρατεύματος τῶν λεοντίνων τὸ πολύ, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀποβαίνοντες ἀπὸ τῶν νεῶν, ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τετραμμένους ἐπιγιγνόμενοι. καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν ἐν τῇ σικελίᾳ ἕλληνες, αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων, καὶ χωὶς ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους. οἱ δὲ τῇ πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν πελοποννησίων καὶ χωρὶς ἔμενεν. ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακή, σίτου τε ἀπορία καὶ ὕδατος. οὐ γὰρ ἦν χρήσιμον ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμῶμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλῆσοι ὅπῃ τῇ θαλάσσῃ, ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ. στενοχωρίᾳ τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν οἴτων ἐν τῇ γῇ ἠρεμοῦντο καὶ μέσης, αἱ δὲ, μετέωροι ὥρμουν. ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρῆγε, καὶ παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οἷς ὤοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν, ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ τοῖς Ἀθηναίοις, προσπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐσαγαγεῖν σῖτόν τε καὶ βουλόμενον ἀλλησμένον, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν, καὶ εἴτι ἄλλο βρῶμα, οἷον αἱ ἐς πολιορκίαν ξυμφέρει· τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν εἱλωτῶν τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ἐπηγγελμένοι, καὶ ἐσῆγον δὴ οἱ

vt[a] cóquassatã, oppugnatum contendunt: Athenienses quidẽ à portu cum classe, peditatus verò à terra. At illi & ex Locrensibus aliquot cum Demotele post cladem acceptam ad præsidium relictis, repentina eruptione inuadentes[b] exercitum Leontinorum, plerunque in fugam vertunt, ac multos occidunt. Quo inspecto Athenienses egressi nauibus auxiliũ ferũt, rursúsque[c] Mamertinos persequuti sunt ad vrbem vsque, perturbatis instantes, ac posito trophæo Rhegium reuerterunt. Post hæc Græci qui in Sicilia sunt, inter se, sine Athenienſibus, alii alios bello è terra infestabant. At ad Pylum, Peloponnensibus in continente statiua habentibus, Lacedæmonii qui in insula erant, adhuc obsidebantur ab Athenienſibus: erátque illis admodum laboriosa custodia, cùm cibi & aquæ inopia: (nullus enim erat nisi vnus in[d] vertice Pyli fons, & is non magnus: sed effosso plerique ad mare sabulo, qualem credibile est aquam potabant) tum loci angustia, in quo posita erant castra: & quum naues stationem non haberent, earum aliæ per vices[e] è terra frumentum conuehebant, aliæ[f] exterius excubabant. Summo etiam animi angore afficiebantur, quem longior expectatione mora afferebat, opinãtibus, eos qui in insula deserta essent, salsáque aqua vterentur, paucis diebus expugnandos. Cuius rei causa erant Lacedæmonii, qui edixerãt vt quisquis vellet illuc frumẽtum molitũ, vinum, caseum, & siquid aliud esculentum esset, obsessis vtile, comportaret: ingẽti id pretio taxantes, [g]seruis quoque libertatem spondentes idem facientibus. Ita cùm alii,

a Vexatam bello. Vel, attritam.

b Exercitus Leõtinorum magnam partẽ in fug. &c.

c Messenios.

d Arce.

e In terra cibũ sumebant.

f Stabant in alto, videlicet, ad anchoras.

g Helotibus.

α Ὡς κεκακωμένην] κακῶς πάσχουσαν. διὰ δυσχωρίαν. β Ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο] πειρᾶται ἐπίρων. τῷ μεσσηνίῳ δηλονότι. γ Καὶ κατεδίωξαν τοὺς μεσσηνίους] ἤγουν, διώξαντες ἐνέβαλον. δ Τετραμμένους] τοῖς μεσσηνίοις. ε Ἐπιγιγνόμενοι] ὀπιπθέντες. ζ Καὶ τὰ χώρια ἔμενε] ἤγουν ἡσύχαζεν. η Ὅπ μὲν μία] ἤγουν, εἰ μὴ μία. θ Ἀλλὰ διαμώμενοι] αἰτὴ τῷ διασκάπτοντες. ἔρηται δὲ ἀπὸ τῆς ἄμμου, ὃ ὅτι σαφέστερον πάντων. βάλλεται δὲ εἰς τὸν ὅπ διασείοντες τὸν κάχληκα, καὶ ὕδωρ ὅπ τὸ αἰγιαλὸν ποιοῦντες, ὑπερίσχυεν ὕδωρ, οἷον αἱ ὡς ἐς ἀνάγκην πίοι δι' ἄκρας δύναι. ι Στενοχωρίᾳ τε ἐν ὀλίγῳ] διαστήματι δηλονότι τῆς γῆς. κ Ἡρωῶν τῷ μέρος] αἰτὴ τῷ διαδοχή. λ Δι δὲ, μετέωροι] ἤγουν ἐπ' ἀγκυρῶν. μ Παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος] παρὰ παραδοκίαν συμβαίνων. ν Ἡμερῶν ὀλίγων] ὡτὸς δηλονότι. ξ Ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ] ὄντος δηλονότι. ο Τάξαντες] τὸ εἰσάγειν. π Ἀργυρίου] ἐπιτιμίου δηλονότι.

tum verò [a] serui adeuntes periculũ cõportabant, trãsmittentes à Peloponneso [b] quæcunque poterant, & noctu quoq; tendentes ad eam insulæ partẽ quæ pelagus spectat, [c] obseruato maximè vento illuc ferente: quia quũ flatus à ponto erat, facilius latebant custodiã triremiũ, quibus tunc tutũ non esset circum insulã habere stationẽ. [d] & illi nauigia *sua littori* impingerent securi, tũ taxato pro illis pretio, tum armatis *sociis qui in insula erant*, [e] ad nauiũ descensus in insulã custodientibus. Quicunque tamen mari tranquillo periculũ fecerunt, intercepti sunt. Cõmeabant etiã illuc per portũ natãtes vrinatores, funiculo trahentes in vtribus [f] papaueris mellitũ semen, & lini, pinsitum. Quibus, quũ à principio latuissent, custodes postea appositi sunt: omniq; ratione pro se vtriq; cõminiscebantur, illi, vt cibaria transmitterent, hi, ne celarentur. Athenienses qui in vrbe erant, vbi resciẽrũt cum exercitu suo miserè agi, & frumentum in insulã transportari, inopes cõsilii erant: verebãtúrq; ne custodiæ suorũ hyems intercederet: cernentes neq; necessaria illis circa Peloponnesum posse sumi, vtique in loco inculto, neq; per æstatẽ sufficientia trãsmitti, neque stationẽ suis fore, in locis importuosis: & illos qui forent in insula, si custodia intermitteretur, euasuros incolumes, aut eis dẽ nauibus quibus frumentũ ipsis attulissent, obseruata tẽpestate abituros: & (quod ante omnia timebãt) existimantes aliquantulũ iam meliore cõditione Lacedæmonios caduceatorẽ non missuros ad ipsos de pacificatione: atque adeo pœnitebat eos fœdera non admisisse. Quæ ne fierent se impedimento fuisse Cleon intelligens illos suspicari, negabat verum dicere

a Helotes.

b Ex omni loco in quo fortè esset. *Vel*, Trãsmittẽtes ab omni Peloponnesi parte, in qua eos esse contingeret.

c Potissimùm autem obseruabant ventum illuc ferentem. *Ad Verbum*, Vento illuc deferri. *Deest*, *Occasionem captabãt Venti*, &c.

d At illi minimè sibi parcebant dũ eò deferebantur. Impingebãt enim nauigia *sua*, certo addicta pretio. *quod videlicet illis hoc nomine promittebatur. Ideóque melius fortasse illos nauigũs nõ solitos parcere intelligemus.*

e Καίρους ait schol. *Vocari loca ad quæ commodè appelli posset.*

f Papauer mellitum, & lini semen pinsitum. *Vel*, molitum.

Α τε προδρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα (α) εἴλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ κατοπλέοντες ἐπὶ νυκτὸς ἐς τὸ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐπήρουν αἰόλῳ (β) καταφέρεσθαι· ῥᾷον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον· ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· (γ) ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο προσορμεῖν. τοῖς δὲ (δ) ἀφειδὴς ὁ καταπλους καθίστατο· (ε) ἐπώκελλον γὰρ τοῖς πλοίοις ἐς τιμήν· καὶ (ζ) ὁπλῖται B 131
προσεῖχον καὶ ἀπὸ τῆς νήσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ ἁλίσκοντο, (η) ἐσένεον ὑπὸ καὶ ἐς τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλωδίῳ ἐν ἀσκοῖς (θ) ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην, καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὧν τοσοῦτον λαθανόντων, φύλακαι ὕστερον ἐγίγνοντο. πανταχῇ τε (ι) ζητοῦντες ἑκατέρωθεν ἐτέχνων, (κ) μὴ, ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ, μὴ λανθάνειν σφᾶς. ἐν δὲ ταῖς ἀθυμίαις πιθανόμυθοι προσῆσαν τῆς στρατιᾶς, C
ὅτι ἁλαπτοῖντο, καὶ σῖτος τοῖς (λ) ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἢ πορεύοιτο, καὶ ἐδεδοίκεσαν μὴ σφῶν χειμὼν (μ) τὴν φυλακὴν διαλύσοι, ὁρῶντες τήν τε ἐπιτηδείαν τῷ προσεδρίῳ πελοποννήσου κομιδῇ ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδὲ ἐν θέρει οἵοί τε ὄντες ἱκανὰ προσπέμπειν· τόν τε ἔφορμον, χωρίων ἀλιμένων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον. ἀλλ' ἢ σφῶν αὐτῶν τὴν φυλακὴν (ν) προσμήσεσθαι τοῖς ἀνδράσι, ἢ τοῖς πλοίοις D
ἃ (ξ) σῖτον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων τε ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς λακεδαιμονίους, (ο) ὅτι ἔχοντας ἢ ἰσχυὸν αὐτοῖς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν (π) ἐπιχειρήσειν, καὶ μετεμέλοντο, τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ, γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως, οὐ τἀληθῆ ἔφη λέγειν

α Ες τὸ πρὸς τὸ πέλαγος] ἐς τὸ ἀφορώσιμα. β Καταφέρεσθαι] καταίρεσθαι. γ Ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο προσορμεῖν] ἄπορον γὰρ ἦν διανοήσασθαι προσορμεῖν τοῖς νῆσον. δ Ἀφειδὴς ὁ καταπλους καθίστατο] ἦγον, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν καταπλέοντες. ε Ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα] ἐξεδίδοσαν (φησὶ) τῷ πόρῳ τὰ πλοῖα ὠνητέρα χρημάτων ὑπὸ λακεδαιμονίων. ὑπῆρχοντο γὰρ τοῖς ναυκλήροις δώσειν τὰς ζημίας εἰ ἀπόλοιντο τὰ αὐτῶν πλοῖα. ζ Προσεῖχον τὰς καταίρους] καταίρους λέγει τοὺς ὁπλιτεύοντας εἰς καταληψιν τόπου ἢ εἰς τὸ προσορμίζεσθαι. τὸ δὲ ἐφύλασσον, αἱ τῆ, φρουροὶ ἦσαν τινὲς τῆ πολιορκουμένῳ, ἵνα ἀδύς ἀποπλέωσι τὰς ζοφάς. η Ἐσένεον δὲ] εἰσενκολύμβων. εἰσήρχοντο. θ Ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην] εἶδος βοτάνης ἡ μήκων, ἧς ὁ ἀβὴ ὀπὸς ναρκώδης, ὡς λέγεται· τὸ δὲ σῶμα, γλυκύτατον. διώκουσι δὲ πεινῆς ἀπαλλάττειν μηχανῶνται μάλιστα. ι Καὶ ζητοῦντες] καὶ ἐπιζητοῦντες. κ Μὴ ἐσπέμπειν τὰ σιτία] ἐσπέμπειν τὰ σιτία. λ Τῷ ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ. μ Τὴν φυλακὴν διαλύσοι] κωλύσοι. ν Προσμήσεσθαι τοῖς ἀνδράσι] αἱ τῆ προσεσθήσεσθαι. ζήσειν. ξ Ἃ ἦγε σῖτον] ἦγον, ἔχοντας πολλὴν δύναμιν. ο Ὅτι ἔχοντας ἢ ἰσχυὸν] ἦγον, ἔχοντας πολλὴν δύναμιν. π Ἐπιχειρήσειν] προσβαλεῖν πέμπειν.

τοὺς ἐξαγγελοντας. παρῆνουν δὲ τῷ A qui ea nuntiarent. Quúmque ii qui inde aduenerant hortarétur vt si ipsis fidé non haberét, aliquos [a] speculatum mitterent, ipse pro [b] speculatore ab Atheniésibus cum Theogene est delectus. Sed animaduertens fore necessariò vt aut eadem diceret quæ illi [c] quibus detraxerat, aut contraria dicendo, mendax agnosceretur, suadebat Athenienſibus, [d] quos cernebat animatos ad plusculum copiarum quàm constituerant mittendum, non expedire mitti speculatores, neque tempus omittendo expectare: sed, si vera viderentur quæ renuntiabantur, illuc classem ire. [e] Significabat autem Niciam Nicerati filium, cui erat inimicus, tunc ducem, exprobrans facile esse apparata classe proficiscentes, si [f] viri essent imperatores, capere eos qui in insula forent: idque facturũ se si esset imperator. At Nicias, videns tum [g] Athenienses nonnihil succensentes Cleoni, quòd ne nunc quidem, si facile sibi videretur, nauigaret, tum illum ipsi exprobrantem, iussit eum vt [h] sumptis copiis siquas vellet, officio ipsius fungeretur. Hic verò [i], à principio ratus verbo duntaxat eum sua iura cedere, vbi cupientem agnouit, tergiuersabatur, inquiens non se sed illum esse imperatorem. videlicet verebatur iam, quum non existimasset sibi illum cedere ausurum. Rursus Nicias, idem iubens, [k] prætura aduersus Pylum susceptà abiit, Athenienses testatus. Illi, quo magis Cleon subterfugiebat nauigationem ac tergiuersabatur, eo magis (qualia vulgus facere gaudet) iubere Niciæ vt traderet magistratum, & acclamaret Cleoni vt iret. Ille vbi nihil habuit quo à dictis suis se eximeret, munus suscepit: procedénsque in medium, inquit nõ se timere Lacedæmonios, nauigaturúmque, nullo è ciuibus sumpto, sed Lemniis atque Imbriis armatis qui aderant, & peltatis

a Exploratum.
b Exploratore. *Sic paulo póſt.*
c Quos criminabatur. Quos *mendacij* insimulabat.
d Quum magis propensis animis ad bellum gerendum esse eos cerneret, non mittere exploratores, neque cunctando occasionem prætermittere.
e *Vide annot.*
f *Ideſt*, Strenui. Forti animo præditi.
g Athenienses tumultuose vociferantes aduersus Cleonem.
h Sumptis quibus vellet copiis, pro ea quidé quæ illis suppeteret facultate, rem aggredi.
i Primò quidem ratus verbo tenus, *non reuera, vel, non ex animo*, eum illi cedere, *vel, relinquere hoc munus*, paratus erat: at vbi cognouit re vera desiderio teneri illud tradendi, tergiuersari cœpit, & illũ, non se, dignitate imperatoria præditum, esse dixit: timore iam perculsus, quum non existi. *&c.*
k Imperatorio munere apud Pylum *obeundo* se abdicabat.

---

a Ἀπεσήμαινεν] ἀποσκώπλων ἐδήλου. b Ἐχθρὸς ὤν] ὡς Νικίᾳ δηλονότι. c Καὶ ὅπῃ μοὶ] εἰ καλῶς. ὅπῃ μεμφόμενος. ὀνειδίζων. d Ὑποθορυβησάντων] μετὰ θορύβου εἰπόντων. e Τὸ ὅπῃ σφᾶς εἶ] ὅπῃ χρεὼν] ἤτοι ὅπῃ τοῖς ἐν τῇ στρατηλείᾳ· ἢ, μέρος τὸ ἐφ' ἑαυτῷ εἶ). τὸ δὲ εἶ), παρέλκει ἀβλακῶς. ἢ, ὡς Ἀντύλλος, ὅπῃ σφίσι τοῖς στρατηγοῖς δηλονότι. f Παρεδωσοίσειν] ἐφιέμενον παραδόσεως τῆς Νικίου. g Ἀνεχώρει] αἰτῶ τὸ ἀπειδύειν. h Ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν] ἀλλ' ἐκεῖνον δεῖν στρατηγεῖν. i Καὶ ἐξίστατο] παρεχώρει. k Καὶ ἐξανεχώρει] αὐτῷ τῷ, αἰτεδύειν πρῶτον ἄρξ ὑπεσχετο. ἀπέφηνεν.

qui ex AEno auxilio venerãt, & aliũde ſagittariis quadringẽtis. Hos, [a] ſuper eos qui ad Pylum eſſent habentẽ ſe, ait, intra xx dies aut Lacedæmonios viuos adducturũ, [b] aut ibi mortem oppeturũ. Cuius ſermonis leuitas Athenienſibus etſi riſum mouit, tamen iucunda extitit prudentibus, alterum duorũ bonorũ fore conſiderãtibus, aut ſe liberatum iri [c] importunitate Cleonis, (quod magis ſperabant) aut, ſi opinione fallerentur, Lacedæmonios in ipſorũ manus venturos. Perfectis omnib⁹ in cõcione reb⁹, Cleõ, delegata ſibi per ſuffragia Pylo prouincia, vno ſibi [d] delecto Demoſthene ex iis imperatorib⁹ qui ad Pylũ erãt, eueſtigio proficiſcitur. [e] Delegit autẽ Demoſthenẽ ꝙ audiret & ipſũ in animo habere in inſulã deſcẽdere. Etenim milites locorũ difficultate malè accepti, & obſeſſi poti⁹ quàm obſidentes, ad periclitandũ animati erant. Et huic addebat animũ inſula iã cremata. nam quũ prius eſſet pleraq; ſyluoſa & inuia, propter perpetuã deſolationem, reformidabat Demoſthenes, ídque magis eſſe pro hoſtibus arbitrabatur, ꝙ ſibi cũ magnis copiis egreſſo in terrã illi ex abditis locis adorti nocere poſſent: [f] ipſe verò non itẽ illorum aut errores aut copias ſubter ſyluam agnoſcere, quum ſui exercitus omnes errores conſpicuos futuros. [g] Suum quoque exercitum, quum multus eſſet, ignoraturum ſicubi laborantibus oporteret mutuò ferre auxilia, quia nullus foret in ſaltu proſpectus. Et cùm per ſe mouebant hæc Demoſthenem, tum verò poſtquam apud AEtoliam

a Legiſſe videtur ἐς τοὺς ἐν πύλῳ στρατιώτας.

b Ibi eos occiſurum. *Valla autem videtur legiſſe* ἀποθανεῖν pro ἀποκτανεῖν, aut ἀποκλεῖσεῖν.

c Cleone.

d Allecto.

e Allegit.

f Illis enim errores ipſorum & apparatum propter ſyluam non perinde in aperto fore: at ipſorũ exercitus omnes errores conſpicuos futuros. *Vocantur autem ἁμαρτήματα. id eſt, errores, vel peccata, quæ temeritate aut alia noſtra culpa accidunt infortunia. Vel, quæ inconſultè ſuſcepta non ſuccedunt. Sunt qui interpretentur offenſiones.*

g Suum præterea numeroſum exercitum ſe inſcio profligatum iri, quum proſpicere non poſſet qua parte ſibi mutuò ferre deberent ſuppetias.

A οἱ ἦσαν ἔκ τε αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ σὺν ὁπλίταις τοξόταις τετρακοσίοις. ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη πρὸς τοὺς ἐν πύλῳ στρατιώτας, ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξειν λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς μὲν ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος, τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δὲ ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σωφρονοῦσι τῶν ἀνδρῶν, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τὸ ἕτερον τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (ὃ μᾶλλον ἤλπιζον) ἢ σφαλεῖσι γνώμης, λακεδαιμονίους σφίσι χρήσεσθαι. καὶ παντὶ θαρσαλέος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων ἀθηναίων αὐτῷ ⟨ν⟩ πλοῖα, τῶν τε ἐν πύλῳ στρατηγῶν ἕνα παρεσκευάμενος Δημοσθένην, πείθει ἀναγωγὴν δὴ πάσχοις ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην παρέλαβε, πειθανάγκως τὸ ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον θησόμενον. ⟨α⟩ οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τὸ χωρίου τῇ ἀποράᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες, ὥρμηντο ⟨β⟩ θαρσύνεσθαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα ⟨γ⟩ παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ οὖσης αὐτῆς ὑλώδους, ὅτι τοπολύ, καὶ ἀτειχοῦς, θαρσεῖ τὸ ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τὴν πολεμίων τόδε ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβαίνειν ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας ⟨δ⟩ αὐτοῖς ⟨ε⟩ βλάπτειν. ⟨ζ⟩ σφίσι μὲν γὰρ τοῖς ⟨ε⟩ ἐκείνων ἁμαρτίας, ἢ προσκυλίειν, ὑπὸ τῆς ὕλης, οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι. ⟨η⟩ τὸ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανὲς ἂν εἶναι πάντα τὰ ἁμαρτήματα, ⟨θ⟩ ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοῖς ἀπροσδοκήτως ἢ, βούλοιντο. ⟨ι⟩ ἐπ' ἐκείνοις γὰρ δὴ ἂν τὰ ἐπιχείρησιν. εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ⟨κ⟩ ὁμόσε ἰέναι, τοῖς ἐλαφροῖς, ἐμπείρως ἥ τε χώρας, χρείσιμοις ἐνόμιζε ⟨λ⟩ τῶν πλεόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε αὖ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὂν ἀφεφθρόμενον, ⟨μ⟩ οὐκ ὄψεσθαι τῆς προσόψεως ἢ χρεὼν ἀλλήλοις ὠφελεῖν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰτωλικοῦ

132

παρέσχε

βάλλειν.

α Οἱ γὰρ στρατιῶται] τῶν ἀθηναίων. β Διακινδυνεύειν] προθύμως ἀγωνίζεσθαι. γ Καὶ αὐτῷ ἔτι] αὐτῷ τῷ Δημοσθένει προθυμίαν ἐνεποίησεν, ἢ ἐπιθέρωσεν. δ Αὐτοῖς βάλλειν] τοῖς λάκωσι δηλονότι. ε Σφίσι μὲν γὰρ] σφίσι τοῖς ἀθηναίοις. ζ Ἐκείνων ἁμαρτίας] ἐκείνων τῶν λακεδαιμονίων. η Τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου] αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. θ Ὡς τε προσπίπτειν αὐ αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι προσπίπτειν τοῖς λακεδαιμονίοις. ι Ἐπ' ἐκείνοις γὰρ δὴ αὖ] αὐτοῖς τοῖς λάκωσιν ἐπ' ἐκείνοις τοῖς λακεδαιμονίοις. κ Ὁμόσε ἰέναι] αὐτῷ τῷ, ἐς χεῖρας, καὶ πλησίον, ὅπου συμβάλλει μάχης. λ Τῶν πλεόνων ἀπείρων] τῶν ἀθηναίων. μ Οὐκ οὖσης τῆς προσόψεως] τῆς θεωρίας.

πάθους (ὁ Δρακὼν τὴν ὕλην μέρος τι ἐλώφετο) A malè pugnauerat: cuius ei cladis maxima pars extitit sylua. Quum autem milites angustia insulæ cogerentur, dum ad extrema sylluæ propinquant, per prima quæque excubiarum loca, prandii parandi gratia, quidam paulatim sylluam incendit inuitus: & mox exorto vento, quum multum ex ea cremaretur, tamen id hostem fallebat. Ita Demosthenes apertius intuens plures esse Lacedæmonios quàm quibus fuerat suspicatus mitti frumentum, & maius operæpretium Athenienses facturos si festinarent, insulam quoque faciliorem ad descendendum, accingebat se ad inuadendum, euocatis è vicino socialibus copiis, ac cætera præparans. Ad hunc Cleon, præmisso de suo aduentu nuntio, cum iis quas flagitauerat copiis venit ad Pylum: [a] congressique ambo, ante omnia ad hostium castra quæ B erant in continente, caduceatorem mittunt, prouocatum illos an iubere velint sine periculo eos qui in insula essent & arma & seipsos dedere, asseruandos tolerabili custodia, donec aliquid de summa rerum fuisset transactum. Qua conditione non accepta, vnum diem supersederunt: postridie armatis omnibus in pauculas naues impositis, noctu discedunt: & quum sub aurora in insulam descendissent, vtrinque & à pelago & à portu octingenti ferme armati cursu tendunt aduersus primum hostium in insula præsidium. Ita nanque dispositi erant. excubabant autem in ea prima statione triginta circiter armati. Nam media & planissima quæque & aquis circumiecta tenebat pleraque pars cum Epitada duce: aliquot alii extremum

[a] Quúmque in vnum conuenissent locum.

α Ὁ δὲ τὴν ὕλην μέρος] τῷ πάθους διλότόπ. β Τῶν δὲ τραπωθέντων] τῶν ἀθηναίων τραπωθέντων. γ Τοὺς τε λακεδαιμονίους μᾶλλον καὶ πλείους] ὁ Δημοσθένης δηλαδή. δ Τὸν σῖτον αὐτοῖς] τὸ αὐτοῖς, ἴσως ὑπὸρ ὑπὲρ ἡμᾶν. καὶ Ὁμηρος, αὐτῷ ἐρυκακέειν. ε Κλέων ἐκείνῳ] ὦ Δημοσθένει. ζ Καὶ ἅμα γενόμενοι] ἦλθον, συνελθόντες ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης. η Ες τὸν ἐν τῇ ἠπείρῳ τραπόπεδον κήρυκα] τῶν λακεδαιμονίων. θ Ἐφ' ᾧ] αἰτῷ τῷ, ἵνα εἶεν. ι Τῇ μετεία] ἤγουν φιλανθρώπῳ. κ Περὶ τῶν πλέονος ξυμβαθῇ] ἤγουν περὶ συνδῶν σύμβασις γένηται] ὡς αὖ ἐλέγει, καὶ περὶ τῶν ὄντων περιγμάτων, ἕως πλῆθαι συνδαὶ γένωνται, καὶ παντὸς τοῦ πολέμου ἀπάλλαγή. λ Καὶ ἐχώρουν δρόμῳ] ἦγουν ἔτρεχον. μ Ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακήμεον τῆς νήσου] δραμόντες ἐπίηντο τοῖς πρώτοις φυλάσσουσιν. ν Ὡδε γὰρ διετετάχατο] διατεταγμένοι καὶ μεμερισμένοι ἦσαν οἱ ἐν τῇ νήσῳ. ξ Ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ] πρώτῃ φυλακὴν φησὶν αὐτοὺς διὰ φύλακας. ὅτι φέρει γὰρ ὅτι πεῖα τὰ μάλα ἦσαν λακεδαιμονίων τὰ φυλακήσια τῷ νήσου. ἐν μὲν, ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς νήσου, πρὸς τὸ πέλαγος· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ ἄκρῳ τῷ πρὸς τὸν λιμένα· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου, ὅπου τὸ ὕδωρ. πρώτῃ οὖν φυλακὴν λέγει τὴν πρὸς τὸ πέλαγος. ο Μέσοι δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε] ἔνθα (φησὶν) ἐοῦ τὸ ὁμαλὸν καὶ ἰσόπεδον καὶ ὑπὸ ἐνύδῳ κείμενον τῆς νήσου μέρος.

insulæ Pylon versus, quod præ-
ruptum in mare, atque à terra mi-
nimè expugnabile erat. Nam &
castellum illic quoddam vetustũ
erat saxis passim lectis constru-
ctum, quod sibi profuturum arbi-
trabantur, siqua maiore vi retroi-
re cogerentur. Atque ita quidem
illi dispositi erant. Athenienses ve-
rò, quos inuasere in prima statio-
ne custodes, illico trucidauere, na-
cti eos in cubilibus, & adhuc ar-
ma capientes: quippe quos descen-
sus hostium latuisset, opinantes
ex consuetudine naues noctu ad
stationem commeasse. Exorta
statim aurora, reliquus exercitus
nauium paulo plus quàm septua-
ginta, præter thalamias, superue-
nit, vt quisque erat instructus, cum
sagittariis octingentis, nec paucio-
ribus peltatis, Messeniisque auxilia
ribus, & aliis quicunque circa Py-
lon tenebant, præterquam mu-
nitionum custodes. Hi à Demo-
sthene dispositi inter se distabant
duceni, & eo plures, alicubi pau-
ciores, occupatis locorum cacu-
minibus, vt quamplurimum ho-
stes angerentur, vndique conclu-
si: nec habentes [a] quorsum se diri-
gerent, sed ipsa multitudine anci-
pites essent: [b] feriendi ab iis qui in
fronte stabant, si in eos qui à ter-
go erant tenderent, ab iis vtrisq;
que, si in transuersos, assiduè in ter-
ga eorum, quacunque cederent
hæsuris leuiter armatis, [c] & qui
non cominus sed eminus strenui
sunt sagittis, iaculis, lapidibus, fun-
dis: in quos inuadere non licebat,
quippe quum fugiendo vincerent
& instarent cedentibus. Hoc qui-
dem consilio Demosthenes & in
regressu prius, & [d] in re gerenda *postea* est vsus. Illi verò qui circa Epitadam erant, & quæ maxima in insula eorum portio erat, vt viderunt & primum præsidium

A νήσου ὃ πρὸς τὸν πύλον, "ὁ λῳ ἔκ τε θα-
λάσσης ἀπόκρημνον, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκι-
στα ἁλίσκεσθαι." καὶ γὰρ ἦν καὶ ἔρυμα αὐτό-
θι λῳ παλαιόν, λίθων [γ] λογάδην πεποιη-
μένον· ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι,
εἴ πῃ καταλαμβάνοιεν ἀναχώρησις βεβαιοτέ-
ρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν. Ⓐ οἱ δ' Ἀθη-
ναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, [δ] οἷς ἐπέ-
δραμον, αὐτοὺς διαφθείρουσιν, ἔν τε ταῖς αὐ-
λαῖς, ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα· [ε] καὶ
λαθόντες πρὸς ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν
τὰς ναῦς κατ' ὄθος εἰς ἔφορμον τῆς νυκτὸς
πλεῖν. ἅμα δὲ ἕῳ γιγνομένῃ, καὶ ὁ ἄλλος
στρατὸς ἀπέβαινον, ὡς μὲν νεῶν ἑβδομήκοντα
τα, καὶ ὀλίγῳ πλεόνων, πάντες, πλὴν θα-
λαμίων, [ζ] ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι· τοξόται
τε ὀκτακόσιοι, καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους
τούτων." μεσσηνίων τε οἱ βοηθήσοντες, Ⓒ οἱ
ἄλλοι ὅσοι περὶ πύλον κατεῖχον πάντες,
πλὴν τῶν ὅπῃ τὸ τεῖχος φυλάκων. Δημο-
σθένους δ' τάξαντος, [η] διέχουσαν κατ' ὀλίγον
σίους τε καὶ πλείους. ἔστι δ' ἡ ἐλάσσους, τῷ χω- 133
ρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὁπό-
πλείστη ἀπορία ἦ τοῖς πολεμίοις πανταχό-
θεν "κεκυκλωμένοις, καὶ μὴ ἔχωσι πρὸς ὅ,τι
αὐτιτάξωνται, [θ] ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται
[ι] τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ὑπόισεν,
ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δ' τοῖς πλα
γίοις, ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν πρὸς τεταγμέ-
νων. [κ] νώτου τε ἀεὶ ἔμελλον αὐτοῖς ἀ χωρή-
σαι οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοὶ, [λ] καὶ οἱ ἀπορώ
τατοι τοξεύμασι Ⓒ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ
σφενδόναις, "οὐκ πολλοὶ ἔχοντες ἀλκὴν οἷς
μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν. φεύγοντές τε γὰρ
ἐκράτουν, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ
μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τόδε πρῶτον τὴν ἀπό-
βασιν ἐπενόησε, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν. οἱ δὲ
Ⓓ Ἐπιτάδαν, Ⓒ ὅπερ λῳ πλεῖστον τῶν ἐν τῇ
νήσῳ, ὡς εἶδον τό, τε πρῶτον φυλακτήριον

[a] Aduersus quã partem instructi in aciem prodirent.
[b] Quippe qui feriẽdi essent ab iis qui à tergo erant, si eos qui à fronte essent adoriren tur: sin transuersos, ab iis qui vtrinque collocati forẽt. Sempérque quacunque progrederentur, à tergo habituri erant leuem armaturã: & ii qui non cominus, &c.
[c] *Vide annot.*
[d] In suis instruẽdis, quum ad præ lium ventum est.

[a] Ὁ λῳ ἔκ τε θαλάσσης] ὅπερ (φησὶ) μέρος τὸ ἔχαζεν, Ⓒ πρὸς τὸν ὀδὸν πρὸς τὸν πύλον, πρανὲς πῃ λῳ καὶ δύσβατον. Ⓒ Καὶ γὰρ ἦν καὶ ἔρυμα αὐτόθι λῳ] φρούριον. [γ] Λογάδην πεποιημένον] ὀθνεκέλως. [δ] Οἷς ἐπέδραμον] ἦγεν καθ' ὧν. [ε] Καὶ λαθόντες πρὸς ἀπόβασιν] λαθραίαν ποιήσαντες. [ζ] Ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι] ἦσαν ὡπλισμένοι. [η] Μεσσηνίων τε οἱ βοηθήσοντες] οἱ βοηθήσοντες τῷ Δημοσθένει ἐκ ἀρχῆς εἰς βοήθειαν. [θ] Διέχουσαν] ἐπέχθησαν μεμεσισμένως. [ι] Ἀλλ' ἀμφίβολοι] ἐκατέρωθεν βαλλόμενοι. πανταχόθεν. [κ] Τῷ πλήθει] ὑπὸ τῶ πλήθους. [λ] Καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασιν] οἱ μὲν ἐξηγήσαντο, οἱ ἄποροι ὅπλων, καὶ τοξεύμασι μόνοις χρώμενοι· οἱ δὲ λέγουσιν, οἱ εἰς ἀπορίαν καθιστάντες τοῖς αὐτιτασσομένοις τοῖς τοξεύμασιν. ὃ καὶ βέλτιον. καὶ γὰρ καὶ Ὅμηρος ἐχρήσατο τῇ διανοίᾳ τῇ αὐτῇ λέξει, χλωρὸν εἰπὼν δέος, ὡς ὐκ αὐτὸ ἔχον τὸ χλωρόν τε, ἀλλ' ἑτέροις αὐτὸ ἐμποιοῦν. Ⓒ τὸν Διόνυσον φασὶ μαινόμενον, ἀ ὐκ ὄντα μαίνεσθαι, ἀλλ' ὃν ποιεῖ μαίνεσθαι. [μ] Ἐκ πολλῶ ἔχοντες ἀλκὴν] ὡς αὖ εἰ ἔλεγε, ὐκ πολλῶ ὄγκωμα τῆς ῥώμην ἔχοντες. πόρρωθεν γὰρ τὸ πῖξον ἰσχύει.

[ζ] λαμπρὸν κεκυκλωμένοις

διεφθαρμένον, καὶ ῥᾳτὸν σφίσιν ἔπεσθαι, A profligatum, & se inuadentē exercitum, aciem instruūt, & in Athenienses armatos (ii enim ex aduerso stabant, ex transuerso & à tergo leuis armatura) tendunt, volentes venire ad manus: sed nequierunt manus conferre, neque sua militare scientia, quum prohiberēt vtrinque leuiter armati: & illi in occursum non irēt, sed quieti starent, nisi quòd qua maximè parte in ipsos impetum dabat leuis armatura, progressi, eam fugabāt. Illi tamen inter fugiendum sese defensabant, vtpote homines expediti, & facilè fugam occupantes per loca aspera, & ob pristinam solitudinem salebrosa, Lacedæmoniis, quòd arma gestarent, persequi non valētibus. Sic aliquātisper inter eos leui certamine actū est. Et quum Lacedæmonii iam non possent celeriter erumpere, quoniam lacessebantur, eósque iam tardiores effectos animaduerteret leuis armatura, tum ipsa plus audaciæ sumere, [a] ac præ se ferre quòd plures multo ipsi essent, quódque assueti iam minus terribiles illos putare, à quibus non statim qualia suspicabantur passi fuissent, quum primum in terram egressi sunt, [b] tanquam captiui futuri. Itaque quòd in Lacedæmonios irent, parui facientes, sublato clamore confertim tendunt, missilibúsque incessunt, lapidibus, sagittis, iaculis, prout aliquid quisque habebat ad manum. Hoc clamore edito atque impetu, terror incussus est hominibus huiusmodi pugnæ insuetis: & quum puluis sylua nuper incensa in sublime ferretur, arduum erat prospicere sibi aduersus multorum hominum sagittas, saxáque, quæ vnà cum puluere ferebantur. Ibi [c] res indigna

[a] *Vide annot.*

[b] Animis seruilem quendam in morem deiecti. *Vide annot.*

[c] Magna difficultate premebantur Lacedæmonii. *Vel* magnis difficultatibus: quos, *&c.*

ξυνεπαίξαντο, καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπῆσαν, βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. Ἅτε ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθεστήκεσαν, οὐκ πλαγίου ἢ οἱ ψιλοί, καὶ ξυνανῆκον. Τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμίξαι, ἅτε τῇ στρατηγίᾳ ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι, οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ αἰτεπῆσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον. Τοῖς δὲ ψιλοῖς, ἢ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσέκειντο, ἔτρεπον, καὶ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, αἰθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι, καὶ προσλαμβάνοντες ῥᾳδίως τὴν φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι, καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων. Ἐν οἷς οἱ λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδυνάσθησαν διώκειν, ὅπλα ἔχοντες. Χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον ἔτω πρὸς ἀλλήλους ἠκροβολίσαντο. Τῶν δὲ λακεδαιμονίων ἔτι ἐξέως ἐπεκθεῖν ἢ προσπεποίητο δυνάμενοι, γνόντες αὖθις οἱ ψιλοὶ βεβαδυτέρους ἤδη ὄντας τὰ ἀμφὶ αὐτούς, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τὸ θαρσεῖν τὸ πλέον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φανόμενοι, καὶ ξυνεσταλμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὶ αὖθις ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προσδοκίας ἔπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ὑπὸ λακεδαιμονίοις, καταφρονήσαντες, καὶ ἐμβοήσαντες, ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς· καὶ ἔβαλλον λίθοις καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. Θορυβώδης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ὁρμῇ, ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεοστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω. Ἀπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ, ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἅμα πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. Τό, τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν

α Ες χεῖρας ἐλθεῖν] συμπλακῆναι. β Ἐξ ἐναντίας γὰρ ἦσαν] οἱ ἀθηναῖοι. γ Τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις] τῶν Ἀθηναίων. δ Οὐ δὲ τῇ σφετέρᾳ] ἵνα λέγῃ τὴν πεζομαχίαν, καθ' ὃ μᾶλλον ἔμπειροί εἰσιν οἱ λακεδαιμόνιοι. ε Ἐμπειρίᾳ] τῇ ὁπλομαχίᾳ τῇ πολεμικῇ. ζ Καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο] οἱ ψιλοὶ τοῖς λακεδαιμονίοις πανομβροῖς τῆς διώξεως ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο. η Ἀνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι] ψιλῇ ὁπλίσει ὡπλισμένοι. θ Καὶ προσλαμβάνοντες] φθάνοντες, ὥστε μὴ καταλαμβάνεσθαι. ι Ἠκροβολίσαντο] οἱονεὶ πόρρωθεν ἔβαλον αὐτούς. κ Ἡ προσαιτήσειεν] οἱ ψιλοὶ δηλονότι. λ Καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει] ἐθαῤῥήσαν ὄψει, ἰδόντες ἑαυτοὺς πολλαπλασίους τῶν ἐναντίων ὄντας. μ Πολλαπλασίους ἑαυτοὺς δόξαντες τῶν ὄντων τῇ ἀληθείᾳ ὄντων. ν Οπ ὐκ ἀξίως ἄξια] ὅτι (φησὶν) οὐκ ἔπαθον τοιαῦτα οἱ ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων οἷα πρόσθεν παθεῖν ὑπ' αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς ἀδικοῦντες, ὅτε ἐπέβησαν τῆς νήσου. ξ Τῆς προσδοκίας] αἰτῆ τῶν τῆς διανοίας. ο Τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι] ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, πανταπασινωμβροι φόβῳ, ἕνεκα τῆς ὑποπτίας τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἔχον πρὸς αὐτῶν, ὡς ὄντα σφόδρα εἰσὶ πεζομάχοι καὶ πολεμικοί.

Lacedæmoniis visa est, quos neque pilei sui à sagittis protegebant, & hastæ dum emitterentur, frangebantur: [a] quique non prospicere circumsepti, non exaudire quæ ipsis præciperentur poterant: magis ac magis vociferante hoste: nullam (vndique circumsistente periculo) spem habentes quonam modo se tutantes oporteret euadere. Postremò multis iam sauciis, quum assiduè eodem in loco versarentur, conferti euadunt in extremæ insulæ castellum, haud ita distans, & ad suum ibidem præsidium. Qui vbi cessere, tunc verò leuiter armati maiore & clamore & audacia instare, & quoscunque ex Lacedæmoniis à suis digressos excepissent, trucidare. Sed plerique ad munitiones elapsi, cum illarum custodibus sese instruebant, tanquam defensuri locum qua parte oppugnabilis erat. Athenienses verò eos insequuti, quum se circumfundere, & locum concludere ob situs difficultatem non possent, aggressi aduersa fronte propellere conabantur. Diúque ac maxima dici parte vtrique enecti pugna, siti, sole, tamen obnitebantur, hi quidem vt illos è loco superiore detruderent: illi verò, ne detruderentur. Quod facere quàm antea eis facilius erat, quia circuiri iam à lateribus non poterant. Sed quum nullum res haberet exitum, dux Messeniorum, Cleonem atque Demosthenem adiens, inquit incassum eos laborare: si verò sibi aliquantulum sagittariorum ac leuis armaturæ vellent dare, [b] circumuenturum se illos à tergo, quacunque viam inueniret qua putaret se posse peruadere. Idem, iis quos depoposcerat acceptis, clanculum, ne conspiceretur, digressus, [c] assiduè secundum prærupta insulæ pergēs

A τοῖς λακεδαιμονίοις καθίσατο. [a] οὔτε γὰρ οἱ πίλοι ἔσχεθον τὰ τοξεύματα, δορατά τε ἐναποκέκλασο βαλλομένων. εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλημένοι μὲν τῇ ὄψει τῶν προσόντων, ἐπὶ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων, τά τε ἐν αὐτοῖς παρακελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες· κινδυνεύου τε πάντα χρόνον προϊόντος, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ ἀμυνόμενοι σωθῆναι. τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν, ἀφ' ὧν ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ αἰρόμενοι

B φέεσθαι, [b] ξυνεκλήσθησαν, ἐχώρησάν ἐς τὸ ἔλαττον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖχε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. [c] ὡς δὲ ἐνέδοσάν, ἐν ταύτῃ ἤδη πολλῷ ἔτι πλέον ζοῇ τε θαρσοῦντες οἱ φίλοι ἐπέκειντο, καὶ τῶν λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ἐπεχώρησάν ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνησκον. [d] οἱ δὲ πολλοὶ, ἀφ' ὧν φυλάκων [e] ἐτάξαντο πρὸς πόλιν, ὡς ἀμυνούμενοι ἦσαν ἐπιμαχον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπερεπωμένοι, περίοδον μὲν αὐτῶν [f] καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύι οὐκ εἶχον, προσιόντες δ' ὄξει ἐναντίας, ὥσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἀπὸ πρωΐας ἐς τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ἐπό τε τῆς μάχης καὶ [g] δίψους καὶ ἡλίου, ἀντεῖχον, πειρώμενοι, οἱ μὲν, ἐξελάσασθαι ἐκ τῶν μετεώρων, οἱ δ', μὴ ἐκδοῦναι. ῥᾷον δὴ οἱ λακεδαιμόνιοι ἠμύνοντο ἐν τῷ παρόντι, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως [h] ἐς τὰ πλάγια. [i] ἐπεὶ δὲ ἀπέρατον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δημοσθένει, [k] ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλοιντο ἑαυτοῖς δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, προελθεῖν καὶ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ ἣ αὐτὸς οἶδε, δόκειν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. λαβὼν δὲ ἃ ἠτήσατο, [l] οὐκ ἐς ἀφανὲς ὁρμήσας, ὥστε μὴ ἰδεῖν [m] ἐκείνους, καὶ ἀεὶ παρὰ τὸ χρημνῶδες τῆς νήσου προσβαίνων,

[a] Omittit εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι. *Id est*, Incerti erant quid agerent. *Vel*, Quò se verterent. *Sequitur* ἀποκεκλημένοι μὲν τῇ ὄψει, &c. *Id est*, & quũ eorum oculis facultas adempta esset prospiciendi quæ ante pedes forent.

[b] Ad circumueniendum illos à tergo quacunque viam inueniret, putare se posse peruadere. *Vel*, posse, *Vi irrumpere*.

[c] Qua paulatim prærupta insulæ aliquem aditum dabant.

---

a Οὔτε γὰρ οἱ πίλοι] πίλοι εἰσὶ τὰ ἐξ ἑαυτῶν πυκνὰ ἐνδύματα, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ ταῦτα ὑπομνήσας, ἃ ἐνδυόμεθα. οἱ δὲ, τὰ ὁπλικὰ σκεύη τὰς κεφαλαίας. β Ξυνεκλήσθησαν] συναπέσπασαν πυκνώσαντες συναχθέντες. γ Ὡς δ' ἐνέδοσαν] ἐκλιναν. ἐχώρησαν. δ Μετὰ τῶν τοιούτων φυλάκων] ἐν τῷ ἐρύματι. ε Ἐτάξαντο πρὸς πᾶν] πρὸς πᾶν μέρος τοῦ ἐρύματος, ὅσον ἦν μέρος ὀλίγον. ζητεῖται, καθ' ὃ ἐδύναντο οἱ ἀθηναῖοι προσελθόντες μάχεσθαι. ζ Καὶ κύκλωσιν] λείπει τὸ ποιήσασθαι. η Ἐς τὰ πλάγια] αὐτὴ τοῦ ὄπισθεν τῶν πλαγίων. θ Ἐπειδὴ δὲ ἀπέρατον ἦν] τὸ ἔργον πρὸς πολέμου. ι Ἄλλως ἔφη πονεῖν] ματαίως. κ Ἐκ τῶν ἀφανοῦς] αὐτὴ τοῦ, ἐκ τοῦ μὴ βλεπομένου τῶν λακεδαιμονίων. λ Ἐκείνους] ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους. μ Κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον] τουτέστι, κατὰ τὸ ἐνδιδοῦν, καὶ αἰτάδασιν παρέχον.

καὶ ἡ οἱ λακεδαιμόνιοι, χωρίου ἰσχύϊ πιστεύσαντες, οὐκ ἐφύλαξαν, χαλεπῶς τε καὶ μόλις ὑπέλαθον ἑλαθεῖν. καὶ ὅπου τῶν μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς τοῖς ἐναντίοις, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, [a] τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο ἰδόντας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσε. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη, καὶ γυμνούμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι) τῷ ἐν θερμοπύλαις. ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ ὑπελθόντων τῶν Περσῶν, διεφθάρησαν· οὗτοί τε, ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες, οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι, καὶ ἀδυνατίᾳ σωμάτων, ὑπὸ τῶν στοιβάδων, ἐπισχόντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκ πόρου ἤδη τῶν ἐφόδων. γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης ὅπερ εἰκὸς καὶ ὁπόσον μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὸν μάχην, [b] καὶ τοῖς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀναγεῖν αὐτοὺς ἀθηναίοις ζῶντας, [c] εἴπως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες [d] ὑπολαβεῖν τῇ γνώμῃ τὰ ὅπλα παραδοῦναι, καὶ ἑαυτοὺς τοῦ παρόντος δεινοῦ. ἐκήρυξάν τε, εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀθηναίοις, ὥστε βουλεῦσαι ὅ,τι αὐτοῖς ἐκείνοις δοκῇ. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, παρῆκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλέοι, καὶ ταῖς χερσὶν αἰέσθαι, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα ὀλιγωρίᾳ τῆς παρασκευῆς, ξυνῆλθον ἐς λόγους ὅ,τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ ἐκείνων, Στύφων ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἄρχοντων, τοῦ μὲν πρώτου τεθνηκότος Ἐπιτάδου, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν [e] Ἱππαγρέτου ἐφηρημένου, ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφηρημένος ἀρχὴν καὶ νόμον, [f] εἴτι ἐκείνοι πάσχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ὅτι βούλονται [g] διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους ὅ,τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν.

ad eam partem quam Lacedæmonii loci situ freti non custodiebant, ægrè ac vix [a] circumiens illos latuit: atque ex improuiso & repentè in loco superiore à tergo hostium conspectus, hos metu [b] consternauit, suos, quod expectauerant cernentes, multo magis erexit. Ita Lacedæmonii quum vtrinque cæderentur, eò fortunæ deuenerant, qualis (vt parua magnis comparentur) apud Thermopylas fuit. Illi enim in semita circumuenti à Persis, interempti sunt: at isti, quum vndique cæderentur, non amplius resistebant, sed pauci cum mukis dimicantes, languidis inedia corporibus, cedebant: & iam Athenienses potiti erant accessibus. Quóque magis cedebant, eo magis interfectum iri animaduertentes Cleon atque Demosthenes, pugnam sedarunt, inhibitis suis, volentes adduci viuos illos ad Athenienses: si fortè voce caduceatoris audita, frangerentur animo ad arma tradenda, & præsenti casu vincerentur. Denuntiauítque caduceator nunquid vellent arma & seipsos dedere Athenienſibus, ad [c] decernendum quicquid illis videretur. Hoc quum audissent, scutis plerique positis manus quatiebant, significantes se accipere conditionem. Factis dehinc induciis in colloquium veniunt Cleon Demosthenésque, & [d] ex illis Styphon, Pharacus, Epitada, qui primus ex prioribus ducibus fuerat, occiso, & Hippagreto, qui secundus ab illo fuerat electus, inter mortuos iacente tanquam defuncto, tamen adhuc viuo: ipse tertio loco suffectus ad imperandum ex lege, siquid illis accidisset. Is ait & ii qui cum eo erant velle se denuntiare iis qui in continente essent Lacedæmoniis quídnam ipsos facere oporteret.

[a] Illis inscitis circumiit.

[b] Consternauit, nihil tale expectantes.

[c] Statuendum de ipsis.

[d] Et cum illis Styphon, Pharacis *filius*, quum superiorum imperatorum prior quidem cecidisset, alter autem qui in eius locum creatus fuerat, adhuc superstes, inter defunctos tanquam mortuus iaceret, ipse tertius creatus qui legitimum imperium obtineret, si quid illis accideret. *Potest tamen* κατὰ νόμον *etiam ad* ἐφηρημένος *referri. Interpretatus autem* Cum illis, *lego* μετ' ἐκείνων.

---

a Τοὺς μὲν, ἃ προσεδέχοντο] ἤγουν, Ἀθηναίους. β Καὶ τοῖς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν] τῆς μάχης δηλονότι. γ Εἴπως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες] οἱ λακεδαιμόνιοι. δ Ὑπολαβεῖν τῇ γνώμῃ] χαυνωθῆναι. ε Παρῆκαν] ἀφῆκαν. ζ Ἱππαγρέτου ἐφηρημένου] αὐτὸ τὸ, μετ' ἐκεῖνον ἠρημένου ἢ χρονογραφίνδην. η Εἴτι ἐκείνοι πάσχοιεν] ἤγουν, ἀποθάνοιεν. θ Διακηρυκεύσασθαι] ὡς ἴσως μάλιστα δοκεῖ τοῖς διακηρυκεύεσθαι. εἰ μή τις εἴποι τὸ μὲν διακηρυκεύεσθαι, πρὸς φίλους, τὸ δὲ ὑπακηρυκεύεσθαι, πρὸς πολεμίους. ι Ὅ,τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν] καίτοι εἶπεν αὖθις ὅτι ἔδοξεν αὐτοῖς παραδοῦναι τὰ ὅπλα, καὶ προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα· ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἐνταῦθα δὲ, πρὸς τοὺς αὐτῶν στρατηγούς.

[a] Quum autem eorum neminem eò dimisisset Ath. *Vel*, Eò profecisse permisissent, sed &c.

[b] Iubent vos ita vobisipsis consulere vt nihil turpe admittatis. *Vel*, Tale de rebus vestris inire consilium quod dedecus vobis maximè allaturū sit.

[c] Et spatio viginti dierum ex illis.

[d] Neque quicquā omniū quæ in hoc bello contigerunt, magis præter opinionē Græcis accidit.

[a] Hoc non permittentes Athenienses, ipsi è continente caduceatores euocarunt: & quum bis terve interrogatum esset, postremus qui è Lacedæmoniis ad eos ex continente nauigauit, renuntiat, Lacedæmonii [b] iubent vt de vobis ipsi consulatis, nihil tamen turpiter facientes. Illi, inter se consilio inito, arma seque dediderunt. Atque in custodia diem illum noctémque insequentem eos habuerunt Athenienses: & postero die erecto in insula trophæo, cætera ad nauigationem apparabant, captiuis ad custodiam per trierarchos distributis: & Lacedæmonii misso caduceatore mortuos recuperarunt. Tot autem in insula partim cæsi sunt, partim viui capti: Quadringenti ac viginti numero transierant armati: horum trecenti minus octo viui capti sunt, quorum ad centum viginti, Spartiatæ erant: cæteri cæsi. Ex Athenienſibus non multi desiderati. non enim pugna stataria fuit. Tempus autem vniuersum quo illi in insula obsessi sunt, à pugna nauali vsque ad eam quæ in insula commissa est, duo & septuaginta dies fuere: [c] & eorum viginti, quibus abiere legati fœderum gratia, frumentum illis præbitum est, reliquo tempore clandestinis nauigationibus aliti sunt. Et erant frumenti atque aliorum esculentorum ibi reliquiæ. Siquidem Epitadas dux parcius illa quàm pro copia præbebat. Et Athenienses quidem ac Peloponnenses è Pylo cum exercitu vtrique domum abierunt. Et effectum consequuta est etsi vesana Cleonis promissio. Nam intra viginti dies (quemadmodum pollicitus est) hostem adduxit, [d] præter opinionem cùm aliorum, tum verò eorum Græcorum qui bello affuerunt.

A Τῶν ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν Ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆ ἠπείρου κήρυκας, καὶ [α] ἐρομένων ἐπερωτήσεως δὶς ἢ τρὶς, ὁ τελευταῖος ἐξέπλευσε αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου Λακεδαιμονίων αἰήρ, ἀπήγγελεν ὅτι; Οἱ Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν βουλεύσαι, [β] μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας. οἱ δ', καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν, καὶ σφᾶς αὐτοὺς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὑπιοῦσαν ἀσφυκτὰ ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἔπαιον ἱστάντες ἐν τῇ νήσῳ, τὰ δὲ πλοῖα διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακήν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, κήρυκα πέμψαντες, τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διεβῆσαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πρῶτοι· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ἐπὶ ὀλίγον δεόντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ σπαρτιατῶν τούτων ἦσαν οἱ ζῶντες ὡσεὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ παρὰ πολὺ ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ἴσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων δὲ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις ὡσεὶ τὰ σπονδὰς ἀπῆσαν, ἐσιτίζοντο. τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι καλῶς διετέφοντο. καὶ ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἄλλα βρώματα ἐγγὺς ἐλείφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεέστερος ἑκάστῳ παρεῖχεν [γ] ἢ ὡς ἐν τῇ ἐξουσίαν. οἱ μὲν δὴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ πελοποννήσιοι [δ] ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆ πύλου ἑκάτεροι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ Κλέωνος [ε] καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη. ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, [ζ] ὥσπερ ὑπέσχετο. [η] καὶ δοκεῖ γνώμῃ τε δὴ μάλιστα τύχῃ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς ἕλλησιν ἐγένετο.

[α] Καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων] ἦν λακεδαιμονίων ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀφέντων δὲ λέγει, ὥστε ἐξελθεῖν δέκα κηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει. [β] Μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας] αἰνίττεται ὡς ὂν μᾶλλον βέλτιον δοῦναι ποιεῖν, ἢ αἰσχυλώτως ληφθῆναι, ὡς νόμος λακεδαιμονίοις. [γ] Ἢ ὡς ἐν τῇ ἐξουσίαν] τῇ ἰδίαν διανοίᾳ. ἐξῆν γὰρ αὐτῷ καὶ πλέον παρέχειν, ὡς ἐνῆν μέρος ὂν τῆ βιβρώσκοντων σπίσω. [δ] Ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ] σὺν παντὶ διανοίᾳ. [ε] Καίπερ μανιώδης οὖσα] αἰτιᾶται τὸ, ὡσεὶ τὸ μέλλοντος ἀσφαλοῦς ἀπόφασις. [ζ] Ὥσπερ ὑπέσχετο] [η] Παρὰ γνώμην] αἰτιᾶται, ὡς παρὰ τὴν οἴησιν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ τὴν ἀσφάλειαν· διὸν οὐδέποτε οὐδεὶς ἀσφαλῆ οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ λακεδαιμονίους ἔξαντας, ἀσφαλοῦσθαι τὰ ἔπλα.

τοὺς γὰρ λακεδαιμονίους ὅτε λιμῷ, ὅτ' αἰσχύνῃ δεμιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα τῷ δαδοῦναι, ἀλλ' ἔχοντας, καὶ μαχομένους ὡς ἐδύναντο, ἀποθνήσκειν. [a] ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς τῷ δαδοῦντας τοῖς τε ξυνεφθοσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν αἰχμαλώτων, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοὶ, [b] ἀπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἀγαθὸν (λέγων τὸν οἰκεῖον) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε. δήλωσιν ποιούμενος [c] ὅτι ὁ ξυντυχὼν τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι, διεφθείρετο. κομισθέντων δ' αὖ τῶν ἀνδρῶν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν, μέχρις οὗ τι ξυμβῶσιν· ἢν δὲ Πελοποννήσιοι [d] περὶ τούτου ἐς τὴν χῶραν ἐσβάλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο· καὶ οἱ ἐκ τῆς ναυπάκτου μεσσήνιοι, ὡς ἐς πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ πύλος τῆς μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ἐλαφρότερόν τε τὴν λακωνικὴν καὶ πλεῖστα ἐβλαπτον, ὁμόφωνοί τε ὄντες. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, [e] ἅμα θεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας, καὶ τὸ τοιοῦτον πολέμου, τῶν τε εἱλώτων [f] αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ὑπὸ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, ῥᾳδίως ἔφερον, ἀλλὰ, καθάπερ ἐβουλήθησαν ἐνδηλοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οἱ δὲ μείζονων τε ὠρέγοντο, [g] καὶ πολλάκις φοιτώντων, αὖθις ἀπεπέμποντο ταῦτα μὲν τὰ περὶ πύλον ἐγένετο. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα βοιωτοὶ Ἀθηναίοις ἐς τὴν [h] χαλκιδικὴν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὀλδοήκοντα, καὶ διχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν, καὶ, ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ, ἑξακοσίοις ἱππεῦσιν. ἠκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων μιλήσιοι, καὶ ἄνδριοι, καὶ καρύστιοι. ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, πέμπτος αὐτός. πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ,

Nõ enĩ de Lacedæmoniis ita cẽsẽbãt vt nulla fame, nulla necessitate adacti traderẽt arma, sed illa retinẽtes & quoad possẽt dimicantes occumberent, [a] & suis qui mortẽ oppetissent similes nequaquam se dederent. Quorum captiuorum quidam, quum eum postea aliquando [b] per contumeliam interrogaret aliquis ex Athenienſium sociis nunquid ii qui occubuissent ex eis, boni atque honesti fuissent, respõdit, magni profectò faciendũ esse atracton (sagittam videlicet intelligens) si bonos internosceret: significans, vt quisque in lapides ac sagittas incidisset, occubuisse. Vbi autẽ eos accepere Athenienses, decreuere in vinculis asseruandos, donec aliquid *cum Pelponnensibus* conuenisset: sin prius illi in agrum ipsorum intrassent, eductos è carcere occidendos. In Pylo autem quum iidem præsidium collocassent, Messenii è Naupacto missis eodem nonnullis sociorũ opportunissimis, tanquam in patriam, (est enim Pylus ex eo quod Messeniorũ quõdã fuit solo) latrociniis Laconicã infestabant, maximísq; iacturis afficiebãt, quũ eiusdẽ linguæ essẽt. Huiusmodi belli antea insueti Lacedæmonii, & quòd serui sui ad hostẽ fugiebãt; veriti [c] nequid vlterius apud ipsos nouaretur, non facilè ferebant; & [d] quãquã *id* occultũ esse volebant Athenienſibus, tamẽ ad eos legationẽ miserũt; tẽtãtes & Pylũ recipere & captiuos. At illi maiora affectãtes, idẽtidẽ reuersos legatos re infecta remiserũt. Et hæc quidẽ circa Pylũ gesta fuerũt.

¶ Eadẽ æstate statim secundũ hæc Athenienses in agrũ Corinthium profecti sunt cum nauibus septuaginta, duo millia armatorum nominis Attici, cúmq; hippaginibus ducentos equites ferentibus. Comitabantur eos è sociis Milesii, Andrii, Caryſtii. præerat huic classi Nicias Nicerati *filius* cum duobus collegis. Sub exortum auroræ

[a] Vide annot.

[b] Præ tristitia.

[c] Ne longius progrederetur rerũ nouatio in sua regione. *Vel*, Rerum nouarũ molitio.

[d] Quanquã manifesti esse nolebant, *vel, patefieri*, Athenienſibus. *Sed videtur Valla legisse* ἐνδηλον, *nõ* ἔνδηλοι.

α Ὡς ἐδύναντο] ἧττον, ἕως δύνανται περιῆν αὐτοῖς. β Ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι] ἀπιστοῦντες οἱ ἀθηναῖοι, ἢ δι' ὑπόφασιν, περιπή. γ Τοὺς τῷ δαδοῦντας] ἐαυτοὺς καὶ τὰ ὅπλα. δ Δι' ἀχθηδόνα] δῆλα λύπην. ἢ δι' ὀργήν. ε Ἀποκρίνατο αὐτῷ] τῷ ἐρωτήσαντι. ζ Οπὸ ὀντυχάνων] ὁ τυχὼν ἔστι καλὸς, ἔστι ἀγαθός. η Τῶν αἰχμαλώτων] τῶν αἰχμαλώτων. θ Περὶ τούτου] τῆς συμβάσεως. ι Αὐτομολούντων] εἰς τὴν πύλον. κ Καὶ πολλάκις φοιτώντων] τῶν πρέσβεων.

inter Cherronesum ac Rheitū tenuerunt littus loci super quem Solygius collis est: quo colle Dores quondā cōmunito, cū Corinthiis, qui AEoles intra vrbem essent, belligerauerunt. Estque nunc castellū nomine Solygia super ipsum, à qua littus quod naues tenebat, distat stadiis duodecim, ab vrbe Corintho circiter sexaginta, ab Isthmo viginti. Corinthii, ex Argis certiores facti de venturo Athenienſium exercitu, omnes ad Isthmū, (præter eos qui extra Isthmum colunt,) [a] diu antè succurrerāt, quorū sexcēti in Ambraciam & Leucadiā præsidii gratia abierant: cæteri sine delectu obseruabāt ad quam partem Athenienses appellerēt. Sed quum eos illi noctu præteruecti latuissent, & signa *de hostium aduentu* ipsis erepta essent, relicta suorum dimidia parte apud Cenchream, si fortè aduersus Crommyonem Athenienses irent, properè auxilium tulerunt. Et Battus, alter è ducibus (duo nanque prælio affuerunt) accepto agmine pergit ad Solygiam tutandam, castellum muris non præditum: cum reliquis Lycophron cum hoste confligit, Corinthiis primò in dextrū Athenienſium cornu, quod statim ante Cherronesum [b] processerat, illatis: deinde [c] cæteris copiis. Asperum & totum in manibus prælium fuit. Et dextrum Athenienſium & Caryſtiorū cornu, (hi enim postremi in acie erant) Corinthios excepit, atque ægrè repulit. Illi quū ad maceriam vsque cessissent, (totus enim erat locus accliuis) supernè lapidibus hostem inferius positum incessebant: quúmque pæana cecinissent, rursus inuasere: & excipientibus eos Atheniēsibus, iterum pugna in manibus erat. Cæterùm cohors quædam Corinthiorū sinistro suorū cornu suppetias ferens,

[a] Ex plείονος potest etiam ad præcedens partic. ϖεπυθόμενοι referri. Vide annot.

[b] Descenderat.

[c] In cæteras copias, illatis videlicet ijsdem Corinthijs. Vertit enim Valla ὀπίσω ϕέρεσθαι, inferri, (quasi interpretans ad verbum vocem ſynonymam ὀπισφέρειν,) pro Impetum facere, vel irruere.

A ἔχον μεταξὺ χερρονήσου τε καὶ ῥείτου, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τῆς χώρης· ὑπὲρ οὗ ὁ σολύγιος λόφος ἐστίν. ἐφ' ὃν δωριῆς ϖαλαὶ ἱδρυθέντες, τοῖς ἐν τῇ πόλει κορινθίοις ἐπολέμουν, οὖσιν ἀποίκοις. καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτῷ σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου ἔνθα αἱ νῆες κατέχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σταδίους ἀπέχει· ἡ δὲ κορινθίων πόλις, ἑξήκοντα· ὁ δὲ ἰσθμός, εἴκοσι. ϖεπυθόμενοι δὲ κορίνθιοι ἐξ ἄργους ὅτι ἡ στρατιὰ

B ἥξει τῶν ἀθηναίων, οὐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς ἰσθμὸν πάντες, [d] πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ, καὶ ἐν ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν [e] πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι ϖάντες ἐπετήδευον τοῖς ἀθηναίοις [f] οἳ καταλήψοιντο. ὡς δ' αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες, [g] καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν κεγχρεαῖς, ἵνα μὴ οἱ ἀθηναῖοι ὅτι [h] τὸ κρομμυῶνα ἴοιεν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. καὶ βάττος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν (δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν λόχον,

C ἦλθεν ὅτι τάχιστα σολύγειαν κώμην, φυλάξων ἀτείχιστον οὖσαν. λυκόφρων δὲ [i] τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε· καὶ ϖρῶτα μὲν τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων οὐδὲν ἀποδεδειγκότι ϖρὸς τῆς χερρονήσου, ⓐ κορίνθιοι ἐπέκειντο· ἔπειτα δὲ καὶ τὸ ἄλλο στρατεύματα. καὶ ἐν ᾗ μάχη κρατερᾷ, καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων καὶ κα-

D ρυστίων (οὗτοι γὰρ ϖροτεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς κορινθίους, [k] καὶ ἐώσαντο μάλις· οἱ δὲ, [l] ϖαραχωρήσαντες ϖρὸς ἄμμασιαί (ἐνταῦθα γὰρ τὸ χωρίον ϖρόσαντες ϖολύ) βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύϖερθεν ὄντες, [m] καὶ ϖαιωνίσαντες, [n] ἐπῆσαν αὖθις. δεξάμενοι δὲ τῶν ἀθηναίων, ἐν χερσὶν πάλιν ἦν ἡ μάχη. λόχος δέ τις τῶν κορινθίων ὅτι βοηθήσας τῷ δυωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν,

ϖαρ' ἐπίδηξ 135

α Ἔχον μεταξὺ χερρονήσου] ϖρόσχον. β Ἐφ' ὃν δωριῆς ϖαλαὶ ἱδρυθέντες] ὅτι ϖαλαιὸν ϖοτὲ τὸ δωριεῖον αἰολεῖς εἶχον ἢ κορίνθιοι. γ Καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτῷ σολύγεια] αὐτὴ δ', ἐκείνου τὸ ϖαλαίωμα ὄντος δ' λόφος. δ Πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ] αὐτὴ δ', ἐκείνων τῶν κορινθίων ἐξ ὧν ἀπῆσαν ϖρόσθεν ϖροσβοηθήσασι τοῖς συμμάχοις αὐτῶν τοῖς ἔσω ἰσθμοῦ τῆς ἰσθμοδείπα ἐπάχθη πόλεως. ε Πεντακόσιοι φρουροί] ἑξακόσιοι δηλονότι. ζ Οἳ καταλήψοιντο] ἐλλιμψίσοιντο. ὅπως ϖρόσελθόντες αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι. η Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη] αὐτοῖς (φησὶ) τοῖς κορινθίοις ἤρθη τὰ σημεῖα ϖρὸς τὸ ϖρὸς φίλιον αὐτῶν τὸν τῇ χώρᾳ σημαίνοντων αὐτοῖς ὅτι πολέμιοι ἐπῆλθον. δεῖ δὲ ϖρόσυπακοῦσαι τὸ, ἡμέρας ἡμισείᾳ. θ Τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε] σὺν τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις. ι Καὶ τὸ ἄλλο στρατεύματα] τὸν ἀθηναίων. κ Καὶ ἐώσαντο μάλις] τὸν κορινθίων δηλονότι. λ Καὶ ϖαιωνίσαντες] δύο ϖαιᾶνες ἦσαν ἐνάλιος, ὅπερ ἦρχον, ὃς καὶ ϖρὸ τῆς μάχης ἐγίγνετο· καὶ ἕτερος, ὅτε ἐνίκων.

ἔτρεψε τῶν Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν. πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵτε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. τὸ δ' ἄλλο στράτευμα ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο σὺν ἐχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν καὶ τὸ βώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἠμύνετο. ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ὅτι τὴν Σολύγειαν κώμην περιέσεσθαι. χρόνον μὲν οὖν πολὺν αὐτεῖχον, οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἱππεῖς ὠφέλιμοι ξυμμαχοῦντες, τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑπεχώρησαν ἐς λόφον· καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ' ἡσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ, ἔνθα τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε ἀπέθανον αὐτῶν, καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός· καὶ ἐν ἄλλῃ μὲν παραὶ, τούτῳ τῷ τροπαίῳ οὐ πολὺ διώξαντες πολλῷ, ἀλλὰ ταχείας φυγῆς γενομένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπεμαχωρήσασαν τοῖς τὰ μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπῆσαν ἐς μάχην, τοῖς τε ἀνδρῶσι νεκροὺς ἀνεκόμισαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπηγορεύοντο· τροπαῖόν τε εὐθὺς ἔστησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἳ ἐν τῇ Κεγχρείᾳ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ὅτι τὸν Χρομμυῶνα πλεύσονται, τούτοις οὐκ ἐφαίνετο ἡ μάχη ἐν τῷ ὄρει τὸ ὀνείῳ· κατιόντων δὲ ὡς εἶδον, καὶ ὡς ἔγνωσαν, ἐβοήθουν βύθυς. ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν Κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξυμπεφωνᾶς αὐτοὺς ὁρμῶντας, καὶ νομίσαντες τὴν ἐλπὶς ἀφυλάκτων Πελοποννησίων βοήθειαν ὁρμᾶσθαι, ἀνεχώρουν καταὶ τάχος ὅπῃ ταῖς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον, μὴ δυνάμενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβαίνοντες ὅπῃ ταῖς ναῦς, ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ὑπεκειμένας νήσους· ἔνθα δὴ αὐτῶν ὑπακηρυκευσάμενοι, τοὺς νεκροὺς, οὓς ἐγκατέλιπον, ὑποσπόνδους ἀπέλαβον. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι,

A dextrum Athenienſium in fugam vertit, & ad mare vſque perſequuta eſt. [a] Hanc rurſus Athenienſes atque Caryſtii à nauibus fugant. reliquus autem exercitus continenter vtrinque dimicabat: præcipuè dextrum Corinthiorum cornu, in quo ſtans Lycophron ſiniſtro Athenienſium reſiſtebat. Suſpicabantur enim eos Solygiam caſtellum tentaturos. Ita diu neutri cedentes alteris, obnixi perſtabant. Tandem B Corinthii ab equitatu qui Athenienſibus aderat (ipſi enim equos non habebant) in fugam verſi ſunt, & in collem ſe recipientes, depoſitiſque armis, non amplius deſcendentes, quieuere. In hac fuga plurimi eorumin dextro cornu interiere: in iis Lycophron dux. Reliqua exercitus pars, neque hoſte vehementer inſequente, neque effuſa fuga, poſtquam ſuperata eſt, ad altiora recedens, loco ſe tutabatur. Athenienſes, vbi iam nihil laceſſuntur, hoſtium cadauera C ſpoliant, ſuorum tollunt, trophæum continuò ſtatuunt. Porro dimidiæ parti Corinthiorum quæ in Cenchrea ſubſederat cuſtos, ne hoſtis in Crommyonem nauigaret, non erat apertum ſub Oneio monte ſpectaculum pugnæ, [b] ſed puluis. Quo viſo, ac re cognita, confeſtim auxilio venit. Veniunt item auxilio ex vrbe Corinthii ſenes, vbi quod gereretur ſenſe- D re. Quos vniuerſos conſpicati Athenienſes in ſe tendentes, rati inuadi ſe à vicinis circa Peloponnenſibus, properè ad naues receſſere, habentes ſpolia, & ſuorum cadauera, præterquam duorum: quos quum reperire nequiuiſſent, reliquerunt. Atque conſcenſis nauibus, ad circumiectas inſulas tranſfretarunt: vnde miſſo caduceatore, quos reliquerant mortuos, è fœdere receperunt. Interfecti autem ſunt Corinthiorum in pugna ducenti duodecim,

[a] Rurſus autem à nauibus Atheniẽſes & Caryſtii reuerſi ſunt.

[b] Sed vbi puluerem conſpexerũt, & rem cognouerunt.

α Τὸ δ' ἄλλο στράτευμα] ἄπαν τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, καὶ τὸ ἀνώνυμον τῶν Ἀθηναίων. β Ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς] οἱ Κορίνθιοι. γ Περιέσεσθαι] περισυπακουέον τὸ, ἑλεῖν. δ Τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους] τῶν Κορινθίων. ε Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα] ἀπέθεντο. ζ Ἀπέθανον αὐτῶν] τῶν Κορινθίων. η Καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγὸς] τῶν Κορινθίων δηλονότι. θ Ἡ δ' ἄλλη στρατιὰ] τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸ ἀνώνυμον τῶν Κορινθίων. ι Τούτῳ τῷ τροπαίῳ] τῆς ἀναχωρήσεως δηλονότι. κ Οὐ πολὺ διώξαντες πολλῷ] ὡς φθάσαντες ταχέως, διωκόντων τῶν Ἀθηναίων. λ Ἐβοήθουν βύθυς] ἔτρεχον εἰς βοήθειαν.

Athenienſium paulo minus quinquaginta. Profecti ex inſulis quum in Crommyonem (qui eſt agri Corinthii) centum & viginti ſtadiis ab vrbe diſtantem, eodem die nauigaſſent Athenienſes, [a] ingreſſi regionem populati ſunt, noctémque immorati. Poſtero die nauigantes primùm in Epidaurium agrum, [b] nonnihílque egreſſi, in Methonem veniunt quæ inter Epidaurum ac Trœzenem ſita eſt. Iſthmúmque Cherroneſi, vbi Methone eſt, capiunt, [c] muro circundãt, impoſitóq; præſidio, quod longo poſtea tẽpore in agro Trœzenio & Halienſi & Epidaurio latrocinia exercuit, domum redierũt. ¶Per idem tẽpus quo hæc geſta ſunt, Eurymedon ac Sophocles cum claſſe Athenienſium è Pylo in Siciliam proficiſcentes, quum veniſſent in Corcyram, prodierũt in aciem, additis ſibi iis qui oppidum incolebant, aduerſus eos Corcyrẽſes qui monte Iſtones inſeſſo dum poſt ſeditionẽ tranſirẽt, regionem ſuæ ditionis fecerant, vehementérque vexabant. Iſti adorti, munitionẽ expugnãt: illi fugam agmine vno intendẽtes in locum quendam editiorem, pacti cũ hoſtibus ſunt vt auxiliares quidem traderent, de ſe verò poſt tradita arma, Athenienſi populo cognoſci permitterẽt. Ita eos in inſulam Ptychiã data fide duces tranſportarunt, aſſeruandos donec Athenas mitterent: ita tamen vt ſiquis fugiens deprehenſus eſſet, pro ſoluta eſſet omnibus fides. Verùm primores populi Corcyrenſium, verentes ne Athenienſes illuc profectos iſtos morte non afficerẽt, huiuſmodi rem machinantur: Submittunt ad quoſdam qui apud Ptychiã erant, aliquot amicorum, vt illis perſuadeant, [d] docentes optimum factu eſſe vt primo quoque tempore illinc fugam capeſſant, nauigio aliquo præparato. traditurus enim duces Athenienſium ipſos populo Corcyrenſi.

[a] Poſtquam appulerunt. *Vel*, Applicuerunt.

[b] *Ad verbum*, Quúmque deſcẽſum aliquem feciſſent. *Id eſt*, *Quũ alicubi deſcendentes è nautibus, aliquandiu ſubſtitiſſent.*

[c] Muro obſepire cœperunt: impoſi tóque præſidio, Trœzenium poſtea, Halienſémque & Epidaurium agrum populabantur. Poſtquam autem murum abſoluerũt, nauibus domum redierũt.

[d] Et tanquam beneuolentia moti doceant opt. f. e. vt pr. q. t. i. fu capeſſant: nauigium autem ſe præparaturos eſſe.

Ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα. A
ἀραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων ⓐ Ἀθηναῖοι, ἔ-
πλευσαν ἀφημερὸν ἐς Κρομμύωνα τῆς χω-
ρὶδος. ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκα-
τὸν σταδίους, καὶ ὁρμισάμενοι τῷ τε ἄλλῳ
ἐδῄωσαν, καὶ τὴν νύκτα ἠυλίσαντο. τῇ δ'
ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν Ἐπι-
δαυρείαν ἐπεῤῥαν, καὶ ἀποβάσιν τινα ποιη-
σάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μεταξὺ
Ἐπιδαύρου καὶ τροιζῆνος· καὶ ἀπολαβόν-
τες τὸν τῆς χερρονήσου ἰσθμὸν, ἐτείχισαν, ἐν B
ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστί· καὶ φρούριον κατασησάμε-
νοι, ἐλῄζευον τὸν ἔπειτα χρόνον τὴν τε τροι-
ζηνίαν ἅπασαν, καὶ ἀλιάδα, καὶ Ἐπιδαυρίαν.
ταῖς δὲ ναυσὶν (ὅπῃ ᵝ ἐξετείχισαν τὸ χω-
ρίον) ἀπέπλευσαν ἐς οἶκον. ¶Κατὰ γὰ τ'
αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ
Εὐρυμέδων, καὶ Σοφοκλῆς, ὅπῃ ἐκ τῆς
πύλου ἀπῆραν ἐς τὴν σικελίαν ναυσὶν Ἀ-
θηναίων, ἀφικόμενοι ἐς κέρκυραν, ἐστρά-
τευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ὅτι τοὺς C
ἐν τῷ ὄρει τῆς ἰσθμοῦ κερκυραίων καθιδρυ-
μένους, οἳ τότε μετὰ τὴν στάσιν ἀφεστᾶντες
ἐκράτουν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον.
προσβαλόντες δὲ, τὸ μὲν τεῖχισμα εἷλον·
οἱ δ' ἄνδρες καταπεφυγότες ἀθρόοι πρὸς
μετέωρόν τι, ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν
ἔπιτηδείους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ
ὅπλα παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον
διαγνῶναι. καὶ αὖθις ἐς τὴν νῆσον οἱ στρα-
τηγοὶ τὴν τυχίαν ἐς φυλακὴν διεκόμι-
σαν· ἦσαν δὲ ἀσύνδετοι, μέχρις οὗ Ἀθηναῖοι πεμ
φθῶσιν· ὥστε αἴ τις ἀλῷ ἀποδιδράσκων, ἅ-
πασι λελύσθαι τὰς ἀσπονδάς. οἱ δὲ τοῦ δήμου
προστάται τῶν κερκυραίων, δεδιότες μὴ οἱ
Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μη-
χανῶνται τοιόνδε τι· τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί
τινας, ὀλίγους ἔσπεμψαντες φίλους, ὡς
διδάξαντες, ὡς κατ' εὔνοιαν δῆθεν, λέγειν
ὅτι κρεῖσσον εἴη ὡς τάχιστα ἀποδι-
δράναι, πλοῖον δέ τι αὐτοῖ ἑτοιμάσειν. μέλλειν
γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παρα-
δώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν κερκυραίων. 137

α Καὶ ἀπολαβόντες] περιεκλώσαντες. β Ἐξετείχισαν] εἰς τέλος ἤγαγον τὸ τεῖχος τῷ χωρίῳ. γ Τὸ μὲν τείχισμα] τὸ ὅπῃ τὸ ἰσθμοῦ. δ Ξυνέβησαν] συνεθέσθαι. ε Μὴ οἱ Ἀθηναῖοι] οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις. ζ Τῶν δὲ τῇ νήσῳ] τῇ τύχῃ. η Καὶ διδάξαντες] τοὺς ὑποπέμψαντες. τὸ ἐξῆς, ὡς διδάξαντες τοὺς ὑποπέμψαντες λέγειν, ὡς δῆθεν ἀπ' εὐνοίας.

ὡς δὲ ἔπεισεν, [a] καὶ μηχανησαμένων [β] τὸ A Hi autem quum ab illis persuasi
πλοῖον, ὡς πλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυ- nauigium machinati essent, pro-
το τε αἱ σπονδαὶ, καὶ τοῖς κερκυραίοις πρέ- ficiscentes intercepti sunt: atque
σβεσιν ἦλθον ⓐ πρῶτοι. [γ] ξυνελάβοντο δὲ τοῦ ita pactio soluta est, traditique v-
τοιούτου οὐχ ἥκιστα, [δ] ὥστε ἀκριβῶς τὸν niuersi populo Corcyrensi. [a] Af-
τρόπον φανῆναι, καὶ τοὺς τεχνησαμέ- sensserunt huic commento in pri-
νους ἀδεέστερον ἐξηγήσασθαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν mis Athenienſium duces, quo plus
Ἀθηναίων, καταδηλοῦντες τοὺς ἄνδρας μὴ occasionis ad fugam, ac minus ti-
αὐτοὺς βούλεσθαι ἐπ' ἄλλων κομιδῆς, ἀφ' moris ad comminiscendum esset:
ἧπερ αὐτοὶ ἐς σικελίαν ἔπλεον, τιμωμένους præ se ferentes, quoniam in Sici-
τοῖς ἄγουσι παρεσκευάσαν. [γ] προσλαβόντες B liam nauigarent, nolle illos viros
δὲ αὐτοὺς ⓐ κερκυραῖοι, ἐς οἴκημα μέγα in aliorum potestatem venire,
καθεῖρξαν καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατ' εἴκοσιν sed præmii loco, in istorum à qui-
ἄνδρας, διῆγον διὰ δυοῖν τοίχοιν, ὁπλιτῶν bus ipsi acciti essent. Hos quum
ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους accepissent Corcyrenses, intra
τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ παμμύους, καὶ κεν- grande ædificium [b] cohibuerunt.
τουμένους [ε] ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, Productos dehinc vicenos, ge-
εἴ που τις ἰδίᾳ ἐχθρὸν ἑαυτοῦ μαστιγο- mino armatorum ordine vtrin-
φόροι τε παριόντες [ζ] ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ que stipatos, atque inter se colli-
τοὺς βραδύτερον προϊόντας. καὶ ἐς μὲν ἄν- gatos traducebant, pungentibus
δρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκή- C eos percutientibúsque iis qui cir-
ματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες, καὶ ca collocati erant, ſicubi quis ini-
διαφθείραντες. [η] ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταπέ- micum suum aspexisset: prodeun-
μψασθαί που, ἄλλοσε ἄγειν. ὡς δὲ ἤσθοντο, καὶ tibúsque lictoribus qui vrgerent
τις αὐτῶν ἐδήλωσε, τοὺς τε ἀθλιωτάτους ἐπε- eos qui tardius incederent. At-
καλοῦντο, καὶ ἐκέλευον σφᾶς εἰ βούλονται que hunc in modum eductos tru-
αὐτοὺς διαφθεῖραι. [θ] ἔκ τε τοῦ οἰκήματος cidarunt ad sexaginta, ignaris rei
οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδὲ ἐσιέναι ἔφασαν iis qui in ædificio supererant, quip-
καὶ δυνάμιν παρεῖναι οὐδένα. ⓐ δὲ pe opinantibus socios aliò tradu-
κερκυραῖοι καὶ μὴν τὰς ὀροφὰς οὐδὲ αὐτοὶ ci. Vt autem resciérunt, à quo-
διενοοῦντο βιάζεσθαι, αἰσθανόμενοι δὲ ὅτι D dam edocti, tunc [c] inuocare A-
τέγος τοῦ οἰκήματος, καὶ διελόντες τὴν ὀρο- thenienses, ac iubere vt se, si vo-
φὴν, ἔβαλλον τῷ κεράμῳ καὶ ἐτόξευον κάτω. luntas eorum ferret, ipsi occi-
[κ] οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἠδύναντο, καὶ derent: negare se aut exituros, aut
ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον, οἱ aliquem introire, quoad possent,
μὲν τοὺς τε, οἷς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι, [λ] ἐς τὰς σφαγὰς permissuros. Corcyrenses verò
καθιέντες, οἱ δὲ ἐκ κλινῶν λινῶν, αἷς ἔτυχον αὐτοῖς ne ipsi quidem vim afferendam
ἐνοῦσαι, τοῖς ἀπαρτοῖς, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων foribus existimauerunt: sed con-
scenso ædificii tecto, reuulsóque
lacunari, tegulis sagittísque in-
frà positos petebant. Illi vt pote-
rant se protegebant: ipsorúm-
que multi mortem sibi consci-
scebant, partim sagittas ab hoste
missas iugulis imprimentes, par-
tim cubilium suorum quæ il-
linc inerant funibus, partim re-
stibus quas fecerant ex vestibus,

[a] Operam autem ad hanc rem nauantes in primis Athenienſium imperatores, nequid deesset huic simulationi, vtque illi maiore cum fiducia quod cõmenti erant aggrederẽtur, effecerunt, quippe qui apertè præ se ferrent nolle se viros hos *captiuos* ab aliis deportatos Athenas (ipsi enim in Siciliam nauigabant, *ideóque aliis committere cogebantur*) decus & gloriam deportantibus comparare.

[b] Concluserunt. Eductos dehinc, &c.

[c] Implorare.

[α] Καὶ μηχανησαμένων] αὐτῶν τῶν ἀπεσταλμένων εἶπε. [β] Τὸ πλοῖον] αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει κερκυραίων. [γ] Ξυνελάβοντο δὲ] συνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, ὥστε πιθανὸν καὶ πιστὸν ἡγεῖσθαι τοῖς ἐν τῇ πλυτίᾳ αἰσθάνεσθαι τὸν ἀπάτην, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. εἶτα τὴν αἰτίαν λέγει, ἐπειδὴ (φησὶν) αὐτοὶ ἀπέπλεον ὅθεν τὸν σικελίαν, οὐκ ἐβούλοντο δ' ἄλλων τινῶν κομισάντων αὐτοὺς ἐς τοὺς ἀθλίους, καρπώσασθαι τὴν δόξαν. [δ] Ὥστε ἀκριβῶς τὸν τρόπον φανῆναι] πιθανὸν καὶ πιστὸν τοῖς ἐν τῇ πλυτίᾳ αἰσθάνεσθαι δηλονότι. [ε] Διῆγον δι' δυοῖν τοίχοιν] διεβίβαζον. [ζ] Ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων] ἑκατέρωθεν δηλονότι. [η] Ἐπεπάχυνον τῆς ὁδοῦ] εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ὁδοῦ. [θ] Ὠοντο γὰρ αὐτοὺς] τοὺς κερκυραίους. [ι] Διενοοῦντο βιάζεσθαι] μετὰ βίας εἰσέρχεσθαι. [κ] Οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε] οἱ ἐν τοῖς οἰκήμασι. [λ] Ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες] ἤγουν, εἰς τὸ μέρος τοῦ σώματος ἔνθα σφάλλοντα τὰ ζῶα. σφαγὴν καλοῦσι τὸ κατὰ τὴν κλεῖδα τοῦ ἀνθρώπου μέρος, δι' οὗ καθιᾶσι τὰ σιδήρια οἱ θέλοντες ἑαυτοὺς ἀνελεῖν.

se strangulantes. Omni denique ratione magnam partem noctis, (nox enim intercesserat) tum sibi manus inferentes, tum à supernè ferientibus absumpti sunt. Quos orta luce Corcyrenses in plaustra aceruatim coniectos extra vrbem portarunt. eorúmque vxores quæcunque intra [a] ædificium captæ sunt, in seruitutem redegerunt. Tali morte Corcyrenses qui montem insederant à populo sunt affecti: atque seditio, quæ multa extiterat, hunc finem habuit, quatenus ad hoc bellum pertinet. [b] neque enim de aliis quicquam iam reliquum erat suspicione dignum. Athenienses autem in Siciliam, quò primùm instituerant, profecti, adiunctis illinc sociis, bellum gerebant. ¶Extremáque æstate qui apud Naupactum erant Athenienses atque Acarnanes, cum exercitu euntes, Anactorium Corinthiorum oppidum, [c] in ore sinus Ambracii situm, per proditionem ceperunt, idque, eiectis vndique Corinthiis, Acarnanes ipsi tenuerunt: atque æstas exiit. ¶Sequente hyeme Aristides Archippi *filius*, vnus è ducibus classis ad socios ob pecuniam cogendam missæ, apud Eionem, quæ est super Strymonem, Artaphernem virum Persam ab rege Lacedæmonem missum cepit. Quo Athenienses adducto, epistolas legerunt ex Assyriis literis traductas: quarum, quum alia multa scriberentur ad Lacedæmonios, summa hæc erat, Nescire se quid *illi* vellent: nam quum multi legati venirent, nullum eadem dicere: quòd si vellent apertè loqui, cum hoc Persa ad se viros mitterent. Postea Athenienses Artaphernem

[a] Munitionem, *cuius initio meminisse. Valla antè putauit hic πίχωμα dici quod paulo antè οἴκημα vocauit.*

[b] Neque enim quod reliquum erat ex aliis, alicuius nominis erat. *Vel*, Eiusm. erat vt mentione dignum sit. *Vel*, vt eius mentio fieri debeat. *Id est*, Alii qui reliqui erant, *vel* supererant, nullius nominis erant.

[c] In faucibus.

[a] Παραπήματα ποιοῦντες] ὡς αἱ ἄλλαι, πλαμώνας ζώνας ἀποχίζοντες τῶν ἱματίων, ὥσπερ ζώνας ἐποίουν· καὶ πλέκοντες αὐτὰ, καὶ ποιοῦντες ὥσπερ χλανίδα, οὕτως αὐτῆς ἐχρῶντο πρὸς τὸ ἀπάγχεσθαι. οὐδετέρως δὲ τὸ ἀπάρτον. β Ἐπεχύθη γὰρ νὺξ τῇ ἡμέρᾳ] ἐπειδὴ εἶπε τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἵνα μή τις εἴποι, καίτοι ἐν ἡμέρᾳ ζῶντα ἐχθύετο, λέγει ἐν τῷ μέσῳ, ἐπεχύθη γὰρ νύξ. γ Φορμηδὸν ὅπου ἁμάξας] ὡς εἴ τις πλέξῃ φορμοὺς, τοὺς καλουμένους ψιάθους, τοὺς μὲν κατὰ μῆκος αὐτῶν ὕλης, τοὺς δὲ ἄλλως πλαγίως ὅπου ἅλλων κατ' αὐτῶν. ἐμφαίνει δὲ ποῦ τῶν καρκυραίων πλῆθος ὁμότιμα εἰς τοὺς ἀποθανόντας, ὅτι οὐδὲ μετὰ τὸν ἐκείνων θάνατον τοῦ πρὸς ἐκείνους μίσους ἐπαύσαντο. δ Ὑδραποδίσαντο] ὡς αἰχμαλώτους ἐχειρώσαντο. ε Καὶ ἐκπέμψαντες] αἰτησάντες, καὶ ἐκβαλόντες τοὺς ὄντας ἐκεῖ κορινθίους. ζ Αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες οἰκήτορες] ἀφ' ἑκάστης γὰρ ἀκαρνανίας ἀπέστειλαν τοὺς οἰκήσοντας. η Καὶ αὐτοὶ κομισθέντες] ἀχθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου. θ Μεταχαράξαμενοι] μεθερμηνεύσαντες.

ἀποστέλλουσι τεσσαρᾶ ἐς Ἔφεσον, καὶ παρέσχεν A vnà cum legatis triremi miserunt
ἅμα· οἱ πυθόμενοι αὐτὸν βασιλέα Ἀρτα-
ξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τετελευτηκότα (κατ' Ephesum. Vbi quum accepissent
τοῦτον γὰρ χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπ' οἴκου Artaxerxem Xerxis filium pro-
ἀνεχώρησαν. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χῖοι ximè excessisse de vita (per id é-
138 τὸ τεῖχος τὸ εἰς τὴν πόλιν τὸ καινὸν, κελευσάντων nim tempus decesserat) domum
Ἀθηναίων, καὶ ὑποπτεύσαντων ἐς αὐτοὺς τι rediere. ¶Eadem hyeme Chii no-
νεωτερεῖν· ποιησάμενοι μόνοι τοῖς Ἀθη- uum murum Athenienſium iuſ-
ναίοις πίστιν καὶ βεβαιότητα, [a]ὡς τῶν δυνατῶν, fu demoliti ſunt, ſuſpicantium
μηδὲν τοιοῦτο σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν. καὶ ipſos nouis rebus ſtudere: etſi fi-
ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον ἔτος τοῦ πο- B dem fecerant, & quoad poterant
λέμου ἐτελεύτα τοῦδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέ- ſatisfabant, ſe nihil aduerſus il-
γραψε. ¶ Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, περὶ los noui [a] cogitaturos. Atque &
θύσιν τὴν τε ἡλίου ἔκλειψιν τὴν γενομένην hyems exiit, ſimúlque ſeptimus
μηνοειδῆ καὶ τὴν αὐτοῦ μήνης ἴσα μάλιστα ἔσχον καὶ annus huius belli quod Thucy-
μιτυληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων dides conſcripſit. ¶Initio ſtatim
λεσβίων, ὁρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ inſequentis æſtatis circa nouilu-
μισθωσάμενοι ἔκ τε Πελοποννήσου ὁπλιτικὸν, καὶ nium ſol ex parte defecit: [b] eo-
αὐτοθεν ξυναγείραντες, αἰεσῶν ῥοίτιον· καὶ λαβόντες démque menſe extitit terræmo-
διχῆ στρατιὰς φανερὰς, ἀπέδοσαν πάλιν, μη- C tus, & Mitylenæi alíque Leſbii
δὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο, ὅτι αὐ- exules [c] permulti in continen-
τοῦθρον στρατεύσαντες, τὴν εἰσοδον ἔμελλον tem profecti, coacta illinc manu,
ποιήσεσθαι τῇ πόλει. καὶ ἐν αὐτῷ ἡ ξύμπασα & auxiliis ex Peloponneſo mer-
ἐστρατιὰ, τάς τε ἄλλας πόλεις τὰς ἀκταίας cede conductis, Rhetium occu-
καὶ δουμβραίους, ἃς πρότερον μιτυληναίων pant: & acceptis duobus Phocai-
νεμομένων ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, [d]καὶ corum ſtaterum millibus, rurſus
πρῶτον μάλιστα τὴν ἀντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι reddiderunt prorſus illæſum. Mox
αὐτὴν (ναῦς τε γὰρ εὐπετεῖς ἐν αὐτῇ ποιήσασθαι quum Antandrum copias ſuas du-
ἐκ τῆς ὕλης τῆς ἐπιχωρίου, καὶ τἆλλα παρασκευὴν xiſſent, vrbem interueniente pro-
ῥᾳδίως ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι, τήν τε D ditione capiùt. Eorum autem pro-
Λέσβον ἐλπὶς ἦν σφᾶς ῥᾳδίως καταστρέψασθαι, καὶ poſitum erat, cùm alias ciuitates
τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ ἀμυντικὰ πολίσματα χρώσεσθαι. καὶ quæ Actææ vocantur, quáſque
οἱ μὲν ταῦτα παρεσκευάζεσθαι ἔμελλον. prius [d] incolentibus Mitylenæis A-
¶ Ἀθηναῖοι δὲ, ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, ἑξήκοντα thenienſes tenebant, in libertatem
ναυσὶ, καὶ χιλίοις ὁπλίταις, ἱππεῦσί τε ὀλίγοις, vindicãdi, tum verò Antandrum:
καὶ τῶν ξυμμαχῶν μιλησίοις καὶ [e]& quum ea potiti eſſent, quippe
ἄλλοις τισὶν ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ὅπῃ in qua erat magna opportunitas
χώρησεσθαι. ἐστρατήγει δ' αὐτῶν Νικίας ὁ Νικη- faciendarum nauium ob mate-
ράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρεφοῦς, καὶ Αὐ- riam, & illinc, & ex Ida ſuprapoſita,
τοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ χώρια, νῆσός atque ob alium apparatum, faci-
ἐστιν, ὑπόκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μα- li illinc tranſitu infeſtandi Leſbum
λέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, *adeo* vicinam, & occupandi AEo-
licos vicos qui in continente e-
rant. Et hi quidem hæc facere con-
ſtituerãt. ¶Eadem verò æſtate A-
thenienſes cum nauibus LX, duo
millia armatorum & aliquot e-
quites ducentes, ex ſociis autem
Mileſios, & alios nonnullos, duce
Nicia Nicerati, Nicoſtrato Dio-
trephis, & Autocle Tolmæi *filio*,
bellum intulerunt Cytheris, quæ
eſt inſula Laconicæ [f] apposita oræ,
Maleam verſus, quæ Lacedæ-
moniis circumiectis habitatur.

[a] Molituros.

[b] Eodémq; mẽſe incipiente. *Vel*, Eiuſdémque mẽſis initio.

[c] Qui magna ex parte è continente profecti. *Vel*, Quorum bona pars è continente profecta erat.

[d] Poſſidentibus.

[e] Vbi eam munissent, (nam fabricandi nauesfacultas illis erat, quum & inde ligna ſuppeterent, & Ida impenderet) cum reliquo etiam apparatu, facilè, ex ea mouendo, infeſtandi Leſ. *&c. Poteſt tamen & alius ordo eſſe verborum. Vide annot.*

[f] Impendens imminens *Q.d.* Superiacens. *Valla paulo poſt, Vbi idẽ Verſum Græcum repetitur, Verſus Obiecta.*

α Τὸ τεῖχος τὸ εἰς τὸν λιμένα] καθ' ὅλου. β Ἐκ τῶν δυνατῶν] αἱ τὸ πᾶν, καὶ ὡς ὑπεδέχθησαν. γ Καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες] ἀπὸ τῆς ἠπείρου. δ Καὶ πάντων μάλιστα] σημείωσαι ὅτι πάντων λέγει, καὶ οὐ πασῶν.

ad quam [a] magiſtratus ad ius dicendũ quotannis ex Sparta tranſibat, armatorúmque præſidiũ ſemper mittebatur *à Lacedæmonijs*, & ingens cura eius gerebatur. Ipſis enim erat ex AEgypto & Libya venientium nauigiorum receptus, & minus latrocinia à mari (qua tantùm poterant parte graſſari) Laconicam oram vexabant, vtpote [b] totam Siculo ac Cretico pelago obnoxiam. Quum igitur appuliſſent Athenienſes cum exercitu, decem nauibus & duobus Mileſiorũ millibus vrbem maritimam capiunt nomine Scandeam. Reliquo cum exercitu abeuntes ab inſula in loca Maleam ſpectantia, tendunt ad maritimum oppidum Cytheriorum; oppidanóſque reperiunt omnes ſub armis ſtantes. Commiſſa pugna, Cytherii quum pauliſper impetum ſuſtinuiſſent, terga dantes, ad [c] vrbem ſuperiorem refugiunt. Poſtea cum Nicia atque collegis tranſegerunt [d] vt ſeſe Athenienſibus permitterent, citra tamẽ mortem. Fuerant autem prius habiti ſermones inter Niciá & quoſdam Cytheriorum: quo feſtinantius aptiúſque quæ ad conuentionem & impræſentiarum & in poſterum pertinebant, confecta ſunt. Siquidem Athenienſes Cytherios [e] tranſtulerunt, tum quia Lacedæmonii erant, tum quia eorum inſula adeo eſt Laconicæ oræ obiecta. Poſt cõuentionem Athenienſes accepta Scandea oppido ſub portum ſito, & Cytheris impoſito præſidio, nauigarunt in Aſinam, & Helos, & in plurima ſita ad mare loca: in quibus egreſſi *in terram*, & cõſidentes vbicunque opportunum erat, regionẽ populabãtur circiter ſeptẽ dies. Lacedæmonii, cernentes ab Athenienſibus teneri Cythera, quum expectarent ſuam quoque terram ſimiliter inuaſum iri, nuſquam illi quidem cum multis copiis putarunt occurrendum,

a Gr. κωφροδίκης. *quod eadem fortuna dicitur qua* ἱπποδίκης. *Vide annot.*

b *Vide annot.*

c Gr. τὴν ἄνω πόλιν. *quod* ἀκρόπολιν *aliquando exponit ſchol. Vide annot.*

d Athenienſibus omnem in ſe poteſtatem darent.

e Sedibus ſuis expulerunt.

A Ἐκ κωφηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς παρούσης διέβαινεν αὐτόσε κατ' ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον ἀεί, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἐκ γὰρ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὁλκάδων [α] προσβολὴ ἦν λῃστὰς ἅμα τῷ λακωνικῷ [β] ἦσαν ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ἢ τὸν μόνον οἷόν τ' ἦν [γ] κακουργεῖν. [δ] πᾶσα γὰρ αἰεὶ πρὸς τὸ σικελικὸν καὶ κρητικὸν πέλαγος. [ε] καταχόντες οὖν οἱ ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισ-
B χιλίοις μιλησίων ὁπλίταις τὴν ὕστερον σκάνδειαν καλουμένην ἀφεδρεύσαντες δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς μαλέαν τετραμμένα, ἐχώρουν ὑπὲρ τὴν ὑπὲρ θαλάσσης πόλιν τῶν κυθηρίων, καὶ θύρᾳσιν αὐτοῖς ἐστρατοπεδεύσαντο μίσους ἅπαντας. καὶ μάχης γνωμῆς, ὀλίγον μὲν ἔνα χρόνον [ζ] ἐπέσχησαν οἱ κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι, κατέφυγον ἐς τὴν [α] ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νι-
C κίαν, καὶ σφῶν ξυναρχοντας, ἀθηναίοις ὑπὲρ τὲ ἕξειν πρὸς σφᾶς αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες καὶ γνώμοι τῶν Νικίᾳ λέγοι πρὸς τινας τῶν κυθηρίων. διὸ καὶ θᾶσσον καὶ ὑπερδέοντες τό, τε πρᾶγμα ἔσχε καὶ ὃ ἔπραξαν τὰς τῆς ὁμολογίας [η] ἐπράξαντο αὐτοῖς. [θ] ἀνέστησαν γὰρ ⓐ ἀθηναῖοι κυθηρίους, λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ὑπὲρ τῇ λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ὑπείκειμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν, οἱ ἀθηναῖοι τήν τε
D σκάνδειαν ὃ ὑπὲρ τῶν λιμένι πόλισμα παραλαβόντες, καὶ τῶν κυθήρων φυλακὴν ποησάμενοι, ἔπλευσαν ἐς τε ἀσίνην καὶ ἕλος, καὶ τὰ πλησία τῆς πρὸς θαλάσσης. καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι, [ι] καὶ σταυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ κομιεῖσθαι εἶπ, ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτά. ⓑ ὁ λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς ἀθηναίους τὰ κύθηρα ἔχοντας, στρατὸν δὲ χρόμενοι δὲ ἐς τὴν γῆν σφῶν· ἀποβάσεις ποιήσεσθαι ταύτας, ἀθρόα μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει αὐτὰ τάξαντο,

α Προσβολὴ] αἰτῆ τῆ προσόρμισις, καὶ καταχωρήσις. ὑπόθεσις. β Ἦσαν ἐλύπουν] αἰτῆ τῆ οὐδαμοῦ. γ Κακουργεῖν] ἢ-ρᾳον, λῃστεύειν. δ Πᾶσα γὰρ αἰεὶ] αἰσπίνη, ἐ αἰσπίπλατα. ε Καταχόντες] αἰτῆ τῆ προσορμίσαντες οὖν αὐτοῖς τοῖς κυθηρίοις. Ἰσέον ὃ ὅτι δύο πόλεις ἦσαν αὐτῶν τῶν κυθήρων, μία μὲν, ὁμώνυμος ἑτέρα δὲ, ἣ σκάνδεια καλεῖται, ἐν τῇ νήσῳ τῶν κυθήρων πρὸς θαλάσσαν κειμένη. ζ Ἐπιπεδοτέρου τόπου] αἰτῆ τῆ συμφερόντως τούτοις τοῖς κυθηρίοις. η Ἐπράξαντο αὐτοῖς] τοῖς κυθηρίοις. θ Ἀνέστησαν γὰρ] ἤγαγον μετοίκησαν. ι Καὶ σταυλιζόμενοι τῶν χωρίων ὃ καιρὸς εἶπ ἱστρατοπεδεύοντες εἰς τὸ ὑπὲρ καιρότατον τῶν χωρίων. κ Ἀποβάσεις ποιήσεσθαι] ἤγαγον πολεμικάς.

χῆ ὁ τὴν χώραν φθορεὺς διέπεμψαν, ὁ- A πλιτῶν πλῆθος, [β] ὡς ἕκαστα χόσε ἔδει. καὶ τἀ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται· τῶν τε δὴ τὴν χώραν καθεζόμενοι, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους αἰεὶ πίστου καὶ μεγάλου, πύλου δὲ ἐχομένης, καὶ κυκλῶσι, καὶ πανταχόθεν σφᾶς
χῆ παχίας, 139 [δ] τῶν ἐπιτηδείων ἐπιόντας πεζομαχοῦσι καὶ τοξόταις· ἔς τε τὰ πολεμικὰ, εἴπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγίγνοντο, ξυνεσκῶτες, τῶν δὲ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς, ναυτικῷ ἀγῶνι, [ε] τούτῳ τοῖς ἀθηναίοις, [ς] οἷς ὃ μὴ ὑπῆρχεν οὐρμένοις αἰεὶ ἐλλιπὲς ἐῶν τῆς δοκήσεως τι παρέξειν. [ζ] καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ, [η] ἐν ὀλίγῳ ξυμβαίνοντα παρὰ λόγον αὐτοῖς, ἐκπλῆξιν μείζω παρέσχε· [θ] ἐδεδίεσαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς παρατύχῃ, οἵα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. [ι] ἀπολιμότεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν, [κ] καὶ πρῶ ὅ, τι κινήσαιεν, ᾤοντο ἀμύρτησεσθαι, διὰ τὸ τὴν γνώμην αἰεὶ ἐκπεπλῆχθαι, ἐκ τῆς παρὰν ἀληθείας τὸ κακὸ προσδοκᾶν. τοῖς δ' ἀθηναίοις τότε τἀναντία λόγου δηοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἠσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φθορὰν γίγνοιτο τῆς ἀποβάσεως, πλήθει τε ἑλόντες ἕκαστοι ἠρεμοῦντες ἦσαν, καὶ ἐν τῷ ξυνοίδασι· μία δὲ φθορὰ, ἥπερ καὶ ἠμύναντο πρὸ κορυφῆς καὶ ἀφροδισίαν, [λ] τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον [μ] ἐφόβησεν D ἐπιδρομῇ, τῶν ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν· καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὅπλα ἐλήφθη. [ν] ἐπαίσαντες δὲ ἔσπευδον οἱ ἀθηναῖοι ἀποπλῶσαι ἐς κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν πρὸς ἐπλωσαν [ξ] ἐς ἐπίδαυρον [ο] τὴν λιμηράν· καὶ δηώσαντες μέρος τι τῆς γῆς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ θυρέαν, ἣ ἐστὶ μὲν τῆς κυνουρίας γῆς καὶ λουμβάρδης,

sed per regionem eas distribuendas, prout quisque locus præsidium postulabat. Alia quinetiam custodiebant, timentes [a] nequid sibi nouæ seditionis oriretur: quum & in insula inopinata & ingens calamitas accepta esset, & Pylus ac Cythera [b] amissa, bellúmque ipsos vndique circumstaret repentinum & improuisum: adeo vt præter consuetudinem equites cccc ac sagittarios comparárent, & ad militandum, siquando aliâs, tum maximè, segnes redderentur: [c] contrahentes hæc in specie apparatus quem habebant ad nauale certamen: idque contrà Athenienses, [d] qui quoties aliquid non aggrediebantur, ideo non aggrediebantur, quòd sibi id effecturi non videbãtur. Præterea fortuita multa quæ ipsis [e] præter rationem acciderant, summum metum incutiebant, nequando calamitas aliqua rursus, qualis ad C Pylum, sibi contingeret. Eapropter erant ad pugnandum timidiores, existimantes, quicquid molirentur, id infaustum fore: [f] decepti opinione quòd insueti antehac fuerant aduersæ fortunæ. Athenienſibus autem oram maritimam vastantibus, ipsi plerunque quieti erant, vt aduersus singula præsidia illis descendendum esset, censentes & numero se & in ea re inferiores futuros: vna autem cohors, quæ præsidio erat Corcyræ & Aphrodisiæ, turbam leuis armaturæ palatam repentè aggressa terrefecit: sed excepta à graui armatura, rursus se recepit, amissis aliquot suorum, atque armis. Athenienses, erecto trophæo, in Cythera abierunt, atque inde in Epidaurum Limeram: mox vastata soli parte, in Thyream terræ quam vocant Cynuriam,

a Nequid circa rerum suarum statum nouaretur.

b Tenerentur ab hoste.

c Accingentes se non vsitata sibi apparatus forma, ad prælium nauale.

d Qui semper in eo quod non aggrederentur, sua expectatione se priuari existimabant. *Vel*, Qui siquid non aggrederentur, *Vel*, *Ni si quid noui semper molirentur*, sua spe se frustrari interpretabantur. *Vel*, Quicquid intentatum relinquerent, id deesse spei quam de rebus gerendis conceperant. *Q.d.* Hoc deesse ad explendum rerum quas se gesturos sperabant cumulum: quia videlicet à nullo incœpto, viribus suis diffisi, deterrebãtur, sed quicquid aggrederentur, felicem exitũ sibi promittebant.

e Præter expectationem. *Vel*, Inopinató.

f *Vide annot.*

α Διέπεμψαν] διέμεισαντες ἔπεμψαν. β Ὡς ἕκαστα χόσε ἔδει] εἰς τὰ ὧν ἑκάστοις τόποις φρούρια. γ Τῶν περὶ τὴν καθέζονται] ὄφ. τῶν περὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν καὶ τὴν χώραν. δ Ρεμιεσῶτες πολέμου] φοβοπτόητον αἰφνίδιον πάντοθεν τῶν πολεμίων, καὶ αὖθις τὸ δύνασθαι φυλάξασθαι. ε Οἷς τὸ μὴ ὑπῆρχε ρούμενον] οἷς πᾶν ἀθηναίοις τὸ μὴ ὑπάρχον ρεῖν ἀεὶ τὸ παρέπλειν κενὸν, ἢ σύρησις ἐδέκει τῶν φοβουμένων δοκεῖν δέειν. ζ Καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ] ὄφ. τὸ μὴ πιστεύειν αὐτοὺς μηκέτι μηδενί. κακοπραγήσαντες γὰρ παρ' ἐλπίδα, οὐκ εἰωθότες ἐν τῷ παρεῖν χρόνῳ αἰσχύνειν, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελέντων ἐλπίδα βεβαίαν εἶχον. η Ἀπολιμότεροι δὲ] ὀκνηρότεροι. θ Καὶ πρῶ ὅ, τι κινήσαιεν] ἀπὸ ἑαυτῶν δηλονότι. ι Τὸν μὲν ὄχλον] τὸ πλῆθος. κ Ἐφόβησεν] εἰς φυγὴν ἔβαλεν. λ Ἐπιδρομῇ] ἐξ ὑπερδρομῆς. δι' αἰφνιδίας ἐφόδου. μ Ἐς ὑπίδαυρον] ἄλλη ἐστὶν ὑπίδαυρος ἐν τῷ ἰσθμῷ. ν Τὴν λιμηράν] ἐκ ὀνόματος, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας. αἰπὸ τὸ λιμενικόν.

agrum

agrum Argiuum atque Laconicum disterminantis: quam Lacedæmonii colentes, AEginetis patria eiectis incolendam dederant, [a] tum ob liberalitatem qua in ipsos vsi illi fuerant, & terræmotus tempore restitutis mancipiis, tum quòd Athenienſibus ſubditi, tamen pro eis aſſiduè ſenſerant. Aduentantibus igitur cũ claſſe Athenienſibus, AEginetæ, relicto quem ad mare extruxerant muro, ad ſuperiorem quam incolebant vrbem refugerunt, decem fere à mari ſtadia diſtantem: cúmque eis vna cohors Lacedæmoniorum, data ad præſidium loci, quæ extruendo muro ſocia fuerat, tamen muros ingredi noluit, ne precantibus quidem AEginetis, rata periculoſum ſibi fore muris includi: ſed quum impares ſe ad pugnam exiſtimarent, nacti loca editiora, quieuerunt. Interea Athenienſes [b] terram tenentes, admotis omnibus copiis Thyream capiunt, diripiunt, incendunt: Athenáſque redeunt, AEginetas, quicunque in certamine non occubuerant, & Tantalum Patroclis *filium*, qui apud illos fuerat pro Lacedæmoniis dux: (quum enim vulneratus eſſet, viuus captus eſt) aliquot etiam ex Cytheris (qui [c] tutelæ gratia viſi ſunt aliò tranſferendi) adducentes. Et hos quidem ex Cytheris cenſuerunt Athenienſes in inſulas tranſcribendos, [d] alios qui illic relinquerentur, tributum quaterna talenta pendere: AEginetas verò, propter perpetuam ſimultatem, omnes quicunque capti eſſent, necandos. Tantalum autem ſupra cæteros Lacedæmonios apud inſulam *captos*, [e] alligandum. ¶ Eadem æſtate in Sicilia inter Camarineos atque Geloos inducię primùm initæ ſunt. Mox cæteri Siculi legatis ſingularum ciuitatum ad Gelam coactis, inter ſe tractabant ſiquo pacto

[a] Tum ob beneficia, & terræmotus tempore, & quum Helotes rebellarant, *vel*, *inſurrexerant*, in ſe collocata.

[b] Quum appuliſſent.

[c] Securitatis gratia. *Vel*, Vt res in tuto eſſet. *Vel*, Ad vitandum periculum.

[d] Cæteros, ſuam regionem incolentes, tributũ, &c.

[e] In vincula cõiiciendum.

A μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς. νεμόμενοι ὑπ' αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν οἰκοῖεῖν, ἅμα τε [α] τῶν ὑπὸ τ' σεισμὸν σφίσι γιγομένων καὶ τῶν εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν βοηθησάντων; καὶ ὅτι ἀθηναίων ὑπήκοοι ἦσαν ἀκούοντες, ὅμως [β] τοῖς τ' ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἔσαν ἡμ. τοῖς πλέονται ὧν ἐπὶ τὴν ἀθηναίων, ἣ Αἰγινῆται [γ] ὃ μὴν ὅτι τῇ θαλάσσῃ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες, τείχος οὐκ εἶχον, ἐς δὲ τὴν αὖ πόλιν, ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τὴν αὐτὴν τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὴν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησεν, δεομένων τῶν αἰγινητῶν, ἀλλ' [δ] αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος καταπλεῖσαι. ἀναχωρήσαντες ὑπ' ὀπίσω τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐν μείζονι ἀξιόμαχοι ἔτι, ἡσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἀθηναῖοι καταντήσαντες, καὶ χωρήσαντες B βίᾳ τῇ πρώτῃ, αἱροῦσι τὴν θυρέαν· καὶ τὴν τε πόλιν κατέκαυσαν, καὶ τὰ ὄντα ἐξεπόρθησαν. τούς τε αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες, ἀφίκοντο ἐς τὰ ἀθήνας, καὶ [ε] ἄγοντα ὃς πρὸ αὐτοῖς ἦν τῶν λακεδαιμονίων, Ταύταλον τ' Πατροκλέους. ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦρχε δὲ ἴσως καὶ ἐκ τῶν κυθήρων αἱρεθεὶς ὁλίγους, οὓς ἔδοξεν ἀσφαλείας ἕνεκα [ζ] μεταστῆσαι. καὶ τούτοις μὲν οἱ ἀθηναῖοι ἔδοσαν C λαβόσθαι καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, καὶ τοῖς ἄλλοις κυθηρίοις, οἰκοῦσι τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν· αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας ὅσους ἑάλωσαν, ἅμα τ' [η] πρόσταξαν ἀεί ποτε ἐλθόντες. Ταύταλον γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις [θ] τοῖς ἐν τῇ νήσῳ λακεδαιμονίοις καταδῆσαι. ¶ Τὰ δ' αὐτὰ θέρους, ἐν σικελίᾳ καμαιναίοις καὶ γελῴοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους. εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι σικελιῶται ξυνελθόντες ἐς γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴπερ ὡς D

[α] Τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι] τοῖς λακεδαιμονίοις ὑπὸ τ' αἰγινητῶν. [β] Πρὸς ἢ ἐκείνων γνώμην ἀεὶ ἔσαν] ὁμόφρονες & φίλοι τοῖς λακεδαιμονίοις ὄντες. [γ] Τὸ μὴ ὅτι τῇ θαλάσσῃ] ἦγουν τὸ πρὸς θαλάσσιον. [δ] Καὶ ξυνετείχιζε] συνεπελαμβάνετο τοῦ τειχίσματος. [ε] Καταγόντες] αὐτὸν τ' προσορμίσαντες τῇ θυρέᾳ. [ζ] Μεταστῆσαι] μεταναστεύσαι ποιῆσαι. [η] Τοὺς ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ. [θ] Ἐκεχειρία γίγνεται] διάλυσις τοῦ πολέμου.

bb.i.

ξυμμαχεῖν· καὶ ἄλλα τε πολλὰ γνώμης ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων, καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλαττοῦσθαι ἐνόμιζον· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος συρακούσιος, ὅστις καὶ ἔπεισε μάλιστα αὖθις ἐς τὸ κοινὸν, τοιούτοις δή τισι λόγοις εἶπεν, Οὔτε πόλεως ὧν ἐλαχίστης, ὦ σικελιῶται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὼ δοκοῦσάμοι βελτίστην γνώμην εἰπεῖν ἀποφαινόμενος τῇ σικελίᾳ πάσῃ. καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν, ὡς χαλεπὸν, τί ἂν τις πρὸς τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρηγορίᾳ; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ αἰσχύνεται αὐτὸ δρᾶν, ὅτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν, ἀποτρέπεται. ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν, καὶ χεῖρον μείζω φαίνεσθαι τοῦ δέους· οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι περὶ τοῦ αὐτίκα τι ἐλαττοῦσθαι· αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ἑκάτεροι πράσσοντες, αἱ παραινέσεις τοῦ ξυναλλαγῆναι ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πείθομένοις πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο. τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστοι βουλευόμενοι δή ποτε θέσθαι, τότε περὶ τῶν ἐπολεμήσαμεν, καὶ νῦν περὶ ἀλλήλοις δι' αἰτιολογίαν πειρώμεθα καταλλαγῆναι.

A reconciliarentur. Et quum multæ vltro citróque sententiæ dicerentur, dissentientiũ, & prout quisque se læsum iri arbitrabatur expostulantiũ, Hermocrates Hermonis *filius* Syracusanus, qui præcipuè eos ad[a] cõmune bonũ hortabatur, huiusce modi habuit orationẽ. NON ex ea ciuitate, viri Sicilienses, quæ aut minima sit, aut maximè bello laboret, ego ortus, verba facturus sum: sed vt aperiá quæ mihi sententia optima videatur in cõmune totius Siciliæ bonũ. Ac bellũ quidem gerere, quàm res sit tristis, & vniuersa quæ in eo solẽt cõtingere, [b]quísnam longa apud scientes oratione exequatur? Nemo enim aut rerũ imperitia ad hoc agendũ compelli tur, aut ab hoc agendo, si quid amplius adepturum se sperat, terrore coercetur. [c]Vsu tamẽ venit vt his maiora videãtur lucra fore quàm difficultates: illi autẽ malint subire pericula quá vel aliquá iacturá in præsentia facere. [d]Quòd si hęc neutri ipsa, nisi tẽporis beneficio, facere queunt, nimirũ exhortatio ad reconciliationẽ cõducit. id quod nobis hoc tẽpore, si acquiescimus, in primis operæpretium erit. Nanque antea, quum vt suis quisque rebus bene consuleret, bellum suscepimus, nunc inuicem altercantes, tentemus in pristinam redire gratiam:

a Ἐς τὸ κοινὸν *ad verbum, In commune, videtur posse eò ad sequẽtia referri. Vide annot.*

b Quid attinet quenquam singulatim colligentem, lõga apud non ignaros oratione vti? *Vel*, Quorsũ quis sigillatim exponẽs, prolixa apud eos qui norunt, oratione vtatur?

c Sed vsuenit vt his quidem maiora lucra quàm pericula esse videantur, illi quod uis discrimen adire quàm vllam iacturam in præsenti facere malint.

d Quòd si neutris hæc succedãt. *Vel*, Quòd si hæc vtrisque incommodum afferant. *Id est*, Quòd si neutri bellũ gerere sine magno suo incommodo, *vel malo*, possint.

α Καὶ ἀξιούντων] αἰτ. τῶν, δηλουότων καὶ ὑποπτευόντων οἷα ἕκαστος αὐτὸς ἐπὶ τῷ ἑτέρου ἐπλεονεκτήθη. β Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης] δημηγορεῖα Ἑρμοκράτης συρακουσίου. τὸ ὑποίμιον ἐκ συστάσεως τῶν ἰδίων ποιεῖται. πίστεται ἡ δημηγορεία αὕτη τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ δυνατῷ, οὕτω. δίκαιον μὲν γὰρ (φησὶ) πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι, καὶ πρὸς τοὺς ἀβαρβάρους αἱρεῖσθαι πόλεμον, εἶτα δὲ καὶ συμφέρον μὴ ἐᾶν καταδουλωθῆναι σικελίαν. τὸ δὲ δυνατὸν, ὅτι ἐὰν ὁμονοήσωμεν, ῥᾳδίως τῶν ἐναντίων περιεσόμεθα. Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ σικελιῶται] οἱ περὶ κατάλυσιν πολέμου παραινοῦντες, ἀεὶ ὑποπτεύονται, διὰ φόβον καὶ μαλακίαν τὸν πόλεμον ἐκφεύγοντες, ταῦτα παραινεῖν. διὸ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης τοῦτο ποιεῖ. ἅμα δὲ καὶ αὔξει τὸ ὄνομα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν αὐτῷ οἱ λόγοι, μετὰ παῤῥησίας φρονήματος περιερχόμενοι. τὸ δὲ ὑ πονουμένης προσέθηκεν, ἵναμή τις ἔπῃ ὡς ὅπ διὰ τοῦτο ἐρᾷ τῆς εἰρήνης ὅπ ἡ πόλις αὐτῶν καταπονεῖται. γ Οὔτε πονουμένης] κατ' ἀμφότερα σωτὴρ ἑαυτὸν ὁ Ἑρμοκράτης, καὶ τῷ τῆς ἐνδόξου πόλεως, καὶ τῷ μὴ πονεῖν ὡς πολέμῳ τὴν πόλιν αὐτῆς. δι' ἃ μάλιστα εἰώθασιν ἀπιστεῖν τοῖς λέγοντας. δ Τὼ δοκοῦσάμοι βελτίστην] διὰ δύο αἰτίας εἰώθασιν ἀπιστεῖν τοῖς συμβουλεύουσιν· ἢ διὰ τὸ τῆς ἀδόξου τε καὶ τοῦ οἰκείων ἕνεκα χρήσασθαι λέγειν. τῶ πρόπου τῷ ῥήματι, Ὁμηρος, Δαιμόνι' ἀπρέπεμας ἧσο, καὶ ἄλλοισι μῦθον ἄκουε. Οἱ δὲ φίλτροι εἰσι. τῶ δευτέρου, Σῷ οἴκῳ δῶρον παπτήνας αἴ κε πόρῃσιν. καὶ τὰ ἑξῆς. ἄνωθεν ἀμφότερα μόρτυρες ἑαυτῷ ὁ Ἑρμοκράτης μὴ ὑπαρχόντων. ε Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν] συμπέρασμα. τὸ γὰρ ὑποίμιον, ὁμολογούμενον. ζ Τί αὖ τις πρὸς τὸ ἐνὸν] τὸ μὲν, περὶ τὸ ἐνὸν ἐκλέγων, παῦσαι ὅσα ἔνεστι πολέμῳ κακὰ, φησὶν, ὅπλογράφος. ἡ δὲ διάνοια, περιττὸν ἐν εἰδόσι δημηγορίαν ὡς χαλεπὴν ὄντι πόλεμον. οὔτε γὰρ ἐφίεται ἕις αὐτὸ δι' ἄγνοιαν ἐν ἡμῖν, οὔτε ἀποτρέπεται διὰ φόβον, αὖ γε δὴ σχήσειν πλέον ἐλπίσῃ. η Ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν] συμβαίνει δὲ τοῖς μὲν ἐρῶσι τοῦ χρημάτων, τὸ κέρδη ποιεῖν αὐτοῖς καὶ ζαφορᾶν τῶν ἀγῶν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ. τοῖς δ', ὑφ' ὧν τὸ μὴ πλεονεκτηθῆναι τῶν ἄλλων, ἢ δουλοῦσθαι ἔοικεν. θ Οἱ δὲ τοὺς κινδύνους] οἱ πολεμησείοντες. ι Αὐτὰ δὲ ταῦτα ἡ μὴ ἐν καιρῷ] ἢ δὲ μὴ ἐν καιρῷ ἑκάτεροι πολεμεῖν ἐθέλοιεν, οὔπω τὸ κερδῶν δηλονότι ἐφιέμενοι, ἢ οἱ ἀφελούμενοι μὴ ἐλαττοῦσθαι, ὠφελιμώτατα ἂν διάγοιεν. συμίσκεται δὲ διὰ τούτων ὅτι τὸ δεῖ τὸν περὶ εἰρήνης συμβουλεύοντα, πολέμου κατηγορεῖν (ἔωλον γὰρ) ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κατ' αὐτὸν ἀκαιρείας. κ Ἑκάτεροι περιόντες] οἵτε διὰ κέρδος ἴδιον πολεμοῦντες δηλονότι, ἢ οἱ διὰ τὸ μὴ ἀφαιρεθῆναί τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. λ Αἱ παραινέσεις] γλαυκὸν ἀπείρῳ πόλεμος. μ Τὰ γὰρ ἴδια] τὰ ἑξῆς, τὰ ἴδια οὐ θέσθαι. ν Ἑκάστοι] τῶν σικελιωτῶν. ξ Θέσθαι] οἰκονομῆσαι. ο Καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους] τὸ μὲν δι' ἁπλοτῆτα, τὸ δὲ αἰτιῤῥήσεων καὶ λόγων, δηλοῖ· τὸ δὲ καταλλαγῆναι. τὸ διαλλαγῆναι. ἴσον δὲ φησὶ τὸ προσῆκον ἑκάστῳ, καὶ δίκαιον. τὸ δ', ὡς ἐγὼ κρίνω, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἡ δὲ διάνοια, νῦν (φησὶν) ἐὰν μὴ χωρήσῃ ὁ νῦν σχεδὸν ἁπασῶν ἐλπὶς, τὸ νομίζειν ἕκαστον ἔχοντα τὸ ἴδιον ἀπολλύειν, ἀλλὰ ζωὴν ἀσφαλῆ διαπεῖσαι, ὕστερον πάλιν πολεμήσομεν, αἰ δόξῃ, μετὰ τὸ ἀπολλύειν τοὺς ἀδικοῦντας· πῶς δὲ νῦν βέλτιόν ἐστι τὸ διάγειν ἢ ὅσῳ ὑπόκεινται ἡμῖν οἱ ἀδικοῦντες.

rursum reuersuri ad bellũ, nisi suũ ius cuiq; reddatur. Quanquã nosse vos oportet non de priuatis modò rebus (si sapimus) coactum esse concilium, sed an vniuersam quoque [a] Siciliam ab insidiantibus (vt ego arbitror) Athenienſibus possimus eximere: atq; huius rei existimare ipsos Athenienses vel magis quàm verba mea pacis sequestros esse necessarios: [b] qui maximum inter omnes Græcos exercitum ducentes, ad obseruãda delicta nostra præstò sunt cum paucis nauibus: res quidẽ nomine societatis legitima, sed natura hostilis: quippe quũ ad emolumentũ suum intenti sint. Nam si [c] bellũ elegerimus, & hos viros accersierimus, qui etiam nõ accersentibus bellũ inferũt, vbi nos mutuò vexauerimus domesticis sumptibus, cũ profectu imperii istorum, credibile est eos aliquãdo cum maiori classe venturos, ac nostra omnia, [d] & quos affectos cognoscẽt, in suam potestatẽ redigere conaturos. Atqui, si sapimus, satius est vnicuiq; aliena inuadẽdo quã ea quæ possidet destruẽdo, socios accire, ac pericula susciperе: existimãti seditiones maximè pernicioſas esse ciuitatibus, atq; Siciliæ, quã nobis incolẽtibus vniuersis tẽduntur insidiæ, dũ nostræ ciuitates alia cũ alia cõtẽdũt. Quæ nos animaduertẽtes, debemus, priuatus cũ priuato, & ciuitas cũ ciuitate redire in gratiã, aç cõmuniter dare operã vt omnem

a Siciliam, cui Athenienses insidiatur, poterimus adhuc cõseruare. Ac certè pacificatores multo magis vrgentes existimare oportet Athenienses, quã mea verba. *Vel*, Ac profectò multo magis vrgeri nos, *vel*, *multo maiorẽ vim nobis afferri*, existimandum est ab Athenienſibus ad pacem faciendam, quàm à meis verbis. *&c. Sed quia non simpliciter διαλλακτὰς dicit, sed addit* τοὺς τῶνδε, *potest & sic verti, eodem sensu, ac magis ad verbũ*, Et multo magis ab Athenienſibus cõpelli, *vel cogi*, ad componẽda inter nos hæc *de quibus videlicet nunc contendimus. Vel, ad componendas hasce nostras discordias. aut, lites.*

b Qui quum maximã omniũ Græcorum obtineant potentiã, tum offensiones nostras obseruantes, cum nauibus paucis adsunt, tum legitimæ sotietatis prætextu, *vel, iura socialia prætexẽtes*, innatum sibi *aduersus Siculos omnes* odium, colore illo vtentes, ad vtilitatem suã accõmodant. *Id est*, Odium suum explent cum suo etiam commodo. *Vel*, Odium suum exercentes, interim etiam rebus suis consulunt. c Bellum suscipiamus, *legendo* αἱρησώμεθα. *Pro quo Valla*, αἰρωμῶν. d Vbi nos exhaustos esse cognouerint. *Vel*, Laboribus & miseriis confectos. *Vel*, Accisas, *aut afflictas*, esse res nostras.

A καὶ ἐὼ ἄξια μὴ παρεχώρησε ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν. καὶ νῦν γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξυμφορὰ ἔσται, ἀλλ' εἰ βεβαίως ταύτην τὴν πάροδον σκεψόμεθα, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀσφαλῶς ἕξομεν. καὶ τοὺς μὲν ἐπαγομένους ἀνάγκη ἀεὶ πλείω τῶν ἐπιόντων φυλάσσειν· τοὺς δὲ ἑκόντας ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἕπεσθαι, καὶ μὴ ἐπιμένειν ἀναγκαζομένους ἀπιέναι. ἔτι δὲ τὸ μέγιστον, τὴν Σικελίαν ἐν ἡσυχίᾳ ἔχοντες, ἣν νῦν ἐπιβουλεύομεν, ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐλθόντες ἐν ἀλλοτρίᾳ μᾶλλον ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τὸν πόλεμον ποιησόμεθα. ὥστε ἢν δέῃ μιᾶς πόλεως ξυμβαίνει ἢ ὑπ' ἀνάγκης, τὴν Σικελιῶτιν ἡμῖν αὖ κακῶς αὖθις διαφθαρεῖσαν τοῖς οἰκείοις δαπανήμασι, καὶ περὶ ἀρχῆς ἀγωνιζομένους καὶ προσκαθημένους ἡμῖν ἐκπολεμήσεις ἀρχῆς πρὸς τὸ ἐκείνοις συμφέρον, εἰκὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς ἀμπεπτωκότας, ἐπελθόντας πλείονι στρατῷ, καὶ παντελῶς δουλώσεσθαι τὰ ἐνταῦθα. σ Ἐπιβουλεύομεν] ἐξ ὑπουλότητος πάσχομεν. τ Καὶ πόλεις δὲ διέσαμεν] διηρήμεθα καὶ οἰκοῦμεν. υ Καὶ περιόψεσθαι] μὴ νομίσητε ἐπὶ τῷ συγγενεῖς (φασὶν) εἶναι τοῖς ἀθηναίοις οἱ χαλκιδεῖς, ἢν ἀσφάλειαν λάβωσιν. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο πολεμίους ὄντας τοὺς ἀθηναίους τοῖς δωριεῦσιν ἐπάσιν, ἀλλ' ἐχθροὺς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν. τὸ δ', αὖ τὸ δίκαιον μᾶλλον τοὺς ξυμμάχους παρέχεται, αὐτὴ τῇ, προθυμότερον ἢν ἔχωσιν, εἰς συμμαχίαν ἐκβιάζεσθαι. φ Κοινῇ] κώμῃ δηλονότι.

a Ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι] Ὁμηρος, Μή πως ἐμοὶ ἀπεμβόλιμος πέλοι ἶσος. β Ἡ ξυμφορὰ ἔσται] ἡ στασιαστικὴ ἀνθρώπων. γ Καὶ διαβῆναι] λείπει τὸ χρή. βούλεται γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ χρὴ διαβῆναι. ἀπὸ κοινοῦ δὲ ἀκουσέον τοῦ, ὡς ἐγὼ κρίνω. δ Οἱ δύναμιν ἔχοντες] ἢ γὰρ δυνατώτατοι ὄντες. ε Ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες] ἵνα δῆλον βιβλίων τὸ ὀλίγαις ναυσὶν ὂν ἔχωσι. ζ Καὶ νόμαιν ἀντόμῳ] θεσπίσματα μὲν ποιοῦνται μὴ πρὸς τοὺς χαλκιδεῖς συμμαχίαν, ὡς διὰ συγγένειαν τὸμμφος αὐτοῖς ξυμμαχοῦσιν· φύσει δὲ πολέμιοι πᾶσιν ὄντες Ἰωνικοῖς, τὸ ἴδιον συμφέρον διὰ τοὺς πρὸς τὸ συμμαχεῖν ἀπορείας κατασκευάζονται. ταῦτα γὰρ ἠρώτων. η Εὐπορεῖς] ἐπιτηδεύς. θ Ες τὸ ξυμφέρον κεκτῆσθαι] εἰς τὸ ἑαυτοῖς ξυμφέρον. ι Τοὺς ἄνδρας] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. κ Ποιοῦντων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἡμῖν. λ Τέλεσι τοῖς οἰκείοις] τέλεσι, ταῖς δαπάναις· ὅθεν καὶ ὁπλῖς ἐς πανοπλίης. μ Αμα παρεσκευάσθαι] παρεσκευοποιῶσθαι. ν Ἐκείνοις] ἐκείνοις τοῖς ἀθηναίοις. τὸ δὲ παρεσκευάσθαι, παρεσκευοποιῶσθαι καὶ ἀπρεπίζοντας. ἤγουν παρεσκευὴν καὶ ὁπλίσεις τοιούτων ἡμῖν τε ἀρχῆς ἐκείνων· ξ Καίτοι τῇ ἑαυτῶν] ὁ νοεῖς τὸ λεγόμενον, οἷόπερ, χρὴ, εἰ σωφρονοῦμεν, ἑκάστους ἡμῖν τὴν Σικελιωτῶν, τὰ ἀλλότρια ὁπλίσασθαι ὁμοίους καὶ ἀρπάζοντας, μᾶλλον τοῖς συμμάχοις ἐπάγεσθαι, ἢπερ τὰ ἕτοιμα βλάπτοντας. τοιοῦτον, ὅταν τὴν ἰδίων ἡμῖν καλῶς ἐχόντων καὶ ἀσφαλῶς διαπεμπόντων, βουλώμεθα τὴν πλεονεξίαν ἀλλότρια ὁπλίσασθαι, τότε δεῖ τοῖς συμμάχοις ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους ὑφίστασθαι, καὶ μὴ ὅταν ὁ κίνδυνος περὶ τῶν οἰκείων ἡμῖν γίγνηται· ο Τὰ μὲν παρεσκευασμένα] τὰ ἀλλότρια. π Βλάπτοντας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. ρ Τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν] τὴν Σικελίαν πᾶσαν ὡς μίαν πόλιν ἔλαβε· καὶ φησὶν ὅτι εἰ πόλεμον ἔξομεν, διαφθαρησόμεθα. ὥσπερ δὴ μιᾶς πόλεως ξυμβαίνει ἢ ὑπ' ἀνάγκης, τὴν Σικελιῶτιν ἡμῖν αὖ κακῶς αὖθις διαφθαρεῖσαν τοῖς οἰκείοις δαπανήμασι, καὶ περὶ ἀρχῆς ἀγωνιζομένους καὶ προσκαθημένους ἡμῖν ἐκπολεμήσεις ἀρχῆς πρὸς τὸ ἐκείνοις συμφέρον, εἰκὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς ἀμπεπτωκότας, ἐπελθόντας πλείονι στρατῷ, καὶ παντελῶς δουλώσεσθαι τὰ ἐνταῦθα. σ Ἐπιβουλεύομεν] ἐξ ὑπουλότητος πάσχομεν. τ Καὶ πόλεις δὲ διέσαμεν] διηρήμεθα καὶ οἰκοῦμεν. υ Καὶ περιόψεσθαι] μὴ νομίσητε διὰ τὸ συγγενεῖς (φασὶν) εἶναι τοῖς ἀθηναίοις οἱ χαλκιδεῖς, ἢν ἀσφάλειαν λάβωσιν. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο πολεμίους ὄντας τοὺς ἀθηναίους τοῖς δωριεῦσιν ἐπάσιν, ἀλλ' ἐχθροὺς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν. τὸ δ', αὖ τὸ δίκαιον μᾶλλον τοὺς ξυμμάχους παρέχεται, αὐτὴ τῇ, προθυμότερον ἢν ἔχωσιν, εἰς συμμαχίαν ἐκβιάζεσθαι. φ Κοινῇ] κώμῃ δηλονότι.

» σικελίαι. [a] Προσάναγ ὄ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν δω- A
141 » ελξς ἡμῖν, πολέμιοι τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δὲ
» χαλκιδικὸν, [b] τῇ ἰδίᾳ ξυγγενείᾳ [c] ἀσφαλές.
» ὃ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν [d] ὅτι δίκα πέφυκε τὸν ἕτερον,
» [e] ἧσσει ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὸν ἐν τῇ σικελίᾳ ἀγα
» θῶν ἐφιέμενοι, [f] ἃ κοινῇ κεκτήμεθα. ἐδήλω-
» σαν γὰρ νεῶν ἐν τῇ τῶν χαλκιδικῶν ἡμῖν πα-
» ρασκευῇ. [g] τοῖς γὰρ οὐδέποτε σφίσι κτ᾽ ὃ.
» ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὖθις τὸ δί-
» καιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως πα
» ρέχοντο. ὃ τοὺς μὲν ἀθηναίους ταῦτα πλεο- B
» νεκτῆν τε [h] καὶ προσοφελῆ, πολλὴ ξυγγνώμη
» ἂν δ᾽ τοῖς ἀρχὴν ἐπιθυμοῦσιν μέμφοιμι, ἀλ-
» λὰ τοῖς ἐπ᾽ ἀκουσίοις ἑτοιμοτέροις οὖσι. [i] πέ-
» φυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον μᾶλλον πάντας ἀρ-
» χὴν μὲν τῶν εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ [k] τὸν
» ὕπνον. [l] ὅσοι γὰρ γιγνώσκοντες αὐτὰ, μὴ ὀρθῶς
» προσκοποῦμεν, μηδὲ τῶν τὸ [m] προσβύτα-
τον ἔχει κρίνας, τὸ κοινῇ [n] φοβερὸν [o] ἅπαν- C
» τας οὐ θέσθαι, ἀμύρτωμεν. [p] τάχιστα δ᾽ ἂν
» ἀπαλλαγὴ [q] αὐτῶν ἡμῖν εἰ προσὼν ἥλοις
» ξυμβαίημεν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν ὁρμῶνται
» ἀθηναῖοι, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς [r] τῶν ὑπακλεσα-
» μένων. [s] καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰ-
» ρήνη δ᾽ διάφορα ἀπροσημάντως παύον-
» ται. [t] οἵ τ᾽ ὑπάκλητοι [u] εὐπρεπῶς ἀδικοι ἐλ-
» θόντες, [x] εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασι. καὶ ὃ
» μὲν προσὼν τοῖς ἀθηναίοις, ξυσσῶσαι ἀγαθὸν, D
» εἰ βουλευομένοις εἰσκεται. τὸ δὲ [y] ἐπὶ τοῦ
» πάντων ὁμολογημένων ἔχεσθαι εἰ εἰρήνην
» πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὖθις ποιήσασθαι;
» ἢ δοκεῖτε, εἴτε τὸ ἔστιν ἀγαθὸν, ἢ εἴτε τὰ
» ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος,

Siciliam liberemus. Nec in mentẽ venire cuipiam oportet, noſtrates quidem Dores Athenienſibus eſſe [a] hoſtes, Chalcidenſes autem propter Ionum cognationem [b] fideles. Neque enim Athenienſes inferunt bellum gentibus noſtris partium odio, ſed fortunarum auiditate, quas cuncti in Sicilia poſsidemus. Id quod in partibus Chalcidenſium declararunt, ab illis acciti. Nã à quibus nunquã ex fœdere ſocietatis adiuti fuerant, iis ipſi libentius ius confœderationis præſtiterunt. Et Athenienſibus quidẽ hæc proſpicientibus ac perficere volẽtibus nimirũ veniã do, nec eos qui imperiũ affectant, ſed eos qui proniores ſunt ad imperata facienda, vitupero. Humani nanque ingenii natura cõparatum eſt vt ſubmittẽ ti ſe [c] præſit, caueat àb inuadente. [d] Quæ quiſquis noſtrũ cognoſcit, niſi probè proſpiciat, atq; hoc antiquiſſimũ iudicet, cõmunem metũ eſſe cõmunẽ omniũ ſalutẽ, fallitur. Hoc metu, ſi inuicẽ cõueniamus, quãprimũ liberabimur. neq; enim ex ſua nos terra Athenienſes inuãdunt, ſed ex eorum à quibus acciti ſunt. Atque ita non bellũ bello, ſed diſcordia pace [e] ſedabitur, nullo negotio. Et qui accerſiti venerũt [f] honeſtè, iniuſsi iure optimo abibunt, infecta re. [g] Et hoc quidem, quantũ ad Atheniẽſes attinet, bene cõſulẽtibus bonũ eſſe cõperietur. Pacẽ verò quã cuncti optimam eſſe conſitentur, quónam modo non oporteat inter nos fieri? Nunquid exiſtimatis, ſicui boni quid adeſt, aut ſicui contraria, non potiorem ei quietem eſſe [h] quàm bellum?

[a] Inuiſos.
[b] Tutos. *Id eſt*, Minimè ſibi debere ab illis metuere.
[c] *Vel*, Imperet.
[d] Quicũque autem, quum hæc perſpecta habeamus, non diligenter prouidemus, neque ſinguli antiquiſſimum eſſe iudicamus, quemque rectè ſe gerere in *cauendo* eo quod *omnibus* cõmuniter metum affert, fallimur.
[e] *Legit* παύονται, *non* παύονται.
[f] Specioſo prætextu.
[g] Et quantum quidem ad Ath. attinet, tanta vtilitas ex bono conſilio, ſi illud inierimus, ad nos reditura comperitur.
[h] Quàm bellum,

α Παρεσκεύαι δὲ] δόξαι ἐπέρχεσθαι. β Τῇ ἰδίᾳ ξυγγενείᾳ] ὡς αἰφέρον δηλονότι τὸ ἔθνος εἰς τοὺς ἀθηναίους τοὺς ἴωνας. γ Ασφαλὲς] εἰρωνεύεται. ὑποπτεύομεν. ἀκίνδυνον. δ Οτι δίκα πέφυκεν] ἡ συμμαχία δηλονότι. ε Ἐχθει ὑπάρχειν] οἱ ἀθηναῖοι. ζ Α κοινῇ κεκτήμεθα] ἦσαν, ὧν κοινῶ κεκτήμεθα πρὸ ὀλίγου. η Τοῖς γὰρ οὐδέποτε σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. θ Καὶ προσοφελῆσαι] αἰτὴ τῷ προσκεῖσθαι. ι Επιμοτέροις οὖσι] αἰτὲ δ᾽ ἐπίμοιος. κ Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον] φύσιν ἔχει. λ Τὸ ὕπνον] ἤγουν τὸ κρεῖττον. μ Οσοι γὰρ γιγνώσκοντες αὐτὰ] ὅσοι (φησὶ) γιγνώσκοντες αὐτὸ, ὅπερ πέφυκεν ἀνθρωπος δεῖ πάντας ἄρχειν μὲν ἐθέλειν τῶν εἴκοντων, φυλάττεσθαι δὲ τὸ ὕπνον, μὴ ὀρθῶς προνοούμεθα καὶ προσκοποῦμεν, ἁμαρτάνομεν. ν Προσβύτατον ἦκει κρίνας] τὸ ἐξῆς, προσβύτατον οὖ θέσθαι. τουτέστιν, ὃν προσόντες πάντα φυλάξασθαι, καὶ οὐ δεῖ θέσθαι. ὅτι πάντα δύλωσιν. ξ Φοβερὸν ἅπαντας οὐ θέσθαι] κοινῶς φοβερὸν δούλωσις, ἡ προσὼν τοῖς ἀθηναίων ὑπ. βουλομένοις πᾶσιν ὁμοίως. τὸ δὲ ἐξῆς, προσβύτατον οὖ θέσθαι. τουτέστιν, ὃν προσόντες πάντα φυλάξασθαι, καὶ οὐ δεῖ θέσθαι. τουτέστι πάντα δούλωσιν. ο Τάχιστα δ᾽ ἂν ἀπαλλαγὴ] εἰ προσὼν ἀλλήλοις (φησὶν) εἰρηνεύσαιμεν, τάχιστα ἂν ἡ τῶν ἀθηναίων ὑποψία ἀδεεστέρα ἔσαι. καὶ πάντα αἰτίαν ὑπιφέρει, διότι οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας γῆς ὁρμῶνται προσὼν ἡμᾶς (οὐ γὰρ εἰσιν ἀσυγκίνητοι) ἀλλ᾽ ἐκ τῆς τῶν ὑπακλεσαμένων. καὶ εἰ πάντα ποιήσομεν οὕτως, οὐκέτι πόλεμος πόλεμοι διαδέξεται, ἀλλ᾽ εἰρήνη πάντα διαφορά. σκόπει δὲ πῶς ἂν πόλεμος ἀσφαλῶς διαφορὰν καλῇ. π Αὐτοῦ] τοῦ κοινοῦ φοβεροῦ δηλαδή. ρ Τῶν ὑπακλεσαμένων] ἤγουν τῶν χαλκιδέων. σ Καὶ οὕτως ὁ πόλεμος πολέμῳ] ὅτω δηλαδὴ ὡς ἔπειν. ἤτοι, ἐὰν προσὼν ἀλλήλοις ξυμβαίημεν. τ Οἵτ᾽ ὑπάκλητοι] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. υ Εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες] οἱ ἀθηναῖοι μετὰ προφάσεως εὐπρεποῦς ἐλθόντες, ὡς δῆθεν συμμαχοῦντες τοῖς ὑπαλε χαλκιδεῦσιν, ἀλόγως ἄπρακτοι ἀπελθόντες, διάφορα γενόμενα ἡμῶν. φ Εὐλόγως ἄπρακτοι] ἀλόγως φησὶ διὰ τὸ ξυμβεβῶσθαι.

tum ad liberandũ vtrosque his *aduersis, quæ contraria appellat*, tum ad conseruandũ illud *bonum*? pacémque honores & dignitates magis tutas habere, atque alia quæ quis orat. longa, &c.

vt ab armis discedẽtes vtrinq; nostra per quietẽ conseruemus, fruamúrque per pacẽ sine periculo honoribus, dignitatibus, aliisq; quæcunque quis oratione longa exequitur, quemadmodum ecõtrario de incõmodis belli. Quæ vos considerantes debetis non verba inca pro nihilo habere, sed suæ potius quisque saluti ex iis prouidere. [a] Et siquis arbitrabitur se aut iure aut iniuria aliquid vtique effecturum, ne spe frustrante grauiter labatur, quum sciat plerisque cõtigisse iam vt quũ vel ad vlciscendas iniurias, vel solicitante spe, vtiq; freti aliqua potentia, ad ampliandas facultates tendunt, neutri quod volebant effecerint, [b] sed econtrario, hi salutẽ, illi res suas amiserint. Vltio enim, non quia iniuria cuipiam fit, protinus iustam prosperitatem nanciscitur: [c] neque vires stabilis res erat, quia bene speretur: sed plerunque futuri temeritas præualet: quæ quum sit omniũ rerum [d] fallacissima, tamẽ vtilissima videtur. Nam quum tantundem timoris vtrique adest, circumspectius alter alterum inuadimus. Ita nunc nostrum futuri, quod obscurum inexploratúmq; est, tum Atheniẽsium, qui formidolosi iam adsunt, metu, quod supereſt existimemus, quæ quisque nostrum se acturum arbitrabatur, ea prorsus hisce impedimentis prohibita esse, & hostem huic regioni imminentem [e] missum faciamus: & ante omnia ipsi inter nos æternum fœdus ineamus: sinminus, certè in longissimum tempus inducis factis, priuatas in aliud tempus discordias

a Ac siquis vel suæ causæ æquitate, vel potentia sua fretus, certam de successu aliquo spem concepit, ne spe frustr. &c.

b Sed tantum abfuerit vt illi iniurias suas vlti sint, vt ne saluti quidẽ euaserint: hi verò etiam eorum quæ habebant iacturã fecerint.

c Neque potentia, res est certa, *Vel, minimè fallax*, quòd bene de ea speretur. *Vel, (Vt loquitur Cæsar) bona spe compleat.* sed plerunque, &c. *Vide annot.*

d Periculosissima.

e Remittamus. *Vel*, Amandemus.

Α τὸ μὲν „ παῦσαι αὖ ἑκατέρω, δὲ δὶ ξυμ-
βάσεως, καὶ τὰς ὑμᾶς καὶ τὰ ἡμετερα σώ-
ζεσθαι, καὶ τὰς ὑμᾶς καὶ τὰ ἡμετερα σώ-
τηρα τὰς
ἀκινδυνώτερος ἔχειν τὸν εἰρηνικὸν, ἄλλα
τε ὅσα ἂν μήκει λόγων αὖ τις διέλθοι, ὡς ταῦ-
τα εἰ τὸ πολεμεῖν; ἃ χρὴ σκεψαμένους μὴ
τοις ἐμοὶ λόγοις ὑφορᾶσθαι, τὸν δὲ αὐτῶν
τινὰ σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προσι-
δεῖν. καὶ εἴτις βεβαίως τι ἢ τῶν δικαίων ἢ
βίᾳ προσέξειν οἴεται, τῷ πρὸ ἐλπίδα μὴ
χαλεπῶς σφαλέσθω, γνοὺς ὅτι πλείους
ἤδη καὶ ἡμαρτηκότες τοις ἀδικουμέ-
νοις, καὶ ἐλπίσαντες ἑτέροι δυνάμει τινὶ
πλεονεκτήσειν, τοὶ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύ-
ναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοὶς δὲ, αὐτὴ τὸ
πλέον ἔχειν, προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν
ξυμβέβηκε. ἡμαρτηκότες γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δι-
καίως ὅτι καὶ ἀδικεῖται, οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον,
ὅτι καὶ εὔελπι. τὸ δὲ ἀσταθμητον τὸ μέλ-
λοντος ὡς ἔστι πλεῖστον κρατεῖ· πρὸ τῶν τε
σφαλερώτατον ὄν, ὅμως καὶ χρησιμω-
τατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες, προ-
μηθείᾳ μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα.
καὶ νῦν τὸ ἄφαντος τε τούτου ὄφ' ὃ ἀτέ-
χμαρτον δέος, ὑφ' ὃ ἤδη φοβερὸς πα-
ρὸν τας ἀθυμοτέρους κατ' ἀμφότερα ἰσ-
πλαγήτας, καὶ ὃ ἔλλιπες τῆς γνώμης,
ὧν ἕκαστος „ ἡμῖν ὠφέλιμον προσέξειν ταῖς κα-
λύμαις ταύταις ἱκανῶς νομίσαντες εἰρῆσθ-
αι, δὲ ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώ- 142
ρας ἀποπέμπωμεν· καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν
ἐς ἀΐδιον ξυμβαίνωμεν, εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς-
πλεῖστον σπεισάμενοι, τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς
διαφορὰς ὑπερθώμεθα δι' ἀμφότερα,
διότι δηλαδὴ τὸ ἄδηλον τυγχάνει ἐν πι-
σόμενα ὂν ἀλλήλοις, καὶ διὰ τὸ τοὺς ἀ-
φιστα ἤδη φοβεροὺς ἡμῖν ὄντι παρόντας,
ἱκανὰ νομίσαντες αἴτια τῆς ὑποχωρήσεως εἶ-
ναι. κ Καὶ τὸ ἔλλιπες τῆς γνώμης] καὶ
τοῦτο (φησὶν) ὑπομιμνήσκοντες, ὅτι οὐ προσιόν-
τες ἁμῶν ξένοι (οὐτέτι, κρατήσαντες καὶ τοῦ πο-
λέμου) ἐλπίσωσι ἐγχώριοι, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμε-
τέρας γνώμης ἀπέσχ. ταῦτα οὖν αὐτὰ μὲν
καὶ τὸν ἡμετέραν γνώμην ὠφέλησε, ἱ-
κανὰ κωλύματα ἡμῖν καὶ ἐμπόδια γε-
νόμενα· καὶ τοῦτο εἰρηκότες εἰς τὸ μὴ προσβαλεῖν ἡμῖν τὰ πράγ-
ματα ὡς ἠδυνάμεθα, τοις ὑπηκόοις ἡμῶν πολεμίοις ἀπρόσκλητοις ὑπεπρεσβεύ-
μεθα.

a Καὶ εἴπερ βεβαίως] ἢ διαφόρως, εἴπερ βε-
βαίως δὲ καὶ πάντα πάντως οἴεται προσέ-
ξειν, ἃ κρατήσαντ' ἂν ἐπαίρων, ἢ ποτε δίκαιος αὐτοῖς ὑπάρχειν νομίζειν, ἢ δίκαια ἰσ-
χυρὸς οἴεσθαι τυγχάνειν, μὴ χαλεπαίνετω
εἰ σφαλεὶς τὴν δικαίαν οἴησιν τι καὶ ἐλπίδα
σταλόμενος ἐλέγχεται ὑπ' ἐμοῦ· ὀφθυμη-
θεὶς ὅτι πολλοὶ δικαίως ἡμφισβήτησαν τοις
ἀδικήσασι διαγνῶσθαι, οὐμόνον ἐκ τῶν ἡ-
μμάρτηται αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ προσαπώ-
λοντο, καὶ ἑκάτεροι δ' ἡμῶν ἐλπίσαντες πλε-
ονεκτήσειν τῶν πέλας, προσῶν μὴ σχεῖν πλέον,
καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπώλεσαν. διὰ τοῦτον δὲ, τὸ
μὲν δεῖν αὐτοις ἐλεγχομένοις χαλεπαίνειν
συμβαίνειν. β Ἡ βίᾳ] ἰσχύϊ. γ Οἱ μὲν]
οἱ μετόντες τῶν δίκη τοις ἀδικουμένοις.
δ Οὐχ ὅσον ἐκ ἡμύναντο] ἤγουν, ἡμύ-
ναντο ἐκ ἡμύναντο. ε Προσκαταλιπεῖν]
προσζημιωθῆναι. ζ Τιμωρία γὰρ ἐκ
ἀτυχεῖ δικαίως] ἢ χ ὅτι ἀδικεῖται, ἀτυ-
χεῖ δικαίως. οὐ γὰρ ἐπειδὴ ὁ ἡμφορούμενος
προηδίκηται, διὰ τοῦτο ἐπιζημίων ἀτυχήσ-
δίκαιον μὲν γὰρ τὸ ἀδικηθέντα ἀτυχεῖσαι χρὴ
τῶν εἰς προσέξιν τῆς ἡμωρίας, ἡμῶν καὶ
ἀποβαῖνον αὐτοις. οὐδὲ ὁ ἰσχυρὸς (φησὶ) διὰ
τὸ ἐλπίζειν ἐκ τῆς δυνάμεως κρατήσειν,
διὰ θεῖ τὸ βέβαιον ἔχει. η Τὸ δ' ἀσταθμη-
τον] τὸ δ' ἄσπον τ' τύχης, τὸ ἄδηλον, ὡς
ὀφθαλμεῖσθαι πόφυκε κρατεῖν. ἔστι γὰρ πολ-
λάκις νικῆσαι καὶ ἀπὸ ἰδίας ῥᾳστίας, ἐκ
τῆς τύχης. θ Ὡς ὀφθαλμεῖσθαι κρατεῖ]
τῶν ἰσχυὸν ἔχει. ι Προμηθείᾳ] προσ-
γνώσει. σκέψει. κ Καὶ νῦν τὸ ἄφαντος
τοῦτου] καὶ νῦν τὸ μὴ προς ἀλλήλους

αὖθις ἀναβαλώμεθα. "Ὅ ξύμπαν τε δή, γνῶμεν, πειθόμενοι μοὶ ἐμοί, [b] πόλιν ἔξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, [c] ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες ὄντες, τὸν δὲ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ ἴσου ἀρετῇ ἀμυνούμεθα. [d] Εἰ δὲ ἀπιστήσομεν τες, ἄλλοις ἐπαγόμεθα, [e] οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλὰ καὶ ἀγῶνα [f] εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν αὖ [g] τοῖς ἐχθίστοις, διαφοροι δὲ οἷς οὐ χρή, κατ' ἀνάγκην γιγνώμεθα. καὶ ἐγὼ μὲν, ἄνδρ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, [h] πόλιν τε μεγίστην πολεμούμενος, [i] καὶ ἐπιὼν τῷ μᾶλλον, ἢ ἀμυνόμενος, [k] ἀξιῶ τοιαῦτα βουλεύεσθαι ἡμᾶς αὐτοὺς ξυγχωρῆσαι, καὶ μὴ τοὺς ἀναιτίους οὕτω κακῶς δρᾶν ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, [l] μηδὲ μωρίᾳ φιλονικίᾳ ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς οὐκ ἔχομεν τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡγεῖσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δικαιοῦντα ὑμοῖ ποιῆσαι ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν, καὶ μὴ τοῦ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. Οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ δωριέα εἶναι, δωριέως, ἢ χαλκιδέα, τῆς ξυγγενείας. Ὃ δὲ ξύμπαν, γείτονας ὄντας, καὶ ξυνοίκους μιᾶς χώρας, [m] καὶ περιῤῥύτου, καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους σικελιώτας· οἳ πολεμήσομέν τε, οἶμαι, [n] ὅταν ξυμβῇ, [o] καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτούς, [p] λόγοις κοινοῖς χρώμενοι. Τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας ἀμυνόμεθα, ἵνα σωφρονήσωμεν, ἀμυνούμεθα, [q] εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύσομεν· ξυμμάχους δὲ οὐδὲ ποτε τοιούτων ἐπαξόμεθα, οὐδὲ διδαχάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες, ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν στερήσομεν τὴν σικελίαν, ἀθωίαν

A differamus: sciētes in summa, si mihi assensum sit, suā cuiq; futurā liberā ciuitatē, vnde habeamus arbitriū, bene maléve agenti, pro merito acciure vicē reddēdi: sin assēsum mihi nō sit, sed alios audiamus, nō de vlciscēdo nobis aliquo res erit, sed si [a] ad votū prospere cedet, necessariò amici quidē iis qui maximè hostes, aduersarii verò iis quib' nos esse nō cōuenit, efficiemur. Et ego (quemadmodū initio dixi) ex ea ciuitate quū sim quæ maxi-

B ma est, & [b] bellū magis inferē quàm repellit, hortor vt in posterū [c] prospicientes inter nos conueniamus, néve sic aduersarios mulctemus vt nos ipsos vehemētius lędamus: néve [d] contentionis insaniā arbitremur dominos esse nos & proprii consilii, & (cuius nequaquā dominamur) fortunæ: sed quatenus par est aut nos aut alios iure superari, eatenus nobis per nos faciendū, nō ab hostibus patiendū. Neque enim turpe est Doré aliquē à Dore, aut Chalcidensem à suo gentili superari, quū omnes inuicem confines simus, & incolæ vnius terræ eiusdémque insulæ, & idē sortiti nomē Siciliēses: qui quidē bellū geremus (vt opinor) quando conueniet, & rursus in mutuam redibimus gratiam, habito communi colloquio. Alienigenas autē huc venientes, si sapimus, semper coniuncti propulsabimus, quum etiam, si aliquibus separatim vis afferatur, vni

D uersi periclitemur: nec socios vnquā posthac accersem⁹, neq; [e] recōciliatores. Quod facientes, Siciliā & impræsētiarū duob⁹ bonis nō fraudabimus, vt eā ab Athenien sibus

a *Vide annot.*

b Et is sum qui bellum inferre potius quàm repellere velim. *Vel*, Aliquem *hostem* inuasurus, potius quàm propulsaturus sim.

c Ea prospicientes. *Vel potius*, Nobis prospicientes. *Vel*, *si nobis prospectum & consulitis cupimus*, pacem inter nos componamus. *Est tamen durū προοίδιον cū genitiuo. Vide annot.*

d *Legi* φιλονεικίῳ. *Vide cætera in annot.*

e *Vel*, pacificatores.

α Τὸ ξύμπαν τε δή, γνῶμεν] τὸ σωφρονεῖν δέ, εἰδέναι (φησὶ) χρὴ, ὅτι πειθόμενοι μοὶ ἐμοὶ, πολὺ ἂν ἀμείνους ἐσόμεθα· ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι, ἐξ αὐτῆς. β Πόλιν ἔξοντες ἕκαστος] ἰδίαν. γ Ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες] διαστολὴ τῆς ἑαυτῶν πόλεως. δ Ἀμυνούμεθα] τὸ ἀμυνούμεθα, ὅτι καλῶς· οὐ ταὐτὸν γὰρ ὅτι τῶν δύο σημασιῶν ἔλαβεν αὐτὸ, ἐξ ὅτι καλῶς ἢ ὅτι κακῶς. ε Ἢν δὲ ἀπιστήσωμεν] τοῖς ἐμοῖς λόγοις δηλονότι. ζ Οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα] λείπει τι, ὁ ἀρχὴν ἡμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τοῦ δουλωθῆναι. πῶς γὰρ ἡδικῶς εἰκότως. η Εἰ τύχοιμεν] ὑμφορήσασθαί τινα δηλονότι. θ Τοῖς ἐχθίστοις] τοῖς ἀθηναίοις. ι Οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην] τοῖς σικελιώταις. κ Πόλιν τε μεγίστην πολεμούμενος] αὐτὴ τὴν, ἐκ μεγίστης πόλεως ὁρμώμενος δηλαδή. λ Καὶ ἐπιὼν τῷ μᾶλλον] ἢ συνάθροισιν δηλονότι δίχα ὁδηγίας. ὅλον δὲ ὡς ἁπλῶς οὐκ εἰκὸς μόνον λέγεται τοῦτο, ἀλλὰ κοινῶς οὐκ ἐπὶ πόλεως ἐπὶ συμπάντων. μ Ἀξιῶ βουλεύσασθαι αὐτοὺς] ἤτοι βουλεύοντας ἐαυτοὺς παράσκευαζε. ἢ τοι βουλευομένους ἑαυτοῖς. ἵνα ὁ νοῦς ἦ τοιοῦτος, συμβουλεύσωμεν προνοήσαντες ἡμῶν αὐτῶν. ν Μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικίᾳ ἡγεῖσθαι] ὑδὲ ἀξιοῦ δίχα μωρίαν φιλονεικίαν, ἡγεῖσθαι δὲ νομίζειν αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ αὐτεξούσιος, καὶ τῆς τύχης, ἧς ἡμεῖς ἐκ ἐρχόμεθα αὐθρωποι ὄντες. ξ Καὶ περιῤῥύτου] ἤτοι ὑ παρῤῥῶγος πεφυκυῖαν, ἀλλ' ὑμφιλῶαν βυκλόμενος ὅτι ἐκ ἔστιν ἡμῖν εἰς τοὺς ἄλλους κοινωνία, διὰ τὸ νησιώτας εἶναι. ο Ὅταν ξυμβῇ] ὅταν καιρὸς ᾖ. π Καὶ ξυγχωρησόμεθά γε] φιλιωθησόμεθα. ρ Λόγοις κοινοῖς χρώμενοι] λόγοις συμβουλευτικοῖς. σ Τοὺς δὲ ἀλλοφύλους] τοὺς ἀθηναίους. τ Ἐὰν τῇ παρόντι, ἀλλοφύλους ἅμα πεποιημένους. υ Εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους] ἐὰν καὶ ὑπὸ τινων τῶν βλαπτομένων ἐν σικελίᾳ τὸ πᾶν ἔθνος ἀδικεῖσθαι νομίζωμεν· ἢ τὸ ἴδιον ἕκαστον γινόμενος κινδυνεύῃ.

intestinóque bello liberemus, & in posterum [a] per nos liberam, aliorúmque insidiis minus obnoxiam possidebimus. Talia loquuto Hermocrate, persuasi Sicilienses inter se in hanc sententiam conuenerunt, vt ab armis discederetur, obtinentibus quibusque quæ obtinerent, modò foret Morgantina Camarinæorum, certam Syracusanis pecuniam reddentium. Socii verò Athenienſium, accitis illorum primoribus, aiunt, fœdera quæ ineunda essent, fore secum communia. Quod approbantibus illis pacificati sunt. Postea Athenienſium naues è Sicilia decesserunt. Earum duces domum reuersos ciuitas mulctauit, exilio quidem duos, Pythodorum & Sophoclem, pecunia verò tertium, Eurymedontem: quasi penes eos fuisset [b] Siciliam subigere, sed persuasi muneribus abscessissent. Adeo, freti præsenti prosperitate, dignum ducebant [c] nihil sibi obsistere, & difficillima peræque atque facilia, & siue magnis copiis, siue exiguis, conficere. Cuius rei causa erat [d] quæ animos ad sperandũ subministrabat, multiplex præter rationem felicitas. ¶ Eadem æstate Megarenses tum bello Athenienſium, bis quotannis in agrum ipsorum cum omnibus copiis ingredientium, tum à suis exulibus ([e] qui per seditionem multitudinis exacti assiduis latrociniis grassabãtur) afflicti, in colloquium venerũt [f] tanquã oporteret recipi

[a] Καθ' ἡμᾶς (quod Gertit Per nos) *iungendum est cũ* νεμούμεθα, *quod interpr.* Possidebimus. *Intelligit autem*, Nullos nobis permixtos habentes extraneos.

[b] *Accipis hîc interpr.* τὰ ἐν σικελίᾳ *pro* τῶν σικελίαν.

[c] Nihil voto suo repugnare. *Vel*, Nihil non sibi ex animi sententia contingere.

[d] Illos in spem erigens ea quæ illis circa plurima obuenerat inopinata felicitas. *Vel*, Circa magnam rerum suarum partem. *quæ est*, τῶν πλείονων. *Intelligit enim, Athenienses ita spe accensos fuisse quòd Sicelia aliæque res prosperæ magna ex parte (vel vt plurimum) illis nec opinantibus obtigissent.*

[e] *Omittit* τῶν ἐν πηγῶν. *Sub.* ὁρμωμένων. *Vide annot.*

[f] De recipiendis exulibus.

Α τε ἀπαλλαγῆναι, καὶ τὸ οἰκείου πολέμου. καὶ « ἐς τὰ ἔπειτα, καθ' ἡλικίας αὖθις ἐλθόντες « ἐκ νεμούμεθα καὶ τοῦ ἄλλου ἥσσον ὑπε- « βουλιοθμήσει. Τοιαῦτα τῶν Ἑρμοκρά- « τους εἰπόντος, πειθόμενοι οἱ σικελιῶ- ται, καὶ αὖθις μὲν καθ' σφᾶς αὖθις ξυνῆ- νέθησαν γνώμην ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου, ἔχοντες ἃ ἕκαστοι εἶχον· τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαντίνην ἔτι, ἀργυ- ρίου τὸ πρὸς τοὺς συμμάχους ἀποδοῦ- Β σιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ξύμμαχοι, παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει ὄντας, εἶπον ὅτι ξυμβήσονται, καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται καὶ ἐκείνοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν· καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ σικελίας. ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατη- γοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν, φυ- γῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ Σοφοκλέα· τὸν δὲ τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα ἔπρά- C ξαντο· ὡς, δόξαν αὐτοῖς τὰ ἐν σικελίᾳ [e] κα- ταστρέψασθαι, δώροις πεισθέντες ἀπεχω- ρήσαι. οὕτω τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώ- μενοι, ἠξίουν σφίσι μηδὲν ἀντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ καὶ τὰ ἀπο- ρώτερα μεγάλη τε ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέ- ρᾳ τῇ δόσει πειρᾶσθαι κατεργάζεσθαι. αἰτία δ' ἦν αὐτῶν ὁ παρὰ λόγον τῶν πλείονων εὐτυχία, αὐτοῖς ἐπιοῦσα ἐκ τῆς ἐλπί- δος. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, μεγα- ρῆς ἐν τῇ πόλει, πιεζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀθηναίων, τῷ πολέμῳ ἀεὶ καθ' ἕτος ἕκαστον D δὶς ἐμβαλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώ- ρᾳν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ πηγῶν, οἳ στασιάσαντες, ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀμηχάνοις ὡς χρὴ δεξαμένους

143

[a] Καὶ οἰκείου πολέμου] συγγενικοῦ. [b] Πυθοδωροι οἱ σικελιῶται] πεισάντες. [g] Αὖθις μὲν καθ' σφᾶς αὐτούς] ὡμονόησαν ἀλλήλοις καθ' ἑαυτούς, μὴ κοινολογησάμενοι τοὺς λόγους τοῖς ἀθηναίοις. [d] Ξυνηνέχθησαν γνώμην] σκέψ. [e] Μοργαντίνην] σικελικὸν πόλισμα. [ζ] Τακτὸν τοῖς συμμάχοις] ὡρισμένον. [η] Ἀποδοῦσιν] εἰς τὸ ἀποδῆναι. [θ] Παρακαλέσαντες αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [ι] Τοὺς ἐν τέλει ὄντας] τοὺς περὶ Πυθόδωρον. [κ] Εἶπον ὅτι ξυμβήσονται] ὡς αὐ εἰ ἔλεγεν, ὅτι ἀδύνατα δίκαια αὐτῶν εἰς ξυμμαχίαν ἦν, καὶ δὲ ἐπαίσαντο ἐς ἑαυτοὺς πάντες οἱ σικελιῶται, τὸ δὲ ἀθρόα καλέσαντες, αὐτὸ τὸ εἰς ἑαυτοὺς καλέσαντες. [λ] Καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται] δῆλον, τοῖς ἀθηναίοις. ἵνα ἐαί τις ξυλληθῇ ὑπὸ σικελίας πλοῦσιος κατ' αὐτῶν, συμβαλλόμενος πελοποννησίοις, κωλύωσιν αὐτόν. [μ] Καὶ ἐκείνοις κοιναί] τοῖς συμμάχοις. [ν] Ἐπαινεσάντων δ' αὐτῶν] τῶν στρατηγῶν τῶν ἀθηναίων. [ξ] Καταστρέψασθαι] δουλοῦσθαι. [ο] Καὶ τὰ ἀπορώτερα] ἀδύνατα. [π] Κατεργάζεσθαι] νικᾶν. [ρ] Αἰτία δ' ἦν] αἰτία δ' ἦν τοῦτο νομίζειν, ἢ ὅτι τοῖς πλείοσι περάγματα εὐτυχῆ ἐπὶ τοῦ

τοὺς φεύγοντας, μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν A
φθείρῃ. α οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, β τὸν θορυβῶ
ἀθρόοι, φανερῶς μᾶλλον ἢ πρότερον ἐ
αὐτοῖς ἠξίουν τοῦτο τὸ λόγου ἔχεσθαι. γενόν-
τες δὲ οἱ τοῦ δήμου τοῦτο μὲν οὐ δυνατὸν ἦν
δῆμον ἐσόμενον ἐκ τῶν κακῶν μὴ σφῶν
αὐτῶν, πιστεύσαντες λόγοις δείσαντες πρὸς
τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἱπποκράτη
τε τὸν Ἀρίφρονος, καὶ Δημοσθένη τὸν Ἀλ-
κισθένους, βουλόμενοι γ ἐνδοῦναι τὴν πόλιν,
καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι ὂν κίνδυνον B
ἢ τοῖς ἐκπεσοῦσιν ἐκ τῶν σφῶν κατελθεῖν,
ξυνέβησαν τε ταῦτα πρῶτα μὲν, τὰ μακρὰ τείχη
ἑλεῖν Ἀθηναίους, (ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ἑκα-
τὸν ἀπὸ τῆς πόλεως ὅτι τὴν Νίσαιαν ὃν λι-
μένα αὐτῶν) ὅπως μὴ βοηθοῖεν Πελοποννήσιοι
ἐκ Νισαίας οἱ πελοποννήσιοι, δ ὃν ἡ αὐτοὶ μόνοι
ἐφεύρεσιν βεβαιότητος εἶναι τῶν μεγάρων.
ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐν-
δοῦναι ῥᾷον ἢ ἤδη ἔμελλον πρασσήσειν,
τοῦτο γὰρ μόνον. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, ὅπερ C
τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων προεσκευάσατο ἀμ-
φοτέροις, κατὰ νύκτα πλεύσαντες ἐς μι-
νῴαν τὴν μεγαρέων νῆσον ὁπλίτας ἑξακο-
σίους, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ὃν ὀρύγματι
ἐκαθέζοντο ε ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη, ζ καὶ
ἀπεῖχεν αὐ πολύ· οἱ δὲ μετὰ τῶν Δημοσθένους
καὶ ἕτερα στρατηγοῦ, Πλαταιῆς τε φιλοὶ, καὶ
ἕτεροι η πρόπολοι συνήρθησαν ἐς τὸ ὑλαίον,
ὃ ὅ ἐστιν ἔλασσον ἀπωθεν. θ καὶ ἦλθετο οὐ-
δεὶς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἷς ὕποπτοι ἦσαν εἰδέναι D
τὴν νύκτα ταύτην, καὶ ὅπῃ ἔως ἔμελλε γί-
γνεσθαι, ι οἱ προδιδόντες τῶν μεγαρέων οὕτω
τοιόνδε ἐποίησαν. ἀνάπτιον ἀμφήκεις ἦν, ὡς λη-
σταὶ, ἐκ πολλοῦ τετραπεύκητες τὴν ἄνοιξιν τῶν
πυλῶν, εἰώθεσαν ὅπῃ ἀμάξῃ, πείσαντες τὴν ἀρ-

exules, ne vtrinque ciuitas perderetur. Id mussari intelligentes eorum qui extra erant amici, postulare & ipsi quàm antea apertius, a vt huiusmodi colloquiũ haberetur. b Intelligentes quoque primores ciuitatis plebem tolerandis malis parem non fore, timore adacti in colloquium cum Athenienſiũ ducibus Hippocrate Ariphronis & Demoſthene Alciſthenis *filio* veniũt, volentes dedere ciuitatem, exiſtimantéſque ſic minus ſibi periculoſum quàm ſi ab ipſis electi reuerterentur. Conuẽtum eſt primùm vt Athenienſes demolirentur muros c amplos, octo ferme ſtadiorum ab vrbe ad Niſæam eorũ portum, ne ex Niſæa ſuccurreret Peloponneſenſes, qui ſoli illic, ob vrbis Megarenſium tutelam, præſidium habebãt deinde tentarent vt arx in edito ſita traderetur; d res futura conceſſu facilis. Illo conceſſo, vbi ab operibus atque à colloquio ad res præparandas vtrinque itũ eſt, Athenienſes e noctu ad Minoam Megarenſium inſulam profecti cum ſexcentis armatis, duce Hippocrate, ad foſſam conſederunt, non ita procul illinc diſtantem, vnde lateres ad extruendos muros f faciebant. Plataenſes autem leuiter armati, aliíſque g incolæ, cum Demoſthene altero duce, apud tẽplũ Martis, quod propius eſt, ad inſidias collocati fuerunt, nemine ſentiente, præter eos quibus h curæ fuit ea nocte ſentire. Et quum aduentaret diluculũ, Megarenſes qui proditionẽ molie bantur, i iampridẽ commenti aperionem portarum, huiuſcemodi rem fecerunt. Soliti erant noctu, veluti latrones, perſuaſo ſuo ma-

a Vt huius rei ratio ſtudioſè haberetur.
b Sed quum populi præfecti, conſideraſſent fieri nullo modo poſſe vt is præ malis, *vel grauibus moleſtijs*, cum illis duraret, timore adacti, *vel perculſi*, in colloq. *&c.*
c Longos.
d Futurum autem erat vt facilius ſe dederent, vbi hoc factum eſſet. Athenienſes igitur, poſtquam ea & facta & dicta vtrinque fuerunt quæ ad *negotij* præparationem pertinebant,
e Sub noctem.
f *Vel*, ſumebant.
g Circuitores. *Vide annot.*
h *Vide annot.*
i Quam iampridẽ impetraſſent, demerendo videlicet cum à quo id impetrandum erat. *Vide annot.*

α Οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω] τῶν φυλάσσων.
β Τὸν θορυβῶ ἀθρόοι] τὸν ἄλογον, τὸν γιγνόμενον τοῖς τῶν φυλάσσων, τὸ δεῖν δέχεσθαι αὐτούς. γ Ἐνδοῦναι τὴν πόλιν] αὐτοῖς δηλονότι. δ Ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν] ὅτι οὐκ ἦν τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὧν εἶχον ἐξωθεν τῆς πελοποννήσου. ἢ μόνοι λέγει αὐτὴ τὴν ὀκτὼ τὰ μετάρσια. ἄνω δὲ πόλιν αὐτὰ τὰ μέτρα καλεῖ. ε Καὶ ἡ ἄνω πόλις] τὴν ἀκρόπολιν. ζ Ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη] πλίνθους ἐλαμβάνον-τες ἐπῄσχυον. η Καὶ ἀπεῖχεν αὐ πολύ] ὅτι ἀπεῖχε (φησὶ) τῶν μεγάρων ἡ μινῴα, ἢ αὐτὸ τὸ ὄρυγμα τὸ ἐν τῇ μινῴᾳ. θ Γε-
νέσθαι ἐς τὸν ὑλαίον] τῶν φυλάκων οἱ μὲν, ἱδρυμένοι καλοῦνται· οἱ δὲ, περίπολοι. ἱδρυμένοι μὲν ἦν εἰσὶν οἱ ἀεὶ τῶν δεζόμενοι, καὶ πολιορκοῦντες· περίπολοι δὲ, οἱ περιερχόμενοι, καὶ περιπολοῦντες τὰ φρούρια ἐν τῇ φυλακῇ εἶναι. ι Ὃ ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν] ἔλασσον ἀπέχοντες ἢ ὅσον οἱ ἐν τῷ ὀρύγματι καθήμενοι. ὡς τὸ, ἀπεῖχεν αὐ πολύ, τὸ ἔλασσον ἄπωθεν. κ Καὶ ἤδετο οὐδεὶς] τῶν μετάρσιον δηλονότι. λ Καὶ ἐπιδὴ ἕως] ἡμέρα. μ Οἱ προδιδόντες] οἱ προδιδόντες δηλαδὴ τοῖς ἀθηναίοις τὰ μέτρα, πλοῖον καπέφερον ἑκάστης νυκτὸς ὅπῃ θαλάσσαι, ἢ θεραπευόμενοι τὴν ὅπῃ τῶν
πυλῶν ἔχοντα ὅπως αὐτοὺς μὴ κωλύῃ, ὡς δῆθεν ὅπῃ λῃστείας ἐκπλέοντας τὰ ἀθηναίων τὸν τῇ μινῴᾳ φυλαττόντων· ἢ ἀδικεῖς προσ-ἡμέρας αἰέφερον αὐτὸ εἰς τὸ τεῖχος, ὅπως ἀφανὲς δῆθεν ἦ τοῖς ἀθηναίοις ὃ χρὴ φυλάττεσθαι. ν ὃ ὅ ἐστιν ὑδενὶς ἐν τῷ μετάρσιῳ καὶ λιμένι πλοίου φανεροῦ, διὰ τὸ ὅπως πιχῶν μὴ ἡμέραν κρύπτεσθαι τὸ ἀκάπτον, ἄπορον ἐὼν γνῶναι τοῖς ἀθηναίοις ὑφ' ὧν ζωγρηθῶσι λῃστεύοντας. ξ Ἀκάπτον ἀμφηκεικὸν] πλοιάριον ἐκαπέρωθεν ἐρεσσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλαυνόντων δικροπίας ἐμπέπηγεν.

gistratu, actuarium nauigium carro impositum, per fossam ad mare traducere, ac nauigare, & rursus ante lucem id per portas carro in muros introferre: vt Atheniensibus qui apud Minoam insulam erant, occulta foret sua custodia, quum nullum omnino in portu nauigium esset. Tum autem quum iam ad portas esset currus, & illæ ex more (tanquã ad recipiendam nauiculam) apertæ essent, Athenienses hoc viso (ex composito enim factum erat) ex insidiis procurrũt, volentes, portas priusquam iterum clauderẽtur occupare, atque irrũpere, dũ adhuc currus illis est impedimẽto ne occludantur: & cum ipsis pariter Megarenses, [a] qui rerũ erant socii, custodes apud ipsas portas trucidant: & omnium primi qui circa Demosthenem erant Platæenses, ac [b] circum habitantes irrumpunt, eo loci vbi nunc trophæum visitur. Confestim que [c] intra vrbem eos Peloponnenses qui veniebant auxilio, (senserunt enim qui in proximo agebant Peloponnenses) congressi Platæenses superãt, & superuenientes Athenieñsiũ graui armaturæ tutas portas præstabant. Illi, vt quisq; intrabat, tendere ad murum. [d] Peloponnenses præsidiariorum à principio resistentes pauci vim arcere, nonnulli occũbere, plerique in fugã se dare, timentes ingruentẽ nocte hostẽ: & quum illic pugnarent Megarenses proditores, ab omnibus se Megarensibus proditos esse existimantes. Contigit enim vt præco Athenienſium suopte consilio denuntiaret, [e] Quisquis vult Megarensium ad Athenienses transeat armis depositis. Quod vbi Peloponenses audierunt, reuera putantes ab vtrisque se oppugnari, non amplius restiterunt, sed in Nisæam fugã intenderunt. Et prima aurora iam muris captis, ac tumultuantibus intra vrbem Megarensibus,

a Qui illorum partibus faciebãt.

b Circuitores. Et paulo antè.

c Intra portas.

d At Peloponnẽses præsidiarii primò quidem resist. Ita.

e Vt quisquis vellet Meg. ad Athenienses transiret, depositurus arma.

A χοντα, ὅπερ τ παφεσυ κατασκευάζειν τ νυκτὸς ὅτι πλοῖ θαλάσσαν, καὶ ἐκπλεῖν. καὶ πρὶν ἡμέραν εἶ), πάλιν αὖ τὸ τῇ ἁμάξῃ κομίσαντες ἐς τ τεῖχος, κ τὰς πύλας ἐσῆγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς μινῴας ἀθηναίοις ἀφανὴς ἡ ἐπὶ ἡ φυλακὴ, μὴ ὄντος ἐν ταῖ λιμνῖ πλοίου φανεροῦ μηδενός. " καὶ τότε πορεύ ταῖς πύλαις ἐπὶ ἤδη ἡ ἅμαξα· καὶ ἀνοιχθεισῶν κ τ εἰωθός, " ὡς ταῖ ἀκατίῳ, ⓐ ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ ὑπὸ ξυνθήματος τ τοιοῦτον) ἰδόντες, ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλεισθῆναι πάλιν τὰς πύλας· " καὶ ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα ἐν αὐταῖς ἦ, ^ κώλυμα οὖσα πορευθῆναι, καὶ " αὐτοὶ ἅμα καὶ οἱ ξυμπορευόμενοι μεγαρῆς τ τὰς πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην πλαταιῆς τε καὶ περίοικοι ἐσέδραμον οὗ νῦν τ τρόπαιόν ἐστι, " καὶ βῶμος ἐντὸς τ πυλῶν (ἵδρυντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας ⓐ πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τῶν ἀθηναίων ὁπλίτας ζ ὑπερφερομένοις βεβαίοις τὰς πύλας παρέσχον. ἔπειτα ὁ καὶ τ ἀθηναίων ἤδη ὁ αἰεὶ ἐντὸς γιγνόμενος " χωρεῖ ὅτι τὸ τεῖχος· καὶ οἱ πελοποννήσιοι φεύγουσι, τὸ μὲν πρῶτον " ἀντιέχοντες ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανον τινὲς αὐτῶν· οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων, καὶ τ προδιδόντων μεγαρέων αὐτομαχομένων, νομίσαντες θ ἅπαντας σφᾶς μεγαρέας προδεδωκέναι. ξυνέπεσε γὰρ καὶ τ ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρύξαι, ⓑ βουλόμενον ἰέναι μεγαρέων ι ὁπόσοι βούλονται ἀθηναίων " θησόμενον τὰ ὅπλα. ^ ⓒ οἳ ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι αὐτέμενον, ἀλλὰ τ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι, κατέφυγον ἐς τὼ νίσαιαν. ἅμα ὄ ἕῳ ἁλωκότων ἤδη τ τειχῶν, ᾗ τ ἐν τῇ πόλει μεγαρέων θορυβουμένων,

144

a Καὶ ὑπὸ πορεύ ταῖς πύλαις] ὅτι παρεσκευάσθη τὰ μάγαρα. β Ὡς τ ἀκατίῳ] ὡς τὸ ἀκατίου μέλλοντας εἰσκομίζεσθαι. γ Ἀπὸ ξυνθήματος] τῶν μεγαρέων δηλονότι. δ Κώλυμα οὖσα προσθῆναι] αὐτὴ τοῦ, κωλύουσα συγκλεισθῆναι. ε Καὶ ἀθηναῖοι ὑπὸ τ πυλῶν] ὑπερβατόν. τὸ δεξιὸν, καὶ ἀθηναῖοι ὑπὸ τ πυλῶν μαχόμενοι, τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιῆς ἐκράτησαν. τοὺς δὲ προσβοηθοῦντας λέγει πρὸ τῶν ἔφη δι' μέσου, ἦσαν γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι. ζ Ἐπιφερομένοις] τοῖς ἐπερχομένοις. η Ἀντεῖχον] ἦσαν ἀντιπαῖται. θ Τοὺς ἅπαντας ὄφας] ἦσαν τοὺς πελοποννησίους. ι Ὁπόσοι βούλονται ἀθηναίων] ὁπόσοι βούλονται τῶν ἀθηναίων. κ Θησόμενον τὰ ὅπλα] ἤγουν ἀποθησόμενον. λ Οἱ δ' ὡς ἤκουσαν] ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι.

[a] οἱ τοῖς τῶν Ἀθηναίοις προέξαντες, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν, πλῆθος ὁ ξυμπάσῃ, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν τὰς πύλας, καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. [b] ξυνέκειντο γὰρ αὐτοῖς, ἢν πύλαι ἀνοιχθεῖσαι, [c] ἐσπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους· αὐτοὶ γὰρ ἀσφαλέστερον ἔμελλον ἔσεσθαι. λίπα γὰρ ἀλείψασθαι, [d] ὅπως μὴ ἀδικῶνται. [e] ἀσφάλεια γὰρ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως. καὶ γὰρ ⓐ ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος ἢ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἱππῆς ἑξακόσιοι, οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι παρῆσαν. [f] ἀλληλιμμένων γὰρ αὐτῶν, καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας, [g] καταρρυθμή τις ξυμφορὰ τοῖς ἑτέροις τὸ ὅπλον βούλημα· καὶ οἱ ξυγγραφέντες, ἀφικόμενοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι [h] οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ προτέρᾳ πω τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὔτε ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν. [i] εἴτι μὴ πείσεταί τις, αὐτῷ τῷ μάχῃ ἔσεσθαι. [k] ἐδήλωσαν δὲ οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ προπαρασκευασμένα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες, ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες. ὥστε οὐκ ἐγίγνετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι προέξαι ὃ ἔμελλον. γνόντες δὲ [l] οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἀνανεωμάτιά ἐγίγνετο, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τῷ νίσαιαν αὖθις προεῖσθαι ἰσχυρίζοντο νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαι ἴωσι, ἐξελεῖν, θᾶσσον ἂν καὶ μέγαρα προσχωρῆσαι. παρεγίγνετο δὲ [m] οἰκήσεώς τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ, καὶ [n] λιθουργοὶ, καὶ τἆλλα ὁπόσα δέοντα. ἀρξάμενοι δὴ ἀπὸ τοῦ τείχους οὗ εἶχεν, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς νισαίας, πάσῃ τε καὶ τείχη διελόμενοι καὶ στρατιᾷ, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ [o] δένδρα καὶ ὕλην, [p] ἀπεσταύρουν εἴπη δέοιτο· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι,

A ii qui fauerant Athenienſibus, vnà cum aliis, [a] cõſcia rei multitudine, dicere portas aperiri oportere, & in pugnã exire. Conuenerat videlicet vt apertis portis Athenienſes irrũperent ipſi, [b] néve lædereturſinternoſcendi, oleo eſſent inuncti. [c] Potior tamen eis extitit quàm ex aperB tione portarũ tutela. Siquidẽ quatuor millia peditũ grauis armaturæ & ſexcenti equites Athenienſiũ noctu itinere facto ab Eleuſine, ex cõpoſito aderant. Et quum illi inũcti iam ad portas eſſent, vnus ex cõſciis inſidias iis qui inſcii erãt exponit. Iſti, [d] cõſpiratione facta, frequẽtes veniunt, negántque prodire *in pugnã* oportere. Neq; enim ſe antea hoc, quũ validiores eſſent, auſos fuiſſe, neque in apertum diſcrimẽ ciuitatẽ eſſe deducendã: ſiquis verò non pareat, [e] ipſius pugnã fore. [f] diſC ſimulãtes ſe ſcire quid faciendũ foret, ſed tãquã ad cõſultandũ quod optimũ eſſet, ſe roborarent: [g] & inſuper ad cuſtodiẽdas portas permanebãt. Itaque nõ licuit inſidiatoribus cogitata perpetrare. Animaduertentes autẽ Athenienſiũ duces *huic rei* impedimentũ interceſſiſſe, nec ſe ſatis validos ad vrbẽ expugnandã futuros, protinus Niſæam muro cõcludũt, arbitrãtes, ſi prius eam quàm aliqui ſuccurrerent, cepiſſent, fore vt ocyus Megara in deditionem veniret. Et quũ ex Athenis propere adueniſſent, ferrũ, [h] tectores, aliáque neceſſaria, [i] murum extruxerunt, ab eo quem ipſi tenebant, ſumpto initio: Megarenſes verſus, ab illo vtrinque ad mare Niſææ, vtentes muris & foſſa, tum lapidibus atque lateribus ex ſuburbanis, tum arboribus quas cædebant, aliáque materia, & ſicubi quid deerat, locum clathris munientes, exercitu muros ac foſſam deſtruente. Quin hæ ipſæ domus ſuburbanæ, acceptis pinnis,

[a] *Per appoſitionem hoc intelligi debet dictum. Poteſt & ita verti:* Vnà cum reliqua conſcia *huius rei* multitudine: *Vel* gatur, ἄλλο μετ' αὐτῶν πλῆθος.

[b] Manifeſti autem futuri erant: quippe qui ſe oleo vncturi eſſent, ne læderentur.

[c] Apertis autem portis magis in tuto futuri erãt. *Sch. Gr. ſchol.*

[d] Facto agmine. *Vel*, Confertim coeuntes.

[e] *Vide annot.*

[f] Minimè autem ſignificabãt ſe ſcire quid inſtituerentur, *Vel*, *quid illi molirentur*: ſed vt qui quod optimum factu eſſet conſulerent, pertinaciter obſiſtebant. *Potes & paulo aliter exponi* ἰσχυρίζοντο.

[g] *Vide annot.*

[h] Simúlque ad &c.

[i] *Videtur legiſſe* πλινθουργοὶ, *non* λιθουργοὶ. *q. d.* lapidifices: *eo modo quo dicuntur aurifices pro aurifabris.*

[k] *De tota hac deſcriptione (in qua & Valla erraſſe & quædam etiam eius verba deprauata videtur eſſe) vide annot.*

erant pro caſtellis. [a] In quod opus totus dies inſumptus eſt, & ſequens vſque ad veſperum, in id quod reſtabat ad perficiendum. Vnde metu perculſi qui in Niſæa erant, tum frumenti inopia, quo ex arce quæ ſuperior erat deuecto, in diem viuebant, tũ deſperatione celeris Peloponnenſiũ auxilii, tum quòd Megarenſes hoſtes eſſe ſuſpicabantur, pacti ſunt cum Athenienſibus vt traditis armis certa ſinguli pecunia dimitterentur: Athenienſibus autem liceret in Lacedæmonios eorúmque ducem, & ſiquis alius intus eſſet, [b] libero vti arbitrio. Ita pactione facta abierunt illi, & Athenienſes, longis muris ab vrbe Megarenſi [c] interciſis, ac Niſæa accepta, ad alia ſe inſtruebãt. ¶ Per hæc tempora Braſidas Lacedæmoniùs Tellidis *filius*, circa Sicyoné & Corinthum agens ad comparandum in Thraciam exercitum, vt accepit de expugnatione murorũ, timens Peloponnenſibus qui intra Niſæã erant, néve caperentur Megara, mittit ad Bœotos, iubens propere eos cum omni exercitu præſtò ſibi eſſe ad Tripodiſcum, qui eſt vicus agri Megarici habens hoc nomen, ſitus ſub monte Geranea. Eò ipſe venit cum grauis armaturæ Corinthiorum duobus millibus ac ſeptingentis, Phliaſiorum quadringentis, Sicyoniorum ſexcẽtis, præter eos quos iam ipſe coegerat, [d] credens Niſææ nondũ expugnatæ ſe laturum auxilium: at vbi rem accepit (noctu enim ad Tripodiſcum peruenit) egreſſus, [e] antequam hoſti auditus eſſet, cum delecta trecentorum manu acceſſit ad vrbẽ Megarenſium, ignaris Athenienſibus qui ad mare agebant, [f] Niſæam tentaturus, verbo quidem, ſed re quoque, ſi poſſet: quódque præcipuum erat, vrbem Megarenſium, ſi intraſſet, muniturus. Poſcit autem vt ſe reciperent, quòd diceret in ſpe eſſe Niſæã capiendi.

[a] Et hunc quidem diem totum operi incumbebant: poſtridie autem circa veſperam minimum aberat quin abſolutus eſſet murus.

[b] Conſulere pro ſuo arbitrio. *Vel*, De Lacedæmoniis, *&c.* ſtatuere vt vellent. *Vel*, quicquid vellent.

[c] Abruptis. *Vel*, Diruptis.

[d] Sperans ſe Niſæam adhuc inuẽtorum inexpugnatam.

[e] Antequam fama de eo ad hoſtem perueniſſet.

[f] Volens, vt qui dem famam ſpargebat, & vt reipſa, ſi poſſet, cupiebat, Niſæam attentare: ſed in primis Megarenſium vrbem ingreſſus, tutam reddere. *Vel*, Famam quidem ſpargens ſe velle, atque adeo reipſa, ſiqua ratione poſſet, volens Niſ. *&c.*

Ἃ αὖται ἐτετήρχον ἔρυμα. καὶ τούτῳ μὲν τῷ ἡμέρᾳ ὅλῃ εἰργάζοντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῦ λοιποῦ τεῖχος [a] ὅσονοὐκ ἀπετετέλεστο, [a] καὶ ⟨ἐν⟩ τῇ νισαίᾳ δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (ἐφ' ἡμέραν γὰρ [a] ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς πελοποννησίους, οὐνομίζοντες ταχὺ βοηθήσειν, τούς τε μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς ἀθηναίοις, ῥητοῦ μὲν ἑκάστοις ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, Β δόντας, τοῖς τε λακεδαιμονίοις, [b] τῷ τε ἄρχοντι, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, ἄγεσθαι ἀθηναίοις ὅ,τι αὐ βούλωνται. [c] ὅτι τούτοις ὁμολογήσαντες ἐξῆλθον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν μεγαρέων πόλεως, καὶ τὴν νίσαιαν παραλαβόντες, τἄλλα παρεσκευάζοντο. ¶ Βρασίδας ὁ Τέλλιδος λακεδαιμόνιος κατ' τοῦτον Ⓦ χρόνον ἐτύγχανε περὶ σικυῶνα καὶ κόρινθον ὤν, ὅτι θρᾴκης στρατιὰν παρασκευάζετο. καὶ ὡς ἤσθετο τῶν τειχῶν τὰ ἄλλοσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ νισαίᾳ πελοποννησίοις, καὶ μὴ τὰ μέγαρα λαφύῃ, πέμπει ἐς τε τοὺς βοιωτοὺς, κελεύων καὶ C πάντας στρατιᾷ ἅπαντᾶν ὅτι τριποδίσκου, (ἔστι δὲ κώμη τῆς μεγαρίδος ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ἐπὶ τῷ ὄρει τῇ γερανείᾳ) καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίοις μὲν καὶ χιλίοις κορινθίων ὁπλίτας, φλιασίων δὲ τετρακοσίοις, σικυωνίων δὲ ἑξακοσίοις, καὶ τοὺς μὲν αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνελλεγμένοι ἦσαν. οἰόμενος τὴν νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀφύλακτον. ὡς δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ὅτι τὸν τριποδίσκου D ἐλθών) ἀπολέξας τετρακοσίους τῶν στρατοῦ, ταχὺ ἔκπυστος γενέσθαι τῇ τῶν μεγαρέων πόλει, λαθὼν τοὺς ἀθηναίους ὅσον τὴν θάλασσαν· [d] βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ, καὶ ἅμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ τῆς νισαίας πειρᾶσαι· ὃ δὴ μέσον, τὴν τῶν μεγαρέων πόλιν εἰσελθὼν βεβαιώσασθαι. [e] καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶ) αἱρήσειν νίσαιαν·

---

[a] Οσονοὐκ ἀπετετέλεστο] αἰτῆ τῶ, τῶδε μικρὸν ἀπετελέσθη. [b] Καὶ οἱ ὧν τῇ νισαίᾳ] οἱ πελοποννήσιοι. δηλονότι. [c] Ἐκ θαΐου πόλεως ἐχρῶντο] αὐτὴν δηλονότι. [d] Τῷ τε ἄρχοντι] ἤγουν, τῷ ἄρχοντι τῶν λακεδαιμονίων. [e] Ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες] ἦλθον συμφωνήσαντες. [f] Βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ] αὐτὴ τῇ φήμῃ. [g] Καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς] ἤγουν ἐαυτὸν καὶ αὐτούς.

[a] αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσις φοβούμενοι, ⓐ μὴ, [b] μὴ τοὺς φθύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν, αὐτοὺς ἐκβάλῃ, οἱ δὲ, μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπίθηται σφίσι, καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὑτὴν οὖσα, ἐγγὺς ἐφεδρευόντων
145 Ἀθηναίων ἀπόληται, [c] οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι τὸ μὴν ὂν κερδαίνειν. ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχῃ ἑκάτεροι ἕσεσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν παρεσκευασμένων· [d] καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλέστερος ἔσχε, ὅστις εἴη βούλοιτο κρατήσασι παρελθεῖν. ὁ δὲ Βρασίδας, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ ⓐ Βοιωτοὶ προῆσαν, [e] διανενοημένοι μὲν, [f] καὶ παρὼν Βρασίδου πέμψαι, βοηθεῖν ὅπῃ τὰ μέγαρα, ὡς οὐκ ἀγωτείου ὄντος τοῦ κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ πλαταιᾶσιν. ὅπερ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐῤῥώσθησαν· καὶ ἀποστείλαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας, καὶ ἱππέας ἑξακοσίους, [g] οἷς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. παρόντος δὲ ἤδη ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος ὁπλιτῶν οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, ἐς τε Ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν τοσοῦτο τὸ νίσαιαν ὄντων καὶ τοῦ θαλασσίου ἐν τάξει, [h] τῶν δὲ ψιλῶν αὐτὰ τὰ πεδίον ἐσκεδασμένων, οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις ὅτι προσπίπτοιεν τοῖς ψιλοῖς, ἔτρεψαν ὅτι τοῦ θαλασσίου. ἐν γὰρ τῷ τοιούτῳ βοηθήματι πω τοῖς μεγαρεῦσιν [i] οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν. [k] αὐτεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων [l] ἐς χεῖρας ἦεσαν· καὶ ἐγένετο ἱππομαχία [m] ὅτι πολύ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ ἥσσους γενέσθαι. ⓐ μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν Βοιωτῶν, καὶ ἄλλους ἱππέας οὐ πολλοὺς, παρὰ αὐτοῦ τοῦ νίσαιαν παρελάσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀποκλείσαντες, ἐσκύλευσαν· ⓒ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες, [n] ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, καὶ τρόπαιον ἔστησαν· οὐ μέντοι ἔν γε [o] τῷ πρώτῳ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι ἐνεκλιθησαν ἀπεκρίθησαν,

τῶν ὅπῃ πολύ

A verùm vtraque Megarensiũ factiò verita, altera quidem, ne illos reductis exulibus expelleret, altera verò, ne hoc timore populus in eã impetũ faceret, & secũ ipsa dimicans ciuitas, ab insidiantibus è propinquo Athenienſibus perderetur, nõ recipiẽdum putauit, sed sibi quiescentibus euentũ expectandũ. Sperabant enim vtrique fore vt inter Athenienſes & eos qui auxilio venerant prælium cõmitteretur, atque ita [a] tutius ipsi, vt quisque cum illis senſisset, adiutores accederent. Brasidas, vbi non persuadet, retro ad [b] alium rediit exercitum. ac primo statim diluculo Bœoti affuerunt, qui in animo quidẽ habebãt, etiã priusquã ad ipsos Brasidas *nuntium* mitteret, Megara ad succurrendũ proficiſci, tanquã non alieno à se periculo: atque adeo iam in agro Platæensi cũ toto exercitu erant: sed aduentu nuntii animatio
B res multo effecti, duobus millibus ac ducentis armatis, equitibúsque sexcentis ad Brasidam missis, cum maiori ipsi exercitus parte redierunt. Quum autem iam afforent
C omnes copiæ armatorum, non minus sex millium, & Athenienſes in acie circa Nisæam & mare instructi essent, & leuis eorum armatura per campos palata, hanc ex improuiso Bœotorum equitatus, in eam impetu dato, in fugam vertit ad mare versus. [c] Quippe
D priusquã alicunde Megarensibus subueniretur, inuaserat: cum quo in occursum progressi Athenienſes, ad manus venere, ac diu equestre prælium fuit; in quo vtrique non inferiores se extitisse existimarunt. Siquidem præfectũ equitum & aliquot alios ad ipsam Nisæam [d] profectos interemerunt spoliarúntque: & quũ cadauera, quibus potiti erãt, illis ex fœdere reddidissent, trophæum statuerunt. Verùm quũ neutri in tota pugna acriter vsque adeo instarent, dirempti sunt,

[a] Tutius sibi fore victorum partes sequi eos qui illis beneuoli essent.

[b] Reliquũ. *Nam è toto suo exercitu tantùm trecentos delegerat.*

[c] Antea enim nullæ Megarensibus ex vllo loco suppetiæ latæ fuerant. In occursum autẽ illis progressi Athenienſium quoque *equites*, manus conſeruerunt, ac diu equestri pugna certatum fuit: in qua &c. *Quum autem dicit* Antea enim nullæ, *&c. rationem reddit eius quod dixerat,* ἀπροσδοκήτοις. *Ideo enim præter expectationem id accidit, quòd antea nullũ auxilium illis aduenisset, & ne tunc quidẽ aduentarũ putarent.*

[d] *Reſtius* Prouectos. *Respondet autem hic accusatiuus Græco accus.* προσελάσαντας, *nõnom.* προσελάσαντες.

α Αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσις] οἱ ταπεάσαντες. β Μὴ τοὺς φθύγοντας σφίσι] τοῖς μεγαρεῦσιν. γ Οὐκ ἐδέξαντο] τῶν Βρασίδου. δ Τὸ μὲν ἂν κερδαίνειν] περισκοπῆσαι. ε Καὶ οὕτω σφίσιν] τοῖς μεγαρεῦσιν. ζ Διανενοημένοι] σκοπὸν ἔχοντες. η Καὶ παρὼν Βρασίδου πέμψαι] ἄγγελον ἀπολογούμενον. θ Τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν] ἤγουν, ἐπανέστρεψαν εἰς τὰς ἡβάδας. ι Τῶν δὲ ψιλῶν] τῶν Ἀθηναίων. κ Οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν] ἤγουν ἀπὸ ἑδενὸς τόπου. λ Αὐτεπεξελάσαντες δὲ] ἤγουν, τοῖς ἵπποις κινήσαντες. μ Εἰς χεῖρας ἦεσαν] συνεπλάκησαν. ν Ἐπὶ πολὺ] διάστημα χρόνου δηλονότι. ξ Ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν] τοῖς βοιωτοῖς. ο Τῷ πρώτῳ ἔργῳ] τῇ τῆς μάχης.

Bœoti ad suos, Athenienses ad Nisæam *se recipientes*. Secundum hæc Brasidas cũ exercitu propius mare atque vrbem Megara progressus, occupato idoneo loco, instructa acie quiescebat, ratus & Atheniensis se inuasuros, & Megarénses sciés ad spectaculum stare, vtrorum esset futura victoria: [a] & secum bene vtroctunque modo agi, vt neque ipsi priores lacesserent illos, periculúmque pugnandi vltro adirent, quum palàm fecissent se esse paratos ad defensionem: & sibi tãquam sine puluere cessurã meritò victoriam: itémque quod ad Megarenses attineret, [b] rectè contingere. nisi enim veniisse visi essent à Megarensibus, nequaquã se fortunam aditurus, sed haud dubiè veluti victores se protinus vrbe caritures. Nũc autem hoc certè assequuturos, vt Atheniensibus pugnare nolẽtibus, ipsi ea obtinerẽt citra pugnã quorũ gratia venerint. Quod & cõtigit: siquidẽ Megarenses, vbi Atheniẽses egressi apud muros lõgos instructa acie quieuerunt, idẽ & ipsi fecerũt. Quiescebãt autẽ illi, quòd eorũ duces censebãt, si à Lacedæmoniis [c] nõ inuaderentur, haudquaquã par esse discrimen suum & illorũ. nã quum ipsis pleraque succesissent, si priores prælium aduersus plures inirent, aut victores Megara capturos, aut victos optimam copiarum partem amissuros. Illos verò quorum exercitus non ex vna ciuitate, sed ex singularum partibus constaret, haud ab re periculum facere velle. [d] Et satis mansum est: vbi ab alterutris nihil tentatur,

[a] Ac vtrunque è re sua esse existimabant.

[b] Rem bene cecidisse. Nisi enim illi eos venisse vidissent, nequaquã quid fors ferret expectaturos fuisse, sed futurũ fuisse vt perinde acsi illi superati forent, vrbs statim ipsis eriperetur: at nũc hoc præterea sortem esse laturam, vt Atheniẽses præliari nollent, adeo vt ipsi sine prælio iis quorum causa venissent potirẽtur.

[c] Μὴ ὑπόντων *iungit cum sequentibus, non cum præced. Consule ann. de toto hoc loco.*

[d] Et aliquanto posttempore, quũ neutri quicquam tentarẽt. *Ad Verbum*, Et aliquãdiu morati. *Vel*, Interposita aliqua mora. *Potest accipi* χρόνον *& pro* Diu.

A ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ, πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δ', ὅπου τὴν νίκην ἔσεσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο, Βρασίδας καὶ ὁ στρατευμα ἐχώρησεν ἐγγύτερον τῆς Ἀθηναίων καὶ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως· καὶ καταλαβόντες χωρίον ὅπερ τὸ δέον, ὡς ἐν παρατάξει, ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ὅπερ ἐναντίους τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς Μεγαρέας ὅπερ σύμμαχοι [a] προσεωρωμένους [β] ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφοτέρωθεν ἔχειν, ἄρα μὴ δέον μὴ ὅπερ χρῆν προτέρους, μηδὲ μάχης καὶ κινδύνων ἐκείνους ἀρξαι· ἐπειδὴ γε ἐν φανερῷ ἐδόξαν ἕτοιμοι εἶναι μένειν, καὶ αὐλοῖς ὡς ἐν εἰρήνῃ δικαίως αὐτὸν νίκην πεποιῆσθαι. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τοὺς τοὺς Μεγαρέας [γ] ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν· ἀλλὰ σαφῶς ἂν, ὡς ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐναντίοις, ἐρημωθείσης τῆς πόλεως· νῦν δὲ καὶ παρόντων ἀδύνατοι ἀθυμίαις μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἂν ἐκείνοις ὧν ἕνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο πρὸς τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον· δὲ [δ] αὐλοὶ μὴ ὄντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ αὐτίκα λύειν εἰς σφίσι τὸν κίνδυνον, ὅπερ καὶ τὰ πλείω αὐλοῖς προεκεχωρήκει ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτοῖ, ἢ λαβόντι νικήσαντας μέγαρα, ἢ σφαλέντας, τὰ βέλτιστα τῶν ἐπιτηδείων βλαφθείσης. πρὸς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν πρόσθεν μέρος ἕκαστον κινδυνεύσαν, εἰκότως ἐφάλλεν πολλαχῆ. χρόνου δὲ ὄντος, καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχρῆτο·

α Πρὸς πὺς ἑαυτῶν] ἐχώρησαν δηλονότι.

β Προσεωρωμένους] αὐτὴ τῇ προσορῶντας.

γ Ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται] ἔστε τῶν Ἀθηναίων, ἔστε τῶν Λακεδαιμονίων.

δ Ὀρθῶς ξυμβαίνειν] εἰ μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀμβήσαντες Μεγαρέων, μὴ βοηθήσοντες παρεγένοντο, οὐκ ἂν ἔμελλον οἱ Μεγαρῆς ἐν τῇ τύχῃ σκοπεῖν, καὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαι προμήθειν. ἤρουν, εἰ οἱ Λακεδαιμόνιοι παρόντες νικήσουσιν, ἀλλ' ἀδύς ὡς σαφῶς Λακεδαιμονίων ἡσσηθέντων, Ἀθηναίοις ἔμελλον ἑαυτοὺς προδώσειν· νῦν δὲ πρὸς τούτῳ, καὶ Ἀθηναίους ἂν τύχῃν πολεμήσειν μὴ βουληθέντας.

ε Οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν] οὐκ ἂν ὅπη τῇ τύχῃ θέσθαι πρὸς Μεγαρῆς τὸ μέλλον, καὶ προμήθειν ὁπότεροι κρατήσουσιν. ἢ δὲ διάνοια, εἰ μὴ ὤφθησαν οἱ πελοποννήσιοι ἐλθόντες ἐπὶ τοὺς Μεγαρέων ἐλθόντες, οὐκ ἂν οἱ Μεγαρῆς ὡς ἐλπίδι ὄντος ἐλθεῖν, ἀλλὰ, καθάπερ ἡσσηθέντων Λακεδαιμονίων, καὶ δεῖ τοῦτο μὴ προσδοκῆσαι, ὡς οὐκ οὖσης αὐτῆς βοηθείας, ἀδύς αὐτοῖς Ἀθηναίοις ὡς νενικηκόσι παρέδοσαν τὴν πόλιν· ὥστε σαφῶς στρατεύσαι πρὸς Λακεδαιμονίους τοὺς Μεγαρέων· νῦν δὲ ἐλθόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς ἐλπίδι ἦλθον κρατήσαι τῶν Μεγαρέων, εἰ μὴ οἱ Ἀθηναῖοι μὴ βούλοιντο διαφθείρεσθαι.

ζ Μὴ ὑπόντων] τῶν Λακεδαιμονίων.

η Λογιζόμενοι] ἐπὶ πλάσσεται, ἀπὸ τῶν, λογιζομένων καὶ τῶν ἐκείνων στρατηγῶν. δυτέον, τῶν Ἀθηναίων. ἡ δὲ διάνοια, τῶν Ἀθηναίων οἱ στρατηγοὶ παρετάξαντο ἰδὼν ὡς ἐς μάχην ἡσύχαζον δὲ, λογιζόμενοι μὴ ἴσον ἔσεσθαι τὸν κίνδυνον αὐτοῖς τε καὶ τοῖς πελοποννησίοις. αἰὰ λογιζόμενοι ὅπ νικήσαντες μὲν, μικρὰ κέρδη οἴσουσι, μέγαρα λαβόντες· ἡττηθέντες δὲ, τὸ κράτιστον τῆς πόλεως ἀποβλέσουσι. τὸ γὰρ μαχιμώτατον καὶ κράτιστον ἐν αὐτῇδι τῶν Ἀθηναίων. θ Καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ] τῶν Ἀθηναίων. ι Τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως] οἱ δὲ πελοποννήσιοι, πολλῷ μᾶλλον ἔχοντες δυνάμεν αὐτῶδι, ἀφ' ἑκάστης δὲ πόλεως αὐτοῖς ὀλίγου μέρος παρόντες, οὐκ ἐφοβοῦντο τὸν ἥττω νομίζοντες, εἰ καὶ κατὰ κράτος ἡσσηθείεν, ἢ μεγάλως βλάψειν τὰς παρεσκευάς.

κ Χρόνου δὲ ὄντος] ἐκάτεροι δηλονότι.

ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν, καὶ αὖθις οἱ Πελοποννήσιοι ὅλην ὡρμήθησαν, ὅτου δὴ τῶν μὲν Βρασίδα αὐτῶν καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φυγόντων Φίλοι μεγάρηθεν, ὡς ἐπιχειρήσοντες, καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ ἐκ τῆς ἐκκλησίας μᾶλλον, ἀφορμὴν τοῦ πράσσειν ποιούμενοι, θαρσοῦντες μᾶλλον, οἰόμενοί τε τὰς πύλας, καὶ δεξάμενοι, καὶ ἐσπεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πρεσβυτέρων, ἐς λόγους ἔρχονται. καὶ ὕστερον ὁ μὲν Βρασίδας ἐκ τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τὴν παρασκευὴν ἣν ἐπορεύετο, ἐπὶ τὴν Κόρινθον ἀνεχώρησε· τῶν δὲ ἐν τῇ πόλει μεγάρηθεν, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὤφθησαν, οὐδὲν ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐξῆλθον· οἱ δὲ ἄλλοι, κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φυγόντων φίλοις, καταπείσαντες τοὺς ἐκ πηγῶν, ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. οἱ δέ, ὡς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο, καὶ ξυνέπασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους, ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἳ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἄνδρας ὡς ἑκατόν· καὶ τούτων περὶ αἰτησάμενοι τὸν δῆμον φανερὸν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ἐλαχίστων μνημονεύθη ἐκ τῶν παρόντων μεταβάσεων ξυνέμεινε. ¶Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, τῆς αὐτῆς νεὼς τοῦ τῶν Μιτυληναίων, ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης καὶ ἀσκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων στρατηγοί, Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ Ἑλλήσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐσεπεπλεύκει) ὡς ἠσθάνοντο τὰ παρασκευαζόμενα καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὥσπερ τὰ αἴσια ὑπὸ τῷ σάμῳ ἥρπασαν,

A ab Athenienſibus prius in Niſæam diſceſſum, tum à Peloponnenſibus eò vnde proceſſerant. Ita Megarenſes, exulum amici, tanquam Athenienſibus nolentibus iam certare, addito magis animo, portas aperiunt Braſidæ velut victori, cum ciuitatum primoribus: & cum receptis in colloquium veniunt, [a] alterius factionis hominibus iam timore perculſis. Mox, dilapſis in vrbes ſuas ſociis, Braſidas Corinthum reuerſus, exercitum in Thraciam, quò antea conſtituerat, comparabat. Reuerſis quoque Athenienſibus domum, Megarenſes quicunque participes maximè extiterant rerum ad eos trahendarum, videntes ſe eſſe deprehenſos, continuò ex vrbe ſe ſubduxerunt: cæteri, habito cum exulum neceſſariis colloquio, eos qui apud Pegas agebant reuocarunt, interpoſita fide cum maximo iureiurando, nihil ſe iniuriarum memores fore, ſed quæ optima eſſent ciuitati conſulturos. At illi, vbi magiſtratus effecti ſunt, dum arma recognoſcunt, diſpoſitis manipulis, deligunt ex inimicis & iis qui præcipuè ſtudioſi Athenienſium fuiſſe videbantur, ad centũ viros: & hos, populo ad ferẽda palàm de ipſis ſuffragia adacto, [b] tãquã cõdemnatos interficiunt: ciuitatémque ferè ad oligarchiam, *id eſt ad dominatum paucorum*, redigunt. Atque hic ſtatus ex ſeditione ſequutus, diu ſub pauciſſimis durauit. ¶Eadem æſtate, quum Antandrus à Mitylenæis, quemadmodum conſtituerant, munienda eſſet, vbi id eos moliri ſenſerunt Athenienſium duces claſſis ad legendam pecuniã miſſæ, Demodocus & Ariſtides, qui circa Helleſpontum agebant (nam tertius eorum Lamachus in Pontum cum decem nauibus abierat) res [c] momentoſa viſa eſt eis, ne idem quod apud Anæa in Samo contingeret,

146

B

C

D

[a] Iis qui à partibus Athenienſiũ ſteterãt. *Vel*, Qui Athenienſiũ partes ſequuti fuerant.

[b] Poſtquam damnati fuerunt.

[c] Periculoſa.

α Ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι, πρὸ τῆς ἀπιλθεῖν τοὺς λακεδαιμονίους.

β Οὗτοι ὧν οἱ μεγάρηθεν] ἦλθον.

γ Καὶ τῶν ἀπὸ τῶν πόλεων ἀρχόντων] ἦλθον τῶν συμμάχων τῷ Βρασίδᾳ.

δ Καὶ δεξάμενοι] τὸν Βρασίδαν δηλονότι.

ε Τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πρεσβυτέρων] ἦλθον τῶν πρεσβυτῶν.

ζ Εἰδότες ὅτι ὤφθησαν] ἐφωράθησαν.

η Ὁρκώσαντες] εἰς ὅρκους ἐμβαλόντες.

θ Οἱ δὲ] οἱ φυγάδες.

ι Ἐπειδὴ δὲ τῶν ἀρχῶν ἐγένοντο] αὐτὴ τῇ, ἐπειδὴ ἀρχὴν ἐπράσσουν.

κ Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μεταβάσεως.

vbi Samiorum exules ſeſe communientes, Peloponnenſibus, gubernatores eis mittendo ad rem nauticam, adiumento erant, & eos qui intra urbem eſſent, perturbabant: & qui excederent vrbe, receptabant. Ita coacta ex ſociis manu, Antandrum petunt, & prælio ſuperatis iis qui ex Antandro prodierant, iterum locũ recipiunt. Neque ita pòſt Lamachus, qui Pótum intrauerat, quum fluuium Calecem, qui per agrum Heracleẽſem fluit, ſubiiſſet, naues amiſit, ſubita vi torrentium aquarum ſupernè deuoluta. Ipſe cum exercitu itinere pedeſtri per Bithynos Thraces, qui trans mare in Aſia ſunt, Chalcedonem venit, in [a] ore Ponti ſitam, Megarenſiũ coloniã. ¶Eadémque æſtate Demoſthenes Athenienſium dux cum nauibus XL in Naupactum ſe contulit, ſtatim à diſceſſu ex agro Megarenſi. Nam [b] Hippocrates & ille de rebus Bœotiis cum quibuſdam apud ciuitates viris tranſegerant, cupientibus tranſferre ſtatum illum in popularem, vt Athenienſium: adeóque authore præcipuo Pœodoro exule Thebano, hunc in modum res præparauerãt. Conſtituerant quidam per proditionem tradere Siphas, oppidum ſoli Theſpici in ſinu Criſæo maritimum, quum iam alii ex Orchomeno, Chæroneam ([c] Orchomeni qui quondam Minyeius, nunc Bœotius vocatur) vectigalem, dedituri eſſent, adiutoribus præcipuè Orchomeniis exulibus, qui ex Peloponneſo hominesmercede conduxerant. Eſt autem Chæronea in extremis Bœotiæ, Phanotidem verſus, quæ in agro eſt Phocenſi, promiſcuè habitantibus Phocenſium nonnullis. Enimuero oportebat Athenienſes Delium occupare, Apollinis templum in Tanagræa, Eubœam verſus: & hæc ipſa fieri condicta die, ne Bœoti in Delium frequentes opem ferrent, ſed

A ἔνθα ⓐ φεύγοντες τῶν σαμίων κατασάντες, τοῖς τε πελοποννησίοις ὠφέλειαν ἐς τὰ ναυτικὰ, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει σαμίους ἐς ταραχὴν κατίσασθαι, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο. οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας, αὖ λαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ

B Ἡρακλεωτίδι ὁρμίσας ἐς τὸν καλέκα ποταμὸν, ἀπόλλυσι τὰς ναῦς, ὕδατος αἴφνης γλυκέος, καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος. αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ ἦλθε διὰ Βιθυνῶν θρᾳκῶν (οἱ εἰσι πέραν ἐν τῇ ἀσίᾳ) ἀφικνεῖται ἐς χαλκηδόνα, [β] πρὸς τῷ στόματι τοῦ πόντου, μεγαρέων ἀποικίαν.

¶ Ἐν ᾧ τοῦ αὐτοῦ θέρους ⓒ Δημοσθένης [γ] ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς ναύπακτον, διὰ τοὺς μετὰ τῶν ἐκ τῆς

C μεγαρίδος αἰτιαχώρησιν. τοῦ γὰρ Ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν [δ] ἐπράσσετο, βουλομένων μεταξῦσαι τὸν κόσμον, καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥσπερ ⓓ ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Γ[ε] τοιοδάσου μάλιστ' ἀνδρὸς Φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσηγουμένου, τάδε αὐτοῖς πρεσκευάζετο· σίφας μὲν ἔμελλόν τινες προδώσειν. αἱ δὲ σίφαι, εἰσὶ τῆς θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ ὑπὸ θεσπιεῖς.

D χαιρώνεια δὲ (ἡ ἐς ὀρχομενὸν τὸν μινύειον πρότερον καλουμένον, νυνὶ δὲ βοιώτιον, ξυντελῆ) ἄλλοι ἐξ ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν· καὶ ⓔ ὀρχομενίων φυγάδες ξενικὸν παρεσκευάσαντο ταμάλιξα, ⓕ ἀνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ πελοποννήσου. ἔστι δὲ ἡ χαιρώνεια ἔσχατον τῆς βοιωτίας, πρὸς τῇ φανοτίδι τῆς φωκίδος· καὶ φωκέων μετεῖχόν τινες. τοῖς δὲ ἀθηναίοις ἐδόκει δήλιον καταλαβεῖν, ἃ ἐν τῇ ταναγραίᾳ πρὸς βοιωτοὺς τετραμμένον ἀπόλλωνος ἱερόν· ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ὅτι τὸ δήλιον οἱ βοιωτοὶ [ζ] ἀθρόοι, ἀλλ'

* Faucibus.

b Hippocrati & illi res Bœotiæ à quibuſdam ciuitatum viris prodebantur. *Aut ſic, eodem ſenſu,* Apud Hippocratem & illum quidam de rerum Bœoticarum proditione agebant. *Vel,* Cõſilia agitabant.

c *Vel,* Quæ Orchomeno accenſebatur.

---

a Βιθυνῶν θρᾳκῶν] σημειοῦται ὅτι καὶ οἱ βιθυνοὶ, θρᾶκες. β Τῷ ὅλῳ τοῦ στόματι τοῦ πόντου] τῷ κατὰ τὸ βυζαντιον. γ Ἐστρατήγει] αἱρεθεὶς στρατηγὸς. δ Μετασῆσαι τὸν κόσμον] ἤτοι τὴν πολιτείαν. ε Τὸ ἐν τῇ ταναγραίᾳ] ἐν δηλονότι. ζ Ἀθρόοι] ἅπαντες παρόντες.

ὅπῃ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινούμενοι. A de suis ipsorũ rebus soliciti quiq; sa-
καὶ εἰ καταρθοῖτο ἡ πεῖρα, καὶ ὅλιον τει- tagerẽt. Et, si conatus rectè cessisset,
χισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ πρᾶγμά & Deliũ muro clausissẽt, facile [a]spe-
τι καὶ νεωτερίζοιτο τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς rabant, etsi non protinus, tamẽ ali-
Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων, καὶ λη- quid moliri rerum nouarum apud
στευομένης τῆς γῆς, [b] καὶ οὔσης ἑκάστοις ἀφ' respublicas Bœotorum, se loca hæc
ἑαυτῶν ἀπορροφῆς, [c] οὐ μὴν αὐτῶν γε τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ, τῶν Ἀθηναίων tenentibus, & regionem per latro-
μᾶλλον προσιόντων τοῖς ἀφεστηκόσι, [d] τοῖς δὲ οὐκ cinia infestantibus: & quum sin-
147 οὔσης ἀδρόας τῆς δυνάμεως, [e] καταστήσειν gulis è propinquo receptus esset, nõ
αὐτὰ [f] ἐς ὅ τι τὸ ὅπλον. ἡ μὲν οὖν ὅπῃ ἐβούλη, B intra id loci rem constitutã, sed tẽ-
τοιαύτη προεσκευάζετο. ὁ δὲ Ἱπποκράτης, pore Athenienses, ad eos accedẽdo
αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκ τῆς πόλεως δυνάμιν ἔχων, ὁπό- qui defeciſſent, Bœotis nõ satis co-
τε καὶ ἐξείη ἔμελλε στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιω- piarũ habentibus, per hæc sibi viã
τούς· τὸν δὲ Δημοσθένην πρὸς ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον, ὅ- ad occasiones munituros. Huiusmodi igitur insidiæ tendebantur.
πως ἐκ τῶν ἐπικαίρων τῆς χώρας στρατὸν ξυλλέξας Hippocrates verò, qui copias ex vr-
ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, be habebat, debebat ipse quidẽ quũ
πλέοι ὅπῃ ταχὺ σίφας, ὡς προδοθησομένας. tẽpus afloret, eas in Bœotos duce-
Ἡμέρα δὲ αὐτοῖς εἴρητο ἣ ἔδει ἅμα ταῦτα re: Demosthenem tamen cum nauibus quadraginta ad Naupactum
πρᾶσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμε- C præmittit, vt coacto ex illis locis
νος, οἰνιάδας [g] τοὺς τε ἀκαρνάνων πρώ- exercitu Acarnanum cæterorũm
τους καταλαβὼν πεισθέντας καταλαβεῖν ἐς τὴν que sociorum, in Siphas nauigaret
Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς αἰσθόμενος [b] ad proditionem spectantes, *quum oporteret, occursurus*. Et dies inter
ὃ ξυμμαχικὸν ὃ ἐκείνῃ πρῶ, ὅπῃ Σφακτη- eos est constituta, qua die hæc con-
ρίαν καὶ ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον, καὶ fici oporteret. Et Demosthenes qui
προσποιησάμενος τἆλλα, ἡτοιμάζετο ὡς dem, [c] habens tũ Oeniadas à cun-
ὅπῃ ταχὺ σίφας, ὅταν δέῃ, ἀπαντησόμενος. ctis Acarnanib⁹ in societatẽ Athe-
¶ Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν θέρους nienſium adactos, tum sociorũ au-
παρεσκευάσθη ἐκπλεῖσαι ἐς τὰ ὅπλα Θρᾴκης, ὅπως D xilia quæ illinc vndique euocauerat, [d] profectus primùm ad Salynthium & Agræos, admotis copiis, alia simulando, sese præparabat, vt quando opus esset occurreret ad Siphas. ¶ Brasidas per hoc idẽ æstatis tempus, cum mille & septingentis armatis ad obeundas res Thraciæ pergens, vbi peruenit Heracleam quæ est in Trachine, præmittit in Pharsalum ad necessarios suos nuntium, efflagitans vt se atque exercitum aeducerent. Qui quum ad eum in Melitiã Achaiæ venissent, Panærus, Dorus, Hippolochidas, Torylaus, & Strophacus Chalcidensium hospes, tunc ire contendit, deducentibus eumcum aliis Thessalis, tum verò ex Larissa Niconida Perdiccæ [e] necessario.

[a] Sperabant, etiãsi non protinus aliquid circa Bœotiæ respublicas, *Vel, gubernationes ciuitatum Bœotiæ*, nouaretur, quum tamen loca hæc occupata essent, & regio latrociniis infestaretur, esséq; singulis tutus intra breue viæ spatiũ receptus, res in suo statu minimè esse permansuras: sed tandem, quum Athenienses iis qui defeciſſent se adiungerent, illi autem *Bœoti* non confertas *& antè* vires haberẽt, *Vel, non confertam potentiam*, fore vt eas ex vsu suo constituerent. *Vel*, ordinarent. *Id est*, Eum reip. statum, vel eam gubernationis formã quæ sibi commoda esset, in ciuitates inueherent. *Videlicet democratiam. Quod autem dicit non habere confertas vires, sic intelligit propter eos qui defecerant, sic vt vires quæ antea conferta erant & in vnum collecta, velut dissipatæ essent.*

[b] Vt quarum proditio futura esset. *Vel*, Quippe quæ vt proderentur futurum erat.

[c] Quum reperisset, *Vel*, Nactus esset.

[d] Quum aduersus Salynthium & Agræos primùm copias suas duxisset, & cætera sub imperium suum redegisset, sese præp. *&c.*

[e] *Vel*, Amico.

---

[a] Ἡ πεῖρα] ἤγουν ἡ πρᾶξις. [β] Καὶ ὅσης ἑκάστοις] καὶ ὅσης ἑκάστοις οὐκ ἀπὸ πλοῦ ὁρίσματος καθ' ὑμᾶς τοῖς Ἀθηναίων λησταῖς, δηλ. τὸ πλησίον εἴη τὰ στρατόπεδα τῶν Ἀθηναίων, καὶ δυνάσθαι αὐτοῖς βοηθεῖν αὖ πάλιν ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. [γ] Οὐ μὴν αὐτῶν γε τὰ πράγματα] ἤτοι, κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν. [δ] Τοῖς δέ, οὐκ οὔσης] ἤγουν τοῖς Βοιωτοῖς. [ε] Καταστήσειν αὐτὰ] οἱ Ἀθηναῖοι τὰ δημοκρατίαν. [ζ] Ἐς τὸ ὅπλον] αὐτοῖς δηλονότι. [η] Ἡμέρα δὲ αὐτοῖς εἴρητο] σαφέστερον. [θ] Βρασίδας δέ] τὸν ἐς πεισκαίδεκα τέλος τοῦ ἔτους, ἀρχὴ τῆς ἑβδόμης. [ι] Παρὰ τοὺς ὁπλίτας] τοὺς φίλους. [κ] Διάγειν ἑαυτόν] διαβιβάζειν. [λ] Τόν τε δὴ ἐπορεύετο] ὁ Βρασίδας. [μ] Ἦλθον δὲ καὶ ἄλλοι] ὡδήγουν. [ν] Ἐπιτήδειος ὢν] φίλος.

[a] Etenim Thessaliã semper alioqui difficilem transitu, tum sine duce transire non poterat, vtique cũ armis, quia proxima quæq; suspecta reddidisset, cum omnibus Græcis pariter, nisi transitũ exorasset, tum verò Athenienſibus, in quorũ amorẽ perpetuò fuit propensum Thessalorũ vulgus. Itaque nisi Thessali dominatu potius quàm equitate legum (quod ipsorũ est propriũ) vterentur, nunquã Brasidas pertransisset. Nanque tunc ei ire pergenti cõtrariæ factionis Thessali ad flumen Enipeum occurrunt, pergere prohibentes, quòd dicerẽt iniurios eos esse quia sine publica authoritate [b] transiret. At ii qui duces huius erãt, negare se inuitis illis transituros: sed quũ celeriter venissent, essẽtque hospites, esse excipiendos. Ipse quoque Brasidas, per Thessalorũ terrã se ire, quorũ amicus esset, & Athenienſibus suis hostibus, non eis arma inferre dicebat, nec vllas scire inter Thessalũ & Lacedæmoniũ esse inimicitias, quin alter alterius solo vteretur. Ac nũc quidẽ illis inuitis progredi nec velle, nec posse, orare tamẽ ne prohiberetur. His illi auditis abierũt. Brasidas autẽ, hortatu ductorũ, antequã plures ad inhibendũ iter coirent, nusquã subsistens cursim perrexit: & eodem quo ex Melitia profectus est die, Pharsalũ peruenit, & ad flumen Apidanũ castra posuit. Atque illinc in Phacium, & inde in Peræbiam. Illincque iã Thessalis ductoribus digressis, Peræbi, qui ditionis Thessalorũ sunt, ad Dion vsq; deduxerunt, oppidũ ex imperio Perdiccæ, sub Olympo sitũ Macedoniæ monte, Thessaliã versus. Hunc in modũ Brasidas Thessaliã transcurrens præuenit priusquã se quis ad inhibẽdũ præpararet, & ad Perdiccã regionémque Chalcidicã se contulit. Siquidẽ ii qui in Thracia ab Athenienſibus defecerãt, atque Perdiccas, vbi res Athenienſium secundæ esse cœpere, eorum metu copias ex Peloponneſo eduxerũt:

[a] Thessaliã enim cum alioqui pertransire difficile erat sine duce, tũ præsertim cũ armis. Atque adeo omnibus pariter Græcis res suspecta erat, per regionẽ finitimorũ non impetrata venia transire. Perpetuóq; plebs Thessalorum Athenienſes more prosequuta est. Itaque nisi hoc patrium Thessalis fuisset, *paucorum* dominatu potius quàm æquabili iure gubernari, nequaquã vlterius progressus fuisset. *Vt legamus* προσῆλθε, *cum Valla, non* προσῆλθον.

[b] Traducturos: sed quum repente aduenisset, se prò hospitio quod sibi cum eo esset deducere. *Valla autem coactus fuit ex singulari pluralem facere, vt cum sua interpretatione verbi* δέξειν *constaret. Vide annot.*

A τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν αὐτοῖς διέναι αὖθις ἀγωγοῦ, καὶ μὴ ὅπλων γε δή. καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν ὕποπτον καθεστήκει τὸ τῶν Πελασῶν μὴ πείσαντας διέναι. τοῖς τε Ἀθηναίοις ἀεί ποτε ὁ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. ὥστε εἰ μὴ δυνατείᾳ μᾶλλον ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο οἱ Θεσσαλοὶ, οὐκ ἂν ποτε παρῆλθεν. ἔτι καὶ τότε παρθυμουμένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν ταναντία τούτοις B βουλομένων ὅτι τὸν Ἐνιπέα ποταμὸν, ἐκώλυον, καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν αὖθις τὸ πάντων χρηναῖ παρθύμως. οἱ δ' ἄγοντες, ὅτε ἀκόντων ἔφασαν δέξειν, αὐφνίδιόν τε παραβοηθοῦντα ξένοι ὄντες νομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδας τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ἂν ἰέναι, τοῖς δὲ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι, καὶ οὐκ ἐκείνοις ὅπλα ὅτι φέρων. Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὐδεμίαν, ὥστε τὴν ἀλλήλων γῆ μὴ χρῆσθαι. νῦν τε ἀκόντων C ἐκείνων οὐκ ἂν παρελθεῖν· αὐτοὺς δὲ καὶ δυνατὸν αὐτοὺς μᾶλλον ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ἀκούσαντες ταῦτα, ἀπῆλθον· οἱ δ', κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, ὅτι ἂν πλέον ξυσπεῦσαι δοκῶσιν, ἐχώρει σπεύδων ὅτι σχολαίτερον δρόμῳ. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν, ἣ ἐκ τῆς Μελιτίας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ὅτι ἐπὶ Ἀπιδανῷ ποταμῷ. ἐκεῖθεν δὲ, ἐς Φάκιον· ἐς δὲ αὖ, ἐς Παραβίαν. ἀπὸ δὲ ἑνὸς τοῦ ἤδη μὲν τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον· οἱ δὲ Παραβοὶ, αὐτῶν ὑπήκοοι D ὄντες Θεσσαλῶν, κατέσπασαν αὐτὸν ἐς Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ κεῖται ὑπὸ τῷ ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλιώτις πάλισμα κείμενον. τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν φθάσας διέβαμε, πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι· καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν, καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. οὐ γὰρ τῆς πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων ηὐτύχει, δείσαντες οἵ τε ὅτι Θρᾴκης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων, καὶ Περδίκκας, ἐξήγαγον στρατόν.

α Διέναι] διαβῆναι. β Καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν] ἐλλιπὲς κεῖται· τοῖς δὲ Φαρσαλίοις, οἱ ἐγγὺς ἐλέγοντο. γ Ὥσπερ εἰ μὴ δυνατείᾳ μᾶλλον] ὅπερ μᾶλλον δυνατείᾳ ἦσαν ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο οἱ Θεσσαλοί. δ Παρθυμουμένῳ αὐτῷ] τῷ Βρασίδᾳ. ε Τούτοις] ἤγουν, τοῖς ἐκείνου τὸν Βρασίδαν διάγειν. ζ Οἱ δ' ἄγοντες] οἱ ἐκ τῶν Πάναιρον. η Ξένοι ὄντες] φίλοι. θ Οὐκ ἂν παρελθεῖν] ἤγουν, ἔφασκεν οὐκ ἂν παρελθεῖν. ι Ξυσπεῦσαι τὸ κωλύσοντας] συναθροισθῆναι πρὸς κωλύσοντας. κ Ἐξήγαγον τὸν στρατὸν] οἱ ἐκ τῆς πελοποννήσου ἀφικόμενοι.

ⓐ μὲν χαλκιδεῖς, νομίζοντες ὅπῃ σφᾶς A Chalcidenſes quidem, quòd in ſe
πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἅμα primùm venturos ſuſpicabantur
αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφε- Athenienſes, quódque finitimæ
στηκυῖαι, ξυνεπῄγον κρύφα· Περδίκκας δὲ, eorum ciuitates, quæ non defece-
πολέμιος μὲν οὐκ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, rant, [a]clam ſe communi conſilio
φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰς παλαιὰς διαφο- præparabant: Perdiccas verò, non
ρὰς τῶν ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλό- ille quidem ex profeſſo hoſtis, ſed
μενος Ἀρριβαῖον τὸν λυγκηστῶν βασιλέα πα- tamen & ipſe reformidans priſti-
σχεῖν. [b] ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾷον nas cum Athenienſibus diſcordias:
ἐκ τῆς πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἢ præcipuéque Arrhibæum Lynce-
τῶν λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακο- B ſtarum regem deiectum volebat.
πραγία. τῶν γὰρ ἀθηναίων ἐλπιζόντων τὴν [b] Acceſſit autem, ad facilius edu-
πελοποννήσῳ, καὶ οὐχ ἥκιστα [c] τὴν ἐκείνων γῆν, cendum ex Peloponneſo exerci-
ἤλπιζον ἀποστρέψαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ αὐ- tum, præſens infelicitas Lacedæ-
τοῖς δύναιντο ποιεῖν, πέμψαντες ὅπῃ τοὺς ξυμ- moniorum: qui quidem ſperabant ſe Athenienſes, cum cæteræ
μάχους αὐτῶν στρατιὰ· ἄλλως τε καὶ ἐνό- Peloponneſo, tum verò potiſſi-
μιζον ὄντων πρέσβεις τε, καὶ ὅπῃ τῇ ἀποστάσει mum ipſorum regioni imminen-
σφᾶς [d] ὅπως καλυσόμενοι. [e] καὶ ἅμα τῶν εἱ- tes, hoc maximè modo auerſu-
148 λώτων [f] βουλομένοις ἐῶ ὅπῃ τοιοῦτόν τι ros, [c] ſiquid inuicem eis doleret,
πέμψαντες, μή τι τοιοῦτο τὰ παρόντα τῆς πό- miſſo aduerſus eorum ſocios e-
λεως ἐχομένης νεωτερίσωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔ- C xercitu: præſertim quum parati
δοξαν, φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα eſſent qui hunc exercitum ale-
καὶ τὸ πλῆθος (αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ λακεδαι- rent, quíque ipſos ad faciendam
μονίοις πρὸς τοὺς εἵλωτας τὴν φυλακῆς πέρι ab Athenienſibus defectionem
μάλιστα καθεστήκει) τοιοῦτον, αὐτῶν ὅσοι accerſerent. Eo quidem magis
ἀξιόσουν ἐν τοῖς πολεμίοις γενήσεσθαι σφί- quòd [d]per cauſam hanc volebant
σιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς ἐλευθερώσοντες ſeruitia emittere, nequid noui ea
πεῖρα ποιούμενοι, καὶ ἡγούμενοι τούτοις tempeſtate Pylo capta molirentur. Quod quum feciſſent Lacedæmonii, illorum & iuuentutem & turbam reformidantes, (fere enim eis inter præcipuas curas fuit ſemper [e] ſeruitiorum cuſtodia) præceperunt vt quicunque inter hoſtes ſtrenuiſſimi ſibi viderentur extitiſſe, ſecernerentur, tanquam liberandi: ad explorandam illorum mentem, rati vt quiſque primus dignum ſe libertate duceret, ita maximè præ elatione animi inſidiaturum. Quorum quum ad duo millia [f] diſcreti eſſent, & templa coronati circuiſſent, tanquam libertate donati, non ita multo pòſt [g]de luce ſubtracti ſunt, neque quo pacto quiſque perierit quiſquam nouit. Et tunc libenter ſeptingentos armatos ex ipſis cum Braſida dimiſerunt. nam cæteros hic mercede adductos ex Peloponneſo eduxit. Eum autē & Lacedæmonii miſerunt, maximè cupidū eundi, & Chal-

τῶν εἱλώτων

a Vnà etiam *Athenienſes* clam incitabant. *Aut*, impellebant. *Vel*, ſolicitabant, *ſi deliceret aduerſus cæteros*. Perdiccas verò *exercitum eduxit*, non quidem quòd apertè eſſet hoſtis, ſed quòd priſtinas cum Athenienſibus diſcordias reformidaret, ac potiſſimum quòd Arrhibæum Lynceſtarum regem ſub iugare vellet.

b Opportunè autem illis cecidit ad educendum, &c. ea quæ tum ſuperuenit Lacedæmoniis calamitas, qui ſperabát, &c.

c Siqua viciſſim eos afficerent moleſtia. *Vel*, Siquid negotii viciſſimilis faceſſerent.

d Hoc prætextu aliquos ex Helotibus emittere volebant.

e Helotum. *Vide annos.*

f Reliquis prælati eſſent. *Id eſt*, Digniores iudicati.

g Eos ex hominū oculis ſubtraxerunt. *Vel*, amouerunt.

---

a Πολέμιος μὲν οὐκ ὢν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. β Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς] ἦγουν τῷ Περδίκκᾳ, καὶ τοῖς ὅπῃ θρᾴκης ἀφεστῶσι τῶν ἀθηναίων. γ Τὴν ἐκείνων γῆν] ἦγουν τὴν λακωνικήν. δ Ἐπίμων ὄντων] τῶν χαλκιδέων καὶ τῶν Περδίκκου. ε Ἐπικαλουμένων] αἰτιατικὴ τοῦ ἀποκαλουμένων. ζ Καὶ ἅμα τῶν εἱλώτων] σημείωσαι τὸ λακωνικὸν ὕφος εἰς τοὺς εἵλωτας χρώμενος, καὶ ὅπως αὐτοὺς λαθραίως διέφθειραν. η Βουλομένοις ἐῶ] ἦγουν τοῖς λακεδαιμονίοις. θ Καὶ ἀποκρίναντες] αἰτιατικὴ τοῦ ἀποκρίναντας. ι Οἱ δὲ] ἦγουν οἱ λακεδαιμόνιοι.

cidenſes [a] præoptauerunt virum, & in Sparta pro impigro ad omnia habitum, &, poſtquam exiit, plurimi apud Lacedæmonios effectum. Etenim ſtatim à principio [b] iuſtum ſe & temperantẽ erga ciuitates dum præbet, plurima loca ad eum defecerunt, nonnulla per proditionẽ ſunt capta. Ex quo Lacedæmoniis euenit vt efficerent quod volebãt, redditionem locorũ ac receptionem, & in Peloponneſo belli laxamentum. Quinetiam circa bellũ quod res Siculas inſequutum eſt, Braſidæ virtus atq; ſolertia eos qui vel experimento cognorãt, vel ex auditu iudicabãt Atheniẽſiũ ſocios, præcipuè [c] cupidos Lacedæmoniorum effecit. Nam quũ primus illinc prodiſſet, viſúſque eſſet circa omnia egregius, firmã ſpem reliquit cæteros eiuſmodi eſſe. Quũ igitur ad res Thraciæ veniſſe Athenienſes eum acceperunt, hoſtem denuntiauere Perdiccã: exiſtimantes authorem aduentus illius eſſe, & maiorem de ſociis eius loci cuſtodiã egerunt. Perdiccas autẽ, aſſumpto Braſida, atq; exercitu ipſi [d] ſecũ, in Arrhibæũ Bromeri *filium*, Lynceſtarum Macedonũ regẽ, ſibi finitimũ, eundémque hoſtem, tendit, volens eum debellare. Is quum ad ingreſſum Lynci veniſſet cum Braſida, atque exercitu, tum Braſidas dicere, priuſquam bellum inferretur, velle ſe cõuenire Arrhibæũ, oratione, ſi poſſet, ſocium Lacedæmoniis facturus. Etenim Arrhibæus per caduceatorem nuntiauerat, ſe paratum eſſe rem Braſidæ inter ambos diſceptatori committere: & Chalcidenſium qui vnà aderant legati, quò eum expeditiorem ad ſua conficienda negotia haberent, commonefaciebant [d] ne pro Perdicca difficilia ſubiret: quum præſertim apud Lacedæmonem, qui fuerant à Perdicca miſſi, tale quiddam iactaſſent, multa hunc ex ſibi finitimis circà locis ad ſocietatem illorum adducturum. Quo magis Braſidas poſtulabat vt ex publica vtilitate res Arrhibæi tranſigeret.

A καὶ οἱ χαλκιδῆς ἄνδρα ἔν τε τῇ ἀπάρτῃ δοκοῦντα ἄριστον εἶ) ἐς τὰ πόλεμα, ὃ ὅπῃ ἐξῆλθε, [α] πλείστου ἄξιον λακεδαιμονίοις ἡγούμενον. τό, τε γὰρ πρῶτον ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον [β] καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις, ἀπίστησε τὰ πολλά, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἶλε τῶν χωρίων· ὥστε τοῖς λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι, ξυμβαίνει τε βουλομένοις (ὅπερ ἐποίησεν) αὐτὰ πάδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων, καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς πελοποννήσου λώ-

B φησιν. ἔστε τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ ἐν σικελίᾳ πόλεμον, ἡνίκα τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξυνέσεως, τῶν μὲν, πεῖρα αἰσθομένων, τῶν δὲ, ἀκοῇ νομισθέντων, μάλιστα ὑπῆρξεν ἐπιθυμίαν ἐνεποίησε τοῖς ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς λακεδαιμονίους. πρῶτος μὲν ἐξελθὼν, καὶ δόξας εἶ) κατὰ πόλιν ἀγαθὸς, ἐλπίδα ἐνεποίησε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι. τότε δὴ οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ὑπὲρ θράκης, οἱ ἀθηναῖοι πυθόμενοι, τόν τε περδίκκου πόλεμον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶ) τῆς πρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο. περδίκκας δὲ βρασίδᾳ καὶ τῷ στρατιᾷ αὐτοῦ λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ὅπῃ ἀρριβαῖον τὸν βρομέρου, λυγκηστῶν μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, ἀμφορεῖς τε αὐτῷ οὔσης, καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετο ὡς στρατῷ μετὰ τοῦ βρασίδου ὅπῃ τῇ ἐσβολῇ τῆς λύγκου,

D βρασίδας λόγους ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸς πολέμου ἀρριβαῖον, ξύμμαχον λακεδαιμονίων, ἢν δυνῆται, ποιῆσαι. καὶ γάρ τι καὶ ἀρριβαῖος ἐπεκηρυκεύετο, ἕτοιμος ὢν βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ὁπωστιοῦν ἐπιτρέπειν. καὶ οἱ χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ἀπρεξελθεῖν τῷ περδίκκᾳ τὰ δένα, ἵνα προθυμότερον ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέπι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον [γ] τῶν τοῦ περδίκκου ἐν τῇ λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐξοίης [δ] τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι· ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ βρασίδας τὰ τοῦ ἀρριβαίου ἢξίου πρᾶσσειν.

a Beneuolentia, *vel fauore*, proſequuti ſunt virum. *Vel*, Studia ſua cõtulerunt in virum qui & dum Spartæ eſſet, vir aptus agendis rebus omnibus haberetur, & ex quo ea egreſſus eſſet, Lacedæmoniis commẽdatiſſimum ſe redditiſſet.

b Æquitate & moderatione erga ciuitates vſus eſſet, loca multa ad defectionem impulit, partim proditione cepit. Adeo vt Lacedæmonii poſſent, ſi compoſitionem admittere vellent (quod & fecerunt) loca ſua recuperare, aliis ſua viciſſim reddendo, & vt Peloponneſus bello liberaretur, efficere.

c Vel, Studioſos.

d Vide annot.

a Πλείστου ἄξιον] πλεῖστον, ὠφελοῦντα τὰ λακεδαίμονα. *β* Καὶ μέτριον ἐς μέσῳ δικαστῇ] καὶ τὸ μισθῷ καὶ διαιτητῇ. *γ* Τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων] τὸν Περδίκκαν. *δ* Τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων] τὸν Περδίκκαν.

Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδᾳ τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρετέον εἰ αὐτοῖς ἀποφαίνῃ πολεμίων· ἀδικήσειν τε εἰ ἐπὶ τρισὶν φέροντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσει Ἀρριβαίῳ. [a]ὁ δέ, ἄκοντος καὶ οὐκ διαφορᾶς ξυλλήψεται. [b]καὶ πειθεὶς τοῖς λόγοις, ἀπήγαγε τὴν στρατιάν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τέταρτον μέρος αὐτὸς ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι. ¶ [c]Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ θέρει, θᾶσος ὁ Βρασίδας, ἔχων καὶ χαλκιδέας, ἔτι ἄκανθον τὴν ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τροπῶν ἐστράτευσεν. [d]οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν χαλκιδέων ξυνεπάγοντες, καὶ ὁ δῆμος· ὅμως δὲ διὰ τὸν καρπὸν ὃν δίεις ἔτι ἔξω ὄντος, πείθει ὁ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσασθαι βουλεύσασθαι, [e]δέχεται· καὶ καταστὰς ἔτι ὁ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδυνατος, [f]ὡς λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιάδε, "Η
149 » ΜΕΝ ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς » ὑπὸ λακεδαιμονίων, ὦ ἀκάνθιοι, γεγένη- » ται, [g]τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα ἣν ἔρχό- » μεθοι τοῦ πολέμου προεῖπομεν Ἀθηναίοις, » ἐλευθεροῦντες τὴν ἑλλάδα πολεμήσειν· » εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφᾶς εἰντες ὑπὸ » τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης, [h]ἧσσόν πάνυ ἀνδρὶ » αἰθὶ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν ἀ- » θηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῇ. » νῦν γὰρ ὅτε προὔχειν ἀφιγμένοι, καὶ μὴ ὑμῶν » πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυ- » μάζω δ', τῇ τε ἀποκλείσει μου τὴν πύλαν, » καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῖγμαι. [i]ἡμεῖς μὲν » γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, οἱόμενοί τε τοῖς ξυμ- » μάχοις, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γνώ- » μῃ ἥξειν, καὶ [k]βουλομένοις ἕπεσθαι,

Perdiccas negare se Brasidam adducere iudicem suarum controuersiarum, sed potius hostium destructorem quos ipse denuntiasset: cúmque iniurium fore si se dimidium exercitus alente, [a]faueat Arrhibæo. Brasidas tamen hoc inuito ac repugnante conuenit Arrhibæum: eiúsque persuasus oratione, abduxit exercitum, nondum terram illius ingressus. Aquo tempore Perdiccas tertiam pro dimidia stipendii partem dedit, sibi existimans iniuriam fieri. ¶Eadem æstate cõtinuò post hæc, paulo ante vindemiam, Brasidas secum habens Chalcidenses, bellum intulit Acantho Andriorum coloniæ. Oppidani reciperent hunc nécne, inter se illi quidem altercabantur, qui cum Chalcidensibus sentiebant, & plebs: sed ob metum fructuum, qui adhuc foris erant, persuasa est multitudo à Brasida vt eum solum admitteret, & quum audisset, deliberaret. Admissus, & apud illam stans, (non deerat autem ei, [b]vt homini Lacedæmonio, dicendi facultas) huiusmodi orationem habuit, Quod ego atque exercitus, viri Acanthii, à Lacedæmoniis missi huc sumus, declarat veram esse causam quam [c]in bello mouendo [d]Athenienssibus prædiximus, nos bellum gesturos ob Græciam *Athenien/ium* seruitute liberandam. Si autem serò venimus, decepti videlicet spe ocyus debellandi Athenienses sine vestro periculo, nemo reprehendat, quum nunc, vbi tẽpus adfuit, venerimus, conaturi vobiscũ illos euertere. Miror verò me portis excludi, & nõ libẽtibus vobis venire. Etenim nos Lacedæmonii, [e]existimãtes, præter id quod fecimus, huc ad socios venire nos posse, hoc aũt animo etiã ad cupidos esse vẽturos:

[a] *Vel*, In colloquium veniat.

[b] *Schol. Gr. non videtur rectè explicare hunc locũ. Vide annot.*

[c] Bellum incipientes.

[d] *Iungendum est potius* Ἀθηναίοις *cum sequentibus. Vide annot.*

[e] Existimantes nos venturos esse ad eos qui, antequam ad ipsos reipsa peruenissemus, animo saltẽ socii essent, gratúmque vobis *aduentum nostrum* fore: tantum discrimen adiimus, quumalienã, &c. *Vide annot.*

---

a Ὁ δ' ἄκοντος] τῶ Περδίκκου δηλονότι. β Καὶ πειθεὶς τοῖς λόγοις] τ' Ἀρριβαίου. γ Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ θέρει] μετ' ἐκεῖνα. δ Οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι] οἱ ἀκάνθιοι. ε Δέχεται] τὸ πλῆθος τῶν Βρασίδαν. ζ Ὡς λακεδαιμόνιος] οἱ γὰρ λακωνες, βραχυλόγοι: Ὅμηρος, Ἠπὶ μὰν Μενέλαος ὀνητὸς ἐὼν ἀγορᾶφι, Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως. η Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου] ὑποσχὴ. θ Τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα] βεβαιοῦσα. κυρῶσα. ι Προεῖπομεν Ἀθηναίοις] τὸ ἐξῆς. Ἀθηναίοις πολεμήσειν. κ Εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν] εἰ δὲ βρασίδου παρεγγυόμεθα, μηδεὶς ἡμῖν μέμψηται. ξ Ἡσσον γὰρ πού ἐσμεν Ἀθηναίοις ἰσχύος καθαιρεθήσειν, καὶ τῷ κ' τὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου παύσειν ῥᾳδίως, τῆς δυνάμεως ἐσφηλημένου. λ Ἡ δὲ πάρεσμεν] τῆς ἡμετέρας συμμαχίας. μ Νῦν γὰρ ὅτε παρέσχε] νῦν γὰρ ὅτε τὰ πράγματα παρουσίας ἡμῶν ἐξουσίαν παρέχει. ν Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι] ἡμεῖς μὲν γὰρ εἰς πάνδημον πολιτείαν κατέστημεν, δι' ἣν ἀλλοτρίας ὁδοιπορήσαντες· καὶ προθυμίαν ἅπασαν ἐνδείξασθαι, ἥκομεν τὴν παρουσίαν ἡμῖν ἀσμένοις ὑμῖν ἔσεσθαι, οἷς γε καὶ πρὶν ἀφικέσθαι, τῇ γνώμῃ προῃρεῖσθε φίλοις εἶναι· ἔξεστι δὲ ὅτῳ βουλόμεθα, ὡς μᾶλλον φίλοις ἀφικέσθαι. ξ Βουλομένοις ἕπεσθαι] αὐτῆς δηλονότι τῆς ξυμμαχίας. ὁ δ' αὐτὸς ἑρμηνεύς, Θεκωλίδης.

hoc tãtũ periculi cõtẽpſimus, quũ alienam terrã multorum dierũ itinere peragrauimus, exhibito omni erga vos ſtudio. Quòd ſi vos aliud in animo habetis, aut ſi veſtræ ipſorum ac cæterorum Græcorũ libertati obſiſtetis, [a]improbũ fuerit, nõ modò quia ipſi obſiſtitis, verumetiã [b] quia quos aſſuefacio, minus mihi aliquis obſequetur. Res profectò indigna, quòd ciuitas iſta ſanè egregia & pro prudẽti habita, ad quã primùm acceſſi, nõ admiſerit. Neque huius facti ſatis idoneã poſſũ inire rationem, niſi quòd videor aut iniuſtã libertatẽ afferre, aut imbecillis atq; inualidus venire ad propulſandã Atheniẽſiũ vim, ſi inuaſerint. Certè & dũ ad Niſæam cũ his quas nũc habeo copiis auxilio veniſſẽ, Atheniẽſes, quũ plures eſſent, nõ ſũt auſi cõfligere: vt credibile nõ ſit eoſdẽ huc eſſe miſſuros aduerſus vos tantũ copiarũ quantũ claſſiarii exercitus ad Niſæã miſerũt. Atquiego nõ ad perniciẽſed ad libertatẽ Græciæ aduenio, [c]maximo iureiurãdo apud magiſtratus Lacedæmoniorũ interpoſito, quoſcũq; illis aſciuero ſocios, ſuis vtiq; legib⁹ eſſe victuros: neq; vt vos aut vi aut fraude ſocios habeam[d], ſed ecõtrario vt vobis in ſeruitutẽ Atheniẽſiũ redactis, ſocii in bello ſimus. Quapropter [d]dignũ me cẽſeo qui neq; ſuſpectus ſim, ſummã de hoc fidẽ faciẽs, neque inualidus vltor exiſtimer ad vos magis animãdos veniſſe. Quòd ſiquis priuatim ob aliqua metuẽs nequib⁹ ego ciuitatẽ tradã, cũctatur, is ante omnes velim cõfidat. Ego enim neq; ad cõcitãdã ſeditionẽ venio, neq; occultã opinor eſſe quam affero libertatem, ſi omiſſo patrio inſtituto, aut plebem paucis, aut pauciores plebi addixero. Nam odioſius fuerit hoc quàm exteruum imperium,

A κίνδυνόν τε τοσόνδε αἰερρίψαμεν, ἀφ' ὧ τῆς ἀλλοτρίας πολλὰς ἡμέρας ὁδὸν ἰόντες, καὶ πολῦ τὸ προθύμον παρεχόμενοι. ὑμεῖς δὲ, εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε, ἢ εἰ ἀνταπώσεσθε τῆ τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῇ ἄλλων ἑλλήνων, δῆνον αἰεὶ εἶη καὶ γὰ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ αἰτίοι ἐσόμεθα, ἀλλὰ καὶ οἷς αἰ ὀπίσω, ἧσσον ὑμῖν ἐμοὶ πειθόμενοι, εἰ ὀπτοὶ οἷς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πάλιν ἀξιόχρεων παρεχόμενοι, καὶ ξυνέσειν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε. καὶ τῷδε αἰτίᾳ οὐκ ἔξω πίστιν ὑπολαβεῖν ἀποδύσασθαι, ἀλλ' ἢ ἀδίκων τὴν ἐλευθερίαν ὀπτιφέρειν; ἢ ἀσθενὴς καὶ ἀδυνάτους ὑμῶν ἡσυχάσας τοὺς πολεμίους, ὥστε ὀκ εἰκὸς ἦν τὴν γε ἀσφάλειαν τῷ ἐν νῖσαίᾳ στρατῷ ἴσον πλῆθος ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι. αὐτός τε ὀκ ὀπτὶ κακῶ, ἐπ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν ἑλλήνων παρελήλυθα. ὅρκοις τε λακεδαιμονίων καὶ πελαγῶν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις, ἢ μὴ ὧν αὐτοὶ ἐγώ γε παράγωμαι ξυμμάχους, ἔσεσθαι αὐτονόμους. καὶ ἄμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν, ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοιῶνδε, ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ ἀθηναίων ξυμμαχήσοντες. ἥκομέν τε ἀξιοῦντες αὐτοὶ ὑπὸ πόλεσθαι, πίστις τε δίδοται μεγίστη, οὔτε ὑμῶν δεδουλωμένοις νομισθῆναι, παρασχόντας τε ὑμᾶς θαρσῆσαι ἅμα, καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα μὴ ἐγώ τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπροθύμως ἔχει, πάντων μάλιστα πιστεύσατε. ὑπὸ γὰ συστασιάσων ἥκω, ὑπὸ δὲ ἀσφαλῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζων ὀπτιφέρειν, εἰ ὃ πλῆθος πρεῖς, ὃ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι.

χαλεπωτέρα γὰ αὐτοῦ τοῦ δημοφύλου ἀρχὴς εἴη,

a Hoc grauiter ferendum fuerit. *Vel*, Periculoſum fuerit.

b Quia minus ſe mihi dedent ad quoſcunque acceſſerim, vtpote quibus hoc ſcrupulum iniiciat, quòd vos, à quos primos acceſſi, qui & vrbem authoritate præditam allegatis, *Vel*, *proferatis*, & prudẽtes eſſe videmini, non receperitis. *Videtur autẽ Valla* ἐθίζω *legiſſe pro* ἐπίω.

c Adactis ad maximum iuſiurandum ſummis Lacedæmoniorum magiſtratibus, quoſcunque &c.

d Aut fraude adductos, ſocios hab. *Vel*, aſcitos. *Aut*, acquiſitos.

d Æquum eſſe iudico vt neque ſuſpectus ſim, quippe qui certiſſima vobis argumenta *eorum quæ dico* afferam, neq; is eſſe exiſtimer cui vires ad vlciſcendos *hoſtes Atheniẽſes* deſint: vtque vos audacter mihi dedatis. *Vel*, *in fidem clientelamque meam conferatis*. Quod ſiquis priuatim ſibi ab aliquo metuens, *quia timet* ne ego ciuitatem alicuibus tradã, *ad ſe mihi dedendam* minimè prõptus eſt, hac de re magis quàm de vlla alia ſit ſecurus. Non enim huc, in partes trãſiturus, *Vel*, *alienam factionẽ defenſurus*, venio: nec verò me ſtabilem afferre libertatem putem ſi patrium morem *Veſtrum* miſſum faciens, plures pauciores, aut pauciores pluribus ſeruire cogam. *Lego autem* ἀσφαλῆ.

« πρ' ἀπρίψαμεν « ψαμεν

« ἀσφαλῆ

a Καὶ τῷδε αἰτίᾳ οὐκ ἔξω πίστιν] τῷδε αἰτίᾳ τῆς ἐμῆς ἐξόδου λέγων, οὐ πιστευθήσομαι, ἀλλὰ φανήσεσθαι δ' ἔξω, ἐλευθεροῦν ἐπαγγελόμενος τὴν ἑλλάδα δῆλον ὅτι ἢ ἀδικῶν τινα αὐτὸς· ἢ ἀδύνατος εἶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις, αὖ ὀπίσω τῆς συμμαχίας. β Ὅρκοις τε λακεδαιμονίων] τὸ ἑξῆς, ὅρκοις μεγίστοις τὰ τῶν λακεδαιμονίων πέλη καταλαβών. αἰτῆ τῶ, πιστήσας ὁμόσαι τοῖς ἄρχουσι τῶν λακεδαιμονίων. γ Ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν] γράφεται ἀσφαλῆ. καὶ ὁ νοῦς ἔχει ὧδε, οὐδὲ γὰ φανερὸν ὀπτιφέρειν νομίζω τὴν ἐλευθερίαν, εἰ καταλέλοιπε τὸ πλῆθος (ἤγουν τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν) δουλώσων τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἤτοι, τοῖς ἄλλοις ἀκανθιαίοις τοῖς συσταζουσιν. ἢ τὸ ἔλασσον, τοῖς αὐτοῖς ἀκανθιαίοις τοῖς πᾶσιν, ἤγουν τοῖς μακεδόσιν, ἢ θετταλοῖς, ἢ τυχὸν τοῖς λακεδαιμονίοις. τοῖς γὰρ αὐτοῖς ἀκανθιαίοις, πολλοῖς τε καὶ ὀλίγοις ἔφησιν εἶναι· τοῖς μὲν πᾶσι συσταστὰς, πολλοὺς· τοῖς δὲ πᾶσι ἄλοις, μακεδόνας τυχὸν καὶ λακεδαιμονίους, ὀλίγους. δ Τῆς ἀλοφύλου ἀρχῆς εἴη] τῶν ἀθηναίων.

» ἐξ ἡμῶν τοῖς λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν αὐτὴ πό-
» νων χάρις καθίσαιτο, αὐτὴ δ' ἡμῖν ἐν δόξῃ,
» αἰτία μᾶλλον. "οἷς τε πρὸς ἀθηναίους ἐγκλή-
» μασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ αὖ φανούμεθα
» ἐλάττονα, "ἢ ὁ μὴ ἐπιδείξας ᵛ ἀρετὴν κα-
» τακτώμενοι. ᵘ ἀπάτη γὰρ ὑπερπεπτωκὸς αἴσχιον
» τοῖς γε ὀρθῶς ἀξιώμασι πλεονεκτῆσαι ἢ βίᾳ
» ἐμφανεῖ. ᵗ ὃ μὲν γὰρ, ἰσχύος δικαιώσει, ὧν ἡ
» τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται· ᵘ ὃ δὲ, γνώμης ἀδί-
» κου ὑπερβουλῇ. οὕτω πολλὰ τὰ ἐλαττοῦντα τὴν
» ἡμῶν ἐς τὰ μέγιστα ᵇ διαφορὰν ποιούμεθα. B
» καὶ οὐκ ἂν μείζω ᵃ τοῖς τῶν ὅρκων βεβαίω-
» σιν χρῷντο, ἢ οἷς τοὶ ἔργα ὄντα τῶν λόγων
» ᵛ αἰσθήσιμα, δέχησιν αἰσχίαν πρέχεται
» ὡς καὶ ξυμφέρῃ ὁμοίως ὡς εἶπον. ᵛ εἰ δ' ἐμοῦ
» ταῦτα τοιαῦτα προσαναλισκόντων, ᵛ ἀδύνατοι μὲν φήσετε
» εἶναι; βίᾳ δ' ἴσως ὄντες, ἀξιώσετε ᵛ μὴ κακοῦ- 350
» μενοι ᵉ διωθεῖσθαι, ἢ τὸ ἐλευθεροῦσθαι μὴ ἀκίν-
» δυνον ὑμῖν φανεῖσθαι; δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ
» δυνατὸν δέχεσθαι αὐτίκα, τούτοις ἢ ὀφεί-
» ρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα ᵗ προσαναλίσκειν μήτε C
» τυχεῖν μὲν θεοὺς ἢ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιή-
» σοντας ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἥκοντα δ' πείσθαι, μήτε δὲ
» τιμῶντας ὑμετέραν δηῶν, πειρήσοντας βιάζεσθαι·
» καὶ οὐκ ἀδίκειν ἔτι νομίζω, προσεῖναι δέ τι
» μοι ᵐ καὶ δύο αἰτίας τὸ βούλεσθαι· ᵖ τῶν μὲν
» λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ ᾧ ὑμετέρῳ βούλῃ,
» ᵍ εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, ᵉ τοῖς ἀπὸ ὑμῶν
» χρήμασι φερομένοις πρὸς ἀθηναίους βλά-
» πτωνται· ᾗ δὲ ἕλληνες, ἵνα μὴ κωλύωνται
» ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. ᵘ ὃ γὰρ δὴ D
» εἰκότως γ' αὖ ταῦτα προσκοποῦμεν· ὃ δὲ ὀφεί-
» λομεν οἱ λακεδαιμόνιοι μὴ κοινῇ τινος ἀγα-
» θοῦ αἰτίᾳ τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν.

A & nobis Lacedæmoniis gratia laborũ noſtrorũ non deberetur, ſed pro honore & gloria potius accuſatio, quòd quibus criminibus infectemur Athenienſes, ea ipſi habere videamur, magis inuiſa in nobis quàm in eo qui hãc virtutẽ nõ profitetur. Fraus enim *cùm in omnibus fœda eſt, tum verò* in iis qui *maiori* dignitate ſunt præditi, fœdior eſt quã aperta violẽtia. Nã violẽtia iure potẽtiæ, quã fortuna largita eſt, fraus autẽ inſidiis iniuſti propoſiti graſſatur. Ita nos multã in maxima rũ rerũ [a] momentis adhibemus circũſpectionẽ. Nec vos maiorẽ, præter iuſiurãdũ, cõfirmationẽ ſumere poſſitis, quã vnde [b] facta rationibus reſpõdentia neceſſariã opinionem præbẽt, prout etiã cõducit, vt dixi. Quòd ſi me vobis hæc proponẽte, tamẽ negabitis vos poſſe *obſequi*, & quũ bene nobis velitis, poſtulabitis vt [c] ſine noxa quieſcatis, quòd libertas vobis nõ ſine periculo fore videtur, iuſtúmq; eſſe eã illis offerre qui poſſunt recipere, inuitũ autem compellere neminẽ: deos teſtor & heroas indigenas, me bono veſtro venientẽ nihil verbis proficere: eóque experiar vaſtãdis agris ad hoc vos cõpellere: exiſtimãs non iã me iniuria vos afficere, ſed iure, & duabus neceſſariis rationibus id facere, vna, propter Lacedæmonios, [d] ne amore veſtro, ſi nõ accedatis nobis, illi damno afficiantur à vobis, ob pecuniã quã Athenienſibus pendi-tis: altera, propter Græcos, ne per vos ſeruitute liberari prohibeãtur. Neq; enim meritò faceremus hoc: ac ne debemus quidẽ nos Lacedæmonii inuitos aſſerere in libertatẽ, niſi cauſa alicuius publici boni.

a *Vide annot.*

b Facta ipſa quæ ex verbis perſpicua reddãtur, vos exiſtimare cogũt ita *hæc* è re veſtra eſſe vt dixi. *Videtur tamen prima fronte hic eſſe hypallage. Vide ann.*

c Vt ſine vllo à nobis damno *nos* reiiciatis. *Aut*, ablegetis. *Vel*, Vt vobis fraudi non ſit nos reiicere. *Vel*, nos à vobis repulſam pati.

d Ne ſi, eo quo nos proſequimini amore, ad vos nobis dedendos non adducemini, ex pecunia quam Athenienſibus pendi-tis damnũ patiantur Lacedæmonii.

» α Οἷς τε] ἤγουν ἐφ' οἷς. β Ἡ ὁ μὴ ὑ-
πέδειξας] ὁ μὴ προσπαγγειλάμενος. τὸν ἀ-
θλιώτερον αἰνίττεται. γ Ἀρετὴν] αἰτῆ τῆ
παρεσκευῇ, ἢ πρεμάθησαν, ἢ πρόνοιαν, ἢ
ἐξέπεσαν. δ Κατακτώμενοι] αἰκαδιξά-
μενοι. ε Ἀπάτη γὰρ ὑπερπεπτωκὸς] τῆς γὰρ
δυνάμεως (φησὶν) οὔσης ὡς περ ἐσμὲν ἡμεῖς,
αἴσχιον ἦν μετὰ ἀπάτης ἀφορμὰς κτή-
σασθαι ἢ περ βιασαμένους ἐκ τῆ φανερῆ. τὸ
μὲν γὰρ βιάσασθαι, τῆ δ' ἰσχύος δικαίω γίνε-
σθαι, καὶ ὡς παρέχει ἰσχὺς ἡ τύχη· τὸ δ' ἀπατῆσαι, ὑπὸ γνώμης ἀδίκου γίνεται.
ζ Τὸ μὲν γὰρ] τὸ, βίᾳ ἐμφανεῖ. η Τὸ δὲ]
τὸ ἀπάτῃ ἁλῶναι. θ Διαφορῶν ποιού-
μεθα] διαφερόντων. ι Τοὺς ὅρκους
βεβαίωσιν] τοὺς τοῖς ὅρκοις (φησὶν) οὓς ὤ-
μοσαν, οὐκ ἂν ἔχοιεν παρ' ἐμοῦ πίστιν βεβαίο
τέραν λαβεῖν, εἰ μὴ αἰσθήσιμά τι τὰ ἔργα, ἃ
διάκεισθε αὐτοὶ ἀφομοιούμενα τοῖς λόγοις οἷς
νυῦ λέγω, πίστιν βεβαίαν τ' συμφέρειν αὐτὰ
τ λόγον παρεχομένων. κ Ἀναδρώμενα]
φανερὰ γινόμενα. λ Εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα] εἰ
δ' ἐμοῦ ταῦτα τοσαῦτα καὶ ἐπαγγελλο-
μένου, φήσετε μὴ δυνάσθαι ἡμᾶς ἐλευθερω-
θῆναι, ἢ συμμαχεῖν, μένοντος δ' τῆ φιλίας,
ἀξιώσετε ἡμᾶς διωθεῖσθαι, ὑφορώμενοι
μὴ ἄρα ἐκ ἀκινδύνως ὑμῖν ἡ ἐλευθερία
ᾖ; ἔπι δ' εἰ λέγοιτο ὡς δίκαιον τοῦτο
ἐλευθεροῦν οἱ καὶ δυνάμενοι δέχεσθαί τι τὴ
καθεχρὴ τὴν ἐλευθερίαν, ἄκοντα δ' μηδέ-
να αἰσχύνειν ἐλευθερῆσθαι· μάρτυρας
μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας, τὰ τὰ ἐξῆς. μ Α-
δυνάτους μὲν φήσετε εἶ] προσέρχεσθαι δηλονότι ἡμῖν. ν Μὴ κακούμενοι] ὑφ' ἡ-
μῶν. ξ Διωθεῖσθαι] ἡμᾶς δηλονότι.
ο Προσαναλίσκόντων] ἐλευθερῆσθαι δηλονότι.
π Καὶ χρὴ δύο αἰτίας] ἤγουν αἰτίας.
ρ Τῶν μὲν λακεδαιμονίων] λείπει τὸ ἕνεκεν.
σ Εἰ μὴ προσαχθήσεσθε] ἡμῖν δηλονότι.
τ Τοῖς ἀπὸ ὑμῶν] αἰτῆ τῆ τῶν
ἑλλήνων. υ Οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' αὖ] οὐ
γὰρ αὖ ἀλόγως ἐλευθεροῦμεν ἐλευθερῶν τινὲς
ἕλληνας, ὑφ' αὖ δικαίως τινὲς μὴ βουλο-
μένους ἐλευθεροῦσθαι, ἐλευθερῶν ἐπιχειροῦμεν, εἰ
μὴ κοινῇ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τοῦτο συμφέρει.

Neque verò dominatum affectamus, sed alios potius dominatu abdicare properantes, essemus iniurii [a] in plerosque, si vniuersis sua iura restituentes, omitteremus vos huic facto aduersantes. De his bene cõsultetis, annitaminique tũ vt principes sitis apud Græcos capessendæ libertatis, tum vt sempiternã vobis gloriã pariatis, tũ ne vestra priuatorũ bona detrimentũ accipiãt, tũ vt vniuersæ ciuitati honestissimum nomẽ imponatis. Hactenus Brasidas. Acanthii verò, multa prius vltro citróq; altercati, clàm datis suffragiis, tum propter Brasidæ verba ad persuadendũ apposita, tum fructuum amittendorum metu, plerique censuerunt ab Athenien sibus deficiendum: [b] habitáque fide iurijurando quod iuratus hic à Lacedæmoniorũ magistratibus dimissus est, socios quos ascisceret suis vsuros legibus, ita exercitum admiserunt. [c] Hos sequuta est non multo pòst Stagirus Andriorum colonia. Hæc sunt per eam æstatem gesta. ¶ Principio statim insequẽtis hyemis, [d] quemadmodum Hippocrati atque Demosthenis Athenien sium ducibus erat constitutum circa res Bœotiæ, & oportebat hunc cum classe ad Siphas occurrere, illum ad Delium, errore dierum quibus debebat vterque cum exercitu ire, factum est vt quum Demosthenes prior ad Siphas applicasset, habens in nauibus Acarnanes, & multos ex illis locis socios, res frustra esset, detectis per Nicomachum insidiis, virum Phocẽsem [e] Phanoteum. Nam is Lacedæmoniis nuntiauit, & illi Bœotis. Ita omni Bœotia succurrente, [f] quum nihil dum Hippocrates, qui in mediterraneis erat, læsisset, occupatæ sunt Siphæ & Chæronea. Quod delictum vbi resciuerunt [g] qui rem tractauerant, nihil agitandum in ciuitatibus censuerunt.

[a] In maiorẽ Græcorum partem, si vniuersis libertatem inducentes, *ant, importantes*, vos repugnantes toleraremus.

[b] Et quum adegissent illum ad iusiurandũ, quod summi magistratus Lacedæmoniorum iuratum eũ emiserant.

[c] Nec multo pòst Stagirus Andriorum colonia defecit.

[d] Quum Hippocrati & Demosthenis imperatoribus Athenien siũ res Bœotiæ traderentur. *Vel*, prodere ntur. *Vel*, Quũ in eo essent vt traderentur. *Vide annot.*

[e] Ex Phanoteo.

[f] *Vel*, Quum Hippocrates nõdum in eorum regione esset, in quanegotium illis facesseret. *Vide annot.*

[g] Qui proditionẽ moliebantur.

A δὴ αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι ἂν μᾶλ- α
λον ἑτέρους ἀπεύδοντες, τοὺς πλείους αὖ ἀ- α
δικοῖμεν, εἰ ξύμπασιν [β] αὐτονομίαν ἀπο- α
φέροντες, ὑμᾶς τοὺς ἐναντιωθησομένους ἐξίδοι- α
μεν. [γ] πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε δή, καὶ ἀγω- α
νίσασθε τοῖς τε ἕλλησιν ἀρξαι πρῶτοι ἐλευ- α
θερίας, καὶ αἰῶνιον δόξαν [δ] καταθέσθαι, καὶ α
αὖθις τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι, καὶ ξυμ- α
πάσῃ τῇ πόλει [ε] τὸ κάλλιστον ὄνομα προθεῖ- α
ναι. Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. Ⓐ α

B Οἱ δ' ἀκάνθιοι, [ζ] πολλῶν λεχθέντων πρότερον
ἐπ' ἀμφότερα, [η] κρύφα [θ] ψηφισάμενοι, δέχ-
ονται τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ πεί-
θονται τῷ καιρῷ φόβῳ, ἐγνωσμένοι πλείους ἀφί-
στασθαι ἀθρόως. [ι] καὶ πιστώσαντες αὐτὸν
τοῖς ὅρκοις, ὃς τὰ τέλη τῶν λακεδαιμονίων
ὁμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἢν μὴ ἐθε-
σθαι ξυμμάχους αὐτονόμους· ὃς αὖ τότε πα-
ράγεται, ὅτω δέξηται τὸ στρατόν. καὶ ὕστε-
ρον καὶ σάλεος, αὐλῶνα [κ] ἀποικία, ξυνα-
πέστη. Ταῦτα μὲν ὧδε ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐ-
γένετο. ¶ [λ] Τοῦ δ' ὀπωρινοῦ χειμῶνος
δύνοντος, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δη-
μοσθένει στρατηγοῖς ὄσιν Ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς
βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην
τῶν ναυσὶν ἐς τὰς σίφας ἀποπλῆσαι, [μ] τὸν δ' ἐπὶ
τὸ δήλιον, χρόνῳ [ν] ὅσῳ ἡμερῶν
εἰς ἃς ἔδει ἀμφοτέροις στρατεύειν, ὁ μὲν Δη-
μοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς σί-
φας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν ἀκαρνανᾶς, καὶ τῶν
ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχους, ἄπρακτος γίγνε-
ται, μεμηνυμένος ὑπὸ βουλευμάτων τῶν Νι-
κομάχου, ἀνδρὸς φωκέως ἐκ φανοτέως, ὃς
λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ, βοιωτοῖς· καὶ
βοηθείας χρόνῳ [ξ] πολλῶν βοιωτῶν (οὐ
γὰρ πω Ἱπποκράτης παρεγένετο ἐν τῇ χώ-
ρᾳ) [ο] προκαταλαμβάνονται αἵ τε σίφαι καὶ
ἡ χαιρώνεια· ὡς δὲ ἤσθοντο οἱ προδόντες τὸ
ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν ἔτι ἐν ταῖς πόλεσιν.

α Τοὺς πλείους αὖ] τοὺς ἀθρωίους. β Αὐτονομίαν] ἰσότητα. γ Πρὸς ταῦτα] ἀφορῶντες δηλονότι. δ Καταθέσθαι] ἑαυτοῖς δηλονότι. ε Τὸ κάλλιστον ὄνομα προθεῖναι] πρὸ ἐλευθερίας.

ζ Πολλῶν λεχθέντων] ἀμφιβόλων λόγων λεχθέντων. η Κρύφα ψηφισάμενοι] κατὰ σχολὴν κρίσεως ποιησάμενοι.

θ Καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις] αὐτὸ τὸ, ὅρκον ἐξ αὐτοῦ λαβόντες. ὅπερ ἐδήλωσεν, πιστῶ σε ὅρκῳ, αὐτὸ τὸ ὅρκον ὃν σοῦ λαμβάνω· πιστεύομαί σε δὲ ὅρκῳ, αὐτὸ τοῦ ὅρκου σοῦ δίδωμι. ι Ἀποικία ξυνα-πέστη] τῶν ἀθρωίων. κ Τοῦ δ' ὀπωρινοῦ χειμῶνος] μετοπώρου. λ Τὸν δ' ὅτι τὸ δήλιον] δηλονότι ἀ-παντῆσαι. μ Διαμαρτίας] ἀστοχίας. ν Τῶν ἡμερῶν] τῶν συμπεφωνημένων. ξ Εἰς ἃς ἔδει] ἦγεν ἐν αἷς. ο Ἐκεῖνοι δὲ, βοιωτοῖς] ἐξ ἐκείνου. π Τῶν βοιωτῶν] ἦγεν πάντων τῶν βοιωτῶν συμφαμένων εἰς τὴν βοήθειαν. ρ Προκαταλαμβάνονται] ὑπὸ τῶν βοιωτῶν. σ Τὸ ἁμάρτημα] τῷ προδόσαι.

ὁ δ' Ἱπποκράτης αἰσθόμενος ἀθρόους παν- A
δημεὶ, ἄνδρας καὶ τοὺς μετοίκους, καὶ ξένων ὅσοι
παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ Δήλιον,
ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀναχεχωρηκότων ἀπὸ τῶν
σφαγῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, Δήλιον ἐτεί-
χιζε τοιῶδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος
περιῆλθον κύκλῳ περὶ τό τε ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν
ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος ᵃ ἀνέβαλλον
αὐτὸ τείχους τὸν χοῦν. καὶ ξύλα περιεκα-
τέπηγνύτες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ
τὸ ἱερὸν, ἐσέβαλλον. καὶ λίθους ἅμα καὶ B
πλίνθους ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαι-
ρούντες, καὶ πάντα τρόπον ἐμετεώριζον τὸ
ἔρυμα· πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν, ἢ
ὑπῆρχε λιθοι, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν
ἦν ὑπάρχον· ἡ γὰρ στοὰ, καταπεπτώκει.
ἡμέρᾳ δὲ ἀρξάμενοι τρίτῃ ὡς οἴκοθεν ὥρ-
μησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο, καὶ τὴν τε-
τάρτην, καὶ τῆς πέμπτης ᵇ μέχρις ἀρίστου.
ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν
στρατόπεδον ἀνεχώρησεν ἀπὸ Δηλίου C
ὅσον δέκα σταδίους, ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον·
καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι θᾶσσον ἐχώρησαν,
οἱ δ' ὁπλῖται ἠέρμενοι τὰ ὅπλα ἡσύχαζον.
Ἱπποκράτης δὲ ὑστερίζων ἐπὶ, καθίστατο
φυλακάς τε, καὶ τὰ περὶ τὸ περιτείχισμα
ὅσα ἐκ τοῦ ὑστερίζοντος, ὡς χρὴ ποιεῖν ἐποίησε.
οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
ξυνελέγοντο ἐς τὴν Παναγραν· καὶ ὅπερ
ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρῶτον, καὶ
ἠθέλησαν τοὺς ἀθρόους ᵉ παρεσχωρηκό- D
351 τας ἐπ' οἴκου, τῶν ἄλλων ᶠ Βοιωταρχῶν, οἳ
εἰσὶν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχε-
σθαι, ὅπερ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί·
(μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς ὠρωπίας οἱ
ἀθρόοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα,) Πα-
γώνδας ὁ Ἀλεξάνδρου Βοιωταρχῶν ἐκ Θη-
βῶν μετ' Ἀρειανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου, καὶ
Θεμιστίας οὔσης αὐτῷ, βουλόμενος τῷ μά-
χῃ ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἄμεινον εἶ ᵍ κιν-
δυνεύσαι, παρεκαλῶν ἑκάστους καὶ λόγους,
ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα,

A Hippocrates autem, excitato omni populo Athenienſi, ciuibus, incolis, & quicunque aderant ᵃ hoſpitibus, poſterior contendit ad Delium, Bœotis iam reuerſis à Siphis: poſitiſque caſtris, Delium muro concludit, Apollinis templum, ad hunc modum: Foſſam circum fanum ac delubrum ducunt, humum egeſtam pro muro aggerunt, in ea vallos defigunt, clathrántque, vinea quæ circumiecta fano erat, exciſa: lapides etiam ac lateres ex proximis ædibus detractos iniiciunt: omni denique ratione munitiones excitant, poſitis etiam ligneis turribus vbi opportunum erat, & nullum fani ædificium erat. nam porticus quæ fuerat conciderat. Itaque tertio ad egreſſum è domo die quum incepiſſent, quartum & quintum quoque vſque ad prandii tempus in opere conſumpſerunt. Deinde ᵇ quum plèraque perfeciſſent, exercitus illinc receſſit decem ferme ſtadia, tanquam rediens domum, ſtatímque (quæ maxima multitudo erat) leuis armatura diſceſſit: at grauis armaturæ milites poſitis armis quieſcebant, Hippocrate relicto ad cuſtodias, & quod reliquũ erat circa propugnacula opus facto, conſtituendum. Per hos dies in Tanagra Bœoti cogebantur: & vbi ex omnibus ciuitatibus affuerunt, cognouerúntque Athenienſes ſe domũ recipere, cæteri Bœotorum magiſtratus, qui vndecim ſunt, diſſuadebant prælium, quoniam hoſtis intra Bœotiam iam non eſſet: (in conterminis enim Oropiæ erant Athenienſes quum arma poſuerunt) ſed Pagondas Thebanus AEoladi *filius*, vnus è Bœotorum magiſtratibus cum Arianthide Lyſimachi *filio*, penes quem tunc imperium erat, cupidus ibi pugnæ committendæ, quòd ſatius eſſe arbitrabatur periclitari, hortatus ſingulas cohortes ne frequentes arma relinquerent,

ᵃ Peregrinis.

ᵇ Quũ maxima pars abſoluta eſſet. *Vel*, Maxima ex parte abſoluta eſſet *munitio*.

α Ἀνέβαλλον αὐτὸ πίσσος τὸν χοῦν] αὐαρρίπτουσι ἐπήνουν. β Καὶ σανρεὶ] ὀρθὰ ξύλα. γ Ἢ καιρὸς ἦν] ἦσαν, ὡς ᾧ ἦν ὅπη καιρόπαιον καὶ ἁμιδιώπαιον. δ Μέχρις ἀρίστου] ἄριστον τὸ μεσημβρινὸν δεῖπνον. ε Προσχωρούντας ἐπ' οἴκου] ἤγουν, ἀπομακρύναντας τῶν Δηλίου. ζ Προχωρούντας ἐπ' οἴκου] ἤγουν, ἀπομακρύναντας τῶν Δηλίου. η Βοιωταρχῶν] βοιώπαρχος, καὶ βοιωτάρχης. θ Κινδυνεύσαι] δηλονότι κινδύνου χορῆσαι.

suaſit

suasit Bœotis vt irent aduersus Athenienses, certaménque committerẽt, huiusce modi oratione. PAR erat, viri Bœoti, [a] nemini vestrum in mentem venire, qui magistratus estis, non esse consentaneum vt cum Athenien sibus, nisi eos in Bœotia assequuti, prælium ineamus. Nam quum in Bœotia munitiones extruxerint, & eam è finitimis locis profecti sint afflicturi, nimirum pro hostibus habendi sunt, & quocunque in loco deprehendantur, & vndecunque venientes gesserunt hostilia. Et nunc, sicui *non pugnare* tutius videbatur, is mutet sententiam. [b] Neque enim eadem prouidentiæ ratio habenda est iis quorum de agro per alium occupato agitur, & iis qui quum sua ipsorum possideant, plura concupiscentes, vltro aliena inuadunt. Et vobis certè cùm patrium est, inuadentem vos peregrinum hostem, & domi & procul à domo, tum verò conuenit multo magis Athenienses, & quidem finitimos, propulsare. Nam ita demum cuiusque ciuitatis libertas paratur, si in resistendo vicinis par sit. Quòd si isti non modò vicinos, sed etiam longè positos conantur in seruitutem redigere, quo tandem pacto non ad vltimum debeamus venire certaminis aduersus eos: (habemus autem exemplũ ex regione positos trans fretũ Euboeos, & cæteræ Græciæ plurimum, quomodo his [e] subiectũ sit) & intelligere cæteros vicinos de finibus dimicare, [d] nobis, si vincimur, vnũ indiscretũ in toto territorio finẽ esse statuendũ? Quippe nostra ingressi vi obtinebũt, tãto periculosius, quãto cæteris propius istos accolas habemus. Et sanè cõsueuerũt qui viribus freti (vt nunc Athenienses) vicinis arma inferũt, aduersus quietũ, & in sua se tantũmodo terra defendẽtem, promptius

[a] Ne in mentem quidem cuiquam vestrum venire.

[b] Neque enim tam circumspectè & cautè agendum est iis qui ab alio inuadũtur quàm iis qui &c. Id est, Nõ adeo quæ impendent pericula circumspicere eorúmque rationẽ habere debent.

[c] *Vide annot.*

[d] At si nos vincamur, fore vt vnus in vniuersam *regionem* terminus statuatur, de quo minimè disceptãdum sit. *Vel, qui nullam disceptationem admittat.* Vbi enim *eã* ingressi fuerint, rebus nostris vi potientur, eóque periculosiores nobis sunt isti quàm alii accolæ.

A ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ὅπῃ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα ἀγῶνα ποιήσασθαι· λέγων τοιάδε, "Χρὴ μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοὶ, μηδ' εἰς "διάνοιαν ἕνα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων, "ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἐν ᾗ ἔτι μὴ ἐν τῇ "Βοιωτίᾳ, ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς, ἀφικομένοις "μάχης ἐλθεῖν. νῦν μὲν γὰρ Βοιωτίαν, οὐκ τῆς ὁμό- "γνου ἐλθόντες, τείχη οἰκοδομησάμενοι "μέλλουσι φθείρειν. καὶ εἰ σὶ δήπου πολέμιοι, "ἐν ᾧ τε αὐ χωρίῳ καταληφθῶσι, καὶ ὅθεν "

B ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. "νῦν δ' "εἴτῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μετα- "γνώτω. [γ] οὐ γὰρ τὸ σωφρονεῖν [δ] οἷς αὖ ἄλλος "δήπου, ὡδὲ τοῖς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται "λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτῷ ἔχει, τὰ δὲ "πλείονος ὀρεγόμενος, ἑκὼν ἄλλῳ ἐπέρχεται. "πάτριόν τε ὑμῖν, σφετὸν ἀλλόφυλον ἐπελ- "θόντα, καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ, καὶ ἐν τῇ τῶν πέ- "λας ὁμοίως ἀμυνέσθαι. [ε] ἀθηναίοις δὲ, καὶ "σωφρονεῖν ὁμόρους ὄντας, πολλῷ μάλιστα δεῖ. "

C σωφρονεῖν τε γὰρ τοὺς ἀφυγείτονας πᾶσι ὃ αὐτί- "παλον" καὶ ἐλευθέρως καθίσταται. [ζ] ὃ σωφρο- "νοῦσι γε δὴ, οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγὺς ἀνδρα- "ποδίζεσθαι πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς "οὐ χρὴ καὶ ὅτι τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; "παράδειγμα δὲ ἔχομεν τοὺς τε αὐτιπέρας "Εὐβοέας, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ὃ πολύ, "ὡς αὐτοῖς προκείται. καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς "μὲν ἄλλοις [η] πλησιόχωροι ὡδὲ γῆς ὅρων "ἕνεκα μάχας ποιοῦνται· ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν,

D ἵν' νικηθῶμεν, εἷς ὅρος [θ] οὐκ αὐτίλεκτος πα- "γήσεται. εἰσελθόντες γὰρ, βίᾳ τὰ ἡμέτερα "ἕξουσι. τοσούτῳ ὅτι κινδυνωδέστερον ἕτερον "τῶν προοίκων τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε "οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας (ὥσπερ ἀθη- "ναῖοι νῦν) ὁρμῶντες, τὰ μὲν ἡσυχάζοντα, καὶ "ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον, ἀδεέστερον "

[α] Χρὴ μὲν ὦ ἄνδρες βοιωτοὶ] ἡμῖν μὲν σωφρονεῖν, ὅτι πολεμίους τοὺς μὴ σωφρονοῦντας μάχεσθαι· ἡ δὲ καταστροφὴ, οὐ δεδοκῆσθαι τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι παντοῖοι ἐχθροί. [β] Νῦν δ' ἔτι καὶ ἀσφαλέστερον] τὸ μὴ πολεμῆσαι. [γ] Οὐ γὰρ τὸ σωφρονεῖν] ὁ νοῦς, οὕτως, οὐχ ὁμοίως δεῖ τὸν βουλεύοντα καὶ τὸν βουλευόμενον ἀσφαλῶς μεταχειρίζειν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι δεῖ σωφρονεῖν τὸν βουλεύομενον. Ὅμηρος, Ἀλλὰ σοὶ ψυχῆς ἔστω ἔκπρος ἱπποδάμοιο. [δ] Οἷς αὖ ἄλλος δήπου] οὐ τοῦ τὰ Λίσωπου μύθων, ἄλλος ἄλλον ἀχθοῦσαι θέλων τρέχει, ἄλλος δ' ὄνον οὐ καλὸν σάζων. ὥσπερ οἱ ἀθηναῖοι, μᾶλλον σωφρονητέον. τὸ συμπέρασμα σωτηρικὸν εἰς τὰ σωκτέα, κατ' ἀποδεισμὸν ὅτι τοῦ ἀνθρώπου. [ε] Πάτριόν τε ὑμῖν] ἀπὸ τῆς ἔριδος ἡ ἐργασία τῆς διαφορᾶς· σωφρονεῖν δ' ὁ μέλλει δεδιὼς δεδιέναι ὕστερον ἀποδεῖξαι. [ζ] Ἀθηναίοις δὲ, καὶ σωφρ.] τὸ συμφέρον μεταληπτικὸν ἀπὸ σωφρόνου, καὶ ἔμπου. [η] Καὶ ἐλεύθερον καθίσταται] ἤγουν, οἱ γὰρ σωφρονοῦντες τοῖς ἀσυγείτοις αἰσχαλαίοντες καὶ αὐτομαχόμενοι ἐλεύθεροί εἰσι. [θ] Καὶ τοῖς τούτοις γε δὴ] τοῖς εἰρημένοις. [ι] Καὶ ὅτι τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν] ἤγουν ἀφανισθῆναι μέχρι θανάτου. [κ] Ὡς αὐτοῖς προκείται] ὑποκείται. [λ] Οὐκ αὐτίλεκτος] αὐτὶ τοῦ αἰωμφίλογος. [μ] Οἱ ἰσχύος που θράσει] ἤγουν μετὰ θρασείας ἰσχύος.

» ὁπλιτεύειν* τὸν ὃ ἔξω ὅρων προσπολε- A
» μῶντα, ἐὰν καιρὸς ᾖ, πολέμου ἀρχόντα,
» ἧσσον ἑτοίμως κατέχειν. πεῖραν ὃ ἔδομεν ἡ-
» μεῖς αὐτοὶ ἐς τοὺσδε. νικήσαντες γὰρ ὁμοῦ πο-
» ρωνείᾳ αὖθις, ὅτε τῷ κοινῷ, ἡμῖν δὲ στασια-
» ζόντων, κατέσχον, [a] πολλῷ ἀδεᾶ ὂν τὴν
» Βοιωτίαν μέχρι τῶνδε κατεστήσαμεν. ὧν χρὴ
» μιμνῄσκοντας ἡμᾶς, τούς τε προσβυτέρους ὁ-
» μοιωθῆναι [b] τοῖς πρὶν ἔρξασι, τούς τε νεω-
» τέρους, πατέρων τε τῶν τότε ἀγαθῶν γεγονότων B
» παῖδας, [c] πειρᾶσθαι μὴ αἰσχύνας τὰς προ-
» σηκούσας ἀρετάς· [d] πιστεύσαντάς τε τῷ θεῷ
» πρὸς ἡμᾶς ἔσεσθαι, οὗ τὸ ἱερὸν αὐόμενοι τεί-
» χισμα νέμονται, καὶ τοῖς ἱερεῖς ἃ ἡμῖν
» θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆ-
» σαι κἀκείνοις, καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται,
» πρὸς σὲ μὴ ἀμυνομένους δῆτα κτᾶ-
» σθαι. [e] οἷς δὲ γέγνασιν τῷ τε αὐτῶν αἰεὶ
» ἐλευθεροῦν μάχῃ, [f] καὶ τῷ ἄλλων μὴ
» δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀναγώνιστοι ἀπ' αὐ- C
» τῶν οὐκ ἀπίασι. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας
τοῖς Βοιωτοῖς πραγέσας, ἔπεισεν ἰέναι ἐ-
πὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ καλὰ πάντες ἀνα-
στήσας ἦγε τὸ στρατόν. [g] ἤδη γὰρ καὶ τῆς
ἡμέρας ὀψὲ ἦν, [h] καὶ ἐπειδὴ προσέμι-
ξαν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, [i] ἐς χω-
ρίον καθίσας ὅθεν, λόφου ὄντος μεταξύ,
οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔταξέ τε καὶ
προσκοπὰ ἔζευξε ὡς ἐς μάχην. Τῷ δὲ Ἱπ-
ποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον, ὡς αὐτῷ ἠγ- D
γέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐς
τὸ στράτευμα, κελεύων ἐς τάξιν καθίσα-
σθαι· καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον [k] ἐπῆλ-
θε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἱππέας πε-
ρὶ τὸ Δήλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν,
152 εἴ τι βούλοιτο αὐτῷ, [l] καὶ τοῖς Βοιωτοῖς, καθ-
εὸν φυλάξαντες, ὁπηρέτουν ἐν τῇ μάχῃ.
Βοιωτοὶ δὲ τοὺς τούτους αὐτίκα κατέστησαν πρὸς
ἀμυνομένους· [m] καὶ ὅπλα καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερέφαινον τὸ λόφου, [n] καὶ ἔθεντο

id facere: at ei qui extra fines oc- A
currat, &, si occasio fuerit, bellum
incipiat, animo minus prompto
coercere. Cuius rei ex istis docu-
menta habemus. nam quum eos
terram nostram seditione labo-
rantem tenentes, [a] ad Chæro- [a] Ad Coroneam.
neam vicissemus, securam admo-
dum ad hoc vsque tempus Bœo-
tiam præstitimus. Quorum nos
memores debemus anniti; qui
maiores quidē natu sumus, vt no-
stri similes simus: qui verò iunio-
res, egregiis illis orti parentibus, ne
domesticas laudes dedecoremus:
confidentésque deo, ipsum à no-
bis futurum, cuius fanum isti ne-
fariè muro septum incolunt, nec-
non sacrificiis, quæ nobis im-
molantibus pulchra se ostendunt,
aduersus hos tendere, ac demon-
strare eis, se quæ concupiscunt, [b] Obtinere opor
nullis defendētibus aggressos [b] ob- tere.
tinuisse: sed ab iis quibus [c] gene- [c] Patri æ genero
rosum est & suam regionem sem sitatis est.
per pugnando liberare, nec alie-
nam iniustè in seruitutem redi-
gere, sine certamine non discessu-
ros. His verbis adhortatus Bœo-
tos Pagondas persuasit ire aduer-
sus Athenienses. Confestímque
motis castris exercitum eduxit.
iam enim erat serum diei. Et post-
quam promouit prope hostem,
subsistit in loco quodam vnde
inuicem se aspicere interiecto col-
le non possent: ac suos ordinat,
& tanquam ad prælium instruit.
Hippocrates, qui apud Delium
erat, vbi ei nuntiatum est infe-
stos ire Bœotos, mittit ad exer-
citum, iubens vt aciem præpa-
rent: nec multo pòst ipse affuit, re-
lictis ferme trecentis circa Delium
equitibus, tum ad loci custodiam,
siquis illum tentaret, tum vt occa-
sione obseruata, pugnæ [d] adessent. [d] Superuenirēt.
Bœoti, dispositis qui hos propulsā-
rent, vbi cætera rectè habebant, superato colle apparent, tenentes

---

a Τὸν δὲ ἔξω ὅρων] ἦ δὲ ἑαυτῷ. c Πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ] ἤγαγον, ἄφοβον ποιήσαμεν τὴν Βοιωτίαν. γ Τοῖς πρὶν ἔρξασι] τοῖς ἑαυτῶν. δ Πειρᾶσθαι μὴ αἰσχύνας τὰς προσηκούσας ἀρετὰς] ἤγαγον τοὺς συγγενικούς. Ὁμοίως, Μηδὲ ἡμῖν πατέρων αἰσχυνέμεν. ε Πιστεύσαντάς τε τῷ θεῷ πρὸς ἡμᾶς ἔσεσθαι] ἤγαγον, βοηθήσειν ἡμῖν τὸν θεόν. ζ Οἷς δὲ ἐγγένηται] ἤγαγον πάντες, καὶ ἀπὸ ἐμοῦ. η Καὶ τῷ ἄλλων] δηλονότι ἐμοῦ. θ Ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν] ἤγαγον, ἑσπέρα, ἐμοῦ κλίναντος ἡλίου. ι Καὶ ἐπειδὴ προσέμιξαν] ἐγγὺς] ἐπλησίασαν. κ Ἐς χωρίον καθίσας] τὸ στράτευμα δηλονότι. λ Εἶτα δῆλοι αὐτῷ] τῷ δηλίῳ. μ Καὶ τοῖς Βοιωτοῖς] χῷ ἦ Βοιωτῶν. ν Καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχε] τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τὴν συντάξεως. ξ Καὶ ἔθεντο πρὸ ὅπλα] προέθεντο.

arma, atque instructi, quemadmodum erant pugnaturi, septem millia fere grauis armaturæ, leuis verò, supra decem millia: equites mille, peltati quingenti. Dextrum cornu tenebant Thebani cum sociis, medii erant Haliartii & Coronæi & Copænses, aliique stagni accolæ: sinistrum tenebant Thespienses, Tanagræique, & Orchomenii. In vtroque autem cornu equites erant ac leuis armatura. Thebanorum singulis [a] scutatis quini & viceni applicati erant: cæteri, vt cuique contigerat. Hunc in modum instructi Bœoti fuere atque ornati. Athenienſium autem acies graui armatura par hostili, tota octonis densa viris: equites in vtroque cornu erant. Leuis armatura [b] ex apparatu instructa, neque tunc aderat, neque in vrbe erat. Nam quæ vnà in expeditionem exierat, multo plures hostibus fuerunt, & inermes multi sequuti, vtpote promiscuo ex hospitibus qui aderant oppidanisque exercitu, qui vt primum domum ire cœperunt, non affuerunt nisi pauci. Quum autem in acie starent iamiam concursuri, Hippocrates dux superueniens Athenienſium exercitum his verbis adhortatus est, BREVIS quidem, Athenienses, exhortatio fit apud præstantes viros, sed tantundem præstat, magis in memoriam redigens quàm iubens. Nemini autem nostrum in mentem veniat, [c] tanquã improbum sit nos hoc tantum periculum vel le in aliena terra propulsare. Nam in horum terra certamen erit pro nostra: in qua si vicerimus, nunquam inuadent Peloponnenses, istorum equitatu carentes. Vno autem prælio, cum istam acquiritis, tum vel magis illam liberatis. Pergite igitur in eos, vti dignum est & patria, (quam vnusquisque vestrum inter Græcas principem habere se gloriatur) & vestris

a *Vide annot.*

b *Sic Gr. ad Gerbum. Vide annot.*

c *Nos, contrà quàm par sit, aliena in terra in tantum periculum vel uere. Vel, ὑ τοσοῦτον, pro eo quod ad nos nõ attineat.*

Α παὶ ὅπλα, τεταγμένοι ᵃ ὡς ἐμελλον, ὁπλῖται ἐπὶ ἑξακισχίλιοι μάλιστα, καὶ ψιλοὶ ὡσαύτως μυρίοις, ἱππῆς τε χίλιοι, καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι, καὶ ⓐ ξύμμαχοι αὐτοῖς· μέσοι δὲ, ἁλιάρτιοι, καὶ κορωναῖοι, καὶ κωπαῆς, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον θεσπιῆς, καὶ ταναγραῖοι, καὶ ὀρχομένιοι· ὅπου δὲ τῷ κέρᾳ ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσιν ⓐ Θηβαῖοι ἐτάξαντο· οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν. ᵇ ἀθηναῖοι δὲ, οἱ μὲν ὁπλῖται ὅσοι περ οὐκ ἔτι πολὺ τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις· ἱππῆς δὲ ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ· ψιλοὶ δὲ, οὐ παρασκευῇ ὡπλισμένοι, οὔτε τότε παρῆσαν, οὔτε ἐγίγνοντο ἐν τῇ πόλει· οἱ γὰρ δὲ ξυνεστέλλοντο, ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γιγνομένης· καὶ ὡς τοξευσόμενον ὥρμησαν ἐπ' οἶκου, οὐ παρεγίγνοντο, ὅτι μὴ ὀλίγοι. καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν ἤδη, καὶ μελλόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ὅτι πρῶτον τὸ στρατόπεδον τῶν ἀθηναίων, παρεκελεύετό τε, καὶ ἔλεγε τοιάδε, Ω ΑΘΗΝΑΙΟΙ, "δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ "ὥρος τε πρὸς ἀγαθοὺς ἄνδρας δείκνυται, καὶ ὑ- D πόμνησις μᾶλλον ἔχει ἢ ὅτι κελεύσουσιν. ὧνδε- "ξῆ ὃ μηδενὶ ὑμῶν ὡς ἐν τῇ ἀγοστίᾳ ὑ τοσοῦ- "τον δόσιν δὲ κίνδυνον ᵈ αἱ ἀρρωστίαι μῶν. ᵉ ὃν "γὰ τῇ τούτων, ὥσπερ τῆς ὑμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται· ᶠ ἢν νικήσωμεν, ὑ μὴ ποτε ὑμῖν πελο- "ποννήσιοι ἐς τὴν χώραν αὖθις τῆς τῶν δεῖπνου ἐσβάλωσιν· ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε "προσκτᾶσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλεύθεραν "σώσετε. ᵍ χωρήσατε οὖν ἀξίως ʰ ἐς αὐτὰς τῆς "τε πόλεως, ἣν ἕκαστος πατρίδα ἔχων τυγχά- "τὴν ἐν τοῖς ἕλλησιν ἀγάλλεται, ⁱ καὶ τὴν "

α Ὡσπερ ἔμελλον] μαχέσασθαι β Αθηναῖοι μὲ οἱδὲ ὁπλῖται] χῆμα Ομηρικόν. γ Καὶ μελλόντων ξυνιέναι] ἐκ πέρων τὴν φραλαγγα. δ Δι' ὀλίγου] μὴν ἡ παραίνεσις] λόγου δηλονότι. ε Αναῤῥιπτοδυμὴν] ῥιψοκινδύνως λαμβάνομεν. ζ Εν τῇ τούτων] γῆ δηλονότι. η Χωρήσατε οὖν] τὸ ἐξῆς, χωρήσατε οὖν ἐς αὐτοὺς ἀξίως τῆς πόλεως. θ Ες αὐτοὺς] τοὺς ἐναντίους. ι Καὶ τὴν πατρίδα] ἀπὸ καινοῦ τὸ ἀξίως.

πατέρων, οἱ τοτὲ μάχῃ κρατηθέντες μὴ Μυρωνίδου ἐν οἰνοφύτοις, τὴν Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον. Τοιαῦτα δὴ Ἱπποκράτης παρακελευόμενος, καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, [a] τὸ δὲ πλέον οὐκέτι φθάσαντος, [b] Βοιωτοὶ, τῷ παρακελευσμάτι καὶ σφίσιν ὡς ἐξ ἀπαλλαγῆς ἤδη, καὶ ἐν τῷδε Παγώνδου παιωνίσαντος, ἐπῆεσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. ἀντεπῆεσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, [c] καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα [d] οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, [e] ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. [f] ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. Τὸ γὰρ ἄλλο καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνεσχήκει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι τοῦ μέσου, ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, [g] καὶ ἐπῆεσαν τοῖς τε ἄλλοις ταύτῃ, καὶ οὐχ ἧκιστα τοῖς Θεσπιεῦσι. [h] Ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτῶν τῶν προσπεπαλαιμένων, [i] καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ διεφθάρησαν Θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων, προσπεσόντες τοῖς κυκλωσαμένοις, ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. Τὸ μὲν δὴ τῶν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν Βοιωτῶν, [k] καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε. τὸ δὲ δεξιόν, ἧπερ [l] Θηβαῖοι ἦσαν, [m] ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων. [n] καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχύ, προσῇσσον ἐπικολουθοῦντες. [o] καὶ ξυνέβη, Παγώνδου πρόσθεν πέμψαντος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς πρὸς τὸν [p] λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, [q] καὶ ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστῆναι· [r] καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη, ὑπό τε τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐφεπομένων καὶ προσῤῥηγνύντων, φυγὴ κατέσχεν πάντας τοὺς στρατοὺς τῶν Ἀθηναίων. [s] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν· [t] οἱ δὲ, ὅπῃ τοῦ ὄρους· ἄλλοι δὲ, πρὸς Πάρνηθα τὸ ὄρος·

maioribus, qui duce Myronida, A
istis apud OEnophyta superatis, Bœotiam aliquando tenuerunt. Talibus hortabundus Hippocrates ad medium vsque peruenerat exercitus, necdum maiorem partem adierat, quum Bœoti, adhortante eos hîc quoque Pagonda, perpaucis pæana modulati, de colle infesti feruntur: & in eos ediuerso Athenienses, cursúque confligunt, extremis tamen vtrorumque ad manus non venientibus, sed idem tamen patientibus, ob riuos quibus interpellabantur. Cæteri acri certamine vmbonibus se perpellentes consistebant. Et sinistrum quidē Bœotorum cornu ad medium vsque victum est ab Athenienſibus, in alios iam & præcipuè in Thespienses rectà tendentibus. Nam quum ii qui contrà steterant, cederent, & in angusto *ab Athenienſibus* [a] circumdarentur, interficiebantur: The- B
spiensium qui se defendendo manus conseruerunt, feriebantur: Athenienſium quoque nonnulli in concludendo hoste perturbati, dum se non internoscerent, se mutuò interimebant. Ab hac igitur parte Bœoti superati sunt, & ad eam quæ pugnabat confugerunt. At in dextro cornu, vbi Thebani stabant, superantur Athenienses: quos illi paulatim repulsos, primùm insequebantur. Contigit autem vt duæ equitum turmæ à Pagonda missæ, quum sinistrum eorum cornu laboraret, circuito furtim tumulo, repente in conspectum se darent, & Athenienſium cornu, quod vincebat, terrefacerent, existimantium superuenire alium exercitum. Ita totius Athenienſium exercitus, quum vtrinque ab iis & à Thebanis persequentibus vrgeretur, fuga facta est, aliis ad Delium & mare, aliis in Oropum, aliis ad Parnethem montem, D

[a] Circumdati essent Thespienses, qui ex illis cecidere runt, manum cōserentes, *vel, cominus pugnantes*, confossi fuerunt. *Vel*, trucidati. *Vide annot.*

---

[a] Τὸ δὲ πλέον] τὸ στρατῦ. [b] Οὐκέτι φθάσαντος] νῦν αὐτὰ τὰ κατὰ λαβόντος. [c] Καὶ προσέμιξαν δρόμῳ] αὐτοῖς δηλονότι προσέχοντες. [d] Οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας] ἦρχοντο δ' οὐ συνέμιξεν. [e] Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε] ἑκατέρων δηλονότι τὰ ἔσχατα. [f] Ῥύακες] ῥεῦμα δὲ ὑδρηλά. [g] Καὶ ἐπῆεσαν] οἱ Ἀθηναῖοι. [h] Ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτῶν] τοῖς Ἀθηναίοις. [i] Καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν ὀλίγῳ πάνυ. [k] Καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον] μέρος τῶν Βοιωτῶν τὸ ἐπὶ τῷ μάχῃ ὑπομένον. [l] Ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων] κρεῖττον ἦν. [m] Καὶ ὠσάμενοι] τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. [n] Καὶ ξυνέβη, Παγώνδου] τὸ ἐξῆς, ξυνέβη ἐς φόβον καταστῆναι. [o] Καὶ ὑπερφανέντων] τῶν ἱππέων τῶν Βοιωτῶν δηλονότι. [p] Καὶ οἱ μὲν] ἵνες τῶν Ἀθηναίων.

[a] Aliis aliò, vt cuique spes aliqua salutis erat.

[a] aliis, vt cuiusque spes aliquò tulit, tendentibus. quos Bœoti insequentes trucidabant: & præcipuè equites tum ipsorum tum Locrensium, qui illis iam in fugam versis, auxilio venerant. Cæterùm noctis interuentu facilius fugientium turba salutem sibi peperit. Postero die, qui apud Oropum & Delium erant, relicto ibi præsidio, (adhuc enim illud tenebant) domum se mari receperunt. Et Bœoti trophæo posito, cadaueribúsque suorum quidem sumptis, hostium verò spoliatis, relictóque præsidio, reuersi sunt in Tanagram, insidiantes Delio, tanquam aggressuri. Quorum caduceatori Atheniensium caduceator ad mortuos petendos iter faciens, obuius fit: ab eóque reuocatur, quòd diceret illum nihil acturum priusquam ipse reuertisset. [b] Idem quum ante Athenienses stetisset, exposuit mandata Bœotorum: haud iustè fecisse eos *dicens*, qui iura Græcorum trãsgressi essent, quibus constitutum sit, eos qui alienam terram inuaderent, à templis quæ illinc sint, abstinere. Athenienses autem Delium muro circumdedisse, incolere, & quæcunque ab hominibus in profano *loco* fiunt, ea in illo fano facere: aquam etiam quam nefas ipsis esset tangere, nisi ad abluendas in sacrificium manus, in alios vsus haurire. Ideóque Bœotos, tum dei, tum sua vice inuocantes loci præsides dæmones, atque Apollinẽ, edicere illis, vt è tẽplo excedãt, sua secum asportantes. Hæc quũ caduceator dixisset, Athenienses, misso ad Bœotos suo caduceatore, negant se quicquã iniuriæ tẽplo fecisse, aut in posterũ sua spõte esse facturos. Neq; enim ea se gratia ab initio venisse, sed vt illinc

[b] Is quum in conspectum Athenienſium veniſſet.

A ⓐ δὲ, ὡς ἕκαστοί ἵνα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. βοιωτοὶ δὲ ἐ φεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν, καὶ ⓐ λοκροὶ, βοηθηκότες ὕστερα τῆς τροπῆς γιγνομένης. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης ῥᾷον τὸ ἔργον, ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἵ τε ἐκ τοῦ ὠρωποῦ οἱ ἐκ τοῦ δηλίου φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ ὅμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν καὶ θαλάσσῃ ἐπ' οἴκου. καὶ οἱ βοιωτοὶ, τροπαῖον στήσαντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν [c] ἀνελόμενοι νεκροὺς, οὓς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν τάναγραν· καὶ τῷ δηλίῳ [d] ἐπεβούλευον, ὡς προσκαλοῦντες. ἐκ γὰρ τῶν ἀθηναίων κήρυξ παρυόμενος [e] ὅτι τοὺς νεκροὺς, ἀποδώσει κήρυκι βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν προέξει πρὶν αὖ αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν· καταστὰς [f] ὅτι τοῖς ἀθηναίοις, ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν βοιωτῶν, [g] "ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν [h] παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων. πᾶσι γὰρ εἶ [i] κατεχηκὸς, [k] ἰόντας ὅτι τινὰ ἄλλων, ἱερῶν τῶν ἐόντων ἀπέχεσθαι· ἀθηναίους δὲ δήλιον τειχίσαντας οἰκεῖν, καὶ ὅσα ἀνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, ποιῆσαι γίγνεσθαι [l] αὐτόθι· ὕδωρ τε, ὃ ἐκείνοις ἄφαυστον σφίσι, [m] πλὴν ὡς τὰ ἱερὰ [n] χέρνιβι χρῆσθαι, [o] ἀναστάντας ὑδρεύεσθαι. ὥστε ὑπάρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν βοιωτοὺς ὅτι καλοῦντας [p] τοὺς ὁμόχθονας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω, [q] προαγορεύειν, ἀνίστασθαι ἐκ τοῦ ἱεροῦ [r] ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν. τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ ἀθηναῖοι πέμψαντες πρὸς τοὺς βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ [s] ὅτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδέν, οὔτε τοῦ λοιποῦ ἐκόντες βλάψειν. οὐδὲ γὰρ τοῦ ἕνεκα ἦλθον [t] ὅτι τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ

153

---

[a] Οἵπ ἱππῆς αὐτῶν] τῶν βοιωτῶν.
[b] Ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον] κωλυσάσης τὸν πόλεμον. [g] Φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες] ἐν τῷ δηλίῳ. [d] Ἀνελόμενοι νεκροὺς] αἰτοῦντες. [e] Ἐπεβούλευον] ἐσκέπτοντο. [ζ] Ἐπὶ τοὺς νεκροὺς] ὅτι τῇ αἰτήσει τῶν νεκρῶν. [η] Οτι οὐ δικαίως δράσειαν] ἔδρασαν. [θ] Παραβαίνοντες] ἀθετοῦντες. [ι] Τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων] ἔγραψαν τοῖς νόμοις. [κ] Κατεχηκὸς] ἔννομον. [λ] Ἰόντας ὅτι τῶν ἀλλήλων] ἦρχον, εἰς βάλλοντας πολεμικῶς καὶ τῆς ἀλλήλων γῆς. [μ] Αὐτόθι] ἐν τῷ ἱερῷ. [ν] Πλὴν ὡς τὰ ἱερὰ] αὖθις τῷ χρῆσθαι. [ξ] Χέρνιβι χρῆσθαι] ἦρχον, οὓς ἐκ ἐᾶν θεμιτὸν φαῦσαι αὐτοὺς, ἦρχον τοῖς θηβαίοις, ἀμὴ ὅτι παῖς χεῖρας καθαίροιεν δι' αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ὕδατος, μέλλοντες τῶν θυμάτων ἅψεσθαι. [ο] Ἀναστάντας] ἀνιμησαμένους ὑδρεύεσθαι. ἦρχον ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀνιμωμένοις πρὸς τὰς κοινὰς χρείας χρῆσθαι. [π] Τοὺς ὁμόχθονας] ὁμοχθονας οἱ συμμετέχοντες τῶν αὐτῶν νασῶν, καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν. [ρ] Προαγορεύειν αὐτοὺς] τοῖς βοιωτοῖς. [σ] Ἀπιόντας] τοῖς ἀθηναίοις. [τ] Οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν] ἦσαν, οὐδὲν προβαλόμενοι. [υ] Ἐπὶ τούτῳ] ὅτι τῷ ἀδικῆσαι τὸ ἱερόν.

"τοὺς ἀδικοῦντας [a] μᾶλλον σφᾶς ἀμύ- A
νωνται. τὸν δὲ νόμον τοῖς ἕλλησιν εἶ, ὧν ἂν ἡ ὁ
κράτος τῆς γῆς ἑκάστης, ἤν τε πλέονος, ἤν
τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ αἰεὶ γί-
γνεσθαι, ἐν οἷς θεραπευόμενα οἷς ἂν πρὸς
τοῖς εἰωθόσι καὶ δυώνται. καὶ γὰρ βοιω-
τοὺς, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι
ἀναστήσαντες ἄλλα βίᾳ νέμονται γῆν, ἀλλο-
τρίοις ἱεροῖς ἐπελθόντας, οἰκεῖα
νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ εἰ μὴ ὑπὸ πλέον
δυνηθεῖεν τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τῦτ' ἂν ἔ- B
χειν· νῦν δὲ ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν ἐκόντες εἶ, ὡς
ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπίασιν. [b] ὕδωρ τε ἐν
τῇ αὐάλῃ κινῆσαι, ἤν ὑπ' αὐτοὶ ὕδατι κρατη-
θέντες, ἀλλ' ἐκείνοις κρατέσαντες [c] ὑπὸ
τῶν σφετέρων ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιά-
ζεσθαι ἀρξῆσθαι. πρὸς δ' εἰκὸς εἶ τῷ πο-
λέμῳ καὶ δεινῷ τινι κατειργόμενον, [d] ξύγ-
γνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ.
καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων κα-
ταφυγὴ εἶ τοῦ βωμοὺς, καὶ δαιμονίαν τε C
ὑπὸ τῶν μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ
οὐχ ὑπὸ τοῖς [e] ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τολ-
μήσασι. τοῖς τε νεκροῖς πολὺ μείζονας [f] ἐ-
κείνοις αὐτὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδόναι,
ἀσεβῶν, ἢ τοῖς μὴ ἐθέλουσιν ἱεροῖς τὰ πρέ-
ποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφί-
σιν εἰπεῖν, [g] μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς βοιωτῶν
γῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶ, ἐν ᾗ δὲ
δεῖ ἐκ τήσαντο· ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοῖς
νεκροῖς ἀπένδυσιν αἴρεσθαι. ⓐ δὲ βοιω- D
τοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὴ ἐν τῇ βοιωτίᾳ εἰσὶν,
ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν, ἀποφέρεσθαι τὰ
σφέτερα· εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώ-
σκειν τὸ ποιητέον. νομίζοντες τὴν μὲν ὠρωπίαν,
ἐν ᾗ τοῖς νεκροῖς ἐν μεθορίοις [h] μάχης γε-
νομένης κεῖσθαι ξυνέβη, ἀθηναίων κατὰ
ὑπήκοον εἶ, χωρὶς ἂν αὐτοῖς βίᾳ σφῶν κρα-
τῆσαι αὐτῶν· ἢ ἐπένδυσιν δώσειν τῶν
ἐκείνων. ὃ δὲ ἐκ τῆς ἑαυτῶν, βουλευ-
τὰς εἶ ἀποκρίνασθαι, ἀπιόντας, καὶ ἀπο-
λαβόντας ἃ ἀπαιτοῦσιν. ὁ δὲ κήρυξ τῶν ἀθηναίων

potius eos qui iniuriâ sibi inferrẽt, propulsarent. Esse autẽ apud Græcos legẽ, penes quos imperium sit cuiuscunque regionis, seu magnæ seu paruæ, vt penes eosdẽ sint semper & templa vbi eisdem ceremoniis fiant sacra[a] quibus consuetũ esset, quoad fieri potest. Etenim Bœotos aliósque permultos, quicunque terram aliquam vi cultoribus eiectis ipsi incolunt, templa quæ prius aliena erant, occupantes, pro suis, possidere, [b] & eos, si præualerent, & ipsorum terra potirentur, hoc iuris habituros: nunc autem in qua parte sunt, libenter esse, & tanquam ex suo nõ abscedere. Aquam quoque se [c] in necessitate mouisse: nec per contumeliam appositisse, sed dum illos vlciscuntur qui in suam terrã irruperunt, ad vtendum compulsos esse. [d] Omnia verò licere bello, & aduersitate aliqua circumuentis veniam esse quandam etiam apud deum. Etenim delictis non voluntariis refugium esse aras: scelúsque eorum vocari qui nulla necessitate sunt mali, non eorum qui [e] propter aduersa aliquid audent. Quinetiam illos impiè multo magis facere [f] qui pro templis mortuos reddi dignum censerent, quàm qui inuiti quæ consentanea sunt templis accipiunt. Planè autem iubebant illis dici, se non recessuros ex agro Bœotio: non enim iam in eorum agro se esse, sed in eo quem armis obtinuissent: verumtamen ex ritu maiorum postulare vt mortuos tollere liceret. Bœoti respondent, si quidẽ in Bœotia essent, excedentes è terra sua, asportarent sua: sin in illorum, se intelligere quid foret faciendũ. existimãtes Oropiam, vbi contigit illos occumbere, commissa in eius confiniis pugna, ditionis Athenienſium esse, quos cæsos ipsi non tenere possent illis inuitis. [g] neque ad eos reddendos se obligatos esse, sed illos ex sua terra abeuntes, consentaneum esse ea quæ repetunt recipere. Hos Athenienſium caduceator

[a] Quibus more receptum sit, & præterea etiam quibus quisque possit.

[b] *Vide annot.*

[c] Necessitate coactos mouisse: ad quam se non insolentia impulsos fuisse, sed dum, *&c.*

[d] Credibile autem esse veniam ab ipso etiam deo iis dari quæ aliquis belli aut periculi necessitate constrictus fecerit, *&c. Potest etiã* καπίρρημον *ad ipsam rem, non ad personam referri, sed durius. Vide annot.*

[e] Rebus aduersis ad audendum quidpiam adigun tur.

[f] Qui pro templis mortuos reddere vellent, *Vel, qui pro templis mortuos sibi reddi postularent*, quàm qui nollent templis, *id est, templorum redditione*, ea recuperare quæ deceret.

[g] *Vide annot.*

---

a Τοὺς ἀδικοῦντας] ἤγουν τοὺς θηβαίους. C Μᾶλλον σφᾶς] τοὺς ἀθηναίους. γ Ἐξαναστήσαντες] ἀπελάσαντες. μεταναστήσαντες. δ Ὕδωρ τε ἐν τῇ αὐάλῃ] ὑπὸ τῶν ἀναλίσκεσθαι ἔχοντων. ε Ἀλλ' ἐκείνοις] τοῖς θηβαίοις. ζ Ἐπὶ τῶν σφετέρων] τῶν τῶν ἀθηναίων. η Ξύγγνωμόν τινα γίγνεσθαι] ἤγουν ξυγγνώμην τινὰ ἔχειν. θ Ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν] ἀπὸ τῶν ὑπερεόντων ἀγαθῶν. ι Τολμήσασι] τολμηρῶς πρᾶξασι τοῦτο καὶ θεομισῶς. κ Ἐκείνοις] τοῖς βοιωτοῖς. λ Μὴ ἀπιοῦσιν] αἰτοῦσι τὸ μὴ ἀπιόντας.

quum audisset, infecta re abiit. Et Bœoti tum, accersitis protinus ex sinu Meliaco iaculatoribus funditoribúsq;,tũ duob⁹ millibus grauis armaturæ Corinthiorũ, quæ post pugnã auxilio venerant, tum præsidiariis Peloponnensibus, [a] qui ex Nisæa vnà cum Megarensibus profecti erant,aduersus Delium castra mouent:aggressíque munimentũ, cum aliis oppugnandi generibus, tum verò machina admota, qua & illud expugnatum fuit, ad hunc modum facta: [b] Antennam ingentem quũ geminas in partes ferrauissent, omnem excauant, eámque rursus, veluti tibiam, affabrè cõpingunt,& in ipsius summo lebetẽ catenis appẽdunt, adunco super illud ferreo rostro ad insufflandũ, quod ab ipsa antenna procedebat, eius ligno magna ex parte ferrato. Hanc machinam longo spatio carris aduectam, muro admouẽt,qua maximè parte vitibus erat ligníq; constructus.Vbi admota est,grandibus follibus ei capiti antennæ quod ad ipsos spectabat, applicitis, flatũ cient: qui flatus acriter actus in ahenum,prunas & sulphur & picem habens, ingentem flammam excitauit,murúmque incendit: ita vt nemine super eum perstãte, sed omnibus in fugam se dãtibus,munimentum caperetur. Præsidiariorum alii occubuerunt: ducenti capti sunt, alia multitudo conscensis nauibus recepit se domum. Recepto autem Delio decimoseptimo à pugna die, caduceator Athenienſium rei gestæ prorsus ignarus, non ita pòst rursus quum venissет cæsorum gratia, eos Bœoti reddiderunt, non amplius eadem respondentes. Perierunt autem in pugna, Bœotorum quidẽ paulo minus quàm quingenti, Athenienſium verò, cum Hippocrate imperatore, paulo minus quàm mille, præter leuis armaturę atque lixarum magnum numerũ. Post hanc pugnam Demosthenes vbi nauiganti sibi ad Siphas traditio non processit,quum haberet in ea classe Acarnanum & Agræorũ & Athenienſiũ ad quadringentos

[a] Qui ex Nisæa discesserant, tum etiam Megarensibus,aduers. &c.

[b] De huius machinæ descriptione vide annot.

A ἀκούσας ἀπῆλθεν ἀπρακτος· καὶ οἱ Βοιωτοὶ θύσαντες μεταπεμψάμενοι ἐκ τε τοῦ μηλιέως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τοῦτο μάχῃ, καὶ εὐθίων τε διακοσίων ὁπλιτῶν, καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξελαυνόντων πελοποννησίων φρουρῶν, καὶ μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ὅπῃ τὸ δήλιον, καὶ προσέβαλον τῷ τείχισματι.

B ἀνῷ τε τρόπῳ πειρώμενοι, καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἣπερ εἷλεν αὐτό, τοιάδε· κεραίαν μεγάλην διχα πρίσαντες, ἐκκοίλαναν ἅπασαν, καὶ ξυναρμόσαντε παλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν. καὶ ἐπ' ἄκραν λέβητα τε ἤρτησαν ἁλύσεσι, καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νῶτον καθεῖτο, καὶ ἐσεσιδήρωτο ὅπῃ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσῆγον δὲ ὁκ πολλοῦ ἀμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο· καὶ ὁπότε εἴκη ἐγλεύς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐς τὸ προσὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας, ἐφύσων. ἡ δὲ πνοὴ, ἰοῦσα

C στεναυλος ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς τε πυρώδεις καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην· καὶ ἥπτε τὸ τείχος, ὥστε μηδένα ἐπ' αὐτῷ ἔτι μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας, ἐς φυγὴν καταστῆναι, καὶ τὸ τείχισμα οὕτω τῷ θήρῳ ἁλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, ἑβδομήκοσιοι δὲ ἐλήφθησαν. τῶν δὲ ἀμάχων τὸ πλῆθος ἐς τὰς

D ναῦς ἐμβαὶ, ἀπεκομίσθησαν ἐπ' οἴκου. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐπιὸν ἡμέρᾳ δεκάτῃ ἀφ' ἧς ἔπεσε μετὰ τὴν μάχην, ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ὅτι ἐδεήθη τῶν γεγενημένων, ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις πρὸς τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν Βοιωτοὶ, καὶ οὐκέτι ταῦτα ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων· Ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων, καὶ Ἱπποκράτης ὁ στρατηγός· ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμός. μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην, καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλέοντι τὰ πρὸς τὰς σίφας τῆς παραδόσεως πρέσι ἐγένετο, ἔχων τὸν στρατὸν ὅπῃ τῶν νεῶν, τῶν τε ἀκαρνάνων καὶ ἀγραίων καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους

α Πάλιν ἀκριβῶς] κατὰ φύσιν. β Στεναυλος ἐς τὸν λέβητα] ταῦτον εἰπεῖν, δι' στεναυλος σώλπιξ.

ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐς τὴν Σικυωνίαν· καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι, βοηθήσαντες οἱ Σικυώνιοι τοῖς ἀποβεβηκόσι ἔτρεψαν, καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δ', ζωντας ἔλαβον. Ἔστησάν τε δὲ τροπαῖον καὶ τοῖς νεκροῖς ὑποσπόνδοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης ὁ Ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἡμέρας τοῖς ὅπλοις, στρατεύσας ὅπερ καὶ ἐπολέμουν, καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαραδόκου, ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν Ὀδρυσῶν τε, καὶ τῆς ἄλλης Θρᾴκης ἧσσαρ καὶ ἐκεῖνος. ¶ Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, Βρασίδας ἔχων τοὺς ὅπερ Θρᾴκης ξυμμάχους, ἐστράτευσεν ἐς Ἀμφίπολιν τὴν ὅπερ στρυμόνι ποταμῷ, Ἀθηναίων ἀποικίαν. Ὃ δὲ χωρίον τοῦτο ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστίν, ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, φεύγων βασιλέα Δαρεῖον, κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ Ἠδώνων ἐξεκρούσθη· ἔπειτα δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔτεσι δυοῖν καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποίκους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι βουλόμενοι πέμψαντες, οἳ διεφθάρησαν ὑπὸ Θρᾳκῶν ἐν Δραβήσκῳ ὑπὸ Θρᾴκης. καὶ αὖθις ἐνὸς δέοντες τριακοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἄγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ὄντος πεμφθέντος, Ἠδωνοὺς ἐξελάσαντες, ἐκτίσαν τὸ χωρίον τοῦτο ὅπερ πρότερον ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο. ὁρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἠιόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ὅπερ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ὅπερ θαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἄγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιῤῥέοντος τοῦ στρυμόνος, ἀφ' οὗ περιέχει αὐτὴν, τεῖχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν, περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ὄψιν ἐποίησεν. ὅπερ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας ἄρας ἐξ Ἄργιλου τῆς χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ· καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ὅπερ τὸν αὐλῶνα, ὃς βρομίσκην, ἣ ἡ βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ διαποιησάμενος, ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν δὲ ἦν, καὶ ὑπένιφεν. ἦ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλόμενος

A armatos, egressus est in agrum Sicyonium: & priusquam omnes appellerent naues, Sicyonii ad sua tutanda venientes, eos qui egressi fuerant fugauerunt, ad nauésque vsque persequuti, alios interemerunt, alios viuos ceperunt: ac trophæo erecto, cæsos suis petentibus[a] reddiderunt. Per eosdem dies quibus ad Delium res gesta est, Sitalces Odrysarum rex vita excessit, victus in prælio à Triballis, quibus intulerat arma. Cui successit in regno Odrysarum, ac cæteræ cui hic imperauerat Thraciæ, Seuthes B [b]Sparadoci germani Sitalcis *filius*. ¶ Eadem hyeme Brasidas, cum iis quos in Thracia habebat sociis, bellum intulit Amphipoli, Athenienſium coloniæ, ad Strymonem fluuium. Hunc locum vbi nunc sita est vrbs, primus tentauit [c]incolere Aristagoras Milesius, quum regẽ Darium fugeret, sed ab Edonibus eiectus est: deinde Athenienses, duobus pòst & triginta annis eò missis decem millibus C incolarum, tum suorum, tum aliorum quicunque ire vellent: quæ à Thracibus apud Drabescum sunt interempta. Rursus vndetricesimo anno Athenienses reuersi, Agnone Niciæ *filio* coloniam deducente, expulsis Edonibus hanc vrbem condiderunt, quæ prius Nouem viæ vocabatur. Profecti autem fuerant ex Eione, quam ipsi maritimum emporium in ostiis fluuii habebant, quinque & D viginti stadiis distantem ab vrbe quæ nunc est: quam Agnon ideo Amphipolin appellauit quòd præterfluente vtrinque Strymone cingeretur: ductóque à flumine ad flumen longo muro, conspicuam mare versus & continentem collocauit coloniam. Aduersus hanc igitur Brasidas ex Arnis agri Chalcidénsis cum exercitu profectus, circa solis occasum peruenit in Aulonem & Bromiscum, qua stagnum Bolbe mari infunditur: cœnatúsque, noctu ire pergit. Erat autem tempestas, subningebátque: quo libentius iter faciebat, volens

a Pace sequestri reddiderunt.

b *Vel*, Ipsius Sitalcis ex fratre Sparadoco nepos.

c Colonis fre quẽtare. *Vel*, Hũ in locum colonos deducere.

α Ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ] τῦ Σπάρκου.
β Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος] μετάβασις.
γ Ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶν] ἡ Ἀμφίπολις.
δ Διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν] τὸν στρυμόνα.
ε Ἀπολαβὼν] ἀποκλείσας.

latere qui intra Amphipolin essent, præter proditores. Nam erant ibi tum nonnulli Argiliorum, (qui sunt Andriorum coloni) illic domicilium habentes, tum alii huius rei participes, partim à Perdicca, partim à Chalcidensibus persuasi, præcipuéque Argilii in proximo habitantes, sempérque Athenienſibus suspecti, & oppido insidiantes. Hi, [a] vbi & tempus affuit, & Brasidas, quum iampridem de tradenda vrbe [b] composuissent cum suis qui munia reipublicæ administrabant, tunc eum in vrbem receperunt: eadémque nocte ab Athenienſibus deficiétes, exercitum ad pontem fluminis promouerunt, vnde [c] magis quàm à transitu oppidum abest. Nondum muris cinctum erat, vti nunc est, sed præsidium quoddã modicum ibi collocatum erat: quod paruo negotio Brasidas vi submouens, tũ proditionis, tũ tẽpestatis, tum repentini aduẽtus beneficio, pontẽ trãsit: continuóque eorum potitus est quæ Amphipolitanorum passim extra oppidum habitãtium erant. [d] Hoc repentino eius transitu aduersus ciuitatem facto, & eorum qui extra fuerant multis captis, aliis ad vrbem fuga elapsis, Amphipolitani maiorem in modum tumultuabantur, præsertim mutuò suspecti. Creditum est (vt dicitur) Brasidam, nisi maluisset suos ad prædam quàm ad vrbem subitò conuertere, eam fuisse capturum: [e] nunc, sistens exercitum, ad ea quæ extra vrbem sunt diripienda discurrit. destitit tamen quum per eos qui intus erant, nihil eis succederet. Cæterùm aduersarii proditoribus multitudine præpollentes, ne statim portæ aperirentur, mittunt cum Eucleo duce, qui aderat eis ad præsidium loci [f] pro Athenienſibus, ad alterum ducem [g] Thraciæ *præsidem*, Thucydidem Olori *filium*, qui hæc conscripsit, agẽtem circa Thason,

[a] Vbi data fuit occasio, & Brasidas aduenit, quũ &c.

[b] *Legit* ἐπεραξαν, *non* ἔπραξεν.

[c] *Vide annot.*

[d] Quum autem eius transitus inopinatus iis qui in ciuitate erant accidisset. *Vel*, Eius traiectio.

[e] At nunc, vbi castra posuit, ad ea quæ extra erãt excursiones facere cœpit, ac tandẽ desti tit quum per eos qui, &c. *Vel*, Incœpto destitit.

[f] Ab Athenienſibus *missus*.

[g] *Videtur legisse* τῶ ὀθπ Θρᾴκης. *Vide annot.*

A λαθεῖν. ἔδυ ἐν τῇ ἀμφιπόλει, πλείω τῶν προσδιδόντων. ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ Ἀργίλιοι, Ἀνδρίων ἄποικοι) καὶ οἱ ἄλλοι, οἳ ξυνέπραξαν ταῦτα, οἱ μὲν, Περδίκκα πειθόμενοι, οἱ δὲ, Χαλκιδέων. μάλιστα δὲ οἱ Ἀργίλιοι, * ἐγγύς τε προσοικοῦντες, καὶ ἀεί ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι, καὶ ὅπως βουλόμενοι τὰ χωρία, ᵃ ὅπῃ παρέτυχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδας 155
ἦλθεν, ἔπραξέν τε ᵇ ἐς πλείονος ᶜ ποιοῦς
B ἔδυ ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἔχει, ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις· καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν ᵈ τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸ στρατόν, πρόσω ὅτι τῷ γέφυραν τοῦ ποταμοῦ, ᵉ ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον ᶠ τῆς Ἀμφιπόλεως· καὶ οὐ καθεῖτο τεῖχη ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βραχεῖα καθειστήκει. ὡς βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδόκητος
C τοῖς, καὶ ἀπροσδοκήτως· προσπεσὼν, διέβη τῷ γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων πρὸς τὸν ἕλωνα θύρας εἶχε. ᵍ τῆς δὲ Ἀμφιπόλεως αὐτὸς ἀφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένοις, καὶ τῶν ἔξω, πολλῶν μὲν ἀλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφυγόντων ἐς τὸ τεῖχος, ᾗ Ἀμφιπολῖται ἐς ὅρυσον μέγα κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες. ᾗ λέγεται ʰ Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπαγὴν ʲ τῶν
D στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ' εὐθὺς χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δόξειν ἂν ἑλεῖν· νῦν δὲ, ὁ μὲν ἱδρύσας ᾗ στρατὸν, ᵏ ὅπῃ τὰ ἔξω ἐπέδραμε, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν. ᾗ δὲ αὐτοῖς τοῖς προδιδοῦσι, κατειρῶντες τῷ πλήθει, ὥστε μὴ αὐτίκα ˡ τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετ' Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἦν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τῇ ἀγορᾷ φύλαξ τοῦ χωρίου, ὅπῃ ᾗ ἕτερον στρατηγὸν τὸν ὅπῃ Θρᾴκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα πρὸς Θάσῳ,

---

α Ἐξεῖ παρεσκευῶσι] τῇ ἀμφιπόλει. β Ἐπειδὴ παρέτυχε] συνέζη. γ Ἐκ πλείονος] χαμοῦ δηλονότι. δ Πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας] μετέχοντας τῆς πολιτείας τῶν ἀμφιπολιτῶν. ε Καὶ τὸν δεξάμενοι αὐτὸν] οἱ Ἀργίλιοι. ζ Τῇ πόλει] τῇ οἰκίᾳ. η Ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα] ἡ ἀμφίπολις. θ Τῆς Ἀμφιπόλεως] τῆς γυφύρας. ι Πρόσω ὅτι] ἤγουν ὁπίσω. κ Τῆς δ' Ἀμφιπόλεως αὐτὸς] ἀμφιπραιόσιος. λ Τῶν στρατῷ τραπέσθαι] σοὶ τῷ στρατῷ. μ Ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε] ἤγουν, ἐλπίσασα τὰ ἐκτός. ν Τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι] τῆς ἀμφιπόλεως. ξ Παρὼν αὐτοῖς φύλαξ] τῶν ἀμφιπολιτῶν

(ἔστι δὲ ἡ νῆσος, Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦ) κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἀκούσας, καὶ ταχὺς ἐπὶ ναυσὶν, αἷς ἔτυχεν παροῦσαν, ἔπλει· ἐβούλετο φθάσαι μᾶλλον τὸν Ἀμφίπολιν, πρὶν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μή, τὴν Ἠιόνα προκαταλαβεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας, δεδιὼς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νεῶν βοήθειαν, καὶ παντὸς μᾶλλον Θουκυδίδου κήδοντά τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δυνάσθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκαταλαβεῖν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν, μὴ, ἀφικνουμένου αὐτοῦ, ὁ πλῆθος τῶν Ἀμφιπολιτῶν ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης ἀγείραντα αὐτὸν ποιήσωσι σφᾶς, οὐκέτι προσχωρεῖν. καὶ τὴν ξύμβασιν μετεῖναι ἐποίησε, κήρυγμα τόδε ποιήσας, ἀνδρῶν Ἀμφιπολιτῶν καὶ Ἀθηναίων τῶν ἐνόντων ὃν μὲν βούλωνται, ἐξιέναι σὺν τοῖς ἑαυτοῦ, τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα, μένειν· τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα, ἀπιέναι, ἔχοντα ἃ ἑαυτοῦ ἐκφέρουσιν, πέντε ἡμερῶν. ταῦτα πολλοὶ, ἀκούσαντες, ἀλλοιότεροι ἐγίγνοντο τὰς γνώμας. καὶ γὰρ καὶ βραχὺ μὲν Ἀθηναίων ἐμπολιτεύον, ὁ δὲ πλεῖον, ξύμμιξον. καὶ τῶν ἔξω λαφθέντων σύνεγγυς οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν, καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς ὃν φόβον, δίκαιον εἶναι ἐλάμβανον, καὶ μᾶλλον Ἀθηναῖοι, ἀφ' ὧν ἔμελλον αὖ ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δέ, καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοηθεῖαν ἐν τάχει· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ μειουμένου, καὶ κινδύνου τοῦδε δόξαν ἀφιέμενοι. ὥστε τῶν προσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀφισταμένων αὐτὰ, ὅπῃ καὶ ὁ πλῆθος ἑώρων τετραμμένον, καὶ τοῦ παρόντος Ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώμενον,

A Pariorum colonia, (quæ est insula distans ab Amphipoli fere dimidiati diei nauigatione) iubentes vt sibi veniret auxilio. Quod si mulac ille audiuit, cũ septem nauibus, quæ fortè aderant, proficiscitur: [a] volens ille quidem præcipuè antequam Amphipolis dederetur occurrere: sinminus, Eiona occupare. Interea Brasidas, metuẽs tum è Thaso auxilia nauium, tum quòd audiebat [b] Thucydidem in omni circa Thracia officinis aurariis præesse, & per se admodum posse apud primores in continente, annixus est vrbem si posset ante capere: ne, si ille veniret, plebs Amphipolitana, sperans eum & classe & sociorum auxiliis ex Thracia coactis vrbem defensurũ, iã sese dedere recusaret. Atque ita æquabilẽ conuentionem init, hoc edicto per præconem denuntiato, Amphipolitanorum atque Athenienſium qui intra vrbem essent, quisquis vellet, pari similique iure vtentem manere apud sua bona: qui nollet, eum abire, exportatis suis facultatibus, quinque intra dies. Hoc audito pleriq; alterius voluntatis effecti sunt, præsertim quũ per paucos Athenienses respublica administraretur, cæteri, vulgus promiscuum, & eorum magna ex parte propinqui essent [c] qui foris fuerant capti. ac præ metu æquum esse edictum existimabant: Athenienses quidem, quòd libenter exirent, [d] non idem sibi impendere periculũ quod aliis rati, quódque non celerem suecursum expectarent: cætera verò multitudo, quòd neque æquabili ciuitatis iure priuarentur, & præter opinionem periculo liberarentur. Itaque iis qui cum Brasida composuerant, in aperto iam edictum iustum asserentibus, quòd cernerent vulgus quoque mutasse sententiam, nec amplius exaudire eum qui aderat Athenienſium ducem,

a Volens potissimum quidem Amphipolin, antequam deditio vlla fieret: sin minus, Eionem occupare.

b Thucydidem in circumiacente Thracia; *vel*; *in Thraciæ locis circũ iacentibus*, officinas aurarias possidere, atque hinc opibus inter primos esse eorum qui continentem habitarent, annixus est, &c. *Vide annot.*

c Atque ii qui foris capti fuerãt, multos intus propinquos haberẽt.

d Non parem esse suam cõditionem rati, quod ad pericula. *Id est*, Maiora sibi quàm aliis pericula imminere rati. *Vide annot.*

α Κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν] ἐπικουρεῖν. β Θουκυδίδου] τοῦ Θουκυδίδου. γ Ἀγείραντα αὐτὸν] τὸν Θουκυδίδου. δ Προσποιήσωσι] σώσωσι. ε Ἀνεπῶν] ἀνακηρύξας. ζ Ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ] χρήμασι, δηλονότι. η Καὶ ὁμοίας μετέχοντα] πολιτείας. θ Ἀλλοιότεροι ἐγίγνοντο τὰς γνώμας] ἦρχον μεταβαλλόμενοι τὴν προαίρεσιν. ι Τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον] οἱ πλείους οἰκήτορες σύμμικτοι ἦσαν. ἦρχον δὲ διαφόρων γνωμῶν. κ Ὡς τῶν τοσούτων τοῦ Βρασίδα] ἦρχον συνεργούντων εἰς τὴν προδοσίαν. λ Διαδικαιούντων αὐτὰ] δίκαια κρινόντων τὰ τοῦ Βρασίδα. μ Τετραμμένον] μεταβεβληκὸς τὴν γνώμην.

accepta conditio est, initáque conuentio. atque hunc in modum vrbs tradita. Eodem die circa vesperum Thucydides cum nauibus ad Eiona appulsus est, [a] Amphipolin tenente iam Brasida: & nocte Eionem accedit, statim sub aurora (nisi naues celeriter auxilio veniissent) occupandam. [b] Secundum hæc, Thucydides quidem res apud Eionem ordinabat, vt & statim, si Brasidas inuaderet, [c] & mox eos qui de superioribus transire ex fœdere vellent, tutò possent excipere. Ille autem repentè multis cum nauigiis secundo flumine ad Eionem vectus, sitfortè promontorio quod à muris excurrit occupato, fluminis ostiis potiretur: quinetiam à terra Eionem quum tentasset, vtrinque pariter est repulsus: ob ídque ad res Amphipolitanas ordinandas se contulit: & ad eum defecit Myrcinus ciuitas Edonensis, Pittaco Edonorum rege à liberis Goaxis & vxore Braure interfecto: nec multo post Gapselus & OEsyma, quæ sunt Thasiorum coloniæ, Perdicca hæc transigente, qui statim post captam vrbem affuerat. Amissa Atheniénses Amphipoli ingenti metu tenebantur, præsertim quòd hæc ciuitas eis perutilis erat, tum prouentu materiæ quæ ad ædificandas naues exportabatur, pecuniáque: tũ quòd aduersus socios suos ad Strymonem vsque, deducentibus Thessalis, transitus Lacedæmoniis erat. Quibus nisi pontem tenentibus, propter ingens sanè fluminis in superioribus stagnum, haudquaquam liceret accedere, triremibus etiam Athenien-sibus ad Eionem excubantibus. Tunc autem Athenienses [d] hæc facilia factu existimabant, & ne deficerent socii verebantur. Nam Brasidas cùm in cæteris [e] modestum se præbebat, tum verò vbique prædicabat se

[a] Et Amphipolin quidem Brasidas modò occupauerat, Eionem verò quin occuparet, per vnam duntaxat noctem stetit. *Vel, Adoccupandam vero Eionem vna tantùm nox illi defuit.* Nisi enim naues auxilio quam primũ veniissent, statim sub aurora potitus illa fuisset.

[b] Posthæc.

[c] Et in posterũ quoque tuta esset, receptis iis qui iuxta fœdus, *Vel,* iuxta conditiones *deditionis* è superioribus abscedere voluerãt. *Sch. l. exp.* è superiore vrbe.

[d] *Vide annot.*

[e] Moderatum. *Vel,* Eiusmodi qui æquum & bonũ coleret. *Vel,* Mitem. *quia sequitur* πραότητα.

A ἐλήφθη ἡ ὁμολογία, [α] καὶ παρεστάξαντο ἐφ' οἷς ἐκήρυξε. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν· ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες [β] τῇ ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ [γ] ὀψὲ κατέπλευσαν ἐς τὴν ἠιόνα. καὶ τὴν μὲν ἀμφίπολιν ὁ Βρασίδας ἔτι εἶχε, τὴν δ' ἠιόνα παραλαβὼν νύκτα ἐλήφθη λαθών. εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆες ἅμα τῷ ἕῳ, ἅμα ἕῳ ἂν εἶχετο. [δ] μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ ἠιόνι καθίστατο, ὅπως καὶ ταῦτα, ἢν ὅτιη ὁ Βρασίδας, καὶ τοὐπίπαν ἀσφαλῶς ἔχῃ, [ε] ἀδεξάμενος τοὺς ἐθελήσαντας [ζ] ἀποχωρῆσαι [η] αὖθις καὶ ἀπὸ συνθήκας.

B [θ] ὁ δέ, πρὸς μὲν τὴν ἠιόνα [ι] κατά τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴπως τὴν προσχοῦσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβὼν, κατοικίσαι ἔσαλου, καὶ καὶ τὴν γλῶτταν ἀποπειρώμενος ἅμα, [κ] ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη. ταῖς δὲ προσὶ τὴν ἀμφίπολιν ἔξηρτύετο. καὶ μύρκινός τε [λ] αὐτῷ προσεχώρησεν, ἠδωνικὴ πόλις, Πίτταλου τοῦ ἠδώνων

C βασιλέως ἀποθανόντος σὺν τῇ γυναικὶ τοῦ Γοάξιος παίδων, καὶ Βραυρείς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ γάψηλος οὐ πολλῷ ὕστερον, [μ] καὶ οἰσύμη. εἰσὶ δὲ αὗται θασίων ἀποικίαι. πρὸν δὲ καὶ Περδίκκας βοηθὸς μὲν τὴν ἄλωσιν, [ν] ξυγκαθίστη ταῦτα. ἐταράσσοντο δὲ τῆς ἀμφιπολέως, οἱ ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος καθεστῶτες, μήτε τι ὅτι ἡ πόλις ἐν αὐξοῖς ὠφέλιμος, ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ, καὶ χρημάτων προσόδῳ· καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ στρυμόνος ἦν πρόοδος, θεσσαλῶν [ξ] ἀφιέντων [ο] ὅτι τοῖς ξυμμάχοις σφῶν, [π] τοῖς λακεδαιμονίοις· τῆς δὲ γεφύρας μὴ κατεχόντων, αἰῶθεν μὲν μεγάλης οὔσης ὅτι πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς ἠιόνα [ρ] τειχίσει τετρωμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι [σ] προσελθεῖν· τότε δὲ ῥᾳδία ἤδη ἐνομίζετο γεφυρῆσαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔντε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς

[ζ] ἀποχωρῆσαι [η] αὖθις καὶ ἀπὸ συνθήκας

156

α Καὶ παρεστάξαντο] τὸν Βρασίδαν.
β Ὀψὲ κατέπλευσαν] μετὰ δυσμὰς ἡλίου.
γ Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν] ὁ Θουκυδίδης.
δ Δεξάμενος] ὁ Θουκυδίδης. ε Ἀναθεν καὶ ἀπὸ συνθήκας] ἤγουν ὁμοῦ τῆς αὐτῶ πόλεως. ζ Ὁ δὲ] ὁ Βρασίδας. η Καπὶ τε τὸν ποταμὸν] ἤγουν διὰ τοῦ ποταμοῦ.
θ Ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη] ἤγουν ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης. ι Αὐτῷ προσεχώρησε] τῷ Βρασίδα. κ Καὶ οἰσύμη] ἀπὸ κοινοῦ τὸ προσεχώρησε. λ Ξυγκαθίστη ταῦτα] συνεβεβαίου. μ Διαγόντων] διαβιβαζόντων. ν Ἐπὶ τοῖς ξυμμάχοις σφῶν] ἤγουν Ἀθηναίων. ξ Τοῖς λακεδαιμονίοις] τὸ ἐξῆς, πάροδος τοῖς λακεδαιμονίοις. ο Τειχίσει τετρωμένων] αὐτὰ πῦ, προώτων τῶν Ἀθηναίων.

ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθῆναι. καὶ αἱ πόλεις πειθαναγκαζόμεναι αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι, τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν, καὶ ὃ προέχεται, τήν τε ἐκείνου εὐμένειαν, μάλιστα δὴ ἐπῆρθησαν εἰς τὸ νεωτερίζειν. καὶ ἐπεχειρυχεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐκπαιεῖναί τε κελεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄλλα ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ὅτι πλέον ὅσον ὕστερον διεφαίνη, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφῶς, ἣν προνοίᾳ ἀσφαλῶς. εἰωθότες ⓐ αὐθέκαστοι, οὓς μὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι· ὃ δὲ μὴ πράσσεται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῇ Ἀθηναίων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου [a] ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς αὐτῷ ὅτι νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρρουν, καὶ ἐπίστευον μηδένα αὐτὸν ὅτι σφᾶς βοηθήσαι. ὃ δὲ μέγιστον, ἅμα ὃ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι τοῦ πρώτου λακεδαιμονίων ὁρμώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν πρὸ τοῦ ἕτοιμοι ἦσαν. ὧν ἀθαναγκάζοντο οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φυλακάς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις· ὁ δὲ, ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐφιέμενος, στρατιάν τε πρόσπολον ἔστελλεν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ στρυμόνι ναυπηγίαν τεκμήρων πρόσκευάζετο. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐκ ἐπορέγεσθαι αὐτῷ, τὰ δὲ, καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε ἄνδρας σφῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι. ¶Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, μεγαρῆς τὰ τε μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἑλόντες ἐς ἔδαφος· καὶ Βρασίδας μετὰ τῶν ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων σφῶν ξυμμάχους, στρατεύει ὅτι τὴν ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προβεβηκυῖα, καὶ ὁ ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει, σκιώνη μὲν, ἀνδρίων ἀποικίαν,

A ad liberandam Græciam esse missum. Quod audientes quæ Athenienſibus parebant ciuitates, & Amphipolin ab eo captam, & qualem se quámque mitem exhiberet, vehementissimè ad res nouandas incitabantur: atque ad eum, clam missis caduceatoribus, accedere iubebant, pro se quisque ad illum primi deficere volentes. quippe rati non timēdum sibi, [a] tā- *a De toto hoc loco consule annot.*
B diu destituris Athenienſium subsidio, quantum postea constitit: plus affectione cæca iudicantes quàm certa prouidentia: assueti homines quod maximè affectant, id spei inconsideratæ permittere: quod non affectant, id principi rationi committere. Augebatur præterea eis fiducia neminem aduersus ipsos auxilio venturū, quòd recentem in Bœotia Athenienſes calamitatem accepissent: Brasida quoque verbis alliciente, nec vera
C referente, non esse ausos congredi Athenienſes apud Nisæam secum suum exercitum solum habente. [b] Ideo ante omnia voluptatem impræsentiarum capiebant: & quia tunc primùm Lacedæmonii constituerant ea loca tentare, ipsi nauare illis operam omni ratione parati erant. Quæ sentientes Athenienſes præsidia, [c] vt in tempore & breui & hyberno, in vrbes dimiserunt. At Brasidas è Lacedæmone mitti sibi exercitū quum
D iussisset, ipse apud Strymonem ad compingendas naues se accingebat. Verùm hæc ei à Lacedæmoniis suppeditata non sunt, partim inuidia primorum, partim quòd malebant suos ex insula recuperare, atque bellum finire. ¶Eadem hyeme Megarenses [d] maiorem murum, quem de ipsis tenuerant Athenienses, *recuperatum* euertunt ad solum. Et Brasidas post captam Amphipolin, sociorum exercitum quem habebat, duxit aduersus locum nomine Actam, qui à Fossa regia introrsum prominet, cuiúsque Athos mons excelsus ad AEgæum pelagus terminatur. Vbi continentur vrbes, Sane Andriorum colonia,

b Potissimum verò ob id quod voluptatem præsentem afferebat, *id est, ob mutationem illam quæ gratissima futura erat in præsentia,* & quòd primùm Lacedæmoniorū ardēs desiderium erāt experturi, quoduis periculū adire parati erant. *Vel,* Atheniēsium desiderium, quo tūc primùm incensi fuerant.

c Gr. ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι. *Id est, Qualia per temporis breuitatem & hyemem licebat.*

d Lōgos muros, quos ipsis ereptos tenuerant Ath.

a Ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι] ἑαυτοῖς ἀγαθοῖς. β Ἐφολκὰ] ὑπερβολικά.

ad ipsam

adipsã Fossam, mare versus quod Euboeam spectat; & Thyssus; & Cleonæ, & Acrothous, & Olophyxus, & Dion, quæ à promiscuis [a] gentibus habitantur barbaris bilinguibus, & aliquantulum [b] à Chalcidensibus, sed præcipue Pelasgicis Tyrrhenis, qui Lemnum aliquãdo Athenásque incoluerunt, & Bisaltico, & Crestonico, & Edonibus, [c] viculatim habitantibus. Harum pleræque ad Brasidam desciuere. Verùm Sane & Dion, quia obstiterunt; earum regionem Brasidas, statiua illic habens, populatus est. Et quum imperata non facerent, continuò castra mouit aduersus Toronam Chalcidicam, quam Athenienses tenebant, solicitatus à paucis quibusdam, vrbem tradere paratis. Et profectus nocte, iam circa diluculum cum exercitu consedit ad templum Castoris & Pollucis, quod ab vrbe tribus fere stadiis distat, ignaris Athenensibus qui ibi præsidio erant, cæterisque oppidanis, præter eos qui cum illo transegerant, ac venturum nouerant: quorum aliquot, qui eum clam adierant, aduentum ipsius obseruabant. Qui vbi illum adesse senserunt, admiserunt ad se septem viros, nihil habentes armorum nisi [d] gladios. Tot enim duntaxat ex viginti, quibus negocium datum erat, ingredi non timuere, duce Lysistrato Olynthio. Ii per murum ad mare vergentem introgressi, ac furtim conscensa altissima arce vrbis ad collem positæ, præsidium quod illic erat, obtruncant, & portulam quæ Canastræum versus erat perrumpunt. Brasidas autem aliquantulum progressus cum cætero exercitu, quiescebat, præmissis centum peltatis, qui, quum portæ aliquæ aperirentur, & signum quod conuenerat attolleretur, primi irrumperent. Et ii quidem, [e] aduentante tempore, mirabundi ad vrbem paulatim appropinquabant: intus autem Toronæi illi [f] qui cum iis qui introierant,

a Gentibus habitantur barbarorũ bilinguium. *Id est* (*Vt alibi à Gr. scholiaste exponitur*) barbarum pariter & Græcum sermonem callentiũ.

b A Chalcidica *gente* sed præcipuè à Pelasgica, Tyrrhenorũ qui Lẽn. al. Ath. incol. & à Bisaltica, & Crestonica, & Edonibus.

c *Vertit* Viculatim, (*q.d. per Vicu los*) *non Vicatim: quia scriptum est* κῶμαι *pro* πολίσματα, *id est*, Per vicos paruos: *non simpliciter*, κῶμαι πολίσματα. *id est*, *Per vicos, Vicatim.*

d Pugiones.

e Quum mora fieret.

f Qui, vnà cum ingressis, rem adornabant, quum & portulam diffidissent, & portas quæ in foro erant diffracto vecte aperuissẽt, primùm quidem per portulam circumductos quosdam introduxerunt.

A πρὸς αὐτὸ τὸ διάρυγμα, ἐς ὃ τοῖς ἐκ Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένον· ἔχει δὲ ὧδε, θύσσον, καὶ κλεωνάς, καὶ ἀκροθώους, καὶ ὀλόφυξον, καὶ δῖον· αἱ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων δίγλωσσων. καὶ τι καὶ χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, ὃ δὲ πλῆθος, πελασγικὸν, ὃν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ βισαλτικὸν, καὶ κρηστωνικὸν, καὶ Ἤδωνες. κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους τοῖς ἐτοίμοις

B χωρήσαν τῷ Βρασίδᾳ, σαίνη δὲ καὶ δῖον αὐτόθι· καὶ αὐτῷ τῷ χώραν ἐμμείναντι τῷ στρατῷ ἐδῄου. ὡς δὲ οὐκ ἐποίουν, ὅπλοις στρατεύσας ὅτι τάχιστα τῷ χαλκιδικῇ, κατεχόμενον ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν αἴφνης ὀλίγοι ἐπῄροντο, ἕτοιμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἐπὶ καὶ περὶ ὄρθρον, τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο τοῖς τὸ διοσκούρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τριάκοντα μάλιστα σταδίους. τὸν μὲν οὖν

157 τὸν μὲν δῆλον

C δῆλον τὴν τορωναίων, καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουρουμένους ἔλαθεν· οἱ γὰρ προσιόντα αὐτὸν, εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ τοῖσι ἐλθόντες τινὲς αὐτῷ λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν τοῖσοδον· καὶ ὡς ἤσθοντο πρόσω, ἐσημαίνοσι τοῖς ἔνδοθεν ἐξήκοντας ἔχοντας ἀσπίδας ψιλοὺς ἐπλά. τοσοῦτοι γὰρ μόνον, ἀνδρῶν εἴκοσι τοῖσδε τοῖσι τὰ δέοντα, οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· (ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος ὀλυνθίος) οἱ δὲ διαδύντες διὰ τῶν τοῖχος

D τὸ πέλαγος τείχεος, καὶ λαθόντες, τούς τε ἔνδοθεν ἀνώτατα φυλακίου ὑπερβάντες, οὔσης τῆς πόλεως τοῖς τὸν λόφον, ἀναβαίνοντες διέφθειραν, καὶ τὴν κερκίδα πυλίδα διήρεσαν. ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν, ὀλίγον προελθών· ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προεπέμπετο, ὅπως ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιγήσεσθαι, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, τοῖσδε ἐσδραμοῦσιν. καὶ ἅμα μὲν, ὄρθρου ἐγιγνομένου, καὶ θαυμάζοντες; καὶ μικρὸν ἔτυχον ἐκ τῆς πόλεως προελθόντες· οἱ δὲ τῶν τορωναίων ἔνδοθεν ὑποδεξάμενοι τοὺς ἐσεληλυθότας;

ἀνωτάτω

α Καὶ χαλκιδικὸν ἔνι] ἔθνος ὀλιγοάνθρωπον.
β Κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα] ἤγουν οὐ μικροῖς πολίσμασι.
γ Τῷ πόλιν παρεσκευασμένοις αὐτῷ] ἤγουν συνεργοῦσιν τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο] συνῆν τῷ στρατῷ.
δ Τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο] συνῆν τῷ στρατῷ.
ε Οἱ δὲ προσιόντες αὐτῷ] ἤγουν συνεργοῦντες τῷ τῆς προδοσίας.
ζ Καὶ οἱ μὲν, χρόνον ἐγιγνομένου] οἱ πελτασταί.

ὡς αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διήρητο, καὶ αἱ κλῖδες τῶν A præparabant vt & vrbem occuparent, & portæ apud forum diffracto vecte ipsis aperirentur, iidem primùm circumductos quosdam per portulam introducunt, vt eos qui in vrbe essent nihil scientes, & à tergo & ab vtroque latere repentè terrerent. Deinde ignem (quod signum conflictum erat) [a] proferunt, & per portas fori peltatos iam cæteros accipiunt. Et Brasidas, conspecto quod conuenerat signo, excitatis suis, cursu contendit, identidem vociferantibus ad incutiendum iis qui intus erant metum. Quorum alii protinus [b] in portas inciderunt, alii in trabes quadrangulares, quæ ad tollenda saxa muri collapsi, qui reficiebatur, [c] ante illum positæ erant. Brasidas igitur cum multitudine confestim sursum versus ad vrbis superiora conuertitur, volens eam à summo ac prorsus occupare: [d] cætera item passim discurrit. In hac ciuitatis expugnatione plerique totius rei ignari satagebant: qui verò participes fuerant, & quibus res placebat, subitò introeuntibus se associant. Athenienses autem (erant enim armati circiter quinquaginta in foro dormientes) vbi sensêrunt, aliquot eorum inter manus illorum [e] obtruncati sunt, reliqui fuga elapsi, pars itinere pedestri, pars ad duas naues, quæ custodias agebant, euaserunt in Lecythum, præsidium quod ipsi tenebant, occupata [f] arce vrbis maritimæ in angustiis Isthmi positæ: ad quos etiam confugerunt Toronæorum quicunque erant studiosi illorum. Luce orta, & vrbe prorsus capta, Brasidas iis Toronæis quicunque ad Athenienses profugerant, per caduceatorem edicit, quisquis exire velit, eum tutò ad sua reuersum, muniis ciuitatis functurum. Athenienses verò iubet abire Lecytho, vt quæ sit Chalcidensium, [g] data in hoc fide eos & ipsorum facultates incolumes fore.

[a] Attollunt.

[b] Per portas irruperunt, alii per trabes, &c.

[c] Illi appositæ. *Nam sequendo illam interpr. legendum esse τῶ πίχους πεσκειμέναι.*

[d] Reliqua autẽ turba per omnes *vrbis* partes nullo discrimine vagabatur. At Toronensium, dum ciuitas caperetur, maior quidẽ pars rei ignara, tumultuabatur: *vel, consternabatur*: at proditionis authores, & qui hæc probabant, subitò intr. &c.

[e] Occisi.

f Vel, Editiore parte vrbis ad mare, angusto isthmo intercepta.

[g] Accepta fide, & sua asportantes.

---

a Οἱ δὲ περὶ τὰς θυρίδας. b Ἐν χερσὶν αὐτῶν] τῇ πόλει τῶν Βρασίδου. g Ἀκρον τῆς πόλεως] τῆς πρώνης. d Σφίσιν ὁπλιτεύσοντι] φίλοις. e Ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα] τῆς λήκυθου. ζ Ἀδεῶς πολιτεύειν] περᾶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς πολιτείας.

Illi negant quidē se locum relicturos, [a] sponderi tamen sibi postulant dici spatium ad mortuos tollēdos. Hic fide publica dies duos indulsit, quibus & ipse vicina ædificia firmauit, & Athenienses sua. Insuper concilio Toronæorū coacto, talia quidē loquutus est qualia apud illos qui erant in Acantho, Non esse æquum existimari, qui secū de tradenda vrbe trāsegissent, cæteris deteriores aut proditores esse: quippe qui neq; pecunia persuasi hoc egissent, neq; seruitutis, sed libertatis & publici commodi gratia: aut eos qui huius facti participes non extitissent, [b] rebus suis frui non debere. Se enim venisse non ad ciuitatem perdendam, aliquémve priuatum: & idcirco edictum fecisse iis qui ad Athenienses fugissent, quòd nihilo deteriores censeret ob amicitiam quæ illis fuisset cum Atheniensibus: [c] neque Lacedæmoniorum amicitiam eis, quum experti fuerint, visum iri minorem: sed eo propensiores ad ipsorum beneuolentiam fore quanto ii futuri forēt iustiores: nunc quòd inexperti essent, fuisse deterritos. Eos se hortari omnes ad se præparandum, tanquā fideles futuros socios: eosdem posthac, si iam peccauerint, fontes fore. nam antehac [d] iniustos non fuisse, sed illos potius quibus fortioribus paruissent: & siquid aduersati fuissent, veniam dandam esse. [e] Hæc dicendo illos hortabatur. Vbi tempus sponsionis exiit, Lecythum aggreditur. Athenienses è muris parum validis, & ædificiis pinnas habentibus, sese defensabāt: vnúmque diem vim arcuerūt. Postero autem quum machinam hostis admoturus esset, ex qua ignem in lignea propugnacula iacularetur, turrim ligneam super ædificiū opponūt ad eam partem ad quam iam tendebat exercitus; quæque maximè exceptura machinam putabatur, & præcipuè expugnabilis erat. Huc multas amphoras aquæ, atque vrnalia & saxa comportant:

a Fidem tamen sibi dari postulant ad vnius diei spatium.

b Non eodem iure futuros esse.

c Neque se existimare fore vt sui Lacedæmonii, vbi eos experti fuissent, minus chari ipsis essent, sed multo etiam magis, quanto videlicet magis æquos se præbent quàm illi erant nunc quòd inexperti, &c.

d Nulla se affectos esse iniuria, sed illos potius ab aliis potentioribus: & siquid aduersati, &c.

e Quum hæc dixisset, bonóque animo eos esse iussisset, vbi tempus fidei datæ præteriit.

A οἱ ὅ, ὀκ λείψειν μὲν σφᾶς αὐτοὺς ἔφασαν, αἰτοῦσι δὲ ὅσον σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν σφᾶς τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ, ἐπαινέσαντος δύο. [α] ἐν ταύταις δὲ αὐτός τε τὰς ἑαυτοῦ οἰκίας ἐχαράτυνατο, καὶ ἀθηναίοις τὰ σφέτερα. καὶ ξυλλογὸν τῶν τοιχωρυχίων ποιήσας, ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ ἀκάνθῳ παρεσκευάσθαι· ὅτι δίκαιον εἴη ὅτε τοὺς παρόντας [β] πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως, χείρους, οὐδὲ παραδόντας ἡγεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ὅτι δουλείᾳ, ἀλλὰ χρήματα πεισθέντας δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ὅτι ἀγαθῇ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως· οὔτε τοὺς μὴ μεταλαβόντας οἷόν τε μὴ τῶν αὐτῶν τυχεῖν. ἀφίεσθαι γὰρ οὐ ζημιοῦν οὔτε πολίτην, οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς πρὶν ἀθηναίοις καταπεφευγόσιν, ὡς ἠξυμβούλους τοῦδε χείρους τὴν ἐκείνων φιλίαν· οὐδὲ αὖ σφᾶς πειρασαμένους αὐτοὺς, τὴν λακεδαιμονίων δεχεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα παρεσκευάσαντο, βουλεύσειν αὖ σφίσι χρήσεσθαι· ἀπειρίᾳ δὲ νεῶν 158
B πεφοβῆσθαι. τοὺς τε πολεμίους τὰ δέοντα ἐκέλευεν ὡς βεβαίους τε [γ] ἐσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη ὅτι αὖ ἁμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἔχοντας. τὰ δὲ παρόντα σφᾶς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων χρεισσόνων· καὶ ξυγγνώμην εἴ τι ἐς ἐκείνους ἥμαρτον. καὶ ὁ μὲν, τοιαῦτα εἰπών, καὶ παραθαρσύνας, [δ] διελθουσῶν τῶν
C τεσσαράκοντα τὰς παρασκευὰς ἐποιεῖτο τῇ λήκυθῳ. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἡμύνοντό τε [ε] ἐκ φαύλου τειχίσματος, καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις ἐχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν· ἀπεκρούσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσαχθήσεσθαι ἀθλοις ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τῷ μηχανῇ, καὶ ἐν [ζ] ὅτι μαχιμώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα αἴρουσιν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους [η] ἀνεφόρησαν, καὶ λίθους μεγάλους,

α Ἐκέλευον ἡμέραν] μίαν δηλονότι.
β Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις δηλονότι.
γ Πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν] ἤγουν τὴν χείρωσιν.
δ Οὐδὲ γὰρ ὅτι δουλείᾳ] τῆς πόλεως δηλονότι.
ε Μὴ τῶν αὐτῶν τυχεῖν] τοῖς προδόταις.
ζ Ἐσομένους ξυμμάχους] τῶν λακεδαιμονίων.
η Διελθουσῶν τῶν τεσσαράκοντα] τῶν ἡμερῶν τῶν ἀναιρεθέντων.
θ Ἐκ φαύλου τειχίσματος] μικροῦ.
ι Ἀπεκρούσαντο] οἱ ἐν τῇ λήκυθῳ ἀθηναῖοι.
κ Ἀνεφόρησαν] ἀνεβίβασαν.

αὐθεφτοί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. ὃ δὲ οἴκη- A multique mortales conscendunt.
μα, λαβὸν μεῖζον ἄχθος, ἐξαπίνης κατερ- Quo onere maiore quàm vt ferre
ῥάγη· καὶ φόβου πολλοῦ θορύβου, τοῖς μὲν posset, ædificium repente discis-
ἐγγὺς καὶ ὁρῶσι τὴν ἀθηναίων ἐλύπησε sum est: editóque ingenti fragore, eos Athenienses qui cominus
μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μά- spectabant, maiore dolore affecit
λιστα οἱ ἀφ' πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ quàm metu: at ii qui eminus, &
ἑαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θά- præsertim remotissimi quique,
λασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν. καὶ ὁ Βρα- existimantes captum iam illa
σίδας ὡς ἤσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε parte oppidum, fugam ad mare
τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, [a] ὑπε- & ad naues capessunt. Quos Bra-
φερόμενος τῷ στρατῷ, αὐτὸς τὸ τείχισμα B sidas vt vidit deseruisse propugna-
λαμβάνει· καὶ ὅσους εἷλε κατέκανε, διέφθαρε. cula, & quod acciderat aspexit,
καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς [a] aggressus cum exercitu, oppidum
ναυσὶ, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χω- capit, & quoscunq; ibi nanciscitur,
ρίον, ἐς παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρα- interficit. Ita Athenienses, relicto lo
σίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ λεκύθῳ ἀθηνᾶς ἱε- co, nauibus ac nauigiis in Pallenen
ρὸν, καὶ ἔτυχε χηρύξας ὅτε ἐμέλλε προσ- se receperunt. Denuntiauerat au-
βαλεῖν, τῷ ὑπερκεῖται προσβάτῳ τοῦ τείχους, tem voce præconis, quum oppugnaturus Lecythum esset Bra-
τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας sidas, daturum se triginta minas
ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ αὐθεφτείῳ τὴν ἅλω- argenti ei qui primus murum
σιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ C conscendisset. Verùm ratus non
ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν, [b] καὶ τὸν λεκύθου κα- humanitus sed aliter expugnatio-
λοῦντα, [c] καὶ αἰασκευάσας, τέμενος αὐτῇ nem extitisse, eam pecuniam Pal-
ἔπεμψεν ἄπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἅ, ladi (est enim illic eius deæ tem-
τε εἶχε τὴν χωρίων καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις plum) donauit: & vbi Lecythum
ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος, euertit, reparauítque, omne id so-
ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τὸν πόλεμον. ¶Λα- lum *illi* dedicauit. Ac reliquum
κεδαιμόνιοι δὲ καὶ ἀθηναῖοι, ἅμα ἦρι τοῦ hyemis consumpsit, tùm ea loca
ἐπιγιγνομένου θέρους, αὐτοὺς [d] ἐκεχειρίαν ἐ- quæ habebat stabiliendo, tum a-
ποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες, ἀθηναῖοι liis insidiando. Qua hyeme exacta,
μὲν, ὅτι οὐκ ἔτι τὸν Βρασίδαν σφᾶς [e] προσα- octauus belli annus excessit. ¶In-
ποχήσας ὄντα, πρὶν προσκευάσασθαι καθ' eunte autem statim vere sequen-
ἡσυχίαν, [f] εἰ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ tis æstatis, Lacedæmonii atque
ξυμβολῶν τὰ πλείω· λακεδαιμόνιοι δὲ Athenienses annuas inducias fe-
ταῦτα τοὺς ἀθηναίους ἡσυχάσαντας ἀφ' ἑαυ- cere, quòd censerent Athenien-
τῶν ἐδέησαν φοβεῖσθαι, καὶ μεταμέλειαν ses quidem, Brasidam nihil am-
ἔσεσθαι, [g] καὶ ἅμα τῆς ἀνακωχῆς καὶ D plius [b] de ipsis ad defectionem tra-
τῆς ἡσυχίας, [h] θᾶσσον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρᾶσθαι ctaturum, priusquam [c] per quietem
ξυμμαχίδας ποιεῖσθαι, ξυναλλαγῶσί τε, καὶ τοὺς reficerentur, simúlque vt si eis
ἄνδρας σφίσιν ἀποδῶσι, σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς bene cederet, vlterior conuentio
πλείω χρόνον. τοῖς γὰρ δὴ ἀνδράσι τοῖς πλείστοις ἐποιοῦντο fieret: Lacedæmonii verò, hæc
ὁμιλίας, [i] ὡς ἐπὶ Βρασίδᾳ οὐτυχή- ipsa (prout erat) Athenienses ex-
timescere, & laxamento malo-
rum ac laborum, futuros sua
sponte auidiores ad agendum de
reconciliatione, redditísque cap-
tiuis, ad pacisendum in lon-
gius tempus. Nanque suos recupe-
rare, plurimi faciebant, [d] & eo ma-
gis quo Brasidas magis proficiebat,

[a] Irruens, vel, Irrumpens.

[b] Earum rerum quæ ipsorum essent.

[c] Per otium se ad bellum comparassent.

[d] Pluris faciebãt, dum adhuc Brasidas prosperè res gereret. ac certi

---

α Ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ] ὅτι πρὸ ἐκείνου σὺν τῷ στρατῷ. β Καὶ τὸν λέκυθον κατέκανε] τὸ τεῖχος τῆς λεκύθου. γ Καὶ ἀνασκευάσας ἀνοικοδομήσας. δ Ἐκεχειρίαν] ἄρχειν τοῦ πολέμου. ε Προσαποχήσας] ἤγουν, πρὸς οἷς ἀπέσχησε. ζ Καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι] ἤγουν, σὺν τούτῳ, εἰ συμφέροι αὐτοῖς ἡ ἐκεχειρία. η Ἀνακωχῆς] ἤγουν διαλοπῆς. θ Μᾶλλον ὀπιθυμήσειν αὐτοὺς] ἡσυχάσαντας] ἤγουν, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τὸ μηδὲν ὀπιθυμήσειν τοὺς ἀθηναίους. ι Ὡς ἐπὶ Βρασίδᾳ οὐτυχῆ] ἤγουν, τὰ κατὰ τὸν πόλεμον εὐοδοῦντι.

futurum erat, vbi ille vlterius progressus esset, ac res ad ancipitem fortunam adduxisset, vt illos quidem amitterent, cum illis autem æquis viribus dimicantes, etiam in discrimen de victoria venirent. *Vel*, in dubium. *Vide annot.*

rémque augebat, habentes in animo alios confirmare, alios qui ex æquo resisterent, tentare ac vincere. Igitur ab iis & eorum sociis induciæ pactæ sunt, in hæc verba, Quod ad templum atque oraculũ Apollinis Pythii attinet, placet nobis, vt quiuelint, nullo dolo nullóque metu consulant, ad patrium quisque ritum. Lacedæmonii probauerunt hæc, eorúmque qui aderant socii: atque dixerunt se Bœotis hoc atque Phocensibus, quoad possent, misso caduceatore persuasuros. Quod ad pecuniam dei attinet, curæ fore vt [a] sontes deprehendamus, & in eos iure & ex maiorũ legibus animaduertamus nos vósque, & quibuscunque aliis libuerit, patria instituta seruantibus. De his igitur placuit Lacedæmoniis & eorum sociis (si modò fœdera fiant cũ Athenienſibus) vtrosq; in sua terra manere, cõtentos iis quæ habemus: Lacedæmonios quidem, in Coryphasio intra Buphradem & Tomeum manentes, Athenienses autem, in Cytheris: ac neq; nos cum ipsis, neque ipsos nobiscum societate misceri. Eos autem qui in Nisæa essent, & in Minoa, non transire iter quod est à Pylis [b] præter Nisum ad Neptuni delubrum: ab ipso autem delubro statim ad pontem, Minoam versus. Megarenses quoque ac socios non transcédere viam hanc, & insulam habentes quam Athenienses ceperunt: neutrósque cum alteris vltro citróque commercium habere. Item illis vti licere [c] quæcunque nunc in Trœzene habent, & de quibuscunque cum Athenienſibus conuenerit: necnon vti mari, quocunque placuerit vel ad sua ipsorum, vel ad sociorum ire. Item Lacedæmoniis licere & sociis nauigare naui non longa, sed alio nauigio quod remis agatur, sitque pondo vecturæ [d] duũm millium talentorum. Item caduceatori

a Sontes cõperiamus, partiis ritibus, *Vel institutis*, vtentes vtrique, & ex aliis quicunque voluerint, patriis *istidem* ritibus vtẽtes omnes. *Vel*, Patrios ritus seruantes. *Vel*, Patria iura & leges.

b *Vide annot.*

c *Refert τὰ ὁπόσα πρὸς ζωῖ ad sequens partic.* χωρὶς, *quum potius pertineat ad præcedens* ἔχοντας.

d Quingentorũ tal. πενταχοσίων. *Sed videtur aliter legisse.*

A καὶ ἔμελλον, ὅτι μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ, καὶ αὖ πάλαι καλαισησάντων, τῷ μὴ ἐρεσθαι, τοῖς δὲ ἐκ τοῦ ἴσου ἀμειψόμενοι, κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. [a] γίγνεται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἥδε, Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ πυθίου, δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι ὃ βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς [b] κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις [c] ταῦτα δοκεῖ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς B πρόσθοι· βοιωτοῖς δὲ καὶ φωκεῦσι πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν [d] πρεσβεύσαντες. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ [e] ὅτι μελήσεται [f] ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας [g] ἐξουρήσομεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, καὶ τῶν ἄλλων ⓐ βουλομένων, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ ἀθηναῖοι, ὅτι C τῆς αὑτῶν [h] μηδὲν ἑκατέρους, ἔχοντας ἃ νῦν ἔχομεν· τοὺς μὲν, ἐν τῷ χορυφασίῳ, ἐντὸς τῆς βουφεάδος καὶ τοῦ τομέως μένοντας· τοὺς δὲ, ἐν κυθήροις, μὴ ὑπομισθωμένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε [i] ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς, μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς· τοὺς δὲ ἐν νισαίᾳ καὶ μινῴᾳ, μὴ ἐπιβαίνοντας τῇ ὁδῷ τῇ ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν πρὸς τὸ νίσου ὅτι ὃ ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ ποσειδωνίου, βύβυς ὅτι τὴν φέρουσιν τὴν ἐς μινῴαν· μηδὲ μεγαρέας D τοὺς ξυμμάχους ἐπιβαίνειν τῇ ὁδῷ ταύτῃ, καὶ τὴν νῆσον ἣν ἔλαβον ⓐ ἀθηναῖοι ἔχοντας, μήτε ὑπομισθωμένους [k] μηδετέρους μηδετέρων· καὶ τὰ ἐν προιζῶι ὅσα περ νῦν ἔχουσι, καὶ οἷα ξυνέβαντο πρὸς ἀθηναίους· ἐς τὴν θαλάσσην χρωμένους, ὅσα αὐ κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν. λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλὴν μὴ μακρᾶ νηΐ, ἄλλῳ δὲ καυπήρῳ πλοίῳ, ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. κήρυκι δὲ, 159

---

a Καὶ ἔμελλον] ἐν ἀδήλῳ ἦν εἰ κρατήσουσιν αὐτῶν. Ἄλλως. ἔμελλον δὲ, ἰσορρόπως ἀγωνιζόμενοι, κρατήσειν καὶ τῶν ἀθηναίων, τοὺς δὲ αὐθρας ἀπολέσειν. b Γίγνεται οὖν ἐκεχειρία] ὁμολογία λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων. c Κατὰ τοὺς πατρίους νόμους] ἤγουν, κατὰ τὰ θεσπισθέντα τῶν πατρίων νόμων. d Ταῦτα δοκεῖ] αἱρεσιὰ φαίνεται. e Προσκηρυκεύσαντες] ἤγουν δι' κηρυκείας. f Ἐπιμελήσεται] ἔδοξε δηλονότι. g Ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας] ἤγουν πῶς ἂν ἐξουρήσομεν] ἢ ἐξ ἕξεως. i Ὀρθῶς] ἀληθῶς. k Μένειν ἑκατέρους] τοὺς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἀθηναίους μετὰ τῶν συμμάχων. l Ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς] ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους. m Μηδετέρους] ἤγουν, ἀθηναίους καὶ μεγαρέας.

" καὶ πρεσβεία, [a] καὶ ἀκολουθοῖς ὁπόσοις αἱ A atque legatis, comitibúſque quot-
" δοκῇ τοῖς καὶ τὰ λύσεως τοῦ πολέμου, καὶ cunque ſibi placuerit, diſſoluendi
" διχῇ, ἐς πελοπόννησον καὶ ἀθήνας ἰοῦσι belli gratia & controuerſiarum,
" καὶ ἀπιοῦσι, καὶ κατὰ γῆν καὶ in Peloponneſum Athenáſve eun-
" κατὰ θάλασσαν. τοῖς δὲ αὐτομόλοις μὴ tibus, ac redeuntibus, terra marí-
" δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύ- que fœdera eſſe. Tranſfugas in-
" θερον, μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς, μήτε ἡ- terea non recipi, liberum ſeruúm-
" μᾶς. δίκας τε δίδοναι ὑμᾶς τε ἡμῖν, καὶ ἡ- ve, neque à vobis, neque à nobis.
" μᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, [b] τὰ ἀμφίλογα Item vos [a] cauſam dicere nobis *a Vide annot.*
" δίκῃ διαλύοντας ἄνευ πολέμου. τοῖς μὲν deferentibus, & nos vobis, ſecun-
" λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα B dum inſtituta maiorum, [b] in liti- *b* Controuerſias iure dirimentes.
" δοκεῖ· εἰ δέτι ὑμῖν· εἴτε [c] καλλιώτερον, εἴτε gando litem ſolui iudicio citra
καλλιον " δικαιότερον τούτων δοκεῖ ἐξ), ἰόντες ἐς λα- bellum. Lacedæmoniis hæc ac ſo-
" κεδαίμονα διδάσκετε. οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσον- ciis placita ſunt. Quòd ſi quid aut
" ται ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ λακεδαι- honeſtius his aut iuſtius eſſe vo-
" μόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. ⓐ δὲ ἰόντες, [d] τέ- bis videtur, euntes in Lacedæmo-
" λος ἔχοντες ἰόντων, ἦ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κε- na docete. nihil enim quod mo-
" λεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. [e] ἔδο- dò iuſtum dixeritis, abnuent vel
" ξε τῷ δήμῳ. [f] Ἀχάμαντις ἐπρυτάνευε, Φαί- Lacedæmonii, vel ſocii. [c] Et ii qui *c* Qui autem ibũt, iis authoritas detur *ad incundum nobiſcũ fœdus*, ſicut & vos nos iubetis.
" ππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. ibunt, id ſpatii arbitríque in eun-
" [g] Λάχης εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, C do habituri, quatenus vos nobis
" ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, καθὰ ξυνεχώρησ- iubebitis. Fœdera hæc ad annum
" αν οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ ⓐ ξύμμαχοι αὐτῶν· erunt. [d] Placuerunt pópulo. Aca- *d Vel, Ita placuit populo. Anc, Viſũ eſt.*
" καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχει- mantis magiſtratum prytaneum
" ρίαν ἔτη ἐνιαυτόν. ἄρξειν δὲ τὴν δὲ τὴν gerebat, Phænippus ſcriba erat,
" ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ ἐλαφηβο- Niciades præerat. Laches [e] reci- *e* Dixit, *Vel*, Pronuntiauit.
" λιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας tauit, Quod fauſtum Athenien-
" ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας, ποιεῖ- ſibus ſit, inducias fieri, prout con-
" σθαι τοὺς λόγους καθότι ἔσται ἢ καταλύσει ceſſerunt Lacedæmonii eorúm-
" τὸν πόλεμον. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς que ſocii: & ſpoponderunt in po-
" στρατηγοὺς καὶ τοὺς πρυτάνεις, προβούλευειν D pulo inducias eſſe annuas, quæ ho-
" τῆς εἰρήνης βουλεύσασθαι Ἀθηναίους, καθ- dierno die incipiant, quartodeci-
" ότι αἰσίη ἡ πρεσβεία πρὸς τὴν καταλύ- mo [f] Elaphebolionis *id eſt Decem-* *f Sunt qui Februarium eſſe putent.*
" σιν τοῦ πολέμου. ἀποίσασθαι δὲ αὐτίκα *bris* menſis. Hoc interim tempore
" μάλα [h] τὰς πρεσβείας ἐν ᾧ δήμῳ τὰς πρώ- vtrorunque legatos atque cadu-
" τας, ἤν μὴ ἐμμένωσιν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνι- ceatores, inuicem adeuntes, tra-
" αυτόν. Ταῦτα ξυνέθεντο λακεδαιμόνιοι, ctare qua ratione bellum diſſol-
ταῦτ' ἔ ὦμοσαν λακεδ. καὶ οἱ ξύμμ. " καὶ ὡμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀθη- uatur. Concionem autem aduo-
" ναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, μηνὸς ἐν λακε- cantibus imperatoribus ac præ-
" δαίμονι Πανεμίῳ δωδεκάτῃ. ξυνετίθεντο toribus, primùm de pace conſul-
δὲ καὶ ἐκατέρωθεν λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, tare Athenienſes, quónam modo
[g] adeat legatio de bello diſſoluen- *g Vide annot.*
do: & perquam ſubitò legatos qui
aderunt ſpondere apud populũ, ſe
[h] placitis ſtaturos ad annum verten *h* Fœderibus. *Vel*, Conuentis.
tem. Hæc conuẽta ac placita ſunt
inter Lacedæmonios Athenien-
ſeſque & vtrorunque ſocios, Gera-
ſtii apud Lacedæmonios menſis die
duodecimo. Conuentorũ author-
es extiterunt ex Lacedæmoniis,

α Καὶ πρεσβεία] ἤγουν πρεσβυτὰς. β Καὶ ἀκολούθοις] ἄλλ' πρεσβυτὰς καὶ τοῖς κήρυκαν. γ Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ] τῆς ἐπιουσαίας ἐκεχειρίας δηλονότι. δ Τὰ ἀμφίλογα] ἤγουν τὰ ἀμφίβολα. ε Εἶπε καλλιώτερον] ἄλλ' πρὸ ἐμοῦ λεγομένων δηλονότι. ζ Τέλος ἔχοντες ἰόντων] ἤγουν, κύριοι συμβῆναι αὐτοῖς τὰ κάλλιστα. η Ἔδοξε τῷ δήμῳ] τῶν λακεδαιμονίων. θ Ἀχάμαντις ἐπρυτάνευε] τῆς πρυτανείας ἦρχε πρυτανεύουσα, ἡμέρα καθ' ἣν ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν. ι Λάχης εἶπεν] ἐπεφώνησεν. κ Τὰς πρεσβείας] ἤγουν τοὺς πρεσβυτὰς τοὺς παρόντας. λ Καὶ ὡμολόγησαν] συνεφώνησαν.

Taurus Echetimidæ, Athenæus Pe A Ταῦρος Ἐχετιμίδα, Ἀθήναιος Πεισικλεί-
riclesdæ, Philocharidas Eryxidai- δα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξιδαΐδα κοεμήτων
dæ: ex Corinthiis AEneas Ocytæ, ϗ, Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφαμίδας Ἀριστωνύ-
Euphamidas Aristonymi: ex Si- μου σικυωνίων ϗ, Δαμότιμος Ναυκράτης,
cyoniis, Damotimus Naucratis, Ὀνάσιμος Μεγακλέους μεγαρέων ϗ, Νί-
Onasimus Megaclis: ex Megaren- κασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου
sibus, Nicasus Cecali, Menecrates Ἐπιδαυρίων ϗ, Ἀμφίας Εὐπαίδα· ἀθη-
Amphidori: ex Epidauriis, Am- ναίων ϗ ⓐ στρατηγοὶ, Νικόστρατος Διοτρε-
phias Eupæidæ: ex Athenien sibus, φῆς, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολ-
imperatores, Nicostratus Diotre- μαίου. Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία, αὐτὴ ἐγένετο, ἐν
phis, Nicias Nicerati, Autocles Tol ξυνήεσαν δὲ αὐτῇ τῇδε τῶν μειζόνων ἀσυν-
mæi *filius*. Atque hæ quidē induciæ δῶν ἕνεκα πάντες ἐς λόγους. Περὶ δὲ τὰς
pactæ sūt, & ª per eas assiduè in col- ἡμέρας ταύτας, ἃς ἐπῆρχον, σκιώνη ἐν
loquiū de rerū maiorū fœderibus B τῇ πελληνίᾳ πόλις ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων
ventitabatur. Verùm per hos dies πρὸς Βρασίδαν. Φασὶ δὲ οἱ σκιωναῖοι πελ-
ᵇ dū hæc fiunt, Sciona apud Pellenā λήνης μὲν εἶναι οὐκ πελοποννήσου, πλέονας
ciuitas ab Atheniēsibus ad Brasidā δὲ ἢ ἐκ τροίας· σφῶν τοὺς τρῶτας κατε-
deficit. Aiūt autē Scionæi se Pelle- νεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο, τῷ χρόνῳ ἐκ-
nenses quidē esse, ex Peloponneso λιπόντα· ἀχαιοὶ, καὶ αὖθις οἰκῆσαι. Ἀποστάσει
orinndos: sed maiores suos, quum à δὲ αὐτῆς ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς
Troia nauigarent, tēpestate qua A- C τὴν σκιώνην, τειχῶν μὲν φιλίᾳ τρεπλεού-
chiui vsi sunt, in eū locū appulsos, σῃ· αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἀπωθεν ἐφεπό-
ibi cōsedisse. Quos, quū defecissent, μενος, ὅπως εἰ μὲν τινι τῶν κελήτων μείζονι
noctu Brasidas adiit, præeūtē officii πλοίῳ τύχοι ἐμβεβηκώς, ἢ τειχῶν τι ἀμείνων
gratia triremē sequens ipse eminus αὐτῷ· αὐτίπαλον ϗ δώσης τειχέων ὅπλα θορυ-
actuario nauigio, vt si in quod na- μένῳ, οὐ τρὸς ὃ ἐλάσσονι νομίζων τρέψε-
uigiū suo maius incidisset, triremis σθαι, ἀλλ' ὅτι τάχιστα, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν
opem ei ferret: si verò in aliā æquè ξυλλαμβάνῃ. Φθάσαντες δὲ, καὶ ξύλλογον
magnam triremē, nō existimabat ποιήσας τῶν σκιωναίων, ἐλέγετο, τε ἐν τῇ ἀ-
illam in minus nauigiū directurā, κάνθῃ καὶ τροώνῃ· καὶ τρεσόπι φάσκων
ᶜ Saluti sua consulturum. sed in nauem, & se interea ᶜ saluum ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες, τῆς
fore. Quum transfretasset, coacto D πελλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης
Scionæorum concilio, in eam sē- ὑπὸ Ἀθηναίων τοπίδαιαν ἐχόντων, καὶ 160
tentiam loquutus est in quam a- ὄντες σφίσιν ἄλλο ἢ νικᾶσθαι, αὐτὰ παρελ-
pud Acanthum ac Toronam: & θόντες ἐχώρησαν τρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ δι'
hoc amplius, esse istos præcipua αἰσχύνην ἀτολμίας αἰδέσθην σφίσι τρὸς τὸ
laude dignos, qui, quum Pellene φανερὸς οἰκείου ἀγαθοῦ. σημεῖόν τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλοτι αὖ αὐτοὺς τῶν
in Isthmo sita ab Athenien sibus μεγίστων ἀνδρείους παρεμεῖναι, εἰ τεθήσε-
occupetur Potidæam tenentibus, σθαι καὶ τὰ νοῦν τὰ τρόγματα· πιστοτάτους
quúmque nihil sint aliud quàm τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς λακεδαι-
insulani, tamen ad libertatem vl- μονίων φίλους, καὶ τἆλλα τιμήσειν. καὶ ⓐ
tro transierint, non expectantes μὲν σκιωναῖοι ἐπῃρθησάν τε τοῖς λόγοις,
ignauiter vt sibi necessitas expri-
meretur ᵈ *agnoscendi* domestici bo-
nī: ᵉ & esse id signum, eos aliquid
aliud rerum maximarum præ-
stanti animo subituros. Quod si
ex sententia contingeret, haud
dubiè fidelissimos Lacedæmoniis
amicos existimatum iri; atque
aliis in rebus honoratum. Quibus
verbis erecto animo Scionæi &
omnes pariter auditores effecti,

ª Intra earū spatium.

ᵇ Dum se mutuō adeunt.

ᵈ *Vel*, Quærendi.

ᵉ Et hoc argumēto esse, eos ad subeundum aliud quodpiam maximum discrimen paratos fore, si res ex voto succederet. Ac re vera se fidelissimos Lacedæmoniorum amicos illos existimaturum esse, atque al. in reb. honoraturum.

ª Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία] ἡ ἀναχωρήσις τοῦ πολέμου. β Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας] ἡ τοῦ αὐτοῦ τῆς κατὰ. γ Ἃς ἐπῆρχον] χοντο εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι. δ Σφῶν] ἦρχον τῆς πελλήνης. ε Ἀπολμίας] δι' ἀπολμίαν. ζ Ἀναίδειαν σφίσι] τοῖς σκιωναίοις. η Τῶν μεγίστων] ἤρκουν τῆς ἀναισχυντοτάτων, ἀφνῶν δηλονότι. θ Ἐπῃρθησάν τε] ἐπληρώθησαν.

καὶ θαρσήσαντες πρῶτοι ὁμοίως, [a] καὶ οἷς A etiam illi quibus antea res acta displicuerat, constituerunt strenuè bellum inferre. Et Brasidam cùm in cæteris honestè acceperùt, tum verò & publicè aurea corona redimierunt, tanquam Græciæ liberatorem: [a] & priuatim tæniis coronauerunt, ac veluti athletam frequentarunt. Ille confestim, relicto eis aliquanto præsidio, retro abiit. Nec multo pòst cum maiore exercitu transfretauit eodem, volens [b] Mendam atque Potidæam tentare, ac prius occupare quàm (quod suspicabatur) Atheniensis [c] tanquam insulæ succurrerent. Et quum nonnihil de proditione tractegisset cum his ciuitatibus, & iam iam esset aggressurus, interim ad eum veniunt cum triremi qui inducias renuntiarent: & ex Athenensibus Aristonymus, ex Lacedæmoniis Athenæus. Ita exercitus rursus Toronam reuersus est: & legati renuntiant Brasidæ conuenta. Quæ quidem vniuersi in Thracia socii Lacedæmoniorum approbauerunt. Aristonymus autem cætera annuere, Scionæos tamen negare in fœderibus fore, quos ex dierum supputatione sciebat post initas inducias defecisse. Brasidas contrà multis verbis [d]: affirmare, anteà defecisse, nec se vrbem velle tradere. Quæ vbi Aristonymus Athenas retulit, protinus Athenienses in expedito fuerunt Scionæ bellum inferendi. Sed Lacedæmonii, missa legatione, [e] dicere eos fœdera præuaricari, & se pro ciuitate intercessuros, fidem Brasidæ habentes: paratósque se iudicio disceptare. Illi nolle iudicio periclitari, sed primo quoque tempore cum exercitu proficisci: [f] irati, siqui in insulis iam sunt qui ab ipsis desciscendum censeant, inutili sibi Lacedæmoniorum terrestri potentia confisi.

[a] *Ad Verbum*, Et priuatim tæniis ornabant, atque ad eum tanquam athletam accedebant. *Sed quidam non tam simpliciter interpr. Verùm ista*, Tanquam victorem athletam salutandi & honorandi causa adibant.

[b] Mendam atque Pot. tentare: existimans & Athenienses illis suppetias laturos, quippe quum insula esset, & volēs anteuertere.

[c] *Scholiast. eò respexisse putat quòd Athenienses rei nauali peritiores & illis dedita essent, tanquam maius defendendæ insulæ studium illis hæc res excitaret.*

[d] Contradicebat, nec vrbem dimittebat.

[e] Dicebant eos fœdera violaturos esse *si bellum inferrent*, Scionámque sibi vendicabant, fidem Br.

[f] Ira accēsi quòd qui in insulis essent, iā & ipsi deficiendum sibi ab illis putarent.

καὶ τῶν ἀφικνουμένων πρὸς αὐτὸν, ἀθηναίων μὲν, Ἀριστώνυμος, λακεδαιμονίων δὲ, Ἀθηναῖος. καὶ ἡ μὲν πρώτη πάλιν διέβη ἐς τορώνην [d] τῷ Βρασίδᾳ ἀπηγγελκότι τὴν ξυνθήκην· καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ὑπὸ θράκης ξυμμαχοι λακεδαιμονίων τὰ περὶ σκιώνης. Ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις καὶ περὶ σκιωναίους ἔφη, σκιωναίους δ' ἀβουλήτους ἐκ λογισμοῦ τὴν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη αὐτοῦ εἶναι. Βρασίδας δ' αὖ τἀληθῆ πολλά, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίστη τὴν πόλιν. ὡς δὴ ἀπηγγελκότος ἐς τὰς ἀθήνας τοῦ Ἀριστωνύμου περὶ αὐτῶν, οἱ ἀθηναῖοι εὐθὺς ἕτοιμοι ἦσαν στρατεύειν ὅτι τὴν σκιώνην· οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες, ἐκέλευον [e] ἐᾶσαι αὐτοὺς τὰς σπονδάς, καὶ τῆς πόλεως αὐτεπακούειν, Βρασίδᾳ πιστεύοντες· δίκην τε ἕτοιμοι ἦσαν [f] περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δὲ, δίκην μὲν οὐκ ἤθελον ἐνδώσειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχιστα· ὀργὴν προϋμενοι, εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες ἀξιοῦσι· σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ ἐκείνων λακεδαιμονίων [g] ἰσχύι αὐτοφελεῖ πιστεύοντες.

---

[a] Καὶ οἷς πρότερον] ἦρχον, ἅπαντες καὶ ἀλλήλων. [b] Τὸν τε πόλεμον] τὸν ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [c] Διέβη πάλιν] εἰς τὴν περαίαν ἀπονότ. [d] Ἐπιτρέψαντα] διελύσαντα ξυμμάχων εἰς τὴν σκιώνην. [e] Μετ' αὐτῶν] τῶν σκιωναίων. [f] Ἡγούμενοι καὶ τοὺς ἀθηναίους] ἦρχον, ὡς ναυπρεπῆ παρὸν αὐ ἐλθεῖν ἐς βοήθειαν. [g] Φθάσαι] ἦρχον, προλαβεῖν ἐκείνους. [h] Ἐμελλεν ἐγχειρήσειν] ὑπηρήσιν. [i] Ἀφικνουμένων παρ' αὐτὸν] τὸν Βρασίδαν. [k] Πάλιν διέβη] ἀπὸ τῆς σκιώνης. [l] Κατήγγελκότι] συνεπήνεσε, κατέπνευσε συμμάχων. [m] Ἐφασαν αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. [n] Καὶ τῆς πόλεως] τῆς σκιώνης. [o] Περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι] τῆς σκιώνης. [p] Σφῶν ἀφίστασθαι] τῶν ἀθηναίων. [q] Ἰσχύι αὐτοφελεῖ] λείπει, ὠν θαλάσσης.

a Ac certè magis verum erat quod de defectione dicebatur, quàm Athenienſes cenſerent. Nam duobus poſt *initium fœdus* diebus Scionæi defecerant.

b Expugnandis.

c Apertè ſe dedidiſſent. *Id eſt*, ſine proditione.

d Verbum Græcũ quod de cunctatione intelligit, cuius cauſam fuiſſe inducias, quid impu tant) ſic datur & in altera ſua ſignificatione poſſe accipi: Vt dicatur ſubaudiendus cum eo eſſe infinitiuus, ſicut alibi.

e Res ſuas communiter adornabant.

f Facultate, *Vel*, potentia.

(a Conſtabat tamen re vera defectionẽ fuiſſe, qua ius ſuum tutabantur Athenienſes. quippe duobus diebus poſterius à Scionæis deſcitum eſt) Itaque facto in ſententiã Cleonis decreto de Scionæis b capiendis interimendiſque, cætera omittentes, ad hoc ſeſe præparabant. Atque interea ab eis Menda defecit, ciuitas in Pellena, Erythræorũ colonia: quam & ipſam Braſidas recepit, non exiſtimans ſe iniuſtè agere, quia per inducias c apertè defeciſſent. Nam erant quæ inuicè Athenienſibus crimini daret, vt fœderũ ruptoribus. Quo magis Mendenſes fuere audaces, tum cognita Braſidæ propenſa ſententia, tum ſumpta ex Scionæis coniectura, quos nõ prodidiſſet: tũ quòd eis pauci quũ adeſſent conſcii, & ii tunc d cunctarentur, non tamen omiſiſſent, ſed quũ ſibiipſis timerent ne patefierent, tamẽ eos qui multi erant, præter opinionem ſuperauiſſent. Hæc quum protinus Athenienſes acceperunt, multo magis irritati, ſe aduerſus vtranque ciuitatem inſtruebant: quorum claſſis aduentum expectans Braſidas, liberos vxoréſque Scionæorum ac Mendenſium ſubduxit in Chalcidicam Olynthum, cum præſidio quingentorum Peloponnenſium, totidémque peltatorum Chalcidenſium, præfecto omnium Polydamida. Et iſti quidem, tanquam propediem venturis Athenienſibus, e rectè ſanè inter ſe communiter res adminiſtrabant. Braſidas autem interea pariter ac Perdiccas rurſus aduerſus Arrhibæum tendunt in Lyncum: hic, quas habebat copias ducens Macedonum & incolarum Græcorum: ille, præter ſuas Peloponnenſium reliquias, Chalcidenſes, Acanthios, & ex aliis populis, pro cuiuſque f magnitudine. In ſumma, Græcorum armatorum fere tria millia, equites omnes qui ſequebantan Macedonum cum Chalcidenſibus, circiter mille:

A εἶχε δὲ ἡ ἀλήθεια καὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ ἀθηναῖοι ἐδικαίουν. δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ σκιωναῖοι. ψηφισμά τ' οὖν αὐτοῖς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμην πειθόμενοι, σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. ἐν τἆλλα δὴ παρασκευαζόντες, ἐς τοῦτο προεσκευάζοντο. ἐν τούτῳ δὲ μενδὴ ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ παλλήνῃ, ἐρετριέων ἀποικία. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ b φανερῶς

B προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτοὺς ἐνεκάλει τοῖς ἀθηναίοις προδεδωκέναι τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ μενδαῖοι c μᾶλλον ἐτόλμησαν, τῆ τε τοῦ Βρασίδου d γνώμῃ ὁρῶντες ἑτοίμῃ, τεκμηριούμενοι καὶ ἀπὸ τῆς σκιώνης, ὅτι οὐ προυδίδου. ἅμα τῶν προσαυτῶν σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων, καὶ ὡς τάχιστα ἐμέλλησαν, οὐκέτι αὐέντων, ἀλλὰ τῆ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων δοκεῖν, καὶ καταδιασαμένων τῷδε γνώμῃ τοὺς πολλούς. οἱ δὲ

C ἀθηναῖοι, βύβλις πολεμίους, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, προεσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. ὁ Βρασίδας, προσδεχόμενος τὸν ὁπλιτικὸν αὐτῶν, ὡς ἐκκομίζοι ἐς ὄλυνθον τὴν χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν σκιωναίων καὶ μενδαίων· καὶ τῶν πελοποννησίων αὐτῶν πεντακοσίους ὁπλίτας διέπεμψε, καὶ πελταστὰς τριακοσίους χαλκιδέων. ἄρχοντά τε τῶν ἀπόντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐν τάχει προεσκευάζοντο τῶν ἀθηναίων, χαλεπῶς διετείχιζον. Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρ

D ρίβαιον τὸ δεύτερον ἐς λύγκον. καὶ ἦγον, ὁ μὲν, ὧν ἔχοι μακεδόνων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ξυνοικούντων ἑλλήνων ὁπλίτας· ὁ δὲ, τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν πελοποννησίων, χαλκιδέας, καὶ ἀκανθίους, καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ ὁπλιτικὸν τῶν ἑλλήνων, τρισχίλιοι μάλιστα· ἱππῆς δὲ οἱ πάντες ἠκολούθουν μακεδόνων ξὺν χαλκιδεῦσιν ὀλίγῳ ἐς χιλίους,

161

τῷ δ' αὐτῷ Π.

α Δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον] ἦγον, μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν. β Φανερῶς προσεχώρησαν] αἰτιᾶται ἐκουσίως. αὖθις προδεδόσθαι. γ Μᾶλλον ἐτόλμησαν] ἐθαρρήσαν προσιέναι τῷ Βρασίδᾳ. δ Γνώμῃ ὁρῶντες ἑτοίμῃ] εἰς τὸ βοηθῆσαι. ε Ὅτι οὐ προυδίδου] ὁ Βρασίδας. ζ Ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις] τήν τε μενδαίων καὶ σκιώνην. η Καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς] οἱ ὑπολειφθέντες ἐν σκιώνῃ καὶ μενδαίῃ. θ Καὶ ἦγον, ὁ μὲν] ἦγεν ὁ Περδίκκας.

καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δ' ἐς τὴν Ἀρριβαίου, καὶ διεξόντες αὐτεσραζοπεδευμένους αὐτοῖς [a] τοὺς λυγκησας, αὐτεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων τὸ μὲν πεζῶν λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίον δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες, ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων. ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προσελθόντων τῶν ὑστέρων [b] ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν λυγκηστῶν ὁπλιτῶν, καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι, αὐτεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς λυγκηστάς· καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, [c] οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα, ἡσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο, [d] τροπαῖον στήσαντες, δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς ἰλλυριοὺς μένοντες, [e] οἳ ἔτυχον τοῦ Περδίκκα μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν. ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο πρόσω ἰέναι [f] ὅτι τὰς τοῦ Ἀρριβαίου κώμας, [g] καὶ μὴ καταλαβεῖν. Βρασίδας δὲ τῆς τε μονῆς προορώμενος, μὴ τῶν Ἀθηναίων πρότερον [h] ὅτι πλησιάσωσι τὸ πάθη, καὶ ἅμα τῶν ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, [i] οὐ προθύμως ἐπῆν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον. καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἀγγέλη ὅτι καὶ οἱ ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρριβαίου πρόσιασι Περδίκκᾳ πολεμήσοντες· ὥστε ἤδη [k] ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦσιν ἀναχωρεῖν, [l] διὰ δὲ δέος αὐτῶν, ὄντων αὐτομόλων μαχίμων· [m] κυρωθὲν δὲ τοῦτο, [n] ἐκ τῆς διαφορᾶς, ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι, νυκτός τε ἐπιγιγνομένης, οἱ μὲν μακεδόνες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων διὰ φόβου ἐποιήσαντο (ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα [o] ἀσαφῶς ἐκπλήσσεσθαι) καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἤδη ἥκειν ἐπιέναι, ὅσον οὔπω προσέσεσθαι, καταστάντες ἐς αὐφίδιον φυγὴν ἐποιήσαντο ἐπ' οἴκου. καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, καὶ ἀνέκαυσαν, [p] πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἀπῆν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἑστρατοπεδεύοντο) πρὸς ἀπελθεῖν.

A alia barbarorum manus permulta. Ingressi *regionem* Arrhibæi, quum Lyncestas ex aduerso castrametatos inuenissent, & ipsi castra ponũt. Quúmque pedites collem *eregione situm* vtrinque haberent, & campum qui interiacebat equites percurrerent, pugna inter eos primùm equestris commissa est: deinde Brasidas & Perdiccas, quum Lyncestæ pedites cum equitibus è colle priores processissent, parati ad prælium, B ediuerso productis & ipsi copiis conflixerunt. Lyncestæ in fugam versi sunt, multi interempti, cæteri fugiendo altiora adepti, quieuerunt. Posthæc trophæo erecto, biduum triduúmque subsititerunt, opperientes Illyrios, qui à Perdicca mercede conducti venturi erant. Verùm Perdiccas non subsidere amplius volebat, sed aduersus Arrhibæi oppida progredi. Brasidas autem, respiciens ad Mendam, ne quid pateretur si prius appellerent C Athenienses, & quòd Illyrii non aderant, non ad progrediendum, sed ad regrediendum potius animatus erat. Et dum ii inter se altercarentur, nuntiatum est Illyrios, Perdicca prodito, cum Arrhibæo esse. Ex quo vtrique videbatur, ob illorum metum hominum bellicosorum, esse abeundum. Quúmque propter contentionem nihil esset constitutum [a] quónam tendere oporteret, interueniente nocte, Macedones, barbarorúmque multitudo, subito timore perculsi, (id quod in magnis exercitibus fieri consuevit, incertis causis) quòd putarent plures aduentare quàm veniebant. [b] tantúmque nondum adesse, in repentinam fugam se dantes, domum reuerterunt. Et Perdiccam à principio ignarum rei, vt resciuit, coegerunt, antequam [c] Brasidam inspiceret (procul enim sanè alter ab altero castra habebant) illinc discedere.

[a] Quando inde mouendum esset.

[b] Ac iamiam adfore.

[c] Brasidam viseret, *Schol. Gr. exponit*, Cum Brasida colloqueretur. *Posset & exponi*, Brasida insalutato.

---

a Τοὺς λυγκηστὰς] πρὸς τὸν Περδίκκαν καὶ Βρασίδαν. b Ἀπὸ τοῦ λόφου] τοῦ οἰκείου. c Οἱ δὲ λοιποὶ] λυγκησταί. d Τροπαῖον στήσαντες] οἱ αὐτοὶ τῶν Βρασίδαν. e Δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον] αὐτοῖς δηλονότι καὶ τὸν πόλεμον. f Οἳ ἔτυχον τοῦ Περδίκκα] ἦσαν, οἳ ἔμελλον ἥξειν. g Ἐπὶ τὰς δ' Ἀρριβαίου κώμας] αὐτὸ δ', καὶ τὰς Ἀρριβαίου κώμας. h Καὶ μὴ καταλαβεῖν] ἀρχὰς ἔχ). i Τῆς τε μονῆς προορώμενος] δυλαβούμενος. αὐτοὶ αὐτοῦ κινδύνους. k Οὐ προθύμως ἐπῆν] ἐναντίως δηλονότι. l Ἀμφοτέροις μὲν δοκεῖν] αὐτὰ τὰ δοκοῦντος. m Διὰ τὸ δέος αὐτῶν] τῶν ἰλλυριῶν. n Κυρωθὲν δὲ τοῦτο] ὁ ἐνόησεν. αὐτὸ τὸ κυρωθέντος τοῦτο. ξ Ἐκ τῆς διαφορᾶς] ἦλθεν, διὰ τὴν ἔχθραν. o Ἀσαφῶς ὅπερ ἠγνόησε] αὐτὰ τὰ ἀδήλως ὅπερ ἀγνοοῦσι πάσχειν. σφαλερῶς. p Πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν] πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδα. ὅπερ γὰρ οἱ ἀπλοῖ λέγουσιν, ὡς τὸ, ἰδεῖν τι σὲ βούλομαι, αὐτὶ τοῦ, διαλεχθῆναί σοι τι.

Brasidas primo diluculo, postquam accepit & abisse Macedones, & Illyrios atque Arrhibæum inuasuros, quadrato ipse agmine, leui armatura in medium accepta, [a] constituerat abscedere: dispositisque ad excurrendum, siqua inuaderetur, iunioribus, cum delecta ipse trecentorum manu in animo habebat vt postremus discederet, resistendo primis quibusque hostium sese offerentibus: &, priusquam illi aduentarent, [b] vt in breui, milites suos adhortatus est, Nisi ego suspicarer, viri Peloponnenses, terrore vos esse perculsos, quòd derelictus sim, quódque barbari & ii permulti in nos tendant, non ita vos hortarer pariter ac docerem. Nunc quod ad desertionem nostrorum, & ad hostium multitudinem attinet, vobis quæ maxima sunt breui admonitione & hortatione persuadere conabor. Conuenit enim vobis in bellicis rebꝰ strenuos esse, non propter præsentiã sociorũ semper, sed virtutis propriæ causa: neque aliorum multitudine terreri. quippe qui non ex eiusmodi rebus publicis [c] ortum ducitis in quibus [d] præsunt paucis multi, sed potius pluribus pauciores, nullo alio adepti potentiam quàm vincendo in præliis. Barbaros autem (quos nũc inexperti formidatis) scire debetis & ex illis [e] cõtra quos pro Macedonibus pugnauistis, & ex iisquæ ego partim cõiectura partim fama intelligo, [f] nõ asperos fore. quæcunq; enim reuera sunt imbecillia, sed putantur valida, quum de ipsis documentum veritatis accesserit, audaciores aduersarios reddunt: quibus autem [g] aliquod vtique bonum adest, siquis id non præuiderit, hic in eos ferocior fertur. [h] Isti verò quòd tardi sunt in veniendo

[a] Discessum & ipse parabat.

[b] Pro ut properãs poterat. *Vel*, Vt properatio dabat. *Q.d.* Prout illi pro tẽporis angustiis properandũ erat.

[c] Venitis.

[d] *Videtur in contextu Græco legi* ὑ *pro* οἱ. *Vide annot.*

[e] *Vide annot.*

[f] Non pertimescendos.

[g] Aliqua fortitudo reuera inest.

[h] At isti, dum quidem prælium inire parant, terrori sunt iis qui eos nõdum experti sunt:

A Βρασίδας ὁ ἅμα τῇ ἕῳ ὡς εἶδε τοὺς μακεδόνας τε ἐκχεχωρηκότας, τούς τε ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρρίβαιον μέλλοντας ὁπτίους, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὁπλίτας, καὶ τὸν ψιλὸν ὄμιλον ἐς μέσον λαβών, διενοεῖτο ἀναχωρεῖν· ἐκθρόμους δὲ, εἴπερ τι προσκάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους· καὶ αὐτὸς λοχάδας ἔχων τριακοσίους, τελευταῖος γνώμην εἶχεν, ἐκποδὼν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκαθορμιζόμενος, αὐθι-
B σάμενος ἀμύνεσθαι· καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶ), ὡς ἀφ' ταχέων, προσελθόντα τοῖς στρατιώταις τοιάδε, Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες πελοποννήσιοι, ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ὀπτιόντες, καὶ πολλοὶ, ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδασκὼ ἅμα τῇ προσκελεύσει ἑκάστοτε ποιούμενος. νυνὶ δ' ἐς μὲν τὸ ἀπόλειφθέν τε ἡμετέρων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ προσηνέστατα τὰ μέγιστα πειρά-
C σομαι πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶ) ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια, ὑφ' ὧν ξυμμάχων προῦσίαι ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετὴν· καὶ μὴ δέος πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων· οἵ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἥκετε ἐν αἷς οὐ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλείονων μᾶλλον ἐλάσσους· οὐκ ἀμηχανίᾳ κεκτημένοι τὴν δυναστείαν, ἀλλ' ᾧ μαχόμενοι κρατεῖν. βάρβαροι γὰρ, ὃς νυνὶ ἀπειρίᾳ δείδιτε, μαθεῖν χρὴ ἐξ ὧν τε ἀπηγγείλατε τοῖς μακεδόσιν αὐτῶν,
D καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε, καὶ ἄλλων ἀκοῇ ὑπάρχει ἡμῖν εἰκάζων ὑπείσεσθαι, ὡς ἄλκιμοι ἐσόμενοι. καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀνδρεῖα ὄντα τοὺς πολεμίους, δόκησιν ἔχειν ἰσχύος, διδαχῇ ἀληθὴς προσομοιοῦν σοὶ αὐτοῖς, ἐθάρσυνε μᾶλλον ἢ ἀμύνεσθαι· οἷς γὰρ βεβαίως τὸ θρασύνεσθαι ἀγαθὸν, μὴ προφάσεις τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. ὅτου δὲ τὸ μέλλησιν μὴ

---

[a] Μέλλοντας ὁπτίους] αὐτοῖς δηλονότι. [b] Ἐς μέσον λαβών] αὐτὸ τὸ, θέλλαβὼν τοῖς ὁπλίταις. ἤγουν, ἔταξε τοὺς νεωτάτους ἀντέχειν, ἐξ ὁπτίου τοῖς μετὰ τοῦ Ἀρρίβαίου, εἰ θορυβοῖεν προσβάλλειν τοῖς μετὰ τοῦ Βρασίδου. [c] Εἴπερ προσβάλλοιεν] οἱ μετὰ τοῦ Ἀρρίβαίου. [d] Τελευταῖος γνώμην εἶχε] τῆς ἀναπαύσεως. [e] Εἰ μὴ ὑμὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες] προοιμιακὴ ἔντεχνός ἐστι, ἐξ ὅτι καὶ ἀσκεῖται ἔχει, ἔτι σημεῖα ἐμ-
φανῆ ἔχουσα. [f] Τῷ τε μεμονῶσθαι] τῇ συμμαχίας καὶ περιόντων. [g] Καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων] ἀντὶ τοῦ δημοκρατίας φυσῆ. [h] Προηγόνισθε] ἀντὶ τοῦ πολεμεῖτε. [i] Οὐ δήπου ἐσομένους] τοὺς πολεμίους. [k] Καὶ ὁ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀνδρεῖα ὄντα] ὅσοι πολέμιοι ἀνδρεῖοι ὄντες, δόκησιν ἰσχύος παρέχοιεν τοῖς ἐναντίοις, ἀξιοῦντες μᾶλλον ὅσοι γε τῷ ὄντι εἰσὶν ἰσχυροὶ, σὺν τοῖς οἷς μὴ πάνυ ἔμπειροι μάθοι, πλημμελέστερον καὶ οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς προσπεχθήσεσθαι. [l] Ἀληθὴ ὄντα τῷ παραδόξου ἔχειν ἰσχύος τοῖς παρ' ἡμῖν ἐναντίοις βαρβάροις. [m] Οἷς γὰρ βεβαίως τὸ θρασύνεσθαι ἀγαθὸν] ὥσπερ ἡμῖν ἤγουν ἡμῶν ὄντων τῇ ἀληθείᾳ ἀνδρείων. [n] Οὗτοι γὰρ τῷ μέλλησιν μὴ] τὸ δηλονότι ἤγουν, ὡς φοβοῦσι μὴ λόγοις ὄντες ἐσμὲν. εἰ δ' ἀνυπόκριτος, φοβεροί εἰσι, μέλλοντες, ἢ οὐ χρεὼν ὄντες.

» ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβερά. ἔστι γὰρ πλή- A
162 » θη ὄψεως δεινοί, καὶ βοῆς μεγέθη ἀφόρητοι. καὶ τε
» ἀφυχεννῆς ἐπθυμήσεις τὴν ὅπλων ἔχε πινὰ
» δηλωσιν ἀπειλῆς· παρασκευάζομαι δὲ καὶ ἐς ὑπο-
» μενοῦσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοίως. οὔτε γὰρ τάξιν ἔ-
» χοντες, οὔτε ἀναγκασθῆναι ἂν λιπεῖν τινὰ χώραν
» βιαζόμενοι· καὶ τε φυγὴ ἔστι ἔφοδος αὐτῶν,
» ἴσην ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ, οὐκ ἐλεγ-
» χίστην δὲ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει. αὐτοκράτωρ δὲ
» μάχη μάλιστα ἄν τις παρέχοιτο τοῦ σώζε-
» σθαι πινὶ παρέντας ποιήσαι. τῷ τε εἰς χεῖ- B
» ρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ ἐκφοβῆσαι ἡμᾶς
» ἀκινδύνως ἡγοῦνται. ἐκείνῳ γὰρ ἂν παρὰ
» τούτου ἐγκρατὴς τὸ παραυτίκα ἔσεσθαι. σαφῶς τε πρὸ τοῦ παρὰ
» πολὺ δεινὸν ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶτε ἔργῳ μᾶλ- ὁρᾶται
» βακρὸν ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ καταπλῆξαι.
» ὑπομείναντες ὅπισθεν ἀναχωρῆσαι, ἐπὴν
» καιρὸς ᾖ, κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ἐπαναγαγόν-
» τες, ἐκ τε τοῦ ἀσφαλοῦς θαῤῥοῦντα ἀφίξεσθε, καὶ
» γνώσεσθε πολλαπλοῦν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς
» μὲν πρὸ τοῦ παρόντος ἔφοδον δεξαμένοις, ἀ- C
» πόντων ἀπειλοῦσι τὸ ἀνδρεῖον· μέλλοντες ὑπο-
» μενεῖν δοκιμάσουσιν· οἱ δὲ ἀνείξαντα αὐλῶνα καὶ πό-
» δας, τὸ θῦμον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὄντες ἐν-
» δείκνυνται. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παρα-
» κελευόμενος, ἐπῆγε τὸ στράτευμα· οἱ δὲ βάρ-
» βαροι ἰδόντες, πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέ-
» πεσον, νομίσαντες φόβῳ τε αὐτὸν, καὶ κα-
» ταπλαγέντες ὑπὸ φόβου εἴκειν. καὶ ὡς αὐτοῖς
» ἐπὶ τε ἐκδρομὴν, ὅπη προσπαίοιεν, ἀ-
» πάντων, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λοχαγοὺς ὅπη- D
» κεῖλιόν οὓς ἔφιζαν, τῇ τε προθυμίᾳ παρ-
» ῆν ἀμήχανον ἀντεσχήσαν, καὶ τὸ λοιπὸν
» ὅπισθεν ὁμαλίως μάχη δὲ ἐγκρατὴς ἦν
» τοῖς μὲν χαλεπῶν δὲ αὐτοῖς ἐν ἐφόδῳ,

terrori sunt hominibus imperitis: vtpote aspectu multitudinis horrēdi, & vociferationis magnitudine terribiles. & inanis[a] illa elatorū armorum crepitatio speciem minārum habet: sed iidem in conserēdis manibus aduersus eos qui [b] ista sustinent, nō tales existunt. Nec; enī pudet eos, *quemadmodum nos Lacedæmonios*, quum ordinem nullum habeant, locū deserere, [c] dum superantur: quorū fuga cādē quam aggressio honesti gloriā habet, ac pro irreprehēsibili re ac forti existimatur. Et quum pugna rerū domina sit præcipuéque sicui præbeat cum decore causam conseruandæ salutis, tutius ducūt citra suū periculū terrefacere nos quàm nobiscū venire ad manus: id quod eos prius quàm illud facere oporteret. A quibus quicquid asperitatis impēdeat, cernitis re quidē modicū, aspectu auteē & auditu ferox. Eos, quū infesti veniēt, vos sustinētes, & quū tēpus erit, cū décore & ordine rursus vos subducētes, in tutū propere abībitis, cogniturin reliquū tēpus, huiusmodi turbas, iis qui primū impetū exceperint, ostentare robur, minabūdas eminus ac [d] cunctabūdas: contrà, si eis cedatur, in terga ruētes strenuitatē in tuto demonstrare. Talibus suos hortatus Brasidas, copias [e] subducebat. Quo viso, barbari multa vociferatione ac tumultu ingruebant, eū fugere opinātes, præuértúmque se interfecturos. Sed quū excursores quacū q; illi impressionē faciebant obsisterent, & ipse tū delecta manu inuadentes sustineret, præter opinionē aduersus primū impetū restiterunt, [f] & deinceps excipiendo eos propulsarunt, sese; quū ab illis cessaretur, subtra-

a Illa armorum concussio aliquàs præ se fert minas.

b *Idest*, Istorum armorum impetum.

c Dum vrgentur, *Vel, Dum premuntur. Vel, Dum ui ipsis affertur.* Ac quum non minus honestum sit *apud eos* fugere, quàm hostem adoriri, nullum fortitudinis habetur examen. Ac certè in pugna in qua se quisque pro suo arbitrio gerit, maxima cuiuis occasio est seruato decoro saluti suæ cōsulere. Quòd si nō existimarent se maiore cum fiducia posse nos terre facere citra suum periculum, quàm nobiscum cōgredi, hoc certè iam antea fecissēt. *Vel, hoc potius quàm illud facerēt.* Denique quicquid hactenus præfetulerunt, videtis re ipsa leue esse, ac *tantùm* oculis & auribus terrorē incutere. Eos, quū infesti, *&c.*

d *Vide annot.*

e Pedetentim abducebat.

f Et quum deinceps irruentium impetum propulsarent, illis autē pugnæ supersedētibus, ipsi sensim pedem referrent,

---

α Καὶ γὰρ πλήθη ὄψεως δεινοί] δέος ἐμποιοῦσι. β Αἰσχυνθεῖεν ἂν] ὡς παρ' ἡμῖν αἰσχυνθεῖεν ἂν ἐπὶ κακῷ ἔργῳ. γ Ἡ τε φυγὴ ἔστιν ἔφοδος αὐτῶν] ὁμοίως καὶ τὸ φυγεῖν κατὰ δύναμιν καλὸν φαίνεται παῖς βαρβάροις, καὶ οὐκ ἐξαίρετα πάντες εἰσὶν ἀνδρειότεροι, οἱ φεύγοντες, ἢ οἱ διώκοντες. δ Ἀνθυπομένουσι δὲ μάχη] μάχῃ δὲ αὐτοῦ ὄντος, οὐ ῥᾴδιον. ε Ἐκείνῳ δὲ ἂν τοῦ τοῦτο ἐγχωροῖ] παῖς ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. ζ Ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶται] ὁρᾶται δὲ σαφῶς ὅτι τὸ ἀπ' αὐτῶν δοκοῦν δεινόν, ὄψιν μὲν καὶ ἀκοὴν καταπλήττεται, δυνάμει δὲ οὐδέν ἐστι. τῶν οὖν ὑπομεινάντων (τὸν φεύγοντα αὐτῶν φημὶ, καὶ τὸν ἀπειλοῦντα) καὶ δικαίως ἐν καιρῷ τῷ ἀναχωρεῖν, ὑπαναχωρήσαντες ἀσφαλῶς ὑπανοήσουσι, καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεζόμενοι. η Καταπαίοιεν] κυκλοῦ εἰς δειλίαν. ἐκπλήττοντες. θ Ὅτι οἱ τοιοῦτοι] τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος τοῖς μὲν τὸν πρόσθεν ὑμβολὴν δεξαμένοις, ἄπωθεν ὄντι φοβερὸν, ἀνδρείας ἀπάτην μέλλουσαν ἀπειλοῦν· τοῖς δὲ μὴ δεξαμένοις, ἀλλὰ φεύγουσι, τὸ δίωκον ἀθύμως, ὀξέως ὑπηρέτησαν, ἅτε δὴ ἐν ἀσφαλεῖ καθεζομένοις, ὡς αὐτῶν φευγόντων οὐ μαχομένων. ι Μελλήσουσι ὑπομεῖναι] ὑποδύσια. κ Τὸν τε στράτευμα] πρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἤγαγε. λ Αἱ πανδρομαὶ] οἱ ταχεῖς ἀνδρισμοὶ δηλονότι πρὸς τὸ ἐπιτρέχειν. μ Παρὰ γνώμην αὐτῶν] παρ' ἐλπίδα τὴν ἀπὸ αὐλισκῶν αὐτῶν οἱ λακεδαιμόνιοι ἐπιφερόμενοι μὲν] τοῖς βαρβάροις.

sese,

hentes. At quum in ſpatioſum ventum eſt locum, à Græcis qui cum Braſida erant, iam procul aberant barbari, quę pars relicta erat, vt hos inſequuta cum ipſis conſereret manus. Nam cæteri curſu contenderant in fugientes Macedones, quorum vt in quenque incidebant, trucidabant. Iidem anguſto in regionem Arrhibæi inter duos colles ingreſſu occupato, ſcientes non aliam eſſe Braſidæ ad redeundum viam, iam aduentantem illum ad ambiguum viæ circumſiſtunt, tanquam [a] capturi. At iſte, re cognita, præcipit iis qui ſecum erant trecentis, vt in eum quem magis ſuſpicabatur captum iri collem tendentes, quàm poſſent pro ſe quiſque celerrimo curſu, ſine ordine, conarentur extrudere barbaros iam contrà venientes: priuſquam maiori illorum accedente multitudine, ibi concluderetur. Ita Braſidiani eos qui in colle erant aggreſſi impetu, ſuperarant, & reliquus exercitus eodem facilius conceſſit. Nam barbari [b] facta illinc ſuorum fuga deterriti, & quòd hos ad fines eſſe iámque euaſiſſe arbitrarentur, non ſunt vlterius perſequuti. Braſidas autem, vbi editiora adeptus eſt, tutius iter faciens, peruenit eodem die Arniſſam primùm, quæ erat ditionis Perdiccæ, vbi milites Macedonibus, quòd priores receſſiſſent, irati, vt in quæque incidebant inter eundum, vel iuga boum, vel vaſa quæ Macedonibus decíderant (qualia credibile eſt in nocturno & trepido diſceſſu contingere) iuga quidem ſoluentes concidebant, vaſa verò ſibi vendicabant. Atque hinc primùm Perdiccas Braſidam ſibi hoſtem eſſe exiſtimauit, & [c] poſtea iudicio Peloponnenſium in Athenienſes non conſuetum odium

[a] Intercepturi. Concluſuri.

[b] Quòd ex editiore loco fugati fuiſſent.

[c] In poſterum Peloponneſios oderat, præter morem quidem, miniméque animo ad hoc odium inclinato, ſed propter Athenienſes ad ſua commoda erectus dabat operá vt, &c. *Vel*, Odio proſequebatur Peloponneſios, non eo quidem inueterato, ſed ad quod ſpe ſuorum commodorũ impulſus eſſet.

[a] Οἱ λοιποὶ χωρήσαντες] τῶν βαρβάρων. [β] Καὶ πρὸς ἐσβολὴν] ἔστοδον. [γ] Φθάσαντες περικατέλαβον] περιελαβόντες οἱ βάρβαροι. [δ] Εἰδότες ὅτι ὅσον ἡμέρα] καθ' ὅσον χῶρον ἡμέρα ἐξελθεῖν. [ε] Ἀναχώρησιν] φυγήν. [ζ] Καὶ περιστάντες αὐτὸν] τὸν Βρασίδαν. [η] Κυκλοῦσιν] ἤγουν, κυκλοῦσιν οἱ βάρβαροι. [θ] Ἀπολειφόμενοι] ἀποκόπτοντες. [ι] Περὶ δὲ τὴν πλείονα κύκλωσιν] πρὶν τοὺς πολλοὺς τὸν κυκλωσιν τοὺς λακεδαιμονίους μελλόντων περιέναι. [κ] Σφῶν αὐτῶν] τῶν βαρβάρων. [λ] Καὶ ἐν μεθορίοις] τοῦ τόπου τοῦ Περδίκκα. [μ] Τὰ μὲν ὑποζύγια καταλύοντες] τὰ ζεύγη δηλονότι. [ν] Καὶ ἐς τὸ λοιπὸν, πελοποννησίων] τοῖς πελοποννησίοις ἐμίσει οὐ πρὸς γνώμης πρότερον, οὐδὲ ἔθος ἔχων τοῖς Ἀθηναίοις μᾶλλον τὸ πρὶν ἐμίσει.

εἶχε, [a] τῷ δὲ αἰσχρῶν ξυμφόρων διαπε- A
σόντας, ἐπῆλθεν ὅπῃ τε ξυμβήσεται τοῖς μὲν
ξυμβήσεται, τὸ δὲ ἀπαλλάξεται. Βρασίδας
δὲ, αἰσχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐς πρώ-
163 νην, καταλαμβάνει Ἀθηναίους μηδίδιν ἤ-
δη ἔχοντας. καὶ αὐτὸ ἡσυχάζων, ἐς μὲν τὴν
παλλήνην ἀδυνάτως ἤδη ἐνόμιζεν ἐπ'
ἐκβάσεις ἰέναι φρᾶν, τὸ δὲ πρώνιον ἐν φυλακῇ
εἶχεν. ἐνταῦθα γὰρ καὶ αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ
λύγκῳ ἐξεπλευσάν· ὅπῃ τε τὴν μηδίδιν καὶ B
τὴν σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς πρεσβεύ-
οντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα
χίαι, [b] ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν, καὶ το-
ξόταις ἑξακοσίοις, καὶ θρᾳξὶ μισθοφόροις χι-
λίοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελ
ταίταις. ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου,
καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρεφοῦς. [γ] ἄραντες
δὲ ἐκ ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ, καὶ ἔχοντες κατ'
ὀ Ποσιδώνιον, ἐχώρουν ἐς τοὺς μηδαίους. C
[δ] οἱ δὲ αὐτοί τε, καὶ σκιωναίων τριακόσιοι,
βοηθήσαντες, πελοποννησίων τε οἱ ἐπί-
κουροι, ξυμπάντες δὲ, ἑπτακόσιοι ὁπλῖ-
ται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἐ-
τυχον ὀξέως τραπεδύμηνοι ἔξω τῆς πόλεως
ἐπὶ λόφου χαρτερού. καὶ αὐτοῖς Νικίας
μὲν, μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν
ψιλοὺς, καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὁπλι-
τῶν ἑξήκοντα, καὶ τοὺς τοξότας ἁπάντας, κατ'
ἀπραπόν τινα τοῦ λόφου περιόδου πορευ-
θείς, [ε] καὶ θαυμαπτόμηνος ἐπ' αὐ- D
τῶν, [ζ] οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρα-
τος δὲ, [η] ἄλλῃ ἐφόδῳ [θ] ἐκ πλείονος πάνυ
τοῦ δήμου τραπεδίου [ι] ἐπιὼν τῷ λόφῳ
ὀπῃ [κ] δυσβάτῳ, καὶ πάνυ [λ] ἐθορυβήθη, καὶ
ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πρὸς τὸ τρᾶτευμα τῶν
Ἀθηναίων νικηθεῖναι. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡ-
μέρᾳ [μ] ὡς οὐκ ἐπέδοσαν οἱ μηδαῖοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι [ν] ἀναχωρήσαν-
τες ἐστρατοπεδεύσαντο. [ξ] καὶ οἱ μηδαῖοι νυ-
κτὸς ἐπελθούσης [ο] ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον.

geſit: ſed quum è grauiſsimis ca-
lamitatibus emerſiſſet, dedit operã
vt quoquomodo quamprimum
cum Athenienſibus conueniret, &
à Lacedæmoniis diſſociaretur. Bra
ſidas ex Macedonia reuerſus Töro
nã, offendit Athenienſes iam Men
dam tenentes: & quia inualidum
ſe ad expellendos iam hoſtes, ſi in
Pallenam tranſiret, arbitrabatur,
ibi ſubſedit ad vrbis præſidium.
[a] Nam per id tempus Athenien- B
ſes exierant auxilio iis qui apud
Lyncum erant contra Mendam
& Scionam, quemadmodum in-
ſtructi erant, quinquaginta cum
nauibus (quarum decem erant
Chiæ) ferentibus mille armatos
ſuorum popularium, ſagittarios
ſexcentos, Thracum mercenario-
rum mille, alióſque illic ſocio-
rum peltatos, Nicia Nicerati, &
Nicoſtrato Diotrephis *filio*, du-
cibus. Cum qua claſſe ex Potidæa
profecti, quum iuxta Neptuni C
templum tenuiſſent, aduerſus Mẽ-
denſes iere. Illi, & Scionæorum
auxiliares trecenti, cum Peloponnenſium præſidio, omnes armati
numero ſeptingenti, Polydamida
duce, extra vrbem caſtra habebant
ſuper tutum collem. Eò Nicias tra-
mitibus quibuſdam euadere quum
tentaſſet, habens ſecum Metho-
nenſium leuiter armatos centum
viginti, Athenienſium armato-
rum delectos ſexaginta, cum o-
mnibus ſagittariis, illos, ab ipſis vul
neratus, ſummouere non potuit.
Nicoſtratus alio longiore itinere
cum omni reliquo exercitu ag-
greſſus imperuiũ collem, [b] eo per-
turbationis venit vt parum abfue-
rit quin totus Athenienſium exer-
citus vinceretur. Et quum eo die
Mendenſes ſocíique dedere ſe recu
ſarent, digreſſi Athenienſes, caſtra-
metati ſunt: atque inſequuta nocte
Mendenſes in vrbẽ conceſſerunt.

[a] Nam ſub id tempus quo res apud Lyncum geſtæ fuerunt, Athenienſes ad Mendam & Scionam nauigationem ſuſceperant, ad quã antea ſe accingebant, nauibus quidem quinq. &c.

[b] *Vel*, Conſternatus eſt, parúmque ab fuit quin, &c.

---

[a] Τῶν δὲ αἰσχρῶν ξυμφόρων] ἐπειδὴ τῶν αἰσχρῶν συμφορῶν. δοκεῖ τὸν αἰσχίονα συμφέρειν νομίσας μισεῖν τοὺς λακεδαιμονίους, ὅτι σφᾶς διαφθείρειν πῶς Ἀθηναίοις μὲν φίλος ἔσται, λακεδαιμονίων δὲ ἀπαλλάξεται. [β] Ὁπλίτας δὲ χιλίους ἑαυτῶν] τῶν Ἀθηναίων. [γ] Ἄραντες δὲ ἐκ ποτιδαίας] οἱ Ἀθηναῖοι. [δ] Οἱ δὲ αὐτοί τε] ἤγουν, αὐτοὶ δὲ οἱ μηδαῖοι. [ε] Καὶ θαυμαπτόμηνος] θαυμάζομενος ἐπ' αὐτῶν. ἔνιοι δὲ αἰσφέρουσιν ὅπῃ τοὺς σὺν αὐτῷ. [ζ] Οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι] εἶαν παρελαγεῖν αὐτῶν. [η] Ἄλλῃ ἐφόδῳ] μακροτέρᾳ ὁδῷ κατ' ἐκείνων. [θ] Ἐκ πλέονος] δηλονότι. [ι] Δυσεπεξβάτῳ] δυσαναβάτῳ. [κ] Ἐθορυβήθη] ἐδειλίασεν. [λ] Ὡς οὐκ ἐπέδοσαν] οὐχ ὑπεῖξαν. [μ] Ἀναχωρήσαντες] ὅπῃ πόδα ἐλθόντες. [ν] Καὶ οἱ μηδαῖοι] οἱ ὅπῃ τοῦ λόφου. [ξ] Ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον] τὴν μηδίδιν.

Postero die Athenienses oram Scionæ præteruecti, eius suburbana ceperunt, & agrum quanta ea fuit die populati sunt, nemine eodem prodeunte. erat enim nonnihil seditionis intra vrbem. Et quum proxima nocte trecenti illi Scionæi domum abissent, postridie Nicias cum dimidio copiarum progressus ad [a] fines Scionæorum regionem vastauit: & Nicostratus pariter cum reliquis vrbem obsedit, à superioribus portis, quâ itur Potidæam. Polydamidas quum ab hac parte Mendensibus auxiliaribúsque intra murum arma posita essent, eos tanquam ad pugnam instruebat: & quum ad exeundum hortaretur, éique è populo quidam seditiosè contradiceret, & se exiturum negaret, neque belligerare oportere: & ipse hominem, [b] vt contradicebat, manu abripuisset atque perturbasset, indignatus euestigio populus, sumptis armis tendit in Peloponnenses, & in eos qui cum illis populo aduersati essent: & impetu dato vertit in fugam, tum ob repentinum certamen, tum ob metum Athenienstum, quibus portæ fuere [c] præfractæ. Quippe Peloponnenses suspicabantur [d] illos ab aliquo præmonitos in se esse venturos. Ita quicunque non statim eorum occisi sunt, in arcem confugerunt, quam ipsi iam antea tenebant. Athenienses autem (iam enim Nicias erat reuersus) in vrbem Mendam cum omnibus copiis irrumpentes, veluti vi captam (vt quæ non ex conuento aperta fuisset) diripiunt: vt vix eos cohibere potuerint duces ne & homines trucidarent. Post hæc iussere Mendenses pristino ritu remp. administrare, vt de iis per se supplicium sumerent quos esse deditionis authores censuissent. Eos autè qui in

a Confinia.

b Atque is, vbi contradixit, manu correptus, *vel attractus*, ab eo esset, ac tumultuari cœpisset, indign.

c Apertæ.

d Illis ex compacto hâc aggressionem fuisse.

A τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῦ πλοῦ σαντες ἐς Σκιώνης, τήν τε παραδρομὴν εἴλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἐδῄουν τὴν γῆν, οὐδενὸς ἐπεξιόντος. ἦν γὰρ τι καὶ στασιασμὸς ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τετρακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ὑστεραίας νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος πρὸς τὰ μεθόρια, τῶν Σκιωναίων τὴν χώραν ἐδῄου. Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς καὶ πᾶσι πύλας,

B ἢ ὑπὸ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔτυχε γὰρ καὶ αὐτὴ τοῖς μὲν Δηλίοις καὶ ὑπηκόοις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κεῖσθαι) παρῄνει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρῆν τοῖς μὲν Δηλίοις ἐπεξιέναι. καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος καὶ ὃ σασιωτικὸν, ὅτι οὐκ ἐπέξιμεν, οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν· καὶ ὡς ἀντεῖπεν, ὑπασπάσαντός τε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος θύσας ἀπὸ

C λαβὼν τὰ ὅπλα, ὡς ἐπὶ ὀργῆς ἐχώρει ὑπό τε Πελοποννησίοις, καὶ οὓς ἐκ τοιαύτα σφίσι μετ' αὐτῶν παρεσκευασμένους καὶ παρεσπεσόντες, πρέπουσιν ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἅμα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν πυλῶν ἀνοιγομένων φοβηθέντων. ἐφήσθησαν γὰρ ὑπὸ παρειρημένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ὑπεξιέναι. καὶ

D μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ὅπερ καὶ ὀλίγῳ πρότερον αὖθις εἶχον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας ἐπαναχωρήσας πρὸς τὴν πόλιν ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ, ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες διήρπασαν. καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀφανίσαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους αὖθις τὰ πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν· αὐτοὺς κρίναντες ἐν σφίσιν αὐτοῖς εἶναι ἡγεμόνας τῆς ἀποστάσεως. τοὺς δ' ἐν

α Ἐδῄουν τὴν γῆν] τὴν σκιώνην.
β Οὐδενὸς ἐπεξιόντος] τῶν σκιωναίων.
γ Ἦν γὰρ καὶ στασιασμός] ἦγον, ἵνα σαπάζοντες.
δ Καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντιπόντος] ἤγουν, δημότου ἀναπωλήτου, καὶ τὸ ἔθος τῶν στασιαζόντων, αἰσπλέχθη διλογίαι.
ε Καὶ ὡς ἀντεῖπεν] ὁ δημότης.
ζ Περὶ ὀργῆς ἐχώρει] αἰτὶ τοῦ ἐπὶ ὀργῆς.
η Τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων] αἰτὶ τοῦ φοβηθέντες. ἐφοβήθησαν δὲ ὅτι ὡκήθησαν ἀπὸ τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους συνθήκης αὐτοῖς ὑπηρέθαι.
θ Ἀπὸ παρειρημένου τινὸς] συμφώνου.
ι Τὴν ὑπεξιέναι] αἰτὶ τοῦ, τὴν παρεδόσαν.
κ Ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες, διήρπασαν] τὰ ἐνόντα αὐτῇ.
λ Πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν] τὴν ὑπαλλαγὴν πολιτείαν ἔχει.

τῇ ἀκροπόλῃ, ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπεκαθίσαντο. ὅπῃ δὲ τὰ πρὸς τὴν μηδίδα καρτερόν, ὅτι τὸ σκιώνιον ἐχώρουν οἱ δὲ, ἀντεπεξελθόντες, αὐτοὶ καὶ πελοποννήσιοι, ἱδρύθησαν ὅτι καρτερωτάτου λόφου πρὸ τῆς πόλεως· ὃν εἰ μὴ ἔλαβον οἱ ἀναιτίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. [a] προσβαλόντες δὴ αὐτῷ καὶ οἱ κρῆτες οἱ ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἀνακρούσαντες τοὺς ὁπλίτας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περιτειχισμὸν, ἐφ' ὃν ἦσαν σπῶντες, προσεκαθέζοντο. [b] καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ μηδίδι [c] πολιορκούμενοι ὁπλίτου, βιασάμενοι τὴν πρὸς θάλασσαν τοῦ φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται. καὶ διαφυγόντες οἱ πλῆθος ὁ ὅτι τῇ σκιώνῃ στρατόπεδον, ἐσῆλθον ἐς αὐτοὺς περιτειχιζομένης δὲ τῆς σκιώνης, [d] Περδίκκας τοῖς τῶν ἀθηναίων στρατηγοῖς ὁπλικηρυκευσάμενος, [e] ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἀφ' ᾧτε τοὺς τῶν Βερμαίου ἔλθοιεν ἐκ τῆς λύγκου ἀναχωρήσεως, οὗπερ τότε ἀρξάμενος πρᾶσσον. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πέμπειν πορεύσων ὡς Βρασίδαν. ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ὅπῃ ξυνεβεβήκει ἐν δηλῶν τι ποιῶν τοῖς ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, [f] ἅμα δ' αὐτὸς ὑπὲρ βουλόμενος πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτὴν ἀφικνεῖσθαι, ἐφοβεῖτο μὴ ἐπιβουλεύσαντες τοῖς ἐν θεσσαλίᾳ ξένοις, [g] κωλύσωσι τοὺς πρώτους, [h] διακωλύσῃ τὸ στράτευμα ἐς τὴν ἐπιβολήν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μὲν οὖν, καὶ Ἀμεινίας, καὶ Ἀρίστευς, αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ὅπισθεν πεμψάντων λακεδαιμονίων τὰ πρέσβεις, [i] καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν [k] ἐπιδημίους ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ σπάρτης, ὥστε τὴν πόλεων ἔχοντας καθίστασθαι, [l] καὶ μὴ τοῖς [m] εὐτυχοῦσιν ἐπιτρέπειν.

arce erant, concluserunt muro vtrinque ad mare pertingenti, & in eo imposuere præsidium. [a] Potiti iis quæ circa Mendam sunt, aduersus Scionam tendunt. Obuiam prodeuntes oppidani cum Peloponnensibus, in difficili ante vrbem tumulo consident: quē nisi caperet hostis, vrbem circumuallare non poterat. Eum Athenienses strenuè aggressi, detrusisque pugna [b] qui occurrerunt, castra ponunt, trophæum statuunt, oppidum concludere parant. Nec multo pòst, quum in eo iam opere occuparentur auxilia quæ in arce Mendæ obsidebantur, superatis [c] qui ad mare erant custodibus, noctu abierunt. Quorum plerique [d] fugientes per hostium castra obsidentium Scionam, eam intrauerunt. Ea circumuallata, Perdiccas per caduceatores cum Athenienſium ducibus fœdus iniit, odio Brasidæ contracto ob reditum ex Lynco [e] iam tum statim rem transigere orsus. [f] Etenim comparata apud Thessalos [g] externorum manu, quorum primoribus semper fuerat vsus, simul Nicia, postquam inter eos conuenit, iubente [h] vt aliquid insigne pro Athenienſium tutela faceret, simul sua sponte, quòd nollet amplius in suam regionem venire Peloponnenses, prohibuit Ischagoram Lacedæmonium (is nanque tunc exercitum terrestri itinere deducturus ad Brasidam erat) ne cum copiis [i] impedimentisque transiret: ita vt ne Thessalos quidem illi tentarent. Ipse tamen Ischagoras & Ameinias & Aristeus ad Brasidam peruenerunt, à Lacedæmoniis missi ad res inspiciendas, eductis è Sparta secum adolescentulis (quū leges id vetarēt) qui ciuitatibus præficerentur, ne ea res quibuslibet committeretur.

164

a Potiti Menda.

b Iis qui in illū inuaserant.

c *Aliter schol. Gr. Vide annot.*

d Elapsi.

e *Vel potius* πρὸς τοὺς ἀθηναίους πρέσβεις, Partes Athenienſium sequi.

f *Quæ hic in Gr. contextu habentur paulo pòst parenthesi inclusa posuit.*

g *Vel*, Eorum cū quibus hospitiū, *vel hospitalis amicitia*, illi erat.

h Aliquam manifestam significationem Athenienſibus daret firmi sui propositi. *Vel*, *Firmæ voluntatis suæ.*

i Et bellico apparatu.

τῶν ἀτυχούντων.

a Τὰ πρὸς τὴν μηδίδα καρτερὸν] ὀκυρώτατα τῆς μηδίδος. β Προσβαλόντες δὲ αὐτῷ] τῷ λόφῳ. γ Καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ] τῶν ἀθηναίων. δ Πολιορκούμενοι] βιασάμενοι τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται πρὸς θάλασσαν. ε Τὸ ὅπῃ τῇ σκιώνῃ στρατόπεδον] τοῖς φυλάσσουσι τὴν σκιώνην. ζ Ὁμολογίαν ποιεῖται] ξύμβασιν. η Ἅμα δ' αὐτὸς ὑπὲρ βουλόμενος] ὁ Περδίκκας δηλοτόπ. θ Κωλύσωσι τοὺς πρώτους] δηλοτόπ ξένους καὶ, φίλους. ι Διακωλύσῃ τὸ στράτευμα] τὸν πελοποννησίων. κ Καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν] τὸν πελοποννησίων. λ Καὶ μὴ τοῖς εὐτυχοῦσιν] ὡς ἐν ὀλίγῃ νομικοῦ ἐξάγειν τοὺς ἡβῶντας. μ Παρανόμους] ἤγουν, παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἔθος. ν Καὶ μὴ τοῖς εὐτυχοῦσι] τῶν ἀτυχούντων. ξ Καὶ τὰς πόλεις μὴ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, ἀλλὰ λακεδαιμονίοις ἐγχειρίζειν.

Et præfecerunt Amphipoli Cleari-
dam Cleonymi, Toronæ Epitelí-
dam Hegesandri *filium*. ¶Eadem
æstate Thebani muros Thespien-
sium (crimini dantes quòd sentí-
rent cum Athenienſibus) diue-
runt. Id quod ſemper quidem vo-
luerant, ſed tunc facilius fuit, quo-
niam in pugna cum Athenienſi-
bus commiſſa, omnis eorum iu-
uentutis flos erat extinctus. Tem-
plum quoque Iunonis eadem æ-
ſtate apud Argos deflagrauit, Chry
ſide ſacerdote, quum ardentem
quandam lucernam [a] coronis ap-
poſuiſſet, illicita ſoporata vt incen
ſa omnia atque flagrantia non ſen
tiret. Propter quod Argiuos ve-
rita, protinus in Phliuntem nocte
confugit. Argiui ex lege quæ apud
eos eſt promulgata, aliam inſtitue-
re ſacerdotem, nomine Phaenni-
dem, [b] quum octo annos huius
belli Chryſis præfuiſſet & dimi-
diatum, quando profugit. Et Scio-
na iam extremo æſtatis vndique
muris concluſa eſt: quibus impo-
ſito Athenienſes præſidio, cum
cætero exercitu abierunt. ¶Inſe-
quens hyems apud Athenienſes
atque Lacedæmonios quieta man-
ſit propter inducias. Mantinei ve-
rò ac Tegeatæ cum ſuis vtrinque
ſociis apud Laodiceam terræ Ore-
ſtidis conflixerunt, ancépſque vi-
ctoria extitit. Nam [c] altero vtrique
cornu in fugam verſo, trophæa
fixerunt, & Delphos ſpolia miſe-
runt. Quum enim multis vtrin-
que cæſis adhuc dubio marte pu-
gnantes nox diremiſſet, Tegeatæ
illic pernoctantes, ſtatim tro-
phæum excitarunt: Mantinei,
quum in Bucolionem diſceſſiſ-
ſent, poſtea eregione itidem ere-
xerunt. Exitu eiuſdem hyemis,
appetente vere, Braſidas Potidæam
tentauit. Noctu enim adiens, ſcalas
admouit: hactenúſque hoſtem la-
tuit. nam tintinnabulo allato,

[a] Vittis admo-
uiſſet, & interim
ſomno correpta
fuiſſet. Vnde acci-
dit vt occulso in-
cendio omnia cõ
flagrarint.

[b] Quum octauũ
huius belli annũ
& dimidiũ Chry
ſis attigiſſet. *Vel*,
Ad octauum an-
num peruenisſet.

[c] Sibi oppoſito.

A καὶ Κλεαρίδαν μὲν Κλεωνύμου καθί-
σησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν
Ἡγησάνδρου, ἐν Τορώνῃ. ¶Ἐν δὲ τῷ
αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος καθεί-
λον, ὅτι καλέσαντες ἀτιμισμόν, βουλό-
μενοι μὲν καὶ ἀεί, πρόφασιν δὲ ῥᾷον, ὅτι
καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ τὸ ὄφελος
αὐτῶν ἄνδρες ἀπολώλει. καὶ ὁ νεὼς τῆς
Ἥρας τὸ αὐτὸ θέρος ἐν Ἄργει κατεκαύθη,
Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης
B ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ὑπνώσα-
σαν βαθύσης. ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πρῶτα,
καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν δεύ-
τους τῆς νυκτὸς, δείσασα τοὺς Ἀργείους, ἐς
Φλιοῦντα φεύγει. οἱ δὲ, ἄλλως ἱέρειαν
ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο,
Φαεννίδα ὄνομα. ἔτη δὲ Χρυσὶς τοῦ πολέμου
τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτὼ, καὶ ἔνατον ἐκ
μέσου, ὅτε ἐπέφυγε. καὶ ἡ σκιὼν τοῦ θέρους
ἤδη τελευτῶντος περιετετείχιστό τε πάν-
C τελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ αὐτῇ φυλα-
κὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησάν τῳ ἄλλῳ
στρατῷ. ¶Ἐν δὲ τῷ ὀπίσω χειμῶνι τὰ
μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχα-
ζε, διὰ τὰς σπονδάς· Μαντινῆς δὲ, καὶ
τεγεᾶται, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων ξυνέ-
βαλον ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Ὀρεστίδος. καὶ νίκη
ἀμφιδήριτος ἐγένετο. κέρας γὰρ ἑκάτεροι
τρέψαντες τὸ καθ' αὑτοὺς, ἔστησάν τε ἀμ-
φότεροι ἔκαστοι, καὶ σκῦλα ἐς Δελφοὺς ἀ-
D πέπεμψαν. Ἀμφοτέρων γὰρ τῶν πολλῶν
ἑκατέροις, καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης
γιγνομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔρ-
γον, οἱ τεγεᾶται μὲν ἐπανιστάμενοι τε,
καὶ θύσαντες ἔστησάν τρόπαιον· Μαντινῆς δὲ
ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολίωνα, καὶ ὕστερον
αὖ ἔστησαν. Ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶ-
νος καὶ ὁ Βρασίδας τελευτῶντος, καὶ πρὸς
ἔαρ ἤδη, ποτιδαίας προσελθὼν νυκτὸς,
καὶ κλίμακα προσθείς, ἔλαθε μέχρι μὲν τού-
του ἐλάσσω. τοῦ γὰρ κώδωνος πρανεχθέντος,

[a] Ἐπικαλέσαντες] ἤγειρον ἐγκαλέσαντες. [b] Παρεσκὸς ἦν ῥᾷον] ἐξεγένετο δὲ αὐτοῖς ῥᾳδίως περιελεῖν τὸ τεῖχος, ἐπειδὴ τῶν Θηβαίων οἱ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ τὸ πλεῖστον ἀπολώλει. [c] Ὅτι καὶ ἐν τῇ] ἐν τῇ Θηβαίων. [d] Ἄνδρες ἀπολώλει] διεφθάρη] διέφθειραι ἀπολώλει. [e] Οἱ δὲ, ἄλλως ἱέρειαν] οἱ Ἀργεῖοι. [f] Ἐπέλαβεν ὀκτὼ] κατέχει. [g] Καὶ ἔνατον ἐκ μέσου] τὸ ὄγδοον ἐπλήρωσε· τὸ δὲ ἔνατον, ἡμιτελὲς ὂν. [h] Ἀμφιδήριτος ἐγένετο] ἀμφισβητήσιμος. [i] Καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης] ἴσης. [k] Ἐπανιστάμενοι τε] καταπεπλωκότες. [l] Μέχρι μὲν τούτου] τῶν προειρημένων ἡ κλίμακα. [m] Τοῦ γὰρ κώδωνος] τοῦ γὰρ κώδωνος πρανεχθέντος, φασὶν οἱ Σοφοκλῆς δὲ, Χλιγκτόμενον κώδωνος ὡς πυρσηνικῆς, ἔπη θηλυκῶς.

οὕτως ἐς ὄ. Δῆλον, πρὶν ἐπαμελθεῖν τ' Α
πρόδοσιν αὐτὸν, ἡ πρόθεσις ἐγένετο.
ἐπειτα μὴν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἀθηναίων πρὶν πρόσ-
βασιν, ἀπήγαγε πάλιν καὶ τὰς τάχιστα τὴν
στρατιὰν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν ἐλθεῖν.
καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἕνατον ἔτος τοῦ πο-
λέμου ἐτελεύτα τῷ δε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέ-
γραψε.

sic [a] incassum ante ipsius proditoris reditum admotæ sunt scalæ: & quum statim sensisset hostis, Brasidas, priusquam accederet, raptim retro reduxit exercitum, luce non expectata. Et hyems exiuit, annúsque nonus, huius belli, quod Thucydides conscripsit.

a Potius de interi
sto temporis spati
Voces Græca Ve
dentur smelligen
de: quas tame
scholiastes & alii
exponit. Quod au
tem sequitur, ant
proditoris redi
tũ, *facis Vt Videa*
tur legisse προδό
δοντα: *quum Ver*
tamẽ sit lectio qu

habemus, τὸν προδιδόντα αὐτὸν *videlicet* τὸν κώδωνα

α Οὕτως εἰς τὸ δέμενον] τῆς κλίμακος ἀπλετέον. δέμενον δέ, τὸ ἀφύλακτον λέγει. ἔλαθε δὲ ὁ Βρασίδας προσβάσεις τοῖς τείχεσι καὶ μηχανὰς. ἕως γὰρ ὁ προδοὺς κατὰ τὸν κώδωνα, ἄλλῳ παρέδιδου τὸν κώδωνα, χρόνῳ ἐγίνετο μόνον, ἔλαθε προθεὶς τοῖς κλίμαξι. β Ἡ πρόθεσις ἐγένετο] ὑπερβατόν. τὸν κώδωνος (φησὶ) παρενεχθέντος εἰς τὸ δέμενον, ὅτως ἡ πρόθεσις ἐγένετο.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIber quintus.

ΤΟΥ δ' ὀπιγνωμόνος θέρεος, αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλειπτο μέχρι πυθίων καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ ἀθηναῖοι δηλίους ἀπέστησαν ἐκ δήλου, ἡγησάμενοι καὶ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαρσίους ὄντας ἱεροῖς· καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἢ προτέρου μοι δεδήλωται, ὡς ἀπελθόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων, ἐρρύησαν ἐκόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν δήλιοι ἐς ἀταρνέα μετῴκησαν, Φαρναίκους δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ ἀσίᾳ οἰκήσοντες, ὅπως ὡς ἕκαστος ὥρμητο. Κλέων δὲ ἀθηναίους πείσας, ἐς τοὺς ἐπὶ θράκης χωρεῖα ἐξέπλευσε μετὰ τῶν ἐκεχειρίαν, ἀθηναίων

INSEQVENTI æstate, [a] fœderum annua dies, quæ ad Pythia vsque processerat, exiit. [b] Per quas inducias Athenienses è Delo Delios summouerunt, rati illos [c] ex vetusta quadam causa non esse castos ad sacra facienda, & hoc sibi restare expiationis, de qua superius à me cõmemoratum est, eos sublatis defunctorum monumentis, id rite à se factum censuisse. Delii verò Atramyttenum in Asia, [d] vt quisque adibat, eis locum dante Pharnace, incoluerunt. Cleon post exactas inducias, cum triginta nauibus, ducens peditum vrbanorum

a Fœdera quæ i
spatium annuum
pepigerant, vsqu
ad Pythia, solut
erant. Sed hic, pr
illis, vsque ad Py
thia (Vt sonant sim
plicister Græca Ve
ba Vertit, Quæ ac
Pythia vsque pro
cesserat. *Quidam*
autem, tungendo
ea Gr. Verba cum
sequentibus, in
terpr. perperã, So
luta fuerunt in fe
sto Pythiorum.
b Intellige, Per
quarum inducia
rum tempus.
c Quum ex ve
tusto quodam cri
mine, *vel,* ob vetu
stum quoddam
crimen, puri non

forent, deo esse consecratos. *Vel,* sacris faciendis esse adhibitos, *sine,* ad sacra facienda constitutos. *Sic autem & alibi hæc interpres aitiam malè Vertus causam.* *d* Prout quisque *illuc* appulerat. *Vide annot.*

α Ἐνιαύσιοι σπονδαὶ] ἢ ἐφ' ἑνὸς χρόνου ἦν διδομένη ἐκεχειρία. β Ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ, ἢ ἐφ' ὅλῳ χρόνῳ τῷ πολέμου αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. ὥστε ἐξῆν τοῖς χεῖρας, οἷσιν εἰκεχειρία. γ Ἀνέστησαν ἐκ δήλου] μεταστήσαντες ἐποίησαν ἐξοικίσαντες. δ Ἱεροῖς δοκεῖ] συνέσαν, ἱερῶς αἰκαιῖσθαι τῷ θεῷ. ε Καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι] μετὰ τὸ ἀκαθαλῆτον τοὺς ζῶντας, ἐν δοκοῦσιν ἐναπεῖναι τῇ καθάρσει, τοὺς θήκας τῶν τεθνεώτων αἰέλοντο ἐκ τῆς νήσου. ζ Ἀτραμύττιον] πόλις ἐστὶν Ἀσίας, Θουκυδίδης. η Φαρνάκους δόντος] λείπει τὸ, ὡς ἔδοσαν. θ Μετὰ τῶν ἐκεχειρίαν] μετὰ τὴν λύσιν αὐτῶν τῶν σπονδῶν.

mille & ducentos armatos, cum equitibus trecentis ac sociorum pluribus, [a] in prouinciam Thraciæ, quum ad hoc Athenienses induxisset, traiecit. Et quum Scionam primùm tenuisset, [b] iam expugnatã, assumptis illinc præsidiariis armatis, in portum Colophoniorum nauigauit, non admodũ ab vrbe Toronæorũ distãtem. Vbi certior factus à transfugis neque Brasidam intus esse, & qui essent, impares fore ad resistendum, terrestri itinere ad vrbẽ tendit: & decem nauibus ad circumeundum portum dimissis, ante omnia pergit ad munimẽta, quæ Brasidas vrbi circumdederat, volens includere suburbana, & diruto veteri muro vnam efficere vrbem. Adortis ea Athenien sibus, Pasitelidas Lacedæmonius dux cũ eo quod aderat præsidio succurrens resistebat. Sed quum repelleretur, & præterea timeret néve naues quæ circummissæ erant, circuito portu desertam vrbem occuparent, néve in muro [d] qui expugnabatur, ipse caperetur, eo relicto ad vrbem cursu contendit. Verùm & Athenienses [e] classici naubus egressi, vrbem priores receperunt: & insequutus cum vociferatione peditatus, qua subrutus vetus murus erat, irrupit, ac Lacedæmoniorum Toronæorúmque alios qui repugnabãt, statim interemerunt, alios, viuos, ceperunt: inter quos & Pasitelidam ducem. Brasidas autem Toronam ille quidem ad succurendum profectus est, sed in via certior de expugnatione factus, rediit: præuenturus hostẽ, nisi quadraginta ferme stadiis serior fuisset. Gleon atque Athenienses trophæa duo erexerunt, vnũ ante portum, alterũ ante muros: vxoribúsque ac liberis Toronæorum in seruitutem arreptis, ipsos atque

a Ad Verbum, In Thraciæ loca.

b Quæ adhuc obsidebatur.

c Quúmque vetusti muri *partem aliquã* diruisset, vnam effecit vrbem.

d Si expugnaretur.

e Classiarii.

A μὴν ὁπλίτας ἔχων Δῆλιος καὶ χιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῇ δὲ ξυμμάχων, πλείους ναῦς ἢ τεσσαράκοντα. [α] ἔχων ἢ ἐς σκιώνην πορεύεται, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ πορευόμενος ἀπὸ τῆς κολοφωνίων λιμνάς, τὸν τοιχισμὸν ἀπέχουσα ὀλίγον τοῦ πόλεως. [β] οὐ γὰρ αὐτὸς ἀλλὰ ἀθόλμιος ἦν· ἀκούσας γὰρ τῶν αὐτομόλων ὅτι οὐδὲ Βρασίδας [γ] ἐν τῇ τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐόντες [δ] ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν γρασπτὰ πεζῇ ἐχώρει

B ἐς τὸ πόλιν, ναῦς ἢ προεκπέμψας δέκα [ε] τὸν λιμένα προεπλῆν. [ζ] καὶ πρὸς τὸ προτείχισμα προσβαλὼν ἀφικνεῖται, ἢ προσπεσὼν ἐπειρᾶτο τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, [η] ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ περαίτειον· [θ] καὶ διελὼν τὸ παλαιὸν τεῖχος, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ [ι] λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ προὖσα φυλακή, προσβαλόντων τῶν ἀθηναίων, ἠμύνοντο. [κ] καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα προὐπέπλεον ἐς τὸν λιμένα προεμβαίνουσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τειχίσματος ἀλίσκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ, [λ] δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. ⓐ δὲ ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἐλθόντες τὴν τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ὁπλιτοδρόμος ἀθροισθεὶς, καὶ ἅμα ὃ διηρημένον τοῦ παλαιοῦ τεῖχος ξυνεπεσόν.

D καὶ τοῦτ μὲν ἀπεκλῄσθην τῶν πελοποννησίων καὶ τορωναίων βοηθῶν οἱ χορεῖ· τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδην τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ τορώνῃ, ἀθρόλμιος δὲ κατ' ὁδὸν ἐπαλωκέναι, ἀνεχώρησεν, [μ] ἀπέχων τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσας ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν, καθ' ὃ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τὰ τείχισματι· καὶ τῶν τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ

α Ἔχων δὲ ἐς σκιώνην] ἐλλιμβρίσας. β Οὐ γὰρ αὐτὸς ἀλλὰ ἀθόλμιος] τὸ λιμένος. γ Ἐν τῇ τορώνῃ] δῆλον ὅτι. δ Ἀξιόμαχοι εἶεν] ἱκανοὶ πρὸς μάχην. ε Ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν] τὴν τορώνην. ζ Τὸν λιμένα προεπλῆν] τῆς τορώνης. η Καὶ πρὸς τὸ προτείχισμα] βουλόμενος ὅπως τὸ τείχος ποιῆσαι τὸ τῶν τορωναίων περαίτερον, τοῦ παλαιοῦ τείχους μέρος ἡμιόλιας καθ' ὃ ἦν τὸ περαίτερον, ἔπρον πέτρος καινὸν προσῳκοδόμησαν, ᾧ προσέβαλε τὸ προτεῖχος, καὶ σωθῆναι τῇ διαίρεσι τὸ καινὸν πρὸς τὸ παλαιὸν, ὥστε ἓν τὸ πᾶν ἡμιόλιον. θ Ἐντὸς βουλόμενος] τὸ πόλεως δηλονότι. ι Καὶ διελὼν τὸ παλαιὸν τεῖχος] τὸ μέρος δηλονότι. κ Καὶ ὡς ἐβιάζοντο] ἤγουν, ὅτε εἶας τὴν ἀθηναίων ἤπειρον οἱ περὶ τὸν Πασπιλίδαν. λ Δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν] πρὸς ὅπερ πέτρος ὢν ὁ Πασπιλίδας, δείσας αἰνεχώρει πρὸς τὴν πόλιν· μὴ πως ἔωμεν ὢν τὴν καινὴν πέτρα ᾧ προσέβαλεν τὸ περαίτερον, δείσας δέμη ἡ πόλις ἁλῷ, ὅπερ ἔωμεν τὴν παλαιᾷ πέτρα, καὶ αὖθις ὢν τὴν καινὴν καταληφθῇ, καταλιπὼν τὸ περαίτερον, ἐς τὴν πόλιν ἐχώρει, ὡς προεπιπέσων αὐτὴν. μ Ἀπεχὼν] ἀπόσας.

πελοποννησίοις, καὶ εἴτις ἄλλος χαλκιδέων
ἐκ̃ι ξύμπεμψας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν
ἐς τὰς ἀθήνας. καὶ αὖθις δὲ μετὰ πελοποννή-
σιον ὕστερον ὅτε ταῖς ναυσὶν ἀπέστελλε, δὲ ἄλλο ἐκόμισθη ἐπ' ὀλυν-
θίων, αἰεὶ αὐτ' αἰεί[a] λυθείς. εἶλον δὲ καὶ
πάλαι τῶν ἀθηναίων ἐν μεθωνίοις τεῖχος
βοιωτοὶ ἐπὶ τ' αὐτὸν χρόνον τῇ ἐβδόμῃ. καὶ
ὁ μὲν Κλέων, φυλακὴν κατασπάσμενος τ̃
τορώνης, ἄρας παρέπλει ἐπ' ἄθω, ὡς ὑπὲρ τ̃ ἐπ' ἄθων
ἀμφίπολιν. φάναξ δ' ὁ ἐρασιστράτου, [b]τρεῖ- B
ρες αὐτὸς, ἀθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο
166 ἐς ἰταλίαν καὶ σικελίαν πρεσβυτὴς ἐπὶ τὸν
αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. λεοντῖνοι γὰρ,
ἀπελθόντων ἀθηναίων ἐκ σικελίας [c]μετὰ
τὴν ξύμβασιν, [d]πολίτας τε ἐπεγράψαντο
πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν [e]ἐπενόει [f]ἀνα-
δάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ, αἰσθόμενοι, [g]συ-
νεκοισίοις τε ἐπάγονται, καὶ ἐκ βαλλοίσι τ̃
δῆμον. καὶ οἱ μὲν, [h]ἐπλανήθησάν ὡς ἕκαστοι·
οἱ δὲ δυνατοὶ, [i]ὁμολογήσαντες συνεκοι-
σίοις, καὶ τὴν πόλιν ἐκ λιπόντες; [k]καὶ ἐρη- C
μώσαντες συνεκοίσας, [l]ὅπως πολιτείᾳ
[m]ὦκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, ὀλί-
γοι δὲ μὴ ἀρέσκειν, ἀπολιπόντες ἐκ τὴν συ-
νεκουσῶν, [n]φωκέας τε τῆς πόλεως τῆς
λεοντίνων χωρίον καὶ λοῦμβον καὶ παλαμ-
βαίοις, [o]βεικιννίας, ὄν ἔρυμα ἐν τῇ λεον-
τίνῃ. καὶ τὴν τὸ δήμου τότε ἐκ πεσόντων
πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτοὺς καὶ καταστάντες, ἐκ
τὴν τειχῶν ἐπολέμουν. ἀπωθανόμβοι
ἀθηναῖοι, [p]ὃν φάναξ πέμπουσιν, εἴπως D
πείσαντες [q]τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμ-
μάχους, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, σικε-
λιώτας κοινῇ, ὡς συνεκοισίων δυνάμιν
[r]ἐπιουσομβόων, ἅτε στρατεύσαν, ἐλευθώσαν
τὸν δῆμον τὴν λεοντίνων. ὁ δὲ φάναξ ἀφικό-
μβος, τοὺς μὲν καμαριναίους πείθει καὶ
ἀκραγαντίνους· ἐν δὲ γέλᾳ αὐτίσαντος αὐτῷ

A Lacedæmonios, & siquis alius Chalcidensium aderat, cunctos ad DCC numero, Athenas miserunt. Inter quos Lacedæmonii ex fœderibus postea initis [a] remissi sunt, cæteri ab Olynthiis recepti, totidem viris permutati. Per idem tempus & Bœoti Panactum murum in confiniis qui erat Athenienſium, proditione ceperunt. Et Cleon impoſito præſidio Toronæ profectus, Atho [b] prope ad Amphipolin vſque prætervectus est: & Phæax Erasistrati *filius* cum duobus collegis ab Athenienſibus pro legato miſſus in Italiam atque Siciliam, duabus cum nauibus tranſmiſit. Nam Leontini Athenienſibus è Sicilia reuerſis, poſt cõuentionem, quum multos in ciuitatem adſcripſiſſent, & plebs agrum viritim diuidere haberet in animo, id ſentientes ii qui potentes erant, Syracuſanis accitis, plebem eiecere: [c] & ea paſſim errabunda, dedentes ſe Syracuſanis, vrbémque deſerentes, ac deſolantes habitacula, Syracuſas vt ciues commigrarunt. Quorum nonnulli poſtea, diſplicente ſibi facto, relictis Syracuſis, locum quendam vrbis ſuæ nomine Phoceas cepere, & arcem in Leontino agro validam, nomine Bricinnias, ad quos permulti exulantis plebis ſe contulerunt: & pro muris ſtantes, belligerabantur. Hoc quum audiſſent Athenienſes, Phæacem miſerunt, ſiquo modo perſuaſis ſuis qui ibi erant ſociis, & aliis ſi poſſent Siciliẽſibus, communiter ſumptis armis, [d] tanquam aduerſus proficientem Syracuſanorum potentiam, liberarent populum Leontinum. Phæax vbi aduenit, perſuaſis Camarinæis atque Acragantinis, quia apud Gelam res ei è contrario

a Reuerſi ſunt.

b *Vide annot.*

c Et illi quidem errantes, quo quẽque ſors tulit ſe receperunt. At potentes, inito cum Syracuſanis fœdere, & vrbe *ſua* relicta, atque vaſtata, Syracuſanorũ ciuitate donati fuerunt.

d Vtpote Syracuſanis potẽtiam ſibi comparantibus.

---

a Αὖθις] ἀπολυτρωθείς. ζ Τειτὸς αὐτὸς] τουτέστι, μετ' ἄλλων δύο. γ Μετὰ τὴν ξύμβασιν] τὴν κοινὴν τῶν σικελιωτῶν. δ Πολίτας ἐπεγράψαντο πολλούς] εἰκαιώσαντο. ἐπίροις ὅπη τοῖς ἔσαν ἐνεχάψαντο εἰς τὴν πόλιν. ε Ἐπενόει] ἐφρόνει μὴ. ἐξίν. ζ Ἀναδάσασθαι] ἐξ ἰσοταρχῆς διαμοιρασθῆναι καὶ μεσιτεύειν ποιῆσαι τὸν λεοντίνων. η Συνεκουσίοις τε ἐπάγονται] εἰς βουλὴν τῆς πόλεως. θ Ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι] πλανητὸν ἐδίωξαν διῆσαν. ι Ὁμολογήσαντες] συνθέμενοι. κ Καὶ ἐρημώσαντες] καταλιπόντες ἐρήμην. λ Ἐπὶ πολιτείᾳ] ἐπ' ἴσῃ πολιτείᾳ τῶν συνεκουσίων. μ Φωκέας τε τῆς πόλεως] οἱ μὲν, ἐκπεσόντων αἰσχυνόμενοι, ὡς φασὶ· οἱ δὲ, συνεταλμένων. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ βεικιννίας. ν Καλαμβαίουσιν] ἦγουν, λαμβαίνοντες εἰς καπίκησιν. ξ Τὸν φάναξα πέμπουσι] φασὶ τοὺς συνεκουσίους, πρόξενος, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ὅπη στρατεύσαν, ὅπως κοινῇ ὅπη στρατεύσαντες συνεκουσίοις ὡς δυνάμιν πρεπιουμβόους, ἐλευθώσαν τοὺς λεοντίνους. ο Τοὺς σφίσιν ὄντας] τοὺς ἀθηναίους.

eueniebat, ad cæteros non perrexit, intelligens haudquaquam se illis persuasurum: sed rediens per Siculos Catanam, & in transitu Bricinnias veniens, adhortatusque, discessit. Is tamen & quum in Siciliam transmisit, & rursus quum rediit, in Italia cum nonnullis ciuitatibus de amicitia Athenienſium ſermonem habuit, atque cum [b] Mamertinis apud Locros agentibus, quò relegati erant, quum post Sicilienſium pacificationem orta inter Mamertinos seditione, ab aduersa factione accitis Locrensibus eiecti essent: factáque est aliquandiu Messana Locrensiũ. Hos itaque Phæax illuc receptus nihil læsit, quia cum Locrensibus transegerat Athenienſium nomine. Soli enim omnium ſociorum, in reconciliatione Sicilienſium, fœdus abnuerant cum Athenienſibus: ne tum quidem admissuri nisi bello aduersus Itones & Melæos occupati fuissent, finitimos suos suámque coloniã. Et Phæax quidem aliquanto posterius Athenas rediit. Cleon autem ſoluens à Torona Amphipolin versus, Stagirum ab Eione profectus inuadit, Andriorum, & Galepsum Thasiorum coloniam: sed illa non expugnata, hanc expugnat: missísque ad Perdiccam legatis, vt cum copiis ex iure ſocietatis ad se veniret, missis item aliis in Thraciam ad Pollen Odomantum regem, qui quamplurimos Thraces mercede conduxerat, ipse apud Eionẽ subsedit hos expectans. Hæc Brasidas quum accepisset, & ipse insedit è regione Cerdylium, qui est locus Argiliorum trans flumen editus, haud sanè procul distans ab Amphipoli, vnde omnia subiiciebantur oculis: adeo vt [c] ne lateret quidem Cleon (id quod facturus expectabatur) prodiens cum exercitu, vt aduersus Amphipolin

[a] Factus est etiã obuius Locrensibus qui Messena quam incoluerát, expulsi fuerat: iis nimirum quorum colonia missa illuc fuerat, quum post initum inter Sicilienſes fœdus, Messeniis seditione laborantibus, altera factio Locros acciuisset. His igitur reuertentibus Phæax factus obuius, nulla iniuria affecit, quia, &c.

[b] Messeniis. Vel, Messaniis. *Vide annot.*

[c] Ne latere quidem posset.

Α τῶ στρατεύματος, οὐκέτι ὅπῃ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, ἀλλὰ θρόμβους ὄντας αὐτοὺς πείθειν· ἀναχωρήσας δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς Βρεττινίας ἐλθών, καὶ [d] ἀπὸ Θραασιωνίας, ἀπέπλει· ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ πλῷ τὴν ἐς τὸν Ἰόνιον, καὶ πάλιν ἀναχωρήσας, καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ Ἰσῇ πόλεσιν [e] ἐξεπράττετο [f] πρὸς φιλίας τοῖς ἀθηναίοις. καὶ λοκρῶν ὄντων τοῖς ἐν μεσσήνῃ ἐποίκοις ἐκπεπολεμωκόσιν, Β [g] οἱ μὲν τὴν τῶν σικελιωτῶν [h] ὁμολογίαν, στασιασάντων μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τὸ ἕτερον λοκρούς, ἔποικοι ἐξεπεμφθησαν. ἐγένετο μεσσήνη λοκρῶν καὶ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κτίζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν. ἐγεγένητο γὰρ τοῖς λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πρὸς τοὺς ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε σικελιῶται [i] ξυνελλάσσοντο, οὐκ ἐπείσαντο ἀθηναίοις· οὐδὲ αὖ τότε, εἰ C μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς ἰτωνέας καὶ μελαίους πόλεμος, ὁ μόνος τε ὄντας [k] ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τοὺς ἀθηναίους χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο· ὁ δὲ Κλέων, ὃς ἀπὸ τῆς τορώνης τότε πρεσπλεύσειν ὅπῃ τὴν ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς νήσου, ἁλίσκετο μὲν πρεσβάλλῃ, αἰδρίων ἀποικία, καὶ οὐχ εἷλε· γαληνὸν δὲ τὸν θασίων ἀποικίαν λαμβάνῃ κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις ὅπως πρασθήσοιτο στρατιᾶς D καὶ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν θρᾴκην ἄλλους πρὸς Πόλλιν τὸν ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε πρὸ ἀμφίπολιν ἐν τῇ νήσῳ. Βρασίδας δὲ, πυθόμενος ταῦτα, αὐτικάθητο καὶ αὐτὸς ὅπῃ τὸν κερδύλιον. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο ἀργιλίων, ὅπῃ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς ἀμφιπόλεως. καὶ κατεφαίνετο πρόπας αὐτόθεν· ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τὸν στρατόν· ὃν δὴ προσεδέχετο ποιήσειν· αὐτὸν, ὅπῃ τὴν ἀμφίπολιν,

[d] Ἢ Θρασωνίας

α Ἐγκμάσεν] ὠμίλησε. β Περὶ φιλίας τοῖς ἀθηναίοις] λόγους προσήνεγκε πιστικούς. γ Οἱ μὲν τῶν σικελιωτῶν] ἰστέον ὅτι οἱ μὲν ἕλληνες οἱ ἐν σικελίᾳ, σικελιῶται λέγονται· οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ἐν αὐτῇ, σικελοί. ὅτου ὃ δὲ ὅτι ἰταλιωτῶν. δ Ὁμολογίαν] τὴν κοινὴν ὁμολογίαν. ε Ξυνελλάσσοντο] αἱρεῖν, τὴν συμμαχίαν. ζ Καὶ ἀποίκους ἑαυτῶν] τῶν λοκρῶν. η Ἔπεμπε αὐτόθεν] ἦλθεν, πάντα τὰ τοῦ Κλέωνος δηλονότι ἐφαίνετο τῷ Βρασίδᾳ ἀπὸ τοῦ κερδυλίου. θ Ὅπερ προσεδέχετο] ὁ Βρασίδας. ι Αὐτὸν] τὸν Κλέωνα.

ὑποφοβοῦντα [a] σφῶν ὃ πλῆθος, [b] τῇ παρούσῃ A
παρασκευῇ ἀναβήσεσθαι. [γ] ἅμα δὲ καὶ παρε-
σκευάζετο. ἦρχε δὲ τῶν μὲν Θρᾳκῶν τε μισθωτοὺς πεντακο-
σίους καὶ χιλίους, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πάντων ὁμοίως πα-
σαν ἀκροβολισμοῦ πελτασάς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρ-
κινίων δὲ καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελτασὰς εἶχε
παρὰ τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. ὃ δὲ ὁπλιτικὸν
ξυμπᾶν ἦν θεμίσθιοι, διχίλιοι μάλιστα, καὶ
ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασί-
δας μὲν ἔχων ὅπλα Χερδυλίῳ ἐκέλευσε ἐς
πεντακοσίους καὶ χιλίους· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμ- B
φιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ
Κλέων, τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἰδὼν ἀπ-
ιόντα τὰ πᾶσαν ὅσην ὁ Βρασίδας παρεσκεύ-
αστο. τὴν γὰρ στρατιωτῶν ἀξιομάχων μὲν τῇ
ἕδρᾳ, ἀπαλλοτριζομένων δὲ τὸ ἐκείνου ἡγε-
μονίαν, παρὸς οἷαν ἐμπειρίαν [c] καὶ τόλμαν
μετ' οἴας [d] ἀνεπισημοσύνης καὶ μαλακίας
ἠγωνίσατο, καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλ-
θον, ἀπαθυμοῦντα ἤρουν, καὶ ὁ βουλόμενος
ἀνέζευξε δέ. ὃ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ [e] καθημένους βα- C
167 ρυνόεσθαι, ἀπαλλαβὼν ἦγε. καὶ ἐπειδὴ τάχιστα τῷ
ὄπωρα ἦν καὶ ἐς τὸ πύλαι ἀτυχήσας ἐπί-
στευσε τῇ Φηγῇ. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλ-
πισεν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, χεῖρον δὲ μᾶλ-
λον ἔφη ἀναβαίνειν ἢ χωρίον, καὶ τὸ μείζω πα-
ρασκευὴν περιμένειν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἀσφαλῆ,
ἵνα ἀναγκάζῃ), [f] περιχήσων, ἦν ὡς, κύκλῳ
περιελάς, βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἥδετό τε καὶ
ἐλπίσας ἐπὶ λόφον καρτερὸν περὶ τὴν Ἀμ-
φιπόλεως τὴν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶ-
δες τὸ ῥεῦμα, καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ὁποία τις
θράκιος, ὡς ἔχει. ἀπιέναι τε οὐκ ἐδόκει, ὁπότε
ἂν βούληται, ἀμαχεί· οὐδὲ γὰρ ἐφαίνετο
οὔτε ὅπως τὸ τείχους οὐδεὶς, οὔτε πύλας
ἐξιούσας· κεκλεισμένας τε πάσας. ὥστε καὶ
μηχανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων, ἀμφὶ τοῦτο

[a] Cum præsentibus copiis ascēderet. *Id est*, *Contētus præsentibus, & non expectato reliquarum aduentu*, quippe qui hostium numerum contemneret.

[b] Quieuit, *vel*, prælium distulit.

[c] Inuitos se domum ad cum sequendum reliquisse.

[d] Nolens grauiter ferre se in eodem loco desidere, assumptos educit.

[e] Arduo.

---

a Σφῶν τὸ πλῆθος] τῶν λακεδαιμονίων. β Τῇ παρούσῃ παρασκευῇ ἀναβήσεσθαι] τὸ ἑξῆς, ὅτι ἡ ἀμφίπολις ἀναβήσεσθαι τὸν Κλέωνα μετὰ τῆς παρούσης παρασκευῆς. αἰτιᾶται δὲ, ὅτι περιμένοντα παύσας. γ Ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο] ὁ Βρασίδας δηλονότι. δ Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀξιομάχων ἀποδόμενος τὸν θρᾷκα] ὁ Κλέων δηλονότι. ε Τῇ ἕδρᾳ] τῇ παρεσκευῇ, τῇ ἑτοιμασίᾳ, καὶ τῇ ὁρμῇ. ζ Καὶ τόλμαν] τὴν τοῦ Βρασίδου. η Ἀνεπισημοσύνης] δηλονότι τοῦ Κλέωνος. θ Καθημένους] ἐνήλλαξεν, εἰπὼν καθημένους, ἀπὸ τοῦ καθημένων. ι Βαρυνόεσθαι] ἤτοι ἀχθεσθαι. κ Καὶ ἐλπίσας τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπῆλθεν ὁ Κλέων τῷ ἀμφίπολιν ὡς καὶ πρόσθεν ὅτι πύλον. πυτίσιν, ἀπαλλοτρίως διτυχήσας ἐν τῇ πύλῳ, ὡς ἦν φρούριμος τῇ). λ Οὐχ ὡς τὴν ἀσφαλῆ, ἵνα ἀναγκάζῃ πα] οὐχ ὡς τὴν πολλὴν τῶν ἀναγκαίων κρατήσων, ἵνα ἀναγκάζοιτο πολεμεῖν (ὃς οὐδὲ τῇ παρούσῃ παρασκευῇ θαῤῥῶν πολεμεῖν ὤφελε αὐτὸ ἑξαρχῆς) ἀλλ' ὡς μετὰ τῆς ἐπελθούσης αὐτῷ συμμάχων πᾶσαν ἐν κύκλῳ περιστήσων τὸν στρατὸν, καὶ βίᾳ ἁπλοϊκῶς τὸν ἀμφίπολιν. μ Περιελάσων] ἀπὸ τοῦ ἐλῶ, καὶ νικήσων. ν Ὁπότε βούλοιτο, ἀμαχεί] λείπει τὸ, δίχα τῶν ἵππων.

non veniſſet. poſſe enim vrbem, quòd deſerta eſſet, capi. At Braſidas, ſimulac Athenienſes mouiſſe cognouit, & ipſe deſcendens è Cerdylio, Amphipolin intrat: nullámque eruptionem, nullam etiam [a] inſtruendi agminis aduerſus Athenienſes ſignificationem facit: diffiſus copiis ſuis, quas impares hoſti putabat, non numero (nam propemodum pares erant) [b] ſed ornatu. Nam in ea expeditione militabat Atheniéſium flos, & Lemniorum Imbriorúmque robur. Itaque artem aggreſſurus adhibet, quòd videlicet, ſi numerum ſuorum & quantum neceſſarium erat armatorũ oſtendiſſet, haud arbitrabatur magis proficere quàm ſi improuiſus eſſet ac verè contemptus. Igitur delectis ibi armatis centum quinquaginta, ac traditis. Clearidæ cæteris, conſtituit adoriri priuſquam abirent Athenienſes: ratus nõ perinde illos diſcluſos iterum intercipere poſſe, ſiqua ipſis ſuperuenirent auxilia. Verùm milites adhortari, conſiliúmque ſuum aperire volens, aduocatis omnibus, in hunc modum differuit, VIRI Peloponnenſes, [c] quoniam ex ea terra [d] profecti vos eſtis quæ propter generoſitatem libera ſemper extitit, & quia Dores cum Ionibus dimicaturi eſtis, quibus ſuperiores eſſe cõſueuiſtis, ſatis erit paucis rem aperire. Docebo vos quónam modo irruptionẽ facere deſtino: ne, quòd cum paucis non cum vniuerſis mihi periclitandum duco, vobis imbecillitatem virium interpretantibus, formidinem præſtet. Hoſtis enim (quantum coniicio) con-

a Ad verbum, Inſtructionem agminis.
b Sed momento. *Ad verbum, Sed dignitate. Id eſt, Non quòd pauciores eſſe ſuos, ſed quòd non par momentum in illis eſſe exiſtimaret.* Athenienſes enim, nullis alijs admixtis, ad eam expeditionem profecti erant, cùm validiſſima Lemniorum & Imbriorũ manu. Fraude igitur ad eos aggrediendos vti parabat. Si enim hoſtibus *paruum* ſuorum numerum, ac vix ſufficientem *vel vtilem* armaturam oſtenderet, nequaquam magis ſuperiorem ſe fore quàm ſi in conſpectum corũ prius venire, & ab illis ob id quod deeſſet, contemni ſineret. Igitur delectis, &c.
c Vos ex ea terra eſſe profectos quę propter fortitudinẽ, *vel, animi præſtantiã*, libera ſemper extitit, & vos Dores aduerſus Iones dimicaturos eſſe, quibus, &c. paucis declaraſſe ſufficiat. At quónam modo *hoſtes* aggredi ſtatuerim, id verò vos docebo, ne mihi cum paucis *veſtrũ* non cũ omnibus belli fortunã tentanti, vires defuturas exiſtimantes, deterreamini.
d Legit ἥκετε, *ſicut & ſequitur.* μέλλετε.

A ἐδόκει. ἐλθὼν γὰρ αὐτὸ πόλιν, ἀφ' ἣ ἔρημον. ὁ δὲ Βρασίδας θᾶσσον [a] ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ χέρδυλίου, εἰσέρχεται ἐς τὸ ἀμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ αὐτάξιν οὐκ ἐποήσατο πρὸς τοὺς ἀθηναίους, [b] δεδιὼς τὸ αὐτῷ τοῦ χερδυλίου, καὶ νομίζων [c] ἐλάσσοσι ἔτι εἶ), ὅ τε πλῆθος (ἦν γὰρ πως ἴσω) ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (ἦν γὰρ ἀθηναίων ὅσον ἐστρατεύσατο, [d] καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ ἰμβρίων καὶ λημνίων καὶ ἰμβρείων τὸ κράτιστον) [e] τέχνῃ δὲ προεσκευάζετο ὅπως θορυβήσουσιν. εἰ γὰρ δείξαι τοῖς ἐναντίοις τό, τε πλῆθος καὶ τὸ ὅπλισιν [f] αὐτῶν ὑποστήσαιντο αὐτῷ μὴ ἐμαυτῷ, ἧκ αὐτῆγεῖτο μᾶλλον προελθεῖν ἢ αὐτὸ προφυλάξαι τε αὐτῶν, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. [g] ἀπολεξάμενος δὲ αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοῖς ἄλλοις [h] Κλεαρίδα προστάξας, ἐβουλεύετο ὅπῃ χρὴ αὐτὸν ἐπιθέσθαι, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς ἀθηναίους, οὐκ αὖ ὁμοίως αὐτοῖς νομίζων ἀπολείψειν [i] αὐθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἦλθόσα αὐτοῖς ἢ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πανταχόθεν στρατιώτας, καὶ βουλόμενος θαρσαλεωτέρους αἵ τε, καὶ τὴν ὀπτίσιαν φέρουσαν, ἔλεγε τοιάδε, ΑΝΔΡΕΣ πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ ἀφ' τοῦ θύμου ἐλευθέρας, καὶ ὅτι δωριῆς μέλλετε ἴσεσθαι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε χρείσσους εἶ), ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον. [k] τὸ δὲ ὅπῃ χείρησιν ὅτῳ ζῆ- πρῳ διανοούμεθα ποιεῖσθαι, διδάξω· ἵνα μὴ τό, τε καθ' ὀλίγον καὶ μὴ ἀπρεπῶς κινδυνεύσῃ, ἀνδρὲς φαινόμενον, [l] ἀτολμίαν παρέσχῃ. [m] σὺ γὰρ ἐναντίοις εἰκάζω καὶ σὲ-

a Ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους] θᾶσσον ἐνόησε τοὺς ἀμφιπολίτας. *b* Δεδιὼς τὸ αὐτῷ θορυβήσουσιν] τὸ ταράξειν τὴν ἰδίαν παρασκευήν. *c* Ὑποδεεστέρους εἶ)] τοῖς ἐναντίοις δηλονότι. *d* Ἀντὶ παλαιὸν γὰρ πως ἴσω] ἰσοστάσια ἐκάτερα τὰ στρατεύματα ἦν ἑκατέρων. *e* Ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι] τῇ δυνάμει. *f* Καθαρὸν ἐξῆλθεν] ἀλλ' συγκαλύδων, ὃς δὲ ὁπικούρων, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πολιτῶν. *g* Τέχνῃ δὲ παρισκευάζετο] δόλῳ. *h* Ἀναλαβὼν ὅσον] ὅπλων, ἢ ὅσα ἐκ παρασκευῆς. *i* Ἢ αὖθις προέρχεσθαι αὐτῷ] ἦλθον, ὅτως ὁμοίως ἐνόμισεν ἐξελθεῖν Κλέωνος ἐπὶ αὐτὸν, ὅπῃ ἠπόρησε κρύφα. ὅθεν δὲ τὸ αὖθις προέρχεσθαι, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ. ὅσῳ δῆλον ἦν καταφρονήσεως τοῦ ὄντος. Ἢ, αὖθις προέρχεσθαι πάλιν αὐτῷ, αὖθις τῷ μὴ ὁπισθίζειν τοῖς ἐναντίοις τὸ ἴδιον πλῆθος, ἢ τὸ ὁπλισιν αὐτῶν. τῶν γὰρ ὄντων αὖθις προέρχεσθαι. καταφρονήσεως γὰρ ἀπὸ ἀθηναίων ὥσπερ εἰ τοῦτο αὐτοῖς ὁπισθίζειν παρασκευῇ. *k* Τὸ δὲ ὅπῃ χείρησιν ὅτῳ ζῆ] τὸν ὁπλίσιν τῷ ἐμῷ πολεμίων. *l* Καὶ μὴ ἀπρεπῶς κινδυνεύσῃ] ἵνα μὴ δόξεις ἀμέτρως. δῆλον τὸ κατ' ὀλίγους ὁρμᾶν μᾶλλον ἐξιέναι τῆς πόλεως, καὶ μὴ πάντας ἀθρόους κινδυνεύειν πρὸς ἀθηναίους, ὃς ἀξιόμαχον νομίσας τῷ παρασκευῇ, ἀπολεμώτερος ἡμῖν παρέσχῃ. *m* Ἀπολμίαν παρέσχῃ] ὑμῖν δηλονότι. *n* Τοὺς γὰρ ἐναντίοις εἰκάζω] εἰκάζω δὲ τοὺς ἐναντίους, καταφρονοῦντας ἡμῶν, καὶ οὐ προσδοκῶντας ὅτι ἐπεξελευσόμεθα αὐτοῖς, ἀναβαίνειν πρὸς τὸ ἀμφίπολιν, καθ' ἡσυχίαν, καὶ νῦν δὴ ἥκειν ἀπέκπαγε ἐσκεδασμένους ὀλιγωρήσειν. ἐυπέτως ῥαθυμεῖν.

» Φεύγοντάς τε ἡμῶν, καὶ οὐκ αὖ ἐλπίσαντας A
» ὡς αὖ ἐπεξελθοῦσι τοῖς αὐτοῖς ἐς μάχιμα αὖθις
» ἰόντας τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκτως
» καὶ ἧσσον τεταραγμένους ἀλίσκωμεν. Ὅστις δὲ
» ταῦτα τοιαῦτας ἁμαρτίας ἁπάντων κάλ-
» λιστα ἰδών, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύνα-
» μιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιησάμενος μὴ ἀπὸ τοῦ
» εὐφανοῦς μᾶλλον καὶ αὐτοπροσβλέπτου,
» ἢ ὅτε τοῦ πρὸς ὃ πάσχουσι ξυμφέροντος,
» πλῆξαι αὐτοὺς ὀρθοῖν. καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα
» καλλίστην δόξαν ἔχει, ἃ ἂν πολέμιον μά- B
» λιστ' αὖ τις ἀπατήσας, τοῖς φίλοις μέγιστ'
» ἂν ὠφελήσειεν. Οἱ γὰρ ἐπὶ ἀποβάσεσι θαρσοῦσι,
» καὶ τοῦ μὲν ἐπιέναι πλέον ἢ τοῦ
» μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διά-
» νοιαν ἔχουσιν, ἐν ταὐτομάτῳ αὐτῶν τῆς γνώ-
» μης, καὶ πρὶν ξυμπεσεῖν μᾶλλον τοῖς δό-
» ξασι, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ, καὶ
» φάσας, ἢν δυνώμεθα, προσπεσούμεθα θρύ-
» πτω καὶ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δὲ Κλεα-
» ρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμε- C
168 » νον, καὶ καὶ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς, χρῆ μετ'
» ἐμαυτόν, τούς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους
» ξυμμάχους ἄγων, αἰφνιδίως τὰς πύλας
» ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα
» ξυμμίξαι. Ἥκιστα γὰρ μάλιστα αὐτοὺς ἂν
» τῶν φοβηθῆναι. Τὸ γὰρ ὄπισθεν ὕστερον, δεινό-
» τερον τοῖς πολεμίοις τοῦ πρόσθεν καὶ μαχο-
» μένου) καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ
» σε εἰκός, ἔνθα καρτερία τιμᾶται· καὶ ὑμεῖς ὦ ἄν-
» δρες ξύμμαχοι ἀκόλουθήσατε ἀνδρείως, D
» καὶ νομίσατε εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν, τὸ ἐ-
» θέλειν, καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι, καὶ τοῖς ἄρχουσι
» πείθεσθαι· καὶ τῆδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἀγαθοῖς
» γενομένοις ἐλευθερίαν τε τὴν ἀρχήν, καὶ
» Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλῆσθαι, ἢ
» Ἀθηναίων τε δούλοις, καὶ τὰ ἔγγιστα αὖθις
» ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως προέχητε,
» καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε.

tempus nostri, quos non putat in se ad pugnam progressuros, locum illum conscendit: & nunc [a] ad spectaculum conuersus, nullo ordine securus agit. Quæ peccata hostium quisquis optimè animaduertit, & pro suis etiam viribus eos aggreditur, non id faciens ex aperto & instructo contra agmine magis quàm ex præsenti opportunitate, [b] huic plerunque feliciter succedit. Atque hæc belli furta honestissimam gloriam obtinent, per quæ [c] præcipuè quis hostem fallens, summo amicos afficiat commodo. Ergo dum imparati adhuc confidunt, dúmque abeundi potius quàm manendi (quantum mihi videtur) animum habent, [d] in hoc eorum ancipiti consilio, priusquam magis sententiam componant, ego cum iis quos habeo anteuertam, in medium eorum agmen, si potero, incurrens & irruens. Tu Clearida, mox vbi me iam insiliisse conspexeris, atque (vt credibile est) terrentem illos, tunc verò patefactis repentè portis prodeas cum istis qui tecum sunt, Amphipolitanísque ac sociis, anniteréque quam festinátissimè te prælio immiscere. Sic enim præcipuè spero eos territum iri: quoniã terribiliores sunt hosti qui interueniunt pugnæ quàm qui iam adsunt & pugnant. Et quod ad te attinet, vt Spartiatam decet, virum te egregium præsta: & eum vos socii strenuè sequimini, existimantes id demum esse bene bellare, vt velis, vt erubescas, vt ducibus pareas: atque hodierno die fore vt aut liberi existatis, si strenuè vos gesseritis, & socii Lacedæmoniorum vocemini: aut Atheniensium serui, duriore etiã quàm pertulistis seruitute, [e] si etiã optimè rẽ gesseritis, sine captiuis tamen ac cæde hostium:

a Spectandi grãtia, ordinibus abruptis, vel, *sine ordine*, palantem, omnem præli curam abiecisse.

b Is vt plurimum ex animi sententia res gerere queat. *Vel*, (*vt mêsa aliter accipiatur*) Ei res felicissimè cedere possint.

c Maxima fallacia circũueniens.

d In hac eorum remissione animi & dissolutione.

e Et quidem si vel optimè conditione vti vobis liceat, absque mancipatione & internecione. *Q. d.* Ita tamen vt si nihil grauius vobis contingat, nec mãcipemini, aut etiã trucidemini, præclarè vobiscum agi existimare debeatis.

---

a Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας] ὅστις δὲ τὰ τῶν πολεμίων ἁμαρτήματα ἰδών, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν ὑπερῶν, μὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ αἰφνιδίην, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ὁρμηθείσης. b Δόξαν ἔχει] παρέχει. c Ἃ ἂν πολέμιον] αἵτινες, διὸ ὧν αὖ ἂν τις τὸν πολέμιον. d Ἕως ἔτι ἐπαῤῥώσκουσι] ἕως ἔτι δέ, τὸ παῤῥεῖν ἀπαῤῥώσκουσι εἶπε, ἀπέναντί τε διανοοῦνται μᾶλλον ἢ μένειν, ῥᾳθύμως αὐτῆς διακειμένους. καὶ πρὸς ὃ ἔν τε ἀσθενείᾳ, ἐγὼ μὲν ἔχων. e Τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν] δῆλον ὅτι. f Ἐλπὶς γὰρ] ἡμῖν δηλονότι. g Μάλιστα αὐτοὺς ἂν τῶν] δηλονότι πολεμίων ἡμῶν. h Τὸ γὰρ ὄπισθεν ὕστερον] οἱ γὰρ ὕστερον ὑπόντες φοβερώτεροι φαίνονται. i Τοῦ καλῶς πολεμεῖν] ἐκ βίων γίνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν. Ὁμηρος, Αἰδομένων ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται. k Καὶ λακεδαιμονίων] αἱ γὰρ νικηθῆτε, καὶ μὴ θανάτῳ ζημιωθῆτε ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ ἀτυχήσητε καὶ δρῖσα προέχητε, δοῦλοι ἔσεσθε Ἀθηναίων, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε.

cæterísque

cæteríſque Græcis quominus liberi fiãt impedimẽto ſitis. [a]Sed neq; vos inſtrenui ſitis, quũ ſciatis quãtis de rebus certamen ſit: & ego oſtẽdam me non magis poſſe alios adhortari eminus quàm grauiter ipſe cominus agere. Hactenus loquutus Braſidas, tum ſeſe ad exercitum præparauit, tum alios cũ Clearida ad portas quæ Thraciæ vocantur, vt quẽadmodum dictum eſt erumperent, collocauit. Verùm quia à Cerdylio deſcendens, & in vrbe quoq; conſpicua rẽ diuinam faciẽs, [b]atq; immolans extra vrbem circa templum Palladis fuerat conſpectus, hoc Cleoni nũtiatum eſt: (proceſſerat enim tunc ad ſpectaculum) & omnem hoſtilem exercitum intra vrbem ſubiici oculis, & ſub portis veſtigia multa equorum atque hominum tanquam exeuntium notari. Hæc quum audiſſet, eò perrexit: atque vbi rem agnouit, iubet colligi vaſa ad proficiſcendum, quòd ſcilicet nollet pugna decernere priuſquam ſibi venirẽt auxilia, quódque arbitraretur fugam ſe [c]antecapere poſſe: edicítque abeuntibus ad ſiniſtrum cornu (tanquam agere id ſolum liceret) Eionẽ verſus ſe ſubducerent. Verùm vbi hoc lẽtè agi viſum eſt, conuerſo ipſe dextro cornu, & [d]nuda hoſtibus præbens, abducebat exercitum. Quum interim Braſidas, vbi opportunitatem adeſſe cognouit, & Athenienſium moueri caſtra, ad eos inquit, qui ſecũ erant alióſque, Iſti nos nõ expectãt: indicio eſt motus lãcearũ atque capitum. nam hoc quicunq; agunt, ii haud conſuerunt expectare inuadentes. Sed nũc aliquis mihi portas quas dictum eſt patefaciat, & præſtãti animo quàm celerrimè irruamus. Sub hæc, per portas eas [e]quæ ſunt ſuper vallum, pérque primas longi qui tum erant muri egreſſus, curſu contendit recta via vbi nunc per maximè ardua loci euntibus trophæum viſitur.

[a] Sed vos operã date vt mollés remiſſique non ſitis: ad me autem quod attinet, oſtẽdam eum me eſſe qui non magis alios *ad res ſuſcipiendas* horter quàm ipſemet eas exequar. *Vel*, Qui non tantùm ad alios *verbis* hortandos aptus ſim, ſed verba ad rem conferre poſſim.

[b] *Vide annot.*

[c] *Videtur aliter legiſſe quã ὁ φησιας: Et omittit hæc,* Quum ſignum receptui dari iuſſiſſet.

[d] *Vide annot.*

[e] *Vel*, Quæ ad vallum ducunt.

A τοῖς δὲ λοιποῖς ἕλλησι, κωλυταῖς γενέσθαι «
ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακι- «
ώτεροι ἦτε, ὁρῶντες ὅσῳ ὅσων ὁ ἀγὼν ἔστιν ἐγὼ «
τε δείξω οὐ πραγμάτων οἷός τε ὢν μᾶλλον «
τοῖς πέλας, ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν. «
Ὁ μὲν Βρασίδας, τοσαῦτα εἰπών, τῷ τε
ἐξόδου προεσκευάζετο αὐτός, καὶ τοὺς ἄλλους
μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ὅπῃ ταῖς θρᾳ-
κίαις καλουμέναις τῶν πυλῶν, ὅπως ὡς τά-
χιστα εἴρητο ἐπεξίοιεν. [a]τῷ δὲ Κλέωνι, φανερὸς
B ἤδη μολὼν αὐτὸς ἀπὸ τοῦ χερδυλίου κατα-
βαίνοντος, καὶ ἐν τῇ πόλει ὅτι φανερὸς οὔσης ἐξω-
θεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθηναίας θορυβήσαντος, καὶ
ταῦτα παρασκευαζομένου, ἀγγέλλεται (παρεῦκε-
χωρήκει γὰρ τότε [b]καὶ τῷ θεῷ) ὅτι ἤτε
στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν
τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ ταῖς πύλαις ἵππων τε πό-
δες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑπο-
φαίνονται. ὁ δέ, [c]ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὡς
εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσα-
σθαι πρίν οἱ [d]καὶ τοὺς βοηδοὺς ἥκειν, καὶ οἰό-
μενος ὀφθήσεσθαι, ἀπελθὼν σημήνῃ τε
ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγελλε
τοῖς ἀπιοῦσιν ὅπῃ ὁ εὐώνυμον κέρας, ὡς τά-
χιστα οἷόν τε ἐς τὸν ἀγῶνα ὅπῃ τῆς ἠόνος. ὡς
δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐ-
πιστρέψας ὁ δεξιόν, καὶ τὰ γυμνὰ παρέχ-
ων τοῖς πολεμίοις δοὺς, ἀπῆγε τῇ στρατιᾷ,
καὶ τούτῳ Βρασίδας, ὡς ὁρᾷ [e]τὸ καιρόν, καὶ
C τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων κινούμενον,
λέγει τοῖς μὲν ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅτι οἱ ἄν-
δρες ἡμᾶς οὐ μένουσι. δῆλοι δὲ τῷ τε δορὶ
τὸ ἡμῖν τῇ κίνησι καὶ τῷ κεφαλῇ. [f]οἷς γὰρ αἰ-
σθητὸν γίγνεται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ὀπι-
σθίους. ἀλλὰ ταῖς τε πύλαις τῆς αἰσιγέτου
ἐμοὶ ἆς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα
θαρσοῦντες καὶ ὁ μὲν, κατὰ τὰς ὅπῃ τὸ σαυ-
ρωμα πύλας, καὶ ταῖς [g]περαίας τοῦ μικροῦ
τείχους τότε ὄντος [h]ἐξελθὼν, ἔθη δρόμῳ [i]τὴν
ὁδὸν ταύτην βύθειαν, ἣν νῦν καὶ τὸ καρ-
τερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι ἔσπαιον ἔσχε·

[a] Περὶ δὲ τοῦ ἀγὼν ἔστιν] ἐπάθλων.
β Τῷ δὲ Κλέωνι] τὸ ἐξῆς, τῷ δὲ Κλέωνι ταῦτα παρασκευαζομένου, ἀγγέλλεται, φανερὸς ἤδη μολὼν τοῦ Βρασίδου. γ Καὶ ταῦτα παρασκευαζομένου] ἀγγέλλεται. δ Κατὰ τὴν θέαν] δέξιν τὴν θέαν. ε Ἀκούσας ἐπῆλθε] ὁ Κλέων
δηλονότι. ζ Καὶ τοὺς βοηδοὺς ἥκειν] τοὺς ἀπὸ τοῦ Περδίκκου. η Σχολὴ γίγνεσθαι] χρόνος ἐγγίγνεσθαι. θ Οἷς γὰρ αἰσθητὸν γίγνεται] ὥσπερ παρῄνει αὐτοῖς
ι Οὐκ εἰώθασι μένειν] οἱ κινοῦντες τὰς κεφαλὰς καὶ τὰ δόρατα, καὶ μὴ ἱστάμενοι
ἀπόντες, καὶ τὰ ἄλλα, ἀτρόμως οὐκ ἐθέλουσιν ὑποδύεσθαι τοὺς πολεμίους.
κ Ἐξελθὼν, ἔθη δρόμῳ] ὁ Βρασίδας.
λ Τὴν ὁδὸν ταύτην βύθειαν] ἤγουν ἐν-

καὶ τοῦ σφαλῶν τοῖς Ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτῶν ἐκπεπληγμένοις, καὶ μέσον δὴ στράτευμα, πρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα καὶ τοῖς Θρᾳκίας πύλους ἐκπεξελθὼν τοῦ στρατοῦ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἀθρόᾳ ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι. καὶ ὃ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν ὃ τοῦ πρόσω ἦν, ὥσπερ δὴ ἐτετραχήκει, διῆλθε καὶ ἔφυγε. καὶ ὁ Βρασίδας, ὑποχωρούντων ἤδη αὐτῶν, ὅτι προσίων τοῦ δεξιοῦ, πεσόντα αὐτὸν μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ ἐμαθάνοντο, οἱ δὲ πλησίον, ἄραντες ἀπεκόμισαν. ὃ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον, καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τοιοῦτον οὐδὲν διενοήθη μόνον, βοὴν φεύγων, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ, ἀπεθνήσκει· οἱ δὲ αὐτῷ συναφέντες ὁπλῖται ὅπερ τὸ λόφον, τόν τε Κλεαρίδου ἠμύνοντο, καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἢ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος, καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τὸ Ἀθηναίων φυγὴν χαλεπῶς, καὶ πολλαὶ ὁδοὶ διαπορηθεῖσαι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσίν, ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου, καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν ἡώνα. οἱ δὲ, τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ διασώσαντες, ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν. καὶ ἤσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ αἰσθομένη χωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως, νεκρούς τε ἐσκύλευσε, καὶ τροπαῖον ἔστησε. μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸς τῆς νῦν ἀγορᾶς ὁδοῦ. καὶ τὰ λοιπὰ οἱ Ἀμφιπολῖται, ὡς ἥρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον,

A Atque circa medium agmen adortus Athenienſes, iam territos & ſua confuſione & illius inuadentis audacia, in fugam vertit. Et Clearidas (vt præceptum erat) cum exercitu Thraciis egreſſus portis infertur. Ex quo contigit vt ex inopinato ac repentino Athenienſes vtrinque perturbarentur, vtque ſiniſtrum eorum cornu Eionem verſus, [a] ſicuti progreſſum erat, diſſipatum fugam faceret, & hoc iam fugiente, Braſidas, quum B in dextrum ingrueret, vulneraretur: quem cadentem quum Athenienſes non animaduertiſſent, ſui qui proximi ſtabant, ſublatum aſportarunt. Eóque magis dextrum Athenienſium cornu perſtitit. Cleon, vt primùm non [b] expectare conſtituerat, ſtatim in fuga exceptus eſt à Myrcinio peltato, & ab eo interfectus. Qui verò cum eo fuerant armati, [c] conuerſi in hoſtem ſuper tumulum, bis tér- C ve aſſilienti Clearidæ reſtiterunt, nec prius ceſſerunt quàm Myrciniorum Chalcidenſiúmque equitatus ac peltati circumſiſtentes atque iaculis inceſſentes, in fugam eos vertunt. Ita vniuerſus Athenienſium exercitus iam diffugiens ægrè, varias in montibus vias intendit: & quicunque cæſi non ſunt, aut à principio, dum manus conſerunt, aut ab equitatu Chalcidenſium atque peltatis, Eionem ſe receperunt. Braſidas, quum eum ſui è prælio ſubtraxiſſent, D in vrbem perlatus adhuc ſpirans, cognouit quidem ſuos ille viciſſe, ſed non multo pòſt deficiens expirauit. Reliquus exercitus cum Clearida perſequutus hoſtem, vbi rediit cæſos ſpoliauit, trophæúmque erexit. Poſt hæc vniuerſi ſocii Braſidam [d] ſub armis comitati, publicè ſepelierunt intra vrbem ante forum quod nunc eſt, deinde Amphipolitani monumẽtum eius circumſtantes,

[a] Quod & proceſſerat. *Sed legit* ὥσπερ *pro* ὅπερ.

[b] Impetum ſuſtinere.

[c] Quum agmine facto, *vel, conferto agmine,* tumulum inſediſſent.

[d] Cum armis. *Id eſt* armati.

α Καὶ ἐσεκομίσθη] ἐσεκομίσθη. εἰς τὸ ἐμπρόσθεν ἦλθεν. β Εὐθὺς ὑποῤῥαγὴν] ὑποκατακλασθεὶς τὰς ἀσπίδας τὰς ἀνω παξάμενος. γ Ἐφθόη] προέλαβε ὁ Βρασίδας καὶ διώξας τὴν μέσην, ὁρμήσας πρὸς τὸ ἀριστερὸν κέρας, καὶ οὐ καταλαβὼν αὐτὴν, μετέβη πάλιν πρὸς τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων. δ Ἐπιπαιόντων τοῦ δεξιοῦ] πλησιάζων ἐπέπιπτε τοῦ δεξιοῦ. ε Οἱ δὲ πλησίον] τῶν Βρασίδου ὁπλιτῶν. ζ Ἀπήνεγκαν] ὁλκάσιν εἰς τὴν πόλιν. η Οἱ ξὺν αὐτοῦ συναφέντες ὁπλῖται] ἦσαν αὐτοῦ τῶν Κλέωνος. ἢ ὃν τοῦ αὐτοῦ τόπου. θ Καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν] πρὸς ὀλίγον ὁ καιρ. ι Ἡ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς] ἦλθον, ὕστερον μετὰ τῶν μάχην φεύγοντας. κ Ἀπεκομίσθησαν] διεσώθησαν. λ Γενέρξαντες] ἦλθον πρεσβεύσαντες.

[a] Tanquam heroi parentauerũt.

[a] tanquam heroi fanum dedicarũt, honores tribuerunt, certamina & anniuersalia sacrificia, coloniam quoque, velut deductori, adscripserunt, deiectis Agnonis ædificiis, [b] & siquæ ædes in illius memoriã futuræ erãt: tũ Brasidam liberatorẽ suũ extitisse arbitrantes, tũ ob præsentem Athenien siũ metum, Lacedæmoniorum societatem [c] demerentes. Nam illos honores habere Agnonem, neq; ita ex vtilitate ipsorum, neque ita iucũdum ipsis propter hostilitatem Athenien sium futurum esse. Illis tamen mortuos reddiderunt: quorum numerus ad sexcentos fuit, hostium autem, septem: quoniam [d] nõ iustum prælium extiterat, sed potius ex huiusmodi casu, & incusso prius metu. Sublatis mortuis, illi domum nauigauerunt: qui cum Clearida erant, rem Amphipolitanam constabilierunt. ¶Per eadẽ tempora, sub extremum æstatis, Rhamphias & Autocharidas & Epicydidas, Lacedæmonii, [e] in prouinciam quæ erat in Thracia, transportarunt nongentos in supplementum armatos: & quum Heracleam quæ est in Trachine peruenissent, quæcunque non probè se habere visa sunt eis, constituerunt. Quibus ibidem agentibus, prælium hoc gestum est, æstásque excessit. ¶Initio autẽ statim hyemis, ii qui cum Rhamphia erant, ad Pierium vsq; (qui est Thessaliæ mons) progressi sunt: sed inhibiti à Thessalis, & præterea morte Brasidæ, ad quem copias ducebant, domum reuerterunt, putantes [f] haud quaquam iam tempus esse, quum & Athenienses victi abissent, nec ipsi idonei forent qui aliquid eorum conficerẽt quæ Brasidas animo agitasset: quum præsertim scirent, quando domo exissent, Lacedæmónios fuisse propensiores ad pacem.

[d] Nõ acie instructa commissum prælium fuerat.

[e] Ad Verbum, In Thraciæ loca. Sed additur articulus qui de certis locis agi indicat. Sic supra. Vide annot.

[f] Nullam occasionem, vel opportunitatem res gerendæ, supereſſe.

A ὡς ἥρωί τε ἐντέμνουσι, καὶ τιμὰς δεδώκασιν, [a] ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας· καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστὴν κατεστήσαντο, καταβαλόντες τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως ἔσεσθαι· νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι, καὶ ἐπὶ παρόντι ἅμα τὴν τῶν λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῷ ἀθηναίων θεραπεύοντες· τὸν δὲ Ἀγνωνα, τὸν πολέμιον τὴν ἀθη-

B ναίων, οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως ἔτι ἂν ἡδέως ταῖς τιμαῖς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἀθηναίοις ἀπέδοσαν· ἀπέθανον δὲ ἀθηναίων μὲν, ὡσεὶ ἑξακόσιοι, τῶν δὲ ἐναντίων, ἑπτά· ἀφ' οὗ μὲν γὰρ οὐκ ἦν διατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ ὡσεὶ φοβήσεως τὸ μάχιμον μᾶλλον ἡγεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν αἵρεσιν [b] ᾗ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου, τὰ ὡσεὶ τὴν Ἀμφίπολιν κατῆσαν. ¶Καὶ ἐν τούτοις τοῖς

C αὐτοῖς χρόνοις τοῦ θέρους τελευτῶντος, Ραμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας, λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν. καὶ ἀφικόμενοι [c] ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι, κατῆσαν ὅ,τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. ¶Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, οὗτοι μὲν πρῶτον τῆς θεσσαλίας ἀφῆλθον οἱ ὡσεὶ

D τὸν Ραμφίαν· κωλυόντων δὲ τῶν θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ὥστε ἦσαν τὴν πρᾶσιν, ἀπερ ἀπαντο ἐπ' οἴκου νομίσαντες [d] οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶ), [e] τῶν τε ἀθηναίων ἤδη ἀπεληλυθότων, καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῆσαν, τοῦ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας.

α Ἐντέμνουσιν] ἐναγίζουσιν. ἐναγίσματα ποιοῦσι. θύουσιν. β Ἀγῶνας, καὶ ἐπιτησίους θυσίας] ἤγουν, δι' ἔτους θυσιάζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι. γ Τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα] Ἀγώνια, τὰ τοῦ Ἀγνωνος· ἐπεὶ καὶ ὁ Ἀγνὼν ἀθηναῖος ἦν, ὁ οἰκιστὴς τῆς ἀμφιπόλεως. δ Γενέσθαι] φυλαχθῆναι. ε Καὶ ὧν τῷ παρόντι] ὡσεὶ τὸ παρόν. ζ Τὸν δ' Ἀγνωνα] οὐ τοῦτο λέγει ὅτι ὁ Ἀγνων οὐχ ἥδετο τοῖς τιμαῖς, ἀλλὰ ὅτι συμφέρειν οἷς ἀμφιπολίταις ὑμᾶσθαι τὸν Ἀγνωνα, δι' τὸ κολακεύειν τοὺς λακεδαιμονίους, ὅτι ἦδη ἦν τοῖς ἀμφιπολίταις τὰ ὑμᾶν αὐτόν. η Οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν] οἱ ἀθηναῖοι θ Ἐς Ἡράκλειαν] Ἡράκλειαν ἐν τραχῖνι τῆς θρᾴκης. ι Μάχη αὕτη] ἡ κατὰ τὴν ἀμφίπολιν τοῦ Βρασίδου. κ Οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶ)] οὐκ ἐν καιρῷ ἔτι εἶ). λ Τῶν τε ἀθηναίων] τῶν μὲν ἀθηναίων, διὰ τὸ ἤδη θέρος, ἀποκεχωρηκότων· τῶν δὲ περὶ τὸν Ραμφίαν, οὐκ ὄντων ἀξιοχρέων δρᾶν τι ὧν ὁ Βρασίδας διενοεῖτο.

ξυνέβη τε δι' ὀλίγου μὲν τοῦ ἐν Ἀμφιπόλει μάχῃ, καὶ τοῦ Ῥαμφίου ἀναχωρήσει οὐδετέροις ἔτι πολέμου μηδὲν ἐπαλλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι [a] ἄφαλῶς μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον. [b] οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, πληγέντες ὅτι τε τοῦ Δηλίου, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πίστιν ἔτι, ἢ πρὸν οὐ προσεδέχοντο πρότερον τοὺς ξυμμάχους, δοκοῦντες τῆς παρούσης εὐτυχίας [c] καθυπέρτερον ἡμῖν στῆναι· καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν, μὴ δι' ὀλίγα τὰ σφάλματα [d] ἐπαιρόμενοι, [e] ὀξύτερον ἐπιθῶνται. [f] μετεμέλοντό τε, ὅτι [g] μὴ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς προθέμενοι ξυνέβησαν. οἱ δὲ αὖ Λακεδαιμόνιοι, παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ [h] ἤροντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τοὺς χῶρον τέμνοιεν, παθεῖν δοκοῦντες ἢ [i] τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω γεγένητο τῇ στρατιᾷ, καὶ λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων, [k] ἀνθρωπευομένων τε τῶν εἱλώτων· καὶ ἀεὶ προσδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες, [l] οἷς ἔξω πίστεως, προσὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ ἐν πολέμῳ, νεωτερίσωσι. ξυνέβαινε δὴ καὶ [m] πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς τοὺς τριακονταετεῖς σπονδὰς [n] ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι καὶ δῆλος [o] ὢν οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μὴ τὴν αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν ἀπόδοσαν. ὥστε ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπόπτων μᾶλλον ἐποιοῦντο τοὺς Ἀργείους· ὅθεν καὶ ἐγένετο. τοῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐκ ἦσαν τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομισθέντων

A Etiam cõtigit vt secundum pugnã quæ ad Amphipolin gesta est, & Rhamphiæ regressum, neutri amplius quippiam belli attingerent, ad pacem magis spectantes: Athenienses quidem, quòd calamitatem acceperant apud Delium, & paulo pòst rursus ad Amphipolin, neque iam [a] firmam virium spem habentes vt antea, [b] qua non fœdera expectarant, meliori se futuros conditione, præsenti prosperitate, confisi. Præterea & reformidabant socios, ne propter ipsorum clades elati [c] citius deficerent: & pœnitebat eos [d] quòd pòst rem bene gestam ad Pylum non patificauissent: Lacedæmonii verò, quòd secus atque opinati fuissent, sibi in bello succesisset, intra cuius paucos annos putarant potentiam se Athenienſium deleturos, si terram illorum depopularentur. Accepta autem ad Pylũ clade, qualis nulla prius in Sparta, & iis qui è Pylo ac Cytheris prodibant, regionem latrocinio infestantibus, & [e] seruis ad hostem transeuntibus, & iis qui supererant, assiduè suspectis, nequid noui ficut prius molirentur ad præsentem statum, [f] solicitati ab iis qui fugissent. Huc accedebat quòd fœdera tricennalia cum Argiuis percussa, in exitu erant: nec alia volebant illi ferire, nisi terra Cynuria sibi restitueretur. Itaque putabant Argiuis se & Athenienſibus pariter impares ad belligerandum: eo quidem magis quòd nonnullas habebant suspectas in Peloponneso ciuitates, ne deficerent ad Argiuos: prout & factum est. Hæc igitur vtrisque animo versantibus visum est de pactionibus agendum, nec Lacedæmoniis minus, desiderio recipiendi captiuos ex insula.

a Certam.

b Propter quam antea fœdera, *vel, pacis conditiones,* non admittebant, ob præsentẽ prosperitatem se Lacedæmoniis superiores eualturos sperantes.

c Magis. *Potest autem & cum præced. & cũ sequens. iungi.*

d Quòd post res apud Pylũ gestas idoneam occasionem nacti, fœdus *cum Lacedæmonijs* non pepigissent.

e Helotibus.

f Confisi iis qui extra essẽt. *Id est,* Qui ad hostem transissent.

170

---

a Ἀφαλῶς μηδετέροις] ἀσθενῶς καὶ πλοκοπονησίους. β Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, πληγέντες] ζημιωθέντες. γ Καὶ δι' ὀλίγου αὖθις] αὖ τὸ μετ' ὀλίγον. καὶ ἔλαττον πιστεύοντες τῇ ἰσχύι τῇ αὐτῶν, εἰ καὶ ὕστερον ἐπεθύμουν τὰς σπονδάς. δ Καθυπέρτεροι ἡμῖν στῆναι] ἡμῶν τοῖς λακεδαιμονίοις. ε Ἐπαιρόμενοι] κινουμένοις. ζ Ἐπιθῶνται] ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους. η Μετεμέλοντό τε] μετεμέλοντό τε, ἔξον, καλῶς χαιρον ὑπὸ τοῦ τυχόντος τοῦ πράγματος, οὐ συνέβησαν τοῖς λακεδαιμονίοις. θ Μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ] καταρθώματα. ι Οἱ δὴ αὖ λακεδαιμόνιοι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ μεταμέλεσθαι. κ Ὧντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν] ἤγοντο, δι' ὀλίγων ἐτῶν παπεισθέντες. λ Τῇ ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ. μ Ἀνθρωπευομένων τε] ἀπὸ τοὺς ἐν Πύλῳ δηλαδὴ ἀθηναίους. μήποτε αὐτομολήσωσιν οἱ εἵλωτες οἱ ὑποδύοντες παρὰ τοὺς λακεδαιμονίους, πιστεύοντες τοῖς ἔξω, τουτέστι, τοῖς πάντως ἀεὶ τὰ συμβεβηκότα τοῖς λακεδαιμονίοις. ν Καὶ οἱ ὑπομένοντες] οἱ ὑπόλοιποι. ξ Τοῖς ἔξω πίστεως] αὐτομολήσαι δηλαδή. ο Πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. π Ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι] λήξει. ρ Οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι] ἤρνουντο σπένδειν πιθέσθαι. σ Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις δηλονότι.

quippe qui erant [a] cum Spartiatæ atque primores, tum verò ipsorum propinqui. Eóque iam inde ex quo capti fuerant, transigere cœperant: [b] sed Athenienses, elati animo, non dum volebant æquis conditionibus finire bellum. Eosdem apud Delium clade affectos gnari Lacedæmonii tũc id magis admissuros, confestim annuas fecere inducias, [c] quibus eos oportebat coire de ampliori tempore cõsultaturos. Post ea verò quàm ad Amphipolin ab Atheniẽsibus malè pugnatum est, & Cleon atque Brasidas mortem oppetiere, qui præcipuè è diuersò paci aduersabantur: (Brasidas quidem, quòd prosperè bellaret, & ob id honores assequeretur: Cleon autem, quòd in quiete ciuitatis credebat se in sceleribus cõmittẽdis manifestioré fore, & minus habiturũ fidei in obtrectãdo) tũc multo magis hoc exoptabãt, & ante omnes, duo in sua vtriq; ciuitate [d] ad principatum properantes, Plistoanax Pausaniæ, Lacedæmoniorum rex, & Nicias Nicerati *filius*, in re militari, eorum qui tunc erant longè [e] clarissimus. hic quidem, [f] quòd in eo in quo nihil dum damnĩ fecisset, volebat, operæque pretium putabat tueri felicitatem, & cum cæteros ciues, tũm verò se laboribus impræsentiarum vacare, & nomẽ posteritati relinquere quòd [g] nusquã de republica malè meritus esset: (& ita demũ arbitrabatur cõtingere, si nihil periculi adiretur, & si quis se quamminimũ fortunæ cõmitteret: fugã aũt periculi pace præstari) ille verò, quòd ab inimicis insimulabatur de reuersione *ex Attica*, &, quasi ob hãc culpã ista cõtingerẽt, quoties aliquid cladis accipiebãt, à Lacedæmoniis ei sẽper [h] inuidia fiebat. Etenim insimulabatur quòd cũ Aristocle fratre vati quæ apud Delphos erat, persuasisset vt Lacedæmoniis ad petenda oracula eò missis, hæc [i] plerunque responderet,

a Vide annot.

b Agere de conditionibus pacis. Sed Athenienses, quum res illis prosperè, *Vel*, *ad votũ*, cederent, nondũ volebant.

c Intra quas. *Id est*, *Intra quarum tempus*, eos conuenire oportebat, de longiori tempore.

d Vide annot.

e Felicissimus.

f Quòd antequã cladem vllam accepisset, & dum authoritatem inter suos tenebat, felicitatem *suam* conseruare volebat.

g Nullum vnquã malum reip. inuexisset. *Vel*, Nullius cladis reip. author fuisset.

h Vide annot.

i Longo tẽpore.

A "ἦσαν γὰρ οἱ ἀπαρτιάται αὐτῷ τοιοῦτοί τε, καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν δεῦρο καὶ θύειν μὴ τὰ ἄλλοσε αὐτῷ τοιοῦσθαι· ἀλλ' οἱ ἀθηναῖοι "ὅπως ἤθελον, ὃ εὐφερόμενοι, "ὅτι τῇ ἴσῃ καὶ ξυμβαλέσθαι. σφαγέντων γ' αὐτῷ ὅτι τοῦ δηλίῳ, τοιοῦτον ἐπιτήδευμα οἱ λακεδαιμόνιοι, γνόντες νεῶν μᾶλλον αἰ ἐνδεξόμενοι, ποιοῦνται τὰ ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας ἐς τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ὅτῳ γ' ἦν καὶ ἡ ἐν ἀμφιπόλει ἥττα τοῖς ἀθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἐναντιοῦτο τῇ εἰρήνῃ ("ὁ μὲν, ἅμα θ' εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐν τῷ πολεμεῖν, "ὁ δ', ἀνομοίως ἡσυχίας καὶ φανερὸς νομίζων αὐτῇ εἶ) κακουργῶν, καὶ ἀπιστότερος ἀγαθὰ ἄλλων) τότε γ' ἑκατέρᾳ τῇ πόλει ἀπεύθυνες ταμιάλιστά τ' ἦν ἡγεμονίᾳ, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, "πλεῖστα τῶν τότε ὧν

B C φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον τοιεῖσθαι ἐσπουδάκει· Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν, καὶ ἠξίου ἀγαθοῦσα ἄγειν τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἐς τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τὰ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς σοφὸν σφίλας τὴν πόλιν διεῖναι· νομίζων ἐν τῷ ἀκινδύνῳ τοῦτο ξυμβαίνειν, "καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὐτὸν βλάπτοι, τοῦτ' ἀκίνδυνον, "τ' εἰρήνην πρέχειν· Πλειστοάναξ δὲ, ὑπὸ τ' ἐμφρων· ἀμαθυνόμενος τοῖς καὶ ὁδοῦ, καὶ ἐς ξυμμαχίαν τοῖς λακεδαιμονίοις ἀεὶ τοιούμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι τοιήσαι, ὡς ἀφ' τὴν ἐκείνου κάθοδον τοιάμενος ταῦτα ξυμβαίνειν. "τὴν γὰρ τοῖμαν τὴν ἐν δελφοῖς ἐπιτήδευτο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Αἰσιοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε χρῆσαι λακεδαιμονίοις ὅτι πολὺ πάδε ἥκιστα ἀφικνουμένοις,

---

a Ἦσαν γὰρ οἱ ἀπαρτιάται] τὸ ῥῆμα ταῦτα, αὐτὰ τ' ἔνιοι. ἦσαν γὰρ πίνες αὐτῷ ἀπαρτιάται τε καὶ περῶτοι, καὶ τοῖς περῶτοις ξυγγενεῖς. ὡς τὸ ἑπὸς ἦν, οἱ ξυγγενεῖς αὐτῷ ἀπουδαῖοι ἐποιοῦντο. β Μετὰ τ' ὄμματα αὐτῷ περάσειν] τὴν εἰρήνην δηλονότι.

γ Ὅπως ἤθελον] ὡδὶ ὅλως ἤθελον.

δ Εὖ φερόμενος] ἤγουν ἀτυχοῦντος.

ε Ἐπὶ τῇ ἴσῃ] ὥστε τὸ περῶτον αὐτοῖς μόνον ἔχειν, ἀλλὰ δηλονότι καὶ περῶτον.

ζ Ἐνδεξόμενος] ἤτοι περὶ δεξομένους, δηλονότι τὴν εἰρήνην. η Ὁ μὲν, δηλ. τὸ ἀτυχεῖν] ὁ Βρασίδας. θ Ὁ δ'] ὁ Κλέων.

ι Διαδήμων] περὶ δεξομένους, λείπει τὴν εἰρήνην. κ Πλεῖστα τῶν τότε ὧν φερόμενος] ἤτοι ἐν πλείστοις περήμασι. λ Καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὐτὸν βλαδίδωσι] τῇ ἀλόγῳ φορᾷ τ' τύχης. μ Τὴν εἰρήνην παρέχειν] ὥστε δηλονότι. ν Διαδεδήμενος] ἤγουν ὑπεζόμενος. ξ Ἀεὶ περὶ δεδημένος] ἤγουν κεκηρυγμένος. ο Ἐκ τοῦ ἐκεκειρημένοις] ἤγουν, βλαπτομένοις ὑπὸ ἐκείνου. π Τὴν γὰρ τοῖμαν τὴν] ἤγουν, τὴν ἀπαγορεύουσαν ὀλιγωρίαν.

" Διὸς ἰοῦ ἡμιθέου τὸ ἄπερμα " ἐκ τῆς ἀλ-
λοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν " ἀναφέρειν· εἰ δὲ
μή, ἀργυρέᾳ βωλάκᾳ βωλάξειν. χρόνῳ δὲ
ὕστερον πείθουσι τοὺς λακεδαιμονίους φεύγοντα
αὐτὸν ἐς λύκειον, ἀφ' ἑστίας ἐκ τῆς ἀτιμίας
τῷ δάκνειν ποτὲ " μὴ δῶρον " δεχόμενον ἀναχώρησιν, καὶ
ἥμισυ τῆς οἰκίας τὸ ἱερὸν τότε τοῦ Διὸς " οἰ-
κοῦντα, φόβῳ τῶν λακεδαιμονίων, " ἔτη ἐνὸς
δέοντι εἴκοσιν, ἐν οἷς ὁμοίοις ἱεροῖς καὶ θυσίαις
καταλαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τὸ ὕστερον λακεδαι-
μονα κτίζοντες, τὸν βασιλέα καθίσαντο.
ἀλλὰ μὴν οὖν " τῇ ἀβουλίᾳ ταύτῃ, καὶ νομί-
ζων, ἐν εἰρήνῃ μὲν ὀφθαλμοῦ σφάλματος
γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν λακεδαιμονίων τοὺς
ἄνδρας κομιζομένων, καθ' αὑτὸς τοῖς ἐχθροῖς
" ἀνεπίληπτος εἶη· πολέμου δὲ καθεστῶτος,
ἀεὶ ἀναγκαίου ὄντος τοὺς ἄρχοντας ἀπὸ τῶν
ξυμφορῶν ἀφαιρεῖσθαι, προθυμήσεσθαι τὸ
ξύμπαν, καὶ τὸν τε χλωνὸν τοῦτον " ἡσσον
ἐς λύσεις, καὶ ὅσος ὃ ἔαρ ἦλθε " ὡς ἀκμάζουσή
τε παρασκευὴ ἀπὸ τῶν λακεδαιμονίων,
καὶ διαλελυμένη καὶ πόλις " ὡς ὑπερτει-
χισμόν, ὅπως " ἀθύμως μᾶλλον ἐσακούσο-
ντες· καὶ ὅπερ " ἐκ τῶν συνόδων, ἅμα πολ-
λαὶς " δικαιώσεις " παρεσκευασμένων ἀλλήλοις,
ξυνεχώρησαν, ὥστε " ἑκατέρους πολέμῳ
ἔχειν ἀποδόντας, τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι,
νίσαιαν δ' ἔχειν ἀθύμως ὄντας. " αὐτὰ παθόντων
γὰρ Πλαταιᾶσι, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν, " βίᾳ " ἀλλ'
ὁμολογίᾳ αὐτῶν παρεσχωρηκότων, καὶ οὐ
παραδόντων, " ἔχειν δ' οὐ χωρίον. " οἱ δ' Ἀθηναῖοι
ὡς αὐτῶν ξυπαρόντων " τὴν νίσαιαν. τότε δὴ καλέσαντες
τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ λακεδαι-

A Ioue sati semidei prolem ex alieno solo in suum reducere: alioqui argenteo [a] arare vomere. Eidē quoq; aliquanto post tēpore, vt Lacedæmonios hortaretur ad eum, in Lycæo exulantem, propter suspicionem acceptorū munerū ob reditū illum ex Attica, & dimidiatas ædes tépli Iouis, metu Lacedæmoniorū, tunc inhabitantē, [b] vndeuicesimo regni sui anno reducēdū, eiusmodi choris atque sacrificiis quibus prosequi reges instituerant, quum primùm Lacedæmona cōdidere. Hac igitur offēsus criminatione Plistoanax, simúlque quòd existimabat tū nihil in pace aduersi posse contingere vbi Lacedæmonii suos recepissent, tum haudquaquam se inimicorum inuidiæ obnoxiū fore, (cui semper obnoxii sint necesse est principes in ciuitate belli tempore, propter eius detrimēta) cōuētionē præoptabat. Eámq; per hyemē in colloquium itum est: & iam instāte vere apparatus à Lacedæmoniis palàm agitàbatur, qui per ciuitates denūtiabatur tāquā ad munitiones faciendas, quo magis [c] exaudirēt Athenienses. Et vbi in conciliis multa sunt vtrinque iurā allata, ita conuentum est vt pax fieret, vtrisque ea quæ bello essent parata reddentibus, sed Athenienſibus Nisæam retinentibus. Nā quum Platæam [d] repeterent Athenienses, & eam se vi cepisse Thebani negarēt, nec oppidanis prodentibus, sed se dedētibus, idē de Nisæa & illi dicebāt. Tunc aduocatis Lacedæmonii

[a] Araturos vomere. Tandem verò Lacedæmonios impulisse ad eum, in Lycæo,

[b] Vndeuicesimo *post editum illud oraculum* anno.

[c] Auscultarent Athenienses ipsis conditiones pacis proponentibus.

[d] Vicissim repeterent.

α Διὸς ἰοῦ ἡμιθέου τὸ ἄπερμα] ἡμιθέου μέν, τῷ Ἡρακλέους λέγει· ἄπερμα δέ, τὸ ἀπόγονον. ἔοικε δὲ τοῦτο ὁ Πλειστοάναξ ἀναφέρειν ἐπὶ κατάγκλασιν τῆς λακαίνης δίκης, πολλῶν τὴν κατὰ λακεδαιμονίους λέγουσιν· ἔνιοι δέ, πολὺ δικαιότερον, ἀπὸ τῆς λακαίνης φασὶν, ἣν ποιήσασθαι, ἀλλάξαι δὲ, ἐρώτησιν. ἴσως οὖν δέ τι λέγει, ἀργυρέᾳ βωλάκᾳ βωλάξειν, τουτέστι, λιμὸν ἔσεσθαι, καὶ πολὺ σπόριμα τὸν σῖτον ὠφήσειν, ὥσπερ ἀργυροῖς ἐργαλείοις χωνεύσας. ἔνιοι δὲ ἀλισπλήσειν φασὶν αὐτοῖς ἢ χλῶ χωρεῖν, ὥσπερ εἰ ἀργυροῖς ἐργαλείοις ἐχώντο.

β Ἐς δ' ἀποικείας] ἤγουν ἐπαρσείας.

γ Ἀναφέρειν] ἀνακαλεῖσθαι. δ Μετὰ δώρων δέκτης] οἱ μὲν ἐπὶ δίκῃσιν αὐτὸν τοῦ δώρου φασὶ φεύγειν, ὀφλεῖν δ' ἐκ τῆς ἀτιμίας ταύτης μετὰ δώρων δεκάσεως ἀναχώρησιν. οἱ δ', πρήσαντες ἐπὶ δίκῃσιν, τὴν ἀναχώρησιν μᾶλλον, αὐτὴν ἀναχώρησιν ἐδέξαντο. ἀλλοι δ' ἐπὶ δίκῃσιν ὅτι ἐπὶ λήψει τοῦ δώρου ἔλαβον· ἵν' ἦτον νοῆται, ἤτοι, ὀφλὼν ἐπὶ δώροις ἀπήχθη ποτὲ μετὰ δώρων λαβὼν ἀναχώρησιν, ἢ δεκτέον τοῦτο.

ε Οἰκοῦντα, φόβῳ τῶν λακεδαιμονίων] ὁ Πλειστοάναξ ὀφευγέτω, ὡμολόγουν ἐν λυκαίῳ. τὸ δ' ἔπειτα, καθ' ὃν οἰκοδόμησε τὴν οἰκίαν, τὸ μὲν ἥμισυ, ὡς ἱερὸν, τὸ δ' ἥμισυ, βέβηλον. ζ Ἐτῶν ἐνὸς δέοντα] τῶν ταυτηκόντων τὸν χρόνον. ἤγουν, μετὰ τὸν χρόνον τῆς φερρήσεως τῆς μαντείας, ἐστρέψατο τὴν λακεδαιμονίνες. ἵν' ἦ χρόνῳ ὃ ἐστρέψατο τοὺς λακεδαιμονίους, ἐνὸς δέοντα εἴκοσι. η Τῇ ὀβδόλῃ] τῇ ὕβρει τῇ πρὸς ἐχθρῶν. θ Ἀνεπίληπτος ἔῃ] μὴ αἰ αὐτὸς παρέξων κατηγορίας ἀφορμὰς, ἐστὶ θυμοῦσθαι τὸ ξύμβασιν.

ι Ἡσσον ἐς λύσεις] ἀλλήλοις διλογόπ. κ Παρασκευὴ πε ἐστὶ παντοίως ἡ πολεμικὴ ὠφέλεια ἐστὶ πλήθη. λ Ὡς ὑπερτειχισμόν] ὡς μελόντων φρούρια ὑπερτειχίσειν τὴν αἰτικὴν τῶν λακεδαιμονίων. μ Ἐκ τῶν συνόδων] ἐπειδὴ συνερχόμενοι οἱ Θηβαῖοι ἐς οἱ λακεδαιμόνιοι ἐς ἀλλήλους ἐδικαιοῦντο καὶ τὸ δίκαιον παρ' ἀλλήλων πᾶσαι, συνέβησαν. ν Δικαιώσεις] αἰτήματα δίκαια. ξ Προενεγκόντων] προσκαλούντων. ο Ἀντὶ παντῶν γὰρ] ἀντὶ Θηβαίων. π Ἀλλ' ὁμολογίᾳ] ἐκουσίῳ θελήματι. ρ Ἔχειν τὸ χωρίον] τὴν Πλάταιαν. σ Τὴν νίσαιαν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔχειν αὐτοτελῆς αὐτὴν, καὶ μὴ ἄλλοις συμπολιτεύειν.

fociis, præter Bœotos atque Corinthios, Eleósque [a] & Megarenses, (his enim quæ fiebant haud placebant) decretóque facto de bello finiendo, fœdus inierunt percussérúntque cum Athenienſibus: quod Athenienſes apud illos iureiurando comprobarunt. Fœdera fecere Athenienſes ac Lacedæmonii cum ſociis in hæc verba, & per ciuitates rata iureiurando ſunt habita: Quod ad templa publica pertinet, licere quicunque velit, tutò ire, [b] conſulere, conſultores mittere, more maiorum, terra & mari. Fanum verò ac templum Apollinis, quod eſt apud Delphos; & ipſos vti ſuis legibus, vectigalibus, iudiciis, [c] ſua denique terra, more patrio. Eſſe porro fœdera annos quinquaginta Athenienſibus ac Lacedæmoniis & vtrorumque ſociis, pura & innoxia, vel terra vel mari. Nec licere neque Lacedæmoniis neque Athenienſibus, eorúmve ſociis, arma ſibi inuicem inferre detrimenti cauſa, vlla vel arte vel machinatione. Siquid inter eos controuerſiæ exiſtat, iure agant, & iureiurando, prout conuentum fuerit. Reddant autem Lacedæmonii ac ſocii Amphipolin Athenienſibus. Licere tamen ciuitátibus quaſcunque Lacedæmonii tradiderint Athenienſibus, abire quò libeat, ſuis cum facultatibus: eas verò [d] quas Ariſtides tributarias fecit, liberas eſſe. Item non licere Athenienſibus atque ſociis nocendi gratia illuc ferre arma, ſi tributum pendatur, poſt icta fœdera. Sunt autem hæc, Argilus, Stagirus, Acanthus, Scolus, Olynthus, Spartolus. Nec ſocias eſſe alterutris, aut Lacedæmoniis, aut Athenienſibus:

[a] *Valla*: Et alios Megarenſes. *malè iungens* τῶν ἄλλων *cum* μεγαρέων. *Vide annot.*

[b] Oraculum conſulere, & ad conſulendũ mittere.

[c] Et ſe; & eos quos in ſua ditione haberent.

[d] Pendentes tributũ quod ſub Ariſtide, *id eſt Ariſtides tempore, impoſitum*, liberas eſſe.

A μόνοι, ⟨ἐ⟩ ἀμφιταλμῶν, πλὴν βοιωτῶν, καὶ κορινθίων, καὶ ἠλείων, καὶ μεγαρέων, τῶν ἄλλων, ὥστε καὶ πολεμεῖσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ ὡρισμένα) ποιοῦντας τὴν ξύμβασιν, ⟨ἐ⟩ ἐπομόσαντας τοὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ ὤμοσαν ἐκεῖνοί τε τοῖς τοῖς λακεδαιμονίοις τάδε, Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἀθηναῖοι καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τάδε, ⟨ἐ⟩ ὤμοσαν καὶ πόλις, Περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, ὁπόσα, καὶ ἱέναι, καὶ μαντεύεσθαι,
B καὶ θεωρεῖν καὶ τὰ πάτρια ⟨ὃν⟩ βουλόμενον, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἄδεως. ὅδε ὁ ἱερεύς, καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν δελφοῖς τὸν ἀπόλλωνος, καὶ δελφοὶ, αὐτόνομοι ⟨ἦσι⟩, καὶ αὐτοτελεῖς, καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν, καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν, καὶ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ ⟨ἦσι⟩ τὰς σπονδὰς πεντήκοντα ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς λακεδαιμονίων, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν
C ⟨ἐ⟩ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ὅτιφέρειν ὅτι πημανῆι, μήτε λακεδαιμονίοις καὶ τῶν ξυμμάχοις ἐπ' ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε ἀθηναίοις καὶ τῶν ξυμμάχοις ὅτι λακεδαιμονίοις καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ, μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. εἰ δέ τι ἀμφὶ διαφέρουσι πρὸς ἀλλήλους, δι- κάζειν κατὰ τὰ ὡρισμένα, ⟨ἐ⟩ ὅρκοις, κατὰ τὰ ἂν ξυνθῶνται. ἀποδιδόντων δὲ ἀθηναίοις λακεδαιμόνιοι ⟨ἐ⟩ οἱ ξύμμαχοι ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλις πα-
D ρέδοσαν λακεδαιμόνιοι ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀποικίαν ὅποι ἂν βούλωνται ἄγειν, ⟨ἐ⟩ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας. τὰς δὲ πόλις, φερούσας ⟨ὃν⟩ φόρον τὸν ἐπ' Αριστείδου, αὐτονόμους ⟨ἦσι⟩. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ὅτιφέρειν ἀθηναίους, μηδὲ τοῖς ξυμμάχοις, ὅτι κακῶι, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ὅτῳ ἂν σπονδαὶ ἐθέλωσιν. εἰσὶ δὲ, αἵδε, Αργιλος, Στάγειρος, Ακανθος, Σκῶλος, Ολυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δὲ ⟨ἦσι⟩ μηδετέρων, μήτε λακεδαιμονίων, μήτε ἀθηναίων.

α Καὶ θεωρεῖν] θεωροὺς πέμπειν.

β Αὐτονόμους ⟨ἦσι⟩] ἔχειν, οἷς καθ' αὑτοὺς νόμοις χρωμένους.

γ Καὶ αὐτοδίκους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔχειν αὐτοὺς εἶναι καὶ μὴ ἄλλοις ὑποτελοῦντας. αὐτοδίκους, οἱ ἐν αὑτῶν τοὺς ἀδικοῦντας δικαίους.

δ Διάφορον ἢ πρὸς ἀλλήλους] ἔχειν, λακεδαιμονίους καὶ ἀθηναίους.

ε Δίκας χρεῶν] ἔχειν κρίσιν δικαίαν.

ζ Φερούσας τὸν φόρον] διδούσας τὸ ἐπίσιον τέλος.

η Τὸν ἐπ' Αριστείδου] τὸν χρόνον τὸν ἐπ' Αριστείδου.

θ Ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω] ἐὰν δὲ

ἀποδιδῶσι τὸν φόρον οἱ σύμμαχοι τοῖς ἀθηναίοις, ὅπλα μὴ ἐξεῖναι φέρειν αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι μετὰ τὰς σπονδάς.

ι Ἐπὶ κακῷ] τῆς πόλεως.

κ Ἀποδιδόντων τὸν φόρον] τῶν ἀθηναίων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι.

» ἐὰν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βύλο- A
» μένας ταύτας ἕξεσθω ξυμμάχους ποιεῖσθαι
» ἀνευ Ἀθηναίων. μὴ κυβερναίους δὲ καὶ σα-
» νάους, καὶ σιγαίους, οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυ-
» τῶν, καθάπερ ὁλυνθίους καὶ ἀκανθίους. Ἀπο-
» δόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ ⓐ
» ξύμμαχοι πρὸς ἀκόντων. Ἀποδόντων δὲ καὶ οἱ
» Ἀθηναίοι Λακεδαιμονίοις "κορυφάσιον, καὶ
» Κύθηρα, καὶ Μεθώνην, καὶ Πτελεόν, καὶ Ἀταλάν-
» την, καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμο-
» νίων "ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθί B
» που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν· ἐν δημοσίῳ,
» καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους πέλοπον
» νησίων ἀφέναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαι-
» μονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ, καὶ ὅσους
» Βρασίδας ἐσεπεμψε· καὶ εἴτις τῶν ξυμμά-
» χων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν ἀθήναις ἐστὶν
» ἐν τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι
» ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. Ἀποδόντων δὲ καὶ Λα-
» κεδαιμόνιοι καὶ ⓐ ξύμμαχοι οὓς τινας ἔ- C
» χουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, "καὶ
» ἐκ ταύτα Σκιωναίων δὲ, καὶ Τορωναίων, καὶ
» Σερμυλίων, καὶ εἴτινα ἄλλην πόλιν ἔχου-
» σιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι πε-
» ρὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ,τι ἂν δο-
» κῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους
» πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμά-
» χους κατὰ πόλεις. ὀμνύτων δὲ ⓑ ὑπὲρ χώ- D
» ρου ὅρκον ἑκάτεροι "τὸν μέγιστον ἧς ἑκά-
» στης πόλεως. ὁ δὲ ὅρκος, ἔστω ὅδε, Ἐμμενῶ
» ταῖς ξυνθήκαις, καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε,
» δικαίως καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ Λακεδαιμο-
» νίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταῦτα ὅρ-
» κος πρὸς Ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦ-
» σθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέροις· στήλας
» δὲ στῆσαι ὀλυμπιάσι, καὶ πυθοῖ, καὶ ἰσθμῷ,
» καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει, καὶ ἐν Λακεδαίμο-
» νι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁπο-
» τέροισιν, καὶ εἴ του δέοι λόγοις δικαίοις
» χρωμένοις, βούλεσθαι ἐξ) ἀμφοτέροις τοῦ-
» τῳ μεταθεῖναι "ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέ-
» ροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις. ἄρ-
» χε δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας,
272 » Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος.

Quòd si eas induxerint Athenienſes vt velint eſſe ſociæ, licere ſocias facere. [a] Non tamen Cyuernæos, & Sanæos, & Singæos ſuas ipſorum vrbes incolere, quemadmodum Olynthii & Acanthii, Lacedæmoniiac ſocii. Panactum autem Athenienſibus Lacedæmonios & ſocios; & viciſſim Athenienſes Coryphaſiũ illis reddere, & Cythera, & Methonen, & Pteleum, & Atalantam; & quoſcunque Lacedæmoniorum captiuos in carceribus, vel apud Athenas, vel alibi intra ſuam ditionẽ haberent: necnon quicunque Pelopõnenſiũ intra Scionã obſiderẽtur, & quicunq; alii ex ſociis Lacedæmoniorũ apud Scionã eſſent, & quoſcunque Braſidas eò miſiſſet: ſi quis deniq; Lacedæmoniorũ ſocius Athenis, vel alibi vbi imperium tenerent, in carceribus eſſet, miſſum eum facere. Lacedæmonios quoque ac eorum ſocios reddere eodem modo quoſcunque haberent Athenienſium ſociorúmve. Quod autem ad Scionæos attinet & Toronæos & Sermylios, & ſiquã aliã ciuitatem haberent Athenienſes, ipſos de illis déque aliis ciuitatibus [b] conſultaturos quicquid ſibi videretur. Eoſdem iuſiurandum apud Lacedæmonios eorúmque ſocios per ciuitates [c] iuraturos, & vtróſque alteris domeſticũm iuſiurandum, quod [d] apud vtranque ciuitatem maximum ſit: quod quidem hoc ſit, Sto his pactionibus & his fœderibus iuſtè & [e] purè. Sit autem Lacedæmoniis ac ſociis ad eundum modum erga Athenienſes iuſiurandum. Id autẽ quotannis renouari ab vtriſque, & [f] titulos lapideos erigi in Olympiis, in Pythiis, in Iſthmo, & Athenis intra vrbem, & Lacedæmone in Amyclæo. Siquid autem alterutris in mentem non venit, & ſiquid rationibus diſcuſſum æquum vtriſque viſum ſit, hoc cõmutari quacunque in parte vtriſque videatur, Athenienſibus ac Lacedæmoniis. Sub tempus fœderum præſidebat ephorus Pleiſtolas, menſis Artemiſii quarto ante finem die:

[a] Mecyuernæos tamen & Sanæos, &c. Natus eſt auctor error ex μὴ κυβερναίους pro μηκυβερναίοις. Vide annot.

[b] Vel, Deliberaturos. Ant, Cõſtituturos.

[c] Legi ὅρκους ποιήσασθαι.

[d] Apud quamque ciuit.

[e] Sine dolo: Vel, Non doloſè. Non captioſè.

[f] Cippos.

α Κορυφάσιον] τὴν πόλιν λέγει.
β Ἐν τῷ δημοσίῳ] ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.
γ Ἐν δημοσίῳ] ἀποδόντων. δ Καὶ ταῦτα] ἤγουν, κατὰ τὴν ὁμοίαν συμφωνίαν.
ε Τὸν μέγιστον] ἤγουν, τὸν ἰσχυρότατον.
ζ Ὅπῃ ἂν δοκῇ] ἤγουν, ὡς ἂν δοκῇ.

Athenis præsidebat Alcæus, mensis Elaphebolionis sexto ante finé die. Iurarunt autem & fœdus percusserunt, ex Lacedæmoniis, Plesstolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Tellis, Alcinadas, Empedias, Menas, Lamphilus: ex Athenienſibus hi, Lampon, Isthmionicus, Nicias, Laches, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theogenes, Aristocœtes, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. ¶Hæc fœdera icta sunt sub extremum hyemis simul & initium veris, statim ab vrbicis Dionysiis, decé solidis annis, & pauculis diebus, à prima in Atticam incursione, & ab huius belli principio. Velim autem quis mihi consideret, ad fidem habendam, tempora potius quàm aut [a] quoslibet alicubi magistratus, aut recensionem aliquorum ex aliqua dignitate nominum res gestas significantium. Non enim exacta res est; exponere quibúsnam vel ineuntibus vel gerentibus magistratum; quidque gestum sit, [b] sed per æstates & hyemes distinguere, quemadmodum feci. Vnde comperiet, vim anni in duo media diuidens, decem æstates totidémque hyemes habuisse superius bellum. Porro Lacedæmonii captiuos protinus qui penes se erant, missos fecerunt: (nam fortiti priorem reddendi locum erant quæ haberent:) missisque in Thraciam ad suam prouinciam legatis, Ischagora & Mena & Philocharida, iusserunt Clearidam Amphipolin tradere Athenienſibus, atque alios fœdera, quemadmodum conuenerat, [c] de singulis rata habere. Quod tamen illi facere abnuerunt, arbitrantes ea nequaquam sibi vtilia esse.

A ἐν δὲ Ἀθήναις, ἧρχεν Ἀλκαῖος, ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε, καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν, Πλεισθόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρείδας, Ζεύξιδας, Ἄνθιππος, Τέλλις, Ἀλκινίδας, Ἐμπεδίας, Μένας, Λάμφιλος· Ἀθηναίων δὲ, οἵδε, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Πρόκλης, Πυθόδωρος, Ἄγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, B Θεογένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. ¶ Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, [a] ἐκ Διονυσίων βουθυσίων τὴν ἀρχὴν, [b] δεκαετῶν διελθόντων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων [γ] παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τοσοῦτον ἢ ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δὲ ὅς κ' τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τοῖς ἑκάστοτε ἢ ἀρχόντων, ἢ ἀπὸ ἁμῆς τινος τῶν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ τοιαῦτα C συμβαινόντων, πιστεύσας μᾶλλον. [c] οὐ γὰρ ἀκριβὲς ἔστιν οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. [d] κατὰ θέρη δ' ἠρίθμησα, καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὡς τοῦ μὲν γέγραπται, διῄρησθαι δὲ ἡμισείας ἑκατέρου, τοῦ [e] ἐνιαυτοῦ τοῦ δυνάμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τοῦ τοιούτου πολέμου τοῦδε γεγενημένους. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ τοιούτοισι ἀποδιδόναι αὐτοὶ εἶχον) τοὺς τε αὖ- D δρας οὓς τοῖς τῶνδε σφίσιν αἰχμαλώτοις ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὴν ὑπὲρ Θράκης παρέσχον, Ἰσχαγόραν, καὶ Μηναῆ, καὶ Φιλοχαρείδαν, ἐκέλευον [f] Κλεαρείδαν τὴν ἀμφίπολιν τοῦδε διδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, [g] καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς [h] ὡς εἵρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. [i] ⓐ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ὀρθὴν εἶ-

[a] Vide annot.

[b] Sed per æstates & hyemes computans (vt à nobis scriptum est) comperiet per ambas dimidias partes, quæ annũ vnum conficiunt, decem æst. & c. Ad verbũ est, Ex dimidia parte vtriusque. Sed intellige, non dimidio parte vtriusque in duas partes diuisa: sed vt tota æstas sit vna dimidia pars, tota hyemis, sit altera.

[c] Vide annot.

α Ἐκ Διονυσίων] ἤγουν, μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Διονύσου. β Δυσδεκαέτῶν] ὁλοκλήρων. γ Παρενεγκουσῶν] παρελθουσῶν. δ Σημαινόντων] σημαίνων καὶ δήλωσιν διδόντων. ε Οὐ γὰρ ἀκριβὲς ἔστιν] ἤγουν, ἀκριβὲς ἡ ἀλήθεια ἔστιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἷς καὶ ἀρχομένοις (ἤγουν, ἐν τῇ ἀρχῇ οὖσι τοῦ πολέμου) καὶ μεσοῦσιν (ἤγουν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου ὄντι) ἐπιγένετό τι. ζ Κατὰ θέρη δ' ἠρίθμησα καὶ χειμῶνας] τὰ θέρη (φησὶ) καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἔτη σκοπείτω τις, καὶ μὴ ἀξιαριθμείσθω μήτε τοῖς ἄρχουσι, μήτε τοῖς ἀπὸ ἄλλης τινὸς πομπῆς ἐπωνύμοις οἷς ἔτυχε γεγενημένοις. ἡ γὰρ ἀκρίβεια οὐκ ἐντεῦθεν οἱ χρόνοι τῶν παρόντων καμβάνονται, ἐπειδὴ ἡ κατὰ τοὺς παρόντας χρόνους τῶν ἀρχόντων, καὶ κατὰ τοὺς μέσους, καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους, πολλὰ ἐπεγένετο. τὸ αἴτιον τούτου ἐστὶ τὸ μὴ Θουκυδίδειον τὰ θέρη καὶ χειμῶνας τὸν χρόνον διηρῆσθαι καὶ μὴ κατ' ἐνιαυτόν. η Ἐνιαυτοῦ τινὸς δυνάμιν ἔχοντος] ὅτι δέκα ἔτη ἐπολέμησαν λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι. θ Καὶ τοὺς ἄλλους] συμμάχους. ι Ἐς εἵρητο ἑκάστοις] συνεφωνήθη. κ Οἱ δ' οὐκ ἤθελον] δέξασθαι τοὺς Ἀθηναίους.

Οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας [a] παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη [β] βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δ' αὐτὸς καθ' ἡσυχίαν μετὰ πρέσβεων [γ] αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγοραθῇ ⓐ περὶ τῶν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο· καὶ ἅμα βουλόμενος εἰ δέοι καὶ εἰ ἔτι [δ] μεταγνῶναι εἴη ἡ ὁμολογία· ἐπεὶ δὲ [ε] κατειλημμένας, αὐτός τε μόλις, πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ δοῦναι χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὁπόσοι Πελοποννήσιοι ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, καθ' ἡσυχίαν ἐπορεύετο. [ζ] ⓐ δὲ ξύμμαχοι, ὄντι τῇ Λακεδαίμονι αὐτοῖς ἔτι ἔχον ὄντες, [η] καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. ⓐ δὲ, τῇ αὐτῇ παρασκευῇ ἦλθον καὶ ἀπεχώρουν, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας [θ] δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. [ι] ὡς δ' αὐτῶν [κ] οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τοῖς τε Ἀργείοις, [λ] ὅπερ οὐκ ἤθελον, Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων, ὑποπτεύεσθαι, νομίσαντες αὐτοῖς αἰεὶ Ἀθηναίων οὐ δήπουθεν εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἂν ἡσυχάζειν. πρὸς γὰρ αὖ τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξείη, χωρήσειν. πρόσθεν οὖν πρέσβεων ἀπὸ Ἀθηναίων, [μ] καὶ ἡμωμένων λόγων, ξυνέβησαν καὶ ἐγένοντο ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία δὲ ἥδε, καὶ τάδε, ΞΥΜΜΑΧΟΙ ἔστωσαν Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους ἐν τῷ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ τῷ δύνασθαι. ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται,

A Nec Clearidas quidem vrbem tradidit, gratificari volens Chalcidenſibus; quòd negaret ſe poſſe tradere illis inuitis. Verùm properè ipſe cum legatis illinc in Lacedæmonem venit ad ſe purgandum, ſi accuſaretur [a] ab iis qui cum Iſchagora erant, quòd non paruiſſet: & præterea ad cognoſcendum ſiquid poſſet fœdus immutari. Sed quum comperiſſet id [b] comprobatũ eſſe, celeriter rediit, remittentibus eum Lacedæmoniis, atque iubentibus, præcipuè vt vrbem traderet: ſinminus, quicũque ibi forent Peloponnenſes educeret. Cæterùm Lacedæmonii, quum apud eos ſocii eſſent; & iuſſi rata habere fœdera, negarent eadem qua prius cauſa ſe illa habituros rata, niſi aliquatenus æquiora fierent, hos non audientes dimiſerunt, ipſi cum Athenienſibus ſocietatem fecerunt: [c] rati Argiuos; qui; miſſis Ampelida & Licho, fœdus inire recuſaſſent, non acres hoſtes ſine Athenienſibus fore; & cæteram fere Peloponneſum quieturam: alioqui, ſi liceret, ad Athenienſes, acceſſuram. Præſentibus igitur Athenienſium legatis; habitíſque colloquiis; conuentum eſt, ſocietáſque cum iureiurando inita hæc, his [d] legibus; SOCII erunt Lacedæmonii annos quinquaginta. quòd ſi qui hoſtes agrum inuaſerint Lacedæmoniorum, éiſque noxam fecerint, opem ferant Athenienſes quocunque modo, & quantam maximam poterunt. Si iidem hoſtes [e] agrum vaſtauerint,

a Ab Iſchagora. *Vel*, Ab Iſchagora & eius collegis.

b Firmũ, *Vt ſchol. Gr.*

c *Vide annot.*

d Cõditionibus.

e Agro vaſtato abierint. *Sic cadẽ paulo poſt ſunt Vertenda.*

173

α Παρέδωκε τὴν πόλιν] τὴν ἀμφίπολιν. β Βίᾳ ἐκείνων] τῶν Χαλκιδέων. γ Αὐτόθεν] ἥκων, ἀπὸ τῆς ἀμφιπόλεως. δ Μεταγνῶναι] ἥκων, δυνατὴ μεταγνῶναι. ε Κατειλημμένας] ἰσχυράς. ζ Οἱ ξύμμαχοι] τῶν Λακεδαιμονίων. η Καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ] ἐξ αὐτῶν τῶν συμμάχων. θ Δικαιοτέρας] ἰσχυροτέρας τῆς δικαίας. ι Τούτων] τῶν ἡμωμένων. κ Ὡς δ' αὐτῶν] τῶν συμμάχων. λ Οὐκ ἐσήκουον] οἱ Λακεδαιμόνιοι. μ Ἐπισθὲν ἥκον ἤθελον] τὸ βουλομένων (φησὶ) τῶν ἄλλων συμμάχων ποιεῖσθαι σπονδὰς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς ἐποίησαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν οὕτω πρὸς Ἀθηναίους χωρήσειν τοὺς Ἀργείους προσποιουμένους αὐτοῖς. πεπυσμένοι γὰρ ἔμπροσθεν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς, τότε τῶν Ἀθηναίων δὲ φερομένων, οὐκ ἐβούλοντο πρὸς Λακεδαιμονίους ὑποπτεύεσθαι, ἐλθόντων Ἀμπελίδου καὶ Λίχου. οὐκ ἐβούλοντο δὲ ὑποπτεύεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, νομίζοντες χωρεῖν Ἀθηναίων οὐ δήπουθεν εἶναι Λακεδαιμονίοις. πρὸς τοῦτο δὲ, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἥσυχάζειν, ἡμωμένων τῶν σπονδῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ ἐξεῖη πρόσχωρεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, τοῖς τε Ἀργείοις καὶ τοῖς ἄλλοις πρὸς Ἀθηναίους αὖ ἀποσῆναι. ν Εἰ ἐξεῖη χωρεῖν] τοῖς πλοσπονησίοις. ξ Καὶ ἡμωμένων λόγων] συμβολικῶν. ο Ξύμμαχοι ἔστωσαν] ξυμμαχία Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων.

pro hoste sit illa ciuitas Lacedæmoniis & Atheniensibus, afficiatúrq; ab vtrisq; damno, & ab vtrisque pariter [a] hoc bellũ deponatur: atque ista fiant iustè & impigrè & puré. Item siqui hostes terram Athenienſium ingrediantur, noxámque fecerint, Lacedæmonii opẽ ferant quocunque modo, & quantam maximam possint. Si agrum iidem vastauerint, pro hoste sit illa ciuitas Lacedæmoniis & Athenienſibus, afficiatúrque ab vtrisque damno, & ab vtrisque pariter hoc bellum deponatur: atque ista fiãt iustè, & impigrè & puré. [b] Quòd si seruitus impendeat Lacedæmoniis, opitulentur Athenienſes omni vi, quoad poterunt. Hæc autem fœdera iurabunt iidem qui superiora vtrinque iurauerunt; quotannis renouanda, Lacedæmoniis Athenas euntibus ad Dionysia, Athenienſibus Lacedæmonem ad Hyacinthia: erecto apud vtrosque saxeo [c] titulo: vno quidem Lacedæmone, iuxta Apollinem in Amyclæo, altero autem Athenis, intra vrbem, iuxta Mineruam. Quòd siquid visum fuerit Lacedæmoniis & Athenienſibus adijciendum tollendúmve circa societatem, quicquid vtrisque visum fuerit, id æquũ sit. Hoc iusiurandum è Lacedæmoniis isti iurauerunt, Pliſtoanax, Agis, Pliſtolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Alcinadas, Tellis, Empedias, Menas, Laphilus. Ex Athenienſibus, Lampon, Isthmionicus, Laches, Nicias, Euthydemus, Proeles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocrates, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc societas inita est non multo post fœdera: & captiuos ex insula reddidere Lacedæmoniis Athenienſes. æstátsque vndecimi anni cœpit. quæ autem per decem continenter annos primo bello gesta fuerunt, hactenus conscripta sunt.

a Aliter schol. Gr. Vide annot.

b Quòd si seruitia vel est seruus Lacedæmoniorum insurgant aduersus ipsos.

c Cippo.

A "πολεμίαν ἦι) ταύτην τὴν πόλιν λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχῃ ὑπ' ἀμφοτέρων, καταλύειν ἐξεῖναι ἀμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' ἦι) δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. καὶ ἐὰν τινες ἐς τὴν τῶν ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι, καὶ κακῶς ποιῶσιν ἀθηναίους, ὠφελεῖν λακεδαιμονίους ὅτῳ ὅτῳ αὖ δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, καὶ τὸ δυνατόν. ἐὰν δ' ἀδηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν ἦι) ταύτην τὴν πόλιν λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις, καὶ
B κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων· καταλύειν ἐξεῖναι ἀμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' ἦι) δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. ἐὰν δὲ τὴν ἦι) δουλείαν ἐπαγωσῖται, ὁπόκουρον ἀθηναίοις λακεδαιμονίους πάσῃ δυνάμει, καὶ τὸ δυνατόν. ὁμοίως ταῦτα οἴεσθαι καὶ ἄλλας σπονδὰς ὧμινυον ἑκατέρων. ἀναγράφεσθαι δὲ ταῦτα κατ' ἐνιαυτὸν, λακεδαιμονίους μὲν, ἰόντας ἐς ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια· ἀθηναίους δ', ἰόντας ἐς λακεδαίμονα πρὸς τὰ ὑακίνθια. στήλην δ' ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν,
C ἐν λακεδαίμονι, πρὸς Ἀπόλλωνι ἐν ἀμυκλαίῳ· καὶ τὴν δ', ἐν ἀθήναις, ἐν πόλει, πρὸς Ἀθηνᾶς. καὶ ἐάν τι δοκῇ λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ, τι ἂν δοκῇ, διόρκον ἀμφοτέροις εἶ). τὸν δ' ὅρκον ὤμνυον λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἀγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαίθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρείδας, Ζεύξιδάς, Ἀνθιππος, Ἀλκινάδας,
D Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μήνας, Λάφιλος· ἀθηναίων δ', Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰωλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς ὀλίγῳ ὕστερον. καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ ἀθηναῖοι τοῖς λακεδαιμονίοις· καὶ τὸ θέρος ἦρχε τὸ ἐνδέκατον ἔτος. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς ἐγένετο·

α Πολεμίαν ἦι) ταύτην τὴν πόλιν] ἢ κακῶς ποιησάντων τοὺς λακεδαιμονίους.
β Ἀμφω τὼ πόλεε] λείπει, τὴν ἑπαλθοῦσαν πόλιν. γ Ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανίστηται] αὐτὴ τῇ, ἐὰν δέ οἱ ἔλαττοι ὑπανίστωνται· ἦρχεν, τὸ πλῆθος τῶν δούλων. δ Παντὶ σθένει, καὶ τῷ δυνατῷ] ἦρχεν, καὶ χῆλῳ καὶ καὶ θαλάσσῃ. ε Μετὰ τὰς σπονδὰς] ταῖς καιναῖς δηλονότι, ὧν μετεῖχον καὶ οἱ σύμμαχοι. ζ Τοὺς ἐκ τῆς νήσου] ληφθέντας δηλονότι. η Ξυνεχῶς ἐγένοντο] ἀδιαστάτως, ἀδιαπαύστως.

Μετὰ δὲ ταῦτα σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἀθηναίων, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὴν δεκαετῆ πόλεμον, ὅτι Πλείστοαν μὲν ὁ λακεδαιμονίων ἐφόρευε, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δόξαν μὲν αὐτὰς εἰρήνην εἶναι· οἱ δὲ κορίνθιοι, καὶ εἴ τι πελοποννήσου πόλεων τινὲς διεκίνουν τὰ πρασσόμενα. καὶ αὖθις ἄλλη παρασκευὴ κατέστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν λακεδαίμονα. ἦν δὲ καὶ τοῖς ἀθηναίοις οἱ λακεδαιμόνιοι, πρόσφατοι τὸ χρόνου, ὕποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ὅτε οἷς δ' ποιοῦντες τῶν ξυγκειμένων ἃ εἴρητο. καὶ ὅτι ἐξ ἔτη μὲν καὶ δέκα ἐνέσπεισαν ἀπέφερον μὴ ὅτι τὴν ἑκατέραν γῆν στρατεῦσαι, ἐξῆν δὲ μετ' ἀλλήλους τὰ μάλιστα ἔπειτα μὲν τοὶ καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδάς, αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς θουκυδίδης ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας· μέχρις οὗ τὴν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν ἀθηναίων λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τοῦ πολέμου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν ἁμαρτίαν ξύμβασιν εἴτις μὴ ἀξιοῖ πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῃρῆσθαι ἀξιοῦτω, καὶ γνώμῃ οὐκ εἰκὸς ὅτι εἰρήνην αὐτὴν χρῆσθαι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπεδόσθη πάντα, ὅτ' ἀπεδέξαντο ἀμφότεροι, οὔτε ἐξῆν τοῦτον, πρὸς τὸν μαντινικὸν καὶ ἐπιδαύριον πόλεμον, καὶ ἐς ἄλλα, ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένετο· καὶ οἱ ὅτι θρᾴκης ξύμμαχοι, τοῦδε ἦσαν πολέμιοι ἦσάν τε βοιωτοί τε ἐχεχειρίαν δεκαμερον ἦγον. ὥστε ξυμπάντων τούτων τὸν πόλεμον τῶν δεκαετῶν καὶ τῆς μετ' αὐτὸν ὑποσπόνδου καὶ ἀναγκαίας καὶ τῶν ὑστέρων ἐξ αὐτῆς πολέμου, εὕροι τις ἂν τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους,

Post fœdera verò & societatem inter Lacedæmonios atque Athenienses post decennẽ bellum initã, sub Pleistola Lacedæmoniorum ephoro, & Alcæo Athenis præsidẽte, pax fuit apud eos quidem qui illa admiserant: at Corinthii, & quædam in Peloponneso ciuitates, quæ acta fuerãt cõcutere cœperũt: protimúsq; alia perturbatio extitit sociorũ aduersus Lacedæmonios. Quinetiam Lacedæmonii ipsi progressu tẽporis in suspicionẽ venere Athenienſibus, ob quædã quæ ex verbis pactionis non exequebãtur. Ad sex tamen annos decémq; menses tẽperatũ est quominus vtrinq; mutuò terram inuaderent: extra illam verò vehementissimè inuicem sese lædebant, [a] per induciarum non sinceram quietem. Mox coacti rũpere illa post decem annos fœdera, rursus in apertum iere bellum. Hæc autem idem Thucydides Atheniẽsis [b] gradatim conscripsit, quemadmodum singula quæque gesta sunt per æstates & hyemes, eousque dum Athenienſium imperium Lacedæmonii cum sociis euerterunt, ac longos muros & Piræa ceperunt. ad quod tempus omnes anni belli exiterunt septem & viginti. Quòd siquis pactionem quæ intercessit, spatio belli adscribendam non putabit, is haud rectè putabit. Si enim ex rebus gestis id existimabit, inueniet non esse consentaneum eam iudicari pacem in qua neque tradita neque recepta sunt omnia de quibus conuenerat. Et præter hæc, in Mãtinico & Epidaurio atque in aliis bellis vtrinque [c] clades acceptæ. Et nihilominus in Thracia qui socii fuerant, hostes exiterunt; & Bœoti decemdiales inducias agebant. Itaque & ex superioris belli decennio, & ex suspectis post illud inducijs, & ex insequuto has posteriori bello, [d] siquis tot annos supputabit per tempora,

a Quum inducię essent minimè firmæ. *Id est* suspectæ. *nã paulo post* ὕποπλον *vocat quod hic* ὑ βέβαιον.

b Ordine.

c *Vide annot.*

d Quisquis tẽporis rationẽ inibit,

α Διεκίνουν τὰ πρασσόμενα] κατέλυον τὰ τῆς σπονδάς. β Καὶ ἅμα] σὺν πόνῳ. γ Πρόσφατοι τὸ χρόνου] ἤγουν δέρμαν. δ Ἀρξάντων] τῶν ἐφόρων. ε Καὶ ὅτι ἐξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μείναντες] ἐξ ἔτη καὶ δέκα μείναντες οὐ βεβαίως ἐφύλαν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων, μετὰ τὴν σ. μπήρωσιν τῶν δεκάτου ἔτους, παρέτεινεν. ζ Ἐπὶ τὴν ἑκατέρων] μὴ ὅτι τὴν ἀλλήλων. η Ἐπὶ καὶ εἴκοσιν] εἰκοσιεπτὰ ἔτη ὁ πόλεμος ἦν πελοποννησίων καὶ ἀθηναίων παρέτεινεν. θ Οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκει] οὐκ ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ δικαίως κρινεῖ. ι Ἐξὸν πεύτων] οὐδὲ ἐξόντων. κ Οὐδὲ ἦσαν πολέμιοι ἦσαν] καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην δηλονότι. λ Βοιωτοί τε ἐχεχειρίαν δεκάμερον ἦγον] βοιωτοὶ πρὸς δέκα ἡμέρας ἐχεχειρίαν ἐποιοῦντο πρὸς ἀθηναίους. μ Τῶν δεκαετῶν] τῶν προειρημένων.

& ali-

tot annos *quot dixi* & paucos insuper dies competiet: atque hoc solum exitu, &c.

& aliquot dierũ accessionem, hoc solum inueniet exitu comprobatũ, ex iis quæ futura esse, ex oraculis affirmabantur. Etenim memoria teneo, ab incepto vsque ad finitum bellum, à compluribus prædicari solitum, ter nouenis annis bellum geri oportere. Quo omni tempore quum per ætatẽ[a] res ego iam intelligerem, & animum aduerterẽ vt aliquid diligenter cognoscerẽ, contigit vt quum patria exularẽ annos viginti, postquam in Amphipolin traiecissem dux classis, quúmq; rebus agendis interfuissem apud vtrosque, nec minus, propter exiliũ, apud Peloponnenses, per otiũ aliquid earum rerũ impẽsius cognouerim. Igitur cótrouersiã quæ post decem annos extitit, & fœderum perturbationẽ, & deinceps quemadmodum bellatum est, exequar. Nam posteaquam quinquaginta annorũ fœdera sunt inita, & mox societates legationésq; quæ ex Peloponneso ad hæc accitæ fuerant, Lacedæmone discessere, & alii domũm abiere, Corinthii ad Argos [b] cõuersi, primùm verba fecerunt cum quibusdã principibus Argiuorum, quandoquidẽ Lacedæmonii fœdera societatémq; cũ Athenienſibus fecerint, antea sibi inimicissimis, non ob vtilitatẽ Peloponnesi, [c] sed ob seruitutẽ, oportere Argiuos considerare quomodo salua esse possit res Peloponnensis, atque decernere vt quæcũque Græca ciuitas suis legibus, pari iure, æquis cõditionibus viuens, velit cũ Argiuis societatẽ facere, ei liceat, ita vt vnaquæque ad alterius terram inutua ferat auxilia: deligendósque esse aliquot homines penes quos sit imperii summa, [d] ne res foras emanet, nẽve fiat ad populum mentio,

a Sensibus integris *vel* vegetis præditus esse̅m.

b Profecti.

c Sed ad redigẽdam *eam* in seruitutem.

d Neque verba apud populũ *hæc dere* esse facienda, ne ii qui multitudinem in suã sententiam pertrahere nõ potuissent, detegerẽtur.

A καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς προσενεγκούσας, ἐς τοὺς ἀπὸ χρησμῶν τε [α] ἰσχυεισαμβρίοις [β] μόνον δὲ τοῦτο ἐκύρωσε ξυμβαῖνον. ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, ἐς ἀρχομένου τοῦ πολέμου, καὶ μέχρις οὗ ἐτελεύτησε, [γ] τρισφερόμενον ὑπὸ πολλῶν [δ] ὅτι τρεῖς ἐνέα ἔτη δεήσειε γίγνεσθαι αὐτόν. [ε] ἐπετείων γὰρ ἀρχὴ πρώτου αὐτοῦ, [ζ] ἀναθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ προσέχων τὸν νοῦν ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι. καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὸν ἔμπαντα [η] ἔτη εἴκοσι μετὰ τὰ

B ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν. καὶ γενόμενος [θ] πρὸς ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς πελοποννησίοις, διὰ τὸν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τι [ι] αὐτῶν μᾶλλον [κ] αἰσθέσθαι. τὸν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα [λ] ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι. ὅπερ γὰρ [μ] αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο, καὶ ὕστερον [ν] αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ προσεκλήθησαν ἐς αὐτὰ, αἰεχώρουν ἐκ τῆς

C λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον· κορίνθιοι δὲ ἐς ἄργος [ξ] τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται [ο] πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων ἀργείων, ὡς χρὴ, ὅπερ λακεδαιμόνιοι [π] οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ὅτι καταδουλώσασθαι τὴν πελοποννήσου σπονδάς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ πελοπόννησος, [ρ] καὶ ψηφίσασθαι, τὸν βουλόμενον πόλιν τῶν ἑλλήνων,

D ἥτις αὐτόνομός τε ἔστι, καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, [σ] ὥστε τῇ ἀλλήλων ὀπτιμαχεῖν. [τ] ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ [υ] μὴ πρὸς τὸν δῆμον λόγους εἶναι. [φ] τοῦ μὴ καταφανῆς [χ] γίγνεσθαι

α Ἰσχυεισαμβρίοις] τοῖς πίνοισί τι ἰσχυρόν. β Μόνον δὲ τοῦτο ἐκύρωσε ξυμβαῖνον] ἤτοι μόνον δὲ τοῦτο ἰσχυρῶς μαρτυρῆσαι. γ Προφερόμενον] προλεγόμενον. δ Ὅτι τρεῖς ἐνέα] τοῦτ' ἔστι χρησμοῦ, ὅτι τρεῖς ἐννέα ἔτη ὁ πόλεμος παρέτεινεν. ε Ἐπετείων δὲ] ἤγουν μετὰ μίαν τῶν πολέμου. ζ Ἀναθανόμενός τε] αἰσθανόμενός τε ἀκμάζων, ὥστε μὴ παρηβηκέναι τὸν ἡλικίαν, ἀξιολογώτατα πάσι. η Ἔτη εἴκοσιν] ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἔκαιεν ἔτη ἔφυγε τὸν πατρίδα, καὶ ἀεὶ πελοποννησίοις διέτριβε. θ Παρ' ἀμφοτέροις] τοῖς τε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις.

ι Αὐτῶν μᾶλλον] τῶν πραγμάτων. κ Αἰσθέσθαι] διὰ τὸ ἡσυχάζειν, καὶ μὴ πολεμεῖν αὐτὸ, μᾶλλον παρηκολούθησα τοῖς ἠμυβρίοις. λ Ὡς ἐπολεμήθη] μεθ' ὃ πολέμου κατέστη. μ Αἱ πεντηκοντούτεις] αἱ κοιναί. ν Αἱ ξυμμαχίαι] ἤγουν αἱ ἰδιαίτεραι, αἱ πρὸς ἀθηναίους ὁπλιτικαί, οὐ λακεδαιμονίους, καὶ αἰσπαλίν. ξ Τραπόμενοι πρῶτον] ἀπελθόντες. ο Πρός τινας τῶν ὄντων ἐν τέλει ὄντων ἀργείων] ἤγουν πρὸς τινας ἄρχοντας τῶν ἀργείων. π Οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ] ὁπ' οὐδὲν συμφέροντι. ρ Καὶ ψηφίσασθαι] τοὺς ἀργείους. σ Ὥστε τῇ ἀλλήλων ὀπτιμαχεῖν] ἀσθενεῖ δηλονότι ὄσῃ, καὶ καταπεισομένῃ ὑπὸ τῶν σπαρτιατῶν. τ Ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους] ἤγουν, γνωσόμενος καταπᾶσαι ἡμῶν. υ Αὐτοκράτορας] αἰσθάνειν τῶν ὅλων πραγμάτων ἔχοντας. φ Μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι] τοὺς σπονδοφόρους τοῖς ἀργείοις, μὴ τῷ δήμῳ διαλέγεσθαι, ἀλλὰ τοῖς αὐτοκράτορα ἔχουσιν ἀρχῶν. χ Τοῦ μὴ καταφανεῖς] ἵνα μὴ φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων οἱ σωτηριαμένοι τοῖς ἀργείοις, ἤγουν σωθέντες. ψ Γίγνεσθαι] τοῖς κορινθίοις, ἢ ἄλλοις.

"τοις μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ A
πολλοὺς [a] προσχωρήσεσθαι, μίσει τῶν λα-
κεδαιμονίων. καὶ ⓐ μὲν κορίνθιοι, διδάξαν-
τες ταῦτα, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ τῶν
ἀργείων [b] ἄνδρες, ἀκούσαντες, ὅπῃ [c] ἀ-
πήνεγκαν τοῖς λόγοις ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ
Ⓦ δῆμον, ἐψηφίσαντο ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας
εἵλοντο δώδεκα, [d] οἷς τὸν βουλόμε-
νον τῶν ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι,
πλὴν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [e] τού- B
των δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι αὐθις ἄνευ δήμου τοῦ
ἀργείων ποιεῖσθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα
οἱ ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν λα-
κεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ'
ὀξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς [f] αἱ σπονδαὶ ἦσαν)
καὶ ἅμα ἐλπίσαντες [g] πελοποννήσου [h] ἡγή-
σεσθαι. κατ' ἀρχὰς γὰρ τότε τὸν τε τῶν λα-
κεδαιμονίων [i] μάλιστα δὴ [k] κακῶς ἤκουσε, [l] καὶ
ἐπροφώφθη, [m] διὰ τὰς ξυμφορὰς, οἵ τε
ἀργεῖοι [n] ἄρτια ἔχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυνα- C
εσάμενοι τῷ ἀττικῷ πολέμῳ, [o] ἀμφοτέ-
ροις ὢν μᾶλλον ἐνσπονδοι ὄντες, [p] ἐκκαρπω-
σάμενοι. οἱ μὲν δὴ ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν
ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας
τῶν ἑλλήνων. [q] μαντινῆς δὲ [r] αὐθις [s] καὶ οἱ
ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν,
δεδιότες τοὺς λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ μαν-
τινεῦσι μέρος τι τῆς ἀρκαδίας [t] κατέστρα-
πτο. [u] ἐπολέμουν δὲ καὶ τοῦτο πρὸς ἀθηναίους
πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον [x] οὐ προσήκε- D
σθαι σφᾶς τοῖς λακεδαιμονίοις ἄρχειν,
ὅπῃ [y] καὶ ῥᾳδίως ἦρξαν. [z] ὥστε ἄσμενοι πρὸς
τοὺς ἀργείους ἐτράποντο, [a] πόλιν τε μεγά-
λην νομίζοντες, καὶ λακεδαιμονίοις ἀεὶ
[b] διάφορον, [c] δημοκρατουμένην τε ὥσπερ
καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν μαντινέων, καὶ
ἡ ἐν πελοποννήσῳ ἐς θορὺν κατέστη [d] ὡς καὶ

si illi non sit assensurus. Multos enim aiebant ad Argiuos odio Lacedæmoniorum se collaturos. Hæc quum demonstrassent Corinthii, domum reuerterunt. Quæ Argiui illi quum audissent, & ad magistratus atque ad populum retulissent, facto decreto, Argiui duodecim viros delegerunt, cum quibus liceret societatem facere quisquis vellet Græcorum, præter Athenienses ac Lacedæmonios: cum horum autem neutris id liceret iniussu populi Argiui. Admiserunt autem hoc Argiui eo impensius, tum quòd cernerent bellum sibi cum Lacedæmoniis futurũ, (quoniam fœdera inita cum illis in exitu erant) tum quòd sperarent se principes fore Peloponnesi. Siquidem per id tempus Lacedæmonium imperium pessimè audiebat; & propter acceptas clades contemptui erat: at [a] inter omnes optimè Argiui se habebant, qui non suscepto cum cæteris Attico bello, quòd cum vtrisque fœderati essent, rem ampliauerant. Hunc itaque in modum Argiui Græcorum quicunque vellent in societatem recipiebant. ad quos primi Mantinei cum sociis transierunt, Lacedæmonios veriti: à quibus, dum adhuc bellum cum Athenienſibus gerunt, partem quandam Arcadiæ illorum ditionis auertissent, quósque non credebant [b] neglecturos quòd ea Mantinei potirentur. Ita dũ illi cunctantur, libenter ad Argiuos se contulerunt, ciuitatẽ [c] magnã considerantes & cũ Lacedæmoniis vsque certantem, & statũ popularem quemadmodum ipsi habentem. Secundum horũ defectionem [d] reliquá Pelopõnesus gliscere cœpit, tãquã

a In omnibus rebus. *Vel*, Per omnia. *Vel*, Argiuorum res omnes se optimè habebant.

b Se ea potiri permissuros, præsertim quum otiosi essent, *id est*, *ab omni bello cessarẽt*. Libẽter igitur ad Arg.

c Potentem esse existimantes.

d Reliqui Peloponnesii mussare cœperunt, *Vel*, *occultè sermones agi*

α Τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος] τῶν ἀργείων. β Προσχωρήσεσθαι] τοῖς ἀργείοις. γ Ἄνδρες ἀκούσαντες] τῶν κορινθίων. δ Ἀνωτέρω καὶ τοῖς λόγοις] τῶν κορινθίων. ε Ἐς τε τὰς ἀρχὰς] εἰς τοὺς ὠν πόλει. ζ Τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι] τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. η Αἱ σπονδαὶ ἦσαν] τῶν λακεδαιμονίων. θ Ἡγήσεσθαι] ἡγεμόνες ἔσεσθαι. ι Τὸν χρόνον τοῦτον] τὸν τῦ πολέμου δηλονότι. κ Μάλιστα δὴ] ἐπαρξαμένους. λ Κακῶς ἤκουσεν] ὑβρίσθη. μ Καὶ ἐπροφώφθη] ἐξουδενώθη. ν Διὰ τὰς ξυμφορὰς] διὰ τὰς ταλαιπωρίας αἷς ἔπαθον οἱ ἕλληνες. ξ Ἄρτια ἔχον τοῖς πᾶσι] διπήγησαν. ο Ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. π Ἐκκαρπωσάμενοι] τοὺς καρποὺς ἐκ τῶν προσόδους λαβόντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀκιραίους, διὰ τὸ μὴ πολεμεῖν. ρ Μαντινῆς δὲ αὐτοῖς] μαντινέων καὶ ἀρκάδων συμμαχία. σ Λύπῃ] τοῖς ἀργείοις. τ Καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν] τῶν μαντινέων. υ Κατέστραπτο] διεδούλωτο. φ Ἐπολέμουν δὲ καὶ τοῦτο πρὸς ἀθηναίους πολέμου ὄντος] καὶ ἐπολέμουν τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἀρκαδίας τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις πολεμοῦσιν. χ Οὐ προσήκεσθαι σφᾶς] ὡς ὑπηρέτην ἦν τοῖς μαντινεῦσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἄρχειν τῶν καταπεπραμμένων, καὶ ταῦτα χαλεπῶς ἄρχοντας τοῖς λακεδαιμονίοις. ψ Καὶ ῥᾳδίως ἦρξαν] οἱ λακεδαιμόνιοι. ω Ὥσπερ ἄσμενοι] οἱ μαντινεῖς. α Πόλιν τε μεγάλην] ἰσχυράν. β Διάφορον] μαχόμενον. γ Δημοκρατουμένην] νομουμένην. δ Ὡς καὶ σφίσι ποτὲ ἦν] ἦγεν, τὸ φρονεῖν τοῖς ἀργείοις.

rare cæperunt, idē sibi quoque esse faciendum: quippe qui existimārēt eos magis subducta ratione, *vel, rebus melius compertis, ad Argiuos* concessisse: simul etiam succenserent Laced.

a Periurium nō esse addere & demere quod vtr. *Id est*, Sine periurio addi & demi posse quicquid, *&c.*

b Hoc enim scriptum. *Id est*, Hæc conditio adscripta.

ipsi foret idē faciendum, rata plus quiddā cognouisse Mantineos & ad Argiuos accessissēt: & simul succēsēs Lacedæmoniis, cū ob alia, tū verò quòd in fœderib[a] Atticis scriptū esset, [a] periuriū esse quicquam adiicere tolleréve ei quod vtrique ciuitati visum esset, Lacedæmoniæ & Athenienſi. [b] Hæc enim particula Peloponnenses præcipuè turbauit, & ad suspicandū induxit ne se vellēt in seruitutē redigere Lacedæmonii cū Atheniēsibus. æquum nanque futurū fuisse vt ea immutatio vniuersis sociis adscriberetur. Ex quo perterriti multi ad Argiuos transierunt, vt in eorū societatē sin guli cōirēt. Lacedæmonii [c] hunc tu multū gliscere in Peloponneso sentientes, & Corinthios illorū magistros fuisse, ac fœdus & ipsos cum Argiuis percussuros, mittūt Corinthū legationē, (volentes quod futurum erat præuenire) expostulatum ꝙ illi essent totius rei caput, periuri etiā futuri si ab ipsorū ad Argiuorū societatē deficerent. Iā nunc quoque iniurii essent, qui fœdera cum Athenienſibus non cōprobarent: quū diceretur in iis, id [d] valere quic quid maior sociorū pars decreuisset, nisi quod vel deorū vel hominū impedimentū intercederet. Corinthii verò, adhibitis sociis, (prius enim eos aduocauerant) quicunque & ipsi fœdera nō admisissent, contradicere Lacedæmoniis, non tamē propalam ostendētes vbi sibi facta esset iniuria: quia neq; ipsi recuperassent ab Atheniēsibus Soliū, neq; Anactoriū, & siquid aliud arbitrabantur amisisse: prætēdere tantùm se deserturos non esse eos qui forent in Thracia. Iure enim iurando suā illis priuatim fidem dedisse quum vnà cum Potiæatibus

c Quum hunc rumorem dissipari clam per Peloponnesum animaduertissent, & Corinthios authores aliis fuisse, fœdúsque & ipsos, *&c.*

d Ratum esse.

A σφίσι ποιητέον ἔτι· [a] νομίσαντες πλέον τι [b] εἰδότας [c] μεταξῆναι αὖθις, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ὅτι ἐν ἄλλοις τε, καὶ ὅτι [d] ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς ἀπὶ κῆς ἐγέγραπτο, βύρκον εἶ), τοῦ προσθεῖναί τι ἀφελεῖν ὅ, τι αὖ ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ, λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ ὃ μάλιστα [e] τὴν πελοποννησον διεθορύβει, καὶ ἐς [f] ὑποψίαν καθίστη μὴ μετ' ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι. [g] δίκαιον γὰρ εἶ) πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. [h] ὥστε φοβούμενοι ⓐ πολλοὶ ὥρμηντο τοῦς τοῦ ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἑκάστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι ⓑ θεσμῷ [i] τὸν ἐν τῇ πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς κοινθίους διδασκάλους τε γνωμόνους, καὶ αὖθις μέλλοντας αἰεί ποτε ὃ ἀργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν κόρινθον, βουλόμενοι [k] τοῦ καταλαβεῖν ὃ μέλλον. καὶ ἠπάτωντο [l] τὴν τε ἐσήγησιν [m] τῆς πόλεως, καὶ εἰ ἀργείοις, [n] σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσονται. ὥμοσάν τε ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς [o] σπονδάς· εἰρημένον, [p] κύριον εἶ) ὅ, τι αὖ ὃ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἰὼ μή τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. [q] κορίνθιοι δὲ, πρόντων σφίσι τῶν [r] ξυμμάχων, ὅσοι οὐσὶ [s] αὖθι [t] ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς ([u] παρεκάλεσάν τε αὐτοὺς [v] αὖθι πρότερον) [w] αἰτέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις, ἃ μὴ ἠδικοῦντο, ὑ δηλοῦντες αὐτοῖς, ὅτι [x] ὑτε σόλφον σφίσιν [y] ἀπέλαβον πρὸς ἀθηναίων, ὑτε αἰακτόριον, εἴτέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι· προφάσει ᾧ ποιούμενοι, ὅτι θράικης μὴ προσδώσειν. [z] ὁμόσαι γὰρ αὖθις ὅρκους ἰδίᾳ ἕκαστον, [a] ὅτε μετὰ πολιδαιατῶν

B

C

D

---

a Νομίσαντες] οἱ πλοποννήσιοι. b Εἰδότας] τοὺς μαντινέας. c Μεταξῆναι αὖθις] πὶς μαντινέας. d Ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς ἀπὶ κῆς] αὐτὴ τῇ, ὅτι τοὺς ἀπὶ κοις. e Τὴν πλοποννησον διεθορύβει] δηλ. πάσης τῆς πλοποννήσου θόρυβον καθίστη. f Ὑποψίαν καθίστη μὴ μετ' ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι] ἤγουν σὺν πᾶσιν. g Δίκαιον γὰρ εἶ) πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις] ἤγουν σὺν πᾶσιν. h Ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ] τῶν πλοποννησίων. i Τὸν ἐν τῇ πελοποννήσῳ καθεστῶτα] τὸ μέλλον ὃ ἀργος τοῖς κορινθίοις ἐκποδὼν ποιεῖσθαι. k Τοῦ καταλαβεῖν] τὸ ἐκποδὼν ποιεῖσθαι δηλονότι τοὺς ἀργείους. l Τὴν τε ἐσήγησιν] τὸ εἰσηγήσασθαι δηλονότι τοὺς ἀργείους τοὺς ἕλληνας. m Τῆς πόλεως] ἤγουν πόλεως. n Σφῶν ἀποστάντες] τῶν λακεδαιμονίων. o Σπονδάς] αἱ τῶν ὠλιδέντας. p Εἰρημένον] κεκυρωμένον. q Κύριον εἶ)] κεκυρωμένον. βέβαιον εἶ). r Κορίνθιοι] τὸ ἐξῆς, κορίνθιοι δὲ αὐτέλεγον. s Ξυμμάχων] αὐτῶν δηλονότι. t Αὖθι] τοῖς λακεδαιμονίοις. u Ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς] τοὺς πρὸς ἀθηναίους. τὰς τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. v Παρεκάλεσάν τε αὐτοὺς αὖθι] αὐτοὺς τοὺς ξυμμάχους αὖθι οἱ κορίνθιοι. Παρεκάλεσαν λέγει τὸ παρεῖναι. w Αὖθι πρότερον] ἤγουν, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. x Αὐτέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις] τὸ ἐξῆς, κορίνθιοι δὲ αὐτέλεγον. y Οὔτε σόλφον σφίσιν] αὐτὴ τῇ αὐτῶν. z Ἀπέλαβον] οἱ κορίνθιοι. a Ὁμόσαι γὰρ αὐτοὺς ἕκαστον] τοῖς ὅτι θράικης. b Ὅτε μετὰ πολιδαιατῶν] ἀφισταμένων.

τοπραῶτον ἀφίσαντο, καὶ ὑμῖν ὕστερον. οὐκοῦν πρὸς ταῦτα ὀμωμοκότες τοῖς τῶν ξυμμάχων ὅρκοις ἔφασαν, οὐκ εἰσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς. θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες, ἐκείναις οὐκ ἂν δύνασθαι βιάζεσθαι προδιδόντες αὐτούς. εἰρῆσθαι δὲ ὅτι ἕως μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ἦ· φαίνεσθαι δὲ ἂν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ τοῖς μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων ταῦτα εἶπον. τοῖς δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας, μὴ τῶν φίλων βουλευσαμένοις, ποιήσειν ὅ, τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις οὕτω χωρισθέντες ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἱ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλλειν. οἱ δὲ ἐς τὴν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι πρεσβεῖον πρόσθεν ἦκειν. ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία βοῦς, καὶ ἐποιήσατο πρῶτος Κορινθίοις ξυμμαχίαν πρῶτον. ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Ἄργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις διὰ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάτας, καὶ Ἠλείων προσκληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ὅτι τῆ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὰ μὲν ξυνεμαρτύρουν αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφορήν. καὶ μέχρι τοῦ ἀπ' ἐκείνου πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα παυσαμένων λόγῳ προφάσιν τοῦ πολέμου, ᾧ ἦλθον, ἐπιπαλαίοντες. οἱ δὲ ἐπράσσοντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ὑποτιθέντες οἱ Ἠλεῖοι μὴ ἴσον ἔχειν, ἀνιέντες τὸ ὑποτίθεσθαι, Λεπρεατῶν τὰ μὲν ἑαυτῶν, τὰ δὲ Λεπρεατῶν ἕτερον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἧσσον ἐδίκαζον αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· καὶ, ὡς οὐκ ἐμμένοντων τῇ ὑποτιθέσθαι, φρουρὰν ὁπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον.

A primùm rebellarũt, & [a] sæpius postea: negare itaque se fœdifragos sociis esse, si societatem cum Atheniensibus respuerent. Quum enim deorum fidem iurauissent illis *in Thracia*, periuros se fore si proderent. Dictum autem illic esse, nisi dii aut heroes forent impedimento: & videri sibi hoc diuinum impedimentum esse. Et de veteri quidem iureiurando hactenus responderunt. Quod autem ad Argiuam societatem attineret, se habito cum amicis consilio quicquid iustum esset facturos. Et Lacedæmonii quidem legati domum abierunt: Corinthii verò Argiuorum legatis, qui etiam aderant, [b] iubentes societatem inire cum ipsis, nec differre, edicunt vt sibi præstò sint proximo concilio. Aduenit quoque mox Eleorum legatio, & primùm iniit cum Corinthiis societatem, deinde illinc Argos petẽtes, quemadmodum prædictum fuerat, cum Argiuis idem fecit. Infensi nanque Elei Lacedæmoniis erant propter Lepreũ. nam bello quod Lepreatæ cum Arcadibus gesserant, acciti à Lepreatis Elei in auxilium, mercede dimidiatorum fructuũ terræ, quũ bellum soluissent, imposuerant ipsis Lepreatis qui solũ colerẽt, annuũ talentũ Olympio Ioui pendẽdũ. Quod illi quũ ad bellũ vsq; Atticũ pependissent, postmodum desierunt, causati bellũ: & dum ab Eleis cogerentur, ad Lacedæmonios recurrerunt. [c] Commissa illis causa, suspicati Elei non æquos futuros iudices, omissa disceptatione solum Lepreatarũ depopulati sunt. Nihilo tamen minus Lacedæmonii pronũtiarunt liberos esse Lepreatas, & Eleos agere iniustè: & quia Elei iudicio nõ stabãt, armatum præsidiũ in Lepreũ miserunt.

[a] Aliquoties. vel, Iterum.

[b] Hortantes.

[c] Commissa illis causæ disceptatione, suspicati Elei se iuris æquabilitate non potituros, omissa disceptatione.

α Τοπρῶτον ἀφίσαντο] οἱ ὅπλα τῆς θράκης. β Θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες] ἤγουν, θεῶν ὅρκους ὅπλα πίστ. γ Προδιδόντες αὐτοὺς] τοὺς ὅπλα θράκης. δ Εἰρῆσθαι δ' ἔτι ἕως μὴ θεῶν] ἔφασαν δὲ εἰρῆσθαι ὡς τοῖς σπονδαῖς δηλονότι. ε Καὶ τοῖς μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων] τὰ πρὸς τοὺς ὅπλα θράκης. ζ Οἱ δὲ ἐς τὴν ὕστερον ξύλλογον] οἱ κορίνθιοι. η Παρὰ σφίσι] τοῖς κορινθίοις. θ Προεῖπον ἦκειν] τοῖς ἄργειοις. ι Ἐπειδὴ ἐκεῖθεν] ἀπὸ τῆς κορίνθου. κ Ἐς Ἄργος ἐλθόντες] οἱ ἠλεῖοι. λ Ξύμμαχοι ἐγένοντο] οἱ ἠλεῖοι δηλονότι. μ Διαφερόμενοι γὰρ] ἐχθροί. ν Ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς] ἤγουν, ὅπλα τῷ καρποδοσίαν τὸ ἥμισυ τῆς γῆς. ξ Ἔπειτα παυσαμένων] τῷ ἀποφέρειν δηλονότι. ο Ἐπιπαλαίοντες] ἀποφέρειν δηλονότι. π Οἱ δ' ἐπράσσοντο] οἱ ἠλεῖοι. ρ Ἐπιτραπίους] δικάσεις. σ Ἴσον ἔχειν] αἰτῶ τῷ, μὴ ἴσην τὴ δίκην. τ Ἀνέντες τὸ ὑποτίθεσθαι] αἰτὶ τῷ, παυσάμενοι τῷ ἀποφέρειν τὸν δίκην λακεδαιμονίοις. υ Τὸ μὲν ἕτερον] ἤγουν. φ Οὐδὲν ἧσσον ἐδίκαζον] αἰτὶ τῷ ὑπήκοις. χ Αὐτονόμους εἶναι] τῆς δίκης δηλονότι. ψ Καὶ, ὡς οὐκ ἐμμενόντων] τῶν ἠλείων δηλονότι.

Isti, existimantes vrbē quæ à se defeciſſet Lacedæmonios recepiſſe, prolata pactione qua dicebatur, [a] quæ quis moto Attico bello teneret, eadem retinendo prodiret in bellum: tanquam ius ſuum non obtinentes, ad Argiuos deficiunt, ſocietatémque, ſicuti [b] prædictum eſt, faciunt. Fecerunt item ſtatim pòſt Corinthii, & qui in Thracia ſunt Chalcidenſes. Idem quoque allegantes Bœoti ac Megarenſes, quum à Lacedæmoniis contemnerentur, tamen quieuerunt: quòd cenſerent popularem Argiuorum ſtatum minus ſibi profuturū ſub dominatu paucorū degentibus, quàm remp. Lacedæmoniorum. ¶Per eadem huius æſtatis tempora Athenienſes, expugnata Sciona, puberes interfecerūt pueros ac mulieres in ſeruitutem redegerunt, agrum Platæenſibus colendum dederunt: necnon Delios rurſus in Delum reduxerunt, reputantes & præliorum detrimenta, & dei apud Delphos oracula. Quinetiā Phocēſes ac Locrenſes inter ſe bellare cœperunt. Corinthii inſuper atque Argiui iam ſocii Tegeam venerunt, [c] vt ab Lacedæmoniis deducerent, cernentes ſecum eſſe ex magna parte Peloponneſum: &, ſi hic locus accederet, totam ſuam eſſe futuram. At vbi Tegeatæ negarunt ſe Lacedæmoniis aduerſaturos, Corinthii, qui gnauiter hactenus egerant, animos demiſerunt, veriti ne nullus ex aliis ad ſe poſthac accederet. Tamen Bœotos ipſi adeundos putauerunt, orandóſque vt ſui atque Argiuorum ſocii forent, cæteráque communiter adminiſtrarent: adhæc vt fœdera decem dierum, quæ illis erant cum Athenienſibus, non longè poſt alia quadraginta annorum, ſe Athenas ſequuti, ſibi quoque [d] obtinerent.

[a] Quæ ſinguli habentes, ad bellum Atticum ſe contuliſſent, eadem retinentes *ab illo* etiam diſcedere: tāquam ius, &c.

[b] Prædictum fuerat.

[c] Vt ad defectionē à Lacedæmoniis ſolicitarent, *Vel*, *impellerent*, quū *eam* magnā eſſe Peloponneſi portionem cernerent, ac, ſi ea ſibi acceſſiſſet, totam ſe Peloponneſum habituros ſperarent.

[d] Procurarent. *Vel*, Impetrarent.

A οἱ δὲ ἦλθοι, νομίζοντες πάλιν [α] σφᾶν ἀφεστηκέναι δέξασθαι τοὺς λακεδαιμονίους, [β] καὶ τὸν ξύμμαχον ἥκειν προφέροντες. ἐν ᾗ εἰρήνῃ, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν ἀττικὸν πόλεμον καθίσαντο ἕκαστοι, ταῦτα ἔχοντας [γ] καὶ ἀπελθεῖν· ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίσαν [δ] τοὺς τοὺς Ἀργείους. καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προεῖρηκο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. [ε] ἐβούλοντο δὲ καὶ οἱ χαλκιδεῖς, [ζ] αὐθὶς μετ' ἐκείνους, καὶ οἱ ὀπόσοι θρᾴκιες χαλκιδεῖς, Ἀργείων ξύμμαχοι. βοιωτοὶ δὲ καὶ μεγαρῆς [η] ὁ αὐτὸ λέγοντες, ἠσύχαζον προορώμενοι τὸ τοῦ λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τὴν λακεδαιμονίων πολιτείαν. ¶Περὶ δὲ τοῦτ' αὐτὸ χρόνους τοῦ θέρους τούτου, σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκ πολιορκήσαντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαντο· καὶ τὴν μὲν γῆν πλαταιεῦσιν [θ] ἔδοσαν νέμεσθαι. δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς δῆλον, ἐνθυμούμενοι καί τε ἐν ταῖς μάχαις ξύμφορά, καὶ τὸ ἐν δελφοῖς θεοῦ [ι] χρήσαντος. καὶ φωκῆς καὶ λοκροὶ [κ] ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχον) ἐς τέγεαν, [λ] ἀποστάσεις λακεδαιμονίων, [μ] ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι τοῖς ἦλθοι, νομίζοντες ἅπασαν αὐτὴν ἕξειν πελοπόννησον. [ν] ὡς δὲ οὐδὲν αὐτοῖς ἔφασαν [ξ] ἀναστατώσειν οἱ τεγεᾶται λακεδαιμονίοις, [ο] κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως προάσσοντες, [π] ἀνῆσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τὴν ἄλλων προσχωρῇ. [ρ] ὁμοῦ δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς βοιωτούς, ἐδέοντο σφᾶν τε καὶ Ἀργείων γενέσθαι ξυμμάχους, καὶ τἆλλα κοινῇ προάσειν· [σ] καί τε δεκαμέσους ὅπως ἀσπονδὰς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον ἠλόμεναι, πρὸ τῶν πεντηκονταετίδων ἀσπονδῶν, ἐκέλευον [τ] κορίνθιοι τοὺς βοιωτοὺς ἀκολουθῆσαν [υ] ἃς Ἀθήναζε, [φ] καὶ σφίσι ποιῆσαι ὡσπερ βοιωτοὶ εἶχον.

[α] Νομίζοντες πάλιν] τὸ λέγειον. [β] Σφῶν ἀφεστηκέναι] τῶν ἡλείων. [γ] Καὶ τὸν ξυμμαχίαν] ξύμβασιν. [δ] Καὶ ἐξεχθεῖν] τῶν πολέμου. [ε] Ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες] τὸ δίκαιον. [ζ] Ἐβούλοντο δὲ καὶ οἱ κορίνθιοι] σύμμαχοι δηλονότι. [η] Εὐθὺς μετ' ἐκείνους] τοὺς ἡλείους δηλονότι. [θ] Τὸ αὐτὸ λέγοντες] τὰ αὐτὰ γνώμῃ ἔχοντες. [ι] Ἐκπολιορκήσαντες] ἦλθον, ἑλόντες, [κ] βουλεύσαντος ἐκ πολιορκίας. [λ] Χρήσαντος] τὸ καθ' ἓν δηλονότι δηλίους. [μ] Ἤρξαντο πολεμεῖν] τοὺς ἀμφίλλους δηλονότι. [ν] Ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν] τῆς πελοποννήσου. [ξ] Εἰ σφίσι τοῖς ἦλθοι] τοῖς ἡλείοις. [ο] Ὡς δὲ οὐδὲν αὐτοῖς ἔφασαν] ὅσον οὔ. [π] Ἀνῆσαν δὲ φιλονεικίας] ἀπέστησαν τῆς μάχης. [ρ] Ὁμοῦ δὲ ἐλθόντες] οἱ χαλκιδεῖς. [σ] Καὶ ὅπως ποιῆσαι] λέγει. [τ] Κορίνθιοι

μὴ δεχομένων δὲ ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν A
ἐκεχειρίαν, καὶ τοὐπίσω μὴ σπένδεσθαι αὐτοῖς
αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν κορινθίων,
τῆς ἀργείων ξυμμαχίας ἀπισχεῖν
αὖθις ἐκέλευον· ἐλθόντες δὲ ἀθηνάζε μετὰ
κορινθίων, οὐκ ἔφασαν τὰς δεκαπέντε σπον-
δὰς· ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ ἀθηναῖοι, κορι-
θίοις μὲν τοῖς σπονδὰς, εἴπερ λακεδαιμονίων εἰσὶ
ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον
ἀπεῖπον τὰς δεκαπέντε, ἀξιούντων καὶ αἰ-
τιωμένων κορινθίων ξυμπάσασθαι σφίσι. κορι- B
θίοις δὲ αἰτιαχοῦ ἄσπονδος ἦν πρὸς ἀθη-
ναίους. ¶ Λακεδαιμόνιοι δὲ τὸ αὐτὸ θέρος
πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ
Παυσανίου λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγου-
μένου τῆς ἐκστρατείας ἐς παρράσιους, μαντι-
νέων ὑπηκόους ὄντας, καὶ σφᾶς αὖθις [a]ἀπεπολεσα-
μένων· σφᾶς, ἅμα μὲν καὶ τὸ ἐν κυφίλοις τεῖ-
χος [a]καθαιρήσοντες
αἰρήσοντες, ἵνα δουλῶνται, ὃ ἐτείχισαν
μαντινῆς, [b]ἐς αὐτοὺς ἐφεδρεύοντα ἐν τῇ παρ- C
ράσιχῇ κείμενον, ὅτι τῇ σκιρίτιδι τῆς λακω-
νικῆς. καὶ ⓐ μὲν λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν
τὴν παρράσιων ἐδῄουν· οἱ δὲ μαντινῆς, τὴν
πόλιν ἀργείοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ
τὴν ξυμμαχίαν ἐφεδρεύοντα. ἀδυνάτοι δὲ
ὄντες σῶσαι τὸ ἐν κυφίλοις τεῖχος ἐς
τὰς ἐν παρράσιοις πόλεις, ἀπῆλθον. λακε-
δαιμόνιοι δὲ, τούς τε παρράσιους αὐτονόμους
ποιήσαντες, καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες, ἀ-
νεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ¶ Καὶ τὸ αὐτὸ θέ-
ρος ἤδη ἡκόντων αὖθις τῶν ἀπὸ θράκης D
μετὰ βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς
ὁ κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν,
ⓐ λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο, τοὺς μὲν με-
τὰ βρασίδου εἵλωτας μαχεσαμένους [b]ἐλευθέρους εἶ-
ναι, καὶ οἰκεῖν ὅπου αὐ βούλωνται. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὖθις μετὰ τῶν
νεοδαμώδων ἐς λέπρεον κατέστησαν, κεί-
μενον ὅτι τῆς λακωνικῆς καὶ τῆς ἠλείας,
ὄντες ἤδη ξυμφορεῖς ἠλείοις· [c]τοὺς δὲ ἐκ
τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν, καὶ [d]τὰ ὅπλα
παραδόντας, δείσαντες μή τι δρᾷ τὴν ξυμ-

Iusserúntq; vt Athenienſiũ (ſi hoc abnuerẽt) induciis renũtiarẽt, nec cum eiſdẽ in poſterũ niſi ſe adhibitis fœdera facerent. Bœoti rogantibus Corinthiis, quod ad ſocietatẽ Argiuorũ pertineret, expectare iuſſerũt: profecti autẽ cum iiſdẽ Athenas decẽ dierũ fœdera non [a] inuenerũt: ſed Athenienſes Corinthiis reſponderunt ſibi cum illis futura fœdera ſi Lacedæmoniorũ ſocii forẽt. Itaq; Bœoti, poſtulãtibus Corinthiis atq; flagitantibus [b] vt ſecũ paciſcerẽtur, noluerunt tamen decẽ dierũ fœderibus renũtiare. Ipſis autẽ Corinthiis inducię citra fœdus extitere cũ Athenienſibus. ¶ Eadẽ æſtate Lacedæmonii populatum, duce Pliſtoanacte ipſorũ rege, Pauſaniæ *filio*, in expeditionẽ ierũt aduerſus Parrhaſios in Arcadia, Mãtineis obnoxios, acciti ab eis ſeditione laborantibus: exciſuri præterea, ſi poſſent, murũ in Cypſelis quẽ Mãtinei extruxerãt, ſuorúmq; præſidio tenebant, in agro Parrhaſio poſitũ, ſuper Sciritidẽ in Laconica. Et Lacedæmonii quidẽ regionẽ Parrhaſiã depopulabantur: Mãtinei autẽ, tradita Argiuis cuſtodia vrbis, ipſi [c] ſocietatẽ tutabantur: ſed quũ nequirent & murũ in Cypſelis & in Parrhaſiis vrbes defendere, abiere. Lacedæmonii, vbi & Parrhaſios in libertatẽ aſſeruerunt, & murũ excíderunt, domũ reuerſi ſunt. ¶ Iidẽ per eandẽ æſtatẽ, iã reuerſis à Thracia militibus qui cũ Braſida profecti fuerant, quos poſt inita fœdera Clearidas reportauerat, decreuerunt, ſeruos qui ſub Braſida fuiſſent in prælio, liberos eſſe, habẽtes vbicunq; liberet habitandi poteſtatẽ: cóſq; nõ ita multo pòſt, cum iis quos recẽter in ciuitatẽ adſcripſerãt, in Lepreo, quod in Laconico & Eleo agro ſitum eſt, collocauerunt, iã cũ Eleis diſſidẽtes. At eos quos in inſula traditis armis captos receperant, & quidẽ horũ nonnullos iam magiſtratibus fungentes, ignominia notauerũt, veriti ne propter ca

a Impetrarunt. *Vel*, Conſequuti ſunt.

b *Aliter ſchol. Gr. Vide annot.*

c Sociis præſidium ferebant.

---

a Ἀξιούντων δὲ αἰτιωμένων κορινθίων] ἠπίστουν οἱ κορίνθιοι δηλονότι τοῖς βοιωτοῖς ὅτι συνέβαινε αὐτοῖς ἀπειπεῖν τὰς πρὸς ἀθηναίους σπονδάς. β Ἐπικαλεσαμένων] ἐπὶ παρράσιον. γ Σφᾶς] τοὺς λακεδαιμονίους. δ Τὸ ἐν κυφίλοις τεῖχος] ὅπερ ἐπιτειχισμένον ὥσπερ βλάπτειν τὴν σκιρίτιν. ε Καὶ αὐτὸ ἐφρούρουν] οἱ μαντινεῖς. ζ Ἐλευθέρους εἶ)] μετὰ τῶν ἐκ τῶν εἱλώτων ἐλευθέρων. η Τοὺς δὲ ἐκ τῆς νήσου] τῆς πύλου. θ Τὰ ὅπλα παραδόντας] πάντων ἐν τῇ μάχῃ πρὸς ἀθηναίους.

lamitatem acceptam, illi opinãtes
A suã imminutã esse conditionẽ, ali-
quid molirentur rerũ nouarũ, si ho
noribus vterentur. Notauerũt au-
tem tali ignominia vt nec gerendi
magistratus, nec mercandi vendẽ-
dive aliquid ius haberẽt. Aliquãto
tamen pòst in dignitatẽ sunt resti-
tuti. ¶Eadẽ æstate Thyssõ, quæ est
in Atho, Athenien siũ sociã ciuita-
tẽ, Dictydien ses ceperunt. Qua o-
mni æstate inter Athenien ses ac Pe-
loponnen ses cõmercium fuit: sed
B inter se suspecti erãt Athenien ses &
Lacedæmonii statim ab initis fœ-
deribus, & neutri loca alteris redde
rent. Nã Lacedæmonii,[a] quorum
priores in reddendo partes erant,
nec Amphipolin cæteráque loca
reddiderant, nec socios in Thracia
ad recipiẽda fœdera adegerant, ac
ne Bœotos quidẽ atq; Corinthios:
assiduè dicẽtes se illos, si fœdera re-
cipere nollent, vnà cum Athenien
sibus coacturos: præstituta die, citra
C tamẽ syngraphã, intra quã diẽ qui
fœdera rata nõ haberent, vtrisque
essent pro hostibus. Harũ rerũ nul-
lã cõfici ab illis Athenien ses quum
viderent, suspicabãtur nihil æquũ
Lacedæmonios animo agitare. Ex
quo Pylũ repetentibus reddere su-
perfederunt, adeo vt captiuos quo-
que ex insula, quos in vinculis ha-
buerant, reddidisse pœniteret. Cæ-
tera etiã loca tenere perseuerauer-
runt, præstolantes dũ illi quæ spo-
D pondissent perficerent. Lacedæmo
nii verò dixere se quæ poterant feci-
sse. quos enim in vinculis habuis-
sent, Athenien sibus reddidisse, mi-
lites qui in Thracia, & siquis alius
in ipsorum arbitrio erat, abduxisse:
Amphipolin vt restituerent, non
esse in sua potestate. Bœotos atque
Corinthios vt in fœdera adduce-
rẽt operã daturos, vtq; Panactũ re-
ciperẽt, & siquis Athenien sis apud
Bœotos captiuus esset. Pylum au-
tem vt sibi redderẽt postulabant:
sinminus, Messenios illinc ac ser-
uitia abducerent, quemadmo-
dum ipsi ex Thracia abduxissent:

[a] Quibus priores reddendi partes sortitò obtigerant.

A φοβεῖν νομίσαντες ἐλάσσω θήσεσθαι, καὶ ὄν-
τες ἀτίμοι, νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς
τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν· ἀτιμίαι δὲ
τοιάδε, "ὥστε μήτε ἀρχὴν, μήτε πριαμέ-
νους τι, ἢ πωλοῦντας, κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ
αὖθις χρόνῳ ἀτίμοι ἐγένοντο. ¶ Τοῦ δὲ
αὐτοῦ θέρους καὶ Θύαμον τὸν ἐν τῇ Ἄθῳ δι-
κλιδῆς εἶλον, Ἀθηναίων ὄσαν ξύμμαχον. καὶ
δ' θέρος τοῦτο πολὺ ἀτιμίᾳ μᾶλλον ἦσαν τοῖς
B Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις· ὑπώπτευον γὰρ
ἀλλήλους βοηθοὺς μὴ ἔσεσθαι οἵ τε Ἀθη-
ναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὰ τῷ πρὶν 177
χωρία ἀλλήλοις οὐκ ἀπέδοσαν. τὴν γὰρ Ἀμ-
φίπολιν, πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμό-
νιοι ἀποδιδόναι, καὶ τἆλλα, οὐκ ἀπεδεδώ-
κεσαν· οὐδὲ τοὺς ὅπη Θρᾴκης πρόξενον ξυμ-
μάχους τοὺς αὑτῶν δεχομένους, οὐδὲ Βοιω-
τοὺς, οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ'
Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κατὰ γῆν ἀ-
ναγκάσουσι. ἦν γὰρ ἐγγὺς τοῦ αὐτοῦ ξυλλεχθῆς, ἐν οἷς χρὴ τὸν μὴ ἐσιόντας,
C ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμε-
νον, "ὑπώπτευον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι. ὥστε ὅτε πύλον ἀπαι- "Ἐπ' ἐκεί-
τούντων αὐτῶν ἀπέδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νου.
ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀπο-
δεδωκότες· τά τε Ⓑ ἄλλα χωρία εἶχον, μᾶλλον-
τες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσαιεν τὰ εἰρη-
D μένα. Λακεδαιμόνιοι γὰρ, τὰ μὲν δυνατὰ ἔφα
σαν πεποιηκέναι. τοὺς γὰρ ἐν δεσμοῖς σφίσι δεσμώ
τας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τὸν
ὅπη Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ
εἴπου ἄλλου ἐκράτησαν ἦσαν· ἀμφιπόλεως
δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε ἀποδοῦ-
ναι. Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορίν-
θιους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ πάντ'
ἔχειν ἀπολαβόν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν
ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. πύλον
μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ
μή, μεσσηνίους τε καὶ τοὺς εἵλωτας ἐξα-
γαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης

---

a Ὥσπερ μήτε ἀρχὴν, μήτε πριαμένους τι, ἢ πωλοῦντας] ἦν γὰρ, μὴ ἔξεστιν κυρίους ἢ πριάσθαι, ἢ πωλεῖν. b Ἀτίμοι] ἦν ἔντιμοι. c Καὶ τὰ πρὸ χωρία ἀλλ.] ὅμοιον τὸ ἀλλήλοις μὴ ἀποδιδόναι τὰ χωρία. d Χρόνους τε συνέβησαν] ἔταξαν. e Αὐθις ξυλλεχθῆς] συμφωνίας γενομένης. f Τοὺς μὴ ἐσιόντας] εἰς τὰς σπονδάς. g Οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον] αὐτὰ τὰ ἐναντία ἐποίουν. h Ἄλλα χωρία εἶχον] πρὸ Λακεδαιμονίων οἱ Ἀθηναῖοι. i Εἰρημένα] πρὸ γεγραμμένα.

ἀθηναίοις δὲ φοβερὸν τὸ χωρίον αὖθις, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλὰ λόγων γιγνομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ πύλου μεσσηνίους, καὶ τοὺς ἄλλους εἵλωτάς τε, καὶ ὅσοι ὕστερον ἐλήφθησαν ἐν τῇ λακωνικῇ· καὶ κατῴκισαν αὖθις ἐν ναυπάκτῳ τὸ κεφαλληνίας. τοῖς μὲν οὖν ἔργοις τοῦτο τέλος ἔσχε· ἡσυχία ἦν, καὶ ἔφοδοι πρὸς ἀλλήλους. ¶ τοῦ δὲ ὑπολιγομήνου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καὶ ἦσαν αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων ἀθηναίων καὶ βοιωτῶν καὶ κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμβαίνοντων, ὡς ἀπῆεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς βοιωτοῖς καὶ κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τὴν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, πυθανομένους ὁπῃ μάλιστα τούτων τε γιγνώσκοιεν, καὶ πείσαντες βοιωτοὺς, ἀργείων ἐθέλουσιν αὖθις ξυμμάχους; αὐτοῖς μὲν βοιωτῶν, ἀργείοις λακεδαιμονίοις ποιοῦσαι ξυμμάχους. οὕτω γὰρ ἔφασαν ἀθηναίους βοιωτοῖς ἐς τὰς ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν. ἑλέσθαι γὰρ λακεδαιμονίους, πρὸ τῆς ἀθηναίων ἕδρας, καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, ἀρκεῖσθαι σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. ὃ γὰρ ἄρχειν ἀεὶ ἠπίστατο ἐπιθυμοῦντας τοὺς λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω αὐτοῖς ἔσεσθαι. ὅθεν μάλιστα πάντων ἐδέοντο βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι λακεδαιμονίοις· ἵνα αὐτὸ αὐτοῖς πύλον, ἣν δοῦναι, ἀπολαβόντες, ῥᾴον καθιστῶσι ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν βοιωτοὶ τοιαῦτα ἐπεσηγγέλθησαν ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ὅπῃ τὰ κοινὰ ἑκάτεροι αἰεχώρουν.

Athenienſes per ſe, ſi vellent, locũ cuſtodirent. Sæpe itaque & multis habitis ſermonibus per hanc æſtatẽ permouerunt Athenienſes ad educendos è Pylo Meſſenios, ac cæteros, tum ſeruos, tum eos qui è Laconica ad ipſos trãsfugerant: quos [a] in verticibus Cephalleniæ collocauerunt. Igitur æſtate hac [b] *ab vtriſque* otium fuit, & ad vtroſque inuicem ventitatũ. ¶ Inſequenti hyeme, (iam enim alius ephori erãt, nec ii ſub quibus inita fœdera fuerãt, & quidẽ eorũ nonnulli fœderibus aduerſantes) quum legati [c] à ſocietate veniſſent, præſentibus Athenienſibus, Bœotis, Corinthiis, & multa vltro citróq; dicerẽtur, nec quicquam inter eos conueniret, vt reditum eſt domum, Cleobulus & Xenares, (ii enim præcipuè ex ephoris fœdera ſolui volebant) ſermones habuere ſeparatim cum Bœotis atque Corinthiis: hortantes vt perfectè earum rerum conditionem cognoſcerent, vtque Bœoti, qui priores fuiſſent ſocii Argiuorum, rurſus ſe cum Argiuis facerent ſocios Lacedæmoniorum. ſic enim fore vt Bœoti ad accipiẽda Attica fœdera minimè cogerentur. Nam Lacedæmonios [d] ante inimicitias Athenienſium, ac ruptionẽ fœderum, præoptaſſe ſibi amicos atque ſocios eſſe Argiuos. ſiquidem ſemper Argiuorũ fidem habuerant ſuſpectã, cupientes ſibi ſincerè amicum Argos eſſe, quòd videlicet exiſtimarent bellum extra Peloponneſum ſic facilius fore. Enimuero obſecrabant Bœotos vt Panactum Lacedæmoniis traderent: vt pro hoc recepta, ſi poſſent, Pylo, expeditiùs inferrent Athenienſibus bellum. Ita edocti Bœoti atque Corinthii à Xenare Cleobulóque, & ab omnibus Lacedæmoniorum amicis quos ſecum habebant, vt ad ſuos publicè referrent, vtrique abiere.

[a] In Craniis Cephalleniæ vrbe.
[b] Ceſſatum à bello fuit.
[c] Ex ſociorum regione.
[d] *Vide annot.*

α Ησυχία δὲ] ἀπραξία πολέμου. β Καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους] ὁδοιπορίαι. γ Ἐλθουσῶν πρεσβειῶν] εἰς τὴν λακεδαίμονα. δ Καὶ οὐδὲν ξυνεβαίνοντων] ἤγουν κατ' οὐδέν. ε Ὡς ἀπῆεσαν ἐπ' οἴκου] οἱ βοιωτοὶ δὲ καὶ οἱ κορίνθιοι. ζ Λόγους ποιοῦνται ἰδίους] ἰδίᾳ διελέχθησαν αὐτοῖς τὴν λύσιν τὰς σπονδάς. η Ταῦτά τε γιγνώσκοιεν] εἰς νοῦν ἔχειν. θ Κελεύως σφίσι φίλιον γενέσθαι] βεβαίως φίλιον τοῖς λακεδαιμονίοις γενέσθαι, ἢ αὐτοὶ βεβαίως ὑπίσχνηντο. ὃ γὰρ μάλιστ. ι Ἡγούμενοι τὸν ἔξω] τὸ ἡγούμενοι, ἐκ ἔστιν εὐκατάληπτον πρὸς τὸ ὀπιθυμοῦντας τοὺς λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἐγκαμάψαι αὐτὸ τῷ ἡγουμένων. κ Ὅπως παραδώσουσιν] οἱ βοιωτοὶ δηλονότι. λ Λακεδαιμονίοις] τὸ μὲν πάνυ ἐδέοντο βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι λακεδαιμονίοις. μ Ταῦτα ἐπεσηγγέλθησαν] αὐτοῖς, τούτων ἐπεσηγγελμένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἐφόρων. ν Ἐπὶ τὰ κοινὰ] ἐς λυτήρια δηλονότι

Quos abeuntes duo è summo magistratu Argiui inter viam obseruauerunt, congressíque cum eis in colloquium deuenerunt, siquo pacto Bœoti ipsis socii fieri possent, quemadmodum Corinthii & Elei & Mantinei. existimare enim, hac re procedente, [a] facilè iã eos & belligerari & paciſci, etiam cum Lacedæmoniis, ſi vellent, re inter ipsos cõmunicata; & siquibus cum aliis oporteret. Hæc Bœotiis legatis audita placuerunt: quippe opportunè ista rogabãtur, quæ amici quoque è Lacedæmone ipsis iniunxerãt. Ea sentientes. ab his admitti Argiui, quum missuros se in Bœotiam legatos dixissent, digressi sunt. Reuersi Bœoti detulere ad magistratus quæque ex Lacedæmone quæque ex Argiuis in congressu audissent. Magistratus, [b] quòd res placita erat, erectiore animo esse. nam ipsis cum vtraque parte conueniebat, & eorum opera Lacedæmoniorum amici indigebant, & Argiui ad similia properabant. Neque multo pòst, quum legati Argiuorum veniſſent ob ea transigenda quæ dixissent, probata ipsorum oratione eos remiserunt, promittentes se legationem Argos de societate missuros. Interea visum est eis, Corinthiísque ac Megarensibus & legatis è Thracia *missis* [c] inter se coniurare de ferendo inuicem auxilio, vt quisque indigeret, déque non gerendo cum aliquibus bello, paciſcendóve, nisi communi consilio: & ita Bœotos Megarensésque, (nam idem ii inter se ipsi fecerant) fœdera facere iã cum Argiuis. Verùm antequam iusiurandum præstaretur, iidem Bœotorum magistratus rẽ ad quatuor consilia Bœotorũ, penes quæ summa potestas est, retulerũt, suadẽtes vt ex vsu rei Bœotiæ cũ iis ciuitatibus quæcũq; hoc vellẽt cõiurarẽt.

[a] Facile iam illis fore bellum gerere atque pacem componere & cũ Lacedæmoniis & cum quibuscunque aliis opus esset, rationes suas, *vel consilia*, in cõmune agitantes. *Vel*, ineuntes.

[b] Tum a cquieuerunt, *vel, acceptum id habuerũt*, tum multo promptiores fuerunt, quòd vtrinque contigisset ipsis vt & iis ex Lacedæmoniis quos sibi amicos habebãt, re eadem qua & ipsi opus haberẽt, & Argiui quoque ad similem contenderent.

[c] Sibi mutuò fidem dare de fer.

Α Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης, ἐπιτήδευμα ἀπιόντες αὐλοὺς κατ' ὁδόν. καὶ ξυγγιγνόμενοι, ἐς λόγους ἦλθον, εἴποντος οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γίγνοιντο, ὡς καὶ χρείη τε ἦλθε καὶ μάλιστα. νομίζων γὰρ αὐτοῖς, τούτου προχωρήσαντος, ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, ποιεῖσθαι λόγους χρωμένους, καὶ εἴ τινα προσδέοι ἄλλον δέοι. ταῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν παρέδοσαν ἀκούσιοι ἤρεσκε.

Β καὶ τύχη γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧν καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ ὡς τῶν Ἀργείων ἄνδρες, ὡς ἤκουσαν αὐτοὶ δεχόμενοι λόγους; εἰπόντες ὅτι παρέσονται πέμψοντες ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγελλαν τοῖς Βοιωταρχαις ταῦτά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγιγνομένων Ἀργείων. καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότερον ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι, καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια προθύμους. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον παρέσχε πρῆσαι Ἀργείων, τά τε εἰρημένα προθυμηθέντες καὶ παρακαλούμενοι. καὶ αὐτοῖς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ παρέσεσθαι ὑποσχόμενοι ἀποστελοῦντες τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος. ἐν δὲ τούτῳ ἔδοξε πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις, καὶ Κορινθίοις, καὶ Μεγαρεῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης παρέσεσιν, ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις, ἢ μιᾷ ἓν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι αὖθις κοινῇ γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς (τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτίκα θέσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν τοῖς τέτταρσι συλλόγοις τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, ἅπερ ἄπαντα ἐν κύρει ἔχουσι. καὶ πρῆναι γενέσθαι ὅρκους τοῖς πόλεσιν ὅσοις βούλονται ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυμμαχίαν.

α Καὶ ξυγγενόμενοι] ἦλθον συναφθέντες. β Ἐς λόγους ἦλθον] εἰς κοινολογίαν. γ Σφίσι ξύμμαχοι] τοῖς Ἀργείοις. δ Κοινᾷ λόγῳ χρωμένους] ὁμοφρονοῦντας φησι, δηλονότι Ἀργείοις τε καὶ κοινωνίους, καὶ Βοιωτούς. ε Καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος] οἱ ἐκεῖ τὸν Κλεόβουλον δηλονότι. ζ Ἐπεστάλκεσαν] παρεσκεύασαν. η Τοὺς τε φίλους] τοὺς ἐκ Λακεδαίμονος δηλονότι αὐτῶν φίλους. θ Τὰ εἰρημένα παρακαλούμενοι] ἐκ ἐφεστῶτος Ἀργείοις. ι Ἐν δὲ τούτῳ] τῇ ἡμέρᾳ. κ Τὸ πρῶτον ἐποίουν] ἦλθον, πρὸ κοινοῦ συνθέσεως ἐποίησαν. λ Ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι] συμμαχίαν.

οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν βοιωτῶν ὄντες οὐ πω ἐδέχοντο λόγον, δεδοικότες μὴ ἐναντία λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι χειλίοις ξυμμαχήσαντες. οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς λακεδαίμονος, ὅτι τῷ τε ἐφόρῳ Κλεόβουλος καὶ Ξεναρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν, ἀργείων πρῶτον καὶ κορινθίων ξυμμάχους, ὕστερον μετὰ τῶν λακεδαιμονίων γίγνεσθαι οἱ ὅρκοι τῇ βουλῇ, ἢν μὴ εἴπωσιν, ὅτι ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι πρόσθεν διανοοῦντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν χείλιοι καὶ οἱ ἀπὸ θρᾴκης πρέσβεις ἀπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πείσεσθαι τοῖς ἀργείοις ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς ὄχλον τοὺς πρέσβεις οὓς παρέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλειά τε δι' ὀλίγου καὶ ἅμα τελευτῶν τῶν πόνων.

¶ Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ μηκύβερνα ὀλιγάνθρωποι, ἀθηναίων φρουρούντων, ὑπεραμόντες εἶλον. μετὰ δὲ ταῦτα (ἐλέγοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες λακεδαιμόνιοι, εἰ πύλακτον ἀθηναῖοι παραδοῖεν βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομισάμενοι αὖ αὐτοὶ πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι πύλακτόν τε καὶ τοὺς ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα αὖτ' αὐτῶν πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίᾳ ποιήσωνται, ὥσπερ ἀθηναίοις. λακεδαιμόνιοι δέ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν ἀθηναίους, εἰ ῥηθήσοιτο, αὖθις ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ, μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δ' ὅ πύλακτον παραλαβεῖν, ὡς τὴν πύλον αὖτ' αὖθις κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυλλήβδην σπενδόντων ταῖς σπονδαῖς, προθυμουμένων ταῖς ἐς βοιωτοὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη, καὶ πρὸς ἔαρ. ἐκ δὲ πύλακτον λύσαντες καθῃρέθη.

A At qui in illis cōsiliis erant non admittendū hoc cēsuerunt, veriti ne Lacedæmoniis aduersarētur, si cū Corinthiis qui ab illis defecerant cōiurarent. Neque enim eos certiores fecerant sui magistratus de iis quæ ex Lacedæmone sibi Cleobulus & Xenares ephori suasissent, vt prius Argiuorū Corinthiorúmq; socii facti, postmodū fierent etiam Lacedæmoniorum: [a] rati, etiāsi ipsi nō dicerent, tamen nō aliud illos è *consilio* decreturos, quàm quod ipsi à se [b] præcognitū eis suasissent. Vbi autē res in contrariū cesit, Corinthii quidē & è Thracia legati infecto negotio abierunt: Bœoti verò magistratus, [c] prius expectantes vt eadē persuaderēt, vtque experiren tur facere cum Argiuis societatē, nec de Argiuis ad cōsilia retulerūt, nec Argos quā promiserāt legatio nē miserūt, incuria quadā & omniū occupatione. ¶ Hac eadem hyeme Mecybernā, vbi erat Athenien siū præsidiū, Olynthii subitò adorti ceperunt. Post hæc Lacedæmonii (nam inter eos atque Athenienses assidua colloquia habebātur de iis *reddendis* quæ inuicē tenebant) sperantes, si Panactum à Bœotis Athenienses recepissent, fore vt ipsi reciperent Pylum, adierunt per legationem Bœotos, obsecrauerúntque vt sibi Panactū, & qui in vinculis essent Athenienses traderentur, vt pro iis ipsi Pylum reciperent. Illi negare se reddituros, nisi secum, quemadmodum cum Athenienſibus, societatem seperatim coirent. Lacedæmonii, intelligentes hi quidem se iniurios fore in Athenienses, quum dictum esset neque fœdus iniri, neque bellum, nisi communiter, cupidi tamen Panacti recipiendi: & pro eo Pylum recuperandi (quum præsertim qui properabant turbare fœdera, [d] propensiores in Bœotos essent: societatem fecerunt, hyeme iam extrema: [e] & sub vere statim Panactum excisum est:

[a] Rati, *videlicet illi magistratus.*

[b] Prius deliberatura.

[c] Quū prius pararent, si hæc persuasissent, dare operam vt etiā cū Argiuis societatē inirent, nec de Argiuis ad illa *quatuor* consilia retulerunt, nec Argos quos polliciti erant legatos miserunt, *sed incuria quædam vel negligentia* & rerum omniū procrastinatio, *vel tarditas*, interuenit.

[d] *Videtur legisse* πρὸς βοιωτούς.

[e] Et sub vernum tempus. Statímq; Pan. &c.

α Τὴν βουλὴν] τοὺς βουλευτάς. β Κἂν μὴ εἴπωσιν, ὡς ἄλλα ψηφιεῖσθαι] αἰτιᾶται τοὺς βοιωτάρχας, ὅτι κατὰ ὦπιν τὴν ἰδίαν βουλὴν, κἂν μὴ μαθόντες τι ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἐπισταλμένα, μηδὲν ἄλλο ψηφίσασθαι ἦσαν τοῦτο ἄνδρας οἱ μαθόντες ὑπὲρ λακεδαιμονίων παραινοῦσιν. γ Ὡς δὲ αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα] αἰτιᾶται τοὺς ἄλλους αἰτίους. δ Ηλθον ἐς τοὺς βοιωτοὺς] οἱ λακεδαιμόνιοι. ε Τὸ πύλακτον ἀθῃς καθῃρέθη] ὑπὸ τῶν βοιωτῶν.

& vndecimus belli annus exiit.

¶ Ineunte statim vere insequētis æstatis Argiui, quando neq; legati Bœotorum, quos illi missuros se dixerant, veniebāt, & cosdē Panactū excidisse acceperūt, separatímque societatē cum Lacedæmoniis coisse, extimuerūt ne soli relinquerétur, cæteris sociis ad Lacedæmonios transeuntibus, opinantes à Lacedæmoniis Bœotos inductos, & Panactū excidisse, & in Athenienſium societatē concesisse, ipsis Athenienſibus harum rerum conſciis, cum quibus quoque iam sibi societatem facere integrū non esset, quū antea speraſſent [a] per causam dissensionis sibi hos socios fore, si fœdera quæ Atheniēsibus essent cū Lacedæmoniis nō manerēt. Itaq; incerti ob hæc *consilia*, ac timore perculsi ne sibi bellandum foret cum Lacedæmoniis pariter & Tegeatis & Bœotis & Athenienſibus, quum prius fœdera Lacedæmoniorum non accepiſſent, sed animum Peloponneso imperandi habuissent: misere quum primū potuere Lacedæmonē legatos, Eustrophum & AEsonē, qui illis amiciſsimi esse videbantur: arbitrantes se, [b] vbi confœderati cum Lacedæmoniis essent, quocunque res caderent, pro conditione præsentium tēporum optimè quietē acturos. Eorū legati quum Lacedæmonem veniſsent, sermoné habuerūt [c] quónam modo fœdera faciēda essent: postulātibus ante omnia Argiuis, aut ciuitati cuipiā aut priuato delegari causæ suæ disceptationē de terra Cynuria, de qua in finibus posita semper inter eos controuersia est: (quæ Thyreā continet, & vrbem Anthenam, [d] colitúrque à Lacedæmoniis) sed vetantibus mox Lacedæmoniis fieri de illa mentionem, & se, si vellent illi ex priſtina formula fœdus facere, ad id paratos esse dicentibus: Argiuī legati hoc sibi vtique concedi instabant,

a Si propter controuersias ea quæ inierant cum Lacedæmoniis fœdera soluerentur, saltē Athenienſibus se socios fore.

b Vbi fœdera quàm possent cōmodiſsima in præsens, *Vel, pro præsenti rerum statu*, cum Laced. iniſsent, se, quantum res paterentur, quietos futuros. *Vide annot.*

c Quibus conditionibus.

d *Vel*, Possidetúrque.

καὶ ἐνδέκατον ἔτος τοῦ πολέμου ἐτελεύτα.

¶ Ἅμα δὲ τῷ ἦρι βύθυς τῆς ὑπογιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, [a] οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἵκοντο, τό, τε πρῶτον ἠθροίσθησαν καὶ διεσκόπουν, [b] εἰ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, ἔδοξαν [c] μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι τὸν λακεδαιμονίων τό, τε πρῶτον καθελεῖν, καὶ ἐς τὰς ἀθηναίων σπονδὰς ἐσενεγκεῖν, τούς τε ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα· ὥστε σφίσιν ἤδη [d] καὶ πρὸς ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες, ἢν τῶν διαφόρων, εἰ μὴ μείνῃσιν αὐτοῖς αἱ πρὸς λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ λακεδαιμονίοις καὶ τεγεάταις, βοιωτοῖς καὶ ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς λακεδαιμονίων σπονδάς, [e] ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν λακεδαίμονα πρέσβεις, Εὔτροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν πρὸς φιλέσαιτοι αὐτοῖς εἶναι· [f] ἡγούμενοι, [g] ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, [h] ὅπῃ αὖ ξυνέχωρῃ, ἡσυχίαν ἕξειν. καὶ οἱ πρέσβεις [i] ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ αὖ σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν [k] δίκης ὑπὲρ ὧν σφίσι ψεύδονται, ἢ ἐς πόλιν τινά, ἢ ἐς ἰδιώτην, περὶ ἧς κυνουρείας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας οὔσης· (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ θυρέαν, καὶ αὖ θυρέᾳ πόλιν [l] νέμονται δ' αὐτὴν λακεδαιμόνιοι) ἔπειτα δ' ὁκ ἐώντων λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ [m] βούλονται σπένδεσθαι ὡς πρότερον, ἕτοιμοι εἶναι· οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὕμφερε ἐπηγάγοντο τοῖς λακεδαιμονίοις ξυνχωρῆσαι·

---

a Ἅμα δὲ τῷ ἦρι] ἀρχομένῳ. b Οὓς ἔφασαν πέμψειν] οἱ βοιωτοί. c Καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν] μονομερῆ. d Μὴ μονωθῶσι] τῆς συμμαχίας. e Τοὺς πρὸς ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα] ᾤοντο δηλονότι. f Ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες] διανοίᾳ ἐπηρμένοι· ἀλλ' ἐλπίζοντες. ἤτοι φρονήσαντες. g Ἡγούμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα] ὡς ἐν τῷ παρόντι (φησὶ) ἡγούμενοι κράτιστον εἶναι πρὸς λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι, ὡς αὖ ἐνδέχηται καὶ ἡσυχάζειν. h Ἐκ τῶν παρόντων] ἤγουν ὡς τῷ δυνατῶν. i Ὅπῃ αὖ ξυνέχωρῃ] ἤγουν καθὼς αὖ συνεχωρῆ ὁ καιρός. k Ἀφικόμενοι αὐτῶν] τῶν ἀργείων. l Δίκης ὑπὲρ ὧν] κρίσεως φρονήσας. m Νέμονται δ' αὐτὴν λακεδαιμόνιοι] ἤγουν, τῷ νομῷ καὶ τὸ κέρδος ἔχουσι.

βούλονται

ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη A impræsentiarũ fœdus fieri annorũ quinquaginta, eã tamẽ lege vt
πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁπότεροισοῦν προσ- liceret vtriſlibet alteros prouocare
καλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης, μήτε πο- ad præliũ, dummodo neque mor-
λέμου, λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις bo neque bello impliciti eſſent: &
ἐκείνοις περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ τοῖς de hac terra decernere quemad-
πρότερόν ποτε, ὅτε αὖθις ἑκάτεροι ἠξίωσαν νι- modum iterum quondã factũ eſ-
κᾶν· διώκειν δ' μὴ ἐξεῖναι πρὸς τὸ πρότερον set, quũ ſe vtriq; victores diſceſsiſ-
ἔρυμα καὶ λακεδαίμονα ὁρῶν. τοῖς δὲ λα- ſe putarunt: ſed non inſequi vlte-
κεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία rius quàm ad huius vel illius vrbis
εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸν ἔρυμα terminos. Hæc Lacedæmoniis
πάντως φίλον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς B a à principio quidem videri ſtoli-
ἠξίουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' da: ſed quum cupèret amicum b o-
οἱ λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, mnino habere Argos, quæ poſtu-
ἐς τὸν ἔρυμα πρῶτον ἐπανελθεῖν τοὺς labantur indulſere, & in ſcriptum
αὖθις, δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἰὼν ἐρέσθαι τὰ retulere: iubentes tamen, priuſ-
ἱερά, εἰ ἔστιν ἐς τὸν Ὑακίνθια, τοὺς ὅρκους ποιησο- quam aliquid conficeretur, illos
μένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. ¶ Ἐν δὲ τῷ redire Argos, ad hæc demonſtran-
χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἐπράσσο- da plebi: &, ſi ei placita eſſent, ve-
σαν, οἱ περὶ τὸν λακεδαιμονίων, Ἀνδρο- nire ad Hyacinthia iuſiurandum
μένης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οἷς ἐδέδο- præſtituros. Et illi quidem abiere.
το πρᾶγμα καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιω- C ¶ Interea autẽ dũ Argiui iſta tra-
τῶν λαβόντας ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, ctarent, Lacedæmoniorum legati,
τὸ μὲν πρᾶγμα ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν Andromenes, Phædimus, & An-
καθῃρημένον ἦεν, ὅτι προεφάσκον ὡς ἦσάν timenidas, quibus datum erat ne-
ποτε ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐν διαφορᾷ περὶ gotium recipiendi à Bœotis Pana-
αὐτῶν ὅρκοι παλαιοί, μηδετέροις οἰκεῖν τὸ χωρίον, ctum ac captiuos, Athenienſibúſ-
ἀλλὰ κοινῇ νέμειν. τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους οἱ que reddendi, offendunt Panactũ
Βοιωτοὶ ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ ab ipſis Bœotis dirutum, cauſanti-
τὸν Ἀνδρομένη ἐκόμισαν πρὸς ἀθηναίους, bus, quoddam olim inter ſe atque
καὶ ἀπέδοσαν· τῶν τε πρώτου τὴν καθαίρεσιν D Athenienſes ex quadam contro-
ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδό- uerſia iuſiurandum interceſsiſſe, ne
ναι. πολέμιον γὰρ ἔτι ἐν αὐτῷ ἀθηναίοις alterutri locum illum incolerent,
οἰκήσειν ἐδόκει. λεγομένων δὲ τούτων, οἱ ſed vtrique in commune. Cæte-
ἀθηναῖοι ἔφασαν ἐποίουν, νομίζοντες ἀδι- rùm quos illi habebant captiuos
κεῖσθαι ὑπὸ λακεδαιμονίων, τό τε παράκλη- receperunt, Athenienſibúſque red
τον καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ diderunt, referentes Panacti exci-
πρὸς ταῦτα νόμιμοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμ- ſionem, ibíque nullum amplius A-
μαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον thenienſium hoſtem habiturũ: per hoc exiſtimantes & Panactum ſe tradere. Hæc quum dicerentur, graiter ſanè tulere Athenienſes, iniuriã ſibi fieri putantes à Lacedæmoniis, tum ob exciſum Panactũ, quod ſtans traditum oportuit, tum quòd audiebant eos cum Bœotis quoque ſocietatem feciſſe: quum antea dicerent ſe communiter adacturos ad cõfœderationẽ eos, qui recuſarent. Hæc atq; alia conſiderãtes quæ ex pacto ſeruata nõ eſſent,

a Prima quidẽ fronte.
b Quauis ratione. Vel, Quocunque modo.

τὴν ἰδίαν

α Πάντως φίλον ἔχειν] ἐξ αἰτήσης. β Καὶ ξυνεχώρησαν] συνθήκην ἔλαφον δεδώκασι. γ Δεῖξαι τῷ πλήθει] πρὸ συλλαφῶν, ὡς τὸ εἰκός. δ Ἐς τὸν Ὑακίνθια] εἰς τὸ ἑορτὸ τῷ Ὑακίνθου. ε Μηδετέροις οἰκεῖν τὸ χωρίον] ἀθηναίους, καὶ βοιωτούς. ζ Ἀλλὰ κοινῇ νέμειν] ἴσως, κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτοῖς. η Δίκαι ἐποίουν] ἐδείνοπάθουν. θ Οτι καὶ βοιωτοῖς] τοῖς ἰδίοις αὖθις τοῖς ἀθηναίων. ι Τὰ τ' ἄλλα ἐσκόπουν] ὑπεμιμνῄσκοντο ἀλλοσχίζοντες. κ Ὅσα ἐξελελοίπεσαν] ὅσα ἐποίησαν ἐδόκουν τοῖς αὖθις σωθήκην.

deceptòs se existimauerunt: adeo vt asperè responso reddito legatos remiserint. Quum esset huiusmodi dissidium inter Lacedæmonios atque Athenienses, ii qui Athenis soluta fœdera cupiebant, protinus hoc efficere instituerunt, cum alii nonnulli, tum verò Alcibiades Cliniæ *filius*, per adolescentiam ille quidem in qua adhuc erat, [a] vt quis in alia ciuitate, [b] commendatione autem progenitorum sanè honoratus: cui satius quidem esse videbatur ad Argiuos potius accedere, neque tamen *ob id modo quod satius videbatur*, verumetiam [c] ferocitate spiritus, fœderibus erat infestus, quæ per Niciam & Lachetem, contempta eius adolescentia, Lacedæmonii fecissent, nec habito ei honore vetusti iure hospitii: quod ab auo repudiatum, ipse [d] renouatum curauerat officiis quibus captiuos ex insula fuerat prosequutus. [e] Ex quo prorsus sibi detractum interpretans, ab initio Lacedæmoniis verbo aduersabatur, affirmans illos inualidos esse, & ea causa [f] cum Athenienſibus fœdera percussisse vt per hæc ab eis Argiuos abducerent, & rursus Athenienses destitutos adorirentur. At vbi discordia extitit, tunc verò sine mora ad Argiuos priuatim mittit, iubens vt quam celerrimè ad societatem [g] prouocati venirent cum Mantineis & Eleis, tanquam opportuno tempore, & sè maximè annixuro. Argiui, hoc nuntio audito, simúlque cognito non iniisse cum Bœotis Athenienses societatem, sed à Lacedæmoniis vehementer dissidere, omissis suis legatis, fœdera apud Lacedæmonem tractantibus, ad Athenienses potius mentem aduerterunt: reputantes ciuitatem olim iam sibi amicam, & quæ sub statu populari regeretur, quemadmodum ipsi, ac magnæ à mari esset potentiæ, præsidio sibi futuram,

[a] *Vide annot.*
[b] Dignitate.
[c] Contentionis studio, quòd elato esset animo.
[d] Renouare cogitabat.
[e] Vndique igitur sibi de suo iure detractum esse, *Vel detrahi. Vel, sibi de suo iure decedere* interpretans, tunc primùm intercessit: dicens tutam fidem non esse Lacedæmoniis, *Vel, non firmè seruare fidem datam Lacedæmonios*, & ea causa, *&c.*
[f] *Vel*, cum Argiuis. *Vide annot.*
[g] *Vel potius*, Prouocantes. *Id est*, Vt prouocarent ad societatem.

ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι. [a] ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ διαύτην δὴ τὴν διαφορὰν ὄντων τῶν λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λύσαι τὰς σπονδάς, [b] ῥᾳδίως ἐνέκειντο. ἦσθη δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, [c] ἀξιώματι δὲ πρέποντι ὑμωμένος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς ἀργείους [d] μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἐδιαπέπυστο, ὅτι λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑφορῶντες, [e] καὶ διὰ τὴν παλαιὰν πρόξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες· ἐπὶ τὸ πάππου ἀπειπόντος, αὐτὸς δὲ ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, [f] διενοεῖτο αἰσθόμενος. πόθεν τε νομίζων [g] ἐλασσοῦσθαι, τότε πρῶτον αὐτεῖπεν, οὐ βεβαίοις φάσκων εἶναι λακεδαιμονίοις, [h] ἀλλ' ἵνα ἀργείοις σφίσι ἀσφαλῶς ἐξέλασι, καὶ αὖθις ἐπ' ἀθηναίοις μόνοις ἴωσι, τούτου ἕνεκα παρασκευάσασθαι αὐτούς. καὶ τότε ὅπως ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει βύθυς ἐς ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ὅπλα τοὺς ξυμμάχους [i] πρόσκλητον μὴ μέλλοντας καὶ ἡλείους, ὡς παρεσκευασμένους ὄντας, καὶ αὐτὸς ξυμπροθύμως παραλήψεσθαι. οἱ δὲ ἀργεῖοι, ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ὅπως ἔγνωσται οὐ μετ' ἀθηναίων πρόθυμα τοῖς βοιωτοῖς ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην [k] καθεστῶτας αὖθις πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ περὶ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ὄντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς ἀθηναίους μᾶλλον τι ἐγνώμην εἶχον· νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν περὶ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν,

180 [i] πρόσκλητον] παρεσκευασμένους.

[a] Ὥστε χαλεπῶς] σὺν ὀργῇ. [b] Ῥᾳδίως ἐνέκειντο] ἤγουν, πεισθῆναι πίθονται. [c] Ἀξιώματι δὲ πρέποντι] ἀντὶ τοῦ· τὸ ἀξίωμα τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου προγόνων πρέπον τῇ Ἀλκιβιάδου ἀπίᾳ τὴν πρόξενίαν. αὖθις πάππος ὁ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἀπεῖπε τὴν πρόξενίαν. [d] Μᾶλλον χωρεῖν] πρὸς ἀθηναίους. [e] Καὶ διὰ τὴν παλαιὰν] ἤγουν διὰ τὴν παλαιάν. [f] Διενοεῖτο] σκοπὸν εἶχεν. [g] Ἐλασσοῦσθαι] ἀδικεῖσθαι. [h] Ἀλλ' ἵνα ἀργείοις σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [i] Καθεστῶτας αὐτοὺς] πρὸς ἀθηναίους. [k] Σφίσι] τοῖς ἀργείοις.

λῶ καθιστῶντας ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν βού- A
λὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τ ξυμ
μαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἦλθον, καὶ
μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων
πρέσβεις τ πάρος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶ
ναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Εν-
δίος· δείσαντες μὴ τὴν τε ξυμμαχίαν [a]ὀρ-
γιζόμενοι ποιήσωνται, καὶ
ἅμα πύλον ἀπαιτήσοντες αὐτὴ πρωάκτου,
καὶ περὶ τ βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησό-
μενοι, ὡς οὐκ ὀπὶ κακῷ τ ἀθηναίων ἐποιή- B
σαντο. καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τού-
των, [b]καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκοιεν περὶ πάντων
ξυμβῶναι τ διαφόρων, τ Ἀλκιβιάδην ἐφό
βουν, μὴ καὶ, ἐὰν ἐς τ δῆμον ταῦτα λέγωσιν,
τὴν ἀπωθῆ [c]ἐπαγάγων τὸ πλῆθος, καὶ [d]ἀποξῆ ἡ ἀρ-
γείων ξυμμαχία· μηχανᾶται γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος
πρῶτον δέ τι ὁ Ἀλκιβιάδης τοὺς λακεδαιμονίους
πείθει, πίστιν αὐτοῖς δοὺς, ἐὰν μὴ ὁμολογήσω-
σιν ἐν ᾧ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, πύλον τε
αὐτοῖς ἀποδώσειν. πείσας γὰρ αὐτὸς ἀθηναίους C
ὥσπερ καὶ νῦν αὖτις λέγει, καὶ τἆλλα ξυναλ-
λάξει. βουλόμενος γὰρ αὐτοὺς [e]Νικίᾳ τε ἀπο-
ξῆσαι, ταῦτα ἔπραττε, καὶ ὅπως ἐν ᾧ δή-
μῳ [f]διαβαλῶν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς
ἐν νῷ ἔχοιεν, οὐδὲ λέγοιεν οὐδέποτε ταῦ-
τα, οὗ ἀργείους καὶ ἠλείους καὶ μαντινέας
ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ὅπερ
γὰρ ἐς τ δῆμον προελθόντες, καὶ ἐπερωτώ-
μενοι οὐκ ἔφασαν (ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ) αὐ-
τοκράτορες ἥκειν, οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ἐνεί-
χοντο· ἀλλὰ τῷ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον D
ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν λακεδαιμο-
νίων, [g]ἐσήκουόν τε καὶ ἕτοιμοι ἦσαν [h]αὐτοὺς
πρᾶξαι τοὺς ἀργείους, καὶ τοὺς μετ'
αὐτῶν, ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ γὰρ γενο-
μένου πρίν τι ὑπεκπρῶσαι, ἡ ἐκκλησία
αὕτη διελύθη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ
Νικίας, καίπερ τῶν λακεδαιμονίων αὐτῶν
ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ
τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν,

si ipsis bellũ moueretur. Mittũt itaque cõfestim ad Athenienses de societate legatos, comitãtibus Eleorũ ac Mantineorũ legatis. Venit autẽ properè & Lacedæmoniorũ legatio, Philocharidas, Leõ, & Endius, qui videbãtur studiosi esse Atheniensiũ: tũ quia timebatur ne per iracũdiã facerẽt Athenienses cũ Argiuis societatẽ, tũ etiã ad reposcẽdam Pylum in locũ Panacti, & ad excusandã societatẽ cũ Bœotis, nõ se id malo Athenienſium feciſſe. Ii apud concilĩũ de his rebus quũ dicerent, séq; veniſſe cum poteſtate ſumma de omnibus cõtrouerſiis trãſigẽdi, [a] Alcibiadẽ reformidabant, ne, ſi ad populũ eadẽ dicerẽt, inducerẽt vulgus, & reſpueretur ſocietas Argiuorũ. Alcibiades igitur aduerſus hos huiuſmodi rẽ machinatur: ſuadet Lacedæmoniis ne palã faciant populo ſe cũ ſũma poteſtate veniſſe, data eis fide, ſi hoc faciãt, ſe Pylum illis reſtituturũ. [b] perſuaſum enim iri à ſe Athenienſes, quemadmodũ iterũ nuper, ad eorũdẽ legatis cõtradicendũ, & in cæteris vtroſque recõciliaturũ. Hæc autem Alcibiades ideo agebat vt illos à Nicia alienaret, & apud populum inſectatus, tãquam nihil vnquam nec ſinceri cogitantes, nec eadẽ vnquã loquẽtes, *Athenienſibus* Argiuos & Mãtineos & Eleos redderet ſocios: prout & contigit. Nam legati, quũ ad populum proceſſiſſent, & interrogati negaſſẽt ſe id quod in ſenatu dixerant) cũ abſoluta poteſtate veniſſe, tũ verò Atheneniẽſes nõ amplius ſuſtinuerũt, ſed [c] Alcibiadẽ multo quàm antea vehementius in Lacedæmonios vociferãtẽ audierũt: animatíq; fuerũt protinus, Argiuis introductis & illorum comitibus, ad ineundam cum eis ſocietatem. Verùm facto terræmotu priuſquam aliquid conſtitueretur, concilium hoc dilatum eſt. Poſtero die coacto concilio, Nicias cum Lacedæmoniis deceptis, [d] de nõ cõfitẽdo ſe veniſſe præditos poteſtate, ipſe quoque deceptus, affirmabat oportere

[a] Alcibiadi metũ incutiebant.

[b] *Vide annot.*

[c] Alcibiadi, multo vehementioribus quàm antea clamoribus Lacedæmonios inſectanti, auſcultarunt.

[d] *Id eſt*, In eo quòd perſuaſi fuerant non confiteri ſe veniſſe, &c.

α Ὀργιζόμενοι] τοῖς λακεδαιμονίοις.
β Καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκοιεν περὶ πάντων ξυμβῶναι ἔχοντες περὶ τῶν ὅλων, ὡς ὅ, τι αὐτοὶ ἔδοξε καταπράσσωσιν, ἀρέσκειν ἂν ἡγοῖντο τοῖς λακεδαιμονίοις. γ Ἐπαγάγηται τὸ πλῆθος] καταπίσωσι. δ Καὶ ἀπωθῆ ἡ ἀργείων] ἐκ ἄφεται ἀποξῆ. ε Πίστιν αὐτοῖς δοὺς] ὅρκον βέβαιον. ζ Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν] ἐὰν μὴ φανερῶς εἴπωσι. η Νικίᾳ τε ἀποξῆσαι] ἢ ἵνα, ἢ φιλίας τ Νικίᾳ ἀποξῆσαι τοῖς λακεδαιμονίοις. θ Διαβαλὼν αὐτοὺς] ὑβρίσας. ι Ἐς τ δῆμον παρελθόντες] οἱ πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. κ Ἐσήκουόν τε οἱ ἀθηναῖοι. λ Εὐθὺς πρᾶξαι πράττοντες] ἤρχοντο εἰσαγόντες.

nihilominus Athenienſes fieri ſocios Lacedæmoniorum potius, & differendo quæ ad Argiuorum ſocietatem pertinerẽt, iterum ad Lacedæmonios mittere, ac cognoſcere quid conſilii haberent: dicens, honorificam ipſis, turpem illis eſſe belli dilationem. Cum ipſis enim, quandoquidem res eorum bene ſe haberẽt, præclariſſimè agi præſentem tuendo felicitatem: illorum verò quorum aduerſæ res eſſent, [a] intereſſe vt inuenirent quamprimum quónam modo periclitarẽtur. Suaſitque vt illuc legatos, & ſe inter illos mitterent, iuſſurũ Lacedæmonios, ſiquid æqui cogitarent, Panactum incolume reddere, Amphipolínque & Bœotorũ ſocietatẽ miſſam facere: [b] niſi ita pepigiſſent quemadmodum dictũ eſt, vt neutri ſine alteris cum vllo paciſcerentur. Item denuntiaturum, ſi pergerent iniurii eſſe, ſe quoque [c] iam Argiuos in ſocietatem recepiſſe, & huius rei gratia adeſſe. [d] Siquid aliud ſuper hæc ſuccenſebant Athenienſes, id omne obiecturos legatos cũ Nicia miſerunt. Legati vbi peruenerunt, & poſt alia denuntiata, ad extremum dixerunt, niſi ſocietatẽ Lacedæmonii Bœotorũ dirimerẽt, qui fœderibus non cõtinerẽtur, ſe quoque in ſocietatẽ Argiuos & qui cum eis eſſent recepturos: illi negarunt ſe Bœotorũ ſocietatẽ dirempturos, (euincente factione Xenareti ephori vt ita reſponderent) ius tamen iurandum Nicia flagitante renouarũt. Verebatur enim Nicias ne omni prorſus infecto negocio diſcederet, inſimularetúrque (id quod & contigit) quòd author fœderum eũ Lacedæmoniis fuiſſe videretur. Sub cuius reditũ, audiẽtes Athenienſes nihil acti è Lacedæmone referri, ſubitò indignati, & ſe iniuria affici putantes, cum Argiuis ([e] aderãt enim illi) fœdera ac ſocietatẽ, authore Alcibiade, fecerũt, his verbis, FOEDERA fecere Athenienſes in annos cẽtũ, Argiuíque & Mantinei atque Elei, pro ſe,

[a] Illis valde optabile eſſe, *Vel, in lucro deputandũ eſſe*, quamprimũ belli fortunam tẽtare.

[b] Niſi fœderibus adſcriberẽtur, *Vel niſi fœdera acciperent*, ſicut conuenerat vt neutri, &c.

[c] Argiuos iamiã in ſocietatem recepturos.

[d] Etſi qua alia erãt quæ *illi* vitio verterent, Niciam legatum cum aliis, datis mandatis de omnibus, miſerunt.

(e Aderant enim illi, ab Alcibiade introducti.)

A ὅμως τοῖς λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλοις μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ὁπότε χρόνος τὰ πρὸς Ἀργείους, πέμψαι ἔτι ὡς αὐτούς, καὶ εἰδέναι ὅ, τι διανοοῦνται· λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν ᾧ τῶν ἐκείνων ἀπαρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. σφίσι μὲν γὰρ οὖν ἐκ τῶν παρόντων, ὡς ὁπωσοῦν πλῆθον ἄριστον εἶ) δρᾶσαι τὴν οὐσίαν· ἐκείνοις ὃ δεῖ τυχοῦσιν, ὁπότε πάχιστα θύρημα εἶ) δρᾶν κινδυνεῦσαι. ἔπειτά τε πέμψαι πρέσβεις; ὧν καὶ αὐτὸς ἐῶ, κελεύοντας λακεδαιμονίους, εἴπερ δίκαιον διανοοῦνται, πρᾶξαι τόν τε ὁρκον ἀποδιδόναι, καὶ ἀμφίπολιν· καὶ τὴν βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀφεῖναι, ἐᾶν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο, [f] αὖθις ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφῶν, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείοις ξυμμάχοις πεποιῆσθαι· [g] ὡς [α] ὥσπερ οὐ γ' αὖθις πρᾶξαί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ ἕνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ὁπωσοῦν ἐλαύνοντες, ἀπέπεμψαν τοὺς σὺν τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγελλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀφήσουσι βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὖθις Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους· τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ λακεδαιμόνιοι βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν αὐτοῖν, ὁπότε κρατοῦντων τὴν σὺν τὸν Ξενάρητον [β] ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ [β] ἐφόρων ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. τοὺς δὲ ὅρκους, δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ (ὅπερ καὶ ἐγένετο) αἴτιος δοκῶν εἶ) τὸν πρὸς λακεδαιμονίους σπονδῶν. αἰσχρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ ἀθηναῖοι οὐδὲν ὄν τ' λακεδαίμονος πεπραγμένον, θᾶσσον δ' ὀργῆς εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες [γ] Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παρῆν γὰρ Ἀλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὖθις [δ] τῇδε, ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἀθηναῖοι ἔτη, [ε] Ἀργεῖοι, καὶ μαντινῆς, [ζ] ἦλφοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν,

[α] Καὶ ὁπότε τὰ πρὸς Ἀργείους] ἦν γὰρ τῷ συμμαχίαν πρὸς Ἀργείων, [β] Ἔφορον ἔτι ὡς αὐτούς] πρὸς λακεδαιμονίους. [γ] Λέγων, ἐν μὲν] ὁ Νικίας. [δ] Σπονδὰς ἐποιήσαντο τῇδε] καλῶς φερομένων. [ε] Ὧν καὶ αὐτὸς ἐῶ] ὅτι δηλονότι. [ζ] Αὖθις ἀλλήλων] πρὸς ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [η] Ὡς παρεῖναί γ' αὐτούς] χάριται, ὡς παρεῖναί γ' αὐτούς.

» καὶ τῷ ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, A
» ἄδολοις, καὶ ἀλλαβῆς, καὶ χ῾ γῇ καὶ χ῾
» θαλάσσῃ. ὅπλα δὲ μὴ ἔξέστω ἐπιφέρειν
» ἐπὶ πημονῇ, μήτε Ἀργείοις, καὶ Ἠλείοις, &
» Μαντινέας, μὴ τοῖς ξυμμάχοις, ἐπὶ Ἀθη-
» ναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ὧν ἄρχουσιν ἀ-
» δόλιοι, μήτε Ἀθηναίοις μὴ τοῖς ξυμ-
» μάχοις, ἐπὶ Ἀργείοις, μὴ Ἠλείοις, & Μαντι-
» νέας, & τοῖς ξυμμάχοις, τέχνῃ μηδὲ μηχα-
» νῇ μηδεμιᾷ. χ῾ τάδε ξυμμάχοις εἶ) Ἀθη-
» ναίοις, & Ἀργείοις, καὶ Ἠλείοις, καὶ Μαντι- B
» νέας, ἐκατὸν ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς
» τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους
τῶν χ῾ τῶν » καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἀθηναζε, β καθότι
» ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, ἕπῃ ὁποίῳ ἄν
» δυνῶνται ἰσχυροτάτῳ, χ῾ ὃ δυνατόν.
» ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, γ πολεμίαν
» εἶ) ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαν-
» τινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κα-
» κῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τού-
» των. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι Ⓦ πόλεμον C
» τοῖς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν
» πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ
» καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ
» Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ὅπῃ τὴν γῆν τὴν
» Ἠλείων, ἢ τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Ἀργείων,
» καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται,
» ἕπῃ ὁποίῳ ἄν δυνῶνται ἰσχυροτάτῳ, χ῾
» ὃ δυνατόν. ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πο-
» λεμίαν εἶ) ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις, &
» Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, & Ἠλείοις, καὶ κακῶς D
» πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων. καὶ-
» καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι Ⓦ πόλεμον τοῖς
» ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ
» τ῾ πόλεσιν. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι
» ὅπῃ πολέμῳ ἀφ᾽ τῆς γῆς τ῾ σφετέρας αὐ-
» τῶν, καὶ τ῾ ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἔκα-
» στοι, μηδὲ χ῾ θαλάσσαν, ἢν μὴ ψηφισαμέ-
» νων τ῾ πολεσιν ἁπασῶν, τ῾ διοδον εἶ) Ἀθη-
» ναίοις, καὶ Ἀργείων, & Μαντινέων, & Ἠλείων. τοῖς
» δ᾽ βαδοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω
» μεχρὶ μὲν τριάκοντα ἡμερῶν, ὅσον, ἐπὴν
» ἔλθῃ ἐς τ῾ πόλιν τ῾ ἐπαγγείλασ᾽ βοηθεῖν,

A próque ſociis quibus vtrique præ-
ſunt, dolo ac noxa carentes; tam
terra quàm mari: ne liceat [a] arma
inferre, detrimenti cauſa, neque
Argiuos, Mantineos, Eleos, eorúm-
que ſocios, Athenienſibus, neque
rurſus Athenienſes eorúmque ſo-
cios Argiuis, Eleis, Mantineis, illo-
rúmve ſociis, vlla vel [b] arte, vel ma-
chinatione. Ex hac formula ſocie-
tas ſit Athenienſibus, Argiuis, Eleis,
& Mantineis, annos centum. [c] Si
hoſtes terram Athenienſium in-
trauerint, eò veniant Argiui auxi-
lio & Elei & Mantinei ([d] ſimulac
palàm eis factum erit ab Athenien
ſibus) pro ſuis viribus quamvali-
diſſimè poterunt. Si iidem hoſtes
eandem terram depopulati abie-
rint, pro hoſtili ſit ea ciuitas Argi-
uis, Mantineis, Eleis, Athenienſi-
bus: malóque afficiatur à cunctis
his ciuitatibus, nullique ipſarum
fas ſit bellum quod erit aduerſus
illam ciuitatem ſoluere, niſi id o-
mnibus videatur. Itémque Athe-
nienſes auxilium ferant Argos,
Mantineam, Elin, ſi hoſtis inuaſe-
rit terram Argiuorum, Eleorum,
Mantineorum, ([e] ſimulac palam
eis factum erit ab his ciuitatibus)
pro ſuis viribus quamvalidiſſimè
poterunt. Si hoſtis terram de-
populatus abſceſſerit, ea ciuitas pro
hoſtili ſit Athenienſibus, Argi-
uis, Mantineis & Eleis: ab hiſ-
que omnibus ciuitatibus malo af-
ficiatur: nec fas ſit ſoluere bel-
lum aduerſus eam ciuitatem, niſi
id omnibus ipſis videatur. Ne-
que ſinere per ſuam terram ſo-
ciorúmve, quibus ſinguli præ-
ſunt, aut per mare, armatos tranſi-
re, inferendi belli gratia, niſi com-
muni decreto harum ciuitatum,
Athenienſis, Argiuæ, Mantineæ,
Eleæ, de tranſeundo. [f] Quinetiã ci-
uitas quæ arceſſerit, opẽ ferentibus
commeatũ præſtet ad dies trigin-
ta, ex eo die quo auxilia in eam
vrbem quæ arceſſerit, intrauerint,

[a] *Vide annot.*

[b] Techna. [*Vel,* Fallacia.

[c] Et, ſi hoſtes, &c.

[d] Prout denũtiatum illis fuerit ab Athen. *Vel,* ſignificatum.

[e] Prout denuntiatum illis fuerit, &c. *impraced.*

[f] Quinetiam opẽ ferentibus ciuitas quæ eos miſerit, commeatum præſtet, &c. *Vide annot.*

α Ἐπὶ Ἀθηναίοις] τὸ, ὅπῃ Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἕως τῦ, καὶ Μαντινέας, & τοῖς ξυμμάχοις, ὃν ἄλλῳ οὐ κεῖται.

β Καθότι αἱ ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι] ζητῶσι. γ Πολεμίαν τῦ ταύτην τὴν πόλιν] ἐξ ἧς οἱ πολέμιοι ὡρμήθησαν.

δ Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας] ἰέναι.

ε Τὴν ἐπαγγείλασαν] ζητήσασιν.

& item abeuntibus. Eadem, si diutius vti exercitu accito velit, stipendium det ternos quotidie obolos AEginæos singulis grauis ac leuis armaturæ militibus, atque sagittariis: equiti autem singulas drachmas AEginæas: ipsáque imperium super exercitum teneat, quandiu illic bellum erit: at, siquò vniuersis ciuitatibus videatur communiter in expeditionem eundum, participent imperium eius æqualiter omnes. Hæc fœdera Athenienses pro seipsis próque sociis iurent: Argiui autem & Mantinei & Elei & eorum socii, per suas quique ciuitates. Iurent autem proprium quique iusiurandum, quod maximum est, apud [a] templa augusta, in hæc verba, Stabo in societate secundum conuenta: iustè, & [b] innocenter, & [c] simpliciter, neque transgrediar vlla neque [d] arte, neque machinatione. Iurent item Athenis senatus ac [e] tribuni plebis, [f] idque iusiurandum confirment quæstores: apud Argos iurent senatus & octoginta viri, & artynæ: apud Mantineam iurent opifices, senatúsque, ac cæteri magistratus, confirment vates, ac belli duces: in Elide, opifices, quæstoréque ærarii & sexaginta viri, confirment opifices, legúmque custodes. Renouent quoque quotannis iusiurãdum, Athenienses quidem eundo in Elim, Mantineam, Argos, triginta diebus ante Olympia: Argiui verò, Mantinei, Elei, eundo Athenas, decem diebus ante magna Panathenæa. Describant quoque placita hæc fœderalia ac socialia cum iureiurando in lapideo [g] titulo: Athenienses quidem, in vrbe, Argiui verò, in foro, apud delubrum Apollinis: Mantinei autem, in foro, & apud Iouis delubrum. Communiter verò ponant & ludis Olympiacis æneum titulum iis quæ nunc sunt Olympiis. Quòd si quidpiã videatur esse satius his ciuitatibus addi ad cõuẽta, quicquid cunctis [h] communiter

A καὶ ἀπιοῦσι, κ᾽ ταῦτα· ἰὼ δὲ πλέονα βού- «
λωνται χρόνον τῇ στρατ ᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις «
ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τοῖ μὲν «
ὁπλίτῃ, καὶ ψιλῷ καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολοὺς αἰ- «
γιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης· τοῖ δ᾽ ἱππεῖ, «
δραχμὰν αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμ- «
ψαμένη, τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω ὅτου ἂν τῇ «
αὐτῇ ὁ πόλεμος ᾖ· ἰὼ δέ τοι δόξῃ ταῖς πό- «
λεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμο- «
νίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὁμόσαι «
B δὲ τὰς συνθήκας ἀθηναίους μὲν, κατ᾽ τε «
σφᾶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων· ἀργεῖοι δὲ, «
καὶ μαντινῆς, καὶ ἠλῆοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τού- «
των, κατὰ πόλεις ὁμωμοτῶν. ὁμωμοτῶν δὲ Ⓦ «
ὁπλιτικώτατον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον καὶ τὰ ἱε- «
ρὰ τελείων. ὁ δὲ ὅρκος, ἔστω ὅδε, Ἐμμενῶ τῇ «
ξυμμαχίᾳ καὶ τοῖς ξυγκειμένοις, δικαίως καὶ «
ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ οὐ παραβήσο- «
μαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὁμωμό- «
των δὲ ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι «
C ἀρχαί· ἐξορκωσάντων δὲ οἱ ταμίαι. ἐν «
ἄργει δ᾽, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ «
ἄρτυναι· ἐξορκωσάντων δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν «
Ὀρχομενίᾳ, οἱ δημιουργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ «
αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ· ἐξορκωσάντων δ᾽ οἱ θεωροὶ, «
καὶ οἱ πολέμαρχοι. ἐν δὲ ἤλιδι, οἱ δημιουρ- «
γοὶ, καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, καὶ οἱ ἑξακόσιοι· «
ἐξορκωσάντων δ᾽ οἱ δημιοργοὶ, καὶ οἱ θεσμοφύ- «
λακες. ἀναιρεῖσθαι δ᾽ τοὺς ὅρκους, ἀθηναίους «
μὲν, ἰόντας ἐς ἦλιν, καὶ ἐς μαντίνειαν, καὶ ἐς «
D ἄργος, τριάκοντα ἡμέρας πρὸ ὀλυμπίων· «
ἀργείους δ᾽ καὶ ἠλείους, καὶ μαντινέας, ἰόντας «
ἀθήναζε, δέκα ἡμέρας πρὸ παναθηναίων «
τῶν μεγάλων. τὰς δ᾽ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν συν- « 182
θηκῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τὰς ξυμμαχίας ἀναγρά- «
ψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ· ἀθηναίους μὲν, ἐν πόλει· «
ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τῷ Ἀπόλλωνος τῷ «
ἱερῷ· μαντινέας δὲ, ἐν τῷ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ «
ἀγορᾷ. κἀναθέντων δὲ καὶ ὀλυμπιάσι στή- «
λην χαλκῆν κοινῇ ὀλυμπίοις τοῖς νεικῶσι. ἐὰν «
δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι (τῇ) ταῖς πόλεσι ταύταις, «
προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις. ὅτι «
δὲ αἱ αὐταὶ δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ «

a Vide annos.

b Sine noxa. *Vel*, Innocuè.

c Sincerè. *Ad verbum*, Non dolosè.

d Techna. *Vel*, fallacia. *Vt suprà.*

e Vide annot. de his magistratuum appellationibus.

f Adigant autem ad iusiurandum. *Vel*, Obstringant iureiurandò. *Sic & in seq.*

g Cippo.

h Inito vnà consilio placuerit.

α Ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαὶ] οἱ ἐπιδημιοῦντες ἄρχοντες, ἐν ἀθήναις, ἡ βουλή. ἐν ἄργει, ἡ βουλή. ἐν μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοί. ἐν ἤλιδι, οἱ δημιουργοί. αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. οἱ ὀγδοήκοντα. ἡ βουλή. αἱ ἄλλαι ἀρχαί. οἱ τὰ τέλη ἔχοντες. οἱ ταμίαι. αἱ ἄρτυναι. οἱ θεωροί. οἱ πολέμαρχοι. οἱ ἑξακόσιοι. οἱ θεσμοφύλακες.

» βουλόυταμθίους, τῶτο κύριον εἶ). Αἱ μὲν A videbitur, id ratũ sit: Et fœdera quidem atque societates hunc in modũ sunt initæ: quæ tamen inter Lacedæmonios atque Athenienses erãt, ob has [a]abolitæ non sunt, neq; ob alias. Et Corinthii Argiuorũ socii eas admittere noluerũt, acne ratam quidẽ iureiurãdo habere iam initã cum Eleis & Argiuis & Mantineis societatem, de bellando déq; pacificãdo cũ eisdẽ hostibus: quòd dicerent sufficere sibi superioré cõuentionem de auxilio mutuicé præstando [b]*lacessitis bello*, nõ autẽ bello lacessentibus. Ita Corinthii à societate receſſerunt, rursúsque [c]cum Lacedæmoniis senserunt. Atque hac æstate Olympia extiterunt, in quibus Androsthenes Arcas in pãcratii certamine primam palmam retulit; & Lacedæmoniis Elei interdixere templo, ne facrificarent certarént ve: quippe qui nó satisfacerẽt sẽtẽtiæ qua, vtius Olympiacũ postulabat, eos Elei condemnauerant, dicentes arma illos in Phyrcũ murum intulisse, & armatos ex suis in Lepreum, dum Olympiacũ fœdus esset, immisisse. Mulcta autem erant duo millia minarum, in singulos armatorum binæ, quemadmodum lege continetur. His Lacedæmonii missa legatione cõtradicebant, negantes iustè se condemnatos, vtpote nondum [d]palàm facto apud Lacedæmonem fœdere, quando ipsi in Lepreum immisissent armatos: Elei [e]induciasdicere iam apud ipsos esse, quippe qui ipsis primi denuntiassent, & se quiescentibus, nec id expectantibus, illi iniuriam faciendo sub fœderibus latuissent. At quum Lacedæmonii exciperent, denũtiatum oportuisse etiã Lacedæmoné, si sibi fieri suspicarentur iniuriam, non autem prout ipsi suspicarentur, id agi, neque arma etiam vllo pacto inferri, illi eadem ratione respondere, non se iniurios esse si non sit sibi creditum: cæterùm si sibi restituere Lepreum illi vellent,

[a] A neutris abolitæ fuerunt. *Vel*, Neutri illis renũtiauerunt.

[b] De vnà lacessendo alios bello. *Vel*, De vnà inferendo bello.

[c] Ad Lacedæmonios animum cõuerterunt. *Vel*, appulerunt.

[d] Denuntiato Lacedæmoni.

[e] *De tota hac altercatione consule annot.*

α Οὐκ ἀπίρωτο] οὐκ ἀπηγορεύθησαν. β Οὕτως ἀπέστησαν τὴν ξυμμαχίαν] ἦν γὰρ τῶν ἀρχαίων. γ Ην δὲ τῷ ὀλυμπικῷ] γράφεται, ἰῶ ἔκτῳ ὀλυμπικῷ. δ Μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι] ἤγουν, καταδικάσαι τοὺς ἠλείους εἰς τὸ λέπρεον. ε Καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν] τῶν ἠλείων. ζ Καὶ οὐ προσδεχομένων] πόλεμον δηλονότι. η Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἐπανήγαγον] αὐτὰ τὰ αὐτὰ λέγουσιν. ὁμολογοῦσι ἀπεκρίναντο.

ita demum [a] partē se mulctæ missuros; & eam pecuniā cuilibet deo pro eis oblaturos. Illis hæc non audientibus, rursus postulare, Lepreū quidē, si nollent, non restituerent, verùm ascenderēt ad Iouis Olympii aram, quandoquidē templo vti exoptarēt, vt coram Græcis iusiurandum præstarēt, se postmodum vtique mulctam soluturos. Ne hāc quidem conditionem accipientes Lacedæmonii, prohibiti sunt ab [b] immolatione apud templū, atque à certaminibus, domique sacrificarunt. Ludos spectauere cæteri Græci præter Lepreates. Veriti tamen Elei ne per vim *Lacedæmonij* sacrificarent, armata iuuentute excubias habuere. Ad quos accesserūt Argiui pariter & Mantinei, ex vtrisque milleni, & Athenienſiū equites, qui apud Argos diem festum præstolabantur. Omnem autē illam frequentiam ingens perculit terror ne Lacedæmonii cū armatis venirēt, præsertim posteaquam Lichas Arcesilai *filius* Lacedæmonius virgis à lictoribus cæsus in loco certaminis, quia [c] quū eius biga vicisset, declarato victore Bœoterum tribunoplebis, ipse progressus in locum ludorum Lacedæmoniis interdictum, coronasset aurigam, auidus indicandi suum currū fuisse. Quo magis perterriti sunt omnes, suspicatique aliquid noui fore. Lacedæmonii tamen quieuere, atque ita eis ludorum [d] die successit. Secūdum Olympia, Argiui atque socii Corinthum perrexere oratū illos vt ad se transirēt. Aderant autem Lacedæmoniorum legati: & quū multi sermones habiti essent; ad postremum nihil est actum, sed facto terræmotu digressum in suā cuiusque vrbem: æstásque excessit. ¶ Incūte hyeme pugnauere Heracleenses qui sunt in Trachine, cum AEnianibus & Dolopibus & Melienſibus, atque aliquot Thessalis. Nam hæ finitimæ gentes illis ho-

[a] Partem suam mulctæ illis remisuros: quæ autem ipsi deo deberetur, se pro illis persoluturos.

[b] *Legit* τῶν ἱερῶν θυσιῶν, *non intersecta hypodiastole.*

[c] *Vide annot. de toto hoc loco.*

[d] Dies transacta est.

Α τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τῆς ἀρχυρίου, καὶ ὁ τοῦ θεοῦ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. [α] ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, [β] αὖθις τάδε ἠξίουν, λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται· αἰτεῖσθαι δὲ ὅτι Β ἐς τὸν Διὸς τὸν ὀλυμπίου, ὅπῃ προθυμοῦνται χρῆσθαι τοῦ ἱεροῦ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν ἑλλήνων, ἢ μὲν ἀποδώσειν ὕστερον τῷ καταδίκῳ. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, λακεδαιμόνιοι μὲν εἴρηντο τὸν ἱερὸν θυσίας, καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον. [γ] οἱ δὲ ἄλλοι ἕλληνες [δ] ἐθεώρουν, πλὴν λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ ἦλθοι, δεδιότες [ε] μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. [ζ] ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ ἀργεῖοι καὶ μαντινῆς, [θ] χίλιοι ἑκατέρων, καὶ ἀθηναίων ἱππῆς, οἱ ἐν ἄργει [ι] τότε ἔμενον τὴν ἑορτήν. δέος δὲ ἐγένετο τῇ πομπῇ μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ὅπῃ καὶ λείχας ὁ Ἀρκεσιλάου λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος [κ] τὸ ἑαυτοῦ ζεύγους, καὶ ἀναχηρυχθέντος βοιωτῶν δημοσίᾳ C ὑπὸ τῶν ἐξουσίαν τοῦ ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἐδήσας τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ εἴη τὸ ἅρμα. ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. [λ] μάντοι λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ κόρινθον μετὰ τὰ ὀλύμπια ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, D δεησόμενοι αὐτῶν τοῦδε σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες· καὶ πολλῶν λόγων γιγνομένων, τέλος δὲ οὐδὲν ἐπράχθη, δοκοῦντα σφίσιν ἐλύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ ὁ θέρος ἐτελεύτα. ¶ Τοῦ δ' ὑπολοίπου χειμῶνος, ἡρακλεῶται τῆς ἐν τραχῖνι μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς αἰνιᾶνας, καὶ δόλοπας, καὶ μηλιέας, καὶ θεσσαλῶν τινάς· προσοικοῦσι γὰρ τὰ ἔθνη ταύτῃ τῇ πόλει πολέ-

183

α Καὶ ὁ τοῦ θεοῦ γίγνεται] ὀφείλεται.
β Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον] οἱ λακεδαιμόνιοι.
γ Αὖθις τάδε ἠξίουν] οἱ ἠλεῖοι.
δ Ἀπομόσαι ἐναντίον] κυρῶσαι δ' ὅρκου ἐνώπιον. ε Ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας μετεῖχον. ζ Μὴ βίᾳ θύσωσιν] οἱ λακεδαιμόνιοι. η Ἦλθον δ' αὐτοῖς] τοῖς ἠλείοις. θ Χίλιοι ἑκατέρων] τουτέστι διχίλιοι. ι Τότε ἔμενον τὴν ἑορτὴν] προσεδέχοντο τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀλυμπίων. κ Τὸ ἑαυτοῦ ζεύγους] τοῦ ἅρματος. λ Κατὰ τὸν ὑπὲρ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως] διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι. μ Καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθε] τοῖς λακεδαιμονίοις οὕτω παρῆλθεν.

μια ἰών. [a] οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων A stes erant, quòd non aduersus alias quàm aduersus se ea vrbs condita esset. Ideóque statim ab ipsa condita infestæ ei fuerunt, quoad potetant ad perniciem illius incumbentes, & in ea tunc pugna, superiores extitere, cùm aliis Heracleensibus, tum verò Xenare Cnidio Lacedæmonio illorum duce interfecto. Et hyems paritérq; duodecimus belli annus exiit. ¶ Principio statim insequentis æstatis, Heracleam post prælium grauiter affectam accepere Bœoti, Hegesippida Lacedæmonio, tanquam non bene gubernante, eiecto, veriti ne Lacedæmoniis in Peloponneso tumultuantibus occuparent Athenienses locum. qua ex re Lacedæmonii in illos irati erant. Eadem æstate Alcibiades Cliniæ *filius*, Athenienſium dux, adiutoribus Argiuis ac sociis profectus in Peloponnesum cum paucis Athenienſium armatis ac sagittariis, & quos illinc sumpserat sociis: eóque exercitu Peloponnesum pertransiens, cùm alia quæ ad societatem pertinebant constituit, tum Patrensibus vt muros ad mare vsque extenderent persuasit, habens ipse in animo alium extruere in iugo Achaico: sed accurrentibus Corinthiis Sicyoniisque, quibus offuturi erant illi extructi, prohibitus est. ¶ Eadē æstate bellum extitit inter Epidaurios atque Argiuos, [a] titulo quidem hostiæ, quam ad Apollinem Pytheum Epidaurii quum adducere debuissent pascuorum nomine, non miserant, cuius templi maximum arbitrium erat penes Argiuos: veruntamen, nulla subsistente causa, visum est ipsis atque Alcibiadi Epidaurum, si possent, occupare: [b] tum vt à Corintho securi essent, tum vt ab AEgina breuior ad auxilium traiectus foret quàm ex Athenis, Scyllæo circuito. Itaque Argiui sese præparabant, tanquam ipsi

[a] Prætextu.

[b] Tum nequid Corinthus aduersus illos moueret.

α Οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ] αἰτὶ τῦ, ἐκ ὅτι βλάβη ἄλλης τινὸς γῆς. β Τὸ χωρίον] ἡ Ἡράκλεια. γ Ὡς εὖ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν] ἐξεδίωξαν οἱ Βοιωτοί. δ Καὶ ἅμα αὐτόθεν] ἀπὸ πελοποννήσου. ε Καὶ ἅμα Φλιασίων] τινὰς δηλονότι. ζ Τά τε ἄλλα ξυνεκάθιση] βεβαιοτέρους ἐποίει. η Βοηθήσαντες διεκώλυσαν] μετὰ βοηθείας δραμόντες. θ Καὶ αὐτὸ τῆς αἰτίας] ταύτης δηλονότι. ι Βραχυτέραν ἔσεσθαι] δι' βραχέος διασήματος.

aduersus Epidaurum ad exigẽdam hostiam exituri. Eduxerunt autem per eadem tempora & Lacedæmonii omnem populum in Leuctra quæ sunt in eorum confiniis, aduersus Lycæum, duce Agide Archidami *filio*, rege suo: nemine quò tenderent sciente, ne ipsis quidem ciuitatibus vnde viri in militiam mittebantur. Sed quia sacrificantes pro transitu, litare non potuerunt, domum rediere, edicentes sociis vt post insequẽtem mensem (erat autem tum [a] Maius, in quo stata sacra apud Dores sunt) se præpararent tanquam in militiam exituri. Illis digressis, Argiui ante quartum diem [b] calendarum Iunii egressi, & eo die quantus fuit [c] itinere facto ingressi sunt Epidaurium agrum ac depopulati. Ipsisque Epidauriis socios implorantibus, partim illorum *nondum adesse* mensem causabantur, partim vsque ad confinia Epidauriæ progressi, [d] quietem egerunt. Atque dum Argiui in Epidauro fuerũt, legationes sociorum Mantineam ventitarunt, ab Athenien sibus excitæ. Et quum in colloquium ventum esset, Ephamidas Corinthius negare congruere verba cum rebus. Nam ipsos quidem de pace transigere, Epidaurios autem ac socios cum armis [e] aduersus Argiuos in acie stare. Atqui oportere primùm missos facere exercitus [f] qui vtrinque venerunt, atque ita rursus loqui de pace. Id probantes Athenien sium legati, abierunt, Argiuósque ex Epidauria abduxerunt. Et quum postmodum inter eos eodem reuersos conuenire non posset, [g] reditum est ab Argiuis iterum in Epidauriam, populatióque facta. Exierunt quoque Lacedæmonii aduersus Caryas: & quum ne hîc quidem de transitu sacrificantes litarent, rediere. Argiui autem, tertia fere Epidauriæ parte vastata,

a *Vide annot.*

b *Vide annot.*

c *Schol. Gr* ἄγοντες *exponit* obseruantes. vel celebrantes. *Vide annot.*

d Prælio abstinuerunt.

e Et Argiuos, καὶ Ἀργείους. *Sed videtur aliter legisse.*

f *Legit* ἐλθόντα.

A ἐς τὴν Ἐπίδαυρον ἕνεκα τοῦ θύματος τοῦ ἐσπραξίν ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσάν τε καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι κατ' ἄλλους χρόνους πανδημεὶ ἐς λύκειον τὸ ἑαυτῶν μεθορίας, τοῖς δὲ λύκαιον, Ἀγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου. ἤδη δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύσοιτο, [α] οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δὲ αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις [β] οὐ προεχώρει, αὖθίς τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις ὕστερον ἐκέλευον [γ] μετὰ τὸν μέλλοντα (ἄγουσι δὲ Καρνεῖοι δεκάτῃ ἱσταμένου μηνός) [δ] ἱερομηνίαν δωριεῦσι τοῦτον ἄγειν, ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δὲ ἀναχωρησάντων αὐτῶν, πρὸ τοῦ τὸν καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετραπόλει φθίνοντος, [ε] καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πόλιν [ζ] χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδῄουν. Ἐπιδαύριοι δὲ [η] τοῖς ξυμμάχοις ἐπεκαλοῦντο· [θ] ὧν οἱ μέν, οἱ μήν, [ι] τὸν μῆνα οὐ προφασίσαντο, οἱ δέ, [κ] ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον· καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς μὲν τὴν πόλιν οὐδεὶς προσῆλθεν ἀπὸ τῶν πόλεων ξυμπλέων, ἀπὸ δὲ τῶν παρακαλεσάντων. [λ] καὶ γιγνομένων λόγων, Ἐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους [μ] τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφᾶς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυλλαμβάνεσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τοὺς Ἀργείους μὴ ὅπλων ἀπτεσθαι. δεῖν λῦσαι οὖν πρῶτον τὸν χαλκοῦν ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. [ν] καὶ πεισθέντες ᾠχοντο, καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπῆγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ [ξ] ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, οὐδὲ ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' [ο] Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευε δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐς Καρυάς· καὶ ὡς οὐδὲ ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγίγνετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τὴν Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ πλεῖστον μέρος,

---

α Οὐδὲ αἱ πόλεις] αἱ λακωνικαί.

β Οὐ προεχώρει] ἤρχοντο, καὶ λαὶ ἐφαίνετο. γ Μετὰ τὸν μέλλοντα] μῆνα δηλονότι. δ Καρνείου δὲ ἱσταμένου μηνὸς] τῷ γὰρ καρνείῳ πολλὰς ἔχοντες ἱερὰς ἡμέρας, ἃς καὶ πάσας ἱεραμήνους, καὶ ἱερατικὸν τὸν ἱερομηνίαν] ἢ ἑορτώδης ἡμέρα. ζ Καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην] ἀπηπροῶπες. καιροφυλακοῦντες. ἔνιοι δὲ, ἑορτάζοντες δηλ. πάντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πόλιν ἀπαρασκεύαστον τοῖς Ἐπιδαυρίοις ἐπέπεσον. η Τοῖς ξυμμάχοις ἐπεκαλοῦντο] εἰς βοήθειαν δηλονότι. θ Ὧν οἱ μέν, οἱ μήν] ἀφ' ὧν. ι Τὸν μῆνα προεφασίσαντο] τὸ μὴ ἐξιέναι δηλονότι. αὐτὸ δὲ, λέγοντες ἐξ ἱερομηνίας. κ Τοῖς ὅροις ὁμολεῖν] γράφεται ὁμολογεῖν. λ Καὶ πεισθέντες ᾠχοντο] ἀπαρασκεύους δηλονότι. μ Ἐς τὰ αὐτὰ ξυνελθόντες] ἐναντίους. ν Τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγίγνετο] καλὰ δηλονότι.

ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ ἀθηναίων αὐτοῖς χί- A
184 λιοι ᵃ ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Ἀλκιβιάδης
στρατηγός. πυθόμενοι δὲ καὶ λακεδαιμο-
νίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν
ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ ὁ θέρος οὕτω διῆλθε.

¶ Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος, λακεδαι-
μόνιοι λαβόντες ἀθηναίους, φερυσσίους τε
τριακοσίους, καὶ Ἀγησιππίδην ἄρχοντα κα-
τὰ θάλασσαν ᵇ ἐς ἐπίδαυρον ἐξέπεμψαν.
ᶜ Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες πρὸς ἀθηναίους, ἐπε-
καλέσαντο ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς, B
μὴ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστοις μὴ ἐᾶν πολεμίους
διέναι, ᵈ ἐάσαι καὶ κατὰ θάλασσαν πορεύ-
εσθαι· καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς πύλον κομι-
οῦσιν ἐπὶ λακεδαιμονίους τοὺς μεσσηνίους
καὶ εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. ἀθηναῖοι
δὲ, Ἀλκιβιάδου πείσαντος, ᵉ τῇ μὲν λακω-
νικῇ σπονδῇ οὐκ ἔφασαν ὅτι οὐκ ἐνέμειν-
αν οἱ λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ πύλον
ἐκόμισθαι τοὺς ἐκ γραιῶν ᶠ εἵλωτας λῃ-
ζομένους· ᵍ τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χει- C
μῶνα τοῦτον, πολεμούντων Ἀργείων καὶ ἐπι-
δαυρίων, μάχη μὲν ʰ οὐδεμία ἐγένετο ἐκ
πρασκευῆς, ⁱ ἐνέβραν δὲ καὶ καταδρομαί,
ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθεί-
ροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς
ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλ-
θον ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον, ᵏ ὡς ἐρήμου οὔσης
διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἀπρα-
κτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ
τέτταρα καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου ἐτε- D
λεύτα. ¶ Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους με-
σοῦντος λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε ἐ-
πιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐπαλαιπώρουν,
καὶ ἄλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ, ˡ τὰ μὲν
ὠφελήσει, ᵐ τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε νομίσαν-
τες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει,
ⁿ ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον
αὐτοῖ καὶ οἱ εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' ἄργος.

domum regressi sunt. quibus præsidio fuerunt mille armati Athenienſium, Alcibiade duce. Sed quũ Lacedæmonios in expeditionem exisse audiuissent, suáque opera nõ amplius opus esse, discesserunt. atq; ita æstas exacta est. ¶ Initio sequẽtis hyemis Lacedæmonii clam Athenienſibus præsidium trecentorum militum, Hegesippida præfecto, ad Epidaurum mari summiserunt. propter quod Argiui Athenas venerunt expostulatum, quòd quum in fœderibus scriptum esset, vt neutri per ea loca quæ suæ ditionis essent, sinerent transire hostem, *Athenienses suo* mari permisissent *Lacedæmonios* transiret dixerúntque, nisi Athenienses vicissim Messenios ac seruitia ad Lacedæmonios in Pylum trãsportarent, iniuriam sibi factum iri. Illis, authore Alcibiade, & Laconico lapidi titulari subscripsere, Lacedæmonios peieraſſe, & seruitia è Craniis ad latrocinandum in Pylum transportauere, cætera quiescentes. Per hanc hyemem quum inter Argiuos atque Epidaurios bellaretur, nullum iustum prælium extitit, sed ex insidiis incursiones, vbi ex alterutris, prout contingebat, nonnulli cadebant. Atque extremo hyemis iam vergentis in ver, Argiui sumptis scalis tendunt Epidaurum, tanquam desertam propter bellum expugnaturi: sed infecto rediere negotio: hyémsque & decimus tertius annus belli exceſſit. ¶ Insequentis æstatis medio Lacedæmonii, quum Epidaurii eorum socii vexarentur, & in Peloponneſo alia à se loca deficerent, alia ᵃ malè cogitarent, opinantes, nisi præoccuparent protinus, rem in deterius progressuram, vniuersi aduersus Argos eunt, ipsi atque seruitia,

ᵃ *Ad Verbum*, Malè se haberent. *Id est*, in malo statu essent, vt potè seditione laborantia.

ᵃ Ἐβοήθησαν] μετὰ βοηδείας ἦλθον.
ᵇ Ἐς ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν] ἐσέβαλον πέμψαντες.
ᶜ Καὶ εἰ μὴ καὶκεῖνοι ἐς πύλον] οἱ ἀργεῖοι πῶς ἀθηναίοις ἔλεγον ὅτι ἐκεῖ μὴ ἐσκαίζοιεν πάλιν ἐς πύλον τοὺς εἵλωτας καὶ μεσσηνίους· οὓς ἐξήγαγον ἐκ πύλου διὰ τοὺς πρὸς μεσσηνίους σπονδήκας, ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ εἰ ἀργεῖοι. ἔνιοι δὲ, αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἤκουσαν.
ᵈ Ἐάσαι καὶ κατὰ θάλασσαν] οἱ ἀθηναῖοι.
ᵉ Ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ] ἤγουν ἀδικηθήσεσθαι οἱ ἀργεῖοι.
ᶠ Τῇ μὲν λακωνικῇ σπονδῇ ὑπέγραψαν] ἐπὶ ἔσπασαν οἱ ἀθηναῖοι ἔχουσι τοὺς λακωνικοὺς σπονδάς.
ᵍ Εἵλωτας λῃζεσθαι] ὥσπερ λῃζεσθαι.
ʰ Τὰ δ' ἄλλα] ἤγουν κατὰ τὰ ἄλλα.
ⁱ Οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς] ἤγουν, ὀκ φανερὰς πολεμίους.
ᵏ Ἐνέβραν δὲ καὶ καταδρομαὶ] λεληθυῖαι δηλώσεις.
ˡ Ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον] συμμαχίας δηλονότι.
ᵐ Καὶ πάλαιόν τῇ πελοποννήσῳ] ἔθνη δηλονότι.
ⁿ Τὰ μὲν ὠφελήσει] τὰ λακεδαιμονίων δηλονότι. τουτέστιν, ἥλις καὶ μαπάνεια.
ᵒ Τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε] ἤγουν ἐπισφαλὲς ἦν. τουτέστιν, οὐκ ἐσπουδάζετο.
ᵖ Ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ] ἤγουν κακόν.

duce rege suo Agide, Archidami *filio*, comitantibus eos Tegeatis, & quicunque alii Arcades erant Lacedæmoniorum socii. Nam ex cætera Peloponneso socii, & qui extra illam erant, ad Phliuntem cogebantur: Bœotorum quidem quinque millia cum iustis armis, totidem leuis armaturæ, & quingenti equites, ac totidem [a] sine equis: Corinthiorum autem duo millia armata, aliorum pro sua cuiusque copia numerus: Phliasiorum verò (quia in ipsorum agro exercitus erant) quantacunque fuit manus. Argiui, tunc primùm præscito Lacedæmoniorum apparatu, quum illi in Phliuntem tenderent ad se cum aliis coniungendos, tunc ipsi cum exercitu prodiere, accedentibus auxilio Mantineis, socios suos habentibus, & tribus millibus Eleorum armatis. Et progressi Lacedæmoniis occurrunt apud Methydrium Arcadiæ: & vtrique, colle accepto, Argiui quidem ad pugnam sese præparabant, tanquam destituto sociis hoste: Agis autem sub noctem mouens, clam in Phliuntem contendit ad socios. Quo Argiui cognito, ipso statim diluculo abeunt primùm Argos, mox in viam quæ fert in Nemeam, quò expectabant Lacedæmonios cũ sociis descensuros. Verùm Agis non id vbi isti expectabant iter tenuit, sed aliud asperius, denuntiata re Lacedæmoniis & Arcadibus, Epidauriisque, & in campum Argiuorum descendit. Corinthii quoque Pellenensésque ac Phliasi diuerso itinere [b] matutini perrexere. Bœotis autem Megarensibúsque ac Sicyoniis præceptum erat vt via quæ ducit ad Nemeam descenderent, qua Argiui insidebant: vt si illi ad arcendam vim Lacedæmoniorum in plana properarent, ipsi eos insequuti equitatu vterentur. Ita instructa re, ingressus plana Agis, Saminthum ac cætera *loca* populabatur.

[a] Legit ἄϊπποι, non ἄμιπποι. Vide annot.

[b] Legit ὄρθριοι pro ὄρθιον. de quo vide annot.

A ἠγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶταί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ μὲν ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι, καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο· Βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ ἄϊπποι ἴσοι· Κορίνθιοι δὲ, δισχίλιοι ὁπλῖται· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. Φλιάσιοι δὲ, πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ B ἐκείνων ἐμέλλησε τὸ στράτευμα. Ἀργεῖοι δ', ὡς ἀπὸ θύμου τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ὅτῳ ἐς Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσάν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησάν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ ἡλείων τετρακισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προσιόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας. καὶ κατὰ λαμπάδα C σὺν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι, ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις προσεσβαλεῖν ἐδόκουν μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἄγις, τῆς νυκτὸς [c] ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα διὰ τοῦ ἄλλους ξυμμάχους. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀθρόοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν, ἐς Ἄργος, ἔπειτα δὲ, ἢ προσδέξοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἄγις δ' ἐκείνην μὲν ἔτι πρόσω D δέχοντα οὐκ ἐπέρασε, διὰ Σκειλοῦντος δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ ὅσοι Ἐπιδαυρίων ἄλλων ἐχώρουν χαλεπήν, οὖσαν κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι ἕτερον ἐπορεύοντο. τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ὅτι Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ἢ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάλουν, ὅπως εἰ οἱ Ἀργεῖοι ὅτι σφᾶς ἰόντες εἰς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν, οὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδῄου σαμινθόν τε καὶ ἄλλα·

---

z Καὶ οἱ ἔξωθεν] πελοποννήσου δηλονότι. β Ἀργεῖοι δ', ὡς ἀπὸ θύμου τότε πρῶτον] Ἀργεῖοι, ὡς ἀπὸ θύμου τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ αὖθις πρὸς χωροῦντας τοῖς Λακεδαιμονίοις ὅτῳ Φλιοῦντος, ἐπὶ τῷ τοῖς ἰδίοις συμμίξαι συμμαχίαν, πότε ἐς αὐτὸ ἐστράτευσαν. ἔνιοι δὲ τὸ τότε πρῶτον, οὐδὲν σημαίνειν ἐν τῇ τότε χωρᾷ. γ Ἐχώρουν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. δ Ἐβοήθησάν δ' αὐτοῖς] τοῖς Ἀργείοις. ε Ὡς μεμονωμένοις] ἐρήμοις συμμάχων. ζ Ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν] τοὺς Ἀργείους δηλονότι. η Ἄλλως ἐχώρησε χαλεπὴν] δύσοδον. θ Εἴρητο] ὥριστο.

τοῖς δὲ Ἀργείοις, γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς νεμέας, καὶ ξυντυχόντες τῷ φλιασίων καὶ κορινθίων στρατοπέδῳ, τῶν μὲν φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν κορινθίων αὐτῶν οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ βοιωτοὶ καὶ οἱ μεγαρῆς καὶ οἱ σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ὅπῃ τῆς νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον. ἀλλὰ καταβαίνοντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, ἐς μάχην παρεπαίοντο. αὐτοὶ προσεκαθέζοντο δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου, οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν· καθύπερθε δέ, κορίνθιοι καὶ φλιάσιοι καὶ πελληνῆς. ὃ δὲ πρὸς νεμέας, βοιωτοὶ καὶ σικυώνιοι καὶ μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. ὑπῆρχε γὰρ τῷ ἀθηναίων μόνοι τῶν ξυμμάχων ἦκον. ὃ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐκ ἔστιν ὅτου ἀξιόν ὃ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, Θρασύλλος τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὁσονοῦ ξυνιόντων, προσελθόντε Ἀγίδι, διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴτι ὑπεγλωσσοῦν Ἀργείοις λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸλοιπὸν εἰρήνην ἄγειν, σπονδὰς ποιησαμένους. καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος, εἶπον. καὶ ὁ Ἀγις, δεξάμενος τοὺς λόγους, αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πολλῶν, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, εὐθὺς ἦγε τέσσαρας μίλιους, ἐν οἷς ἔδει ὑπὸ τελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν οἴκαδε, σφᾶς τε φεύσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι

Quo Argiui cognito, iam luce ad subueniendum suis rebus è Nemea pergunt, & nacti Phliasiorum Corinthiorúmque exercitum, aliquot ex Phliasiis [a] obtruncant: sed ex ipsis haud multo plures à Corinthiis obtruncantur. & Bœoti Megarensésque ac Sicyonii per rexerunt, vt erat sibi præceptum, ad Nemeam; nec iam Argiuos adepti sunt. Illi vbi descenderant, conspicati sua vastari, ad pugnam sese expediebant, & inuicem eregione Lacedæmonii. Cæterùm Argiui circumuenti erant à Lacedæmoniis & iis qui cum ipsis erant, eos ex parte camporum secludentibus ab vrbe, è superiore parte Corinthiis, Phliasiis ac Pellenensibus: ex Nemea, Bœotis, Sicyoniis ac Megarensibus. Equi autem Argiuis præstò non erant: soli nanque ex sociis Athenienses nondum aduenerant. Neque verò Argiuus socialísque exercitus tam atrocem sibi conditionem adesse opinabatur, sed Lacedæmonios à se in sua terra [b] & ante suam vrbem deprehensos, cóque se pugnam pulchrè commissurum. Iámque vtroque exercitu tantumnon concurrente, progressi duo ex Argiuis, Thrasyllus è quinque ducibus vnus, & Alciphron hospes Lacedæmoniorum, cum Agide colloquuti sunt ne prælium fieret. Paratos enim esse Argiuos æquo iudicio inuicem stare [c] siquid in simultatibus Lacedæmoniis deberent, & in posterum ictis fœderibus pacem colere. Hæc ex seipsis Argiui isti iniussu multitudinis quum dixissent, acquiescens Agis, ne ipse quidem frequentia suorum in consilium adhibita, sed vno tantùm [d] quæstore, qui in ea sibi comes expeditione erat, pepigit quatuor mensés, intra quos deberēt ea conficere quæ dixissent: exercitúmque confestim abduxit, cum nullo aliorum sociorum loquutus. Eum Lacedæmonii sociíque

a Occidunt. & paulo post, occidũtur. *Sic alibi* ἀποκτίνειν *Vertit* obtruncare.

b Et prope suam vrbem circumuẽtos.

c Siquid Argiuis Lacedæmonii crimini darent.

d Magistratu sũmo fungente. *Vide annot.*

α Ἀλλὰ καταβαίνοντες] οἱ Ἀργεῖοι. β Ἐς μάχην παρεπαίοντο] φαιδρῶς ἐλπίζοντες. γ Οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον] ὥσπερ μὴ ἔρχοιεν εἰς τὴν πόλιν. δ Τῆς πόλεως] τῆς Ἄργους. ε Ἵπποι δ' αὐτοῖς] ἦσαν τοῖς Ἀργείοις. ζ Ἀλλ' ἐν καλῷ] ὅτι συμφέροντι. η Πρόξενος] φίλος. θ Ὁσονοῦ ξυνιόντων] ἤγουν, ὁσονοῦκ ἤδη μελλόντων. ι Καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν] ἔφυγεν.

prout decebat sequuti quidem sunt legis causa, sed inter se tamen magnopere incusabant: quòd quũ opportunè cecidisset vt possent cũ hoste confligere, vndique concluso ab equitatu peditatúque, discederent nulla gesta re illo apparatu digna. Etenim pulcherrimus [a] ad eam diem ille Græcorum exercitus conuenerat. Maximè autem [b] conspicuus fuit quoad in Nemea statiua habuit, vbi omnes simul Lacedæmoniorum copiæ affuerunt, & Arcades, & Bœoti, & Corinthii, & Sicyonii, & Pellenenses, & Phliasii, & Megarenses, & hi inter suos quique delecti, iudicatíque pares non modò ad pugnandum cum Argiuis eorúmque sociis, sed etiam cum altero tanto (si accederet) copiarum. Qui exercitus ita succensens Agidi abiit, in suam vnoquoque domum dilapso. Sed multo succensebant magis Argiui iis qui iniussu populi pepigerant, [c] rati nunquam à se commodiorem Lacedæmoniis præbitam effugiendi opportunitatem, quoniam ipsi cum multis atque egregiis sociis [d] ante vrbem fuissent contra illos dimicaturi. Itaque reuersi, apud Charadrum (quo in loco, antequam è militia vrbem introeant, de causis militaribus iudicant) Thrasyllum lapidare cœperunt. Is ad aram confugiens mortem deuitauit: eius tamen pecuniam publicauerunt. Postea superueniẽtibus mille armatis Atheniensium, ac trecentis equitibus, Lachete ac Nicostrato ducibus, vt abirent iusserunt. Pacta enim cum Lacedæmoniis *qualiacunque* tamen soluere pigebat: nec eos [e] ad populum respondere volentes produxerunt, priusquam Mantinei & Elei (nam ii adhuc aderant) id precibus extorserunt.

a Omnium qui ad eam vsque diẽ extitissent. *Vel*, omnium superiorum.

b Spectatus fuit.

c Rati & ipsi Lacedæmonios euasisse, quum sibi occasio *illos profligandi* oblata esset, qua amplior nulla esse posset.

d Prope vrbem

e Cum populo agere.

A "εἰ ποντο μὲν ὡς ἠγεῖτο, ἕνεκα τοῦ νόμου, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον καὶ ἀλλήλους πολλῇ Ⓦ Ἀργεῖοι, νομίζοντες, ἐν καλῷ [x] τῷ τυχόν σφίσι ξυμβαλεῖν, [y] καὶ πάντα χρῆναι αὐτῶν ἀπόκλειομένων καὶ ἀπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, μηδὲν δράσαντες [z] ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν [a] ἔτι μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. [b] ἄφθη δὲ μάλιστα [c] ἕως ἔτι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ Ἀρκάδες, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Πελληνῆς, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Μεγαρῆς· [d] καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι) οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι παρασκευῇ. ὃ μὲν δὴ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἄργον, ἀνεχώρησάν τε καὶ [e] διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς ξυμμάχους ἢ τῷ πλήθει, [f] νομίζοντες καὶ ἐκείνους μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασκευὴν λακεδαιμονίοις ξυμπεφυλῆχαι." πρός τε γὰρ τὴν σφετέραν πόλιν καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων Ⓦ ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θρασύλλειον, [g] ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ χαραδρᾳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν) ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ὅπου τὸν βωμὸν, [h] περιῆγε· τὰ μέντοι χρήματα [i] ἐδήμευσαν αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, Ⓐ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὀκτὼ μῆνας λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν ἢ μαντινῆς καὶ ἦλεοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατιδεῖν δεόμενοι.

---

x Εἴποντο μὲν ὡς ἠγεῖτο] ἦγον προηγεῖτο. β Ἐν καλῷ τῷ τυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν] τοῖς ἀρχαίοις τῆς τύχης δοῦσης ὅπῃ συμφέροντι συμβαλεῖν. γ Καὶ πάντα χρῆναι αὐτῶν] τοὺς ἀρχαίους. δ Ἄξιον τῆς παρασκευῆς] ὅσης μεγάλης δηλονότι. ε Τοῦ μέχρι τοῦδε ξυνῆλθε] τοῦ στρατοπέδου. ζ Ἄφθη δὲ μάλιστα] ἀκριβέστατος. η Ἕως ἔτι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ] ἕως ἔτι ἅπαν πᾶν τεῖχος διαμένοντες τὸ τοῦ πολέμου ἕνεκα τοῦ νόμου, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον καὶ ἀλλήλους πολλῇ Ⓦ Ἀργεῖοι, νομίζοντες, ἐν καλῷ τῷ τυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν, καὶ πάντα χρῆναι αὐτῶν ἀπόκλειομένων καὶ ἀπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, μηδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν ἔτι μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. ἄφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ Ἀρκάδες, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Πελληνῆς, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Μεγαρῆς· καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι) οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι παρασκευῇ. ὃ μὲν δὴ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἄργον, ἀνεχώρησάν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς ξυμμάχους ἢ τῷ πλήθει, νομίζοντες καὶ ἐκείνους μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασκευὴν λακεδαιμονίοις ξυμπεφυλῆχαι." πρός τε γὰρ τὴν σφετέραν πόλιν καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων Ⓦ ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θρασύλλειον, ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ χαραδρᾳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν) ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ὅπου τὸν βωμὸν, περιῆγε· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, Ⓐ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὀκτὼ μῆνας λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν ἢ μαντινῆς καὶ ἦλεοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατιδεῖν δεόμενοι.

θ Ἐν καλῷ τῷ τυχόν] ἐν καιρῷ τῷ ἐπιτυχόντι. ι Καὶ πάντα χρῆναι αὐτῶν ἀπόκλειομένων] μάλιστα εἰκότως ἐξ ἴσου ἑαυτοῖς παρεῖδε. κ Ἄξιον τῆς παρασκευῆς] ὅσον ἐδύνατο. λ Νομίζοντες κἀκείνους] οἱ ἀρχαῖοι. μ Πρός τε γὰρ τὴν σφετέραν πόλιν] πλησίον. ν Ἀναχωρήσαντες] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. ξ Περιῆγε] σείζετο. ο Ἐδήμευσαν] δημόσια ἐποίησαν.

καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσ- A
βεύοντος παρόντος ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμ
μάχοις, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ
αὐτῶν τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γλίσκοιντο, καὶ νῦν
(ἐν καιρῷ γὰρ πρέσβεις σφᾶς) ἄμεινον
εἶναι ξυμβῆναι καὶ πόλεμον. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων
τοὺς ξυμμάχους, θυσίας ἐχούσας ὅπῃ ὁρμημέ-
νοι τὸν Ἀρκαδικὸν πρῶτοι, πλὴν Ἀργείων.
οὗτοι δέ, ὅμως καὶ πειθόμενοι, ὑπελείποντο
πρῶτον, ἔπειτα δὴ ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον.
καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν ὁρχομενὸν πρῶ- B
τον ἐπολιόρκουν· καὶ προσβολὰς ἐποι-
οῦντο, βουλόμενοί τε προσχωρῆ-
σαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ὄντες τῆς Ἀρκαδίας
ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ λακεδαιμονίων κείμε-
186 νοι. οἱ δὲ ὀρχομένιοι, δείσαντες πρός τε τὸ
τείχους ἀσθενὲς, καὶ τὸ στρατοῦ τὸ πλῆθος,
καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προσπό-
λωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι,
καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ
μαντινέας, καὶ οἷς κατέθεντο λακεδαι- C
μόνιοι, παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες
ἤδη τὸν ὁρχομενόν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμα-
χοι ἐφ' ὅ,τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν.
καὶ ἦλθον μὲν ὅπῃ λέπρεον ἐκέλευον, μαν-
τινῆς δὲ, ὅπῃ τέγεαν. ἔπρασσέ τε καὶ
ἐποίουν οὕτως. καὶ προσέθεντο οἱ
Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς μαντινεῦσι. οἱ
μὲν ἄλλοι, ὁρμηθέντες ὅπῃ οὐκ ὅπῃ λέπρεον
ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ
ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ
μαντινείᾳ, ὡς ὅπῃ τέγεαν ἰόντες· καὶ ἦσαν D
ἀμφὶς καὶ αὐτῶν τὰ τέγεαται· ἐν τῇ πόλει ἐνε-
δίδοσαν τὰ πράγματα. λακεδαιμόνιοι
δ', ὅπῃ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους, ἐς τετρα-
μηνίους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἀργεῖοι ἐν με-
γάλῃ αἰτίᾳ εἶχον· οὐ χρησάμενοι σφίσιν Ἄργος, προθύμως καλῶς, ὡς οὔπω
πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόοις γὰρ τοσού-
τοις ξυμμάχοις καὶ τοιούτοις οὐ ῥᾴδιον
ἦν λακεδαίμονι. ὅπῃ δὲ καὶ πρὸς ὁρχομενοῦ ἦλ-
θέτο, ἐκαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐκα-
λέπαινόν τε καὶ ἐβούλευον αὖθις ἐπ' ὀργῆς,

Introducti illi, apud Argiuos ac socios corã Alcibiade legato dixere, non rectè fœdera sine sociis cæteris facta fuisse: & nunc (se enim in tẽpore præstò esse) iniri oportere bellum. Denique quũ socios oratione persuasissent, confestim aduersus Orchomenum Arcadicum omnes contenderunt, præter Argiuos. Nã ii etsi persuasi, tamen [a] relicti sunt, mox deinde & ipsi aduenerunt. Vniuersiq; obsidentes Orchomenũ oppugnabãt: [b] ac machinas ad muros quatiendos faciebant, cupidi expugnandæ vrbis, cùm propter alia, tum verò quòd ibi obsides ex Arcadia erant à Lacedæmoniis positi. Orchomenii fragilitati murorum diffisi vtique aduersus tot hostium copias, veriti ne prius expugnarentur quàm sibi subueniretur, pepegere cum hostibus societatem, datis obsidibus ex suorum numero, Mantineis, ac traditis quos ibi Lacedæmonii deposuissent. Recepto iam Orchomeno, deliberabant socii quorsum deinceps potissimùm ire oporteret. Elei iubebant iri in Lepreum, Mantinei in Tegeam: [c] & ad hos accedentibus Argiuis atque Atheniensibus, indignati Elei quòd non decretum esset vt in Lepreum iretur, domum rediere. Cæteri socii apud Mantineam, tanquam aduersus Tegeam ituri, se præparabant, *euocati à* quibusdam ex ipsa vrbe Tegeatibus, operam nauaturis ad ipsam vrbem dedendam. Lacedæmonii, posteaquam ab Argo regressi sunt, initis in quatuor mẽses fœderibus, Agidem vehementer inculpabant [d] quòd secum rem non communicasset in tanta cum Argiuis opportunitate bene pugnandi quanta nunquam antea, & maiore ipsorum opinione. Non enim facile factu esse tot ac tales socios contrahere. Vbi autem de Orchomeno capto allatus est nuntius, multo vehementius indignati, protinus præ ira deliberabant,

[a] Remanebant. *Id est*, Cum cæteris non proficiscebantur.

[b] Impressionémque faciebant.

[c] Et his assentiẽtibus. *Vel*, Horum sententiæ acquiescentibus.

[d] Quòd Argos in eorum potestatem non redegisset, tam ampla occasione oblata quã tam antea ne speraſſent quidem. Non enim facile esse tot ac tales copias sociales cõtrahere.

α Τὸν ἀρκαδικὸν πρῶτος] τὸν παρ' Ομήρῳ πολύμηλον. β Προσχωρῆσαι σφίσι] προσκατοικῆσαι. γ Ησαν αὐτόθι] ἐν τῇ ὀρχομενῷ. δ Καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς μαντινεῦσι] σωπῶλλον τῇ γνώμῃ. ε Ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα] ἡμιάλωτον ἦν τὴν πόλιν τοῖς πολίταις. ζ Σφίσιν Ἄργος] τοῖς λακεδαιμονίοις. η Παρὰ καλῶς] αὐτὸ δ', συμβαῖνος καλῶς δ' χρώσασθαι αὐτοῖς. θ Ἀθρόοις γὰρ τοσούτοις] ἤδεσαν πολλούς. ι Καὶ τοιούτοις] ὑγιοῖς καὶ ὠφελίμοις. κ Οὐ ῥᾴδιον ἦν] λαβεῖν αὐτὰ ξυνάπτειν.

præter ſuum morem, & de domo eius diruenda, & de ipſo centum millibus drachmarum mulctando.[a] Ille deprecari eos ne id rei agerent. bono enim ſe opere delicta ſua repurgaturum, aut ducendo exercitum, aut faciendo tunc erga illos quod vellent. Illi ab irroganda quidem mulcta atque à diruendis ædibus abſtinuerunt: legem tamen è veſtigio quæ nunquam antea fuiſſet tulerunt. Decem nanque viros Spartiatas ei conſiliarios allegerunt, ſinè quibus ipſi non liceret educere ex vrbe exercitum. Interea nuntius ex Tegea ab amicis miſſus affertur, niſi celeriter adſit, Tegeam ab ipſis ad Argiuos corúmque ſocios defecturam, tantúmque non defeciſſe. Ibi Lacedæmoniorum auxilia, liberi omnes pariter & ſerui, tanta cum feſtinatione, quanta nunquam, comparata ſunt: contulerúntque ſe in Oreſtium Mænaliæ, & ſuarum partium Arcadibus præceperunt vt in Tegeam per ſua veſtigia frequentes irent. Ipſi autem quum in Oreſtiũ vniuerſi veniſſent, remiſſa illinc [b] quinta ſui parte domum, (vbi ſenes ac pueri erant,) ad res domeſticas tuendas, reliquo cum exercitu in Tegeam peruenium. Et quum haud multo pòſt ſocii ex Arcadia adfuiſſent, miſerunt Corinthum & ad Bœotos, & Phocenſes & Locros, iubentes vt properè in Mantineam ſuccurrerent. Erant autem quibus [c] è propinquo veniendum eſſet, ſed non facilis, niſi frequentibus & ſe inuicem præſtolantibus, ad hoſtilem terrã tranſitus eſſet: (nam ea media intercludebãtur) nihilo tamen minus ire properabãt. Lacedæmonii, aſſumptis qui aderãt Arcadibus ſociis, in agrum Mantinicum incurrerũt, eúmque caſtris[d] ante Herculis templum poſitis depopulabantur. Hos vbi viderunt Argiui ac

[a] Ille deprecari nequid horum facerent. ſe enim expeditione ſuſcepta, forti aliquo facinore obiecta ſibi crimina diſſoluturũ: ſinminus, eos tum in ipſum pro ſuo arbitrio conſulturos.

[b] Sexta.

[c] Aliter ſchol. Gr. Vide annot.

[d] Prope.

A τῶνδε δὲ ὃν ἔφοβον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτῶν καταςκάψαι, καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. [a] ὁ δὲ παρητεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν. ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ [β] ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατεύσαντας· ἢ τότε ποιῆν αὐτοὺς ὅ,τι βούλοιντο. οἱ δὲ τήν μὲν ζημίαν καὶ τὴν καταςκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δ' ἔθεντο [γ] ἐν τῷ πρόσθε, ὅς ἔτι καὶ τότε ἦν ἐχρῆτο αὐτοῖς. δέκα γὰρ ἄνδρας ἀπαρτιάτας συνεστέλλοντο αὐτοῖς ξυμβούλους, αἷς ἂν μὴ

B κύριον εἶ) ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως. ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται ἄγγελία παρὰ τῶν ὀπιτηδείων ἐκ τεγέας, [δ] ὅτι εἰ μὴ πρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, [ε] ὃ ὀσονοὔκ ἀφέστηκεν. ἐν ταύτῃ δὴ τῇ ἀθυμίᾳ τῶν λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα, [ζ] καὶ [η] ὡς οὔπω τοσήτερον. [θ] ἐχώρουν δὲ ἐς [ι] ὀρέστιον τῆς μαναλίας· καὶ τοῖς μὲν [κ] Ἀρκάδων σφετέροις

C οὖσι ξυμμάχοις τοσῆσδε [λ] ἀθρόοι ἐπορεύθησαν ἴσῃ καὶ πόδας αὐτῶν ἐς τεγέαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ ὀρεστείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν [μ] ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, (ἦν γὰρ ὃ τε πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἰσῶ) ὥστε τὰ οἴκοι φυλάξαι, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦντο ἐς τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον

D [ν] ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων πρῆσσον. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν κόρινθον, καὶ βοιωτοῖς, καὶ φωκεῦσι, καὶ λοκροῖς, βοηθεῖν κελεύοντες καθ' ὅσον τάχος ἐς μαντίνειαν. ἄλλα τοῖς μὲν [ξ] ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἰὼν μὴ ἀνδρόοις, καὶ ἀλλήλοις τεθαρσυνέναι, διελθεῖν τὴν πολεμίαν (ξυνέκλῃε γὰρ διὰ μέσου) ὅμως δὲ ἐπείγοντο. λακεδαιμόνιοι δ', [ο] ἅτε λαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους, ἐστέλλοντο ἐς τὴν μαντινικήν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι [π] πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ, ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ

α Ὁ δὲ παρητεῖτο] ὁ Ἀγις. β Ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας] ἀπολύσειν. γ Ἐν τῷ παρόντι] τῷ τότε καιρῷ ὅτε ὠργίζοντο. δ Μὴ κύριον] τὸ μὴ ἐφ' ἑαυτοῖς. ε Παρὰ τῶν ὀπιτηδείων] τῶν ἐν τῇ πόλει. ζ Ὅπως μὴ παρέσονται] τάχα] οἱ λακεδαιμόνιοι. η Καὶ ὀσονοὔκ ἀφέστηκεν] ἢ σφᾶς βοηθήσουσα. θ Καὶ οἷα οὔπω τοσόνδε] χάφεται ἢ, ὡς οὔπω. ι Ἐχώρουν δὲ ἐς ὀρέστιον] οἱ βοηθήσοντες. χάφεται ἐς ὀρέστιον. κ Ἀρκάδων] ἤγουν ἐκ τῶν ἀρκάδων. λ Ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου] ἤγουν ἐις τὴν λακεδαίμονα. μ Ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο] ἐξαίφνης. ν Ξυνέκλῃε γὰρ διὰ μέσου] αἰτία τῶν, ὃν μέσῳ γὰρ οὖσα ἡ πολεμία. χῆ ἐφύλαττεν αὐτούς. ἢ, ὁ μᾶλλον, ἀπέκλειε τοῖς ἐξ ὄρους. ξ Ἀναλαβόντες] ἤγουν, αἰσθόμενοι, καὶ λαβόντες. ο Τοὺς παρόντας Ἀρκάδων] ἤγουν ἐκ τῶν Ἀρκάδων. π Πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ] παρὰ δηλονότι.

οἱ ξύμμαχοι, ὡς εἶδον αὐτοὺς, καταλαβόντες
"χωρίον ἐρυμνὸν" καὶ δυσπρόσοδον, παρε-
τάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ λακεδαιμό-
νιοι βύδην [y] αὐτοῖς ἐπῆσαν, καὶ μέχρι μὲν λί-
θου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν, [z] ἔστε τὰ
τῶν πρεσβυτέρων τις Ἀγιδι ἐπεβόησεν, ὁρᾶν
πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, [a] ὅτι
δρᾶσονται "κακὴν κακῷ ἰᾶσθαι" δηλαδή,
[b] τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαγωγῆς αἰσχρῶς τὴν
προοῦσαν ἀκμὴν [c] παρελθεῖν· αἰδεσθεὶς
βουλόμενός τε). ὁ δὲ, εἴτε καὶ δρᾷ ὃ ὑπε-
ῤῥόμα, εἴτε καὶ αὐτὸν [d] δηλώσει τὸ αὐτὸ,
δόξαν ὀξαίφνης, πάλιν ὃ στράτευμα κα-
τάγει, πρὶν ξυμμεῖξαι, [e] ἀπῆγε. καὶ ἀφικό-
μενος πρὸς τὴν τεγεάτιν, [f] τὸ ὕδωρ ἐξέ-
τρεπε πρὸς τὴν μαντινικήν, ἔνθα οὖσα, ὡς
τὰ πολλὰ βλάπτοντες [g] ὁποτέρωσε αἱ ἐσπί-
πτῃ, μαντινῆς καὶ τεγεᾶται [h] πολεμοῦσιν.
187 ἐβούλετο δὲ τοῖς ἀπὸ τοῦ λόφου [i] βοηθοῦντας
ὅτι τάχιστα τοῦ ὕδατος ἐκχεῖσθαι, ἐπειδὴ πύ-
θωνται, [k] καταβιβάσαι τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς
ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην
ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν, τὴν ἡμέραν ταύτην μεί-
νας αὐτοῦ [l] ἔνθα τὸ ὕδωρ, ἐξέτρεπεν. ⓐ δ'
Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον κα-
ταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐ-
τῶν αἰσχρήσει, οὐκ εἶχον ὅ, τι εἰκάσωσιν εἶναι
τὸ [m] ὅπῃ αἰσχρουμένους, ἐκείνοί τε [n] ἀπέκρυ-
ψαν, [o] καὶ σφᾶς οὐκ ἐφείλκυσαν, καὶ οὐκ ἐπεκω-
λυθησαν, ἐν ταύτῃ τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς
[p] καθεῖς ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τό, τε πρότερον [q] κα-
λῶς ληφθέντας πρὸς ἀρχὰς λακεδαιμονίους
ἀφεθῆναι, καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐ-
δεὶς ὅστις διώκει, δηλαδὴ κατ' ἀπουσίαν [r] οἱ μὲν
σώζονται, [s] σφᾶς δὲ προδίδονται. ⓑ δὲ
στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ πρῶτον καὶ,

A socii, loco munito & accessu difficili occupato, veluti ad pugnam sese instruxerunt. Quibus sine mora obuiam à Lacedæmoniis itum est: & quum ad lapidis aut iaculi iactum processum esset, ibi è senioribus quidam ad Agidem exclamat, cernens suos aduersus locum arduum tendentes, Agis malum malo sanare cogitat: significans videlicet illum velle[a] culpatam ex Argo reuersionem præsenti strenuitate haud opportuna emendare. Ille, [b] siue ob id conuitium, siue quòd sibi aliud videretur, siue quòd idem, è vestigio copias rursus, priusquam manus consererent, celeriter abduxit: & vbi ad Tegeaticum agrum peruenit, aquam in agrum Mantinicum diuertit, de qua Mantinei & Tegeatæ inter se belligerantur, vt pleraque vastante, in vtroscunque agros inciderit. Volebat autem Argiuos ac socios[c] *rebus suis* subuenientes è colle abducere,[d] ad emissarium aquæ, vbi hostem esse audissent, & in plano prælium facere. Atque in emittenda aqua eum illic diem perstitit: Argiui verò ac socii primò stupefacti repentina illorum è propinquo abitione, non habebant quid coniectarent: deinde posteaquam iidem digressi sese abdiderunt, & ipsi quieuerunt, eósque insequuti non sunt, tunc protinus duces suos insimulabant quòd & prius opportunè[e] deprehensos ante Argos dimisissent Lacedæmonios, & nunc fugæ se dantes nemo esset insequutus, sed[f] per otium illi liberati, ipsi proditi forent. Qua insectatione duces primò turbati sunt,

a Reuersionem ex Argo, quæ illi dabatur criminis. *Vel*, Quæ vitio illi vertebatur.

b Siue ob illam inclamationē, siue quòd repētè sententiam mutauisset, copias celerrimè, antequam manus conseruissent, retro abduxit.

c *Vide annot.*

d Ad auersionē, *Vel*, diuersionem, *Vt paulo ante*, Diuertit. *Sic sextum pòst.* Auertenda aqua, *Vel*, Diuertenda *pro* Emittenda. *Vide annot.*

e Interceptos.

f Per *eorum* cessationem illi quidem incolumes euaderent, ipsi autem proderentur.

α Χωρίον ἐρυμνὸν] ὀχυρόν. β Καὶ δυσπρόσοδον] δυσπρόβατον. χ Αὐτοῖς ἐπῆσαν] τοῖς ἀργείοις δηλωτέον. δ Ἐπῆσαν τῶν πρεσβυτέρων] λακεδαιμονίων. ε Ἀγιδι ἐπεβόησεν] ἤγουν, ἐνώπιον πάντων. φ Ὅπ δρᾶσονται] ὁ Ἀγις. η Κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι] τὸ πρόγλωσσος παρὰ τοῖς δηλονότι. τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν ἐκ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος ῥηθεῖσαν, ὅστις τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον τοῦ τῆς μητρὸς φόνῳ ἐτιμώρησε. θ Τῆς ἐξ ἄργους ἐπαγωγῆς αἰσχρῶς] ὅτι τὴν ἐξ ἄργους ἀπο-λυσιν αἰσχρῶς. ι Παρελθεῖν] ἀναπληρῶσαι. κ Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ αὐτὸ] αὐτὸ ἐστὶ, ἀλλὰ τὸ δόξαν ἢ καὶ τὸ αὐτὸ. ὅτοι, ἤτοι αὐτὸ. λ Ἀπῆγε] εἰς θυμὸν ἔρχεται. μ Τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε] μετεχώρευεν. ν Ὁποτέρωσε αἱ ἐκπίπτῃ] εἰς ὁποτέραν πόλιν ῥέῃ. ξ Πολεμοῦσιν] ἀλλήλοις δηλονότι. ο Βοηθοῦντας] βοηθήσοντας. π Καταβιβάσαι] αὐτοῦ, αἰσχύνην αὐτοῖς τοῦ καταβιβλῶσαι φέρειν. ρ Ἔνθα τὸ ὕδωρ] πρὸς τὴν ὕδατος. σ Τῇ ἐξ ὀλίγου] καιροῦ δηλονότι. τ Ἐπειδὴ αἰσχρουμένους] οἱ λακεδαιμόνιοι. υ Ἀπέκρυψαν] ἑαυτούς δηλονότι. ἀφανεῖς ἐγένοντο, ἰδίως μὲν ὅπλα τὰ ὁπλιζομένων, ἢ ὅλως ὁρωμένων, λέγει ὅτι ἀπέκρυψαν. φ Καὶ σφᾶς οὐκ ἐφείλκυσαν] οἱ ἀργεῖοι. χ Αὐτοὺς ἐν αἰτίᾳ εἶχον] ἐμέμφοντο. ψ Καλῶς ληφθέντας] δηλαδὴ ῥᾳδίως καὶ βεβαίως ὁπλισθέντας. ω Οἱ μὲν σώζονται] οἱ λακεδαιμόνιοι. α Σφᾶς δὲ προδίδονται] οἱ ἀργεῖοι.

mox abductis à tumulo copiis, progressíque in planum, castra posuerunt, tanquam in hostem iturí: ac postero die aciem instruunt, veluti pugnaturi cum hoste, si eum adipiscerentur. Hos Lacedæmonii ab aqua rursus ad Herculis templum in eadem castra redeuntes, [a] conspiciunt ex aduerso vniuersos iam cominus è tumulo progressos. Ex qua re tanto timore perculsi sunt quanto nunquam ex omni memoria fuerant: quippe quibus breue momentum dabatur ad se instruendos: sed statim accelerando in suo quisque loco constiterunt, Agide omnia ducis munera obeunte, vt lex iubet. Quum enim rex est dux *exercitus*, cuncta eius imperio subsunt, & [b] secundis à se ducibus quæ fieri oporteat mandat, & illi deinceps tribunis, tribunísque centurionibus, rursus centuriones decanis: atque hunc in modum [c] siquid desideratur mandari, celeriter denunciatur. Fere enim in toto Lacedæmoniorum exercitu, exceptis paucis, duces ducum sunt, & rerum agendarum cura multis incumbit. Tunc autem in sinistro cornu Sciritæ sua sponte constiterunt: hunc ordinem semper omnium Lacedæmonii inter seipsos seruant. Iuxta hos, è Thracia reuersi milites Brasidiani, cum iis [d] qui proximè ciuitate donati fuerant. Secundum hos, iam ipsi Lacedæmonii [e] gradatim per agmina: iuxta eos, ex Arcadibus, Heræes: post hos Mænalii: in dextro cornu Tegeatæ, paucis Lacedæmoniorum extrema tenentibus, eorúmque equitatu in vtroque cornu collocato. Atque hoc ordine Lacedæmonii instructi erant. Hostium autem cornu dextrum

[a] Conspiciunt repentè hostes & iam in acie stãtes, *vel*, acie cõpositos, & è tumulo progressos.

De his appellationibus eorum qui bellica munia obeunt, vide annot.

[c] Siquid *fieri* velint, imperiũ per manus traditur, eodem ordine progrediẽs, celeritérque cõmeãs. Túc autem sinistrum quidem cornu Sciritæ ordinabant, *vel*, *administrabãt*, *aut*, *regebant*, qui soli ex Lacedæmoniis hunc locum semper per se tenent.

[d] *Sic interpretatur* νεοδαμώδης, *de quo vide annot.*

[e] Cohortes *vel manipulos* ordinabant, & iuxta eos ex Arcadibus *illi qui* vocantur Heræenses.

A ὕστερον δὲ ἀπήγειραν αὖθις ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν, ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἰόντες ὅτι τοὺς πολεμίους. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, [a] ἰὼ προσεπύχωσιν· οἵ τε λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες, [a] ὁρῶσι δ' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους [a] ἐν τάξει τε ἤδη ποιῶντας, καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προσελαυνόντας. μάλιστα δὴ B λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τοῦ χειρῶν ἔξεπλάγησαν. [b] Διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παράσκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ οὐδὲν ὑπὸ σπουδῆς καθίσαντο [c] ἐς κόσμον ἕκαστα ἑαυτῶν, Ἀγίδος τοῦ βασιλέως [d] ἅπαντα ξυνταξαμένου κατὰ τὸν νόμον. [e] βασιλέως γὰρ ἄρχοντος, ὑπ' ἐκείνου πάντα δέχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει ὃ δέον. [f] δὲ, τοῖς λοχαγοῖς· ἐκεῖνοι δὲ, τοῖς πεντηκοντήρσιν· αὖθις δ' οὗτοι, τοῖς C ἐνωμοτάρχαις· καὶ οὗτοι, τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ προσαγγελσεῖς, ἐὰν μή τι βουλῶνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [g] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [h] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [i] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [k] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [l] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [m] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [n] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [o] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [p] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [q] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [r] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [s] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [t] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [u] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [v] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [w] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [x] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [y] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [z] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [aa] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [bb] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [cc] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [dd] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ee] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ff] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [gg] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [hh] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ii] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [jj] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [kk] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ll] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [mm] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [nn] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [oo] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [pp] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [qq] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [rr] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ss] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [tt] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [uu] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [vv] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ww] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [xx] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [yy] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [zz] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [aaa] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [bbb] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ccc] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ddd] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [eee] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [fff] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ggg] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [hhh] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [iii] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [jjj] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [kkk] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [lll] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [mmm] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [nnn] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ooo] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ppp] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [qqq] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [rrr] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [sss] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ttt] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [uuu] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [vvv] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [www] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [xxx] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [yyy] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [zzz] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [aaaa] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [bbbb] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [cccc] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [dddd] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [eeee] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ffff] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [gggg] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [hhhh] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [iiii] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [jjjj] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [kkkk] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [llll] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [mmmm] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [nnnn] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [oooo] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [pppp] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [qqqq] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [rrrr] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ssss] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [tttt] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [uuuu] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [vvvv] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [wwww] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [xxxx] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [yyyy] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [zzzz] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [aaaaa] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [bbbbb] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ccccc] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ddddd] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [eeeee] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [fffff] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ggggg] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [hhhhh] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [iiiii] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [jjjjj] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [kkkkk] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [lllll] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [mmmmm] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [nnnnn] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ooooo] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ppppp] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [qqqqq] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [rrrrr] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [sssss] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ttttt] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [uuuuu] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [vvvvv] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [wwwww] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [xxxxx] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [yyyyy] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [zzzzz] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [aaaaaa] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [bbbbbb] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [cccccc] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [dddddd] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [eeeeee] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ffffff] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [gggggg] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [hhhhhh] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [iiiiii] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [jjjjjj] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [kkkkkk] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [llllll] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [mmmmmm] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [nnnnnn] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [oooooo] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [pppppp] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [qqqqqq] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [rrrrrr] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ssssss] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [tttttt] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [uuuuuu] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [vvvvvv] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [wwwwww] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [xxxxxx] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [yyyyyy] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [zzzzzz] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [aaaaaaa] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [bbbbbbb] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ccccccc] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ddddddd] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [eeeeeee] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [fffffff] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ggggggg] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [hhhhhhh] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [iiiiiii] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [jjjjjjj] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [kkkkkkk] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [lllllll] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [mmmmmmm] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [nnnnnnn] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ooooooo] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ppppppp] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [qqqqqqq] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [rrrrrrr] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [sssssss] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ttttttt] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [uuuuuuu] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [vvvvvvv] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [wwwwwww] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [xxxxxxx] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [yyyyyyy] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [zzzzzzz] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [aaaaaaaa] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [bbbbbbbb] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [cccccccc] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [dddddddd] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [eeeeeeee] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ffffffff] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [gggggggg] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [hhhhhhhh] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [iiiiiiii] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [jjjjjjjj] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [kkkkkkkk] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [llllllll] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [mmmmmmmm] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [nnnnnnnn] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [oooooooo] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [pppppppp] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [qqqqqqqq] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [rrrrrrrr] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ssssssss] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [tttttttt] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [uuuuuuuu] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [vvvvvvvv] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [wwwwwwww] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [xxxxxxxx] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [yyyyyyyy] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [zzzzzzzz] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [aaaaaaaaa] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [bbbbbbbbb] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ccccccccc] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ddddddddd] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [eeeeeeeee] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [fffffffff] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ggggggggg] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [hhhhhhhhh] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [iiiiiiiii] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [jjjjjjjjj] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [kkkkkkkkk] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [lllllllll] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [mmmmmmmmm] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [nnnnnnnnn] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [ooooooooo] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [ppppppppp] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [qqqqqqqqq] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [rrrrrrrrr] τῶν ὁμωμοσίων, ἐὰν τι βούλωνται, κατὰ ταὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [sssssssss] σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, δέχονται ἀρχόντων εἰσί, [ttttttttt] καὶ τὸ ὀπισθοφύλακες [uuuuuuuuu] τῶν ὁμωμο

μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ὁ ἔρχον ἐγίγνετο. παρὰ δὲ αὐτοῖς οἱ ξύμμαχοι ἀρχαίδων ἦσαν· ἔπειτα ἀργείων οἱ χίλιοι λοχάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν [a] τοῦ ἐς τὸν πόλεμον [b] δημοσίᾳ παρεῖχε. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ δημόται ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, κλεωναῖοί καὶ ὀρνεᾶται. ἔπειτα ἀθηναῖοι ἔσχατοι, [c] τὸ βιώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππεῖς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι. τάξις μὲν ἦδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν· τὸ δὲ στρατόπεδον τοῦ λακεδαιμονίων, μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ χρῆναι, ἢ καθ' ἑκάστους [d] ἑκατέρων, ἢ ξυμπάντων, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς. τὸ μὲν γὰρ λακεδαιμονίων πλῆθος [e] διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τοῦ δ' αὖ, [f] διὰ τὸ εὐπρεπὲς κομπώδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη, ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ λακεδαιμονίων τότε [g] παρεσκευασμένον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ, αὐλῶν σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων. [h] ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοντῆρες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοντῆρι, ἐνωμοτίαι τέσσαρες· τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες. [i] ὅπου δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο· ὅπισθεν δὲ κατέστησαν ὅτι ὀλίγιστοι. τὰ δὲ ἔμπροσθεν, πλὴν σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες, ἡ πρώτη τάξις ἦν. [k] ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐν ταύτῃ καὶ παραγγέλσεις καθ' ἑκάστους [l] τοὺς

A Mantinei tenebant, quia in ipsorum terra res agebatur. Iuxta hos erant ex Arcadia socii: tum mille ex[1] Argiuis delecti, [a] quibus ob diuturnum rei militaris vsum, ciuitas è publico stipendium præbebat. Prope hos cæteri Argiui: post eos sui socii Cleonæi & Orneatæ. Postea Athenienses vltimi sinistrum cornu tenebant, cum equitatu domestico. Atque hic ordo & hæ copiæ vtrorunque erant. Sed Lacedæmoniorum exercitus [b] specie maior. Verùm quantus numerus horum & item illorum, vel quantus vniuersorum extiterit, scribere equidé nequeo. Nam Lacedæmoniorum numerus [c] propter domesticum silentii institutum ignorabatur: horum autem, propter strepitum sua cuiusque iactantium agmina, credibilis non erat. Hinc tamen ratiocinando, Lacedæmoniorum qui tunc aduenit numerum licet inire, quòd [d] agmina septem pugnauerunt, præter Sciritas, qui fuere sexcenti: singula agmina ex quinis centuriis, & singulæ centuriæ ex binis manipulis: cuius in prima parte quaterni viri pugnabant. Neque vbique densitas collocatorum in acie peræqua erat, sed pro arbitrio cuiusque in suo agmine præfecti, octonis fere vbique hominibus dēsa acie, in longum autem fronte prætēsa: præter Sciritas quadringētos & duodequinquaginta. Atque vbi iam confligendum erat, ibi apud singulos populos à

a Quibus iamdudē ciuitas bellicas exercitationes publicè præbebat.

b Maior esse vīsus est.

c Ignorabatur, quòd ea quæ ad rēpubl. pertinent, vel, ad reip. statū, occulta sint: at horum *numerus* fidē non habebat, propter eam iactantiam qua homines multitudinē suorum efferre solēt, *Vel*, Qua in efferēdo suorum numero vti consueuerunt.

d Λόχους vertit agmina, πεντηκοντῆρας cēturias, ἐνωμοτίας manipulos. *De quibus nominibus vide annot.*

---

a Τῶν ἐς τὸν πόλεμον] τοῦ πολεμικῶν. β Δημοσίᾳ παρεῖχε] ἦπει, δημοσίᾳ ἔσκει αὐτοῖς. ἢ, ὡς ἔνιοι, ἐξοισίαν παρεῖχε τῇ ἀσκεῖν αὐτοῖς. γ Τὸ δὲ ὠνύμον κέρας ἔχοντες] τοῦ ἀριστερὸν σωτῆρίων δηλονότι. δ Ἑκατέρων, ἢ ξυμπάντων] τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀρχείων. ε Διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν, ἠγνοεῖτο] διὰ τὸ ἔθος ἦν λακεδαιμονίοις πάντα κρύφα πράττειν. ζ Διὰ τὸ αὐθρώπειον κομπώδες] διὰ τὸ φιλεῖν τοῦ οἰκείων καὶ μάλιστα φιλεῖ τὸ ἴδιον πλῆθος κομπάζειν τοῖς αὐθρώποις. η Παρεσκευασμένον πλῆθος] ἢ πεντηκοντὰς συνίσταται ἀπὸ ἀνδρῶν ἑκατὸν εἰκοσιχίλιῶ. ὁ δὲ λόχος, τούτων τετραπλασίων, γίνεται ἀνδρῶν πεντακοσίων καὶ δυοκαίδεκα. οἱ δὲ ἑπτὰ λόχοι, ἄνδρες τετρακόσιοι πεντακόσιοι ὀγδοηκονταπέντε. ὧς τι μεῖζα τοῦ ἑξακοσίων σκιρτῶν γίνονται ἄνδρες οἱ πάντες λακεδαιμονίων, τετρακισχίλιοι ἑκατὸν ὀγδοηκονταπέντε. ἡ τὸ πεντηκοντῆρες ἑκκαίδεκα ἔχ τοῖς πεντηκοντῆρας· ὁ δὲ λόχος, ἑξηκονταπέντε. οἱ δὲ ἑπτὰ λόχοι, γίνονται τετρακόσιοι πεντηκοντοκτώ.

ε Ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοντῆρες ἦσαν ἢ.] Ἐχὶ ἕκαστος λόχος πεντηκοντῆρας ἢ, καὶ γίνονται τοῦ ζ λόχων πεντηκοντῆρες κῆ. ἔχ ἑκάστη πεντηκοντὺς ἐνωμοτίας ἢ, καὶ γίνονται τοῦ ζ λόχων ἐνωμοτίαι εμ. ἔχὶ ἑκάστη ἐνωμοτία ἄνδρας λῆ· ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα τετρακισχιλίους, πεντακοσίους, ὀγδοηκονταπέντε.

Λόχοι ζ.	α	β	γ	δ	ε	ϛ	ζ
Πεντηκοντῆρες κῆ.	ΥΥΥΥ	ΥΥΥΥ	ΥΥΥΥ	ΥΥΥΥ	ΥΥΥΥ	ΥΥΥΥ	ΥΥΥΥ
Ἐνωμοτίαι ρμϛ.	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ

θ Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη] ἀλλήλοις δηλονότι τὰ στρατεύματα.

propriis ducibus exhortationes fie bant. Apud Mantineos quidem, [a] rem esse pro patria & pro seruitute, ne illam experirentur amplius: pro imperio, vt id inexpertum sibi præriperent hostibus. Apud Argiuos autem, pro pristino principatu & æquali in Peloponneso dignitate, ne se perpetuò priuatos, néve inultas iniurias, quas sæpe ab inimicis eísdemque vicinis accepissent, ferrent. Apud Athenienses verò, pulchrum esse, inter frequentes atque egregios so- B cios pugnando, [b] nullis existere inferiores: si Lacedæmonios in Peloponneso vincerent, suum imperium & stabilius & maius habituros, vt terram suam nunquam quispiam alius inuaderet. Et Argiuis quidem atque eorum sociis [c] talia proponebantur. Lacedæmonii autem per seipsos & ex militari [d] disciplina, quum essent strenui, recolentes animo quæ norant, se C exhortabantur: gnari diutinã [e] operum meditationem magis salutiferam esse quàm breuem verborum bene dictorum exhortationem. Atque post hæc concursum est, Argiuis sociisque vehementer & iratè tendentibus, Lacedæmoniis autem cunctanter, & ad cantum tibicinum, qui inter ipsos multi ex lege interpositi erant, non rei diuitiæ gratia, sed vt [f] sedatè per modulationem incederent, néve, *si progrederentur*, agminis ordo perturbaretur: id quod in concursu magnorum exercituum solet accidere. Quum adhuc in congressum pergeretur, Agis rex id facere constituerat quod in omni acie factitatur. [g] Quoties duæ confligunt acies, dextrum vtriusq; cornu magis exporrigitur, & oppositum sibi sinistro se circũ agit: quia, dũ

[a] Dimicatum iri pro patria & pro seruitute: ad hoc quidẽ quod antea experti essent, retinendum, ad illam autem in posterum non experiendam.

[b] Nullis *fortitudine* cedere.

[c] Talia hortamenta, *vel tales exhortationes* proponebantur.

[d] *Schol. Gr. aliter exponit νόμους. Vide annot.*

[e] Rerum bellicarum exercitationem.

[f] Æquabiliter. *Id est*, æquabili gradu.

[g] *Vide annot.*

A τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιάδε ἐλέγοντο· μανθάνετε μέν που, ὅτι ὑπὲρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, [α] τὸ μέν, μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, [α] τῆς δέ, μὴ αὖθις πειρᾶσθαι. Ἀργείοις δέ, ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένοις ἀνέχεσθαι καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀσυγγίτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι, μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένοις, μηδενὸς λείπεσθαι. καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες, τὸ τε ἀρχικὸν βεβαιότερον καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτε τὴν αὐτῶν ἄλλος ἐς τὸ λοιπὸν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις [α] ταῦτα προηνέθη. Λακεδαιμόνιοι δέ, καθ' ἑκάστους τε, [β] καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων, ἐν σοφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσαντο τὸ πλεῖστον τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο· [γ] εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσαν ἢ λόγων ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παράινεσιν. [δ] καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξυμπασα τῶν Ἀργείων καὶ οἱ ξύμμαχοι, [ε] ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωρούντων, Λακεδαιμόνιοι δέ, βραδέως, [ζ] καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων· [η] οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες [θ] προέλθοιεν, καὶ μὴ διαπαταθείη αὐτῶν ἡ τάξις· ὅπερ φιλεῖ τὰ [α] μέγιστα στρατόπεδα [α] ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν. ξυνιόντων δὴ ἔτι, Ἀγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἄπαντα τοῦτο, ὅτι τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν, ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ προεῖχον καὶ ὁ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ· διὰ

[α] τὸ μὲν, μὴ πειρασαμένοις] ταυτὶ, τὸ μὲν ἀρχικόν. β Τῆς δὲ, μὴ αὖθις] τῆς ἀρχικῆς. γ Καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων] νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ὅπλα, ἃ ἄδειν εἰ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι, ἢ χρῆσθαι προηρεῖσθαι. ἐκέλευον δὲ ἐμβατήρια. ἢ δὲ ἔμβασις, ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῆς παρεκελεύοντο, ἀγαθοῖς οὖσι, μεμνῆσθαι ἃ μεμαθήκεσαν, καὶ ἠπίσαντο. ὑπίουσι δὲ τῶν ἄδοντες. δ Εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σῴζουσαν] εἰδότες ὅτι τὰ πλείω σῴζεται ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς ἔργοις μελέτης ἐκ πολλοῦ γιγνόμενα. ε Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξυμπασα τῶν Ἀργείων καὶ οἱ ξύμμαχοι] ἡ ξυνέκθεσις τῶν στρατευμάτων. ζ Ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωρούντων] ἰσχυρῶς, καὶ σὺν ὀργῇ. η Καὶ ὑπὸ αὐλητῶν] ἤγουν μετά. θ Οὐ τοῦ θείου χάριν] ὅμοιον δηλονότι. ι Ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς] ἠρεμαίως. κ Προσέλθοιεν] καὶ ὅπως, εἰ προσέλθοιεν, μὴ διαπαταθείη αὐτῶν ἡ τάξις. λ Ἐν ταῖς προσόδοις] ἐν ταῖς προσβολαῖς. ἐν ταῖς ἐπώσεσι.

ὁ φοβούμενος προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζων τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλείστου εὐσκεπαστότατον εἶναι. καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρῶτος τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τὴν ἀντίον τῇ ἑαυτοῦ γυμνωσιν, ἕπονται δ' ἀφ' ὧν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε προὔχον μὲν Μαντινῆς τῷ κέρᾳ πολὺ τῶν σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ τεγεάται τῶν ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δ' Ἀγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἀγαν προὔχειν τοὺς μαντινέας, τοῖς μὲν σκιρίταις καὶ βρασιδείοις ἐσήμηνεν, ἐπεξαναγάγοντας ἀπὸ σφῶν, ἀξιοῦσαι τοῖς μαντινεῦσιν· εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο προσκέλλειν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδα καὶ Αἰσχοκλῆ ἔχουσι προσελθεῖν, καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων ὧν θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ ὃ κατὰ τοὺς μαντινέας, βεβαιότερον τεταξεσθαι. ξυνέβη οὖν αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου προσκελεύσαντι, τόν τε Αἰσχοκλέα καὶ Ἱππονοΐδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀφ' τούτου ὃ αἴτιαμα ὕστερον φόβῳ ἐκ τοῦ παράρτους, δόξαι τοῖς μαλακιωθῶσι τοῖς πολεμίοις φθάσαι τῇ προσμίξει· καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ὅπη τοὺς σκιρίτας, ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμίξαι μὴ δυνηθῆναι ἔτι, μηδὲ τούτοις ξυγκλῆσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ τότε πρῶτα τῇ ἐμπειρίᾳ λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδοξαν οὐκ ἧσσον περιγεγονέναι. ὅπερ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἀντίοις, ὁ μὲν τῶν μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς σκιρίτας καὶ τοὺς

A timet quisque nudas sui partes proferre, plerunque se scuto illius admouet qui sibi dexter est, existimans ad præcludendum hostis transitum densitatem maximè tutã esse. Cuius rei caput est is qui primus in dextro stat cornu, assiduè laborãs nudam sui partem ab hoste subducere. [a] atque eodem timore cæteri sequuntur. Et tunc quidem Mantinei multum Sciritarũ cornu superabant: sed multo magis Lacedæmonii atque Tegeatæ, B Athenienſium, [b] quo plures erant. Agis autem, ne sinistrũ suorũ cornu concluderetur metuens, ratus multo [c] superiores esse Mantineos, signum dedit Sciritis ac Brasidianis vt se [d] exporrigendo longius à suis, æquarent se Mantineis: & simul denuntiat duabus è dextro cornu cohortibus, quibus præerãt Hipponoides & Aristocles tribuni, vt illuc accedant, & cõgressi, vacua illa loca expleãt: opinans & dextrũ suorũ cornu sic quoque abundaturũ, & *sinistrum* quod Mantineis opC positũ erat, firmius perstiturũ. [e] Cõtigit autem vt tum ex ipso cõcursu, tum ex breui momẽto exequẽdi præcepti, Aristocles & Hipponoides adire noluerint, (quo nomine postea ex Sparta eiecti sint, pro ignauis habiti) vtque hostes se illis applicare occuparint: & Sciritæ, Agide eos iubente, quandoquidem cohortes nõ accederent, rursus coire, id iam facere nequiuerint, nec hostẽ concludere. [f] Sed videlicet tũc Lacedæmonii in omniD bus cũ rei militaris peritia, tũ virtute inferiores se ostenderũt. Nam vbi ad manus cũ hoste venerunt, Mãtinei, qui erãt in dextro cornu, in fugam vertunt illorũ Sciritas ac

[a] Denique timentes cæteri, eũ sequuntur.

[b] Quo maiorem exercitum habebant.

[c] *Intelligit superiores numero. Restius*, Magis prominere, *vel* Exporrectos esse.

[d] Subducendo.

[e] Contigit autem illi vt quum iam in ipso concursu essent Aristocles & Hipponoides, & ipse repetè hoc illis imperasset, trãsire noluerint.

[f] Sed Lacedæmonii, quum per omnia longè superati tum fuissent peritia, fortitudine nihilominus se superiores fuisse ostẽderunt. *Quasi dicat, quod illis tum defuisset peritiæ, fortitudine pensasse.*

α Προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον] αὐτὴ τῷ σκέπειν. καὶ προσπάγην. ἀπὸ μὲν τοῦ στέλλειν, καὶ σολὴ ὠνομάσθη. ἀπὸ δὲ τοῦ προσπάγην, τὸ προσπέλλειν δύναται λέγεσθαι. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἀπάγειν. ἀποστέλλειν. προσπάγεσθαι. β Τῆς συγκλείστου] καὶ νομίζειν ὡς πυκνοῦσθαι ὑπ' ἀλλήλων πφοφέχθαι, εὐσκεπαστότερον ἢ παρὰ τὸ διεσταναι ἀπ' ἀλλήλων. γ Προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ] μὴ κατὰ δόρυ τοῦ ἀντίου ἔχειν τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος, πυτίσι, τὰ δεξιά. δ Καὶ τότε προὔχον μὲν] ἐκυκλώσαντο ὅπη κάμψαντες. ε Εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο] τὸ μέσον κενόν. ζ Καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι] τὸ διάκενον δηλονότι. η Νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ] νομίζων τό, τε δεξιὸν τῶν λακεδαιμονίων ἔτι ὑπερέχειν τῶν ἀντίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τὸ κατὰ τοὺς μαντινεῖς ἐν ἀσφαλείᾳ ἕσεσθαι, ὡς αὖ μὴ δυνάμενον κυκλωθῆναι. θ Μὴ θελῆσαι παρελθεῖν] καὶ οἱ πολέμαρχοι οὐκ ἠθέλησαν εἰς τὸ διάκενον ἐναχθῆναι τοῖς λόχοις. ι Ὕστερον φόβῳ] σωτέον δηλονότι. κ Μαλακιωθῶσι] χαύνοις γενέσθαι. λ Καὶ τοῖς πολεμίοις φθάσαι] ἢ φθάσαι τοῖς πολεμίοις τοῖς λακεδαιμονίοις προσμίξαι, πρὶν εἰς τὸ διάκενον παρελθεῖν τοὺς δύο λόχους. μ Καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ] τοῦ Ἀγήδος. ν Ὡς οὐ παρῆλθον] ἤγουν ὅτι τὸ μέρος τῶν σκιρτῶν. ξ Ἐπισθὲν γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο] οἱ λακεδαιμόνιοι δηλονότι.

Brasidianos: iidémque cum sociis & Argiuorũ mille delectis per vacua & non commissa ordinum perrumpentes, cecidere Lacedæmonios, conclusósque verterunt in fugam: & repulsis ad plaustra vsque, ibi aliquot seniorum [a] pro plaustris instructos interemerunt. atque hac in parte superati sunt Lacedæmonii. At reliquo exercitu, præcipuéque medio, vbi agebat Agis rex, & circa eum trecenti equites qui vocantur, impressione facta in seniores Argiuorum, cósque qui quinque cohortes nominantur, & in Cleonæos & Orneatas, & qui in ordinibus erant Athenienses, loco pellunt plerosque, ne sustinentes quidem conserere manus, sed statim ad impetum Lacedæmoniorum cedentes: quosdam etiam conculcando, [b] ne fuga elaberentur. Posteaquam hinc ab Argiuis ac sociis data sunt terga, tunc verò eorum acies vtrinque perfracta est, & simul dextrum Lacedæmoniorum cornu ac Tegeatarum, superante copia suorum circuibat Athenienses, ancipiti circumuentos periculo, quòd hinc concludebantur, illinc iam vincebantur. [c] Et ad summam ibi peruentum esset perniciem, nisi equites qui aderant, ipsis auxilio fuissent. Et contigit vt Agis, cognito sinistrum suorum cornu laborare, quod erat Mantineis & mille Argiuorum *delectis* oppositum, præciperet vniuersis copiis tendere ad *cornu* quod vincebatur: & hoc facto Athenienses interea, abscessu declinantis à se hostis, [d] per otium cum iis Argiuis qui vnà victi erãt, euaderent. Mantineis autem & Argiuorum mille delectis non amplius erat animus instandi sibi oppositis, sed cernentes & suos profligatos, & Lacedæmonios in se ingruentes, fugam capessunt. Ex quibus, Mãtineorũ plures cæsi sunt, Argiuorũ delectorũ plerique euaesre,

a Subsidiarios interemerunt.

b *Vide annot.*

c Supráque alios omnes qui in exercitu erant, malis pressi fuissent, nisi eq. &c.

d Quietè. *Id est*, Nemine negotiũ facessente.

A Βρασιδείους· καὶ ἐσπεσόντες ⓐ μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ δὲ μέσον ἐκ τοῦ ξυλλόφου θέν, τοὺς λακεδαιμονίους διέφθειρον. [α] καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν [β] ἐς τὰς ἁμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ὁπιτεταγμένων ἀπέκτειναν τινας. καὶ τοῦτο μὲν ἡσσῶντο οἱ λακεδαιμόνιοι· ὡς δ' ἀλλαχοῦ τοῦ πεδίου, καὶ μάλιστα τοῦ μέσου, ἦρχε βα-
B σιλεὺς Ἀγις ἰών, ἐ περὶ αὐτὸν ⓐ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν τε Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις, [γ] καὶ πεντηκοντάλοχοις ὠνομασμένοις, ἐ κλεωναίοις, καὶ ὀρνεάταις, καὶ ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν, [δ] οὐδὲ εἰς χεῖρας σὺν πολλοὶ ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῆεσθαι οἱ λακεδαιμόνιοι, [ε] βύβλους ἐνδόντας, καὶ ἔστιν οἷς καὶ καταπατηθέντας, τῷ μὴ φθάσαι τινὰ ἐκκαταλῆψιν. ὡς δὲ τούτῳ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων ἐ ξυμμάχων στράτευμα, διερρήγνυτο ἤδη ἀμαχεὶ ἑφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τεγεατῶν [ζ] ἐκυκλοῦτο [η] τοῖς περιέχουσι σφᾶς τοὺς ἀθηναίους. καὶ ἀμφοτερωθεν ἂν δεινὸς κίνδυνος περιέστηκει, τῇ μὲν, κυκλούμενοις, τῇ δὲ, ἤδη πεπιεσμένοις. καὶ μάλιστ' ἂν τὸ στρατεύματος ἐπελάμπρυνε, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς προσῆσαν αὐτοῖς ὠφέλιμοι ὄντες. καὶ ξυνέβη ⓐ Ἀγιν, ὡς ἤσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ
D τοὺς μαντινέας, καὶ τὸ Ἀργείων σὺν χιλίοις, προσβοηθεῖν πρὸ τοῦ στρατεύματος χωρῆσαι [θ] ὅπερ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ ὡς προῆλθε, καὶ ἐξεκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τὸ Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν. οἱ δὲ μαντινῆς καὶ ⓐ ξύμμαχοι, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες σὺν τῷ προσιέναι τοῖς ἐναντίοις τὸν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τοὺς τε σφετέρους νενικημένους, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ὑπερφερομένους, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη.

τῶν δὲ καὶ τὸ τῶν ξυμμάχων

τῶν δὲ μαντινέων οἱ πλείους

α Καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν] τοὺς λακεδαιμονίους. β Ἐς τὰς ἁμάξας] αὐτὰ τὰ, ἐκ τῶν ἁμαξῶν. γ Καὶ πεντηκοντάλοχοις] ἅμα αἰσχυνόμενον πεντηκοντάροις. δ Οὐδὲ εἰς χεῖρας σὺν πολλοὶ] ἐλλιπῶν δηλονότι. ε Βύβλους ἐνδόντας] πεπτωκότας. ζ Ἐκυκλοῦτο] ἐκύκλουν. η Τοῖς περιέχουσι] τοῖς ἐμοῦσι. θ Ἐπὶ τὸ νικώμενον] μέρος δηλονότι.

ἡ μὴ τοῖς φυγὴ καὶ ἀποχώρησις, οὐ βίαιος A [a] etsi fuga atque abitione neque effusa admodum, neque pertinaci. Siquidem Lacedæmonii diu atque acriter pugnant dum hostem in fugam vertant, fugatum autem [b] breui & non vsq; persequuntur. [c] Et tale extitit hoc præliũ, tũ quiá locus vicinissimus iis qui pugnauerunt erat, tum quia diuturnum, tum quia maximum inter Græcas, tum quia inter potentissimas ciuitates gestum. Lacedæmonii cadauera hostium primùm quidem armis, ex quibus trophæum statuerunt, deinde cætero ornatu spoliauere, postremò repetentibus ex fœdere, reddidere, suorum verò recepta in Tegeá cóportauere, ibíque humauere. Occubuerũt autẽ ex Argiuis & Orneatis & Cleonæis, septingẽti, ex Mantineis ducenti, totidem ex Athenienſibus cum AEginetis, & eorũ vterque dux. Lacedæmoniorum autem socii haud ita multum accepere [d] cladis vt memoratu sit dignum. ex quibus quot desiderati sint, arduum est verum dicere, eos tamen circiter trecentos dicebant fuisse. Cæterùm quũ in eo res esset vt pugna iã foret cõmittenda, Plistoanax regum alter ducens seniores, auxilio adolescentésque veniebat: sed Tegea tenus progressus, audita illic victoria, retro rediit. Iidem auxilia è Corintho & ab aliis extra Isthmum sociis venientia per nuncios remiserunt. Dimissis autem sociis reuersi, ([e] aderant enim eis) Carnea diẽ festum egerunt. Ita infamiã, quæ tunc per Græcos passim ferebatur, vt de ignauis, propter calamitatẽ in insula acceptã, & aliâs, vt de inconsultis ac segnibus, hoc vno facto diluerũt: existimatíq; sunt fortunæ iniquitate afflicti, quũ animo iidẽ adhuc essent. Cõtigit autẽ vt pridie quàm prælium fieret, Epidaurii cũ omni manu suorum, agrum Argiuum tanquã desertum incurrerent, [f] quia complures Argiuorum, qui reliqui erant præsidiarii, egressos occiderẽt. Tria quoque Eleorũ millia,

[a] Recessus tamẽ & fuga, neque turbulenta, *ad verbũ, violenta*, neque in longinquum, *ad verbum, lõginqua*, fuit. *Aut*, fuga & recessus, *sequendo ordinem verborum Græc.*

[b] Neque diu, neque procul persequ.

[c] Ac prælių quidẽ istud tale fuit, & proximè ad hæc *quæ à me commemorata sunt*, accedẽs, maximum omniũ quæ inter Græcos iam à longissimo tempore gesta fuerãt, & in quo maximi nominis ciuitates inter se concurrerũt. Lacedæmonii porro, prolatis in medium armis cæsorũ hostium, trophæum erexerũt, ipsáque cadauera spoliarunt.

[d] *Vide annot.*

[e] Quum Carneorum celebritas ad ueniſſet, eam egerunt.

[f] Et qui præsidiarii relicti erãt, Argiuis in expeditionem profectis, eorũ multos occiderent.

α Οὐδὲ μακρὰ λῶ] ὅτι πολὺ διάφορα. β Πλείστου δὲ χρόνου] ἤγουν διὰ πλείστου. γ Τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον] ἀπήγαγόν ἐς τὴν Ἀργείαν. δ Καὶ οἱ στρατηγοὶ] τῶν Ἀργείων. ε Οὐκ ἐπαλαμπόρησε] ὑ κακῶς ἔχει ἀντὶ τοῦ πολέμιος. ζ Ἀποχωρήσαντες] ἀποκλῶσαι. η Καρνεία γὰρ αὐτοῖς] ἤ ὅτι τῷ Ἀπόλλωνι ἑορτὴ ἦγε. θ Ὡς ἔρημον οὖσαν] ὡς στρατόπεδον.

ἐξελθόντων, αὐτῶν διαφθ.

qui auxilio Mantineis superuenerunt gesto iam prælio, & Atheniensium mille, præter alios priores, sine mora pariter omnes hi socii aduersus Epidaurum contenderunt, dum Lacedæmonii Carnea celebrarent: [a] expugnatámque vrbem muro cinxerunt. [b] Et vbi alii quieuerunt, Athenienses, vt iussi erant, confestim arcem, Iunonis templum, extruxerunt. Atque in hoc muro communiter relicto præsidio, in suam vrbem abierunt: æstásque excesit. ¶Initio statim insequétis hyemis, Lacedæmonii, posteaquam Carnea peregerant, in expeditionem exierunt: & in Tegeam quum venissent, vltro miserunt Argos qui sermonem instituerent de pacisCendo. Erant autem & iampridem apud Argos nonnulli illorum studiosi, & qui statum popularem abolere cupiebant: post gestum autem prælium multo validiores ad inducendum populum in suam sententiam erant. [c] Sed volebant fœdera quæ cum Lacedæmoniis inierant, inire rursus, & mox etiam societatem, atque ita iam populum aggredi. Missus est autem à Lacedæmoniis ad eos (quòd hospes eorum esset) Lichas Arcesilai *filius*, duo percontaturus: vnum, [d] quonã modo bellum, si bellum: alterũ, quonã modo pacẽ, si pacẽ velent. Et quum magna extitisset altercatio, (aderat nãque Alcibiades) ii qui Lacedæmoniorũ studiosi erãt, iam libera audacia persuaserũt Argiuis vt [e] mentionem conuentionis admitterẽt. cuius verba hæc sunt, PLACET concilio Lacedæmoniorum, in hunc modũ pacisci cum Argiuis: vt reddãt Argiui Orchomeniis liberos, & viros Mænaliis, & eos qui sunt in Mãtinea, Lacedæmoniis: vtq; ex Epidauro præsidium educãt, & murum excidãt: &, nisi illinc decesserint Athenienses, pro hostibus sint tam Argiuis quàm Lacedæmoniis, & vtrorũq;

Et vrbem mucingere cœpe-nt, *opus* inter se ctiti.

Et quum alii opere cessauisset, Athenienses, ussi erant, con-tim arci in qua mplum Iunonis t, manũ extre-impositurunt. *eβ*, Muros quis eam cingebãt, oluerunt.

Sed volebant imùm fœdera m Lacedæmois, deinde & sotatem inire, ac m demum pop.

Vide annot.

Formulam fœris. *Gel*, pacti.

A βοηθησάντων μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ ἀθηναίων χιλίων πανδημεὶ τοῖς πρότερον, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι δὴ οὗτοι ὅτι ἐπιδαυρον, ἕως (a) λακεδαιμόνιοι καρνεῖα ἦγον· καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, ἀθηναῖοι δ', ὡς αὐτοῖς προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν δὴ ἦραῖον οὗτοι ἐξεργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυλλαβόντες ἅπαντες τὰ τειχίσματα φεύγουσιν, ἀνεχώρησαν κατὰ πόλις ἕκαστοι. καὶ ὁ μὲν θέρος ἐτελεύτα. ¶Τοῦ δ' ὑπερχομένου χειμῶνος ἀρχομένου, οὗτοι οἱ λακεδαιμόνιοι, ὅτε τὰ καρνεῖα ἦγαγον, ἐξεστράτευσαν. (b) ἀφικόμενοι ἐς τέγεαν, λόγους προὔπεμπον ἐς τὸ ἄργος ξυμβατικούς. (c) ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε αὐτῶν ὅτι τὰ δήμου ὅτι βουλόμενοι (d) δῆμον τὸν ἐν ἄργει καταλύσαι. καὶ ὅτε ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδόκουν πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δέ, B πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιθέσθαι. καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, πρὸς τοὺς λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ ἄργος· (e) μῦθον, καθότι εἰ βούλονται πολεμεῖν· τὸν δ', ὡς εἰ εἰρηνεύω ἄγειν. (f) καὶ γνώμης πολλῆς αὐτηλογίας, (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πάρων) οἱ ἄνδρες οἱ τῶν λακεδαιμονίων πρόξενοι, C δεῖ καὶ ἐν τῷ φανερῷ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς ἀργείους, πρῶτον δέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε, (g) ΚΑΤΤΑΔΕ δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποτὶ τὼς ἀργείως· ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς ὀρχομενίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς μαινάλιοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν μαντινείᾳ τοῖς λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ ἐξ ἐπιδαύρου ἐκβαίνοντας, καὶ τὸ τεῖχος ἀναρρῆντας. αἰ δὲ καὶ μὴ εἴκοντι τοὶ ἀθηναῖοι (h) ἐξ ἐπιδαύρου, πολεμίους ἦμεν τοῖς ἀργείοις καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς τῷν

Ἐξεπαύσαντο] ἀπέκαμον τῷ πολεμεῖν. β Ἐπιδαύρου τὰ καρνεῖα ἦγαγον] ἑόρτασαν. γ Ἦσαν δὲ αὐτοῖς] ὧν τῷν ἀργείων. δ Ἐπιδαύρου] φίλοις. ε Τὸν δῆμον τὸν ἐν ἄργει καταλῦσαι] τὴν δημοκρατίαν. ζ Ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς] ἦγον, καταπείσαι ὁμολογῆσαι καὶ σωθῆναι. η Καὶ γνώμης πολλῆς αὐτηλογίας] ὧν τῷν ἀργείων. θ Πρόξενοι ἤδη] τὸ τῆς ἐνώσεως. ι Καὶ ἐν τῷ φανερῷ τολμῶντες] ἤγων, αἰσχυντηλῶς, καὶ εἰς τὸ φανερὸν λέγοντες. κ Κατταδε δοκεῖ] δοκεῖ, αἰτιατικῇ κῆ ὧδε. λ Ἐξ ἐπιδαύρου] ἐξελθεῖν δηλονότι.

» λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀρ- A
» γείων ξυμμάχοις. καὶ αἱ ἴνα τοὶ λακεδαι-
» μόνιοι παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίε-
» σι πάσαις. τοὶ δὲ τῶ σιῶ, συμβατόσαμεν
» λῆν τοῖς ὀπιδαυρίοις ὄρκον, δῶμεν δὲ αὐτοὶς
» ὁμόσαι. ταὶ δὲ πόλιας ταὶ ἐν πελοποννάσῳ,
» καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμους ἦμεν πά-
» σας καθὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν ἐκ τὸς πε-
» λοποννάσου τις ὀπὶ τὸν πελοπόνασον γᾶν
» ἴῃ ὀπὶ κακῶ, ἀλεξέμεν αμοὶ βουλευ- B
» σαμένοις ὅπα καὶ δικαιότατα δοκῇ τοῖς πε-
» λοποννασίοις. ὅσοι δ' ἐκ τὸς πελοποννάσου
» τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἔωσι, ἐν ταὐ-
» αὐτᾷ ἐσομῶνται ἐν ταὐτᾷ καὶ τοὶ τῶν λακε-
» δαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι
» ἐόντι, τὸν αὐτῶν ἔχοντες. ὀπὶ δείξαντας δὲ
» τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἰ κα αὐτοῖς
» δοκῇ. αἰ δέ κα ἄλλο δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις,
» εἰκαὶ ἀπάλλειν. Τοῦτον μὲν δὴ λόγον C
τοιοῦτον εἶπον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ
τῶν λακεδαιμονίων ὁ στράτευμα ἀνεχώ-
ρησεν ἐκ τῆς τεγέας ἐπ' οἴκου. μετ' οὐ πολύ,
ὀπὶ μιξίας οὔσης ἤδη πρὸς ἀλλήλους, οὐ
πολλῷ ὕστερον ἐποιήσαντο αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄν-
δρες ὥστε τῶν μαντινέων καὶ ἠλείων καὶ τῶν
ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους,
σπονδὰς δὲ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς
» λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε, Κατὰ δὲ
» ἔδοξε τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις
» σπονδὰς δὲ ξυμμαχίαν ἦμεν πεντηκον- D
» ταετῆ· ὀπὶ τοῖς ἴσοις δὲ ὁμοίοις δίκας διδόν-
» τας καθὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ
» ἐν πελοποννάσῳ, κοιναὶ ἐόντων τᾶν σπον-
» δᾶν καὶ τῶν ξυμμαχιᾶν, αὐτόνομοι καὶ αὐτο-
» πόλιες, τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καθὰ πάτρια
191 » δίκας διδόντες ταῖς ἴσαις δὲ ὁμοίαις. ὅσοι δὲ
» ἔξω πελοποννάσου λακεδαιμονίοις ξύμ-
» μαχοι ἐόντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσομῶνται τοῖσδε
» δὲ τοὶ λακεδαιμόνιοι καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων
» ξύμμαχοι ἐν ταὐτᾷ ἐσομῶνται ταὐτᾷ
» δὲ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἰ δέ ποι
» στρατιᾶς δέη κοινᾶς, βουλεύεσθαι λακε-
» δαιμονίως δὲ Ἀργείως, ὅπα καὶ δικαιότατα
» κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. αἰ δέ τινι τᾶν πο-
» λίων ἢ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς

fociis. Et ſi quem puerum Lacedæmonii penes ſe habent, eum ſuæ ciuitati reſtituant. Qui exigunt ab Epidauriis iuſiurandum, id exigant [a] per Semelen, & inuicē ipſi iuſiurandū illis præbeant. Ciuitates intra Peloponeſum paruæ magnæue liberæ ſint, vtentes patriis inſtitutis. Siquis exterorum terram Peloponnenſem ingreſſus ſit nocendi ergò, ſuccurratur inito pariter conſilio [b] quam æquiſsimè Peloponnenſium iudicio. Quíque extra Peloponneſum ſocii Lacedæmoniorum ſunt, eodem iure ſint quo & Lacedæmoniorum & Argiuorum ſocii, ſuum territorium obtinentes. Vt præterea cum ſociis, vbi hæc oſtenſa fuerint, [c] vnà pugnetur, ſi illis videbitur: ſin aliter, domum redeatur. Hanc primùm conditionem admittentibus Argiuis, exercitus Lacedæmoniorum à Tegea domum abiit. Non ita multo pòſt, quum mutuum haberent inter ſe commercium, rurſus iidem illi viri inter ſe tranſegerunt vt Argiui relicta Mantineorum & Athenienſium & Eleorum ſocietate, cum Lacedæmoniis fœdera ac ſocietatem inirēt, in hæc verba,

IN hunc modum Lacedæmoniis & Argiuis placitum eſt inter ſe fœdera atque ſocietatem eſſe in annos quinquaginta. AEquo & pari iure dare pœnas patriis moribus, & cum aliis in Peloponneſo ciuitatibus fœdus hoc & ſocietatem eſſe. [d] Quæ liberæ & ſuæ authoritatis ſunt ciuitates, ſuum territorium tenere, pœnas *ſumere ritu domeſtico ac* dare pares ſimiléſque. Quicunque autem extra Peloponneſum ſocii ſunt Lacedæmoniorum, eiſdem cōditionibus erunt quibus Lacedæmonii: & Argiuorum ſocii, eodem iure erunt quo & Argiui; ſuum territorium obtinentes. Sicubi opus fuerit cōmuni exercitu, conſultare Lacedæmonios & Argiuos quónā modo iuſtiſsimè de ſociis iudicent. Sicui ciuitati vel earū quæ intra Peloponneſum vel earum quæ extra

a Vide annot.

b Quàm æquiſsimè fieri poſſe Peloponnenſes iudicabunt.

c Paciſcantur.

d Vide annot.

α Ἰῃ ὀπὶ κακῶ] αὐτῆς τῆς χῆς δηλονότι. Οἰκαὶ ἀπάλλειν] ὀπισθοπορεῖν. σέλευν.

ſunt, controuerſi

sunt, cõtrouersia fuerit aut de finibus, aut aliqua alia de re, disceptẽt: siqua autẽ socialis ciuitas cum alia dissideat, ad aliquam ciuitatẽ eatur quæ æqua iis quæ dissidebunt videbitur. Inter [a] amicas patrio ritu iudicetur. Et huiusmodi quidem fœdera ac societas inita sunt: per quæ, quamcunque belli materiam, aut siquid aliud simultatis inuicem habebant, id abolitũ est. Iámque communiter res administrãtes, decreuerunt caduceatorem Athenienſium & legationem neutiquã recipiendam, nisi relictis muris Peloponneso excederent, nec cum vllo aut pacisceretur aut bellum gererent nisi communiter. Intendebãt autem animum cùm in alia quædam, tum verò in prouinciã Thraciæ: eóque vtrique ad Perdiccam misere legatos, vt secum cõiuraret suadentes. Qui tamẽ non protinus [b] desciuit ab Athenienſibus, sed deliberabat, ad Argiuos intuẽs, à quibus ipse oriundus erat. Super hæc vetustũ cum Chalcidenſibus iusiurandum renouarunt, & aliud addiderunt. Miserũt & ad Athenienſes Argiui legatos, iussum vt Epidauri murum relinquerẽt. Illi cernentes [c] ad cæteri præsidii comparationem suos esse paucos, Demosthenem miserũt ad eos educẽdos. Is vbi peruenit, simulat se gymnicum extra muros certamen inter pręsidiarios velle edere: egressisque reliquis præsidiariis portas clausit. ac postmodũ renouato cum Epidauriis fœdere, Athenienſes ipsis murum restituerũt. Post Argiuorum à societate defectionẽ, Mantinei primò reluctati, mox, quia sine Argiuis impares essent, & ipsi cum Lacedæmoniis pepigerunt, imperiúmque oppidorũ reliquerunt. Lacedæmonii Argiuíque cũ millenis vtriq; sumpta expeditione, statum in Sicyone ad paucos redegerunt, ipsi [d] potius Lacedæmonii illuc euntes. Et post illa vtraque iam statum popularem apud Argos ademerunt, & paucorũ constituerunt, sibi cõgruentem.

[a] Vide annot.

[b] Sed deliberabat *desciscere*, quoniã Argiuos quoque *desciuisse* videbat.

[c] Præ cæteris præsidiariis militibus.

[d] Inuasit μᾶλλον cum λακεδαιμόνιοι. Vide annot.

Α πελοποννάσου, αὖτε περὶ ὅρων, αὖτε περὶ ἄλλου τινός, ἢ μὴ χρῆσθαι. αἱ δὲ τῶν ξυμμάχων πόλις πόλεμόν τινα ἔχοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν, αὖ μὴ ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι δοκῇ, τοῖς δὲ ἄλλαις κατὰ πάτρια δικάζεσθαι. Αἱ μὲν σπονδαὶ, καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο, καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴτι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. καίπερ δὲ ἤδη τὰ περάματα ἀθήναιοι, ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν πρὸς ἀθηναίους μὴ προσδέχεσθαι, μὴ ἐκ πελοποννήσου ἐξίοντας, καὶ τὰ τείχη ἀνίστασθαι· καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῷ, μηδὲ πολεμεῖν, ἀλλ' ἢ ἅμα. ἐπὶ τὰ τε δὴ ἄλλα θυμῷ ἔφερον, καὶ ἐς τὰ ὑπὲρ θράκης χωρία καὶ ὡς περδίκκαν ἔπεμψαν· ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ αἰσθόμενοι περδίκκαν ξυμμαχίαν σφίσιν. οὐ μέντοι ὑπήκουόν γε ἀπέτι τῶν ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοοῦτο, ὅτι καὶ τοῖς ἀργείοις ἐώρα. διὸ δὴ καὶ αὐτὸς τοὐναρχαῖον ἐξ ἀργους, καὶ τοῖς χαλκιδεῦσι τοῖς τε παλαιοῖς ὅρκους ἀνεκαίνισατο, καὶ ἄλλους ὤμοσεν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς ἀθηναίους οἱ ἀργεῖοι πρέσβεις, ὃ ὄφις ὅτι δαιμόνιον τεῖχος κελεύοιεν ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντας τοὺς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν δημοσθένην, τοὺς στρατιώτας ἄξοντα. ὁ δὲ, ἀφικόμενος, καὶ ἀγῶνά τινα προφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ περιβόλου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὰ ἄλλα περίβολον, ἀπέκλησε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσαμένοις τὰς σπονδὰς αὖθις οἱ ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ δὲ τὰ τῶν ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας, καὶ οἱ μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέσχον, ἔπειτα οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὖθις τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφέντες τῶν πόλεων καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ ἀργεῖοι χίλιοι ἑκάτεροι ξυστρατεύσαντες, πρῶτον μὲν σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν· αὖθις δὲ λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότερα, ἤδη καὶ τὴν ἐν ἄργει δῆμον κατέλυσαν καὶ ὀλιγαρχίαν ἐπιτηδείαν τοῖς λακεδαιμονίοις κατέστη-

α Τοῖς δὲ ἄλλαις κατὰ πάτρια δικάζεσθαι] τοὺς δὲ πολιτευομένους ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει, δι' ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα.

β Τὰ περάματα θράκης] διαπεράματα. οἰκονομοῦντες. γ Τὰ τείχη ἐκλιπόντες] τῆς ὀθνειαδούρου. δ Καὶ τὰ τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον] ἐφέροντο. ε Ἀμφότεροι πρέσβεις] ἀργεῖοι καὶ λακεδαιμόνιοι. ζ Καὶ τοὺς ἀργείους ἐώρα] ἀποστάντας. η Ἐκ τῆς ξυμμαχίας] τῶν ἀθηναίων.

καὶ τοῖς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἰών, τῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου ἐτελεύτα. ¶ Τοῦ δ' ὑπολοίπου θέρους, Διδυμηνοῦ τε ἃ ὑπ' Ἀθηναίοις ἀπέστησαν Ἀθηναίων τοῖς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαίᾳ, ὃ οὐκ ὑπὸ τῆς δείους τοῖς πρότερον ἔχοντα, καθίσταντο· καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνισάμενός τε, καὶ αἰσθόμενος, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις· τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει, ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν ἀμφὶς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, ἐκάθηντο· οὐκ ἦλθον δὲ πλείονος· αἰσθόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας, ἐβοήθουν. καὶ ἐν τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προσελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διαπεφευγότων· αἰσθόμενοι δὲ ἐπ' οἴκου, τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων, καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος· διατεῖναι δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενος τε, καὶ νομίζων μέγιστον αὐτὴν ὠφελήσειν τείχει μακρῷ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἢ κατὰ θάλασσαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ὑπὸ τὴν δείαν ὠφελῇ. ξυνήδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοί, καὶ γυναῖκες, καὶ οἰκέται ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες, καὶ λιθουργοί. καὶ ὃ θέρος ἐτελεύτα. ¶ Τοῦ δ' ὑπολοίπου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι ὡς ἤθροντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς ὃ Ἄργος,

A Et hæc sub extremum hyemis gesta sunt, iam vere appetente. Quartúsque decimus belli annus excessit. ¶ Insequenti æstate & Dictidienses qui Atho incolunt; ab Athenienſibus desciuerunt ad Chalcidenses, & Lacedæmonii in Achaia res quæ prius ex sententia non erant, constituerunt: & Argiua plebs paulatim [a] resipiscens, resumptáque audacia, in paucos illos *prepotentes* impetum fecit, obseruato tempore quo Lacedæmonii se in nudo certamine exercent: & commissa intra vrbem pugna victrix, aduersariorum alios interimit, alios relegat. Lacedæmonii, dū à sociis accersérentur, aliquandiu ire supersederunt, mox tamen dilato nudorum certamine succurrentes, quum apud Tegeam accepissent victum statum paucorum, progredi vlterius abnuerunt, orantibus iis qui effugerant: regressíque domum, nudorum certamen peregerunt. Et quum postmodum legati venissent tam ab iis qui in vrbe erant quàm ab exulantibus Argiuis, adessémtque socii, & multa vtrinque dicta essent, pronuntiarunt iniurios eos qui intra vrbem erant, illúcque sibi cum exercitu eundum. Sed his cunctantibus ac segnius agentibus, metu ipsorum populus Argiuus, resarta rursus cum Athenienſibus societate, quos sibi arbitrabantur maximo vsui futuros, excitauit longos ad mare vsque muros, vt si terra prohiberentur, mari ope Athenienſium inuecherentur commeatus. [b] Cuius rei faciendæ fuerunt consciæ nonnullæ in Peloponneso ciuitates: & in ea facienda occupatum fuit quicquid Argis hominum erat, viri, mulieres, serui, ex Athenis eò transmissis structoribus, lapidariisque. & æstas abiit. ¶ Insequente hyeme Lacedæmonii, cognita Argiuorum extructione, bellum illis intulere

[a] Coitiones faciens. vel, Conspirans.

[b] Quos muros excitandi.

192

α Οὐκ ὑπὸ τῆς δείους τοῖς πρότερον] συμφερόντως τοῖς λακεδαιμονίοις. ὁρμοζόντως.

β Καὶ αἰσθόμενος] αἰσθόντες αὖθις ξυμμάχους ἀγαθάς. γ Ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις] τοῖς ὀναπόις ὀλιγαρχοῦσι. δ Τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας] ἑορτὴ τῶν λακεδαιμονίων, ἐν ᾗ γυμνοὶ ἠγωνίζοντο. ε Ἐν τῇ πόλει] τῶν Ἀργείων. ζ Μετεπέμποντο οἱ φίλοι] οἱ ἐν τῇ Ἀργ. η Οὐκ ἦλθον οὐκ πλείονος] ἤτοι τοῦ πλείονος χρόνου. θ Δεομένων τῶν διαπεφευγότων] ἤγοντο, καὶ ταῦτα δεομένων.

ι Γυμνοπαιδίας ἦγον] ἑορτάζον. κ Πάλιν προσαγόμενος π] οἰκειούμενος.

λ Σφᾶς ὠφελήσειν] τοὺς Ἀργείους δηλονότι τοὺς Ἀθηναίους. μ Ες θάλασσαν] ἕως τῆς θαλάσσης. ν Τειχισμὸν] τῶν Ἀργείων.

ipsi atque socii, præter Corinthios, rege suo duce, Agide Archidami *filio*. [a] Erat autem eis quiddam rerum Argiuarum illic transigendum, vt ipsis videbatur: quod tamen ex sententia nõ successit. Cæterùm muros, quum adhuc extruerentur, vi ceperunt, atque diruerunt: itémque Hysias agri Argiui oppidum: ac ingenuis omnibus quos ceperant interfectis, abierunt in suam quisque ciuitatẽ. Post hæc Argiui aduersus Phliasiam copias eduxerunt, & depopulati regionem abierunt, quia suos exules receperant, quorum plerique illic domicilium habebant. Eadem hyeme [b] discluserunt Athenienses à Macedonia Perdiccam, crimini dantes quòd cum Argiuis atque Lacedæmoniis coniurasset, exercitúque ab ipsis præparato quem ducerent aduersus Chalcidenses in Thraciam, atque Amphipolin, Nicia Nicerati *filio* duce, frustratus esset societatem: quo [c] detrectante, expeditio præcipuè dissoluta esset. Eóque nomine Atheniẽsium erat hostis. & hyems hæc annúsq; belli quintusdecimus excessit. ¶Principio æstatis Alcibiades cum viginti nauibus Argos traiiciens, trecentos Argiuos qui suspecti erant, & cum Lacedæmoniis sentire videbãtur, comprehendit: quos apud circumiectas quibus dominabantur insulas deposuere Athenienses. Iidem aduersus Melum insulam nauigauerunt triginta nauibus suarum, cum mille & ducentis armatis: sagittariis trecentis, hippotoxotis. *i. equitibus sagittarijs*, viginti: Chiorum autem nauibus sex, Lesbiorum duabus, cum manu sociali atque insulana, ferme mille & quinquentorum armatorum. Sunt autem Melii Lacedæmoniorum coloni illi quidem, [d] sed quemadmodum cæteri insulani, imperium Athenienſium abnuebant. Verùm quum inter initia in partibus non fuissent, mox ab Athenienſibus coacti

[a] Ipsis autẽ structebatur & antea apud Argos aliquid rerum *nouarum*. *Vel*, *Erant autem Argis qui illorum nomine aliquid moliretur*. Verùm quũ ea quæ strui à ciuitate. *i. à quibusdam ciuibus*, putabant, non successissent, muros qui adhuc ædificabantur, &c.

[b] Excluserunt.

[c] *Vide annot.*

[d] Sed Athenienſibus parẽre recusabant, sicut cæteri insulani *parebant*.

A αὖθίς τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων. ἐπῆρχε δὲ καὶ αὐθις καὶ ὧν τὰ ἔργα [a] αὐτόθεν ἐπεφασόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἀγις ὁ Ἀρχιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα περιὼν παρῆν, οὐ περιὼν χώρησεν ἐπὶ πᾶν· οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλθυθέρους ἀπαθῶς οἷς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, [γ] καὶ διε-

B λύθησαν τὴν πόλιν. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν· καὶ δηώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ἀπεδέξαντο. [δ] οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. [ε] κατέκλησαν δὲ τὸν αὐτὸν χειμῶνος καὶ μακεδονίας ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ὑποκαλοῦντες τὴν τε πρὸς Ἀργείους καὶ λακεδαιμονίους ξυμμαχίαν, [ζ] ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι πρόδηλα ἐπεβούλευεν αὐτῶν στρατιὰν ὑπὲρ χαλκιδέας τοὺς ὑπὲρ θράκης, καὶ

C ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐφ' ᾧ σφίσι τὴν ξυμμαχίαν, [η] ἣν στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπαράντος· πόλεμος δὲ ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὕτω· καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου ἐτελεύτα. ¶Τοῦδε [θ] ὑπογιγνομένου θέρους, Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν, Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑποπτίους εἶναι, καὶ λακεδαιμονίων φρουρὰν, ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας· καὶ κατέθεντο

D αὐτοὺς ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, ὧν ἦρξαν. καὶ ὑστερον μῆλον τὴν νῆσον ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν, ἑαυτῶν μὲν, τριάκοντα, χίαις δὲ, ἓξ, λεσβίαις δὲ, δυοῖν· καὶ ὁπλίτας ἑαυτῶν μὲν, διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ τοξόταις τριακοσίοις, καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι· τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν, ὁπλίτας μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ μήλιοι, λακεδαιμονίων μὲν εἰσὶν ἄποικοι, τὸν δὲ ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται· ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζον, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἐδῄουν οἱ ἀθηναῖοι

[a] ἦν δὲ καὶ αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. [β] ἀπὸ τῶν αὐτόθεν ἐπεφασόμενον] ὧν πρὸ ἄργους. [γ] καὶ διελύθησαν τὴν πόλιν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [δ] οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο] τῶν φυγάδων τῶν ἀργείων, ἐν τῇ φλιασίᾳ κατῴκησαν. [ε] κατέκλησαν δὲ] τουτέστι, τὸν εἰσαγωγὴν ἢ τῆς θαλάσσης αὐτοῖς ἀπέκλεισαν. [ζ] ξυνωμοσίαν] ἕτερον ξυμμαχίαν. [η] ἐκείνου ἀπαράντος] αἰτιωμένου. [θ] ὑπογιγνομένου] χειμῶνος, μετὰ ἑτέρων, τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων.

» δηοπαῦσαι τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν A regione vastatibus, in apertū bellū prodierūt. Huc postquā cū iis copiis transmisere duces, Cleomedes Lycomedis & Tisias Tisimachi *filius*, priusquam aliquid regioni noceretur, misere legatos ad habenda colloquia. Quos *legatos* Melii ad multitudinē non intromisere, sed apud magistratus & apud paucos ea dicere iussere quorum gratia venissent. Illi in hunc modum loquuti sunt,

» καταίσησθε. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς
» τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ ⓐ
» στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ
» Τισίας ὁ Τισιμάχου, "περὶ ἀδικεῖν τι τῆς
» γῆς, λόγους ποιησόμενοι πεισομένους ἔπεμ-
» ψαν πρέσβεις. οἱ οἱ μήλιοι πρὸς μὲν τὸ
» πλῆθος οὐκ ἦγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς ᵇ καὶ
» τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον παρ' ὧν ἦκουσιν.
» οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε,

Α Θ. » ᶜΕΠΕΙΔΗ ἡμῖν οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι B
» γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ
» ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαν-
» τες ἡμῶν, ἀπατηθῶσι (γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι.
» τοῦτο φέρει ὑμῶν ᵍ ἢ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή)·
» ὑμεῖς δὲ πρὸς ἡμᾶς ἔτι ἀσφαλέστερον ποιή-
» σατε· καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδὲν ὑμεῖς "ἐνὶ λό- "ἢ ἐν ὀλί-
» γῳ ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ὕβριν δείσας. γῳ
» λέγεσθε, θᾶσσον ὑπολαμβάνοντες, κρίνετε. καὶ
» πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν, εἴπατε. οἱ
» δὲ τῶν μηλίων ξυνέδροι ἀπεκρίναντο, C

Μ Η Λ. » "Ἡμῖν μὲν ὕβριν εἰκὸς τὴν διδάσκειν καθ' ἡ-
» συχίαν ἀλλήλους, οὐ φέρεται· τὰ δὲ τοῦ πο-
» λέμου, παρόντα ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντα, ἀφε-
» φέρηται αὐτῷ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ ἀνθ' ὑ-
» τε κρίσεως ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεγομένων,
» καὶ τὸν τελευτῶν ἐξ αὐτοῦ κρῖναι τὸ εἰκός,
» εἰ ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια φῶμεν, καὶ δι' αὐτὸ
» μὴ ξυνθέσθαι, πόλεμον ἡμῖν φέρεσθαι, πει-
» σθεῖσι δὲ, δουλείαν. D

Α Θ. » "Εἰ μὲν τὴν ξύνοιαν τῶν μελλόν-
» των λογιούμενοι, ᵃ ἢ ἄλλό τι, ξυνήξετε, ἢ ὃν

Qvoniam nos non apud multitudinem verba facimus, sed apud paucos, ad quos ideo nos introduxistis (intelligimus enim [a] vos hoc sentire) ne nobis perpetua oratione vtentibus, [b] quæ probabilia sunt atq; firma semel audiēs multitudo inducatur in errorem: [c] agedū, facite etiā istud tutius, & perpetua oratione ne ipsi quidem vtimini, sed ad singula quæ per nos ab re dici videbūtur, protinus excipiētes iudicate: & āte omnia, [d] si placet vobis vt loquamur, indicate. Adhæc [e] primores Meliorū respondentes,

[f] AEquitas, inquiunt, per quietem mutuò docendi, haud est illa quidem vituperanda: sed ab hac re nonnihil videtur abhorrere quòd bellum à vobis non futurum, sed iam præsens esse constat. Cernimus enim, vos, eorum quæ dicentur, iudices venisse: & (g vt fides est) hunc finem ex hoc colloquio futurum, vt, si iure superiores vobis fuerimus, & ob hoc si dicto non audientes, bellum nobis inferatis: seruitutem, si dicto audientes fuerimus.

Enimuero si ad suspiciones futurorum captandas, aut ad aliud quippiam conueniistis quàm vt ex

a Vos eo consilio id fecisse.

b Quæ apta sint ad persuadendū. *Vel, ad illiciendos animos*, & à nemine refellantur, semel aud.

c Agedū, vos quorum est hic consessus, etiā tutius agite.

d An placeat *facere* vt dicimus, respondete.

e Melii, quorum erat consessus.

f Æquitas quidē *qua vtemur* si quietè doceamus nos mutuò, *à nobis* nō vituperatur: sed, *&c. Id est*, Mutuò se officii admonere pacificè, id quidem hominum esse æqui & boni amantium agnoscimus, miniméq; vituperamus: sed, *&c.*

g Vt credibile est. *Vel*, verisimile.

α Περὶ ἀδικεῖν τι τῆς γῆς] βλάπτειν.

β Καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν] διαπειθομένους τοὺς ἐκείνους. γ Ἐπειδὴ ὑμεῖς τοῦτο] ἐπειδὴ ὑμᾶς τοῦτο κελεύετε ἡμᾶς πείθεσθαι τοῖς λόγοις, ἵνα μὴ σωφρόνως ῥήσεως γενομένης, καὶ ἀναπαυομένους λόγῳ, ὑπαπατῶσι τὸ πλῆθος ὑμῶν ἅπαξ ἅπαντας, ὡς αὖ ἅπαξ ἀκούσαντες πιθανῶν μὴ λόγων, ἐλέγχειν δὲ τὰ παρεγχρώμενα, οὐ δυνάμενοι. γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι. ταῦτα ὑπονοήσαντες, τοὺς ἄρχοντας ὑμῶν μόνους ἠγάγεσθε πρῶτον. ὑμεῖς οἱ τοσοῦτοι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. ἕκαστον γὰρ ἕνα λέγοντα δυσμαζόντες, τοὺς τὰ μὴ δοκοῦν ὕβριστὰς ἔχειν ἀποκρίνεσθε. τουτέστι, διὰ πλόνων λόγων κρίνετε. Ἐν πᾶσιν ὁ Θουκυδίδης ἔφυγε τὸ συνήδειαν, ὃ ἐχ ἥκιστα ἦν τοῦτο. ἀπὸ γὰρ δημηγορίας διαλογόν τινα ἐποίησεν. δ Ἀκούσαντες ἡμῶν] τῶν ἀθηναίων. ε Γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ] βούλεται. τοῦτο δὲ σκοπεῖτε τὸ εἰς τὴν ἑλλάδα τοσοῦτον βλάβος. ζ Ἢ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή] τοσοῦτον ὄφελος. η Ἢ μὲν ὕβριστα τὸ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους] μὲν τοῖς λόγοις ὀνησιμοσύνης ἔχει αἴτιος μέμφεται ὑμῖν· ἡρίμα γὰρ καὶ καλὰ ἀλλήλοις ἀξιοῦτε πείθεσθαι. ἤδη δὲ πολεμοῦντες ἡμῖν, ἐκεῖνο ὀνειδίζομεν, ὅτι διὰ ὁμοίας οἷς λέγετε ποιεῖτε. κρίνεται γὰρ τὸ πλέον τῶν λόγων αὐτοὶ, καὶ νικῶντες μὲν ὑμᾶς τοῖς δικαίοις, ἢ δίχα τοῦ μὴ θέλοντος τοσοῦτον χωρεῖν, εἰς πόλεμον ἀνδρὸς καθισταμένους, πειθόντες ἴσους δικαιοπραγεῖν ἡμῖν λεγόντων, δουλείαν καὶ αὐτῶν καταφηφιούμεθα. θ Τοῖς λεχθησομένοις] τοῦ τε ὑμῶν καὶ ἡμῶν δηλονότι.

ι Καὶ τὸν τελευτῶν] ἀπὸ τοιούτου, ὁρῶμεν ἡμῶν δηλονότι. κ Εἰ μὲν τὴν ξύνοιαν τῶν μελλόντων] εἰ μὲν ξυνοήσαντες τοῖς τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, σωθησόμεθα, ἢ ἄλλό τι σκεψόμενοι, ἢ μὴ τοῖς τοσοῦτοις ἐσμὲν δυνάμεως οὐ τὸ παρόντων, ἡσυχίαν ἄγοντες αὖ· εἰ δὲ τοῖς δυνατοῖς ἔσεσθαι, σωθησόμεθα σωθησόμεθα, λέγομεν αὖ. λ Ἢ ἄλλό τι, ξυνήξετε] τὸ ἢ, αὐτὸ τῷ εἰ σφ. τὴν

rebus præsentibus & quas cernitis, A τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε, περὶ σωτηρίας « 193
saluti, ciuitatis cõsulatis, [a]sileamus: βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυσόμεθ' ἄν· εἰ δὲ «
sin ad hoc veniſtis, loquamur. ὅτι τοῦτο, λέξομεν ἄν. «

Conſentaneum eſt ac dignum "Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμην, ἂν ταῖς τοιῶνδε « ΜΗΛ.
venia, [b]homines in tali conditione καθεστῶτας, ὅτι πολλὰ καὶ λέγοντας ἃ δο- «
poſitos multa dicere, & ad multa κοῦντας περὶ παρόντων καὶ περὶ σω- «
videri ſe mutare. Et ſanè cõgreſſus τηρίας ἥδε πρέσει, καὶ ὁ λόγος; ὧν τοιαῦ- «
hic de ſalute *noſtra* inſtitutus eſt: τα καὶ ἡμᾶς ἐπῳ, εἰ δοκεῖ, γίγνεσθω. «
itaque colloquiũ fiat eo pacto quo
nos ipſi prouocaſtis, ſi placet.

[c]Neque nobis vtendum arbitra- Ἡμεῖς γοῦν οὔτε αὖθις μετ' ὀνομά- « ΛΟ.
mur aut ambitu nominũ, tanquã των καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν μῆδον κατα- «
iure imperium penes nos ſit, qui B λύσαντες ἄρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι γοῦν ἐ- «
Medum exterminauimus: aut lon- πεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον πρέ- «
gitudine verborum probabili, tan- ξομεν· οὐδ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν, ἢ ὅτι λακεδαι- «
quam iniuria laceſſiti, bellum in- μονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσα- «
feramus: neque à vobis allegãdum, τε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε, λέγοντας, «
aut colonos eſſe vos Lacedæmo- οἴεσθαι πείσειν· τὰ δυνατὰ δὲ ἐξ ὧν ἐκά- «
niorum, aut nihil læſiſſe nos, tan- περοι ἀληθῶς φρονοῦμεν δηλῶσαι ἐπι- «
quam hæc dicentes ſitis nobis per- στάμενοι, [γ]ἐπισταμένοις τοῖς εἰδόσιν, ὅτι δί- «
ſuaſuri: ſed ea dicenda ab vtriſque καια μὲν [δ]ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ «
opinamur inter nos vtique tranſi- C τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ ⟨ἃ⟩ «
gi poſſe, quum ſciatis vos loqui a- τοῖς ὑχοντες πράσσουσι, καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγ- «
pud intelligentes, ea quidem vos χωροῦσι. «
humana ratione iudicare iuſta eſ-
ſe quæ ex æqua neceſſitate proficiſ-
cuntur: poſſibilia verò quæ ſupe-
riores extorquent, ab inferioribus
annuuntur.

[d]Quandoquidem vos ita de iure "Ημὲν δὴ νομίζομέν γε ξυμφέρον (ἀ- « ΜΗΛ.
loqui ſuperſedentes, inſtituitis face- νάγκη γάρ, ὅπῃ ὑμεῖς ἅπτεσθε τοῦ δικαίου, «
re mẽtionem commodi, equidem τὸ ξυμφέρον λέγειν ἐνταῦθα) μὴ κατα- «
nos operæpretium cenſemus (nam λύειν ἡμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ «
ita agere neceſſarium eſt) non diſ- ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ (ἔστι γὰρ καὶ «
ſoluere (quod publicum commo- δίκαια, καὶ τι καὶ ἐκ τοῦ ἀκριβοῦς πεί- « [ε] ἀπὸ τοῦ
dum eſt) *libertatem*, ſed homini D σοντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ τοῖς ὑμῖν « ἴσου
qui aſſiduo in periculo verſetur, οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ὅτι μείζονι τιμω- «
decorum atque æquum eſſe vt ſi- ρίᾳ [ϛ]σφαλέντες αὖ, τοῖς ἄλλοις παράδειγ- «
quid alicui intra limites diligentiæ μα γένοισθε. «
ſuadet, emolumentum id aſſequa-
tur. Neque hoc minus veſtra refert,
qui quo maiores cæteris eſtis, eo
maiori exemplo, ſi labemini, eritis, pœnarum magnitudine.

[a] Futurum eſt vt ſileamus: ſin ad hoc veniſtis, futurum eſt vt verba faciamus. *Vel*, Futurũ eſt vt verbũ nõ addamus: ſin, *&c. Vel*, Haudqua quãverbũ addere velimus.

[b] Homines quorum res in huiuſmodi ſunt ſtatu, *Vel*, *tam triſtibus temporibus*, varias in partes ſe vertere, tum loquẽdo, tum apud ſe cogitando. Iſte quidem certè conuentus, *Vel*, *iſtetamen conuentus*, de ſalute inſtitutus eſt: atque adeo vt colloquiũ eo habeatur modo quo poſtulatis, per nos licet.

[c] Vt igitur pulchros non capiemus prætextus, nos iure obtinere imperium, quum Medum ſubiugauerimus, aut iniuria laceſſitos, pœnas nũc repetere *dicentes*, & verba fidem nõ habitura profundentes: ſic à vobis petimus vt cauſando, vos, quòd Lacedæmoniorũ coloni eſſetis, nobiſcum non militaſſe, aut nulla nos iniuria affeciſſe, fidem impetraturos, *Vel*, *nos exoraturos*, nõ ſperetis: ſed potius vt res quo poterit modo, ſecundum eã quam verè animo concepimus vtrique opinionem, inter nos tranſigatur: quippe qui ſciamus ita comparatam eſſe humanæ naturæ rationem vt æquitas quidem in iudicando, ex pari neceſſitate ſpectetur: (*id eſt*, *quum vtraque pars neceſſitate pari conſtringatur*) at qui ſuperiores ſunt, agant, *Vel exigant*, *aut*, *extorqueant*, quicquid poſſunt, & inferiores nihil eorũ pati recuſent. *Vel*, Adigant ad quicquid poſſunt.

[d] Equidẽ vtile ęſtimamus (neceſſe eſt enim *vtilitatis mentionem facere*, quandoquidem vos de eo quod expedit potius quam de æquo ſermonem inſtituiſtis) non euertere quod *omnibus* commune eſt commodum, ſed quemcunque in periculo verſari contigerit, cum eo ex æquo & bono agere, ita vt poſſit cuilibet ea qua vſus fuerit perſuaſio adiumento eſſe, ſummo iure omiſſo. Neque minus hoc veſtra refert, ſed eo magis quòd poſt grauiſſimũ *ſumptum de nobis* ſupplicii, ſiqua offenſio vobis cõtingat, exẽplũ aliis *ſimiles de vobis pœnas ſumendi* dederitis.

α Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμην] εἰκὸς ἡμᾶς, ἐν τοιούτῳ καθεστῶτας, ὅτι πολλὰ καὶ ἐναντία λέγοντας καὶ λέγοντας τρέπεσθαι. β Μετ' ὀνομάτων καλῶν] λέξεων ἁρμοττουσῶν.

γ Ἐπισταμένοις τοῖς εἰδόσι] ὅτι ἐπισταμένων τῶν ἡμῶν καὶ ὑμῶν. δ Ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ] ὁ ἀνθρώπινος λογισμὸς (φασὶ) πότε τὸ δίκαιον ἐξετάζει; ὅταν ἴσην ἰσχὺν ἔχωσιν οἱ κρινόμενοι· ὅταν δὲ οἱ ἕτεροι πολὺ ἐναντίον ἰσχύι, πρὸς τοῦτο οἷς πᾶν τὸ δυνατόν, καὶ οἱ ἥττονες οὐκ ἀπαλέγουσιν. ε Ἡμὲν δὴ νομίζομέν γε] ἐπειδὴ ὑμεῖς ὦ ἀθηναῖοι τὸ συμφέροντος μᾶλλον ἀξιοῦτε ζητεῖσθαι, νομίζομεν ἡμῖν προσήκειν μὴ καταλύειν τὸ κοινὸν ἀγαθόν. ζητεῖσι, τὸ φανερὸν τοῖς ἀσθενεστέροις χρῆσθαι. δεῖ γὰρ τοῖς κινδυνεύουσι τὰ πρόσηκοντα καὶ τὰ δίκαια νέμεσθαι, καὶ μᾶλλον τὸ φιλανθρωπίας, ἢ ἐφ' ᾧ τις πρὸς ἀκρίβειαν δικαίᾳ τυγχάνειν τοῦ ἴσου πάσχοντας. ὃ δὴ καὶ ὑμῖν ἔστιν, ὦ ἀθηναῖοι. εἰ γὰρ δὴ μὴ φανερῶς χρήσεσθε ἡμῖν, αὐτοὶ σφαλέντες ποτὲ πρόδηλον πάντως τοῖς ἄλλοις ψηφίσεσθε. μεγάλως γὰρ ὑμᾶς οἱ νικήσαντες μεφρήσονται καὶ αὐτοὶ, καὶ πρὸ ἡμᾶς καλέσουσι ψηφισθῆναι. ζ Σφαλέντες αὖ] τῆς δίκης.

ΑΘ. » Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἐὰν καὶ A
» παυσθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὸν τελευτήν.
» οὐ γὰρ ⓐ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λα-
» κεδαιμόνιοι, οὗτοι δῆνοὶ τοῖς νικηθεῖσιν. ἔστι
» δὲ οὐ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἡμῖν ὁ ἀγών,
» ἀλλ' ἐὰν οἱ ὑπήκοοί που [b] τῶν ἀρξάντων
» αὐτῶν βιασθέντες κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν
» τούτου ἡμῖν ἀφεῖσθω κινδυνεύεσθαι. [c] ὡς δὲ
» ἐπ' ὠφελείᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας
» ἀρχῆς, καὶ ὅπῃ σωτηρίᾳ νῦν τοῖς λόγοις ἐ-
» ρούμεθα τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δη- B
» λώσομεν. [d] βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν
» ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέρωις σω-
» θῆναι.

ΜΗΛ. » [e] Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν
» δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;

ΑΘ. » Ὅτι ὑμῶν μὲν τοῖς τὰ δυνάτα πα-
» θεῖν, ὑπακούσαι ἂν ῥᾳδίοτ' ἡμεῖς δὲ μὴ δια-
» φθείραντες ὑμᾶς, κερδανοίμεθ' ἄν.

ΜΗΛ. » Ὥστε ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς, φίλους C
» μὲν εἶναι αὐτοὶ πολεμίους, ξυμμάχους δὲ μη-
» δετέρων, οὐκ ἂν δέξοισθε;

ΑΘ. » [f] Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα
» ὑμῶν, ὅσον ἡ φιλία μὲν, ἀδυνασίας, τὸ δὲ μῖ-
» σος, δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομέ-
» νοις δηλοῦμεν.

ΜΗΛ. » [g] Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως ⓐ ὑπή-
» κοοι τὸ εἰκὸς, ὥστε τοὺς τε μὴ προσήκον-
» τας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ, καὶ ἀ- D
» ποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς τὸ αὐτὸ τι-
» θέναι;

Nos verò [a] finem imperii nostri, si fortè aboleatur, non expauescimus. Neque enim qui aliis dominantur, veluti Lacedæmonii, [b]ii in illos sæui sunt quos vicerunt: [c]sed ii qui subditi fuerunt, si quando rebellantes superauerunt eos quibus serui erant. Qua de causa liceat nobis periclitari ne hoc fiat, quoniam aduersus Lacedæmonios non est nobis tale certamen. Quod autem pro amplitudine imperii nostri, cuius gratia venerimus, próque vestræ ciuitatis sit salute quid loquemur, id verò planum faciemus: volentes & præesse vobis citra molestiam, & vos è vestro ac nostro vsu pariter saluos esse.

Quî fieri potest vt ita nobis ex vsu sit, seruire, vt vobis, dominari?

Nempe, vt vos quidem potius imperata faciatis quàm extrema omnia patiamini: nos verò, non interficiendo vos, lucrifaciamus.

Quid? vt [d] quietem agentes, & remoti à partibus, vos pro hostibus amicos habeamus, non eritis contenti?

Minimè. neque enim tantopere nobis detrimento sum est, vos esse nobis hostes, quantum esse amicos. Nam amicitia vestra, imbecillitatis: odium, potentiæ nostræ, qui præsumus, argumentum fuerit.

[e]Hoccine sentiunt qui sub imperio vestro sunt, vt in eadem conditione ponant eos qui ad vestrum imperium nihil attinét, & colonias vestras quæ multæ sunt, aliæ ve vrbes, si, postquam desciuerint, subigantur?

[a] Exitum.

[b] *Vel*, Ii pertimescēdi sunt. *Vel*, formidabiles sunt victis.

[c] At verò non impendet nobis à Lacedæmoniis periculum, sed ne ii qui subditi fuerūt, insurgētes, iis qui ipsis imperauerint, dominentur. Sed de hoc nobis imminēte periculo fortuna viderit. *Ad verbum*, *Et de hoc quidem nobis relinquatur periclitari.* Veniisse autem nos ad ferendum imperio nostro adiumentum, & ad vestræ ciuitatis salutem pertinere quæ dicturi sumus, *vel*, *& nos ea esse dicturos ex quibus salua & incolumis esse ciuitas vestra possit*, hæc declarabimus, cupientes dominari quidem vobis citra vllam molestiam, *id est*, *nihil nobis faces negotii circa imperium quod in vos obtinemus*, & vos ita saluos & incolumes manere vt id vtrisque nostrum bono esse possit.

[d] Si à bello discedentes, & neutrorū partes defendētes, vos pro hostibus amicos habeamus, nō eritis his contenti? *Vel*, Non sat erit vobis si bello absistamus, & in neutrorum partes transeamus? *Vel*,

Non sat erit vobis nos bello absistere, *&c.* [e] Ergóne illi qui vestro imperio subditi sunt, tales sunt recti & æqui æstimatores vt eodem loco habeant eos qui nihil ad vos, *id est*, *ad vestrum imperium*, attinent, quo eos qui magna ex parte à vobis in colonias deducti, & quorum etiam nonnulli, quum à vobis defecissent, subiugati fuerunt?

ⓐ Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας] αὖ καὶ καταλυθῇ (φασὶν) ἡμῖν τὰ τῆς ἡγεμονίας, οὐκ ἀθυμοῦμεν τοῦτο τῆς καταστροφῆς. Λακεδαιμόνιοι γὰρ, καὶ πάντες οἱ ἀρχὴν ἐκτήσαντο ἑτέρων, οὐ χαλεπῶς τοῖς νικηθεῖσι προσφέροντες. ὥσπερ οὐ Λακεδαιμονίοις δέδιμεν, ἀλλά τισι ὑπηκόοις. οὗτοι γὰρ ἐκ ἐκτήσαντο ἑτέρων ἀρχήν; ἐπεὶδὰν κρατήσωσιν ἡμῶν ἀρχόντων, ὁμοίως αὐτοῖς χρῶνται. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὖν περὶ τούτου ἐν ἀδήλῳ καὶ ἔστω ὅπως ποτὲ ἔξει. β Τῶν ἀρξάντων] τῶν πολέμου δηλονότι. γ Ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ] ὅπερ δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ πάρεσμεν, τοῦτο δηλώσομεν. βουλόμεθα γὰρ αὖθις πράγματων αὐτοῖς πολέμιοι τῆς ἰσχύος ἡμῶν καὶ δήλωμα τοῖς ἀρχομένοις παρέχοντες, τὸ ὑμᾶς καταδουλώσασθαι. δ Βουλόμενοι ἀπόνως μὲν] οἱ ἀδυνατοὶ δηλονότι προσεοικότες. ε Ἀμφοτέροις] καὶ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. ζ Καὶ πῶς χρήσιμον] πῶς (φασὶν) ὁμοίως χρήσιμον ὥσπερ ὑμῖν, ἄρξαι, οὕτως ἡμῖν, δουλεῦσαι; η Ὅτι ὑμῶν μὲν τοῖς τὰ δυνάτα] ὅτι ὑμεῖς μὲν, αὖ ἄδικοι ὑπακούσητε, οὐδὲν δεινὸν πείσεσθε· ἡμεῖς δὲ, εἰ μὴ διαφθείρωμεν ὑμᾶς, ἕξομεν ὑμῶν εἰς δέον χρῆσθαι. θ Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς] ἐχθροὺς μὲν ὑμᾶς ἔχοντες, οὐδὲν βλαβησόμεθα, μᾶλλον δ' ὠφεληθησόμεθα, πλείονος τῆς ἰσχύος ἡμῶν καὶ δήλωμα τοῖς ἀρχομένοις παρέχοντες, τὸ ὑμᾶς καταδουλώσασθαι· εἰ δὲ φίλους ποιησόμεθα, δῆλον τοῦτο ἡμετέραν ἀδύνειαν τότε θρασύνεσθαι, ὡς φοβουμένους ὑμᾶς. ι Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως] εἰσὶν τῶν μὲν ἀδυναίων ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀδύνειαν ἡμῶν καταγνώσονται, οἱ μάλιστοι ὑποφέροντες φασὶν, εἰ οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τότε κρίνοιεν βέλτιον ὥστε ἐν τῷ αὐτῷ πλέναι καὶ ὁμοίως ἀξιοῦσι καταδουλοῦσθαι τοὺς μηδὲν προσήκοντας ὑμῖν, ὥς γε ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους μὲν ὑμῶν ὄντας, ἀποστάντας δὲ καὶ δι' ὧν κρωθέντας.

Quidni? [a] nam neutros iuris respectu desinere existimant, sed illos quidem quum vires nacti sint superiores esse, nos autem præmetu non inferre illis arma. Itaque præterquam quòd in plures imperium tenebimus si vos subegerimus, præstabitis subacti ipsum nostrum imperium [b] stabilius, quum præsertim sitis insulani, & inter eos qui classe pollent imbecillissimi, [c] nisi vincatis.

[d] Quid vos? nónne in eo vestram tutelam reponitis? Debemus enim, quemadmodum vos à mentione iustitiæ reiiciendo nos, suadetis vt commodo vestro pareamus: sic nos, docendo vos nostrum commodum, si contingat idem & vobis commodum esse, conari persuadere. [e] Nam quid ni vobis reddetis hostes quicunque neutras hoc bello partes sequuntur? quippe qui intuentes in ista quæ agitis, suspicabuntur in se quoque aliquando vos ituros. Quod quid aliud est quàm eos qui vobis sunt hostes, [f] augere: & eos qui haudquaquam tales futuri erant, impellere vt sint hostes?

Haud ita est. [g] neque enim suspicamur nobis fore acerbiores istos qui continentem vbiuis incolunt, quàm insulanos qui alicubi sunt, nullius imperio subiecti, quales vos estis: quíque imperio subiecti, sunt ob eam necessitatem animo exacerbato. Illi enim, libertate *qua degunt*, multo qui nullius imperio parẽt, sicut nec vos, tum qui imperio quod pati coguntur, exacerbantur, *vel exasperantur, aut irritantur.* Futurũ sit enim vt hi plurimum inconsideratis affectibus indulgentes, *vel, caco animi impetu rapi se sinentes,* & se & nos in apertum periculum coniiciãt.

[a] Neutris enim deesse existimant quod pro causæ suæ defẽsione, *vel, pro retinendo iure suo,* afferant. *Vel, Neutros enim iure, vel, iuris aquitate destitutos existimant.* sed illos quidem quòd viribus polleant, superiores esse, nos autem præ metu, *odesse, nostris viribus diffidentes,* bellum illis non inferre.

[b] Tutum.

[c] *Vide longè aliũ sensum in annot.*

[d] Quid? illa ratione, *vel, illo pacto,* non existimatis res vestras tutas *fore, vel,* in tuto statum rerum vestrarum *esse posse? Ad verbum est,* In illo non exist. *&c. Id est,* Per illud quod vobis suademus.

[e] Quomodo non reddetis. *Vel,* Quî fieri poterit vt nó reddatis vobis hostes, *&c.*

[f] Potentiores efficere.

[g] Neque enim magis pertimescendos nobis existimamus quicũque vsquam continentem incolẽtes, propter libertatem, *cui assueti sunt, vel, in qua ac quiescunt,* valde segnes, *vel lenti,* ad se custodiẽdos à nobis futuri sũt: sed eos qui vsquã sunt insulanos, tũ qui nullius imperio parẽt, sicut nec

[a] Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται] οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν δικαιολογίας μὲν οὔτε τοῖς ἡμετέροις ὑπηκόοις ἀποστάσεις οὔτε τοῖς μὴ πειθομένοις ἀπορρεῖν ἡγοῦνται· τοῖς δὲ μὴ καταδραφέντας ὑπὸ ἡμῶν, οὐχὶ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι' ἰσχὺν μένειν ἐλευθέρους, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ δύνεσθαι, οὐ διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ φοβουμένους. ὥσπερ εἰ καταδραφείητε, οὐ μόνον ἡμῶν περιέσεσθαι τὸ πλέον ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλειαν παρέξεσθαι, ὡς αὖ μὴ καθαφρονουμένοις ὑπὸ τῶν συμμάχων. β Ἄλλως τε καὶ νησιῶται] ἰσχύοντες ταῖς ναυσὶ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἤπειρον. γ Ἐν δὲ ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν] ἐν δὲ ἐκείνῳ οὐχ ἡγεῖσθε ἀσφάλειαν εἶναι), ὃν τρόπον μὴ πειθομένους ταῖς μὴ πειθομένους καταδραφέσθαι; δεῖ γὰρ, ὥσπερ ὑμεῖς, ὀκρούσαντες ἡμᾶς τῆς δικαιολογίας, ἀξιοῦτε πείθειν ὥσπερ ὑπακούειν ὑμῖν, τοιαῦτα ὁμοίως τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντες, οὕτω καὶ ἡμᾶς δεῖ τὰ ἡμῖν αὐτοῖς λυσιτελοῦντα πειρᾶσθαι διδάσκειν ὅπως καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ σύμφορον. τυγχάνει, τὸ μὴ καταδουλώσασθαι τοὺς μὴ προσήκοντας. τοὺς γὰρ μηδετέρους ξυμμαχοῦντας πῶς οὐ ποιήσετε πολεμίους, ἐπιδεικνύντες εἰς τὸν γοῦν ὑμᾶς, ὑποπτεύοντες καὶ αὐτοῖς ὅπερ ἀπειλοῦμεν; καὶ τοῦτο τῷ μὲν πολεμεῖν, ἄκοντας αὐτοὺς ποιῶν αἰσχύνης; δ Οσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι] μήτε τοῖς ἀδικουμένοις, μήτε τοῖς λακεδαιμονίοις. ε Πῶς οὐ πολεμώσεσθε] εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖτε. ζ Οταν ἐς τάδε] τὰ ἡμέτερα πάθη. η Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τοὺς] οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους ἧσσον ἠπειρῶσθαι ἡμῶν ἕνεκα πολεμίους. μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς αὐ κατὰ χώραν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ὅπερ ἀπειλεῖν, πολλῷ μᾶλλον τῷ φυλάττεσθαί τι ἡμᾶς καὶ πολεμίους ποιήσονται. τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοῖς ὑπακούοντας μᾶλλον ἤδη, δεῖ δὲ τὸ ἐξ αἰσχύνης καὶ μὴ ἐκόντα ὑπακούειν, παροξυνομένους καὶ τὰ ἐκ θυμοῦ, τούτοις ἡγούμεθα, εἰ προείδειμεν ὑμᾶς ἐλευθέρους, ἐπαρθέντας ἀλογίστως, καὶ αἰσχυνάντας ἡμῶν, αὐτοῖς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον καταστήσειν. θ Τῷ ἐλευθέρῳ] ὅτι τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῶν. ι Τῆς ἀρχῆς τῷ αἰσχίονι] τῇ αἰσχύνῃ τῆς ἀρχῆς. ἤγουν τῇ δουλείᾳ.

ὅπη τρέψαντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς A indulgentes, & seipsos & nos in apertum periculum ducunt.

ΜΗΑ. Ἦπου ἄρα, εἰ τοσαύτῳ γε ὑμεῖς τε, μὴ παυσθεῖσαι ἀρχῆς, καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλλαγείητε, τῷ μὲν δρᾶν ἀνδρώδεσι ποιοῦσι παραπλήσιοι, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία, μὴ πρὸ τοῦ δουλῶσαι ἐπεξελθεῖν.

Si igitur & vobis, ne imperium amittatis, & iis qui sub imperio degunt, vt à seruitio eximantur, tantum discrimen adcūdum est, profectò nobis quoque qui adhuc liberi degimus, magno flagitio detur atque ignauiæ, nisi prius omnia experiamur quàm seruiamus.

ΑΘ. Οὐκ, ὦ γε σωφρόνως βουλεύσαθε. οὐ γὰρ εἰκὸς ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἔσται τοῦ ἴσου B ὑμῖν, μᾶλλον αἰσχύνῃ ὀφλεῖν, εἰκὸς δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἢ βουλῆς, τοῖς κρείσσοσιν πολλῷ μὴ ἀντῆραι.

[a] Vos verò non prudenter isto modo consuluerit is, quibus non ex æquo nobiscum est de strenuitate certamen, vt vos pudere debeat cedere: sed de salute potius consultatio, ne multo præstantioribus resistatis.

ΜΗΑ. Ἀλλ' ὅπερ ἁμεῖς τὰ τοῦ πολεμίου ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ὑμῖν τὸ μὲν εἶναι βίους, αἰέλπιστον· μὴ ἐν τῷ ἀναμένειν ἔτι καὶ σῴζεσθαι ἐλπὶς ὀρθῶς.

Sed non fugit nos, sæpius [b] fortunâ belli esse communem quàm sociam illius partis quæ multitudine hominũ abũdat. Præterea [c] ei qui se dediderit, nullã spem superesse: ei qui se exercet, etiam standi spem esse.

ΑΘ. Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον ὅσα, τοῖς μὲν ἀπὸ εὐπορίας χρωμένοις αὐτῇ, καὶ ἂν βλάψῃ, οὐκ ἀθετεῖ· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ἐπάρχον αὐαρρίπτως ἔχουσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνοὺς ἀθετεῖσθαι, οὐκ ἐλλείπει. ὑμεῖς τε ἀσθενεῖς καὶ ὅπερ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλεσθε παθεῖν· μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς πρὸν αὐτοῖς εὐπρεπῶς ἔτι σώζεσθαι, ἐπειδὴ πιεζόμενοι αὐτοῖς ὑπολείπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ὅτι τὰς ἀφανεῖς καθίσανται,

[c] Nobis, si iã nos dedamus, nullã spem *salutis* superesse: sin agamus *quod poterimus*, fore vt honestè subsistamus *Id est*, Statum nostrũ tueamur. *Vel*, retineamus.

[d] Sed ab illis qui aleam de omnibus suis fortunis iaciũt, *illa freti*. profusa est enim natura, & tũ cognoscitur quũ ea frustrati sunt: *Vel*, *Vbi lapsi sunt*. & ne inde quidẽ vbi sibi quis ab ea cognita cauet, abscedit. *Vel*, *& ne vbi quidem desinit*. *Vel*, *desistit*, *Vel deficit*. Quod absit vt vobis contingere patiamini, qui imbecilles estis, & quorũ res tenui filo pendẽt: vtque imitemini vulgus hominum, quibus quum supersint humana ad salutem adminicula, vbi *tamen* inter calamitates quibus premũtur, spes manifestæ eos destituerint, ad occultas, *Vel incertas*, seconferũt, diuinationem & oracula, & quæcunque alia huius generis cum spe exitium afferunt. *Id est*, Homines spe illectos in exitium trahũt. *Vel*, Homines, spem illis ostentando, perdunt. *Sed Vsitur pluralis* Spes.

---

a Ἦπου ἄρα, εἰ τοσαύτῳ] εἰ ὑμεῖς τε, ὦ ἀθηναῖοι, τοσοῦτῳ ποιεῖσθε πολλῷ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀφαιρεθῆναι τὴν ἡγεμονίαν, ἢ οἱ δουλεύοντες ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δίκαιον δοκοῦσι, πῶς ἡμεῖς, οἱ ἔτι ἐλεύθεροι ὄντες, οὐκ αὖ πάντοτε ἢ δίκαιοι ἦμεν κελεύειν, μὴ πάντα κίνδυνον ὑπομείναντες πρὸ τοῦ δουλῶσαι; β Ἐπεξελθεῖν] εἰς τέλος ἐργάσασθαι.

γ Οὐκ, ὦ γε σωφρόνως βουλεύσθε] ἐὰν σωφρόνως βουλεύσησθε, οὐ καταισχυνεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον. ὁ γὰρ αἰσχρὸς ἀγωνίζεται. ἢ γὰρ ἡττώμενος ἡμῶν ὄπισθεν, αἰσχρὸν ἡγήσασθε τὸ αἰσχύνῃ ὄφλειν. εἰκὸς δὲ σωτηρίας ὑμῶν ἡ βουλὴ φαίνεται· διὸ χρὴ μὴ αὐθάδως τοῖς πολλῷ κρείσσοσιν. δ Ἀλλ' ὅπερ ἁμεῖς τὰ τοῦ πολεμίου] ὁρθῶς ὅπερ ἁμεῖς τὰ τοῦ πολεμίου τύχη μᾶλλον ἢ πλήθους ὑπεροχῇ κεντόμεθα. φερσίχτε δὲ, καὶ τῶν γιγνώσκομεν, ὅτι τὸ μὲν ἄδηλον εἶναι, ὑπὲρ μὲν τῆς ἐλευθερίας ἔλαττον ἢ περὶ αὐτῆς ἐλπὶς ὡς ἰσχυρολέπτου τοῦ καταφρονῆσαι ὀρθῶς. ε Ἐλπὶς ἢ κινδύνῳ παραμύθιον ἔσται] τοῖς δὲ κινδύνῳ καθεστῶσι αὐτὸ μόνον παρηγορῆσαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὃν δυνάμει τυγχάνοντας, κἂν σφαλῇ ποτε ἡ ἐλπὶς, οὐ καταλύει παντελῶς, ὅτι τὸ ὑπολείπεσθαι δύναμιν αὐτῆς· οἱ δὲ περὶ πάντων ὧν ἔχουσιν ἀγωνιζόμενοι ἐπ' ἀδήλῳ ἐλπίδι, ἐπειδὰν ἡ ἐλπὶς σφαλῇ, ἅμα τε ἔγνωσαι ὅτι ἐσφάλησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολείπεται ἐν ᾧ γνωείσαντες τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος, ὅπῃ φυλαξοῦνται. ὑμεῖς, ὦ μήλιοι, ἀσθενεῖς ὄντες, καὶ μηδεμιᾷ μάχῃ ἐξαρκέσαι δυνάμενοι, μὴ πάθητε, τὴν ἐλπίδι πιστεύσαι· μηδὲ τοῖς πολλοῖς ὁμοιωθῆτε, οἳ δυνάμενοι σώζεσθαι, ἐπειδὰν ἀπὸ τῶν φανερῶν ἐλπίδων καταληφθῶσιν, ὅτι τὰς ἀφανεῖς καταφεύγουσι, μαντικήν τε καὶ χρησμὸν ὁπλαδὴ, καὶ ὅσα τοιαῦτα λυμαίνεται ἀνθρώπους, ὧν ἐλπίδι ποιοῦντες. Ἐλπὶς δὲ κινδύνου παραμύθιον οὖσα· τὴν ἐλπίδα κινδύνου παραμύθιον, σφόδρα βεβαίως εἴρηται. τὸ δὲ, δάπανος γὰρ (πυνθάνει δαπανηρὸς) ἡ ἐλπὶς, καὶ αὐτὰ μὲν βεβαίως, δύναται δὲ τοιοῦτόν τι, ὅτι οἱ ἐλπίζοντες ὑπὲρ πολλοῦ ποιοῦνται πεύσεσθαι, πολλὰ πρὸς δαπανῶσι καὶ προσαναλίσκουσι. τὸ δὲ ὅτι ῥοπῆς, καθ' ὃ τὸ προσθὲν ὁπλιτικὸν δηλονότι, — ὅτι ξυροῦ ἴσταται ἀκμῆς. τυπτέσι, μιᾷ μάχῃ μόνῃ ἐξαρκεῖν δυνάμενοι. ἔνιοι δὲ ἀπὸ τῆς ἐν μιᾷ ῥοπῇ καὶ πληγῇ ζώων αἱρουμένων τὸ ὄνομα φασὶ πεποιῆσθαι. ζ Μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς] τοῖς ἀπαιδεύτοις. η Οἷς παρὸν ἀνθρωπίνως] κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τῇ ἀνθρωπίνῃ ἡμέρᾳ.

diuinationem, oracula, & quæcũq; talia per ſpem hominem perdunt.

Arduum quidem nobis eſſe (id φ probè vos intelligitis) ipſi quoq; arbitramur, veſtris copiis ac fortunæ reſiſtere: [a] quia non erit ex æquo certamen: nihilo tamen minus ipſi fortunæ confidimus, [b] diuinitus nos non inferiores futuros: quippe qui inſontes vobis haud iuſtè inuadẽtibus obſiſtimus: & quatenus viribus deficimur, acceſſuras illas ex ſocietate quæ nobis cum Lacedæmoniis eſt, neceſſe habentibus ſuccurrere, ſi non ob aliud, certè (quum ſimus cognati) ob pudorẽ. Ex quo non vſquequaque præter rationẽ ſumus audaces.

Ne nos quidem diuinam nobis [c] benignitatem arbitramur defuturam, vt qui nihil ducamus iuſtum, agamúſve [d] præter hominum opinionem, aut de diis, aut de ipſorum hominum erga ſe deliberatione. Nam quod ad numina pertinet, de illis, quod opinione receptum eſt, ſentimus: de hominibus autem ita naturæ neceſſitate comparatum, vt haud dubiè quiſque ſemper ei dominetur quem ſuperauerit. Quam legem neq; tulimus ipſi, neque nouam primi omniũ vſurpamus, ſed quæ iã recepta erat, ſuſcipimus vſurpamúſque, relicturi etiam perpetuã futuram: ac pro cõperto habẽtes, vos quoque ac cæteros, ſi eadẽ qua nos facultate prædiditi eſſetis, idẽ eſſe facturos. Ex quo, [e] quod ad eos attinet, meritò nõ extimeſcimus ne vobis inferiores ſimus. Quod autem attinet ad veſtram de Lacedæmoniis opinionem, quos, vt creditis, pudebit non ſuccurrere, gratulamur quidem vobis [c] malorum inexpertis: [f] ineptiam tamen iſtã non laudamus.

a Legit ἡμὶν, non εἰ μή.

b Vide annot.

c Beneuolentiã.

d Vide annot.

e Περ' ἀπειρόκακον Videtur poſſe ſimplicitatem intelligere, vt Latini dicunt hominem minimè malum. Vide annot.

f Amentiam.

μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς (εὖ ἴστε) νομίζομεν πρὸς δυνάμιν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὸ τύχῃ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλαττώσεσθαι, ὅτι ὅσοι πρὸς οὐ δικαίους ἐσάμεθα· τῆς δὲ δυνάμεως τῶν ἐλλείποντι, τὸ λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, αἰδῶ ἔχουσαν καὶ εἰ μή του ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ πρὸς τὰ πάντα οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδὲν ἡμεῖς οἰόμεθα λελεῖφθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας, τῷ μὲν, ἐς τὸ θεῖον νομίσεως, τῷ δὲ ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως, δικαιοῦμεν ἢ πρὸς ἁμαρτάνομεν. ἡγούμεθα γὰρ, τό, τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας οὗ ἂν κρατῇ ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς ὅτε θέντες νόμον, ὅτε πειρώμενοι χρησάμενοι, παραλαβόντες ἥπερ καὶ ἄλλοι ὅσιοι ἐν τῇ ὁμοίᾳ δυνάμει γιγνόμενοι ἡμῖν, τὸ αὐτὸ ἂν ἐποίησεν. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ φοβούμεθα ἐλάσσω ἐσόμεθα. τῆς δὲ ἐς λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ ἀρετὴν δὴ βοηθῆσαι ὑμῖν πιστεύετε ἄνδρες, μακαρίσαντες ὑμᾶς τὸ ἀπειρόκακον, τὸ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον.

Μ Η Λ. 195

Α Θ.

α Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς] τὸ ἐξῆς, πρὸς δυνάμιν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὸ τύχῃ ἀγωνίζεσθαι. τὸ δὲ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ὅπη πρὸς αὐτόν τι καὶ τύχῃ ἐσ δυνάμιν τὴν ὑμετέραν ἀγωνιζόμεθα. β Τῷ ἐλλείποντι] ἢ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. γ Θρασυνόμεθα] ἡσυχάζομεν δὲ. δ Ἐς τὸ θεῖον νομίσεως] νομίσεως μὲν εἶπε διὰ τὸ νενομισμένα εἰς σφᾶς ὑπ' αὐτοῦ ἔννομα, τὸ εἰς ἀνθρώπους δηλονότι φησὶ πρὸς ἀφελείας. ε Ἡγούμεθα γὰρ, τό, τε θεῖον] ὁ νοῦς, ὡς ἐλάττων ἡγούμεθα ἁμαρτὼν ἡμῖν ἔσεσθαι τοὺς θεοὺς ἢ παρ' ὑμῖν. τὸ δὲν γὰρ ἔξω πρόσκειται ὅτι τῷ μὲν εἰ διαμένων πρὸς τοὺς θεοὺς, ὅπη τὸ πρὸς ἀνθρώπους δίκαιον. τό, τε γὰρ θεῖον θεραπεύομεν κατὰ τὸ κοινὸν πάντων ἀνθρώπων ἔθος, ὃς τε ἀνθρώπις ἡγούμεθα φύσει γιγνόμενα πρὸς τὸ ἄρχειν ὧν κρατῆσιν. ὥσπερ ὅτι αὐτοὶ νομοθετήσαντες περὶ τοῦ ἄρχειν, ὅτι πειρώμενοι νόμῳ πρῶτοι χρησάμενοι, παραλαβόντες ἥπερ καὶ ἄλλοι ὅσιοι ἐν τῇ ὁμοίᾳ δυνάμει ἡμῖν γιγνόμενοι, ἃ αὐτὸ. ζ Καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ φοβούμεθα ἐλάσσω ἐσόμεθα] ὥσπερ οὐ διὰ ταῦτα φοβούμεθα ἐλάττων ὑμῶν ἁμαρτὼν ἔξειν τὸ θεῖον. ἐπεὶ δὲ τοὺς λακεδαιμονίους δεήσει βοηθήσειν ὑμῖν, αἰσχρὸν νομίζοντας πρὸς ἀδίκους πολεμουμένους, τὸ μὲν ὑμᾶς μακαρίζομεν ἀπειρόκακον, τὸ δὲ ἄφρον ἐκ ἐπαινοῦμεν. λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς μὲν ἀλλήλους καὶ τοὺς κοινοὺς πολιτείας, τὰ πλείστα μετ' ἀρετῆς θεραπεύουσι, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὅπως ἕκαστοι, μάλιστα αὖ τις ὑμῖν ἐν βεβαίῳ δηλώσειεν. καίτοι πολλὰ εἰκὸς ἦν ἔχειν, ὅπη πάντων ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν ἐκφανέστατα, λακεδαιμόνιοι ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ξυναλλαγαῖς, τὰ μὲν ἑαυτοῖς πρέπει, τοῖς τε καὶ κατὰ νομίζοισι, τὰ δὲ συμφέροντα αὐτοῖς, καὶ μὴ δίκαια. ὥστε οὐκ ἔστιν ἀλογίστως διανοεῖσθαι πρὸς τῆς σωτηρίας ὑμῶν, πρὸς δικαιοῦσθαι τὴν παρ' ἐκείνων βοήθειαν.

» λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα, πλέονα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ αὐτοὺς ἔχων εἰπεῖν ὡς πρὸς φέροντα, ξυνελὼν μάλιστ' ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν, τὰ μὲν ἡδέα, καλὰ νομίζοισι, τὰ δὲ ξυμφέροντα, δίκαια. καίτοι καὶ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ διάνοια.

ΜΗΛ. » Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἥδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, μὴ λίους ἀποίκους ὄντας, μὴ βουλεύσασθαι πρὸς δόντας, τοῖς μὲν βίοις τῶν ἑλλίων, ἀπίστοις κατασῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους

ΑΘ. » Οὐκοῦν οἴεσθε ὃ ξυμφέρον μὲν, μὴ ἀσφαλείας εἶ, ὃ δ' δίκαιον καὶ καλὸν, μὴ κινδύνου δρᾶσθαι· οἱ λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ πολὺ τολμῶσιν.

ΜΗΛ. » Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ' ἂν ἐξαρκέσαι αὐτοῖς, καὶ βεβαιοτέροις ἢ ἐς ἄλλους νομίσῃ, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς πελοποννήσου, ἐγγὺς κείμεθα, τῇ γνώμῃ δὲ ξυγγενεῖς πιστότεροι ἑτέρων ἐσμεν.

ΑΘ. » Τὸ δὲ ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ βίαιον τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ᾧ τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ περιέχει. οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ, καὶ μὴ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυτοκρατόρων ὄντων διαπεραιωθῆναι.

ΜΗΛ. » Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ κρητικὸν πέλαγος, διὰ οὗ τις κρατοῦντων

A Lacedæmonii enim inter se quidē ipsos & circa domestica instituta plurimum virtute vtuntur: erga alios autem quales se præstent, multa quis commemorare posset: [a] sed summatim potius significauerit id quod nos scimus proculdūbio, eos pro honestis habere quæ sunt voluptuosa, pro iustis quæ sūt vtilia. quanquam nō est illis istiusmodi cogitatio pro vestra salute, cuius nunc ratio nulla est.

B Nos verò hoc ipsū præcipuè credimus, ob suam illos vtilitatem nō cōmissuros vt Meliis, colonia ipsorū, à seproditis, efficiātur infidi suarū partiū Græcis, vtiles aduersariis.

Ergo [b] sentitis ita demum quid vtile esse, si fuerit tutum, iusta autem atque honesta fieri cum periculo: quod minimè omnium Lacedæmonii plerunque audent.

C Imò verò arbitramur illos nostri causa magis pericula adituros, & se arbitraturos per nos quàm per cæteros esse [c] firmiores, quāto ad res gerendas sumus Peloponneso viciniores, [d] quantóque ipsis sententiæ cognationefideliores quàm cæteri.

D [c] Præsidium erga eos qui inuocant, non declaratur eorum qui opitulari debent beneuolentia, sed (quod multo satius est) operibus. Id quod Lacedæmonii plus cæteris animaduertunt, vt qui diffidentia domesticarum copiarum, sociales copias etiam aduersus finitimos accersant. Exquo credibile nō est, nostris nauibus mare tenentibus, eos in insulam traiecturos.

Atqui alios habent Lacedæmonii quos mittant? & ingens est Creticum pelagus, in quo diffi-

[a] Sed paucis *hisce* verbis breuiter declarare posset; eos apertissimè omnium quos nouerimus, iucunda quidem pro honestis, vtilia autem pro iustis habere. Atqui hæc *eorum* opinio non pro vestra salute facit, cuius nullam rationem initis. *Vel*, Quam præter rationem speratis. *Ad Gerbum*, Pro vestra salute quæ ratione caret.

[b] *Vel*, Sentite. *aut* existimate.

[c] Magis tutos.

[d] Quantóq; maiorem nobis fidē habent propter eā quæ ex cognatione est interno vnanimitatem.

[e] At illi qui suppetias laturi sunt, non in beneuolētia eorum à quibus aduocati sunt, sed in ea qua longè instructiores sunt ad res gerendas potentia, præsidium suum collocant. *Vel*, non se tutos existimant esse beneuolentia eorum qui auxilium imploraverint, sed *ita demū se tutos esse arbitrantur* si eos *suis hostibus* longè instructiores ad res gerendas esse videant.

α Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο] εἰπόντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι λακεδαιμόνιοι τῷ ὑμετέρᾳ συμφέροντος ἕνεκα ἔρχονται, φασὶν οἱ μήλιοι ὅτι διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον τοῖς λακεδαιμονίοις πιστεύομεν καὶ μάλιστα ἔξειν ἡμῖν βοηθούς, ὅπως μὴ τῆς ἐν ἡμῖν αὐτῶν τοῖς ἑλλίων ἀπιστίᾳ φανῶσιν, ὑμᾶς δὲ τοῖς πολεμίοις ὠφελήσωσιν, πρὸς δόντες ἡμᾶς τοῖς συμμάχοις. β Οὐκοῦν οἴεσθε] ἀλλ' ἦν, ὡς σφᾶς ἴσε, συμφέρῃ μὲν τὸ μετ' ἀσφαλείας ἔκαστα πρᾶττειν, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον διὰ κινδύνων προσήκειν. λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς κινδύνοις προΐστανται. γ Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους] ἀλλὰ καὶ τὸν κίνδυνον αὐτοὺς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδέξασθαι ἡγούμεθα, καὶ πιστοτέρους μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν ἢ ὑπὲρ ἄλλων αὐτοὺς δίκην δώσειν. εἰς τε γὰρ τὰς χρείας ὠφελίμους τυγχάνομεν αὐτοῖς, ἐγγὺς τῆς πελοποννήσου κείμενοι, διὰ συγγένειαν. δ Τὸ δὲ ἐχυρὸν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις] τοῖς δὲ συμμαχίαν (φησὶ) προσκαλουμένοις ἐχυρὸν φαίνεται πρὸς τὸ βοηθῆσαι, οὐχ ἡ βίαιος τῶν προσκαλούντων, ἀλλ' ἡ δυνάμις αὐτῶν, ᾗ λακεδαιμόνιοι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐξετάζουσι, καὶ διὰ πολὺ ἐχυρῶς ἐξετάζουσι, καὶ τῇ ἐλπίδι δυνάμει πολλάκις ἀπιστοῦσι. διὰ τοῦτο γέ τοι μετὰ συμμάχων πολλῶν ἐπιστρατεύουσι τοῖς πέλας. ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς, ἡμῶν θαλασσοκρατούντων, εἰς νῆσον ἕνεκεν ὑμῶν διαβῆναι, εἰδότας ὅτι κατὰ τοῦτο ἥσσους ἡμῶν εἰσίν. ε Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι] ἀλλὰ εἰ καὶ αὐτοὶ πλοῦν οὐκ ἐῶσιν, ἔχοισί γε συμμάχους ἄλλους ἡμῶν πέμψαι βοηθούς. ζ Πολὺ δὲ τὸ κρητικὸν πέλαγος] μεγάλη τις ὄντως τοῦ κρητικοῦ πελάγους, δι' οὗ πέμψουσι καὶ βοήθειαν. μᾶλλον γὰρ οἱ πεμφθέντες διαφθήσονται, λαθόντες ὑμᾶς θαλασσοκρατοῦντας, σωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἢ παρ' ὑμεῖς οἱ κρατοῦντες καὶ θαλάσσης, συλλαβεῖν αὐτούς. εἰ δὲ καὶ τύχοι διαμάρτοιεν, πολὺ χείρω ὑμῖν διαθήσουσι, καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, ὅσοις βεβαίους ἂν ἐπήλθετε χρώσονται. ὥστε ὑμῖν οὐ πρὸς τῆς μὴ προσκούσης τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται, ἀλλὰ πρὸς τῆς τῶν συμμάχων καὶ τῆς ὑμετέρας.

cilius est illud tenentibus alios excipere, quàm illis latere volentibus, [a] se subducere. Et, si hæc eos ratio destituat, illa non deerit, se conuertendi aduersus terram vestram & ad vestros socios qui reliqui sunt, quos Brasidas non adiit: vt vobis [b] res sit non magis de terra nihil ad vos pertinente, quàm de vestra ipsorum.

[c] Istud verò vobis nec inexpertis continget, nec ignaris, à nulla vnquam obsidione Athenienses aliorum timore discessisse. Quanquam vos (vt animaduertimus) quum de salute vestra dixeritis vos consultaturos; nullam tamen vllius rei in tanto sermone fecistis mentionem, qua freti homines arbitrentur se iri liberatum. [d] Cæterùm ea quæ vos vehementissimè speratis, futuri temporis sunt: sed præsens tempus breue vobis est ad vos tutandos ab eis quæ iam vrgent. Quapropter magnam declaratis amentiam, nisi, nobis iterum semotis, aliquid aliud quàm hæc prudentius decernatis. Nam *sic* nequaquam vos ad verecundiam, quæ hominibus in fœdis & apertis periculis extitit plerunque pernicioſa, cõuertetis. [e] Quũ enĩ permulta prospiciamus adhuc, adquæ tendatur, id quod turpe appellatur, vi nominis inducẽte, tamẽ ipsa vi nominis excussa, eligitur potius quàm spõte in cladẽ inemẽdabilẽ incidatur, & turpius dedec[e] accipiatur per insipiẽtiã, quã per fortunã. Quod vos, si rectè cõsulueritis, cauebitis; nec indecorũ vobis cẽsebitis, cedere maximæ ciuitati à vobis æqua postulãti, vt socii eius efficiamini, vestra terra potientes sub tributo:

A ἀπορώτερος ἡ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλο- « 196
μένων, ἢ σωτηρία. καὶ εἰ τῶδε σφάλοιντο, «
τῷ πόντῳ· αὖ καὶ ἐς τὸν γῆν ὑμῶν, καὶ ὅπῃ «
τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσοις μὴ Βρα- «
σίδας ἐπῆλθε. καὶ οὐ πρὸς τῆς μὴ πρόσον- «
χούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμα- «
χίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται. «

Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις αὖ ἦ « Α θ
γνῶσιν ὑμῖν οὐκ ἀνεπίσημόν ἐστιν, ὅτι οὐδεὶ «
B ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας ἀθρόαν δι' «
ἄγων φόβον ἀπεχώρησεν. ἐνθυμούμεθα «
δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, «
οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρω- «
ποι αὖ πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι· «
ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἐγγύτατα, ἐλπιζόμενα «
μέλλεται· τὰ δ' ἤδη ἀπὸ τεταγμένα περιγίγνε- «
σθαι. πολλῷ τε ἀλλοίαν τῆς ἀφροσύνης «
πρέχετε, εἰ μὴ μεταγνόντες ἔτι ἡμᾶς, «
C ἄλλο τί τῶνδε [a] σωφρονέστερον γνώσεσθε· οὐ γὰρ «
δὴ ὅτι γε περὶ ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ πρὸς ὑ- «
πλοις κινδύνοις πλέοντα ἀσφαλείσασθαι «
αὐθέκαστον ἀσφαλῶς ἔστιν. [b] πολ- «
λοῖς γὰρ προορωμένοις ἔπεσε σῖα φέρονται, «
D ὃ ἀγγεῖον καλοῦμεν, ὀνόματος [c] ἐπαγω- «
γὸν δυνάμει, ἐπεὶ καὶ σαφῶς ἐπιστάμενοι τὸ ῥῆ- «
μα τοῦτο, ἔργῳ ξυμφορᾶς αὐτοῖς ἐκόντας «
πρόσπεσεῖν, καὶ ἀγνοίᾳ ἀγνοίᾳ μεῖζον αἰσίας «
ἢ τύχης προσλαβεῖν. ὑμεῖς, ὦ βουλεύσασθε, φυλάξεσθε· ἐν οὐκ ἀπρεπὲς νο- «
μίσητε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι, μέ- «
τεια προσκαλουμένης, ξυμμάχους ἡμέας, «
ἔχοντας τὸν ὑμετέρων αὐτῶν [d] ὑποτελῆ· « τὸν ὑποτε-
λεῖς.

---

a Saluti suæ consulere.

b Negotium facessatur.

c Vide annot.

d Sed ea in quibus firmissimum vestrum præsidiũ collocatis, in spe posita, tardè procedunt: *Vel, sunt in futurum. aut futura expectantur*: at quæ *vobis* adsunt, *vel*, *suppetunt*, parua sunt, *id est*, *paruas vires habent*, ad resistendũ iis, *Vel, tuendos vos ab iis*, quæ iam aduersus vos instructa sunt, *vel, in procinctu stant.*

e Multi enim fuerunt ad quos impellendos *vel permouendos* tantum valuit id quod turpe vocabant, vt quanuis adhuc præuiderent quò ruerent, quia tamen ferendo huic verbo pares non erant, reipsa se in grauissima exitia sponte sua, *Vel, prudentes & scientes*, præcipites dederũt, & magis turpem infamiam cũ amentia quàm cum fortuna subierunt. *Id est*, Sua eos amẽtia in maiorem infamiam detrusit quàm ipsa fortuna detrusisset.

a Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις] τούτων μὲν καὶ ὑμεῖς πεπείρασθε· καὶ οὐκ ἀνεπίσημός ἐστιν οὐδέποτε ἀθρόαν ἀπολιορκοῦσι ἐπίρους, ἀπεχώρησαν δείσαντες φοβηθῶσι περὶ τῶν συμμάχων, ἢ περὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν δηουμένης. ἐκεῖνο δὲ ἐνθυμούμεθα, ὅπι περὶ σωτηρίας βουλεύσαντες, οὐδὲν ἐν τοσούτοις λόγοις εἰρήκατε σωτήριον, καὶ δυνάμενον πεῖσαι ὅτι δύνατοι σώζειν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐγγύτατα ὑμῖν, ἐλπίδες εἰσὶ μέλλουσαι· τὰ δὲ ὑπάρχοντα, ὡς περὶς τὰ ἡμέτερα, παντελῶς ὀλίγα σμικρά. πάντα δὴ ἀλόγιστα καθεστήκατε, εἰ μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἡμῶν βουλεύσασθε φρονιμώτερον. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως

b Πολλοῖς γὰρ προορωμένοις] φανερῶς βλέπουσι

c Ἐπαγωγὸν] ὀπταστικόν.

δῆτα τὸν μάλιστα λυμαίνουσαν τοὺς ἀνθρώπους ἀσφαλῶς καθαφλίξεσθε, δι' ὃν πολλοί, καίπερ ὁρῶντες ὅπι εἰς κίνδυνον ἔρχονται. ὅμως φοβούμενοι τὸ ἀπρεπὲς τοῦ ὀνόματος (τυγχάνει γὰρ ἀκούειν, ἔχον τὴν ποιητικὴν αἰσχύνης. τῶν γὰρ ὅτι τὸ ἐπαγωγόν) συμφορᾶς μεγίστας περιέπεσον, καὶ αἰσχύνῃ μείζονα προσέλαβον ἢς ἔφυγον. ἀπὸ τοῦ, αἰσθόμενοι αὐτοὶ σωφρονεῖν νομίζεσθαι, καὶ οὐ δοκεῖν δεῖν τύχῃ πίστιν. οὐ γὰρ ἡ τύχη, ὁ ἢ σωφρονίσμος αὐτὴ τῷ ἦθος κέκτηται. ὑμεῖς οὖν φυλάξεσθε τὸν πάντα λυμαινόμενον αἰσχύνῃ, αὖ δῦ βουλεύσασθε· καὶ μὴ ἀπρεπὲς ἡγήσασθε ὑπακοῦσαι πόλει τῇ μεγίστῃ, καὶ προσκαλουμένῃ ὑμᾶς

δῆτα μετρίοις, ὥστε συμμάχους ἡμέας, ἔχοντας τὸν ὑμετέραν χλῶν ὑποτελῆ. αἱρέσιος οὖν προκειμένης ἢ πολεμεῖν, ἢ ζῆν ἀσφαλῶς, μὴ τὸ χεῖρον ἕλησθε φιλονεικήσαντες. ὅσοι γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἴσοις μὴ ὑπείκουσι, τῶν δὲ κρεισσόνων ἠττῶνται, τοῖς δὲ ἧσσον μετρίως προφέρονται, οὗτοι μέγιστα δὴ καταβλάπτουσι βουλεύσασθε οὖν, μεταστάντων ἡμῶν, ἢ πολλάκις τοῦ ὀφθαλμοῦ λάβετε ὅτι περὶ παντὸς ἡ σπέψις, μᾶς ὕστερ, περὶ ἧς ὀν μιᾷ βουλῇ ἢ καταβλάψετε, ἢ σφαλήσεσθε. β Σωφρονέστερον] φρονιμώτερον. γ Πολλοῖς γὰρ προορωμένοις] φανερῶς βλέπουσι

δ Ἐπαγωγόν] ὀπταστικόν.

» καὶ δουλείας αἱρέσεως πολέμου πέρι, καὶ A
» ἀσφαλείας, μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆ-
» σαι. ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι,
» τοῖς δὲ χρείασσι καλῶς προσφέρονται,
» πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖ-
» στ' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταξὺ τῶν
» ἡμῶν, καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις ὅπως περὶ πα-
» τρίδος βουλεύεσθε, ἣν μία πέρι, καὶ
» ἐς μίαν βουλὴν, τυγχάνοντά τε καὶ μὴ κα-
» τορθώσασθαι, ἔστι. Καὶ οἱ μὲν Ἀθη- B
ναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τοῦ λόγου· οἱ δὲ Μή-
λιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ἡγούμενοι, ὡς ἔδοξεν
αὐτοῖς τοῦ παπλήσια, καὶ αὐτέλεγον, ἀπεκρί-
ναντο τάδε,

ΜΗΛ. » Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἄφρ' ἔχ τοῦ
» παρόντος, ὦ Ἀθηναῖοι· καὶ οὐκ ὀλίγῳ χρό-
» νῳ πόλεως, ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης,
» τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ
» τε μέλλει τῶνδε σωζόσῃ τύχῃ ἔκ τοῦ θείου
» αὐτὴν, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ λακε- C
» δαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες, πειρησό-
» μεθα σώζεσθαι. παρακαλούμεθα δ' ὑμᾶς,
» φίλοι μὲν ἔτι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ
» ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι, σπονδὰς
» ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἑκατέροις εἶ-
» ναι ἀμφοτέροις. Οἱ μὲν δὴ μήλιοι τοσαῦτα
ἀπεκρίναντο. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, Διαλυόμενοι
ἤδη ἐκ τῶν λόγων, ἔφασαν,

ΑΘ. » Ἀλλ' οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βου-
» λευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖ τε, καὶ μὴ μέλλον-
» τα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ D
» ἀφανῆ, τῷ βούλεσθαι, ὡς γιγνόμενα ἤδη
» θεᾶσθε· καὶ λακεδαιμονίοις, καὶ τύχῃ καὶ
» ἐλπίσι πλέον δὴ ᾧ παραβεβληκότες καὶ
» πιστεύσαντες, πλέον καὶ σφαλήσεσθε.
Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρη-
σαν ἐς τὸ στράτευμα. οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐ-
τῶν, ὡς οὐθὲν ὑπήκουον οἱ μήλιοι, τοῖς
πολέμου εὐθὺς ἐτρέποντο, καὶ διελόμενοι
τὴν πόλιν περιετείχισαν κύκλῳ τὸν μη-
λίων. καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν
καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι

néue, quum detur vobis optio belli & securitatis, per animi contentionem eligatis partem deteriorem: [a] sed illis similes sitis quibus plerunque prosperè succedit, qui paribus non cedentes, honestè cedunt potentioribus, erga inferiores moderatè se gerunt. Considerate itaque seorsum à nobis, & cogitate etiam atque etiam, vos deliberare de patria, [b] quæ vna vobis est, quámque scit is vno hoc consilio vel felicem fore vel infelicē. Post hæc Athenienſibus à colloquio digressis, Melii inter seipsos colloquuti sunt, [c] quúmque simili modo contradicendum videretur, responderunt,

Nobis verò, Athenienses, neque aliud quàm paulo antè visum est, videtur: neque libertatem septingentorum ab vrbe condita annorum breui tempore amittemus: sed fortuna quæ nos ad hanc diem [d] diuinitus tutata est, & ope cùm aliorum hominum, tum verò Lacedæmoniorum, freti, conabimur hanc vrbem conseruare: hortati tamen vos prius vt liceat nobis amicos esse vobis, neutris hostes: vósque initis fœderibus, quæ ex vtriusque partis vtilitate videbuntur, è nostro solo excedatis. Talia Melii quū respondissent, Athenienses iam è colloquio digressi, dixere,

Enimuero vos soli omnium, vt nobis videmini, ex vestris [e] consiliis, [f] certiora iudicatis esse quæ sunt euentura quàm quæ cernuntur: & quæ occulta sunt in cōsulendo, tanquam ea quæ fiunt, creditis iam vos intueri: vtique quo plus & Lacedæmoniis & fortunæ & spei permittitis vos atque fiditis, eo plus prolapsuri. Et legati quidem ad castra rediere. Duces autem, quoniam Melii nullo pacto obedire volebant, ad bellum continuò se conuerterunt, & [g] per vrbes distributi, Melios muro concluserunt. Pòst hæc præsidio tum ex suis tum ex socialibus copiis

[a] Nam qui paribus quidem non cedunt, erga superiores autem honestè se gerunt, & moderatè erga inferiores, iis res maximè prosperè cedere possint. *Vel*, Maximè secundi successus iis contingant.

[b] *Vide annot.*

[c] Quumque eadē *quæ prius* visa ipsis essent, & contradicerent, talia responderunt.

[d] *Vide annot.*

[e] Deliberationibus. *Vel*, Consultationibus.

[f] Et quæ incerta sunt, *s. quorum incertus est euentus*, eo quòd illa cupiatis, tanquam iam præsentia spectatis. Ac certè vbi plurimum Lacedæmoniorum & fortunæ & spei præsidio confisi fueritis, plurimū etiam frustrabimini. *Posset & aliter exponi* σφαλήσεσθε. *Vide annot.*

[g] *Vide annot.*

α Προσφέρονται] ὁμιλῶσι. β Μέτριοί εἰσι] δίκαιοι. γ Οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια] ὅτι ἔτη ἑπτακόσια μήλιος ἢ νῆσος ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐλεύθερος οἰκουμένη ἔτυχε, ὕστερον ὑπὸ ἀθηναίων δὴ δουλεύσασα ἐξεπολιορκήθη. δ Τὰ δὲ ἀφανῆ, τῷ βούλεσθαι] τὰ δὲ ἄδηλα, διὰ τὸ βούλεσθαι, ἕτως ἔχειν οὕτω καὶ ἁπλῶς τὰ παρόντα καὶ γιγνόμενα θεᾶσθε. ε Ὡς γιγνόμενα] ὁράματα. ἐνεργούμενα. ζ Παραβεβληκότες] προσβλημα αὐτοῖς καὶ ἔρυμα ὄχυρὸς.

& à mari & à terra relicto, cum ma iori exercitus parte reuersi sunt, cæteris qui remanserant, locum oppugnantibus. ¶ Sub idem tempus Argiui Phliasium agrum ingressi, ab ipsis Phliasiis & ab exulibus suis excepti insidiis, circiter octoginta amisere, & qui in Pylo Athenienses erant à Lacedæmoniis multum prædæ auerterunt. *Neque tamen ob id Lacedæmonii fœderibus abiectis in eos bellum mouerunt: cæterùm edixerunt, quisquis vellet suorum abigeret prædas ex Athenienſibus. Corinthii quoque, quiescentibus reliquis Peloponnensibus, priuatarum quarundam dissensionum causa bellum cum Athenienſibus gerebant. Melii quoque Athenienſium muri ambitum aggressi nocte, ceperũt, qua parte forum ille spectabat: nonnullósque interfecerunt, & frumento aliísque quæ ex vsu forent, quàm potuere plurima, importatis, quũ se recepissent, [b] quieuere, Athenienſibus in posterum ad commodius excubandum diligentioribus effectis. Atque æstas excesit. ¶ Insequentis hyemis initio [c] Lacedæmonii ad fines agri Argiui, illum cum exercitu inuasuri, quia litare non potuere, domum rediere. Per quorum expectationem, Argiuorum qui in vrbe erant, quidam ab iis quibus suspecti erant, comprehẽsi fuerunt, quidam sua sponte in exilium abierunt. Sub idem quoque tempus Melii ab alia parte murum quo obsidebantur ceperunt, paucis ex Athenienſi præsidio ibi præsentibus. Et mox vbi hæc gesta sunt, profecto ex Athenis alio exercitu, duce Philocrate [c] Eudemi *filio*, quum iam omni ope oppugnarentur, facta quadam inter ipsos proditione, sese dedidere Athenienſibus, liberum illis arbitrium de se permittentes. Athenienses Meliorum quoscunque nacti sunt puberes interemerunt, pueros ac fœminas in seruitutem acceperunt, domúmque asportarunt: locum ipsi incoluerunt, missis eò postmodum quingentis colonis.

* Lacedæmonii autem, ne ob hoc quidem solutis fœderibus, in eos, &c.

197

[a] A bello superstedebant.

[b] Lacedæmonii, suscepta aduersus Argiuos expedione, quum in finibus litare pro transitu non possent, domũ redierunt. Qui dum tarderent, Argiui aliquos eorum qui in vrbe erant, suspectos habuerũt: quorum alii ab iis comprehensi fuerunt, alii euaserũt.

[c] Demeæ, Δημέου. *Sed lege* Εὐδήμου.

[a] Αμεινον τῷ φυλακὴν] τῆς μήλου. [β] Ηδη πολιορκούμενοι] οἱ μήλιοι. [γ] Ωστ' ἐκείνοις] τοῖς ἀθηναίοις.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΕΚΤΟΝ.

THV. CYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIber sextus.

ΤΟΥ δ' αὐτοῦ χειμῶνος ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῇ πρώτῃ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος, ὅπως σικελίαν πλεύσαντες, καταστρέψωνται, εἰ δύναιντο· ἀπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τό τε μέγεθος τῆς νήσου, καὶ τῶν ξυνοικούντων τὸ πλῆθος καὶ ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· καὶ ὅτι ὁ πολεμος οὐκ ὀλίγον ἐπεδέξειεν, εἰ καὶ μὴ εὐθὺς ἐπὶ τοσοῦτον ἐπῆρε, πρὸς πελοποννησίους. σικελίας γὰρ περίπλους μὲν ἔστιν ὁλκάδι μὲν πολλῷ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν καὶ τοσαύτη οὖσα, ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργει, ὃ μὴ ἠπειρος οὖσα. ᾠκίσθη δ' ὧδε τὰ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιόταται μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας κύκλωπες καὶ λαιστρυγόνες οἰκῆσαι. ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν εἰσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δ' ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ ὡς ἕκαστός πη γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. σικανοὶ δ' μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι, ἀλλὰ δ' αὐτόχθονες εἶναι· ὡς δ' ἡ ἀλήθεια εὑρίσκει, ἴβηρες ὄντες, καὶ ἀπὸ τοῦ σικανοῦ ποταμοῦ δὲ ἐν ἰβηρίᾳ ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκλήθη, πρότερον θρινακρία καλουμένη. οἰκοῦσι δ' ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικελίας· ἴλιόν δ' ἁλισκομένου, τῶν τρώων τινὲς ἀλλοφυλόντες ἀχαιοὺς, πλοίοις ἀφικομένους τοὺς τῇδε σικελίαν·

A

HAc eadẽ hyeme Athenienſes decreuere rurſus in Siciliam maiori quàm cũ Lachete & Eurymedonte apparatu trãſmittere, ad eã ſubigendã, ſi poſſent: ignari eorũ plerique & magnitudinis inſulæ, & multitudinis incolentiũ, tũ Græcorũ, tũ barbarorũ: ſéque ſuſcipere bellum haud multo minus quàm illud fuerat quod aduerſus Peloponnenſes ſuſceperãt. Eſt enim Siciliæ ambitus non ita multo minor quàm octo dierũ circumnauigatione, one rariæ naui: & quũ tanta ſit, viginti ferme ſtadiorũ intercapedine prohibetur ne ſit cõtinẽs.[a] Incoluerũt autẽ eã ab initio atq; tenuerũt permultæ gẽtes, quarũ feruntur antiquiſſimi, in quadã duntaxat inſulæ parte habitãtes, Cyclopes atq; Læſtrygones. quorũ ego neq; genus, neque vnde venerint, neque quò abierint, dicere habeo: ſufficiat q; & à poetis memoratũ eſt, & apud ſe quiſque de illis ſentit. Poſt hos Sicani primi demõſtrãtur incoluiſſe, atq; (vt quidẽ ipſi prædicãt) etiã priores, quippe quũ ſint illius terræ indigenæ: [b]ſed veritas arguit eos Iberos eſſe, *oriũdos* à flumine Sicano, quod eſt in Iberia, à Ligybus eiectos, & ab eis tunc dictã Sicania inſulã, prius Trinacriã nominatã: qui adhuc loca inſulæ ad occaſum vergẽtia incolunt. Cæterùm capto Ilio quidã Troianorũ dum fugiunt Achæos, nauibus in Siciliam applicuerunt,

B

C

τῇ δ' ἐν εἴκοσι σταδίοις τῆς θαλ.

a Habitata autẽ antiquitus ita fuit ac tot in vniuerſum gentes *eam* tenuerunt *quot hîc commemorabo.* Antiquiſſimi quidẽ feruntur partem quandam regionis incoluiſſe Cycl. &c.

b Sed (vt veritas comperitur) quũ Iberi eſſent, à Sicano Iberiæ flumine, *cuius erant accolæ*, Ligyes eos eiecerunt, *vel, expulerunt.* Atque ab iis Sicania tum inſula nominabatur, quum prius Trinacria vocaretur.

α Ὑποδέστερον πόλεμον αἱρουῶτο] ὑπὸ κοινῶ τὸ, ἄπειροι ὄντες. β Ἐν ἴκοσι σταδίοις] χαράσσει, ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ. ἔστι δὲ κ' τοῦτο τὸ χαρακτὴρ τοῦ πλοῦ ἡ ὁπόσον πεοῦθησε. γ Ἀρκείτω δ' ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται] περὶ τῶν παρ' Ὁμήρῳ κυκλώπων καὶ λαιστρυγόνων, ὅτι ἦν σικελία ὦκουν. δ Καὶ ποτέροι] τῶν λαιστρυγόνων. ε Ἴβηρες ὄντες] ἰβήρων ἄποικοι οἱ σικελοί. ζ Ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες] ἦσαν, μεταναστάσει καὶ μέτοικοι γεγονότες ἢ Τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικ.] ἦσαν, πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς σικελίας.

& collocatis ſedibus in finibus Sicanorũ, vniuerſi ſunt Elymi appellati: vrbes eorũ, Eryx & Egeſta. His accolæ acceſſerũt nõnulli Phocẽſes, eorũ qui è Troia tũc in Libyam tẽpeſtate delati primùm, deinde ex Libya in Siciliam tranſiniſere. Siculi autẽ ex Italia (ibi nanq; habitauere) fugientes Opicos, in eandẽ inſulã traiecerunt, vt & credibile eſt & fama fertur, ratibus obſeruato quo ventus poſuiſſet freto: fortè etiam aliter[a] tranſuecti. Et ſanè adhuc extant in Italia Siculi, ipſáq; regio ab Italo quodã Arcadũ rege, hoc habẽte nomẽ, ſic eſt cognominata. Hi magno cum exercitu in Siciliam trãſeuntes, victis prælio Sicanis, & in partes quæ meridiẽ occaſúmq; ſpectant miſsis, fecerunt vt pro Sicania Sicilia vocaretur: & eius optima quæq; loca incoluerũt, ex quo tranſierũt, annis propè trecẽtis ante Græcorũ in Siciliã aduentũ: & nunc quoque mediterranea eius atque ad Aquilonem vergẽtia obtinent. Phœnices præterea per eãdem paſsim habitauerunt, occupatis ad mare promontoriis, & [b] paruis circa inſulis, negotiandi cum Siculis gratia. At poſtquã permulti Græcorum illuc cum nauibus traiecerunt, [c] omiſſa nauigatione, Motyam, Soloentem, & Panormum, finitima Elymis oppida, ſedibus ibi poſitis incoluerunt, freti cum Elymorũ ſocietate, tum quia exiguo illinc in Carthaginem traiectu Sicilia diſtat. Tot igitur numero barbari atque in hunc modum habitauere Siciliam. Græcorum autem primi Chalcidenſes, ex Eubœa nauigantes cum Thucle illius deductore coloniæ, Naxũ incoluerunt, & aram Apollinis [d] archegetæ, quæ nunc extra vrbem viſitur, extruxerũt. Vbi quoties è Sicilia ſoluunt oracula petituri, primùm ſacrificant. ¶ Inſequenti anno Archias [e] ab Hercule oriundus è Corintho Syracuſas incoluit, expulſis prius ex inſula

a Non agnoſcit particulam αὖ poſt ἔπειτα: & fortaſſe potius abeſſe debet.

b Paruis inſulis quæ imminent.

c Videtur aliud legiſſe aut legendũ putauiſſe quàm τὸ πλεῖω. Vide annot.

d Ideſt, præſidis. Vel, ducis.

e Heraclidarum vnus è Corintho.

A καὶ ὁμορροι τοῖς σικανοῖς οἰκήσαντες, ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν, Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας, τότε χειμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ οἴκουν) διέβησαν ἐς σικελίαν, φεύγοντες ὀπικούς, ὡς μὲν εἰκὸς, καὶ λέγεται, ὅτι σχεδίων τρήσαντες πορθμὸν, καθιέντος τὸ αἴολου, τάχα ἂν 198
B δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσωλθύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ σικελοὶ, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ τῶν σικελῶν
Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς Ἀρκάδων τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν σικελίαν στρατὸς πολὺς, τοῖς τε σίκελοις πολεμοῦντες μάχῃ, ἀπέστειλαν [a] πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια αὐτῆς, ἐξ αἰτίας σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ἔσχηκαν ἔχοντες, [b] ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς
C τετρακόσια πρὶν Ἕλληνας ἐς σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκησαν δὲ καὶ Φοίνικες πρὸ πάσης μὲν τῆς σικελίας, ἄκρας τε ἔτι τῇ θαλάσσῃ [c] ἀποκλύζοντες, καὶ τὰ ὅτι-
κείμενα νησίδια, ἐμπορείας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς σικελούς. [d] ὅπως δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ ἐς θάλασσαν ἐπεισέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω, μοτύην καὶ σολόεντα καὶ πάνορμον [e] ἐγγὺς τῶν ἐλύμων στῖχοι κίσαντες ἐν ἐμοι-
D νῷ, ξυμμαχίᾳ τε πίσται τῇ τῶν ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐνταῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν καρχηδὼν σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν δὴ τοσοίδε σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι χαλκιδεῖς ἐξ εὐβοίας πλεύσαντες μετ' Θουκλέους οἰκιστοῦ, ναῦσον ᾤκησαν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμὸν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔστιν, ἱδρύσαντο· ἐφ' ᾧ ὅταν ἐκ σικελίας θεωροὶ πλεύσωσι, πρῶτον θύονται. ¶ Συνεκούσας δὲ τοῦ ἐγκτίσου ἔτους Ἀρχίας [f] τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ κορίνθου ὤκισε, σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ

[a] πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια] πρὸς τὸ λιλύβαιον, καὶ ἀκρότερον τῆς νήσου.
[b] ἔτη ἐγγὺς τετρακόσια] διέβησαν οἱ ἀπὸ σικελίας δηλονότι.
[c] ἀποκλύζοντες] αἰωρῆ τῷ ἀποπιπίσαντες. χάφετας αἰαλαβόντες. [d] ὅπως δὲ οἱ ἕλληνες] ἤτοι οἱ φοίνικες. [e] ἐγγὺς τῶν ἐλύμων στοιχίσαντες] ὁμοῦ μὲν δηλ. τοὺς ἐλύμους ὄντας φίλους, καὶ οἰκοῦντας αὐτῆς, ὅπως συμμαχοῖντο· ὁμοῦ δὲ δηλ. καρχηδονίους, οἵπερ οὐκ φοινίκης ὄντες ἐκτίσθησαν, τοῖς μεσημβρινοῖς τῆς σικελίας. [f] Τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ κορίνθου] οἱ συνεκκτίσοι, καὶ κοεινθιοί εἰσιν.

τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περιλυομένη ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω, προσῳκισθεῖσα, πολυανθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ χαλκιδεῖς ἐκ νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ συρακούσας οἰκισθείσας, λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι, καὶ μετ' αὐτοὺς κατάνην. α οἰκισὴν δὲ αὐτὴν καταναῖοι ἐποιήσαντο εὔαρχον. Καθ' ὃν τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ μεγάρων ἀποικίαν ἄγων, ἐς σικελίαν ἀφίκετο, β καὶ ὑπὲρ πανταχίου τε ποταμοῦ τρωτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς χαλκιδεῦσιν ἐς λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκ πεσών, καὶ θάψον οἰκίσας, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει, οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς θάψου αἰρεθέντες, Ὑβλωνος βασιλέως σικελῶν τοῦ δόντος τὴν χώραν, καὶ θεμενοι μόνῳ, μεγαρέας ὠκισαν τοὺς ὑβλαίους καλουμένους. καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαρακοντα καὶ ἑξακόσια, ὑπὸ Γέλωνος τυράννου συρακοσίων ἐξέπεσαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ αἰρεθῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Γάμμιλον πέμψαντες ἐς σελινοῦντα κλίζοιοι· καὶ ἐκ μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτῶν ἐπελθών, ξυνῴκισε. γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ κρήτης, ἐποίκους ἀγαγόντες, κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ τὸ συρακουσῶν οἴκησιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστί, καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη, λίνδιοι καλοῦσι. νόμιμα δὲ δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἑξηκοστοῖς καὶ ἑκατὸν μετὰ τὸ σφετέραν οἴκησιν γελῷοι ἀκραγάντα ὠκισαν, τὸ μὲν πρῶτον πόλιν ἀπὸ τοῦ ἀκραγάντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνοον καὶ Πύστιλον, νόμιμα δὲ τὰ γελῴων δόντες. δ ζάγκλη δὲ τὸ μὲν ἀρχαῖον ἀπὸ κύμης τῆς ἐν ὀπικίᾳ χαλκιδικῆς πόλεως ληστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ ἀπὸ

A Siculis, in qua nō amplius mari circumflua sita est vrbs interior. Nam ea quæ extra *insulam* est, diu pòst addito muro, facta est populo frequens. Verùm Thucles atque Chalcidenses è Naxo profecti, septimo post inhabitatas Syracusas anno, Leontinos, eiectis bello Siculis, incolunt, & dehinc Catanā, quū ipsi Catanenses Euarchū fecissent coloniæ authorē. Per idē tēpus & Lamis coloniā deducens è Megaris, in Siciliā venit, & super flumen Pātaciū loco quodam cui nomen est Trotilū, incolas collocauit: & illinc postea *digressus*, quum aliquantulo tēpore [a] apud Leontinos vnà cum Chalcidensibus rēpub. administrasset, ab eisdē exactus est: collocatísque in Thapso incolis, quum vita decessisset, cæteri è Thapso migrauerunt, & Hyblone rege Siculo, qui regionē prodiderat, duce, [b] Megaras [c] incoluerunt qui Hyblæi sunt dicti. Et post ducētos ac quadraginta quinque annos quàm habitare cœpissent, à Gelone Syracusanorū rege ex vrbe & agro expulsi sunt. Sed antea quàm expellerentur, cētū postquā illic habitare cœperant annis, Selinuntē misso illuc Pammilo condiderunt. Is è Megaribus ipsorū metropoli superueniēs, pariter habitauit. Gelā autē Antiphemus è Rhodo & Entimus è Creta, suā vterque coloniā ducētes, pariter condiderunt, anno quadragesimoquinto post Syracusas habitari cœptas, impositō à flumine Gela vrbi nomine: quū locus vbi nunc vrbs sita est, quíque primus munitus muro fuit, Lindii vocaretur. Iura autē Dorica illis imposita fuerūt. Annóque propè centesimooctauo à suæ vrbis initio, Geloi [d] Acragantem incoluerunt, vrbem à fluuio Acragante appellantes, delectis sibi coloniæ authoribus Aristonoo & Pystilo, datis quoque suis legibus. Zancla verò inter initia quidē à latronibus, è Cumis (quæ est in Opicia Chalcidica vrbs) profectis, habitata est: sed postea

a *Vide annot.*

b Megarenses.

c *Legit ὤκησαν per η, non ὠκισαν. Sic infrà.*

d *Vel*, Incolas apud Acragantem collocarunt. *Aut* colonos Acragantem deduxerunt. *legendo ὤκισεν.*

α Ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω, προσῳκισθεῖσα] ὕστερον οἱ συρακούσιοι τὸ νησίδιον ὠκισαν μόνον, αὐτὸς δὲ, μὴ χωρούσης αὐτῆ, συνάψαντες αὐτὸ τῇ σικελίᾳ διὰ χώματος, κατῴκησαν ἐν τῇ σικελίᾳ. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ σικελία, ἔξω πόλις. β Οἰκισὴν δὲ αὐτὸν καταναῖοι] ὅτι οἱ λεοντῖνοι, καὶ καταναῖοι, χαλκιδῆς εἰσὶν ἐξ εὐβοίας. γ Καὶ ὑπὲρ παντακίου] ὑπὲρ αἰῶ. δ Ἀνέστησαν] ἐξωθήθησαν. ε Τῆς μητροπόλεως] τῆς ἰδίας μητροπόλεως. ζ Ζάγκλη δὲ τὸ μὲν ἀρχαῖον] οἱ ζαγκλαῖοι ἀπὸ κύμης χαλκιδικῆς πόλεως καὶ τῆς ἄλλης εὐβοίας.

communiter à multitudine quæ à Chalcide atque à cætera Eubœa in eam regionem ſuperuenit. Cuius coloniæ deductores extitere Perieres atque Cratæmenes, alter è Cumis, alter è Chalcide. Vocabatur autē primò ea vrbs à Siculis Zancla, à ſpecie falcis: ſiquidem falcem Siculi zanclon appellant. ſed poſtmodum à Samiis eiecti ſunt, & aliis quibuſdam Ionibus, qui Medos fugientes, ad Siciliam appulerunt. Nec ita multo pòſt Anaxilas Rheginorum tyrannus, exterminatis Samiis, vrbem promiſcuis hominibus frequentem reddidit, & à ſua quondam patria Meſſanam appellauit. Imera quoque à Zanclanis habitata eſt, *deductis* ab Euclide, Simo & Sacone. in quam coloniam venerunt plurimi Chalcidenſes: cum quibus habitauerunt & Syracuſani exules; à contraria factione ſuperati, qui Myletidæ nominantur. Atque apud hos obtinuit vox quædam inter Chalcidicam & Doricam media, ſed leges Chalcidenſes obtinuerunt. Acræ autem & Caſmenæ à Syracuſanis ſunt inhabitatæ: Acræ quidē ſeptuaginta annis poſt Syracuſas, Caſmenæ verò circiter viginti annis poſt Acras: & priùs, ferme centum ac trigintaquinque annis à conditis Syracuſis, Camarina, per ipſos Syracuſanos, authoribus coloniæ Daſcone & Menecolo. [a] Eiectóſque aliquanto pòſt Camarinæos ob defectionem à Syracuſanis, mox Hippocrates Gelæ tyrannus accepit pro redemptione Syracuſanorum quos habebat captiuos: atque ipſe effectus coloniæ deductor, eos in terra Camarina collocauit: & quum rurſus à Gelone ſedibus amoti fuiſſent, tertiò ſunt ab eodem Gelone collocati. Tot igitur gentes partim Græcæ partim barbaræ incoluere Siciliam. Quæ quum tanta eſſet, Atheniēſes eam ſibi inuadendam putauerunt, cupiditate proculdubio totius inſulæ potiundæ, [b] ſed volūtate quoque honeſtè ferendi auxilii *Chalcidenſibus*, ſuis cognatis ac priſti-

A χαλκίδος ⸫ τῆς ἄλλης βοιωτίας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείματο τὴν γῆν· καὶ οἰκίσαι Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν, ἀπὸ κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ χαλκίδος. ὄνομα δὲ ἦν πρότερον, ζάγκλη ἐκλήθη ἀπὸ τῆς σικελῶν καλῆς, ὅτι δρεπανοειδὲς τὸ χωρίον τὴν ἰδέαν ἐστί, τὸ δὲ δρέπανον οἱ σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δὲ, αὖθις μὲν ὑπὸ σαμίων ⸫ ἄλλων ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἱ μήδους φεύγοντες προσέβαλον σικελίᾳ. Σὺν δὲ σαμίοις Ἀναξίλας ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ἀρχαῖον πατρίδος ἀπωνόμασε. καὶ ἱμέρα ὑπὸ ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου, καὶ Σίμου, καὶ Σάκωνος. καὶ χαλκιδεῖς μὲν ⸫ πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκησαν δ' αὐτοῖς καὶ ὑπ' ἐκείνων φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ μιλησίδαι καλούμενοι. καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε χαλκιδέων καὶ δωρίδος ἐκράθη, νόμοις δὲ τοῖς χαλκιδικοῖς ἐχρήσαντο. ἄκραι δὲ καὶ κάσμεναι ὑπὸ συρακοσίων ᾠκίσθησαν· ἄκραι μὲν, ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ συρακούσας, κάσμεναι δὲ, ἐγγὺς εἴκοσι μετ' ἄκρας. καὶ καμάρινα τοσοῦτον ὑπὸ συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ συρακουσῶν κτίσιν. οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. αἰασάτων δὲ καμαρινάων ἡμολμῶν πολέμῳ ὑπὸ συρακοσίων δι' ἀπίστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα αἰδρῶν συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν, τὴν γῆν τὴν καμαρινάων, αὐτὸς οἰκιστὴς ἡμόλμιος, κατῴκισε καμάρινα. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος αἰάσατος ἡμολμίη, τριτάτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γέλωνος. τοσαῦτα ἔθνη ἑλλήνων καὶ βαρβάρων σικελίαν ᾤκει· καὶ ὅτι τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν, τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει, τῆς πάσης ἄρξαι, βοηθεῖν δὲ ἅμα βᾶον ἐπῶς βουλόμενοι γ τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι, καὶ τοῖς προσηγε-

B

C

D

199

[a] Quúmque Camarinæos ob defectionem bello eiecíſſent Syracuſani, Hippocrates Gelæ tyrannus aliquanto pòſt quũ pro redemptione Syracuſanorũ captiuorum terram Camarinenſem accepiſſet, apud Camarinam incolas collocauit, coloniæque ipſemet deductor fuit.

[b] Simul tamen cum honeſto prætextu auxilium ferre ſuis cognatis & ſociis qui adiuncti erant, *vel, acceſſerant*, volentes. Potiſſimùm verò qui aderant Egeſtæorum legati eos impulerunt, acrius eorum opem implorantes.

α Καὶ ὅτι τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν] ἦχρωμεγάλην, καὶ πολυάνθρωπον. β Εὐπρεπῶς] ἀνυποφασίστως. γ Τοῖς ξυγγενέσι] τοῖς χαλκιδεῦσι.

νημίοις ξυμμάχοις, μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρ A nis sociis: præcipuéque Egestanis, quorum legati aderant, à quibus inducti sunt vt illuc tenderent, enixè flagitantibus. Quippe [a] Selinuntiis ob quædam sponsalia & controuersiam de agro, finitimis suis, bellum intulerant. Illi, accitis Syracusanis sociis, bèllo eos prohibebãt terra & mari. Itaque Egestani repetita memoria societatis sibi cum Lachete initæ, & superioris belli Leontinorum, [b] obsecrabant Athenienses vt se missa classe tutarentur, cum alia permulta allegantes, tum verò (quod caput erat) Syracusanos, si impunè ferrent Leontinorum expulsionem, mox cæteris eorum sociis [c] profligatis, omnem Siciliam ad suum imperiũ redacturos. Vnde periculum fore ne quando Dores magna cum manu propter cognationem, Doribus Peloponnensibus (à quibus etiam ipsi in colonias missi essent) auxilio venientes, vnà destruerent Athenien sium potentiam. Eóque [d] prudentium esse, cum reliquis adhuc sociis [e] obuiam ire Syracusanis, præsertim quum satis supérque pecuniæ ad bellum collaturi Egestani essent. [f] Quæ in concionibus & in colloquiis sæpenumero dicentes Egestanos quum audirent Athenienses, decreuerũt primùm mittendos Egestam legatos, [g] ad explorandam tum pecuniam, si tanta foret quanta iactabatur, & in D ærario, & in templis, tum rem bellicam, ac Selinuntinorum quoque vt quæ illic esset conditio referrent. Et legati quidem Atheniẽsium in Siciliã missi sunt. ¶ Lacedæmonii autem eadem hyeme cum sociis, præter Corinthios, armati agrũ Argiuum ingressi sunt, eúmque [h] magna ex parte populati, frumenta & aliquot boum paria asportarunt, & Argiuorum exulibus in Orneas transcriptis, atque illic paucis è reliquo exercitu relictis: initísque fœderibus, ad certum tempus, intra quod Orneatæ

μησθν ἐγεσταίων τε πρέσβεις παρόντες, καὶ πολλὰ μὲν ὑπομνήσαντες τὴν παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Λάχης καὶ τὸν πρότερον πόλεμον Λεοντίνων οἱ ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντες ἐπαμῦναι· λέγοντες δὴ ἄλλα τε πολλὰ, καὶ κεφάλαιον, εἰ συμπλέοντες Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες, ἀτιμώρητοι ἡμῖν ἔσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες, ἀλλὰ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας ἡμῖν προσποιήσουσι, κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλη παρασκευὴ Δωριεῖς τε Δωριεῦσι, καὶ τὸ ξυγγενές, καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι πελοποννησίοις βοηθήσαντες, καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι. σῶφρον δὴ εἶναι, μὴ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων αὐτοῖς τοῖς συμπολεμίοις, δηλῶσαί τε καὶ χρήματα σφῶν προεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων, καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο, πρέσβεις πέμψαντες πρῶτον ἐς τὸ ἔγεσταν, σκέψασθαί τε τῶν χρημάτων σκεφομένους, εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς σελινουντίους, ἐν ὅτῳ ὄντι εἰσομένους. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν σικελίαν. ¶ Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων, στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν, τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν, καὶ σῖτον ἀπεκόμισαν, καὶ ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς ὀρνεὰς καταπαλιπόντες τοῦ Ἀργείων φυλάδας, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἀπαναστάντες αὐτοῖς ὀλίγους. καὶ σπεισάμενοι καὶ χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν ὀρνεάτας

ὅσῳ

---

a Selinuntiis sibi finitimis ob quædam nuptialia *pacta, vel conuentа*, & agrum controuersum, bellũ intulerant.

b *Non iungit accusat. ἀθηναίους cum partic. ἀναμιμνήσκοντες.*

c Delinitis & corruptis. *Legit autẽ* διαφθείραντες.

d Prudens *consilium* esse.

e Obsistere.

f Quæ quum audirent sæpenumero Athenienses in concionibus tum ex Egestæorum, tum ex eorũ qui illis patrocinabantur, ore, decreuerunt, *&c.*

g Tum ad explorandum an tantũ pecuniæ quantum iactabant, in ærario & in templis haberent: tum ad cognoscendũ quo in statu bellũ eorum aduersus Selinuntios esset.

h *Legit* πολλὴν *sine οὐ.*

α Γρεί τε γαμικῶν ζυνδν] σωαλλαγμάτων. β Δωριεῖς τε δωριεῦσιν] οἱ συγγενοῦσι τοῖς πελοποννησίοις. γ Τοῖς ἐκπέμψασι] τοῖς κορινθίοις. δ Καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν] τῶν ἀθηναίων. ε Καὶ χρήματα σφῶν] τῶν ἐγεσταίων. ζ Ες τὸν πόλεμον ἱκανά] τὸν μέλλοντα. η Καὶ τῶν ξυναγορευόντων] τῶν ῥητόρων.

atque Argiui se inuicem non læderent, domum cum exercitu rediere. Nec ita multo pòst Athenienses triginta nauibus & sexcentis armatis quum venissent, & Argiuorum omnis populus, *qui per ætatem ferre arma poterat*, cum illis [a] egressi, vnum diem Orneas oppugnauerunt, sed illis noctu procul castra habentibus, ii qui intra vrbé erant profugêre. Quod vbi sensere postero die Argiui, Orneas diruerunt, reuersíque sunt domum, & mox item Athenienses. Iidem [b] apud Methonen, quæ finitima Macedoniæ est, assumptis ex ora maritima tum suis, tum Macedonibus, qui apud ipsos exulabant, equitibus, terram Perdiccæ infestabant. Verùm Lacedæmonii missis *quibusdam* ad Chalcidenses qui sunt in Thracia, iubebant eos Perdiccæ adesse in bello. Quod illi facere recusarunt, quibus inducias cũ Athenienſibus erãt decé dierũ. Et hyems exiit, ac decimus sextus annus huius belli quod Thucydides conscripsit. ¶ Insequẽti æstate, ineunte statim vere, Athenienſium legati è Sicilia rediere, & cum iis Egestani, ferétes sexaginta talẽta non signati argenti, tanquam mẽstruum stipendiũ sexaginta nauiũ, quæ vt mitterentur erant oraturi. Athenienses, aduocata concione, auditísque & Egestanis & suis legatis, cùm alia dicentibus ad persuadendũ appositа, tum verò de pecunia mentientibus, tanquam parata, & multa tum apud tẽpla, tum apud ærariũ, decreuerunt sexaginta naues in Siciliam esse mittẽdas, cũ ducibus summa potestate prędítis, Alcibiade Cliniæ, Nicia Nicerati, Lamacho Xenophanis *filio*: qui opẽ quidẽ Egestanis ferrent contra Selinuntios, sed & Leõtinos, siquid prosperè in bello contingeret, *omnes* in sua sede collocarẽt, atq; alia ita transigerent apud Siciliã vt maximè expedire reip. suæ cognoscerent. Quinto post hæc die cõcio rursus aduocata fuit quemadmodum oporteret hanc classem quãcelerrimè parari, decerneréque

a Legit ἐξελθόντας pro ἐξελθόντων. Vide annot.

b Quum Methonen, quæ Macedoniæ contermina est, equites partim ex suis partim ex Macedonibus apud se exulãtibus, mari transmisissent, *Sel, transportassent*, Perdiccæ *regionem* populabantur.

A καὶ Ἀργείοις τὼ ἀλλήλων, ἀπεχώρησάν τε αὖθις τὰ στρατεύματα ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τεσσαράκοντα, καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις, ⓐ Ἀργεῖοι μὲν πάντες Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντων, τοῖς μὲν ἐν ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· τοῦ δὲ νυκτὸς αὐλισαμένου τὸ στρατεύματος ἄπωθεν, ὡς διδράσκοιεν οἱ ἐκ τῶν ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι ὡς ἤσθοντο, καταβάντες τὰς ὀρνεὰς, ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν [a] ἐπ' οἴκου. καὶ

B ἐς Μεθώνην τὴν ὁμορον Μακεδονίᾳ ἱππέας καὶ θαλασσομισθοῦντες Ἀθηναῖοι, σφῶν τε αὐτῶν, καὶ Μακεδόνων τοὺς μετὰ σφίσι φυγάδας, ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πέμψαντες πρὸς Χαλκιδέας τοὺς ὑπὸ Θράκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεκαμέρους σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· [b] οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἕκτον καὶ

C δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. ¶ Τοῦ δ' ὑπολειπομένου θέρους, ἅμα ἦρι, οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἦλθον ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ ⓐ ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν, ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου, ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μισθὸν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων [c] τά τε ἄλλα

D ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὡς εἰκὸς ἕτοιμα εἴη τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν, καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας, Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου, καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου, καὶ Λάμαχον [d] Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίνοις, [e] ὅτι τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ διαθεῖναι ὅπη ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις. [f] τῇ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθότι χρὴ τὸν παρασκευὸν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς,

a Ἀπῆλθον] τῶν ὀρνεῶν δηλονότι. b Ἐπ' οἴκου] αἰεχώρησαν δηλονότι. c Τὰ τε ἄλλα] ψευδῆ μὲν, ἱκανὰ δέ. d Ξενοφάνους] Χαλκιδῆς. e Ἤν τι περιγίγνηται] περιουσία γίγνηται. f Τῇ δὲ τοῦτο] ἦγουν, μετὰ τὸ ψήφισμα.

εἴτου πρὸς δέοιντο, ψηφισθῶσι ἐς τὸν ἔκ- A
πλουν. καὶ ὁ Νικίας, ἀκούσας μὲν ἠρημένος
ἄρχειν, νομίζων γε τὴν πόλιν [a] οὐκ ὀρθῶς
βουλεύεσθαι, ἀλλὰ πρὸς φάσιν μεγαλίαν
καὶ ὑπερφυᾶ τῆς σικελίας ἅπασης, [b] μεγά-
λου ἔργου, ἐφίεσθαι παρελθών, ἀποτρέψαι
ἐβούλετο, καὶ παρῄνει τοῖς ἀθηναίοις τάδε, παιδὶ
» [γ] Ἡ μὲν ἐκκλησία πρὸς πλῆθος τῆς
» ἡμετέρας ἥδε ξυνελέγη, [δ] καθότι χρὴ ἐς σι-
» κελίαν ἐκπλεῖν. ἐμοὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ καὶ πρὸς B
» αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμει-
» νόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω
» βραχείᾳ βουλῇ, πρὸς μεγάλων πρα-
» γμάτων ἀνδράσιν [ε] ἀλλοφύλοις πειθομέ-
» νους, πόλεμον οὐ προσήκοντα ἀρασθαι.
» καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου,
» καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι
» ὀρρωδῶ· [ζ] νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην
» εἶναι), ὅς αὖ καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας
παρὰ τὸ εἰκὸς » [η] προνοῆται. μάλιστα γὰρ αὖ ὁ τοιοῦτος [θ] καὶ
» τὰ τῆς πόλεως [ι] δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦ- C
» σθαι. ὅμως δὲ, οὔτε ἐκ τῶν παρόντων χρόνῳ
» μᾶλλον, γνώμῃ τε νῦν, ἀλλ' ἢ αὖ γιγνώσκω βέλτι-
» στα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἔτι τοῖς ὑμε-
» τέροις, [κ] ἀθηναῖοι αὖ μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τα τε
» ὑπάρχοντα [λ] σώζειν παραινοίην, καὶ μὴ τοῖς
» ἑτοίμοις πρὸς τὴν ἀφανῶν καὶ μελλόντων
» κινδυνεύειν. ὡς δὲ οὔτε ἐκ καιροῦ παρεύδετε,
» [μ] οὔτε ῥᾴδιά ἐστι καταπρᾶξαι ἐφ' ἃ ὥρμησθε,
δηλώσω » [ν] ταῦτα [ξ] διδάξω. φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους D
» πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἑτέρους
» ὑπερθυμεῖν ἐκεῖσε πλούσιους, δεδεγμένους
» καλέσαι. [ο] καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς ἡμοιβὰς ὑμῖν

[a] Nicias, quum se quidem electũ esse audiuisset, verùm ciuitatis suæ consilium nõ probaret, quippe quæ paruo & specioso prætextu, *vel, paruo & specioso occasione* totam Siciliã, rem arduam, affectaret.

[b] Hæc illis suadens. *Vel*, His illos admonens. *Vel*, Hoc illis consiliũ dans.

[c] *Vide annot.*

[d] Nunc non alia quàm *&c. Si legatur* ἄλλα ἢ ἃ. *Vide annot.*

[e] Tempestiui sint conatus vestri.

α Οὐκ ὀρθῶς] ἐκ ἀσφαλῶς. β Μεγάλου ἔργου ἐφίεσθαι. Ὁμηρος, Ἡμάλα τοι μεγάλων δώρων ἐπεμαίετο θυμός.

γ Ἡ μὲν ἐκκλησία πρὸς πλῆθος] αὐτὴ τῷ, πῶς χρὴ ἡμῖν τοῖς στρατηγοῖς πρὸς πλῆθος βουλὴν ἀθροισθῆναι. δ Καθότι χρὴ εἰς σικελίαν] διότι. ε Ἀλλοφύλοις] τοῖς ἐγχωρίοις. ζ Νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι] ἀγαθὸν πολίτην ἡγοῦμαι καὶ τὸν ἀφειδοῦντα τοῦ σώματος, καὶ τὸν φειδόμενον ὅταν καιρός, ὁμοίως ἑκάτερον φρονοῦντας τῆς ἀγαθοῖς πολίταις. η Καὶ προνοῆται] δηλονότι τοῦ τε σώματος καὶ τῆς κτήσεως, ἐθέλοι αὖ ἐν τῇ πόλιν εὐτυχεῖν ὁ τοιοῦτος. παύσει πάντως ἀποτρέπει τοὺς ἀθηναίους, ἐμφαίνων ὅτι οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ σκοπεῖ. θ Δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι] δηλονότι τὰ οἰκεῖα ζωὴν ἴσασθαι. ι Παρὰ γνώμην] δηλονότι τὴν φερούσαν. κ Ἀθηναῖοι αὖ μου ὁ λόγος εἴη] ταῦτα δηλαδὴ, οὐ πιθανὰ δέ. ὡς γὰρ τοῖς ἀθηναίοις ἀμελέντων τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ προκαταπορεύεσθαι ὁρᾶν, καὶ διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι τῶν λόγων, φησὶν ἐπιτηδεῖα εἶναι τὴν γνώμην. λ Σώζειν παραινοίην] ἡμᾶς δηλονότι. μ Οὔτε ῥᾴδιά ἐστι καταπρᾶξαι] κτήσασθαι. ν Ταῦτα διδάξω] χαίρεται δηλώσω. ξ Καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς ἡμοιβὰς] καὶ ἴσως μὲν οἴεσθε τὰς ἀποδοὺς εἶναι βεβαίους, καὶ δι' αὐτὰς μηδένα ἐνταῦθα ὑπολειφθήσεσθαι πολέμιον. ὑμῖν δὲ, αἵπερ ἀποδοὶ μόνον τῶν μὲν ὑμῶν καὶ χάραν, ἔσονται μέχρι ὀνόματος, τουτέστιν οὐ βέβαιοι. ἐπειδὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι αὖ ἄνδρες ἐργάσονται μὴ βεβαίως αὐτὰς εἶναι. οὐ τοῦτο δὲ λέγω ὅτι σωθέντων πρὸς ἐμοὶ τῶν ἀποδῶν, οὕτως ἐποίησαν ὥστε μὴ βεβαίους αὐτὰς τυγχάνειν (ἐπεὶ δόξειεν ἂν καὶ αὐτὸν διαβάλλειν. αὐτὸς γὰρ ἐμοὶ ὁ πρεσβεύσας τὰς ἀποδοὺς) ἀλλ' ἀποτείνεται πρὸς Λακεδαιμονίους τι καὶ Κλεόβουλον καὶ Ξενάρεα. οὗτοι γὰρ ἐμὲ ἀναπείσαντες τὰς ἀποδοὺς, καὶ οὕτως ἔπραξαν ὥστε μὴ μόνον αὐτάς. τὸ δὲ, ὅτι τῶν ἐναντίων σφαλέντων, αὐτὴ τῇ, μεγάλως πταισάντων, καὶ μεγάλῃ δυνάμει σφαλέντων ἡμῶν, ταχέως οἱ ἐναντίοι ἐπιχειρήσουσι

fœdera quæ nobiſcum inierũt, aliquid firmitatis habitura. Illa verò quieſcẽtib⁹ quidẽ nobis erũt fœdera dũtaxat nomine: (ſic enim quidã è noſtris atque ex aduerſariis rẽ trãſegerunt) [a] ſicubi autẽ exercitus noſter plus cladis accipiat, ſine mora man⁹ hoſtilis ingruet nobis: primũ q⁹ nobiſcũ pacti ſunt nõ volũtate, ſed iniquitate fortunæ & neceſſitate, ac maiore quàm nos turpitudine: deinde quòd [b] per hæc fœdera cõplures cõtẽtiones habuimus. Præterea verò ſunt qui has pactiones neutiquã admiſerunt, neque ii inualidiſſimi, & eorum alii, profeſſi hoſtes, alii, quia Lacedæmonii quieſcunt adhuc, & ipſi per decẽ dierũ fœdera ab inuadẽdo cohibentur. Qui forſitã ſi noſtras copias bifariã diuiſas eſſe acceperint, (id quod nũc facere feſtinamus) nos prorſus adoriẽtur vnà cum Sicilienſibus, [c] quos iampridẽ putãt operæpretiũ eſſe excire in ſocietatẽ. Ex quo animaduertere debemus qualia ſint hæc, [d] neq; ſupramodũ ciuitatẽ in diſcrimen adducere, & alienũ imperiũ affectare, priuſquam id quod habemus ſtabilierimus. [e] Quòd ſi & Chalcidẽſes, qui ſunt in Thracia, tot annos nobis rebelles, in poteſtatẽ nondũ redacti, & in continente alii nõnulli (*vt fertur*) malè pacati ſunt, nos Egeſtanis etiã ſociis tãquã læſis propere ſuccurrim⁹. & à quib⁹, q⁹ olim defecerunt à nobis, iniuriã accepimus, cõ⁹ ne etiam ab iniuria vindicabim⁹? Etſi hos vincẽdo reti nebim⁹, illis certè, q⁹ procul abſũt, quódque permulti ſunt, ægrè imperabimus. Amẽtia igitur ſit eos inuadere [f] quos neq; victor quis in officio teneat, & niſi re feliciter geſta nequeat ęquè ac pri⁹ adoriri. Siciliẽſes

[a] Quòd ſi numeroſi *alicuius* exercitus clades nobis contingat. *Vel*, Quòd ſi quis iuſtus exercitus noſter cladem accipiat.

[b] In his fœderibus multa controuerſa habemus.

[c] Quorum ſocietatem iampridem ingenti pretio redemiſſent.

[d] Neque, dum ciuitas noſtra fluctuat, periculis nos obiicere.

[e] Si quidem & Chalcq. ſi in Thracia, qui à tot iam annis defecerunt à nobis, nondum ſubiugati ſunt, alíique in continentibus. *Aliquot diuerſi cõtinentis partibus, non certã, vel, firmam*, obedientiã nobis præſtãt. Sed nos Egeſtanis, *noſtris* ſcilicet ſocijs, vt quibus inferatur iniuria, propere ſuccurrimus: at verò eos ipſos à quibus iampridẽ, ex quo à nobis defecerũt, iniuria afficimur, bello perſequi cunctamur. Atqui hos vincendo, &c.

[f] Quos qui vicerit, retinere *ſub imperio ſuo* nequeat: & ſi res ei non ſuccesſerit, non eadẽ quæ ante illã tentatam conditio eius futura ſit.

A ασυνδὰς ἔχειν βέβαιον, αἰ ἡσυχάζοντων ἡμῶν ὑμῖν, ὀνόματι ασυνδαὶ ἔσονται. οὕτω γὰρ ἂν ἥνδε τε αἵρεσις ἔτι ασφαλεστάτη αὐτὰς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων σφαλέντων ποτὲ ἀξιόχρεως δυνάμει, ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν ἐπιθήσονται, οἷς πρῶτον μὲν ξυμφοραὶ ἢ ξύμβασις, καὶ οὐκ τὸ αἰσχύνης ἢ ἡμῖν, κατ' ἀνάγκην ἐλθόντι. ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτῃ πω

B τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι, ἀλλ' ἃ μὲν αὐτίκρις πολεμοῦσιν, οἱ δέ, ἃ μὲν Δᾳ τοὺς λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν, δι' ἡμέρας ασυνδοῦς καὶ αὖθις ἔτι κατέχειν). τάχα δ' ἂν ἴσως εἰ δι' ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν (ὅταφ νεῶν ασευδομένων) καὶ πάνυ αὖ ξυνεπίοιντο μᾶλλον σικελιωτῶν, οἷς πολλῶν αὖ ἐπιμισθοῦντο ξυμμάχοις σφίσι χρέεσθαι ἐν τῷ παρὸν χρόνῳ. ὥστε

C χρὴ σκοπεῖν ἵνα αὐτὰ, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πολλῷ ἀξιοῦν κινδυνεύειν, καὶ ἀρχὴν ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἐν ἔχομεν βεβαιοῦσθαι· εἰ χαλκιδεῖς γε οἵδ' ὅτι θρᾴκης ἔτι τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἠπείρου, ὀλιγοστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ ἐγγαίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις, ὡς ἀδικουμένοις ἐξέως βοηθοῦμεν ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμυνεῖσθαι. καὶ οἱ μὲν, κατεργασάμενοι, κἂν κατάσχοιμεν, τῷ δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν,

D Δᾳ πολλοῦ τε καὶ πολλῶν ὄντων, χαλεπῶς ἂν ἔτι δυναίμεθα αὖθις πάλιν δ' ὅπῃ τοιούτους ἐναι, ὧν κρατήσας τε μὴ καθέξῃ σῇ δίκῃ, καὶ μὴ κατορθώσας, μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ παρὸν ὀλιγωρήσας ἔσται. σικελιῶται

---

[a] Διὰ ξυμφορὰν] διὰ συμφοράν τι σύμβασιν ἐλθόντι τοῖς λακεδαιμονίοις ἀεὶ τοὺς ἀδικοῦντας, διὰ τὸ ἐν σπονδαῖς.

[b] Καὶ ἐκ τῷ αἰσχύνης ἢ, ἐκ τῷ αἰσχύνης ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐλθόντι, ὑποδεδόσθαι χρὴ δ' ἐκ κατ' ἀνάγκην ἐλθόντι ἐκ τῷ αἰσχύνης ἢ παρ' ἡμῖν. ἐξ ἀνάγκης γὰρ σωθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους, βουλόμενοι τοῖς αὖθις καιρὸν δοῦναι καὶ σφᾶσι. αὐτοὶ γὰρ ἐδόκουν πρὸ τοῦ πολέμου πάλιν τὴν ὁμολογίαν πω ἐν ἐδέξαντο κεῖνται, οἱ καὶ αὖπικρὺς πολεμοῦσι· δεκαμήνου γὰρ δὴ ασυνδοὺς τὴν ἡσυχίαν ἄγοντες. [c] Τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο] τὴν σπονδὴν ἐδέξαντο. [d] Τάχα δ' ἂν ἴσως] οἱ διερμηνεῦσαι εἰς δύο μέρη φασὶ) λάβοιεν μὲν πάλιν πω δυναμιν, τὴν μὲν ἀκριβῆ μέρει πελοποννησίοις, τὴν δὲ πλοίων σικελιῶται δύνηνται. [e] Οἷς δὲ πολλῶν] οἷς οἱ πελοποννήσιοι ἐπιμίσθοντο ἐπὶ αὐτὴ πολλῶν χρήματα συμμαχίαν ἔχειν, ὥσπερ ἡμῖν ασυνέβαινεν, πλεύσαντες ὅτι σικελίαν, πολεμίους ποιῆσαι. [f] Ἀξιοῦν κινδυνεύειν] ἢ μὴ ἀξιοῦν κινδυνεύειν τῆς πόλεως ἡμῖν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὑπαρχούσης. χαιρονίνεκαι δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν μήπω ὡρμισμένων. [g] Εὐδιαστῶς] ἢ βεβαίως ὑπακούσαι. [h] Ἡσυῖς δὲ ἐγγαίοις] ἡμεῖς δὲ ἐγγαίοις δῆλον ἀδίκημάτοις. ἢ ὡς δῆλον ξυμμάχοις ὄσιν. [i] Καπεργασάμενοι] ἐπειδὴ κατασκευάσωμεν. [k] Τῶν δὲ εἰ καὶ κρατήσαιμεν] τῶν σικελιωτῶν. [l] Διὰ πολλοῦ] δι' ἐκείνους. [m] Καὶ μὴ καταρθώσας] τοῦτον μὲν τὸν μὴ ὑπηχρήσαντες ἀθηναῖοι σικελιώτας, ὃν ἔχον αὐτοῖς πολεμίους· ὑπηχρήσαντες δὲ, καὶ μὴ ἐλόντες, ὃν ἐν τῷ ὁμοίῳ ἐχόντων, ἀλλὰ πολεμίους αὖπις ἔχον.

ἢ δοκῶσιν

» δὴ αὖ μοι δοκοῦσιν, ὡς γε νῦν ἔχοισι, καὶ ἔτι A
» αὖ ἧσσον δῆνοὶ ἡμῖν γλυκέως, εἰ ἄρξαιεν αὐτῶν
» συρακούσιοι· ὥσῳ οἱ ἐγκεκαῖοι μάλιστα ἡμᾶς
» ἐκφοβῶσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθωσιν ἴσως χα-
» ριδαμονίων ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δὴ ὀρ-
» θὸς ἂν ἄρχειν ὅτι ἀρχὴν στρατεύσαι. ᾧ γὰρ αὖ
» ᾗπερ τὴν ἡμετέραν μὴ πελοποννησίοις ἀφέ-
» λωνται, εἰκὸς ἂν εἶναι τοῦτο καὶ τὴν σφετέραν
» δόξαν τῶν αὐτῶν καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ' ἂν οἱ
» ἐκεῖ ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμέ- B
» νοι εἶεν, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα ἢν καὶ δεί-
» ξαντες τὴν δυνάμιν, δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν·
» εἰ δὲ σφαλείημεν ἢ καὶ, τάχιστ' ἂν ὑπερισθεῖεν,
» μὴ τὴν οὐδὲν δεῖσθαι τοιοῦτον. τὰ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν πλεί-
» στου πάντες ἴσμεν θαυμάζόμενα, καὶ τὰ
» πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. ὥσῳ νῦν ὑμεῖς
» ὦ ἀθηναῖοι ἐς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμ-
» μάχους πεποίησθε, ἀφ' ὧν τῶνδε γνώ-
» μην αὐτῶν χρὴ ἐκφοβεῖσθαι τοιαύτην,
» ὡς ἐγγενήσεσθαι, καταφρονήσαντες, ἤδη καὶ οἱ C
» κελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ τοῖς ταὐτὸ τύχαις
» τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ ταῖς διανοίαις
» κρατήσαντας, θαρρεῖν. μηδὲ λακεδαιμο-
» νίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι ἢ ἀφ' ὧν τὸ αἰσχρὸν σχε
» πεῖν ὅτῳ ᾗπερ ἔτι καὶ νῦν ὧν δυώνται σφή
» λαντες ἡμᾶς, τὸ σφέτερον ἀφορπὲς θῦ θή-
» σονται· ὅσῳ δὲ καὶ πλείστου, καὶ δόξαι πλεί- D
» στου, δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν. ὥστε καὶ τοῖς
» τῶν ἀκελίας ἐγκεκαῖων ἡμῖν ἀνδράσι βαρ-
» βάρων ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως
» πόλιν δι' ὀλιγαρχίας βουλεύουσαν,
» ὀξέως φυλαξόμεθα. καὶ μεμνῆσθαι χρὴ
» ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ
» πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε

autē mihi videtur, vt nunc [a] se res habent, si imperio eorū potiantur Syracusāni, etiam minus [b] infesti in nos fore: quo nomine præcipuè terroré nobis incutiunt Egestani. [c] Nā etsi fortè nūc illi veniāt cuncti gratificandi Lacedæmoniis gratia, certè credibile nō est eosdē pro alieno imperio contra alterius imperium militaturos, quū ipsi imperium habeant. Quoniā quo ipsi modo cu Pelopónensibus nostrū imperiū euertissent, eodem credere deberēt suū ab eisdē euersum iri. Porro Græci qui illic sunt, primùm nos magnopere extimescēt si illuc nō trāsmiserimus: dehinc etiā, si ostētatis copiis paulo pòst discesserimus. Quòd si quid [d] detrimenti acceperimus, cōtinuò per cōtēptū nostri cum aliis hinc Græcis nos adorientur: quū sciamus, vt quæq; remotissima sunt, ita esse maximè admirabilia: &, vt maximè experta sunt, ita minimū dignitatis præ se ferre. Id quod nūc vobis, Athenienses, erga Lacedæmonios ergáque socios vsu venit: qui quoniā præter opinionē, circa ea quæ metuebatis antea, superiores illis extitistis, iā præcontēptu illorum, Siciliā affectatis. Atqui nō oportet ad [f] fortunā aduersariorū extollere animos, sed animos ipsos cohibendo, confidere: sentiré que nihil aliud Lacedæmonios speculari, propter ignominiā acceptā, quàm quo pacto vel nunc quoq;, si possint, [g] decipiēdo nos, emendēt turpitudinē suā: idque tanto magis [h] quāto maiore & amore & studio gloriā virtutis amplectuntur. Itaq; nō de Egestanis in Sicilia viris barbaris est nobis certamen, si sapimus, sed vt rēpublicā nostræ ciuitatis ab insidiis volentiū inducere statum paucorum, citò tucamur: debentes memoria tenere nos recens ab ingenti morbo ac bello paululum quiddam laxamenti accepisse: vt æquum sit nos esse pro nobismetipsis hic impendere, non pro viris istis profugis vel exulibus auxilio egentibus. quibus, &c.

a *Vide annot.*
b Formidabiles nobis.
c Nunc enim. *i. Vt enim res se nunc habent*, fieri quidē certè possit vt veniant (*Vel, credibile sit eos venturos*) singuli gratificandi Lacedæmoniis gratia: at illo modo. *s. at si Syracusanorum imperio subessent*, verisimile non esset fore vt principatus bellū principatui inferret
d Cladis.
e Quæ enim à nobis longissimè remota sunt, & quæ experientiam opinionis *de se cōcepte* nō dederūt, omnes admirationi esse scimus.
f Casus.
g Euertēdo nos. *Vel*, Euersis nobis, *aut*, pessundatis,
h Quanto maiore studio & à longiori tempore fortitudinis exercitationibus laudem venantur. *Vel, Fortitudinem colunt. Ad verbum, Laudem virtutis exercent. Id est, In iis se exercent quæ ad laudem fortitudinis pertinent.* Itaque nō de Egestanis barbaris qui apud Siciliā sunt, nobis certamen propositum est, si prudenter attendimus, sed de cauendo properè ab vrbe per oligarchiam nobis insidiante. Ac certè meminisse debemus nos nūper à morbo graui & bello paululum esse recreatos, adeo vt validiores & oribus & corporibus facti simus. hæc autem æquū

---

a Καὶ ἔτι αὖ ἧσσον δῆνοι] ὅτι νῦν εἰσὶ δῆνοι, καὶ ἔτι ἧσσον ἔσονται δῆνοὶ αὖ ὑπὸ συρακοσίοις πάντες χρώνται, ἢ ὡς δέδιμεν μὴ ὑπὸ τῶν πολέμου. β Ἐκαστοι χάριτι] πᾶσι σμικρῶν δηλονότι. γ Ἐκείνως δὴ ὀρθὸς ἂν ἐκεῖ] ἄρχοιεν, ἢ ἀρχθεῖεν ὑπὸ συρακοσίων, ὡς εἰκὸς ὅτι ἢ τὸ ἀθηναίων ἀρχὴν στρατεύσαι ἐπὶ συρακοσίους, σκιλιωτῶν ἄρξαντας. δ Ὑπὸ τῶν αὐτῶν] πελοποννησίων δηλονότι. ε Διὰ τῶν αὐτῶν] ἔφορον. ζ Δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν] ταχέως ἀπέλθοιμεν. η Τάχιστ' ἂν ὑπερισθεῖεν] τάχιστ' ἂν ὑπερισθεῖεν μᾶλλον τῶν ἀθηναίων, ἢ ἐκεῖνοι τῶν ἀθηναίων. θ Τὴν οὐδὲν δεῖσθαι τοιοῦτον] τὴν οὐδὲν δεῖσθαι τοιοῦτον ἔφορον. ι Ἀφ' ὧν τῶνδε γνώμην] παρ' ἐλπίδα. ια Ἐγγενήσεσθαι] ἐγγενήσεσθαι τῶν πολεμίων. ιβ Μηδὲ λακεδαιμονίους] μὴ νομίζειν λακεδαιμονίους (φησὶν) ἄλλο τι σκοπεῖν, ἢ ὅτῳ τὸ αἰσχρὸν ἐποίησαν ἀπολαβεῖν, καὶ οὐδὲν ὅτῳ ἔτι ᾗπερ καὶ νῦν ὄντες ἡμᾶς, ἀσφαλέσασθαι τὸ ἐκείνων ἀδύνατον, ἔτι γὰρ πάντα τὰ ἄλλα τῶν αὐτῶν ἀρχὴν δόξαν ἀφεῖσται, καὶ οὐ πλείστου ἀξίωσιν ἐποιήσαντο αὐτῶν. ιγ Ἐπιβουλεύουσαν] ἡμῖν δηλονότι.

augeri numero & pecuniarũ & hominũ: & hæc pro nobis ipsis hîc impẽdi, nõ pro viris desertoribus istis, auxilia obsecrãtibus, quibus & pulchrè mẽtiri vtile est, & [a] vicinorum periculo (quũ nihil ipsi nisi verba tãtùm impendãt) aut meritã gratiã nobis non habere rebus prosperè euntibus, aut, siquid secus accidat, amicos secum in pernicię trahere. Quòd siquis ad hanc præfecturã libens delectus, hortatur vos ad nauigandũ, suarũ tãtùm rerũ rationẽ habẽs, præsertim quũ sit iunior quã vt imperio fungatur; [b] quo sit admirabilior in apparatu equorum quos alit ex multis quos habet prouẽtibus, quóq; magistratũ hunc lucrifaciat: ne huic quidẽ concedere debetis vt priuatim [c] splẽdeat periculo ciuitatis, sed existimare ab huiusce modi hominibus res quidem publicas lædi, priuatas autẽ profligari. Præterea hoc negotiũ grande esse, nec de quo adolescẽs cõsultare, [d] quódq; repẽtè tentare debeat. [e] Cui viro nũc hîc assidẽtes ab ipso corrogatos quũ videã, timeo, & ob id ediuerso seniores hortor [f] ne eos pudeat, siquis illorũ cuipiã assideat, nisi bellũ suaserint, ne ignaui esse, néve (quod ipsorũ vitiũ est) absentiũ praui amatores esse videantur: quũ sciãtis affectione perquã rarò prosperè euenire, circumspectione plerunq;. & de patriæ periculo propulsando, in qꝑ deducta est, quódq; maius superioribus est, iterũ creare duces, ac decernere, Siciliẽses, quantũ ad nos pertinet, quibus nunc finibus vtũtur nõ abuti, nec Ionico sinu, siquis terrã legat, neq; Siciliẽsi, siquis altũ teneat, suáque per se colẽtes vtilitati vacare. Egestanis autẽ seperatim respõdendũ, quãdoquidẽ sine Athenienſibus à principio bellũ cũ Selinuntiis cõtraxerũt, vt id ipsi per se dissoluãt. Nec posthac societatẽ (quẽadmodũ cõsuescimus) cũ iis faciamus, quibus calamitate pressis subsidiũ feremus, ipsi verò desiderãtes subsidiũ, nõ inueniemus.

a Aliorum.

b Vt propter sumptus quos in alendos equos facit, admirationi sit, *Vel, ex sumptibus, &c. laudem consequatur*: simul etiã vt propter magnificentiam, *Vel magnificum apparatũ*, aliquid emolumenti ex dignitate *imperatoria* percipiat.

c Splendorẽ *nominis sui* quærat. *Vel*, Splendidum nomen suum reddat.

d Quódque prosperè administrare, *Vel cõficere* possit.

e *Vide annot.*

f Ne siquis alicui eorũ assidet, eũ pudeat. *i. pudore deterreatur à sentẽtia sua proferẽda*, ne ignauus esse videatur, si bellũ suffragio suo non cõprobauerit. Ac *eos dẽ hortor* ne eodẽ quo illi vitio laborantes, eorũ quæ absunt perdito amore teneantur, *Vel, absentia depereant*, (quippe qui norint, cupiditate res paucas prospere gẽri, at prouidentia plurimas) sed pro patria, vt in maximũ omniũ superiorũ periculũ adducta, refragantes, decernãt, Sicilienses iisdem quibus nunc finibus vtẽtes, de quibus non est quòd queramur, (Ionico *Vel delicet* sinu, siquis terrã legat, Siculo autẽ, siquis altum teneat) sua possidẽtes, res itẽ suas inter se agere, *Vel, suo modo ad ministrare*. Egestanis autem seperatim respondeant, *&c.*

A καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὑπηρετῆσθαι, καὶ
ταῦτα οὐχ ὑμῖν δίκαιον ἐν τῇδε τῇ
ἀπαλοιῶ, καὶ μὴ οὐχ ἀνδρῶν φυγάδων
τῶνδε, ὅτι κουρείας δεομένων, οἷς τό, τε ψεύ-
σασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τὸ πέλας
κινδυνεύσαι, αὐτοῖς κόσμου μόνον παραχρῆμα,
ἢ κατορθώσασι χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι,
ἢ τῷ σῴζεσθαί που, σὺν φίλοις ξυναπολέ-
σθαι. εἴτε τις δεῖται ἄσμενος αἱρεθείς, πα-
ρασκευὴ ὑμῖν ἐκπλῆξαι, ὃ ἑαυτῷ μόνον σκοπῶν,
B ἄλλως τε καὶ νεώτερος ὤν. ἔστι δὲ ἐς τὸ ἀρ-
χὴν, ὅπως θαυμασθῇ μᾶλλον ἀπὸ τῆς ἱππο-
τροφίας, ἅμα δὲ πολυτελέσαι, καὶ ὠφελῆσαι
τι ἂν ἡ δεῖται· μηδὲ τούτῳ ἐμποδίσητε,
τῷ τῆς πόλεως κινδυνεύῳ ἰδίᾳ ἐλαμπρύ-
νεσθαι. νομίσατε γὰρ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημό- 202
σια ἀδικεῖν, τὰ δ' ἴδια αἰαλευῶ· καὶ τὸ πρᾶ-
γμα μέγα ἐστὶ, καὶ μὴ οὐ νεωτέρῳ βουλεύ-
σασθαί τε, καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. οὐκ ὀρθῶς
ἐγὼ νῦν συνῆδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ πρόσκε-
C λευσις καὶ ἡμῶν, φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσ-
βυτέροις αἰτιῶμαι κελεύσαι, μὴ κατα-
χρῆσθαί τινα εἰτῷ τις πρόσκαθηται τῶνδε,
ὅπως μὴ δόξῃ, αἰ μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν,
μαλακὸς εἶναι· μηδ' ὅταν αὖ αὐτοὶ πάθωσιν,
δυσερωτᾶς εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ὀλί-
γωμία μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, πρόνοια δ',
πλεῖστα· ἀνῃ γὰρ τὰ παρίδῃς, ὡς μέγιστον δὴ
τῶν νῦν κίνδυνον αὐαρρίπτησας, αὖθις χρεστο-
D νῇ, καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν σικελιώτας οἷσ-
περ νῦν ὅρους χρωμένους πρὸς ὑμᾶς δ' ἐμμε-
μοῖς, τῷ τε ἰονίῳ κόλπῳ πρόσθ' ἡμῶν, ἕως
τις πλέῃ, ἐᾶν σικελικῷ δικὰ πελάγους τὰ
αὑτῶν νεμομένους, καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέ-
ρεσθαι. τοῖς δ' ἐγγὺς αἰεὶ ἰδίᾳ εἰπεῖν, ὅτῳ
αἰεὶ ἀθλιαίων ἢ ξυνῆφαν πρὸς σελινυν-
τίους τὸν πρῶτον πόλεμον, μεταὶ σφῶν αὖ-
τῶν καὶ καταλύεσθαι. καὶ πολλοὶ τὸν ξυμμά-
χους μὴ ποιεῖσθαι (ὥσπερ εἰώθαμεν) οἷς κα-
κῶς μὲν πράξασιν ἀμυνούμεθα, ὠφε-
λείας δ' αὖτε δεηθέντες, οὐ τευξόμεθα.

α Ἐνθάδε ἔστι] αἰαλευῶ· ἐνθάδε ἔστι· αἰα-
λίσκειν τὰ πρήγματα καὶ τὰ σώματα.

β Οἷς τό, πτ ψεύσασθαι καλῶς] τοῖς ἐγγυ-
τάτω τὸ καλῶς προσκεῖται, διὰ τὸ πφω-
νεῖσθαι ψευδόμενον· ἤτοι πιθανῶς. γ Ἔστι
ἐς ἀρχὴν ἄσμενος] ταῦτα διὰ τὸν στρατη-
γὸν Ἀλκιβιάδην. δ Ἐς τὸ ἀρχὴν] τὸ ἐς
τὸ αἰτῆ τῇ ἢ, ἢ ὡς π. ε Ἀπὸ τῆς ἱππο-
τροφίας] ἤγουν, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἵππων.
ζ Ἐλαμπρύνεσθαι] ἀναζωσθέσθαι·

ἢ Βουλεύσασθαί τε] λείπει τὸ, πρὸς αὐτὸ
τὸ πρᾶγμα πρ. θ Παρασκευὴ ὑμῖν] πρόσκε-
λευσις. ι Οἷς καὶ νῦν ὅροις χρωμένους. Ὅμηρος, — ἐπὶ μέλαν πολιὴ
μεταξύ, Οὔρεά τε σπιόεντα.

» καὶ σύ, ὦ Ῥούταν, ταῦτα (εἴπερ ἡγῇ σοι προ-
» σήκειν κήδεσθαί τε τῆς πόλεως, καὶ βουλῆ
» ᾖ μεθεῖναι πολίτης ἀγαθὸς) [b] ὅπως ψήφιξε,
» καὶ γνώμας τοιαύτας αὖθις ἀθηναίοις, νο-
» μίσας, εἰ ὀρρωδεῖς ὃ αἰσχυνεῖσθαι, ὃ μὴ
» λύειν τοὺς νόμους, μὴ μετὰ τοσῶνδε αὖ μάρτυ-
» ρων αἰτίαν ἕξειν, τὴν δὲ πόλεως κακῶς βου-
» λευσαμένης ἀφέξεις αὖ μᾶλλον, ἢ τὸ καλὸν
» ἕξειν τοῦτ' εἰ), ὃς αὖ τὴν πατρίδα ὠφε-
» λήσῃ ὡς πλεῖστα, ἢ ἐκὼν εἰ) μηδὲν βλάψῃ.
Ο μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε. τῶν δὲ ἀθηναίων
πλεῖστοι ἢ μᾶλλον πλῆθοι, στρατεύειν παρῄ-
νουν, καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν· οἱ δὲ ξύλλογοι
καὶ αὐτέλεγον. ξυνῆγε δὲ τοὺς θορυβοῦντας μάλιστα
στρατεία Αλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὧν καὶ ἐς
τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι
αὐτὸν διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρα-
τηγήσας τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων σικε-
λίαν τε δι' αὐτὸν καὶ καρχηδόνα λήψεσθαι·
καὶ τὰ ἴδια ἅμα διὰ ταῦτα χρήματά τε καὶ
δόξῃ ὠφελήσειν. ὧν γὰρ ἐν ἀξιώματι ἦσαν
τῶν ἀστῶν, τοῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἢ κατὰ
τὸν παρόντα οὐσίαν ἐχρῆτο, ἵππους τε
τρέφων καὶ ἄλλας δαπάνας· ὅσαπερ καὶ κατεῖλεν ὕστερον τὸν τῶν ἀθηναίων
πόλιν οὐχ ἥκιστα. φοβηθέντες γὰρ αὐτὸν
οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτῶν
σῶμα παρανομίας [g] ἐς τὸν δῆμον, καὶ
τῆς διαίτης, ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ
γίγνοιτο ἔτρεφεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυ-
μοῦντι πολέμιοι καθέστασαν· καὶ δημοσίᾳ
πράξαντα τὰ τοῦ πολέμου, ἰδίᾳ
ἔκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθε-
σθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ
μακροῦ ἔσφηλαν τὸν πόλιν. τότε δὴ οὖν
προελθὼν, τοῖς ἀθηναίοις πρῶτον τοιάδε,
» καὶ τοσόνδε μᾶλλον ἑτέρων, ὦ ἀθη-
» ναῖοι, ἄρχειν (αἰσχύνη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρ-
» ξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο)
» καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶ). [h] ὧν γὰρ πέρι

A Tu quoq; [a] quæstor si & te dignũ du-
cis gerere curam ciuitatis, & bonus
ciuis existere, de integro consulito
Athenienses de his, & ad suffragia re-
uocato: [b] dum scias, si vereris legé
dissoluere, rogãdis iterum sententiis, non incursurum te crimen es-
se in tanta frequentia testiũ, sed cũ
ciuitatis malè cõsultæ medicũ esse,
hoc est rectè incipiendo, quisquis
de illa, quũ sit illius patria, optimè,
aut certè volẽs nihil malè meruit.
Hæc Nicias. Post hunc processe-
re alii subinde Athenienses, quorũ
plerique ad sumendã expeditionẽ
hortabãtur, nec reuocãda quæ de-
creta essent: nónulli dehortabãtur.
Omniũ autẽ acerrimè vrgebat ad
ineundã expeditionem Alcibiades
Cliniæ *filius*, auidus repugnãdi Ni
ciæ, cui erat infestus, cũ ob alia cir-
ca reipub. administrationẽ, & quòd
sui mẽtionẽ inuidiosè ille fecisset:
tum præcipuè quòd imperator es-
se cuperet: sperans se Siciliã pariter
atq; Carthaginẽ in potestatẽ reda-
cturũ, ac priuatim se, si rem prospe-
rè gereret, pecunia simul & gloria
auctũ iri. Nam quũ esset apud ciues
in honore, ambitiosius quàm pro
modo facultatũ viuebat, cũ in aliis
sumptibus, tũ iis quos alẽdis equis
faciebat. id quod postmodũ nõ ex
minima parte ciuitatẽ Athenien-
siũ euertit. Multi enim quũ intuerẽ
tur eius supra modũ [c] in cultu cor-
poris victúque lautitiã, &, quibus-
cunque versabatur in rebus, spiri-
tus magnitudinẽ, ei tanquã tyrãni
dẽ affectãti hostes extiterũt. Et licet
publicè res bellicas præclarissimè
administrasset, singuli tamen pri-
uatim studiis eius infensi, [d] & alius
aliũ cõmendantes, nõ diu pòst ciui
tatẽ euerterunt. Hic itaq; procedẽs,
Athenienses hunc in modũ cohor
tatus est, IMPERATOREM esse me, Athenienses, magis quàm
alium quenquam decet (hinc e-
nim exordiri necesse habeo, quum
me Nicias pupugerit) & dignum
me esse arbitror. nam propter quæ

a Ῥούταν. *Vide annot.*

b Persuasum habẽs, si exhorresc is rogare iterũ sententias, quòd solutæ leges fuerint, *vel, infractæ*, id in tanta testium frequentia *factum*, crimini datum nõ iri: ite autem ciuitatis quæ malum cõsiliũ ceperit, medicum fore. atque adeo eum demum rectè magistratu esse functum, qui patriam beneficiis quàm potuerit plurimis affecerit, aut saltem nullum ei data opera damnum attulerit.

c *Vide annot.*

d Et aliis *rerum bellicarum administratione* cõmissa.

---

a Κήδεσθαί τε τῆς πόλεως] τὸ ἐξῆς, ταῦτα ὅπως ψήφιζε. β Επιψήφιζε] δίωτερος ψήφους λέγει. γ Ιαξῆς αὖ μεθεῖναι] ἡ διάνοια, μὴ ἀναβάλλεσθαι ἐν τῷ ἐψηφισμένα. λύσας γὰρ αὐτὰ μετὰ τοσούτων μαρτύρων, αἰτίαν τινὰ οὐκ ἕξεις, ὦ τῆς πόλεως ἰατρὸς ἄριστα, κακῶς βουλευσάμενος. δ Καὶ ὅτι αὐτὸν διαβόλως ἐμνήσθη] ὅτι διαβολὴ ἐς κατηγορία. ε Καὶ καρχηδόνα λήψεσθαι] τοὺς ἀθηναίους. ζ Ες τὸν διάπλουν, καὶ τὴς διανοίας] τὸ παρανόμως διαπλεῦσαι, ἢ τὸ παρανόμως τὸν ἑαυτῶν σώματι χρῆσθαι καὶ τοῖς διαίτοις. η Ων γὰρ πέρι] παρ' ὅσον ἡ οὐσία αὐτῶν ἱππους τρέφοις ἐλέγετο.

inter homines

inter homines celebror, ea afferũt cũ meis maioribus ac mihi ipsi gloriam; tum verò patriæ emolumẽtum. [a] Quippe meo hoc splendore vitæ apud Olympiam spectatores Græci validiorẽ suis viribus nostrã ciuitatem existimarunt, quã prius debellatã esse credebant: quòd ego illuc cum septem curribus adii, cũ quot priuatus antèa nemo; quódq; victor extiti & secundus & quartus, [b] ac cæteraquæ ad assequendam victoriã faciunt præparaui: quæ iure honorifica sunt, quæque dũ fiunt, afferunt etiam potentiæ opinionem. Hæc [c] magnificentiæ opera, aliáve quibus in ciuitate celebror, natura sunt illa quidem conciuibus inuidiosa, apud hospites verò exteróſque, potentiæ specimẽ. Neque verò incommodũ est hoc hominis propositum, quisquis suis sumptibus non de seipso tantùm, sed etiam de sua patria bene meretur. Neque verò improbum est, de se aliquem magnificè sentientem, nolle esse cæteris parem: quia neque infelix vllum habet calamitatis suæ socium: sed quemadmodum, dum calamitosi sumus, ab aliis contemnimur, ita dum sumus felices, ferant vicissim iidem se à nobis contemni, [d] dum erunt parem adepti statum, parem vicem, si volent, repensuri. Nec me fugit, huius generis homines, & quicunque alia dignitate præcellunt, inuidos fuisse maximè paribus, & nonnihil aliis quoque cum quibus vnà vixerũt, id tamẽ suo duntaxat æuo: eosdem id posteritati reliquisse [e] vt multi se horũ cognatos esse, & nõnulli qui non essent, gloriarentur quidem ex eadem patria vnde illi ortum duxissent: profectò non tanquam alieni, atque facinorosi, sed tanquam de popularibus suis ac de patria benemeriti,

a Etenim propter splendorem quo vsus sum in spectaculis Olympicis, *Vel, magnificentiam qua vsus sum in ludis Olympicis*, maiorem de nostræ vrbis potẽtia conceperunt opinionem quàm pro eius viribus: quam prius deb. *Ees.*

b Et in cæteris apparatu pro dignitate victoriæ vsus sum. *Vel*, consentaneo victoriæ.

c *Vide annot.*

d *Vide annot.*

e Vt nonnulli cognationẽ eorũ sibi vendicarent, quũ nulla esset. i. *eorum se cognatos Vel propinquos esse tacitarent, quum non essent*, & quæcunq; esset eorũ patria, ea de illis nõ tanquam alienis, *Vel externis*, & qui infeliciter pugnauissent, sed vt de suis & qui res præclaras gessissent, *Vel, rem prosperè gessissent*, gloriaretur. *Vide annot.*

---

a Ἐπιβόητός εἰμι] χαίρειν προσηγόρευσε. β Καὶ γὰρ δυνάμει μείζω] ἑαυτῆς. γ Τῷ ἐμῷ δι' ὑπερβολῇ τῆς ὀλυμπιάζε θεωρείας] ἤτοι, ὧν τῷ δι' ὑπερβολὴν ἐμὲ τὴν ὀλυμπιακὴν θεωρίαν. δ Ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος] ἐνίκησα δὲ τὰ τε πρῶτα, καὶ τὰ δεύτερα, καὶ τὰ τέταρτα. ε Νόμῳ μὲν γὰρ, ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα] ἤγουν, νόμιμος ἡ μὴ εἶσι τὰ τοιαῦτα. ζ Ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ] ἑκουσίοις ἑορταῖς μισοῦσιν ἀναλώσιμα. η Καὶ οὐκ ἄχθεται ἡ δίκαια] ἐρωτᾷ ἐκεῖνος ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων ὅτι, εἰ καὶ αἰσχρὸς φαίνομαί ὢν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός μού ἐστιν ἡ ἄγνοια, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος. θ Τοῖς ἰδίοις τέλεσι] δαπάναις. ι Πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ] ἄπορα γοῦν τὰ τοιαῦτα. κ Ἢ τὰ ἴσα νέμων] ὥσπερ οὖν δίκαιον χωρὶς φρονεῖ τις, οὕτω καὶ αὐτὸς αἰσχρὸν ὑπὸ τῶν ἀτυχούντων ὡς μέρει καταφρονεῖσθαι· ἢ, εἰ βούλεται μὴ ὑπερορᾶσθαι κακῶς ἀκούων, μηδ' αὐτὸς τῶν ἀτυχούντων καταφρονήσῃ. λ Οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους] ἤτοι τοὺς τοιούτους φησὶν οὐ λαμπρύνεσθαι. μ Καὶ ὅταν ἓν ἄνδρος λαμπρύνεσθαι φέρῃ] καὶ ὅσοι ἓν ἄνδρος λαμπρύνεσθαι καιροῦ λάμπρας καιρὸν θέλουσι χρείαν ἐχόντες. ν Ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτὸν βίῳ] ἤγουν, καθ' ὃν χρόνον ζῶσι. ξ Λυπηροὺς ὄντας] λυπηροὺς τοῖς ὁπαδοῦσιν ἤκουσα· ἐπειδὴ καὶ ὁ φθόνος λύπη κατὰ τὸ ἦθος ὄζει. ο Καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας] τὸ ξυνόντας ἀπὸ κοινοῦ τὸ λυπηροὺς ἀκουτέον. π Προσηκόντων τε ξυγγενείας ὄντων] οἱ ἔπαινοι αἴρουσι τοὺς τοιούτους προγόνους αὐτῶν καὶ συγγενεῖς μᾶλλον, κἂν μὴ ὦσι τοῖς ἡμῶν.

» ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ ἅμα τούτων τὰ ἴδια ἐ- A
» πιδοώμενος, τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ τι χεί-
» ρον μεταχειρίζω. πέλοπα μὲν νῆσον γὰρ τὰ δυ-
» νατώτατα ξυχήσας αὐθις μεγάλου ὑμῖν κιν-
» δύνου καὶ δαπάνης, λακεδαιμονίας ἐς μίαν
» ἡμέραν καὶ τέχνῃ σας ὀλιγωρίᾳ τοῦ τ' ἀ-
» πόντων ἀγωνίσασθαι. ἃ δὲ ἔγωγε νομίζομε-
» νοι τῇ μάχῃ, οὐδέ πω καὶ νῦν βεβαίως θαρ-
» σοῦσι. τούτων δὲ ἡ ἐμὴ νεότης καὶ αἰτία τῷδε
» φύσιν ἔσχε δοκοῦσα εἶναι, ἐς τ' πελοποννησίων δύ-
» ναμιν λόγοις τε παρέπεισεν ὁμίλησε, καὶ ὀργὴ B
» πίστιν τῷδε ἐμβαλομένη, ἔπεισε καὶ νῦν μὴ πε-
» φοβῆσθαι αὐτίκα. δοκῶ γὰρ ἔτι ἀκμάζω
» μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀ-
» ποχρήσασθε τῇ ἐκατέρᾳ ἡμῶν ὠφελείᾳ. καὶ
» τὸ ἐς τὸ σικελίαν πλῆθος μὴ μεταγιγνώσκητε,
» ὡς ὑπὸ μεγάλου δυνάμεν ἐσόμενον. ὄχλοις
» τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδρήσουσιν αἱ πόλεις,
» καὶ ῥᾳδίας ἕξουσι τὰς πολιτείων μεταβο-
» λάς, καὶ ὑποδοχάς. καὶ ἅδειν δι' αὐτὸ, ὡς C
» περὶ οἰκείας πατρίδος, ὅτε τε περὶ ὧν σῶμα
» ὅπλοις ἀρήρυται, ὅτε τε ὀλίγα τῇ χώρᾳ νο-
» μίμοις καταστάσεως. ὃ, τι δ' ἕκαστος ἢ ὄκνῳ τοῦ
» λέγειν πεῖθήν οἴεται, ἢ στασιάζων ἀπό τ' χει-
» νου λαβών, ἄλλου γὲ μὴ κατορθώσας οἰ-
» κήσειν, τοῦτο ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν
» τοιοῦτον ὄμιλον ὅτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀ-
» κροᾶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι·
» παχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴτι καθ' ἡδονὴν λέ-
» γοιτο, τοῦτο χωρεῖν ἄλλως τε καὶ εἰ στασιά-
» ζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὲν οὐδ'
» ὁπλίται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοι τοξεκομποῦνται, D
» οὔτε ἄλλοι ἕλληνες διεφαίνουν τοσοῦ-
» τοι ἅπαντες ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠείθμουν,

A [a] Quorũ ego æmulus, & ob ista priuatum illustris, animaduertite siquo alio *ciue* deterius in republica versor. Etenĩ maxima quaq; Peloponnesi potẽtia per me contracta, sine vestro magno aut periculo aut sũptu, cõpuli Lacedæmonios vno die apud Mãtineã de omni statu suo dimicare. Quo ex prælio licet victores discesserint, tamẽ ne nũc quidẽ [b] satis audaciæ habent. [c] Et hæc mea adolescẽtia mecáq; insciticia, quæ præter naturã videbatur posse cõtra potẽtiã Peloponnesiũ, effecit, appositè loquendo, atq; fidẽ vindictæ faciẽdo persuasit, vt neque nunc de hac *ætate* pertimescãt. Verùm quãdiu per hanc authoritatẽ in ætatẽ integrã adolesco, & Nicias rẽpub. bene gerere videtur, vtimini vtroq; prout cõmodius est. Neq; profectionẽ in Siciliam reuocãdã putetis, tãquã ea aduersus magnã potentiã futura sit. Náq; vrbes illic sunt promiscuis hominib[9] frequẽtes, [d] faciléque ad

B

C

D

[a] Quarum rerũ ego quũ desiderio sim captus, & quũ ob priuata hæc sim celebris, perpendite an publica negotia deterius vllo alio administrem.

[b] Stabilem fiduciã cõceperũt. *Vel*, Plane de rebus suis confidũt. *Q. d.* Ne nunc quidẽ planè metu liberati sũt.

[c] Ac mea certè iuuentus & amẽtia, quã afferre natura videbatur. *i. quæ secundum naturã in illa ætate expectabatur*, apud potẽtissimos quosque Peloponnensiũ tũ oratione apposita hæc trãsigẽdo, tũ etiam cũ ira fidẽ illi *orationi* addẽdo, nunc quoque eã nõ timere persuasit. Verùm quãdiu cum illa *amẽtia* ætate floreo, & Nicias felix in rebus gerẽdis esse videtur, vtroque nostrum ad commoda vestra pro arbitrio, *Vel liberè*, vtimini. *Adverbũ*, Vtriusque nostrũ adiumento abutimini. *Q. d.* Nõ vtimini tantùm, sed etiam, si libet, abutimini.

[d] Faciléq;, *Vel si leui occasione*, statũ suũ mutãt, & *peregrinos* recipiunt vnde fit vt necquisquã, tanquã pro sua patria, armis circa corpus instructus sit, neque ipsa regio legitimo apparatu *instructa sit. Id est*, Neque priuati armis instructi sint quibus, quum pro

cos tot fuisse compertum sit quot suos esse illorum quique iactabant.

patria dimicandum fuerit, saltem corpus suum tueantur, neque ipsa regio, *&c.* [e] Vnanimi consensu. [f] *Id est*, Siqua oratione aures eorum demulceantur. Si videlicet conditiones quæ placeant, illis proponantur.

---

a Ἐπιδοώμενος] αὐτὸ τοῦτο καθαλλάττομαι, ἢ τοιοῦτός ὢν. ἐπιφημίζομαι καὶ τὰ ἴδια. b Ξύσας] μὲν ὑλικῶς εἶπε τὸ ξύσας. ἢ φιλαυτίαν ποιήσας. γ Ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα] αὐτὸ δ', ὡς μιᾷ ἡμέρᾳ ἰωάλισκόμενα. δ Ἐξὸν δὲ τοῖς ἐναντίοις] οἱ λακεδαιμόνιοι. ε Καὶ τοῦτο ἡ ἐμὴ νεότης] καὶ τοῦτο ἐγὼ εἶμι δι' ἐμὲ τὸ νέον, καὶ τῷδε φύσιν ἔσχον τὸν λογιζόμενον, λόγοις τε χρησάμενον πρὸς τοὺς φοβουμένους ὀργὴν καὶ μανίαν καὶ ἀπειλήσαντα μεθ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν πείθεσθαι ἡμῖν. ζ Μὴ πεφοβῆσθαι αὐτίκα] ἢ νεωτάτην αἰτίαν. ὁ γὰρ μᾶλλον δῆλον ἢ τὴν ὀπτ- ferolυμέν. τὸ δὲ, ἀκμάζω μετ' αὐτοῦ, οὕτως νέος· ἐμὲ (φησὶ) μετὰ τῆς λεγομένης ἀνοίας. η Μὴ μεταγιγνώσκητε] μὴ δέ τι μεταγνῶτε, ὅτι δοκεῖτε δεῖ μεγάλου δυνάμεν ἐραπίσειν. θ Καὶ ὑποδοχάς] τὸ ἐγχειφαφ ῥᾳδίως τὰς πολιτείας ξένους τε καὶ φυγάδας. ι Καὶ ἅδειν δι' αὐτὸ] δέ τι μεταγνῶτε καὶ ὑποδοχὰς τῆς πολιτείας.

κ Οὔτε τὰ ὅπλα τῇ χώρᾳ νομίμοις καταστάσεως] ὑ τοῖς νομιζομένοις ἀλλὰ ταῖς ἱκαναῖς. ὅπου δὲ νόμιμον ῥήτορα τὸ ἱκανὸν ἀθλητὴν φασίν. λ Ὅτι ἕκαστος] ὁ νοῦς, ὅτι διαφερόντως ἕκαστος ὑ τῷ κατὰ συμφέροντος τοχάζεται, ἀλλὰ οἰκείᾳ λήμματος, εἴτε ὀκ τῷ λόγῳ πίθηκ πειθήσοιτο ἀυτὸ τὸ λαβεῖν, εἴτε ὀκ τῷ στασιάζειν. ὑ χαλεπὸν γὰρ νομίζεται τὸ μὴ κατορθώσαντι ὀκπεσεῖν τῆς πατρίδος, ἢ ἄλλως γῆν οἰκήσαι. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν ὅτι οὐδεὶς ὡς πατρίδος τῆς ἰδίας πόλεως πεφρόντικεν. μ Οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι] οὔτε ὁμοτοιοῦσιν ἑνὸς ἀκούειν λόγου, οὔτε ὁμοφρονοῦσιν κοινῇ ὅτι τὰ ἔργα παρασκευάζεσθαι. ν Ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς] ὅσοι ἕκαστοι λέγουσι τὸν ἴδιον ἀριθμόν.

a Sed quum longè supra veritatē suorū *multum* numerū *antea* extulerit Græcia, vix tandē hoc in bello abūdè armata fuit. *Id est*, Idoneo *vel* sufficiēte apparatu instructa.

b Quū hos ipsos hostes, quibus relictis nos nauigaturos esse aiūt, prætereáque Medum hostem haberent.

c Et nunc. *i.* Vt *nūc res sunt*. *Vel*, Vt *nūc est rerum status*, nū quam minus spei aduersus nos cōceperunt Lacedæmonii: quòdsi etiā valde sint animati, regionē quidē nostram, etiamsi naualem hanc expeditionē non suscipiamus, inuadere possint: at classe nihil nobis nocere queant: quoniam, &c.

d Quid igitur rationi consentaneū afferemus cur nos ire pigeat, aut tergiuersantes, auxilium sociis qui illic sunt ferre recusemus, quibus debemus, quum de ferendis suppetiis fidem mutuò dederimus? Ac non obiicere, ne illos quidem nobis *auxilium tulisse*. Neque enim idcirco eos asciuimus, *vel societatem cū illis iniimus*, vt hucad ferendū nobis vicissim auxiliū veniant, sed vt iis hostibus quos illic habemus, negotiū facessentes, eos huc ad nos inuadēdos venire prohibeant.

e *Legit* ἡσυχάζοιμεν, & φιλοκρινοῖμεν. *Vide annot.*

f Parum augentes imperium.

g Arcet quisque, sed etiam præoccupat. *Vel*, arcere quisque solet.

h Imperium, *vel imperij nostri terminos*, pro nostro arbitrio dispensare. *Vel*. Imperio nostro modum pro arbitrio statuere. *Vel*, præscribere.

[a] Sed quòd maximè in augēdo numero solita sit Græcia mentiri fere, hoc bello ostendit, in quo vix satis fuit armata. Tales igitur ibi res, quātū sētio ex iis quæ audiui, atq; adeò faciliores erūt. Nā & barbaros multos nobiscū habebimus, qui Syracusanis sibi inuisis vnà inferēt bellū, neq; ista erūt impediméto negotiis nostris, si rectè cōsulueritis. Siqui dē nostri progenitores [b] quū eosdē quos nūc aiūt esse hostes, qui certè nos nauigare permittūt, & præterea Medū hostē haberēt, hoc imperiū comparauerūt, nullo alio nisi quòd magnitudine classis pollebant: nec aliā ob rem Peloponēses, [c] etsi præpotētes sint, magis desperauerunt nos debellare posse. Nā quòd in terrā nostrā ingrediātur, id verò, etiāsi nauigare supersedeamus, facere possunt: classe nobis obesse non possunt, quoniā reliquū nostrarū nauiū par illis est. [d] Itaque eos aliquid dicere credibile est, aut quò ire nos piget, aut quòd tergiuersamur ferre sociis qui illic sūt, opē quā ferre debemus, quū id nos facturos illis iureiurando promiserimus: nō autē prætendere cōtra eos quòd nec ipsi nobis tulerint opē. Neq; enim nos illis idcirco præsidiū ibi præstamus vt idem vicissim hīc ipsi nobis præstēt, sed vt hostibus illic nostris infesti prohibeāt eosdē huc cōtra nos venire. Atq; hūc in modū imperiū parauimus, & nos, & quicūque alii rerū potiti sūt, impigrè succurrēdo sēper iis q implorabāt, siue barbari, siue Græci vocati. Nā si [e] supersedeamūs opitulari, aut inter genera hominū quibus nā opitulari oporteat delectū habeamus, [f] paululū quiddā imperii per hoc acquirētes, de ipso imperio magis hac ipsa re periclitabimur. Eum enim qui præualet, nō modò inuadentē [g] arceas, sed etiā præoccupes, nequādo inuadat. Neq; verò nobis licet [h] ærariū replere vsquedū imperare voluerimus: sed necesse est, quoniā imperiū habemus, aliis insidias tendere,

A ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς, μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε δὴ ἐκεῖ, ἃ ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦτα, καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται. βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἕξομεν, οἱ συρακοσίων μισοῦντες ἕψονται αὐτοῖς, καὶ τὰ δ' ἐνθάδε οὐκ ἐμποδὼν ἔσται, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους οὐσπερ νῦν φασὶ πολεμίους ὑπολιπόντας αὐτὴν ἡμᾶς πλεῖν, καὶ τοσούτῳ τῷ μηδὲν ἐμπόδιον ἔχοντες,

B τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ τοιαύτῃ παρασκευῇ τῶν ναυτικῶν ἰσχύοντες. καὶ νῦν ὅτε αὖ ἐλπίσοί τῳ μᾶλλον πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐλεύσονται, εἴτε καὶ πάνυ ἔρρωνται, ὃ μὴ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλωσιν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί εἰσι, πρὸς ἃ ναυτικῷ ὄντι αὖ δυνάμενοι βλάπτειν. ὑπόλοιπον γὰρ ἡμῖν ἐστὶν αὐτῶν παραλογναυτικόν. ὥστε τί αὖ λέγοντες εἰκὸς, ἢ αὐτοὶ ἀποχωροῦμεν, ἢ τοῖς τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις σκηπτόμενοι, μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεών, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιπίθηναι, ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. ὃ γὰρ ἵνα δοῦλος αὐτὸς βοηθῶσι προσθέμεθα αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες, δοῦλος κωλύωσιν αὐτοῖς ἐπιέναι. τὴν τε ἀρχὴν ὅτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅσοι δὴ πρὸ ἡμῶν ἦρξαν, προθυμούμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν ὁπόσοι καλυμμένοις. ἐπεὶ εἴ γε ἡσυχάζοιεν πρῶτοι, ἢ φιλοκρινοῖεν, οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βραχὺ ἂν τι προσκτώμενοι αὐτῇ, μᾶλλον αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸ γὰρ προσχωροῦντα μόνον ὁπότε τις ἀμύνει, ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπειτα προσκαταλαμβάνῃ. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἀρχήν, ἀλλ' ἀναγκαίη, ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ὑποδουλοῦν,

[a] Sed quòd maximè in augēdo numero solita sit Græcia mentiri fere, hoc bello ostendit, in quo vix satis fuit armata. Tales igitur ibi res, quātū sētio ex iis quæ audiui, atq; adeò faciliores erūt. Nā & barbaros multos nobiscū habebimus, qui Syracusanis sibi inuisis vnà inferēt bellū, neq; ista erūt impediméto negotiis nostris, si rectè cōsulueritis. Siqui dē nostri progenitores [b] quū eosdē quos nūc aiūt esse hostes, qui certè nos nauigare permittūt, & præterea Medū hostē haberēt, hoc imperiū comparauerūt, nullo alio nisi quòd magnitudine classis pollebant: nec aliā ob rem Peloponēses, [c] etsi præpotētes sint, magis desperauerunt nos debellare posse. Nā quòd in terrā nostrā ingrediātur, id verò, etiāsi nauigare supersedeamus, facere possunt: classe nobis obesse non possunt, quoniā reliquū nostrarū nauiū par illis est. [d] Itaque eos aliquid dicere credibile est, aut quò ire nos piget, aut quòd tergiuersamur ferre sociis qui illic sūt, opē quā ferre debemus, quū id nos facturos illis iureiurando promiserimus: nō autē prætendere cōtra eos quòd nec ipsi nobis tulerint opē. Neq; enim nos illis idcirco præsidiū ibi præstamus vt idem vicissim hīc ipsi nobis præstēt, sed vt hostibus illic nostris infesti prohibeāt eosdē huc cōtra nos venire. Atq; hūc in modū imperiū parauimus, & nos, & quicūque alii rerū potiti sūt, impigrè succurrēdo sēper iis q implorabāt, siue barbari, siue Græci vocati. Nā si [e] supersedeamūs opitulari, aut inter genera hominū quibus nā opitulari oporteat delectū habeamus, [f] paululū quiddā imperii per hoc acquirētes, de ipso imperio magis hac ipsa re periclitabimur. Eum enim qui præualet, nō modò inuadentē [g] arceas, sed etiā præoccupes, nequādo inuadat. Neq; verò nobis licet [h] ærariū replere vsquedū imperare voluerimus: sed necesse est, quoniā imperiū habemus, aliis insidias tendere,

a Καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται] δύναται μᾶλλον ἐπιτηδεία. β Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους] τοὺς λακεδαιμονίους. γ Οὐσπερ νῦν φασὶ πολεμίους] φασὶν οἱ νῦν Νικίας. πολεμίους δή, τοὺς πελοποννησίους. ταῦτα δὲ τοῦτο τὸ Νικίου, λέγοντα, φημὶ γὰρ ἡμᾶς πολεμίους πλοῦς ὑπολιπόντας δ Τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο] τὸ ἐλλιπὲς ἀναπληροῦσιν. ε Καὶ νῦν ὅτε αὖ ἐλπίσοί τῳ] ὑδὲν μᾶλλον ἀπηλπίκασι πελοποννήσιοι τῷ δυνάσθαι καθαλῦσαι ἡμᾶς. ζ Σκηπτόμενοι] προφασιζόμενοι. η Προσθέμεθα αὐτοῖς] ξυμμάχους ἐποιησάμεθα αὐτούς. θ Δοῦλος κωλύωσιν αὐτοὺς] οἱ ἐχθροὶ, ἵ Ἢ φιλοκρινοῖεν] ἐξετάζοιεν. κ Προσκτώμενοι αὐτῇ] ἢ ποιῇ τὴν ἀρχὴν. λ Τὸν γὰρ προσχωροῦντα] τοῦτο λέγει ὅτι οὐ μόνον ἡμᾶς ὑπόντας ἀμυνοῦνται οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ ὅπως μὴ ὑπερεπύσωμεν αὐτῆς προσκομοῦνται, καὶ ὑπερχρεῦσιν. μ Ἐν τῷδε] ἤγουν ὡς τῇ ἀρχῇ.

» τοὺς ἢ μὴ ἀϊέναι, δεῖ δὲ ἀρξαμένους αὖ ὑφ' A [a] alios insidiari non sinere: quia in discrimen adducimur, quum illi ab aliis subigantur, nisi ipsi aliis imperemus. Neque eodem modo nobis habenda est ratio quietis quo cæteris, nisi in eadem in quæ illi studia incumbamus. [b] Considerantes igitur potius fore vt his *rebus* incrementú afferamus, si ad succurrendú *rebus* illis proficiscamur, nauigationem suscipiamus.

» ἑτέρων, αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλ-
» λων ἄρξομεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ [β] ἐπισκε-
» πτέον ἡμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ
» ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὅμοιον μεταλήψεσθε.
» [γ] λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσομεν, ἐπ'
» ἐκεῖνα ἰόντες ἰόντες, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα
» πελοποννησίων τε [δ] φρόνημα δέξωμεν δι φεύγημα,
» εἰ δόξομεν ἐπιδιόντες καὶ οὐκ ἀγαπήσομεν-
» τες τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἡσυχίαν, καὶ ὅπῃ σικε-
» λίαι πλοῦσαι. καὶ ἅμα ἡ τοῦ ἡγάδος τῶν ἐκεῖ B
» πραγμάτων πάσης τῆς εἰκότι ἀρξόμεθα,
» ἢ κακώσομέν γε συμμαχοῦσας. [ε] ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ
» καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφεληθησόμεθα. [ζ] τὸ δὲ ἀσφα-
» λὲς καὶ μένειν, καὶ ἢν τι προέλθωμεν, καὶ ἀπελθεῖν,
» αἱ νῆες παρέξουσιν." αὐδήκαντες δὲ ἐσόμε-
» θα ἐς ξυμβούλων σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς
» ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀποτραπείη [η] καὶ δι' ὀλί-
» γους τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέ
» ψηται τὰ εἰωθότα κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέ-
» ρες ἡμῶν, ἅμα νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες, C
» ἐς τάδε ἦραν αὐτά, καὶ νεῶν τὰ αὐτὰ ἔργα
» περιῆψαν τῇ πόλει. καὶ νομί-
» σατε, νεότητα μὲν καὶ γῆρας αὖθις ἀλλήλων
» μηδὲν δυνάσθαι· ὁμοῦ δ', ὅ, τε φαῦλον, καὶ τὸ
» μέσον, καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς αὖ ξυγκεφθέν,
» ἁμίλλης αὖ ἰσχύει. καὶ τὴν πόλιν, αὖ μὲν ἡσυ-
» χάζῃ, [θ] τρίβεσθαί τε αὐτὴν ὡσεὶ ἑαυτὴν,
» [ι] ὥσπερ καὶ ἄλλό τι, [κ] καὶ πάντων τῶν ὁπῃοῦν
» μὴν ἐγκρατέστατα ἀγωνιζομένην δὲ, ἀεὶ
» πρόσληψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὸ ἀ- D
» μύνεσθαι, οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον
ξυνηθες ἕξειν. [λ] τὸ δὲ πάντων τε [μ] γιγνώσκω πόλιν
» μὴ ἀποτραπομένην τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀ-
» ποτραπομένης μεταβολῇ διαφθαρῆναι.

[a] Alios missos nō facere, *quos videlicet tam aggredi capimus*: quòd periculum sit ne alii nobis imperent, nisi, &c.

[b] Considerantes igitur potius fore vt his *rebus* incrementú afferamus, si ad succurrendú *rebus* illis proficiscamur, nauigationem suscipiamus.

[c] Siqui *ad nos* deficiant. *Vel*, Siqui se dedant. *Ad verbum*, Siquid se dedat.

[d] *Vide annot.*

[e] Neque verò a-uocare vos à proposito debet oratio Niciæ, quæ quietem suadet, diffidiúmque inter iuuenes & senes quærit.

ἐπιστήμην ξυνιγνώσκω

tiam, non loquendo, sed potius operibus, consuetam habeat. Ad summam sic sentio, ciuitatem negotiosam, in otium mutatam, confestim meo iudicio destrui,

---

α Αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι] διὰ τὸ κινδυνεύειν αὖ ἄρχεσθαι ἡμᾶς ὑφ' ἑτέρων. β Ἐπισκεπτέον ἡμῖν] καὶ οὐχ ὁμοίως ὥσπερ τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἡμῶν ὁπωσδήποτ' ἄν, (τὸ γὰρ ἐπισκεπτέον ἐστὶν αὐτὴν τὴν ὁπωσδήποτε σχολὴν) εἰ μὴ καὶ κατὰ τὰ ὁπωσδήποτε ἐπιτηδεύματα τοῖς ἄλλοις (φησὶν) ὁμοίως ἐσόμεθα. γ Λογισάμενοι οὖν τάδε] τὰ ἐνταῦθα πράγματα. δ Σθρεσωμεν τὸ φρόνημα] τὸν τοῦ Θουκυδίδου τροπικῶν ὀνομάτων τὸ σκληρότατον τοῦτό ἐστιν· ἀλλὰ κατὰ Ἀλκιβιάδην φησίν. ε Ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ] τῷ κακῶσαι συμμαχοῦσας. ζ Τὸ δὲ ἀσφαλὲς] ἀσφαλείαν δὲ, καὶ μετὰ ἀσφαλείας. η Διαπραττόμενοι γὰρ ἐσόμεθα] οὐκ ὀλίγοι τὸ αὐτοκράτορες ἐκ τοῦ πάντως σωθήσεσθαι τοῦτο τὸ αὐτοκράτορες ἐπὶ πᾶσι σωτηρίας αὐτῷ, τὸ καὶ ξυμπάντων συμμαχίων αὐθεντεμένων ἐκ ἀξιοπίστου κρατήσειν. ἔνιοι δὲ αὐτοκράτορες αὐτὸ τὸ μόνοι φασί. θ Καὶ διάσεως] ἤτοι αὐτάσεως. ι Μᾶλλον αὖ ἰσχύειν] ἀντὶ τοῦ καινοῦ τὸ νομίσαι. κ Τρίβεσθαί τε αὐτὴν] διαπονήσεσθαι ὑφ' ἑαυτῆς καὶ φθαρήσεσθαι, ὥσπερ φθείρεσθαι πέφυκε καὶ τὰ σώματα τὰ πολλὰ ὑπὸ τῆς ἀργίας. λ Ὡσπερ καὶ ἄλλό τι] ἀργὸν κείλυμον διολούσῃ. μ Καὶ πάντων τῶν ὁπῃοῦν] ἤτοι πάντων τῶν πολιτῶν τῶν ὁπωσηποῦν ἐκλυθήσεσθαι. ἢ πάντων τῶν ὁπωσηποτεδευμάτων. ν Καὶ τὸ ἀμύνεσθαι] καὶ τὸ δύνασθαι ἀμύνασθαι τοῖς πολεμίοις, οὐ λόγῳ κομπύσῃ, ἀλλ' ἔργῳ ἔξει, καὶ μελέτῃ.

ac tutissimos inter omnes degere eos homines qui præsentibus moribus ac legibus, etiamsi minus bonæ sint, vtentes, eodem tenore rempublicam administrant. Hæc Alcibiade loquuto, Egestanísque ac Leontinis exulibus qui processerant precantibus, & admonendo iurisiurandi, supplicantibus vt sibi ferrent auxilium, Athenienses [a] multo studiosius quàm antea in expeditionem ire statuebant. Quos Nicias animaduertens nihil sanè reuocatos esse sua ratione, sed fortasse reuocatum iri si magnum ingentémque apparatum imperaret: rursus procedens, hunc in modum apud eosdem loquutus est, QVONIAM vos ad hanc militiam obeundam, Athenienses, prorsus animatos video, [b] operæpretium est considerare quemadmodum hoc exequi velimus. Ego quæ impræsentiarum mihi in mentem veniunt, indicabo. Etenim aduersus ciuitates, quantũ audiendo didici, magnas ituri sumus, neque aliam ali obtẽperantes, neque tales quæ aut status mutationẽ desiderent, (illi optabilem quæ violenta è seruitute in faciliorem conditionẽ trãsiret) aut quas verisimile sit seruitiũ nostri cum sua libertate commutaturas: itémque aduersus permultas, vt in vna insula, [c] Græcas *ciuitates*. Nam præter Naxum & Catanam, (quas propter Leontinorum cognationem spero ad nos concessuras) aliæ sunt numero septem ciuitates, omnibus rebus instructæ quibus noster exercitus, eodémque modo, & præcipuè illæ aduersus quas tendimus, Selinus & Syracusæ. Vbi perquam multi sunt & armati & sagittarii, & iaculatores: vbi quoque permultũ est triremiũ, ac multitudinis ad illas implẽdas: [d] suppeditãte pecunia, vel priuata, vel quæ in tẽplis est. Ná præter hanc quæ Selinuntiis etiã est, tributa quoq; Syracusanis penduntur à barbaris quibusdã.

A καὶ τῷ αὖ θεόντων ἀσφαλέσατα τούτοις «
οἰκεῖν οἵ αὖ τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν «
ἢ χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσι. «
Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' ἄλλοι Ἀθηναῖοι, [a] ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν
ἐγεσταίων καὶ λεοντίνων φυγάδων, οἳ προελ-
θόντες ἐδέοντό τε, καὶ τῶν ὅρκιων ὑπομι-
μνήσκοντες, ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ
μᾶλλον ἢ τὸ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. ὁ
Νικίας γνοὺς [b] ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λό-
B γων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψαι, τὸ δὲ πολυχθὲς δὲ
πλῆθος, εἰ πολλῷ ὕστερον ἐξίοι, τάχ' ἂν μετα-
σχὸν αὖθις, προελθὼν αὖθις ἔλεγε τοιάδε,
ΕΓΩΙΔΗ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, «
ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα «
ὡς βουλόμεθα· ὅτι δ' τῷ παρόντι ἂν γιγνώ- «
σκω σημανῶ. [c] ὅτι γὰρ πόλις, ὡς ἐγὼ «
ἀκοῇ ἀληθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι [d] μεγά- «
λας, καὶ οὔτ' ὑπηκόους ἀλλήλων, [e] οὔτε «
δεομένας μεταβολῆς, ἢ ἂν σὺν βιαίου τὶς «
C δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μεταίσασιν χωρίον· «
οὐδ' αὖ τιν' ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκό- «
τως αὐτ' ἐλευθερίας προσδοκῶμεν, τό, «
τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς ταῖς ἕλ- «
λησίν ἰδας. πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης (αἷς «
ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ λεοντίνων ξυγγενὲς « 105
προσέσεσθαι) ἄλλαι εἰσὶν ἑπτά, καὶ πα- «
ρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μά- «
λιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα «
[f] ὅτι αἷς μᾶλλον πλέομεν, σελινοῖς καὶ συ- «
D ρακούσαις. πολλοὶ μὲν γὰρ ὁπλῖται ἔνεισι, καὶ «
τοξόται, καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις, καὶ «
ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματα τ' «
ἔχουσι, τά τε μὴν ἴδιᾳ, [g] τὰ δὲ, ὡς ἐν τοῖς ἱεροῖς «
ἔστι σελινουντίοις. συρακουσίοις δὲ [h] καὶ «
ἀπὸ βαρβάρων ξυνῶν [i] ἀπαρχὴ εἰς φέρεται. «

[a] Multo alacriores quàm anteaad susciendam expeditionẽ erant. At Nicias animaduertens se easdem rationes afferẽdo, non reuocaturum eos àconsilio. *Vel*, ab incœpto. *Vel*, de sententia non deducturum.

[b] *Vtinam* quidẽ is sit eius exitus qualem optamus: sed in præsentia sententiam meã vobis exponam. *Vel*, quæ in præsentia sit mea sententia.

[c] Græcas *insulas*. *Vide annot.*

[d] Suppetítque pecunia cùm aliis priuatim, tum Selinuntiis, in templis. Tributa, *&c. Vide annot.*

α Ηκιστα διαφόρως πολιτεύωσι] ἥκιστα μεταθῶσι πὼ πολιτείαν, φησίν. β Ακούσαντες ἐκείνου] τοῦ Αλκιβιάδου.

γ Οπ ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων] αὐτὴ ποῦ, τῆς αὐτῆς χώρας μόνον λόγοις. δ Επὶ γὰρ πόλεις] καὶ ὑπερβατόν. ὅτι γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ ἀληθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας, τό, τε πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλὰς ταῖς ἑλλησίδας. ε Ως ἐγὼ ἀκοῇ ἀληθάνομαι] ἀκριβῶς καταλήψιν ἔχω ἀπὸ φήμης. ζ Μεγάλας] ἴσχυρὰς. η Καὶ οὔτ' ὑπηκόους ἀλλήλων] ἴσχυρὰς, δεδουλωμένας ἀλλήλαις. θ Οὔτε δεομένας μεταβολῆς] αἱ ἐν σικελίᾳ πόλεις οὐ δέονται μεταβολῆς, ὥσπερ αἱ ἐνθάδε βίαι δουλεύουσαι. ι Τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως] ἐοικόσι. κ Επὶ αἷς μᾶλλον πλέομεν] συρακουσίοις, σελινοῖς, γέλᾳ, ἀκράγαντι, μεσσήνῃ, ἱμέρᾳ, καμαρίνᾳ· ταύτας φησὶ τὰς πόλεις αὐτημάχους εἶναι τοῖς ἀθηναίοις. λ Τὰ δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς] ἴσχυρὰ τὰ κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς τιθέναι. μ Καὶ ἀπὸ βαρβάρων πολλῶν ἀπαρχὴ] ἴσχυρὸν φόρον καὶ ἀρχὴν βαρβάρων πολλῶν.

» [a] ὧ δὲ μάλιστα ἡμῶν περιέχουσιν, ἵππους τε A Et (quo nobis præcipuè præstant) equorum copia præditi sunt, nec aduectitio frumento vtuntur, sed vernaculo. Aduersus hanc itaque potentiam opus est non classe modò & imbecilli exercitu, sed vt peditatus quoque multus vnà traiiciat, siquid dignum cogitatis agere volumus, nec equitatu hostium arceri à terra: præsertim si metu nostri conspirent inter se ciuitates, nec vlli alii quàm Egestani, amici facti, equitatum quo resistamus nobis vicissim suppeditent. [a] Deforme est autem reiectos nos abire, aut inconsultè prius rem aggressos, iterũ postea accersi. Satiúsque [b] iam nũc cũ iusto apparatu in hostẽ contendere, gnaros, & longè nos à domo nauigaturos, neque [c] æquo in loco castra habituros, nec per aliqua subditorum nostrorum loca transituros, vnde facilè ire liceat ad sumẽda quæ opus fuerint ex terra amicorum, sed omne iter emensuros per imperium alienũ, vt vix illinc quatuor hybernis mensibus perueniat nuntius. Quapropter mihi videtur debere vos ducere magnã vim armatorum, tũ nostratũ, tum sociorũ tum subditorũ: & siquem ex Peloponneso possumus aut suadendo, aut mercede inducere. Adhæc sagittarios multos & funditores, vt hostili equitatui obsistant: præterea multo pluribus abundare nauibus, vt etiam ad subuehenda necessaria facilè suppeditẽt: one rariísque rẽ frumentariã hinc portare, triticum & hordeũ [d] prætorridum: ac pistores, quorũ [e] pars molere cogatur, vt ficubi deprehendamur nauigare prohibiti, habeat exercitus necessaria: cuius etiã propter multitudinẽ [f] nec tota vrbs vna erit capax. deniq; cætera omnia

[a] Turpe est autẽ vi iectos nos discedere, aut postea plus copiarũ accersere, quòd primò prudens cõsilium non inieri-mus.

[b] *Vel*, Ex hoc ipso loco.

[c] *Vide annot.*

[d] Tostum.

[e] *Vide annot.*

[f] Ne vrbs quidẽ quælibet erit capax.

α Ὧ δὲ μάλιστα] ἥκιστα ὦ ᾧ. β Καὶ σίτῳ οἰκείῳ] ἥκιστα, ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. γ Ἐπακτῷ] ξένῳ. δ Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν] πρὸς σκηλῶν. ε Καὶ φαύλου] σμικρᾶς. φαῦλον, τὸ ἁπλοῦν, καὶ μονοειδές. ζ Καὶ πεζὸν πλεῖω] χρήσιμον εἰς τὸ ἤπειρον στρατὸν δηλονότι. η Ἀξιόν τι τῆς ξυμφορᾶς] τοῦ ἡμετέρου σκοποῦ. θ Ὑπὸ ἱππέων πολλῶν] πρὸς σκελικῶν δηλονότι. ι Εἴργεσθαι τῆς γῆς] τῆς σκηλικῆς. κ Καὶ εἰ ξυσσῶσιν αἱ πόλεις] συμπλήσωσιν αἱ πόλεις εἰς κοινὸν βούλημα. λ Φοβηθεῖσαι] ἡμᾶς δηλονότι. μ Καὶ μὴ ἀπροσδόκητοι] ἐὰν μή τινες ἡμῖν ἱππικὸν φίλοι ἡμούμενοι, ἔξωθεν ἐπιόντες. ν Αἰσχρὸν δὲ βιαθέντας ἀπελθεῖν] ἐκ προυθέντας δηλονότι ἡμᾶς τῆς σκηλίας ἀπελθεῖν. ξ Αὐτόθεν δὲ] ἥκιστα, ἐκ τοῦ ἡμετέρου πρόπου. ο Ἀξιόχρεω] ἀσφαλεῖ. π Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν] ἥκιστα, ἡμῶν αὐτῶν. ρ Αἱ κομιδαὶ] αἱ πρόοδοι. οὐχ ὁμοίως ἐμέλετε στρατεύεσθαι ὅτι σκαλίαις ἢ ὑπῳδῇσι ἐπιόντες, ἀλλὰ πολὺ ἀπέχοντας, ὥστε ῥᾴδιον εἶναι τὸν πρὸς αἰσχίων προσκομιδὴν ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. σ Ἀπαρτησαντες] αἰτῆσαι τῶν ἀπαρτησάντων, ἀπελαθέντες, καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες. τ Ἀντέχωσιν] ἀντιμαχοῦνται. υ Ἀπολαμβανώμεθα] κρατηθῶμεν. φ Τὰ ὅπλα τὰ ὅπλα] ἥκιστα ἐφόδια. ἥκιστα, βρώσιμα καὶ πόσιμα. χ Πολλὴ γὰρ οὖσα] αἰτῆ πόλις, αἰτὴ πολλῆς γὰρ οὔσης.

quoad fieri potest, præparare: [a]neq; extraneis inniti. In primis autē pecuniam hinc quāplurimā ferre. nā quæ ab Egestanis prædicatur illic in prōptu esse, eā putate verbo maximè esse in prōptu. [b]Etenī si proficiscamur hinc non modò iustis armis iustóq; exercitu, præter Egestanorū militū manū, sed etiam rebus omnibus præpollentes, sic quoque vix validi satis erimus ad hos protegendos, illos superandos: quū debeat ciuitas cōsiderare nos pergere apud peregrinos apúdq; hostes habitatum: & quo primū die in Siciliā appulerimus, eodē protinus oportere capere terrā: aut, si hoc deficiamur, pro certo habere, omnia nobis hostilia fore. Quod ego extimescens, atque intelligens debere nos etiam atque etiā bene consultare, ac multo magis felices esse, (quod arduū est, quū simus homines) volo proficisci, quam minimū memet fortunæ committentes, [c]opportunísq; rebus instructus ac munitus. Hæc enim reor & cunctæ ciuitati tutissima fore, & nobis [d] imperatoribus salutaria. Quod sicui videtur secus, huic ego magistratū cedo. Hæc Nicias dixit, ratus se aut mole negotiorū Athenienses à sententia deducturū, aut, si in expeditionē ire cogeretur, tutò saltē hoc modo profecturū. At illi à cupiditate nauigādi non destiterūt, ne propter difficultatē quidē instruendi apparatus, sed multo magis animati erant. [e]ita penes Niciā, contrà ac volebat, victoria stetit. Ná & ipse bene suadere visus est, & res eo pacto futura admodum tuta. Adhæc cupido nauigādi omnibus pariter incessit: senibus quidē, tāquā aut redacturis in ditionē ea ad quæ pergerēt, [f]aut magnas vires, si nihil aduersi contingeret, adepturis: florentibus autem ætate,

[a] Neque ab aliis pendēre. *Vel*, Neque in aliis spem collocare.

[b] Nisi enim hinc proficiscamur nō pari tantùm apparatu instructi rerum omnium, (præterquam aduersus id quod habent armatorū robur) sed longè etiam illis instructiores: vix illos superare, vel illa *nostra* conseruare poterimus. Ac certè reputare debemus, nos ad vrbē inter exteros & hostes nobis ascisendam, *Vel* Vendicandā, proficisci. Quos quo primū appulerit die, protinus agro potiri oportet: aut persuasum habere, si hocnō successerit, fore vt omnia habeant hostilia.

Quod ego ext. &c. *Vsus est autem tertia persona in* appulerint, *&* habeant: *perinde ac si dixisset*, Qui antē ad vrbē quāpiam Vendicandā Venissent, eos, quo primū appul. &c. *Sed Valla* οἰκειουῦτας *non* οἰκειοῦντας *videtur legisse.*

[c] *Vide annot.*

[d] Militaturis.

[e] Atq; ita *res* illi contrà cessit. *Vel*, Contrariū ei euenit *illiúsque sperabat.*

[f] Aut *saltem* tāto eorū exercitu nullā cladē acceptūro.

α Καὶ μὴ ὅπῃ ἑτέροις γίγνεσθαι] αὐτὴ τῦ, μὴ ἐν ἄλλοις ἔχειν τὰς ἐλπίδας. β Αὐτόθεν] ἤγουν, ἐκ τῆ ἡμετέρου τόπου.

γ Νομίσαντε γὰ λόγῳ αὖ] λόγῳ (φησὶν) ἕτοιμα εἶ), τοῦς δ' ἀληθείας ὄ. δ Ενδένδε] ἤγουν, ἀπὸ τῶν Αθηναίων.

ε Πλεῖ γὰ πρὸς τὸ μάχιμον] πρὸς μὲν τὸ μάχιμον αὐτῶν ἡ τὸ ὁπλιτικὸν ὑπὲρ ὅλως δυνάμεθα αὐτὰ παραξασθαι· πρὸς δὲ τὰ ἄλλα μὴ μόνον ἐξ ἴσου ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ μείζονος πασκευαζόμεθα. ἄλλως γὰ οὐ δυνησόμεθα τὰ μὲν οἰκεῖα διασῶσαι, τῶν δὲ ἐκεῖ πραγμάτων κρατῆσαι. ζ Τῶν μὲν κρατεῖν, ἤγουν τῶν πολεμίων. η Οἷς πρέπει τῇ πρόφῃ] οἷς, ἤγουν τοῖς καθ' ἡμᾶς πλέονται. θ Οπελάσασα τῇ τύχῃ πασδοὺς] τύχῃ τὴν ἐλπίδα λέγει. βούλομαι γὰ (φησὶν) οὐκ ἐλπίσιν ἀλλὰ πασκευῇ θαρρεῖν. ι Η εἰ αἰαλκάζοιτο στρατεύεσθαι] ὑπὸ τῶν Αθηναίων δηλονότι ὁ Νικίας. κ Τὸ μὲν ὅπιθυμοῦντος τοῦ πλοῦ] ἤγουν τὴν ὅπιθυμίαν. λ Οὐκ ἐξηρέθησαν] ἐξέβαλον. μ Υπὸ τῆ ὀχλώδους τῆς πασκευῆς] ὀχλώδες μὲν, ἤτοι τὸ πλοικὸν καὶ ὀχληρόν, ἢ τὸ πολύ. λέγει δὲ ὅτι τῆς τῶ πλεῖν ὅπιθυμίας οὐκ ἔπαυσεν αὐτοὺς τὸ ὀχληρὸν τῆ πασκευῆς. ν Πεεμένοι αὐτῷ] τῷ Νικίᾳ. ξ Τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ] ὑπὸ κοινοῦ τὸ, ἔρως ἐνέκηψεν ἐκπλεῦσαι.

τῆς τε ἀπούσης [a]πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ A βέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος, [b]καὶ στρατιώτης, ἔν τε τῷ παρόντι [c]ἀργύριον οἴσειν, καὶ προσκτήσασθαι δυνάμεν, ὅθεν ἀεὶ δίδοιτο μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥστε ἀφ' ὧν τῶν πλείονων ἐπιθυμίαν, εἴτε ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ αἰτιάσεσθαι, κακόνοις δόξειεν εἶναι τῇ πόλει, ἡσυχίαν ἦγε. καὶ τέλος προελθών τις τῶν ἀθηναίων [d]καὶ προκαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι, οὐδὲ ἀμελεῖν, B ἀλλ' ἐναντίον ἁπάντων ἤδη λέγειν ᾧ τινα αὐτῷ προσκτᾶσθαι ἀθηναῖοι ψηφίσωνται. [e]ὁ δὲ, ἀκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο· ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τεσσάρεσι μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν ἢ ἑκατὸν πλοίοις ἀνάγκη εἶναι· αὐτῶν δ' ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλίταις ἐπιβάταις ἴσους αὐτοὺς δοκῶσι, καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέους εἶναι. ὁπλίτας δὲ τοῖς ξύμπασιν ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, C πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσους, ἵν' ἔτι δύωνται, καὶ πλείους. τοὺς δὲ ἄλλους προσκτᾶσθαι ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν, καὶ ἐκ Κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ εἴ τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι, ἑτοιμασάμενοι ἄγειν. ἀκηκοότες δ' οἱ ἀθηναῖοι, ἐψηφίσαντο θᾶσσον αὐτοκρατορας εἶναι, καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πρᾶξαι ἣ ἂν αὐτοῖς δοκῇ D ἄριστα εἶναι ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο· καὶ ἐς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον, καὶ αὐτόθεν κατελόγους ἐποιοῦντο. [f]ἅρτι δ' αὖ ἀνέλπιστος ἡ πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου, ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης, καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν, [g]ἅμα τοῦ ἐκεχειρίαν. ὥστε ῥᾴον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ¶ Ἐν δὲ τούτῳ ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ ἀθηναίων

quòd auebant peregrinã terrã subiicere oculis ac visere, sibi promittentes se incolumes fore: [a] illi verò numerosæ multitudini ac militari, propter præsentem mercedem, & spem ampliandi imperii, vnde & ipsis perpetuum suppeteret stipendium. Ex quo, propter ingentem plurium cupiditatem, sicui fortè res minus placebat, is metuẽs ne refragãdo, ciuitati malè velle videretur, silentiũ agebat. Tãdẽ quidã ex Atheniẽsibus prodiẽs, Niciã hortatus est, inquiẽs, nõ debere tergiuersari atq; cũctari, sed in omniũ conspectu iam proloqui quãnã sibi classẽ vellet ab Atheniẽsibus decerni. Ille inuitus, se quidẽ inquit cum collegis per otiũ amplius cõsultaturũ: tamẽ, quantũ sibi iã videretur, non paucioribus quàm centũ triremibus nauigandum, [b] & iis Atticis, quæcunque viderentur, quibus ipsi Atheniẽses armati portarẽtur: alias quoque sociales accersẽdas, in quibus omnibus tã Athenienſium quàm sociorũ non minus esset quã quinq; millia armatorũ, & plus etiã, si posset: [c] alias præterea copias ex formula: quinetiã sagittarios & illinc & ex Creta, funditoréſque ducendos, & siquid aliud opportunũ videretur præpararent. Quibus auditis Athenienses, eueſtigio ſummã imperatoribus poteſtatem tribuerunt, tum circa numerum copiarum, tum circa omnem nauigandi rationem, prout eis maximè futurum ex vſu rei Athenienſis videretur. [d] Póſtque hæc apparatus effectus eſt, & ad ſocios miſſum, & apud eos recenſiti ciues. Iam enim ſe ciuitas & à morbo & ab aſſiduo bello recreauerat, aucto etiam numero tum iuuentutis, tum pecuniæ, propter inducias. Ex quo facilius omnia ſunt ſubminiſtrata. Et iſti quidem iam in procinctu erant. ¶ Verùm interea, quicunque lapidei Hermæ intra vrbem erant,

a Ipſi verò turbæ, ac *cuilibet* militi: *ſub. cupido inceſſit. Sedreẽtius per accuſat.*

b Nauium autem armatos milites vehentium, *tot* fore Atticas quot *ipſis* videretur: reliquas à ſociis ſumendas eſſe.

c Reliquum autẽ apparatum æqua proportione. *Id eſt*, Pro magnitudine exercitus.

d Poſteáque curam apparatus gerebant, & militẽ cùm è ſociorum regione accerſebant, tum è ſua ipſorum conſcribebant. *Vel*, cogebant.

---

a Πόθῳ ὄψιος καὶ θεωρίας] τὸ θεωρίας αὐτὶ τῆ ἱστορίας κεῖται, ἵνα ᾖ, πόθῳ ὧπερ ἡ ἀλλοδαπὴν καὶ ἰδεῖν καὶ ἱστορῆσαι. β Καὶ στρατιώτης] ἤγουν, τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος. γ Ἀργύριον οἴσειν] αὐτὶ τοῦ, ὑποίσειν καὶ λήψεσθαι. δ Καὶ προκαλέσας] αὐτὶ τοῦ, ὀθνακαλεσάμενος αὐτῷ. ε Ὁ δ', ἄκων μὲν εἶπε] περιττὸς ὁ μὲν συνδεσμος. κεῖται δ' ὁ μὲν αὐτὶ τοῦ δέ. ζ Ἅρτι δ' αὖ ἀνέλπιστος] ἤγουν πάλαι ἤδη. η Ἀπὸ τῆ νόσου] ἤγουν τῆ λοιμώδους. θ Διὰ τὴν ἐκεχειρίαν] ἤτοι τὴν αὐτοσχεδιαστὸν τοῦ πολέμου. ι Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ μεταξὺ δηλονότι. κ Ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν] τοῦτ' ἔστιν Ἑρμαῖ. ἐπεί φασιν Ἑρμαῖοι λόγον καὶ ἀληθείας ἔφορον εἶναι, δι' ὃν καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν παραγράφουσι καὶ κυβοειδεῖς κατασκευάζουσι· αἰτιῶμαι δὲ ἔτι τοιοῦτον χῆμα ἐφ' ᾧ μέρη πίσω, πανταχόσε βάσιμον καὶ ὄρθιον ἔστιν· οὕτω καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ ἀλήθεια ὁμοία ἔστι πανταχόθεν αὐτῇ· τὸ ψεῦδος δὲ, πολύχρωμον καὶ πολυσχιδές.

(sunt autem Hermæ[a] ex domestica consuetudine opus quadratũ, & ii permulti, tam in priuatarũ ædium vestibulis quàm in sacrarũ) vna & eadẽ nocte circumcisi sunt[b] ex maxima parte circa ora. Cuius rei authores nemo sciebat, etsi magnis pro indicio propositis præmiis publicè quærerẽtur: decretúmq; esset vt siquod aliud quis admissum piaculum sciret, vltrò indicaret, nullo timore, siue ciuis, siue hospes, siue seruus. Pluríq; quàm pro qualitate[c] hoc factũ existimabatur, quippe quod videbatur esse & protectionis auguriũ, & coniurationis de rebus nouandis, & dissoluẽdi status popularis. Indicatũ tamen est per incolas quosdam ac famulos nihil quidẽ de Hermis, sed de aliis simulacris nonnihil iampridẽ concisis ab adolescentibus[d] per puerilitatẽ ac temulentiã, simúlque de mysteriis quæ intra domos cõtumelioſè fierent. Quarum rerũ etiã Aicibiadẽ insimulabãt, admittentibus delationem iis præcipuè qui Alcibiadi erãt infensi, quòd ipsis hic foret impedimẽto quominus populo planè præessent. Qui arbitrantes vtiq; se primores futuros si hominẽ eiicerent, rẽ exaggerabãt,[e] vociferabãtúrq;, quasi ad euertendã rempub. pertinerẽt mysteria & Hermarum laceratio: colligentes ex studiis cæteræ eius vitæ, sine ipso nihil horũ actũ, nieq; id popularе nefas esse. Ille in præsens indicia cõtra se refellebat, paratus etiã, siquid earũ rerum admisisset, iudicio stare, vel antequam proficiscere tur: (iam enim quæ ad apparatum spectabant collata erant) & siquíd commisisse conuinceretur, pœnam dare: sin absolueretur, fungi suo imperatório munere: obtestans ne de se absente reciperẽt crimina, sed iam, si deliquisset, morte mulctarent. Prudentius enim esse ne talis se criminis reum, priusquam causam cognoscerent,

a Patrio more. Spiritu.

b Intellige maximam eorum partẽ. Id est, Propemodum omnes.

c Atque hoc factum grauius, vel atrocius, esse interpretabantur.

d Per lusum.

e Vociferabãtúrque, ad euersionem status popularis spectare tum quòd illa mystica sacra facta forent, tumquòd Hermæ circũcisi fuissent: corúmq; nihil sine illo factum esse dicebant: addentes pro cõiectura reliquam eius circa vitæ instituta exlegem licentiã, minimè popularẽ. Vel, Addentes, cõiecturam esse faciendam ex reliqua, &c. Vide annot.

(εἰσὶ δὲ, [α] κατὰ τὸ ὁπηχώειον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ οἱ πλῆσοι [β] περιεκόπησάν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ἤδη οὐδεὶς, [γ] ἀλλὰ μεγάλοις μισθοῖς δημοσίᾳ [δ] οὗτοί τε ἐζητοῦντο, [ε] καὶ προσέτι ἐψηφίσατο, καὶ εἴτις ἄλλό τι οἶδεν [ζ] ἀσέβημα γεγενημένον, μισθοῦ ἀδεῶς [η] βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα [θ] μειζόνως ἐλάμβανον. τῷ τε γὰρ ἁπλοῦ οἰωνοῦ ἐδόκει εἶ[ι], καὶ ὅτι ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι. μισθοῦται [κ] ὑπὸ μετοίκων τέ τινων [λ] καὶ ἀκολούθων, ὡς ἐμοὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν, ἄλλων δ' ἀγαλμάτων πρόσθεν παίοντες· πρότερον [μ] τοῦτο ἑτέρων νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημένων, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιῆται [ν] ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει. ὧν καὶ [ξ] Ἀλκιβιάδῃ ἐπητιῶντο, [ο] καὶ αὐτὰ τοῦτο λαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδὼν ὄντι σφίσιν αὐτοῖς μὴ τὸν δῆμον βεβαίως πρᾶξαι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσαιεν, πρῶτοι αὐτοὶ ἔσ[π]ονται, [ρ] ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων ὡς ὅτι δήμου καταλύσει τά τε μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γέγοιτο· καὶ τοῦδέ εἶπ αὐτῶν ὃ, τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη· [σ] ὅτι λέγοντες τεκμήρια, τὸν ἄλλον αὐτὸν ἐς τὰ ὅπλα τὸν δῆμον [τ] οὐ δημοτικὸν παρασκευάζων. ὁ δ' ἐν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μισούμενα ἀπελογεῖτο, καὶ ἕτοιμος ἦν, πρὶν ἐκ πλοῦ κρίνεσθαι εἴτι τούτων εἰργασμένος ἦν· (ἤδη γὰρ [υ] καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόρευτο) καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργασο, δίκην δοῦναι· [φ] εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. [χ] ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ· καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετ' τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι,

α Κατὰ τὸ ὁπηχώειον] δηλονότι ἔθος.

β Περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα] Ἰσέον ὅτι Φαυσανίας ἐν τῇ διαπεπονημένῃ αὐτοῦ περὶ Ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ, τοὺς τραχήλους καὶ τὰ αἰδοῖα τοῖς Ἑρμαῖς περικοπῆναί φησι, καὶ τοὺς τοῦτο δράσαντας, Ἑρμοκοπίδας κληθῆναι. γ Ἀλλὰ μεγάλοις μισθοῖς] μεγάλοις δώρεις ὅτι μιαιφόνοι.

δ Οὗτοί τε ἐζητοῦντο] εἰ ποιήσαντες.

ε Καὶ προσέτι] ὅτι τῷ ζητῶν. ζ Ἀσέβημα] ἤγουν, ὕβριν εἰς τοὺς θεούς.

η Μείζονος ἐλάμβανον] σαφὲς τοῦτο ἐστιν ἐξήτασον. ἐμεγάλυνον. θ Καὶ ἀκολούθων] ἤγουν δούλων. ι Πρότερον τοῦτο] ἤγουν τῶν ποιουμένων, ἢ τῶν πεποιημένων νέων. κ Καὶ αὐτὰ τοῦτο λαμβάνοντες] ἤγουν, λαμβάνοντες ὡς τῷ ναῷ, ᾧ προσδεχόμενοι αὐτὰ, ὥς τι πιστεύθη.

λ Ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων] ἤγουν, εἰς μέγεθος ἦγον τὸ ἔγκλημα. μ Ἐπλέκοντες τεκμήρια] ἤγουν, ὑφαίνοντες ἐκείνῳ. ν Οὐ δημοτικὸν] ἤγουν, πρὸς ἔξω τῆς ὁδοῦ τῆς δημοκρατίας. ξ Καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς] τῆς πολεμικῆς παρασκευῆς. ο Ἐπεπόρευτο] ἐπιπλέον ὡς πρὸ πορισμοῦ. π Εἰ δ' ἀπολυθείη] τῶν ἐγκλημάτων δηλονότι. ρ Καὶ ἐπεμαρτύρετο] καὶ διεμαρτύρετο. σ Διαβολὰς ἀποδέχεσθαι] ἤγουν, δέχεσθαι ὡς βεβαίας.

207

πέμπειν αὐτὸν ὅπῃ τοσούτῳ στρατεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ, δεδιότες, τό, τε στράτευμα μὴ βύνοιν ἔχῃ, ἵν' ἤδη ἀγανίζηται, ὅ, τε δῆμος μὴ μαλακίζηται θεραπεύων, ὅπῃ δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινὲς, ἀπέπεμψαν τὸν [a]ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἀναπείσαντες, οἳ ἔλεγον πρῶτα μὲν πλῆν αὐτὸν, καὶ μὴ καθαρκεῖν τὴν [b]ἀπαγωγὴν, ἐλθόντα δὲ, κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς· βουλόμενοι [c]ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἵν' ἔμπλεον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποιῶσι, μεταπεμπτὸν κομιδῇ τὸν αὐτὸν ἀγανίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλῆν τὸν Ἀλκιβιάδην. μετὰ δὲ ταῦτα, θέσεις [d]μεσοῦντος ἤδη, ἡ ἀπαγωγὴ ἐλέγετο ἐς τὴν σικελίαν. τῷ μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις, καὶ ταῖς στρατηγίσι ὁλκάσι, [e]καὶ τοῖς πλοίοις, καὶ ὅσα ἄλλα παρασκευὴ ξυνεπέπετο, παρετέθη εἰρητο ἐς κέρκυραν ξυλλέγεσθαι· [f]ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ὅπῃ τὴν ἄκραν ἰαπυγίαν τὴν ἰόνιον [g]διαβαλοῦσιν. αὐτοῖ γ' οἱ ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν πειραῖα, καταβαίντες τὴν ἡμέραν ῥητὴν ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν ταῖς ναῦς, [h]ὡς ἀναξόμενοι. ξυνεπέβη γ' καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἅπας, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει, ξὺν ἀστῶν καὶ ξένων· οἱ μὲν ἐπιχώριοι, τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι παρεπέμποντες, οἱ μὲν, ἑταίρους, οἱ δ', ξυγγενεῖς, οἱ δ', υἱεῖς· καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμοῦ, [i]τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴποτε ὄψοιντο· ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ παρόντι χωρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον [k]μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὖ δείσαντες ἐσήει τὰ δυνατὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλῆν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ ἔκπληξις τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων, τῇ ὄψει αἰεθάρσουν. [l]καὶ δὴ ξένοι, καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος τῇ θέᾳ ἦκεν, [m]ὡς ὅτι [n]ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον δόξαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη

A mitterẽt pro imperatore tanti exercitus. Sed veriti eius inimici ne, si cõtẽdere insisterent, abalienarẽt ab eo militũ animos, [a]néve plebs quæ illi obsequebatur, relangueſceret: (quia propter hunc Argiui comites erãt expeditionis, & nõnulli exMãtineis) id fieri dehortati sũt, submissis quoq; aliis oratoribus ad profectionem maturandã, qui dixerũt, tũc quidẽ nauigandũ illi esse, ne distineretur abitio, sed reuersus, ad diẽ iudicio sisteretur: volẽtes atrociore eum inuidia preméte, (quã in absentẽ facilius cõflaturi erant) reuocatũ ac coactũ iudicio cõtẽdere. Ita visum est Alcibiadẽ abire. Post hæc medio iã æstatis nauigatũ est in Siciliam. [b]Pleriſq; autem ſociorum, itémq; onerariis fruméta portantibus, [c]atq; aliis nauibus, & quicunq; præterea apparatus comitabatur, præceptũ fuerat prius Corcyram conuenire, vt frequentes ad Iapygiam promõtoriũ transmitterent Ioniũ *mare*. Ipſi autem Athenienſes, & ſiqui aderant ſociorum, ad Piræũ descẽdẽtes, prima ſtatim aurora ad dictam diẽ naues impleuere, tãquã tunc vela facturi. Cum quibus vnà descẽdit omnis (propè dixerim) turba quæ in vrbe erat tum ciuium, tum [d]incolarum: [e]hi domeſticos, illi amicos, alii cognatos, alii filios ſuos quiſque deducentes, cum ſpe pariter ac lamentatione: ſpe quidem, [f]tanquam lucraturos: lamentatione autem, *quum reputabant* numquando amplius, quum in tam longinquam à patria nauigationẽ dimitterentur, ſuos aſpecturi eſſent. Et impræſẽtiarum, quum iam mutuò ſe relicturi cum periculis forẽt, tunc magis triſtis cogitatio ſubibat quàm quũ nauigandum eſſe decreuerant: [g]aſpectu tamẽ præſẽtis potẽtiæ tã grãdis exercitus fiduciã capiebãt. Quinetiã peregrini ac cætera multitudo ad ſpectaculum perrexit, tanquam dignũ viſu, & opinione maius. [h]Hæc enim claſſis

a *Vide annot. de toto hoc loco.*

b Maximæ autem ſociorum parti.

c Et nauigiis *paruis. Vide annot.*

d Peregrinorum.

e Hi *ſuos* ſodales, illi cognatos, alii filios deduc.

f Tanquam comparaturi eſſẽt *opes in Sicilia.*

g *Vide annot.*

h Apparatus enim hic, *id eſt huius claſſis*, primus *omniũ* ad illum vſque diẽ ex vna vrbe profectus copiis Græcis & ſumptuoſiſſimè & pulcherrimè inſtructus.

---

a Οἱ δ' ἐχθροὶ, δεδιότες] φοβούμενοι τὸ στράτευμα ὡς οὐκ βύνοιν αὐτοῖς. γράφεται δὲ ἔν τισι, μὴ βύνοιν ἔχῃ. καὶ ἀκουέτω μὲν ἅπερ βύνοιν ἢ τὸ στράτευμα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. b Ἀπέσπευδον] ἤγουν, ἀπέρριπτον, μετὰ σπουδῆς. c Ἐκ μείζονος διαβολῆς] βουλόμενοι μεγάλως αὐτὸν διαβαλεῖν, ἵνα μᾶλλον αὐτὸν ἀπόντα δυνηθῶσι διαβαλεῖν. d Μεσοῦντος ἤδη] τὸ μεσοῦντος, τείτης ὄντος συζυγίας. Εὐριπίδης ἐν Μηδείᾳ, Ζηλῶ σ', ὦ δρᾶκον, κἠδέσπο μεσοῦ. e Καὶ τοῖς πλοίοις] τοῖς μικροῖς, ἃ δὴ καὶ λεπὰ ἄλοδι εἶπεν. f Ὡς ἐκεῖθεν] ἤγουν, ὁκ τῆς κερκύρας. g Διαβαλοῦσι] διαπλεύσωσι. διαπεραιώσωσιν. h Ὡς ἀναξόμενοι] ἤγουν, μέλλοντες ἀναπλεύσειν.. i Ὁμιλος ἅπας] ὁ μὴ ἐκπρεπέστερος. k Τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο] παρὰ τὴν σικελίαν. l Μετὰ κινδύνων] οἵτινες ἀπόντες δηλονότι ἔμελλοντο, καὶ οἱ μένοντες ἐκείνους. m Ὡς ὅτι ἀξιόχρεων] ἤγουν μεγάλην.

vtique vnius Græciæ vrbis viribus omnium ad illam diem prima exiit instructissima ac sumptuosissima. Enimuero classis quæ cum Pericle missa est in Epidaurũ, itémque cum Agnone in Potidæã, fuit illa quidem non inferior numero, cùm nauium, tum armatorum, quippe quæ constitit ex quatuor millibus Athenienſium armatis, trecentísque equitibus, triremibus centum, Lesbiorum atque Chiorum, quinquaginta, cũ multo quoque sociorum comitatu: sed breuis cursus fuit, ac tenuis apparatus: at ista, vt quæ in diuturnam expeditionem esset itura, & ad vtrunque prout vsus exigeret, nauibus simul ac peditatu fuit instructa, per magno constitit, [a] tum quãdo exædificata est sumptibus & trierarchorum & ciuitatis, tũ singulas drachmas in singulos nautas quotidie conferente rep. & nauibus velocibus vacuis sexaginta, & quæ armatos portarent, quadraginta, & harũ administris quæ optimæ omnium erant, quibus trierarchi vehebantur cum thranitis, *qui longiores remos trahunt*, quibus ab ipsis trierarchis super publicam nautarũ mercedem alia contribuebatur. Præterea alio sumptu insignium atque ornamentorum, quibus vtebantur pretiosis, vnoquoq; in longissimũ præparante vt sua nauis inter cæteras & concinnitate præcelleret & cursu. Et peditatus qui cum diligentia delectus erat, & armatura & corporis cultu inter se magnopere certabat. Accedebat insuper hoc quoque æmulationis, [b] quis cui præponeretur, vt potius esset ostentatio virium atque potentiæ apud cæteros Græcos, quàm in hostem apparatus. Siquis enim rationem iniisset sumptuum ciuitatis, & priuatim cuiusque militis: ciuitatis quidem, [c] quos fecit

[a] De his & sequentibus vide annot.

[b] Ita scribit quasi legeretur προετάχθη. quæ tamen lectio ferri nũ possit. Vide annot.

[c] Computando tum ea quæ ante erogauerat, tũ ea quæ habentes imperatores mittebat.

A ωσφόδρα ἐκπλήσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν, καὶ ὁπλιτῶν, καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετ' Περικλέους, καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτίδαιαν μετ' Ἀγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν. τετρακισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων, καὶ τριακόσιοι ἱππεῖς, καὶ τεσσάρων ἑκατόν, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοί ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν. ἀλλ' ὅτε τε βραχεῖ τῷ πλῷ ὡρμήθησαν, καὶ παρασκευῇ φαύλῃ. ἔστι δὲ ὁ στόλος, ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος, καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ αἱ δέοι, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξαρτυθείς, ὅ τε ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηραρχῶν καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τό τε μισθοῦ δημοσίου δραχμιαῖον τῇ ἡμέρᾳ τοῖς ναύταις ἑκάστῳ διδόντος, καὶ ναῦς τῷ δραστηρίῳ κενὰς, ἑξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγούς, καὶ ὑπηρεσίας ταύταις B ταῖς κρατίσταις τῶν τριηραρχῶν, ὑπαγούσας τε, πρὸς τοῖς ἐκ δημοσίου μισθῷ, διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν, καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, καὶ τἆλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου, ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξῃ, καὶ τῷ ταχυναυτεῖν. ὅ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρησοῖς ἐκκριθέν, καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προέσταλται, καὶ ἐς τοὺς C ἄλλους ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ οὐσίας, ἢ ὑπὲρ πολεμίους παρασκευῆς. εἴ γάρ τις ἐλογίσατο τῷ τε τῆς πόλεως ἀπάλωσιν δημοσίαν, καὶ τῶν στρατευομένων τῷ ἰδίᾳ, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα τε ἤδη προεστετελέκει, καὶ

α Τέτρακις γὰρ χίλιοι] οἱ μετὰ Περικλέους, ἢ οἱ μετὰ Ἀγνωνος. β Ἐξαρτυθεὶς] παρασκευασθεὶς. ἑτοιμασθείς. γ Ἐκπονηθὲν] πλῆθος ἀπαραδέκτον. μετὰ πολισμοῦ συναθέν. δ Ἐπιφορὰς τοῖς τῶν ἐλαυνόντων τῶν δημοσίων μισθοῦ, ὃν τῷ ἑβδομάδος πορεῖχον. ἔστι γὰρ ὅτε αἱ ἐπιφοραὶ, οἱ θρανῖται, μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέσσοντες πλείονα κόπον ἔχοιεν τῶν ἄλλων. διὰ τοῦτο τοῖς μόνοις τούτοις ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ βασιλῆς, ἀλλ' οὐ πᾶσι τοῖς ἐρέταις. ε Καὶ τἆλλα σημείοις] ἤτοι κοίλοις σημείοις λέγει, καθάπερ καὶ τὰ θραυσμάτια· ἢ (ὡς ἔνιοι) σημεῖα τοὺς ἐλαύνειν καταγγέλλοντας τῶν πειρατῶν. ζ Καὶ ἐς τὰ μακρότατα] ἤτοι ὁπλιτῶν. η Καταλόγοις τε] καὶ λόγοις ἀκριβεῖ ἐπιδοκιμασθέν ἐς πρωτεῖον. θ Χρησοῖς] δηλονότι βεβαιωτικοῖς. ι Τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν] οἱ μὲν ὁπλῖται ὅπλα εἶχον· οἱ δ' ἔρεται, ἐς τὰ κλοιόνες, ἐς λιθουργοὶ, τὰ ἐπιτήδεια ὄργανα. κ Εἰκασθῆναι τῇ δυνάμεως] εἰκασμὸν δυνάμεως. λ Καὶ οὐσίας] τὴν πρόσοδον ἀργυρίου φησίν. μ Ὅσα τε ἤδη προεστετελέκει] προεσταλκότα.

208 ἀ ἔμελλον τοὺς στρατηγοὺς ἀποστέλλειν· τῶν δὲ A quum duces sua portantes misit: priuatorum autem, vel quos quisque in corporis cultum, vel quos trierarchus in nauem fecit, quósque facturus erat: præter eos quos, citra publicam mercedem, credibile est plerosque fecisse in viaticum quod ad diuturnã militiam præparabant: prætérque ea quæ permutandi gratia quis vel miles vel negótiator secum tulit: comperirentur permulta talenta ex vrbe vniuersa fuisse asportata. Neque verò minus ob audaciæ miraculum, & cultus splendorem, quàm magnitudine classis celeber extitit exercitus apud eos aduersum quos nauigabatur: præsertim tam procul à domo, ac maiori conatu atque spe proposita quàm pro viribus. Vbi naues impletæ sunt viris, impositáque omnia quę secum ferre debebant, tuba silentium indictũ est: tum [a] legitima ante profectionem vota nuncuparunt, non per singulas naues, sed vniuersi per præconem: miscentésque per omnem exercitum in aureis argenteísque poculis, propinabant vectores pariter ducésque, & libabãt, vota simul faciente è terra tum ciuium cætera turba, tum siquis alius eis beneuolus aderat. Quum pæana cecinissent, libamináque peregissent, abierunt, & quum ab initio [b] in speciem cornu irent, iam certatim vsque ad AEginam cursum tenuerunt. Illinc in Corcyram, quò cætera manus sociorum cogebatur, contenderunt. At Syracusis, etsi sæpenumero denuntiabatur aduersum se venire classem, diu tamen nihil est creditum: sed coacta concione orationes habitæ sunt aliæ ab iis qui aduentũ Athenienſis exercitus credebãt, aliæ ab iis qui non credebant. Quorum è numero Hermocrates Hermonis *filius* procedens, tanquam planè scire se illa confisus, hunc in modum cohortando verba fecit,

a Quæ solenni sunt.

b Vide annot.

τὰ δὲ καὶ ἐς τὴν ἀπόβασιν τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐκ τῆς Εὐβοίας ἐγένετο, καὶ ὅσα ἄλλα ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐπράχθη μέχρι τῆς Σικελικῆς στρατείας, ἐν τούτοις ἔγραψα.

α Τὸ λιμὸς τε θαμβοῖ] ἔκπληξίν τε παρεσχὼν δηλῶν τὸ λιμὸς πλέον ἢ κατὰ πλῆθος ἐπέχειν τῶν ἐναντίων.

β Καὶ ὅπ μέγιστος ἦδη δηλοῖ] οὐ χρόνου, ἀλλὰ τόπου. γ Καὶ ὅτι μεγίστη ἐλπίδι] μείζονα ἐλπίσαντες δηλοῖ τὸ ἐπαρχοῦσας δυνάμεως. δ Καὶ ἐσέκειτο πάντα ἦδη] ὠθεληθησαν. ε Τῇ αὐλῷ σάλπιγξι] δηλῶ τὸ σάλπιγξος. ζ Πα ἅπαν τὸ στράτευμα] ἤχουν, δηλῶ παντὸς τ στρατεύματος.

INCREDIBILIA quidē, quemadmodum alii nonnulli, videbor & ego forsitan apud vos dicere, classem contra nos vtique venire. Nec me præterit, quæ supra fidem sunt, qui ea narrāt nuntiántve, eos nō modò nō persuadere, verūetiā videri dementes. Sed nō deterritus idcirco desinā, quū reip. periculū impédeat: quòd persuasum habeā aliq̄d me exploratius afferre quàm quemuis aliū. Athenienses enim in nos (id quod vehementer admiramini) cum in gēti exercitu veniūt, tū nauali, tū pedestri: prætextu qui dem Egestanorū societatis, ac Leōtinos domū reducēdi, re autē vera, Siciliæ auiditate, & in primis vrbis nostræ: existimātes, si hac vrbe potiātur, facilè se cæteris potituros. Itaque eis, tanquā propediē applicaturis, cōsiderate quēadmodum ex præsentibus copiis pulcherrimè resistatis, nec velitis cōtemnendo hostē, impræparati deprehēdi, nec, rē non credēdo, omnia ducere omittenda. Quòd sicui non incredibilia videntur hæc, is nolim vel audaciā eorū vel copias reformidet. neque enim magis lædere nos quàm lædi à nobis poterunt. Et quòd magna cum classe veniunt, id non inutile nobis est: imò adeo vtilius, multóque melius & erga alios Sicilienses: quippe qui metu illorū malēt à nobis stare. Ac certè siue superaverimus istos, siue infecto quod optant negotio reiecerimus (nō enim vereor ne consequantur quod expectant) præclarissimè nobiscū agetur. id quod (vt mea fert opinio) sperare debemus. Etenim paucis classibus seu Græcorum seu barbarorum, vtique procul à domo profectis, rectè succesit. Nam neque numero [b] superant vrbanā suburbanámque turbam, contra quam veniūt, (vndique in vnū se præ timore congregātem:) &, si penuria rerum necessariarum

A ΑΠΙΣΤΑ μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἀπίστου τῆς ἀληθείας λέγειν. καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι. ὅμως δ' οὐ καταφοβηθεὶς ἀπειρήσω, κινδυνεύοντος τῆς πόλεως· πείθων γε ἐμαυτόν, εἰ σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδώς, λέγω, ἀθυμοῦσι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς (ὃ πάνυ θαυμάζετε) πολλῇ στρατιᾷ ὁπλιτικῇ καὶ ναυτικῇ καὶ
B πεζικῇ· τοιοῦτον μὲν, ἐγκτισμάτων ξυμμαχία, καὶ λεοντίνων κατοικισμός, τὸ δ' ἀληθὲς, σικελίας ἐπιθυμία, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ἡ ξύμβουλοι, εἰ ταῦτα οὕτω ἔχει, ῥᾳδίως καὶ τἄλλα ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τοιούτῳ προεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν ἐναντίων ὅτῳ μάλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτούς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες, ἀφυλάκτοι ληφθῆσθε, μήτε ἀπιστήσαντες, τῷ ξυμπάντος
C ἀμελήσετε. εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ, τοῦτο τόλμῃ αὐτῶν καὶ δυνάμει μὴ ἐκπλαγῆ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν· οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἔρχονται, αἰωφελὲς· δημοκρατούς τε τοὺς δήμους σικελιῶται πολὺ ἄμεινον· μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγῆναι ἡμῖν ξυμμαχεῖν. εἰ οὖν ἄρα τινὲς ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς, ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώσωμεν (καὶ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν τοῖς δέκον ται) φοβερὸν μὲν ἔργον ἡμῖν ξυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀέλπιστον ἔ-
D μοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ ἐλλιπεῖς, ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπαίροντες, κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείοις τῶν ὁμοίων καὶ ἀσυγκτήτοις ἔρχονται (ὁπλῖται γὰρ δὴ τοσοίδε ξυνίστανται) οὔτε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων

Præclarissimi inimici gloria nobis continget.

Superant eos qui vrbem & loca finitima habitant. Vide annot.

Περὶ τοῦ ἀπίστου τῆς ἀληθείας λέγω] ἀντὶ τοῦ, περὶ τοῦ ἀληθῶς ἀπίστου ὄντος. Ἢ λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες] ἤτοι, ἢ ἐφ' ἑαυτῶν λέγοντες ἢ λογοποιοῦντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, ἃ ἑτέρων ἀκούσαντες πιθανῶς. γ. Οὗτος δὲ ὁ καταφοβηθείς] ἤγουν, ὅμως ἐγὼ καθ' ἑμαυτὸν ὢν καταφοβηθεὶς τὸν κίνδυνον ὑπὲρ τῆς πόλεως, καταφοβηθεὶς δέος ἄπιστον φόβητρον, ἃ ἐκείνους ἀφρονας ὑπέλαβον. Οὐ καταφοβηθείς. ἐφοβήθησόμαι δέος τὸ ἄφρων νομισθήσομαι καὶ δέος τῶν σωπήσω. δ. Ἐπιχείρω] ἐμαυτὸν δηλοῦσθαι. ε. Σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδώς] ἀκριβέστερον τῶν ἄλλων ὑπισάμβρος. ἀληθέστερον. ζ. Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων] δυνατῶν. η. Ὅτῳ δ' ἂν μάλιστα] ἤγουν, ἀνδρικώτατα καὶ φρονιμώτατα. θ. Ἀφυλάκτοι ληφθῆσθε] ἤγουν ἀπροσδόκητοι. ι. Εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ] εἰ δ' ἐφόβου τῶν ἀπίστων. ια. Ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς] ἤτοι νικήσωμεν. λ. Οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν τοῖς δέκονται φοβερὸν μὲν ἔργον ἡμῖν ἔσται καὶ φοβερὸν μὴ δὲ τύχωσι τοῦ ἔχειν ἡμᾶς μ. Ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ ἐλλιπεῖς] ἀντὶ τοῦ ὀλίγοι. ν. Κατώρθωσαν] ἤγουν ἐπέτυχον. ξ. Τῶν ὁμοίκων τῶν] ἤτοι, τῶν ὁμοικούντων ἢ συμμαχούντων (ἵνα δὲ συγχύσωμεν τοὺς ἄλλους ἀκούσωμεν σικελιώτας) ἢ τοὺς μὲν ὁμοίκους τῶν δικελιωτῶν τοὺς σικελιώτας ἀσυλίτους ὄντας, καὶ χρημάτων πλουσίους. ο. Παίσα] ἤγουν πᾶσα δύναμις. ὁ γὰρ φόβος ἀμφοτέρων ἀεὶ παίζει τοὺς συμπάσχοντας. π. Ἡ γὰρ δι' ἀπορίαν] ἢ γὰρ ἀπορίαν ἐπιτηδείων τοῦ αὐτοῦ σιτηδείων, δέξαι ἡμῖν ἀντὶ τοῦ ὡς ὑφ' ἡμῶν ἡττηθήσεται. ρ. Τῶν ἐπιτηδείων] τῶν ἐφιμων.

ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ὑπαρχθεῖσιν ὄγκος, καὶ ἂν τοῦτ' ἐκείνοις σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως κἀκεῖνα λείπεσιν. ὅσῳ καὶ ἀδεωτέρῳ αὐτοὶ οὗτοι, τὸ μήδου' τοσῷδε λέγειν πολλὰ σφαλέντος· ὅτι δ' ὀνόματι ὡς ἐπ' ἀδείας ἦλθ', ἠνέσχησθε. καὶ ἡμῖν οὐκ ἀπέλπιστον τοῦτο ξυμβεβῶσθαι. θαρσοῦντες οὖν τὰ τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα, καὶ ἐς τοὺς σικελοὺς πέμποντες, τοὺς μὲν, μᾶλλον δ' βεβαιωσώμεθα, τοῖς δ' φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι· ἐς τε τὴν ἄλλην σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιῶνται ἡμῖν, ἢ μὴ δέχωνται ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. ἴσως γὰρ ἀπέλπιστον αὐτοῖς, μὴ ἀεὶ δι' φόβου εἰσὶ μὴ ποτε ἀθηναῖοι αὐτοῖς ὕστερον τὴν πόλιν ἔλθωσιν. ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τάδε παρεσκεύασται, καὶ αὐτοὶ σφῷν ὧν πόνῳ εἶεν, ἐβοηθήσαι ἡμῖν· ἢ τοι κρύφα γε, ἢ φανερᾶς, ἢ ἔξ ἑνός γε τοῦ τρόπου ἀμυνοῦν. δεινὰ τοὶ δ' εἰσὶ μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες. χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται, ὅθεν ὅ, τε πόλεμος καὶ τἆλλα εὐπορεῖ. πέμπωμεν οὖν καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα καὶ ἐς κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο τάχος βοηθεῖν, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ οὖν μάλιστα ἐγὼ νομίζω ὠφελιμώτατον, ὑμεῖς τε, ἐμοῦ τὸ ξυμπᾶν ἧσσον, ἴσως δ' ὀξέως πείσεσθε, ὅμως εἰρήσεται. σικελιῶται γὰρ εἰ βεβαίως ξύμπαντες, εἴ δὲ μή, ὅτι πλεῖστοι μοῦ ἡμῖν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ἐπ' ἀρχὴν ναυτικὸν μετ' δυοῖν μηνοῖν ἔφῃς, ἅπαντήσαι ἀθηναίοις ἐς τάραντα καὶ ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς σικελίας πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν, ἢ τὸ ἐκείνους παραιωθῆναι τὸν ἰόνιον· μάλιστα γὰρ αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν, promontoriũ, eísque demõstrare non sibi de Sicilia prius fore certamẽ quàm de Ionio mari trãseundo: hoc facto nimirum eos maximopere deterrere posimus,

A in alieno solo malè rẽ gerãt, [a] quãquam id defectu rerũ contingat, tamẽ victoriæ famã relinquũt iis qui bus arma intulerant, insidiatiq; fuerant. Qua ratione isti ipsi Athenienses celebres facti sunt, quũ Medus, tanquã qui cõtra Athenas iret, plerũque iniquitate fortunæ malè pugnasset. Cui simile quiddã nobis euenturũ non est desperandũ. Quo magis audacter & quæ hîc opus sunt præparemus, & ad Siculos mittẽdo, alios firmiores reddamus, aliorũ societatẽ amicitiámque cõtrahere tẽtemus. B [b] Neq; ad Siculos modò, verùm ad cæteros quoq; Sicilienses mittendo legatos, ostẽdamus, cõmune hoc periculũ esse: neque ad hos tantùm, sed etiã in Italiã, vt aut nobis in bello socii sint, aut ne recipiant Athenienses. Neq; eò solùm, sed & Carthaginẽ mittere, satius mihi esse videtur. nõ enim fide carebit hoc apud illos, assiduo in metu agentes nequando aduersus vrbẽ suã veniãt Athenienses. C [c] Itaque ad hunc nuntiũ fortasse se quoque in discrimine esse existimantes, volẽt aut clã, aut palàm, aut alio quouis pacto nobis opitulari. Et certè possunt vel maximè omniũ qui nunc rerũ potiuntur, si velint: quippe qui plurimũ auri argentíque possideant, vnde & bellũ & cætera [d] rectè procedunt. Mittamus præterea Lacedæmona ac Cõrinthũ oratũ vt huc properè mittãt auxilia, & illic in Athenienses bellũ moueant. Quódque ego in primis opportunũ arbitror, etsi vos vtpote iampridẽ desides minimè ei acquiescetis, tamen à me dicetur. Si enim voluerimus vniuersi Siculienses, sinminus, maxima pars, deductis cunctis nauibus, cũ duorũ mẽsium cibariis occurrere Athenienses ad Tarentum & ad Iapygiam D promontoriũ, eísque demõstrare non sibi de Sicilia prius fore certamẽ quàm de Ionio mari trãseundo: hoc facto nimirum eos maximopere deterrere posimus,

a Quanuis clãdẽ magna ex parte ipsimet sibi inuexerint, tamen, &c.

b In reliquam quoque Siciliam mittamus. *Id est*, In reliquas Siciliæ partes. *Vel*, In alteram Siciliæ partẽ. *Quod schol. intelligit de ea quæ à Græcis habitabantur.*

c Itaque rati fortasse, si hæc deseruerint. *id est, si hanc res auxilio destituerint. Vel, hîs nostris rebus auxilium denegauerint, se futuros calamitatis, vel erumnæ, participes.*

d Commodè administrantur.

ά Ὅσῳ καὶ ἀδεωτέρῳ] πρὸς τοσοῦτον ἀπόνως ἐξ ἐλπίδος τούτων, ἢν μὴ, ὁποῖόν τι ποιῆσαι ἐκείνοις οὐ ἐξουσίας τῆς νίκης· ἔπειτα δὲ, τὸ μόνον οὐ ἐξαισίους, ἐὰν καταδιώξωσιν, δὲ αὐτῶν τὴν νικηφόρον τοῖς ἀθηναίοις πεῖραν δὲ, ἀναλαβεῖν τῷ φόβου τοὺς οὐ ἐξαισίους.

β Παρὰ λόγον] πρὸς δόξαν. γ Τὰ πάντα] ἢ γνώμῃ, ὡς ἐν τῷ δεῖ παρόντα. δ Βεβαιωσώμεθα] βεβαίους φίλους ποιησώμεθα.

ε Καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι] ἐχθροῖς ὄντι δηλονότι. ζ Ἐς τὴν ἄλλην σικελίαν] ἐς πᾶσαν, ἀλλὰ ἢ ὑπὸ τῶν ἐλλήνων οἰκουμένην. ἐσχάτη γὰρ αὕτη τῶν βαρβάρων. η Οὐ γὰρ ἀπέλπιστον αὐτοῖς] ἄφοβον. τὸ καινὸν δηλοῖ. θ Διὰ φόβου εἰσὶ] φοβοῦνται καρχηδόνιοι μὴ αὖθις ἐπὶ σφᾶς ἀθηναῖοι.

ι Εἰ τάδε παρεσκεύασται] ὡς καὶ ἡμεῖς.

κ Καὶ αὐτοὶ σφῷν ὧν πόνῳ εἶεν] ἐν καιροῖς εἶεν. λ Ἢ τοι κρύφα γε] κρύφα μὲν γε ἡμῖν λάθρᾳ ἀθηναίων πέμψαντες. μ Ὅθεν ὅ, τε πόλεμος] ὁπόταν μὲν ἀθῆναι ἰσχὺ μείζονι καὶ ἐκείνων πλείονι ἄλλοις παρέχωσι τὰ χρήματα. ν Καὶ τἆλλα] τὰ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους. ξ Δεῖ τὸ ξυνῆκες ἧσσον] δῆλόν τοι ἐμοῦ τὸ ἧσσον ὑμῖν δεῖν τὸ συνιέναι.

& ad cogitandum etiam atque etiã reuocare, nos quidem è sociali terra obuiã, vt *nostram* tueremur, esse profectos, (excipiet enim nos Tarentum) at ipsis, quum ingens pelagus sit transeundum, difficile esse toti classi in tanto transitu seruare ordinẽ, nobis verò facile factu fore [a] breui spatio & ordine venientes inuadere. Quòd si, ad accelerãdum cursum, exoneratis nauibus [b] addensatísque veniẽt, iam remigãdo defessos aggrediemur: sin hoc non placebit agere, licebit nos subducere Tarentum. Iidem si cum exiguo commeatu, tanquam ad nauale prælium, mare transierint, certè apud deserta loca penuria laborabunt, & aut manentes obsidebuntur, aut, si abire conabuntur, cæterum apparatum derelinquent: & quum inexplorãtũ habeãt an à ciuitatibus recipiãtur, solicito tamẽ animo erunt. [c] Eóque ipse hac ratione adducor, eos hinc exclusos, ne soluturos quidẽ esse à Corcyra, sed aut consultãdo illic, mittendóque qui speculentur quot numero simus, & quo in loco, [d] in hyemis importunitatẽ extractum iri: aut perculsos inopinata re, à progrediendo desituros. Eo quidẽ magis quòd (quantũ ego audio) peritissimus inter duces eorũ inuitus accepit hoc munus, [e] libẽter cauturus, si modò quid à nobis pro nostra dignitate edatur. Prodeat de nobis rumor, in maius (vt certũ habeo) euasurus. nã & rumoribus stãt hominũ sententiæ, & magis terrorẽ incutit, vt inuadere volenti prior occurras, quàm vt te repugnaturum significes; quum se ille pari in discrimine sic fore existimet. Id quod nunc Athenienses vsu veniet, qui in nos tendunt perinde ac non repugnaturos: neque immeritò id sentiũt, quòd se iuncti Lacedæmoniis bello nõ vexauerimus. Iidẽ si præter opinionẽ suam audere nos viderint,

[a] *Vide annot.*

[b] Confertísque.

[c] Existimo itaque fore vt hac cogitatione aditum illis ad nos præcludente, ne soluant quidem è Corcyra. *Id est*, Vt quum hæc reputantes, nullũ sibi ad nos patêre aditum videbunt, ne solut. *&c. Vide annot.*

[d] *Vide annot.*

[e] Libenter prætextum capturus, siquis iustus apparatus, *vel, non continẽendus*, à nobis *prodisse* conspiciatur. Certum autem habeo fore vt nuntiemur illis plures esse *quàm sumus*. At mentes hominum ad ea quæ referuntur erigi solent, *vel deprimi*, & ii qui priores aggrediuntur, aut aggredientibus præsignificãt se propulsaturos, maiorẽ illis metũ incutiunt, eos in adeundis periculis sibi pares esse existimantibus. *Illud autem*, ἀγγελοίμεθα δὲ ἢν τι πλεῖον *potest etiam verti*, Nuntientur de nobis plura quàm sint.

A "καὶ ἐς λογισμὸν καταστησάμενοι ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας [β] χώρας φύλακες (ἔστω δὲ τοῦτο καὶ ἡμᾶς πάρος) ὅ δὲ πλοῦς ἀνὰ τοῖς πολὺ πέραν οὐδαμῇ μὴ πάσης ἐπιβουλῆς, χαλεπὸν δὲ, ἅμα πλοῦ μήκους, ἐν τάξει μείναντας καὶ ἡμῖν αὖ [γ] ἐπιτήδειος εἴη, βραδείᾳ τε καὶ κατὰ λόγον πορευομένοις εἰ δή τῳ αὖ ταχυναυτοῦντι [δ] ἀθρώτερος κουφίσαντες πορσοβάλοιεν, εἰ μὴ κάπτας ἔχοιεν, ὅτι θοΐδιοι αὖ κεκμηκόσιν· [ε] εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ἐπαναχωρῆσαι ἡμῖν ἐς τάραντα. οἱ δὲ, μετ' ὀλίγων ἐφορμίων ὡς ὅτι ναυμαχίᾳ [ζ] παραγωλέντες, [η] ἀπορεῖν αὖ κατὰ χωρία ἔρημα, ἢ μὴ ἐθέλοντες πολιορκοῖντο αὖ, ἢ πειρῶμοι [θ] πορθμεύειν, τά τε ἄλλα πορσκευὴ ἀπολείποιεν αὖ, καὶ τὰς πόλεως οὐκ αὖ βέβαια ἔχοντες, εἰ ἐπαναδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστε ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκλειομένους ἀδεὲς οὐδὲ αὖ ἀπάραι ἀπὸ κερκύρας, ἀλλ' ἢ σκεβουλευσαμένους, καὶ κατασκοπὰς χρωμένους ὁπόσοι τε ἐσμὲν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, [κ] ὀξωθιῦσαι αὖ τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας [λ] ἀδοκήτῳ, καταλῦσαι αὖ τ' πλοῦν ἄλλως τε καὶ τὸ ἐμπειροπάτου τῆς στρατηγῶν (ὡς ἐγὼ ἀκούω) ἄκοντος ἡγουμένου, καὶ ἀσμένου αὖ πορφάσιν λαβόντος, "εἴτι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελοίμεθα δ' αὖ οἵδ' ὅτι ὅτι τὸ πλῆθος. τῆς δ' αὖ ἀνθρώπων φύσεως τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι ἴσανται, καὶ τοῦ προεπιχειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται, μᾶλλον πεφόβηνται, ἰσοκινδυνεύοντες ἡγούμενοι. ὅπερ αἰνῶ ἀθλιωτάτοις πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, [ξ] δικαίως κατεγνωκότες ὅτι ἀδεὲς οὐ μετὰ λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν. εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην πολεμήσοντας, τῇ ἀδοκήτῳ

α Καὶ ἐς λογισμὸν καταστησάμεν.] καὶ πεισαμεν αὐτοὺς ἐν φρονήσει καὶ διαλογισμῷ χρήσαι. β Χώρας φύλακες] λείπει τῆς συμμαχίας. γ Ἐπιτήδειος εἴη] ἐπιχείρησις ἡμῖν ἔσται ἡ δυνάμις αὐτῶν, ἐπειδὴ πολὺ πλέουσα διὰ τὸν ἐν τῇ πελάγει κάματον, ἐν ὁδῷ. δ Ἀθρωτέρῳ κουφίσαντες] ὅτοι κοῦφοι ὄντες, ἢ καταλιπόντες ὁπόσα ἔχουσι βαρυτικά, ε Εἰ δὲ μὴ πορσοδοκοῖν] πορσοβαλεῖν δηλονότι. ζ Παραγωλέντες] εἰς τὸν πάραυλον δηλονότι. η Ἀπορεῖν αὖ] εἰς ἀπορίαν καταστήσοντας τῶν ὁπλιτοδείων. θ Πορθμεύειν] τὰ πάραυλα δηλονότι. ι Καὶ τὰ τ' πόλεων] ἐπὶ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις ὑποδέξονται αὐτοὺς, ἀθυμοῖεν αὖ. κ Ἐξωθιῦσαι αὖ] ὁπισθίδας εἰς καιρὸν τὸ πλοῦ εἰς χειμῶνας. λ Καὶ τῷ ἐμπειροπάτου τ' στρατηγῶν] τὸν Νικίαν λέγει. μ Εἴτι ἀξιόχρεων] ἀξιόμαχον. βέβαιον. πεισθὲν εἰς ἀξιομαχίαν. ν Ἰσοκινδυνεύοντες ἡγούμενοι] ἢ ὅτι ἐν ὁμοίῳ κινδύνῳ καθεστῶντας αὐτοὺς, ἢ ἰσοπαλεῖς. ξ Δικαίως κατεγνωκότες ὅτι ἀδεὲς] τὸ δικαίως, ἀντὶ τοῦ μὴ καὶ πρὸς τὸ ἐπέρχονται λαμβάνεσθαι, δικαίως ἐπέρχονται διώκοντες δι, καὶ πρὸς τὸ κατηγωκότες.

μᾶλλον αὖ καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ A magis ex ipsa re inopinata terrebuntur, quàm quanta erit reuera nostra potentia. [a] Credite itaque mihi quod optimum est, vt hoc quod dixi audeatis: sinminus, vt primo quoque tempore quæ ad bellum pertinent præparetis: hoc vobis in animum inducentes, contemnere quidem hostem, à quo inuadaris: id verò ita demum declarari si factis valeas: ipsa verò facta declarare si iam tutissimos apparatus cum metu compares: existimans hoc vtilissimum fore, si tãquam periculo impendente facias. At hostes cum classe veniunt, atque adeo iam aduentant, & tantũ non adsunt. Hæc Hermocrates. At in populo Syracusano magna inter se altercatio erat, aliis negantibus vllo modo venire Athenienses, nec vera esse quæ Hermocrates diceret: aliis, etiamsi venirent, quid sibi facturi essent Athenienses, dicentibus, vt non vicissim plura paterentur: aliis contemnendo prorsus rem in derisum conuertentibus: paucis omnino Hermocrati fidem habentibus, futurúmque timentibus. Tunc Athenagoras, qui primarius in populo erat, &, vt illis temporibus, vir ad persuadendam plebem appositissimus, procedens huiusmodi habuit orationem. [c] Qvisqvis negat Athenienses, si huc veniant, dementes esse, & nobis obnoxios fore, is profectò aut formidolosus est, aut de republica non bene sentiens. Quod qui ad nos deterrẽdos nuntiant, horũ non temeritatem demiror, sed insipientiam, nisi si patêre se non arbitrantur. Etenim qui priuatim sibi aliquid timent, ii captant ciuitatem perterrefacere, vt publico metu suum occultent. Et huc isti nunc rumores tendunt, haudquaquam sua sponte confecti, sed ab hominibus qui semper talia moliuntur. Quòd si vos rectè consulueritis, [c] non ex iis quæ isti nuntiant, coniectando, ratiocinari debetis quid credibile sit, sed ex iis quæ

[a] Mihi igiturdicto audientes estote, maximè quidem in eo *quod dixi* audendo, *id est, audacter suscipiendo*: sinminus, in reliquis quæ ad bellum pertinent, primo quoque tẽpore apparandis: hoc vobis in animum inducentes, contemnere *hostes* inuadentes, per fortia facta declarari: at verò iis qui res suas apparârint eũ metu. *sibi diffidentes*, non secus ac in periculo çonstituti, & hoc tutissimum existimarint, fore vt id in maximam vtilitatem cedat.

[b] Quisquis non vult, *vel, non cupit* Athenienses tam dementes esse *vt huc veniant*, & à nobis subigi, *vel, in dissonem nostrã redigi*, quum venerint, is aut meticulosus est, aut ciuitati minimè beneuolus.

[c] Non ex eorũ cõsideratione quę isti nuntiant, quid facto sit opus deliberabitis.

---

a Μᾶλλον αὖ] μᾶλλον αὖ καταπλαγεῖεν τῇ ἀφορισθοκήτῳ, ἡμᾶς αὐτοῖς αὐτοπάξασθαι, ἢ ὅσον τῇ δυνάμει ἡμῶν. c Ταῦτα πλημμελοῦντες] τὰ αὐτὰ ξυμβουλεύοντες τοῖς Ἀθηναίοις. γ Καὶ καταφρονῆσαι παντὶ] δόξαν ἔχῃ παντὶ ἀνθρώπῳ. δ Τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ὑπεναντίους] δεῖ τοὺς καταφρονοῦντας ἀεὶ ὑπεναντίους, ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἀνδρείᾳ φαίνεσθαι καταφρονοῦντας ἀεὶ ἀναπόων. ἔργον γὰρ καὶ ταῦτα καὶ πολλαχοῦ τὸν πόλεμον λέγει. ε Τὸ δὲ ἥδονται μᾶλλον φόβῳ] τὸ ἥδεσθαι μᾶλλον ἢ φοβεῖσθαι κίνδυνον, ἀσφαλέσθαι καταφρονήσαντας, χρησιμώτατον. ζ Ὅ, τι οὐκ αὖ μεῖζον αἰτιάσθοιεν] μείζονα αἰτίαν ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους ἢ δράσαι. η Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς] δυνάμενος πείθειν τοὺς πολλούς. θ Οὕτω κακῶς φρονῆσαι] μωρεύειν. ι Τῆς δ' ἀξιωσίας] θαυμάζω δηλονότι. κ Ες ἔκπληξιν καθίσαι] ἢ ὕβριν, ἢ φόβον ἐμβαλεῖν. λ Ἐπιλυμαίνονται] τὸ ἐπιλυμαίνονται, ὅπερ κυρίως (φησὶ) κοινῇ φοβήσαντες ἅπαντας, ἴδιον φόβον ἐπικρύψωσι. μ Οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου] ἐξ αὐτοῦ συμπεφωνημένως. ν Τάδε κινῆσι, ξύγκεινται] ἀπὸ κοινῆς τῆς ἀγγελίας. ξ Ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτοὶ ἄνθρωποι] ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτοὶ δράσαντες ἄνθρωποι δεινοὶ

perſpicaces viri & multarũ rerum experti (quales ego Athenienſes reor) acturi ſint. Non eſt enim credibile hos, relictis Peloponnẽſibus, & bello nondũ illic planè finito, ad alterũ bellũ non inferius illo vltro venire: quos ego arbitror putare bene ſecũ agi quòd in ſe nos nõ tẽdamus, tot ciuitates atq; tam magnæ. Quinetiã ſi veniant (vt fertur) ad eoſdẽ debellandos, Siciliam vel magis ſuffecturã quàm Peloponneſum exiſtimo, [a] quanto magis ad omnia eſt inſtructior: imò adeo noſtrã ipſam ciuitatem validiorẽ eſſe hoc qui nunc dicitur venire exercitu, atq; etiã bis tanto: quippe quũ nullus ſequatur equitatus, (quod ſcio) [b] neque hic ſuppeditaturus ſit, niſi paucorũ aliquot Egeſtanorũ: & eorũ numerus armatorũ nequaquã noſtro cõparandus, vtpote qui nauibus venerit. Arduũ nanq; ſit vel vacuis exercitu nauib' curſum huc tẽdere, cæterũ apparatũ ferentibus, quãtũ ſuppetere oportet aduerſus tantã ciuitatẽ, qui certè exiguus nõ eſt. Itaque adeo ab iſta ego opinione diſſentio, vt ſi Atheniẽſes vrbẽ aliã tantã quãtæ ſunt Syracuſæ, [c] coloniã ſuã nobis finitimã habẽtes, illinc bellũ mouerẽt, vix fieri poſſe rear quin profligarẽtur: nedũ nunc, quũ omnis ſit eis Sicilia hoſtis. [d] Continebuntur enim caſtris ex claſſe cõmunitis, atq; ex tabernaculis, neceſſarióq; apparatu, non laxè tẽdẽtes, vtpote à noſtro equitatu exire prohibiti: prorſus vt ne terra quidẽ eos potituros credam: adeo noſtras quàm illorum copias cenſeo præſtãtiores. Quod intelligentes Atheniẽſes, ſua ipſorum (vt certũ habeo) conſetuãt. Sed quidã ex hac vrbe homines, ea quæ neque ſunt neque futura ſunt, dictitant: quos ego non nunc primum

a Quo eſt omnis generis apparatu inſtructior.

b Vtpote quos ſciam nullos ſequentes equites habituros, & ex hac ipſa regione non comparaturos, niſi aliquos paucos ab Egeſtanis.

c Gr. ad verbum, Et quum finitimã incoluiſſent, bellum inferrent. Id eſt, Et finitimam regionem incolerent, è qua egreſſi bellum nobis inferrent.

d Vide annot.

A αὐ αὖ θεφποι" δλνοὶ καὶ πολλῶν ἐμπειροι
(ὥσπερ ἐγὼ" ἀθλωαίοις ἀξιῶ) δράσαν. δ'
γὰ ἀλλοις εἰκὸς πελοποννησίοις τε ἱστωλι-
πόνησας, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως
γκαταλελυμθόους, ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ
ἐλάσσω ἐκόντας ἐλθεῖν. ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαι-
παῦν οἶομαι ἀλλοις ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους
ἐρχόμθα, πόλεις τοσαῦται, καὶ οὕτω μεγάλαι.
εἰ δὲ δὴ, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἐκθωπέ-
ραν ἡγεμαι σικελίαν πελοποννήσου δ' ἀφε-
B πολεμῆσαι, ὅσῳ κὴ πᾶσα ἄμεινον ὁξήρ-
τυται· τλω δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτίκα, τῆς
νεῶν σρατιᾶς, ὡς φασιν, ὀπτιούσης, καὶ εἰ δις
τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ χρείσω ἔσῃ). οἷς γ' ὁπτι-
σαμεν ἄθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας, ᵍ οὐδὲ
αὐτόθεν ποριαθησομθόους, εἰ μὴ ὀλίγους ἴνας
πρὸς ἐγεσταίων, ἀδὲ ὁπλίτας ἰσοπληθεῖς τοῖς
ἡμετέροις, ὁπτὶ νεῶν γε ἐλθόντας. μέγα γὰ
τὸ καὶ αὐτᾶς ταῖς ναυσὶ κούφως τοσοῦτον
πλοῦν δεῦρο κομιαθῆναι, τλω τε ἄλλων
C σιτομετρίαν ὅσων δεῖ ὁπτὶ πόλιν τοσήνδε
ποριαθῆναι, οὐκ ὀλίγων οὖσαν. ὥστε πα-
ρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, μόλις αὖ μοι δοκοῦσιν,
εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαν συρακοσαὶ
εἰσιν, ἔλθοιεν ἔχοντες, καὶ ὅμορον οἰκήσαντες
τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν πάντα πᾶσι
σφαφθαρῆναι. ʰ ἥπου γε δὴ ἐν πάσῃ πο-
λεμίᾳ σικελίᾳ. ξυῆσεται γὰ σρατοπέδῳ
τε οὐ νεῶν ἱδρυθέντι, καὶ οὐ σκηνιδίων,
D καὶ αἰαλκαίας σφαγικοῦς, ᵏ οὐκ ὁπτὶ πο-
λὺ ἔσω τῶν ἡμετέρων ἱππέων ὁξιόντες.
ὃ δὲ ξύμπαν," ἀδὲ ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς
γῆς ἡγεμαι· τοσοῦτῳ τλω ἡμετέραν πα-
ρασκευὴ κρείσω νομίζω. ἀλλὰ ταῦτα,
ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε ἀθλωαῖοι γιγνώ-
σκοντες, τὰ σφέτερα αὐτῶν βοῦ οἶδ' ὅτι σώ-
ζοισι, καὶ ἂν δὲ ἀνδρες οὔτε ὄντα, ᵐ οὔτε αὖ
ἡγούμθα" λογοποιοῦσιν. ὡς ἐγὼ δ' νεῶν πρῶτον

α Δεινοὶ] αὐτὸ τοῦ συνετοί. φρόνιμοι. β Ἀθλωαίοις ἀξιῶ] ἀξίους ἡγεμαι εἶ). γ Καταλελυμθόους] αὐτὶ τοῦ καταλελυκότας. δ Διαπολεμῆσαι] διενεγκεῖν τὸν πόλεμον. δηλονότι πρὸς ἡμᾶς διὰ πολέμου. ε Ἀμεινον ὁξήρτυται] τῆς πελοποννήσου δηλονότι. ζ Οὐδὲ αὐτόθεν] ὁκ ἀπὸ σικελίας. η Ὥστε πρὸς τοσοῦτον γιγνώσκω] τὸ μὲν πρὸς τοσοῦτον γιγνώσκω, τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἐναντία διαγγέλλουσι. τὸ δὲ ὥσπερ, ὑπαρχέτω χάριν, ἵνα μὴ σολοικοφανὲς ᾖ τὸ ῥῆμα, καὶ οὕτω συνταξαι, πρὸς τοσοῦτον γιγνώσκω, ὥστε μόγις αὖ μοι δοκοῦσιν ἂν αὖ παντὶ πᾶσι διαφθαρῆναι οἱ ἀθλωαῖοι, θ Ἥπου γὰ δὴ ὃν πάσῃ πολεμίᾳ σικελίᾳ] ῥᾴθιον ὃν σικελίᾳ πάσῃ πολεμίᾳ καθεσθῆναι. ι Σπραωπέδῳ τε] λείπει χώριον. κ Καὶ αἰαλκαίας σφαγικοῦς] ὑ τῆς ὁκ εὐρυοπίας, ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκους. λ Οὐκ ὁπτὶ πολὺ] εἰρῆσθαι τῆς γῆς ἔσω τῶν ἡμετέρων ἱππέων. μ Οὐδὲ αὖ κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγεμαι] οὐδὲ αὖ δύνασθαι αὐτοὺς εἰς τλω γλῶ νομίζω διωκήσασθαι. ν Καὶ ὀνόδε αὖ ἄνδρες] ὄντε τῆς πόλεως. ξ Οὔτε αὖ ἡγούμθα] οὐχοἷά τε ἡγεῖσθαι. ο Λογοποιοῦσιν] ψευδέσι λόγοις συνιστᾶσι.

» ἀλλ' ἀεὶ ὀπτίσαμεν, ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε κ᾽ A deprehẽdi, sed iã olim, huiuscemodi rumoribus, & nonnunquã mali
» ἔτι τούτων κακουργοτέροις, ἢ ἔργοις ἕκλομέ gnioribus, [a] interdũ vt factis, velle
» νοις καταπλήξαντας ὃ ὑμέτερον πλῆθος, imperitę multitudini iniicere timo
» αὖθις τ᾽ πόλεως ἀρχήν. καὶ δέδοικα μὴ ὀπότε rẽ, vt ipsi ciuitatis potiãtur imperio.
» μὴ ποτε πολλὰ πειρῶντες κ᾽ καταρθώσωσιν. Quod sæpenumero conantes, ne-
» [b] ἡμεῖς δὲ κακοὶ, πρὶν ἂν τῷ παθεῖν ὦμεν, quando consequantur vereor, néve nos segnes, antequam opprimamur, ab istis nõ [b] caueamus: & quũ
» προφυλάξασθαί τε, κ᾽ αἰσθόμενοι ἐπεξελ intelligamus hoc, non tamẽ obuiã
» θεῖν. τοιαῦτα δ᾽ αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγά eis eamus. His enim de causis rarò
» κις μὲν ἡσυχάζει, σάσεις δὲ πολλὰς ἐν ἀγῶ quiescit nostra ciuitas, permultis seditionibus agitata, permultisq; cer
» νας ἤδη πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς taminibus, ac pluribus secum ipsa
» αὐτὴν αἰωρῆται, τυραννίδας τ᾽ ἔστιν ὅτε καὶ B quàm cũ hostibus, nonnunquã ce-
» δουλαγείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἵνα tiã tyrannide iniquóque dominatu. [c] A quibus ego, (si vos sequi vole
» τε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μὴ ποτε ἐφ᾽ ἡμῶν tis) vt nequid vnquã caueatis, effice
211 » δι᾽ ἃ φοβεῖσθε γ᾽ μέσθαι· ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς re tẽtabo, tũ id persuadẽdo pleriq; vestrũ, tũ eos qui ista machinãtur,
» πείθων, τοὺς δὲ [d] τὰ δι᾽ ἃ τάδε μηχανωμένους plectẽdo, nõ modò deprehẽsos, (arduũ enim fuerit deprehendere) sed
» καλέζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, (χαλεπὸν etiã ob ea quæ etsi nõ potuerũt, tamẽ voluerũt efficere. [d] Aduersus enim inimicũ nõ modò ex eis quæ
» γὰρ ὀπτυγχάνειν) ἀλλ᾽ [e] κ᾽ ὧν βούλονται μὴ, agit sumẽda defẽsio, verũetiã ex iis
» δυνάσται σ᾽ ἢ. τὸν γὰρ ἐξαίφνης [f] ἄχ ὧν ὁρᾷ μό quæ cogitat præsumenda est. quo-
» νον, ἀμυνάμενον τ᾽ δυσνοίας προαμύνεσθαι χρή, niã nisi quis sibi præcauerit prior,
» εἰ δ᾽ μὴ προφυλαξάμενός τις ἐπεξιπεί detrimentũ accipiet. [c] Nã sic mihi
» σει. τοὺς σ᾽ αὖ ὀλίγους, τὰ μὲν ἐλέγχων, ἃ C præcipuè videor istos oligarchiæ
» φυλάσσειν, ἃ, καὶ διδάσκων. μάλιστα γὰρ studẽtes à maleficio reuocare, si eo-
» δοκῶ ἂν μοι ὕττως ἀποτρέπειν τ᾽ κακουργίας. rũ facta partim coarguã, partim ca-
» κ᾽ δῆτα (ὃ πολλάκις [g] ἐσκεψάμην) τί κ᾽ βούλεσθε ὧν ἐωτερον; πότερον ἀρχὴν ἤδη; ἀλλ᾽ ueã, partim doceã. Enimuero sæpe
» ὐκ ἔννομον. [h] ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔτ᾽ μὴ δυσὶ μᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἑτέρους ἀτιμάζειν. mecũ cõsideraui quidnã *à nubis* ve
» ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἴσον μεῖναι; κ᾽ πῶς litis adolescentes, vtrúmne iã nunc
» δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τ᾽ αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; imperia obtinere? at istud legimũ
» φησίτις, δημοκρατίαν ὄνομα τε ξυνετὸν, ἔστ᾽ ἴσον nõ est. Nã lex idcirco lata est *ne vos*
» εἶ), τοὺς δ᾽ ἐχοντας τὰ χρήματα, καὶ ἀρχὴν D *geratis imperia*, q̃ nõ potestis ea ge
» ἄριστα βεβλίσους. ἐγὼ δέ φημι, πρῶτα μὲν rere, nõ vt cõtumeliã faceret vobis
» δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι, [i] ὀλιγαρχίαν ad gerenda idoneis. An *vultis* non
» δὲ, μέρος· ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους esse pari iure cũ cæteris? At istud
» εἶ) χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεῦσαι quo pacto iustũ est, eosdem homi-
» δ᾽ αὖ βέλτιστα τοὺς ξυνετοὺς, κρῖναι δ᾽ αὖ nes non eisdem honoribus affici? Dicat aliquis, popularẽ statum, rẽ
esse neque cõsultã neq; æquabilẽ, sed qui locupletes sint, eosdẽ optimos esse ad præclarissimè imperandum. [f] Ego verò primùm respondeo, popularis status nomine intelligi omnem ciuitatem: paucorum verò, partem ciuitatis. deinde custodes quidẽ pecuniarum optimos, esse locupletes: ad [g] consulendũ autẽ præclarissimè, eos qui pollent intelligentia: cæterũ verò, postquã audierit

a Vel factis, ceteræ multitudini terrore incusso, ipsos ciuitatis potiri imperio velle.

b *Imputet ὦ μὴ cũ* κακοὶ non bene. *Vide annot.*

c Quorum quemquam (si vos sequi me. s. cõsilium meũ, volueritis) quod eius facere. potero, nostro tempore accidere nõ finam: vestrã quidem multitudinẽ verbis in meã sententiã adducẽs, de iis autẽ qui talia machinantur supplicium sumens, non modò quum manifestò cõperiatque deprehẽderint (arduũ, *Gr.*: *Dixit autem ὑμᾶς πρὸ πολλοὺς, pro eo quod modo dixerat τὸ ὑμέτερον πλῆθος. Id est*, Vos è quibus constat populus. *Vel*, Vos qui populus estis. *Quibus opponit paulo pòst τοὺς ὀλίγους. Valla malè*, Plerosque vestrum.

d Hostis enim iniuria non ea tantùm quam infert propulsanda est, sed ea etiam quã inferre cogitat.

e *Vide annot.*

f At ego primùm quidẽ respondeo, populum appellatum fuisse vniuersum *corpus ciuitatis*, oligarchiã autẽ, partem: postea verò, custodes *Gr.*

g Consultores autem præstantissimos esse eos qui prudentia præditi sunt: iudices autẽ optimos, postquã audierũt, esse ipsos multos. *Id est, ipsam populi multitudinem. Ad Verbũ est*, Cõsulturos & iudicaturos optimè.

---

a Κακουργοτέροις] πονηροτέροις. β Ημεῖς δὲ κακοὶ, πρὶν ἂν τῷ παθ.] ἡμεῖς δὲ δέδοικα καὶαν ἀδυνατοι ἐσμὲν ἔτι φυλαξασθαι τοῖς πονηροῖς, κ᾽ αἰσθανόμενοι ἐπεξελθεῖν αὐτοῖς. γ Εστιν ὅτε καὶ δουλαγείας ἀδίκους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ αἱρεῖται. δ Τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους] ἤγουν τοὺς κακουργους. ε Κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους] ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ λαμβάνων. χαλεπὸν γὰρ ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ ἔχειν αὐτούς. ζ Καὶ ὧν βούλονται μὴ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ κολάζων. η Οὐκ ὧν ὁρᾷ μόνον] ἕνεκα ὑπολοτόπ. θ Εἴπερ δὲ μὴ προφυλαξάμενος τις ἐπεξιπείσει] εἴπερ καὶ πάσῃ τις κακῶς φρὶν αἰσθηται αὖ. ι Τὰ μὲν, ἐλέγχων] ἤλεγχον, φανερῶς δηκνύων. κ Εσκεψάμην] ἤγουν, κατ᾽ ἐμαυτὸν ὅπῃ σωτηρίας ἔχοι. λ Τί κ᾽ βούλεσθε ὧν ἐωτερον] πρὸς τὴν Ερμοκράτιν ἀποτείνει τὸν λόγον. μ Ο δὲ νόμος, οὐκ τῷ μὴ δυσὶ σθαι] ὁ δὲ νόμος καλύων ἐπῆλθ δῆλ. τὸ μὴ δυνασθαι ὑμᾶς ἄρχειν, μᾶλλον ἤπερ ὡς δυναμένους ἀπιμάζειν. λέγει δὲ πρὸς νέων, ὅτι ἔρχονται τῆς ἀρχῆς δῆλ. νόμον, ὃν ἀπιμαζόμενοι, ἀλλὰ καλυόμενοι δῆλ. τὴν ἡλικίαν. Συνίστ. τῷ ἀριστοκρατίαν. ν Ισρομεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ πολλάκις ἐσκεψάμην δ᾽ ἐβουλεύσατε. ξ Οὔτ᾽ ἴσον εἶ)] δίκαιον ὁ Ολιγαρχίαι δὲ, μέρις] λείπει τῆς πόλεως.

res, optimè iudicare: & hæc itē siue per partes, siue in vniuersum, [a] æqualiter distribui in democratia. At paucorū status pericula quidē multitudini impertit, cōmodorū autē non modò plus habet, verūetiā vniuersa sibi vendicat, erepta aliis sua portione. Quæ scilicet [b] hoc tēpore qui sunt potētes, [c] iidémque iuuenes, affectāt, rē impossibilē in magna ciuitate. Sed nūc quoq; omniū dementissimi estis, nisi animaduertitis vos ad malū properare: aut imperitissimi omniū quos noui Græcorū, aut iniustissimi, si, quū sciatis *hoc*, audetis. Verùm aut à me edocti, [d] aut ipsi resipiscentes, quod ad totius ciuitatis bonū pertinet, id augeatis, existimetisque hoc [e] æquū & satius esse, eos qui boni ex vobis sunt, *hoc est* multitudinē ciuitatis, *rerum* esse participem: ꝙ si secus volueritis, periculū vos adire ne omni parte priuemini. Reicite [f] ita q; nūtios istos, tāquā præcognitos, nec aliquid proficere sinatis. nā vt etiā veniāt Athenienses, hæc ciuitas pro sua dignitate propulsabit: sūntque nobis [g] magistratus qui ista prouidebunt. Quòd si nihil horū veri fuerit, (prout ego suspicor) nequaquam vestris rumoribus expauefacta ciuitas, sua sponte seruitutem suscipiet, vos sibi duces eligēdo: sed ipsa per sese rimata veritatē de verbis vestris, [h] tanquā idē quod facta pollentibus, iudicabit, & præsentē libertatē [i] nō ex rumoribꝰ amittet, sed ex cautione res agēdas cōmittē di, tueri conabitur. Hæc Athenagoras. Ibi quidā [k] ex magistratibus cō surgens, aliū ad dicendū procedere permisit neminē, [l] sed ipse quod ad præsens attinebat, ita inquit, O-

TRECTATIONES quidem vel inuicem dici, vel ab audientibus admitti, nequaquam prudētiæ est:

a *Vide annot.*

b *Legit ἐφ' ἡμᾶς. Vide annot.*

c *Vel, Et qui sint iuuenes.*

d Aut mutata sententia.

e *Aliam expositionem affert scholiastes, præter quā & alia possit afferri. Hæc autem Valle tolerari non potest. Vide annot.*

f Et talia nūtia, vt qui præsenseritis, & obstituri sitis, *ad verbum, Et nō permissuri sitis*, amandate à vobis. *Vel*, Et talibus nūtiis liberemini. *Q. d.* Date operam vt à vobis facessant huiusmodi nūtia.

g Duces. *Vel*, imperatores.

h *Scholiastes hunc locū exponit, repetens* ἀπὸ δ' κοινοῦ *illa verba* οἶμαι. *quæ repetitio nimis violēta & inusitata esset. Vide annot.*

i Non ex auditu amittet, *id est, metu rumorum quos audit*, sed factis ita sibi cauens vt non permittat *eos facere quæ moliuntur*, conseruare conabitur.

k Ex ducibus.

l Sed ipse pro tē pore talia dixit. *Vel*, Pro præsenti rerum statu.

A ἀκηΐσθητος ἀεὶ εἰς τοὺς πολλοὺς· καὶ τοῦτο ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαν ἐν δημοκρατίᾳ. ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῷ μὲ κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τὴν δὲ ὠφελίμων τὸ πλεονεκτεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει, τὰ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι παρθυμοῦνται, ἀδύνατα ὄντα ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχεῖν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μεθίστασθε καὶ καθ' ἡσυχίαν ἥσθε ὧν B ἐγὼ οἶδα ἐλλιπῶν, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε. ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε, ἢ μεταγνόντες, τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τὸ μὲν αὐτὸ ἴσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν, ὥσπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος μεταδιδόναι· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ βουλήσεσθε, καὶ τὸ πάντος κινδυνεύσαι τερπνὸν καὶ τοιῶνδε ἀγγελιῶν, "ὡς "παρασκευαζομένους, καὶ μὴ ὑπηρέτοντας, "ἀπομηχανᾶσθε. ἥκει γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται ἀθυμοῦντες, C ἀμείνω ἔσται αὐτοῖς ἀξίως αὐτῆς· καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ ᵍ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθὲς ὄντων (ὥσπερ οὐκ οἴομαι,) τὸ παρὰς ταῖς ὑμετέραις ἀγγελίαις καταπλαγεῖσα, καὶ ἐλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας, αὐθαίρετον δουλείαν ὑπεβαλλέσθαι· αὐτὴ δ' "ἐφ' ἑαυτῆς σκοποῦσα, τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ, καὶ τ' "ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐκ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσε), ἀλλ' ἐκ τοῦ, ἔργῳ φυλακὴν μὴ D ὑπηρέτειν, πειράσε) σώζειν. Τοιαῦτα Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς αἰτήσας λόγον μὲν οὐδένα ἐπὶ εἴασε προελθεῖν, αὐτὸς δ' ὑπὸ τοῦ καὶ πρόνοια ἔλεξε τοιάδε, ΔΙΑ-ΒΟΛΑΣ μὲν οὐ σῶφρον ὅτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους, ὅτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι

---

a Ἰσομοιρεῖν] ἰσομίας ἀξιοῦντας ὧν δημοκρατία εἴτε πλήσιοι ἢ οἱ σπανιοί. b Καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει] τὰ ὠφελείας ἀναιρούμενη. c Ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι] ἄνδρ ὑμῶν οἵτε ὀλιγαρχικοὶ καὶ οἱ νέοι παρθυμοῦνται πάντα ἔχειν, ἀδυνάτου ὄντος ἐν μεγάλῃ πόλει πάντα τοῦτοις ἔχειν. d Καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν] οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν τὰ μίσθωσιν τοῦτο καὶ ἴσον ἔξ), καὶ πλέον τῷ ἴσου, τὸ τῶν αὐτῶν μεταδιδόναι τοῖς ἄλλοις. e Ἰσομοιρεῖν] ἰσομίας ἀξιοῦντας ὧν δημοκρατία εἴτε πλήσιοι ἢ οἱ σπανιοί. f Καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει] τὰ ὠφελείας ἀναιρούμενη. g Ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι] ἄνδρ ὑμῶν οἵτε ὀλιγαρχικοὶ καὶ οἱ νέοι παρθυμοῦνται πάντα ἔχειν, ἀδυνάτου ὄντος ἐν μεγάλῃ πόλει πάντα τοῦτοις ἔχειν. h Καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν] οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν τὰ μίσθωσιν τοῦτο καὶ ἴσον ἔξ), καὶ πλέον τῷ ἴσου, τὸ τῶν αὐτῶν μεταδιδόναι τοῖς ἄλλοις. i Ὡς παρασκευαζομένους] αὐτὰ τῶν, παρασκευαζομένους δὲ μὴ ὑπηρετούντων ὑμῶν. k Εἰ μή τι αὐτῶν] τοῦτο αἰτιαπαδίδοται παρὰ ἐκεῖνο, τὰ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται ἀθυμοῦντες, ἀμείνω ἔσται· δὲ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθὲς ὄντων, οὐ δίχα τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας αὐθαίρετον δουλείαν ἐλέσθαι. τοῦτο γὰρ ὅτι τὸ, αὐθαίρετον δουλείαν ὑπεβαλέσθαι. l Τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπ οἶμαι. ὑπ οἶμαι γὰρ (φησὶν) ὅτι τοὺς λόγους ὑμῶν ἴσα ἔργοις δυνάσῃ ἡ πόλις κρινεῖ. m Ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν] ἀλλὰ δίχα τὸ ἀκούειν καταπλαγεῖς ὑπορύσε). n Ἐκ τοῦ δ', ἔρχεται φυλακὴν μὴ] ἡ ἐλευθερίαν πειράσεται σώζειν οὐκ ἔστ δὲ ἔρχεται μὴ ὑπηρέτειν τοῖς ἀφαιρεμένοις αὐτήν.

» τοὺς δὲ τὰ εἰσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν, A
» ὅπως εἴς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις
» καλῶς ἔσται ἀμυνούμενοι τοὺς ἐπιόντας. ἡμῖν δὲ
» ἀμέλειαν. [a] καὶ ἴσως ἄλλα μηδὲν δεήσει, οὐδε-
» μία βλάβη τῷ τε δημοσίῳ κοσμηθῆναι καὶ
» ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις [b] οἷς ὁ πό-
» λεμος ἀγάλλεται. τὴν δὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέ-
» τασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἕξομεν, καὶ τῶν τε ἐς τὰς
» πόλεις ἀφικομένων ἅμα ἔς τε κατασκοπὴν,
» καὶ εἴ τι δεῖ φαίνεται ἕκαστον. τὰ δὲ καὶ
» ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὅ, τι ἂν αἰσθώμεθα, B
» ἐς ὑμᾶς οἴσομεν. καὶ οἱ μὲν συνεκπύσιοι,
» τοσαῦτα εἰπόντες, στρατηγοὶ, διελύθησαν
» ἐκ τοῦ ξυλλόγου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἤδη ἐν τῇ
» κερκύρᾳ ὄντες καὶ [c] ξύμμαχοι ἅπαντες
» ἧσαν. καὶ τῶν μὲν ἐπεξέτασιν δ' στρατεύ-
» ματος, καὶ ξυνταξιν, ὡς ἐν ἔμελλον ὁρμίσ-
212 » θαί τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι, καὶ στρατηγοὶ
» ἐποιήσαντο· καὶ τρία μέρη νείμαντες, ἐν ἑκά-
» στῳ ἐκλήρωσε, ἵνα μήτε αἱ πλέοντες ἀπο-
» ρῶσιν ὕδατος, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἐπιτηδείων C
» ἐν ταῖς καταγωγαῖς, τῶν τε ἄλλα εὐ-
» κοσμότερα ᾖ καὶ ῥᾴονες ἄρχειν ὦσι, καὶ τέλη
» στρατηγῶν τεταγμένοι. ἔπειτα δὲ προὔ-
» πεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρῖς
» ναῦς, [d] εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων
» δέξονται. [e] καὶ εἴρητο αὐταῖς τοῦτο ἀπαντᾶν,
» ὅπως ἐπισταμένοι κατάπλεωσι. μετὰ δὲ ταῦ-
» τα, τοῖσδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἀραν-
» τες ἐκ τῆς κερκύρας, ἐς τὸ Σικελίαν ἐπερ-
» ῴοντο, [f] τεσσαράκοντα μὲν τριήρεσι πάσαις, τέτταρσι
D καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ δυοῖν ῥοδίοιν πεν-
» τηκοντόροιν. τούτων ἀτελὴς μὲν ἦσαν ἑκατὸν,
» ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα, ταχεῖαι, αἱ δὲ ἄλλαι,
» στρατιώτιδες· [g] ὃ δὲ ἄλλο ναυτικὸν, Χίων, καὶ
» τῶν ἄλλων ξυμμάχων. [h] ὁπλίταις δὲ τοῖς
» ξύμπασιν, ἑξακισχιλίοις. (καὶ
» τούτων, Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακό-
» σιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι
» δ', θῆτες, ἐπιβάται τῶν νεῶν. ξύμμαχοι δ' οἱ
» ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν, τῶν ὑπηκόων,

sed potius ad ea quæ nũtiãtur respi
cere, quò & priuatim & publicè in-
struamus nos probè ad eos arcen-
dos qui in nos tendunt. Et si fortè
nihil opus fuerit, nihil damni fiet
ex publico apparatu armorum, e-
quorum, ac cæterorum quibus
bellum gaudet. [a] Nobis autem
curæ erit de hostibus explorare,
mittendo ad ciuitates, atque ſpecu-
lando ſiquid aliud expedire vide-
bitur. Hæc iam nos curauimus, &
quicquid ſenſerimus, id ad vos re-
feremus. Hæc loquuto magiſtra-
tu, Syracuſani è concilio abierunt.
Athenienſes interea ſociíque iam
apud Corcyram omnes aderant.
Et primùm recenſito duces exer-
citu, conſtituerunt quo ordine
curſum conficere deberent, & ca-
ſtra ponere: totáque claſſe trifa-
riam diſtributa, [b] ſingulas ſortiti
ſunt partes, ne, ſi [c] pariter nauigarent, neque aqua, neque portus, neque res in ſtationibus neceſſa-
riæ ſuppeterent, vtque cùm in
cæteris rebus eſſent copiæ ornatiores, tum verò faciliores ad re-
gendum, ſub ſuo quæque duce
inſtructæ. Dehinc præmiſerunt
in Italiam Siciliámque naues tres,
quæ referrent quænam ciuitates
eſſent ipſos excepturæ: dato eis
præcepto vt occurrerent *claſſi*,
[d] quò ſcirent ipſi quorſum nau-
garent. Poſthæc Athenienſes cum
tanto apparatu ſoluentes è Corcy-
ra, in Siciliam transfretarunt, tri-
remibus numero centum trigin-
taquatuor, ac duabus Rhodiis
[e] biremibus: quarum *triremium* e-
rant Atticæ centum, & harum
veloces ſexaginta, cæteræ quæ mi-
lites ferrent: reliqua claſſis, Chio-
rum atque ſociorum. In quibus
ad ſummum vehebantur armato-
rum quinque millia ac centũ, quo-
rum erant [f] ex formula Athenien-
ſes mille quingentíque, cum ſe-
ptingentis famulis, [g] ad miniſte-
rium nauiũ. Cæterorũ verò ſocio-
rũ commilitiũ, partim ſubditorũ,

a Nos autẽ eorum curam geremus, eáque recẽſebimus, atque *curabimus* vt ad ciuitates quoquouerſum mittátur qui & explorent *Athenienſium cõſilium*, & *agant* ſiquid aliud commodum eſſe videatur. Sũt & quæ iam curauerimus. Ac quicquid *&c.*

b *Vide annot.*

c *Videtur legiſſe* ἅμα πλέοντες, *pro* αἱ πλέοντες.

d Vt certiores facti *ad eas* appellerent.

e Πεντηκοντόροις nauibus quæ quinquaginta remis agebantur.

f Ex catalogo. *Vide annot.*

g Qui vectores erant *non remiges. Vide annot.*

---

a Καὶ ἴσως ἄλλα μηδὲν δεήσει] μάχης δηλονότι. b Οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται, οἷς χαίρει πόλεμος. ὧν χρῆζει. c Ἐπιπλέοντ ἁρμόσειεν. d Ἐς ὑμᾶς οἴσομεν] ἡμῶν μηνύσομεν ὑμῖν δηλοιέτι. e Ἐν ταῖς καταγωγαῖς] λιμέσι. f Στρατηγῶν τεσσαράκοντα] ἢ πέντε καὶ τριάκοντα ὑπὸ στρατηγοῖς πεμπόμενοι. g Εἰσομένας] γνωσούσας. h Καὶ εἴρητο αὐταῖς] ὥρισο ταῖς ναυσί. i Τεσσαράκοντα μὲν ταῖς πάσαις] πεντήρεσι τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ δυοῖν ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν. τούτων ἀτελὴς μὲν ἦσαν ἑκατὸν] ἄνευ, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες, αἱ ἔχουσαι τοὺς ναύτας. k Ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασι] στρατιώτας τοὺς πεζομαχήσοντας ἄγουσαι.

partim Argiuorũ, quingenti. Mãtineorum autem ac mercenariorũ, ducenti quinquaginta. Sagittarii, omnino quadringenti octoginta: (quorum Cretenſes fuere octoginta) & funditores Rhodiorũ ſeptingenti: Megarenſiúmque exulum leuiter armatorum, centum viginti, cum vna hippagine, triginta equites portante. His copiis à principio claſsis in bellum profecta eſt: cum triginta onerariis[a] nauibus quæ exercitui neceſſaria ferrent, commeatum, [b] piſtores, tectores cum miniſtris, omniáque ad extructionem murorum inſtrumenta: cúmque centum nauigiis, quæ onerarias neceſſariò comitabantur. Aliæ præterea permultæ naues, partim onerariæ, partim nõ onerariæ, vltro exercitum ſequebantur negotiandi gratia: quæ omnes tunc pariter è Corcyra ſinũ Ionium tranſmiſerunt. At totius claſsis alia pars promontorium Iapygiam, alia Tarentum, alia aliò, [c] prout cuique commodum fuit, in Italiam appulerunt: à nulla ciuitatum recepti, neque in mercatum, neque in vrbem, aquatione tantùm eis & ſtatione conceſſa: ac ne his quidem conceſsis à Tarentinis atque Locrenſibus: donec ventum eſt Rhegium Italiæ promontorium. Vbi contractis iam copiis extra vrbem, quoniam intra muros non recipiebantur, caſtra[d] communierunt ad Dianæ delubrum, vbi forum venalium eis præbitum eſt: ſubductíſque nauibus otium tenuere, & apud Rheginos verba fecere, vt illi, quoniã Chalcidenſes eſſent, Leontinis, qui & ipſi eſſent Chalcidenſes, auxiliũ ferrent. Rhegini negare ſe alterutris affuturos, ſed quicquid Italis cæteris communiter placeret, id eſſe facturos. Iſti tamẽ ad res Siculas animum intendentes, quónam modo optimè[e] appellerẽt, præcurſorias ab Egeſta naues præſtolabãtur, ſcire cupientes de renumaria, nunquid ea eſſent quæ Athenis legati Egeſtani prædicaſſent. Interea Syracuſanis cũ aliunde ſæpenumero, tũ verò à ſpeculatoribus certò nuntiabatur naues ad Rhegiũ

A οἱ δ' Ἀργείων, πεντακόσιοι, καὶ μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι) τοξόται δὲ τοῖς πᾶσιν, ὀγδοήκοντα καὶ τετρακόσιοι· (ἐκ τούτων κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν) καὶ σφενδονῆται ῥοδίων ἑπτακόσιοι, καὶ μεγαρῆσι φιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ ἱππαγωγὸς μιᾶς τριάκοντα ἀνδρῶν ἵππέας. Τοσαύτη μὲν παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. τούτοις δὲ τὰ ὅπλα τοιάδε

B ἄνδρασι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοὶ, καὶ τοῦ σίτου ποιοῖς ἔχουσαι, καὶ λιθολόγοις, καὶ τέκτοσιν, ἐκ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα. πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἀπ' αὐτῆς μὲν τῆς ὁλκάδων ξυνέπλει. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι πλοῖαι ἐκ ὁλκάδες ἔκπλοι ξυνεκπλεύσουσι τῇ στρατιᾷ ἐμπορείας ἕνεκα· αἳ τότε πόρρω ὄντι τῆς κερκύρας ξυνδιέβαλε τὸν ἰόνιον κόλπον. καὶ τότε διαβᾶσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ πρὸς τἆλαντα, καὶ

C ὡς ἕκαστοι δυνήσονται, προεκομίζοντο τὴν ἰταλίαν, τῆς μὲν πόλεως οὐδεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾶς οὐδὲ ἀγυᾶ, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ· ταῦτα γὰρ καὶ λοκροῖς, οὐδὲ τούτοις· ἕως ἀφίκοντο ἐς ῥήγιον, τῆς ἰταλίας ἄκρωτήριον, καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο. καὶ ἔξω τῆς πόλεως (ὡς αὐτοὺς εἴασαν οὐκ ἐδέχοντο) στρατόπεδόν τε καὶ τειχυδάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, ᾧ

D αὐλαῖς ἐχ ἀγοραὶ παρῆν. καὶ ταῖς ναυσὶ ἀειρυσάντες ἡσύχασαν· καὶ τοῖς τε δὴ ῥηγίνοις λόγοις ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες χαλκιδέας ὄντας χαλκιδεῦσιν οὖσι λεοντίνοις βοηθεῖν. οἱ δὲ οὐδὲ μὲν ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἅτε οὐ μετὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, ὅτι ποιήσουσιν. οἱ δὲ περὶ τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα πρόσοισονται· καὶ ταῖς παρόπλοις ναυσὶ ἐκ τῆς ἐλέξης ἅμα ἕσπερον, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ τὴν χρημάτων, εἴ ἐστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς ἀθηναίων οἱ ἄγγελοι. τοῖς δὲ συρακουσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο, ὅτι ἐν ῥηγίῳ

[a] Nauibus frumentariis, quæ exerc.

[b] Piſtorésque & lapidum ſtructores, ac fabros, omniáque, &c.

[c] Prout cuique facultas, vel, occaſio, oblata fuit, quum appuliſſent, oram Italiæ legebant.

[d] Extruxerunt.

[e] Se in illis gerent.

[a] Ξυνδιέβαλε τὸν ἰόνιον κόλπον] συνδιεπεραιώθη. [b] Καὶ ὡς ἕκασοι δυνήσονται] αἱ πῆ, ὡς ἕκασοι ἔτυχον ἀπλοῦσαι. [c] Παρεκομίζοντο] ἤγοντο, παρεπλέοντες ἐκομίζοντο. [d] Καὶ ἐνταῦθα] ἤγοντο ἐν τῷ ῥηγίῳ. [e] Καὶ αἰρραὶ παρῆν] οἱ ῥηγῖνοι ἐκλόπουν. [f] Ἀνελκύσαντες] ἤγοντο, ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὸν ξηρὰν. [g] Οἱ δὲ, οὐδὲ μὲν ἑτέρων] οὔτε μετὰ τῶν ἀθηναίων, οὔτε μετὰ τῶν συρακοσίων.

αἱ νῆες εἰσὶ, " καὶ ὡς ὅτι τάχιστα πρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ. καὶ οὐκέτι ἠπίστουν· καὶ ἐς τε τοὺς σικελοὺς παρείπεμπον, " ἔνθα μὲν, γ φύλακας, παρὰς δὲ τοὺς, πρέσβεις· δ καὶ ἐς τὰ περίπλοια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φευγάδας ἐστεκόμιζον· τά τε ἐν τῇ πόλει, ὅπλων ἔζεπασε καὶ ἵππων, ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἔστι· " καὶ πάλλα, ὡς ὅτι παχεῖ πολέμῳ καὶ ὁσονοῦπω παρόντι, καθίσαντο. αἱ μὲν οὖν τῶν ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρῶτοι παρέπλουν παρὰ τοῖς ἀθηναίοις ἐς Ὄ ῥήγιον, ἀγγείλασαι ὅτι πάλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα αὐτοῖς ἐφάνη, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ βοῦς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ὅτι αὐτοῖς τῷ τε πρώτου ἀπετεκμήρατο, καὶ οἱ ῥηγῖνοι, οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν, " καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας, καὶ σφίσιν ἀεὶ βεβαιοτάτους. καὶ τὰ μὲν Νικίᾳ πρὸς δοκοῦντα ἐξεβεβήκει τοῖς πρώτοις ἐγεσταίων, θ τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ " ἀλογώτερα. ι δὲ ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι " ἐξηπατήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἐς τε τὸ ἐν ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς, " ἐπέδειξαν τὰ αὐτοθήματα, φιάλας τε, καὶ οἰνοχόας, καὶ θυμιατήρια, καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην· ἃ ὄντα ἀργυρᾶ, πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρεῖχετο. " καὶ ἰδίᾳ ξενίσας ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν, πάλιν ἐξ αὐτῆς ἐγέστης σκεύματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐγέστῃ πόλεων καὶ φοινικικῶν καὶ ἑλληνίδων κ αἰτησάμενοι, ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἔκαστοι. καὶ πρῶτον μὲν ὁπότε πολλοῖς ἀθρόοις συνείποντο, καὶ πανταχοῦ πολλῶν φανομένων, μεγάλην τινὰ ἔκπληξιν τοῖς ἐν τῷ τεμένει ἀθηναίοις παρῆν. ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς ἰδίοις κατακλισίοις ἐγένοντο, καὶ ἐν ὀλίγοις οἰκίαις ἐδείπνουν, ἐθαύμαζον τὸ κάλλος τε καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ξενίας, ἐννοοῦντες ὅτι ἐκ τοσούτου ἀφανοῦς ἐπιδείξεως τοσοῦτον ἐφάνη. καὶ ἐπειδή τις αὐτοῖς ἐκ τοῦ παραδείπνου ἐπιθυμήσας τι ἐδήλωσεν, ὡς ἐκ τοσούτου ἐπορίσθη ἂν, ἐκ τοσούτου ἐπεμπον. καὶ ἐν τούτοις μάλιστα ἐκπλαγέντες ἐφοβοῦντο τὸν πόλεμον, ὁρῶντες τὴν τῶν ἐναντίων δύναμιν ἐν ἀφανεῖ οὖσαν, ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιφανεῖ γιγνομένην. καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐγέστων ἐπανῆλθον, ἐπεὶ τὰ χρήματα οὐκ ἐφαίνετο, ἐπεμπον τοὺς τριήρεις ἀγγέλους ἐκ τῶν ἐγέστων, ἐπιτάξαντες τοῖς ἐμπόροις ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἀγαγεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον μισθοῦ, ὡς ἐκεῖ ὄντων τῶν χρημάτων. καὶ ἐπειδὴ ἐπανῆλθον, ἐπὶ τῷ ἐμπορίῳ καθεζόμενοι ἐπεδείκνυσαν ἀλλήλοις τὰ κύπελλα καὶ τὰ ἄλλα σκεύη, καὶ ἐπώλουν ἐς τὸ στράτευμα, καὶ ἐπλούτιζον ἐκ τοῦ παρόντος, καὶ ἐπὶ πολὺ ἐν εὐπορίᾳ ἦσαν. τέλος δὲ ἀπαλλαγέντες ἐκ τῆς ἐγέστης, ἐπὶ τὸ στράτευμα ἦλθον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπὶ τὰς ναῦς ἐσέβησαν, οἱ δὲ ἐγεσταῖοι ἐπὶ τὸν ἵππον τὸν ἑαυτῶν ἐπεβίβασαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄπισθεν ἐπορεύοντο, ὡς ἐκ τῆς ἐγέστης ἱππικὸν ἥξοντες. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐγέστῃ ἦσαν, ἐπὶ τὸν ἵππον τὸν ἑαυτῶν ἐπεβίβασαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄπισθεν ἐπορεύοντο, ὡς ἐκ τῆς ἐγέστης ἱππικὸν ἥξοντες. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐγέστῃ ἦσαν, ἐπὶ τὸν ἵππον τὸν ἑαυτῶν ἐπεβίβασαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄπισθεν ἐπορεύοντο, ὡς ἐκ τῆς ἐγέστης ἱππικὸν ἥξοντες.

stare. Itaque nō amplius incredulí, omni ſtudio ad appara tū ſe accingere, circummittere ad Siculos, ad hos præſidia, ad illos legationes: cōtrahere ad tutelam ex omni [a] circa regione nauigia: quæque intra vrbem eſſent recenſere, arma atque equos, ſiqua in publico eſſent: cætera comparare tanquā imminenti bello, & tantūnon præſenti. Athenienſibus autē tres illæ præcurſoriæ naues ab Egeſta ad Rhegium præſtò fuere, renuntiarúntq; [b] nullam aliam illic eſſe pecuniā quā ſpopondiſſent: eā verò videri tātùm triginta talēta. Qua ex re duces ſubitò ab iecere animos, quòd eos ipſa ſtatim principia fruſtrarentur: quódque Rhegini vnà militare recuſarent, quos primos inducere tentaſſent, & induci poſſe maximè credibile erat: quippe qui & Leontinorū cognati forēt, & ipſorum ſemper ſtudioſi fuiſſent. Et Niciæ quidē hæc, prout expectauerat, ab Egeſtanis contigerunt, duobus autē reliquis ducibus præter opinionē. Etenim tale fuit Egeſtanorū cōmentum, quum primi eos adiere legati Athenienſes ad explorandas ipſorū pecunias: Adductis illis in fanum Veneris, quod eſt in Eryce, ſacraria donariáque oſtēdēre, phialas, trullas, thuribula, cæterámque [c] non tenuē ſupellectilem: quæ quū forent argētea, multo maiorē pecuniæ ſpeciem præbuerunt, [d] quòd paruæ ciuitatis erat. Quinetiā priuatim exceptis hoſpitio [e] trierarchis, collecta ex omni Egeſta, & ex omnibus circà oppidis vel Phœnicum vel Græcorum, [f] corrogata pocula tum aurea, tum argentea, in conuiuiis exhibuere, tanquam ſuam quiſque domeſticam ſupellectilem: & quum omnes conuiuatores eodem inſtrumento ſupellectilis fere vterentur, & multa vbique vaſa conſpicerentur, magno afficiebantur ſtupore Athenienſes illi [g] ex triremibus:

a Videtur legiſſe πέριξ πλοῖα. Vide annot. de hoc & ſeq. loco.

b Ex tota pecūnia quam promiſiſſent nō amplius quàm triginta talenta repræſentari.

c Non paucam.

d Quum alioqui parui valoris eſſent.

e Iis qui triremibus aduecti erāt.

f Rogata mutua.

g Id eſt, Qui triremibus ad eos venerant. Vel, Triremibus aduecti erant. Vocat enim τοὺς ἐν τῷ τειρῶν quos τειρεῖτας dixerat.

α Καὶ ὡς ὅτι τάχιστα παρεσκευάζοντο] καὶ πᾶσαν ἐδόκει παρασκευάζεσθαι ἀνδρὸς αἰπλέοντος. Ἐπὶ τοῦτο. μετὰ ταῦτα.

β Ἔνθα μὲν] ἧς λέγει. γ Φύλακας] τοὺς διαφυλάξοντας τὰς φιλίας πόλεις.

δ Καὶ ἐς τὰ περίπλοια] γράφεται περιπόλια. τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρούρια, ἃ περιέπλεον πρῶτοι, εἰσῆγον εἰς αὐτὰ φρουρούς. ε Καὶ πάλλα ὡς ὅτι τάχιστα πολέμῳ] ὡς ἐν συντόμῳ ἐσομένῳ. ζ Ἀπιστικρίνει] παραγνώμων ἀπιστικὸς, ἀποδειλιᾷ. η Καὶ εἰκὸς ἦν] συστρατεύειν ἐλογίζοντο τοῖς ἀθηναίοις.

θ Τοῖν δὲ ἑτέροιν τε ἀλογώτερα] Ἀλκιβιάδη καὶ Λαμάχῳ. ι Ἐξεπιχείρησαν τότε] μετεχείρισαντο. Ἀλκιβιάδη τε καὶ Λαμάχῳ ἐξεπιχείρησαν. κ Ἐπιδείξαν τὰ αὐτοθήματα] ὑπ' ὄψιν ἔθηκαν. λ Ἀπὸ ὀλίγης δυνάμεως] ὀλίγα τῇ δυνάμει ὄντα, μεγάλην φαντασίαν παρεῖχε. μ Καὶ ἰδίᾳ ξενίσας] φιλοφρονήσας. ν Τοῖς τειρεσὶν] τῶν ἐν τειρῶσιν ἀφικομένων. ξ Αἰτησάμενοι] χρησάμενοι. τὸ δὲ αἰτήσαντες, αὐτὸ τοῦτο, λαβόντες αὖθις ἀποδώσειν.

adeo vt reuersi Athenas, diuulgarint ingentē se pecuniæ vim conspexisse. Qui in errorē inducti, quū & alios tunc induxissent, [a] vbi palàm factū est non esse in Egesta pecunias, res in magna inuidia apud milites erat. Duces autē de præsenti rerum statu deliberabant. Et Niciæ quidē consiliū erat, cum omnibus copiis nauigare in Selinuntē, quò præcipuè missi essent: &, si qui dē Egestani mercedē toti exercitui numerārēt, ibi de rebus agēdis cōsultare: sinminus, ab eisdē postulare vt sexaginta nauibus, quas ipsi petiissent, cibaria præstarent, atque ibi permanendo, Selinuntios illis vel vi vel pactione reconciliare: & ita [b] ad alias ciuitates proficiscēdo, vbi vires Athenienſis populi ostentassent, & suam in amicos atque socios fidē impigrè declarassent, domū redire: nisi quid breui tēpore aut ex inopinato prodesse Leōtinis possent, aut aliquā aliarū ciuitatum in societatē adducere: [c] ne suas quisque facultates pro repub. consumēntes, de ipso reip. statu periclitarētur. Alcibiades negare, cum tanta manu profectos, debere turpiter infecto negotio abscedere, sed potius [d] apud omnes ciuitates, præter Selinuntē ac Syracusas, denūtiare, missō præcone, aduentū suum, *eásque ad defectionē sólicitare*. Siculos quoq; partim à Syracusanis abducere, partim amicos facere, vt illinc frumētū suppeditaretur & copiæ. Et ante omnia inducere [e] Mamertinos: eos enim esse præcipuè in trāsitu ac [f] traiectu Siciliæ, & illic portū atq; stationem classis exercitúsque capacissimam fore. atque adductis in societatem ciuitatibus, vbi nossent qui suarum partium in bello futuri essent, tunc aggredi Syracusas ac Selinuntem, saltem vt illi cum Egestanis [g] conuenirent, isti Leontinos habitare permitterent. Lamachus haud dubiè affirmare nauigandum esse Syracusas, [h] & ante vrbem primo quoque tempore præliandum, quum adhuc imparati essent, ac maximè perterriti.

a Vbi rumor sparsus est, *Vel fama peruerbuit*, non esse Egestæ pecunias illas *quæ promissæ fuerant*, graiter à militibus accusabantur.

b Cæteras ciuitates obeundo, vbi potentiæ ciuitatis Atheniēsium specimen dedissent, & quàm prompto essent in amicos & socios animo declarassent, domum redire, *&c.* c *Potest & de ipsius ciuitatis facultatibus intelligi. Vide annot.*

d Ad omnes ciuitates præter Sel. ac Syr. caduceatores, *Vel*, *legatos*, mittere.

e Messanios. *Vel*, Messanenses. *Vel* Messenenses. *Vide annot.*

f Appulsu.

g Pacem componerent.

h Et vrbem obsidione pr. q. tēp. esse oppugnandā. *Vel*, Obsidendam & oppugnandam: *vt patet ex sequentibus. Vide annot.*

A καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, [α] διεφόνησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μέν, αὐτοί τε ἀπατηθέντες, καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ὅπερ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ ἐγέσῃ τὰ χρήματα, πολλῷ τῷ αἰτίᾳ εἶχον τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο. καὶ Νικίᾳ μὲν ἐδόκει πλὴν ὅτι Σελινουντίοις πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐπέμφθησαν καὶ ἐὰν μὲν πρέσβεις παραχρῆμα πέμπωσι τοῖς στρατεύμασι ἐγγεσαίοις, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι· εἰ δὲ μή, τριήρεσι ἐξήκοντα ναυσὶν, ὅσας παρῄτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι ἀργύριον, [β] καὶ καταμείναντας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ ὕστερον καταπλεύσαντας τάς τε ἄλλας πόλεις, καὶ ὅπως δείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν τε ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους πρόθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, [γ] ὡς μή τι δι' ὀλίγου τε ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι, ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, [δ] τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δ' οὐκ ἔφη χρῆναι, τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας, αἰσχρῶς καὶ ἀπροφάκτως ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἐς τε τὰς πόλεις ὅπως κηρυκεύεσθαι, πλὴν Σελινουντίων τε καὶ Συρακουσίων, τὰς δὲ, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς σικελιώτας, τοὺς μέν, ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακουσίων, τοὺς δὲ, φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον [ε] καὶ στρατιὰν ἔχωσι. πρῶτον δὲ πείθειν μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ παρασκολῇ τῆς ἀπὸ τῆς σικελίας) καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι. [ζ] παρασκαλουμένους δὲ τὰς πόλεις, [η] εἰ δόξειε μὴ ὧν λίαν πολεμίους, οὕτως ἤδη συρακουσίοις καὶ Σελινουντίοις ὅπερ χρὴ ὧν μὴ ἀμφοτέροις ἐγγεσαίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν. Λάμαχος δὲ αὖτις ἔφη χρῆναι πλὴν ὅτι συρακούσας, καὶ παρὰ τὴν πόλιν ὡς τάχιστα τὸν μάχιμον ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπροσκόπτοι τε εἰσὶ, καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι.

α διεφόνησαν] ἐπόντας διεπάραξαν. β καὶ καταμείναντας] τοῖς ἀθηναίοις. γ διαλλάξαι αὐτοῖς] τοῖς ἐγεσαίοις. δ ἢ μὴ μὴ δι' ὀλίγου] διὰ τάχους, ἢ αὖθις τὸ στρατόπεδον. ε καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας] αὐτῶν, καὶ μὴ δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα κινδυνεύειν ἐν τῇ πόλει. ἤγουν, κίνδυνον παρέξειν τῇ πόλει. ζ καὶ στρατιὰν ἔχωσιν] ἀπὸ τούτων, τῶν πόλεων. η εἰ πόρῳ γὰρ] φαιώσῃ. θ παρασκαλουμένους δὲ τὰς πόλεις] χαρωσαιμίους. ι εἰδότας μὲν ὧν λίας] εἰδότας τίνας ἔχουσι συμμάχους.

[a] τὸ γὰρ στρατόπεδον πᾶν φοβερώτατον ἐν τῇ ἐπιόδῳ ἐστὶ καὶ ἢν ἐγγὺς ἐπιφανῇ, τῇ γνώμῃ μᾶλλον ἢ τῇ ὄψει ἐκπλήττει τοὺς ἀντιτεταγμένους· καὶ ἢν ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ. καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[b] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[c] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[d] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[e] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[f] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[g] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[h] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[i] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[k] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[l] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[m] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[n] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[o] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[p] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[q] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[r] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[s] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[t] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[u] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[x] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[y] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[z] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[aa] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[bb] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[cc] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[dd] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[ee] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[ff] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[gg] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[hh] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[ii] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[kk] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[ll] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[mm] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[nn] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[oo] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[pp] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[qq] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[rr] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[ss] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[tt] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[uu] ἐν τῷ παραχρῆμα ἐπιθῶνται, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ ἀθρόῳ τῷ τε θάρσει τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι καὶ τῷ φόβῳ τῷ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκπλήσσουσιν· καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἂν ἐλπίζοιεν ἐπιλήψεσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιφανεῖεν· καὶ ἐν τοῖς ἐκπλοῖς ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ μᾶλλον ἂν ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῷ ἐκ τοῦ παρασκευάσασθαι φόβῳ.

[xx

Ac præmiserunt decẽ naues in portum magnũ, quæ subeuntes explorarent siquid nauium ab hoste deductum esset: & vt ex eis egressi in terrã aliqui denuntiarent *Syracusanis*, Athenienses venire ad reducendos in suam patriã Leontinos, iure societatis atque cognationis: ideo Leontini qui Syracusis agerẽt, intrepidè transirent ad amicos ac bene meritos Atheniẽses. Quod vbi denuntiarũt, sitúmque vrbis ac portuum, & omnẽ circà regionem cõtemplati sunt, vnde appellentibus sibi opportunitas foret oppugnãdi, rursus Catanã redierunt. Inito cõsilio Catanenses abnuere exercitũ excipere. ingreditamen duces, & siquid vellent, dicere iussere. Apud quos habente orationẽ Alcibiade, & in illam concionẽ conuersis oppidanis, milites portulam quãdam malè constructam subruerunt, ingressíque mercabantur per vrbem. Hos vbi ingressos vidêre qui cũ Syracusanis sentiebant Catanẽses, subitoterrore perculsi, clam profugerunt, nõ adeo multi: cæteri decreuere faciendam cũ Athenienſibus societatem, iubentes reliquũ exercitum acciri à Rhegio. Quò postea reuersi Atheniẽses, iam cum omni manu mouentes inde, vbi Catanã appulerũt, castra [a] cõmuniũt. Atq; illic eis nũtius afferturè Camarina, si se conferant eò, ad ipsos defecturam eã ciuitatem, simúlq; Syracusanos classẽ instruere. Cum omni igitur exercitu ac classe proficiscũtur aduersus Syracusas primùm: vbi quũ nihil nauiũ instrui cõperisset, retro se in Camarinã receperũt, appulsíque adlittus, [b] præconis voce se venisse nuntiãt. nec tamẽ recepti sunt, dicẽtibus illis iusiurãdũ intercessisse vt cũ vna *demũ* naui applicantes Atheniẽses reciperent, nisi si plures ipsi ab illis accersissent. Ita infecto negotio discessũ est. Quúmque in locum quendam agri Syracusani è nauibus descendissent,

a Extruunt.

b Caduceatorem mittunt.

A δέκα δὲ τῶν νεῶν προεξέπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, πλεύσαντές τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικὸν ὄφελκυσμένον, καὶ κηρύξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἥκουσι, Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες, ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν τοῖς οὖσιν ὄντας ἐν συμφορᾷ λεοντίνων, ὡς προθύμοις καὶ βεβαίοις ἀθηναίων ἀνδρὸς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη, καὶ κατεσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας, καὶ τὰ ἐπιτήδεια τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμώμενοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς κατάνην. καὶ ἐκκλησίας γενομένης, τὴν μὲν γραπτὴν οὐκ ἐδέχοντο οἱ κατανᾶοι, τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἐσελθόντας ἐκέλευον εἰπεῖν ὅ, τι βούλονται εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει προξένων τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην κακῶς ἔλαθον διελόντες· καὶ ἐσελθόντες ἠπείγοντο ἐς τὴν πόλιν. τῶν δὲ κατανᾶων, οἱ μὲν τὰ τῶν συμμαχικῶν φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, θύραζε προεξεδραμήκεσαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὸ ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἀφικνοῦντο, κατεσκεύαζοντό τε στρατόπεδον. ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε καμαρίνης, ὡς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωρήσειν αὐτοῖς, καὶ ὅτι συμμαχίδες πλεούσαι ναυτικὸν. ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν, προσποιούμενοι δῆθεν συμμαχεῖν· καὶ ὡς οὐδὲν εἶδον ναυτικὸν πλεούμενον, παρεκομίζοντο αὖθις δῆθεν καμαρίνης, καὶ ὁρῶντες ἐς Ⓐ αἰγιαλὸν, ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὅρκια εἶναι, μιᾷ νηὶ καταπλεόντων ἀθηναίων δέχεσθαι, ἕως μὴ αὐτοὶ πλείοις μεταπέμψωσιν. ἀποχωροῦντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς συμμαχίδος,

B

C

D

α Ες τὸν μέγαν λιμένα] τῶν συμμαχικῶν δηλονότι. β' Καθελκυσμένον] ἐπὶ μὲν οὖν εἰς τὴν θάλασσαν. γ Πολεμητέα ἦν] πολεμεῖν δυνατὸν ἔσεσθε. δ Καὶ ἐκκλησίας γενομένης] τῶν καταναίων ἐκκλησίας γενομένης. ε Καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει] τῶν καταναίων. ζ Κακῶς] ἀπόχως. σαθρῶς. η Ἠγγέλλοντο ἐς τὴν πόλιν] αἰτῆ τῇ, ὀναγορᾷ διέτειβον. θ Πλεούσας ναυτικὸν] ναῶν ναυτῶν πληρουσῶν.

ι Ες τὸν αἰγιαλὸν] τῶν καμαριναίων.
κ Τὰ ὅρκια εἶναι] τοῖς καμαριναίοις.
λ Ἀποχωροῦντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι] οἱ ἀθηναῖοι.

καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν ἐναντιοκοσίων ἱππέων βοηθησάντων, [a] καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐσκεδασμένους ἀμφὶ Ἡραίτων, ἀπεκομίσθησαν ἐς κατάπλουν καὶ καταλαμβάνουσι τὴν σαλαμινίαν ναῦν ἐν τῷ ἀθηναῖ ἥκουσαν, ὅτι τι Ἀλκιβιάδην, ὡς κελεύοντες ἀποπλῆν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄνδρας τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ, μεμυημένων τοῖς τὰ μυστήρια ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ, καὶ τοῖς τῶν Ἑρμῶν. ⓐ γὰρ ἀθηναῖοι, ὅτε ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν τοῖς τὰ μυστήρια καὶ τὰ τοῖς Ἑρμαῖς δρασθέντων· [b] καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνύοντας, ἀλλὰ πάντας ὑποπτως ἀποδεχόμενοι, [c] ἀφῆκαν πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν, πάνυ χρησοὺς τὰ πολίτων ξυλλαμβάνοντες κατέδυσαν· χρησιμώτερον [d] ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ βίᾳ, ἢ διὰ μήνυτὸν πονηρίαν, τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι, αἰτίαν ἐνεγκεῖν, αἰτελέγχου διαφυγεῖν. [e] ὅτι γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὰ Πισιστράτου καὶ τὰ παίδων τυραννίδα χαλεπὴν [f] τελευτῶσαν ἡμυνόμενος, ὃ τε αὐτὸς ἐπὶ [g] οὐδὲν ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν, ἀλλ' ὑποπτα τὰ λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο ἀεὶ, καὶ πάντα ὑποπτως ἐλάμβανε. ὁ γὰρ Αἰσχυλείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα [h] διὰ ἐρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχρήσθη. [i] ὧν ἐγὼ ὅτι πλέον διηκριβωμαι, ἀποφαίνω δὲ τε τοῖς ἄλλοις, ὅτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων, οὐδὲ περὶ τοῦ ἡμυμένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι, οὐχ Ἵππαρχος (ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται) ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν· [k] ἡμυμένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπρυνόμενον, Αἰσχυλείτων αἰνὴρ τῶν ἀστῶν, [l] μέσος πολίτης, ἐφεστὼς ὢν, εἶχεν αὐτόν.

A prædásq; egissent, [a] occurrentibus Syracusanis equitibus, & per eos interfectis nõnullis ex leui armatura palatis, Catanã reditum est. vbi offendunt nauẽ Salaminiã Athenis missã, tum aduersus Alcibiadẽ, cui iubebatur vt remearet ad respõdẽdum criminibus quorum publicè insimulabatur, tum aduersus alios quosdã milites qui cum eo erãt, de quibus delatũ indiciũ erat; partim de pollutis impie mysteriis, partim de violatis Hermis. Etenim Athenienses post abitũ classis, quæstionẽ nihilominus peregerunt de iis quæ circa mysteria circáque Hermas acta erãt: [b] nec probatis indicibus, sed suspicionibus omnia rimantes, habita facinorosissimis quibusq; fide, longè omnium modestissimos ciues cõprehenderunt, & in vincula coniecerunt: cõducibilius esse arbitrãtes scrutari rẽ & inuenire, quã propter improbitatẽ indicis aliquẽ integræ alioqui existimationis accusatum elabi, nõ conuictum. Nanq; is populus auditu cognitum habẽs, tyrãnidẽ Pisistrati ac filiorum [c] acerbam circa finẽ extitisse, eámq; præterea neque à se, neq; ab Harmodio destructam, sed à Lacedæmoniis, timebat assiduè, & [d] omnia in peiorem partem accipiebat. [e] Quanquã conatus Aristogitonis & Harmodii propter amatorium consortium sumpsit audaciam. Quã ego rem pluribus commemorando, ostendam neque alios Græcos, neq; Athenienses ipsos de suis tyrannis, aut de re gesta aliquid compertum loqui. Etenim quum Pisistratus senio in tyrannide decessisset, non Hipparchus, ([f] vt plerique opinantur) sed Hippias, qui erat natu maximus, obtinuit principatum. [g] Erat autem Harmodius quidam, flore ætatis conspicuus, quem Aristogiton, mediæ inter ciues conditionis vir, adamabat, habebátque.

a Auxilio aduenerunt Syracusani equites, per quos interf. &c.

b Et non explorantes eos qui indices erant, *id est, eorum delectum nullum habentes*, sed omnes suspicioseadmittentes. *i. quum ista essent suspiciosi & omnes admitterent*, improbis hominibus fidem adhibendo, *quosdam* ex ciuibus qui optimi viri erant, comprehensos in vincula cõiiciebant: conducib.

c Asperam. *Vel* Sæuam.

d Omnia in suspicionem trahebat. *Vel*, Omnia illi suspicionem mouebant.

e Nã audax illud facinus ab Harmodio & Aristogitone propter quiddã quod circa amores contigerat, perpetratũ fuit. *Ad Verbum*, Propter amatorium casum.

f Vt vulgus arbitratur. *Vel*, Vt vulgò creditur.

g Quum autem Harmodius in ætatis flore splendidus euasisset, &c. *splendorem nominis sibi comparasset*, eum Aristog. &c.

---

a Καὶ τῶν ψιλῶν τινας] τῶν ἀθηναίων. β Καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνύοντας] οὐ δοκιμάζοντες (φησὶ) τοὺς μηνύοντας, πότερον ψεύδονται, ἢ ἀληθεύουσιν, ἀλλ' ὁμοίως πᾶσι πιστεύοντες, διὰ τὸ δεδοικέναι τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, οἵους τῶν πολιτῶν χρησοὺς ὄντας καπέδυσαν. γ Διὰ πονηρὰν ἀνθρώπων πίστιν] πιστεύοντες πονηροῖς ἀνθρώποις μηνυταῖς. δ Ἡγούμενοι εἶναι] κρεῖσσον ἡγούμενοι βασανίσαι μᾶλλον τῶν χρησῶν τινά, καὶ ἐξευρεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἢ διὰ τὸ μὴ πιστεύειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, τοὺς ἐναντία ἡγουμένους ἀπολῦσαι ἀνεξετάστους. ε Ὅτι γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ] γνῶσιν ἔχοντες ἐξ ἀκοῆς. ζ Τελευτῶσαν] ἡμυμένην, ἐν τελευταίοις χρόνοις. η Οὐδὲ ὑφ' ἑαυτῶν] οὔπω ὑπὸ ἀθηναίων κοινῇ, οὔπω ὑπὸ Ἁρμοδίου καὶ Αἰσχυλείτονος. θ Διὰ ἐρωτικὴν ξυντυχίαν] ἔρωτος σύμβασιν. ι Ἐπεχρήσθη] ἐβλαπτήθη. κ Ἡν ἐγὼ ὅτι πλέον διηκριβωμαι] μακροτέρᾳ διηγήσει χρησάμενος. λ Τελευτῶντος δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπρυνόμενον] ὅτε φανερὸς ἐγένετο ἐν τῇ ἀκμῇ. μ Μέσος πολίτης] οὔτε ὑπερφανὴς δηλονότι, οὔτε ἄδοξος.

is Harmodius ab Hipparcho Pisistrati *filio* appellatus de stupro, nō modò nō expugnatus est, sed etiā querelam ad Aristogitonē detulit. Hic amatorio dolore affectus, extimescénsq; Hipparchi potētiā, ne vi adolescentē [a] sibi auferret, protinus insidias pro sua facultate ad destruē dam tyrānidē tendit. Interea Hipparchus, quū rursus solicitādo Harmodiū, nihilo magis induceret, statuerat tamē vi nihil agere, [b] sed in loco aliquo occulto. Quúq; ne sic quidē proficeret, accingebat se ad eū cōtumelia prosequendū. Hactenus enim licebat: nec vlteriorē dominatū in suos populares induxerant isti tyrāni, neq; inuidiosū reddiderāt, qui plurimā virtuti atque prudētiæ operā dabāt. Vicesimam quoque tantùm ex prouētibus exigētes ab Atheniēsibus, & vrbē eorū egregiè exornarūt, & bella toleraue rūt. apud delubra etiā sacrificabāt. Atque in cæteris superiores leges vsurpabat ciuitas, præterquam quòd in hoc incūbebāt vt semper aliquis ex eis esset magistratus. Et cū alii apud Atheniēses ex ipsis annuū imperiū tenuerunt, tū Pisistratus Hippiæ *filius*, illius qui tyrānus fuit, aui referēs nomē: qui dū imperaret, arā duodecim deorū in foro dedicauit, atq; [c] Apollinis Pythii. Sed epigrāma aræ quæ in foro posita erat, deleuit postea populus, quū eā arā augustius exædificauit. Nā illud Pythii adhuc extat, quanuis obscuris literis, tamen vel nunc quoque apertum, in hæc verba,

In Pythii Phœbi Pisistratus ædelocauit
Imperii [d] Hippiades hæc monumenta sui.

Imperasse autem Hippiā, quòd esset inter fratres natu maximus, non modò assecuerare possū, quia famā diligētius cæteris indagaui: verumetiā ex hoc ipso quis licet agnoscat,

[a] Ad se pertraheret.

[b] Sed in secreto quopiam loco cō tumelia, tanquam non hac de causa scilicet, eum afficere parabat. Neque enim inuisus populo erat circa cætera eius dominatus, sed in eo se minimè inuidiosē gerebat. Ac profectò virtutem & prudentiam diutissimè bi tyranni coluerunt. Vicesimam &c. *Per virtutem autem intelligit sustitiam scholiastes Gr. Vide annot.*

[c] *Legit* Απόλλωνος Πυθίης *sine ὠ. Vide ann.*

[d] *Id est*, Hippiæ filius.

A "πειρηθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ Ἱππάρχου
β τοῦ Πεισιστράτου, καὶ οὐ πειθθεὶς, ἀλλὰ κατα-
γορηθεὶς τῇ Λειμωνείτιδι. γ ὁ δὲ, ἐρωτικῶς
παρενιαλγήσας, καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου
δύναμιν, μὴ βίᾳ δ παρασπάσηται αὐτὸν,
ἐπιβουλεύει οὕτως, ε ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρ-
χούσης ἀξιώσεως, καταλύσων τὴν τυραννίδα.
Ϛ ὢν οὖτος ὁ Ἱππαρχος, ὡς αὖθις πειράσας
οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν
οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ζ ἐν τόπῳ δέ τινι ἀφα-
B νεῖ, ὡς ἀπ' αὐτοῦ δή, παρεσκεύαζε τὴν παρ-
πλακίαν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρ-
χὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ' ὡς ἐπ'
εὐφροσύνῃ κατεστήσαντο. καὶ ἐπετήδευσαν
η ὅτι πλεῖστον δὴ τὸν χρόνον. οὗτοι ἀρετὴν τῇ
ξυνέσει, καὶ ἀθηναίους εἰκοσὴν μόνον παρα-
σύμβολοι τῶν γιγνομένων, τήν τε πόλιν αὐτῶν
καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τοὺς πολέμους διέ-
φερον, καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐ-
τὴ ἡ πόλις θ τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆ-
το, πλὴν καθόσον ἀεὶ ἴνα τι ι ἐπεμέλοντο
C σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶη. καὶ ἄλλοι
τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνιαύσιον ἀθηναίοις
ἀρχὴν, καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱππίου ιβ τοῦ πρε-
σβυτάτου υἱὸς, τοῦ πάππου ἔχων τοὔνομα. ὃς
τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν ιγ ἐν τῇ ἀγορᾷ
ἵδρυσεν, καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν
Πυθίου. καὶ τὰν μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ ιδ ὑστερο-
κοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος ἀθηναίων μεί-
ζονι μήκει τοῦ βωμοῦ, ἠφάνισε τοὐπίγραμ-
D μα· τοῦ δ' ἐν Πυθίου, ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν,
ἀμυδροῖς γράμμασι, λέγον τάδε,

Μνῆμα τόδ' ἧς ἦρξε Πεισίστρατος
Ἱππίου υἱὸς
Θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

Οτι δὲ ιε πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰ-
δὼς μὲν καὶ ἄλλῃ ἀκριβέστερον ἄλλων, ἐκμα-
θεῖζομαι, γνοίη δ' ἂν τις ιϛ καὶ αὐτὸς τοῦτο

α Πειρηθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος] ἐρωτικὴν πεῖραν δεξάμενος. β Τοῦ Πεισιστράτου] υἱοῦ δηλονότι. γ Καὶ ὁ πειθθεὶς] αὐτῷ ἐρῶντι δηλονότι. δ Παρασπάσηται] ἀφαιρήσηται τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ. ε Ὡς ἀπ'] ὡς ἀφορμὴν λαβὼν τοῦ ἐπιθέσθαι τῇ τυραννίδι. ζ Προσαχθῆναι αὐτὸν] τῷ Ἁρμοδίῳ. η Ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως] ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν. θ Ἐν τόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ] ἐμηχανᾶτο κρύφα τοῦ πλακίσαι τὸν Ἁρμόδιον, ὡς δι' ἄλλην αἰτίαν τινά, καὶ ἵνα μὴ τυχεῖν αὐτοῦ. ι Ἀνεπιφθόνως] ἀμεμπτῶς. κ Κατεστήσαντο] ἐπαύσησαν. λ Ἐπὶ πλεῖστον] χρόνον δηλονότι. μ Οὗτοι ἀρετὴν] δικαιοσύνῃ. ν Εἰκοσὴν μόνον] μοῖραν. ξ Παρασύμβολοι] ἀπαρτῶντες. ο Τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο] πολιτευομένοις. π Ἐπεμέλοντο] προενοοῦντο οἱ τοῦ Πεισιστράτου ὥσπερ αἰέ τινα αὐτῶν ἄρχειν. ρ Προσυκοδομήσας] ἐπαυξήσας. σ Πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας] τῶν ἄλλων υἱῶν τοῦ Πεισιστράτου. τ Καὶ αὐτὸς τοῦτο] πρόρρησις μύθου.

παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γεγόμενοι· ὡς ὁ τε βωμὸς σημαίνει, καὶ ἡ στήλη ἡ ἐν τῇ τῶν τυραννων ἀδικίας, ἣ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔστηκεν· ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδεὶς Ἱππάρχου ἔστιν ὅστις γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἱ αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τῆς Ὑπερόχου θυγατρὸς ἐγένοντο. εἰκὸς γὰρ καὶ τὸν πρεσβύτατον τῶν παίδων πρῶτον γῆμαι· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα. οὐδὲ τοῦτο ἀπεικότως, δόξαι δ' ἂν πρεσβεύσαί τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννῆσαι. οὐ μέντοι οὐδ' αὖ κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας ἂν τοσαύτην ἀρχὴν ἀφόβως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἱππάρχου μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὧν ἀπέθανεν, αὐτὸς δ' αὖ ἡμερῶν καθίσατο. ἀλλὰ καὶ δόξαι τὸ πρότερον ξυνήθης, ταῖς μὲν πολίταις φοβερὸν, ἐς δὲ τοὺς δορυφόρους ἀκριβὲς, πολλῷ τῷ πρόσθεν τὸ ἀσφαλὲς κατεσκεύασε. καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ πρότερον ξυνεχῶς ὡμίλει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη, τὰ πάθη τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα, καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα πρὸς λαβεῖν. τὸν δὴ ὕστερον Ἁρμόδιον ἀπρηνῆ ὄντα τοῖς πείσασιν, ὥστε μηδὲν ὑποπτεῦσαι, ἀδελφὴ γὰρ αὐτοῦ κόρη ἐπαγείλαντες ἴσχειν κανοῦν οἱονδεσμὸν ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν, λέγοντες οὐδὲν ἐπαγεῖλαι τὴν ἀρχὴν, διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἀνεχόντος τοῦ Ἁρμοδίου, πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ Ἀριστογείτων προῳξώσατο· καὶ αὖθις τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, πρὶν ἐλθεῖν δὲ τὰ μεγάλα τὰ Παναθήναια, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐκ ὑποπτον ἐγένετο, ἐν ὅπλοις τοὺς πολίτας τοὺς τὴν πομπὴν πέμψαντας, ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδρᾶσαι μὲν αὖθις, ξυνεπαμυνάν δὲ βύθυς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους.

quòd solum hunc ex fratribus legitimis cõstat filios sustuliſſe, quẽadmodũ testatur & ara & lapideus titulus de tyrannorũ scelere in arce Athenienſi erectus: in quo nullus Theſſali aut Hipparchi *filius* ſcriptus eſt, ſed quinque Hippiæ liberi, quos ille ſuſcepit ex Myrrhina Calliæ Hyperochidæ filia. Et ſanè conſentaneum eſt, maximũ natu inter fratres primum duxiſſe vxorẽ, qui etiam in ipſo titulari lapide ſecundum patrẽ primus inſcriptus legitur. [a] Necnon illud nonnullã fidẽ facit, quòd patris legatus ire & eiuſdem in tyrãnide munera obire cõ ſueuerat. Neque verò mihi videtur vnquã Hippias [b] ſtatim imperium retẽturus facilè fuiſſe, ſi Hipparchus in principatu periſſet, nec eodẽ ipſe die principatus munia exequuturus: ſed quòd diu iã inter populares ſuos imperioſè & inter auxiliares diligẽter ſe geſſerat, ideo nullopro ſus cũ periculo imperium retinuiſſe: neq;, ſicuti frater iunior feciſſet, trepidaſſe, quũ in ea re iampridem exercitatus eſſet. Verùm ex aduerſo rei euẽtu contigit Hipparcho vt nobilitaretur, crederetúrque à poſteris tyrãnidẽ accepiſſe. Hic igitur quũ ſolicitãdo Harmodiũ, pellicere nõ poſſet, cõtumelia huiuſcemodi proſequutus eſt: Sororẽ Harmodii puellã nuntiatam venire in põpa quadam ad geſtandum caniſtrum, per ſuos à miniſterio ſubmouit, dicẽtes nõ [c] permittere id magiſtratũ, quia indigna eſſet. Quod ægrè ferẽs Harmodius, & ob eũ multo ægrius Ariſtogiton, cõparauerunt omnia quæ ad cõſpirationẽ pertinebãt: operiebãtur tamẽ *feſta quæ dicuntur* magna Panathenæa: quo tantùm die extra ſuſpicionẽ erat, cives eos qui pompam miſiſſent, in armis frequentes eſſe: & debebãt ipſi quidem aggredi, opitulari autem ſine mora [d] ii qui erant inter haſtatos.

a Necnon & hoc conſentaneum eſt, *ad Verbum, conſentaneè*, quòd & ab eo natu maximus eſſet, & tyrannide potitus eſſet.

b Ex tempore potiturus tyrannide fuiſſe facilè, ſi eo ipſo die quo Hipparchus in imperio, *vel dominatu*, obiiſſet, ipſe ad ordinandum *principatũ* acceſſiſſet. *Vel, Res imperii ad miniſtrare capiſſet.* Sed quòd iam ante ciues eum formidare, ſatellites autem exacta cum diligentia cuſtodire ſoliti eſſent, tutius etiam quàm neceſſe fuiſſet, ſuum imperiũ reddidiſſe. *Ad Verbum, Ex multo abundanti ſecuritatem obtinuit:* nec animo perplexo fuit, *vel, conſilij incertus*, vt eius frater natu minor *fuiſſet*, eo quòd ſuperiori tẽpore dominatui aſſuetus non foret. *Vel, aſſiduo vſu aſſuefactus.* Verùm Hipparcho contigit vt non tãtùm ſua eum calamitas nobilitaret, ſed etiã famam tyrãnidis apud poſteros cõſequeretur. *Id eſt*, vt poſteri tyrannum eum extitiſſe crederent.

c *Vide annot.*

d Illi *ciues qui pompam duxerant* aduerſus ſatellites.

---

a Αὐτῷ] τῷ Ἱππίᾳ. β Φιλεῖ τὸ πρεσβεύειν] δόξαι τὸ τὲ ἐξ αὐτοῦ πρεσβύτατον εἶναι. γ Αὐτὸς ἂν αὐθημερὸν καθίσαι] λείπει, τὰ τῆς ἀρχῆς πράγματα. δ Ἀλλὰ καὶ δόξαι τὸ πρότερον] ἀλλὰ δόξαι τὸ ὂν μακρῷ χρόνου τοῖς μὲν πολίταις σώφρων ἐμπεπιστεῦσθαι τῷ φοβεῖσθαι αὐτὸν, τοῖς δορυφόροις δὲ, τῷ φυλάττειν ὕπουλος, οὐ πολλοῦ τῷ πρεσ-

ὄντος ἀσφαλῶς ἐκράτει. ε Ἐς δὲ τοὺς ὁπλίτας] φύλακας. ζ Καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς] οὐχ ὡς νεώτερος ὢν, ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο τῷ πῶς δεῖ καταστῆσαι τὴν ἀρχὴν. η Ἐν ᾧ οὐ πρότερον] δόξαι τὸ μὴ πρότερον ἀρχὴν μεθεστηκέναι. θ Τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα] δόξαι τὴν συμπεσοῦσαν αὐτῷ δυστυχίαν ὀνομασθῆναι, ὀνόματον ἠρύσθην, ὑπολαμβάνων ὅτι ἐτυφάννησεν. ι Ἀπαρνηθέντα] ἀρνησάμενον ὁμολῆσαι τῷ πείσασι. κ Ἐπαγγείλαντες] αὐτὸ τοῖς ἀγαγοῦσι.

λ Ἐν πομπῇ τινι] ἐν παννυχίδι. μ Παροξύνετο] ἐθυμοῦτο. ν Τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους] ἤγουν εἰς τὰ

a Veres tutius geretur.

Erãt autẽ non multi cõiurati, a occultãdæ rei gratia: & quia sperabãt eos etiam qui cõscii nõ erant, quãlibet paucis facinus audentibus, tamen ex repentina re, quũ arma haberent, libẽter seipsos pariter in libertatẽ asserturos. Vbi dies festus aduenit, Hippias b, exterius in loco qui Ceramicus dicitur, c cũ hastatis exornabat quẽadmodũ oporteret singula in põpa procedere. Harmodius autem atq; Aristogitõ, quum sũptis iam pugionibus ad opus prodissent; cõspicientes quendã de cõiuratis cũ Hippia familiariter loquẽtẽ, (erat autẽ facilis omnib' ad Hippiã aditus) extimuerũt, arbitrati rẽ palàm factã esse, tantúmque nõ se iam cõprehẽsum iri. Itaq; eũ à quo fuerãt dolore affecti, & per quem de omni statu periclitabantur, voluerũt primùm vlcisci, si possent: atq; quo erant habitu vadẽtes, introeũt portas, nactíq; Hipparchũ in loco quivocatur Leocoriũ, d statim adoriũtur inconsultè, ac per iracũdiã, præcipuè alter ob amasiũ, alter ob dedecus, feriunt occidúntq;. Et Aristogiton quidẽ hastatos à principio deuitauit, verũ cõcursu multitudinis postea cõprehensus, e nõ leuiter mulctatus est: Harmodius autẽ cuestigio illic occubuit. Quo Hippias per nuntium cognito apud Ceramicum, non in rem præsentem, sed ad pompaticos armatos, priusquam rem sentirent, sine mora cõtendit: (longè enim prius abierant) & composito f ad simulationem cladis vultu, iubet eos in locum quendam quem monstrauit, sine armis abire. Quod illi fecerunt, rati illum aliquid dicturum. Illic, satellitibus iussis arma subtrahere, g secreuit protinus eos de quibus suspicabatur, & siquis cum pugione deprehensus esset. nam cum scuto & hasta consueuerant agere pompas. Hunc in modum, propter amatoriam indignationem, principium insidiarum, & inconsulta

b Extra *ciuitatem.*

c Cum satellitib', *vel, custodibus,* ordinabat.

d Statim minimè circũspectè adoriuntur. *Vel, Præcipites in eũ ferũntur,* & cum vehementi ira, ab altero ob suum amasium, ab altero ob contumeliam sibi illatam *concepta,* feriuntque & interficiunt.

e *Vide annot.*

f *Imò* ad dissimulationem.

g Delegit protinus eos quos insimulabat.

A ἦσαν γὰρ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες, ἀσφαλείας οὕνεκα. ἤλπιζον γὰρ [a] καὶ τοὺς μὴ παρεσκευάσθαι, εἰ καί ὁπωσποτοῦν τολμήσαιεν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθερωτὰς εἶναι. καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν [b] ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τὴν πομπὴν παριέναι· ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια, ἐς τὸ ἔργον παρῆεσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι B προσλεγόμενον [c] οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπαρόδους ὁ Ἱππίας) ἔδεισαν, καὶ ἐνόμισαν μεμηνύσθαί τε, καὶ ὀσονοὔκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. [d] τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς, καὶ δι' οὗπερ πρῶτα ἐκινδύνευον, ἐβούλοντο παρελθεῖν, εἰ δυνήσαιντο, παρατιμωρήσασθαι· καὶ ὥσπερ εἶχον, ὥρμησαν εἴσω τῶν πυλῶν· καὶ παρεῖτυχεν τῷ Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ λεωκόριον καλούμενον οὐδὲν ἀπροσδοκήτως παρεσπεσόντες· καὶ ὡς αὐ μᾶλλον διὰ ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβριζομένους, ἐτύπτησαν, καὶ ἀπεκτείνοισιν αὐτόν. C ὁ δὲ τοὺς δορυφόρους ταυτὶ μὲν ἀφαφθὼς ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθείς, οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος μὲν αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ὅπῃ τὸ ὁρμούμενον, ἀλλ' ὅπῃ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας, [e] παρῆσαν αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, θύσας ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος [f] πρὸς τὸν ξυμφορὰν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς, δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ αὐθις τῶν ὅπλων. καὶ D οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ, τοῖς ὑπηρέταις φέρειν τὰ ὅπλα [g] ἐκέλευεν, ἐξελέγετο θύσας οὓς ἐπῄτητο, καὶ εἴτις θύρεθη ἐγχειρίδιον ἔχων. μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν ταῖς πομπαῖς ποιεῖν. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς ὑπουλῆς, καὶ ἡ ἀληθὴς

---

a Καὶ τοῖς μὴ παρεσκευάσθαι] τῷ ὑπουλῷ δηλονότι. b Ἔξω τοῦ τείχους τοῦ κεραμεικοῦ] ἔξω τῆς πόλεως. c Οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ] φιλικῶς. d Τὸν λυπήσαντα οὖν] τὸν Ἵππαρχον. e Οὐ ῥᾳδίως διετέθη] ἤτοι χαλεπῶς διετέθη· ἢ, οὐ ῥᾳδίως οὐδὲ ἀκόλουθος αἰτιᾶσθαι. ἤκουσε, οὐ δι' ἄδικον πρόφασιν ἐκάμνασεν ῥᾳδίαν ἀπελθεῖν. f Πρότερον ἢ αἰσθέσθαι] ἤτοι, οὔπω ἠσθημένων τὰ περὶ τὸν Ἵππαρχον τῷ τοῦ πρὸ αὐτῶν πεπτωκότων ὁπλιτῶν, διὰ τὸ ἄπωθεν εἶναι. g Καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος] ὑποκρινάμενος φαιδρὸς τῷ προσώπῳ ἦκουε, ἀσύλλητον τοῦ ἑαυτοῦ ὄψιν παρέσχε, καὶ μὴ ἐπαισθάνεσθαι ποιήσας τὸ πάθος. h Ἐκελεύσε] ὑφαρπάσας. i Ἐξελέγετο] καὶ ἀκολούθως ἐκάμνασεν.

τόλμα [a] ἐκ τῦ παροιχρήμα δείσαντες Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐχώρησε. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπώτερα μετὰ τῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη. καὶ ὁ Ἱππίας [b] δι' φόβου ἤδη μᾶλλον ὤν, τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκόπει, [c] εἴ πόθεν ἀσφαλέστερα ὀφοίη μεταβολῆς ἡμομένης σφίσιν ἀρχουσιν οἱ. Ἱππόκλου γὰρ θυγατέρα ἐκ Λαμψάκου τυραννεύσαντος Αἰαντίδην τὸν παῖδα γυναῖκα ἑαυτῷ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην (Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ) ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτὸν μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δυνάσθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν, ἐπίγραμμα ἔχον τόδε,

Ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τὸν ἐφ' ἑαυτῷ,
Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
Ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς, ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων,
Παίδων τ', οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀπαθαλίην.

τὸν παῖδός τ' ἀνδρός τε, ἀδελφ.

Τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἱππίας ἐπ' Ἀθηναίων, καὶ παυσθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν φυγόντων, [d] ἐξῆλθε σπονδὰς ἐς τε σίγλον, καὶ πρὸς Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον· ἐκεῖθεν δὲ, [e] ὡς βασιλέα Δαρεῖον. ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ, ἤδη γέρων ὤν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν. ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μιμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, [f] χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑποπτος ἐς τοὺς περὶ τὰ μυστικὰ τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ὅτι ξυνωμοσία ὀλιγαρχικὴ καὶ τυραννικὴ περὶ ταῦτα εἴη. καὶ ὡς αὐτῶν μετὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων, πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν. καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπιδίδοσαν μᾶλλον ἐς ὃ ἀχλεώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν. ἐνταῦθα αἰσπείσεται

A ob repentinam timoris causam audacia extitit Harmodio atque Aristogitoni. Et post hoc tempus sæuior in Athenienses tyrannis est instituta: & Hippias iam sibi vehementius metuens, complures Athenienſium interemit: & simul ad externa *auxilia* [a] respexit, siquid tutelæ aliquādo foret, statu mutato. Ideòque post hæc Hippoclo AEantidæ, Lampsaceni tyranni *filio*, Archedicen filiam suam collocauit, Athenienſis Lampsaceno, quòd sciret illos multum apud Darium regē posse. Cuius fœminæ monumentum Lampsaci hoc habet epigramma,

Propugnatoris Graiis qui præfuit Hippiæ,
Hac in humo proles conditur Archedice:
Quæ patre, germanísque, viros gratísque tyrannis,
In nullum tamen est facta superba nefas.

Hippiæ apud Græcos columen virtutis adepti
Archedice soboles hac tegitur sub humo:
Cui vir erat princeps, princeps prolésque parénsque,
Et fratres: haudquaquam est facta proterua tamen.

Hippias autem quum tres deinceps annos tyrannidē apud Athenienſes tenuisset, quarto anno per Lacedæmonios & Alcmæonidas exules abrogato sibi imperio, [b] abiit ex placito in Sigeum & Lampsacum ad AEantidē, & illinc ad Darium regē. Vnde postmodum anno vicesimo iā senex in Marathona cum Medis in expeditionē venit. Quæ reputans populus Athenienſis, ac memoria repetens quæcunque de illis cognouerat fama, exulcerato tunc animo erat, [c] ac suspicans eos qui de Hermis atque mysteriis insimulabantur, adeò vt omnia quæ egissent, viderentur ei spectare ad [d] coniurationem status paucorum atque tyrannidis: & tanquam ob hanc rem iraſceretur, multos & eos splendidos viros iam in carcerem coniecerat. [e] Necdum tamen videbatur esse contentus; sed in dies magis ac magis proficiebat sæuitia comprehendendi aliquos. Interea

[a] Respicere cœpit sicunde sibi aliquid præsidii esse videret, vbi mutatio *status* cōtigisset. Vnde factum est vt postea Archedicē filiam suā Æanudæ Hippocli Lampsaceni tyranni *filio* (Athenienſis Lāpsaceno) collocauerit: quòd intelligeret magnę illos apud regem Darium authoritatis esse.

[b] Accepta *ab Athenienſibus* fide Sigeū, & *inde* Lāpsacum ad Æantidē profectus est: hinc autem ad regem Darium.

[c] Ac suspicioſus in eos, &c. *Vel*, Suspicax.

[d] Coniurationem de oligarchia & tyrannide. *Id est*, De inducenda oligarchia. *s. pancorū dominatu*, & tyrānide. *Ad Verbū*, Coniurationem oligarchicham & tyrannicam.

[e] Nec vllam intermissionem *res* habere videbatur, sed in dies augebatur eorum sæuitia, pluréſque *quàm antea* comprehendebant. *Ad Verbū*, Sed quoti die promouebant ad sæuitiam & ad plures adhuc comprehendendum.

---

[a] Ἐκ τῦ παροιχρήμα δείσαντες] ὀκ τῦ ἄλλως φόβου, καὶ τῦ φοβηθέντας αὐτοὺς ὡς μεμωνυμένους, ἀλογίστως πίμψαι ὅπλα τὸν Ἱππαρχον χωρῆσαι. [b] Διὰ φόβου ἤδη] ἤγουν φοβύμενος. [c] Εἴ ποθεν ἀσφ.] ἢ πως ἀσφάλεια γένοιτο ἑαυτῷ πρὸς τυραννίδα. [d] Ἐπὶ σπονδαῖς ἐπ' Ἀθηναίων] ἤγουν, μετὰ τὸν φόνον τῦ Ἱππάρχου. [e] Ἐχώρησε ὑποσπονδος] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [f] Ὡς βασιλέα Δαρεῖον ὁρμώμενος] ὡς Ἱππίας ὁ Ἀθηναίων τύραννος πρὸς Δαρεῖον ἀπέβαινε. [g] Χαλεπὸς ἦν τότε, καὶ ὑποπτος] πρὸ ὀλίγου φασὶ τὰ ἑρμοκοπίδια ὑποπτίας λέγεσθαι. [h] Καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο] οὐδεμία ἦν ὑποπαυσις τῦ συλλαμβάνειν τοὺς ἄνδρας, ζήτησιν ποιεῖσθαι τῶν ἠγνοημένων.

cuidam ex iis qui erant coniecti in carcerem,[a] qui nocentissimus esse putabatur, persuasit vnus ex iis qui vnà vincti erãt, vt rẽ indicaret, siue vera illa, siue nõ vera esset. in ambas enim partes argumenta sunt, & liquidã esse nemo, aut tunc, aut postea dicere potuit. Persuasit autẽ, quòd diceret oportere eum, vel si nihil admisisset, depositio metu, [b] & seipsum & ciuitatem præsenti suspicione liberare. certioré enim ipsi salutẽ fore [c] ingenuè confitẽti, quàm pernegãti, in subeundo iudicio. Ita hic & contra se & contra alios[d] cõfessus est rem actã de Hermis. Quod populus libenter accipiens, vt opinabatur, manifestum, quum prius indignissimè ferret si eos qui suæ multitudini insidiabãtur, nõ cognosceret, indicem sine mora missũ fecit, ac cæteros quos ille non detulisset. Reliquorũ autẽ qui delati erant, peracto iudicio, alios occidit, quos videlicet cõprehendit: alios fuga elapsos, morte damnauit, proposita mercede iis qui illos occiderẽt: quum interim non cõstaret, ii qui supplicio affecti erãt, vtrũ iusto supplicio affecti essent, nécne. [e] Et cætera quidẽ ciuitas hoc planè impræsentiarũ lucri fecit. De Alcibiade autẽ inimicis[f] deferẽtibus iisdem iis qui prius quàm proficisceretur, [g] ingruerãt, grauiter accepit. [h] Et vbi rem actã de Hermis se cõpertam habere existimauit, tunc ei multomagis illa mystica de quibus insimulãbatur, vnà cũ facto cõiurationis in populũ, visus est admisisse. Etenim exercitus quidã Lacedæmoniorũ non sanè magnus, per hoc tempus quo Athenis turbatio circa has res extitit, ad Isthmũ vsq; progressus est, ad nescio quid cũ Bœotis transfigẽdũ: quẽ istius opera, non Bœotorũ causa; creditũ est ex cõposito venisse: & nisi præoccupassent ipsi cõprehẽdere illos indicio delatos, futurum fuisse vt ciuitas proderetur. Vnde vnã quãdã noctẽ apud Thesei templum, quod in vrbe est, sub armis pernoctarũt. Quinetiã apud Argos Alcibiadis hospites sub idẽ

[a] Qui maximè affinis crimini esse videbatur, pers. vnus ex iis q. v. v. erant, vt r. indicaret, siue vt ea se habebat, siue secus. (vtrinque enim coniecturæ sunt. nihil autem certi de illius facinoris authoribus neque tum, neque postea afferri à quoquã potuit) Persuasit autem, &c.

[b] Et seipsum impunitatem consequendo seruare, & ciuit. susp.

[c] Confitenti impunitate proposita.

[d] Indicium professus est de violatis Hermis. *Vel*, Indicauit illud in Hermas *admissum scelus*.

[e] Reliqua quidẽ certè ciuitas in præsens, commodum ex ea re manifestè perceperat.

[f] Impellentibus. *Vel*, Instigãtibus.

[g] Aggressi erant *illum*: *Vel*, Aggressi fuerant *accusare illum*.

[h] Quod tanquã certum populus Athenien sis auidis auribus audiens. *Ad verbum*, Quum lubens accepisset, vt existimabat, quod certum erat. *Sed inuersus est ordo, quẽ intelligas*, quod certũ erat, vt quidem existimabat.

εἰς τῶν δεδεμένων, ὅστις ἐδόκει αἰτιώτατος τῆς εἰς τὸν ξυνδεσμωτῶν τινὸς, εἴτε καὶ τὰ ὄντα μείζω δοὺς, εἴτε καὶ οὔ. (ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται· ὃ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε, οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν πρὸς τῶν δρασάντων ὃ ἔργον) [α] λέγων δὲ [β] ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρὴ, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε [γ] ἀδεᾶ ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας, ἢ ἀρνηθέντι δίκῃ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν, αὐτός τε καθ' ἑαυτὸν ἐς καὶ κατ' ἄλλων μείζω ἢ τῶν ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν, ὡς ᾤετο, ὃ σαφὲς, καὶ δῆθεν ποιούμενοι περὶ τοῦ ἐπιβουλεύοντας σφᾶς τῷ πλήθει μὴ εἶσοντας, τὸν μὲν μείζω τοῖς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει, ἔλυσεν· τοὺς δὲ καταφανεῖς, κρίσεις ποιήσαντες, πρὶν μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δ' ἀφανῶν φυγόντων δημόσιον καταγνόντες, [δ] ἐπῆλθον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. καὶ ταῦτα μὲν παθόντες ἀδηλον ἔτι εἰ ἀδίκως· ἐτεμωρήσαντο· ἡ μὲν οὖν ἄλλη πόλις ὠφελήθη τῷ παρόντι σαφῶς ὠφέλητο. τῷ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἀναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ ἐς τὸν ὅπλων αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον. καὶ ὅπερ ὃ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος λέγω, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πρᾶξαι. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ λακεδαιμονίων ὑπολαὴ ἔτυχε τότε [ε] καὶ ἐσιὼν τὸν ἰσθμὸν ὡς τοὺς Βοιωτοὺς ἐβουλεύοντο, μέχρι Ἐλευσῖνος παρελθοῦσα, πρὸς Βοιωτούς τι πρᾶσσοντες. ἐδόκει οὖν, ἐκείνου πρᾶξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἥκειν, καὶ, εἰ μὴ ἐφθάσθη δηλώσαντος τοῦ μειράκια ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καὶ ἅμα μιᾷ νυκτὶ [ζ] καταδαρθὸν ἐν θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου· οἵ τ' ἐν Ἄργει τοῦ αὐτὸν

217

[α] Λέγων δὲ] ὁ συνδεσμώτης. [β] Ἔπεισεν αὐτὸν] καταπίστα δηλονότι. [γ] Ἀδεᾶ ποιησάμενον σῶσαι] αἰτὴν τὴν, ὡν ἀδείᾳ χρώμενον σωθῆναι. [δ] Ἐπῆλθον] εἶπον. ζητήσιν, ὥστε ἔχοντο καὶ ἐκήρυξαν. [ε] Ἐπιμαίρωνται] οὐ γὰρ ὑπέπιθυον ἔτι ἀλλήλοις. [ζ] Καὶ καταδαρθὸν] ἀπὸ κατεύδω τὸ, ἡ πόλις.

χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ὅτι ἐπὶ δεσπόσει τοῦ δήμου τοῦ Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τοῦ Ἀργείων δήμῳ. διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πρῶτον μὲν οὖν ἐπεχείρησε τοῦτο ποιεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν ὕστερον σὺν τῇ σαλαμινίᾳ ναυῒ ἐς τὴν σικελίαν, ὅπου τε ἐκεῖνον, καὶ ὧν πέρι ἄλλων ἐμεμψίμυτο εἴρητο ὅ, παραγγεῖλαι αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ διαπειρῶντες τό, τε στρατὸν τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἧκιστα τοὺς μαντινέας καὶ ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πειθοῦ σφᾶς συστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν, ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν, καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλευσαν μετὰ τῆς σαλαμινίας ἐκ τῆς σικελίας ὡς ἐς θουρίους ἀθήνας· καὶ ὅπου ἐλέγοντο ἐν θουρίοις, ἐκεῖ οὐκέτι ξυνεῖποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες. ἀπὸ τῆς νεὼς, ἣ φανερὸν ἦσαν· εἰδότες δὲ ὅτι διαβολὴ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ μὲν ἐκ τῆς σαλαμινίας, τέως μὲν ἐζήτουν Ⓜ Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανερὸν ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ὕστερον ὢν, οὐ πολλῷ ὕστερον ὅτι πλοίου ἐπεραιώθη ἐς πελοπόννησον ἐκ τῆς θουρίας, οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐρήμην δίκῃ θανάτου κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

¶ Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ λαχόντες ἑκάτερος, ἔπλεον ξὺν πάσῃ ὅτι σελινουντίους καὶ ἐγέστης· βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ ἐγεσταῖοι, καταμαθεῖν δὲ καὶ τῶν σελινουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν πρὸς ἐγεσταίους. παραπλέοντες δὲ ἐν ἀριστερᾷ τὴν σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς Ⓜ τυρσηνικὸν κόλπον;

A tempus in suspicionem venerunt ne in plebem grassarentur: & ob id [a]Argiuis suorum tunc potestatē fecere Athenienses, quos pro obsidibus acceptos in insulis deposuerāt. Denique circumstabāt vndiq; Alcibiadem suspiciones. Itaque ii qui adductum eum ad iudicium volebant, vt morte mulctarēt, mittunt ad ipsum in Siciliam, & ad alios de quibus mentio habita erat, nauem Salaminiam, iussis nuntiis præcipere homini vt ad causam dicēdam sequeretur ipsos, non tamen comprehendere: [b]habita ratione tū suorum in Sicilia militū atque hostiū, nequid turbaretur, tum vel magis Mantineorum atque Argiuorum: quos ab Alcibiade inductos ad societatem expeditionis existimantes, volebant permanere. Hic igitur habens suam nauem, itémq; ii qui vnà insimulati fuerāt, profecti sunt ex Sicilia cum naui Salaminia, tanquam Athenas ituri. Sed quum in Thuriis fuere, non amplius sunt sequuti, [c] neque posthac conspecti: siquidem è naui abierunt, metu calumniæ nolentes se illuc conferre. Quos tamen qui missi erant cum naui Salaminia, vestigātes, vbi nusquam inuestigant, cursum redeunt peregerunt. Nec multo pòst ex Thuria Alcibiades naui transmisit in Peloponnesum, iam exul. Quem Athenienses & eos qui eum illo erant, deserto iudicio, capite condemnarūt. ¶ Post hæc reliqui duces Athenienſium in Sicilia, bifariam diuiso exercitu, ac sortitò imperātes, cum omnibus copiis in Selinuntem nauigant atque Egestā, ad cognoscendum quidem daturine forent pecuniam Egestani, an non, sed ad explorandas quoque res Selinuntiorum, discendámque controuersiam quæ inter illos esset & Segestanos, profecti. Ac Siciliam à sinistra habentes, qua parte vergit ad sinum Tyrrhenum,

[a] Argiuorum obsides qui collocati fuerant in insulis, Athenienses tunc Argiuo populo tradiderūt interficiendos.

[b] *Vide annot.*

[c] Sed naue egressi, non amplius cōparuerunt. *Vel, Naue clanculum egressi sunt*: nō ausi post criminationē ad iudicium proficisci. *Vel*, remeantes, iudicio se sistere.

α Διὰ ταῦτα] διὰ τὰ κατηγορημένα τῷ Ἀλκιβιάδου, καὶ διὰ τὰς ξένους αὐτοῦ τοὺς ἐν Ἄργει, ὑποπτεύοντας ὅτι παρέδωκαν τῷ δήμῳ τῷ Ἀργείων τοὺς ὁμήρους τοὺς ἐν ταῖς νήσοις ὑποκειμένους, ὡς οἰκείους ὄντας τῷ τε Ἀλκιβιάδου ξένων. β Προεῖπεν αὐτῷ] εἰρήκεσαν δὲ ὥστε προεῖπεν αὐτῷ. γ Τὸ μὲν πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ] τὸ τότε οὐκ ἔτι χρονικὸν, ἀλλ' αἰτιατικὴν οὕτω, διαπειρῶντες τὸ πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, ὥστε μηδένα θόρυβον, συλληφθέντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, μήτε ἀπὸ τῶν ἀττικῶν στρατιωτῶν ἀγανακτούντων γενέσθαι, μήτε ἀπὸ τῶν πολεμίων καταφρονησάντων. δ Δείσαντες τὸ ὅτι διαβολὴ] πρὸς διαβεβλημένοι ὅτι δίκην κατεπλεῦσαι. ε Ἐν ἀριστερᾷ] ὑπ' ἀριστερά.

Imerá tenuerũt, quæ ſola eſt Græca vrbs ex omni illa Siciliæ ora. Vbi [a] Præterueĉti nõ recepti, [a] redierũt: & dũ præterueherẽtur, cepere Hyccara, vicum Sicanicum quidem, ſed hoſtilem Egeſtanis: (erat autem maritimus) quem vbi diripuere, Egeſtanis tradidere, quorum equitatus iam aderat: ipſi rurſus cum peditatu per Siculos peragrando, peruenere vſque Catanam, nauibus quæ prædã portabant circumeuntibus. Nicias ex Hyccaris protinus Egeſtã delatus, ibíque cùm alia [b] pecunia, tum verò triginta talentis acceptis, ad exercitum rediit. Præda quoque diuẽdita eſt; eonfectáque ex ea centum viginti talenta. Illinc circumuecti oram Siculorum qui ſocii erant, iubebãt eos ſuas copias mittere: cũmque dimidia exercitus parte ad Hyblam venerunt, in agro Geleatino, quæ erat hoſtilis: quam tamen nõ expugnauerunt. æſtáſque exceſſit. ¶Inſequẽti ſtatim hyeme Athenienſes ad inuadendas Syracuſas ſe apparabant, viciſsímque Syracuſani & ipſi, tanquã in illos ituri. Qui quoniam ad primum terrorem atque expectationẽ non protinus inuaſerant Athenienſes, quotidie magis ac magis animos ſumebãt: & quia dum oram illam præterucherẽtur, longè ab ipſis ire conſpecti erant, & profecti Hyblam expugnãrẽ nequiuerant, eo vehementius contemnebant: poſtulabántque à ducibus (prout ſolet præ ferocia vulgus facere) vt ſe Catanam ducerent, quandoquidem hoſtis in ipſos non iret. Quinetiam equites Syracuſani, qui ad ſpeculandum aſſiduè ad caſtra vſque Athenienſium prouehebantur, cùm alia probra ingerebant, tum verò illud, nunquid potius ad habitandũ ſecũ in aliena veniſſent, quàm ad Leontinos in propria ſede collocandos. Quæ cognoſcentes Athenienſium duces, volebant tamen illos vniuerſos quam lõgiſſimè ab vrbe abducere, vt ipſi interea ſub noctem

[a] De participio χρημάτων vide ann.

Α ἔχον ἐς ἡμέραν, ἣ παρ μὲν ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς σικελίας, ἑλλὰς πόλις ἐστί. καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς, παρεκομίζοντο· καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἰροῦσιν ὑκκαρα, πόλισμα σικανικὸν μὲν, ἐναντίον δὲ τοῖς ἐγεσταίοις πολέμιον· ἐν δὲ παραθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν ἐγεσταίοις. ἀπῆλθοντο γὰρ αὐτῶν ἱππεῖς. αὖθις δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρησαν διὰ τῆς σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς κατάνην· αἱ δὲ νῆες παρεπλεύσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ αὐτοὺς ἐξ ὑκκάρων ὁπὶ ἐγέσης παραπλεύσας, καὶ πάλαι χρήματα λαβὼν πάλαντα τριάκοντα, πρῶτον ἐς τὸ στράτευμα. καὶ τἀνδράποδα ἀπέδοσαν, καὶ ἐλάβοντο διὰ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν σικελῶν ξυμμάχους παρεπλεύσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν. τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ὁπὶ ὕβλαν τὴν γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἷλον. καὶ ὃ λοιπὸς ἐτελεύτα. ¶ Τοῦ δὲ

B

C

ὁπτιγνωμίου χειμῶνος αὖθις τὴν ἐφοδον οἱ ἀθηναῖοι ὁπὶ συρακούσας παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ συρακούσιοι, καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ὅπερ γὰρ αὐτοῖς τοῖς τε πρῶτον φόβον καὶ τὴν παρουσίαν οἱ ἀθηναῖοι οὐκ αὖθις ἐπέκειντο, καίτε τὴν ἡμέραν ἐκάστην παρεισιόντων μᾶλλον, καὶ ὅπερ πλέοντες τά τε ἐπέκεινα τῆς σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνετο, καὶ τοῖς τὴν ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες, οὐχ εἷλον βίᾳ, ἐπὶ πλέον καταφρόνησ. καὶ ἠξίουν τοὺς στρατηγοὺς (οἵπερ δὴ ὄχλος φιλοθαρσήσας ποιεῖν) ἄγειν σφᾶς ἐπὶ κατάνην, ἐπειδή γε οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται). ἱππεῖς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατὰ σχολὴν τοῦ συρακοσίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων, ἐφύβριζον μᾶλλόν τε, καὶ εἴ τι ξυνοικήσοντες σφίσιν αὖθις μᾶλλον ἥξειν ἐν τῇ ἀναστάσει, ἢ λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες. ἀναγνόντες οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὖθις ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τοῦ πόλεως ὁπλίζον, αὖθις δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ τὰς νύκτα

[a] Οὐκ ἐδέχοντο] οἱ ἱμεραῖοι. β Παρεκομίζοντο γὰρ] τοῖς ἀθηναίοις. γ Αὐτῶν ἱππεῖς] τῶν ἐγεσταίων. δ Καὶ εἰ ξυνοικήσοντες] ᾗ, εἰ γαμηθησόμενοι. τὸ δὲ εἰ αὐτὴ τῶν πόπερον κεῖται. ε Οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων] οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων, θορυβουμένων τῶν συρακουσίων καὶ ὀνυδιζόντων, ἀγαναχτοῦντες, βουλόμενοι τοὺς συρακουσίους ποιῆσαι τοῦ πλοῦ τὸν πόρρω τῆς πόλεως πανδημεί, ἄγειν τε καὶ αὐτοὶ στρατόπεδον ὁπλισάμενον κατὰ ἡσυχίαν καταλαβεῖν.

τῶν ναυπλοΐσιμητες στρατόπεδον καταλαμ- A
βάνῃ ἐν ὀλίγῳ τινὶ χωρίῳ ἡσυχίαν. εἰ δὲ τες
ἐκ αὐτομοίως διωμηνύντες, καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν
πρὸς παρεσκευασμένοις ἐπιβοήσοιεν, ἢ κατὰ
γῆν ἰόντες γνωσθείησαν. τοὺς γὰρ ἂν φίλους
τοὺς σφῶν, καὶ τὸν ὄχλον, τῶν συμμαχικῶν
τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δὲ οὐ πα-
ρόντων ἱππέων, βλαπτῆναι μεγάλα· οὕτω
δὲ, λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ἀπὸ τῶν ἱππέων
οὐ βλαφθήσονται ἄξια λόγου. ἐδίδασκον δὲ
αὐτοὺς καὶ τὸ πρὸς τῷ ὀλυμπιείῳ χωρίον, B
ὅπερ καὶ κατέλαβον συμμαχικῶν φυλάδες,
οἱ ξυνεπόντο. τοιόνδε τι δῶν πρὸς ἃ ἐβούλοντο
ἂν στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστὸν, τοῖς δὲ τῶν συμμαχικῶν στρατηγοῖς τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον. ἦν δὲ καταναῖος ὁ ἀνὴρ καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς καταναίας ἥκειν ἔφησεν ὧν ἐκεῖνοι γὰρ ὀνόματα ἐγίγνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὀλίγους ὄντας τῶν σφίσιν C
ὄντων. ἔλεγε δὲ τοῖς Συρακοσίοις αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ὅτι τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλείσειν τοὺς σφίσι, καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας τῷ φρουρίῳ αἱρήσειν. εἰ δὲ ταῦτα τοῖς ξυνδράσουσι πολλοῖς καὶ ταναίοις, καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν συρακοσίων, μὴ D
καὶ ἐς τὰ ἄγαθα ἀπιστοῦντες πολλοῖς καὶ ταναίοις, καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν συρακοσίων, μὴ καὶ ἐς τὰ ἄγαθα ἀπιστοῦντες, καὶ εἰ ἐν ἀγχινοίᾳ καὶ ἄνθρωπος τούτων ἑκάστων παντάπασιν, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπεσκεπότερον, καὶ δίθυς ἡμέραν ξυνθέμενοι ἧ παρέσονται, ἀπέστελλαν αὐτόν· καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων σελινουσίοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) πρόσω ἐπορεύοντο ἅμα ἕῳ ἡμέρᾳ πᾶσιν ἐξιέναι συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς

cum classe præteruecti, locũ castris idoneũ [a]per otium caperẽt, gnari [b]non perinde se valituros si aut è classe aduersus præparatos descenderent, aut itinere terrestri euntes cognoscerentur. Suæ enim leui armaturæ ac multitudini, quũ nihildum equitũ ipsis adesset, equitatũ Syracusanorũ, qui permultus esset, magnopere nociturũ: at illo modo se occupaturos locũ vnde ab equitatu nihil admodum læderẽtur. Et locũ quidem quẽ capere deberent, ab exulibus Syracusanis, qui ipsos sequebãtur, edocti sunt: quẽ & ceperũt, [c]ante Olympieum. Ipsi autẽ vt hoc quod volebãt efficerẽt, hoc cõmentum machinati sunt: Mittũt quendã probatæ sibi fidei, eundémque ducibus Syracusanis, ad quos mittebatur, non minus (vt *ab illis* putabatur) amicũ: qui diceret se venire à quibusdã Catanẽsibus, (erat autẽ ipse Catanensis) quorum nomina illi nossent, & quos adhuc supereſſe in ciuitate suæ factionis studiosos scirẽt. Is inquit Athenienses intra vrbẽ depositis [d]agitare armis: sique velint illi certa die, prima aurora cuncto cũ populo venire aduersus Atheniẽsem exercitũ, se hunc excluſuros ab vrbe, classémq; incẽſuros: Syracusanos autẽ, facilè Atheniẽses adortos, exercitũ deleturos. Permultos autẽ fore Catanensiũ ad rẽ agẽdã adiutores, ac iã paratos esse, à quibus ipse veniret. Huic Syracusanorũ duces (vt qui erãt alioqui audaciores, & habebãt sua spõte animũ eundi cum apparatu aduersus Catanã) multo incõsideratius fidẽ habuerũt: nec cũctati, constituta die qua ad Catanã adesſent, hominẽ remiserũt: populóq; Syracusano edixerũt (iã enim Selinũtii & alii nõnulli ex sociis aderãt) vt se cũcti nullo delectu ad exeũdũ expedirẽt. Vbi omnia quæ ad apparatum pertinebãt, in expedito

a Quieté. Nõ facessente. negotiũ hoſte.

b Nõ perinde sibi facultatem fore *capiendi loci castris idonei, si aut. &c. Vide annot.*

c Iuxta Olympieum. *Quo loco Olympici templum significari videtur.*

d Pernoctare. *Vel,* Castra habere. *Valla paulò pòst idẽ verbum interpret.* Castra ponere: *& alicubi item in sequentibus,* Pernoctare.

α Καὶ ἡσυχίαν· εἰδότες] ἀπὸ κοινοῦ τὸ στρατόπεδον. εἰδότες ὅτι ἐκ ὁμοίως εἰ Ἀθηναῖοι διωμήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν, ἢτ' εἰ καὶ θάλασσαν φανερῶς καὶ παρεσκευασμένων τῶν συρακοσίων ἐπιπλέοιεν (χαλεπὸν γὰρ ἔσεσθαι ἀποβᾶσιν, αἰσθομένων πρὸς ἀντίων, καὶ ὑπ' ἀσθενεστέρων ὄντων) ἢτ' εἰ καὶ γῆν ἐδόκουν βλαβήσεσθαι. διὰ ταῦτα δὴ ἀπάτην ἐβούλοντο χρήσασθαι, καὶ πρὶν καὶ δόκησιν τοῖς συρακουσίοις ὡς καὶ γῆν ἰόντες· ὅπως ἐπιχειρήσοντες ἐκεῖνοι, παρεσκευασμένοι πρὸς ταῦτα ὦσιν. β Τοὺς γὰρ αὐτοὺς φίλους] τοὺς τῶν φίλους πρὸς Ἀθηναίων καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον τὸν ἑπόμενον ὥστε βλαβήσεσθαι. γ Τοὺς σφῶν] πρὸς Ἀθηναίων. δ Ὑπὸ πρὸς ἱππέων] πρὸς συρακοσίων. ε Ἐδίδασκον αὐτοὺς] τοὺς στρατηγούς. ζ Οἱ ξυνέποντο] τοῖς Ἀθηναίοις. η Πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ] πρὸς τὸ καταλαβεῖν τὸ στρατόπεδον. θ Πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι] τοῖς Ἀθηναίοις. ι Τῇ δοκήσει] καὶ δοκοῦντα ἧσσον ἦ φίλον ἐκείνοις ἦν· ὡς καὶ ἀληθῶς τοῖς Ἀθηναίοις ἦν φίλος. κ Ἀπὸ τῶν ὅπλων] ἤγουν, χωρὶς ὅπλων. λ Καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι] οἱ συρακούσιοι. μ Τὰ σταυρώματα] χάραξ στρατοπέδων. ν Καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη] καὶ ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἄνδρας παρ' ὧν αὐτὸς ἥκει. ξ Καὶ εἰ ἐν διανοίᾳ] ἤγουν διανοεῖσθαι.

fuere, & dies qua cõstituerant venire, aduentabat, profecti Catanã versus, castra posuere ad Symæthum flumen, in agro Leõtino. Quos vbi aduenientes sensere Athenienses, assumptis omnibus copiis & suorũ & Siculorum, & siquis alius illuc ac cesserat, eisque in naues ac nauigia impositis, de nocte tẽdunt Syracusas: & sub ortũ auroræ egrediuntur [a] in magnum portum ante Olympieum, tanquã illic castrametaturi. Syracusani interim equites, primi Catanã perlati, cognito omnẽ classem vela fecisse, regressi nuntiãt peditatui. Cuncti itaq; iã reuersi sunt ad ferẽdas vrbi suppetias: & quia lõgum ipsis iter faciendum erat, Athenienses interea per otiũ copias collocauerant opportuno in loco, vnde pro suo arbitrio prælium inire possent, nec ab equitatu Syracusanorum admodum infestari, [b] vel ante opus, vel in opere faciendo: quòd ab vna parte murales munitiones atque ædificia prohibebant, prætereáque arbores, & stagnum: ab altera autem, loca abrupta, cæsis vicinis arboribus, & ad mare comportatis, [c] cancellatimque confixis, naues prætexuerunt. [d] Quinetiam quæ pars castrorum depressior erat, quæque aditu facillima hostibus, eam electis saxis ac lignis arduam festinabundi reddidere: præterea pontem per quem remeatur à nauibus, soluerunt. Quod opus dum fieret, nemo ex vrbe progressus interpellauit: primi autem Syracusanorum equites ad opem ferendam procurrerunt, mox inde vniuersus peditatus conuenit. Et primùm quidem ad exercitum Athenienſium accessere propius: sed quum ab illis non prodiretur obuiam, regressi, ac via Helorina transmissa, castra posuerunt. Insequenti die Athenienses ac socii se instruxerunt tanquam ad prælium. atque ita [e] steterunt: Dextrum cornu Argiui tenebant & Mantinei,

[a] In illum locum qui erat iuxta vel versus Olympieum, *cuius facta modo fuit mentio.*

[b] *Vel* ante prælium, vel in prælio ineũdo.

[c] *Omittit hic nomen* δάσκωνος, *& paulo post pro* αἰάπου *videtur aliud legisse, aut legendũ putauisse: de quibus vide annot.*

[d] *Vide annot.*

[e] Copias suas instruxerunt.

A λιῶ, καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν, ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ὅτι κατάντης, ηὐλίσαντο ὅτι ᾧ συμίσγω ποταμῷ, ἐν τῇ λεοντίνῃ. οἱ δ' ἀθηναῖοι ὡς ἤσθοντο αὐτῶν προσιόντας, ἀναλαβόντες τό, τε στράτευμα ἅπαν ὃ ἑαυτῶν, καὶ ὅσοι σὺν ἐλαῶν αὐτοῖς, ἢ ἄλλος τις προσετεθήκει, καὶ ὅτι βεβάσαντες ὅτι τὰς ναῦς ἐς τὰ πλοῖα, ἔπλεον ὅτι τὰς συνεκπεμψάσας. καὶ οἵ τε ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον ἐς (ν) τὸ ὀλυμπιεῖον πέδον, ὡς στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ συνεκπλεύσαντες, προῆσαν προσελάσαντες ἐς τὸ καλούμενον, καὶ ἀναθόμενοι ὅτι ὃ στράτευμα ἄπαν [β] ἀνήκοι, [γ] ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς. καὶ ξυμπάντες ἤδη [δ] ἀποτετραμμένοι, ἐβοήθουν ὅτι τὸ πόλιν. ἐν τούτῳ δὴ οἱ ἀθηναῖοι, μαχρᾶς οὔσης [ε] τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν ἐκάθισαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον [ζ] ὅτι τὸ ἧσσον, ἔνθα ἦν μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν συνεκπλεόντων ἦκεν αὖ αὐτοῖς καὶ ἐν ταῖς ἔργοις καὶ τοῖς αὐτοῦ λυπήσων. τῇ μὲν γὰρ, τείχια τε καὶ οἰκίαι εἶργον, καὶ δένδρα, καὶ λίμνη τῷδε δὲ τὸ, χαμαιοί. καὶ τὰς ἐκλεῖς δένδρα κόψαντες, καὶ κατενεγκόντες ὅτι τὸ θάλασσαν, τῷδε τε ταῖς ναῦς ἐπαύρωσιν ἔπηξαν, καὶ ὅτι τῷ δάσκωνι [η] ἔρυμά τε ἦν δυσφοδώτατον ἰὼν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις ἅμα τὰ ταχέων ὤρθωσαν, καὶ τὸ τὸ αἰάπου γέφυραν ἔλυσαν. τῷδε σκοπούμενοι δὲ, [θ] ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε, τοῖσι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν συνεκπλεόντων προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ τοσοῦδε μὲν ἐκλεῖς τὸ στρατεύματος τῶν ἀθηναίων τοσόνδε, ἔπειτα δὲ, ὡς ὅδε αὐτοῖσι τοσόσδε αὐτοῖς, αἰὰ χωρήσαντες καὶ ἅμα βαίνοντες τὸ ἑλωείνιον ὁδὸν, ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνετάξαντο ὧδε· δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ μαντινῆς,

219

[α] Ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον] τόπον ἐπιτήδειον ὑποδέξασθαι. [β] Ἀνήκοι] αἰτήσουσιν. [γ] Ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι] ὡς τοὺς συνεκπλέοντας κινήσοντες. [δ] Ἀποτετραμμένοι] ὀπίσω ἐπανερχόμενοι. [ε] Τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς] τοῖς συνεκπλέουσι. [ζ] Ἐπιτήδειον] ὑποδέξασθαι. [η] Ἐρυμά τε] φύλαγμα. [θ] Ἡ δὲ φοδώτατον ἰὼν] ὡς ἐλάδιον ὁδοιπορεῖν δύνασθαι. [ι] Λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις] ὅτι λογάδας ἐν τῇ πιπάρτῃ λέγει λίθους πρὸς ὁπλέκτας, καὶ οὐ πρὸς ὁπτυχόντας, δῆλον ὑποδῶν. [κ] Ἐκ μὲν τῆς πόλεως] τῶν συνεκπλεόντων.

ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο, ⓐ ξύμ- A
μαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῶν τοῦ
στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἐπὶ τεταγ-
μένων ὅτι ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ὅτι ταῖς βύ-
ναις [a] ἐν πλαισίῳ, ὅτι ὀκτὼ καὶ τοῦτο τε-
ταγμένον. οἷς εἴρητο, ἢ αὐτὸ στρατεύματός
τι πονῇ, μάλιστα ἐφορᾶν ᾗ δεήσει. καὶ
τοὺς σκηνοφόρους [b] ἐντὸς τούτων τῶν ὅπλων
ἐκοινώσαντο. οἱ δὲ συρακούσιοι ἔταξαν
τοὺς μὲν ὁπλίτας, ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας
πανδημεὶ συρακοσίους, καὶ ὅσοι ξύμ- B
μαχοι πάρεσαν. [c] ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς σε-
λινουντίων μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ γε-
λῴων ἱππῆς, ὃ ξύμπαν ἐς διακοσίους· καὶ
καμαρινα ίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι, καὶ τοξόται
ὡς πεντήκοντα. τοὺς δὲ ἱππέας ἐπέταξαν
ὅτι τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ διακο-
σίους καὶ χιλίους· τοὺς δὲ ἀκοντιστὰς. μίλλοισι δὲ τοῖς ἀθηναίοις παρε-
τέρεις ὅτι χρήσαν ὁ Νικίας, κατά τε ἔθνη
ὅτι πρίων ἕκαστα, καὶ ξύμπασι τοιάδε πα- C
ρεκελεύετο, Πολλὰ μὲν παραινέσαι,
ὦ ἄνδρες, τί δεῖ λέγεσθαι, οἷ παρεσμὲν ὅτι
τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἐ-
κανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν,
ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι, μὴ ἀθενοῦς
στρατοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι, καὶ μαντι-
νῆς, καὶ ἀθηναῖοι, καὶ νησιωτῶν ⓐ πλεῖστοι
ἐσμέν, πῶς χρὴ μὴ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε
ξυμμάχων πρὸς τινὰ μεγάλην τὴν ἐλ- D
πίδα τῆς νίκης ἔχειν; ἧσσόν τε καὶ πρὸς αὖ-
δρας παρασκευῇ τε ἀμείνονι μάχῃ, καὶ οὐκ
ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς· ἢ πρὸς τοσόν-
σικελιώτας, οἱ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑ-
πομένουσι δὲ οὔ, διὰ τὸ [d] ὅτι ἡμῖν
τῆς πάλαι ἥσσω ἔχειν. παρασκήτω δ' ἕκα-
στος καὶ τάδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν
ἐλ), καὶ πρὸς γῆν οὐδεμιᾷ φιλίᾳ, ἵνα τινα
μὴ ἄλλοι μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοιαῦ-
τον ὑμῖν παραμυθήσασθαι ἢ οἱ πολέμιοι
σφίσιν αὐτοῖς (δι' οἶδ' ὅτι) παρακελεύονται.
οἱ μὲν γὰρ, ὅτι πρεῖ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών· alterũ cæteri socii, Athenienses medium. Et dimidium quidem copiarũ in fronte octonis ordinibus instructum erat, dimidiũ verò, quod ad [a] tentoria erat, & ipsum octonis quadrato agmine ordinibus: cui præceptum erat, quamcunque maximè partem exercitus cerneret laborantem, ad eam se conferret. Intra hos [b] ita instructos, posuere lixas calonésque. Syracusani autem eos qui iustis armis præditi erãt, instruxere denos senos, omnem videlicet populum, & quicunque aderãt sociorum. Auxilio autẽ illis venerant Selinuntii quidem in primis, mox verò Geloi equites, ad ducentos, & Camarinæi, ad viginti, sagittariíque circiter quinquaginta: equites autem non minus mille ac ducentos in dextro [c] collocauere cornu: hos iuxta, iaculatores. Ibi, quũ Athenienses essent priores inituri prælium, Nicias singulas gentes, vt quãque adibat, talibus verbis adhortabatur, [d] MVLTA *apud vos*, viri, me vti exhortatione quid opus est, vt certetis, qui ad hoc ipsum faciendum adestis? Hic enim apparatus videtur mihi per se efficacior esse ad præbendam audaciam, quàm verba *alicuius* probè dicta, si imbecillus sit apparatus. Nam vbi sumus Argiui & Mantinei & Athenienses, & [e] primores insulanorum, quónã pacto oporteat nos inter tantos ac tales socios non habere ingentẽ victoriæ spẽ? præsertim aduersus homines nõ delectos, quales nos sumus, sed [f] sine delectu veniẽtes ad resistẽdũ: & eos qui dẽ, Siciliẽses, [g] qui & nos cõtemnũt, nec tamẽ expectãt, quia minus peritiæ quã audaciæ habẽt. Id quoq; velim cuiq; vestrũ veniat in mentem, [h] nos procul à nostra in haud benevola terra abesse, quam nequaquam vos nisi pugnando obtinebitis. Atque ego diuersa ratione quàm seipsos (vt probè scio) hostes adhortantur, vos admoneo. Illi enim, [i] quòd pro patria sibi res est:

a Vide annot.

b In subsidiis collocatos. *Vel*, In secũda acie: introrsus videlicet, non in fronte.

c Introrsus collocauerunt. *Videannot.*

d Longa exhortatione, viri, quid vti attinet *nos*, qui ad idem certamen adsumus?

e Præcipui inter insulanos.

f Vniuersim. *Q.d.* E toto populo cõgregati.

g Qui nos quidẽ contemnunt, sed impetũ tamen nostrum non sustinebunt, quia, &c.

h Nos procul à nostra *patria*, & nulli terræ *nobis* benevolæ vicinos esse, nisi quam ipsi pugnando obtinebitis.

i Quòd pro patria, *vel de patria*, sibi certamen futurum sit: at ego,

---

α Ἐν πλαισίῳ] ἐν πυραγόνῳ σχήματι.
β Ἐντὸς τούτων τῶν ὅπλων] τῶν ὅπλων ὧν ἐπεκτήσαντο παρὰ τῶν ἀθηναίων.
γ Ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς] τοῖς συρακουσίοις. δ Καὶ οὐκ ἀπολέκτους] ἐξηρημένους. ε Οἱ ὑπερφρονοῦσι μὲν] ἡγοῦνται περιφρονοῦσι, παρ' οὐδὲν ἄγοντες. ζ Ἐπεὶ σφίσιν τῆς πάλαι ἥσσω] ἤτοι, διὰ τὸ πάλαι μὲν ἔχειν αὐτοὺς, ὅτι σφίσιν δὲ, οὐ τὴν, διὰ τὸ ἥττονα εἶναι τῶν ἐκείνων ὑπεναντίων τῆς ἡμετέρας πάλαι. η Παρασκήτω δὲ καὶ τάδε] διδάσκω.

quòd nequaquá in patria, ex qua non facilè reuertendum sit, nisi potitis victoria. *Intellige autem Ex qua regione, quæ nequaquam est patria nostra. Alioquin tamen schol. Græcum. Vide annot.*

ego, quòd non licebit postea; nisi vincimus, *patria frui, aut certè non* facilè hinc *in patriam* reuerti. permulti nãq; equites nobis ingruêt. Vos igitur vestræ ipsorũ dignitatis memores, inuadite strenuè hostẽ, existimantes præsentẽ difficultatẽ atq; necessitatẽ quàm aduersarios esse terribiliorẽ. Hæc loquutus Nicias, cõtinuò copias egit in Syracusanos, non expectantes quidẽ illos eo tẽpore iam sibi fore dimicandũ: quorũ etiã nonnulli in vrbẽ, vtpote vicinã, abierãt. Qui tamẽ festinabundi ad suos adiuuandos accurrentes, tardius quidẽ peruenere, sed vt quisque perueniebat, ibi miscẽs se pluribus, cõsistebat. Nã eis neque alacritas neque audacia defuit, aut hac in pugna, aut in cæteris: nec animi præstantia Atheniẽsibus interiores erãt, quatenus peritia suppetebat: quatenus nõ suppetebat, inuito animo cedebãt. Et tamen quòd non opinabãtur in se venturos Athenienses priores, quódq; properè tutari se cogebantur, sumptis raptim armis, occurrerunt. Et primùm ex vtrisquè, qui vel de manu vel fundis lapides iaciunt, & sagittarii, leue certamen commiserunt, fugiendo fugandóque inuicem, vt in leui armatura fieri credibile est. Deinde & aruspices bene litatum esse, palàm fecerunt, & classico canente, armati coierunt, processerúntque. Et Syracusani quidem prælium inibant pro patria, próque sua quisque & in præsens salute, & in posterum libertate. Ex hostibus autem Athenienses quidem, [a] pro aliena terra, sed vt suam obtinerent, néve illam victi perderent. Argiui verò, & qui ex sociis liberi erant, vt vnà cum Athenienſibus compararent ea, quorum gratia venerant, vtque suam quisque patriam victores reuiserent. Socii autem qui alterius imperio parebant, alacri animo erant: præcipuè quidem ob

[a] De aliena terra, vt eam propriã habeant. *Id est, Vt eã sibi vendicarẽt. Vel suam facerent,* & ne suam victi clade afficerent.

Ἐγὼ δέ, ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς χρεὼν ἀ-
δεῖ, ἢ μὴ ῥᾳδίως ἐπάνοδος. ① ἔρχονται ἱππῆς
πολλοὶ ἐπιχείσοντες. ἢ τε ὑμετέρας αὐ-
τῶν ἀξίας μνησθέντες, ἐπέλθετε τοῖς ἐναν-
τίοις ὡς ἐξ ὑμῶν, καὶ τὴν προὖσαν αἰσ-
χύνην καὶ δουλείαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι
τῶν πολεμίων. Ὁ μὲν Νικίας, ταῦτα πα-
ρακελευσάμενος, ἐπῆγε· ὁ δὲ Συρακόσιος
θᾶσσον. οἱ δὲ συμμαχοῦσι ἀντεξεδέχοντο μὲν
ἐν τῷ χαλεπῷ τούτῳ ἤδη μαχεῖ-
σθαι, καὶ ἵνες αὐτῶν ἐγίγνοντο τῆς πόλεως οὔ-
σης καὶ ἐπελπιζόμενοι· οἱ δὲ καὶ ἐξ ἀσυν-
δέτου ἀντεσβοηθοῦντες δρόμῳ, ὑστέριζον μὲν
ὡς δὲ ἕκαστος τύχοι τοῖς πλείοσι ἀντεσπίπτε,
καθίσαντο. οὐ γὰρ δὴ ἀντεξουσίαι ἐλλιπεῖς
ἦσαν, οὐδὲ τόλμη, ὅτ' ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ
οὔτ' ἐν ταῖς ἀλκαῖς· ἀλλὰ τῇ μὲν ἀπειρίᾳ
οὐκ ἤσσους ἐς ὅσον ἡ ὅπλισις αὐτέχοι· τῷ δὲ
ἐλλείποντι αὐτῆς, καὶ τὸ βουλόμενον ἄκον-
τες ἀντεξεδίδοσαν. ὁμοῖος δὲ ἂν οἱ μὲν
σφίσι τοῖς ἀθλιωτέροις ἀντέρους ἐπελθεῖν,
καὶ ἅμα τάχους αἰσθανόμενοι ἀμυνεῖσθαι,
ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, θᾶσσον αὐτε-
πῆσαν· καὶ τροπῶν μὲν αὐτῷ ἑκατέρων οἱ τὸ
λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται πρού-
μαχοντο· καὶ ἔσπασαν, οἷας εἰκὸς ψιλοῖς ἀλ-
λήλων ἐποίουν. ἔπειτα ὑμνήσαντες τε ὀφά-
για ἀντεξέφερον τὰ νομιζόμενα, καὶ σαλ-
πικταὶ ἐξώδου ἐπώτιμον τοῖς ὁπλί-
ταις. ② οἱ δ' ἐχώρουν, συμμαχοῦσι μὲν πε-
ρί τε πατρίδος μαχούμενοι, καὶ τῆς ἰδίας,
ὡς ἕκαστος, ὃ μὲν αὐτίκα, σωτηρίας, τὸ δὲ
μέλλον, ἐλευθερίας τῷ δὲ ἐναντίων, ἀν-
θιωᾶοι μὲν, ἀντεῖτε τῆς ἀλλοτρίας [a] οἰ-
κείαν ἕξειν, καὶ τῶν οἰκείων μὴ βλάψαι ἧσ-
σόμενοι· ἄρχειοι δ', ὡς τῷ ξυμμάχων οἱ αὐ-
τόνομοι, ξυνίστησαθαί τε ἐκείνοις ἐφ' ἁλ-
ῶντι, καὶ τῶν [b] ἀρχουσῶν σφίσι πατρί-
δα, νικήσαντες, πάλιν ὁρᾶν. ὃ δὲ ὑ-
πήκοον τῷ ξυμμάχων, [c] μέγιστον μὲν ἀντεῖ

[a] Ἐξ ἧς χρεὼν δεῖ] ἦσαν λείπει τὸ, ἐξ ἧς ἐ-
σμὲν ἡμεῖς· ἢ πρὸς ἧς, αἰτιατικὴν ἀντὶ γενικῆς. β Καὶ-
τῆ παρόντι αἰσθάνεσθαι] τῷ αἰσθάνεσθαι τῆ παρούσῃ
δυνάμει, ἢ πράγματι παρόντι. γ Ἐπῆγε τὸ σφαγιάσασθαι] καὶ τὸ πολεμίων ἀπολε-
σθῆναι. δ Τὸ ἐλλιπὲς ἦσαν] ἦσαν, ὑστέρουν ἦρ-
χοντο. ε Ἐλλιπεῖς ἦσαν] ἦσαν, ἦπλους ἢ ἀθ-
λίους. ζ Ἀπειρίᾳ δ' ἧσσους] ἀπειρίαν
νῦν λέγουσι τὴν πάροδον, διὰ τὸ εἰθισμέ-
νους μὲν ἐν τῇ χώρᾳ εἰς τὰ
μάχιμα, τοὺς δὲ ὁπλίσεως μετέχοντας, καὶ τῇ
ἀντεξουσίᾳ ἀκόντως ἡσσᾶσθαι. η Σφάγια
ἀντεξέφερον] ἐμφανεσθαι τὰ σφαγιάσια ἐφά-
ζοντο. θ Τὰ νομιζόμενα] ἃ κατ' ἐθισμὸν
μόνον γινόμενα. ι Ξυνώδου ἐπώτιμον]
παρώρμων ἀντεῖς τὸ ξυμμάχους. κ Οἰ-
κείαν ἕξειν] ὥστε κτήσασθαι τὴν ἀλλοτρίαν,
καὶ δίκην ἢ ἀπηλλάγαι μὴ κακῶσαι τὴν πα-
τρίδα. λ Ἐκείνοις ἐφ' ἁλῶντι] ὅτε
ἀθλιωτέροις. μ Μέγιστον μὲν ἀντεῖ τῆς
αὐτίκα] μάλιστα μὲν δὴ τὴν ἰδίαν σωτη-
ρίαν ἀντεξεμάχοντο· ἧπερ ἐν ἀνάγκῃ μάχονται ἀεὶ
κίνδυνος αὐτοῖς εἰ μὴ κρατοῖεν.

τῆς αὐτίκα αἰελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, ὃ προθυμον εἶχον· ἔπειτα γὰρ [a] ἐν παρέργῳ καὶ εἴτι ἄλλο ξυλλαβοῦσι ῥᾴον αὖθις ἐπαναχύσεται. [b] ἠρωμένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης, ὅπερ πολὺ αὐτεῖχον ἀλλήλοις· καὶ ξυνέβη βρονταί τε ἅμα πνευμάτων ἠρθαι καὶ ἀστραπὰς, καὶ ὕδωρ πολύ. ὥστε τοῖς μὲν πρώτοις μαχομένοις, καὶ ἐλαχίστα πολέμῳ ὠμιληκόσι, καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι φόβος· τοῖς δ' ἐμπειροτέροις, καὶ μεγάλα, καὶ ὥρᾳ ἔτους φαίνεσθαι δοκεῖν, τοῖς δὲ αὐθεκάστοις, πολὺ μείζω ἐκπλῆξιν μὴ νικωμένοις πρέχειν. ὡσαύτως δὲ πρῶτον τῶν Ἀργείων ὁ εὐώνυμος κέρας τῶν συμμαχικῶν, καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ ἐπ' ἀσπίδας αὐτοὺς, προεκπλήσσει ἤδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν συμμαχικῶν, καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ὅπερ πολὺ μὴ ὀκνήσαν οἱ Ἀθηναῖοι (ἦν γὰρ ἱππεῖς τῶν συμμαχικῶν πολλοὶ ὄντες καὶ ἀπήκοντοι εἶργον· καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴπερ τις προεξεδιώκων ἴδοιεν, αἰέξελαυν) [c] ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλὲς εἶχε, πάλιν ἐπεμεχώρησαν, καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ συμμαχοῦσοι, ἀναθορόντες ἐς τὴν ἑλωρινὴν ὁδὸν, καὶ ὡς ἐκ τῶν πρόσθεν ξυνταξάμενοι, ἔς τε τὸ ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν πρέπεμψαν φυλακὴν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἐν αὐτῷ κεῖνται σφῶν καὶ οἱ λοιποὶ ἐπεμεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγχωρήσαντες δὲ τοῖς ἑαυτῶν νεκροῖς, καὶ ὅπου πυρὰ ὅπου ἔθεντες, κατέλιπον αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν συμμαχικοῖς ἀπέδοσαν ὑποσπονδεὶς τοὺς νεκρούς· [d] (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων τοιάδε ἑξήκοντα καὶ διακόσιοι) τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ

A præsentē salutē, quam, nisi vincerent, desperabant: [a] secundo autem loco, si nō ob aliud, certè vt indulgētiores haberēt illos quibus parebant, quòd eorū adiutores in subigenda *Sicilia* fuissent. Vbi pugna ad manus venit, perdiu inuicē sibi restiterunt, quum interim contigit vt fulgura & tonitrua aliquot simul & pluuia ingēs existeret. Qua ex re *Syracusani* quidem qui tunc primùm pugnabant, minimè experti bellorum, terrore correpti

B sunt: sed *Athenienses* qui expertiores erant, putarunt, ea quæ fiebant, propter anni tēpus fieri: [b] & eos qui huic rei non cederent, multo maiorem terrorē aduersariis iniecturos. Quum autem primi omnium Argiui impressionem fecissent in læuum Syracusanorum cornu, & post Argiuos, Athenienses in oppositam sibi partem, reliquæ iam Syracusanorū copiæ perruptæ, atque in fugā versæ fuerunt. Verùm

C non longo illos spatio persequuti sunt Athenienses, ab equitatu hostili, qui permultus atque [c] inuictus erat, inhibiti. Is enim in armatos hostes, siquos lōgius insequentes cerneret, inuectus, cōpescebat. Illi tamen conferti, quoad tutè potuere persequuti, retro se receperunt, trophæúmque statuerūt. Syracusani, in viam Helorinā congregati, & vt poterāt è præsenti rerum statu instructi, præsidium tamen [d] ad Olympieū, quod adhuc ipsorū erat,

D miserunt, veriti ne Athenienses, pecunias quæ illic erant amouerent. cæteri rediere in vrbem. Athenienses tēplum illi quidem nō adiere, sed receptis suorū cadaueribus, ac pyræ impositis, ibidem pernoctarunt. Postero die, [e] Syracusanis, victoriam concedentibus. mortuos reddidere, numero, tam ciuium quàm sociorum, ducentos sexaginta. Suorum autem tum

[a] *Vide annot.*

[b] Et aduersarios, qui non superarē tur, multo maiorē afferre terrorem. *Vel*, multo maioris terroris occasionem præbere.

[c] Integer & infractus erat. *aduersum*, Non superatus erat. *Vel*, Nondum superatus.

[d] Ad Olympieū è suorum numero miserunt.

[e] Syracusanis pace sequestra, *vel* pactis inducus, mortuos redd.

α Ἐν παρέργῳ, ἢ ὅπι ἄλλο] οἱ ἱππῆς πρότερον μὲν δίχα ἦ αὐτῶν σωτηρίαν προσιόμενος ἐμάχοντο, αὖθις δὲ εἰ καὶ ἄλλοθι. ἢ δίχα τοῦτο μάλιστα ὅπως συλλαβόντες φιλίαν τῶν αὐτῶν ἦ σκηλίας, ἀθηναῖοι ῥᾴοτερον τῶν συμμαχομένων ἔχοιεν. δοκεῖ γὰρ ὅτι τὸ ῥᾴδιως ὑπακούσονται. β Γενομένης δ' ἐν χερσὶ ἦ μάχης] ἦτοι συμβαλόντες ἐγγὺς, ἢ ὅτε χρὸς μαχομένων, μετὰ τὸ παύσασθαι τοὺς λιθοβόλους καὶ τοὺς σφενδονήτας. ἦ (ὡς ἔνιοι) ἀρξαμένης δὲ ἦ μάχης. γ Μαχομένοις] τοῖς συμμαχικοῖς. δ Ξυνεπιλαβέσθαι] αὖθις φόβος ἦν. ε Τοῖς δ' ἐμπειροτέροις] τοῖς ἀθηναίοις. ζ Καὶ ὥρᾳ ἔτους] ἐν χειμῶνι ἦν. η Τοὺς δ' αὐθεκάστους] ἀκπλαγέντας ἢ μᾶλλον ὑπὸ τῶν αὐτόθεν, μὴ νικωμένων. θ Καὶ ἀπήκοντι] οὐχ ὡς, οὐ πολλοὶ, ἀλλ' ὡς πᾶν οὐχ ἥκιστα ἱππεῖς. ι Εἰς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων. κ Ἐπακολουθήσαντες] οὐχ οἱ ἱππεῖς, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι. λ Ἀπέθανον δὲ αὐτῶν] τῶν συμμαχικῶν.

A τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα. καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκηνώματα ἔχοντες, ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. χειμῶντε γὰρ ἦν, καὶ ὃν πόλεμον αὐτόθεν ποιήσασθαι, ὅπως ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν αὖ ἱππέας τε μεταπέμψασθαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρασθαι, ὅπως μὴ πανταπασιν ἱπποκρατοῦνται· καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται, καὶ πρὸς Ἀθηναίων ἔλθῃ τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μᾶλλον τῷ μάχῃ μᾶλλον σφῶν ἐπακούσεσθαι· τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς εἰς ὃ ἔαρ ὑπερχρήσοντες τοῖς συμμαχούσαις. καὶ οἱ μὲν, ταύτῃ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον καὶ Κατάνην ἀφικόμενοι· συμμαχούσαι δὲ, ὧν σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες, ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τἆλλα ξυνέσει οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γιγνόμενος, καὶ ἀνδρίᾳ ὑπερφανὴς, ἐθάρσυνέ τε, καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι. τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐκ ἠσπάζετο, τὴν δ' ἀπαξίαν ἐλέγετο. "ἃ μὲν τοσοῦτόν τε ἐλλιπῆναι ὅσον εἰκὸς ἦν, ἄλλως τε 221
"τοῖς πρώτοις τῶν ἐλλείπων ἐμπειρίᾳ ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν χρονίσασι ἀντιπαρασκευάσασθαι μέγα ὄφελος καὶ ὁ πλῆθος τῶν στρατηγῶν, καὶ τὸ πολυαρχίαν (ἧσσον γὰρ πεντεκαιδέκα ④ στρατηγοὶ αὐτοῖς) τῷ τε πολλῶν τὸ ἀξυνίετον ἀνάρχιαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γίγνωνται ἔμπειροι, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικὸν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκποιεῖσθαι, ὅπως ὡς πλῆσοι ἔσονται, ἐς τὴν ἄλλην μελέτην στρεψάμενοι, ἔφη χρῆναι τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρείᾳ μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, τάξεως δὲ ἐς τὰ ἔργα προσγιγνομένης. ὅτι δώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά, τὸ μὲν, μετὰ κινδύνων μελετώμενα, τὸ δὲ θάρσος ἐκ τῆς ἐμπειρίας, αὐτὸ ἑαυτῆς, μετὰ δὲ πίστεως τῆς ὑπαρχούσης, θαρσαλεώτερον ἔσεσθαι.

a In equitū potestate essent.

b Lubentius imperium suum accepturas.

c Cedere casui. *Ad verbum*, Ei quod accidisset. *Id est*, Desponere animum propter id quod accidisset.

d Legit χρονίσασι, in dubio de qua voce videamus.

e Quindecim, πεντεκαίδεκα. Pro quo Valla πέντε legit.

f Et vulgus militū, sub nullius imperio se inordinatè gerens, καὶ τῶν πολλῶν τὸ ἀξυνίετον ἀναρχίαν.

g Ambo progressum habitura esse, vel auctum iri, hāc quidem, exercitationē inter periculā, præstantiam veri animi, sua peritia fretā, semetipsa confidentiorem fore. *Q. d.* A seipsa superatum iri. *Id est*, Tantum incrementum sumpturam vt à seipsa videri posset esse superata.

---

a Οὐ μόνον τοσοῦτόν γε] οὐχ ὕστερος ἦν τοσοῦτος ἄρα ἦν. b Τοῖς πρώτοις τῶν ἐλλείπων ἐμπειρίᾳ] τῇ ἐμπειρίαν ἔχοντι καὶ γυμνασίαν περὶ τὰ μάχιμα. c Παρασκευάσωσιν] ἤγουν, παιδεύσωσιν εἰς παρασκευήν. d Τὸ μὲν] τὸ ἀνδρείαν. e Τὴν δ' ἀψυχίαν] τὴν ἀνδρείαν. ἔμοιγε δοκεῖ τὸν ὦ προσοιμώζειν καὶ δύων τὰς μελέτας ποιήσθαι. f Μετὰ δὲ πίστεως] μετὰ δὲ πεποίθησιν ἀληθινὴν τῆς ὑπαρχούσης.

τοὺς τε στρατηγοὺς, καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χειροτονῆσαι ἑλέσθαι, ⟨ὃ⟩ ὁμόσαι αὐτοῖς ὅ ὅρκιον, ᾧ μὴν ἐάσειν ἀρχὴν ὅπη αὐτοῖς βούλοιτο). οὕτω γὰρ, ἃ, τε κρύπτεσθαι δεῖ, μᾶλλον αὐτὰ λήσεσθαι, καὶ τἆλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀποφασίστως παρασκευάσεσθαι. Καὶ οἱ συγκλητικοὶ, αὐτοῦ ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντό τε πρῶτα ὡς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο Ἑρμοκράτη, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου, καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου. Τούτους τρεῖς καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται, καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείσωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ παραφανοῦς· ἦσαν γὰρ σφῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις· ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγαγωσιν αὐτούς, ἢ τὸ πρὸς ὃ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφελεῖσθαι ἄλλῳ ὁτῳοῦν πέμπωσι. Τὸ δὴ ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευσεν εὐθὺς ὡς μεσήνιον, ὡς παραδοθησόμενον· καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγίγνετο. Ἀλκιβιάδης γὰρ, ὅτε ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μεταπεμπόμενος, ᾐσθάμενος ὅτι φεύγοιτο, μηνύει τοῖς τῶν συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν μεσήνῃ, ᾧ ξυνῄδεσαν τὰ μέλλοντα. Οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε σασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες, ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους· οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας ὑπὲρ μείναντες τρεῖς καὶ δέκα Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχαλάζοντο, καὶ τὰ ὑποτεθέντα οὐκ εἶχον, καὶ παρεύχρηστα οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς νάξον καὶ θρᾴκας, σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι, αὐτοῦ διεχείμαζον. καὶ τελευτῆσαι ἐς τὰς Ἀθήνας ὑπό τε χρήματα καὶ ἵππους, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται. ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, καὶ τελμῖτιν ὑπὲρ τοῦ ποιησαμένου, τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς ὑποπολαίας ὁρῶν

A Quin ipsos imperatores, vt paucos, ita summa potestate præditos deligi oportere, quibus iusiurandum præstetur, [a] permittendum illis vt quatenus ipsis libuerit, eatenus imperio suo fungantur. Sic enim quæ celari oportet, magis celatum iri, & cætera [b] pro commoditate præparari, nullo tergiuersante. Hermocratem quum audissent Syracusani, in eius sententiam omnia decreuerunt, ipsúmque imperatorem delegerunt, & Heraclidem Lysimachi, & Sicanum Execestii *filium*. Hos tres miserunt etiam legatos Corinthum & Lacedæmonem ad societatem contrahendam, ac Lacedæmonios persuadendos pro se bellum aduersus Athenienses administrare fortius ex professo, [c] aut abducendo ex Sicilia Athenienses, aut aliquod præsidium ad illam Sicilienſem manum *quæ imbecillior esset*, mittendo. At classis Athenienſis quæ ad Catanam erat, continuò Messanam se contulit, tanquam receptura eam vrbem per proditionem. Sed quæ tractabantur, non successere. Siquidem Alcibiades, abrogato sibi [d] magistratu, quum reuocaretur, [e] gnarus se exulem fore, detulit indicium rei cuius agendæ conscius erat, amicis Syracusanorum qui Messanæ agebāt. [f] Illi delatos proditionis quum ante omnia interemissent, & mox orta seditione in armis essent, obtinuere id quod volebant, ne reciperentur Athenienses. Isti, statuis illic tredecim circiter dies habitis, vbi anni tempore vexari cœperūt, & necessaria deesse, nec aliquid succedebat, rediere in Naxū & ad Thraces: illícq; circumdato castris vallo hybernauerunt, missa Athenas trireme pecuniarū & equitatus gratia, vt ea primo statim vere adesset. Per eam hyemem Syracusani quoque murum ante vrbem, quacunque parte spectat Epipolas, incluso intra [g] fano, excitauerunt:

a Se permissurōs eos pro sua peritia imperare.

b Recte atque ordine apparatū iri.

c Vt aut è Sicilia abducerentur Athenienses, aut exercitui qui in ea erat, mittere auxiliū minus possent. *Vide annot.*

d Imperio.

e *Vel*, Sciens se exilio mulctatum iri.

f Qui partibus *Syracusanorū* fauebant, obtinuerunt vt non recip. Ath.

g Τελμῖτιν accipit pro τέμενος. *Vide annot.*

α Ὅτῳ αὐτοῖς βούλοιτο] ὅπως αὐτοῖς ἄρχειν ἐξῇ ὅτῳ συμφέρειν. β Ἃ, τε κρύπτεσθαι δεῖ] καὶ τὰ, σιωπᾶσθαι. γ Μᾶλλον αὐτὰ λήσεσθαι] εὐδοκιμεῖν τὸ μέλλον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. δ Ἧσσον ὠφελεῖσθαι] ἧττον συμμαχίαν. ε Καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγίγνετο] τὰ δὲ πρασσόμενα οὐκ ἐπιτυγχάνειν. ζ Ἐπεκράτουν ὃ μὴ δέχεσθαι] ἦρχον, εἰδὼς τὸ μέλλον. η Ξυνῄδεσαν τὰ μέλλοντα] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔπασχον. θ Οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν] τοὺς ὑποπτους ὡς παραδιδόντας. ι Ἐπεκράτουν] ἐνικων. κ Οἱ ταῦτα βουλόμενοι] τὸν τῶν συρακουσίων. λ Ἐπιτήδεια] τρόφιμα. μ Καὶ παρεύχρηστα οὐδέν] οὐδὲν ἐπιτήδειον ὑπὸ αὐτῶν.

ne, si fortè malè pugnassent, [b] qua parte fragilior erat vrbs, circumuallari possent. Apud Megara quoq; itémque apud Olympieũ præsidiũ aliud posuerunt: quinetiã qua cunque ex parte descendi à mari in terrã poterat, cancellato vallo præcluserunt. Et quũ scirent apud Naxũ Athenienses hybernare, cum omni vulgo aduersus Catanã in expeditionẽ ierunt: agróq; eorum vastato, & castris Atheniensiũ, tabernaculisq; incẽsis, domũ rediere. Super hoc quũ intellexissent ab Atheniẽsibus Camarinã missos esse legatos pro iure societatis initæ sub Lachete, siquo pacto ad se illos inducerẽt, & ipsi ediuerso misere legationem. Erant nanq; ipsis suspecti Camarinenses, [c] quòd segnius ea quæ misserant ad superiorẽ pugnã, misissent, & ne deinceps opẽ ferre recusarẽt; néve ab Athenienſibus, quos cernebant è prælio superiores discessisse, persuasi, ad eos ex veteri amicitia accederẽt. Profecto igitur illuc ex Syracusis Hermocrate cũ aliis, Atheniensiũ autẽ, Euphemo, cum cęteris, Hermocrates, aduocato cõcilio Camarinensium, [d] vt Athenienses palàm insimularet, hanc habuit orationẽ, NON IDEO ad vos legati missi sumus, viri Camarinæi, quòd timeamus ne præsenti Atheniensiũ exercitu terreamini: sed potius ne, priusquã à nobis quippiã audieritis, illorũ verbis *quæ apud vos facturi sunt*, inducamini. Veniunt enim in Siciliã, sub obtentu quidẽ eo quẽ audistis, animo autẽ quo iã omnes suspicamur, & (vt mihi videtur) non ad Leontinos in sedem suã reducendos, sed ad nos potius à sede nostra abducẽdos. Neq; enim consentaneũ est, [e] illos eas quæ illic ciuitates sunt, ex vrbibus ablegare, quæ autem hîc sunt, in vrbibus collocare: & Leontinorum curam gerere quasi cognatorum, quia Chalcidenses sint: ipsos autem Chalcidenses, qui apud Euboeam sunt, à quibus isti oriundi sunt, in seruitute continere. Itaque quo prætextu illa obtinent, eodẽ nunc ista obtinere conantur. Nam quũ à voluntariis Ionibus essent tanquam ad vlciscendum Medum ducesco̅stituti, & à cæteris

Ita scribit Nicolaus, quum potius subaudiatur blasphemans. Vide annot.

Ne non prompto animo ea quę, &c.

d Volens Athenienses insuper, vel amplius crimi nari. Aut, Volens maiorem Athenienſibus conflare inuidiam.

e Eos, è ciuitatibus quæ illic sunt ciues exterminare, eas autem quæ hîc sunt ciuibus suis frequentare. Vel, Incolendas dare. *Vide annot.*

A ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος διαπορίσχισι ὦσιν, ἐπὶ ἄρα σφᾶλῶσι. ἐς τὰ μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ ὀλυμπιείῳ ἐπὶ θάλασσαν τὸ ἐξαίρωσαν πᾶσι ἐχῇ ἔσοδος ἦσαν. καὶ τὸ ἀθηναίοις εἰδότες ἐν τῇ νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πρὸς ἡμεῖς ὅτι τὰ καπάνλω καὶ τὸ τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πιθανόμενοι τοὺς ἀθηναίους ἐς B τὸ καμαρίναν, κατὰ τὸ ὅτι Λάχητος ἡμομόλων ξυμμαχίαν, πρεσβεύσαι, εἶπον πρεσβυτάτην δὲ αὐτοὺς, αὐτε πρεσβεύοντο καὶ αὐτοί. ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς οἱ καμαρίναιοι μὴ προθύμως σφίσι μήτ' ὅτι τὸ πρώτῳ μάχῃ πέμψαι ἀ ἔπεμψαν· ἐς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ οὗ πρέξαντας, πρόφασιν δ' αὐτοῖς, τὸ πρότερον φιλίαν πεποιῆντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ C συνεδρίου, Ἑρμοκράτους, καὶ ἄλλων ἐς τὸ καμάρίναν, ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, Εὐφήμου μὲν ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης, ξυλλόγου ἡμομένου τῶν καμαριναίων, βουλόμενος πρόσοδον διαβολὴν τοῖς ἀθηναίοις, ἔλεγε τοιάδε, ΟΤΙ ΤΗΝ « πρόσθεν δυνάμιν τῶν ἀθηναίων, ὦ καμάρι- « ναῖοι, μὴ αὐτὸν καταπλαγῆτε δείσαντες, « ἐπρεσβυσάμεθα· ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς μέλλον- « τας ἀπ' αὐτῶν λόγοις, πρὶν ὑμᾶς ἀκοῦ- « σαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἔχουσι γὰρ ἐς τὸ σικε- « λίαν, πρόφασιν μέν, ἢν πιθανῶνται, διανοία « δ', ὡς πάντες ὑπονοοῦμεν. καί μοι δοκοῦσιν « λεοντίνους βούλεσθαι καταοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς « μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ βούλονται τὰς μὲν « ἐκεῖ πόλεις οἰκεῖσθαι ποιῆσαι, τὰς δ' ἐνθάδε « κατοικίζειν· καὶ λεοντίνων μὲν χαλκιδέων ὄν- « των, τῶν δὲ ξυγγενῶν κήδεσθαι, χαλκιδέας δὲ « τοὺς ἐν βοιοίᾳ (ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι) δουλοῦσθαι « μοίους ἔχειν. τῇ δ' αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔχουσι « καὶ τὰ ἐνθάδε νεῶν πειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ « ἡμόμενοι ἐκόντων τῶν τε ἰώνων, καὶ ὅσοι « 223

D λίαν, προφάσει μέν, ἢν πιθανεύσωσι, διανοίᾳ δ', ὡς πάντες ὑπονοοῦμεν. καί μοι δοκοῦσιν βούλεσθαι καταοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ βούλονται τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις οἰκεῖσθαι ποιῆσαι, τὰς δ' ἐνθάδε κατοικίζειν· καὶ λεοντίνων μὲν χαλκιδέων ὄντων, τῶν δὲ ξυγγενῶν κήδεσθαι, χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν βοιοίᾳ (ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι) δουλοῦσθαι μοίους ἔχειν. τῇ δ' αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔχουσι καὶ τὰ ἐνθάδε νεῶν πειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ ἡμόμενοι ἐκόντων τῶν τε ἰώνων, καὶ ὅσοι

a Προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς] οἱ καμαριναῖοι τοῖς ἀθηναίοις. b Μὴ ὑμᾶς πείσωσιν] ἀπὸ κοινοῦ, δι' ἴσωσιν. ἵνα ᾖ, δι' ἴσωσιν τὸν λόγον δηνόησε. γ Τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις] τὰς πρὸς τὰς ἀθήνας. δ Τῇ δ' αὐτῇ ἰδέᾳ] πρόπω. διανοίᾳ. ε Καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν] καὶ ὅσοι ἄποικοι ἦσαν αὐτῶν.

ἀπὸ σφῶν τῶν ξύμμαχοι, ὡς ἕκαστοι τῷ μὴ- A qui ex ipsorum coloniis socii erãt,
δου ὑμφείλ., ἢ τῷ μὲν, λῃ ποστατίαν, τοὺς δὲ, eos in potestatẽ suã redegerut: par-
ἐπ' ἀλλήλοις στρατεύῃ, ζοῖς δ' ὡς ἑκάστοις tim quasi desertores militiæ fuissẽt,
ἴνα εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες, κα- partim quòd inter se belligerarẽt,
τεστρέψαντο, ἢ οὐ πρὸς τῆς ἐλευθερίας ἀρχὴ partim ob aliam causam, quã vt in
οὔτε οὔσῃ τῷ ἑλλήνων, οὐδ' οἱ ἕλληνες τῆς quosque habebãt opportunã, ob-
ἑαυτῶν, τῷ μηδ' ὑπ' ἄλλου, πρὸς δὲ [a] (ι) iectabãt. Neq; verò aut Athenien-
μὲν σοφὸν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώ- ses pro Græcorũ, aut Græci pro sua
σεως, [γ] οἱ δ', ὅτι δεσπότου μεταβολῇ, οὐκ ipsorũ libertate Medo restiterunt:
ἀξιωτέρου, [δ] κακοξυνετωτέρου δέ. [a]sed ipsi, vt sibi, non Medo, seruire-
ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν ἀδικωμένων δύναμιν B tur: illi, vt dominũ cõmutarent,
ῥᾴρητον οὖσαν πόλιν νεῶν ἥκομεν ἐπιφα- [b]nõ pro eo qui minus, cũ qui ma-
νοῦντες ἢ εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ· πολὺ γὰ μᾶλ- gis, sed pro eo qui peius, eũ qui me-
λον ἡμᾶς ἀξιοῖ αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες lius sentiret. Verùm, etsi facilè re-
παραδείγματα τῶν τε ἐκείνου ἑλλήνων, ὡς prehẽsibilis est Athenien siũ ciuitas,
ἐδουλώθησαν, οὐκ ἀμυνόντων σφίσιν αὐ- nõ tamẽ ad eã reprehẽdendã nunc
τοῖς, καὶ νεῶν ἐφ' ἡμᾶς ἔχοντα πρόφα- venimus, apud homines planè scie
σιν, λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις, tes quanta illius existat iniuria: sed
καὶ ἐγγεγραμμένων ξυμμάχων ὑπηκοΐας, [c]οὐ vel multo magis [c]ad reprehenden-
ξυγκαθέντες βουλόμεθα προθυμότερον dos vos, qui quũ habeatis exempla
δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἴωνες τάδε εἰσὶν, οὐδ' C Græcarũ vrbiũ quæ illic in seruitu
ἕλληνες τοιοῦτοι, καὶ νησῶται, οἱ δεσπότῃ ἢ tẽ redactæ sũt, nõ tamẽ defenditis
μηδὲν, ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες, vosmetipsos: nec quæ nunc ad vos
δουλεύονται· ἀλλὰ δωριῆς, ἐλεύθεροι ἀπ' afferũtur sophismata propulsatis,
αὐτονόμου τῆς πελοποννήσου τινὰ οἰκελίαν Leontinorũ cognatorũ restitutio-
οἰκοῦντες. ἢ μὴ ὁρμῶμεν ἕως ἂν ἕκαστοι κτ' πό- nes, Egestanorũ sociorum opitulatione. Quibus nequaquã acquies-
λεις ληφθῶμεν, [ζ] εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον cẽtes, libẽtius volumus ostendere
ἁλωτοί ἐσμεν, καὶ ὁρῶντες αὖθις ὅτι τῶ- nõ esse nos Iones, neq; Helles-
το δ' εἶδος πεπομφότες, ὥστε τοὺς μὲν λό- pontios, neq; insulanos, qui dominum
γοις ἡμῶν διαφθαρῆναι, τοὺς δὲ, ξυμμάχων ἐλ- aut Medũ aut quẽlibet aliũ com-
πίδι οὐκ πολεμοῦντας ἐς ἀλλήλους, ζοῖς δὲ D mutãtes, seruiũt: sed Dores, liberos
ὡς ἑκάστοις τι προσποιὲς λέγοντες, δύ- è libera Pelopõnneso Siciliã habi-
νασθαι κακουργεῖν. καὶ οἰόμεθα, τῷ ἀπωθεν tãtes, habitaturósq; donec omnes
ξυνοίκου [η] προαπολυμένου, οὐκ ἐς αὐ- oppidatim capiamur: quũ sciamus
τὸν ἴνα ἥξειν τὸ δεινόν, προ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον hac vna via capi nos posse, & ad
[θ] πάσχοντα, καθ' ἑαυτὸν δυσχεῖν. hãc viam se cõuertisse, vt alios suis
καὶ εἴτῳ ἄρα παρέσχηκε, τὸν μὲν σωφρονοῦντα, rebus dissocient à nobis, alios sub
ἑαυτὸν δὴ οὐ πολέμιον εἶ τῷ ἀδικωμένῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπάρχειν τῆς spe societatis *suæ* ad inuicẽ bellan-
ἐμῆς κινδυνευθέντα· σκοπεῖτω οὐ προ τῆς dũ impellãt, alios, pro cuiusq; con-
ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτῷ ditione, iucundũ aliquid dicendo,
ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος. τοσούτῳ δὲ quoad possunt, detrimẽto afficiãt.
Et arbitratur aliquis nostrum, re-
motiore vicino iã subuerso, nõ de-
uenturã in se quoq; calamitatem,
sed in eo [d]substiturã potiꝰ qui prior
passus est. Quòd siquis statuit nõ se,
sed Syracusanũ, hostem esse Athe-
nien siũ, & durum sibi esse pro mea
patria periclitari, is cogitet non
magis pro mea se, sed pariter ac
peræquè pro sua ipsius pugnaturũ,
dum pugnabit in mea: & quidem

ι Sed ad *Græcos* sibi, non Medo in seruitutem redigẽdos. *Vel*, sibi subiugandos.

b *De duabus Græcis vocibus* ἀξιωτέπρος *&* κακοξωετώπρος *Vide annot.*

c Ad nosmetipsos accusandos, qui quum habeamus exempla Græcorum qui illic sunt, quomodo in seruitutem redacti sint, dum se nõ defenderent, *Vel, dum iniuriam à se non propulsarent*, & nunc præsentia aduersus nos sophismata. *s. ficta cõmenta*, tum Leõtinorũ, qui cognati sunt in suam ciuitatẽ restitutiones, & Egestanorũ, qui socii sunt, suppetias. *s. suppetias quæ ferantur Egestanis*, nolimus facto agmine, *Vel, ad arma concitatos*, alacrius ostendere non esse in his *locis* Iones, neque Hellespontios, & insulanos, qui dominũ aut Medũ, aut quemlibet alium permutãtes, subiugantur: sed Dores, liberos, è Peloponneso quæ sui iuris est, Siciliã incolentes. Quid? expectamúsne donec singuli oppidatim capiamur? *Vel expugnemur?* scientes nos hoc tãtũmodo, *Vel hac vna via*, capi posse, & animaduertentes eos ad hanc artem animum appellere, vt alios è nobis verbis suis dissocient, *Vel, ad dissidium impellant*, alios spe societatis *suæ* ad mutuũ bellum concitẽt, in alios autem, prout possunt, singulis aliquid blandum dicentes, grassentur? *Id est*, In alios autem blandis verbis, prout erga quosque vti pos-

sunt, *Vel*, *vt commodum est*, grassentur. *Vel*, Alia autem aliis blandè pollicendo, circumueniant. d *Vide annot.*

α Αἰτίαν ἀπρεπῆ] πιθανὸν. β Οἱ μὲν σοφὸν] ἀδικοῦσι δ' οὐ τοὺς ἐαυτοῖς, ἀλλὰ μὴ ὧν μὴ δίκαιόν ἐστι κατὰ γνώμην ἐλευθῆναι τοῖς ἕλλησι. γ Οἱ δ' ὅτι δεσπότου μεταβολῇ] οἱ δὲ ἄλλοι ἕλληνες, οὐδὲν ἧσσον ἀλλάξαι δεσπότην, φησί. δ Κακοξυνετωτέρου δέ] ἤγουν πανουργοτέρου. ε Οὐ ξυγγραφέντες] ἧσσον σωφρονισθέντες. ζ Εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν] τὰς πόλεις ὁλονότι ληφθῆναι ἰδίᾳ ἕκαστοι. η Προαπολυμένου] τῶν σωφρονισθέντων μὴ ἕλλησι τῆσυμμαχίας, πολὺ δ' ὑστέρου. θ Τὸν πάσχοντα καθ' ἑαυτὸν] ὑφ' αὐτῶν δὲ ἕκαστος ἡγεῖται τὸν ἰδίᾳ κακῶς πάσχοντα δυσχεῖν.

eo tutius, quòd me nõ prius euersso, sed sibi socio, ope non destitutus susciplet bellũ. *Cogitet* itẽ Atheniẽsem non vlcisci velle inimicitiã Syracusanorum, sed hoc colore suam non minus vobiscum amicitiam confirmare. Verùm siquis aut inuidet nobis, aut nos metuit, (inuidiæ enim ac timori *imbecilliorum* obnoxii sunt potétiores) & ob id vult Syracusas, quò simus, modestiores, damno quidẽ affici, [a] supersesse tamen, quò ipse tutius degat, [b] hic nõ humanæ potestatis animo sperat. (Neque enim possunt homines in suo arbitrio peræquè habere votũ pariter & fortunam) Quòd si aliter atque expectauit eueniat, tunc calamitatis suæ tædio forsitan velit rursus (vt prius) boni meis posse inuidere: quod iam [c] impossibile est desertori, & qui recusauit eadẽ susci pere pericula, *suscipere, inquã*, non verbo, sed re. qui enim nos tuebitur, nomine quidẽ statũ nostrum, opere autem suam ipsius salutẽ tuebitur. Et sanè decebat vos præcipuè qui finitimi estis, Camarineos, quique secundum nos periclitabimini, ista prospicere: neque segnes, sicut hactenus, præbere vos socios, sed vestra potius sponte venientes ad nos, exhibere hortatores ne animo succũberemus: eadẽ nobis allegando nunc quæ allegassetis ope nostra indigentes, si contra vos prius Athenienses venissent.

a Superiores tamen euaderẽ.

b Is non humanarum virium spẽ concipit. *Ad Verbum*, Non humanæ facultatis desideriũ, *vel votum*, sperat.

c Impossibile fuerit ei, postquam nos ope sua destituerit, *vel, nos deseruerit*, eadémque pericula non de verbis sed de factis, *vel rebus*, suscipere nobiscũ recusauerit.

A καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσῳ "οὐ προδιεφθάρμεθ' ὑμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμέ, καὶ οὐκ ἔρημος, ἀγωνίσηται. τόν τε ἀθλωτὸν μὴ παὐτῷ συσχεῖν ἕλκυσαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον "βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. ᵛ εἰ τέ τις φθονεῖ μοι, ἢ καὶ φοβεῖται (ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω) ᾧ δ' αὐτὰ ταῦτα συσχόντας κακῶσαι μοι, "ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, ˣ προσημέσθαι

B δὲ ἕνεκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλοιτ' ἐλπίζειν. ᵏ οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας "καὶ τῆς τύχης ὡς αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. ᵠ καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι τῇ αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθείς, τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτὲ βουληθείη αὖθις φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προσεμβῦσαι, καὶ μὴ οὐ τοῖς αὐτοῖς κινδύνοις οὐ τῷ νόμῳ ἀλλὰ τῷ ἔργων ἐθελήσαντι προσβάλλειν.

C λόγῳ μὲν γὰρ, τὴν ἡμετέραν δύναμιν σώ- 223
ζοι αὖ[ι]ς, ἔργῳ δ', τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν. καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ καμαριναῖοι, ὁμόρους ὄντας, "καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας, προσοφεῖλεσθαι αὐτά, καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νεῶν ξυμμαχεῖν, ˣ αὖθις δ', τοὺς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅτερ αὖ εἰ ἐς τὴν καμαριναίαν προσβοηθοῦν οἱ ἀθηναῖοι, "δεόμενοι αὖ ἐπικαλέσασθαι, ταῦτα ἐκ τῶν ὁμοίων καὶ νῦν πράξαντες μᾶλλον, ᵖ ὅπως μηδὲν ὀκνώσωμεν, φανέντες

---

a Οὐ προδιεφθαρμένου] ἐμοῦ τῷ συσχεῖν δηλονότι. β Βεβαιώσασθαι βούλεσθαι] βεβαιότητα σχεῖν, ἢ πιστοῦσθαι. γ Εἰ δέ τις φθονεῖ μοι] ἔστιν ὅμως μὲν φθονεῖ τοῖς συσχοῦσι, ὁμοῦ δὲ δέδοικεν αὐτῷ τὸ μέγεθος, (φοβεροὶ γὰρ ἅμα τε ὀλιγαρχοῦντες καὶ δεξάμενοι οἱ μείζους) καὶ δέδοικεν μὴ καὶ θέλωσι μὴ κακῶσαι συσχόντες, ἵνα σωφρονέστεροι γένωνται, ἢ μὴ φορτικοὺς τοῖς αἰσυμνήταις, σωθῶσι μόνον, ὅμως δέδοικε τὴν εἰκαίαν ἀσφάλειαν, ἵνα μὴ μανωθεὶς αὐτῷ, καὶ αὐτὸς καταδυνωθῇ, ὅπερ ἴσως ἡ δυναστῶν ἀνθρώπεια ὀρεγόμενος. δοκεῖ δέ πως ἀκαταλλήλως ἀπηγγέλθαι πρὸς τὴν θέσιν. προειπὼν γὰρ, εἴτε ἡ φθονεῖ, ἢ φοβεῖται, καὶ βούλεται ὁ φθονῶν κακῶσαι τοῖς συσχοῦσι, ὤφειλεν ἐπενεγκεῖν, ὅτι ὁ φοβούμενος αὐτοὺς, μᾶλλον δοῦλοί σου ποιοῦσι· ὁ δὲ αὖτις τοιοῦτον εἰρηκέναι δοκεῖ, ὅτι ὁ φοβούμενος βούλεται προσγενέσθαι τοῖς συσχοῦσι. ε μὲν οὖν ἀκατάλληλον. ὁ γὰρ ἄλλα μὲν φησὶν ἀρέγεσθαι τοὺς φθονοῦντας, ἄλλα δὲ τοὺς φοβουμένους, ἀλλ' ἐνίοις ἀμφοτέροις, τῷ κακῶσαι δηλονότι τοὺς συσχόντας· τῷ μόνοι προσγενέσθαι αὐτοὺς ἐφίεσθαι, ὁ τοὺς φοβουμένους, ἀλλὰ τοῖς προσουμένοις τ' αὖτ' ἀσφαλές. μᾶλλον δ' ἂν προαιροῖτο τὸν μὲν σωθέντα μόνον ἐκ τοῦ κακῶσαι μὲν, ἵνα σωφρονισθῶμεν. ζ Ἵνα σωφρονισθῶμεν] παπινωθῶμεν. η Προσεμβῦσαι δὲ] τοῖς συσχοῦσι τῷ πολέμῳ, ἵνα ὑπέρτεροι τῶν ἀθηναίων γένωνται. θ Οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα] ὁ γὰρ οἷόν τε τυχεῖν πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ὁ σκηλιώτης, κακῶσαι μὲν τοὺς συσχόντας, περιεῖναι δ' ὅμως. ι Καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν] ἤγουν, τῆς εὐδαίμονος τοῦ πράγματος. ια Καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι] καὶ εἰ ὧν ἐπιθυμεῖ, τούτων διαμάρτοι δυσχέρασας, βουληθείη αὖ ποτὲ τοῖς νῦν ἡμετέροις ἀγαθοῖς φθονῆσαι αὐτόν, ὅτι ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς ὀλοφυρόμενος. ιβ Βουληθείη αὖθις φθονῆσαι] βουλήσεται μέν, ἀδυνήσεται δὲ ἴσως τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς τότε φθονῆσαι, ὁ μὴ θελήσας τοῖς αὐτοῖς ἐμοὶ κινδύνοις ἐπαναλέσθαι. Τὸ δὲ, ὁ τοῦ νόμου ὀνόματος, ἀλλὰ τοῦ νῦν ἔργου, δεῖ μέσου κεῖται, ὡς ἄξιον ὂν αὐτὸν δέχεσθαι κινδύνους, ἢ ὁ τοὺς τὰ ὀνόματα ἀποβλέποντας, ἀλλὰ τοὺς τὰ ἔργα. ἵνα δὲ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἔργα, ἐξῆς ὑπαφέρει. ιγ Καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας] αὐτὸ τοῦτο, καὶ μεθ' ἡμᾶς, ἀνδρῶς κινδυνεύσοντας. ιδ Αὖθις δ'] ἤγουν ὑμᾶς. ιε Δεόμενοι αὖ] δέεσθαι αὖ ἡμῶν συμμάχων. ιϛ Ταῦτα ἐκ τῶν ὁμοίων] ὅπερ ταῦτα τὰ εἰρημένα. τουτέστι, πρὸ λόγου μὲν βοηθεῖν καὶ συμμαχεῖν τοῖς συσχοῦσι, ἔργῳ δ', ἑαυτὸν καὶ μεθ' ὑμᾶς ἀνδρῶς κινδυνεύσοντα. τὸ δὲ ἐκ τῶν ὁμοίων φαίνεσθαι παρεσκευασμένους. ιζ Ὅπως μηδὲν ὀκνώσωμεν] ἤτοι (φησὶ) προσκεκλῆσθαι αὐτοῖς μὴ μελαχίζεσθαι, ὡς πρὸ αὖ ἡμῖν παρεκλῆσαντο εἰ ἐφ' ὑμᾶς ὥρμησαν οἱ ἀθηναῖοι.

» ἀλλ' οὐθ' ὑμεῖς ἡμῶν πάπω, οὐθ' οἱ ἄλλοι, ὅπῃ A Sed neq; vos adhuc, neq; alii vlli ad
» τοῦτο ὥρμηνθε. δηλία γ' ἴσως τὸ δίκαιον hoc agendũ accesserunt. [a] Verunta-
» πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ὑπὸ ἐκείνοις δουλεύ- men metu ius & erga nos & erga
» σαντας, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς hostes nostros seruastis, causati vo-
» Ἀθηναίους. [b] ἦν τι οὖν ὅπῃ τοῖς φίλοις ἐποιή- bis esse cum Athenien sibus societa-
» σαθε, τοῦτ' ἂν ἐπῆλθεν ἡμῖν καὶ τοῖς tẽ: quã profectò vos non contra a-
» γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅτῳ μὴ αὐτοὶ, ὥσπερ νῦν, micos contraxistis, sed contra ho-
» τοῖς πέλας ἀδικῶσιν. ἐπεὶ δή γ' εἰ ῥηθῆναι ὄντες stes, siqui vos inuaderét: vtq; Athe-
» χαλκιδεῖς, χαλκιδέας ὄντας λεοντίνους ἐθέλουσι nien sibus essetis auxilio quoties eis
» ξυναλοιχίζειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν [c] τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ B fieret ab aliis iniuria, non quũ ipsi
» δικαιώματος ὑποπτεύοντες, [d] ἀλόγως σωφρο- (quẽadmodum nunc) [b] vicinis ve-
» νοῦσιν, ὑμεῖς δ' ἐν εὐβουλίᾳ πρεσφάσει, [e] τοὺς stris iniuriã facerent. quia ne Rhe-
» μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς gini quidẽ, etsi Chalcidenses sunt,
» δ' ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων volunt restituere Leontinos, qui
» διαφθεῖραι; οὐ δίκαιον· ἀμείνω δέ, ἢν μὴ sunt Chalcidẽses. Et certè indignũ
» φοβῆσθε τὸ παράπαν αὐτῶν. ἢν γὰρ ἐμοὶ ἡμεῖς est si illi, [c] hoc opus pulchrum iu-
» ξυνῶμεν πρῶτοι, δεινὸν ὄντα, [f] ἀλλ' ἐμοὶ stũmq; nulla ratione suspectũ ha-
» (ὥσπερ ἂν τοῖσι κακοῦσθαι) πάντα διαπονοῦμεν. bentes, modestè se gerunt, vos ra-
» ἐπεὶ ἢν δὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἥσσους καὶ μά- tionabili causa vultis iis qui natu-
» χῃ [g] περιγιγνώμεθα ἐπιθέσθαι ἃ ἠβούλοντο, C ra sunt hostes, prodesse, eos autem
» ἀπῆλθον δὲ ἀφ' ὑμῶν οἷοις. ὥστε οὐκ ἀφρόνως qui vos naturæ cognatione cõtin-
» ἂν ἔοικας εἰκὸς ἀθυμεῖν, ἑτέραν δὲ ἐς τὸν ξυμ- gunt, perdere, hostibus iuncti. Sed
» μαχίαν προθυμεῖσθαι. ἄλλως τε καὶ ἀπὸ iniuriũ est vt adiuuetis potiꝰ quàm
» πολυπονήσου πρεσβυτέρων ὠφελείας, οἵ extimescatis istorũ apparatum, qui
» τῶνδε χρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν πρὸς πόλεμον· καὶ non foret pertimescendus si inter
» πολέμια. [h] καὶ μὴ ἐκείνῳ τοῦ προθυμίαν δο- nos omnes conueniret: sed si econ
» κεῖν, πρὸς ἡμῖν μὲν ἴσον ἂν εἴη, ὑμῖν δὲ ἀσφα- trario non cõueniet. Id quod isti ef
» λῆ, τὸ μηδετέρους δή, ὡς καὶ ἀμφοτέρων ἄν- ficere laborant, qui non aduersus
» τας ξυμμάχους, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον nos solos venerũt. neque enim ea
» ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. [i] εἰ γὰρ δι' D quæ optabant, etsi prælio victores
quidẽ æquũ, vobis autem tutum si nolle alterutris auxilio esse, tanquã vtrorun-
que sociis. Non enim vt iure istud, ita facto par est. Nam si propterea quòd vos
prælio superiores fuerunt, tamen quæcunque volebant non effecerunt, sed quamprimum *rebus infestis* abierunt. Quamobrẽ
si coeamus in vnum, animos deiicere non debemus, sed societatem belli inire, eo etiam alacrius quòd auxiliũ nobis latu-
ri sint Peloponnenses, qui homines, &c. [d] *Legit* προμήθειαν (vt εὐ sch. l.) *pro* προθυμίαν. *Vide annot. de hoc & seq. loco.*

[a] Δεηλία γ' ἴσως] δηλία γ', προβλήματι χρήσασθαι τῷ δικαίῳ δῆθεν, ἀξιοῦσιν ὁμοίως ἡμῖν τε καὶ Ἀθηναίοις προσφέρεσθαι. [b] Ἦν τι οὖν ὅπῃ τοῖς φίλοις] ἦ ἴσον, τοῖς φίλοις. [c] Τῶν γ' ἐχθρῶν] τοῦ γ' τῶν ὑπηρετουσάντων ὑμῖν ἐχθρῶν. τοῦτο ἐξήνεγκεν ὅτι τῷ προτέρῳ. ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέπων, εἴσεται σώζειν συμμαχῶν ἢ ἡμετέραν δύναμιν, τουτέστιν ἡμᾶς· ὁ δὲ πρὸς τὰ ἔργα ἀφορῶν, ἢ ἑαυτοῦ προνοεῖσθαι σωτηρίας ἡγήσεται. ἀσφαλέστερον γὰρ εἶπε τὸ σωτηρίαν σώζειν. [d] Ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ] λείπει τὸ, ἀδικούντων. ἀδικούμενοι. [e] Ξυναλοιχίζειν] ἤγουν τοῖς ἀθηναίοις. [f] Τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δίκ.] ἔργον μὲν ἢ τὸ Ἀθηναίων εἰς σικελίαν ἄφιξιν λέγει, ἣν ἢ σοφασιν ἢ ἀφίξεως· καλὸν δὲ δικαίωμα, τὸ φάσκειν δεῖν συγγενεῖς τοῖς χαλκιδεῦσι βοηθεῖν. [g] Περιγιγνώμεθα] ἡμῶν δικαιολόγως σωφρονοῦσιν] αὐτὸ τοῦτο, τὸ δικαίως λόγον. ἢ τὸ δίκαιον, δηλον ὡς εἴη οἱ ῥηθῆναι μὲν, καίτοι χαλκιδεῖς ὄντες, ἢ παρεισάγει τὸν Ἀθηναίων βούλομαι δοκεῖν, ὡς ὡ ὅτι βοηθεῖν τοῖς συγγενῶν ἥκουσι, ὅμως ὑποπτεύοντες, οὐ προσίενται αὐτοῖς, διὰ τὸ φαινόμενον βούλομαι ἰδιοπραγοῦντες· ὑμεῖς δὲ δι' ὑπόφασιν πιθανὴν, ἀθηναίοις μὲν βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ συγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. [h] Τοὺς μὲν φύσει πολεμίους] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους. [i] Ξυνῶμεν πάντες] ἦ ἴσον, εἰς τὸ αὐτὸ ἐλθωμεν. [k] Ἀλλ' ἰῶ (ὥσπερ οὖν καὶ σοφασιν) πάντα διαπονοῦμεν] ὅτοι οἱ ἀθηναῖοι. Ὅμηρος, Ἦ καὶ γὰρ Τρώων Πείσανδρος, Πειράμοιό τε παῖδες, Ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ, Εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοίατο μυρομένοιϊν. [l] Οὐδὲ τοὺς ἡμᾶς μόνους] ὅτι μόνους ἡμᾶς. [m] Περιγιγνώμεθα] ἡμῶν δικαιολόγως σωφρονοῦσιν] αὐτὸ τοῦτο, τὸ δικαίως λόγον. ἢ τὸ δίκαιον, δηλον ὡς εἴη οἱ ῥηθῆναι μὲν, καίτοι χαλκιδεῖς ὄντες, ἢ παρεισάγει τὸν Ἀθηναίων βούλομαι δοκεῖν, ὡς ὡ ὅτι βοηθεῖν τοῖς συγγενῶν ἥκουσι, ὅμως ὑποπτεύοντες, οὐ προσίενται αὐτοῖς, διὰ τὸ φαινόμενον βούλομαι ἰδιοπραγοῦντες· ὑμεῖς δὲ δι' ὑπόφασιν πιθανὴν, ἀθηναίοις μὲν βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ συγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. [n] Τοὺς μὲν φύσει πολεμίους] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους. [o] Ξυνῶμεν πάντες] ἦ ἴσον, εἰς τὸ αὐτὸ ἐλθωμεν. [p] Ἀλλ' ἰῶ (ὥσπερ οὖν καὶ σοφασιν) πάντα διαπονοῦμεν] ὅτοι οἱ ἀθηναῖοι. Ὅμηρος, Ἦ καὶ γὰρ Τρώων Πείσανδρος, Πειράμοιό τε παῖδες, Ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ, Εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοίατο μυρομένοιϊν. [q] Οὐδὲ τοὺς ἡμᾶς μόνους] ὅτι μόνους ἡμᾶς. [r] Περιγιγνώμεθα] ἡμῶν δικ-

[a] Fortassis autem timiditati, *vel ignauiæ*, vestræ æquitatẽ erga nos & erga eos qui *nos* inuadunt, prætexetis, vobis cum Atheniẽsibus societatẽ esse dicentes: quũ profectò non aduersus amicos, *id est in perniciem amicorum*, cã contraxeritis, sed aduersus hostes, siqui vos adoriretur.

[b] Aliis iniuriam facerent: vt τοῖς πέλας *Græce*, πρὸς ἄλλους *sicut alibi. Vide annot.*

[c] Factum hoc *Atheniẽsium* cui speciosa æquitas prætexitur, suspectum habentes, se cõtra quàm ratio postulare videtur, contineant: vos autẽ occasionem rationi consentaneam habẽtes, illis quidẽ qui natura sunt hostes, opitulari, at eos qui vel magis etiam natura sunt cognati, pernicere vnà cum inimicissimis vultis. Atqui hoc minimè æquũ est, sed *potius est æquũ* opem ferre, eorũm que copias non reformidare. non enim si coniungamur omnes. *Vel cõ jocietur*, periculosæ fũt, sed si (quod hi moliuntur, *vel facere studeni*) contrà disiungamur, *vel dissocietur*. Nam tametsi nos solos adorti, prælio superiores fuerunt, tamen quæcunque volebant non effecerunt, sed quamprimum *rebus infestis* abierunt. Quamobrẽ si coeamus in vnum, animos deiicere non debemus, sed societatem belli inire, eo etiam alacrius quòd auxiliũ nobis laturi sint Peloponnenses, qui homines, &c. [d] *Legit* προμήθειαν (vt εὐ sch. l.) *pro* προθυμίαν. *Vide annot. de hoc & seq. loco.*

abestis à partibus, ii quibus bellum est succumbent, & alii, victores existent, quid aliud nisi horũ salutẽ nõ defenditis, illos, ne mali fiant non prohibetis? Atqui satius fuerit, iniuriã patientibus, & iis quidẽ cognatis, iunctos, cõmune Siciliæ cõmodũ tueri, & Athenienses, qui (vt ipsi aiunt) amici sunt, non sinere peccare. Atq; (vt semel omnia cõplectamur) nos Syracusani tũ dicimus, nulli negotii esse planè docere aut vos aut alios ea quæ nihilominus ipsi cognoscitis, tũ verò precamur pariter & obtestamur, nisi verbis nostris acquiescitis, insidias ab Ionibus nobis tendi perpetuis hostibus, & à vobis prodi, Doribus Dores. qui si ab Atheniẽsibus superemur, propter vestra quidẽ consilia superabimur: sed victoriæ laus penes illos erit, nullum aliud præmiũ accepturos quàm eũ ipsum qui victoriã subministrauit. At si victoria penes nos fuerit, pœnã luetis quòd authores extiteritis periculorum nostrorũ. Quare cõsiderate, atque iã nunc eligite aut præsentẽ fine periculo seruitutẽ, aut hoc, vt si viceritis nobiscũ, ne turpiter istos dominos suscipiatis, & inimicitiã nostrã nõ breuẽ futurã deuitetis. Hæc Hermocrate loquuto, Euphemus Athenien siũ legatus ita excepit, VENERAMVS quidẽ ad renouandã pristinã inter nos & vos, Camarinæi, societatẽ: sed quoniã Syracusanus nos incessit, necessarium est etiã de imperio nostro verba facere, qua ratione illud meritò obtineamus. Atque huius rei vel maximè iste testimoniũ perhibet, qui dixit Ionnes semper Doribus extitisse hostes.

Testificamur.

Sine alea belli.

Vide annot.

A ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας [a] ὁ, τε παθὼν σφαλήσεται, [b] & ὁ κρατῶν ὠφεήσει, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀποσίᾳ, [c] τοῖς μὲν οὐκ ἠμυνάτε σωθῆναι, [d] τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον, τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι τοῖς θεοφιλέσι, [e] τὴν τε κοινὴν ὠφέλειαν τῇ σικελίᾳ φυλάξαι, [f] καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν ⓐ συ-
B εσχηύσοι, ἐκ διδάσκειν μὲν [g] οὐδὲν ἔργον ἐστὶ σαφῶς, οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τοὺς ἄλλους, οἷσι ὧν αὐτὸ τοῦτο χείρων γιγνώσκετε· δεόμεθα δέ, [h] καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι [i] ἔστω ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, τοῖσδε δὲ ὑμῶν, δωριᾶς δωριέων. καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, [k] ταῖς δὲ αὐτῶν ὀνόματι ζημιώσονται· [l] καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλου τινὰ ἆθλον ἢ
C ⓑ τὸν νίκην κεκτήσονται. καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς κρατησόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων [m] οἱ αὐτοὶ τὴν ἀμφοῖν ὑφέξετε. [n] σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὰ αὐτίκα ἀκινδύνως ἀλυσιτελῆ, ἢ καὶ περιγιγνόμενοι μὲν ἡμῶν, [o] τοὺς δὲ τε μὴ αἰτίους δεσπότας λαβόν, καὶ τὸ κρὸς ἡμᾶς ἔχθρας [p] μὴ αὖ βραχεῖαν ἡγούμενοι ὀλοφυρεῖν. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν. ὁ δὲ Εὔφημος ὁ τῶν ἀθηναίων πρεσβευτὴς, μετ' αὐτὸν, τοιάδε, ΑΦΙΚΟΜΕΘΑ μὲν ὅτι τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας αὖ ἀνεώγαμεν τὸ
D [q] συνέδριον καθαλαμόντες καὶ ἀπάλκη καὶ πρεσβείαν ἐπέμψαμεν, ἐπὶ δὲ τὰς ἔχθρας εἰπεῖν, ὡς εἰ κρατοῦμεν ἔχομεν. [r] τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτοὺς εἶπεν, ὅτι ⓐ ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι τοῖς δωριεῦσιν εἰσίν.

[a] Ο, τι παθὼν ἁλῶσιν] ἤγουν ὁ συνεχούμενος. [b] Καὶ ὁ κρατῶν] ἤγουν ὁ ἀμυνόμενος. [c] Τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι] τοῖς συνεχομένοις. [d] Τοὺς δὲ] τοὺς ἀθηναίους. [e] Τὴν τε κοινὴν ὠφέλειαν] ἤτοι, τὴν ὁμοφροσύνην, καὶ τὴν ὠφέλειαν εἶπεν, ἢ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σικελίας. [f] Καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας] πρεσβευομένους ἐστὶ φίλους. [g] Οὐδὲν ἔργον ἐστὶ σαφῶς] οὐδὲν χαλεπὸν ἐστί. [h] Καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα] τὸ μὲν, δεόμεθα ὄν, καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, αἰσχρὰν ἂν ἔχοι ἰωνικὴν ἔξιν, εἰ μὴ πείσομεν, ἅμα δεόμεθα & μαρτυρόμεθα· πρεσβευτὴς δέ τις ἐστὶ, πρεσβεύομεν δὲ μᾶλλον τὰ δεόμεθα, ὅπερ πρεσβεύομεν ὑπὲρ ἰώνων· πρὸς δὲ τὰ μαρτυρόμεθα, τὸ πρεσβεύομεθα ὑφ' ὑμῶν. [i] Τῷ δὴ αὐτῷ ὀνόματι ζημιώσονται] ἀρᾶς ὂν καὶ δόξης αὐτοὶ μόνοι πύξονται, ὅτι ἀθηναῖοι σικελίας ἐκράτησαν μόνοι. [k] Καὶ ὁ νίκης ὢν ἄλλου τινὰ ἆθλον] τὸ ἆθλον αὐτῆς καὶ οἷον δηλονότι κέρδος ἄλλο ἢ ὑμῖν γενήσεται αὐτοῖς δουλωθεῖσιν ἡ νίκη. [l] Οἱ αὐτοὶ] αὐτοὶ δὲ κινδύνων γενόμενοι. [m] Σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη] σκεψάμενοι οὖν, ἕλεσθε ἢ δουλεύειν τοῖς ἀθηναίοις χωρὶς τῶν κινδύνων, ἢ μὲν ἤδη στύπος, καὶ κρατήσαντες, μήπω ἐπ' ἐκείνων ἁπάντων δουλωθῆναι, πλήν τι πρὸς ἡμᾶς ἔχθρας ὀκνοῦσιν, μὴ αὖ μικρὰν ἡγούμενοι εἰ ἀθηναίοις συμμαχήσετε ἢ Τοιάδε τε μὲν αἰχρεῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [n] Μὴ αὖ βραχεῖαν ἡγούμενοι] ἤγουν, ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ μεγάλην ὀλοτόν. [o] Ἀνασώσ] ἐπὶ τὸ αἰαμῆσαι πρὸς τὴν πρότερον γενομένην ξυμμαχίας. [p] Περὶ τῆς ἀρχῆς] περὶ τῆς ἡγεμονίας. [q] Τὸ μὲν οὖν μέγιστον] καὶ τὸ μέγιστον ὑπάρξαι χρὴ, ἵνα τὸ μέγιστον αὐτῶν τεκμήριον λαβὼν ὅσης τῆς διανοίας ταύτης· κεφάλαιον μὲν δὴ μετὰ τὸ συνεχούσοι αὐτὸν μαρτυρῆσαι, ἔνιοι δὲ μετὰ τὰ κεφάλαια τὸ μαρτυρίας, μαρτύριον αἰτίαν ἔσται, καὶ σωθῆναι, τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπε.

ἡμῖς μὲν ἐχθ. » ἔχει δὲ ὧδε τῷ ὄντι. ἡμεῖς γὰρ, ἴωνες ὄντες, πελο-
» ποννησίοις δωρίεῦσι, καὶ πλείοσιν οὖσι ἢ πα-
» ροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ ξυντῳ ἥκιστα αὐ-
» τῶν ἐσόμεθα· καὶ μετὰ τὰ μηδικὰ
» ναῦς κτησάμενοι, τῆς μὲν λακεδαιμονίων
» ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, ᵃ οὐδὲν
» προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνοις ἡμῖν ἢ ἡμᾶς
» ἐκείνοις ὕπεστάναι, πλὴν καθόσον ᵇ ἂν τῷ
» παραυτίκα μεῖζον ἴσχυον. αὐτοὶ δὲ τὸν τῷ
» τῷ βασιλεῖ ᶜ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες κα- B
» ταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἱκανοὶ ἂν
» εἶναι πρὸς πελοποννησίους οὕτως εἰ, δύναμιν
ἀμυνόμεθα. » ἔχοντες ἢ ἀμυνοῦμεν. καὶ, ἐς δὲ ἀκριβὲς εἰ-
» πεῖν, οὐδὲ ἀδίκως καταχρεψάμενοι τοὺς τε
» ἴωνας καὶ νησιώτας, ᵈ οἷς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας
» ἡμᾶς συρακούσιοι δεδουλωμένους. ἦλθον γὰρ
» ὅτε τὴν μὲν πόλιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ μήδου,
» καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τοὺς οἰκείους
ὡς ἂν ἡμεῖς φθείραι, ὡς » ἂν ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν· C
» δουλείαν ἢ αὐτοί τε ἐβούλοντο καὶ ὑμῖν δὲ αὐτὸ
» ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρ-
» χομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ πρε-
» μμίαν ἀπροφάσιστον παρεχόμεθα ἐς τοὺς
» ἕλληνας, καὶ δίοπτι καὶ τῷ μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο
» δρῶντες· οὗτοι ᵉ ἡμᾶς ἐβλαπτον. ἅμα ἢ τῆς
» πρὸς πελοποννησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. ᶠ καὶ
οὐκ ἄλλῳ ᵉ ἑπόμεθα, ὡς ἢ βάρβαρον
μόνοι καθελόντες, εἰκότως ἄρχομεν, ἢ ᵉ ἐπ' D
» ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ τῷ ξυμπάν-
» των τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσον-
» τες. πᾶσι ἢ ἀνεπίφθονον τὴν προσηκούσην
σωτηρίαν ἐκπορίζεται. καὶ νῦν τῆς ἡμε-
τέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε πα-
» ρόντες, ᵍ ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν ἢ, ἐξ ὧν οἵδε τε δεδιάλ-
» λεσι, ᵍ καὶ ὑμεῖς μάλιστα ὅτι δεῖ φοβερώτε-

A Sed ita res se habet. nos enim, quũ simus Iones, Pelopónenses autem, Dores, iidémque & plures nobis & accolæ, dedimus operã vt illis minimè obediremus: & post Medicũ bellũ, quũ classem haberemus, à Lacedæmoniorũ imperio ac [a] ductu nos exemimus, arbitrantes nihilo magis cõuenire vt illi nobis quàm vt nos illis imperaremus, [b] nisi quã diu plus ipsi quàm nos valuerũt. Iidẽ nos omniũ *Græcorũ* qui pri⁹ regi paruerãt, principes cõstituti, *nostra* incolimus, existimãtes sic minimè nos Pelopónensibus obnoxios futuros, si habeam⁹ potentiã qua vim propulsemus. Atque ([c] vt ingenuè loquamur) nõ iniuria in nostram redegimus potestatem Iones atque insulanos: quos etsi cognatos nostros, tamẽ à nobis in seruitutẽ redactos aiũt Syracusani. Quippe venerãt cũ Medo aduersus nos metropolin suã, [d] nõ ausi amittere res domesticas, sicut nos qui vrbẽ deseruimus: sed deficiẽtes à nobis, maluerũt & ipsi seruire, & nobis seruitutẽ inducere. Propter quæ digni sumus qui imperemus, & quòd pl⁹ nauiũ quã cæteræ, plúsq; animorũ, sine vlla tergiuersatione, præstitimus pro Græcia, quódque ab istis hoc idẽ enixè præstantibus Medo, læsi fuimus. Et super hæc, quũ vires aduersus Peloponnenses optẽmus, [e] neque alterius auspicia sequi, iure oprimo speramus, vt qui vel soli profligauimus barbarũ, vel pro libertate istorũ magis quã pro vniuersorũ ac nostra ipsorũ pericula adiuimus. Itaq; decet, [f] & sine inuidia, & nobis & cuiq; salutem præbere, & nunc tutelæ nostræ gratia adesse, cernentes hæc vobis quoq; vsui esse: planúmque facere quid sit vnde & nos isti criminantur, & vos præcipuè vobis timendum

a Principatu.

b Nisi quatenus potentiores nobis tum temporis erant.

c Vt vera loquamur: *Vt exponit schol.*

d Non ausi, vbi defecissent à nobis, profligare res domesticas, *vel bona sua*, sicut nos, vrbe relicta: sed maluerunt & ipsi, &c.

e *Vide annot.*

f Minimè autem inuidiosum est quẽquam suæ ipsius saluti consulere. Et nunc adeo, quum etiam huc ad comparandum nobis præsidium venerimus, hęc vobis quoque expedire cernimus. Quod tum ex istorum *in nos* criminationibus, tum vestris potissimùm cum vehementiore metu cõ

α Καὶ πλείοσιν ὄντι] ὅτι ἡμῶν τῶν ἰώνων, ἢ ὑμῶν τῶν σικελιωτῶν. ὁ γὰρ μᾶλλον. ἄλλοι ἢ ἐκ τοῦ διαφερομένου, τοῦ, καὶ παροικοῦσιν. πλείοσι γὰρ ὄσιν ὑμῶν, καὶ γέτικόσιν ἡμῶν. β Οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι] ὅτι κοινὸν τὸ σκεψάμεθα· δὲ γὰρ ἡμεῖς, αὐτὸ τοῦ, ἢ γὰρ γὰρ ἡμεῖς. γ Ἐν τῷ παρόντι] ἐν ᾧ πάντι δηλονότι. δ Αὐτοὶ ἢ] ἦλθον ἡμεῖς. ε Τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ.] τῶν βαρβάρων. τὸ δὲ ἐξῆς, αὐτοὶ ἢ οἰκοῦμεν, ἡγεμόνες καταστάντες τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. λείπει τὸ ἑλλήνων. ζ Πρότερον ὄντων] ἤποι τῶν ἰώνων καὶ τῶν σικελιωτῶν. η Ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν] αἰτιᾶται τοῦ, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν. θ Οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας] ὡς συγγενῶν ὄντων φασὶ δικαίως ἡμῶν συρακουσίους. ι Οὗτοι] οἱ νησιῶται. κ Ἡμᾶς ἔλασσον] ἢ διότι οἱ ἴωνες τῷ μήδῳ ἑτοίμως ναῦς τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεχόμενοι, ἔλασσον τοὺς ἡμᾶς. λ Καὶ οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα] ὡς ὑποχείριοι δηλονότι. μ Ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε] ὅτι, τῶν πελοποννησίων, ἢ τῶν ἰώνων, τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. ὁ δὲ μᾶλλον. Τὸ δὲ, ἢ τῶν ξυμπάντων ἑλλήνων, ἤγουν τῶν συμπάντων ἑλλήνων. ἑκινδύνευσεν (φασὶν) ὡς τοῖς μηδικοῖς μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ἰωνικῆς ἐλευθερίας, ἢ ὥστε τῶν ἡμετέρας τε καὶ τῶν συμπάντων ἑλλήνων. ν Ὁ-
ρῶμεν δὲ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα] τὸ ἀποφαίνομεν δέ, ἀπὸ κοινοῦ, αὖθις κείμενον. ἀκουστέον. ξ Καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ὠνθάδε παρόντες, καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα ἀποφαίνομεν. ἀποφαίνομεν δ' ἐγὼ οἶμαι) ἡμῖν τε ἀσφαλῆ ὄντα, καὶ ὑμῖν συμφέροντα. ταῦτα δὲ ὅτιν ἃ δεδιάλλεσι καθ' ἡμῶν λέγουσι συρακούσιοι. ο Καὶ ὑμεῖς μάλιστα] ὑμεῖς ἢ ὑποπτεύοντες, ὀκφοβεῖσθε. ἴσμεν γὰρ ὅτι οἱ φοβεροί τι ὑπαπτεύοντες, καὶ ὧν τοῦ παρόντος ὑπὸ τῶν πραγμάτων λόγον μᾶλλον ποιησάμενοι, ὅμως ὕστερον ἀκριβῶς ἐξετάζουσι καὶ ἀναλογίζονται ἕκαστα, ὑπὲρ τῶν συμφέροντα προσέχειν.

iunctis ſuſpicionibus, arguimus, *vel oſtendimus.* Quippe qui ſciamus, eos qui ob aliquã ſuſpicionem metu percelluntur, protinus quidem orationis illecebris capi, ſed poſtea in re aggredienda, ſuorum commodorum rationem habere. *Vide annot.*

a Nos curã veſtri, quæ nihil ad nos attineat, gerere. *Vel*, (*Vt ſchol. Gr.*) De vobis nulla nobis cognatione iunctis eſſe ſoli citos.

b Quod quum ita ſit, ad nos attinetis vel maximè. *a. Res veſtræ ad nos attinent.* Quocirca Leontinos quoque ſuæ ciuitati reſtituere conſentaneum eſt, nõ *tam quam* imperio *noſtro* ſubditos, ſicut eorum cognatos qui apud Eubœã ſunt, ſed tanquam potentiſſimos: vt è ſua regione contermina negotiũ his noſtro nomine faceſſant. *Ad Verbum, Pro nobis moleſti ſint.* Illic enim, *Vel In illis etiam partibus*, per nos ipſi ſufficimus, *&c. Sic ſtatim poſt*, Τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ λιον. *&c. Id eſt*, Hîc autem, *Vel in his partibus*, & Leontini, & alii amici, *nobis vtiles ſunt*, in ſumma libertate degẽtes. *Vel*, qui maximè ſui ſint iuris. *Poteſt etiam Verti* Τὰ ἐκεῖ *aut hoc*, *antiſimilis quopiam modo*, In rebus illic gerendis. *Vide annot.*

ſuſpicamini. qui tamẽ ſcitis, eos qui præ ingẽti metu ſuſpicãtur aliquid, ſolere impræſentiarũ orationis ſuauitate mulcere eos à quibus ſuſpicantur, in exequẽdo autẽ poſtea id agere quæ ſibi conducant. Etenim nos illic imperiũ ob metũ tenere memorauimus, & eadẽ de cauſa venìſſe huc vt cũ amicis res hîc tutò cõſtituamus, nõ vt in ſeruitutẽ redigamus, imò potius vt, ne hoc patiantur, prohibeamus. Neq; opinetur quiſpiã [a] nos ea quæ quaſi nihil ad nos attineãt curare, quũ ſciat, ſtatu veſtro incolumi, & dũ non eſtis ad reſiſtendũ Syracuſanis impares, minus noceri nobis poſſe à Peloponẽſibus, ad quos minus copiarũ Syracuſani ſubmittant. [b] Et ipſi ob hoc præcipuè nos cõprobaſtis, æquũ foret reſtitui Leontinos, nec ſubditos eſſe, (quales ſunt eorũ cõſanguinei apud Eubœã) ſed quãpotentiſſimos, vt iſtis vice noſtra finitimis ſuis infeſti eſſent ex ſua terra. Nã bello domeſtico per nos ipſi ſufficimus ad hoſtẽ propulſandũ. Et Chalcidẽſes, quos quia ſubegimus, Syracuſanus hic ait abſurdè nos velle eos qui hîc ſunt aſſerere in libertatẽ, vtiles nobis erũt, [c] immunes militia, tãtùm pecuniã pẽdẽtes. Vtiles itẽ qui apud Siciliã ſunt Leõtini, ac cæteri amici quàm plurimi potuerunt à nobis aſſeri in libertatẽ. Viro autẽ tyranidẽ, aut ciuitati principatũ obtinẽti, nihil [d] nõ honeſtũ quod vtile ſit: nihil propriũ, quod nõ idẽ fidũ ſit. Atq; omnibus in rebus, vel amicũ vel aduerſariũ fieri oportet ex tẽporis cõmoditate. Et nobis cõmodũ eſt hoc loco non vt amicis noceamus,

A ἐσὶν ὑποψίᾳ τε εἰδότες τοὺς φόβῳ ἐκπλήττοντας ὑπὸ τοῦ παραυτίκα τερπνοῦ λόγου μᾶλλον ἡδονῇ τοῦ μέλλοντος ἐπιβουλεύεσθαι, τῇ δὲ ἐξ ἐργάσεως ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. τοιοῦτόν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν ἀφ' ἧς θεὸς ἔσχεν, καὶ τὰ ἐνθάδε, ἀφ' οὗ τὸ αὐτὸ, ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καθεστηκότας, καὶ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν ἧσσον μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες. ὑπολάβῃ γὰρ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκεν ὑμῖν κηδόμεθα, B γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν, καὶ ἀφ' οὗ μὴ ἀφεστᾶς ὑμᾶς ὄντας αὐτέχθονας συμμαχικοῖς, ἧσσον ἂν ἰσόταν πεμφθέντων ἅμα δύναμιν πελοποννησίοις, ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. ἐν τούτῳ τοσοῦτον ἔστε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα· διόπερ καὶ τοὺς λεοντίνους δίκαιον καθιστάναι, μὴ ὑποτακτούς, ὥσπερ τοῖς ξυγγενέσι αὐτῶν τοῖς ἐν εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους· ἵνα ἐκ τοῦ σφετέρας ὁμοίους ὄντας, τοῖσδε ὑποφόβους ἡμῖν λυπηροὶ ὦσι. τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ, ἢν αὐτοὶ ἀρχώμεθα πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ χαλκιδεὺς, οὐκ ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους, τοὺς ἐνθάδε ἐλευθέρους, ξυμφέρειν ἡμῖν, ἀπράσκους ὢν, καὶ χρήματα μόνον φέρων· τὰ δ' ἐνθάδε, καὶ λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι, ὅτι μάλιστα αὐξανομένους. αὐδρὶ δὲ τυράννῳ, ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ, οὐδὲν ἄλογον ὅ, τι ξυμφέρει, οὐδὲ οἰκεῖον, ὅ, τι μὴ πιστόν. πρὸς ἔλαττα δὲ δεῖ ἢ ἐλεύθερον ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ C ἐνθάδε, οὐκ ἰὼν τοὺς φίλους κακώσωμεν, D

ex tẽporis cõmoditate. Et nobis cõmodũ eſt hoc loco non vt amicis noceamus, qui maximè ſui ſint iuris. *Poteſt etiam Verti* Τὰ ἐκεῖ *aut hoc*, *antiſimilis quopiam modo*, In rebus illic gerendis. *Vide annot.* *c* Nullo bellico apparatu inſtructi. *d* A ratione alienum eſt.

Ὑποψίᾳ] ἦσαν δηλαδὴ ἐξ ὑποψίας. Τοιοῦτόν τε γὰρ ἐκεῖ] ἢ ὁ παρεῖδε. γ Διὰ τοῦτο] δέδοικε τοῦτο δέος ἦκειν ὅπως μετὰ φίλων τε ἐνθάδε ἀσφαλῶς καθεστηκότες ἐπιθώμεθα. δέος δὲ λέγει τὸ τοὺς ἐκεῖ σφετέρας ἀσφαλείας. ταύτης γὰρ ὀρεχθέντες, ὥρμησε δῆτα τὸ ἔργον. δ Μᾶλλον τῷδε κωλύσοντες] ἦσαν ὑπόντας καταδουλωσόμενοι. καὶ δοκεῖ ὑπομιμνήσκειν τοῦτο μᾶλλον σωφρόνων. Οὐδὲν προσῆκεν] ἦσαν, ἀδίκως συγχίσαι ἄνευ. ζ Γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν] σωζομένων ὑμῶν, καὶ οὐ δυνάμει ὄντων, ὥσπερ αὐτίχθων δυνάσῃ συμμαχικοῖσιν, ἧσσον ἂν ὑμεῖς βλαπτοίμεθα. η γὰρ πέμψειεν οἱ συμμαχούσει λακεδαιμονίοις δυνάμιν, ἐνταῦθα πολεμούμενοι. διὸ καὶ χρὴ καθ' ὑπόνοιαν ὕπως ἀκούσας, ἧσσον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα, τούτων πεμφθέντων ἅμα δυνάμει πελοποννησίοις. ἰστέον, ὅ πεμφθέντων, ὧν αὖ βλαπτοίμεθα. θ Μὴ ὑποτακτούς, ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς] μὴ ὕπνους ὑποκόους αὐτοῖς ἡμέτερος ὡς ὥσπερ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ὑπακούειν ἀθρόοις. ὕπνος γὰρ ὢν ὁ αἰτιατὸς ὅτι τοῖς λεοντίνοις ἐπαγγέλλεσθαι καθιστάναι, φησὶν ὅτι οὐχ ὁμοίως αὐτοὺς καθιστᾶσθαι τοῖς ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδεῦσιν, ἀλλ' ὡς ἐλευθέρους δυνατωτάτους. ι Ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους] ἦσαν ἐλευθεροπρεπεῖς. ι Ἵνα ἐκ τοῦ σφετέρας ὁμοίους ὄντας] ἵνα ἐκ τοῦ σφετέρας, ὁμοίους ὄντας, τοῖσδε λυπηροὶ ὦσιν ὑμῖν. κ Τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ] Ἑρμοκράτους ἀδυνατοῦσιν ὡς ὑχύμας τοῖς μὲν ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδεῦσι καταδεδουλωμένοις, τοῖς δὲ ἐν σικελίᾳ ἐπαγγελομένοις ἐλευθερίαν, ὁ ἀδυνατοῦσιν ἀριθμοῦμαι, ἀλλὰ ὁμολογῶν, τεχνικῶς δηλοῖ τὸ ὑπερχείρημα. λ Καὶ αὐτοὶ ἀρχόμεθ] πρὸς μὲν γὰρ τὸν ἐκεῖ (φησὶ) πόλεμον αὐτοί τε ἀρκοῦμεν, καὶ οἱ ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδῆς, οὕτως ἡμῖν δεδουλωμένοι, ὥστε καὶ δυνάμιν μὲν δοῦναι ἀφεστηκότες ἐθέλειν ἔχειν δι' ἃς δεδιήσονται ἡμῖν, χρήματα δ' ἔχοντες, εἰσφέρειν εἰς τὸν πρὸς πελοποννησίους πόλεμον. οἱ δὲ ἐνθάδε, ἐλεύθεροί τε καὶ αὐτόνομοι ὄντες, καὶ δυνάμιν ἔχοντες, μάλιστα ἡμῖν εἰσὶν ὠφέλιμοι. μ Καὶ ὁ χαλκιδεὺς] ὁ ἐν εὐβοίᾳ δηλονότι. ν Ἀπραγμόνους ὢν] ἀπραγμονοῦντας πολεμικῆς ἀπασκευῆς. ξ Οὐδὲν ἄλογον ὅ, τι ξυμφέρει] οὐκ ἔστιν ἄλογον τὸ ὅτι τῇ συμφέροντι χρησόμεθα. ο Οὐκ οἰκεῖον ὅ, τι μὴ πιστὸν] οὐ γὰρ φίλος ἐστὶν, οὐδὲ ὁπωσδήποτε, ὃς μὴ πιστός ἐστι. π Ἢ ἐλάττω ἢ φίλον] ἐλάττω γ' (φησὶ) καὶ φίλον δεῖ πρὸς ἕκαστα ὁ καιρῷ γίγνεσθαι, ἁρμοσόμενον τοῖς παροῦσι πράγμασι.

ἀλλ' ἵνα οἱ ἐχθροὶ ἀφ' ὑμῶν τῶν φίλων ῥώμην ἀδυνάτοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή· ἡμῖν γὰρ σὺν ἔχει ξυμμάχους ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ὀξηγούμεθα. Χίοις μὲν καὶ Μηθυμναίοις, καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτονόμους, ἡμεῖς δὲ πολλοῖς, χρήματα βιαιότερον φορᾷ· ἄλλοις δὲ καὶ πάνυ ἐλαφρῶς ξυμμαχεῖν ἔᾳ, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ βαλασσίους, ὥστε καὶ πάνυ δὲ εἰκὸς τοῖς τῆς θαλάσσης εἶναι κρατοῦσι. ὥστε καὶ ὑμῖν δὲ εἰκὸς τοῖς πελοποννησίοις δίοις, καὶ ὃ λέγομεν ἐς συμμαχικοὺς δίους, καθίστασθαι. ἀρχὰς γὰρ ἐφίεσθαι ὑμῶν, καὶ βούλεσθαι μὴ ὅτι παρ' ἡμετέρων ξυμφορὰς ὑμᾶς ὑποπτεύειν βίᾳ, ἢ κατ' ἐρημίαν, ἀπραγμάτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὖθις ἔξεστι τῆς εἰκελίας· αἰσχρὸν δέ, ἢν ξυστῆτε τοῖς αὐτοῖς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔπι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα βιάσασθαι, οὔθ' οἵδ' ἀλλήλοις ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων τοῖς ὑμᾶς εἶεν. καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ ὃ ἔρχον ἐλέγχει. ὃ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε, οὐκ ἀμύνασθαι τοὺς στέλλοντας φάσκον, ἢ, εἰ τοῦτο φόβῳ ὑμᾶς ἔπεισε, τοῦτο συμφυσίοις δόξαι εἶναι, ὅτι καὶ αὐθις κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν δίκαιον, ὅταρ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λέγειν πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν· οὐδὲ ὅτι δῶμεν μείζονι τοὺς τὰ τῶνδε ἰσχὺν παρεσμεν, ἵνα τοῦτο πίσεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μὲν γε οὔτε ἐμμῆναι δυνατοὶ μὴ ἐφ' ὑμῖν εἴτε καὶ ὁρμηθοι κακοὶ κατεργασάμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν, ὁπλῖταί τε πλοῦ, καὶ ἀπειρία φυλακῆς πόλεων μεγάλων, καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων. οἵδε δ' οὐ τραπεσδῶ, πολὺ δὴ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν, ἀεί τε ὅπλα βλέποντι, καὶ ὅτῳ μὴ καὶ ὀργὴν χάσκοντι ἐκπέσῃ, οὐκ αἰτίασιν. ἔδοξαν δὲ καὶ ἄλλα πάλαι, καὶ τὰ ἐς λεοντίνους·

A sed vt per amicorū potentiā inualidi reddātur inimici. Quod nō debet apud vos carere fide. nā sociis illic nostris ita imperam⁹ prout quisque nobis est vtilis: Chiis & Methymnæis, vt classem præbeant, cætera vt liberi sint: multis, vt maiorē pecuniam soluāt: aliis, [a] vt liberi omnino socii sint, tametsi insulani sint, & prædæ opportuni, quia Peloponnesō adiacent in locis ad occasionem expositis. Ex quo credibile est, quod facimus hīc quoq; ad vtilitatē spectare. Atq; hoc quod dicimus, [b] pertinet ad inferendū terrorē Syracusanis, qui vobis dominari affectant, imò toti Siciliæ: idque obtinere aut vi, aut vestra solitudine, si nos re infecta redierim⁹, à quibus illi vos, tanquā suspectis, abducere volunt. Quod euenire necesse est si vos ad eos transfieritis. Nā neque nobis facultas erit amplius [c] parādi tantū copiarū, neque isti inualidi contra vos erunt, nobis absentibus. Hoc sicut non videatur, res ipsa arguit. Siquidē quū primū nos adistis, hortatíque estis, nullū alium metū allegastis, nisi fore vt, si negle xissemus vos in Syracusanorū venire potestatē, ipsi periculū adiremus. Quo minus decet nunc, qua ratione postulastis vt inducēremur, eadē vos induci nolle; & hoc q aduersus istorū vim validiore cū classe adsumus, in suspicionē vocare, quū potius de istis diffidere debeatis. Nos enim, nisi vobiscū, ne manere quidē hīc possumus: quòd si etiā mali effecti res nobis subiicc remus, inualidi ad eas retinēdas essemus, tū lōgitudine nauigationis, tū difficultate custodiendi vrbes & magnas alioqui & mediterraneis copiis subnixas. At isti non exercitu, sed (quod maius nostro exercitu est) suo populo, quum sint finitimi vestri, insidiantur vobis assiduè, & quamcunque sibi oblatam occasionē non omittent. Id quod iā declararunt, cùm erga alios, tum verò erga Leontinos:

[a] *Vel*, Vt sui iuris sint; quia classem suppeditant: maximæ parti eorum, vt tributum seuerius exigamus ab ea: aliis, summa cum libertate se belli socios præstātibus, (quāuis insulani sint & facilè expugnabiles) quia in opportunis sunt circa Peloponnesum locis.

[b] *Vide annot. de toto hoc loco.*

[c] *Non intellexit significationem nominis* ὑμεταχίειος: *de qua vide annot.*

α Καὶ γὰρ τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις] αὐτὸ δ', ὃ γὰρ ἡμεῖς συμμάχων. β Τοῖς δ' ἄλλοις, ἢ ἡμῖν δ' ἄλλοις, ἢ ἡμᾶς ἄλλους ποιούσας ἄπαντας. γ Καὶ ὃ λέγομεν ἐς συμμαχικοὺς δίους] ὃ λέγομεν δίκαιον ἡμῶν εἶναι ἐν συμμαχικοῖς οὖσι, ὡδὲ ἡμῖν αὐτονόμους καθίστασθαι. δ Ἐπὶ τὰ ἡμέτερα ξυμφέροντες] ἢ ὅλως ὑποπτεύειν ἡμᾶς ποιοῦντες ὑμῖν, ἢ ἀβεβαιότητος, ὑφ' ὧν ἂν ἡμεῖς ποιήσαιμεν ἢ σπάνις; ἢ ὅτι βίᾳ κατασπάσαντες ὑμᾶς, ἢ μόνους ὑπολαβόντες, ἡμῖν ἀπραγμάτων ἀπελθόντων.

ε Ἀναίσχυν δ', ἢν ξυστῆτε] αἰσχρὸν δὲ ἀρχὰς τοῖς αὐτοῖς συμμαχίας. ζ Οὔθ' οἵδ' ἀλλήλοις ἂν] ἢ ὅτι γὰρ ἡμεῖς ἐπὶ τοσαύτῃ ἰσχύϊ ἐσμὲν ἀδύναμοι δώσομεν ἢ μείζονι ἐπιβουλεύσασθαι, οἱ πρὸς ἐκείνους ἐν αἰεὶ ἔσονται ὡς πρὸς ὑμᾶς; ἡμῶν μὲν οὐμαχομένων ὑμῶν. η Οὐκ ἄλλον ὑπὲρ ἀφεστῶτες] ἀφεστῶτες ἐπαναπαύσομαι. θ Ὑπολαβεῖν] ἡγεῖσθαι, οὐδὲ δίκαιον ὑπολαβεῖν ἐν καταδουλώσασθαι ὑμᾶς. ι Καὶ ἀπείρῳ φυλακῆς] ἢ δυνάμενοι φυλάσσειν πόλεις μεγάλας, καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν παρεσκευασμένοι, ἵππους καὶ πεζὸν ἰσχυρὸν ὄντες, αὐτοναυκληροῦντες. κ Οἵδε δὲ οὐ τραπεσδῶ] οὐ φεύξονται δὲ ἐφεδρεύοντες ὑμῖν (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐποικοῦντες) ἢ ὅτι τραπεσδοῦσι ἀλλὰ πόλεως μείζονος τῇ ἡμετέρᾳ στρατοπεδοῦσι. λ Ὅταν καιρὸν λάβωσι] καὶ λαβοῦσι καιρόν, ὃν ἀπιστοῦσιν ἀλλ' ὅτι θήσονται ὑμῖν.

ἐς τοὺς

& nunc *declarant quum* audét cõtra eos à quibus hæc facere prohibẽtur, [a] & Siciliã hucusq; subigere, vos hortari, velut amentes. At nos ecõtrario ad multo veriorẽ salutẽ exhortamur, orãtes ne mutuã vtriusque nostrũ [b] *vtilitatẽ* prodatis, sed existimetis, semper istis in vos etiã citra sociorũ auxilia, propter populi multitudinẽ, esse viã expeditã, vobis verò nõ sæpe futurã facultatẽ cũ tot auxiliaribus copiis eos arcendi: quas si, aut ob suspicionẽ, infecto negocio, aut accepta calamitate sinetis abscedere, optabitis profectò aliquãdo [c] etiam cernere maiores, dũ non erit amplius huc veniẽdi copia. Sed ne criminationibus istorũ aut vos Camarinæi, aut alii fidẽ habeant. Exposita autẽ omni cur suspecti simus veritate, summatim etiã in memoriã vestrã redigentes *quæ dicta sint*, postulabimus vt iis æquiescatis. Non enim negamus nos quidem aliquot circa populis imperitare, ne nobis alius imperitet, sed tamen adesse ad Sicilienses seruitio eximendos, ne quid abeis lædamur: & [d] quo plura custodienda habemus, eo ad plura facienda cogi: & socios tũ antea tũ verò nũc venisse iis vestrũ quibus inferebatur iniuria nõ sponte nostra, sed vocatu vestro: Quos nequaquã vos, tãquã facti iudices, autcẽsores rerũ à nobis gestarum, (quod iã difficile factu est) reuocare tẽtetis. Sed quatenus [e] studiũ nostrũ vobis actionẽsque conducũt, eatenus in vsum vestrũ assumatis, existimetisque non omnibus peræquè istaofficere, sed multo pluribus Græcoru *nõn odò nõofficere, sed etiã* prodesse. In omni enim loco, etiã vbi non imperamus, [f] coguntur homines, propter arma nostra & ad succurrendum & ad vlciscendum parata,

[a] Et qui ad hunc vsque diem Siciliam tuentur *q.d. sustinent*, *vel fulciunt*, ne illorum imperio subiiciatur.

[b] Salutẽ *subandit schol. & rectius. Vide annot.*

[c] Eatum vel minimã videre partem, quum eius aduẽtus nulloamplius adiumento vobis esse poterit.

[d] Quo plura sunt à quibus cauere nos oportet.

[e] Institutum nõstrum & multarũ rerum aggressio. *Vide annot.*

[f] Et is qui sibi ab iniuria timet, & is qui insidiatur, quòd in prõptu sit spes, illi quidẽ, fore vt vicissim auxilio nostro defendatur, huic verò, fore vt, si venerimus, metu periculi nõ vacẽt, ambo cogũtur, hic qui-

A καὶ νεῶ τολμῶσιν ὅτι τοὺς ταῦτα κωλύον- «
τας, καὶ αὐέχοντας τ' σικελίαν μέχρι τῶδε μὴ «
ἰσω' ἀδικεῖς εἶ), τῷδε καλῶ ὑμᾶς ὡς αὐαγ «
αθήτους. πολὺ δὲ ὅτι ἀληθεστέραν γε σωτη- «
είαν ἡμεῖς [a] αὐτι τῷδε καλοῦμεν, δεόμενοι «
[β] τὸ ἰσω ἀρχουσθμ. ἀπ' ἀλλήλων ἀμ- «
φοτέροις μὴ τοῦδιδόναι. [γ] νομίσαγ τε τοῖσδε «
μὲν, καὶ αὖθ ξυμμάχων, ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοί- «
μων ἀφ' ὅ πλῆθος [δ] ὁδὸν, ὑμῖν δ' οὐ «
πολλάκις τῷδαφόσθμ μ' τοσῆς δε [ε] ὅτι- «
B χουείας ἀμυναθαι. [ζ] ὡ εἰ ταῦ ἰσοπίπω ἢ «
ἄφορακτον ἐάσετε ἀπελθεῖν, ἢ καὶ σφαλῆ- «
σθμ, ἔτι βουλήσεαδε καὶ [η] πολλοστημόριον αὐ- « [η] πολλοστὸν μόριον
τῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περαν τῷδαμῦ- «
μθμον ὑμῖν. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ καμαει- «
ναῖοι, ταῖς τῶνδε ἀφοβολαῖς αἰαπείθεαδε, «
μήτε οἱ ἄγοι εἰρήκαμθμ δ' ὑμῖν πᾶσθμ τ' «
ἀλήθιαν τοῖ ὧν ἰσοπιθυόμεα, καὶ ἔτι «
ὀν κεφαλαίοις ἰσομνήσθντες, ἀξιώσο- «
μθμ πείθν. φαμὲν γὰρ ἀρχὴν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα «
C μὴ ἰσακούωμεν ἄγοι, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ « 226
ἐνθάδε, [θ] ὅπως μὴ ἰσ' αὐτῶν βλαπτώ- «
μεα. [ι] πολλὰ δ' αἰαγκάζεαδ τοφάσειν, «
δ[ι]ὅπ ἐ πολλὰ φυλασσόμεα. ξύμμαχοι δὲ «
ἐ νεῶ καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικού- «
μένοις ὐκ ἀκλητοι, [κ] παρακληθέντες γ', ἥκειν. «
καὶ ὑμεῖς μηθ' ὡς δικαίας γνώμθμοι τ' ἡμῶν «
ποιεμθμένων, [λ] μηθ' ὡς σωφρονίσαι (ὃ χαλεπὸν «
ἤδη) ἀποτρέπειν πειρᾶσθε. καθίσον δὲ καὶ ὑμῖν «
τ' ἡμετέρας πολυτοραγμοσύνης ἐ τῷ- «
D που ὃ αὐτὸ ξυμφέρῃ, τούτῳ ἀπολαβόντες «
χρήσασθε. ἐ νομίσατε [μ] μὴ πρῶτας ἐν ἴσῳ «
βλάπτειν αὐτὰ, πολὺ γ' πλείους τ' ἑλλήνων «
ἐ ὠφελεῖν. [ν] ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ, καὶ ἐν «
μὴ ἰσ' ἀρχομθμ, ὅ, τε οἰόμθμος ἀδικήσεαδαι, «

[α] Αντῷδε καλοῦμθμ] ἠχρω, εἰς ἐναντίαν τῷδέκλησιν κινοῦμθμ. [β] Τὸ ἰσ' ἀρχουσθμ] σωτηρίαν δηλοῖ ὅτι. [γ] Νομίσαγ τε] νομίσαγ τε φησὶ συναναιτίους μὲν τὸ ἐφ' ὑμᾶς στρατεύειν, ὠφελίμως δ' ἔσεσθαι, καὶ χωρὶς συμμάχων, πλήθ' (καὶ γὰρ πολλοὶ) ὑμῖν δὲ οὐ πολλάκις ἔσεσθαι μετὰ τοσῆσδε τῷδρασκευῆς αἰτιᾶσθαι πρὸς αὐτὸ, ὅσα ὄφελος ἡμετέρα. [δ] ὡ δὲ καὶ ὅσον ἐστὶ, εἰ ὑπαπιθύσαντες, ἄφορακτον ἐάσητε ἀπελθεῖν, ἔτι καὶ τοφεύψεσθε νικηθεῖσαι, ἐθελήσετε αὖ ποτε καταδουλωθῆναι, ὅτι οὐδὲν ὄφελος ἔσαι βοηθείας, πολυστημόριον τῆς ἡμετέρας δυνάμεως ἐλθεῖν ὑμῖν σύμμαχοι. [ε] Επικουείας] τῆς ἡμῶν, ὡ ἕνεκα. [ζ] Η εἰ ταῦ ἰσοπίπω] ὡ σωτηρίαν. [η] Πολλοστημόριον] πολλαχοῦ δὲ τραπόμθμ καὶ ἐκεῖ καὶ ὅτι σικελίαν, δ[ι]ὰ τὸ καὶ πολλοὺς φοβεῖσθαι. [θ] Μήθ' ὡς σωφρονίσαι] ὑπέβαλε δ', μήτε (ὃ χαλεπὸν ἤδη) ὡς σωφρονίσαι ἀποτρέπειν πειρᾶσθε. χαλεπὸν δὲ ἤδη ἀποτρέψαι ἡμᾶς. [ι] Τῆς ἡμετέρας πολυτοραγμοσύνης] πολυτοραγμοσύνην λέγει τὸ πολλοῖς ὀπιχρῆν, καὶ πολλάκις. [κ] Παρακληθέντες γ'] ἐν παντὶ γὰρ χωρίῳ, καὶ ὧς οὐκ ἀρχομθμ, οἵ τε ἐπιβουλεύοντες τῆς πόλεως, καὶ οἱ φοβούμθμοι ἐκείνους, δ[ι]ὰ τὸ ἀμφοτέροις τοσδέχεσθαι τῷδ ἡμετέραν δ[ι]ὰ πάντος παρουσίαν, οἵ τε ὀπιβουλεύοντες, δ[ι]ὰ τὸν ἀφ' ἡμῶν φόβον σωφρονέστεροι γίνονται, καὶ οἱ ὀπιβουλευόμθμοι, σώζονται χωρὶς πόνου

» καὶ ὁ ὑπὲρ βουλόμενος, ἀφ' ὃ ἑτοίμως ὑπῆ- A
» ναι ἐλπίδα, ὦ μὴν, αὐτὸ τυχεῖν ὑπακουείας
» ἀφ' ἡμῶν, τῷ δὲ, εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεᾶς εἶ)
» κινδυνεύειν. ἀμφότεροι ἀναλαμβάνονται, ὁ
» μὲν, ἄκων σωφρονῆν, ὁ δ', ἀπεργμένως
» σωζεσθαι. τοιούτων οὖν τῶν κοινῶν τῷ τε
» δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παρόντων ἀσφά-
» λειαν μὴ ἀπώσασθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες
» τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν, τοῖς συμμαχικοῖσιν, αὐτὶ
» τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι ἀδίκως, καὶ αὐτεπιβου-
» λεύσαι ποτε ἐπὶ τὸ ὁμοίου μεταλάβετε. B

Τοιαῦτα μὲν ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ κατὰ-
κουσαῖοι ἐπεπόνθεσάν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθη-
ναίοις βύνοι ἦσαν, καὶ πλεῖον καθῆσον εἰ τὴν οἰ-
κειλίαν ὤφοντο ἀδίκως δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ
συμμαχικοῖσιν ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι.
δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς συμμαχικοὺς ἐγ-
γὺς ὄντας, μὴ καὶ αὖθις σφῶν περιγένωνται,
τότε μὲν τῶν ἀνδρῶν τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔ-
πεμψαν. ὁ δὲ λοιπὸν ἐδόκει ἀδίκως ἐπανερ-
γεῖν μὲν τοῖς συμμαχικοῖσιν μᾶλλον ἔργῳ, C
ὡς αὖ δυνώνται μετειώπατα· ὧν δὲ τῷ παρόν-
τι, ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δο-
κῶσιν εἶ), ὅπῃ καὶ ὑπερτέρεσι τῇ
μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα
ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀ-
πεκρίναντο, ὅπῃ τυχόντι ἀμφοτέροις οὖσι
ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλε-
μος ἦν, ὕορκον δοκεῖν εἶ) σφίσιν ὂν τῷ
παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις
ἑκατέρων ἀπῆλθον. καὶ οἱ μὲν συμμαχικοὶ D
τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλε-
μον· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὧν τῇ ναΐῳ ἐπραξόπε-
δευμένοι, τὰ μὲν πρὸς τοὺς σικελοὺς ἐπρεσσον,
ὅπως αὐτοῖς ὡς πλῆστοι προσχωρήσωνται.
ὁ δὲ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν σικε-
λῶν ὑπήκοοι ὄντες τῶν συμμαχικοῶν, οἱ πολλοὶ
ἀφέστηκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἐχόντων
αὐτόνομοι ὄσαι, καὶ πρότερον ἀεὶ οἰκίσεις
βύβλοι, πλεῖοι ὀλίγοι, μᾶλλον τῶν Ἀθηναίων ἦσ. ὃ δὲ τι καὶ ἐκόμιζον τῷ στρατεύματι,

& qui insidias tendunt, ab inferenda iniuria temperare, & qui sibi iniuriam fieri putant, nullo negotio incolumes fieri. Quare eodem quo cæteri modo facientes, iuncti nobiscum, reddite vices Syracusanis: &, ne semper ab eis caueatis, aliquando vos ipsis insidias tendite. Hæc Euphemus. At Camarinæorum ita se habebat affectus: Athenienſibus quidem bene volebant, nisi quatenus eos affectare imperium Siciliæ ſuſpicabantur: [a] à Syracuſanis autem, quibus contermini ſunt, aſſiduè diſſidebant: tamen propter hanc ipſam vicinitatem, ne ſine ſe illi vincerent, miſerunt ad eos tunc primùm aliquot equites: ac deinceps putauerunt eiſdem potius inſeruiendum, ſed opera quàm poſſent modeſtiſſima. Verùm impræſentiarum ne minoris facere viderentur Athenienſes, qui in pugna victores extiterant, æquale vtriſque reſponſum reddiderunt, quum inter ſe conſultaſſent, hunc in modum: Quoniam bellum inter eos gereretur qui ipſis ſocii eſſent, videri ſibi è iureiurando eſſe neutris contra alteros in præſenti auxilia ferre. Quo reddito reſponſo, vtrique legati abierunt. Et Syracuſani quidem ad bellum ſeſe omni ope accingebant: Athenienſes autem, apud Naxum ſtatiua habentes, quod ad Siculos pertinebat, vt eorum quamplurimi ad ſe tranſirent, operam dabant. Quorum Siculorum complures, præcipuè qui plana incolentes, Syracuſanis parebant, [b] defecerunt: qui verò mediterranea tenebant, & quorum [c] *vrbes erant liberæ*, ac fuerant libera ſemper antea domicilia, protinus, præter paucos, Athenienſibus ſe applicuerunt, commeatúmque ad exercitum comportarunt,

dē, inuitus ſe cōtinere, *vel, ſibi ab inferenda iniuria temperare*, ille autem, nullo cum labore, *vel, abſque bella ſua moleſtia*, ſalutem, *vel, incolumitatē*, conſequūi. Hoc igitur præſidiū, quod omnibus qui eo indigent, cōmune eſt, & vobis nunc adeſt, *vel præſtoeſt*, ne repudietis: ſed vſi pari iure ac cæteri *homines*, iuncti nobiſcum, &c.

a Cum Syracuſanis autem, vtpote cōterminis, ſæpe controuerſias habebant. *Vel, Cum Syracuſanis autem ſempercontrouerſia illis erant, & inter contermino: eſſe cō ſueuerunt.* Quum tamē Syracuſanos qui vicini erāt nō minus formidarent, ne vel abſq; ipſis ſuperiores euaderēt, tunc primùm eis paucos aliquot equites miſerunt: atq; in poſterum Syracuſanis quidem potius re ipſa inſeruiendum, *vel, nauandam operam*, cenſuerunt, quàm *tamen* poſſent par ciſſimē: verum in præſentia ne erga Athenienſes minus viderentur eſſe *benenoli*, quum etiam victores extitiſſent, verbis reſponſum par vtriſque dandum. Et reſpōderunt, quū inter ſe conſ.

b Abſceſſerant. *Vel*, Receſſerant.

c *Vide annot.*

α Ἀλλ' ἐξισώσαντες] ἀλλ' ἐξισωθέντες καὶ ὁμοιωθέντες ταῖς ἄλλοις αἰθρώποις, τοῖς οὐ μόνον φυλάττεσθαι τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ καὶ αὐτεπιβουλεύειν τοῖς συμπιβουλεύουσιν εἰθισμένοις, καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς συμμαχικοὺς μὴ ἡμῶν ὦσιν, τῷ αὐτεπιβουλεύσαι αὐτοῖς. β Επεπόνθεσαν τοιόνδε] ἤγουν, ἐπειδὴ κατὰ ψυχὴν διετέθησαν. γ Πλεῖον καθῆσον] πλεῖον εἰ καταδουλοῖτο οἱ Ἀθηναῖοι τὴν οἰκειλίαν. δ Επειδὴ καὶ ὑπερτέροις] τῶν συμμαχικοῶν ἀφεστήκεσαν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς πεδίοις οἰκοῦντες ἀφεστήκεσαν, καὶ οὐ προσεχώρουν τοῖς Ἀθηναίοις. ε Καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία] οὐ τῶν συμμαχικοῶν ἀφεστήκεσαν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς πεδίοις οἰκοῦντες ἀφεστήκεσαν, καὶ οὐ προσεχώρουν τοῖς Ἀθηναίοις.

nonnulli & pecuniã. Qui autem deficere à Syracusanis recusabãt, eos admotis Atheniẽses copiis partim ad deditionẽ cõpulerũt, partim ne missa à Syracusanis auxilia possent adire, prohibuerunt. Iidẽ per hyemẽ mouentes è Naxo, Catanã venerũt, vbi castra sua à Syracusanis incẽsa rursus excitauerunt, atq; ibidẽ hybernauerunt. Vnde etiã Carthaginẽ conciliandæ amicitiæ gratia, siquid proficere possẽt, triremẽ miserunt, & ad maritimas ciuitates Tyrrheni maris: quarum nõnullæ vltro se belli socias fore spopondẽrũt. Circũmiserunt itẽ ad Siculos, atque Egestam, iubentes vt equites sibi quàm possent plurimi mitterẽtur. Cæteráq; quæ ad murum circumducẽdũ, lateres, ferrũ, & quæcunq; in rẽ erant, præparauerunt, tãquã ineunte statim vere bellum inituri. At legati Syracusanorum, qui Corinthum ac Lacedæmona missi fuerãt, in præteruehẽdo, Italicis ciuitatibus persuadere conabantur non esse illis cõtemnenda quæ ab Athenien sibus fierent, tanquam eis pariter insidiosa. Appulsi autẽ Corinthum verba fecerunt, postulantes vt ipsi spro iure cognationis subuenirent. Quibus extemplo Corinthii primi omnium decreuerunt omni studio subueniendum: cúmque eis legatos ad Lacedæmonios miserunt, vt illos quoq; inducerent & ad bellum apertius illic gerendum aduersus Atheniẽses, & ad aliquid auxilium in Siciliam mittendum. Hi Corinthii legati Lacedæmonẽ venerunt, eodémq; & Alcibiades cũ iis qui vnà exules erãt, naui oneraria[a] paulò post aduectus, primũ ex Thuria in Cyllenẽ, quæ est agri Elei, mox deinde Lacedæmonem, ab ipsis Lacedæmoniis accitus, data ei fide: quoniam illuc accedere verebatur, [b] propter ea quæ cum Mantineis trãsegerat. Contigítque vt apud consilium Lacedæmoniorum, eadem & Corinthii & Syracusani & Alcibiades [c] suadendo precarentur. Et quum ephori atque alii magistratus Lacedæmoniorum in animo haberent

A καὶ εἰσὶν οἱ καὶ ἔρημα τὰ. ὅτι ἦ τοῦ μὴ προσχωρῆσαι οἱ ἀθηναῖοι στρατεύοντες, τοῖς μὲν παρεσπονδάζοντο, τοῖς δ', καὶ ἀπὸ τῶν συμμαχικῶν φρουρά τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκώλυον· τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς νάξου ἐς τὴν κατάνην, καὶ ὃ στρατόπεδον οἱ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν, αὖθις ἀνορθώσαντες, διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς καρχηδόνα τεκμηρίου τοῦ φιλίας, εἰ δυνατόν τι ὠφελῆσαι· ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. παρεπλεον ἦ ἐς τοῖς σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἱππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν. καὶ τἆλλα ἐς τὸν παρειτειχισμόν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἥ τοιμάζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἐξόρμοι τῷ πολέμου. οἱ δ' ἐς τὴν κόρινθον ἐς τὴν λακεδαίμονα τῶν συμμαχικῶν ἀποστελέντες πρέσβεις, καὶ τοὺς ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ παρορᾶν τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ὑπουλευόμενα· καὶ ὅπῃ ἐν τῇ κορίνθῳ ἐλέγοντο, λόγοις ἐποιοῦντο, ἀξιοῦντες σφίσι καὶ ὃ ξυμμαχικὸν βοηθεῖν. καὶ ⓐ κορίνθιοι βύθυς ψηφισάμενοι αὐτοὶ παρῆσαν ὥστε πάσῃ παρασκευῇ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναναπείσειαν τόν τε αὐτὸν πόλεμον σαφέστερον ποιῆσαι παρὸς τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐς τὴν σικελίαν ὠφέλειαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἱ τε ἐκ τῆς κορίνθου πρέσβεις πλεύσαντες ἐς τὴν λακεδαίμονα, καὶ Ἀλκιβιάδης, μετὰ τῶν ξυμφυγάδων προαγωγεῖς τότ' βύθυς ὑπὸ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς θουρίας ἐς κυλλήνην τῆς ἠλείας παρῆσαν, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν λακεδαίμονα, αὐτῶν τῶν λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων, ὑποστασσδος ἐλθών. ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς μᾶλλον τὴν περὶ τῶν μαντινικῶν παρόξυνσιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν λακεδαιμονίων τοὺς τε κορινθίους καὶ τοὺς συμμαχικοὺς τὰ αὐτὰ καὶ ⓐ Ἀλκιβιάδην δεομένους πεῖσαι τοὺς λακεδαιμονίους. καὶ μάλιστα μὲν τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει

227

[a] Tunc statim.

[b] Propter id quod in rebus Mantinicis egerat. *Ad Verbum.* Propter factum de rebus Mantinicis.

[c] Precantes persuaderent.

α Φρουρὰς τε πεμπόντων] ὡς τῶν ἀθηναίων τὰς συμμαχικὰς φρουρὰς κωλυόντων, βοηθεῖν τῆς πόλεως. β Ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ὑπουλευόμενα] αὐτὰ τὰ, ὑπικίνδυνα ἐξ ὑπουλῆς.

ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς συρακούσας, κω-
λύσοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοηθεῖν δ'
ὡς τάχιστα ὄντων, προελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης
πρώξενός τε ὢν τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ ἐξώρ-
μησε, λέγων τοιάδε, ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ
μοί ἐστιν ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰ-
πεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑποπτῶ μοι
ἀκροάσησθε. ἅ δ' ἐμοῦ πρὸς γόνων τε προ-
ξενίαν ὑμῶν κἀμέ τι ἔσχημα ἀπειπόντων,
αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀνελαμβανον, ἐθεράπ-
ευον ὑμᾶς, ἤνεγκά τε καὶ τιμὰ οὐκ ὀλίγου
ξυμφορᾶς. ἃ δίκαιος ἦν τοιούτου μοι τυχόν-
τας ὑμᾶς, ἐμοὶ ἐχθροῖς δυνάμιν δι' ἐκείνων
πορίσαντες, ἐμοὶ ἀτιμίαν προσθεῖναι. καὶ
δικαίως ταῦτα ἐποίησα ἐγὼ ἐμοῦ, πρός τε τὰ
μητρῷά μου καὶ Ἀργεῖα τὰ πρὸς Μάν-
τινέων καὶ Ἀργείων τὰ πρὸς Μάντινέαν, καὶ ὅσα
ἄλλα ἠδικήμην ὑμῖν, ἐλαφρὰ ἔστω. καὶ νεωστὶ
εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως
ὠργίζετό μοι, μὴ τὸ ἀληθὲς σκοπῶν ἀνα-
πειθέσθω. ἢ εἴ τις, ὅτι καὶ τῷ δήμῳ προστε-
κείμην μᾶλλον, χεῖρον μὲ ἐνόμιζε, μηδ'
ὅτιοῦν ἧσσον τανῦν ὀρθῶς ἀξιούτω. τοῖς γὰρ τυ-
ράννοις ἀεί ποτε διάφοροί ἐσμεν. πολὺ δὲ
μᾶλλον τῷ δυναστεύοντι, δῆμος ὠνό-
μασται καὶ οὐκ ἐκεῖνο ξυμπαρέμεινεν ἡ πρό-
στασία ἡμῶν τὸ πλῆθος. ἅμα δὲ καὶ τὸ πόλεως
δημοκρατουμένης, πολλὰ ἀνάγκη ἐναντίως
πρᾶξαι ἔστιν. τὸ δὲ ἐπαρχούσης ἀκο-
λασίας ἐπειρώμεθα μετριώτερα ἐς τὰ πο-
λιτικὰ εἶναι. δῆλοι δ' ἦσαν καὶ ὅτι τὸ πάλαι
καὶ νεωστὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ χαλεπώτερα ἔξηγον τὸν
ὄχλον οἵπερ καὶ ἐμὲ ἔξήλασαν. ἡμεῖς δ' ἅτε ξύμ-
παντος πρόσθεν δικαιοῦντες, ἐν ᾧ χρό-
νῳ μετρίᾳ ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερω-
τάτη ὧν, καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυν-
εβιάζετο. ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐνενώ-
κεισθαι οἱ φρονοῦντες τι, καὶ αὐτὸς ἂν δεινὸς αὖ
χείρων, ὅσον ἐς λοιδορήσαι. ἀλλὰ τοῦ ὁμο
λογουμένης ἀνοίας ἂν δὴν αὖ κενὸν λέγοιτο·

A mittere Syracusas legationem, quæ illos cũ Athenien sibus paciſci proh iberet, nõ tamẽ ad ferẽda auxilia prõpto animo eſſent: proceſſit Alcibiades, cõſq; huiuſcemodi verbis excitauit atq; exacuit, NECESSARIVM mihi eſt ante omnia de mea criminatione apud vos verba facere: ne, ſuſpectũ habẽtes me, quũ de republica loquor, nõ libẽter audiatis. Quũ mei progenitores propter accuſationẽ quandã hoſpitiũ veſtræ ciuitatis repudiaſſẽt, ipſe rurB ſus illud inſtauraui: coluíque vos cùm aliis rebus, tũ verò circa cladẽ quã ad Pylũ accepiſtis. Atq; in hoc erga vos affectu quũ ego perſeuerarem, vos recõciliati cum Atheniẽnibus, per eos inimicis quidẽ meis potentiã, mihi verò ignominiã attuliſtis. Propter quæ ad partes Mãtincorũ Argiuorúmq; nõ immeritò tranſgreſſus, atq; hoſtis factus, vobis quoquomodo nocui. [a] Quòd ſiquis tunc iraſcebatur mihi quum C nocebamus, is certè nũc, ſi verè cõſideret, acquieſcere debet. Itẽ, ſiquis, quòd factionẽ populariẽ ſectatus ſũ potius, de me peius ſẽtiat, ne hic quidem ſe rectè mihi ſuccenſuiſſe exiſtimet. Sẽper enim tyrãnis fuimus infeſti. quicquid autẽ imperitãti aduerſatur, id populus nominatur: atque hinc penes nos [b] popularis authoritas permanſit, & ſtatu popuD lari vigente, plerunque neceſſe nobis fuit rebus præſentibus obſequi. [c] Tamen licentia quæ circa remp. intemperantiæ erat, temperatè vti ſumus conati: quũ non defuiſſent tã ſuperiore quàm noſtra memoria qui plebem in deteriora deducerẽt: qui & me eiecerũt. [d] Nos autẽ omni tẽpore quo præfuimus, ita præfuimus vt iuſtum ſentiremus, qua conditione florentẽ maximè ac liberam ciuitatem quis accepiſſet, in eadem cõſeruare. Nam populariẽ ſtatum cùm omnes qui aliquid ſapiebamus, cognitũ habebamus, tum verò ipſe, [e] quo maiore iniuria affectus ſum, eo magis vitupero: nequid de conceſſa eius amentia dicatur.

[a] Quòd ſiquis tunc dum damnũ acciperet, immeritò mihi iraſcebatur, nũc *rem* ad veritatem examinans, de ſententia deducatur.

[b] Populare imperium, *vel*, popularis dominatus.

[c] In adminiſtrandis tamen reip. negotiis maiorem quàm pro ſuperioris temporis licentia moderationem adhibere ſumus conati.

[d] Nos autem, dũ vniuerſæ *plebi* præfuimus, æquũ eſſe cenſuimus, in quo ſtatu ampliſſima & maximè libera ciuitas eſſet, & quem quis accepiſſet, ad eundem cõſeruandũ eniti.

[e] *Videtur lectionẽ eandem ſequi quã & ſcholiaſtes noſtra melior. Vide ann. de hoc & de ſequenti loco.*

α Τῷ ὑποπτῶ μου] ἤτοι δι' ὃ ὑποπτεύουσι με. β Καὶ ὑπὲρ ὧν περὶ τῆς πάσχω] εἴπερ πάσχων τότε οὐκ εἰκότα, δοκεῖσι, κακῶς ὀργιζόμενος, νυνὶ τὴν ἀλήθειαν σκοπῶν, μεταπειθέσθω. γ Διόπερ καὶ τῷ δήμῳ προσκείμην] τὰ τοῦ δήμου μᾶλλον ἐφρόνουν, τοῦ ἀθλιωτάτου δηλονότι. δ Καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις] ὅπερ ἐδέξατό τις χῆμα. δοκεῖ εἶναι, ἵνα πολιτείαν παρέλαβεν. ε Ἐπεὶ δημοκρατίαν γε] ἐπεὶ οἵ γε φρόνιμοί ἴσασιν ἐποῖόν τι ὄφελος δημοκρατία (δοκεῖ εἶναι, ὡς πονηρόν) καὶ αὐτὸς αὖ ἐγὼ οὐδενὸς ἥττων λοιδορήσαιμι αὐτοῦ, ὅσῳ καὶ μείζονα ἔσχον αὐτῆς ἀδίκημα. ζ Περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας] ὁμολογουμένου ἄνοιαν τοῦ δημοκρατίαν λέγει.

Hunc autē ſtatū non videbatur tutū nobis immutare, dū à vobis hoſtibus obſideremur. Hactenus de iis quæ mihi inuidiā cōflauerūt. Nunc quod ad ea pertinet de quibus vobis deliberādū, & ſiquid quod magis ego cōpertū quàm vos habeā, cōmemorandum eſt, cognoſcite. In Siciliā eo animo traiecimus vt Sicilienſes primùm, ſi poſſemus, in noſtrā poteſtatē redigeremus, mox deinde Italicos: tū vt Carthaginenſium ſociis atque ipſis etiā Carthaginēſib⁹ imperare tētaremus. Quæ ſi procederent, aut omnia, aut pleraque, tum verò Peloponneſū aggrederemur, aſſūptis illinc vniuerſis Græcorū copiis, multíſque barbarorū mercede conductis, & Iberis, & aliis illic cunctorum qui nūc ſunt barbarorum ſine controuerſia pugnaciſſimis: ædificatis etiam permultis triremibus præter noſtras, (affatim materiæ habente Italia) quibus Peloponneſum circunſideremus: quam peditatu pariter à terra inuadentes, vrbium alias vi expugnando, alias circumuallando, facilè nos debellaturos, & mox omnis Græciæ imperio potituros ſperabamus. Pecuniā verò & rē frumentariā ad hæc cōmodius tranſigēda, eadē illa oppida nobis adiūcta ſuppeditatura erant, præter eos prouētus qui hīc exigerētur. Quæ ad claſſē quæ modò profecta eſt pertinēt, audiſtis ex homine qui quæ cogitaueramus, exploratiſſima habet: quæ *etſi diſceſſi illinc, tamē* à reliquis imperatoribus itidē cōficiētur, ſi poterūt. Huic autē rei niſi occurratis, [b] nihil ibi obſtiturū eſſe, iā diſcite. Etenim Siciliēſes, homines imperiti illi quidē ſūt rei militaris, tamē ſi cōueniāt, frequētéſq; bellū ineāt, nūc quoq; ſuperiores fuerint. Verùm ſoli Syracuſani, qui & vniuerſi iā in acie victi ſūt, & à nauigādo cohibētur, impares erūt exercitui qui nūc eſt illic Athenienſium. Quæ vrbs ſi capiatur, reliqua quoque Sicilia occupabitur, mox & Italia. Atq; hoc quod modò prædixi illinc *vobis impendere* periculū,

A δὲ μεθιςάναι αὐτ', ὃκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶ, ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς ξυνόδους, τοιαῦτα ξυνέβη. περὶ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἐμοὶ, εἴτι πλέον οἶδα, εἰσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς σικελίαν, πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μᾶλ' δὲ ἐκείνους αὖθις καὶ ἰταλιώτας· ἔπειτα καὶ τῆς καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειρήσοντες. εἰ δὲ προχωρήσαι ταῦτα, ἢ πρῶτα μὲν καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγιγνομένην δύναμιν τῶν ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ ἴβηρας, καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους· τειχίσαντές τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πόλεσι ναυπηγησάμενοι (ἐχούσης τῆς ἰταλίας ξύλα ἄφθονα) οἷς τὸν πελοπόννησον πεζῇ πολιορκοῦντες, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἀφορμᾶς, τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, τὰς δὲ ἐντειχισάμενοι, ῥᾳδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὸ ξύμπαντος ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, ὥστε μὴ πορώτερον γίγνεσθαι πιναὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγιγνόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε παρέξειν αὐτῆς τῆς ἐνθένδε παρόδου πρόξενα. τοιαῦτα μὲν καὶ τὸ νεὼν οἱ χρημάτου κόλου τοῦδε τοῦτ' ἀκριβέστατα εἰδότος, ὡς διενοήθημεν, ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ἐπόλοιποι στρατηγοὶ, ὧν δυνῶνται, ὁμοίως αὐτὰ προέξουσιν. ὡς δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε [a] οὐ προέσαι τάχει, μάθετε ἤδη. σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μὲν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες ἀληθεῖ, καὶ νεὼν ἔτι προσλήψονται. συρακούσιοι δὲ μόνοι; μάχῃ τε ἤδη πολλαπλασίοις ἡμῶν ἠττήθησαν, καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδυνάτοις ἔσονται τῇ νεὼ ἀθρόᾳ ἐκεῖ προσκυρῆσαι αὐτοῖς. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα σικελία, καὶ βρύτις καὶ ἰταλία. καὶ οὐ μικρὸν κίνδυνον ἐκεῖθεν προσπον,

[b] Res ibi ſaluas non fore.

228

α Καὶ τ' καρχηδονίων ἀρχῆς] ὡς τε ὑπηκόους τῶν καρχηδονίων, καὶ αὐτούς, εἰ δυναίμεθα, καταστρεψόμενοι. β Ἀποπειρήσοντες] ἥρωαν ἀποπειρησόμενοι. γ Ταῖς δ' ἐντειχισάμενοι] ὡς περὶ χίσαντες. ἢ φρούρια ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἀποτειχίσαντες. ὃ δὲ μᾶλλον. δ Ὡς τι ἀπορώτερον γίγνεσθαι] ὥστε ἀπορώτερον αὖ εἶναι ὅπου καὶ χρημάτων. ε Καὶ ὅσοι ἐπόλοιποι στρατηγοὶ] καὶ ὅσοι στρατηγοὶ ἐν σικελίᾳ ἀθλιαῖοί εἰσιν, αὖ δυνησθῶσιν, ὡς αὐτὸ εἶπον προέξουσιν. ζ Οὐ προέσαι τὰ ἐκεῖ] οὐ σωθήσεται.

» ὑκ αὖ ἀφ' μακρῷ ὑμῶν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ
» περὶ τ σικελίας τὶς οἰέσθω μόνον βυλεύειν,
» ἀλλὰ & περὶ τ πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιή-
» σητε τάδε ἐν τάχ. σφισὶ τε ἐπὶ νεῶν πέμ-
» ψητε τοιαύτην ἑκείσε, οἵπερ αὐτέρετοι γε-
» μισθέντες, & ὁπλιτεύσουσιν βύθυς· καὶ (ὃ τῆς
» σφισὶ ἔτι χρησιμώτερον ἢ) νομίζω) αὐ-
» τὸν στρατιάτην ἀρχοντα, ὡς αἰ τοὺς τε
» προθύμους ξυντάξη, καὶ τοὺς μὴ ἐθέλοντας
» προσαναγκάσῃ. ὕτω γὰρ οἵ τε ἐπαρχον-
» τες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον, καὶ οἱ ἐν-
» δοιάζοντες, ἀδεέστερον προσίασι. καὶ τὸ
» ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολε-
» μεῖν, ἵνα συρρυσιοί τε, νομίζοντες ὑμᾶς
» ὑπερμελεῖσθαι, μᾶλλον αἴτεχωσι, καὶ ἀφη-
» ναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄμυναν ὑπουσίαν
» πέμψωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ δεκέλειαν τῆς
» ἀττικῆς, ὅπερ ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φο-
» βοῦνται, καὶ μόνου αὐτὸ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ
» πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαίοτα-
» τα γὰρ ἂν τις οὕτω τοῖς πολεμίοις βλάπτοι,
» εἰ ἃ μάλιστα δεδίοτας αὐτοὶς αἰσθάνοιτο,
» τοῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ὑπουργοῖ.
» εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἕκαστα τὰ σφέ
» τερα αὐτῶν δεινὰ ὑπισχνεῖσθαι φοβεῖσθαι.
» ἃ δ' ἐν τῇ ὑπερτειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι
» τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ μὲν ἐρεῖς, τὰ
» μέγιστα κεφαλαιώσω. ἐξ οἵων τε γὰρ ἡ χώρα
» κατεσκεύασαι, τὰ πολλὰ ἐπὶ ὑμᾶς, τὰ
» μὲν, ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα ἥξει. καὶ ἐκ
» τοῦ λαυρείου τὰ ἀργυρεῖα μεταλλεύ τε-
» σόδους, καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων
» νεῶν ὠφελοῦνται, βύθυς ἀποστερήσονται. μά-
» λιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου
» ἧσσον διαφορουμένης, οἱ τὰ πρὸς ὑμῶν νο-
» μίσαντες ἤδη καλὰ κράτος πολεμεῖσθαι,
» ὀλιγωρήσουσι. γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν
» τάχει καὶ προθυμότερον, ἐν ὑμῖν ἐστιν,

A nō diu abierit quin in vos decidat. Nemo itaq; de Sicilia solùm, verūetiā de Peloponeso cōsultare se putet: nisi properè hæc exequuti fueritis: talémq; illuc classē miseritis vt iidem remiges sint, & mox milites: & (quod ipso hoc exercitu magis expedire opinor) virum Spartiatam pro imperatore, qui & præsentes in officio teneat, & recusantes adesse compellat. Sic enim & qui vobis amici sunt, plus fiduciæ habebunt: & qui animo nutāt, minus
B timidè accedent. Et & ad hæc loca pertinet, debetis ex iis apertius bellū Atheniēsibus inferre, vt Syracusani, sentientes curā vos sui gerere, resistāt magis, & Atheniēses minus alia auxilia suis mittāt. Quinetiam [a]Deceleā ab Attica muro intersepire: quod Atheniēses sēper præcipuè formidāt, quódq; solū rētur in bello [b]nō esse tētatum. Et sanè quis ita maximo dāno hostes afficit, si quæ illi maximè reformidāt, hæcipse vbi planè explorarit, inferat. Credibile enim est vnumquēq; quæ sibi periculosa sunt, ea & scire præcipuè
C & timere. Quantopere autem ex hac muri extructione vobis vtiles, aduersariis autem impedimento futuri sitis, vt multa omittam, ea quæ maxima sunt, summatim dicam. [c]Intersepto Athenienſium agro, pleraque oppida vestræ ditionis erunt, partim capta, partim ad vos vltro deficientia. Prouentibus quoque ex argentifodinis Lau-
D rei, & commodis quæcunque illis nunc [d] è terra atque è iudiciis suggeruntur, statim priuabuntur: præsertímque iis quæ à sociis obueniunt, quæ minus aduehentur, vtpote illis, vbi intellexerint vos omni ope bellum administrare, negligentibus. Quarum rerum vt maturè aliquid & impigrè fiat, in vobis situm est,

a Deceleā Atticæ: i. quæ in Attica est, muro cingere.

b Se non esse expertos.

c Ea enim quibus regio illa instructa est, magna ex parte ad vos partim intercepta, partim sponte sua deuenient.

d Ex agro,

α Τοὺς τε παρόντας] εἰς σικελίαν δηλονότι.
β Προσίασιν] αἰτ τῶ στρατεύσοιτο.
γ Βύθυς] ἤγουν ἐν πολεμικῇ ὥρᾳ.
δ Ἵνα συρρυσιοί τε, νομίζοντες ὑμᾶς] ἵνα αὐ συρρυσιοί τε, εἰδότες ὑμᾶς ἐπιμελουμένους ὑμᾶς αὐτῶν, μὴ προχωρήσωσιν ἀθηναῖοις, καὶ ἀθηναῖοι, δεκελείας ὑπερτειχισθείσης, καπνούμενοι, μὴ πέμψωσι βοήθειαν εἰς σικελίαν. ε Οὐ διαπεπειρᾶσθαι] ἤτοι, πεῖραν οὐκ εἰληφέναι.
ζ Οἵων τε γὰρ ἡ χώρα] τῶν ἀθηναίων.
η Καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς & δικαστηρίων νεῶν] ἐξήκοντα πᾶσι δεκελείας ὑπερτειχισθείσης ἔμελλον οἱ ἀθηναῖοι τῆς ἀπὸ τῶν δικαστηρίων προσόδου στερήσεσθαι. φαμὲν οὖν ὡς ἰῶν πρόσοδος ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, οἷα ἡ ἀπὸ τῶν χαφῶν δωροδοκίας, ὕβρεως, συκοφαντίας, μοιχείας, ψευδοχαφίας, ἀδικοχρεωβελείας, λειποστρατίου. οὐ γὰρ πάσης ἀνομίας προστιμᾶτο, ἢ θάνατος, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ χρημάτων εἰσπραξις. ὁ γὰρ ἀναιτίας νικηθεὶς ἐζημιοῦτο. ταύτης οὖν τῆς πάσης προσόδου στερήσεσθαι ἔμελλον ἀθηναῖοι, πολεμίων αὐτοῖς ἱδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ χαλεπῶν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι· καὶ γὰρ τὰ ἐν τῷ τοιούτῳ ἀφορμῶν χρήματα τῇ πόλει ἐδίδοτο.
θ Ἧσσον διαφορουμένης] ἤτοι πεπαυμένης. διωκικῶς φερομένης.

Lacedæmonii. Nã & hoc fieri poſſe, nec me falli opinione, prorſus confido. Neq; verò debeo aut cuiquã veſtrum videri deterior, ſi, qui inter infeſtiſſimos vobis hoſtes aliquãdo [a]publicola habitus ſum, idẽ nunc contra rempublicam meã acerrimè tendo: aut in ſuſpicionem venire [b] quaſi emerẽdi exilio fauoris gratia loquar. Exulo quidẽ, ſed à peruerſitate illorũ qui me eiecerũt, non autẽ à veſtra (ſi mihi credideritis) vtilitate. Neq; mihi pro hoſtibus magis habẽdi vos, qui aliquãdo [c]hoſtes nobis nocuiſtis, quã qui vt amici fierẽt hoſtes mihi coegerũt: mihi tũc publicolæ, nõ nunc quũ iniuriã patior, ſed quũ tutò in republica verſabar. Quæ quũ ampli[9] mihi patria non ſit, nõ reor me aduerſus patriã ire, ſed ad eam multo potius, quæ nulla eſt, recuperandã. Atq; is rectè amator patriæ eſt, nõ qui ſuã, quum iniuſtè amiſerit, nõ inuadit: ſed qui eã quoq; modo poteſt, ob illius deſideriũ recuperare conatur. Ex quo ego dignũ me arbitror Lacedæmonii quo & in periculis & in laboribus omnib[9] intrepidè vtamini: quũ ſciatis, hũc ſermonẽ vulgò in prouerbium veniſſe, [d]Qui, dum hoſtis eſſet, vehementer nocuit, eundẽ ſi amicus ſit, valde profuturũ. eo quidem magis quòd res Atheniẽſes cognitas habeo, at veſtras coniectura colligebã. *Poſtulo* etiam vt quum de maximi momenti rebus cõſultari ſentiatis, ne pigeat expeditionẽ vos in Siciliã atq; in Atticã ſuſcipere: vt illuc traiicientes parua manu, res ibi maximas cõſeruetis, & Atheniẽſiũ potentiam præſentẽ pariter & futurã euertatis: ipſi in poſterum tutò habitaturi, & cũctæ Græciæ nõ coactæ, ſed voluntariæ imperio beneuolo potituri. Hæc Alcibiades. Lacedæmonii autem, quum iam antea & ipſi cogitarent bellum Athenis inferre, ſed [e]adhuc aliquid circumſpectantes cunctarentur,

[a] Ciuitatis, vel, patriæ amãs. *Vel*, Amator patriæ, *vt ipſemet Valla idẽ nomen φιλόπολις paulo poſt interpretatur.*

[b] *Vide annos.*

[c] Nobis hoſtibus nocuiſtis, quàm qui amicos eſſe hoſtes coegerunt. Et amorem ciuitatis non quatenus iniuria ſum affectus, retineo, ſed quatenus rem pub. adminiſtrãs, in nullum eam periculum adduxi. *Vel, Resp. dum eã adminiſtraui, incolumitatem præſtiti.* Neque verò me eam quæ adhuc patria *mea* ſit, inuadere exiſtimo, ſed potius eam quæ amplius non ſit, *i. quæ amiſſa ſit*, recuperare.

[d] Hoc dictum, ſi, dum hoſtis eram, valde nocebam, poſtquam amicus ſim, multum profuturum *vel*, poſſe prodeſſe.

[e] Adhuc negligentes: *vt ſchol. exponit.*

A ὦ λακεδαιμόνιοι. ἐπεὶ ὡς γε δυνατά, καὶ « οὐχ ἁμαρτήσεσθε οἶμαι γνώμης, πάνυ θαρ- « σῶ· καὶ χείρων σοὶ δοκεῖν ὑμῶν εἶ), « εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φι- « λόπολις ποτὲ δοκῶν εἶ), νεῶν ἐγκρατὼς « ἐπέρχομαι. β σοὶ δὲ ὑποπτεύεσθαί μου εἰς « τὴν φυγαδικὴν τὸν θυμὸν ἀφεῖναι λόγον. φυ- « γάς τε γάρ εἰμι τῶν ἀξελαστῶν πο- « νηρίας, γ καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας, ἵν' πείσητέ « μοι, ὠφελείας· δ καὶ πολεμιώτεροι οὐχ ⓐ « τοὺς πολεμίους πολλαπλάσιον βλάψαντες ὑμεῖς, ἢ οἱ « τοὺς φίλους αἰσχήσαντες πολεμίους γε- « νέσθαι. ε τὸ, τε φιλόπολι, οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦ- « μαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ζ ἐπολιτεύ- « θην. οὐδὲ ὅτι πατρίδα οὔσαν ἐπιθυ- « μῶ ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν « ἀναλαβέσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, « οὐχ ὃς αὖ τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας « μὴ ὅτῳ, ἀλλ' ὃς αὖ ἐκ παντὸς τρόπου, ὅσῳ « δ' ὅτι θυμεῖν, πειρᾶται αὐτὴν ἀναλαβεῖν. « οὕτως ἔμοιγε ἀξιοῖ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον « καὶ ἐς παλαιπωρίαν πᾶσιν ἀδεῶς χρῆ- « σθαι, ὦ λακεδαιμόνιοι· γνόντας τοῦτον δὴ ⓑ « ὑφ' ἁπάντων τοσοῦτον λόγον, ὡς εἰ « πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, καὶ αὖ « φίλος ὢν ἴσμεν ὠφελεῖν ὅσῳ τἄλλ' ἀ- « νθρώπων οἶδα, τοῦ δ' ὑμέτερα εἰκάζον. « η καὶ αὖθις νῦν νομίσητε τοῦτ' εἶ μεγίστων δὴ « τὴν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ ἀπο- « κνῆν τὴν ἐς τὴν σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν ἀντ- « πικὴν στρατείαν. θ ἵνα πάντες ἐκεῖ βραχεῖ μοι- « ρίῳ ξυμπροσβαλόμενοι μεγάλα σώσητε, « καὶ ἀθρῴων τὴν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλ- « λουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα « αὖθί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε, καὶ τῆς ἁπάσης « ἑλλάδος ἑκούσης, καὶ οὐ βίᾳ, κατ' εὔνοιαν δὲ « ἡγήσησθε. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα * 229
εἶπεν. ⓐ δὲ λακεδαιμόνιοι, δείσαντες μὲν καὶ αὐτοὶ στρατεύειν ὅπῃ τὰς ἀθρόας, μέλλοντες δὲ ἔτι ᾗ θ στρατοπεδεύσονται

α Νεῶν ἐγκρατὼς ἐπέρχομαι] αἰτῶ πολεμεῖν τοῖς ἀπροφάσεως. ἤτοι φανερῶς πολεμεῖν τοῖς ἀθρόοις, ἢ ὅτι φανερῶς καὶ μεγάλως.

β Οὐ δὲ ὑποπτεύεσθαί μου] οὐκ ἄξιον ὑποπτεύεσθαί μου τὸν λόγον, ὅτι τὸ μὴ στρατεύσεσθαί με φεύγειν.

γ Καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας] ἐκ εἰμὶ φυγὰς τῆς ὑμετέρας ὠφελείας. τουτέστιν, οὐ φεύγω τὸ ὠφελεῖν ὑμᾶς.

δ Καὶ πολεμιώτεροι] οὐχ οὕτως ὑμᾶς ἡγοῦμαι πολεμίους ὡς ἀθρόους. ὑμεῖς μὲν γὰρ, ἐπὶ ἐλάχιστα, ἐχθροὶ ὄντες, ἐλυπήσατε· οἱ δὲ ἀθρόοι φίλοι ὄντα κατηνάγκασαν ἐχθρὸν ἡμῖν (φησὶν) οὐ νῦν εἰμὶ, διὰ τοῦτο ἀδικοῦμαι, ἀλλὰ πάντα ὅτε ἀσφαλῶς ἐπολιτευόμην.

ε Τό, τε φιλόπολι] φιλόπολις ζ Καὶ αὖπερ νῦν] ἤτοι ὑμᾶς. η Ἵνα πάντες ἐκεῖ] ὡς σικελία δηλονότι. θ Πειρωρώμενοι] περιορῶντες. καταφρονοῦντες.

πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν, διδάξαντος A multo tamen magis sunt confirmati, existimantes se audisse atque
ταῦτα ἕκαστα αὐτὸν, καὶ νομίσαντες πάντα edoctos esse omnia ab eo qui hæc
τὰ σαφέστατα εἰδότες ἀκηκοέναι. ὥστε τῇ planissimè nosset. Itaque ad [a]inter- [a] Muro cingendam.
ὕστατα τείχισμα τῆς Δεκελείας [b] προσετείχιζον ἤδη cludendam iam Deceleã animum
πανταχοῦ, καὶ τοῦ σφετέρου καὶ τοῖς ἐν τῇ σι- intenderunt, & statim aliquid au-
κελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιπ- xiliorum in Siciliam mittere: præ-
πον τὸν Κλεανδρίδου προσάξαντες ἄρ- ficientes; Syracusanis Gylippum
χοντα τοῖς συμμαχικοῖς, ἐκέλευον [b] μετ' ἐ- Cleandridæ *filium*, iusserunt eum,
κείνων καὶ τῶν κοινῶν βουλευόμενον ποι- habito cum illis & cum Corin-
εῖν ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχι- thiis consilio, curare vt quàm pos-
στα τις ὠφέλεια ἔσται τοῖς ἐκεῖ. [c] ὁ δὲ δύο B set maximè ac maturrimè illuc
μοῖν ναυσὶ τοῖς κοινοῖς ἤδη ἐκέλευεν ἅμα aliquid præsidii iret. Ille Corin-
πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι, ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, thios in Asinen ad se iam duas na-
καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα ues mittere iubet, cæteras appa-
δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Λακε- rare quascunque mittere destinas-
δαίμονος. ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς σικελίας sent: quæ, quum tempus adesset ad
τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἀπέστελλαν Γύ- nauigandum, in expedito forent.
λιππον καὶ χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ His constitutis, è Lacedæmone
οἱ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντο πλεῖν discessum est. E Sicilia autem tri-
τε προθύμως πέμπειν τῇ στρατιᾷ, καὶ τοὺς ἱπ- C remis Athenienſium, quam duces
πέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ἕβδομον miserant pecuniarum atque equi-
καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν. ¶ Ἅμα tum gratia, Athenas venit. Cuius
δὲ τῷ ἦρι βοῦς ἀρχομένῳ, τῷ ὑπογυμνομένου θέρους, οἱ ἐν τῇ σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, postulata quum audissent Athe-
ἄραντες ἐκ τῆς κατάνης, παρέπλευσαν ὑπὸ μεγάρων τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ, οὓς ὑπὸ Γέ- nienses, decreuere & commeatum
λωνος τοῦ τυράννου (ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) ἀναστάντες συμμαχήσιοι, αὐτοὶ mittendum & equitatum. Atque
ἔρημοι, τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδῄωσαν hyems excessit: ac decimusse-
τοὺς τε ἀγροὺς, καὶ ἐλθόντες ὑπό τι ἔρυμά τι D ptimus huius belli annus quod Thu-
τῶν συμμαχικῶν, καὶ οὐκ ἑλόντες, αὖθις καὶ cydides cõscripsit. ¶ Insequẽte æ-
πεζῇ καὶ ναυσὶ παρασκευασθέντες ὑπὸ state, initio statim veris, Athenien-
τὸν ἕλειον ποταμὸν, τό, τε πεδίον ἀναβάντες ἐδῄωσαν, καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν· καὶ ses qui in Sicilia erant, mouentes
τῶν συμμαχικῶν [d] ἐντυχόντες πολὺ οὐ è Catana, nauigarunt aduersus Me-
πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντές τινας, ἐς ἔφοδον gara quæ est in Sicilia: vnde exter-
ἦλθον, καὶ τρόπαιον ἔστησαν· καὶ minatis sub Gelone tyranno op-
ἀποπλεύσαντες ἐς κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ pidanis, (quemadmodum prius à
ὑπὸ σπόνδυλον, πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώ- me commemoratum est) Syracu-
ρησαν ὑπὸ κεντόριπα, σικελῶν πόλισμα, καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ, ἀπῆλθον, sani agrum possidebant. Hunc a-
grum egressi nauibus Athenienses populati sunt, & progressi ad ca-
stellum quoddam Syracusanorum, quum id non expugnassent, rursus tã pedestri itinere quàm na-
uigatione ad flumen se Teriam re-
ceperunt: transgressique campe-
stria vastauerunt, frumentúmque incenderunt, & aliquot Syracusa-
norum (in quos nõ tamen multos inciderant) interfecerunt: atque ad
naues erecto trophæo rediere. Re-
uersique Catanã, & illic frumẽtati, cum omnibus copiis profecti sunt
in Centoripa oppidum Siculum. Quò quũ ex cõuentione intrassẽt,

---

a Προσετείχιζον ἤδη τὸ ναυσὶ] αἰεὶ Ψ, σκοπὸς ἦν αὐτοῖς ἡ δίμνοια ὅπως τείχισμα ποιήσωσιν ἐν τῇ δεκελείᾳ. β Μετ' ἐκείνων ἦγεν τῶν συρακουσίων. γ Ὁ δὲ δύο μὲν ναυσὶ] ὁ Γύλιππος. δ Τοὺς πρώτους] τοὺς μεγαρέων ἡγουμένους. ε Καὶ τὸ σῖτον ἐνεπίμπρασαν] ἦγεν τὸ σῖτον ἐνεπίμπρασαν. ζ Ἐπισπόνδυλον] ἦν τι ἐφοδία λαβόντες. η Καὶ προσαγαγόμενοι] ἦγεν λαβόντες. ἐφελκυσάμενοι.

a Abierunt, simul incendentes segetes Ineſſ. *&c. Id eſt, In ipſo itinere. ſiue Dũ iter facerent.*

incensis segetibus Ineſſæorum simul & Hyblæorum, diſceſſere: ac reuecti Catanam, offendunt equites ducentos quinquaginta, ſine ipſis equis, ſed cum illorum ornatu, tanquam Sicilia equos ſuppeditatura, & equeſtres ſagittarios triginta, necnon argenti talenta trecenta, Athenis aduecta. ¶ Eodé vere Lacedæmonii, ſumpta aduerſus Argos expeditione, quum Cleonarum tenus veniſſent, facto terræmotu rediere. Poſt quorum diſceſſum, Argiui in agrum Thyreenſem ſibi conterminum ingreſſi, magnam ex Lacedæmoniis prædam egerunt, quæ diuendita eſt talentis b amplius vigintiquinque. Neque ita pòſt eadem æſtate populus Theſpienſis impetum fecit in magiſtratus: c ſed res fruſtra fuit: ſuccurſúque Athenienſium Theſpienſes partim cõprehenſi ſunt, partim Athenas effugerunt. ¶ Per eandem æſtatem Syracuſani, percepto equitum aduentu ad Athenienſes, & eodem in ſe iamiam futuro, arbitrantes, ſi hoſtis non occuparet Epipolas, locum præruptum, vrbi imminentem, ſe non facilè poſſe circumuallari muro, ne ſi prælio quidem vincerentur, conſtituerunt loci d aditus obſeruare, ne latenter illuc hoſtis aſcenderet. non enim alia parte conſcendi poſſe, quia cæteræ e arduæ eſſent. Hic autem vrbe tenus aliquantulũ decliuis, & introrſum omnino patens locus, ideóque à Syracuſanis ὄπιπολαὶ vocatus, quòd ſit ὑπὲρ πόλεως alii loco. Itaque prima ſtatim luce omnis populus vrbe egreſſus eſt in pratum iuxta Anapum amnem, ductu eorum qui vnà cum Hermocrate iam imperium acceperant: ibíque recenſitus atque recognitus. Ex quo delecti fuerant prius ſexcenti armati, præfecto eis Diomilo Andrio exule, qui præſidio eſſent Epipolis, & ſiquid aliud accideret, eueſtigio f conuenientes

b Non minus.

c Sed potitus *illis* non eſt. *Vel*, Sed non obtinuit *quod molebatur.*

d Aditus qua parte erant. *Ad verbum*, Suos.

e *Vide annot.*

f In vnum congregati. *Vel*, Cõglobati.

A πιμπρᾶντες ἅμα τ σῖτον τ τε ἰνησαίων καὶ τ ὑλαίων· καὶ ἀφικόμενοι ἐς κατάνλω, καταλαμβάνουσι τοὺς τε ἱππέας ἤκοντας ἐκ τ Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους, αὐθ τ ἵππων, μετ' σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἱππων ποτε ἱσταμένων· καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα, καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια. ¶ Τῷ δ' αὐτῷ θέρει, καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν κλεωνῶν ἦλθον, σεισμῷ δ' ὑπομενῶν ἀπεχώρησε. καὶ Ἀργεῖοι μετ' αὐτὰ ἐσβαλόντες ἐς τ θυρεάτην ὅμορον γῆν, λείαν τ λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, καὶ ἐπράθη παλαιτῶν οὐκ ἔλαττον πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ θεσπιέων δῆμος ἐν ταὐτῷ θέρει, μάλιστα ὑστερον ὅτι θέμιλος τοῖς ταῦ ἀρχὰς ἔχουσιν, ἐκώλυσεν· ἀλλὰ βοηθησάντων ἀθηναίων, οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ' ἐξέπεσον ἀθήναζε. ¶ Καὶ οἱ συρακούσιοι τῷ αὐτῷ θέρει ὡς ἐπύθοντο τοὺς τε ἱππέας ἤκοντας τοῖς ἀθηναίοις, καὶ μέλλοντας ἤδη ὅτι σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τ ὅτι πολλῶν κρατήσωσιν οἱ ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως δι' ὅλου κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως σφᾶς, ἢν δὲ καὶ κρατῶσιν μάχῃ, ἀποτειχίσθαι, διενοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατ' ταῦτας λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι. ἦν γὰρ ἀνάβασις γε αὐτόθεν διὰ πολλοῦ. ἐξῄρηται γὰρ τὸ ὄρος χωρίον, καὶ μέχρι τ πόλεως ὅτι κλινές τε ἐστι, καὶ ὅτι φανὲς πολὺ ἔσω· καὶ ὠνόμασαν αὐτὸ τῶν συρακοσίων, ἀπὸ τ ὅτι πολῆς ἐστὶ τοῦ ὄρους εἰ), ὅτι πολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πρωΐ ἐς Ⓜ λιμνῶνα, παρὰ τὸν ἄναπον ποταμόν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτη στρατηγοὶ ἔτι παρηληφότες τὴν ἀρχήν) ἐξέπλευσάν τε ὁπλων ἐποιοῦντο, καὶ ἑπτακοσίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος φυγὰς ἐξ ἀνδρου. ὅπως τήν τε ὅτι πολαὶ εἴησαν φύλακες, καὶ ἰὼ ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ ξυνεξῶσιν

a Οἱ δ' ἐξέπεσον ἀθήναζε] ἐξελθόντες ἔφυγον εἰς τὰς ἀθήνας. β Σφᾶς] τοὺς συρακοσίους. γ Τὰς προσβάσεις] ἔξοδους. δ Ἐξῄρηται γὰρ] μὴ ὅτι τ ἐξῃρ | τῆσθαι δὲ μετωρείαζε ἀκριβέστερον, ἴσως τῆς διανοίας διαδὲ τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον, πλὴν τ προσβάσεων, ἅπαν ὑψηλόν ὅτι, δὲ κρημνῶδες, καὶ ὅτι κλίνεται πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε καθαφανὲς ἔσωθεν εἶναι). ε Ἐξέκριναν πρότερον] ἐκλεκτοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς ἐποιήσαντο. ζ Ταχὺ ξυνεξῶσιν] ταχὺ παρεγένοντο καὶ βοηθήσαι.

230

παρεγίγνοντο. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τούτης τῆς νυκτὸς τῇ ὑστεραιομένῃ ἡμέρᾳ ἀριθμὸν ποιησάμενοι, καὶ ἔλαβον αὐτῶν πρωΐ ἤδη τὸ στράτευμα ἐκ τῆς κατάγης ὁρμίτες καὶ λέοντα καλουμένου, (ὃς ἀπέχει τῶν ἐπιπολῶν ἑξήκοντα σταδίους) καὶ τοῖς πλοίοις ἀποβιβάσαντες, τῇ τε ναυσὶν ἐς τὸν θάψον καταρμισάμενοι. ἔστι δὲ χερσόνησος μικρὸν ἐκ τοῦ ἠπείρου, ἐπὶ ἐπὶ θάλασσαν ἐκτείνουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ συρακουσίων πόλεως οὔτε πλοῖῳ οὔτε ὁδὸν πολλαχῇ ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ θάψῳ ἐφ' ἑαυτοῦ ἐστρατοπεδεύσατο, ὁ δὲ ἱππος ἐπορεύθη. ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ ὁ Διόμιλος ἐξακόσιοι. σταδίοι δ', ὅσον διέμιξαι ἐκ τοῦ λιμένος, ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τρόπῳ ἀτακτότερον, καὶ μάχῃ νικηθέντες συνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ ὅ, τε Διόμιλος ἀπέθανε, καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ τοῖς νεκροῖς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς συρακουσίοις, καὶ τὸν πόλιν αὐτῶν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ καταβαίνει, ὡς οὐκ ἐπεξήεσαν αὐτοῖς, ἐπανακαχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ λαβδάλῳ ὠκοδόμησαν, ἐπ' ἄκρας τοῖς χρημοῖς τῶν ἐπιπολῶν, ὁρῶν πρὸς τὰ μέγαρα· ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προσοίσειν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχομαχοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἐκ τε ἐγέστης τριακόσιοι, καὶ σικελῶν καὶ ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς ἑκατόν. καὶ Ἀθηναίων οἱ πάντες πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷς εἰ ἵππους τοῖς μὲν πρὸς ἐγεσταίων καὶ κατανιαίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐωρίαντο· καὶ ξυμπάντων, πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππεῖς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ λαβδάλῳ φυλακήν, ἐχώρουν πρὸς τὴν συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι,

adessent. [a] Ea nocte, quum diluceſceret, Athenienſes, recenſitis copiis, cum iis omnibus è Catana profecti ad locum nomine Leonem, ab Epipolis ſex ſeptémve ſtadiis diſtantem, clam hoſte peditatum in terram expoſuerunt: & cum claſſe Thapſum ſubierunt, quæ anguſto terræ limite in mare prominens peninſula eſt, non procul à Syracuſis, ſiue terra, ſiue mari. Eam terræ anguſtiam [b] cancellato vallo quum obſepiſſent nautici milites, apud Thapſum quieuere. At peditatus extemplo ad Epipolas curſu contendit: conſcendénſque ab Euryelo, locum occupat priuſquam Syracuſani è prato poſt recenſionem cognita re adeſſent. Affuerunt autem auxilio cum alii, vt quiſque celerrimè poterat, tum verò illi ſexcenti quibus præfectus erat Diomilus. Interiacebat autem à prato vſque ad locum vbi hoſtibus occurrerunt, ſpatium non minus quinque ac viginti ſtadiorum. Hunc itaque in modum [c] in illos Syracuſani incidentes, ac victi prælio apud Epipolas, in vrbem rediere, amiſſo Diomilo, & aliis fere trecentis. Quibus Athenienſes [d] redditis hoſti victoriam concedenti, trophæóque erecto, deſcenderunt poſtero die aduerſus vrbem: & quum nemo obuiam prodiret, regreſſi, caſtellum apud Labdalum excitant, in ſumma crepidine Epipolarum, qua parte vergunt ad Megara: vt eſſet illud apotheca vaſorum atque pecuniarum, quoties aut ad pugnandum aut ad murum extruendum ipſi prodirent. Nec ita multo pòſt ſuperuenerunt eis ex Egeſta equites trecenti, & Siculorum Naxiorúmque & aliorum quorundam, circiter centum, quum ipſorum Athenienſium eſſent ducenti quinquaginta, qui ſibi equos partim ab Egeſtanis Catanenſibúſque ſumpſerant, partim mercati fuerant: quorum equitum ſumma extitit, ſexcentorum quinquaginta. Impoſito itaque apud Labdalú præſidio, aduerſus Sycam profecti ſunt:

[a] Pòſtridie autem huius noctis, Athen.

[b] *Vide annot.*

[c] Illos Syracuſani inordinatius adorti.

[d] Redditis hoſti, pace ſequeſtra. *Vel*, Fide data.

quàm obsidentes, quum properè [a] muro concluſiſſent, pauorem Syracuſanis ipſa feſtinatione præbuerunt. [b] Illi tamen, ne rem negligerent, egreſſi ſunt animo pugnandi. Sed quum vtrinque iam acies inſtruerentur, videntes Syracuſanorum duces diſſipatos eſſe ſuos, nec facilè in ordinem redigi, in vrbem reduxerunt, præter quandam equitatus partem, quæ remanſit ad impediendos Athenienſes quominus & lapides legerent, & longius vagarentur. Sed eam vna cohors Athenienſium armata, atque omnis pariter equitatus adorti, in fugam verterunt, nonnullòſque occiderunt. Cuius equeſtris victoriæ trophæum ſtatuerunt. Poſtero die Athenienſium pars murum Aquilonem verſus extruebat, pars lapides atque materiam comportabat ad locum cui nomen Trogilum, deponens ſemper qua parte [c] breuiſſimus murus fiebat, è magno portu ad alterum mare. At Syracuſanis non placuit amplius totius populi viribus in prælio periclitari, [d] præcipuéque ductu Hermocratis: ſed quòd ſatius eſſet murum ſubſtruere qua parte illi ſuum ducturi erant, &, [e] ſi in diſcludendo hoſtem præuenirent, ſimúlque ſibi ibidem præſidium poſuiſſent, mittere aliquam partem copiarum ad occupandos aditus atque interſepiendos. [f] Hoſtem enim, ſi opus abſoluerit, omnes populos ad ſe aſciturum. Egreſſi itaque, murum excitant, ducto ab vrbe ipſa exordio, ſubter ambitum muri Athenienſium, ex tranſuerſo,

[a] *Vide annot.*

[b] Ac progreſſi, præliumcommittere deliberabãt, miniméque negligẽteragere. Sed quum, *&c.*

[c] Breuiſſima futura erat muri extructio. *Vel*, anguſtiſſima.

[d] Hermocratis potiſſimùm inter duces ſuaſu. *Itẽ*, Quum id præcæteris ducibus Hermocrates maximè ſuaſiſſet.

[e] *Vide annot.*

[f] Fore enim vt illi omiſſo opere ſuo vniuerſi ad eos ſe conuerterent. *Vel*, aduerſus eos tenderent.

A ἵνα ὡς καθεζόμενοι ἐτείχισθν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς συρακουσίοις παρέσχον τῷ ταχεῖ τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες, μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι, καὶ μὴ ἀφιέναι. καὶ ἤδη αὐτῶν παρατασσομένων ἀλλήλοις, ⓐ τῶν συρακουσίων στρατηγοὶ, ὡς εἶδον σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυνταξόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν, πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἱππέων. οὗτοι δὲ ἡσυχάζοντες,

B ἐκώλυον τοὺς ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε [c] καὶ ἀποσκίδνασθαι μακρότερον. [d] καὶ τῶν ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν, καὶ ⓐ ἱππεῖς μετ' αὐτῶν πρῶτοι ἐπεφάνησαν τοῖς τῶν συρακουσίων ἱππεῦσι παρεσβαλόντες· καὶ ἀπέκλεισαν τε πύλας, καὶ προπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔφησθν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος· ⓐ δὲ, λίθους καὶ ξύλα ξυμφορεῖν τε παρέβαλλον ὅπῃ τὸν πρωϊνὸν καλούμενον ἀεὶ [e] ἦν βραχύτατον

C γίγνεται αὐτοῖς [f] ἀπὸ τοῦ μεγάλου λιμένος ὅπῃ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ συρακούσιοι, [g] οὐκ ἤκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου, μάχης μὲν πρόθυμοι πρὸς τοὺς ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, [h] ἀποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι· ἢν ἐκεῖνοι ἐμέλλον ἄξειν τὸ τεῖχος, καὶ εἰ φθάσειαν, ἀποκλείσας γίγνεσθαι· καὶ [i] ἅμα ἐν τούτῳ εἰ βοηθοῖεν, μέρος αὐτῶν πέμπειν αὐτοὺς τῆς στρατιᾶς, καὶ φθάνειν αὐτοῖς σταυρεῖς παρακαταλαμβάνοντας τὰς ἐφόδους. ἐκείνους δὲ αὖ παυομένους τοῦ ἔργου πρόσθεν αὖ πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως

D ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν ἀθηναίων, ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες,

[g] Ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος] ἐπὶ τὸν ἀπὸ τοῦ λάκκου, ἢ τὸν ἀπὸ τοῦ πεῖχος τῶν συρακουσίων, ᾧ ἀπετείχιζον αὖθις. ὃ καὶ μᾶλλον. [h] Καὶ ἀποσκίδνασθαι] καὶ κακοῦν αὐτῶν τὴν χώραν, διὰ τὸ πορίσιμον εἶναι. [i] Καὶ τῶν ἀθηναίων φυλὴ μία] αὐτὴ τῶν, ἓν πάσας ἀπὸ φυλῆς μιᾶς. [j] Ἦν βραχύτατον] καὶ ὃ ἄμεινε βραχύτατον ἔσεσθαι τὸ ἀποτείχισμα. [k] Ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος] ὅπῃ χερρόνησον ἡ πόλις τῶν συρακουσίων κέκτηται, γινομένου τινὸς εἰσθμοειδοῦς, τῇ μὲν, ὑπὸ τοῦ μεγάλου λιμένος, τῇ δὲ, ὑπὸ τῆς ὅλης θαλάσσης. [l] Ἀποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι] οἱ μὲν ἀθηναῖοι (φησὶν) ἐβούλοντο, ὅτι θαλάσσης εἰς θάλασσαν τεῖχος οἰκοδομησάμενοι, συρακουσίους εἴρξαι τῆς ἔξω γῆς, κατακλείσαντες εἰς τὴν χερρόνησον· οἱ δὲ συρακούσιοι, ὄρθιον τεῖχος διὰ μέσου τοῦ εἰσθμοειδοῦς ὑπερτείχιζον, κώλυμα ἐσόμενον τοῖς ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι. καὶ ὠόμιζον, εἰ φθάσειαν διατειχίσαντες αὐτὸ, ἀποκλῄσαι αὖ ἐκείνους τοῦ ἔτι διατειχίσαι δύνασθαι. εἰ δὲ δὴ καὶ κωλύειν αὐτοὺς ἀποτειχίζοντας οἱ ἀθηναῖοι ἐθέλοιεν, μέρει μέν τινι τῆς αὐτῶν στρατιᾶς αὐτοπάξασθαι τοῖς ὀπλίταις τῶν ἀθηναίων· οἱ λοιποὶ δὲ, ἐν τούτῳ παραπετραυρώσειν τὰ βάσιμα τῶν ἀθηναίων. ἐφόδιος γὰρ τὰ βάσιμα λέγεται· ὀλίγα γὰρ ὀπλιτικὰ δυνάμενα, διὰ τὸ πλαισιῶδες εἶναι τὸ χωρίον.

ξαί τε ἐλαίας ἐκκόπτοντες τὸ τεμένους, καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. οἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὔπω ἐκ τῆς Θάψου παρεπεπλεύκεσαν ἐς μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι ἐν Θάψῳ ἐπορίσαντο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ὅπερ δὲ τοῖς Συρακουσίοις ἐφοβήθησαν ἐλθόντες ἔδοξε, τὸ τε ἐπιτείχισμα ἐτελείωσαν ὅσον ἔμελλον, καὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπορρηγνύναι ἐπειρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἐπορίζοντο, τὰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης ἐκ τῆς Θάψου ἐκομίζοντο. ὅπερ δὲ τοῖς Συρακουσίοις ἐφοβήθησαν ἐλθόντες ἔδοξε, τὸ τε ἐπιτείχισμα ἐτελείωσαν ὅσον ἔμελλον, καὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπορρηγνύναι ἐπειρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἐπορίζοντο, τὰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης ἐκ τῆς Θάψου ἐκομίζοντο. ὅπερ δὲ τοῖς Συρακουσίοις ἐφοβήθησαν ἐλθόντες ἔδοξε, τὸ τε ἐπιτείχισμα ἐτελείωσαν ὅσον ἔμελλον, καὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπορρηγνύναι ἐπειρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἐπορίζοντο, τὰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης ἐκ τῆς Θάψου ἐκομίζοντο.

231

excisis oleis fani, & turribus ligneis erectis. Adhuc enim ipsi maritima obtinebant, nondum Athenienſium classe in magnum portum circumducta è Thapso, vnde terrestri itinere necessaria afferebant. Vbi autem Syracusani sufficere vallum & substructionem muri putauerunt, nunquam interpellati ab Athenienſibus, quòd & ipsi suas munitiones absoluere properabant, quódque timebant, si bifariam agitarent, ne facilius oppugnarentur, in vrbem rediere, vna cohorte in præsidium operis relicta. At verò Athenienſes tum fistulas aquæductus, quæ aquam ad potandum in vrbem ferebant, interciderunt, tum speculati alios Syracusanorum per meridiem intra tentoria se tenentes, alios in vrbem regressos, alios pro vallo segniter excubantes: præmittunt trecentos ex suis armatos, & item ex leui armatura aliquot, vtrosque electos, ad repentè incurrendum in subiectam hostium [a]munitionem: cæteræ copiæ bipartitò sub suo quæque duce contenderunt, altera ad vrbem, [b]si illuc succurreretur: altera ad vallum quod vicinum portulæ erat. Aggressi vallum trecenti illi capiunt, custodibus id deserentibus, & ad murum [c]templo circumdatum refugientibus. Quò pariter irrumpentes qui persequebantur, atque ingressi, vi rursus à Syracusanis eiecti sunt: ibíque aliquot Argiuorum atque Athenienſium occisi: cæteræ copiæ reuersæ murum diruerunt, vallúmque reuulserunt, vallos secum pro se quisque portantes: ac trophæum erexerunt. Postero die locum arduum paludi imminentem muro cinxerunt, vnde ex Epipolis in magnũ portũ

[a] Paulo pòst ἐπιτείχισιν (idem Valens quod hic ἐπιτείχισμα) Gertis munitionem. Vide annot.

[b] Si auxilio venirent Id est, Ad repellendos eos qui ex vrbe ad ferendas illis suppetias egrederentur.

[c] Τεμενίτῳ accipit pro τέμενος. Vide annot.

A

B

C

D

ἐσβολὰς ἐποιοῦντο ἐς τὸ τῶν Συρακουσίων στρατόπεδον, καὶ ἐκ τοῦ ἐπιτειχίσματος ἐπεξῆσαν· καὶ ἐν τούτῳ ἐγένοντο καὶ μάχαι καὶ νῖκαι καὶ ἥσσαι ἑκατέρων. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τελευταῖον ἐκράτησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῶν ἐν τῷ ἐπιτειχίσματι, καὶ ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν τῇ μάχῃ, καὶ τροπαῖον ἔστησαν, τότε δὴ καὶ τὸ τῶν Συρακουσίων ἀπορρηγνύναι ἐπειρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἐπορίζοντο, τὰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης ἐκ τῆς Θάψου ἐκομίζοντο. ὅπερ δὲ τοῖς Συρακουσίοις ἐφοβήθησαν ἐλθόντες ἔδοξε, τὸ τε ἐπιτείχισμα ἐτελείωσαν ὅσον ἔμελλον, καὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπορρηγνύναι ἐπειρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἐπορίζοντο, τὰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης ἐκ τῆς Θάψου ἐκομίζοντο. ὅπερ δὲ τοῖς Συρακουσίοις ἐφοβήθησαν ἐλθόντες ἔδοξε, τὸ τε ἐπιτείχισμα ἐτελείωσαν ὅσον ἔμελλον, καὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπορρηγνύναι ἐπειρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν ἐπιτηδείων ἐπορίζοντο, τὰ δὲ ἐπὶ θαλάσσης ἐκ τῆς Θάψου ἐκομίζοντο.

α Φοβούμενοι μὴ σφίσι] κατὰ τὴν λεγομένην αἰτίαλην, τὸ φοβούμενοι οἱ ἀθηναῖοι, εἰρηται. τὸ δὲ, σφίσι δίχα γιγνομένοις, μὴ τῶν μὲν πιέζοντων, τῶν δὲ μαχομένων. β Περιεπίχιον ἐπιγόμενοι] ἀποτύδοντες αὐτοὶ δι' ἐπιτείχισιν. γ Ὑπονομηδὸν ποτὲ ὕδατος] ὑπονομηδὸν, διὰ ὑπονόμων καὶ σωλήνων. δ Πρὸς τὴν πόλιν] πρὸς τὴν συρακουσαν. ε Βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν] ἀμφίβολον πότερον βίᾳ εἰσῆλθον, ἢ βίᾳ ἐξεκρούσθησαν. ζ Ἡ πᾶσα στρατιὰ] τῶν ἀθηναίων. η Καὶ διεφόρησαν] διεκόμισαν.

prospectus est, & quâ breuissimus eis muri ambitus foret, descendentibus per planum & paludem in portum. Interea autem Syracusani egressi, rursus & ipsi vallum ducunt, inchoatum ab vrbe, per mediam paludem, fossámque pariter & aggerem, ne liceat Athenienſibus murum ad mare vsque producere. Illi, perfecto circa illum arduum locum opere, iterum aggredi statuunt Syracusanorum fossam & vallum. Itaque iubent classem ex Thapso circumagi in portum magnum: ipsi autem circa auroram quum ab Epipolis descendissent in planum, per paludem (quâ limosa erat & minimè aquosa) substratis foribus, latisque asseribus, ac desuper inscendentes, sub ipsum diluculum fossam capiunt & vallum, præter exiguam partem, mox & id quod reliquum erat: prælióque ibi commisso, vincunt Syracusanos: quorum qui in dextro cornu steterant, ad vrbem fugerunt: qui autem in sinistro, ad flumen. Horum transitum volentes intercludere trecenti illi delecti Athenienſium, cursu ad pontem contenderunt. Quod veriti Syracusani, (aderant autem eis plerique equitum) [a] eunt pariter in hos trecentos, eósque in fugam vertunt, & dextrum Athenienſium cornu aggrediuntur: ad quorũ impetũ prima cohors eius cornu perterrita est. Id intuens Lamachus, à suo sinistro cornu succurrit cũ multis, sagittariis, assumptis etiã Argiuis: & quũ fossam quãdam transgressus esset, [b] destitutus, cum paucis qui vnà transgressi fuerant, occubuit, & cum eo quinque aut sex. Hos statim Syracusani arreptos properauerunt portare trans flumen in locum tutum,

A ταύτη πρὸς τὸ μέγα λιμνάζον ὁρᾷ, καὶ ἦν γὰρ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμνάζοντα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ συρακούσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὖθις, ἀπεργάζουσιν αὖθις, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα προώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόντε ἦ τοῖς ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ', ὅπερ τὸ πρῶτον τὸν χρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργασο, ὅπως μὴ ἔχοιεν αὖθις τοῦ τῶν συρακουσίων χωρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς θαψίας ἐς μέγαν λιμνάζοντα τὸν τῶν συρακουσίων· αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων ἐς τὸ ὁμαλές, καὶ διὰ τοῦ ἕλους, ἧπερ πλεῖστον ὕδωρ καὶ στενότατον, καὶ ξύλα ἐπιθέντες, καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαίνοντες, αἴρουσιν ἅμα ἕω τό τε χωρωμα, πλὴν ὀλίγου, καὶ τὴν τάφρον, καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἶλον. καὶ μάχη ἐγίγνετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ ἀθηναῖοι· καὶ τῶν συρακουσίων, οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες, πρὸς τὴν πόλιν ἔφυγον, οἱ δ' ὑπὲρ τὸν βωμόν, πρὸς τὸν ποταμόν· καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλεῖσαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν ἀθηναίων τριακόσιοι λοχᾶδες, δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ συρακούσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνθεῦ) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτούς, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων. καὶ προσπεσόντων αὐτῶν, ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Λάμαχος, βοηθεῖ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν, καὶ τῶν ἀργείων τῶν διαβαθῶν καὶ ὀπισθάβας τάφρου ἅμα, καὶ μανωθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων, ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ συρακούσιοι

B

C

D

[a] Tendunt aduersus hos.

[b] Destitutus

μανωθεὶς δὲ ὀπίσω νωθείς

βώλους καὶ πάχος φλοίοισιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές·

α Καὶ ἦν γὰρ αὐτοῖς βραχύτατον] καὶ ὃ μέρος βραχύτατον ἔμελλε τὸ διατείχισμα ἔσεσθαι. β Οἱ δ' ἐπὶ δὲ] οἱ ἀθηναῖοι. γ Καὶ στενότατον] οὐ καθὸ τὸ ἕλος ὑδατῶδες ἦν, ἀλλὰ πηλῶδες, καὶ στερεόν. δ Τάφρον ἅμα μετ' ὀλίγων] χάρακα, τάφρου ἅμα, καὶ μανωθεὶς μετ' ὀλίγων.

αὖθις δὲ, ὑπόντος ἤδη τῷ ἄλλου στρατεύ- A
ματος τῶν ἀθηναίων, ἀπεχώρησαν. ἐν τού-
τῳ δὲ, οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν ὁρῶντες
καὶ φυγόντες, ὡς εἶδον ταῦτα γιγνόμενα,
αὖθίς τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσή-
232 σαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς τῆς στρα-
τιᾶς ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν ἔπεμψαν
ὅπῃ Ⓜ κύκλον τὸν ὄπιν τῆς ὑπερκρεμάσης, ἡγεῖ-
σθαι ἔρημον αἱρήσοντες. καὶ τὸ μὲν δεκάπλε-
θρον τοῦ τειχίσματος αὐτῶν αἱροῦσι, καὶ δι-
επέρησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας δι- B
εκώλυσεν. ἔτυχε γὰρ ὢν αὐτοῦ δι' ἀῤῥωστίαν
ὑπολελειμμένος. οἱ γὰρ μηχανὰς καὶ ξύ-
λα ὄντα πρὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τοῦ καταβεβλημέ-
να, ἐμπρῆσαι τοῖς ὑπηρέταις ἐκέλευσεν,
ὡς ἔγνω ἀδυνάτους αὐτοὺς ἐσομένους, ἐρη-
μίᾳ αἱρεῖν, ἄλλῳ τρόπῳ τοιούτῳ σωθῆναι. καὶ
ξυνέβη οὕτως. οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ συ-
ρακούσιοι ἅψασθαι τοῦ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρησαν
πάλιν. καὶ γὰρ ὅρος τε Ⓜ κύκλον βοηθήσαν ἤδη C
κάτωθεν τῶν ἀθηναίων ἀποδιωξάντων πρὸς
ἐκεῖ ἐπομένους, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς
θαλάσσης, ὡς εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέ-
γαν λιμένα. ἰδόντες οἱ ἐκ τοῦ τείχους, [α] καὶ γὰρ
τάχος ἀπῆεσαν, καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν
συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ
αὖθις ἀπὸ τῆς προὔσης σφίσι δυνάμεως
ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ὄπιν τῆς θα-
λάσσης τειχισμόν· μετὰ δὲ τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι
τρόπαιόν ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόν-
δους ἀπέδοσαν τοῖς συρακοσίοις καὶ τοῖς D
μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἀνομίσαντο. καὶ πα-
ρόντος ἤδη σφίσι πάντος τοῦ στρατεύματος
καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τοῦ ὄπι-
σθεν καὶ τοῦ χρημνώδους ἀρξάμενοι, ἀπε-
τείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει δι-
πλῷ τοὺς συρακοσίους. τὰ δὲ ὑπερκείμενα
τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς ἰταλίας πανα-
χόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν σικελῶν πολλοὶ
ξύμμαχοι τοῖς ἀθηναίοις, οἱ μὲν πρότερον
β ἀπεστράφησαν, καὶ ἐκ τῆς τυρσηνίας νῆες
πεντηκόντοροι τρεῖς. καὶ πᾶλλα προσῴκο-
ρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας· καὶ γὰρ Ⓜ συρα-
κούσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον αὖ περιγίγνεσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς

ante alterius manus hostiũ aduentum: sed illa iam instante abscesserunt. Hæc interea fieri videntes ii qui inter initia fugerãt ad vrbem, & ipsi rursus addito animo aciem instruunt aduersus sibi oppositos Athenienses: & partẽ quandã suorum ad ambitũ qui obiectus erat Epipolis, mittunt, rati se desertũ illũ intercepturos. Et qui missi sunt, occuparunt illi quidẽ atque expugnarũt exteriores munitiones decem iugerũ, expugnaturi etiã ambitũ, nisi à Nicia prohibiti fuissent, qui illic propter malam valetudinem erat relictus. Is enim machinas & omnem quæ ante murum erat obiecta materiã ministris suis vt incenderent imperauit, non videns alio pacto locũ inopia defensorũ posse seruari. Atque ita cõtigit vt seruaretur. nam Syracusani, nõ ausi propter incendiũ subire propius, rursus redire: quoniam Athe
C nienses qui hostẽ [a] deorsum fuerãt insequuti, iam ad auxiliũ aduentabãt, & naues pariter à Thapso ([b] vt dictum est) ad portum magnum appellebant. Quod cernentes illi qui superius erant Syracusani, properè abscesserе, reliquúsque omnis exercitus, ad vrbem, quèd existimarent non satis sibi iam virium adesse ad prohibẽdum quominus ab hoste murus ad mare duceretur. Secundum hæc Athenienses trophæum erexere, mortuósque
D [c] Syracusanis victoriã concedentibus reddidere, & Lamachũ inuicẽ cum iis qui vnà pericrant recepere. Et quum iam præstò esset omnis exercitus naualis pariter & pedestris, conclusere duplici muro Syracusas, perducto ab Epipolis rupibúsque ad mare. Ad quos & commeatus vndique comportabantur ex Italia, & accedebãt permulti socii Siculorũ, [d] quod antea facere cõtempserãt: & ex ora Tyrrheni maris naues biremes tres. Deniq; omnia ita procedebant vt victoriã spe præsumerent, quia Syracusanis nec fiducia iam erat bello superandi, quòd sibi nihildum è

a *Inuit* κάτωθεν *ea* ὑποδιωξάντων *& vertit* Deorsum: *quum* αὖ *vertat* Superius *non* Sursum. *Vide annot.*

b Vt mandatum fuerat.

c Syracusanis data fide reddiderũt. *Vel*, Interposita fide publica. *Scholiastes* ὑποσπόνδους *Vel cùm aliis, tum primo ante, illo non bene modo interpretatur.*

d *Vel*, Qui antea circunspectabant & videlicet, *tanquam* euentum expectantes. *Vel*, *tanquam* incerti vtros se adiungerent. *Q. d. Circunspectantes cum hæsitabantur. Vide annot.*

α Καὶ γὰρ τάχος ἀπῆεσαν] ἤτοι οἱ συρακούσιοι. β [Περιεωρῶντο] ἤγουν καταφρόνουν.

Peloponnesō auxiliorum veniret. Itaque colloquia de paciscendo & inter seipsos & cū Nicia habuere. Is enim iam solus imperator erat, defuncto Lamacho: nihil tamen [a] vsquequaque transactū est: multa tantùm (qualia credibile est agitari inter homines consilio nutantes, & arctius quàm antea obsessos) dicta sunt cùm apud Niciam, tum verò intra vrbem. Quippe mutuò etiā sibi ex præsentibus malis nonnihil suspecti erant. Ipsos etiam duces sub quibus ista contigerant eis, abdicauerunt, tāquam clades esset accepta illorū aut infelicitate, aut proditione: & in eorum locū alios delegerunt, Heraclidem, & Euclea, & Telliam. Interea Gylippus Lacedæmonius, & naues à Corintho iam circa Leucadem erant, animo quam celerrimè auxilia in Siciliam ferendi. Quibus quū atroces nuntii afferrentur, omnes in idē mendacium congruentes, iam prorsus circumuallatas esse Syracusas, omnem spem Gylippus Sicilię abiecit: cupiens tamen Italiam tutari, cum duabus Laconicis nauibus, & vnà Pythen Corinthius cum totidem Corinthiis, quāuelocissimè transmisso Ionio, Tarētum peruenere, dum Corinthii præter suas decem naues, duabus Leucadiis & tribus Ambraciotis instructis, posterius nauigare cōstituerunt. E Tarento Gylippus in Thuriā primùm prolegato profectus, renouata prius memoria patris in administranda repub. vt ad defectionem adduceret, quum nihil proficeret, abiit. Quum præterueheretur Italiam, arreptúsque vento in sinu Terinæo (qui [b] obnoxius aquiloni vehementer spirat) auferretur in pelagus, rursus tempestate acerrima iactatus, Tarentum subiit, ac naues quæcunque tempestate quassatæ erant, subduxit, refecítque. Hunc Nicias quum Syracusas tenere cursum audisset,

[a] Firmè transigebatur. *Id est*, De multis quidem cō litionibus tractabatur, sed nullæ erant quibus vtrique standum sibi putarent. *Vel*, quas vtrique ratas esse vellent.

Oppositus.

A πελοποννήσου ὠφελίᾳ ἐσόδεμία ἥκοι. τοῖς δὲ λόγοις ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς, καὶ πρὸς τὸν Νικίαν. οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύρωσις μὲν ἐσόδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς αἰ ἀθέσφατον ἀποροῦντων, καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον, καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. ἐν γὰρ ᾗ καὶ ὑποψίαι ἦσαν τῶν πρόσθεν κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον· καὶ οὓς στρατηγοὺς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους αἱροῦντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν. ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κορίνθου νῆες περὶ λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν σικελίαν ἀφικέσθαι πάσῃ βοηθήσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δῆναι, καὶ πᾶσαι ὅτι τὰ αὐτὰ ἐψευσμέναι, ὡς ἤδη πάντελῶς ἀπο- C τετειχισμένας αἱ συρακούσας εἰσί, τῆς μὲν σικελίας ἐνέπη ἐλπίδα ἐσόδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ ἰταλίαν βουλόμενος παρασκευάσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ κορινθίαιν ὁπλίταις ἐπαραμείψησθον τὸν ἰόνιον ἐς τάραντα· οἱ δὲ κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα λευκαδίας δύο καὶ ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες, ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ παρόντος ἐς τὴν ἰουλίαν πρόσθεν ἐβούλετο πρεσβυσάμενος τὴν τοῦ πολιτείαν, καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας πρέπλῃ τὴν ἰταλίαν, καὶ ᾱρπασθεὶς ὑπὸ αἴματος ᾧ τετραήρη χάλκεον (ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἐσκώς) ἀποφέρεται ἐς ὃ πέλωρος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς ταμάλισα, τῷ τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, αἰείρυσάς ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας, πυθόμενος αὐτὸν πλέοντα,

ᾱρπασθεὶς ἐκπλεῖ

α Καὶ κύρωσις μὲν] βεβαίωσις τῆς φιλίωσεως. β Πρός τ' ἐκεῖνον] τὸν Νικίαν. γ Ἐπιπαπτὸ ἔψυσμέναι] ψευδεῖς καὶ συμφωνοῦσι. δ Προεπιῆσαι] προσμεῖναι. ε Μέγας χῶρ βορέαν ἐσκώς] ἦ ἐστὶ χῶρος πρόσαντον τοῦ βορέου, οὐχ ὁ κόλπος, ἀλλ' ὁ αἴεμος. τὸ δὲ ἐσκώς, ἤτοι εἰσιμος ὤν, καὶ ὑπενεκής· ὡς καὶ εἶναι αὐτὸν μου λέγουσιν. ἢ κατ' αὐτὸν βορρᾶν. ζ Προσμίσγει] ἐλλιμενίζει. η Ἐπεσκεύαζεν] ἤγουν αἰεκαίνιζεν.

ὑπερῆδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν· ὅπερ καὶ ⓐ ἔπαθον· καὶ λησικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένοις πλεῖν, καὶ σὺν ἐμίαν φυλακὴν πω ἐποίησε. ¶ Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσεβαλον, αὐλοί τε καὶ οἱ 223 ξύμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, αἵπερ ταῖς ἀσυνδοῖς φανερώτατα τοὺς λακεδαιμονίους αὐλοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείας οὐκ πόλυ, καὶ τοῦτ' ἄλλων πελοποννησίων μᾶλλον ἢ ἐς τὴν λακωνικὴν ἀποβαίνοντες, μετά τε Ἀργείων καὶ μαντινέων ἐπολέμουν. καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων, ὅσον ὁρῶντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν λακωνικὴν, [a] καὶ ὃ ἐλάχιστον μὴ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν, οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων, [γ] ἀποβαίντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηραὶ καὶ θερσαιαὶ, καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις ἤδη [δ] οὐδὲν διαφόρως μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς σφᾶς ἀθηναίοις τῷ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ, καὶ τῶν λακεδαιμονίων, οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ ἀπέκτειναν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

A præ nauium paucitate contempsit: id quod & Thurini fecerant, existimantes eum potius prædonum ritu nauigare, cóque nullam adhibendam esse custodiam. ¶ Per eadem huius æstatis tempora Lacedæmonii cum sociis aduersus Argos arma sumpserunt, magnámque Argiui agri partem depopulati sunt. Contra quos triginta naues Argiuis auxilio misere Athenienses, per quas fœdera quæ ipsis erant cum B Lacedæmoniis, apertè sunt rupta. Nam ad eam vsque diem latrocinia è Pylo & circa Peloponnesum potius agitauerant, quàm in Laconicam cum Argiuis & Mantincis ingressi bellum gesserant: & hortantibus crebrò Argiuis [a] vt Laconicam cum armis eatenus peragrantes quatenus ipsi tenerent, & quantulamcunque partem populati secum, abirent, nunquam id facere in animum induxerant: tunc verò, præfectis, Pythodoro, Læspodióque ac Demarato, in [b] Epidaurum ingressi, C Limeram & Prasias & alia quædam eius regionis loca populati sunt. Ex quo factum est vt Lacedæmonii multo excusatius se contra Athenienses tuerentur. Reuersis ex agro cum classe Athenensibus & item Lacedæmoniis, Argiui Phliasiam incursauere: ac parte agri vastata, nonnullísque interemptis, domum reuersi sunt.

a Vt armata n
nu vel appellere
tantùm in Lac
nicam, & vbi m
nimam eius pa
vnà cum ipsis v
stassent, abiren

q *Hic interp*
λιμηραὶ *ab* ὅ
δωρον *disiung*
quod coniungen
potius videtur.
de annot.

α Ὑπερῆδε τὸ πλῆθος] καταφρόνησε. β Καὶ τὸ ἐλάχιστον] ἤγουν, ἓν ἐπ' ἐλαχίστου. γ Ἀποβαίντες] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. δ Οὐδὲν διαφόρως] οὐδὲν διαφόρμον.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO LIber ſeptimus.

GYLIPPVS autē ac Pythē, poſteaquam naues refecere, ad Locros qui ad occaſum vergunt, è Tarēto profecti ſunt: & facti certiores nondum circumuallatas eſſe vndique Syracuſas, ſed adhuc licere venientibus cum exercitu, per Epipolas introire, deliberabant vtrum dexteriora Siciliæ tenentes, periculum facerent intrandi, an ad læuā nauigantes, Imerā peterent primò, & cōparata cùm ex illis, tum ex aliis quos induxiſſent manu, pergerent itinere terreſtri. Et conſtituerunt ad Imeram nauigandum, præſertim nondum Rhegium appulſis quatuor Atticis nauibus: quas tamen miſerat Nicias, cognito quòd iſti adhuc apud Locros eſſent.[a] Harum aduentum Gylippus & Pythen præuertentes, ac per tredū tranſmittētes, quū Rhegium ac Meſſanā tenuiſſent, ad Imerā perueneruntIbi quū eſſent, Imeræos ad belli ſocietatē, & ad ſe ſequendū, & ad præbenda ſuarum nauium nautis quibus deerant arma, induxerunt: naues enim ibidē ſubduxerant. Selinuntios præterea iuſſere, miſsis quibuſdā, ad certum locum ſibi occurrere cum omnibus copiis. Aliquantulū autē (non tamen multum) copiarum miſſuros ſe ad iſtos ſponderunt & Geloi & Siculorū nonnulli, multo tunc

A ΔΕ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν, ὡς τὰ πάντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύαζε τὰς ναῦς, πρέπλευσε ἐς Λοκροὺς τοὺς ὑπιζεφυρίους. καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ πάντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ συρακοῦσαι εἰσὶν, ἀλλ' ἔτι οἵόντε καὶ τὰς ὑπιπολὰς πρατιᾷ ἀφικομένοις ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' ὂν

B δεξιᾷ λαβόντες τὴν σικελίαν πλῶσιν ἐκπολιορκήσωσιν ἐκπολιορκῆσαι, εἴτ' ὂν ἀριστερᾷ ἐς ἰμέραν πρῶτον πλεύσαντες, καὶ αὖθις τε ἐκείνους ἢν πρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οἷς αὐτὴ πείθωσι, καὶ χερσὶν ἔλθωσι. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς ἰμέρας πλῶν, ἅλλως τε καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τεσσάρων νεῶν οὔπω παρουσῶν, ὡς ὁ Νικίας ὕμως πεπυσμένος αὖθις ἐν λοκροῖς εἴη ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην παραμοιῶνται

C ἀφ' τῆς πορθμοῦ καὶ ὁρμῶντες ῥηγίῳ καὶ μεσήνῃ, ἀφικνοῦνται ἐς ἰμέραν. ἐκεῖ δὲ ὁρμῶντες, τοῖς τε ἰμεραίοις ἐπεισπλῶ ξυμπολεμεῖν, καὶ αὖθις τε ἔπεσθαι, καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν στρατηγῶν ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν. τὰς γὰρ ναῦς ἀνειλκυσμένας ἐν ἰμέρᾳ. καὶ τὸν σελινουντίους, πέμψαντες, ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ ἐς ἱμηχαίον. πέμψαι δὲ ἕνα αὐτοῖς ἕκαστοι ἔφρντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ

D γελῶοι καὶ τῶν σικελῶν τινες, οἱ πολὺ τότε-

---

a Διακινδυνεύσοντες εἰσπλεῦσαι] περιελὼν ὅσον δεῖ κινδυνεύειν εἰσπλεῦσαι. β Καὶ αὖθις ἐκ τῶν ἐκείνους] τοὺς ἰμεραίους δηλονότι. γ Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς] καλὸν ἐφάνη. δ Οὔπω παρουσῶν] ὅπως, οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ ῥηγίῳ, ἢ, ὅπως παρουσῶν εἰς τὸ ῥήγιον. ε Ὡς ὁ Νικίας ὕμως] πεπυσμένος] τὸ ὅμως δηλοῖ ὅτι καὶ ὁ Νικίας ἐν τῇ ἐκλῃ ὀλιγωρῶν ἔφη τὸν Νικίαν τὸ φυλακῆς τῶν καταπλοῦ πλεοντῶν σου. ζ Φθάσαντες δὲ] φθάσαντες. η Ἀνειλκυσμένας ἐν ἰμέρᾳ] αὐτὴ τῇ, ἐν τῷ λιμένι τῆς ἰμέρας. θ Ἐς ἱμηχαίον] ὡρισμένον δηλονότι.

a Has excubias Gyl. & Pythē præuert. *Ipſe Valla eādem vocem* φυλακὴν *in fine libri præcedentis* (*vbi ea dem de re agitur*) *Geryas* cuſtodiam.

θυμότερον πρὸς χωρὴν ἕτοιμοι ἦσαν, τῷ Ἀρχωνίδου ἐπὶ τελευτήσαντος, ὃς τὴν Σικελίαν βασιλεύων ἔτυχεν, καὶ ὢν οὐκ ἀδυνάτως, τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ὢν· καὶ τὸ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος πρόθυμος δοκεῖν ἥκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος, ἀναλαβὼν τήν τε σφετέραν ναυτῶν καὶ ὁπλιτῶν τοὺς ἁπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα, ἡμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους, καὶ ἱππέας ἑκατόν, καὶ σελινουντίων ἔναυς ψιλούς, ἐς ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλίγους, σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τοὺς συμμαχούσας. οἱ δ' ἐκ τῆς λευκάδος κατὰ τάχος τάς τε ἄλλας ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν, καὶ Γόγγυλος εἷς τῶν κορινθίων ἀρχόντων μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς, πρῶτος μὲν ἀφίκετο ἐς τοὺς συμμαχούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου. καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν, διεκώλυσέ τε, καὶ προεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔπι πρὸς πλέουσι, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου λακεδαιμονίων ἀποσταλεὶς ἄρχων. καὶ ⓐ μὲν συμμαχούσιοι ἐπερρώσθησάν τε, καὶ πρὸς Γύλιππον θᾶσσον πομπῇ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον. ἤδη γὰρ [β] καὶ ἐγγὺς ὄντα ἐπύθοντο αὐτόν. ὁ δὲ [γ] ἐλθὼν τό, τε τεῖχος ὃ τῇ παρόδῳ τὴν σικελῶν ἑλῶν, καὶ ξυμπαξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφίκετο ἐς τοὺς ὁπλίτας· καὶ ἀναβὰς ἐς [δ] εὐρύηλον, ἦρξε καὶ ⓑ ἀπιέναι τοῦ πρόσω, ἐχώρει ἐπὶ τὴν συμμαχικὴν ὅπῃ τὸ τείχισμα τῶν ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ ἐς τοῦτο καὶ ἐσελθὼν ἐν ᾧ ἐπλά μὲν τὸ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἐπετετέλεστο τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλοῖον ἐπὶ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τὸ δὲ ἄλλο τοῦ κύκλου πρὸς τὸν τρώγιλον ὅπῃ τὸ ἑτέραν θάλασσαν, [ε] λίθοι τε κατεβεβλημένοι ἦσαν τὰ πολλαχοῦ ἤδη ἕως, καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο.

ad [a] transeundũ animosiores, quòd & Archonides qui apud quosdã id loci Siculos regnasset, nuper vita excesserat, nõ inualidus Atheniensium amicus, & Gylippus impigrè venire è Lacedæmone videbatur. Sumptis itaque Gylippus è suorum nautarum [b] epibatarúmque numero, quos armauerat, ad septingentos, & Imeræorum mille, tam leuis quàm nõ leuis armaturæ, & equitibus centum, ac Selinuntiorũ aliquot leuiter armatis, atque equitibus Geloorum quoque paucis, Siculorúmq;, vniuersis ad mille, pergit Syracusas. Necnon Corinthii, è Leucade mouẽtes, cum reliquis nauibus quã potuere maturrimè auxilio venerunt. Cuius Corinthiæ classis vnus è ducibus Gongylus, qui postremus vna cum naui profectus erat, primus appulit Syracusas, paulo ante Gylippum: qui nactus ciuitatem de pacificãdo cum hostibus concilium habituram, id fieri inhibuit, atque eã exhortatus est, quòd diceret & alias in cursu esse naues, & Gylippũ Cleandridæ *filium* pro duce à Lacedæmoniis missum. Qua ex re Syracusani animo confirmati, Gylippo protinus (iam enim aduentare eum acceperant) tãquam obuiam ituri, cum omnibus copiis prodiere. Ille, quũ in ipso itinere Iegas Siculorũ murũ expugnasset, acie instructa tanquam ad prælium, contendit ad Epipolas: conscendénsque ab Euryelo (qua parte Athenienses primùm ascenderant) perrexit cum Syracusanis aduersus Atheniensium munitionem. Atque id temporis quo iste venit, septem octóve stadiorum murus erat ab Athenienfibus ad portum magnũ perfectus, & is duplex, præter aliquantulum spatii versus mare, quod adhuc ædificabatur. Nam ex altera & quidem maxima ambitus parte, Trogilum versus, lapides mari tenus iam comportati iacebant, & opus alibi perfectum, alibi semiperfectum erat relictum.

[a] Transeundum in eorum partes, quum & Archonides nuper decessisset, in ea Siciliæ parte regnãs, nec parũ potens, quẽ Athenienses sibi amicum habebãt: & Gyl. i. v. è L. videretur.

Vectorúmque

234

τὰς ἰέρας τὸ πρὸς τεῖχος

τὰς παρεμβεβλημένους

---

[a] Καταλαβὼν αὐτοὺς] τοὺς συμμαχουσίους. [β] Καὶ ἐγγὺς ὄντα] τὴν συμμαχικὴν δηλονότι. [γ] Ἐλθὼν τὸ αὐτὸν] αὐτὸ τὸ ἔκρουσον. [δ] Καὶ βραχύ τι] βαρυτόνως λυτέον· οὐ παροξυτόνως· ἵνα μὴ τὸ ὀλίγον, ἀλλὰ τὸ πεπρωδὲς ἀκούηται. [ε] Τῶν δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου] κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τείχους τὴν συμμαχικὴν. κύκλον δὲ τὸ τὴν συμμαχικὴν τεῖχος καὶ τὸ λέγει. [ζ] Λίθοι τε κατεβεβλημένοι] ἤγουν, παρρίμμενοι πρὸς οἰκοδομίαν. [η] Τὰ πλέονι ἤδη ἦσαν] ἤτοι, τὰ πλέονι μέρη τοῦ κύκλου.

Eo periculi Syracusæ deuenerant. Athenienses, ob repentinum Gylippi ac Syracusanorum aggressum tumultuantes quidem à principio, tamen ediuerso sese instruxere. Ad quos Gylippus, positis iuxta armis, caduceatorem præmittit, qui dicat, si velint intra quinque dies Sicilia decedere sumptis rebus suis, paratum se fœdera cum eis inire. Illi, parui facientes hæc, nullo reddito responso caduceatorem remisere, móxque ab vtrisque veluti ad pugnam acies instructa. Cæterùm Gylippus, perturbatos cernens Syracusanos, ægréque in ordines ire, satius duxit eos in locum patentiorem reducere. Nec suos Nicias in hostem egit, sed quietos sub muro castrorum tenuit. Quos vbi non inuadentes se Gylippus animaduerteret, abduxit copias in verticem nomine Temeniten, ibíque statiua posuit. [a] Postero die cum maiore suorum manu acies admouit ad muros Athenienſium, ne illi inuicem sibi succurrerent: ac missa copiarum parte castellum Labdalũ cepit, & omne quod ibi nactus est præsidium interemit. non enim conspiciebatur à reliquis Athenienſibus locus. Eorundẽ quoque triremis eodem die à Syracusanis excepta est, dum portum *magnum* subiret. Extruxere quoque postea Syracusani & socii murum, ab vrbe incipientes, per Epipolas, sursum versus ducentes, ad illum alterum [b] obliquum & simplicem, vt Athenienses, si hoc non impediret, ne vrbem quidem circumuallare amplius possent. Verùm illi, absoluto ad mare muro, iam se in superiora receperant: sed eius portio quædam infirma erat, ad quã Gylippus noctu sumpto exercitu contendit. Sed quũ Athenienses (extra vallum enim stationem habebant) sensissent, & obuiam se ferrent, tacito agmine rediit. Hoc demum muro Athenienses sublimius excitato, illic per se excubias agebant: socios autem

[a] Inde postridie pergens, maiorem suarum copiarum partem muris Athenienſium admouit, ne aliis auxilio venirent: aliqua autem parte ad castellũ Labdalum missa, id expugnauit, & quot quot in eo cepit, interfecit.

[b] Iungit ἕλικτὸν cum τεῖχος. Vide annot.

A ταῦτα τοσοῦτον μὲν αἱ συρακοῦσαι ἦλθον κινδύνου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, αὐφνιδίως τῆς τε Γυλίππου καὶ τῶν συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων, ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ, θήμυος τὰ ὅπλα ἐγεὶς, κήρυκα πρὸς σπέμπει αὖθις, λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς σικελίας, πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἕτοιμος εἶ) αὐτοῖς διαλῦσαι. οἱ δὲ, οὐ βλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι, ἀπέπεμ-
B ψαν. καὶ μετὰ τοῦτο αὖτις παρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς συρακουσίους τεταραγμένους, καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυναγομένους, ἐπῆγε τὸ στράτευμα ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοῖς ἀθηναίοις, ἀλλ' ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ' ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὖθις, ἀπῆγαγε τὴν στρατιὰν ὅθεν τὴν ἀρχὴν τὴν τειθρίτιδα καλουμένην, καὶ αὐτὸ κατέλαβον. τῇ δ'
C ὑστεραίᾳ ἄραντες τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ στρατεύματος παρετάξε πρὸς τὸ τεῖχος τῶν ἀθηναίων, ὅπως μὴ βοηθοῖεν ἄλλοσε· μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ λαβδαλον, αἱρεῖ, ὃς ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν. ἐπὶ δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τεκμήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἁλίσκεται) τῶν ἀθηναίων ὑπὸ τῶν συρακουσίων, ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι. καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον [d] συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι
D ἀπὸ τῶν ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι αἰῶ πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν ὅπως [d] ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δυνήσονται κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. ἐπεὶ οἵ, τε ἀθηναῖοι [e] ἀναβεβήκεσαν ἤδη αὖθις, τό τε πρὸς θαλάσσῃ τεῖχος ὅπερ τελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἐπὶ γὰρ τοῖς ἀθηναίοις τὰ τείχη ἀεθενές) νυκτὸς αἰφνιδίως τὰ στρατιᾷ, ἐπήλθε πρὸς αὐτό. [d] οἱ δ' ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὡς ἠσθοντο, αὖτε πίσω. ὁ δ' γνοὺς, καὶ πάλιν ἀπῆγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δ' αὐτὸ οἱ ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐλοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δ' ἄλλους ξυμμάχους καὶ ὃ

α Ο δ', θήμυος τὰ ὅπλα] ὁ Γύλιππος. β Ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι] τῷ μεγάλῳ. γ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ συρακ.] ἐπὶ τῇ ἔκτῃ δηλώσαντα ἡμῖν πῶς ὕστερον ὑπετείχιζον οἱ συρακούσιοι, τὸ ἐτειχιζόντων τῶν ἀθηναίων. δ Ἀναβεβήκεσαν] ἀνακεχωρήκεσαν.

καὶ οἱ

(ἦν γὰρ τὸ τεῖχος πλὴ ἀθηναίοις ἀθενὲς)

ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ἢ ἂν ἔμελλον A reliquis in partibus, vbi quisq; excubare deberet, collocarant. Niciæ quoque videbatur muro sepiẽdus locus quẽ Plemmyrium vocant, (quod est promontoriũ eregione vrbis, quod prominens in portum magnũ, fauces eius coarctat) & eo septo faciliorem fore receptũ cõmeatus ac rerũ necessariarũ: & pro pinquiori spatio ante portum Syracusanorum ingressuros, non, quẽadmodum tunc, lõginqua portus parte sese recepturos, siquid hostes classe molirẽtur. Et iam tũ intẽdebat animum magis ad nauale bellũ, cernens minus sperandũ sibi è mediterraneis locis, post Gylippi aduentũ. Instructa itaque atq; ornata exercitu classe, tria præsidia muro cõmuniuit, vbi & pleraque vasa reposita erãt, & naues magnæ pariter & veloces iam in statione agebãt. Propter quod tũ primùm nõ ex minima parte facta est iactura [a] hominũ: quippe penuria aquæ, quòd longius aquarentur, laborabant. Et quoties lignatum nautæ prodibant, ab equitatu Syracusano terrã obtinente plerique conficiebantur. Nã tertiã equitũ partẽ Syracusani apud oppidulũ quod est in Olympieo collocarant, ne ii qui apud Plemmyrium erant, ad ipsos [b] infestandos exirent. Cognito insuper Nicias cæteras Corinthiorũ naues aduentare, ad eas intercipiendas mittit viginti suas, cum mãdato vt illas in Siciliam transmittentes circa Locros & Rhegiũ & [c] *prominentia Siciliæ loca*, captaret. Gylippus, & ipse murũ inter Epipolas extruit, vsus iis lapidib[e] quos Athenienses in vsum suũ aggesserãt: simúlque Syracusanos socios in aciẽ extra munitiones producebat assiduè, Athenien sibus ediuerso suã aciem instruentibus. Cui posteaquam tempus adesse visum est hostem inuadendi, princeps ipse inuadendi extitit: [d] & quum ad mãnus ventum est, (cohortabatur autem Syracusanorum equitatus

a Classiariorum militum. *Ipse autem Valla alicubi* πληρώματα nauticos homines *vertit.*

b *Videtur legisse* κακουργήσοντας, *pro* κακουργήσαντας.

c *Vide annot.*

d Et quũ ad manus ventum esset.

α Καὶ εἰ τειχιοῖεν] τειχιόεντος τοῦ πλημμυρείου, τοῦ ἐφόρμουν αὐτόθεν δι' ὀλίγου χωρίου ὄντα. β Πρὸς τῷ λιμνῖ] λιμνῖα μὲν τὰ τῶν συρακουσίων πλησίον, τὸν μέγαν λέγει. γ Ἢν ἤδη ναυτικῷ κινδυνεύσειν] ἰδὼν τὰ καθ' ἡμᾶς ὁ Γύλιππος ἐθαρσύνθη εἰς συρακουσίους. δ Ἀνελπιστότερα ὄντα] τὸ δυνατὸν ἔχειν δηλονότι νικῆσαι. ε Ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων] ἤγουν τῶν ναυτῶν. ζ Ἦρχε τῆς ἐφόδου] ὀρθότερον τῆς πολεμικῆς.

inter munitiones pugnam conſerue runt, vbi nullus vſus Syracuſanorũ ſociorúmque equitatus erat. In qua poſtquam Syracuſani & ſocii victi fuerunt, ab Athenienſibus accepta fide mortuos receperunt Athenienſes autẽ trophæum erexerunt, Gylippus conuoc. *&c. Videtur autem deprauata hic eſſe quædam Valle Verba.*

atque ſociorum, itaque inter vtrorunque munitiones ibi nullus vſus fuit) vicere Athenienſes, victiſque mortuos reddidere, ac trophæum erexere. Gylippus, conuocatis copiis, negat illarum culpam eſſe, ſed ſuam, qui vſum equitum iaculatorúmque eripuiſſet, inſtructa intra murorum intercapedinem acie: nunc autem ſe rurſus illos eductũrum eſſe, [a] iubereque eos vt id cogitarent, quum non minorem haberent quàm hoſtes exercitum, non committendum ſibi, qui Peloponnenſes & Dores eſſent, quin Iones & inſulanos & conuenas homines vincerent, & è regione depellerent. Poſt hæc vbi tempus fuit, iterum eoſdem eduxit. Nicias autem atque Athenienſes cenſebant, etiamſi illi nollent priores in aciem prodire, tamen ſibi neceſſarium fore non contemnere murum hoſtilem, qui iuxta ſuum excitabatur, iámque tantum non [b] ad extremitatem ſui acceſſerat; qui ſi acceſsiſſet, faceret vt Syracuſani non iam oppugnarentur, ſed oppugnarent, planéque vincerent ac debellarent. Prodierunt igitur in aciem aduerſus Syracuſanos, ac conflixerunt. Gylippus autem longius à muris quàm nuper, armatos produxerat, & equites aque iaculatores in loco ſpatioſo, vbi muralia vtrorunque opera deſinebant, tranſuerſos hoſti collocarat. Commiſſa pugna, hic equitatus ſiniſtrum Athenienſium cornu, quod in ipſum vrgebat, inuadit, atque in fugam vertit. Ex quo factum eſt vt reliquus exercitus à Syracuſanis ſuperaretur, ac diſſipatus in ſua munimenta redigeretur. Nocte inſequenti *victores* perduxerunt murum ſuum vltra hoſtilem,

a Eóſque vt cogitarent. *i. hanc animo ſibi concipere* iubebat, ſe quidẽ ipſo bellico apparatu non inferiores *hoſtibus* futuros, ſed minimè ferendum fore niſi fixum deſtinatúmque animo haberent, quum Peloponn. & D. eſſent, Ionibus inſulaníſque & conuenis hominibus ſuperatis, eos è ſua regione abigere.

b Vltra extremitatem ſui proceſſerat. Qui ſi proceſſiſſet, vnus illis *duplicem vſum* præſtabat, vt & pugnãtes aſſiduè vincerent, & *ſi mallent*, bello ſuperſederent. *Vide annot.*

A καὶ τῶν ξυμμάχων] οὐδεμία χρῆσις ἐγένετο· καὶ νικηθέντων τῶν συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων, καὶ νεκροὺς ὑπὸ σπονδὰς ἀνελομένων, καὶ τὸν ἀθηναίων τροπαῖον ἑστηκότων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα, οὐκ ἔφη τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' αὐτὸ ἡμέσθαι. τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν, τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ δῆλον εἶναι οὕτως B ἐκέλευεν αὐτοῖς ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἔχοντας, τῇ δὲ γνώμῃ, οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι, πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ δωριῆς, ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων, κρατήσαντες, ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα ὅπῃ καιρὸς εἴη, αὖθις ἐπῆλθον αὖθις. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ ἀθηναῖοι νομίζοντες καὶ ἐκεῖνοι, εἰ μὴ ἐθέλοιεν μάχῃς ἄρχειν, ἀναλκῆσαι· εἰ) σφίσι μὴ προσοράειν C παρισχόμενον τὸ τεῖχος· ἤδη γὰρ καὶ ὀσσονοῦν προσελήλυθε τοῦ τῶν ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτοῦ ἢ ἐκείνων τείχισις· καὶ εἰ προσέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς, νικᾶν τε μαχομένους ῥᾳδίους, καὶ μηδὲ μάχεσθαι. αὐτεπήεσθαι οὖν τοῖς συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προσεξαγαγόντας, ξυνέμισγον αὖθις· τοὺς δ' ἱππέας καὶ ὁρῶν ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξαντας τῶν ἀ- D θηναίων, κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ἢ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον· καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππεῖς ἐν τῇ μάχῃ τὰ δεξιὰ τῶν ἀθηναίων, ὅπερ κατ' αὖθις ἔπεσον, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν συρακοσίων, κατηράχθη ἐς τὰ τείχισματα. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ νυκτὶ ἔφθασαν παρισκοδομήσαντες, καὶ προσελθόντες τὸ τῶν ἀθηναίων οἰκοδομήματι,

προσεξαγαγόντας] προσεξαγαγόντας καὶ προσαγαγόντας

ἑστηκότων] ἑστεῶτων

ἐξελάσασθαι] ἐξελάσαι

---

a Ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ] ἀμφίβολοι πότεροι ἦσαν ἔλασσον ἢ ἴσοι τοῖς ἀθηναίοις παρασκευάσασθαι· ὃ καὶ μᾶλλον. *b* Τῇ δὲ γνώμῃ] τῷ σκοπῷ. *c* Καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων] ἦσαν χυδαῖοι. *d* Καὶ ἐκεῖνοι] οἱ περὶ Γύλιππον. *e* Εἶναι σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. *f* Παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος] ἦσαν πλησίον. *g* Ἤδη γὰρ ὃ ὁσονοῦ] ἤδη τὰ ἔργα τοῦ ἐναντίου παρελήλυθεν καὶ ὑπερβεβήκεν τὸ τέλος τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος, τὸ τεῖχος τὸ ὑπὸ τῶν συρακοσίων ὑποτειχιζόμενον, ὅτι κωλύσῃ τὸν τῶν ἀθηναίων περιτειχισμόν. *h* Καὶ εἰ προσέλθοι] ὃ τῶν συρακοσίων ὑποτειχισμάτων μὴ παρελάσσαντος τῇ οἰκοδομήσει, ἐδέησεν ἂν ὄφελος εἶναι τῷ τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος. οἱ γὰρ συρακούσιοι ἂν ἀσφαλείᾳ μᾶλλον ἔσεσθαι μιᾷ τούτων, ἢ τῷ μάχεσθαι, ἢ νικῶντες τοὺς ἀθηναίους, εἴτε καὶ ἡσσώμενοι ὅτι τὸ αὐτό. *i* Ὅπερ κατ' αὖθις ἔπεσον] ἦσαν τοῖς ἱππεῦσι τῶν συρακοσίων. *k* Κατηράχθη] μὴ ἀφανισθῇ καὶ σφοδρότητος ἀπέσῃ.

ἐᾶστε μηκέτι μήτε " ἀῦθις κωλύεσθαι τὸ ἀ
αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ πομπάπασιν ἀπεργ
μηκέναι, εἰ δὲ χρῄζοιεν, μὴ αὖ ἔτι σφᾶς ἀπο
τειχίσαι. μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν κορινθίων
νῆες καὶ ἀμπρακιωτῶν καὶ λευκαδίων
ἐσέπλευσάν αὖ ὑπολοιποι δώδεκα, λα
θοῦσαι τὴν τῶν ἀθηναίων φυλακήν. ἦρχε
δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης κορίνθιος· καὶ ξυνετεί
χισάν δ' λοιπὸν τοῖς συρακοσίοις, μέχρι
τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν B
ἄλλην σικελίαν ὅτι στρατιὰν τε ᾤχετο, καὶ
ναυτικὸν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν
πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ
προθύμως ἰὼν, ἢ πομπάπασιν ἔτι ἀφίξεσθαι
τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν συρα
κοσίων καὶ κορινθίων ἐς λακεδαίμονα καὶ
κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι
πορευθῇ, ᾗ ὅπῃ ᾧ αὖ ὁν ὁλκάσιν, ἢ πλοίοις,
ἢ ἄλλως ὅπως αὖ προσχωρῇ, ὡς καὶ τῶν ἀθη
ναίων ὅτι μεταπεμπομένων. οἵτε συρακού
σιοι [a] ναυτικὸν ἐπλήρουν, [γ] καὶ αἰεπειρῶντο, C
ὡς καὶ τοῦτο ὅτι χρήσοντες, [δ] καὶ ἐς τἆλλα
πολὺ ἐπέρρωντο. ὁ δὲ Νικίας, αἰσθόμενος τοῦ
το, καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ὅτι διδοῦσαν τὸ
τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὸ σφετέραν
ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς ἀθήνας
ἀγγέλους, πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ'
ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε,
νομίζων ἐν τοῖς δέουσί τε εἶναι, καὶ διὰ μὴ ὡς πά
λιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψωσιν, ἢ ἄλλους μὴ
ὀλίγους ἀποστεῖλωσιν, σχεδὸν ἐλπίδα εἶναι σωτη- D
ρίας. φοβούμενος δὲ μὴ [ε] πεμπόμενοι, ἢ
τῷ τὸ λεχθὲν ἀδύνασίαν, ἢ καὶ γνώμης ἐλ
λιπεῖς γιγνόμενοι, ἢ τῷ ὄχλῳ τοῦ χαίειν
τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγείλωσιν, ἔγρα
ψεν ὅτι σοὶ μὲν οὐτως αὖ μάλιστα τὴν
αὐτὴν γνώμην, μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφα
νισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς ἀθηναίους, βουλεύ
σασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο
φέροντες οἷς ἀπέσταλτο τὰ γράμματα, καὶ
ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν. ὁ δὲ, τὰ καθ' ὅ στρατό
πεδον ἀφὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων, [ζ] ἐκουσίων
κινδύνων ἐπεμελεῖτο. ¶ Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει

[a] Quæ latuerant Athen.
[b] Transuersum, *Vel*, obliquum.
[c] Siue aliter, prout commodum esset, *Vel*, *prout occasio offerretur*, vtpote Athenienſibus *copias* accerſētibus. Classem etiam armabant, & pugnæ nauales præludiis ſe exercebant, vt qui ea quoque *hostes* aggreſſuri eſſent, *Vel*, *vt qui eā aggressuri essent, aut capessituri*. Sed in reliqua *quæ apparanda erant*, val de alacri animo incūbebant. Quod Nicias vbi intellexit, & hoſtium potentiam, ſuam autem penuriam in dies creſcere animaduertit, nuntium Athenas miſit: & alias quidem ſæpe mittere ſolitus, de ſingulis quæ gerebantur, ſed tum vel maximè *mittendum eſſe ratus*; quippe qui res ſuas in diſcrimen adductas exiſtimaret, déque illis actum eſſe, *ad verbum, nullam ſalutem eſſe*, niſi primo quoque tempore Athenienſes aut reuocarēt ipſos, aut alios non paucos mitterent.
[d] Aut populo ad voluptatem loquētes, ſecus quàm vt res ſe haberēt, nuntiarent, epiſtolam ſcripſit, ratus, quum ſententiam ſuam, nihil à nuntio ſuppreſſam, didiciſſent Athenienſes, præcipuè ex vero cōſulturos. Quibus literis illi quos mittebant acceptis, ac mandatis quæ ipſi expoſituri erant, abiere. Interea Niciæ rem caſtrenſem cuſtodire maiori iā curæ erat quàm voluntaria pericula adire. ¶ Sub extremum eiuſdem

τῶν πῦπο

τῶν ἀγγέλων

236

τῶν ἀδυναμίαν

τῶν ἢ δι' ἑκουσίων

---

a Αὖθις κωλ.] αὖθ' οἱ συρακούσιοι ὑπ' αὖτ' ἀθηναίων. ἐκείνους δ', ἐκ ἀθηναίους. b Ναυτικὸν ἐπλήρουν] ἦσαν, ναῦς ἐπλήρουν ναυτ.

c Καὶ αἰεπειρῶντο] ἀπεπειρῶντο. ἐμελέτων. d Καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο] τὰ καθ' ἡ χρησταὶ. e Ἐν τῷ ἀγγέλῳ] ὃν ὤχοντο φέροντες] τὸ ὄχλῳ, καὶ οἱ μὲν οὖς ἀπέστελλεν, ὤχοντο φέροντες τὰ γράμματα.

æstatis Euetiõ Athenienſium dux, cum Perdicca permultíſque Thracibus bellũ intulit Amphipoli: & quũ eã nõ expugnaſſet, adductis in Strymoné *amnẽ* Liburnicis nauibus, ab ipſo Strymone vrbẽ oppugnabat, ex Imeræo proficiſcẽs. atque hæc æſtas exceſsit. ¶ Ineunte hyeme, qui miſsi à Nicia erant, Athenas peruenere, & quæ mandata erant, verbis expoſuere; &, ſiquid percontabatur, reſpondere, atque epiſtolã reddidere. Quã procedens ſcriba ciuitatis Athenienſibus recitauit, in hæc verba, QVAE ante hæc geſta ſunt, ex ſuperioribus epiſtolis noſtris, Athenienſes, cognouiſtis: nunc tẽpus eſt vos, cognito qua in cõditione ſimus, [a] nihilo minus conſultare. Quum Syracuſanos, aduerſus quos miſsi ſumus, [b] aliquot præliis ſuperaſſemus, muróſq; extruxiſſem[9] intra quos nũc agimus, aduenit Gylippus Lacedæmonius cũ exercitu ex Peloponneſo, & ex quibuſdã Sicilienſiũ ciuitatũ, quẽ prima in pugna vicimus: in ſecũda ab equitatu frequẽti atq; iaculatoribus coacti ſumus intra muros nos recipere. Nũc itaq; omiſſa circumuallatione murorum propter hoſtium multitudinem, otiũ tenemus. Non enim poſſumus omnes in aciem copias educere, quũ parte armatorũ [c] opus ſit ad agendas in ſtationibus murorum excubias: & hoſtes murum ſimplicem iuxta noſtrum excitauerunt, vt iam eos circumuallare nequeamus, niſi quis illũ multo cum exercitu adortus expugnet. Euenítque vt qui alios obſidere videbamur, ipſi potius, quatenus ad terram pertinet, obſideamur: quippe qui propter hoſtium equitatum haud procul à loco progrediamur. Miſerunt præterea in Peloponneſum legationem accerſitũ alias copias, [d] & ad vrbes Siciliæ

a Non minus quàm antea, videlicet. Q. d. Nunc, ſi quam alias.

b Maiore prælium parte.

c Opus fuerit. Ad Verbum, Quũ excubiæ conſumpſerint partem armatorum.

d Et ad vrbes Siliæ proficiſcitur

τελευτῶντι, καὶ Εὐετίων στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφίπολιν. θραξὶ πολλοῖς, τὰ μὲν πολλὰ πολιορκίᾳ εἷλεν· ἐς δὲ (α) Στρυμόνα ἀφικόμενος πειρᾶς, ὢν τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ λιμένι, ὁρμᾶται ἐξ Ἰμεραίου. καὶ ὁ θέρος ἐπελεύτα τοῦτο. ¶ Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ ξυλλογῆς εἴρητο ἀπῆγον εἶπον, καὶ εἴ τι ἐρωτῶντο ἀπεκρίνοντο. (β) τὰ μὲν ἐπιστολὰς ἀπέδοσαν. (γ) ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως, παρελθὼν αὐτίκα τοῖς Ἀθηναίοις, ἀνελίσσων ἐπιδείκνυσι, ΤΑ ΜΕΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΠΡΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε ἐμοί· νῦν δὲ καιρὸς (δ) ἐστὶν οὐδὲν ἧσσον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κεκρατήσαντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι συνεχέσιοις, (ε) ἐφ' οἷς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων, ἐν οἷς νῦν ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος, στρατιὰν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων· ἐστὶν οὖν, καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιαζόμενοι, ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι ἀπὸ (ζ) τοῦ περιτειχισμοῦ ἔχομεν· ὁ δὲ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ἠσυχάζομεν. οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυνατοί ἐσμεν, (η) ἀπολαλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τῶν ὁπλιτικοῦ. (θ) οἱ δὲ προτειχοδομήσαντες ἡμῶν τείχει ἀπλόῳ, ὥστε μὴ εἶναι ἐπιτειχίσαι αὐτοῖς, ἵνα μή τις ὁ περιτείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἕλῃ. ξυμβέβηκέ τε, πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλοις, αὐτοῖς μᾶλλον ὅσα γε (ι) κατὰ γνώμην τοῦτο πάσχειν. οὐδὲ γὰρ (κ) τῆς χώρας ὅπῃ πολὺ ἀφεστήκαμεν ἱππείας ἐξερχόμεθα. πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις (λ) ἐπ' ἄλλων στρατιάν· καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος

α Ὁ δὲ γραμματεὺς] γραμματέα λέγλ τὸν ἐνιαυτὸν ἐν τῇ κοινῇ τὸ δήμου χρήματα διοικοῦντα. β Οὐκ ἦσθον μαθόντας] ἢ πότερον δηλονότι. γ Ἐφ οἷς ἐπέμφθημεν] καθ' οὓς. δ Ἐστιν ὧν] ἔνιοι δὲ ἀπὸ ἐνιαυ. ε Βιαζόμενοι] σημαίνει πάνυ τὸ βιαζόμενοι ἀνεχωρήσαμεν, ὑπεκρύπτετο τοὺς αἰσχυνόμενος, ἵνα ἢ αἰσχυνθῇ ἀποσταλῇ βοήθεια. ζ Τοῦ περιτειχισμοῦ] τῶν συγκοισίων δηλονότι. η Ἀπαναλωκυίας] τῶν ὁπλιτῶν ἐνὸς πρὸς τὸ φυλάττειν ἅπασι τὰ τείχη. θ Τὸ παραπήγυμα τοῦτο] τῶν συγκοισίων δηλονότι. ι Πολιορκεῖν δοκοῦντας] τὸ πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ πολιορκεῖν, δηλωτικὸν καὶ τὸ ἦτται, καὶ παρορμητικὸν τῷ πιμφθῆναι βοήθειαν, δι' ἧς σωθήσονται· τὸ δὲ ἀποστῆλαι πρὸς πλοπόννησον ἕτεραι γραπτὰς τοῖς ἑαυτῶν, καὶ τὰ Γύλιππον καὶ πόλεις αἷα πείθει αὐτῶν συμπολεμεῖν, τῷ καὶ αὐτοὺς πλέονι γραπαὶ πλείω τε καὶ ναυτικὴν ἢ ἀχίσην ἐξαπιστῖλαι. κ Καὶ ἀπὸ γὰν τόπου πέρειν] ὁ τῷ κῷ γλῶ μέρει ἠπάδαται. ἐπὶ ἓν γὰ τῷ κῷ θαλάσσαν ἐπικράτουν οἱ Ἀθηναῖοι. λ Τῆς χώρας ὅπῃ πολὺ] δῆγμα δηλονότι. μ Ἐπ' ἄλλων στρατιάν] ἤγουν δι' ἄλλων.

» οἴχεται, ταῖς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, A in ſocietatẽ belli ſolicitandas, quæ nunc in partibus nõ ſunt, Gylippũ, illinc pedeſtres naualéſque copias, ſi poterit adducturũ. Conſtituunt enim, quãtũ audio, adoriri noſtras munitiones peditatu à terra pariter & claſſe à mari. Neq; cuiquã veſtrũ hoc arduũ eſſe videatur, quòd etiã à mari. Nã noſtra claſsis (vt illi quoq; cognitũ habent) initio quidẽ excelluit, tũ ficcitate nauiũ, tũ hominũ qui in illis erant incolumitate: nũc & naues, tandiu ſub dio & in mari agentes, putrefactæ, & viri ab ſumpti ſunt. Nec licet illas nobis [a] ad reficiendũ ſubducere, ob id quòd ad uerſariæ noſtris numero pares ſunt, atq; etiã plures, quæ nos ſe inuaſuros aſſiduè ſignificãt. Quod palàm eſt illos eſſe facturos, quũ penes eos ſit & laceſſere pugna, & ſuas naues exiccare cõmodius, [b] vt qui ob ſident alienas naues: quod vix nobis licuit, tãta claſſe abundantibus, nedũ coactis (quẽadmodũ nũc) omni nos claſſe tutari: qui ſiquid vel modicum e tutela noſtra remiſerimus, cõmeatũ nullũ habebimus, quẽ nũc quoq;, vrbẽ illorũ præteruehentes, ægrè importamus. Qua de re nautici homines cũ antea amiſsi ſunt, tum verò nunc amittũtur, quum lignatum, quum aquatum, quum aliquid prædatum longius eunt, ab hoſtili equitatu confecti: ſeruitiis quoque, quũ ad pugnandũ cõſtitimus, tráſfugientibus. Peregrinorũ quoque militũ ii qui conſcẽdere naues adacti fuerunt, cõtinuò in vrbes dilabũtur: q verò magnitudine mercedis allecti venerãt, ratiõ; ſe quæſtũ facturos potius quã dimicaturos, vbi præter opinionem ex aduerſo claſſẽ & alia hoſtilia viderũt, partim per occaſionẽ ad hoſtẽ tranſeunt, partim vt cuiq; facultas eſt, abeũt: (ſpatioſa enim Sicilia eſt) quidam etiã mancipia Hyccarica mercati,

Gylippus, vt earũ alias ad belli ſocietatem pelliciat, quæ nunc quieſcunt. *ea eſt, bello abſtinent. Vel, nihil mouent aut molunt.*

[a] Ad exiccandũ, *Vel (ſecundũ ſchol.)* ad expurgandum. *Sed διαψύξαι videtur idem eſſe quod paulo poſt* ἀποξηρᾶναι.

[b] *Videtur non legiſſe* οὐ, *& verbũ* ἐφορμοῦσιν *non intellexiſſe. Vide annot. de toto hoc loco & de ſeq.*

α Οπωρ καὶεῖνοι] χάφεται, ἥπερ ἐκεῖνοι. β Καὶ τῶν πληρωμάτων] τῶν ναυτῶν. γ Διάβροχοι] σεσηπῦαι. Ομηρος, Καὶ δὴ δοῦ ἐν σίσπει νεῶν. δ Ηδη θαλασσεύουσι] γῆρω, ὁπ θαλαττῆσαι. ε Διαψύξαι] διῆκαθᾶραι. ζ Διὰ τὸ αἰπιπάλους] χάφεται, διὰ τὸ αἰπιπάλους καὶ τὸ πλῆθ, ἐ ὅπ πλείους. η Επ' ἐκείνοις] ἀπὸ κοινῆ τὸ εἰσί. θ Καὶ ἁρπαγὴν μαχραὶ] ἐ διὰ τὸ ὅπι πολοῦ δέομαι τῆς ἁρπαγῆς ἐξιέναι. ι Καθ' ἁς πόλεις] τῶν σικελῶν διλοτόπ. κ Πολλὴ δ' ἡ σικελία] ἦγουν ἀμύχωρος. λ Ανδράποδα ὑκκαϊκὰ] ἀπὸ ὑκκάρων πόλεως σικελῶν, ὧν μέμνηται ὁ Θ ἐκτῆ.

persuasis trierarchis vt illa pro se subſtituant, [a] diſciplinâ rei naualis euertunt. [b] Nõ intelligentibus autem ſcribo, breuè ad tẽpus eſt ille claſſariæ multitudinis flos, paucíq; agendi nauem ac moderãdi periti. Atque inter hæc omnia id me maximè ſolicitũ facit quòd mihi duci non licet iſta prohibere. Nam & ingenia veſtra, Athenienſes, [c] difficilia ſunt ad coercẽdum: nec vnde ſuppleamus claſſiarias habemus (id quod hoſti multis ex locis licet) ſed neceſſe eſt nobis illinc ſumere vnde, quãdo huc venimus, & quæ abſumpta ſunt, & quæ ſuperſunt, ſumpſimus. Siquidem quæ perſtãt in ſocietate ciuitates, inualidę ſunt, Naxus & Catana. Quòd ſi hoc vnum hoſtibus accedet, vt oppida Italiæ quibus alimur, cognito in qua conditione ſumus, & quòd à vobis non mittuntur auxilia, ad illos deficiant, profectò ſine prælio debellatum eſt, nóſque ab iſtis expugnati. His ego iucundiora vobis ſcribere poteram, ſed non tamen vtiliora, ſi modò decet vos, rebus noſtris apertè cognitis, deliberare: ac præſertim quum habeam veſtra ingenia probè nota, qui iucundiſſima quidem vultis audire, ſed ſiquid ex iis non perinde ſucceſſerit, poſtmodum accuſatis, tutius duxi verum promere. [d] Et nunc in iis ad quæ nos à principio miſiſtis, ita ſentite, nihil vos neque militibus neque ducibus ſuccenſere poſſe: verùm quum omnis Sicilia conſpiret, & alius à Peloponneſo exercitus expectetur, decernatis aut nos reuocandos eſſe, qui ne præſentibus quidem hoſtibus pares ſumus, aut alium huc exercitum mittendum, nec peditatu minorẽ, nec claſſe. pecuniâ quoque nõ exiguã: & mihi ſucceſſorẽ, vtpote ad permanẽdũ inualido, ex renibus laborãti. [e] Quod vt impetrem mereor:

πείσαντες τοὺς τριηράρχους, [α] τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφήρηνται. ὑπὸ ἀμαθίας δ' ὑμῖν γράφω [β] ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος, καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν [γ] ἄξιορμοῦντές τε ναῶν, καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον, τό, τε μὴ οἷόν τε εἶναι [δ] ταῦτα ἐμοὶ κωλύσαι τῶν στρατηγῶν, (χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι) καὶ ὅτι οὐδὲ ὁπόθεν [ε] ὅπως πληρωσόμεθα ταῖς ναυσὶν ἔχομεν· (ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ἔστιν ἀρχή,) ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν, τούτοις καὶ ἀπομαλακίσκομεν γίγνεσθαι. αἱ γὰρ νεῶν οὖσαι πόλεις ξύμμαχοι, ἀδυνατοι, νάξος καὶ κατάνη. εἰ οὖν προσγένοιτο ἐν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς ἰταλίας, ὁρώντα ἐν ᾧ τε ἐσμέν, καὶ ὑμᾶς μὴ ὅπως βοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, [ζ] ἀμφοτερολεμήσει) αὐτοῖς ἅμα ἐκ πολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πόλεμος. τούτων ἐγὼ ἥδιον μὲν αὐτὰ εἶχον ὑμῖν ἕτερα ὅπως ἐλλέγω, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα, τοῖς φύσει ὅπως ἁμαρτάνουσιν ὑμῖν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, ἀπιοῦσιν [η] ὕστερον ἐμοὶ μὲν ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὅμοιον ἐκβῇ· [θ] ἀσφαλέστερον ἡγησάμενος ταῦτ' ἀληθῆ δηλῶσαι. καὶ νῦν [ι] ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν ἔστιν, καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ὅπλῳ δὲ ἡ σικελία τ' ἅπασα ξυνίσταται, καὶ ἐκ πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος ἔστιν, βουλεύεσθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε [κ] μηδὲ τοῖς παροῦσιν αὐταρκούντων, ἀλλ' ἢ οὕτως μετὰ πέμπειν δέον, ἢ ἄλλως στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ὅπως πέμπειν, καὶ πεζὴν καὶ ναυτικήν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα ἐμοὶ δὲ μᾶλλον ἵνα, ὡς ἀδύνατός εἰμι μᾶλλον νόσον νεφεῖτιν προσλαμόντα. [λ] ἀξιοῦσθαι δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν.

[a] Exactã diſciplinam.
[b] *In omnibus Gr. exempl. quæ vidimus, legitur* ὅπως *abſque negatione: & ita legendo, ſenſus eſt,* Scribo autem vobis quod non minus ipſi noſtis, vtpote experientia edocti, nõ eſſe diuturnum claſſiariæ multitudinis vigorem, & paucos reperiri qui, &c.
[c] Non facilè imperio coercentur.
[d] *Senſus eſt*, Et hoc quidem perſuaſum habetote, ita milites pariter & duces officio ſuo functos eſſe in iis rebus quarum cauſa huc veneramus, vt nullus ſit vobis de iis conquerendi locus.
[e] Veniam autẽ à vobis peto, *Gelli. Dignum autem me cenſeo quæ veniam à vobis conſequar:*

[α] Τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφήρηνται] ἤτοι, ἐλυμήναντο τὴν ἀκρίβειαν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. [β] Ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ] ἀπὸ τοῦ, οὐ πολλῷ χρόνῳ ἀκμάζει ἡ ναυτικὴ δύναμις. [γ] Τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον] μείζονα πάντων τῶν ἐμπιπτόντων ἀπορίαν ἔχει τὸ μὴ δύνασθαι ἐμὲ κωλύειν τὰ ἁμαρτήματα. [δ] Χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι] ἀπὸ παροιμιακοῦ ἐνεργητικὸν ἔλκουσι τὸ ἄρξαι. [ε] Ἐπιπληρωσόμεθα] τὰ πληρώματα αὐτῶν πληρώσομεν. [ζ] Διαπολεμήσεται] ἀπὸ τοῦ, καταπολεμήσεται. [η] Ἀσφαλέστερον ἡγησάμενος] συμφέρον κατὰ τὴν βούλησιν. [θ] Ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν] ἀπὸ τοῦ, ὧν ἕνεκα ἤλθομεν ἐστὶ πᾶσα ξυνίσταται] ἤγουν συναίρεται. εἰς ὁμόνοιαν ἔρχεται. [κ] Μηδὲ τοῖς παροῦσιν αὐταρκούντων] μηδὲ τοῖς ἐνθάδε πολεμίοις αὐτέχειν αὐταρκούντων. ἤτοι δυναμένων. [λ] Ἀξιοῦσθαι δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν] ἀπὸ τοῦ, ἀξιόω εἰμὶ συγγνώμης ὑπὸ τυγχάνειν.

» καὶ γὰρ ὅτ' ἐῤῥώμεθα, πολλὰ ἂν ἡγεμονίας A
» ὑμᾶς οὐ ἐποίησα. ὅ, τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ
» ἦρι βύθυς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς τρέπεσθε·
» ὡς τῷ πολεμίων τὰ μὲν ἐν σικελίᾳ δι' ὀ-
» λίγου τοῦ ξυμπάντων, τὰ δ' ἐν πελοποννήσου,
» ὀκνηρότερα μέν, ὅμως δ' ἐπὶ μὴ πολὺ προσέχη-
» τε τὸν γνώμην, τὰ μέν, λήσουσιν ὑμᾶς,
» ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ, φθήσονται.

» Ἡ μὲν τῶν Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλω·
οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες αὐτῆς, τὸν μὲν
Νικίαν οὐ προὐθυμήθησαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὖ- B
τῷ, ἕως αἱ ἕτεραι [αἱρεθέντες] ξυνάρχοντες
ἀφίκωνται, ἃ τῷ αὐτῷ ἐκεῖ δύο προσεστέ-
λοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον· ὅπως μὴ
μόνος ὁ αὐτὸς ἐν ἀσθενείᾳ παραπίπτοι. στρατιὰν
δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὸν
καὶ πεζικὸν, Ἀθηναίων τε ὁπόσοι παρῆσαν,
καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ
εἵλοντο Δημοσθένη τε Ⓦ Ἀλκισθένους
καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους· καὶ τὸν μὲν
Εὐρυμέδοντα βύθυς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς C
χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν σικελίαν,
μετὰ δέκα νεῶν, ἀργύρια εἴκοσι τάλαντα
ἀργυρίου, καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ
ὅτι ἥξει βοήθεια, καὶ ὅπως μέλεια αὐτῷ ἔ-
σται· ὁ δὲ Δημοσθένης, ὑποτριβὴν παρε-
σκευάζετο τὸν ἔκπλουν, ὡς ἅμα τῷ ἦρι
ποιησόμενος· στρατιάν τε ἐπαγγελλων ἐς τοὺς
ξυμμάχους, καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς
καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ καὶ D
περὶ τὴν πελοπόννησον Ⓐ Ἀθηναῖοι εἴκο-
σι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ κο-
ρίνθου καὶ τῆς πελοποννήσου ἐς τὴν σικε-
λίαν περαιοῦσθαι. Ⓐ γὰρ κορίνθιοι, ὡς οἵ
τε πρέσβεις αὐτῶν ἦκον, καὶ τὰ ἐν τῇ σικε-
λίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἀ-
ναγκαῖον καὶ τὸν ὕστερον πέμψιν τῶν νεῶν
ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον [a] ἐπῤῥώοντο,
καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο, αὐτοί τε 238
ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐν τῇ σικελίᾳ,
καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πελοποννήσου Ⓐ λα-
κεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες.

quia quũ rectè valerẽ, in administrãdis magistratibus crebrò de vobis benemeritus sum. Quicquid autem facturi estis, id ineunte statim vere & neutiquam differentes facitote, tanquã hostibus res Sicilienſiũ paulatim sibi conciliantibus. Nam quod ad Peloponnensium res attinet, cunctantius illæ quidem fient, tamẽ, nisi animũ aduertitis, partim (quemadmodũ antea) vos latebũt, partim præoccupabũt. Hæc Niciæ narrabat epistola: quibus Atheniẽses auditis, Niciã quidẽ magistratu nõ amouerunt, sed donec illi collegas mitterẽt, duos eorum qui cum eodẽ erãt, delegerunt, Menandrũ & Euthydemum: ne solus & idem æger molestia conficeretur. Alium quoq; exercitum censuere mittẽdum nauticarũ pedestriúmque copiarũ, tã socialium quàm [a] suorũ ex formula: delectis Niciæ collegis, Demosthene Alcisthenis & Eurymedonte Thuclis *filio*. Quẽ Eurymedontẽ statim circa solstitium hybernum in Siciliam dimisere cum nauibus decẽ, cúmq; centum viginti talentis argenti: qui etiã nuntiaret illis, vẽtura ipsis auxilia, curámq; eorum ciuitati fore. Demosthenes ad apparandã profectionem remansit, tanquã primo statim vere profecturus, & ad indicendum sociis delectum, ac cõparandas illinc pecunias, naues, & armatos. Super hæc Athenienses mittunt circa Peloponnesum naues viginti, ad custodiendum nequis è Corintho ac Pelopõneso traiiceret in Siciliam. Nam Corinthii, posteaquã ad eos venere legati, & res in Sicilia meliore cõditione esse nũtiauere, multo magis animo confirmabantur, existimantes [b] non intempestiuam fuisse classem quam prius misissẽt. Itaque ad mittendas eodem armatorum copias onerariis in nauibus, sese accingebant, eodem modo ex cætera Peloponneso Lacedæmoniis suas & ipsis copias missuris.

a *Ad verbum*, Athenienſium ex catalogo.

b Non intempestiuè missam à se priorem classem fuisse. *Id est*, Cõmodum attulisse classem quam missent.

---

a Τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς] ἀκόλουθον ἐῶ τῷ προειρημένῳ, τῷ, δι' ὀλίγου πολεμίων, τὰ, τὰ μὲν, λησομένων ὑμᾶς, τὰ δὲ, φθησομένων. β Τὰ δὲ, φθήσονται] ἤγουν, μέλλοσι προλαβεῖν. γ Οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς] ἤγουν ἐξέβαλον. δ Τῶν αὐτοῦ ὁπόσοι δύο προσεστέλοντο] ἤγουν, ἀπὸ τῆς γραφῆς τῷ αὐτῷ, ἤγουν τοῦ Νικίου. ε Καὶ χρήματα αὐτόθεν, καὶ ναῦς] ἀπὸ τῆς συμμαχίας. ζ Ἐπῤῥώοντο] διηγέρθησαν.

Et Corinthii vigintiquinque naues impleuere, vt pugnam nauale m experirentur aduersus speculatorias illas quæ stabant ad Naupactum, [a] ne ab iis onerariæ suæ transire prohiberentur, oppositurі triremium præsidium. Lacedæmonii verò, prout constituerant, expeditionem in Aticam apparabant, [b] vrgentibus Syracusanis atque Corinthiis, quum audissent auxilia ab Athenienſibus in Siciliam mitti, vt ipsa missio prohiberetur, Lacedæmoniis terram illorum ingressis: Alcibiade quoque [c] qui iis aderat, admonente Deceleam muro obsepiendam esse, nec bellum omittendum. Et cum hæc, tum præcipuè illud confirmabat Lacedæmoniorum animos, quòd arbitrabantur Athenienses, duplex gerentes bellum, contra ipsos contráque Sicilienses, facilius opprimi posse, & eosdem prius fœdera rupisse. Nam in superiore bello se id potius admisisse, quoniam Thebani saluis fœderibus Platæam inuasissent: & quum in prioribus pactionibus diceretur, ne arma inferrentur iis qui iudicio stare vellent, ipsi ad hoc ab Athenienſibus euocati stare noluissent: & ob id meritò se aduersa fortuna vsos, cùm in aliis, tum verò in illa apud Pylum calamitate. At postquam Athenienses ex agro profecti cum nauibus triginta, quandam Epidaurici agri partem Prasiarúmque, & alia loca vastauerunt: quinetiam è Pylo latrocinia agitabant: & quoties ex fœdere à Lacedæmoniis repetebantur res ereptæ, & in iudicium vocabantur, disceptationem abnuebant: tum verò arbitrati sunt pristinam culpam suam in Athenienses [d] refusam esse. Idcóque alacriad bellum animo [e] edixerunt eadem hyeme socijs vt illi ferramẽta,

[a] Et qui apud Naupactum erant Athenienses, profectioni nauium ipsorum onerariarum impedimentum afferre minus posset, vtpote suarum nauium præsidio aduersus illorum triremes quæ se opponebant, seipsos tuentes.
[b] Impellentibus. *Vel*, Instigantibus.
[c] Qui negotium hoc vrgebat.
[d] Recidisse.
[e] Ferri præparationem socijs indixerunt.

A ναῦς τε οἱ κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρωσαν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειρῶσαι πρὸς τὴν ἐν τῇ ναυπάκτῳ φυλακήν, [α] καὶ ἁλκάδας αὐτῶν [β] ἦσαν οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν αὐτῶν τάξιν τῶν πεντήρων τὴν φυλακὴν ποιούμενοι. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβολὴν οἱ λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τε [γ] προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν συμμαχικῶν καὶ τῶν κατὰ θρᾴκην [δ] ἐναγόντων,

B ὅπως ἐπιπλεύσονται τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν σικελίαν, ὅπως δι' [ε] ἐσβολῆς ἧσσον ἐμποδὼν [ζ] διακωλυθῇ. καὶ ὁ ἀλκιβιάδης παρεσκεύαζε, ἐδίδασκε τὴν δεκέλειαν τειχίζειν, καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις ἐγγίνετο τὴν ῥώμην, διότι τοὺς ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἕξοντας, τῆς τε σφᾶς καὶ σικελιώτας, [η] βιαιοτέρους ἔσεσθαι· καὶ ὅτι ἁλκὰς ναυσὶ τὰς παρούσας λεύκανα ἠρῶντο αὐτοῖς.

C ἐν γὰρ τῷ παρόντι πολέμῳ σφέτερον ὃ παρεσκευάσμεθα μᾶλλον ἡγεῖσθαι, ὅτι ἐς πλάταιαν ἦλθον ἐνθαῦτοι [θ] ἐν ναυσὶν ἁλκάσι. καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις, ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἰοῦσι δίκας ἤθελον διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας [ι] παρακαλουμένων τῶν ἀθηναίων. [κ] καὶ διὰ τοῦτο δυστυχεῖν τε εἰκότως ἐνόμιζον, καὶ ἐνεθυμοῦντο τὴν τε περὶ πύλον ξυμφορὰν, καὶ εἴτις ἄλλη αὐτοῖς [λ] γίγνοιτο· ὅθεν ὁ ἀθηναῖοι ταῖς

D πεντήκοντα ναυσὶν ὁρμώμενοι, ὅπερ ἔμελλον καὶ πρόσθεν καὶ ἄλλα εὖ ποιήσειν, καὶ ἐν πύλῳ ἅμα ἐλῃστεύοντο· καὶ ὁσάκις περὶ τε [μ] ξυμφοραὶ γίγνοιντο τῶν κατὰ γῆν ἁλκάδων ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας παρακαλουμένων τῶν λακεδαιμονίων, οὐκ ἤθελον ὑπακούειν. τότε δὴ οἱ λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρὸν μίσος ὅσῳ καὶ σφίσι πρότερον ἠμύρτηται, αὖθις ἐς τοὺς ἀθηναίους τὸ αὐτὸ παρεσκευάσαντο, παρόντων καὶ ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ οἱδηρέντες παρεσκεύαζον κατὰ τοὺς ξυμμάχους,

α Καὶ τὰς ἁλκάδας αὐτῶν] ὅπως τὰς ἁλκάδας τῶν κορινθίων μὴ κωλύοιεν πλεῖν οἱ ἀθηναῖοι, ὁρμώμενοι ἐκ ναυπάκτου.
β Ἦσαν οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ] αὐτὴ τῇ οὐδὲν ἔλαττον.
γ Προεδέδοκτο] παρεσκευάσθαι.
δ Ἐναγόντων] ἐμβιβαζόντων, καὶ κινούντων εἰς τοῦτο.
ε Ἐσβολῆς ἧσσον ἐμποδὼν] τῶν λακεδαιμονίων ἐς τὴν ἀττικήν.
ζ Διακωλυθῇ] ἡ βοήθεια δηλονότι.
η Εὐκαταιρετωτέρους] ἀχρωτέρους.
θ Ἐν ναυσὶν ἁλκάσι] ἀντὶ τῶν, ὑποζυγίων ναυσὶν.
ι Καὶ εἰρημένον] ἦλθον, πεπαγμένα δὲ κεκηρυγμένου ὄντος.
κ Προκαλουμένων] κινουμένων.
λ Καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως] διὰ τὸ παρὰ ναυσὶν εἶναι.

καὶ τἆλλα ἐργαλεῖα ἐπῃτοίμαζον ἐς τ' ἐπιτειχισμόν. καὶ ἐς τὴν σικελίαν ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐπ' Ὀλυμπίοισιν ἐπιχειρίαν, ἀργύριόν τε ἐπῆγον καὶ τοὺς ἄλλους πελοποννησίους ἐπηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. ¶ Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, ἐφ' αἵπερ δὴ (α) λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσέβαλον: ἦγε δὲ Ἀγις ὁ Ἀρχιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ πρὸς τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, καὶ πόλις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν· τοῦ δὲ πλησίον ἧσσόν πολλῷ πλέον καὶ ἐπὶ τῆς βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τοῦ πεδίου καὶ τῆς χώρας οἷς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ὡκοδόμειτο τὸ τεῖχος, ὅπερ φανὲς μάλιστα τῆς τῶν ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ ἀττικῇ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον, οἱ δ' ἐν τῇ πελοποννήσῳ ἀπέστελλον τοῖς (β) αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς τὴν σικελίαν. λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε εἱλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους, καὶ τῶν νεοδαμωδῶν ξυναμφοτέρων ἑξακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ἐκκριτον ἀπαρτιάτην ἄρχοντα· βοιωτοὶ δέ, τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν ἦρχεν Ξένων τε καὶ Νίκων, θηβαῖοι, καὶ Ἡγήσανδρος θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρώτοις ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ ταινάρου τῆς λακωνικῆς, ἐς τὸ πέλαγος ἀφῖκτο. μετὰ δὲ τούτους κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακοσίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν, ἐξ αὐτῆς κορίνθου, τοῖς δέ, μισθωσαμένοις ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον κορίνθιον προσέταξαν, ἀπέπεμψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν κορινθίων αἱ τάχιστοι πληρωθεῖσαι ἀθρόαι ταῖς ἐν τῇ ναυπάκτῳ εἴκοσιν ἀττικαῖς, ἕως αἱ (γ) ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ἀπῆραν· ὡς δὲ ἕνεκα τοῦ τοιούτου ἐπληρώθησαν,

A dum ipsi cætera ad extructionem murorum instrumenta præparārent. Simúlque ad supplementum in Siciliam mittendum, pecuniam & ipsi contulerunt, & cæteros Peloponnenses ad conferendum adegerunt. Hyémsque exiit, ac duodeuigesimus annus huius belli quod Thucydides conscripsit. ¶ Sub initium statim insequentis veris, Lacedæmonii sociúque maturrimè Atticam incursauere, duce Agide Archidami *filio*, Lacedæmoniorum rege: & primum quidem quæ præiacent campestria vastauere: deinde autem muro Deceleam intersepire cœperunt, distributo per ciuitates eo opere. Abest autem Decelea ab Athenis circiter centum ac viginti stadiis, tantundē aut nō multo plus à Bœotia. Extruebatur autem murus tum apud campestria, tum apud opportunissima ad infestandum loca, etiam Athenas vsque conspicuus. Et Peloponnenses quidem ac socii murum in Attica ædificabant. Interea verò qui in Peloponneso erant, armatorum copias in Siciliam miserunt onerariis nauibus, Lacedæmonii, lectissimum quenque [a]seruorum atque ascriptitiorum, numero sexcentos, duce Eccrito Spartiata: Bœoti trecentos, ducibus Zenone & Nicone Thebanis, Hegesandróque Thespiensi. Hi inter primos à Tænaro Laconicæ profecti, altum tenuere. Nec multo post hos, Corinthii quingentos, partim ex ipsa Corintho, partim ex Arcadibus mercede conductis, præfecto eis Alexarcho Corinthio, miserunt: cúmque Corinthiis Sicyonii ducentos, quibus præerat Sargeus Sicyonius. Illæ autem quinque & viginti Corinthiorum naues instructæ atque ornatæ per hyemem, eregione viginti Atticarum nauium, quæ ad Naupactum stabant, in statione fuerunt, dum illæ quæ armatos è Peloponneso portabant onerariæ iam transissent: quarum causa triremes ipsæ prius fuerant instructæ,

a Τῶν εἱλώτων & τῶν νεοδαμωδῶν ξυναμφοτέρων. *Vide annot.*

239

a Ἐπιφανὲς] αἰπὺ τὸ καταφανές.

ne Athenienſes aduerſus onerarias potius quàm aduerſus triremes animũ intenderent. ¶ Inter initia veris, dum Decelea muro intercludebatur, Athenienſes dimiſere triginta circa Peloponneſum naues, duce Charicle Apollodori *filio*, cui mandatum erat vt profectus Argos, ex iure ſocietatis hortaretur Argiuos ad explendas naues armatis. Dimiſerunt item (quemadmodum deſtinarant) in Siciliam Demoſthenem, ſexaginta cum nauibus Athenienſium, & quinque Chiorum, ferentibus mille & ducentos armatos Athenienſium ex formula, inſulanorúmque quàm potuerant vndique plurimos contrahere: & ex aliis ſuæ ditionis ſociis ſicubi aliquid opportunum ad rem militarem habebant, compararant. Cui præceptum fuerat vt primùm iuncta cum Charicle claſſe circunuecti Laconicam oram infeſtarent. Et Demoſthenes quidem in AEginam traiecit: ibique ſiqui ſuorum reliqui erant, & dum Charicles Argiuos aſſumeret, opperiebatur. In Sicilia verò, per eadem veris tempora Gylippus rediit Syracuſas, agens è ciuitatibus quas perſuaſerat quàm potuerat maximum vndique exercitum: conuocatíſque Syracuſanis, inquit operæpretium eſſe, eos quã plurimas poſſent naues armare, ac pugnam experiri naualem. ſperare enim ſe aliquod periculo dignum facinus ex ea edituros. Ad quod illos etiam Hermocrates hortabatur in primis, negans recuſandum claſſe confligere cum Athenienſibus. non enim illos hæreditariã aut perpetuam habere peritiam rei naualis, ſed mediterraneos eſſe magis quàm Syracuſanos, & cogentibus Medis nauticos eſſe factos. Cæterùm, audacibus viris, quales eſſent Athenienſes, eos viſum iri aſperrimos qui & ipſi ex aduerſo audaciam ferrent.

A ὅπως μὴ ⓐ ἀθηναῖοι τοὺς ἐς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ τοὺς ἐς τὰς τριήρεις νοῦν ἔχωσιν. ¶ Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἅμα δεκελείας τοῦ τειχισμοῦ, καὶ τοῦ ἦρος βύθυς ἀρχομένου, τοῦ περὶ πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν, καὶ χαρικλέα τὸν ἀπολλοδώρου ἄρχοντα· ᾧ εἴρητο, καὶ ἐς ἄργος ἀφικομένῳ, κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν τοῦ καλεῖν ἀργείων τε ὁπλίτας ὅτι τὰς ναῦς. καὶ τὸν δημοσθένην ἐς τὴν σικελίαν (ὡς καὶ ἔμελ-

B λον) ἀπέστελλον, ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν ἀθηναίων, καὶ πέντε χίαις, ὁπλίτας δὲ ⓑ οὐκ ἐλάσσους ἀθηναίων διακοσίους καὶ χιλίους, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκάστοις οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι· καὶ οὐκ ὀλίγων ξυμμάχων τῶν ὑποτεταγμένων εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς ⓒ πόλεμον, ⁷ ξυμπροεῖσθαι. εἴρητο δ' αὐτῷ, πρῶτον μὲν τοῖς χαριχλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν λακωνικήν. καὶ ὁ μὲν δημοσθένης

C ἐς τὴν αἴγιναν πρόσπλεύσας, τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπολείποιτο προσεμένων, καὶ ⓓ χαρικλέα καὶ ἀργείους ὑπομένων. ἐν δὲ τῇ σικελίᾳ, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος τούτου, καὶ ὁ γύλιππος ἦκεν ἐς τὰς συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε, στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς συρακοσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύναιντο πλείστας, καὶ ναυμαχίας ἀ-

D πόπειραν λαμβάνειν. ἐλπίζειν γὰρ ⁸ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσεσθαι. ⁹ ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ ἑρμοκράτης οὐχ ἧσσα τοῦ τᾶς ναυσὶ ʰ μὴ ἀθυμεῖν ὑπάρχοντι τοῖς ἀθηναίοις, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀΐδιον τῆς ἁλὸς ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τοῦ συρακοσίων ὄντας, καὶ αἰφνιδιασθέντας ⁱ ὑπὸ μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι· καὶ τοῖς ἀνδρας τολμηροὺς, οἵους καὶ ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας, χαλεπωτάτους ᵏ αὐτοὺς φαίνεσθαι.

α Ω εἴρητο] ὥειτο. β Ἐκ καταλόγου] ὀκ τοῦ αὐτοχθόνων. γ Ξυμπροεῖσαντες] λαβόντες. δ Εἴρητο δ' αὐτῷ] τοῦ δημοσθένει. ε Παραλαβεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ

ζ Ἀπ' αὐτοῦ] τῶν ναυμαχιῶν. η Μὴ ἀθυμεῖν ὑπαρχόντι] ὑπὸ τὸ μὴ ὀκνεῖν ὑπαρῆσαι τοῖς ἀθηναίοις καὶ θαλάσσαν, ἢ, ὑπὸ τὸ μὴ διδιέναι. θ Ὑπὸ

μήδων] τοῦ μετὰ Ξέρξου. ι Καὶ τοὺς ἄνδρας τολμηροὺς] ἤγουν, καὶ τοῖς ὡς τολμηροῖς ὡς ἀθηναίοις εἶσι, τοὺς ἀντιπολεμοῦντας, φοβεροὺς φανήσεσθαι.

ᵍ Τοῦ τούτου τοῦ ἦρος.

ʰ Τοῦ δυνάμενο

ⁱ Τοῦ ξυνανεπείθε δὲ καὶ ὁ ἑρμ. οὐχ ἧκ. τοῦ τοῖς ναυσὶν ὑπαρξαι μὴ ἀθυμεῖν τοὺς ἀθ.

"ὧν γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, ᾧ δυνάμει ἐστὶν ὅτε A
τῷ θύχοντες, τῷ ὄ θράσει ἐπιχειροῦντες,
καὶ ἐμφοβοῦσι, καὶ σφᾶς αὐτὸ τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς
ἐναντίοις ἐποιεῖν. καὶ συμμαχικοῖσιος [β] δεῖ εἰ-
δέναι ἔφη τῷ τολμήσαι ἀπροσδοκήτως
πρὸς τὸ ἀθηναίων ναυτικὸν αἴρεσθαι, πλέον
ὅτι ὄ τοιοῦτον ἐκπλαγῆτον αὐτῶν προσεσο-
μένους, ἢ ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τῇ συμμαχικῶν
ἀπειρίαν βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέ-
λευεν ἐς τὸν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀπο-
κνεῖν. καὶ οἱ μὲν συμμαχικοῖσι, τοῦτε Γύλιππου B
καὶ τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ εἴ τῳ ἄλλῳ, πειθόντων,
ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς
ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύλιππος, ὅπως προεσκευάσατο τὸ ναυτικὸν, ἀγαγὼν ἅμα νυκτὶ πᾶσῃ
τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν, αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ
πλημμυρίῳ τείχεσι καὶ μέλλει προσ
βαλεῖν· οἱ δὲ τεσσάρες τῶν συμμαχικῶν ἅμα
καὶ ἀπὸ ξυνθήματος, πέντε μὲν καὶ τεσσά-
ρακοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον· οἱ
δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ἐκ τοῦ ἐλάσ- C
σονος, οὗ ἐμέλλον καὶ τὸ νεώριον αἴρειν. καὶ προσέ-
πλεον, βουλόμενοι περὶ τὰς ἐντὸς προσμίξαι, καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ πλημμυρίῳ,
ὅπως οἱ ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶν-
ται. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ὡς τάχιστα αὐτοῖς πλη-
ρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς, τὰς μὲν πέντε καὶ
εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τεσσαράκοντα τῶν
συμμαχικῶν, τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι,
ἐναυμάχουν, τὰς δὲ ἐπιλοίπους ἁπάντων
ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου προεπλεύσας. καὶ D
βύθῳ πρὸς τὸ στόμα τοῦ μεγάλου λιμένος
ἐναυμάχουν, καὶ αἰτεῖχον ἀλλήλοις ἐπι-
πλοῦ, [γ] οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι τὸ ἔσ-
πλουν, οἱ δ', κωλύειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιπ-
πος, [δ] τῶν ἐν τῷ πλημμυρίῳ ἀθηναίων
πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβαίντων, καὶ
τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων,
φθάσας προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως
τοῖς τείχεσι· καὶ αἴρει [ε] τὸ μέγιστον προσβολὴν,

Nam quòd finitimos suos in potestatem redegissent, id verò non tribuendum esse eorum viribus, sed audaciæ inuadendi, cósque idé terroris ab aduersariis pati debere. Sé que dicebat probè nosse, Syracusanos ex ipsa audacia obuiam eundi classi Atheniensium, & ex hac re illis inopinata terrorem incutiendo, magis profecturos quàm Atheniēses ex sua peritia, Syracusanorum imperitiæ rei nauali obfuturos. Ca pesserent igitur rem nauticam iubebat, nec pigeret experiri. His & Gylippi & Hermocratis, & sicuius alterius, exhortationibus inducti Syracusani, ad pugnam nauálem se expediunt, nauésque implent. Quod vbi factum est, Gylippus tota nocte cunctum pedestre agmen duxit, vt eodem momento ipse è terra [b] ad muros qui sunt in Plemmyrio subiret, & naues à mari. Itaque ex composito triremes Syracusanorum è portu magno quinque & triginta in aduersum tendunt: è portu autem minori, vbi naualia eorum erant, quinque & quadraginta circumaguntur, eo consilio vt cum iis qui intus erant misceantur, & vnà Plemmyrium adoriantur, quò Athenienses vtrinque inuasi tumultuentur. At illi properè sexaginta ex aduerso nauibus impletis, quinque ex eis & viginti certamen ineunt cum Syracusanorum quinque & triginta intra portum magnum, cæteris tendunt aduersus eas quæ è naualibus circumagebantur: cum quibus statim in ore magni portus conflixere, diúque inuicem obstitum his conantibus penetrare, illis penetrare prohibentibus. Interim, dum Athenienses qui erant ad Plemmyrium, ad mare descendissent, & [c] ad spectaculum pugnæ naualis intenti essent, Gylippus prima luce repentè muros adoritur: & primùm è tribus maximum capit,

[b] Muros adoriretur.

[c] Ad pugnam naualem.

---

a Ὁ γὰρ ἐκεῖνοι] ὧν γὰρ ἐκεῖνοι (φησὶ) φοβοῦσι τοὺς πέλας, (δυνάμει, φησὶ, καὶ θράσει. καὶ οὐχὶ δι' ἀδυνάμειαν ὑπεροχὴν) οὐκ ἂν ἐκεῖνοι συμμάχους ἐκφοβήσειαν τοὺς Ἀθηναίους.

β Εὖ εἰδέναι ἔφη] εἰδέναι (φησὶν) ὅτι συμμάχους ὁλμήσαντες αἴρεσθαι πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικὸν, μᾶλλον αὐτοὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ καταπλήξαντες βλάψουσιν, ἢ ὅτι ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ τὰς ἐμπειρίας εἰς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ.

γ Ἐκ τοῦ ἐλάσσονος] λιμένος δηλονότι.

δ Πρὸς τὰς ἐντὸς προσμίξαι] ταῖς ἰδίαις ταῖς ἐντὸς τοῦ μεγάλου λιμένος συμμίξαι.

ε Ἀνεπλήρωσαντες ἑξήκοντα ναῦς] εἰς ἀπροσδόκητον ταξιν τῶν συμμάχων.

ζ Οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι] οἱ συμμάχοι.

η Ἐν τούτῳ δὲ] τῷ καιρῷ δηλονότι.

θ Τῶν ἐν τῷ πλημμυρίῳ ἀθηναίων] ἤγουν, ὧν τὴν φρουρίαν τὴν ἐν τῷ πλημμυρίῳ.

ι Τὴν γνώμην προσεχόντων] ἤγουν, ὧν τὸν νοῦν.

κ Τὸ μέγιστον προσβολὴν] ἤγουν, καὶ τὴν προσβολὴν εἰσβολὴν

deinde & alios minores : non re-
sistentibus custodibus, quum vi-
derent primum tam facilè cap-
tum. In quo qui fuerant, ægrè
[a] in naues & quasdam onerarias effugerunt, & in castra se receperunt, insequente eos vna veloci trireme Syracusanorum, qui iam intra portum magnum victoria nauali potiebantur. Vbi verò & duo reliqui capti sunt muri, ibi [b] Syracusanorum haud dubiè victoria erat. Cæterùm victores facilè fugam capessiuerunt. nam Syracusanæ illæ quæ pro faucibus *portus* decertabant, quum perrupissent *obstantes* Atheniensium naues, nullo sunt ordine ingressæ, sed [c] se inuicem perturbantes hosti præbuere victoriam. Siquidem classis Atheniensis istas in fugam dedit, & illas à quibus ipsa intra portum superata fuerat: quarum decem depressit, ac permultos in illis mortales interfecit, præterquam ex tribus nauibus, quos viuos cepit: tres quoque ipsorum *Athenienſium* naues [d] corruptæ sunt. Athenienses, extractis hostilibus naufragiis, ac posito trophæo parua in insula quæ Plemmyrio præiacet, in sua castra redierè. Atque hunc in modum Syracusani rem gesserunt in pugna nauali apud Plemmyrium: tamen tribus muris potiti, totidem trophæa statuerunt, & è duobus muris posterius captis alterum diruerunt: reliquos præsidio imposito tuebantur. In quibus muris expugnandis & perierunt multi, & capti sunt: capta insuper, quæ ingens erat, omnis pecunia: quoniam illis velut ærario vtebantur Athenienses, vbi multa inerat pecunia negotiatorum, [e] & res frumentaria, multa etiam trierarchorum. quippe relicta illic erant quadraginta triremium vela, atque alia instrumẽta, & tres quæ subductæ erãt triremes.

[a] In nauigia & quandam onerariam nauem.

[b] Syracusani vinci cœperũt: & qui ex illis *muris* fugiebant, facilius elapsi sunt nauigando. *Ad Verbũ, præternauigarunt.*

[c] Turbulentè in se inuicem incurrantes.

[d] Profligatæ.

[e] Et frumentum: multæ etiam *res* trierarcharum.

A ἔπειτα ᾗ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο· οὐχ ὑπομει-
ναντων τ̃ φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳ-
δίως ληφθέν. καὶ ὃν μὲν τ̃ πρώτου ἀλόν-
τος, χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ
πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ὄξεκω- 240
μίζοντο [α] ἐς τὸ στρατόπεδον. τ̃ν δὲ συρα-
κοσίων ταῖς ὃν τ̃ῳ μεγάλῳ λιμνὶ ναυσὶ
κρατουμένων τῇ ναυμαχίᾳ, [β] ὑπὸ τειήρους
μιᾶς καὶ δ̃ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ὅπερ
δὲ καὶ δύο τειχίσματα ἑλίσκετο, [γ] ὃν τούτῳ
B καὶ οἱ συρακούσιοι [δ] ἐτύγχανον ἤδη νικῶμε-
νοι, [ε] καὶ ⓐ ὄξ αὐτ̃ φοβηθέντες ῥᾷον πρὸς ἔ-
πλευσαν. αἱ δὲ τ̃ν συρακοσίων αἱ πρὸ τ̃
στόματος νῆες ναυμαχήσασαι, [ζ] βιασάμεναι
τὰς τ̃ν ἀθηναίων ναῦς, ὀλίγῃ χώρᾳ ἐστέ-
πλεον, [η] καὶ ταραχθεῖσαι πρὸς ἀλλήλας,
πρὸς δόσαν τ̃ νίκῃ τοῖς ἀθηναίοις. [θ] αὐ-
τοὺς τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ' ὧν τοπρῶτον
ἐνικ̃ντο ὃν τ̃ῳ λιμνί. [ι] καὶ ἕνδεκα μὲν
ναῦς τ̃ν συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς
C πολλοὺς τ̃ν αὐθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν
ὅσων ὃν τειῶν νεῶν οἷς ἐζώγρησαν. [κ] τ̃ν δὲ
σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ
ναυάγια ἀνελκύσαντες τ̃ν συρακοσίων,
καὶ τροπαῖον ὃν τ̃ῳ νησιδίῳ στήσαντες τ̃ῳ
πρὸ τοῦ πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ
ἑαυτ̃ν στρατόπεδον. ⓐ δὲ συρακούσιοι κα-
τὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν [λ] οὕτως ἐπεπραγέ-
νεσαν, τὰ δ' ὃν τ̃ῳ πλημμυρίῳ τεῖχη
εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτ̃ν τρία. καὶ
τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὑστέρων
D λαφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ὀπισ-
κευάσαντες ἐφρούρουν. αὐθρωποι δ' ὃν
τ̃ν τειχ̃ν τ̃ῃ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζω-
γρήθησαν πολλοί· καὶ χρήματα πολλὰ τὰ
ξύμπαντα ἑάλω. ὥστε γὰρ ταμείῳ χρω-
μένων τ̃ν ἀθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν
ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ὃν τῷ, πολλὰ
δ' καὶ τ̃ν τειραρχ̃ν. ἐπεὶ καὶ ἱστία πεντα-
κόσια τειρ̃ν καὶ τἄλλα σκεύη ἐγκατε-
λείφθη, καὶ τειρ̃ς ἀνελκυσθεῖσαι τρεῖς.

α Ες τὸ στρατόπεδον] τὸ ἑαυτ̃ν δηλονότι.
β Ὑπὸ τειήρους μιᾶς καὶ δ̃ πλεούσης ἐπεδιώκοντο] οἱ ὃν τ̃ῳ πρώτου τείχους ἁλόντος διαφυγόντες δηλονότι.
γ Ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι] οἱ ὃν τ̃ν τειχ̃ν τ̃ν ἀθηναίων τ̃ν ὃν τῇ πλημμυρίῳ.
δ Ἐτύγχανον ἤδη νικῶμενοι] τ̃ῃ ναυμαχίᾳ.
ε Καὶ οἱ ὄξ αὐτ̃ν] τ̃ν ἀθηναίων.
ζ Βιασάμεναι] νικήσασαι.
η Καὶ ταραχθεῖσαι] ἤγουν, ἀπὸ ταραχ̃ς τοσαυτ̃ πλούσαι ἀλλήλαις.
θ Ταύτας γὰρ ἔτρεψαν] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι.
ι Καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς] ἕνδεκα ναῦς τ̃ν συρακουσίων κατέδυσαν οἱ ἀθηναῖοι.
κ Τ̃ν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες] ὅτι τρεῖς νῆες τ̃ν ἀθηναίων διεφθάρησαν.
λ Οὕτως ἐπεπραγέσαν] οὕτως ἐδυσύχησαν.

μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς παροῦσιν ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τοὺς Ἀθηναίων ἡ τοῦ πλημμυρίδος λῆψις. ἅμα γὰρ ἔτι ἀδηλοι οἱ ἔσπλοι ἀσφαλῶς ἦσαν τοῦ ἐπαγωγῆς τοῦ ὄπιτηδείων, (οἱ γὰρ συρακούσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον) καὶ ἅμα μάχης ἤδη ἐλήγοντο· αἱ ἐσκομιδαί τε τῶν ἐπιτηδείων καὶ πλῆξιν παρεῖχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι. μετὰ τοῦτο, ναῦς τε ἐκ πέμπουσι δώδεκα οἱ συρακούσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν συρακούσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς πελοπόννησον ὠ- B χετο, παρέσοντες ἄγουσα, οἵπερ τὰ σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ ὡς ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι· αἱ δὲ ἕνδεκα νῆες παρὰ τὴν ἰταλίαν ἔπλευσαν, πυθόμεναι πλοῖα τοῖς ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων τὸν πλοῦν. καὶ τῶν τε πλοίων ὑποτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν, καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἅπερ τοῖς ἀθηναίοις ἕτοιμα κεῖτο. ἔς τε λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον. καὶ ὁρμισάμενοι αὐτοῦ, C κατέπλευσε μία τῶν ὀλκάδων τῶν ἀπὸ πελοποννήσου, ἄγουσα θεσπιέων ὁπλίτας. καὶ αἰσθόντες αὐτοὺς οἱ συρακούσιοι ὑπὲρ τὰς ναῦς, πρὸ πλέον ἐπ' οἴκου. φυλάξαντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτῶν αἰδρᾶσι, τὰς δὲ ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ἀπεφεύγησιν ἐς τὰς συρακούσας. ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τὸ σαυρὼν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὗ οἱ συρακούσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ὑπερπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβαλόντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυελοφόρον αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι, πύργοις τε ξυλίνοις ἐχρῶντο· καὶ προσεφέροντο, ἔκ τε τῶν ἀκατίων ὄνθυον αἰαδούμενοι τοῖς σαυροῖς,

A Quæ Plemmyrii expugnatio Athenienſes maximo detrimento affecit, & in primis quòd non tutò iam neceſſaria importabantur, ſed cum prælio, prohibente importari Syracuſanarum nauium occurſu. Quæ res cùm timorem ad cætera exequenda militibus, tum languorem animi afferebat. Secundum hæc miſerunt Syracuſani naues duodecim, cum præfecto Agatharcho Syracuſano: quarum vna legatos in Peloponneſum ferret, ad edocenda quæ apud ipſos geſta eſſent, & ſe in ſpem eſſe ingreſſos: ſimúlque ad acuendos vt bello ibi gerendo magis incumberent: reliquæ vndecim Italiam petierunt, quòd rumor erat naues pecunia onuſtas ad Athenienſes curſum tenere. Eas naues Syracuſanæ nactæ magna ex parte corruperunt, & materiam ad ædificandas naues idoneam [a] in *ora maritima* Cau- a In Caulonia-
loniis concremarunt, quæ Athe- tide concrem.
C nienſibus erat præparata. Eædem vndecim quum Locros hinc abiſſent, & illic in ſtatione eſſent, nauis vna è Peloponneſo oneraria, in qua Theſpici armati vehebantur, aduenit: quibus in ſuas naues receptis, Syracuſani domum redibant: obſeruantibus eos Athenienſibus cum viginti nauibus ante Megara, à quibus [b] vna omni- b Vna ſimul cum
no intercepta eſt. (nam plures non ipſis viris inter-
D potuerunt) cæteræ Syracuſas elapſæ. In ipſo quoq; portu pugnatũ eſt leui certamine ſubvallum quod in mari ante vetera naualia Syracuſani iecerant, vt intra id ipſorum naues ſtationem haberent. Huc Athenienſes nauem [c] decem millium ſarcinarum, turritam & loricatam, [d] ne in aggrediendo ſibi nocerentur, admouent, vallóſque in mari depactos è nauiculis illaqueant,

cepta eſt: cæteras autem non potuerunt, ſed Syracuſas elapſæ ſunt.

c *Vide annot. de hac naui.*

d *Verba hæc in Græco textu ad membrum præcedēs pertinent, & de Syracuſanis dicuntur. Vide annot.*

α Αἱ ἐσκομιδαί] αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν ὀπιτηδείων. β Τὸν ἐκεῖ πόλεμον] τὸν ἐν πελοποννήσῳ. γ Ἐπῳδώσωσι γίγνεσθαι] ὀπαδεύσωσι. δ Γέμοντα χρημάτων] ὅτι τῶν τυχόντων φορτίων τὰ χρήματα λαμβάνεται, καὶ ὄχ ὡς τῶν νεῶν ἀδοκίμως ὅτι χρυσοῦ καὶ πολυτίμων εἰδῶν. ε Ἕτοιμα κεῖτο] πρὸς τὸ ναυπηγεῖν δηλονότι. ζ Φυλάξαντες δ' αὐτοὺς] τηρήσαντες καιρὸν εἰς τὸ ὀπιθεν αὐτοῖς. η Προσαγαγόντες] πρὸς τοὺς σαυρώμασι δηλονότι. θ Ναῦν μυελοφόρον] μεγάλην. δυναιδρίῳ δίκαιον μυελοφόρον. ι Καὶ προσεφέροντο] ἤτοι παρεσκεύαζον. κ Ὄνθιον αἰαδούμενοι τοῖς σαυροῖς] ὄνθιος, μηχανὴ ὅτι πρὸς ἀγωγὴν, ἢ οἱ χοίρειοι, ὄνθιοι λέγονται. Αλλως. ὄνθιος, ἐστὶ μηχανὴ ἐπ' ἄκρων τῶν ἀκατίων πεπηγυῖα, ἀφ' ἧς πρὸς ἄλλοντες βρόχας, τοῖς σαυροῖς ῥᾳδίως ἐκ τῶν βυθοῦ αἴρουσι. ἔστι γὰρ ἡ μηχανὴ ὅτι τοσοῦτον βιαιοτάτη, ὥστε καὶ σαγήνην βαρεῖαν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ἑλκεσθαι. καλοῦσι δὲ τὴν μηχανὴν οἱ τοῖς καμαλίσκοντας ἔχοντες ἁλιεῖς ἡλεκάτην. ἐρρωμενέστερον δὲ πρὸς τὴν αἴσθησιν καθίσταται ὅταν καὶ πρὸ αὐτῆς πυθεῖν. ἐπ' ἀδείας γὰρ ἡ αἴτησις τῶν ἀνελκομένων γίνεται.

machinamentísq; cõuellunt: quosdã etiam natando educunt, Syracusanis in istos ex naualibus, istis ex oneraria in illos missilia iaciẽtibus. Ad extremũ, Athenienses multum euulsere vallorum. [a]Erant enim eis cùm cæteri infesti, tũ maximè qui occultabantur, nõ extãtes ab aqua: de industria sic depactiv accedẽtes naues periculum adirẽt (nisi præuidissent) ne [b]veluti in pedicam inducerẽtur. Verũtamẽ hos quoq; mercede soli citati vrinatores refixerũt: sed alios rursus Syracusani pãgebãt. Multæ præterea machinationes inuicé, quales inter vicinos exercitus & opposita castra habẽtes fieri credibile est, excogitabantur, leuiáque cõterebãtur certamina: nullũ denique genus experimenti prætermittebatur. Miserunt autem Syracusani legationes ad ciuitates Corinthiorum, Ambraciotarum, Lacedæmoniorum, nuntiatũ de Plemmyrio recepto, déq; pugna nauali, in qua non tam hostium viribus quã sua perturbatione superati essent: & quod reliquum erat, se bene sperare, ac postulare vt sibi forent auxilio classe pariter ac peditatu, vtpote Athenienses aliũ exercitum [c]expectãtibus: ante cuius exercitus aduentũ si illi profligarentur, fore debellatum. Atque hæc qui in Sicilia erant agebant. Demosthenes autem, vbi copias coegit cum quibus ad auxiliandum suis in Siciliam erat transmissurus, solués ex AEgina in Peloponesũ nauigauit: Chariclíque, qui cum triginta nauibus erat, coniunctus est: ac sumptis in naues Argiuorũ armatis, Laconicam petiuerunt. Et primùm partem Limeræ agri Epidaurici depopulati sunt: deinde appulsi in agrum Laconicum eregione Cytherorum, vbi est Apollinis templum, nonnihil terræ vastauerunt: & locum quendam Isthmo similem muro cluserunt, quò transfugerét Lacedæmoniorum seruitia,

[a] Sed ex omnibus vallis qui impacti *Vel depacti*, erant, ii maximè negotium facessebant qui occulti erant. *Vel, latebant.*

[b] Veluti ad scopulum, *Vel obscem*, nauem impingerent. *Vide annot.*

[c] *Inusitatam significationem dat voci* προσδοκίμων, *sicut & Schol. Vide ann.*

A ἐς αὐτὴν, καὶ ξυνεκολυμβῶντες ἐξέφθειρον. οἱ δὲ συρακούσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἐβάλλον, οἱ δ' ἐκ τῆς ὁλκάδος αἰτεβάλλον· καὶ τέλος, τοῦ πολλοὺς τῶν ξυρῶν αἰφλον ⓐ ἀθυμαίοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς ξυρώσεως ἡ κρύφιος. ἦσαν γὰρ τῶν ξυρῶν οἷς οὐκ ἐπαφέντας τὰ θαλάσσης κατέπηξαν· ὥστε δεινὸν ἦν προσπλοῦσαι, μὴ οὐ προσιδόντα ἁλῶναι ὥσπερ ἐπὶ βρόχου τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους ἐλυμήναντο δυόμενοι ἐξέφθειρον μαθόντες. ὅμως δ' αὖθις οἱ συρακούσιοι ἐξαίρωσαν. πολλὰ δὴ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους (οὐκ εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ αὐτίτεταγμένων) ἐμηχανῶντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς τε πείραις πομπίαις ἐχρῶντο. ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις ⓑ συρακούσιοι καὶ ξυνθῶν καὶ ἀμπρακιωτῶν καὶ λακεδαιμονίων, ἀγγελιοῦντας τήν τε τοῦ πλημμυρίου λῆψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι, ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθείεν· τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας ὅτι ὀλίγῳ εἶεν, καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν ἀθυμαίων προσδοκίμων ὄντων δηλῆ γραπτᾷ, καὶ ἵνα φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ πρὸν γράτευμα αὐτῶν, διαπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ γράτευμα ὃ εἶχε δὴ ἔχοντα ἐς τὴν σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς αἰγίνης, καὶ πλεύσας πρὸς τὴν πελοπόννησον, τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ τῶν ἀθηναίων ξυμμίσγει. καὶ προσλαβόντες τῶν ἀργείων ὁπλίτας ἦσαν ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐς τὴν λακωνικήν· καὶ πρῶτον μὲν τῆς ὑπιδαυρίας τὰ λιμηρὰς ἐδῄωσαν, ἔπειτα χόντες ἐς τὰ καταντικρὺ κυθήρων τῆς λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τήν τε γῆν ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν, καὶ εἰσέχει ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε εἵλωτες τῶν λακεδαιμονίων

[a] Ἡ κρύφιος] σκόλοψ δηλονότι.
[β] Τοῦπις] πρὸς κρυφίους σκόλοπας.
[γ] Ἐξαίρωσαν] ἐκ τῶν σκόλοπων ἀνέσπασαν.
[δ] Οἱ ἐν ὑπαίθρῳ εἰσὶ] τῷ κρείττονες ὄντες.
[ε] Ξυμβοηθεῖν] βοήθειαν πέμπειν.
[ζ] Προσδοκίμων ὄντων] παρόντων ἄλλη γραπτῇ, ἐλθυσμένῃ δηλονότι. [η] Τὸ παρὸν γράτευμα] τὸ τῶν ἀθηναίων φησὶ γραπτὸν εἶδος. [θ] Ξυνελέγη] συνηθροίσθη. [ι] Ἄρας ἐκ τῆς αἰγίνης] τὰ ἴσα δηλονότι. [κ] Ξυμμίσγει] ἑνοῦται. [λ] Καὶ προσλαβόντες] αὐτὰ τὰ αἰαλαβόντες. ἢ τὸν χ' ὁ μὲν ὁπλίτης ὡς μὴ ἐρέσσων προσλαμβάνεται, ὁ δὲ ναύτης, ὡς κοινωνὸς τῆς ἐρετείας λαμβάνεται.
[μ] Τῆς λιμηρᾶς] ἤγουν τῆς καταξήρου. τῆς ἀνόδου. [ν] Καὶ ἐπέχουσαν ἰσθμῶδές τι χωρίον] συμπαθεῖ χαῦλον τὸ μέγεθος, καὶ μικρὰν αἰάπασιν ἐκ τῆς οἰκοδομίας προσδέδωκεν.

241 τὸ τέρμα

"αὐτόσε αὐτομολῶσι, καὶ λῃστὰς ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης βουλόμενος, ὅπως ξυλλαβὼν τελέσῃ τὸ χωρίον, ἐπέπλει ὅπῃ τῆς χερρονήσου, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων πρόσβασιν ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς, περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

¶ Ἀφίκοντο δὲ καὶ τῶν Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων [γ] τοῦ Δράκοντος βοῦς ἐς τοὺς Ἀθηναίους πελτάσαι ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, [δ] οἷς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν στρατείαν ξυμπλεῦσαι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἦλθον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς Θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔαρ τοῦ θέρους ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτοῖς, [ε] πολυτελὲς ἐφαίνετο. δραχμὴν γὰρ τὴν ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ὅπερ γὰρ ἦν Δεκέλεια, τὸ μὲν πρῶτον [ζ] ἀπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, [η] ὕστερον δὲ φρουρᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων, καὶ ξυμβαλλόμενον χρόνου [θ] ὀπτιουσῶν τὴν χώραν, ἐπιφερεῖν, πολλὰ ἐβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρόσθε χρήμασι τ' ὀλέθρῳ καὶ αὐθρώποις φθορὰ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ εἰσβολαὶ τ' ἄλλου χρόνου τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον, τότε δὲ [ι] ξυνεχῶς ὀπτικαθημένων, καὶ ὁτὲ μὲν καὶ πλεόνων ὀπτόντων, ὁτὲ δὲ ἐξ αὐάγκης [κ] τῆς ἴσης φρουρᾶς καταδεούσης τε τὴν χώραν, καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε πρώτου τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀγίδος, (ὃς οὐκ ἐκ πολέμου [λ] πόλεμον ἐποιεῖτο) μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. [μ] τά τε γὰρ χώρας ἀπάσης ἐξέρρωτο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες αὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι· [ν] πρόβατά τε πάντα ἀπολώλει, καὶ ὑπὸ ζυγίων.

A & vnde latrones, ſicut ex Pylo prædatum irent. Quem locum ſimulac cepit Demoſthenes, traiecit in Corcyram, vt illinc quoque ſumptis ſocialibus copiis, extemplo in Siciliam nauigaret: at Charicles vſquedum murus loco circundaretur permanſit: impoſitóque illic præſidio, mox & ipſe triginta cum nauibus ſe domum recepit, & Argiui pariter. ¶ Hac eadem æſtate venerunt Athenas è Thracibus machærophoris à Diaco oriundis mille ac trecenti peltati, [a] in Siciliam cum Demoſthene tranſmiſſuri. Hos, [b] quia ſerius venerant, Athenienſes in Thraciam, vnde veniſſent, remittere conſtituerunt. Nam tenere eos ad bellum quod ex Decelea gerebatur, ſumptuoſum ſanè videbatur. nanque horum ſinguli quotidie ſingulas drachmas accipiebant. Decelea enim poſteaquam hac æſtate primùm ab vniuerſis hoſtium copiis muro concluſa eſt, (nam poſtea certo temporum ſpatio præſidiis ciuitatum inuicem ſuccedentibus inſeſſa eſt) magnam iacturam fecere res Athenienſes, & in primis pecuniarum atque hominum amiſſione. Nam antehac quum ad breue tempus fierent incurſationes, non prohibebantur reliqua parte anni frui ſuis agris Athenienſes: [c] tunc autem hoſtibus perpetuò obſidentibus, & nonnunquam maiore cum manu inuadentibus, aliquādo etiam ex neceſſitate ſuæ cuiuſque vicis cuſtodiam ac prædas agendi, vtique Agide præſente Lacedæmoniorum rege, nec ſegnem militiā ſinente, vehementiſſimè vexabantur, omníque circà regione exuti erant: & ipſorum ſeruitia amplius viginti millibus ad hoſtem tranſierant, eáque manuarias artes magna ex parte factitantia. Oues quoque vniuerſæ amiſſæ erant ac boues.

[a] Quos oportuerat in Siciliā cum Demoſth. nauigare.

[b] Quum videlicet iam profectus eſſet Demoſthenes.

[c] Tunc autem quum aſſiduè eam obſiderent, eámq; præterea alij interdum nō pauci inuaderent, interdū etiam par præſidium cogente neceſſitate regionē incurſionibus infeſtaret, prædáſq; ageret: & rex Lacedæmoniorum Agis adeſſet, (qui omni conatu in hoc bellum incumbebat) maxima damna Athenienſibus inferebātur. Nam & toto agro priuati erāt, & ipſi ſer. *Vide annot.*

α Δύσασι αὐτομολῶσιν] ἥξωσι, εἰς τὸ ἰδιωτικὸς χωρίον φεύγοντι. β Ἐξεπλεῖσεν] εἰς πέλος ἦγαγε. γ Τοῦ Δρακοντος βοῦς] γράφεται, τῶν Δρακοντος. δ Οἷς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει ξυμπλεῖν] γράφεται ὡς ἐσεμείνοντο. ε Ὡς ὕστερον ἦλθον] μετὰ τὸ πλοῦσιον δηλονότι τὸν Δημοσθένους. ζ Πολυτελὲς ἐφαίνετο] πολυδάπανον. δαπανηρόν. πολλὰ πλούτου. ἐξ οὗ καὶ πολυτελὲς δεῖπνον. η Τὰ πάσης τῆς στρατιᾶς] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. θ Ὕστερον δὲ φρουρᾶς] μετὰ τὸ πυκνοῦσθαι. ι Ξυνεχῶς ὀπτικαθημένων] ἀδιαλείπτως ὀπτικαθημένων τῶν λακεδαιμονίων. κ Τῆς ἴσης φρουρᾶς] τῆς ταυτομέτρου δηλονότι φησίν. λ Ὃς οὐκ ἐκ πολέμου] αἰτὶ τοῦ ἀμελῶς. μ Τῆς γὰρ χώρας ἀπάσης] τῆς καρπίμου. ν Πρόβατά τε πάντα] τὰ χρήσιμα τῶν Ἀθηναίων.

Nechon equi quotidiana agitatione equitum, tum ad Deceleam excurrentium, tum omnem circà regionem tutantium, partim claudi fiebant [a] arido in solo & assidua ærumna, partim sauciabantur. Etiam commeatus qui prius ex Euboea per Deceleam breuiore via subuehebatur, tunc [b] circumnauigans Sunium, sumptuosus reddebatur. Adeo omni re aduectitia ciuitas indigebat, [c] & ex vrbe præsidium factum erat, Athenienses interdiu per vices ad pinnas murorum excubantibus, noctu omnibus, præter equites. Ita alii [d] sub armis, alii super muros æstate pariter & hyeme perseuerantes conficiebantur: & eo quidem tristius quòd duo simul bella sustinebant: atque eò peruicaciæ venerant, quam nemo, si audisset anteà, fuerat creditus, ipsos murò à Peloponnensibus circumsessos, tamen ne sic quidem è Sicilia decedere, sed illic vicissim eodem modo obsidere Syracusas, ciuitatem nihilo per se quàm ipsas Athenas inferiorem: dantes specimen suæ tum potentiæ, tum audaciæ, maius opinione Græcorum quam ab initio belli conceperant. Nam alii annum, alii biennium, alii triennium, nemo diutius eos bellum toleraturos putauerat, si ipsorum regionem Peloponnenses introissent: atqui à primo horum ingressu annus decimus septimus agebatur quum in Siciliam transmiserunt, iam eodem bello exhausti, & alterum bellum sumpserunt nihilo inferius priore quod cum Peloponnensibus gerebant. Vnde & Decelea tunc vehementer [e] afflicta, & incidentibus magnis aliis super alios sumptibus, ad tenuitatem rei pecuniariæ redacti sunt,

[a] Aspero.

[b] *Alii er distinguit quā in nostra edit.*

[c] Et hæc ciuitas in castellum commutata erat. *Id est, Ciuitatis tam eadē quæ castelli conditio erat. Ad Verbum, Et pro eo vt ciuitas esset, castellum facta erat. Id est, Non tam ciu. sed cast. erat. Vel, Quæ antea ciuitas, tunc cast. erat.*

[d] *Vide annot.*

[e] Eos affligente. *Id est*, Quum eos valde exhauriret.

A ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, τοῖς τε τὴν Δεκέλειαν καταδρομὰς ποιουμένων, καὶ τὴν τῆδε χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο, ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωρουμένοις, οἱ δ' ἐπετρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων κομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, τοῦ πρότερον ἐκ τοῦ ὡρωποῦ καὶ γῆς, διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, τοῦ Σουνίου, καὶ θαλάσσαν πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πόλεων ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ B πόλις, καὶ αὐτὴ τοῦ πόλις εἶ), φρούριον κατέστη. τοῦς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν καὶ διαδοχὴ οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, 241
τὴν δὲ νύκτα, καὶ ξύμπαντες, πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν, ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐπαλαιπωρουντο. μάλιστα δ' αὖ διέζευ ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον. ἐς φιλονεικίαν καθέστασθαι τοιαύτην, ὥ, πρὶν γενέσθαι, οὐκ ἂν τις ἀκούσας. ὃ γὰρ αὖ C πολιορκουμένους ὑπὸ τειχισμῷ ὑπὸ πελοποννησίων, μηδ' ὡς ἀποχῆναι ἐκ σικελίας, ἀλλὰ ἐκεῖ συμβαλοῦσι τῷ αὐτῷ τρόπῳ αὐτὶ πολιορκεῖν, πόλιν τοσήνδε ἑλόμενοι ἀθηναῖοι, καὶ ναυσὶ τοσαύταις τοσοῦτον ποιήσαι τοῖς ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τρεῖς γε ἐτῶν οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον τοσούσδε ἀνδρὶ, εἰ οἱ πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν· ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν τοῦτον ἐσβολὴν ἦλθον ἐς σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ καὶ πόνῳ τετυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω τοσοσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ πελοποννήσου. δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων τοῖς πι- D τώντων, ἀδυνατοι ἐγίγνοντο τοῖς χρήμασι·

α Καταδρομὰς ποιουμένων] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι ἱππέων. β Πολυτελὴς] πολυδάπανος. γ Ομοίως ἐπακτῶν] εἰσαγομένων ἐξ ἀλλοδαπῆς. δ Τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες] ἐφ' ὅπλοις, ὥσπερ ἡμέρας, ἀλλὰ πάντες. ε Οἱ δύο πολέμους] τόν τε πελοποννησιακὸν καὶ τὸν σικελικόν. ζ Τῷ αὐτῷ τρόπῳ αὖ πολιορκεῖν] ἡπίστησαν αὖ τις ἀκούσας, ὑπὸ κοινοῦ. η Οὐδὲν ἐλάσσονα] χρὴ ἴδιον ἐλάσσω. θ Καὶ τὸν τοσόνδε λόγον] τὸ τοσόνδε λέγον. τοσόνδε λόγον γὰρ παρ' ἐλπίδα τῶν ἑλλήνων ἡ τε δυνάμις τῶν ἀθηναίων αὐτοῖς ἔτυχε, καὶ ἡ τόλμα. ι Μετὰ τὴν τοφότην ἐσβολὴν] ἣν εἰσέβαλεν ὁ Ἀρχίδαμος εἰς τὴν ἀττικὴν, ἀφ' ἧς τοφότης κινηθέντες τῷ πολέμῳ. τὴν αὖ οἰκίαν δηλοῖ πάντων τῶν ἀνακινησάντων τὸν πόλεμον αἰτιάται, καὶ ὥσπερ ἐπόδυρεται τὴν παιδείαν. κ Τοῦ τοφότερον ὑπάρχοντος] αὖ τῷ, ὑπὸ πελοποννησίων ἐπαχθόμενοι. λ Προσαπτόντων] συμβαινόντων. μ Ἀδυνάτοι ἐγίγνοντο τοῖς χρήμασι] αὖ τῷ, ἐπέλιπεν αὐτοὺς χρήματα. ἤγουν, οὐδεὶς χρημάτων ἐγίγνετο.

καὶ τὴν εἴκοσιν [a]ὑπὸ τῶν χρόνον τῶν A & in locum tributi per id tem-
χ' θαλάσσαν αὐτὴ τὸ φόρου τοῖς ὑπη- pus vigesimam exegerunt ab iis
κόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες αὐ σφίσι quibus imperabant maritimis po-
χρήματα οὕτω προσέσεσθαι. αἱ μὲν γὰρ δα- pulis, rati plus sibi hac ratione
πάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν, ἀλλὰ πολλῷ pecuniæ obuenturum. Nam &
μείζους καθίσασθαι, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πό- impensæ non quales prius, sed tan-
λεμος ἦν· αἱ δὲ προσόδοι ἀπώλλυντο. [b]τοὺς to maiores fiebant quanto ma-
οὖν Θρᾷκας, [c]τοὺς τῶν Δημοσθένη ὑστερή- ius existebat bellum, [a] & obuen-
σαντας διὰ τὴν πρόσοδον ἀποραν τῶν tiones erant extinctæ. Igitur Thra-
χρημάτων, οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, βύζης ces qui post discessum Demo-
ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐ- B sthenis venerant, extemplo, inopia rei pecuniariæ, missos fece-
τοὺς Διιτρεφῆ, καὶ εἰπόντες, ἅμα ἐν τῷ πα- runt, dato negotio Diitrephi eos
ράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ διὰ βύζης) καὶ τοὺς deducendi, & in præternauigan-
πολεμίους ἢν τι δύωνται, ἀπ' αὐτῶν βλά- do (transibant enim per Euri-
ψαι. ὁ δὲ ἐς τὴν Ταναγραν ἀπεβίβασεν pum) siquid posset, hostibus o-
αὐτοὺς, καὶ ἁρπαγὴν ἅμα ἐποιήσατο διὰ pera illorum nocendi. Hos ille
τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς βοιωτίας ἀφ' in Tanagram quum eduxisset,
ἑσπέρας διέπλευσε τὸν βύζιον· καὶ ἀπο- & raptim nonnihil prædæ egis-
βιβάσας ἐς τὴν βοιωτίαν, ἦγεν αὐτοὺς ὑπὸ set, sub vesperum è Chalcide Eu-
μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν, bœæ traiecit Euripum: & expo-
ἅμα τῇ ἕῳ ἐπορεύετο· (ἀπέχει δὲ τῆς C sitos in Bœotiam duxit aduersus
μυκαλησσοῦ [d]ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους) Mycalessum: & per noctẽ occul-
ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέκειτο tus subsedit ante Mercurii fanum,
οὔσῃ μεγάλῃ· καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ὑπι- quod à Mycalesso distat sedecim
πεσών, καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ αὖ ποτε ἅμα circiter stadia. Ac prima statim
σφίσιν ἐπὶ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπιναβάν- luce vrbi succedit, eámque etsi
τα ὑπιδέσθαι, τό τε τείχος ἀσθενοῖς ὄντος, καὶ magnam, tamen incustoditam
ἔστιν ἣ καὶ πεπτωκότος, τό τε, βεβαίως ὠκοδο- nactus, & nihil minus quàm ali-
μημένου, καὶ πύλαι ἅμα διὰ τὴν ἀδέιαν quos vnquam à mari [b] tantum
ἀνεῳγμέναι. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν D facinus ausuros suspicantem, ca-
μυκαλησσὸν, τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ pit qua parte murus inualidus
ἐπόρθουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνευον, φεί- erat, & alicubi collapsus, alicubi
δόμενοι ὅτε πρεσβυτέρας ὅτε νεωτέρας ἡλι- humiliter structus: portis etiam,
κίας, ἀλλὰ πάσης ἐξῆς, ὅτῳ ξυντύχοιεν, καὶ securitate insidiarum, apertis. Ir-
παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι rumpentes itaque in eam Thra-
καὶ [e]τοὺς ζύγια, καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ces & priuatas & sacras ædes di-
ἴδοιεν. ὃ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν, [f]ὅμοιον τοῖς ripiunt: oppidanos trucidant,
μάλιστα τὸ βαρβαρικόν, [g]ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, non senili, non iuuenili ætati par-
φονικώτατον ἔθνος. καὶ τότε ἔστι ἡ τε παράκλησις οὐκ centes, sed omnes, vt in quen-
ὀλίγη, καὶ ἰδέα πᾶσα καθίσταται ὀλέθρου· que incidebant, pueróque ac
fœminas, quinetiam iumenta
& quascunque animantes vide-
bant, interimentes. Etenim Thra-
cum genus, [c] barbarico proximũ, [c] Perinde vti qui barbarissimi sunt.
vbicunque non timet, ibi [d] sæuis- [d] Ad cædes prom ptissimum est. *Vel*, Maximè sanguinarium.
simum se præbet. Et tunc eùm a-
lia non exigua extitit perturbatio,
& passim funestum spectaculum,

[f] ὅμοια τοῖς μάλιστα τῷ βαρβαρικῷ
[g] ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ

---

a Ὑπὸ τῶν τὸν χρόνον] χῦ. β Τοὺς οὖν Θρᾷκας] τοὺς χῦ τὸν ὑπόπλουν τῷ Δημοσθένους ἐλθόντας. γ Τοὺς γὰρ Δημοσθένει ὑστερήσαντας] αὐτὴ τῷ, ὑστεροῦντο Δημοσθένους. ἐλθόντας καὶ μὴ φθάσαντας τὸν Δημοσθένη. δ Ἀπ' αὐτῆς βλάψαι] αὐτὴ τῷ, δι' αὐτῆς. ε Ἀπεβίβασεν] ἤγαγεν, ἀπεβίβασε ἐπίπεσεν. ζ Ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους] αὐτὴ τῷ χῦ ἀκριβείαν. η Τῇ πόλει προσέκειτο] πλησιάσας ἐπέκειτο. θ Καὶ αἱρεῖ] πρδτῖ. ι Ἐπιπεσών] ὑπιδέμενος. κ Καὶ ἀπροσδοκήτοις] τὸ ἑξῆς, καὶ ἀπροσδοκήτοις, τοῦ τείχους ἀσθενοῖς ὄντος. λ Καὶ πύλαι ἅμα] πυῶν. μ Καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν] ἕκαμον. ν Ὅμοια τοῖς μάλιστα τῷ βαρβαρικοῦ] ἤγρωυ, ὁμοίως ἔχει τοῖς βαρβαρικωτάτοις. ξ Ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ] ἢ ποι, ἐν ᾧ ἂν προάγωσιν. ἢ ὅτῳ, αὐτὴ τῷ, ὅς οὖν.

tum

tum etiam irruētes in ludum puerorum, qui illic maximus erat, eos omnes (iam enim scholam introierant) conciderunt: quæ clades, adeo inopinata, adeo acerba toti ciuitati incidit vt nulla alteri magis. Cognita re Thebani suppetias eunt, adeptíque Thraces iam digressos, (non tamen longè) præda exuunt, perterritósque persequuntur ad Euripum vsque & ad mare, vbi naues quibus aduecti fuerant, stabant: & plurimos eorum, dum naues conscendunt, nec natandi gnaros, occidunt: quum illi qui in nauibus erant, visa suorum fuga, retraherent naues extra [a] ictum sagittarum. [b] At posteaquam iterum se recepere Thraces, non incomposite & aduersus equitatum Thebanorum à quo primùm inuasi fuerant, procurrerunt, conglobatique, & vt [c] tempus ferebat, ordinati, sese defensabant, tum pauci eorum periere: nonnulli etiam intra vrbem illic inter prædãdum deprehensi. In summa, ex mille trecentis Thracibus ducenti omnino & quinquaginta: ex Thebanis autem & aliis qui suppetias iere, circiter viginti equites armatíque, vnà cum Scirphonda Thebano, vno ex Bœotis magistratibus: Mycalessiorum autem pars quædam absumpta est. Cuius ciuitatis calamitate nullam alterius, vt in tam diutino bello, miserabiliorem reor fuisse: adeo atrox ea fuit. [d] Demosthenes autem è Laconica, post munitum muro locum, in Corcyram traiiciens, nauem onerariam in Phia, quæ est agri Elei, in statione nactus, corrupit: qui verò in ea erant elapsi sunt viri Corinthii, iidémque armati, in Siciliam transmissuri: qui & mox alia sumpta oneraria transmisere. Post hæc in Zacynthum profectus Demosthenes

A καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων (ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι, καὶ ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες) κατέκοπτον πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει παύσῃ οὐδεμιᾷ ἧσσον μᾶλλον ἑτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή. Ⓐ οἱ δὲ Θηβαῖοι, αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες τοὺς ἐκχεχωρηκότας ἤδη τοῦ Θρᾴκας οὐ πολύ, τῷ τε λείᾳ ἀφείλοντο, καὶ αὖθις φοβήσαντες, καταδιώκουσιν ἐπὶ Ⓜ θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα, [a] ἃ ἦγαγεν, ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νῆν τε ἐν τοῖς πλοίοις, [b] ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάμενοι ἔξω τοῦ ζεύγματος τὰ πλοῖα. ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ αἰεὶ χωρήσαντες οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾷκες τοῖς τῶν Θηβαίων ἱππικοῖς, ὅπερ καὶ πρῶτον προσέκειτο, προσθέοντές τε ἐξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιτηδείῳ τάξει, τῷ φυλακὴν ἐποιοῦντο· καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν, μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. Ⓐ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρᾳκῶν, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀπὸ τετρακοσίων καὶ χιλίων, ἀπέθανον. διέφθαραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἱ ξυμβοηθήσαντες, ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν, Σκιρφώνδου. τῶν δὲ μυκαλησσίων [c] μέρος τι ἀπώλετο. τὰ μὲν κατὰ τὴν μυκάλησσον, [d] παθὼν χρησάμενος ἄδεινος, ὡς ὅτι μεγέθει, τὴν δὲ πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίως τοιαῦτα ξυνέβη. ὁ δὲ Δημοσθένης, ὁρμώμενος ἀπὸ πλέων ἐκ τῆς χερρύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν φαιᾷ τῇ ἠλείων λαβὼν, ἐν ᾗ οἱ κορίνθιοι ὁπλίτας ἐς τὴν σικελίαν ἔμελλον περαιώσειν, αὐτῷ μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες, ὕστερον λαβόντες ἄλλῃ ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν ζάκυνθον

[a] Ita vertit quasi legeretur ἔξω ζεύγματος, non ζεύγματος. Vide annot.

[b] Nam antea, dum se reciperẽt, non incompos. &c. procurrebãt, conglob. &c. Ad verbum, Nam in cætero receptu non incompos. &c. i. In cætero itinere quod confecerãt, sese recipiẽtes, vel, recedentes, donec ad naues venirent.

[c] Videtur legisse ὑπαιθείῳ potius quàm ὑπαιθείῳ.

[d] Demosth. autem Corcyra soluens post factam illam in Laconica munitionem, nauem onerar. &c. Ad verbum, Post munitionem è Laconica. De quo genere loquendi vide annot.

ἐώρων τὰ ἐν τῇ φυλακῇ, αἰσθόμενοι

243

---

a Ἦν αὐτόθι] ἐν τῇ πόλει. β Ἀπῆγαγεν, ὥρμει] ἤγαγεν ἐν ὥρμῳ καὶ λιμένι ἦσαν. γ Ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους] ἀμφίβολον· πότερον οἱ πολλοὶ νῆν οὐ ἠπίσαντο, ἢ οἱ πολλοὶ ἀπῆρέθησαν. δ Ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάμενοι] χάριεν, ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάμενοι. ε Οὐκ ἀτόπως] οὐκ εἰκότως. ζ Μέρος τι ἀπωλώλη] ἦσαν, παῖδες μὲν πολλοὶ, τῶν αἰσθομένων δὲ μέρος τι. η Γάθη χρησαμένων] ἄξιοι (φησὶν) ὀλοφύρασθαι τὰ κατὰ τοὺς μυκαλησσίους ἐγένετο, οὐδενὸς ἄλλου πάθους ὄντος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ὀλοφυρμῶν. θ Χρησαμένων] τῶν μυκαλησσίων δηλονότι. ι Ὡς ὅτι μεγέθει] ἦσαν πόλεως, ἢ ὡς ὅτι μεγέθη πάθους.

καὶ κεφαλληνίαν, ὁπλίτας τε παρέλαβε, A & in Cephalleniam, ſumpſit illinc armatos, & ex Naupacto Meſſenios accerſiuit: atque in oppoſitam Acarnaniæ continentem traiecit, in Alyziam quoque, & Anactorium quod ab Athenienſibus tenebatur. Cui circa hæc loca agitanti occurrit Eurymedon è Sicilia remeans, quò, cum pecunia ad exercitum portanda, per eam hyemem fuerat miſſus. Is nuntiat cùm alia, tum verò ſe audiſſe inter nauigationem, Plemmyrium eſſe à Syracuſanis receptum. Conon inſuper qui Naupacto præerat, ad hos venit, nuntiatum, quinque & viginti Corinthiorum naues, quæ contra Naupactum in ſtatione eſſent, non deſinere bellum gerere, & prælium nauale inituras eſſe. Eos igitur mittere ad ſe naues iubebat, quòd ſuæ duodeuiginti impares eſſent ad confligendum cum hoſtiũ quinque & viginti. Itaque mittunt cum Cononе Demoſthenes & Eurymedon ex iis quas ipſi habebant velociſſimas decẽ, ad illas quæ erãt ad Naupactũ. Quibus miſſis, ad delectũ agendũ ſe conferunt: & Eurymedon quidẽ in Corcyram profectus quindecim naues ab illis expleri iuſſit, armatóſque delegit (nam collega Demoſtheni iam datus erat, vbi rediit, quemadmodum [a] dictum eſt) Demoſthenes autem ex iis quæ circa Acarnaniam ſunt locis quoſcunque potuit funditores ac iaculatores coegit. At legati Syracuſanorum, qui poſt expugnatũ Plemmyrium adierant ciuitates, quum illas oratione perſuaſiſſent, & quem comparauerant exercitum adducturi eſſent, de hac re certior factus Nicias mittit ad eos Siculos quâ tranſiturus erat hoſtis, & ad ſocios cùm alios, tum Centoripas & Alicycæos, ne illum tranſire permittant, ſed congregati prohibeant. non enim alia via tranſire conaturum. nam Agrigentini per ſuum agrum iter denegabant.

[a] Ita Vertit quaſi ἐρρήθη legeretur, non ἠρέθη.

B

C

D

α Ὁ αὐτὸ εἶχον] ἦγουν οἱ ἀλλαῖοι. β Ὅτι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα] ἦγουν, περὶ τὸ συλλέγειν δύναμιν. γ Τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ] ἤτοι, τὰ πρὸς προφὴν χρήσιμα, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ σωπίτονται αὐτῆς. δ Τὰ δὲ ἄλλα] ὅσα εἶδε δηλονότι. ε Ἀνθορμοῦσαι] ναυπήγια ὕδατι βαθεῖ ὅρμου. ζ Αὐτοῖς] ἦγουν τοῖς κερκυραίοις. η Ἀποστρατόμβος] τὸ μὲν ἀποστρατόμβος, καθ' ὑφαρπαγὴν, πλ, ξυνῆρχεν ἤδη ὁ μὲν Εὐρυμέδων, ἐς τὴν κέρκυραν ἀποστρατόμβος· τὸ δὲ, ὥσπερ καὶ ἠρέθη, καὶ αὐτὸ καθ' ὑφαρπαγὴν, πλ, ξυνῆρχεν ἤδη Δημοσθένης. θ Ξυσταφέντες] συναχθέντες.

Itaque Siculi, quemadmodum orati ab Athenienſibus erant, Sicilienſibus iam iter ingreſſis inſidias tendunt tribus in locis: & crepente incautos aggreſſi, ad octingentos ferme occiderunt, omnéſque legatos, præter vnum Corinthium. Hic eos qui elapſi ſunt, ad mille & quingentos, perduxit Syracuſas. Per eoſdem dies ad Syracuſanos auxilio venerunt Camarinæi armati quingenti, iaculatores trecenti, ac totidem ſagittarij. Miſerunt & Geloi naues quinque, iaculatores quadringentos, equites ducentos. Iam enim omnis propemodum Sicilia, præter Agrigẽtinos, qui in partibus non erant, cæteri conſpiratione facta, quum hactenus circunſpectaſſent, auxilia ferebant Syracuſanis contra Athenienſes. Accepta tamen apud Siculos clade Syracuſani cohibebantur ab inuadendis protinus Athenienſibus, quum Demoſthenes & Eurymedon, comparato iam exercitu è Corcyra atque è continente, tranſmiſſo mari Ionio, tenuerunt Iapygiam promontorium, & illinc Chœradas, Iapygiæ inſulas. qui etiam centum quinquaginta Iapygum iaculatores Meſſapiæ gentis impoſuere in naues: & renouata vetuſta quadam amicitia cum Arta eius loci príncipe, (qui iaculatores illis præbuerat) appulerunt ad Metapontium Italiæ, induxerúntque Metapontinos ad mittendos iure ſocietatis trecentos iaculatores, & triremes duas. Quæ quum accepiſſent, venerunt Thuriam, vbi deprehendunt aduerſarios Athenienſium proximè per ſeditionem exactos. Atque illic, contractis omnibus copiis, volentes recognoſcere ſiquis relictus eſſet, & ſimul inducere Thurinos ad capeſſendã quamlibentiſſimè ſocietatem militiæ,

A παρβυομένων ἤδη τῶν σικελιωτῶν, οἱ σικελοὶ καὶ ἅμα ἐδέοντο οἱ ἀθηναῖοι, ἐνέδραις καὶ τειχῆ ποιησάμενοι, ἀφυλάκτους τε καὶ ἀξαφνης ἐπιγιγνομένους, διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ ὀλίγῳ πλείους, πλὴν ἑνὸς τοῦ κορινθίου, πάντας. οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς συρακούσας. καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ καμαρινᾶοι ἀφικνοῦνται, ἄνδρες ὁπλῖται, τοξόται βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταί, καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ γελῶοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους, καὶ ἱππέας ἑξήκοσίους. σχεδὸν γὰρ τοι ἤδη πᾶσα ἡ σικελία, πλὴν ἀκραγαντίνων· οὗτοι δὲ οὐδὲ μὴν ἑτέρων ἦσαν· καὶ οἱ ἄλλοι ὑπὸ τοὺς ἀθηναίους, μετὰ τῶν συρακοσίων, οἱ τοτὲ μὲν τοτὲ δὲ ἐπιρρώμενοι, ξυσάντες ἐβοήθουν. καὶ καμαρινᾶοι μὲν συρακούσιοι, ὡς αὐλῖς δὲ ἐν τοῖς σικελοῖς πᾶσιν ἐγίγνετο, ἐπέσχοντο θᾶσσον τοῖς ἀθηναίοις ὑπαχθῆναι. ὁ δὲ δημοσθένης καὶ εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἐκ τῆς κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ διὰ τοῦ ἰονίου ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν. καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν, καταχρῶνται ἐς τοὺς χοιραδώδεις νήσους ἰαπυγίας· καὶ ἀκοντισάς τινας τῶν ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ μεσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ὑπὲρ τοὺς ναῦς· καὶ τὸν ἄρτα (ὅστερ καὶ τοῖς ἀκοντιστὰς ὧν παρέσχετο αὐλῖς) αἰσανεωτάριθμοί τινα παλαιὰ φιλίαν, ἀφικνοῦνται ἐς μεταπόντιον τῆς ἰταλίας· καὶ τοῖς μεταποντίοις πείσαντες καὶ ξυμμαχικὸν ἀκοντισάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ σάσι τοῖς τῶν ἀθηναίων ἐναντίοις ἐκπεπολωκότας. καὶ βουλόμενοι, τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες, εἴπερ τινὲς ἐναπελέλειπτο ἐξεπίτηδες, καὶ τοῖς θουρίοις πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα,

---

α Τρεῖς ταὶ αὐταί] ἤγουν χῆ τὰς αὐτάς. β Αὐτῆς βοηθοῦντες] τοῖς συρακούσιοις. γ Ναυσὶν τε ἐς πέντε ναῦς] ἤγουν, καὶ πέντε νεῶν. δ Σχεδὸν γὰρ δὴ ἤδη πᾶσα ἡ σικελία] ὅτι πᾶσα ἡ σικελία, πλὴν τῶν ἀκραγαντίνων, τοῖς ἀθηναίοις ἐπέθετο. ε Τοῖς ἀθηναίοις ὑπαχθῆναι] μάχας. ζ Τὸν ἰόνιον ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν] εἰς τὸ πέλος τὸ ἰονίου, ἐφ' ᾧ οἱ ἰάπυγες οἰκῶσι. η Καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν] ἤγουν ἐκ τῆς ἰαπυγίας. θ Καὶ τὸ ξυμμαχικὸν] συμφώνημα δηλονότι· ἤγουν, καθὼς ὑποτίνει ἡ συμμαχία·

καὶ, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσί, ζεύξαι αὐ- A & (quando eò fortunæ veniſſent) ad eoſdem pro hoſtibus próque amicis habendos quos haberent Athenienſes, ſubſcederunt atque iſta confecerunt. ¶ Circa hoc idem tempus Peloponnenſes & claſſiarii illarum quinque & viginti nauium quæ, onerariarum gratia in Siciliam tendentium, eregione Naupacti ad anchoras ſtabant, contra Atticas tanquam ad pugnam naualem ſe inſtruebant: impletíſque aliis adhuc nauibus, adeo vt paulo eſſent pauciores Atticis, ſtationem habuerunt iuxta Erineum Achaiæ in Rhypica, loco in ſpeciem lunæ curuato. Quorum ad præſidium in eminentibus promontoriis peditatus vtrinque diſpoſitus erat, tum Corinthiorum, tum indigenarum, ipſis nauibus inter ſe ſtipatis medium tenentibus, duce earum Polyanthe Corinthio. In has è Naupacto tres & triginta Atticæ, duce Diphilo, contenderunt. Et Corinthii principio quidem quieuere, poſtea verò quàm ipſis ſignum ſublatum eſt, & tempus adeſſe viſum, obuiam Athenienſibus eunt, ac pugnam committunt, in qua perdiu [a] ab vtríſque repugnatum eſt: & Corinthiorum tres naues corruptæ, Athenienſium nulla quidem depreſſa eſt prorſus, ſed ſeptem inutiles ad agendum ſunt factæ, incurſu à prora Corinthiarum, craſſiora habentium roſtra, laceratíſque [b] remigiorum frontibus. Certatum eſt autem ancipiti marte, adeo vt ſibi vtrique victoriam vendicarent: Athenienſes tamen naufragiis potiti ſunt: ſed propellente in altum vento, nec inſtantibus vltrà Corinthiis, vtrique direpti, nec vtrique alteros inſequuti, nec vlli ex alterutris capti; quia Corinthii

[a] Sibi mutuò reſtiterunt.

[b] *Vide annos.*

τοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, ξυνέμιξαν ἐν τῇ ξυνθήκῃ, καὶ ἔπραξαν ταῦτα. ¶ Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, καὶ οἱ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον (α) ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσίν, αἷπερ ἦν ὅλαι ἁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν χορηγίας αὐτόθι ὁρμοῦν παρεσκευασμένοι ὡς ὅτι ναυμαχίᾳ, καὶ παρεσκευασμένοι ἐπὶ ναῦς, ὥστε ἁλίγῳ ἐλάσσους ἦσαν αὐτῶν τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται ἐς ἔρινεὸν τῆς Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τὸ χωρίον μιλτοφόρος ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν παρεβεβοηθηκότες τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων [a] ὅτι ταῖς ἀκρωρείαις ὑπερετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφερίξασαι. ἦρχε δὲ τῶν ναυσὶ Πολυανθὴς Κορίνθιος. (β) οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ παρῆσαν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέπλευσάν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου [b] ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν. [c] καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διεφθείροντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δὲ μόναι [d] ἄπλοι ἐγίγνοντο, [e] αἱ πρῶται ἐμβαλλόμεναι, καὶ ἀναρραγεῖσαι [f] ταῖς προεξαρσίαις ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας [g] ταῖς ἐπωτίσι ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ [h] ἀμφοτέρως μὲν, καὶ ὡς ἑκάτεροι ἀξιοῦσι νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατήσαντες τῶν Ἀθηναίων, διεφέρετο τῷ τοῦ πνεύματος ἀπῶσαν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος, καὶ [i] διὰ τὴν τῶν Κορινθίων [k] ἤδη ἐπαγωγὴν, διεκρίθησαν ἐπ' ἀλλήλων. καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγίγνετο, οὐδ' αἱρεθέντες οὐδετέρων ἐάλωσαν. οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι

[c] Ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις] ἀντιπαρῆσαν.

[d] Ἄπλοι ἐγίγνοντο] ἀχρεῖοι πρὸς πλοῦν.

[e] Αἱ πρῶται ἐμβαλλόμεναι] αἱ πρὸ τοῦ, ὑπὸ τῶν πολεμίων νεῶν τυπτόμεναι.

[f] Ταῖς προεξαρσίαις] παρεξειρισίαις ὅθεν τὸ καθ' ἑαυτὸν πρόσω τῶν πλοίων ὠθοῦσι ἐπὶ τὰ ἐναντία πλέοντες.

[g] Ἐπωτίσι] ἐπωτίδες εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρῷρης ἐξέχοντα ξύλα.

[h] Ἀντιπαλαμῶντες] ἰσοστασία.

[i] Διὰ τὴν τῶν Κορινθίων] ἤδη τὰ μὲν ἐπαναχωροῦσι αὐτοῖς οἱ Κορίνθιοι.

[k] Οὐκέτι ἐπαγωγὴν] ἦσαν, δυνάμεναι ἀναπλεῦσαι.

ac Peloponnenſes beneficio terræ prope quam dimicarant,[a] liberati ſunt; & Athenienſium nulla depreſſa eſt nauis. Quibus in Naupactum abeuntibus, continuò trophæum erexere Corinthii, ceu victores, quòd plures hoſtiliũ nauiũ inutiles ad curſum reddidiſſent: interpretantes ob id ſe non fuiſſe ſuperatos [b] quòd neutri viciſſent. Nam & Corinthii victores ſe eſſe cenſebant, ſi non admodũ victi eſſent: & Athenienſes ſe victos, niſi admodũ viciſſent. Quum diſceſſiſſent Peloponnenſes, dilapſũſq; eſſet peditatus, Athenienſes crexerũt & ipſi trophæum in Achaia, veluti victores, quũ abeſſent ab Erineo, vbi Corinthii claſſem habebãt, viginti ferme ſtadiis. Atq; hunc exitũ habuit pugna naualis. Demoſthenes autem atque Eurymedon, poſteaquam Thurini ad ſocietatẽ militiæ ſe expedierunt, ſeptingenti armati, trecenti iaculatores, iubent claſſem in oram tẽdere Crotoniatidem. Ipſi recenſitũ prius peditatum ad fluuium Sybarim, ducunt per agrum Thurinum: qui quũ ad amnem Hyliã peruenißent, præmiſiſſéntq; ad eos Crotoniatæ qui dicerent nolle ſe per ſuam terram meare exercitum, deſcenderũt ad mare, & vbi Hylias in illud excurrit, caſtra habuere. vbi naues eis ob id præſtò fuerunt. Quibus poſtera die conſcenſis abiere, ſubinde aduentando ciuitates, præterquam Locrenſium, donec ad Petram peruenere agri Rhegini. Hos interea Syracuſani cognito venire, antequam peruenirent, voluere fortunam naualem rurſus experiri, atq; terreſtrem, alio peditatu quem ob id ipſum comparauerant. Inſtruxerunt autem tunc & alterã claſſem [c] tanquam ſuperaturi, quòd è ſuperiori pugna plus aliquid inſpexiſſent: decurtatiſque proris roſtra impoſuere: ab iis ſublicas protenderunt ante murum, ſenorum fere intrinſecus cubitorũ: quo ſcilicet modo Corinthii aduerſus Athenienſium naues ad Naupactum

a Facilè euadebant.

b Propter quod neutri ſe victores eſſe *interpretabantur. Vide annot.*

c Prout maiorẽ aliquam commoditatem ſe habituros, è ſuperiore pugna perſpexerant. *Vel, animaduerterant. Id eſt, Ad eum modum quem commodiorẽ eſſe, è ſuperiore pugna didicerãt. Vel, Ad eum modũ quo ſe aduerſus hoſtem plus roboris habituros, è ſup. &c.* Ac proras breuiores faciẽdo, firmiores, *aut ualidiores*, reddiderunt: illiſque epotidas impoſuerunt, *&c. Vertit autem infra hic idem interpres ἐπωτίδας ligna è proris prominẽtia. Vide annot. de hũ & de ſequent.*

A καὶ πελοποννήσιοι τοῖς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες, ῥᾳδίως διεσώζοντο· τῶν δὲ ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν ἀθηναίων ἐς τὸ ναύπακτον, ⓐ κορίνθιοι βύθους ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἀπλοῦς ἐποίησαν. καὶ νομίσαντες διὰ αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι, διὸ ὥσπερ καὶ οἱ ἕτεροι νικᾶν. οὔτε γὰρ κορίνθιοι ἠξίωσάντο κρατεῖν εἰ μὴ πολὺ ἐκράτησαν, οἵ τ' ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν πελοποννησίων, καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ ἀθηναῖοι ἔστησαν τρόπαιον, καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες ἀπεῖχον τοῦ ἑτέρου, ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία ἔτως ἐτελεύτα. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων, ὅπερ ξυνεστράτευον αὐτοῖς οἱ θουρίοι προεσκευάσαντο ἐπάλξεσιν μὲν ὁπλίτας, τοξικοῖς δὲ ἀκοντίσαις, καὶ μὲν ναῦς τῷ πλῷ ἐκέλευον ἴσθμὸν τῆς κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ ὃν πεζὸν πορεύσαντες ἔστον ὅτι τὸν συβάριν ποταμὸν, ἦλθον διὰ τῆς θουριάτιδος γῆς. καὶ ὡς ἐπύθοντο ὅτι τὸν ὑλίαν ποταμὸν, καὶ αὐτοῖς οἱ κροτωνιάται προσπέμψαντες εἶπον ὅτι οὐκ αἰσχίοι βουλόμεθοι ἂν διὰ τῆς γῆς σφῶν ⓦ στρατὸν ἰέναι, ὅτι κατιόντες κωλύσαιντο τοῖς τὸν θάλασσαν καὶ τὸν ἐκβολὴν τοῦ ὑλίου, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἔχοντες τοῖς τῆς πόλεσι πλὸν λεκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ὅτι πέτραν τὸ ῥηγίνης. οἱ δὲ συρακούσιοι, ὡς τούτῳ πεῖθανόμενοι αὐτῶν ⓦ ὅτι πλοῦν, αὖθις τῆς ναυσὶν ἀποπεισάσαι ἐβούλοντο, καὶ τῇ ὀνῃ τῷ πεζοῦ, ἵνα ὥρ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό, τε ἄλλο ναυτικὸν, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας β ἢ πλέον ἐξοδον ἡσόντες· καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον, στερροτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν τῆς πρῴραις παχείας· καὶ αἰτωλικὰς ἀπ' αὐτῶν προέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους, ὡς ὅπερ ἔξ πύλας ὄντος τε καὶ ἔξωθεν. ὥσπερ καὶ οἱ κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ ναυπάκτῳ

καὶ ἐπλευσάντων

245

a Ἐξετάσαντες] ἀκριβῶς ἀριθμήσαντες. β Τὶ πλέον ἐπεῖδιν ἡσόντες] ὡς εἶδον πλέον τι ἡσόντες. Ἐνίοτε πλεονεκτήσοντες.

χρ' ὑποκυ-
κασάμενοι

"ναῦς" ἐπεσκευασμένοι πρόσφορον ἐναυ- A
μάχησιν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ συρακούσιοι, "πρὸς
τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως αὐτὰς νε-
ναυπηγημένας, "ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρῴραθεν ἐχούσας, "ἀφ' ὧν μὴ αὐτοπρώροις μᾶλ-
λον αὐτοῖς ἢ οὐκ πολὺ παρείπλουν ταῖς ἐμβολαῖς
χρῆσθαι, οὐκ ἐλάσσονι γνώμῃ, καὶ τούτῳ οὐ τῷ
μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν. οὐκ ὂν πολ-
λῷ πολλῶν ναυσὶν ὄντων, "πρὸς ἑαυτοὺς ἔστε
σθαι. αὐτοπρωρεῖν γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμε B
νοι, αἱ ἀρρήξειν τὰ πρώραθεν αὐτῶν, στενοῖς
καὶ παχέσι πρὸς καὶ ἀσθενῆ πλέοντες
τοῖς ἐμβόλοις· τοῖς δὲ ἀθηναίοις οὐκ ἔστε
σθαι "σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ ὄντε παρείπλουν,
οὔτε διεκπλοῦν, ὥσπερ τῆς τέχνης μάλιστα
ὑπῆρχεν. "αὐτοῖς γὰρ κατ' ὀλίγας τὸ δυνατὸν, τὸ μὴ,
"οὐ δώσειν διεκπλεῖν, "τὸ δὲ, τοῦτο στενοχωρίαν
κωλύσειν ὥστε μὴ παρείπλειν· τῇ τε πρότε-
ρον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶ) ὅτι
αὐτόπρωρον "ξυγκρούσας, μάλιστ' ἂν αὐτοῖς C
χρήσασθαι. πλεῖον γὰρ ἐν αὐτῷ φήσειν. τὴν
γὰρ ἀναχώρησιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς ἀθηναίοις
ἐξωθουμένοις φεύγοντι ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην
δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον κατ' αὐτὸ τὸ στρα-
τόπεδον τὸ ἑαυτῶν. τῷ δ' ἄλλου λιμένος αὐ-
τοῖς κρατήσειν, καὶ ξυμφερομένους αὐτοὺς,
"ἢν πη βιάζωνται, ἐς ὀλίγην τε καὶ πεφυ-
γότας ἐς τὸ αὐτὸ παρεσπίπτοντας ἀλλήλοις τα
ράξεσθαι· (ὅπερ καὶ ἔβλαψε μάλιστα τοὺς D
ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, "οὐκ
οὔσης αὐτοῖς ἐς πρύμναν τὸν λιμένα τῆς ἀ-
ναχωρήσεως, ὥσπερ τοῖς συρακουσίοις) παρει-
πλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόν-
των τὸ ὑπέρπλουν ἀπὸ τῆς πελάγους τε καὶ
ἀνάκρουσιν, ἣ δυνήσεσθαι αὐτοὺς, φήσας τε καὶ
τὸν πλημμυρίδα πολεμίαν τε αὐτοῖς ἐσομέ-
νην, καὶ τὸ στόματος μεγάλα ὄντος τοῦ λιμένος.

instructi, è proris pugnauerãt. Quippe putabant Syracusani aduersus Atticas, non vt suas ædificatas, sed graciles à prora, (vt quæ non tam aduersa fronte quàm ex circunductu incurrerent) non minus valituras suas: & in magno portu pugnámultarum nauium, non magnum intra spatium futuram, secum facere, qui aduersis proris eisdémq; æratis incurrentes, diffracturi erant suis crassis ac solidis rostris vacuas Athenienſium ac fragiles proras: nullámque illis, propter angustias, naues suas aut circumagendi, aut educendi, facultatẽ fore: quo genere pugnandi maximè illi confiderent: quorũ alterum, ne illi elaberẽtur, ipsi quoad possent: alterum, ne naues iidem circumagerent, angustia loci præstaret. Itaque quod insciti suorum gubernatorum prius contigisse videbatur, vt proris confligerent, ex hoc se maximè superiores fore: non enim liciturum Athenienſibus, nauibus ictu aduersariorum repulsis, remigare retrorsum ad iactum iterandum, aliò nisi terram versus: nec id nisi per exiguum & in exiguo tractu, iuxta sua ipsorum castra, quum cætero portu hostes potituri, & suis, sicubi succumberent, auxilio futuri: illæ verò, in arctum redactæ omnes, & in eundem locum incidentes, inuicem se turbaturæ essent. Id quod in omnibus naualibus pugnis plurimum Athenienſibus obfuit: quibus non licebat, quemadmodum Syracusanis, in omnem portum retrocedere, nec circumflexu in apertum mare euadere, quum illi à pelago ingressum tenerent: sed nec resilire, præsertim futuro ipsis infesto Plemmyrio, & non satis amplo portus ingressu.

α Ναῦς ἐπεσκευασμένοι] γράφεται ἐπεσκευασάμενοι. ἥγουν, πρὸς χρῆσιν τοῦ πρόσφορας ὑποκυβάσαντες. β Πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς] πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς ὡς ἔλασσον φήσειν. γ Λεπτὰ] ἤγουν ἀσθενῆ. δ Διὰ τὸ μὴ αὐτοπρώροις μᾶλλον αὐτοῖς] οἱ ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ναυμαχίαις οὐκ αὐτοπρωροι ἐτέλουν ταῖς ἑαυτῶν ναυσὶν, ἀλλὰ χρῶ τὰ πλάγια ἐκπερικλέοντες. ε Οὐκ ὂν πολλῷ] δῆλον ὅτι. ζ Πρὸς ἑαυτοὺς ἔστεσθαι] ἐνόμισαν, ἀπὸ κοινοῦ. η Σφῶν] τῶν συρακουσίων. θ Αὐτοῖς γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν] οἱ συρακούσιοι. ι Οὐ δώσειν διεκπλεῖν] οὐ παρέξειν αὐτοῖς δηλονότι διέκπλουν. ἑρμηνεύει τὸ διεκπλεῖν καὶ παρείπλειν. τὸ μὲν γὰρ παρείπλειν, ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ καθέσταται, ὅθι χρησόμενοι καὶ ἀναστρεφομένῃ ἐφ' ὅσον βούλεται τῆς νεώς. καὶ ἡ μὲν παρέκπλους αὐτὴ τῶν δηλοῖ, τὸ πλῶ παρελθεῖν. τὸ δὲ διεκπλεῖν, τὸ τιμώντων τοῦ πλοῦ πάλιν ἐναντίων, εἰς τοὐπίσω πλεύσαντας. κ Τὸ δὲ, τοῦτο στενοχωρίαν κωλύσειν] ὑπὸ τῆς στενοχωρίας κωλυθήσεσθαι τοὺς ἀθηναίους τοῦ παρείπλειν. πρεπτὴ δὲ πρὸς τὸ μὴ παρείπλειν ἡ μία ἀπόφασις. λ Ἢν πη βιάζωνται] αἰτὰ τοῦ, ἰωΐκα ἡπίωνται. μ Οὐκ οὔσης αὐτοῖς] παρεῖπεν ὅτι ὀλίγου μέρους ὄντος τοῦ λιμένος ἐκράτουν οἱ ἀθηναῖοι, οὐδὲ εἰς τοῦ εὐρυχωρίαν οὐ δυνάσθαι παρελθόντας, τοῦ συρακουσίων κρατούντων.

Talia Syracusani ex sua peritia suisque viribus commenti, simúlque iam è superiori prælio ferociores, rem aggrediuntur peditatu pariter & classe. Et peditatum quidem Gylippus paulo prius extra vrbem eductum, ad murum Athenienſium eatenus admouet vnde ſibi in vrbem eſſet proſpectus. Item qui apud Olympieum erant armati, atque equites & leuis armatura Syracuſanorum, vtrinque murum & ipſi ſubeunt. Mox deinde Syracuſanæ naues ſocialéſque procedunt. Athenienſes, qui à principio * peti ſe ſolo peditatu opinabantur, vbi naues quoque cernunt ex aduerſo tendentes ſubitò, pertúrbantur: & ex illis alii in muros, alii ante muros contrà accedentes in acie ſteterunt: Athenienſium verò alii tendunt aduerſus equites (qui multi erant) iaculatoréſque, properatò venientes ab Olympieo, & ab iis qui exterius erant, alii naues conſcendunt, alii in littus auxilium ferunt. Et vbi quinque & ſeptuaginta impletæ ſunt naues, obuiam itur hoſti, cuius naues erant circiter octoginta. Hæ claſſes quum diu inuicem eo die incurriſſent, reſiliiſſent, multa tentaſſent, & neutri poſſent quippiam alteris eripere duntaxat memoratu dignum, (niſi quòd Syracuſani vnam aut alteram Athenienſium nauem depreſſerunt) diremptæ ſunt: ſimúlque à muris peditatus abſceſſit. Poſtero die Syracuſani quieuere, neutiquã ſignificãtes quidnã eſſent acturi. Nicias verò, cernens pari euentu fuiſſe pugnatũ, veritus ne rurſus idẽ conaretur hoſtis, adigit trierarchos ad naues [b] inſtruendas, ſiqua quippiã laboraſſet: onerariáſque protrahit ante vallum quod in vicem portus cõcluſi defixũ erat in mari: reliquas onerarias binûm iugerum ſtadiorum ab ea in altum protendit. Anchoras autem naualibus omnibus præter vnam

* peditatu *it fortunã uturos exi- bant.*

[b] Reficiendas, *vel ſarciendas*, ſiqua dãni aliquid accepiſſet.

A τοιαῦτα οἱ συρακούσιοι περὶ τῶν ἑαυτῶν ἐπιτηδεύματα τε καὶ δυνάμεων ὑπενοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρρηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης ναυμαχίας, * ἐπεχείρουν καὶ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί· καὶ ἐπὶ μὲν πεζὸν ὁλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος παρεξαγαγών, προσῆγε τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν ἐώρα. καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκ ἦσαν καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ὁ γυμνη-

B τία τῶν συρακουσίων ἐκ τοῦ ὅτι δοκοῦντες πρὸς τὴν τείχη· αἱ δὲ νῆες μὴ τοῦτο βούλοιντο ἐξέπλεον τῶν συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ οἱ ἀθηναῖοι τοπρῶτον αὖθις οἰόμενοι τὰ πεζῷ μόνῳ περιέσθαι, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ὑπαφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο· καὶ οἱ μὲν, ὅτι τὰ τείχη καὶ πρὸ τοῦ τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν αὐτὰ παρεπάσοντο, οἱ δὲ ἀθηναῖοι πρὸς τοῖς ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου καὶ τὸ ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς

C καὶ ἀκοντιστὰς αὐτεπεξῆσαν. ^ ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ὅτι τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ ὅπως πλήρεις ἦσαν, αὐτανὴρ μὲν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς· καὶ αἱ τῶν συρακουσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας ὑπερπολὺ παρεπλέοντες, καὶ ἀναχρούομενοι, καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ^ ἄξιόν τι λόγου παθεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν ἀθηναίων ⓐ συρακούσιοι καταδύσαντες,

D διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν συρακούσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι δὴ μέλλοντες ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας, [δ] ἰδὼν αὐτὰ παλαιὰ τὰ τῆς ναυμαχίας γιγνόμενα, καὶ ἐλπίζων αὖθις αὖθις ὑπερχειρήσειν, τοῖς τε τεσσαράρχοις ἀνάγκαζεν ^ ὑποσχυ- 246
ζῶσαι τὰς ναῦς, εἴπερ τι ἐπιπονήσει, καὶ ὁλκάδας προσώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου στρατοπέδου, ὃ αὖθις πρὸ τῶν νεῶν· αἵπερ λιμένος κλῃσὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. ^ ἀφελκύσας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρων

[δ] Reficiendas, *vel ſarciendas*, ſiqua dãni aliquid accepiſſet.

α Ἐπιχείρουν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι σὺν τῷ πεζῷ. β Τὸν ἐκ τῆς πόλεως] τῶν συρακουσίων. γ Οἱ δὲ, ὅσοι τοῦ ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου] οἱ δὲ ἀθηναῖοι. δ Ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν] δυτέρα ναυμαχία ἀθηναίων καὶ συρακουσίων. ε Ἄξιόν τι]ἄξιόν τι λόγου παθεῖν. ἤγουν, κτήσασθαι ἀξιόλογον. ζ Ἰδὼν αὐτὰ παλαιὰ] ἐπισάσας. η Ἐποσχυάζειν] αἰτεῖσθαι. θ Ἐπιπονήσει] ἤγουν, ἐπιπόνως καταγῶσι. ι Ἀπὶ λιμένος κλῃσὸν] ἤγουν πρὸς ἐρημωμένου. κ Διαλιπούσας] ἤγουν διίσταμένας.

πλέθρα ἀπ' ἀλλήλων κατέσησεν, ὅπως εἴπις βιάζοιτο ναῦς, εἴη καὶ φυγὴ ἀσφαλὴς, καὶ πάλιν κατ' ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην ἡμέραν διετέλεσαν ④ ἀθλωσάμενοι μέχρι νυκτός. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ συρακούσιοι [a] τῆς μὲν ὥρας [b] ὕστερον ἀνέβησαν, τῇ δὲ ὑπαρχούσῃ τῇ αὐτῇ τῶν τε πεζῶν καὶ τῶν ναυτικῶν παρεσκευασμένοι τοῖς ἀθηναίοις. [c] καὶ αὐτίκα παρασκευάντες ταῖς ναυσὶ, ⑤ αὐτὸν τρόπον οὗπερ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων· πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυῤῥίχου κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τῶν ναυτικῶν ἄρχοντας πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ὑπομελησομένους, κελεύειν ὅπλα λαβόντας [d] πρὸς τὸν λιμένα τὸν μείζω ἐπὶ θάλασσαν μεταξῆσαι καμίσας, καὶ ὅσα ἄλλα ἔχει ἐδώδιμα, πωλοῦντας ἐκ τῆς φορτηγοὺς ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὖθις ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας, αὖθις πρὸς τὰς ναῦς ἄριστοποιήσωνται, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις καὶ αὖθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς ἀθηναίοις ὑπάρξαι. καὶ ④ μάλα, πειθόντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη· καὶ οἱ συρακούσιοι ἐξαίφνης [e] φρύμναν κρωσάμενοι, πάλιν πρὸς τὸν πόλιν ἔπλευσαν. καὶ αὖθις ἐκβάντες, αὐτὸ ἄριστον ἐποιοῦντο. ④ δὴ ἀθλωσάμενοι, νομίσαντες αὐτοὺς, ὡς ναυμαχήσοντας, σφᾶς πρὸς τὸν πόλιν ἀναχρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες, τά τε ἄλλα διεπραγματεύοντο, καὶ περὶ ἀμφὶ ὃ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ ④ συρακούσιοι πληρώσαντες ταῖς ναῦς, ἐπέπλεον αὖθις. οἱ δὲ, ἅμα πολλοῦ θορύβου ἐν ἄστει ④ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐκβάντες, [f] μόγις ποτὲ ἀνέβησαν· καὶ χρόνον μὲν ἵνα ἀπέχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι, ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς ἀθηναίοις, αὖθις ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς ἁθρόους ἀπιόντας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν πόλιν ἀναχωρήσαντας· καὶ ὑπὸ φερόμενοι

rũ ſpatio inter ſe diſtinxit, vt ſiqua nauis ab hoſte ſuperaretur, tutum ei effugium foret, & rurſus per otium egreſſio. In hoc apparatu totum diem ad noctem vſque conſumpſere Athenienſes. Die inſequenti Syracuſani aliquanto maturius, ſed eodem conatu & peditatus & claſſis; conflixere cum Athenienſibus: [a] & quum eodem quo nudiuſtertius modo ad multum diei claſſes obnixè conſtitiſſent ſe inuicem laceſſentes, Ariſton Corinthius Pyrrichi *filius*, omnium qui cum Syracuſanis erant optimus gubernator, ſuadet *primis* ſuæ claſſis ducibus vt [b] mittant in vrbem ſedulos aliquos, qui iubeant extemplo omnes qui in vrbe ſint, quod quiſque eſculentum habeat, conferre ad mare, exhiberéque forum rerum venalium, & ad vendendum adigi: vt egreſſi nautæ mercatíque, ſtatim ad naues prandèrent, [c] ac ſubinde alii atque alii idem facerent, & eodem die Athenienſes aggrederentur inopinatos. Huic obtemperantes duces, nuntium mittunt: mercatus apparatur. Syracuſani ſine mora ceſſim euntes, [d] ad vrbem reuehuntur. egreſſi properè, ibidem prandent. Hos rati Athenienſes tanquam ſuperatos ceſſim ire in vrbem, ipſi per otium egreſſi, cùm ad alia, tum verò ad prandium expediendum ſe conferunt, vt qui non crederent amplius eo die futuram pugnam naualem. Tum rurſus repentè Syracuſani conſcenſis nauibus inuehuntur. Qua de re Athenienſes magno tumultu, ac plerique ieiuni, nullo ordine naues aſcendunt, atque ægrè obuiam tendunt. Et quum aliquandiu vtrique ſe mutuò obſeruantes diſiuncti fuiſſent, non committendum ſibi putauere Athenienſes [e] vt differendo à ſeipſis labore ſuperarentur, ſed quamprimum cum hoſte decernendum. Itaque dato ſigno ingruentes

[a] Et quum oppoſitis nauibus in acie ſtetiſſent, *Vel*, *quum ſe mutuò è nauibus oppugnare cæpiſſent*, eodẽ rurſus modo magnam diei partem ſe inuicem laceſſendo conſumpſerunt, donec Ariſton, *&c.*

[b] Mittant ad eos quibus in vrbe *huius rei* cura commiſſa ſit, qui iubeant extr. *&c.*

[c] Et intra breue *temporis ſpatium*, & quidem eodem die rurſus Athen. *&c. Vel*, Et paulo pòſt. *Vel*, Non interiecto longo tẽpore.

[d] Verſus vrbẽ.

[e] Vt dum cuncta rentur *prælium ini re*, à ſemetipſis laſſitudine, *Vel defatigatione*, ſuperaren tur. *Id eſt*, *Longam inediam tolerãtes*, (*nam dixit pleroſque fuiſſe ieiunos*) *ſinerent ſua corpora faſhiſcere*, *& ab ea tanquam ab hoſte*, *debellari. Poteſt tamen ἁλίσκεσθαι ſumi etiã ſimplicius pro* corripi, *& fortaſſe rectius.*

---

a Τῇ δ' ὑστεραίᾳ] ἤγουν, τῇ μετὰ τὴν προειρημένην ἡμέραν. b Τῆς μὲν ὥρας] ἤγουν, τῆς ὀφειλομένης ὥρας τῇ πολέμου. c Πρωϊαίτερον] γράφεται τὸ πρότερον. d Καὶ αὐτικα παρασκευασάντες] ἤγουν, πλησιάζοντες ἀλλήλοις δηλ. πλεύσαντες. e Τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων] γράφεται, τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων μεταγαγόντας, ὅπερ θάλασσαν κομίσας. f Πρύμναν κρουσάμενοι] γράφεται ἀπὸ τῆς ναυμαχίας. g Οἱ δὲ] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. h Μόγις ποτὲ ἀνέβησαν] μέχρι ὑνός.

pugnam cient. Eos Syracusani excipientes aduersis proris, (quemadmodum excogitauerant adornauerántque ære) lacerabant illorum magna ex parte remigiorum frontes: & ex tabulatis iaculatores vehementer eosdem infestabant, sed longè magis qui exilibus nauigiis circumuecti, nunc ima subeuntes, nunc latera prætereuntes, missilia illinc in nautas Athenienſium iaciebant. Tandem hunc in modum Syracusani omnibus [a] aduocatis viribus dimicantes superant. Athenienses terga vertentes, per onerariarum nauium effugium in suam stationem penetrant; hoste vsque ad illas insequente, vlterius autem ire prohibito, propter antennas onerariarum, altius, vt ingressum impedirent, leuatas, vnde *plumbei* delphines *ad demergendas subeuntes naues* pendebant. Duæ Syracusanæ, quæ victoria feroces succedere ausæ erant, [b] corruptæ sunt, & alia cum ipsis defensoribus capta. Syracusani, septem nauibus Athenienſium depressis, multis laceratis, multísque viris tum captis, tum occisis, rediere, ac trophæa vtriusque pugnæ naualis erexere: sibi pro certo iam suadentes se classe multum Athenienſibus antecellere, [c] peditatu verò inferiores esse. Et hi quidem tanquam rursus hostem vtrinque aggressuri sese præparabant. Demosthenes autem interea atque Eurymedon cum auxiliis quæ acceperant ab Athenienſibus, aduenerunt, nauibus tribus ferme & septuaginta, [d] præter mercede conductas: cum quinque millibus fere armatorum tam popularium quàm socialium, cúmque non paucis iaculatoribus & barbaris & Græcis, necnon funditoribus sagittaríſque, [e] & huiusmodi genus hominum magna vi. Ex quo statim Syracusanos eorúmque socios

a Collatis.

b Profligaræ fuerunt: & altera *earum* vnà cum ipsis viris capta fuit.

c Fore autem vt & eorum peditatum superarent. *Vel*, Vt eorum peditatu superiores essent.

d Vnà cum mercede cõductis. *Vel ad Verbum*, Vnà cum peregrinis. *aut* externis.

e Et reliquo apparatu sufficiente. Ex quo st.

ὡς παρασκευάσοιτο δεξάμενοι, ἐναυμάχουν. ⓐ οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι ἠμύνοντο, καὶ ταῖς τε ναυσὶν αὐτῶν πρῳρηξεσι χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβολῶν τῇ πρῳρᾳ σκυθρῇ ἀπερρήγνυσαν τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς ὅπου πολὺ τῆς πρῳρήσιας· καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων ἄνωθεν ἀκοντίζοντες, μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς ἀθηναίους· πολὺ δὴ ἐπὶ μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις πρῳρηξάμενοι τῶν συρακοσίων, καὶ ἐς τε τοὺς πάρους ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τὰς ναῦς ἀκοντίζοντες. τέλος δὲ τούτῳ ᾧπερ καὶ πρότερον ναυμαχοῦντες οἱ συρακούσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὰ πρῶτα μὲν ἀπὸ τῶν ὁλκάδων τῷ καταφύξιν ἐποιοῦντο ἐς ὃν ἑαυτῶν ὅρμον· αἱ δὲ τῶν συρακοσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον, ἔπειτα αὖθις αἱ κεραῖαι ὑπὸ τῶν ἐπάλλων αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ παρετάξαντο αὐτῶν ἐγκλῆς, καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δὲ οἱ συρακούσιοι τὰ ἀθηναίων ἐπὶ ἀνῶν, καὶ καταπαυματίσαντες πολλὰς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν· καὶ ἐπαιάν τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔσχον, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἔχοντες εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τῷ πεζῷ χρήσεσθαι· καὶ οἱ μὲν, ὡς ὁπλιτόμαχοι κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις. ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἔχοντες τὰ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοηθήματα, ναῦς τε πᾶσας καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὁπλίτας τοξότας πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους, καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας, καὶ τὸν ἄλλον παρασκευὸν ἱκανόν. καὶ τοῖς μὲν συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις

πᾶν μείζον οἱ ἐν τοῖς λ. πλ. παραπλέοντες πᾶν παρεπίπλοντες

πᾶν ἐδόκει

---

a Οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. b Αὐτῶν ἀκοντίζοντες] αὐτὰ τὰ αὐτῶν. c Καὶ ἐς τε τοὺς πάρους ὑποπίπτοντες] αὐτὰ τὰ, καὶ ὑποδυόμενοι ὑπὸ τοὺς πάρους. d Επειτα αὖθις αἱ κεραῖαι] ἐκ τῶν κεραιῶν δελφῖνες ἦσαν ἠρτημένοι μολίβδινοι, ὥσπερ ἐμβάλλεσθαι ταῖς πρῳρηλεύσαις πολεμίαις ναυσὶν. οἵτ], ἐμπίπλοντες αὐτὰς, δι' κοπὸν ὕδατος αὐτῶν, καὶ κατίδυον.

καὶ τὰ πολλὰ ἐν τοῦ αὐτίκα ὠκ ὀλίγη ἐγέ- A
νετο, εἰ περᾶς μηδὲν ἔσαν σφίσι τὸ ἀπαλ-
λαγήσεσθαι τῶν παρόντων. ὁρῶντες οὖτε ἀφ'
ἑαυτῶν δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον
κρατοῦν ἴσον καὶ πρὸ πολλοῦ πλησίον τοῦ πε-
ρὶ τέρᾳ ἐπελθόντα, τῶν τε τῶν Ἀθηναίων δύ-
ναμιν πρώτην χόσε πολλῷ φαινομένην. τοῦ
δὲ περὶ τέρᾳ κρατεύματι τῶν Ἀθηναίων,
ὡς ἐν κακῷ, ῥώμην ἐς ἐγεγόνει. ὁ δὲ Δη-
μοσθένης, ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ B
νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι ἀφανίζειν, οὐδὲ
παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν ἀφικόμενος
γὰρ ὑπερῶντα ὁ Νικίας φοβερὸς, ὡς οὐκ βού-
λοιτο περιστέχειτο ταῖς συρακοσίαις, ἀλλ' ἐν
καταπλῆ διεχείμαζεν, ἐπιφώφηκτε, καὶ
ἔφθασεν αὐτὸν. οὐκ ἐκ τῆς πελοποννήσου
στρατιᾶς ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος. ἐὰν οὖν
αὖ μεπέπεμψαν οἱ συρακόσιοι εἰ ἐκεῖνος
βούλοιτο ἐπέχειτο. ἰσχνοὶ γὰρ αὐτοὶ οἱόμενοι εἶ-
ναι, ἅμα τε αἰ ἔμαθον πάσης ὄντες, καὶ ἀπότε- C
τειχισμένοι αἰ πάσης· ὥστε μηδ' εἰ μετέ-
πεμψαν, ἔτι ὁμοίως αἰ αὐτοῖς ὠφελῆν. ταῦ-
τα οὖν αἰσθανόμενος ὁ Δημοσθένης, καὶ γιγνώ-
σκων ὅτι ἐν αὐτὸς ἐν ᾧ πρόντι, τῇ περὶτῃ
ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατος ἔσται τοῖς ἐναντίοις,
ἐβούλετο ὅτι πάχος ἀποχρήσας τῇ πρώσῃ
τοῦ στρατεύματος ἐκπλῆξαι. ἐν ὁρᾶν τὸ πα-
ρατείχισμα τῶν συρακοσίων, ᾧ ἐκώλυσαν
περιτειχίσαι σφᾶς τοῖς Ἀθηναίοις, ἀπλῶ-
τε ὄν, ἐν εἰ ὅτι κρατήσαι τε ὅτι πολλῶν D
τῆς ἀναβάσεως, ἐν αὖθις αὖ ἐν αὐταῖς στα-
τοπέδου, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ ληφθέν, (οὐδὲ
γὰρ ἐπομένην ἂν σφᾶς οὐδένα) ἠπείγετο
ὅτι θεῖναι τῇ πείρᾳ· καὶ οἱ ξυντομωτάτῳ ἠγεῖτο δρᾶσαι τὸν πόλεμον. ἢ γὰρ κα-
τορθώσας ἕξειν συρακούσας, ἢ ἀπάξειν τῶν
στρατιᾶν, ἢ δ' τελέσθαι· ἄλλως Ἀθηναίοις
τε τοῖς ξυστρατευομένοις καὶ τῷ ξυμπά-
σαν πόλιν. περῶτον μὲν οὖν τῷ τε χῶ

non paruus perculsit pauor; diffidentes vllum sibi exitum esse posse periculi deuitandi: quum viderent, circumuallatā Decelēa, nihilo tamen minus alium exertum simile mq; priori superuenisse, & vndique eximias Athenienſium vires ostendi: [a] quòd superiori exercitui, tanquam ex imbellibus confecto, robur quoddam accessisset. Demosthenes quonam modò res se haberent animaduertens, censebat non esse terendum tempus, nec committendum sibi quod Nicias commisisset: qui quum in ipso principio terribilis appulisset, quia non protinus Syracusas adortus est, sed apud Catanē hybernauit, in contemptum venit, & à Gylippo è Peloponneso copias adducente præuentus est: quas ne accersissent quidē Syracusani si confestim eos Nicias inuasisset: [b] & quia se pares hosti rebantur esse, vbi vidissent se impares esse, atque circumuallatos, non perinde, etiamsi accersissent copias, adiuuari potuissent. Hæc itaque considerans Demosthenes, sciénsque se tunc [c] primo statim die maximè horribilē esse hostibus, volebat ocyus vti in illos præsenti exercitus sui terrore. Et quum cerneret directum Syracusanorū murū, quo se ab Athenienſibus circumuallari prohibuerāt, simplicē esse, & ad expugnandum facilem, siquis ascensum Epipolarum occuparet, & item quæ illinc erant castra, (quippe nullis vim Athenienſiū laturis) properabat inuasionem experiri, spe intra breue momentum bello defungēdi. Fore enim vt aut prosperè pugnando poturetur Syracusis, aut illinc copias abduceret potius quàm incassū vexaret omnes & qui in militia & qui domi erant Athenienſes. Igitur egressi Athenienſes, primùm

a Sed & superior Athenienſiū exercitus, animū *quem* præ malis *abscere cœperat*, aliqua iam ex parte recollegerat.

b Nam quum se pares hosti arbitrarētur, vno eodémque tempore se inferiores esse cognouissent, & circumuallati fuissent: adeo vt ne si accersissent quidē *illas copias*, perinde iam ab illis adiuuari potuissent.

c Primo *sui aduentus* die maximè formidabilem esse hostibus, quā primum vti hac exercitus *sui* perterrefactione volebat. *Q. d. Hanc occasionem, quod videlicet suo exercitu Syracusanos perterrefecissent, primo quoque tempore sibi arripiendam censebat. Potest etiam ἐκπλῆξει passiuè accipium, ad ipsos Syracusanos referri, eodem sensu.*

α Ὁρῶντες οὖτε ἀφ' ἑαυτῶν δεκέλειαν] τὸ ὁρῶντες ἐχωρίσαμεν, σωζομένου τοῦ τοῖς συρακοσίοις καὶ συμμάχοις ὁρῶσιν. β Ἐπῆρτο ἐπιφρονήσῃ. γ Καὶ ἔφθασεν αὐτὸν] περιλαβεῖν. δ Ἐκ τῆς πελοποννήσου στρατιᾶς] ἤγουν, μετὰ πλήθους στρατιωτῶν. ε Ἰσχνοὶ γὰρ αὐτοὶ] ἰσχνοὶ γὰρ οἱ συρακόσιοι νομίζοντες τὸ τοὺς τῶν Ἀθηναίους κατ' ἰδίαν, ἅμα τε αἰ ἔμαθον ὅτι πάσης εἰσὶ, καὶ ὡς οὕτω ἀπετειχίσθησαν. ζ Τῇ περὶτῃ ἡμέρᾳ] τῇ ἀφίξεως αὐτοῦ δηλονότι. η Ὀλιγάχος] ἤγουν πάχισα. θ Τὸ παρατείχισμα] ἤτοι τὸ ὀρθὸν διατείχισμα. ι Περιτειχίσαι σφᾶς] οἱ συρακόσιοι δηλονότι τοῖς συρακοσίοις. κ Τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου] εἰ κρατήσαι δηλονότι. λ Αὐτὸ ληφθέν] τὸ παρατείχισμα. μ Οὐδὲ γὰρ ἐπομένην ἂν σφᾶς] τοῖς Ἀθηναίοις. ν Ἠπείγετο ὅτι θεῖναι] αὐτὸ τῷ, ἠπείγετο ἔτι θεῖναι, ἤγουν εἴχρῆσαι. ξ Καὶ οἱ ξυντομωτάτῳ ἠγεῖτο] ἤγουν, ἠγεῖτο ἀνχρεῖ βύρσην τὸ τέλος τῷ πολέμου. ο Ἢ γὰρ κατορθώσας] ἤγουν ἠροπαγουχήσας. π Τῶν στρατιᾶν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. ρ Ἄλλως] ἤγουν ἀπρόπτως.

Syracusanorum agrum circa Anapum [a] depopulantur, potiti regione, quemadmodum prius, pedestribus copiis pariter & classe. aduersus [b] neutros enim prodiere Syracusani, præter equites atque iaculatores ex Olympieo. Deinde visum Demosthenis hostium munimenta machinis tentare. Sed quum illæ munimentis admotæ à Syracusanis supernè defensantibus incenderentur, & reliquæ copiæ per diuersa loca subeuntes expellerentur, non amplius tempus terendum, sed Epipolas inuadendas censuit: quod ita faciendum Niciæ & aliis collegis suis persuasit. Cæterùm non posse fieri videbatur vt accedentes ascendentésque hostem laterent. Edicit igitur quinque dierum cibaria, cósque qui lapides legerent ac structores sumit, & cæterum missilium apparatum, cum omnibus quæ extruentibus necessaria futura essent, si loco potirentur. Ipse à primo somno & Eurymedon & Menander, sumptis omnibus copiis, ad Epipolas contendit, Nicia ad muros relicto. Vbi iam loco propinquabant versus Euryelum, (qua parte iterum prior exercitus ascenderat) latuere custodias Syracusanorum, & subeuntes, hostilem qui ibidem erat murum capiunt, nonnullos custodum occidunt, pluribus elapsis, qui properè apud terna quæ in Epipolis erant castra, (Syracusanorum vna, altera cæterorum Sicilienſium, tertia aliorum sociorum) nuntiant hostes introisse, & *præcipuè* sexcentis illis Syracusanis qui primi apud hanc partem Epipolarum excubabãt. Hos protinus subsidio venientes nacti Demosthenes atque Athenienses, etsi strenuè resistentes, tamen in fugam vertunt: ac porro celeriter pergunt,

[a] De populabantur superiorésque erant, vt prius.
[b] *Legit* ἑτέρα, *vt in marg. habetur. Vide annot.*

A ἐξελθόντες τῶν συρακοσίων ἔτεμνον οἱ ἀθηναῖοι τῆς γῆν αἰεί, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκρότουν, ὡς καὶ τοῦτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν. οὐδὲ γὰρ καθ' ἑκάτερα συρακουσίοις αὐτεπεξήεσαν, ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου. ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειράσαι τῶν ἀποτειχισμάτων. ὡς δ' αὐτῷ προσαγομένῃ κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τῶν τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναί, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἔδοκει ἀφαιρεῖσθαι· ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπινοεῖ τὸν ἐπιχείρησιν τῶν ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδυνάτους ἔδοκει εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ ἀναβαίνοντας· πεμπταίας δὲ πενθ' ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιθολόγους, καὶ τέκτονας πάμπολλους λαβών, καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε, καὶ ὅσα ἔδει, ἐὰν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν· αὐτὸς μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου ὕπνου, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Μένανδρος, ἀναλαβόντες τὴν πᾶσαν στρατιάν, ἐχώρουν πρὸς τὰς ἐπιπολάς. Νικίας δὲ ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, πρὸς αὐτὰς καθ' ἣν βουλόμενοι (ἦν γὰρ καὶ ἡ πρότερα στρατιὰ τοιαύτην αἴρεσιν) λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν συρακοσίων, καὶ προσβαίνοντες, τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν συρακουσίων, αἰροῦσι, καὶ ἄνδρας τινὰς τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. οἱ δὲ πλείους, διαφυγόντες βοῇ τοὺς τὰ πρόσπεδα, ἃ ἦν ὑπὸ τῶν ἐπιπολῶν τεῖα, ἐν τοῖς προτειχίσμασιν, ἓν μὲν τῶν συρακουσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων σπελιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον. καὶ τοῖς ἐξακοσίοις τῶν συρακουσίων, οἳ καὶ πρῶτοι ἐτύγχανον τοῦτο τὸ μέρος τῶν ἐπιπολῶν φυλάκες ὄντες, βοηθοῦσι· καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐντυχόντες, ἀμυνομένους πρόθυμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν βοηθοὺς ἐχώρουν ἐς τὸ

[a] Ἔτεμνον] ἤνεμον ἐδενδροτόμουν. [b] Ἀπεκρούοντο] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [γ] Ἐδόκει ἀφαιρεῖσθαι] ἀρχεῖν. [δ] Καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας] ὡς ἐπινοεῖ τὴν ἐπιχείρησιν. [ε] Ἐδόκει εἶναι λαθεῖν] τοῖς συρακουσίοις δηλονότι. [ζ] Προσελθόντας τε] τοῖς ἀθηναίοις. [η] Καὶ ἄλλην παρασκευὴν] ὅπλων. [θ] Ἐν τοῖς τείχεσι] τοῖς ἑαυτῶν δηλονότι. [ι] Πρὸς αὐτὰς] τὰς ἐπιπολάς.

πρόσθεν, [a]ὅπως τῇ προύσῃ ὁρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται. ἄλλοι δὲ [b]ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν τειχίσματος τῶν συμμαχικῶν, οὐκ ἐπομένων τῶν φυλάκων, ἤδη τι, καὶ ταῖς ἐπάλξεις ἀπέσυρεν. οἱ δὲ συμμαχικοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων· [c]καὶ ἀδοκήτου τοῦ πλήθους τοῖς σφίσιν ἐν νυκτὶ ἡμομένου, προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοις, [d]καὶ βιαζόντες ἐπ' αὐτῶν, τραπόντων ἐπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀπαξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων, καὶ βουλομένων ἅμα πάντας τοὺς μήπω μεμαχημένους τῶν ἐναντίων ὡς πάλιστα διελθεῖν, (ἵνα μὴ αὐθέντων σφῶν τὴν ἐφόδου, αὖθις [e]ξυστραφῶσιν) ἐνταῦθα βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον, καὶ προσβαλόντες ἔβρεψαί τε καὶ [f]ἐς φυγὴν κατέστησαν. καὶ ἐν ταύτῃ ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ τόδε πυθέσθαι ῥᾴδιον διὰ [g]οὐδὲ ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνέβη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μὲν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγιγνόμενοι πάντα, πλὴν ὅ γε ἑαυτὸν ἕκαστος [h]μόγις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ (ἣ μόνη δὴ τραπεδῶν μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο) πῶς ἄν τις σαφῶς τι εἰδείη. διὰ μὲν γὰρ σελήνης λαμπρὸν, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς ἦν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προσορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖταί τε ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. [i]τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήττητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἤδη ἀνεβεβήκει, τὸ δὲ ἔτι προσαναβαῖνον· ὥστε οὐκ ἠπίσαντο πρὸς ὅτι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτεταράκει πάντα, [k]καὶ χαλεπὰ διὰ [l]τὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ συμμαχικοὶ

A ne præsenti impetu penetrandi, cuius rei gratia venerant, segnius vterentur. Cæteri proximas munitiones Syracusanorum, non valentibus resistere custodibus, capiunt, pinnásque detrahunt. At Syracusani, & socii, & Gylippus cum suis, subsidio è propugnaculis eunt: & quia per noctem inexpectata hostium audacia premebantur, attoniti cum Atheniensibus congrediuntur, & repulsi inter initia superantur. Sed progredientibus iam longius nullo ordine Atheniensibus, quasi victoribus, quòd vellent omnia nondum expugnata loca hostium quã uelocissimè perrũpere, (ne, se impressionem remittentibus, illi rursus cõglobarentur) obsistunt primi omnium Thebani, & congressi eos fundunt, fugántque. Atque hîc ingens iam Athenienſiũ perturbatio oritur, atque difficultas, [b] quam agnoscere haud facile erat ab his, neque ab illis, quónam modo singula contigerunt. Nam quæ interdiu gesta sunt, certius illa quidem, sed neque omnia nouere qui affuerunt: vix quisque quæ circa ipsum acta sunt nouit: in nocturna pugna hac (quæ sola eo bello inter magnos exercitus facta est) qua ratione quippiam aperte quis nouerit? Fulgebat quidem luna, sed ita se inuicem conspiciebant vt conspici ad lunam licet, speciem corporis cernebant, familiarem ab alieno non discernebant. Angusto in loco armati ex vtrisque non pauci versaban tur. & ex Atheniensibus quum alii iam vincerentur, alii priore adhuc impressione inuicti pergebant: ad quos ex reliquo exercitu plerique aut ascenderant iam, aut aduẽtabãt, adeo vt nescirent quónam tẽdere deberent. Nam facta iam à primis fuga, omnia perturbata ac difficilia ad dignoscendum erant. Siquidem & Syracusani

[a] Ne iis tardando, *vel cunctando*, impetus ille, *vel ardor*, ea conficiẽdi propter quæ venerunt, relanguescat.

[b] Quam intelligere vel ex alterutris haud facile erat, quo singula modo cõtigissent. Nam interdiu certiora quidem, nec omnia tamen qui interfuerunt nouere, sed vix quisque res in ea parte in qua fuit gestas nouit: at in nocturna pug. &c. *Dicit autem* ἐν νυκτομάχῃ *pro* ἐν τῇ μεθ' ἡμέραν μάχῃ. *opponit enim* νυκτομαχίαν. *Q. d.* Nam quæ interdiu gesta fuerint, certiora quidem sunt. *Vel*, certius sciri possunt.

---

[a] Ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ] ὅπως μηδὲ ὑστερήσωσι τῇ δρμῇ ἣν ἕνεκα ἦλθον. τὸ γὰρ μὴ βραδεῖς γένωνται, αἰτία τῆς μὴ ὑστερήσεως, κεῖται. [b] Τοῦ περαίνεσθαι] ἤγουν τῆς πλειώσεως. [c] Ἀπὸ τῆς πρώτης] ὁρμῆς δηλονότι. [d] Καὶ ἀδοκήτου τῷ πλήθους] ἤγουν αἰφνιδίου. [e] Καὶ βιαζόντες] οἱ συμμαχοῦσοι δηλονότι. [f] Ξυστραφῶσιν] οἱ συμμαχοῦσοι δηλονότι. [g] Ἐς φυγὴν κατέστησαν] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [h] Οὐδὲ ἀφ' ἑτέρων] ἔτι ἀπὸ Ἀθηναίων, οὔτε ἀπὸ συμμαχικῶν, καὶ τῶν ἑκατέρους συμμαχούντων. [i] Οὗ πρότερον ἕκαστα ξυνηνέχθη] ἤγουν λεπτομερῶς, καθ' ἀκρίβειαν. [k] Καὶ χαλεπὰ διὰ τὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι] διὰ τὸ μὴ βαδίως διαγνῶναι.

A καὶ οἱ ξύμμαχοι χρησιμώτατοι παρεκελεύοντό τε, καὶ αὐτῇ ὀλίγῃ χρώμενοι, (ἀδύνατον γὰρ ἦν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημῆναι) καὶ ἅμα ὑπ' αὐτῆς προσφερομένους ἐδέχοντο. οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς, καὶ πρὸς ὃ τι ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἴη, καὶ ἤδη πάλιν φυγόντων πολέμιον ἐνόμιζον. καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τὸ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι, ἅμα δὲ μὴ εἰδόσι τὸ γνώσεσθαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πρῶτοι ἐρωτῶντες; καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν. τὸ γὰρ ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσαντο, ἅμα τε κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους, ῥᾴων ἡ ἁμαρτία ἦν. ὥστε εἰ μὲν ἐντὸς χωρίου ἦσαν, κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφυγον αὐτούς, ἅ τε ἐκείνων ὑπεσάλπιγξαν τὸ ξύνθημα· εἰ δὲ αὐτοὶ μὴ ὑπακρίνοιντο, διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιωνισμός. ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων ὡμοίαζον ὄντες πλησίοι, καὶ ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Κορκυραῖοι, καὶ ὅσον δωρικὸν μετ' ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσαιεν, φόβον παρεῖχε τοῖς ἀθηναίοις, καὶ οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς καὶ τὰ πολλὰ τῷ στρατοπέδῳ, ἐπεὶ ἄπαξ ἐτάραξθησαν, φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες, μόλις ἀπελύοντο. καὶ διωκόμενοι, καὶ κατὰ τὰ χρημνώδη οἱ πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης ἀπὸ τοῦ ὄπους πολλῶν πάλιν καταβάσεως. καὶ ὅπου ἐς ὁμαλὲς ἀνεχώρουν, αὐτόθεν καταβαίνοντες, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν ὑστέρων στρατιῶται, ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας, ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγοσαν. οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες, εἰσὶν οἳ ἁμαρτόντες τῆς ὁδοῦ, καὶ τῇ χώρᾳ ἐπλανήθησαν· οἷς, ὅπερ ἡμέρα ἐγίγνετο, οἱ ἱππῆς τῶν συρακοσίων ὑπελάσαντες διέφθειραν.

ᵃ Eorum impetū qui se fer. obu. sustinebant.

ᵇ Eos illorū qui iam fugerent hostes esse arbitratur.

ᶜ *Vel*, Respondebant, *videlicet de tessera interrogati. Vide annot.*

ᵈ At ex iis qui posterius venerant, nonnullos, &c.

α καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον] χάφετα, καὶ πᾶν τὸ ἐξεναντίας. β Τῶν ἤδη πάλιν φυγόντων] δηλαδὴ πρὸς εἰς τὰ ὄπισθεν φυγόντων. ἦγον ἐναντίων. γ Τοῦ ξυνθήματος] γνωρίσματος. συμφωνίας. δ Τὸ δὲ ἐκείνων] πρὸς συρακοσίων δηλονότι. ε Ὥστ' εἰ μὲν ἐντὸς χωρίου ἦσαν] τὸ ἐξῆς; ὥστε εἰ μὲν ἐντὸς χωρίου ἦσαν πρὸς πολεμίων, κρείσσους ὄντες, διέφυγον αὐτοὺς πολέμιοι. ζ Ἐκείνων ὑπεσάλπιγξαν τὸ ξυνθημα] χάφετα, ἐκείνων ὑπεσαλπίγξαν τὸ ξυνθημα. η Ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων] πρὸς δύο στρατευμάτων. θ Ἀποίαν παρεῖχε] πῖς δυοῖ στρατεύμασιν. ι Οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὁπότε παιωνίσαιεν, φόβον παρεῖχον. κ Φίλοι τε φίλοις] τὸ ἐξῆς, φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις οὐ μόνον ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες ἀπελύοντο, ἀλλὰ καὶ ἐς φόβον ὑπεσήπτες ἀπὸ τῆς πρὸς ὑπολῶν ὄπισθεν ἀναχωρήσεως. λ Καὶ διωκόμενοι] ἀπὸ πρὸς συρακοσίων. μ Αὐτόθεν καταβαίνοντες] χάφετα, αὖθις καταβαίνειν. ν Οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες] ἀπλοῦν τὸ χῶμα. αὐτὸ τῆς πρὸς δὲ ὑστέρων ἥκοντων.

τῇ δ' ὑστεραίᾳ ⓐ μὲν συρακούσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν ὅτε τε ταῖς ἐπιπολαῖς, ἢ ἦν πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ χωρίον ἢ οἱ βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτέστησαν, οἱ δ' ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑπεσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ὅπλα μὲν βοιωτοὶ ἐπὶ πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη. οἱ γὰρ κατὰ τὰ χαμαιρῆ βιασθέντες ἄλλεσθαι φιλοῦσι αὐτῶν τῶν ἀσπίδων, οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώθησαν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν συρακούσιοι, ὡς ὅτι ἀπροσδοκήτῳ θορύβῳ πάλιν αὖ αἰαρρωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαναγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δυνατὸς εἴη. γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν σικελίαν ὥρμητο αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι· ὡς ἂν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ὅπερ τὰ ἐν ταῖς ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη. ⓐ δὲ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν παροῦσαν ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν προσδοκίαν ἐν τοῖς στρατοπέδοις κατὰ πόλιν ἀῤῥωστίαν. τοῖς τε γὰρ ὅπλοις ἐπιχρήσασθαι ἐώρων οὐκ ἐπιτηδείως, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀθυμοῦντας τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ὅτι ἔζοντο κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ τοιαύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν αἰ ἥκιστα μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, ἕλωδες καὶ χαλεπὸν ἦν· ὥστε πάντα ἅμα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἐπὶ χειμῶνα μένειν· ἀλλ' ἄφαρ καὶ ναυσὶν ἐξηρτυμέναις ἐς τὰς ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ὅπερ ἔσφαλτο, διεξιέναι ἐφιέμενος, καὶ μὴ ἀμαχεὶ ἔχειν, ἕως ἔτι ὁ πέλαγος οἷόν τε πλεῖσθαι, καὶ τῷ στρατεύματος ταῖς γεώ ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. καὶ τὴν πόλιν ὠφελιμώτερον εἶναι ἔφη, πρὸς οὓς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζονται ⓑ πόλεμον ποιεῖσθαι, ἢ συρακουσίοις, οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χρώσασθαι·

A Postero die Syracusani duo trophæa statuerunt apud Epipolas, vnum, [a] quâ intratum erat, alterum, vbi primùm Bœoti restiterant. [b] Athenienses, se victos confessi, mortuos receperunt, quorum non exiguus numerus fuit tam ipsorum quàm sociorum. Plura tamẽ arma quàm pro numero cæsorũ fuere capta. nã qui ad desiliẽdũ ex abruptis cõpulsi sunt abiectis scutis inermes, partim periere, partim euasere. Post hæc Syracusani prospero, ex re inopinata, successu, veluti in pristinam audaciam restituti, mittunt Agrigentum, quod seditionibus agitabatur; [c] Sicanum quindecim cum nauibus, ad occupandam, si posset, eam ciuitatem. Gylippus quoque terrestri itinere Sicilienses vrbes adiit, rursus alias copias adducturus: vt qui spem esset ingressus, quandoquidem res ita apud Epipolas contigisset, vi muros Athenienſium expugnandi. Interea Athenienſium duces [c] tum ex calamitate accepta, tum ex præsenti cunctis in rebus exercitus imbecillitate consultabant: cernentes neque successum habuisse conatus suos, & milites perosos esse mansionem: vtpote morbo implicitos duplici causa, & propter anni tempus, (nam id erat quo præcipuè ægrotatur) & propter loci situm vbi erant castra, paluſtrem atque [d] asperum: quum & aliunde nulla spes ostenderetur. Igitur Demostheni non placebat vlterius manere, [e] sed quum constituisset apud Epipolas periclitandum, & eum frustratus euentus esset, decedere potius quàm morari, dum mare foret idoneum ad transfretandum, ac ipsi possent iam classis accessione hostium castra superare. Esse enim conducibilius patriæ cum iis bellare qui in ipsorum regione hostiles extruerent muros, quàm cum Syracusanis, quos iam expugnare arduum esset:

[a] Quâ *fuerat* ascensus.

[b] Athenienses pace sequestra receperunt. *Vel*, Ex fœdere. *Aut*, interposita fide publica.

[c] Tum ad calamitatem quæ acciderat, tum ad afflictã vndiq; exercitus fortunam *respicientes*, consultabant. *Vel*, Cõsultabãt *de iis quæ facto erant opus*, habita ratione tú calamitatisquæ, &c. *Vel*, Quũ & in calamitatem iam incidissent, & tum quoque exercitus vndiquaq; se pessimè haberet.

[d] Molestum. Sed nec vllus circa cætera relictus esse videbatur spei locus.

[e] Sed quum frustrata eum esset spes illa quã adductus fortunã apud Epipolas tentauerat, pertranseundum, *vel perundẽdum*, esse cẽsebat, ac nõ amplius morandum, dum mare &c.

α Ἀντίσπασαν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. β Οἱ μὲν ἀπώλλυντο] ἀπὸ τῆς κρημνίσεως δηλονότι. γ Οὐ καταδρομῶντες] αὐτὰ τὰ, ἡθάδιμοι. δ Τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο] καὶ ὅτι πάντα ἀνέλπιστα αὐτοῖς πάντα οὐδεμίαν ἐλπίδα νίκης παρεῖχεν. ε Ἀλλ' ἄφαρ διγνωσθεὶς] διενοήθη (φησὶ) μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἀπάγειν τὸ στράτευμα. ζ Καὶ τῷ στρατεύματος ταῖς γεῶ ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν] τὰ ἐξῆς, ἕως ἔτι οἷοί τε ὦμεν πλεῖν τῷ στρατεύματος κρατεῖν. ἔμπροσθεν μὲν γὰρ τὸν τῶν συρακουσίων οἱ περὶ τὴν Νικίαν ὑπὸ τῷ λιμένι κατεκέκλειντο κεραύμοι, διὰ δὲ τὰς ἐπιπλεούσας μετὰ Δημοσθένους ναῦς οἷοί τε ἦσαν κρατεῖν. η Καὶ τὴν πόλιν] τῶν ἀθηναίων.

neque conueniens, ingentem pecuniam abſumentes, vrbem illam incaſſum obſidere. Et Demoſtheni quidem hæc placebant. Nicias autem & ipſe quidem malè rem habere ſentiebat, nolebat tamen id oratione confiteri, ne palàm facto ipſorum placito de diſcedendo, rumor ad hoſtes emanaret, & idcirco multo difficilius, quum vellent, latêre hoſtem poſſent. Adhæc nonnihil ſpei Nicias habebat, (quippe qui res hoſtium magis quàm collegæ intelligebat) quòd crederet deterius actum iri cum illis quàm ſecum, ſi in obſidione perſeueraretur. exhauſturos enim ſe pecunia illos, [a] quum præſertim mari iam latius recenti claſſe potirentur. Et erant Syracuſani nonnulli qui rem Athenienſium fouerent, & ad ipſum mitterent certos, nec abire ſinerent. Quæ ille intelligens, [b] res in ancipiti tenebat, circunſpectánſque differebat: palam tamen negauit ſe exercitum illinc eſſe abducturum. [c] Probè enim ſe ſcire, hoc ſi feciſſent, non eſſe ratum habituros Athenienſes, iniuſſu ſuo de prouincia decedere exercitum: nec eoſdem de ipſis iudicaturos qui rebus agendis interfuiſſent, quemadmodum commilitones: nec ita ſenſuros de ipſis plectendis vt ab aliis audiſſent, ſed fidem habituros criminibusque quæ quis appoſitè loquendo obieciſſet. Quinetiam multos, imò adeo pleroſque commilitonum qui tunc vociferarentur tanquam dura in conditione poſiti, quum illuc rediſſent, diuerſa vociferaturos, quaſi duces pecunia corrupti diſceſſiſſent. Nolle itaque ſe, qui noſſet Athenienſium ingenia, ob turpem cauſam atque iniquè mulctari ab illis potius, quàm ab hoſtibus, ſi opus eſſet, priuato periculo hoc ipſum pati.

A οὐδὲ αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς ἦν προσκαθῆσθαι. καὶ ὁμῶς Δημοσθένης τοιαῦτα ἐλογίζετο. ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀθενῆ ἀποδεικνύων, οὐδὲ ἐμφανῶς σφᾶς ὑφιζομένους μετὰ πολλῶν τῶν ἀναχώρησιν, τοῖς πολεμίοις καταφρονητοὺς γίγνεσθαι. ἔλαθεν γὰρ αὖ ὁπότε βούλοιντο τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ῥᾷον. τὸ δέ τι B καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ὅτι πλέον ἢ ἄλλοι ἠδύνατο αὐτῶν; ἐλπίδος τι ἔτι παρῆν πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἐπεὶ καρτερῶσι προσκαθημένοις. χρημάτων γὰρ ἀπορία αὐτοῖς ἐκπεπολιόρκητο, ἄλλως τε καὶ ὅτι πλέον ἤδη ταῖς ἐπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατοῦντων. καὶ εἰ μὲν τι καὶ ἐν ταῖς συρακούσαις βουλόμενον τοῖς ἀθηναίοις τὰ πράγματα εὐδοκιμεῖν, ἐπεχειρεῖτο ὡς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἴα ἀποχωρίσασθαι. ἀ ὅτι δ' ἄλλως, τῷ μὲν ἔργῳ, ἔτι ἐπ' C ἀμφότερα ἔχων [d] καὶ ἀφισκόπων αὐξήσεται ἢ ἐμφανῆ τότε λόγῳ, οὐκ ἔφη [e] ἀπάξειν τὸν στρατιάν. οὐ γὰρ εἰδέναι ὅτι οἱ ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ὑφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ ἂν τοὺς αὐτοὺς ὑφίεσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας, καὶ οὐκ ἄλλων ὅτιπερ μισῆς ἀκούσονται γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς [f] οὗ λέγων D ἀφικάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὶ πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἷα νεῶν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, [g] ἐκπλεῖν ἀφικομένους τὰ ἐναντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. [h] οὐκοῦν βούλεσθαι αὐτός γε, ὅτι σάμιος τοῖς ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρά τε αἰτία καὶ ἀδίκως ὑπ' ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ.

χρ' ἐλπίδας π ἔπ

a Quum præſertim claſſem iã haberent latius mari imperantem.

b Reuera quidem anceps conſilii, *vel animi dubius*, hærebat: ſed quum palàm loquebatur, ſe copias abducturum eſſe negabat. *Vel*, Alternante ſententia circunſpectans hærebat. *Aut*, Ancipiti cogitatione hærebat, ſed verbis tamen palam profitebatur ſe copias ſuas nolle abducere.

c Probè enim ſe ſcire, hoc ſuum *factum* Athenienſibus nõ probatum iri, eos abſque decreto illorum diſcedere. Non enim qui rerum ſtatũ (ſicut & ipſi) vidiſſent, non autem ex aliorum inſectantium & inuehentium oratione intellexiſſent, eoſdem de ipſis eſſe decreturos, *vel ſententiam laturos*, ſed *Athenienſes* criminationibus alicuius apta ad perſuadendum oratione vtentis ad ductum iri *ad ferendam de illis ſententiam.*

---

a Εἰκὸς ἦν] πᾶς συρακούσαις δηλονότι. β Πονηρὰ] ἀθενῆ. ὑποσφαλῆ. ὑποκίνδυνα. γ Καίγε ἐλπὶς] δῆλος δέ μιμνήματος. δ Λαθεῖν γὰρ αὖ] μετὰ γὰρ πολλῶν βουλόμενοι, ἢ δυνήσεσθε (φησὶ) λαθεῖν, ὑπηρέτης ὑπολιθοῦσι.

e Βουλόμενον τῆς ἀθηναίοις τὰ πράγματα] ἤγουν, βουλόμενον κυρίους γενέσθαι τοὺς ἀθηναίους τῶν κατὰ συρακούσας πραγμάτων. ζ Επικηρυκεύεται] δῆλα κηρύκων ἐμιμοῦτο. η Καὶ ἀφισκόπων αἰσθήσεται] ἦγουν, διαπίζων ἔστι χρὴ μένειν, ἢ ἐπὶ οἴκου ἀπιέναι, ἢ δεμιᾶ προσοπιθέτω γνώμῃ. τοῦτο γὰρ δῆλον τὸ ἀφισκόπων αἰσθήσεται. θ Ἀπάξειν τὴν στρατιὰν] ἀπὸ τῶν συρακουσῶν δηλονότι. ι Εὖ λέγειν] ἤγουν, πιθανῶς λέγειν. κ Ἐκπλεῖν ἀφικομένους] ἤγουν, εἰς τὰς ἀθήνας.

λ Οὐκοῦν βούλεσθαι] οὐ βούλεσθαι ἔφη ὁ Νικίας ὑπὸ ἀθηναίων ἀπολέσθαι μόνος αὐτὸς ἀδίκως, ἀλλὰς εἰ δεῖ πάντας ἀπολέσθαι, ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν.

τά τε συμαχικὰ ἔφη ὅμως ἔτι πόρω τῶν A Quinetiam deteriore conditione
σφετέρων εἶ). χρήματα γὰρ αὐτοῖς ξενοτρο- quàm ſuas aiebat eſſe res Syracuſa-
φοῦντας, καὶ ἐν τοῖς πολίοις ἅμα ἄλλα norum, quòd ſumptum facerét in
ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐναυ- mercenariis militibus alédis, pari-
τὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν, ἀπορῶν, τὰ δ' ἔτι ter & nauticis tantæ claſſis, ídque
ἀμηχανήσειν. δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη αἰπ- iam annum, & in tutãdis circà op-
λωκέναι, καὶ ἔτι πολλὰ ὀφείλειν. ἃ δὲ τε pidis: [a] iámque aliarum rerũ ino-
καὶ ὁτιοῦν ἐκλίποιεν [β] τῆς νεὼ ἀφέξε- piam tolerare, aliarum nullam ini-
σθαι, τῷ μὴ διδόναι ἕξειν, φθερεῖσθαι re rationem. duo enim talentorũ
αὐτῶν τὰ σώματα, [γ] ὀψιγενεῖς καὶ μᾶλ- millia iam erogaſſe, & multorum
λον, ἢ δι' αἰτίαν (ὡς καὶ τὰ σφέτερα) ὄν- B præterea eſſe debitores: &, ſi vel quã
τα. [δ] τείχειν οὖν ἔφη χρῆναι παρασκευ- tulumcunq; in annumerando mi
μένους, καὶ μὴ χρήματα ὡς πολὺ χρείσ- litibus ſtipendio ceſſarent, res eorũ
σους εἶναι, νικηθέντας ἀπιέναι. ὁ μὲν Νικίας perituras, vt quæ magis auxiliari
ταῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, ἀλλὰ δόμβος τὰ ἐν exercitu quàm [b] neceſſitate ſtarent:
τῇς συμφορᾷ ἀκριβῶς, καὶ τῷ τῶν χρη- quod ſecus in ipſis eſſet, & ideo de-
μάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἴσως αὐτόθι που δ' bere in obſidẽda vrbe perſtare, nec
βουλόμενον τοῖς ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ tanquam inferiores pecunia, [c] qui
πράγματα, καὶ ἐπιτηρυκευόμενον πρὸς multo ſuperiores eſſent, abſcedere.
αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίσασθαι, ἅμα τῇς Hæc Nicias dicendo aſſerebat, pro
χθὲς ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσας κρατη- C certo habens & inopiam pecuniarum eſſe Syracuſis, & quoſdam qui
250 θείς. ὁ δὲ Δημοσθένης, πρὸς μὲν τὸ πρόσκα- res Athenienſium perpetratas cu-
θῆσθαι, ἔφη, ὁπωσοῦν ἀνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ perent, à quibus mandata accipie-
ἀπάγειν τῷ στρατῷ αὖθις ἀθηναίων ψηφί- bat ne diſcederet: ſuper hæc, [d] fre-
σματος, ἀλλὰ τείχειν αὐτοῦς ἔφη χρῆναι, ἢ tus claſſe tunc magis quàm antea
ἐς τὸ θάψον ἀναζεύξαντας τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἐς τὸ quum victus eſt. Ei Demoſthenes
κατὰ γῆν, ὅθεν τῷ τε πεζῷ [ε] ὁπῇ πολλὰ τῆς neutiquã aſſentiebatur de perſtan-
χώρας ὠφέλιμοι ἔσονται, [ζ] πορθοῦντες τὰ do: cæterùm ſi nõ foret iniuſſu ci-
τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνοις βλάβος ἔσοι· ταῖς uitatis abducendus exercitus, ſed
τε ναυσὶν ἐν πελάγει, καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ perſtandum, dicebat hoc faciendũ
(ἢ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι) οὐ D vt aut in Thapſum mouerent ca-
ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ ἥ τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ ἀναχωρήσεις ἢ ὑπόπλοις, οὐκ ἐν βεβαίοις τὸ πεζὸν ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες, ἔξοισι. τό, τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. αὐτὰ λέγοντος τοῦ Νικίου, ὅπως ὡς μέλλησις ἐνέσται, καὶ ἅμα ὑποψία μή τι πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται.

a Adeo vt iam inopia premerentur, & in aliis etiã futuri eſſent anguſtiis.

b Militibus neceſſitate coactis. *Vel*, Iis ad quorũ officiũ pertineret pugnare. Qui videlicet pugnare cogerentur, niſi officiũ deſerere vellent. *Hoc enim ſicut alibi, neceſſitatem appellare videtur, nimirum quod quiſque patriæ ſuæ aut ſocijs debet ea in re officium.*

c *Vel*, Qua: *ſequẽdo lectionem in marg poſitam.*

d *Vide annot.*

e *Vertit hic ἰσχυρίζεσθαι* Perſtare, *quod paulo antè verterat* Aſſerere. *Intellige autẽ* Perſtare in ſua ſententia. *Q. d.* firmũ in ſententia eſſe. *Vel*, firmiter ſuam ſententiam tueri. *Vide annot.*

α Καὶ ἐν τοῖς πολίοις] τοῖς ἐν πόλει.
β Τῆς νεὼς ἀφέξεσθαι] τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας. γ Ὑπολειπόμενοι μᾶλλον] μᾶλλον φέρων τῶν συμαχικῶν ὄντων, καὶ οὐχὶ δι' αἰτίαν στρατευομένων πολιτῶν, ὥσπερ ἀθηναίων. δ Τείχειν οὖν ἔφη χρῆναι] καὶ μὴ νομίζειν δεῖν χρημάτων ἔνδειαν πάσχειν. ε Καὶ μὴ χρήμασιν, ᾧ πολὺ κρείσσους εἰσὶ] καὶ μὴ νομίζειν δεῖν χρημάτων ἔνδειαν πάσχειν. χρήσεται, χρήμασιν ὡς πολὺ πλείοσι τοὺς πολεμίους. ζ Πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων] ἤγουν τοὺς πολεμίους.

Hunc in modũ negligentiores facti Athenienſes, in loco permanſere, quum interim Gylippus atque Sicanus remeauere Syracuſas: Sicanus quidem infecto Agrigenti negotio: (nam quum apud Gelã adhuc ageret, ſeditio illa [a] propter Syracuſanos in gratiam rediit) Gylippus autem, adducens ſecum & ex Sicilia magnã vim militum, & ex Peloponneſo eos armatos qui onerariis nauibus illinc miſſi perverſi in Selinuntẽ appulerant, è Libya trãſmittentes. Nam delati in Libyam quum eſſẽt, & eis Cyrenæi duas triremes dediſſent, ac faciendæ nauigationis duces, tulerant dum præterucherentur auxilium Eueſperitis, qui à Libyis oppugnabantur: ipſiſque Libyis ſuperatis, illinc Nouam ad vrbem profecti erant; Carthaginenſe emporium, vnde in Siciliã breuiſſimus eſt traiectus, duorum omnino dierum & vnius noctis nauigatione: & illinc traiicientes, in Selinuntem applicauerant. Qui poſtquam aduenerũt, tũ verò Syracuſani confeſtim ſeſe expediebant, tanquam hoſtẽ interim vtrinque aggreſſuri, claſſe ac pedeſtribus copiis. Intuentes autem Athenienſium duces & alium exercitum ipſis acceſſiſſe, & res ſuas quotidie non in melius proficere; ſed ex omni parte in peius, præcipuè ob homines morbo affectos, pœnitebat eos quòd non antea diſceſſiſſent: & Nicia iam non adeo contradicente, ſed tantùm poſtulante ne palàm decerneretur, edixerunt omnibus quàm potuerunt occultiſſimè abitionem, vtque expediti forent quum quis ſignum dediſſet. Ita expeditis rebus, vbi erant profecturi, luna defecit. erat enim plenilunium. Eam rem cùm Athenienſium plerique pro ominoſa habentes, ad ſubſiſtendum duces hortabantur, tum verò Nicias (qui miraculis atque huiuſmodi rebus vehementer deditus erat) negabat ſibi conſtitutum eſſe

[a] Vide annot.

A καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ ἐς χώραν ἔμειναν. ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ πρῆσαν ἐς τὰς Συρακούσας· ὁ μὲν Σικανὸς, ἀμύρτων τὸ ἀπεράντωτος· (ἐν γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι, ἡ τοῖς Συρακουσίοις ἐς φιλίαν ἐξεπεπλώκει) ὁ δὲ Γύλιππος, ἄμ᾽ ἦρι τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς σικελίας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς πελοποννήσου τῆ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ

B τῆς λιβύης ἐς σελινοῦντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς λιβύην, καὶ δόντων κυρηναίων τεσσάρες δύο καὶ τὸ πλοῖ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ βοηθοῦντας πολιορκουμένοις ὑπὸ λιβύων ξυμμαχήσαντες, καὶ νικήσαντες τοὺς λίβυας, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς νέαν πόλιν, καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ διαγωθέντες, ἀφίκοντο ἐς σελινοῦντα· καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, οὕτως αὐτῶν ἐλθόντων προσκυάζοντο

C ὡς ἐπιθησόμενοι κατ᾽ ἀμφότερα αὖθις τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἔχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀῤῥωστίᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὖθις

D οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἐναντιοῦτο· ἀλλ᾽ ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιοῦν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἡδυνατὸ ἀθρόωτατα ἐκπλοῦν ἐκ τῆς σταθμοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅτῳ τις σημείῳ· ἢν μέλλοντων αὐτῶν, ὅπῃ [α] ἕτοιμα ἰοῦν, ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκλείπει. ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. καὶ οἱ ἀθηναῖοι οἵ τε παλαιοὶ ὅπισθεν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς, ἐμμένειν ποιοῦντας, καὶ ὁ Νικίας (ἰῶ γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε [β] καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος) οὐδὲ ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη,

ἀπενεχθέντων

α Ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι.

β Προσγεγενημένην αὐτοῖς] ἥκουσι, τοῖς συμμαχικοῖς. γ Καθ᾽ ἡμέραν τοῖς πᾶσι] καθ᾽ ἑκάστην. δ Ἕτοιμα ἰοῦν ἀποπλεῖν] ἕτοιμα ἰοῦν τὰ κατὰ τὸν ἀποπλοῦν. ε Ἐμμένειν ποιοῦντας] δεισιδαιμονήσαντες. ἢ ἐκλογισάμενοι, κατὰ τοιοῦτον χρόνον τὸ τῆς σελήνης ζ Καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος] τῷ τοιοῦτο (φησὶν) εἶδος τῷ θειασμοῦ προσέχων, τὸ τὰς φυλάττειν τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὰ οὐράνια.

[α] ὡς ἐπὶν ἃς οἱ μάντεις ἐξηγεῖντο, τὰς σπένδα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως αὐτοὶ ὕστερον κινηθεῖεν. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι, δι' ὃ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο. οἱ δὲ Συρακόσιοι, καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι, πολλῷ μᾶλλον [β] ἐπηρμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων; ὡς καὶ αὐτῶν καταγνώσεσθαι ἤδη μηκέτι κρείσσονας [γ] εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ, μήτε τῷ πεζῷ· οὐ γὰρ ἂν ἐκπλεῖν ὁπισθουλοῦσαν. καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς, ἀφ' οὗπερ ἦσαν τῆς Σικελίας κρατοῦντες, ἀλκιμωτέρους [δ] πολεμεῖν, ἀλλ' αὐτίκα ὑστάξασα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. Τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν, [ε] καὶ ἀνεπαύοντο ἡμέρας ὅσας αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκανὰς εἶναι. Ὅπῃ δὲ καιρὸς εἴη, τῇ μὲν πεζῇ προσέβαλλον τοῖς τῶν Ἀθηναίων προσκλήροις, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, [ζ] ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινας, καὶ προσλαμβάνοντες κατεδίωκον. οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐφόδου, οἱ Ἀθηναῖοι ἱππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι, καὶ [η] τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς. τῇ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησαν οἱ Συρακόσιοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι αὐτοναύμαχον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενον περικλεῖσαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων, καὶ [θ] ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πόρον τῶν Ἀθηναίων, Ἀπολαμβάνουσι κατὰ κεῖνον τὸν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ὑπεραποδύσας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἔρεσσον ἐς τὴν γῆν. [ι]

A vt ante ter nouem dies, quibus vates manendum prædixissent, castra mouerentur. [α] Quare Atheniensium animis refrigeratis, mansum est. Syracusani autem, hoc percepto, & ipsi tanto promptiores efficiebantur ad illorum fugam prohibendam, tanquã noscentium iam se non esse præstantiores Syracusanis vel classe, vel peditatu. nõ enim alioqui furtiuam molituros abitionem. Et simul nolebant eosdem illinc profectos, alibi in Sicilia considere, vnde infestiores hostes essent, sed primo quoque tempore cogi ad dimicandum pugna nauali vbi ipsis commodum esset. Itaque naues implent, & aliquot dies, quot satis esse visi sunt, conquiescunt. Vbi tempus aduenit, primo die ad muros Athenienſium succedunt: in quos quum pars quædam (non tamen magna) armatorum, equitúmque Athenienſium, per quasdam portas egressa, impetum dedisset, aliquot ex armatis capti sunt *à Syracusanis*, atque in fugam versi: & quum ingressus esset arctus, septuaginta equites & nonnullos ex armatis amiserunt Athenienses. Atque hoc quidem die se recepere Syracusani. Insequenti autem, cum classe prodiere sex & septuaginta nauium, & simul ad muros hostium cum peditatu perrexere. Aduersus quorum classem Athenienses suam eduxere, sex & octoginta naues, confligentéque prælium conseruere. Dextrum eorum cornu tenebat Eurymedon. Hunc aduersarias naues circundare conantem, & in eas laxiore ductu tendentem propius terram, Syracusani ac socii *eo facilius*, media Athenienſium classe superata primùm, & ipsum adipiscuntur apud concaua atque profunda portus, cúmque cum sua naui ac cæteris quæ comitabantur conficiunt. Deinde & reliquam classem insequuntur, ad terram vsque vrgentes.

B

C

D

[α] Atque hæc cũctatis Athenienſibus causa moræ fuit.

α Πεῖν ἃς οἱ μάντεις] χάφεται, ὡς ἐν ὡς οἱ μάντεις. β Μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων] αἰτ τῶ, οὐ Ἀθηναίους φθυγγ. δηλονότι. γ Εἶναι σφῶν] τῶν συρακουσίων. δ Ἀλκιμωτέρους] ἀνεπιχλ. ρήτους. ε Τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν] αἰδοῦν δηλονότι. ζ Καὶ ἀνεπαύοντο] χάφεται ἀνεπαύοντο. η Τῇ μὲν πρὸς τὰ τείχη] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. θ Ἀπολαμβάνουσί τε] ἤγουν, ἀποκλείουσί τινας τῶν ὁπλιτῶν τῶν Ἀθηναίων. ι Ῥρὲς τὰ τείχη] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι.

Eam iam ſuperari extráque lignea ſepta & ſua caſtra proferri quum cerneret Gylippus, auidus occidendi egredientes in terram, & facilitatis præbendæ Syracuſanis ad retrahendas hoſtium naues, quòd ab amicis terra teneretur, pergit cum quadam parte copiarum ad fauces portus, ſuis auxilium laturus. Hos viciſſim cernẽtes Tyrrheni (illic enim præſidio pro Atheniẽſibus ſtabant) incompoſitè cõtendentes, ad ſuccurrẽdum veniũt, in primos irruunt, eóſque in fugã vertunt, & in paludem cui nomen eſt Lyſimelia, deturbant: mox, ingruente iam maiore Syracuſanorum ac ſociorum manu, ipſi quoque Athenienſes, qui de nauibus ſoliciti erant, ſuppetias ferunt, ac congreſſi ſuperant atque perſequuntur, occiſis armatorum non ita multis: nauiúmque ſuarum pleraſque tutati, in caſtra retulerunt. [a] Quarum duodeuiginti cepere Syracuſani ac ſocii, earum defenſoribus cæſis: & cupientes concremare cæteras, onerariam quandam veteſtam malleolis tædíſque quum referſiſſent, iniecto igni (erat autem ventus in Athenienſes ſecundus) dimiſere. Aduerſus hanc Athenienſes, de ſua claſſe anxii, machinamenta ad ignem reſtinguẽdum adhibuerunt: eáque propius accedere prohibita, reſtinctáque flamma, periculum deuitarunt. Secundum hæc *vtrique* trophæa ſtatuerunt: Syracuſani quidem, naualis victoriæ pariter & interceptorum prius ante muros hoſtiles armatorum militum, atque adeo equitum: Athenienſes autem, tum peditatus prius à Tyrrhenis in paludẽ, tum cæterorum à ſe *deinde* repulſorum. Parta autem iam inſigni victoria nauali per Syracuſanos, qui prius reformidarant claſſem quæ cum Demoſthene ſuperueniſſet, Athenienſes exanimati prorſus erant, quòd longè ſecus atque opinati fuerant euenerat: ſed exercitum multo magis pœnitere cœpit

A ὁ γ' Γύλιππος, ὁρῶν τὰς ναῦς τ' πολεμίων νικωμένας, & ἔξω τ' ταυρωμάτων & τ' ἑαυτ' στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος ἅμα φθεῖραι τοὺς ἐκβαίνοντας, καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοῖς συμμαχικοῖσιν ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοήθ' ὅπῃ τὸ χαλεπώτατον, μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοῖς ① τυρσηνοὶ (ἦσαν γὰρ ἐφύλασσον τοῖς ἀθηναίοις) τάχιστα ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες

B τοῖς πρώτοις, τρέπουσι, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ λίμνιον τ' λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ, πλείονος ἤδη τ' στρατεύματος προσόντος τῶν συμμαχικοῖσιν καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ὅπῃ βοηθήσαντες, καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἐς μάχην τε κατέστησαν τοῖς αὐτοῖς, καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν· καὶ ὁπλίτας τε πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς, τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνῆγαγον ἐς τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δεούσας εἴκοσιν, ἃς οἱ συμμαχικοῦσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πολλοὺς ἀπέκτειναν· καὶ ὅπῃ τὰς λοιπὰς, ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δαδὸς γεμίσαντες (ἐπῆν γὰρ ὅπῃ τοῖς ἀθηναίοις ὁ ἄνεμος οὖριος) ἀφῆκαν τὴν ναῦν, πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἀντεμηχανήσαντό τε σφέτερα κωλύματα, καὶ παύσαντες τὸ φλέγον, καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα, ἀκινδύνου ἀπηλλάγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ συμμαχικοῦσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τῆς αὖθις τῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἀπολήψεως τῶν

D ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον· ἀθηναῖοι δὲ, ἧς τε οἱ τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὸ λίμνιον, καὶ ἧς αὖθις τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ. γενομένης δὲ τῆς νίκης τοῖς συμμαχικοῖσιοις λαμπρᾶς ἤδη τοῦ ναυτικοῦ, (ἔτι γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας) οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν πρώτοις δὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ Γύλιππος μέγας αὖ· πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατιᾶς ὁ μετάμελος.

a Videtur legisse δυοῖν δὲ δεούσας. *Vide annot.*

χθ' ὑ πολοις

χθ' ἤδη ᾗ τοῦ

α Τοὺς ἐκβαίνοντας] ἀπὸ τῶν νεῶν δηλονότι. β Παρόντες] ἦσαν προσγεγενημένου. γ Πᾶσας ἀπέκλειναν] οἱ συμμαχικοῦσιοι δηλονότι. δ Τῶν ὁπλιτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. ε Τῶν πεζῶν] τῶν συμμαχικῶν. ζ Πρότερον μὲν γὰρ] ὁ μὲν σαφέστερος, περιεργός.

πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόπως ἐπελθόντες, δημοκρατουμέναις τε ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσας, "οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ὥσπερ ἐπῆλθον αὐτοί, οὔτ' ἐκ τοῦ παραυτίκα, "πολλῷ χρείσσοσι, σφαλέντες ἐν πλείοσι, τά τε περὶ αὐτὴν ἀπόρως, καὶ "ἐπειδὴ γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, (οὐκ ἐκ τοῦ εἰκότος) πολλῷ δὴ "μᾶλλον ἠθύμουν. ④ δὲ συνεχώρησαν τὸν τε λιμένα οὗτοι πρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλείσαι, ὅπως μηκέτι, μηδ' εἰ βουληθεῖεν, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ "αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ὁπλομέλησαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι· νομίζοντες (ὅπερ ἦν) ἀπὸ τε τῶν παρόντων πολὺ "σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ, εἰ δυνατοὶ γενήσοιντο ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι· τοὺς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς, τοὺς μὲν, ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ, φόβου ἀπολύεσθαι. οὐ γὰρ ἔτι δυνατὸν ἔσεσθαι τὴν ὑπολειπομένην ἀθηναίων δύναμιν "ὕστερον ἐπενεχθῆναι πόλεμον ἀνέχειν· καὶ αὐτοὶ, δόξαντες "αὐτῶν αἴτιοι εἶναι), ὑπό τε τῶν ἀγόντων αὐθαδέστατοι καὶ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἐμοὶ δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχὶ ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγόντων πολλῶν ξυμμάχων· καὶ οὐδὲ αὐτοὶ αὖ μόνοι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε "ἀγαθοὶ μὲν κερκυραίων καὶ λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπεριδεδρόντες περικινδυνεύσαντές τε, καὶ τὸ ναυτικὸν μέγα μέρος περιποιήσαντες. ἔθνη γὰρ ὅσα δὴ "ὑπὸ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε, πολὺ γε δὴ τοῦ ξυμπάντος λόγου τοῦ ὧν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν ἀθηναίων

252

A quòd eis demum ciuitatibus bellū esset illatum quæ eisdē institutis & sub statu populari degerent vt ipsi: quæq; classē & equitatum & potētiam haberent: *& illatum esset* à se [a]qui non possent neq; inducere diuersā factionē, specie mutādæ aliqua in parte administrationis reip. neque subigere maioribus quàm illa haberet copiis. Ita & pleraq; spe decepti, de statu rerū suarum anxii erant: & posteaquam (id quod minimè opinabantur) classe superati sunt, multo vehementius consternato animo expaueſcebāt. At Syracusani illico portū præteruecti, fauces eius præcludere statuebant, ne posset amplius, etiamsi vellet, latēre in exeundo hostis. Neq; enim iam eis de salute sua tuenda cura erat, sed de hostili prohibenda, arbitrātibus, ex præsenti rerū fide (id quod erat) melius agi secum quàm cum Atheniēsibus, quos vnà cum sociis si mari pariter & terra superare potuissent, splendidum sibi certamen hoc apud Græcos visum iri: quoniā mox cætera Græcia partim seruitute, partim *seruitutis* metu liberaretur. Non enim fore reliquā Atheniēnsium potentiam postea validam ad sustinēdum bellum quod inferretur. Cuius facti se authores magnæ admirationi futuros tum apud præsētes, tum apud posteros. Et cùm propterea operæpretium erat in id certamē incumbere, tum verò quòd non modò Atheniensium, verumetiam multorum sociorum victores existerent, [b]Neq; ipsi tātùm *Syracusani ista cogitabāt*, sed ii quoque qui auxiliarium copiarum duces erant, Corinthiarum ac Lacedæmoniarum, quòd in primis suas ciuitates periculo exposuissent, suppeditata præ cæteris magna classis parte, & egregiè nauata opera. Etenim gentes ad hanc vnam vrbem confluxerant plurimæ, secundum eas quæ per hoc bellum vel ad Athenienſium

a Qui neque diſſidio aliquo inter eos excitato ex mutatione ſtatus reipublicæ, neque cōparata maiore circa bellicū apparatum potentia, ſubigere eos poſſent. Et quum illis ſui conatus magna ex parte infeliciter cederent, cùm antea anxii erant, tum verò, poſteaquā, &c.

b Nec verò ipſi tantùm victores futuri eſſent, ſed vnà etiam cum iis qui auxilio ipſis veniſſent: quippe qui Corinthiis & Lacedæmoniis iuncti, duces ſe inter illos præſtitiſſent, ſuam vrbem periculo pro aliis vel, ante alios, obieciſſent, & multum circa prælium nauale promouiſſent.

---

a Οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν] ἢ δυνάμενοι αὐτοῖς περισταγῆναι, ἢ ὑποχείριοι πιῆσαι, ἢτε δεῖ τὴν μεταβάλλειν αὐτῆς τὴν πολιτείαν, οἷς, σὰν ἐμβαλόντες, ἢ ὀλιγαρχίαν παρ' αὐτοῖς ἐργάσαμενοι. β Πολλῷ κρείσσοσι] λείπει τὸ ὄντες. γ Σφῶν] τῶν ἀθηναίων. δ Τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἀνέχειν] ἴσως, αὐτοχείριοι εἰς τὸ ὕστερον πόλεμον. δεξαμ. ε Αὐτῶν αἴτιοι εἶεν] ἤγουν, τῆς τε ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων, καὶ τῆς ἀπαλλαγῆναι τὸ φόβου. ζ Μέγα μέρος περιποίησαντες] ἀντὶ τοῦ, περικοπὴν μεγάλην τῆς ναυτικῆς σύλλογον περιδεδρόντες. πυθέσθαι, πολλὰς ναῦς αὐτοῖς περιδεδρόντες εἰς τὰς ναυμαχίας. ἢ (ὡς ἕνιες) ὅτι μέγα ὂν τῆς ναυτικῆς περικόψαντες. η Ἐπὶ μίαν πόλιν] κατὰ μιᾶς πόλεως τῶν συνεχουσῶν.

vel ad Lacedæmoniorũ vrbẽ conuenerant. Tot nanque vel cõtra Siciliã, vel pro Sicilia se illuc cõtulerunt: eorũ alii, vt subactæ regionis participes forent: alii, vt sua pariter tutarẽtur, aut hinc aut illinc steterunt, nõ sequuti partes vel iudicio aliquo, vel cognationis gratia potius quàm prout cuiusq; casus tulit, aut emolumẽtũ, aut necessitas. Quorum hæc nomina sũt: Qui venerut in Siciliam cum Athenien sibus, Atheniẽses quidẽ, quum ipsi essẽt Ionnes, Syracusanis qui sũt Dores, bellum intulerũt vltro: cúmq; iis eadẽ lingua & eisdẽ quoq; institutis vtẽtes Lemnii, Imbrii, AEginetæ, qui tunc AEginam tenebãt. Præterea Hestiæenses coloni, qui Hestiæam in Eubœa incolunt. Super hos alii, parum subditi, partim socii, suis viuentes legibus, partim [a] tributarii. Ex subditis quidem tributariisq; ac stipendiariis, ab Eubœa, Eretriẽses, Chalcidẽses, Styrenses, Carystii. Ab insulis autem, Cei, Andrii, Teii. Ab Ionia verò, Milesii, Samii, Chii. Ex quibus Chii, tributorũ immunes sunt, tãtùm nauibus præstãdis obnoxii, cætera liberi: quorum etiã pleriq; sũt Iones, & factionis Atheniensiũ, præter Carystios, qui inter Dryopes numerãtur. Isti, etsi Iones, tamẽ aduersus Dores ab Atheniẽsibus quib⁹ parebãt, coacti sũt ipsos sequi. Præter hos, AEoles, quorum Methymnæi naues, nõ tributũ, pẽdebant, Tenedii atque AEnii vectigales erãt. Hi aduersus Bœotos, qui AEoles, vt & ipsi, sunt, atque etiam eorũ cõditores, vnà cum Syracusanis necessitate pugnauerũt. itémq; Platæẽses, inter Bœotos soli Bœotis iure inimicitiarum hostes. Rhodii autẽ atq; Cytherii, Dores vtrique: sed tamẽ Cytherii Lacedæmoniorum coloni pro Athenien sibus, contra Lacedæmonios qui cum Gylippo erant:

[a] Stipendiarii. Ex subditis quidem ac tributariis, Eretr. Chalc. Styr. & Caryst. ab Eubœa erant. Ab insq.

A τε πόλιν καὶ λακεδαιμονίων. [a] τοσίδε γὰρ ἑκάτεροι ἦλθον καὶ ταῖς σικελίαις καὶ ταῖς σικελίας, [b] τοῖς μὲν ξυνεκπεσοῦσι τὴν χώραν, [c] τοῖς δὲ ξωσδιασώσοντες, ὅτι συμφυγούσας ἐπολέμησαν, οὐ χρῆ δίκαιον μᾶλλον, οὐδὲ χρῆ ξυμφέρειν [d] μετ' ἀλλήλων [e] ἕκαστοι, ἀλλ' ὡς ἑκάστοις [f] τῆς ξυντυχίας ἢ χρῆ τὸ ξυμφέρον, ἢ ἀνάγκης ἦν. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν ἰόνες ὄντες ὅτι δωριέας συμφυγούσιοις ἐκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις B ἔτι χρώμενοι λήμνιοι, καὶ ἴμβριοι, καὶ αἰγινῆται, οἱ τότε αἰγιναν εἶχον· καὶ ἔτι ἑσταιεῖς, οἱ ἐν βοιαίᾳ ἑστίαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων [g] μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, [h] εἰσὶ δ' οἳ καὶ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ξυντελῶν, ἐρετριεῖς, καὶ χαλκιδεῖς, καὶ στυρῆς, καὶ καρύστιοι, ἀπ' εὐβοίας ἦσαν· ἀπὸ δὲ νήσων, κεῖοι, καὶ ἄνδριοι, καὶ τήιοι· ἐκ δ' ἰωνίας, μίλησιοι, καὶ σάμιοι, καὶ χῖοι. τούτων χῖοι γὰρ οὐχ ὑποτελῆς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνέσποντο, καὶ τοπλῆσιον ἰόνες ὄντες ἕτοιμοι πολῖται, C καὶ ἀπ' ἀθηναίων, πλὴν καρυστίων. [i] οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες. ὑπήκοοι δ' ὄντες, καὶ αἰανῆι ὅμως ἰόνες τε ὄντες ὅτι δωριέας ἠκολούθουν. τῶν δὲ αὐτῶν αἰολῆς, μηθυμναῖοι μὲν [k] ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, τενέδιοι δὲ καὶ αἴνιοι, ὑποτελῆς. οὗτοι δὲ αἰολῆς αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι βοιωτοῖς μὲν συμφυγούσιοις κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο. πλαταιῆς δὲ κατὰ μικρὸν βοιωτοὶ βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔθος. ῥόδιοι δὲ καὶ κυθήριοι, δωριεῖς ἀμφότεροι. [l] μὲν λακεδαιμονίων ἄποικοι κυθήριοι, ὅτι λακεδαιμονίοις τὸν ἅπαν Γυλίππῳ μετ' ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον·

[a] Τοσίδε γὰρ ἑκάτεροι] ἦγον, πλοῖ γὰρ ἦσαν συμμαχοῦντες ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. οἱ μὲν γὰρ ἀθηναῖοι ὅτι σικελίαν ἐλθόντες, ἔχον πολλοὺς πρὸς συμμάχους· οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ οἱ συμφυγόντες ἐκ σικελίας μαχόμενοι, ὡσαύτως ἐπῆγον τοῖς μεταχόντας τῷ πολέμου, καὶ κινδυνεύοντας ὅτι τὰ δίκαια· τὸν γὰρ συμφυγόντων πάλιν, ὡς τὸν τοῖς συμμαχοῦσιν ἀθηναίοις σκοπὸς τὸ συστήσασθαι χώραν. Καὶ πάλιν τῶν ἐνθῶν τῶν συμμαχησάντων ἀθηναίοις

[b] τοῖς μὲν]πῖς ἀθηναίοις. [c] Τοῖς δὲ]πῖς συμφυγόντας. [d] Μετ' ἀλλήλων ἕκαστοι] συμμαχήσαντες ἀλλήλοις. [e] Τῆς ξυντυχίας] ἀλλ' ὡς ἑκάστοις (φησὶ) σωθέντων, ἢ δίκαιον ἦν ἢ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης ἐπράξαν.

[f] Καὶ ἀπ' ἀθηναίων] ἄποικοι δηλονότι. [g] Οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες] ἦγον οἱ καρύστιοι. [h] Νῆσοι] ἦγον, σὺν ναυσί.

[i] Τοῖς μὲν]πῖς ἀθηναίοις. [k] Τοῖς δὲ]πῖς συμφυγόντας. [l] Μὲν ἀλλήλοις ἕκαστοι] συμμαχήσαντες ἀλλήλοις. [m] Τῆς ξυντυχίας] ἀλλ' ὡς ἑκάστοις (φησὶ) σωθέντων, ἢ δίκαιον ἦν ἢ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης ἐπράξαν.

[n] Καὶ ἀπ' ἀθηναίων] ἄποικοι δηλονότι. [o] Οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες] ἦγον οἱ καρύστιοι. [p] Νῆσοι] ἦγον, σὺν ναυσί.

ῥόδιοι ὄ, ἀργεῖοι ὅλως, συμμαχικοῖς μὲν ῥω- A
εἰδῶσι, γελώοις ὄ & ἀποίκοις ἑαυτῶν ὅσοι μετ'
συμμαχικῶν στρατευομένοις ἰωνικάζοντο
πολεμεῖν. τῶν τε περὶ πελοπόννησον νησιωτῶν
κεφαλλῆνες μὲν & ζακύνθιοι, αὐτόνομοι μέν,
ἀλλ' ὄ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον καὶ τειρόμενοι,
ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν ἀθηναῖοι, ξυνεῖποντο.
κερκυραῖοι δ' μόνον δουλεῖς, ἀλλὰ & κοινὸν
ἦσαν σαφῶς ὅτι κορινθίοις τε καὶ συμμαχου-
σιν, τῷ μὲν ἀποικοι ὄντες, τῷ ὄ ξυγγενεῖς, αἰτία-
σιν μὲν, ἐκ δ' ὑπαρτοῖς, βουλήσῃ ὄ, κατ' ἔθος B
τῷ κορ. τῶν κορινθίων, δ' χ ἧσσον εἴποντο. καὶ οἱ μεσσήνιοι
νῦν καλούμενοι οἱ ναυπάκτῳ, & ἐκ πύλου
τότε ὑπ' ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον
παρεσκευάσθησαν. καὶ ἔτι μεγαρέων φυγάδες δ'
πολλοὶ, μεγαρεῦσι στασιώταις ὅσοι κατ' ξυμ
φοραὶ ἐμάχοντο. τῶν ὄ ἀγῶνα ἐκούσιος μᾶλλον
ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. ἀργεῖοι μὲν δ' τῆς ξυμ
μαχίας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς λακεδαιμονίων
τε ἕδρας, καὶ τῆς παρούσης ἕκαστοι ἰδίας, δω
ρεᾶς ὅτι δωρεὰς μετ' ἀθηναίων ἰώνων ἠκο-
λούθουν. μαντινῆς ὄ καὶ ἄλλοι ἀρκάδων μισθο
φόροι, ὅτι τοῖς ἀεὶ πολεμίοις σφίσιν ἀπο- C
δεδειγμένοις ἐναντίοις εἰωθότες, καὶ τότε τοῖς μετὰ
τῶν κορινθίων ἐλθοῦσιν ἀρκάδας, ἁδὲν ἧσσον δι'
κέρδος ἢ δι' ἀνάγκην πολεμίους χρῆται ὄ καὶ αἰ-
τωλοὶ, μισθῷ καὶ δι' τοι πειθέντες. ξυνέβη ὄ
τοῖς κρησὶ τὰ μάλιστα ῥοδίοις ξυλλαβοῦσιν, μὴ
ξυὶ τοῖς ἀποίκοις ἀλλ' ὅτι τοῖς ἀποίκοις
ἀκουσίως μετ' μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ ἀκαρνάνων
τινὲς ἅμα μισθῷ κέρδει, τὸ ὄ πλέον δημοσθέ-
νους φιλίᾳ & ἀθηναίων εὐνοίᾳ, ξυμμαχοι ὄντες, ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν ὧδε ἰονίῳ κόλπῳ
ὁμιζόμενοι. ἰταλιῶται ὄ, θούριοι καὶ μεταπόν- 253
τιοι ἐν τοιαύταις αἰτίαις τότε στασιωτικῶν
χωρῶν καταλημμένων ξυνεστράτευον, & σι- στασιω-
κελιῶται, ναξίοι καὶ καταναῖοι. βαρβάρων ὄ ἐγε τικῶν
στραῖοι οἵπερ ἐπηκολούθουν καὶ σικελιῶται τὸ πλέον, & στρα
τιωτικῶν

& Rhodii, Dores, vt poteab Argiuis oriūdi, cōtra Syracusanos, qui Dores sunt, itē contra Geloos colonos suos, qui militabāt cū Syracusanis, arma ferre cogebātur. Insulanorū quoq; circa Peloponnesū erāt Cephallēses atq; Zacynthii, liberi illi quidē, tamen quòd essent insulani, Athenienses potius qui mari potiebātur, sequi cogebātur. At Corcyræi nō modò Dores, sed Corinthii planè, Corinthiisatq; Syracusanis, quū horū coloni, illorum cognati essēt, tamen hostes erāt: tū officii gratia erga Athenienses, quibus parebāt, tū libēter, propter odiū Corinthiorū. Etiam qui nūc Messenii vocitātur apud Naupactū, & ex Pylo, quæ tunc ab Atheniēsibus tenebatur, ad hoc bellum assumpti sunt. Itē Megarensiū exules nō multi numero, aduersus Megarēses qui Selinuntii sunt, arma ferebāt, aduersitate fortunæ. Cæterorū autē sociorū magis voluntariū cōmilitium fuit. nā Argiui, societatis gratia potius quā inimicitiarū cum Lacedæmoniis, & suæ cuiusque ad præsens vtilitatis, Dores aduersus Dores, sequuti sunt Atheniēses qui sunt Iones. Mantinēses autē atque alii Arcades mercede cōducti, aduersus apertos perpetuósque sibi hostes assueti ire, tūc lucri gratia, nihilominus eos Arcades qui cū Corinthiis venerant, pro hostibus habebant: necnō Cretenses & Aetoli, stipendio & ipsi adducti. Cōtigitq; vt Cretenses qui vnà cum Rhodiis Gelā condidissēt, nō pro colonis starent, sed contrà illos vltro stipendia facerēt. Acarnanū quoq; nōnulli cū lucri, tum multo magis demerēdi Demosthenis gratia, & erga Atheniēses beneuolētia, socia arma in auxiliū cōtulerūt. Et hi quidē intra fines Ionii sinus. Ex Italicis autē, Thurini & Metapōtini, qui eò necessitatis venerāt seditionis reip. tēporibus, vt comites militiæ assumerentur: ex Sicilien sibus Naxii, & Catanēses: ex barbaris Egestani, qui belli authores extiterāt, & pleriq; Siculorum.

a Tamen sequebātur, coacti quidē, vt præ se ferebāt: sed nō minus sua sponte, quia Corinthios odio prosequebantur.
b Vel, Propter calamitatē. Q.d. Ita cogente eos calamitate. *Intelligit autē eorū exilium.*
c Argiui nihilo magis societatis gratia, quàm propter suū in Lacedæmonios odiū, & singuli priuatī ob præsens *in alios quos odium*, Dores adu. *ad Verbū. Ob priuatū præsens odiū.*
d Ac cæteri Arcades stipēdiarii, *vel mercede conducti*, qui solēt alioqui, quoties hostes alicui ipsis proponūtur, illis, quicunq; sint, arma inferre, tunc itidē eos Arcādes qui cū Corinthiis venerant, nihilo minus *quā alios quoslibet* lucri gratia, hostiū loco habuerunt. Cretenses quoq; & Ætoli, mercede & ipsi inuitati, *vel allecti. Ad Verbū, persuasi. Subaudiendum est autē, Cum Athenien sibus venerunt.*
e Legit ἐόντας pro ἄκοντας.
f Ἰταλιῶται, *Italiē ses, eadē forma quā* Σικελιῶται, *Siculē ses.*
g Metapontini, quum ad talem necessitatem redacta seditio esset, vnà militauerunt. *Intelligē autem talē necessitatem, vt cogerentur ad partes transire, & alterutras se adiungere. Aut (cum Gr. scholiaste) Vt cogerentur ad merenda stipendia profisciscēs. Id enim videtur significare per* αἰτίας μισθοφορικάς.
h Egestani *vnà militarunt*, qui & bonam Sicilien sium partem secum ducebant, & eorum qui *extra Siciliam habitant.* Et nonnulli Tyrrh. *&c.*

α Κατὰ ὄ τὸ νησιωτικὸν] ἦρων, νόμιμον ἔθος. β Οὐ μόνον δουλεῖς] ὅτι πρὸ δηλονότι. γ Αἰτίαις μὲν ἐκ τῶν ὑπαρτοῖς] ἔλεγον (φησὶν) ἐξ αἰτίας ἀπολυθῆναι, ἵν' ὑπαρτικὸς ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ᾖ· οὐχ ἧσσον ὄ βουλόμενοι ἦσαν ἐξ αἰτίας ἕπεσθαι, δι' ὃ πλεῖστοι κορινθίων ἔχθραν. δ Καὶ ξυμφοραὶ ἐμάχοντο] ξυμφοραὶ ἄρτι τὸ φυγὼ λέγ., ὅτι φυγάδες ὅτε τοῖς ξυγγενέσιν ἐμάχοντο. ε Καὶ τῆς παρούσης] τῆς κατὰ τὸ ὠφελοῦς. ζ Οὐδὲν ἧσσον δι' κέρδος] παροιμία, Γινώσκει δ' ὁ κακὸς πάντα κακὸν εἶναι. η Μισθῷ καὶ οὐ πειθόμενοι] ἦλθον μετὰ τῶν ἀθηναίων. θ Ξυγκτίσαντας] αὐτὴ τῇ ξυγκτίσαι. ι Ἐν τοιαύταις] ὅτι ταῖς μισθοφορικαῖς. κ Οἵπερ ἐπηκολούθουν] ἐπαιτίσαντο.

Extra quoque Siciliam nonnulli Tyrrhenorũ, quòd Syracusanis aduersarii essẽt, & Iapyges mercenarii. Tot adeo gẽtes Atheniẽsiũ sũt auspicia sequutę. Ediuerso autẽ Syracusanis auxilio fuere Camarinẽses, illorum finitimi, & qui post hos incolunt Geloi. Nam Agrigentini, *quorum vrbs ordine proxima est*, à partibus aberant. Secundũ hos siti Selinuntini Syracusanas partes sectati sunt, & qui eã Siciliæ partẽ incolũt quæ in Libyam vergit: ex ea autẽ quæ in mare Tyrrhenũ, Imeræi, qui soli omnium è Græcis illic habitãt, solíque illinc auxilio venerũt. Atq; ii demũ ex Sicilia Græcæ nationis fuerunt auxilio, & Dores, & qui sui iuris erãt: at ex barbaris soli Siculi, quicunq; non transierant ad Atheniẽses. Ex iis autem qui extra Siciliam sunt Græcis, Lacedæmonii ducem Spartiatã præstiterunt, cæteros [a] cũ mancipiis, libertini nuper in ciuitatẽ adscripti, à Lacedæmoniis libertate donati: Corinthii soli & classem & peditatum. Leucadii quoque, propter cognationem, Ambraciíq; venerũt, ex Arcadia mercenarii à Corinthiis missi, & Sicyonii necessitate militãtes: ex iis autem qui extra Peloponẽsũ sũt, Bœoti. Sed super has aduentitias copias, ipsi Sicilienses, magnæ vtiq; ciuitates, in gẽtẽ perinde vim omnis generis hominũ sup peditauerunt: si quidem & armatos sanè multos, & naues, & equitatum, & aliam innumerã multitudinẽ cõ traxerũt. Verũ præ omnibus (vt sic dicã) aliis Syracusani ipsi plus copiarũ præstiterũt, tũ pro ciuitatis tum pro periculi magnitudine in quo erant. Atq; hæc vtrorunq; contracta auxilia fuere, ac tũc præstò vtrique parti suæ: neutríq; alia vlla post modũ superuenere. Igitur no immeritò Syracusani ac socii, parta nauali victoria, pulchrũ sibi certamen arbitrabãtur, debellãdo omni Athenien sium, qui tantus esset, exercitu, & vtraque parte illum, mari terráque, effugere prohibendo.

[a] *Vide annot.*

A χὴ τ' ἔξω σικελίας. τυρσηνῶν τε ἰόντες [α] κατ' διαφοράν συμαχοισίων, καὶ ἀπῦγες μισθοφόροι. [β] τοσάδε μὲν μετ' ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. συμαχοισίοις δ' αὐτοβοηθήσ καὶ καμαρινᾶῖοι μὲν, ὅμοροι ὄντες, καὶ γελῶοι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς ἔπειτα, ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων, ὧν τῆ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι σελινοῦντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς σικελίας τὸ πρὸς λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι. ἡμεραῖοι δ' ἀπὸ τῦ πρὸς [γ] τυρσηνικὸν πόντον μέρους, ὧν ᾧ καὶ μόνοι ἕλληνες οἰκοῦσιν. οὗτοι δὲ καὶ μόνοι ἐξ αὐτῦ ἐβοήθησαν. καὶ ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἐν σικελίᾳ τοσάδε, δωρίεῖς τε καὶ [δ] αὐτόνομοι πρότερ ξυνεμάχουν· βαρβάρων δὲ σικελοὶ μόνοι, [ε] ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς ἀθηναίους. τῶν δὴ ἔξω σικελίας ἑλλήνων, λακεδαιμόνιοι μὲν ἤγημόνα ἀπαρτίτιον προεχόμενοι, νεοδαμώδης δὲ τοὺς ἄλλους, καὶ εἵλωτας. δυνάται δὲ ὁ νεοδαμώδης ἐλεύθερον ἤδη εἶναι. κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι προθυμούμενοι, καὶ λευκάδιοι, καὶ ἀμπρακιῶται, [ζ] κατὰ ξυγγένειαν. ἐκ δὲ ἀρκαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ σικυώνιοι ἀναγκασθέντες στρατεύοντες. καὶ τῶν ἔξω πελοποννήσου, βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πόλεις προέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες. καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἀπωλείας αὐτῆς ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους συμαχοισίους αὐτοὶ πλείω ἐποίησαντο ἀφ' ὧν μέγεθος πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων παρασκευαί, τοσαῦτα δὲ ξυνελέγησαν. καὶ πρότερον ἤδη πᾶσαν ἀμφοτέρους πρῆξαν, καὶ οὐκέτι σοῦν σοὶ τέρους ἐπῆλθεν. οἵ τε οὖν συμαχοῦσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν [η] καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ὅτι τῇ μεγίστῃ πόλει νίκην τῆς ναυμαχίας, ἐλθόν τε τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτοῖς, μήτε ἀφ' θαλάσσης, μήτε τῷ πεζῷ ἀφ' φυγεῖν.

α Κατὰ διαφοράν] ἕκαστον. β Τοσάδε μὲν] κατάλογος τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων τῶν συμμάχων συμαχοισίοις κατὰ ἀθηναίων. γ Καὶ οἱ αὐτόνομοι] δημοκρατούμενοι. δ Ὅσοι μὴ ἀφέστασαν] τῶν συμαχοισίων δηλονότι. ε Νεοδαμώδης δὲ] νεοδαμώδης ὁ ἐλεύθερος τάξει τῶν λακεδαιμονίων. ζ Κατὰ τὸ ξυγγενές] τῶν συμαχοισίων. η Καλὸν ἀγώνισμα] ἔνδοξον. συμφέρον.

ἐκλφον δὴ τὸν τε λιμένα βύθυς τὸν μέγαν, ἔχοντα δὲ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τειχίσει πλαγίαις, καὶ πλοίοις, καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀλλήλους ὁρμίζοντες. καὶ τἆλλα, ᾗ ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσουσι, παρεσκευάζοντο· καὶ ὀλίγου σφίσιν ἐς σφᾶς ἐπενόουν. τοῖς δ' Ἀθηναίοις τέως τι ἀπέκλεισαν ὁρῶσι, καὶ τὴν δυσνοίαν αὐτῶν αἰσθομένοις, βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, ὡς ἐς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τήν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, (ὡς γὰρ πέμψαντες ἐς Κατάνην ὡς ἁλωσόμενοι, ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν· ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ αἴω ἀπολιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες ξυντείχισμά τι, ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν ᾖ σθέναι, τοῦτο μὲν φυλάξαι, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοὶ ταῖς ναυσὶ πᾶσαι, ὅσαι ἧσσον καὶ δυνατοὶ καὶ ἀπλοώτεραι, πρὸς ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν πληρῶσαι. καὶ ξυναναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες ταῖς ναυσὶ, πεζῇ ξυμπαραμείναντες ἀποχωρεῖν ᾗ αἱ πάροιθεν μέλλουσι ἡνός χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ ἑλληνικοῦ φίλιοι αὐτιλήψεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν. ἔκ τε γὰρ τοῦ αἴω τείχους ὑπωκατέβησαν, καὶ ταῖς ναυσὶ ἐπλήρωσαν πάσαις· καὶ ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅσοις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχειν ὅτι πλῆθος εἰ) καὶ ξυνεπλήρωσαν νῆες αἱ πᾶσαι, δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. πολλοὺς τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὶ καὶ ἀχρεῖα σκεύη τοῦ τε ἀκαρνάνων καὶ τοῦ ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον· καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐποείσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ὅπερ τὰ πολλὰ ἕτοιμα ἦν, ὁρῶν καὶ σὺν στρατιώταις ὢν τε πολλοῖς καὶ ἐθέλουσι πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατήσειν ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ

Præcludunt itaque cõtinuò maioris portus os, octo ferme stadiorũ, trãsuersis triremibus onerariis, aliisq; nauigiis, ea anchoris stabilietes: cæteráque, si adhuc Atheniẽses pugnare conẽtur, expediũt, [a] nihil etiã paruũ paruifaciẽtes. A quibus Atheniẽses se intercludi cernẽtes, & reliqua quæ iidẽ destinauerãt intelligentes, cõsultandũ sibi putauerunt: cõgregatiq; duces ac præfecti, cùm propter alias difficultates, tum præcipuè propter inopiam cõmeatus, quẽ nec vllum in præsens habebãt (quia præmissis Catanã nuntiis, tãquã profecturi, nequid ad se deueheretur mandarãt:) nec in posterũ habituri erãt, nisi classe superarent: cẽsuerũt superiores muros esse deserẽdos, occupatúmq; ante naues locũ quã minimo possent muro cõcludendũ, vtensiliũ atq; ægrotorũ capacẽ, & hunc præsidio custodiẽdum: cætero peditatu cũctas naues implendas; quæcunque & idoneæ & nõ idoneæ ad cursum forent: ac omnibus rebus in eas cõgestis, prælium nauale committendum: vt si ex eo victores discederent, Catanã se reciperẽt: sin secus, in cẽsa classe, pedestri itinere atque agmine abirent qua parte breuissimè locũ aliquẽ seu barbaricũ, seu Græcũ, qui amicus esset, adipiscerẽtur. Quæ posteaquã agi placuit, illico acta sũt. Nam è superioribus muris ad littus descenderũt, nauẽsq; vniuersas cõpleuerũt, cũctis ingredi adactis quicũq; per ætatẽ quoquomodo idonei essent. Vniuersæ autẽ naues fuerũt ad cẽtũ ac decẽ: in quas impositi sũt cõplures sagittarii atq; iaculatores Acarnanũ aliorúmq; militũ peregrinorũ, [b] ac cætera quæcunq; ab hominibus eius necessitatis eiúsque cogitationis imponi licebat. Hæc quum pleraque iam in expedito forent, Nicias, intuens milites consternato esse animo quòd præter solitum in pugna nauali longè inferiores fuissent, quódque

[a] Nihil paruum animo agitántes. *Vide annot.*

[b] Ac cætera, prout necessitate constrictis & talia in animo habẽtibus licebat, comparárunt. Nicias autem, rebus magna ex parte iam paratis, videns milites const. &c.

α Καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ] νεῶν δὲ ἦν πλῆθος καὶ πεζὸν ταξιάρχους οἱ στρατηγοὶ συνήγαγον, καθ' αὑτοὺς πρότερον βουλευόμενοι. β Ἀπολαβόντες] ἰδιώσαντες. Ἀποκόψαντες. γ Τοῦτο μὲν] τὸ διατείχισμα. δ Καὶ ἀπλοώτεραι] ἀπλοστέρας δὲ ταῖς ἄπλοις πάντα πάσι λέγει, ἀλλὰ ταῖς διὰ πληρωμῆς ἔνδεχαι, ἀπλόους ἰσαμένας. τοῦτο δὲ καὶ ἡ τοῦ λόγου ἐπαγωγὴ δηλοῖ, πάντα πανὶ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι.

ε Ἡλικίας μετέχων] νεότητος. ζ Ὁ δὲ Νικίας ἐπιδὴ] τῷ Νικίᾳ πάλιν προτερο-

πὴν τὴν διαλέξεως δίδωσι, καὶ ὡς καθ' ἡλικίαν πρεσβυτέρῳ, καὶ ὡς μείζονι στρατηγῷ, καὶ ὡς πάλαι τοῖς συγκοινοῖς νενικηκότι, καὶ ὡς ὃν πελοποννήσῳ καὶ ὃν ἄλλοις πολλοῖς τότοις πρὸς ἑκατέρους διαπολεμήσαντι.

præ inopia commeatus periculum summæ rerũ sine mora facere vellẽt, cõuocauit prius omnes, exhortatúsque est, in hunc modũ oratione habita, MILITES, & qui Athenienses, & qui socii estis, certamen quidem quod nobis instat, præcipuè omnibus commune est, vbi de sua quisque salute ac patria non minus quàm hostes nostri laboramus: qui si vicerimus nunc in hac pugna nauali, licebit nobis suã cuique ciuitatem reuisere. Verùm nõ debetis abiecto animo esse, neque id pati quod inexpertissimi hominũ solent, qui, si primis in præliis malè succesit, nunquam deinceps spẽ habent, semper timentes similem calamitatẽ. Sed vos quicunq; adestis Athenienses, permulta iam bella experti, vósque socii Athenié sium, perpetui cõmilitones, memẽtote, inopinatos bellorum esse euentus, [a] ancipitémque fortunam, etsi eam à nobis stare sperabamus. Eóque vos ad pugnandum præparate quemadmodum *pugnare* par est tantam vestrum multitudinem quantam videtis. Nam quod ad nos attinet, quæcunque ipsi vtilia fore animaduertimus circa portus angustias aduersus futuram nauiũ turbam, contráque illorũ pro contabulationibus propugnaculísque apparatum, (vnde nobis antehac nocitum est) ea omnia nos cum gubernatoribus ex præsenti copia prouidimus comparauimúsque. Nam sagittarii permulti atque iaculatores in naues ascendent, & tanta hominum multitudo, quanta, pugnantes quidem in libero mari, non vteremur, (quoniam ad exercendum disciplinam rei naualis impedimento esset onus nauium) sed hîc futura est vtilis, vbi è nauibus prælĩu pedestre committemus. Excogitauimus præterea cùm alia quæ in nauibus ædificanda fuerũt, tum verò aduersus crassitudinẽ lignorum quæ prominẽt è proris illorum, (quod præcipuè nobis obfuit) ferreas manus, quæ nauem hostilẽ, quum simul incurrerit, retro se recipere prohibeant,

[a] Et in hanc spẽ ingressi, fore vt à nostris quoque partibus stet fortuna, vos ad denuò pugnandum, *vel, ad redintegrãdam pugnam*, præparate, &c.

A τὴν τῶν ὁπλιτικῶν ἀπάνειν ὡς τάχιστα βουλόμενος. Διεκινδύνευεν δὲ καὶ κινδύνου ὄντος, ξύγκαλέσας c. 254
ἅπαντας, παρεκελεύσατο τότε τοιόνδε, ἔλεξε τοιάδε, ΑΝΔΡΕΣ στρατιῶται c. τοῖς παροῦσι
ἀλλαχόθεν τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν c.
ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, c.
τοσοῦτον δὲ τῆς σωτηρίας καὶ πατρίδος ἐκείνοις οὐχ c.
ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις. ἢν γὰρ κρατήσωμεν c.
ναυσὶ ταῖς ναυσίν, ἔξεστι τῷ τὴν ἀρχουσαν c.
αὖθις οἰκείαν πόλιν ὁπλίζειν. ἀθυμεῖν δ' οὐ χρή, c.
B οὐδὲ πάλαι ὅταν οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἱ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες, c.
εἶτα ἐλπίδα τοῦ φόβου c.
ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε c.
ἀνθρώπων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων c.
ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων ξυστρατεύονται ἀεί, μνήσθητε τὸ ἐν τοῖς πολέμοις πρᾶγμα λόγῳ, καὶ τὸ τῆς τύχης καὶ ἡμῶν ἐλπίσαντες ἴσχυε, καὶ ὡς αὐτομαχοῦντες c.
ἡμῶν ἐξίως τοῦδε τοῦ πλήθους ὄντος ἀνδρὶ ὑμῶν c.
C αὐτῶν ἐφορᾶτε, τοῦ διακινδυνεύσαντος. ἃ δὲ c.
ἀρωγὰ ἐνείδομεν ὅτι τῇ τοῦ λιμένος στενότητι, τοῖς μέλλουσι ὄχλου τῶν νεῶν ἔσεσθαι, καὶ τοῖς τὸ ἐκείνων ὅτι τῶν καταστρωμάτων διακινδυνεύσουσιν, οἷς τοῖσδε ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νεὼς ἐκ τῶν πρόσθεν, μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκευασμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ὁπλισόμενοι, καὶ ὄχλος, οὐ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει, οὐκ ἂν ἐχρώμεθα,
D διὰ δὲ βλάπτειν ἂν τὸ ὁπλιτικὸν τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν· ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἴσως διακεκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ τοῖσδε ἔσεσθαι. εὕρηται δ' ἡμῖν ὅσα μὴ αἰτιναυπηγεῖσθαι καὶ πρὸς ταῖς ἐπωτίδων αὐλίοις παχύτητας, ὥστε μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χερσὶν σιδηραῖν ὁπλισθαι, αἳ κρύσεσι τὸ πάλιν ἀνάχρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τις ὁπλίτης

[a] Διακινδυνεύειν] δὲ καὶ κινδύνου ὄντος. β Ἐστὶ τοῦ] ἔνι ἀφ' ἡμῶν. γ Ἐπίσης δὲ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν] ἔπειτα (φησὶ) παρὰ τὴν χρόνῳ δυσελπιδίς εἰσι, καὶ προσδοκῶσιν ὁμοίως ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰ μέλοντα. δ Τῶν ἐν τοῖς πολέμοις πρᾶγμα λόγῳ] Ὁμηρος, Ξανθὸς ὀνυάλιος, καὶ τὸ κλονέοντα κατέκτα. ε Καὶ τὸ τῆς τύχης] ἴσχυε, δυτυχίας. ζ Καὶ ἡμῶν ἐλπίσαντες εἶναι] καὶ τὴν τύχην καὶ ἡμῶν συλλήψεσθαι ἐλπίσαντες. α Ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε] ὃν δὲ τῇ νεῶ καὶ ἀνάγκην ἀπὸ νεῶς γίνεσθαι πεζομαχίᾳ ἐπιπλεῖσθαι ἔσαι. θ Εὕρηται δ' ἡμῖν] αὐτὸ τοῦτο, ἐξεύρηται ἡμῖν ὁπλισθαι χερσὶ σιδηραῖς, αἳς προσπούσας τὰς ναῦς τὰς πολεμίας κρατήσομεν, ὥστε μὴ δύνασθαι ἐξαναχωρήσεως ἐμβάλλειν ἡμῖν. ι Ὅσα μὴ αἰτιναυπηγῆσαι] χρήσεται, ὅσα μὴ αἰτιναυπηγεῖσθαι. κ Τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς] αὐτὰ τὰ, τῶν οὐκοίσιν. λ Ἐπιβολαί] ἤγουν, αἱ πλαγαὶ εὕρηνται ἡμῖν.

» τούτοις οἱ ὅπλα βάτην ὑποσυργῶσιν. ἐς τοῦτο A
» γὰρ δὴ ἐωπλίσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀν-
» τὶ τῶν νεῶν. καὶ ὃ μήτε ἀζεῖς ἀναχρούε-
» σθαι, μήτ' ἐκείνοις ἐᾷν, ὠφέλιμον φαίνε-
» ται· ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον αὐ
» τὸ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχει, πολεμίας οὔσης. ὧν
» χρὴ μεμνημένους, ἀμφισβητεῖσθαι ὅσον αὖ
» δύνασθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτὴν, ἀλλ-
» λὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεώς, μὴ πρότερον ἀ-
» ξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢν μὴ τοὺς ἀπὸ τῶν πολε-
» μίων καταστρώματος ὁπλίτας ᵃ ἀπαράξητε. B
» ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν
» ναυτῶν προσήκειν ὑμῶν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν
» μᾶλλον δὲ ἔργον τοῦτο. ὑπάρχει δ' ὑμῖν
» ἔτι νεῶν γε καὶ πλείω τῶν πεζῇ βιάσασθαι.
» τοῖς δὲ ναύταις πρέπει, ὃ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
» τῷδε καὶ δέομαι, μὴ ἐκπεπλῆχθαι μὲ ταῖς
» ξυμφοραῖς ἀγαν, μήτε προθυμίᾳ ἀπὸ
» τῶν καταστρωμάτων ἔτι θελτίω νῦν ἔχοντας, καὶ
» ναῦς πλείους. ἐκείνῳ τε τῷ ἡδονῇ ἐν-
» χρῆσθαι ὡς ἀξίᾳ ὄντι ἅμα σώσασθαι, εἰ C
» τέως ἀθλιωτάτοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑ-
» μῶν, τῆς τε φωνῆς τῇ βιαίᾳ μιᾷ, καὶ τῇ ἐμ-
» πειρίᾳ τῇ μιμήσει, ἐθαυμάζεσθε· καὶ τῷ ἐλ-
» λάδι, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ
» ἔλασσον· καὶ ὃ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβε-
» ρὸν τοῖς ἐναντίοις, καὶ ὃ μὴ ἀδικεῖσθαι,
» πολὺ πλεῖον μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μά-
» νοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως
» αὖ αὐτὴν νῦν μὴ καταστρέδιδοτε· κα-
» ταφρονήσαντες δὲ κοσμίως ἴοντε, οἷς πολ- D
» λαχοῦ νενικήκατε, καὶ σικελιωτῶν, ὧν οὐδὲ
» αὐτὶ ζῆναι ὤοντο, ἕως ἥκμαζε τὸ ναυτικὸν,
» ἡμῶν ἠξίωσεν, ἀμυνάσθαι αὐτούς, καὶ δείξατε
» ὅτι καὶ μετ' ἀθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡμῖν
» πρὸς βιαίαν χρείαν ὄντι ἑτέρας βέτυ-
» χούσης ῥώμης. τοὺς τε ἀθλιωτάτους ὑμῶν πά-
» λιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὔτε
» ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταύ-
» δε, οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπολείπετε.

[a] Si modò vectores quæ his consentanea sunt administrent.

[b] Atque adiſta non minus armatos quàm nautas adhortor, & eo quidē magis, quòd eorum qui desuper pugnant, hoc officium est. Quin etiam situm est in vobis nunc quoque magnam victoriæ partem peditatu cōsequi. *Potest autem fortassē aliter etiā exponi. Vide annot.*

[c] Quinetiam vt reputetis quàm operæpretium sit priſtinam illā voluptatem conſeruari, quotquot antea pro Athenienſibus, quanuis non eſſetis, habebamini, & cùm ob ſermonis *noſtri* peritiam, tum ob inſtitutorum, *vel morum noſtrorum*, imitationem. *Id eſt, quòd Vos ad noſtra inſtituta vel mores noſtros conformaretis*, toti Græciæ ſummo in pretio eratis, conſortes, &c.

[d] Etiam cum imbecillitate & calamitatibus, aliorū robore proſpera fortuna vtente potentiorem eſſe.

» οὐδὲ οἱ ναῦται πρὸς ἀπαράξειν τοὺς πολεμίους
» ξυναίσιοι. δ Καὶ ὃ τῷ αὐτῷ πλοῖ τῷδε ἐν
» ᾧ παραινῶ (φησὶ) δέομαι. ε Καὶ τὰς ναῦς
» πλείους ἢ τῶν πολεμίων νεῶν. ἢ, νῦν πλείους
» ἦσαν πρότερον. ζ Τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι
» ἐνθυμεῖσθαί τε ἄξιον ὄντα δεῖ φυλάξαι τὴν ἡδονήν. ἡδονὴν γὰρ λέγει ὅτῳ φέ-
» ρει, δηλονότι τῷ θαυμάζεσθαί τε καὶ τὸ ἑλλάδι,
» καὶ καλῶς τὸ ὠφελεῖσθαι· ἔνι τε τῷ μὴ ἀδι-
» κεῖσθαι αὐτὸ, καὶ ἐν τῷ φοβεροὶ εἶναι τοῖς ἐναν-
» τίοις φαίνεσθαι. η Οἱ πάνυ ἀθλιώτατοι
» νομιζόμενοι] τοῖς μετρίοις λέγει. θ Καὶ
» τὸ ὠφελεῖσθαι] ἤγουν κερδαίνειν.

miles apud naualia, neque aliam armatorum iuuentutem vobis reliquam esse:

[a] Ἀπαράξητε] αἰτὴν τὴν καταβάλητε. ἤτοι μὴ ἀφαιρεῖν ἐκ συμβάσεως ἀποσπᾶν. [β] Ὅσῳ τῶν αὐτῶν μᾶλλον] τὸ μᾶλλον ἐνταῦθα συγκριτικὸν, ἀλλὰ διαβεβαιωτικόν.

& , siquid aliud contingat vobis quàm vincere, protinus [a] hostē illinc huc nauigaturū aduersus nostros hîc relictos, qui inualidi erūt ad illos qui illic fuerit, & qui superuenerint, tutandos. Vósque [b] continuò partim in Syracusanorū venietis potestatē (cōtra quos qua mē te veneritis, ipsi vos cōscii estis) partim in Lacedæmoniorum, qui illic stāt. [c] Quare quū vobis de his duabus rebus certamē constitutū sit, si vnquā antehac, nunc maximè annitamini, memores & singuli & vniuersi, classem hāc quæ nunc pugnatura est, eā demū esse Atheniēsiū & peditatū & naues, & vrbē, & ciuitatē reliquā, denique [d] magnū nomē Athenarū: pro quibus, siqua in re alius alii præstat, aut peritia aliqua, aut animi præstantia, is nunquā opportunius quàm hodie se ostētauerit, & sibi ipsi vtilis, & cæteris salutatis futurus. His Nicias suos exhortatus, euestigio iussit vt naues cōscenderent. [e] quod Gylippo atq; Syracusanis in prōptu erat sentire: quippe qui illos sese ad pugnandū præparare conspicerēt, facti etiā certiores de manibus ferreis quas in ipsorū naues iecturi essent Athenienses. Idcóq;, sicut aduersus alia, ita aduersus hoc remedia adhibuerunt. proras enim & bona ex parte superiora nauiū coriis contexuerūt, vt in his nihil haberet manus iecta quod prehēderet, sed laberetur. Quæ postquā præparata sunt omnia, iidē qui hæc militibus præparauerāt, duces eorū, ac Gylippus, talia apud illos verba fecere. Quod præclarè se habeāt quæ hactenus gessimus, quódq; de præclaris in posterū rebus certamē nobis futurū sit, Syracusani atq; socii, vt videmini, pleriq; cognoscitis: (non enim tā prōptè prælia adissetis) si quis tamen id non perinde ac debet sentit, hunc edocebimus. Quū enim Atheniēses huc loci se cōtulissent, primùm ad Siciliā subigendam, deinde,

A "εἴτε ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ ὃ χρὴ εἶναι ὑμῖν, "
"ὅσοι τε ὧδε πολέμιοι θύραι ἐπ' ἐκεῖνα "
πλοῦν ὁρμῶσι, καὶ οὗ ἐκεῖ ὑπολοίποις ἡμῖν "
ἀδυνάτοις ἔσονται ὁρμᾶσθαι τούς τε αὖ ἐκεῖ καὶ τοὺς "
ἐπελθόντας ἀμυνάσασθαι. καὶ οἱ μὲν αὖ τοῦ "
συραγουσίοις θύραις μέγιστοι δὴ, οἷς αὖ οἵ τε οἷα 255
γνώμη ἐπήλθετε· οἱ δ' ἐκεῖ, τοῦ λακε- "
δαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε τοῦ ἀμφο- "
τέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴ ποτε, καὶ "
B πάλιες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νεῶν ἔσομε- "
νοι, καὶ πεζοὶ τοῖς ἀθλιωτάτοις εἰσὶ καὶ νῆες, καὶ "
ἡ ὑστάτοιπος πόλις, ἣ δὲ μέγα ὄνομα τῆς "
ἀθλιωτῆς· ὧν εἴτις ἢ ἕτερος ἑτέρῳ παρα- "
φέρῃ ἢ ὑπερήμῃ, ἢ θυμῷ, ἢ ψυχίᾳ, οὐκ αὖ ἐν "
ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδείξαιμεν, αὐτός "
τε αὐτῷ ὠφέλιμος ἥδιστος, καὶ τοῖς ξύμπασι "
σωτήριος. Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρα- "
κελευσάμενος, θύραις ἐκέλευε πληροῦν τὰς "
ναῦς. παρῆν δὲ Γύλιππος καὶ τοῖς συραγουσίοις
C πρῶτον μὲν ἀθαύμαστος, ὁρῶσι καὶ αὐτὸν τὴν "
παρασκευήν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ ἀθηναῖοι· "
παρεληλύθει γὰρ αὐτοῖς καὶ ἡ βουλὴ τῶν "
σιδηρῶν χειρῶν. καὶ παρὼν τά τε ἄλλα ἐξηρτύ- "
σαντο ὡς ἔκαστα, καὶ [f] παρὼν τοῦτο. τάς τε γὰρ "
πρῷρας καὶ τῆς νεὼς αὖ ὅτι πολὺ κατε- "
βύρσωσαν, ὅπως αἱ ἐπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι "
αὖ τι λαβεῖν ἡ χεὶρ ὑπερβαλλομένη, καὶ ὅτι "
πολλὰ ἕτοιμα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκεί- "
νοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, καὶ ἔλεξαν
D τοιάδε, ¶ Ὅτι μὲν καλὰ τὰ παρεσκευ- "
ασμένα, καὶ ἴσασι καλῶς τῶν μελλόν- "
των ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ συραγουσίοι καὶ ξύμ- "
μαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι "
(σαφὲς γὰρ αὖ οὕτως αὐτῶν παρῆν θυμεῖσθαι) καὶ εἴτις μὴ ὅτι ὅσον δεῖ ἠθη- "
ται, σημαινόσθω. ἀθλιωτάτους γὰρ " ἐς "
τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας, παρῆν μὲν "
ὅτι τῆς σικελίας καταδουλώσῃ, ἔπειτ', "

[a] Hostem hinc illuc nauigaturū, & qui è nobis ibi reliqui sunt, haud satis virium habituros ad propulsandos & eos qui ibi *iam sint*, & eos qui superuenerint. *Ad verbum, Eos qui hic sunt hostes ad illa, vel aduersus illa, nauigaturos. Videtur autem hic durè (sicut alibi) neutrum pro masculino vsurpatum esse, quū ἐκεῖνα τῷ ποσὶν ταυσίοις, quod masculinum est, referre.*

[b] Continuò in Syr. ven. pot. (contra q. ἔσῃ.) qui autem illic sunt, in Lacedæmoniotū.

[c] Quare quum vobis certamen propositum sit, in quo vnò de vtrisque agitur, fortiter (si vnquam aliàs) obsistite, memores, &c.

[d] Magnum illud nomen.

[e] Gylippus autē & Syracusani poterant quidem ex apparatu quem videbant, intelligere nauale prælium commissuros esse Athenienses, sed & de ferrearum manuum insidiis perlatus antè fuit ad eos nūtius. *Vel, Præmonsti fuerūt de ferr. &c. Sed pro ὑπεβολὴ malim ὑπεβολὴ, quod & Valla planè videtur legisse.*

[a] Εἴ τε ξυμβήσεται τι ἄλλο] ἀφημύσαται ἡνίξατο τῶν ἦθαι. [β] Τοῖς τε ὧδε πολεμίοις] ὑπὸ κοινῶν τὸ ὑπομμνήσκω. [γ] Ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες] ἤτοι, ὑπὲρ τε τῆς οἰκείας δουλείας ὑμῶν, καὶ τῶν ὀκεῖ τῶν ἄλλων ἀθλιωτάτων. [δ] Ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς] αἰσθάνεται ὁ ἀλκιβιάδης. [ε] Καὶ ἡ ὑπεβολὴ] ἡ αἰτίαψις. [ζ] Πρὸς τοῦτο] ἥγουν, θεὸς τῶν αἰπλαβολὴν τῶν σιδηρῶν χειρῶν. [η] Παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος] πάντες ὑπὸ ἑνὸς ἀκούουσι τοῦτοις παρεκελεύσαντο. οἱ στρατηγοὶ δὲ συραγουσίων, ὡς ὑπὸ αὐτῶν ὄντες δεδηλωμένοι· οἱ δὲ συραγουσίων, ὡς αἰσθανόμενοι ὑπὸ τῶν ἐφόδων τοῖς ἀθλιωτάτοις ἐκείνοις, ὡς νικησόμενοι καὶ πεζῇ ἀθλιώτατοι βεβοηθηκότες μόνοι τῶν ἀπὸ πελοποννήσου. Γύλιππος μὲν στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ ἄπαξ ὧδε τῶν λακεδαιμονίων ἐκπεμφθείς. πάντας δὲ εἰκὸς ἠδομένους καὶ αὐτὰ μάρας καὶ ὁμοῦ τῶν δεδιέξιν πιεῖσθαι ὧδε αὐτούς. [θ] Τὰ παρεσκευασμένα] ἤγουν, ἡ παρεγκλημάτων νίκη. [ι] Ἀντιλάβεσθαι] αἰσθάνεσθαι. [κ] Εἰς τὴν χώραν τήνδε] ἤτοι, καθ' ὅλης τῆς χώρας.

» " εἰ καθορθώσαι, καὶ τῆς πελοποννήσου καὶ A
» τῆς ἄλλης ἑλλάδος, ⓒ ἀρχιὼ τιὼ ἤδη με-
» γίστη τῶ τε παρὰ ἑλλήνων ⓒ τῶ ναυ κεκλη-
» μένους, πρῶτοι αὐθρώπων ὑπομείναντες ὦ
» ναυτικῷ, ὥσπερ πρώτα καὶ τέρην, ταὶ μὲν νε-
» νικήκατε ναυμαχίας, τιὼ δ' ὐκ τὸ εἰκότος
» νεῶν νικήσετε. " αὐδρες γὰρ ἐπειδὰν ὦ ἀξιοῦσι
» παρούσχην κολουσθῶσι, τὸν ὑπολοιπον αὐ-
» τῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ὄντα
» ἢ εἰ μήδ' ὡπίστησεν προσδόκητον. " καὶ ταῖς πρὸς B
» ἐλπίδα τὸ αὐχήματος σφαλλόμενοι, καὶ
» τῶδε ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἀνδιδάσιν. ὃ νεῶ
» ἀθηναίοις εἰκὸς πεποιθέναι. ἡμῶν δὲ, τὸ, τε
» ὑπάρχον πρότερον, ὥσπερ καὶ αἰεπιστή-
» μονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότε-
» ρον νεῶ, " καὶ τῆς δοκήσεως προσγιγνομέ-
» νης αὐτοῖς, ὃ κρατήσομεν εἰ δὲ κρατήσομεν
» ἀνικήσαμεν, " διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς.
» Ταὶ δὲ πολλαὶ, πρὸς ταὶ ὀπτιχρήσοις ἢ με-
» γίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τιὼ προθυμίαν
» παρέχεται. " τά τε τῆς αἰτιμιμήσεως αὖ- C
» τῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν, ταῖς μὲν ἡμετέ-
» ραις τρόποις ξυνήθη τε ὄντι, ⓒ ὐκ αἰάρμοστοι
» πρὸς τιὼ ἐκείνην αὐτῶν ἐσόμεθα. ⓓ δὲ
» ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ὀπτὶ τῶν καθ-
» ἑστρωμένων παρὰ δὲ καθεστηκὸς ὦσι, " πολ-
» λοὶ δὲ ἀκοντίσαι χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν, ἀ-
» κροναῦται τε καὶ ἄλλοι ὀπτὶ ναῦς ἀναβαί-
» τες, " οἱ οὐδ' ὅπως καθεζόμενοις χρὴ τὸ
» βέλος ἀφῆναι θυρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦ-
» σί τε παὶ ναῦς, " καὶ ὧν σφίσιν αὐτοῖς πολ- D
» τες, " ὐκ ὢν ταῖς αὐτῶν τροπῶ κινούμενοι,
» ταραξόνται; ἐπεὶ καὶ ταῖς πλήθει τῶν νεῶν
» ὐκ ὠφελήσονται· εἶτις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅ-
» τι ὐκ ἴσας ναυμαχήσῃ, πεφόβηται. " ὧν
» ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ, ὀργότεραι μὲν ἐς τὸ

si cœptis bene cessisset, ad subigendã Peloponesum, cæterámq; Græciã: eos maximo imperio præditos cũctorũ & superioris & nostræ memoriæ Græcorũ, vos primi omniũ resistentes classe (qua illi cuncta obtinuerunt) aliquoties superastis, & nunc (vt fides est) superabitis. [a] Nã qui bellũ inferunt iis quibus præsse se dignos putant, si spe decepti, & sua quam præsumpserant opinione infirmiores succumbant, horum mox animus, sicut antea supra vires, ita postmodum infra vires est: id quod nunc Atheniẽsibus accidere credibile est. At vobis, qui quũ adhuc imperiti essetis, tamen obsistere ausi estis, nunc validioribus effectis, accedente persuasione vestræ strenuitatis eximiæ, quòd strenuissimos superastis, duplex ad esse singulis spes debet: [b] vna, & ea maxima, quæ perinde maximã fiduciã præbet, quòd multa à nobis ad audendũ cõparata sunt: altera, quòd hostes morẽ nostrũ nostrámque consuetudinẽ in apparando exercitu imitantur: per quod non incompositi aduersus singulas eorũ naues erimus. At illi quũ solito frequentiores armati tabulatis superstiterint; ex magna parte (vt sic dicam) terrestres iaculatores, veluti Acarnanes, alíque id genus hominum; qui ne sedentes quidẽ inuenient quomodo tela emittere debeant, [c] quidni stantes in nauibus aberrabunt à nostris hominibus feriendis, & inter seipsos alius alio modo titubantes tumultuabuntur? Quibus ne multitudo quidem nauium proderit: nequis vestrûm eas, etsi plures quàm nostræ sunt, reformidet. Illæ enim quum multæ sint, tardiores erunt ad id

a Nam ii quorũ vires circa eam rẽ qua se aliis præstare putant, fractæ fuerint, *vel, quorũ animus fuerit impetus*, multo minorem in posterum de se concipiunt opinionem quàm si ab initio illud sibi non persuasissent: & ex inopinato spe, ob quam animos attollunt, excidentes, in iis quæ vel infra vires sunt, succumbunt. Quod nunc Athen. *egre.*

b *Vide annot.*

c Quî fieri possit vt non ipsas naues in periculum coniiciant, & omnes inter se perturbationẽ confusionémque excitent, dum *intra se tali* non iam suo modo corpus mouebunt? *Ad verbũ Suo modo mouebũtur. Vel* possus κινούμενοι *pro* κινοῦσιν ἑαυτούς.

---

a Εἰ καθορθώσαι] ἤγουν ξυμπαγυχήσαι. β Ἀνδρες γὰρ ἐπειδὰν ὦ ἀξιοῦσι παρεῖναι κολουσθῶσι] ὁπόταν γὰρ αὐδρες ἐλαττωθῶσιν ἐν πόνῳ ἐν ᾧ δοκοῦσιν ὑπερέχειν τ' πέλας, ἧς πεπαλαικασὶ ὦ φρονήματι πεπαιτνῦν) μᾶλλον ἢπερ ὑδὲ ὅλως ἢ κατ' ἀρχάς. γ Καὶ ὦ παρ' ἐλπίδα ἢ παρ' ἐλπίδα σφαλέντες ἐφ' οἷς μέγα φρόνησαν (φησὶν) αὖθις ἐν τοῖς ἔργοις ἀνδιδάσιν, ἀπροσδοκητότεροι ⓒ χείρους γινόμενοι τῆς ἐν ἀρχῇ ὑμετέρας ἀνδρείας ὑμῶν. δ Καὶ τῆς δοκήσεως] τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος. ε Διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπὶς] τὸ μὲν διπλασία, αἰτὶ τῶ πολλαπλασία· οὐχ ἑκάστου δὲ ἡ ἐλπὶς διπλασία, ἀλλ' ἐξ ἑκάστου τῶν εἰρημένων διπλασάζεται, ὁπ τῶ καταπεπωκέναι τοὺς ἀθηναίους τοῖς φρονήμασι, κἀκ ὃ δόκησιν ἔχειν ὅτι κρείττους ἐσμὲν ἢ οἷς κρείττους ἐνικήσαμεν. ζ Τά τε τῆς αἰτιμιμήσεως αὐτῶν] μιμούμενοι ἡμᾶς (φησὶν) οἱ ἀθηναῖοι, πολλοὺς ὁπλίτας ὁπτιβεβαστακότες ὁπτὶ τὰ καταγρώμενα, ὅταν ἡμῖν μὴ οἰκείους ὦσι, ἢ δι' ὃ τῶν ὁπλιτῶν ὀλίγους ἀναιρῶσιν, ὀλίγα πὰ ὁπτιφερόμενα. η Πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν] ὡς ὦ τῆ πρώτη θαλασσίοις εἶπε τοῖς ἐμπειρίαν ἔχουσι τῶν ναυτικῶν, οὕτως ἀρτὶ χερσαίοις οὐ τοῖς ἠπειρώταις, ἀλλὰ τοῖς ἀπείροις θαλασσῶν φησίν. θ Οἱ οὐδ' ὅπως καθεζόμενοι] οἱ οὐδὲ καθεζόμενοι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν δυνήσονται. μίαν δὲ ἀπέφασιν ἠγητέον λείπειν· ἵνα ᾖ τὸ πλῆρες, οἱ δὲ οὐχ θύρησιν οὐδ' ὅπως χρὴ τὸ βέλος καθεζόμενοι ἀφεῖναι. ι Καὶ ὧν σφίσιν αὐτοῖς ταῖς] τῆς ἐξῆς, καὶ ὧν σφίσιν αὐτοῖς ταῖσδε ταραξόνται. κ Οὐκ ὢν ταῖς αὐτῶν τροπῶ κινούμενοι] οὐ χρὴ τὸ συμπλεῖν ἕκαστος ὁπτὶ τῶν νεῶν κινούμενος. λ Ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ] ὀξυσήμαντα.

exequendũ quod *gubernatores* vo-
lent, opportunissimæ autẽ machi-
namẽtis quæ ad eas affligendas cõ-
parauimus. [a] Quod verissimũ esse
cognoscatis licet ex iis quæ vos ar-
bitramur apertè audisse. Ingẽtibus
isti malis euicti, & præsenti rerum
penuria vrgẽte, ad desperationem
redacti sunt, nec tã apparatui suo
cõfidunt, quàm (id quod possunt)
temeritati fortunę, vt aut perrum-
pentes classem nostrã, elabãtur, &
in altum vela faciãt: aut, si hoc ne-
queant, terrestrẽ profectionẽ mo-
liantur: [b] nimirũ, vt in hoc rerũ sta-
tu, nõ deteriora sequuturi. [c] Cũ istis
igitur tam confusis hominibus, &
quos fortuna sua tradidit, infestis-
simorũ hostium animo pugnã cõ-
seramus: existimãtes æquissimum
esse, simul de aduersariis [d] qui ad
nos vexãdos venerunt, sumere vl-
tionẽ, & saturare animi iracundiã,
simul inimicos propulsare, [e] rẽ no-
bis maximè voluptati futurã, quo-
ties alicubi narrabitur. Nam quòd
inimici atque inimicissimi nobis
sint isti omnes, cognoscitis, qui
huc ad nos in seruitutẽ redigendos
traiecerũt, [f] si prosperè pugnassent,
nos viros sũmo supplicio, nostros
liberos atque vxores extrema de-
formitate, totã denique ciuitatem
maxima ignominia affecturi. Qui-
bus de causis nemo vestrum molli
animo esse debebit, neq; pro lucro
ducere quòd illi abeant nullo peri-
culo nostro. Nã sine periculo no-
stro abibunt etiãsi vicerint. Si verò
id effecerimus quod facere debe-
mus & volum⁹, vt istos puniamus,
cunctæque Siciliæ pristinam agri-
colationem ac libertatem restituamus, etiam certiorem quàm an-
tea fuerat, profecto pulchrum
nobis hoc certamen est: & ra-
rissima talium periculorum oc-
casio, vt ex aduersa fortuna mi-
nimum damni fiat, ex prospe-
ra plurimum lucri. His verbis Syracusanorum duces ac Gylippus suos & ipsi
milites adhortati, inuicem naues implent, simulac Athenienses *idem facere*

A δραῖν ἃ ὧν βούλονται ἔσονται, ῥᾴσαι δ' ἐς ὃ
βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκευάσαμεθα.
Ὃ δ' ἀληθέστατον γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι. ὑπερβαλλόντων
γὰρ αὐτῶν τῇ κακίᾳ, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ
τῆς παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν κατέστησαν, οὐ πολλακοῦ πίστει μᾶλλον, ἢ 256
τύχης ἀποκινδυνεύσει οὕτως ὅπως δυνατὰ ἴσα ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν, ἢ κατὰ
γῆν μετὰ τοῦτο τοῖς ἀποχωρήσειν ποιήσωνται, ὡς
B τῶν γε παόντων οὐκ ἂν περιέξοντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀπαξίαν τε τοιαύτην, καὶ
τύχῃ αἰδρῶν ἑαυτοῖς παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων, ὀργῇ περισμίξωμεν. καὶ
νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶ)
πρὸς τοὺς ἐναντίους, οἳ ἂν ὡς ὑπὲρ ἐμφερῆ
τὰ πρεσπεσόντος δικαιώσωσιν, ἀποπλῆσαι
τῆς γνώμης ὃ θυμούμεθον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς
ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, καὶ ὃ λε-
χθήσεσθαι πού ἥδιστον εἶ). ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθι-
C στοι, πρῶτοι ἴστε, οἵτε ὑπὲ τοῦ ἡμετέραν ἦλ-
θον δουλωσόμενοι. ἐν ᾧ εἰ κατορθώσομεν,
αἰδράσι μὲν αὖ τὰ ἄλγιστα πεποιήσομεν,
παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀνθρεπέστατα, πό-
λει δὲ τῇ πάσῃ τοῦ αἰσχίστου ὑπόκλησιν.
αὐθ' ὧν μὴ μαλακισθῆναι τινὰ πρέπει,
μηδὲ ὃ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοῖς, κέρδος
νομίσαι, τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν,
ὁμοίως δράσουσι· ὃ δ', πεπαθηκότων ἐκ τοῦ
εἰκότος ἃ βουλόμεθα, τοῖσδε τε κολασθῆναι,
D καὶ τῇ πάσῃ σικελίᾳ, κεκτημένῃ νῦν πρὶν,
ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων ὅτου ἀσφαλιούμεθα; οἷς
ἂν ἐλάσσω ἐκ ὑπάρχῃ σφαλῆναι βλάπτοντες,
πλεῖστα ἀφ' ὧν τυχόντες ὠφεληθῆναι. Καὶ
ὡς μὲν τῶν συρακοσίων στρατηγὸς καὶ Γύ-
λιππος, τοιαῦτα καὶ αὐτοῖς τοῖς στρατεύμασι παρεκελεύσαντο, ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς οὗτοι, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι

---

a Rem autem, vt se habet verissimè, intelligite, *Vel, intelligatis licet*, ex iis quæ nos certò accepisse arbitramur. Ingentibus enim malis *&c.*

b Vtpote quibus nullus præsente peior esse possit rerum suarum status. *Vel*, Peiore cõditione quàm nũc sunt, esse non possint.

c Aduersus igitur talem confusionem & fortunam hominũ infestissimorũ, quæ se *nobis* tradidit, pugnam irati conseramus. *Q. d. Pugnam ira nostra de gnam conseramus. Vel, Stomachum in eos inter pugnandum effundamus.*

d *Videlannot.*

e Quæ quidem res fertur esse iucundissima. *Vide annot.*

f Si id efficere potuissent.

---

a Ῥᾴσαι δ' ἐς τὸ βλάπτεσθαι] ῥᾳδίως (φησὶ) βλαβήσονται ὑπὸ τῶν ἡμῖν παρεσκευασμένων. β Οὐ πολλακοῦ πίστει μᾶλλον] οὐ τῇ πολλακοῦ δηλονότι πιστεύοντες, ἀλλὰ δέκαι ἄλλου τοῦ εἰκότος ὄντος, ὅτι τῇ τύχῃ τὸ μέλλον πιστοῦνται. γ Καὶ τύχῃ αἰδρῶν] ἢ πρὸς τύχῃ αἰδρῶν πολεμίων ἡμῖν ἠπημένων. δ Καὶ νομίσωμεν, ἅμα] νομιμώτατόν ὅτι (φησὶν) ὀργῇ περισμίξαι τοῖς ἐναντίοις. περσῶπον γὰρ τοῖς ἀμφοτερόφοις τοὺς ἀδίκως ἐπελθόντας, παίσασθαι τοῦτο, καὶ κρίνειν ὅπ δεῖ ἀπολλῦσαι τὸν δικαίων ἐν τῇ ἀμυνεῖα τῶν ἀδικήματος. ε Καὶ τὸ λεχθήσεσθαι πού] τὸ ἐχθροὺς ἡμωρήσασθαι. ζ Ἐν ᾧ, εἰ κατορθώσομεν] ἐν τῷ δουλώσασθαι ἡμᾶς. η Τὰ ἀνθρεπέστατα] τοῖς αἰδραποδισμοῖς. θ Τὴν αἰσχίστην ὑπόκλησιν] ἢ δουλεία. ι Καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων ὅτου ἀσφαλιούμεθα;] ἢ δέκαιοσία; καλὸς ἡμῖν ὁ ἀγών ὅτι. ἐκ γὰρ πεφεξαίτων ἀλλ' ὅσα βουλόμεθα, ὑπέ τε κολασθήσονται, ἐκ ἡ πᾶσα σικελία ἐλευθερωθήσεται. κ Επειδὴ καὶ τοῖς ἀθηναίοις ἡ ἀντοπλοῦσα] πληρουῦτας δηλονότι τὰς ναῦς.

ἠθαύμαστο. ὁ δὲ Νικίας, ἔτι τῶν παρόντων ἐκ πεπληγμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος, καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη ἦν, ὅτι καὶ ὀσονοῦν ἔμελλον ἀπάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅταν πάχιστον ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πρός τε ἔργῳ ἕτοιμοι ἐνδεᾶ εἶεν, καὶ λόγῳ ἀλλοῖς ὅπως ἐκεκαὶ εἰρῆσθαι, ἀθρόους τοὺς τριηράρχους ἑνὰ ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ φυλῇ· ἀξιῶν τό, τε κατ' ἐαυτὸν, ᾧ ἐκέκτητο λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ἃς ἀπέφαινε πάντων οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν· πατρίδος τε τῆς ἐλευθεροτάτης ὑπομιμνήσκων, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὸ διαιτᾶσθαι ἐξουσίας· ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοὺς καιρῷ ὄντες ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τισὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἀπόντων πολλὰ πλήσια, ἐς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ὅτι τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες βοηθεῖν). καὶ ὁ μέν, οὐκ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας προειπεῖν, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ κατέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μάλιστα τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλιμα ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τὴν ἀθρόαν ἐκ τοῦ ἐπιβοσθῆσαι) ἀραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου, θᾶσσον ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος, καὶ τὰ καταλελειμμένα διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι εἰς τὸ ἔξω. προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ πολλαπλασίαις τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρος αὐτῶν ἐφύλασσον, καὶ τὸ λοιπὸν κύκλῳ λιμένα, ὅπως

A sensérunt. At Nicias præsenti rerũ conditione attonitus, quòd cerneret quale periculum esset, quãmq; vicinum, quum tantumnon iam processuri essent, reputánsque qualia in atrocibus præliis contingere solent, existimabat nihildũ satis præparati apud suos esse, nec se satis eosdẽ alloquutũ. Rursus itaque sigillatim trierarchos vocat, eos honorificè & patrũ & tribuũ & propriis nominibus appellãs, orátque, prout in quoque aliquid [a] decoris B erat ne *dignitatẽ suã* prodat, néve ii quorum egregia maiorum facinora extabant, domesticá virtutẽ ac gloriã obliterarẽt. Admonebat eosdẽ patriæ, quæ omnium liberrima esset, [b] & suarũ cuiusque facultatũ in illa ad victũ repositarũ. Alia præterea cõmemorans quæ in tali tempore positi homines dicerent, [c] non qui captarent videri cuiquã priscorum vti oratione, referendo C quæ de singulis conuenientia sunt dici, de vxoribus, de liberis, de diis patriis, sed quæ in præsenti pauore vtilia dictu putantes, exclamant. Hæc Nicias non tam sufficientia quàm necessaria se loquutum ratus, digreditur ab iis, ac peditatum ducit ad mare: & [d] in ordines quã primum potest collocat, vt iis qui in nauibus sint, quãmaxime prosit ad fiduciam præsumẽdam. Demosthenes autem & Menander, & [e] Euthydemus (hi enim duces in D naues Athenienſium ascenderant) mouentes à loco castrorum, sine mora nauigarunt ad fauces portus iam [f] præoccupatas præclusásque, ne illac exiretur, habentes in animo perrumpere in exteriora. In quos vt vndique ingruerent Syracusani ac socii, totidẽ fere nauibus pri° mouẽtes, earũ parte exitũ portus, parte reliquũ portũ in orbẽ tutabãtur,

a Splendoris. *Vel* nobilitatis.

b Et in qua vitã vnicuique pro arbitrio & citra vllius imperium instituere liceret.

c Nihil eorum *que dici solent*, propterea refugiẽtes, ne videantur obsoleta loqui. *Vide annot.*

d In ordines quã latissimè potest collocat.

e *Videtur legisse* Εὐθύδημος *pro* Εὔδημος.

f *Videtur legisse* καταλελειμμένα, *non* καταλειφθέντα. *Vide annot.*

ἀ Πάχιστον] οἱ ἄνθρωποι δηλονότι.
β Ραβδόθεν τε ἐπονομάζων] Ὅμηρος, Ταβδόθεν ἐκ ἧμενος ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον. γ Ἀξιῶν τό, τε καθ' ἑαυτὸν] ἀξιῶν φησὶ μηδένα προδιδόναι τὴν οἰκείαν ἀρετήν. δ Ὧν ὑπάρχει ἦσαν] τοῦτο καθ' ὑπερβατόν. σωφρονικὸν δὲ τὸ, ραβδόθεν ἐπονομάζων. ε Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου] καὶ τῆς ἐν τῇ πατρίδι δηλονότι αὐτοκρατοῦς βιοτῆς. ζ Ἄλλα τε λέγων] καθ' ὑπερβατόν. σωφρονικὸν δὲ τὸ, παρεσκευασμένα πλήσια, ἵνα ᾖ τὸ λεγόμενον, ἄλλα τε λέγων, οἷα οἱ ἐν τοιούτῳ ἤδη καιρῷ ὄντες ἄνθρωποι εἴποιεν ἄν, καὶ πολλὰ πλήσια. τὰ δὲ διάφορα, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῇ παιδιᾷ πολλάκις καθεστῶτες ἄνθρωποι λέγειν ἄν, καὶ πολλὰ πλήσια ὑπὲρ τῶν ἄλλων παίδων, καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ θεῶν, οὐ φυλαξάμενοί τι αὐτῶν εἰπεῖν, μὴ δόξωσι τοῖς ἀκροαταῖς ἀρχαιολογεῖν, ἀλλὰ ὠφέλιμα πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν νομίζοντες. η Καὶ ὁ μὲν οὐκ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα] καὶ ὁ Νικίας ἀναγκαῖα μᾶλλον ἢ παρὰ ἱκανά. θ Ῥοῆς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος] ὁ δηλαδὴ ἔζευξαν οἱ συρακούσιοι, ἵνα μὴ ἔχωσιν οἱ ἐκπλέοντες πόρον τοῦ λιμένος. ι Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν] τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἔζευκτο ἀλλ' αὐτοφυὲς τὸ στόμα. τουτέστι, παρελέλειπτο ὥστε μὴ ἐζεῦχθαι. κ Βιάσασθαι εἰς τὸ ἔξω] μετὰ βίας ἐξελθεῖν.

peditatu pariter eis auxilium ferente, quocunque in loco naues subſtitiſſent. Præerant autem claſſi apud Syracuſanos Sicanus & Agatharchus, in ſuo cornu vterq; : medium Pythen & Corinthii tenebant. Athenienſes, poſteaquam ad *obſeſſas* fauces ſubiere, primo impetu congreſſi ſunt, collocatúmque ex aduerſo nauium agmen ſuperauere, & *illarum* [a] retinacula ſoluere tentabant: ſed mox inuectis in eos vndique Syracuſanis ac ſociis, non iam pro anguſtiis exitus tantùm, ſed etiam intra portum prælium gerebatur: erátque atrox, quale nullum ſuperiorum: multa etiam ferocia vtriſque ad alteros incurſandos per nautas, quando vociferans exhortatio exiſtebat, [b] multa quoque inter aduerſos gubernatores artis adinuentio atque contentio, epibatis ſubſeruientibus, quoties nauis nauem incurreret, ne, qui tabulatis inſiſtebant, aliorum deſtituti artificio deficerent. Vnuſquiſque in loco ſibi aſſignato nitebatur primus extare. Cæterùm confligentibus tot in tam breui ſpatio nauibus, & earum pleriſque in anguſtiſſimo [c] (exiguum enim ſpatii relinquebant ducentæ naues) [d] rari excurſus fiebant, nulla facultate aut retrocedendi, aut excedendi: ſed frequentiores implicationes, prout quæque nauis in alteram incidiſſet, ſiue inter fugiendum, ſiue inter alteri occurſandum. Et quandiu alia nauis inuadebat, tandiu ii qui pro tabulatis erant, abundè miſſilibus vtebantur, iaculis, ſagittis, ſaxis: quum verò conſerebantur, epibatæ ad manus veniebant, conantes vtrique in alienam tranſgredi nauem. Contingebátque multis in locis, quum in arcto ſtipatæ naues eſſent, vt hi in illorum, illi in horum naues tranſilirent, & alicubi [e] ſingulas binæ aut plures neceſſariò coarctarent:

[a] Clauſtra.

[b] Multa quoque certatim vtriuſque claſſis gubernatores ad artem ſuã pertinẽtia mouebant. *Vel, excogitabant.* & qui vehebantur *milites*, quoties nauis nauẽ incurſaret, operam dabant vt circa ea quæ è tabulatis gerenda erant, non minor induſtria & ſedulitas adhiberetur, quum conaretur quiſq; in eo munere cui præfectus eſſet, primas partes ſibi vendicare. *Ad Verbum, Primus apparere. Vel, Videri Ideo Certus poſſit, Primas partes ſibi aliis ſpectantibus Vendicare. Vel, Videri primas partes obtinere.*

[c] Parum enim aberat quin vtræque ſimul ducentas efficerent.

[d] Raræ incurſationes. *Vel, impreſſiones. Vide annot.*

[e] Binæ aut plures ſingulis neceſſariò adhæreſcerent. *Vel, Implicitæ hærerent*: & guber-

A πολλαχόθεν ἅμα τοῖς ἐπιπλοῖσιν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παρεβοήθη· καὶ αἱ νῆες κατέσχον. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς συμμαχικοῖς, Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ πομποῦ ἔχων, Πυθὼ δὲ καὶ οἱ κορίνθιοι τὸ μέσον. ὅπῃ δὲ οἱ ἀθηναῖοι τοῦ σεμνοῦ τῇ ξυμμαλίᾳ, τῇ μὲν τοῦ πρώτου ῥύμῃ ὅπλεόντες ἐκπλοῦν τῶν τεταγμένων νεῶν παρὸς αὐτούς, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις. μετὰ δὲ τοῦτο, πολλαχόθεν τῶν σφίσι μὲν συμμάχων ὄντων, οὐ μόνον τῇ ξυστάσει ἐπὶ μόνον ἡ ναυμαχία ἀλλὰ καὶ χερσὶ τὸν λιμένα ἐγίγνετο· καὶ διὰ καρτερᾶς, ἐς οἷα δὴ ἔτι ἄλλα πρότερον. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέρωθεν προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ὅπλα ὁπότε κελεύσειεν ἐγίγνετο, πολλὴ δ' ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους. οἵ τε ἐπιβάται ἐπεκέλευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηΐ, μὴ λείπεσθαι τοῦ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης. πᾶς τε ἕκαστος ἐπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν, (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν. ἔρρωτο γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διαχόσιαι μάλιστα) αἱ μὲν ἐμβολαί, ὀλίγαι δὲ μὴ εἰς ταὐτὸ αὐλακρούσασαι διέκπλους, ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηΐ προσπεσοῦσα, ἢ ὀφείλουσα φθάνειν, ἢ μὴ ὑπὸ πλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσέφερετο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐτὰ ἐχρῶντο· ὅπως δὲ προσμίξειαν, οἱ ὅπιβάται εἰς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ὑπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ, διὰ τὸ στενοχωρίαν, τὰ μὲν, διὰ τοῦ ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ, αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε ἢ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι·

---

[a] Τοῦ πομποῦ ἔχων] στρατήγημα σημαίνον. β Σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. γ Τὰν μὲν πρότερον] ναυμαχῶν δηλονότι. δ Οἵ τ' ὑπιβάται ἐπεκέλευον] οἱ ὑπιβάται (φησὶν) ἐπεμέλοντο (τοῦτο γὰρ ὅτι τὸ ἐπεκέλευον) καὶ ἠγωνίζοντο ὅπως μὴ λείποιτο τῆ προθυμίᾳ οἱ ὑπὸ τῷ καταστρώματος ὄντες τῆς τε τῶν ναυτῶν καὶ κυβερνητῶν τέχνης. ε Ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν] δίχα σήμαιε δηλονότι. ζ Αἱ δὲ προσβολαὶ] συὸς χωρὶς (φησὶν) ἐγίγνοντο αἱ συμπλοκαὶ τῶν νεῶν. αἱ μὲν γὰρ ἐκπλοῦν φθάνουσαι ἐπιφέροντο ἑτέραις, καὶ οὐ συνεπλέκοντο· αἱ δὲ, ἐκπλεῖν ὑπιπλέουσαι προσεβάλλον. η Προσφέροιτο ναῦς] ἀντὶ τοῦ προσπλέοι ἂν. θ Ἐπ' αὐτὰ ἐχῶντο] ἤγοντο, κατ' αὐτῶν. ι Ξυνηρτῆσθαι] συμπεπλέχθαι.

καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν, τῶν δ' ἐπιβουλὴν, μὴ κατ' ἓν ἕκαστον, ἀλλὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν παρεσκεύαζον. καὶ ἅμα κτύπου μεγάλου ἀπὸ πολλῶν τῶν νεῶν ξυμπιπτουσῶν, ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν ἐκέλευσαί φέγγοντο παρέσχεν. πολλὴ γὰρ δὴ καὶ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, καὶ τῷ τέχνῳ, καὶ τοῖς τῶν αὐτῶν φιλονεικίαν, ἐγίγνετο· τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε ἔκπλουν ἐπιβοῶντες, καὶ τὴν τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νεῶν, εἴποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι· τοῖς δὲ συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὖθις διαφυγεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστοις πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τοσοῦτοι ἑκατέρων, εἴτινά που ὁρῶεν μὴ κατ' ἀνάγκην τριήραρχον χρυσόμισθον, ἀναβοῶντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον, ἤρώτων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν, οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐδ' ὀλίγῳ κεκτημένης θαλάσσης ἡγοῦνται, ἀπέχωρησουσιν· οἱ δὲ συρακούσιοι, εἰ οἷς σαφῶς ἴσασι προθύμοις Ἀθηναίοις πρὸς τὸ βιάζεσθαι διαφυγεῖν, τούτοις αὖθις φθόγγους φθέγξονται. ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικίᾳ μὲν ὁ αὐτόθεν πρὸς τὸ πλείονος ἤδη κακοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, μὴ τῶν προόντων ἔτι χείρω προσέξωσι. πάντων γὰρ δὴ ἀναγκαιοτάτων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ, τε φόβος ἦν περὶ τῷ μέλλοντι οὐδενὶ ἐοικώς, ἢ περὶ τὸ, ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔπαψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἐθεάσαντο ἔχον.

A & gubernatores aliarū tutela, aliaru insidiæ, neque id per vices, sed pariter vndiq; circunsisterent. Ingénsque multarū inter se concurſantiū nauiū ſonitus & pauorē præbebat, & auditū eorū quæ iubebantur adimebat. Multa enim vtrinq; adhortatio præpoſitorū ac vociferatio exiſtebat, tum ex arte gubernatoria, tum ex præſenti contentione vincēdi: Athenienſiū quidē ſuis, vt perrumperēt, exclamantiū, vtque, ſiquando aliâs, nunc promptius eniterentur pro ſua ſalute, próque ſuo in patriam reditu: Syracuſanorum autē ac ſociorū, quòd eis pulchrū videbatur vt prohiberē teos effugere, & ſuā quiſq; patriā *gloria* vincendo augerent. Duces quoque vtriuſque claſſis hoc amplius, ſicubi aliquam nauim animaduertiſſent non neceſſaria cauſa ceſſim ire, accitum nominatim eius trierarchum percontabantur, Athenienſes quidem, num B cederet, quia terram iam hoſtiliſſimam, magis hoſpitalem quàm mare non exiguo labore obtentum, arbitraretur: Syracuſani verò, num quos planè ſciret in animo habere quoquomodo effugere, hos fugientes ipſe fugeret. Dum ab his ancipiti marte dimicaretur, vtrorunque peditatum ingēs certamē & animorum cōtentio tenebat: Syracuſanū, de maiori quàm parauerat decore ſibi comparando: Athenienſem, [a] ne ſecum peC ius quàm cum claſſiariis ageretur. Nam quum [b] omnes facultates Athenienſium in naues impoſitæ eſſent, inerat eis futuri metus vt nemini tantus, & eo vehementior, quòd [c] ſupernè ex edito loco pugnam naualē ſpectare cogebatur.

natores in tutando has, illis inſidiando, vndique non ſigillatim, ſed varias in partes diſtraherentur.

[a] Ne ſua cōditio deterior quàm antea fieret.

[b] Atheniēſes ſpē omnem in nauibus poſuiſſent.

[c] *Vide annot.*

α Καὶ τοῖς κυβερνήταις] τοὺς κυβερνήτας, ἔστι φυλάττεσθαι δέοι, ἔστι ἐπιβουλεύειν, μὴ κατ' ἓν μέρος, ᾗ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν, ἢ ὅπῃ ποιεῖν, ἀλλὰ παντα χοῦ. β Ξυμπιπτουσῶν] ἀλλήλαις ἐναντίαις. γ Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς] καὶ μὴ δυνάσθαι τῶν κελευσμάτων ἀκούειν. δ Πολλὴ γὰρ δὴ καὶ ἀφ' ἑκατέρων] τοῖς μὲν κελευσταῖς, ἀφ' ἑκατέρων. τὸ δὲ ἐπιβοῶντες, σωτηρίου ὦ, πολλὴ γὰρ δὴ ἡ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, ἐγκελεύσεως. ἐν γὰρ τῷ φύειν τὸ, πολλὰ γὰρ δὴ οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο. ε Καὶ τῷ τέχνῳ] τέχνῳ λέγει τὴν ἰδίαν τῶν κελευστικήν. ζ Βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν] μετὰ βίας καὶ ἰσχύος ποιεῖσθαι. η Καὶ οἱ στρατηγοὶ τοσοῦτοι ἑκατέρων] τῶν συρακοσίων καὶ ἀθηναίων. θ Οἱ μὲν ἀθηναῖοι] οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπιφωνοῦντο τὸν κυβερνήτην, καὶ εἰ ὁ γῆς ἀποβαίνειν ἀγανοοῦντο εἰς τὴν γῆν τῶν συρακοσίων, ἧς δεῖ πολεμία, εἰ νομίζοιεν οἰκειοτέραν εἶναι τῆς μετὰ πόνου κεκτημένης θαλάσσης. τουτέστιν, ἧς ἐρῶντο ἀρχοντες, μετὰ πολλῶν πόνων θαλάσσοκρατήσαντες. ι Ἰσορρόπου] ἰσοπαλοῦς.

κ Πολλὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε] αὐτὸ τὸ, ἰσχυρὸς ἠγωνίσατο, καὶ παρὰ δύναμίν συνετέτατο. λ Ὁ αὐτόθεν] ὁ συρακόσιος στρατηγός. μ Περὶ τοῦ πλείονος ἤδη κακοῦ] ὑπὲρ τοῦ νικῆσαι δηλονότι καλῶς κράτησ. ν Δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες] οἱ ἀθηναῖοι. ξ Πάντων γὰρ δὴ ἀναγκαιοτάτων τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς] ἤτοι, πάσης αὐτῆς ἐλπίδος αὐτοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν οὔσης. ο Καὶ ὅ, τε φόβος, ἀνώμαλον] καὶ ὅ, τε ἐν ναυσὶ μόναις δηλονότι πᾶσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀνωμάλως ἐκ τῆς γῆς ἐθεάσαντο τὴν ναυμαχίαν.

Ná quũ esset è vicino spectaculũ,& omnes pariter eodẽ intuerentur, siqui suos alicubi vincẽtes aspexissent,animos attollebant,&ad inuocandos deos,ne se salute fraudarẽt, conuertebantur:qui autẽ suos vincii,ii planctu atq; vociferatione vtebantur:adeóque magis animo frãgebantur ex iis quæ fieri videbant, quàm ii qui in ipso opere versabãtur.[a] Nonnulli,sicubi anceps certa men cernerent, quod acre & pertinax esset,ipsis corporibus, prout animo affecti erãt,præ metu innuebant: gestúsque agebant tanquã & ipsi pugnarent, in eadémque qua illi ærũna versabãtur. Assiduè nãq; exiguũ intra spatiũ aut fugiebãt, aut trucidabãtur. Apud cũdẽ Athenièsiũ exercitũ,quãdiu classes [b] comin[c] dimicabãt, licebat omnia pariter audire, lamenta, clamores, vincẽtes,succũbentes, & alia quæcunq; magno in discrimine exercitus edere plurifariã cogitur. His similia patiebãtur & ii qui in nauibus erant. Cæterùm Syracusani ac socii,quũ perdiu obstinatè pugnatũ esset,classem Athenienſiũ in fugã vertũt,& inuecti strenuè,cũ magno clamore atq; exhortatione terrã versus persequũtur. Tunc nauticus exercit[o], aliaatq; alia parte,quicunq; exteriores capti nõ erant,citato cursu castra subierunt. Ne peditatus quidẽ amplius in ambiguo est, sed vniuersi ploratu gemitúq; miserantes ea quæ fiunt, vno impetu,partim ad subueniendum nauibus tendunt, partim ad reliquam partem murorum tuendam: alii (quæ maxima portio erat) iam pro seipsis, quâ sibi salutem parerent, circunspectant. Fuit autem eo momento pauor tantus vt nullus ex superioribus extiterit maior, Ac tale quiddam passi sunt quale ipsi fecerunt ad Pylum,

[a] Alii autem, vbi aliquam in partem oculos conuertissent in qua ancipiti marte pugnaretur, etiã corpore (quòd victores in longo certamine internosci nequirent) nutationem suo timori conformantes, in maxima animi anxietate versabãtur.Subinde enim parũ aberat quin euaderẽt, aut cæderentur. *Q.d. Ita alternabant huius certaminis vices vt eidem nunc propemodum euaderent, nunc parum abesset quin interficerentur. Vide annot.*

[b] Æquo marte. *Vel,* ancipiti marte.

[c] Quicunque capti non fuerant dũ altum tenerent, *Vel, in altum prone fis,* delati in terrã ad castra euaserunt.

A "Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ " οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μὴ τινες ἰδίᾳ τὴν τοῦ σφετέρου ἐπικρατοῦντας, " ἀνεθάρσησάν τε αὖ, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐπεβόων θεοὺς, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο· οἱ δ', ὅπερ τὸ ἡσσώμενον βλέφαντες, ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τὸ ὄλεθρον καὶ τὴν φυγὴν μᾶλλον τῶν ἐν ᾧ ἔργῳ ἐδουλοῦτο. " ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν παλάμην τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, " ἅμα τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιειδέως ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεποῖς κατεστᾶσι διῆγον. ἀεὶ γὰρ πρὸ ὀλίγου ἢ διέφυγεν, ἢ ἀπώλλυτο. ὧν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως " ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πόνῳ ὁμοῦ ἀκοὴ καὶ ὄψις, " ὀλοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι· ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στράτευμα πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παρὰ πλησίον δὲ καὶ οἱ ὅπλα τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπαρσιν μάλιστα δὴ οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅτι πολὺ ἀπεῤῥύσης τῆς ναυμαχίας, " ἔτρεψαν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ὅτι κείμενοι λαμπρῶς, παλλῇ κραυγῇ καὶ ἀθροισμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁμοῦ ναυτικὸς στρατὸς, ἄλλος ἄλλῃ, " ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, " κατενεχθέντες ἔρρεπον ἐς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ πεζὸς, οὐκέτι ἀφορμὴν, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, " οἱ μὲν γῆν τε καὶ τεῖχος πάντες δυσπαραγγέλτως καὶ μιγάδα, οἱ μὲν ὅπως ταῖς ναυσὶ πρεβοηθοῦσιν, οἱ δ', ὡς τὸ λοιπὸν τείχους, " ἐς φυλακὴν· ἤδη " δὲ οἱ πλέονες ἤδη ὡς σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν, ὧν τε " ἐν τῷ παραυτίκα ῥᾳθυμίας δὴ τῶν ξυμπάντων ἐλπίδων ἔκπληξις. παρὰ πλησίον τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν πύλῳ.

[a] Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας] ἀντὶ τοῦ ὅσης τοῖς πέριξ τῆς ναυμαχίας ἀς τὸ παντὰς ὁρᾶσθαι, καὶ ἄλλων ἄλλο ἔργον αὐτῆς θεωρούντων, οἱ μὲν νικῶντας ὁρῶντες πῇ οἰκείους, ἀνεθάρσουν τε καὶ ἔχαιρον· οἱ δὲ θεώμενοι πῇ κάμνοντας κατὰ ὀλοφυρμὸν, ἅτε ἐγγὺς ὄντες καὶ ὁρῶντες τὰ γιγνόμενα, ἀθυμότεροί τε αἰεὶ ἐγίνοντο. β Ἀνεθάρσησάν τε αὖ] ἐλευθερωθέντες τοῦ φρονήματος. γ Ἄλλοι δὲ καὶ ὡς αὐτὴν παλάμην] ἄλλοι δὲ (φησὶ) τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἰδόντες ἰσόῤῥοπόν που ναυμαχίαν, διὰ τὸ πάνυ ἀδιάκριτον ἔτι πότερον νικῶσι, σώζεσθαι ἐλπίζοντες τὰ σώματα τῇ περὶ τὴν μητρόπολιν εὐεδαφίᾳ, ἀπέβλεπον τοῖς σώμασι τοῖς ἑαυτῶν. δ Διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης] ἠμοιβαίως ἀκλινοῦς ἀκρίτως τῆς ἁμίλλης. ε Ἀγχώμαλα] ἴσα. ζ Ὀλοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι.] Ὅμηρος, Ἐνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ ἀχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, Ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. η Ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν] ἤγουν, ὅσοι παρεπλάγχθησαν. θ Κατενεχθέντες] ἤγουν, ὡς ἐς πολὺ γῆν ἐλάσαντες. ι Οἰμωγῇ τε καὶ ὠθῷ] Ὅμηρος, Κακυτῷ τ' εἴχετο καὶ οἰμωγῇ τε βοῇ τε. κ Ἐς φυλακὴν] ἀντὶ κοινῆς, παρεβοήθουν. λ Ἐν τῷ παραυτίκα] ἤγουν, ὡς τῷ ἐνεστῶτι πότε χρόνῳ.

ἀμφοτέρωσε γὰρ τῶν νεῶν τοῖς λακεδαιμονίοις, ὥστε σαπόλλυντο αὐταῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες ἀφεστεῶτες· καὶ τότε τοῖς ἀθηναίοις αὖ ἐλπίσαν ἐπῆν ὡς καὶ αὐτοὶ σωθήσεσθαι, εἰ μή τι ὑπερβάλοιεν γίγνηται. θορυβώδης δὲ ἡ ἐκπλους τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέρωσις καὶ αὖ θέσπεσιος ἀπολομένων, οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὑπερεβάλοντο, καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ ναυάγια ἀνείλοντο· καὶ ἀποπλεύσαντες ὡς ἐς τὴν πόλιν, ἔστησαν ἔτι. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ἅτε μεγάλους τῶν παρόντων κακῶν, νεκροὺς μὲν περὶ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι αἵρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης τε Νικίᾳ προσελθὼν, γνώμην ἔφασκε, πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν, βιάσασθαι ὡς δυνατὰ ἅμα ἔῳ τὸν ἔκπλουν· λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαὶ εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις (ὅσαι μὲν γὰρ τοῖς μὲν ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δὲ ἐναντίοις ἑβδομήκοντα ἢ πεντήκοντα) καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πλεονασίῳ αὐτὰς, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν, ἀφ' ὧν καταπεπλῆχθαι τῇ πόσει, καὶ μὴ αὖ ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς τάχιστα ἀναχωρήσοντες ἤδη ξυνέπεσθαι τῇ γνώμῃ εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ συρακούσιος, ἐπιτονήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεῖν εἰ τοσαύτη στρατιὰ τάχιστα ἀποχωρήσασα, καὶ καθεζομένη ποι τῆς σικελίας, βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐφήκειν ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὖθις πάλιν ἰέναι, (λέγων ταῦτα ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει) ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς ἀποκλῄσαι, καὶ τὰ στενοπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δ', ἐξεγίγνωσκον μὲν καὶ αὖθις οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι· τοῖς δὲ ἀνθρώποις ἅτε ἀσμένοις ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένοις, καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης

A vbi quũ Lacedæmonii classem amisissent, perierunt & illi qui insulã transgressi erant: ita nunc Athenienses in terra, nisi quid inopinatũ accideret, saluos se fore desperabant. Post gestã acerrimè pugnam naualem, (in qua multæ naues ac multi viri perierũt) Syracusani atq; socii victoria potiti, [a] naufragiis etiã ac cæsorum corporibus potiti sunt, reuectíque ad vrbẽ, trophæũ statuerunt. Atheniẽses autem, præ magnitudine præsentium malorum, ne cogitauerunt quidem de mortuis ac naufragiis repetendis, sed consultabant de abeundo protinus per noctem: & Demosthenes Niciam adiens, censebat faciẽdum vt repletis reliquiis nauium, sub auroram erumperent portu, si possent, quòd [b] dicerent plures adhuc sibi vtiles naues superesse quã hostibus. Supererant enim eis naues circiter sexaginta, hostibus minus quinquaginta. Cui consilio quum Nicias assentiretur, velléntque naues implere, nautæ introire abnuebant: vt qui perculsi animo erant quòd malè pugnassent, nec credebant se posthac fore superiores. Ita cuncti ad discedendum terrestri itinere animum adiecerunt. [c] Horum consilium suspicatus Hermocrates Syracusanus, ratúsque atrocem rem fore si tantus exercitus itinere pedestri proficiscens, alicubi in Sicilia subsideret, vnde rursus contra ipsos faceret bellum, adit magistratus, negátque oportere contemni nocturnam hostium profectionem, (commemorans hæc & alia quæ ipsi videbantur) sed potius egredi omnes Syracusanos pariter & socios ad obstruendas vias, occupandásque locorum angustias atque custodiendas. At hi nihilo quidem minus & ipsi quàm Hermocrates hoc intelligebant, & esse faciendum putabant, sed homines ab ingenti certamine reuersos, libentius iam quieturos *aiebant*, & eo ægrius imperata facturos quòd dies festus instaret:

a *Vocem* ναυάγια *quam hic Verbum è Verbo, naufragia interpretatur, quidam interpr. tabulas & nauiũ reliquias. Sic etiam in eo qui proxim. è sequitur loco.*

b Diceret. *Ge & hoc fortasse scriptũ reliquerat.*

c Suspicatus autẽ Hermocr. Syr. quid haberent in animo.

α Καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ] τὸ ἐξῆς, καὶ ἔστιν, καὶ οἱ ἀφεστεῶτες αὐτῶν ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες. β Δίπλους] ἀναλήψιν. γ Ἀποικοδομῆσαι] ἀποφράξαι ἀφ' ὑψους οἰκοδομῆς. δ Ξυνεγίγνωσκον] τὰ αὐτὰ ἐγίγνωσκον. ε Καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης] ἦγον, αὐτόμου ἡμέρας.

(instabant enim eo die sacrificia Herculis) in quo præ ingenti victoriæ gaudio, plerique se conuerterent ad potandum: omnia denique speranda citius illis persuaderi posse quàm vt in præsens sumptis armis proficiscerentur. Talia reputantes ac difficilia factu existimantes magistratus quum inducere non posset Hermocrates, vererentúrque ne Athenienses per silentium noctis transeuntes, arduà maximè loca occuparent, hoc per se commentus est: Quosdam [a] è comitibus suis equestres mittit ad hostium castra obscura iam nocte, qui eousque prouecti vnde quis exaudiri posset, quasi essent Athenienstium studiosi, & quales quidam in vrbe erant, Niciam de rebus vrbanis certiorem facere soliti) euocatis certis, iuberent referre Niciæ ne moueret ea nocte, tanquam Syracusanis itinera obsidentibus: id potius postridie per otium instructo agmine faceret. Hæc quum illi missi dixissent, discessere: quúmque eadem ii qui audierant ducibus Athenienstibus retulissent, duces ipsi ob eum nuntium hac nocte cunctandum censuerunt, nullam subesse fraudem opinati: & quia non statim prodissent, etiam die insequenti, vt se milites pro facultate commodissimè instruerent, manendum, ac relictis cæteris rebus omnibus abeundum, præterquam iis quæ ad vsum corporis pertinerent. Syracusani interea ac Gylippus cum peditatu priores egressi, itinera passim quibus illos transituros credibile erat obstruxerant, & ad riuorum ac fluminum vada posuerant præsidia, & ad alia opportuna excipienda hosti loca, quâ visum est, vt illum transitu arcerent. Super hæc inuecti classe, naues Athenienstium ab littore abstraxerunt: quarum aliquot concrematis (quod facere ipsis quoque Athenienstibus in animo fuerat) cæteras per otium, inhibẽte nemine,

[a] Esodalibus suis mittit cum equitibus, appetente iã nocte: (*Vel, quum adaccesserit*) qui eousque prouecti vnde q.

(ἐτύγχανε γὰρ αὐτοῖς Ἡρακλεῖα ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ θυσία οὖσα) οὐ δοκεῖν αὐτοῖς ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ἔτι ἀκροᾶσθαι. ἐπεὶ γὰρ τὸ πρῶτον τῆς νίκης, πρὸς ποσὸν ποτε ἀφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ πόλιν μᾶλλον ἐλπίζειν αὐτὴν σφῶν πείθεσθαι ἀνδρῶν, ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν ᾧ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς γὰρ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκ ἔπειθεν ἀνδρῶν ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ὅτι τοιούτοις τοῖσδε μηχανᾶται· δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς τῶν ἑαυτῷ μέν ἱππέων πρὸς δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατοπέδου, ὡς οἷόν τε ἐγγύτατα ἐξιέναι· οἱ δὲ πρεσπελάσαντες ὅσον οὐ ἔμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀναβοήσαντες ἅμα τινάς, ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ὑποπτότατοι (ἦσαν γάρ τινες τῶν Νικίᾳ "ἀγγέλλει" τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς συσκευασιῶν τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τὴν ἡμέραν παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν, εἰπόντες ἀπῆλθον· οἱ δὲ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων. οἱ δὲ τοῖς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ὅπῃ καὶ ὡς οὐκ αὖθις ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ὑποδοῦσαν ἡμέραν παρεμεῖναι, ὅπως συσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ἐπιχρησιμώτατα· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πολλὰ καταλιπεῖν, ἀναλαβόντας αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς ἕκαστον ὑπῆρχεν ὑποτίθεσθαι, ἀφορμᾶσθαι. συρακόσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῶν μὲν πεζῶν παρελθόντες, τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ἢ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἰέναι, ἀπεφράγνυσαν, καὶ τῶν ῥείθρων καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον· καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύσοντες, ἢ ἔδοξεν, ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ παρελθόντες, τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφῆλκον. ἐνέπρησαν δὲ ναῦς ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν, οὐδενὸς κωλύοντος,

---

a Διάγγελοι τῶν ἔνδον] ἤτοι μιγνυταὶ ἢ ἐξαγγέλοντες τὰ συσκευασιῶν. β Ἐπέσχον τὴν νύκτα] τὸ στράτευμα δηλονότι. γ Ἐτάσσοντο] παρετάσσοντο. ὡπλίζοντο.

ὡς ἑκάστῳ ποι ἐκπεπωκυῖαν [a] ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν. μετ' ὀλίγον τοῦτο, ὅπερ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἐκφυγεῖν τὸν παρασκευάσασθαι, [b] καὶ ἡ ἀπάτησις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ὂν καὶ οὐ κατ' ἓν μόνον τῶν παρεστώτων, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ αὐτὴ μεγάλης ἐλπίδος ἡ αὐτοῖς καὶ πόλις κινδυνεύοντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ ἀθυμότατα. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ὁπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. καὶ οἱ ζῶντες καταλελειμμένοι τραύματά τε καὶ ἀσθενείας, πολὺ τῶν τεθνεώτων οἷς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν, καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. τοὺς γὰρ [d] αἰτιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν προκείμενοι, ἐς ἀπορίαν καθίσασαν, ἄλλην τε σφᾶς αὐξοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ὅτῳ βοώμενοι, εἴτινά που ἴδοι ἢ ἑταίρων, ἢ οἰκείων τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμάμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ὅσον δυνάμεθα, εἶτα δὲ προσλείποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, ὀκνοῦντες αὖθις ὀλίγων [e] ὑπομασμῶν καὶ οἱ μηχῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πρῶτον τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ, μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε, καὶ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα, τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ [f] προσδοκῶντας μὴ καὶ πάθωσι. κατήφειά τε ἦν ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἐν αὐτοῖς. ὥσθ' ἕν γε ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ἐκφεύγουσι, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ. μυριάδες γὰρ τοῦ ξυμπάντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ,τι τις ἐδύνατο, κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππεῖς, παρὰ τὸ εἰωθός, αὐλοί τε καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία, ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν, ἀπορίᾳ ἀκολουθοῦντες, οἱ δὲ, ἀπιστίᾳ. ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, καὶ τὸ τελευταῖον τότε πολλοὶ τῶν ξένων. ἡ δὲ πορεία ἦν ἀνὰ τὸ πεδίον τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν τὴν ἐπὶ Σικελίαν ἰοῦσιν, ὅθεν καὶ ἦλθον τὸ τείχισμα τὸ Ἀθηναίων ἐπὶ Κατάνην καὶ Λεοντίνους. διελθόντες δὲ τὸ Κακύπαρι πεδίον, ἐπορεύοντο τὸν Ἑλωρίνον διὰ μεσογείας ἐπὶ τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτου ἐκράτησαν, ἐφέροντο ἐπὶ τὸν Ἑρμοκράτη ποταμὸν καὶ τὸν Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐν τούτῳ πόλεις τῷ μέρει τῆς Σικελίας ἦσαν.

[a] Ἀναδησάμενοι] ἤγουν ἐξαρτήσαντες τὴν ἑαυτῶν ναῦν. [b] Καὶ ἡ ἀπάτησις ἤδη] ὁ γὰρ πεπόθει. [c] Καὶ τῇ γνώμῃ ἀθυμότατα] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀλγεινά. [d] Αἰτιβολίαν] ὠδήκλησιν. αἰτιβολία, δέησις. ἱκεσία. αἰτιβολία, δάκρυα, καὶ σαλαγμὸς, ὠδαὶ τὸ αἰτιωμένοι. [e] Ὑπομασμῶν] θείων ὑπομνήσεων. [f] Περὶ τῶν ἐν τῇ ἀφανεῖ] ἤγουν περὶ τῶν μελλόντων.

[a] Aliquò impacta fuerat *Vel*, forte delata fuerat. *Ad Verbum*, Excciderat.

[b] Quæ res profectò acerba erat, non tantùm si quis singula spectet, quòd nimirum & amissâ classe vniuersa discederent, & sua spe frustrati, in discrimen etiam cum ciuitate adducti essent: sed & in deserendis castris contingebát quæ nec spectari nec cogitari sine animi angore possent.

[c] Consilii inopes *alios* reddebant. *Vel*, In summas angustias adducebant. *Sic autem & alibi Valla* καθίσασαν *in hoc genere loquendi pro* καθίσαντο *accepit. aut certè hoc ipsum Vel* καθίσασαν *pro eo legit.*

[d] *Id est*, Ante cõfectum iter. In itinere.

[e] Quanuis ex hostico *discedendum ipsis esset*, tum iam passis quæ maiora lacrymis esset, tum, ne in futurũ alia paterẽtur, formidantibus. *Vocare autem videtur maiora lacrymis mala quæ nullis lacrymis satis deflerí possint. Vide aliam expos. in annot.*

tum verò

tũ verò proximè plurimi. Neq; hæc quæ ferebãt, sufficientia erãt. nã rei frumẽtarię in castris iã nihil supererat. quũ interim huiusmodi ærũna, quæ aliâs ob hoc quòd æqualis & cõmunis est cũ multis, habet aliquid leuamẽti, nũc nihilo magis eis tolerabilis videretur: præsertim *cogitantibus* quãto ex splendore priſtinæ dignitatis, in quẽ exitũ miseriámq; recidissẽt. Etenim [a] hęc maxima nouitas exercitui Græco contigit, vt ad quos subigẽdos veniſſet, ipſe metu ne potius ab illis subigeretur, abscederet: & qui cũ votis & canticis in expeditionẽ exiſſẽt, rursus ab expeditione cũ diuersa voce ac cõtrario sono reuerterentur, ex nauticis facti pedestres, & armato agmini magis quàm classi vacãtes. Quæ tamẽ omnia ipsis tolerãda videbãtur propter impẽdentis iã periculi magnitudinẽ. Quos Nicias cernẽs tã affectos animo esse, & vehementer abalienatos, adiens [b] exhortabatur ex rerũ conditione, eõsolabatúrq;: clamore etiã vtés magis *quàm voce*, vt ad quoſque accedebat, ad illorũ animos excitãdos: & quum vellet, vt qui plurimũ posſet, prodesse eis ex præsenti quoque rerũ statu, ATHENIENSES ac socii, quũ nonnulli etiam ex asperiore quã nostra est conditione incolumes euaſerint, debetis habere spem: neque supra modum vobismetipsis succenſere, aut propter iacturas quas feciſtis, [c] aut propter indignitatẽ quã nunc sustinetis. Ego quoq; nihilo meliore quã vos cõditione sum, non viribus, (nam quomodo ex valetudine affectus sim cernitis) non fortunis. quibus cùm ad victum, tum ad alia pertinentibus, nulli aliquando inferior quum fuerim, nunc tamen in pari periculo inter miserrimos conspicior: quanquã multo cultu deos, multa iustitia ac bonitate homines profe quutus sum.

[a] Maxima enim fuit hæc diuersitas quæ exerè. *Id est*, rerũ cõmutatio. *Q. d.* Hũcenim sue expeditionis exitũ habuerũt Athenięses valde à principio diuersum.

[b] Exhortatione quali pro tẽpore poterat, apud eos vtebatur, consolabatúrque, clamorem tamẽ etiã magis adhibẽs, vt ad quoſque accedebat, tum ex animi ardore, tum quòd cuperet vociferationis suæ fructũ manarc lõgiſſimẽ. *Ad Verbum, Clamoréque vtens etiam magis. Id est, Magis quàm vnquam antea. Vel, Magis clamore vtens quã apta alioqui ad exhortandum oratione. Posset etiam aliud esse ſenſus, mutando ἑκάστοις in ἑκάστων, vel ἑκάστου. Vide annot.*

[c] Aut propter ærũnas quæ vos immerentes premũt. Nã ego certè nec firmiore sum corporis constitutione præditus quàm quilibet vestrum, (videtis quidẽ certè quomodo me habeã ex morbo, *vel, qualẽ me morbus reddiderit*) & quũ fortuna prosperiore nemo tũ vsus esse videatur, neque in iis quæ ad priuatam vitã pertinent, neque aliis in rebus, núc in eodem quo vel infimæ sortis homines, periculo versor. *Vel*, Quo abiectiſſimi: *vel*, cõtemptiſſimi quiquẽ.

A καὶ οἱ πλέοσι παρῆν ἀχρεῖον. ἔφερόν δὲ οὐδὲ τοῦτο ἱκανά. οὔτος γὰρ οὐκέτι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μᾶλλον ἡ ἄλλη [a] αἰκία, [b] καὶ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, [c] ἔχουσά τινα ὄμως τῷ μετὰ πολλῶν κούφισιν, ὅτῳ ὡς ῥᾴδια ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο· ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ παρόντος ἐς οἵαν πελυτίλην καὶ ταπεινότητα [d] ἀφῖκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ ἀφ' ὅτου τοῦτο [e] τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς αὐτοὶ πρὸ

B ἄλλους δουλωσομένους ἦκειν, αὐτοῖς τοῦτο μᾶλλον δεδῄσας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι· αὐτοὶ δ' ὀργῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ὀπισθημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι· πεζοὶ δὲ αὐτὶ ναυβατῶν πορθμευόμενοι, καὶ ὁπλιτικῷ προσόντες μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως γ' ἐκ τοσούτου μεγέθους τοῦ ὑπερεμαλθῶ ἔτι κινδυνεύου 260

πρῶτα τοῦτα αὐτοῖς οἷά ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν, καὶ ἐν με-

C γάλῃ μεταβολῇ ὄν, ὑπαειών, [f] ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθαρσύνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ' ὃς γίγνοιτο, ἅτε προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ὑπιπλέον γιγνώσκων ὠφελεῖν. [g] Ἔτι καὶ οὐκ ἔστ' πρόσθεν, ὦ ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔχειν. πολλὴ γὰρ καὶ ἐκ δυνατέρων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησεν μηδὲ καταμέμφασθε ὑμᾶς αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς, μήτε τῇ παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείας. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέρων, (ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς ἀσθενείμῃ ὑπὸ τοῦ νόσου) οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὑμῶν εἶναι) καὶ τὴν ἴδιον βίον, καὶ ἐς τὰ δημόσια, νῦν ἐν ᾧ αὐτῷ κινδυνεύω [h] τοῖς φαυλοτάτοις αἰωρεῖσθαι κάμοι [i] πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα.

α Καὶ οἱ πλέοσι παρῆν ἀχρεῖον] αὐτὴ τῇ, & οἱ πλέοσι ἐν τῷ τότε παρόντι. β Αἰκία] κάκωσις. γ Καὶ ἡ ἰσομοιρία] καὶ τὸ κοινωνεῖν δηλοῖ ἡ πάντας ὁτῳοσοῦν τῶν κακῶν, & ὅσῳ ἴσου μέρος ἔκαστον αὐτῶν μετέχει. δ Ἐχουσά τινα ὅμως] ἔχουσά τινα κουφισμόν, δηλοῖ δὲ ἡ ἰσομοιρία, τὸ μετὰ πολλῶν ἰσομοιρεῖν κακῶν. ε Ἀφῖκτο] τὸ στράτευμα δηλοῖ. ζ Τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι] ὑπ' αὐτῶν τῶν ἑλλήνων πεπαίρουσι τὸ ἄρθρον ὑπὸ τῶν, τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο· ὡς οὐδενὸς ἑλληνικοῦ στρατεύματος ὑπὸ τοσούτων μεταβολῶν γεγονότος. η Ὡς ὑπὸ τῶν ὑπαρχόντων] ὑπὸ τῶν ὑπαρχόντων. θ Ἔτι καὶ οὐκ ἔστ' πρόσθεν] θαυμασῶς ἐστοχάσατο καὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν παρόντων πραγμάτων ὁ τῆς θρασυκαρδίας, ὅτι τοσοῦτος ἐμπεσὼν κίνδυνος. ι Ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς δεδιήκεμεν] τῶν μὲν, ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς δεδιήκεμεν ὑπὸ τῆς τόσου, δεδιέναι δὲ φησὶ δι' ὑπερβολὴν εὐτυχίας. ια Τοῖς φαυλοτάτοις] ἀφυεστάτοις. ιβ Πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι] αὐτὰ τὰ, πολλὰ μὲν ἐς θεῶν τε μὴ ἐπιπόνως. ιγ Καὶ ἀνεπίφθονα] νομίμως.

» αἰθ' ὧν ἡμῖν ἐλπὶς ὅμως θαρσεῖα δ' μέλλον- A
» τας, αἰ δ' ξυμφοραὶ δ' κατ' ἀξίαν δὴ φοβῶ-
» σι· τάχα δ' αἱ ἐλωφήσαι. ἱκαναὶ γὰρ τοῖς
» τε πολεμίοις δ' εὐτύχηται, κ' εἴτῳ θεῶν δ' ὀπι-
» φθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τε-
» τιμωρήμεθα. ἦλθον γάρπερ ἐ ἄνδρες τινὲς ἤδη
» ἐφ' ἑτέρους, ἐ αἰθρώπεια δράσαντες, αἰεκτὰ
» ἔπαθον. κ' ἡμᾶς εἰκὸς νῦν πά τε ἀπὸ τῶ θεῶ
» ἐλπίζειν ἥπιώτερα ἕξειν (οἰκεῖα γὰ ἀπ' αὐτῆ
» ἀξιώτερα δ' ἤδη ἐσμεν δ' ἢ φθόνου) ἐ ὁρῶντες ὑ-
» μᾶς αὐτοὺς, οἷοι ὁπλῖται ἅμα ἐ ὅσοι ξυντε B.
» ταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπεπλῆχθαι ἀγω-
» νιζέσθαι ὅτι αὐτοί τε πόλις οὐδὲν ἐλάσσω ἐστὲ, ὅποι
» αὖ καθέζοισθε, κ' δηῶν δ' ἐδεμία ὑμᾶς ἔτ' ἐν σι-
» τελίᾳ δ' τ' αὖ ὑπόντας δέξαιτο ῥᾳδίως, δ' δὲ
» αὖ δ ἱδρυθέντας που δέξασθε. τὴ δ' πορείαν
» ὡς τ' ἀσφαλῆ κ' τακτὸν εἶναι), αὐτοὶ φυλά-
» ξατε, μὴ δ' ὁτιοῦν ἡγησάμενος ἕκαστος, ἢ, ἐν ᾧ C
» ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο ἐ παρί-
» δα κὰ τειχῶς κρατήσας ἕξειν. ἀσυδὴ δὲ ὁ-
» μοίως κ' νύκτα κ' ἡμέραν ἕξαι τ' ὁδόν. τὰ γὰ
» ὄντα τάδε, βραχέα ἐστὶν· κὰ ἴω ἀντὶ λα-
» βώμεθα τῶ φιλίω χωρίω τῆ σικελῶν, (ὅτοι
» γὰ ἡμῶν δι' τὸ συμπαρακοισίων δέος ἐπι βέ-
» βαιοί εἰσι) ἤδη νομίζετε ἐν τῳ ἐχυρῷ εἶναι).
» πρόσπεμπετε δ' ὡς αὐτοὺς, κὰ ἀπάξοντας,
» εἰρημένον, κὰ σιτία δ' μα κομίζειν. τὸ δὲ ξύμ-
» πᾶν, γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν
» τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι, ὡς
» μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέν- D
» τες σωθεῖτε, κὰ ἴω νεῶν δι' φεύγητε τοὺς
» πολεμίους, οἵ τε δ' ἡμῖν οἱ τευξόμενοι ὧν δ' ὁπλυ-
» μεῖτε πᾶν ἐπιδεῖν, κ' οἱ ἀθηναῖοι τὴ μεγάλην
» δύναμιν τ πόλεως, κἀν ὅτῳ πεσόντες, ἐ-
» πανορθώσοντες. ἀνδρες γὰ πόλις, ἐ δ' τείχη,
» δὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί. Ὁ μὲ Νικίας, τοιά-
δε τε δ' προελθόντος ἅμα ἐπῄει τὸ στρά-
τευμα, κὰ εἶπη ὅρφνη διεσπασμένον κὰ μὴ
ἐν τάξει χωρεῖν, ξυνάγων κὰ καθιστὰς
continenti aut non ordinata serie pergentes, cogendo atque disponendo.

propter quæ futurorũ spes audax illa quidẽ est, sed certè vos clades acceptæ iã magis quã pro magnitudine perterrẽt, quæ forsitã alleuabũtur. Nã & satis feliciter cũ hostibus actũ est: &, sicui deorum inuisi huc militauimus, satis iã dedimus abundéque pœnarũ. Etenim alii quoq; nõnulli aliquãdo iambellũ aliis intulerunt, qui quũ more hominũ egissent, tamẽ tolerabilia passi sunt. Vos quoque cùm sperare debetis deum mitius nobiscũ esse acturũ, (quippe qui iã digniores sumus misericordia numinũ quàm odio) tũ non valde extimescere, quũ intuemini vosipsos, [a] qualis armatura vestra sit, & quantus numerus pergẽtis agminis. Quinetiã illud cogitare, vbicũq; cõfederitis, ibi protinus vosipsos vobis esse ciuitatẽ, neq; ab vlla alia Siciliẽsi, [b] aut veniẽtes facilè receptum, aut alicubi collocatos, facilè expulsũ iri. Iter autẽ vt [c] tutò & ordine fiat, ipsi obseruabitis, nihil aliud suo quisq; animo versãtes nisi, quocunq; loco pugnare cogatur, [d] se, eũ obtinendo, & patriã & mœnia sua obtẽturũ. Quod iter properabimus cõtinẽti nocte ac die, quoniã exiguũ habemus cõmeatũ. Et si perueniemus ad aliquod amicũ oppidũ Siculorũ, (hi enim ob metum Syracusanorũ in fide erga nos perstãt) tũc verò sẽtite tuto vos in loco cõsistere. Ad quos præmittite qui iubeat eos nobis occurrere pariter, & cõmeatũ adferre. In sũma hoc sẽtite, cõmilitones, necessarium vobis, fortibus viris esse, vt quibus nullus vicinus locus sit [e] in quo, si ignauè egeritis, salui esse possitis: &, si hostẽ [f] euaseritis, cæteros quidẽ è vobis cõsequuturos quæ reuisere cõcupiscitis: Atheniẽses autẽ, magnã ciuitatis vestræ potẽtiã, etsi collapsã, resuscitaturos. [f] Viri enim, non mœnia, & naues sine viris, ciuitas sũt. His Nicias cũ adhortationibus milites adibat, sicubi cernebat eos [g] aut non

a Quales & quoe armati instructo agmine pergitis.
b Aut vestrum, si inuadatis, impetũ facilè sustinear, aut vbi sedes alicubi fixeritis, sũmoueat.
c Cautè & ordinibus seruatis.
d Eum, si victoria potiatur, & patriã & mœnia sibi futurum.
e Quem, si ignauè vos gesseritis, perfugium habere possitis. *Ad Verbum*, in quem seruemini.
f Viri enim ciuitas, non mœnia, nec naues viris vacuæ. *Vel*, viris carentes. *Id est*, Viri enim ciuitatem efficiunt. *Vel*, Ciuitatis robur in viris situm est.
g Dispersos esse, *Vel disiunctos*, & ordines in eundo nõ seruare, recolligens & cõponẽs.

α Ομως θαρσεῖα τῶ μέλλοντος] αἰτῆ τοῦ θαρσαλέα αἰτιαίχμιος. β Οὐ καὶ ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν] ἀλλὰ μειζόνως δηλονότι. γ Εὐτύχηται ἤγουν μετ' ἀτυχίας κατώρθωται. δ Επίφθονοι] μεμισημένοι. ε Καὶ αἰθρώπεια δράσαντες] ὅσα ἀνθρώπεια φύσις. ζ Ηφθόνου] μίσους. η Οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι σιωπῶμενοι χωρεῖτε] ὑπήλλακται, αἰτῆ τῶ, ζεὶς ὁπλίτας καὶ ζεὶς σιωπῶμένους χωροῦντας μὴ καταπεπλῆχθαι τινι. αὐτὸ γε μὲν τὸ, μὴ καταπεπλῆχθαι, ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἰκός. θ Ιδρυθέντας] ἤγουν, οἴκησιν ἀσφάδακτον ἔχοντας. ι Εξανασήσειν] μεταστήσειν. κ Εν παλίγκωρῳ] ἀσφαλεῖ. λ Τὸ δὲ ξύμπαν] τὸ σύνολον.

Nihilominus Demosthenes hæc aut similia apud suos dicebat. Et Niciæ quidem copiæ quadrato agmine ibant; sequebantur autem Demosthenis *copiæ*, impedimentis & turba plurima intra armatos recepta. Qui, posteaquam ad vada peruentum est Anapi amnis, offendunt illic instructam Syracusanorum ac sociorum manum. Ea summota, transitu potiti, vltrà progrediuntur; Syracusano equitatu assectante, leuique armatura iaculis incessente. Atque hac die confectis quadraginta fere stadiis, tumulum quendam insederunt. Postero die diluculo iter ingressi, quum viginti circiter stadia processissent, descenderunt in campestrem quendam locum, ibique castra posuerunt, volentes [a] sumere cùm aliquid esculentum è suis quisque rebus; tum (habitabatur enim locus) aquam illinc quam secum ferrent: quoniam multa per stadia qua perrecturi erant, nihil admodum aquæ esset. Interea Syracusani transitum vlteriorem præoccupantes, [b] inædificarunt. Erat autem tumulus arduus & vtrinque rupibus præceps, [c] cuius vertex vocatur Lepas. Postero die iter ingressi Athenienses, à Syracusanis socialibúsque equitibus ac iaculatoribus, (quorum magnus erat numerus) vtrinque obequitantibus atque iaculantibus, pergere prohibebantur: & quum diu dimicassent, tandem in eadem rursus castra rediere, iam non itidem eis suppetente commeatu, vtpote à quibus digredi, præ hostium equitatu, non liceret. Manè tamen mouentes, rursus ire pergunt, & vi peruadunt ad tumulum: sed eum inueniunt muro præclusum, & muro superstantem pedestrem aciem, [d] ex magna parte scutatam. Erat autem arctus locus: quem subeuntes Athenienses expugnare nitebantur: verùm quum à tot viris è loco eminenti ferirentur,

[a] Sumere è domibus aliquid cibariorum. (habitabatur enim is locus) & aquam illinc secum.

[b] Paulo post Gertit ἀπὸ τ χωμάτων, muro præclusum.

[c] Vocabatur autem Acræum lepas. *Vide annot.*

[d] De hâc Gerbis ὡς ἐπ' ὀλίγον ἀσπίδων, *vide annot.*

A καὶ ὁ Δημοσθένης, ὡσθὲν ἦσαν τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια λέγων. Ὁ δὲ ἐχόμενος τῶν πλαισίῳ τεταγμένων τῷ Νικίᾳ, ἐφεπόμενον δὲ, τὸ Δημοσθένους· τοὺς γὰρ σκευοφόρους καὶ τὸ πλῆθος ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή τε ἐγίγνοντο ὅτι τῇ δι-
B βάσῃ τὸν ἀνάπου ποταμοῦ, βῆναι ἐπ' αὐτὰ παραταξάμενοι τῶν συμμαχικῶν καὶ ξυμμάχων, καὶ περιφάνμοι αὖθις καὶ κατιόντες τὸ πέδιον, ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν. οἱ γὰρ συρακούσιοι, προπαιόντες τε προσετείχιζον, καὶ ἐσαχθιζόντες οἱ φίλοι. καὶ τῇ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, κατέστησαν πρὸς λόφῳ τινὶ
C οἱ ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρωῒ ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ὠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος) καὶ ὕδωρ μὴ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν. ἦν γὰρ πρὸ τοῦ πρόσθεν ὅτι πολλὰ στάδια ἢ ἔμελλον ἰέναι, ὅθεν ἄφθονον οὐ. οἱ δὲ συρακούσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες, τήν τε ὁδὸν τὴν
D ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον. ἦν δὲ λόφος καρτερὸς, καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα, χρημνώδης· ἐκαλεῖτο δὲ ἀκραῖον λέπας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ ἀθηναῖοι προσῆσαν, καὶ οἱ τῶν συμμαχικῶν καὶ ξυμμάχων αὖθις ἱππεῖς καὶ ἀκοντίσται ὄντες πολλοὶ ἑκατέρωθεν ἐκώλυον, καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ προσίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ὅπλα τὸ δὲ οὐκέτι ὁμοίως εἶχον. οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἷόν τ' ἦν ἀπὸ τῶν ἱππέων. προσῆσαν δὲ ἅπαντες, ἐπορεύοντο αὖθις, καὶ ἐβιάσαντο τοὺς λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον· καὶ βῆναι τοῦ ἀποτειχίσματος τὸ πεζὸν στρατιαὶ παραταξάμενοι οὐκ ἐπ' ὀλίγον ἀσπίδων. ἦν γὰρ τὸ χωρίον· καὶ προσβαλόντες οἱ ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ βαλλόμενοι ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπιόντες ὄντος,

α Καὶ περιφάνμοι] αἰ ἀθηναῖοι. β Ες χωρίον ἄπεδόν τι] ὁμαλὸν, ὁμόπεδον. ὡς καὶ ἄλοχος, ἡ ὁμόλεχος. γ Απετείχιζον] σκέψαι πῶς χρῆται τῇ ἀπὸ ὁπλιτικῶς. δ Οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν] ἀποσκιδνασθαι ἀπὸ τῆς φαλαγγος, ὑπὸ τῶν ἱππέων. ε Προσῆσαν δὲ ἅπαντες] αἱ πᾶσαι τῶν πολεμίων. ζ Τὸ πεζὸν στρατιαὶ] ὁπλιτῶν ἀποχωρεῖν, κωλυόντων τῶν ἱππέων.

(διϊκνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ αἰῶθεν) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρησαν πάλιν, καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τινες ἅμα γιγνόμεναι, καὶ ὕδωρ, οἷα τὸ ὄπιθεν τοῖς μετόπωρον ἤδη ὄντος, φιλεῖ γίγνεσθαι. ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ὅτι τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δ' αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ συρακούσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἀποτειχιοῦντας ἔτι τὸ ὄπισθεν ἀπολειφθέντας ἢ ἐπελθεῖν. οἱ δὲ ὑπερφάντες καὶ ἐκεῖνοι σφῶν αὐτῶν μοίρας, διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι, κατέλισαν τῇ ὑστεραίᾳ προσχωρεῖν. καὶ οἱ συρακούσιοι προσπεσόντες τε πάντα τρόπον ἀπολισθάνουσι κύκλῳ, καὶ πολλοὺς κατέτειραν μάτην. καὶ εἰ μὲν ἔτι ἔθελον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπανεχώρουν· εἰ δ' ἀναχωρεῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴπως καταβαλόντες φόβησαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὕτω ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι· ἔπειτα προελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ, ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ συρακούσιοι ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ὅπῃ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε, τῷ τε ὅτι πηδείων πολλῶν ἀπορία ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοί, ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντες ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τῇ αὐτῇ ὁδῷ ἧπερ διενοήθησαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀντίον ἢ οἱ συρακούσιοι ἐτήρεσιον, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἣν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη οὐχ ὅπῃ καὶ πάντες τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ καὶ ὃ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας πρὸς κάμαρίναν καὶ Γέλαν, καὶ διὰ ταύτης πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους παρασπόμενοι ὧν πυρὰ πολλά, ἐχώρουν καὶ τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς (ὅτι φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ ἀφ' πολεμίας,

A (facilius enim superne tela vibrabantur) nec possent perrumpere, retrò se recepere, atque quieuere: quum præsertim existerent tonitrua pariter & imbres, quales anni tempore in autumnum iam vergente fieri consueuere: vnde exterriti sunt eo vehementius Athenienses quòd existimarent in suum exitium ista etiam omnia fieri. His quiescentibus, Gylippus atque Syracusani partem quandam copiarum mittunt ad eos muro intercludendos à tergo quâ venerant. quod tamen fieri & isti, missis è diuerso quibusdam suorum, prohibuere. Mox cum omni manu regressi propius campum consedere. Postero die quum progrederentur, eos vndique circunfusi Syracusani adoriuntur, multos sauciant, retro se, quum in ipsos impetum Athenienses facerent, subducentes: quum illi abirent, ingruentes: postremis quibusque præcipuè infesti, si fortè [a] membratim illos territando, totum agmen auerterent. Et diu hunc in modum restitere Athenienses: dehinc progressi quinque séxve stadia, in campo conquieuere. Ab eísque in sua castra rediere etiam Syracusani. Sub noctem Niciæ ac Demostheni placitum est, quoniam malè secum ageretur, tum ob inopiam omnis commeatus, tum ob multitudinem vulneratorum ab hostibus identidem assultantibus, accensis quamplurimis ignibus abducere exercitum: non tamen eadem amplius qua constituerant via, sed econtrario quam Syracusani custo diebant, mare versus. Ferebat autem hæc via non in Catanam, sed in aduersam prorsus Siciliæ oram, Camarinam versus & Gelam, aliásq; circa vrbes, tum Græcas, tum barbaras. Accensis igitur plurifariam [b] pyris, per noctem proficiscuntur: sed (quod omnibus accidere exercitibus solet, præsertim maximis & noctu pergẽtibus, & per hosticũ,

[a] Fugato subinde paruo eorum numero, tandem totum agmen territarent. *Vel, Fugata subinde aliquâ eorum parte, totum agmen in fugam verterêt. Qui sensus non videtur exprimi si* καὶ *vertatur* Paulatim: *ideóque videtur Valla ipsum esse aduerbio* Membratim.

[b] Ignibus, *vt modò præcessit.*

α Διϊκνοῦντο γὰρ] ἀπὸ τοῦ, διϊκνοῦντας βάλλοντας. β Φιλεῖ γίγνεσθαι] ὁπόταν τοῦτο περιορῶσιν. γ Τοὐναντίον ἢ οἱ συρακούσιοι] ἀπὸ τοῦ, ἦπερ.

ἐπανεχώρουν.

ἐπελθεῖν.

& hoſte quem timent non procul agente) inceſſit eis trepidatio, *pauor & tumultus*. Et copiæ quidem Nicianæ, [a] quemadmodum erant duces, in ordine perſtiterunt, longéque præceſſerunt. At Demoſthenicarum dimidium penè ac maior pars interrupta eſt, ac ſolutioribus ordinibus pergebat. Prima tamen luce peruenere ad mare, & ingreſſi viam nomine Helorinam, incedebant, vt quum ad Cacyparim fluuium deuenissent, ſecundum ipſum fluuium iter per ſuperiora & mediterranea tenerent. Sperabant enim ſibi illac Siculos occurſuros, quos accerſiſſent. Vbi ad flumen eſt ventum, offendunt illic quoque cuſtodias quaſdam Syracuſanorum, obſepientes vada munitionibus ac vallo. Sed illis vi ſummotis, fluuium tranſmiſere, penetrauerégue rurſus ad alium nomine Erineum. hac enim ductores *ire* iuſſerant. Interea Syracuſani ac ſocii, vbi illuxit: ſenſerúntque abiſſe Athenienſes, plerique Gylippum inſimulabant quòd ſciens Athenienſes dimiſiſſet: raptímque perſequentes qua ingreſſos haud difficilè noſſent, adipiſcuntur eos ſub horam prandii: incidentéſque in Demoſthenicos & tardius & inordinatius (vt qui noctu perturbati fuiſſent) iter facientes, repentè prælium cient, circundatóque equitatu, eos in idem loci vrgent, eo facilius quòd bifariam diuiſi iam erant, Nicianis illinc centum quinquaginta ſtadia progreſſis. Nam Nicias ocyus ſuos ducebat, exiſtimans minimè ſalutare eſſe tali in tempore cunctari vltro ac dimicare, ſed quamvelociſſimè fugere, eatenus pugnando quatenus cogeretur. Demoſthenes autem multiplici frequentíque magis labore implicabatur, quòd poſterius digreſſus, prior ab hoſtibus vrgeretur: & tunc gnarus inſequi Syracuſanos,

[a] In eodem quo anteibant ordine perſtiterunt.

A καὶ ἀπὸ πολεμίων δ' πολὺ ἀπεχόντων ἴσθι) ἐμπίπτει ταραχὴ. καὶ ὁ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἠγεῖτο, ξυνεμάθε τε καὶ προὐχώρει πολλῷ· ὁ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μᾶλλον καὶ ὁ πλέον ἀπεσπάσθη τε, καὶ ἀπακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ ἀφικνοῦντο ὅμως πρὸς τὸν ποταμὸν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὸν ὁδὸν τὸν ἑλωρινὸν καλουμένην, ἐπορεύοντο, ὅπως ὅπῃ ἥξουσι πρὸς τὸν ποταμὸν τὸν κακιπάρην, πρὸς δὲ τὸν ποταμὸν τὸν κακιπάρην

B ἴοιεν αὖθις πρὸς μεσογαίας. ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς σικελοὺς ταύτῃ, οὓς μετέπεμψαν, ἀπαντήσεσθαι, ἐπεὶ σφᾶς ἐπύθοντο ὅτι τὸν ποταμὸν, οὗπερ καὶ ἐν τούτοις φυλακάς τινας τῶν συμμαχικῶν ἐπιτειχίζοντες καὶ ἐπιτάφρους ἐποίουν. πορευόμενοι αὐτοὺς, διέβησάν τε τὸν ποταμὸν, καὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῇ ὁδῷ ἣ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐρινέου. ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ συμμαχοῦσι καὶ οἱ ξυμμαχοι, ὡς ἡ τε ἡμέρα ἐγίγνετο, καὶ ἔγνωσαν τοὺς ἀθηναίους ἀπελαυνομένους, ἐν αἰτίᾳ τε εἶχον πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον, ἐκπλεῖ ἀφῆναι τοὺς ἀθηναίους· καὶ κατὰ πόδας διώκοντες, ἧπερ ἐδόκουν ῥᾳδίως ἂν κακουργήσειν, καταλαμβάνουσι τοὺς ὑστέρους ἀπολειφθέντας, καὶ ὡς ἐπέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέρους τε ὄντας, καὶ ὁπλίτας τε ὄντας ἀπακτοτέρους χωροῦντας, ὥστε τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, οὗπερ ἐπεσπέσοντες ἐμάχοντο. καὶ οἱ ἱππεῖς τῶν συμμαχικῶν ἐκωλυόν τε ῥᾷον αὐτοὺς, ἅτε ἐν γῇ ὄντας, καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ὅσον τὰ πρόσθεν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους. θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐδὲν ὠφελεῖν ἐν τῷ τοιούτῳ ἐθέλειν μάχεσθαι, καὶ μάχεσθαι, σωτηρίαν, ἀλλὰ ὡς τάχιστα διὰ χωρῶν, τοσαῦτα μαχόμενοι ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανε τὰ πλείω ἐν πόνῳ τε ξυνεχεστέρῳ ὤν, καὶ ὑστερος ἀναχωρούμενος αὐτὸς ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἦν· καὶ τότε γνοὺς τοὺς συμμαχικοὺς διώκοντας,

162

[a] Τὸ ἥμισυ μᾶλλον] τὸ ἥμισυ δηλονότι τῆς φαλαγγος. [β] Ἀφικνοῦντο ὅμως] ἦγεν οὗτοι. [γ] Καὶ βιασάμενοι] σὺν βίᾳ ἀποστάντες. [δ] Ἢ οὐ χαλεπῶς ἡδέατο] ἤτοι τὸ οὐ χαλεπῶς τῷ ἔγνωσαν σωπᾶσθαι, ἵνα ᾖ, ῥᾳδίως ἔμαθον αὐτοὺς ἢ κεχωρηκέναι· ἢ τῷ κεχωρηκότας, ἵνα σημαίνῃ, ἢ ἐδόκουν αὐτοῖς ἀκόλως καὶ ῥᾳδίως κεχωρηκέναι οἱ ἀθηναῖοι. [ε] Δίχα δὴ ὄντας] ἤγουν, κεχωρισμένους ἀπὸ τῆς μετὰ Νικίου. [ζ] Καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό] αὐτὸ τοῦτο, ἐνέκλουν ἐς ὀλίγον χωρεῖσθαι. [η] Ἐν τῷ τοιούτῳ] καιρῷ δηλονότι.

οὐ τοσοῦτον χωρῶν μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνε- A
τάσσετο, ἕως ὑπ' ἀμηχανίας περιβαν κυκλοῦνται τε
ὑπ' αὐτῶν, καὶ πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ ἀθυμότεροι ἦσαν. [a] αἰφνιδίως δὲ
ἐς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τεῖχον περι-
ἐῶν, ὁδὸς δ' ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλαίας δὲ οὐκ
ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντό τε τοσῇδε τοιαῦ-
ται ἐπουσιάζοντες, καὶ ξυσταδὸν μάχαις,
οἱ δὲ ἐφεπόμενοι εἰκότως ἐχρῶντο. ὃ δὲ ἀπο-
κινδυνεύειν τοῖς αὐθεφτοις ἀπονενοημέ-
νοις, καὶ τοῖς ἐκείνων μᾶλλον ἢ ἔτι ἢ τοῖς B
σφετέροις ἀθυμοῦσιν. [b] καὶ ἅμα φόβῳ τε τοῦ
ἐπ' ἀνωφελείᾳ ἤδη σφᾶς μὴ τοσαυτάλω-
θῆναι τε, καὶ ὑπόμιξον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ
καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς. ὅπερ
γοῦν δὴ ἡμέρας βάλλοντες [c] πρωτοχόην,
τοῖς ἀθυμοτέροις καὶ ξυμμάχοις ἐώρων ἤδη
πεπαυμένοις τοῖς τε τραύμασι καὶ
τῇ ὀδύνῃ καὶ κόπῳ, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιπ-
πος καὶ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τοῦ-
των μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' C
ἐλευθερίᾳ [d] ὡς σφᾶς ἀπιέναι καὶ ἀποχωρῆ-
σαι, κἀκείνας πόλεις οὐ πολλάς. ἔπειτα δὲ ὕστε-
ρον καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπραξίας τοῖς με-
τὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται, ὥστε τὰ
ὅπλα τε παραδοῦναι, καὶ μὴ ἀποθανεῖν
μηδένα, μήτε βίᾳ, μήτε δεσμοῖς, μήτε
τῆς αὐαγκαιοτάτης ἀνδρὶ διαίτης. καὶ πα-
ρέδοσαν ⓐ πρῶτοι σφᾶς αὐτοὺς ἑξακισχί-
λιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατε- D
θεσαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπολίας, καὶ
ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέτταρας. καὶ τούτοις
μὲν ὕδωρ [e] ἀπεκόμισαν ἐς τὴν πόλιν. Νικίας
δὲ καὶ ⓐ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ ὅπερ ⓦ ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ δια-
βὰς πρὸς μετέωρόν τι ἐκάθισε τῷ στρα-
πεδῷ. οἱ δὲ συρακούσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλα-
βόντες αὐτὸν, ἔλεγον ὅτι οἱ περὶ Δημοσθέ-
νους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτοὺς, κελεύοντες
κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν. ὁ δὲ ἀπιστῶν πρώτιστα
ἱππέα πέμψας σκεψόμενον, ὡς δὲ οἱ ἀγ-
γελθὲν ἀπῆλθε πάλιν παραδεδωκότας,
ἤδη κηρύκευεται Γυλίππῳ καὶ συρακοσίοις

non tam progrediebatur quàm ad pugnandum se instruebat: donec ita cunctatus ab hoste circumueniretur; & magna perturbatione ipse pariter ac milites eius afficerentur. Quippe [a] deprehensi intra locum qui munitionibus circundatus esset, & in via quæ hinc & hinc non infrequentes oleas haberet, circumquaque missilibus incessebantur. Huiusmodi autem assultibus, non pugna stataria, haud ab re vtebantur Syracusani. nam de summa rerum periclitari aduersus homines de salute desperantes, [b] iam non tam ipsorum intererat quàm Athenienſium: simulque nonnihil cauebant ne rebus iam proculdubio prosperè gestis, [c] aliquid interueniret, arbitrantes hoc modo perdomitum hostem à se captum iri. Itaq; vbi toto die missilibus eum vndique incessentes, viderũt iã exhaustum vulneribus atque aliis ærumnis, iubent caduceatorẽ Gylippus Syracusaníq; ac socii denũtiare primùm, siquis ad se trãsire insulanorũ vellet, liberum fore. Transierúntq; aliquot, non tamen multæ ciuitates. Mox deinde omnibus aliis qui cũ Demosthene erãt, oblata cõditio, si traderẽt arma, neminẽ eorũ mortẽ obiturũ aut violentam, aut in vinculis, aut inopia rerum ad victũ necessariarũ. Atque ita [d] dedidere seipsos cũcti, numero sex millia, omnémq; pecuniã depositam quã habebant, effundentes in scuta resupinata, & ex ea quatuor scuta repleuere: statímq; in vrbẽ à Syracusanis adducti sũt. At Nicias hoc ipso die cũ suis ad flumen Erineum præuenerat, illúdque transgressus, in edito quodam loco consederat. Eum postero die adepti Syracusani, inquiunt Demosthenicos sese dedidisse, iubéntque ipsum idẽ facere. Ille, non habita istis fide, paciscitur vt equitem mittat ad explorandum. Vbi eques reuersus retulit Demosthenicos sese dedidisse; Nicias per caduceatorem Gylippo Syracusanísque respondet

[a] Concluſi. Q. d. Impliciti.

[b] Non tam è re eorum erat quàm Athenienſium.

[c] Aliquid damni, *aut diſpendii*, paterentur. Quietiã existimabant se alioqui vel solo hoc pugnæ genere perdomitum hostem capturos.

[d] Dedidere seipſos, sex millium numerum in vniuersum efficiẽtes.

α Ἀνελπίστως γὰρ ἐφέροντο. β Καὶ ὑξυσταδὸν] ἤγουν, ὰπ' ὀλίγου. γ Καὶ ἅμα φόβῳ τε τοῦ ἐγ.] ὡς αἱ φανεραὶ ἔσονται ὑπεροψίας, ὑκ ἐβούλοντο ἀποκινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφείδετο αὐτὸς ἑαυτῶν ὥστε μὴ περιαλωθῆναι τοὺς] ἤγουν, τοῦτο τὸ πρόσωπον ὑπὸ μάχης. ε Παντοχόθεν] ἤγουν κύκλῳ. ζ Ὡς σφᾶς ἀπιέναι] ἤγουν, εἰς τοὺς συρακοσίους.

se paratum esse transigere Athenienſium nomine, ſi cum exercitu dimittatur, quos ſumptus in bellum Syracuſani feciſſent, eos omnes reſtituturum: daturúmque ſe obſides ex Athenienſibus, dum pecunia ſolueretur, ſingulis talentis in ſingula obſidum capita taxatis. Ea conditione non accepta, Gylippus atque Syracuſani eos aggreſſi vndique telis petiuere ad veſperum vſque. Illi, etſi malè accepti inopia commeatus aliorúmque neceſſariorum, tamen habentes in animo diſcedere, obſeruato ſilentio noctis arma ſumpſerunt: ſed intelligentes ſe non latêre hoſtem, (nam ille rem ſentiens pæanem canebat) rurſus ea depoſuere: præter trecentos fere, qui vi perùadentes hoſtilem cuſtodiam, quâ potuere per noctem contenderunt. Niciam, poſteaquam dies illuxit, agmen ducentem Syracuſani ſociíque inuadunt, eodem quo pridie modo vndique laceſſentes iaculis ſagittíſque. Inter quæ ex omni parte ferientia, equitatu pariter cunctáque multitudine vrgente, illi tamen ad amnem Aſſinarum feſtinabant, tum opinantes fore vt eo tranſito [a] aliquanto facilius haberent, tum potandi deſiderio quo miſeri tenebantur. Vbi eò peruenere, nullo iam ordine in illum irrumpunt, pro ſe quiſque primus omnium tranſire properántes. Sed hoſtis ingruens difficilem eis tranſitum reddebat. nam quum conferti ire cogerentur, alius ſuper alium cadentes, inuicem conculcabantur teliſque & armis: quorum alii ſtatim peribant, alii inter ſe [b] impliciti defluebant. Hos ex vtraque fluminis parte Syracuſani ſuperſtantes, (erat autem ripa præceps) deſuper miſſilibus conficiebant, multos etiam auidè potantes, & inter ſe vtique in cauo fluminis alueo perturbatos. Sed Peloponenſes illuc deſcendentes, trucidarunt eos præcipuè qui in fluuio erant.

[a] Melius ſe res ipſorum haberêt.

[b] *Vide annot. de hoc verbo* ἐμπαλασσόμενοι κατ' ὄρρεον, *& de præced.*

A εἰ) ἕτοιμος εἴη παρ' Ἀθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα συρακοσίοις ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν ἀφῆναι ἀδῆς. μέχρις οὗ δὲ ταῦτα χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. ④ δὲ συρακούσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες, καὶ προσβαλόντες πάντα χόθεν, ἔβαλλον καὶ ἔτρωον μέχρι ὀψέ. εἶχον δ' οὖν ἤδη ὅτι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν
B ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπορία. ὅμως δ' οὖν τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύσεσθαι· καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ συρακούσιοι αἰσθάνονται, καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, καὶ τρέψαντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν. οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι, ἐχώρησαν τῆς νυκτὸς ἣ ἐδύναντο. Νικίας δὲ, ὅτε ἡμέρα ἐγένετο, ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι
C παρετείνοντο τὸν αὐτὸν τρόπον πάντα χόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ ④ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν ἀσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῶν πάντα χόθεν παρισταμένων ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι ἢν διαβῶσι ④ ποταμόν· ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς παλαιπωρίας, καὶ τῆς πιφν ὀπτῆς ἐπιθυμίᾳ. ὡς δ' ἐγένοντο ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν ἤδη οὐκέτι κόσμῳ ἔτι, ἀλλ' ἅπας τε τῆς διαβῆναι πρῶτος βουλόμενος. καὶ οἱ πολέμιοι ὀπτικεῖ- 263
D μένοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν. ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν, ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις, καὶ κατεπάτουν, ὥστε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν θᾶσσον διεφθείροντο, οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ὀπίσω γὰρ τέρεθρά τε τοῦ ποταμοῦ παρεσκευασμένα οἱ συρακούσιοι (ἦν δὲ χρημνώδες) ἔβαλλον αὖθις τοὺς ἀθηναίους, πίνοντάς τε πολλοὺς καὶ ἐν χείλει ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς παρεσκευασμένους. οἵ τε πελοποννήσιοι ὀπτικαταβάντες τοῖς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον.

[a] Τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον] καθ' ὃ μάλιστα ἡ νυκτὸς ἔμελλον οἱ πολέμιοι ἡσυχάζειν. β Οὗτοι δ' οὖν διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι] ἦλθον, διελθόντες τοὺς φύλακας σὺν βίᾳ. γ Ὡς δ' ἐγένοντο ἐπ' αὐτῷ] ἦλθον πρὸ αὐτοῦ. δ Οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον] ἄκρη πόδ, συμπλεκόμενοι κατέπιπτον. ἐπίμως, ὄπιθον.

καὶ τὸ ὕδωρ αὐτὺς διέφθαρτο· ἀλλ' ὅμως ἔπινόν τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ἡματωμένον, καὶ ἐμάχοντο ἐπ' αὐτῷ μετ' ἀλλήλων. τέλος δὲ, νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένου τὸ στράτευμα ὃ, τὸ μὲν, κατὰ τὸν ποταμὸν, τὸ δὲ, καὶ εἴτι διεφύγοι, κατὰ τοὺς ἱππέας, ὁ Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παρέδωκε, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις, καὶ ἑαυτῷ μᾶλλον χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκείνου τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅ, τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε, καὶ τοὺς τε λοιποὺς, ᵃ ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο, (πολλοὶ δ' ὅμως ἐλήφθησαν) ξυνεκόμισαν ζωγρίᾳ, καὶ ὅσοι τοὺς τειχοσίους οἱ τῶν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτὸς, πέμψαντες τοὺς διωξομένους, ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν, οὐ πολὺ ἐλήφθη, τὸ δὲ διαφυγὸν, πολύ· καὶ ᵇ κατεπλήσθη πᾶσα σικελία αὐτῷ, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους, ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανε. ᵍ πλῆθος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐλήφθη. καὶ ἐν ταῖς ἀπαγωγαῖς παρασκολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γιγνομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτελεύτησαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν, καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ, ὑπὸ δουλεύσαντες, καὶ δραπετεύσαντες ὕστερον. τούτοις δὴ ὕστερον ἀναχώρησις ἐς κατάνην ἐγένετο. τῶν δὲ ξυμμάχων οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τά τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδήσαντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὁπόσους ἔλαβον, κατέβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ᵈ ἀσφαλέστατον εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν· Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν.

A Vnde subito aqua corrupta est. ex qua nihilominus cœnosa & cruenta bibebatur, déque ea inter multos certabatur. Tandem permultis iam cadaueribus aliis super alia iacentibus, profligatóque exercitu, partim apud amnem, partim, siqui effugerant, ab equitibus, Nicias Gylippo sese dedidit, plus ei habens fidei quàm Syracusanis, permitténsque sui potestatem tum illius, tum aliorum Lacedæmoniorum arbitrio, à cæde cæterorum militum abstineri[a] iussit. Post hæc Gylippus imperat non interfici Athenienses, sed viuos capi. Ita cæteri quicunque occultati non essent (multi autem hi erant) viui sunt capti: necnon trecenti illi qui noctu per custodias euaserant, missis qui persequerentur, fuerunt comprehensi. Verùm hi omnes, in vnum contracti, haud multi fuerunt, multi tamen qui supprimebantur: quibus tota Sicilia referta fuit, vt qui non ex pactione (quemadmodum illi qui cum Demosthene) capti essent. Quædam tamen eorum pars, neque hæc exigua, interiit. Verùm hæc maxima strages extitit, & nulla minor, ex omnibus quæ in Sicilia hoc bello extiterunt. Nec pauci in itinere faciendo, dum subinde inuaderentur, absumpti sunt: attamen multi elapsi, quidam statim, quidam posteaquam seruissent, fuga inita, quibus in Catanam erat receptus. At Syracusani & socii, acceptis quàm plurimis poterant captiuis ac spoliis, frequentes in vrbem redierunt. Et cæteros quidem Athenienſium ac sociorum, quoscunque ceperant, in [b]lithotomias demiserunt, tutissimam existimantes eam esse custodiam: Niciam verò ac Demosthenem necauerunt, inuito Gylippo.

[a] Postulauit.

[b] Vt est lapicidinas.

α Καὶ παρεμάχοντο ἐπ' αὐτῷ τοῖς πολλοῖς] ἤγουν ἀπωδαμάτων. β Ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο] ὅσους δηλαδὴ μὴ διέκλεψαν οἱ συρακούσιοι. γ Καὶ κατεπλήσθη πᾶσα σικελία αὐτῷ] γράφεται διεπλήσθη. δ Πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος] αἱ πᾶσαι πολὺ πλείων τοῦτο ἀκουσίων. οὐδὲ γὰρ ἐγγὺς ὧν τῷ σικελικῷ πολέμῳ ποιοῦνται ἄλλοι φόνοι ἐλήφθη. ἐμοὶ δὲ φαίνεται γεγράφθαι, καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ ἑλλωνικῷ πολέμῳ ἐλήφθη. λέγεται δὲ αὐτὸς ὅδε πόλεμος τῆς δεκάτης ἰσοεῖας, σωίδη τε πᾶσα τὰ ἔργα τὰ ἑλλωνικὰ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστα γεγενῆσθαι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὧν ἑλλωνικῶν ἴσμεν. ἔοικεν οὖν καὶ τοῦτο μὴ μόνοις τοῖς σικελικοῖς, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἑλλωνικοῖς αἰτιᾶσθαι τὸν συμφορᾶι. ε Ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν] ἤγουν φυλακήν.

Is enim ſpecioſum ſibi ducebat, præter cætera, ex eo bello portare ad Lacedæmonios, etiam ipſos hoſtium duces: quorũ alter [a] extitiſſet eorũ hoſtis acerrimus, propter illa quæ ad Pylũ geſſiſſet, alter, ob eadem, eorum ſtudioſiſſimus. Nã illos viros apud inſulã captos Nicias præcipuo affectu proſequutus, dimittendos curauit, inductis Athenienſibus ad facienda cum Lacedæmoniis fœdera. quo nomine & Lacedæmonii erant in eius amorẽ propenſi, & ipſe plurimum Gylippo credẽs, ſe dediderat. [b] Sed quia cum illo homines vulgò loquebantur, veriti tum quidã Syracuſanorum, (vt ferebatur) ne ob id tormentis interrogatus, tumultum ipſis excitaret in rebus proſperis, tum alii (& præcipuè Corinthii) ne corruptis aliquibus pecunia (quòd locuples erat) effugeret, aliquid in ipſos iterũ rerum nouarum moliturus, perſuaſis ad hoc ſociis hominem interemerunt. Et Nicias quidẽ ob hanc cauſã, aut huic proximã, morte affectus eſt, vir omnium mea ætate Græcorum minimè dignus qui eò deueniret infelicitatis, [c] ob ſtudium virtutis quod omne in illam conferebat. Captiuos autem qui apud lithotomias erant, Syracuſani duriter ſanè tractauerunt inter initia. [d] Siquidem quum tot eſſent in loco depreſſo & arcto & ſub dio, prius in ſole & æſtu deficiebant, deinde ſuperueniente autumnalium noctium gelu, ipſa mutatione contrariorũ, valetudinẽ contrahebãt, præſertim quòd propter loci anguſtiam omnia ibidẽ faciebãt: quódque cadauera promiſcuè coacernata erant, tam eorum qui ex vulneribus, quàm eorũ qui ex mutatione & huiuſmodi cauſis deceſſerãt. Intolerabili inſuper vexabantur odore, fame etiam ac ſiti. nanq; per octo menſes data ſunt ſingulis [e] aquæ ſingula acetabula, panis bina.

[a] *Vel*, Extitiſſet illis maximè inuiſus propter res in inſula & apud Pylum geſtas: alter, ob eaſdem, acceptiſſimus.

[b] Sed quidam fuerunt Syracuſanorum (vt ferebatur) quorũ alii, quòd conſilia cum illo communicaſſent, *Vel ageretur*, veriti ne inquæſtione, propter hoc res ipſorum proſperas ille turbaret: alii, & præcip.

[b] *Vocat hic fortaſſe Thucyd.* τὸ εἰς τὸ θεῖον ὀλιγῳδεῖν *quod antea* διαφθορὰν, *de eodem Nicia loquens, dixit. Vide annot.*

[d] Eos enim, quũ multi depreſſo in loco & ſub dio eſſent, primùm ſoles atq; adhuc æſtus (*q. d. ſuffocatio*) grauabant, & noctes contrà ſuperuenientes autumnales & frigidæ, propter mutationem nouos illis morbos inuehebant. Præſertim quum omnia propter loci anguſtiã eodem in loco facerent, & cadauera promiſcuè alia ſuper alios coacernata eſſent. *Vel, alia alijs acernatim ſuperſtrata.* Quinetiam grauiolentia intolerabilis erat: faméque & ſiti premebantur. *Vel ſic, Et eo quidem magis quod omnia propter loci angu. &c. Videtur autem per omnia intelligere requiſita etiam naturæ, vt Saluſtius loquitur.*

[e] *Gr.* Cotyla aquæ & duæ cotylæ frumenti.

A ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ ἔσεσθαι, ὅτι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' αὐτοστράτηγος κομίσαι λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ, ὃν μάλιστα πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι. Δημοσθένει, ὅσῳ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ πύλῳ. τὸν δὲ, ὅσῳ τὰ αὐτὰ ὅτι τιθασώτατον. τοῦτον γὰρ ἐκ τῆς νήσου αἴρας τῶν λακεδαιμονίων ὁ Νικίας μάλιστα ἐσπούδασε, καὶ ξυνθὰς πείσας τοὺς ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. αἰτίων δ' ὧν οἵ τε λακεδαιμόνιοι ἥσθησαν αὐτῷ μάλιστα προσφιλῶς, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἧκιστα πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν συρακουσίων τινὲς (ὡς ἐλέγετο) οἱ μὲν, δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεχειρονόμηντο, μὴ βασανιζόμενος ὅσα τὸ τοιοῦτον ἔωθε σφίσιν ἐν ὑποψίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δὲ (καὶ οὐκ ἧκιστα οἰκοφθόροι) μὴ χρήμασι πείσας τινὰς (ὅτι πλούσιος ἦν) ἀποδρᾷ, καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντές τε τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὀπίσω τούτων αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἧκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῷ γε ἐπ' ἐμοῦ ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι, ἀφ' τῷ νενομισμένῳ ἐς τὸ θεῖον ὀλιγῳδίαν. τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις συρακουσίους χαλεπῶς τοῖς παροῦσι χρόνοις μετεχείρισαν. ἐν γὰρ χείλῳ χωρίου ὄντες πολλοὶ οἵ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνίγος ἐπιλύπει, ἀφ' τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες ὀπωρινόμεναι τοιαύτην μετόπωρινὰι καὶ ψυχραὶ, τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεστέλλοντο. πολλά τε ποιούντων αὐτῶν ἀφ' στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ παρόντι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἵ τε ἐκ τῶν τραυμάτων, καὶ ἀφ' τῆς μεταβολῆς καὶ τοιοῦτον ἀπέθνησκον. καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοὶ, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψῃ ὀπιέζοντο. ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ ὀπὶ ὀκτὼ μηνῶν κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου·

Τὸν δὲ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας

[a] Τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας] τὸ ἑξῆς, προθυμήθη ὥστε ἀφεθῆναι, πείσας ταῖς σπονδαῖς τοὺς ἀθηναίους ποιήσασθαι.

[β] Διὰ τὸν νενομισμένον ὀλιγῳδίαν] ἀφ' τὸν πᾶσιν ἀνθρώποις νενομισμένον ὀλιγῳδίαν, ἀφ' τὸ πᾶσιν ἀνθρώποις νομίμως ὀλιγῳδιᾶν. οὐ γὰρ δὴ νενομισμένον ἀνθρώποις δοκοῦσιν φησί. [γ] Χαλεπῶς τοῖς παροῦσι χρόνοις μετεχ.] ἤγουν, τοῖς παροῦσι χρόνοις χαλεπῶς ἐβιάσαντο. [δ] Μετεχείρισαν] ἤγουν ὠκονόμησαν. [ε] Καὶ αἱ νύκτες ὀπωρινόμεναι] αἱ τοῦ μ αἱ νύκτες καὶ αἱ ἡμέραι αὐξόμενον ἐρχόμεναι τὸ θέρος, γίνονται κατῆρχον. [ζ] Καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοὶ] ἀφ' τὸ δύσοσμον ἀποσώπησεν αὐτὰ ὀνομάσαι εἰπεῖν. βούλεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, ἅπερ οἱ ἰατροὶ σκύβαλα καὶ ἀποπατήματα εἰώθασι καλεῖν.

ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ
264 ἐμπεσόντας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ, τι
οὐκ ἐπετηδεύετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδο-
μήκοντά τινας οὕτω διητήθησαν ἀθρόοι·
ἔπειτα, πλὴν ἀθηναίων, καὶ εἴ τινες σικε-
λιωτῶν ἢ ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοῖς
ἄλλοις ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμ-
πάντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν εἰπεῖν, ὅ-
μως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέ-
βη τε ἔργον τοῦτο ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν
πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι· δοκεῖν δ' Β
ἐμοιγε, καὶ ὧν ἀκοῇ ἐλληνικῶν ἴσμεν, καὶ
τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον, καὶ τοῖς
διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον. κατὰ πάντα
γὰρ πάντως νικηθέντες, καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς
οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πολυανδρίᾳ δή,
τὸ λεγόμενον, καὶ πεζὸς καὶ νῆες, καὶ οὐδὲν ὅ, τι
οὐκ ἀπώλετο· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐς
οἶκου ἀπενέχθησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν
σικελίαν γενόμενα.

A Denique nihil non malorum passi
sunt eorumquæ pati credibile est in
hoc loco homines qui illuc incide-
rint. In qua vitæ conditione septua
ginta dies stipati traduxerunt. Post
hæc, præter Athenienses, & siqui Si-
cilienses Italicíve cum illis milita-
uerant, cæteri omnes sunt diuen-
diti. Quot autem capti fuerint in
vniuersum, exactè dicere arduum
est, tamen [a] non intra septem mil-
lia fuerunt. Quod factum huius
belli tempore maximum in Græ-
cia contigit, & (quantum mihi vi-
detur) omnium Græcorum facto-
rum maximum quæ nobis fan-
do sunt cognita: idem victoribus
splendidissimum, & victis calami-
tosissimum, qui in totum & ex o-
mni parte superati, nec vlla in re
tenuiter afflicti, funditus (vt dici-
tur) euersi sunt, peditatu, classe, nul-
lo denique non amisso, pauculis
è multis domum reuersis. Hacte-
nus quæ apud Siciliam sunt gesta.

[a] Non pauciores septem millibus, οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. *Pro quibus scripserat Valla (vt opinor)* Nõ infrà septẽ millia.

α Τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο] ἐπώλησαν.
β Καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες] οὐ παντὶ τρόπῳ μεγάλως κακοπαθήσαντες.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ.

Αἱ πρὶν μέγισαι φανερῶς ἀνθρωπίαι,
Τὰ σωτῆρα πρόπαντα καὶ ναυκράτεις,
Αἱ τῶν μεγάλων πραγμάτων ἀνθρωπίαι,
Ὑφ' ὧν αἰωρέχθησαν εἰς ὕψος θράσους
Περσοκρατῶν ἕλλωες οἱ πάλαι χρόνοι,
Πρὸς δυσχίας τῆς παντολέθρου χάους
Ἄρτι κατωρέχθησαν, αἰπὺν θυσάσης
Τῆς ἀτυχίας εἰς μακρὰν ἀτυχίαν.

Περσο-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΟΓΔΟΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO LIber octauus.

ATHENIS posteaquam nunciata res est, diu fide caruit: [b] ne militibus quidem creditũ qui illinc euaserant, planè quæ gesta essent referẽtibus, ita vndique omnia funditus esse euersa. [c] Sed vbi factum agnouerunt, ibi exæstuare Athenienses aduersus oratores qui principes hortatores extiterant in Siciliam transmittendi, tanquam non hoc ipsi decreuissent: irasci insuper ariolis atque vaticinis, denique omnibus qui tunc aliquid ipsis per sacra consulentibus, suasissent profectionem, tanquam Siciliam subacturis. Vndique itaque omnibus in rebus mœstos ob ea quæ acciderant, circunsistebat etiam ingens metus consternatióque. Exuti enim & priuatim & publicè multo peditatu, equitatu, iuuentutéque, qualem superesse alteram non videbant, afflictabantur. Simúlque nec nauium satis in naualibus, nec pecuniæ in ærario, nec ministeriorum ad nauticos vsus quum cernerent, desperabant in præsens de sua salute: arbitrantes in Piræa aduersus se statim appulsuros [d] Quinetiã *alteros hostes qui inde essent, videlicet ex eadem natione Græcæ*, classe è Sicilia hostes, [d] præsertim tanta illic victoria subnixos, & iam omni conatu, quum vires duplicatas haberent, vnà cum sociis qui ad ipsos ab Athenien sibus defecissent, terra marique oppugnaturos.

ΑΘΗΝΑΣ δὲ ἐπειδὴ ἀγγελθὲν ἐπίστευσαν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἀμφεφύγοσι, καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι μὴ οὕτω γε αὖ πάσυδεὶ διεφθάρθαι. ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσθη, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων ἐκπλοῦν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο· δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι, καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς ἐλπίσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πάντα χόθεν αὖ ἐλύπει τε, καὶ ὥσπερ εἰκὸς ἦν ὅτι τῷ μεγέθει φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων, καὶ ἡλικίας οἵαν οὐκ ἑτέραν ἑώρων ἐπ' ἀρχούσῃ, ἐκαρτέουν· ἅμα δὲ νεῶν οὐκ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἐχούσας, καὶ οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ, οὐδὲ ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι. τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους οὐδὲν σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ὅτι τὸν πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους, τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους, κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπιτειχιοῦντας, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἐπισπάσαντας.

---

a Καὶ ὁπόσοι τότε αὖτις ἐλπίσαντες] ἀντὶ τοῦ διαφορηθέντες, δηλονότι ἐπήλπισαν. ἤτοι, διὰ πνα ὑπεφθεγξάμενοι, οἷς ἐλπίδας ἐνέβαλον. β Πάντα δὲ πανταχόθεν αὖ ἐλύπει τε] δηνὰ δηλονότι. γ Οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ] ταμείῳ δηλονότι. δ Καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν] τῶν ἀθηναίων.

a Vel, ATHENAS, & Græca construendi ratio retineatur, qua & Latini vtuntur cum eiusdem significationis verbo.

b Ne primariis quidem militibus [vel, præcipuis. vel, magni nominis] credebãt, qui ex ipsa pugnaeuaserant.

c Sed vbi rẽ cõpertam habuerũt, increpabant eos oratores quibus vnà cũ aliis propensus ad nauigationem fuerat animus Q.d. qui ad aliorum inclinationem animi suam adiunxerãt.

d Quinetiã alteros hostes qui inde essent, videlicet ex eadem natione Græciæ, tunc certè cum bellico apparatu, qui duplo auctus esset, vnà cum sociis &c.

ὁμῶς ὄ, " ὡς οὐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει χρῆσθαι μὴ ἀναδίδοναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν, ὅθεν αὐ δυνατὸν ἔσται ξύλα ξυμπορίσασθαι μόνους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιῆσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, " τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως ἐς βούλευσιν ἐς τὸ παρὸν ἐπιτήδεια σωφρονίσαι· καὶ ἐκλογὴν ἀρχόντων ἐλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων ὡς αὐτοῖς καιρὸς ἦ τοῖς βουλεύσουσι. πόλιν τε ἄλλην τοῖς πολεμίοις ἐπαγωγὴν ποιεῖσθαι (ὅσαν φίλης δῆμος ποιῇ) ἑτοίμους ἦσαν βιάζεσθαι. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ ὁ θέρος ἐτελεύτα. ¶Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος, περὶ τὴν ἀκμὴν τῆς σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλῃ κακοπραγίᾳ βύθιοι ἤδη ἔλλιπες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν· οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς ἐδόκει τισὶ καὶ μὴ πολλὴ σφαλῇ, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἶη, ἀλλ' ἐξελθεῖν ἰτέον ὅτι τοῦ Ἀθηναίους· νομίσαντες κἂν ὅτι σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτοῖς εἰ τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ κατόρθωσαν, καὶ ἅμα ἡδύμενοι βεαχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μεταλαβεῖν καλὸν εἶ· οἱ δ' αὖ τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι, ξυμπροθυμηθέντες ὅτι πλέον ἢ πρὶν ἀπαλλάξασθαι ἐκ πάνυ πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἕτοιμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι, ὀργῇ δ' ὁρῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, καὶ μηδὲν ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς τὸ γ' ὅτιον θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πόλις πᾶσι τε τούτοις ἐθάρσει, καὶ μάλιστα ὅτι ἐκ τῆς σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει, κατ' αἰσχὴν ἤδη τὸ ναυτικὸν προσγενόμενον, ἅμα τῷ ἦρι, ὡς εἰκὸς, παρέσεσθαι ἔμελλον. πάντα χόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες, ἀπροφασίστως ἄπασθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου· λογιζόμενοι,

Non tamen visum est eis succumbere se debere, sed ex præsentibus facultatibus naues vndecunque possent comparare, collata ad illas ædificandas materia atque pecunia: adhæc, oppida sociorum stabilire, & præcipuè Euboeam, & in vrbe nonnihil castigare vitæ sumptus: & quendam magistratum deligere seniorum, qui de statu præsenti, [a] quum tempus afforet, præ cæteris consultarent: denique terrore circunstante, (id quod facere vulgus solet,) [b] ad omnia rectè disponenda accincti erant. & quæ agenda visa fuerant, exequuti sunt: atque hæc æstas excessit. ¶Insequenti hyeme, ob res in Sicilia ab Athenienſibus adeo malè gestas, vniuersi protinus Græci animos erexerant. Et ii quidem qui neutrorum socii erant, non debere se amplius abesse à bello, vel si à nemine rogarentur, censebant, sed vltro aduersus Athenienses ire: quòd videlicet putarent singuli in se illos fuisse venturos, si in Sicilia rem prosperè gessissent: & simul reliquum belli breue futurum, ciúsque se fieri participes, fore sibi speciosum. Qui autem socii erant Lacedæmoniorum, properabāt impensius quàm hactenus fecerant, eximi se protinus multa ærumna. Qui Athenienſium imperio parebant, ii præcipuè & supra vires prompto animo erant ad rebellandum, [c] auiditate rei discutiendæ, & nullam rationem prætermittendi qua insequenti æstate possent euadere victores. Quibus Lacedæmonia ciuitas fiduciam capiebat, & eo maiorem quòd credibile erat è Sicilia socios, propter accessionem classis, necessariò iam cum magnis copiis sub initio veris præsto futuros. Ita vndique affulgente spe statuerunt [d] non detrectare bellum: ratiocinantes,

a Dum tempus esset, vt schol. Gr. Fortasse non male, Prout tempus vel occasio postularet. Vel, Prout opportunum esset. De τῶν βουλευσόντων autē vide annot.

b Ad om. rectè administrāda parati.

c Quòd ex desiderio quo incensi erant, videlicet vt Athenienses subsugarentur, de rebus iudicarent, nec vllū iam relinquerent rationi locū, propter quā credi posset illos vsq; ad sequentem æstatem fore incolumes. Vel sic, Quòd prae indignatione quam aduersus illos conceperant, de rebus iudic. &c. Sed magis placet alter a pars. ὀργῇ significatio.

d Bellū sine mora capessere. q.d. sine vlla tergiuersatione.

α Ὡς οὐκ τῶν ὑπαρχόντων] τῶν δυνατῶν. β Τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως ἐς βούλευσιν ἐς τὸ παρὸν ἐπιτήδεια σωφρονίσαι] τοὺς πολίτας ἀπλέστερον εἶναι βουλῶν. γ Ὡς αὐτοῖς καιρὸς ἦ] ἤγουν ἕως αὖ. δ Πρὸς τὸ βούλεσθαι τοῖς ἐπιδεεῖς] δῆλον τὸ ὅτι τῆς βουλῆς ἐπιδεεῖς εἶη). ε Οἱ μὲν μηδετέρων] ἤγουν, ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων. ζ Καὶ τῶν δυνάμεν αὐτῶν] ἤγουν, τῶν ἀθηναίων. η Διὰ τὸ ὀργῇ ὁρῶντες κρίνειν τὰ πράγματα] ἤτοι, μετὰ πάσης σπουδῆς. ἢ, ὡς πρὸς, δῆλον τὸ αὐτοὺς ὀργίζεσθαι τοῖς ἀθηναίοις. θ Καὶ μηδὲν ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς] μηδενὶ ὅτιοῦν λέγειν περὶ αὐτῶν. ἢ (ὡς ἔμοι φαίνεται) μὴ ὑπολείπεσθαι μηδεμίαν αἰτίαν τῷ δυνήσεσθαι αἰτιᾶσθαι τοὺς ἀθηναίους. ι Ὡς τό γ' ὅτιον θέρος] αἰτία τῷ μὴ ὀπτὸν θέρει.

a In Vulg. edit. legitur, Deliberatū foret. Sed non dubium est quin Valla Debellatum ferri pserit. Est enim καλῶς πολυπήσαντες αὐτῶ. id est, si prosperè confectū esset illud bellum. Vel, Vbi profligatum esset feliciter. Id est, Vbi ipsi parta victoria, bello finē imposuissent.

b Et illis euersis, futurum vt tutò vniuersæ Græciæ imperium obtinerent. Obtinerēt Lacedæmonii, euersis illis Atheniensibus At Valla hæc inuertit, contrà etiam quàm Græcorum verborum structura ferre possit. Vide annot.

a si debellatū foret, se tum liberatū iri in posterum tali periculo quale ipsis impendebat ab Atheniēsibus, si Siciliā subegissent, b quū illis euersis, sine cōtrouersia totius iā Græciæ principes forēt. Igitur eorū rex Agis confestim per eandē hyemem profectus ex Decelea cum aliquanto exercitu, pecuniā exegit à sociis ad classem cōparandā: & ad Melieum deflectens sinū, ingentē OEtæorum prædam egit ob vetustas inimicitias, & ex ea pecuniam collegit. Adegit Achæos quoq; Phthiotas, & alios circa populos ditionis Thessalorum, sibi suspectos, ipsis etiam Thessalis inuitis, pecuniā dare, & aliquantulū obsidum, quos apud Corinthum deposuit, tentās cos in societatem adducere. Lacedæmonii porro centum naues ædificandas ciuitatibus distribuerunt, ita taxantes: sibi atque Bœotis, quinas atque vicenas vtrisque, Phocensibus ac Locris quindenas, item Corinthiis quindenas, Arcadibus & Pellenensibus & Sicyoniis denas, item Megarensibus & Trœzeniis & Epidauriis & Hermionensibus denas. Alia insuper comparabant, tanquam circa ver protinus inituri bellum. ¶ Per hāc ipsam hyemem Athenienses, & ipsi, quemadmodum constituerant, ædificandis nauibus operam dedere, pro se quisque materiam suppeditantes, & Sunium muro præcluserunt, vt naues quæ commeatum ipsis subueherent, tutò præterueherentur, munitionibus quas in Laconica extruxerant, quum in Siciliam transmiserunt, tunc relictis, & sicubi quid sumptus non expedire videbatur, eo in parsimoniam contracto: sed in primis ne socii deficerent prospiciebant. Dum hæc ab vtrisque fiunt, c nihil aliud quàm inuicem se in apparatu belli præuenire maturantibus, primi omnium Euboei per hanc hyemem ad Agin legatos de sua ab Atheniēsibus aid eum defectione miserunt.

c Nihil aliud quàm bellum ipso apparatu tenus incipientibus.

A καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ, κινδυνεύων τοιούτων ἀπηλλάχθαι αὖ τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων πόλεμος ἦν· εἰ δὲ καὶ ἐκείνους, αὖθις τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἠγήσεσθαι. διὸ δὴ οὖν Ἀγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ μετ' ὀλίγου, τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ προσπόλεμος ἔτι τὸ μηλιέως κόλπου, οἰταίων τε, καὶ τῶν παλαιὰν ἔχθραν, καὶ λείας τῶν πολλῶν ἀπολαβών, χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα. καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν· Λακεδαιμόνιοι δὲ τῇ προσταξίν τὰς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο· καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔπαξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς, πεντεκαιδέκα, καὶ Κορινθίοις, πεντεκαιδέκα· Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελλανεῦσι καὶ Σικυωνίοις, δέκα· Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι, δέκα. τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς διὰ τοῦ πολέμου. ¶ Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθησαν, ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμποριζόμενοι, καὶ σύνιον τειχίσαντες, ὅπως αὖθις ἀσφαλῆ τὰς σιταγωγοὺς ναυσὶν εἴη τοῦ πλοῦ. καὶ τὸ, τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες, ὃ ἐνεφκοδόμησαν, πλεονάσαντες ἐς σικελίαν, καὶ τοῦ ἄλλου, εἴπου τι ἐδόκει ἀργὸν ἀναλίσκεσθαι· ξυγκελόμενοι ἐς βοτέλειαν· μάλιστα δὲ τοῦ τῶν ξυμμάχων προσποιοῦντες ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται. τοσαῦτα δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων, καὶ ὄντων ἐνδεοῦς ὡς ἐπὶ μακρῷ ἀρχομένων· ἐν τῇ καταστάσει τοῦ πολέμου, τοιοῦτοι βίοφς ὡς Ἀγιν τὸν ἀποστάσεως τῶν Ἀθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν ᾧ χειμῶνι ἤδη.

---

a Μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν] μεμφομένων δηλαδὴ τοῖς λακεδαιμονίοις. b Ξυγκελόμενοι ἐς βοτέλειαν] αἰτήσαντες. c Ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται] ἤγουν, τῶν λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. d Ὡς ἐπὶ μακρῷ ἀρχομένων ἐν καταστάσει τοῦ πολέμου] αἰτίᾳ τοῦ πολέμου ἔτι μαζόντες.

ὁ δὲ, ὡς ἐδέξατο τοὺς λόγους αὐτῶν, μεταπέμπεται ἐκ λακεδαίμονος Ἀλκαμένην τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον, ἄρχοντας, ὡς ἐς τὴν Εὔβοιαν. ἅμα δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τετρακοσίους, ἃ προεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν ἀπόστασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι. καὶ ξυμπαρασκευαζόντων αὐτοῖς τῶν βοιωτῶν, ἀναπείθεται Ἀγις ὥστε Εὐβοίας μὲν πρόθυμον εἶναι ἐπιμελεῖν, τοῖς δὲ λεσβίοις προεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένῃ τε ἁρμοστὴν δοὺς, ὃς ἐς Εὔβοιαν πλεῦσαι ἔμελλε. καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς ἐπαπέστειλε, δέκα δὲ Ἀγις. καὶ ταῦτα αὐτῷ τῆς λακεδαιμονίων πόλεως ἐπετρέψατο. ὁ γὰρ Ἀγις ὅσον χρόνον ἐν τῷ δεκέλειᾳ ἦν, ἔχων τὴν μὲν ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστεῖλαι εἴποτε ἢ ἀνὰ ἐβούλετο στρατιὰν, καὶ ξυναγεῖραι, καὶ χρήματα πορίσαι. καὶ πολὺ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, κατ' ἐκεῖνον καιρὸν αὐτῷ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον ἢ τῇ ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων. δυνάμενος γὰρ ἔχων αὐτὸς ἕκαστα χόσε ὁρμᾶν πρῶτος. καὶ ὁ μὲν τοῖς λεσβίοις ἐπέστειλε. χῖοι δὲ καὶ ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἕτοιμοι ὄντες, πρὸς μὲν Ἀγιν οὐκ ἐπρέσβευσαν, ἐς δὲ τὴν λακεδαίμονα καὶ πρὸς Τισσαφέρνους, ὃς βασιλέως Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῆς κάτω, προσεδοῦτης ἅμα μετ' αὐτῆς παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς πελοποννησίους, καὶ ὑπεσχήθη προφὴν παρέξειν. ἐπειδὴ βασιλέως μὲν νεωστὶ ἐπεύσχητο πεπορευμένος πρὸς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δ' ἀθηναῖοι ἀπὸ τῆς ἑλλησπόντου πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι, ἐπωφείλησε. τοὺς τε δὴ φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομίσασθαι, καὶ πόλεμον τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ἅμα βασιλέως ξυμμάχους λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα τὴν καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν, ἢ ἀποκτενεῖν. οἱ μὲν δὴ χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ τε καὶ τὸ αὐτὸ ἐπρέσβευον.

A Quorum oratione admissa, Agis accersiuit è Lacedæmone tanquam in Eubœam missurus, duos è primoribus, Alcamenem Sthenelaidæ *filium* & Melanthum: eóque transitum præmuniente, illi venerunt trecentis cum [a] libertinis. Lesbii interea, cupidi & ipsi rebellandi, venerunt, à quibus inductus est Agis, vtique Bœotis adiutoribus, vt ipsorum defectioni operam daret, intermissa Euboica, Alcamene (qui in Eubœam iturus B erat) dato præfecto cum viginti nauibus, quarum Agis denas & Bœoti denas pollicebantur. Atque hæc ignara ciuitate Lacedæmonia transacta sunt. etenim penes Agin fuit ius & copias mittendi, siquò vellet, & contrahendi, & pecunias exigendi, quãdiu apud Deceleam cum suis copiis egit. quo tempore vel magis (propè dixerim) ei socii obtemperabant quàm Lacedæmoniæ ciuitati. Quippe habens exercitum, protinus vbicunque libebat, [b] imperiosus aderat. Et hic quidem [c] cum Lesbiis transegit. C Chii autem & Erythræi, qui & ipsi defectionem parabant, non cum Agide tractauerunt, sed cum ciuitate: quibuscum venit etiam legatus Tissaphernis, qui regis Darii Artaxerxis *filij* prætor inferioris prouinciæ erat. Is enim ad hoc Peloponnenses incitabat, pollicens se *affatim* stipendium præbiturum, quoniam nuper è Græ- 266 cis ciuitatibus prouinciæ suæ [d] pro D rege tributa exegerat: [e] quæ quum per Athenienses antea lucrifacere nequisset, ea se magis perceptum oppugnandis Athenienſibus arbitrabatur, & simul Lacedæmonios regi socios redditurum: atque Amorgen Pissuthnæ filium nothum, *regis* perfugam circa Cariam, prout ei rex ipse negotium dederat, aut excepturum viuum, aut interfecturum. Itaque Chii atque Tissapherines communiter eandem rem transigebant.

a *Ita interpretè damódes, de quo vide annot.*

b Formidabilis.

c Lesbiis operã dabat. *Vel, Lesbiis operam nauabat ad id quod cupiebant.*

d *Legit* ἐπὶ τὰ σφέτερα.

e Quorum regi debitor fuerat, quòd ei per Athenienses illa non licuisset à Græcis ciuitatibus exigere. Maiorem igitur sibi *in posterum* facultatem recipiendorũ tributorum fore existimabat, vbi Athenienses *bello* afflixissent, & simul Lacedæmonios, &c.

---

a Καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν ἀπόστασιν] εἰς τὴν Εὔβοιαν δηλονότι. b Καὶ ἐπεμέλετο μὲν βοιωτοὶ ναῦς ἐπέστειλε] τοῖς λεσβίοις δηλονότι. c Ἐν δὲ τῇ πόλει λακεδαιμονίων] αὐτῇ τῇ, ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει λακεδαιμόνιοι. d Ἕκαστα χόσε δὴ νος παρῆν] αὐτῇ τῇ, φοβερὸς τοῖς λεσβίοις. e Τοῖς λεσβίοις ἐπρέσβευσαν] ἤγουν συνέπραττε. f Πεπορευμένος] αὐτῇ τῇ ἀπηλλαγμένος. g Οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι] αὐτῇ τῇ, οὐ δυνάμενος ἐκπράξασθαι αὐτὸς, βασιλεῖ ὠφείλησε. ἤγουν, ὀφειλέτης ἐγένετο. h Κοινῇ τε καὶ τὸ αὐτὸ ἐπρέσβευσαν] ἤγουν ὁμογνωμονοῦντες.

¶ Sub idem autem tempus Calligetus Laophontis, Megarensis, & Timagoras Athenagoræ *filius*, Cyzicenus, sua vterque patria extorris, à Pharnabazo Pharnabaci *filio*, cuius hospites erant, Lacedæmoné venerunt, [a] ad accipiendas in Hellespontum naues, eadem & ipsos quæ Tissaphernes, cupiente conficere, si posset, *nimirum* ciuitates quæ in prouincia sua essent, ab Athenien sibus abducere propter tributa, & inter regem suum ac Lacedæmonios contrahere societatem. Hæc quum separatim vtrique agegent qui à Pharnabazo & qui à Tissapherne venerant, ingens inter Lacedæmonios concertatio extitit, his, vt in Ioniam & Chium, illis vt in Hellespontum prius classis mitteretur, persuadere nitentibus. Sed tandem Chiorum & Tissaphernis postulata multo magis admissa sunt à Lacedæmoniis, vtpote Alcibiade coadiutore, qui Endio tunc ephoro, *id est tribuno plebis*, [b] erat in primis hospes *etiam* paternus. Vnde, propter hospitium, nomen Laconicum ei familiæ inditum est. Endius enim Alcibiadis *filius* cognominabatur. Prius tamen in Chium Lacedæmonii Phrynin vicinum illis hominem miserunt, exploratum nunquid tanta classis eorum foret quantam dicerent, aliáque adessent famæ vrbis respondentia. Hoc renuntiante veritatem famæ respondere, extemplo Chios & Erythræos in societatem acceperunt: & quadraginta illuc naues mittendas decreuerunt, quum circa se Chii dicerent esse non minus sexaginta. Ex quibus *quadraginta* primùm missuri erant decem cum Melancrida nauarcho: sed quum terræmotus extitisset, pro Melancrida Chalcideum miserunt, & pro decem nauibus quinque in Laconica armauerunt. Et hyems excessit, atque vndeuicesimus huius belli annus quod Thucydides conscripsit.

[a] Ad transportandas in Hell. naues. *Id est, ad petendas naues quas in Hell. transportarent.*

[b] Erat arctissimo hospitalis amicitiæ vinculo iunctus, quæ à patre cœperat.

A ¶ Καλλίγητος δὲ ὁ Λαοφῶντος, μεγαρεύς, καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου, κυζικηνοί, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι, παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρναβάκου καὶ ξενοκωτες, ἀφικνοῦνται παρὰ τὸν αὐτὸν καὶ οὗτοι ἐς τὴν λακεδαίμονα, πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσαιεν ἐς τὸν ἑλλήσποντον, καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο (ἄρχε δὲ Τισσαφέρνης παρθυμεῖτο) τάς τε ἐν τῇ αὑτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν Ἀθηναίων, καὶ αὐτὸν φόρου, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν λακεδαιμονίων ποιήσαιτο. παρασκευῶν δὲ τούτων χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἄμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν ἰωνίαν καὶ χίον, οἱ δὲ ἐς τὸν ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰ πεισθεῖσα πέμψειεν. ⓐ μᾶλλον δὲ λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν χίων ἢ Τισσαφέρνους πολὺ πρότερον ἐδέξαντο μᾶλλον. ξυνέπραττε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς ὢν ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὢν· ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν ἔσχηκε τὴν ξενίαν εἶχεν. Ἐνδίου γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι, πρότερον καθάσκοπον ἐς τὴν χίον πέμψαντες Φρυνίν, ἄνδρα πρόθυμον, εἰ αἱ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσας πρὸς ἔλεγον, καὶ τἄλλα ἡ πόλις ἰσχυρὰ ἔστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν· ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἄρα ἦκον, τοῖς τε χίοις καὶ τοῖς ἐρυθραίοις βοηθοὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο. καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ὄχ ὀκτὼ ἔλασσον ἢ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν οἱ χῖοι ἔλεγον, ὑπερέχουσαν. καὶ τοῦ μὲν πρώτου δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμπειν, καὶ Μελαγχρίδᾳ, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἔπειτα, σεισμοῦ γενομένου, ἀντὶ τοῦ Μελαγχρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον, καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε πρεσβεύοντες ἐν τῇ λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἐνὸς δέον εἴκοσιν ἔτος ᾧ πόλεμος ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

B

C

D

α Φυγάδες τῆς ἑαυτῶν] πατρίδος δηλονότι. β Καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο] ἤγουν ὁ Φαρνάβαζος. γ Καὶ Ἀλκιβιάδης Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι] ἡ δὲ Ἐνδία ὁ Ἐνδίου. δ Ἐς τὰ μάλιστα] ὑπερβαλλόντως. ε Ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν] Ἀλκιβιάδης λακωνικὸν ἴσως ὄνομα, ὃς ἴσως παρὰ τῷ Ἐνδίου. Κλεισίας δὲ ὁ ἀθηναῖος τὴν Ἀλκιβιάδου ξένος ἡμόμβιος, τὸ ὄνομα τῷ ἰδίῳ παιδὶ ἔθετο. ζ Καὶ τῶν ξενίαν] φιλίαν. η Εἰ αἱ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν] ταῖς χίοις. θ Ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν] τοῖς χίοις. ι Ὡς ἐκεῖ ὀκτὼ ἔλασσον] ἤγουν ὡς τῇχίῳ. κ Ἀφ' ὧν οἱ χῖοι] πόλιν ἢ συμμάχων δηλονότι.

¶ Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ θέρει, ἅμα τῷ ἐπειγομένων τ' χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς, καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ παρασκευάσματα αἴσθωνται, (πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο) ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄνδρας Σπαρτιάτας ἐς Κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῶν ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ὅτι τῶν τοὺς τὰς ἀθρόας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμόν, κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, ἃς αὐτὸς Ἀγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον, καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δ' αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν Καλλίγητος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ μὲν Φαρνα-βάζου οὐκ ἐκοινώνουν τοῦ στόλου ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν Πελοπόννησον, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν· ὁ δὲ Ἀγις, ὅπως ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὁρμημένους, καὶ αὐτὸς ἀμφὶ τοῦτο ἐγίγνωσκεν, ἅμα ἀξυνελθόντες ἐς κέλευσιν οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο. καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὖθις πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύασεν. ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Ἀλκαμένη ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἀγις διενοεῖτο. ὁ τελευταῖος δὲ, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφίξεσθαι, προσετέτακτο ἦρχε δὲ ἐς αὐτὸν Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου. ἄγαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς ἡμίσειας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ αὖθις ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον ὧν νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτην οὐκ ἦν πρόφανὲς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυναμίαν, ὅτι ναυτικὸν σφίσιν αὐτῶν πολὺ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὖθις, καὶ διεκόμισαν αὖθις μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, ἅμα προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν περὶ τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἔμελλε διεορτάσειν. Ἀγις δὲ αὖθις ἕτοιμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτῷ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρησάντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ ἅμα τελευτῆς ἐγίγνοντο, ἅμα ἀθηναῖοι ἠθροίζοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες

A ¶ Ineunte statim vere insequentis æstatis, Chiis vt naues sibi mitterẽtur instantibus, quòd timerent ne agitata resciscerent Athenienses, (nam omnes clam illis ierant legationes) miserunt Corinthũ Lacedæmonii viros Spartiatas tres, qui iuberent Corinthios quãcelerrime ab altero mari, in id quod Athenas vergit, trãsuectis per Isthmũ omnibus nauibus, tã iis quas in Lesbũ Agis armasset, quàm cæteris, trãsmittere in Chiũ. Erãt autẽ illic sociales naues numero vndequadraginta. Huius classis in Chiũ proficiscẽtis quũ nollẽt esse participes Calligetus & Timagoras Pharnabazi legati, pecuniã nõ dederũt quã attulerãt classis nomine, quinq; & viginti talẽta, sed postea per se alia[a] cõportata classe cõstituerũt nauigare. Agis vt vidit Lacedæmonios in Chiũ traiicere ante omnia destinasse, ne ipse quidẽ censuit aliud iã agendũ: [b]sed socii apud Corinthum cõcilio atq; consilio habito, decreuerũt in Chiũ sibi primùm esse nauigandũ, duce Chalcideo, qui in Laconica quinque naues armauerat: deinde in Lesbũ, duce Alcamene, quẽ etiã Agis destinabat: postremò in Hellespontũ, duce Clearcho Rãphii *filio*. Verùm prius nauiũ dimidiũ transportari per Isthmũ, idque statim traiicere, ne Athenienses tã in eas animũ aduerterent quæ proficiscerentur, quàm in eas quæ posterius transportarentur. Nanq; ab hac ora propalã naues soluebant, contempta Athenienſium imbecillitate, quorum nulla admodum classis vsquam visebatur. Vbi id placuit, vnã & viginti naues continuò traduxerunt: qui etsi stimulabant Corinthios ad secum nauigandum, tamen illis cordi non fuit, ante Isthmia, quæ tunc instabant, celebrata. Et quum Agis vellet, indulgendo ne fœdera Isthmica soluerentur, suam ipsius classem facere, Corinthíque abnuerent, ac tempus terrent, Athenienses acta Chiorum certius sensere, ac misso illuc

[a] *Ab hoc interprete scriptum potius fuisse* comparata *credibile est.*

[b] Sed socii quũ Corinthum ad deliberandum conuenissẽt, decr.

τῶν ναυτικὸν αὐτῶν πολύ πω ἐδέν ἐφ.

τῶν ἃ αὐτοῖς πέμ

α Εὐθὺς ἐπιγιγνομένων τ' χίων] αὖτη τ' ἐπιγέντων. β Ες τ' ἀποστολὴ] ἀποπλεῖν. γ Ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο] ἦγον καθ' ἑαυτούς. δ Η ταῖς ὕστερον διαφερομένας] μετὰ τῶν παρακομιζομένας. ε Καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτην] τῇ θαλάσσῃ δηλονότι. ζ Καὶ διεκόμισαν δύο] ἀφεῖλον ὁ κωμ. η Οἱ δὲ κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν] τῶν λακεδαιμονίων.

vno è magistratibus Aristocrate, insimularunt Chios, eósque pernegantes iusserunt [a] ex formula naues mittere. Atque ita missæ sunt septem, quarum mittendarum fuere authores tum multi rerum agitatarum nescii, tum pauci qui sibi actorum erant conscii, nolentes plebem prius hostilem habere quàm tutelæ aliquid accepissent, quum Peloponnenses qui tandiu non venirent, non amplius venturos expectarent. Interea ludi Isthmici edebãtur: quibus spectaculis quum interessent Athenienses, (indicta enim fuerant fœdera dierum festorum) eo magis deprehenderunt Chios spectare ad defectionem. Atque vbi discessum est, ita confestim sese præpararunt, ne clam ipsis naues à Cenchreis proficiscerentur. Profectæ autem sunt illinc post ludos confectos vna & viginti naues, Alcamene præfecto: ad quas totidem obuiam euntes Athenienses, primùm in pelagus *hostem* subducebant: vbi autem illæ longo spatio non sequutæ se auerterunt, ipsi quoque rediere. Quippe septem Chiis, quas in eo numero secum habebant, diffidebatur. Sed postea impletis aliis septem & triginta, eosdem proficiscentes persequuti sunt ad Piræum agri Corinthii: qui est portus desertus & nouissimus, ad confinia terræ Epidauricæ: intra quem Peloponnenses, vna quæ in alto cursum tenebat, amissa, contractis cæteris, se continebant. Eis Athenienses, & à mari nauibus adorti, & in terram egressi, tumultum ingentem perturbationémque præbuerunt, ac naues pleraſque lacerauerunt è terra, atque Alcamenem interfecerunt, aliquot tamen suorum amissis. Vbi dirempti fuere, naues quæ satis visæ sunt aduersus hostiles, illic collocauere, cum reliquis ad paruulam insulam, non admodum distantem, in statione subiere, & castra posuere,

[a] Ad fidem faciẽdam, naues mittere. *Vel*, Naues mittendo fidem facere. *Vel*, Naues pignoris loco mittere.

Ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτη, ἐπηπάτων τὸ
A αὐτοῖς, καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων, "ὅ πιστὸν
ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμ-
μαχικόν· οἱ δ' ἔπεμψαν ἑπτά. "αἴτιον δ'
ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, οἱ μὲν πολ-
λοὶ τῶν Χίων, οὐκ εἰδότες τὰ πραχθησόμενα·
ⓐ δὲ ὀλίγοι ξυνήδοντες, τό, τε πλῆθος οὐ
βουλόμενοι πω πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ
ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ σφᾶς πελοποννησίοις
οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον.
B ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο· καὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι (ἐπῆν γὰρ) θεωρίᾳ ἐς αὐ-
τὰ· καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν
Χίων ἐφάνη. "καὶ ὅπῃ ἀπεχώρησαν, παρε-
σκευάζοντο βύβλους ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς
αἱ νῆες σφῶν τῶν χειρόνων ἀφορμηθεῖσαι.
ⓐ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτήν, ἀπῆραν μιᾷ καὶ
εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκα-
μένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι προσέπε-
μπον ἴσας ναυσὶ προσπλεύσαντες, "ἐπῆλθον
C ἐς ὃ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ πελοποννήσιοι, ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐπεμεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. ταῖς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναυσὶν οὐ τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες, ὑπιστοὺς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὑστερογράφους "προσπληρώσαντες ἑβδομήκοντα, καὶ περαπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς πε-
ραγὸν τῆς Κεγχρειάς· (ἔστι δὲ λιμὴν ἔρημος καὶ
ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας)
καὶ μίαν μὲν ναῶν "ἀπέλυσαν μετέωρον οἱ
D πελοποννήσιοι, ταῖς δ' ἄλλαις ξυναγαγόντες
ὁρμίζονται. καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων
καὶ τῇ θαλάσσῃ ταῖς ναυσὶ, καὶ ἐς τὴν γῆν
ἀποβαίνων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ
ἄπακτος· καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατα-
τραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν
ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι· καὶ αὐ-
τῶν ἕνας ἀπέθανον. ἀναχωρήσαντες δὲ, τὰς
μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν
ἐχούσας, τὰς δ' λοιπὰς ἐς τὸ νησίδιον ὡρμίζον·
ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο·

[a] Τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπεμ.] ἀφ' ὧν τὸ πιστοὺς μᾶλλον αὐτοὺς, ἤξίουν οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς συμπέμπειν. [b] Αἴτιον δ' ἐγένετο] αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, τὸ τοὺς πολλοὺς μὴ εἰδέναι τὰ πραχθησόμενα. [c] Πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσιν] αὐτὸ τοῦτο, πρὶν δυνάμιν τινὰ προσλάβωσιν. [d] Ἐθεώρουν] θεωροὶ ἐγίνοντο. [e] Καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν] οἱ θεωροὶ δηλονότι. [f] Οἱ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτὴν] οἱ κοινῇ θοι. [g] Ἐπῆλθον ἐς τὸ πέλαγος] ὑπεχώρουν, ὅπως εἰς τὸ πέλαγος προκαλέσωνται. [h] Καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι.

[g] πλήρώσαντες

[h] ἀπολλύουσι

χὴ ἐς τὰς ἀθήνας ὅτι βοήθειαν ἔπεμπον. πα A
ρῆσαν γὰρ καὶ τῶν πελοποννησίων τῇ ὑστεραίᾳ
οἵ τε χαλκιδῆς βοηθοῦντες ὅτι τὰς ναῦς, καὶ
ὀλίγῳ ὕστερον δὲ οἱ ἄλλοι ἐπεσεκώμασαν. καὶ
ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ὄντι-
πορον οὖσαν, ὑπόπλοιον. καὶ ἐπενόησαν λύσ-
ασθαι αὐτῶν τὰς ναῦς, ἔπειτα ἢ ἔδοξεν αὐ-
τοῖς ἀνελκύσαι, καὶ παρ' πεζὸν ἐπεσκα-
μμένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως αὖ τις ἐπι-
τύχῃ διαφυγὴ ὁπλιτικὴ. ἔπεμψε δὴ
αὐτοῖς καὶ Ἀγις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα B
σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ λακεδαιμο-
νίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀπηγμέ
ναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (εἴρητο γὰρ, ὅταν
τοῦτο, Ἀλκαμενὴς ἐκ τῶν ἐφόρων, ἵνα
πρὸς πέμψαι) καὶ αὖθις ταῖς περὶ σφᾶς
πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἔχοντα καὶ Ἀλ-
κιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν. ἔ-
πειτα ὁρμηθέντων αὐτῶν, ἅμα περὶ τὴν ὀ-
πειραίῳ τὴν νεὼν κατεφυλάκη ἠγγέλθη. καὶ
ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἀπόπλοιοι τοῦ ἰω- C
νικοῦ πολέμου ἔπλεύσαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ
τῶν ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ
καί τινας προσαπῳμένας μεταπέμψαι. μᾶλ-
λον δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὐτοὺς Ἔνδιον καὶ τοὺς
ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέ-
γων ὅτι φθήσουσι πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν
νεῶν συμφορὰν ἀκοῦσαι, καὶ αὐτὸς ὅταν
προσβάλῃ ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις
ἀφίστασθαι τήν τε ἀθηναίων λέγων ἀσθέ-
νειαν, καὶ τὴν τῶν λακεδαιμονίων προθυμίαν. D
πιστότερον γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι. Ἐνδίῳ τε
αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι διὰ ἐκείνου ἀπο-
στῆσαί τε ἰωνίαν, καὶ βασιλέα ξύμμαχον
ποιῆσαι λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἀγιδος τὸ
ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι. ἐτύγχανε γὰρ τῷ
168 Ἀγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πεί-
σας τούς τε ἄλλους ἐφόρους καὶ Ἔνδιον, ἀπῆ-
γετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ
λακεδαιμονίου· καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν
ἐποιοῦντο. ¶ Ἀνεκομίζοντο δὲ κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς σικελίας πε-
λοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες, αἱ μετὰ Γυ-
λίππου ξυμπολεμήσασαι, καὶ τὰ λοι-

missō Athenas nuntio subsidia ac-
cersitum. Nā postero die Peloponnēsium classi auxiliares Corinthii
adfuerunt, nec ita multo pòst alii
finitimi. Qui quum cerneren t cu-
stodiā deserto in loco sibi perquā
laborioſam fore, ancipiti cōsilio e-
rant, déq; incendēda classe cogita-
bāt: sed satius deinde visum est eā
subducere, circundatóque pedita-
tu tutari, dum aliqua cōmodè effu
giendi offerretur occasio. Verùm
Agis his cognitis misit ad eos virū
Spartiatā Thermonē. Fuerant autē
& Lacedæmonii certiores iam an-
tea facti de discessu nauiū ab Isth-
mo, (quum præcepissent tribuni
plebis Alcameni, vt quum id fieret,
nūtiū ad se mitteret) adeóq; matu-
rè quas apud se habebāt naues quí-
q; mittēdas cēsuerūt Chalcideo du
ce, vnà cū Alcibiade. Verùm dein-
de quū hi proficiscerētur, nūtiúm-
que de fuga suorū in Piræum ac-
cepissent, animo fuerunt conster-
nati, quòd in bello Ionico auspicā
do cecidissent, eóque statuerant nō
amplius è sua terra classem dimit-
tere, imò adeo quæ dimissa esset re-
uocare. Quod animaduertens Al-
cibiades, rursus suadet Endio atq;
aliis tribunis ne relangueſcerent à
classe mittenda in Chium. prius e-
nim illā præuenturā quàm cladē
acceptā Chii sentirent, & se; si Io-
niā adeat, facilè socias Athenien siū
ciuitates ad defectionem inductu-
rum, cōmemorando & Athenien
siū imbecillitatem, & Lacedæmo-
niorum studia: nam sibi præter
cæteros fidem apud illos fore. Ipsi
autem Endio separatim dicere,
speciosum illi fore si per eum &
Ionia deficeret, & rex socius fie-
ret Lacedæmoniorum, neque
hoc Agidis opus esset. Erat nanque
ipse Agidi aduersarius. Ita Endio
atque aliis tribunis plebis persuasis,
abiit cum Chalcideo Lacedæmo-
nio: & celeriter cursum cum quin-
que nauibus confecerunt. ¶ Per
hoc idē tempus recipiebant se ex
Sicilia sedecim Peloponnensium
naues duce Gylippo, post gestum
illic communiter bellum: [b] quæ

[a] Quæ deprehi

[a] Καὶ ἐπενόησαν λύσ. καταπαῦσαι τὰς ναῦς] οἱ πελοποννήσιοι τὰς περαίας. | [β] Καὶ παρ' πεζὸν προσκαθημένους] διὰ τὸ πεζοὺς. | [γ] Τῷ Ἀγιδι αὐτὸς διάφορος ὢν] ὁ Ἀλκιβιάδης.

fæ fuerant, &c. & mox, Nam cæteræ præter vnam effugerãt, Corinthúmque tenuerant. Vide annot.

deprehensæ atque vexatæ à septé & viginti Atticis nauibus, quibus præerat Hippocles Menippi *filius*, classis è Sicilia redeuntis reditum obseruantibus circa Leucadiam, tamen præter vnam effugerunt, Corinthúmq; tenuerunt. At Chalcideus atque Alcibiades, vt in [a] quasque incidebant naues, comprehendebant, ne ipsorum nauigatio palàm fieret. quas non antea missas fecerunt quàm Corycum, quæ est in continente, tenuissent, & congressi cum aliquot Chiorũ, quibuscum res agitabantur, iussique ab eis vt cum nemine colloquuti ad vrbẽ nauigarent, illic ex improuiso adfuerunt. Et quum plerique Chiorũ admirabundi attonitíq; essent, per paucos data est opera vt conciliũ cogeretur. Vbi, Chalcideo atq; Alcibiade dicẽtib⁹ alias quoq; permultas venire naues, nulla de nauiũ obsidione apud Piræũ mentione habita, defecerunt Chii ab Atheniẽsibus, & mox Erythræi: atque illinc iidẽ profecti cum tribus nauibus, Clazomenas ad defectionẽ induxerunt. Et *cuncti* Clazomenii transgressi in continentem, illic oppidulum cõdiderunt: vt siquid timoris in insula foret quam incolebant, esset quò refugerent. Et omnes quidem qui rebellauerant, in mœnibus muniendis atque in apparatu belli erant occupati. Athenienses autem, accepto properè de Chiorum defectione nuntio, rebantur magnum circũstare se manifestúmque periculum ne cæteri socii post maximæ vrbis rebellionẽ nollẽt quiescere. Itaq; mille talenta quæ per omne belli tẽpus intacta esse cupierãt, (de quibus tangendis siquis aut retulisset, aut suffragium tulisset, propositis pœnis sanxerãt) tunc ex præsenti pauore, legibus abrogatis, mouẽda decreuerũt. Ex quibus naues instruxere nõ paucas, & nauiũ quæ Piræum obsederant, octo iam tunc mĩsere: quæ relicta obsidione insequutæ classem qua vehebatur Chalcideus, nec assequutæ, duce

[a] Legit ὅσαις π ἐπιτύχοιεν.

A καθίσαν ἀπολιφθεῖσαι, ἢ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶ ἀπικῶν ἑπτὰ ἢ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων τῶ ἀπὸ τῆς οἰκελίας νεῶν. αἱ γὰρ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τοὺς ἀθηναίους, κατέπλευσάν ἐς τὴν κόρινθον. ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Αλκιβιάδης πλέοντες, ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τῶ μὴ διαγγέλλοι ἀφανέες· καὶ προσβαλόντες πρῶτον κωρύκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐν ταύτῃ αὐλοὺς, αὐλοὶ μὲν προεξυπενόμενοι τὴν ξυμπροφασιν τῶν χίων ἦσι, καὶ κελεύσαντων καταπλεῖν μὴ προσφέροντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται ἀφνίδιοι τοῖς χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει, τοῖς δ' ὀλίγοις προεσκέψατο ὥστε βουλεύσασθαι τε τυχεῖν ξυλλεγομένοις, καὶ λεγομένων λόγων ἀπό τε τῶ Χαλκιδέως καὶ Αλκιβιάδου, ὡς δηλαὶ τε νῆες πολλαὶ προσπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν τὴν ἐν τῷ πειραιῶ νεῶν οὐ δηλωσόντων, ἀφίστανται χῖοι καὶ αὐτῆς ἐρυθραῖοι ἀθηναίων· καὶ μετὰ ταῦτα τρεῖσι ναυσὶ πλεύσαντες, καὶ κλαζομενὰς ἀφίστασι. διαβαίντες δὲ οἱ κλαζομένιοι αὐτοὶ εἰς τὴν ἤπειρον, τὸ πολίχνιον ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησίδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες ἐν τειχισμῶ ἦσαν καὶ παρασκευῆ πολέμου· ἐς δὲ τὰς ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ ὄν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τὸν λοιπὸν ξυμμαχικὸν [b] οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν, [c] τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐλίζοντο μὴ ἅψασθαι, αὐτοὺς ἐλυσαντας ὑπαρχούσας ξημίας τῶ εἰπόντι, ἢ ὑπεψηφίσαντο, ἐκ τῶν παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινῆσαι, καὶ ναῦς πληρῶσαι μὲν ὀλίγας· τήν τε ἐν τῷ πειραιῶ ἐφορμούσαν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέραν πεμψαι, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετ' Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀνέκαμψαν· ἦρχε δ' αὐτῶν

[b] Καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες] ἀπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [c] Μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας] ἤγουν, τῆς χίου. [d] Τά τε χίλια τάλαντα] ὡς τὸ, τὰς ὑπὸ τοῖς χιλίοις καλαίπους ὑπερεμβας ξημίας.

Στρομβιχίδης Διοτίμου) ἄλλας δὲ δώδεκα μετὰ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τῷ ἐφόρμησιν. ἃς τε τῶν Χίων ἐπὶ ἀναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκησαν ἃς ἐν τῷ πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' αὖ τινὰ πασῶν τῶν ἐπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τὴν Πελοποννησίων, ἀφ' ἑαυτῶν πληρώσαντες, αὐτέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο πληρεῖν. καὶ πολλὴ ἦν σπουδή, καὶ ὀλίγου ἐσπεύσατο οὐδέν· ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ὑπὲρ τῆς Χίου. ὁ δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ τριήρεις λαβὼν Σαμίαν μίαν, ἔπλευσεν ἐς Τέων, καὶ ἀναλαβὼν ἐξ αὐτοῦ ἀνῆγε· ὁ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων. καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριάκοντα καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἦν ὁ Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρήει. τριακοντόμηρος δὲ ὁ Στρομβιχίδης, τριακοντήρης· καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει, ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιήσατο ἐπὶ τῆς Σάμου. αἱ δὲ ἐδίωκον. οἱ δὲ πεζοὶ οἱ τῶν Τηίων τριήρη τὸν οὐκ ἐσδεξάμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηκόντισαν. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί, καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως τρεψάμενοι. ὡς δὲ ἐχώρουν, καθῃρέθη αὐτοῖς τὸ τεῖχος ὃ αἰωκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς Τηίων πόλεως τρὸς ἤπειρον. ξυνεκαθῃρέθη δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, ὧν ἦρχεν ὁ Τάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ὡς κατέδιωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τὰς ναῦς ὁπλίσαντες, ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν· αὐτὶ πληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὧν ὀπαδὸς τοῖς πρώτοις τῶν Μιλησίων, φθάσας τὰς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς πρῶτος ἀφικνεῖσθαι, καὶ Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ, καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ἐπῆρτο, ὃ ἀγώνισμα προσθεῖναι,

Strombichide Diotimi *filio*, fuerant: nec multo pòst, alias subsidiarias duodecim, Thrasycle præfecto, quæ & ipsæ omiserant obsidionē. Septē etiā Chiis, quæ sociæ fuerant oppugnationis apud Piræū, abductis, seruos qui in eis erant, libertate donarunt, liberis autē vincula indiderunt. Alias itē in locum reuersarū raptim armatas misērūt contra aduentū classis Peloponnē sis, habentes in animo & alias triginta armare. [a] In quibus cōficiendis tantū studii adhibuerunt vt nihil exiguū fecerint quod ad succurrendum Chio pertineret. Interea Strombichides octo cum nauibus traiecit in Samum, & illinc, sumpta vna Samia, in Teū, in colāsque loci vt q̄scerēt exorauit. Eodē & Chalcideus ex Chio cū tribus & viginti nauibus traiiciebat, aderātque ei Clazomeniorum atque Erythræorum peditatus. Huius aduentum præsentiens Strombichides, abscessit: & vbi in altum euectus prospexit multas à Chio naues, fugam in Samum intendit illis insequentibus. Tei peditatum illūm quum à principio excipere noluissent, post Athenensiū fugam introduxerunt: qui, expectato aliquandiu Chalcideo ab insequutione Atheniēsium, necdū reuertēte, muros demolitus est quos Athenienses extruxerant, vrbis Teiæ, qua parte respicit continentem: adiuuantibus eum aliquot qui superuenere barbaris, duce Tage Tissaphernis prorætore. Chalcideus atque Alcibiades Samo tenus insequuti Strombichidem, apud Chium armauerunt naues Peloponnensiū nautas, ibíq; *præsidio* reliquerūt: substitutísque in eorum locum Chiis, & aliis viginti nauibus instructis, petiuerūt Miletum, tanquam ad se defecturam. Nam Alcibiades, cui erat cū primoribus Milesiorum necessitudo, volebat in illis inducendis præuertere naues è Peloponneso venturas, & tum Chiis, tum sibi cum Chalcideo, tum (à quo missus erat) Endio, addere hoc decus, quemadmodum spopōdisset,

269

[a] Valdéque prō pti eorum animi erant, & omnia magna ad succurrendum Chio moliebantur. *Intellige autem, ad succurrendum sibi aduersus Chium rebellantem. Fortassè non malè, Ad resistendum Chio. Est autē ad verbum, Nihilque exiguū ad succurrendum Chio fiebat.*

α Ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ὑπὲρ τῆς Χίου] αἰτὴ πῆ, τὴν μάχην. ι Οἱ ἀθηναῖοι ἐσηκόντισαν] προσεδέξαντο.

quòd plurimas ciuitates copiis Chiorum cum Chalcideo ad defectionem induxisset. Itaque occulte magna parte nauigationis facta, necita multum præuenientes Strombichidem & Thrasyclem, qui tunc ex Athenis cum duodecim nauibus aderat, illum sequutus, Miletum ad defectionem induxerunt. Horum vestigia persequuti Athenienses cum vndeuiginti nauibus, quum à Milesiis non reciperentur, ad Lardam insulam Mileto præiacentem subierunt. Et post Milesiorum defectionem statim prima societas inter regem ac Lacedæmonios per Tissaphernem atque Chalcideum inita est in hunc modum, [b] SVPER his societatem cum rege ac Tissapherne Lacedæmonii sociíque fecere: Quamcunque regionem & quãcunque vrbem rex habet, ciúsque progenitores habuere, ea regis esto. Et ex his vrbibus quicquid pecuniarum aliúdve Athenientibus pendebatur, rex communiter ac Lacedæmonii sociíque prohibento nequid pecuniarum Athenienses aliúdve quippiam accipiant. Item, bellum cum Athenienſibus rex & Lacedæmonii sociíque communiter gerunto: bellúmque cum Athenienſibus dissoluere ne liceat nisi vtrisque videatur, regi ac Lacedæmoniis, sociísque. Quòd siqui ab rege defecerint, hi hostes sunto Lacedæmoniis ac sociis: siqui verò à Lacedæmoniis sociísque, ii regi hostes sunto. In hanc formam societas inita est. Postea Chii statim adornatis decem aliis nauibus, ad Anæa se contulerunt, animo tum audiendi de Mileto, tum ciuitates ad defectionem solicitandi: sed accepto nuntio à Chalcideo vt redirent, quoniam terrestri itinere Amorges cũ exercitu adfuturus esset, nauigauerũt ad Iouis tẽplũ. Vnde perspexere sexdecim naues Atheniẽsiũ veniẽtes, quibus præerat Diomedon, post Thrasyclem Athenis præfectus.

[a] His conditionibus.

A "ὅτι πλείσας τῶν πόλεων μετὰ τῆς χαλκιδέως δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. [β] λαθόντες δὲ πλέοντες τὸν πλοῦν, καὶ φθάσαντες ἐς πολὺ πρότερον τε Θρασυβιχίδου καὶ τῶν Ἀθηναίων δώδεκα ναυσὶν ἧκον πρῶτοι καὶ ξυνεδιώκουν, ἀφίστασι τὴν μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτα τὰς δεδόσας εἴκοσι ναῦς ὅτι πλεύσαντες ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ μιλήσιοι; ἐν λάδῃ τῇ ὑπεκειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ὁ
B τῶν βασιλέα ξυμμαχία λακεδαιμονίων καὶ τισσαφέρνους καὶ χαλκιδέως ἐλύετο τῇδε.
Επι τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο τῶν βασιλέα καὶ τισσαφέρνην λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει, ἢ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ὧν τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα, ἢ
C ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι, μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τῶν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου μὴ ἐξεῖναι ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφίστωνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς
D ξυμμάχοις· καὶ ἢν τινες ἀφίστωνται ἀπὸ λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεῖ καὶ ταῦτα. Ἡμὲν ξυμμαχία, αὕτη ἐλύετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ χῖοι βύβλους, δέκα ἑτέρας πληρώσαντες νεῶν, ἐπλευσαν ἐς αἰολίαν, βουλόμενοι καὶ ἐκεῖ τε τῶν ἐν μιλήτῳ πυθέσθαι, καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης τῶνδε Χαλκιδέως ἀγγελίας αὖθις ἀποπλεῖν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης πρόσεισι καὶ ἡλιῶ τρισὶ, ἐπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ κατόψονται ἐκεῖθεν δέκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἐπὶ Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηνῶν παρεγένετο.

α Οπλείσας τῶν πόλεων] ἤγουν λίαν.
β Λαθόντες οὖν τὸ πλεῖον τοῦ πλοῦ] λάθρα τὸ πολὺ πλεύσαντες ἔφθασαν.
γ Καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι] ἐκάτεροι δηλονότι.
δ Ην δέ τινες ἀφίστωνται] τὸ, ἢν δέ τινες ἀφίστωνται, ἕως τοῦ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἐκ ἀλλοίας ἐξέκειτο.

καὶ ὡς εἶδον, ἔφυγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς Ἔφεσον, A Quibus cognitis Chii cũ vna naui
αἱ δὲ λοιπαὶ ὅτι τῆς τέω. ⟨ τέσσαρας μὲν Ephesum, cum reliquis in orã Teiã
ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τὼν ἀνδρῶν diffugerũt. Sed earũ quatuor ab A-
ἐς τὴν χῶν φθασάντων, αἱ δὲ ἄλλαι ἐς τὴν theniẽsibus interceptæ sunt, vacuæ
τείων πόλιν κατέφυγον καὶ ⟨ μὲν Ἀθη- tamẽ, hominibus prius in terrã ela
ναῖοι ὅτι τῆς σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ χῖοι, psis, cæterã vrbẽ Teiã tenuerunt. &
τὰς λοιπὰς ναῦς ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς Athenienses quidẽ in Samũ nauigarunt: Chii autẽ reliquis nauibus
μετ' αὐτῶν, λέβεδον ἀπέστησαν, καὶ αὖθις ἐ- contractis, adiuncto sibi peditatu,
ρὰς καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἴκου ἀπεκομί- Lebedũ ad defectionẽ induxerũt,
σθησαν, ⟨ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες. ¶ Ὑπὸ δὲ τοὺς & itẽ Eras. Postea verò & naues &
αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ πειραιῷ εἴκοσι νῆες B pedites ad suas vtrique domos sẽ
τῶν πελοποννησίων καταδιωχθεῖσαι τότε, καὶ receperũt. ¶ Circa eadẽ tẽpora vi-
ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ἑτοίμῳ τῶν Ἀθη- ginti naues Peloponnensium, quas
ναίων, ἐπεὶ πλὴν ποιησάμεναι αἰφνίδιον, καὶ totidẽ Athenienses insequutæ fue-
κρατήσασαι ναυμαχίᾳ, τέσσαράς τε ναῦς rant, & in Piræũ ingressas obsidebãt, in repentinã erũpentes pugnã,
λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι Atticas superant, quatuórque earũ
ἐς κεγχρεάς, τὸν ἐς τὸν χῖον καὶ τὴν ἰωνίαν πλοῦν capiunt: atque illinc petitis Cen-
αὖθις προσεκαθέζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς chreis, deintegro adornãt classem,
ἦν λακεδαιμόνιος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ in Chium atque in Ioniã nauigatu
ἐλέγετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρή- ri, misso eis ex Lacedæmone nauar
σαντος δὲ τοῦ ἐκ τοῦ τέω περιόδου, καὶ Τισα- C cho Astyocho, penes quẽ iam es-
φέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ set summa rei naualis. Digresso pe-
ὅπλα καθελὼν ὅσα ἐν τῷ τέῳ τεῖχος, εἴτι ὑπε- ditatu ex Teo, aduenit ipse Tissa-
λείφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διομέδων, ἀπελ- phernes: & siquid muri reliquũ e-
θόντος αὐτοῦ, ὃν πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθη- rat, demolitus, abscessit. Nec multo
ναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο τοῖς ὥστε δέ- post eiꝰ abitũ, Diomedõ cũ decẽ A-
χεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ὅτι ἐρᾶς, theniẽsibus nauibꝰ applicãs, pepigit
καὶ παρεσκάλων, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, cũ Teiis [a] se & illos recepturũ. Et il-
ἀπέπλευσεν. ¶ Ἐγένετο δὲ καὶ τὸ χρόνον linc profectus Eras, quũ vrbẽ ador-
τοῦτον καὶ ἡ ἐν σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ tus expugnare non posset, vela fe-
δήμου τοῖς δυνατοῖς, μετ' ἀθηναίων, οἳ ἔτυ- cit. ¶ Per idẽ tẽpus apud Samum
χον ἐν τῇσι ναυσὶ πρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ σα- D vulgus vnà cum Atheniẽsibus, qui
μίων διακοσίους μὲν λιναν τῶν πρώτας τοῦ δυ- tribus cum nauibus aderãt, aduer-
νατοῦ ἀπέκτεινε· τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζη- sus primores arma sumpserũt, & eo-
μιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰ- rũ ad ducentos, qui maximè potẽ-
κίας νεμάμενοι, ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτο- tes erant, interfecere: quadringen-
νομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφι- tos exilio mulctauere, prædiis illo-
σαμένων, τὰ λοιπὰ διώκειν τὴν πόλιν, καὶ rũ & vrbanis & rusticis inter se dis-
τοῖς χωμάρχοις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου tributis, & Athenienſiũ decreto,
ὁτουοῦν, οὔτε ἐκδιδόναι, οὔτε ἀγαγέσθαι tanquam in fide posthac perman-
πρὸς ἐκείνων, οὐδὲ ἐς ἐκείνους, ὁτουοῦν ἔτι τῷ 270 surus, indulta libertate, per se postea
δήμου ἕξειν. ¶ Μετὰ δὲ ταῦτα, ὅ αὐτὸ ἦν munia ciuitatis obiere, vrbémque
ἔργον, οἱ χῖοι, ὥσπερ ἦρξαντο, οὐδὲν ἀπολεί- [b] sociis distributionis communica-
πουτες τῆς ὁρμῆς τῶν πελοποννησίων uerunt, interdicta facultate iã vl-
πλήθη πρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις, καὶ li è populo aliquid aliud aut his ab
illis, aut illis ab his elocandi con-
ducendíve. ¶ Post hæc, eadem æ-
state [c] Chii, quemadmodum insti-
tuerant, nihil sedulitatis prætermit
tentes, etiam absque Peloponnen-
sibus, quæ aderant copiis ciuita-
tes ad defectionem solicitabant,
cùm ob alia, tum verò quòd

[a] Vt illi se quoque reciperent.

[b] De voce χωμάρχοι, & de sequent. vide annot.

[c] Chii quũ, sicut cœperant, omni studio ad defectionem ciuitates inducere conarentur, etiam absque Peloponnensibus conferti ve-

α Καὶ ὅπλα καθελὼν] ἤγουν ὅπλα δευτέρου. β Τοῖς δυνατοῖς] τῷ δυνατῷ.

nientes, cuperéntque plurimos eiusdem periculi participes habere, expeditionem cum tred. &c.

volebãt secũ quãplurimos periclitari. Itaq; in expeditionẽ cũ tredecim nauibus aduersus Lesbũ tendũt: quẽadmodũ à Lacedæmoniis erat prædictũ, secundo loco eundũ esse in Lesbũ, & inde in Hellespontũ. Nã peditatus & Peloponnensiũ qui aderant & indigenarũ circa sociorũ in Clazomenas & Cumã abierat: cuius præfectus erat Eualas Spartiates, nauiũ verò, Diniadas ex finitimis *subditis*. Quibus nauibus Chii primùm Methymnam (quò prius peruenere) deinde, relictis hîc quatuor nauib⁹, Mitylenẽ (quò cũ cæteris nauibus venerũt) ad deficiẽ dũ impulere. At Astyoch⁹ Lacedæmonius nauarch⁹ è Cẽchrcis, [a] vbi in statione fuerat, cũ tribus nauib⁹ traiecit in Chiũ: & tertio quàm aduenerat die, quinq; & viginti Atticæ naues Lesbũ appulerũt, ducibus Leõte & Diomedõte. Siquidẽ Leõ posterior cũ decẽ nauibus in auxiliũ ex Athenis aduenerat. Eodẽ Astyochus, eadẽ die iã aduesperascẽte, inductus est vt sumpta vna naui Chia se conferret, siquid posset, profuturus: & quũ venisset in Pyrrhã, & postero die in Eressũ, ibi certior fit Mitylenẽ ab Athenien sibus ipso impetu esse captã. Nã Athenienses, vt venerãt ex improuiso, quum portũ obtinuissent, naues Chias superauere: & egressi in terrã, iis qui obstiterãt, prælio victis, vrbe potiti erãt. Quibus cognitis Astyochus cũ nauibus Eressinis & tribus Chiis, quæ cũ Eubulo ex Methymna supererãt ei, ab Atheniẽsibus cõprehẽsæ, sed, quũ Mitylene caperetur, elapsæ (vna enim ab Atheniẽsibus fuerat intercepta) non putauit sibi amplius Mitylenẽ eundũ, sed Eressum per defectionẽ recepta ac cõmunita, quos habebat in nauibus armatos itinere terrestri trãsmisit in Antissam & Methymnã, præposito illis Etẽonico: ipse quoque eodem cum nauibus suis ac tribus Chiis vela fecit, sperans conspectu sui Methymnæos fiduciam capturos ad permanendum in rebellione. Sed quum ei omnia apud Lesbũ in contrarium cederent, resumptis suis copiis traiecit in Chium.

[a] Id est, ὅπερ ὥρμισο, non ὅπερ ὥρμιζε, vt legitur in editione nostra, ex consensu cæterum exempl.

A βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυσχειν δικαιοῦν, στρατεύονται ἀνδρί τε τεσσαράκοντα ναυσὶν ὅτι τάχιστα λέσβον, (ὥσπερ εἴρητο πρότερον τῶν λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὰς ἰέναι) καὶ ἐκέλευον ὅπως τάχιστα ἐς ἑλλήσποντον· καὶ ὁ πέζος ἅμα πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πρὸς τὰ κλαζομενάς τε καὶ κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὔαλας σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν, Δεινιάδας τῶν οἰκοις. καὶ

B αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι μηθύμναν τοῦτον ἀφίστασιν. Ἀστύοχος δὲ ὁ λακεδαιμόνιος ναύαρχος, τέσσαρσι ναυσὶν, ὥσπερ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν κεγχρεῶν, ἀφικνεῖται ἐς χίον· καὶ τετάρτῃ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ἥκοντος, αἱ ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων. Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ τοῦτο βοηθήσειν ἐκ τῶν ἀθηνῶν. ἀναλαβόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψὲ, ἐκ τοῦτο χίας

C ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὰ λέσβου, ὅπως ὠφελοίη εἴτι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὰ πύῤῥαν, ἔνθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς ἔρεσον. ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ μιτυλήνη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων [β] αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν. Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον ἀποσκδόκητοι, [γ] καθορμοῦντες ἐς τὸ λιμένα, τῶν τε χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβαίνοντες, τοὺς [δ] ἀντισάντας

τοὺς ἀντισάντας

D μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἀπυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τό τε ἐρεσίων, καὶ τῶν ἐκ τῆς μηθύμνης μετ' Εὐβούλου χίων νεῶν, αἱ τότε καταληφθεῖσαι, καὶ, ὡς ἡ μιτυλήνη ἑάλω, φθάσασαι [ε] ἀποτυχοῦσαι τὰς (μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν ἀθηναίων) ἐκέλευε ὅπως τὴν μιτυλήνην ὥρμησεν, ἀπὸ τὰ ἔρεσον ἀποστήσας, καὶ ὁπλίσας καὶ αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἑαυτῶ νεῶν ὁπλίτας, πεζῇ παρέπλει ὅπως τὴν ἀπόστασιν καὶ μηθύμναν, ἔχοντα Ἐτεόνικον ἀποστέλλει. καὶ αὐτὸς ταῖς τε μὲν ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τεσσαρσὶ ταῖς χίαις παρέπλει ὅπως ἀπόστασιν καὶ μηθύμναν, ἐλπίζων τοὺς μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας ὁπλίτας, καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ λέσβῳ πάντα ἐναντία ἐγένετο, ἀπέπλευσε ὀπίσω ἑαυτοῦ τὸν ἀπὸ λέσβου ἐς τὴν χίον.

[α] Καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἦρχον τῶν χίων. [β] Αὐτοβοεὶ] ὁμοῦ βοῆς. [γ] Καθορμοῦντες ἐς τὸν λιμένα] ἐλλιμενισαντες. [δ] Ἀντισάντας] συνέτυχον. [ε] Τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβόντα] ἀναβιβάσας εἰς τὰς ναῦς.

ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν ἐς πόλιν καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ὕστερον τῶν Ἑλλησποντίων ἐμέλλησεν ἴεναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Χερρονήσῳ ξυμμαχίδων πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν τε ἐν τῇ Λέσβῳ κατεσήσαντο, καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὖθις ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις. ¶Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οἵ τε Μιλήσιοι μάλιστα ἀθλιώτατοι τῶν εἴκοσι νεῶν ἐν τῇ λάδῃ ἐφορμοῦντες, ἀποβάσιν ποιησάμενοι ἐς πρόρμον τῆς Μιλησίας, Χαλκιδέα τε τὸν λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων προβοηθήσαντα ἀπέκτειναν, καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀπεχώρησαν· ὕστερον δὲ ἡμέρᾳ τρίτῃ πλεύσαντες ἔστησαν· οἱ δὲ Μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ πολλοὺς τῆς γῆς ἐκράτησαν, ἀφῃροῦν. Λέων δὲ καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἔκ τε Οἰνουσσῶν τῶν πρὸς Χίῳ νήσων, καὶ ἐκ Σιδούσσης, καὶ ἐκ Πτελέου, ἃ ἦν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὁρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο. εἶχον δὲ βεβαίους τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου αἰεὶ ἀναγκαίους. καὶ ἔν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες, καὶ ἐν Βολίσσῳ τοῖς προσβοηθήσασι τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, αἰεὶ ἄσπονδον ἐποίησαν τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον. καὶ ἐν Φανῇ αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τείχει ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῆσαν, τὴν δὲ τῶν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην, καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τοῦ μηδικοῦ μέχρι τότε, διεπόρθησαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους, ὧν ἐγὼ ἡσθήσομαι, εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ὅτι δὲ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον. καὶ ὅτε καὶ αὐτοὶ τὰ ἀποστάσιον (εἰ δέ τῳ δοκοῦσι πρὸς τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι) πρότερον ἐτόλμησε ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον

A Vbi rursus oppidatim receptus est peditatus sociorũ, itémq; classiarius qui erat iturus in Hellespõtum. Ad quos etiã postea venerũt è classe sociali Pelopõnésiũ quæ ad Cẽchreã stabant naues sex. Athenienses autẽ, rebus apud Lesbum deintegro constitutis, profecti illinc, castrum Clazomeniorum in cõtinente extructum diruerunt, & Clazomenios iterum in vrbem quæ in insula est reportarunt, præter defectionis authores, qui in Daphnuntem B abscesserant. Et denuo Clazomenæ in ditionẽ Athenienſium concessere. ¶Eadẽ æstate Athenienses qui in Mileto apud Ladã cũ viginti nauibus in statione erant, quum aggressi essent expositis in terram copiis Panhormum, quod est oræ Milesiæ, Chalcideum Lacedæmoniũ ducẽ interfecerunt, occurrentẽ cum paucis ad vim arcendã: & tertio pòst die abierunt, erecto trophæo: quod Milesii submouerunt, C tanquã erectũ ab iis qui vi eũ locũ non obtinuissent. At Leon & Diomedõ cum Atheniẽsium nauibus quibus præerant, ex Lesbo & ex OEnussis insulis Chio præiacentibus, ex Sidussa quoq; & ex Pteleo, quos muros in Erythræa habebãt diruerũt: atq; è Lesbo trãsmittẽtes in Chiũ, è nauibus cum Chiis præliabãtur. Habebant autẽ epibatas è numero armatorum, quos ex formulâ extorserant. Et ad Cardamylã expositis in terram copiis, & ad Bolissum fusis acie qui se obuiam D tulerant Chiis, ac multis cæsis, omnia circa oppida in officio tenuerunt: & altero ad Phanas prælio, ac tertio ad Leuconium victores, quũ cõtra eos Chii amplius nõ prodirẽt, regionẽ egregiè exornatã, & à Medorũ tẽporibus ad illa vsq; illęsam, vastauerunt. Etenim Chii, soli omniũ quos ego cognouerim, secũdũ Lacedæmonios, beati & iidẽ modesti extiterũt: qui, quo magis ciuitas proficiebat, eo magis ei instruẽdæ atque ornandæ operam dederunt. Neq; ipsam defectionẽ (si minus tutò moliri esse videntur) prius sunt ausi moliri quàm vnà cum multis se & egregiis sociis

171

α Καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς] τῆς λέσβου. β Ἀποβάσιν ποιησάμενοι] ἀποβάντες τῶν νεῶν.

periclitaturo

periclitaturos cõpertũ habuissẽt: & quàm intellexissent, ne ipsos quidẽ Athenienses iã negare, post acceptã in Sicilia calamitatẽ, [a] quin de imperio suo actum esset. Et, si quid opinione lapsi sunt, prout in hominũ vita contingere solet, tamen cum multis lapsi sunt, quibus fore videbatur vt status Athenienſium propediem euerteretur. Itaque quum & à mari coercerentur, & à terra oppugnarentur, conati sunt quidam eorum vrbem Athenienſibus tradere. Quo principes comperto, ipsi quidem quieuere, sed sumpto ex Erythris Astyocho nauarcho, cum quatuor quas habebat nauibus, prouidebant vt insidias aut obsidibus accipiendis, aut aliquo alio modo quammoderatissimè co hiberent. Et Chii quidem talia egerunt. ¶Athenienſiũ autem, sub eiusdem æstatis extremum, mille & quinquaginta armati, Argiuorúmque, mille (quorum dimidiam partem leuiter armatam, Atheniẽses iustis armis instruxerant) & sociorum, totidẽ, cum nauibus duodequinquaginta, quarum aliquot erant ad armatos portandos, ducibus Phrynicho & Onomacle & Scironida, ex Athenis transmiserunt in Samum, & transeuntes in Miletum, castra posuerunt. Aduersus quos egressi ipsorum Milesiorũ octingẽti armati, & qui cum Chalcideo venerant Peloponnenses, ac mercenaria Tissaphernis auxilia, cum ipso etiam Tissapherne, atque eius equitatu, prælium conseruere. Et Argiui latius exporrecto suo cornu præ contemptu, tanquam impetum suum Ionibus non laturis, quum inordinatius pergerẽt, à Milesiis superantur, & paulo minus trecentis ex ipsis occubuere. Athenienses quum à principio vicissent Peloponnenses & barbaros, cæterámque turbam propulissent, cum Milesiis non sunt congressi. Nam Milesii fugatis Argiuis ad vrbẽ secesserant, quum aliud suorum *cornu* superatum vidissent, & [b] pro mœnibus iam victores arma deposuerant. Qua in pugna contigit vt

[a] Pessimè se res suas habere.

[b] Dicit de Milesiis quod Thucydides de Atheniensibus videtur dixisse. Vide annot.

A κινδυνεύοντα, καὶ τοὺς ἀθηναίους ἠδάνοντο οὐδὲν αὐτοῖς πλέονας ἔτι, μὴ τῷ σικελικὴν ξυμφορὰν, ὡς δ' ἔπος εἰπεῖν πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἶη. "εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τὸ βίᾳ σφαλερώτερον ἐσφάλησθαι, μὴ πολλῶν, οἷς "ταῦτα ἔδοξε τὰ τῶν ἀθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τῷ ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰρημένοις δὴ αὐτοῖς τὰ μὲν ἁλώσεως, καὶ μὴ τῷ πορθουμένους, ἐπεχείρησάν τινες τοῖς ἀθηναίοις ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· ὡς δὲ ἀφαθέντες οἱ ἄρχοντες, αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ξυλλαβόντες τὸν ναύαρχον μὴ τεσσάρων νεῶν, αἳ πρῶται ἦσαν αὐτῷ, κομίσαντες, ἐσκήπτοντο ὅπως μετείωτα ἡ ὁμήρων λήψεται, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ καταπαύσουσι τὸν πόλεμον. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπραξαν. ¶Ἐκ δὲ τούτου ἀθηναῖοι, καὶ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, χίλιοι ὁπλῖται τῶν ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι, καὶ χίλιοι Ἀργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὡπλισαν οἱ ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιταγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων, κατέπλευσαν ἐς σάμον, καὶ διαβάντες ἐς μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες, αὐτοί τε ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες πελοποννήσιοι, καὶ Τισσαφέρνους τοῦ ξενικὸν ὁπλιτικὸν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης πεζῇ, καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρᾳ "προεξάξαντες, καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ὑπὸ ἴωνάς τε καὶ ὑπὸ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν. ἀθηναῖοι δὲ τούς τε πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸ ἄλλο ὄχλον ὡσάμενοι, τοῖς μιλησίοις μὲν ξυμμείξαντες, ἀλλ' ὑπὸ χωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων ἄλλο σφῶν ἀπανθρώπευον, πρὸς αὐτὸ τὸ τῶν μιλησίων τεῖχος "ἤδη τὰ ὅπλα τιθέντα. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺ

[a] Εἰ δέ τι ὧν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου σφαλερώτερον ἐσφάλησαν] ἔστι (φησὶ) πολλοὺς σφαλῆναι, μετὰ πολλῶν συνεξημάρτον. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, ἁμαρτίαν συνέγνωσαν.

[b] Ἤδη τὰ ὅπλα τιθέντα] ἤγουν ἀποτιθέντα.

ἴωνας ἀμφοτέρων τῶν δωριέων κρατῆσαι. τοὺς τε γὰρ ἐν σφᾶς πελοποννησίους οἱ ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς ἀργείους οἱ μιλήσιοι. ἐπόμενοι γὰρ ἐπεραίωσαν, τὸν παρατειχισμόν, ἰδρυμένοι ὄντος τοῦ χωρίου, ᾗ ἀθηναῖοι προσκαθίζοντο· νομίζοντες, εἰ παρασκευάσαιντο μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τἆλλα προσχωρήσειν. ἐν τούτῳ δὲ, παρῆν δείλιππος ἀπὸ σικελίας ἀγγέλλων αὐτοῖς ὡς ἀπὸ πελοποννήσου καὶ σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ἥξουσιν· ὅσονοῦπω δ' ἦσαν. τῶν τε γὰρ σικελιωτῶν, (ἑρμοκράτους τοῦ συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι τῆς ὑστολείπου ἀθηναίων καταλύσεως) εἴκοσι νῆες συρακοσίων ἦλθον, καὶ σελινουντίαι δύο· αἵ τε ἐκ πελοποννήσου, ἃς προσκαθίζοντο, ἕτοιμαι ἤδη οὖσαι, καὶ θηραμένης τῶν λακεδαιμονίων ξυναμφότεραι· ὡς ἀστύοχον τὸν ναύαρχον παραπλεύσαι κομίσαι, καὶ τὰ πλοῖα ἐς ἐλεὸν πρῶτον τῆς μιλήτου νῆσον. ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ὅτι μιλήτῳ οὖσας ἀθηναίους, ἐς τὰ ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες, ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς μιλήτου. ἐλθόντος δὲ ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς τειχιοῦσαν τῆς μιλησίας, ἧπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες κύλισθμοῦ, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης. πρῶτον γὰρ καὶ ὁ ἀλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς μιλησίοις καὶ τισσαφέρνῃ· καὶ αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν μιλήτῳ, καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ ὃ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλεν βοηθήσειν· φρυνίχης δὲ ὁ τῶν ἀθηναίων στρατηγὸς, ὡς ἀπὸ τῆς δέρυος ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν, σαφῶς βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ἐκπλεῖσαι ἐς ναυμαχεῖν, ἀνὴρ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο, οὔτ' ἐκείνοις οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ὑπεξέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεσιν ὕστερον, σαφῶς εἰδότας περὶ ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας, καὶ ὁπόσαις αὐτοὶ ταῖς σφετέραις, ἐναυμαχήσειν καθ' ἡσυχίαν προσκαθεζομένοις,

A Iones vtrinque Dorum victores exiſterent, Athenienſes quidem Peloponnenſium, Mileſii autem Argiuorum. Hinc trophæo Athenienſes erecto ſeſe ad circumuallandam vrbem (eſt enim locus peninſula) accingebant: exiſtimantes, ſi Miletum acciperent, facilè ſibi cætera oppida in deditionem ventura. Interea ſub occaſum iam ſerò nuntius eis affertur, quinque & quinquaginta naues è Peloponneſo atque è Sicilia tantumnon adeſſe. Siquidem Hermocrate Syracuſano in primis authore apud Sicilienſes ferendi auxilium ad reliquias Athenienſium euertendas, viginti naues Syracuſanorum & duæ Selinuntinorum veniebant, & Peloponneſiorum quæ armabantur, iam paratæ erant. Hæ claſſes, dato negotio Therameni Lacedæmonio ad Aſtyochum nauarchum vtraſque deducendi, primùm in Eleum B traiecerunt, in inſulam quæ ante Miletum iacet: mox illinc, quum accepiſſent in Mileto agere Athenienſes, in Iaſicum ſinum prius, animo noſcendi quid rei apud Miletum ageretur: deinde in Tichiuſſam, quæ eſt oræ Mileſiæ. vbi ſtationem habentes, de prælio facto docentur ab Alcibiade, [a] qui illuc equo aduectus eſt, quique prælio gerendo interfuerat, C ſtans pro Mileſiis atque Tiſſapherne: & ab eo admonentur, niſi velint de Ionia & de cæteris rebus actum eſſe, maturent ocyus Mileto ſuccurrere, néve circumuallari eam pro nihilo habeant. Ita illi prima luce ſuccurrere ſtatuerunt. [b] Phrynichus, Athenienſiũ dux, vbi de claſſe hoſtium ex D ero certior factus eſt, quum vellent collegæ expectare ad decertandum, negabat id ſe aut commiſſurum, aut quoad poſſet, illis aliíve cuiquam permiſſurũ. [b] Quoties liceret poſtea planius noſſe aduerſus quot hoſtium naues quantum ipſe nauium ſatis habeas, & per otium inſtruere

[a] *Velpotius*, Qui illuc cum equitatu venerat.

[b] Quum enim aliquanto pòſt, vbi cognouiſſet hoſtilium nauium numerum, poſſet aduerſus illas tot ſuis quot ſufficiẽter & per otium inſtruere licuiſſet, confligere, nequaquam ſe infamiæ metu adductum iri ad periculum temere ſubeundũ. Non enim turpe eſſe Athenienſ.

272

α Οσονοῦ παρεῖναι ἦσαν, μετ' ὀλίγον. β Παραπλεύσαι ξυνεπιλαβέσθαι] ἦσαν, πείθοντος σωσιφάνους, ὥστε ὑστολεπίδος καταλῦσαι. γ Ως Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον παρεσκευάσθαι] παρεσκευάσθαι τῷ Θηραμένει ἀγαγεῖν παρὰ Ἀστύοχον τὰς ναῦς. δ Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι.

ad pugnandũ,nõ vtique turpitudi- A ni atq; dedecori dandũ esse si nolis subire nulla ratione periculũ: neq; deforme Athenienſibus cum claſſe cedere ad tẽpus, ſed vel deformius fore quoquomodo committere vt vincerentur, & ciuitas nõ modò in dedecus,ſed etiã in diſcrimen maximum adduceretur.Quæ quũ vix deberet,præ cladibus acceptis,quã poſſet tutiſſimo apparatu, aut aliqua prorſus antecedente neceſſitate, hoſtem laceſſere,quo tandem modo debeat non coacta, ſed vltro adire pericula? Itaque iubere illos, ſumptis ſauciis, peditatúque, & [a]inſtrumẽtis duntaxat quæ attuliſſent, cæteris autẽ quæ ex hoſtico cepiſſẽt,vt naues leuarẽtur,relictis, quamocyſſimè vela facere in Samũ,& illinc iam contractis in vnũ omnibus nauibus, ſicubi foret opportunum,hoſtes adoriri.Hæc quũ perſuaſiſſet feciſſẽq; Phrynichus, non magis in præſens quàm in poſterũ, neque in hoc tantùm ſed in C omnibus aliis negotiis quæ ipſi delegarẽtur, circũſpectus eſt habitus. Hunc in modũ Athenienſes imperfecta victoria, ſtatim ſub veſperã à Mileto abierũt. Et mox è Samo Argiui ob irã cladis acceptæ domũ reuecti ſunt. Peloponenſes autẽ ipſo ſtatim diluculo mouẽtes è Tichiuſſa,in hoſtem tendebãt, & quũ vnũ in hoc diẽ cõſumpſiſſent, poſtridie aſſumptis nauibus Chiis,quas cum Chalcideo ante fuerat inſequutus hoſtis, ſtatuerunt redire in Tichi- D uſſam, gratia [b] lemborũ quos ſubtraxerant. Quò vt peruenerunt,eos adiens cum peditatu Tiſſaphernes, perſuadet vt ad Iaſum nauigent, vbi ſe tenebat Amorges Piſſuthnis filius nothus,regis,àquo rebellarat, hoſtis. Ita Iaſum repente aggreſſi, non opinantibus illis hoſtiles ſed Atticas naues eſſe, expugnant. In quo opere præcipua extitit laus Syracuſanorum. Peloponnenſes Amorgem, quem viuum ceperant,

[a] *Reſtitue ſingulari numero,* Inſtrumẽto duntaxat eo quod attuliſſent, reliquoauté quod ex hoſtico &c.

[b] *Σκϕὶν interpr.* lembos, *quum eadem ſit vox quam modò* Vertit inſtrumenta, *vbi potius ſingularis vtis debuerat. Vide annot.*

"ἔσῃ ἀγωνίσασθαι, ὅ δὲ ποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως δίγκινδυνεύσῃ. οὐ γὰρ αἰσχρὸν ἐστὶν ἀθηναίοις ναυτικῷ μετὰ χαλκιδέων καὶ τῶν χωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μὴ ὁπουοῦν τρόπου αἴσχιον ξυμβῆναι, ἵνα ἡσσηθῶσι καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπέσῃ, "ἢ μόνις ὅπῃ ταῖς γεγυμνωμέναις ξυμφοραῖς ὑπεδέχεσθαι * μὴ βεβαίου τῆς σκευῆς ἕνεκα ἐπιούσιαν, ἢ πάνυ γε αἰσχύνη τοιούτῳ ὑπεῖξαι, ποῦ δὴ μὴ βιαζομένῃ γε, περὶ αὐθαιρέτοις κινδύνοις ἰέναι; ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τοὺς τε πρωματέας αἴρασθαι, καὶ ὅπλων, καὶ τῆς σκευῆς ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δὲ ὑπὸ τῆς πολεμίας εἰλήφασι, καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες; ἀποπλῷεν ἐς σάμον· κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς, πρὸς ὁπόπλοις, ἵνα που καιρὸς εἴη, ποιεῖσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, "καὶ ἔδρασε ταῦτα, καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὑστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρυνίχος κατεῖπεν, οὐκ ἀξιωέτως εἶχε. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας οὕτω τοῦ πρόπου ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς μιλήτου ἀνέστησαν. καὶ οἱ πελοποννήσιοι, ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς τειχιούσης ἀραντες, ὅπῃ κατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς λοιπὰς ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τοῦ ξυνέδρου καταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ὑπέλιπον ἐς τειχιοῦσαν πάλιν. ὡς δὲ ἤλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθών, πείθει αὐτοὺς ὅπῃ ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ ἰασῷ αἰφνίδιοι, καὶ δόκουσας ἀλλ' ἢ ἀτειχεῖς ναῦς εἶναι, αἱροῦσι καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ συρακούσιοι ἐπῃνέθησαν, καὶ τὸν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες Πισσούθνου νόθον υἱόν, ἀφεῶσι δὲ βασιλέως

α Ἔσῃ ἀγωνίσασθαι] τὸ ἔσῃ προσθετέον. τὸ δὲ, οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως δίγκινδυνεύσῃς, αὐτὸ τοῦτο, οὐδέποτε φεύγων ἀδοξίαν, ἀλόγως δίγκινδυνεύσῃς.

β Ἢ μόνις ὅπῃ ταῖς γεγυμνωμέναις ξυμφοραῖς] ἢ πνι(φησὶ) πόλει δίχα τοῦ καταχρύσας συμφορὰς μόνις ἐξεστι μετὰ μεγάλης σωφροσύνης καὶ αἰσχυνομένῃ προσιπχρεῖν τοῖς πολεμίοις, οὐχὶ δὲ ἑκουσίως, ἵνα τὴν τοῦ σπεῖσαι μὴ αἰσχυνομένῃ προς τοὺς αὐθαιρετους κινδυνους ἰεναι. γ Μετὰ βεβαίου σωφροσύνης] ἤγουν, ἑτοιμάσας πολεμικῆς ἀσφαλοῦς. δ Καὶ προς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς] ὀργιζόμενοι δίχα τοῦ συμβᾶσαν αὐτοῖς συμφορὰν σοφὶ μίλητον.

τῷ Δαδίδαιον οἱ πελοποννήσιοι Τισσαφέρ- A νῃ ἀπαγαγεῖν (εἰ βούλεται) βασιλεῖ ᵃ ὥσπερ αὐτοῖς προσέταξε· καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἁρπαγὰ ἔλαβε. παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τοῖς τε ἐπικούροις τοῖς περὶ τὸν Ἀμόργην τῷ Δαδὼ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες, καὶ οὐκ ἀδικήσαντες, ᵇ ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλῆστοι ἐκ πελοποννήσου· τό, τε πόλισμα Τισσαφέρνῃ τῷ Δαδύτες, καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα καὶ δοῦλα ἐξ ἐλευθέρων, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα B δαρεικὸν πρὸς αὐτοὺς ξυνέβησαν λαβεῖν. ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν μίλητον. καὶ Γεδάριτόν τε Λέοντος ἐς τὴν χίον ἄγοντα λακεδαιμονίων πεμψάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι ἐρυθρῶν, ἔχοντα δὲ τῷ Δαδὶ Ἀμόργου ἐπιχωρικόν, καὶ ἐς τὴν μίλητον αὐτὸς Φίλιππον καθίσασι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. ¶Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ὅπερ τὴν Ἴασον κατεσκήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν μίλητον, καὶ μισθὸς μὲν ἔφη C (ὥσπερ ὑπέσχηται καὶ τῇ λακεδαίμονι) ἐς δραχμὴν ἀττικὴν ἑκάστῳ πᾶσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται. εἰ δὲ κελεύοι, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ αὐτοῦ παρόντος τοῦ συρακουσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὢν, ἀλλ' ἀκούσιος τῷ Δαδοῦσαι ταῖς ναῦς ξυμπλέων, ᾤετο μαλακὸς εἶναι τὸν μισθόν) ὅμως D ἔφασαν τῷ Δαδὶ πέντε ναῦς πλέον αἱρεῖ ἑκάστῳ μηνὶ τρεῖς ὀβολοὺς· ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνὸς καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο. ¶Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, τοῖς ἐν τῇ σάμῳ ἀθηναίοις, προσαφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ δέκα, καὶ στρατηγοὶ, Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ ταῖς ἀπὸ χίου πάσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο, ᵍ διακληρωσάμενοι, ὅτι μὴ τῇ μιλήτῳ ὡς ναυτικῷ ἐφορμεῖν,

Tiſſapherni tradiderũt perducendum, ſi ei liberet, ad regẽ, quemadmodum fuerat ab illo iuſſus. Iaſum ipſam milites diripuere, magnámque admodũ pecuniæ vim aſportauere. Erat enim oppidum iã inde à priſcis tẽporibus locuples. Cæterũ auxilia quæ circa ſe Amorges habuerat, ſine noxa recepere ad ſe Pelopõnenſes, intérque ordines ſuos redegere, quòd pleriq; illorũ eſſent ex Pelopõneſo. Hinc tradito Tiſſapherni oppido, cũ omnibus captiuis, tã liberis quàm ſeruis, pacti in ſingula capita ſingulos ſtateres Daricos ſibi ſoluẽdos, redierunt Miletũ. Vnde Pædaritum Leontis filiũ, quẽ Lacedæmonii magiſtratũ in Chiũ legauerãt, mittunt itinere pedeſtri vſq; ad Erythras, cũ iis copiis quæ auxiliares Amorgis fuerãt: atque illic Mileto Philippũ præficiũt: æſtáſq; cõfecta eſt. ¶Inſequẽte hyeme Tiſſaphernes, poſteaquã Iaſum præſidio muniuit, aduenit Miletũ, & (quemadmodum Lacedæmone ſpopõderat) menſtruũ ſtipẽdiũ nauibus numerauit, ſingulas viritim drachmas Atticas: volẽs in reliquũ tẽpus ſoluere ternos obolos, donec regẽ cõſuluiſſet: ſoluturus (vt dicebat) ſi ille iuſſiſſet, integras drachmas. Verùm cõtradicente Hermocrate Syracuſanorũ duce (Theramenes enim quum non eſſet ipſe nauarchus, ſed ad tradendã Aſtyocho claſſem cũ illis nauigaret, [a] ſegnior erat circa rationẽ ſtipendii) conuentum eſt inter eos vt præter quinq; naues, pluſquã terni oboli viritim ſoluerẽtur. Nã quinque & quinquaginta nauibus terna taléta in ſingulos mẽſes dabat: cæteris nauibus quæ vltra hunc numerũ eſſent, ad hanc ipſam rationẽ ſoluebatur. ¶Hac eadẽ hyeme, qui apud Samũ agebant Athenienſes, quum aduenisſet illuc è domo claſſis alia quinq; & triginta nauiũ, ducibus Charmino & Strõbichide & Euctemone, cõtractis & à Chio & aliũde nauibus, ſtatuerunt inter ſe ſortiti inuadere nauibus copiis Miletũ,

[a] Mollior *Vel remiſſior* erat circa exactionem ſtipẽdii. *Ad Verbum, Mollis erat de ſtipendio.*

α Ὥσπερ αὐτοῖς προσέταξε] ὁ βασιλεὺς δηλονότι. β Ξυνέταξαν] ἠξίουν συμπείθησαν. γ Πάσαις ναυσὶ διέδωκεν] αἰεὶ τὸν, ἐν πάσαις ταῖς ναυσί. δ Μαλακὸς ἦν τῷ Δαδὶ τὸ μισθοῦ] ἤχθοντο, οὐκ ἐπόνως ἐβαρύνοντο ἀπήτει. ε Ὡμολογήθησαν] συνεφωνήθησαν. ζ Διακληρωσάμενοι] διαμεμερισμένοι κλήρῳ.

& classem atque peditatum mittere in Chium: quod & fecerunt. Nam Strombichides & Onomacles & Euctemon cum triginta nauibus, & parte armatorum qui venerant in Miletum, actuariis nauigiis aduecti sunt in Chium, quam sortiti fuerant. Mox eorum collegæ apud Samum remanentes cum quatuor ac septuaginta nauibus, ac mare obtinentes, aduersus Miletum tendunt. Astyochus autē, vt erat per id tempus apud Chium, obsides deligens proditionis metū, maturabat eam rem perficere: sed posteaquam sensit Theramenem cum classe venisse, & negotia societatis in melius proficere, acceptis decem Peloponnensibus nauibus & totidem Chiis, abiit; & tentata frustra Ptelei expugnatione transmisit Clazomenas: ibi eos qui cum Athenien sibus sentiebant, iussit ad se deditionem facere, & migrare in Daphnuntem: quod item iubebat & Thamus Ioniæ prætor. Illis facere imperata recusantibus, adortus vrbem muris carentem, tamen expugnare quum non posset, abiit: & ingenti vento vsus, ipse quidem Phocæam & Cumam tenuit: naues autem cæteræ insulas Clazomenis obiacentes, Marathusam, Pelam, Drimyssam, & [a] quæcunque circa *loca* Clazomenis obnoxia erant, octo dies propter tempestatē immoratæ, quum partim diripuissent exhausissent-que, partim oppugnassent, in Phocæam & Cumā ad Astyochum remearūt. Is dū ibi agit, à legatis Lesbiorum aditus est de insula illi tradenda, & ab eis quidem persuasus: verùm quum Corinthii atque alii socii propter superiorem cladem minus prompti *ad eundum illuc* essent, proficiscitur in Chium. Sed tempestate disiectæ naues eodem tandem omnes aliæ aliunde peruenerunt. Quo postea Pædaritus, qui fuerat apud Erythras, tunc pedibus iter faciens, è Mileto transmisit cum iis copiis quas habebat. (habebat autem in iis ad quingentos milites ex quinque nauibus,

A τοὺς δὲ τὴν χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι· καὶ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ονομακλῆς καὶ Εὐκτήμων, τεσσαράκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἀναλαβόντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς, ὅπερ ἔχιον λαχόντες ἔπλεον, οἱ δ' ἄλλοι ἐν σάμῳ μένοντες, τεσσαράκοντα δὲ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἔθαλασσοκράτουν, καὶ ὑπὲπλωον τῇ μιλήτῳ ἐπιοῦτο. ὁ δ' Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ χίῳ ἔτυχε, λαβὼν τῶν τοῦ δοσίων τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τοῦτο μὲν ἐπέσχεν, ὅπερ ἤθελον τάς τε μετὰ θηραμένους ναῦς ἥκουσας, καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα· λαβὼν δὲ ναῦς, τάς τε πελοποννησίων δέκα, καὶ χίας δέκα, ἀνάγεται. καὶ περὶ βαλὼν πέλεᾳ, καὶ οὐχ ἑλών, παρέπλευσεν ὅτι κλαζομενάς· καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ ἀθηναίων φρονοῦντας ἀποικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα, καὶ περισχωρῆσαι σφίσι. ξυνεκέλευε δὲ καὶ Θάμος, ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐβούλετο ποιησάμενος τὴν πόλιν οὖσαν ἀτείχιστον, καὶ οὐ δυναμένους ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ· αὐτὸς μὲν ἐς φώκαιαν καὶ κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ὑπεκειμένας ταῖς κλαζομεναῖς νήσοις, Πρασσούσῃ, καὶ πήλῃ καὶ δρίμυσσαν. καὶ ὅσα περιεξέκειτο αὐτόθι τῶν κλαζομενίων, ἡμέρας ἐμμείναντες, τοῖς μὲν ἀνδράσι, ἐκτὸς τῶν μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς φώκαιαν καὶ κύμην, ὡς Ἀστύοχον. ἔνθα δ' αὖτε ἐνέτυχον, λεσβίων πρέσβεις ἀφιγμένους, βουλόμενοι ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ' οἵ τε κελεύσθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν ἀφίστασθαι· ἦν γὰρ ὀλιγαρχία ἐν τοῖς πλείστοις τῶν πόλεων, καὶ ἐφοβοῦντο μὴ ἐπὶ σφᾶς ἐπὶ τῆς χίου. καὶ χιμαιρίσιοι τῶν νεῶν, ὕστερον ἀφικομένων ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Παιδάρητος τότε παρὼν πεζῇ ἐκ τῆς μιλήτου, ἀφικόμενος ἐς ἐρυθρὰς, διεπεραιοῦτο αὐτούς τε καὶ τὴν στρατιὰν ἐς χίον. ὑπῆρχον δ' αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ἐπὶ χαλκιδέων ὡς ἐς πεντακοσίους

a Quæcunque illic exposita erant, *Vel, Quæcunque illuc subducta fuerant* ex ils quæ ad Clazomenios pertinebant, quū octo diebus, quibus propter tempest. ibi fūt moratæ, partim diripiebant &c.

---

a Τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος] ἀπαριθμῶν. β Τοῦτο μὲν ἐπέσχεν] ἑαυτὸν δηλοτόν, ἀπὸ τοῦ λαμβάνειν ὁμήρους. γ Διὰ τοὺς αἰεὶ μους] ὀκνοῦντας δηλονότι ὄντας. δ Καὶ χιμαιρίσιοι τῶν νεῶν] ἤγουν, δεκαπεντησίων ἐπὶ χιμαίρου.

ξυὼ ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, τοσοῦτος φέρῃ τοῦ τε Παυσανίου καὶ τοῖς Χίοις Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ τοῦτο βουλομένοις ταῖς ναυσὶν, ἀποπλεῦσαι τὴν Λέσβον. ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν, ἢ τοῖς ἀθηναίοις, εἴ τι σφαλοῦνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουον· τοῦτο δὲ τὰς ναῦς ὁ Παυσανίας ἔφη τὴν Χίων αὐτῷ τοσήσειν. καὶ ἐκεῖνος λαβὼν τὰς τε τῶν Κορινθίων πέντε, καὶ ἕκτην μεγαρίδα, καὶ μίαν ἑρμιονίδα, καὶ αὐτὸς λακωνικὰς ἤλθεν ἔχων, ἔπλει ὅτι τῆς Μιλήτου τοσοῖτο τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις, ἢν μὴ ὅτιοῦν βοηθήσειν εἴ τι δέονται. καὶ τοσορμήσας χωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας, ὑπωλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ὅτι τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ, ἣ αὐτοῖ ἐκ τοῦ ὅτι ἦσαν ἔξω λόφου διείργοντο, καὶ καθορμισάμενοι, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους ἐλθόντες δὲ τοῦδε Παυσανίου ὅτι στολῆς, ὡς Ἐρυθραίων αἱ νῆες αἱ χμαλωτοι ἐκ Σάμου ὅτι τοσοῦτοι ἐς Ἐρυθρὰς πλοῦσοι ἀφικνοῦνται, αἰσθόμενοι ὁ Ἀστύοχος βοηθοῦς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν. καὶ τοῦδε τοσοῦτον ἐλθύσειε αὐτοῦ μὴ τοσπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. ἅμα πλεύσας δὲ καὶ ὁ Παυσανίας πρὸς αὐτὴν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ τοῦτο τῶν δοκούντων τοσοδοῦναι, ὡς βοῦν ἄπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνδρῶν ἐκ τῆς Σάμου τοσφασιάθεν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας, ἀπέπλευσαν· ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἑκάτερος, ὡσπερ διενοήτο. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων τριακὰς ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ χωρύκου τοσεπλεύσα κατ' Ἄργινον, ὅπη τυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μαχαῖς, καὶ ὡσπερ ἰδόντες αὐτὰς ἐπεδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ὅτι γίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόλις καταφθάνουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων, αἱ μὲν μᾶλλον ὁρμήσασαι τοῖς προσπίπτουσι, καὶ ἐκπίπτουσι τοῦτος τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες, οἱ μὲν ἁλίσκονται, οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν· αἱ δ' ἄλλαι καταφθάνουσιν ἐς τὸν τοῦ τῶν Μιμάντι λιμένα, Φοινικοῦντα καλούμενον.

qui relicti cũ armis fuerant à Chalcidensibus) ibi quum quidam Lesbiorum se defecturos pollicerentur, Astyochus retulit rem ad Pædaritum atque ad Chios, tanquam expediret ire cum classe ad Lesbũ recipiendam. fore enim vt aut plus sociorum compararent, aut certè Athenienſibus, ſiquid minus ſuccederet, nocerent. Sed quum hoc illi audire nollent, negarétque Pædaritus naues Chiorum ſe illi permiſſurum, ipſe, ſumptis quinque Corinthiis & ſexta Megaride, & vna Hermionide, præter ſuas Laconicas, cum quibus venerat, Miletum abiit ad ſuam nauarchiam, ſanequam minatus Chiis ſe neutiquam illis opitulaturum, ſiqua ope indigerent. Et appellens ad Corycum oræ Erythrææ, illic ſtationem habebat. Athenienſes autem è Samo cum exercitu Chiũ petierunt, & ad alterum tumuli latus, quo detinebantur, ita ſtationem habuerunt vt vtrique alteris occulti eſſent. Aſtyochus, accepta à Pædarito epiſtola, quoſdam Erythræos captiuos è Samo miſſos veniſſe Erythras ad moliendam proditionem, extemplo reuectus eſt iterum Erythras, ac parum abfuit quin incideret in Athenienſes. Is ac Pædaritus, qui ipſe quoque illuc ad eum traiecerat, quæſtione habita de iis qui proditionem moliri viderentur, vbi compererunt id totum [a] ob ſalutem ciuitatis è Samo fuiſſe confictum, abſolutis illis redierunt, alter in Chium, alter in Miletum, quò deſtinauerat. Interea claſſis Athenienſis è Coryco præteruehens Arginum, incidit in tres naues longas Chiorum: eáſque ſimulac conſpexit, inſequuta eſt: & exorta ingenti tempeſtate, ægrè in portum Chiæ refugerunt: Athenienſium autem tres, quæ præcæteris inſtructæ erant, perierunt, impactæ mœnibus Chiorum: viríque partim capti ſunt, partim interfecti: cæteræ fugam intenderunt in portum Mimanti ſubiectum, nomine Phœnicuntem.

[a] Ob ſalutem illorum hominum, *qui captiui erant*, à Samiis quærentibus prætextum, fuiſſe confictum. *Vel ſic apertius, Rẽ totam à Samiis fuiſſe confictam, qui hoc prætextu liberari captiuos ſi los cuperent.*

---

a Εφη τὴν Χίων αὐτῷ τοσήσειν] ἤγουν, τὴν Δευίχω. b Καὶ τοσορμήσας κωρύκῳ] ἤγουν ἐλλιμενίσας. c Ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ] ἤγουν, σὺν τῇ στρατιᾷ. ὅτι παυσανίου.

Vnde postea in Lesbũ profecti Athenienses, ad munitiones excitãdas se præparabãt. ¶ Eadẽ hyeme Hippocrates Lacedæmonius cũ decẽ nauibus Thurinorũ, quibus præerat Dorieus Diagoræ *filius* vnus è tribus, cúmq; duabus aliis, Laconica altera, altera Syracusana, ex Peloponeso traiecit in Cnidũ, quæ iam à Tissapherne defecerat. Cuius classis aduentum vbi sensere qui apud Miletum erant, iusserunt dimidiũ classis Cnidi esse præsidio, naues quæ ad Triopium stabant, succúrrere onerariis quæ ab AEgypto trãsmitterent. Est autem Triopium prominens oræ Cnidiæ promontorium, vbi situm est Apollinis templum. Eius rei certiores facti Athenienses, profecti ex Samo, sex naues ad Triopium præsidiarias intercepere, classiariis in terram elapsis. Mox appellentes Cnidum, eámque adorti, vrbem muris carentem, parum abfuit quin expugnarent. Postero die rursus subeuntes, quum per noctem oppidani melius vrbem obsepissent, & ii subintrassent qui ad Triopium è nauibus diffugerant, non iam perinde *in oppugnando* nocuere, ac peruastato illorum agro in Samum rediere. ¶ Per idem tempus quum in Miletum venisset Astyochus ad classem, omnia adhuc quæ ad exercitum spectant, suppeditabant Peloponnensibus, vt quibus & stipendium abundè soluerẽtur, * & res ex Iaso direptæ à militibus magnæ pecuniæ supererent, & Milesii impigrè onera belli sustinerent. Cæterùm quum superiora fœdera per Chalcideum & Tissapherne inita Lacedæmoniis viderentur quibusdam rebus manca, nec tam pro sua facere quàm pro altera parte, placuit ea deintegro inire, Theramene adhibito: in hæc verba, PACTIONES inter Lacedæmonios sociósque & regem Darium, eiúsq; filios ac Tissapherne, vt fœdera sint & amicitia in hãc formulam: Quæcunque prouincia atque vrbs regis est Darii, aut patris fuerunt, aut progenitorum, in has ne eant, aut belli

* Et magnæ pecuniæ supereſſet militibus, è rebus ex Iaſo direptis cõparatæ. *Vel ad Verbum, Et magnæ pecuniæ ex Iaſo direptæ ſupereſſent.*

A ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς πλὼ λέσβον καθορμισάμενοι, προεσκευάζοντο ἐς τὸ τειχισμόν.
¶ Ἐκ δὲ τῆς πελοποννήσου τῷ αὐτῷ χειμῶνος Ἱπποκράτης ὁ λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας 274
δέκα ναυσὶν θουριάσιν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου, τέτταρες αὐτὸς, μιᾶ δὲ λακωνικῇ, μιᾷ δὲ συρακοσίᾳ, κατέπλευσεν ἐς κνίδον· ἡ δὲ ἀφέστηκει ἤδη ἀπὸ τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ μιλήτῳ, ὡς ἤκουσαν, ἐξέπεμψαν
B τὰς μὲν ἡμισείας τῶν νεῶν κνίδον φυλάσσειν, τὰς δὲ ὡς ἐπὶ τριόπιον οὔσας καὶ ἀπὸ αἰγύπτου ὁλκάδας παρισταμένας ξυλλαμβάνειν. ἔστι δὲ τὸ τριόπιον ἄκρα τῆς κνιδίας παρεῖχουσα, ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς σάμου, λαμβάνουσι καὶ ὅτι τριοπίῳ φεύγουσας ἐξ ναυς. οἱ δὲ ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐς αὐτὴν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς πλὼ κνίδον
C κατεπλεύσαντες, καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον· καὶ, ὡς ἔμεινον φερεξαμβώων αὐτῶν ἐπὶ νύκτα, καὶ ἐπεισελθόντων αὖθις τῶν ἀπὸ τοῦ τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέτ' ὁμοίως ἑάλωσαν, ἐπελθόντες καὶ δηώσαντες πλὼ τὴν κνιδίων χώραν, ἐς πλὼ σάμον ἀπέπλευσαν.
¶ Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστύοχος ἧκον τῷ ὡς πλὼ μίλητον ὅτι τὸ ναυτικὸν, οἱ πελοποννήσιοι βουπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατ' D στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπαζόντα παρεῖχε τοῖς στρατιώταις· οἵ τε μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν τισσαφέρνην ἐδόκουν ὅμως τοῖς πελοποννησίοις αἱ σπονδαὶ ξυνθῆσθαι, αἳ πρὸς χαλκιδέα τὸν ἐν θρᾴκῃ, ἐν δεξῆς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφᾶς μᾶλλον· ἔτι δὲ ἄλλας ὅτι θηραμένους πρόντος ἐποιοῦντο. καὶ εἰσὶν αἵδε. ΞΥΝΘΗΚΑΙ λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα δαρεῖον, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ τισσαφέρνην, ἀσπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν καὶ τάδε· ὁπόση χώρα καὶ πόλις βασιλέως εἰσὶ δαρείου, ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ὅτι ταύτας μὴ ἰέναι ὅτι πολεμῶ,

a Καὶ ἄλλας ὅτι Θηραμένους] ἐνάντιον.

» μηδὲ κακῷ μηδενὶ, μήτε Λακεδαιμονίους A aut quoquomodo nocendi ergô,
» μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων· vel Lacedæmonii, vel eorum ſo-
» μήτε φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων cii: neque tributa ex his vrbibus
» τούτων μήτε Λακεδαιμονίοις, μήτε τοῖς ξυμ exigant aut Lacedæmonii, aut La-
» μάχοις τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρδον cedæmoniorum ſocii. Ne viciſſim
» βασιλέα, μηδὲ ὧν ὁ βασιλεὺς ἄρχῃ, ὅπῃ rex, aliquiſve eorum quibus rex
» Λακεδαιμονίοις μηδὲ τοῖς ξυμμάχοις ἰέναι præeſt, aduerſus Lacedæmonios
» ὅπῃ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι eorúmve ſocios eat belli ergô, aut
» δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι, βα- quoquomodo lædendi. Siquid aut
» σιλέως, ἢ βασιλεύς, Λακεδαιμονίων ἢ τῶν Lacedæmonii ſociíve rogauerint regem, aut rex Lacedæmonios ſocióſve, quicquid alterutri perſuaſerint bene fieri, id alteri faciant. Bellum autem quod cum Athenienſibus illorúmque ſociis geretur, id ab vtriſque communiter geratur: quòd ſi id diſſoluere placuerit, communiter vtrique diſſoluant. Necnon quantus exercitus fuerit in regis prouincia ab ipſo accitus rege, tanto rex ſoluat ſtipendium. Siqua autem ciuitatum cum rege confœderatarum aliquam prouinciarum regis inuaſerit, cæteri prohibeant, & regi quoad poterunt opitulentur. Rurſus ſiquis è prouincia regis, aut quacunque ex vrbe in qua rex imperium obtinet, inuaſerit regionem Lacedæmoniorum ſociorúmve, prohibeat rex, & quoad poteſt opituletur. Poſt has pactiones Theramenes, traditis Aſtyocho nauibus, celoce profectus [a] è luce abiit. Athenienſes autem è Lesbo iam Chium appulſi, terráque ac mari potiti, Delphinium muro clauſerũt, locum alioqui & à terra munitum, & portus habentem, nec procul ab vrbe Chia diremptum. Chii cùm multis antea præliis afflicti, tum [b] inter ſeipſos non admodum bene animati, ſed Tydeo Ione cum ſuis, tanquam cum Athenienſibus ſentirent, iam per Pædaritum morte affecto, & [c] reliqua ciuitate neceſſariò in exiguum redacta, quieſcebant, mutuò ſuſpecti: & ob id neque iſtos neque eos qui cum Pædarito erant auxiliares, [d] idoneos ad pugnam putabant. In Miletum itaque mittunt ad Aſtyochum vt ad ſe tutandos veniat: & illo mãdata non audiente, ſcribit de eo Lace-

» μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι
» δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι, βα-
» σιλέως, ἢ βασιλεύς, Λακεδαιμονίων ἢ τῶν
» ξυμμάχων, ὅ,τι αὐ πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο B
» ποιεῖν καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν τοῦδε
» Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις [β] κοινῇ ἀμ-
» φοτέροις πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶν-
» ται, [β] κοινῇ ἀμφοτέροις ποιεῖσθαι. ὁπόσοι δ'
» αὖ στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ βασιλέως ἦ, με-
» ταπεμψάμενον βασιλέως, τοῦ δαπανᾶν
» βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁ-
» πόσας ξυνέθεντο βασιλεῖ, ὅπῃ τὴν βασιλέως
» ἴῃ χώραν, τοῖς ἄλλοις κωλύειν, καὶ ἀμύνειν
» βασιλεῖ κατὰ δύναμιν· καὶ ἢν μὲν τῶν ἐν τῇ C
» βασιλέως χώρᾳ, ἢ οὗπερ βασιλεὺς ἄρχῃ, ὅπῃ
» τοῖς Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βα-
» σιλεὺς κωλυέτω, καὶ ἀμυνέτω κατὰ δύ-
» ναμιν. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας,
Θηραμένης μὲν, παρῆσαν Ἀστύοχον τὸν
ναῦς, ἀποπλέων ἐκ κέλητι, ἀφανίζεται. ⓐ
οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκό-
τες τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες τῆς γῆς
καὶ θαλάσσης, Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον
D
ἱκανῶς τε ἐκ γῆς καρτερὸν, καὶ λιμένας ἔ-
χον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως σχεδὸν ἀπέχον.
οἱ δὲ Χῖοι, ἐκ πολλῶν τῶν πρὶν μάχας πε-
πληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν στάσιν αὐτῶν οὐ
πάνυ βεβαίως ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ
Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη καὶ τοῦ Γεδαρίτου ἐπ'
ἀπιστίᾳ πρὸς ἀλλήλους, ἐς τὴν ἄκρην πόλεως
κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχόμενοι, ὑπόπτως ἀλλήλοις ἠσύχαζον· καὶ
οὔτ' αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτοῖς, οὔτε οἱ μετὰ Γεδαρίτου ἐπιτήδειοι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο.
ἐς μὲν τὸν μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δὲ οὐκ ἐ-
πήκουεν, ὅπερ ἐκέλευε περὶ αὐτοῦ ἐς τὸν Λακε-

a Vide annot.

b Ad Verbum, Inter ſe non valde bene ſe habentes. Id eſt, Non bene inter ſe concordes.

c Quum reliqua pars ciuitatis à paucorum numero teneretur. Vel potius, Reliqua pars inofficio ſuo parum contineretur.

d Pares huic pugnæ.

α Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι] τῶν Λακεδαιμονίων. β Κοινῇ ἀμφοτέροις ποιεῖσθαι] κοινῇ γνώμῃ δηλονότι. γ Ες ὀλίγον κατεχόμενοι] ἢ ὅτι αἰσχυνόμενοι ὀλιγαρχεῖσθαι. ἢ, ἐπ' ὀλίγον πιεζόμενοι, καὶ ἀχρωμένοι. ὃ καὶ μᾶλλον.

dæmonẽ Pædaritus tanquã lædẽte rẽpublicã. Hactenus apud Chiũ Athenienſes res ſuas cõſtituerũt. Cæterùm naues eorum quæ apud Samum erant, aduerſus eas quæ apud Miletum ſtabãt ductæ ſunt: & quũ hoſtes pugnam detrectarent, rurſus in Samũ reductæ quieuere. ¶ Per eandem hyemem, [a] tranſacto Pharnabazi negotio per Calligetũ Megarenſem & Timagoram Cyzicenum, naues à Lacedæmoniis armatæ ſeptem & viginti *è Peloponneſo* circa ſolſtitium in Ioniam traiecerunt, duce Antiſthene Spartiata, cum vndecim Spartiatis, quos Lacedæmonii ad Aſtyochum mittebant, vt eorum conſiliis vteretur, (quorum vnus fuit Lichas Arceſilæ *filius*) dato eis negotio, vt poſtquam Miletum peruenisſent, curarent vt cùm cætera quamoptimè haberent, tum verò has naues, ſiue tot, ſiue plures, ſiue pauciores, in Helleſpõtum ad Pharnabazum (ſi videretur) mitterent, Clearcho Ramphii præfecto, qui in eadem claſſe nauigabat: Aſtyochum (ſi eiſdem placeret) amouerent à nauarchia, Antiſthenémque ſubrogarent. ex epiſtolis enim Pædariti Aſtyochum ſuſpectum habebant. Igitur hæ naues à Malea altum tenentes, ad Melum appulſæ, nactæ ſunt decem Athenienſium naues quarum tres captæ ſunt inanes, crematæque: mox iſti, veriti ne reliquæ quæ aufugiſſent, aduentum ſuum (prout contigit) notum facerent Athenienſibus Sami ſtationem habentibus, Cretam petunt, [b] & pleraque nauigatione per cuſtodiam confecta, tenuerunt ad Caunum Cariæ. Inde, tanquam ex tuto, nuntium mittunt ad claſſem quæ ſtabat ad Miletum, vt ab ea [c] exciperentur. • Interea Chii & Pædaritus Aſtyochum, etſi cunctantem, nihilo tamen minus per nuntios orabant vt ſibi obſeſſis omni cum claſſe ſuccurreret, nec maximam ex omnibus ſociis in Ionia vrbibus pro derelicta haberet, & à mari intercluſam, & à terra latrocinijs oppreſſam.

[a] Naues ſeptem & viginti quas Lacedæmonii Pharnabazo parauerant, id *pro eo* procurantibus Calligeto Megarenſi & Timagora Cyziceno, circa ſolſt.

[b] Et quum magnam nauigationis partem adhibita cuſtodia, *vel diligenter excubãtes*, confeciſſent. *Gall. Se tenans ſur leur garde. Vel, Eſtans bon guet.*

[c] *Vel potius*, Deducerentur. *Sonat tamen vox Græca aliquid amplius, vt ſi dicas Gall. Pour ſe faire faire eſcorte en paſſant.*

δαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικουῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ χίῳ ἐς τοῦτο καθίστηκει τοῖς ἀθηναίοις. αἱ δ' ἐκ τῆς σάμου νῆες αὐθις ὑπὶ πλοις μὲν ἐποιοῦντο τὰς ἐν τῇ μιλήτῳ, ἐπεὶ ἢ μὴ ἀνῆγον, ἀναχωρησῶντες πάλιν ἐς τὴν σάμον ἡσύχαζον. ¶ Ἐκ δὲ τοῦ πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τοῦ Φαρναβάζου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες ἅμα τοῦ Καλλιγείτου τοῦ μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ κυζικηνοῦ πρεσβευόντων ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐπὶ τὰ καὶ εἴκοσι νῆες, ἄρασαι ἔπλεον ὑπὶ ἰωνίας, ὡς ἐπὶ ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον (ἐὰν δοκῇ) ἀποπέμπειν, Κλέαρχον Ⓦ Ραμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας· καὶ Ἀστύοχον, ἐὰν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα αὐτοῖς, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένη ἢ καθιστάναι. [β] πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ὑποτολὰς ὑπώπτευον αὐτόν. πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ μαλέας πελάγιαι, μήλῳ προσέβαλον, καὶ προσπιτυγχάντες ναυσὶ δέκα ἀθηναίων, τὰς μὲν λαμβάνουσι κενάς, καὶ κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν ἀθηναίων ἐκ τῆς μήλου νῆες (ὅπερ ἐγένετο) μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ νήσῳ τῶν ὑποπλοῦν αὐτῶν, προσβὰς τῷ κρήτῃ πλεύσαντες, καὶ πλείω τῶν πλοῦν διαφυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὸ καῦνον τῆς ἀσίας [γ] κατῆραν. ἐντεῦθεν δὴ, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγελίαν ἔπεμπον ὅπως ἂν αἱ ἐν τῇ μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπροσβοηθήσωσι. Ⓟ δὲ χίοι καὶ Πεδάριτος τοῦ Ⓦ αὐτὸν χρόνον ὅσον ἦσαν, καίπερ διαμέλλοντα τὸν Ἀστύοχον, πέμποντες ἀγγέλους, ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσὶ, καὶ μὴ χρεὼν εἶναι τὴν μείζονα τῶν ἐν ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἐκ τε θαλάσσης εἴργεσθαι, καὶ τοῦ χώρου ληιστείας πορεύεσθαι.

α Επιοιοῦντο] αἱ ἐν τῇ μιλήτῳ δηλονότι νῆες. β Πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς] αὐτὸ τὸ, διὰ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς. γ Καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι] καὶ μακρότερον τὸν πλοῦν ποιησάμενοι ὡσὰν ἀσφαλείας.

εἰ γὰρ οἰκέται τοῖς χίοις πολλοὶ ὄντες, ἢ μιᾷ γε πόλει, πλεῖω λακεδαιμονίων, πλῆθοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπώτερος ἐν τοῖς ἀδικήμασι κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τειχῶν ἱδρύσασθαι, οὗτοι μεγάλη τε ἐχρήσαντο πολλοὶ τοῖς αὐτοῖς, καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπεσάμενοι τὴν χώραν ὅτι ἔδρασε. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχιζομένου δὲ δελφινίου, καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύμασι μείζοσι τοῖς σφετέροις βαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δ' Ἀστύοχος, καθάπερ καὶ διενοεῖτο, δρᾷ τότε τό τε ἀπειλημμένον, ὡς εἶδε καὶ οἱ ξυμμάχοις τοῖς ἀθηναίοις ὄντας, ὥρμητο ἐς ὃ βοηθεῖν. ἐν τούτῳ δὲ οὐκ ἔτι καινὸν ἐδόκει γίγνεσθαι ἀγγελία ὅτι αἱ ἐπὶ Καύνου καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πλέουσι. ἔδοξε νομίσας πρῶτα ὅσῳπερ εἶχε τὰ ἄλλα τοῖς τῶν νεῶν τε, ὅπως θαλασσοκρατεῖν μᾶλλον, ξυναύξας ξυμπροθαρσήσας, καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις, οἳ ἦκον κατάσκοποι αὐτῶν, ἀσφαλῶς ἐκπλεύσαι, οὕτω ἀφεὶς τὸ ἐς τὸν χῖον, ἔπλει ἐς τὸν καῦνον. καὶ ἐς κῶν τὸν μεροπίδα ἐν τῷ παρόντι πλῷ ἀποβάς, τὸν τε πόλιν, ἀτείχιστον οὖσαν, καὶ τὸ σῶμα, ἐς ἀνδρῖς ἔτυχε μεγίστος γε δὴ ὢν μεμνήμεθα ἡμεῖς, ξυμπεφωνημένα, ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφυγότων· καὶ τὴν χώραν κατάδρομάς λείας ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων. τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς κῶ ἀφικόμενος ἐς τὸν κνίδον νυκτὸς, αἰσθόμενος τοὺς τῶν κνιδίων πρέσβεις τοὺς παρόντας μὴ ἐκβιβάσαντας τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε, πλεῖν βούλεσθαι τοὺς τῶν ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἐπὶ καὶ εἴκοσι ναῦς, ἐκ τῆς πελοποννήσου πλεούσας, ἐφ' ἃσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος πρέπλει. ἐπύθοντο δὲ ⓐ ἐν τῇ σάμῳ ἐκ τῆς μιλήτου τὸν ὁπόπλουν αὐτῶν, καὶ

A Etenim seruitia quũ tot essent quot in vna vrbe nusquã præterquã Lacedæmone, & ob tantam multitudinẽ, seuerius in delictis quàm alibi castigarentur, vbi exercitus Atheniẽsis tuto se loco post erectas munitiones collocasse visuesset, ad eum permulta transfugerunt, & propter notitiã regionis plurima per se detrimenta attulerunt. Itaq; aiebant Chii debere Astyochum, vsquedũ spes facultásq; esset muri apud Delphinium inhibendi, auxilium ipsis ferre, circumuallantem exercitu ac nauibus ampliori castro hostiũ castrum. Astyochus, quemadmodũ tunc fuerat interminatus, aliter statuerat, tamẽ vt vidit socios ad hoc incumbentes, succurrere statuit. Interim accepto nuntio ex Cauno de viginti septem nauium & consiliariorum aduentu, cætera omnia posthabenda existimauit: satiúsq; esse vt[a] reciperet tot naues per quas mari potiretur, & Lacedæmonii qui[b] ad se explorandum veniissent, tutò transmitterent. Igitur omissa nauigatione in Chiũ, sine mora nauigauit in Caunum: Cónq; Meropidẽ, expositis in terram copiis, vtique dum præteruehitur, vrbem diripuit, & carentẽ muris, & terræmotu collapsam, qui maximus omniũ quos meminimus, illic contigit. Et oppidanis in mõtana dilapsis, agrũ discursantes, prædas abegerũt, præterquã liberorum hominum. hos enim dimittebant. Profectus ex Co in Cnidum nocte, ab exponendis in terram nautis reuocatus est à Cnidiis, vt pergeret protinus aduersus viginti naues Atheniensium hortantibus, [c] quemadmodum res se habebat, quibus Charminus vnus è ducibus qui agebat apud Samum, præerat, ad speculandum harum septem & viginti nauium transitum ex Peloponneso, ad quas etiam Astyochus ipse nauigabat. Etenim in Samo ex Mileto certiores facti Athenienses de horum aduentu,

a Deduceret, vt supra.

b Crediderim hic κατάσκοποι à Thucydide aliter accipi: quum de iis videatur intellexisse quos antea ξυμβούλους missos fuisse scripsit. Vide annot.

c Ὡς ὥσπερ εἶχε, hic, sicut & alibi, malè interpretatur. Est enim ad verbum q. d. Vt se habebat. Id est, Vt instructus erat. Vel, Relinquendo suam classem in eodem statu. Vel Gall. cõmodius ita, Qu'il allast tout de ce pas. Vel, Tout d'un train. Vel, Ainsi qu'il se trouuoit. Sic autem & statum post accipitur.

---

a Καὶ τῷ γε πλεῖ πλεῖω λακεδαιμονίων, πλέονες ἡμόμβυοι] πλείονες εἰκάτας ἦσαν ἐν χίῳ ἢ ὅσαι ἐν ἄλλῃ πινὶ πόλῃ, πλεῖω λακεδαιμονίων. ἡ δὲ λακεδαίμων πλείστους εἶχεν οἰκέτας. β Διὰ τὸ ὅτι ἀπειλῶ] τὸν μεροπίδα] τὸν μεροπίδα ὡς εἰπεῖν ὡς τοσοῦτον. οὐ γὰρ δὴ καὶ ἄλλη, ἀλλὰ μόνη αὕτη. ε Ἀναγκάζεται γὰρ τῶν κνιδίων παραινούντων] αὐτὸ τῷ, πείθεται παραινεσάντων.

negotium Charmino dederant vt eas obſeruaret circa Symam & Chalcen & Rhodum & Lyciam: quippe iam eſſe in Cauno acceperant. Inſtat itaque famam nauigationis ſuæ præuertere Aſtyochus, tendens in Symam, ſi fortè claſſem hoſtilem in alto aſpiceret. Sed pluuia & nubilum cælum perturbationem ei præbuit, ne claſſem per tenebras moderari poſſet: adeo vt ſub diluculum diſiectis nauibus, ſiniſtrum cornu veniret in conſpectum Athenienſium, quum dextrum adhuc circum inſulam deerraret. Has eſſe naues quas obſeruarant è Cauno, rati Charminus atque Athenienſes, extemplo prouecti eas adoriuntur, quæ erant pauciores viginti: earúmque tres deprimunt, & alias lacerant, iam prælio victores: donec plures opinione ipſorum naues apparuerunt, à quibus vndique circumuenti, fugæ ſe mandant: ac ſeptem amiſſis nauibus, in Teugluſſam inſulam cum cæteris, & illinc in Halicarnaſſum contenderunt. His geſtis Peloponnenſes in Cnidum claſſem appulerunt, adiunctiſque ſibi viginti ſeptem ex Cauno nauibus, vniuerſa cum claſſe petierunt Symam: ibíque trophæo poſito, rurſus in Cnidum redierunt. Cognita pugna nauali Athenienſes cum omnibus nauibus è Samo in Symam proficiſcuntur: & quum neque inuaderent ipſi claſſem quæ ad Cnidum ſtabat, neque ab ea inuaderentur, ſumptis nauálibus vaſis quæ erant apud Symam, & Lorymis in continente oppugnatis, redierunt Samum. Peloponnenſes, coacta ad Cnidum omni claſſe, [a] ſiquid deerat apparabant, & ex eis vndecim viri cum Tiſſapherne, qui illuc aduenerat, colloquium habuerunt de rebus iam tranſactis, ſiqua illarum eis diſpliceret, déque bello futuro, qua ratione optimè & ex vtrorunque vtilitate maximè gerendum eſſet.

A ἡ φυλακὴ τῷ Χαρίνῳ περὶ τὴν σύμην καὶ χάλκην καὶ ῥόδον καὶ περὶ τὴν λυκίαν ἰοῦσι. ἤδη γὰρ ἠφάνιστο καὶ ἐν τῇ καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλῃ δὲ ὤν, ὡς αὐτῷ εἶχε, πρὸς τὴν σύμην ὁ Ἀστύοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴπως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυνέφερε· ὥστε πλαίσιον τὴν νεὼν ἐν τῷ σκότει καὶ παραχλιὼ προσέσχε. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, 276
διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν ΦαB νερὸς ἤδη ὄντος τοῖς ἀθηναίοις τοῦ βιωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπιφαίνονται κατὰ τάχος ὁ Χαρῖνος καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἑλκόντων ἢ τὰς εἴκοσι ναυσὶ, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς καύνου, ταύτας εἶ)· καὶ περιπεσόντες βύθιοι, καὶ τέως μὲν πρῷς, καὶ κατέρραισαν ἄλλας. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεφάνησαν ἄλλαι ναῦς ἐπὶ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν, καὶ πρυμναχθὲν ἀπεκλείοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυC γὴν καταφάντες, ἐξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, τὰς δὲ λοιπὰς καταφθείρουσιν ἐς τὴν τευθλουσαν νῆσον· ἐντεῦθεν δὲ, ἐς ἁλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν πελοποννήσιοι, ἐς κνίδον καταράντες, καὶ ξυμμιγάσαντες τῶν ἐκ τῆς καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσας πλεύσαντες, καὶ πρόπαλον ἐν τῇ σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν κνίδον καθωρμίσαντο. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, D τὰς ἐκ τῆς σάμου ναυσὶ πάσας, ὡς ἤθροντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν σύμην, καὶ ὅτι μὲν ὃ ἐν τῇ κνίδῳ ναυτικὸν οὐκ ὁρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν, καὶ λορύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν σάμον. ἅπασαν δ' ἤδη οὖσαν ἐν τῇ κνίδῳ αἱ τῶν πελοποννησίων νῆες ἐπεσκεύαζόντό τε εἴτι ἐδεῖτο, καὶ περὶ τὸν Τισσαφέρνην (παρῆν γὰρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴτι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα [b] τὰ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις [b] πολεμήσεται.

[a] Sarciebant, vel, reficiebant, ſiquid oportebat *farcire.*

[b] Καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις] ἦγουν, τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ τῷ Τισσαφέρνει.

[b] πολεμήσεται.

μάλιστα δὴ ὁ Λύσας ἐσκόπει τὰ πεπραγμένα, καὶ A Et ante omnes Lichas, quæ transacta essent considerans, negare fœdera bene inita tam à Chalcideo quàm à Theramene esse. Indignũ enim sanè si cuicunque prouinciæ rex atque eius progenitores imperassent, eam rex nunc sibi vendicaret. Oportere enim rursus & insulas omnes & Thessaliam & Locros, & deinceps Bœotia tenus, in seruitutem redigere, ac Lacedæmonios pro libertate imperium Medorum Græciæ inducere. Itaque iubere alias inire pactiones, aut istis stari non oportere, nec ob eas vllo stipẽdio opus esse. Hac de re stomachatus Tissaphernes, infecto negotio, ac præ se indignationem ferens inde abscessit. Illi à primoribus Rhodiorum publicè accèrsiti, constituerunt illuc ire, sperantes & insulam tum nauticis tum pedestribus hominibus pollentem se recepturos, & societatis huius beneficio, [a]præterquam quod à Tissapherne pecuniam poscerent, posse alere exercitum. Profecti igitur protinus per eandem hyemem ex Cnido, quum ad Camirum oræ Rhodiæ primùm appulissent nauibus quatuor & nonaginta, permultis terrorem iniecerunt, ignaris rerum quæ tractarentur, ita vt ab vrbe profugerent, mœnibus præsertim carente. Quibus postea Lacedæmonii conuocatis, & duabus item ciuitatibus, Lindo & Ielyso, suaserunt Rhodiis vt ab Athenienſibus deficerent. Atque ita Rhodus ad Peloponnenses defecit. Id quum sensissent Athenienses, sub idem tempus è Samo soluerunt, rem anteuertere cupientes: & quum altum tenerent in hostium conspectum venerunt, sed iam tardiusculi. Ideóque confestim in Chalcen abiere, & illinc rursus in Samum. Tum postea & ex Chalce & ex Co & ex Samo traiicientes in Rhodum, cum illis belligerabant. Ibi Peloponnenses, subductis nauibus, cætera quieti per dies octoginta à Rhodiis duo & triginta talenta coegerunt.

[a] Non petendo à Tissapherne pecuniam.

τὰς ἀπονδὰς σφετέρας, οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἰ εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν. δεῖν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν, καὶ Θετταλίαν, καὶ Λοκρούς, ἕως τὰ μέσα βοιωτῶν, καὶ αὐτὸ ἐλευθερίας ἀπομηχανᾶσθαι ἄρχειν τοῖς Ἕλλησι τοὺς λακεδαιμονίους προσήκειν. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους ἀποδέχεσθαι, ἢ ταύτας γε οὐ χρῆσθαι, B καὶ δὲ τῆς ξυμφορᾶς ὅτι τούτοις δεινὸν ἔδοξεν. ἀχανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς, καὶ ἀπρακτος. οἱ δὲ ἐς τὴν ῥόδον, ὅτι κηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυτῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡσυχίαν ἄγοντες ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, C Τισσαφέρνει μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐκ ταὐτοῦ χειμῶνος ἐκ τῆς κνίδου, καὶ προσβαλόντες καμείρῳ τῆς ῥοδίας πρώτῃ νανσὶ τεσσαράκοντα καὶ ἐννενήκοντα, ἔξεφόβησάν μὲν τοὺς πολλοὺς, οὐκ εἰδότας τὰ πραττόμενα, καὶ ἔφυγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τῶν δύο πόλεων λίνδου τε καὶ ἰηλυσοῦ ῥοδίους, ἔπεισαν ἀποστῆναι ἀθηναίων. D [a] καὶ προσεχώρησε ῥόδος πελοποννησίοις. οἱ δὲ ἀθηναῖοι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τῆς σάμου ναυσὶν ἀφράκτοις ἔπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἔφάνησαν πελάγιοι· [b] ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ, [c] ὃ μὲν πρῶτον χρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς χάλκην, ἐντεῦθεν δὲ ἐς σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς χάλκης καὶ ἐκ τοῦ κῶ καὶ ἐκ τῆς σάμου πρὸς ὁπλίτας ποιούμενοι, ὅτι τὴν ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν [d] ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα. [e] πελοποννήσιοι πρῶτα μὲν ῥοδίων, τὰ δὲ ἄλλα ἠσύχαζον ἡμέρας ἑβδομήκοντα, [f] ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

---

a Οἱ δ' ἐς τὴν ῥόδον] ἦλθον, οἱ λακεδαιμόνιοι. β Καὶ προσεχώρησε] ἦλθον ὡσαύτως. γ Ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ] ἦλθον, μετ' ὀλίγον ἐλθόντες. δ Τὸ μὲν πρῶτον χρῆμα] αὐτὰ τὰ χρήματα τὰ ἐνεστῶτα. ε Ἐξέλεξαν] ἦλθον ἀπῄτησαν. ζ Ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς] εἰς τὴν χλὼ δηλονότι.

Interea

Interea & iam inde antequã Rhodum ad deficiendum induxissent, hæc sunt gesta. Alcibiades, post Chalcidei necem, & pugnam apud Miletum, in suspicionem Peloponnensibus venit, & de eo interimendo ex Lacedæmone ad Astyochum epistola missa est. (erat enim Agidi inimic[o], & alioqui infidus habebatur.) ob quẽ ille metũ à principio ad Tissaphernem fecesſit, mox apud eum quãmaximè potuit negotiis Pelopõnensiũ nocuit, & edocendis omnibus quomodo se haberent rebus, autor etiam fuit imminuendi stipendii, vt pro singulis drachmis Atticis terni oboli, nec ii assiduè, soluerentur:[a] iubens Tissapherne illis dicere, Athenienses, qui vetustiores essent peritia rei naualis, ternos dũtaxat obolos classiariis suis numerare: nec tam propter paupertatẽ, quàm ne illi affluẽtia stipendii abuterentur, partim corpora sua reddẽdo deteriora, dũ illud in ea demũ impenderent vnde imbecillitas contingit: partim [b]classem deserendo, dum partem stipendii sibi debitam non relinquerent obsidẽ sui. Idẽ edocuit vt trierarchos & ciuitatum duces, data eis pecunia, ad hanc rem sibi cõcedendã induceret: præter Syracusanos, quorũ dux Hermocrates solus omnium aduersabatur, socialis classis nomine. Ciuitates quoque quæ pecunias postularent, [c]confutabat ipse Tissaphernis vice, quòd diceret, Chios quidẽ impudentes esse, qui quum essent omniũ Græcorum ditissimi, & auxiliariis illorum incolumes effecti, postularent pro sua libertate alios periclitari & corporibus & pecuniis: alias autem ciuitates iniustè agere, quæ pro Athenienſibus, antequam ab eis deficerent, sumptus facere solitæ, nollent nunc pro seipsis tãtundem aut etiã plus conferre. Et Tissaphernem non abs re nunc, bellũ gerentem, suis pecuniis parcere,

a Hortans Tissaphernem vt illis diceret.

b *Videtur hæc esse debere Gr. Verb. στρατίωτας, οἱ δὲ, [ἵνα μὴ χείρους ἔχωσι τὰς ναῦς] ἀπολιπόντες ἐς ὁμηρείαν &c. Id est, δεῖ τὸ ἀπολιπεῖν.*

c *Pro ἀπήλασεν legendum videtur ἀπήλασσεν, id est, amandabat repulsam passos. Gall. Il leur donnoit congé. Aut certè ἀπήλαυνεν. Nam omnino videtur opus esse verbo frequentiperf.*

ἐν δὲ τούτῳ, καὶ ἔτι πρότερον πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον ἀφεῖναι, πάνδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον, καὶ τῷ ἐν Μιλήτῳ μάχῃ, ὄντος Πελοποννησίοις ὑποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἀπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστε ἀποκτεῖναι, (ἦν γὰρ τῷ Ἀγιδι ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο) πρῶτον μὲν ὑποχωρήσας δείσας πρὸς Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκείνου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα· καὶ διδάσκαλος πρώτων γιγνόμενος, τῷ τε μισθοφορὰν ξυμμετρωτέραν, αὐτὶ δραχμῆς ἀττικῆς ὥστε τριώβολον (καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς) διδόναι· λέγων κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀθηναίους ἐκ πλείονος χρόνου ὑπερημένους ὄντας τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν· οὐ πολλοῦ γε πενίᾳ, ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν, τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τριήρεις ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ, τὰς ναῦς ἀπολιπόντες, ἐς ὁμηρείαν τὸν πρεσβυτέρων μισθὸν. καὶ τοῖς τριηράρχοις καὶ τοῖς στρατηγοῖς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν ὥστε δόντα χρήματα, αὐτὸν πεῖσαι ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν συμμαχικῶν. τούτων δὲ, Ἑρμοκράτης τε ἰδιώτου μόνος ἐναντιοῦτο τῷ ξυμπάντων ξυμμαχικῷ, ὡς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτὸς, αἰτιλέγων ὡς τῷ Τισσαφέρνους, ὡς οἱ μὲν Χῖοι αἰσχίστως εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ὑπὲρ δὲ ὅμως σῳζόμενοι, ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν. τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδίκειν, αἳ ἐς ἀθηναίους πρότερον ἀποσῆναι αἰτίαν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τόν τε Τισσαφέρνην ἀπέφαινε, νεῖμαι μὲν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον

277

Χ' ἐδίδοτο τὰ τῶν Πελοπον. στρατιώτ.

α Πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας] ἦλθε, λάθρα ἐχώρησε. β Ξυνέπεμψαν] αὐτὸν τῶν, εἰς ὀλίγον συνέστελε. γ Τοῖς ἑαυτῶν διδόασι] ναύταις δηλονότι. δ Ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες] ἦλθον πληθυσμῷ. ε Οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι] ἦλθε, ἄχρηστα ἐς μάχην, ἢ ἀσθενῆ. ζ Ὥστε δόντα χρήματα, αὐτὸν πεῖσαι] ἔπεισθε(φησὶν) ὁ Ἀλκιβιάδης τὸ Τισσαφέρνην δοῦναι χρήματα τοῖς περιφέρχοις τῶν πελοποννησίων, ἵνα ξυγχωρήσωσιν αὐτῷ αὐτὸ τῆς δραχμῆς τριώβολον τῷ στρατιώτῃ διδόναι. η Εἰκότως φειδόμενον] εἰκότως φείδεσθαι τῶν ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλίσκειν.

λιὼ δὲ πόλε τῷφῶ καταζῆν πρὰ βασιλέως, A redditurũ illis ſolidũ ſtipendiũ, ſiquando id ab rege mitteretur,& ciuitatibus pro cuiuſq; merito profuturum. Adhæc, Tiſſaphernẽ admonebat ne adinodum incũberet bello finiẽdo,néve aut accitis quas inſtruxerat Phœnicum nauibus, aut maiori Græcorum claſſe conducta,tradere Lacedæmoniis terræ ac maris imperium vellet,ſed ſineret vtroſque bifariam habere potentiã.fore enim vt ſemper regi liceret in eos à quibus offenderetur, inducere alteros.Si verò ad alterutros deueniret maris ac terræ imperiũ, non habiturũ eum adiutores, quibus opprimeret eos qui rerũ potirẽtur: niſi vellet ipſe aliquãdo per ſe cum ingenti & impenſa & periculo adire certamen. Satiùs autem eſſe ſi aliquantula impẽſa cum harũ rerũ difficultate decideret, & ſic rebus ſuis ſaluis Græcos inter ſe collideret. Addebat etiã, cõmodiores illi fore ſocios imperii Atheniẽſes, quippe qui minus in terra dominari optarent,& rationẽ ſimul atque operã bellandi vtiliorẽ regi haberent: quòd ſi forent eius ſocii, fore vt in ſeruitutem redigerent ſibi quidem ipſis maris partẽ, regi autẽ Græcos omnes qui prouincias illius incolerent.Lacedæmonios verò ecõtrario tendere ad reſtituendam libertatem: quos neutiquam credibile eſſet , quum Græcos nunc à Græcis ipſis liberarent,non liberaturos eſſe à barbaris eoſdem, [a] ſiquos antea ab illis non liberaſſent.Iubebat ergo illũ prius vtroſque conteri ſinere: & quũ [b] præciſum eſſet quamplurimum ex Athenienſiũ viribus, tum demũ Peloponẽſes è prouincia depellere.[c] Atque ita rẽ habere Tiſſaphernes ferè ſentiebat, quantũ ex iis quæ fiebant colligere licebat.Alcibiadi enim ob hæc tanquam bene admonenti fidem habens, parcius Peloponnenſibus ſtipendium dabat: nec eos bellum gerere permittebat: ſed dicendo tum naues Phœ-

a *Alia eſt ſebol. Græci expoſitio:ego neutram ſequendam puto.Vide annot.*

b Abſcidiſſet.*Vel* Reſecuiſſet.

c Atque hanc opinionem magna ex parte conceperat Tiſſaphernes.

α Καὶ' ἓν] μέρος δηλονότι. β Εὐπλείστερα δὲ τὰ δηνὰ] αἰτίκειται τῷ πολυτελῶ τὸ εὐπλειστερα. ἀδιαπαύστερα οὖν λέγει γ Τὸν λόγον τῶν ξυμφορῶν, καὶ τὸ ἔργον] τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων συμφορώτερος εἴη ἔφη βασιλεῖ, καταπολεμοῦντας τὴν Ἑλλάδα. δ Τοὺς μὲν γὰρ ξυμμαχοδουλοῦν αὐ] τοὺς γὰρ Ἀθηναίους θαλασσοκρατοῦντας, οὐ μόνον ἑαυτῶν καταδουλοῦν τοῖς ἕλλησι, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ τοῖς ὑπὸ βασιλέως οἰκοῦσιν. ε Ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσιν] αὐτὸ τὸ, καταδουλώσωσιν τοὺς Ἀθηναίους. ζ Καὶ ἀποτεμόμενον] ἀποτεμόμενον (φησὶ) μείζονι μοίρᾳ τῶν Ἀθηναίων. τοῦτ' ἔστι, μείζων αὐτῶν στρατιὰ.

nicum venturas, tum illos [a] supra modū auidos esse certādi, res euertit, [b] & classem eā quæ fuerat longè validissima deflorauit, in cæteris quoq; apertius agens quàm vt occultaret se nō libēter *illis socijs gerere bellum*. Atque hæc Alcibiades, simul quòd optima factu arbitrabatur, Tissapherni pariter & regi corā suadebat, simul quòd suum in patriā reditū curabat: cuius impetrādi, si eā nō euerteret, sciebat sibi aliquādo fore facultatē. Eúmq; ex hac re præcipuè existimabat impetratū iri, si Tissapherné cōstaret ipsi esse familiarē: quod & contigit. [c] Nam posteaquā eum apud Tissaphernem pollere senserunt milites Athenienses qui in Samo erant, & ipse antea ad potētissimos mādata dederat vt apud optimū quenque sui restituēdi mentionē haberent: [d] (velle enim se in patriā redire sub statu paucorū, nō id quidē pernicioſē, sed nec sub statu populari, à quo esset eiectus, & cū illis vnà administrare rempublicā, quibus amicum redderet Tissapherné) tum verò pleriq; trierarchorum Athenien sium, qui erāt apud Samum, & potētissimi quique sua sponte inclinauerunt ad statū popularē antiquandū. Quæ res in exercitu primùm agitata, mox illinc ad vrbē peruasit, adeo vt è Samo nonnulli ad Alcibiadē colloquēdi gratia venirēt. Et illo spōdente redditurum se illis amicum Tissaphernem primùm, deinde regē, si modò statū popularē non tutarentur (sic enim regē magis confisurū) magnā sanè spē concipiebant cum hostē superādi, tum verò ipsi primores ciuitatis, qui affligebantur maximè, ad se negotia transferendi. Hi quū Samū redissent, re cū idoneis trāsācta cōiurauerunt, apud multitudinem propalā dicētes regē eis amicū fore & pecuniā præbiturum, duntaxat Alcibiade restituto, ac statu populari sublato. Vulgus, etsi nonnihil [e] impræsentiarū angebatur, iis quæ

A φάσκων "ἥξειν," καὶ ἐκ" τῶν ἐναντίων ἀγωνιεῖσθαι, ἔφθειρε τὰ πρᾶγματα· καὶ τὴν ἀκμαιό-
τητα τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, ἥν μάλιστα καὶ
πάνυ ἠσκηκυῖαν, τά τε ἄλλα κατεφαίνετο ἂν
ὥστε λανθάνειν οὐ πρόθυμος. ὁ δὲ Ἀλκι-
βιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ
τοῖς βασιλεῖ, ὧν πρὸς ἐκείνους, ἀεισα εἴ τι νο-
μίζων, πρᾶγμα, ἅμα δ' αὐτὸς κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα [β] ἐπιθυμῶν, εἰδώς, εἰ μὴ
διαφθερεῖ αὐτὴν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πεί-
B σαντι κατελθεῖν. [γ] πεῖσαι δ' αὖ οὐκ ἔμελλε
μᾶλλον ἐκ τούτου εἰ Τισσαφέρνης φαί-
νοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν. ὅπερ καὶ ἐγίγνετο.
ὅπου γὰρ ἤκουσαν αὐτὸν ἰόντα πρὸς αὐτοὺς οἱ
ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων πρατῶται, τὰ μὲν 278
καὶ Ἀλκιβιάδου" πρεσπέμψαντος λόγους ἐς
τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε
μνησθῆναι πρὸς αὐτοὺς ἐς τοὺς βελτίστους πρῶ
τον Ἀθηναίων, ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλε-
ται, καὶ οὐ πονηρίᾳ, οὐδὲ δημοκρατίᾳ τὴν ἑαυτοῦ ἐκ-
C βαλόντα, κατελθὼν, καὶ πολλαχοῦ Τισσα-
φέρνει φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν. ὃ δὲ
πλέον, καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ
πειράρχοί τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ δυνατώτα-
τοι, ὥρμηντο ἐς ὃ καταλύσαι τὴν δημοκρα-
τίαν. καὶ ἐκεινόθι πρότερον ἐν ᾧ πρατοπέδῳ
ἦσαν, [δ] ἐς τὴν πόλιν ἀντεσθένη ὕστερον. τῶν τε
Ἀλκιβιάδην διαβαίτες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου
ἐς λόγους ἦλθον," καὶ ὑποτείνοντος αὐτῷ, καὶ
Τισσαφέρνει μὴ πρόσθεν, ἔπειτα δὲ καὶ
D βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο. ὅτω γὰρ αἰ πίστεσαι μᾶλλον βασιλέα
πολλὰς ἐλπίδας εἶχον, αὐτοί τε αὐτοῖς ἂν
δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ
ἐς τὰ λακωνικὰ μάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς πρεσ-
ποιήσειν, καὶ τὴν πολεμίαν ὑπερβαλέσθαι. ἐς τε
τὴν Σάμον ἥξοντες ξυνίσασθαί τε τῶν ἀνθρώπων
τοὺς ὑπεπιδείους ἐς ξυωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς
πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεῖ σφίσι
φίλος ἔσοιτο, καὶ χρήματα πρόσοιτο, Ἀλκιβιά-
δου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων.
καὶ ὁ μὲν ὅμιλος, εἰ καὶ τι πρακτικὸν ἤλπετο τοῖς

[a] Ex abundanti certaturos. *Id est*, Instructos ex abundanti fore nauibus ad certandum. *Videtur posse & alius esse sensus, de quo vide annot.*

[b] Et classi quæ f. l. validissima, suū vigorem abstulit. *Valla autem vertit Deflorauit, quasi flore suo priuauit.*

[c] Nam post. e. a. Tiss. &c. trierarchi, tum quòd Alcib. mand. dedisset, &c. tum etiā magis sua sponte inclin. &c.

[d] Cupere enim se, sub paucorum dominatu, nō sub improbitate nec populi dominatu reuersum, & conciliata illis Tissaphernis amicitia, vnà cum illis in repub. versari. *Vel*, rempub. administrare. *Id est*, Cupere se in rep. cum illis versari, modò ea non improborum quorundam nec populi sed paucorum imperio *optimatum* & *delectos* pareret.

[e] Subitò. *Vel*, Ipso momēto *quo id audiebat. Q. d.* Prima fronte.

---

[a] Καὶ ἐκ πλείονος ἀφορμὴν ἕξειν] ἥξειν, ὅτι ἐκ πολλοστοῦ. [β] Ἐπιθυμῶν] ἥκειν μετὰ στρατείας καὶ δίκαιομάχος πραγματικός. [γ] Εἰδώς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτὴν] ἢ, πλὴν εἰς πλὴν πατρίδα κάθοδον εἰ μὴ ἔσοιτο διαφθορᾶς. [δ] Πεῖσαι δ' αὖ] τοὺς ἀθλιωτάτους. [ε] Ἐς τοὺς βελτίστους πρῶτον ἀθηναίων] φρονιμωτάτους. [ζ] Καὶ ἐς τὴν πόλιν] τὰς ἀθλίας. [η] Καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ ἐλπίδας διαλονήσ.

προσαπολωλώς, ἀφ' ὧν ἤλπιζεν τὴν ἐλπίδα τοῦ βασιλέως μαθοῦσ', ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ὅπως τῷ πλήθει ἐκποίησωσιν, αὐτοῖς τε σφίσιν αὖθις καὶ τοῖς ἐταιρικοῖς τῶν πλέονι τε ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσηγήσεσθαι· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ δὲ τῷ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν. ἀλλ' ὅ, τε Ἀλκιβιάδης (ὅπερ καὶ ἐγὼ) οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ὅτῳ τι σκεπτέον ἢ ὅπῃ ἔχῃ· ὃν δὲ παρόντες κόσμου τὴν πόλιν μεταχειρίσαι, ὑπὸ τῶν ἑταίρων πρασχληθεὶς κάτεισι· σφίσι δὲ προσποιητέον εἶναι μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσι τὸ βασιλέως οὐκ εὖπορον εἶναι λέγων, καὶ πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων, καὶ πολλὰς ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας, ἀθηναίοις προσδέμενον, οἷς δὲ πιστεύῃ, προσγράψαι ἔχειν· ἄξιον πελοποννησίοις, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πέπονθε· φίλοις ποιήσασθαι. τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ἐπιτρέπεσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, διὰ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὐδ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται, οὐδ' αἱ ὑπάρχουσαι, βεβαιότεραι ἔσονται. ἃ γὰρ βούλεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτου ἐλευθέρους εἶναι· τούς τε καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοῖς νομίσειν σφίσι προσήκοντας τῶν δήμου, ὁπόσους τε ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ διαφθορὰν ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον, σφᾶν τε

A tractabātur, tamē affulgēte stipēdii ab rege suppeditādi spe, q̄scebat. At illi[a] qui statū paucorū agitabāt, posteaquā vulgo rē cōmunicauerūt, rursus & [b] sibiipsis & plerisque sodaliū quæ forent ab Alcibiade pro spiciebant. Et aliis quidē hæc tum ampla, tum explorata videbantur: Phrynicho autē, qui adhuc dux erat, nihil admodū horū placebat: & nihilo magis statū paucorū Alcibiades (prout erat) quàm populā rē desiderare videbatur, neq; aliud captare nisi vt quoquomodo disciplina ciuitatis immutata, accitu sodaliū reuerteretur. Sibi autem præ cæteris hoc non [c] negligendum, præsertim ne seditiones existerent: quinetiam ne regis quidē interesse vtà Peloponnensibus, iam æquè in mari versantibus, & in illius imperio non minimas vrbes obtinentibus, accederet ad Atheniēses quibus diffideret, & negotium sibi facesseret, cui liceret Peloponnenses, à quibus nihildū mali passus esset, efficere sibi amicos. Prætereà se probè scire aiebat, socias ciuitates, [d] quū denuntiatū eis foret, hos sub statu paucorū non populari viuere, & ita ipsis esse viuendū, profectò nec quæ defeciſſent, ad imperium magis redituras, nec quænō defecisſent, stabiliores permānsuras. Neq; enim præoptaturos in paucorū aut populi statu seruitutē, quàm in vtrocūq; nanciſci possent libertatē. [e] Quinetiā eos qui optimates vocarentur, opinaturos non minus negotii sibi quàm popularem statum per eos exhibendū qui largitioni[b] vterētur, & duces malorū esſent, vnde plura ipsi commoda consequantur: & sub illis inaudita causa homines atque immanius ad necem esse rapiendos: popularem verò statum,

Qui sua commendatione statum paucorū tuebantur. *Vel*, Qui commendabant. *Vel*, Probabant aliis.

b Inter se magnámque sodaliū partem illa Alcibiadis *promissa* expendebant: & aliis quidem tum factu facilia, tum fide digna videbātur: at Phrynicho qui adhuc *&c. Poſtea etiam illud* Τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου *exponere*, Quæ ab Alcibiade *speranda* tur. *Paulo post dicitur*, σφίσι ἀπὸ Ἀλκιβιάδου προσποιήσασθαι.

c Schol. Gr. προσποιητέον *hic exponit* προσδοκητέον, *id est* circūspiciendum: *Valla autem in altera significatione accipiens, negationem præfixit, ita vt idem sensus efficiatur. Fortasse tamen ea retineri possit significatio, non addendo illam particulam: vt dicat Phrynichus (respondens ad illud quod paulo antè dixerat Alcibiades,* Si modò statum popularem non tutarentur: sic enim regem magis confisurum) illud minimè omnium curandū esse, ne aliquo dissidio regem à se alienarent. Nā nec alioqui rem esse factu facilem, vt rex à Peloponnēsibus iā æquè *&c. Vide annot.*

d Fortasse legendum ὅπου δὴ *pro* ὅπου δή, *vt sit sensus*, Quibus ipsi statum paucorum *vel potius dominatum paucorum* promisissent, tunc quum ipsi etiam sub populari dominatu non viuerent, profectò nec quæ defeciſſ. *&c. Id est*, Pollicti essent, si contingeret dominatum populi apud se in paucorum dominatum mutari, fore vt eandem illis mutationem permitterent. *e* Séque existimare fore vt qui honesti ac probi nominarentur, *id est optimates*, non minus & ipsi negotii facesserent quàm populus: quippe qui populo mala suggerere & illi ad ea impulsores esse solerent, magnámque eos cōmodi partē exillis percipere. Et quantū quidē ad eos attineret, *vel*, (*interpretādo Paulo liberius*,) *Et pro ea quidē quā exercere soliti essent sæuitia*, se & indēnatos & violētius oceisū iri: at populū, suú perfugiū, illorū autē cēsorē *vel castigatorē* esse.

α— Ἐκ τῶν παρόντων κόσμου] ἀπραξίας. β— Σφίσι δὲ προσποιητέον εἶναι] αὐτοῖς δὲ προσδοκητέον εἶναι ὅπως μὴ στασιάσωσι. γ— Καὶ πελοποννησίων ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων] ὁμοίως ὥσπερ καὶ ἀθηναίων κρατούντων τῇ θαλάσσῃ. δ Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις] τὰς τῶν ξυμμαχίδων πόλεων, αἷς ἐπιτρέχοντο ὀλιγαρχίαν οἱ ἀθηναῖοι, ὡς καὶ αὐτοὶ ὀλιγαρχησόμενοι, σαφῶς ἔφη εἰδέναι τοῦτον ὁ Φρυνίχος ὅτι οὔτε αἱ ἤδη ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσουσιν οὐδὲν μᾶλλον, οὔτε αἱ ὑπήκοοι βεβαιότεραι ἔσονται. ε Τούς τε καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς] ὑφ' ἑαυτὸν, τοὺς τε τῶν δήμου καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀνομαζομένους. ὃ δὲ νοεῖ, ὅτι ἐλάχιστα παρέχειν προσδοκᾶται τῶν δήμου, πολεμίους ὄντας καὶ εἰσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, τοὺς ὀνομαζομένους μὴ καλοὺς κἀγαθοὺς, τῶν δὲ κακῶν πάντων αἰτίους ὄντας τῷ δήμῳ, διὰ τὰ ἴδια κέρδη προσδοκᾶται παρέχοντας τοῖς τῶν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι. ζ Καὶ τὸ μὴ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι] τὸ εἶναι, προσθήκη. λέγει δὲ ὅτι ὅσον ὅτι τοῖς ὀλιγαρχικοῖς μᾶλλον ἢ ὅσον ὅτι τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς λεγομένοις, ἢ ἄλλοις αὖ, καὶ ἄκριτοι καὶ πρὸς βίαν ἀποθνήσκειν.

Sibíque certò cõpertum esse, ciuitates ipsa experiẽtia edoctas ita de his sentire. Ideóque nihil eorum quæ impræs. &c. *Vel, (sequendo alteram lectionem)* ὅτῳ νομίζουσιν οἰκεῖν, hunc reipub. statum vsu receptum esse apud ciuitates. *Sed quæ sequuntur,* ἑαυτῷ γε, *non videntur satis bene connecti. Illud autem* τὸ μὲν τ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἀκριβοῖ αὖ &c. *perinde est ac si diceret,* Et, quo sunt ingenio præditi, non steterit per eos quin multi nostrũ & indemnati & atroci morte interficiantur: at populus cõtrà nobis aduersus talem violentiam præsidio fuerit, & eorum licentiam coercuerit.

a Tale quiddam comminiscitur. *Vel,* Excogitat.

b Incommodo.

& effugium suum, & illo certiorẽ esse. Atque hæc ita sentire ciuitates ex ipsis operibus edoctas, planè se scire Phrynichus aiebat: ideóq; nihil eorum quæ impræsentiarũ ab Alcibiade agerentur, sibi placere. Ii tamen qui congregati in societate belli erãt, sicut à principio placuerant hæc, ita nunc admiserunt: ac legatos qui Athenas mitterentur, cùm alios, tum verò Pisandrũ parauerũt, vt de Alcibiade reducẽdo, ac statu populari antiquãdo, déque cõtrahenda Athenien sibus cũ Tissapherne amicitia tractarent. At Phrynichus orationẽ de Alcibiade reducendo habitũ iri, eámque ab Athenien sibus admissum iri sciés, veritus ne ob ea quę à se in contrariũ dicta essent, malè secũ ageretur si in arbitrium illius deueniret, [a]ad tale genus se cõuertit: Mittit ad Astyochũ Lacedæmoniorũ nauarchum, circa Miletũ adhuc agentẽ, clãdestinas epistolas, in quibus cũ alia simpliciter scribebat, tum verò, Alcibiadẽ illorum negotia corrumpere, qui Tissapherne Atheniẽsibus cõciliaret. Sibi veniã dandam esse, qui aliquid consuleret in pernicié hostis, vel cum [b]dedecore suæ ciuitatis. Astyochus de Alcibiade mulctãdo, quum præsertim amplius ille nõ veniret in eius manus, ne curauit quidẽ: sed reuersus ad eum in Magnesiam apud Tissapherné, retulit ambobus quæ sibi scripta essent è Samo: index ipse rei factus, & (vt ferebatur) tum his tum aliis rebus communicandis, Tissapherni sese applicans, priuati lucri gratia: eóque libentius ferebat stipendium non esse persolutum. Alcibiades, non cunctatus, literas in Samũ ad magistratus mittit de iis quæ à Phrynicho acta essent, postulans vt eum morte mulctarent. Ob id exæstuans Phrynichus, vt qui ob indicium esset in summum omnino discrimẽ adductus,

A καὶ ἀφυγὼν εἴη), καὶ ἐκείνων σωφρονίσειν. καὶ ταῦτα πρὸς αὐτῶν τε τῶν ἔργων ὅπερ ἐμάθομεν τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. [a]ὅκοιον ἑαυτῷ τε τῷ ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι παρασκευάζειν ἀρέσκειν ἔφη. ὅ γ' ξυλλεγόμενος τῷ ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ, ὡς περ καὶ τοῦτο αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε πρόσφορα ἐδέχοντο, καὶ ἐς τοὺς Ἀθηναίους πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως τε τὴν τοῦ Ἀλκι-

B βιάδου κάθοδον πράσσοιεν καὶ τὴν ἐκ τοῦ δήμου καταλύσεως, καὶ τὴν Τισσαφέρνει φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσαιεν. γνοὺς δ' ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο τοῦ τε Ἀλκιβιάδου κάθοδος λόγος, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἂν δέξοιντο αὐτόν, δείσας πρὸς τὰ ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὑτοῦ, μὴ ἰὼν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, πρέπει δ' ὅτι τοιόνδε μ. πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ Μίλητον, χρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα

C φθείρει, Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν. καὶ ἄλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην 279 ἔχειν εἰ ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου, καὶ μὴ περὶ τῆς πόλεως ἀξυμφόρῳ, κακόν τι βουλεύῃ. ὁ δὲ Ἀστύοχος τὰ μὲν Ἀλκιβιάδου, ἡγοῦ τε ἐκ ὑκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἴοιτο, ὑδὲ διενοεῖτο λιμωρεῖσθαι· ἀπελθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν ἐς μαγνησίαν, καὶ τοῦ Τισσαφέρνους, ἅμα λέγων τε αὐτοῖς τὰ ὅπερ ἐπεστάλκει ἐκ τῆς σάμου, καὶ γρά-

D φων) αὐτοῖς μισυτὴν· ὡς περ ἐτέθειτο τε (ὡς ἐλέγετο) ὅτι ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνης ἑαυτὸν καὶ τοῦτο καὶ τοῦ τ' ἄλλου. διόπερ καὶ τοῦ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μᾶλλον ἀπῄει. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης πέμπει αὐτοῦ καὶ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας, οἷα δὴ ἐπράχει, καὶ ἀξιοῖ αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρυνίχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν ἀφ' ὧν μήνυσις

---

a Σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι] ἢ αὐτὸς σαφῶς εἰδέναι, ὅτι αἱ πόλεις ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ὕτως φρονοῦσιν. β Οὕτω ἑαυτῷ γε τῷ] γράφεται οἰκεῖν. γ Ὡς περ καὶ τοῦτο αὐτοῖς ἐδόκει] ἐδόκει γὰρ (φησὶν) αὐτοῖς καὶ τοῦτο τὰ παρόντα δίκαιον. δ Καὶ τὸν τοῦ ἐκεῖ δήμου] ἢ ἐν τῇ ἀθήναις δηλονότι. ε Καὶ ὅπ αἰθηναῖοι ἂν δέξονται αὐτὸν] ἤγουν, ὑδέξεσθαι ἢ γνώσεσθαι δέξονται. ζ Δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν] δείσας (φησὶ) μὴ ἐναντίως τῇ γνώμῃ καταλθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, κακώσῃ. η Καὶ μᾶλλ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου] οἱ καὶ μᾶλλ τῆς πόλεως ἀξύμφορος. θ Ἐς χεῖρας ἴοιτο] ἤγουν, εἰς ὁμιλίαν καὶ δέξιωσιν φιλικήν. ι Προσήκειν, ὡς ἐλέγετο] τὸ, ὡς ἐλέγετο, καὶ τοῦτο περίκειται ἀνδρικὸν τὸ τοῦ ἀλήλων μὴ πάνυ δεσπίσασθαι.

ἀπεστέλλε αὖθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, πάντε A rursus ad Astyochũ scribit, insimulans illũ superioris facti, quòd haud probè occultasset, & nũc se paratũ esse tradere illis ad internecionem exercitũ omnẽ Atheniensem qui esset apud Samum: expositis sigillatim omnibus modis, quum Samus muris careret, quibus ista exequeretur. Neque inuidiosum sibi iam esse, quũ propter inimicissimos capite periclitaretur, si hoc & aliud quodcunq; potius ageret quàm vt ab illis trucidaretur. Hæc quoque Astyochus ad Alcibiadem detulit. Cuius iniquitatẽ præsentiens Phrynichus, & tantumnõ ab Alcibiade de his rebus epistolam adesse, præoccupat ipse ad exercitũ indicium efferre, inquiẽs hostes in animo habere, quũ Samus careat muris, nec omnis classis intus habeat stationẽ, castra inuadere: & quãdoquidẽ ipse hoc pro cõperto habeat, debere Samũ illos quãcelerrimè muro concludere, & in cæteris custodias agere. Atque ipse eos, pro imperio quo erat, ad hæc faciẽda adegit. Et isti quidẽ partim [a] ad extruendos muros res præparare, partim celeriter extruere, nõ solùm ex hac causa, sed etiã tãquã sic Samus esset duratura. At nõ ita multo pòst literæ ab Alcibiade veniunt, exercitum à Phrynicho proditũ iri, & hostes eũ inuasuros. Sed hoc Alcibiades nõ ex fide sed ex odio dicere existimatus, & Phrynicho tanquã cum hostibus sentienti obiicere quæ ipse facienda ab hostibus præuidisset, nihil obfuit, imò testimonium eo iudicio perhibuit. Idem postea Tissaphernẽ allicièdo induxit vt amicus Atheniẽsibus foret, timentem quidẽ Peloponnenses, quòd maiori cũ classe quàm Atheniẽses adessent: cupientem tamen, siquo pacto posset, sibi haberi fidem, præsertim posteaquam sensit eorum apud Cnidum dissensionem de fœderibus per Theramenem initis.

[a] Ad eam muris muniendam se accingebãt: factúmque est vt Samus, cuius alioqui etiã munitio futura erat, celerius muniretur. At non ita multo, &c.

πρότερα μεμφόμενος "ὅτι γε καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νεῦ, ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἕτοιμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ πρᾶξαι αὐτοῖς διαφθεῖραι, κράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου ὄσης Σάμου, "ᾧ αὖ ξύπω αὐτὰ πρᾶξαι, καὶ ὅτι αἰεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη, εἰ τὸ ψυχῆς δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ὃ μὴ ἄλλο τι αὖ δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει B καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. ἃ ὡς προῃθέτο αὐτὸν ὁ Φρυνίχος ἀδικοῦντα, καὶ ὁσονοῦ παρεσῶσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προεφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται ὡς ⓐ πολέμιοι μηχανῶνται, ἀτειχίστου ὄσης τοῦ Σάμου, καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὁρμουσῶν, ὅπως ἥσεσθαι ὡς στρατοπέδῳ· καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα, καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν. ἐστρατήγει δὲ καὶ C αὐτὸς ὑπ' ἀνάγκης τούτων τῶν χρόνων. καὶ οἱ μὲν ⓑ τειχισμόν τε προσεβιάζοντο, καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ὡς μέλλουσα Σάμος, θᾶσσον ἐτειχίσθη. αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ὕστερον ἦλθον, ὅτι παρεδίδοται τὸ στράτευμα τὸ Φρυνίχου, καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἥξειν. δόξας δὲ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προφάσει, τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνῳδότι κατ' ἔχθραν αἰτιᾶσθαι, τοῦδὲν D ἔλαττον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον, ταῦτα ἐξαγγείλας. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνει παρεσκεύαζε καὶ ἐπείθετο ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, [g] δεδιὼς μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείους ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων πρῆσσον, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δυνατὸν πως, πειθοῦναι, ἄλλως τε καὶ ὁρῶν τὸν ἐν τῇ κρίσει ἐφορεύειν τοῖς Θηραμένους ἀπονδῶν ἡσθετο τῶν Πελοποννησίων.

[a] Ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη] ἃ μὲν ἀπεκαλύφθη δηλοῖ. [b] Ὧ αὖ ξύπω αὐτὰ πρᾶξαι] ἴσως* ἢ πῶς. [c] Καὶ ὅσον οὐ παρεῖσαν] ἦλθεν, μετ' ὀλίγον ἐλθοῦσαν. [d] Καὶ ἐν τῇ Σάμῳ] αὐτῇ τῇ, ἐξὸ τὸ ἔνδον. λέγει δὲ τὸ μίσυμμα τὸ τοῦ Φρυνίχου. [e] Δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης] τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδου φησὶ κράμματος οὐδὲν ἔλαττον τὸν Φρύνιχον, ἀλλὰ μᾶλλον ὠφέλησεν. ὡς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀλκιβιάδην πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους ὑπώπτευον Φρυνίχῳ συμμαθητὴν ὄντα πολεμίων, κατηλλάσσοντο δὲ τούτῳ Φρυνίχου, ἐξὸ τὸν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν, ὅτι αἰεπίφθονον ἦν τοῖς πολεμίοις ὑπῆρξε Φρυνίχος. [f] Δεδιὼς μὲν τοὺς Πελοποννησίους] φησὶν ὅτι δεδιὼς μὲν ὁ Τισσαφέρνης τὸν ἰσχυρὸν τῶν Λακεδαιμονίων, ἐβούλετο δὲ ὅμως πείθεσθαι, εἰ δυνατόν, ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, μᾶλλον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Nã id tẽporis quũ illi apud Rhodũ essent, [a]iam dissensio extiterat. Post quẽ Alcibiadis sermonẽ cum Tissapherne habitũ, Lacedæmonios ire assertũ cũctas ciuitates in libertatem, superuenit Lichas: negauítque tolerandã esse hanc pactionẽ, vt rex obtineret ciuitates quibus prius aliquãdo aut ipse aut progeni tores eius imperassẽt. Et Alcibiades quidẽ, vtpote ad magna cõnitens, officiosè Tissapherně demerebatur. Legati autẽ Athenienſium, qui cum Pisandro è Samo missi erant, vbi Athenas peruenerunt, verba apud populũ fecere, [a]altius repetentes, & ante omnia, licere illis & regẽ sociũ habere, & Peloponnẽses vincere, si Alcibiadẽ restituerent, nec eodẽ modo degerent sub statu popularí. Contradicentibus multis, partim pro statu populari, partim propter inimicitias Alcibiadis, ac reclamãtibus, indignũ facinus esse si is rediret qui leges rupisset, in quẽ Eumolpidæ præconẽsq; de mysticis testimoniũ dixisset, quo nomine exiliũ sibi ille cõscisset: quẽ deniq;, si reuocarẽt, [b]sese deuouissent: Pisander, vbi plurimũ cõcertationis erat ac querelæ, adiens ac prehẽsans singulos contradicentiũ, percontabatur ecquã spẽ salutis publicæ haberent, Peloponnensibus nec in mari pauciores quàm ipsi naues rostratas habentibus, & sociias ciuitates plures, suppeditante illis rege ac Tissapherne pecunias, quæ ipsis nullæ reliquæ essent, nisi quis ad eos regẽ traduceret. Et quum interrogasset, & nullã aliam esse diceret, tũc palàm subiiciebat eis, Atqui hoc vt conficiamus fas non est, nisi rempublicam prouidentius administremus, & ad paucorum regimen deferamus, vt nobis rex habeat fidẽ: ne plus de administratione reipublicæ impresentiarũ quàm de salute consulamus, habituri facultatem postmodum, si displicebunt ista, mutandi: Alcibiadẽmque, qui hoc vnus nunc efficere potest, reducamus.

[a] Iam dissensio extiterat, in qua illum Alcibiadis sermonem *a me* antea commemoratum, *nimirum* Lacedæmonios ciuitates omnes in libertatem asserere, Lichas verum esse ostendit, negans tolerandam esse, *&c. Vt autem Vertit Valla, sibi hanc lectionem finxisse videtur (quum ex altera se expedire non posset)* τῷ τῶ Ἀλκιβιάδους λόγῳ πρότερον εἰρημένῳ πρὸς τῶ ἑαυτοῦ *&c. deinde* ἐπιλῦσαι *pro* ἐπιλήθυσαι. *quam tamen sequendo, dicendum fuerat potius,* Cui sermoni superuenit. *Sed non dubiũ est quin vera sit hæc lectio, & sit* ἐπιλήθυσαι *quod paulo antè dixerat* ξυνωμοτόρησε.

[b] Summa tãtùm capita multorum quæ proponenda erãt, attingentes. *Vel,* In summam colligentes multa quæ *&c.*

[c] *Videtur potius* ὀμνύντων μὴ καταίτιον, *esse* Sacro sanctis obtestationibus deprecãtiũ eius restitutionẽ. *Vide annot.*

A ἤδη γὰρ καὶ τοῦτον τὸν χειμῶνα ἐν τῇ Ῥόδῳ ἦσαν· ἐπὶ τούτων οὖν αὐτοῖς ἐγεγένητο, ἐν ᾗ ὁ τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον πρὸς τῶ ἑαυτοῦ ἐλευθερῶσαι Λακεδαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις, ἐπιλήθυσεν ὁ Λίχας, ὃ φάσκων αἰσχρὸν εἶναι ξυγχωρεῖν, κρατῆσαι βασιλέα τῆς πόλεως ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. ἐνθυμούμενος δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τῷ Τισσαφέρνει θεραπεύων προσεῖχετο. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τοῦ σάμου, ἀφικόμενοι εἰς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ, κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ, ὡς ἔξεστιν αὖθις Ἀλκιβιάδην καταίρειν, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλέα τε ξύμμαχον ἕξειν, καὶ πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀπιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ δεινῶν περὶ τοῦ δημοκρατίας, καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐξορῶν δεδεοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ κηρύκων, περὶ τῶν μυστηρίων, ὃν ἀφεῖσαν ἐφυγε, μαρτυρομένων, καὶ ὅτι θαζόντων μὴ καθέλοι, ὁ Πείσανδρος πρῶτον μὲν πολλὴν ἀπιλογίαν καὶ χειλιασμὸν, ἠρώτα εἴ τις ἔχοι σωτηρίας τῇ πόλει, πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπιπρώρους ἐχόντων, καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταγνῶναι τῶνδε σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ φαίησθε ἐρωτῶμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἐλέγετο αὐτοῖς ὅτι οὔτοι τοίνυν οὐκ ἔστιν ὑμῖν θεμιτὸν εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε ὀλιγαρχικώτερον, καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιησόμεθα, ἵνα πίστευθῶμεν ἡμῖν βασιλεὺς, καὶ μὴ τοῦδε πολιτείας θᾶσσον ἐνθυμώμεθα ἐν ᾧ παρόντι ἢ τοῦδε σωτηρίας. ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἐὰν μὴ τὰ ξύμπαντα Ἀλκιβιάδην τε καὶ τοξότην μόνος τῶν νῦν οἷός τε ᾖ τοῦτο κατεργάσασθαι.

[a] Οὐ φάσκων αἰσχρὸν εἶναι ξυγχωρεῖν] αἰσχρὸν ἦν, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἔφασκεν. [c] Κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν] αἰτιώμενοι, ὅτι πολλὰ ἐπορίσαντο. ἤγουν κεφαλαιωδῶς καὶ ξυντομώτερον. [γ] Μάλιστα δὲ, ὡς ἔξεστιν αὖθις] ὁ δὲ σωδέσμος αὖθις ἐν τῇ δευτέρᾳ κεῖται· ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ, ἐν τῷ, καθ' ἑκάστας δὲ ἤδη τὴν ὁμιλίαν. [δ] Καὶ ὀμνύντων] ἤγουν, ἀλλὰ ἵνα ὀμνυομένων. [ε] Καὶ χιλιασμὸν] ἤγουν δηνοπαθείαν. [ζ] Σφίσι τε οὐκέτι ὄντων] χρημάτων δηλονότι. [η] Σωφρονέστερον] ἤγουν ἐμπειροτέρους.

ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων, " χαλε- A Hæc audiẽs populus, ægrè quidẽ à
πῶς ἔφερε τὸ τοῦ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς principio ferebat mentionẽ ſtatus
δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τῶν Πισάνδρου μὴ εἶ- paucorũ: ſed Piſandro planè docẽ-
ναι σωτηρίαν, δείσας, καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς te nullã aliã ſalutẽ eſſe, [a] inter metũ
καὶ μεταβαλεῖσθαι, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσθη, & ſpẽ, vt ſtatus reipublicæ immuta
πλθύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας retur annuit: factúmque decretum
μετ' αὐτοῦ, πρᾶσσειν ὅπῃ αὐτοῖς δοκοίη ἄρι- eſt vt Piſander cũ decẽ collegis iret
στα ἔξειν, πρός τε τὸν Τισσαφέρνην καὶ ad tranſigendũ cum Tiſſapherne
Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ atq; Alcibiade, quocunq; modo ſi-
Φρυνίχου τὸν Γραμματέα, [b] προέλυσε τὴν ἀρ- B bi maximè è rep. fore videretur. Et
χῆς, καὶ τὸν ξυναρχόντα Σκιρωνίδην. αὐτέπεμ criminante Piſandro, Phrynichus
ψαν δὲ στρατηγοὺς ὅτι τάχιστα ναῦς Διομέδοντα à præfectura cũ ſuo collega Sciro-
καὶ Λέοντα· τὸν δὲ Φρυνίχου ὁ Πείσανδρος. nide amotus eſt, ſubrogatíq; in eo-
Φάσκων ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην, διέ- rũ locũ Diomedõ & Leõ, & ad claſ
βαλλεν, ὡς νομίζων ὅτι τήδιστον εἴη τοῖς πρὸς τὸν ſem miſſi. Dedit autẽ crimini Pi-
Ἀλκιβιάδην πραγματικοῖς. καὶ ὁ μὲν Πεί- ſander Phrynicho, quòd diceret
σανδρος [c] τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχα- eũ prodidiſſe Iaſum & Amorgẽ: *vi-*
νον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ὅτι δίκης καὶ *delicet* arbitrans eum nõ [b] idoneũ
ἀρχῆς, " ἀπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακε- fore iis quæ cum Alcibiade tranſi-
λεύσαμενος ὅπως ξυγγραφέντες καὶ κοινῇ βου- C gerẽtur. Ita Piſander, [c] vbi cõiura-
λεύσαιμεν [d] καταλύσωσι τὸν δῆμον, καὶ πάλι- tiones omnes quæ prius fuerãt de
γε παρασκευάσας [e] ὅτι τοῖς πλέοσιν ὥστε iudiciis ac magiſtratibus in ciuita-
μηκέτι ὄχλον μέλλειν, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀν- te, recitando, ſtatũ populare abro-
δρῶν τὸν πλοῦν ὡς ὄν Τισσαφέρνην ποιήσαι. gãdo per factionis ſuæ homines, &
¶ Ὁ δὲ Λέων καὶ ὁ Διομέδων ἐν ᾧ αὐτοὶ χά- qui publicè cõſulerent, cæteráque
λκῃ ἀφιγμένοι ἤδη ὅτι τὰς τῶν Ἀθηναίων quæ ad præſentẽ vſum pertinerẽt,
ναῦς, ὅτι πλοῖα τῇ ῥόδῳ ἐποιήσατο. καὶ τὰς curauit, nequid moræ intercede-
μὲν ναῦς κατέλαμβανον αἰφνιδίως ἐξελκυσμένας ret, ad Tiſſapherné ipſe cũ decẽ col
τῶν πελοποννησίων, ἐς ἣν τὸν χῶν ἀπόβασιν ἵ- legis nauigauit. ¶ Leõ ac Diomedõ
να ποιησάμενοι, καὶ τοὺς [f] βοηθήσαντας ῥοδίων D per eandẽ hyemẽ quũ ad claſſem
νικήσαντες μάχῃ, ἀπεχώρησαν ἐς τὴν χάλ- Athenienſiũ peruenĩſſent, Rhodũ
κην. καὶ [g] πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐκ petierunt. vbi nacti ſubductas Pe-
τῆς χῶ ἐποιοῦντο. [h] ὑφυλάκοντο γὰρ αὐ loponnenſiũ naues, in quendã lo-
τοῖς ἐγίγνετο, εἴπερ [i] ἀπάροι τὸ τῶν πελοποννη- cum egreſſi ſunt, ac Rhodiis qui ad
σίων ναυτικόν. ἦλθε δὲ ἐς τὴν ῥόδον καὶ Ξενο- arcendã vim occurrerant, prælio
φαντίδας λάκων ἀπὸ Πεδαρίτου ἐκ χίου, ſuperatis, in Chalcẽ ſe recepere: &
λέγων ὅτι ὁ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὅτι illinc bellũ acrius ex Co gerebant,
τετέλεσται, καὶ, εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις τῶν quòd inde cõmodius obſeruarent
ναυσὶν, ἁλῶσται τά τε ἐν χίῳ πράγματα. [k] οἱ ſiquo traiicerẽt Peloponnenſiũ na
δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. ὧν τούτῳ ὁ [l] Πεδά- ues. Xenophantidas autẽ Lacon è
ριτος τε καὶ τὸ τοῦ αὐτοῦ ὁπλιτικὸν ἔχων, καὶ τοῖς χίοις, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῷ Chio in Rhodũ venit à Pædarito,
nuntiatum iam ad finem perue-
niſſe Athenienſium murum: &,
niſi omni claſſe ſubueniatur, a-
ctum eſſe de Chio. Et iſti quidem
ſubuenire ſtatuerunt. attamẽ Pæ-
daritus interea, & qui cum eo auxi-
liares erant, atque Chii, admotis o-
mnib⁹ copiis munitiones Athenĩ

---

a Χαλεπῶς ἔφερε] ἤγουν δυσκόλως ἐπῆγεν τοῖς. β Τὰς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον] ὅσαι δηλονότι ἦσαν ξυνωμοσίαι κατά τε τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν δίκην. γ Ἀπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος] ὁ Πείσανδρος ἀπάσας τὰς συνωμοσίας ἐπελθὼν, παρεκελεύσατο ὅπως πάντες ἐν αὐτῇ συγγραφέντες, μιᾷ γνώμῃ καταλύσωσι τὸν δῆμον. δ Ἐπὶ τοῖς παροῦσιν] ἤγουν τὴν παροῦσαν δημοκρατίαν. ε Ἐς δὲ τὸν χῶν] ἐς τὸν χῶν ἀπόβασιν τῆς ῥόδου. ζ Ἐφυλάκοντο γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο] ἐφυλάττοντο γὰρ ὅπῃ θεν μᾶλλον ἐδύναντο τὰς τῶν πελοποννησίων ναῦς, εἴπου ἀπάροιεν. η Οἱ δὲ διενοοῦντο] ἤγουν ἐμελέτων,

siũ circundatas classi oppugnãt: & eius parte expugnata, aliquot nauibus quæ subductæ erãt potiuntur. Sed eò succurrentibus Athenienſibus, primi in fugam verſi ſunt Chii: mox Pædaritus ipſe, reliquis circa fuſis, occubuit, ac multi Chiorum, multáque arma capta. Poſt hæc multo quàm antea Chii arctius obſidebantur & à terra & à mari, etiam fame inualeſcente. Piſander autem legatíque collegæ, vbi ad Tiſſaphernem ventum eſt, verba fecerunt de pactionibus ineundis. Ille, quoniam magis extimeſceret Peloponnenſes, & quemadmodum ab Alcibiade erat edoctus, vellet vtroſque adhuc vehementius conteri, [b] non ſe certum omnino Alcibiadi præbebat. Ea de re ille ad tale genus ſe conuertit, vt inter Athenienſes & Tiſſaphernem, tanquam nimia poſtulantem, non conueniret. Quod, vt mihi videtur, etiam Tiſſaphernes volebat: ipſe quidem propter metum, Alcibiades autem, quòd, vbi animaduertit illum (vt videbatur) non affectare conuentionem, nolebat videri Athenienſibus inualidus ad hoc ei perſuadendum, ſed iam perſuaſo, & volenti ad Athenienſes ſe conferre, ipſos Athenienſes [c] non idonea offerre. Poſtulauit enim Alcibiades coram Tiſſapherne (cuius vice ipſe in loquendo fungebatur) quæ adeò modum ſupergrederentur, vtper Athenienſes, etſi ingentibus ſanè poſtulatis acquieſcerent, ſtaret quominus conueniretur. Nam poſtulauit omnẽ Ioniam tradi, rurſúſque, inſulas Ioniæ adiacentes. Quæ quum non abnuerent Athenienſes, tandem in tertio congreſſu veritus ne planè deprehenderetur parum pollere, petiit vt ſinerent regem ædificare naues, & iis terrã ipſorũ obire quot & quoties libuiſſet. Ad hæc poſtulata nihil iã amplius aſſenſere Athenienſes, ſed ea [d] intolerabilia arbitrantes, & ſe ab Alcibiade eſſe deceptos, cum iracundia digreſſi, ſe Samum receperunt. ¶ Poſt hæc rurſus Tiſſaphernes eadem hyeme contulit ſe in Caunum, animo Pelo-

a Sequitur lectio nem quam margo ſis habes adſcripta, que etiam magis rationi cõſentanea eſt.

b Non certam ſpem Alcibiadi dabat. Sed, Alcibiades illi non planè confidebat.

c Non offerre quæ ſat eſſent.

d Nulla ratione fieri poſſe arbitr.

A ἀθηναίων τὰς ἐκεῖ ταῖς ναυσὶ ἐρύμασι, αἱρεθείσας δὲ αὐτῶν, καὶ νεῶν ἐνίων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν. "Ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν ἀθηναίων, καὶ τρεψαμένων τοὺς χίους πρῶτους, νικῶσι καὶ ὁ ἄλλος τε ἐκεῖ τῶν Πεδαίτου· καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, καὶ τῶν χίων πολλοὶ, καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά. μετὰ ταῦτα, οἱ μὲν χῖοι ἐκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, β καὶ ὁ λιμὸς αὐτοῖς ἰσχυρὸς μέγας· ⓐ δὲ ἐκεῖ τὸν Πείσανδρον
B ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τι ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν,) φοβούμενος τοὺς πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλόμενος, καθάπερ καὶ ἦν, ἐκεῖνον ἐδιδάσκετο, τείνων ἀμφοτέρους) γ πρέπειν ὅτι τοιόνδε εἶδος, ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτιοῦσθαι τῶν ἀθηναίων, μὴ ξυμβιῶναι. δοκεῖ δέ
C μοι καὶ Τισσαφέρνης ὁ αὐτὸ βουλήσεσθαι, αὐτὸς μὲν, διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, δ ὅτῳ ἐώρα ἐκεῖνον ε ὡς οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδυνάτους εἶ) πείσας, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς ἀθηναίους ζ μὴ ἱκανὰ δίδοναι. ἤτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, (λέγων αὐτὰς ὑπὲρ πρόντος τοῦ Τισσαφέρνους) η ὥστε τῶν ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὄν, εἰ αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅλως αἴτιον γενέσθαι. ἰωνίαν τε γὰρ
D πᾶσαν ἠξίουν δίδοσθαι, καὶ αὖθις νήσους τε τὰς ὑπεικούσας, καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν ἀθηναίων, τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ δείσας μὴ πάνυ φανερὸς ἀδυνάτους ὢν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ πρᾶπλοῦν τινὰ ἑαυτῷ χωρὶς ὅποι αὐτὸς καὶ ὅσας αὐτὸς βούλοιτο). ἐν ταύτῃ δὴ τῇ ξυνόδῳ, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἔξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες, χειμάζουσι) ἐς τὴν σάμον. ¶ Τισσαφέρνης δ' οὐδὲν μετὰ ταῦτα ἐν ταύτῃ τῇ ἀφόδῳ ἦλθεν ἐς τὴν καῦνον, ἐβουλήθη τοῖς πελο-

a Ἐπεκβοηθησάντων δὲ] ἤγουν, ἐκδραμόντων εἰς βοήθειαν δηλ. τῶν συμβαίν. β Καὶ ὁ λιμὸς αὐτοῖς ἰσχυρὸς] τοῦ πολ. μαχαιρ. γ Τρέπειν ὅτι τοιόνδε εἶδος] τοῦ πολ. μαχαιρ. δ Ἐπειδὴ ἑώρα ἕκαστον] ἐπειδὴ ἑώρα τὸν Τισσαφέρνην, ἢ ἐπὶ μέγιστα λαμβάνει, μηδὲ ὅτου ξυμβησόμενον πρὸς τοὺς ἀθηναίους. ε Καὶ ὡς οὐ ξυμβασείοντα] ἐφ' ἑαυτὸν ξυμβιῶναι. ζ Μὴ ἱκανὰ δίδοναι] τῇ αἰτήσει δηλονότι. η Ὥστε τῶν ἀθηναίων] ὥστε τοῖς ἀθηναίοις αἰτιᾶσθαι ἡμᾶς τῷ μὴ συμβῆναι, καίπερ δίδοντας τὰ αἰτούμενα. θ Τὰς ὑπεικούσας] δηλονότι τῇ ἰωνίᾳ. ι Ἐνταῦθα δὴ ἐκείνῃ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ξυγχωρούντων ἀκουστέον.

α Sequitur lectio nem quam margo ſis habes adſcripta, que etiam magis rationi cõſentanea eſt.

b Non certam ſpem Alcibiadi dabat. Sed, Alcibiades illi non planè confidebat.

c Non offerre quæ ſat eſſent.

d Nulla ratione fieri poſſe arbitr.

γ' φοβουμένου τοὺς πελ. μ. καὶ ἔτι βουλομένου

γ' τοῖς ἀθηναίοις μὴ

γ' τἄλλα

281

γ' ἑαυτῷ

γ' ἐκεῖ δ'

πεννησίοις πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἐπ' ἄλλοις ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τὸν φόρον τε παρέχειν, καὶ μὴ πρότερον ἀπιέναι πολεμήσαντας· δεδιὼς μή, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς Ἑλλάδος, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν, ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν, αὐτὸς ἑαυτῷ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τὸν Ἕλληνας ζητήσαντες πορισθῶσι τὴν ἤπειρον. πρὸ τούτων οὖν πάντων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ ὥσπερ ἐβούλετο ἐπὶ τοιούτῳ τὸν Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους μεταπεμψάμενος οὗτος τοὺς Πελοποννησίους, τὸν φόρον τε αὐτοῖς δίδωσι, καὶ συνθήκας τοῖς τάδε λέγει· Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱερομνήμονα, καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας, περὶ τῆς βασιλέως χώρας καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίοις δὲ καὶ τοῖς ξυμμάχοις μὴ ἐξεῖναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ τῶν ξυμμάχων, ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κωλύειν· καὶ ἢν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τὸν φόρον δὲ τὰς ναυσὶ τὰς νῦν παρούσας Τισσαφέρνην παρέχειν καὶ τὰ ξυνκείμενα, μέχρις ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἢν βούλωνται πλέειν, πλεῖν· ἢν δὲ βούλωνται αὐτοῦ μένειν, μένειν, ἐφ' ἑαυτοῖς ἔστω. ἢν δὲ τὸν Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὸν φόρον, Τισσαφέρνην παρέχειν. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτώντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνην ἀποδιδόναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως

πρόσοδος

τὰς δὲ πείσας

ponnenſes iterum reuocandi Miletum, initíſque aliis quibuſcunque poſſet pactionibus, ſtipendium ſoluendi, ne prorſus ſibi hoſtes redderet: timens tum ne, aut coacti pugnare cum Athenienſibus, claſſe ex magna parte ſtipendio fraudata, ſuccumberent; aut, ea exarmata, ad votum ſine ſe Athenienſibus ſuccederet, tum vel magis, ne illi ſtipendii parandi gratia continentem peruaſtarent. Harum igitur rerum omniũ reſpectu atque prouidentia, vt (quemadmodum optabat) Græcos inter ſe coæquaret, accitis Peloponnenſibus ſtipendium numerat, fœderáque cum eis tertiò init, in hæc verba, TERTIODECIMO regni Darii anno, Alexippida apud Lacedæmonem tribunoplebis, pactiones initæ ſunt apud Mæandri campum inter Lacedæmonios ſocióſque, ac Tiſſaphernem & Theramenem, Pharnacíque liberos, de regis déque Lacedæmoniorum & ſociorum negotiis. Quæcunque plaga regis in Aſia eſt, regis eſto, déque ſua prouincia rex deliberato pro ſuo arbitrio. Lacedæmonii ſociíve prouinciam regis ne adeunto nocendi ergo: néve rex, Lacedæmoniorum ſociorúmve regionem adito vllius mali ergo. Quòd ſiquis Lacedæmoniorum aut ſociorum, nocendi ergo regionem regis adierit, Lacedæmonii ſociíque prohibento: & ſiquis è ditione regis adierit Lacedæmonios ſocióſve nocendi ergo, rex prohibeto. Nauibus quæ nunc adſunt, Tiſſaphernes ſtipendium præſtato ex pacto, dum naues regis aduenient: quæ vbi aduenerint, Lacedæmonii ſocii [a] ſuam claſſem, ſi volent, alunto: ſin à Tiſſapher ne ali volent, Tiſſaphernes ſtipendium præbeto. Eam pecuniam finito bello quantam acceperint Lacedæmonii ſociíque, Tiſſapherni reddunto. Poſtquam claſſis regia

[a] *Vel, (ſi retineatur eadem interpretatio) ſuæ claſſi ſtipendium præbento. Nam idem eſt* πρέφειν & παρέχειν.

α Καὶ μὴ πανσάπασιν ἐκπολεμῶσαι] ἤγουν, εἰς πλείαν ἐχθραν ἐλθεῖν τοῖς πελοποννησίοις. β Ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν] ἀπολιπόντων αὐτὰς τὰς τραπωτῶν, δηλ. τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν. γ Ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται] εἰς τὸν φόρον δηλονότι τὰς νεῶν, καὶ εἰς ἄλλως δαπάνας.

venerit, & illa & Lacedæmoniorũ & ſocialis cõmuniter bellũ gerũto, quatenus Tiſſapherni videbitur, Lacedæmoniíſque ac ſociis. Quòd ſi ſocietatẽ belli contra Athenienſes diſſociare libuerit, ex æquo diſſocianto. Atq; hæ pactiones initæ fuerunt: poſt quas Tiſſaphernes operam dabat vt naues Phœnices (quẽadmodum dictũ eſt) adduceret, atque alia quæ ſpopõderat, animo[a] etiã oſtentãdi ſe quæ ad ipſum pertinerẽt apparare. ¶ Sub extremũ iã hyemis Bœotiani Oropum interceperunt, prodito Athenienſiũ quod ibi erat præſidio, opera etiã nonnullorũ Eretrienſiũ & ipſorũ Oropiorũ, captantes Eubœam ad defectionẽ inducere. Nã quũ id oppidũ [b] ſitũ ſit in Eretria, quod Athenienſes tenebant, fieri non poterat quin magna iactura afficeretur & Eretria & cætera Eubœa. Potiti igitur iam Oropo Eretrienſes, in Rhodũ venerunt accitũ Pelopõnẽſes in Eubœam. Illi Chio potius, quæ vexabatur, ſuccurrendum quum ſtatuiſſent, & è Rhodo ſoluentes omni cum claſſe circa Triopium nauigarent, proſpiciunt Athenienſium naues à Chalce altũ tenentes: & quum neutri in alteros tenderent, abierunt, Athenienſes quidem in Samum, Peloponneſes autem in Miletum: cernẽtes non poſſe ſe Chio ſuccurrere ſine certamine. Hyems hæc confecta eſt, & viceſimus huius belli annus, quod Thucydides cõſcripſit. ¶ Ineunte ſtatim proximæ æſtatis vere, Dercylidas vir Spartiata, haud magna cum manu miſſus eſt itinere pedeſtri in Helleſpontũ, ſolicitatũ ad defectionẽ Abydũ, quæ eſt Mileſiorũ colonia. Chii quoq;, quandiu Aſtyochus de ferendo auxilio ambigit, obſidione vrgẽte, ad confligendum impulſi ſunt nauali certamine. Acceperant autẽ poſt mortẽ Pædariti, Aſtyocho adhuc apud Rhodum agente, Leontem è Miletho, virum Spartiatã, pro duce, qui cum Antiſthene venerat epibata,

[a] Saltem.

[b] *Vel*, Adiaceat Eretriæ. *aut potius ſuperiaceat.*

νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοιναὶ ὧν πόλεμον πολεμούντων, καθ' ὅ, τι αὐτοῖς Τισσαφέρνης δοκῇ, καὶ λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις." ὧδε δὲ καταλύειν βούλωνται" τοὺς ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι. Αἱ μὲν σπονδαί, αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε φοινίσσας ναῦς [a] ἄξων ὡς αὐτὸν εἵρητο, καὶ τἆλλα ὅσα αὐτῷ ἐπέτακτο. ἐβούλετο δὲ διασκευαζόμενος χρόνῳ δῆλος εἶναι). ¶ Βοιωτοὶ δέ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, ὠρωπὸν εἶλον τοῖς ἐν δόσει, ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέταξαν δὲ ἐρετριέων τε αὐτοὶ καὶ αὐτῶν ὠρωπίων, [b] ὅτι βουλόμενοι ἀποστῆσαι τῆς βοιωτίας. [c] ὅτι γὰρ τῇ ἐρετρείᾳ ὁ χωρίον ὄν, ἀδύνατα ἦν, ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ ἐρετρείαν καὶ τὴν ἄλλην βοιωτίαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν ὠρωπὸν, ἀφικνοῦνται ἐς ῥόδον οἱ ἐρετριῆς [c] ὅτι καλούμενοι ἐς τὴν βοιωτίαν ὑπὸ τῶν πελοποννησίων. οἱ δέ, ὡς ἐς τὴν [d] χίον καλουμένης βοηθεῖν μᾶλλον ὥρμηντο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς ῥόδου ἔπλεον. καὶ γνόμενοι περὶ τὸ τριόπιον, καθορῶσι τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς χάλκης πλεούσας· καὶ ὡς ἑκάτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν μίλητον· καὶ ἐώρων οὐκέτι αὖθις ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι) ἐς τὴν χίον βοηθήσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. ¶ Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι βύθυς ἐξεχωρεῖτο, Δερκυλίδας τε αὖθις ἀπέστειλε σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλήν, πρεπέμφθη [e] πεζῇ ἐφ' ἑλλήσποντον, [f] ἀβυδον ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ μιλησίων ἄποικοι) καὶ οἱ χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσουσι, ναυμαχοῦσαι, πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ, ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν ῥόδῳ ὄντος Ἀστύοχου, ἐκ τῆς μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα σπαρτιάτην, [g] ὃς Ἀντισθένει [h] ὑπεβάτης ξυνεξῆλθε,

[a] Ἢν δὲ κωλύειν βούλωνται τοὺς ἀθηναίους] χρήσιμα τοῖς ἀθηναίοις. ἐὰν κωλύωσι (φησὶ) τοὺς ἀθηναίους βλάπτειν ἀμφότεροι διδομεν εἰρήνην ὑμῖν. ὁ Ἄξων, ὡς αὐτῷ εἵρητο] ὡς τοῖς σπονδοῖς δηλονότι. γ Ἐπιβουλεύοντες ἀπόσασιν τῆς ἀδοίας] λαθραίως ποιοῦντες τὸ ἀποστῆναι τὴν βοιωτίαν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων. δ Ἐπεὶ γὰρ τῇ ἐρετρείᾳ τὸ χωρίον ὄν] ἀντὶ τοῦ, ὅτι κείμενοι γὰρ τῇ ἐρετρείᾳ. ε Ἐπικαλούμενοι] ἤγουν, ὅτε βοήθειαν καλοῦσιν. ζ Πεζῇ ἐφ' ἑλλήσποντον] ἤγουν δι' ξηρεᾶς. η Ἀβυδον ἀποστήσων] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. θ Ὑπεβάτης ξυνεξῆλθε] ὑποβιβάσας, ἤγουν βοήθειαν καλοῦσιν.

288

τοῖς ἀθηναίοις

τοῦ οὗ

τοῦ ὃς αὖτε στρατηγὸς ὑπεβάτης

κεκομισμένοι μ' τὸν Γεδαείτου θάνατον, A & duodecim naues Mileti præsidiarias: quarum Thurinæ erant
ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύ-
λακες μιλήτου ὖσαι· ὧν ἦσαν θούριαι πέντε,
καὶ συρακούσιαι τέτταρες, καὶ μία ἀναγίτις,
καὶ μία μιλησία, καὶ Λέοντος μία. ἐπεξελθόν-
των δὲ τῶν χίων πανδημεί, καὶ καταλαβόντων
τι ἐρυμνὸν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐλῖς ἅμα ἐξ
καὶ τριάκοντα ὅτι ἦσαν τῶν ἀθηναίων δύο καὶ
τριάκοντα ἀναγωμίων, ναυμαχήσαντες καὶ
κατὰ κράτος νικῶντες ναυμαχίας, ὅτε ἔλασ- B
σον ἔχοντες ἐν ταῖς ἔργῳ οἱ χῖοι καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι (ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν
πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο βοὺς ὁ Δερκυλίδου πε-
ζῇ ἐκ τῆς μιλήτου παρεξελθόντος, ἄβυδος
ἐν τῷ ἑλλησπόντῳ ἀφίσται τοῖς Δερκυ-
λίδᾳ καὶ Φαρνάβαζον, καὶ λάμψακος δυοῖν
ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τοῦ χίου
πανδημεὶ, καὶ τάχος βοηθήσας ναυσὶν ἀφ'
ἑαυτῶν τέτταρσι καὶ εἴκοσιν (ὧν καὶ στρατιώτι-
δες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι) ἐπεξελθόντων C
τῶν λαμψακηνῶν, μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐ-
τοβοεὶ λάμψακον ἀπείχισεν ὅσον ἑλών, καὶ
σκηνὴν μὲν καὶ ἀνδράποδα ἁρπαγὴν ποιη-
σάμενος, σῶν δ' ἐλευθέρους πάλιν κατοικί-
σας, ἐπ' ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσε-
χώρουν, οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς
Σηστὸν διαπεράσας τῆς ἀβύδου ἀποπλεύσας,
σπὸν πόλιν τῆς χερσονήσου (ἣν ποτὲ οἱ μῆδοι
εἶχον) καθίσατο φρούριον καὶ φυλακὴν τῶν
πόντου ἑλλησπόντου. ἐν τούτῳ δὲ οἱ χῖοί τε D
θαλασσοκρατορες μᾶλλον ἐγίγνοντο, καὶ οἱ
ἐν τῇ μιλήτῳ, καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος τὰ
περὶ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν Στρομβιχί-
δην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησε.
καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς
χίον, καμίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπά-
σας ἤδη ὁρμίσασθαι ποιήσας ὅτι τάχιστα.
καὶ ὡς αὐτῷ, ἅμα δ' ἀλλήλοις ἐπόπτως
ἔχον, οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν
ἐς τὴν μίλητον. ἐπὶ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον
καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς ἀθήναις δημο-
κρατία κατελύετο. ὅπερ γὰρ οἱ περὶ τὸν
Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τὸν Τισσαφέρ-
νην ἐς τὴν σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ ὧν πρα-

& triginta suis nauibus aggressi sunt Athenienſium duas & triginta. Et quum atrox esset pugna naualis, neque in ea Chii atque socii forent inferiores, tamen (iam enim erat vesper) in vrbem redierunt. Secundum hæc quum Dercylidas pedestri itinere ad Hellespontum peruenisset, statim ad eum & ad Pharnabazum Abydus defecit, & duos post dies Lampsacus. Hoc cognito Strombichides è Co repentè suppetias venit, nauibus quatuor & viginti Athenienſium, inter quas erant militares quæ portabant armatos: & prælio superatis Lampsacenis qui obuiam prodierant, ipso impetu Lampsacum muris carentem capit, ac homines vasáque abripit: ac restitutis in eam liberis hominibus, ad Abydum accessit. Sed quum Abydenos neque ad deditionem impellere, neque oppugnatione tentata expugnare posset, ad Sestum transfretauit, vrbem in Chersoneso regione Abydi sitam, quam aliquando Medi tenuerant: ibíque præsidium imposuit, ac totius Hellesponti tutelam. Interea & Chii compotes maris effecti sunt magis: & qui apud Miletum erant, atque Astyochus, tum audita pugna nauali, tum discessu Strombichidis, audaciores. Itaque omnino duabus nauibus in Chium profectus Astyochus, sumpsit quæ illic erant naues, & tota iam classe contendit in Samum. Et quum hostes non exirent obuiã, quòd mutuò suspecti erant, rursus rediit Miletũ. Nam per hoc tempus, atque etiam prius, Athenis antiquatus erat status popularis. Siquidem postquam Pisander cum collegis à Tissapherne rediit Samum, [a] rem illic castren-

[a] Res in exercit

α Ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν] ἤγουν, ἐπεὶ ἐκαὶ ἔχθη καταλαβόσης. β Τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν] τὴν γενομένην δηλονότι περὶ τὴν χίον. γ Ἐθάρσησεν] ἤγουν, ἀγαθὰς ἔχειν ἐλπίδας.

fem ad suum

firmiores, *vel firmius stabilitas*, offendit. & nonnullos etiam è Samiis ipsis qui optimates hortati essent ad capess. &c.

sem ad suum magis arbitrium trãs tulerunt, & Samii ipsi hortabãtur optimates ad capessendum secum statum paucorũ, etsi inter se ad seditionem cõcitati, ne sub statu paucorum degeretur. Quinetiã Athenien sibus qui Sami erant, quum & ipsi inter se contulissent, placuit, Alcibiadẽ (quãdoquidem hoc ei non esset cordi) missum facere: (a non enim amplius idoneum fore, si veniret, statui paucorum) sed se iã, quorũ de periculo ageretur, per se dispicere oportere quónã modo & res ista non remitteretur, & bellica sustineretur, vnoquoq; ex sua re familiari impigrè pecuniam, & siqua re alia opus esset, cõferente, vt qui nó aliis iam sed sibiipsis laborarent. Talia tunc exhortati, continuò Pisandrum & dimidium legatorum domum dimiserunt ad res ibi transigendas: dato insuper eis negotio vt in quascunque subditorum ciuitates possent, statum paucorũ instruerent: alterum dimidium in alia ité subditorum oppidã, aliò aliũ: necnon Diotrephem ad prouinciã sibi mandatam in Thracia administrãdã, tunc agẽtẽ circa Chiũ. Is Thasũ profectus, statum ibi popularẽ aboleuit. A cuius discessu Thasii altero fere mense vrbi murum circunderunt, tanquam nihil iam indigẽtes cum Athenien sibus statu optimatum, sed libertatẽ à Lacedæmoniis propediẽ expectantes. nã corũ exules, qui nó penes Atheniẽses sed apud Lacedæmonios erãt, cum suis qui intra vrbẽ erant necessariis, omni ope annitebantur vt & naues mitterẽtur, & ciuitas rebellaret. Itaq; ipsis quidẽ euenit ex sẽtẽtia vt & ciuitas citra periculum seruitio exi meretur, & popul[b] qui fuerat refragaturus, administratione sũmouerẽtur: [b] cæteris aũt Atheniẽsiũ studiosis ecõtrario, qui statũ paucorũ illic cõstituebãt. Neq; id in Thaso tantùm, (vt mihi videtur) sed in aliis quoq; multis subditorũ ciuitatibus:

a Non enim idoneum esse qui ad oligarchiam veniret. *Id est*, Non aptum esse, *vel*, nõ conuenire eius ingenium reip. quæ dominatu paucorum regeretur.

b Atque hæc apud Thasum facta fũt, contra votum eorum qui oligarchiam Atheniensium constituebãt. *Vel* aũruebant. Itidem verò (vt mihi videtur) & apud alios multos eorũ qui imperio illorũ subditi erãt.

τεύματι ἔπι] βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῷ τ̃ σαμίων προτεφαίντων τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μ̃ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, ᵃ καίπερ ἐπιμαστίζοντας ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέφαντο, Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν (καὶ γὰρ οὐκ ὀπιτήδειον αὐτὸν εἶ) ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν) αὐτοῖς δὲ ὅτι σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα· καὶ τὰ τ̃ πολέμου ἅμα αὐτέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα, καὶ ἴσως τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωρουμένους. ᵇ οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον αὐτοὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστειλαν ἐπ' οἴκου, ᵇ πράξοντας ταῦτα, (ᵇ καὶ εἴρητο αὐτοῖς, τῶν ὑπηκόων πόλεων ᵇ αἷς αὐ πρέσβεις ἔχωσιν, ὀλιγαρχίαν καθιστάναι) οἷς δὴ ἡμίσεις ἐς τἄλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλοις ἄλλη διέπεμπον. καὶ Διοτρέφην ὄντα τότε χίον, ἡρημένον ὑ ἐς τὰ ὑπὲρ θρᾴκης ἀρχήν, ἀπέστελλον ὑπὲρ τ̃ ἀρχ̃. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν θάσον, τὸν δ̃μον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτ̃, οἱ θάσιοι δυτέρῳ μᾶλλον μᾶλλον τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς, τ̃ς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀρίστης κρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὅσην ἡμέραν προσδεχόμενοι. ᵈ καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτοῖς ἔξω ἰῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοῖς πελοποννησίοις, ᵈ καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ὀπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε· ᵉ ναῦς τε κομίσαι, καὶ τὴν θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι, καὶ τ̃ ἀναστησομένου δ̃μου καθαιρεθῆναι. τοῖς μὲν οὖν τὴν θάσον πάντα τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι τ̃ Ἀθηναίων ἐγίγνετο, δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τ̃ ὑπηκόων

283

ᵃ Καίπερ ἐπιμαστίζοντας αὐτοὺς] καίπερ ἐπιμαστιζόντων αὐτῶν τῶν ὀλιγαρχικῶν τῶν δημοκρατουμένων ὑπὸ τῶν μὴ ὀλιγαρχεῖσθαι. ᵇ Πράξοντας ταῦτα] ἤγουν, καταστήσοντας τὰ ἐν ἀθήναις. ᶜ Καὶ εἴρητο αὐτοῖς] καὶ ἐρρήθη αὐτοῖς τοῖς ὀλιγαρχικοῖς. ᵈ Αἷς αὐ ἔχωσιν] αὖ τοῦ προσορμίσονται. ᵉ Ὀλιγαρχίαν καθιστάναι] ἤγουν νομοθετεῖν. ᶠ Καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτοῖς ἔξω ἰῶν] καὶ γὰρ φυγάδες αὐτῶν ἦσαν πρὸς τοὺς πελοποννησίους, περιφυγόντες ὑπὸ ἀθηναίων. ᵍ Καὶ αὕτη] ἤγουν, αὐτοὶ οἱ φυγάδες. ʰ Ναῦς τε κομίσαι] εἰς τὴν λακεδαίμονα δηλονότι.

"σωφρονεῖν γὰρ λαβόντας αἱ πόλεις, καὶ ἀ- A
δειαν τῶν παρανομουμένων, ἐχώρησαν ὅπῃ τὸ αὐτὸ
κρις ἐβουλεύσαντο, τὸ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπουλον
τὴν αὐτονομίαν δουλείαν νομίσαντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν
Πείσανδρον, ὡς ἔδοξαν πλέονές τε, ὥσπερ ἐδέ-
δοκτο, τοῖς δήμοις ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, καὶ
ἅμα ἦσαν ἀφ' ὧν χωλεῶν καὶ ὁπλίτας ἔχοντες
σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους, ἦλθον ἐς τὰς Ἀθή-
νας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλοῖα τοῖς ἐπα-
γομένοις παρεσκευασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τε
τινα τοῦ δήμου μάλιστα παρεστῶτα ξυσσάντες B
τινὲς τῶν νεωτέρων, κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ
καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε· καὶ
αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τήν τε δημαγωγίας ἕ-
νεκα, καὶ οἰόμενοι ὡς Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατίον-
τι, καὶ τῷ Τισσαφέρνει φίλον ποιήσοντι, χαρι-
εῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς
ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀπάλ-
λυσαν. λόγος τε οὐκ ὀλίγος φανερῶς παρεσκευάσο
αὐτοῖς, ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλοις ἢ
τοῖς στρατευομένοις, οὔτε μετεκτέον τῶν παρα-
γμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τού-
τοις οἵ αὖ μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς
σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. ἐνταῦθα δὴ τοῦτο Βου-
λευτὰς παρὰ τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἔξεσαν γε τὴν
πολιτείαν καὶ μετεῖναι ἐμέλλον, ὁ δῆμος μᾶλ-
λον ἔμφρων ἐπὶ C βουλῇ ἀπὸ τοῦ κινδύνου ξυνε-
λέγετο. ἐβούλοντο δὲ δοκεῖν ὅ, τι μὴ τοῖς ξυν-
εστῶσι δοκοίη· ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τού-
των ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα παρετίθεσαν
αὐτοῖς παρασκεύαστο. αἰτέλεγέ τε οὐδεὶς
ἐπὶ τῷ ἄλλῳ, δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνε-
στηκός· εἰ δέ τις καὶ αἰτείποι, βιαίως ἐκ τοῦ
παντὸς ἐτεθνήκει. καὶ τῶν δρασθέν-
των οὔτε ζήτησις, οὔτ', εἰ ὑπωπτεύθησαν, δι-
καίωσις ἐγίγνετο· ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος,
καὶ καταπλῆξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος, D
εἴ τις μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζε.

Quum enim vrbes ad res suas prudenter attendere cœpissent, & omnem metū circa ea quæ aggrediebãtur excussissent, *tandem* vsq; ad apertam libertatẽ progressi sũt, posthabita recta illa *quæ proponebatur* fallaciter ab Atheniẽsibus reip. institutione. At Pisander, *&c. Verùm illumgenitiuũ* τῶν ἀθηναίων *ideo iungo cum accusatiuo* ὀλιγαρχίαν, *quod paulo antè dixerit* τὸ ἀθηναίων ἀειὶ κρατεῖν. *alioqui potest etiam esse genitiuus partitionis, vt dicatur* τοῖς τῶν ἀθηναίων.

a Vt statutum, *vel deliberatum*, fuerat.

b Habebat autẽ speciosum prætextum hæc res.

c Ex faba congr. *ad verbum. Habes etiam paulo post* τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς.

d Vt siquis esset cui nulla vis adferretur, is in lucro id deputaret, etiãsi taceret.

---

a Σωφρονεῖν γὰρ λαβόντας αἱ πόλεις] ἀβουλόπραγα γὰρ ἡγούμεναι αἱ πόλεις ἐχώρησαν ὅπῃ τὸ αὐτὸ ἄκριτος ἐκβουλείαν, τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑποπτου καὶ ἀνομίας ὑπὲρ φρονήσαντες. τὸν γὰρ ὄντα τὸ σωφρονεῖν. Ἄλλως. οὐ σωφρόνησαντες, ἀ σωφρονέστεραι χρῆσις. β Καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους] τῇ ὀλιγαρχίᾳ δηλονότι.

γ Λόγος τε οὐκ ὀλίγος φανερῶς παρεσκευάσο αὐτοῖς] λόγος τε οὐ παρεφαίνετο (φησὶν) οὐκ ὀλιγαρχικὸς ἐλέγετο. δ Εὐφρεπὲς σοὺς τοὺς πλείους] πιθανὸν σοὺς τοὺς πολλούς. ε Ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν] ἦγουν, οἱ δημηγοροῦντες, ἦσαν ἐκ τοῦ καταλυσαίτων τὴν δημοκρατίαν.

ζ Ἐπιτηδείου] ἀσεσαίτου, ἐσκεμμένου.

η Δικαίωσις ἐγίγνετο] αὐτὸ τὸ κόλασις. ἤτοι, εἰς δίκην ἀπαγωγή, ἤτοι κρίσις.

θ Κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον] ὁ μηδὲν (φησὶ) πάσχων βίαιον, κέρδος ἡγεῖτο τὸ μηδὲν πάσχειν.

& quum multo plurium conſpira tionē eſſe ſuſpicaretur quàm erat, animo ſuccūbebat. Nec id licebat explorare, tum propter magnitudinem ciuitatis, tum propter mutuā ignorationem. Neq; verò fas erat, ob hoc ipſum, cuiquā apud alium miſerari ac lamētari vicē ſuā, quaſi de vlciſcēdo ſecreta cōſilia agitaret. Siue enim notū ſiue ignotum natus eſſes quē alloquereris, infidus videbatur, ſingulis è populo ſuſpicioſè inuicem ſe adeuntibus, veluti clā participes forent eorū quæ agerentur. Quoniā *ex eo paucorum numero* erāt quidā quos nemo vnquā ſuſpicatus eſſet ad eā ſe factionem conuerſuros, qui præcipuè & apud multitudinem vt fides [b]haberetur effecerant, & apud ſtatum paucorum vt multum firmamenti eſſet, vel hoc ipſo quòd populares ad mutuam diffidentiam inducebāt. Sub hoc igitur tēpus Piſander collegæque venientes, ſtatim cætera peregerūt: & ante omnia coacto populo, ſententiā dixere de decē ſcribis deligendis, penes quos liberum imperium eſſet, qui cōſcriptā rogationē certa die ad populū ferrēt qua ratione ciuitas optimè degeret. Vbi dies dicta aduenit, aduocata cōcione in editū locū, vbi tēplū Neptuni eſt ſitum, decē ferme extra vrbē ſtadiis, promulgarūt decē viri illi nihil aliud quā hoc demū, licere, [c]quodcunq; quis velit Atheniēſiū decretū refellere: refellētēq; ſiquis aut accuſarit aduerſus leges facere, aut quoquo alio modo læſerit, ingētib[9] pœnis ſāxerunt. Hīc verò clarè loquuti ſūt, nullo iā magiſtratu ex priſtino inſtituto fungi oportere, neque ſtipendium numerare: ſed quinque deligi præſides, à quibus rurſus centum viri deligantur, qui ſinguli

[a] Aut enim ignotum inueniſſet cui hoc dicturus eſſet, aut notum, *ſed* cui non fideret.

[b] Detraheretur. *Id eſt*, vt ſibi mutuò minimè fidem haberent. *Sic autem Gertit quaſi nō ἄπιστον ſed contrà* ΠΙΣΤΟΝ *legeretur.*

[c] Sententiā quamcunque quis velit, pronuntiant: pronuntiantémque ſiquis aut accuſarit, &c. *Valla autem pro* αἰτιπῖν *legit* αἰτισπῖν, *quod* Ꝯ *datiuum poſtulat.*

[a] καὶ τὸ ξωνεσηκὸς πολὺ πλέον ἦγ.] καὶ τοὺς συνεσηκότας κατὰ τὸ δῆμου πλείους νομίζοντες εἶ) ἢ ὅσοι ἦσαν, τεταπείνωντο τῇς γνώμης. β Διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως] καὶ διὰ τὸ μέγεθος φησὶ) τῆς πόλεως ἠγνόουν τοὺς συνεσῶτας, καὶ οὐκ ἐδύναντο αὐτοὺς ἐξευρεῖν· καὶ διὰ τὸ κρύφα δὲ ἐκείνους προέσθαι, οὐκ ἐδύναντο θύρειν αὐτούς. γ Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο] κατὰ τὸ ἀγνοεῖν φησὶ) τοὺς ὀλιγαρχίας, οὐκ ἰῶ δυνατοὶ (τουτέστιν ἀσφαλεῖς) ἀναγκάσαι τινὰ τῶν προβούλων ἀπολοφύρεσθαι πρὸς τὴν πόλιν. δ Ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες] τὸ μὲν ἀλλήλοις, αἰτιατικὴ τοῦ ἄλλος ἄλλῳ. τὸ δὲ, ὡς μετέχοντας, αἰτιατικὴ τοῦ μετέχοντι. ε Καὶ τὸ ἄπιστον οὖσι] καὶ οἱ μὲν δοκοῦντες μὴ ὅλως ὀλιγαρχικοὶ εἶ), ὄντες δ' ὧν τῇ συνωμοσίᾳ, μεγάλως ἐποίησαν ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις. ἢ, ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἐποίησαν ὅτι ὄχ συνωμοσία.

ζ Ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν] ὠφέλησαν ὥςτε ὠ ἀσφαλεία εἶ), ἀπιστεῖν ὅλως ποιήσαντες τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις. ἑκάτων γὰρ τῶν μὴ αἵ ποτε τοιαῦτα βουλευόντων ὀλιγαρχίας κοινωνήσειν, μεταξὺ τῶν τῆς συνωμοσίας, οὐδεὶς οὐδενὶ ἔτι ἐπίστευεν. η Εἶπον γνώμην] βουλήν. θ Καθ' ὅ,τι ἔδοξε τῇ πόλει οἰκήσεται] ἤγουν ὠφελιμώτατα. ι Ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκεν] αὐτὴ γάρ, περιῶν ἡ ἡμέρα. κ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου] ἤγουν, ὄχ παλαιᾶς καὶ δημοτικῆς καταστάσεως. ἤγουν, ὄχ τῆς δημοκρατίας. λ Ἕκαστον πρὸς ἑαυτὸν τριῶν] γράφεται καὶ, πρὸς ἑαυτόν.

περὶ ἑαυτὸν

ἑαυτὸν πρὸς. ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον, δέχεσθαι ὅπη αὐτοῖς ἄριστα γιγνώσκοιεν αὐτοκράτορας· καὶ τοὺς πεντακισχιλίους ἢ ξυλλέγειν, ὁπότε μὴ αὐτοῖς δοκοῖ. ἐν δὲ ὁ μὲν πλεῖστα γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἀπὸ τοῦ πράγματα ξυνθεὶς, ὅτῳ δέοντι κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ οὐκ πλείστου ἀξιωθεὶς, Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὑστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἃ γνοίη, εἰπεῖν. καὶ ἐς μὲν δῆμον ἰὼν πρίων, οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑποπτως τῇ πλήθει δι' δόξαν ἀδικότητος· δυσκείμενος, τοῖς μέντοι ἀγωνιζομένοις, καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλεῖσα, εἴς ἀνήρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελῆν. καὶ αὐτός τε, ὅπερ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκινδύνευσε, σχεῖσα φανέντα τῶν μέγιστα ἐμοὶ γε ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας, ὡς ξυνεστήσατο θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. προέχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πρώτων δὴ φερόντων προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς Ἀλκιβιάδην, καὶ ὑπισάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε· νομίζων οὐκ ἂν ποτε αὐτὸν τὸ εἰκὸς ὑπὲρ ὀλιγαρχίας κατελθεῖν. πολὺ δὲ πρὸς τὰ δυνατά, ἐπειδὴ περ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἀγνωνος, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ὢν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδυνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πρᾶξαι τὸ ἔργον, οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὄν, προυχώρησε. χαλεπὸν γὰρ ἦν Ἀθηναίων δῆμον ἔτει ἑκκαιδεκάτῳ μάλιστα ὅπερ οἱ τύραννοι κατελύθησαν, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ ὃ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, δημαγωγὸν ὑπὲρ ἥμισυ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄνευ ἀρχὴν εἰωθότα. ὅπερ ἢ ἐκκλησία, οὐδενὸς αὐτεπαγγέλτου, δημαγωγήσαντος ταῦτα διελύθη, τοῖς τετρακοσίοις ἔτεσι

284

A ternos sibi cooptēt. penes quos nu mero quadringentos, quū in curiā venerint, imperiū sit exequēdi quæ optima factu esse senserint, & quin que millia ciuiū quoties eis videatur cōgregare. Ac fuit quidē q hāc rogationē tulit, Pisander, qui vt cæteris in rebus, ita in hac statū popularē libētissimè propalam abrogabat: qui verò totū negotium cōposuerat, qua ratione ad hoc deueniretur, iāpridē id præmeditatus, fuit Antiphon, vir Athenienſiū ſui tēporis nulli secūdus virtute, atq; itē præstātissimus in cōminiscēdo, & in iis quæ sentiret promendis: qui neq; ad populū, neq; [a] vllā in cōtentionē voluntarius prodibat: sed suspectus vulgo, propter opinionē facultatis in dicēdo, cessabat ab agēdo: tamē hic vnus, vt cuiq; [b] aliquid aut in iudicio aut apud populum agēti consulebat, plurimùm posse prodesse existimabatur: & qui postmodū (quū statu quadringētorum collapso, acta illorū populus vltum iret, ipséq; in iudiciū vocaretur, tanquā vnus ex istarū rerū autoribus) videtur mihi optimè omnium, ad meā vsq; memoriā, causam capitis dixisse. Præstabat autē sese & Phrynichus perquā studioſum circa statū paucorum, Alcibiadis metu, quē intelligebat cuncta apud Samū à se cū Astyocho tractata resciuisse: ratus (vt credibile erat) eum nunquā sub paucorū statu reuersurum. Et quia is aduersus atrocia nō succubuerat, plurimū de sua virtute spopondisse videbatur. Theramenes quoq; Agnonis *filius*, inter primos eorū extitit qui statū popularē dissoluerunt, vir neq; ad dicendū, neque ad intelligēdū inualidus. Itaq; opus à viris & multis & circūspectis agitatū, etsi arduū, tamē nō immeritò [c] processit. Arduū enim fuit, populū Athenienſem centesimo fere ab exactis tyrannis anno libertate priuare, nō eum modò nullius imperio subiectum, sed plusquā huius tēporis dimidio ipsum aliis imperare assuetum. Vbi autē cōcio, nemine refragante, rata habuit ista *quæ promulgabantur*, solutáque est,

[a] *Ad verbum*, Ad vllum certamen. *Id est*, Ad vllam concionem, *vel* vllum concilium in quo aliquid sermonibus agitaretur.

[b] Aliquam causā agenti.

[c] Successit.

α Δεισπότης] ῥητορείας. β Καὶ ὃ δήμῳ πλεῖσα] πλεῖσα ἓς αἰὴρ δυνάμενος ὠφελῆν ἐν τῇ συμβουλεύσει. γ Ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας] ὑπὲρ τῆς αἰτίας τῆς περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, ὡς συγκατέστησας. δ Εἰδότα αὐτὸν] τὸν Ἀλκιβιάδην. ε Φερεγγυώτατος ἐφάνη] ἱκανώτατος.

aliquanto pòst in curiā introducti fūt quadringēti, hūc in modū: Erāt Athenienses assiduè sub armis propter hostes apud Deceleā agentes, partim in muris, partim in stationibus, suo quisq; loco. Igitur illo die, eos qui conscii nō erāt, ex cōsuetudine abire permiserunt, dato præcepto cōiuratis vt permanerēt nō apud arma, sed seorsum: & [a] siquis ad res quæ agerētur notādas restitisset, hunc sumptis armis id facere prohiberēt. Fuerunt autē ii quibus id negotium datum est, qui ad hoc ipsum venerant cū suis armis, Andrii & Tenii, & Carystiorū trecēti, & AEginetæ incolæ, quos illuc habitatum miserant Athenienses. His itaq; dispositis, quadringēti illi viri occulto quisque pugione veniētes, comitantibus eētum viginti adolescentibus Græcis, quibus vtebantur [b] sicubi manu illorū opus erat, circunsistunt intra curiā scnatores, qui fabis eligebātur, eisq; præcipiūt vt sūpta mercede egrediātur. Attulerāt autē ipsi mercedē illis totū reliqui tēporis, & eā egrediētibus persoluerunt. Itaq; hūc in modū senatus nihil refragatus è curia prorepsit: ne cæteris quidē ciuibus aliquid innouātibus, sed quiescētibus. Tūc illi ingressi curiam, quæstores è suo corpore sortiti sunt, & quibuscunque votis atque hostiis magistratus ineuntur, vsi: postea valde immutato ritu status popularis, præterquā quòd exules, Alcibiadis gratia, non restituebant, in cæteris imperiosè se gerebant: & nonnullos, licet haud multos, qui ipsis videbantur idonei [c] qui in locum ipsorum substituerentur, interemerunt, nonnullos in carcerem coniecerunt, quosdam relegauerunt. Ad Agidē quoque regem Lacedæmoniorum, qui erat apud Deceleam, misere caduceatorem, qui diceret velle eos redire in gratiam: & consentaneum esse vt ille ipsis potius quàm infido populo, *qui amplius non extares*, assentiretur. At iste, non quieto animo ciuitatem esse existimās,

a Siquis iis quæ fierent aduersaretur. *Vel*, se opponeret iis &c.

b Sicui manum afferre oportebat. *Vel*, Siqua cædes perpetranda erat.

c Quas clā è medio tolli commodum esse videbatur. *Vel*, Quorum sublatio opportuna fore videbatur.

A ποιῶ δὲ ὕστερον ἤδη εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσήγαγον. ἦσαν δὲ ἀθηναίων πρῶτοι ἀεί, ⓐ μὲν ὅπου τείχη, οἱ δ' ἐν τάξει, τὰ ἐν δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα, ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνῳδοὺς εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ [α] εἴρητο ἡσυχῇ μὴ [β] ἐπ' αὐλοῖς τοῖς ὅπλοις ἀλλ' ἄπωθεν παρεμμένειν, καὶ, ἢν τις ἐνίσταται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ὅπισθε πρέπειν. ἦσαν δ' οἱ καὶ αὐθρίοι, καὶ B τηνιοι, καὶ καρυστίων τριακόσιοι, καὶ ἀγγιντῶν τῶν ἐποίκων, ὅς οἱ ἀθηναῖοι ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα παρεσείρητο. τούτων δὲ [γ] ἀφανεῖς τὰς γνώμων οὕτως, ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μὴ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν ἔλλιμες νεανίσκοι (οἷς ἐχρῶντο [δ] εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν) ἐπέρχονται τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς, οὗσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· καὶ εἶπον αὐλοῖς C ἐξιέναι, λαβοῦσι τὸν μισθόν. ἔφερον δὲ αὐτοῖς τὸ ἐπιλοίπου χρόνου πρώτοις αὐλοῖ, καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν αὐτεπούσια ἐπράξθη, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι, [ε] ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον, τότε μὲν παρευθὺς τε στρῶν αὐτῶν [ζ] ἀπεκληρώσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιερώμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο. [η] ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον, τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕνεκα· τὰ δὲ λοιπὰ, [θ] ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τινὰς ἀπέκτειναν ὧν πολλοὺς, οἳ ἐδόκουν ὅστισθοι εἶναι, ἐξαιρεθῆναι, ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ μετέστησαν. πρὸς τε Ἀγιν τὸν λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅπερ ἐν τῇ δεκελείᾳ, ἐπεχειρεύοντο, λέγοντες ἀφίστασθαι βούλεσθαι, καὶ εἰκὸς εἶναι [ι] αὐτοῖς σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρῆσαι. ὁ δὲ, νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν,

[α] Εἰρητο ἡσυχῇ] κρύφα (φησὶν) εἴρητο, παρ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, μηδ' ἐν τῇ εἰθισμένῃ χώρᾳ ἕνθα ἐφύλαττον, μένειν. [β] Ἐπ' αὐλοῖς] ἤγουν, ἀλλαχοῦ ἐπιόντα ἢ καὶ αἰωρεῖν. [γ] Ἀφανεῖς τὰς γνώμων] ἤγουν, ἀφανίσαντες ἢ καὶ κλέψαντες. [δ] Εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν] ἤγουν, ἀφανίσαντες ἢ καὶ κλέψαντες. [ε] Ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον] ἤγουν, μεταθέντες τὴν πολιτείαν. [ζ] Ἀπεκληρώσαν] ἤγουν, ἐκ κλήρου ἀποκαπίσησαν. [η] Ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικ.] ἤγουν, μεταθέντες τὴν πολιτείαν. [θ] Ἔνεμον] ἤγουν, ἐνέμοντο ἢ ἐκαρποῦντο.

ddd.iii.

οὐδὲ βίους οὕτω τὸν δῆμον τὸν παλαιὸν ἐλευθερίαν παραδώσειν εἴτε στρατιὰ πολλὴ ἴδοι σφᾶς, οὐκ αὖ ἡσυχάσειν, οὐδὲ ὃν τῷ παρόντι πάνυ πιστεύων μὴ ἔτι παράτασιν αὐτοῖς, οἷς μηδὲ ἀπὸ τετρακοσίων ἐλθοῦσιν ἔδει ξυμβαπτὸν ἀπεκρίνατο, ὡς ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ Δεκελείας φερούσῃ μετ' ὀλίγων ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων. ἐλπίσας ἢ ταράξειν αὐτοὺς μᾶλλον αὐτομάτους ἢ βουλομένους, ἢ καὶ ἀδοξοῦσιν αὐτοῖς, ὡς ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν ἐν ὀλίγῳ ἐπιόντος τοῦ εἰκὸς ἡμισόμενον θόρυβον. τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν, ὡς τὸν καθ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως οὐκ ἀμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγύς, καὶ οἱ ἀθρόοι τὰ μὲν ἔνδοθεν ὡς ἐπὶ ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν, οὐδὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες, καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ φυλακὴν καὶ ἔξωθεν, ἄνδρας κατέβαλον αὐτῶν ὡς δὲ ἐγγὺς προσελθεῖν, καὶ ὅπλων ψιλῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, ὥστε δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὸ στράτευμα. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐς χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἦλθον· τοὺς δὲ ἐπελθόντας, ὀλίγας ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψαν ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο, πρίν τε τὸν Ἆγιν ἐπανελθεῖν οἱ τετρακόσιοι ὃν δὲν ἦσαν, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου καὶ παρασκευωμένου, ἐκ πέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, ὧνπερ μνησθησόμεθα τὸν στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ὀπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ὅπως σωτηρία τῶν ξυμπάντων πραγμάτων· πεντακισχίλιοί τε ὄντες εἶεν, καὶ ὃν τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες, καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίοις ἐξ τὸν ἴσον τε καὶ ἐλεύθερον ἀγωγὴν καὶ τὴν εὐβουλίαν ἐς τόδε πρᾶγμα ὧδε μεγάλα ἐλθεῖν βλαβοῦσαν, ἐν ᾧ πεντακισχίλιοι ξυνελθεῖν.

neque sic populũ subitò vetustã libertatẽ traditurum, nec quieturũ si magnũ exercitum cõspexisset: idcó que nõ tantum fidei habens illis in præsens quin crederet etiã turbari posse, nihil de cõuentione respõdit iis qui à quadringentis aduenerãt, sed accito è Peloponneso ingenti exercitu, haud multò pòst ipse cũ illis copiis & iis quæ ad Deceleam excubabãt, descẽdit ad ipsa mœnia Athenienſium: [a] sperans turbatos Atheniẽses in suum arbitriũ eo magis peruenturos, aut voluntarios, aut ipso impetu, propter tumultũ intrà extráq; credibiliter futurum. neq; enim defore putabat qui muros maiores propter illorum solitudines occuparent. Quum ergo copias propius mœnia admouisset, Atheniẽses ne tãtulum quidẽ intra vrbẽ mouerunt, sed emisso equitatu ac parte quadã grauis & leuis armaturæ sagittariorúmq;, depulerũt statim eos qui propius subiissent, armísq; atq; corporibus quorundã interfectorũ potiti sunt. Ita re Agis cognita, rursus reduxit exercitũ: & ipse quidẽ & qui cũ eo fuerãt illic apud Deceleæ loca manserũt: eos autẽ qui superuenerãt, postquã illic aliquot dies fuerant cõmorati, domum remisit. Secundũ hæc, quum quadringẽti viri ad eum legationẽ mississẽt nihilominus, is autẽ magis cunctaretur, & ad hoc ipsos hortaretur, Lacedæmonẽ mittũt ad pacisscendum legatos, cupidi pacificãdi. Mittunt itẽ in Samum decẽ viros, ad leniẽdos milites, docẽdósq; cùm alia quæ dicere oporteret, tum verò illud, nõ in perniciem ciuitatis cõstitutum esse statum paucorum, sed in salutem esse omnium: & quinq; millia hominum esse, nõ quadringentos solùm, qui negotia administrarẽt. [b] Nec vnquã ad eã diẽ, propter expeditiones & peregrinas occupationes, ad vllam rem consultandã quantumlibet arduam, plures quinque millibus conuenisse.

[a] Sperans aut eos, dum turbati essẽt, eo se facilius expugnaturum pro suo arbitrio, aut saltem primo statim impetu, propter tumultũ quẽ intrà pariter & extrà fore credibile esset. Se enim sua spe de capiendis longis muris minimè frustratũ iri, propter eam quæ circa illa esset solitudinem. Quum ergo cop. &c.

[b] Quum tamẽ Atheniẽses nunquã antea, propter expeditiones & alias in extera regione occupationes, ad vllam consultationem de re quãtũuis ardua quinque hominũ millia adhibuissent.

α Ἐλπίσας ἢ ταράξειν αὐτοὺς ἐπιόντας ἢ ἥλπισε ῥᾳδίως κατασχήσειν τὰ Ἀθηναίων ὡς πλοτινυνσιος ὡς αὐτοὶ βούλονται οἱ πλοπονυνσιοι. ἵππος ἢ ὡς ταραχὴμα χρώπεδος ἢ πλειν, ἔνδοθεν τοῦ τοῦ δημοῦ δίχα εἰσίν, ἢ ἔξωθεν, ὡς ὡς πολεμιος τοῦ τοῦ ἐπιόντας τὴ πόλῃ τῶν Ἀθηναίων. β Καίπερ ὃ πώποτε Ἀθηναίοις]ὡς Ἀθηναίοις, ὡς τὸ ἀεὶ περὶ ὑποφείοις πολεμίοις πολέμοις εἶη, ὡς ὡς πολλοὺς αὐτῶν ἀπὸ δημεῖν, οὐδεπώποτε ὅπως ἐν μεγάλῳ περίπλοπτι γεγενῆσθαι ὥστε ἀθρόοις πεντακισχιλίοις συνελθεῖν σκεψομένοις περὶ τῶν κοινῶν. δηλοῦσι ὃ ὀλίγον ὅτι οἱ τετρακόσιοι δημοκρατικώτερον τῶν πρόσθεν ἐπιτηδείως πιστεύσαντες τὴν πόλιν, πεντακισχιλίοις κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς λαβόντες, ὅσοι ὑπλίτευον τὸ πρῶτον βουλευσόμενοι συνῆλθον.

Statim autem ab ipsa stat. Sic. Vnde autem Valla negatiuam particulam præfixerit, non liquet.

Non tamẽ ſtatim ab ipſa ſtatus ſui cõſtitutione miſerunt, veriti ne (id quod euenit) nautica multitudo nollet ſub eo ſtatu manere, & illic inchoato malo, ipſi mouerentur. Etenim iam apud Samũ circa ſtatũ paucorũ res talis erat innouata, eáque per idẽ ipſum tempus cõtigit quo quadringenti ſunt conſtituti. Nam Samiorum qui tũc aduerſus proceres inſurrexerãt, quum antea fuiſſent ſtatus popularis, ſed immutati rurſus perſuaſione Piſandri, quũ venit, & Athenienſiũ in Samo cõſpiratorum, facta coniuratione ad quadringẽtos homines, ſtatuerãt aggredi cæteros, tanquã illi populus forẽt: & Hyperbolum quendã Athenienſem, hominẽ nefariũ, exulantẽ non potẽtiæ dignitatiſve metu, ſed propter ſcelera & dedecus ciuitatis, interemerunt, [a] vnà cũ Charmino, vno è ducibus, & aliquibus ſecũ Athenienſibus, quibus fidẽ habebãt: & cum iis alia huiuſmodi perpetrarũt, animati [b] & plures inuadere. Hãc rẽ qui ſenſerunt, nuntiauerũt tum è ducibus Leonti ac Diomedonti, (hi enim, quòd à populo honore affecti eſſent, inuiti ſtatũ paucorum ferebãt) tum Thraſybulo ac Thraſyllo, quorum alter erat trierarchus, alter armatis præerat: itémq; cæteris qui præcipuè videbãtur illi cõſpirationi ſemper aduerſi: obſecrarúntque ne ſeipſos morti deſtinatos, ne Samũ ab Athenienſibus alienatam, propter quã vnam [c] magiſtratus in id tẽporis permanſiſſet, cõtemnerent. Hoc illi audito, ſingulos milites adeunt, orántque nequo modo id permittant, & in primis eos qui dicuntur Parali, homines Athenienſes, atq; liberos omnes, qui in ea naui vehebantur, ſtatui paucorum, necdum præſenti, ſemper infeſti. Quibus Leon & Diomedon, quoties aliquò nauigabant, ſoliti erant aliquid nauium cuſtodiendum relinquere.

a Ambiguè hoc dictum eſſe videtur. Lege annot.

b Magnam partem inuadere.

c Vel, Imperium.

A καὶ πάλλα ὅπως εἰλαντες τὰ πρέποντα εἰ-
πεῖν, ἀπέπεμψαν " αὐτοὺς μὴ τιὼ αὐτῶν μετάσασιν, δείσαντες μὴ (ὅπερ ἐγίνετο) ναυτικὸς ὄχλος, οὔτε αὐτὸς μόνον ἐν τῇ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ, ἐκεῖθεν " ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταχήσωσιν. ἐν γὰ τῇ σάμῳ ἐπεπολίζετο ἤδη τὰ περὶ τιὼ ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τισὶ δὲ ἡμέραις ὕστερον αὐτὸν ⓐ χρόνον ὀκτὼ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσαντο. οἱ γὰ τότε τῶν σαμίων ἐπιμαχόντων τοῖς δυνατοῖς, " καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις, καὶ πειθέντες ὑπὸ τε τοῦ Πισάνδρου ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ σάμῳ ξυνεστώτων ἀθηναίων, ἐβούλοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόσαι, " καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ γὰ βολόν τε ἦν τῶν ἀθηναίων, μοχθηρὸν αὐθρωπον, ὠμότητος μόνον ἕνεκα καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ δίκῃ πονηρίας καὶ αἰσχύνῃ τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι, μετὰ Χαρμίνου τε ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καὶ ἄλλων τῶν μάλιστα σφίσιν ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς. καὶ ἄλλα μέν αὐτοῖς τιὰ ἐπράξαν· τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δ', ἀκροθώρακοι, τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι (ἤσθοντο γὰ οὐκ ἐκόντες, ἀλλὰ δῆμος ὢν ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τιὼ ὀλιγαρχίαν) ἐβούλοντο σημῆναι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, ὧν θάτερος, ἦρχε τῶν ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἷς ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναντίοι εἶναι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἠξίουν τὸν ἐᾶν δεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας, ⓒ σάμον ἀθηναίοις ἀποστῆσαι, δι' ἣν μόνον μέλει νεῶν ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς· " ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δ', ἀκηκοότες, τῶν στρατιωτῶν " ἕνα ἕκαστον μετιέναι μὴ δεῖν πείθειν, καὶ οὐκ ἤκουσα θ τοὺς πράλους αὐτοὺς ἀθηναίους γε καὶ ἐλευθέρους πῶς ἂν τῇ νηὶ πλεόντας, καὶ ἀεὶ δὴ πόλει ὀλιγαρχίᾳ καὶ μὴ πρόσθεν ὑπακούσαντας· ὅ, τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων " αὐτοῖς ναῦς ἦναι ὁπότε που πλέοιεν, καὶ τέλος ποιοῦν φύλακας.

αὐτοὺς μετὰ τῶν αὐτῶν κατάσασιν

a Ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταχήσωσι] κακοῦ δ' ὀλιγαρχίας λέγει. φησὶ δὲ ὅτι, μὴ ἀφορμὴν καὶ ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ ὀλιγαρχία ὑπὸ τῶν ἐν σάμῳ, καταλύσει τοὺς πεντακοσίους. β Καὶ ὄντες δῆμος] ἦγον, δημοκρατίαν καταστήσαντες. γ Καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις, ὡς δήμῳ ὄντι, ὅπως ἐπιθήσεσθαι] ἔμελλον (φησὶ) τοῖς μὴ συνομόσασι καταλύσειν. δ Οὐ δίκῃ δυνάμεως] οὐ φοβούμενοι τὴν δύναμιν, οὐδὲ τὸ ἀξίωμα. ε Τῶν δὲ, ὁπλιτεύοντι] αὐτὸ τοῦ, ὁπλιτικοῦ ἄρχοντι. ζ Ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν] ἦτοι, μέχρι δεῦρο μεμβήκειν. Ἀλλως. ἐν τούτῳ τύχης μεμβήκειν. η Ἕνα ἕκαστον μετιέναι] αὐτὴ τῇ, ἐδόκουν ἑκάστου. θ Τοὺς πράλους αὐτοὺς] ἤγουν, τοὺς ἐπὶ τῆς νεὼς τοὺ πράλου. ι Καὶ μὴ παρούσιν ὑπακηκοόσι] ἀχθομένοις ὀλιγαρχίᾳ, καὶ εἰ μὴ ἔτυχον. κ Αὐτοῖς] τοῖς ἐπὶ τῆς σάμου δημοκρατικοῖς.

ὥστε, ὅπῳ αὐτοῖς ἐπεπίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πολλῶν τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, ὑπεξεγένοντο οἱ τῶν σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μὲν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τοῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακήσαντες, δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ παραλον ναῦν, & Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, αἴσθεσθαι ἀπόντα, ἡγούμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε σάμιοι καὶ @ B γράψαντες καὶ κατὰ πάχος ἐς βιβλίδια, ἀγγελοῦντα τὰ γεγενημένα. οὐ γὰρ ἤδεσαν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτὴν, τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἢ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους, ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μετενεγκάσθαι εἰς ἄλλην γραπτὴν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν πρὸς Βοιωτούς. ὁ δὲ Χαιρέας, βοὴν ἀφ' ἁλὸς ἀφέντων πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν σάμον ἐλθὼν, C ἀγγέλλει τοῖς γραπτοῖς ὅτι ὃ μεῖζον πάντα δηώσας τὰ ἐκ τοῦ ἁλὸς ἀνθρώπων, ὡς πληγάς τε πολλὰς ζημιοῦσι, καὶ αὐτεπαγγέλτως ἔστιν ὁπόθεν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται· καὶ ἀφανοῦνται, ὁπόσοι τε ἐν σάμῳ γραπτεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πολλοὺς τοῖς παροῦσιν ἄρχουσι λαβόντες εἴρξειν, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, πεθνήξωσι· καὶ ἄλλα πολλὰ ὅτι κατεψεύδοντο ἔλεγον· οἱ δ' D ἀκούοντες, ὅτι τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσασι, καὶ ὅτι τῶν ἀνδρῶν τοῖς μεταίτιοι τοῦ μὴ παρεῖναι ὥρμησαν βάδην, ἔπειτα μᾶλλον, ἐπὶ τῶν ἀφανῶν μέσον κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες, μὴ, τῶν πολεμίων αὐτοῖς φρουρῶν ἐγγὺς ἐφορμούντων, ἀπολέσωσι τὰ παράγγελματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο, λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι καταστῆσαι τὰ ἐν τῇ σάμῳ ὅ, τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θρασύλλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα παρεσκεύασαν τῆς μεταβολῆς)

A Quum igitur trecenti illi in Samios impetum fecissent, isti omnes interuentu suo plerosque Samiorum periculo exemerunt, & triginta è numero trecentorum obtruncarunt, & eorum tres maximè nocentes exilio mulctarunt, cæteris ignoscentes, restituto populari statu, in posterum communiter rempublicam administrarunt. Hanc itaque nauem Paralorum cum ipsorum præfecto Chærea, qui statui mutando nauauerat operam, properanter Samii atque milites Athenas mittunt ad ea quæ acta essent nuntianda. nondum enim resciuerant quadringentos viros imperio potitos. Quum Athenas nauis peruenisset, ea protinus quadringenti ablata, Paralorũ aliquot, duobus tribúsve, vincula indiderũt, reliquos in aliã militaré nauem impositos [a]mãdarũt per Eubœã custodiendos. Chærea, simulac ea quæ agerentur animaduertit, vtcunque latitans, rursus in Samũ reuersus, retulit militibus quæ fierent Athenis, omnia in maius vi orationis exasperans: vniuersos ab eis qui rẽpulicã administrarent, verberibus affici, nec cõtra eos quicquam hiscere licere: quinetiam eorũ vxoribus liberísq; vim afferri: [b]cædem quoque statuisse omnium qui in Samo militarét, qui ab ipsorum sententia discreparent, propinquos comprehendere atque coercere, nisi sibi obtemperatum sit, eos interfecturi. Alia etiam permulta mentiendo adiecit. Quæ audientes milites, non modò eos qui statum paucorũ introduxerant, sed etiã eos qui participes fuerant, statu erũt à principio occidere: sed postea [c]ab iis qui se interposuere prohibiti, atque edocti ne, hostibus infesta classe venientibus, rem Athenisem perderent, absstiterunt. Ac postea, volentes iam apertè rem Samiam ad statum popularem reuocare Thrasybulus Lyci *filius* ac Thrasyllus (isti enim præcipui authores extiterant status innouãdi)

[a] Circa Eubœã agere custodiam iusserunt.

[b] In animo etiam habere, propinquos omnium qui apud Samum militarent, abipsis dissentientes, in vincula coniicere, vt si hi dicto audientes non essẽt, illi capite plecterentur. Alia etiam perm. &c.

[c] *Vel*, Ab iis quæ interuenere.

α Οἱ τῶν σαμίων πλέονες] οἱ δημοκρατικοί. β Ἐς τὴν μετάστασιν] ἤγουν, εἰς τὸ καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν. γ Ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δηώσας] ἤγουν, εἰς τὰ δηώσαντα τὴν λόγῳ ἐπάρας. δ Λαβόντες εἴρξειν] τὸ εἴρξειν αὐτὸ τῷ εἴρξαι κεῖται. τὸ δὲ, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, πεθνήξωσι, ἤγουν, ἢν μὴ ὑπακούσωσιν οἱ ἐν σάμῳ, ἀποθάνωσιν αὐτῶν οἱ παρόντες. ε Τῆς μεταβολῆς] τῆ ἀπὸ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν.

ἀπαγγελοῦντα

286

μεταβιβάσαντες

ἀπαγγέλλει

ἀφανῶν

λαβόντας

πεθνήξωνται.

ἀκούσαντες

adegerunt ad maximum iusiurādū cùm cæteros milites, tum verò eos qui erāt è statu paucorū, capessituros se rēpublicā popularē, idémque quod ipsi sensuros: bellum aduersus Peloponēses impigrè gesturos, [a] trecētos viros pro hostibus habituros, ac nihil *admodum* cū illis per caduceatorem trāsacturos. In eadē verba iurauerūt ex Samiis omnes qui per ætatem ferre arma poterāt, cū quibus omnia negotia & quæ ex periculis euētura forēt, milites sibi cōmunia esse voluerunt, arbitrātes neq; sibi neq; illis vllā reliquā salutē fore, sed vtriq; pereundū, siue quadringenti viri vincerēt, siue hostes è Mileto. Atq; hoc tempus per cōcertationem omne consumptum est, militibus Athenas ad popularē statum, illis hos ad paucorum statū compellētibus. Sed milites, coacta protinus cōcione, superiores duces & siquem trierarchum suspectū habebāt, magistratu amouerunt. aliósq; suffecerunt trierarchos ducésq;, quorū extitere Thrasybulus Thrasyllúsq;: [b] qui ad dicendū surgentes, cæteros exhortati sunt cū aliis rationibus, nō debere ipsos animo labare quòd ciuitas sua defecisset: tū verò his, quòd à se, qui & plures essent & omnibus magis abundarent, illa secessisset. nam quum ipsi omnem classem haberent, posse se ciuitates quibus præessent, adigere ad pecuniam pro viribus dandam: si illinc abirent, Samum superesse, vrbem non inualidam: sed quatenus maritimum robur Athenienſium, quod soli obtinere contenderant, eò imbecillitatis recidisset, satis validam ad hostes & eodem loco arcendos: vnde iterum arcuissent: & se propter classem, potentiores quàm eos qui in vrbe essent, ad comparandum commeatum: quum & ipsorum beneficio, quòd Samo præsiderent, hactenus licuisset illis in Piræum applicare.

ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μετ' αὐτῶν ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ μάλιστα, ἢ μὲν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς τοὺς πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν· καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολεμίους τε ἔσεσθαι, καὶ τοῦδε ὑπερρυκεύεσθαι. ξυωμόσαντο δὲ καὶ σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον (α) ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πρόβατα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκομώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς σαμίοις· νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀπορρῳθεῖν σωτηρίας, οὔτε σφίσιν ἔτι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν, αὖ τε οἱ ἐκ μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονικίαν τε καθέστασαν (β) χρόνον τοῦτον, οἱ μὲν, τὴν πόλιν αἰσχύνοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ, τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησάν δὲ καὶ ἐκκλησίαν αὐτοὶς (γ) στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς πρώτους στρατηγοὺς, καὶ εἴ τινα τῶν τειχέων ἔχων ὑπώπτευον, ἔπαυσάν, ἄλλους δὲ αἱροῦντο καὶ τειχέων καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θρασύλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσας ἅπερ τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀμείνω, καὶ ὡς δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε. τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθιστάναι. (δ) ἐχόντων γὰρ σφῶν ὃ πᾶν ναυτικὸν, ἐκ ἄλλας πόλεις ἂν ἀξιοῦν αἰσχύνεσθαι τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι, (ε) καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν σάμον, ἐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ πρὸς ἐλάχιστον ἦλθε δὲ ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τοῖς τε πολεμίοις ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι ἔτι (ζ) σφῶν, ἔχοντες ταῖς ναυσὶ, ποιεῖσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτοῖς τε ἐν τῇ σάμῳ πρόσκαθημένους, καὶ πρότερον αὐτοῖς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν πειραιᾶ ἔσπλου,

[a] Quadringentos, *eos videlicet qui Athenis erant.*

[b] Qui etiam prodeuntes, sese mutuò adhortabantur, cùm alia dicendo, tum hæc: non debere quenquam animū despondere quòd ciuitas ab ipsis defeciſſet, *vel, secessionem ab ipsis fecisset. eos enim paucio-* res ab ipsis desciſcere qui & plures essent, & quibus maior facultas cōparandi omnia quibus opus foret, suppeteret. Quum enim vniuersas nauales copias obtinerent, & adacturos cæteras ciuitates suo imperio subiectas ad pendendas pecunias, nihilo minus quàm si illinc *vid. ex Athenis* prodirēt: (se enim habere Samum, ciuitatem non parum potentē, sed à qua minimum abfuerat quin Athenienses suo maritimo imperio spoliarentur, dum bellum gererent) & hostium impetū ex eodem quo & antea loco propulsaturos. Quinetiā penes se futurum, quum naues haberēt, magis quàm penes eos qui Athenis essent, commeatum comparare. Atque adeo illos, quorum naues antea ingressu in Piraū potirentur, propter ipsos apud Samum commorantes, eò redactum iri,

(α) ξυωμόσαντο πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον ἐν τῇ ἡλικίᾳ] ξυνώμοσαν πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον ἐν τῇ ἡλικίᾳ.

(β) ἐς φιλονικίαν τε καθέστασαν] ἐς φιλονικίαν τε καθεῖσαν.

(γ) ἐποίησάν δὲ καὶ ἐκκλησίαν αὐτοὶς στρατιῶται] ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν αὐτοὶς οἱ στρατιῶται.

(δ) ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν] ἤρχον, τὸ ὀνδόσιμον ἔχουσιν ἐκεῖθεν, ἤρχον, ἀπὸ τῶν ἀθηνῶν, αἱ πόλεις.

(ε) καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο] ἤρχον, ἐκ τῆς σάμου.

(ζ) καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο] ἤρχον, ἐκ τῆς σάμου.

(η) ἦλθε τῶν ἀθηναίων] ἐγένετο, ἦλθε τὸ ἀθηναίων.

(θ) ἐν τῇ σάμῳ πρόσκαθημένους] ἐγκρυπτομένους παραίνεσε ὅπως δεῖ αὐτοὺς ὧν σάμῳ πρόσκαθημένους, ὑπὲρ ἐκείνων ἔρχεσθαι.

κδ βουλευόντων

"καὶ νῦν ἐς τοσοῦτο κατασήσονται μὴ" βουλόμενοι σφίσι πάλιν τὸ πολιτεῖαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὖθις καὶ δυνατώτεροι εἰς εἰρήνην ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ἐφ' ἑαυτοῖς ἐκείνων εἶναι. βραχύ τέ τι εἰ καὶ σθένος ἄξιον ὁ τοῖς τὸ πολεμεῖσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἰών· καὶ σθένειν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοῖς ἐποιοῦντο ἀναπαύσασθαι, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοῖς μὴ ἡμαρτηκέναι, τοῖς πατρίοις νόμοις καταλύσαντας, αὖθις σώζειν καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι προσήκειν. ὥστε σθένειν οἵπερ ἂν βουλεύσειέ τι χρηστὸν τῶνδε σφίσι, χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ὃν αὐτοὶ ἄδικα τε καὶ κακῶς πολίτην ποιήσαντες, ἀναμένουσι τὴν τῶνδε βασιλέως ξυμμαχίαν πρᾶξαι. τό, τε μέγιστον, ὃν ἀπόντων σφῶν ὠφελοῦνται, εἰ αὖθις τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλαῖς ταῖς ἀποχωρήσεσι, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ χῶρα βύρσησιν. τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες, καὶ προθαρσύναντες σφᾶς αὖθις, καὶ τὰ τοῦ πολέμου προεσκευάζοντο σθένειν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον, οἱ δέκα πρεσβύται, ὡς ταῦτα ἐν τῇ δήλῳ ἤδη ὄντες ἠθάνοντο, ἠσύχαζον.

287

κζ χῦ

¶ Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται χῦ σφᾶς αὖθις διεβόων ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πρόσταγμα· "τοῦ μὲν γὰρ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὖθίς τε ἔρρωντο μᾶλλον, καὶ ὁ ναυτικὸν τῶν ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, ὅτε νεῶν, ὅτε σασιάζειν τε λέγονται, καὶ αἱ νῆες αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ εἰσὶν, νῦν δὲ τοῦ Τισσαφέρνους φοινίσσας ναῦς μένοντος, ἵνα ὡς ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον" κινδυνεύσῃ" διαπεσεῖσθαι. τὸ δ' αὖ Τισσαφέρνους τάς τε ναῦς ταύτας ἀναμίξειν, καὶ ἔφασαν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδὲ ἐντελῆ διδοὺς, θ κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὐκοῦν ἔφασαν χρῆναι μηκέτι,

πρόσταγμα κινδυνεύσῃ

A quod nō liceret in reliquū, si rēpublicam eisdē restituere recusarent. Itaq; magis se posse illos prohibere vsu maris, quàm ab illis prohiberi. Nā illud exiguū quiddā esse & nullius momēti faciendum, illos vrbē ab hoste eripere, si hoc ipsis vtile sit: & eosdem nihil amisisse: suā habeāt quam mittāt pecuniam, sed eā ipsi milites erogēt: sed senatū cōstituisse, & eius gratia ciuitas habeat exercitus. Imò in hoc etiā eos deliquisse, quòd patrias leges resciderint. Se verò debere & suæ saluti cōsulere, & tentare vt illos ad officium retraherent: nec deteriores illis eosdem cēsendos qui aliquid melius cōsultarēt. Alcibiadem quoq; proposita sibi per ipsos securitate atq; restitutione, societatem inter eos ac regē cupidè conciliaturum: quódq; maximum sit, si cætera eos frustrentur, certè quum tantā classem habeant, hoc non deesse, vt secedant aliquò ex multis locis vbi & vrbes & agros inueniāt. Talibus sese alloquiis mutuò in concione hortabātur, & nihilo segnius ea quæ ad bellum gerendum pertinebant apparabant. Quæ sentientes decem legati qui à quadringentis viris in Samum missi erant, quum iam in Delo essent, quieuere. ¶ Per hoc tempus classiarii Peloponnensium milites qui erant Mileti, inter se succlamabāt, tanquā negotia ab Astyocho pariter atque Tissapherne perderentur: ab Astyocho quidem, quòd neq; prius pugnare voluerit, quandiu ipsorum classis præpotens, Athenienſium, tenuis fuit: neq; nunc velit, quum Athenienses inter se dissidere dicantur, nec eorum naues eodē in loco esse: sed tempus terat, opperiendo Phœnissas à Tissapherne naues, nomine non re periculum certaminis facturas. A Tissapherne autē *negotia perdi* quòd has naues nō accierit, quódq; neque solidum neque assiduum stipendiū soluendo, classem Peloponnensem destruat. Itaque negabant vlterius expectare oportere,

si ipsis suam rempub. restituere recusarent, vt magis vsu maris ab ipsis prohiberi, quàm illi ipsos prohibere possent. Adiumentū etiā quod ipsa vrbs illis ad superandos hostes *antea* afferebat, paruum esse & planè contemnendū: nulláque re se priuatos esse: quū illis iam neque pecunia suppeteret quam mitterent, sed ipsimet milites sibi quæritarent: neque salubre cōsilium, quod facit vt ciuitas imperiū in exercitus obtineat. Imò verò illos in eo peccasse quòd patrias leges violassent, quas ipsi & seruarent, & illos adigere ad eas seruandas conaturiessent. Itaq; ne hos quidē qui salubre aliquod consilium darent, deteriores esse Alcib. &c.

α Καὶ νῦν ἐς τοσοῦτο κατασήσονται] οἱ ὧν αὐθαίρετοι δηλονότι. β Προσαναλίσκειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ σώζειν. γ Ὥστε οὐδὲ τούτοις] τοῦτ' ἔστιν, οὐ χρὴ τούτοις οἵπερ αἴτιοι παρ' αὐτοῖς χρηστὸν βουλεύσαντας, χείρους ἐκείνους νομίζειν. δ Διεβόων] ἤγουν, διάφορον ἐβόων. ε Τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος] τῷ Ἀστυόχου. ζ Οὐδέ πω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσὶν] ἤγουν, οὐχ ὁμονοοῦσι. η Διαπεσεῖσθαι] διαφθαρῆναι. θ Κακοῖ τὸ ναυτικόν] ἤγουν, εἰς κακοπάθειαν ἐμβάλλει.

sed pugna nauali decernere: ad quod præcipuè Syracusani instabant. Hoc murmur glisscere sentientes socii atque Astyochus, concilio habito, censuere decertandum: quandoquidem seditionem apud Samum esse nunciabatur. Ergo cum omnibus nauibus, numero centum ac duodecim, Mycalen proficiscuntur, iussis còMilesiis adesse pedestri itinere. In Glauca autem Mycales stationem habebãt duæ & octoginta naues Athenienſium è Samo profectæ: (distat autẽ paululum à cõtinente Samus, qua parte Mycalen spectat.) qui quum prospexissent Peloponnesia cas naues ex aduerso venientes, secesserunt in Samum, suas non satis esse ad subeundum de summa rerum periculum existimantes, & simul expectantes (præscierant enim hostem è Mileto venire, cupidum pugnandi) Strombichidem ex Hellespontο succursurum cum ea classe qua se è Chio Abydum contulerat: ad quem præmiserant nuntium. Quum autem se in Samum Athenienses subduxissent, Peloponnenses ad Mycalen classe appulsa, illic castra posuere, & cum eis Milesiorum peditatus atque accolarum. Postero die, quum aduersus Samum nauigare statuissent, accepto nuntio Strombichidem ab Hellespontο cum classe redire, ilicò Miletum reuecti sunt. Aduersus quam vicissim Athenienses, post accessionem alterius classis, contenderunt centum atque octo nauibus, proposito decertandi: sed nemine obuiam se dante, rursus in Samum reuertuntur. ¶ Statim secundũ hæc, eadem æstate Peloponnenses tam numerosa classe, tamen non idoneos se arbitrantes ad prælium conserendum, inopes consilii vnde tot nauibus pecunia suppeteret, præsertim Tissapherne malè soluente, mittunt ad Pharnabazum (quod iam inde ex Peloponneso præceptum erat) Clearchum Ramphii *filium*, quadraginta nauium præfectum. Euocauerat enim eos Pharnabazus, præbere stipendium paratus,

A Ἀλλὰ ξυναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ συ-
ρακούσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμα-
χοι καὶ ὁ Ἀστύοχος ϖ θεῶν, καὶ δόξαν αὐ-
τοῖς [a] ἀπὸ ξυνόδου ὥστε ξυναυμαχεῖν,
ὅπῃ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐλῖς ἡ ἐν τῇ σάμῳ
ταραχή, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις
δώδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τοῖς μιλησίοις πεζῇ
κελεύσαντες ὅτι τῆς μυκάλης πρίενai,
ἔπλεον [b] ϖρὸς τὴν μυκάλην. οἱ δὲ ἀθη-
ναῖοι ταῖς ἐκ σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοή-
B κοντα, αἳ ἔτυχον ἐν γλαύκῃ τῆς μυκάλης
ὁρμοῦσαι, (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ σάμος
τῆς ἠπείρου ϖρὸς τὴν μυκάλην) ὡς εἶ-
δον ταῖς τῶν πελοποννησίων ναῦς ὅτι πλεού-
σας, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν σάμον, ἡγησά-
μενοι τῷ πλήθει διαναυμαχεῖσθαι σφῶν
πολὺ ἰσχυροὶ εἶναι). ἅμα (ϖεφήμισθο γὰρ
αὐλῖς ἐκ τῆς μιλήτου ναυμαχησείουσας)
ϖροσδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τῆ
ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς χίου ναυσὶν
C ἐπ' [c] ἀβύδου ἀφικομένῳ ϖροσβοηθήσοντα·
ϖροὔπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν
ὥτως ὅτι τῆς σάμου [d] ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ πε-
λοποννήσιοι, καταπλεύσαντες ὅτι μυκά-
λης, ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ τῶν μιλησίων καὶ
τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ,
μελλόντων αὐτῶν ὅτι πλεῖν τῇ σάμῳ, ἀγγέλ-
λεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τῆ ἑλλης-
πόντου ναυσὶν ἀφιλμένος· καὶ βοῦς ἀπέπλεον
πάλιν ὅτι τῆς μιλήτου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι,
D ϖροσγλυφόντων σφίσι τῶν νεῶν, ὅτι πλοῖα
αὐλοὶ ποιοῦνται τῇ μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ
ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς
οὐδεὶς αὐλῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πά-
λιν ἐς τὴν σάμον. ¶ Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει με-
τὰ τοῦτο βοῦς οἱ πελοποννήσιοι, ὅπῃ ἀ-
θήσας ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομί-
σαντες εἶναι) οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες
ὁπόθεν τοσαύτας ναυσὶ χρήματα ἔξουσιν,
ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους [e] κακῶς διδόν-
τος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον (ὡσ-
περ καὶ ἐπορεύετο ἐκ τῆς πελοποννήσου
ϖροστάξαν) Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ἔχοντα
ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλέσατο γὰρ αὐτοὺς ὁ
Φαρνάβαζος, καὶ ξενίαν ἔφασαν ἑαυτῷ πρέπειν

ταῦτ' ὡς ϖρὸς

ϖρὸς ἄβυδον

ϖρὸς ἀνεχώρησαν·

a Ἀπὸ ξυνόδου] ἤγουν, ἀπὸ ὁμοιοίας. b Κακῶς διδόντος] ϖονηρῶς.

[a] καὶ ἅμα καὶ ὁ βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάραντες ἐς ὁ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ὂν τῷ πλῷ τοὺς ἀθηναίους, [b] χμαωθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς μίλητον· (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς ⓗ ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν) αἱ δὲ μετὰ Ἐλίξου τοῦ μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα, ἐς τὸν ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, βυζάντιον ἀφίσασι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς σάμου πέμπουσιν αὐτόθεν βοήθειαν καὶ φυλακήν, ἐς ⓗ ἑλλήσποντον. καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸς τοὺς βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. ⓐ δὲ πρεσβεύοντες ἐν τῇ σάμῳ, καὶ μάλιστα θρασύβουλος, ἀεί τε τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐχόμενος, ὅτῳ μετέσησι τὰ πράγματα, ὥστε καταγῆναι Ἀλκιβιάδην, [c] καὶ τέλος [d] ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν. καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ καθόδου καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην, καταγαγὼν ἐς τὴν σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην· νομίζων μόνῳ σωτηρίαν εἶναι Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειν ἀπὸ πελοποννησίων. ὠμολόγησε δὲ ἐκκλησίας, [e] τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς [f] ἐπηγάσατο καὶ [g] ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης· καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπών, ἐς ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ μικρὰς περὶ τῶν μελλόντων καθίστη· καὶ [h] ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, ἵνα οἵτε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν, καὶ μᾶλλον αἱ ξυωμοσίαι διαλυθεῖεν· [i] καὶ οἱ ἐν τῇ σάμῳ τιμωτέρων τε αὐτὸν ἄρξειν, καὶ αὖθις ὅπλων θαρσοῦντες· οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνῃ ὡς μάλιστα [k] διαβάλλοιντο, καὶ τὴν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπεσχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα [l] ὑπερβαλλόμενος ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ [m] προσδέξαιτο,

pactúsque per legatum se illis Byzantium ad defectionem impulsurum. Ita naues Peloponnenses datis velis altum petentes, vt in cursu faciendo hostem laterent, coorta tempestate iactatae sunt: [a] & earum aliae quae Delum tenuerunt, plures erat, quibus Clearchus vehebatur, posterius Miletum reuersae sunt. sed rursus eas recepit Clearchus, in Hellespontum pedibus itinere confecto. Verùm eae quae in Hellespontum euaserant cum Helixo Megarensi decem naues, Byzantium traxere ad defectionem. Quod postea quum resciissét Athenienses qui ad Samum statiua habebant, miserunt auxilio atque praesidio loci classem in Hellespontum: & breuis quaedam pugna cómissa est ante Byzantium inter octonas vtrinque naues inter eosdem. Ii autem qui rebus praerant, & ante omnes Thrasybulus, cùm semper aliâs, tum verò postquam statum immutauerat, in eadem sententia fuit vt Alcibiadem reuocaret: ac tandem frequenti militum concione ad hoc persuasa, factóque decreto, reducendum donata venia Alcibiadem, ad Tissaphernem nauigauit, Alcibiabémque deduxit in Samum: vnam spem salutis fore existimãs si ille Tissaphernem à Peloponnensibus ad ipsos transferret. Alcibiades, coacta concione, iacturas exilii sui questus est & deplorauit: multáque loquutus de republica, non in paruam spem futurorum audientes adduxit, supra modum amplificando suam apud Tissaphernem gratiam, cùm vt ii qui oligarchiam domi gerebant, ipsum extimescerent, tum vt magis coniurationes dissoluerentur: simúlque vt ab iis qui Sami erant plus fiduciae caperetur, ac pluris ipse fieret, atque [b] hostes Tissaphernem quammaximè obtrectarent, & à spe in qua erant deciderent. Enimuero asseuerabat amplissimis verbis, sibi recepisse Tissaphernem,

[a] Atque aliae illarum, & quidem bona pars, quibus Clearchus praefectus erat, quum Delum tenuissent, ac postea Miletũ rediissent: (Clearchus autem terrestri itinere in Hellepontum reuersus imperium obtinebat) illae autem quibus Helixus Megarensis imperator praerat, quum in Hellespontum euasissent, Byzãtiũ &c.

[b] Hostibus Tissaphernis maximè obtrectaretur. Vel, Inuidia maxima conflaretur.

---

[a] Καὶ ἅμα καὶ ὁ βυζάντιον] ὑποβεβηκότων. τὰ δὲ ἑξῆς, ὅτῳ, καὶ αἱ μὲν πλείους δήλου λαβόμεναι μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς μίλητον· αἱ δὲ μετὰ Ἐλίξου τοῦ μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα εἰς τὸν ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, βυζάντιον ἀφίσασι. [b] Χειμαωθεῖσαι] ἤγουν, παραχθεῖσαι ὑπὸ χειμῶνος. [c] Καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας] ἤτοι, ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐκ ἄλλως ἢ ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ. [d] Τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπηγάσατο] ἤγουν, ἐπηγάσατο τοῖς ἀθηναίοις περὶ τῆς ἰδίας ξυμφορᾶς τῆς κατὰ τὴν φυγήν. [e] Ἀνωλοφύρατο] ἤγουν, τὰ αὐτὰ πάθη μετὰ ὀλοφυρμοῦ διηγήσατο. [f] Καὶ οἱ ἐν τῇ σάμῳ] ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι. [g] Διαβάλλοιντο] ὑβρίζοιντο. [h] Ὑπερβαλλόμενος] ἤγουν, κομπάζων λέγων.

se nun-

se nunquã cessaturum dare stipendium Athenienſibus (ſi modò eis confideret) quoad ipſi quippiã reliquũ foret, ne ſi oporteret quidẽ ſe ad extremũ venũdare torũ ſuum: naues quoque Phœnicum quæ iã in Aſpendo eſſent, ad Athenienſes, non ad Peloponnenſes adducturũ. Se autẽ ita demũ Athenienſibus habiturũ fidẽ, [a] ſi ipſum ad eos reuerſum excepiſſent. Hæc illi aliáq; multa ſimulatque audiere, in collegium ſuperiorum imperatorum cooptauere, iúſq; rerũ omniũ permiſere: tantã ſubitò ſpẽ ſinguli præſumentes, vt nihil min⁹ quã de ſua ſalute, déque ſupplicio quadringẽtorũ dubitarẽt: parati etiã iam tum propter ea quæ ille dixerat, contẽptis qui aderant hoſtibus, nauigare in Piræũ. Ad quod faciendũ quum multi inſtarent, ille veheméter abnuit, negãs, omiſſo qui propius eſſet hoſte, in Piræũ eſſe nauigandũ: & quandoquidẽ ipſe delectus eſſet imperator, ſe rationes belli ante omnia curaturũ, adito Tiſſapherne. Atque extẽplo poſt hanc concionẽ abiit, videri volens vniuerſa cũ illo cõmunicare; & maioris apud illũ pretii eſſe, oſtentando ſe quòd imperator iam delectus eſſet, illíque prodeſſe poſſet & obeſſe. Atque hinc contigit vt per Tiſſaphernem terrefaceret Athenienſes, inuicem per Athenienſes Tiſſaphernem. At Peloponnenſes qui Mileti erant, audito Alcibiadis reditu, quũ iam antea Tiſſaphernem pro infido haberent, multo iam magis obtrectabant: Delatum enim multis è locis ad eos fuerat, quia recuſaſſent prodire obuiam claſſi Athenienſi ad Miletum vſque vltro laceſſenti, Tiſſaphernem multo languidiorem effectum eſſe ad mercedem ſoluendam; & iam antea per Alcibiadẽ operam datam vt idem ipſis inuiſus eſſet.

[a] Si ipſe, poſtquã domum eſſet reuerſus, id facturos illos reciperet. Vel, illorum nomine ſponderet.

A "ἦ μὴν, "ἕως ἂν αὐτὸς τῷ ἑαυτῷ λείπηται, ᵛ ἵνα ἀδικωμένοις πιστεύῃ, μὴ ἀπορήσῃ αὐτοῖς ἐφ' ἧς, οὐδ' ἵνα δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ τριήρη ᵗᵃᵘ ἐξαρχυρίσαι. ὡς τε ἐν ἀπορρήτῳ ἤδη οὔσης Φοινίσσας ναῦς κομιῶν ἀδικουμένοις, καὶ οὐ πελοποννησίοις. πιστεύσαι δ' αὐτῷ μόνως ἀδικουμένοις ᵘ εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δ', "ἀκηκοότες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλά, στρατηγὸν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ τὰ πρόσφορα τὰ πρώτα αἱρετίθεσαν. τὴν τε πρόσθεν ἐλπίδα ἕκαστος τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων ὑμφείας, σφόδρα ᵛ αὖθις ἀνελάμβανον· καὶ ἕτοιμοι ἤδη ἦσαν ᵛ καὶ ὃ αὐτίκα ἐκέλευε πλεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονήσαντες, πλὴν τὸ ἐπὶ τὸν πειραιᾶ. ὁ δ', ὃ μὴ ἐπὶ τὸν πειραιᾶ πλεῖν; ἵνα ἐκείνου πολεμίους ὑπολιπόντας, καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειρημένων· τὰ δὲ τῶν πολέμου πρῶτον ἔφη, δεῖν σκοπεῖν. ὁ στρατηγὸς ἤρκετο, πλεύσας ὡς Τισσαφέρνην, προάξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας βυθὺς ὤχετο, ἵνα δοκῇ πρῶτα ᵡ μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ ὑμιώτερός τε εἶναι, καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ "στρατηγὸς ἤδη ἦρκται, καὶ οὐ καὶ κακῶς οἷός τε ἐστὶν αὐτὸν ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην, τὸν μὲν Τισσαφέρνην τοῖς ἀδικουμένοις φοβεῖν, ἐκείνους δὲ τὸν Τισσαφέρνην. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἐν τῇ μιλήτῳ πεπυσμένοι τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τὸν Τισσαφέρνην ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον ᵉ ἔτι διεβέβλητο. ᵈ ξυνωμόχθη γὰρ αὐτοῖς καὶ τὸν ἐπὶ τὴν μίλητον ἀδικουμένων ἐπιπλοῦν, ὡς οὐκ ἠθέλησαν κἀπαναγαγόντες ναυμαχῆσαι; πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωστότερον νομίσαντες, καὶ ἐς ὃ μισεῖσθαι ᶻ ὑπ' αὐτῶν πρότερον ᵉ ἔτι τούτων δὲ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι.

---

a Ἦ μὴν, ἕως ἂν αὐτὸς τῷ ἑαυτῷ] Τισσαφέρνους δηλαδή. b Ἕως ἂν αὐτὸς ἑαυτῷ λείπηται] μέχρις οὗ ἐξαρκῇ τὰ Τισσαφέρνους. c Ἦν ἀδικουμένοις πιστεύῃ] ὁ Τισσαφέρνης δηλονότι, πιστεύσῃ κρίνῃ τοῖς ἀδικουμένοις. d Ἐξαρχυρίσαι] ἤγουν, ἀργυρίου πωλῆσαι. e Εἰ αὐτὸς καταλθὼν] ἤγουν, αἰσθωθεὶς Ἀλκιβιάδης ὀπίσω, ἀναδόχος γένοιτο. f Μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι] τῷ Τισσαφέρνει. g Ἐδε διεβέβλητο] ἤγουν, εἰς ὑφολοὴν καὶ λοιδορίαν τὸν κῦρ Τισσαφέρνους ἐκινήθησαν. ὑφολοὴ ἔχον. h Ξυνωμόχθη γὰρ αὐτοῖς] τ' ἀδικουμένων ὁπλίσαι τὴν μίλητον, καὶ βοηθῶν διαναυμαχῆν τοῖς πελοποννησίοις, τὴν δὲ πελοποννησίων ὑπαπαχθέντων αὐτῆς, ἀλλ' ὑποδιαπλεύσαντων, ὁ Τισσαφέρνης, καταφρονήσας αὐτῶν, πολὺ ὀκνηρότερον ἢ πρότερον παρεῖχεν αὐτῆς τὸν μισθόν. τοῖς οὖν πελοποννησίοις, καὶ πρότερον μισοῦσιν αὐτὸν ὡς φθείροντα τὰ πρόσφορα, ἐνοχλεῖν πάλιν, διὰ τὸ μὴ προθύμως μισθοδοτεῖν, ὑπῆρχε πρὸς αὐτὸν μῖσος.

καὶ ξυνιςάμενοι πρὸς ἀλλήλους οἷά περ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται αἰελογίζοντο, [a] καὶ τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων, καὶ ὃ μόνον τὸ στρατιωτικὸν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό τε διδόμενον, βραχύ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσοι, [b] ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν ἔφυ ἔξοι, ἀπολείψουσι τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πόθεν τε Ἀσύοχον εἰκὸς αἴτιον, [c] ὅτι φέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει σφίσιν ἴδια κέρδη. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τοιούτῳ αἰαλογισμῷ, ξυννέπεσε καὶ τοιόνδε τις θόρυβος περὶ τὴν Ἀσύοχον. τῶν γὰρ συμαχοποιῶν καὶ θουρίων, ὅσῳ μάλιστα ἐς ἐλεύθερον ἦκε τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα πρὸς πεσόντες τὸν μισθὸν ἀπήτουν. ὁ δὲ αὐτοῖς δέκατόν τε τὴν ἀπεκρίνατο, καὶ ὑπείλησε· καὶ ᾧ γε δωρεᾷ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις, καὶ ἐπῆρε σκέπτεσθαι τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν [d] ἐς χεῖρας ἰόντες ἐπὶ τὴν Ἀσύοχον, ὥστε βαλεῖν. ὁ δὲ, προϊδὼν, κατέφυγε ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελυθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸν ἐν Μιλήτῳ ἐπιφανέστατον τῶν Τισσαφέρνους φευγόντων οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτῷ ἐκβάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς συμαχουσίοις. ὁ μέντοι Λίχας ὅτε ἠρέσκετο αὐλοῖς, ἔφη τε χαλεπὰ Τισσαφέρνη δουλεύειν Μιλησίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τῇ βασιλέως, τὰ μέτρια, καὶ ὅτι θεραπεύειν, ἕως ἂν πόλεμον θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ δι' ἄλλα τοιουτότροπα, νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάπτειν οὗ ἐβούλοντο οἱ πρόντες τῶν Λακεδαιμονίων. [e] κατὰ δὴ τοιαύτην διαφοράν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸν Ἀσύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀσύοχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπῆλθε,

A Itaque inter se milites alius ad alium conuenientes, quemadmodum prius *ficerant*, [a] conspirauerunt, & alii quidam [b] authoritatis homines, quòd neque solidum vnquam stipendium acciperent, [c] & id breuis temporis, aut intermissum, nisi quis eos aut in prælium duceret, aut aliò abduceret vnde alerentur, deserere naues: culpam omnem in Astyochum refundentes, qui priuati lucri gratia Tissapherni indulgeret. [d] Quum autem in huiusmodi conspiratione isti essent, conflatus est quidam in Astyochum tumultus, hunc in modum: Syracusanorum nautæ Thurinorúmque, quo liberior multitudo erat, licentius ingruentes, stipendium repoposcere. Quibus proteruius quoddam responsum reddidit: interminatúsque in Hermocratem etiam nautis suis astipulantem, leuauit fustem. Hoc cernentes commilitones, vtique nautæ, cum clamore in Astyochum vt ferirent impetum fecerunt. Quod ille præuidēs, ad aram quandam confugit, atque ita percussus non est: sed illinc in diuersa loca discessum ceperunt: & Milesii furtum adorti castellum Tissaphernis illic extructum, & præsidium quod ibi erat, eiecerunt. Quæ res probata est cum aliis sociis, tum præcipuè Syracusanis. Lichæ tamen displicuit, affirmanti debere Milesios, aliósque qui sub ditione regis essent, inseruire atque obsequi Tissapherni in iis quæ moderata essent, donec rationes belli rectè disponerentur. At Milesii ob hæc illi & alia huiusmodi succensentes, mox defunctum morbo humari prohibuerunt eo loco vbi qui aderant Lacedæmonii volebant. [e] Propter hanc rerum discordiam inter ipsos Tissaphernémque & Astyochum, superuenit ex Lacedæmone successor Astyochi Mindarus, nauar-

289

a Considerabãt. *Vel*, Ratiocinabantur. *Valla autẽ* ἐνθυμοῦντο *hic* ἀνελογίζοντο *interpr.* conspirauerunt, *sic* ἀναλογισαμῶ *paulo post*, cõspiratione. *Et* οἷά περ *accepit adverbialiter, quum sit potius nomen hoc modo*, Eadem quæ prius, cõsiderabant. *Vel*, in animo agitabant.

b Authoritate aliqua præditi homines. *Vel*, Alicuius nominis h.

c Et quod daretur, non solùm exiguum esset, sed etiam intermitteretur. ac nisi vel nauale prælium finiretur, *aut, nauali prælio finis imponeretur*, aut eò discederetur vnde commeatus illis suppeteret, fore vt naues vacuæ hominibus relinquerẽtur: culpam omnem in Astyoch. &c.

d Dum autẽ ita ratiocinarentur. *Vel*, Dum has rationes agitarent.

e Quum hæc sũper rerũ administratione esset discordia inter Astyochũ & Tissãphernem.

---

a Καὶ τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ αἰελογίζοντο, οὐ μόνοι στρατιῶται. αἰελογίζοντο δὲ τὰ ὑπὲρ φερόμενα. b Ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν] ἤγουν, ἀποσήσεται ἐς τόπον ὅθεν. c Ἐπιφέροντα ὀργὰς] τὸ ὑπέρειν ὀργὴν ὅπερ τὸ χρίζειν καὶ συτχωρεῖν ἕταιρον οἱ ἀρχαῖοι. μάρτυς Κεφάλων ὁ Χείρωνι, λέγων τὸ μοιχικὴν ἀκορέσεις ὑπέρειν ὀργὰς βροτῶν σώφρον. d Καὶ τῷ γνώμει] τῷ Ἑρμοκράτει. e Καὶ ἐπαυτῷ ἐκπεσὼν τὸ βακτηρίαν] αἰτῶ δ', ἐπαυτοφώρῳ πλήξων. f Ἐγκραγόντι] ἤγουν, μετὰ μεγάλης βοῆς ἀπειλήσαντες. g Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφοράν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων] τῶν πεπολυπραγμονημένων (φησὶν) ἐν τοιαύτῃ διαφορᾷ τόν τε Τισσαφέρνην καὶ Ἀσύοχον καὶ Θεσσαλῶν,

chiæque ſuſcepit imperium: & Aſtyochus abſceſſit. Cum quo Tiſſaphernes quendam ex iis quos ſecum habebat, Gauletem nomine, Cara, legatum miſit, vtriuſque linguæ gnarum, tum ad inſimulandum Mileſiorum factum circa illud caſtellum, tum ad ſe purgandum: ſciens ſui ſucclamandi gratia præcipuè illuc Mileſios ire, & cum eis Hermocratem, qui [c] aſſeueraret ipſum cum Alcibiade res Peloponnenſes deſtruere, in partibus vacillantem. erat enim illius in hunc perpetua ſimultas, propter ſtipendii ſolutionem. [c] Quem extremùm iam Syracuſis extorrem, quum alii duces Syracuſanarum nauium, Potamis, Myſcon & Demarchus Miletum veniſſent, inſectatus eſt Tiſſaphernes multo acrius: ac crimini dedit cùm alia, tum verò quòd, quia pecuniam poſtulatam aliquando non impetraſſet, inimicitias ſecum gereret. Igitur Aſtyochus Mileſique & Hermocrates à Mileto Lacedæmonem petierunt: & Alcibiades rurſus à Tiſſapherne Samum. Vbi dum adeſt, legati ex Delo adueniunt, quos quadringenti viri mittebant ad demulcendos eos qui [d] Sami erant: & coacto concilio, conantes eos loqui, nolebant initio auſcultare milites, ſed ſucclamantes iubebant interfici qui ſtatum popularem ſuſtuliſſent. [e] Mox tamen, vix reticeſcentes, exaudierunt. Illi commemorare, non excidii publici ſed ſalutis cauſa, neque vt ciuitas hoſtibus prodderetur, factam eſſe ſtatus immutationem. [f] licuiſſe enim, quum hoſtis ad vrbem ſubiiſſet, ſibi id facere, qui ciuitati præeſſent, aliiſque quinque millibus, quoniã omnes aliquatenus participes eſſent. Neque domeſticos eorum aut iniuria (quemadmodum Chæreas inuidioſe retuliſſet) aut vllo damno affici, ſed in ſuis quenque locis paſſim manere. Et quum alia multa commemorarent, nolue runt eos vlterius exaudire qui aderant, quoniam ægrè ferebant:

a Eo potiſſimũ nomine ire Mileſios vt in ipſum inuecherentur.

b Oſtenſurus eſſet. Vel, declaraturus.

c Adeo vt quum poſtremò exularet Syracuſis Hermocrates, & alii duces &c. inſectaretur eũ Tiſſaph. mã. acr. & crimini daret eũ alia &c.

d Omiſit Valla particip. αἰαδιδάξοντας. Videtur autem αἰαδιδάσκειν hic eſſe edocere quempiam de aliqua re ſecus quàm edoctus fuerit.

e Poſtea, quum vix tandem quieuiſſent, i. tumultuari deſiſſent, audierunt.

f Potuiſſe enim ſe id facere, magiſtratu iã fungentes, vel, imperium obtinentes, quum hoſtes irrũperent. Ac futurũ vt quotquot è numero quinq; millium eſſent, per vices eiuſdem dignitatis participes forent. Neque verò propinquos eorũ aut contumeliam pati (quemadmodum Chæreas criminando retuliſſet), aut vllo malo affici, ſed vnumquenque ſua quietè poſſidere.

A καὶ τῷ Δελαμβαίῳ τὼ ἀρχὼ· ὁ δὲ Ἀςύοχος ἀπέπλ. ξωε πεμψε ὃ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβυτὴν τῶν πρὸ ἑαυτοῦ, Γαυλείτην ὄνομα, καὶ ἔφη; "διγλωσσον, καὶ τηρήσοντα τῶν τε μιλησίων τὸ δεῖν φεύγειν καὶ τὸ δεῖ αὖ ἅμα ἀπολογησόμενον· εἰδὼς ὅτι τε μιλησίους πορευομένους ὅπῃ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ μάλιςα, & ὃν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τ' Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τὸν πελοποννησίων τὰ πρᾶγμαλα

B μὲν Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔνθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἰὼν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως, καὶ τὰ τελευταῖα, φυγόντος ἐκ συρακουσῶν τὸν Ἑρμοκράτους, καὶ ἑτέρων ἡκόντων ὅτι ταῖς ναυσὶ τῶν συρακοσίων ἐς τὴν μίλητον γρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐπέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγορῇ ἄλλά τε, καὶ ὡς χρήματα ποτὲ αἰτήσας αὐτὸν, καὶ οὐ τυχών, τὴν ἔχθραν ἐποιήσατο. ὁ μὲν οὖν Ἀςύοχος καὶ οἱ μιλήσιοι καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν λακεδαίμονα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει ἤδη πρὸς τὸν Τισσαφέρνους ἐς τὴν σάμον. καὶ οἱ ἐκ τῆς δήλου ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ὡρεσβυταὶ, οὓς τότε ἔπεμψαν πρὸς μυθησομένους, καὶ αἰαδιδάξοντας ταῦτ' ἐν τῇ σάμῳ, ἀφικνοῦνται πρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου· καὶ ἐκκλησίας γιγνομένης, λέγειν ἐπεχείρουν· οἱ δὲ γραπτὸν μὲν οὐδὲν ἦλθον ἀκούσαι, ἀλλ' ἀποκλείσαι ἐβόων τοὺς ὃν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα μόλις ἡσυχάσαντες, ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελον ὡς οὔτε ὅτι ἀφεφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γένοιτο, ἀλλ' ὅτι σωτηρίᾳ, ἤδη ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ. δέξασθαι γὰρ ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφᾶν ἀρχόντων τοῦτο ποιῆσαι. τῶν τε πεντακισχιλίων ὅπῃ πάντες ἐν τῷ μέρει μετέξουσιν, οἵ τε οἰκέται αὐτῶν οὐδὲ ὑβριζόμενοι, (ὡς περ Χαιρέας διεβάλλων ἀπῆγγελεν) οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ὅτι τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι τὴν χώραν μένουσιν. ἄλλά τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον·

a Δίγλωσσον] ἕτερον, καὶ τὸν βάρβαρον καὶ τὸν ἑλλάδα γλῶσσαν ἐπισάμενον.

καὶ γνώμας ἀλλήλους ἔλεγον, μάλιστα δὲ A & alii aliã sententiã dicebant, sed in
ὅτι δὴν περαίᾳ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιά- primis de nauigando in Piræũ. Ibi
δης τοῦτο τότε καὶ σοφὸς ἔλαβον τὴν Alcibiades primus videtur tũc de
πόλιν ὠφελῆσαι. ὥρμηντο γὰρ τῶν πολε- patria bene fuisse meritus, & ita vt
μίων ἀθηναίων πλεῖν ὅτι σφᾶς ἀνάγκη nemo magis. Properantibus e-
(ἐν ᾧ διαφέρεσθαι ἰωνίαν καὶ ἑλλήσποντον nim Athenienſibus è Samo aduer-
οἰκήσειν οἱ πολέμιοι) κωλυτὴς γενέσθαι ἐν sus Athenienſes nauigare (ex quo
τῷ τότε δήμῳ ὢν ἐπὶ αὐτοῖς ἐκώλυε καὶ planiſſimè fuiſſent hoſtes protinus
ἐκέλευε τὸν ὄχλον, ἐκφυσῶν δὲ τὸ τῆς ἱππέως Ionia & Helleſpõto potituri) inter-
ἔπαυσε, καὶ τοῦτ' ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομέ- ceſſit: & quo tẽpore nemo alius cõ-
νοις λοιδορῶν ἀπέπεμψεν· αὐτὸς δὲ ἀποκρι- B peſcendæ multitudini idoneus fuiſ
νάμενος ἀνδράσι ἀπέπεμψεν ὅτι τοῖς μὲν set, ille & *publicè cupidos* à nauigan-
πεντακισχιλίοις οὐ κωλύει ἄρχειν, τοῖς μέντοι do cohibuit, & eos qui priuatim
τετρακοσίοις ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν ἀνδρί, iraſcebãtur legatis,[a] ne coniurarẽt
καθίσαντας τὸ βουλεύειν ὥσπερ καὶ πρότερον inhibuit. & legatos ipſos remiſit,
τοῖς πεντακοσίοις. εἰ δὲ ἐς βούλεσθαί τι ξυν- per ſe reddito reſponſo, ſe quinque
τέτμηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον millia quidẽ à gubernatione non
ἔχειν σφίσιν, πάνυ ἐπαινεῖν. καὶ τἆλλα ἐκέ- prohibere, quadringentos autẽ vt
λευεν ἀποτελεῖν, καὶ μηδὲν ἀνιέναι τοῖς πο- amouerent iubere,[b] conſiliúmque
λεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς ἀνδρὶ σωζο- reſtituerẽt, quẽadmodũ prius fuiſ-
μένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἐλπίδα εἶναι set, quingentorũ. [c] Porro quod ad
ξυμβῆναι· εἰ δὲ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσε- leuandos inopes ſepoſitũ eſſet, quo
ται, ἢ ὃ ἐν σάμῳ, ἢ ὀκνῖνος, οὐδὲ ὅτῳ ἀλλα- magis ſtipendiũ militibus ſuppete-
γήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι. πρῶτον δὲ καὶ ret, ſe magnopere probare:[d] & alia
ἀρχεῖόν τι πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι ταῦτα ἐν vt hortaretur iuſſit, néve ſe hoſti
τῇ σάμῳ τῶν ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοη- dederẽt. Nã ciuitate incolumi ſtãte
θεῖν. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπαινέσας ἀνδρὶ καὶ C multã ſpẽ eſſe, etiã inter ſe cõueniẽ
εἰπὼν ὅτι μὴ δεῖν ἐπὶ ὀλιγαρχίαν πλεῖν, οὕτως ἀπέ- di: ſi verò ſemel alterutri ſuccũbe-
πεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ ἀργεῖοι μετὰ τῶν rẽt, aut iſti q Sami, aut illi qui Athe
ἀνδρῶν, οἱ ποτὲ ἐπάρθησαν ἐν τῇ παραλίᾳ νηὶ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, ὠφε- nis eſſent, neminẽ iã fore [e] per quẽ
λεῖν βοιωτούς, καὶ ἀγόντων τῶν τετρακοσίων, πρέσβεις in mutuã gratiã redirẽt. Aderãt au
ἐς λακεδαίμονα. ἀπὸ τῶν τετρακοσίων περι- tẽ & Argiuorũ legati, pollicentes ſe
πλεῖν πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶν- D factioni populari, quæ apud Samũ
τα καὶ Μελησίαν· οἱ ὅπως ἐγένοντο πλέοντες erat, auxilio futuros. Quos Alcibia-
καὶ ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες des collaudatos, & quũ quis eos vo
τοῖς ἀργείοις παρέδοσαν, ὡς τῶν ὀχλικῶν caret vt adeſſent rogatos, ita dimi-
καλουμένων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ſit. Venerant autẽ illi cum Paralis,
ἐς τοὺς ἀθηναίους ἀφίκοντο, ἀλλ' ἀγόντων ἐκ quibus tunc iniunctũ fuerat à qua-
τοῦ ἄργους ἐς τὴν σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφί- dringẽtis viris vt naui militari Eu-
κεσθαι ἢ σφᾶς εἶχον τειρᾷ. ¶ Τῷ δ' αὐτῷ bœam luſtrarent, & legatos à qua-
θέρει Τισσαφέρνης τε καὶ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ μάλιστα dringentis miſſos, Læſpodiã & A-
ἐπῆν τε πάλαι καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην κατόδου, ἦλθον αὐτῷ οἱ πελοποννήσιοι riſtophontem & Meleſiam, dedu-
290 cerent Lacedæmonem. At iſti vbi Argos appulerunt, comprehenſos eos Argiuis tradiderunt, vtpote è numerò illorum qui in primis ſtatum popularem antiquaſſent. Neque iſti poſthac Athenas rediere; ſed hos ex Argo legatos Samum ea quam habebant triremi adduxere. ¶ Eadem æſtate Tiſſaphernes, eo tempore quo præcipuè inuiſus Peloponnenſibus erat, cùm propter alia, tum verò propter Alcibiadẽ reſtitutum,

[a] Inceſſendo maledictis, *vel commouendo*, deterruit.

[b] Senatúmque reſt.

[c] Porro ſi quos ſumptus, parſimoniæ ſtudentes, cõtraxiſſent, quo magis ſtip. *&c. Ad verbum*, Siquid in parſimoniam cõtractum eſſet.

[d] Et in cæteris, *Vel circa cætera*, vt hoſtibus nullo modo cederent, ſed fortiter reſiſterẽt, hortabatur. *Poteſt etiã exponi* τἆλλα *cæterùm. Gall. Et au demeurãt. Vel, Et quant au reſte.*

[e] Cum quo in mut.

α Ἀντίχαρι] ἤγαγεν αὐτὸν ἀντίχαρις. β. Ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πέμποντες πρέσβεις] ἀγόντων πρέσβεις οὗτοι ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἀπεκάλεσαν εἰς λακεδαίμονα. καὶ ἀφίκοντο, πέμπουσι πρέσβεις.

tanquã planè cum Athenienſibus ſentiens, huius inuidiæ abolendæ gratia (vt videbatur) apparabat profectionem ad claſſem Phœniſſam, quæ ad Aſpendũ ſtabat, iubens ſecũ ire Lichã: ſéque ſubſtituturũ Tamum dicebat, ſuum præfectũ, qui, quoad ipſe abeſſet, exercitui ſtipendiũ præberet. [a] Fertur non ea gratia abiſſe: nec facile cognitu eſt quo conſilio abierit in Aſpendum, quũ illinc claſſem non apportarit. Quippe centũ quadraginta ſeptem naues Phœnicũ Aſpendo tenus venisſe conſtat: cur autem non peruenerint, multifariã *homines* [b] interpretantur. Alii, vt res Peloponnenſium (quemadmodũ cõſtituerat) diſtineret abſceſſu ſuo. ſiquidẽ [c] nihilo melius ſtipẽdium Tamus, cui imperatum fuerat, ſed deterius præbuit. Alii, vt perductos ad Aſpẽdum Phœnices exacta pecunia miſſos faceret: vtpote quibus nihil admodum vſurus eſſet. Alii, vitandæ inuidiæ cauſa, qua apud Lacedæmonẽ flagrabat, hoc eſſe factũ, vt non iniurius eſſe videretur, ſed planè ad claſſem ſe contuliſſe verè armatã. Mihi verò euidentiſſimũ videtur, cauſa demorandi diſtinẽdique Græcorum negotia, claſſem nõ deportaſſe, vt dũ iret illuc & cũctaretur, ad exitiũ illa deduceret út que dũ ad neutros accederet, neutros reddendo prævalidos, vtroſq; exæquaret. [d] Qui ſi voluiſſet vtique apertũ geri bellũ, nõ anceps, profectò (vt credibile eſt) Lacedæmoniis (*nã ad eos ſe cõtuliſſet*) victoriã tradidiſſet: quippe quũ per ſe quoq; pari potius quàm inferiori claſſe cõtra hoſtes ſteterint. Etenim maximè [e] euidẽtis tergiuerſationis fuit quod cauſabatur cur naues nõ apportaſſet, φ videlicet pauciores quàm iuſſiſſet rex, naues eſſet cõtractæ. [f] Sed ipſe maiorẽ apud regẽ gratiã inire ſtudebat, ſi nõ magno ſumptu pecuniæ regiæ, ſed paruo, tamen eadem confeciſſet. [g] Quocunque igitur propoſito Tiſſaphernes Aſpendum petierit, Peloponnenſes, illo iubente, miſerunt, tanquam

ὡς φανερῶς ἤδη ἀπιόντι· βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δή, ἀπολύεσθαι τοὺς αὐτοῦ τὰς ἀφορολάς, προεσκευάζετο πορεύεσθαι τὰς φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε. τῇ δ' ἐπαύριον τοῦτο ἔδρασε· τὰξας γὰρ ἐφ' Ταμὼ ἑαυτοῦ ὑπάρχον, ὥστε τοῦ φίλου ὢν ὅσῳ αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ καὶ τοῦτο, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τινὶ γνώμῃ μὴ προσελθὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον, καὶ παρελθὼν ὧν ἦγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο, σαφές ἐστι· διὰ τί δὲ οὐκ ἦλθον, πολλαχῇ εἰκάζεται· ἐγὼ μὲν γὰρ, ἵνα διαπεί[σ]ῃ ἀπελθὼν (ὡς καὶ διενοήθη) τοὺς τῶν πελοποννησίων (τοῦτο γὰρ οὐδὲν βελτίον ἦν ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμὼς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν) οἱ δ', ἵνα δὴ φοίνικας προσαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον, οὐκ χρηματίσαντο ἀφεῖς. καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι. ἄλλοι δ', ὡς καταδοῦς ἕνεκα τῶν Λακεδαιμονίων, ὃ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ὅτι τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ σαφέστατον εἶναι, βίας ἕνεκα καὶ ἀναγκαίας τῆς βασιλικῆς οὐ ναυτικὴν οὐκ ἀγαγεῖν· φθορᾶς μέν, ἐν ὅσῳ παρῆν, ἐκείσε, καὶ διέμελλεν· αἰσθόμενος δὲ, ὅπως μὴ δεύτεραις, πρωταθέλοις, ἀμυντέραις ποιήσῃ, ἐπεὶ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, φανερὸς ἦν δήπου, οὐκ ἐνδιατῶς. κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην καὶ ὃ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵγε καὶ ἐν τῷ παρόντι αὐτιπάλοις μᾶλλον ἢ ἰσοδυνάμοις τῷ ναυτικῷ αἰσθόμενοι. καταφθορὰ δὲ μάλιστα, καὶ ὃ αὖ εἶπε προφάσιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας ὁ βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι. ὁ δὲ χαλεπὸν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔπος ἔχειν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τοῦ βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων προσάξας. ἐς δ' οὖν τὸν Ἄσπενδον ἦλθεν δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς φοίνιξι ξυγγίγνεται, καὶ οἱ πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς

[a] Variè autem narratur, nec facilè ſciri poteſt quo conſil. &c. *Ad verbum*, Dicitur autẽ nõ eodem modo. *Id eſt*, Sed de hac profectione aliud ab aliis dicitur. *Valla autẽ ita vertit quaſi legeretur* κατ' οὖτο, *poſitũ pro* διὰ τοῦτο.

[b] Coniectant.

[c] *Id eſt*, Nihilo meliori fide.

[d] *Vide annot.*

[e] *Videtur aliter hic legiſſe Valla quàm* καταφθορά. *Quæ vox videtur hunc ſenſum efficere*, In eorum verò exitiũ maximè *vel ruinam* illud prætexebat, ſe ideo claſſem nõ adduxiſſe quòd &c.

[f] Atqui maiorẽ apud regem gratiam in iuiſſet ſi non ma. &c.

[g] In Aſpendum igitur Tiſſaphernes, (quodcũque tandem ſequutus ſit conſilium) & in Phœnicum congreſſum venit; & Peloponnenſes, eo iub. m. t. ad n. Ph. L. d. c. triremibus. Quem Alcib.

[a] Ἀπιόντι] ἤγουν, τὸν τῶν ἀθυμούντων φρονοῦντα. [β] [Πολλαχῇ εἰκάζεται] ἤγουν, καὶ πολλοὺς τρόπους ἂν ἐκλογισαῖτο κεῖται. [γ] Οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διαπεί[σ]ῃ] λέγουσι διλονότι. [δ] Ἐκχρηματίσαντο] αὐτὸ δ', ἐπράξαντο ἀργύριον. χρήματα λάβοι. [ε] Ἐκεῖσε] ἤγουν, εἰς τὴν Ἄσπενδον. [ζ] Καὶ διέμελλεν] ἤγουν ἐβράδυνεν. [η] Ἀπιπάλους μᾶλλον] ἤγουν ἰσοπάλους. [θ] Οὐδὲ χαλεπὸν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔπος ἔχειν] ἤτοι, χρὴν μείζονα παρέχειν αἰτίαν βασιλεῖ. ἢ, χαλεπὸς μείζονος ἠξιώθη.

ὅπῃ ταῖς ναυσ, κελεύσματος αὐτοῦ, Φιλίππων, ἀνδρα λακεδαιμόνιον, δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δ', ὅπερ ἦν καὶ Τισσαφέρνει ἠθέτο πρότερον ὅπῃ τῆς ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτός, λαβὼν τρισκαίδεκα ναῦς, ὑποχρήμιος τοῖς ἐν σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλῳ χάριν. ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν ἀθηναίοις τὰς φοινίσσας ναῦς, ἢ πελοποννησίοις γε κωλύσειν βοηθεῖν· εἰδὼς, ὡς εἰκὸς, ἐκ πλείονος τὸν Τισσαφέρνους λόγον, ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς πελοποννησίοις ἐς τὰ μάλιστα ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα ἀγαθὰ ἄλλην, ὅπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν αἰσχύνοιτο πρὸς χωρεῖν. καὶ ὁμοῦ, ἅρας βύβλους τῆς Φασηλίδος καὶ καύνου, αὖθις τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο. οἱ δὲ ἐκ τῆς σάμου ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα πεμφθέντες πρέσβεις, ὅπερ ἀφικόμενοι ἐς τὰς ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε αὐτὸς ἓν καὶ μηδὲν ὑπεικάνειν τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει καὶ χείνοις [a] τὸ στράτευμα διδάξειν, καὶ πελοποννησίων πρὸς ἐστεῖναι, ἀθυμοῦντας δὲ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἥδεως ἂν ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ πράγματος, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνίσαντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷς Θηραμένει τε ὄν Ἀγνωνος καὶ Ἀριστοκράτει τὸν [b] Σικελίου, καὶ ἄλλοις, οἳ μετέχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δὲ (ὡς ἔφασαν) τό, τε ἐν τῇ σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, [c] τοὺς τε ἐς τὴν λακεδαίμονα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἀνθ' ὧν πλέονων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, ἃ δὲ ἀπαλλάξειν ἂν ἄμεινον ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ὧν δὲ τοῦτο μὲν, σχῆμα

ad naues, Philippũ hominẽ Lacedæmoniũ, duabus cum triremibus, & ipse cum Phœnicib[a] cõgressus est. Quẽ Alcibiades vbi sensit in Aspendũ nauigare, & ipse sumptis tredecim nauibus, eodẽ contendit, pollicens iis qui Sami erant tutũ atq; amplũ beneficiũ se collaturũ, quoniã Phœnissam classẽ aut ad Athenienses adducturus esset, aut ad Peloponnenses adduci prohibiturus: gnarus (vt cõsentaneũ est) ex longa cõsuetudine, Tissaphernis proposi ti, quòd illã nõ esset adducturus: animo etiã quãmaximè [a] obnoxiũ criminibus eum faciendi apud Peloponnenses in suũ & Atheniẽsium fauorẽ, vt eo magis ille cogeretur per hoc ipsum ad Athenienses accedere. Et hic quidẽ continuò profectus, [b] superiora Phaselidis & Cauni tenebat. Legati autẽ à quadringentis viris missi, vbi è Samo peruenere Athenas, Alcibiadis mãdata exposuerunt, iubere illum vt hosti resisterent, nec quicquã cõcederent. habere enim plurimũ spei & recõciliandi eis exercitum, & Peloponnenses superandi. Quæ verba multo vehemẽtius corroborauere [c] multos, qui iampridem grauabantur consortium collegarum in statu paucorum, & qui libenter se illinc, dum tamen tutò, explicassent. Ii iam tunc vno quodam consensu negotia carpere, habentes in hoc duces longè principes illius status atque magnatum, Theramenem Agnonis & Aristocratem Sicelii *filiũ*, & alios qui inter primos quidẽ, rerum participes erãt, sed (vt aiebãt) metuentes exercitũ Samiũ atq; Alcibiadẽ, legatos maturè sanè Lacedæmonẽ miserãt, nequid ciuitaté *Athenienses* sine maiori parte offenderent. [d] ita enim vitari posse ne res ad paucos admodũ deueniret. Sed quinq; millia re nõ nomine declarare oportere, & [e] rẽpublicam in alterum statum transferre. Prætendebãt autem mentionem

a Conflandi inuidiam illi apud Peloponnenses ob eius in ipsum & Athenienses studium.

b *Iungit* αὖθις *cum genitiuis* Φασήλιδος *&* καύνου, *qui iunguntur cum præcedente* βύβλους. *Vide annot.*

c Magnam partem eorũ qui quũ oligarchiæ participes essent, antea *eam* pertæsi erant, & se libenter illa re aliquo pacto, dum tutò, liberassent. Iámque coitiones faciebant, *vel consilia simul agitabant*, & de rerum statu querebantur, habentes *&c.*

d *Vide annot.*

e Reipub. statũ æquabiliorem cõstituere. *Valla autem illo modo interpretans, legit* εἰς ἐπέραν *pro* ἰσαιτέραν.

291

α Διʼ αὐτὸ αἰσχύνοιτο προσχωρεῖν] αἰσχύνοιτο ὁ Τισσαφέρνης δέξασθαι τὴν ἐπιστηδειότητα τὴν τῶν πλουσιωτάτων. β Τὸ στράτευμα διδάξειν] τὸ ὂν τῇ σάμῳ δηλονότι. γ Ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους] ἐκ αἰτιατικῆς πτῶσις τὸ ἀλλὰ, ὡς λέγομεν τὸ, ὑπὲρ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ τὸν πόλεμον· ἔστι δὲ προσκεκλυσμένον, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, Ἀλλ' ἄγε, μυκήσασθε λέγομεν. δ Ἃ δὲ διαιοῖα, οἱ πρὸ τῶν Θηραμένους ἀρχόντες τότε τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μεταχόντες αὐτῆς ἐν τοῖς πρώτοις, ὀνειδίσθησαν δὲ δημοκρατίας, ἔλεγον οὐχ ὅτι ἀπαλλαξικῶς ἔχοιεν τῆς ὀλιγαρχίας, (ὅπερ ἦν ἀληθὲς) ἀλλ' ὅτι φοβοῦντο τοὺς ἐν σάμῳ καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ τοὺς ἀποστάντας εἰς λακεδαίμονα πρέσβεις, μή τι ἔτι κακὸν ἐργάζωνται τὴν πόλιν, ὀλιγαρχίας φθορᾶς. ἤδη ἂν ἠξίουν τοὺς πεντακισχιλίους καθιστάναι.

reipublicæ, quũ tamẽ plerique eorũ priuata ambitione [a] ad hoc incumberent, qua ratione præcipuè aboleretur ſtatus paucorũ è populari effectus. Cuncti nanq; ſuo quiſque die in orbẽ præerãt, nõ vt pares eſſent, ſed vt ſinguli cæteris longè præeſſent. In ſtatu autẽ popularí, in quo magiſtratus per electionem fiunt, facilius ferat quiſque ea quæ eueniunt, [b] tanquã non repulſus à paribus. Et proculdubio validæ res Alcibiadis apud Samũ hoc [c] extulerunt, quódque paucorũ ſtatus ipſis haud ſtabilis futurus eſſe videbatur. Certatim igitur annitebatur vnuſquiſque vt ipſe potiſſimùm in populo princeps exiſteret. Huic rationi refragabantur maximè & quadringenti viri, & qui primores erant, Phrynichus ([d] qui aliquãdo dum apud Samum dux eſſet, ab Alcibiade diſſenſit) & Ariſtarchus, qui in primis ac iampridẽ ſtatui populari aduerſabatur, & Piſander, & Antiphon, & alii potentiſſimi. Hi [e] & prius, quũ rem rapidiſſimè cõſtituiſſent, & poſteaquã ea in Samo immutata eſt, legatos è corpore ſuo Lacedæmonẽ miſerunt, & ſtatui paucorũ propenſius vacabant: & murum in loco quẽ vocãt Eetioneam, excitabant. Sed multo etiã quã antea magis poſt reditum ſuorum è Samo legatorum: animaduertentes complures, & è ſuis etiam eos qui prius pro fidis habiti fuiſſent, eſſe immutatos. Ac miſerũt quidẽ properè Antiphontem, & Phrynichũ, decémq; alios, cum mãdatis vt quoquomodo, dum tolerabili cõditione, tranſigerẽt cum Lacedæmoniis, quòd ſcilicet timerẽt & quæ illic fierẽt, & quæ in Samo: & eo ſtudioſius murũ in Eetionea extruebãt. Cuius extrucdi hoc cõſiliũ fuit (vt aiebat Theramenes, & qui cum eo erãt) nõ vt illos è Samo, ſi infeſti venirẽt, nõ reciperẽt in Piræum, ſed vt potius hoſtium, quoties vellent, & claſſis & pedita-tus reciperetur. [f] Forceps enim

A πολιτικὸν δ' λόγου ἀλλ' ἰδίας φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῶν τοιούτων ἐπεχείρουν ἐν ᾧ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γιγνομένη ἀπόλλυται. πάντες γὰρ [β] ἀφῆμερον ἀξίωσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πάντως αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. [γ] ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥᾴδιον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλαττοῦσθαι φέρειν. σαφέστατα δὴ ἀλκιβιάδου, ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι ἀλκιβιάδης οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι. ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκαστος [δ] ὑπερβολὴν αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων, μάλιστα ἐναντίοι ὄντες. ὧν τοιούτων εἰδὼς, καὶ προεστώτων, Φρύνιχός τε, (ὃς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ σάμῳ ποτὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διεφέρθη) καὶ Ἀρίσταρχος, [ε] ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἀναλίσκων τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος, καὶ Ἀντιφῶν, καὶ δηλοῖ οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ πάχισα κατέστησαν, καὶ ὅπῃ τὰ ἐν τῇ σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν λακεδαίμονα, καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν προὐθυμοῦντο, καὶ ὃ ἐν τῇ ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο· πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι ὅπῃ καὶ οἱ ἐκ τοῦ σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες τούς τε πολλοὺς, καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πίσους εἶναι, μεταδημοῦντας. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα καλοὺς κἀγαθούς, φοβούμενοι [ζ] καὶ τὰ αὐτῶν καὶ τὰ ἐκ τοῦ σάμου· ὁπόταν δὲ ἀπικόμενοι πρῶτον μὲν ὅπως καὶ ὁπωσοῦν αἰεκτὸς ξυναλλαγῶσι πρὸς τὸν λακεδαιμονίους. ὡς δὲ δόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον ὃ ἐν τῇ ἠετιωνείᾳ τεῖχος. [η] ὧν δὲ τὸ τείχος ἡ γνώμη αὐτὴ (ὡς ἔφη Θηραμένης, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ) οὐχ ἵνα τοὺς ἐν σάμῳ, ὧν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς [θ] πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν δόκωσι, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. [ι] χιλὴ γὰρ ἐστὶ

a Πολιτικὸν] ἦν δημοκρατικόν. b Ἀφημερὸν] ἴσον, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. γ Ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης] αὐτὴ τῶν, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ ἄρχοντός τινος αἱρεθέντος, ἢ πεφυκότος τινός, ῥᾳδίως φέροιεν οἱ μὴ τυχόντες τῆς ὁμοίων. οὐ γὰρ ὁμοίᾳ αὐθρώπου νομίζουσιν ἀλλὰ κρείσσονος ἐλαττοῦσθαι. δ Τῶν τοιούτων εἰδὼς] τῆς τῶν δημοκρατίας δηλονότι. ἦσαν καθεστώτες. ε Ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα] τοῖς ἰσχυροτάτοις. ζ Καὶ τὰ αὐτῶν, καὶ τὰ ἐκ τῆς σάμου] ἦσαν ἐν ἀθήναις. η Ὅπως δ' ὁπωσοῦν αἰεκτὸς] ὅπως πρόπαν. τοῦτ' ἔστιν, ὡφελιμωτάτως ὅπως. θ Ἦν δ' ἡ πίχυς ἡ γνώμη] ἦν, ὁ σκοπὸς τῆς οἰκοδομίας τὸ πίχυς.

* In hoc incumberent per quod maximè aboletur *Vel, aboleri ſolet* ſtatus pauc. e. p. effectus. Omnes enim vno eodémque die, *Vel, eo ipſo die quo euchuntur ad dignitatem*, poſtulãt non tantúmodo vt ſint pares, ſed vt longè ſuprà cæteros emineãt. In ſtatu autẽ popu-

b Vt qui non ex eodẽ gradu *Vel ex pari conditione* cedat *aliis*. *Ad Verbũ*, Ex ſimilibus, neutro genere. *Id eſt*, Vt qui non putet illum qui electus ſit, è pari gradu, vel è pari fortuna euectũ eſſe ad dignitatem, ſe prætermiſſo, *ſed è præſtantiore quam ſua ſit. Vel*, Quippe qui non exiſtimet parem ſe illi eſſe cui in electione poſtpoſitus fuerit, *ſed eum ſibi aliqua re antecellere. At ſchol. Gr. ita exponit quaſi legeretur* ἀπὸ ὁμοίων *non præfixa præpoſitione* ἀπό.

c Incitarunt, *Vel*, Stimularunt. *Vel*, Eorum animos erexerunt. *Aut*, Fecerunt vt attollerent animos. *Quæ duæ poſteriores interpretationes magis propriã ſignificationem vocis Græcæ exprimunt.*

d Cui aliq. *&c.* cum Alcibiade diſſidium fuit.

e Quum prius, ſimulatque in illũ numerum cooptati fuerunt, tum verò etiam vbi apud Samum res ad democratiam conuerſæ fuerunt, legatos Lacedæmonem mittebant, & oligarchiæ ſtudioſè operam nauabant: murúmque in loco *&c.*

f *Legit* χιλὴ, *non* χεῖλη. *Vide annot.*

τῆ πειραϊκῆ ἡ ἠετιώνεια, καὶ πρὸς αὐτὴν βύ-
θης ἐ ἔσπλους ἐστίν. ἐτείχιζετο οὖν ὅτῳ ξυὶ
ὧ πρότερον πρὸς ἠπειρον ὑπῆρχεν τεῖχος,
καθεζομένους ἐς αὐ- "ὥστε" καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων
τὸν ἀνθρώπους ὀλίγων, ἀρχὴν τῆ μὲν ἔσπλου ἐπ' αὐτὸν δὴ τ'
ὅπῃ πρὸς τὴν θάλασσαν τὸ λιμένος ἐντὸς ὄντος τὸν ἕ-
τερον πύργον ἐτέλουν· τὸ, τε παλαιὸν ὃ
πρὸς ἠπειρον, καὶ ὃ καινὸν ὃ ἐντὸς ἦν τεῖχος,
τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμη-
σαν δὲ καὶ σφᾶν ἤδη ὡς μεγίστη, "ἡ ἐξύπτα-
τα τούτου βύθης ἐχομένη ἐν τῆ πειραϊκῆ, καὶ
ἦρχεν" αὐτοὶ αὐτῆς· ἐς ὃν καὶ (ἦν) σῖτον ὠνὰ ἄγ-
καζον πέμπειν" ὅν τε ὑπῆρχέ τε καὶ τὸν
ὅπιπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι, καὶ ἐντεῦθεν
πρασαρεωῦντας πωλεῖν. ταῦτ' οὖν ἐκ
πλείονος χρόνου ὁ Θεραμένης διεθρέψ,
καὶ ὅπῃ οἱ ἐκ τῆς λακεδαίμονος πρόσοδος
"ὅθεν πρασάξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμ-
πασι ξυμβατικήν," φάσκων κινδυνεύσειν τὸ
τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθερεῖν. ἅμα
γὰρ καὶ ἐκ τῆς πελοποννήσου ἐτύγχανον,
βοιωτῶν ὅπλα καλουμένων καὶ (ἦν) αὐτῶν
χρόνον τοῦτον, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες (ὧν
ἦσαν καὶ ἐκ ταράντος καὶ ἐκ λοκρῶν ἰτα-
λιώτιδες καὶ σικελιχαί τινες)· ὁρμοῦσαι ἤδη
ὅπῃ τῆς λακωνικῆς, καὶ προσδοκώμεναι τὸν ἐς τὴν βοιωτίαν πλοῦν. ἦρχε δὲ αὐ-
τῶν Ἡγησανδρίδας Ἡγησάνδρου σπαρτιάτης, ὃς ἔφη Θεραμένης ἐκ βοιωτία μᾶλ-
λον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν ἠετιώνειαν πρασπλεῖν, "καὶ, εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν
διαφθαρέντας. ^ ἴσως δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ
τῆς κατηγορίας ἐχόντων, καὶ ὑπάνου" διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκπλῶσαι γὰρ μᾶλιστα
μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ
τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μή, ταῖς τε ναυσὶ καὶ τῷ
τείχει ἔχοντες, "ἀδεῶς οἰκεῖσθαι· ἐξαιρούμε-
νοι "ἢ τούτου, μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου τε αὖθις

A Piræi est Eetionea, & iuxta eã ſtatim nauium ingreſſus. Hic igitur ſic cum eo muro extruebatur qui antea erat terrã verſus, vt illic pauci inſidentes introitus nauiũ arbitri eſſent: quoniã ad ipſam alteram turrim portus, cuius os anguſtum eſt, terminat, vt antiquus murus terrã verſus; & interior nouus mare verſus. Proxime hunc ſtatim intra Piræum ædificauerũt & porticum maximã, cuius ipſi potiebantur: in quam cogebant ſuum quẽque frumentum ſeponere, quódque intra vrbem eſſet, quódque mari adueheretur, & illinc promentes venundare. Theramenes iſta & iampridem tumultuans denuntiauit, & poſteaquam legati è Lacedæmone prorſus infecta pactione cum vniuerſis rediere, aiebat fore vt ob hunc murum periclitaretur incolumitas ciuitatis. Nam ſub hoc idem tempus affuerunt pariter ex Peloponneſo dũæ & quadraginta [a] naues eorum qui Euboœi cognominantur, (quarum nonnullæ erant è Tarento & Locris, Italicæ & Sicilienſes) quæ iam ſtationem habentes in ora Laconica, ad tranſeundum in Eubœam inſtruebantur; præfecto Hegeſandrida Hegeſandri *filio*, Spartiata: non tam in Eubœam (vt dicebat Theramenes) eũtes, quàm in extruentes murum apud Eetioneam, &, niſi quis iam cuſtodiam ageret, furtim exitium illis allaturæ. Erat autem eorum quæ reprehendebantur, nonnihil veri; nec id omnino detrahendi ſtudio erat dictum. Nam præoptabant illi maximè quidem in ſtatu paucorum, ciuitatis ac ſociorũ principes eſſe: ſinminus, certè habentes claſſem & muros, ſuo arbitrio viuere: hoc quoq; excluſi, [b] ne ipſi potiſſi-

[a] Naues ab Eubœenſibus accitæ.

[b] *Volebant* ſaltẽ nõ profligari ipſi p. a. al. à pop. &c.

292

α Ὡσπερ καθεζομένους] ὥστε τοὺς αὐτὴν φυλάττοντας τῶ ὅπλῳ κρατεῖν. β Καὶ ἐξυπτία τοῦτου] τῆς αἰσιοδομημένης δηλονότι. γ Τὸν ὑπαρχοντα πλὴν ἐν τῆ πόλει. δ Καὶ ἂν ὅπλα πλέοντα] τὸν ἔξωθεν ἐρχόμενον. ε Ἐξαιρεῖσθαι] ἐκβάλλειν. ζ Ὁ Θεραμένης διεθρέφει] θροῦν ἐποίει διὰ τῆς βοῆς. ἦχον, ἐφήμιζεν. η Οὐδὲν προσάξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν] ὡς ἴσχυσαν γὰρ πᾶσι λακεδαιμονίοις συμβῶσαι, ἀλλὰ ἰδίαν αὐτῶν. θ Ἐπικαλουμένων] ἐφελκομένων. ι Ὁρμοῦσαι ἤδη ὅπῃ τῆς λακωνικῆς] καθ' ὑπαρβασὶν τοῦτο σωτακτέον τῆ, δύο δὲ πεντεκαίδεκα νῆες. κ Καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται] ἤρχον, φυλακὴν ἔχει. λ Ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον] ἴσως ἦ καὶ τῆ ὄντι ἀληθὲς τὸ φοβεῖσθαι τοὺς περὶ Θεραμένη, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἔχοντας τὴν ὀλιγαρχίαν. ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ οἱ λακεδαιμόνιοι ἕλωσι τὸ τεῖχος καὶ ὁ μόνον φυσικῶς τοῦτο ἐλέγετο, καὶ διεβάλλετο. οἱ γὰρ ὀλιγαρχικοὶ μᾶλιστα μὲν ἐβούλοντο εἰς ὀλιγαρχίαν ὄντες, ἄρχειν καὶ τῶν συμμάχων· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύναιντο, αὐτονομεῖσθαι γε ὡς ὀλιγαρχία, ἔχοντες τὸ τεῖχος καὶ τὰς ναῦς· εἰ δὲ καὶ τοῦτο διαμάρτοιεν, μὴ ὑπὸ γε δημοκρατίας αὖθις γνωσθῆναι αὐτοὶ διαφθαρῶσι. δῆμον γὰρ ναῦς πλὴν δημοκρατίαν λέγει. μ Αὐτονομεῖσθαι] τοῖς ἰδίοις νόμοις χρῆσθαι.

mùm ante alios euerterentur à populo rursus restituto volebant, sed introducendo hostes, absque muris & nauibus pacisci cum eis qualemcunque ciuitis statũ, dũmodo de corporibus suis securi essent. Ideóque hunc murum, portulas habentem, introitúsque & receptacula hostium, studioſè ædificabant, antequam præuenirentur, absoluere properantes. Et à principio quidẽ inter paucos hæc ac furtim potius dicebãtur: at vbi reuersus Phrynichus è Lacedæmone legatus à [a] quodã excubatorũ ex insidiis frequenti in foro vulneratus est, [b] nec ita pòst è curia abiens, cõtinuò decessit: & percussore eius elapso, adiutor tamen eius, homo Argiuus, à quadringentis viris cõprehẽsus ac tortus, nullius nomẽ àquo iussus esset protulit, nihílque aliud quàm scire se cõplures homines in peripolarchi atq; alias ædes conuenire solitos: tum verò quũ nihil factum esset ex hoc noui, Theramenes iã audentius Aristocratésque, & alii quicunque vel ex ipsis quadringẽtis, vel extra hos, eiusdem sententię erant, negotia capesserũt. Nam super hæc, classis à Lacedæmone iam circumuecta, ad Epidaurum stationem habens, AEginam excursionibus infestabat. Quo magis negare Theramenes, credibile esse, si in Eubœam tenderent naues, in sinũ AEginæ fuisse deflexuras, & rursus in Epidaurũ se recepturas: nisi venirent ad ea *peragenda* quæ ipse semper accusabat: eóque non posse *se* vlterius quiescere. Ad postremũ, multis seditiosis suspiciosisque sermonibus habitis, iam opere aggrediendam rem esse cẽsuerunt. siquidem homines grauis armaturæ qui in Piræo murum Eetioneæ extruebant (in quibus & Aristocrates erat præfectus, certa ei delegata custodia,) comprehendunt Alexiclem inter collegas status paucorum præcipua dignitate, præditum, [c] & domum adductum [d] cohibent. [e] Comprehendunt item cùm alios quosdam, tum verò Hermonem,

a *Qui dicantur* περίπολοι (*vnde sequitur paulo pòst peripolarchi*) *vide in annot.*

b Nec procul à curia digressus.

c *Omittit hæc Gerbaχ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑτέρους πεπραμμένον. Id est*, Et maximè ad alteros inclinantem. *Id est*, Erga alterius factionis homines propensum. *Sed videtur Valla sunxisse* καὶ μάλιστα *cum* στρατηγὸν ὄντα.

d Vinciunt. *Vel*, In vincula coniiciunt.

e Adiutores autẽ eis ad hæc præterea fuerũt cùm alii, tum Hermon

Α ἡμῶν μάλιστα διαφθαρείσας, ἐμμένοντες τοῖς πολεμίοις ἐσαγαγόμενοι, αὖθις τείχων καὶ νεῶν ξυμβάσεως καὶ ὁπλιτῶν τὴν τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἀδεᾶ ἔσαι. διόπερ καὶ ὁ τεῖχος τοῦτο, ἃ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, καὶ φιλίαν ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἐῶν· ὅπερ δὲ ὁ Φρυνίχος ἦκων ἐκ τῆς ἐς λακεδαίμονα πρεσβείας,

Β πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων ἑνὸς ἐξ ὑπαίθρου ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ βουλευτηρίου ἀπελθών, ἀπέθανε παραχρῆμα· καὶ ὁ μὲν παραξας διέφυγεν, ὁ δ' ξυνεργὸς ἀργεῖος ἀνὴρ ληφθεὶς, καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, οὐδενὸς ὄνομα κελεύσαντος εἰπεῖν, ἀλλὰ δηλῶσαι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους ἐς

C τὸ περιπολάρχου καὶ δηλῶσαι καθ' οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ τοῦδε τε μνησθὲν ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου, καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ ὁ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι δηλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τὸ ἔξωθεν ἥσθαι ὁμοιοῦσθαι, ἤεσαν ὅτι τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς λακεδαιμονίας αἱ νῆες ἤδη περιπλευκυῖαι, καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὸ ὑπίδαυρον, τὴν ἄγιναν κατεδεδραμήκεσαν. καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶ) ἐπὶ βοιωτοὺς πλεύσας αὐτὰς, ἐς ἄγιναν κατακολ-

D πίσαι, καὶ πάλιν ἐν ὑπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ' οἷς καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει. οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶ) ἡσυχάζειν. τέλος δ', πολλῶν καὶ σασιωτικῶν λόγων καὶ ἐπωφελῶν τοῖς ὁπλίταις, καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. ⓐ γὰρ ἐν τῷ πειραιεῖ τὸ τῆς ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες (ἐν οἷς καὶ Ἀλεξικράτης ἦν τάξιαρχῶν, καὶ τὴν ἑαυτῶν φυλακὴν ἔχων) ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μάλιστα τοῖς τῶν ἑτέροις πεπραμένον, καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἶρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς καὶ ἄλλοι, καὶ Ἑρμων

α Ὁ δὲ ξυνεργὸς] σωσίπος. β Ἀπ' αὐτοῦ] ἤρθω, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου. γ Καὶ τὴν ἔξωθεν] τῶν τετρακοσίων δηλονότι. δ Καὶ τὴν ἑαυτῶν φυλακὴν ἔχων] ἤρθω, ὡς ἑαυτῶν φύλακας.

τῶν ὁπλιτῶν μοιρῶν χιλίοις τεταγμέ A præfectũ vigilum qui apud Munychiã excubabant, & ex voluntate maximæ armatorũ partis. Quod simulac renuntiatũ est est quadringentis viris (cõsidebant autẽ in curia) statim, præter eos quibus ista nõ placebant, parato animo erant ire ad arma, ac Therameni & iis qui cum eo erant minitabantur. Theramenes, purgans se, dicere paratũ esse iã ire cũ ipsis ad illos eripiẽdos. Et sumpto secũ vno è ducibus suæ voluntatis, pergit ad Piræum: adiuuabátque eũ Aristarchus & equitũ iuuentus. Erat autẽ tumultꝰ ingens atq; horribilis. nã & qui in vrbe degebãt, Piræum iã captum, cúmq; qui cõprehensus esset, morte affectum esse: & qui in Piræo, tãtumnõ adesse cõtra se vrbicos suspicabantur. Ac vix tãdem seniores istos ne ad ferenda arma discurrerent prohibentibus, & Thucydide Pharsalio, qui tunc aderat hospes publicus, officioſè apud singulos intercedente, atque exclamante ne patriam hoste ipsis insidiante proderẽt: resedit impetus, [a] & in diuersa digressi sunt. Theramenes, vt venit in Piræum (erat autẽ & ipse magistratus) iram in homines grauis armaturæ, intra vociferationem illam quidem, exercuit: Aristarchus autem, & qui aduersarii erant, [b] re vera excanduerunt. Nihilominus illi in opere faciendo pergere, nec facti pœnitere: interrogare tantùm Theramenem nunquid ei videretur ex vtilitate extrui murum, an satius foret dirui. Atque hoc respondente, si ipsis placeret dirui, sibi quoque placere: hinc è vestigio conscendunt murum, & alii multi eorũ qui erant in Piræo, eúmque demoliuntur: vulgus exhortantes his verbis, quicunque vellet quinque millia loco quadringentorum præesse ciuitati, debere ad id opus accedere. [c] Occultabãt enim rẽ adhuc sub

præfectus &c. *legendo cum Valla* ἄρχων. sed (quod maximum erat) armatorum agmen eadem consilia agitabat. *legendo* ταυτὰ ἐβούλευε. *Valla autem legit* ἐβάλετο.

a Nec sibi mutuò manus attulerunt. *Ad verbum*, Et à seipsis abstinuerunt.

b *Legit* ἀληθῆ; *vt habes in marg.*

c Non enim apertè dicebant, Quicunque vellet populum præesse ciuitati, *vel, imperium ciuitatis obtinere*, sed *suum de imperio populari consilium* tegebant illorũ quinque millium nomine: timentes ne reuera effet illa factio quinque millium, & facta à se aliqua mentione *popularis imperii* per imprudentiã apud aliquem *qui è numero quinque millium esset*, in periculum adducerentur. Et idcirco quadringenti viri &c.

α Πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις] πλὴν ὅσοι μὴ ἐβούλοντο δηλαδὴ ὁλιτεραρχίαν. β Ἐκπληκτικὸς] ἤγουν, ἐκπληξιν ποιῶν τοῖς ἀκούουσιν. γ Ὅσον ἀπὸ βοῆς] ἤγουν, ἀπὸ βοῆς, καὶ ὡς ἀμαθῶς. δ Τῷ δημοκρατικῷ ἐχαλέπαινον] τῷ δημοκρατικῷ ἐχαλέπαινον. ε Ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλέονες τῷ ἔργῳ] ἤγουν, ἐβούλοντο συμπλακῆναι τῇ πράξει. ζ Ἰέναι ὅπῃ τὸ ἔργον] ἤγουν, ὅπῃ τὸ καθαιρεῖσθαι τὸ τεῖχος. η Ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πενταχιλίων] ὅσοις ἐβούλοντο δημοκρατεῖσθαι τὴν πόλιν, οὔπω δὴ μόνως ἐφαίνοντο τὴν κατάστασιν ἐβούλοντο σχεῖν, φοβούμενοι τὸ ὄνομα, ἀλλ' ἐπαλλάττοντες, πενταχιλίους ἐκάλουν.

nomine quinq; milliũ, nequis eorũ qui præesse vellẽt, propalã ſtatũ populare nũcuparet, metu nequid aliquis cũ alio loquens, per inſcitiã lapſus, pro tali vtique haberetur. & idcirco quadringẽti viri neq; eſſe volebant illos quinquies mille, neque manifeſtũ eſſe quòd nõ eſſent: exiſtimantes, ſi tot numero viri participes gubernationis fierent, haud dubiè ſtatũ eſſe popularem.

a At ſi hoc incertum eſſet, *Vel, ſi hoc ignoraretur, eſſent illi necne*, mutuò terrorem eſſe inculſurum. *Id eſt, Fore vt ciues ſibi mutuo ſuſpecti & formidoloſi eſſent, quũ alter alterũ ex eo quinque millium numero eſſe ſuſpicaretur, ideoque illi fidere & ſuam de populari imperio mentem aperire nõ auderet.*

[a] hoc autẽ occultatũ, mutuò terrorẽ præbebat. Poſtera die quadringenti viri, etſi animo fluctuãtes, in curia tamẽ cõgregantur. Itẽ apud Piræũ armati, quũ Alexiclẽ quẽ cõprehenderant, miſſum feciſſent, ac murũ demoliti eſſent, conceſſere ad theatrũ Dionyſiacũ, quod iuxta Munychiã eſt *intra Piræũ*, & [b] poſitis armis conciliũ habuerunt: & ex placito omniũ properè petẽtes vrbẽ, arma [c] in ſtatione depoſuerũt. Ad quos venerunt quidã à quadringentis, & alloquentes viritim, vt quẽque videbãt eſſe mitẽ, rogabãt, ſuadebántq; vt & ipſi quieſcerẽt, & alios quietos efficerent: [d] dicẽtes vt illa quinq; millia hominum nuncuparent, & in eorũ partẽ, quaten⁹ illorũ volũtas ferret, ipſos quadringẽtos, nequo modo ciuitatem perderẽt, néve hoſtibus obiectarẽt. His verbis, quæ & multa & multis inculcabãtur, multitudo armatorũ placatior quàm fuerat effecta eſt: maximéq; extimeſcẽs pro vniuerſa republica, cõſenſit vt ad certam diẽ conciliũ haberetur in æde Dionyſi, *hoc eſt Bacchi*, de cõcordia. Vbi verò ad ædẽ Bacchi vẽtũ eſt, & tã tũnon cõcio coacta erat, nũtiatur illas duas & quadraginta naues cũ Hegeſandrida à Megaris in Salaminẽ curſum tenere: ac nemo hac ex turba fuit qui non hoc ipſum eſſe exiſtimaret quod [e] olim à Therame ne & ab iis qui cũ eo erant, dicebatur, claſſem ad murũ iter habere,

b Sumptis armis. *Vel*, Accincti aut induti armis. *Vt ſit* ὁπλισθέντες. *nam ſchol. Gr. exponit* ὁπλισθέντες.

c *Vide annot.*

d Dicentes ipſos illa quinque millia cõſtituturos, & in eorum numero futuros eſſe aliquos ex ipſis quadringentis per vices, pro illorum quinque millium arbitrio. interea verò, *Vel, tantiſper autem dum id fieret*, ne ciuitas perd. &c.

e Iampridem.

A πενταχιλιλίων τῷ ὀνόματι, [a] μὴ αὐτίκρυς 293
δῆμον ὅστις βούλεται ἀρχὴν ὀνομάζῃ. [b] φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι, καὶ ὡς ἕνα εἰπών τις τὴ ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον σὺν πενταχιλιλίοις ἅτε εἰδότες, ὅτι μὴ ὄντας δήλους εἴη. ὁ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους, αὐτίκρις αὐ δῆμον ἡγούμενοι, ὁ δὲ αὖ ἀφανεῖς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθο-
B ρυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ πειραιεῖ ὁπλίτας τόν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες, καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες, [c] καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα, ἐξεκλησίασάν τε, καὶ δόξαν αὐλοῖς, οὗπερ εἰώθεσαν ἐς τὸ ἄγορ, καὶ ἔθεντο αὐτὰ ἐν τῷ ἀκαδημείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ἠρημμένοι, ὡς αὐλοῖς αὖθις αὐδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον οἷς ἴδοιεν αὐθεφτους
C ὄντας ἐς τὰ ὅπλα, αὐλούς τε ὑποχαλᾶν, [d] καὶ σὺν ἄλλοις τοιαῦτα τέχνη· λέγοντες, ὡς τε πενταχιλιλίους ἀποφανῶ, καὶ ἐκ τούτων [e] ἐν μέρει, ἢ αὖ τοῖς πενταχιλιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι· τέως ὅ τ' πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρῃ, μηδ' εἰς τοὺς πολεμίους καλέσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γεγενημένων, ἠπιώτερον ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα [f] τοὺς τῶν πολιτικοῦ. ξυνεχώρη-
D σάν τε ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ τοὺς ὁμονοίας. ὅπερ ὃ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία, καὶ ὅσοι ξυγκεκλεισμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἡγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴ σαλαμῖνα πλέουσαι. καὶ πᾶς τις τῶν ὁπλιτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θησεως καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες,

τῶν σωῆλθον ἐν Διονυσίῳ ἡ ἐκκλ.

τῶν τῶν πολλῶν ὁπλ.

---

a Μὴ αὐτίκρις δῆμον] καθ' ὑφρεσιν, ὅστις βούλεται τὸν δῆμον ἀρχὴν, μὴ αὐτίκρις ὀνομάζειν. ἔνιοι δὲ οὕτως ἐδέξαντο, ὅστις αὐτῷ ἐβούλετο ἀρχὴν, ἢ δημοκρατίας καταστασιν ὠνόμαζεν, ἀλλὰ πενταχιλίους, ὡς δ' αὐτὸς μεθέξων αὐτῆς. b Φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι] φοβούμενοι δηλαδὴ μή τις εἰπὼν ὅτι ὀλιγαρχίαν δημοκρατίας, ὡς ἕνα ὃς ὄδει τῶν πενταχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι ὄδει εἰς ἐκείνων, ἐκινδύνῳ γένηται. γ Τὸ δ' αὖ ἀφανεῖς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν] ἀδήλου δὲ φησὶν ὄντος ὅτι εἰσὶ πενταχιλίοι, φόβον παρασκευάσειν ἕτι δὲ ὑποψίαν τοῖς ἀθηναίοις πρὸς ἀλλήλους. ἑκατὸς γὰρ τὴν πόλας ὤφειλον τῶν πενταχιλίων εἶναι. δ Καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα] ὁπλισθέντες. ε Καὶ ἔθεντο αὐτῷ] ἤγουν ἀπέθεντο. ζ Καὶ τοῖς ἄλλοις παρασκεύειν] καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποχαλῶντας παρασκεύειν εἰς τοὺς πολεμίους. η Ἐν μέρει] ἦ ἐν, καὶ παρὰ μέρος τῶν πενταχιλίων. θ Περὶ δ' παντὸς πολιτικοῦ] ἦ ἐν, παρὰ τὸ πάσης πολιτείας. ι Ξυνεχώρησάν τε] ἤγουν συνέθεντο. ὡμολόγησαν.

καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπλωκέναι. ὁ δὲ Ἡγησανδρίδας τάχα μάλ' ἀπὸ ξυσκευασμοῦ λόγου τοῦ τε τῶν ἐπιδαυρίων ἐγγὺς καὶ τούτῃ αἰεὶ περιέφετο, εἰκὸς δὴ αὐτὸν καὶ τοῦτο παρόντα σασιασμὸν τῶν ἀθηναίων, διὰ ἐλπίδος ὡς καλὸν ἐς δέον προσηκόντως, τούτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, βυθοὺς δρόμῳ ἐς τὸν πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς δὴ ἰδίου πολέμου, μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐκ ἐκ παρασκευῆς ὡς λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς πρώρας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ σκάφας καθεῖλκον, οἱ δὲ ἵνες ὅτι τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος προβοήθουν. αἱ δὲ τῶν πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι τὸ σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ θορικοῦ τε καὶ πρασιῶν ὕστερον ἢ ἀφικνοῦνται ἐς ὠρωπόν. ἀθηναῖοι δὲ τάχος τε ἀξυσκροτήτοις πληρώμασιν αἰσχαδέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε σασιαζομένης, καὶ τοῦ μείζονος ἕνεκα βοηθῆσαι (εὔβοια γὰρ ἀπεκέκλειστο, ἀποκεκλεισμένης τῆς ἀττικῆς, πόντια ἐπ') πέμπουσι θυμόχαριν στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς ἐρέτριαν. ὧν ἀφικομένων, ξυνέβησαν τοῖς πρότερον ἐν εὐβοίᾳ οὖσιν, ἑξήκοντα καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἐπαλλάσσοντο. ὁ γὰρ Ἡγησανδρίδας, ἀρτιοπλοήσας ἐκ τοῦ ὠρωποῦ αὐτοῖς ἦγε τὰς ναῦς· διέχει δὲ μάλιστα ὁ ὠρωπὸς τῆς τῶν ἐρετριέων πόλεως, θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίοις. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι προσπολεμήσειν τοῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἰ· οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀείσιον ἐπισιτιζόμενοι, (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ παρασκευῆς τῶν ἐρετριέων) ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πλησιόντων φθάσαντες οἱ πολέμιοι παρεσπεσόντες, καὶ ἐξαναλῶσαι τοὺς ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς, ἐς τὸν ὠρωπὸν ἐκ τῆς ἐρετρίας ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτην δὴ παρασκευὴν οἱ ἀθηναῖοι ἀναχθέντες, καὶ ναυμαχήσαντες

A eóque vtiliter esse dirutum. Hegesandridas autem forsitan quidem ex cōposito iuxta Epidaurum atque illa circa loca versabatur: tamē credibile est, etiam propter præsentem Athenienſium seditionem, [a] affluente spe, si offerretur occasio, illic eum subſtitiſſe. Athenienſes, ea re ipſis nuntiata, citato curſu vniuerſi in Piræum contenderunt, tanquam [b] bellum domeſticum maius quàm hoſtile, nec longinquum, ſed ante portum eſſet. Itaque eorum alii naues quæ aderant ingrediuntur, alii alias deducūt, alii in muros qui pro faucibus portus ſunt, ſuppetias ferunt. At claſſis Peloponnenſium aduentās, ſuperato Sunio, tenuit inter Thoricum & Praſias, mox appulſa eſt ad Oropum. Athenienſes autē raptim & iis qui ad manus erant nautis vti coacti, vtpote ciuitate ſeditionibus laborāte, ac magno diſcrimini occurrere feſtinante (nā Eubœa eis [c] omnia erat, intercluſa Attica) mittunt Thymocharē ducē cum claſſe in Eretriam: quæ claſſis ſex & triginta nauium, cū iis quæ prius in Eubœa erant, vbi peruenit, coacta eſt protinus dimicare. nam Hegeſandridas iam pranſus ab Oropo claſſem ducebat. Abeſt autem Oropus ab vrbe Eretrienſi ſtadiis fere ſexaginta, tractu maris. Dum itaque ille infeſta veniret claſſe, Athenienſes properè ſuas naues conſcendunt; opinantes [d] ſibi milites iuxtà futuros. At illi cibaria in prandium mercabantur, non ex foro, ſed domeſticatim ex vltima vrbis parte. Nā nequid in foro vēderetur Eretrienſes proſpexerant: vt, dum cunctanter naues ingrederentur; ab hoſte præuenirentur: & ita illo ingruente, iſti vtcūque impletas naues educere cogerentur. Quinetiam ſignū ex Eretria hoſti ad Oropum ſuſtulere, quando mouere contra Athenienſes deberet. Tali Athenienſes apparatu prouecti, pugna

[a] Affulgente ſpe ſui opportuni aduentus.

[b] Schol. Gr. tollendo particulam ἤ, ſenſum efficere videtur contrarium, qui multo magis placet. De eo vide annot.

[c] Sic Gr. ad Verbum, pro Spes omnis eorū in Eubœa poſita erat. Vel, omne præſidium. Vide annot.

[d] Milites apud naues eſſe.

α Ἀπὸ ξυσκευασμοῦ λόγου] ἤτοι παρασκευασίας. β Διὰ ἐλπίδος] ἀφόρισον δηλονότι. γ Τούτῃ αἰεὶ ἔχειν] ἤγουν ἀπέχειν. δ Ἀπὸ τῶν πολεμίων] παρεμπεπτέον τὸν ἢ σύνδεσμον. ε Καὶ παρεβοήθουν] ἦσαν πεκυκλωσασαι. ζ Καὶ ἀξυσκροτήτοις] ἤγουν, ἑτοίμοις ναυσίν. η Ἀποκεκλεισμένης] ἀκ εἰσαγομένων δηλονότι καὶ θαλάσσαν τοῦ ὀλυμπείων. θ Θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα] ἤτοι, οἱ ἑξήκοντα στάδιοι πάντες θαλασσά εἰσιν. ι Ἐπισιτιζόμενοι] αὐτὶ τοῦ λαμβάνοντες. κ Ἀπὸ παρασκευῆς τῶν ἐρετριέων] αὐτὶ τοῦ, ἀπὸ γνώμης καὶ παρασκευῆς. λ Ὅπως σχολῇ πληρουμένων] ἤγουν, βραδέως πληρουμένων τῶν νεῶν.

supra

supra portũ Eretriensem cõmissa, tamẽ aliquãtisper restitere: deinde in fugã versos vsque ad littus insequutus est hostis. Quorũ quicunq; ad vrbẽ Eretriensem, vt amicã, cõfugerũt, indignissimè ab Eretriensibus interfecti sunt: qui verò in munitiones quas ipsi in Eretria tenebãt, incolumes fuere, itémq; nauiũ quæcunq; in Chalcidẽ peruenerũt. Pelopõnensis, duabus & viginti nauibus Atheniẽsiũ cum remige militéque captis, & captiuorũ aliis interfectis, aliis cõseruatis, trophæũ statuerũt. Neque multo post omnẽ Eubœã ad defectionẽ compulerũt, præter Oreũ, quod Athenienses ipsi tenebãt, [a] & alia circà loca cõposuerunt. Postquam hæc ad Eubœã gesta, Athenis nũtiata sunt, pauor eos [b] ad illã diẽ maximus circunstetit. Neq; enim accepta in Sicilia calamitas, etsi tunc ingẽs visa, neque quicquã aliud vnquã tanto terrori fuit: [c] vtpote quũ exercitus apud Samũ abesset, neq; aliæ adessent naues, neq; qui illas conscenderẽt, ipsis seditioſè diffidẽtibus, & incertũ quando inter se cõuenturis: tantũ eis calamitatis inciderat: Quia quũ & classis & Eubœa esset amissa, vnde plus quàm ex Attica emolumẽti perciperetur, quõnam modo nõ forent consternati? & eo quidẽ vehementius propter summam loci vicinitatẽ, né continuò victoria feroces ad vacuum nauiũ Piræũ appellerẽt: quos tãtumnon adesse suspicabantur: id quod illi, si audaciores fuissent, facilè fecissent. [d] Ex quo aut aggredientes vrbem, magis in seditionẽ concitassent ciuitatem: aut manendo obsedissent, cogentes ab Ionia classem, etsi aduersariam statui paucorum, tamen suis rebus domesticis atque vniuersæ ciuitati succurrere. Atque interea & Hellespontus, & Ionia, & insulæ, & omnia Eubœa tenus, & (vt sic dicam) omne Atheniensium imperium ipsis cessisset.

A ἐπὶ τὸ λιμένος τὸ Ἐρετριέων, ὀλίγον μὲν χρόνον χρόνου ὅμως καὶ αὐτόθεν· ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι, κατὰ διώκοντα ἐς τὴν χώραν, καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τὴν Ἐρετριέων ὡς φιλίαν κατέφυγον, χαλεπῶς ἔπαθον ἐκπεσόντες, φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, ἀφικνοῦνται, καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφίκοντο τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, ἐκράτησαν ἔτι. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον βοιωταί τε ἅπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν ὠρεοῦ (τοῦτο δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον) καὶ τἆλλα τὰ περὶ αὐτὸ κατέστησαντο. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Βοιωτίαν γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέσχη. ὅτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰ, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδὲν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν, οὐδὲ τῶν ἐξησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρραγέντες, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε, καὶ, τὸ μέγιστον, βοιωταὶ ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς ἀπτικῆς ὠφελοῦντο· πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μᾶλλόγε δ' αὐτοὶ καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβουν, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι, νενικηκότες, εὐθὺς σφῶν ὅπῃ πειραῖ ἔρημον ὄντα νεῶν πλῷεν· καὶ ὁσονοῦν ἤδη ὁρμίζον αὐτοὺς προσῆσαν· ὅσῳ αὖ, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν." καὶ διέγνωσαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν εἰ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἐπηνάγκασαν ἂν· καίτοι πολεμίας οὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι. καὶ ἐν τούτῳ ἑλλήσποντός τε ἂν ἐπῳ αὐτοῖς, καὶ Ἰωνία, καὶ αἱ νῆσοι, καὶ τὰ μέχρι Βοιωτίας, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα

294

a Et reliqua circa eius statum cõponebant.
b Omniũ ad eũ vsq; diẽ maximus.
c Quum enim illis hæc calamitas, ex amissione nauium, &, quod summum *malum* erat, Eubœæ (ex qua plus commodi quàm ex Attica percipiebant) eo tempore supereniſſet quo exercitus qui erat apud Samum, defecerat, & neque vllæ naues necqui eas conscenderẽt supererant: ipsíq; præterea inter se seditione laborabant, & incertum erat quando illa ad pugnam *vel conflictum* eruptura esset: nónne meritò consternati animis erant? *Vel, Nónne eos animo consternatos esse decebat? Vel, par erat?* Sedhoc potissimũ eos turbabat, & ex valde propinquo, si hostes ausuri essent, victoria potiti, continuò in ipsorũ Piræum nauibus vacuum tẽdere. Iám que tantumnon adesse, *&c. Potest autẽ δι' ἐγγυτάτου exponi clarius, ita vertendo,* Maximè autem turbabat eos metus huius mali sibi iam proximi, & sibi iamiã ab hostibus impẽdentis: quippe qui ausuri essent *&c. Q. d.* Quum cogitationem ab Eubœa ad malum sibi propius impẽdens conuertebãt.
d Maiorémque in vrbe seditionem excitassent, *Vel, Seditionémque aut dissidia in vrbe auxissent,* si eam manentes obsedissẽt, classémque ab Ionia, licet statui paucorum infestam, ad ferendas illis secum cognatione coniunctis & vniuersæ ciuitati suppetias venire coegissent.

a Πελεχίζονται] ἀθετίζονται. β Τὰ περὶ τὴν Βοιωτίαν γεγενημένα] ἤγουν, τὸ μήνυμα τῶν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ γεγενημένων.

γ Καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει] ἤγουν, ἐγγυτάτω ὄντων τῶν πολεμίων. δ Καὶ διέγνωσαν ἄν] ἤγουν, εἰς σάσιν ἐτέθεντο.

ε Καὶ ἐν τούτῳ ἑλλήσποντός τε ἂν ἐπῳ αὐτοῖς] λείπει, ὑπὸ λακεδαιμονίοις.

δὴ· οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ λακεδαιμόνιοι ἀθηναίοις πολλῶν δὲ ξυμφορώτατοι τοῖς πολεμοῦσιν ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διαφοροι γὰρ πλῆθος ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν θᾶσσον, ὀξεῖς, οἱ δὲ, βραδεῖς· καὶ οἱ μὲν, ὅτι χρήσιμοι, οἱ δὲ, ἀπολαυστοί, ἄλλως τε καὶ ναυτικὴν ἀρχὴν πλεῖστα ὠφέλησαν. ἔδειξαν δ' οἱ συρακούσιοι. μάλιστα γὰρ ὁμοιότατοι ὄντες τοῖς ἡγεμονικοῖς, ἄριστα καὶ τοῖς πολεμίοις. ὅτι δ' οὕτω τοῖς ἀθηναίοις οἱ ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ἄριστοι ἐπληρώσαν, καὶ ἐκκλησίαν σύνεδρον, μίαν μὲν βουλὴν τότε πρῶτον ἐς τὸν πύκνα καλουμένην, ὅθεν καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν· ἦν γὰρ καὶ τοῦτο τετρακοσίοις καταπαύσαντες, τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἰ δέ τινες αὐτῶν, ὁπόσοι καὶ ὅπλα παρέχονται. καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾶς ἀρχῆς· εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐλέγοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἐφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἆλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ ὃ τι μάλιστα δὴ τὸ πρῶτον χρόνον ὅτι γε ἐμοὶ δοκεῖν ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες. μετρία γάρ τις ἐγένετο ἐν τούτοις ὀλίγοις καὶ τοῖς πολλοῖς ξύγκρασις. καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων ἐνθυμήσεως τοῦτο πρῶτον ἀνῆκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι, καὶ πρός τε ἐκεῖνον καὶ πρὸς τὸ ἐν Σάμῳ στράτευμα πρέσβεις πέμψαντες, διεκελεύοντο αὐτοῖς πλεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν πρῶτοι Πείσανδρόν τε καὶ Ἀλεξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἐς τὴν δεκέλειαν. Ἀρίσταρχος δὲ αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας τινὰς τῶν βαρβαρωτάτων, ἐχώρει πρὸς τὴν οἰνόην· διὰ δὴ ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τὴν βοιωτίας τεῖχος. ἐπολιόρκουν δὴ αὐτὸ δέκα ξυμφοραὶ σφίσιν ἐκ τῆς οἰνόης ὁρμώμενοι ἀνδρῶν ἐκ δεκελείας ἀπαχωρησάντων. διαφθορεῖς δὲ οἱ κορίνθιοι, ἐβουλήθησαν προσκαλέσαντες τοὺς βοιωτούς.

A

B

C

D

ὁπόσοι καὶ ὅπλα

[a] Verùm non in hoc tantùm bello Lacedæmonii, sed in aliis etiã multis omnium hostiũ Athenienſibus vtiliſſimi extitere: qui, quòd plurimùm inter ſe morib[o] differẽtes eſſent, alii properi, alii cunctabundi, & alii manu prõpti, alii formidoloſi, præcipuè in gubernãda claſſe plurimũ Atheniẽſibus profuere. Quod maximè declarauere Syracuſani, qui cõcordes inter ſe præclariſſimè belligerauerunt. Ad hũc nuntiũ Atheniẽſes viginti tamẽ naues armauere, cõcionémq; coegere, vnã qui dẽ ſtatim, tũ primùm, in locũ quẽ vocant Pycna, vbi etiã alias cõſueuere: in qua cõcione quadringẽtis viris amotis, decreuerunt adminiſtrationem rerum quinq; millibus tradendã eſſe: ex eo autem numero eſſe quicunq; arma geſtarẽt. neque vllo pro magiſtratu mercedem accipere: ſi ſecus feciſſent, execrabiles eſſe. Sed & aliæ deinceps crebræ ſũt habitæ cõciones, in quibus & legũlatores, & alia ad rempublicã pertinentia cõſtituerunt. Atq; inter initia videntur mihi Athenienſes nõ parum cõmodè rẽpublicã adminiſtraſſe, inter vtranq; factionẽ paucorum & multitudinis, in vnũ redactã, egregio tẽperamento. [b] quæ res ex improbis factis quæ fiebãt, prima ſuſtinuit ciuitatẽ. Decreuerunt præterea Alcibiadẽ cæteróſq; qui cũ eo eſſent, reuocandos in patriam: & ad eum & milites qui cum eo in Samo eſſent, mittendum, iubentes vt ad adminiſtrandam rem publicam accederet. Inter hanc ſtãtim rerum mutationem, Piſander Alexicléſque cum ſuis, & qui præcipui erant è ſtatu paucorum, ſe in Deceleam ſubduxerunt. Solus autem ex eis Ariſtarchus (erat enim dux) ſumptis repente aliquot ſagittariis, qui erant barbariſſimi, ad OEnoen pergit, murum Athenienſium in Bœotiæ confiniis: quẽ Corinthii, propter ſuorum à Decelea ſe recipiẽtium cædes, quæ factæ fuerant ex OEnoe, obſidebant voluntarii quique, Bœotis accitis.

[a] Verùm non hîc tantùm Atheniẽſibus commodius fuit gerere bellũ aduerſus Lacedæmonios quàm vllos alios, ſed & alibi ſæpe. Quum enim moribus maximè differrent (vtpote quũ illi, celeres, hi, cũctatores: illi, ad res aggrediendas prõpti, hi, timidi eſſent, ac præſertim aduerſus eos qui claſſe potentes forent) valde proderant. Quod Syracuſani declararunt, qui quum iiſdem moribus prædíti fuerint, optimè ſe in bello *aduerſus illos* geſſerunt. *Vel, Optimè bellum aduerſus illos geſtum adminiſtrarunt.* Cæterùm ad hunc nuntium Athenienſ. &c.

[b] Quod primum in cauſa fuit vt ciuitas ex aduerſis rebus recrearetur. *Vel,* Quæ res prima ciuitatem afflictam erexit & recreauit.

α Ἄλλως τε καὶ ναυτικὴν ἀρχὴν] ἄλλως τε καὶ πειρῶνται ὄντες πρὸς θαλασσοκρατοῦντας. β Τοῦτο πρῶτον αὐτὴν ἔσχε τὴν πόλιν] κατὰ τοῦτο, αἰνεσθεῖσαν ἐποίησεν. γ Ἐπολιόρκουν δὴ αὐτό] ἐπολιόρκουν οἱ κορίνθιοι, προσκαλεσάμενοι τοὺς βοιωτούς, διαφθαρέντων αὐτῶν ὑπὸ ἀθηναίων ἐν τῇ οἰνόῃ ἐξελθόντων. ἀπεχώρουν δὲ ἐκ δεκελείας πρὸς οἰκίαν οἱ κορίνθιοι. πῶς οὖν ἡμφοῖς αὐτὴν πολιορκοῦσι τὴν δεκέλειαν κοινολογησάμενος ὁ Ἀρίσταρχος πρὸς τὴν οἰνόην.

Cum his habito colloquio Aristarchus seduxit eos qui erãt apud OEnoen, quòd diceret, quando quidẽ populares sui intra vrbem de cæteris rebus cum Lacedæmoniis transegissẽt, debere & ipsos eum locum tradere Bœotis. de hoc enim trãsigi. Cui vt duci fidem habentes illi (vtpote omnium rerũ ignari, quòd obsessi essẽt) sub pactione abierunt. Hunc in modum & Bœoti relictã OEnoẽ receperunt, & Athenis status paucorum seditióque cessauit.

A κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος, ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει πάλαι ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, καὶ ἐκείνους δεῖ βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ὅτι τούτοις γὰρ ξυμβεβάλοιτο. οἱ δέ, πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδέν, ἅτε τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑποσπονδοὶ ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ οἰνόην τε ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

¶ Per eadem huius æstatis tẽpora, Peloponnenses apud Miletum, quũ nemo eis stipẽdium numeraret, illorum quibus à Tissapherne mandatum erat dum contulit se in Aspendum, neq; classis Phœnicum, ac ne ipse quidem Tissapherines veniret, quúmque Philippus qui cum eo missus erat, ad Mindarũ nauarchum [a] scriberet classem nõ esse vẽturam, ídq; ipsum Hippocrates vir Spartiata (qui apud Phaselidem agebat) significaret, tunc intellexerunt se prorsus decipi à Tissapherne. Itaq; solicitante eos Pharnabazo, qui optabat, conducta ea classe, reliquas prouinciæ suæ vrbes compellere ad deficiendum ab Atheniẽsibus, quẽadmodum Tissaphernes, Mindarus, spe aliquid plus ab isto obtinendi, multa diligentia, præsentíque edicto, vt lateret hostem qui erat in Samo, soluens è Mileto tribus & septuaginta nauibus, petiit Hellespontum: quò prius per hanc eandem æstatẽ duodecim aliæ naues cõcesserant, & partem quandã Cherronesi incursionibus infestauerant. Sed tẽpestate vsus, ad Icarũ coactus est appellere. Vbi, propter difficultatem nauigandi, quinque séxve moratus dies, peruenit Chiũ. Quẽ à Mileto soluisse certior factus Thrasybulus, & ipse è Samo cũ quinque & quinquaginta nauibus proficiscitur, approperãs, ne ille præueniret in Hellespontũ. Cæterùm cognito apud Chium esse hostem, ratúsque illic subsessurum, speculatores quidem collocat in Lesbo, &

B ¶ Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφὴν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν [α] τῶν ἐπὶ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον πρῶτον ἐστράτευσαν, καὶ αἱ Φοινίσσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης πω ἦκον, ὅ, τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ, ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ὁ ἀνὴρ Ἱπποκράτης αὐτὸς ἀπαρτιάτης, καὶ ὧν ἐν Φασηλίδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες προσέσοιντο, πρῶτα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκάλεστο αὐτούς, καὶ ἰὼν πορεύεσθαι, "κομίσας ταῖς ναυσὶ, καὶ αὐτὸς ταῖς λοιπαῖς ἐπὶ [β] πόλεως τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι ὄψεσθαι ἀπ' αὐτοῦ· ὅτε δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ διαγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τελοῦσι καὶ ἑβδομήκοντα, ἔπλει ὅτι τὸν ἑλλήσποντον. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τοῦτο ἐκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐπέπλευσαν, καὶ τῆς Χερρονήσου τι μέρος [γ] κατέδραμον. ζημιωθεὶς δὲ αὐτέμων καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ [δ] τοῦ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας, ἀφικνεῖται ἐς Τῆλον. ὁ δὲ Θρασύλλος ἐκ τῆς Σάμου, ὅτι ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς "ναυσὶ πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν αὐτοῦ, σκοπιὰς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ

295

" κομίσαι δαι

" ναυσὶ δὲ δὶς ναυσὶ

[a] Scripsisset, itémque alius Hippocrates, vir Spartiata, qui apud Phaselidem erat, & naues non affuturas esse, & omnia turbari à Tissapherne, *vel, & Tissaphernem vebus vniuersis incõmodare*, præterea que Pharnabazum ipsos accersere, cupientem ipsum quoque, vbi naues accepisset, cæteras prouinciæ suæ vrbes ad deficiendum ab Atheniensibus compellere, quẽadmodum & Tissaphernes *fecisset*: ex qua re commodum se aliquod percepturum speraret: *quum, inquam, hæc illi scripsissent*, tum Mindarus, rebus suis pulchrè compositis, & imperata suis *vel indicta* subitò profectione, ne *eam* resciret hostis qui apud Samum erat, soluẽs è Mileto, &c.

α Τῶν ἐπὶ Τισσαφέρνους] τῶν κελευσθέντων δηλαδὴ ὑπὸ Τισσαφέρνους, ὅτε αὐτὸς εἰς Ἄσπενδον ἐστράτευε, τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων.

β Πόλεως τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς] τῶν ἐν τῇ ἑαυτοῦ δηλονότι ἀρχῇ, ὅσαι ἔτι ἦσαν ὑπὸ Ἀθηναίοις, πορεύσομαι ἰὼν ὁ Φαρνάβαζος ἀποστῆσαι αὐτῶν, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὰς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ. ἤλπιζε γὰρ ὁ Φαρνάβαζος τοῦτο γνωσόμενος πλέον τι ὄψεσθαι αὐτός.

γ Κατέδραμον] ἤγουν ἐλῄσαντο.

δ Καὶ νομίσας] ἤγουν μαθών.

ἐν τῇ αὐτιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα τοι κενοῖντο A αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν. αὐτὸς δὲ ἐς τὴν μηθυμναν τῶν δὲ πλοῦσας, ἀλφιτά τε καὶ τἄλλα ἐπιτήδεια τῶν δασκυάζειν ἐκέλευσεν, ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς λέσβου τοὺς ἐπιπλοις τῇ χίῳ ποιησόμενος, ἅμα δὲ ἔρεσὸς γὰρ τῆς λέσβου ἀφεξήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεῦσας, εἰ δυνατὸς εἴη, ἐξελεῖν. μηθυμναίων γὰρ οὐκ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, ξυλλεγέντες ἐκ τῆς κύμης παρασκευασάμενοι ἐπὶ πλοῖα ὡς πεντήκοντα, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθοφόρους, ξύμπαντας ὡς διακοσίους, Ἀναξάρχου θηβαίου τοῦ ξυγγενοῦς ἡγουμένου, παρεσκεύαζον παρόδῳ μηθύμνῃ· καὶ ἀποχρησάντες τῆς πείρας ἔπλεον ἐκ τῶν μυτιληνίων ἀθηναίων φρουρὰς παραλαβόντες, αὖθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες, καὶ ὑπὸ τὸ ἔρεσος κωμισθέντες, ἀφίστασι τὴν ἔρεσον. πλεῦσας δὲ ὧν ὁ Θρασύλλος ἐπ' αὐτὴν ναυσὶ διενοεῖτο παρασκολλῶ ποιήσασθαι. παρεφθακὼς δὲ αὐτὸς ἐκ τῆς σάμου, ὅτε ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὖθις ἔξοδος. ὑστερήσας δὲ, ὅτι τὴν ἔρεσον ἐλθὼν, ἐφώρμει. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἑλλησπόντου ἐς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀναχωρίζουσαι, καὶ μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο, ὡς κατὰ κέρος μηχαναῖς τε καὶ πάσῃ ἄλλῃ, ὡς δυνατὸν, ἐπὶ τὴν ἔρεσον. ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ, καὶ αἱ ἐκ τῆς χίου τῶν πελοποννησίων νῆες, ἔτη πεντήκοντα δυσὶν ἡμέραις, καὶ λαβόντες τῶν παρὰ τῶν χίων πρὸς τεσσαρακοσὰς ἕκαστος χίας, τῇ τρίτῃ ἀπὸ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς χίου πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ ἐρεσῷ ναυσὶν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν λέσβον ἔχοντες, ἔπλεον ὅτι τάχιστα ἠπείρου. καὶ παρασκολλόντες τῆς φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν κρατερείοις λιμένα, καὶ ἀριστοποιησάμενοι, τῶν δὲ πλεύσαντες τὴν κύμαιαν ἀπονοστοῦσιν ἐκ τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ αὐτιπέρας τῆς μυτιλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς πλεύσαντες, καὶ

in continente opposita, [a]ne se lateret ille, si moueretur: ipse cum reliqua classe Methymnam profectus, [b]farinã hordeaceam atq; alia opportuna apparari iubet, tãquã è Lesbo Chium petiturus, si diutius illic moraretur hostis. Et simul volebat in Eresum nauigare, (defecerat enim Eresus à Lesbo) [c]recepturus eam si posset. Nã Methymnæi exules non è post remis, sumptis è Cuma quinquaginta ferme armatis [d]arctissima familiaritate coniunctis, & è continente aliis mercede cõductis, cunctis ad trecentos, Anaxarcho Thebano ob cognationẽ duce delecto, primùm adorti fuerant Methymnam: quod irritum fuit inceptum, propter præsidiũ Athenienſe, quod è Mitylena aduenies, cõmissa pugna, rursus eos extra vrbem eiecerat. [e]Verùm recepti per montem, Eresum ad defectionem cõpulerãt. Aduersus hãc igitur cum tota classe aduenies Thrasyllus, de aggredienda cogitabat. Sed eodem anteuerterat Thrasybulus cum quinq; nauibus è Samo, dũ ei de hoc exulum traiectu allatũ esset. [f]Post quẽ Thrasyllus quum appulisset ad Eresum, stationem habebat. Accesserẽ præterea duæ naues ex Hellesponto domum remeantes, & Methymnæ: adeo vt in vniuersum adessent naues numero septem & septuaginta. [g]Quarum nauales copiæ & machinas & omnis generis oppugnationes præparabant, ad Eresum expugnandam, si possent. Interea Mindarus cum classe Peloponnensi biduo re frumentaria comparata ex Chio, ac datis à populo Chio ternis & quadraginta nummis Chiis in singulos, tertio die illinc vela in altum dedere, ne in naues quæ ad Eresum stabant inciderent: & à sinistra Lesbum habentes, per pelagus in continentem peruenere, subeuntes portum qui est in Crateriis terræ Phocaidis. Vbi postquam pransi sunt, præterueeti oram Cumanam, cœnauere in Arginussis quæ sunt in continente, aduersus Mitylenen. Vnde multa nocte proficiscentes,

a Ne se latarent illæ naues, siquò se mouerẽt. *Id est*, Ne vsquam se inscio abirent.

b Farinam & cætera ad victum necessaria. *Vel*, Et reliquum commeatum.

c *Valla fortasse scripserat* erepturus.

d In societatem ascitis.

e Verùm facto per mõtem itinere.

f *Videtur* ὑστερήσας *ad Thrasybulum referri, quẽ aiunt, licet* παραφιγμένον, *tamen* ὑστερῆσαι. *Alioqui repetendũ fuerat Thrasylli nomen post* ὑστερήσας. *Neque enim hic parentheſi commodum esse locum puto, quæ incipiat à* παραφιγμένος *& desinat in* δέξασθαι.

g E quibus nauibus quum milites sumpsissent, se præparabant ad expugn. *&c. Ita schol. Vide annot.*

α Ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται] ἤγουν, ἢν ἐν τῇ χίῳ διατριβῆς τὸ Μινδάρου.

β Ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο] ἀφ' ὧν δηλαδὴ τῶν ἐν τοῖς στρατώταις πα

γ Χίας] ἀργύρια νομίσματα ἐπιχώρια.

quum venissent in Harmatũtem, A quæ est eregione Methymnæ in continente, sumpto raptim prandio, prætereuntes Lectum & Larissam & Hamaxitum & alia circà loca, perueniunt in Rhœtium, quod iam est Hellespontí, * media nocte in diluculum declinante: quarum nonnullæ tenuerũt ad Sigeum, atque ad alia circà littora, Athenienses qui apud Sestum erãt cum duodeuiginti nauibus, vbi conspexere & ex speculis ignes qui ipsis pro signo fiebant, & frequẽtes in hostico B pyras repentè collucere, intellexerunt ingressos esse Peloponnenses: & hac ipsa nocte quantum maturare potuerunt, subeuntes Cherronesum, nauigarunt in Elæuntem, volentes hostilem classem in apertum mare vitare. Et eas quidem sedecim naues quæ ad Abydũ erant, latuere, quanuis præmonitas à socia quæ aduenìebat classe vt exitũ Athenienſium nauiũ obseruarent: cæterùm sub ipsum statim diluculum in conspectum venerunt classes Mindari, & eueſtigio fugæ se mandarunt. Neque tamen omnes fugam occuparunt, sed quæ plures erant, in continentem & in Lemnum effugerunt: quatuor in cursu postremæ prope Elæuntem circumuẽtæ sunt: vna cum ipsis propugnatoribus impacta iuxta delubrum Protesilai, duæ sine propugnatoribus, vna vacua iuxta Imbrum combusta. Post hæc coniunctis ex Abydo aliisque nauibus sex & octoginta, vniuersæ hoc ipso die oppugnauere Elæuntem: quæ quũ ad deditionem compelli non posset, petierunt Abydum. Athenienses clam se non discessuram hostiũ classem opinantes, per otium Eresi mœnia oppugnabant: sed vbi cognouere speculatores fuisse frustratos, relicta protinus oppugnatione, in Hellespontum suppetias iere: duásque Peloponnensium naues, quæ in persequendis ferocius hostibus in pelagus euectæ, inciderãt in eos, exceperunt. Postero die

* Ante mediam noctem.

ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἐρματοῦντα κατὰ μεσημβρινὴν μηδύμνης, ἀειροποιησάμενοι, ἅμα παλαιὸν ἀπὸ πλεύσαντες λέκτον καὶ λάρισαν καὶ ἅμαξιτὸν, καὶ τὰ τούτῳ χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς ῥοίτιον ἤδη τοῦ ἑλλησπόντου, ὡς πρὸς τέταρτον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ' αἱ τῶν νεῶν καὶ ἐς σίγειον κατῆραν, καὶ ἄλλοσε τῶν τούτῳ χωρίων. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐν τῇ σηστῷ δυοῖν δεούσας εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐλοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμηνον, καὶ ἠφάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φαινόμενα, ἔγνωσαν ὅτι ἐς πλοίοισιν ⓐ πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς τούτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ἐκπλώσαντες τῇ χερρονήσῳ, πρέπλεον ἐπ' ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλῦσαι ἐς τὸν ὑρυχώρειαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. ⓒ τὰς μὲν οὖν ἀβύδῳ ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, τοῦ φρουροῦντος φυλακῆς ὦ φιλίῳ ὑπόπλῳ, ὅπως αὐτῶν ᵝ ἀνάκως ἔξουσιν, ἵν' ὀκπλέωσι· τὰς δ' μὲν τὸ μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ καταδύντες, τὸ δίωξιν βύβλους ποιούμενοι, ὑ φθάνουσι πᾶσαι, δὴ αἱ μὲν πλείους ὑπὸ τῆς ἠπείρου ⓒ λήμνου διέφυγον, τέτταρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕστατα πλέουσαι, κατὰ λάμψακον τοῦ ἐλαιοῦντα. καὶ μίαν μὲν, ἐποκείλασα κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου, αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δ' ἑτέρας, αὖθις τῶν ἀνδρῶν· τὰ δὲ μίαν κενὴν τῇ ἴμβρῳ κενὴν καταλαμβάνουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ ἀβύδου ξυμμιγείσας καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσας ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες ἐλαιοῦντα τούτῳ τῷ ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς ἄβυδον. ⓓ δὲ ἀθηναῖοι, ψευσθέντες τῶν σκηπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸ πάλαι τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ἤκουσαν, βύβλους ἀπολιπόντες τὴν ἔρεσον, κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν πελοποννησίων αἰροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε ὠθοῦντο ἐν τῇ διώξει ἀπαράσας, ἐξέπεσον αὐλοῖς· καὶ ἡμέρᾳ ὑστέρᾳ ἀφικόμενοι,

ἐς ἑρματοῦντα

296

α Ἐκπλῦσαι ἐς τὸν ὑρυχώρειαν] αἰτ τὸ, ὀκπλύσαντες διαφυλάττειν. β Ἀνάκως ἔξουσιν, ἵν' ὀκπλέωσι] τὸ μὲν ἀνάκως αἰτ τοῦ προνοητικῶς καὶ φυλακτικῶς· ὁ δὲ νοῦς, οἱ ἀθηναῖοι ὀ τὰς ἑκκαίδεκα ναυσὶν ἔλαθον τοὺς ὀν ἀβύδῳ πελοποννησίους τοὺς ἀθηναίους φυλάττοντας, καίτοι προειρημένου τοῖς ὀν τῇ ἀβύδῳ ὑπὸ τοῦ φιλίου ὑπόπλου (τυτέστιν, ὑπὸ τοῦ σόλου τοῦ μετὰ μινδάρου) ὅπως προφυλάττωσι τοὺς ἀθηναίους, ὑπὲρ τοῦ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ὀκπλύσαντας.

ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ ταῦτα ἐκ τῆς A in Elæuntē peruenere: vbi ſtationē habentes, quæcunq; ex Imbro diffugerāt naues receperunt, & quinque dies in apparatu pugnæ naualis cōſumpſerunt. Poſt quos dies hunc in modum pugnatū eſt: [a] Atheniēſis claſſis inſtructa in cornua, Seſtū verſus terram legebat. Eius aduentu percepto, Peloponnenſis claſſis & ipſa obuiam ex Abydo procedit. Atq; vbi animaduertunt ad pugnandum iri, vtriq; cornua exporrexerè: Lacedæmonii quidē ab Abydo vſq; ad Dardanum, nauibus octo & ſexaginta, quarum dextrum cornu tenebāt Syracuſani, alterum, vbi erāt velociſſimæ quinq; naues, ipſe Mindarus: Athenienſes autem Cherroneſum verſus, ab Idaco vſq; ad Arrhiana, nauibus ſex & octoginta: quorū ſiniſtrum cornu Thraſyllus regebat, dextrum Thraſybulus, cæteri duces aſſignato quiſq; loco. Et maturauere Peloponnenſes priores cōfligere, vt ſiniſtro ſuo dextrum Athenienſium cornu intercluderēt facultate extrinſecus prodeundi, ſi poſſent, medium verò ad terrā repellerent nō procul diſtātē. Quo animaduerſo, Atheniēſes qua parte ſtatuerant ipſos intercludere aduerſarii, eadē perrumpebāt, euectíq; nauigatione præſtabant: ſiniſtrum autē cornu iāpromōtorium exceſſerat quod vocāt Canis ſepulcrum. Quo facto, medium claſſis inualidis ac diſſipatis nauibus cōſtabat, & præterea minus plenis: locúſque circa Canis ſepulcrum habebat acutum & angularem ambitum, ita vt ea quæ ſupra illum fiebāt, extra cōſpectum horum eſſēt. Huc igitur Peloponnenſes inuecti, propellunt vſque in ſiccum Atheniēſes: & quū forent prælio ſuperiores, in terram deſiliunt. Neque verò huic mediæ claſſi ſuccurrere poterant, aut à dextro, qui cum Thraſybulo erant, propter multitudinem nauiū in ipſos ingruētium: aut à ſiniſtro, qui cum Thraſyllo, propter promontorium Canis ſepulcrum. quo interiecto, hæc res oculis illorum ſubiecta non erat,

[a] *De tota hac naualī pugna vide annot.*

ὁρμίζονται ἐς τὸν ἐλαιοῦντα, καὶ ταῦτα ἐκ τῆς ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται· καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας προεσκευάζοντο. μετὰ δὲ τοῦτο ἀνάγονται ἐπὶ ναυμαχίαν τῷδε τῷ τρόπῳ. ④ ἀθηναῖοι μὲν γὰρ ἔπλεον ὅτι κέρως ἐξ ἀρίθμου πρὸς αὐτοὺς τοῦ ἑνός· οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἀπὸ ἀβύδου, αὐτανήγων ἐς ἀυλίδα καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτειναν τὸ κέρας, οἱ μὲν ἀθηναῖοι ὡς ἐπὶ τὸ χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ ἰδάκου μέχρι ἀρριανῶν, νῆες ἑξ καὶ ὀγδοήκοντα· οἱ δ' αὖ πελοποννήσιοι, ὡσαύτως ἀπὸ ἀβύδου μέχρι δαρδάνου, νῆες ὀκτὼ ἐς ἑξήκοντα. κέρας μὲν οὖν τοῖς μὲν πελοποννησίοις εἶχεν, ὃ μὲν δεξιὸν συνεχούσιοι, ὃ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος, καὶ τὰς νεὼς αἱ ἄριστα πλέουσαι· ἀθηναίοις δὲ ὃ μὲν ἀριστερὸν Θρασύλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος ὃ δεξιόν· οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν πελοποννησίων προτέρων ξυμμίξαι, καὶ κατὰ μὲν ὃ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων ὑπερφέροντες αὐλίδι τῷ ὠνούμῳ, ἀποκλῄσαι τὸ ἔξω αὐλὶς ἐκ πλοῦ, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον, ἐξώσαι πρὸς τὴν γῆν, οὐκ ἐχούσας ὅσον, οἱ ἀθηναῖοι γνόντες, ἢ μὲν ἐβούλοντο ἀποφέρεσθαι αὐλὶς οἱ ἐναντίοι, αὐτεπεξῆγον, καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ· ὃ δ' ὠνούμενον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν, ἣ κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, διὰ τοῦ ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμένοις ταῖς ναυσὶ καθίσαντο, ἅμα τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ ὅ χωρίον τὸ τοῦ κυνὸς σῆμα ὀξὺ ἐξαίρον καὶ γωνιῶδη τὴν περίβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κατόπτα εἶναι. προσπεσόντες οὖν οἱ πελοποννήσιοι τῷ μέσῳ, διέκοψάν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περιόντες. ἀμφοῖν γὰρ τοῖν μέσῳ ὄντοιν οἱ περὶ ⑤ Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδιώκοντο, ὅθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύλλον ἀπὸ τοῦ ὠνούμου. ἀφανές τε γὰρ ἦν τὴν ἄκραν ὁ κυνὸς σῆμα,

[a] Ἐπιγομένων δὲ τῶν πελοποννησίων] αἰτῶ τῶ, ἠπείγοντο οἱ πελοποννήσιοι πρότερον συμμίξαι. [b] Πρότερον ξυμμίξαι]ἤγουν, συμπεσεῖν. συρράξαι. [c] Ὑπερεβεβλήκει]ὑπερέδραμε. [d] Τῷ ἔργῳ πολὺ περιόντες]ἤγουν περιγιγνόμενοι. [e] Τῶν ἐπικειμένων νεῶν]ἤγουν, τῶν ἐπιπλεουσῶν νεῶν.

qui præsertim ab acie Syracusanarum aliarúmque non pauciorum nauium vrgebantur: donec Peloponnenses, dum victoria freti, securè alibi aliam insequerentur nauem, cœperunt quadam sui parte ordines soluere. Quod animaduertentes Thrasybulus cum suis, omissa iam contentione circumagendi cornu, conuersi protinus in eas à quibus cohibebantur, repellunt atque in fugam vertunt: naeíque partem classis hostilis quæ vicerat, palatam feriunt, & earum plerisque etiam sine pugna terrorem inferunt. Syracusani quoque, qui & ipsi iam cedebant iis qui cum Thrasyllo erant, eo magis dedere se in fugam vbi alios etiam fugere viderunt. Postquam terga data sunt, & Peloponnenses fugerunt primùm ad flumen Pydium præcipuè, deinde Abydum, paucas quidem cepere naues Athenienses, quoniam angustiæ Hellespontí breuia hostibus effugia præbebant: sed opportunissimam hanc naualis prælii obtinuere victoriam. quippe extimescentes[a] tunc Peloponnensium classem, [b]propter calamitates, cùm proximam, tum illam in Sicilia acceptam, desierunt [c]& seipsos obiurgare, & hostes iam in re nautica magnificare. De quibus has naues cepere, Chiorum, octo: Corinthiorum, quinque: Ambraciotarum & Bœotorum, binas: Leucadiorum & Lacedæmoniorum & Syracusanorum & Pellenensium, singulas. Ex suis autem quindecim amiserunt. Ac posito super promontorium vbi Canis sepulcrum est, trophæo, [d]attractísque naufragiis, & mortuis ex fœdere hosti redditis, nuntium Athenas victoriæ triremi miserunt. Quæ nauis vbi peruenit, audita illi felicitate sibi insperata, propter clades quæ & circa Eubœam & per seditionem iam contigerant, vehementer animo confirmati sunt, arbitrantes posse res suas, si impigrè anniterentur, euadere superiores.

A Ἅμα οἱ συμαχούσιοι, καὶ οἱ ἀμφὶ Θρασύλλον οὐκ ἐλάσσους ὄντες τεταγμένοι, εἶργον αὐτούς· πρὶν δὴ οἱ Πελοποννήσιοι ἀφ' οὗ τὸ κερατίσασθαι ἄδηλον ἦν, ἄλλοι ἄλλῃ νεῶν διώκειν, ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότερον ἐμβάλλειν. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον καὶ ὅτι σφίσι ναῦς ἐπεγίγνοντο, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τῷ κέρᾳ; καὶ ἐπορμασάμενοι, βιαίως ἠμύνοντό τε καὶ τρέπουσι καὶ τὰς τῶν νικησάντων τῶν Πελοποννησίων μέρος ἐπιπλαβόντες πεπλανημένας, ἐκπίπτουσί τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίσασιν. οἵ τε συμαχόμενοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ Θρασύλλον ἐνδεδωκότες, καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ὅπερ καὶ τοὺς ἄλλους ἐώρων. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς Πύδιον μάλιστα ποταμόν τε πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρέσχε) τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικρατεστάτην ἔθεντο. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν, ἀφ' οὗ τε τὰ κατὰ Σικελίαν ξυμφορὰν ἀπηλλάγησάν τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ παρεμέμφοντο, καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους τοῦ ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι, Χίας μὲν ὀκτώ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιωτίδας δὲ δύο, καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληναίων, μίαν ἑκάστων· αὐτῶν δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. στήσαντες δ' Ἕλληνικὸν ὅτι τῇ ἄκρᾳ τοῦ κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέπλευσαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δ', ἀφικομένης τῆς νεώς, καὶ αὐέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες, ὅτι τε τοὺς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφορᾷ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον πολὺ ἐπερρώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πρόσφορα, ὧν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, πρεσβεύεσθαι.

a Antea. *Vel*, Ad eum vsque diem.
b Cùm propter clades paulatim *acceptas*, tum etiá propter calamitatem quæ in Sicilia contigerat.
c Et de seipsis cõqueri. *Vel*, Seipsos accusare, *tãquam videlicet non satis fortiter vel prudenter in bello se gerentes. q.d. Non amplius eos sua in bellis nauali bus industria pœnituit.*
d Et sibi vendicatis naufragiis. *sequẽtur schol. Gr. qui* προσαγαγόμενοι *exponit* ἰδιωσάμενοι. *Vide annot.*

α Ἀπακτότεροι ἠρέσθαι] ἤγουν, μὴ ὅπη τάξει προϊέμενοι. β Ταὶ ὅτι σφίσι] ναῦς ἐπεχούσας. γ Ἐπιπλαβόντες πεπλανημένας] ἤγουν ἐφεδρεύουσας. δ Προσαγαγόμενοι] ἤγουν ἰδιωσάμενοι.

297

μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὕστερον ἀπὸ τοῦ A
ἀπουδῶν ἐπισκευασάμενοι τὰς ναῦς οἱ ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι, ἔπεπλεον ὅτι κύζικον ἀφεστήκει· καὶ κατιδόντες κατὰ ἁρπάγιον καὶ πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας, ὅτι πλεύσαντες, καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ὅτι τὴν κύζικον ἀτείχιστον ὕσαν, ἐπεσήγαγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσε δὲ ἐν τούτῳ καὶ ⓐ πελοποννήσιοι ἐκ τοῦ ἀβύδου ὅτι τὸν ἐλαιοῦντα, καὶ τὰ σφετέρων νεῶν· ἦν δὲ καὶ πλείω τῶν ὅσας ἦσαν ὑμῖν ἐκόμισαντο, τὰς μὲν ἄλλας ἐλάχιστοι κατέκαυσαν, καὶ ἐς τὴν βοιωτίαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην καὶ Ἐπικλέα χρημάτων τὰς τὰς ἐκεῖθεν ναῦς. ¶ Κατέπλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης τὰς περὶ Κῦνον καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τοῦ καύνου ἐκ Φασήλιδος ἐς τὴν σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τὰς τε φοινίσσας ναῦς ἀπωτρέψαι πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ὀγδοήκοντα πρὸς αἷς εἶχεν, ἀλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε, καὶ κῶν ἐτείχιζε. ταῦτα δὲ πράξας, ἄρχοντας ἐν τῇ κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς μιλήτου ἐς τὸν ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, ᵇ αἰολεῦσιν ἀνδράσι B C D
ἐπαγαγὼν ἤλαυνεν ὅτι τοὺς ἴωνας ὄντων ἐν τῶν πελοποννησίων ἐν τῷ ἑλλησπόντῳ, αὐτόμυδριοι (εἰσὶ δὲ ἀποικοι) ὁμαχομισάμυδριοι ἐκ τῆς ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς ἴδης τὸ ὄρος ὁπλίσας, ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ἐκ τοῦ ᵇ ἀσάκου τὸ πέρσου Τισσαφέρνους ὑπάρχου ἀδικούμενοι, ὅσῳ καὶ δηλίους τοὺς ἀτραμύττιον οἰκήσαντας, ὅτε ὑπ' ἀθηναίων δῆλα καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν ποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγείλας γραπταὶ αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ,

Quarto autem quàm pugnatum est die, refectis properanter apud Sestum nauibus, Athenienses in Cyzicum nauigabant, quæ ab ipsis defecerat: conspicatique ad Harpagium & Priapum octo profectas è Byzantio, aggressi sunt: ac superatis prælio qui in terra erant, illas intercepere: & perlati Cyzicum muris carentem, iterum receperunt, illincque pecunias exegerunt. Peloponnenses interea profecti ex Abydo in Elæuntem, ex suis nauibus captiuis quæcunque integræ erant, acceperunt: (nam cæteras Elæuntii concremarant) & in Eubœam Hippocratem & Epiclem ad afferendas illinc alias miserunt. ¶Per hæc eadem tempora Alcibiades [a] tredecim cum nauibus è Cauno & Phaselide Samum remeauit, nuntians se naues Phœnicum auertisse, ne ad Peloponnenses irent, & fecisse Tissaphernem in Athenienſium beneuolentiam propensiorem quàm fuisset. Is, instructis præter eas quas habebat, nouem nauibus, ab Halicarnasseis ingentem pecuniam exegit, & Con muro concluſit. Quo perfecto, magistratibúsque illic constitutis, Samum iam sub autumnum rediit. Et Tissaphernes, cognito classem Peloponnensem è Mileto in Hellespontum profectam, soluens ex Aspendo, properauit in Ioniam. Dúmque Peloponnenses apud Hellespontum agitant, Antandrii (sunt autem AEoles) assumptos ex Abydo armatos terrestri per Idam montem itinere introduxerunt in vrbem, quòd scilicet iniuria afficerentur ab Arsaco Persa Tissaphernis præfecto: qui Delios quoque (qui ab Athenienſibus per causã lustrationis Deli illinc eiecti, in Atramyttiũ commigrarant) dissimulato occulto odio, quum optimatibus eorum amicitiæ ac societatis specie expeditionem indixisset, eduxerat,

[a] Cum tredecim illis nauibus, *cum quibus Alcibiades profectum illũ esse, suprà commemorauit.*

ⓐ ἔπλευσε
ᵇ αἰολεῦσιν ἀνδράσι
ᵇ τῆς ἰωνίας.
ᵇ ἀρσάκου

α Προσηγάγοντο πάλιν] ἤγουν ἐδουλώσαντο. β Ἀπέπεμψαν] οἱ πελοποννήσιοι δηλονότι. γ Πολλὰ χρήματα ἐξέπραξεν] ἀπῄτησεν. δ Ἀναλαβόντες ἤλαυνεν] ἤγουν ἐπαναστρέψας. ε Παρεσκομισάμυδροι ἐκ τῆς ἀβύδου] ἤγουν, λεληθότως καὶ ἔξω τῆς προκειμένης ὁδοῦ ἀγαγόντες. δῆλον δὲ ὅτι ὅτι διὰ τῶν ὀρῶν ἐπορεύθησαν ὅτι διὰ τοῦ ὄρους, δηλονότι δὲ ὁδοῦ ἀτείχιστου καὶ ἀσωμήτους.

& obſeruato dum illi pranderent, circundata ſuorum manu, iaculis eos confixerat. Qua de re Antādrii illum formidantes, nequid in ſe ali quando ſæuiretur, & alioqui quòd alia quæ ab eodem imponebantur ferre non poſſent, præſidium eius eiecere ex arce. Quo etiam Peloponnenſium facto Tiſſaphernes (præter illa in Mileto & in Cnido, vnde etiam fuerant deiecta præſidia eius) exiſtimans inſigni ſe affectum eſſe contumelia, ac veritus nequid amplius læderetur: ad hæc, ægrè ferens ſi Pharnabazus minore & ſumptu & tempore magis proficeret aduerſus Athenienſes conductis Peloponnenſibus, ſtatuit ad eos ire in Helleſpontum, daturus crimini quæ geſſiſſent apud Antandrum: & crimina ſua cùm alia, tum verò de nauibus Phœnicum, quamaccommodatiſſimè purgaturus. Et quum Epheſum primùm veniſſet, Dianæ ſacrificium fecit. Dum hyems æſtatem hanc inſequuta finiet, primus quoque ac viceſimus annus finiet.

A τηρήσας ἅρισ τοι σι μβρότους, καὶ τοξεύσας τοὺς ἑαυτοῦ, κατεκόντισε. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν δι' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἔρξειν μήποτε καὶ τοξεύσας τι τῶν ἐμῶν μήσῃ, καὶ ἄλλα ὁπόσα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἠδυνάατο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισσαφέρνης, ἀγαθόμενος καὶ τοῦτο τῶν πελοποννησίων ὃ ἔρξαν, καὶ ὃ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπολιόρκεσθαι οἱ φρουροὶ)

B ἀβλαβέλῃ δαί τε νομίσας αὐτῷ σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἔτι ὁ Φαρνάβαζος ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτοῦ, κατορθώσῃ τι μᾶλλον τοῦ πρὸς τοὺς ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοήθη πρὸς αὐτοὺς ὅτι τάχιστα ἐς τὸν ἑλλήσποντον, ὅπως μέμψηταί τε τῷ περὶ τὴν αὐτόθι ναυτικὸν γεγυμνασμένων, καὶ τὰς Δημολάς, καὶ περὶ τὸ φοινίσσων νεὼν καὶ τῶν ἄλλων ὡς διαπεπέρασται ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς ἔ-

C φεσον, θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. ὅτε μὲν ὁ μὲν τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἐν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.

ἐπὶ ἔτι ἐλάσσωσι,

Δημολάς ἀπώσηται, καὶ περὶ

Aptius futurũ videtur Quũ *quàm* Dum: *& Vallam ita ſcripſiſſe credibile eſt.*

α Κατεκόντισεν] ἤγουν, διέσφαξε δι' ἀκοντίων. β Διαβεβλῆθαί τε] ὑβρεσθῶσι. γ Καὶ τὰς Δημολάς] λείπει τὸ ἀπώσηται.

ΤΕΛΟΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΩΝ Ο Θευκυδίδης τῇ ἑαυτοῦ ἱστορίᾳ παρεμβάλλει δημηγοριῶν, καὶ ἀπονδῶν καὶ σπονδῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐπιστολῶν σεσημειωμένος τε καὶ τῶν δημηγορησάντων, τῶν ἐπιστολογράφων ὀνόματα.

INDEX ORATIOnum, siue concionum, fœderum seu pactionum, epistolarúmque, Thucydidis historiæ insertarũ: per nomina eorũ qui autores illarũ fuerunt.

A

Ἀθηναγόρου δημηγορία πρὸς συρακοσίους Pag. 436

Ἀθηναίων δημηγορία πρὸς πελοποννησίους 36

Ἀθηναίων δημηγορία πρὸς λακεδαιμονίους 48

Ἀθηναίων πρέσβεων πρὸς τοὺς μηλίους, καὶ τῶν μηλίων ξυνέδρων πρὸς αὐτοὺς ἀμοιβαῖοι λόγοι 400,401,402,403, 404,405,406,407,408

Ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων ξυμμαχία 358

Ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων σπονδαὶ 355

Ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων ἐκεχειρία 329

Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων σπονδαὶ 375

τοῦ τῶν Ἀθηναίων κήρυκος λόγοι πρὸς τοὺς βοιωτοὺς, ἀποκρινομένου τοῖς τοῦ βοιωτίου κήρυκος λόγοις 318

Ἀλκιβιάδου παραίνεσις πρὸς ἀθηναίους 420

Ἀλκιβιάδου δημηγορία πρὸς λακεδαιμονίους 472

Ἀργείων καὶ λακεδαιμονίων ξυμμαχία 395

Ἀρχιδάμου δημηγορία πρὸς λακεδαιμονίους 53

Ἀρχιδάμου δημηγορία πρὸς τοὺς στρατηγοὺς 107

Ἀρχιδάμου ἀποκρισις πρὸς τοὺς τῶν πλαταιέων πρέσβεις 148

Ἀρχιδάμου διαμαρτυρία κατὰ τῶν πλαταιέων 149

A

Athenagoræ oratio ad Syracusanos.

Athenienſium oratio ad Peloponnenſes.

Athenienſium oratio ad Lacedæmonios.

Athenienſium legatorum cum Meliis, & Meliorum ſenatorum cum ipſis alterni ſermones.

Athenienſium & Lacedæmoniorum ſocietas.

Athenienſium & Lacedæmoniorum fœdera.

Athenienſium & Lacedæmoniorum inducię.

Athenienſium & Argiuorum fœdera.

Athenienſium caduceatoris verba apud Bœtos, quibus reſpondet iis quæ à caduceatore Bœotorum habita fuerunt.

Alcibiadis oratio ad Athenienſes.

Alcibiadis oratio ad Lacedæmonios.

Argiuorum & Lacedæmoniorum ſocietas.

Archidami oratio ad Lacedæmonios.

Archidami oratio ad belli duces.

Archidami reſponſio ad Platæenſium legatos.

Archidami conteſtatio aduerſus Platæenſes.

B

τῶν τῶν Βοιωτῶν κήρυκος λόγοι πρὸς τοὺς τῶν βοιωτῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους, καὶ τοῦ τῶν ἀθηναίων ἀποκρισις πρὸς τοὺς βοιωτούς 317

Βρασίδου παραχέλευσις πρὸς ἀκανθίους 308

Βρασίδου δημηγορία πρὸς τορωναίους 327

Βρασίδου δημηγορία πρὸς σκιωναίους 331,332

Βρασίδου παραχέλευσις πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας 335

B

Bœotorum caduceatoris verba à Bœotis ad Athenienſes, & Athenienſium caduceatoris reſponſio ad Bœotos.

Braſidæ oratio ad Acanthios.

Braſidæ oratio ad Toronæos.

Braſidæ oratio ad Scionæos.

Braſidæ oratio ad ſuos milites.

Brasidæ oratio ad Peloponnenſes. Βρασίδου δημηγορία πρὸς πελοποννησίους 347

Γ

Gylippi oratio ad Syracuſanos. Γυλίππου παράκλησις πρὸς συρακουσίους 531

Δ

Darii & Tiſſaphernis cum Lacedæmoniis ſocietas. Δαρείου καὶ λακεδαιμονίων καὶ Τισσαφέρνους ξυμμαχία 561

Cum Dario Lacedæmoniorum pactiones. πρὸς Δαρεῖον ξυνθῆκαι λακεδαιμονίων 571

Demoſthenis oratio ad ſuos milites. Δημοσθένους παράκλησις πρὸς τοὺς στρατιώτας 257

Diodoti oratio ad Athenienſes. Διοδότου δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 201

E

Hermocratis oratio ad Sicilienſes. Ερμοκράτους δημηγορία πρὸς σικελιώτας 290

Hermocratis oratio ad Syracuſanos. Ερμοκράτους πρόσρησις πρὸς συρακουσίους 433

Hermocratis oratio ad Camarinæos. Ερμοκράτους δημηγορία πρὸς καμαριναίους 461

Euphemi oratio ad Camarinæos. Εὐφήμου δημηγορία πρὸς καμαριναίους 465

Θ

Themiſtoclis epiſtola ad Xerxem. Θεμιστοκλέους ἐπιστολὴ πρὸς Ἀρταξέρξην 91

Thebanorum oratio ad Lacedæmonios. Θηβαίων δημηγορία πρὸς λακεδαιμονίους 214

I

Hippocratis oratio ad milites Athenienſes. Ἱπποκράτους παράκλησις πρὸς ἀθηναίους στρατιώτας 315

K

Corcyræorum oratio ad Athenienſes. Κερκυραίων δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 23

Cleonis oratio ad Athenienſes. Κλέωνος δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 195

Cnemi oratio ad ſuos milites. Κνήμου δημηγορία πρὸς τοὺς στρατιώτας 159

Corinthiorum oratio ad Athenienſes. Κορινθίων δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 27

Corinthiorum orationes ad Lacedæmonios. Κορινθίων δημηγορίαι πρὸς λακεδαιμονίους 44. 78

Λ

Lacedæmoniorum oratio ad Athenienſes. Λακεδαιμονίων δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 263

Lacedæmoniorum & Athenienſium ſocietas. Λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων ξυμμαχία 358

Lacedæmoniorum & Athenienſium fœdera. Λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων σπονδαί 355

Lacedæmoniorum & Athenienſium induciæ. Λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων ἐκεχειρία 329

Lacedæmoniorum & Argiuorum ſocietas. Λακεδαιμονίων καὶ ἀργείων ξυμμαχία 395

Lacedæmoniorum & Argiuorum conuenta. Λακεδαιμονίων καὶ ἀργείων ξυμβατήριος λόγος 396

Lacedæmoniorum cum Dario pactiones. Λακεδαιμονίων πρὸς Δαρεῖον ξυνθῆκαι 571

Λακεδαιμονίων καὶ Δαρείου καὶ Τισσαφέρνους ξυμμαχία 561 — Lacedæmoniorum cum Dario & Tiſſapherne ſocietas.

Λακεδαιμονίων ξυνθῆκαι πρὸς Τισσαφέρνη καὶ ἄλλους 586 — Lacedæmoniorum pactiones cum Tiſſapherne & aliis.

M

Μηλίων ξυνέδρων καὶ ἀθηναίων πρέσβεων λόγοι πρὸς ἀλλήλους 400,401,402, 403,404,405,406,407,408 — Melienſiũ ſenatorũ & Athenienſiũ legatorum alterni ſermones.

N

Νικίου δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 425 — Niciæ oratio ad Athenienſes.

Νικίου παραίνεσις πρὸς ἀθηναίους 416 — Niciæ admonitio ad Athenienſes.

Νικίου ἐπιστολὴ πρὸς ἀθηναίους 491 — Niciæ epiſtola ad Athenienſes.

Νικίου προτρεπτικοὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας 456,529,541 — Niciæ exhortationes ad ſuos milites.

Ξ

Ξέρξου ἐπιστολὴ πρὸς Παυσανίαν 85 — Xerxis epiſtola ad Pauſaniam.

Π

Παγώνδου παρακέλευσις πρὸς βοιωτοὺς 313 — Pagondæ exhortatio ad Bœotos.

Παυσανίου ἐπιστολὴ πρὸς Ξέρξην 85 — Pauſaniæ epiſtola ad Xerxem.

Πελοποννησίων δημηγορία πρὸς ἀθηναίους 36 — Peloponnenſium oratio ad Athenienſes.

Περικλέους δημηγορίαι πρὸς ἀθηναίους 93.137 — Periclis orationes ad Athenienſes.

Περικλέους λόγος ἐπιτάφιος 122 — Periclis oratio funebris.

Πλαταιέων δημηγορία, δι' Ἀσυμάχου τε καὶ Λάκωνος 208 — Platæenſium oratio per Aſtymachum & Laconem.

Πλαταιέων πρέσβεων λόγοι πρὸς Ἀρχίδαμον 147 — Platæenſium legatorum verba ad Archidamum.

Πλαταιέων πρέσβεων λόγοι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν πολίτας, παρὰ τῶν ἀθηναίων 149 — Platæenſiũ legatorũ verba ad ſuos ciues, Athenienſium nomine.

Σ

Σθενελαΐδου δημηγορία πρὸς λακεδαιμονίους 57 — Sthenelaidę oratio ad Lacedæmonios.

Στρατηγοῦ τινος συρακοσίου δημηγορία 439 — Ducis cuiuſdam Syracuſani oratio.

T

Τευθιάπλου λόγοι πρὸς Ἀλκίδαν καὶ ἄλλους πελοποννησίους 191 — Teutiapli verba ad Alcidam & cæteros Peloponnenſes.

Τισσαφέρνους, Δαρείου καὶ λακεδαιμονίων ξυμμαχία 561 — Tiſſaphernis, Darii & Lacedæmoniorum ſocietas.

Φ

Φορμίωνος δημηγορία πρὸς τοὺς στρατιώτας 161 — Phormionis oratio ad ſuos milites.

Δημηγορία verti etiam poteſt concio: *quod minus latè patet quàm* oratio.

HENRICVS STEPHANVS
LECTORI.

EXCVDI ante aliquot annos conciones seu orationes ex Græcis pariter & Latinis historicis collectas, præfixis Iobi Veratii in eas argumentis. Hæc quum omnibus mirè placuisse vidissem, (cui verò tam accuratè támque eleganti sermone scripta non placerent?) & nunc ad calcem huius editionis Thucydidis catalogum earum quæ apud illum extant concionum ordine alphabetico (vt vulgò loquimur) digestum, adiecissem, huic catalogo argumenta illa subiungere visum est. Nec dubito quin meum consilium iis demum probaturus non sim, qui scriptionem illorum lectione sua non dignabuntur. Eiusmodi enim sunt vt ipsummet Thucydidem talia, si scripta Græcè fuissent, libentissimè lecturum fuisse existimẽ: præsertim verò si tam purum támq; ornatum Græcum sermonem habuissent, quàm habere Latinum hunc videmus.

CONCIONVM SEV ORATIONVM THVCYDIDIS ARGVMENTA.

ORATIONIS CORCYRAEORVM, SEV CORCYRENSIVM, ARGVMENTVM.

CONFLATO *inter Corcyræos & Corinthios bello ob defensionem Epidamni, quum eam urbem ab exulibus uexatam tutarentur Corinthij, ab exulibus autem starent Corcyræi, quòd ea se esse utriusque populi coloniam probaret: essétque atrox editum prælium, quo magnam cladem Corinthij accepissent, iique deinde bellum summis uiribus undequaque contractis repararent: Corcyræi, quum tanti apparatus uim se posse sustinere diffiderent, miserunt qui ab Athenienſibus auxilium peterent, & cum ijs societatem, si ab illis posset impetrari, iungerent. Idem Corinthij fecerunt, eodémque se contulerunt. Athenienses, ut, quid sibi facto opus esset, statuere possent, conuocata concione, utriusque populi legatis dicendi pro concione potestatem fecerunt. Priores dixerunt Corcyræi, quorum est hæc oratio. Hi conantur maximè duo probare: unum, nihil à se iniquum postulari: alterum, eam societatem non modò nulli detrimento futuram populo Athenienſi, sed etiam summo præsidio, si se cum populo neque imbelli neque inermi coniunxerint. Quumetiam expedire ipsis ut ita faciant. Maximè uerò illud caput attingunt, non uiolari hoc fœdere conditiones pacis cum Lacædæmonijs transactas.*
Vide Thucydidis paginam 23.

ORATIONIS CORINTHIORVM ARGVMENTVM.

Respondet hæc oratio superiori. Nam duobus capitibus tractatis à Corcyræis, totidem sua opponunt Corinthij, & respondent ad omnia quæ allata sunt ab aduersarijs. Atque ut Corcyræi se causæ æquitate niti, & quod ex usu Athenienſium esset postulare dixerant, ita hi à se æquitatem stare, & se omnia iusta persequi nituntur ostendere. Ad priorus confirmationem repetunt iniuriarum primordia, belli causas, Corcyræorum petulantiam, ius colonarum, consilium suum in defendenda Epidamno, urbe ab ipsis oriunda: tractántque hæc in contrarias partes omnia. Posterius uerò probant duobus argumentis. quod patet ex eorum partitione. Nam ea quæ in eam partem afferunt, ut probent licere saluo iure, atque adeo expedire ijs societatem suam, diuidunt in δικαιώματα, καὶ χάριτος αἴτησιν, id est Iniura, & relationem gratiæ: ut alterum iure nitatur, alterum æquitate. Ad extremum multa dicunt de honestate, quæ est ijs anteferenda, quæ quum turpia sint, tamen aliquam præ se ferunt utilitatis speciem.
Vide paginam 27.

ORATIONIS PELOPONNENSIVM ARGVMENTVM.

Iuerant auxilio Corcyræis Athenienses aduersus Corinthios, & eorum auxiliares, quos acciuerant ex Peloponneſo: in quo uidebantur uiolare fœdus id quod cum Lacædæmonijs & Peloponneſijs illorum socijs pepigerant. Indignè ferebant Corinthij, illarum uirium accessione confirmari hostes suos. Miserunt ergo ex socijs, qui denuntiarent ijs ut aut bello desisterent, aut se hostes profiterentur, & hostilis specimen animi in suo supplicio ederent.
Vide paginam 36.

ORATIONIS ATHENIENSIVM ARGVMENTVM.

Respondent Athenienses Peloponnenſibus, se non contra rem Corinthiorum uenire, sed præsidio Corcyræ esse missos: itaque sibi in animo esse facere.
Vide paginam 36.

ORATIONIS CORINTHIORVM ARGVMENTVM.

Corinthij, quum se Athenienſibus impares esse, & multis iam cladibus exhaurìri intelligerent, ad Lacedæmonios, communes socios, qui ab eo bello omnino abfuerant propter fœdus Athenienſe, confugerunt. Venerunt eòdem sociarum La-

cædæmonius ciuitatum legationes de Athenienſium iniurijs. Ibi pro ſe quiſque ab Athenienſibus ſe indignis modis acciꝑi queſtus eſt. Ad extremum dixerunt Corinthij multo ardentius & copioſius quam aly legati. Hæc eorum eſt oratio, plena acrimoniæ partim in inſolentiam Athenienſium, partim in tarditatem Lacædæmoniorum. Itaque duo maximè illius ſunt capita: unum, quo grauiter inuehuntur in Athenienſes, & oſtendunt in quo & quam atrociter ab ijs uolentur: alterum, quo ſimnam lentitudinem Lacædæmoniorum increꝑant, quod ne multis quidem iniurijs appetiti, neque ſe neque ſocios ulciſcantur. Indignitatem tantæ iniuriæ exaggerant comparatione utriuſque populi, Athenienſis & Lacædæmonij. Denique aut ſint alios quærendos ſocios, aut Lacædæmonijs cauſam eſſe ſuſcipiendam denuntiant. Vide paginam 44.

ORATIONIS ATHENIENSIVM

ARGVMENTVM.

Reſpondent ad crimnationes Corinthiorum Athenienſes legati. Ac primùm, ut cautum ſit ſuæ ciuitatis dignitati, negant ſe cauſam quaſi in iuſto iudicio dicere: ne hac cauſæ dictione ream ſuam ciuitatem conſtituere uideantur. Sed ſe eò deſcendere, ut ab omni temeritate conſilij, ad quam querelis aduerſariorum ſuorum deducti iam Lacædæmonij uidebantur, eos auocent. Tota eſt oratio in cauſis exponendis & rationibus, quibus primùm partum, deinde amplificatum eſt Athenienſe imperium. Diuant de iure, de autoritate, de neceſſarijs cauſis quas habeant retinendi dominatus. Crimen autem obiectæ impotentis dominationis à ſe amoliuntur. Quæ illi obijciant, ea eſſe præmia ſuæ uirtutis, & iura cum imperio coniuncta. Monent Lacædæmonios ne temere bellum renouent, ſed intelligant ſibi idem à ſocijs, qui nunc certatim ad eos confluunt, & imperium deferunt, poſſe impendere, quod nunc ipſi experiantur, qui ſummo Græcorum conſenſu hoc imperij erant adepti. Vide paginam 48.

ORATIONIS ARCHIDAMI

ARGVMENTVM.

Quum eſſet ab utriſque peroratum, à legatis ſociorum & ab Athenienſibus, res à Lacædæmonijs in contentionem eſt adducta, bellum Athenienſibus indici placeret necne. Quum ad bellum inclinati eſſent animi & in eam ſententiam multis ex partibus iretur, Archidamus Spartanus rex ſententiam dixit moderationis & grauitatis plenam: qua non placere quidem ſibi Athenienſium in ſocios petulantiam oſtendit, uerùm belli gerendi nondum ſibi maturitatem uideri uenire. Neque enim ſatis eſſe graues eius ſuſcipiendi cauſas, gerendi uerò facultates idoneas multo minus. Autor igitur eſt ut legati Athenas ad res repetendas mittantur, quo interim tempore bellum maturius comparari poſſit. Vide paginam 53.

ORATIONIS STHENELAIDAE

ARGVMENTVM.

In eo conſeſſu Lacædæmoniorum de quo diximus, Sthenelaidas, ephororum unus, ſententiam dixit, quam hac oratione complexus eſt Thucydides. Reſpondet breuiter, ſed acutè & acriter, ad ea quæ fuerant dicta tum à legato Athenienſi, tum ab Archidamo: aduerſus illum, de neceſſitate belli gerendi, quum præſertim ne Athenienſes quidem diffiteantur quin pactiones uiolarint: aduerſus hunc, de uiribus ciuitatis, & omnibus belli adiumentis, de grauitate, quæ non ad moram belli neceſſarij, ſed ad celeritatem conferenda ſit. Specimen Laconicæ breuitatis cum acrimonia coniunctæ. Vide paginam 57.

ORATIONIS CORINTHIORVM

ARGVMENTVM.

Conuentus magni habebantur Lacædæmone à ciuitatibus ſocijs de bello Athenienſibus inferendo, quòd ij conditionibus communis pacis non ſtetiſſent. Summus ibi erat conſenſus bellum decernentium: Corinthij uerò, odio in Athenienſes incenſi, incitatos iam ſua ſponte ſocios impulerunt etiam hac ſua oratione uehementius. Quum enim intelligerent, ſiqua eſſet in bello decernendo & ſuſcipiendo mora, duabus potiſſimum de cauſis eam futuram: uel quòd ſatis graues tanti belli tamque calamitoſi futuri cauſas non eſſe iudicarent: uel quòd uererentur ut hoſtium uires & apparatum adæquare ipſi poſſent: aduerſus ea opponunt univerſæ huius orationis membra duo, belli huius neceſſitatem, & copiarum firmitatem. Inculcant tamen ſtudioſius æquitatem cauſæ, quum & hæreditariam libertatem, & maiorum gloriam, patrium decus, & ignominiam ſubeundæ ſeruitutis proponunt. Eam eſſe cauſam pro qua nullæ non dimicationes ultrò ſint depoſcendæ: eas autem uires quæ illis metum omnem debeant eripere. Grauis ſententijs oratio. Vide paginam 78.

ORATIONIS PERICLIS

ARGVMENTVM.

Lacædæmonij, decreto iam domi omnium ſociorum ſuffragijs in Athenienſes bello, cuius ipſi duces eſſent, per ſpeciem tamen tentandæ pacis legationes Athenas mittebant: per eas Athenienſibus duras conditiones imponebant, denuntiabantque bellum, niſi obtemperaſſent. Athenienſes non ſatis certum habebant quid in re tanta ſtatuerent. Obtemperare uni ciuitati adeo imperioſæ, incommodum erat & ignominioſum: repudiatis conditionibus bellum ſuſcipere, erat laboris & difficultatis plenum. Itaque re delata ad concionem, dictæ ſunt uariæ ſententiæ. Pericles, ciuitatis ea tempeſtate facilè princeps, & copioſe & grauiter ſuam dixit: quæ hac oratione eſt comprehenſa. Hic belli gerendi potius eſt autor, quàm tam iniquæ conditionis ſubeundæ. Non poſſe enim honeſtam eſſe pacem, quæ tantis incommodis redimeretur. Argumenta eius ſunt præcipua duo: unum, à cauſa belli ſuſcipiendi, quod non ipſi allaturi, ſed illatum propulſaturi ſint, in tanta præſertim hoſtium iniquitate & audacia: alterum, eſt ab illius gerendi facultate. In quo nerui reipub. & belli ratio expenduntur, & eadem in hoſtibus tractantur. Concludit locum illum qui eſt de opibus reip. à cohortatione ad eas retinendas: alterum uerò illum qui eſt de neceſſaria defenſione, concludit, quum quid ad mandata legatorum reſponderi uelit, oſtendit. Vide paginam 93.

ORATIONIS ARCHIDAMI

ARGVMENTVM.

Comparato bello à Lacædæmonijs & ſocijs Peloponnenſibus aduerſus Athenienſes (cuius ſemina antè habuimus) &

contractis in unum copijs, Archidamus, rex Lacædæmoniorum, qui illius belli summam obtineret, conuocauit sociorum procæres, eosque, quum conuenissent, hac oratione hortatus est, ut pro se quisque suas partes in eo bello susciperent, & fortiter tuerentur. Fiduciam, quam ex ingenti sua multitudine concipere potérant, conatur ijs extorquere. Nullum esse hostem negligendum, nedum Atheniensem, qui & belli gloria & uiribus præstaret. In bello gerendo fortitudinem esse adhibendam & cautionem: remouendam ignauiam. Vide paginam 107.

ORATIONIS PERICLIS

ARGVMENTVM.

Quum uetere instituto solerent Athenienses eos qui pro patriæ salute occubuissent, publico funere efferre, & pro se quisque quem ex ijs uideretur donis cumulare, & communi rogo omnes cremare, atque ad extremum, publicum laudatorem adhibere, qui in media populi corona, funebri oratione eos collaudaret: idque tum usu uenisset ut compluribus ciuibus is honos esset exoluendus, de communi populi sententia laudatio sepultorum ad Periclem, summum in ea rep. uirum, delata est. Ibi igitur ille orationem hanc habuit, in qua commendaturus ciues de repub. bene meritos, laudationem repetit altius à maiorum institutis, totiusque reip. statu, genere & moderatione: uti ipse exordio suo declarat. Hîc totus est in eo, ut suæ reip. constitutionem & administrationem omnibus aliis, maximè Spartanæ, anteponat. Reliquæ uerò orationis partes eæ sunt quæ esse debent funebris orationis (exceptâ lamentatione, qua, dedita opera, non utitur) laudatio mortuorum, consolatio consanguineorum, ad quos luctus ex eorum morte peruenichat: & cohortatio, quam ille ad ætates & genera ciuium accommodat. Laudat sepultorum fortia & animosa facta. Consanguineorum mœrorem consolatur, tum commendatione egregiæ mortuorum uirtutis, tum spe recuperandorum similium. Hortatur autem ad imitationem similis uirtutis, quam hi in salute patriæ exprompsissent. Vide paginam 122.

ORATIONIS PERICLIS

ARGVMENTVM.

Athenienses populus, qua erat leuitate, usus Pericle consilio, bellum aduersus Lacædæmonios sociósque eorum ciuerat: & primus quidem illius belli annus exitum habuerat satis tolerabilem: sed alter tristissimum, cùm ualitate totius penè agri, tum uerò dira atque inaudita pestilentia, quæ ita erat passim per Atticam grassata, ut miseranda solitudo esset consequuta. His malis consternatum populum cœpit illius consilij pœnitere: ut iam pax uel paulo turpior probaretur, & pernicioſi consilij autor Pericles lacesseretur, pessimeque audiret: maximè hoc nomine, quòd eo duce sedebant in urbe, nec acie dimicabant, & in eorum oculis populatio agri Attici fiebat. Pericles, ut à se illam inuidiam auerteret, hanc orationem pro concione habuit. Docet nihil esse quamobrem eos necessarij consilij pœniteat, quod ad eorum defensionem, non ad aliorum uexationem pertineret. Deinde, uel si causas habeant pœnitendi grauissimas, tamen non debere illius mali culpam in unum se conferre: quum in deliberando alieno quidem consilio essent usi, sed in decernendo, libertate & autoritate sua. Prius illud confirmat argumentis tum à persona sua, tum ab ipsa re petitis. Nam se eum esse qui & sapienter prouideret, quæque prouidisset, & è repub. esse intelligeret, aperiret. Rem uerò eam esse quæ apud homines honestos nihil habeat dubitationis. Neminem enim dubium esse quin libertatis defensio sit necessaria. Posterius probat, quum ostendit non debere id sibi esse fraudi quod ipse sensérit, omnes autem comprobarint. Vide paginam 137.

ORATIONIS PLATAEENSIVM

ARGVMENTVM.

Lacædæmonij infensi Atheniensium potentiæ, socias ciuitates ab illis auertere conabantur: in his erant Platææ. Ad quas obsidendas quum uenirent, & iam agrum popularentur, legationem miserunt Platæenses, quæ questa est quòd contra fœdus & iusiurandum patrum suorum Platæis infesti essent: quibus, paucis antè annis, patres eorum perfanctè cauerant, & sartam tectam ciuitatem liberámque esse uoluerant. Vide paginam 147.

ORATIONIS ARCHIDAMI

ARGVMENTVM.

Archidamus regio iure summam rerum tenebat in ea expeditione aduersus Platæas. Itaque respondet legatis Platæensium, se patrum suorum beneficia minimè iis eripere uelle, sed eam conditionem ferre, ut ne in ullum bellum societatémue se interponerent: aut, si bellum iis placeret, ea arma sequerentur quæ pro Græcorum libertate capta essent. Vide paginam 148.

ORATIONIS ARCHIDAMI

ARGVMENTVM.

Quum à patribus iusiurandum interposuisset, quo cautum erat Platæensibus, Archidamus ueritus ne impium bellum iis inferret, uiolato iureiurando, hac testificatione iusti belli piaculum omne effugere uoluit. Vide paginam 148.

ORATIONIS LACEDAEMONIORVM DVCVM

ARGVMENTVM.

Victi nauali prælio Peloponnenses ab Atheniensi Phormione, reparata & aucta classe de integro erant conflicturi. Et quòd uerebantur ne militum animos infregisset recens accepta clades, duces copiarum hac oratione sunt usi ad eos confirmandos. Hîc causas aduersi prælij ostendunt: non esse eas metuendas in hoc prælio. Ita esse prouisa omnia, ut nihil desit nisi ut boni & præstantibus animis ad dimicandum accedant. Postremò eos pœnis & præmijs propositis incitant. Vide paginam 179.

ORATIONIS PHORMIONIS

ARGVMENTVM.

Atheniensi classi, cum qua erant conflicturi Peloponnenses, præerat Phormio. is, quòd uerebatur ut, propter maiorem

hostium apparatum, idem esset animi suis quod in superiore prælio fuisset, animandos quoque sibi eos existimauit. Id hac oratione facit, & alis metum omnem multitudinis eripere conatur. Ostendit, eos quos fortasse metuant, plures quidem esse quàm superiore pugna sed tamen nihilo peritiores, aut fortiores. Nam siquid ijs animi accesserit, inanem potius esse confidentiam quam illi ex sperata Atheniensium ignauia conceperint. Consilium suum de meundo prælio, & de locorum ratione, aperit. Hortatur ut omnes strenuè partes suas tuentur. Vide paginam 161.

ORATIONIS MITYLENAEORVM

ARGVMENTVM.

Ingrauescente bello Peloponnesiaco, Lesbos uniuersa, præter Methymnam, defciuit ab Atheniensibus ad Lacædæmonios, quum antè frustra esset id conata. Ob eam defectionem Lesbij bello ab Atheniensibus petiti, qui Mitylenen totius insulæ caput oppugnabant, miserunt Lacædæmonem legatos de defectione, & de auxilio implorando. Ab his in Olympiorum dies, qui instabant, reiecti sunt, quòd ij rem uolebant esse in sociorum potestate. Qui dies quum adessent, Lesbij in frequenti sociorum Peloponnesiorum conuentu hac oratione sunt usi. Hîc primùm defectionis æquas & necessarias causas docent. nihil in ea esse à se cupidè tentatum, sed maturè mœlumitati suæ prospectum. Idcirco se Lacædæmoniorum fidem sequi uelle, ut & suam libertatem retineant, & ne cuiusquam auspicis & imperio oppugnent alienam. Eo fieri ut auxilium præsentibus malis, & societatis ius in posterum expetant. Qua ex re quæ sint ad eos peruentura commoda, si ipsi id impetrarint, & quanta contrà incommoda, si repulsam patiantur, ostendunt. Vide paginam 177.

ORATIONIS TEVTIAPLI ELEI

ARGVMENTVM.

Capta ab Atheniensibus Mitylene, Peloponnesii, qui ad illius defensionem cum classe missi fuerant, & propter cunctationem suam illi defuerant, deliberant ex re ipsa quid sibi facto opus sit. Teutiaplus Eleus autor est recuperandæ Mitylenes. Posse enim improuiso aduentu fidentes & inanes Athenienses opprimi. Vide paginam 191.

ORATIONIS CLEONIS

ARGVMENTVM.

Atheniensis duæ Pachete potiti Mitylene, deliberabant domi quomodo defectionem eorum uindicarent. Ac primæ quidem concionis decretum fuerat, quo puberes omnes necabantur: reliqua multitudo sub corona uenum ibat. Fuerantque missi qui hoc populi scitum ad Pachetem perferrent. Postridie, quum pœnitentia moti, seueriores se fuisse consitterentur: factumque esset per quosdam Mitylenæorum fautores ut de integro populus in suffragia mitteretur: Cleon Atheniensis, qui dicendo apud populum multùm posset, idemque esset Mitylenæis infestissimus, atque autor cruenti illius decreti antea extitisset, suasit hac oratione, item ut antè, capitalem animaduersionem in Mitylenæos. In hac inuehitur grauiter in populi leuitatem, qui minimis momentis impelleretur in partes contrarias, & de recta sententia repentè abduceretur. Reprehendit inane sermocinandi studium, quo illi capti aliud ex alio sentire, appetere, dicere solerent. Inde ingreditur in sententiæ suæ expositionem: factum Mitylenæorum uariè exaggerat: postremò impunitatis periculum, si ea illis concedatur, ostendit. Vide paginam 195.

ORATIONIS DIODOTI

ARGVMENTVM.

In eadem illa concione Diodotus, qui & proxima concione mollioris sententiæ autor fuisset, & in eadem tum perstaret, dixit aduersus ea omnia quæ à Cleone fuerant dicta: suasitque ut sontes tantùm, à quibus defectionem comparatam constaret, plecterentur. Ac primùm aduersus illam incusationem garrulitatis, qua erat usus Cleo, opponit consultationis liberæ utilitatem, quæ, nisi ultro citroque dicendo, obtineri nequeat. Quis autem modus in audiendo adhibendus sit, ostendit. Stabat ab æquitate Cleon, stat ipse ab utilitate & æquitate: quòd in alios, præterquam in defectionis capita, animaduertere nec æquum sit, nec reip. expediat. Nam quod huius seueritatis terrore alios socios in officio retineri posse putaret aduersarius, id contrà habere: quum homines uehementius ad maleficium libido impellat, quam metus auocet: nec dubium sit quin illa sæuitia aliorum sociorum animos sit alienatura: & desperatio ueniæ, siquando defectionem potentiores plebe inuita tentassent, uniuersæ multitudini pertinaciam ad propugnandum sit allatura: spes autem impunitatis esset eos à potentum societate, & potentes ipsos à perfidiosis consilius auersura. Vide paginam 201.

ORATIONIS PLATAEENSIVM

ARGVMENTVM.

Expugnatis diuturna obsidione & cibariorum inopia Platæis, Lacædæmonij, qui hac conditione Platæenses ad deditionem compulerant, ut in sontes tantùm se animaduersuros pollicerentur, arcessitis Lacædæmone iudicibus quinque, qui illorum causam disceptarent, iusserunt, eos causam apud hos dicere. Iudices, quòd Thebanis sociis suis in ea expeditione & Platæensi ciuitati uehementer infensis gratificari studebant, non criminibus obijciendis (ne illi facilè diluerent) sed interrogatione una perduellionem illis iudicabant. Interrogatio erat hæc, Ecquid Lacædæmoniorum societati in id bellum commodassent. Perculsi Platæenses quòd se callida interrogatione urgeri, & capitis inquiri uniuersos sentiebant, postularunt ne alteratione, sed perpetua oratione diligentius causam dicerent. Quod quum impetrassent, hac oratione sunt usi: qua primùm conqueruntur tam periculosæ defensionis legem sibi imponi: deinde ad rogata respondent: neque se ut amicos esse à Lacædæmoniis acceptos, sed hostili modo grauiter uexatos: inimici uerò quum essent, non debere à se amicorum officia postulari. Reliqua est oratio, qua causam suarum partium docent: inimicitias & iniurias Thebanorum: sua in Græcos omnes, priuatim in Lacædæmonios, merita. Postremò rogant ne Thebanorum libidini addicantur. Vide paginam 208.

ORATIONIS THEBANORVM

ARGVMENTVM.

Thebani, acerrimi Platæensium oppugnatores, tum in obsidione, tum in illorum post deditionem reatu & causæ

dictione, ueriti ne Lacædæmonij, illorum defensione commoti, aliquid de seueritate remitterent: simul quòd ijs nonnulla turpiter facta Platæenses obiecissent, facta dicendi potestate, reos illos peragere hac oratione conati sunt. Respondent ad singula capita defensionis Platæensium. Primum erat de causa necessaria, quæ eos ad societatem Athenienſium compulisset: ei opponunt suæ oppugnationis tum temporis æquitatem. Secundum de egregia opera in uindicanda Græciæ libertate, & de Thebanorum in eadem causa perfidia. cui opponunt Thebani uim potentiorum, à quibus id temporis ipsorum ciuitas terrebatur: & post ea tempora suam erga Græcos fidem, Platæensium perfidiam: & in eos grauius delictum regerunt. quo loco ipsorum cum Athenienſibus societatem exagitant. Tertium erat de Thebanorum clandestino ingressu ad Platæas opprimendas: retorquent illi se paci publicæ consuluisse, & Bœotiæ urbem ad Bœotiæ societatem reuocare uoluisse: simúlque perfidiosam suorum cædem illis obijciunt. Reliqua erant, quibus auitam uirtutem & sepulcra Lacædæmoniorum, quæ in suo agro essent, & uoluntariam deditionem suam Platæenses prædicabant. Opponunt Thebani eorum iniurias, patrum suorum cædes in prælio, quo ab Athenienſibus stabant Platæenses. Postremò ius belli & reatus ostendunt.
Vide pag. 214.

ORATIONIS DEMOSTHENIS

ARGVMENTVM.

Pylum obsederant Athenienses, duce Demosthene: liberare eam obsidione Lacædæmonij cum sociorum copijs parabant. Terra marique res gerebatur. Aduersus pedestres copias horum, suarum partem instruxerat Demosthenes: reliquam manum maritimis eorum uiribus opponit, ne appelli possint. Instructos suos hortatur hac oratione ut pro uirili parte hostem arceant, & à littore ac suis operibus summoueant. Necessitatem & facultatem proponit, quum ostendit quantam locus ille retentus opportunitatem ipsis sit præbiturus: & quàm facile sit hominibus rei maritimæ peritis rudiores aditu portus prohibere. Vide paginam 257.

ORATIONIS LACEDAEMONIORVM

ARGVMENTVM.

Lacædæmonij, re malè gesta apud Pylum, quòd nec urbem illam obsidione liberare, nec suos, quos in insula quadam Athenienſium nauibus opposuerant, recipere poterant: (nolebant autem ad utrosque seruandos belli aleam de integro subire) statuerunt cum Athenienſibus compositione rem totam transigere. Miserunt que Athenas qui pacem æquis conditionibus, si eò deduci Athenienses possent, conficerent. Eorum hæc est oratio in eam sententiam habita. Qui quum se legatos de obsessis recuperandis uenisse ostendissent, multáque de moderatione, quæ in rebus secundis adhibenda est, dixissent: ad eam pacem hortati sunt Athenienses, quæ utrisque eorum & Græciæ uniuersæ summopere expediret, ipsis uerò Athenienſibus præcipuam gloriam haberet, quòd ij rebus suis integris Græcam pacassent. Vide paginam 263.

ORATIONIS HERMOCRATIS

ARGVMENTVM.

Quum in Sicilia bella intestina exarsissent, principióque longè potentissimæ ciuitates duæ dissiderent, Syracusana & Leontina: post uerò manasset discordia ad alias ciuitates, totáque iam insula bellis æstuaret: pacti sunt inducias Camarinæi & Geloi: deinde alij populi Gelam legationes de pace miserunt. Ibi quum pro se quisque quæ uiderentur diceret, Syracusanus Hermocrates præter cæteros studiosus hortator pacis fuit, habuitque hanc orationem in eam sententiam. In hac, belli calamitate exposita, quod illud nunquam utrisque posset esse commodum, sæpe ambobus perniciosum, nunquam autem quicquam in se haberet boni: demonstratoque periculo, quod uniuersæ Siciliæ impenderet ab exteris auxiliis, quæ accita essent maximè ab Athenienſibus, qui non obscurè totius insulæ imperio inhiarent) omnes ad pacis studium est hortatus: autorque fuit ut potius singuli de suo iure remitterent, quàm committerent ut repudiata pace ad arma rediretur.
Vide paginam 290.

ORATIONIS BRASIDAE

ARGVMENTVM.

Acanthus erat urbs Macedoniæ, Andriorum colonia, Athenienſium socia: eam Lacædæmonius Brasidas ad societatem Lacædæmoniorum, ut & alias quascunque posset, traducere nolebat. Rem colloquio, priusquam ui, tentat, & in eorum concione hac utitur oratione: qua suadet ut se Lacædæmonius dedant: hortatur nequid per cupiditatem aut pertinaciam faciant. Argumenta eius sunt: libertatem illis afferri, & superbum dominatum Athenienſium infringi: causam sibi esse æquissimam: uires ad eos urgendos, si adduci monendo non possint, maximas. nihil nisi Græciæ & finitimarum ciuitatum libertatem quæri. Cui rei si obstare uelle perseuerent, denuntiat agri uastitatem: testatúrque illorum omnem culpam futuram.
Vide paginam 308.

ORATIONIS PAGONDAE

ARGVMENTVM.

Athenienses Delium Bœotiæ templum muro cinxerant, relictóque præsidio, uersus Athenas abibant, & iam Atticæ fines attigerant. Bœoti fanum & Bœotiam omnem liberaturi, magnam manum coegerant. Abeuntes insequi plerisque non placebat: unus ex ducibus Pagondas Thebanus, quum id temporis summam rerum teneret, centuriatim euocatos & suos & socios docuit hac oratione, esse cum hoste ubinis locorum, quum id commodè fieri possit, dimicandum. Neque enim ubi sint, sed qui sint, quid fecerint, quid moliantur, quid ab eis expectandum sit, considerari oportere. Hoc ita expedire, usu & maiorum exemplis confirmat. Vide paginam 315.

ORATIONIS HIPPOCRATIS

ARGVMENTVM.

Instructa utrinque acie erant commissuri prælium Athenienses & Bœoti: Athenienſibus præerat Hippocrates: is antequam bellicum caneretur, cohortatione suos conatus est animare. Id fecit hac oratione: qua, commemoratione patriæ & uirtutis maiorum, propositóque præmio uictoriæ, militum animos incendit. Vide paginam 315.

CONC. SEV. ORAT. THVCYDIDIS

ORATIONIS LACEDAEMONIORVM

ARGVMENTVM.

Non est quidem disertè à Thucydide dictum, per legatos fuisse hæc transacta cum Athenienſibus: ſed tamen non abest à uero, legatis potius quàm literis hæc fuiſſe commiſſa: quia ſi coràm agerent, facilius rem poſſent conficere. Legationis autem illius hæc cauſa fuit: Athenienſes bello defatigati, ultro appellarunt Lacædæmonios de inducijs paciſcendis. Placuit Lacædæmonijs ut earum formula Athenienſibus ederetur. Id faciunt hac oratione legati: conditiones enim exponunt, & ad quos eæ pertineant, & quo iure omnes eos eſſe uelint ad quos pertinent, oſtendunt. Vide paginam 329.

ORATIONIS BRASIDAE

ARGVMENTVM.

Expeditio fuerat ſuſcepta aduerſus Lynceſtas à Braſida Lacædæmonio & Perdicca Macedonum rege: quibus erant præterea auxilio uenturi Illyrij. Sed ijdem fidem repentè fefellerunt, & Lynceſtarum partes ſunt ſequuti. Hoc nuntio perculſi Macedones, ſe in fugam conijcerunt. Deſerti Lacædæmonij à ſocijs non mediocriter pertimuerunt, quòd bellicoſa gens Illyriorum credebatur. Confirmare eos Braſidas hac oratione nititur: opponit enim barbarorum inani fiduciæ, temeritati, imperitiæ, uirtutem Lacædæmoniorum, propriam illius gentis, ac diſciplinam uſumque rei militaris. P. 335.

ORATIONIS BRASIDAE

ARGVMENTVM.

Braſidas, commiſſurus cum Athenienſibus prælium, ſuis animos augere hac cohortatione uoluit. Ea partes habet duas. priore, conſilij ſui, & certaminis ad quod eos ducebat, rationem exponit: uelle incautos adoriri, & diuiſo agmine terrere: altera parte eos animare ad ſtrenuè pugnandum conatur. Proponit enim ſuis ciuibus gloriam communis patriæ, ſocijs ſpem libertatis, metum ſuæ & Græcorum ſeruitutis, omnibus præmium uictoriæ. Ipſe uerò fidentem animum præ ſe fert, ſpei & conſilij plenum. Vide paginam 347.

ORATIONIS NICIAE

ARGVMENTVM.

Athenienſium opem implorabant Egeſtani Siculi, bello à Selinuntijs petiti: res delata eſt ad concionem: populus id bellum ſciuit cupidiſſimis aliquot ducibus, qui illud deferri ad ſe cupiebant. In numero ducum erat nominatus Nicias: huic delatum imperium, & omnis illa militia minimè grata erat. Itaque decernenti populo diſſuadet ne omnino id bellum ſuſcipiatur. Eſſe enim illud periculoſum præſertim nullis finitimorum pactis, ſed ardente Peloponneſiaco bello, quod plenum negotij erat. Refellit quod dictum fuerat ab Egeſtanis, impendere grauiſſimum periculum Athenienſium imperio, ſi Syracuſani rerum in Sicilia potirentur. Monet ne mos geratur cupidis hominibus, qui nihil libentius faciant quàm ut rem & gloriam priuatam ex reip. detrimentis quærant. Vide paginam 416.

ORATIONIS ALCIBIADIS

ARGVMENTVM.

Intererat eidem illi concioni Alcibiades, genere, opibus, eloquentia florens, ſed iuuenili inſolentia ferox: dux porrò iam deſignatus, ſi populus eam expeditionem ſanxiſſet, ut iam cœperat. Is, quòd oratione Niciæ ſe non obſcurè carpi ſenſerat, ſimul ut populo eam nauigationem perſuaderet, ad dicendam ſententiam accęſſit: quam hac oratione eſt complexus. Primùm coarguit ea quæ à Nicia fuerant conjecta in aliquot iuuenum immodicam magnificentiam & oſtentationem: deinde expeditionem ſuadet, quòd utilem & neceſſariam eſſe probet: neceſſariam, ne ſocij deſerantur, & ne imperium Athenienſe propter inertiam minuatur: utilem, quia confirmatis in Sicilia ſocijs, hoſtes Athenienſium debilitarentur: & quia ſemper ita euenijſſet, ut multis iuuandis Athenienſium opes creſcerent. Vide paginam 420.

ORATIONIS NICIAE

ARGVMENTVM.

Nicias, cui nec bellum plebiſcito decretum, nec imperium ad ipſum delatum placebat, quum ſe diſſuadendo nihil proficere intelligeret, accęſſit de integro ad ſententiam dicendam: qua decernendi apparatus in id bellum quamcopioſiſſimi autor eſt: eo conſilio, ut ſiue non probaſſet (quod malebat) populus rei difficultate deterritus conſilium belli abijceret: ſiue perſuaſiſſet, ſaluti ſuæ & imperio cautum eſſet, inſtructiorque ad res gerendas accederet. Cauſas ſuæ ſententiæ affert, hoſtium uires, locorum interualla, conditionem belli. Vide paginam 425.

ORATIONIS HERMOCRATIS

ARGVMENTVM.

Confecto omni illo apparatu, de quo habitæ ſunt proximæ conciones, & claſſe ingenti deducta, Athenienſes Syracuſas petebant: Syracuſani licet reſciſcerent, tamen bonam partem falſa afferri putabant de illorum nauigatione: itaque iactabat omnis belli apparatus. Erant alij qui aſſeuerarent ita inſtructos uenire, & breui affore. In his Hermocrates erat, qui hanc habuit concionem, quò illis tum inanem confidentiam, tum metum eriperet: neque enim illos in tumio metu aut contemptu ponendos eſſe. De apparatu quid ſentiat, quas ſocietates adiungi, quam rationem belli adminiſtrandi eſſe uelit oſtendit. Vide paginam 433.

ORATIONIS ATHENAGORAE

ARGVMENTVM.

Hæc oratio ſuperiori eſt aduerſaria. Nam Athenagoras, qui tribunatum plebis gerebat, & eloquentia gratiáque multùm poterat, expeditionem autem illam Athenienſium commentitiam putabat, grauiter in eos inuectus eſt hac oratione qui in contraria erant ſententia. Primùm enim hanc opinionem labefactare conatur, quum opes Athenienſium deſpicit, Syracuſanas altera ex parte euehit. Deinde illos rumorum autores increpat, atque affectati dominatus inſimulat. eos ab ijs conſilijs deterret, & quid animi quidue conſilij in Athenienſium aduentu (ſiquis ſit) habere debeant, oſtendit. P. 436.

ORATIONIS NICIAE

ARGVMENTVM.

Cohortatio eſt ad fortiter dimicandum. Nam conflicturus acie cum Syracuſanis Nicias, ſuos ad certamen animat, à com-

memoratione patriæ uirtutis, & à difficultate recipiendi sese ex fuga, si ignauiter pugnauerint. Neque enim præstò esse patriam, quæ fugientibus sit perfugio. Vide paginam 456.

ORATIONIS HERMOCRATIS

ARGVMENTVM.

Athenienses, commodius bellaturi cum Syracusanis, si ciuitates Siciliæ ab hostibus auertissent, ad suas autem partes deduxissent, dabant operam ut quamplurimas societates contraherent: in his Camarinam solicitabant. Syracusani missa legatione contrà nitebantur. Eam legationem obibat Hermocrates: qui quum hanc causam pro concione Camarinæorũ agere cœpisset, eos ab illa societate deterrere est conatus, quòd diceret Athenienſium expeditionem in totius Siciliæ perniciem esse comparatam. Itaque hãc societatem, si eam inissent, futuram temerariam, fraudulẽtam, & ipsis Camarinæis exitiosam. Totus est in patefaciẽdis Athenienſium consiliis, repetito principio usque à dominatus eorum primordiis. Vide pag. 461.

ORATIONIS EVPHEMI

ARGVMENTVM.

Aduersaria est superiori hæc oratio. Nam quum Euphemus Athenienſis Camarinam, item ut Hermocrates, de societate ineunda uenisset, audisset que quæ erant à Siculo in Athenienses coniecta, simul ad ea respondit, simul id cuius causa uenerat, exposuit. Primùm enim quæ de iniquitate Athenienſis imperij ab illo dicta fuerant, refellit, & honestissimus rationibus partum esse ostendit. Suspiciones uerò appetitæ Siciliæ dominationis infirmat. Esse enim potius ab Athenienſibus patrocinium Siciliæ susceptum aduersus opes Syracusanorum: quod & superioribus bellis re ipsa comprobassent. Quum & securitati suæ se consulere. Hortatur igitur ne, quorum societatem & fidem antea expetiissent, oblatam nunc repudient: nè sibi id fraudi esse aliquando, sed serius, sentiant. Vide paginam 465.

ORATIONIS ALCIBIADIS

ARGVMENTVM.

Alcibiades Athenis profugus Lacedæmonem se contulit. Venerant eodem legati Syracusanorum & cum his Corinthiorum, utrique postulaturi ut classis in Siciliam ad Syracusarum & totius Siciliæ defensionem mitteretur. Productus in concionem Alcibiades, suasit eadem quæ legati: ibique hanc orationem, ardens uindicta in Athenienses, habuit. Cuius principium collatum est ad auertendam antè actæ uitæ inuidiam, & præsentem fraudulenti animi suspicionem. Reliqua oratione Athenienſium consilia aperit, qui particeps eorum fuisset, omniáque optimè nosset. Quid facto opus sit, & quid Lacedæmonius socíisque expediat, ostendit, & quemadmodum dominatus Athenienſium infringi atque adeo opprimi possit. Vide paginam 472.

ORATIONIS NICIAE

ARGVMENTVM.

Nicias, commissurus cum Syracusanis prælium illud nauale quo res Athenienſis prostrata est, quòd uidebat suos superioris prælij clade consternatos, antequam decertaret, confirmandos sibi eorum animos existimauit. In eam sententiam hæc ab eo concio habita est: nam in hac languentes animos ad spem melioris successus erigit, hortatúrque ut animosè pugnent. Capita præcipua obhortationis sunt, firmior quàm antea apparatus, necessitas pro sua & reip. salute dimicandi, fructus amplissimæ victoriæ, si eam reportent. Vide paginam 529.

ORATIONIS GYLIPPI ET CAETERORVM BELLI DVCVM

ARGVMENTVM.

Gylippus Lacedæmonius, dux auxiliarium qui Syracusas Lacedæmone missi fuerant, & cui Syracusani multum tribuebant, antequam mirent prælium illud sui Syracusanique, ad pugnam eos animare hac oratione uoluit. Ea superiori è regione respondet: nam superiorum præliorum felicitatem commemorat, uictos esse ab ijs Athenienses, qui nauali rei gloriam ubiuis gentium usque adhuc obtinuissent. Itaque illorum apparatum omnem, spem, consilium præ suis contemnit: neque enim spe, sed desperatione ad dimicandum eos impelli. Postremò suorum animos iniecta uindictæ cupiditate stimulat: esse enim persequendas ab hostibus iniquissimi belli concitati, & appetitæ Siciliæ pœnas. Vide paginam 531.

ORATIONIS NICIAE

ARGVMENTVM.

Victi Athenienses, desperata non modò expugnatione Syracusarum, sed etiam propè salute sua, perfugio locum quæsituri abibant. Non carebat luctu, lacrymis, periculis, ea profectio. imminebant enim hostes fugam intercluſuri: cuius rei faciendæ opportunitatem illis afferebant locorum angustiæ. Itaque Nicias mœrorem ijs lenire, metúmque minuere hac consolatione est conatus. nam & suo exemplo iubet bono animo esse, & sperare numinis miserationem tot tam exhaustis laboribus, si qua uis ingruat (quæ haud dubie expectanda erat) animosè se patriámque tuentur. Vide paginam 541.

Cæterùm si quis harum hypotheseων lectione non contentus, scire etiam velit ad quod ex tribus orationum generibus vnaquæque harum referatur, id ab eodem Veratio in eodem libro abundè docebitur. Ibi enim tres orationum classes inuenies: quarum prima DELIBERATIVI generis orationes habet. Inter illas ponitur (exempli gratia) *Admonitio & denuntiatio immunentis periculi*, ex ea quæ apud Thucydidem est Hermocratis oratione. Ibidem est *Adhortatio ad libertatis defensionem*, ex Periclis apud Thucydidem oratione: quæ cum quadam Auli Virginij, quæ apud Liuium est, velut committitur. Atque his aliæ ad idem argumentum siue ad idem argumenti genus spectantes adiunguntur. Secunda classis ad IVDICIALE genus pertinentes orationes complectitur. Has inter occurret *Accusatio perduellionis* ex ea quam Thucydides nobis repræsentat oratione Thebanorum: necnon *Defensio perduellionis*, ex oratione Platæensium. Occurret etiam *Accusatio uiolati fœderis*, ex oratione Corinthiorum. Tertia classis eas continet quæ DEMONSTRATIVO generi adscribuntur. Inter quas est *Laudatio seu oratio funebris Periclis*. Atque hæc quidem vna ex Thucydide affertur in hac classe: at verò cum illis quæ ad duas illas priores classes pertinent, ex eo afferuntur multæ præter illas quarum mentionem feci. Sed eas ibi videndas tibi relinquo.

CHRONOLOGIA HISTORIAE THVCYDIDIS,

AVTORE D. CHYTRAEO.

Anno mundi 3486 — *Anno post finem belli* XERXIS

9 — 1. Athenienſes ſuas coniuges & liberos ex Salamine & Troezene reducunt in Atticam: & Themiſtoclis conſilio, vrbẽ ac muros inſtaurant, Lacedæmoniis fruſtrà repugnantibus. Thucydides libro 1. pagina 59.

Anno mundi 3487 — 10 — 2. Et PIRAEEVM portum eiuſdem Themiſtoclis conſilio muniunt, & claſſem ampliorem ædificant, pagina 62.

PAVSANIAS, dux Spartanus, cum Ariſtide & Cimone Atheniẽſibus, Græcas vrbes, in Cypro & Helleſponto, quæ Perſicis præſidiis tenebantur, liberat. p. 63.

3488 — 11 — 3. Poſtea BYZANTIVM occupat, vbi captiuos Perſas, clàm cæteris ſociis, Xerxi remittit, ac literas ad Xerxem ſcribit, in quibus ipſius filiam, ſibi coniugem dari petit: & viciſſim ſe Spartam, & reliquam Græciam ipſi ſubiecturum eſſe pollicetur. Quúmque inſolentior fieret, & ſociis acerbè & tyrannicè imperaret, accuſatus à ſociis Spartam reuocatur, & à crimine proditionis abſoluitur. Thucydides libro 1. pag. 64. 84. 85.

Olym. 76.

Interea Græcæ ciuitates, Ariſtidis & Cimonis moderatione & humanitate inuitantur, vt relictis Spartanis, ſe Athenienſibus adiungant: & quotannis ad ſumptus belli aduerſus Perſas conferũt 460 talenta, ſeu 27000 coronatos, in Delum inſulam. Ac ipſe Ariſtides ſumma integritate cenſum de tota Græcia agens, & tributum ſingulis imponens, Iuſti cognomen accepit. Thuc. lib. 1. pag. 64. & Plutarchus in vita Ariſtidis.

Anno mundi 3488

3490 — 13 — 5. Pauſanias interea priuato nomine Byzantium redit: vnde vi eiectus ab Athenienſibus, in Troade cõmoratur, & cum Perſis conſilia cõmunicat. Quare ſecundò Spartam reuocatur, & in carcerem ab ephoris coniicitur: Sed quum ſe iuri ſiſteret, rurſum dimiſſus eſt, pag. 86. 87. Thucyd.

Olym. 77 — 14

15

Anno mundi 3493 — *Poſt fugam Perſarum ex Græcia.*

16 — 8. THEMISTOCLES, ab ingratis ciuib. ex vrbe Attica, anno 10 poſt prælium ad Salaminem, eiectus, habitat Argis. Thucyd. pag. 89.

Quo tempore Pauſanias communicaſſe cum eo conſilia de Græcis in Perſarum poteſtatem redigendis putatur.

9. CIMON filius Miltiadæ, dux Athenienſiũ, vrbem Eiona ad Strymonẽ expugnat, quam BOGES, dux Perſicus, præſidio tenebat: cuius mentionem facit Herodotus lib. 7. pag. 264. 265. & Thuc. pag. 65.

3495 — 18 — 10. Scyron inſulam Cimon occupat, & oſſa Theſei Athenas refert, Thuc. pag. 65. Plutarchus in vita Cimonis.

19 — 11. Vrbs Mycenarum ſolo æquata eſt ab Argiuis, teſte Diodoro.

Anno mundi 3496

Circa hoc tempus Pauſanias proditus ab Argilio, cui literas in Perſiam perferendas tradiderat, cùm Ephori eum denuò comprehenſuri eſſent, confugit in templum Palladis, in quo fame necatus eſt: cùm quidem mater ipſius Alcithea, primum lapidem, ad fores templi obſtruendas, appoſuiſſet. Thucydides pagina 89. & in Commentario Thucydidis Græco.

19

Cùm autẽ Lacedæmonij Athenienſibus nunciaſſent, Themiſtoclem ſocium fuiſſe conſiliorum Pauſaniæ, ideóque vt proditorem ſupplicio afficiendum eſſe: Themiſtocles ex Peloponneſo fugit in Corcyram inſulam, pag. 89.

20 — 12. Inde in Epirum, & ad regem Moloſſorum Admetum, antea ſibi inimicum, diuertit: cuius filium manu tenens, ſupplex Admeto factus eſt. Sed cùm diutius eum defendere nõ poſſet Admetus, Pydnam miſit, vt inde in Aſiam tranſiret.

Anno mundi 3498

21

ARTAXERXES LONGIMANVS πρὶν βασιλεῦσαι ὅλην ὀκτωκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσε 44 annos.

3499 — Vrbs Syracuſana à tyrannis liberata, circiter 60 annos libera floruit.

14. Athenienſes obſederunt Naxum inſulam, Themiſtocle in Aſiam, ad Artaxerxem, Perſarum regem, fugiente, pagina 90. Thucydidis.

Quòd autem Xerxes 15 annos poſt prælium Salaminium vixerit, & Artaxerxes hoc anno regnare cœperit, hoc modo oſtẽdi poteſt.

3500 Olym. 79 — 15. Circa hæc tempora Cimon, dux Athenienſium, ad Eurymedontem Pamphyliæ fluuium Perſas eadem die prælio nauali & terreſtri profligauit. Quam victoriam ſecura eſſe celebris illa pax (qua omnibus in Aſia ciuitatibus Græcis αὐτονομία & libertas conceſſa eſt) ſcribitur à Plutarcho in vita Cimonis. Legationis Atticæ ad Artaxerxem princeps fuit Callias, filius Hipponici: cuius mentionem facit Herodotus libro 7. pag. 274.

Inter finem belli Xerxis, & initiũ Peloponneſiaci, interſunt 50 anni, teſte Thuc. pagina 77. & Diodoro Siculo libro 11. Vixit autem Artaxerxes in imperio 44 annos, vt omnes conſentiunt,

Post fugam Persarum ex Græcia.

Anno mundi	
	& obiit anno 7 belli Peloponnesiaci, vt Thuc. libro 4 scribit. Ergo necesse est eum anno 37 ante initiũ belli Peloponesiaci regnũ inchoasse.
3502	AEgyptij deficiũt à Persis, Olymp. 80.
3503	Esdras scriba ab Artaxerxe in Iudæam dimissus, politiam Iudaicam feliciter instaurat, 1. Esdr. 7. 8. Hinc sexaginta hebdomades Danielis aliqui cõputare incipiunt.
3504	Inarus Rex Libyæ, AEgyptum occupat, Thuc. libro 1. pagina 68. 72.
3507	Achæmenes frater Xerxis, ab Inaro & Atheniensibus in AEgypto cæsus. Herodor. lib. 7. pag. 243. libro 3. pag. 72.
3508	Thasij ab Athenienſibus deficiunt, pagina 66.
3510	Terræmotus horribilis in Laconica ob violatos supplices εἵλωτας, in templo Neptuni, pagina 84. 67.
3511	18. εἵλωτες, seu serui Lacedæmonij, Ithomen in Messenia occupant. Ibidem.
3512	19. Thasij tres annos ab Athenienſibus obsessi deditionem faciunt, & omnibus nauibus, & venis metallicis priuantur, Thucyd. pag. 67. & Plutarchus in vita Cimonis.
	20. Lacedæmonij in bello cum Messeniis & εἵλωσι accersunt auxilia Atheniẽsium: eáque Cimonis potissimum suasu impetrata, statim iterum dimittunt. Ibid.
	Id primum initium fuit dissensionis inter Athenienses & Lacedæmonios, quæ paulatim aucta est, donec bellum Peloponnesiacum inflammaretur. Thuc. ibidem.
	Cimon etiam, eius belli occasione, in exilium eiectus, quòd Lacedæmoniis nimium fauere videretur.
	21. Lacedæmonij opem ferunt metropoli Doriẽsium contra Phocenses.
	22. Intercluſi autem ab Atheniẽsibus, ne in Peloponnesum redire possent, magno prælio vincunt Athenienses, ad Tanagram Bœotiæ.
	Post hoc prælium, Cimon, Pericle autore, reuocatur in patriam. Plutarchus.
ARTAXERXIS LONG. 15	Sexagesimo secundo die post prælium ad Tanagram, Athenienses rursum vincunt Bœotos, & totam Bœotiam occupant.
	23. Athenienses 200 nauibus in Cyprum, & inde in AEgyptum nauigarunt, vt Inaro opem ferrent. Abfuerunt autẽ in AEgypto sex annos. Thucydides libro 1. pag. 68. 69. 70. 71. 72.
	25. Interea domi Athenienses cum Corinthiis & AEginetis bellum gerunt, & AEginam vectigalem faciunt.
	26. Tolmides, dux classis Atticæ, Gythium portum Laconicæ, Methonem, Zacynthum & Cephaleniam occupat.
	27. Romani Legatos in Græciam & Athenas, tunc florentes, mittunt, vt inclytas Solonis Leges describerẽt, & aliarum Græciæ ciuitatum instituta, mores

Anno mundi	
14	iuráque cognoscerent, moderante tunc reipub. Atticam Pericle.

Alcmæon.

Ariphron. — Megacles.

Hippocrates.

Xanthippus pater Periclis, æmulus & accusator Miltiadis. Herod. li. 6. p. 240. Dux classis Græciæ vicit Persas ad Mycalen, lib. 8. pag. 292. & strangulat Artayctẽ Sesti præfectũ, lib. 9. pag. 354.

Agariste neptis Alcmæonis, mater Periclis oratoris.

Megacles. Dinomache mater, Alcibiadis.

Alcib. Phænippus.

Clinias qui propria triremi cuius me ad Artemisium lib. 6. He pugnauit ro. p. 236. lib. 7. pa. 206. Coronęã peperit Xanthippum & Paralũ.

Callias diues, rete v-legatus Athexor Alcibiadis. nienſium ad Artaxerxem de pace, qua omnib. Græcis ciuitatibus in Asia libertas & αὐτονομία concessa est, lib. 7. pag. 274. Herod. & Diod. Sic. li. 12.

Pericles orator, cuius nomẽ extat in Herodoto lib. 6. pag. 239.

Alcibiades fax belli Siculi. Thuc. lib. 6.

Hippa-frater Peri-clis.

Xanthippus. Paralus.

3514	29. Athenienses milites, amissis in AEgypto nauibus, pauci & inopes, per Cyrenen in patriam redeunt.
ARTAXERX. 18	Expeditio Athenienſium in Thessaliam, ad Pharsalum, & Periclis in Acarnaniam frustrà suscipitur.
3516	30. Post tres annos induciæ quinquennales inter Athenienses & Peloponnesios factæ sunt.
	Leges XII tabvlarvm, fons omnis publici priuatíque iuris, à decemuiris Romæ perlatæ sunt, anno post eiectos reges 60.
	31. Athenienses in Cyprum 200 nauibus profecti, duce Cimone, qui in obsidione Citij, vrbis Cypri, obiit.
	Fœdus 30 annorum inter Lacedæmonios & Argiuos factum, Thuc. pag. 352.
19	32. Bellum sacrum de iurisdictione templi Delphici à Lacedæmoniis gestum.
20	33. Bœoti exules recuperant patriã, cœso ad Coroneam Tolmide, & Athenienſibus ex tota Bœotia pulsis.
21	34. Eubœa & Megara ab Athenienſibus defecerunt.
	Lacedæmonij vastant Atticam, duce Pliſtoanacte.
3520 22	35. Eubœa vniuersa à Pericle Athenienſibus subiicitur.
23	36. Censores primi Romæ constituti.

Post bellum Xerxis in Græcia.

Anno mundi	ARTAX.	
3522		37 38. Pax triginta annorum inter A- 39.40. thenienſes & Lacedæmonios, & 41.42. cæteros confœderatos, ſancita. Thucydides pagina 75.
3528	30.	43. Sexto anno, bellum Samium cœ- pit, in quo tandem Samus, muris & na- uibus priuata, in Athenienſium pote-
	31	44. ſtatem venit, Thuc. ibid.
3530	32	45. Bellum inter Corinthios & Corcy- ræos de Epidamno colonia motum. Corcyræi vincunt Corinthios, ad Ac- tium, pag. 17.21. Sequentem annum quieuerunt.
	34	47. Corcyræi petunt ſocietatem & au- xilia ab Athenienſibus, pag. 23. Thuc. Iſocrates orator naſcitur. METON Aſtronomus Ἐννεαδεκαετηρίδα edidit.
3533		48. Athenienſes auxilia mittunt Cor- cyræis contra Corinthios, qui ad Sybota Corcyræos vincunt, pag. 34.
	36	49. Potidæa, inſtinctu Corinthiorum deficit ab Athenienſibus, qui eam obſi- dione cingunt, pagina 39. 40. Thucy- didis.
3535	37	50. Confœderati conueniunt Lacedæ- monem, & decernunt bellum contra A- thenienſes ſuſcipiendum eſſe: anno 14. fœderis tricennalis, pagina 42.43.44.45. 46.57.75. libro 1. Thuc. Anno ante na- tum Chriſtum 427.

BELLI PELOPONN. ANNI.

3536 *Olym.* 88	38	1. Thebani inuadunt Platæam coniunctam Atticis, ſed repelluntur, Thuc. lib. 2. pag. 102. Terræmotus in Delo, pag. 106. Archidamus rex Laced. Atticam populatur, pag. 108.
3537	39	2. PESTILENTIA ATTICA, pagina 131.132. Hippocr. libro 3. ἐπιδημιῶν. PERICLIS Encomium, pagina 137. 142. Legati Laced. ad Artaxerxem, inter- cepti, & occiſi ab Athenienſibus, Thu- cyd. pag. 144. Herod. lib. 7. pag 270. Potidæa Athenienſibus dedita, pag. 147.
3538	40	3. Platæam obſidet Archidamus, p. 148.149.150.151.152.153. Phormion dux Atticus vincit claſſem Corinth. ad Naupactum, pag. 157. PLATO natus eſt. Bellum inter Thraces & Perdiccam filium Alexandri, Macedonum regem, pag. 166.
Olym. 89. *Thuc.* *p.* 177.	41	4. Lesbij ab Athenienſibus deficiũt ad Laced. libro 3. pag. 174.182.
3540		5. Paches dux Atticus recipit Leſ- bum, pag. 207. occupat Colophonem, præfecto præſidij calumnioſe interfecto, pag. 193. IVDICIVM de capite & ſalute Pla- tæenſium. 194
	42	Vrbs Platæenſium dedita & ſolo æ- quata eſt, lib. 3. p. 220.

BELLI PELOPONN. ANNI

Anno mundi	ARTAX.	
		SEDITIO CORCYRÆA, pag. 221. 222.231.
		Athenienſes mittunt auxilia Leonti- nis in Siciliam contra Syracuſanos, pag. 232.
3541	43	6. Terræmotus crebri. pag. 232. Heraclea in Trachiniis colonia La- cedæmoniorum, pag. 235. Delus expiata, pag. 242. Laced. & Ambraciotæ, victi ab Athe- nienſibus ad Argos Amphilochium, pa. 247.
	44	7. Meſſene in Sicilia deficit ab Athe- nienſibus, initio lib. 4.
3542		Pylus munita ab Athenienſibus, obſi- detur à nauibus Laced. qui ab Atticis cincti obſidione, coguntur ad petendas conditiones pacis, pagina 261.264.270. Nicias vincit Corinthios, pagina 282. Crudelitas Corcyræa, pag. 284. Mors Artaxerxis Perſarum regis, pag. 286.
3543	DARII NOTHI.	8. Athenienſes capiũt Cytheram in- ſulam, pagina 287. Thuc. Siculi pacem inter ſe faciunt, pagina 290.295. Niſæa arx Megar. ab Athenienſibus capta, pagina 299. Braſidas dux Lac. proficiſcitur in Thra ciam, pag. 299.302.304. occupat Acan- thum & Stagiram, pagina 311. & Amphi- polin, pagina 324. & Toronen, 326. Delij obſidio, pag. 312.317.319.
	1	9. Inducię vnius anni, inter Athen. & Laced. pagina 328.
3544 *Olym.* 90		Braſidas interea Scionen, Mendam & alias vrbes Athenien. eripit, pagina 331. 333.
3545	3	10. Cleon Atticus & Braſidas Lace- dæm. confligunt ad Amphipolin. Vtro- que autem duce interfecto, vicerunt La- ced. pag. 350. Pax & fœdus 50 annorum inter Athe- nien. & Laced. factum, quod cæteræ ci- uitates Laced. confœderatæ non appro- barunt. Id tantum 6. annos & 10 menſes durauit, pagina 355.358.
	4	11. Fœdus Argiuorum, Corinthio- rum, Mantinienſium, Eleorum &c. pa- gina 364. Bellum inter Mantinienſes & Laced. pag. 366.
	5.	12. Alcibiadis prima mentio fit, lib. 5. pag. 373. Fœdus Argiuorum & Athen. Meliorum inſulam capiunt Athenien- ſes, pag. 409.
3552	10	17. CLASSIS ATTICA IN SI- CILIAM MISSA, duce Alcibiade, Ni- cia, Lamacho, καὶ συστρατηγοῦ ΣΟΦΟ- ΚΛΕΟΥΣ πεπνυμένος περιβώτας υἱῶ, lib. 6. pag. 415.431.
Olym. 92.		Alcibiades ad Lacedæmonios defi- ciens, hortatur vt bellum inſtaurent, & Deceleam medio itinere inter Athenas

Anno mundi		
	11	& Thebas, muniant, pagina 474.
		18. Syracusanos obsident Athenienses, pag. 479. 482. Sed paulò post vincuntur lib. 7. pag. 489.
	12	19. Agis rex Laced. munit Deceleam, pag. 496.
3552		Athenienses in Sicilia denuò victi, pagina 499. 518. 522. & horrenda clade profligati sunt, pag. 535. 537. 544, 548. Thucydidis. Et Diodorus Siculus lib. 13.
3555		20. Athenienses vincunt Peloponnesios ad Epidaurum, lib. 8. pag. 557.
		Primum fœdus inter regem Persarum & Lacedæmonios, lib. 8. pag. 561. 586.
	13	Alcibiades rursum à Laced. ad Athenienses deficit, pag. 577. 600. 604.
3556	14	21. Status 400. Athenis constitutus anno 100. post exactos reges, pag. 592. 593. qui paulò post dissoluitur, pagina 614.
		Clades Athenienſium ad Eretriam accepta, pag. 613.
		Thrasylus dux Athenienſium vincit classem Laconicam & ducē Mindarum, inter Sestum & Abydum, pag. 618.

THVCYDIDIS LIBRORVM ARGVMENTA,

Ex Eodem Davide Chytraeo.

Primvs Liber, post exordium (quo magnitudinem belli Peloponnesiaci, collatione veteris Græciæ bellorum amplificat) occasiones & causas belli Peloponnesiaci, orti ex fœdere Corcyræorum & Athenienſium aduersus Corinthios, & obsidione Potidææ, & exclusione Megarensium à portu Attico: deinde historiam quinquaginta annorum, qui inter finem belli Xerxis, quod Herodotus descripsit, & initium belli Peloponnesiaci, intersunt, breuiter commemorat. Postremò, legationem Lacedæmoniorum, quæ Athenienſibus, etiam religionis prætextu, bellum indicit: & memorabiles historias, de duorum Græciæ liberatorum, Pausaniæ, & Themistoclis, interitu: & huius etiam sapientiæ encomium illustre & admirandum recitat.

Secvndvs Liber, trium primorum belli Peloponnesiaci annorum historiam, pestilentiæ Atticæ descriptionem, & Periclæ autoritatis & eloquentiæ encomium nobile, & deditionem Potidææ, ac victoriam Phormionis continet.

Tertivs, defectionem Lesbiorum ad Lacedæmonios, & deliberationem Athenienſium de occidendis Lesbiis, postquam à Pachete recepti erant. Item deletionem vrbis Platæensium: crudelissimæ seditionis Corcyreæ descriptionem: insulæ Deli expiationem: & semina belli Siculi, recenset.

Qvartvs, anni septimi, octaui & noni historiam: obsidionem Pyli: mortem Artaxerxis Longimani: finem seditionis Corcyreæ, pacem Siculam, & Brasidæ ducis Laconici res in Thracia feliciter gestas, complectitur.

Qvintvs, prælium Brasidæ Lacedæmonij & Cleonis Attici ad Amphipolin, in quo ambo duces, anno belli decimo, interfecti sunt: & formulam fœderis quinquaginta annorum inter Græcos sanciti recitat, vnà cum historia sex annorum & sex mensium, quibus solis induciæ durarunt.

Sextvs, Siciliæ descriptionem, & deliberationes de bello Siculo: & Alcibiadis defectionem ad Lacedæmonios comprehendit.

Septimvs, cladem Athenienſium & Niciæ miserabilem in Sicilia.

Octavvs, mutationem democratiæ Athenienſis in statum quadringentorum, & Alcibiadis reditum ad classem Atticam, & felix prælium nauale Thrasybuli ad Abydum describit, & vsque ad vicesimum primum belli Peloponnesiaci annum peruenit. A quo Xenophon incipiens, τὰ μετὰ ταῦτα vsque ad captas à Lysandro Athenas, & sequentium quadraginta annorum bella Græca, ferè vsque ad Philippi Macedonis initium, attexit.

Adiungent autem studiosi historiæ Thucydideæ, etiam Plutarchi Periclem, Niciam, & Alcibiadem. Et primo potissimùm Thucydidis libro & historiæ quinquaginta annorum à Xerxis fuga vsque ad belli Peloponn. initium, lucem adferent Themistoclis, Aristidis & Cimonis vitæ: in quibus non exempla tantummodo consiliorum, & virtutum, & euentuum, multa & illustria integrè exponuntur: verùm etiam plerumque ad regulas seu γνώμας, quæ sunt normæ actionum vitæ, accommodantur. Atque hæc prima & præcipua historiæ Thucydideæ vtilitas est, quòd σωφρονιστικὴν πολιτικὴν, seu sapientiam gubernatricem rerumpub. & communis vitæ, præceptis & exemplis insignibus instruit & confirmat.

DE GRAECIS IN THVCYDIDEM SCHOLIIS, HVIC EDITIONI APPOSITIS, HENR. STEPHANI IVDICIVM.

QVAEDAM ETIAM DE VSV SVAE AD HORVM *scholiorum lectionem Proparaſceues.*

SCHOLIA *in Thucydidem quaſdam expoſitiones eiuſmodi habent, ac ſuum lectorem dè nonnullis admonent quæ talia ſunt vt vel propter illa omnibus qui lectionis hiſtoricæ huius ſtudioſi ſunt, in pretio eſſe mereantur: atque habeant vnde ſibi de illorum editione gratulentur. Id denique quod in titulo velut elogium illis datur, quum abſque ipſis hiſtoricus iſte non facilè intelligi poſſe dicatur; totus enim ſuperiorum ἐκδόσεων titulus eſt hic,* Σχόλια παλαιὰ καὶ ξυνοπτικὰ εἰς ὅλον τὸν Θουκυδίδην, ὧν χωρὶς οὐκ ἄξιός ἐστιν ὁ συγγραφεύς. *Germanicam excipio, cui iſte præfixus eſt, eundem ſenſum efficiens, ſed voce quadam inepte ficta vtens,* Θουκυδίδης μὲν σχολίων παλαιῶν καὶ πάνυ ὠφελίμων, χωρὶς ὧν ὁ συγγραφεὺς πολὺ ἀνωφελής ἐστι) *alicubi non minus verum quàm honorificum eſſe comperitur. Ideo autem, alicubi tantummodo, non vbique verum comperiri dico, partim quòd in quamplurimis difficiles obſcuroſque locos nihil quidquam afferant, partim, quòd nonnulla eorum quæ in quoſdam δυσξυνέτους afferunt, lectori qui & iudicio valeat & in Græca ſit lingua ſatis exercitatus, ſatisfacere minimè poſſint. Omitto eas in quibus omnino à Thucydidis mente aberrat expoſitiones, ita vt aliud planè quàm quod a Thucydide dicitur, nobis dicant: quarum exempla in annotationibus meis afferentur. Verum ea in quibus σφάλλεται, ijs in quibus τὰ τῆς ἐξηγήσεως ab eo κατορθοῦται (ſi hæc antitheta Thucydidea ad noſtrum hunc de ſcholijs in Thucydidem ſermonem transferre licet) condonanda eſſe, & fateor ipſe, & mecum, vt opinor, quicunque non vel ingrati, vel nimium moroſi ſunt, fatebuntur.*

Sed quoniam ſicut multos Thucydidis locos his ſcholys opus habere dictum eſt, ita etiam ad horum ſcholiorum lectionem multus opus eſſe ſcio aliqua expoſitione quorundam loquendi generum, ſeu quarundam ſermonis formularum, quas fortaſſe ἐξηγητικὰς vel potius σχολικὰς vocare quis poſſit: non malè collocaturum me biduì ſpatium putaui, ſi eas à me collectas non proponerem ſolùm ſed etiam exponerem.

Prius tamen quàm ad illam προδιδασκαλίαν aggrediar, qua lector ad horum ſcholiorum lectionem præparetur, hoc etiam ad plenam lectoris προδιδασκαλίαν requiri puto, vt de ijs alia pauca eum præmoneam. Sciat igitur hæc ſcholia (quorum more loquendo, ἰσέον dicendum fuiſſet) non ab vno omnia ſed à pluribus ſcripta eſſe, & ita quidem vt variarum expoſitionum à varijs ſcriptarum velut fragmenta tantummodo in locis pleriſque ſint, quæ quum pro diuerſo diuerſorum lectorum iudicio excerptæ & quorundam Thucydidis exemplarium margini adſcriptæ eſſent, tandem à quopiam ex illis collectæ fuerunt, præfixis vnicuique ipſis Thucydidis verbis, in quæ vnaquæque ſcripta eſſet, aut ſcripta eſſe videretur. Plures autem ſcholia in hunc ſcriptorem edidiſſe (niſi ſortè aliud nomen ſuis in eum ἐξηγήσεσι dare maluerint) vel inde diſcimus quòd in his Antylli & Phœbamonis necnon AEſculapij fit mentio. Atque hæc è pluribus eſſe collecta, inde apparet quòd alicubi ab vno expoſitionem alterius reprehendi videamus. Nam aliaquì diuerſas etiam expoſitiones vnius eiuſdémque eſſe poſſe non ignoro. Vtinam verò non hæc tenuia haberemus ἐκ τῶν δείπνων illorum veterum expoſitorum, ſed illa ipſa δεῖπνα tota ad nos peruenìſſent. non enim (vt opinor) tantum mihi in emendanda Laurentij Vallæ interpretatione laborandũ & antea fuiſſet, & nunc quoque qui nouum laborem poſcerent loci ſupereſſent. Sed boni tamen conſulendæ nobis ſunt hæ reliquiæ (de quibus meum iudicũ & in præfixa huic Thucydidis editioni ad lectorem Epiſtola, quam & præcedenti præfixeram, pateſeci) vti à famelicis aliqua ἀρτῶν vel ἰχθύων τεμάχη, aut etiam τεμάχια, quæ μεγάλων δείπνων eſſent reliquiæ, boni conſulerentur.

Cæterùm ne hoc quidem tacebo, nonnulla eſſe quæ non tam ſint hunc vel illum Thucydidis locum exponentis, quàm id quod in eo ſcribitur, tanquam memorabile & notabile, obſeruantis, & alios pariter obſeruare & notare iubentis. Hoc autem vel ex verbo σημείωσαι patere nobis poteſt: quod habes pag. 303. nam in iſta huius hiſtorici verba, quæ ibi leguntur, βιβυνῶν θρᾳκῶν, ſcribitur, Σημείωσαι ὅτι καὶ οἱ βιβυνοὶ θρᾷκες. Sic verò & pag. 306. eſt aliquid (multo quidem certè maioris momenti) quod σημειώσασθαι iubemur. nam ibi in iſta Thucydidis verba, καὶ ἅμα ἦρ εἱλώτων βουλομένοις ἐν ὅτῳ πρόφασει ἐκπεμφαι, &c. hæc ſcribuntur, Σημείωσαι τὸ λακωνικὸν ἔργον εἰς τοὺς εἵλωτας γενόμενον, καὶ ὅπως αὐτοὺς λαθραίως διέφθειραν. Sed multo plures ſunt loci in quibus illo σημείωσαι prætermiſſo, ὅτι tantùm poſitum ſit. Ex illis eſt iſte, pag. 361, ὅτι ὁ συγγρ. nam in hæc Thucydidis verba, exilij ſui mentionem facientis, καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, inter illa ſcholia*

leguntur ista, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἴκοσιν ἔτη ἔφυγε τὴν πατρίδα, καὶ πεὶ πελοποννησίων διέτριβε. Minimè autem nouus videbitur hic vocula ὅτι vsus ys qui epitomen Strabonis & alia quædam ex alijs scriptoribus itidem excerpta legerint, & quem Eustathius etiam habeat annotandi morem meminerint. Nam his in locis ante ὅτι esse ellipsin verbi illius σημαίνουσι, aut alius huiusmodi, in meis Schediasmatis docui.

Addam & istud, eius scholiorum in alienas sedes migrationis, cuius à me in illa quam dixi epistola facta mentio fuit, causam id videri, quòd quum margini (vti dixi) adscriberentur, ea verba ad quæ pertinebant, id est, ad quorum expositionem scripta erant, minimè præfigi solebant. Paulatim enim per negligentiam factum est vt non eregione loci quem exponebant, sed procul ab illo scriberentur: & ab eo qui inde ea sumebat, verba illa eregione quorum in margine scripta erant, illis, quamuis nihil commune cum ijs habentia, præfigerentur. Quamuis autem ex infinitis propemodum locis prior editio errorem hunc sustulisset, reliquerat tamen huic aliquot repurgandos. Hos igitur partim in ea, partim inter has in hæc scholia annotationes, repurgatos inuenies.

AD LECTIONEM SCHOLIORVM GRAECORVM IN THVCYDIDEM SCRIPTORVM, PROPARASCEVE H. STEPHANI.

LECTORI.

His tibi Thucydidis permulta ænigmata possint
Vinci armis, alio vix superanda modo.
Arma dare haud satis est: armorum qui docet vsum
Quæ dat, ab hoc plena nempe tuaris ope.

INCIPIAM igitur ab illis quibus vtitur verbis, quum se totius loci sensum declaraturum promittit. Nam pro eo quod vulgò dicimus, SENSVS EST (sunt verò & qui sententiam loci alicuius talem esse dicant) ita loquitur, Ὁ νοῦς, vel, Ὁ δὲ νοῦς: & interdum Ἡ διάνοια. Aut etiam Ὁ νοῦς, τοιοῦτος, vel Ἡ διάνοια, τοιαύτη. Inuenies item, Ὁ νοῦς οὕτως ἔχει, vel, Ὁ νοῦς ἔχει ὧδε: vt pag. 309, columnella tertia.

Quinetiam occurrēt tibi nonnunquam ista verba, Τὸ λεχθέν, τοιοῦτόν ἐστι, vt pag. 177, columnellæ primæ initio. Legitur autem hoc loquendi genus & apud scholiastem Aristophanis. vt in hunc Equitum versum, Οὐ φροντίζων τῶν ἰδιωτῶν οὐδενός, εἴ σοι χαριζοίμην, scribit, τὸ λεχθέν, τοιοῦτόν ἐστιν, Ἐν δευτέρῳ τινὰ πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἀπέχθειαν ἐποιούμην, ἕνεκα τοῦ ἀποθεραπεῦσαί τινα τὸν πόλιν. Eodem pertinent hæc quę legimus verba pag. 598, columnella prima, τοῦτο δυνάμει τοιοῦτόν ἐστιν. quod perinde est acsi Latinè dicas, *Idem hoc valet atque istud.*

Vtitur verbo φησὶ per parenthesin noster enarrator, quum alicuius loci sensum vult aperire: vt pag. 258, columnella secunda, in hæc verba, Ἀποβαίνει δέ, ἐν τῷ ἴσῳ ὄντι, &c. scribit, Ἀποβαίνει δέ (φησὶ) τῶν νεῶν, ἴσοι γάρ ἐσμεν τοῖς ἡμῶν. Habes verò & paulò antè, ῥᾴων γὰρ (φησὶν) ὁδὸς ἐπὶ αὐτοὺς ὄντας ὀπίσω τῶν νεῶν ἀμύνασθαι. Verùm alicubi supervacaneum esse hoc verbum dicere possumus: quum præcedat, ὁ νοῦς, vel ἡ διάνοια, aut, ἡ διάνοια, τοιαύτη. vt in eadem illa pag. 258 in fine primæ columnellæ, hunc in locum, καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἔξοδον, &c. scribitur, Ἡ διάνοια τοιαύτη, Οἱ πολέμιοι (φησὶν) ὑποχωρησάντων ἡμῶν, ἀποβαίνει τῶν νεῶν. Sed multo etiam magis supervacaneum vel ipsum verbum φησὶ vel ipsum nomen dicere possumus, vbi coniunguntur: vt pag. 138, columnella tertia, ὁ δὲ νοῦς φησὶν ὅτι ἄφρονες εἰσίν. Sed hypostigme posita est post νοῦς.

CREBRAE sunt ante aliquam expositionem & voces Τουτέστι atque Ἤγουν: non quidem ambæ simul, sed earum altera. Scribo autem Τουτέστι vt apud eum frequētius scriptū est, quàm disiunctè Τοῦτ' ἔστι. quāuis hæc respōdeant Latinis vocabulis *Id est*: quæ disiuncta vbique inueniūtur. Sed non minus frequēs, vel potius magis, vocula Ἤγουν, quæ itidem sonat *Id est*: quum alioqui plerunque reddenda sit potius voce *Videlicet*. Adhiberi autem solitam fuisse particulam ἤγουν, sicut & ἔπαυ, locis huiusmodi, ex Suida & Eustathio discimus: quorum ille quidem aduerbia διασαφητικὰ, hic verò coniunctiones ἑρμηνευτικὰ esse tradit: addens & ἤτοι. Cæterùm poni solet ἤγουν vbi vnum tantùm vocabulum alio vocabulo exponitur, aut certè pauca tantùm paucis. vt pag. 258, columnella prima, in hæc verba, ἐς αἰσχύνην ἀφῖκται, habemus hoc scholium, ἤγουν, αἰσχρᾷ εἰσὶ καὶ βίαια. Vtitur & vocula Ἤτοι, eodem modo: vt pag. 198, columnella 1. Verùm interdum (ne sis nescius) hæc ipsa vocula ἤτοι disiunctiua est, altera sermonis parte habente alteram quæ ei respondere solet. vt pag. 466, in principio columnellæ primæ, in hæc verba, καὶ πλέοσιν ἦσι, annotatur, ἤτοι ἡμῶν τῶν ἰώνων: sed adiicitur, ἢ ὑμῶν τῶν σικελιωτῶν. Apertius autem est particulam istam hunc, non alterum, habere vsum, quum verbum addit. vt pag. 431, ἤτοι κυείως σημείοις λέγῃ, καθάπερ καὶ τὰ στρατεύματα· ἢ (ὡς ἔνιοι) σημεῖα τὰς ἔξωθεν καταγραφὰς τῶν νεῶν. Sic pag. 465, in expositione horum vocabulorum, πρός τι κοινὸν ὠφέλειαν.

HISCE particulis, id est, vnicuique harū, ἰσοδυναμεῖν dicere possumus duas istas voculas, αἰτίᾳ τοῦ. quæ sonant quod Latini enarratores dicunt, *Pro eo quod est*. Sed vulgò dicitur etiam Pro, sine adiectione. Exemplum habes pag. 259, initio columnellæ primæ, Ἐπάξαντο] αἰτίᾳ τοῦ παρεπάξαντο. &c. Alicubi verò præfigitur αἰτίᾳ τοῦ totius etiam sententiæ expositioni. Sed interdum etiam occurrit αἰτίᾳ τῆς, quum alicuius προθέσεως, id est præpositionis, fit mētio. vt pag. 177, col. secunda, Τὰ πρόδαλάσσια] ἡ ὅτι αἰτίᾳ τῆς πρό. Intel-

ligit enim compositum vnum positum esse pro altero: videlicet ὅπ παλαιὸσια, ex præpositione ὅπ & nomine παλαια factum, pro ὑπὲρ παλαιὸσια, in quo præpositio ὑπὲρ & idem illud nomen coaluerunt. Neque verò dubium est quin itidem scribendum sit, ἢ ἐς αὖ τῆς πρὸ, non αὖ τῆ πρὸ, in iis quæ proximè præcedunt.

AT VBI leges, ὡς αὖ εἰ ἔλεγε, scias id esse quod Latinè dicitur, Quasi diceret, vel, Perinde acsi diceret. Sic pag. 260, col. secunda, in hunc locum, ἐς τοῦτο πρὸ ἐσπ ἢ τύχη, ὥσπ ἀθυμίας ἐμβ ὀκ γῆς π καὶ ἐπ τῆς λακ. &c. scribi videmus, ὡς αὖ εἰ ἔλεγε, ἐς τοῦτο πρὸ ἐσπ ἢ τύχη ἀθυμίας καὶ λακεδαιμονίοις. &c. Scio autem & ὡς αὖ εἰ alicubi coniunctè scriptum inueniri (vt pag. 163, duobus in locis) sed non dubium est quin disiunctè potius scribendum sit, ὡς αὖ εἰ.

Ne hoc quidem silentio prætereundum, interdum loci totius sensum proponi, quamuis nihil eorum quæ recensui, præfigatur. Cuius rei exempla cùm alibi habes, tum verò pag. 258, columnella secunda.

¶ AT QVVM ostendere vult quæ sit naturalis (vt ita dicam) verborum series, seu quis ordo: (id est, in quem ordinem reducenda sint verba, seu quomodo collocanda, vt facilior sit loci sensus) dicit, Τὸ ἑξῆς, vel, τὸ ἑξῆς οὕτω. Ideóque dicere queas tale apud Latinos enarratores esse, ORDO EST. Verùm alicubi addens τῆ λόγου, dicit τὸ ἑξῆς τῆ λόγου: vt pag. 205, initio tertiæ columnellæ.

Sed quũ dicit, τὰ ἑξῆς, significare vult, *& sequentia*. siue, *& ea quæ sequuntur*. quod vulgo dicimus, *& cætera*: ac compẽdiariè scribimus, *&c* Ostẽdit enim, iis quæ ex quopiam Thucydidis attulit loco, addenda esse & quæ sequuntur, ea videlicet quæ locum illum claudunt. Vtrunque loquendi genus habes pag. 7, in principio tertiæ columnellæ.

Verùm, vt ad illud τὸ ἑξῆς redeatur, quo vti eum dixi quum docet quænam esse debeat vulgaris illa & velut naturalis verborum series: legimus quidem alicubi & ista, τὸ ἑξῆς τῆς διανοίας οὕτω: sed non dubito quin mendosè scripta hæc sint pro istis, τὸ ἑξῆς καὶ ἡ διάνοια οὕτω. vt intelligamus, talem verborum seriem pariter & sensum esse.

¶ EVNDEM verò vsum præstant illi aliquando hæ duæ voculæ, ἵνα ἦ, siue ἵν' ἦ, quem illæ τὸ ἑξῆς. vt pag. 5, initio columnellæ primæ, ἵν' ἦ, καὶ τῆ ἐς τὸν ναῦ ἔπον. Vno autem in loco inueniò (fortasse autem & in pluribus inueniri poterit) pagina videlicet 534, columnella 2, ἵνα ἦ τὸ ἑξῆς. Verùm & de hoc monendus es, ex iis locis in quibus vtitur illis voculis ἵνα ἦ, nonnullos esse in quibus non ipsa Thucydidis verba in talem ordinem qualem dixi reducta, sed eorum sensum subiungit. Sic pag. 461, in fine columnellæ primæ & principio secundæ, ἵνα ἦ, διάσπες πλὼ ἢ ἀθυμίαν ὠφελ λόγος διανόπα.

¶ INVENIES & vocabulum σώνταξις de illa verborum ordinatione dictum, vt pag. 12, columnella 3, litera Τ, in hæc verba, ἡ γὰ λακεδαίμων, & in ea quæ proximè sequuntur, annotat, ἡ σώνταξις, ἡ γὰ λακεδαίμων, ὅπ πλεῖον ὢν ἴσαβμ χρόνον ἐπολέμησε, πρὸ τῆς ἀθ Ηρακλ. &c. Quinetiam alicubi dicit, ἵνα ἦ οὕτως ἡ σώνταξις. vt pag. 57. Ac similiter vtens verbo σωνταττειν, dicit alicubi tale verbum σωνταχτέον τοῦτω. quod diceremus Iungendum esse illi, vel Connectendum cum illo. Interim tamen & alteram illam significationem vulgarem tribuit vocabulo σώνταξις: & quidem non rarò: vt quum dicit Ἀθηνὴ ἡ σώνταξις.

¶ SED AD priorem illum vocis σώνταξις vsum quod attinet, inuenies etiam in quodam loco (quem esse vnicum puto) Ἡ πρὸς τὸ λόγου καὶ ἡ σώνταξις ἑαυτῶν. Is autem est pag. 2, Νεμόμενοι τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ἢ πρὸς τὸ λόγου καὶ ἡ σώνταξις, ἑαυτῶν, Νεμόμενοι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι, &c. Vbi πρὸς λόγου appellare videtur eam sententiam quam verba illa πρὸς λόγου, id est complectuntur. Illam enim non dubito quin pluribus quàm habeamus verbis expositam fuerit, & aliqua in parte huius loci aliam quàm sit hîc scripturam reliquerit. Vel hîc certè, οὐδὲ γλῶ φυπόντες, ἀλλὰ παίροντες, mendosam esse scripturam manifestum est. Cæterùm πρὸς λόγου τῆς γραφῆς Lucas in Actis eodem quidem modo dixit de certo loco & certis quibusdam verbis, iisque haud multis, comprehenso: sed non de verbis ad exponendum eum adhibitis loquens, verùm de illis ipsis quibus à suo autore (si modò Græca interpretatio satis fideliter ea repræsentare potest dici) scriptus est.

¶ PERTINENT ad hunc sermonem & voces istæ, διὰ μέσου, quæ frequenter occurrunt. Significant enim quod vulgo dicimus Per *parenthesin*: ideóque illis vtitur quum aliqua interiiciuntur quæ verborum ordinem velut perturbant, & de illis lectorem vult commonefacere, ne ipsum turbent ea quibus (vti dixi) ordo ille velut perturbatur. Cæterùm duæ illæ voces, si quis verbum verbo velit reddere, sonant Per *medium*. Sed non secus exponere oportet acsi scriptum foret Ἐν μέσῳ, id est In *medio*. Sic pag. 141, in principio columnellæ tertiæ, Τὸ ἦς πρὸς τὸ, μνημη καταλελείπται. τὰ γὰ ἄλλα διὰ μέσου. Vbi obseruandus est obiter & hic vsus præpositionis πρὸς, cum ellipsi, vbi scribit, πρὸς τό. nam perinde est acsi diceret, *Vocula* ἦς *fertur ad illa*, siue, *tendit ad illa*, μνήμη καταλελείπται: siue verbum φέρεται, siue aliud hæc loquendi forma subaudiendum nobis relinquat. Cæterùm hunc ad locum quod attinet, ea quæ ille dicit esse διὰ μέσου, sunt ista, ὡῶ καὶ νεῶ ἐπενδῦσῶ πστ. πάντα γὰ πέφυκε καὶ ἐλαττοῦσθαι. sed visum tamen est satis esse ista, πάντα γὰ πέφυκε καὶ ἐλαττοῦσθαι, notis parenthesis includere: quum alioqui sint plerique alii loci vbi cuncta quæ διὰ μέσου posita ait, illis notis inclusa sis inuenturus. Quemadmodum porrò ellipsin subesse dixi illis verbis πρὸς τὸ, sic etiam his διὰ μέσου subesse manifestum est: siue πίπτει, aut πίπτει, siue κεῖται, siue aliud quodpiam verbum subaudire oporteat. Ne hoc quidem omittendum, hæc etiam verba ἐν τῷ μέσῳ (quorum significationem illa διὰ μέσου habere, modò aiebam) alicubi occurrere: vt pag. 285, in fine primæ columnellæ, λέγ ἐν τῷ μέσῳ.

Interdum autem aduerbio Μεταξύ idem ab eo declaratur. vt pag. 195, in fine primæ columnellæ, τὸ δὲ, ἐαὶ χρὴ ζῆσθαι, μεταξύ. Vbi tamen quomodo verum esse possit, verba hæc, ἐαὶ χρὴ ζῆσθαι, poni per parenthesin, non video: nisi aliam lectionem sequutum esse eum dicamus, vt meæ in hæc scholia annotationes docebunt. Hinc autem est compositum Μεταξυλογία, apud eundem, eadem de re. Nam pag. 120, verba ista, ἔτυχον γὰ ὢν αἰχμὴν ὤνπς, (sed apud eum omisit librarius ἤδη & ὤνπς) quæ notis parenthesis cincta sunt, μεταξυλογίαν esse scribit. Quamuis autem Latinis Interloquutio siue Interloquium eandem compositionis formã habeat quam μεταξυλογία (quod veteribus Græcis ignotum fuisse puto) voces tamen illæ magis aptè respondere Græco illi vocabulo videntur, quum eo id significatur quod Suidas scribit, videlicet, *Relicto ad breue tempus suo argu-*

mento, de re ad aliud argumentum pertinentæ sermonem iniycere. Cui expositioni hoc exemplum subiungit, θεὸς βεαχὺ ὁ λόγος ἐπίπαυτο αὐτῷ τοῦ τῆς χάρας, καὶ αὖτις ὥσπερ ἐκ μεταξυλογίας ἔνι, τοῦ Λέροντος τὸ στρατηγικοῦ διελεγέσθω ἄμφω.

¶ Sed quum sæpe ad ostendendum illum verborum ordinem, simúlque declarandum loci sensum, admonendus sit lector, aliquam vocem aut aliquas voces repeti debere è superioribus, siue è præcedentibus: ille hac de re loquens dicere solet, ἀπὸ κοινοῦ. quæ sonant, si verbum verbo reddatur, *A communi.* quòd ea quæ repetitur vox, vel potius repetenda esse dicitur, assumenda sit ex superiore loco, tanquam quodam communitatis iure. Neque verò dubium est quin cum ellipsi ipse, sicut & cæteri passim, ita loquatur, ἀπὸ κοινοῦ: & desit verbum λητέον, (id est, *Sumendum*, vel *Accipiendum*) aut aliquod huiusmodi. Hoc quidem certè apud eum ipsum inuenitur cùm alibi, tum pag. 205, columnella prima, τὸ δὲ, οὔκουν χρὴ, ἀπὸ κοινοῦ λητέον.

Alicubi alia verba adiicit. vt pag. 466, τὸ ἀποφαίνομαι δὲ, ἀπὸ κοινοῦ, αὖ τὸ κείμενον, ἀκουσίων. Vbi ἀκουσίων pro ὑπακουσίων positum dici potest. Sed quum dicat αὖ τὸ κείμενον (vt certè quæ ἀπὸ κοινοῦ adsciscuntur, è superioribus plerunque sumuntur) tamen verbum illud non αὖ sed κάτω videmus κεῖσθαι, vt illic etiam monebo. Cæterùm vt Ἀπὸ κοινοῦ plerisque in locis sine adiectione legitur, sic alicubi & Κατὰ κοινοῦ occurrit: vt pag 12, in principio columnellæ tertiæ, κ' κοινοῦ τὸ καταίχεσθαι. Sic pag. 29, initio columnellæ primæ, κ' κοινοῦ τὸ ἐν ᾧ. Sed tamen, vt multo frequentius hoc quàm illud legitur, ita etiam rectius dici existimo. Hoc certè constat, si ellipsin illam vocabuli λητέον, aut λαμβάνεται, esse hîc dicamus, non κ' κοινοῦ, sed ἀπὸ κοινοῦ, dici debere. Sed tamen & illud non vno in loco legi fateor.

¶ Iam verò & illæ huius enarratoris admonitiones ex quibus discimus aliquid esse positum καθ' ὑπέρθεσιν, ad hunc de verborum ordine sermonem pertinent. Nam καθ' ὑπέρθεσιν positum dicit quod in sua sede non est, sed eam velut transcendit. Alicubi verò dicit tantùm ὑπέρθεσιν: vt pag. 466, columnella prima, τῷ ὑπὸ τῷ βασιλεῖ, ὑπέρθεσιν. τὸ δὲ ἑξῆς, αὐτοὶ δὲ οἰκοδομῶ, ἡγεμόνες καταστάντες τῷ ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. At vulgo moris est, in iis potius locis esse Hyperbaton dicere, in quibus totum aliquod colon aut saltem comma in sedem alienam traiectum est. Dionysius Halic. ὑπέρθεσιν adiectiuè etiam dixit: vbi inter illa quibus potissimũ ab aliis differt hic scriptor, ponit τὰς ὑπέρθεσεις καὶ πλυπλόκους καὶ ἐξ ὑπονοίας πολλὰ σημαίνειν σχήματα βουλομένους καὶ διὰ μακροῦ τὰς ἀποδόσεις λαμβανούσας νοήσεις. Ad nostrum autem enarratorem quod attinet, eius exemplo possumus vocis vnius seu voculæ ὑπέρβασιν potius quàm ὑπέρθεσιν dicere. nam verbo ὑπερβιβάζεσθαι ita vtitur: vt paginæ 4, columnella secunda, ὑπερβιβάζεται γὰρ ὁ δή. Quinetiam actiua vtitur voce, pag. 437, τὸ δὲ ὥσπερ ὑπερβιβάσαι χρή. Cæterùm quod de particula δὴ loquens, dicit ὑπερβιβάζεσθαι, id alibi vocat αἰαιρέσθαι. Sic paginæ 452, columnella 2, τὸ πόπτικὸν ἔστι χρονικὸν, ἀλλ' αἰέσραπλαγ. Vtitur autẽ hoc verbo & pag. 465, col. 1, circa finem.

¶ Non rarò incides & in locos vbi oportere hoc vel illud ὑπακούειν dicit. Quod vocabulum satis est grammaticis Græcis vsitatum, vt Latinis *Subaudire*, in quo Græcam illam vocem imitantur, vel potius repræsentant. Dicit verò alicubi & Προσυπακούειν, non vt significet *Insuper subaudire*, vel *Prætereà subaudire* (quod propriè tamen sonat) sed tantùm illud *Subaudire*. vnde est προσυπακουσίον pag. 282, προσυπακουσίον τὸ ἐλθεῖν, quum satis esset ὑπακουσίον. Vtitur nihilominus & alibi illo bicomposito: vt pag. 265, (vt alios locos omittam) columnella 2, τῷ δὲ ἐπιμόπρος προσυπακουσίον τὸ ὀκείου. Atque vt pro composito ὑπακούειν vtitur etiam bicomposito Προσυπακούειν; ita viciſſim simplici Ἀκούειν vtentem aliquando illum audies. Sic enim pag. 466, τὸ ἀποφαίνομαι δὲ, ἀπὸ κοινοῦ, αὖ τὸ κείμενον, ἀκουσίων. Cæterùm alicubi & aduerbium ἔξωθεν verbo *Subaudire* significanti præfigere, in sequentibus docebo. Ad simplex autem Ἀκούειν quod attinet, eum huic tribuere & alium vsum, id quoque postea ostendam.

Atque hîc, in mentione videlicet eorum verborum quibus significatur quod Latini grammatici (vt docui modo) Subaudire dicunt, omittendum non est aduerbium Δηλονότι, quo nullum vocabulum ἐξηγητικὸν frequentius in oculos incurrit, quamcunque in paginam eos vertas: & quo adeo κατακόρως vtitur vt vel nauseam parere alicui possit. Potissimum autem iis verbis illam vocem subiungit quæ subaudienda sunt. Verùm ex his alia quidem ἀπὸ κοινοῦ (quod loquendi genus antea expositum fuit) alia autem collecta quidem ex iis quæ apud ipsum scriptorem præcesserunt, sed ita vt id quod sensui consentaneum sit, non autem aliquam vocem aut aliquas voces ex ipso textu sumptas subaudiat. Sunt verò & quæ subaudiuntur, οἷονεὶ omnino allata. Atque vt incipiam ab iis quæ ἀπὸ κοινοῦ sumpta subaudiuntur, legimus pag. 183, αἰεχάρησαν δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον. vbi scholiastes, διαχωρήσαντας δηλονότι. Sic verò in plerisque locis inuenies, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους ἑώρων, aut hoc ipsum εἶδον, vbi itidem præcedentis verbi participium subaudiendum relinquitur. Idem & post πεθάνοντο fieri videmus pag. 533. nam in ista scriptoris huius verba, ἀνεπλήρουν τὰς ναῦς ἃς εἶς, ἐπειδὴ καὶ ὡς ἀθηναίους ἠδύναντο, scholiastes annotat, πληροῦσας δηλονότι τὰς ναῦς. vbi tamen simplex pro composito ἀνεπλήρουν habemus, quum præcesserit ἀνεπλήρουν, non ἐπλήρουν. Sed mutationem illam errore librarij contigisse credibile est. Interdum verò in eo peccat hic scholiastes, quòd quum illud infiniti modi verbum habeat apud Thucydidem quod subaudiendum in sequentibus est, aliud afferat. Verùm id excusari posse videtur alicubi: sic tamen vt haud sciam an excusationem mereatur hoc loco paginæ 121, καὶ τῆς ἄλλης ἀκαρναίας τῆς περὶ θαλασσαν ἔστι ἀ χωρία βουλόμενος πεζῇ πορεύσασθαι, καὶ περιόντες, ὡς ἂν ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. Hîc enim quum ἀπὸ κοινοῦ repeti queat πεζῇ πορεύσασθαι, scholiastes tamen aliud verbum affert: videlicet λαβεῖν. nam post verba hæc, è textu sumpta, ὡς ἂν ἠδύναντο, legimus, λαβεῖν δηλονότι. At verò vbi dicitur ἀθηναῖοι δηλονότι, vel λακεδαιμόνιοι, siue πελοποννήσιοι, siue συρακούσιοι, aut hæc nomina alio in casu ponuntur, talia sumuntur quidem ex iis quæ apud ipsum scriptorem præcedunt, sed non tamen ita vt annumerentur iis quæ ἀπὸ κοινοῦ repetita subaudiuntur. Sic passim vbi alicui nomini proprio subiũgitur δηλονότι. aut alicui eorũ quæ ἐθνικὰ vocantur. vt pag. 121, col. 1, Ἦρχον δὲ τῆς σφαγῆς] τῶν κορινθίων δηλονότι. & statim post, Κατήγαγον] τὸν Εὔαρχον δηλονότι. Sic etiam vbi pronomini relatiuo subiungitur id cuius est relatio. αὐτῶν, τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. vel λακεδαιμονίοις. Sic datiuo αὐτῷ vel ἐκείνῳ subiungitur nomen cuius est relatiuum, addito aduerbio δηλονότι. Sed plerunque omittitur δηλονότι. vt pag. 84. Οἵοτιν αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ. Item αὐτὸς] Γαυσταίας. Et pag. 85, Αὐτῷ] τῷ Ἀρταβάζῳ. Item

αὐτῷ] τῷ πρόσω. Item quum id quod à pronomine refertur, est nomen appellatiuum. vt eadem illa pag. 84, Αὐτῷ] τῷ ἄλλῳ. Atque adeo ex locis non vicinis solùm sed contiguis etiam interdum vnus aduerbium illud habet, alter minimè: quum tamen vtrobique idem sit annotationis genus. Sed plerunque, siue posito illo aduerbio, siue omisso, de eo admonetur lector de quo dubitare nullo pacto poterat: & ita quidem vt alicubi turbare etiam quodammodo lectorem aut saltem interpellare hæc admonitio (si ita id vocandum est) possit. Exempli gratia, pag. 149, col. secunda, Καὶ παρέχει αὐτῷ] οἱ θεοὶ δηλονότι. Quum enim is à quo ista dicuntur allo quatur deos, atque id manifestum sit, non immeritò miretur lector cur hoc annotetur, quasi aliquis non admonitus illud παρέχειν de aliis quàm de diis possit intelligere. Idem dicendum & de hoc paginæ 63 loco, col. 2, Καταβάντας ἐς αὐτὴν] τὴν χώρην δηλονότι Θεμιστοκλέους. nam quum ipse Thucydides, de Themistocle loquens, dicat, καὶ πολλάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρήνει, ὡς ἄρα ποτὲ καὶ γῆν βιαιοῦσι, καταβάντας ἐς αὐτὴν ταῖς ναυσὶ, &c. quorsum in ista verba, καταβάντας ἐς αὐτὴν, eam fuisse Themistoclis sententiam annotatur? Secundæ autē subauditionis exemplum habes pag. 128, in hæc verba, κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες. nam cum his, τὰ σώματα διδόντες, subaudiendū censet εἰς πόλεμον. annotat enim εἰς πόλεμον δηλονότι. Sic etiā pag. 258, vbi χαλεπὸν ὂν scriptū est, dicit, εἰς ὑπόθεσιν δηλονότι. Itidē pag. 534, in hæc verba, ὅταν πάχρειον ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, annotat, οἱ ἄνδρωποι δηλονότι. Non enim præcessit apud hunc scriptorem istud vocabulum, sed sensus ostendit esse subaudiendum. Sic pag. 138, vbi cum ἀφεῖχθαι subaudit τὴν ἐχθρόν. scribit enim, τὴν ἐχθρὸν δηλονότι. Sed deprauatum esse puto genitiuum pluralem τῶν ἐχθρῶν in accusatiuum illum singularem τὴν ἐχθρόν. Dicitur enim ἀφεῖχθαι τῶν πολεμίων ab ipso quoque Thucydide, iungente & cum aliis genitiuis. Fortasse tamen hîc à Thucydidis textu discedendum non fuerit, vt inueniatur quod subaudiri aptè possit: sed, quum præcesserit, ἢ ἔξαντας, δίδους τοῖς πέλας ὑπαναχωρῆσαι, ἢ κινδυνεύσοντας, ἀφεῖχθαι, fortasse rectius cum ἀφεῖχθαι repetemus τῶν πέλας. Hunc autem ad locum pertinet quod pag. 163, in datiuum ἐρήμῳ annotat, βοηθείᾳ δηλονότι. itidémque pag. 47, in nomen substantiuum ἐρημίαν, ex illo adiectiuo factum, συμμαχίας δηλονότι. Sic in ὀλίγῳ aliquoties, μέτρῳ δηλονότι. Hísque adiici alia multa possunt: ex quibus est, ἱκανὴ ἔσεσθαι, εἰς ἔφοδον δηλονότι. pag. 148. Cæterùm non duas tantùm aut tres sed plures etiam voces alicubi subaudit, eas sensu ipso velut dictante. vt pag. 162, col. 2, πάντα ὁμοίως καὶ κοινὰ καὶ ἱερὰ δηλονότι. Sic pag. 249. Ad tertium verò Subauditionis genus quod attinet, ex iis quæ οὐδὲν omnino ad eam afferuntur sunt nonnulla quæ ex alio scriptore aut ex alio eiusdem scriptoris loco ad eam de qua agitur rem pertinentia petuntur.

Sæpe autem δηλονότι alio quodam modo est ὑποφητικόν, sicut ἤγουν vbi nos non admonet de eo quod subaudiendum est, vel quis huic aut illi verbo siue nominatiuus, siue alius casus, ex superioribus sit repetendus: sed aliud nobis adiumentum ad sensum intelligendum affert. cuius rei multa passim oculis exempla se offerent. Verùm est hîc quoque de quo te moneam: eum alicubi expositionem afferre eorum quæ ab ipsomet Thucydide exponi animaduertisset, si attentè verba eius considerasset, & ita vt eorum sensum assequeretur. Huius autem rei quum aliquot afferre exempla possim, vno contentus ero, ex pagina 121. nam quum ibi scribat Thucydides, ὡς δὲ τὰ αὐτὰ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι, τὰ πατρίῳ νόμῳ χωσθέντες, δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων, ἔστι δὲ τοιάδε. Id est, *Eadem hyeme Athenienses, de more patrio publicè sepelierunt eos qui hoc in bello primi occubuerant*: atque id fecerunt *hoc modo*. Quum inquam hoc scribat Thucydides, & ostendat se morem patrium de illa consuetudine sepeliendi publicè intelligere: tamen ille exponens hæc verba, τὰ πατρίῳ νόμῳ χωσθέντες, (quæ, si verbum verbo reddas, sonant, *patrio more tumentes*: sed Latinius dixeris, *patrium morem tenentes*, vel *seruantes*) hunc patrium morem fuisse ait cremandi corpora. Postquam enim verba illa exposuit istis, τὸν πάτριον νόμον πληροῦντες τῶν τῆς πρὸ Ἀθηναίων ταφῆς, addit δηλονότι καύσαντες τὰ σώματα, id est, *quum uidelicet corpora cremassent*. Atque his minimè contentus, addit, οὗτος γὰρ ὧν νόμος Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. id est, *hic enim mos erat Athenensibus, & Græcis omnibus*. Atqui Thucydides ipse (vti dixi) quum scribit Athenienses morem patrium, seu institutum seruantes, (nam hîc νόμος, vel morem, vel institutum, vel ritum, potius quàm legem, interpretari oportet) publicè illos sepeliisse, aliquam suorum verborum expositionem quærere non sinit. quum perinde sit acsi diceret, νόμου πατρίου ὄντος δημοσίᾳ ταφὰς ἐκείνων ποιήσασθαι, τούτῳ ἐχρήσαντο. Valla autem ad cremationem & ipse respici existimauit, sed aliter tamen peccans quàm scholiastes. nam censuit quidem illum πάτριον νόμον esse τὸ ταφὰς δημοσίᾳ ποιεῖσθαι, sed ταφὰς ποιεῖσθαι est interpretatus Bustum facere.

Verùm, vt quæ spectant ad hoc de Subauditione caput persequar, sciendum est hunc enarratorē aduerbio Δηλαδὴ nōnunquam eundē quem illi Δηλονότι vsum dare. & illud, sicut & hoc, Latino *videlicet* reddi. Vtitur autem illo quoque aduerbio cùm aliis in locis tum verò pag. 553, quum in hæc verba, μεμφομένων καὶ ἀκόντων ἁπάντων, annotat, μεμφομένων δηλαδὴ τοῖς λακεδαιμονίοις. Et pag. 352, Τοῖς ἔξω πίστωσι] αὐτομολήσασι δηλαδή. Sic etiam pag. 601, vbi scribitur à Thucydide, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο, ἢ μὴ, ἕως αὖ ἃ πρὸς ἑαυτὸν λείποιτο, &c. in ἑαυτὸν annotat Τισσαφέρνει δηλαδή. quæ tamen admonitio superuacanea est & ipsa, quum Thucydides Tissaphernis sermonem à se referri nos admoneat. Cæterùm alicubi hoc aduerbium non postponit, sed præponit. vt pag. 517, in hæc verba, πρὸς ἤδη πάλιν φθονοῦντας, scribit, δηλαδὴ πρὸς ἐκείνους φθονοῦντας. ἤγουν πρὸς ἅπαντας. Sicut autē δηλονότι ex δῆλον ὅτι, ita δηλαδὴ ex δῆλα δή conflatum esse constat.

Ad hoc ipsum caput, quod de Subauditione agit, pertinet is vsus quem dat verbo λείπει. Nam quum scribit, aliquam vocem aut aliquas voces λείπειν, id est *deesse*, non ita id accipiendum est quasi à librario prætermissa esse diceret: sed nos ab illo moneri, ipsum scriptorem eam eásve omisisse, quòd subaudiendum aut subaudiendas lectori relinquere maluerit. Ac interdum quidem aliquam particulam, præsertímque quampiam ex iis quæ Præpositiones appellantur, dicit λείπειν: vt pag. 64, in hæc verba, τεθνήκασι γὰρ ὧν ἐμνήσθησαν ὧν ἕκαστον, scribit, λείπει ὑπὲρ ἐν ἕκαστον ὧν. Sic in istum paginæ 193, locum, οἱ μὲν, ὑπὲρ Γιστύθου δύπκούρους ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπαγόμενοι, legimus, λείπει τὸ ὑπό. ἐν ἕκαστον, ὑπὸ τῶν ἀρκάδων. Sic alicubi voculam ὡς scribit λείπειν. Et pag. 249, in hæc verba, οὕτω τὰ ὅπλα ταῦτ' φαίνεται, hæc λείπειν scribit, πεντακοσίων μόνων. Nec verò duorum tantùm sed plurium etiam talem ellipsin in quibusdam locis esse tradit. vt quum exponens ista verba, πλὴν τὸ ἥμισυ ὑπέβασαν ἐς

ἔχουσαν, annotat λέπτειν ista verba, οὔτε εἰς πλῶ ῥᾴστην, οὔτε εἰς πλῶ ὕπτιον.

¶ ATQVE vt plerisque locis aliquid λέπτειν dicit, eo quidem quo docui sensu, ita vicissim in nonnullis aliquid παρελκύειν, id est, *supernaneum esse*: vel παρελκόντως κεῖσθαι. vt pag. 228, in fine columnellæ primæ scribit de voce φιλέταιρος, eam παρελκόντως κεῖσθαι. qua tamen de re longè ab eo dissentio, vt ibi docebo, Thucydidem aduersus eum defendens. Pro eodem verò & περιττὸν εἶναι, siue περιττῶς κεῖσθαι dicentem alicubi audimus. vt pag. 51, τὸ δὲ μὴ περιττῶς κεῖσθαι, Ἀττικῆ συνηθείᾳ. At cæteri scholiastæ verbo πλεονάζειν hac de re plerunque vtuntur. Cæterùm accusari potest alicubi hic enarrator quòd in iis locis vbi superuacuarũ vocũ vsum in hoc scriptore reprehẽdit, in hac ipsa reprehensione superuacaneis quibusdam vtitur. In quod tamen vitium non semel incidit. Nam in hunc Thucydidis locum, qui extat pag. 263, ταῖς δὲ λόγοις μακροτέροις οὐ πρὸς τὸ εἰωθὸς μηκωσούμεθα, non contentus dixisse hoc μακροτέροις esse περιττόν: ipsemet omnia hæc, quæ περιττὰ sunt, addit, ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, ταῖς δὲ λόγοις οὐ πρὸς τὸ εἰωθὸς μηκωσούμεθα. Id est, *Satis enim erat dicere*, ταῖς δὲ λόγοις οὐ πρὸς τὸ εἰωθὸς μηκωσούμεθα. Quasi verò hoc, satis videlicet fuisse, istis verbis vti, illo μακροτέροις minimè inserto: non videremus consequens esse ex eo quod περιττὸν esse dixerat. Sic tamen & pag. 257, col. 3, postquam dixit περιττὸν esse verbum προθυμεῖσθαι, addit, ἤρκει γὰρ τὸ ὀθωμανίσασθαι. Atqui expositorem alicuius scriptoris, seu enarratorem (quem Græci ἐξηγητὴν appellant) nihil magis quàm breuitas decet: ea quidem certè quæ nihil obscuritatis relinquat. Qua in parte peccari hodie à multis expositoribus qui breues esse laborant, videmus.

¶ QVVM aliquid in orationis structura morem non seruat, de hoc dicit, ἐξηλλάκται, vt pag. 542. vel ἐσχημάτισται, vt pag. 536. Sic verò & pag. 368, in hunc locum, τὸ γὰρ ὄρχεις ἀεὶ ἠπίσαν τῷ ὀθωμουῶτας τοὺς λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον ἡγεύσθαι, ἡγεμόνι τὸν ἔξω πολεμοῦντι πόλεμον ῥᾴω αὐτοῖς εἶναι), annotat, particip. illud ἡγεύσθαι non esse καταλληλον (nam ita scribendum, non ἀκαταλληλον) alteri participio ὀθωμουῶτας, verùm ἐσχηματίσθαι, pro ἡγεμονεύσαν. De qua annotatione vide quæ ibi à me dicuntur. Cæterùm ad ἐξηλλάκται quod attinet, scio alioqui posse cuipiam in mentem venire, quum hoc verbum audit, dici de quapiam mutatione quæ cum figura hypallage dicta commune quidpiam habeat: sed generaliorem dat huic verbo significationem, quam videlicet ἐξηλλάκται apud alios interdum habet: quo Dionysius Halicarnasseus & cum adiectione vtitur. veluti quum scribit, ταῦτα ἐξηλλάκται μὲν ὀλίγα τῆς πολλῆς καὶ συνήθους τοῖς πολλοῖς ἀπαγγελίας. Quinetiam πολὺ διάφορα ἐξαλλάττειν ἐκ τοῦ ὁμοίου apud eundem legimus. vbi item, quod morem vocaui (quum dixi, aliquid in orationis structura morem non seruare) τὸν κοινὸν καὶ συνήθη τῆς διαλέκτου τρόπον vocat. Possumus autem ex eodem id quod ita est ἐξηλλαγμένον (pro quo hunc scholiastem ἐπηλλαγμένον dicere admonui) & ἐσχηματισμένον appellare. Siquidem & ἀσχημάτιστον, quod huic opponitur, apud eundem habemus: vbi scribit, καὶ τῷ μοδὲν ἁπλῶς ἀσχημάτιστον ὀνομάζειν νόημα. Apud eundem verò, eadem de re loquentem, & σχηματισμοὺς & σχήματα legimus. Scribit enim, κατὰ τοὺς σχημοὺς καὶ πεπλανημένους ὀνόμασι τῆς κοινῆς φύσιν συζυγίας ἢ οὐδὲ ἐν ἁπάσῃ ποιητικῇ χώρᾳ ἔχοντας σχηματισμούς. vbi de Thucydide modum in his non tenente sed nimium sibi permittente conqueritur, atque adeo illum de hac audacia reprehendit. Et aliquanto post, τῷ σχημάτων τὸ πεπλανημένον ὀνόμασι τῆς κοινῆς φύσιν ἀκολουθίας vocat quod in illo altero loco τοῖς πεπλανημένοις ὀνόμασι τῆς κοινῆς φύσιν συζυγίας σχηματισμοῖς dixerat. Ac ἐσχηματισμένον quidem id sonat quod Latinis *figuratum*: sed tamen *figurata oratio* minus latè patentem habere significationem videtur: etiamsi figuram Fabius esse dicat conformationem quandam orationis, à communi & primùm se offerente ratione remotam. Alibi verò scribit figuras mutare aliquid à recto, atque hanc præ se virtutem ferre quòd à consuetudine vulgari recesserunt.

Quamuis autem vt orationem scholiastes dicit ἐσχηματίσθαι, quamcunque ea mutationẽ structuræ accipiat, ita etiam σχῆμα dicere queat subesse singulis in quibus ea occurrit locis, tamen certis tantùm in locis hoc vocabulo ita vtitur: veluti quum pagina 123, πάντα ὅμοιον vult esse σχῆμα, pro παντὶ ὁμοίῳ. At verò 517, in his verbis, οἱ δ' ὕστερον ἥκοντες, Atticum esse σχῆμα dicit, pro eo quod dicendum erat, τῷ δ' ὕστερον ἥκοντων. Pag. autem 74, τὸ ἀνακόλουθον appellat non simpliciter σχῆμα, sed παρήσημον σχῆμα.

Cæterùm etiamsi σχῆμα quidem sed non & τροπὴ apud eum legatur (quod sciam) tamen τροπικὰ ὀνόματα vocat quæ sunt metaphorica: veluti pag. 424. vbi de hoc loquẽdi genere τορίσωμεν τὸ φρόνημα, annotat, esse quidem omnium quæ apud Thucydidem sunt tropicarum (id est *metaphoricarum*) vocum durissimam istam, videlicet τορίσωμεν: verùm loqui eum secundum Alcibiadem. Quod ab eo quónam sensu dicatur, (dici quidem certè videatur) ibi docebo. Sic autẽ à Dionysio κυρίαν λέξιν opponi τῇ τροπικῇ, id est metaphoricæ, videmus. Ac sciendũ, ad metaphorã quod attinet, quum dicit ὀθωμάνευειν τῇ μεταφορᾷ, id est (reddendo verbum verbo) *Permanere in metaphora*, intelligere quod Fabius dicit, *quo ex genere cœperis translationis, hoc desinere*. Scribit enim, *Nam id quoque in primis est custodiendum, ut quo ex genere cœperis translationis, hoc desinas. Multi enim quum initium à tempestate sumpserunt, incendio aut ruina finiunt: quæ est inconsequentia rerum fœdissima.* Quamuis porrò Dionysius τροπικὴν λέξιν opponat τῇ κυρίᾳ, (sicut antea dixi) & alicubi dicat etiam διὰ τῆς κυρίων καὶ μὴ τροπικῶν κατασκευῆς ὀνομάτων τὰ νοήματα, non me tamen latet τὰ τροπικὰ vlterius ab eo quàm vsque ad metaphorica extendi. Scribit enim in libro περὶ συνθέσεως ὀνομάτων, de quibusdam Homeri versibus loquens, οὔτε γὰρ μεταφοραί εἰσιν ἐν αὐτοῖς δύσκριτοι ἔνεισιν, οὔτε ὑπαλλαγαί, οὔτε κατάχρήσεις, οὔτε ἄλλη τροπικὴ διάλεκτος οὐδεμία.

¶ QVVM porrò oratio eo quo dictum est modo ἐσχημάτισται, vel ἐξηλλάκται, eam dicunt etiam esse ἀκατάλληλον. id est, *non cohærenter & congruè inter se iuncta esse verba*. Sed breuius, & quidem vna voce, interpretari quis possit *Incohærentem*, vel *Incongruentem* seu *Incongruam*. Ea voce, sicut & illi opposita κατάλληλος, vtitur Dionysius Halicarnasseus. Apud hunc verò nostrum scholiastem habemus illud pro hoc, pag. 368, col. 2. nam ibi legimus, ὅτι ἔστιν ἀκατάλληλον πρὸς τὸ ὀθωμουῶτας: quum legendum sit contrà, ὅτι ἔστι κατάλληλον. Vbi obserua etiam cum adiectione præpositionis positum hoc vocabulum esse: quum & absque vlla adiectione vel κατάλληλος vel ἀκατάλληλος λόγος dicatur.

Eandem orationem ἀνακόλουθον dicere possumus: atque adeo ita nonnullos eam appellasse comperiemus. Potius tamen τὸ ἀνακόλουθον de certo quodam incohærentis & incongruæ structuræ genere dici solet: vt antea ex hoc scholiaste talem huius vocis vsum attuli, quum de ea loquerer orationis forma

quam ἐχμαπάσαι dicit. Locus est pag. 74. non procul à fine, καὶ ἐς αὐτὸν διαβεβηκότος ἤδη πεζικλέους τραπᾷ αἰῶναίων, ἦλθε αὐτῷ ὅπ μέγας ἐφέστηκε. In hæc enim istud scholium habemus Ἦλθε αὐτῷ] τῷ περικλεῖ δηλονότι. ἄξιον δὲ σημειῶσαι τὸ χῆμά ὅτι, διαβεβηκότος, ἦλθε αὐτῷ. ἀνακόλουθον γάρ. Sed falli tamen eum hoc in loco, & non ἀνακολούθως subiunxisse Thucydidem hunc datiuum, ibi docebo. Legimus verò & ἀνακολούθητα apud Dionysium Halicarnass. in opusculo de Thucydidis charactere: sed ego ἀκολούθητα substituendum esse arbitror.

¶ Adverbio Ἐμφατικῶς de iis vtitur quæ indicare vult dicta esse *cum emphasi* (nam vocabulo isto vtuntur & Latini) pro quo tamen ἐμφατικῶς magis vsitatum est ἐμφατικῶς. Verùm & Ἐμφατικὸν itidem apud eum legimus, pro eo quod ἐμφατικὸν dici solet. Sed tamen hæc quoque, ἐμφατικὸν inquam & ἐμφατικῶς, ipsi soli nota non fuerunt. Legimus porro ἐμφατικὸν pag. 31, in fine columnæ 1. nam in hæc Thucydidis verba, καὶ κερκυραίους πεῖσαι, annotat, ἐμφατικὸν esse hoc τοῖς δεῖ: & addit, ὃ τοῖς ἀδυνατοῦσι. At verò aduerbium ἐμφατικῶς legitur pag. 179, col. 1. scribit enim eum ἐμφατικῶς vsum esse particula δή.

Sed enim pag. 56, col. 2, quum scribit, ἔμφασιν παρέχων ὅτι ἄλλου καὶ ἄλλου πάσων τινὸ λέξιν, de illo schemate intelligere non debemus: verùm ita accipere, *Facit ut appareant nobis diuersæ significationes*. vel, *Facit ut videantur nobis esse diuersæ significationes*. Nisi quis malit ita exponere, *Eius sermo præ se fert diuersum horum vocabulorum vsum*. Verbum enim verbo hîc reddere vix quisquam possit. ad quam tamen interpretationem verba hæc prope accederēt, *Speciem præbet tanquam de alia & alia re ponens vocabulum*.

¶ Adverbii autem περιφραστικῶς multis nota esse potest significatio: pro quo Latinè dicitur *Per circumloquutionem*, vel, *Circumloquendo*: sed quum vsitata sit vox Græca periphrasis, frequentius dicitur, *Per periphrasin*, vel *Cum periphrasi*: aut, aduerbium Latinum faciendo ex Græco, *Periphrastice*. Exemplum autem habemus periphrastici generis loquendi insigne, pag. 105, ἡ δὲ δύναια ἀφεστηκυῖα πολὺ ἐτέρα τῶν αἰθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς λακεδαιμονίους, vti ab ipso scholiaste annotatur, περιφραστικῶς, αἰνίττεται, δύναικῶς ἔχον τοῖς λακεδαιμονίοις. vbi tamē scriptum ab illo fuisse puto, πολλῷ μᾶλλον δύναικῶς εἶχον. vel πολὺ μᾶλλον. Cæterùm quædam ab eo per periphrasin dicta censeri, in quibus tamen periphrasis non possit agnosci, suis locis docebo.

¶ Addi ἔξωθεν (id est *extrinsecus*) dicunt interdū scholiastæ id quod ὑπακούεται, id est, subauditur. Hic verò eo aduerbio & cū hoc ipso verbo, & cum bicōposito vtitur. Sic pag. 263, in principio columnellæ 3, προσυπακοῦσαι δὲ δεῖ ἔξωθεν τὸ, ᾧ δῆλον ὅτι ἐπιπλέουσι τῆς διαφορᾶς. Vbi etiam obseruandum est vt sententiam integram subaudire sibi permittat.

¶ Addi vel dici quidpiam Ἐξηγητικῶς enarratores dicunt, quum ipse scriptor in iis quæ subiungit illis quæ iam dixit, est velut sui expositor. nam ἐξηγητικῶς *Expositoriè* sonat. Hic verò sæpe hac de re dicit etiam, ἐξηγητικὸν ὅτι τοῦτο τῷ, sequente verbo aut sequentibus verbis ad quorum expositionem illud vel illa scriptor ipse adiicit. Sic pag. 264, col. 2, in medio, ἐξηγητικὸν δὲ ὅτι τοῦτο, τῷ, σωφρονεῖν δὲ αἱδοῦσι, οἵπερ ἐκεῖν. &c. Quinetiam dicit, τοῦτο ἐξηγητικὸν ὅτι τῷ προτέρου, pag. 258, initio columnellæ 1. Necnon ipso verbo ἐξηγεῖσθαι (à quo illa vocabula manarunt) hac de re nonnunquam vtitur. vt pag. 265, in primæ col. principio, τὸ δέκατον δεῖ ἐξηγεῖται. Est autem vnum ex præcipuis boni expositoris (sic voco peritum & diligentem) officiis, admonere vbi scriptor ipse eo functus officio fuerit.

¶ Adverbiis Περιττῶς & Παρελκόντως cum verbo κεῖσθαι vtitur, de iis quæ superuacanea sunt, sicut & ea προσκεῖσθαι dicit: vel παρέλκειν dicit: quemadmodum antea docui. Hoc tantùm addo, alicubi illi προσκεῖσθαι opponere ἀναγκαίως. Vnius saltem loci memini qui est pag. 266, col. prima, ὁ δὲ καὶ ναύδεμος οὐ προσκεῖται, ἀλλ' ἀναγκαίως.

¶ Cvm aliis etiam aduerbiis verbo illo κεῖσθαι vtitur: quorum è numero est Κυρίως. id est *Propriè*, siue *In propria significatione*. Nam aliquod vocabulum dicitur κυρίως κεῖσθαι, (quasi quis dicat *Propriè positum* esse) cui suus propriúsque datus est vsus: vicissimque οὐ κυρίως κεῖσθαι, quo quis ita vsus sit vt alium quàm proprium vsum dederit. Neque verò hîc proprium vsum intelligere de eo oportet qui metaphorico opponitur, (sicut τὰς κυρίας λέξεις videmus τῇσι μεταφορικῇσι seu ἐπικῇσι opponi: & sicut ab hoc ipso scholiaste ἐπικὸν vocari vocabulū σορεσμὸν dixi, quū scribit, omnium ἐπικῶν quæ apud Thucydidem extant vocabulorum esse durissimum) sed de eo qui abusus potius quàm vsus appellandus sit: adeo vt κυρολογία (quæ vulgo κυριολογία vocatur) in eo esse dici possit: & καταχρῆσις, non illa quidem quā metaphoræ permittere sibi possunt, & quæ in iis excusatur, sed quæ omnino vitiosa est. Atqui reprehendere tamen suum scriptorem audet de huiusmodi improprietate, pag. 80, col. 3, in hunc illius locum, καὶ ὁ ἴσως ὅπως ἂν δὲ τειχῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ὑπ' ἀπάλακτος, ἀξιωτέας, ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας. nam scribit, de voce ξυμφορῶν loquens, ἐνταῦθα οὐ κεῖται κυρίως ἡ λέξις, ἀλλὰ ξυμφορὰ φησὶ τινὰ κακίαν. Sed aduersus hanc accusationem conabor ibi Thucydidem defendere.

¶ At verò aduerbium Ἀπροσδιορίστως nouum omnino videri possit, quo vtitur in fine paginæ 182. Ibi enim in hæc verba, προσθύμως ἔσεσθαι, annotatum est, ἀπροσδιορίστως εἶπεν, αἰνίττ τῷ, οὐ προσθύμως. Sed ænigmaticum quiddam habere dici queat (vt opinor) hæc annotatio. Cuius rei causam esse puto quòd in alia quàm hæc verba scripta illa esset: vt ostendam quum ad locum illum venero. Simul verò & de huius aduerbij significatione dicturus tibi sum quod sentio.

¶ Adverbivm Μήπου (nisi potius Μή πω disiunctè scribendum est) omitti hîc non debet: quo & alij scholiastæ vtuntur, multúmque gratiæ in proponenda sua dubitatione & coniectura habet. Sed eiusmodi est vt Latinè interpretari non possis, ita quidem vt verbum verbo reddas. Eius vsum habes pag. 60, col. 3. vbi licet interrogationis nota orationi cui adhibitum est non sit apposita, sunt tamē qui eam huiusmodi locis apponant: perinde acsi ea orationis forma esset quæ est quum dicitur, *Quid si ita* hic locus exponatur? At si interrogatiuè dici non existimetur, verbum aliquod subaudietur: perinde acsi diceretur, *Videndum ne*. vel, *Vide ne*. vel, *Videndum verò ne*: quum dicitur μή πω δή.

¶ Adverbio Ἄλλως vltimum locum dabo, quod his scholiis cum aliis plerisque (ac fortassis omnibus) commune est: iisque locis appositum inuenitur (non tamen vbique) in quos expositio duplex affertur. ibi enim posteriori hoc aduerbium ἄλλως præfigitur. Quòd si & tertia accedat, hoc aduerbium repetitur: si verò ad quartam vsque veniatur, iterum repetitur. Quum autem satis notum sit, eo aduerbio Latinum *Aliter* significari, perinde est acsi diceretur, *Aliter etiam exponitur hic locus: ita inde-*

liæt. vel, *Alio etiam modo ista exponuntur: hoc videliæt.* ideóque iis vocabulis quibus cum ellipsi vtuntur, annumerandum hoc est, vt paulo post docebo. Cæterùm ab iis qui diuersa diuersorum scholia collegerunt, hoc aduerbium, tanquam nota qua discernerentur, potius quàm ab ipsis scholiastis appositum fuisse videtur. Sed nouè in quodam horum scholiorum loco, qui est pag. 23, post illam vocem ἄλλος alius scholiastes loquens introducit, & iis quæ proximè præcedunt contradicens: vel potius contradicere volens. Nam (vt ibi ostendo) si bene intelligantur quæ præcedunt verba, consentire is cum illo comperietur à quo se dissentire arbitratur.

¶ Ad verba quædã ab illis aduerbiis vt transeam, Τάσσει τὴν λέξιν ὅτι σύνδ, quum dicit, intelligit, *Vtitur illo vocabulo in ea significatione.* perinde acsi dicas, verbum verbo reddens, *Ponit illud vocabulum in hoc,* vel *de hoc.* Sic pag. 56, col. 2, ὡς ὅτι ἄλλου καὶ ἄλλου τάσσων τὴν λέξιν. Vtitur verò & vulgari verbo eadem de re, & quidem in illo etiam ipso loco. dicit enim, τὴν τε γὰρ αἰδῶ ᾗ τὴν αἰσχύνην ᾗ τῇ αὐτῇ τίθησι συνωνύμως. Et paulo post, ὡς ᾗ τ' σωφροσύνην ᾗ τ' δικαιοσύνην ὁμοίως τίθησι. Respondet autem hic istorum verborum vsus ei quem habet κεῖσθαι, quum dicitur, Ἐπὶ τούτου κεῖται ἡ λέξις. Scimus enim verbo κεῖσθαι declarari Positum esse.

¶ Verbo Ἀποπίνειν vtitur aliquoties vbi alii passiua potius voce Ἀποπίνεσθαι vterentur. vt pag. 58, col. 2, τοῦτα πάλιν πρὸς Ἀρχίδαμον ἀποπίνει. Et pag. 56, τοῦτα πάντα πρὸς τὸν κορίνθιον ἀποπίνει. Quibus in locis dubitari possit an τοῦτα & πάντα sint nominãdi an accusandi casus: sed quoniã potius dicitur aliquis ἀποπίνεσθαι πρὸς vel εἰς τινά, quàm cum accus. ἀποπίνεσθαι τὸν λόγον vel ἀποπίνεσθαί τι εἰς τινά, potius nominandi casus esse crediderim: perinde acsi diceretur, πᾶς ὅπως ὁ λόγος ἀποπίνεται πρὸς Ἀρχίδαμον, item πρὸς τὸν κορίνθιον. Alioqui actiuam hîc significationem habebit ἀποπίνειν, & eo dicetur modo quo ἀποπίνειν τὸν λόγον pro ἀπομπύνειν. Verùm ἀποπίνεσθαι πρὸς vel εἰς τινά, dicitur aliquis quum in eum inuehitur: sed vtuntur etiam de eo qui quempiam obiter tãtùm perstringit, suam aduersus eum orationem (& quidem plerunque ita vt nomen eius taceat) dirigens. Ac quanuis sumptum sit hoc genus loquendi ab iis qui verbosè in aliquem inuehuntur, in vsu tamen est de iis etiam qui vel paucissimis verbis id faciunt. Sic apud Diog. Laertium, in Aristotele, πολλάκις δὲ καὶ ἀποπινόμβιος, ὡς ἀθηναίους ἔφασκεν βιοπέσαι πυροὺς καὶ νόμους· ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ μή. Vbi suspicor deesse vel πρὸς vel εἰς ante τοὺς ἀθηναίους.

¶ At verò Αἰνίσσεσθαι Thucydidem aliquid vel aliquem, quum dicit, intelligit, eum non aperto sed occulto sermone significare. Ac interdum (& quidem frequentius) accusatiuum cum præpositione dat huic verbo. vt pag. 57, columnella secunda, πρὸς τοὺς λόγους τοὺς κορινθίου αἰνίσσεται. Item pag. 16, πρὸς Ἡρόδοτον αἰνίσσεται. Cum accus. tamen sine præpos. in fine eiusdem columnellæ, αἰνίσσεται δὲ τὰ μηδικὰ Ἡροδότου. Sic in fine pag. 29, αἰνίσσεται πολλαχοῦ. Necnon pag. 32, αἰνίσσεται δημόδαμον. At verò pag. 125, vtranque inuenies constructionem, in columnella secunda. nam ibi leges, αἰνίσσεται τοὺς ἱππέας αὐτῶν τοὺς κυμβόλους. Et paucis interiectis, αἰνίσσεται δὲ πρὸς λακεδαιμονίους. Solet tamen potius accusatiuo sine præpositione iungi hoc verbum: cui propemodum respõdet Latinum Innuere: quo etiam vti malim ad illius interpretationem, quàm verbo Alludere. Addendus porrò est præcedentibus hic locus paginæ 52, in quo aduerbium ἀορίστως præfigit verbo αἰνίσσεται. Scribit enim, ἀορίστως μὲν, εἰς τοὺς λακεδαιμονίους δὲ αἰνίσσεται. Vbi post ἀορίστως μὲν quod sonat *Indefinite quidem*, subaudiendum relinquit aliquod verbum: nisi fortè incuria librarij potius desiderari credendum est. Hoc autem verbum fuerit (vt opinor) vel λέγει, vel φησὶ, vel aliud huiusmodi. nam qui non vult apertè declarare quod sentit, sed tantùm αἰνίσσεσθαι, is indefinitè loquitur, genus non speciem proponens. Fortasse autem & πέρι λέγει vel περὶ φησὶ locum hîc haberet. Ne hoc quidem est prætereundum, eum alicubi pro αἰνίσσεσθαι verbo λέγειν vti, minus propriè: vt pagina 20, in fine, λέγει δὲ ἀθηναίους.

¶ Verbo Κατασκευάζειν in concionum præsertim expositione significare solet *Astruere aliquid argumentis*: quod vna voce dicitur *Probare*. Sic pag. 258, columnella 2, κατασκευάζει δὲ δεῖ πάντα ὅτι οὐκ ὅλως δεῖ αὐτοῖς συγχωρῆσαι κατελθεῖν εἰς τὴν χώραν. Vsus autem sum verbo *Astruere*, quòd eandem quam ipsa vox Græca metaphoram habeat: & videam contrarium Latinum *Destruere* contrario Græco κατασκευάζειν in eodem metaphoræ genere respondere. Qua de re vel Fabius nullam nobis dubitationem relinquit, vbi scribit, *Narrationibus non inutiliter subiungitur opus destruendi confirmandique eas: quod κατασκευὴ καὶ κατασκευὴ vocatur.* Quo ex loco possit κατασκευάζειν reddi etiam *Confirmare*: sed huius scholiastæ locis aptior est altera huius verbi interpretatio. Legimus autem & pag. 47, ἐπειδὴ εἶπεν ὁ κορίνθιος πρὸς ἑτέραν συμμαχίαν παρακάλει (sed παρακάλει, aut παρακάλ αὖ scribo) μὴ βοηθοῦμεν ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, τοῦτο τῶν κατασκευάζει. Vbi perinde videtur esse acsi diceretur, Rationibus dictum suum munit & velut fulcit. siue, sententiam suam: vel, quod se facere decreuisse dixit.

In iisdem concionibus sæpe vtitur nomine Κεφάλαια, quod Latino *Capita* ei respondente interpretari possumus. Sunt autem concionis alicuius κεφάλαια ea quæ potissimum conatur κατασκευάζειν (de quo verbo dictum modò fuit) is qui concionatur. Ideóque concionem vnam in certa diuidere capita consueuit. Sic pag. 177 de Mitylenæorum legatorum concione dicit, διαιρεῖται ἡ δημηγορία αὕτη κεφαλαίοις: vbi deesse puto vocem τρισί. Sequuntur enim tria capita: primum, τὸ δίκαιον: id est, *æquum esse quod postulant*: secundum, τὸ δυνατὸν, *fieri id posse*: tertium, τὸ συμφέρον, *utile esse*. Huc pertinet quod pag. 23, legitur, ἡ τῶν κερκυραίων δημηγορία μᾶλλον τὸ συμφέρον προβάλλεται ἢ ἁπλῶς τὸ δίκαιον· ἡ δὲ τῶν κορινθίων, μᾶλλον τὸ δίκαιον ἢ ἁπλῶς τὸ συμφέρον. id est, *Corcyrenses concio magis utilitatem allegat, [vel obtendit] quàm æquitatem: at Corinthij, magis æquitatem quàm utilitatem.* In scholiis scriptis in hanc partem historiæ Thucydidis (si conciones certam quandam historiæ illius partem vocare licet) occurrent aliquoties hæc verba, Ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες. vt pag. 24, in primæ columnellæ principio, in hæc verba, ἡμῖν δὲ ὑμῶν πεισθεῖσιν καλὴ ἡ ξυντυχία καὶ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, & in ea quæ sequuntur, annotata sunt illa, ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες. Vbi ἀγῶνες id est *certamina*, (si verbum verbo reddatur) appellari videntur *Rationes quæ firmamentum & robur causæ efficiunt*, quasi *præcipuum sit illarum certamen*. Sed pag. 44, post ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες, legimus, καὶ τὸ δίκαιον. vbi aliquam verborum ellipsin esse suspicor. Occurrent in iisdẽ in easdem cõciones scholiis & verba ista, Οἱ δύο λογοι ἐντεῦθεν. vt pag. 26, & 30, & 47. Mirari autem quis possit illum plurali numero vti, ac non potius δύο λόγους dicere: sed δύο λόγους dixerunt & quidam alij. Atque adeo author rhetorices ad Herennium, *Conclusiones* (inquit) *quæ apud Græcos δύο λογοι nominantur, tripartitæ*

sunt. nam constant ex enumeratione, amplificatione, & commiseratione. Verùm in his epilogis huius scholiastæ hæc omnia minimè vera competientur: minus etiam id quod addit, nos posse quatuor in locis vti conclusionibus: in principio, secundum narrationem, secundum firmissimam argumentationem, in cõclusione. Quartus enim hic locus, is potius est ex quo hic scholiastes suos ἐπιλόγους nobis solet depromere. Obiter autem animaduertendum est, posse hoc duriusculè dictum videri, nos conclusionibus in conclusione vti.

Idem conciones αἰτιολογικὰς vocare videtur, eas quæ potius ἀντιλογικαὶ vocantur, vel ἀντιῤῥητικαί. quasi quis dicat *contradictoriæ*: sed potius *aduersarias* appellare Latinitas iubet, sicut AEschinis & Demosthenis orationes aduersariæ vocantur.

¶ Locis aliquot occurret tibi Μετάβασις, alicubi & Παρέκβασις. vt pag. 5, col. 1, τοῦτο δὲ οὐ παρεκβάσει ἔρηται. Sic etiam pag. 89, ad hanc Thucydidis narrationem, τοῦ δὲ μηδισμοῦ τῶ Παυσανίου λακεδαιμονίοις, ὀρέσθεις πέμψαντες τοῦτα οἱ Ἕλληνες, ξυνεπηνώγκασαν καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, annotat, hæc esse παρέκβασιν, quòd Pausaniæ factũ (vel, id quod de Pausania narratũ est) cõsequãtur. nihil enim ad piaculum pertinere. ad piaculum, inquam, de quo institutus erat sermo. Est igitur hîc Παρέκβασις quod à Latinis *Digressio* dicitur: à Cicerone cum adiectione, *Digressio à proposito*, vel *Digressio ab oratione proposita*.

At Μετάβασις non est eiusmodi *Digressio*, quæ intermittit tãtùm & velut suspensam orationem propositam vel suspensum sermonem propositum relinquit, sed est potius *Transitio à sermone uno, cui finis impositus est, ad alium* Sic in fine pag. 136, verbis hisce, Τοῦ δ' αὐτοῦ λόγου &c. apposita est vox ista, μετάβασις. Itidémque pag. 207, in hæc verba, Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ λόγῳ, &c. eandem vocem inuenies. Sed quum idem annotatum esse in omnes locos deberet, qui illa verba, aut ista haberet, Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, aut Τοῦ δ' ὀπωρινοῦ λόγου, siue Τοῦ δ' ὀπωρινοῦ χειμῶνος: (quum in his omnibus illa sit quam dixi transitio) in eorum tamen pauciſſimos annotationem illam es inuenturus. Vtitur autem & verbo Μεταβαίνειν de huiusmodi transitione loquens. vt pag. 66, in fine col. 3, μετέβη ὅθεν οἱ θασίοις.

¶ Ἰδίωμα Thucydidis quid appellet, iã aliunde notum esse potest: præsertim quum & Dionysius Halicarnasseus opusculum περὶ τῆς Θουκυδίδου ἰδιωμάτων scripserit: quod quidam interpretantur *De Thucydidis proprietatibus*: sed malim, *De ijs quæ Thucydidi propria sunt*, vel *De ijs quæ Thucydidi peculiaria sunt*. id est, eius sermoni. Vtitur autem hac voce *idiõma* pag. 68. col. 1. Nam ibi postquam scripsit ἐφ' ᾧ τι ἐξιᾶσιν dictum esse pro ὅτι τοῦ ἐξιέναι, addit, ἰδίωμα δὲ τοῦτο Θουκυδίδου. Pag. autem 48, vocum aliquot mentionem facit quas apud Thucydidem esse ait ἰδίως. Sed falli possit lector interdum in quibusdam quæ pro Thucydideis affert, quum ei peculiaria non fuerint. veluti quum de ὀπτέρυπτα nobis dicit Θουκυδίδου esse λέξιν. nam ad terminationem respicit, & terminatione tenus esse Thucydideum vocabulum intelligit, quum sit pro ὀπτέρυπτον. Quanquam ne hoc quidem modo vocari posse Thucydideum id vocabulum videtur: vt suo loco docebo. Verùm & de hoc monendus es, alicubi pro verbis illis quæ Thucydidis aliquod idioma habere annotauerat, alia supposita fuisse. Atque hoc pariter suo loco manifestum faciam.

¶ Quum scribit, τῶν ὡς πρὸς Θουκυδίδου ἔρηται, intelligit, hoc dictum esse tanquam à Thucydide suam sententiam seu iudicium suum interponente. Atque hunc esse istorum verborum sensum, ex pagina 64 apparet. Pagina autem 61, reprehenduntur qui de certis quibusdam verbis dixerunt ea posse καὶ ὡς ἀπὸ Θεμιστοκλέους καὶ ὡς ἀπὸ Θουκυδίδου λέγειν.

¶ His verbis, Τοῦτο δὲ ἡ τῶ λόγῳ ἐπαγωγὴ δηλοῖ, quibus vtitur pag. 528, (necnon alibi, vt opinor) significatur, *Hoc declarant ea quæ subiunguntur*. perinde acsi dictum esset, τοῦτο δὲ τὰ ἐπαγόμενα δηλοῖ. siue, τοῦτο δὲ ὁτι τῶν ἐπαγομένων δῆλον. Dicunt autem & τὰ ὑπιφερόμενα eadem de re: sicut οἷς ὑπιφέρει, & οἷς ἐπάγει, pro eodẽ: nimirum pro eo quod dicimus, *Quibus subiungit*. Pro quo dicere vulgus solet, *Quibus subijcit*.

¶ Verba hæc, Ὡς καπών φησι (quibus per parenthesin vtitur pag. 23, in fine col. secundæ) significant, *Vt in sequentibus dicit*. Quum tamen verbum καπέναι sit Descendere, sonant potius *Vt infra dicit*: (quasi quis dicat, *Vt descendens ait*. vel, *in descensu*) vt in eorum quæ præcedunt mentione dici solet, ὡς ἄνω φησί, vel, ὡς αὐτοπάρω φησί. (aut λέγει) vel ἔφη, aut ἔλεξε. id est, *Vt supra dicit*, vel *dixit*. Cæterùm pro illo καπὼν non nunquam alio participio, videlicet προϊὼν, vtentes, dicunt, ὡς προϊὼν φησι. Ita pag. 84, initio col. 2, καὶ προϊὼν ἔρηκεν. id est, *progrediens*, vel *ulterius pergens*. Sunt qui *in progressu* hac de re dicant. Magis alioqui vsitatum est *In sequentibus*: quod respondet huic loquendi generi, ἐν τοῖς ἑξῆς.

¶ Scripta seu narrata κατὰ διέξοδον, sunt ea quæ fusè scripta sunt, & non δι' ὀλιγοστῶν: vt pag. 49, τοῦτα πάντα παρ' Ἡροδότῳ κεῖται κατὰ διέξοδον. Sic etiam pag. 10, ἡ δὲ ἱστορία κεῖται κατὰ διέξοδον παρ' Ἡροδότῳ. Item pagina 169, Τοῦτο Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐνάτῃ ἱστορεῖ κατὰ διέξοδον.

¶ Vbi aliquam obiectionem quæstionémve proponit (nam & hoc ab eo fit haud negligẽter) non solùm vtitur particulis καὶ μὴν, & καίτοι, quarũ postea fiet à nobis mentio, sed nonnunquam interrogatiuam particulam huic sermoni adhibet. vt pag. 1, columnella 2, πῶς ἦκμαζον ἀμφότεροι τοσοῦτον χρόνον, εἴγε τοῖς Πελοποννησίοις χημάτων ἐνέδει; Alicubi verò dicit, ἐζήτηται πῶς. vt pag. 474, ἐζήτηται πῶς ἀνυπαιτίως ὀπτεμιχζούσης ἔμελλον οἱ Ἀθ. &c. Cui obiectioni respondens scribit, φαμὲν οὖν ὡς ἰῶ ὡς πρ. &c. At verò pag. 43, vtitur vocabulo ἄπορον. Nam initio scholiorum in illam pag. legimus, ἄπορον πῶς ὁ Φορμίων, τὸ πρὸς τῇ παλ. &c. atque hanc ἀπορίαν soluens, addit, καὶ φαμὲν ὅτι τὸ πρὸς τῇ παλ. &c.

Alicubi autem ostendit quomodo Thucydides obiectionem quę mota fuisset anteuerterit: vt pag. 285, col. prima, ἐπειδὴ εἶπε τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἵνα μὴ ὡς ἔτι, καίτοι ὀν ἡμέρας τοῦτα ἐγίνετο, λέγει ὀν τῷ μέσῳ, ἐπεγράφετο γὰρ νύξ. Vbi obserua, particulam vel potius particulas καίτοι eum vsum habere quem dari ab illo voculis καὶ μὴν, postea ostendam: id est, eodem aduersatiuas esse modo quo apud Latinos *Atqui*. (At verò ὀν μέσῳ memineris significare quod dicimus *Per parenthesin*: qua de significatione dictum à me antea fuit.)

Sed & duabus illis voculis Καὶ μὴν (quæ inter cõiunctiones numerãtur, & sonant quod Latini dicũt *Atqui*) vtitur quibusdam in locis vbi obiectionem quæ affertur aut afferri potest aduersum eos, proponit. Qua certè in re, non minus quàm in alia vlla, boni interpretis partes, implere dici potest. Sic autem pag. 21, col. 1, καὶ μὴν αὖθ' ὑπερβαλλοίως ἠκμαζον. Ad quam quomodo sit respondendum addens, dicit, ῥητέον ἓν ὅτι ἴσως οὐ λῶ χε. &c. Enimuero quum duobus modis illam ad obiectionem responderi posse dicat, ego his & alios duos adiiciam. Vna certè est

cui eaſdem illas voculas adhibet, ſed reſponſum nullum addit: pag.105, καὶ μὰν Ηρόδοτος λέγει ὅτι ἐκινήθη ἐν τοῖς μυθικοῖς. Verùm ad hanc quoque videro quid poſſit reſponderi.

¶ Illis voculis comitē dabo vocē Ὅτι, (ſiue inter Coniunctiones illas ſiue inter Aduerbia ponēda eſt) non illum conſuetum & paſſim obuium ſed alium quendam vſum (qui veteribus, vt opinor, ignotus fuit) habentem. Eius exemplum eſt pag. 48, col.2, Ὅτι μὲν παρέβλυσας, ἢ καταδῦσας, καὶ πὸ καταδὺν, ἀφῆκε Θουκυδίδης ἰδίως. Nam quum particula illa ὅτι à præcedentibus minimè pendeat, ſed orationem ipſa inchoet, miretur quis non immerito quidnam illa ſibi velit. Sciendum eſt igitur ellipticum eſſe hunc illius vſum, & pendere ab aliquo verbo ſubaudito. Nullum autem aptius in mentem mihi venit quàm σημείωσαι: præſertim quum nonnullis etiam in locis apud hunc quoque legatur, de iis quæ notatu digna videntur. vt dictum à me fuit in illis quæ ante hanc Paraſceuen de hiſce ſcholiis præfatus ſum: vbi & alia exempla vide. Cæterùm eundem vſum vox Γνῶθι (quæ ſonat *Sciendum eſt*) alicubi habere videtur quem & Σημείωσαι. Vtitur autem illa pag.119.

¶ Leges aliquot locis Παραχάφειν & Παραχαφὴ de locis quibus aliqua σημείωσις ſeu aliqua annotatio (& quidem critica plerúnque, ſeu cenſoria) adſcripta erat: adeo vt nihil commune habere dici poſſit illa Παραχαφὴ cum voce Παράχαφος, de qua apud Hephæſtionem & enarratorem Ariſtophanis. Quum autem illius Παραχαφῆς mentionem in meis Schediaſmatis fecerim, & ita quidem vt quid de illa ſcirem ſentirémve dixerim, eò te remittendum (ſi quid ex me de hac ſcire cupis) exiſtimaui. Neque tamen tam longè abeundum tibi erit vt aliquid amplius de ea intelligas. duo enim eius exempla, & quidem diligenter à me examinata, ſuppeditabunt tibi meæ in paginas 60 & 61 annotationes.

¶ Loci quidam ſunt quos duobus modis ſcribi nos admonet: nonnulli, quos bifariam interpungi: quidam etiam quos bifariam exponi. Primum illud ſignificare quum vult, dicere ſolet, Ἐν ἄλλῳ κεῖται, vel ἐν ἄλλοις κεῖται, & ſubiungit ſuam diuerſam lectionem. Subaudit autem hîc βιβλίοις vel αἀντιγράφοις: & illic itidem vel βιβλίῳ vel ἀντιγράφῳ. Sic autē quum aliquam vocem in alio vel in aliis non inueniri annotat. vt pag.44, in fine col.2, ἐν ἄλλῳ οὐ κεῖται τὸ ἔρα. At pag.561 dicit ἐν ἄλλοις οὐχ εὑρίσκεται. Cæterùm ad vocem κεῖται quod attinet, ea vtitur & quum ſignificare vult quandam vocem apud hunc vel illum ſcriptorem extare. vt pag.58, de voce Ἀμφορῆσιν ſcribit, ἅπαξ κεῖται ἡ λέξις ἀφ' οὗ ῥήτωρ. id eſt, *Semel extat*: vel potius, *Semel poſita eſt*. Ex hoc autem verbo, iſtum habente vſum, factum fuit iocoſum nomen ſeu cognomen, quod impoſitum cuidam fuit: videlicet Κειπύκειπος, vt teſtatur Athenæus: quem vide. Cæterùm illis prioribus exemplis vſus verbi κεῖσθαι addi poteſt ex noſtro ſcholiaſte, ἐν ἄλλῳ δὲ κεῖται, pag.232. col.tertia. Vbi etiam non aptius interpretari poſſe videmur (verbum verbo reddentes) quàm ſi dicamus, *In alio poſitum eſt*. Id eſt, Poſita eſt hæc lectio. vel hæc ſcriptura. Vulgo certè dicimus, In alio ſcriptum eſt. vel, In alio extat. vel, In alio legitur. Quidam verò dicunt etiam, In alio habetur. Cæterùm non minus frequenter, vel potius frequentius, vtitur eadem de re verbo γράφεται, quod ſonat *Scribitur*: ſed ſubauditur illud ἐν ἄλλῳ, vel ἐν ἄλλοις. Interdum verò addita copula καὶ dicitur, γράφεται καὶ, ſequente diuerſa quæ affertur lectione.

Secundum illud quum vult indicare, locum videlicet quempiam duobus modis interpungi, dicit, Ἔνιοι στίζουσιν εἰς τὸ, ſequente poſt τὸ illa voce cui interpunctionem ſubiungunt. Sic pag.135, col.3, in hunc Thucydidis locum, Ρεκμαίρῃς δὲ, σκαιὸς ὢν καὶ πόλεμον μὴ ἐπιστάμενος τοὺς ἀλλους. &c. præfixis hiſce verbis, σκαιὸς ὢν καὶ πόλ, annotat, Ἔνιοι εἰς τὸ ὢν, Ἔνιοι εἰς τὸ καὶ πόλ στίζουσι. Alicubi verò & Ὑποστίζειν dicit. Tertium quod ab eo annotari de quibuſdam locis dixi, eſt iſtud, eos duas expoſitiones habere. ſiue duobus modis expoſitos inueniri. Atque hîc item ellipſi vtitur: ſed diuerſa. dicit enim, ὡς Ἔνιοι. vel ὡς ἔνιοι: non addens verbum, ſed ſubaudiendum id relinquens, ſiue λεγουσι, ſiue φασι. Nonnunquam verò dicit, Ἄλλοι δὲ, vel ἔνιοι δὲ, οὕτως ἤκουσαν. id eſt, *ita intellexerunt*. vel, οὕτως ἐδέξαντο id eſt (verbum è verbo) *ita acceperunt*. Sic pag.611, ἔνιοι δὲ οὕτως ἐδέξαντο. Quinetiam verbo ἔλαβον ita vtitur pag.354, ἄλλοι δὲ τὴν δύναμιν ὅτι τῆς λήψεως τῆς δώρων ἔλαβον. Vbi etiam ſubiungit, ἐν οὕτω νοῶνται, ὅτοι, δῆλα τὰ ὀνόματα τῆς λήψ. Hæc autem verba, ἐν οὕτω νοῶνται, ſonant, *ut ita intelligatur*. Eſtque ſuperuacanea quæ illis adiicitur particula ὅτοι. At verò verbum ἀκούσαι in illa ſignificatione habes cùm alibi, tum pag. 382, ἔνιοι δὲ, αὐτοὶ οἱ ἀλωᾶται, ἤκουσαν. Quinetiam verbo ἐξηγεῖσθαι vtitur, eadem de re loquens. vt pag. 264, in principio columnellæ 3, ἔνιοι δὲ πάνυ τὸν ὅρον ἐξηγήσαντο.

At verò quum ſignificare vult, vnam expoſitionem potius amplectendam eſſe quàm alteram, variis loquendi generibus vtitur. Nam pag.354, col.2, dicit, καὶ δεκτέον τὸν. id eſt, *Eſtque recipiendum hoc*: vel, *Eſtque hoc admittendum*: alia quàm paulo ante dictum eſt ſignificatione, in hoc loquendi genere, ἔνιοι δὲ οὕτως ἐδέξαντο. Sed frequentius (quantum meminiſſe poſſum) ea de re vtitur his verbis, ὃ καὶ μᾶλλον, vbi itidem loquitur ἐπιτηδείως. Alicubi verò dicit, ὅπερ ἄμεινον. vt pag.88, in hæc verba αἴπερ ἀφύλλους, ſcribit, Ἔνιοι κωλοι, Ἔνιοι ἐλικοὺς, ὅπερ πάλαι ἀμεινον. id eſt, *quod ſatius eſt*. Illa autem verba, ὃ καὶ μᾶλλον, habes aliquot in locis: quorum eſt hic pag.368, col. 2, Καλῶς σφίσι φίλιον ἡγεῖσθαι] βεβαίως φίλιον τοῖς λακεδαιμονίοις ἡγεῖσθαι. ἢ, αὐτοὶ βεβαίως ὑπέστησαν. ὃ καὶ μᾶλλον. Sic & p. 387, col.3, (ſed abſque copula καὶ) ὃ μᾶλλον. vbi & animaduertendum eſt per parentheſin poni. Non malè autem (meo quidem iudicio) verbum δεκτέον hîc ſubaudiri dixerimus: quod paulo ante ex pag. 354, attuli: vbi legimus, καὶ δεκτέον τὸν.

¶ Elliptica loquendi genera hanc meam ad lectionem huius ſcholiaſtæ Proparaſceuen claudent: de quorum nonnullis obiter iam dictum fuit. Inter illa igitur frequens eſt id cui adhibetur præpoſitio πρὸς. vt pag. 58, col.3, τὸ δὲ ἕλξαι τὸ χωλὸν αὐτῆς, πρὸς τὸ ἕλεξε. Et pagina quæ illam proximè præcedit, col.1, ὁ δὲ σωφρονισμὸς πρὸς τὸ οὐ δύπρῳρνα. Hunc item in locum, qui legitur pag. 141, ἧς ἐς αἰδίον τοῖς ὑπηγμένοις, ἵν' καὶ νῦν ἐπενδῶμέν ποτε (παῖπα γὰρ πάφυκε καὶ ἐλαστυνθαι) μνήμη καταλελείψεται, annotat iſta, πρὸς τὸ μνήμη καταλελείψεται. Τὰ γὰρ ἄλλα δῆλα μέσου. Vocula ἧς (inquit) *ad illa ſpectat, μνήμη καταλελείψεται. cætera enim per parentheſin*. vel, *ad illa pertinet*. vel, *ad illa tendit*. vel, *ad illa fertur*. Græco autem quod ſubaudiri poſſit verbo nullum aptius in mentem venit quàm id quod huic vltimo Latino, *fertur*, reſpondet Nam verbum φέρεται in ſcholiis hunc vſum habere videmus. Perinde igitur erit acſi ſcriptum eſſet, φέρεται πρὸς τὸ, μνήμη καταλελείψεται. Eodémque modo in præcedētibus locis, φέρεται πρὸς τὸ οὐ δύπρῳρνα, & φέρεται πρὸς τὸ ἕλεξε. Nō ignoro alioqui & πίνειν ac σωπᾶσθαι aliquādo de hac

re dici, videlicet de vocabulo quod cum alio iungitur: etiamsi interiecta quæpiam sint quæ aliquod inter illa interuallum ponant: sed potius dicendum est συμπλέκεσθαι τῇ, quàm πρὸς τό. Fieri tamen potest vt hoc etiam modo loqui sibi permittat.

Nec verò nihil de illa particula τό dicendum hîc fuerit: illa inquam cuius vsus aliquot exemplis in iis qui allati sunt locis habes. Cum ea certè, pro loco, vel hoc vel illud subaudiendum relinquitur. Ibi quidem vbi dicitur, τὸ ἧς, aptè ὑπακούειν poteris ἄρθρον. Alicubi verò subaudiri poterit ῥῆμα. vt pag. 140. col. 2, ἐπὶ κοινοῦ τὸ πιστεύει. Alicubi διάρθρημα, alicubi ἄρθρον. Alicubi etiam μόριον (ea in significatione qua dicitur aliqua vox esse μόριον τοῦ λόγου, id est pars orationis) hunc vsum præstabit. Nonnunquam autem dicitur, ὁ δὲ, item ὁ καὶ, & ita in aliis, & tum intelligitur σύνδεσμος. id est Coniunctio. Quòd si dicatur ἡ πρὸς, vel ἡ ἀπὸ, vel alia eiusdem generis particula post articulum ponatur, subauditur πρόθεσις. id est Præpositio. Verùm ad articulũ τὸ vt reuertar, hoc potissimum animaduertendum est, hunc articulum non vni tantùm vocabulo sed & pluribus præfigi: veluti quum dicitur, in eo quod ex pag. 58 allatum est exẽplo ellipseos verbi, τὸ γὰρ, δίξας τὸ χωρίον αὐτῆς. Neque verò suspecti esse debent huiusmodi loci quasi mendosè singulare τὸ pro plurali τὰ in iis scribatur: sed hoc priuilegium dari articulo isti sciendum est: sicut & quum dicitur αἱ τῶ, pluribus etiam verbis sequentibus. Verùm quod vel hîc vel illic aptè subaudiri queat, inuenire minus facile est. Nisi fortè perinde esse putandum est acsi diceretur πρὸς τὸ ἐπαγόμενον, vel πρὸς τὸ διαφερόμενον, vel πρὸς τὸ ἐπόμενον, vel πρὸς τὸ ἑξῆς. Sed vbi dicitur αἱ τῶ, & plura vocabula subiunguntur, magis laborandum est vt inueniri queat quod cum τῶ subaudiamus. Ac quæstionem certè hîc propono, in qua hærendum fortasse vel illis ipsis qui identidem hoc loquendi genere vtebantur, fuisset. Sed tantisper dum aut mihi aut alij quidpiam aptius in mentem veniat, perinde esse aio acsi diceretur, αἱ τὸ οὕτως ἔχοντος λόγου. vel, αἱ τὸ λέγεσθαι ἐωθότες. Falleretur enim (vt opinor) qui infinitiuum λέγειν vel εἰπεῖν vel alium huiusmodi in locis omitti putaret. Latini dicere solent, Pro eo quod est. Cæterùm exempla horum verborum αἱ τῶ talem vsum ἐλλειπτικῶς habentium frequenter tibi occurrent: atque adeo in eo quod proximè sequitur huius capitis tmemate.

At verò vbi dicit, ὡς ἔνιοι, vel ὡς ἔνιές, manifestum est subaudiri vel λέγουσι, vel φασὶ, vel οἴονται. aut certè ἤκουσαν: quo vti illum dixi, volentem significare, *intellexerunt*: vel ἐδίξαν, vt dicimus, *acceperunt*. Sæpe autem præcedente particula ἡ hæc ellipsis occurrit. vt pag. 524. col. 3, hæc Thucydidis verba, καὶ τῶ ναυτικῶ μέγα μέρος ἐπιφέρεται, duobus modis exponens, scribit, αἱ τῶ, πρώτην μεγάλω τῷ ναυτικῷ ἐπιφέροντες. Quibus addit, ὑπῆρξε γὰρ ναῦς αὐτῆς πλεῖσται ἐπὶ τὴν ναυμαχίαν. Deinde aliam expositionem illi subiungens, scribit, ἢ (ὡς ἔνιές) ὅτι μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ ἐπιφέρεται. Atque vt hîc legis ἢ (ὡς ἔνιές) sic etiam leges ἢ (ὡς ἔνιοι) pag. 431. Neque tamen negauerim, alicubi aliquid aliud potius dicendum esse ἔλλειψιν post illam particulam ὡς, subiunctum habentem aliquod nomen. vt pag. 5, postquam in hoc loco, ἔφερον γὰρ ἀλλήλους, verbum ἔφερον exposuit ἔβαλλον, & adiecit ἐλήστευον, addit, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. Hîc enim aliud quidpiam subaudiendum est: cuiusmodi fuerit verbum χρῆται, vel χρῆται τῇ λέξει. aut πίπτει τῷ λέξει. Verùm vt ad illam verbi λέγουσι ellipsin reuertar, alicubi vel hoc plurale vel singulare λέγει ipsẽne subaudiendum reliquerit, an librarius omiserit, dubitari potest. vt pag. 22, col. 2, ἀεὶ Θουκυδίδης τὸν πλεῖον ἀφανιστικῶς. Eodémque modo pag. 53, ἀφανιστικῶς τὸν ἀβέλτερον. Sic etiam pag. 42, col. 2, ἔδει γὰρ δεῖ τῶ ἡ. subaudi λέγειν, vel χάριν. nisi librarius & hîc verbum omiserit: sed potius scholiastem reliquisse ipsum subaudiendum & in hoc loco & in præcedentibus crediderim. Mirè enim amat ellipses hic scholiastes non in iis tantùm locis qui huiusmodi sunt, verùm in aliis etiam: vt pag. 54, col. 2, πίπτης γὰρ, pro πίπτης γὰρ ἐμέ.

Illius autem ellipseos quæ est vbi dicit, ὃ μᾶλλον, vel ὃ καὶ μᾶλλον, facta fuit antea mentio: sed adiicendum est ad illa superiora, inueniri alicubi & hæc, ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός. Neque tamen εἰκὸς existimandum est id esse vocabulum quod ἐλλείπει huic sermoni: sed potius δίκαιον, quemadmodum ibi dixi: præsertim quum etiam καὶ δίκαιον πᾶν apud eum legamus.

Aliquid & de ellipsi quæ est in vsu illius aduerbij ἄλλως, cuius fuit antea facta mentio, dicendum est. Ac quum iam docuerim quomodo Latino sermone suppleri posse videretur quod huic vocabulo deest, vel potius quod cum hoc vocabulo subaudiẽdum relinquitur, nunc, quid sermo Græcus possit ὑπακούειν videndum est. Fortasse igitur perinde est acsi diceretur, ἄλλως ἐξηγοῦνται ἔνιές, vel ἐξηγήσαντο, vel, ἄλλως ἐδέξαντο ἔνιές. aut etiam ἤκουσαν (nam horum itidem vtroque ita vti & hunc scholiastem, in præcedentibus admonui) οὕτω δηλονότι. Scio autem νοεῖν quoque pro Intelligere (ea in significatione qua dicitur hac de re) in vsu esse: ideóque possit etiam dici, ἄλλως νοοῦσι ἔνιές. vel ἐνόησαν.

¶ Hactenvs de certis quibusdam verbis, seu loquendi generibus quæ apud hunc scholiastem frequenter occurrunt, & velut notæ quædam sunt scholicæ: id est, scholiis conuenientes: de quarum vsu qui edoctus non erit, hærere in multis quibus adhibitæ sunt locis cogetur.

Nunc autem alia quædam ad horum lectionem pertinentia libet adiicere, de quibus si te commonefecero, vtiliorem tibi illam reddidero. Primum est, de verbis contextus quæ inde excerpta scholiis inserta fuerunt, ea videlicet in quæ quidpiam est annotatum, in iis inde huc transferendis alicubi esse peccatum, idque tribus modis: à quorum vno in singulis (de iis loquor in quibus peccauit librarius) cauendum sit. Nam vel pro iis verbis ad quæ ipsum scholium pertinet, id est, ad quorum expositionem scriptum est, alia omnino à librario translata inde fuerunt: vel partem eorum siue aliquod saltem omisit: aut contra quæ planè superuacanea sunt, quum ad eorum vsque expositionem scholium non extendatur, adiecit. Ad primum illud peccatum quòd attinet, eius exempla propemodum innumera inueniet qui editiones aliorum quę meam præcesserunt, cum ea conferet. nam (vt alibi dixi) in illis editionibus passim ferè ea textus verba quæ alicui scholio præfixa sunt tanquam eo expositа, ab eo sunt prorsus aliena: aut, si mauis, scholium ab illis omnino est alienum: & interdum ex alio qui longissimo ab illis remotus est interuallo (atque adeo ex alio quædam libro) immigrarunt. Neque tamen prior mea editio nihil hac in parte emendandum huic reliquit: ac ne ab hac quidem nihil meis in hæc scholia annotationibus relictum fuit: quòd nonnulla partim non satis cautos oculos partim indagationem meam subterfugerint. Quum autem in his annotationibus, non tantùm quæ hoc modo sed etiam quæ aliis

duobus peccata sunt, & emendanda supersunt, vel omnia, vel magna saltem ex parte, emendem, cur potius exempla eorum huc afferam, quàm tibi sumenda inde relinquam?

Ad illa igitur potius veniam, de quibus tibi monito vtiliorem horum Scholiorum lectionem futuram esse dixi. Ea sunt duo: vnum, plerasque vnico loco adhibitas non solùm expositiones (ex iis etiam quæ minimè vulgares sunt) sed σημειώσεις quoque, ad alios plerosque locos, si eas attentè lectas memoriæ mandaueris, esse tibi profuturas. Alterum hoc est, multa scholia, siue multas annotationes, non ea tantùm verba Thucydidis quæ illis præfixa sunt, aut eam periodum aut periodi partem cuius initium illis præfixit librarius, tibi exponere, sed vlterius progredi, aut insertas obiter & quasdam aliò pertinentes expositiones includere.

Earum quas multis posse locis accommodari dixi expositionum habes exemplum in ea qua δῆμον significare δημοκρατίαν dicit, pag. 608, δῆμον γὰρ νῦν πλὴν δημοκρατίαν λέγω. Multi enim aut etiam plurimi sunt alij loci vbi δῆμος id significare comperies: quorum vnus est vbi dicitur τὸν δῆμον καπήλευσε. Verùm hoc incommodè lectori cedit, quòd plerunque non in primo vbi occurrit vocabulum loco, sed vel in extremo, vel quopiam qui fere extremus est, sua illi expositio datur. Ad illud certè δῆμος quod attinet, multæ ipsum habent paginæ quæ illam 608 præcedunt. Ex quibus est pagina 589, καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν θάσον, τὸν δῆμον καπήλευσε. Verùm & in aliis qui longissimo interuallo hunc præcedunt locis vocabulum illud in δημοκρατίας significatione positum (illo tamẽ de eo tacente) inuenies. Idem verò & in quibusdam non inutilibus alioqui admonitionibus vsuenit. Earum è numero vna est in paginam 581. nam quum ibi dicatur à Thucydide, προσοίησι δὲ (ὡς ἐλέγετο) ὅτι ἰδίοις κέρδεσι τὰ στασιάζοντες ἑαυτοὶ καὶ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ab illo annotatur, *Hæc verba, ὡς ἐλέγετο, hîc etiam adiecta sunt ad ostendendum ipsum de rebus incertis non valde contendere.* Atqui loci hunc præcedunt quamplurimi quibus admonitio ista non minus conueniebat, quum habeant & ipsi ὡς λέγεται. Illud quidem certè quod hîc ab eo dicitur, *hîc quoque*, (nam id sonat καὶ ἐνταῦθα) Thucydidem his verbis alibi etiam talẽ vsum dare indicat. Nec verò dubitãdum est quin multas ad historiam pertinẽtes annotationes, multas de rebus necessariis admonitiones, multas multarum vocum explicationes habuissemus (præter illas quas habemus) si integra scholia ad nos peruenissent.

Quod autem multo alias aliis doctiores & sermone magis puro scriptas habemus annotationes, hoc inde fit, quòd ex diuersis coaceruatæ sunt hæ reliquiæ. Interim certè fatendum est, nonnullas tam doctas esse, tam paucis támque propriis comprehensas verbis, vt vel propter eas (vtpote in quibus veterum scholiorum indolem agnoscimus) ei cuius beneficio ad nos hæ ἐξηγήσεις peruenerunt, magnas agere gratias debeamus. Vnum ex quamplurimis eius quam dixi rei exemplum afferam, id quod mea mihi primum memoria suggessit. Id ex pagina 164 sumam. ibi enim narrante Thucydide, Timocratem Lacedæmonium, nauigantem, quum nauis frangeretur, gladio se transegisse (si tamen ἔσφαξεν ἑαυτὸν hoc potius quàm alio interpretandum est modo) scribitur, λακωνικὸν τὸ φρόνημα τοῦτο, μὴ ὑπ' ἐχθρῶν ἀξιοῦν αἱρεθῆναι. Fateor tamen annotationem hanc multo etiam magis illam veterum scholiorum indolem præ se ferre potuisse, si hac breuitate scripta fuisset, λακωνικὸν τὸ φρόνημα, nõ adiectis quæ sequuntur. Quid si verò ab alio adiecta cætera fuisse (præsertim quum etiam sit quod illis opponi possit) dicamus? Sed de hac re plura, quum annotationibus meis locus ille propositus fuerit examinandus.

Non minus porrò in istis quàm aliis scholiis (id est, in plerisque horum scholiorum locis) ac fortasse magis etiam quàm in vllis aliis, hoc tibi continget, vt, quæ expositio simulatque fuerit lecta, displicuerit, eadem relecta placeat. Quinetiam sunt quæ primo aspectu videri ineptæ tibi poterunt, quum iis relectis & intellectis, non eas sed teipsum sis accusaturus. Eo ex genere ista est, pag. 61, in principio columnellæ 1, σκιαμάδμοι] ἰδόντες, τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι. Annotantur autem hæc in istum Thucydidis locum, ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρήσουσι, καὶ πιστοῦσι ἀπαγγελοῦσι σκιαμάδμοι. Quid enim ineptius prima fronte videri cuipiam possit quàm, hoc σκιαμάδμοι exponentem ἰδόντες, ei τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι adiicere? An metuebat (inquiet) ne hoc de alia corporis parte quàm de oculis intelligeremus? Sed audi: quo magis ineptum aliquid occurrit, & vel eo nomine à te accusatur, eo tua tibi accusatio magis suspecta fit. Documento certè hic esse locus potest. nam ecce, si expositionem istam attentè consideraueris, nihil certè in ea dici quod dici non debuerit, animaduertes: sed datiuum τοῖς ὀφθαλμοῖς, quem ad participium ἰδόντες refers, ad alterum σκιαμάδμοι referri à te debere. Perinde acsi diceret, verbum σκιάζεσθαι, non dici hîc (vt passim) de iis qui mentis oculis σκιάζονται, sed de iis qui oculis corporis. Fortasse igitur ita scriptam hic scholiastes expositionem istam reliquerat, σκιαμάδμοι] ἰδόντες. σκιαμάδμοι τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι. Interim tamen, multa in his scholiis esse si non inepta at certè ineptis persimilia, multa quæ is qui scripsit, locum non satis diligenter ἐσκέψατο (non iam τοῖς τοῦ σώματος sed τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς, intelligo) haud equidem nego: ac, negare si velim, quæ inter meas in illa scholia annotationes sunt censuræ, mihi reclamantes habebo.

IN THV-

IN THVCYDIDIS DIVERSE AVTMENDOSE SCRIPTOS LOCOS, HENR. STEPHANI Annotationes.

EIVSDEM, IN SCHOLIA GRAECA THVCYDIDI ADIVNCTA aliæ Annotationes, quæ partim ea emendant, partim eorum mentem aperiunt, partim etiam in ea censuram agunt.

Quæ in ipsum Thucydidem scriptæ sunt annotationes, ab ijs quæ in scholia, sunt separatæ, in ea parte quæ ad proœmium pertinet: at quæ scriptæ sunt in ea quæ proœmium sequuntur, uno eodémque loco sunt positæ.

Pag. 1. Ver. 1, cuius initium, ΘΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΟΛΟΡΟΥ. In sequentibus libris, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ. sic tamen vt hic articulus iungatur cũ alio qui subauditur genitiuo, videlicet υἱοῦ. id est *filij*. perinde acsi diceretur, Θουκυδίδου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ολόρου. Quoniam autem quæri à multis video an huiusmodi locis adhibere articulũ necesse sit, tanquam sermonis Græci lege id à nobis fieri iubente, ac diuersas quorũdam locorum interpretationes ex diuersa de hac re opinione ortas esse comperio: non pigebit, sumpta hinc occasione, quæ in vtranque posse partem afferri videntur, proponere: atque his meam sententiam (qualiscunque ea momenti futura sit) adiicere. Primùm igitur, ad ipsius Thucydidis nomen vt veniã,, articulo præfixo Θουκυδίδου τοῦ Ολόρου se nominat, lib. 4. in fine pag. 321, ὅτι τὸν ἕτερον στρατηγὸν τὸν ὅτι Θρᾴκης, Θουκυδίδου τοῦ Ολόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν. Deinde passim, vbi filij nomine posito nomen patris addit, interuenit articulus. Ita enim Πλειστάναξ ὁ Παυσανίου, & Νικίας ὁ Νικηράτου, & Λίμαχος ὁ Ἀριστοκλέους, item Καλλίππης ὁ Λαοφῶντος καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου apud eum leguntur: & in genitiuo itidẽ, Πλειστάναξος τοῦ Παυσανίου, item Κίνωνος τοῦ Νικίου. Eodémq; modo in accusandi casu, Πλειστάναξα τὸν Παυσανίου, & Σοφοκλέα τὸν Σωστρατίδου, & Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, aliáque quamplurima interiecto articulo legimus.

Verùm duo sunt quæ his posse opponi video: vnum est, in Anthologia Gr. epigrammatum extare hunc pentametrum,

Θουκυδίδου Ολόρου, Κεκροπίδαο τὸ ἧρος.

necnon versum hunc eius sepulcro inscriptum fuisse dici,

Θουκυδίδης Ολόρου Ἁλιμούσιος ὧδε κέκευθα.

Alterum, in aliquibus huius ipsius historici locis nõ interponi istum articulum. nam pag. 17, statim post proœmium, legimus, Φάλιος Ἐρεχθειδου. Quinetiam lib. 4, pag. 331, vbi quorundam Lacedæmoniorum, Corinthiorum, Athenienſiũ, & aliorum nomina pronuntur, nusquam interiici eum videmus. At ego, ad illos quidem versus quod attinet, carmen quasdam ellipses sibi permittere dixerim, & in eo excusari quæ haud pariter in soluta oratione locum haberẽt: in illo autem paginæ 17 loco, Φάλιος Ἐρεχθειδου, & in quibusdam aliis suspecta nobis librarij fides esse potest. Verùm de eadem articuli omissione cum tot nominibus, quæ pagina 331 habet, quid respondendum erit? An quia, quum tam multa nomina simul ponerentur, si, quot illa erãt, toties interiectus articulus fuisset, aures offensurus videbatur? Vereor certè ne cui parum fide digna hæc responsio videatur: atque vt hîc quoque fides librarij in dubium vocetur, facit Aristophanis scholiastes, qui eum locum afferẽs (sed mendosè magna ex parte scriptum) articulum quibusdam genitiuis præfigit.

Verumtamen si ἀδιαφόρως positũ illũ aut omissum fuisse quis contendat, cùm aliorũ tum verò Dionysij Halicarnassei autoritate se defendet, apud quem legimus in historiæ titulo, ante proœmium, Διονυσίου Ἀλεξανδρέως τοῦ ἁλικαρνασσέως: necnon in fine proœmij, ὁ δὲ συνθέξας αὐτὰ, ἐμὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρέου ἁλικαρνασσεύς. Vtrobique enim ante patris nomen omissum esse articulum videmus: quinetiam, quum illic sit τοῦ ἁλικαρνασσέως, hîc tamen non esse itidẽ ὁ ἁλικαρνασσεύς, sed non minus ante hunc nominatiuum quàm ante illum genitiuum orationem articulo carere.

Vt autem nunc tandem quod sentio de huius articuli vsu dicam, Græci sermonis leges poscere opinor vt locis huiusmodi articulus adhibeatur, cum quo nomen quod ἐλλείπει, & subaudiendum à nobis est, iũgatur: atque adeo qui nobis illius ἐλλείψεως index relinquatur. Sed enim vt alia pleraquæ sunt in quibus sermonis legem interdũ non seruari scimus, ita hîc non seruatam semper fuisse: sic tamen vt illa omissio plerunque non ipsorum autorum sed librariorum esse videatur. Quinetiam hoc addo, simile hoc vero esse, illos hanc omissionem potius vbi patris & filij nomina in diuerso casu ponuntur, quàm vbi in eodem, sibi permisisse: quòd magis illic quàm hîc euidens esse posset. Nam quum (exempli gratia) Διονύσιος Ἀλεξάνδρου dico, quoniam patris nomen in alio casu quàm filij nomen ponitur, vnum statim ab altero discernitur, & ista casuũ diuersitas defectum articuli quodammodo supplet: nec potest hîc oriri eiusmodi error qualis quum vtrunq; eodem in casu, genitiuo videlicet, positum est: vt videlicet nomini filij adiecto patris nomine, hæc deinde tanquam diuersarum personarum nomina separentur. Cuius erroris exẽpla ex scholiaste Aristophanis mihi suppeterent, si diutius huic sermoni immorari statuissem.

Sed hoc quid esse dicemus, quòd quum Διονυσίου Ἀλεξάνδρου τοῦ ἁλικαρνασσέως, cum articulo ante cã quæ à patria sumitur appellationem, legerimus, postea Διονύσιος Ἀλεξάνδρου ἁλικαρνασσεὺς omisso eo legimus? omissúmne librarij negligentia articulum esse dicemus? Videndum ne potius dicendum sit, ipsummet Dionysium hîc articulum præfigere neglexisse, tanquam diuersitate casuum defectum articuli (vt modò loquebar) supplente: quamuis alioqui non idem hic qui illic articuli sit vsus. Si enim, vt scriptum est Διονυσίου Ἀλεξάνδρου, τοῦ ἁλικαρνασσέως, ita etiam scriba-

remus, Διονύσιος Ἁλεξανδρεὺς ὁ ἁλικαρνασσεύς, articulus vtrobique non filij nomen à patris nomine, sed ab vtriusque nomine appellationem à patria sumptam, (quæ minimè nomen est) distingueret.

Ο ΑΡΟΥ] Scio quòsdã ΟΡΟΑΟΥ scribendum censuisse: sed quum non aliunde quàm ex alicuius veteris libri autoritate hoc attulisse credibile sit, illis non solùm aliorum & quidem pariter veterum autoritas opponi potest, sed etiam quorundam historicorum, qui filium Olori, non Oroli, eum fuisse tradunt. Nam, vt omittam eos qui vitam eius scripserunt, audimus alicubi Dionysium Halicarnasseum vocantem eum non alio nomine quàm τὸν Ολόρου, sicut Platonem, τὸν Αεἰσωνος. Locum illum habet eius τέχνη, in methodo orationum quæ δηλωτίφιοι vocãtur. nam quum in Aldina editione legatur ὧδέ γε πρὸς τὸ λόγου δ' ὃ Αεἰσωνος, meam de λόγου in Ολόρε mutando coniecturã vetustum exemplar comprobauit: ac feci & in meis Schediasmatis huius emendationis mentionem. Est autem & hoc ipsum λόγου ex Ολόρου per deprauationem factum, amissa primùm litera prima, deinde litera ρ in γ mutata à quopiam qui has syllabas λορου nihil significare videbat. His accedit & istius hexametri testimonium,

Θουκυδίδης Ολόρε Λιμούσιος ὧδε δὲ κεῖται: necnon huius pentametri, Θουκυδίδεω Ολόρου, Κεκροπίδαι πρῶος. Ac nequis paruam nobis esse debere existimet epigrammatis ex quo sumptus est hic pentameter, autoritatẽ, verba hæc quæ de ipso in eius vita legimus, ἵνα μὴ πᾶσαν εἰς βαπὸς, deprompta inde esse animaduertendum est. ibi enim legimus,

Εἰμὶ δὲ οὐ πάντῃσι βαπὸς.

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ] Alius in vet. lib. est titulus, ἱστοριῶν πρῶτη. Atque vt hîc in secundo libro, Ξυγγραφῆς τὸ δεύτερον, ita ibi, ἱστοριῶν δευτέρα: eãdem tituli forma vtrobique seruata & in sequentibus libris. Sic verò & apud Herodotum, ἱστοριῶν πρώτη, quæ & de Musæ nomine, Clio: eodémque modo, ἱστοριῶν δευτέρα, quæ & Euterpe: & ita deinceps. Sed quum nouem librorum vnusquisque Historia vocetur, videndum an & totum opus ex tot libris constans, Historiam, acnon potius Historias vocare debeamus. Historiam quidem certè vocat iste titulus, Ηροδότου Αλικαρνασσέως ἱστορίης, ἣν ἀπέδεξιν ἐπιμήσασθαι, ἃ καὶ Μούσας καλεῦ. Atque hæc epigraphe, in qua ἱστορια non ἱστορίαι legimus, cõfirmari posse videtur ex primis ipsius Herodoti verbis, Ηροδότου ἁλικαρνασσέος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε. Sed non dubium est quin vt totum opus appellare historiam possumus, intelligẽdo generalem historiam: ita & vnumquemque librum, tanquam particularem & sibi peculiarem historiam complectentem. Interim tamẽ mihi nõ placet, in vno eodémq; titulo ἱστορία ita poni vt vsum vtrunque habeat.

Quod autem ad priorem illam librorum Thucydidis epigraphen attinet, Ξυγγραφῆς τὸ πρῶτον, & τὸ δεύτερον, atque ita deinceps, verbum ξυγγράφω, quo vtitur initio, pro ea facere videri possit. quod Valla quidem vnico verbo conscripsit est interpretatus: at Vitus, studiosè & diligenter conscripsit, Græcum nimirum scholiastem in hac interpretatione sequẽs, qui vult ξυγγράψαι esse τὸ μετ' ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας συνταξαι. Sed fidem scholiastæ de differentia quam inter hoc compositum ξυγγράφω & simplex γράφω constituit, minime habere debuit: ac potius & ipsum & scholiastem considerare oportuit, verbum ξυγγράφω scriptioni historicæ adeo cõueniens esse vt ex eo factum nomen ξυγγραφεύς, de scriptore historiæ (qui alioqui verbo vno ex eodem sermone sumpto historicus vocatur) quadam velut prærogatiua passim in vsu sit. At ecce, quum nullam huius rei mentionem Vitus faciat, contrà significationis meminit quam Latini ab hoc loco prorsus alienam isti vocabulo tribuunt. Postquam enim ξυγγράφειν esse dixit, studiosè & diligenter conscripsit, addit, hinc esse syngraphum, quo significari Scriptionem siue Rem scriptam: & dici etiam de cautione seu chirographo obligante. Atqui, vt omittam, falsum esse, syngraphum à Latinis de quauis scriptione seu re scripta dici, & alterum quem subiũgit vsum habere fatear; quid Latina hæc syngrapha, quæ est συναλλαγμάτων (id est, quæ ἐις συναλλάγματα adhibetur) ad Thucydidis ξυγγραφὴν pertinet? quid cum ea cõmune habet?

Verùm quod ad vocabulum istud ξυγγραφὴ attinet titulis librorum Thucydidis adhibitũ, est aliud de quo te commonefaciam: legi nimirum in superioribus typographicis editionibus quæ meas præcesserunt, Θουκυδίδου ξυγγραφῆς πρώτης, itidémque Θουκυδίδου ξυγγραφῆς δευτέρας: eodémque in cæteris libris modo illi genitiuo ξυγγραφῆς aliterũ genitiuum adiici: qui tamẽ nullo admitti modo potest, quũ nihil sit quocum iungatur. Nec verò taliẽ inscriptionẽ ex vllo veteri profectam esse libro putandum est, verùm ex alicuius imperitia, qui quũ ξυγγραφὴς πρώτη, itidémque δευτέρα, & reliqua, atque ita deinceps scriptum inuenisset (subaudito videlicet nominatiuo βίβλος, vel ἱστορία) ita mutandam scripturam putauit, vt hæ voces casu inter se antea discordes, contrà in eo bellè inter se concordes essent.

ΠΡΩΤΟΝ] Alicubi legitur, ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ. quam loquendi formam & in quibusdam aliis titulis obseruaui: (& quidem aliud eius exemplum paulo post proponam) quum alioqui videri possit dicendum potius esse, τὸ ὀκτὼ πρῶτον. Cæterùm ad numerum librorum Thucydidis quod attinet, discimus ex Diodoro Siculo quosdam eius historiam nõ in octo tantùm libros, sed in nouem partitos esse. Scribit enim libro XIII suæ Historicæ bibliothecæ, τῆς δὲ συγγραφέως Θουκυδίδου μόνον τὰς ἱστορίας κατίδοιμεν, θαυμάζων χρόνου ἕνεκα καὶ τῶν βιβλίων ὀκτὼ· τινὲς δὲ διαιροῦσιν εἰς ἐννέα. Et verò qui ista quæ huic editioni adiuncta sunt scholia scripsit, quosdam in XIII libros Thucydideam historiam diuisisse tradit: atque huius diuisionis non vno in loco mentionem facit. In hæc enim verba (quæ libro 4 leguntur. pag. 304) Βεβαίως δὲ κἀν τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορθούμενος ἐπλακησίοις καὶ χίοις ὁπλίταις ἐς τὴν νῆσον τὴν Σφακτηρίαν, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Μεσσηνίᾳ τῇ ἐν πράγ. annotat; opere Thucydidis in tredecim historias diuiso, finẽ hîc sextæ esse, ac principium septimæ. Eius verba sunt, τὸ ἐς πεντεκαιδέκατος τέλος τῆς ἕκτης, ἀρχὴ τῆς ἑβδόμης. Vbi si quærat quispiam quidnam cum articulo τὸ subaudire debeamus, non malè respondebo mihi videor si genitiuum ἱστοριῶν dixero: quum (vti antea aiebã) in quibusdam veteribus libris, atque adeo in meo, hic titulus legatur, ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΗ. Sequendo enim hunc titulum, ista illius verba τὸ ἐς πεντεκαιδέκατος τέλος τῆς ἕκτης, perinde accipiemus acsi dictum esset, Θουκυδίδου ἱστοριῶν τὸ ἐς πεντεκαιδέκατος συμπλήρωσιν τέλος τῆς ἕκτης. videlicet ἱστορίας: ibidémque, ἀρχὴ τῆς ἑβδόμης, subaudito eodem illo genitiuo ἱστορίας. Verùm illam tituli breuitatem assequi Latina lingua non potest, vel eam ob causam quòd articulo Latinitas careat. ideóque quod pauciori bus ibi verbis dicitur, pluribus dicere necesse habeamus, ea quæ subaudienda relinqui dixi, pro endo: hoc pacto, THVCYDIDIS HISTORIARVM

IN TREDECIM DIVISARVM FINIS SEXTAE, INITIVM OCTAVAE. Sed Latinis valde insolens hic titulus esset, etiamsi Græcam illam breuitatem non retineat, quemadmodum dixi: præsertim verò in tali vsu appellationis HISTORIARVM atque HISTORIAE, insolentia (vt opinor) fuerit. neque enim morem hunc Latinitati esse puto vnum vnius historicum opus historias vocare: multo etiam minus (nam fieri tamen posset vt alicubi talem vsum plurale illud haberet) primum librum, primam historiam: secundum, secundam, atque ita deinceps appellare. Esse autem intelligenda vt docui illa scholiastæ verba, ostendit alius eiusdem locus. In hæc enim historici nostri verba, (quę tibi librum secundum legenti occurrent, pag. 152) Τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιέων πολιορκία κατεσκεύασθη, scribit, *Qui historicum istud opus in tredecim* (historias videlicet) *partiti sunt, tertiæ historiæ finem & quartæ principium hîc constituerunt.* hæc nanque sunt eius verba, οἱ διελόντες τοῦτο πᾶν συγγραφὲν εἰς τεσσαρεσκαίδεκα, ὧδέπῃ τὸ τέλος ἀπέθεντο τῆς τρίτης ἰδέας ὧεισαν, καὶ ἀρχὴν τῆς τετάρτης. Verùm quicunque (vt hoc obiter dicam) diuisores illi fuerunt, nõ video quónam modo eadem verba & tertii libri finem & quarti initium facere potuerint: sed si quidem demus, locum hunc duorũ esse librorum μεθόριον (hoc enim vti nomine libet, sicut illũ verbo ὁρίζειν vsum esse video) hæc quidem verba, Τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιέων πολιορκία κατεσκεύασθη, librum tertiũ claudere: hæc autem quæ proximè sequuntur, Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα τῇ τοῦ Πλαταιέων ὑπηρεσίᾳ, ἀθηναῖοι διχᾷ. ὑπὸ. &c. quarto principium dare debere dico. Hoc tamen alioqui non ignoro, duram posse istam separationem videri duorum membrorum, aut duarum periodorum orationis, quarum prior quidem voculam μὲν, posterior autê particulam δὲ habeat: quum post priorem illam suspensa oratio relinquatur. Atque hinc factum est (quemadmodum in meo Schediasmatum opere doceo) vt apud quosdam scriptores interdum de fine vnius libri & sequentis principio dissentiant exemplaria, vno quidem periodum cui adhibita est particula μὲν pro libri præcedentis clausula, eam quæ habet δὲ, pro principio sequentis ponente: altero autem vtranque initium huius statuête: veluti si vnum exemplar illis Thucydidis verbis, Τοιαύτη μὲν ἡ Πλ. &c. librum tertium finiret, his autem, Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, &c. quartum inchoaret: alterum contra tam hæc quàm illa pro quarti principio nobis exhiberet: ita quidem vt illa præcederẽt, hæc sequerentur. Exhuiusmodi certè controuersia cõtigisse puto vt apud Dionysium Halicarnasseum eadem periodus & in vnius libri fine & in alterius qui eum consequitur principio legatur. Qua de re plura in illo Schediasmatum opere à me dicuntur. Ad illos autem vt reuertar qui totam Thucydidis historiam, aut (illum aliorum sermonem imitando) omnes Thucydidis historias in partes XIII distribuerunt, non minus certè in altero illo hærere nos cogunt loco, vbi itidem libri sexti finem & septimi principium in iisdem verbis constituunt: his videlicet, Βεκτίδας δὲ ἐξ' τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πρ. &c. Nec video certè quid potius de hac eius annotatione respondendum sit, quàm eam ad nos non fideliter scriptam peruenisse: quum ipse scripsisset, ista quidem, ἡνίκα ἐπὶ ὡς ὅλη τὰς σίφας, ὅταν δὴ, ἀπαρτισθείσης, finem libri sexti: at hęc quæ illis proximè subiunguntur, Βεκτίδας δὲ ἐξ' τὸν αὐτὸν χρ. principium septimi esse. Obseruãdum autem, nõ minus in his duobus, sexto & septimo, quàm in illis, tertio & quarto, quod de particulis μὲν & δὲ dictum fuit, inuentum iri. Nam hîc quoque vltima libri sexti periodus à vocula μὲν, vt prima libri septimi à particula δὲ incipit. Atque vt de illo item altero dicam loco quod sentio, non absimile vero est eum pariter secus ab eo scriptum fuisse: ita nimirum vt post ἀρχὴν τῆς τετάρτης, sequerentur ea quæ & apud Thucydidem sequuntur verba: sed interiecto aduerbio ἐνταῦθα, aut duabus his vocibus, ἐν ἐκείνοις: siue istis, ἐν τούτοις. Verùm, quum minimè verisimile sit tantam scripturæ mutationem à librario factam esse, quid si dicamus potius, nullam verborum Thucydidis quæ vel huic vel illi scholio seu annotationi præfixa sunt habendam esse rationem? perinde videlicet acsi non ab ipso scholiaste præfixa forent, sed à quopiam qui quum illas scholiastæ annotationes margini adscriptas inuenisset, ad vnam periodum pertinere illas existimauit, quũ ad totum locum, quàm latè patet, pertineant: vtpote aduerbio ἐνταῦθα non vnam sed vtranque ostendente, id est, tam eam quæ librum vnum claudit quàm eam quæ alterum inchoat. Quamuis autem hoc aduerbium ἐνταῦθα in priore tantùm annotatione legatur, nõ secus intelligẽda fuerit & altera quàm si ipsum ei quoq; appositũ haberemus. Quòd si & de hac partitione quæ pro libris octo Thucydidis tredecim dabat, aliquid dicendum est, miror equidem eos hunc librorum numerum, ac non vel minorem vel maiorem statuisse: non miraturus tamen fortasse si non duorũ tantùm librorum constituta ab illis principia sed aliorum insuper aliquot proponerentur. fortasse enim, quid sequuti ea in re forent, perspici inde posset.

Supereſt vt de illa etiam epigraphe quam nonnullos huic operi præfixisse dixi, aliquid addam. Ea igitur quum sit huiusmodi, ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ, in ea resoluenda eandem quã ostendi in titulo scholiastæ viam esse insistendam dico: vt videlicet perinde esse dicamus acsi scriptum esset, Θουκυδίδου ΠΡΩ εἰς ὀκτὼ διηρημένων βιβλίων τὸ πρῶτον. Vel, Θουκυδίδου βιβλίων ΠΡΩ εἰς ὀκτὼ διηρ. &c. Siue autem hæc forma siue altera titulo detur, hoc saltem constat, hãc historiæ Thucydideæ in octo libros diuisionem multo magis quàm vllam aliã esse receptam. Nec multo sanè magis ijs assentiendum puto qui in nouem (teste Diodoro Siculo) libros diuidi voluerunt, quàm ijs qui in tredecim diuiserunt. Marcellinus alioqui in Thucydidis vita meminit & ipse huius in tredecim historias διαρίσεως, vel καταμερίσεως (quum ipse dicat καταμῆκος) verùm ne hoc quidem tacens, aliter etiam quosdam alios opus istud secuisse: & addens, vulgarem tamen opinionem potius receptam fuisse de illius in octo historias diuisione, & quidem AEsculapium quoque huic astipulatum esse. Est autem hic AEsculapius, vnus ex iis qui scholia scripsisse in nostrum Thucydidem feruntur: sicut & Antyllus, cuius ab eodem in eadem scriptione fieri mentionem videmus. Horum sanè testimonia & à nostro scholiaste alicubi afferuntur.

Quid? an hunc de librorum numero sermonem ea dubitatione quæ à nõnullis de octauo libro proposita fuit, claudemus? De ea certè quæstione, an videlicet is Thucydideis annumerandus sit, tacendum non est: sed nec aliud dicendum, quàm nos, quid potissimum dubitationem hanc illis moueri dubitare. Nam & passim à veteribus aliquos inde locos afferentibus video pro Thucydideo agnosci: & quam dicunt styli in eo esse differentiam, non si-

tis animaduerti.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ autem vocari ea Thucydidis quę proximè sequuntur, vsque ad istud narrationis principium, Ἐπίδαμνος, ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπ. &c. (quæ est pag. 17) vel ex ipso discere scholiaste potes. Scio tamen alioqui multa esse vetera Thucydidis exemplaria (quorum è numero est meum) quæ nihilo magis vocabulum istud præfixum illi principio habēt quàm me id præfixisse vides. Nec verò scholiastes tātùm appellatione hac de isto principio vtitur, sed etiam ex Græcis scriptoribus nōnulli, quorum (si bene memini) est Dionysius Halicarnasseus. Hic quidem certè non dubium est quin suæ historiæ hoc præfigi voluerit: quū ipsemet statim initio eam quam illi præponit præfationem (vt vulgò appellamus) ita vocandam esse docuerit: scribens, Τοὺς εἰωθότας ἀποδιδόναι τοῖς παρουσίοις τῶν ἐπιφανῶν λόγους, ἥκιστα βουλόμενος, αἰσθάνομαι, καὶ ἐμαυτὸν παρεπῆν. Longè tamen diuersum argumentum huius procœmij Thucydidis, in quo non itidem videmus eum λόγους ἔναι καὶ ἐαυτὸν παρεπῆν, nomen suum præfixisse contentum. Cæterùm siue ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ, siue absque articulo ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ pro titulo & huic & illi Thucydidis loco præfigas, perinde est.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἁλιμούσιος] Suspicor, vel potius persuasum habeo, scriptū à Thucydide fuisse ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ τοῦ Ὀλόρου, Ἁλιμούσιος. Vel, Θουκυδ. Ολ. Ἁλ. absq; articulo. Duo sunt autem quę me in hanc opinionem adducunt: vnum, quòd paternum ipse nomen adiecerit, libro quarto, de seipso loquens: pag. huius editionis 321, in fine, Θουκυδίδῃ τῷ Ὀλόρου, ὃς ταῦτα ξυνέγραψεν. Alterum, quòd verisimile sit, quū essent alij & eodem tempore qui nomen idem haberent, eum aliquid, quo ab illis discerni posset, adiecisse. Quod autem esse dico verisimile, ab ipso scholiaste tanquam certum, traditur. Dicit enim illum voluisse discrimen ponere (nam hoc est ἀπαλλαγὴν) inter se & alios qui idem eodem tempore nomen habebant. Vnde etiam colligere est, illum ita vt legendum mihi videri dixi, legisse: videlicet, Θουκυδίδης τοῦ Ὀλόρου. Quæ enim alioqui à Thucydide ἀπαλλαγὴ posita dici posset? Sed tamen non aliud à scholiaste scribitur, (obijciet aliquis) quàm illū nominis sui mentionem fecisse. Hoc quidem fateor: verùm deprauatam fuisse & scholiastæ lectionem respondeo, vt illi cum ea quæ esset apud Thucydidem conueniret. Quum enim apud eum legisset, Θουκυδίδης τοῦ Ὀλόρου, annotasse, Παίπως μέμνηται τῶν οἰκείων & τοῦ πατρὸς (vel, τῶν τοῦ πατρὸς) ὀνόματος: sed quum illa verba τῶν Ὀλόρου librarij alicuius incuria intercidissent, ita vt iam verum non competeret quod scholiastes de adiecto etiam patris nomine scribebat, aliquem verba illa καὶ τῶν πατρὸς apud eum expūxisse: vt (quemadmodum dixi) quæ apud scholiastem legerentur, cum lectione quæ apud Thucydidem extabat consentirent. Quidnam hīc mihi opponent qui quam habemus γραφὴν tueri volent? Non aliud (quòd sciam) opponere mihi poterunt, quàm hoc, Dionysium Halicarnasseum & quosdam alios locum hunc afferentes, illud patris nomen minimè adiicere. Sed fieri potest vt eorum ætate deprauatus iam ille locus esset (quum ne eos quidem satis emendatis vsos esse exemplaribus, in omnibus omnium veterum scriptis, nequaquam dubium sit) aut nomen illud, quum à Dionysio vel aliorum quopiam suum exemplar sequente, positum foret, in citando hoc loco: detractum ab aliquo fuerit qui apud ipsum Thucydidem minimè extare cerneret.

Ad illud autem ἁλιμούσιος quod attinet, sic certè & apud Dionysium Halicarnasseum Θουκυδίδης ἁλιμούσιος, non ὁ ἁλιμούσιος, legitur: & ab ipsomet de se loquente dici videmus Διονύσιος Ἀλεξάνδρου, ἁλικαρνασσεύς, non ὁ ἁλικαρνασσεύς. Quòd si vel hīc vel illic præfixus esset articulus, aut eo vteretur ἐμφαλικῶς, aut certè discrimen ponens inter se & alium quempiam Thucydidem, qui non Athenas sed vrbem aliam, patriam haberet. Verùm, si non fallor de graphe illa quam pro germana à me haberi modò dicebam, aliud longè insignius à Thucydide positum fuisse discrimen, dicere poterimus. De eo autem quòd à Dionysio scribitur ἁλικαρνασσεύς, non ὁ ἁλικαρνασσεύς, quum tamen τῷ ἁλικαρνασσεῖ in titulo scriptum sit, quid mihi videretur, antea dixi.

V. νήσων] Desiderari quis putet articulū τῶν ante πελοποννησίων, vt sicut τῶν πελοποννησίων dictū est, ita etiā τῶν Ἑλλήνων dicatur, quum hic genitiuus illum statim excipiat: verùm hīc apud Dionysium Halicarnasseum, locum hunc citantem, habetur.

Ver. ἐπολέμησαν] Non ὡς ἐπολέμησαν, sed ὃν ἐπολέμησαν, legisse Vallam quispiam suspicetur, ex eius interpretatione conijciens. vertit enim, *quod inter se gesserunt*. Sed nusquam lectio illa comparet: & sanè, quum πλεονάζειν ista videri verba possint, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, multo etiam euidentior pleonasmus siue perissologia esset, si scriberetur, ὃν ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους. Nam latè vel potius latissimè patet istud, *Quomodo inter se bellum hoc gesserunt*. Ac possit aliquis bellum quod illi inter se gesserint, narrare, qui tamen quomodo gestum sit, id est, quomodo singula (ea præsertim quæ alicuius sunt momenti) in eo gesta fuerint, taceat. Verba tamen duo postrema, πρὸς ἀλλήλους, id est inter se, scholiastes necessariò adiecta putat, ad distinguendum bellū hoc ab iis quæ aduersus Persas & alios gesserunt. Atqui ego primùm quidem, Peloponnesiorum Atheniensiumque bellum sine amphibolia dici potuisse aio: deinde, etiamsi contrà sermo ille amphiboliam erat habiturus, at certè πρὸς ἀλλήλους ad eam tollendam satis supérque futurum erat.

Ver. ἀρξάμενος θυθὺς καθισταμένου] Expectasset aliquis prępositionem ἀπὸ ante καθισταμένου: hoc modo, ἀρξάμενος θυθὺς ἀπὸ καθισταμένου: sed perinde esse videtur ac si dixisset ἀρξάμενος τῷ συγγράφειν θυθὺς ὅπ. καθίστατο. vel, ὅπως τάχιστα καθίστατο. Dum autem aliud agit VVinsemius, haud animaduertit Thucydidem scripsisse καθισταμένου, non ἱσταμένου: ideóque nullum planè hīc locum habere ea quæ annotat, de Græca mensium in tres decadas diuisione: quarū primam, ἱσταμένου: mediam, μέσου: vltimam, φθίνοντος vocarent: atque hinc Thucydidem bellum incipiens vocasse ἱσταμένου. Eo autem magis miror hunc errorem VVinsemio obrepsisse quo frequentior est Thucydidi hic verbi istius vsus. Sic certè libro quinto ἐν εἰρήνῃ & πολέμου καθεστῶτος inter se opponi videmus. Libro autem tertio dici τῷ πολέμου καθισταμένου, & addi etiam καὶ ἀκμάζοντος. quod non addidisset si tantùm dixisset καθισταμένου (quomodo enim simul καθίστασθαι bellum & ἀκμάζειν dici possit?) ac non ἤδη ei præfixisset. Neque verò ab eo dicitur tantùm πόλεμος καθίστασθαι, sed & ipsi homines dicuntur καθίστασθαι εἰς πόλεμον, vel εἰς μάχην. Quinetiam καταστάσεις pro εἰς μάχην καταστάσεις dicit, initio libri secundi.

Ver. καὶ ἐλπίσας μέγαν π ἔσεσθαι] Non temere discedendum esse interpreti ab ijs verbis quæ propriè respondent Thucydideis, vel hīc locus indicat. Nam rectius Valla ἐλπίσας hīc vertit *sperans*, quàm VVin-

semius, *iudicans*: qui etiam magis in eo peccat quòd futurũ tempus in præsens mutat. quum enim Thucydides dixerit, ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν πρὸ αὐτοῦ γεγενημένων, ille ita, *iudicans hoc bellum in primis magni momenti præque superioribus bellis omnibus commemoratione dignissimum esse*. Atqui quomodo Thucydides dicere potuit, se scribere incipientem iudicasse bellum illud tale esse, quum eodem tempore & belli & scriptionis eius initium foret? hoc enim proximè præcedẽtia verba testantur, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου: quæ idem vertit, *Exorsus statim ab eius initio*: Valla, *Exorsus statim ab eo motu*. Neque enim ita intelligẽda hæc sunt quasi Thucydides finito bello ad scribendum illud se cõtulerit, res ab initio, id est à prima origine, repetẽs: sed ex illis intelligere verbis debemus, Thucydidẽ, simulatque moueri cœpit bellũ, id scribere cœpisse, & cum belli progressu in scribendo etiam progressum esse. Sed hîc omittenda nõ sunt ista scholiastæ verba, γνωστέον καὶ ὁπηνίκα ὃν ὕστερον συνέγραψεν ὁ Θουκυδίδης τὴν λέξιν τῆς ἱστορίας: quæ scribit in quendam primi libri locum. Quid enim hæc sibi volunt? quomodo λέξιν ita sciungemus ab historia vt eam post historiã esse scriptam dicamus? Ego quidẽ certè vocari puto λέξιν eum eloquutionis ornatum quem historiæ simpliciter & nudè (vt ita dicam) scriptæ, id est, simplicem & nudam rerum gestarum narrationem habenti, postea adiecit. Siue autem hic, siue alius nostrorũ scholiastæ verborum sit sensus, non dubium est quin ita vt dixi intelligi illa debeant, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου. Ex quo sequitur, Vallæ interpretationem menti Thucydidis esse consentaneam, at VVinsemij, mẽti eius repugnare. Quæm bellè autem cohæreat sequẽs participium πυκμαιρόμενος cum illo ἐλπίσας, ostẽdi quum margini interpretationis Vallæ hanc illius πυκμαιρόμενος explicationem apposui, *Argumentum suæ huius spei ex eo sumens quòd & utrique fl.* &c. Ostendit enim Thucydides se ista spe illectum scriptioni huius historiæ manum admouisse. quam ipsius belli comitem non male fortasse dixerimus, quum idem huius qui & belli progressus esset, vti modò dictum fuit. Maluissem autem, sicut ἐλπίσας scriptum est, non ἐλπίζων, ita præteriti significatione seruata dicere, In spem adductus. vel, Quòd spem concepisset. Nam tot tam vicina participia Latinam linguam fateor non admittere: ac ne alium quidem scriptorẽ Græcum ita in sui libri principio ijs vsum esse existimo: quamuis alioqui minimè nouum quibusdã eorũ sit duobus aut etiã tribus locis ita vicinis ea adhibere.

Sed de hoc quoque admonendus est iam nunc lector, quod non itidem apud alios scriptores ei occurret, orationis structurã passim ab hoc mutari in altero periodi membro. Cuius mutationis & hîc exemplum est, πυκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν εἰς αὐτὸν ἀμφ. παρ. τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο ἑλλῆνικὸν ὁρῶν ξωϊσάμενον πρὸς ἑκατ. Nam qui Thucydides in scribendo non fuisset, ita potius dixisset, πυκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν, &c. ὁ ὅτι τὸ ἄλλο ἑλλῆνικὸν ὁρῶν ἐς ἑκάτερα ξωϊσάμενον. Vel ita, πυκμαιρόμενος ὅτι τῇ ἀκμάζοντάς τε εἶναι εἰς αὐτὸν ἀμφοτέρους, (&c.) καὶ ὅτι τῷ ὁρᾶν τὸ ἄλλο ἑλλῆνικὸν ξωϊσάμενον.

In ijs autem quæ proximè sequuntur, τὸ μὴ, βούλεσθαι, τὸ δὲ, καὶ βουλόμενον, necesse est cũ participio βουλόμενον subaudiamus infinitiuum ξωϊσασθαι, ex participio ξωϊσάμενον sumptum. Sed non probo istam vocis βουλόμενον interpretationem, *post consultationem*. vel, *re postea deliberata*. id est, μετὰ τὸ βουλεύσασθαι. Neque enim de iis etiam qui βύθις ξωίσαντο, dubitandum est quin post deliberationem seu consultationem id facerent. Arbitror igitur, Thucydidem hoc potius dicere, se in spem eam inductum fuisse ex eo quòd reliquam Græciam partim se iam tum cum alterutris coniungentem, partim in animo habẽtem hoc facere, vel de hoc faciendo cogitantem, videret. Sic autem libro V, ἐμβῆναι βύθις ἐπὶ τὴν Κῶων, ἀλλὰ διενεῦσαι. Interpretor autẽ ξωισάμενον πρὸς ἑκατέρους, *cum alterutris se coniungere* (nisi quis malit *Alterutris se adiungere*. aut, *Adiungere se in societatem*) quamuis alijs plerisque modis reddi possit: videlicet, *Alterutris se associare*, aut *cõsociare*. vel, *In alterutrorũ partes transire*: vel, *In alterutras partes se conferre*. Aut, *In alterutrorum societatem se conferre*. Vel, *Societatem coire*. Neque verò Latini dicunt tantùm *Coire societatem*, sed etiam *Coire ad societatem*: necnon *Coire*, absque hac vel illa adiectione. Maximẽ autẽ placet verbum motus huic interpretationi adhibere, sicut his ξωισάμενον πρὸς ἑκατέρους aliquam motus significationẽ inciudi videmus. Atque vt illo καθίσασθαι, in eo quem dixi vsu, ita & hoc σωίσασθαι in isto, gaudet Thucydides. veluti in isto huius procœmij loco, οὐ γὰρ ξωισάμενοι πρὸς τὰς μείζους πόλεις αἱ ἐπήκοοι. & libro VI, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυσσῶσαι αἱ πόλεις φοβηθῶσι. Legimus tamen & contrarium διαστῆναι eadem de re (quod mirum videri possit) dictum de qua illic συστῆναι: & quidem in ipso libri huius procœmio, minimo post ea quæ inde modò attuli verba interuallo, καὶ τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη. Mirum (inquã) videri istud possit, cõtrarium vocabulum ab eo qui vna eademque de re loquatur vsurpari: sed quædam contraria in eadem re locum, diuerso intellectu, habere, cùm aliũde, tum ex ijs quæ Aulus Gellius affert exemplis discimus. Ita sanè & hîc intelligemus, τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν, id est, reliquam Græciam, ad ferendum quidem auxilium σωίσασθαι: sed quatenus auxilium non iisdem fertur à tota reliqua Græcia, sed vna eius pars his, altera illis auxiliatur, dici etiam posse ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέσθαι. Hoc igitur respectu Thucydidem & in illo qui est initio procœmij loco dicere potuisse, καὶ τὸ ἄλλο ἑλλῆνικὸν ὁρῶν διεστάμενον πρὸς ἑκατέρους, vel ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διεστάμενον: quemadmodum in sequentibus dicit, καὶ τὸ ἄλλο ἑλλῆνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη. Sed caue cum VVinsemio ἑκατέρων interpreteris *utriusque partis*: contrà vide vt cum Valla reddas *alterutrorum*. Dum autem hunc esse sensum dico illorum verborum, ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη, non sum nescius scholiastem secus intelligere: quippe qui διέστη exponat διεκρίθη, item αἰεχώρησεν, & οὐ συνεμάχησεν. Quinetiam addit, nequaquam significare velle ὅπη ἐμελλέθη: sed solos Chalcidenses cm solis Eretrienſibus bellum gessisse. At ego huic scholiastæ omnino cõtradicens, respondeo, Thucydidem, significare istud volentem, dicturum contrà fuisse, τὸ ἄλλο (non præfixa particula καὶ) ἑλλῆνικὸν ὑπὸ ξυμμαχίας ἑκατέρων ἀπέστη.

Verùm ad priorem illum quod attinet locum, habẽtem verbum ξωισάμενον post participium ὁρῶν, quis non miretur, Vallam, quum incidisset in tam deprauatũ exemplar vt ὁρῶν vel ἐκ τοῦ ὁρῶν pro ὁρῶν haberet, tantam (& tam, meo quidem iudicio, manifestam) deprauationem non animaduertisse? Nam ex hac lectione manarit necesse est ista interpretatio, *& cætera Græcia è suis finibus ad alterutros accessit*. Quòd si demus, verbum ξωίσασθαι cum ὁρῶν vel potius ὅτι τὸν ὁρῶν posse ferri, at certè ξωίσας, non ξωισάμενον, poscere orationis structuram, fateamur necesse est.

Immoratus sum diutius in hoc loco, quòd varia

in mentem venirent de quibus admonendus esse lector videbatur: & quòd hunc locũ velut exemplum vellem proponere, quàm multa in pleroſque alios annotanda haberem, ſi accuratè omnia annotatione digna perſequi ſtatuiſſem. Simul verò meũ conſilium de retinenda Vallæ interpretatione, ac non cõmutanda cum altera, probare lectori volui. Nam vel in paucis hiſce quos exhibui locis, maioris vt ſimplicitatis ita fidelitatis ſpecimen Vallæ interpretatio exhibet quàm illa altera: quæ ſanè nõ paulo pluribus quàm hæc emẽdationibus opus habet. Atque hic in ſimplicitatis mentione occurrit vocabulum μέγαν in membro illo cuius ſenſum à poſteriore interprete peruerſum eſſe dixi, ἐλπίσας μέγαν τι ἔπεσθαι καὶ ἀξιολογώτερον τῶν παρεγχωμιάζων. Nam quum Valla μέγαν πόλεμον & ſimpliciter & verbum verbo reddens interpretatus eſſet, *magnum bellum*, ille dicere maluit, *bellum magni momenti*. At ego omne magnum bellum, magni eſſe momẽti nego: & aliquod paruum alioqui bellum, magni tamen poſſe momenti eſſe dico.

Ver. ἀμφ.] Πορισθῆναι τὴν πάσαν. Quomodo (inquit enarrator Græcus) verum hoc comperietur, eos fuiſſe ἀκμάζοντας πορισθῆναι τὴν πάσαν, ſi Peloponneſijs pecuniæ deerant? Sed non addit vllum huius penuriæ teſtimonium. Alioqui primam & præcipuam bellici apparatus partem ſcimus eſſe pecuniam, quum etiam neruos belli prouerbium eam appellet: & notum ſit illud Demoſthenis, δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ αὐθις τούτων τρίτον δεῖ χρήματα τοῖς δέουσιν. Sed plura de hac obiectione, quum ad illum ſcholiaſtæ locum venero.

Ver. ἄλλο] Verbo ξωίσασθαι hac ipſa de re frequenter vtitur. At Valla pag. 12, contrariam ei dat interpretationem: de qua ibi dicam.

Ver. μῦθον] Infinitiuum ξωίσασθαι poſt διανοούμενον non deeſſe, ſed relictum eſſe ſubaudiendum, oſtendunt alij huic ſimiles loci. ex quibus eſt iſte, pag. 82, in principio, ὥσπερ τοῖς μὲν ἤδη ἀρχὴν, τοῖς δὲ διανοεῖσθαι. Nam hîc itidem ſubaudire infinitiuum ἀρχὴν neceſſe eſt. Atque obſeruandum eſt, eundem vſum hîc præſtare aduerbium ἤδη quem illic præſtat αὖθις, quod ad participium ξωιζόμενον fertur. At verò hoc ipſum aduerbium αὖθις ſimili loco adhibitum habes pag. 397, ἐμοὶ μὲν αὖθις γε ἀπίστη τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ διενοεῖτο. nam & hîc poſt διενοεῖτο oportet ἴσα ἀκούειν infinitiuum ἀφίσασθαι, ex illo ἀπίστη ſumptum.

Ver. οἷς δὴ] Quamuis primo aſpectu lectio marginì adſcripta ὅτι πλείστων aptior videatur, tamen altera potius pro germana habenda eſt: quũ alij plerique loci oſtendãt, Thucydidem hoc ſuperlatiuo libenter ita vti. Sic autem & apud Dionyſ. Halicar. non illam ſed hanc χαφὼ habemus. Sed quid de illa dicendum eſt ſcriptura quæ genitiuum τῶν ἄλλων ante ἀνθρώπων addit? Ad me quidem certè quod attinet, eam minimè cenſeo recipiendam.

Ver. ἀδυ.] Lectio altera, ἀδυώατα, eundẽ omnino ſenſum efficit: ſed magis Thucydideam (vtpote veteri linguæ Atticæ, qua potiſſimum vtitur Thucydides, magis conuenientem) eſſe crediderim. Sic certè pag. 39, νόμισαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδυώατα εἶναι περὶ τοσούτου πόλεμον. Sic etiam pag. 233, Σέρος γὰρ δι' αὐθάδειαν ἀδυώατα ἔτι ὑπεστρατεύετο. Et alibi, ὥστε ἀδυώατα ἐφαίνετο χρήματα καὶ ἀνθρώποις ἅμα πολεμεῖν. Nec verò iſto tantùm nomine in plurali potius quàm in ſingulari vti ſolet, ſed παιδιὰ itidem atq; ὀλιγαρχία, quinetiam πλουσία, pro παιδιὰν & ὀλιγαρχίαν, atque πλουσίαν, dicit: & quidem Atticorum (ac præſertim veterum) more, vti dixi. Ideóque mirum eſt, ſcholiaſtem annotaſſe de illo ὀλιγαρχία, Thucydidis vocabulum eſſe. in eo certè illum falli, ſuo loco docebo. Cæterùm, quamuis ἀδυώατα magis Thucydideum eſſe, nõ ſolùm dixerim ſed etiam oſtenderim, tamen apud Dionyſium Halicarnaſſeum alterum habemus.

¶ Pag. 2. Ver. μῦθοι ἐπ.] Margini appoſita χαφὼ melius cum eo quod dixit μεταναστάσεις τῶν ἄλλων, conueniet, quum ij qui ſponte emigrant, ſicut μεθίστασθαι, ita & ἀπανίστασθαι potius dicantur: at qui ſedibus ſuis pelluntur, potius αἴίστασθαι. Sed duo diuerſa miſcere videri poſſit Thucydides, quum tanquam de ſponte emigrantibus loquutus, addit tamen, βιαζόμενοι ὑπὸ ξυνοικούντων. Alioqui iſta etiam, τῆς τε καθ' ἡμέραν αἰεὶ τροφῆς παραχρῆμα οὐκ ἐν ἡμύθμοι ὄντες πορίσασθαι, καὶ χαλεπῶς ἀπανίστωντο, pro illa ſponte facere quis dixerit: præſertim ſi οὐχαλεπῶς pro *Non grauatè* accipiamus. *Non grauatè emigrabant* (inquit) *quoniam neceſſarium in diem alimentum vbique ſe naĉturos exiſtimabant*. Sed quamuis hic aduerbij χαλεπῶς vſus ad illum accedat quem habet quum dicitur χαλεπῶς φέρειν, eundémque alibi dare illi videatur, ab altero tamen magis vſitato diſcedere non permittit fortaſſe illud quod dictum eadem de re fuit, καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες. Valla quidem οὐχαλεπῶς vertit *ægrè*: ſed idem αἴίστωντο vel ἀπανίστωντο non *emigrabant* vertit, verùm *pellebantur*. Quam interpretationem & Vitus ſequutus eſt. Verùm etiamſi verbum αἴίστασθαι pro Pelli è ſedibus ſuis, ἀπανίστασθαι autem pro μεταναίστασθαι, id eſt Emigrare, Sedes mutare, potius dici ſoleat, hîc tamen illud huius ſignificationem ſi (aduerſus illos interpretes) dicamus accipere, locũ eiuſdem ſcriptoris quo noſtram ſententiam tueamur inueniemus. Nam libro ſecundo, pag. 111, legemus, χαλεπῶς δὲ αἰπῆς, διὰ τὸ ἀεὶ εἰωθέναι τοῖς πλείοσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς διαπᾶσθαι, ἃ αἰάσασις ἐλύπει. vbi contrà ambo interpretes mihi aſſentiuntur, non ſecus hunc locum vertẽtes quàm ſi non αἰάσασις, ſed μεταίάσασις aut ἀπαιάσασις ſcriptum foret. *Quæ demigratio* (inquit Valla) *fuit eis ſanè moleſta, propter inueteratam pleriſque conſuetudinem ſemper agendi in agris*. Alter autem, eundem ſequens ſenſum, ita vertit, *Grauis & difficilis hæc illis migratio accidit, propterea quòd præcipua pars eorum ruri viuere conſueuiſſent*. Quod ſi etiam ab hoc loco non refelleretur altera illa interpretatio quam tribuunt verbo αἴίστασθαι in eo de quo nunc agitur, at certè hoc in ea ratione minimè conſentaneum eſt, vt dicatur, eos haud ægrè ſedibus ſuis pelli ſolitos quòd victum ſibi in diem neceſſarium vbique ſe adepturos putarent. hanc enim ſpem ſibi proponere eorũ potius eſt qui (vti dixi) ſuis ſedibus non eiiciuntur, verùm ex illis ſponte demigrant. Eſto, dicet quiſpiam: ſed manet interim priore in loco ſcrupulus is cuius mentionem feciſti: Thucydidem videri poſſe duo diuerſa miſcere, quũ βιαζόμενοι de illis addit de quibus tanquam ſponte demigrantibus loquutus erat. Fateor certè diuerſa hæc & modo non cõtraria & iudicata à me eſſe & ab alijs iudicatũ iri: niſi ita exponantur vt dicamus perinde eſſe acſi ſcriberet Thucydides, Non valde reſiſtebant ijs qui emigrare ipſos iubebant, atque adeo ipſos ad hoc adigebant. Vel, Vim ſibi afferri patiebantur ab ijs à quibus emigrare iubebãtur: & quum illã repellere fortaſſe poſſent, facilè in animum inducebant, imperata facere: quòd hac ſpe freti eſſent, futurum vt quocunque venirent, neceſſarium in diem alimentum (quo etiam antea cõtenti eſſe ſoliti erant) nanciſcerentur. Nam ita hunc locum explicando, repugnantia non loquetur Thucydides. partim enim

voluntaria, partim coacta migratio hæc videri poterit: atque hîc esse quod à Græcis voce aptissima (quæ Latinis præ quauis alia inimitabilis est) πισαναγκη dicitur. Hic porro locus documento fuerit, (ideóq; multũ verborum in eum cõsumpsi) non statim repugnantiæ à nobis eos accusari debere locos qui eam primo aspectu præ se ferunt: quales & alij nonnulli apud hunc scriptorem occurrunt.

Ver. οἰκητόρων] Pro εἶχεν Max. Tyrius pag. 81, meę editionis, habet ἐλάμβανε.

Ver. πλω] Hunc locum afferẽs idem Max. Tyrius, ibidem, non addit ὀλιγῳ τῷ ὀλιγοπλοΐτερον: ita legens, πλω γαρ ἀσφαλεστέρα, διὰ τὸ λεπτόγεων εἶναι, ἀσταισίαστον ἦν, αἰθρωποι, &c. Et quod in margine quorundam vet. cod. eregione huius loci superuacaneè additum est, χαμαὶ ὀλιγῳ τῷ ὀλιγοπλοΐτερον, certum est ex quibusdam fuisse primùm descriptum, in quibus id non legebatur. Quod autem attinet ad εἶναι, siue adscribatur, siue non, idem manet sensus: sed si legatur λεπτόγεων εἶναι), adiectiuum erit λεπτόγεων, quod iungetur cum ἀσφαλεστέρα: vt sit, διὰ τὸ εἶναι λεπτόγεων: sin εἶναι nõ addatur, τὸ λεπτόγεων subst antiui forma positum erit. ac certè magis mihi arridet hæc no stra lectio.

Ver. διὰ] Rectius legi videtur μεσογαίας, quòd melius respõdeat voci μεταναστάσης paulo aute præce denti, quàm illud alterũ ἐποικίας. Sic & pag. 9, ἡ ἑλλὰς ἔτι μεταίσαιτό τε καὶ μεταχίζοιτο.

¶ Pag. 3. ver. ξύμπ.] Suspicetur aliquis, Vallam aliter legisse, quum vertat, *quædam loca ante Hellenem Deucationis filium*: verùm ego non aliam sequutum lectionem esse, sed χωρία subaudiendum existimasse arbitror, & τὰ pro ἄνω accipiendum. Falsò autem id credidisse constat, & τὰ μὲν πρὸ Ἕλληνος dictum esse pro τὸν μὲν πρὸ Ἕλληνος χρόνον.

Ver. ἐπ.] Quum præcesserit ἰσχυσάντων, videretur sequi debuisse παραχρησάντων: sed intelligendum est ἐπαχθέντων, μετὰ τὸ ἰσχύσαι. id est, *cæ illis, postquam potentiam adepti essent, eos adducentibus.* Hanc certè χαφλὼ & Valla sequitur, qui vertit, *eas gentes adducentibus.*

Ver. πολλῷ] Hanc lectionem ὕστερος agnoscit scholiastes, immeritò tamen alteram margini adscriptam improbans, tanquam πολλῷ per se sufficiat, & additum ὕστερον abundet.

¶ Pag. 4. ver. ζον] Multi primo intuitu mendosè scriptum τὸν πλεῖον pro τὸ πλῆθος existimabunt: sed nec scholiastes nec vet. exempl. χαφλὼ illam suspectam habere sinunt.

Ver. οἱ δὲ] Si legas καὶ οἷς, vt margini adscriptũ est, videri poterit aliorum fieri quàm illorum ἠπειρωτῶν mentio: ideóque minus scriptura hæc placet.

Ver. ποιητῶν] Post καπηλεύοντων nõ temerè posita fuit interpunctio, sed consultò: quum illud πύσεις nõ aliud sonet quàm ἐρωτήσεις, ideóque ineptũ futurum sit dicere ταῖς πύσεις ἐρωτῶντες. Quò igitur accusatiuum hunc πύσεις tendere dicemus? nempe ad subauditam præpositionem κατά. Vtitur autem hoc poëtico alioqui vocabulo & alibi, κατὰ πύσιν οἱ χωροῖν.

Ver. τοὶ δὲ] Lectio prior margini adscripta magis mihi probatur, quæ habet δὴ, retinendo τοῖς & πεφύκοι. Quòd si alteram sequẽdo, scriberemus πεφύκοις, tum liberum esset vtram particulam vellemus in contextum recipere, vel δὲ, vel δή. Nam & apud alios nonnunquam δὲ pro δὴ positum obseruatur. Sed hæc posterior lectio mihi suspecta est διορθώσεως. Quod autem scholiastes, legens vt habes in contextu, dicit esse ὑπερβασμὸν particulæ δὲ, (intelligens dictũ esse ἐν τοῖς πεφύκοι δὲ, pro ἐν τοῖς δὲ πεφύκοι, vel ἐν τοῖς δὲ) illi nequaquã hæc in re subscripserim, quòd exemplum nõ afferat, & vix afferri posse existimem: at verò exemplum huius articuli τοῖς positi eodem planè modo pro τοῦτοις, in promptu sit infrà, διὸν ἐν τοῖς πεφύκοι ἐχόμενον. Et alibi, ἐν τοῖς πλείοσιν δὴ νῆες. Nec verò hic articulorũ vsus nobis mirus videri debet, quum sciamus veterem Atticismum in multis cum lingua Ionica affinitatẽ habere, quę sępe τοῖς dicit pro τούτοις.

Ver. ἐπεὶ δή] Quin vera lectio sit ἑτέρου persuadere mihi non possum: & apud quempiam locum hunc citantem eam me videre memini.

¶ Pag. 5. ver. ξυγγ.] Lectioni quæ in margine est nullum dari posse locum existimo.

Ver. πλω] Hîc cõtrà lectionem margini adscriptam αἰπηχθοσαν, in contextum recipiendam censeo, licet refragante scholiaste. opponuntur enim hæc, πλοϊμωτέρων ὄντων & διὰ πλω ληϊστείαν ὀλιγοπλοῦ αἰπηχθοσαν. Olim (inquit) *quia* αἰπῆχεν ἡ ληϊστεία, id est, *vigebant latrocinia, urbes remotius à mari condi solitæ sunt: at postea vbi profligatis à Minoe prædonibus,* πλοϊμώτερα ἐγένετο (id est, *mare magis apertum nauigationi fuit:* vel, *tutiòr nauigatio fuit*) *ad ipsa littora condi cœptæ.* At verò alterius scripturæ absurditas refutatione opus habere non videtur: quę tamen à me admissa fuit in contextum, quòd nollem eum à suis scholiis dissentire. Sed suspicatus sum postea (quod etiamnum suspicor) fieri posse vt ipse quoque scholiastes αἰπηχθοσαν & ἀναλωθῆναι scriptum reliquerit. Nam & ipsa expositio, quę nullomodo conuenire videtur si ad πόλεις referatur, tolerabilis fuerit, meo quidem iudicio, ad ληϊστείαν relata: vt videlicet intelligamus ληϊστείαν μετὰ μάχης ἀναλωθῆναι ijs qui vrbes ad mare condere volebant. Nam quòd modò exposui, αἰπῆχεν ἡ ληϊστεία, *vigebant latrocinia*, in eo vulgo receptam opinionẽ sequutus sum de significatione verbi αἰπήχειν pro *Vigere*, *Durare*, *Grassari*. Quam alioqui mihi valde suspectã reddunt cùm aliorum scriptorũ tum verò huius ipsius aliquot loci, in quibus eo vtitur: & verò ab illis potius adducor vt credam hîc αἰπήχειν dici absolutè quod sermone vernaculo *Tenir bon.* vel, *Tenir fort.*

Ver. πᾶς] Etiamsi nonnullis in locis articulum omittat vbi ab aliis ponitur, tamen hîc ante ἐν non omisisse, sed scripsisse καὶ αἱ ἐν πᾶς, mihi persuadeo: vt vocula η quæ est in αἵη illam καὶ sibi respondentem habeat.

Ver. κις] Melior fortasse scriptura hæc ὤικισαν, quæ significet plurimas insulas illos condidisse. Id est, colonias in eas deduxisse. Vel, vrbes in illis condidisse. Vel, incolis eas frequentasse.

¶ Pag. 6. ver. σαν] Legẽdum esse καθαρομδήσ, non καθαρουμδήσ, apparet ex ἐκάθηραν, & ἐκάθηρε, & ἐκαθάρθη, & κάθαρσιν, quæ pag. 242 & 243 habentur, eadem de re, nimirum in huius historiæ narratione. Nisi fortè aliquis καθαιρεῖδαι, præter vsitatam significationem, etiam pro καθαίρεσθαι poni existimet: quod nemo mihi persuaserit.

Ver. νησαν] Magis placet ξωπεθαμμένη. Estque obseruãdum, dici γνωσθέντες τῇ σκευῇ ξωπεθαμμένῃ, pro eo quod vsitatius dicitur, γνωσθέντες ἐκ τῆς ξωπεθαμμένης σκευῆς. At verò γνωσθέντες ξωπεθαμμένοι multo etiã inusitatius esset pro γνωσθέντες ἐκ τῆ ξωφθῆναι, vel ἐκ τῆ ξωπεθαμμένοι εἶναι).

Ver. πω] Si ὕστερον χρόνῳ legas, multos lectioni huic fidem facientes locos inuenies.

Ver. πωνυμ.] Videri cuipiam possit deesse καίπερ ante ἐπιλύτλω, vt legatur, καίπερ ἐπιλύτλω ὄντα, ὅμως ἔχειν. Sed ita & alibi inuenies apud hunc scriptorem ὅμως, non præcedente καίπερ, vel καίπει.

Ver. ἔχειν] Quomodo dici potest cognomen

regionis obtinuisse, quum de non inc eius regio appellata sit Peloponnesus? Consentaneum certè rationi fuisse videtur vt δεδάκεναι potius quàm ἔχειν diceret. Ego igitur perinde esse puto ac si dixisset, Obtinuisse honorem hunc vt regio cognomen ab eo acciperet. Vel, Potestatem accepisse regionem de suo nomine Peloponnesum vocandi.

¶ Pag. 7. ver. στρατ.] Cum verbo πιέσασθαι non immeritò fortasse quispiam στρατίαν malit: sed si ad eundem accus. & hunc infinitiuum & participium ξυναγαγὼν referre oportet, cogimur scripturam nostram retinere.

Ver. πλεῖστ.] De lectione quæ est in contextu dubitari non potest, quum satis nota sit ellipsis præpositionis σὺν cũ huiusmodi datiuis: at πλεῖστος, quod margini adscriptum est, ab hoc loco planè alienum iudico.

Ver. (αὐτῶν] In lectione margini adscripta redundat vocula ὧν.

Ver. ξυνοικ.] Ne hunc quidem locum articulo carere posse existimo: articulo τῆς inquam ante genitiuum πόλεως. Cur autem id dicam, vel ipsa interpretatio Latina satis ostendet.

¶ Pag. 8. v. ἀπ.] Secundum vulgatas Pollucis editiones legendum esset αὐτηρέτας, non sine manifesto errore. Nam αὐτηρέτης dicitur quasi qui sit αὐτὸς ἑαυτῷ ἐρέτης. Musæus autem (nõ ille antiquus poëta, vt vulgò creditur, sed alius multis seculis posterior) in suo poëmatio pro αὐτηρέτης ὧν dixit αὐτὸς ἑὼν ἐρέτης, in hoc versu,

Αὐτὸς ἑὼν ἐρέτης, αὐτόπολος, αὐτόμαπος νηός.

Ver. φιλ.] Post ἐκράτησαν ponendam censeo πλείαν τριμήνου, post δηλονότι, duntaxat ἐπὶ τοσοτριμήνου. Neque enim ἐπειδὴ δὲ pro ἐπειδὴ δὴ accipiendum puto, sed (quod valde mirũ videri possit) pro ἔπειτα δέ. Quod quamuis in hac significatione acceptum, huic loco optimè conueniat, nunquam tamen ausus fuissem annotare, nisi alij eiusdem scriptoris hunc illius particulæ vsum (de quo alioqui leuis tantùm mihi erat primò suspicio) comprobassent. qui tamen loci nunc mihi in promptu nõ sunt: sed vnũ aut duos ex illis in hoc ipso esse libro recordor. Fortasse quidẽ dixerit aliquis, ἀφικόμενοι potius pro ἀφικνοῦ esse accipiendum, quàm ἐπειδὴ pro ἔπειτα: cui & ego non ægrè assentirer, si in alijs omnibus quos obseruaui locis, itidem participium sequeretur. Sic autem δήλου & alibi vsurpat, sequente τοῦ. Alicubi etiam πυνθάνεσθαι δὲ, vel μαρτύρεσθαι δὲ, eodem sensu: quum adijcitur argumentum quo probetur quod dictum est.

Ver. ταῖς] Rectius μετοικίζειν, vt μετοικίας suprà dixit.

¶ Pag. 9. ver. αὐτῶν] Quum datiuus βίᾳ iungatur verbo αἰτῆσον, delenda quæ post ipsum interpunctio est.

Ver. οἵτε] Non τε, sed τω absque accentu, scripsisse scholiastem credibile est, aut potius credendum est, quum dicat σωτεκλίνουσι, & exponat ξυνίασι. Neque tamen lectionem hanc affert, tanquam quæ sibi, sed vt quæ alijs quibusdam placeat. Verùm illis qui huic loquendi generi assueti fuerint, lectio nostra magis placebit.

Ver. ἀθυνῆ] Magis conuenire crediderim ὀνομασόμενα, vt legisse Valla videtur.

Ver. σαφῆ] Vt hîc post ἠσυχάσασα βεβαίως, subiungit καὶ ἀκίνη αὐτὴ ἐμβολή: sic postquã initio huius procœmij, id est (non procul ab eius principio) dixit de Græcia, ἣ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, subiungit, ἀλλὰ μεταστάσεις τινὲς ταύτην διέφθειρε.

¶ Pag. 10. Ver. ταῖς ναυσ] Si verum est quod à scholiaste scribitur in fine pag. 3, ληστικὸν quidem esse τὸ σύστημα, videlicet τῶν λῃστῶν: at verò λῃστρικὸν dici τὸ κτῆμα, lectioni margini adscriptæ altera anteponenda est. Sic verò & pag. 8, λῃστικώτερον παρεσκευασμένα legimus: verùm λῃστρικῶς vicissim habemus apud Dionysium Halicarnasseum, vbi scribit λῃστρικῶς διεσκευασμένος: itidémque apud hunc enarratorem pag. 27, videmus τὸ λῃστρικῶς opponi τῷ φιλικῶς.

¶ Pag. 11. ver. κερκυραίαν] Si κερκυραίαν scribere quis malit, non malè fortasse arbitretur dictum à Thucydide forma eadem qua κοινσθίαν, ἐρχίαν, aliáque multa dicit, subaudiens χώραν vel γῆν.

Ver. σφετ.] Particulam μὴν habet editio Florentina, sicut & vet. codices: in alijs autem edit. non extat. Valla quidem certè agnoscit & ipse hanc negationem in sua interpretatione: quippe qui ita vertat, Et ij præcipuè qui regionem nõ omnia suppeditantem habebant. Vbi fortasse rectius dixisset, Non omnia ad victum necessaria suppeditantẽ. Est enim hîc alioqui generalior quàm par sit vox Omnia: nisi quis διαρκῆ malit ita breuius & eius etymo propius exponere, Sufficientem victui. vel, ad victum. Aut (vt loquitur Liuius) Sufficientem alimentis. Est autem valde rationi consentaneum quod hîc scribitur: cum quo pulchrè conuenit quod ab Appiano ἐν ἰβηρικῇ, pag. 191 meæ editionis, legitur, his verbis, καὶ ὑπεκφεύγω αὐτοῖς καὶ σωτηρίαν θηράσω, ὡς δὴ ἄπορείαν λῃσύοισί τε καὶ πολεμοῦσι καὶ παρασπονδοῦσι. τὸ γὰρ λυπηρόν μοι, ἔφη, καὶ πενιχρὸν ὑμᾶς ἐς ταῦτα αἰσχύνει. δώσω δ' ἐγὼ πτωχοῖς φίλοις χρῆν ἀγαθοῖς, καὶ οὐ ἀφθόνοις σωτῆρσι. Sunt tamen qui particulam non addendam, sed potius ὅσοι pro ὅσοι reponendum censeant: vt dicat Thucydides, illos qui rei nauali operam dabant, vel, ad rem naualem animum adiecerant, eas potissimum insulas solitos esse subigere quæ haberent χώραν διαρκῆ. id est agrum vberem, vel feracem. Qui sensus rationi est & ipse consentaneus: sed præterquam quòd nullius exemplaris autoritate nititur hæc lectio, non dubito quin hic scriptor, agrum vberem significare volens, alio vsurus fuerit vocabulo, & χώραν εὔκαρπον, aut εὔφορον potius dicturus in hac significatione quàm διαρκῆ.

Ver. πᾶς δὲ] Quum videri possint πλεονάζειν hæc verba, ὅσοι καὶ ἐφίοντο, (satis enim erat dicere, πάντες δὲ ἦσαν πρὸς τοὺς ὁμόρους τοῖς σφ. ἑκάστοις) multo certè iustius pleonasmum seu perissologiã esse diceremus in lectione margini adscripta, si quidem hæc, ἦσαν καὶ ἐφίοντο, tanquã per synonymiam posita, ferri eodem censeremus: sed non dubito quin potius ita interpungendus sit hic locus, πάντες δὲ ὅσοι ἦσαν, καὶ ἐφίοντο πρὸς ὁμόρους τοῖς σφ. ἑκάστοις. Verùm quid hîc particula καὶ agere dicetur? eam certè abesse satius fuerit. quamuis enim multis otiosam in locis esse videamus (quod παρέλκειν vocant) non tamen in huiusmodi. Illa autem expuncta legeretur, πάντες δὲ ὅσοι ἦσαν, ἐφίοντο πρὸς ὁμ. τοῖς σφ. ἑκάστοις. quum tamen dici itidem possit, satis fuisse ita loqui, πάντες δὲ ἐφίοντο πρὸς ὁμ. &c. Atque (vt verum fatear) alteram lectionem potius Thucydideam esse crediderim. Cæterùm horum verborum, πρὸς ὁμόρους τοῖς σφ. ἑκάστοις, itidémque istorum, pag. sequente, εἰ μὴ ἔτι πρὸς πλείονας τοῖς αὐτῶν ἑκάστοις, meminisse te oportebit, vbi tibi istud loquendi genus occurret, κατὰ τὸ ὅμορον, de bellis videlicet quę certis de causis inter τοὺς ὁμόρους esse consueuerunt.

¶ Pag. 12. ver. αὐλ.] Scholiastes eam sequitur interpunctionem quàm habes hîc, πραγμάτων intelli-

gens τῶν πρώτων: at Valla non distinguit post ἴωσι, vtpote ad Ionum res id referens quod schol. ad res Persarū refert. Ego, quamuis scholiastem sequutus sim, Vallæ tamen interpunctionem multo magis mihi placere, & melius cum præcedentibus videri cohærere, fateor. Perinde acsi ita dixisset Thucydides, ἐπιγίγνετο δὲ καὶ ἄλλοις μὲν ἄλλοθι κωλύματα τῶ μὴ αὐξηθῆναι, οὐχ ἥκιστα δὲ οἷς ἴωσι, οἷς ἤδη δῆλα μέγα αὐξηθὲν Κῦρος ἐπεστράτευσε. Vel, οἷς μεγάλων ἤδη αὔξησιν εἰληφότων τὰ πρᾶγματα. Sic autem hîc accipit πράγματα Thucydides vt quum dicit, ὅπου ἐν ταῖς ναυσὶ, τῶν ἑλλιμένων τὰ πράγματα ἐγένετο. Posset tamen etiã seruata hypodiastole post ἴωσι, seruari hic sensus: vt dicamus, ἴωσι Κῦρος ἐπεστράτευσε, πρεσχωρησάντων [αὐτοῖς] δῆλα μέγα, &c. Alioqui expuncta inde hypostigme, dicendum erit, ἴωσι πρεσχωρησάντων τῶν πραγμάτων, Κῦρος [αὐτοῖς] ἐπεστράτευσε. Sed operæpretium est considerare quàm variis modis depraua tus fuerit in vulg. edit. hic locus, vt qui in eas incidet, non decipiatur. In Ald. & Florentina legitur, κωλύματα τῶ μὴ αὐξηθῆναι, καὶ ἴωσι. πρεσχωρησάντων δῆλα μέγα τῶν πραγμάτων Κῦρος, &c. posita videlicet stigme post ἴωσι. In Germanica verò habetur, κωλύματα τῶ μὴ αὐξηθῆναι, καὶ ἴωσι, πρεσχωρησάντων δῆλα μέγα τῶν πραγμάτων. Κῦρος &c. collocata ante Κῦρος stigme. At in Parisiensi quadã hæ duæ voces καὶ ἴωσι traiectæ sunt. ita enim in ea legitur, κωλύματα τῶ μὴ αὐξηθῆναι, πρεσχωρησάντων δῆλα μέγα τῶν πραγμάτων, καὶ Ιωσι Κῦρος καὶ ἡ περσ. &c. Annotatã præterea inuenio ex quodã vet. cod. hanc lectionem, ᾗ ἴωσι, πρεσχωρησάντων δῆλα μέγα τῶν πραγμάτων. Κῦρος γὰρ καὶ ἡ περσ. &c. Sed suspecta mihi est eius hoc in loco fides. Ac de his quidē satis. Quod autem attinet ad articulum τῶ, qui in alijs editionibus post κωλύματα positus est, eũ partim ex aliquot veterum codicum, partim ex scholiastæ autoritate prætermisimus: qui deesse illum dicit, intelligens nimirum esse subaudiendum. Quod mihi fit verisimile, quia & alibi Thucydides eandem dat verbalibus constructionem quam & ipsis verbis. vt igitur diceretur ἐκώλυσε μὴ αὐξηθῆναι, ita dixit κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι. Sed & de hoc obiter admonebo, quod scholiastes omittere non debuit, nimirum sicut λείπει articulus τῶ, ita vicissim παρέλκειν negatiuam μή: sicut & suprà, in quēdam locum paginæ 7, eam ἀπιθάνως παρέλκειν obseruauit.

Ver. ὡμοι] Quomodo cũ verbo αὔξειν non minus τὸ σῶμα quàm τὸν ἴδιον οἶκον iũgere possimus? Hoc ne faciendum sit, non post προορώμενοι sed post σῶμα interpunge: & aliquid præterea de hoc loco in meis annotationibus in scholiastem vide.

Ver. κον] Minimè separari debet μάλιστα ab ὅσον: quum alij etiam testentur loci, Thucydideum esse ita loqui, ὅσον ἠδυνάτο μάλιστα. Expungenda igitur quæ post ἠδυνάτο est interpunctio.

Ver. ἀπ' αὐτῶν] Idem omnino sensus est lectionis margini adscriptæ, nõ repetita particula εἰ, sicut in altera. Verùm horum πρὸς πολεμίους bellorum an aliquod ἀξιόλογον fuisse ἔργον dicemus? Hanc Thucydidis mentem esse non puto: sed non secus accipiendum hunc locum quàm si scripsisset, ἀλλὰ μόνον ἐπράχθη τι πρὸς πολεμίους τοῖς αὐτῶν ἑκάστοις. vt per τι intelligamus res aliquas gestas esse, non memorabiles illas quidem, sed qualescunque. Valla tamen hoc animaduertisse nõ videtur: quippe qui verterit, *A quibus nullum opus memoria dignum actum est, nisi aliquod aduersus suos quibusque uicinos.* Videndũ autem (nam & de hoc obiter monebo) an ἔργον ἀξιόλογον ex fine paginæ præcedentis exponere debeamus, ὅτου τις καὶ δύναμις παρεγίνετο. Ego certè sub appellatione illa istud quidem, sed cum alijs multis, cõprehendi existimo. Cæterùm obseruandum simul est, in horum locorum collatione, eum, postquam hîc dixit, nullum vnde aliquid potentiæ accesserit, excitatum esse bellum, addere, sed à singulis aduersus sibi finitimos tantùm gesta fuisse: tanquam hæc ex illo bellorum genere non sint, eorum inquam ex quibus aliquis potentiæ acquiritur: atque hoc pro ijs facere quæ de altero loco dixi, vt eodem modo nullum ἀξιόλογον ἔργον bellis aduersus τοὺς πρὸς πολεμίους gestis velle tribuere dicamus.

Ver. πόλεις] Admitti (meo quidem iudicio) non potest ἀπομοίρεσα, quod margini est adscriptum: nisi fortè ad illud φανερὸν respici in eo dicamus: quoniã quæ μᾶλλον φανερὸν (id est *illustre*) κατεργάζεται, ea meritò, cũ alijs quæ φανερὸν τὸ κατεργάζονται collata, & iudicabitur & appellabitur ἀπομοίρεσα. Sed enim siue ἀπομοίρεσα εἶη, siue ἀπολμοίρεσα εἶη (quod magis mihi placet) legamus, quomodo cũ κατίσχυσε posse iungi dicemus? scholiastes tamen vult inde pendere (vt certè nullum aliud verbum à quo pẽdere queant comparet) non addens, quónam id fieri modo possit: ego verò ad illum eius locũ quum venero, qui fieri hoc posse mihi videatur, docebo.

Ver. πολύ.] Non κτῆσιν sed κτῆσιν nõnulli codices habent: quam lect. sequendo, intelligendum esset, non *ex quo eam condiderunt*, verùm, *ex quo eam possederunt*. (nam si dicere voluisset, Ex quo eam occuparunt, alio vsus verbo fuisset) sed non dubito quin κτῆσιν non κτῆσιν Thucydides scripserit.

¶ Pag. 13. ver. γισα] In quodam meorum schediasmatũ locos proponẽs in quibus vox præcedẽs cum sequente ita coaluit, vt ex duabus facta vna fuerit, locum istum in exemplum affero. Dico enim, & in hoc & in quodam alio, particulam δὴ, verbo quod ipsam sequebatur, adhæsisse, & quidem litera η in ι mutata: atque ita pro duobus vocabulis vnum tantummodo remansisse. Omnino enim persuasum habeo, à Thucydide scriptum fuisse, δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα δὴ ἐφαίνετο: quòd verbum compositũ διαφαίνεσθαι vsum huic loco minimè habeat conuenientem: vt mecum fatebuntur quicunque sunt in Græco sermone exercitati. Verùm quorsum particulã δὴ Thucydides huic loco adhiberet? Hoc siquis roget, in promptu est quod respondeã. obseruaui enim eum vocula δὴ post nomina superlatiui gradus (quod multi fortasse mirentur) frequenter vti. Sic enim pag. 1, κίνησις τοῦ αὖτη μεγίστη δὴ τοῖς ἕλλησιν ἐγένετο. Sic etiam pag. 120, σπανιώτατόν τι μέγιστον δὴ τοῦτο ἀξιόχρεων ἀθλημάτων ἐγένετο. Eodémque modo in fine pag. 80, ὅτι τῶν πλείστων δὴ βλάψασαι καταφρόνησιν. Sic denique & pag. 183, ὡς τοῖς πλεῖσταις δὴ τῆς ἄμ' αὐτοῖς ὀνειρεῖ κάλλει ἐγένοντο. Quibus in locis quamuis nomini iungi, id est ipsum nomen proximè subsequi, hanc voculam videamus, vt tamen non ad ipsum sed ad verbum eam pertinere dicamus, Græcæ linguæ poscere consuetudo videri queat.

Ver. ρεσκ.] Ostendit hic locus quàm periculosum sit quempiam tantum suæ coniecturæ tribuere, etiam quæ alioqui optimis niti argumentis videatur, vt absque veteris alicuius libri assensu suæ coniecturali lectioni locum in ipso textu (vt vulgari voce vtar) dare audeat. Hîc enim quis vel ex coniectura τὰ πολεμικὰ pro τὰ πολέμια reponendum esse non dicat? (fortasse autem nec desit qui iuret) at hanc tamen non illam vocem in veteribus etiam libris legimus. Esto: sed fieri potest vt in illis etiam libris peccatum sit: dicet aliquis. Atqui & in quodam

alio Thucydidis loco necnon apud scholiastem idē vocabulum πολίμια in eadem illa significatione legimus. Esto (dicet idem) sed quid si & ibi erratum sit? annon enim quod huic loco, idem & alijs accidere potuit? Hæc respondebit qui suam illam coniecturalem lectionem τὰ πολεμικὰ mordicus sibi retinendam existimabit: verùm quid ad istud responsurus tandem est, illud vocabulum πολέμια apud Dionysium Halicarnasseum etiā vsum eundem & quidem non vno in loco habere? Sed quid dico, non vno hanc significationem in loco apud eum occurrere? si in ducentis dicam, fortasse non mentiar. Sic enim τὰ πολέμια ἔργα ἀφανῆ apud eum legemus: ac plerunque sine substantiui adiectione vtitur: vt τὰ πολέμια ἡμῶν, & τὰ πολέμια ἄλλων: necnon τὰ πολέμια κράτη, vel λαμπρὰ, vel ἀριστα. Eodem modo denique (vt alia quamplurima exempla omittam) & τὰ πολέμια ἀσκεῖν, necnon τὰ πολέμια πράττειν, item τὰ πολέμια ἀγωνίζεσθαι apud eum inueniemus. Quinetiā apud aliquem ex ijs qui Dionysio posteriores fuerunt hunc nominis istius vsum videor mihi obseruasse.

Ver. πυθμένι] Non posse admitti accusatiuum pluralem φόρους, margini adscriptum, sed retinēdum genitiuum singularem φόρου, alij eiusdem scriptoris ostendunt loci, qui eundem genitiuum cum eodem nomine iunctum habent. Sic enim pag. 38, ἑαυτῷ δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς. Sic pag. 525, καὶ τῶν μὲν ὑποτελῶν καὶ φόρου ὑποτελοῦς. Qui tamen genitiuus abesse potest, quum & absente illo eadē sit nominis ὑποτελεῖς significatio. Cæterùm grauiter scholiastem errare, iungentem τοὺς ξυμμάχους cum ἠγεῖτο, meæ in illum annotationes ostendent.

¶ Pag 14. ver. ναῦς] Non πόλεων sed πολεμίων legit Valla: quod etiam malo.

Ver. Ρεισ.] Quamuis & apud scholiastē Θεσσαλὸς scriptum sit, Thucydidem tamē hoc geminum σ pro gemino ττ nō vsurpasse constat, θάλασσα etiam non θάλαττα dicentem.

Ver. φριτ.] Cùm aliunde tum verò ex scholiaste λευκόλιθον scribendum esse discimus.

Ver. χρόνῳ] Particulam π in χ mutandam esse contendo, & hunc errorem in alijs etiam locis occurrere moneo.

Ver. λαυδ.] Hoc eodem verbo cum eodem nomine vtitur pag. 29, sed cum eius accusatiuo, non datiuo. Legimus enim, ἡ γὰρ ἡμεῖς, σαμίων ἀποσταίντων, ὑφῆρουν πρόσθεμεν ἀναιτίαν ὑμῖν.

¶ Pag. 15. ver. τῶν πρασχθέντων] Participium λεχθέντων margini adscriptum habere hîc locum non potest: ac ne alterum quidem, πρασχθέντων, fuisse adijciendum videri possit: sed talis pleonasmus in hac adiectione esse qualis est paulo ante, vbi dicitur, καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι.

¶ Pag. 16. ver. πολὺ] Retinenda potius quæ in contextu est lectio. Quomodo enim τοιούτων ὄντων dici poterit quū μελλόντων præcedat, quod ad hoc τοιούτων fertur? μελλόντων (inquam) cum futuro ἔσεσθαι. Vt autem τοιούτων καὶ πραχθησομένων hîc dicitur, sic in cōcione Periclis, τοιαῦτα καὶ πραχθήσεται: pag. 97, καὶ τὰ μὲν πλοῦτον γενόμενα ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παρασκευασθέντα δοκεῖ εἶναι. Aliter autem ὅμοια καὶ πραχθήσεται dici videtur, pag. 93, ab eodem Pericle, in eiusdem concionis principio, Ὁρῶ ὑμᾶς καὶ ὅμοια καὶ πραχθήσεται ξυμβουλευόμενοι ἥκοντας.

Sed est præterea quod celare te nolim super hoc loco. Apud Dionysium Halicarn. afferentem hunc locum in Arte rhetorica, capite περὶ λόγων ἐκτάσεως, post ὠφέλιμα legitur, χρῆσθαι ταῖς παλαιαῖς ἰσοτίμαις: atq; his verbis adiunguntur alia tanquam ex eodem loco sumpta: quum tamen neque ista, neque quatuor illa sint Thucydidis, sed Dionysij loquentis de illo Thucydidis loco. Postquam enim dixit Dionysius, Thucydidem innuere, historiam, eine quandam ab exemplis petitam philosophiam, hunc eius locum nobis proponit, sumpto ab illis verbis initio, ὅσοι δὲ βουλήσονται πρὸς τὰ γεγραμμένα τὸ σαφὲς σκοπεῖν. Sed à me & locus ipsius Dionysij est afferendus. ita igitur ille, τοῦτο καὶ Θουκυδίδης ἔοικε λέγειν, περὶ ἰσοτιμίας λέγων, ὅτι μὲν οὖν ἰσοτιμία φιλοσοφία τίς ἐστιν οὐκ ἀποδείγματος, Ὅσοι δὲ βουλήσονται πρὸς τὰ γεγραμμένα τὸ σαφὲς σκοπεῖν πρὸς μεμπτοὶ αὖθις κρίνοιντο τὸ αἰσθρώπειον τε καὶ παρασπόνδους, ὠφέλιμα, χρῆσθαι ταῖς παλαιαῖς ἰσοτιμίαις, ἃ τοῖς ἀποδείγμασι πρὸς ἑαυτῶν, ὡς ἰσοτιμία τὸ βίου. Sed minimè dubium est quin inter ὠφέλιμα & χρῆσθαι omissa sint verba quæ hunc Thucydidis sermonem clauderent, & principiū alius sermonis Dionysij essent: id est, eorū quæ de historiæ laude adijciebat ijs quæ dixerat, & quæ Thucydidis testimonio confirmabat. Arbitror autem & inter articulum τοῖς ac nomen ἀποδείγμασι voces aliquot aut aliquam saltem vocē desiderari, videlicet vel πρήμασι, vel ποιηταῖς βιβλίοις: quum paulo antè laudem illam poëticæ etiam, ex Platonis sententia, tribuisset. Credibile est igitur locum hunc ista vel simili adiectione posse integrum reddi: vt cum ea ita legatur, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἔχει, χρῆσθαι οὐδὲ δεῖ ταῖς παλαιαῖς ἰσοτιμίαις καὶ τοῖς πρήμασιν, ὡς ἀποδείγμασι πρὸς ἡδονῶν (nam ἡδονῶν retineri posse non videtur) ὡς ἰσοτιμία τοῦ βίου. Nisi fortè φιλοσοφία potius ex huius sermonis principio huc aduocandum aliquis existimat. Verùm & de hoc monebo, participium λέγων in illo principio male post ἰσοτιμίας positum videri, & post ἀποδείγμασιν esse ponendum. tūc autem post λέγων interpungendum non fuerit.

Cæterùm ad loci Thucyd. interpretationē quod attinet, vix alius apud hunc scriptorem habet difficiliorem, & quæ magis quæsita, sed minus inuenta sit: quum ne scholiastes quidem certam viam nobis ad eam aperiat: vt docebo quum ad eius scholium veniero: vbi & quomodo intelligendum atque interpretandum hunc locum existimem, minimè te celabo.

Ver. χρῆμα] Legitur etiam ξύγκειται. quod mirum videri non debet, quum plerisq; locis non obseruetur à Thucydide illa consuetudo nomini plurali neutrius generis subiungendi verbum numeri singularis. Non dubito autem quin hoc verbum ad illa quę ὠφέλιμα dixit referatur: vt perinde sit ac si dixisset, ξύγκειται, vel ξύγκεινται ὡς χρῆμα μᾶλλον ἢ ὡς ἀφόρισμα. Scholiastes tamen eò non refert sed cum χρῆμα iungit: exponens σαφές ὄν, necnon ξυγγεγράφεται. Verùm illa quidem prior expositio admitti nō potest: at verò in posteriore, potius ξυγγέγραπται quàm ξυγγράφεται dicendum fuerat. Sic apud Dionysium Halicarnasseum legimus in Archæologia, καὶ λόγου διεξῆλθε μετὰ πολλῆς συγκειμένου φροντίδος. vbi certè συγκείμενον accipi pro συγγεγραμμένον, non pro συγγεγραφόμενον constat. Atque ita vtitur verbi huius participio in hoc libri decimi loco, πολλὰ γὰρ οὐκ ἀποδεικτῆς συγκείμενα διεξιόντες.

Ver. καὶ] Etiamsi ὅπερ φόρος potius sequi debuerit quàm καὶ φόρος, locū tamen minimè suspectū mendi habere oportet, quum idem huius particulæ pro illa vsus & alibi apud hunc scriptorem spectetur.

Ver. εἰ] Malim, cum Valla, superlatiuum ἰσχυρότατοι, quod margini adscriptum est.

Ver. ὡς] Ne hunc quidem locum mendi suspectum esse debere dico, quamuis lector expectare

potius debuerit, πρὸς τὰς ὀλίγῳ πρὶν χρόνου μνημονευομένας, (vt habet Dionys. Halicar.) quàm πρὸς τὸ ὀλίγῳ πρὶν χρόνῳ μνημονευόμενα. sic. n. & alibi neutro genere vtitur.

Ver. καὶ] Huic lectioni margini adscriptæ deesse articulus videri queat, vt vicissim redundare posterior in altera. Magis certè necessarium in priori quàm in posteriori loco esse constat, si in alterutro tantùm ponere voluisset: sed talis tamen repetitionis articuli exemplum deesse non puto.

¶ Pag. 17. ver. δὲ.] Nouum cuipiam videri possit apud hunc scriptorem διόν pro διά, id est Cur, Qua de causa: sed apud alios quoque talem eius vsum habemus. Facilè tamen crediderim δι' ὅ, τι scriptum ab illo fuisse: quamuis & καθόν vbiq; apud eum nobis occurrat, non καθ' ὅ, τι. quod καθόν à scholiaste exponi videmus illo διόν, pag. 416. sed hanc expositionem sequendo, vel διόν aliud quàm hîc significaret, vel illi καθόν alium quàm consuetum tribuere vsum vellet. Cæterùm, sicut pro διόν dixi videri posse scribendũ δι' ὅ, τι, ita ἐξόπου malè scriptum esse coniunctè pro ἐξ ὅπου, in ijs quæ proximè sequuntur, ostendam.

Quum autem dicendum esset, τὰς δι' αἰτίας δι' ἃς ἔλυσαν, (videlicet τὰς σπονδὰς) ἔγραψε πρῶτον, maluit ita loqui, διότι δι' ἔλυσαν, τὰς αἰτ. &c. Sed mirum videri possit, duo hęc, τὰς αἰτίας & τὰς διαφοράς, id est, causas & dissensiones, siue controuersias, aut dissidia, aut contentiones, ab eo velut separari: quum tamen nõ aliæ αἰτίαι, id est causæ, fuerint, quàm αἱ διαφοραὶ, id est dissensiones (siue τὰ διάφορα, vt frequentius loquitur, dissidia: vel ea de quibus dissidebant) adeo vt alius fortasse ita fuerit loquuturus, ἔγραψα δὲ πρῶτον τὰς διαφοράς, τὰ τῶν λόγων αἰτίας ἡγούμενος. subaudiendo τὰς σπονδὰς cum verbo λῦσαι. id est, Primum autem controuersias scripsi, quæ in causa fuerunt cur fœdera soluerint. Verùm sic etiam alibi Thucydides ea quæ alioqui eodem pertinent, & velut connexa sunt, separare videtur.

Sed quid de eo quod à scholiaste annotatur, dicemus? an illi de hoc assentiemur, præteritum tempus pro futuro, videlicet Scripsi pro Scribam, vel Scribam paulo post (nam dicit, ἔγραψα πρῶτον, esse αἱτ δ' ἔγραψα μετ' ὀλίγον) positum esse? Quamuis enim sciamus Thucydidem omne nouitatis genus in suo scribendi genere consectari, tamen illi venisse in mentem hac etiam enallage vti; qua tempus præteritum pro futuro poneret, quis id fidem superare non dicat? Ac responderi quidem possit, ideo dixisse Thucydidem Scripsi. non autem Scribam, quòd iam totam historiã scripsisset, quum ad procemij scriptionem venit: sed mihi non dubium est quin scholiastes illud annotans, aliò respexerit. Quid igitur eum sibi voluisse putem, illud scribentem, primùm declarabo: deinde, an ita loqui ænigmaticè debuerit, censuræ tuæ relinquam. Dictum ab illo antea fuit, Thucydidem historiam prius quàm eius dictionem scripsisse (siquis hunc eius sermonem ita interpretetur vt verbum verbo reddat, ὕστερον συνέγραψε τὴν λέξιν τῆς ἱστορίας) id est, Thucydidẽ, post extemporariam quandam & ἀπηνέστερον, ideóque rudem & impolitam, historiæ scriptionem (per summa tantùm, vt credibile est, capita) eãdem magis accurato sermone pleniúsque conscripsisse. Colligit autem hoc ex eo quod à Thucydide dicitur in hoc procemio, pag. 10, *Sunt-que, ex quo hic ad Samios uenit, anni usque ad finem huius belli, non minus quam trecenti.* Quomodo enim Thucydides, si hanc historiam, qualem habemus, non finito iam bello scripsisset, sed paulatim dum gereretur, & ita vt cum belli progressu in ea quam habemus scriptione progrederetur, in ipso principio mentionem finis facere potuisset? Animaduertendum est autem, eum dicere, *Hinc etiam cognoscendum est*, tanquam & alij qui nos hoc doceant, sint loci. Cæterùm quum hoc ita sit, poterat quidem, ad historiam iam à se αὐτοσχεδίῳ γραφῇ scriptam respiciens, dicere, Scripsi: sed quatenus lectorem alloquebatur, cui hoc ignotum esse verisimile erat, meritò dicebat, *Scribam.* Aut (vt breuius loquar) illum, ad suarum scriptionum priorem respiciendo, dixisse *Scripsi*: quum habita posterioris ratione dicendum foret, *Scribam.* Hãc fuisse mentem enarratoris dum illa scriberet, nemo (vt opinor) mihi negauerit. At nunc lectoris iudicio atque adeo cẽsuræ (vt aiebam modò) relinquam, loquendúmne illi ita fuerit vt ænigma quoddam subesse verbis eius videri possit: & annon potius considerandum fuerit, hęc ab illo dici in procœmio, quod alius etiam quilibet historicus suæ historiæ præfigens, de ea tanquam iam scripta loqui potest, etiamsi nondũ scripta sit, sed tantùm materia ad eius scriptionem præparata, aut etiam animus tantùm (vt ita dicam) ad eam præparatus. Vide & quæ annotaui in illum paginæ 65 locum, ἔγραψα δὲ αὐτὰ, καὶ πλὴν ὀλίγου τοῦ λόγου ἐπιποιήσω.

Ver. τὰς αἰτ.] Apud Dionysium Halicarnasseum, necnon in meo vet. exemplari, πρόσγραψα legitur quamuis pleonasmum ista lectio habeat. Est enim huiusmodi vt eo delectatum dicere hunc scriptorem possimus. Nã sic in hoc ipso libro, pag. 21, πρότερον προειρωῦτα dicitur: & libro 8, pag. 590, πρότερον προυσκέπτεσθαι. Talis verò est pleonasmus & quum dicitur aliquis πρότερος ἄρχειν. Item cum πρὶν, sequente itidem verbo compositio, illam præpositionem præfixam habente: vt pag. 53, πρὶν ἐν αὐτῷ ἡμέσαι προδιαγνῶναι. Neque enim hoc bicompositio προδιαγνῶναι vti necesse erat, quum διαγνῶναι sufficere posset. Alioqui verbo προδιαγνῶναι vti volens, poterat fortasse (si satis diligenter quę ad breuitatem faciunt considerasset) illo contentus esse, & hæc, πρὶν ἐν αὐτῷ ἡμέσαι, omittere. nam bicompositio προδιαγνῶναι præfixa præpositio mẽti nostræ verbã illa repræsentare poterat.

Ver. διαφ.] Lectionem margini adscriptam alteri præfero, non solùm quòd eam habeamus tam apud scholiastem quàm in vet. exemplari, sed multo etiam magis, quòd obseruarim, hunc numerum singularem potius quàm illum pluralem talibus locis adhiberi.

Ver. πεῖξ] Quum ἐξόπου prior editio mea haberet, sicut & quæ illam præcesserunt, malui nunc ex vna voce duas faciens, scribere ἐξ ὅπου, quum & idem ille vetus liber assentiatur, & ἐξ ὅπου sonet ἐκ τίνος αἰτίας. Postea autem & apud Dionysium Halicarnasseum scripturam hanc reperi.

Ver. καπίσπ.] Dionys. Halicarn. in commentariolo de Thucydidis idiomatis, pro voce πρόφασιν aliam synonymam habet, videlicet αἰτίαν: sicut & pro verbo ἡγοῦμαι legitur apud eum οἴομαι, quod itidem illi synonymum esse nouimus. Necnon λόγῳ δὲ ἀφανεστέρῳ, apud eum scriptum est, ijsdem quibus hîc verbis, sed aliter collocatis. Quæ mutationes quamuis nullo modo sensum mutent, vix tamen apud eum alias duas huiusmodi in tam vicinis locis inuenias: vt credibile sit eum, lapsu memoriæ, duo synonyma pro illis duobus posuisse: præsertim quũ etiã scholiastes πρόφασιν legat, & αἰτίαν exponat.

Quærat autem aliquis fortasse vnde pendeat hic accusatiuus πρόφασιν, cum suo comitatu, quòd alium accusatiuum τοὺς ἀθηναίους videat interijci ante ver-

bum ἡγοῦμαι. Sed is meminerit Thucydideæ consuetudinis verba trajiciendi: & perinde esse putet acsi dictum foret, πλὴν μὴν τὸ ἀληθεστάτῳ συμφανὲς, ἀφανεστάτῳ δὲ λόγῳ, ἡγοῦμαι [εἶναι] τοῖς ἀθρόοις μεγ. γεγ. & quæ sequuntur. Ac potuisset certè Thucydides, hac orationis structura vtens, & pro ἐξ παρέχοντας dicens παρεχεν, hæc omnia (breuitatis studio) omittere, αἰσχύνην ἐς τὸ πολεμεῖν. Quum enim præcessisset, ἐξ ὅπου δυνατὸς πόλεμος τοῖς ἕλλησι κατέστη, si hæc subiunxisset, πλὴν μὴν τὸ ἀλ. συμφ. ἀφ. δὲ λόγῳ, ἡγοῦμαι [εἶ] τοῖς ἀθ. μεγάλοις γεγ. φόβον παρέχειν τοῖς λακεδαιμονίοις, ex his lector, vel tacẽte illo, intelligere poterat quæ adijcit, αἰσχύνην ἐς τὸ πολεμεῖν. Adde quòd ex istis quæ subiungũtur verbis, ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν, satis illud perspici à nobis poterat. Iam verò & voces istæ, λύσαντες τὰς σπονδὰς, quæ verbis illis sunt præfixæ, omitti poterant, & ex præcedentibus intelligi.

Verùm alia moueri quæstio potest, ad quam minus facile est respõdere: cuius rei rationem hîc reddat rationalis seu causalis particula τὸ. Neq; enim bene cohærent ista, *Causas primùm scripsi cur fœdera ruperint:* (cætera, quæ velut per parenthesin interiecta sunt, omitto) *quoniam earum ueriſſimam, sed de qua minimè sit sparsus rumor, hanc esse arbitror.* Hîc igitur ellipsin esse respondeo quorundam verborum, quæ ex sequentibus assequi coniectura possumus. Quum enim in sequentibus huic ἀληθεστάτην συμφάσει opponat τὰς ἐς τὸ φανερὸν λεχθείσας αἰτίας, ego non secus intelligendum esse locum hunc existimo, quàm si Thucydidem dicentem audiremus, ἔγραψα δὲ τὰς ἐς τὸ φανερὸν λεχθείσας αἰτίας, μᾶλλον ἢ τὰς ἀληθεστάτας. (vel potius, μᾶλλον ἢ τὴν τῷ ἀληθεστάτῳ, quum ab eo vnica eiusmodi commemoretur) πλὴν μὲν τὸ ἀληθεστάτῳ, ἀλλὰ λόγῳ ἀφανεστάτῳ, πλὴν δὲ ἡγοῦμαι [εἶ], τοῖς ἀθρόοις. & c. Id est, (vt ijs etiam consulam qui minus sunt in sermone Græco exercitati) *Eas autem scripsi causas quæ palam afferebantur, potius quàm eas quæ ueriſſimæ sunt* (sed magis placet, *potius quàm eam quæ ueriſſima est*, quum vnius tantùm, que talis sit, ab eo fiat mentio) *Veriſſimam enim, sed de qua minimè sit sparsus rumor, hanc esse arbitror.* Verùm ἀφανεστάτῳ λόγῳ quum dicere videatur, comparando cum alijs, malim ita interpretari, *sed de qua nunus quàm de alijs* (vel, *quàm de alia ulla*) *sit sparsus rumor.* Alioqui possis & ita interpretari, superlatiui gradus vim exprimendo, *sed omnium maximè latentem, quod ad rumorem* (vel *quod ad famam*) *attinet.* Eodémque possis modo, hasce voces ἀφανεστάτῳ λόγῳ, resoluere in istas (sumptas ex ijs quæ illis opponuntur verbis) ἔνιοι ἐς τὸ φανερὸν λεχθέντα. Quæ etiam antithesis docet, non bene hæc verba esse interpretatum eum qui reddidit, *uerborum prætextu dissimulata.*

Libuit autem hunc locum diligenter examinare, vt in eo tibi exemplum proponerem mirì cuiusdam vsus quem habet inerdũ prrticula ista τὸ apud hunc scriptorem. Quũ tamen hæc omnia scripsissem, memoria sibi visa est aliam mihi ex Dionysio Halicarnassco lectionem posse suggerere: quem quum, eius admonitu, adijssem, inueni, πλὴν μὲν οὖν ἀληθεστάτῳ. Sed quod de alijs dixi quæ diuersè apud eum hoc in loco leguntur, idem & de hoc dicere potero fortasse, eum lapsu memoriæ οὖν pro τὸ scripsisse: præsertim quum illa menti magis obuia quàm hæc fuisse videri possit.

Ver. αἰσχ.] Hîc meas in proœmium istud annotationes claudens, te monebo, scholiastem, ista quæ de hoc scribit loco, τὰ ὀνόματα, ῥήματα ἔνιοι. βούλεται γὰρ λέγειν ὅτι μεγάλοι γεγόνασι οἱ ἀθροισμοὶ αἰσχύνην παρέχοντες τῷ πολέμῳ, ista (inquam) ex Dionysio Halicarnasseo sumpsisse. Nã hic in libello de Thucydidis idiomatis exemplũ proponere volens structuræ illius scriptoris in qua naturam verborum inuertens illis vice nominum vtitur, hunc ipsum locum affert. Scribit enim, ὅταν δὲ αἰτιατικὰς ἐκφέρῃ τούτων τινὰ φύσιν, (dicit autem ἐκφέρειν τούτων, tãquam hoc non minus ad nouum verborũ vsum referẽs, quem iam ostenderat, quàm ad nouum nominum, quem nunc ostendit) τὰ ὀνόματα τοῖς ῥήμασι, δύναται τὴν τροπὴν ὁμοίως φέρειν πρὸς λέξιν. &c. sequente isto Thucydidis loco: deinde, βούλεται γὰρ δηλοῦν ὅτι μεγάλοι γεγόνασιν οἱ ἀθροισμοὶ αἰσχύνην παρέχοντες τῷ πολέμῳ. sed pro his nominibus, inquit, (ὀνομαστικὰ tamen dicens, non ὀνόματα) τῆς αἰσχύνης & τῷ πολέμῳ, fecit verba (hîc itidem ῥηματικὰ vocans quæ ῥήματα appellauerat) τὸ αἰσχύνειν & τὸ πολεμεῖν. Verùm (quod cum bona Dionysij venia dictum sit) aliud quærere exemplum debebat eius nouitatis quam in Thucydide ostendere & quidem reprehendere volebat. Hîc enim non secus loquutum esse Thucydidem quàm cæteri Græci, ne ipso quidem Dionysio excepto, loquantur, in quodam meorum Schediasmatum ostendo.

Hactenus annotationes in Thucydidis proœmium: eas autem quæ in totam proœmio subiunctam historiam scriptæ sunt, per vnamquanque paginam annotationibus in scholiastem præfixas inuenies.

IN SCHOLIA GRAECA THVCYDIDI ADIVNCTA ANNOTATIONES HENR. STEPHANI,

quæ partim ea emendant, partim eorum mentem aperiunt, partim etiam in ea censuram agunt.

ANTEQVAM ad horum scholiorum & mearum in illa annotationum lectionem venias, legisse te meam in illa Proparasceuen velim, & non tãtùm quæ ad illa intelligẽda te instruunt in promptu habere, sed eorũ etiam quæ de illis in fine illius tractatus dixi meminisse: atque his ea quæ & in epistola de iisdẽ dixerã adiũgere. Hoc in primis veniat tibi in mentẽ oportet, à diuersis ea scripta esse, non tantùm ab ANTYLLO, AESCVLAPPO, & PHORBAMONE, sed ab aliis etiam à quibus horum fieri mentionem videbis. Atque adeo pauciora ex aliquo trium illorum quàm ex aliis esse sumpta existimo. Vtcunque autem se res habeat, quàm multis in locis mihi non satisfaciant, hæ annotationes, simul étiam alia duo quę promisi præstantes, te docebunt. Quòd si cui durum tertium illud videbitur, quo censura agi in ea dicitur, ego me in ea tantùm inquirere sum dicturus.

TITVLVS est hic (vt vides) Σχόλια παλαιὰ καὶ ξυνετικὰ εἰς ὅλον τὸν Θουκυδίδην. id est, *Scholia uetusta & compendiaria in totum Thucydidem.* Quem titulum non itidem vetustum esse puto, sed longo post tempore à quopiam scriptum. Illa quidem certè potissimum, quæ huic titulo adiungi dixi, ὧν χωρὶς οὐ δύναται ὁ ξυγγραφεὺς (id est, *sine quibus non facile historicus hic intelligi potest*) nihil minus quàm aliquam tituli vetustatem præ se ferunt: non tam quod ad verba quàm quod ad rem ipsam attinet. Nam & breuiores & modestiores antiqui librorum, præsertímque huiusmodi scriptionum, tituli erant. Fateor alioqui, quod titulus ille prædicat, in multis Thucydidis locis posse verum comperiri. Sed qualia sint hæc scholia (quantum quidem iudicare possum) à me partim iam dictum est, partim verò exemplis in his annotationibus ostendetur.

Principium est, Γαίπως μέμνηται τῶ οἰκείου ὀνόματος κατ' ἀρχὰς, αἰνίδιατ. &c. vbi ita videtur vti aduerbio παίπως vt esse vsum Thucydidem pag. 372, scribit: videlicet pro ἐξ αἰάγκης. Perinde acsi diceret, *neæsse Thucydidem habuisse nominis sui mentionem in principio operis sui facere: partim, ut seipsum ab ijs distingueret qui ijsdem annis cognomines erant: partim etiam, ne alius quispiam historicum istud eius opus sibi uindicaret.* Obserua autem, quum dicendum esset, ἅμα μὲν δι' ἀμαθίαν τινὰ αἰτίαν, aut certè simpliciter, ἅμα μὲν οὐκ ἔνεκεν, nouè dixisse, ἅμα μὲν τῆς αὐτῆς αἰτίας ἕνεκεν. Cæterùm pro ἐν τοῖς ἕπεσιν scribo ἐν τοῖς αὐτοῖς ἕπεσιν. quam lectionem in mea illa huius loci interpretatione agnosces.

Verùm hic eorum te meminisse oportet quæ de hoc loco in principium proœmij Thucydidis dixi: in ea verba videlicet, Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν πελοποννησίων & Ἀθηναίων. Ibi enim quum dixissem suspicari me, vel potius persuasum habere, scriptum à Thucydide fuisse, Θουκυδίδης τῦ Ὀλόρου Ἀθηναῖος, & rationem huius meæ emendationis attulissem: simul etiam inquiens, esse verisimile, quum & alij eodem forent tempore qui nomen idem haberent, eum aliquid, quo ab illis discerni posset, adiunxisse: illis adieci, id quod esse verisimile dicerẽ, ab ipso scholiaste tanquam certum tradi. Ab illo enim scribi, Thucydidẽ voluisse discrimen ponere (nam & ita interpr. αἰνιδιατίθεναι) inter se & alios qui idem eodem tempore nomen habebant. Vnde etiam posse colligi, illum quoque ita vt legendum mihi videri dicebam, legisse: videlicet, Θουκυδίδης τῦ Ὀλόρου. quum alioqui nullam αἰνιδιατολὴ posuisse videri possit. Ideóque non dubitare me quin ab eo scriptum fuerit, Παίπως μέμνηται τῦ οἰκείου καὶ τῦ πατρὸς (vel, τοῦ τῦ πατρὸς) ὀνόματος. Vnde autem ortam esse hanc apud istum scholiastem deprauationem existimarem, ibidem declaraui. Nunc certè τῆς γνώμης (vt apud Thucydidem nostrum loquitur Pericles) τῆς αὐτῆς ἔχομαι: illud tantùm adiiciens, mihi obiecturum fortassis aliquem, satis magnum hoc statui à nostro scriptore discrimen, quòd se Athenienſem dicat. Verùm in promptu est aduersus obiectionem illam responsio, ex tribus reliquis Thucydidis vnum saltem fuisse itidem Athenienſem: eum nimirum cuius ab hoc scriptore fit mentio pag. 76, καὶ ὁπόσοι τῶν Ἀθηναίων ὕστερον τούτοις ἐπεβούλησαν πατρίδα ἔκτισαν μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἀγνωνος καὶ Φορμίωνος τῆς; ἔτεσι δὲ αἱ μετὰ Ταναγρικὸν καὶ Ἀνακαίους. Hic autem sit necesse est quem Marcellinus δημαγωγὸν fuisse & Pericli δημοτικώτατον fuisse scribit: (nisi potius συνδημοτικώτατον, aut συμπολιτικώτατον dicendum est, vt apud eum διεπολιτεύσατο, in συνδιεπολιτεύσατο aut συνεπολιτεύσατο mutetur) vbi quatuor Thucydidas enumerat.

V. παρὰ τὸ δὲ ξυγγρ.] Ante alterum ξυγγεγράφθαι aptè positum fuisset Ἄλλως. nam hæc siue sint eiusdem, siue alius, sunt certè aliam inter γράφειν & ξυγγεγράφθαι differentiam proponentis. Prius enim dicitur, aliud esse γράφειν, & aliud ξυγγεγράφθαι. nam γράφειν *quidem de una re dici, at ξυγγεγράφθαι, de multis.* Posteà verò additur, ξυγγράφειν, esse *adhibita diligentia & adhibito studio componere: at* γράφειν, esse, *simpliciter & absque diligentia.* Qui locus occurrit primus ex eorum numero in quos esse inquirendum aio. sic tamen vt fatear, posteriorem differentiam propius ad veritatem accedere quàm priorem. Id saltem ferri posse videtur quod de composito ξυγγεγράφθαι dicit: sed de γράφειν dicendum potius fuisse, tam de iis dici qui adhibita diligentia quàm de iis qui negligenter id faciunt. Hoc certè constat, potius, vbicunque ξυγγεγράφθαι locum habet, ibi & γράφειν locum habere, quàm vice versa. Sed quid de his verbis, πλὴν ἀληθεύειν αἰδυρεῖν, dicemus? Dicendum fortasse fuerit, inter ipsa & aduerbium ὁμαλῶς nonnulla deesse, cum quibus ea iungebãtur. Quorsum tamen veritatis inueniendæ mentio fieri debeat vbi agitur de significatione verbi γράφειν, ne suspicari quidem possum: alioqui desiderari tantùm dicerem ὥσπερ inter ὀπτημένως & ἀληθεύειν αἰδυρεῖν. Ne istud quidem omittendum, scribendum paulo antè esse, τὸ μὲν γράφειν: cui respondeat, τὸ δὲ ξυγγεγράφθαι. Alioqui τὸ μὲν, quum ad vicinius referri soleat, & ipsum de

verbo ξυγχάψαι intelligere neceſſe foret: quod nullo fieri modo poteſt.

Ver. ὑμάτιον] Quod dicit, οὐ μάτην προσκεῖται, intellige de his verbis, πρὸς ἀλλήλους, *ea non fruſtra eſſe adiecta.* Nam *& bellum* (inquit) *aduerſus Xerxem, eorundem erat* videlicet Atheniēſium & Peloponnenſium) *ſed non eorum inter ſe erat.*

Ver. νον ὅτι] Scribendum potius, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς: quum præcedat, οὐ μόνον.

Ver. τῇ πόσει] *Quomodo* (inquit) *utrique omni ad bellum apparatu florebant, ſi Peloponnenſibus pecuniæ deerant?* Quæſtionem proponit quam non ſoluit: quod & alibi facit. Ego verò aliam de hac ipſa proponam, Quid hunc enarratorem ad mouendā quæſtionem iſtam impulerit, & vnde Pelopōnenſes pecuniarum inopia laboraſſe didicerit. Verùm non longè abeundū eſt vt inueniatur locus ex quo iſtud collegiſſe videri poteſt. Nam in fine paginæ 13 ſcribit Thucydides Lacedæmoniorum ſocios nō fuiſſe illis tributarios, quum Athenienſibus tributum ſui penderēt. Sed ſi nō alio quàm hoc nitens argumento dixit Peloponnenſibus pecunias defuiſſe, non eſt certè quòd fidem illi habeamus: quum alij poſſent illis vicißim eſſe πόροι qui Athenienſibus non eſſent. Hoc quidem certè nullo credibile modo eſt, dicturum fuiſſe Thucydidem, vtroſque omni ad bellum apparatu floruiſſe, ſi Peloponnenſes à pecunijs imparatos fuiſſe ſciuiſſet: quum & ipſe pecunias pro belli neruis habere ſe oſtendat, cùm alibi, tum vbi ſcribit, τὰ πολλὰ τῆ πολέμου γιγνόμενα καὶ χρημάτων παρασκευὴ κρατεῖσθαι. Audimus verò & Hermocratem dicentem apud eundem, pag. 434, χρυσὸν τὸν καὶ ἀργύριον πλεῖστον κέκτησθαι, ὅτιπερ ὅπλων καὶ πάντα βιῶνται.

¶ Pag. 2. Lit. α. v. χῆμα] Schema τῆ ὁμοιοκαταλήκτου, id eſt ſimiliter deſinentis, vel (ſi ita loqui liceret) ſimilis deſinentiæ, eſt in οἰκουμένη & in καλουμένη. Habes enim ὁμοιοκαταληξίαν in locis valde vicinis, quum audis, φαίνεται γὰρ ἡ νῦν ἑλλὰς καλουμένη, ἡ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη. Hoc autem ſchema, Γόργιον (ſed malim Γόργον aut Γοργίειον) vocari ait. Atque ideo vocatum ita credibile eſt quòd Gorgias crebrius quàm alij eo veteretur: fortaſſe autem non ſolùm crebrius, ſed etiam κατακόρως, (vt de Hipponacte enarrator Ariſtophanis loquitur: dicēs tetrametrum Hipponacteum ita vocatū fuiſſe, διὰ τὸ κατακόρως αὐτὸν τούτῳ χρήσασθαι) nam & Dionyſius Halicarnaſſeus τοῖς περὶ Γοργίαν in talibus πλεονάσαι ſcribit, hunc & ipſe locum afferens, vt paulo pòſt docebo. Scio alioqui eſſe qui ita dictum putent quòd à Gorgia inuentum fuerit: ſed eos falli conſtat. Idem porro ſchema vocatur etiam ὁμοιοπτῶτον & ὁμοιόπτωτα, ſiue plurali numero ὁμοιοπτώτα, & ὁμοιόπτωτα (quas voces Latini expreſſerunt quum Similiter deſinentia, & Similiter cadentia dixerunt) ſicut & multitudinis quoque numero ὁμοιοκαταλήκτα dicitur. Cæterùm eam quæ ab hoc noſtro ſcholiaſte Γόργιος vocatur παρίσωσις, in huius libri finem, idem illi eſſe ſchema, mox docebo. Falſò autem eundem credidiſſe, adeo delectatum eſſe noſtrum Thucydidem hoc ſchemate vt etiam ad illud efficiēdum vocem ſuperuacaneam φιλόπαρος poſuerit in illo tertij libri loco, πλὴν μὴ τό γε ἀλόγιστος, αὐθρία φιλόπαρος ἐνομίσθη, quum ad ipſum venero, probare conabor. Scio alioqui & à Dionyſio Halicarnaſſeo noſtrum hunc ſcriptorem de huius ſchematis vſu reprehendi, vel potius irrideri: quippe qui hunc locum ſicut & alios in exemplum afferens, eſſe in ijs dicat μιᾶς καὶ ὠδῆς γραμματικῆς τοῦ ἀπθέτου τι καὶ παρομοίων καὶ παρισώσεων. Vbi obſerua etiam duas appellationes, παρόμοια & παρισώσεις, quæ illis quarum mentionem feci addi poſſunt. Poſteriorem quidem certè & apud hunc ſcholiaſtem habes duobus in locis: pro cuius vocabulo ὁμοιοκαταλήκτου dicitur & ἰσοκαταλήκτου. Cæterùm idem Dionyſius τοῖς περὶ τὸν Γοργίαν in illis ſchematiſmis πλεονάσαι ſcribit: atque idem non minus Platonem quàm Thucydidem de illorū vſu reprehendit: pro quorum vtroque vide quæ à me in quodam Schediaſmatum dicuntur.

Lit. μ. Ὅσα ἰῶ κράτησα] Non videtur neceſſe verba illa iſtis exponere, ὅσον ἰῶ ἀείσῃ (quæ præcedunt apud Thucydidem) aut ὅσον ἰῶ κραῦσῃ: quū ſubaudiri cōmodè poſſit μέρη vel χωρία cū κράτησα. Ita certè loquitur & pag. 411, καὶ αὐτὴ Σικανίας Σικελίαν πᾶν νῆσον ἐπίνησαν καλεῖσθαι, καὶ ὅσα κράτησε τῆς γῆς ὠκησαν ἔχαρε.

Lit. ξ. ὄσαι, αὐτὴ τὸ εἶ] Licet participium infinitiui locum ſæpe occupet, tamē hîc etiam occupare, non libenter cum iſto enarratore dixerim: ſi quidem οὖσαν cum ὁπὸ τῆ ὑπαπλεῖσον iungere liceat, & intelligere, ὁπὸ τῆ ὑπαπλεῖσον χρόνου.

Lit. ω. v. δεῖμα] Poſt ὁ νοῦς, quo ſignificatur (vt antea docui) Senſus eſt, ſolent ſequi verba quæ locum exponunt: ſed hîc interijciuntur iſta, οἱ μὲν, οὕτω, quibus reſpondent illa in principio tertiæ columnellæ, ἄλλοι δὲ οὕτω.

¶ Pag. 3. lit. β. v. ἐχώρησε] In præced. edit. legitur πλάσμοι, pro πλασμοί. ſed puto & alium errorem ſupereſſe. nam haud μόνον ſcriptum ab hoc enarratore fuiſſe, ſed nomen alicuius Græcæ gentis.

Litera γ. v. λον ἑλλωας] Mendum ſubeſt huic loco, ἐν τῶ χαφῆς δόξης ἀπαίτων: & quamuis mēti eius conuenire videatur hæc lectio, ἐν τῶ κοινῆς δόξης ἀπαίτων, tamen, quòd in voce χαφῆς vix vlla ſeruentur vocis κοινῆς veſtigia, aliam emendationem deſiderare hūc locum exiſtimo.

Litera ε. v. τὸ ὕστερος] Intellige, ὁν ἑτέρῳ βιβλίῳ, vel αἰπεχάφω. Ita (inquit) *in altero exemplari, & rectè quidem, ſcriptum eſt.* Sed ratio quam affert, ob quam ſibi ſcripturam hanc, non alteram, probari oſtendit, minimè admitti poteſt: quum ſit falſum quod ſcribit, ſatis eſſe πολὺ de tempore dicere, & ὕστερον ei per pleonaſmum adijci: & contra poſt πολὺ, vbi de tempore dicitur, neceſſe ſit vel ὕστερον vel πρότερον, vel aliquid huiuſmodi addi.

Lit. ζ. v. χείν] Verbum νενόθευται, ſignificat, *Pro notho ſeu ſpurio habitum fuit*: vel, *Tanquam nothum reiectum fuit.* Scimus enim, apud Homerum quoſdam verſus eſſe qui νόθοι (id eſt ſpurij) vocantur, tanquam ὑποβολιμαῖοι, id eſt ſuppoſititij. τὸ γὸ Ἐχείη, &c. *Iſtud enim* (inquit) Ἐχείη, &c. *nothum fuit exiſtimatum*, à criticis videlicet. Perinde acſi dixiſſet, τὸ γὸ Ὁμηρικὸν ἔπος. vel, τοῦτο γὸ τὸ Ὁμηρικὸν ἔπος. Eſt enim Homeri aut ſaltem apud Homerum verſus in Bœotia,

Ἐχείη θ' ἑκάεργος ἀν' ἑλλωας καὶ ἀχαιούς.

Sed apud illum, in ijs quæ à nobis verſantur exemplaribus legimus πανέλλωας, nō ἀν' ἑλλωας: vt taceam de ἑκάεργος, pro quo hîc ἑκάεργον habemus. Quæ autem in ſuperioribus horum ſcholiorum editionibus inter Ἐχείη & illud ἑκάεργον lacuna eſt, repletur inſerendo coniunctiuam illam particulam: quamuis alioqui lacunæ illius ſpatium multo longioris vocabuli ſit capax. Cæterùm non ſolùm hic verſus, ſed etiam is qui eum proximè præcedit, à Zenodoto quoque nothus fuit iudicatus: vt teſtatur Euſtathius, qui & reclamatum illi fuiſſe ſcribit. De hac autem controuerſia, necnon de illa lectionis diuerſitate, in vno meorum Schediaſmatum diſſeritur.

Lit. π. v. λον] Dicit, vocem αἰπόλον ſignificare &

ἴσον & πολέμιον. opponi enim Græco barbarum. Fortasse autem desunt aliquot verba, & ita scripsisse illum credendum est, ἀντίπαλον, καὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ πολέμιον. ἐν τούτοις δὲ πολέμιον. αὐτίκειται γὰρ τῷ ἕλληνι ὁ βάρβαρος. hoc sensu, Vox ἀντίπαλον alicubi ἴσον, id est æquale, alicubi πολέμιον, id est aduersarium, declarat: sed hîc sonat πολέμιον. opponitur enim Græco barbarus.

Lit. v. λῃστικὸν] Intelligit, λῃστικὸν quidē scribi, quum significatur ipsum σύνημα, (subaudi, τῶν λῃστῶν. id est latronum) hoc est, quum dicitur de ipso cœtu seu ipsa manu latronum: at verò λῃστρικὸν, quum κτῆμα declaratur. id est, quum dicitur de aliqua re quæ à latronibus possidetur. Verùm hoc discrimen semper seruari vix crediderim: atque adeo lectio altera, margini adscripta, videlicet, τὸ, τι λῃστρικὸν, ei fidem derogat. Vide quæ in Thucydidem de hac voce fuerunt annotata.

¶ Pag. 4. lit. γ. v. διαπολλῶ] Non dubium est quin omissa quædam hîc sint, post θαλάσσης. nam quum esse tria scripserit de quibus dicatur ἤπειρος, vnū tantùm huius vocabuli vsum affert, eum videlicet quo mari opponitur, (vt Latinè continens, siue terra bontinens) adeo vt manifestum sit alteras duas significationes à librario esse prætermissas.

Litera ε. v. τὸν πλεῖστον] His verbis, Θουκυδίδης, καὶ τὸν πλεῖστον τῷ χρόνῳ, intellige, Thucydidem, sicut dicit hîc τὸν πλεῖστον τῷ βίου, ita etiam alibi τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου. Locus autem est in hoc ipso libro, pag. 22, ὁδὸ τὸν χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπειράθησαν ἡ θαλάσσης. vbi idē enarrator nos admonet, Thucydidem semper τὸν πλεῖστον dicere ἀρρενικῶς. id est, genere masculino. Ideo autem hac de re ab illo monemur quòd alioqui suspectam habere exemplarium fidem hîc & illuc possimus: quum alij potius τὸ πλεῖστον dicere in huiusmodi locis soleant, subaudientes nimirū vel δίαιτημα vel μέρος, præsertim vbi sequitur genitiuus χρόνου. Nam vbi sequitur βίου, aut alius huiusmodi, μέρος quidem, at non item δίαιτημα possumus ὑποκρίνειν. Cæterùm ad illa enarratoris verba quod attinet, Θουκυδίδης, ἐν τὸν πλεῖστον τῷ χρόνου, non pienam esse hîc scripturam existimo: sed ipsum enarratorem scripsisse, Οὕτω Θουκυδίδης, ὡς καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου. aut certè tale quid ab eo scriptum fuisse, subaudiendum nobis relinquente verbum λέγει (vel aliud huiusmodi) sicut & in illo altero loco paginæ 22. Alioqui dixerim non absimile vero esse, reponendum Θουκυδίδην pro Θουκυδίδης: & sequi debere, ὡς καὶ τὸν πλ.

Lit. η. v. σεύειν] Expositionem hanc aduerbij καλῶς, sicut & alias pleraſque, alius cuiusdam aut aliorum quorundam esse existimandum est quàm eius à quo insignes multas habemus. Nam (vt quod sentio nō dissimulem) ineptè & ridicule exponi existimo aduerbium καλῶς hoc in loco, quum dicitur eo significari ὁσιότητα καὶ φιλανθρωπίαν. id est, *piè & humanè*. siue *cum pietate & humanitate*. id est, *pietatem & humanitatem seruando*, siue *retinendo*. Quomodo enim fieri potest vt hæc retinendo latrocinia exerceantur? Sed suæ tamen expositionis (quicunque illius est autor) rationem adijcit. Neque enim (inquit) *bouem aratorem prædabantur, neque noctu aut cum cædibus latrocinabantur*. At ego tertium hoc non negarim, fuisse qui ita prædarentur seu latrocinarentur vt cædibus abstinerent: duo illa priora non facilè admiserim, præsertímque de nocturno tempore quod dicit, id eos suis latrocinijs minimè adhibuisse. Quamuis enim furum magis quàm prædonum seu latronum, sit, noctem quærere, non tamen ea quam affert commoditate noluisse interdum vti hos quoque credibile est. Ad bouem autem aratorem quod attinet, quamuis agricolæ nihil magis necessarium possit eripi, tamen verisimile non est religionem illis fuisse hunc quoque prædari, nisi quum alia se sat magna præda offerret. Cæterùm & hoc mirari possit aliquis, cur post ἐλαυνλάτουν addat ἢ ἔκλεπτον, quum sciamus, prædas abigere (quod sonat λῃλατεῖν) non dici de alijs quàm τοὺς τὰ κλεπτόντων, vel (magis propriè loquendo) λῃστευόντων: adeo quidem vt etiam verbum illud λῃλατεῖν isto λῃστεύειν exponatur. Sic apud Sophoclem, -ἢ τὸν εἰς ἀεὶ λῃλάτην χρόνον, enarrator postquam dixit esse, λῃστὴν ἐλάσας, addit λῃστεύσας.

Sed quónam igitur modo illud καλῶς exponendum esse dicemus? Valla quidem certè *egregiè* interpretatur: sed ego simpliciter mallem reddere *benè*. Benè autem latrocinandi seu prædandi artē exercent (si artis appellatione & hîc vtendum est) qui eius periti sunt. adeo vt fortasse illud καλῶς reddi etiam *peritè* queat.

Litera θ. v. ζόντων] Fallitur in eo quod putat duplicem esse hîc sensum posse (nā hoc sibi volunt ista verba, δίχα τοῦ νοῦ. vel, δίχα τοῦ ὁ νοῦς, sicut malim scribere) vt ἐν ὀνειδιζόντων vel de ijs qui interrogabantur, vel de ijs qui interrogabant, accipiatur: quum Thucydides sicut de interrogantibus (nam hæc, οἷς ὅπως μέλλει εἴη εἰδέναι, de illis intelligenda sunt) dicit ἐν ὀνειδιζόντων, ita de ijs qui interrogabantur dicere necesse haberet, ἐν ὀνειδιζομένων.

Lit. ι. v. χαίρας] Miretur aliquis quorsum hîc gladiorum seu cultrorum, qui μαυλίαι dicebantur, mentionem faciat, quasi huius potius quàm alius generis gladiorum aut ensium gestatio confirmet quod à Thucydide τοὺς τῇ σιδηροφορεῖν dicitur. At ego ad nominis huius etymum hîc ab eo puto respici: & perinde esse acsi diceret, illos gladios qui vocati sunt μαυλίαι, testari quod scribit Thucydides, priscos omnes Græcos solitos esse ferrum gestare, & ita quidem vt id nunquam deponerent, sed eo semper accincti essent. Ideo autē in voce illa eius rei nos habere testimonium, quòd dictæ sint μαυλίαι quasi ὁμαυλίαι, videlicet, διὰ τὸ ὁμοῦ αὐλίζεσθαι. id est, quòd contubernales essent. Sic certè qui hodie ense accincti non solùm iter faciunt, sed cibum etiam sumunt, ensem suum cōtubernalem habere, dici (meo quidē iudicio) possunt. Verùm ad etymologiā hāc quod attinet viderit hic scholiastes quomodo ea alteri huius vocabuli significationi quadrare queat. de qua lege quæ ex diuersis collecta Thesaurus meus habet. Is certè (nam & hoc adijciendum est) μαυλὶς, seu μαῦλις, tibi consulenti exhibebit ex Nicandro, Hesychio, & Suida, at μαυλίας non aliunde quàm ex eo de quo agitur istius enarratoris loco, & ex Suida: qui fortasse hinc istud, sicut alia multa, est mutuatus. Fateor autē me ibi existimasse aliò in huius vocabuli etymologia respici: sed credibile est διωτέρας φρονήσεως esse σωφρονεστέρας.

Litera proximè sequente (quæ debet esse κ, quum alia in eius locum malè irrepserit) v. τοῖς] Vtrunque horum esse verum non potest, τοῖς pro τύποις poëticè poni, & dictū esse ἐν τοῖς πρόσθεν δὲ, pro ἐν τοῖσδε πρόσθεν. Nam si ei fides habenda est de eo quod scribit, particulā δὲ hoc loco ὑπερβιβάζεσθαι, id est traijci, nequaquam poterit τοῖς vsum illum poëticum habere. Ad vitandam igitur hanc repugnantiam, eò confugiendum esse putarem vt duo à duobus annotata esse diceremus, si quidem scriptum esset, ὑπερβιβάζεται ὁ δὲ, absque particula πρό. At hæc particula obstat ne illud dicere queamus, quum rationem reddat cur τοῖς

pro ὕπνος more poëtico positum sit: si tamen rationem reddere hoc est, id ad rationem reddendam afferre, quod qui dicit, aliquid rationi minimè consentaneum dicit. Nam tantum abest vt eo quod subiungitur astruatur quod præcedit, vt contrà destruatur. Nam si verum est quod subiungitur ab eo (veluti tamen rationem suæ expositionis reddente) traijci particulam δὲ, quę cum τοῖς cohærere deberet, ad efficiendum pronomen πῖσδι, non minus solutę orationi quàm carmini vsitatum: falsum est quod præcedit, esse οἷς consuetudine poëtica dictum pro τοῦτοις. Cæterùm vtrum horũ ad veritatem propius accedere, vel potius verè dictum esse existimẽ, ex ijs quæ in contextum huius historici annotaui, disces. atq; exemplis ibi allatis istud (si videbitur) adijcies, ex libro 3, pag. 227, διότι οἱ τοῖς πρόσθεν ἐχώρει. Libuit autem examini huius loci aliquandiu immorari, vt, quàm cautè legenda quædam in his scholijs essent, ex eo quoque documentum darem.

Lit. λ. v. Καὶ αἰεμ.] Pro πρυφηλᾶ, quin vel ῥυφηλᾶ, vel πρυφερᾶ, scribẽdum sit, minimè dubito. Illud autem αἰθέρᾶ quod ei adnectitur, parum aptè τῇ διαίτῃ (meo quidẽ iudicio) dicitur: at verò de veste eorum quorum est illa πρυφηλὴ siue πρυφερὰ δίαιτα, dici fortasse posset, vt dicitur αἰθὴρ ἑῳὸς, & αἰθὴρ τολύπη. Cæterùm de hoc quoque monebo, debuisse hunc enarratorem vocem αἰεμὸν alia quàm illa πρυφηλᾶ (vt scribendum esse dixi pro πρυφηλᾶ) siue ῥυφερᾶ, exponere, quum proximè sequatur ἐς τὸ πρυφερώτερον.

Lit. ν. v. προὶ αὐτῶς] Neque necesse videtur vt dicamus à Thucydide οἱ πρεσβύτεροι τῶν Δελφῶν scriptum esse pro οἱ Δελφοὶ τῶν πρεσβυτέρων: neque si hoc necesse foret, per antiptosin ita loquutum esse, dicendum putarem, sed potius per hypallagen: quod schema esse poëticum, & vix soluta in oratione locum inuenire, sat s constat.

¶ Pag. 5. Lit. α. v. οἴκῃ] Hæc vocabula μετοίκια ἐδόθη ἐχώρησαν, sede sua mota esse existimo: & hunc enarratorem, postquam dixit deesse articulum τῇ, scripsisse, ἵν' ᾖ (quo genere loquẽdi quomodo vtatur, antea docui) μετοίκια ἐδόθη ἐχώρησαν καὶ τῇ ἐς τὸν νεὼ ὕστερον πρόσθεν λακεδαιμόνιοι· οἵπερ μείζω κεκτημένοι, καὶ ἐς τἆλλα τοῖς πολλοῖς ὁμοδίαιτοι κατέστησαν. obiter etiam indicantem πρὸς τοὺς πολλοὺς dictum esse pro τοῖς πολλοῖς. Neque enim eum ita legisse, sed illa constructione loco huius vsum esse Thucydidẽ, ostendere voluisse arbitror. Quamuis autem tres illæ voces quas sede sua motas esse dixi, sint contiguæ, fieri tamen potest vt verbum ἐχώρησαν post μετοίκια ἐδόθη positum ab eo non fuerit, sed post τῇ ἐς τὸν νεὼ ὕστερον, vel post λακεδαιμόνιοι: hoc videlicet modo, ἵν' ᾖ, μετοίκια ἐδόθη καὶ τῇ ἐς τὸν νεὼ ὕστερον ἐχώρησαν πρ. λακ. vel, πρ. λακ. ἐχώρησαν. Quum porro λείπειν, id est deesse, aliquam vocem aut aliquas voces, dicit, quomodo sit hoc accipiendum, antea monui, in mea ad lectionem horum scholiorum Proparasceue.

Lit. γ. v. τους] Dicta esse per parecbasin (id est digressionem) intelligit, non illa Homerica, sed ista, quæ sunt Thucydidis, ἐγυμνώθησαν τὸ πρόσθεν, & quæ sequuntur. Quanquam παρέκβασιν appellare possumus fortasse & quæ paruo interuallo præcedunt.

Lit. δ. v. λαον] Deprauatè scriptum esse hunc locum, ὅπως δὲ οὐ ξωτὸν ὀνομάζει, persuasum habeo: sed (quod nõ, sicut & illud, dicere quilibet possit) quónam sit modo emendandus, id etiam videre me, mihi persuadeo: quoniam emendatio mea lectionem substituit quæ nõ solùm aptissimum huic loco sensum habet, sed etiam vestigijs alterius insistit. Nam ex ξωτὸν faciendo ὅπως αὐτὸ, literam τ, quæ cum αὐτὸ coaluerat, reddo præcedẽti vocabulo, simúlq; duas literas quæ illi intercíderant. Quòd si liceret οὔτω voci à vocali initium habenti iungere, vnicam adijcerem, ex ου ξωτὸν faciens ουτω αυτὸ. Homerus (inquit) ἔλαιον dicit λίπα per epithetum: at hic ita ipsum appellat. Illa autem altera (quam mendosam esse contendo) lectio, sonat, at hic non idem appellat. Cęterùm quum dicit ὀνομαστικῶς (quod verti per epithetum) intelligit, Homerum nomini ἔλαιον vocem illam λίπα adiungere, seu associare, tanquam epithetum. Exempla sunt apud Homerum non infrequentia. sæpe enim occurrit λίπ' ἐλαίῳ. vt Iliad. κ, in fine,

Τὼ δὲ λοεσσαμένω καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ.

De hac autẽ scriptura, λίπα μαλὸ ἢ γυμνάζεσθαι ἠλείφατο, nulla nobis dubitatio relinquitur, quum & apud Dionysium Halicarnassęum eam habeamus.

Ver. δορθοῖ] Rectius (mea quidem sententia) legeretur, Πρασσε δ' ἐλλιῶν.

Ver. κεδαιμονίων] Initio columnellæ secundæ, post λακεδαιμονίων deest fortasse τοῦτο λέγει, aut tale quid: hoc sensu, *Sciẽdum est, eum hoc dicentem de Lacedæmonijs, non commemorare infirmas priscorum uires (ad robur enim nihil interest, an nudi, an cum subligaculo:) sed tantùm vt ostendat illos communia cum barbaris uitæ instituta habuisse.*

Ver. βαρβάροις] Duæ istæ voculæ καὶ ἑλλῆς, aliunde irrepsisse huc videntur, vbi nihil habent quod agãt. Interdum autem, quum allatis quibusdam Thucydidis verbis, sequentia omittit, dicere, non quidem καὶ ἑλλῆς, sed καὶ τἄλλα ἕλλης, docui in mea ad lectionẽ horum scholiorum Proparasceue.

Lit. θ. v. Φελοποννήσιος] Quãdam obseruationem suam proponit enarrator, *Thucydides ubique homines maris accolas ditiores esse dicit.* Quæ obseruatio verior est (quantum meminisse possum) ea quam alibi refert: vbi se obseruasse ait, Thucydidem semper vocabulo πόλεμος de bello vti.

Lit. ξ. v. σον] Scimus οὐχ ἧσσον sonare *haud minus*: & videmus hanc expositionem isti etiam loco optimè conuenire: ideóque non solùm mira, sed nec fide digna est hæc istius enarratoris expositio, qua idem esse dicitur quod λίαν. *id est nalde.*

Lit. ο. v. φοίνικες] Annotatio hæc ad illa potius respicit verba quæ sequentis pagellæ initio leguntur, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυνεθαμμένῃ, καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νεκροὺς ἔθαπτον. Vt enim cõfirmet quod à Thucydide scribitur, eos ex armis dignosci potuisse quæ consepulta esset, & ex eo sepulturæ genere quo tũ quoq; vterentur, hæc scribit, *Cares primi clypeorum umbones & cristas inuenerunt. Morientibus enim clypeolum quendam & cristam consepeliebant, inuentionis eorum indicium. hinc agnoscebantur Cares.* At *Phœnices ex sepulturæ forma. quum enim cæteri facerent ut mortuorum corpora ad orientem spectarent, Phœnices consulto [faciebant ut ea spectarent] ad occasum.* Sed quod his subiungitur aliò pertinet: cur videlicet horum mentionem Thucydides fecerit, Ne (inquit) *Græcam gentem criminetur* (vel, *ne Græcæ genti conflet inuidiam*) *Cares & Phœnices dixit.* Sed dum hoc annotat, facit Thucydidi quod illum Græcis facere noluisse scribit. illum enim βλασφημεῖν, dum ea de causa Carum & Phœnicum factam ab eo mentionem scribit: quoniam hoc est in leges φιλανθρωπίας peccare.

¶ Pag. 6. lit. β. v. χῶμα] Quomodo figura quæ vocatur epanalepsis (id est resumptio, seu repetitio) sub his esse verbis possit, quum nulla dum Minois facta mentio fuerit? Existimo igitur, non annotatum ab

illo esse istud hæc in verba, καταστὰς δὲ τῷ Μίνῳ ναυλικῷ, verùm in hæc, πλωϊμώτερα ἐγίγνετο παρ' ἄλλήλους. quoniam paulo antè dixerat, καὶ ἤδη πλωϊμώτερον ὄντων.

Lit. ἡ. v. ἑαυτῷ] Epanalepsin esse hîc quoque scribit, quòd præcesserit, πίσχειν οὐκ ἔζωντο. nam ista respõdent illis, πίσχο βουλόμενοι. Sed non minus ista, πλουσιώτεροι ἑαυτῷ γεγόμενοι dicere possumus. respondere illis, βουλούσας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων.

Lit. ε. v. πίνει δοκεῖ] Quum dicit, τὸ δεξῆς, Ἀγαμέμνων πίνει δοκεῖ τὴν τάλλα ἀγεῖραι, intelligit, secundum naturalem verborum seriem, priora hæc Ἀγαμέμνων πίνει δοκεῖ iungi cum illis posterioribus, τὴν τάλλα ἀγεῖραι: cætera autem esse posita διὰ μέσου. Verùm istam admonitionem, quam in alijs quamplurimis locis huiusmodi alteri adijcit, hîc omittit.

Lit. ζ. v. διῤῥήμα] Admitti non potest quod scribit, ita intelligendum hunc locum vt σαφέστατα pro aduerbio habeatur. Esset enim non dura solùm sed intoleranda articuli πέ traiectio, si, ita scribens, οἱ δὲ σαφέστατα πλοπονησίων, μνήμη δὲ τοῦ πρότερον δεδεγμένοι, voluisset tamen σαφέστατα esse aduerbium & ad δεδεγμένοι referri: perinde acsi ita loquutus esset, οἱ δὲ πλοπονησίων μνήμη δὲ τοῦ πρότερον σαφέστατα δεδεγμένοι. Cur verò de ista tam dura & modonon intolerabili (vt dixi) traiectione admittẽda laboraremus, quum ne interfit quidem quidquã, quod ad sensum, hánc-ne an illam verborum seriem habeamus?

Lit. η. v. λυτέω] Post ὅμως δὲ non dubium est quin adiecerit πλὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας. Cæterùm si πρὸς πέ iungi cum his verbis, πλήθει χρημάτων, siue ad illa ferri, aut tendere, dicamus, cũ hoc enarratore, pro primario (ni fallor) necesse erit accipere: vt dicatur Pelops, primarius multitudine pecuniarum fuisse: siue, primum locum inter eos qui pecunijs abundabant tenuisse. Verùm præterquam quòd ita loqui non solet Thucydides (quod sciam) multo magis rationi consentaneum est vt post πρὸς πέ interpungamus, & cum his, ἐπωνυμίαν τῆς χώρας σχεῖν iungamus: vt dicatur Pelops, quum multitudine pecuniarum quas attulerat ex Asia, potentiam sibi apud inopes (siue inter inopes) comparasset, regionis cognomen obtinuisse. Quomodo autem dicat, eum cognomen regionis obtinuisse, quum ea de nomine eius dicta sit, idcóque potius dicendum fuisse videatur, illum cognomen regioni dedisse, meæ in contextum annotationes docebunt.

¶ Pag. 7. lit. ε. v. δικαίως] Dicendo ἱκανὸς (inquit) *fide dignum esse poetam ostendit.* Atqui non dicit, ἱκανὸς γὰρ πυνθάνεσθαι, vel, ἐπειδὴ ἱκανὸς πυνθάνεσθαι: sed, ἔστι ἱκανὸς πυνθάνεσθαι.

Lit. ζ. v. σημεῖον] Quomodo de his verbis, πάντα αἰάσειν, aut etiam de toto versu, Πολλῶν νήσοισι καὶ ἀγρῷ πάντα αἰάσειν, dici potest, esse hîc schema quod συναγωγὴ vocatur? At de proximè sequente loco, cuius initiũ est, ἐν αὐτῷ νήτων ἔξω τῆς ἀφετείας. dici posse videtur: nec dubito quin illud in hûc locum fuerit annotatum.

Lit. λ. v. δαιμονίων] Schema hîc esse dicit quod vocetur κατὰ σύνθεσιν, quoniam scribitur, εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθεῖεν δὲ τῶν ἱερῶν. &c. Sed in litera πάντα hoc dici ἐκ συνθέσεως. Cæterùm vix quisquam ei (vt opinor) assentietur de eo quod subiungit, *Imprecatur autem Lacædæmonijs latenter.* Sed quis eũ qui dicit de quapiam vrbe, Si quidem ei hoc infortunium accidat, vrbi de qua hoc dicit, imprecari dicat? Verùm plura hac de re in litera π dicentur.

Lit. μ. v. Τὰ π] Scripsisse puto, ἁπλῶς λέγει, λειφθεῖεν δὲ τὰ ἱερά: & intelligere, eum argumentum dare suæ pietatis in eo quòd, etiamsi accideret Lacædæmoniorum vrbi vt vastaretur, seu desolaretur, de templis tamen, ea sanua mansura, spem quodammodo concipere videtur.

Lit. ν. ver. μέσαι.] Ad hãc scripturam nulla propius accedit (qua quidem locus hic emendari posse videatur) quàm ista, καὶ πῆς ἤλιδος. Fortasse tamen putet quispiam fore satis ἤλιδος pro ἰλίδος reponere, & μέρος ita subauditũ iri cum genitiuo vt apud ipsum Thucydidem cum quibusdam subaudiri genitiuis scimus. Sed hoc mihi non fit verisimile. Cæterùm ab alijs regiones Peloponnesi enumerãtibus vnam non ἤλιδα sed ἠλείαν vocari satis notum est, & quidem totam, non eius partem, illis annumerari: neque verò in quinque tantùm sed in sex regiones diuidi. Atque adeo Eustathius, quum Peloponnesum in sex διωσεῖας partitus esset, veterem diuisionem sequẽs, ἀρχολικὴν & μυκηνίδα (quum alij πὼ μεσογειακὴν cum nostro scholiaste in hoc numero ponant) item λακωνικὴν & πύλιον, necnon ἠλείαν & ἀρκαδικήν: sed in quæstionem (inquit) vocandum est istud, quidnam sint sex διωσεῖαι: ne hac in re ab Herodoto dissentiamus, qui scribit septem nationes Peloponnesum incolere.

Lit. ξ. v. ὅμως δὲ] Fallitur in eo quòd ὑποδιεσέα cum πόλεως iungendum putat. Neque enim dubium est quin dicens ὑποδιεσέα, respiciat ad id quod dixit πολλὴν ἀπιστίαν ἡ διωάμεως πρὸς τὸ κλέος αὐτῆς. perinde acsi diceret, ὑποδιέσεσα τῇ αὐτῆς κλέος, vt pag. 9. ὑποδιεσέσα ὄντα τῆς φήμης. At verò illi participiorum genitiui ex ijs sunt qui à grammaticis absoluti vocantur, ἔτι ξωοικιαθείσης πόλεως, & οὔτι χρησαμένης & οἰκισθείσης: perinde acsi scriptum esset, ἐπειδὴ οὔτι ξωοικίσθη ἡ πόλις, ἔτι ἐχρήσατο, & ᾠκίσθη. Valla autem alio modo falsus fuit in huius loci sensu, vt ostendit mea interpretatio margini appositа: & ostendo etiam in quadam mearum in contextum annotationum in ea videlicet vbi pro ξωοικιαθείσης πόλεως dico scribendum videri ξωοικιαθείσας τῆς πόλεως. Iam verò monendus de hoc quoque est lector, non debere illum existimare vocabulum διπλοῦς ab hoc scholiaste afferri tanquam hoc ipso Thucydides vsus fuerit, sed tanquam πόλις οὐ χρησαμένη ἱεροῖς καὶ καθοσιωθείσαις πρυπλείαις censeri ἁπλῆς possit.

Lit. ο. v. φθίη] Hæc ab alio scripta sunt quàm ab eo qui illud annotauit de quo dictum modò fuit, Thucydidem Lacedæmonijs latenter imprecari. Idẽ enim (inquit hic) Thucydides de Athenis quod de Lacedæmone dixit. Atqui quomodo, quum Athenienſis esset, de Athenis idem per imprecationem dixisset? Ideóque frustra huic loco παράγραφον apposita fuit, inquit. Sed totum hunc locum interpretari libet. *Per hypothesin* (inquit) *de Lacædæmonijs dicit, Si urbs illorum uastaretur* [vel, *desolaretur*] *alioqui quomodo, quum esset Atheniensis, de Athenis idem imprecans* [siue *per imprecationem dixisset?* Itaque *frustra huic loco paragraphe apposita fuit, quòd latenter imprecatur Lacædæmonijs. Alienum enim istud ab historici instituto esse nouimus.* vel *proposito.* Sic autem & alibi in his scholijs vnius παράγραφον ab altero reprehẽsam inuenies.

¶ Pag. 8. Lit. α. v. ἦσσον] Sic alijs plerisque in locis de hoc admonet, in ijs esse συγκριτικὸν pro ἦσσον (id est, esse διῤῥήμα συγκριτικὸν, aduerbiũ comparatiuum, siue, quod comparationi adhibetur: etiamsi alij inter σύνδεσμους hanc vocũlam numerent, id est inter coniunctiones, non minus quum hunc vsum habet quàm quũ διαζευκτικὸς est) quasi verò metuendum esset ne, nõ admoniti, aliã ei significationẽ daremus: quum tamẽ minimè tale periculũ subesse videatur.

Lit.β.v.πλὼ ὄντα] Hæc annotatio pertinet tam ad nomen ποιητὼ, quod est circa principium huius paginæ, quàm ad verbum πεποίηκα, quod paulo inferius habes: vbi scribit, ἔξόπισθεν γὸ πάντας πεποίηκα τοὺς ἀρχαίους. Cæterùm pro eo quod dicit, eum ὑπηκόους ita loquutum esse, (id est aptè, siue appositè, aut accommodè) alij talia ὑπομολογικῶς aiunt dicta esse.

Lit.ε.v. Πελίους] Miror magis quàm probo hanc expositionem nominis ἀρχαίους, qua dicit esse τοὺς περὶτοὺς ὠ τῇ γῇ διαβάντας, ἢ δυόλυτες: quum ipse Thucydides reges etiam, & quos vocat τοὺς μάλιστα ἐν πόλῃ, inter illos quos appellat ἀρχαίους, numeret.

¶ Pag. 9. Litera β. ver. λαὶ μίρει πῇ] Dicit nonnullos enclitice scribere hunc datiuum, vt sit pro ἔνι. qua in significatione non πῇ, sed πῃ absque accentu, quasi ipsum in præcedentem syllabam reiecerit, scribendum est. Sed σωεσκλίνοισι videri nouum hic possit, quum aliorũ more loquendo dicendum potius fuerit ἐσκλίνοισι. Cæterùm satius esse nostrum illud πῇ retinere quam in πῃ enclitícum mutare, doceo in meis in contextum annotationibus.

Lit.δ.v. μιᾷ τὰ πρωϊκὰ] *In tres partes* (inquit) *diuisit* τὼ ἀρχαιολογίαν, id est *antiquitatem* (intellige ἢ ἑλλὼνων, Græcorum) *in ea quæ fuerunt ante res Troianas* (siue, *apud Troiam gestas*) *in ipsas res Troianas, in eas quæ illis adnexæ sunt.* vel, *quæ cum illis cohærent.* Cæterùm vnicuique harum parti ἁπλῶ προσχαφον appositam esse ait.

Lit.η. ver. πλὼν] Imò verò, licet primo aspectu, ὧν vel πόλεων, vel στάσιων referre posse videatur, tamen ne illud referre dicamus obstat quod sequitur, τὰς πόλεις ἔκλιζον. Nam si intellexisset, ἀφ' ὧν πόλεων ἐκπίπτοντες, subiunxisset potiùs, ἄλλας ἔκλιζον. Adde quòd ἐκπίπτοντες πόλεων, potius quàm ἀπὸ πόλεων, dicturus fuisse videtur. At quum dicit ἀφ' ὧν στάσιων, perinde est acsi diceret ἀπ' ἀς στάσις.

Litera θ. ver. πολλοί] Non dubito quin locus hic, aliique multi huiusmodi, quibus pleraque ad historiam pertinentia commemorantur, ex alijs multo amplioribus scholijs (quorum antea mentionem feci) sumpta fuerint. Curiosam certè habemus hîc perquisitionem exemplorum eius quod à Thucydide dicitur, de vrbibus quas condebant ij qui ob seditiones mutare sedes cogebantur. Sed vide tamen an verisimile sit, Thucydidem ad eos quorum mentionem hîc facit, respexisse. *Exempli gratia* (inquit) *Teucer à patre ejectus* (vel *expulsus*) *propter Aiacem, in Cyprum se contulit: & Philoctetes, quum propter Paridis mortem in muliebrem morbum incidisset, & dedecus ferre non posset, relicta patria urbem condidit, quam ex eo quod acciderat malo Malachiam appellauit. Diomedes à Cometæ expulsus ad Liburnidas insulas uenit. & Menestheus, quum Theseidæ eum expulissent, in Iberiam profectus est.* Quibus addit, καὶ ἄλλοι πολλοί, id est, *atque alij multi.* quod non referendum est ad id quod proximè præcedit, quasi & alios multos expulsos in Iberiam veniisse intelligat: sed iungenda hæc sunt cum ijs verbis quę enumerationẽ istã præcedunt, πολλοὶ γὰρ ἐξέπεσον. nam allatis aliquot exemplis, apta est hæc loci istius clausula, καὶ ἄλλοι πολλοί: vbi & repeti debet ἀπὸ κοινοῦ verbum ἐξέπεσον.

Litera κ. ver. Δωριῆς π] De his quoque, quin ex illis multo amplioribus excerpta sint scholijs, minimè dubito. *Heraclidæ enim* (inquit) *quum in Peloponnesum uellent reuerti, consuluerunt Apollinem. ille ipsis respondit ut per angusta, siue per angustias ingrederentur. At illi arbitrati Isthmum ab eo dici, quum à mente oraculi aberrauissent, Peloponnesios apud Isthmum aduersus tyrannos corripuerit, quàm vllæ philosophorum turmæ.*

riuntur. Vbi superati, fœdera inierunt, ex quibus ad centum annorum spatium Peloponnesijs regione cedebant. Exactis autem illis centum annis, rursus Apollinem de suo reditu interrogarunt. Hic respondit iterum, ut per angusta [siue *angustias*] *ingrederentur. At quum Dorienses huic responso contradicerent, ac se prius deceptos fuisse dicerent, dixit, Non intellexistis oraculum. Angusta enim* [siue *angustias*] *appello Crisæum sinum. Hi itaque hoc ex loco eos adorti* [vel, *bellum aggressi*] *reditum consequuti sunt, annis post res Troianas nonaginta: at prima inuasio, ante uiginti annos fuerat.* Intellige autem, viginti annis res Troianas, seu res ad Troiam gestas, præcessisse illam περὶτῶ ἑσβολῶ. Non enim de illo temporis spatio quod inter vtranque interceßit potest intelligi, quum centum annorum fuisse, ex ijs quæ modò narrauit didicerimus.

¶ Pag. 10. Lit.α.v. σὺ πάλιν] Scriptura hæc, ἐπ' ἐρήμῶ, ferri nullo modo potest.

Lit.γ.v. πάτι] Potius τὸ ὕστερον quàm τῷ ὑστέρῳ scripsisse illum verisimile est. Sed quum τὸ ὕστερον, sicut ὡς ὑστέρου, siue ὡς ὑστέρου (nisi ὡς ὑστέρου & ὡς ὑστέρου scribere malimus) ad tempus referantur, Valla, tanquam τὰ πολλὰ idem hîc valeret atque ἐπὶ τὰ πολλὰ ἢ χωρίων, interpretatus est *passim*. Cæterùm ista quę subiungit, πλὼ αἰτίαν λέγει τῆς τυραννίδος (nisi potius ἢ τυραννίδων scribendum est) annotantur in ista verba, ἐπὶ χρημάτων πλὼ κτῆσιν ἢ μᾶλλον ἢ πρότερον ποιεμένης, necnon ista, ἢ πρόσοδον μειζόνων γιγνομένων.

Lit.δ.v. ὕστ] Verba hæc, ὅσαι καὶ ταῦτα ἀδυνῆ, sunt Thucydidis, pag. proximè præcedente, vbi scribit, ἀλλὰ δι' ἀχρημασίαν, τό τι περὶ τούτων ἀδυνῆ ἰὼν, καὶ αὐτὰ γε δὴ ταῦτα, ὀνομαζόμενα (nisi potius ὀνομαζόμενα scribendum est) ἢ ὠρὶν ἠμόμβια. Sed quomodo rationi consentaneum est vt eadem ἀδύνεια esse dicatur & vbi est ἀχρημασία & vbi contrà χρημάτων κτῆσις maior quàm antea fit? Dico igitur, enarratorem hîc illius ἀδυνείας mentionem non debuisse facere, quum ei repugnet & quod à Thucydide dicitur, δυναστείας δὲ ἠμομβίης τῆς ἑλλάδος. Sed hic enarrator istud dicit tanquam duo potentiæ genera nobis in Græcia consideranda essent: id est, non solùm eorum qui tyrannides occupabant, sed ipsarum etiam vrbium, in quarum detrimentum illæ occupabantur.

Lit.ε.ver. Ἐπὶ ῥητῆς] Non aptè exponitur ῥητῆς γέγραπται per φανερὰς ὑμᾶς: ac videri certè potest φανερᾶς pro alia voce irrepsisse. Ac certè ῥητὰς melius etiam vocabulo ὡρισμένοις, aut alio huiusmodi, quàm illo ὁμολογουμένοις expositum ab eo fuisset. Aliud enim hîc non intelligit Thucydides quàm quod Vallæ nobis exhibet interpretatio, *at prius regna hæreditaria erant, & artis honoribus definita.* nisi quòd γέρας maluissem *honorarijs præmijs* quàm simpliciter *honoribus*, illum interpretari: etiam si & noster scholiastes exponat simpliciter τιμᾶς.

Lit.ζ. versu primo col. secundæ, ἢ παν.] Aptius quod Thucydides vna voce dicit παρεισκρίσει, vna itidem exposuisset, quæ est composita: videlicet παρὰ-προσδόσει. Sed quis illi de eo quod subiungit assentiatur? Thucydidem proponere differentiam quæ est inter tyrannidem & regnum, philosophorum more: at oratores indifferẽter hisce duobus vocabulis solere vti. Imò verò tota oratorum cohors, duce Demosthene, non minus alacriter arma pro regibus aduersum tyrannos corripuerit, quàm vllæ philosophorum turmæ.

Lit.θ. v. τὰ ναῦς] Malè verbũ μεταχειρίσαι ab hoc enarratore exponi verbo ἀναλάβῃ, quũ in meo Thesauro Græcę linguæ docuerim, ad eum te remittam.

Lit.δ.v.τῶν τῆδε] *Hinc etiam* (inquit) *cognoscendum est, Thucydidem dictionem scripsisse post historiam.* Interpretor autem λέξιν, *dictionem*, verbum verbo reddens, & Latina illa voce vtens: non autem abutens, cum illis qui vnam dictionem pro vno vocabulo dicunt. Intelligit autem (vt opinor) Thucydidem, post extemporariam quandam & rudem historiæ scriptionem (per summa, vt credibile est, capita) eandem magis accurato sermone pleniúsque conscripsisse. Colligit autem hoc ex eo quod à Thucydide dicitur, *usque ad finem huius belli.* Quomodo enim Thucydides, si hanc historiam, qualem habemus, non finito iam bello scripsisset, sed paulatim dum gereretur, & ita vt cum belli progressu in ea quam habemus scriptione progrederetur, in ipso initio mentionem finis facere potuisset? Animaduertendum est autem, eum dicere, *Hinc etiam cognoscendum est*, tanquam & alij qui nos id doceant, sint loci.

¶ Pag. 11. Lit.δ.v.δος] Legimus tamen apud Eustathium in Dionysij ἀφηγήσιν, de illis etiã qui Massiliam condiderunt, φωκῆς & φωκέων: sed quum pro φωκέων ex vet. annotatũ sit φωκαέων, credibile est φωκαεῖς itidem scriptum fuisse. quemadmodum & ὤκησαν, non ὥκισαν, eum scripsisse, vbi legimus de Massilia, φωκῆς δὲ ὤκησαν αὐτὴν, multi multorum loci nos suspicari cogunt. sic tamen vt fatear, quempiam dici posse vrbem aliquam οἰκίσαι, deinde verò & οἰκῆσαι. Quod autem attinet ad lectionem margini adscriptam φωκαῆς, eã quoque agnoscere dici queat Stephanus, quum ab illo nomine φώκαια nõ solùm φωκεὺς sed φωκαιάδης etiam deducat, necnon φωκαΐτης.

Ver. ἐναυτ.] Falli in eo quod hîc de Massilia scribit, satis notum est: quòd si quis μασσυλία illum, non μασσαλία, scripsisse dicat, ex gentis nomine facientem vrbis nomen, non iam vera comperientur quæ præcesserunt.

Lit.λ. v. τῆς ἐστικούς] Falsò existimat, verbum παρεσχόντες posse vel ad τῆς ἐστικούς vel ad τὰ ναυτικὰ referti. Quorsum enim diceremus οἱ παρεσχόντες τῆς ἐστικούς, quum nulla ἐστικῶν facta mentio fuerit, contrà autem ναυτικὰ paruo interuallo præcedat? Adde quòd nouum quoddam hoc esset ad comparãdam potentiam artificium, τὸ παρεσχῆν τῆς ἐστικούς: nisi & huic verbo παρεσχῆν noua quædam & planè inaudita significatio tribueretur. At verò οἱ παρεσχόντες relatum ad datiuum τῆς ναυτικῆς, Valla vertit *qui studuerunt.* Ita enim locum hunc interpretatur, *Non minimam tamen qui illis studuerunt sibi uim* (dicere *potentiam* maluisse) *comparauerunt.* Quinetiã nomine quod ex eadẽ familia est vtens, potius dixisse, (nã ναυτικὰ vertit *classes*) *qui illarum studiosi fuerunt.* paulo etiam significãtius dici hoc quàm illud videtur. Nisi aptius vtroque esse putandum est, *qui dediti illis fuerunt.* Nam minus significanter diceretur, *qui animum ad illas intenderunt.* Sed quòd ναυτικὰ Valla vertit *classes*, de hoc certè illi non assentior, ac potius *rem naualem* debuisse interpretari, aut *rem nauticam*, existimo: illud tamen huic anteponens.

Lit.μ.v. Ὅσοι μὴ] Vult sub his verbis, ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν, subaudiri οἱ καταφρόντες, vel οἱ καταφρόμενοι. At hoc dicere, quidnam dicere est? Primùm enim nec dicunt καταφρόνειν aliquam χώραν, quum significare volunt Regionem aliquam subiugare, vel subigere: nec passiua voce καταφρονεῖσθαι ab iis dicuntur illi quorũ regio subiugatur: sed tantùm verbo medio καταφρονεῖσθαι in ea significatione vtuntur. Deinde, vt ad hunc Græcæ linguæ abusum conniueamus, & mentem potius quàm verba consideremus, quomodo rationi consentaneum est vt hoc de illis etiam dici possit, quorum regio subiugaretur, vel subigeretur? hoc inquam, illos regionem quæ διαρκὴς esset (id est, à qua suppeditarentur quæ ad victum sufficerent) non habuisse? Imò verò hoc magis tutos ab huiusmodi violentia eos reddidisset. Quorsum enim minimè feracis soli incolæ aliud, quod itidem minimè ferax ac fertile foret, incolere voluissent? Contrà certè, minimè dubitandum est de eo quod antea dixit, μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀείση ἀεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν. id est, *vt autem quæque terra optima erat, ita semper mutationibus incolarum maximè erat obnoxia.* Quod etiam Attica testatur, in quam quod esset λεπτόγεως, aliud hominum genus non immigrabat. Sed quæ adiiciuntur ad loci huius expositionem, rectè & ipsa μὴ διαρκῆ χώραν tribuunt τοῖς καταφρεομένοις. verumtamen ibi τὰς παρθενομάσσας πόλεις & τῶν ἀλλοτρίαν, quam illi καταφρόντο, tanquam de diuersis dici, minimè placet. Scribit enim Thucydides, ὅπλα τε ὀρυκτὰ γὰρ τὰς νήσους καταφρόντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν: at in his scholiis dicitur, οἱ καταφρόμενοι τῶν ἀλλοτρίαν, οὗτοι μὴ διαρκῆ χώραν ἔχοντες, ἐπόρθουν τὰς παρθενομάσσας πόλεις. Imò verò hæ insulæ erant illa ipsa regio ἀλλοτρία, quam illi ἐπόρθουν, siue (vt loquitur Thucydides) καταφρόντο.

¶ Pag. 12. Lit.α. v. ἀπὸ τῆς] Verba hæc, οἵ, ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας ἕκαστος τὸ φθάνον, aliunde huc migrauisse dicamus necesse est. neque enim hunc ad locum pertinent. Videndum igitur ne his exponantur ista, ἀπὸ τῆς ἴσης. Verùm & aliis duobus modis deprauatum esse hunc locum existimo: nam & participiũ φθάνον pro alio positum esse, & verbum quodpiam post ipsum esse omissum. Si enim aut hanc scripturam, ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας ἕκαστος τὸ ὀφειλόμενον συμπλοῦν, vel χορηγῶν, aut aliam quæ sensum eundem efficeret haberemus, aptam (meo quidem iudicio) harum vocum ἀπὸ τῆς ἴσης expositionem in ea inueniremus. Sed & genitiuus ἑκάστου magis placeret, paritérque συμπλοῦντος, vel χορηγοῦντος. id est, *unoquoque ex suis facultatibus quantum competeret erogante.* Hoc nanque qui faciunt, ἀπὸ τῆς ἴσης κοινῆς στρατείας ποιοῦνται. Sed quum φθάνον sit vocabulum à nostro ὀφειλόμενον modis omnibus diuersum, pro hoc quærendum est aliud eiusdem significationis quod cum illo aliquid affinitatis habens, in locum illius irrepsisse verisimile sit. Videtur autem migrationi horum verborum in alienam sedem occasionem præbuisse repetitio nominis στρατείας, annotatis iis in priorem locum habentem στρατείας, quæ annotanda erant in posteriorem, in quo eadem vox legitur. Nec verò debet nos mouere quod alia illorum vocabulorum ἀπὸ τῆς ἴσης expositio proponatur. Non pauci enim sunt loci in quorum vnumquenque plures expositiones afferuntur. Cæterùm ne hoc quidem prætermittendum, illud οἵ mutandum videri in ἤγετο. Tamdiu huic loco immoratum esse puderet, nisi eius examen lectori ad alios examinandos posse viam sternere compertum haberem.

Lit.β. v. ἐποιοῦν] Scribendum potius ἐποιοῦντο, vt legitur apud Thucydidem. ex errore enim hanc passiuæ vocis mutationem in actiuam ortam existimo: quum huiusmodi loquendi generibus illa potius quàm hæc soleat adhiberi. Quoniã autẽ durum est, ὅτι ἐξήεσαν στρατιᾶς, hoc verbum in duo vocabula resoluit, in participium illius verbi ἐξήεσαν & in ἐποιοῦν, vel potius (vt dixi) ἐποιοῦντο.

Lit.γ.v. πόλεις] Magna hîc sub parua mutatione est lectionis diuersitas, quum ex αἱ ἐστήκοι fiat αἱ ὑπήκοοι:

Non video tamen quí negari possit hunc enarratorem hanc non illam scripturam agnoscere: præsertim quum subiungat, γὰρ ξυνέστησαν. At verò participium οὖσαι cum de suo adjecerit, tanquam subaudiendũ, credibile est. Sed de illo αὐτόνομοι quid dicemus? an alteri lectioni αἱ ξυνοικοῦσαι illam anteponemus? Anteponendam haud censeo: primùm, quoniam articulo hic videtur opus futurum fuisse, & dicendũ, αἱ αὐτόνομοι, aut potius, articulo cũ alio nomine posito, ita loquuturus fuisse Thucydides, οὐ γὰρ ξυνέστησαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις αἱ μικραὶ (vel αἱ ἥσσους) αὐτόνομοι. aut αὐτόνομοι ὄσαι. id est, ἅτε δὲ αὐτόνομοι οὖσαι. hoc sensu, *Non enim paruæ urbes cum maximis consociatæ erant, utpote quæ illis non parerent.* vel, *quæ sub illarum ditione non essent.* Male enim Valla locum hunc, sicut alios quamplurimos, interpretatur, quum ξυνέστησαν reddit *consurgebant.*

Lit. ε. v. καὶ] Quomodo verum hoc comperietur, cum καὶ vocem σωτηρίας λείπειν, id est, subaudiendam esse? (nã cũ verbo λείπειν, quod deesse significat, ita solitũ esse vti de ijs etiã quæ prætermissa sunt, nõ à librario, sed ab ipso scriptore, subaudiẽda ea relinquente, in mea Proparasceue docui) quomodo vni eidémque adiectiuo duo substantiua, σφαγὰς & σωτηρίας iungi possint? Credibile igitur non est, eum ista in vocem καὶ annotasse, sed in vocem proximè præcedentem ἴσης: tanquam Thucydide ἀπὸ τῆς ἴσης dicente ἐλευθερίας pro ἀπὸ τῆς ἴσης σωτηρίας.

Lit. ζ. v. μᾶλλον] Ne hoc quidem verè dici comperiemus, ἐπολέμουν ὑπὲρ πρὸς ἀλλήλους πρὸς τὸν ἀναπαίστου πόδα, siquidem annotetur in ista verba, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀτυχήσαντες ἐπολέμουν. Quid igitur de hac annotatione sentiendum est? Ex sua sede & ipsa (meo quidem iudicio) migrauit: éstque adscribenda in hunc locum, πόλεμον χαλκιδέων καὶ ἐρετριέων.

Lit. η. v. οἴομαι] Non dubium est quin διέσεσθαι planè contrariam habeat significationem illi ξυνίσασι ex quo est ξυνέστησαν, in ijs quæ paruo interuallo præcedunt: & quin istud διέσεσθαι non minus aptè ἐμμενεῖσθαι quàm διαπαύσασθαι, vtroq; eundem sensum efficiente, possit exponi. Quum igitur iam verbo διαπαύσασθαι illud exposuerit, cur & verbo ἐμμενεῖσθαι non audet exponere? Nimirum aut aliter scriptum locum hunc reliquisse hunc enarratorẽ, aut non bene mentem suã aperuisse dicendũ est. Verùm illud potius quàm hoc dixerim, quum ista etiam, ὡς συνέμαχον, ijs quæ à Thucydide dicuntur, repugnẽt. Vtitur porro eodem quo hîc vocabulo & pag. 13, lit. D, καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἔστιν οὓς διέσεσθαι, vbi hic exponit, διενεχθεῖεν, & σφαζοιεν πρὸς ἀλλήλους.

Lit. θ. v. τὰς πόλεις] Exponit quidem & alibi δι' ἀκριβείας vocem μάλιστα, sed ibi certè vbi de numero agitur. Videndum autem annon potius tollẽda sit interpunctio post ἐδωκαν, & ponenda post μάλιστα. Ita enim loquitur cùm alibi tum libro 8, pag. 577, ἔπεμψε ἑκάστου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδωκαν μάλιστα τῶν πελοποννησίων τὰ πρόσφορα.

Lit. ι. v. Οἱ δὲ] Non rarò quidem δὲ pro γὰρ ponitur, & quidem ab hoc ipso scriptore: at verò γὰρ vicissim pro δὲ poni vereor ne non rarum tantummodo sed propemodum sit inauditum. Neque verò credibile est eundem & hoc dixisse, videlicet γὰρ pro δὲ positum esse, & subiunxisse quæ sequuntur, οὐ λέγω πρὸς τῶν ἐν σικελίᾳ. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ ὅτι πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως. Nam tam rectè hoc dicitur, (meo quidem iudicio) quàm malè illud. Hoc inquam, vt particula γὰρ respiciat ad ea quæ cogitata sunt à Thucydide, non autem & scripta. Verisimile est enim eum in mente ista habuisse, *Non loquor de tyrannis Siciliæ. hi enim ad maximam potentiam peruenerunt.* vel, *Excipio tamen Siciliæ tyrannos. hi enim ad max.* &c.

Lit. ο. v. ῥᾳστα] Non dubito quin ὅτι πλεῖον non ὅτι πλεῖστον legerit: alioqui enim πλείστην δυνάμιν προσεβάλοντο, non πλείονα, vt opinor, dixisset.

Lit. π. v. μὲν προσεβ.] Primo quidem aspectu videri queat verum quod ait, de repetendo verbo καταίχεσθαι cum ἀπλωτέρα ἐστί), nimirum ἀπὸ κοινοῦ (vt alibi passim dicit, potius quàm κατὰ κοινοῦ) sed vt conuenienter dicitur καταίχεσθαι καταργάζεσθαι, ita etiam ἀπλωτέρα ἐστί) non bene cum καταίχεσθαι cohæreret, siue, non cohærenter illi verbo καταίχεσθαι subiungeretur: quum potius verbum aut verba cõtrariæ significationis subiungere oporteret: videlicet ἑλμᾶν aut ὄπλους ἔχειν. Atque hoc animaduertit Valla, qui vertit, *Ita undique Græcia longo sanè tempore prohibita est tum communiter quippiã agere illustre, tum per singulas ciuitates audacia uti.* Neque enim cum aliã lectionem sequutum esse existimandũ est, sed illam quã dixi incohærentiam vitare voluisse. Hæc autem eo facilius excusari potest, quòd post καταίχεσθαι sequatur quidẽ καταργάζεσθαι præfixam habens particulam negatiuam μήτε, at his verbis non itidem negatiua sed coniunctiua τε sit præfixa. Nam minus excusari posse videretur si dixisset, μήτε κοινῇ φανερὸν μηδὲν καταργάζεσθαι, μήτε κατὰ πόλεις ἀπλωτέρα ἐστί). Sed tamen & quam habemus lectionem adiuuandam nobis esse fateor, vt locum habere possit illud ἀπλωτέρα ἐστί). Adiuuabitur autem, si vel perinde esse acsi scriptũ esset, καταίχεσθαι, ὥσπερ κοινῇ φανερὸν μηδὲν καταργάζεσθαι, καὶ κατὰ πόλεις ἀπλωτέρα ἐστί), dicamus: vel in posteriori membro, pro καταίχεσθαι aliud quodpiam ei aptum verbum esse subaudiendum, non secus acsi particula μήτε inserta non esset: hoc modo, καταίχεσθαι κοινῇ φανερὸν μηδὲν καταργάζεσθαι, κατὰ πόλεις τε ἀπλωτέρα ἐστὶ) ἰωλαϊκάζειν. Eundem autem sensum nobis hîc dedisset particula δὲ quem dat μηδὲν, vacante videlicet negatione: cui tamen & alia accedit, in ea quam habemus lectione, quum μήτε præcedat. Sed idem hîc à Thucydide fit post verbum καταίχεσθαι, quod facere consueuit post alia multa & quidem (vt opinor) omnia quæ δυνάμει inclusam negationem habent, siue quibus vis negatiua (vt ita loquar) ineſt. Ita igitur hîc verbo καταίχεσθαι negatiuas particulas subiunxit, vt verbo ἐκλύειν subiunxisset: quo certè non minus quàm altero illo vti hîc potuisset. Atque ita examinatus hic locus lectorem in aliis huiusce modi iuuare poterit.

¶ PAG. 13. Lit. α. v. χάρ] Sic etiam pag. sequente, in litera σ, γερουσίας Lacedæmoniorum mentionem facit.

Lit. γ. v. οὐχ ὅτι] Dicit Thucydidem mirari quomodo id Athenienſibus in mentem venerit, quum tamen se id mirari Thucydides non dicat. Sed intelligit, quod ab eo dicitur, δέοντο δέοιτο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, ac non ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, perinde esse acsi diceret se mirari eos illud δέοντο δεῖσθαι, id est, iis in mentem illud venisse. Alioqui certè verum est quod ait, posse etiam dici aliquos δέοντο δέοιτο facere aliquid, quod tamen non fecerint. Existimare enim debemus latere hoc sub istis verbis, οὐχ ὅτι δέοντο δέοιτο, ἀλλ' ἐπείσαν.

Lit. ε. v. διακρ.] Poterat hîc falli lector, potius quàm aliis plerisque locis, vbi eadem est admonitio. Nam quum proximè præcedat Athenienſium mentio, primo aspectu ἀδωσίοι videri poterat is esse nominatiuus qui cum διακρίθησαν iungendus foret.

Lit. ς. v. ἔχοντες] Desiderari dico vocem ἰδίους ante

συμμάχους, & ea reposita legi debere, ἔχοντες οὗτοι τοὺς ἰδίους συμμάχους.

Lit. λ. v. τὸ ἐξῆς] Cæcutit hoc loco noster scholiastes, quum dicit, ἔχοντες φόρους οὐχ ὑποπλεῖς. Quid enim his vocibus φόρους ὑποπλεῖς vel οὐχ ὑποπλεῖς significari nobis dicere posset? Sed prius interrogandus esset quónam alio in loco illas legisset. Haberet certè nullum quem proferret, nisi forte in aliquem eodem corruptum modo incidisset. Sed ne iste quidem in cunctis inuenitur exemplaribus deprauatus: quum (vt videre est) lectio alia sit in aliis, φόρου nimirum: quam & ista editio in contextu habet, sicut alteram illam in margine. Rectè autem scribi φόρου, non φόρους, quamplurimi vel eiusdem Thucydidis testantur loci.

Lit. μ. v. ἡγοῦντο] Alucinatur hîc non minus nec minore cum periculo quàm in eo qui proximè præcedit loco. Quomodo enim concedere hoc possumus, Thucydidem talem antiptosin sibi permisisse vt etiam ἡγοῦντο τοὺς συμμάχους pro τῶν συμμάχων, dicere auderet, quin illius sermoni iniuriam faciamus, perinde acsi exlegem omnino esse clamaremus? Facit autem participium ἔχοντες vt minimè necesse sit verbum ἡγοῦντο cum accusatiuo illo iungere: nam ille accusatiuus ad participium ἔχοντες non ad verbum ἡγοῦντο pertinet.

¶ Pag. 14. Lit. α. v. Κατ' ὀλιγ.] Imo verò κατ' ὀλιγαρχίαν non iungitur cum ἡγοῦντο (quod repetatur ἀπὸ κοινοῦ) sed cum πολιτεύσασι. Cùm aliunde autem tum etiam ex hoc loco aliisque huiusmodi scholia hæc symmicta esse & diuersas diuersorum expositiones alicubi habere apparet: nec solùm diuersas, sed quibusdam in locis & contrarias. Hîc certè prima expositio, in litera α, verba ista, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ, præcedentibus iungit, ideóque ἡγοῦντο repetendum censet: Secunda, in β, quum nullam mentionem faciat illorum verborum, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ, præcedentibus & ipsa iunxisse hæc videri possit. Tertia (quam habes in eadem litera β, alteri subiunctam) ea demum est ex qua iungi sequentibus debere & dicta esse per appositionem (vt grammatici vulgo loquuntur) discere possumus. quamuis quicunque eius est autor ita loquatur acsi ἐξηγητικῶς siue ἐπεξηγητικῶς posita verba illa essent (quum scribit, ὅπως πολιτεύσωσιν ὁπηνδήποτε σφίσιν αὐτοῖς. Τυτέστι, κατ' ὀλιγαρχίαν) & tamen oporteat quæ ἐξηγητικῶς dicuntur, id est per exegesin (siue, ita vt exegesis speciem præ se ferant) non præcedere, vt hæc præcedunt, sed sequi.

V. κἀδαιμ.] Non est ὁπηνδήποτε ista expositio, quæ ὁπηνδήποτε vult à nobis accipi pro ὁμοίως. (nam quum dicitur ὁπηνδήποτε καὶ ὁμοίως, particula καὶ hîc, vt aliis plerisque locis, præfigitur voci per quam præcedens explicatur) nam potius pro eo ponitur quod Latini *accommodatè* dicunt, vel ex *usu suo*. Neque tamen dicerem *accommodatè sibi*, verbum verbo reddens: sed paulo liberiùs verterem, *accommodatè ad statum suæ reipubl.*

V. πολιτεύεσθαι] Minus etiam ferri potest ista expositio, qua πολιτεύσασι dicitur esse πολιτεύεσθαι αἰσχίστως. Scimus enim πολιτεύειν Thucydidi hîc, sicut aliis plerisque locis, nihil aliud esse quàm πολιτεύεσθαι.

V. πάνυ γε] Quamuis tertiam hanc expositionem aliis præferendam esse dixerim, est tamen & in ea quod non placet. nam περιπάνυ γε non libenter iunxerim cum subaudito accusatiuo λακεδαιμονίους, quum absolutè positum (sicut & alibi) dici possit. Cæterùm ante ὅσῃ μόνον particulam ἐς vel ὅσῃ desiderari arbitror.

Lit. μ. v. πολὺς] Iniuriam quodammodo facere huic scriptori videtur in eo quod scripsisse eum ista dicit quoniam à Pisistratidis genus ducebat. Hoc enim φιλαληθείᾳ Thucydideæ minimè est consentaneum.

Lit. ο. v. Ιππάρχω] Malim πιοῦπόθεν. vt alibi, τιοῦπόθεν τὸ λεχθέν.

Ver. ὅτι] Scriptum fuisse & scribendum esse puto τυραννῶν: pro quo paulo post τύραννος ὤν.

Ver. λον ὅπῃ.] Videtur dicendum potius fuisse ὅπῃ βουλεύσαιτο Ιππίας.

V. πς, ἐπεὶ] Malim αὐτὴν τὴν Ιππαρχον.

Lit. π. v. κτίναν] Hanc sequendo historiam, scriptura hæc recipienda est, λεωκόριον, altera, νεωκόριον, (quæ est in margine) reiecta.

Lit. σ. v. νίων] Videtur innuere, hanc vulgi de Lacedæmoniorum regibus falsam opinionem, quam Thucydides reprehendit, ex eo esse ortam quòd Lacedæmoniorum regum vterque vnico quidem calculo sententiam ferret, sed qui duorum vim haberet.

Lit. τ. v. λὰ δυοῖν] Non debuit omitti negatiua particula μὴ ante μᾶ.

¶ Pag. 15. Lit. π. v. περικλεοσ.] Verba ista, περικλεοσ διὰ ζῆ τὰς δημηγορίας, nequaquam huc pertinent: nec dubito quin annotata fuerint in ista Thucydidis, καὶ ὅσα μὴν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, & quæ sequuntur.

Lit. λ. v. μος οὗτος] Videtur intelligere καὶ positum esse pro καὶ ζῶντα, quum dicit λέγει τὸ ζῶντα. intelligens esse subaudiendum. Qui autem subiungitur genitiuus τῶν πελοποννησίων, pertinet ad πόλεμος.

Ver. τῶν Ἀθην.] Duplicem ponit genitiui αὐτῶν expositionem: vt videlicet περὶ τῶν ἀρχαίων dictum intelligamus, ex his quæ paruo interuallo præcedunt, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων: vel de Athenien sibus & Peloponnesijs. id est, de illorum potentia. Sed posterior hæc expositio nimis longè petita, & inepta quadam subtilitate excogitata est: at illa prior, vt è propinquo sumpta, ita etiam veritati consentanea est. Valla certè ita hunc locum interpretatus est vt pronomen quidem retinuerit, sed nemini dubium reliquerit quin illò referendum sit. Ita enim hunc locum vertit, *Et licet homines præsens bellum in quo uersantur, semper maximum iudicent, eóque sinito uetera uehementius admirentur, tamen hoc bellum, animaduertentibus, ex ipsis operibus, maius illis se extitisse ostendet.* Neque enim *illis* aliò quàm ad vetera referri quisquam dixerit: quum ad opera referre sit absurdum. De hoc tantùm monebo te obiter, pleonasmum qui est in hac interpretatione, vbi dicitur, *præsens bellum in quo uersantur*, non esse apud Thucydidem, quum is non dicat τὸν παρόντα ὃν ᾧ αὐ πολεμῶσι, sed hæc verba præcedant illa τὸν παρόντα: & cum ὃν ᾧ non intelligendum sit πολέμῳ, sed χρόνῳ. id est, *quandiu belligerantur*, [vel, *tantisper dum belligerantur*] *præsens bellum maximum iudicent.* Verùm ad hunc nostrum enarratorem vt reuertar, alijs plerisque locis idem quod hic fieri ab eo videmus: duas videlicet expositiones afferri, quarum vna è propinquo sumpta sit, altera autem longè sit petita, & inepta quadam subtilitate (vt modò loquebar) excogitata. ferè autē vsuenit vt de priori quidem illud, at de posteriori hoc dici possit. Ad hunc quidem certè quod attinet locum, neminem mihi de illo refragaturum puto, quin quàm rectè dixerat αὐτῶν intelligendum de bellis antiquis, tam malè postea addat posse etiā intelligi de Athenien sibus & Peloponnesijs: perinde acsi diceret, maiorem eorum potentia fuisse.

Lit.μ. v.πὸ λεχθ.] Dicit illum aptè ignorationem suã prætexere, vt proprijs enthymematibus vtatur. Hoc autem nomine totum concionum artificium oratorium complectitur.

Lit.ξ. v.ἐπειδὴ] Verba hæc, ἐπειδὴ φιλαθήναιος δοκεῖ, πᾶσα λέγω, crediderim annotata fuisse in ista Thucydidea, ὡσ᾽ ὡς ἐμοὶ ἔδοκει.

Lit.π. v.ἴσωσι] Cur αὐτῶν intelligi ὧδε τῶν λεχθέντων, non autem ὧδε τῶν ὧδε λεχθέντων, dicemus? De his certè non de illis Thucydidem loqui tam manifestũ est, quàm nota cuilibet esse potest significatio istorum verborum, ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν ὧδε λεχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ.

Ver.των. ὄσα] Deesse puto præpositionem ὧδε ante τῶν ἐν τῷ πολέμῳ λόγων. Quæ autem subiunguntur aliò pertinent, ad illa videlicet, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά. Sed hæc, ἐπειδὴ ἄδηλα τὰ ἀνθρώπινα, puto ἐξήγησιν esse illorum Thucydidis verborum quæ pag. sequẽte velut per parenthesin à Thucydide ponuntur, καὶ τὰ ἀνθρώπινον, siue ἀνθρώπειον. Alioqui certè inter vocabulum illud ὠφελείας, & ista verba ἐπειδὴ ἄδηλα τὰ ἀνθρώπινα, deesse quædam meritò suspicaremur.

¶ Pag. 16. Lit.α. v. Εὐνοίας] Dicit εὐνοίας quidem ad Lacedæmonios, at μνήμης ad Athenienses respicere: hoc sibi volens (vt opinor) Athenienses quidẽ, quum de re quapiam in bello gesta interrogarentur, respondere solitos prout meminissent: at verò Lacedæmonios aliquid amori suarum partium (id est, quo partes suas prosequebantur) dare consueuisse. Sed ego subtiliorem quàm veriorem hãc exegesin esse existimo: & cõtrà Thucydidẽ simpliciter (vt ita dicã) esse loquutum, nihil sub his verbis occultantem. Quod si ita est, locum hunc ita intelligere debemus, vt nõ minus Athenienses quàm Lacedæmonios aliquid illi suas in partes amori potius quàm veritati dare solitos dicamus. Valla autẽ ita Latinum fecit hunc locum acsi vocula ἐς cum genitiuo ἑκατέρων nõ iungeretur, sed genitiuus εὐνοίας ad hunc ferretur, ἑκατέρων pro εἰς ἑκατέρους accipiẽdo. Hæc enim eius sunt verba, *Quoniam qui singulis gerendis rebus adfuerant, non eadem de ipsis dicebant, sed prout quis aut in alterutros amore propensior erat aut reminiscebatur.* Vallę interpretationẽ sequuta est ista, multis annis ea posterior, *Quòd qui ipsi singulis rebus interfuerant, non eadem de illis narrare solebant, uerùm ut quisque erga alterutram partem, uel beneuolentia affectus erat, uel memoria tenebat.* At ego nõ video quid obstet quominus vtrunque, videlicet & ὡς εὐνοίας & ὡς μνήμης ἔχοι, de vtrisque dicatur, tam de Lacedæmonijs quàm de Athenien sibus: agnoscẽte Thucydide πρὸ εὔνοιαν tam in his quàm in illis superasse interdum πρὸ φιλαθήναιαν. Hoc autem à quibus admittetur, admittendum & illud erit, iungi vocalem ἐς cum ἑκατέρων.

Lit. β. v.Τὸ μὴ] Dici solet potius ἧσσον αἰνίττεται, quàm ὧδε ἧσσον: & hic ipse alibi non hoc sed illo est loquutus modo. Habemus quidẽ certè paulo pòst absque illa præpositione, sed cum genitiuo rei, non personæ, αἰνίττεται δὲ τὰ μηδικὰ Ἡροδότου. Vide in mea ad horum scholiorum lectionem Proparasceue.

Lit. γ. v. πὸ σαφὲς] Docui in eadem ad lectionem horum scholiorũ Proparasceue, πὸ ἑξῆς in ijs vocari ordinem seu seriem verborum, eum videlicet ordinem seu illam seriem ad quam sunt reuocanda: at verò διάνοιαι, sicut & νοῦς, appellari eorum sensum: & cùm nonnulla iam habuimus exempla huius vsus nominis διάνοια, tum verò in ijs quæ sequũtur habebimus quãplurima: ideóque & hîc διάνοια ita accipiens, separo ab istis quæ subiunguntur, ἀκριβῶς ἔξει. Sed quum hæc, ἀκριβῶς ἔξει, ὅτι ἀμυδρά, nullum nominatiuum haberent, nomen illius διάνοια, tanquam eorum nominatiuus, iunctum iis fuit. Quorsum autem extrinsecus talem nominatiuum enarrator iste aduocaret? Sed age (dicet quispiam) alium mihi in huius locum substitue. Nullum equidem apud hunc enarratorem inuenio, at verò apud Thucydidem videre mihi videor quomodo requirendus non sit nominatiuus: si videlicet dicamus, ante ἀκριβῶς ἔξει subaudiẽdum esse datiuum ἐκείνοις: hoc pacto, ὅσοι δὲ βουλήσονται πρὸ τοῦ ἀμυδρῶν τὸ σαφὲς σκοπεῖν, (& quę sequuntur) ἐκείνοις ἀκριβῶς ἔξει, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά. Cur verò & enarratori (inquies) non licebit ad hunc datiuum confugere? Quoniam sibi ad hanc datiui subauditionem præcludit viam, dum ὠφέλιμα iungit cum illis, ὅσοι βουλήσονται, ipse videlicet ἀκούων datiuum πᾶσιν ante ὅσοι. Cæterùm fateor, me, quum ita datiuum illum ἐκείνοις extrinsecus assumo, aliquantum ab ea interpretatione discedere quam margini editionis meæ apposui. Nunc enim locum hunc (paulo autem altius repetam) ita vertendum esse dico, *Ac quatenus quidem ea nihil fabulosi admixtum habent, minus fortasse auditu suauia erunt: sed quicunque uolent ueritatem eorum quæ euenerint cõsiderare, nec non eorum quæ (ut sunt res humanæ) uel talia omnino uel similia sunt euentura, illis satis erit, ea esse utilia iudicare.* Fateor tamen duriusculum posse hoc videri, *ueritatem eorum quæ sunt euentura.* quomodo enim veritatem eorum quæ nondum euenerunt, aliquis potest considerare? Sed, quamuis continuare orationem sub eodem casu maluerit Thucydides, videlicet genitiuo, cúmque comitetur nominis σαφὲς repetitio, tamen non aliam Thucydidis mentem esse debemus arbitrari, quàm si mutato casu dixisset, καὶ τὰ μέλλοντα ποτὲ αὖθις τοιαῦτα καὶ ὧδε πλησίαζειν. Denique eius mens, vt opinor (si liberiorem & périphrasticam interpretationẽ licet adiicere) est hæc, *Ac ea quidem quæ à me in ista historia scribuntur, quatenus nihil fabulosi illis admixtum, minus fortasse aures delectabunt: sed quicunque uolent quæ euenerunt cõsiderare (à me nullis fabulis permixta illa quidem, sed ita narrata ut se habere certò comperi) & in illis perpendere quàm multis casibus uita humana sit obnoxia, ideoque uel talia omnino uel similia nos manere: illis quidem certè satis placere horum lectio poterit, uel eo nomine quòd ad paranda uitæ suæ documenta prodesse iudicabunt.* Considera quàm multa sub pauc's Thucydidis verbis lateant, & quæ in structura orationis eius duriuscula aut etiam dura sunt, quàm facilè molliri queant, si paulum à nobis eius oratio adiuuetur. Vide etiam quàm procul ab eius sensu lectorem abducant hîc (vt & passim propemodum) vulgares interpretationes. Ita enim Valla, *Verùm quia non fabulosæ sunt res, minus erunt fortassis auditu suaues: tamen quicunque uolet rerum gestarum sinceritatem intueri, & quum aliquando talia iterum similiáque (ut sunt res humanæ) uentura sint, discernere utilia abunde poterit.* Scribo autem *uolet* & *poterit:* quum alioqui, retinendo *uolent*, quod respondet Græco plurali βουλήσονται, *poterunt* scribendum sit. Huic aurem Vallæ interpretationi adiiciam & alteram, multis annis illa posteriorẽ. ea est huiusmodi, *Atque ad aurium oblectationem hæc nostra, non aspersa fabulis, minus fortasse iucunda uidebuntur: sed qui rerum ueritudinem considerare uolent, & de futuris negotiis quæ, ut res sunt humanæ, aliquando uel talia uel similia accidere possunt quid ex usu sit, utiliter iudicare, his hæc historia abundè sufficiet.* Vide quanto magis licenter sed non tamen magis fideliter hisce Latinis Græca illa

reddita sint. Scio autem esse & qui perinde interpretẽtur ac si τῶν μελλόντων & ὠφελίμως scriptum esset. ita enim illi, *& de futuris utiliter, è superiorum temporum casibus, iudicare.* Neque tamen lectionem vulgarem suspectam habent, & ita emendandam existimant: sed hunc vsum verba Thucydidis posse habere credunt. At ego ea ex huius historici consuetudine minimè sensum hunc admittere, ideóque hanc etiam interpretationem vim illis afferre dico. Ad hæc autem verba quod attinet, *è superiorum temporum casibus*, eorum adiectionem non improbarem, si ea quibus interiecta sunt, tanquam Græcis respondentia, probarem. Cæterùm illud σαφὲς reddi etiam *perspicuam cognitionem* non ignoro: sed *ueritatem* & in quibusdam aliis Thucydidis locis significare, & huic eo magis conuenire existimo, quòd credibile sit illum velle fabulositati suum antithetum tribuere: quo esse aptius nullum potest quàm veritas. De illa quidẽ certè antithesi qua ipsum suæ scriptionis historicæ vtilitatẽ ei opponere suauitati dico quam aliorum quorundam habent scripta, vel planè vel aliqua saltem ex parte fabulosa, neminem fore puto qui mihi non suffragetur. De qua tamen quicunque mihi assentientur, quomodo de illa quam attuli interpretatione à me dissensuri sint non video.

Lit. η. v. κτῆμα.] Postquam κτῆμα esse dixit κέρδος (quæ expositio mihi non placet) addit κτῆμα esse πρὸς ἀλήθειαν, at verò ἀγώνισμα esse τὸν γλυκὺν λόγον. id est, Thucydidem, ita loquentem, κτῆμά πως ἐς ἀεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται, sua quidem scripta, quibus ἀλήθεια, id est veritas, ineſt, comparare κτήματι: at illum quorundam γλυκὺν λόγον, id est, illam suauem orationem, aut etiam narrationem, ab eo comparari ἀγωνίσματι. His autem subiungit, illum αἰνίττεσθαι τὰ ἰωνικὰ τοῦ Ἡροδότου, ita vocans (vt opinor) τὰ πρωτικά, Thucydidis & aliorum veterum Atticorum more.

Lit. ζ. v. μᾶλλον ἀκούειν.] Non rectè exponitur ξύγκειται verbo ξυγγέγραπται: sed multo peius his verbis, σαφὲς ὄτι.

Lit. λ. v. γὰρ.] Dicit ξυνοίσεσθαι repetendum esse ἀπὸ κοινοῦ, quum tamen non præcedat ξυνοίσεσθαι sine adiectione, sed ξυνοίσεσθαι ἡγοῦνται: & finita periodo quæ habet ista duo verba, posito sit aliud in ea quæ illam excipit, videlicet ἠρημώθησαν. Sed tantum abest vt verbum istud ἠρημώθησαν, quod propinquius est, repeti hîc queat, vt nec cum his φυγαὶ δὲ καὶ αἱ ἔρημοι, quæ illi viciniora sunt, repetere quis audeat, vtpote quod minimè cum ipsis iungi possit: sed quod verbum ibi subaudiendum relinquitur, nimirum cum φυγαὶ, idem & cum sequentibus subaudiri debeat. videlicet cum his, φόνος, ὁ μὲν, κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον· ὁ δὲ, διὰ τὸ σπανίζειν. (nam & quod in hęc postrema verba, ὁ δὲ, διὰ τὸ σπανίζειν, hîc annotari videmus, in illa, φόνος, & sequentia, annotandum erat.) Quam igitur vocem extrinsecus assumptam aptè iungi his pariter & illis verbis dicemus? an vt enarrator hîc ξυνοίσεσθαι vult repeti, ita illic ξυνοίσεσθαι repetẽdum censebimus? Imò verò malim, quum antea dictum sit, ξυνοίσεσθαι ἡγοῦνται, nos ex illo ἡγοῦνται mutuari ἡγοῦντο & ἡγοῦτο, hoc quidẽ, quod cum his posterioribus, illud verò, quod cum illis prioribus iungatur. Simul autem discendum nobis hinc fuerit quod alios ad locos intelligendos sit adiumento: Thucydidem videlicet circa eam quoque repetitionem quæ fit ἀπὸ κοινοῦ, plus sibi quàm cæteros permittere: idque duobus modis. Primùm enim, quum præcedat ξυνοίσεσθαι ἡγοῦνται, tamen potius ex posteriore quàm priore verbo mutuari repetitionẽ oportet: deinde, licet aliud & alius naturæ verbum in sequente periodo interiectum fuerit, tamen ad prius illud nos vult reuerti.

Lit. μ. v. φησὶν.] Aduerbium πρότερον, quod cum λεχθήσεται iungi à Thucydide videmus, ipse cum ἐγίγνετο iungit: nisi post ἐγίγνοντο distinguere illum velle dicamus. Id vel hinc fit verisimile, quòd in fine huius annotationis cum λεχθήσεται ab ipso quoque iungitur.

Ver. Τοιαῦτα.] Repono ἐγίνετο. Iungitur autem ἔργῳ cum ἐβεβαιοῦτο, perinde ac si scriptum ab eo esset (adiecta etiam particula ὕστερον) Τοιαῦτα ἔστιν ὅτι ἐγίνοντο, καὶ οὕτως ἐβεβαιοῦτο ἔργῳ τὰ λεχθήσεται ἀκοῇ. Nec verò hunc datiuum cum eodem participio λεχθήσεται, quod statim post sequitur, ab eo prætermissum fuisse credibile est.

Ver. λέμου.] Transpositum puto nomen Τοιαῦτα, & post ipsum omissam copulatiuam particulã καὶ: vt ita legatur hic locus, καὶ γενόμενοι ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου Τοιαῦτα, καὶ δηνόπερα· ὥστε πιστευθῆναι καὶ τὰ λεχθήσεται πρότερον. Nec nullum tamen locum eadem coniunctio haberet & ante Τοιαῦτα, vtroque nomine sua in sede manente: hoc modo, δηνόπερα, καὶ Τοιαῦτα ὥστε πιστευθῆναι καὶ τὰ λεχθήσεται. &c. Suspicari autẽ possit quispiam, nõ δηνόπερα sed πυκνότερα scriptum ab eo fuisse, quum dicatur à Thucydide αἱ πυκνότεραι ξυνέβησαν. Sed ab eodem dici videmus in præcedente colo ἰσχυρότεροι. quod videri queat occasionem illi præbuisse vtendi hîc voce δηνόπερα. Siue tamen δηνόπερα in πυκνότερα aut ἰσχυρότερα mutetur, siue retineatur (vt malo) id quod à Thucydide vno tantùm de genere malorum dicitur, ab hoc enarratore de omnibus dici videbitur.

Lit. ν. v. αὐτῷ.] Post σημείωσαι addi solet ὅτι, ideóque hîc non immeritò desiderari quis dixerit.

¶ Pag. 17. Lit. α. v. Ἐγραψα.] Incredibile videri cuipiã possit quod hîc ab enarratore isto traditur, ἔγραψα πρῶτον, id est, *scripsi primùm*, à Thucydide dictũ esse pro γράψω μετ' ὀλίγον, id est, *paulo post scribam*. AEnigmaticum quidẽ certè istud esse meritò quis dixerit: sed an ita loqui debuerit, & quomodo hoc ænigma soluendum sit, meæ in ipsum Thucydidem annotationes te docebunt.

Lit. ε. v. τὸ πολεμεῖν.] Non videtur dicere debuisse, illum ex nominibus verba fecisse, hoc quidem loco, sed tantùm, fecisse verbum ex nomine. Neque enim aliud verbum hîc est pro quo Thucydides vti nomine potuerit, quàm πολεμεῖν: dicens αἰσχύνομαι ἐς τὸν πόλεμον, non αἰσχύνομαι ἐς τὸ πολεμεῖν. Videndum igitur ne dicendum sit ab hoc scholiaste scriptum fuisse, τὸ ὄνομα; ῥῆμα ἐποίησε. Verùm ne dignum quidem esse hoc videtur de quo ab illo admoneamur: quum nõ sit nouus aliquis verbi vsus vice nominis (vt in quibusdam alijs huius historici locis) sed tam vsitatus vt nemini ignotus esse possit: & verò non minus verbum infinitiui modi præfixo articulo τὸ quàm nomen (cui & ἰσοδυναμεῖ) talibus locis conueniat.

Ver. νοι οἱ.] Pro αὖθρωποι substituendum esse ἀφηνᾶῖοι, assensuros mihi omnes puto.

Eadem pag. 17.

IN THVCYD. Ver. πλεονπ] Lectionẽ quæ est in contextu, habet etiam Dionys. Halicarnasseus: quamuis alioqui talis præpositionis pleonasmus qualem altera habet, in aliis quibusdam Thucydidis locis occurrat.

V. λιος] Locum hunc reddere suspectum alij plerique possint, qui ante huiusmodi genitiuum habent articulum ὁ, cum quo ἀφὸς subauditur: verùm omissionis huius suspicione liberare librarium possunt alij nonnulli in quibus itidem prætermissum esse articulum videmus. De vtrisque autem in titulum huius operis dictum fuit.

V. τοῦ χρόνου] Margini adscripta lectio admitti non potest: quoniam conuenienter quidem πολυανθρώπους πόλις dicitur, at πολυάνθρωπος δύναμις, non item.

V. γεται] Quamuis dicatur φθείρεσθαι ὑπό τινος, potius quàm φθείρεσθαι ἀπό τινος: tamen vetus meum exemplar ἀπὸ hîc non ὑπὸ habet. Itidémque & in fine pag. 368 non meum exemplar tantùm sed alia quoque ἀπὸ in significatione τοῦ ὑπὸ habent. Sic autem & apud Dionysium Halicarnasseum in Rom. antiquitatibus præpositio ἀπὸ vsum eum alicubi habet qui alteri illi peculiaris esse existimatur.

V. π φθύσ.] In eodẽ vet. libro φθύγοντας legitur. Dici autem vel φθύγοντας vel φυγόντας, de exulibus, (qui & φυγάδες) sed pro reis (quibus opponuntur οἱ διώκοντες) φθύγοντας tantùm, neminem latere debet. Verùm ad locum hunc quod attinet, lectionẽ quam in contextu habes confirmat tibi pagina 19, in qua itidem legitur, τοὺς π φθύγοντας ἐκάλουν κατ' ἐπήρειαν δίκαιοι αὐτούς.

IN SCHOL. Lit. ι. v. Κοεσιθ.] Ista, ὁ παλαιὸς νόμος, & quæ sequuntur, annotasse hunc scholiastem puto in hæc verba Thucydidis, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον.

V. λεως] Inter articulum τῆς & nomen παιείδος deesse vocem quampiam suspicor, videlicet φορώτης, aut ἀρχαίας. Sed in iis etiam quæ proximè sequuntur aliqua verba omissa esse arbitror.

¶Pag. 18. IN THVC. Ver. ἐπηρ.] Verisimile est ἐπήρονται à Thucydide scriptum fuisse, (quod & in vet. meo extat) & postea illo ἐπηρώτων expositum fuisse.

V. ρῶντ'] Magis Thucydideæ cõsuetudini conuenit vocalem per apostrophum non elidere, præsertímque in locis huiusmodi: quum in locis etiam iis qui multo magis elisionem requirere videntur, non habeamus.

V. δηλ.] Lectio margini adscripta, ex errore (vt opinor) nata est: videlicet ex repetita per imprudentiam syllaba π.

V. δόντες] Post διδόντες videri posse omissum verbum ἦσαν, aut certè relictum esse subaudiendum, doceo in iis quæ in scholiastem annotaui, alia tamen huic loco remedia quærentem.

V. κατ'] Miretur hîc aliquis ὅμοια, & suspectum habeat tãquam malè scriptum pro ὅμοιοι: sed quamuis eius officio fungatur, eius tamen sedem occupare non puto: quum & alibi tali adhibitum loco obseruarim, & hîc à meo etiam exemplari agnoscatur.

IN SCHOL. Lit. β. v. φρεσβ.] Deesse videtur negatiua particula ante ἐπεδείξαντο: vel potius deesse illam manifestum est: alioqui contraria & iis quæ à Thucydide scribuntur, & ijs quæ subiungit, diceret, Scribẽdum igitur οὐχ ἐπεδείξαντο. nisi fortè istud ἐπεδείξαντο pro οὐκ ἐδείξαντο irrepsisse suspicandum est: etiamsi paucis interiectis idem compositum sequatur. An autem πρεσβείαν apud Thucyd. pro ἱκετείαν legerit, an vocem hanc illa exponendam censuerit, incertum est. Neutrum certè probare possum. nam apud Thucydidem scripsisse ἱκετείαν, testantur hæc quæ præcedunt verba, ἱκέται καθεζόμενοι. quamuis alioqui paulo ante dixisset, πέμπουσι πρέσβεις, adeò vt πρὸ ἱκετείαν intelligere illorum πρέσβεων debeamus. At verò vocem ἱκετείαν exponi voce πρεσβείαν ideo probare non possum, quoniã potius πρεσβείαν, si eo Thucydides vsus foret, exponere oporteret πρὸ τῶν πρέσβεων ἱκετείαν.

Ver. εἶαν] Intelligit, Thucydidẽ breuitatis pariter & nouitatis causa, ita loquutum esse vt dixerit quod sequitur pro eo quod præcedit. ita enim exponenda videntur verba ista, πρὸ πόλεως αἰτῆ τῆς παραξέως. *nam si* (inquit) *dixisset*, Admiserunt quidem legationem, *sed auxiliari recusarunt*, (suspectum autem hîc est καταχρῆσθαι) *verbose loquutus & phrasi consueta usus fuisset.* At ego nullam hic nouitatem agnosco: breuitatí autẽ cõsulere hîc Thucydides si voluisset, poterat verba illa, ἀλλ' ἀφεῖκεν ἀπέπεμψαν prætermittere, quum hoc ex præcedente satis queat intelligi. Neque verò αἰτῆ τῆς παραξέως sed αἰτῆ τῆς μεσημβρινῆς παραξέως hunc scholiastem scripsisse puto, aut certè alio quopiam esse vsum verbo quod præcedẽtem significet: & nos monuisse, illum, *finem pro ea quæ præcedit actione dixisse*, id est, *quod sequitur pro eo quod præcedit*, vt antea dixi. Sed non video quî verum istud hîc possit comperiri: quum hæc duo, recusare auxilium, & non admittere preces eius qui auxilium petit (siue, precibus eius locum non dare) sint ἰσοδύναμα, nec vnum altero prius esse possit. At si dixisset tantummodo, Auxilium non miserunt, tũc certè quod sequitur dictum videri posset pro eo quod præcedit. nam præcedit, preces eius qui auxilium petit non admittere, siue, locum precibus illius non dare: sequitur autem, auxilium non mittere. Cæterùm libuit refutationi huius annotationis immorari, vt vel ex ea cognosceres quædam ab hoc scholiaste annotari quæ quum primo aspectu aliquid subtilitatis præ se ferant, vana, quum diligenter examinata sunt, deprehenduntur.

Lit. δ. v. αἰτῆ τῆ] Scripsisse illum puto αἰτῆ τοῦ τὰ παρόντα. Illa certè lectio, αἰτῆ τῆ παρόντος, ferri nõ potest. Cæterùm illa duo verba δὴ λέγω, quibus vnum λέγω exponit, apud Thucydidem aliquot locis coniunguntur.

Lit. ε. v. λογόπ] Verba hæc, ἐφ' ὅσον οἰκισθῆς, & quæ illis adiuncta sunt, annotatione proximè sequente repetuntur, pertinéntq; ad hæc Thucydidis, ἐπεβοήθησαν κορινθίοις πρὸ πόλιν ἃς οἰκισταῖς. Quod autẽ de Phalio hic dicitur, à Thucydide initio huius narrationis scriptum fuit.

Lit. λ. v. πὶ δικαιῶ] Quomodo dicere potest illos coloniam magis suam quàm Corcyrensium, existimasse, quum Thucydides, dicere, non minus suam quam Corcyrensium, contentus fuerit?

Lit. μ. v. ἥκουσι] Fallitur, quum ὅτις ἄποικοι exponit πέμψαντες πρὸ ἀποικίαν, quum dicatur ἄποικοι, non οἱ

οἰκισταὶ

οἰκιστὴς, (vt de Phalio est loquutus) qui erāt colonia. Contrà igitur dicendum fuit, ὥστ' αὐτὸν πεμφθέντες εἰς ἀποικίαν.

Lit. ν. v. σν] Durus fuerit particulæ τὸ pleonasmus, & fortassis exemplo etiā carens. Assumere autem ἀπὸ κοινοῦ verbū παρημέλουν, vt ille vult, nō possumus, propter negatiuam vocem οὔτε. quæ ne obstaret, dicendum esset, παρημέλουν γὰρ, οὔτε οἱ παυσόμενοι τοῖς κοινοῖς δίδ'. &c. At tertium illud remedium quod ab eo affertur, vt διδόντες accipiatur pro ἐνδόσαν, reijciendum quidem omnino non est: sed malim suspicari, verbum ἦσαν relictum esse subaudiendum, aut etiam à librario fuisse omissum. Sæpe enim præteritum imperfectum ita circumloquitur.

Lit. ο. v. ἱερὸν] Pro καταρχὰς substituo ἀπαρχάς.

Lit. σ. v. Εστιν] Hoc dicere, τὸ πλέον εἶχον ναυλικὸν, esset, ei quod à Thucydide scribitur, ναυλικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν, contradicere: quare nō dubito quin librarius particulam πότε hîc omiserit, quum scriptum esset, οὐ γὰρ πότε πλέον εἶχον ναυλικόν. Intelligit enim, Thucydidem dixisse ἔστιν ὅτε, id est, *aliquando*: quòd non semper de ijs dici hoc posset, atque adeo tunc verum id non comperiretur.

Lit. τ. v. πλὼ πρὸς] Cur non potius κατὰ πλὼ προσοικίσαν à nobis δεῖ πλὼ προσοικίσαν exponetur, quum hæc præpositionis κατὰ significatio & huic loco sit aptissima, & Thucydidi vsitatissima?

Ver. ἀφ' ἑαυτῶν] Scribit, Thucydidem semper fugere quod fabulosum est, ideóque hoc de Phæacibus, eos antea Corcyram incoluisse, tanquā ex ipsorum Corcyrensium opinione, non sua, dicere. At huic annotationi opponi duo possunt: vnum, Thucydidem, quum penes alios fidem alicuius rei esse, eámque tanquam certam à se non referri, ostendere vult, adijcere, ὡς λέγεται, (quod ab alijs etiam adijci videmus) quum tamen neque hæc verba, neque alia huiusmodi hîc adijciantur: alterum, non esse rē minimè verisimilem, & quæ ideo fabulosa videri queat, Phæaces Corcyræ priores incolas fuisse.

Lit. υ. v. κατὰ ἐς] Particulam ἐς ab illo positam non puto tanquam ex verbis Thucydidis sumptam, sed vt subaudiendam. Moris est tamen voculam κατὰ in huiusmodi locis potius subaudire.

¶ Pag. 19. In Thvc. v. δὲ τῇ] Constructio margini adscripta non est Thucydidea, quantum meminisse possum: ac ne apud alios quidem inueniri puto. Altera autē vtitur & vbi præpositionem à verbo separat: vt pag. 444, ἰὼν πρὸς τὴ πόλει κρατῆσαι καθίζηται. Vbi scholiastes, αὐ κρατιῦσης ἦσι συμμαχικῶν, πρὸς καθίζωνται τὴ πόλει.

Ver. ναὶ] Prior editio mea χρήσασθαι habet, sicut & cæterę ea superiores: quòd ausus non fuerim mutare in χρήσθαι (licet id requirente structura orationis) donec in veteri exemplari inueni.

In Scholl. Lit. δ. v. γενται] Quod dicit τοὺς πλουσίους, sumit ex illo Thucydidis loco pag. 17, ὁ δῆμος αὐτὸν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς.

Lit. ξ. v. λαμπρατ.] Cur ἀλλὰ per καὶ hîc exponeret? aut quomodo ita exponere posset? Potius certè, quum ἀλλὰ hîc sit *Itaque*, illum διὸ καὶ hic scripsisse crediderim.

Lit. υ. v. ἔχειν] Hæc verba, ἔχειν λόγον ὅτι συμπράσσειν εἰς τὴν ἀποικίαν, afferuntur ad expositionem istorū, quæ habes in pag. sequentis principio, μετέχειν δὲ βούλεται ἡ ἀποικίας. Sed videndum an ista illis bene exponantur, quum aliud sit μετέχειν τῆς ἀποικίας, id est *participem fieri colonię*, quàm ἔχειν λόγον ὅτι συμπράσσειν εἰς τὴν ἀποικίαν, id est, *reputari adiutorem deductionis coloniæ*. id est, *adiumentum ad deducendam coloniam attulisse*.

¶ Pag. 20. In Thvc. v. πίσυνα] Lectionē margini adscriptam κοινῶσις sequitur Valla: sed κοινῶσαι meum etiam exemplar habet. Fortassē autem & quum χίας dicebant (quod & apud hunc scriptorem legimus) δραχμὰς subaudiebant, quod hîc ad κοινῶσας adiungi videmus.

Ver. μετὰ] In præcedente editione ausus non fueram εἰ δὲ μὴ scribere: quam scripturam nūc nō dubitaui tibi exhibere, vtpote in illo vetusto libro inuentam. Neque tamen alteri locum in margine saltem dare recusaui.

Lit. β. v. Γαεσαν.] Eodē modo pag. 520, τῆς ἀρχαιοθυῶς exponit τῆς παλαιᾶς οἰκονομίας.

In Schol. Lit. η. v. βέλονται] Ista, αὐτὰ τὰ, ἔλεγον δὲ ὅτι, ἐρωτήσομεν καὶ τὰ μαντ. & quæ sequuntur, ad sequentia pertinent. sunt enim expositio horum, ἦλθον δὲ καὶ παῖδα ἀληθοῖς μαντείοις ὑπηρέται.

Lit. κ. v. ἃ τῶ] Hanc actiuam vocem in meo Thesauro non aliunde quàm ex Homero exhibui: ac tutius fortassē fuisset huic scholiastæ, admonere, βιαζομένων dici ἐνεργητικῶς, quàm vocem illam ἐνεργητικὴν, quæ in soluta oratione locū vix inuenit, ad eius expositionem afferre.

Lit. μ. v. ρους] Aliquis mendum huic subesse loco suspicetur: at ego dicere illum existimo ἄλλους ἀπὸ τῶν παρόντων φίλων pro eo quod est ἄλλους ἢ τοὺς παρόντας φίλους. Quum autem in hac expositione nulla ratio habeatur aduerbij μᾶλλον, (de eo quidem certè taceatur) in sequente iungendum esse dicitur cum φίλους. Sed ad verbum πιεῖσθαι referre malim, *Coactum se iri facere potius alios quàm qui nunc essent amicos*. vt intelligatur, *Se ad alias amicitias confugere coactum iri, potius quàm talia paterentur*.

Lit. ν. v. λων] Quū ὄντων, in sua significatione simpliciter acceptum, optimè loco isti conueniat, mirum est tam nouam illi dari, quum pro ἰσχόντων positum dicitur. Ponēda certè hæc ἐξήγησις fuerit (meo quidem iudicio) inter illas quæ à me voce noua θρασυκήδεις appellantur. Dum enim ἐξηγηταὶ, id est expositores, τὸ φιλόκαινον afferunt θρασύ (id est, audax studium nouitatis) aliquam παρέργως simul & ματαίως subtilem expositionem procul accersunt, vbi simplici & è propinquo petita contenti esse poterant.

Ver. πων] Quòd hîc λέγῃ, alibi, magis apto verbo vtens, dicit αἰνίσσεται.

Lit. ο. v. βάρους] Nō ἀπάγεσθαι, sed ἀπαγάγεσθαι, eum legisse ostendit ἀποστῆσαι.

Lit. π. v. ἄπορ.] Meritò certè huic etiam expositioni locus inter eas dabitur quas modò dixi θρασυκήδεις à me appellari. Audax enim ea est in cōminiscenda nobis noua verba αἰπολέγειν significatione, vbi ad nouitatem confugere minimè opus erat. Sed venia tamen paulo dignior hîc quàm in loco illo fuerit ista audacia: quòd ad eam non tātùm studio nouitatis, sed aliqua etiā ex parte coactus deueniisse videri possit, quum se ex illo αἰπόλεγον expedire nequiret, si suam ei significationem relinqueret. Quum enim dicerent Corcyrenses se ποιήσειν ταῦτα, id est, *se ista esse facturos, si vicissim* (ita enim καὶ expono) *illi eos qui intra Epidamnum essent abducerent*: quomodo αἰπόλεγον hîc de eo dicitur quod contra ἔλεγον? Animaduertere igitur debuit (attendat autem lector, vt discat quomodo ex hoc alijsque similibus locis expedire se possit) sub αἰπόλεγον cōtineri etiam ἔλεγον. perinde enim esse acsi diceretur, αἰπολέγοντες ἐκείνοις ἔλεγον. vel, αἰπολέγοντες τοῖς ὑπ' ἐκείνων λεγομένοις, ἔλεγον. Ac, ne dubites quin talis sit verbi istius vsus, ita eum

vti ostendam verbo αἰπιπῖν, quod synonymum est. Nec, vt exemplum afferam, longè abibo. ita enim pag. 29, dicitur, φανερῶς δὲ αἰπιπέμψαν, τοὺς ἐπεσπόμενος ξυμμάχους αὐτῶν ἵνα κολάζειεν. Eodem enim modo αἰπιπίνης hîc intelligendum est, αἰπιπίνης ἐκείνοις ἔπεμψαν, vel, αἰπιπίνης τοῖς ὑπ' ἐκείνων λειφθεῖσιν, ἔπεμψαν.

¶ In pag. 21. In Thvc. v. δὲς δὲ] Particula δὲ locum hunc deprauare videtur: vt ostendent quæ in scholium huc pertinens annotabo.

V. Δεισιὲς] Scriptura hæc Πελλίχου ex illo meo exemplari petita est.

V. καὶ π] Scripturam hanc ἀκαπὼ agnoscit scholiastes, qui etiam ex eo quòd in tali nauigio venirent, ostendere voluisse dicit, se de pace cogitare: siue, animos ad pacem inclinatos habere. Altera autem lectio ὦν ἀκπὼ planè (vt opinor) ab hoc loco aliena est, & ex alio irrepsit, qui paruo interuallo præcedit. hoc videlicet, ἐπειδὴ δὲ ἐγγύτερον ὦν ἀκπὼ τῆς αἰακτείας γῆς. Hinc autem & alia pleraque menda orta esse comperi, voce quæ paruo interuallo præcederet, aut eodem planè aut eodem fere modo scripta, in alius locum irrepente. At verò tertia illa lectio, ὀναπία ἀπροωῖπε, aut alicuius est, malè quod in veteri libro scriptum erat legentis, aut stulta alicuius διορθώσεως, vocem illam ἀκαπὼ non intelligentis, & interim tamen vestigiis alterius scripturæ insistentis. Scio alioqui talia menda ex eo etiam potuisse nasci quòd librarius, aliquo sibi dictante, soni affinitate deciperetur. Sed hoc de iis potius locis suspicandum est dici in quibus mendosa lectio magis ad emendatam similitudine soni accedit, quàm hîc mendosa illa ad alteram accedat.

V. δαμον] Ideo rectius αἰπαναγόμβοι scribitur quòd sequatur καὶ ἀβραπξάμβοι: alioqui & illud αἰπαναχόμβοι admitti posset. Talis autem lectionis diuersitas & alibi occurret.

In Schol. Lit. α. v. Επιμοι] Scribe ἐπίμως ἔχειν, vt infinitiuus infinitiuo respondeat. Cæterùm hæc expositio particulam δὲ post ασυνδὰς non agnoscit: ac videtur certè illa loco huic magis impedimento quàm adiumento esse, & modo non eum corrumpere: quum ad hanc seriem reducenda esse verba existimem, ἔπιμοι δὲ τῷ) καὶ ασυνδὰς ποιήσασθαι ὥςπ ἀμφοπόρους μβέιν χ' χώραν ἕως αὖ ἡ δίκη γβύηται. Idem autem & scholiastæ hîc placuisse liquet, addenti per parenthesim, εἰ μὴ ἐκεῖνο βούλονται. Sed ὥςπ desiderari puto ante μβέιν: idémque fortasse & de accusatiuo ἀμφοπόρους dici possit, qui exponitur illis verbis, καὶ τοὺς πεμφθέντας κορ. &c. Verisimile est enim totum hoc scholium ab eo ita scriptum fuisse, αὐτὸ τὸ, ἐπίμως ἔχειν (εἰ μὴ ἐκεῖνο βούλονται) ασυνδὰς ποιήσασθαι, ὥςπ μβέιν ὦν ὀδηδάμεω ἀμφοπόρους, ἤγουν καὶ τοὺς πεμφθέντας κοεινθίων καὶ τοὺς πεμφθέντας κερκυραίων, μηδὲν κορ. Sed nec duo hæc vocabula χ' χώραν ab eo fuisse prætermissa crediderim post μβέιν. Ad eorum certè explicationem adiiciuntur ista, μηδὲν παράπλοπις εἰς κάκφοιν. Atque his similia statim adiiciuntur in scholio literæ β, vbi χ' χώραν, vel potius χ' χώραν μβέιν, explicatur. postquam enim ἐφ' ἡσυχίας significare dixit, addit, ἵνα μὴ ὁ πρὸς μεταξὺ ἀλλήλους ἀδηκῶσι. Verùm paulo liberior est hæc expositio: simplicior autem fuisset si dixisset, ὀβέιν χ' χώραν esse quod alibi vno verbo dicit ἡσυχάζειν.

Lit. δ. v. μλω] Obiectio hæc, sicut & aliæ nonnullæ quæ ab eo afferuntur (de omnibus enim non loquor) digna certè est quæ à nobis attentè consideretur. Verum enim est quod scribit, eum, quum hîc dicat tantùm millia duo militum grauis armaturæ, antea tria millia dixisse. nam pagina præcedente legitur, αὐτῶν δὲ κοεινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ πεντακόσιοι ὁπλῖται. Ad hanc obiectionem ille ita respondet, vt dicat, vel aliis illis mille opus non fuisse, vel eos hoc fecisse (id est, illis duobus millibus contentos fuisse) quòd Corcyrenses contemnerent. Fortasse autem alia duo sunt quorum alterum non malè ad hãc obiectionem responderetur: nimirum, vel tot milites haberi non potuisse quot παρεσκευάζοντο, vel alterutrum locum apud Thucydidem deprauatum esse.

Lit. λ. v. σκυβάζω] Expositionem hanc sequendo, dicendum esset, has quoque naues quas Thucydides scribit illos ὑπεσκυάσαι, veteres fuisse: quod tamen ille nec dicit nec à nobis vult intelligi: contra enim hasce alias (nam dicit παὶ δ' ἄλλας) distinguit ab iis quas παλαιὰς vocauit. Erántne igitur nouæ hæ aliæ? Hoc certè negaret hic enarrator, quum in præcedente scholio nullam fuisse nouam dicat, atque hoc ex iis quæ ab hoc historico scribuntur colligat. Verùm dicere possumus, hasce alias, medias quodammodo inter veteres & nouas fuisse.

Lit. ν. v. πγὰρ] Hoc scholium est in vocem πεντεκόντα. nam ostendere vult consonum esse istud ei quod dixit: id est, has 40 naues & illas 80 eum quem dixit numerum efficere. videlicet 120 nauium. Harum autem mentionem habes initio paginæ 19, vbi triremes fuisse scribit.

Lit. ξ. v. μάχεσαι] Dicit hunc historicum exacta narratione istud nauale prælium non esse persequutum, ideo fortasse quòd ante eius tempora fuerit. Sed considerare debuit quod à Dionysio Halicarnasseo & obseruatur & reprehenditur (iustius quidem certè quàm alia nonnulla) eum in huiusmodi narrationibus sui similem non esse, sed interdum quidem modum excedere, interdum contrà ex iis etiam quæ necessariò dicenda forent quædam prætermittere. Postquam enim dixit illum minus esse accuratum περὶ τὰς ἐξεργασίας τῶν πεφαλαίων, atque πλείονας τῶν δέοντος λόγους ἀποδιδόναι τοῖς ἐλαττόνων διομβίοις, vel contrà ῥαθυμότερον ὀπτρέχειν τοῖς διόμβια πλείονος ἐξεργασίας, exempla huius rei ex eius descriptionibus præliorum naualium affert. Deinde illum idem χ' παὶ πζιπὰς μάχας quod περὶ παυμαχίας facere ostendit. esse enim & ibi quædam μηκυνόμβα πέρα τοῦ δέοντος, quædam etiam contrà συναγόμβα εἰς ἔλαττον τοῦ μετρίου.

V. παὶ μβῆ] Hanc narrationem, de qua vt imperfecta queritur (quum dicit, eum τοῦτο πρὸ παυμαχίαν οὐκ ἀκριβῶς διηγεῖσθαι) quodammodo supplere voluisse videri potest, quum scribit, quindecim quidem illas Corinthiorum naues omnino profligatas, at verò cæteras perfossas (vel vulneratas, retinendo Græcam metaphoram) fuisse: multósque fuisse abductos captiuos.

¶ In paginam 22. In Thvc. v. τον] Lectioni margini adscriptæ nec meum vet. exemplar assentitur, nec video quomodo possit admitti.

V. Τὸν] Pronomine τῶν quod habet margini adscripta lectio, minimè indiget hic locus: sic tamen vt ferri in eo possit.

V. μα χ.] Hoc loquendi genus, ὀργῇ φέροντες (ne quis de illo dubitet) scholiastes etiam agnoscit.

V. δδι] Hîc quidem ἐπιχάψαντα, in margine autem ἐπιχάψαντα habemus: sed magis vtroque ὀπιχάψαντα mihi placeret.

In Schol. Lit. λ. v. τοῦ πὸν] Nimium generaliter loqui hoc certè est, dicere, à Thucydide semper τὸν πλεῖον dici, genere masc. neque enim (opinor) verũ hoc alibi quàm in hoc loquendi genere com-

petietur. quod & pag. quarta habemus, vbi scribitur, καὶ τὸν πλεῖον τῆ βίου ἀπῶθεν ἐποιοῦντο. Alij certè & hîc & illic neutro genere vtentes τὸ πλεῖον dixissent. Sic verò ὠφελοῦν dici à Thucydide genere masculino, annotat pag. 53, ἀρνητικῶς τὸν ὠφελοῦν. De verbi autē ellipsi quæ in huiusmodi est locis, in Proparasceue admonui.

Lit. ζ. v. Οἱ ξύμμ.] Fortasse ante hæc verba ἐπὶ τῶν κερκυραίων præcedebat aliquod passiuum quo ἐπιτοῦτο exponebatur: cuiusmodi fuerit ἐπολαμπρούνθη.

Lit. π. v. κερκύραν] Post ὁ πόλεμος deesse quædam existimo.

Lit. λ. v. λοι] Vocabulum φίλος vel relictum esse subaudiendum, vel à librario prætermissum videtur post hæc verba, ὁ ἀπὸ πολέμου.

¶ In pag. 23. IN THVC. v. καὶ τὸ] Lectio marginis adscripta, videri potest ex aliqua margini adscripta expositione irrepsisse.

Ver. προφέρειν] Durius est illud προφερλομβάνης, sicut & alia verba huiusmodi: ideóque potius cum crasi ijs vtuntur. At verò προφερλομβάνης tam alienum est ab hoc loco, quàm προφέρλομβάνης (positum pro προφερλαβὴς) ei cōuenit: quum προφέρειν quidem significet, *prius deberi*, vel *antea deberi*: at προφέρεσθαι, *præterea deberi*, vel *insuper deberi*.

Ver. σαφὲς.] Admitti non potest lectio marginis adscripta, σαφῶς: quum alioqui κατασκευὴ non habiturum sit aliud nomen quocum iungatur, quàm μηδὲν: & dici non possit μηδὲν τούτων κατασκευὴ σαφῶς, pro eo quod est, *nihil horum manifestum faciens*, sed dicendum sit, μηδὲν τούτων κατασκευὴ σαφῆς, vel σαφῆς κατασκευή. Cæterùm quod sequitur, καὶ τοῦτο ἔχειν ὑμῶν περὶ ξυμμαχίας quidam putarunt perinde esse acsi hoc ipso loquendi genere vtens diceret; καὶ τοῦτο ὑμῶν σαφῆ κατασκευήν: & ita Melanchthon in huius concionis interpretatione se intellexisse ostēdit. quippe qui verterit, *Sic igitur miserunt nos Corcyræi ad petendam societatem ut confiderent hæc quoque se uobis declaraturos esse*. Sed potius (vt opinor) dicendum fuerat, *se firmam huius rei fidem uobis facturos esse*.

V. πύμαῖ] Legitur etiam ἡμαῖ: sed minimè dubium est quin vera lectio sit ὑμαῖ. Intelligit enim (meo quidem iudicio) eos institutum ipsorum tanquam inconsultum reprehensuros, & se id damnosum sibi esse experturos.

Ver. τὰ ἡμέτ.] Potius αὐτῶν quàm αὐτῶν scribendum puto, quum præcedat ἡμέτερα.

Ver. πῶ] In meo vet. non conspicitur datiuus χρόνῳ, ac suspicari quis possit ex scholio irrepsisse: quamuis fatear illum non semper subaudiēdum relinqui.

Ver. καὶ αὖθ.] Hunc locum mendi suspectū habere nos vetant ea quæ scribit scholiastes, videlicet λείπειν hic præpositionem κατά. nam hoc λείπειν ita intelligendum est vt in Proparasceue docui.

IN SCHOL. Lit. α. v. εἶας] Fallitur in eo quòd μάλιστα cum ξύμφορα iungit, quum à Thucydide iungatur cum αἰαδιδάξαι. Hic enim, vt alijs pleriſque locis (non minus apud cæteros scriptores quàm apud hunc) aduerbio μάλιστα, sequente ὅτι, respondent tres illæ voculæ, εἰ δὲ μή. cum quibus repetendum idem verbum, λέγω κοινοῦ subauditum; sed ita vt infinitiuus modus in aliū mutetur: hoc pacto, αἰαδιδάξαι προσῆκον, μάλιστα μέν, ὡς καὶ ξύμφορα δόντας· εἰ δὲ μὴ αἰαδιδάξαι, videlicet τοῦτο, ὅτι ξ. δόντας: vel, εἰ δὲ μὴ δυνάμενοι αἰαδιδάξαι τοῦτο. Deinde & cum ὅτι γε subaudiri idem infinitiuus debet: vt perinde sit acsi ita loquutus esset, ἀλλὰ γε διδάξαι ὅτι ἐν ὑποζυγίοις, repetito λέγω κοινοῦ verbo δόντας. Valla μάλιστα μέν vertit, *quod maximum est*: quū potius reddere debuisset, *maximè quidem*, vel *potissimum quidem*. Terētius, (vt in meis Schediasmatis docui) *primo quidem* interpretatur: sed hîc ista interpretatio aptum minimè locum haberet, quòd *primùm* præcedat.

Lit. β. v. Τοὺς μέν] Si ita scripsit, ἡμᾶς τοὺς κερκ. malè ex genere speciē fecit, id est, quod de omnibus illud quod ait faciētibus dictum est, ad Corcyrenses restrinxit: ac non animaduertit, hoc sibi nō licere per ea quæ sequuntur verba, ὡς καὶ ἡμεῖς νῦν. Potius igitur mihi persuadeo, scriptū ab eo fuisse, ὡς καὶ ἡμᾶς τοὺς κερκ. ostendere volente, verba illa quæ sequuntur, ad articulum τοὺς pertinere; & nominatiuū ἡμεῖς in accusat. ἡμᾶς mutantes nisi fortè hanc lectionem, nō illam, in suo exempl. habuit. Sed neque nostram lectionem mutare; neque his verbis aliam dare sedem (in examinādo sensu) oportet: quum subaudiatur λέγω κοινοῦ verbum δίκαιοι ἐσμέν; hoc modo, ἥκοντας πρὸς τοὺς πέλας δίκαιοι εἰσὶν ἀδικουμένους, ὡς καὶ ἡμεῖς νῦν δίκαιοι ἐσμέν.

Lit. γ. v. ῥᾴους] Ex non intellecto vsu aduerbij πέλας, articulum præfixum habētis, in ridiculum errorem incidit, quum πέλας iungendum tum χώραν putauit. Vbi verò hunc datiuum inuenit? In ijs quæ paruo interuallo sequuntur, τῷ τε πέλας χώρᾳ ξυνταράσσειν. Hinc certè datiuum χώρᾳ mutuatus, scribit, Eos qui sunt πέλας τῇ χώρᾳ. Non enim Corcyra est πέλας τῇ Ἀθηναίων. id est; *prope Athenienses*. (nisi potius ἀθηναῖ scripsit: ita vt interpretandū sit, *Non enim prope Athenas est Corcyra*.) Sed videamus quomodo ex loco illo datiuū hūc mutuari potuerit. Quū scribat Thucydides, τὸ μὲν εὐμενὲς ξυμμαχίᾳ τῷ τε πέλας χώρᾳ ξυνταράσσειν, quis fateri nō cogatur, datiuū χώρᾳ nō cū πέλας, sed cū verbo ξυνταράσσειν iungi? Quod tamen sicut manifestū non sit, at ipse manifestū faciā vbi ad ea verba quæ de datiuo illo χώρᾳ scribuntur, venero. Cæterùm non in hoc solùm sed in alijs etiā Thucydidis locis τοὺς πέλας, quod propriè sonat, *eos qui prope sunt*, seu *vicinos*, dici eo sensu quo passim in Testamenti noui scriptis legimus dictum τὸν πλησίον (quod aduerbiū illi significatione respōdet) Thesaurus meus satis docere potest. Non dubium certè est quin in vulgari illo & Christiano homine digno præcepto, *Quod tibi fieri nolis, alteri ne feceris*, aptè hoc *alteri* simus interpretaturi τῷ πέλας. Hoc Valla quum ignoraret, (quod minus mirum minūsque venia indignum videri potest, quum idem hic scholiastes aut is saltem qui scholium illud scripsit, ignorauerit) eius interpretatio ad hoc aduerbium, habens articulum præfixum, tanquā ad scopulum quempiam, passim impegit, alio alibi modo id reddens. Hîc certè à vulgari etiam & trita huius vocabuli significatione, (quæ & non præfixo articulo ei datur) discedens, τοὺς πέλας vertit *externos*.

Lit. ε. v. χαλεπὸν] Fortasse scripserat σημεῖόν τι τὸ βέβαιον ἡλυκῆς. Non minus autem σημειοῦσθαι dignum fuit pag. secunda αἰαδικαίου, positum itidem in genere fœminino.

Lit. ζ. v. τε, καὶ] Rectius scriberetur, διὸ καὶ δικαίως αὖ τυγχάνειν ὧν δόντας.

Lit. θ. v. Κερκ.] Mirum miniméque fide dignum quod hîc scribit, voculam δὲ pro γὰρ esse positam: quum in his ratio eorū quæ dicta sunt minimè reddatur. Huic certè voculæ aut solitū dari vsum, aut, si pro alia poni, potius pro οὖν quàm pro γὰρ, putādum est: perinde acsi diceret, *Sciebant Corcyrenses æquum esse ut qui aliorum opem implorarūt uenirent, eōs ēdoceant, tale esse quod à se petitur, ut ipsis utilitatem dut sal-*

tem nullum damnum sit allaturum: sinminus, &c. Quum itaque firmam se fidem uobis facturos considerent, nos miserunt.

Lit. κ. v. μαχίας] Secũdum procœmium ab his verbis incipere dicit, πτύχια δὲ τὰ αὐτὰ ὀλιγ. &c. at ego secundam procœmij partem potius esse dicerem. Verùm & tertium procœmium cõstituit, vt paulo pòst videbis.

Lit. λ. v. πάνυμα] Vocabulum istud ἄλλως frequenter in alijs etiam scholijs occurrit, & sicut hîc, ita & ibi, eum quẽ in Proparasceue dixi vsum habet: sed minus vsitatè hîc post illã vocẽ ἄλλως alius scholiastes loquẽs inducitur, & ijs quæ proximè præcedũt, ita contradicens, ἐγὼ δὲ ὀλιγάνυμα εἶπον, (nisi εἶπιμι scribendum est) τὰ αἰρ. &c. Verùm, dum se contradicere putat, nihil minus quàm contradicit: si modò verba illa ἰδιοπραγμονεῖν & ἡσυχάζειν bene intelligãtur. hic enim ὀλιγάνυμα (id est *institutum*) esse dicit, μηδεν ἐπὶ ξυμμαχίᾳ, id est, *nulli auxilium ferre* (nisi potius, ad exprimendam Græci verbi vim dicendum est, *sociale auxilium ferre*) at ille, quum dicit ἰδιοπραγμονεῖν & ἡσυχάζειν, non aliud quàm illud ipsum vult significare. Nam ἰδιοπραγμονεῖν, est *non res aliorum sed suas tantùm agere:* (vel, Agere *sua negotia, non se alienis implicantem*) ἡσυχάζειν autem, *quiescere*: quæ de illo aptè dicuntur qui nulli fert auxilium. Is enim alienis negotijs nequaquam se implicat. à qua re qui abstinet, is comparatus cum alijs, qui non tantùm suarum sed alienarum etiam rerum curam gerunt, videtur ἡσυχάζειν. id est quiescere. Thucydides autem non ἰδιοπραγμοσύνης sed ἀπραγμοσύνης appellatione illam etiam ἡσυχίαν aliquoties indicat quæ bello opponitur, id est pacem.

Lit. eadem, ver. primo col. 3] cum verbo δεόμεθα genitiuum συμμαχίας scriptum fuisse existimo: & ἀφ' vel παρ', ante ὧν: & hanc totius loci scripturam fuisse, νῦν γὰρ (φησὶ) καὶ συμμαχίας δεόμεθα ἡμεῖς, καὶ ἀφ' ὧν, εἰ περὶ ξυνεμαχοῦμεν, ἐμέλλομεν νῦν βοηθίας ἀπολαύειν, ἀποτυγχάνομεν. id est, Nunc enim (inquit) *& nos sociali ope egemus, & à quibus auxilium acceptari eramus si antea socij fuissemus* [vel, *si antea societatem coiuissemus*] *ab illis repulsam patimur.*

Lit. ν. v. μαχοίπ] Scholium hoc, καθὸ ἔρημοι ἐσμὲν ξυμμαχίας, videtur potius scriptum in ista verba fuisse, ἔρημοι δὲ αὐτὰ κατέστημεν. Sed καθὸ abesse mallem.

Lit. ξ. v. χίας] Hîc ἰδιωτία nominatur quæ potius ἰδιοπραγμοσύνη vocanda esset, sequendo illum verbi ἰδιοπραγμονεῖν vsum de quo dictum fuit in scholio in verba illa, τὸ αὐτὸ ὀλιγάνυμα.

Lit. ο. ver. γνώμη] Fortasse non πατέρων sed πατείδης ab huius scholij autore scriptum fuit. Sed enim eum vix esse eundem illum crediderim qui in præcedentibus, vbi dicitur, ἥκοντας πρὸς τοὺς πέλας, datiuum γνώμη cum aduerbio illo πέλας subaudiẽdum existimat. Nam is à quo ista scribuntur, animaduertisse videtur, datiuum γνώμη cum verbo ξυστρωννύειν iungi, & sensum esse, *nolle, in præstando sociali auxilio, periculi quod ex alieno consilio impendet* (vel, *quod alienum consilium affert*) *participem esse.* Obserua autem dictum esse ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ pro eo quod est, ἐν τῷ ξυμμαχεῖν ἄλλοις, vel ἄλλῳ. Sic autem loquendo, pro τῷ πέλας dicendum fuisset αὐτῷ: hoc modo, τὸ μὴ, ἐν τῷ ξυμμαχεῖν ἄλλῳ, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ξυστρωννύειν. Est porro dictum τὸ μὴ ξυστρωννύειν, pro eo quod est τὸ μὴ βούλεσθαι ξυστρωννύειν. Cæterùm illa verba, ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ, quũ præcipuum in hac periodo locum teneant (quippe quæ ad ea quæ περὶ τῆς ξυμμαχίας dicta sunt referãtur) tamen à Melanchthone fuerunt omissa, locum hũc ita interpretante, *Iámque accidit ut quod antea uidebatur esse prudentiæ, nolle implicari periculis alieno arbitrio, id stultè cogitatum fuisse & attulisse infirmitatem appareat.*

Lit. π. v. πείσειν] Nihilo magis assentiri illi possum, tertium hîc esse procœmium, quàm secundum esse in eo vbi illud constituit loco. Neque tamen, sicut ibi secũdam procœmij partem dicere maluissem, ita hîc tertiam dixerim: quoniam hæc periodus ex proximè præcedente pendet, quum ratio eius quod in ea dictum est reddatur. Ideóque quod de particula δὲ antea noster hic scholiastes dixit, de hisce duabus iustius diceret, eas pro γὰρ poni. Rationem enim afferunt Corcyrenses cur ἀδίκεια dixerint.

Lit. υ. v. ειωθόων] Atticæ potius quàm communis linguæ esse hãc syntaxin, vix mihi persuadere queo. Nam si hæc linguæ Atticæ est, quámnam communis esse dicemus? an syntaxin cum accusatiuo? Atqui in meo Thesauro, ex ijs etiã scriptoribus qui Attici habentur, hanc quoque in eadem significatione constructionem affero.

Ver. ἃ σώτ.] Hæc, ἤγουν, εἰ δουλωθείημεν αὐτοῖς, sunt expositio illorum verborum, εἰ ἑσόμεθα ὕστ' αὐτοῖς: (licet, vt tempus tempori responderet, dicendum foret, εἰ δουλωθησόμεθα αὐτοῖς) illa autem quæ de Attica syntaxi dicit, velut per parenthesin interijciuntur. Quæ admonitio ad alios etiam quosdam locos reddat te cautiorem oportet.

¶ Pag. 24. In Thvc. v. πάσχειν] Lectionem margini adscriptam ξυμμαχία pro ξωτυχία, Vallæ interpretis agnoscit, vt in marg. admonui. quam tamen adulterinam puto, & ab aliquo profectam, qui annotasset, his verbis, ἡ ξωτυχία ἡ ἡμετέρας χρείας, intelligi istud, videlicet ξυμμαχία. Vide & quæ hoc de loco dicam apud scholiastem.

Ver. μὴν] Non puto futurum tempus habere hîc locum posse: ideóque libenter προσχωρέσθαι retineo.

Ver. πτ.] Magis Thucydideum est αἴθε κινδύνου καὶ δαπάνης quàm αἴθε κινδύνων καὶ δαπάνης.

Ver. ὁπῃ] Lectio margini adscripta nullo ferri modo potest: hanc verò Valla rectè interpretatus esse videtur, *quæ cuncta perpaucis ex omni memoria pariter contigerunt.*

Ver. νῦν] Hîc quoque meritò lectionem quæ in cõtextu est alteri nos prætulisse, alij cùm aliorum tum ipsius etiam Thucydidis loci ostendunt.

In Schol. Lit. α. v. Ἀπραγμ.] Pro ἀπραξία substituo ἀπραξία. hanc enim expositionem etsi parum probo, tamen cum illa conuenit quam præcedente pag. habuimus, vbi ἰδιοπραγμοσύνη & ἡσυχία coniungebantur. Vbi etiam ἰδιοπραγμοσύνῳ vocari quod à Thucydide vocatur ἀπραγμοσύνη, dictum à me fuit.

Lit. β. v. πτας] Quid significari putẽ in hoc scholio ἀγῶνων appellatione, dixi in Proparasceue.

Lit. δ. v. Ξωτ.] Immo periphrasin hîc esse minimè credendum est, quum sensum aptissimum rei de qua agitur efficiat vox ξωτυχία, si sua significatio ei relinquatur. Perinde est enim acsi diceret, ἡ τῶν ξωτυχούσῶν ἡμῖν χρεία, καλὴ κ' πολλὰ ὑμῖν γένοιτο. id est, *Quæ enim nobis contigit* [vel *superuenit*] *necessitas, uobis commoda multis modis erit.* Vel, paulo liberius, *Quod enim nobis contigit auxilio uestro indigere, id multiplicem uobis utilitatem est allaturum.* Rectè enim καλὴ exponitur συμφέρουσα.

Lit. ε. v. φεισ.] Cum his vocibus τὸ δίκαιον, προσῆν, subaudiri potest verbum προσβάλλοντας, ex pag. præ-

cedente: quod Latino *allegant* sum interpretatus. Eodémque modo in litera *n*, vbi scribitur, τὸ συμφέρον, δεύτερον. *Primùm* (inquit) *æquitatem allegant, quemadmodum Corinthy: secundo autem loco, utilitatem.* Neque verò hæc iis repugnant quæ antea dixit, Corcyrensis concionem magis allegare vtilitatem: Corinthij, magis æquitatem. Neque enim necesse est, id quo magis nitimur, priore loco à nobis statui.

Lit. θ. v. μαρτ.] Nemo est qui animaduertere non possit μαρτυρίου dici hîc neutro genere: ideóque hîc quoque vel legendum vel perinde esse putandum est acsi legeretur, σημείωναι ὅτι μαρτ. &c.

Lit. ι. v. μείζ.] Non respondet vox μείζη, superlatiui gradus, voci ἀπαιωτέρα, quæ est comparatiui: ideóque μείζων scriptum ab eo fuisse crediderim. Sed quid attinebat aliam nomini ἀπαιωτέρα quàm suam significationem dare? Adde quòd ista non cohærent, vocem ἀπαιωτέρα, quæ *rarior* sonat, exponere *maior*: & subiungere, *quæ enim pulchra & utilia, ea sunt rara.* Sed potius, vt expositio cum iis quæ adduntur conueniret, dicendum erat, ἀπαιωτέρα idem hîc esse quod καλίων vel χρησιμωτέρα. tum enim aptè sequuta hæc fuissent, τὰ γὰρ καλὰ καὶ χρήσιμα. Verùm ne illa quidem vocabula καλίων & χρησιμωτέρα quærenda erãt ad expositionem eius quo Thucydides vsus est: quin potius sua ei significatio relinquenda (vti dixi) erat: præsertim quum is qui ita loquitur, ὡς διαφορᾶς ἀπαιωτέρας, id est, *quæ felicitas rarior*, voce vtatur quæ latissimè patet: quum res aliqua dici rara possit non solùm ob magnitudinem, vel pulchritudinem, vel vtilitatem, sed alia etiam de causa: &, quum rem aliquam ob raritatem commendamus, incertum relinquamus quam potissimum præstantiam in ea commẽdare velimus. Placuit autem & in hac expositione refellenda aliquid verborum consumere, vt eius etiam exemplo docerem, non quaslibet quæ in his scholiis occurrunt, ἀβασανίστως (vt vocabulo ipsius Thucydidis vtar) admittendas esse: actum potissimum quum vulgarem significationem conuenire loco posse videmus. Quòd si tamen (vt ad eum qui præ manibus est reuertar) ex illis tribus affectatis expositionibus eligenda vna esset, μείζων melius cum διαφορᾶς quàm καλίων, melius καλίων quàm χρησιμωτέρα quadraret. Nam διαφορᾶς sub se τὸ χρήσιμον comprehendit, aut (si ita potius loquendum est) τὸ χρήσιμον in se ipsum habet.

Eadem litera. v. καὶ κ.] Verba hæc sumpta sunt ex Homero. nam finis Homerici cuiusdam versus est, -επὶ τὰ χρείονα νικᾶν. Testimonium autem hoc afferens, intelligit, τὰ χρείονα dici ab Homero de iis quæ τοῖς καλοῖς & χρησίμοις sunt contraria.

Lit. κ. v. αἰτ.] Periodus hæc, aut saltem hoc orationis membrum, primæ Demosthenis Olynthiacæ principium est. Sicut autem eorum autorem non nominat, ita etiam modò Homeri verba, eo non nominato, attulit: & non multo post Hesiodi versum, non præfixo eius nomine, allaturus est. Cæterùm minimè dubium est quin hunc Demosthenis locum attulerit, quòd eum à Thucydide suum loquendi genus mutuatum aut saltem in eo imitatum esse Thucydidem, ostendere vellet. Verùm animaduertere debuit, hunc scriptorẽ non itidẽ dicere εἶπε δὲ αὖ, sed ἐπιμήσασθε αὖ: & non contentum his verbis, περὶ πολλῶν χρημάτων, adijcere ἡ χρείας. Adde quòd Demosthenes phrasin illam non aliunde (vt credibile est) quàm ab ipso vulgo mutuari necesse habuerit.

Lit. λ. v. σαφὲς] Malè omnino ἐπιμήσασθε exponitur ἠρεσάσθην. Atque hoc vel ex eo apparet, quòd non dicitur aliquis ἀγορεύειν quidpiam περὶ πολλῶν χρημάτων, sed ἀγορεύειν πολλῶν χρημάτων.

¶Pag. 25. In Thvc. v. λειπ.] Non minus ὑπάρχοντας quàm ὑπάρξαντας legi potest: etiamsi præcedat ἀλλοτρίων. Nam ὑπάρχοντας, (quod extat in meo veteri codice) ad ἄποικοι, vt ὑπάρξαντας ad ἀποικία referretur. Fateor tamen, alium quàm Thucydidem ὑπάρξαντας potius scripturum fuisse, respiciendo ad vicinius nomen ἀποικία, præsertim quum iam ei verbum singularis numeri ἀλλοτρίων, non plurale ἀλλοτρίων, aptatum fuerit.

V. ἀρχῆς] Non περσαλεῖν, sed περαλεῖν, Valla legit. Verùm sequente etiam pagina, illud, non hoc, scriptum est, & à scholiaste agnoscitur.

V. ὧν] Hæc scriptura, non quæ margini adscripta est, in vet. meo exemplari extat: quòd si tamen τὰς μωδοφορίας Thucydides scripsisse putaretur, ita μωδοφορίας dixisse αἰτὴ τῶν μωδοφόρων videri posset vt πρεσβείαν dicere αἰτὴ τῶν πρέσβεων consueuit. Nisi fortè illud durius quàm hoc iudicari debet.

In Schol. Lit. α. v. μαθ.] Immo simplicius dictum hoc esse existimandum est, μαθήτωσαν. perinde acsi ita loqueretur, μαθέτωσαν τοῦτο, ὅ ὧδε ἀγνοεῖν δοκοῦσι. id est, *discant hoc, quod uidentur ignorare.* At ille putat eum vsum esse verbo μαθήτωσαν significante *discant*, tanquam innuentem eos esse ignaros ob illam quæ ipsis insit improbitatem. Quasi verò improbi magis probis sint earum quæ notæ esse debent rerũ ignari.

Lit. ε. v. οἱ κορ.] Suspicor scriptum ab eo fuisse ἐξ ὧν περείρηται: volentem nos intelligere, *Perspicuum est ex ijs quæ iam dicta sunt.* Neque enim σαφὲς δεῖ dici potest significare περείρηται.

Lit. κ. v. ταῖς μετ.] Quamuis Thucydides ὁ ἐλαχίστας ταῖς μεταμελείας λαμβάνων tantùm dicat, vult nos intelligere, ὁ μηδ' ὅλως λαμβάνων. quod tamen non tam est exponentis quod à Thucydide dicitur quàm corrigentis. Sic tamen & alibi sub voce ἧσσον vult à nobis μηδ' ὅλως intelligi.

Lit. λ. γ. τὸ μὴ] Aut reliquit aliquod verbum subaudiendum, aut (quod potius credo) à librario fuit omissum. Atque id fortasse fuit illud περιβάλλεται, quo vtentem pagina 23 audiuimus.

Lit. μ. v. ἴσως. Initio col. 3.] Quid sit ἐπιστήμη satis notum est: sed quid sit πολλαχοῦ ἐν ἐπιστήμῃ, non minus aliis quàm mihi ignotum esse puto: nec dubito quin minimè, quo sit hæc vox modo hîc exponenda, sed quæ in eius locum substitui debeat quærendum sit. Videtur autem adulationem huic loco subesse ex eo suspicari quòd dicat non tantùm καὶ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ἐπαινούντων, sed καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμ. ἐπ. quasi eorum ditio, magis quàm alia vlla, milites suppeditare posset. Verùm alij sunt in hac concione loci qui multo iustius aliquid adulatorij habere dici queũt.

Lit. π. v. πι.] Fallitur in eo quod deesse putat verbum χρὴ, id est, subaudiendum esse: (nam ita accipi verbum λέπει, ostendi in Proparasceue) quum præcesserit δίκαιον, quod hîc repeti debet ἀπὸ κοινοῦ. Dicitur autem δίκαιον pro δίκαιόν ἐστι.

¶Pag. 26. In Thvc. v. πῶς] Non minus placet ἐχυρώτατος, præsertim quum pag. 30 ἐχυρωτέρα δύναμις scriptũ sit, & alibi quoque hæc scriptura extet.

V. νοῦν] Pro lectione illa ὅσον οὔπω faciunt alij quidam Thucydidis loci: ex quibus est hic, lib. 4, ὅσον δὲ οὐδέπω παρεῖναι. & hic libro 6, ὅσον οὔπω πέρσαι.

V. σων] Conuenientius quàm πολεμεῖσθαι videtur huic loco esse πολιμοῦσθαι: quod habes & pag. 38, duobus in locis. Pro eodem autem & ἀπολιμοῦσθαι dicitur.

V. κατον] Ferri non potest illa quam margo habet scriptura.

V. κορ.] Ne ea quidem quæ ibidem est, eregione huius loci, tolerari posse videtur.

In Schol. Lit.β. v. μὴ] Annotatio hæc fortasse scripta fuit in istum locum, καὶ ὅτῳ δέδοκται ξυμφέροντα μὴ δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δι' αἰσχύνην, ταῖς αὐτοδιδάκτοις λύσῃ.

Lit.δ. col. 2, v. φόβον] Pro παρασκευῆς & ἀπαιτάμβυοι potius παρασκευαῖς & ἀπαιταμβύοις dicendum fuisse videtur, vt hi datiui cum sequentibus conuenirent.

Lit.ε. col. 2, v. βεῖν] Locum hunc ἐλλιπῆ esse puto, & ab eo ita scriptum fuisse, εἰς τὸν μέλοντα καὶ ἀεὶ ὄντα πόλεμον. vt vocabulo ἀεὶ ὄντα exponatur Thucydidea vox ἐσσομένου: cui tamen postea & alia expositio datur.

Lit.ζ. v. εἰρήκω] Aliter hæc ab illo scripta fuisse persuasum habeo.

Lit.η. v. αἰτίᾳ τῶ] Prior expositio sequenda potius est, quæ κομψοὶς vult δυστυχίας & ἀτυχίας esse. vt duo hæc contraria illis duobus contrariis, οἰκειοῦνται & πολεμοῦνται, respondeant: referendo videlicet δυστυχίας quidem ad οἰκειοῦνται, at verò ἀτυχίας ad πολεμοῦνται.

Lit.ι. v. Καὶ καθ'] Non animaduertit (quod mirum est) pēdere hæc à verbo μάθοιτε, ad quod tendit particula αὖ: alioqui non dixisset λείπειν verbum λείψειν: quod ne vllum quidem habere hîc locum potest. Videtur autem alius enarratoris scholium esse istud, quo datiuus pro nominatiuo positus dicitur (quæ certè mira & nę Thucydidi quidem vsitata esset antiptosis) & intelligēdum esse, μάθοιτε αὖ οἵ τε σύμπαντες καὶ καθ' ἕκαστον. Ac ne hoc quidem dicturus erat si verba illa, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, in neutro genere posita esse animaduertisset.

Lit.κ. v. πρέπει] Quum exponat πρέπῃ, eum ita legisse, non autem πρέπει, manifestum est: sed tamen verbum μάθοιτε nullum huic lectioni relinquere locum videtur.

¶Pag.27. In Thvc. v. ναυσὶ] Legitur etiam ἐμπείραις: quæ lectio non minus quàm altera placet: vt sit sensus, *nostrarum nauium adiunctione, plures habebitis quibus cum illu dimicetis: quum alioqui nostras aduersum uos dimicantes habituri essetis.*

V. βραχ.] Pro βραχαλοιῶτας, quod habes in marg. eregione interpretationis Vallę, scribe βραχαλοιῶται. hæc enim est scriptura quam eum sequutum esse ista eius verba ostendunt, *aut testem, à quo uerecundiæ admonerentur.* Verùm hoc quoque animaduertendum, particulam οὖν ab illo post ἔχειν non agnosci: sed potius hunc locum perinde verti acsi scriptum esset, τὸν βραχαλοιῶται αἰσχύνεσθαι. quanquam & absque articulo fortasse effici idem sensus potest. Sed nostram scripturam longè illi præfero: & intelligo, οὐκ βραχαλοιῶτες πρὸς ξυμμαχίαν, αἰσχύνεσθαι εἰ μὴ τυχόντες. id est, *non erubescere si repulsam paterentur.*

V. πας] Si μᾶλλον δὲ legas, participium ὀκνοῦντας positum erit pro ὀκνεῖν. qui participij vsus valde durus esset. Alteram autem lectionem retinendo, illa oratio resolui in hanc poterit, ὅτῳ τὸ αὐτὸς, οἵ ἥκιστα δοκοῦσι τοῖς πόλας ὀκνεῖν, μάλιστα τοῖς ἄλλοις δέχεσθαι, αἰσχύνη καταίρονται. id est, οὓς αἰσχύνη ἐστὶν ἑκόντα καταίρειν. Est enim apud eum (ne fallaris) datiuus αἰσχύνῃ, non nominatiuus αἰσχύνη. Alius tamen structura magis vsitata vtens, dixisset, ὅτῳ τὸ αὐτὸς ἥκιστα ὀκνοῦσι τοῖς πόλας ὀκνεῖν, μάλιστα δὲ τοῖς ἄλλοις δέχεσθαι, ἃ δὴ αἰσχύνη ἑκόντα καταίρονται.

V. σὺν] Particula αὖ cum ἦσαν nihil opus est.

V. τοῖς] Hoc participio λαμβάνουσι expositum ab aliquo fuit illud δεχομένοις.

In Schol. Lit.α. v. ὑμᾶς] Suspecta est vox ἧσσον. nec tam placet ἥψαντο, quàm placeret compositum καθήψαντο: quum frequentior sit verbi καθάπτεσθαι vsus pro Perstringere, vel Incessere: & quidem eo ipse etiam Thucydides vtatur. Itaque schol. hunc scripsisse & scribendum esse crediderim, ἀλλ' ἧσσον καθήψαντο καὶ ἡμῶν.

Eadem lit. v. μαχ.] Vel hîc scribendum μαχόμεθα, quod paucis interiectis præcedit, vel ibi quoque μαχούμεθα scribi debet: sed potius μαχόμεθα loco vtrique conuenit.

Lit.η. v. χωρεῖσθαι] Non verisimile est illum αἰχμώσθαι putauisse exponendum ἔχειν μάρτυρας τῆς αἰχμῆς: ideóque potius pertinere hoc scholium dixerim ad genitiuum τῆς αἰχμῆς, vt hic genitiuus cū verbis illis μάρτυρας ἔχειν subaudiendus dicatur.

Lit.ι. v. τῶν συμβ.] Vel αὐτῶν vel τῶν πολιτῶν redundare videtur: sed αὐτῶν potius expungendum crediderim.

Lit.ζ. v. αὐτάρκης] Fortasse omissum est quodpiam vocabulum quod hosce genitiuos τῆς προαιρέσεως & καιρίας præcedebat: (cuiusmodi fuerit ὑπηρέτης) alioqui scripturum fuisse illum τῇ προαιρέσει & καιρίᾳ negare nemo possit.

Lit.η. v. δεῖ] Hæc verba, εἰ γὰρ ἐξέπλεον ἀλλαχοῦ, οἱ ἀδικ. affert tanquam quæ tacitè Corinthiorum oratione includantur: hoc sensu, *Quòd si ut alij nauigantes appellere ad portum eorū coguntur, ita & ipsi ad alios nauigarent, ij qui iniuria ab illis afficiuntur, aliquos ex illis comprehenderent, obsides sibi futuros.*

Lit.κ. v. Ὅσῳ] Cum hac expositione, qua ἀληθέστεροι dicit esse ἀκατηγορητότεροι, conuenire non videntur quæ subiungit, οἱ γὰρ διάλωσι, φόβῳ τῶν πόλας, κολακεύειν αἰσχύνοντες τοὺς ἀδικοῦντας. Vbi etiam animaduertendum est annon potius scribendum sit αὐτοὺς ἀδικοῦντας: vt οἱ πόλας illi ipsi sint οἱ ἀδικοῦντες.

Lit.λ. v. αἰτεῖν] Quomodo αἰτεῖν tria hæc significare potest? Immo verò considerandum erat, illum nunc αἰτεῖν dicentem, ad illud ἀγαθοὶ quod præcessit respicere.

¶Pag.28. In Thvc. v. ὕβρ.] Magis placet altera lectio quæ annotata hîc non fuit, ἀπιστίαν, quæ cum ἄπιστοι & ἀπιστίᾳ conueniet. Alioqui certè μεπιστίαν pro ἀπιστίαν positum dicetur.

V. ἀπαρ.] Haud scio an alibi apud hūc scriptorem extet aduerbium ὀκνηρῶς, quod margini est adscriptum: Valla tamen ἀτὰ legit, & ὑπερεπόμεθα. Sed nostra lectio magis placet, repetendo ἀπὸ κοινοῦ particulam αὖ cum ὑπερεπόμεθα: vt perinde sit acsi dictum foret, οὐδ' αὖ ὑπερεπόμεθα δυσωπούμενοι μὴ καὶ ἀδικοίμεθά τι οὐ μετείκως, ἀλλὰ διαφερόντως.

V. καλ.] Verbum πρεῖν nec in meo veteri est, nec à scholiaste agnoscitur: sed nec Valla certè illud agnoscit. Potest autem vel abesse vel adesse, prout participium προὔχοντα exponemus: in cuius tamen expositione constare sibi scholiastes non videtur.

V. ἀλλὰ] Libentius legerem, ἐς τὸ ἴσον.

V. παδ.] Si ἀπὸ ξυμβόλου scribere malimus, non carebit exemplo (vt opinor) iste particulæ ἀπὸ vsus.

In Schol. Lit.ζ. v. γε οὖ] Scribendum videtur, λείπει εἰς, ἵνα ᾖ, εἰς ὦ. Hanc autem præpositionem subaudiens, non dubium est quin eam ad participium προκαλούμενον vna cùm suo illo accusatiuo ferri velit. Sic certè col. sequente dicit προκαλούμενον εἰς δίκην.

Eadem lit. v. δικῶν] Vides ab hoc scholiaste infinitiuum illum πρεῖν non agnosci, sicut etiam paulo antè monui. Sic autem & in fine huius scholij, οὐδὲ

δικαίων ὄντι λέγεσθαι, ἀλλὰ καταφρονεῖν, nulla illius πρεῖν facta mentione.

Eadem lit. ver. ῥᾴοι] Consuetudo Gr. linguę postulat vt scribatur, προσέχειν τῷ ὀλίγῳ τοῖς ἀσφαλοῦς καὶ ἰσχυροῖς πρὸς λουμβάνω εἰς κρίσιν.

Lit. μ. v. ὑμεῖς] Iungit negationem cum verbo μεταδώσειν, quum dicit μήπω μεταδώσειν: & tamen vbi dicitur, μηδ' ὅτι ὑμεῖς τῆς π δεω. &c. cum μηδὲ repetendum esse apparet infinitiuum προσπέναι, sicut cum μὴ præcedente repeti debere manifestum est: vbi dicitur, καὶ μὰ ὅτι ὑμεῖς μβ' ηδ'. &c.

¶ Pag. 29. IN THVC. v. κοιν.] Non placet κοινωνήσαντας, quòd aliam constructionem postulet: quam & infinitiuo κοινωνεῖν statim post dari vides: ex quo tamẽ subortam esse lectionem illam κοινωνήσαντας credibile est.

V. βαίν.] Nec μόνον, nec μόνον, sed μόνους libenter scripserim: ἀμετόχους quidem certè retinens, non autem in ἀμετόχως mutans, cui nõ video quomodo locus esse possit.

V. πας [Qui φανεῖσι pro φανεῖσαι hîc legit, miror vnde illud habuerit & quomodo admitti posse existimauerit.

V. καὶ τὸν] Scholiastes καὶ κοινὸν νόμον legisse videri queat.

IN SCHOL. Lit. γ. v. καὶ ὑμεῖς] Immo hæc verba, δικαίοις ἐσὶ, non cum εἰ δὲ μὴ, sed primùm cum infinitiuo εἶναι, deinde cum ἐέναι iungi manifestum est: at verò cum εἰ δὲ μὴ repetẽdum quidem est prius illud verbum, sed in alio & modo & tempore. Intelligendum enim est, εἰ δὲ μὴ ὀκπεδῶν εἶπεσθε.

Lit. η. v. σις] Scribendum αὖ ὡ ἔχει.

Lit. ε. v. κερκυρ.] Legisse videtur, καὶ κοινὸν νόμον, non καὶ τὸν νόμον. Paulo post verbo δίξασθαι addendũ crediderim accus. κερκυραίους.

Lit. ζ. v. καλῶν] Immo δίχα ἐφισμένων non significat διαζόντων, sed potius διχογνωμονούντων vel ἀλλήλοις διαφερομένων ὀ τοῖς ἑαυτῶν ψηφίσμασι.

¶ Pag. 30. IN THVCYD. v. τὸν] Vt retineri posset αἰτησαντα (quod habuit præcedẽs editio, sicut & illa priores) actiuam eius significationem in neutram, contra Græcæ linguæ consuetudinem, mutare oporteret.

IN SCHOL. Lit. γ. v. τὸ πολλ.] Quamuis pro Abuti dicant potius ἀποχρῆσθαι vel κατέχεσθαι, interdũ & προσέχεσθαι, tamen & isti ἀποχρῆσθαι malim hîc cum Valla significationem illam dare quàm exponere cum isto scholiaste Sæpe uti.

Lit. ε. v. νικᾶν] Non placet πρὸ hîc exponi διά. sonat enim planè hoc loco quod Latini particula præ exprimunt: adeo vt Valla, hæc ita interpretans, Atque ijs temporibus hoc factum est quibus homines, studio uincendi hostis in quem eunt, cætera curare omittunt, dicere potius debuerit præ studio.

Lit. ϑ. v. σῶν] Duobus modis exponitur verbum ἀμύνεσθαι: primùm quidem, malè: deinde verò, rectè. Neque enim ἀμύνεσθαι hîc est ἀμύνειν καὶ βοηθεῖν, sed ἀμύνασθαι, vt postea explicat: addens, quosdam hanc significationis nouitatem non admittentes, illud ipsum ἀμύνεσθαι substituisse.

Ver. πρεσβείαις] Ante ἀμύνεσθαι ponendum fuerat illud aduerbium ἄλλως, quo diuersas expositiones separari, antea docui. Hanc enim expositionem, quæ vera est, ab altera distingui, quæ ita diuersa est vt sit etiam falsa, rationi consentaneum erat.

Lit. κ. v. κελεύουσιν] Intelligit, non eos tantùm qui superiores sunt dicti κελεύειν. neque verò hîc Valla κελεύουσι reddidit iubent, sed hortantur.

Lit. μ. v. ἴσα] Mirũ est τῷ αὐτίκα exposuisse τῷ πρὸς ὀλίγον, quum τὸ αὐτίκα passim à Thucydide dicatur de eo quod iam nunc est, quod præsens est: ac sæpe ei τὸ μέλλον opponatur. Sed fieri potest vt nõ πρὸς ὀλίγον, verùm μετ' ὀλίγον, scripserit, quasi de re iamiam futura, velut de præsente, loquutus esset Thucydides. Habes porro & initio columnellę primę aliud scholium in ista verba, τῷ αὐτίκα φανερῷ.

Lit. ν. v. χρὴ] Verba hæc, ὀκ τύχης ἴνος, expositio esse videtur istorum, δίχα κινδύνων. Vbi autem legimus, καὶ ὅλως μὴ καὶ αὐτὸ ἀφιστῶσι, deesse existimo vel κίνδυνος, vel ὁρᾶν, ante μή. Nec dubium est quin scribens, μὴ καὶ αὐτὸ προϊστῶσι, ad illa respiciat quæ dicunt Corinthij initio pag. præcedentis, ἡμεῖς δὲ προπεπωκότες οἷς ὀ τὴ λακ. &c.

¶ Pag. 31. ver. πλέον] De Thucydidea huius loci brachylogia vide quæ apud scholiastem annotaui.

Ver. μίζεσθαι] Interpungendum post μὴ, ne hæc particula ad ὠφελησόντας tendere videatur, quũ tendat ad βλάψαι. Admonitum autem lectorẽ volo nõ paucos hunc scriptorem locos huic similes habere. id est, in quibus itidem post negatiuam particulam interpungere oporteat, ne cum viciniore voce iungatur, quum contrà cum remotiore iungi debeat.

V. πάπ] Scripturam margini appositam profectam esse à quopiam arbitror qui ὑμῖν αὐτοῖς cum τὰ ἄλλα iungi non animaduertebat.

Ver. ὑμῖν] Non dubito quin δὴ, non δὲ, à Thucydide scriptum hîc fuerit: præsertim quum statim eadem particula δὲ sequatur.

IN SCHOL. Lit. α v. Τῷ αὐτ.] Aliud scholium in eadem verba habes in fine pag. præcedentis, vbi & hæc ponenda fuerat: quę tamen cum illa nõ consentit. nam si τὸ αὐτίκα φανερὸν dicitur περὶ τῆς δυνάμεως τῆς κερκυραίων, vox αὐτίκα significare non potest πρὸς ὀλίγον: ac ne μετ' ὀλίγον quidem. Subiungens autem illi expositioni ista, ἢ γὰρ ὀκ ἦλθε βοήθεια κρυπτὴ ἢ ἀφανὴς, respicit ad vocabulũ φανερῷ, & ostẽdit τῷ αὐτίκα φανερῷ tacitè opponi πῶς ὀκ ἦλθε βοήθεια, quæ est κρυπτὴ καὶ ἀφανὴς. Quasi videlicet dicentes δίχα κινδύνων, illud innuerent.

Lit. β. v. οἷα] Ante οἷα deesse quædam verba suspicor. Neque enim verisimile est, illum aliud in hunc locum non fuisse annotaturum, quàm οἷς pro οἷα esse accipiẽdum: præsertim quum ne hoc quidem verè dici possit, sed dicendum sit, οἷς πρεσβείμθμ, esse pro τοιούτοις οἷα πρεσβείμθμ, vel potius ἐκείνοις ἃ πρεσβείμθμ. Videndum igitur annon credibile sit, illum aliqua verba præfixisse quæ ellipsin quã habet oratio Thucydidis (id est, quæ à Thucydide refertur) supplerent. Ego certè, eum βεβαιολογοῦσθαι esse ita loquutum dico, quum alioqui significare vellet, προπεπωκότες τοιαύτη αἰτίᾳ ὥστε δεῖσθαι ἐκείνων ἃ ὀ τὴ λακ. &c. aut breuius, προπεπωκότες τῷ δεῖσθαι ἐκείνων. Ad scholiastem tamen nostrum quod attinet, fieri etiam potest vt ita scriptum scholium suum reliquerit, οἷα ὀ τὴ λακ. ἔπομθμ (ποῖα ἕπομθμ; τὰ τοὺς σφετ. ξυμμ. καὶ τὰ ἐξῆς) τοιαῦτα καὶ παρ' ὑμῶν κομίζεσθαι ἀξιοῦμθμ. Sed nec ἕπομθμ pro πρεσβείμθμ scripsisse illum verisimile est.

Lit. ε. v. μαχία.] Aut fallitur is à quo hæc scribuntur, aut à librario permutatæ sunt sedes horum nominum, συμμαχία & ὁπλομαχία, vt vel ex altero scholio apparet, quod itidem quid sit inter hæc duo discriminis ostendit: atque adeo vt ex ipsius Thucydidis verbis patet. Vtrocunque igitur modo se res habeat, scribe, συμμαχία μθν, ὅταν ἀλλ. &c. ὁπλομαχία δ' ὅταν μόνον (nam simul hoc reponendũ pro μόνοι) ἀφ. δ'. κ. β. Rectius autem & plenius traditur in altero scholio

quæ est inter hasce voces differentia: & ita quidem vt non quod hîc, sed quod illic legimus, sequi debeamus. Cæterùm de eo quod in paginam 36 scribit, ξυμμαχικὸν appellatam quæ ὑπομαχία vocanda esset, videndum an illi assentiendum sit.

Lit.ζ. ἔχει] Habes & paulo post συμμαχουμένοις: vnde quis suspicari possit, hunc scholiastem sicut συμμαχῶ ex συμμαχέω dicitur, ita etiam passiua voce συμμαχοῦμαι ex συμμαχέομαι, vsum esse.

Lit.π. v. καλῶς] Aliqua ante ἔχειν desunt verba: siue hæc, καλὸν ἐφαίνετο ἔχειν τὼ κέρκυραν, siue alia huiusmodi scripta fuerint. Nam & pro καλὸν possit συμφέρον hîc dici: accipiendo videlicet illud καλῶς quo Thucydides vtitur, pro συμφερόντως: sicut pag. 24 καλὴ exponi συμφέρουσα vidimus. Fortasse autem nec ἔχειν τὼ κέρκυραν sine adiectione scriptum fuit, sed φίλω aut φιλίαν ἔχὸν τὼ κέρκυραν.

¶ Pag. 32. IN THVCYD. v. ἔξεσι] Hîc quoque si ἔξεσι retinere vellemus (quod & mea editio præcedens habuit) verbo illi pro actiua significatione neutram, contra sermonis Græci leges, dare oporteret.

IN SCHOL. Lit.β. v. λων πων.] Nihilo magis verum comperietur quod de hoc pronomine αὐτὸς scribit, accipi pro ἀνθρώπος, quàm verum est de pronomine nostro *luy*, quod simili omnino generi loquendi adhibetur, quum videlicet dicitur, *luy cinquieme*. Ac ne ad illa quidem quæ paulo post addit respicere putādum est Thucydidem quū hac phrasi vtitur. Neque tamen inficior absimile vero non esse, illum alcuius magis noti aut etiam magis celebris nomen in huiusmodi locis posuisse.

Lit.ζ. v. ὅτι τῶ] Voculam ὅτι in ὅτι deprauatā fuisse manifestum est: aut certè præpositionem illam post verbum hoc fuisse prætermissam. Vocat autem ἐτυμώτερον, *Quod etymo magis respondet*, vel potius aduerbialiter, *Significatione magis etymo respondente*. Verùm non ἐτυμώτερον sed ἐτύμως dicendum hîc esset: quum prior ille huius vocabuli vsus ab etymo planè discrepet, ita vt catachresin habere dici possit.

¶ Pag. 33. IN THVC. σπῆς] Vt hîc dicit περὶ ὧν ἡμερῶν σπεῖα pro εἰς τρεῖς ἡμέρας, ita & alibi loquitur.

Ver. σπεῖα] Exempla vtriusque constructionis apud hunc scriptorem extare puto, eius tamen potius quam in contextu habemus.

IN SCHOL. v. τῆς γῆς] Hæc de voce μεσόγειος dicere videtur, ad ea quæ sibi fingit etyma respiciendo.

Lit.ζ. v. δι' ὀκ] Ideo vult positos esse hos nominatiuos οἱ στρατηγοὶ δεδιότες pro genitiuis τῶν στρατηγῶν δεδιότων, & ἦρχον nō referri ad στρατηγοὶ, sed ad νῆες, quòd præcesserit αἱ αὐτόκαι νῆες φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις: verùm si nominatiuis illis suum vsum relinquamus, ἦρχον ad eos referamus, exēplo apud Thucydidem hoc αἰακόλουθον non carebit.

¶ Pag. 34. IN THVC. v. διεκ.] Non video quî admiti possit ξυνέπεσεν.

Ver. σαν.] Nisi post ἐτράπετο interpungatur, scribendum crediderim, ἀνὴρ δὲ τὶς αὐθρ. ἐτράπετο φονεύειν.

Ver. βλέφων] Particula margini adscripta eregione εἶχον præcedētis poni debuit. est enim pro οἳ: quæ magis placet, quum motum ad locum significet. Quæ autem ante τῆς est notula expungi debet.

IN SCHOL. Lit. α. v. λασον] Scribendum hîc non δηλονότι, vt passim, sed δῆλον ὅτι, pro δῆλον ὅτιν ὅτι, & post ἔπεσον tollēda est interpunctio. Quinetiam ἀθλιαίων, mutari debere in κακιστέων, nemo (vt opinor) negauerit. Sed & pro ἀφέλοντο libenter ἐπρέψαντο scriberem. Illud autem καὶ, siue huic, siue alteri illi verbo iunctum, non dubito quin pro *etiamsi* positum sit.

Lit.β. v. Λακεδ.] Aut librarij aut huius scholiastæ error est in voce αἰεσκλήτους.

Lit.γ. v. τως] Subaudiendo τὰ πρόγματα, aduerbialiter poni ὑδὲν existimat: sed quid hac subauditione est opus?

Lit.η. v. πρόγμ.] Vnde scit Thucydidem hæc χρηματίζοντα dicere? Potius certè dicendum erat, verisimile esse illum hęc dicere χρηματίζοντα. Atque idem & quibusdam alijs locis potest obijci.

Lit.ζ. v. ἀτθικῶς] Attico more καταδέσται pro καπάδυον positum esse intelligit. Ex eo autem quòd ὧν καπάδυον hîc legimus, non αἳ καπάδυον, conijci potest, eum apud Thucydidem quoque hunc genitiuum ante καταδέσται legisse. Neque nos mouere debet altera lectio huic scholio præfixa: quūm sæpe ipsum scholium lectionē ab ea quæ præfixa ipsi est diuersam sequi videamus. Quum tamen pag. 37 in loci huius mentione habeamus οἷς καταδέσται, αἷς potius quàm ὧν in οἷς deprauatum fuisse verisimile est. Lege autem ibi & quæ de noua verbi καταδεῖν significatione scribit.

¶ Pag. 35. IN THVC. v. ὀψὲ] Habes ἐπαμῦναι apud scholiastem (etiamsi alterum verbum frequentius occurrat) quamuis autem ὡς ὕστερον apud eundem legamus, scripsisse tamen ὡς ἐς ὕστερον suspicor.

IN SCHOL. Lit.η. v. κάπη] Vel τὸ γὰρ ὀψὲ ὅτι τῆς ἑσπέρας, vel ἴσως γὰρ ὅτι τῆς ἑσπέρας, scribendum est.

Lit.ε. ver. δὲ τὸν] Suspicor (vt modò dixi) ὡς ἐς ὕστερον scriptum ab eo fuisse. quam lectionem margini adscriptam habes.

Lit.ζ. v. ὕστερον] Hîc quoque fortasse ὡς ἐς ὕστερον scriptum fuit, & scribi debet. Sed & ὑστερίζοντες potius quàm ὑστ. πλέοντες scriptum fuisse crediderim.

¶ Pag. 36. IN THVC. v. ἐκ] Nihil deesse puto huic loco, sed præpositionem περὶ cum verbo διεκπόνω subaudiendam relinqui. Fortasse autē & quum dicitur ὧν ἀνθιωμένης, aliquis illam subaudiri existimet. Cæterùm ὅπως potius quàm ὅπη scribendum est.

Ver. ἐς χεῖρας] Aduerbium οἴκαδε margini adiectum, ex hoc qui paruo interuallo præcedit loco, τῶ δὲ οἴκαδε πλῶ, sumptum esse crediderim.

Ver. καὶ ταῖς] Eundem sensum vtraque lectio efficit.

Lit. α. v. Ακρ.] Sub hac voce ἀκριβοφανεῖς ostēdere vult illius ἀκραφνεῖς etymum: ideóq; scripsit fortasse οἱονεὶ ἀκριβοφάνεις.

Lit.β. v. Αιχμ.] Dicēs ἠπείρου respicit ad id quod dixit, καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἤπειρα ξυμβεβηκότα. Sic autē pag. sequente de Corcyrensibus captiuis dicit, ἐφύλαττον, & ὡς ἠπειρῶται ἦσαν πολλῷ.

Lit. ζ. v. μὴ στρατ.] Et de genitiuo κερκυραίων & de nominatiuo ἀθλιαῖοι, tanquam subaudiendis, loqui videtur: quum tamen ipso (vt vulgo loquimur) textu vtrunque habeamus. vnde etiam trāslatus in illud scholium fuit genitiuus κερκυραίων. Ex ijs autem quę à Phœbamone scripta esse tradit, an genitiuum hunc inter Thucydidis verba legerit, cognosci non potest.

¶ Pag. 37. IN THVCYD. ver. γα] Scholiastes & τοὺς νεκροὺς & ὑστεριζόντως, tanquam diuersam lectionem, affert: ex qua prius quidē illud (id est, additum articulum) libenter sumo: at hoc posterius, genitiuum videlicet loco acusatiui, planè reijcio. Fa-

teor tamen, quod ad prius illud attinet, paulo post eodem quo hîc modo post τῷ κῦ σφᾶς αὐτοὺς ναυσὶν legi καὶ πεφυκός, sine articulo: sed quidni & hîc deesse illum dicamus?

V. ἧλθον] Nominatiuus ἀθλιώτατοι, quē habet lectio margini adscripta, non dubito quin sumptus sit ex his paulo ante præcedentibus, καὶ ἐπισῆ ἀθλιώτατοι ἧλθον. Vndecunque autem sumptus sit, ad alium nominatiuum, videlicet κερκυραῖοι, hoc verbum ἧλθον referri constat.

IN SCHOL. Lit.γ. v. Καταδ.] Meritò in dubium vocetur hæc verbi καταδύειν expositio. Alter autem locus in quo eundem habere vsum tradit, extat suprà, pag. videlicet 34. vnde etiam αὖ pro οὖ reponendum est.

Lit.η. v. σεννέα] Immo verò non dubium est quin μάλιστα ad præcedentem numerum, vt alibi passim, referatur. Atque adeo ipsemet (si tamen ab vno eodémque omnia hæc scholia scripta sunt) hoc aduerbio πλὴν ἀκριβείας significari ait. Quò pertinere videri potest & quod hîc scribitur, ὅτι οὐχὶ εἰκοσεννέα. perinde acsi diceret, τεσσαρακοντα ἀκριβῶς, καὶ οὐχὶ εἰκοσεννέα μόνον. hîc autem ἀκριβῶς fuerit quod de numero dicimus nostro sermone, *iustement*.

Lit.ζ. v. καὶ τὸ ἥμισυ] Corinthiis tamen, qui & ipsi sunt Græci, τὸ ὡμὸν tribuit: pag. 34. τὸ ὡμὸν τῆς κρεινδίων ἁλιᾶς.

¶Pag. 38. IN THVC. v. σφεῶν.] In vet. est quidem ξυμφήσουσιν, non ξυμφήσωσιν, sed in simili loquendi genere illam non hanc scripturam habet, initio pag. 39. ibi enim in eo legitur, ὅπως μὴ ἀποστήσωσιν. Et in hac ipsa scriptum est in eo quoque, ἔσεσθαι ὅπως πολεμοι ξυνῆται, non ὅπως ξυνήσεται. Scio tamen esse vicissim quosdam locos qui faciant pro illa scriptura ξυμφήσουσιν, in futuro indicatiui. nam (vt non longè abeam) in fine pag. 42. legitur, ἔσεσθαι ὅπη ὠφέλειά ἧς ξυνήσεται, non ξυνῆται.

V. σφισι] Siue τοῦτα siue τουτα legas perinde est: sed σφεῖς τοὺς in σφεῖς τοὺς mutare haud possis.

V. πων] Indigna est hæc lectio ἀθλιώτατοι quæ marginem occupet. nam αὐτῶν de illis ipsis intelligitur.

IN SCHOL. Lit.β. v. ξυν] Hic locus ex iis est in quo diuersæ eiusdem vocabuli expositiones absque illo ἄλλως, cuius antea mentionem fecimus, positæ sunt.

Lit.ζ. v. εἰς Θρ.] Vel μακεδονίᾳ vel μακεδόνι scribendum videtur.

Lit.θ. v. πόλεων] Ante αὐτῶν aliquid deesse, aut etiam αὐτῶν in aliam vel alias voces mutandum suspicor.

¶Pag. 39. IN THVC. v. πᾶν] Sæpe leges apud Thucydidem τὸ ὅλον στράτευμα, non adiecto illo substantiuo: quod alioqui & ab Aristophane additur.

V. εἰσι] Putet aliquis scribendum esse ἐφ' ὧνπερ, non ἐφ' ὅπερ, quum illud, non hoc, aptè ad μακεδονίαν possit referri: sed à multis proponitur hic locus ita scriptus, ἐφ' ὅπερ, quum exemplū afferre volunt αὐτονομίας quæ est in generis diuersi vsu. Ego tamen crediderim, ἐφ' ὅπερ non dictum esse pro ἐφ' ὧνπερ, sed potius, πρόσκοπον ὅτι πλὴν μακεδονίας, non aliter esse accipiendum quàm si dictum esset, πρόσκοπον ὅτι τὸ ἐν μακεδονίᾳ ἔργον, aut certè aliquod huiusmodi nomen, neutrius & ipsum generis, illis verbis, ὅτι τὸ ἐν μακεδονίᾳ, subiunctum esset.

IN SCHOL. Lit.β. v. μόνιοι] Quum modò προάρχοντας dixisset, hîc ἄρχοντας dicit: qua generaliori voce & plerique alii vocabulum πέλας exponunt.

Lit.γ. v. ἐπισῆ] Verba hæc, ἐπισῆ οὐδὲν ὄψον ὀπτήσιον, apud Thucydidem præcedunt: itaque illi ἐπισῆ reddi hoc πάνυ δὴ indicat. Sed ὄψον in Thucydidis textu legitur.

Lit.ζ. v. ἀπ' ἀθ.] Aptius fuerit ἀθλιώτατον.

¶Pag. 40. IN THVC. v. κης] Malim cum Valla ἢ quàm ἤ, eodem alioqui sensu. Iungetur autem ἢ cum ὕστερον. Vide quæ annotaui apud scholiastem.

V. λιάδου] Quin genuina scriptura sit ea quā in margine habes, dubitare te vetabunt multi quibus hoc loquendi genus adhibetur loci: quod planè idem est cum Gallico, quo dicitur, *Luy cinquieme*. id est, Ipse cum aliis quatuor.

V. παίους] Non πρὸς ὁλωΐῳ sed πρὸ ὁλωΐου legit Valla, vt eregione interpretationis illius annotaui.

V. πο] Lectionis margini adscriptæ potius quàm alterius exempla occurrunt: sed tamen ne hanc quidem à Thucydidis stylo alienam dixerim.

IN SCHOL. Lit.γ. v. ἢ ἡμ.] Legi hîc quoque ἢ non potest: sed vt alia affertur expositio, ita & aliter legere necesse est: ἤ videlicet. Ac videtur deesse aliquid ante πὶ ἤ. Fortasse igitur scriptum fuerat, χάφεται καὶ ἤ· ἵνα ἢ τὸ ἤ, αἴτη τῶ ἀφ' οὗ.

V. νίας] Hic locus ex iis est vbi ante ὅτι subaudiendum aut etiam addendum videri potest verbum illud σημείωσαι, de quo in Proparasceue.

¶Pag. 41. IN THVC. v. ἑαυτῶ] Verba hæc ὡς εἰς ἐλάχιστον χωρίον ad præcedentia non ad sequentia pertinēt: ideóque ita interpungendus est hic locus, ἔδοξε χωῦ, ξυναγαγόντι τοὺς μὲν ἑαυτῶ ὡς εἰς ἐλάχιστον χωρίον, δρόμῳ βιάσασθαι ἐς πλὴν ποτ. Admonet verò & scholiastes, ὡς ἐλάχιστον sequentibus adnecti oportere: sed debuit etiam admonere, particulam ὡς vel ὅτι superlatiuo iunctam, interdum apud hunc scriptorem ab illo ita diuelli.

IN SCHOL. Lit.η. v. σπαν] Quamuis non solùm hîc sed etiam paulo post non legatur particula ἐς post ὡς, non tamē ita scripsisse hunc scholiastem, sed omissam à librario illam fuisse credibile est.

V. ἐγγὺς] Vt ἐγγὺς in ἔγγιον mutemus, aut post ἰῶ scribamus μᾶλλον necesse videtur.

Lit.ε. v. πλὴν χιλ.] Plurali καλουῶπας in huiusmodi locis potius vtuntur.

¶Pag. 42. IN THVC. v. ξυμβῶν] Valla interpretari voluit quod in margine habes verbum, ξυνεπολέμει. vertit enim, *illis sociis cum alia prælia fecit, tum permultos Sermyl.*

IN SCHOL. Lit.γ. v. φυπς] Dicit, δῆξ τῶ δ, id est *per δ*, scribendum fuisse genitiuum à nomine ἄφυπς, nisi Ionico more dicere ἀφύπος maluisset. Intellige igitur, scribendum fuisse ἀφύπδος, interiecto η. Est autem ellipsis infinitiui χάφειν, vel λέγειν, iungendi cum illo ἔδει, vt in Proparasceue docui.

Lit.η. v. σισμός.] Verum esse quod hîc dicit, Græcos videlicet pedem referre orto terræmotu solitos, multi huius scriptoris ostendunt loci: sed videndum est an ipse hîc πρόλογον dicens, aut terræmotum, aut tale quid intelligat. Malim autem scribere, αἰαχωρεῖν, σισμοῦ ἢ τοιούτου τινὸς γινομένου, vel γινομένου.

¶Pag. 43. IN THVC. v. λέγλν] Non dubium est quin ἄλλοι π non ἄλλα π scribendum sit, quum sequatur καὶ μεγαρεῖς, quod cum ἄλλοι π non cum ἄλλα π cohæret: vt si Latinè dicas, *cùm alij, tum verò Megarenses*.

V. κλήματα] Semel de diuersa scriptura horum nominum, quale hîc vnum habes, te monebo, eam in meo veteri exemplari esse potius per η, vt hic in

margine habes μεγαρῆς, quum in textu (vt vulgo vocant) sit μεγαρεῖς. Sic πλαταιῆς & πλαταιῆς (vt alia pleraque huiusmodi omittam) legitur, sed hoc ἀπλικώτερον: sicut & ἱππῆς, quod apud Aristophanem quoque inuenies.

IN SCHOL. Lit. n. v. Ξύλι.] Rectius scribetur τὸν εἰωθότα.

Lit. θ. in fine col. 3, pro ἐξαλοιῶπες, malim simplex καλοιῶπες. Succensentem autem de Aspasia Periclem, psephisma cuius Thucydides mentionem hîc facit, scripsisse, legimus & apud Aristophanem in Acharnensibus,

Κᾆθ' οἱ μεγαρεῖς ὑδρίαις πεφυσιγγμένοι
Ἀνηξέκλεψαν Ἀσπασίας πόρνα δύο.
Κἀντεῦθεν ἀρχὴ τοῦ πολέμου κατερράγη
Ἕλλησι πᾶσιν ὑπὸ τριῶν λαικαστριῶν.
Ἐντεῦθεν ὀργὴ Περικλέης οὐλύμπιος
Ἠγρατό, ἐβρόντα, ξυνεκύκα τὴν Ἑλλάδα,
Ἐπῆδε νόμους ὥσπερ σκόλια γεγραμμένους,
Ὡς χοἰ μεγαρεῖς μήτ' ἐν γῇ, μήτ' ἐν ἀγορᾷ,
Μήτ' ἐν θαλάττῃ, μήτ' ἐν ἠπείρῳ μένειν.

Sed scholiastes illum Megarenses criminatum esse scribit ὅτι τὴν ἱερὰν γῆν τὴν ὀργάδα ἐγεώργησαν. Obserua autē vt à Thucydide sic & ab Aristophane bellum dici καταῤῥαγῆναι.

Pag. 44. IN THVC. ver. καὶ τῶν] Suspicor illum scripsisse τῶν αὐτῶν ἰδίᾳ διαφερόντων. alioqui videtur scripturus fuisse τῶν αὐτῶν ἰδίων διαφόρων, vel potius sine illo pronomine, τῶν ἰδίων διαφορῶν. sicut τὰ ἴδια διάφορα, initio paginæ 124.

Ver. σμετνους] Non indignum hoc censuit scholiastes de quo admoneret, in vno exēplari illud ἄρα non legi: sed quum taceat vtram lectionem præferat, ego non itidem tacebo, verùm ἔστιν ἄρα magis mihi placere dicā, quòd alijs in locis ita loqui hunc scriptorem obseruarim. Ex ijs autem vnum habet pagina 179, ἔστιν ἄρα ἐδυνήθησαν. Cæterùm de participio ὑπολαβόντες, quod statim sequitur, id est, de eius significatione, à Budæo dissentio. nihilo enim magis hîc ὑπολαβεῖν habere τὸ προλαβεῖν significationem puto quàm in quibusdam alijs scriptoris huius locis quos cum hoc contuli.

IN SCHOL. Lit. ι. v. ροις ξυμμ.] Scholium hoc pertinere ad illa verba puto, καὶ ὅτι πολλοῦ δεῖ παρεσκευάσθαι ἐνόντας: ac scribendum esse σωφρόνως & μεγνώσκοντας. Intelligit enim (vt opinor) Corinthios, quum dicunt Athenienses iam à longo tempore res ad bellum necessarias præparasse, innuere, illos hoc fecisse quòd sibi conscij forent eorum quæ in ipsos admisissent, & scirent ipsos ea nō toleraturos, sed bellum illis illaturos.

Lit. ξ. v. ναυτικὸν] Futurū hoc ἡγήσονται non respondet illis ἔδοσαν αὖ: sed potius dicendum fuerit ἐνόμισεν.

¶ Pag. 45. IN THVCYD. v. ῥᾴν] Mallem τῶν γε ξυμπάντων.

Vet. πλασ.] Magis mihi placeret ἐλέγετο quàm ἐλέγεσθε aut λέγεσθε.

Ver. ὑμῖν] Quum præcedat ὑμᾶς, non dubium quin hîc itidem ὑμῖν scribendum sit: alioqui certè ὑμᾶς & ὑμῖν scribi oporteret. De his autē verbis πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους vide quæ apud scholiastem annotaui.

IN SCHOL. Lit. α v. χρῶ] Indicare vult, poni quod sequitur, quamuis non positum sit quod præcedit, sed relictum sit nobis subaudiendum. Nam perinde est acsi dixisset, καὶ νῦν δὲ ἀμφισβήτησις εἰ ἀδικούμεθα· καὶ μὴν ἐγχωῶ, εἰ ἀδικούμεθα, ἔστι σκοπεῖν.

Lit. ε. v. τῶν ὑμᾶς] Scribendū potius πρὸς τῶν ὑμᾶς ἀφ. aut, τὸν ὑμᾶς ἀφ.

Lit. ι. v. μόσον τε] Suspicor, quędam inter νεωμαχητοῦ & ὕστερος deesse: alioqui dicendū fuisset ὅ (vel ὅπερ) ἐγγύτερόν ἐστι τοῦ ἄπονος εἶναι.

Lit. κ. v. ναίοις] Vult, πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους dictū esse pro αὐτῶν τῶν ἀθηναίων, iungēs illa verba cū participio προειρημένους: sed minimè credibile est ita loqui sibi permisisse Thucydidem (etiamsi multa sermoni Græco inusitata sibi permittat) nec talis constructionis exemplum vllum, vt opinor, inuenietur. Potius igitur credendum est, πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους perinde accipi debere acsi dictū esset, ὡς τοῖς πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους πολέμοις.

¶ Pag. 46. IN THVC. v. τοῖς μὴ] Scio inueniri aliam lectionem, ὡς οἰκειοπαθεῖς: verùm ex scholio eam irrepsisse manifestum est. Libet autē ostendere quàm procul à mente Thucydidis aberrarint interpretes. Valla ita, *Quinetiam in defendenda urbe ministerio alienissimorum quoque utuntur, sed consilio inimorum.* Quasi videlicet Thucydides vocabulo σώμασι ita vteretur vt eo vsus est quicunque hoc distichum scripsit,

Σώματα πολλὰ πρέφει, καὶ δώματα πόλλ' αἰγλήεντα,
Ἀτραπὸς εἰς πυίλω ἐστὶν ἐπιμοτάτη.

At Vitus V Vinsemius sic, *Præterea in militia peregrinus utuntur, sed ciuium auxilio res gubernantur.* Atqui vel scholiastæ admonitio de subaudienda particula ὡς, longè aliud his verbis significari, admonere eos poterat. Plura autē hîc de isto loquendi genere non dicam, quòd eo in quodam Schediasmate fusè disserierim.

IN SCHOL. Lit. α. v. Καὶ ὡς] Ex νόημα si fiat νοῆσαι, aptiorē lectionem habebimus: sed de sequentibus quid dicemus?

Lit. η. v. αἰαῖ.] Crederem illum ἐξικέσθαι expositurum fuisse ἐπεξελθεῖν potius quàm ἀρκεῖν, nisi hoc ab illo scriptura etiam tam diuersum esse viderem.

Lit. ζ. v. ῥῆσαι] Non ἀποβεβλημένους sed ἀναβεβλημένους scripsisse hunc scholiastem, vel ex quodam paginæ præcedētis loco possumus conijcere: eo inquam vbi καὶ ὅ μέλοντες ἐπέρχονται exponit ἐπὶ ἀναβεβλημένοις ἔρχονται καὶ τῶν ἀγνοούντων.

Lit. κ. v. ἔρχονται] Hæc verba, ἢ ἀναπαύονται, ἢ ἀσυμβόλους, quem hîc locum habent? Nullum cèrte, si ea præcedentibus iungere velimus: sed ego locum illis aptissimum post ἐπ' ἐλάχιστον daturus mihi videor, tanquam sequens verbum ἀναπαύοιτο exponētibus. Non dubium est autem quin posteriorem expositionem priori anteferre debeamus. Cæterùm huic expositioni qua ἐλάχιστον pro οὐδὲ ἐλάχιστον positū esse dicitur, aliam similem antea vidimus.

Lit. μ. v. ἀλλοτρ.] Dubitari potest sitne ex errore librarij nata hæc lectio, an ipse scholiastes non ἀλλοτριωτάτοις sed ἀλλοτρείοις apud Thucydidem legerit.

Lit. ρ. ver. κεῖται] Immo fortasse istud magis acutè quam verè annotatur, in hoc dicto ad Lacedæmoniorum morem respici, qui festo die non militarent.

¶ Pag. 47. IN THVC. ver. μέλλειν] Docet nos scholiastes, alios interrogatiuè, alios pronuntiatiuè hæc legisse, καὶ εἴτε δι' ἡσυχίαν ὁ Τύπις τῶν Ἀργείων

Ver. ἀ] Vide quanta sit breuitas in hac apodosi (cui nunc particula νῦν sequente δὲ, seruit) quum perinde sit acsi dictum foret, νῦν δὲ οὐχ ὁμοίαν πόλιν παροικοῦντων ὑμῖν, ἀλλὰ πολὺ διαφερούσῃ, καὶ δι' ταύτην ὥσπερ ἀρχαιότροπα ἔθη τὰ ὑμῖν δόξαντα πρὸς αὐτοὺς, πῶς ἂν τοῦτο τυχαίοιτο. sed qui sub illis paucis verbis latere hæc non animaduertit, non mirum si nō satis apta apo-

dosis illi esse videatur.

V. γιγνόμενα] Ausim propemodum contendere, scripsisse Thucydidem κραπῖ, non κραπῖν: & vice versa in fine periodi δεῖν, non δεῖ: ac non secus intelligendum esse hunc locum quàm si ita scriptum haberemus, αἰσλκη δι, ὡς ἀφ' ἑτέρης αἰεὶ τῷ ὁπτιγνόμενα κραπῖ, οὕτω καὶ νουχαζούσῃ μᾶλλον τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄειστ' ἔῖ), ὡς πολλὰ δι αἰσλκ. ἴναι, πολλῆς καὶ τῆς ὁπτιχήσιως δεῖν.

In Schol. Lit.ζ. v. μοίρα] Hanc expositionem examinare volentibus conferendus est hic locus cum illo paginæ 30, in fine, τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους, ἐχυρωτέρα δύναμις.

Lit.ζ. v. πλὼ] Scribendum ὁδοιπλεόυσ' ἀνθρωποι. Sed quis ei assentiatur, ad illud Homericum hîc respici?

Lit.θ. v. δεῖ] Suspicor illum scripsisse ὡς ὑποπτιχήσιως & ὡς παξθυρήσιως.

Lit.ι. v. ὡς ἐτι] Vel τραπῆσαι vel τραπέσαι αὖ scribo. Sic malè & apud ipsum Thucyd. τραπέσαι pro τραπῆσαι αὖ, pag. 48, vt ibi docebo.

V. συμμάχοις] Idem de Argiuis dictum iam fuit in litera μ.

Lit.ο. v. Αἰσαν.] Mirum quid huius scholij autori in mentem venerit, vt αἰσαναιδμόυς, aut ζῶντας, aut φρονίμους, aut etiam ἥρωας significare diceret. Me certè expositiones tam ineptas aliis tam aptis, tam subtilibus & acutis, aliis inquam à tanto iudicio profectis intermistas videre pudet. Addidit scilicet Thucydides ἢν αἰσαναιδμόων, significare ζῶντας volens, ne de mortuis eum loqui putaremus: aut, vt ostenderet se de heroibus loqui, adiecit αἰσαναιδμόων, pulchra scilicet periphrasi heroas αἰσθρώπους αἰσαναιδμόυς appellans. Sed bene se res habet quòd inter hasce duas tam absurdas ἐξηγήσις vna, quam non itidem absurdam aut ineptam vocare possumus, posita est. Ea est qua αἰσαναιδμόων idem quod φρονίμων valere dicitur. quæ tamen mihi non omnino satisfacit: quamuis eam sequutus Vitus verterit, *Quæ in re non faceremus iniustè, nec contra deum, nec apud homines prudenter iudicantes.* At Valla ita hunc locum interpretatur, *Nihil profectò iniustè acturos aut erga deos quos iurauimus, aut erga homines qui ista sentient.* Vbi non solùm significatio ab hoc loco aliena verbo isti datur, sed tempus etiam mutatur: nec aliter redditur quàm si non præsentis sed futuri temporis esset αἰσαναιδμόων, aut certè pro eo legeretur αἰσθρωιδμόων. Ego in margine huius interpretationis Vallæ adscripsi, *Ergà homines aliquo sensu præditos.* Plura de hoc loco qui audire ex me volet, Schediasmata mea consulat.

¶Pag. 48. In Thvc. v. βίᾳ.] Lectionem margini adscriptã non dubito quin amplecti oporteat, vt verbum ἐξηγεῖσθαι suum genitiuum habeat.

V. νους] Verba hæc ὡς τὸ πανικὸς sequentibus iungo, ita locum hunc interpungens, δηλῶσαι δὲ, ὡς τὸ πανικὸς ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλυτέον εἶν. quum tamen vulgo recepta structura sit huiusmodi, δηλῶσαι δὲ ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλυτέον ἔιν ὡς τὸ πανικὸς.

V. νομίζ.] Quomodo τραπέσαι futuri significationẽ absente particula αὖ accipere potest? & tamen hanc accipere necesse foret. Coniecturam itaque meam, veteris libri autoritate cõfirmatam, sequens, scribe, μᾶλλον αὖ αὐτοὺς ὀν ἢν λόγῳ ὡς τὸ ἡσυχ.

In Schol. Lit.ζ. v. οὐδὲ] Fortasse ἢ ὡς κηδόμενος. Nisi fortè aliud potius quàm κηδόμενος ab eo scriptum esse existimandum est.

Lit.θ. v. σημᾶναι] Non ausus sum reponere πλέονα, quamuis ita scribendum esse constet.

Lit.ι. v. ρων] Hîc quoque ὅτι pro σημείωσαι ὅτι.

V. ἡ πρ.] Ante καταδόσεως nõ ἡ, sed ἡ, scribi debuit.

¶Pag. 49. In Thvc. v. μῶν] Malè adscriptum est margini ἐκινδωνεύετο pro ἐκινδωνεύετε.

V. πανικὸς] Quũ iam olim annotassem στειτκώμεθα in margine, eregione interpretationis Vallæ, quòd is scripturam hanc sequutus esse videatur: postea & meum vetus exemplar ei assentiri comperi.

In Schol. Lit.λ. v. στειτκ.] Vel ex his quæ scribit, ὡς ἦδι αἰσαγωγίον, coniicere est, στειτκώμεθα, non στειτκόμεθα, legisse.

Lit.κ. v. τῇ 50.] Malim θαυμαστικῶς scribere: immo verò haud scio an altera tolerari scriptura possit, vt sit ex nomine θαῦμα factum aduerbium. At verò vt θαυμαστικῶς hîc scribo, ita θαυμαστικὸν in simili obseruatione legimus pag. 59, col. 2.

¶Pag. 50. In Thvc. v. μεθαν] Potest etiam interpungi post ἐλίσσετ, tollẽdo eam quæ post ὑπλέον est interpunctionem.

V. χώρητ.] Alibi verbo ὡς χωρεῖν sine hac aut alia huiusmodi adiectione vtitur. Sed hanc tamen non ideo suspectam hîc esse debere arbitror.

In Schol. Lit.ο. v. μῶν] Verba hæc, ἀλλὰ μεταστῆναι &c. ad participium διεφθαρμένοι non pertinent: ac posita fuisse videntur post ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς. Sed quoniam ἐπλημμύρημεν aptè repeti cum illis non potest (neque enim μεταστῆναι εἰς ἄλλην πόλιν, tanquam ὑπόλιδας, esse πλήμης opus dici potest) credibile est ἠθελήσαμεν aut ἐβουλήθημεν ab eo adiectum fuisse: vt totus locus (adiiciendo verba huius scholiastæ verbis Thucydidis) ita scribatur, ἢ μὴ ἐπλημμύραμεν ὕστερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς, ἀλλὰ μεταστῆναι εἰς ἄλλην χώραν ἠθελήσαμεν, ὡς ὑπόλιδες.

Lit.ρ. v. κελευμ.] Præfigenda sunt hæc verba, μὴ ἔχοντες ναῦς ἱκανὰς, vt iis conueniat quæ redditur ratio, δίκα γὰρ εἶχον μόνας ναῦς.

Lit.υ. v. ὦ ἐρωτ.] Non video quomodo verũ istud esse queat, legi hæc per interrogationem debere, nisi particula οὐκ addita, ἆρα οὐκ ἄξιοι ἐσμὲν scribamus: At Valla, non ὦ ἐρωτήσῃ sed ὦ ἀποφάσῃ legens, vertit, *Quapropter digni sumus, Lacædæm.*

Lit.φ. v. Καὶ γν.] Non ὡς αἱρεῖν sed φρόνησιν his verbis significari puto.

¶Pag. 51. In Thvc. ver. λιμον] Hîc quoque ἐξηγεῖσθε primo aspectu videri possit accusatiuo iunctum: sed non dubium est quin hic ad participium καταστησάμενοι feratur: vt post ἐξηγεῖσθε subaudiatur αὐτῶν. Ad pronomen autem quod attinet, si ὑμῶν scribatur, cum nomine ὠφέλιμον iunctum erit tanquam naturam substantiui ὠφέλειαν accipiente.

In Schol. Lit.α. v. Τῆσ] Pro ἥρως, quæ est particula δηξαφητικὴ, ponẽda est δηξζυκτικὴ ἥ, vel ἥτις: nam quod ab eo dicitur ὑπὸ δέους, ait posse intelligi de metu barbarorum, vel de metu eorum qui sub illorum imperio malis affecti fuerant. Intellige autem de metu quem afferebant.

Lit.β. v. Καὶ ὠφ.] In sequente columnella ὠφέλειαν aliter exponit.

Lit.λ. v. ὄντων] Quæ nomini ἐχθρῶν subiunguntur, habere hîc locum non videntur.

Lit.ν. v. Τῶν μεγ.] Post verba hæc τῶν ἐπῶν nihil opus erat istis, αἰτιᾶσθε: nec dubium est quin vel hæc vel illa expungi debeant.

Lit.ξ. v. λιμὸν] Ad eorum oligarchiam sub illis verbis respexisse ait: pro qua expositione multi Thucydidis faciunt loci. sæpe enim de Lacedæmoniis ab eo dicitur, illos constituendæ in aliis vrbibus oligarchiæ incumbere solitos fuisse, aut iam constitutam stabiliendæ atque firmandæ.

Lit.λ. v. ὑπὸ τῆς] Quomodo hæc in ea quæ præfixa

sunt verba annotari dicere possumus? Nam cum illis verbis, καὶ εἰ πάνυ ὀλιγομίσητος, ista, ἀπὸ τῆς μυκάλης δηλονότι, quid commune habent? Nihil certè. Sed aliam sedem illis, & eam quidem aptissimā, inuenisse mihi videor: si nimirum in paginam præcedentē translata, tribuantur verbis hisce (quæ in eius fine sunt) ἡμῖν δὲ προστιθέντων τῶν ξυμμάχων. id est, his verbis, illa, pro eorum expositione, apponantur, ἀπὸ τῆς μυκάλης δηλονότι. Conueniet autem quod hîc dicitur, cum eo quod scribere illum tertia paginæ præcedentis columnella videmus, tātùm ad Mycalen vsque Lacedæmonios venisse.

Lit. σ. v. Τὰ ξυμφ.] Voculæ νῦν hîc præteriti, paulo post autem præsentis temporis significationem dari mirum est, quum de vno eodémque loco agatur: nisi fortè in duobus eam locis positam inuenit. quam tamē alibi aptam habere sedem posset? Hoc etiam videri cuipiam nouum possit, iungi hāc particulam ἀπὸ κοινοῦ his verbis, τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι, quum tamen non præcesserit, sed sequatur. Verùm idem & quibusdam alijs fieri in locis videbit.

Lit. τ. v. γοῦν] Dicere maluissem, μὲν πρὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς ἑλλήνων.

Lit. ω. ver. ὑβριστία] Non placet, αὐθαδεστία ita exponi. Primùm enim, si nomine αὐθαδεστία, aut etiam his duobus, αὐθαδεστία φύσει, hæc omnia includantur, τῇ παρεσκευῇ τῇ αὐθαδεστία φύσει ἀρχῇ, cur ista, ὥσπερ ἑτέρων ἄρχειν, addita fuisse dicētur? Deinde ἄρχω naturæ humanæ παρέπεσθαι, quomodo verum comperietur? Nimirum πρὸς τῆς ὀλιγωρίας τῆς ἀρχῆς, non autem πρὸς αὐτῆς τῆς ἀρχῆς, dicendum hoc fuerit.

¶ Pag. 52. In Thuc. ver. καὶ] Si τοῖς δὲ legas, quod erit pro τύποις, necesse erit hoc tanquam ἐκλελυκὸς poni: quum tamen dicere non possimus certos quosdam ab illo δεινοῦσθαι: ideóque alteri lectioni acquiescendū est. Sed in vtraque animaduertēdum est datiuos ad verbum ὀνειδίζεται tendere: non secus quàm si scriptum foret, καὶ ὑβρίζεις σκοπεῖ αὐτῷ διότι ἐμὲ ὀνειδίζεται τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἔχουσιν ἀρχ. &c.

Ver. ὥστε κ.] Rectius fortasse ὅτι ὄ, π scriberetur, ne διότι pro ὅτι positum videatur, tāquam dictum sit διότι ἐμὲ ὀνειδίζεται, pro πότε ἐμὲ ὀνειδίζεσθαι. Potius enim intelligit, δῆλα ἅτα αἰτίαν πᾶσι ἐμὲ ὀνειδίζεται. Fateor tamē, me, in ijs quas eregione interpretationis Vallæ adscripsi emendationibus illud διότι non hoc sed illo modo exposuisse. Ita enim ibi, *Nemóque eorum cōsiderat, istud crimen non obiectari ijs qui usquam alibi imperium habent, etiamsi alioqui minus in subd.* At verò si δι' ὅ, π scribamus, aut certè διότι retinentes, eo quo dixi modo exponamus, ita interpretandus erit hic locus, *Nemóque eorum cōsiderat quamobrem istud non obiectetur ijs qui usq.* &c. Verùm & aliud hîd animaduertendum est, ante verba hæc διαζεῦσθαι γὰρ οἷς αὖ ἐξῆν, subaudiendum nobis esse διαζόντων τόδε. vt totius loci hæc sententia sit, *Nemóque eorum cōsiderat cur istud nō obiect.* &c. *atque istam huius rei causam esse, quòd illi uim faciant. At illi quibus est uim faciendi potestas, iudicijs nihil insuper opus habent.* Cæterùm de διότι significante Cur, siue, Quamobrem (nisi potius scribendum est δι' ὅ, π) dictum à me fuit in paginæ 17 principium.

In Schol. Lit. γ. ver. ξαυτὸν αὖ] Malim βιαιότερον ἡμῖν ἄρξαντα.

Lit. η. ver. ξαυτὰς] Malè hîc, & alibi quoque, verbum μετεώζειν exponit. Neque enim μετεώζειν dicuntur qui sunt ταπεινοὶ, id est humiles, & animo demisso, sed qui modestè seu moderatè se gerunt: siue, qui moderationem adhibent, aut moderatione & æquitate vtuntur.

Lit. θ. v. ὁμοίοις] Minimè possunt ὁ ξένος & ὁ πολίτης vocari ὅμοιοι νόμοι, sed ὅμοιοι νόμοι dicendi potius fuerint οἱ τῷ ξένῳ καὶ τῷ πολίτῃ ὁμοίως κείμενοι. vel τῷ πολίτῃ καὶ τῷ ξένῳ ὁμ. κ. illius enim mentio facienda priore loco videtur. Non possunt (inquā) peregrinus & ciuis leges similes aut etiam eædem appellari, sed similes leges dicendæ fuerint quę vtrique pariter positæ sunt, & quæ erga vtrūq; pariter seruātur. Verùm & hoc videndum est, nè, quod de similibus legibus dicit, male ad peregrinum & ciuem (nisi ciuis prius nominandus est) referatur, & referri ad socios debeat. Hæc enim proximè præcedunt, καὶ ἁλασσούμενοι γὰρ ἂν ἧσσον ξυμβολαίοις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκης.

Lit. ι. ver. παρ' ἡμῖν] Athenienses, tanquam φιλοδίκους, id est litium amantes, siue (vno verbo) litigiosos, malè audisse, vel ex ipsis Aristophanis comœdijs constat (nomine φιληλιασταὶ eadem de re vtentis) ideóque verbo ἐκκλησιάζειν aptè hîc scholiastes vtitur.

Lit. κ. v. Ἀλλοδί που] Vt casus casui respondeat, scribendum est πόρρω, σκύθης. Sed cur tam procul exemplum petit? cur è Græcia ad proferendū exemplum egreditur? Exemplum (inquam) huius rei, esse alios qui quum minus moderationis & æquitatis imperio suo adhibeant, non tamen tāquam litigiosi malè audiant.

Lit. λ. v. σκύθης] Eodem peccat modo hîc, ἧσσον exponens ἥδιστ' ἧσσον, quo & antea peccauit, quum ἐλάχιστον exposuit ἥδιστ' ἐλάχιστον. Immò & grauius etiam hîc: quoniā particula οὐδὲ magis periculosè contrarium sensum efficit.

Lit. ν. v. Δικάζ.] De hoc graui & pudendo errore, quo δικάζεσθαι nouè exponit δίκαια πρᾶττειν, non tacent mea Schediasmata.

Lit. ξ. v. πρὸς] Non ad hoc tantùm verbum respicit quod hîc annotatur, sed ad totum hoc membrū, εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν. Si enim consueuerant eorum socij ex æquo cum ipsis agere, & pari iure iudiciū experiri, nouum certè illis erat deteriori conditione aliqua in re esse. Qua ex re πρόσκοπον τῆς ἀδικίας dicit ostendi. id est, rarò illis iniuriam fieri solitam fuisse.

Ver. ἀλλ'] Particula μὲν superuacanea hîc est: sed ex Thucydide sumitur, hoc pleonasmo Attico (vt & paulo post ostēdam) vtente. Alioqui certè dicendum tantùm fuisset παρ' ὃ νομίζουσιν αὐτοὶ δίκαιον εἶναι. Sed & ἐαὶ ᾖ, omissa voce εἶναι, dicere poterat.

Ver. ἀγαν.] Non dixit (inquit) τὸ δίκαιον (intellige autem πρᾶξαι τὸ δίκαιον: nisi potius hæc ipsa scriptura substituenda est) sed παρ' ὃ ἐκεῖνοι νομίζουσι μὴ δίκαιον. Atqui (dicet aliquis) ne hæc quidē verba apud Thucydidem comparent. Sciēdum est igitur, eum dicere, παρ' ὃ νομίζουσι μὴ δίκαιον εἶναι, tanquā is sit sensus istorum Thucydidis verborum, πρᾶξαι τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι. Vbi etiam animaduertendus is est quem dixi vocule ἂν pleonasmus, & quo ipse scholiastes in horum verborum expositione itidem vtitur. Mirus est autem hic infinitiui apud istum scriptorem vsus, πρᾶξαι τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι, pro eo quod est, παρ' ἐκεῖνο ὃ μὴ οἴονται χρῆναι. aut (omissa illa superuacanea negatione) παρ' ἐκεῖνο ὃ οἴονται χρῆναι.

Lit. ο. v. δῆλα τοῦτο] Sicut λόγῳ ponit pro expositione Thucydidei vocabuli γνώμῃ, ita etiā addi ἔργῳ ad exponēdum alterum, δυνάμει, dicere (vt opinor) necesse habemus: sed quomodo hoc vocabulū (vt de altero taceam) istam admittere significationē potest? Valla certè duobus his *uerbo* & *facto*, quæ duobus illis, λόγῳ & ἔργῳ respondent, addens ista, *propter rationem imperij*,

nem imperij, ostendit se non animaduertisse, dictum esse à Thucydide, non δυνάμει δεῖ τῷ ἀρχῷ, sed δυνάμει τῷ δεῖ τῷ ἀρχῷ. quod vereor ne & ipse scholiastes haud animaduerterit.

Lit. ρ. νεῖ ei] Nō minus absurdum quàm nouum est, dicere, particulā ἤ pro ὡς positam esse: præsertim quum vulgaris illius vsus, quo pro ἤπερ (id est *quàm*) ponitur, sententiæ loci huius sit longè accōmodatissimus. Fortasse autē nō ἤ sed ἤ legens, ita exposuit: sed talē particulæ huius vsum ignorari à Thucydide, ignorare nō debuit. Vtramcunq; tamē lectionē sequutus sit, non existimauit, hæc verba, χαλεπώτερον φέρουσιν, cōtinuanda esse cum sequentibus absq; vlla interpunctione, sed post φέρουσιν interpūgi deberi perinde acsi locus hic ita esset intelligendus, *sed aliquid sibi deesse, magis ægrè ferunt: quemadmodum si ab initio secum* (vtor autē hīc verbis Vallæ) *non iure sed aperte rapaciter egissemus.* Atqui & istud ne ita intelligendum dicamus hunc locum vetat, quòd non χαλεπώτερον sed χαλεπῶς dicendum fuisset. id est, *ægrè ferunt*, non autem, *magis ægre ferunt.*

Lit. σ. v. Επειον.] Verba hæc, κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς νόμον, vidētur expositio esse aduerbij φανερῶς. Sed quomodo hoc cum eo quod dictum est, ἀποβλέψαντες τὸν νόμον, cōsentire dicemus? Videtur enim loqui repugnantia qui ait, *Magis ægrè ferunt quàm si ab initio deposita lege, plus nobis secundum imperij legem arrogaremus.* Quomodo enim aliquis, deposita lege, (id est, deposita seu abiecta legis cura) ex lege plus vsurpare velle dicetur? Respōderi posse existimo: quū dicit ἀποβλέψαντες τὸν νόμον, poni singularē pro plurali νόμους, & de ijsdem illis intelligi de quibus loquens dixerat, οἱ δὲ τοῖς ὁμοίοις νόμοις πιστεύσαντες τὰς κρίσεις: quòd si deinde φανερῶς cum scholiaste exponamus κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς νόμον, hāc legem de ea dictum iri quam introducit ἢ δυνάμεις τῆς ἀρχῆς: vel, vt eius phrasin sequamur, δυνάμεις ἢ δεῖ τῷ ἀρχῷ. hæc enim δυνάμις esse legislatrix solet, & quidē hoc munere alio fungi modo quàm functi sint legislatores illi à quibus ortæ sunt aliæ illæ leges.

Lit. τ. v. Εικότως] Quum antea de quodā loco vbi δὲ pro γὰρ positū aiebat, prorsus ab eo dissentirem, de hoc contrà planè illi assentior. Rationem enim reddit eius quod dixit, eos magis ægrè ferre quàm si ab initio deposita legis cūra plus sibi arrogarent. *Illo enim modo* (inquit) *nō contradicerent* [vel, *cōtradixissent*] *quin oporteat inferiorem superiori cedere.* vel, (siquis ita interpretari mauult) *nihil causæ dixissent quin par sit, inferiorē ei à quo imperium tenetur se submittere.* Quum autem dicit *Illo modo* (quibus verbis redditur aduerbium ἐκείνως) intelligit, *Si illud à nobis factum fuisset.* videlicet, si deposita lege, &c.

Lit. υ. v. ζονται] Quū apud Thucydidem nominatiuus verbi ὁρμίζονται sit οἱ αὖθις πάλιν, hīc cōtrà alium ei datiuū dat, quē οὐδαμοῦ affert, videlicet οἱ σύμμαχοι: vel non animaduertens quod à Thucydide dicitur; vel (quod mihi magis sit verisimile) à genere ad speciē venire volens, id est, quod à Thucydide de vniuerso hominū genere (nempe de natura omnium hominum) dicitur, ad speciem accommodare.

Ver. ὑμῖν] Scripsisse illum puto ἡμῖν. Nouè enim (vt opinor) ἡμῶν hīc diceretur.

Lit. ρ. v. ἔχωσιν] Obseruandum quod dicit, hos Atheniensium legatos, ita loquentes, *si euerso dominatu nostro ipsi dominaremur*, augurari quod futurum erat. Lacedæmonios enim eorum muros diruisse. Aliquis tamē fortasse malit dicere, hoc tātùm esse ominari: quum etiā verba quæ ab aliud cogitātibus dicebantur, omen habere existimarentur. At illa imprecatio Thucydidis in proœmio ab eo aliud cogitāte profecta nō itidē dici posset. Loquor autē de illis Thucydidis verbis quibus idem scholiastes eum Lacedæmonijs euersionem illorum vrbis latēter imprecari scribit. Quis tamē esse eiusdem scholiastæ hæc quoque possit affirmare, quum in eadem pagina scholium illi de imprecatione scholio contradicens habeamus?

¶ Pag. 53. In Thvc. ver. ὑδρίμῳ.] Alius ita loquutus esset, ἐν ὑδρίμῳ πω διαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὅτι αὐτοὶ ὄντες, οὐδ' ὑμᾶς ὄντας ὁρῶντες.

Ver. πολὺ ξυνῳθ.] Fortasse aliquis εἰ δὲ μὴ margini adscripserat, ad vocularē ἤ expositionem.

In Schol. Lit. ϑ. v. παράλογον] Non possum illi assentiri, τύχας esse dicenti ἀδηλότητα, id est *incertitudinem.* Sic tamē & Valla, *Belli enim diuturnitas solet pleraſque res fortuitis obijcere.* Et Vitus, *Diuturnitas efficit varias uices.* Atqui bello cuilibet, nō tantùm illi quod diuturnū est, incertitudo tribuitur: id est, incertus esse dicitur eius exitus: & hoc semper experiētia cōfirmauit, ac quotidie cōfirmat. Adde quòd idē ter diceretur. nā sequitur, καὶ ὁποτέρως ἔχει, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. Atq; ad eandē ἀδηλότητα pertinent & hæc verba quę proximè precedūt, τῷ ὂ πλέιον ἢ παράλογον, ὅσοι ὄντες, πρὶν ἐν αὐτῷ ἦλθε, ἐς διάνοιαν. id est, *Quàm multa inopinata* [vel *quam multa præter expectationē*] *in belli euenire soleant.* Aut etiam, *Quàm præter expectationem esse soleat bellorum exitus.* Accedit ad hæc duo quæ aduersus expositionē illam attuli, quòd postquam dixit bellum diuturnum ἐς τύχας τὰ πολλὰ (vel τὰ πολλὰ, vna voce) τεθεικέναι, subiungit, ὧν ἴσον πᾶσι μέτοχοι: quod certè falsum erit si ad ἀδηλότητα referamus. Nā vbicunque est bellum, falsum est quod Vallę habet interpretatio, *A quibus fortuitis utrique æqualiter absumus:* itidémque quod habet altera, *à quibus uarijs uicibus adhuc utrique absumus.* Nisi dicamus, hos legatos intellexisse se à bello abesse. neque enim à belli fortuitis aut à belli vicibus varijs abesse potest nisi qui à bello abest. Quomodo igitur τύχας exponemus? Ego *infortunia* significare hic dixerim: nec mihi huius significationis exemplū ex alio Thucydidis loco afferre difficile fuerit. Belli verò diuturnitatem solere infortunia (& quidem ipsis etiam victoribus interdū) afferre, omnes historiæ testantur. Libuit in refutanda expositione ista immorari; quòd interpretes eam sequutos esse, & multos eam, vt prima fronte rationi consentaneā, sequuturos esse viderem. Spero autem fore vt eæ quas ita examinatas reijcio, cautiorem te ad alias pleraſque excutiendas antequam à te admittantur, reddant.

Lit. λ. v. ρως] Scribendum potius ὁπότερον. De hac autem expositione dicam in ann. sequente.

Lit. μ. ver. δυνάμεσι] Hīc κινδυνεύεται significare non potest quod ait, μετὰ κινδύνων παρέχεται. Præsertim verò si præcedentium verborum expositionem cum hac iungamus, quàm aliena sit ab hoc loco videbimus. dicendum enim erit, μετὰ κινδύνων παρέχεται ὁπότερον (vel potius ὁπότερον) μέρος κινδυνεύει. Quòd si diligenter illam expositionem præcedentem consideremus, in ea hoc ipsum κινδυνεύεται explicatū inueniemus, his videlicet verbis, ἄδηλόν ἐστιν. quæ explicatio minimè, sicut altera, reprehendenda est: nisi in eo quòd minus significanter dicitur ἄδηλόν ἐστι quàm κινδυνεύεται: vt minus significanter (& quidem multo minus) Latina lingua dicit, *Incertum est*: quàm, *In alea positum est.*

Lit. ν. v. οἱ ἄποροι.] Quod de vniuerso hominū genere dicit Thucydides, ad incōsideratos & minimè

mm iij

circumspectos restringit: sed responderet Thucydides se ita loqui quòd à maiori hominum parte illud peccetur. *Incōsiderati* verò & *minimè circumspecti* sunt qui ab illo ἀπερισκέπτως appellantur. & magis etiam propriè, *qui non præmeditatè & absque consultatione* seu *deliberatione aliquid agunt.* Cum hoc autē malè αἰόπως iungit, quod multo plus est: & ita quidem vt αἰόπως agere multa soleant quæ non itidem agerent ij qui tantùm ἀπερισκέπτως appellari mērentur.

Lit. ξ. v. χρὴν] Addēdum hîc aduerbiū πρότερον post τὸ ἔργον, vel potius πρότερον tantùm hîc ponendū est, quum verba hæc πρὸ τῆς βουλῆς μέν non aliam vocem quàm illud aduerbium explicent. At verò genitiuus τῆς ἔργων cū ἔχοντας iungitur. τὸ ἔργων ἔχοντας (inquit) πρὸ τῆς βουλῆς. Immo verò, si diligenter quæ à Thucydide dicuntur cōsideremus, videbimus, illū nihil cū suo πρότερον relinquere subaudiendū, & illud nobis exponere, quū ei ὕστερον opponit. Aut si quid subaudiri debet, id certè fuerit genitiuus λόγων. Perinde acsi diceret, πρότερον τὸ λόγων ἔχοντας τῶν ἔργων. Vel potius, (vt plenior fit oratio) πρότερον ἢ ἀπέδεξε τὸ λόγων, ἔχοντας τῶν ἔργων, ἅπερ ἔμελλε ὕστερον χρῆσθαι, & μετὰ τὸ λόγων ἄφανες. Sed hunc genitiuū λόγων. Valla *rationem* malè interpretatur. Ita enim locum hunc reddit, *Qui cupidè bella ineunt, prius in negotijs uersantur, quæ posteriora consilijs esse debebāt: ijdem, quum aduenit calamitas, tunc ad rationem se conferunt.* In qua interpretatione quū non illud solùm sed & alia peccaretur, margini hāc adscripsi, *Et homines, quum prælia ineunt, opera prius capessunt quæ posterius agenda erant: at quum ærumnis premi cœperunt, consilia instituunt.* Sed ne ego quidem mihi in genitiui λόγων interpretatione satisfacio: quum potius δεῖ τὸ ξυμβατικῶν λόγων intelligendum putem: vt hîc locus ita reddatur, periphrasi etiā vtendo, Ac, *quum homines ad bella gerenda eunt, opera prius aggrediuntur, ad quæ posterius ueniendum erat: quum uerò ærumnis premi iam cœperunt, ita ut ipsos bellorum pœniteat, tum demum sermonem de compositione injiciunt.*

Lit. χ. v. διώκ.] Malim ὑποδιώκοντες.

¶ Pag. 54. In Thvc. ver. ἥλιξ.] Vidēdum ne vera lectio sit μήν. neq; enim huic μὴν potest αἰτιᾶσθαι δοκεῖν illud quod est ante ἀγαθόν. Atq; vt liberè quod de totius loci scriptura sentio dicam, vel ita scribēdum fuisse videtur, ὥστε μήν ἀπιστίᾳ ὄφλ. ἵνα τὸ ἔργου (ὅπερ αἱ οἱ πάθοιεν) μὴν ἀγαθὸν μὴν ἀσφ. &c. aut certè retinendo quidem καὶ ἀσφαλές, sed non ponendo μὴν ante ἀγαθόν. Cur minimè ὀκνήσειεν aliquis? δεῖ τὸ μὴν ἀγαθὸν μὴν ἀσφαλὲς νομίσαι. Quòd si ἀγαθὸν (particula μὴν illi non præfixa) & καὶ ἀσφαλὲς scriberetur, ista ad ἀπιστίαν referrentur. hoc enim ἀπιστίας esset, ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς illud νομίσαι. Addo autem & hoc, posse quidem retineri μὴν ἀπιστίᾳ ὄφλ. itidémq; μὴν ἀγαθὸν & ἀσφαλὲς, sed mutando νομίσαι in νομίσαι: vt μὴν posterius cū hoc νομίσαι iungatur, sicut μὴν prius cum illo ὀκνήσειεν iungitur. id est, ad illud refertur.

In Schol. Lit. ἡ. v. ἥκιστα] Non ἡμύμονον solum, sed iunctum cum αἰ, significare potest ἡμυσόμενον. Quod autem ἐλάχιστον exponit δι' ἐλαχίστου καιροῦ (dicens καιρῶ pro χρόνου) nō placet: ac potius *non minimum bellum* de maximo intelligendum puto: vt sit figura μείωσις, siue λιτότης, quæ vulgo liptote perperam vocatur, vt docui in meo de abusu Græcæ linguæ libello.

Lit. ε. v. Ἐκλ.] *Hucusque* (inquit) *est proœmium.* Atqui, quum proximè sequēs periodus rationem reddat eorum quę hîc Archidamus proponit, simúlque ea confirmet, ideóque ab his pendere dicenda sit, quomodo hæc claudere proœmiū dici possunt? Ne tamē dicere audeamus hæc verba μέχρις οὗ τὸ προοίμιον, post participium νομίσαντα ab illo scripta fuisse, obstant quæ in illius sequentis periodi principium annotantur.

Lit. ϖ. ver. ἥλ.] Particula negatiua οὐ his præfigenda est verbis, οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν φέρομεν.

¶ Pag. 55. In Thvc. ver. πυνθ.] Quomodo hūc locum legisse scholiastem dicemus, vel saltem suspicabimur? ἀληθῶς certè lectum ab eo fuisse testari videtur eius expositio: sed an negatiuam particulam ante εἰκὸς scriptā inuenerit, an de suo adiecerit, dubitari potest. Vtrocunq; autē modo se res habeat, eius expositio istā præ se fert lectionē, ὅτως οὐκ εἰκὸς ἀληθῶς φρονήματι. Quod autē ad ea quę proximè sequuntur attinet, præterquam quòd μὴν non videtur agnoscere ante δουλεύσαι, etiam pro datiuo τῇ γῇ alium affert, videlicet ἡμῖν. Sed fieri potest vt negatiuam voculam de suo posuerit ante εἰκὸς (expositionis gratiā) ex illo μὴν sumptā, & post ἡμῖν adiecerit δεῖ τὸ γῆν, aut aliquid huiusmodi. Eum denique aliter quidem locum hunc legisse persuasum habeo, sed non tamen tam diuersam quàm præ se fert eius expositio lectionem eius fuisse. Vt autem illū missum faciens, ad sensum veniam quem ei quàm habemus lectioni subesse puto, primùm quidem ὅτως sonare arbitror *usqueadeo*: atque hæc velut epiphonema esse, ὅτως εἰκὸς ἀληθ. &c. deinde φρονήματι esse dictū pro διὰ φρονήματος, *præ animi magnitudine.* Postremò, his verbis τῇ γῇ δουλεύσαι (si ita scripsit Thucydides) significari, δ' ἐλικόν τι vel δουλοπρεπές τι δεῖ τὸ γῆν πεῖσαι. id est, πῶς δεῖ τὸ δ' κώσως τῆς γῆς φθόῳ.

Ver. αὐτῶν] Verbum ἐσακούειν, quod in margine habes, à Thucydide huiusmodi locis adhibetur potius quàm alterum.

In Schol. Lit. α. ver. Ἀπολ.] Homeri versum affert, quòd Archidami dictum cum eo conueniat, nō etiā (vt opinor) tāquam ille ad hoc alludat.

Lit. τ. v. πολ.] Quod hîc scribit, Archidamum potentiam Athenienſium extollere vt Lacedæmonios perterrefaciat, non minus ad hęc quàm ad præcedentia, atque adeo ad magnam partem huius orationis pertinet.

¶ Pag. 56. In Thvc. v. φοντας] Non pertinet μάλιστα ad ἡμῶν, sed ad ὅ, quod est ante verbum μέμφονται. id est, *accusatio de qua magis quàm de alia re nulla nos accusant.*

Ver. δόξαν] Apud schol. ἐνδοξοτέραν: quā lectionē aliquis ex parte sequēs, scribere hîc ἐνδοξοτάτην possit.

V. μᾶλλον] In meo veteri libro scriptum est αἰτιᾶσθαι, & rectè: quia nullum hîc locum vocula ἄν habere potest, quæ in altera est lectione.

Ver. ρον] Post μὴ ponenda est hypostigme.

In Schol. Lit. ἡ. v. κλημάτων] Dubium esse potest an hæc καὶ νεμόμεθα, &c. ab ipsomet, an à librario per imprudentiā præposita illis fuerint, ἀπιόντες γὰρ, κἀλ. &c. Quòd si ipsummet hoc ordine ista collocasse credamus, scripsisse καὶ τὸν νεμόμεθα, verisimile fuerit.

V. δε] Videndū ne aliò pertineat hęc de interpūgendo admonitio: nisi dicamus, illud quod sequebatur exemplar, nō hęc verba ἀπιόντες γὰρ, &c. sed alia illis μὴ αἰχμάζειν subiuncta habuisse: quum alioquī, de re manifesta admonere superuacaneū esset.

Lit. θ. v. κοσμον] Scribit nominum enallagen locū hunc obscurū reddere: quum αἰδῶ & σωφροσύνη, tanquam synonyma, eadē de re dicat, & tamē diuersum illis vsum dare videatur. Nec minus σωφροσύνη atq;

ἀκοσμίαν eandem illi rem significare, nos admonet. Quod igitur vni rei eodē in loco sua appellatio mutatur, hoc vocat nominū enallagen. Sed quædam in hoc scholio mendosa sunt, quædā etiam illi desunt. Inter mēdosa pono vocabulum τ λέξιν. sensus enim poscit vt πρὸ λέξεως scribamus, quū de duabus loquatur, sicut paulo pòst de alijs duabus loquitur. Post illa autē verba, δεῖ οὖν ὅπως νοεῖν, non dubiū est quin aliquid omissum fuerit. quū enim sequi debeant verba quæ doceāt quomodo locus sit intelligēdus (nam verba illa, δεῖ οὖν ὅπως νοεῖν, sunt promittētis se hoc docturum) tamen ista quæ subiunguntur, πολεμικοὶ πεφρονήμεθα & βέβουλοι, δι' ὃ εὔκοσμον, nō alia quàm Thucydidis sunt verba, nec ordine alio collocata. Fateor alioqui, illa verba, πολεμ. πεφρ. & quæ sequūtur, videri etiā posse, nō tāquā expositionē ab illo proponi, sed tanquā ea quę nobis sit expositurus, his quę subiungit, αἰσχύνη γὰρ τοῖς ἀκ. &c. Verùm hìc aliquid est ijs quæ annotauit nō satis consentaneum. si enim τὸ εὔκοσμον (pro quo ἀκοσμίαν paulo ante posuit) & σωφροσύνη de vna eadémque re dicūtur, quomodo εὔκοσμοι σωφροσύνης πλεῖον μετέχειν dicentur?

Adiuuans igitur hoc scholiū, dico, primùm quidē, τὸ μὲν, referendū esse ad πολεμικοί: & perinde esse acsi dictū esset πολεμικοὶ μέν. Deinde, hæc quæ sequūtur, ὅτι αἰδοῦς σωφροσύνης πλεῖον μετέχει, αἰσχύνης δ' ἀψυχία, non secus accipienda esse quàm si ijsdē eadē de re vtendo verbis, dictū esset, ὅτι αἰδοῦς τὸ εὐκόσμου πλεῖον μετέχει, αἰδοῦς δὲ ἀψυχία. Verùm & alia enallage simul obseruāda est, in eo quòd quū πολεμικοὶ dixisset, tamē perinde acsi dictū fuisset εὔψυχοι, subiūgitur ἀψυχία. Totus denique hic Thucydidis locus nō aliter à nobis intelligatur quàm si ita scriptus esset, εὔψυχοί τε & εὔβουλοι δι' τ σωφροσύνην γεγόμεθα. εὔψυχοι μέν, ὅτι αἰδοῦς σωφροσύνης πλεῖον μετέχει, αἰδοῦς δὲ ἀψυχία.

V. κτ γὰ] Suspicari quis possit scriptū ab illo fuisse, τοῖς πολεμικοῖς σωφροσύνης πλεῖον μετέχειν. quomodo enim ferri possit scriptura hęc, τοῖς εὐκόσμοις σωφρ. πλ. μετέχειν, nō video: quū (vt ante dixi) velle, τὸ εὔκοσμον (siue τ εὐκοσμίαν) nō aliud esse quàm σωφροσύνην, deinde dicere τοῖς εὐκόσμοις πλεῖον μετέχειν σωφροσύνης, sibi cōstare nō sit. Perinde enim fuerit acsi τοῖς σώφρονας πλεῖον μετέχειν σωφροσύνης aliquis diceret: quum necesse sit, εὐκόσμους & σώφρονας eosdem esse, si τὸ εὔκοσμον (siue εὐκοσμία) & σωφροσύνη, eadem sint.

V. μετέχειν] Scribo, δι' τὸ τοῖς εὐκόσμοις, ἢ αἰδήμονας εἶ).

V. πλεῖον, initio col. 3.] Homeri versus non rectè tanquam testis eius quod dixit citari videtur. Neq; enim hoc versu fortitudo siue animositas verecundiæ plurimum habere (quod tamen versu hoc vult confirmare) sed ex ijs qui verecundi sunt plures euadere incolumes quàm interfici, dicitur.

Lit. ι. v. ὥστε] Quū παιδευόμεθα infinitiuo iūgi possit, ac debeat etiam, absq; particula ὥστε, suspicor hìc inter eam & verbū illud aliquid deesse. Sed quoniā, quidnā illud sit assequi coniectura nequeo, de meo aliquid afferam. Videtur itaq; locus hic ita exponi posse, (illa quidē certè scholiastæ verba ad meā expositionē accōmodando) τὸ παιδευόμεθα μέχρι τοσούτου πολυμαθείας ὥστε ὑπερορᾶν τ νόμων. Vel ita, τὸ παιδευόμεθα ὅτου μέχρι τῆς μαθήσεως ἡμᾶς φρονεῖν ὥστε ὑπερορᾶν τ νόμων. Crediderim tamē hūc scholiastem breuius esse loquutum: vt certè possit quispiam, multo breuius loquēs, dicere, τὸ παιδευόμεθα τοσοῦτον ὥστε ὑπ. &c. Scio alioqui nō defore etiā qui nihil inter παιδευόμεθα & ὥστε desiderari, sed hoc aduerbiū παρελκύπτως ante infinitiuum positū esse putēt. Apud Thucydidē certè in diuersis loquendi generibus πλεονάζειν id obseruaui. Animaduertendum est autē, participium παιδευόμενοι apud Thucydidem debere resolui in verbū παιδευόμεθα, præcedente particula ὅτι: quū, sicut dixerat, πολεμικοὶ μέν (nā duas hasce voces illis duabus ἐπιδιαιρεῖν, & pro illis positas esse ostēdi) ὅτι αἰδοῦς σωφρ. πλ. μετέχει, ita sequi deberet, εὔβουλοι δέ, ὅτι ἀμαθίας. ἢ ὑπερορ. παιδευόμεθα.

Lit. μ. v. φίσματα] Inter ψηφίσματα & genitiuū τ λόγων aliquid deesse suspicor. nā ψηφίσματα cū hoc genitiuo τ λόγων nō satis aptè iungitur. Ac suspicionē auget quod sequitur, οἱ γὰρ λάκωνες, βραχυλόγοι. quorsum enim, de psephismatis loquēs, βραχυλογίας mentionem faceret?

¶ Pag. 57. In Thvc. v. τοις] Scribēdum potius βραχυδιαζώμεθα: quod perinde sit acsi dixisset βραχυπλαίζειν, δι' ὃ, vt sequitur ἔχειν δι'.

V. ἐφ.] Malo ἕλκειν ἐν τοῖς λεκ. Quo dictū modo fuit, pag. 44, ἐν οἷς πεσόντες ἡμᾶς ὑφ' ἡσσᾶσθαι ἐποίη.

In Schol. Lit. α. v. Ἐργῳ] Hoc scholiū, ὡς τ κοινῶν ὄντων ὄντων, scriptum esse puto in hęc verba, ᾧ μὴ, τὰ ἀρχεῖα ξωνεῖται ἅπαντες: & deesse ξωνεῖται: quo adiecto scribendū sit, ὡς τ κοινῶν ὄντων ξωνεῖται ὄντων. Sed aliquis fortasse & aliud mendum huic subesse loco & ἀδικαίων pro κοινῶν substituēndum esse dicat.

Lit. β. v. πως] Aliud significare Thucydidem, quū dicit τοὺς πέλας, an tea docui.

V. μοίων] Mirum ni aliā apud Thucydidem lectionem sequutus sit, aut hoc scholiū aliter scripserit. quomodo enim alioqui vel quod de particula π vel quod de vocula οὐ scribit, verum cōperiri possit?

Ver. πῶ, οὐχ] Aliter quàm λόγῳ λέγειον scriptum ab eo fuisse existimo.

Lit. ζ. v. παράκλησις] Quum dicit illum ἐπιπίπτειν πρὸς τοὺς λόγους ἕκαστα, ad ista verba respicere videtur, quę leguntur pag. 45, ᾧ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας, πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τῆς ἀμελητέρας αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ἡμῶν ὠφελείᾳ πρόσεχε ἐπεξηγήσεσθαι.

Lit. κ. ver. Διὰ] Hæc verba διὰ ἰσχὺ refert ad illud quod dixit, βιαιοδίωκτοι, ἀλλὰ κατ' ἡσυχίαν: quum tamen nō dubiū sit quin ad proximè præcedētia referātur.

¶ Pag. 58. In Thvc. v. μωρῶν] Scribendū puto disiunctè οἱ μὴ; aut οἱ δέ. Alioqui, si οὐκ retineatur, dicendum erit ᾧ post ipsum subaudiri. Neque enim tā verisimile est ellipsin esse vocis ἐπιδή quàm illius particulæ πρό: etiamsi, quod ad sensum attinet, nihil intersit.

In Schol. Lit. ο. v. ἐπιδή] Scribēdum puto, ἐπιδὴ οἴδε ἐκεῖ μέλλ. An autem verisimile sit Thucydidem hoc vocabulum subaudiēdum reliquisse, modò dixi. Cæterùm quamuis nolit μέλλοιεν exponi βεκδαύσιοι, tamen μελλήσομεν exposuit ἐκβησόμεθα.

Lit. ε. v. πῶς] Deest fortasse huic loco particula μόνον, & pro ἀλόγιστα substituendū est ἄλογα. Illa enim, χρήματα & νῆες, sunt ἄψυχα & ἄλογα: tertium autē, ἵπποι, non ἄψυχον quidē, sed ἄλογον & ipsum est. Verùm hìc considerāda præterea est antithesis, cuius fortasse mentionē factam inueniremus si scholiū integrum esset. nam Athenienſibus quidem ἐμψυχότερα μόνον ἄψυχα καὶ ἄλογα ἔνια: at suis Lacedæmonijs χρήματα & καὶ ἔμψυχον ᾧ λογιστόν: videlicet ξυμμαχίας ἀγαθάς.

Lit. κ. v. παραγεῖν] Scholium hoc ad omnia ista verba pertinet, βούλεσθε δὲ, καὶ τοῖς παῦσαι ξυμμάχοις πᾶσαν κάλλιστα, ψῆφον ἐπαγαγεῖν.

¶ Pag. 59. In Thvc. v. πιόντα] Scholiastes hìc αἰσχρῶς legit. hoc enim ex eo apparet quòd cum illis verbis ᾧ οἱ ἀδικαίων τῶν ἔσθιες ὕστερον subaudit κατὰ κοινοῦ idem verbū αἰσχρῶς. Sed te semel monitū velim, sæpe hanc diuersam lectionem, absque vlla

sensus differentia, occurrere.

Ver. φοβ.] Non necesse videtur poni hypostigmen post ἀθηναίους, quòd hæc, τοσάνδε τοὺς ἀθηναίους separari à sequentibus non debeant: quum perinde sit acsi dictum foret, φοβούμενοι μὴ οἱ ἀθηναῖοι δύνωνται μᾶζον ἀυτῶν. Conferēdus est autem hic locus cum ijs quę cadē de re dicit pag. 17, in fine proœmij.

Ver. ἀπὶ βαρ.] Aliquis fortasse malit ἀφεμέναι τὰς ἀφεμίας: sicut τὰς ἀφεμίας vtitur, eadem de re loquens, in fine paginæ 50. Fateor tamen ibi nō vti verbo illo sine adiectione, sed dicere, ἀφεμίαν ποιεῖς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βαρέαρου, hoc enim Lacedæmonios facere noluisse ibi dicit, quod hic scribit ab Atheniensibus factum fuisse.

IN SCHOL. Lit. β. ver. ξυνθεῖν] De significatione quam priore loco tribuit verbo διαφορὰ ξυνθεῖναι, minimè dubitādum est: at de illa quam posteriore, dubitare cogor.

Lit. ι. v. καὶ δίκαια.] Vult (opinor) significare quod de alia quadam voce scribit, peculiarem esse Thucydidi: sed ἰδίαν ibi, non ἰδιωτὴν, dicit. Potest autem dici peculiaris illi ea vox qua ante illum vsus nemo fuisset, etiamsi postea alij, eius exemplo, vsi fuerint.

Lit. ν. ver. ὑπὸ] Obserua, illum in his verbis ὑπὸ ἀλλήλων admirationem constituere, sicut antea, pag. videlicet 49, constituebat in his, ὑπὸ μόνου ὑπὸ ξυμβαίνης, &c. Legimus enim ibi, διαμαρτυρῶ ὑπὸ φησὶν: sed διαμαρτυρῶ scribo.

Ver. μάλιστ] Vocabulum χάριτας locum hic non habere nemo non fatebitur, vt opinor: sed quid pro eo reponemus? Multis fortitan non displicebit μοίρας: quòd si de facto Lacedęmonijs peculiari loqueretur, valde mihi placeret μόρας. Verùm, in quemcunque genitiuum ille mutetur, simul etiam pro αὐτὰς scribendum est αὐτῶν.

Lit. λ. ver δίκης.] Aut mendosè scriptum, aut omnino nouè (vt opinor) dictum δίκην βιβάσαντες cum illo accus. χώματα.

Lit. ξ. γ. ἐπιτειχίσαι] Scribo τεῖχος & præpositionem ἐπὶ ex vocabulo πόλισμα, quod apud Thucydidem est, irrepsisse puto.

Lit. ο. ver. κω.] Scribendum reor μᾶλλον πρότερον. *Discrimen posuit* (inquit) *inter urbem & muros. Et magis proprie πόλεως appellationem de domibus accipere videtur*, Thucydides videlicet. Sed possit etiam nomen esse μᾶλλον πρότερον, hoc sensu, *Et magis proprium videtur*, πόλεως (id est vrbis) *appellationem de domibus accipere*. Rationem autem addit, *vrbem enim muris non cinctum Lacedæmonij inquolebant*. Hinc nimirum vult probare πόλιν dici posse & quæ domos tantùm, non etiam muros, seu mœnia, habeat.

Lit. π. ver. οἰκίαι] Nisi totus Homeri locus afferatur, similem in eo esse vsum nominatiui pro genitiuo, cognosci nō potest. Est igitur adeundus locus, qui extat Odysseæ libro μ.

Afferēs autem istū Homeri locū, assentiri videtur ijs qui talem structurā, σχῆμα Homericū vocant: quum tamen ipsemet alibi schema Atticum esse scribat.

¶ Pag. 60. IN THVC. ver. μάλιστ.] Dubitari possit de lectione margini adscripta, an πρεσβέα nominandi casu, an πρεσβέᾳ dandi casu, scribendum in ea sit: sed magis hic quàm ille placet.

Ver. π] Aliquis fortasse δὲν scribere hic malit, aut δ' ὅ, τι, vt in duobus locis quorum antea facta mentio fuit: at ego nihilo magis istud ὅτι suspectum habeo quàm ὡς in pag. sequentis principio.

IN SCHOL. Lit. γ. v. κρύπτεται] Nimis lōgè petita videtur hæc nominis ὕπαιθρον expositio: sicut & nimium subtiliter inquirit (meo quidem iudicio) in illud loquendi genus τὸ βουλόμενον τῆς γνώμης: quum & alibi hūc genitiuum apud Thucydidem παρέλκειν videamus. Ideóq; hanc Vallæ interpretationē probo, *quid uellent ac suspicarentur nō patefacientes illi quidem Atheniensibus*. Ac ne hoc quidem placet, ὃ δὴ τοῖς ἀναγκαίοις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἀπορίσασθαι: nam etiam ὃ τοῖς φίλοις hoc fieri nonnunquam videmus.

Lit. ν. ver. ἐπέρχ.] De ista verborum ἐπέρχεσθαι & παρέρχεσθαι differētia in proxima dicam annotatione.

Lit. μ. v. λύπης] Hoc scholium ad hanc loci istius partem nullo pertinere modo potest: quū in eo de duobus verbis agatur ἐπέρχεσθαι & παρέρχεσθαι, de quibus & modò dictum fuit. Nec dubito quin illa παρεσχαφὴ quam ἀκριβῆ fuisse negat, de his ipsis verbis ageret. Quum autē deprauatus sit hic locus, videor mihi assequi cōiectura quomodo suæ integritati sit restituendus, quamuis nō assequar itidem quid illa ἀφεσχαφὴ cēsura dignum iudicaret. Nam si pro his, αὐτὰς γὰρ ταῦτ, scribatur, αὐτὰς γὰρ οὕτω, locum hūc, paucis mutatis, restitueris. Sed post λέγω ponenda tantum hypostigme fuerit. sequuntur enim verba quæ ipsum (Thucydidē videlicet) de Atheniēsibus dixisse scribit. Ac de illa quidē paragraphe dicā & postea.

Quod autem de differentia verborum παρελθεῖν & ἐπελθεῖν addit, verum non puto: ideóque meritò, tanquam rem sibi quoq; dubiam proponens, dicit μάλιστα. Sed occasionem suspicādi, talem esse verbi ἐπέρχεσθαι significationē, præbuisse illi videtur hic locus, in quo, ἐπέρχεται δὴ τὸ κοινὸν, de eo dicitur qui per multos iam dies ἔρχεσθαι distulerat. Atq; vt hîc dixerat ἐπέρχεται, ita huius verbi participio vtēs dicit paulo post de eodem Themistocle, ἐπελθὼν τοῖς λακεδαιμονίοις. Ad verbum autē alterum παρέρχεσθαι seu παρελθεῖν, quod attinet, ne illud quidē quod de eo dicit, videlicet significare τὸ αὐτίκα, ex eo quem attulit loco probari potest. Ad præcedentem verò illam differentiam vt veniam, qua traditur, ἐπέρχεσθαι quidem de peregrino, at παρέρχεσθαι de ciue dici, in ea, quantum ad verbum ἐπέρχεσθαι attinet, respici constat ad vsum quē habet ἐπέρχεται, ad illud inquam respici quòd hîc de peregrino dictū sit: sed considerandum erat, nō minus de peregrinis dictū esse suprà παρατάσσεις, pag. 48. Sic autem & aliæ inter quędam vocabula differentiæ ab hoc scholiaste afferuntur, quibus non sine cautione assentiendum est.

Nunc verò audi quid mihi in mentē de illa paragraphe venerit. Suspicor, hāc annotationē, qua differentia verborū ἐπέρχεσθαι & παρέρχεσθαι traditur, adscriptā illi Thucydidis loco qui habet ista verba, ὅπου ἂν ἐπέρχηται ὅδε τὸ κοινὸν, appellari ἀφεσχαφώ. Ideóque post verba illa, ἐπέρχεται ὁ ξένος, παρέρχεται ὁ πολίτης (quę sint illius ἀφεσχαφῆς verba) hanc eius reprehensionē (expūctis illis duabus ex Thucydide sumptis vocibus αὐτὰς ἐπανορθῶσαι) sequi debere, ὃν ἀκριβὴς ἡ ἀφεσχαφή: vt reprehensor ille & velut censor qui hîc introducitur, illi de horum verborum differentia annotationi eum ipsum Thucydidis locum opponere quē ego paulo ante opponebā, deinde in vicē illius differētiæ aliā à se excogitatam substituere dicatur.

¶ Pag. 61. IN THVC. ver. σφίσιν] Cur nō potius κοινῇ dixit? nā antithesis videtur talis esse debuisse, vt τὰ σφίσιν αὐτῶν ξύμφορα opponerētur τῆς κοινῆ ξυμφόρας. atq; ita fortasse scripsit. Obseruandum autem hîc & istud, inuertisse illum (suo more) verborum ordinem, quum dicendum esset, πλοῖον ἵνα ὡς πλεῖστοι διαχωρῶσιν τὰ σφίσιν αὐτῶν ξύμφ. &c.

Vs. μετ' ὀλ.] Nō video vnde hic infinitiuus βου-

λθέσθαι pẽdere dici possit: (nam φασὶν αι quidem, sed non ille quoque, ad ἔφασαν referri potest) quid si igitur illum scripsisse, κατ' ἐκείνων ἔδη βουλεύεσθαι, suspicari me dicam?

Ver. ροι.] Legendum δοκεῖν, non δοκεῖ.

In Schol. Lit. β. v. ἄμοι.] Defendã hîc nostrum scholiastem aduersus eã quæ in promptu esse videtur reprehensionẽ. ἀπειλάμοι enim ãb illo ita exponi, ἰδόντες, τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι, quis primo aspectu non carpat? Sed vicissim in promptu est defensio, si quis attentè verbum Thucydidis cũ illa explicatione cõferat. nã qui ineptè adderetur datiuus post ἰδόντες, nequaquã ineptè addi dici potest post σκεψάμενοι. id est, nos de illo tanquam subaudiendo admoneri, ad ponendum inter alteram vocabuli illius significationem & hãc (quæ alioqui rarior est) discrimen.

Lit. κ. ver. Φασ.] Ita vocare videtur eam orationis structuram quę talis est vt oratio vel διηγηματικὴν vel μιμητικὴν formã habeat. Vide plura in mea quæ proximè sequitur annotatione.

Ver. Θουκ.] Hæc verba, κακῶς γ' ἴσως παρεγράφατο, & quæ illis subiunguntur, alicuius sunt itidẽ censorie, hanc σημείωσιν (si ita vocãda est) reprehendentis, τὸ χῶμα πλάγιον. δεῦρο τὰ γὰρ ὡς ἀπὸ Θεμ. & verba hæc παρεγράφω vocantis. Atq; ideo dicitur nõ ἔδη, sed καὶ πάλαι, quòd alia iam παρεγραφὴ paulo antè reprehensa fuerit: ea videlicet de qua meã & ipse sententiã protuli. Quòd si & de hac proferenda est, nõ immeritò eam reprehẽdi dixerim. Quomodo enim ita loquutus Thucydides dici potest vt illa vel tanquam ab ipso, vel tanquam in Thucydidis persona dicantur? nã si Themistocles loquens induceretur, non diceretur, ἡμῶν πόλις ἡμῶν: deinde, non βούλονται, sed βούλεσθε, omisso etiã nomine λακεδαιμονίων: quinetiam alia aliter in sequentibus efferrentur: ac talis deniq; tota oratio Themistoclis esse deberet, ἡμῶν πόλις ἡμῶν πτ. ἤδη, ὥσπ ἱκανὴ εἴη σ. τοῖς ἄνοιξ. οὐ αὐτῆ. εἰ δέ τι βούλεσθε ὑμεῖς ἢ οἱ ξύμ. πρεσβ. παρ' ἡμᾶς, ὡς ἄνδρες δέομαι. ἔχοιτ' ἂν ἀρχαιότ τι σοφίσαι αὐτοῖς ξύμφορα & τὰ κοινά. At in sequentibus habemus ἔφασαν, tanquã non à Themistocle solo sed ab alijs simul illa dicerentur.

Enimuero alius hîc modus supereſt. nam meritò quidẽ, vti dixi, παρεγραφὴ illa reprehẽsa fuit, quę ambiguitatem constituit vbi nulla est (non futurã tamen vllo modo periculosam, ideóq; cẽsura haud dignam) sed quũ hic reprehensor dicere debuerit, αὐτικρὺς γὰρ πω Θουκυδίδου ἔστιν ἡ φωνὴ, dicẽtem audimus, αὐτικρὺς γὰρ τῶ Θεμιστοκλέους ἔστιν ἡ φωνὴ: quũ tamen non posse hæc in Themistoclis persona dici, apertè ostenderim. Aut igitur librariũ Θουκυδίδου in Θεμιστοκλέους mutasse, aut illum scholiastem non satis attentè locum expendisse, & dum illius παρεγραφῆς autorem reprehendit (meritò alioqui, vt antea docui) ipsi quoque aliquid reprehensione dignũ excidisse, dicendũ est.

Lit. ρ. v. ἡ γὰ.] Obseruãdum hîc quoq; ἴσον cum genitiuo, ἴσον τῶν ἄλλων, pro ἴσον τοῖς ἄλλοις: nẽ altero in loco librarij errorem esse putemus. Simul etiam illud κατ' ἐκείνους pro ὁμοίως ἐκείνοις, aut etiam ἴσως ἐκείνοις, id est, æquè atque illos, de quo admoneam dignum esse videtur. Immo verò totum hoc scholiũ dignum censeo quod Latinè interpreter: quum eo locus alioqui obscurus optimè exponatur. Perinde igitur esse dicit hic scholiastes acsi legati illi hæc loquerentur, *Nisi muros sicut cæteri habeamus, ne eandem quidem in bellis sententiam habituri sumus. Fortasse enim, quum hostes uenerint, nos quidem nõ pugnandum sed compositionem faciendam censebimus, quòd muros careamus: at cæteri, dimicandum. Fieri enim non potest ut qui cæteris par nõ est, æquè atque illi bono sit animo, & eandem sententiam ferat.* Intellige autẽ *qui cæteris par non est*, vel *æqualis*, viribus. At vbi verti, *ne eandem quidẽ in bellis sententiam habituri sumus*, eã quę hîc est lectionẽ minimè sequutus sum, sed πολεμίοις in πολέμιος mutaui.

¶ Pag. 62. In Thvc. v. πα'.] Notis parenthesis libenter incluserim hæc verba, ὑπῆρχε δ' αὐτῇ, &c. vt vltimum sit ἦρξε. impersonaliter enim illud ὑπῆρχε dicitur: quod tamen non animaduertit scholiastes, vt apud eum admonui.

V. δεῖ.] Scholiastæ verba locũ hunc exponentia suspicionem aliquam mouere possunt, eum aliquod verbũ aut aliqua verba hîc in suo exemplari inuenisse vltra ea quæ habemus. Nã hęc, τῆς θαλάσσης ὡς αἰθεκτέα δέη, exponit, ὅτι δεῖ πάση δυνάμει αὐτέχεσθαι τῆς θαλάσσης. quũ tamen in lectione illa nihil quod verbis illis πάση δυνάμει respõdeat habeamus. Nam αἰθεκτέα δέη dictum pro αἰθεκτέον δέη, (sicut ὀπτοχρηπία pro ὀπτοχρηπίον, aliáque huiusmodi multa dicit) non plus significat quàm αὐτέχεσθαι δεῖ.

In Schol. Lit. λ. ver. σημεῖ.] Fortasse hæc expositio, ἀπὸ βάσεων αἰδριαίτων, ad vocẽ λίθοι potius quàm ad τῆλαι pertinet.

Lit. π. v. γ' π.] Fallitur in eo quod ὑπῆρχε personale verbũ esse putat, id est, verbi personalis locũ hîc habere: quum impersonale esse, vel ex eo appareat quòd dicit ὅτι δ' ἐκεῖνα ἀρχῆς. si enim de Themistocle istud intelligi voluisset, non ἐκείνου sed ἑαυτοῦ dixisset.

Lit. β. col. 3. v. Αλλ.] Pro ὑπαντῶσας & σωιζδυμένας scribo ὑπαντῶσαι & σωιζδυμέναις, vt his participijs exponatur illud ἐναυλίαις.

¶ Pag. 63. In Thvc. ver. ἀφισ.] Cùm aliunde tum verò ex scholiastæ expositione ὀπτῆλας scribendum esse constat.

Ver. κῦ γλῶ.] Ita potius interpunge, vt post αὐτὴν non post ναυσὶ ponatur hypostigme.

V. ναυσὶ.] Non multum refert an ἀθλοποιοῖς an ἀθῆναι scribas. nam prius quidem illud verbum ἐπιχείρησαν magis cum ἀθλοποιοῖς conuenit, at καταπολεμήσοντες, magis cum ἀθλοποιοῖς.

V. ἐπὶ χρόνῳ.] Audi quid suspicer. Hæc verba, ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ, sequentis periodi principiũ esse suspicor: vt expuncta particula δὲ (præsertim quum eam quidam libri nõ habeant) scribamus, ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ ἤδη καὶ βιαίου ὄντες αὐτῇ. Quod autem ἡγεμονίαν hîc vocat, aliquanto post στρατηγίαν appellat.

V. λόγοις.] Quamuis προσέχειν τὸν γνώμῃ, non τῇ γνώμῃ, dici soleat, tamen hic datiuus, non ille accusatiuus, in meo veteri libro extat.

Ver. ἀφελοῦ.] Lectionem margini appositam omnino reijciendam censeo.

In Schol. Lit. ζ. v. λεπ.] Verbum ἀφισταμένους exponendo ἀπόστασιν ποιεῖν (quæ expositio parum placet) accusatiuus ὀπτῆλας, quo explicatur vocabulum Thucydidis, in genitiuum vertendum erat, dicendúmque, ἀπόστασιν ποιεῖν τῶν ὀπτήλων.

Lit. ν. v. ἀπὸν.] Hæc vox ὀπτήλας, expositioni vocabuli Thucydidei adhibita, ostendit, eum alteram lectionem, videlicet ὀπτβόλας, agnouisse.

Lit. κ. ver. ὀπτ.] Rectior esset huius loci scriptura hæc, τοῖς πρώτοις ῥᾷον ἦν δῃοῦν τὰ τῆς θαλάσσης ἢ δῃ. τῆς γῆς ἔρχεσθαι.

Lit. ν. ver. πόλεως] Scribe καταβαίνειν.

Litera τ. ver. καπνρ.] Nec καπνχάσαν possum admittere, nec quod illi substituere possum verbum inuenio. Quid si verò καπναυμάχησαν substituendum dixerim?

Lit. γ. ver. vlt. col. 3.] Pro ἐφαίη (quod ferri nõ potest) φαίεν scribendum videtur. Nisi fortè illum his

verbis ἢ ὡς φασὶ illa ἢ φάναι exponere maluisse putandum est. Dixi autem illud ἔφαν non posse ferri, quòd nullo cōuenire modo queat cum καθεστηκόσι: at cum κατεστηκόσι (si locum habere hîc posset) conueniret quidē ἢ ἔφαν, sed Thucydides ei nō videtur subiuncturus fuisse ἢ φάναι.

¶Pag.64. IN THVC. ver. φάναι] Admonet scholiastes, alios velle, particulam nomini στρατιᾶς præfixam, esse συνδέσμου, id est coniunctionem: alijs autem placere, esse ἄρθρον, id est, articulum. Hîc certè ita scriptam habemus vt sit coniunctio: & hanc scripturam agnoscit Valla, quum vertit, *potius eum uideri tyrannum agere quàm ducem.* Ad sensum quidem certè quod attinet, parum interest an hanc an illam scripturam sequaris. fortasse tamen aliquis, scribendo ἤ (id est *quàm*) aliquid amplius quàm cum articulo ἡ dici existimet.

IN SCHOL. Lit. o. v. σφίσιν] Inter χείρους & τῶν λακωνικῶν στρατιωτῶν aliquid deesse fateamur necesse est. Fortasse autē τὴ ἐλπὶς ita suppleri possit, ἢ χείρους τοῖς τῶν δμοίως τῶν στρατιωτῶν τῶν λακωνικῶν ἡγώνται. Nisi δμοχείριον, aut aliud synonymū quis malit. Non minùs certè δμοχείριον quàm aliud vllum probauerim: quoniam Thucydidea vox est, & quidem non longe petenda, quum initio paginæ sequentis ea vtatur: vbi scribit, καὶ δμοχείρια στρατιάτων.

¶Pag.65. IN THVC. ver. ἐμοῦ] Scribendū potius ἐλπὶς, vt habes in margine: vtitur autem hoc vocabulo & alibi. Cæterùm apud Vallā deest vox Græcas (quæ respondeat Thucydideæ ἑλληνικά) hoc in loco, *scribentibus aut res ante Medicum bellum gestas.* scribendum est enim *aut res Græcas.*

V. ὥκουν] Nō dubito quin ὤκησαν, nō ὤκισαν, scribendū sit, & malè apud scholiastē quoq; hoc pro illo scriptum sit. Vel illud certè ὤκουν quod præcedit, fidem nobis de lectione illa facere videtur. Sic autē pag.75, ἐστιάσας δὲ (aut ἐστιάσεις δὲ) ξυνέπεσπετο, αὐτοῖς ἢ γλῶ ἔχον. Vbi tamen dici etiā possunt γλῶ ἔχειν qui eā non incolunt. Cæterùm quæ in eo de quo nūc agitur loco est scripturæ diuersitas, eadē & alibi occurrit: nā in fine pag. quintæ quum ita in textu legatur, ὅτι γὸ δὴ πλείστας τῶν νήσων ὤκησαν, in margine ex alijs libris ὤκισαν tibi datur: sed ibi quoque ὤκησαν ab οἰκῶ retinendum esse dico.

V. ἦγεν] Quamuis alia exempl. ἔκλαγε, alia ἔνδαγε habeant, scholiastes tamen magnum inter hæc duo discrimen statuit: sed de quo illi non assentior, vt apud eum dixi.

IN SCHOL. Lit. n. v. Προσε.] Non placet συστυχάντας ita exponi: ac malim intelligere *interuenientes.*

Lit. t. v. ἤδη] Admitti non potest ἔχαψε, quoniā negaret quod statim fatetur, quum dicit, ἀλλ' ὅτι ὅμως ἐχάπλαγ. mutādum igitur illud ἔχαψε in εἴρηκεν, nam ἐχ ὅτι ἤδη εἴρηκεν, conueniet cum his quæ sequuntur, εἰ καὶ μήπω εἴρηται.

Lit. ξ. v. Η αὐτὰ] Scholiū hoc nō scriptū est in ista verba, ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά, sed in hæc quæ præcedūt, τὰ περὶ τῶν μηδικῶν ἑλληνικά. Nam res Troianæ, Amazonicæ, Thracicę, res à Græcis in bello Medico (id est Persico) gestas præcesserūt. Sed obiter addā, Vallæ interpretationi deesse hîc vocabulū Græcas. quū enim in ea legamus, *scribentibus aut res ante Medicum bellum gestas, aut ipsum bellum Medicum,* nō dubium est quin scribendum sit *res Græcas*, vt Thucydides post τὰ περὶ τῶν μηδικῶν addit ἑλληνικά. Qua de re iàm monui.

Lit. ω. v. Εκ.] Non potest tamē subaudiri ἑκάστη cū ἐδουλώθη, quum hoc verbum non datiuum sed nominatiuum postulet: sed hoc annotatur quòd perinde sit acsi dictum esset, ἔπεσε δὲ ἑκάστη τῶν ἄλλων ἑκάστη, ὡς αὐτὴ ξυνέβη. nam cū hoc ἑκάστη aptè verbum ἐδουλώθη subaudietur.

Lit. α. ver. ἢ] Immo verò ἔκλαγε vllam esse ἐικότον credibile non est.

¶Pag.66. IN THVC. ver. στρατ.] Malim ἀπ' hîc scribi, vt vel hæc scriptura vocem illam non pro ἀπὸ sed pro ἄπο esse positam testetur. Vt autē hîc pro militandi immunitate ita & pro nauigādi, pecuniæ penduntur suprà, in principio paginæ 20.

IN SCHOL. Lit. α. v. χρεὶς] Parū placet quod ἐν ἡδονῇ exponit ἐν ὑπερόπτα. existimo enim eū intelligere, illorum imperium non amplius gratum & acceptum fuisse. Vel, Illorum imperium non amplius eiusmodi fuisse vt placeret.

¶Pag. 67. IN THVCYD. ver. των] Pro τότε reponendum ποτὲ crediderim.

Ver. συχίας] Miretur quis hoc adiectiuum ἀνδικᾶ, absque vllo quocum iungatur substantiuo: & fortasse scribendum ἔνδικα suspicetur: at ego illum adiectiui vsum tanquam Thucydideum, ex collatione cum quibusdam aliis, agnosco.

IN SCHOL. Lit. ε. v. λιορκ.] Hîc quoq; illi assentior, δὲ pro γὸ positū esse dicenti. Possit tamen non incommodè reddi Latinè & particula At.

Lit. π. v. πίχεις] Quamuis nota sequēti loco sit apposita (vbi legimus, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο) nō minus quàm isti: potius tamē ad hunc pertinent illa verba, τῆς πίχεως δηλονότι. respicit enim ad id quod πρὸ τοῦ τειχομαχῶν dictum est, quasi hoc sit πίχεως opus.

¶Pag.68. IN THVC. v. ἐφ' ᾧ] Sicut in quodam pag.32, loco, malè ἔξιναι pro ἐξεῖναι antea legebatur, ita hîc malè ἐξίασιν: quū hoc quoq; sit ab ἔξιμι, quod ne huic quidē loco conuenit, sed ἔξειμι: à quo scribēdum est ἐξίασιν. Habet autem futuri significationem: adeo vt perinde sit acsi ἐξελθόντα scriptum esset. Atq; hic futuri vsus post ἐφ' ᾧ, id est quod scholiastes idioma Thucydidis appellat. Ita enim & pag.74, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ οἱ αὐτῶν κομιοῦνται. Alij enim potius hîc quidē, ὅτι γὸ κομιζεσθαι, illic autem, ὅτι γὸ ἐξιέναι dicerent.

IN SCHOL. Lit. γ. ver. ναι] An hoc loquēdi genus sit Thucydidis idioma, in dubium vocari potest: sed hoc saltem constat, eum & alibi hoc vti. vt pag.74, ἐφ' ᾧ οἱς αὐτῶν κομιοῦνται.

Lit. π. ver. ὁκ] Scribe αὐτοῖς βοηθεῖν.

Lit. ο. v. ἀρχων] Non videtur subaudiēdus esse hic genitiuus τῶ ὑποσπόνδου, quū verisimile sit fuisse illum contentum dixisse, ἀπίσω, quod hìc exponit, ἐπίσω ὑποσπόνδου. Intelligendum igitur potius, ilium imperio suo subiecisse eos qui ipso authore ab Artaxerxe defecerant.

¶Pag.69. IN THVC. ver. ναοὺς] Expungenda quæ post αἰχμὴν est interpunctio, quum hæc verba ἔν τε αἰχμὴν ad participium ὑποὺς ferantur. Nam breuitatis causa ὑποὺς ἐν αἰχμὴν καὶ ἐν αἰχμῷ dixit pro eo quod est ὑποὺς ἐκείθεν, vel ὑποὺς ἀπ' αὐτῆς, ἢ ἔν τε αἰχμὴν ἢ ἐν αἰχμῷ οὖσης. Cæterùm vocabuli πολλῆς interpretationem non habes apud Vallam, siue quòd in suo exemplari illud non legerit, siue quòd interpretari oblitus sit. Poteris autem ita hūc defectum supplere, *absente tū apud* AEginam *tum apud* AEgyptum *multo exercitu.* Quòd si non πολλῆς tantùm sed prefixo articulo τῆς πολλῆς scriptum foret, verterē, *magna parte exercitus.* Eius porro qui in AEgypto erat exercitus mentionem facit pag.72.

IN SCHOL. Lit. ο. ver. λεῳ] Non tamē dixit

Thucydides in hoc Athenienſium exercitu fuiſſe tantùm τοὺς πρεσβύτας, ſed & τοὺς νεωτέρους. Adde quòd totus exercitus ex his non conſtabat. At verò quod ſcribit de Corinthiis, quaſi illorum exercitus ex iuuenibus tantùm conſtaret, vndénam ſcire potuit?

¶Pag. 70. IN THVC. ver. ἀθῶν.] Ex ſcholiaſtæ expoſitione colligi non poteſt (vt mox docebo) illum ἐκβοώσαντες legiſſe: verùm etiamſi pro hoc illius expoſitio apertè faceret, alterum tamen ἐκβοηθήσαντες potius recipiendum cenſerem: præſertim quum hoc & alibi eodem modo vtatur: quod de illo haud ſcio an dici itidem poſſit.

V. δὲν] Si ἐς τὸν legas, ita dictum erit τὸν pro ἐνὸς, vt ſæpe τῷ (reiecto itidem in præcedentem accentu) occurrit pro ἑνί. Interiici autem vocabulum inter hoſce duos genitiuos, minimè nouũ eſt apud Thucydidem.

IN SCHOL. Lit. α. v. Ἐκβ.] Ex hac expoſitione ſatis patere multi exiſtimabunt, vocabulum ἐκβοήσαντες ab iſto ſcholiaſte agnoſci: ſed fallentur. nam pag. proxima verbum quoque ἐβοήθησαν ab illo expoſi videbimus ἔδραμον μετὰ βοῆς: atque adeo βοηδρόμων ſcimus dici quaſi βοὴ δρόμων, id eſt σὺν βοῇ vel μετὰ βοῆς δρόμων. Quòd ſi tamen ab illo ἐκβοήσαντες agnoſceretur, ego alterum participium nihilominus huic præferrem, vel ea de cauſa quam paulo ante dixi.

Lit. μ. v. δωρ.] Scribendum puto δωρειᾶς, ſi eſt pro δωρειέας.

¶Pag. 71. IN THVC. ver. καὶσι] Vel aliam lectionem ſequutus eſt, vel (quod veriſimilius eſt) Thucydidem non intellexit Valla, quum ita hunc locum eſt interpretatus, *exque omnibus fere alijs ſocijs, numero quatuordecim millia.* Neque enim tantum ſociorum fuiſſe numerum Thucydides dicit, ſed Athenienſes & Argiuos (quos fuiſſe mille ſcripſit) additis etiam ſociis, hunc numerum effeciſſe. Animaduertendum autem & vocem ξύμπαντες male ab eo cum præcedentibus iungi.

IN SCHOL. Lit. ν. v. Γελ.] Non dubium eſt quin ὅτι βλάβη ſcribendum ſit. Non eſt autem quod putemus verbo περιπλεῦσαι vllam βλάβης ſignificationẽ includi: nec video cur de hac re, videlicet hoc factum ab illis fuiſſe ὅτι βλάβη τῆς πλοηγησίου, monendum lectorem cenſuerit, quum id, vel ipſo tacente, futurum illi manifeſtiſſimum foret.

¶Pag. 72. IN THVC. ver. μάντιν] Semel de hoc quoque te monebo, quum ſæpenumero lectiones occurrãt in eo diuerſæ quòd aliæ vocabula ſimplicia, aliæ compoſita habeant (quę diuerſitas in tribus huius paginę locis cernitur) plerunque eas Thucydideas potius videri quæ compoſita quàm quæ ſimplicia habent: quum alioqui in magna earum parte ſenſum inde aut parum aut nihil immutari videamus. Vt autem hîc διεσάθησαν & ἐσάθησαν habes, ſic etiam pag. 41, & σώσας & διασώσας. Verùm ad illud αἰσκομίσθη quod attinet, pro ἐκομίσθη, ſicut in illo redundare dici poteſt præpoſitio quòd præcedat πάλιν, ita & in pleriſque aliis verbis tali pleonaſmo præpoſitionis gaudere Thucydidem ſciendum eſt, cuius antea exempla fuerunt à me allata.

V. νων] Cõijcere videmur poſſe ex iis quæ à ſcholiaſte ſcribuntur, eum duo hæc verba ὁ αἰγόπλῳ, vltra ea quę habemus legiſſe, ante ἐφθάκοσι. Cæterùm quum valde durum hoc ſit, πρεσβεύματα δὲ ἐπὶ πολεμήσοντα, videndum ne veram lectionem eſſe dicendum ſit πολεμησάντων, quod iungatur cum ἑλλήνων.

V. δώδεκα] Apud alium affirmari poſſet deeſſe ὄν ante μαχιμώτατοι, ſed apud hunc de ea re dubitationi locus relinquitur. Quinetiam ſeruata eadem orationis forma plerique ex aliis dixiſſent, καὶ ἅμα δὲ τὸ μαχιμώτατοι εἶναι τοὺς αἰγυπλίων τοὺς ἑλλήνας.

V. λάσιος] Malim τὸ μὲν δὴ τοῦ πολ. mirè enim vſu particulæ δὴ gaudet hic ſcriptor.

IN SCHOL. Lit. γ. v. ὡς] Mirum quod huius rei habeat argumentum, Thucydidem ſemper nomen Perſæ tanquam honorificum accipere. Nullum certè huius rei ne leue quidem indicium apud Thucydidẽ inuenire potui. Quid? an dicemus eum ad hoc reſpexiſſe quòd ſicut hîc, ita etiã in fine pag. præcedentis non ſimpliciter πίσσης, ſed αἴθρας πίσσης dicit? Atqui eodem modo αἴθρας ἀσφάλτου dicit, & aliis nominibus ἑτέροις itidem illam vocẽ præfigit.

Lit. θ. v. πρεσβεύματα] Suſpicetur quiſpiam fortaſſe eum verba hæc ὁ αἰγόπλῳ poſt vocem πρεσβεύματα legiſſe: quum veriſimile ſit illum alioqui ſuum δηλονότι poſt ὁ αἰγόπλῳ poſiturum fuiſſe.

¶Pag. 73. IN THVC. ver. θεων.] Malè φαρσαλίαν pro φάρσαλον.

V. ἔχ.] Malè ἄφεσιν.

V. σαντες] Scholiaſtes poſt πίσαν iubet interpungere.

V. πολ.] Illud ἐπίχρ ex margine irrepſit, cui ad ſimplicis ἔχον expoſitionem adſcriptum erat.

V. χρόνου] Fortaſſe διελθοῦσαι, quod in margine eſt, factum ex διελθοῦσαι fuit.

IN SCHOL. Lit. α. v. Κατ.] Scribo αὐτόν.

Lit. κ. v. ραν] Meritò de hac interpunctione admonet, quum dicit, ὡς τὸ πίσαν ἐποστικτέον, id eſt, *Poſt πίσαν eſt interpungendum* (ita enim ſolet loqui, non autem præpoſitione μετὰ vti) quoniam alioqui πίσαν cum ſequẽte genitiuo iungendum videretur. Quod certè à Valla factum fuit: qui vertit, *& tranſmiſſa Acarnania, ad Oeniadas in expeditionem ierunt.* Eſt autẽ talis hæc ſtructura qualis quum dicitur paulo antè, τῆς θεσσαλίας ὅτι φάρσαλον: & alibi, τῆς ἀθηναίας ἐς ἐλθοῦσαι.

Lit. λ. v. πλοι] Vocabula hæc, χωρώνεια καὶ κορώνεια, nequaquam huc pertinent: (quid enim AEgypto cum his vrbibus, aut quid his vrbibus cum AEgypto?) ac videndum ne annotata eſſent in verbaliſta paginæ ſequentis, ὅτι τὰ χωρία τοῦτα. Cæterùm alteram illam Bœotiæ vrbem, non κορώνιον, ſed κορώνειαν, pagina etiam ſequente vocari videmus.

¶Pag. 74. IN THVC. ver. χιλ.] Ita hîc dictum eſt τοὺς δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις poſt ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίτας, vt pag. 71, καὶ τοὺς ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι, poſt illa verba, καὶ ἀργείων χίλιοι.

IN SCHOL. Lit. μ. v. π.] Non videtur animaduertiſſe genitiuum abſolutum eſſe διαβεβηκότος Πελοποννήσου, aut quocunque talis genitiuus nomine eſt appellandus: perinde acſi diceretur, μετὰ τὸ διαβεβηκέναι Πελοπόννησον, vel, ἐπειδὴ διαβέβηκε Πελοπόννησος. aut διαβεβηκώς. Quod quum ita ſit, aptè ſubiungitur, ἐνέτυχον αὐτοῖς, minimèque οἱ ἀκολούθουν hîc eſſe dicipoteſt.

¶Pag. 75. IN THVC. ver. σαντο] Ab ἔσταμαι Stephanus ἔστηκα habet ἔσταμαι, ſed tamen ita vt περιπολάζω etiam efferri dicat: quod mirũ videri poſſit.

V. ἄθυς] Lectio margini appoſita ex ſcholio irrepſit.

IN SCHOL. Lit. α. v. εἰρ.] Scribendum potius, καὶ εἰρηνικῶ καιρῶ.

Lit. ζ. v. σαι βουλ.] Quæ poſt χαμοπαῖσαι eſt interpunctio, poſt πολιτίαν ponenda eſt. nam χαμοπαῖσαι τῷ πολιτίαν illi id ſonat quod à Thucydide dicitur ἠσυχίαν τῷ πολιτίαν: quum alioqui verba hæc abſolutè potius ponantur.

¶Pag. 76. IN THVC. ver. vlt.] Si poſt ἐσέμμμ. iiij.

πρὸ interpungas, videri poterit repetendum ἀπὸ τοῦ εἰ τοῦ verbum ξυμβαίνειν: sed malim cum scholiaste subaudire ἦσαν.

In Schol. Lit. α. v. Τοῦτο] Non placet hæc expositio, nec posse ferri eam existimo.

Lit. δ. v. τῷ Ἀθ.] Hic locus ex eorum numero esse videtur in quibus ὅτι pro ὑμεῖσαν ὅτι dicitur.

Lit. ε. v. διὰτ.] Dicit ἀδρόον ἐκπίνειν τὸ πᾶν pro ἀδρόα ἐκπίνειν τὰ πάντα: perinde acsi non χύματα sed ῥεῦμα Thucydides scripsisset.

¶Pag. 77. In Thvc. ver. δόντων] Schol. ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας exponit ἀπὸ τῶν ξυμμάχων (quod ita dictum fuerit vt προθύμια pro προθύμως) Valla autem nō secus vertit quàm si legisset, τῶν προθύμων τῆς ξυμμαχίας, absque præpositione ἀπὸ: manente tamen eodem sensu.

In Schol. Lit. κ. v. αἰσχ.] Immo aliud sonat οὐκ αἰσχρὸν πεῖσαι quàm οὐκ αἰσχύνη: ac fieri potest vt quis αἰσχύνῃ cogatur quod tamen οὐκ αἰσχρὸν πεῖσαι. id est ἡγῆται, vt aliquando loquuntur. Neque verò tempus tempori respondet, nisi ἰωείχοντο scribatur.

Lit. λ. v. συγγρ.] Non debuit dicere, vocabulum ὀλιγωρητία esse Thucydidis, quòd eius terminationem esse Thucydideam censeret, posito videlicet ὀλιγωρητία pro ὀλιγώρητον. Ac ne terminatio quidem illa, Thucydidea, id est Thucydidi peculiaris, comperietur. Nisi fortè frequentior huius apud eum quàm apud quenquam alium vsus, idioma eius vocari potest. eodem enim modo apud eum εὐβουλία, & δυσκρισία, & ἀμωρητία, item παιδιτία, necnon πολεμητία, dicuntur, pro εὐβούλητον, δυσκρίτον, &c.

Lit. ν. v. Καπὶ] Has voces κῦμα κράτος iungit illis verbis νικᾶν ἔσεσθαι, non autem participio πολεμοῦσι, quum tamen dici soleat πολεμεῖν κῦμα κράτος. Neque verò, si hæc ænigmaticè de magna illa pestilentia ab Apolline prædicebantur, ideo minus κῦμα κράτος cum πολεμοῦσι posse iungi videtur, vt significetur illam expugnatum tandem iri si eam totis viribus oppugnarent.

Lit. ξ. v. Καπὶ.] Verbum istud ἐπαγαγεῖν, per se, id est sine adiunctione, significare non potest κωρῶσαι: ideóque accusatiuum ψῆφον huic præfigere necesse est. Sic autē statim pòst ψηφισαμένους exponit δόξαν ψῆφον ὑπομεῖναι. Verùm quod ad priorem illum locū attinet, in quo ψῆφον ἐπαγαγεῖν dicitur, videndum annon potius dicēdum sit, ψῆφον in eo σκέψιν significare: vt pag. 82, in fine col. 1, vbi dicitur, ψῆφον ἐπάγειν, ipsemet exponit.

¶Pag. 78. In Thvc. ver. ὅτι] Mirum ni scripserit Thucydides κατὰ μισόγειαν: etiamsi alioqui sæpe subaudienda præpositio hæc relinquatur. Non μισόγειαν autem sed μισόγειον alibi apud hunc ipsum scriptorem legimus.

In Schol. Lit. γ. v. πῆν] In hac expositione, qua προνοητὴν esse dicit προνοεῖν, respicit ad προνοῶνται, quod statim sequitur: sed hanc significationem verbum προνοητὴν non admittit. Ac multo aptior expositio ista videtur, *prouidendi partes* [seu *prospiciendi*] *præ aliis suscipere*. vel potius, *prouidendi officio* [seu *prospiciendi*] *præ aliis fungi*. Sed animaduertendus est alius quàm vulgaris vsus præpositionis πρὸ in verbo προνοητὴν, hoc quidem in loco: qualis est videlicet in προνοῶνται. Vt enim προνοῶνται sonat, πρὸ τῶν ἄλλων ἐμοῦνται, id est πρὸ τοὺς ἄλλους, siue μᾶλλον ἢ ἄλλους: ita etiam προνοητὴν, illi respondens, πρὸ τοὺς ἄλλους σκοπεῖν, siue μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους. ideóque in huius loci interpretatione non dixi tantùm *prouidendi officio fungi*, sed *præ aliis fungi*. Alioqui certè non dubium est quin in verbo προνοητὴν præpositio πρὸ, vulgarem vsum sequendo, non aliud valeat quàm quod Latina pro in *Prouidere* & *Prospicere*. Verùm & hoc addendum est, etiamsi hîc præpositio πρὸ in προνοητὴν aliò quàm in vulgari vsu respiciat, interim tamen simplex significationem compositi retinere, perinde acsi vna eadémque præpositio duos simul vsus habere siue ad res duas simul respicere possit. Quæ res, siqua alia, quanta fuerit Thucydidis ad sermonis νεωτερισμὸν audacia, apertè nobis testatur. Alius enim ὁπὲρ πάντων nō minus ante προνοητὴν quàm ante προνοῶνται posuisset: hoc modo, τὰ κοινὰ ὑπὲρ πάντων προνοητὴν, ὥς περ καὶ ἐν ἄλλοις ὑπὲρ πάντων προνοῶνται. Quid si verò ita Thucydidem vtrobique hæc verba ὑπὲρ πάντων, aut, si non vtrobique, at certè ante προνοητὴν, vbi magis necessaria sunt, non ante προνοῶνται, posuisse?

Lit. τ. v. ἦσαν] Malim ὑπομένησαν.

Lit. υ. v. δοκ.] Potius δυβουλοτέρων dicendum fuerit, vt in hac oppositione comparatiuo ἀβουλοτέρων comparatiuus δυβουλοτέρων respondeat. Sed non assentior illi de hoc, vt non aliud quàm maior hostium prudentia eius mali cuius meminit Thucydides causa existimetur.

¶Pag. 79. In Thvc. ver. πρῶτ.] Vnum ex iis de quibus semel admoneri lectorem oportet, istud quoque est, sæpe apud Thucydidem pòst πρῶτον μὲν, sequi ἔπειτα, non adiecta particula δὲ, quæ ab aliis ἀπαραδοξοτέρως adiici consueuit.

V. κά.] Malè ἦσαν. Iucunda autē tibi fuerit collatio huius loci cum iis quæ dicit Hermocrates, in fine suæ concionis, (quem habet finis paginæ 459) πλὴν δὲ δυβουλίαν, αὐτὴν ἑαυτῆς, μετὰ τῆς πίστεως τῆς ὑπαρχούσης, διαπαλαιστέραι ἔσεσθαι.

In Schol. Lit. α. v. ὁμοίως] Obserua exponi ὅμοια tanquam aduerbialiter positum: quem huius nominis vsum & alibi animaduertisse mihi videor. Cæterùm quum hic locus qui ex obscuris est, varias in partes in hisce scholiis versetur, ego ab eo planè scholiaste dissentio, quisquis est, (nam ex diuersis collectam esse huius loci expositionem, vel potius, collectas esse expositiones, & ἄλλως ostendit, & alioqui multa sunt quæ indicēt) qui verbo δοξάζειν idem significari putat quod ante verbo ὑπομεῖναι declaratum sit: ac potius δοξάζομεν ad datiuum τῇ πίστει respicere existimo, vt perinde sit acsi dictum esset πιστεύομεν. *Nullius* (inquit) *res perpendit & minùs de illo consilio eas aggreditur eodem modo quo fiduciam de illis capit. Sed contrà plerique omnes de rebus quas aggressuri sunt, tanquam tutis & felicem exitum habituris opinionem ac fiduciam concipiunt: uerùm postquam in eo sunt ut cœpta exequántur, eorum securitas, qua sibi omnia tuta promittebant, in timiditatem uertitur, & in opere medio sibi ipsis desunt.* Vix enim ἐλλείπειν ausim hîc reddere verbo Deficere, quòd nō dici de iis existimem qui animum despondent, sed de iis quorum consilia (quæ ὑπομήσεις ex illo ὑπομεῖσθαι vocari posse videtur) consilia inquam ea quæ ad res exequendas afferunt, illi præcedenti fiduciæ minimè respondent, sed omnino ei imparia sunt. Hoc denique sibi velle Corinthij videntur, *Tale est hominum ingenium, ut facilè quidem fiduciam sumant de rebus quas aggrediuntur, quòd eas sibi tutas proponant, sed non eo consilio eáque prouidentia in illis gerendis utuntur ut tales eas reddant quales sibi proposuerunt.* Sed quænam tāta esse δυβουλία, quænam tanta esse ἀφροσύνη potest, vt μετ' ἀσφαλείας aggredi bellum aliquod dici possit? Minimè certè conuenire hoc videtur cum eo quod ab Archidamo dictū

antea fuit, pag. videlicet 54, de bello quouis generaliter loquente, μήτ' ἀσφαλὲς καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα, tantum abest vt in bello aggrediendo istud præcipuè videndum sit, quam nobis ἀσφάλειαν proponere possimus. Nam quid hoc est, ἀσφάλειαν in bello, quo nihil magis est πολεμικὸν, quærere? Præter eam profectò quam ipsa experientia nobis facit τῆς ἀδηλότητος belli fidem (quam ea etiam quæ Marti tribuuntur epitheta testatur) apud hunc ipsum scriptorem cùm alia huius rei testimonia habemus, tum verò istud, ἄδηλα γὰρ τὰ τοῦ πολέμου. Quæ quum ita sint, qui ἀσφάλειαν in bello quærit, quod contra belli naturam est quærere videtur. Respondendum puto, ἀσφάλειαν intelligi de tutis consiliis, quatenus ea in humanam prudẽtiam cadunt, id est, quàm longè humana prouidentia extenditur: siue, quàm longè humana mens euentura prospicere potest. Pro qua mea responsione facit quòd alicubi τὸ ἀσφαλὲς & τὸ λελογισμένον copulata inueniuntur. vt apud Dionys. Hal. lib. Antiq. Rom. IX, ὅταν τὸ ἀσφαλὲς καὶ λελογισμένον ἅπασι οἱ καιροὶ δίκωνται.

Lit. γ. v. ἀσφ.] Videmus hìc apertè scholiastem verbum δοξάζουσι exponere verbo ἐνθυμοῦνται, quasi, quod dixerat ἐνθυμεῖσθαι, id nunc δοξάζειν dicat (licet ab vno ad alterum transiens addat, ἐξὸν τὸ καθ' ἡσυχίαν δοξάζειν καὶ βουλεύεσθαι) verùm, quum τὸ σῶς sibi ἀσφάλειαν proponat, cur ἐνθυμηθῆ, si quidem hæc eam itidem sibi proponeret, & τὸ πίστ, inter se non conuenire diceret?

Lit. δ. v. μᾶλ.] Magis conuenit præsens tempus ἀκπίπτο δν.

Lit. ε. v. Κατὰ] Suspicetur quispiam τὸ δυνατὸν ἀσφάλεσον esse scribendum: verùm & alibi ἀσφάλεια vocat τὸ δυνατὸν & τὸ δίκαιον.

Lit. ζ. v. ἐς πρ.] De hac expositione quid aliud quàm mendose scriptam esse dicendum est?

¶ Pag. 80. IN THVC. ver. πόρ.] Scribendum esse πόλιν, non πόλει, doceo in iis quæ ex aduerso interpretationis Vallæ margini adscripsi. Sic autem & initio pag. 82, πρὸ τοσούτου ἐν τῇ ἑλλάδι πόλιν πώποτε.

V. λόγων] Scholiastes locum hunc afferens pag. 84, legit τῶνδε λεγόντων, nisi à librario (quod suspicor) mendosè apud eum scriptus est hic locus.

IN SCHOL. Lit. ε. v. Ξυμφ.] At ego hunc vocabuli ξυμφορὰ vsum reprehensione minimè dignum existimo. nam quum animo, non minus quàm corpori, mala sua tribuamus, quinetiam nõ minus animi quàm corporis morbos dicamus, cur mala quæ illi insunt (aut aliqua saltem eorum) ξυμφορὰς non vocabimus? Atque ipsemet certè, aut quicunque huius loci mentionem facit in iis quæ in paginam 84 scripta sunt scholiis, longè aliter de vocabuli huius hoc in loco significatione sentit.

Lit. η. v. νικᾶν] Non puto à Thucydide nouũ istam & planè inauditam significationem vocabulo illi dari: sed tantum respicere ad eius à verbo φορέω originem, quamuis præfixa præpositio significationem immutarit: atque ad significationem illius verbi φορέω respicientem, quasi quæ nihilominus in eo quodammodo inclusa maneat, addere, *quæ καταφορήσας quia multos subuertit*, [vel *perfundat*] *mutato nomine* ἀφορήτων *dicta est*. Mirum verò quantum hìc à mẽte Thucydidis aberrarint, & quantum in loci huius interpretatione (si à sui scriptoris mente tam procul discedere, interpretatio vocãda est) & Valla & Vitus sibi permiserint. Ita enim Valla, *Neque tamen, vt ista nomine fugitiui, excusationem prætendat, quod temeritatem deuitauerit, pleriſque perniciosam. quæ excusatio quis multos deripit, contrario nomine stultitia vocatur.* Quid hæc cum Corinthiorum mente, quid cum illis quibus vtuntur verbis, commune habent? præsertim verò vox ἀπόλογος, quid cum voce ἀφορήτων est affinitatis? Sed Vitus tamen, Vallam potius quàm scriptorem suum sequẽs, ita locum hunc reddidit, *Neque excusetis nos hoc præsertim, quòd noluerimus aliquid temere agere. Nam talis circumspectio quia multis nocuit, contrario nomine stultitia vocatur.* At Thucydides contrà in hac καταφορήσας & ἀφορήτων antithesi eò respicere quo dixi, nihilque minus quàm nomini καταφορήσας significationem suam mutare, ostendo & in meis Schediasmatis, alium eiusdem scriptoris locum, vbi declarat quàm sit perniciosa, afferens.

Lit. ι. v. Κατ.] Aliter intelligendum esse quod à Thucydide scribitur, paulo antè ostendi.

¶ Pag. 81. IN THVC. ver. πόνων] Quum hæc verba, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος] ad præcedentia referantur, & quod dixit πάσχειν, ibi voces ἔθος, magis commodum habitura fuisse locum videntur post ὅπλα παρῶν: hoc modo, ὥστε δ' ἂν τοῖς ἔτι πρὸς μελλόντων τῶν πολέμων βαθυθυμῶ τινι χρῆ ὅπλα παρῶν, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος· (πάσχειν γὰρ ἡμῶν ὀλίγοις τοῖς πόνοις πρὸς ἡμᾶς καθεστῶσι) τοῖς δὲ ἐκ πολλῶν &c. Vt autem nunc collocata sunt huius orationis membra, si verba ista, πάσχειν γὰρ ἡμῶν ὀλίγοις τοῖς πόνοις πρὸς ἡμᾶς καθεστῶσι, parenthesis notis includantur, verba hæc, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, quum ad ea referantur, tamen per illam separabuntur.

V. ἡγεῖσθαι] De hoc participio ἀπειλήφοτας vide quæ apud scholiastem annotaui.

V. σύμπτωμα] Si ex duabus vocibus ἀπολιμῶντες vna facienda sit, malim ἀπολιμῶτες quàm ἀπολιμῶντες scribere. Nam & alia obseruaui verba circumflexa ex secunda coniugatione in primam transire quum huiusmodi compositio superuenit.

IN SCHOL. Lit. κ. v. Ἴσως] Immo in huiusmodi locis censetur potius esse verbi δοκῶ ellipsis.

Lit. ο. v. τῷ χάρ] Homericum istud hemistichium ab iis quæ hìc dicuntur multi existimabunt alienum: & mirabuntur curnam citatum ab eo fuerit, quum nihil habere cum hoc loco commune videatur. At ego Homerica hæc verba, tanquam prouerbiale dictum de valde vrgente necessitate & re quæ differri non potest, afferri existimo: ideóque ad illa potissimum verba pertinere, ἀλλὰ νομίσαντες ἐπ' αἰσχίνην ἀφίχθαι.

V. δόξαι] Ad istud quod scribit, ἀπειλήφοτας esse pro ἀπειλήφοσιν, addam quod, licet auditu nouum, verum tamen (vt spero) fatebuntur qui diligenter hunc locum expenderint: nimirum non aliter esse intelligendum quàm si dictum esset, ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται ἄλλο δόξαν εἶναι, καὶ ὅτι ἀπειλήφοσιν εἰδότες μέν, οὐκ βλέ id est, καὶ ἐν ᾧ ἀπειλήφαμεν. Sed videri etiam possunt hæc partim in prima, partim in secunda persona dici: vt videlicet τοῖς μὲν ad secundam, sicut τοῖς δὲ ad primam referamus.

¶ Pag. 82. IN THVC. ver. συμ.] Vel hic locus omnem tollere nobis potest dubitationem de lectione illa quæ pag. 80 τὸ ἐσαῦτον πόλιν nobis exhibet, quum altera dativum πόλει exhibeat. Alibi tamẽ quum dicere posset ἐπὶ τῷ πόλει τοιούτῳ, dicere maluit, ἐπὶ δὲ τοιούτῳ, ἐπὶ τοιαύτῃ ἀρχῇ ἰόντες: vide pag. 467, circa finem.

IN SCHOL. Lit. α. v. Ἀπο.] Obseruandus hic verbi πανάζειν vsus, pro eo quod est *Sæpe repetere*: vno verbo, *Inculcare*. Perinde acsi dicas, *Pluribus in locis id ponere*: siue, *eo uti*.

Lit. ζ. v. τῆρον] In hoc loquendi genere, ψῆφον ἐπιγεγραμμένον, vult ψῆφον nunc significare σκέμμα, quum antea (pag. videlicet 77, in fine col. 3) ψῆφον ἐπιγεγραμμένον dixerit significare, ἐκκρούσαι. de qua expositione vide quæ ibi à me scribuntur.

¶ Pag. 83. In Thvc. ver. πρὸς] Quamuis hîc eodem quo suprà modo vtatur vocalis φ, ὦ sequente infinitiuo, non tamen idem genus loquendi est: quum his verbis ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, significetur, ἐπὶ μηδὲν κακὸν ποιήσαι. De altero autem talium verborum vsu (quem scholiastes inter idiomata huius scriptoris numerat) in paginam 68 dictum fuit.

In Schol. Lit. α. v. παφῶς] Scribendum censeo φέρεται πρὸς δίκαιον ἑορτῆς. neque enim subaudiri posse hunc genitiuum existimo, nisi vbi illius mentio præcedit.

Lit. σ. v. πε] Non dubito quin scriptum ab eo fuerit ἀκίνητα καὶ ἀμφίβολα.

¶ Pag. 84. In Thvc. ver. λδυον] Malim (vt in altera lectione) ἐς τοῖς ἄλλοις δίκην ἐσῆσαν ὑμῶν. quum aduerbium δίκην ad particip. ὑμῶν tendere constet, eo sensu quem margini adscripsi.

V. εἰδ.] Non placet hîc particula δὲ, quum tam paruo interuallo præcesserit. at verò particulam δὲ perinde hîc positam dicemus ac si μὲν præcederet, cum ὑμῶν: hoc sensu, *illud quidem ærtè prætexentes, se nelle deorum iniuriam vlaisci, sed reuera, quòd scirent Periclem huic piaculo esse affinem* (nisi potius alio vocabulo vtendum est) *& putarent.* &c.

V. ζοντες] Talem vsum alibi verbo προχωρεῖν dare videmus: ideóque hîc προχωρήσειν quàm προσχωρήσειν libentius legerim.

V. πων] Malim interpungere post ἰσότας quàm post ἀπαγορεύοντες: vt hæc duo participia, quæ nullius coniunctionis vinculo connectuntur, non aliter accipiantur quàm si ita scriptum esset, προῆσαν μὲν αἰσθόμενοι, ἐπείγοντο δὲ ἀπαγορεύοντες. διέφθειραν. Cæterùm quod margini adscriptum est ἀπίκεσταν, alicuius illud διέφθειραν exponentis esse arbitror. aut certè ex simili quam pag. præcedens habet narratione sumptum est: vbi etiam αἰσθόμενοι & ἀπαγορεύοντες.

In Schol. Lit. α. v. Βελ.] Hæc verba μετὰ τὸν Κλεομβρώτου, respiciunt ad id quod à Thucydide in fine pag. præcedentis dictum fuit.

Lit. ε. v. ὀκβλ.] Ideo παθεῖν αὐτὸν τοῦτο, intelligit τὸ ὀκβλησθῆναι, quia Thucydides ὀκνοῦντες αὐτοὺς dixit: tanquam videlicet ὀκνοῦντες idem valeat quod ὀκβλησθέντες.

Lit. η. v. σεσείσθαι] Credibile est addidisse τοῦ κοεισθῆναι vel ante vel post δημοσίᾳ. Extat autem hic illius concionis locus pag. 80. sed ibi τάδε (quod & scholiastes agnoscit) scriptum est: necnon præfixa est particula negatiua οὐκ ante ἀπέλαχεν. Verùm quid commune habet cum loco illo is de quo nunc agitur, ad significationem vocis ξυμφοραὶ quod attinet? Potius certè aliquam communionem cum aliis multis habet in quibus sonat quod Latinè *calamitates* vel *infortunia* dicimus. cui posteriori interpretationi respondebit Græca expositio si δυστυχίας vel κακοπραγίας esse dicamus: vt ξυμφοραὶ in eo de quo nunc agitur loco δυστυχίαι & κακοπραγίαι exponit: (adiectis tamen aliis verbis quæ quodammodo illorum significationem restringunt) atque ità in Periclis concione, pag. 139, ξυμφοραῖς dictum legimus, χρεῶν καὶ ξυμφοραῖς τοῖς μεγίστοις ἐθέλειν ὑφίστασθαι. Necnon in alia concione eiusdem, quæ est pag. 93, φεύγειν δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας προπεμφθούς. Quem locum hic, paucis verbis interiectis, sequitur, ἐνδέχεται γὰρ καὶ ξυμφορὰς πρὸ προγνώμης. verùm hîc ἀποτυχίας ab eo exponi videmus, & quidem hæc ipsa loci illius verba afferente. Ac, quum nunc exponat ἀποτυχίας, tamen quum ad eum locum ventum fuerit, significare dicet ἀποβάσεις, vt videbis pag. 94. vbi & meam de hac expositionum diuersitate sententiam proferam.

V. νοίας] Verba hæc, δέξῃ τὸ ἄχος, prima fronte videri Thucydidea possint, quòd iis subiungatur sua expositio: non Thucydidis sunt tamen, sed iis explicatur hæc illius verba, δέξῃ τοῦτο ἐκείνου ξυμφοραὶ: deinde quod dixerat breuiter δέξῃ τὸ ἄχος, pluribus verbis & apertius dicit, δέξῃ τὸ μὴ ὀκβλησθῆναι αὐτὸν ὕστατα ἀναγῆ.

¶ Pag. 85. In Thvc. ver. σοι] Adduci non possim vt credam, Pausaniâ, aut certè Thucydidẽ, Pausaniæ nobis referentem epistolam, aliter quàm ἐπέμπετο scripsisse: quum sequatur nõ solùm ποιοῦμαι, sed etiam δοκῶ: non autem πιστεύω & δοκεῖ. Neque tamen mutationis personæ tertiæ in primam exempla inueniri ignoro, sed talibus in locis eam permitti non puto.

In Schol. Lit. α. v. Προσήκ.] Quoniã à Thucydide post προσήκοντες ἴσως additur ἢ ξυγγενεῖς, ne hãc adiectionem superuacaneam esse quis putet, differentiam inter hæc duo esse admonet: sed qualisnam ea sit, quum ab eo additum fuisset, omissum esse à librario suspicor.

¶ Pag. 86. In Thvc. ver. πλοι] Veram lectionem esse puto πρόσκοιν, non μηδικήν. etiamsi alioquì Persæ à veteribus Athenienſibus Medi vocarentur: & τὰ περσικὰ appellatione τῶν μηδικῶν ab hoc scriptore intelligi videamus. Notum est illud, *Persicos odi puer apparatus.*

Ver. πιστεύων] Vndecunque lectio hæc πρὸς Θρασυλλῶ irrepserit, suppositiam esse puto: præsertim quum etiam verbum δέξαιτ' cum altero accusatiuo πρὸς δέξασθαι Θρασυλλῶ iungi solere sciamus. Interim tamen, enarratorem vtranque agnoscere lectionem non ignoro: nisi potius duo duorum enarratorum scholia in vnum cõfusa esse credendum est. Addo etiam, verbũ Θρασύλλου, quod pag. 88, legitur, pro lectione illa πρὸς Θρασυλλῶ minimè facere: etiamsi alioquì hanc vocem esse verbale nomen ab eo profectam constet.

In Schol. Lit. μ. ver. Τλῶ] Nõ placet μονλῶ exponi ἐρήμαν: quum μονλῶ ποιεῖσθαι non aliud esse putem quàm μένειν: quo etiam modo dicitur aliquis à nostratibus *Faire sa demeure.* At verò ποιεῖσθαι πρὸς ἀρχὴν Græcæ linguæ ignotum est.

Lit. ρ. v. πρ] Quamuis hîc πρὸς Θρασυλλῶ non πρὸς δέξασθαι habeamus, tamen vox sequens, πρὸς κατηγορίαν, expositio est alterius lectionis πρὸς δέξασθαι: at quæ ipsi subiunguntur, eam quæ hîc posita est, videlicet πρὸς Θρασυλλῶ, exponunt. Vtram verò sequendam existimem, à me apud ipsum Thucydidem dictum modò fuit.

¶ Pag. 87. In Thvc. ver. ψὸς] Scribendum puto ἐπέσπευσεν, potius quàm ἐπειρᾶτο θύειν: quoniam præcedit, καὶ ὁ πρόθυμος ὑμῶν ἔχοντα.

Ver. Ελλ.] Suspicor primam vtrobique personam non tertiam in hoc epigrammate positã fuisse: hoc modo,

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπὶ τρίποδ' ὧδε μ' ἔθεσα μήδων,
Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀείδηκα τόδε.

In Schol. Lit. α. v. λονόπ] In Proparasceue mea voculas καὶ μὲν obiectioni seruire docui: cuius rei & hîc exemplum habemus. Sed ei quam mouit obiectioni non respondet, quomodo Pausaniam

vocet regem, quum esset tantummodo regis tutor. Ego eam solui posse reor, si Pausaniam regis personam sustinuisse dicamus: aut certè Thucydidem, quum dixit, licere hoc ephoris aduersus regem agere, voluisse à nobis intelligi, multo magis aduersus eum qui tantummodo regis tutor sit.

Lit. β. v. μασι] Tollenda quæ est post χρήμασι interpunctio. nam cum participio δίκαιος ἀξιόω vtrunque vult datiuum subaudiri: atque hoc deinde exponit δίκαιος ἀφοσιούμενος τῷ καταγελᾶν. Verùm, quis accusatiuus cum participio illo subaudiatur, tacere non debuit. ego certè βραχυλόγως dictum puto δίκαιος ἀξιόω quod dicendum erat τὸν ἄνδρα τῷ δίκαιον ἢ δίκαιος ἀξιόω.

Lit. γ. v. ψιας] His verbis, δίκαιος τὸ μὴ εἴργειν τοῖς λακ. præfigendum erat τῇ π ἀποφορᾷ. illis enim constat hoc vocabulum explicari. Mutandum autem putó ἦλθεν in ἔλθοι, (licet paulo post illud item non istud legatur) & fortasse inter παυσᾶν & τοῖς copula καὶ est inferenda. Vocat certè ἀποφορὰν Thucydides quod dixit pag. præcedente, Pausaniam non amplius posse ἐκ τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς.

Lit. μ. v. λεχθῇ] Si pro ἦλθεν scribi debet ἔλθοι in illa expositione nominis ἀποφορᾶς, idem certè & hîc faciendum fuerit. Ac pro ista emendatione facit & pagina 91 locus vbi τῶν ὑπηκόων exponit τῶν ἐθνῶν. Scio alioqui esse quosdam locos apud Thucydidem qui vtranque admittere posse scripturam videantur. Ex quibus est hic pag. 139, ὅμως δὲ, πάλιν μεγάλων οἰκουμένων, καὶ οὐ ῥᾴδιον αὐτοῖς ἀπραγμάτους.

¶Pag. 88. IN THVC. ver. πε] Magis vsitatè dicitur αὐτὸς τῷ Παυσανίᾳ.

V. περ.] Planè hîc superuacanea est particula ὥστε, quum præcedat ἐς ὅ.

V. ἱερού] Suspecta mihi vox αἰσχύνης, hoc quidem loco.

V. ξυμ.] Verba hæc ὁ τῷ ὁδῷ Valla sequentibus iungit.

IN SCHOL. Lit. α. v. πας] Scripsit fortasse, ὃν τοῦτο δῆλον: volens nos admonere, ex eo quod dicit πᾶς πλεονεξίας, manifestum esse & alias ab eo missas fuisse. Sed hoc vel eo tacente lectori in mentem venire poterat.

Lit. β. v. ἀπίς.] Stulta hæc dubitatio, & homine indigna in Græca lingua bene exercitato, vtrum Ἀρίλλος nomen proprium sit, an ἐθνικόν: quum istud αἰνὴ propriis nominibus præfigi non soleat.

Lit. γ. v. αἰσχρόν] Deest datiuus ᾧ ante ἐφάρει, & fortasse nominatiuus ὁ ante ἐρώμενος: vt scribatur, ὁ ἐρώμενος ᾧ ἐφάρει. Post hæc autem, τὸ δὲ πιστὸς ὤν, deesse puto hæc, δῆλον δηλοῖ, aut his similia: vel scriptũ fuisse, οὐδὲ γὰρ δεῖ τὸ πιστὸς ὤν.

Lit. π. v. ὀν.] Scribe αὐτὸν, & ὡς αὖ εἰ, sicut alibi scriptum inuenies.

¶Pag. 89. IN THVC. ver. ἐκεῖ] Meam de lectione margini adscripta opinionem apud scholiastem declaraui.

V. ἢ τοῦ] Lectionem hãc alteri præfero, quam & Valla in suo exemplari habuit, vt eius interpretatio testatur.

IN SCHOL. Lit. κ. v. ἐκεῖνος] Lectionem margini adscriptam, ἐμέλησεν (nam ita hîc quoque scribendum est) mirum est ab hoc scholiaste agnosci, & nullam alterius mentionem fieri: quum tamen pro ea quamplurimi huius scriptoris faciant loci, in quibus itidem post ἐμέλησεν aut ἐμέλησε subaudiendus infinitiuus relinquitur. Fortasse tamen ita scripsit hunc locum vt infinitiuum ἐμβάλλειν non post ἐμέλησεν ex sequentibus subaudiendum, sed post ἐώθεσαν ex præcedentibus repetendum ἀπὸ κοινοῦ reliquerit. Id enim dicendum foret si cubi hæc scriptura extaret, καὶ αὐτὸν ἐμέλησεν μὴ ἐς τὸν καιάδαν ἐμβάλλειν, οὕτω τοῖς κακούργοις εἰώθεσαν. Malim autem εἰώθεσαν, vt in vet.

Lit. ξ. v. Τὸν π] Violenta nimis ista expositio, qua dicitur sepulcrum de corpore vel potius cadauere quod ei impositum est intelligi. Quòd si loquutus ita esset Thucydides, audacia plusquam poetica atque adeo dithyrambica vsus esset: quamuis enim sæpe continens pro contento ponant, non tamen hac quoque in re figura illa vtuntur. Quo igitur sensu transferri sepulcrum dici potest? audax (ac nouum etiam fortasse) hoc loquendi genus esse fateor: sed qui sepulcrum alicui alio in loco extruit, deinde corpus in id transfert, ipsum quodammodo transferre sepulcrum videtur.

Lit. π. v. αὐτ'] Post τοὺς αἰδρείας deesse crediderim participium πλήρης, aut aliud huiusmodi. neque enim illum accusatiuum cum verbo ἐσοφίσατο iungi placet. Vtitur autem verbo σοφίσασθαι & pag. sequente.

¶Pag. 90. IN THVC. ver. ὃν πλ.] Apud scholiastem αὐτῆς ἀνεργάτης, non αὐτῶν, legitur: sed librarij errori scripturam illam imputo: & vel αὐτῶν vel certè αὐτῆς ipsum scholiastem scripsisse arbitror. pro quo αὐτῆς alioqui figuratè illud αὐτῶν positum fuisse dicendum erit.

V. αὐτὸς] Præpositio περὶ ante hunc genitiuum videri queat vel deesse, vel omissa esse, vt quæ subaudiri posset. Aptiorem enim huic loco quàm aduerbium ἕνεκα illam censeo.

V. τὸ] Non malè (vt opinor) post articulum τὸ hypostigme ponetur. neque enim iungi cum nomine σῶμα existimo, sed cum infinitiuo σώζεσθαι. Perinde est autem acsi dixisset, καὶ οὐ περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας. Atque vt hîc σώματος, ita illic σῶμα omitti posset.

IN SCHOL. Lit. β. v. πξ.] Vel διεργάτης αὐτῶν vel διεργάτης αὐτῆς non dubito quin scripserit.

Lit. ξ. v. Ἔνθεν] Ante hoc aduerbium deesse aliquid videtur: & scriptum fuisse, χρείας ἕνεκα τοῦ ἔνθεν, vel ἐν τοῖς ἔνθεν. aut χρείας ἕνεκα περὶ τὸ ἔνθεν. Videtur autem parum aptè non solùm ζωῆς, sed θανάτου etiam fieri mentio. nam qui dicitur cuipiam ἀναπνεῖν περὶ ζωῆς, (vel περὶ σωτηρίας τῆς ψυχῆς, vt paulo post loquitur Thucydides) quomodo ἀναπνεῖν περὶ θανάτου, eodem sensu dicetur?

Lit. χ. v. δηλ.] Sic etiam suprà, pag. videlicet 38, vbi mentio fit Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους, illum φιλέλληνα vocatum scribit.

¶Pag. 91. IN THVC. ver. πόν] Ita hîc dicit τὸν τῶν ψιφώρων οὐ δίκαιον, vt alibi ξυ τὸν τῶν χοείων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν.

V. λίαν] Pronomen αὐτὸς aut non legit Valla, aut velut superuacaneum contempsit: quum tamen contrà magnam emphasin habeat, & perinde sit acsi diceretur, *ipsemet, non autem per interpretem.*

IN SCHOL. Lit. α. v. Καὶ] *Aliud* (inquit) *Themistoclis infortunium.* Atqui his quæ præfiguntur isti scholio verbis nullum infortunium narratur: ideóque in hæc verba, καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὰ Σκιωναίων γραπτόν, annotasse illud scholiastem reor.

Lit. γ. v. Ἀπὸ.] Scribo ἀποδιδόσθαι.

Lit. ε. v. μετ.] Miretur quis non immeritò quid hæc verba ἀλὸς πᾶς ad Themistoclem pertineant. Ille igitur sciat, verba ista nihil ad eum pertinere, sed ad illam ellipsin qua Thucydides illum vtentem inducit. *Deest* (inquit) *in talibus* (intelligit autem *in talibus loquendi generibus*, vel, *in talibus locis*) *partici-*

piam ὥσ.ut sit, Θεμιστοκλῆς ὥσ. Sic etiam, ἦκω δὸς παῖς, pro eo quod est, παῖς ὥσ. Sumptum est autem è tragœdia istud exemplum, ἦκω δὸς παῖς. post quæ verba deest αὐτὴ τῇ. vt ita legatur hic locus, ἵν' ᾖ, Θεμιστοκλῆς ὥσ. καὶ, ἦκω δὸς παῖς αὐτὴ τῇ, παῖς ὥσ. Nam particula καὶ præfigitur verbis quæ in exemplum afferuntur. Estque obseruanda hæc βραχυλογία, quam illa vocula efficit: perinde acsi diceretur, Ac dictum est eodem modo illud, ἦκω δὸς παῖς.

Lit.ν. v. τα.] Non animaduertit, hæc verba, ὡς πρὸς ἅπαλλῆ, sicut & illis opposita, ὡς πρὸς ὀπτικὰ δυώ, tendere ad illa, ἢ ἀπὸ μιᾶς ἴσχυεν, ideóque nihil extrinsecus subaudiri debere.

Lit.ξ. v. Οἱ δ' ὡς.] Istud scholium, quo dicitur de Themistocle, Apud se enim cogitabat (nam ἐσκόπει ita reddendum hîc videtur) an Athenienses interim reuocaturi ipsum essent, ad illa quibus præfixum est verba pertinere non potest: non dubito autem quin scriptum sit in ista, ἐναιτὴν ὀπτικήν: vt mentem scholiastæ esse dicamus, in aperienda nobis ipsius Themistoclis mente, eum ideo per annum ibi voluisse commorari, antequam ad regem accederet, quòd cogitaret se interim experturum Atheniensium animum, nec planè desperaret futurum vt, priusquam tempus illud elaberetur, ipsum reuocarent.

¶Pag.92. In Thvc. ver.πρ.] Cum δουλώσειν subaudiendum erit αὐτὴ, vel ἐκεῖνο, videlicet τὸ ἑλληνικόν. Non absimile tamen vero fuerit scriptum fuisse ἵνα ἐπιτείνει αὐτὸ δουλώσειν.

In Scholl. Lit.ι. v. ἰσχυὶ.] Imò verò αὐτῷ ad ξυνέσει referamus necesse est, quum proximè præcedat ξυνέσει.

Lit.φ. v. ὥσαφ.] Non aliter accipienda hæc sunt quàm si diceret, verisimile esse Thucydidem hæc dicere ὥσαφ σφαλιζόντα καὶ αἰσιμώζοντα. Affirmare enim hoc non potest, quum nullum huius rei sermo quo vtitur præbeat argumentũ: præsertim quum ne σφαλιστικὸν quidem (quod vocant) ὄπερρημα ei sit adhibitum. Sic tamen antea quædam θαυμαστικῶς dici annotauit.

¶Pag.93. In Thvc. ver.σμα.] Non dubito quin ἐπράσσειν coniunctè scribere oporteat, vel ea de causa quòd vox ὀπικαλοῦσης (vtitur autem & alibi Thucydides verbo ὀπικαλεῖν pro ἐγκαλεῖν) constructionem hanc non admittat. Nec verò aduersum me facit quod à scholiaste dicitur) περιττὸν, id est, superuacaneam, esse præpositionem: quum superuacaneæ plerunque sint in compositione, potius quàm seorsum positæ: & quidem paulo post huius rei exemplum habeamus, vbi in participio αἰσπεφοβημένους vacare αἰσ scribit. Nec verò mouere nos hoc debet quòd lectio altera ἐπ' ἔργασιαν verbis scholiastę præfixa sit, quum & alibi aliam eius verbis præfigi videamus quàm eam quæ ab ipso agnoscitur.

In Scholl. Lit.α. v. Τὸ περὶ] Ista quidem verba, ἀλλὰ τὸ μὴ εἰ) αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας, respiciũt ad hunc Thucydidis locum, qui non longo sequitur interuallo, ἔπη δ' αὖ εἰ τοὺς ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖπι: sed quomodo cum præcedentibus his, οὐ τὸ μεγαρέων, cohærere possint, & cur negatio ponatur ante εἰ) αὐτονόμους, perspicere nequeo: nec dubito quin hîc aliquid mẽdose scriptum, aliquid omissum sit.

Lit.ζ. v. Επ' ἔργ.] De hoc loco vide quæ modò dixi in annot. in Thucydidem.

Lit.ο. v. ἔργῳ] Verbis hisce περὶς τὰ συμβαίνοντα, non præfigenda erant quæ præfixa videmus verba, sed ista, περὶς δὲ ταῖ ξυμφοραῖ. istud enim vocabulum illo explicatur. Qua de re ne dubitare quidem nos finit similis (non omnino eadem) quæ pagina sequente legitur expositio. nam & ibi ταῖ ξυμφοραῖ esse dicit ταῖ ἀποβάσεις. Quem in locum quæ à me annotantur vide.

¶Pag.94. In Thvc. ver.ὦ] Post particulam μηδὲ tutius fuerit interpungere, quum feratur non ad καταρθωῦπας, sed ad μεταπιεῖσθαι.

V.ὡσ.] Sic etiam statim post μεγαρέων ψήφισμα, quum tamen intelligendum sit περὶ μεγαρέων, vel χῦ μεγαρέων.

V.ὑπακ.] Siquis ὑπακούσαντες legere velit, ei particulam αὖ præfigat necesse est: vt adiuncta ea futuro ὑπακούσοντες possit ἰσοδυναμεῖν.

In Scholl. Lit.α. v. Η μηδὲ] Ego tamen μηδὲ cum μεταπιεῖσθαι iungo, vt modò dixi.

Lit.β. v. ξυμφ.] Quãuis hîc ταῖ ξυμφοραῖ idem esse velit quod ταῖ ἀποβάσεις, tamen ipsemet (si modò esse eundem credendum est) pag.84, hunc ipsum locum afferens, exponit ἀπατυχίας: quum in alio quem eadem pagina habet, ξυμφοραὶ esse δυστυχίαι & κακοπραγίαι dicat. At ego de huius quidem expositione illi assentior, & aliis plerisque locis ξυμφορὰς significare itidem δυστυχίας siue κακοπραγίας, fateor: verùm ad hunc quod attinet, rectius in eo ξυμφορὰς exponi ἀποβάσεις, quàm ἀπατυχίας, aio: quoniam voce ἀποβάσεις exitus rerum seu euentus vtrãque in partem significantur: quod de altera illa non itidem dici potest. Cæterùm etiamsi hîc ξυμφορὰς explicet ἀποβάσεις, non malè tamen pag. præcedente ταῖ ξυμφοραῖ exponi τὰ συμβαίνοντα, non autem τὰ ἀποβαίνοντα, putandum est, quum significatio τῶν συμβαινόντων interdum ad δυστυχίας restringatur (vt apud Fabium vocis accidentia) sed non item τῶν ἀποβαινόντων.

Lit.ζ. v. φέρων] Non aliud tamen hîc sonat vox φέροντα quàm alibi passim: ac mirum est tali periphrasi hîc ad eius expositionem esse vsum.

Lit.ρ. v. Διαπ.] Non κινδυνώμεθα, sed κινδύνῃσθε, cum βουλόμεθα conuenit. Sed fortasse ideo κινδυνώμεθα dicere sibi permisit, quòd & apud Thucydidem post βουλόμεθα ponatur prima persona, in πολεμησῶμεν & κτησώμεθα.

Lit.τ. v. κοινοῦ] Mirum quid cogitauerit, quum datiuum βουλομένοις subaudiẽdum χῦ κοινοῦ scripsit: quum non præcedat hic datiuus, & aliũ apud ipsum Thuc. hoc ipso in loco habeamus: videlicet πρεσβέσι. Quòd si etiam præcederet alter ille, aut ex verbo βουλόμεθα sumi posset, quis hîc eius subauditi vsus esse posset?

¶Pag.95. In Thvc. ver. διαπ.] Scribendum puto βραχίας, vt hos βραχίας πολέμους illis χρονίοις opponi dicamus.

V. χρόνιοι] Plenus hic sermo esse non videtur, ὁ βραχὺ μέρος: quomodo autem explendum existimem in quodam Schediasmate declaraui.

In Scholl. Lit.ι. v. τὸ πᾶν] Scribendum σώματος. Vt autem τὸ μὲν exponit τὸ πᾶν σωμάτων, ita τὸ δὲ exponi videmus τὸ πᾶν χρημάτων. Perinde est autem acsi τὰ σώματα & τὰ χρήματα diceret.

Lit.ρ. v. νίσπις] Quod sequitur scholium, aliter scribendum esse video: sed quónam modo scribi debeat, coniectura non assequor.

¶Pag.96. In Thvc. ver.χρη] Nihil magis eleganter, nihil magis significanter ad eandem rem exprimendam dici potuisse arbitror: quum non contentus dixisse ὃν παρέρχου, addat & alterum illud loquendi genus minus vsitatum, in eodem tamen vocabulo insistens: sed aut fallor, aut scripsit, ὅταν τύχῃ, καὶ ὃν παρέρχου.

In Scholl. Lit.ξ. col.3. v.πόν] Veram scriptu-

ram esse

ram esse arbitror, τοιούτων ἡμῶν ὄντων. Sed & ἔχοντες in ἐχόντων mutandum, & ὡσαύτως pro ὡς scribendum censeo.

¶ Pag. 97. IN THVC. ver. vlt. σφ'] Non malè fortasse & ita interpungeretur, εἰ ᾧμην πίστιν ὑμᾶς, αὐτὴς αὖ ἕξειν.

IN SCHOL. Lit. α. ver. παρ'] Pro αὐτῶν non dubium est quin ταυτῶν scribi debeat.

Ver. κων] Nemo non suspicetur mendosè scriptum esse ἰώτων: sed quisnam quid pro eo reponendum sit, dicet?

Lit. γ. ver. ταυτῶν] In hoc loquendi genere accusatiuum παιδιὰν potius subaudiunt.

¶ Pag. 98. IN THVC. ver. δηλωθ.] Scribi etiã possit τοῦτο, vt referatur ad ἐπαπέμψαμεν: alioqui cum hoc verbo subaudiendus hic accusatiuus fuerit. Alius certè ita verba collocasset, τῶν δὲ τοῦτο ἐπαπέμψαμεν, ἐπικρινάμενοι, μεγαρέας μὴ, &c. sed nostrum hũc scriptorem eodem dixisse modo videmus in ijs quæ concioni Archidami proximè subiungit, τοσόνδε εἶπὼν ἐπορεύετο ὅτι ἤδη ἡ ἡμέρα. &c. ab alio enim hîc itidem aliter collocata verba fuissent: hoc videlicet modo, ἐπορεύετο, τοσόνδε εἰπὼν, ὅτι ἤδη ἡ ἡμ.

Ver. ἡ ἡμ.] Dionys. Halic. legit itidem κωλύει, sed non adijciens voculam ὡς. vult autem κωλύει pro κωλύειν dictum esse.

IN SCHOL. Lit. κ. ver. πλέονι] Non πύχῃ sed τύχῃ apud Thucydidem legimus. ac germana certè nostra hæc lectio, non illa, videtur, in qua γνώμῃ (quam exponit σωφρονεῖν & φρόνησιν) opponitur τύχῃ. Nam & pag. 94, in principio, hanc antithesin habemus, vbi dicit Pericles, διόπερ καὶ πλὴν τύχαι, ὅσα αὖ τοῦ λόγου ξυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτᾶσθαι. facta enim fuerat ξυνέσεως mentio.

Ver. ἀντῶν] De hac Gorgiaca parisosi dictum antea fuit. Ea autem non extenditur vltra hæc verba, γνώμῃ τε πλέονι ἢ τύχῃ, καὶ πλήθει μείζονι ἢ δυνάμει. Hîc enim πλέονι & μείζονι, paritérque γνώμῃ & πλήθει videmus παρισοδυν. Atque ideo (vt opinor) hunc locum ὑπερπλέον ἢ δυοῖν figuram istam habere dixit, quòd duabus contiguis vocibus duæ contiguæ sint ὁμοιοπτωτεύσεις. Cõprehendi enim & vocem δυνάμει sub hac parisosi nullo verisimile modo est, quũ non tria itidem præcedant verba quibus tria hæc respondura sint, & vltimæ nominis δυνάμει syllabæ aliam pronuntiationem quàm postremæ nominum γνώμῃ & πλήθει fuisse constet. Sed quum dicit ὑπερπλέον ἀντῶν ἢ τῶν ἄλλων ἢ Γόργιος ἐπήνεσε παρίσωσις, quid cum genitiuo ἢ τῶν ἄλλων subaudiri dicemus? Nullus in mentem venit qui aptius subaudiri queat quàm χωρίων. Ac dicetur ὑπερπλέον ἢ τῶν ἄλλων χωρίων pro eo quod est ὑπερπλέον ἢ ἐν ἄλλοις χωρίοις. Ad hoc autem nomen quod attinet, illi ab ipso etiam vsum istum dari videmus: cùm alibi, tum in ijs quæ præcedunt. veluti vbi scribit, δυναμένη τὰ χωρία ὑπὸ σωφροσύνης καὶ εὐφημίας. Cæterùm an ipsi de hac parisosi, tanquam à Thucydide quæsita, assentiri debeam, in dubio est animus.

Lit. μ. ver. γνωμῶν] Imò verò non solùm παρὰ τὴν ἡμῶν, sed etiam παῖδων παρὰ, atque vlterius etiam: quàm longè videlicet posterorum appellatio progreditur.

¶ Pag. 99. IN THVCYD. ver. ρον] Libenter hîc, sicut & alijs quibusdam in locis, ἢ in ἢ mutauerim: quòd hæc conclusioni apta videatur, & ab ipso etiam Thucydide alicubi huic rei adhibeatur.

Ver. ἀκμῆ.] Etiamsi paruo præcedat interuallo ἀκμῆ ὑκτος (est enim in præcedentis libri fine) suspectum tamen nobis esse non debet hoc ἀκμῆ ὑκτί: quũ & alia aduerbia sint quæ hac quoque terminatione efferuntur.

IN SCHOL. Lit. α. ver. ἔτη.] De hac expositione vide quæ margini interpretationis Latinæ sunt adscripta.

Lit. ζ. ver. ραμβ'] Non intelligendum est, ea omnia quæ sunt post hæc quatuor verba, ἦρχεν δὲ ὁ πόλεμος, per parenthesin posita esse: quamuis dicat, πρὸ δὲ ἄλλα δέκα μέσου. sed cum illorum quatuor verborum mentione comprehendi existimandum est καὶ τὰ ἑξῆς, vt sæpe loquitur: ac fortasse has voces adiecerat. Siue adiectæ autem siue relictæ fuerint subaudiendæ, complectentur hæc omnia, quæ proximè sequuntur & primam periodum absoluunt, verba, ὡς δὲ ἤδη ἀθυμίαν καὶ πλουτισμὸν, καὶ ἅμα ἑκατέροις ξυμμάχων. vt hinc incipiat parenthesis, ὡς ᾧ οὖν ἐπιμένω, & eam claudat nomen χειμῶνα. Ita certè illum de hac parenthesi sensisse constat. Sed ne assentior quidẽ omnino ijs quę de illa dicit: verùm illam verbo ἐπιλέμιον claudi aio: ita vt quod annotat in hæc, πόσα ἐφ' ᾧ μὴ τὸ καὶ δέκα, annotãdum fuerit in ista, γίγνεσθαι δὲ ἑξῆς. ab his enim pendent & cum his connexa quodammodo sunt illa, πόσα ἐφ' ᾧ μὴ τὸ καὶ δέκα ἔτη ἐπιμένω. &c. Hæc autem admonitio velim cautum te & alibi reddat, in eorum videlicet locorum nonnullis vbi de ijs agit quæ per parẽthesin posita existimare debemus.

¶ Pag. 100. IN THVCYD. ver. σαν] Non tam placet hîc μᾶσον quàm μᾶσσον: imò verò ne admitti quidem alteram illã voculam vllo posse modo dixerim, nisi eandem significationem accipiat quod præter morem fuerit.

Ver. πλὴ ἀγ.] Si ἐπαγωνίσοις scribas, eo præteritum tempus, nõ minus quàm altero illo participio, significabitur.

IN SCHOL. Lit. β. v. ἰῶ] Obseruanda quam dat nomini huic χρόνος significatio, quum τοὺς χρόνους dicit pro eo quod est τοὺς ἐνιαυτούς: id est *annos*. Ita certè & alibi eadem voce vtitur.

Lit. ξ. v. ὅπλα] De hac expositione illi ὁμογνωμονεῖν nequeo.

¶ Pag. 101. IN THVC. ver. καὶ ὁμῶ.] Mutandum puto infinitiuum hunc κρατῆσαι in κρατήσειν: nisi dicendũ hîc quoque sit, particulam ἂν adiici debere, potius quàm subaudiri.

V. ζυγίων] Post ἀμάξας sequi debebat pluralis ὧν, quum tamen sequatur ᾗ. Aut igitur extrinsecus assumendum τῶν, vt non aliter intelligamus quàm si dictum esset ἵν' αὐτὴ πίχεις τῶν ᾗ (vel ἵνα τῶν αὐτὴ πίχεις ᾗ) aut, quemadmodum alibi post νόσος subiungit quod neutro νόσημα subiũgere oportebat, ita hîc in fœminino ἀμάξας simul etiã respici ad neutrum ἅρματα dicẽdum est. Sed illud quàm hoc potius dixerim. Cæterùm locus ille vbi eum posito fœminino νόσος vocẽ neutrius generis subiunxisse dico, extat pag. 130. fitque ibi huius ἀναλογίας & à scholiaste mentio.

IN SCHOL. Lit. ζ. v. Ἐν' αὐτὴ] Et mendosè scriptum esse & aliò quàm huc pertinere istud scholium videtur.

Lit. λ. v. Ες χεῖρας] Quod dicitur in hoc scholio, cum ijs quę illi præfixa sunt Thucydidis verbis nihil commune habet: contrà autem optimè conuenit cum istis, δι' ἃ ὡς ἔγνωσαν ἐξαπατηθέντες. ratio enim illic redditur eius quod hîc dicitur. Sed παρεχώρησαν in παρεχωρήσειν muto.

¶ Pag. 102. IN THVC. ver. οἱ πολλοί] Legitur etiam διαχείριοι πολλοὶ non præfixo nomini πολλοί

articulo. Nihil autem, quod ad sensum attinet, referre, vtro modo legamus, existimabit lector qui Græcæ linguæ parũ erit peritus: sed quicunque in ea exercitatus erit, sciet πλεῖοι quidem non aliud sonare quàm *multi*: at verò οἱ πλεῖοι, *maior pars*. Si igitur Valla lectionem hanc οἱ πλεῖοι sequutus est, non rectè vertit, *permulti interficiebantur*.

V. μόραι] Est etiam alia lectio, αἵματος ἴσαι αἱρεθῆναι, absque nomine μόραι (quam lectionem prior mea editio habuit.) sed verisimile est, soni vicinitatem quæ est inter μόραι & μοῖραι (quæ sunt postremæ participij αἱρεθῆναι syllabæ) fecisse vt nomen illud intercideret. Extat quidem certè & in meo exemplari veteri.

V. λεως] Eundem vtraque lectio sensum efficit: eodémque alibi modo vtraque inuenitur.

V. χρεῖς] Altera lectio πλησίον adiicit, quo aduerbio nihil opus esse puto præsertim quum sequatur, παρὰ δύρας τῇ οἰκήματος ἕτ).

V. λθόντα] Habebat mea prior editio καπακαύσαντ & χήσοντας: sed meum veterem librum sequutus illa indicatiui futura substitui, καπακαύσουσιν & χήσονται. quam scripturam tutiorem esse existimo: licet & aliquo exemplo alteram posse defendi existimem.

IN SCHOL. Lit. γ. v. ζώντας] Vel omissum est verbum φησὶ, siue λέγει, (vt scribatur, εἰκότως δὲ φησὶ ζώντας παρὰ τοὺς οὔπω ἡμελῆσθαι) aut certè non εἰκότως δὲ sed εἰκὸς δὲ scriptum fuit. Paulo post autem participio ἐλπίζοντων impropriè vtitur pro φοβουμένων: sed eum sui scriptoris exemplo (non hîc quidem, sed aliis quibusdam in locis) ita loqui, aliquis respondebit. Nam & pag. 107, col. 3, ἐλπίζειν exponi ab eo φοβεῖσθαι videmus.

V. ἔλαβον] Verbo ἔλαβον eum dat vsum quem alibi παρέδεξατο. qualis est verbi Accipere (quod scimus in prima etiam & propria significatione παρὰ λαμβάνειν respondere) quum dicitur, Ita accipit, pro eo quod est Ita intelligit. Sed dicit ἔλαβον τὸ ξύλον, quum, loquendo more consueto, dicendum potius esset, ἔλαβον διὰ τοῦ ξύλου. Aduerbium autem αὐτῶς ad hoc ἔλαβον pertinet: hanc expositionem, vt stultam, à nobis repudiandam esse, indicare volens. Cur autem talem esse dicat, rationem addit.

¶ Pag. 103. IN THVC. ver. σιαν] Lectio margini adscripta πιεράσαντες (ita enim scribendum est) magis Thucydidea. libenter enim hoc in verbo actiua voce pro passiua vtitur. quod (ni fallor) & ab Eustathio obseruatum fuit.

V. χρῆσι] Non aliter intelligendũ est istud quàm si hic verborum ordo esset, οὐχ ὁμολογοῦσι τοῖς ἄνδρας ὑπονοεῖσθαι καὶ ἀποδώσειν ἀνδύς.

IN SCHOL. Lit. γ. v. Καὶ κατ.] Alibi (si bene memini) vocabulum hoc καπασκευὴ aptius ab eo exponitur. Nam verba hæc, πραγματικὴ ὕλη, latius quàm quod illo significatur, patere mihi videntur.

Lit. γ. ver. πρὸς ὃν] Non necessarium esse subaudire hîc participium ἐλθόντες, alij loci in quibus eodem quo hîc modo vtitur verbo πρόσειμι, satis ostendunt. Pro loco autem modò hic modò illi accusatiuus cum illo ὑπακουσίος. alicubi certè πρὸς προσδοῦναι aptè subaudiri videmus.

¶ Pag. 104. IN THVC. ver. οὐκ] Suspicor ἀπίστελον scriptum fuisse.

V. μεως] Valla non solùm agnoscit hunc margini adscriptum nominatiuum, sed alia etiam aliter legit: aut saltem perinde vertit hunc locum acsi ita legeretur, & interpungeretur, καὶ λακεδαιμόνιοι μὲν πρὸς τοῖς αὐτὸ ὑπαρχούσαις, ταῖς ἐξ ἰταλίας καὶ σικελίας πλοίων ἁλοῦσιν ναῦς ἐπέπαξαν πλείους. hæc enim sunt interpretationis eius verba, *Et Lacedæmonij quidem præter eas quas habebant, negotium dederunt iis qui ex Italia et Sicilia in partibus erant, ut naues conficerent.* Nostram autem lectionem retinendo, dicendum videtur, λακεδαιμονίοις pro ὑπὸ λακεδαιμονίων positum esse, & τοῖς πλείστων ἁλοῦσιν pro οἱ πλείστων ἁλόντες. Sed nimium durus hic datiui pro nominatiuo vsus esset: ideóque potius aliquid mutandum dicerem, videlicet ἐπεπάχθησαν in ἐπεπάχθη.

IN SCHOL. Lit. η. ver. ὕστερον] Hæc verba, καὶ πρὸ ὕστερον οὐδὲν ἥδιον, seorsum ab aliis legenda esse ait, quòd futura sit oratio ἀπαπαικὴ, si superioribus iungantur. vtendum enim fuisse accusatiuo, si, quod dicitur, ad τὸν ἄγγελον referretur. Ita enim intelligenda hæc videntur, εἰκὸς δὲ τὸν ἄγγελον τὸν λόγον ἐποιεῖτο. Sed pro αἰπαπικῶς scriptum ab illo fuisse crediderim ὀνομαστικῶς: & intellexisse, iungendo hæc cum illis verbis ὁ δὲ δύπρος (videlicet ἄγγελος) sequi debuisse, καὶ πρὸ ὕστερον οὐδὲν εἰδὼς. Atque ita vnica vox ὀνομαστικῶς (si ita scripsit) significaret, μετοχῇ ὀνομαστικῇ χρώμενος. id est, ὀνομαστικῆς πλώσεως. itidémque αἰπαπικῶς dictum esset pro his, μετοχῇ αἰπαπικῆς πλώσεως χρώμενος, si hoc non illud ab eo scriptum foret. Cæterùm quæ sequuntur, φεὺς ὁ λέγεθ, alius sunt, ad illam annotationem respondentis.

¶ Pag. 105. IN THVC. ver. πολλὰ] Dixisset alius, ἔν τε ταῖς μελλούσαις πολεμήσειν, quum sequatur, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν: & verò hanc sibi lectionem interpretatio Vallæ proposuit, *tam in ijs ciuitatibus quæ pugnaturæ erant quàm in cæteris*: sed non tamen absimile vero est, Thucydidem ita loqui sibi permisisse: quòd perinde esset acsi diceret, ἔν τε ταῖς μὴ μελλόντων πολεμήσειν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν.

V. αἰτζ.] Vtranque lectionem aliquid insolens (mihi quidem certè) habere fateor: sed magis tamen eam quæ margini adiecta est, placere dico.

V. καὶ] Quomodo hunc locum, ἐν ὑπὸ τε κινουλύθαι &c. emendandum putem, in quodam Schediasmate doceo.

V. μιατα] Scribo ἐν ὀργῇ εἶχον.

IN SCHOL. Lit. κ. ver. πιείας] Iam antea hæc verba attulit, non admonẽs esse prouerbialia: quòd satis notum id esse posset. Locus autem ille est suprà, in concione Archidami, pag. 54, vbi quemadmodum hîc, ἀπιείας fit mentio. Nam in hæc Archidami verba, ὥςπ μήπ ἀπιείᾳ δόξωμεν ἡνὰ τοῦ ἔρχου, annotatur, γλυκὺς ἀπίρῳ πόλεμος. perinde videlicet acsi diceretur, quod ab Archidamo dicitur, cum hisce prouerbialibus verbis, quæ à Pindaro fortasse manarunt, conuenire.

Lit. ν. v. λὺ ἐπιεῖ] Alteram lectionem ἐπιεῖ magis mihi placere, modò declaraui, in iis quæ in hanc Thucydidis paginam annotaui. Nonnunquam autem alicui scholio aliam loci Thucydidis scripturam præfigi quàm eam quæ agnita ab ipso scholiaste fuerit, antea admonui. Sed vtrocunque modo locum hunc scribendum censuerit, credibile est, cum illud ἄμα πολὺ simul exponẽtem, scripsisse, πολλῷ μᾶλλον ἀνοικὰς ἔχον τοῖς λακεδαιμονίοις.

Lit. υ. ver. Τῶν αἰθ.] Longè falletur qui putabit hunc genitiuum πρὸ ἀθηναίων ad illum Thucydidis πρὸ αὐθρώπων spectare: (quod tamen prima fronte videri alicui possit) quum necesse sit ad μᾶλλον referri: ideóque satius (meo quidẽ iudicio) fuisset vocabulũ istud solũ huic scholio præfigere. Verùm & hoc addo, apertius loquuturũ fuisse scholiastẽ si ἐς τοὺς ἀθηναίους dixisset, vt Thucydides dixit ἐς τοὺς λακεδαιμονίους.

perinde videlicet acsi scriptum ab eo fuisset, ἢ δὲ βύ-
νοια πολὺ ἐποίει (vel potius ἐποίει) πρὸς αὐθρώπων μᾶλ-
λον ἐς τοὺς λακεδαιμονίους ἢ ἐς τοὺς ἀθηναίους.

¶Pag.106. IN THVC. ver.ροις] Iam monui antea de hac diuersa orthographia, πολιτεῖς & πολίτης. Potius autem esse Atticam hanc quàm illam constat: ac certè eam & in paulo post sequentibus habes, μεγαρῆς, φωκῆς, δωριῆς.

IN SCHOL. Lit.ζ. v. κινδυ] Cum his verbis, τὸ δὴ θρᾴκης, non dubium est quin nomen χωρία subaudire oporteat: quod aliis etiam plerisque locis omittit. At pag.119. adiectum est, vbi scholiastem expositionem afferre aliam videbis.

Lit.κ. ver.τὸν χ.] Duo hæc vocabula, (vnde vtinam irrepserint) ab hoc loco planè sunt aliena, nisi fallor. Nihil certè ad sequentem expositionem faciunt, ὡς πρὸς λακαδ. &c. his enim verbis exponit illa, κ' τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον.

¶Pag.107. IN THVC. ver.λιτα] Malim ἀξιωπάτους παρεῖναι. neque enim (vt opinor) ἀξιολογωτάτους cum hac adiectione diceret.

V. πλὼ γ.] Scholiastes ἔννοιαν se legisse, apertè ostendit: sed βύνοιαν libenter retineo, vt perinde sit acsi diceretur, δι' ἣν εἰς ἡμᾶς βύνοιαν ὑπῆρχον. vt si Gallicè dicas, *Ayant affection que nous ayons bonne issue.* nam istud *affection* respondet alioqui Græco βύνοια. At ἔννοια & σκοπὸς (nam hoc exponit illud scholiastes) quem locum habere possunt in iis rebus quæ in potestate nostra positæ non sunt, sed pro quibus vota facere tantùm possumus?

IN SCHOL. Lit.ζ. ver. Εὔνοιαν] Non dubium mihi est, nec aliis futurum puto, quin legerit ἔννοιαν, quum exponat σκοπόν. Cur autem nihilominus alteram lectionem huic anteponam, modò ex me audire potuisti.

Lit.ν. ver. στρον] Rectè parenthesi hæc etiam verba, τούτων ἕνεκα, includit, quoniam ex præcedentibus pendent.

V. ὡς, πυτ.] Scribendum fortasse est, ὁ δὲ φησὶ, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι ὀργιδ. οἱ ἀθ. &c. Ac pertinet hoc scholium ad verba illa, καὶ δι' ὀργῆς αἱ ὀπτιχειρήσεις γίγνονται. intelligit enim, Archidamum hęc dicere, innuentem, fore vt illi ea in Athenienſibus véra experiantur.

Lit.λ. v. πάρεσμεν] Imò non πάρω sed χρόνῳ subaudire hîc oportet.

¶Pag.108. IN THVC. ver.λας] Suspicetur aliquis Vallam legisse ἢ ἢ ἑαυτῶν ὁρᾶν δ' ἠουμεθ' ὦ, quòd vertat (vt certè vertere debuit) *potius quàm suam ab aliis nastari cernere*: sed eum tamen hoc participium in suo exemplari non habuisse, verùm subaudiendum animaduertisse & ipsum existimo.

V. ὡς] Lectionem margini adscriptam locum habere posse haud puto.

V. ὑπὸβ.] Malim ἔπειτα integrè scriptum, quum magis Thucydidea scriptura hæc sit. Eam certè & vet. liber habet, sicut & ὅπου.

IN SCHOL. Lit.α. ver. Καὶ τὰ] Futurum istud ὁρμηθήσονται non tanquam de suo addit, verùm tanquam tacitè inclusum in hac sermonis forma, & quod oporteat ἐκπακούειν. ideóque suum δηλονότι post illud futurum ponere debuerat: sed aliis etiam plerisque in locis omitti videmus. Non minus autem commodè illud ὁρμηθήσονται post ἀλλὰ subaudiemus: hoc modo, εἰ μὴ καὶ νῦν ὥρμηνται, ὡς ᾧ οὔπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὁρμηθήσονται ὅταν ἐν τῇ γῇ ὁρῶσιν ἡμᾶς δηουῦντάς τε καὶ τἀκεί-
νων φθείροντας.

Lit.β. ver.τας] Hæc verba, ὁρᾶν πάρεσμεν, malè isti scholio præfixa sunt. ista enim, καὶ οἱ ὀργιζόμενοι, ἄτε δὴ
ἧσσον λογιζόμενοι, μᾶλλον θυμούμενοι, εἰς τὸ πολεμεῖν ἐπείγονται
ῥᾳθυμοτέρως, nihil aliud sunt quàm expositio istorum Thucydidis aut Archidami Thucydidei verborum, καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι, θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθί-
στανται. Sed annotatio quæ illam horum verborum expositionem sequitur, scripta est in ea verba quæ præcedenti scholio malè præfixa esse dixi: in hæc videlicet, ὁρᾶν πάρεσμεν. In ea enim annotatione iubet nos obseruare hoc schema, id est, λόγον οὕτως ἐσχη-
ματισμένον (*orationem ita figuratam*) πᾶσι πάρεσμεν, pro πάρεσμι. Verùm mihi nequaquam persuadebit ita se rem habere. id est, talem esse huius orationis structuram vt πάρεσμεν pro πάρεσμι dictum existimare oporteat. neque enim hoc πάρεσμεν cum πᾶσι iungere est necesse: sed perinde est (vt opinor) acsi dictum esset, πᾶσι γὰρ ὀργὴ παρεσκεύασται, ὁρᾶν ἑαυτοὺς πάρεσμεν καὶ ἄνδρας: sed ad verbum ὁρᾶν adijciuntur illa quæ emphasin addunt, ὡς τοῖς ὄμμασι καὶ ὡς παρουσίαν. quorum prius poëticum atque adeo Homericum habere pleonasmum dici potest. eodem enim loquēdi genere vtens Homerus, scribit, ὡς ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαι,

Il.ν. Ὦ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα πρὸ ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαι.

Quale (inquam) istud, ὡς ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαι, tale illud, ὡς τοῖς ὄμμασιν ὁρᾶν. Sed ab Homericis istis verbis (quæ obiter proponenda visa sunt) ad illa Thucydidea reuertens, nouam quidem & inusitatam esse fateor illam orationis structuram, πᾶσι γὰρ ὀργὴ παρεσκεύασται, ὁρᾶν πάρεσμεν καὶ ἄνδρας (pro ὁρᾶν ἑαυτοὺς πάρεσμεν, vti dixi) & fuisse alioqui dicendum ὁρᾶσθαι, vel δι' τὸ ὁρᾶν: sed alteram illā aliquid magis insolens fuisse habituram dico, si (vt vult scholiastes) πᾶσι cū πάρεσμεν ita iunxisset, vt πᾶσι πάρεσμεν pro πᾶσι πάρεσμι dici necesse foret.

¶Pag. 109. IN THVC. ver. των] Persuasum habeo, scriptum à Thucydide fuisse, καὶ ὅτι δι' ὀλίγου. nam hæc ἃ καὶ λακεδαιμονίων κελευσάντων, sicut & ista, ἃ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χρήσασθαι, referuntur ad illa, τοὺς ἀρχοὺς αὐτοῦ θεραπεύειν: at verò cum τοῦτο intelligendum est, τὸ τοὺς ἀρχοὺς αὐτοῦ θεραπεύειν.

Ver. μέσα] Quod margini adscriptum est δι', fuisse alterius præpositionis κ' expositionem credo.

IN SCHOL. Lit.β. ver. Εἶμεν] Esse ἐν ὁδῷ, id est, *Esse in itinere*, plus est quàm ἑτοίμους εἶ) ἰέναι, id est, *paratos esse ad eundum*: ideóque hæc expositio reprehendenda videri possit: sed intelligi puto, ἑτοίμους ὄντων ἰέναι ἐς τὴν Ἀττικήν.

Litera ι. ver. Τοῦ πολ.] Huic scholio λέγων δηλονότι (quo docemur participium λέγων ex præcedentibus ὑπὸ κοινοῦ sumere) præfigendus potius fuisset infinitiuus κρατεῖσθαι.

¶Pag. 110. IN THVCYD. ver. πέντε.] Potius ἔλασσον quàm ἐλάσσονος scribendum videtur: & intelligendum, χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου ὃ τὲ ἔλασσον ἓξ ἢ πενταισίων ταλάντων. Sed hîc superuacaneam esse particulam ἢ recte admonet scholiastes. Alioqui certè videri posset ἢ πενταισίων ταλάντων dictū esse pro ἢ πεντακόσια τάλαντα.

IN SCHOL. Lit.γ. ver. Τοῦτο] Quod dicit, hanc partem fuisse stadiorum septemdecim, id tanquam ex ipso Thucydide à se sumptum affert. Nam si totus circuitus erat stadiorum 60, & eius stadia 43 custodiebantur, in reliquis autem custodia nulla erat, hanc partem incustoditam, fuisse stadiorum 17 necesse est. Sed quod dicit, totum circuitum fuisse stadiorum 60, ex hoc Thucydidis sumere loco non potest, quum minimè de hoc circuitu seu ambitu hæc paulo pòst dicātur à Thucydide,

ἐξήνεγκε μὲν σαφῶς ὁ ἅπας πόλεμος.

¶Pag.111. IN THVC. ver.χω.]Scribendum esse καταστρώσω, vel hic pag.103 locus ostendit, ὅσων δὲ καὶ αὐτῶν τοῖς ἀγροῖς, καὶ καταστρώσῃ, οἷα ἀνώμοσε δ'. &c. vbi lectio hæc à scholiaste etiam agnoscitur. Sic verò & τὰς καταστρώσας pag.sequente dicit.

IN SCHOL. Lit.ξ. v. πρὸς δ'.] Retinendo hãc lectionem, id quod à scholiaste dicitur, expositioni eius repugnat. Quomodo enim τῇ θεῷ significat τῇ Ἀθηνᾷ, si Athenienses Mineruam & Apollinem θεὸν ἀπρεπῶς διοείσως minimè appellant? Sed quum ille contrà hæc subiungat, rationem suæ expositionis reddens, non dubium est quin id quod aiebat negetur, ita legendo, ἀπρεπῶς διοείσως γὰρ οὐ φασιν οἱ Ἀθηναῖοι. Dico igitur, negantem illam particulam hinc tollendam, & pro ea pronomen αὐτῷ substituendum esse. Quod autem de Minerua dicit, confirmant cùm alij Thucydidis loci, tum verò (ne longè abeundum sit) quidam quem proximè præcedens pagina habet, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς πρεσβυτέροις χρυσοῖς.

¶Pag.112. IN THVC. ver.ῥαίνων] Lego potius σκιδνασάντων.

V. οὖσι] Deesse puto ἐς ante τὸ πλέον ἄξια, non autem relictum esse subaudiendum, vt schol. existimat. cur enim potius in sequenti periodo poneretur?

Lit.μ. v. ὧδε] Ex duobus scholiis potius faciendum erat vnum, hoc modo, τῇ πόλει δοκοῦσι πολὺ ἀσπονδότατα εἰκότως] ἀπίθανος, ἀντὶ τοῦ, τῆς πόλεως δοκεῖ πολὺ ἀσπονδότατα εἰκότως.

Lit.ν. v. χρὸ] De hoc admonet, quoniam dicit Thucydides, χωρὶς ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν. id est, *& ad alia sacra*: nequis miretur eum alia sacra dicere, quum vox ista non præcessisset. *Nuptiæ enim* (inquit) *sunt sacræ*. Sed dicere maluissem, cum γαμικῶν subaudiri ἱερῶν: atque adeo minimè dubitassem locum hunc ita reddere, *ante coniugalia sacra* [vel *nuptialia*] *& in alia*. Sic tamen Valla, *ante coniugalia, & in alia quæ sacrorum sunt.*

Lit.ο. v. ἦν] Non minus (vt opinor) παροικισία scribi posset, vt μεταικισίαν dici videmus. Atque adeo, hoc παροικισία, non illud παροικησία, habemus apud Dionys. Halicarn.

¶Pag.113. IN THVC. ver. ἄλλως] Vix credere possim vocem χρόνον à Thucydide adiectam fuisse, nisi ei addente aut ὀλίγα aut πολύ. Alioqui enim in verbo ἀναπέπεισαν accusatiuus ille includitur.

IN SCHOL. Lit.θ. v. χρὴ τῆς] Quamuis cum pronomine αὐτοῦ subaudiat τῷ βεάδους (perinde est enim acsi dixisset, ἀπ' αὐτοῦ τῷ βραδύς δηλονότι, eo modo vtens hoc aduerbio quo vti solet in plerisque locis, vbi vel ἀπὸ κοινοῦ aliquid repetendum est, vel pronomen relatiuum ex antecedente exponi debet) non tamen existimandum, eum nomen hoc in iis quæ præcedunt legisse: sed ad ista quæ sunt ἰσοδυνάμα respicere, καὶ ἄλλως ἀναπέπεισαν χρόνον τοῦ αὐτῷ. Nam tanquam perinde sit acsi dixisset, καὶ ἄλλως ἐβεάδυναν τοῦ αὐτῷ, postea cum ἀπ' αὐτοῦ subaudit illud βεάδυς, pro quo mox βεαδυτῆτα dicet.

¶Pag.114. IN THVC. ver. μέρος] Locum hîc nullum vox μέρος habere videtur: quãuis alioqui Thucydidem & poeticis vti quibusdam vocabulis constet: ac Dionysium Halicarnasseum huius vsum non refugere videamus.

IN SCHOL. Lit.η. v. Καθ.] Hanc expositionem ex iis sumere locis videtur, in quibus ipse Thucydides verbo διενθρωπεῖν vtitur. Alioqui certè suspicetur quispiam latius verbi πίμπειν significationem patere, & quidem tam latè quàm verbi δηοῶ: quo sæpè vtitur cum accusatiuo πόλιν vel πόλιν χώραν. Atque adeo hunc ipsum accusatiuum nonnunquam & illi verbo πίμπειν tribuit: & quidẽ ita in hac pag. ἐς γῆν τιμωρίαν, itidémque in seq. τῆς γῆς τιμωρίας legimus.

¶Pag.115. IN THVC. ver. βίους] Lectionẽm margini adscriptam sequutus esse videtur Valla: (quę tamen & aliam interpretationem admittit) sed alterius interpretatio magis tibi placebit, vt opinor.

IN SCHOL. Lit.ζ. v. μείωσιν] Quid hoc sibi vult? quæ constructio Thucydidea subesse huic loco dici potest? Non certè ad hæc verba pertinet illa annotatio, sed ad ista, quæ paruo interuallo præcedunt, τῆς ἀθλιότητος ἐς ἐλευθερίαν. Sic autem pag. 113 dixit, τῆς ἀθλιότητος ἐς οἰκόν. & pag. 73, τῆς θεσσαλίας ὅτι φάρσαλον. item, τῆς ἀκαρνανίας ἐς οἰνιάδας.

¶Pag.116. IN THVC. ver. θανον] Perexiguâ scripturæ mutatio valde sensum hîc mutat, vt vides: quum modo non contrarium efficiat. Sed Valla οἱ πολλοὶ in suo exemplari habuit, cui meum assentitur. Adde quòd aliter potius loqui solet Thucydides quàm dicere ἀπέθανον οἱ πολλοὶ αὐτῶν.

V. ἀπὸ] Lege ἑκάτερος. Valla autẽ ita vertit quasi legeretur, ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ γνώσεως ἑκάτερος. vel ἀπὸ τῆς ἰδίας γνώσεως.

IN SCHOL. Lit.β. v. Ξωνελ.] Malè exponit istud loquendi genus, δι' ἡσυχίας ἔχειν. Neque enim Pericles dicitur à Thucydide δι' ἡσυχίας ἔχειν, id est ἡσυχάζειν, *quiescere*: sed δι' ἡσυχίας ἔχειν τὴν πόλιν, id est, *quietam tenere ciuitatem*. Nam subaudire ἀπὸ κοινοῦ hunc accusatiuum oportet: quod ille non animaduertit, sed ἔχειν, quod actiuè dicitur, neutra significatione poni existimauit.

Lit.κ. v. σπονδῶν] Scribo αἰτήσας. Alioqui dicendum esset σπονδὰς αἰτῆσαι: verùm illud malo. Ideo autem de hoc nos admonet, quòd alioqui legamus alibi passim, ὑπεσπόνδους τοὺς νεκροὺς αἰτήσαντο. *Sequestram pacem* (inquit) *ad eos humandos impetrare necesse non habuerunt, quum non omnino superati forent.* Interpretor autem, *omnino superati* potius quàm *valde superati*, quòd vel παντὶ scriptum fuisse, vel illi πάνυ significationem huius datam existimem.

Lit.ν. v. δημοκρ.] Videndum annon scribi debeat δίχα δημοκρατίαν & δι' ὀλιγαρχίαν.

Lit.ο. v. ὁ Σωφρ.] Malim ἢ ὁ Σωφρονίσκου. ferri tamen & altera lectio potest.

¶Pag.117. IN THVC. ver. καίοι] Hæc scripturæ diuersitas, nihil sensum immutans, cùm apud alios, tum apud Xenophontem etiam occurrit: sed hîc quum sequatur φυλάξειν, cogi nos puto φυλακὰς, non φύλακας, legere. Fortasse autem & ἅς θ', non ὥς θ', à Thucydide scriptum fuisse, aliquis suspicetur.

IN SCHOL. Lit.ζ. v. λείπει] Quemadmodum hîc vult à nobis πολλῶν cum αἰσθάνεσθαι subaudiri (nam ita intelligendum esse λείπειν, docui in Proparasceue) ita etiam pag. 112, in litera σ, τὸ ἔρημα τῆς πόλεως dici admonuit τὸ ὀλιγανθρωπία: ita vt idem hyperboles genus sit vtrobique.

¶Pag.118. IN THVC. ver. φεναί] Satius fuerit parenthesis notis includere hæc verba, καὶ τῆς ἡλείων ἡ πολλὴ ἤδη σραπὰ περιβεβοήθηκεν.

V. δὲς] Post ὀκτακλέσεσιν rectè ponetur hypostigme, quum οὐχ ἥκισα ad sequentia potius feratur.

IN SCHOL. Lit.ι. v. κοις] Non cum πεμπόμενοι sed cum οἰκοῦσιν iunguntur hæc verba, ὃν ἔρημον τόπον. alioqui εἰς ἔρημον τόπον dicendum fuisset. Cæterùm

hanc differentiam vbique seruari minimè credendum est.

¶Pag.119. IN THVC. ver. καλ.] Scribi hîc Τηρεύς, non Τήρης, necesse est. nam de hoc postea fit mentio. Miretur autem quispiam cur non potius dixerit, ἀλλ' ὁ μὲν Τηρεὺς ὢν θρᾴκιος &c. verùm perinde est acsi diceretur, *Sed ille quidem, Tereus videlicet.*

V. Περδ'.] Legitur etiam ξυνεξελεῖν αὐτόν.

IN SCHOL. Lit.η. v. Προέξ.] Vel ante vel post φίλον aliqua deesse verba puto, quæ nominis φίλος significationem latius quàm τὸ πρόξενος patentem, restringant.

Lit.ι. v. εἰσάγᾳ] Qui εἰσάγᾳ εἰς τὸν συγγεγραφὼ diceret, rectius loqueretur.

Lit.ρ. v. Θρᾴκης] Ex ipso Thucydide (si bene memini) sumpta est ista expositio: ipse tamen scholiastes antea (pag. videlicet 106) in hæc verba, ὡς ὅτι Θρᾴκης, scribit, οὐ βυζαίνιον, πέλτης. Non dubium est autem quin χωρία ibi relictum sit subaudiēdum, quod hîc adiectum habemus.

¶Pag.120. IN THVC. ver. πρὸς] Interpunge post ἀθυμίαν: quoniam hæc ὁι τὰς ἑκατὸν ναῦν iunguntur cum his, ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι. Quod non animaduertēs scholiastes, extrinsecus assumit ὄντες cum illis verbis, ὁι τὰς ἑκατὸν ναῦν.

IN SCHOL. Lit.κ. v. Ἑκατὸν] Non animaduertit sequi participium ἀνακομιζόμενοι, cum quo hæc verba ὁι τὰς ἑκατὸν ναῦν iungenda sint: alioqui participium istud ὄντες de suo non attulisset.

Lit.λ. v. Ἐπιχον] Quæ hîc dicit esse μεταξυλογίαν (quod sonat *interloquium*) alibi dicere solet posita esse διὰ μέσου.

Lit.ο. v. κραιφν.] Scholium hoc mendosè scriptum est. nihil enim commune habent verba ista, καὶ οὐ ξέροι, cum illo proximè præcedenti vocabulo ἀκραιφνεῖς.

¶Pag.121. IN THVC. ver. νος] Ita & in vet. Χρυσίδος scriptum est: quum alioqui sit apud hunc scriptorem & quædam sacerdos eodem nomine, sed alio accentu. nam Χρυσίδος scribi videmus.

IN SCHOL. Lit.κ. v. ναίων] Quamuis manifestum sit Thucydidem, hæc verba, τῷ πατρίῳ νόμῳ χωμένοι, ad proximè sequentia verba referre, δημοσίᾳ ἐκφορὰς ἐποιήσαντο, vt πάτριον νόμον generaliter vocari existimemus quæcunque ad illas pertinent: hic tamen scholiastes ad corporum crematiōnem eum in illis verbis respicere existimat.

Lit.μ. v. μιᾶς] Altera hæc expositio admitti non potest. Sic autem & aliis quibusdam in locis duas expositiones affert, quarum vnam meliorem esse dicit, quum tamen altera recipi nullo modo possit.

Lit.ξ. v. παρεισ.] Scripsit fortasse, διὰ τὸ ἄσπιδα τῶν τὸ ξύλον τῆς). alioqui subaudienda hæc reliquisse putandus est.

¶Pag.122. IN THVC. ver. τῆς)] Habet quidem alium vsum ἀξίωσις apud hunc scriptorē quàm ἀξίωμα: sed fieri potest vt hunc quoque illi hic dederit, sicut pag.139.

V. χωρ.] Malim cum scholiaste scribere, ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦσιν αἱ εἰδόσει.

IN SCHOL. Lit.ι. v. τῶ, ᾧ] Fallitur in eo quòd cum infinitiuo κινδυνεύεσθαι (exponens ὁι κινδυνεύοντες) iungit alterum illum πιστεύσαι, cui articulum τὸ præfigit, vt quodammodo nominis locum obtineat. Quid enim accusatiuo ἀρετὰς fieret? & quomodo eo, qui non solum vicinus sed contiguus etiam est, præterito, ad vocem πιστεύσαι, quæ aliquo interuallo remota est, veniremus? Sed quoniam quod de accusatiuo illo dico manifestum est, at non item quid fieri debeat illo infinitiuo πιστεύσαι, id est, quò referri à nobis oporteat: meam hac de re sententiam proferam. Non video certè quid obstet quominus particulam ὥστε ante illum infinitiuum subaudiamus, atque adeo tanquam extrinsecus subsidio venientem, illi præfigamus: vt perinde sit acsi Thucydides ita loquutus esset, καὶ μὴ ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς πολλῶν ἀρετὰς εἰς κίνδυνον καθίστασθαι, ὥστε ἢ οὗ ἢ χεῖρον περὶ αὐτῶν εἰπόντι πιστεύσαι. (intellige autem περὶ αὐτῶν, videlicet τῶν ἀρετῶν) id est, *Non autem ab vno viro multorum virtutes in discrimē adduci, quum futurum sit vt ipsi de illis virtutibus credatur, siue bonam, siue malam de illis orationem habuerit.* Quod referendū ad illos quibus eloquētia destitutis accidere potest vt orationem habeant in qua non dignis laudibus virtutes illorum ornent, & ita ingenij sui culpa (vt loquitur Horatius) laudes eorum deterant. Verùm impropriè dicit οὗ εἰπόντι, quum satis esset χεῖρον εἰπόντι: quia non ἀπὸ τοῦ οὗ εἰπόντος, sed tantùm ἀπὸ τοῦ χεῖρον εἰπόντος potest esse periculum.

Lit.ν. v. ἀληθ.] Nemo non mihi assentietur (vt spero) dissentienti hîc quoque à nostro scholiaste. cur enim Thucydides, si aliud quàm ἡ ἀλήθεια dicere noluisset, pro eo periphrasticè ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας dicere maluisset? aut quod talis periphrasis afferri exemplum potest? Ad interpretes autē quod attinet, prioris certè interpretatio multo magis quàm posterioris tolerabilis est. Ita enim Valla, *Arduum enim in dicendo seruare temperamentum in ea re in qua vix etiam veritatis opinio afferri potest.* At Vitus ita, nulla veritatis facta mentione, *Difficile est enim conuenienter dicere ea de re de qua orator vix impetrare potest vt sibi credatur.* Ac refert etiam hîc quomodo aduerbium μετρίως interpretemur, quū ita reddere ipsum oporteat vt sequentibus respondere possit. Non respondebit autem si *conuenienter* (contra etiam consuetum vsum) nec si *pro dignitate* (vt schol. ἀξίως exponit) reddamus. ideóque huius etiam aduerbij vim rectius, meo quidem iudicio, Valla expressit. Hanc enim Periclis mentem existimo, *Difficile enim est ita modum seruari ab eo qui dicit, vt res nihil nec minuantur nec augeantur, quum ex ijs sint de quibus dicendo vix efficere possit vt quales re vera sunt, tales videantur.* Quòd si verus hic est verborum Periclis sensus (vt esse fatebuntur, opinor, qui totum locum penitus introspexerint) vide quàm procul à veritate absit quod à scholiaste hîc scribitur, ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας periphrasticè pro ἡ ἀλήθεια dictum esse. Tot certè stadiis, aut etiam parasangis, ab ea remotū est quot illud de periphrasi itidē ab eo dictum: videlicet, ἡ ξυντυχία τῆς ξυμμαχίας periphrasticè non aliud esse quàm ξυμμαχία.

¶Pag.123. IN THVC. ver. πόλις] Est alia etiam lectio, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτὴν ὄντες ξυνοί, ἢ μιμ. Libentius autem ξυνὶ quàm ξυνοὶ in huiusmodi locis dicit Thucydides. Nec mouere nos debet qui sequitur pluralis numeri accusatiuus.

IN SCHOL. Lit.β. v. κατος] Imperfectum esse reor hoc scholium: & post ἔστι δὲ χῆμα addidisse cur sermonem hunc ἐσχηματίσθαι diceret. Ratio autem hæc est (ni fallor) quòd sit numeri enallage, quum singulari pluralis subiungatur. Sic autem & in litera ρ dicitur χῆμα ἐστί: sed alia de causa.

¶Pag.124. IN THVC. ver. ὀργῆς] Tutior est hæc lectio, εἰ καθ' ἡδονὴν ἢ ὠφε.

V. παὶ αὐτοῦ] Non videtur admitti posse marginis lectio: alteram autem rectè Valla interpretatur.

IN SCHOL. Lit.γ. v. τῆς] Quomodo ἡ pro μᾶλλον positum dici potest? Respondet certè ad-

uerbio τὸ πλέον (pro quo sæpe πλεῖον occurrit) & perinde est acsi dictum foret, οὐκ ἐπὶ μέρους μᾶλλον ἢ ἐπ' ἀριτῆς.

Lit.ℵ. v. ἔχων] De hac item annotatione quid dicemus? quî verum hoc comperietur, particulâ δὲ pro μὲν positam esse? Inauditum certè talem vocalæ δὲ vsum esse existimo: sed eum intellexisse arbitror, perinde esse acsi dixisset Thucydides, εἰ μὲν ἔχει τὸ ἀγαθὸν δράσαι πλὼ πάλιν. Atqui dicendum potius fuisset, ὅτι ἔχει. At Latina particula *quidem* (quam alioqui illi μὲν respondere notum est) locum hîc post Si habere posset. aptè enim diceretur, Si quidem habeat: non minus quàm Si modò habeat. Verùm aliud hoc de loco dicendum arbitror, quod scholiastæ in mentem non venit: Thucydidem in his verbis κρ' πιείαν tacitè inclusisse coniunctionem μὲν, cui δὲ respondet. vt hæc, οὐδ' ὧ κατὰ πιείαν, ἔχων δὲ τὸ ἀγαθὸν δράσαι πλὼ πάλιν, non secus à nobis accipiantur quàm si dictum foret, οὐδ' ἃ πίνης μὲν ὧν, ἔχων δὲ τὸ ἀγαθὸν δρ. &c.

Lit.ξ. v. πλήρ.] Nouè dictum πληρώσας τὸ ἐν εἰρήνῃ γενόμενα ἀγαθὰ, pro eo quod est, *Quum plenè & quantum satis est de illis dixisset.*

¶ Pag. 125. In Thvc. ver. φιλοσοφ.] Mira fuerit ista hypallage, si ita scripsit, ac non potius hoc modo, πλούτου πένησι.

In Schol. Lit.α. v. κίας] Hîc πολέμια (necui suspectum sit) pro πολεμικὰ dicit, sicut & in fine columnellæ tertiæ, necnon in principio eius quæ prima est pag. seq. Nec certè mirum videri hoc debet, quum & Thucydidem, & post eum Dionysium Halicarnasseum, ita vocabulo illo vti ostenderim.

V. ἢ ὅτι] Quomodo ὅτι πᾶν significare possit μετ' αὐτῶν, non video: nec alius quisquam (vt opinor) videbit. Quòd si quis πᾶν scriptum ab eo fuisse dicat, ne huic quidem lectioni satis expositio ista conueniet: vt omittam, eodē vtrobique modo scribi hanc voculam debere: quod fieri nullo modo posset. Nec verò dubiū est quin apud alios hūc Laconicum loquendi morē narrātes, cū πᾶν subaudire ἀσπίδα oporteat, perinde acsi diceretur, ἢ ταῦτα ἢ ἀσπίδα, ἢ ὅτι ταῦτα. Volebant enim eum monere ne vnquā ῥίψαι ἀσπίς esset, sed ipsum clypeum (qui à Græcis ἀσπὶς vocatur) referret, aut faceret vt inter strenuè pugnandū mortuus super ea referretur. Ac scio, à quibusdam, ἢ πᾶν, ἢ ὅτι πᾶς, eodem sensu scribi. Pertinétque huc quod de quodam Thrasybulo Lacedæmonio legimus in III Anthologiæ epigrammatum libro,

Τᾷ Πιτάνᾳ Θερσύλλους ἐπ' ἀσπίδος ἤλυθεν ἄπνους.

Verùm considerandum est, scholiastem non solùm ἀσπίδος mētionem facere, sed δόρυ illi adiicere. *Simulatque* (inquit) *Lacædæmoniis infans è matris aluo exierat, clypeo illum imponebant, iuxta quem erat hasta: & illi inclamabant,* ἢ πᾶν, ἢ ὅτι πᾶν. Quòd si & in iis quæ illi inclamabant, non tantùm τῆς ἀσπίδος sed etiam τοῦ δόρατος mentionem facere volebant, veram lectionem esse crediderim, ἢ πᾶν, ἢ ὅτι πᾶν.

Lit.β. v. τῆς] Imò τὸ ἀνδρεῖον hîc substantiui nominis sedem occupat, & πλὼ ἀνδρείαν (siue ἀνδρίαν, vt alij scribūt) id est fortitudinem, significat. Neque enim dubito quin τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται sonet *fortitudinem consectantur.* siue, *quæ ad fortitudinem pertinent.* Valla tamen vertit, *virile robur nanciscuntur.*

Lit.π. v. μαλ.] Non placet ita exponi verbum φιλοσοφοῦμεν. licet Valla hanc expositionem sequens dixerit, *Philosophamur autem* [*id est, inopiam toleramus*] *citra animi enervationem.* At Vitus, magna licentia, nulla autem prudentia vtens, interpretatur, *Et tenuiter victitantes, sine mollitie.* Ego verò ab vsitata verbi φιλοσοφοῦμεν significatione non procul discedēdum, sed tantùm paulo extendendam latius dixerim: ita interpretando, *Literas tractamus sine mollitie.* vel, *Studia literarum tractamus.* Obiiciebatur enim illis (sicut & aliis obiici solebat) à studiis literarum molles atque effœminatos reddi.

¶ Pag. 126. In Thvc. ver. καὶ αὖπαι] Est etiam alia lectio, ἢ αἰὲν ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς: sed quem hîc locum istud aduerbium habere dicemus?

V. ζεῦται] Mirum istud ὃ ante τῆς ἄλλοις: ac videndum ne vera lectio sit ὅπου, vel ὅπυγε. quod tamē non aliunde quàm ex coniectura affero.

V. δράσας] Interpunge post ὠφελοῦμεν.

V. οὐ τῶ] In Vallæ interpretatione scribe, *Idem soli, non emolumenti magis quàm liberal.* &c.

V. πλεῖς] Scholiastes legit, ὅτι πλεῖς· αὐ εἶδη. quem non itidem hanc particulam in sequentibus agnouisse, sed μάλιστα ὑπερπίλως legisse, credibile est: quamuis alioqui nonnunquam repeti voculam illam videamus.

In Schol. Lit.γ. v. λέγ.] Varias pro varietate locorum dat expositiones huic vocabulo ἀρετή: quas nullo probare modo possum. Ex illis est ista, qua ἀρετὴν amicitiam & beneficentiam (nam ἐυεργεσίαν de ea potius quàm simpliciter de beneficio intellexisse credibile est) significare dicit. Non enim video quid obstet quominus nomini ἀρετὴ suum vsum relinquamus: ac tolerabilem Vallę interpretationem censeo, in eo quòd ἀρετὴν *virtutis officia* vertit: at verò Viti interpretationem quomodo tolerari posse existimem, quum in ea mentio virtutis nulla fiat? Ita enim ille, *In communicatione officiorum etiam quædam aliter facimus quàm multi.* Quasi verò virtutis appellatio augustum aliquid non habeat, quod nobis non repræsentamus, quum communicationem officiorum legimus: vt omittam, hoc esse significationem illius restringere. Ego igitur ita malui locum hunc interpretari, verbum verbo reddens, *In ijs etiam quæ ad virtutem pertinent, à vulgo discrepamus:* quum Valla non malè quidem ἀρετὴν virtutis officia vertisset, sed malè reliqua. ita enim ille, *Idem ergo multos virtutis officijs fungimur:* nō quòd hæc ex iis quæ à Pericle dicuntur colligi non possint, sed quòd ista verba *ergo multos fungimur*, cum istis, ὠφελούμεθα τῆς πολλοῖς, nihil habeant commune. Ac mirum certè quid illi ita hæc vertenti in mentem venerit, nisi quampiam valde à nostra diuersam lectionem (ad illa quidem certè verba quod attinet) sequutus sit. Cæterùm habebis & paulo post nomen ἀρετὴν expositum ἐυεργεσίαν: de qua expositione ibi quoque dicetur.

Lit.ζ. v. κιν] Non πέρων sine adiunctione scripsisse sed ei particulam ὧδε adiecisse credibile est. Quum porrò participium αἰσθόμενον ita exponit, id quod sequitur pro eo quod præcedit à Thucydide poni ostendit.

Lit.ϑ. v. ἀρετ.] Hîc ἀρετὴν non iam φιλίαν & ἐυεργεσίαν, sed tantùm ἐυεργεσίαν exponit: qua voce & in altero loco aptius Græcam explicari non inficior: sed quum illic *beneficentiam* quàm *beneficium* mallem reddere, hîc retineri interpretatio illa non potest, ac potius beneficij appellatione vtendum est: quum dicatur πλὼ ἀρετὴν ἀποδώσειν. Valla tamen non *beneficium redditurum*, sed *gratiam redditurum* vertit. At ego virtutis appellationem non minus hîc quàm in præcedente loco retinens (vt à fideli interprete retinendā fuisse puto) dixissem πλείω ὠφελήσειν, *virtutis officio in reddēda gratia functurum.* Vel (vt hæc etiā verba

τὸ ὀφείλημα possent comprehēdi) *virtutis officio in reddenda quæ debetur gratia functurum.* Quanquam apertior quodammodo est pleonasmus quū dicitur *in reddenda quæ debetur gratia* (nam ex illo *reddenda* satis intelligi potest hoc, *quæ debetur*) quàm sit apud Thucydidem in his, ἐς ὀφείλημα, quæ sonant *ad [persoluendum] debitum.* Hūc autē pleonasmum quodammodo tegit atque excusat antithesis: nam illis verbis ἐς χάριν, opponuntur ista, ἐς ὀφείλημα. Obseruaui autem sæpe apud Thucydidem, quædam per antithesin poni quæ alioqui omitti potuissent: vt hîc satis esse poterat dicere, εἰδὼς ὃν ἐς χάριν τιὼ ἀρετῶ ἀποδώσων. Verùm, ad scholiastem vt reuertar, ne hîc quidem ἀρετῶ debuisse exponi ἀνεργησίαν simpliciter, sed τιὼ ἀπ' ἀρετῆς ἀνεργησίαν, dixerim. Paucis certè istis posse verbis includi existimo hæc omnia, ἀποδώσων τιὼ ἀνεργησίαν, ὥς σφ εἰώθασιν ἀποδιδόναι οἱ τῆς ἀρετῆς αἰσθησιόμενοι. Dicit autem paulo post ἐλευθερίαν.

Lit. ι. ver. δυοῖν] De his verbis quid sentiam, in proxima annotatione dicam.

Lit. κ. ver. ἄλλων] Quî fieri possit vt ἀθεῶς pro μεγάλως ponatur? sic tamen Valla, *magnificè gratificamur.* Quinetiam præcedētia ita vertit vt si scriptum esset, ὁ τῷ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ, ἢ τῷ πιστῷ τῆς ἐλευθερίας. Ita enim totus hic locus ab eo redditus est, *idem soli non emolumenti magis quàm liberalitatis fideliter exercendæ ratione habita, aliis magnificè gratificamur.* Cæterùm in ea quæ præcedit scholiastæ expositione fortasse scriptum fuerat, καὶ μὴ φόβῳ τῶ δεῖσθαι ἄλλων. quibus verbis aliter illud ἀθεῶς explicabatur: vt is fidenter liberalitatis iussa exequi diceretur qui nō timeret ne aliorū opera egeat. Sed ne hîc quidem, ἀλλὰ τῷ ἀνεργετῆν, plena esse scriptura videtur.

Lit. λ. v. Γαίδ.] Fortasse hæc verba ἐς πολλὰ πρόσωπα, in eadem verba scripta sunt in quæ & illa quæ proximè sequuntur.

Lit. σ. v. ἧσ'] Hæc annotatio pertinere ad ista verba non potest: sed quod ea dicitur, verum potius comperitur in his, ᾧ οὐ δή τι ἀμυθήτητον γε. sic tamen vt alij pleriq; sint apud eum loci de quibus iustius hoc dicturus fuisse videatur.

¶ Pag. 127. IN THVC. v. ἔργον] Potius expectandum fuisse videtur, ἧσ' ἔργον τιὼ ἀληθίαν ἢ ὑποψίαν βλάψῃ, vt intelligeremus, opinionem quam carmina illa animo nostro indidissent, iniuriam veritati esse facturam: sed dicere maluit, ἧσ' ἔργον τιὼ ὑποψίαν ἢ ἀλήθια βλάψῃ, hoc sensu, veritatem patefactam, illi ex carminibus cōceptę opinioni esse nocituram, multum videlicet de illa detrahēdo. Viderint tamen alij an alium ex his verbis elicere sensum poterunt.

Ver. τῳ] Ne muta genitiuum αὐτῆς in datiuum αὐτῆς.

Ver. ἔβλ.] Ne hic quidē genitiuus in datiuum mutandus fuerit.

IN SCHOL. Lit. β. v. πρὸς τοὺς] Videtur intelligere, dictum esse κακῶν respiciendo ad eos qui cladem patiuntur.

Lit. γ. ver. Οἵτε] Scribendum videtur Οἵδε τε, & expungendum ἡρωϊκῶς: vt intelligamus οἵδε οἱ κινδυνεύοντες. at verò ἡρωϊκῶς ad participium μαχόμενοι fertur.

Lit. σ. v. Τῶν δὲ] Quamuis longo interuallo ἀρετῆς mentio præcedat, ad eas tamen rectè retulisse videtur: quum aliud quò illæ voculæ referri possint non compareat. Nam ne τῶν δὲ κινδυνίων intelligamus obstat quod præcedit μετ' ἀυτὸ, videlicet τῶ κινδυνίου.

¶ Pag. 128. IN THVC. ver. ὅταν] Pronomen ἐμῶν vult sequi datiuum ἐυμουμβίοις, non accusatiuum ἐυμουμβίους.

Ver. κεῖνται] Quamuis post μᾶλλον aptè ponatur particula ἢ, tamē & alibi particulam ἀλλὰ ei subiunctam apud hunc scriptorem inuenies.

IN SCHOL. Lit. β. v. δὲ ἑλ.] Quod dicit Thucydidem semper τύχῳ vocare ipsum bellum, minimè verum cōperietur: sed hoc tantùm, dubios belli euentus τύχῳ appellare, sicut Latini fortunam vocant. Hîc verò cum τύχῃς quin subaudiatur τοῦ πολέμου, minimè dubito.

Lit. γ. νικῆσαι] Scripsisse puto μᾶλλον ἢ τῶ δίους.

Lit. κ. ver. λίσην] Potius σωσιφορὰ ab eo scriptum fuisse crediderim.

Lit. ρ. v. παρὸν] Imò non idem quod Theognis, sed potius contrarium Pericles pronuntiat, vt ipsemet scholiastes in præcedentibus fatetur. Videndū igitur ne hîc scribi debeat, τύπῳ οὐ τοὐναντίον ὁ Θεογνὶς ἀποφαίνεται.

¶ Pag. 129. IN THVC. ver. τοὐτ] Non dubito quin ὀλοφυρόμαι & θερμαίνομαι, aut ὀλοφύρομαι & θερμαίνομαι scripserit Thucydides: quā lectionem Valla sibi proponens (siue ex coniectura, siue in veteri libro inuentam) reddit, *non magis defleo quàm consulo.*

V. λάχ.] Magis placet particulam τιὼ post ὥσπερ poni, vt habes in margine.

Ver. φθόνος] Suspicor scriptum potius fuisse τὸ αἰσχιστον. magis enim Thucydideus hoc loco est neutrius generis vsus.

IN SCHOL. Lit. β. ver. Τὸ δ'] Latere sub hoc loco videtur aliquis librarij error. nā si hæc dicamus annotata esse in ista Thucydidis verba, ὑμεῖς δὲ, λύπης, quid attinebat de eo quod manifestum est admonere?

Lit. ι. v. ἀχθείῳ] In his verbis, φιλόχρυσοι γὰρ οἱ γέροντες, respicit ad illud τὸ κερδαίνειν.

Lit. ξ. ver. ρετῆς] Quid hoc sibi velle putabimus? nam dici itidē potest, ἀρετὴ αἰδρὸς σωφροσύνη κρύπτεται.

¶ Pag. 130. IN THVC. ver. καὶ] Margini adscriptam lectionem genuinam esse puto.

Ver. Ἰωνικοῖς] Quæ non solùm à scholiaste sed ab alijs etiam annotatur de ea quæ subest huic loco structuræ anacoluthia, aliter quàm λεγόμενον legere hîc nos vetant. nam λεγομένη cum nomine νόσος optimè conueniret.

V. σαν] Non minus placet μαινίαις.

IN SCHOL. Lit. α. ver. δικ.] De hoc illi minimè philosophi assentientur, non cadere iustitiam aut prudentiam in fœminas: multo verò minus ipsę illi hoc concedent, de quibus certè malè meretur. Imò verò & suā se habere fortitudinem contendēt.

Lit. ζ. v. τὸ δὲ] Intelligit, quum dixisset ἡ νόσος, tamen subiunxisse τὸ λεγόμενον, non ἡ λεγομένη, perinde videlicet acsi præcessisset τὸ νόσημα, non ἡ νόσος. Itidémque Homerum hoc in loco,

– νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκε
Κυανέη τὸ μὲν ὄπιθεν, &c.

quū præcederet νεφέλη, tamen subiunxisse τὸ μὲν, tanquam præcedente non fœmineo nomine νεφέλη, sed neutro νέφος.

Lit. π. v. ὑπάντ.] Hæc, εἰ γὰρ ἤρξαντο, &c. respiciunt ad vocem illam Thucydidis ἀγνοίᾳ. tanquam Thucydides dicat, quòd medici initio curationes & remedia ægrotantibus adhiberent, id ex eo contigisse quòd morbū quo illi laborabant, pestem esse ignorarent. si enim id sciuissent, nō fuisse aggressuros id facere, contagionis metu. Quasi verò eo tempore timidiores quàm hos medici forēt, quo multi ad cu-

randos quos peste laborare sciunt, accedere non dubitant.

Lit.λ. ver. Γιὼ] Huic expositioni prefigenda sunt hæc verba, πλὼ βασιλίας γλῶ.

¶ Pag. 131. IN THVC. ver. τημ.] Vix mihi persuadere possum, Thucydidem locum hunc ita scripsisse. His enim verbis contentus esse poterat, αἷς ἔνιας νομίζει ξυμπᾶσι μεταβολὰς ἱκανὰς εἶναι, aut certè his, αἷς τινας νομίζει ξυμπᾶσι μεταβολὰς δυνάμει ἔχειν. Quid enim his verbis εἰς τὸ μεταξὺ post genitiuum τῆς μεταβολῆς opus est? Nam certè ipse scholiastes μεταξὺ alio verbo quàm μεταβαλεῖν nobis non exposuit.

Ver. ἔξωθεν] Legitur etiam ἀπόμοιον: ego, ἀπόμβριον retinens, libenter τὸ μβρ in τὸ μβρ mutarem.

IN SCHOL. Lit. β. ver. Καὶ] Quid necesse est hūc nominatiuum extrinsecus sumptum subaudire, quum ἡ νόσος, deinde & λοιμὸς præcedat?

¶ Pag. 132. IN THVC. ver. τὰς ὅπλ.] Libenter scriberem ἢ τὸ γιγνὸν αἰέχεσθαι. Siue tamen γιγνὸν αἰέχεσθαι, siue τὸ γιγνὸν αἰέχεσθαι scribatur, nouam loquendi formam esse fateor. Quòd si γιγνοι (vt est in margine) scribere maluerimus, etiamsi ὅτις subaudiamus, non minorem (vt opinor) illa sermonis forma nouitatem habebit. Cæterùm malè scholiastes nos iubet hunc locum perinde intelligere acsi verba ita collocata essent, ἤδισά τε αὖ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν, τῇ διψῇ ἀπαύστῳ συνεχόμενοι, λοιπὸν ἦν: tanquam reliqua μεταξὺ posita sint. quod alibi dicere potius solet, δι' μέσου. id est, per parenthesin. Nam post ῥίπτειν finitur periodus: & hæc verba, καὶ πολλοὶ, &c. sunt alius initium, quæ tamē alioqui ex ea pendet. in hac autem, voces istæ, ἀπαύστῳ τῇ διψῇ ξυνεχόμενοι, ad verbum ἔδρασαν ferātur necesse est, non minus quàm πολλοὶ, quod præcedit: & simul omnes sint eius nominatiuus, vt mos est grammaticis loqui. Sed verbo ἔδρασαν quid faciemus? an cum his vocibus εἰς φρέατα, iungemus? Imò cū his subaudiri ἀπὸ κοινοῦ puto ῥιπτοῦντες. Non secus enim intelligēdum hūc locum existimo quàm si dictum esset, καὶ πολλοὶ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ἔρριψαν, ἐς φρέατα, δι' ὃ τὸ ἄλλο ὕδωρ οὐχ ὑπέμενον, ῥιπτοῦντες.

IN SCHOL. Lit. β. ver. σωτ.] Non eam esse quam putat verborum seriem (id est, in eam seriem non esse reducenda) ostendit modò mea in ipsum Thucydidis locum annotatio.

Lit. γ. ver. πολύ] Scribendum καὶ ὁ πολύ. alioqui vnus & idem esset qui parum & multum bibere diceretur.

¶ Pag. 133. IN THVCYD. ver. καὶ] In vet. scriptum est οὐδὲ ἕν. Cæterùm in hæc verba, ἕν τι οὐδὲν καπνίσμα, annotatum habemus à scholiaste, esse schema καινοπρεπὲς: sed vereor ne in alia quæpiā verba istud ab eo fuerit annotatum. Nam sub illis verbis, ἕν τι οὐδὲν, agnosco quidē pleonasmum: sed quem (vt opinor) σχῆμα καινοπρεπὲς vocandum non censuisset.

Ver. αἴαπ.] Hæc verba, ὥς γε τὰ πρόβατα, potius ad præcedentia (vt opinor) quàm ad sequens verbum ἔθνησκον referuntur: etiamsi apud scholiastē ista ὥς γε τὰ πρόβατα ἔθνησκον, habeamus ante istud eius scholium, ἔστι τὰ πρόβατα μετὰ λιπλικὰ καὶ μεθοδολικὰ τοῦ νόσου. nam vel hinc intelligimus eum ad illa referre, ἕτερος ἀφ' ἑτέρου διαπιμπλάμενοι: non quòd tanquam de quibus dici possit itidem, ἑτέραι ἀφ' ἑτέρας αἰαπίμπλασθαι νόσου. Nam in prouerbium propemodum abijt scabiei ouium contagio: quam tamen alioqui & porcis tribuit Iuuenalis, satyra II,

– dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures: sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit & porrigine porci.

Sed mirum certè si ita loquutus est hic scriptor vt dixerit διαπίας αἰαπιμπλάμενοι, pro τῆς νόσου αἰαπιμπλάμενοι δι' ἃς διαπίας, vel ἀπὸ τῆς διαπίας.

Ver. ἐπόντες] Præpositionem πρὸς à librario fuisse omissam credo: quamuis scholiastes dicens λείπειν, intelligat (suo more) ita deesse vt dicendū sit ab ipso Thucydide esse omissam, subaudiendam videlicet illam relinquente.

IN SCHOL. Lit. η. v. Οὐδὲν] Scribo ἀλλά τι ἄηδες. vel, ἀλλ' ἄλλο τι ἄηδες.

Lit. ε. v. τὸ χῆμα] Vide quę modò annotaui in istas voces, ἕν τι οὐδέν.

Lit. ι. ver. Πρὸς] Quum τὸ αἰέλπισον non sit nominandi sed accusandi casus, πλὼ αἰελπισίαν scribere necesse habemus.

Lit. μ. ver. σιον] De hoc scholio dixi in ijs quæ in hæc Thucydidis verba annotaui, ὡς ἐπὶ τὸ πρόβατα.

Lit. ν. v. Ἀπόγν.] Ne hîc quidem nominatiuus extrinsecus nobis est asciscendus. haud enim dubium est quin δοκῶ sit τὸ ῥηθούμενον: vt ab eo interdum cum πρόσθε subaudiri τὸ ῥηθούμενον, & cum πρόσθε itidem τοῖς ῥηθουμένοις, videmus. Verùm hîc animaduertendum est, δοκῶ non minus ad præcedentia quàm ad sequentia referri: quū hæc quæ sequūtur, in posteriore quidem certè periodi parte, sint eorum quæ dixit velut ἐπεξήγησις. nam cum verbo προσοίειν intelligēdum est ἀπὸ κοινοῦ participium διαπιπόντες. at verò qui accedebant διαπεύσοντες, illi discedebant διαπίας αἰαπιμπλάμενοι. quæ verba apud ipsum Thucydidem exposui.

Lit. ο. v. φιλανθρ.] Hîc quoque peccare videtur in expositione nominis ἀρετή. neque enim ἀρετὴ nihil aliud est quàm φιλανθρωπία, sed potius ita vocatur ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς φιλανθρωπία. Nisi potius dicēdum sit, ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς αἰρομένη, respiciēdo ad ea quæ proximè sequuntur, αἰρομένη γὰρ ἡφέδρων σφῶν αὐτῶν. Verùm & ista αἰρομένη ad φιλανθρωπίαν seu ad φιλανθρωπίας officia compellere illos dicetur. in hoc enim ipso ἐφιλανθρωπεύοντο quòd ἡφέδρων σφῶν αὐτῶν, ἐπόντες πρὸς τοὺς φίλους.

Lit. σ. v. σκοπῶ] Ne suspicemur eum scripsisse non τὸν πονούμενον sed τὸ πονούμενον, vtpote exponentem πλὼ ἀσθένειαν, vetat expositio verborum præcedentium: quum his verbis τὸν τε θνήσκοντα eodem modo significari τὸν θάνατον velit.

¶ Pag. 134. IN THVC. v. τὸ πρῶ] Vera lectio fore videtur, πρὸς τὸ πρόσχ. vt docui in ijs quæ ex regione interpretationis Vallæ annotaui.

Ver. καὶ ἱερῶν] Malo ὁσίων quam ὁσιῶν, ab ὁσία, cuius genitiui mentionem facit scholiastes: dubium alioqui relinquens vtram lectionem præferat.

Ver. φιάσ.] Illud τοσοῦτος admitti posse haud reor.

IN SCHOL. Lit. α. v. Ρεῖχ.] Huic voci πρεῖχε præfigendæ sunt hæ, πλὼ πρόσχημα. nā vt πρεῖχε exponitur πρόσχεια, sic etiam ἡ ἐνεστὼς expositio sunt illarum πλὼ πρόσχημα.

Lit. β. v. Ελπ.] De hoc scholio lege quæ annotaui ex regione verborum Vallæ locum hunc interpretantium.

Lit. λ. v. σι δὲ] Ego ita potius verba Thucydidis explicauissem, πνιγμοῖς δι' πλὼ ὥραν τῆς ἔτους. θέρος γὰρ λῶ.

Lit. ε. v. καὶ ὁσιῶν] Haud assentior illi nō ὁσίων neutro sed ὁσιῶν fœminino genere scribenti (& in exemplum afferenti istum Homeri versum, Οὐχ ὁσίη κακὰ ῥάπ. ἀλλ.) quoniam qui ἱερὰ καὶ ὅσια dicit, duo planè similia nomina iungit: at qui ἱερὰ καὶ ὁσίας diceret, dissimilia iungeret, non tantùm quòd diuersi gene-

ris sint, sed etiam quòd substantiuũ hoc, adiectiuum illud. Adde quòd non vt ἐνικῶς dicitur οὐχ ἑκὼν, ita etiam πληθυντικῶς dici οὐχ ὁσίαι posset, mea quidem sententia.

Lit. π. v. αἰθρ.] Fortasse non hæc tantùm, ἀλιτοπείας & ξένας scripserat, sed quædã adiecerat: alioquĩ certè debuit αἰσχυνέσθαι, dum illam vocem αἰσχύνης ita exponeret.

¶ Pag. 135. IN THVC. ver. πῆ] Legitur & ἀποδοῦναι: sed minus placet.

V. ἦν] Apud scholiastem scriptum est, ὃ, ἢ ἄξιον καὶ εἰπεῖν. in qua sede non minus elegãtiæ habet vocula καί.

V. εἰκλῆς] Alios post ὧν, alios post πῆς interpungere, admonet scholiastes.

IN SCHOL. Lit. β. ver. τομίαι] Has voces τὸ θεῖον annotari potius crediderim in istas Thucydidis τὸ μὲν. nam verbo ἀπέργει suus est nominatiuus, & quidem duplex. Quamuis autẽ præcesserit non θεῖον, sed θεῶν φόβος, tamen cum τὸ μὲν subaudire τὸ θεῖον conceditur, atque adeo ἀπὸ κοινοῦ quodammodo talis etiam subauditio fieri existimatur. Cuius rei exempla tibi in his scholijs minimè sunt defutura.

Lit. ε. ver. ζοντ] Homeri locum afferens respicit ad ista verba (quæ ideo illi præfigenda potius erant) αἰθρώπων τε ἔνδον θνητῶν καὶ γῆς ἔξω δ' ἠουμένης.

¶ Pag. 136. IN THVC. ver. πρὶν] Legitur etiam πρᾶξαι γλῶ.

V. λισμα] Affertur & hæc scriptura, τῆς τε γῆς ἔπαινον μέρος ἓν, sed ex scholiaste sumptam esse, quæ mox in eum annotabo ostendent.

IN SCHOL. Lit. η. v. χώρησόν γε] Scribo ἦλθον. nec dubium est quin ità scripserit, quum intelligendum sit, ἐν τῷ ἐχώρησεν αὐτῆς τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν, Vtitur autem hoc verbo cùm alijs in locis, tum pag. sequẽte, τῷ χώρει ἢ αὐτῆς ἅπτε ἢ αἵρεσις τῆς πόλεως.

Lit. ζ. ver. λισμα] Quorsum μέρος ἓν poni hîc dicemus? Haud certè in hæc Thucydidis verba πόλισμα ἄξιον λόγου annotauit illas voces, sed in ista, τῆς τε γῆς ἔπαινον: docere volẽs (quod & alibi docet) cũ hoc genitiuo oportere ὑπακούειν verba ista μέρος ἓν. at verò circa finem huius pag. non τῆς γῆς ἔπαινον, sed τὴν γῆν ἔπαινον, & quidem πᾶσαν adijciens, dicit.

Lit. θ. ver. εἰ δὲ ἓν] Aliter (vt opinor) Thucydides ipse quæstionem hanc solueret.

¶ Pag. 137. IN THVCYD. ver. φοραῖς] Notandus & fortasse suspectus etiam habendus est iste verbi ξυγχωρεῖν vsus. neque enim vero absimile videtur, ita potius scriptum à Thucydide fuisse, ὡς δὲ τὸ λακεδαιμονίοις ὠφελιμον ὁ ξυγχωρεῖν.

Lit. ε. ver. εἰς τὴν] Ideo videtur εἰς τὴν πολέμαιαν non ἐν τῇ πολεμαίᾳ dixisse, quòd iungat ὑπάρχοντα cum participio ὑπαρχούσῃ. Sed videndum annon ὑπάρχοντα hoc loco esse temporis aduerbium possit.

¶ Pag. 138. IN THVC. ver. καὶ καπ.] Magis rationi consentaneum est vt dicat Pericles ὁπλισμένοι quàm πεπλισμένοι: nisi fortè hoc simplex cõpositi illius accipere significationem dicatur. Atego memini quidem, & aliud compositum καταπεπλισμένοι in illa τῷ ὁπλισμένοι significatione legere, verùm simplex πεπλισμένοι, non item. Dum autem hoc scribo, venit in mentem paginæ sequentis locus, in quo καταπεπλισμένους ab eodem ad eosdem eadem de re dici videmus.

Lit. π. v. ἤγουν] Dum τοιοῦτον exponeret μεγάλων, non animaduertebat haud poni ἀπολύτως, sed cum adiectione ista, ὃς οὐδενὸς ἧσσον οἴομαι ἔτι). pendent enim hęc ab illo τοιοῦτον. perinde acsi diceretur, τοιοῦτον ὥστε ὑδενὸς ἧσσον οἴεσθαι ἔτι).

Lit. λ. ver. ὁ δὲ] Non malè fortasse diceremus aut nihil, aut certè nõ tantùm δὲ, sed ὅμως δὲ, subaudiri: hoc sensu, *hæc mihi quamuis mediocriter tantùm, magis tamen quàm cæteris, messe.* Dixit autem μέτριος (inquit) id est *mediocriter*, non σφόδρα, id est valdè, διὰ τὸ φορτικόν. id est, *quoniam odiosè dictum hoc fuisset.*

Lit. ξ. v. θαι] Scribendum est τῷ ἐχθροῦν, quum verbum θεραπεύεσθαι genitiuo iũgatur. Sed quid opus est genitiuum hũc extrinsecus accersere, quum dictum sit τοῖς πόλας, & inde sumere ἀπὸ κοινοῦ vel τῷ πόλας vel αὐτῷ ponimus?

Lit. ρ. ver. ραίοις] Vt hîc ὀρθὸν esse vult ἀληθῆ, ita & pag. seq. ὀρθῶς exponit ἀληθῶς.

¶ Pag. 139. IN THVC. ver. ἐσχαρ.] Quod à Thucydide dicitur δουλοῦ φρόνημα, Euripides dicit simpliciter δουλοῦ.

Ver. ἀλλοις] Hæc verba οὐχ ἥκιστα paulo aptiorem sedem post κῆ τῷ νόσον habitura esse videntur, quàm in altera lectione habent ista, οὐχ ἥσσον.

IN SCHOL. Lit. α. ver. ἔχει] Mira videri hæc expositio possit, qua ἔχει idem quod παρέχει valere dicitur: sed inuenitur tamen & alibi, si bene memini. atque hoc saltem fatendũ est, alium hîc παρέχει potius dicturum fuisse.

Ver. αἰπτ.] Potius (meo quidem iudicio) dicere debuit, ἀξίοις τῷ μεγέθους ἡ πόλεως: vt quidem cum huius loci exegesi conueniant quæ subiunguntur, δεῖ γὰρ ὡς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρονήματα ἔχειν. Id est, *oportet enim, quales sunt urbes, tales etiam spiritus gerere.* Vel, *pro dignitate urbium magnificè de se sentire.*

Lit. γ. ver. θαι] Explicare maluissem ὑφίστασθαι verbo αἰδίστασθαι, aut αἰτιᾶν. quo vtitur & pagina 143, cum datiuo πολεμίοις. Si tamen totius sententiæ ratio habeatur, non alienum est ab hoc loco quod dicit, ἀμεταμελήτους ἔτι): imo etiam cõuenit cum eo quod antea dictum à Pericle fuit, pag. videlicet 93, ὡς τὰ ξυμφορὰς μὴ καὶ τὰς γνώμας πρέπεσθαι. Qui enim ad calamitates sunt ἀμεταγνῶτοι, dici etiam ἀμεταμελήτοι possunt.

Lit. κ. v. παγ.] Magis placeret καταπεπηγότας τῷ φόβῳ.

Lit. ο. ver. μις] Verba hæc, ἀλλὰ μείζων ἀνάγκη, respiciunt ad illa, ἐν κῆ τῷ τῆς οἰκείας καὶ τῆς γῆς χρείαν.

¶ Pag. 140. IN THVC. ver. μᾶλλον] Alia est lectio ἢ ὀλίγῳ ἧσσον, quam sequutus est Valla: nisi potius ex ἧσσον fecit ἥσσως. Sed altera lectio multo magis mihi placet, in qua tamen nõ minus vacare negantem particulam existimo. Malè autem ὡς τοῦτο idem interpres vertit *apud potentiam*: quum vertendum (meo quidem iudicio) esset, *præ hac potentia.*

IN SCHOL. Lit. λ. ver. τῷ ἁμ.] Videri possit scripsisse, τῷ ἀγαμόνα ἔτι).

V. γνώμῃ] Rectior (vt opinor) esset ista huius loci scriptura, ὡς ὥρᾳ τῇ δόξῃ τῆ πόλεως ἀγάλλεσθαι, οὕτω καὶ βοηθεῖν ὑμᾶς εἰκός.

¶ Pag. 141. IN THVC. ver. εἰ μὴ] In vet. libro est ἄξιον λόγου, & ita malo hoc quidem loco scribere: etiamsi alioqui & ἄξιολογον & ἀξιολόγως alibi apud Thucydidem legamus.

Ver. ἐμοὶ] Magis placeret φέρειν δὲ χρή.

IN SCHOL. Lit. ζ. ver. σωμᾶν] Pro παίσωμεν suspicor scribendum πήσωμεν. Neque enim qui ἐνδιδόασι vel ὑπενδιδόασι dici etiam potest παίειν, sed ideo ἐνδιδόναι vel ὑπενδιδόναι quia timet τὸ παίειν. Atq; ex hoc παίειν (sicut ex eius metu) nascitur etiam illud πήσασιν. nam ita Xen. Pæd. libro 3, καὶ ἀτυχοῦντα ἐκυβείσαι, καὶ παίσαντα ἔσχε πήξαι.

¶ Pag. 142. IN THVC. ver. πωῦν] In meo

vet. exempl. ſcriptum eſt ὁμῷ δῆμος. Ac mihi neſcio quid ſuſpicionis oboritur, aliquē illo πάντας hoc δῆμος exponere voluiſſe: niſi fortè aduerſus hāc lectionem obijci iſtud poteſt, δήμου appellationem vltra πάντας extendi. Ad illud quidem certè ἅπαντι quod attinet, non dubito quin id valeat quod alibi cùm adiectione datiui χρῆμα dicit.

V. π] Malim ὁ πόλεμος καπίση ὅδε, φαίνεται καὶ οὐ τοῦτο ποιῶν. Fateor alioqui ὁ δὲ pro ὅδε poſſe etiam dici, referendo ad Periclem.

In Schol. Lit. ι. v. τοῖς] Mirum eſt, illum non didiciſſe ex tot Thucydidis locis τοὺς ἰδιώτας, oppoſitos τῇ πόλει, non dici περὶ τῶν ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων, ſed generaliter de omnibus ciuibus, vniuſcuiuſque res priuatas conſiderando, & ſeorſum ab ijs quæ ad ipſum reipubl. ſtatum pertinent.

¶ Pag. 143. In Thvc. ver. ὑπάγει.] Hîc à veteri libro diſſentio, nobis διαβολὰς pro διαφορὰς exhibente: præſertim quū addatur, περὶ τῆς τῶ δήμου προστασίας, quæ adiectio cum accuſatiuo διαβολὰς minimè conueniret.

In Schol. Lit. ζ. ver. χιλίαν] Σικελικὸν appellat τὸ εἰς σικελίαν πεμφθὲν videtur.

Lit. κ. ver. ὕπνος] Scribo, ὕπνος καὶ Κύρου ὁ Ξενοφ. &c. Alioqui enim cur ταῖς αἰαβάσεσι, non τῷ αἰαβάσει, de ſolo Cyro loquens, dixiſſet?

¶ Pag. 144. In Thvc. ver. τῆς] Aliā quàm quæ in contextu eſt lectionem admittendam non cenſeo: nec ſcholiaſtem aliam agouiſſe puto, à quo & aduerbium ἰδίᾳ exponi videmus. Quòd autem aliarum duarum lectionum vna huic præfigitur, crediderim hoc ab aliquo factum eſſe qui eregione ſcholij illius verba iſta ſcripſiſſet, γράφεται ἰδίᾳ πολλάκις ἀντὶ τῆς ἰδίᾳ Πόλις.

In Schol. Lit. β. ver. μα] His verbis αὖθι τῇ κοινῇ exponitur aduerbium ἰδίᾳ.

Lit. γ. v. τὸν] Fortaſſe τὸν ἐγγεγραφότα εἰς τοὺς ἀθηναίους ab eo ſcriptum fuit pro expoſitione illorum verborum τὸν γεγραμμένον ἀθηναίων.

¶ Pag. 145. In Thvc. ver. δὲ.] Si participium vel hoc vel illud ponatur, nullū copula καὶ locum habebit. Nec verò ea quam poſt γρ᾽ habes (vbi ſcriptum eſt γρ᾽ καὶ) ad participium pertinet, ſed ad illud γρ᾽, id eſt, *Hæc quoque ſcriptura extat.*

In Schol. Lit. ι. v. σάος] Imò verò ἡ καθέστως ſignificare τὸν οἶκον nō poteſt: nec dubiū eſt quin cum hoc nomine ſubaudiatur genitiuus τῶν πραγμάτων: vt perinde ſit acſi τῇ καθεστώσῃ τῶν πραγμάτων dictū eſſet, id eſt *ſtatu rerum.* Quid ſi verò non οἰκίσῃ ſed διοικήσῃ ſcriptum ab illo fuiſſe dicamus? Valla tamen quam habemus ſcripturam ſequens, interpretatur, *exoſus Argi domicilium.* Ego verò margini hęc adſcripſi, *Quum ei non placeret habitatio apud Argos.* Vel potius, *Status rerum qui erat apud Argos.* Verùm hęc tantùm interpretatio poſterior recipienda eſt.

¶ Pag. 146. In Thv. c. ver. λέμῳ] Suſpicor Thucydidem πολέμῳ τῷδε ſcripſiſſe. Ac fortaſſe ſcholiaſtes hāc lectionē habebat, & τῷδε exponebat illis verbis, τῷ πελοποννησιακῷ. Eam autē ſequendo, ſcribendum eſſet apud Vallam, *poſtea uerò huius belli tempore.* Cæterùm σφαῖραν quàm σφᾶλαι malim: quum illud potius quàm hoc, verbo πιέζειν iungi ſoleat.

In Schol. Lit. β. ver. τὰ δὲ] Non dubito quin legerit χῷ δὲ τῶν. Neque enim credibile eſt, illum, ſi legiſſet μετὰ δὲ τοῦτο, ita fuiſſe expoſiturum.

¶ Pag. 147. In Thv c. ver. ὅτι.] Lectioni margini adſcriptæ alij innumeri qui eandem μετάβασιν habent loci opponi queunt.

Ver. ἐς] In vet. ſcriptum eſt ΕΣ ΑΡΧΙΔΑΜΕ.

In Schol. Lit. α. ver. καὶ] Fortaſſe ſcripſit ἐς ταῖς πρώταις δύο πόλεις, referēdo ad ἑξῆλθον. niſi fortè alius huic loco ſubeſt error.

Lit. β.] Verba iſta, αἰδραπετίσαι γὰρ τοὺς ἀνδρας ἐβούλοντο, ſcripta eſſe videtur in hæc Thucydidis, ἀθηναῖοι γὰρ τοὺς πραπτορας ἐπηπάσαντο ὅτι αὖθι αὐτοὺς ξυνέβησαν. vt videlicet ijs ratio reddatur cur illos incuſauerint.

¶ Pag. 148. In Thv c. v. λέγει] Nomini πλαταιῆς non præfigitur αἱ ὦρες in veteri libro: quæ tamen lectio magis Græcæ linguæ conſuetudinē ſeruare videtur: ſicut pag. præcedente, ὦ Ἀρχίδαμε, magis quàm Ἀρχίδαμε.

Ver. ἀρέσκει] Veram lectionem eſſe puto hanc, καὶ τάδε ἡμῖν ἀρέσκει: (id eſt, καὶ τάδε ὅδ᾽ ἂν ἡμῖν ἀρέσκει) etiamſi alteram Valla ſequatur.

In Schol. Lit. κ. ver. δηλ.] Iſta verba, προσβάσεως πρὸς τοὺς ἀθηναίους, expoſitio eſſe videtur illorum, ἀθηναίοις κοινωνίας πρὸν. Neque enim hoc aliter quàm διὰ προσβάσεως fieri poterat.

¶ Pag. 149. In Thv c. ver. ξωνίσ.] Vt hæc accipiantur tanquam in imperandi modo dicta, rectius (vt opinor) ξωνίσορες ἔστε ſcribetur: itidémq; paulo pòſt, ξυλλογώμονες δὲ ἔστε.

V. ρες] Poſt δεξάμενοι additum ex veteri fuit ὑμῶν.

In Schol. Lit. β. ver. ἔπεμπε] Non dubito quin ἀδιαφόρως ſcripſerit: ſed miror cur hoc in iſtum locū potius quàm in alios multos ſimiles, qui præcedunt, annotarit.

Ver. ἀπῶντας] Nihil opus erat admonere de ſubaudiendo hoc nominatiuo ἅπαντας, quum eos Archidamus compellet.

Lit. κ. ver. δένδρ.] Eſt quidem δένδρεσι datiuus pluralis tanquam à nominatiuo ſingulari δένδρος, ſed eo tamen (vt opinor) minimè vſitato.

¶ Pag. 150. In Thv c. ver. ἀποκλ.] Fortaſſe τοῦτο ὑμῖν ἐπέχον ſcribendum potius eſſet.

V. ὑπαγ.] In illo vet. exemplari ἀθηναίους poſt ὑπαγορεύουσι, non αὐτοῖς.

In Schol. Lit. η. ver. πως] Vide quæ annotaui in hęc verba Thucydidis, ὕστερον τι ἢ ὕστερον αἱρεῖ &c.

¶ Pag. 151. In Thv c. ver. τις] Extat & alia lectio ῥώμη. eadémque ſcripturæ diuerſitas alibi etiam occurrit: & quidem non procul, pagina videlicet 155: ſed ῥύμη vtrobique libenter retinuerim.

In Schol. Lit. β. ver. πιεῖν] Huic ſcholio, αὐτὴ τῇ ἑκατέρωθεν βάλλεσθαι, alia debere verba præfigi puto: hæc videlicet, ὁ ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. neque enim dubito quin illud ſcholium pro horum expoſitione afferatur. Nec obſtat quòd eadem ſequuntur, hęc ſaltem, μᾶλλον γίγνεσθαι: iterum enim proponuntur aliam ob cauſam, nimirū vt lector de accuſatiuo qui cum iſto infinitiuo ſubaudiendus eſt admoneatur. Sic autem ſæpenumero eadem Thucydidis verba bis proponit, quòd res diuerſæ in ea ſint annotandæ.

Lit. ν. v. σαν] Si genitiuum iſtum hîc oportet ὑπακούειν, idem & alijs pleriſque locis eſt faciēdum: quū eadem loquendi forma & in alijs locis occurrat.

Lit. ο. v. ὃν] Intelligit, Thucydidem ideo χρονοτριπτὴν adieciſſe, quòd etiam φλοὸξ nōnunquam ſit αὐτόματος: quo vocare nomine poſſumus eam cuius ab ipſo Thucydide fit in proximè ſequentibus verbis mentio. Hanc autem velle illum excipere conſtat. quod Valla vt apertius redderet, de ſuo adiecit *duntaxat.* Vertit enim, *Vnde tantū flammæ excitatum eſt, quantum nemo unquam ad tempus illud inſpexit [duntaxat] manu*

& *industria factum*. Sed ego maluissem, *manu* [*quidem certè*] & *industria factum*. Quinetiam *incendium* libentius dixissem.

¶Pag. 152. IN THVC. ver. πραῶν] Lege potius πλῶν: quū alioqui nihil esset necesse quidquam ad illa verba addere, *μέρος μόριον καταλιπόντες τῆ πραΰδι.*

Lit. α. v. ἐλαχ.] Quasi verò qui ἐλαχίστου dicit, non plus dicat quàm qui ὀλίγου.

Lit. ζ. v. μὴ] De hac diuisione quid mihi videretur dixi in ijs quæ in titulum illū annotaui, Θ ΟΥ Κ ΕΛΑΤΤΟΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΟΚΤΩ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

¶Pag. 153. IN THVC. v. ἀναίρετ.] Pro πρὸς χαλκιδέων in vet. scriptum est πρὸς ὀλυνθίους.

V. παίοι] Scholiastes videri posset legisse ὑποχωροῦσι: (quod magis propriè quàm ἀποχωροῦσι dicitur de ijs qui paulatim se subducunt, antequam fugam arripiant) nisi haberemus ἐνδίδοσαν, quod satis aptè illo exponi videtur.

V. ὄντων] Legitur etiam βοηθεῖν: sed illud compositum ξυμβοηθεῖν in alijs quoq; locis extat, & quidem pagina etiam proximè sequēte, necnon 156 pagina: vbi & ξυμβοήθειαν leges.

IN SCHOL. Lit. β. v. Ἀπεχ.] Istud ὑποχώρουσι expositio esse videtur (vt modò dixi) verbi ἐνδίδοσαν. Nam qui ὑποχωρεῖ, is ἐνδίδωσι, & non ἀπέχει, vt ipse interdum loquitur: cæteri autem sæpe pro illo ἐνδιδόναι dicunt ἐκ ὑποβάντων. vtiturque his verbis & iste scriptor, pag. 155, vbi & ἐνδόντας eadem de re dictum habemus. Ita enim ibi, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν.

Lit. γ. ver. μᾶλλον] Miretur quispiam non immeritò cur hæc addiderit, τὸ δὲ δοκεῖ, πείσης συζυγίας, quum dici de illo Thucydidis loco non possit. Videndum igitur annon scribendū sit, τὸ δὲ δοκοῦ ἔστι καὶ πείσης συζυγίας. Verùm & aliud mirabitur in hac scriptura, sicut in altera, qui non multum in Græco sermone erit exercitatus, quomodo possit etiā tertia coniugatio circumflexorum (nam de ijs intelligendum) suum δοκοῦ habere. Sciat igitur hoc δοκοῦ esse à nomine δοκὸς trabem significante: atque huius verbale nomen δόκωσις apud Hesychium extare.

Lit. ε. v. λεις] Expositio hæc ad plerosque alios locos in quibus idem loquendi genus occurrit, tibi est profutura.

¶ Pag. 154. IN THVC. ver. χίλιοι] Ita & in meo veteri ἐπ' ἐπισῶ: quid si tamen ἐπισπῶ coniunctè Thucydidem scripsisse dicamus?

V. αὐτοῖς] Altera lectio, ἐκάλυον πάμπαντες, licet inuersam orationis structuram habere videatur, minimè tamē aliud quàm illarum vocum duarum ordo in ea inuertitur: & magis certè est Thucydidea.

IN SCHOL. Lit. γ. ver. μᾶ] Intellige, μὴ νομίζοντες, non pro *non existimantes*, sed pro eo quod Latini dicūt, *in more non habentes*. vt Thesproti ἀβασίλευτοι ideo vocentur à Thucydide *quoniam patrius illorum mos non est, reges habere, sed tantùm* ἡγεμόνας & ἄρχοντας. Quoniam autem alia alibi erat eorum qui ἡγεμόνες necnon eorū qui ἄρχοντες dicebantur potestas, atque adeo non vna est horum nominum significatio, debuit de hac re aliquid adijcere.

¶ Pag. 155. IN THVC. ver. σωτῆς] Sic etiā aliquot paginis antè monui ῥώμῃ scriptū inueniri vbi alij libri ῥώμῃ haberēt: sed tam hîc quàm illic ortam esse scripturam illam suspicor ex ignoratione significationis vocis ῥώμη.

Ver. ὁπόσ.] Emphasin habet hîc copula καὶ, ante ἀπόδοσιν ex veteri libro adiecta: vt eum vsum habeat qui particulæ *nel* à Latinis daretur: ita hæc interpretantibus, *urbem se uel ipso clamore expugnaturos sperabant*. Quæ tamen particula minus locum habebit si αὐτοβοεὶ reddatur *Primo statim clamore*, vt reddere quidam malunt.

IN SCHOL. Lit. ζ. v. πεζ] Malè hîc ἀξιόμβροι exponit ἄξιοι κρατῆσαι. quū nō aliud hîc sonet quàm νομιζόμβροι, vt quidem hoc verbum in vulgari significatione accipitur.

Lit. κ. ver. ἐς φόβον] Talis expositio & alibi apud hūc occurrit: vbi, sicut & hîc, de ea dubitari potest.

¶Pag. 156. IN THVC. v. τὰρ'] A meo vet. libro abest genitiuus τῆ κώπης: quòd si ab alijs nōnullis itidem abesset, ex aliqua margini adiecta expositione irrepsisse, suspicari quis posset.

V. μαχοι] Perinde locum hunc interpretatus est Valla acsi legisset ἀλλὰ πεζομαχίᾳ σταδιωτικώτερον. Vel, ἀλλ' ὅτι πεζομαχίᾳ.

V. χέος] Legitur etiam ἔτι προσπλέοιεν, pro eo quod habes hîc, ἔτι προσπίπτοιεν. sed pag. sequēte hoc ipsum verbum habes de naui, καὶ ναῦς τινὶ προσπίπτῃ.

IN SCHOL. Lit. α. v. Ἀπροσβ.] Scripsisse illum arbitror, εἰς αἰτιοβόλησιν πλέοντας: intelligentē, præpositionem αἰτὰ, quæ huic participio πλέοντας præfixa est, sonare εἰς αἰτιοβόλησιν.

¶ Pag. 157. IN THVC. ver. ὦσαι] Interpunge post οὖσαι.

V. ἦρ.] Manere nō potest hęc scriptura, ἐκπνεῦσαι sed vel particula αἰ huic aoristo est adijciēda, vel mutanda est in futurum ἐκπνεύσειν: (sicut & Vallam vertisse vides, *flaturum è sinu uentum*) sed simuletiā particula καὶ ante ὑδάτια ponenda fuerit. Sed ecce, aliud quiddam mihi ad emēdationem huius loci in mentem venit: vt nimirum scribamus ἐκπνεῦσαι, & dicatur ἐκπνεῦσαι τὸ πνεῦμα pro eo quod dici cōsueuit, ἐκπνεύσαντος τοῦ αὐέμου. vtramcunque autem scripturā eligas, aptè parenthesis notis verba illa includentur, ὅ γὰρ αἰμβλύων τι προλέγειν, καὶ οἰόθαι γίγνεσθαι ὅτι πλεῖ ἔω.

IN SCHOL. Lit. ι. v. παρ.] Si συμβουλευόντων scripsisse illum putemus, etiam προαγγελλόντων legisse existimabimus. Alioqui certè προαγγελλομένων voce itidē passiua συμβουλευομένων exponi debuisse constat. Potius tamen tam actiuam quàm passiuam vocem alijs exponi debere verbis dico. Eundē certè vsum illius passiui participij habemus & pag. 162, ὅτι παραγγελλόμενα ὀξέως δέχεσθε.

Lit. κ. v. Οὔτε] Non dubito quin aliter scriptus ab eo locus hic fuerit: quum minimè credibile sit, eum vocabulum καλυόντων voluisse πρὸς πρᾶσιν quoque intelligi.

¶Pag. 158. IN THVCYD. v. πειρᾶν] Nemo nō credat & affirmare ausit, Thucydidem hîc τῇ στεπρᾳ δ' ὀλίγου μελέτῃ scripsisse: sed tamē alterā lectionem quomodo posset defendere Thucydides inueniisse mihi videor.

IN SCHOL. Lit. α. ver. τὸ ἐμπ.] Quum dicit προσβ. τὸ ὀπτανίχεσθαι αὐτὸ τῇ θαλάσσῃ, ostendit se à verbo νεῖν id deducere: sed cur non potius ἀπὸ πρῷρεως id deriuatum dicemus?

¶ Pag. 159. IN THVC. ver. ἴχθ.] Est etiam alia lectio τῇ ὀκροβόλῳ, quā alteri nō postponendam dixerim. Imo verò vereor ne illa postponi huic debeat. erit autem παυμαχία nominatiuus verbi ἔχει.

IN SCHOL. Lit. θ. v. Οὐκ ὀλ.] Potius vtendo accusandi casu dicendum erat τὸν αἶπος, & πλεῖ ὁ κύκλῳ πάξις πρῷρεως.

V. ἀλλὰ] Ista verba, δεῖ τοῦ αὐέμου, quid hîc agunt? videntur certè ex alio scholio irrepsisse.

Lit.κ. ver. πάντας] Scribo νικηθὲν ὑπ' ἀρίστης.

¶ Pag.160. IN THVC. v. ἀεὶ] Hîc, vt alijs pleriſq; locis, falletur qui negatiuam particulã cum magis vicina voce iungendam putabit. id eſt, particulam μὴ cum participio προσβαλλομένους iungere, non cum verbo χρῆσθαι, vo.et. Poſt illam igitur interpungendum fuerit. Ad Vallæ autem interpretationem quod attinet, ea, illũ neq; hoc animaduertiſſe, neq; alioqui ſenſum huius loci aſſequutum eſſe oſtendit.

IN SCHOL. Lit.β. v. κοινῇ] Non ſolùm illud δίκαιον repetere ἀπὸ κοινῆ oportet, ſed ſimul etiam infinitiuum νομίσαι. Ac fortaſſe ita ſcripſit, ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δίκαιον νομίσαι.

¶ Pag.161. IN THVC. ver. ἔλεξε] Ante σφαλῆναι non legitur αὖθις in vet. codice: licet eius adiectio ſermonem magis Græcum efficere quodammodo videatur. Eam tamẽ eundem codicem in alio etiam quodam loco non habere memini.

V. ἀφίσι] Mirum eſt non potius ſcriptũ eſſe σφᾶς: vt intelligeremus, οἵονται σφᾶς ὑπὸ τῆς ναυλοχῆς ὠσαύτως κατορθώσειν.

Ver. αὖτοι] Legitur etiam ἐπεχείρησαν.

IN SCHOL. Lit.α. v. Τῷ] Quomodo ἀξίωσιν ſignificare ἢ πῦρ perſuadere nobis poterit? Imò verò ne ipſe quidem (vt opinor) iſtud perſuaſum habuit: neque tamen vllum vocabulũ in mentem venit quod illius nominis expoſitioni conueniat, & ſcriptura ad iſtud accedat.

Lit.ε. v. Τύπις] Poterat, & quidem rectius, dicere ὑπὸ πλησίον, ipſum Thucydidis vocabulum retinendo: quem animaduertendum eſt dicere ὑπ' ὀκάρῳ, non ὑπὸ πύτῳ. alioqui enim videretur intelligi debere ὑπὸ τῆς ναυλοχῆς, quod propinquius eſt.

Lit.ϛ. v. ταῦτ] Scribendum ὑμᾶς, vt apud Thucydidem legitur. vbi ὑμᾶς locum habere non poſſe oſtendit præcedẽs verbum παρέχει. Sed & εἰ μὴ μέλλοντας, aptius (meo quidem iudicio) ſcriberetur.

¶ Pag.162. IN THVC. ver. ὅμως] In priori etiam editione huic voci ὥσπερ, notam aſteriſci apposueram: ſed mihi tandem huius loci emendationem coniectura videor aſſequutus. Nam ſi pro ὥσπερ ſcribatur ὁπόταν, bellè procedet ſtructura, ſenſuſque manifeſtus erit. Quum tamen magis vſitata ſermonis forma hęc futura eſſet, ὅταν τοῖς πολλὰ καὶ πολεμικὴν ξυμφέρει, καὶ ἐς ναυμαχίαν οὐχ ἥκιστα, maluit, mutata (more ſuo) conſtructione, dicere, καὶ ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιστα.

IN SCHOL. Lit.η. v. ὅπλ.] Imò verò verba iſta, Τύπων μὲν οὖν ἐγὼ ἕξω πλεῖστον χρόνον, ſunt tantùm illius epicherematis clauſula: at initiũ ſumit ab his, τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κάλπῃ ἐκεῖν ἔσεσθαι, οὐδὲ πλ. &c.

Lit.λ. v. γλῶ] Malim, τι καὶ συμφέρον ὂν ἔσ μετ.

¶ Pag.163. IN THVC. v. σύνοιδα] Malim προσξυνθοῦσης, vt in meo vet. ſcriptum eſt.

V. φυγὸν] In eodem ὑποτροφλῶ legimus: ſed cur hîc potius ὑπορροφλῶ in ὑποτροφλῶ quàm in loco qui paruo præcedit interuallo mutaremus? præſertim verò quum ibi quoque ἐς πλῶ ἀμυχωλείαν ſequi videamus.

IN SCHOL. Lit.ι. v. πάχου] Sicut hîc cum ἑρμῷ ſubaudit genitiuum βοηθείας, ita pag.154, in fine columnellę tertię, ἑρμῷ λιμένι eſſe dicit ἔρημον φυλάκων. Itidémque pag.47, in nomẽ ἑρμαίαν annotat συμμαχίας δηλονότι.

Lit.ν. v. γλῶ] Imò verò γλῶ generaliter dicit Thucydides, & eo modo quo dici ab alijs ſolet, hoc ipſo loquendi genere vtentibus, πλεῖν πρὸς πλῶ γλῶ.

Lit.ι. v. μίαν] Scribendum ὡς ἂν εἷς ἔλεγε, ſicut alibi ſcriptum inuenitur: pro eo quod Latini his verbis ſignificant, Perinde acſi diceret.

Lit.κ. v. δηλοῖ] Hîc certè eodem ſcribendum modo fuerit, ὡς ἂν εἷς ἔλεγε.

V. σημ.] Omnino explodenda eſt iſta prior expoſitio, & poſterior recipienda, etiamſi eã tanquam minus certam afferat. Vel ex eo autẽ iudicare poſſumus σημεῖον illam priorem expoſitionem non admittere, quòd iſta vox apud eos tantùm qui multo Thucydide poſteriores fuerũt, illa in ſignificatione inueniatur: niſi fortè meo Græcæ linguæ Theſauro adijci aliquod exemplum ex magis etiam antiquo ſcriptore quopiam potuit.

¶ Pag.164. IN THVC. ver. ὕστερον] Non ἐπαμάνιζον, ſed ἐπαμώνιζον, meũ vetus exemplar habet: ac memini me & alibi legere: quãuis alioqui ſciam, videri nouum poſſe *lætum pæona canentes*, pro illa recepta lectione *lætum pæana canentes*.

Ver. βραχ.] Legitur etiam βεάχη, & quidem in illo etiam ipſo veteri libro.

IN SCHOL. Lit.κ. v. δῦσα] Vocabulo vtitur quod Lacedæmonij viri ingenio optimè conuenit, quum dicit, λαχεῖν τὸν φρόνημα τῶν. Sed cur potius vnum mortis genus quàm alterum timuiſſe hunc, & manus ſibi ideo tantùm attuliſſe vt vnius metu ſe liberaret, dicemus? id eſt, timuiſſe potius ne ab hoſtibus interficeretur, quàm ne à mari abſorberetur? Nam vel Homerus genus hoc mortis terribile nobis præ quouis alio reddit: ſi quidem Syneſio credimus, quendam eius verſum afferenti, & ex eo iſtud probare conanti. Fuſè autem de verſu illo diſſerui in quodam meorum Schediaſmatum.

¶ Pag.165. IN THVC. v. ὡς τοῖς.] Scholiaſtes ante τῆς ἕω τῆς ſubaudit ὑφ'. poteſt verò ſubaudiri & ἕνεκα. Niſi fortè dicendum eſt hunc genitiuum iungi poſſe cũ ἕωθεν. Cæterùm de hoc quoq; monere idem ſcholiaſtes debuit, hæc verba, τῆς προτῆς αἱ νῆες τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν, non aliter eſſe accipienda quàm ſi dictum eſſet, τῆς προτῆς τῇ νυκτὶ αἱ νῆες τῇ γῇ διέφθειραν.

IN SCHOL. Lit.γ. v. ναῦς] Imò verò ὑπὸ νύκτα hîc, ſicut & alibi, non dubito quin id ſit quod à Latinis Sub noctem, dicitur, vtentibus præpoſitione quæ illi Græcæ reſpondet.

Lit.ε. ver. αὐλίων] Non ἰσχύειν tantùm ſed ὑπερισχύειν verbo Thucydidis ὑπικρατῆν ſignificatur: ideóq; non illud ſed hoc ſcriptum fuiſſe ſuſpicor.

¶ Pag.166. IN THVC. v. σφᾶς] Non abſimile vero eſt Thucydidẽ μέλλειν ἐσπλεῖν ſcripſiſſe. pro quo μέλλειν mendoſè apud ſcholiaſtem ſcribi exiſtimo μέλλουσιν. Sed hic tamen non tanquam hoc μέλλειν legerit, ſed tanquam ſubaudiri debeat, eius mentionem facit.

IN SCHOL. Lit.β. v. λαμπ.] Suſpectum eſſe poſſit hoc vocabulũ τύλαν, niſi quampiam illi præter vulgares ſignificationẽ demus. Fortaſſe autem aliquis de tomento quo culcitra infercitur, (aut, ſi mauis, quod culcitræ infercitur) intelligendũ putet.

Lit.ν. τῇ] Scribo μέλλειν ἐσπλεῖν, vt modò admonui.

¶ Pag.167. IN THVC. ver. ὃς] Vix mentione digna videtur altera lectio, ὃς ὑφαίματος αἵμον γένας. Sed in altera lectione cum articulo ὃς aliquod participium ſubaudiamus neceſſe eſt.

IN SCHOL. Lit.β. v. χαλκοῦ] Verbum ἦν repetendum ἀπὸ κοινοῦ cum ijs quę hæc præcedunt verbis, videlicet cum iſtis, καὶ τῶν ἀθλαίων προθύρων. nec non cum iſtis quæ ſequuntur, καὶ ἡγεμόνα Ἄγωνα.

¶ Pag.168. IN THVC. ver. αὖτοι] Niſi ſcholiaſtem hanc agnoſcere lectionem videremus, dum

ἀφείπλοις

ἄδηλος exponit δυνατὴ ἀδηλωθῆναι, suspectum locum haberemus, quasi potius scriptū à Thucydide esset, ἐφ' ᾗ ἄδηλος ἔσται τῇ γῇ.

IN SCHOL. Lit. λ. ver. μὴ παρ.] Nisi ὅπερ in ὥσπερ mutetur, vel γίνεται, vel aliud huiusmodi verbum deesse videri poterit. Illud autē γίνεται vel post πω vel post ἀφωμαγοις collocari poterit.

¶ Pag.169. IN THVC. ver. αὐτοῦ] Miretur aliquis non sequi ἔπιπλος, quod expectabat: quippe quum præcedat, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν. Sed alij plerique loci suspectum habere hunc nos vetant. in ijs enim itidem dicit, ἐπειδὴ ἔπιμα ἰῶ, subaudiendum relinquēs πάντα. Alicubi verò & ἐπειδὴ παρεσκεύαστο cum eadem ellipsi dicentem audimus.

V. φάσγανα] Inuenitur etiam scriptum φασγάνα.

IN SCHOL. Lit. ν. v. κήσαντο] Sic & alibi aliud ab Herodoto referri ait κατὰ Ἡρόδοτον. De quo loquendi genere aliquid in Proparasceue dixi.

¶ Pag.170. IN THVC. ver. πολλῷ.] Valla tanquam nō πολλῷ, sed πόλλῳ legerit, interpretatus est Pollam.

IN SCHOL. Lit. α. ver. Ἡροδ'.] Non Ἡρόδοτον, sed Ἡρόδορον, hunc grammaticū alicubi nominatum inueni.

Lit. γ. ver. ὧν] Qui sint Macedones οἱ κάτω, & qui οἱ ἄνω, ex ijs quæ pag. præcedēte dicta sunt discimus.

¶ Pag.171. IN THVC. ver. δῶρα πρ] Quamuis pluralem hūc à scholiaste agnosci videam, subaudiente (vt certè necesse est) οἱ ἀθηναῖοι: tamen si quis ἔπεμψαν legendum esse dixerit, me sibi subscribentem habebit.

Ver. ναίων] Magis placeret scribi, μὴ οἱ ἐπ' αὐτῶν ἀεί. sequendo nō Vallæ interpretationem (quæ procul ab ea quam habemus hîc lectione recedit) sed eam quæ margini adscripta est.

IN SCHOL. Lit. α. ver. πᾶ] Cur passiuum verbum ἀφικνεόμενοι actiuo ἀφικνέοντες ab eo exponi dicemus? Potius certè videndum est annon hoc ἀφικνέοντες in ἀφικνεσθέντες mutare debeamus.

¶ Pag.172. IN THVC. ver. ἀθηίας] In veteri libro scriptum est, ἀπόδους ἀπὸ τῶ ὑδατος: sed vix illi assentiri hîc possim.

Ver. ἀλλᾶσθαι] Vnde pendere hunc infinitiuum dicemus? Alter quidem certè infinitiuus χρῆναι pendet ab illo verbo λέγεται, sed hic quoque ab eo pendere non video quomodo dici possit: præsertim quum hæc velut per parēthesin interijciantur, ὅπ δὴ ἀλλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρός. Quid si igitur verbum σωιέθη vel à librario omissum, vel ab ipso autore relictum esse subaudiendum dicamus?

IN SCHOL. Lit. γ. v. πία] Hæc verba, ἐξ αἵματος ἀναπλῶν τὸ αὐτῆς, suspicionem mihi mouent, vocabulum illud ἀνόσλαχα mendosē scriptum esse: ac eum ita id scripsisse vt eius à voce ἀναπλῶ deductio agnosceretur.

¶ Pag.173. IN THVC. ver. ἱκανὴ] Quum hîc particula αἱ habere locum non videatur, suspicor, sicut suprà ex αἱ ἐπιδημίαι faciendum esse αἰτιδημίαν ostendi, & quidem, vetere libro assentiente: ita etiam hîc ex αἱ κεχώσθαι fieri à nobis debere αἰκαχῶσθαι. fateor tamen, non, vt illic, ita & hîc, libri veteris assensum nos habere.

IN SCHOL. Lit. β. ver. Ἔδωκ.] Quamuis ἔδωκεν exponat πρὸ βασιλείαν ἔχε, non est tamen quòd putemus δυναστείαν à Thucydide non de alio quàm regio dominatu dici.

Cur vlterius in his annotationibus non sim progressus, ratio in fine epistolæ ad lectorem reddita tibi fuit. Cæterùm quum inter scribendum illas quædam deprauata animaduerterim, de ijs admonendum te putaui, licet eiusmodi sint deprauationes quæ negotium tibi facessere haud possint. Pag.38. ver.13, scribe ἄλλους. Pag.60, v.27, scribe αἰαλικαμοπάτου. Pag.64, ver. 27, literam ν quæ in quadam parte exemplarium est post ἔδη, pone post sequens verbum: vt legatur ἔδη παρίχθν. Pag.106, v.21, scribe πεῖσοιναι. Pag.137, v.37, scribe ὑμῶν. Pag.165, v.37, scribe ἔστιν. Item apud schol. pag.29. col.2. v.3, αἴω ἔχθν. Et pag.89, col.3. v.5, ἐμέλησαν. Pag.212. col.1. v.4, scribe ἡμῶν, etiamsi aliæ edit. habeant ὑμῶν. Apud Vallam autem pag.126, v.23, ne dubita ita scribere, non emolumenti magis.

INDEX RERVM VARIARVM IN OCTO Thucydidis libris.

A

Abderorum vrbs Odryſiscō termina 167
cabronychus Themiſtoclis colga 61
abydus, mileſiorū colonia 587. Sita eregione Seſti 588 Deficit ab Athenienſibus ad Dercylidam & Pharnabazum ibidem
¶ Acāthus Lacedæmonius 356
acantho Andriorum coloniæ bellum infert Braſidas 308 Deficit ab Athenienſibus 311
acarnanes vnde dicti 175 Funditores 155 Iaculatores 533 Alia de Acarnanibus & Acarnania vide p. 4, & 146, & 157, & 250, 126
aceſines fluuius 269
achæi 144, & 553
achaiā reddunt Athenienſes Peloponnenſibus 75 Eam reposcunt 266
acharnæ obſidentur 114
achelous fluuius 172
acheron fluuius 5 à quo Acheruſia palus 32
acræ à Syracuſanis cōditæ 413
acragas fluuius vbi nomen dedit 412
acrothous vrbs Thraciæ 325
acta, nomen loci 324
actæ ciuitates 286
actium in Anactoria 21
¶ Admet' Moloſſorū rex profugū Themiſtoclem recipit 90
Æantides Lampſacenus tyrānus 450
ægaleos mons 114
ægina oppugnatur ab Athen. 69. Incurſionibus infeſtatur 609
æginetæ 11, & 43, & 69, & 70, itē 118, & 289, & 525, & 593
ægitium in Ætolia 239
ægypto aliquando potiti Athenienſes 71
in Ægyptū claſſem mittunt 75
Ægyptus iterum in ditionem regis concedit 72
ægyptiorum qui ſint pugnaciſſimi 72
æneſius ephorus apud Spartā 100
ex Æno peltati venerunt auxilio Athenienſibus 273. Ænii Æoles ſunt, Athen. vectigales 525
æolis, quæ & Calydon 241
æoli inſulæ 233
æſimides nauarchus 32
æſon Argiuorum legatus 371
ætheenſes 67
ætnæ profluuium ignis 251
ætoli bellicoſi 237 Veloces & leuiter armati 229 Eorum quidā ὠμοφάγοι ibidem Superant Athenienſes 240
¶ Agamemnonis claſſis 6
agatharchidas dux Cor. 156
agatharchus claſſis Syr. præfectus 500. 553
ageſander, legatus Laced. 93
agis Lacedæmonius 359
agis Archidami filius, rex Laced. 253. 254. 281. 496 Dux exercitus Laced. 253. 388. 553. 594 Accuſatur à ſuis 286
agno Niciæ filius, dux Ath. 76 136. 167. 320. 351. 431
agræi 172. 245
agrærorum rex Salynthius 248
agrianes & Lexi 167
agrigentū & agrigentini 518 521. 527 Albus murus vocata tertia pars Memphidis 69
¶ Alcæus archon Athen. 357
alcamenes Sthenelaidæ filius Lacedæmonius 554 Dux claſſis Pelop. 556. 557 Occiditur ab Athenienſibus 557
alcibiadæ genus clarum 373, Alcibiades Endio ephoro hoſpes paternus 555 Eius magnificentia 420 Induſtria circa res bellicas 420 Beneficium in patriam 604 Alcibiades ſuſpectus affectationis tyrannidis 420 Taxatur à Nicia 419 Non conuenit ei cū Nicia 372. 374. 420. 443 Accuſatur de Hermis violatis & myſteriis profanatis 429. 583 Ad cauſam dicendam vocatus non paret 446. 452 Capite damnatur ob deſertum iudicium 452 Exul in Peloponneſum venit 452 Lacedæmonios timet 452 De ſuo exilio verba facit apud Laced. 475 Alia quæ in ſuo exilio geſſit apud Pelop. & apud Tiſſaphernē vide 472. 555. 558. 566. 577. 579. 584 600. Suū in patriā reditum procurat. 579 & deinceps. Statum populare Athenis antiquari poſtulat 579 Eius reditus decernitur 614 Reuerſo ſumma rerum committitur 601 Eius ducis expeditiones ante & poſt exilium 399. 429. 566 Eius orationes, vide in, Orationes.
alcidas Lacedæmoniorum nauarchus 183. 192. 236
alcidas, Leon, Damagon, ponendæ coloniæ duces 236
alcimadas Laced. 359
alciphron Argiuus 506
alexander pater Perdiccæ Macedonum regis 120. 169
alexarchus Corinthi' dux 496
alexicles Athenienſis comprehenditur 609
alicycæi
alcini fanum 221
alcmæonis matricidæ ſedes 173 Ei redditum oraculum 172
almopia expulſi almope s 170
¶ Amaxitus vide in Hamaxitus
ambracii ſinus fauces 21 ambraciotarum expeditio aduerſus Argos amphilochicum 145 Ambraciotæ Olpas capiunt 244 Ambraciotarum cæſorum incredibilis numerus 249 Ambraciotarum cum Acarnanibus fœdera 250
amœnias 340
amœniades Philemonis filius 144
aminocles Corinthius naupegus 10
ammeas Coræbi filius 186
amor *ſeu cupiditas*, & ſpes, multorum malorum cauſæ 204
amorges Piſſuthnis filius nothus 552. 561. 567
ampelidas & lichus ab argiuis miſſi 358
amphiarai filius Amphilochus 145
amphilochus 145
amphilochia 145
amphilochicum Argos 145
amphipolis vnde dicta 320 olim vocata Decem viæ 66 Alia de ea vide 66. 320. 323. 357. 491
amphiſſenſes apud Locros Ozolas 241
amyntas 167. 170
amyrtæus rex paludum Ægypti 72. 73
¶ Anactorium 37. 285. 363. 506
anactoria terra 21
apud Anæa Samiorum exules 303 Eò ſe conferunt Chii 561 Anæitæ & Cares Lyſiclem ducē Ath. cum multis ſuorum interficiunt 184
anapus fluuius 80 ſtadiis diſtans Strato, Acarnaniæ vrbe 156
anapus fluuius Siciliæ 476. 543
anaxarchus Thebanus 616
anaxilas Rheginorum tyrannus 413
andocides Leogori filius, nauarchus 35
andrii 280. 525. 593
androclis cædes 590
androcrates 138
andromenes 372
androſthenes 378
aneriſtus 144
antandrus & Antandrii 286. 620
anthena vrbs in Cynuria terra 371
anthemūtem obtinet Perdiccas 170
anthippus Laced. 359
antimenidas, Laced. legatus 372
Antimneſtus 244
antiphemus 412
antiphon Athenienſis 592. 607
antiſſa 184. 190. 563
antiſthenes Spartiata 573
antitanum & Moloſſorum dux Sabylinthus 154
¶ Aphytis 42
apidanus fluuius 305
apodoti, gens Ætolica 237
apollinis templum in Actio 21 & apud Leucadios 237 & apud Triopium 571 Apollinis ara à Piſiſtrato dedicata 447 Apollinis archegetæ ara 411 Apollini Delio conſecrata Rhenia 11 Apollinis Maloentis feſtum 175 Apollinis Pythii delubrum 111 Apollinis oraculum 172 Apollo Pytheus 380
apollonia Corinth. colonia 19
¶ Archedice 450
archegetæ Apollinis ara 411
archelaus Perdiccæ filius 170
archeſtratus nauarchus 38
archetimus 21
archias 269. 411
archidamus Laced. rex, vir ſolers & moderatus 53 Periclis hoſpes 109 Accuſatur quòd remiſſior ſit in capeſſendo bello 113 Eius oratio ad Pel. in expeditionem ſecum profecturos 107 Eius reſponſum ad legatos Plat. 148 Eius conteſtatio 149
archonides 486
argenteo vomere arare 354
argili Andriorum coloni 321
argili cuiuſdam commento proditur Pauſanias 88
arginum 570
arginuſſæ 616
argos 145. 241. 397 Argos Amphilochicum 145 Argiui & Hellenes 3 Cum argiuis ſocietas & fœdus Ath. 68. 373. 498 Cū Argiuis fœdus Laced. 352 Argiuorum amicitiam ambiūt Laced 368. 372 Argiuos populantur Laced. 414 484 Argiui populātur Laced. 477 Argiuorum cum Epidaurijs bellum 380 Argiuum agrum à Laconico diſterminat Thyrea 118. 289
ariantides Lyſimachi filius 32
ariſtagoras 320
ariſtarchus 607. 615
ariſteus 21. 41. 144. 340
ariſtides 61. 285
ariſtocles 353. 392
ariſtocrates 359. 606
ariſtogiton 449
ariſton 501
ariſtonous 412
ariſtonymus 332
ariſtophon 604
ariſtoteles Timocratis filius 244
arma geſtabant olim Græci omnes 4
arma electi Bœoti 9
arnæ in agro Chalcidenſi 320
arrhiani, *vel Arrhiana*, nomē loci 618
arrhibæus Bromeri filius 307
arrhibæus Lyncеſtarum Macedonum rex petitur bello à Perdicca & Braſida 307. 354
artabazus 85
artaphernes 285
artas 507
artaxerxes 91 Moritur 286
¶ Aſiani pugiles 9
aſina vel Aſine 260. 287. 476
aſopus fluuius 102
aſopius Phormionis filius interficitur 177
aſpendus 604
aſſinarus fluuius 547
aſtacus Perſa 620
aſtacus oppidum 120
aſtymachus 208
aſtyochus, cui commiſſa ſumma rei naualis, Lacedæmoniis ſuſpectus 562. 573 Mortem euitat confugiendo ad aram 602
¶ Atalanta *vel Atalante* inſula iuxta Locros Opuntios 121. 233
atalanta & Gortynia oppida 170
athenagoras Syrac. 436
athenæ olim à Pelaſgicis Tyrrhenis habitatæ 325 Athenis vrbs fuit ante Th ſeū quæ poſtea ſumma vrbs, *ſine arx vrbu* 111 Athenas importabatur commeatus ex Eubœa per Deceleam 503 Athenis graſſata peſtis grauiſſima 130. 132. 232 Athenienſes primi inter Græcos ferrum depoſuerunt 4 Eorum cultus priſcus 4. 5. Eorum cum

Ionibus cognatio 5. Colonias in Ioniam dimiserunt 2 Sunt Iones 466.525. Vrbis suæ muros & ædificia instaurant 59 Longos muros ad mare extruunt 70 Athenienſis reip. optimum temperamentum 614 Democratia 124.472. Antiquitur 588 Oligarchia, vel ariſtocratia 589 Athen. tyrannis parent 446 Anno fere centeſimo poſt exactos tyrannos libertate priuati 592 Poſt mortem Periclis ambitioni & priuato quæſtui dediti in ciuitatis perniciem 142
Athenienſium res ſecundæ 293 305. Potentia 54.59.77.503.514 531 Eam reformidant Laced. 17 60 Item Syracuſani 514 Athe. facultates & prouētus 109.135.474 Tributum primum ab illis impoſitum 64 Eorum ſocii tributarii 14 525 Duces Græcorū conſtituti 54 Re nauali potentes 66.531 Claſſe præualebant cæteris Græcis, vt Laced. terra 13 Rei naualis periti præ aliis 498 In re nauali veterani, Laced. autem tyrones ſunt 158.577 Quando effecti nautici 13 Eorum claſſes duæ omniū pulcherrimæ 183.431 Numeroſiſſimus exercitus 120
Athenienſium vires valde afflixit peſtis 120.232 Athenienſes libertate priuati 592 Pecuniæ inopia preſſi viceſimam tributi loco exigunt 504 Ipſi tributum cōferunt, deficiente pecunia ad obſidionem Mitylenes 284 Pecunia quam intactam eſſe voluerant, coguntur vti ad naues inſtruendas 559 In magnas rerum omnium anguſtias redacti, & conſternati poſt Deceleam muro cōcluſam 502 Item poſt acceptam in Sicilia cladem 566 Magis etiam conſternati poſt Eubœę defectionem 613
Athenienſium ingenium 46.493 519 Eorum ſæuum decretum de Mitylenæis 194 Durum in ſocios imperium 66 Suos ſocios quibus prætextibus ſubiugarint 461 De illis multi ex ſociis apud Laced. expoſtulant 43
Athenienſes in bellis aduerſus Medum gnauiter ſe geſſerunt 62 Bellum cum Medis ad Eurymedontem 66 Bellum cum Medis apud Marathonem non multo poſt exactos è Græcia tyrannos 13 Bellum cum Æginetis 11 Cū Corinthiis 69 Cum Mitylenæis 177 Cum Samiis 76 Expeditio aduerſus Cyprum 68 Aduerſus Pharſalum Theſſaliæ 73 Aduerſus Samum 75 Aduerſus Megara 476 Aduerſus Melum 399 Aduerſus Chalcidenſes & Bottiæos 152
Athenienſium cum Peloponnenſ. bellum cur memorabilius ſuperioribus 1 Athen. maximus ad illud apparatus 14 Inter Athe. & Laced. belli occaſiones 39.43.67 84 Ath. ad cedendum Lacedæmoniis inclinati 137 Athen. ex agris in vrbem commigrant aduentantibus Laced. 112. Athen. regionē inuaſerat Pliſtoanax ante bellum Pelop. 14 annis 115 Eā inuadunt Pelop. & depopulantur 74.113.130.173.496 Atheniēſes Pelop. in Attica agentibus, Peloponneſum inuadunt 116 Ab Athen. redditæ vrbes Lacedæmoniis 74 Athen. quæ loca à Laced. repoſcant 266 Athen. & Laced. de reddendis ſibi mutuò oppidis diſſentiunt 367
Athenienſes de expeditione in Siciliam cogitant 410 Ab ea dehortari illos fruſtra conatur Nicias 416 Qua ſpe adducti illā ſuſceperint, & quid prætexuerint 413.460.532 Athen. ſocii in expeditione in Siciliā 440.525 Illius exped. ſplendor & ſumptus ingens 431.423 Athen. vincunt Syracuſanos 458.489 Vincuntur à Syrac. 489 Cladem ingentem accipiunt à Syrac. 517 Athenienſ. exercitus in Sicilia laborat inopia commeatus 528 Athen. è Sicilia miſerabilis fuga 540 Athen. conſternati ob cladem in Sicilia acceptam 551 Aduerſus Ath. cladem in Sicilia paſſos, motus Græcorum 552 Ath. animo confirmantur audita ſuorum victoria de Pelop. & Syrac. 619
Atheniēſes vtraque pugna Phœnices & Cilices vincunt 73 Samios 76 Syracuſanos 489 Peloponnenſes 41. 156 Vincuntur à Corinthiis 69 A Chalcidenſibus 153 A Peloponnenſibus 165 613 A Syracuſanis 489.513.537 *Cæteras victorias Ath. & clades quere in nominibus eorum qui victi aut victores fuerunt.*
Athenienſium cū Pelop. fœdera 72 Cum Laced. 355 Cum Argiuis, Mantineis, & Eleis 375 Cum Perdicca 310 Athenienſium ſocietas cum Laced. 358 Cum Argiuis 68 *Cætera vide ſuis locis.* Athenienſes ſoluendi ſui cum Laced. fœderis occaſionem capiunt 373 Apertè rumpunt 484
Attica quomodo olim habitata 111 Curam ſemper iidem incoluerint 2 Eius ſterilitas 2
Atttica drachma 568
athos mons 324.398
atrimytteum 342.620
atreus 6
¶ Aulon 320
autocharidas Laced. 351
¶ Axius fluuius 170

B

Bacchi in Limnis delubrum Athenis 112 Bacchi delubrū Corcyræ 226
barbari & Hellenes 3
battus dux Cor. 281
Bellum Troianum, Medicum, Peloponneſiacum, &c. vide ſingula ſuis locis, videlicet in nominibus eorum à quibus geſta ſunt.
¶ Berrhœa 40
¶ Biſaltia 170 Biſaltica gēs 325
bithyni Thraces 303
¶ Bœon inuadunt Phocēſes 70
bœotia Phocenſibus conterminа 238 Bœoti ex Arna ejecti 9 Bœotorum magiſtratus vndecim 312 Bœotorum conſilia quatuor 369 Bœotorum pugna aduerſus Ath. 116.317 Bœotos apud OEnophyta vincunt Athen. 71 Bœoti victis Athen. trophæum erigunt 317
bolbe palus 39.320
boliſſus 564
bomienſes 238
boriades Eurytanes 240
bottiæi 38.152.170
bottica Spartolus 152
¶ Braſidæ cuiuſdam trierarchi Laced. mors 260
braſidas Tellidis filius 117.221 299 Eius laus 307.346 Alcidæ conſiliarius 221 Methonen tutatur 117 Braſidæ cum Perdicca expeditiones in Arrhibæum regem 307.337 Amphipoli potitur 323 Braſidæ oratio ad Acāthios 308 ad Toronæos 327 ad ſuos milites 159.335 Braſidas corona aurea redimitur 332 Braſidæ mors 350 Ei mortuo decreti honores 351
braure 323
bricinniæ 344
briſſeſſus 116
bromerus Arrhibæi pater 307
bromiſcus 320
¶ Bucolion 341
budorum caſtellum 166
¶ Byzātium captum à Pauſania, quod Medi occuparant 63.84 Byzantiorum ab Athen. defectio 75.600 Byzantiæ naues ab Ath. captæ 620

C

CAcyparis fluuius Siciliæ 545
cadmeis terra 9
cæneum Eubœæ 236
caicinus fluuius 242
calex fluuius 303
callias Calliadis fil. dux Ath. 40.42
callias Hyperochidæ fil. Hippiæ tyranni ſocer 448
callicrates 21
callienſes 238
calligetus 555.573
callirhoe 112
calydon 241
camarina à Syracuſanis condita 413
camarinæi bis ſedibus ſuis pulſi 413 Eorum ſocietas cum Athen. 461
cambyſes 11
camirus 576
canaſtræum 325
canis ſepulchrum, promontorii nomen 618
capita quercus, loci nomen 188
carcinus 116
cardamyla & Boliſſus 564
cares 3.5
carnea feſtum Laced. 394
carthago & Carthaginenſes 11.411.471
caryſtii 280.525
caſinenæ 413
caſtoris & Poll. templum 325
catana & catanæi ſeu catanenſes 251.412.460.493.544
cauloniatis ora 500
caunus 574.606
¶ Cecrops 111 Cecropia 114
cecryphalea 69
cei 525
cenchrea 281.563 Cenchreæ 557.562
centoripa 476 Centoripes vel Centoripini 506
cephallenia 120
cephallenſes 526
ceramicus 449
cerdylium 345
cercines mons Sintos & Pœonas ommittens 169
¶ Chæreas 596
chæronea 74.216.303
chalæ 241
chalce 575.584
chalcedon 303
chalcis oppidum Corinth. 71
chalcidenſes confines Bottiæis 170 Chalcidens. cum Eretr. bellum 12 Cum Athen. 152.153 Chalcidenſium ab Athen. defectio 306 alia de Chalcidenſ. 38.166.346.350.397.410.441.524
chalcidicæ vrbes 232.412
chalcideus nauarchus Laced. 555 Eius cædes 564
chalcicæcæ Palladis piaculū 84
chaones 146.153.155
charadrus 385
charœades 332.334
charicles Apollodori fil. nauarchus Ath. 497
chaminus 568.574 Eius cædes 595
charybdis 268
chimerium 32
chionis Lacedæmonius 359
Chius maxima ſociarum vrbium Ioniæ 573 Abundat ſeruis 574 Chios Græcorum ditiſſimos dicit Alcib. 577 Chii naues Athen. præbent 468.525 Chiorum regionem vaſtant Athenienſ. 564 Chii arctè obſidentur à terra & mari 585
chœrades inſulæ Iapygiæ 507
chromon Meſſenius 239
chryſippus ab Atreo interfectus 6
chryſis ſacerdotiſſa Iunonis apud Argos 100.341
¶ Cilices & Phœnices vtraq; pugna ſuperati ab Athen. 73
cimon Miltiadis filius 65 Moritur 73
cithæron 150.188
citium obſident Athen. 73
¶ Clazomenæ 563.569
clearchus Ramphiæ filius 556 599
cleippides 175
cleobulus ephorus 368
cleomedes Lycomedis fil. dux Athen. 400
cleomenes Lacedæmonius 83
cleomenes Pauſaniæ regis patruus 189
cleon Cleæneti filius, vir popularis 194.266 Dux improuidus & ignauus 347 Eius promiſſum leuitatis plenū 272 Eius oratio ad Athen. 195 Eius expeditio in Thraciam 343
Cleoni nterfectus 350
de Cleone & Nicia 272
de Cleone & Demoſthene 278
cleonæ vrbs in Thracia 325
cleonæi 393
cleopompus 118.136
¶ Cnemus nauarchus 153.159
cnidus 571
¶ Cōciones, *vide in nominibus eorum à quibus habitæ ſunt.*
cono præfectus Naupacto 506
corcyræ olim incolæ Phæaces 18 Opportunè ſita ad traiectum in Italiam & Siciliam 26 31 Claſſe potens 18.24.44 Corcyrenſes *ſeu Corcyræi* Corinthiorum coloni 52 Corcyrenſium legatorum oratio apud Athen. 23 Corcyrenſes Corinthios naualī pugna ſuperant 21 Eorundem alia naualis pugna 33 Corcyrenſium inteſtinæ diſcordiæ atrociſſimæ 221.224.225. Earū

finis 285 Corcyrenſia & Potidæenſia geſta 77
corinthi primùm ex omni Græcia naues ædificatæ 10 Corinthii pecunia præpotentes 10 Corinthiorum coloni ſunt Potidæenſes 38 Corinthiorum in Corcyrenſes odium 18 Corinth. geſta aduerſus Corcyrenſes 19. 21.22.32.34.221 Corinthiorum odii vehemẽtis aduerſus Athen. cauſa 68 Prima inter eos belli cauſa 37 Inter eos contentiones & conflictus 36.45.47.69.71.280 282 409.508 Corinthii Syracuſanis opitulandum cenſent aduerſus Athen. 471
corœbus Ammeæ pater 186
corontis eiiciuntur quidam ab Athen. 172
coryceus 559.570
coryphaſium 252.328
cos 574.620
¶ Cranii in Cephallenia 120
cratæmenes 413
crateſicles 259
craterii in Phocaide 616
creſtonica gens 325
creta 221
cretenſes vnà cum Rhodiis Gelam condiderunt 526 Cretenſes ſagittarii 428.441
criſæus ſinus *Vel* criſſæ 70.159
crocylion in Ætolia 238
cræſus 12
crommyon 281.282
crotoniatis regio & Crotoniatæ 509
cruſis regio 153
¶ Cuma 412.606
¶ Cycladas inſulas tenuit Minos 3
cyclopes 410
cydoniatæ 158
cyllene 22.157
cylon athenienſis 82
cynes Theolyti filius 172
cynetem in Coronta reducunt athenienſes 172
cynuria terra 288.352.371
cyprus infeſtatur à Græcis, Pauſania duce 63 Cypro arma inferunt athenienſes 73
in Cypſelis extructus murus à Mantineis 366
cyrene 72 Cyrenæi 521
cyrrhus 170
cyrus 11.143
cythera 287 Cytherii 525
cytinium inuadunt Phocenſes 70 cytinium Doricum 237
cyzicus 620

D

DAithus Laced. 359
Damagetus Laced. 359
Damagon Laced. 236
Danaos Homerus ab Hellenibus diſtinguit 3
daulia 119
daulias auis 119
daphnuntem profecti defectionis Clazomenarum authores 564
ab abydo Dardanum vſque exporrectum cornu claſſis Pelop. 618
darius 11.320.450.554.568.571
daſcon 413
daſcylitis prouincia 85
¶ Decelea 476.495.502.593
decem viæ, oppidi nomen quod poſtea amphipolis vocatum fuit 66
delus ærarium Græcorum 64 Delus antea immota tremit 105 Deli expiatio 242
delii è Delo ab athenienſibus ſummoti 342 Delios reducũt in Delũ Athen. 364 Delii Atramytium commigrarunt 620 delio Apollini Rheniam conſecrauit Polycrates 243 delium Apollinis templũ 303 delium obſidetur 312 Deliũ à Bœotis recipitur 319 delia & Epheſia feſta 243
delphos miſſa ſpolia 341 Delphicum templum 74 Delphicus tripus 87.212 delphicum oraculum 18.20.77.88.353.365
delphinium 572
demaratus 484
demarchus 603
democratia 71.124
demodocus 302
demoſthenes Alciſthenis filius dux Ath. 235.237.244.296 Dux prouidus 255.257.273 Eius expeditio aduerſus Ætolos 238 Ad ſuos milites exhortatio 257 Cõſiliũ de abducẽdis è Sicilia copiis 518 Cũ ſuis ſe dedit Syracuſanis 546 Et ab illis interficitur 548
demoteles 270
dercylidas 587.588
derdas & Philippus cum Perdicca bellum gerentes 38
derſæi, Droi, Odomanti, Panæi 171
derus 566
¶ à Diaco oriundi Thraces machærophori 502
δῖοι appellantur Thraces mõtani 167
dictydienſes Thyſſon capiunt 367 ab Athen. ad Chalcidenſes deficiunt
didyma, vna ex Æoli inſulis 233
diemporus 100
diniadas 563
diodori, Eucratis filii, oratio, qua Cleoni repugnat 201
diomedon 561.584
diomilus 477
dion 305.325
diotimus 32
¶ Doberus vrbs Pæoniæ 169
dolopes 65.379
dolopia 172
dorcis 64
dores 9.70.81.235.281.292.462. 465.527 Doricum bellum veteri carmine prædictum 135
dorieus Diagoræ filius 571
dorus 304
¶ Drabeſcus Edonica 66.320
drimyſſa inſula Clazomenis obiacens 569
droi & Odomanti & Derſæi & Panæi, qui omnes ſuis legibus viuunt 171
dryopes Caryſtii 525
¶ Dyme in Achaia 157

E

EBbrus & Neſtus fluuii 167
¶ Eccritus 496
echecratides Theſſalorũ rex 73
echinades inſulæ 172
¶ Edones *ſiue* Edoni 66.170. 320.324
¶ Ectionea 607
¶ Egeſta 411.414.415.425.440 442
¶ Eion 65.254.285.320.323
¶ Elæũs 617.618
elæ'inſula Mileto præiacẽs 566
eleẽſes *Vel* Elei 22.158.364.375. 378
eleuſina depopulantur Pelopõnenſes 114 Eleuſinii aduerſus Erechtheum bellum geſſerũt 111
elimiotæ in Macedonia 169
ellomenum 237
elymi 411
¶ Embatus Erythrææ 191
¶ Endius ephorus Laced. 555
enipeus fluuius 305
entimus 412
¶ Eordia 170
¶ Ephamidas Corinthius 381
ephori Laced. poteſtatẽ habẽt coniiciendi regẽ in carcerem 87
ephyre 32
epicydidas Laced. 351
epidamnus 17 Epidamnum oppugnant Corcyrenſes 19 Ad deditionem redigitur 21
epidaurus 136.395 epidaurus limera 288.484.501
epipolæ 460.477.515
epitadas Molobri filius, dux 256.274.278
epitelidas 341
¶ Equites trecenti qui vocantur apud Laced. 393
¶ Eras ad defectionem inducunt Chii 562
erechtheus 111
ereſus *Vel* Ereſſus 184.193.562
eretrienſium & Chalcidenſium bellum 12
erineus 508.545
erythræ 188.554
eryx 411.442
¶ Eteonicus 563
¶ Eualas Spartiates 563
euarchus tyrannus 121.412
eubœa 233.503.612 Deficit ab Ath. 74 Euboicum bellum 59
eubulus 563
eucles dux Syrac. 483
euclides 413
euctemon 568
euenus fluuius 156
eueſperitas oppugnant Libyes 521
euetion dux Athen. 491
eumachus dux, Chryſidis filius 121
eumolpus 111
eumolpidæ 583
euphemi Athenienſium legati oratio ad Camarinenſes 465
eupelium 238.241
eupolpidas 185
europus expugnari nequit 170
eurybatus nauarchus 32
euryel' in Sicilia 478.486.515
eurylochus Spartiates 240
eurymachus Leontiadæ filius, Thebanorum potentiſſimus 103 Inter cæteros Thebanos captiuos interficitur 103
eurymedõ Thuclis filius, dux Athen. 226.235.251.283.295
eurymedon fluuius in Pãphylia 66
euryſtheus 6
Eurytanes gens Ætoliæ 237
euſtrophus 371
euthycles 251
euthydemus 494
euxinus pontus 168

F

FOEdera 25.59.73.355.363
Fontes nomen loci 245
fortuna homines ad periclitandum impellit 204
foſſa regia 324
¶ Fraus violentia fœdior 310
¶ Fuga miſerabilis Athenienſium è Sicilia 540
funditores Rhodii 441
funebris oratio Periclis 122

G

GAlepſus 345 & Gapſelus 323
gaulites Car 603
¶ Gelæ conditores 412.526
gelæ tyrannus hippocrates 413
geloi 412.485.527
gelõ Syracuſanorũ rex 412.476
gerania mons 69.299
getæ 167.169
¶ Gigonum 40
¶ Glauce 599
glaucon leagri filius 35
¶ Goaxis liberi 323
gongylus 85.486
gortynia, vrbs Macedoniæ 170
¶ Græi & Leæi 167
græcia cur olim inſtabiliter fuerit habitata 2 Græciæ duces Lacedæmonii in bello Medico extiterũt 13 Græci & barbari oppoſita nomina non erant tẽpote Homeri 3 Græcorum veterum & barbarorũ commune vitæ genus multis in rebus 5 Græcorũ potẽtia ex rei naualis ſtudio orta 10
greſtoniam obtinebat Perdiccas 170
¶ Gylippus Cleandridæ filius 486.530.558

H

HAlex fluuius 240
apud Halias victi Athen. 69
Halias ora 136
halicarnaſſus 575
halys fluuius 12
hamaxitus, lectus, & lariſſa 617
harmatẽs 'eregione Methymnæ 617
harmodii & Ariſtogitonis facinus 14.446.447
harpagion 620
¶ Hegeſander Theſpieus 496
hegeſandridas 608.612
hegeſippidas 380
helixus Megarenſis 600
hellanici Attica hiſtoria 65
helladis nomen non habuit olim tota Græcia 3
hellen, à quo Hellenes 3
helleſpontus 59.588
helorina via in Sicilia 545
heraclea in Trachine vel Trachinia 235.240.304.351
heraclidæ 6
heraclides Lyſimachi filius Syracuſanus 460
heræes Arcades 389
herculis ſacra apud Syracuſanos 539 Herculis templum in agro Mantinico 387
hermarum ora circunciſa 429
hermæonidas Thebanus 176
hermionis triremis 84 Hermionis ora 136
hermocrates Hermonis filius Syracuſanus 290.432 Eius oratio qua Siculos ad concordiam hortatur 290 ad Syracuſanos oratio, aduentare Athen. claſſem affirmãtis 433 Ad Camarinenſes oratio 461 Ad ſuos milites verba, ad erigendos eorum animos demiſſos 459.460 Solers commentum ad decipiendos hoſtes 539 Hermocrates extorris patria
hermon 609
heſiodus poeta in templo Nemei Iouis fertur interẽptus 238

hessii 241
hestiæa & Hestiæenses in Eubœa 525
hestiodorus 146
¶ Hiera, vna ex Æoli insulis 233
hierophon Antimnesti filius 244
himeræa, *vide* Imeræa 251
hippagretus dux 278
hipparchus & Thessalus, fratres Hippiæ 14 Hipparchus falsò nobilitatus tanquam tyrannide potitus 448 Hipparchi cædes 449
hippias Pisistrati filiorum natu maximus 14.448.449
hippias alius 193
hippoclus 450
hippocles 559
hippocrates Ariphronis filius, Athen.dux 296.315.319 Hippocrates Gelæ tyrannus 413 Hippocrates Laced. 571
hippolochidas 304
hipponicus 235
hipponoides 392
hippotoxotæ 167
¶ Homerus 2. 4. Eius versus 243
¶ Hyacinthia 359
hyæi 241
hybla 453 hyblæi 412.477
hyblon rex Siculus 412
hyccara 217 hyccarica mancipia 492
hylias fluuius 509
hyllaicus portus 222
hyperbolus 595
hysiæ 399
hystaspes pater Pissuthnæ 75

I

Iapyges ia culatores 507
Iapygia promontoriũ 430.441.507
iasus diripitur 568
iasicus sinus 566
¶ Icarus & Myconus 190.615
¶ Ida suprapositа Antandro 286
idacus, *vel* Idacum 618
idomene 170.249
¶ Iegas murum Siciliæ expugnat Gylippus 486
ielysus 576
¶ Illyrii 19.334
¶ Imbrii 176.272
imera 413.452.485.
imeræa 281.486.527
imerẽũ iuxta Amphipolin 491
¶ Inarus Psammetichi filius 68 In crucem actus 72
inessei & Hyblæi in Sicilia 477
¶ Iolaus 40
iones 5.10.63.232.292.462.465 in Ioniam colonias deduxerunt Athenienses 2.10
¶ Ipnenses 241
¶ Ira & celeritas obsunt consultationi 201
¶ Isarchidas 21
ischagoras Lacedęmonius dux 340
isocrates dux Corinthiorũ 156
ister fluuius 168
isthmia celebrãt Corinthii 557
istone mons 230.283
¶ Italus, Arcadum rex, à quo Italia dicta 411
ithome 67.210 Ithomita Iupiter 68
itones & Melæi 345
aduersus Ityn patratum facinus à fœminis in Daulia 119
¶ Iunonis delubrum ab Androcrate conditum 188 Iunonis templum apud Argos deflagrauit 341
iupiter Ithomita 68 Olympius 111.364 Melichius 83 Nemeus 238

L

Labdalum in Sicilia 478.487
Lacedæmon qualis vrbs 7 Tyrannis libera 13 Seruis abundãs 574 Lacedæmonii duas Peloponnesi partes colunt, & totius ditionẽ tenent 7 Laced.qualis victus & vestitus 5 Laced.ingeniũ 44.46.56.77.386.614 Clamore dãt suffragia 58 Laced. rex 253 In vincula cõiicitur 87 Rex alter alteri auxilio venit 309 Lacedæmoniorũ exercitus quomodo regatur 389.391 Ad tibicinũ cantum incedunt ad prælium 391 Lacedæmoniorum in re nautica tyrocinium 158 Laced. gymnopædiæ 398 Carnea 394 Lacedæmonii in amorem Athen.propensi propter singulare illorum aduersus Medos studium 62 Laced. Athenienses à se accersitos dimittunt, vtpote sibi suspectos 67 Lacedæmoniis formidolosi Athen.ob potẽtiam 17.60.77 Laced.plebiscitum de fœderibus ruptis cum Athen. 59 Inter eos dissensio prima apertè facta 67 Laced. cum cæteris Pelop. Atticam inuadũt 74.114.130.173.495 Laced.victoriæ de Ath.394 & alibi. Laced. clades ab Atheniensibus accepta pud Pylum 262. 278.472 Laced. animos demittunt ob clades ab Athen.acceptas 288 Inter Laced.& Athen. inita fœdera 355 Rupta 360 Laced.de Argiuis & eorum sociis victoria 393.398 Inter Laced.& Argiuos fœdera 395 Item, societas 395 396 Inter Laced. & regem *Persarum* 561.571.576.586 A rege ad Laced.missa epistola 285
laconicum agrum ab Argiuo disterminat Thyrea 289
lacedæmonius Cimmonis filius, vnus è ducibus classis ab Athen.ad Corcyræos missæ 32
lacon Platæensis, Mnemnesti filius 208
laches Melanopi filius, dux Athen. 232
lada insula Mileto præiacens 561
læstrygones Siciliæ incolæ 410
lamachus Xenophanis filius, vnus è tribus ducibus Ath.expeditionis in Siciliam 303.415.443 Interficitur 481
lamis coloniam è Megaris in Siciliam deduxit 412
lampsacus deficit 588
laodicea Orestidis 341
latmos insula 192
laureus mons 135.474
¶ Learchus Callimachi filius 144
lebedum ad defectionem induc unt Chii 562
lectus, lariss, hamaxitus, 617
lecythus 326
lemnus 324.617 Lemnii & Imbrii 176.272.347.525
leocorium fanum 14 449
leocrates Stroebi filius, dux Athen. 68
leogorus Andocidæ pater 35
leon Laced. 236 Vir Spartiata dux Chiorum in locum Pædariti 587
leon præfectus classis Athen. 562.584
leon locus in Sicilia ab Epipolis sex aut septem stadiis distans 478
leonidas Plistarchi regis pater 87
leontini 232.412.425.441.467
leotychides Laced.rex 58
lepas acræum in Sicilia 543
lepreum in Laconico & Eleo agro situm Lepreatarum bellum cum Arcadibus 364 Lepreatarum & Eleorum inter se controuersia 364
lesbiis & Chiis non imperabant Athenienses vt cæteris 14 Lesbios quomodo mulctarint Athenienses 207 Lesbiorum ab Athen.ad Lacedæm.defectio 554
lectus & Lariss & Amaxitus 616
agrum Leucadis, coloniæ Corinthiorum, populantur Corcyrenses 22 Leucadii & Anactorii se adiungũt Ambraciotis 154
leucimna, Corcyræ promontorium 22.32 225
ad Leuconium victores prælio Athen. 564
apud Leuctra exercitus Lacedæm. 381
¶ Libyes Ægypto finitimi 68
lichas Arcesilai filius Spartiata 379.573.576.602
ligyes Sicanos eiecerunt 410
limera Epidaurus 288
limnæa 245
lindus & Ielysus, vrbes oræ Rhodiæ 576
lindii nomen loci vbi postea fuit Gela 412
lini semen 271
lipara, vna ex Æoli insulis 233
liparæi Cnidiorum coloni 233
¶ Locrenses 345.365
locri Ozolæ 4.68 Locri Opuntii 233 Locri Epizephyrii 485
de λοιμὸς & λιμὸς in quodam antiquo carmine altercatio 135
lorimos oppugnant Athenienses 575
¶ Luscinia cur à poetis Daulias auis dicatur 119
¶ in Lycæo exulans Pistoanax 354
lycia 575
lycophron 158.281
lycus Thrasybuli pater 596
in Lyncum aduersus Arrhibæum tendunt Perdiccas & Brasidas 333 lynceste in Macedonia 169.308 lynceſtarum rex Arrhibæus 306
lysicles dux Athen. 184
lysimach' Ariãthidis pater 312
lysimelia palus in Sicilia 523
lysistratus Olynthius 325

M

Macarii & Eurylochi loco sufficitur Menedæus 246
machærophori Thraces 167
pugnacissimi 169
machon dux Corinthiorũ 156
mæandrius campus 184
medi & Sinti ex aduerso Pæonum 169
menalii Arcades 38
magnesiam dedit Artaxerxes Themistocli ad panem 92 magnetes 171
malea 176
maloentis Apollinis festũ 175
malũmalo sanare prouerbiũ 388
apud Mantineam pugna Laced.de omni statu suo 422 Mantinei 341.362.375.388.397
marathonia pugna 13.122 450
marea vrbs super Pharum sita 68
Massarius & Menedatus Spartiatæ 240
massiliam condiderunt Phocenses 11
¶ Mecybernam capiunt Olynthii 370
medeon 245
medicum bellum 11.49.60.64.461.466
megabatas 85
megabazus 71
megara & Pegas tenuerunt Athenienses 70 Megara capere conantur Athenienses 297 Megarenses 20.43.68.74.93.220.300.302.324.369 Megarensis vel Megaricus ager 69.71.120.299
megara Siciliæ 476 Megarenses Selinuntii 526
melichii Iouis festum 83
melęi & Itones 345
melancridas nauarchus Laced. 555
meláthus Lacedæmonius 554
meleas Lacon 176
melesander dux Athen. occiditur 146
melesias missus legatus à quadringentis Athen. 604
melesippus, legatus Lacedæm. 93.108
melienses in tres partes distributi 235 cum Meliensibus pugna Heracleensium 379 Meliensis sinus, *vel* Melicus *aut* Meliacus 553 Ex eo accersuntur iaculatores & funditores 319
melitia Achaię 304
melus insula 573 Aduersus Melios expeditio Athenienſium 235 meliis Athenienses denuò bellum inferunt 399 Melii se Athenienſibus dedunt, à quibus interficiuntur 409
memphis 68.72
menander & Euthydemus, duces Athen. 494.534
mẽda vrbs in Pellena 333.338
mendesium, vnum è Nili cornibus 72
menecolus & Dascon conditores Camarinæ 413
menedatus 240
messana *vel* Messena 252.345.413
metapontus 507 Metapontini 526
methone 117.283.415
methydrium Arcadię 383
methymna 174.176.184.562 Methymnæi 184.468.525.616
¶ Miciades nauarchus 32
miletus 74.561.568.601.621
milesii 75.280.525.602
mimãti subiectus portus Phœniciæ 570
mindarus successor Astyochi in nauarchia 602.615
minoa insula 207.296

minois ditio 3 Latrones è mari sustulit 3
minyeus Orchomenus, qui postea Bœotius 303
mitylene capta ab Athen. 563
mitylenæorum oratio apud Lacedæmonios, ab Athenien sibus deficientium 177 Bello petuntur ab Athen. 177 Ad transigendú cum Athenien sibus adacti 189 Quàm prope ab internecionis periculo abfuerint 207 Paulo plures mille ab Athenien sibus morte mulctati 207
Molobrus Epitadæ pater 256
Molossorum rex Admetus 90
Molossorum & Antitanum dux Sabylinthus 154
molycrion colonia Corinthiorum, ditionis Athenien sium 240
molycricú promontorium 159
morgantina 294
motya, finitimum Elymis oppidum in Sicilia 411
Munychia 110 611
¶ albus Murus vocata tertia pars Memphidis 69
¶ Mycale insula 599
in Mycalesium captam crudelitas Thracum 504
Mycenæ 7
myconus & Icarus 190
mygdonia 39.170
mylæ Messeniorum 234
myletidæ dicti quidam Syracusani exules 413
myonesus insula Teiorum 192
myrcinus 323 myrcinii 350
myronides Athenien sium dux 69.71.316
myrrhina Calliæ filia, Hippiæ vxor 448
myscon dux Syracusanus 603
myuntem dedit Artaxerxes Themistocli ad opsonium 92

N

NAuclides Platæensis vrbem Thebanis prodit 100
naues quę à Corinthiis fuerunt excogitatæ 10
naualis rei studiosa Græcia 10
naualis rei periti Athenien ses præ aliis 496.577
nauigia qualia fuerint Græcorum ante vsum triremium 11
naxus 269.460.461.471.493
Naxii 65
¶ Nemei Iouis templum 238
neptuni templum apud Tænarum 84 Prope Athenas 591
apud Nericum interficitur Asopius dux 177
nessam Siciliæ oppidum oppugnant Athen. 242
Nestus & Ebrus fluuius 167
¶ Nicanor & Photius duces Chaonum 154
nicias Cretensis Gortynius, Athenien sium amicus 158
nicias Nicerati filius dux Athenien sium 207.235 238. Eius laus 549 Diues erat 549 Vaticiniis & rebus huiusmodi addictus 521 Deorum cultorem se profitetur 541 Eius ad Athen. literæ de statu rerum in Sicilia 490 Nicias cunctatus adoriri Syracusas, in contemptum venit 514 Gylippo se dedit 548 Niciam & Demosthenem inuito Gylippo interficiunt Syracusani 548
nico Thebanus, à Bœotis missus dux in Siciliam 496
nicolaus Lacedæmoniorum legatus 144
nicomachus vir Phocensis
Phanotheus 311
nicomedes Cleombroti filius Laced. dux 70
niconidas Lariss æus 304
nicostratus Diotrephis filius dux Athen. 223.238
nisæa 74.121.165.266.296.298.354
¶ Notion vrbs Colophoniorum 192
nouem viæ vocata olim Amphipolis 320
¶ Nymphodor' Abderites 119
nysiæ & Erythræ 188

O

ODomanti 171 Eorum rex Polles 345
odrysarum regnum 119.167
¶ OEanthenses 241
œneon 240.241
œniadæ 73.172.177
œnoe 113
œnophyta 71.316
œnussæ insulæ Chio præiacentes 564
œsyma 323
œtæi 235.553
¶ olophyxus, oppidum Thraciæ 325
olorus Thucydidis pater 321
olpæ 244.245
olympus Macedoniæ mõs 305
apud Olympiam concilium Lacedæmoniorum & sociorum 177 Olympias, vide in Chronol. Thu. In Olympiis victor Andro sthenes 378 olympiacũ fœdus 378
olympius Iupiter 182.364.379
olympicum 454.458.511
olynthus 39.40 Olynthus Chalcidica 333
¶ Oneus mons 282
onomacles vnus è ducibus classis Athen. 565
¶ Ophionei, vel Ophionenses, gens Ætolorum 237
opici 421 opicia 412
¶ Oraculum 68.77.82.113. 135.238.353.365
orationes, *siue Conciones, vide in eorum nominibus à quibus habitæ fuerunt.*
orchomenus 74.303.386
orestes Echecratidæ Thessalorum regis filius 73
orestium Mænaliæ 387
oreus in Eubœa 613
ornea 414 Orneatæ 394
orobiæ in Eubœa 233
orœdus rex, Parauæorũ dux 154
oropia 318
oropus 235.587.612
¶ Oscius fluuius 167

P

PAches Epicuri filius, dux Athen. 184.193
pæan 517.547
pædaritus Leontis filius 568 Eius cædes 585 *Scribitur &* Pedaritus
pæones 167.169
Pagæ, *vide* Pegæ.
Pagondas Thebanus Æoladi filius 313
Pagondæ Thebani ad Bœotos milites oratio 312
Palensis in Cephallenia 120
Palirensis 120
Pammilus ad condendam Selinuntem missus 412
Panactum 344.372
Panærus Brasidam per Thessaliam deducit 304
Panæi 171
Pandionis filia Procne 119
Pangæus mons 169
Panormus 158.411.564
Patacius fluuius in Sicilia 412
Parali 595 Parala nauis 225
Paralii, pars Melien sium 235
Parauæorũ dux Orœd' rex 154
Parnes & Brilessus montes Atticæ 116
Parrhasii à Laced. inuadũtur 367
Pasitelidas Laced. dux 343
Patræ 156. Patrensis 380
Pausanias Laced. Cleombroti filius, Græcorum dux 63 Regii generis erat 87 Tutor Plistarchi regis Leonidæ filii 87 Vir iracundus 86 De eo expostulationes 64. 87 Reuocatur domum à suis 64 Criminibus absoluitur 84 In vincula conicitur 87 Eius interitus 89
Pausanias Plistoanactis filius, rex Laced. 189
Pedaritus, *vide* Pędaritus.
¶ Pegæ 68.75.266
pela insula Clazomenis obiacens 569
pelasgica gens 3 Pelasgici Tyrrheni Lemnum & Athenas olim incoluerunt 325
Pelasgicon templum Athenis habitatum fuit 112
pella vrbs 170
Pellene 331 Pellenenses 106
Pelops 6 Pelopidæ 7
in Peloponnesi magna parte crebræ incolarũ migrationes 2
Peloponnesum tenuere Dores 80 anno post bellũ Troianum 9
Peloponneso circumiacentes vrbes 106 Peloponnesi maritima loca 136
inter Peloponnenses & Athen. icta fœdera quinquennalia 73
Pelop. exercitus ad OEnoen peruenit 113 Pelop. expeditio aduersus Platæam 147 Peloponnẽsium classis perturbatio 157 Peloponnenses Atticam inuadunt 74.130.189.253 Pelop. victoria 163 Eorundem clades 157.165. 246 Peloponnesiaci belli causæ 16.37.43 Peloponnesiacum bellum cur superioribus memorabilius 1 Maius superioribus 16 Eius longitudo & detrimenta 16. 360 In eo terræmotus, solis defectiones, fames & pestis contigerunt 16
Primus annus belli Pelop. 17. & deinceps.
Secundus 130
Tertius 147
Quartus 173
Quintus 189
Sextus 233
Septimus 252
Octauus 287
Nonus 328
Decimus 342
Vndecimus 360
Duodecimus 371
Decimustertius 380
Decimusquartus 382
Decimusquintus 398
Decimussextus 399
Decimusseptimus 415
Decimusoctauus 478
Decimusnonus 496
Vicesimus 556
Vicesimus primus 587
peloris ora in Messanio agro 268
in Peparetho restagnatio maris exorta 234
perædi 305
perdiccas Alexandri filius, Macedonum rex 38.120 Perdiccæ filius Archelaus 170 Philippus eius frater 167 Perdiccas vnde hostis redditus Athen. 38 Societatem init cum Ath. 40 Deficit paulo pòst 40 Illi Thermen reddunt Athenien ses 120 Illis iunctus arma infert Chalcidensibus 120 Athenien sibus per Sitalcẽ reconciliatur 166 Illum Athen. denuntiant hostem 307 Perdiccæ cum Brasida expeditiones in Arrhibæum 307 333 Perdiccas Brasidam hostem iudicat 336 Perdiccæ cum Athen. fœdus 340. Perdiccas hostis Athenien sium 399 Eius regionem infestant 415
pericles Xanthippi filius dux Ath. 73.84 Potentissimus suæ ciuitatis 84 Dux prouidus 109 140.142 Eius prudens factum 115 Periclis in administratione reip. successores quantum ipsi dissimiles 143 Periclis expeditiones 73.75.76.136.431 Eius orationes 93.122.137. A suis accusatur 115.137 Mulctatur pecunia 142 Moritur 142
perieres coloniam deduxit Zanclam 413
peripolion vrbs ad flumen Halecem sita 240
persæ apud Thermopylas insemita circumuenti à Persis 278
persidæ minores quàm Pelopidæ 7
pestis grauissimæ Athenien sium descriptio 130.131 Pestis iterum vehementer grassatur Athenis 232 Valde afflixit Athenien sium vires 232
petra agri Rhegini 509
¶ Phæaces olim Corcyram incoluerunt 18
phæax Erasistrati filius legatus Athen. 344
phædimus, Laced. legatus 372
Phænomachus Callimachi filius, dux Athen. 146
phagretem Pieres incoluerunt sub Pangæo 169
phalerum & Piræum versus extruuntur longi muri ab Athenien sibus 70 Phalericus murus 110
phalius Corinthius, ab Hercule oriundus 17
ad phanas prælio victores Athen. 564
pharnabazus Pharnabaci filius 555.599.621
pharnaces Pharnabazi filius 144.342
pharsalus 73.304
super pharum sita vrbs Marea 68
phaselis & Caunus 606
phia in agro Eleo 118.505
philippus Lacedæmonius 568. 606
philippus frater Perdiccæ re-

gis Macedonum 38.167
philocharidas Lac. legatus 374
philocrates Eudemi filius, dux Athen. 409
phliasii 409 Phliasia 484
phoceas, locum vrbis Leontinorum, occupāt quidam illorum exules 344
phocenſes 11
phocæenſes 70.238.365.411
phœnices & Phœnicum claſſis 12.66.72 76.578.601.605.621
phœnicēũs portus Mimanti ſubiectus 570
phormio dux Athē. 76.145.157 Eius prudens conſilium 157 Eius oratio ad milites 161
photius & Nicanor duces Chaonum 154
in Phrygiis *Attice* commiſſa paruā equeſtris pugna 116
phrynes à Laced. mittitur in Chium 555
phrynichus dux claſſis Athen. 565.567.580.584.592.607.609
phthiotæ Achæi 553
phyrcos murus 378
circa Phyſcam Eordi nonnulli habitant 370
phytia 245
¶ Pieria expulſa Pieres 169
Pierius mons Theſſaliæ 372
Piericus ſinus 169
pindus mons 172
piræus portus Athenienſium 165 Tres portus ſuapte naturā habet 62 Eius cum Munychia ambitus 110 Eum incipiunt Athen. diligentius tutari 166 In Pyræo Ectionea 628 In Piræo murus extruitur 607.609 Idem diruitur 615
piræus portus in agro Corinthio 557
piraice regio 317
piſander 581.583.584.592.907.614
piſcis promontorium 318
piſiſtratus tyrānus 14.446.447
piſiſtratus Hippiæ filius, aui nomen referens 447
piſſuthnes 75.592
pitanatem cohortē falſo Græci opinantur eſſe apud Lacedæmonios 15
pithias 321
pittacus Edonorum rex 323
¶ Platæā Athenienſibus ſociam intercipiūt Thebani 100 Thebis ſtadia ſeptuaginta diſtat 102 Eam poſtremā ex omni Bœotia condiderunt Thebani 215 Platææ obſidio per Archidamū 149 Platæarū demolitio 220 Platæenſium perfidia 103 Platæenſium obſeſſorū ſedulitas 150 Plat. legatorū breuis oratio ad Archid. & Laced. 147 Platæenſium apud Lacedæmonios oratio, culpam deprecantium 209 Plat. captiui à Laced. non pauciores ducentis interficiuntur 220 Platæenſibus agrum Scionæorum dant colendum Athenienſes 365
plemmyrium promontorium 488.498
pleuron 241
pliſtoanax Pauſaniæ filius rex Laced. 87
pliſtoanax Pauſaniæ filius rex Laced. 70.74.115 Inſimulatus de reuerſione ex Attica 353 Exulans in Lycæo 354 Honorificè in patriam reductus 354
pliſtolas ephorus 356
¶ Poëtæ res in maius extollūt 15
polichnitæ Cydoniatarum finitimi 158
polis Argiuus 144
polis vicus Hyæorum 241
polles Odomātorum rex 345
pollucis & Caſtoris templum apud Corcyram 224
polianthes Corinthius 508
polycrates Sami tyrannus 11. 242
polydamidas 333.538
potamis dux Syracuſanus 603
potidæa ſexaginta fermè ſtadiis Olyntho diſtat 41 Eā fruſtra conāntur expugnare Athen. 137 Eā tentat Braſidas 341 Potidæatæ ſunt Dores 81 Potidæatæ Athenienſibus ſe dedunt 146 potidæenſia & Corcyrenſia geſta 77
potidania in Ætolia 238
¶ Praſiæ 336.484.612
pratodemus Laced. legat' 144
priapus nomen loci 620
procles Theodori filius, dux Athen. 235 Eius cædes 240
procne Pandionis filia, vxor Terei 119
pronæi ciuitas, Cephallenia 120
proſchion Ætoliæ 241
proſopitis inſula 72
proteas Epiclis filius, dux Ath. 32.116
prouerbium 475
proxenus Capatonis filius 242
¶ Pteleus & Siduſſa 564 Ptelei expugnatio fruſtra tentatur ab Attyocho 569
ptœodorus 303
prychia inſula 283
in pycna cogi ſolita cōcio 614
pydius fluuius 618
pydna oppugnatur 40
pylus 253.279 res ad Pylū geſtæ inter Laced. & Athē. 253. & deinceps. apud pylū accepta clades à Laced. quahs nulla prius in Sparta 352 E Pylo educūt Meſſenios Athenienſes, perſuaſi à Laced. 368
pyrrha & Ereſſus 184.192
pyſtulus 412
pythangelus 100
pythen 483.525
pytheus Apollo 380
pythium oracullum 68
pythodorus Athen. archon 100.484
pythodorus, Iſolochi filius Lachetis ſucceſſor 251

Q

Quadringentorum ſtatus Athenis collapſus 592
A quadringentis miſſi Samum decem legati 594.598
quercus capita, nomē loci 188
querela *ſine expoſtulatio* quomodo ab accuſatione differat 45

R

Rhamphias Lacedæmonius 93.351
rhegium, Italiæ promontoriū 268. 441 Rhegium ſeditionibus agitatū 252 Rheginorum cum Leōtinis cognatio 232.442 Rhegini ſunt Chalcidenſes 441.464 Rheginorum tyrannus Anaxilas 413
rhenia inſula 31.242
rhiti loca quædam in Attica 114
inter Rhitum & Cherroneſum littus tenēt Athenienſes in agrum Corinthium proficiſcentes 281
rhodus 575.576 Rhodii & Gytherii Dores ſunt 515
rhodope mons 167
rhœtium 286.617
rhypica Achaiæ 508

S

Sabylinthius, Molоſſorum & Antitanum dux 254
ſacon, vnus ex Imerę conditoribus 413
ſacrum bellum à Laced. ſuſcipitur 73
ſadocus, Nymphodori filius 119 Factus Athenienſis 144
ſalæthus Lacedæmonius 190. 193
ſalaminem ex improuiſo adoriuntur Gnemus & Braſidas 166
ſalaminia & Paralus naues 192.225.446
ſalynthius agræorum rex 248
ſamæi ciuitas Cephallenię 120
ſamus paululum à continente diſtat, qua parte Mycalen ſpectat 599 Inter Samios & Mileſios bellum 75 Samii ex Anæis 192 Samii Zancla eiecti 413 Inter Samios & Athen. geſta 29.75.76.562.594
ſaminthum populatur Agis 383
ſandius collis 184
ſane Andriorum colonia 324
ſargeus, Sicyonius dux 496
¶ Scandea vrbs 287
ſcionæ 340.365
ſciritis 366
ſciritæ 389
ſciritonides 565.584
ſcirphondas Thebanus 505
ſcomius mons 167
ſcribarum decem creatio Athenis 591
ſcyllæum 380
ſcyrus inſula 65
ſcythæ 167.168
¶ Selinus & Selinuntii 412. 414.526.527
ſermylii 42
ſeſtus 59.588.618
ſeuthes Spardoci *vel Sparadoci* filius, Odryſarū rex 168.171.320
¶ Sicania & Sicani 410.411
ſicanus fluuius in Iberia 410
ſicanus Execeſti filius Syracuſanus 460.518.521.525
ſiciliæ deſcriptio 411 Eius fines 419 Siciliæ tyranni potentiſſimi 12 Siciliæ partem ad mare Tyrrhenum vergētem incolunt Græci 527 Qui in Sicilia ſunt Græci bellis ſe mutuò laceſſunt 270 Ex Sicilia & Italia Lacedæmonii auxilia aſciſcunt 104 Sicilia tota potiri cupiebāt Athenienſes 413 De Athenienſium in Siciliam expeditione vide ſuprà in Athenienſ.
ſiculum fretum 268 Siculi ex Italia in Siciliam traiecere 411. Siculi & Sicilienſes, *Græcè σικελιώτας*
ſicyonis ſtatus ad paucos redactus 397 Sicyonios vincunt Athen. 73 Sicyonii Athenienſes inuadentes ſuperant 320
ſiduſſa & Ptelios 564
ſigeum 617
ſimonides Athen. dux 255
ſimus vnus ex Imerę cōditoribus 413
ſinti & Mædi ex aduerſo Pæonum 169
ſiphæ 303 Sipharum proditio 320
ſitalces Thracum rex 119.144. 166.168 Sitalcis mors 320
¶ Socrates antigenis filius dux 116
ſolio 120.363
ſoloentem & Panormū in Sicilia incoluerunt Phœnices 411
ſolygius collis, & Solygia caſtellum 282.292
ſophocles Soſtratidæ filius 251 Dux Ath. 283
¶ Spardoci *vel Sparadoci* filius Seuthes 168
ſpartolus Bottica 352
ſphactēria inſula 256
¶ Stagirus Andriorū colonia 311.345
ſteſagoras 76
ſthenelaidæ ephori Laced. oratio 538
ſtratonicen ſororem dat Perdiccas Seuthæ in matrimonium 171
ſtratus vrbs maxima Acarnaniæ 154.172 Stratii 156
Stroebus Leocratis pater 68
ſtrombichides Diotimi filius dux Ath. 560.569.588
ſtrongyle, vna ex Æoli inſulis 233
ſtrophacus 304
ſtrymō fluuius 65.320.346.491
ſtyphon Pharacis filius 278
ſtyrenſes 524
¶ Sunium muro præcludunt Athenienſes 553
¶ Sybaris fluuius 509
ſybota 321.341.224
ſyca in Sicilia obſidetur ab Athenienſibus 479
ſyma 575
ſymęthus fluuius 435
ſyracuſam quidam Myletidæ dicti 413
ſyracuſanorum ciuitas per ſe nihilo Athenis inferior 503 Syracuſani optimè bellum geſſerunt aduerſus Ath. quia eōdē ingenio præditi 614 Syracuſanorū & Athenienſium conflictus 457 478.509.522 535 Vincūtur ab Athen. 458.478 481.619 Syracuſanorū victoria de Athenienſib. 489 511.537.551 Syracuſanorum bellum aduerſus Leontinos 232

T

Tænarum 68.84
tages Tiſſaphernis prætor 560
tamus Ioniæ prætor 569.605
apud Tanagram vincuntur Athen. à Lacedæmoniis 71 In Tanagram conueniunt Bœoti 312 Tanagrenſium muros demoliuntur Athen. 71
tantalus Patroclis filius dux Laced. 289
tarentum 483 Tarentini 441
taulantii barbari 17
¶ Tegea 386 Tegeatæ 341.365
teii 192.525.560.562
tellias dux Syrac. 483
temenidæ ab Argo oriundi 169
temenites 487
tenedii 174.525
tenii & Caryſtii 593

Tereus Thracum rex 119
tereus maritus Prognes Pandionis filiæ 119
terias fluuius Siciliæ 444.476
terinæus sinus 483
terræmotus ingētis apud Spartam causa 84 Terræmotus in variis Græciæ locis 133
teuglussa insula 575
teuthiepli Elei Pelop. ducis oratio 191
¶ Thapsus 412.478
tharypis regis adhuc pupilli tutelam gerit Sabylinthus 154
thasas 322.589 Thasii 66
theænetus Temidæ filius vates 485
theogenes Megarensis, Megarensium tyrannus 82
è thebis bellum rex Persarum intulit 60 Thebis distat Platæa l x x stadia 102 Thebanorum pugna ad Chæroneam 216 Thebani Thraces Mycalesso digressos persequuntur 505 Inter Thebanos & Plat. gesta 102.2 n. 213
themistoclis laus 92 Ad rem naualem hortatur Athenienses 11.49.63 Eius consilio ambitus Piræi absoluitur 62 Vafrum eius consilium ad ædificandos vrbis muros 60 Magistratu annuo functus 62 Eius legatio ad Laced. 60 Accusatur à suis 89 Ad Admetum profugit 90 Themistoclis ad Artaxerxem literæ 91 Peritia linguæ & consuetudinis Persicæ 91 Artaxerxis in eum beneficētia 92 Themistoclis mors 92
theogenes cum Cleone delectus explorator 272
theolytus Cynetis pater 172
theramenes Laced. 566.572. 576
theramenes Agnonis filius Athen. 592.606
thermia vel Therme capta 40 Thermen Perdiccæ reddunt Athenienses 120
thermon vir Spartiata 558
thermopylæ 171.236.278
theseus quid in Attica innouarit 111 Thesei templum Athenis 451
thespiensium muri à Thebanis diruuntur 341
thesproti 154 Thesprotis ora 32
in Thessalia crebræ incolarū migrationes 2
Thessali ex Arna Bœotos ejecerunt 9 Aduersus Thessalos ictum fœdus inter Argiuos & Athen. 68 thessalorū rex Echecratides 73 Thessalorum equitatus 71 Thessalorum equitum & Athen. pugna aduersus Bœotos 116 Thessalorum auxilia Athenienſibus ex vetusta societate 116 Thessalorum vulgus in animotem Athenienſium propensum 305 Thessali circa Heraclæam dominantes 236
thessalus Pisistrati tyranni filius 428
thraces intra Æmum mōtem & Rhodopen 167 Macharophori 167.502 A Thracibus interfecti Athenienſes 66.320 Thracum aduersus Thebanos pugna 505 Thraces vbi non timent, sunt maximè sanguinarii 504 thraciæ portæ apud Amphipolin 346
thrasybulus Lyci filius Ath. 596.616.618
thrasycles præfectus classis Athen. 560
thrasyllus Ath. 616
thrasymelidas Crateſiclis filius 259
thriasium campum depopulantur Peloponnenſes 114
thucydides Athenienſis, huius historici operis scriptor 1 & alibi sæpe. Olori filius 321 Thuc. peste correptus 131 A Thucydide inita scribendæ suæ historiæ ratio 15.357.360.361 Res ab eo gestæ in Thracia 321 Thucydidis officinę aurariæ 322 Eius exilium 361
thucydides alius, Agnonis & Phormionis collega 76
thucydides Pharsalius 610
thucles 412
thuria 483 Thurii 452.507. 571
thuriatæ & Æthæenses 67
thyamis fluuius 32
thyamus mons 245
thymochares 613
thyrea 118.288.371
thyssus vrbs in Thracia 325, 367
¶ Tichion in Ætolia 238
tichiussa 507
tilataei 167
timagoras Tegeates 144
timagoras Cyzicenus 555.573
timanor Timanthis filius 21
timocrates 244
timocrates Lacedæmonius 164 gladio se transigit 164
timoxenus 121
tisamenus 235
tisander Apodotus 240
tisias 400
tissaphernes pro Dario prætor inferioris prouinciæ 554
tissapherнis proprætor Tages 560 Astacus 620 Tissaphernes Lacedæmonis stipendiū pollicetur 554 Stipendium numerat nauibus Pelop. 568.586 Iratus discedit à consiliariis Laced. 576 Sibi metuens, studet Peloponnēsibus reconciliari 586 Eius pactiones cum Laced. 561.571.586 Ei datum ab Alcibiade consilium 579 In Tissapherne inuehuntur classiarii milites Athen. 598 Eius præsidia è Mileto & Cnido deiecta 621
¶ Tolmidas 71.74
tolophus Ophionensis 240
tolophonii apud Locros Ozolas 241
toronam Chalcidicam capit Brasidas 326 Capitur ab Ath. 343
torylaus 304
¶ Trachinii 235
ad Tragiam insulam pugna naualis Athen. cum Samiis 76
treres & Tilataei 167
triballi 167.320
trinacria 410
triopium 571
tripodiscus, vicus agri Megarici 299
triremes Corinthi primum ex omni Græcia ædificatæ 10
tritæenses 241
trœzenii 75.266
trogilus loci nomen in Sicilia 479
troiæ obsidio 9 E Troia profecti Scionæorum maiores 331 E Troia in Libyam tempestate delati Phocenses, & inde in Siciliam 410 Troianæ res minores fuerunt fama 9 Troiani quidā capto Ilio in Siciliam applicuerunt 411
trotilum loci nomen in Sicilia 412
¶ Tyrrheni Pelasgici Athenas olim incoluerunt 325
tyrrheni cum Athen. militantes in Sicilia 523

V

VAtes multa canebant sub initium belli Peloponnesiaci 105
Vatum multifaria vaticinia 115
¶ Veneris fanum apud Erycen 442
veritas à multis segniter inuestigatur 8
¶ Decem Viæ dicta olim Amphipolis 66
violentia minus fœda quàm fraus 310
¶ Vlysses per Charybdin dicitur nauigasse 268
¶ Vulcanus in Hiera ærariam exercere creditus 233

X

XAnthippus Periclis pater 84
¶ Xenares & Cleobulus ephori 368
xenares Cnidius dux interficitur 380
xenoclides Euthyclis filius dux Corinth. 25
xenophātidas Lacon 58.
xenophon Euripidis filius dux Athen. 146.19
xerxes 77.85.286

Z

ZAcynthus insula 14
zancla Siciliæ vrbs vnde dicta 41
zanclon appellant Siculi falcem 41
¶ Zeno Thebanus dux à Bœotis missus in Siciliam 48
zeuxidamus Archidami Laced. regis pater 114
zeuxidas vel zeuxilas Laced. 359
¶ Zopyri filius Megabazus 72
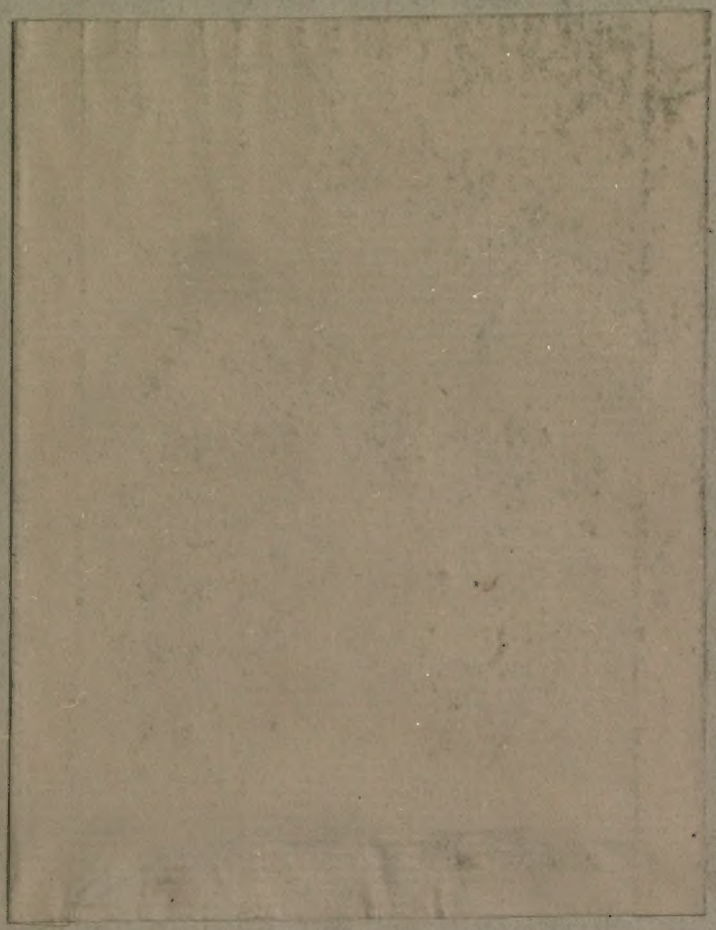
FINIS.